Catalogus Sanctorum.

Sanctorum Catalogus vitas: passiones: ꝛ miracula cõmodissime annectens: Ex variis voluminibus select⁹. Quē edidit Reuerēdissimus in christo pater dominus Petrus de Natalibus Venet⁹: Dei gratia eps Equilin̄. simulqꝫ ꝛ cura non vulgari: et emaculate quantum fieri potuit prelis nostris indidimus.

1 * 5 * 4 * 3

¶ Veneūt lugd. apd Jacobū Giūcti in vico Mercuriali.

Antonius Verlus Vincentius Christianis S.

Possemus: et merito quidē: ingratitudinis ac invidie nota suggilari: quum omnium pene authorū volumina in medium prodierint: si Catalogum sanctorum: tam concinnum: elegans: luculentum: et rarum: ut fere unicum opus omnibus communem cum authore iacturam: in lucem pariter non ederemus: et eo amplius: quod ex ipsiusmet artificis manu fidelem habemus archetypum. Idcirco: cum ut fidei nostre condu- cibile quicquam ageremus: tum et apprime ut torquenda in nos tanquam laudis aliene intercep- tores: iacula declinaremus. Hunc quoque nobis modo accuratissime recognitum pluribus exemplaribus effigiendum curavimus: tot labores et exactas lucubrationes: que ut extincte hactenus delituerant: ab interitu vindicaturi. Quod omnibus perutile: et multis fore non iniucundum arbitramur: nec pigere eos qui superno calent igne: huic mystico divinoque codici boni aliquid ocii tritū ire: ut hinc discere valeant ethice religioseque vi- vere: quum nulla aut rara sit tam remota: tam abstrusa barbaries: cui nature vel dei nutu aliqua quamvis erronea religio non colluatur. Quam (ut omittamus assyrios: egyptios: hebreos: quibus semper cure fuit ut pontifices imperarent) quanti fecerint romani patres: quo cultu: qua reverentia excoluerint: ex decem principum filiis se- natusconsulto hetrurie: ut ita dicam: vicatim destinatis: sacrorum disciplina imbuendis: ex privatis etiam duo- bus luciis petilio et albanio: caio fabio sacris onusto: satis luculenter habemus. Et ut extera non obticeamus: nonne ex umbilico barbarie sublatum ebur melitā remisit masanissa? Quorsum hec? profecto ut intelligamus: quod nos decet: quibus: bone deus: indubitabilis ac vera religio est propalata. Constanter incumbendum est: sedulo riteque deo famulandum. Hinc enim luxuriant vectigalia: florent urbes: procera pullulat soboles: omnia ad vota succedunt: et hoc ipsos non latuit quirites: qui semper omnia post religionem duxerunt: diis curiose li- bando: se orbi posse imperare non dubitantes: quod nisi fecerimus: eam aspernantes: ecce sirio torretur humus: degenerat progenies: irrepunt pestes: diruta iacent menia: cuncta ruunt in preceps: et quod miserabilius est: illi- bata nusquam servatur pudicitia. Hanc ob causam potitiorum puberes periisse: hreum in semet manum vertis- se: et varrone consule ad cannas infeliciter dimicatum senatorū patres vere et optime iudicarunt. divina differ- tur ira: non irritatur. Eia agite nobis nosmetipsi consulamus. perimus profecto / indices perimus: nec vite cer- tam habemus horam. divinis igitur literis vacandum est: quibus celum expugnare instruamur: ubi eternam fe- licemque vitam degamus. Non desunt quidem libri: qui hac de re nos affatim instituant: sed qui lenius excitent: ardentius exhortentur: et exempla que emulari debeamus magis idonea subiiciant oculis: aliunde magis quam ex his voluminibus decerpere non possumus: que concinna historiarum annexione: vitas sanctorum omnium: sic inventu facillimas: ut in prefatione duodecimi huius innotescit: tam succincte tam perfecte per anni curricula complectuntur: ubi nihil non excultū: nihil probatissimorum virorum authoritatibus non fulcitū enarratur: ut ne do- ctissimi quidem debeāt respuere: qui tametsi ferulis substraxerint manus: et aliunde didicerint: discent tamen hinc bene vivere: nam bonitate non doctrina tantum vendicatur celum: ut illud. Indocti rapiunt celum: cum scientiis mergimur in profundum. Discent preterea et fidelibus inesse vim animi non exiguam: ut non ulterius tantopere penelopes: aut lucretie pudicitiam predicent: sceuole constantiam mirentur: et attilii fidē super astra tollant. Intelligent christicolas occidi posse non superari: cesarum immanitates parum valere: inter miranda obstupescere: et profiteri: se orbem posse vincere: non animos. Ecquid sunt hec egregia facinora: turres et fidei nostre mollimina: non inspicienda? minime quidem: quum precipue sint nulle domus: nulle urbes: nulle natio- nes nisi christo rebelles: que hinc aliquid emolumenti sibi adipisci non valeant. Quam facile: qui per templa declamationibus insudant: his authoritatibus et exemplis regiam auditoribus viam persuadebunt? Hinc doce- mur virtutes sequi: vitia debellare. et nos: quod nequiuit orbis domitor alexander: nosmet rationi parendo sub- iugare: celum pro stipendio consecuturi: et famam in terris haud obscuriorem: quam qui terrarum monstra devi- cere. Etenim nanque famam tantum et quidem brevem traxerunt: tot erumnis vix partem. Hinc merces. Hinc indelebile nomen: et quod heroum nulli contigit: diem insuper sibi perpetuo colendum: syncera vi animi compa- randum. tutius profecto quam credere nos pelago tumidis fluctibus circunquaque vallantibus semper in labiis (ut audeam proferre) animas gerētes: ut fecundi opibus sardonicati et conchyliati ad infructuosam huius ter- reni seculi gloriam inter urbium primates incedere valeamus. Heu homo infelix. et vanum animal: lōge nimis profecto longe sunt erumne pro tam momentaneis voluptatibus: quibus eo tam diuturno acquisitis: tam bre- vi simus carituri. hinc eterna manat gloria et verus deliciarum thesaurus: multis incognitus: non qualem ta- gus lusitanis: aut lydiis vehit hermus harenis. sed quali fruitur ipsa celi curia. hoc est dicendus. hic sunt implen- de crumene: nequum illuc applicuerimus: pecuniis hospitaturi: dicatur nobis. sunt hec cesaris numismata. hic non admittuntur: alio divertite. His itaque divitiis insudemus: civili rabie: tyrannica cupiditate: et hostilibus rapinis non surripiendis. quibus locupletati decoratique celestem hierusalem ingredientes nobis inter summi regis paranymphos locum nanciscamur. perpetua in terris gloria: eternis in celo deliciis in eternum fruituri.

Valete.

In christi nomine Amē.

Incipit prologus totius operis Catalogi sanctorum ⁊ gestorum eorum ex diuersis et multis voluminibus collecti editi a Reuerēdissimo in Christo patre do. Petro de natalibus de Venetijs dei gratia epō Equilino.

Increata sapiētia summi verbi ex substantia patris ante secula eternaliter generata secundum ordinatissimam sui dispositionem: ex substātia matris in seculo temporaliter humanata: volens omnes homines saluos fieri: vt electas sanctorū animas vocaret ad arces ⁊ ad superne menia ciuitatis edificauit sibi domum ecclesie sacrosancte septē excisis columnis fundatam septēplici fundamento: videlicet septiformis gratie stabilitam: muris ⁊ munitissimis: ⁊ turribus altissimis circūseptem: nō quidem sculptis lapidibus: aut manufactis lateribus erectis: sed sanctorum meritis inuisibiliter fabrefactis inchoatam equidem vite presentis decursu: in qua ipsam peregrinari voluit ⁊ cum martha soliciter ministrare: perficiendam vero predestinatorum numero future vite successu: in qua in electis dei singulis iaʒ stolis amictis: rursumqꝫ resumptis corporibus duplicibus vestiendis triumphatura speratur: ⁊ cum maria sedule contemplationi vacare. In cuius nempe celestis structura palatij quasi tot inseruntur lapides: quot beatorum merita cumulantur: cuius ecclesie caput christꝰ describitur ipsiusqꝫ corpus vnum efficiunt instar mēbrorum compagis diuersa officia ministrantium fideles cuncti in vnitate fidei omniquaqꝫ diuersis ex nationibus congregati. Ita quidem vt ipso capite per membra singula vitalem spiritum influente sic inuicem connectantur: vt alterū alterius officio egeat: dum christi legem adimplent: altera alterius onera supportando. Et sicuti viatorum cura solicita currens in stadio: quatenus brauium apprehendat: comprehensoruʒ precibus iuuari desiderat sic ⁊ triumphantium gloriosa sublimitas dum dei visione beatur in celis: militantium celebritate deuota venerari letatur in terris. Ac per hoc quod vtrīqꝫ amant: illi iā adepti per hos optāt obtineri: hi vero obtinendum per illos sperant adipisci. Conuenit itaqꝫ deuotioni fidelium sanctorum certamina diligeter recolere: quatenus eoꝝ exemplis atqꝫ suffragijs sic dirigamur in via vt eorum consortio sociemur in patria. Quis autem mortalium intellectus finitꝰ sanctorum numerum infinitū deprehendere valeat? Quis enim stellas dinumerare queat: nisi solus ille qui stellas claudit sub signaculo qui ⁊ numerat multitudinē stellaꝝ: ⁊ omnibus eis nomina vocat. Si enim abrahe a deo pro impossibili suadetur: inspice celum ⁊ numera stellas si potes: ⁊ additur: sic erit ⁊ semen tuuʒ: quod certe non de filijs abrahe ex voluptate carnis ⁊ hominis femine propagandis: sed de filijs ecclesie ex dei bonitate ⁊ spiritus adoptione generandis dabatur intelligi: dum soli eterne sapientie stellarum numerositas nominanda seruatur: humane cognitioni sanctorū infinitas cognoscenda precluditur. Quo enim vel facile curiosus quisqꝫ cunctator: etiam oīm si facultas adsit: que a mundi exordio ꝯscripta sunt rimator voluminū: sanctoꝝ gesta: vitas: passiones: ⁊ noīa colligere audeat: cū ex martyrologio beati Hieronymi chronographorum cunctorū scrutatoris sollicitī: certo ⁊ vnico die anni decimi scilicet kalendas Martij apud tyrum ciuitatem beatorum martyrum quorū numerum solius dei sciētia colligit pro christo passorum festum contingere legatur: ⁊ in eiusdē prefatione libelli quem chromatio ⁊ heliodoro episcopis dirigit: eundem doctorem astruentem audiat: nullum dierum per totum anni circulum pertransire: in quo plusquā octingētoruʒ vel nongētorum milium martyrū in diuersis mūdi partibus occisorum anniuersarium nō occurrat? Ultra quos etiā sanctorum veteris testamenti patrum ⁊ prophetarum nouiqꝫ pariter apostolorum: discipulorum: doctorum: confessoꝝ: anachoritaꝝ et sanctarū virginum ordines superadditi: qui plures martyribus extitisse creduntur: infinite martyꝝ infinitatē excellūt. Porro ⁊ vbi sanctorū oīʒ gesta a maioribꝰ descripta fuissent: ꝗ nec asserere quis presumit: ea tamen videre nec tēpus ad legendum sufficeret: nec studium preualeret. Cū igitur sanctorum infinitatē numerare vel nominare non liceat: de multis vel paucissima breuius exarare sufficiat ceteroꝝ ignotoꝝ numero diuine rōni relicto exēplo pitoꝝ: ꝗ de astroꝝ sciētia philosophati sunt: potissime autē famosissimi illiꝰ astrologi ptolomei: ꝗ ex oī celoꝝ ambitu ꝑter septē planetas cētū ⁊ ꝗnquagintaseptē astra tantūmodo sibi nota: eorumqꝫ proprietates et motus descripta dimisit. Ad quorum instar doctores eximij ⁊ sacrorum voluminum historiographi ex infinito sanctorū numero summam exiguam militanti ecclesie notā decerptāqꝫ collegerunt ⁊ venerādam in eorum opusculis posteris reliquerūt: per hoc arbitrātes (vt pie creditur) sic in paucorum notorū modicitate ceterorum ignotorum infinitatem a fidelibꝰ coli: sicuti eterna sunt in patria charitate coniuncti: vbi gloria singulorū est gloria cunctorum: ⁊ gloria cunctorū est gloria singuloruʒ. Ex quibꝰ post diuine pagine veteris ⁊ noui testamenti eloquiū a sanctis patribus diuino flante spiritu diuersis voluminibus compilate: in qua nonnulli sanctorum xp̄m humanitate precedentiuʒ ⁊ primitiue ecclesie fundatorum acta conscripta sunt. Que Petrus comestor historie scholastice opere elegantius declarauit. Prior et potior ille eusebius cesariensis ecclesiastice historie volumine: a capite ecclesie christo initiās ⁊ vsqꝫ ad sua tempora chronicā protendēs omniū pene martyꝝ cūctarū prouinciarū historias texuit ⁊ passiones ⁊ certamina luculenti stilo digessit. Cuius opus rufinus aquileiensis presbyter de greco transferens in latinū: ⁊ nonnulla sanctorū acta intermiscens ac subsequentis adiiciēs temporis continuando protraxit. Inde quoqꝫ hieronymus prenominatis episcopis martyrologiū oīm quos vtcunqꝫ inuenire potuit pro christo passorū vsqꝫ ad sua tempora copiose dictauit. Eundē quoqꝫ libellū vsuardus ⁊ ado chronographi insignes: confessorū festiuitates: que in primitiua eccl'ia minime colebant addentes celebritatibꝰ martyrū ampliarūt. Ceterū ⁊ his exceptis: alij plurimiqꝫ fuerūt legēdaruʒ sanctorū scriptores illustres: vtpote Ambrosiꝰ ⁊ Augustinꝰ doctores egregij in pluribus eorū voluminibꝰ ⁊ libellis. Gregoriꝰ in libro dialogorū. Hieronymꝰ in vitis patrū: et in lib. de viris illustribꝰ Gennadiꝰ in eiusdē nominis intitulato libello. Beda pbr̄ in gestis anglorū. Gregoriꝰ turonēsis in gestis francorū. Heraclides in libro de paradiso. Odo viennēsis archieps̄. Hugo de sctō victore Hellinandꝰ ⁊ Sigibertꝰ ac Guilelmꝰ antisiodorensis. Nec nō frater Bartholomeꝰ in chronicis suis. Cassiodorus insup in historia tripartita quā de greco trāstulit in latinū. Frater vincētiꝰ ī speculo historiali. Et frater martinꝰ in sua chronica martiniana: aliiqꝫ multi: quorū ⁊ si opuscula legunt: noīa subticent. Demū frater iacobꝰ de voragine ordinis p̄dicatorū venerabilis archieps̄ ianuēsis sanctorū gesta quorū solēnia ab ecclesia recolunt: ⁊ in kalendarijs ascribunt: generaliter collegit: ⁊ cōpendio breuiauit. Nouissimus omniū frater Petrus calo venetꝰ eiusdē ordinis: sanctoꝝ multoꝝ quorū vitas passiones ⁊ noīa vndecunqꝫ sumere valuit grādi volumine ⁊ diffuso opere dilatauit: qd̄ eius plu-

tate nedum commendare memorie sed nec intente quis legere poterit: nisi longeuitate temporis ⁊ assiduitate lectionis. Hec igitur attendens ego petrus de venetijs equilinus episcopus inter sacerdotes minimus ⁊ ecclesie prelatos indignus sanctorum exiguitatem ecclesie notam ex prenominatis omnibus codicibus et voluminibus: necnon ex alijs pluribus diuersarum ecclesiarum antiquis libris ⁊ passionarijs quoscunq; inuenire potui: non sine multis laboribus crebrisq; vigilijs studiosius recollectam: ⁊ per consequens ceterorum beatorum nobis ignotorum infinitam multitudinem breui opusculo: cupiens vt deus annuerit honorare: quatenus eorum meritis post agonem coronam excipiam: ⁊ ne talentum mihi qualiscunq; gratie creditum terre suffodiam quinimmo domino ⁊ si non quintuplatum: vti saltem restituam duplicatum: ad vtilitatem filiorum militantis ecclesie: sanctorum omnium noui ac veteris testamenti nomina: gesta: vitas: passiones ⁊ triumphos compẽdioso stylo substantialiter recollecta illustrium virorum fretus authoritate sanctorumq; omniũ capitis iesu christi et beati ipsi⁹ genitricis Marie duodecim apostolorum atq; cũctorum supernorum ciuium confisus patrocinio: presenti catalogo curaui retexere ⁊ breuissima oratiõe narrare. Studiosum lectorem obsecrans vt si in opusculo nouo grata repperit: gratias agens deo totum attribuat. Si vero incomposita aspexerit: humane fragilitati ascribat. qd̃ si dubia aut fore min⁹ credibilia lectitauerit: authoritati eorum a quibus sumpta sunt fidem adhibeat. Cũ libell⁹ noster nulla referat nouo edita: nisi que sola nouit magnis ab authoribus compilata.

❡ Diuisio totius operis per tempora reuolutionis anni.

Qvoniam aũt tam sacre pagine quam sanctorum testimonio christi domini ⁊ sanctorum ecclesie vnio humano matrimonio comparatur: ipsa veritate in parabolis attestante. Quod simile factum est regnum celorum homini regi qui fecit nuptias filio suo: quod de verbi dei ⁊ nostre humanitatis cõmertio doctores exponunt: merito ad instar temporaliũ nuptiarum in agni nuptijs quinq; concurrere manifestũ est: videlicet ipsi⁹ matrimonij pertractatio: consensus mutui pollicitatio sponse per anuluꝫ. subarratio: eiusdẽq; a sponso solennis transductio: et per carnalem copulã matrimonij consummatio: ex qua sequitur et sextum. quod est liberorum propagatio. Hec enim omnia in viri et mulieris connubio conuenire nulli ambiguũ esse potest. Totius igitur vite humane decursus a mundi exordio vsq; ad finẽ in quinq; partes diuiditur. in quibus premissa quinq; in diuino coniugio concurrentia liquido colligere possumus: que omnia sancta mater ecclesia per anni circulum in quinq; eius diuisionibus representat. ❡ Primum ergo tempus in quo facta fuit agni nuptiarum pertractatio: fuit ab adam vsq; ad aduentum christi: in quo more humani contubernij tractatus plurimiq; matrimoniales precesserunt ipsius scilicet verbi ⁊ ecclesie vnioni: quorum tractatuũ ⁊ colloquiorum hincinde habitorum mediatores fuerunt patres ⁊ prophete veteris testamenti: incarnationem christi nedum fiendam summis affectibus peroptantes: sed etiam affuturam assiduis oraculis prophetantes. Hoc autem tempus representat ab aduentus principio vsq; ad natiuitatem domini in personam patrũ ⁊ prophetarum ipsis diebus christum venturum flagitantis: ⁊ quodammodo vaticinans. Et quia tractatus fidem connubiales quadriformiter precesserunt: scilicet per legis naturalis inspirationem ab adam vsq; ad abraham. Per indictam patribus circuncisionem ab abraham vsq; ad moysem. Per collatam legis scripte impositionem a moyse vsq; ad dauid. Et inspiratam prophetie contestationem a dauid vsq; ad ipsum christum. Que quidem quatuor fuerunt quasi mutui per mediatores sponsi ⁊ sponse tractatus et collocutiones diuinum coniugium precedentes: non abre tempus dominici aduentus in quatuor diuiditur septimanas. Quarum prima denotat legis naturalis aspirationeꝫ: vnde in dominicali epistola mãdata naturalis legis cõtinent̃ q̃ sunt honeste viuere ⁊ proximum nõ ledere: dicitur enĩ ibi: induamur arma lucis: sic vt in die honeste ambulem⁹ nõ in cõmessationibus et ebrietatib⁹: nõ in cubilib⁹ ⁊ impudicitijs: qd̃ est honeste viuere: nõ in cõtentione ⁊ emulatione: qd̃ est proximum nõ offendere. ❡ Secunda designat in dictã patribus circũcisionem: vnde ⁊ in epistola paulus exclamat dicens: dico enim christum iesum ministrum fuisse circũcisionis ad cõfirmandas promissiones patrum. ❡ Tertia figurat legis scripte collationem: vnde ⁊ in epistola paulus in personaꝫ moysi legislatoris ⁊ ministri dicit sic vos existimet homo vt ministros christi ⁊ dispensatores misteriorũ dei. ❡ Quarta representat prophetie attestationem: vnde ⁊ apostolus in epistola personam induens prophetarum christum venturum et propinquum asseuerat dicens: gaudete in domino semper: iterum dico gaudete dominus enim prope est. ❡ Secũdum tempus in quo facta est verbi ⁊ hominis mutui consensus obligatio ⁊ stipulatio: fuit a christi incarnatione vsq; ad eius baptismum: in quo tempore verbum caro factum est: ⁊ habitauit in nobis ⁊ per incrementa puerilia educatus apparuit quasi vn⁹ ex nobis. Hoc vero tempus representat ecclesia a christi natiuitate vsq; ad septuagesimam quanto videlicet incarnati verbi ortus ⁊ actus infantie recollitur: quod etiam tempus in tres subdiuisum est decisiones. Nam quia filius dei descendit ad homines principaliter pro salute peculiaris populi iudeorum. ❡ Primo agitur de matrimonio inter dei verbuꝫ ⁊ hebreorum populum contracto a festo videlicet natiuitatis in qua ipse mundo editus confestim ⁊ primotenus pastoribus iudeis per angelos reuelat: ⁊ ab eis vti notissimis visitatur vsq; ad epiphaniam. ❡ Secundo agitur de eodem commertio inter idem verbum ⁊ gentilium populum approbato a festo scilicet epiphanie in qua magis primitie gentium filius dei natus stella apparẽte nunciatur: ⁊ ab eisdem oblatis muneribus adoratur vsq; ad ipsius octauam epiphani⁹. ❡ Tertio agitur de vtroq; populo in vnum ouile per idem coniugium copulato ab octaua epiphanie vsq; ad septuagesimam. Tunc enim pauli leguntur epistole in quibus et potissime in epistola ad romanos Christum deum nedum iudeorum imo ⁊ gentilium apostolus affirmat: et pro vtriusq; plebis salute aduenisse euidentius probat. ❡ Tertium vero tempus in quo facta est dei sponse ecclesie per anuluꝫ subarratio fuit a christi baptismate vsq; ad resurrectionem in quo christus eam vti reginam et sponsam illustrissimam triplici aureo anulo trium gẽmarum incomparabilium desponsauit. s. anulo saphiri coloris celestis fidei: videlicet superne eidem ecclesie per triennium predicando. Anulo smaragdi hoc est virẽtis speciei pro eadem se quadragena penitentia affligendo. Et anulo carbunculi ignite videlicet charitatis pro eadem mortem acerrimam patiẽdo eamq; suo preciosio sanguine redimendo: hoc autem tempus ecclesia representat a septuagesima vsq; ad pascha: in quo nem pe tempore primis tribus dominicis humanitas nostra anulo fidei despõsatur per christi predicationẽ: de qua tunc in officijs agitur. ❡ Quam predicationem

In ipsa septuagesima christus primo per discipulos adimpleuit: quando septuaginta duos predicatores ante faciem suam misit: quod in euangelio mystice denotatur in patre familias qui exijt conducere operarios in vineam suam. Christo domino scilicet qui predicatores in ecclesiam intromisit. ¶ In septuagesima vero christus eiusdem predicationis officium per seipsum perfecit: quod vtiqꝫ in euangelio figuratur in seminatore christo qui semen diuini verbi exijt seminare: quod ipsa veritas de semine predicationi exponit. ¶ In quinquagesima autem eandem predicationem dei filius miraculis confirmauit: quod etiam in euangelio per illuminatum cecum exprimitur: genus humanum significans a cecitate culpe per verbi dei predicationem illustratum. ¶ Sequentibus autem quatuor dominicis hoc est ab initio quadragesime vsqꝫ ad dominicam passionis dei sponsa anulo spei subarratur per christi penitentiam de qua tunc insignis memoria celebratur: cuius opera in quatuor principaliter consistunt: scilicet in ieiunio oratione: elemosyna: et peregrinatione: que christus tunc cepit facere et docere. ¶ Idcirco in prima dominica quadragesime agitur de christi ieiunio: de quo in euangelio specialiter commemoratur. Nam cum ieiunasset quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus postea esurijt. ¶ In secunda agitur de oratione de qua in euangelio mẽtio fit. Nam ideo christus montem thabor excelsum subijt vt oraret: solusqꝫ orans transfiguratus est: quod licet Mattheus taceat: Marcus ⁊ Lucas testantur. ¶ In tertia agitur de elemosyna non quidem materialis pecunie quam christus pauper vnde daret non habuit: sed spiritualis gratie quam egros sanando concessit: ideo in euangelio cecus surdus mutus et demoniacus ab omnibus ipsis passionibus liberatus introducitur. ¶ In quarta agitur de peregrinatione ideo in euangelio christi itineratio recolitur. Abijt enim iesus trans mare galilee ⁊c. ¶ Vltimis vero duabus dominicis passionis videlicet et palmarum ecclesia sancto anulo charitatis decoratur per christi passionem que tunc deuotius excolitur. Et quia duo sunt precepta charitatis dei videlicet amor dei et proximi: ideo talis anulus duabus hebdomadis confertur. ¶ In quarum prima agitur de christi passione mentali quam pertulit a iudeis expulsus et effugatus: quod ad literam in dominicali euangelio ⁊ per totam septimanam ostenditur. ¶ In secunda agitur de christi passione corporali quam sustinuit in carne passus ⁊ crucifixus: quod ad literam in quatuor passionibus quatuor euangelistarum exhibetur. ¶ Quartum quoqꝫ tempus in quo facta fuit sponse per sponsum solennis transductio fuit a resurrectione domini vsqꝫ ad penthecosten: quo tempore dominus sponsam suam ecclesiam eius precioso sanguine desponsatam in persona sanctorum patrum de manu inferi eruit et quodammodo de domo paterna hoc est de presenti seculo nequam eduxit in animabus ⁊ corporibus mirifice dotauit et secum ascendente ad celestem et propriam patriam feliciter introduxit: quod tempus ad literam representat ecclesia a resurrectione domini vsqꝫ ad penthecosten. In quo quidem tempore pronuba christi figuratiue in festo resurrectionis: et per octauam de domo patris imo victrici tyranni scilicet diaboli: qui pater eius factus fuerat decipiendo educitur: cui et dicitur per psalmistam. Obliuiscere populum tuum et domum patris tui: quod Ambrosius exponit vt dictum est: ideoqꝫ tale festum pascha id est transitus dicitur: quia scilicet humana natura de tartaro erepta ad celos ascensura transiuit. ¶ Secundo ipsa eadem nupta ab octaua pasche vsqꝫ ad ascensionem mystice induitur: colitur ⁊ dotatur. ¶ Nam in prima dominica post pascha glorificatur in corpore et dotatur immortalitate. In cuius figura dominica ipsa vocatur in albis stolisqꝫ candidis neophyti vestiuntur: quod denotat dotes corporis immortalis: ⁊ in euangelio de gloria corporis christi ad discipulos ianuis clausis intrantis agitur: quod est figura future corporalis glorificationis. ¶ In reliquis quatuor dominicis subsequentibus glorificatur in anima cuius dotes secundum Augustinum visio et dilectio. ¶ Ideo in secunda ⁊ tertia dominica representatur visio beata in libro apocalypsis qui tunc legitur vbi fit mentio de viginti quatuor senioribus: et de angelis ac turba magna sanctorum stantibus ante thronum diuina fruentibus visione. ¶ In quarta ⁊ quinta dominica representatur dilectio in epistolis canonicis que tunc leguntur: in quibus de dilectione precipue pertractatur. ¶ Tertio ipsa eadem sponsa a die ascensionis vsqꝫ ad penthecosten vt dictũ est subarrata et feliciter dotata in domum sponsi solenniter introducitur et hoc in personam christi et patrum glorificatorum. Ideo tunc cantatur. Ascendit deus in iubilatione. ⁊ Ascendit deus in altum captiuam duxit captiuitatem. ¶ Quintum denique et vltimum tempus in quo facta est diuini matrimonij consummatio ex qua sequitur iugis liberorum procreatio fuit a die penthecostes: ⁊ durabit vsqꝫ ad secundum christi aduentum: quo quidem tempore christus dominus coniugi sue ecclesie per speritus infusionem spiritualiter vnitus imo ⁊ per sacre eucharistie sumptionem corporaliter quodammodo copulatus filios adoptionis neqꝫ ex voluntate carnis: neqꝫ ex voluntate viri: sed ex deo ⁊ spiritu propagare non desistit. Et ipsum tempus ecclesia representat a die penthecostes vsqꝫ ad aduentum: quod etiam tempus in duas subdiuisum est partes. ¶ In prima quarum agitur de matrimonij consummatione. ¶ In secunda de filiorum propagatione. Ideoqꝫ coniugium christi ⁊ ecclesie in principio huius temporis consummatur. ¶ Primo per spirituum vnionem que principalis esse debet. ¶ Hoc autem ecclesia representat in festo penthecostes ⁊ per octauam: in quo promisso spiritusancto in filios adoptionis effuso membra capiti speciali compage connectuntur. ¶ Secundo etiam per corporum copulationem: quod ecclesia representat in subsequente festo corporis christi vsqꝫ ad eius octauas: in quo agitur memoria illius venerabilis sacramenti per cuius sumptionem fideles christo etiam corporaliter coniunguntur. ¶ In secũdo autem tempore videlicet ab octaua corporis christi vsqꝫ ad aduentum filiorũ ecclesie generatio propagatur: quorũ quidã fuerũt fundatores vt apli: quidã edificatores vt doctores: quidã cõseruatores vt confessores: quidã defensores vt martyres: quidã augmentatores vt virgines. ¶ Reliquum itaqꝫ tempus quod restat in quinqꝫ partes subdiuisum est. ¶ Nam primo mystice figurantur filij ecclesie fundatores scilicet apostoli a festo corporis christi vsqꝫ ad kalendas augusti. Et hoc typo regnum israel et iuda: quorũ tunc libri ponũtur: per quos apostoli designantur: qui certe principes populorum facti et a deo super omnem terram principes constituti cum christo in duodecim sedibus in die iudicij consessuri eidem regi regum conregnare creduntur. Nam ⁊ mattheus euangelista in generatione christi sexdecim reges a dauid vsqꝫ Ieconiã ponit: a quibus christus est per carnem editus: significantes vtiqꝫ duodecim apostolos: quorum duo euangeliste fuerunt: et alios duos euangelistas: necnon paulum et barnabam doctores gentilium: a quibus dei filius per euangelium quo ad mundi notitiam quodammodo est regeneratus. ¶ Secundo figurantur ecclesie constructores. s. doctores a Kalendis augusti vsqꝫ ad kalendas septembris sub figura sapientissimi salomonis cuius tunc libri leguntur: cuiusqꝫ vices gerunt in ecclesia sancti doctores diuina sapientia imbuti ex quibus tam in grecorum ꝙ latinorum ecclesia quatuor principaliores extitẽrũt per quatuor libros sapientie designati. ¶ Tertio figurantur ecclesie conseruatores: videlicet sancti confessores per totum mensem septem-

bris. Et hoc sub figura sanctorum Job: Tobie: Esdre:
Judith: et Hester: quorum tunc gesta recoluntur: con-
fessionem et patientiam confessorum notitia qui in tri-
bulatione positi mūdum: carnem: et diabolum trium-
pharunt. ¶ Quarto figurantur ecclesie defensores: hoc
est sancti martyres per totum mensem octobris: sub ty-
po sanctorum machabeorum: quorum tunc libri legū-
tur: qui vti sancti martyres pro fide: sic ⁊ illi pro dei lege
vsq̄ ad effusionem sanguinis viriliter decertauerunt.
¶ Quinto figurantur ecclesie augmentatores scilicet
virgines per totum mensem nouembris vsq̄ ad aduen
tum: et hoc sub figura prophetarum quorum tunc va-
ticinia recoluntur: qui vt plurimum spreto carnali con
iugio: in corporis ⁊ mentis integritate domino seruien
tes: aduentum christi ⁊ futura tempora per spiritus pre
dixerunt. ¶ Nec est mirandum quare doctorum ⁊ con
fessorum tempus ante martyres ponatur: q̄uis enim
martyres merito ⁊ honore vtrosq̄ precedant: ⁊ ideo in
ordinibus sanctorum immediate post apostolos locan
tur: doctores tamen quia ecclesie magis vtilitati pro-
fuerunt in tempore precedunt: nam vt dictum est docto
res fuerunt ecclesie constructores: martyres vero defen
sores. Confessores autem ideo premittuntur: quia ne-
mo martyr extitit quin prius cōfessor non fuerit: quod
similiter ⁊ de doctoribus dici potest. Ideo enim marty-
res passi sunt: quia christum docebāt ⁊ confitebantur.
Opus ergo presens in duodecim partes siue libellos
ad instar duodecim apostolorum quorum prefectus ec
clesie librum presentem inchoauit: diuidendum fore di
sposui. ¶ In primo libro agetur de festiuitatibus san-
ctorum occurrentibus intra tempus in quo ecclesia re
presentat nuptiarum christi pertractationem ⁊ colloca
tionem: quod est ab aduentu domini vsq̄ ad natiuita-
tem. ¶ In secundo agetur de festis que occurrunt in-
tra tempus in quo ecclesia representat mutui consen-
sus obligationem ⁊ contrectationem: quod est a nati-
uitate vsq̄ ad septuagesimam. ¶ In tertio de illis que
occurrunt intra tempus representans sponse subarra
tionem et desponsationem: quod est a septuagesima vs-
q̄ ad pascha. ¶ In quarto de his que occurrunt intra
tempus representans solennem sponse transductionē
⁊ dotationem: quod est a pascha vsq̄ ad penthecosten.
¶ In quinto de his que occurrunt intra tempus re-
presentans matrimonij consummationem et confir-
mationē a penthecoste vsq̄ ad octauam corporis chri
sti. ¶ In alijs quinq̄ libris agetur de festis occurrenti
bus intra tempus representans liberorum generatio-
nem ⁊ propagationē. ¶ Ita ꝙ in sexto libro agetur de
festis occurrentibus intra tempus representās filios
ecclesie fundatores: scilicet apostolos ab octaua scilicet
corporis christi vsq̄ ad kalēdas augusti. ¶ In septimo
agetur de festis que veniunt intra tempus representās
filios ecclesie constructores scilicet doctores per totū
videlicet mensem augusti. ¶ In octauo de festis que ve
niunt intra tempus representans filios ecclesie conser-
uatores: scilicet confessores per totum scilicet mensem
septembris. ¶ In nono de his que veniunt intra tem-
pus representans ecclesie defensores scilicet martyres
per totum videlicet mensem octobris. ¶ In decimo de
his que veniunt intra tempus representans ecclesie au
gmentatores hoc est virgines: scilicet per totum men-
sem nouembris vsq̄ ad aduentum. ¶ Hoc addito ꝙ
quia multorum sanctorum festa: quibus dieb⁹ per an-
num occurrant inuenire non valui quorundam ex eis
gesta aliquorum sanctorum festiuitatib⁹ subieci: prout
mihi congruentius visum fuit ex aliqua similitudine
vel attinentia precedentis aut ex nominis equiuocatio
ne: vtpote sancti iuliani cenomanensis festo: cui subij-
ciuntur acta plurium eiusdem nominis sanctorū quo-
rum festiuitates nesciuntur: aut ex aliqua temporis cō
gruitate: vtpote gesta patrum omnium prime etatis
quorum dies ignoti sunt: que septuagesime applican-
tur: quia tunc eorum tempora ab ecclesia releguntur: ⁊
sanctorum secunde etatis que sexagesime subijciuntur
quorum etiam acta tunc ab ecclesia recoluntur. ¶ Et
notandum ꝙ aduentus domini ⁊ cetera festa mobilia:
vt est pascha cum precedentibus ⁊ subsequentibus de-
pendentibus ab eadē: qualia sunt septuagesima: ⁊ sexa-
gesima: quinquagesima: quadragesima: passio domi-
ni: ascensio ⁊c. quia in kalēdarijs sedem certam nō ha-
bent: sed diuersimode cōtingunt: iuxta quod mihi me-
lius visum fuit certis diebus apposui. Nam vt festum
sancti andree quod est primum in officijs aduentui cō
tinetur. Idcirco aduentum domini tertio kalendas de
cembris: hoc est in vigilia sancti andree locaui. Resur-
rectionis vero dominice diem sexto kalendas aprilis
posui: eo ꝙ ad literam tali die dominus resurrexit: ⁊ p̄
consequens omnia festa a die pasche dependentia tam
precedentia q̄ subsequentia illis diebus locanda decre
ui quibus eo anno contigissent quo dominus ad lite-
ram passus est si tunc temporis celebrata fuissent. ¶ In
vndecimo vero huius voluminis libro illorum sancto
rum gesta describentur quorum dies festiui penitus
sunt ignoti: ⁊ quorum legende in aliqua ceterorum li-
brorum parte nequiuerunt commode collocari: aut il
lorum qui forte per obliuionem quam humana fragi-
litas euadere plerunq̄ non valet: suis locis ponendi
forent omissi: vel eorum etiam quorum legende post
ceptum opus de nouo apparere contigerent: quod
propter numerositatem sanctorum facile satis esset.
¶ In duodecimo vero et vltimo libro tabula totius
voluminis supponetur: in qua sanctorū omnium per
alphabetum nomina conscribentur: ⁊ vbi reperiri de-
beant: quo scilicet libro vel capitulo designata: vt faci-
lius quod quisq̄ optauerit eidem occurrat: sicq̄ totū
presentis catalogi materia concludetur.

¶ Explicit diuisio totius voluminis.

¶ Sequitur prologus Libri Primi.

PRimus ergo liber huius catalogi continet sancto-rum gesta quorum festiuitates occurrunt intra tempus in quo ecclesia represen-tat christi sponsalium collationem et tractationem: quod fuit ab adam vsque ad fi-lii dei natiuitatem. ¶ Et hoc tempus ecclesia pretendit ab aduentus initio vsque ad diem natalis dominici in personam patrum et prophetarum christum venturum preconi-cians et assiduis clamoribus deposcens. Quatuor vero dominicis ipse aduentus celebratur: eo quod tractatus ipsarum nuptiarum quatuor modis precesserunt: scilicet per legis natura-lis inspirationem: per indictam patribus circuncisionem: per imposite legis scripte collatio-nem: et per afflictam prophetie testificationem. ¶ Primum tempus fuit ab adam vsque ad abraham decursu duarum etatum: in quo tempore lex naturalis homines docebat de duo-bus: scilicet quod honeste viuerent: et proximum non lederent. Hoc autem in prima hebdoma-da figuratur: eo quod in dominicali epistola mandata legis naturalis continentur. Dicendo enim apostolus in die honeste ambulemus: non in comessationibus et ebrietatibus: non in cubilibus et impudiciciis docet honeste viuere. Et subdendo non in contentione et emula-tione admonet proximum non offendere. ¶ Secundum fuit ab abraham vsque ad moysen decursu tertie etatis: in quo tempore circuncisio patribus indicta dei populum a gentilibus superauit. Hoc vero in secunda hebdomada pretenditur vbi paulus in epistola dominicali dicit: christum iesum ministrum fuisse circuncisionis ad euacuandas promissiones patrum. ¶ Tertium fuit a moyse vsque ad dauid decursu quarte etatis: in quo tempore lex scripta ad bene viuendum hominibus collata fuit: cuius lator et minister extitit moyses. Hoc autem etiam in tertia hebdomada ostenditur in qua paulus in epistola dominicali in personam moysi dicit. Sic vos existimet homo vt ministros christi et dispensatores ministeriorum dei videlicet legis scripte. ¶ Quartum fuit a dauid vsque ad christum decursu quinte etatis: in quo tempore prophetia sanctis vatibus inspirata christum affuturum et propinquum per-sonabat: et futura tempora predicebat. Hoc etiam declaratur in quarta hebdomada in qua in epi-stola dominice apostolus in personam prophetarum dominum esse cum gaudio quodam modo prophetizat. Ad huius ergo temporis festa describenda procedamus.

¶ Finis prologi.

PEr signũ sancte crucis liberet
nos de inimicis nostris domi
nus deus noster. Oratio.

DEus qui vnigeniti filij tui
precioso sanguine viuifice
crucis vexillũ sanctificare
voluisti: ꝯcede quesumus
eos qui eiusdẽ sancte crucis gaudent
honore tua quoqꝫ vbiqꝫ protectione
gaudere. Per dñm nostrum ꝛc.

Reuerēdissimi patris

z domini Petri de Natalibus Veneti epi equilini Catalogi sanctorum opus feliciter incipit.

Liber primus ab aduentu dñi vsqz ad eius natiuitatem.

De aduentu domini in carnem. Cap. j.

Aduētus dñi generalis duplex ab ecclesia colitur. Primus ad saluādum. Secūdus ad iudicandum. Primus de preterito celebratur. Secūdus de futuro formidatur. De primo Luc. xix. Venit filius hois q̄rere et saluū facere qđ perierat. De scđo Esa. iij. Dñs ad iudiciū veniet cū senatorib' ppli. Aduēt' ergo in carnē/ q̄ fuit ad saluādū/ q̄tuor agit septimanis ꝓpter causas superi' assignatas: qz scʒ ipm aduētū xpi ꝓcesserūt legis naturalis inspiratio: circūcisiōis indictio: legis scripte impositio: et ꝓphetie attestatio: q̄ oia in quatuor dñicis: et superi' ponit: figurāt. Circa aduentū aūt ad saluandū duo vidēda sunt: scʒ aduenīēdi opportunitas: et aduētus vtilitas. Opportunitas ostēditur primo ex parte hominis qui cōuictus fuit. Primo de malitia tēpore legis naturalis: quia cum ipsa lex iuberet proximum non ledere: primogenitus Ade Cain Abel fratrē innocentē occidit. Secūdo de ignorātia tēpore circūcisionis/ qn̄ vez homo idolatrans in pessimos errores decidit: nā z tūc tpis idololatria incepit. Tertio de impotentia tpe legis scripte: q̄ quidē lex iugū importabile et mādatū domini fragili impossibile imposuit. Opportune ergo fili' dei venit qn̄ homo de malitia: ignorātia z impotētia cōuictus fuit: ne si ante venisset homo medicine gratus non fuisset. Ipse etiam veniēs sua potentia hominis impotentiā subleuauit: sua sapientia ignorantiā illustrauit: suaqz gratia malitiam expugnauit. Scđo ex parte temporis: quia vbi venit plenitudo temporis/ misit deus filium suum ꝛc. Gala. iiij. quod quidem tēpus adimpletum fuit per quatuor premissa: que aduentum dominicum precesserunt. Cum enim vidit dei filius hominem nec lege nature/ nec circūcisionis signaculo: nec lege scripta: nec prophetarum oraculis a peccato liberari posse: descendit conferre gratiā in qua nos deo gratificans a pctō redemit. Tertio ex parte vulneris et morbi vniuersalis. Nā cū morb' erat vniuersalis opportunū fuit vniuersalē adhibere medelam. Etenī ante aduentum Christi eramus ignorātes siue ceci penis eternis obligati: serui diaboli: mala peccati cōsuetudine vincti: in tenebris obuoluti: exules a patria expulsi. Ideo egebamus doctore/ redēptore/ liberatore/ eductore/ illuminatore et saluatore. Hec autē omnia in septem antiphonis maioribus habentur que cantantur ante Christi natiuitatem. In prima dicitur veni ad docendū nos viam prudentie. In secunda/ veni ad redimēdum nos in brachio extento. In tertia: veni ad liberandum nos: iam noli tardare. In quarta: veni et educ vinctum de domo carceris ꝛc. In quinta: veni z illumina sedentes in tenebris ꝛc. In sexta: veni salua hoiem/ z hoc in personam gentiū: quia illa antiphona incipit. O rex gentiū. In septima: vero clamat pro salute iudeorū quibus deus dederat legem: adeo incipit. O emanuel rex et legifer noster: et infra: veni ad saluandū nos ꝛc. Vtilitas aute ipsius aduentus patet Luc. iiij. vbi se missum testatur dicens. Spirit' domini super me ꝛc. Ad pauperum consolationem. Ad contritoꝝ sanationē. Ad captiuoꝝ liberationem. Ad indoctorū instructionē. Ad pctōꝝ remissionē. Ad humani generis redemptionem. Et ad meritorum retributionem. Hec omnia originaliter prophetātur de Christo. Esa. lxj. Augustinus autem ponit alias vtilitates dicens ꝙ Christus more mercatoris veniēs dedit z accepit. Accepit quod hic abūdat scʒ nasci: mori z laborare. Dedit renasci: resurgere et in eternum regnare. Bernardus insuper ponit tres vtilitates supra tactas dicens ꝙ necessarius fuit nobis saluatoris aduentus/ vt in nobis per fidem habitans illuminet cecitatē nr̄am: et nobiscū manēs adiuuet infirmitatē nr̄am z ꝓ nobis stās ꝓpugnet z purget iniq̄tatē nr̄am.

De aduentu domini ad iudiciū. Cap. ij.

Aduentus dñi ad iudicium/ sicut et aduentus in carnem quatuor agitur septimanis: eo ꝙ z ipsum aduentum sicut z primum quatuor tempora precedere debent. Primum fuit tempus apostolorum: in quo fuit persecutio iudeorum: qui Christum ecclesie caput primo in seipso/ deinde in suis apostolis persecuti sunt: et durauit vsqz ad tempora Neronis imperatoris. Scđm fuit tps martyrū: in quo fuit psecutio paganorū a Nerone prīo xpianoꝝ psecutore vsqz ad Cōstantinū Augustū. Tertiū fuit tps doctoꝝ: in quo fuit psecutio hereticorū a Cōstātino imperatore vsqz ad Carolum magnū. Quartū est tempus confessorum/ in quo ad presens sumus a Carolo magno vsqz ad antichristum. Et notandum ꝙ ecclesia in ad-

uentu domini quedam cantica leticie canit:vt alleluya: et hoc propter primi aduentus consolationem: quedam vero deponit:vt te deum laudamus: et gloria in excelsis:propter secundi aduentus trepidationem. ¶ Circa secundum aduentum duo videnda sunt: scilicet antecedentia iudicium: et concomitantia. Antecedentia sunt tria:scilicet signa terribilia:antichristi fallacia:et ignis vehementia. Signa terribilia ponuntur Luce.xxi. Erunt signa in sole et c. quod Apocalypsis.vi. declaratur. Sol factus est niger tanquam saccus cilicinus:et luna facta est sicut sanguis:et stelle celi ceciderunt super terram:quod ad literam de eclypsi solis et lune:et de superabundantia intelligi potest/ vel metaphorice de imperio romano eclypsato:et ecclesia sanguine innocentium maculata:et de predicatoribus de celo ecclesie cadentibus propter errores pot exponi. ¶ Hieronymus ait in annalibus Hebreorum inuenit quindecim signa iudicium precedentia:sed vtrum continua/an interpolata non expressit. Prima die mare se eriget quadraginta cubitis super montes stans in loco suo quasi murus. Secunda die tantum descendet:vt vix possit videri. Tertia marine belue apparentes super mare dabunt mugitus vsque ad celum. Quarta ardebit mare et aqua. Quinta arbores et herbe dabunt rorem sanguinis volatilibus congregatis in campis. Sexta ruent edificia:et flumen ignis ab occasu vsque ad oriens contra celum exurget. Septima petre adinuicem collidentur et scindentur. Octaua erit generalis terremotus ita vt nullum animal stare possit. Nona montes solo equabuntur. Decima exibunt homines de cauernis et velut amentes ibunt:nec loqui poterunt. Undecima ossa mortuorum super sepulturas colligentur. Duodecima stelle ex se igneas comas emittent:animalibus cunctis in campis specietenus congregatis. Decimatertia morientur viuentes:vt cum mortuis resurgant. Decima quarta ardebit celum et terra. Decimaquinta fiet celum nouum et terra:et resurgent omnes. ¶ Antichristi autem fallacia fiet quattuor modis. Primo per callidam suasionem et falsam scripturarum opinionem. Nitetur enim ex scriptura ostendere se messiam in lege promissum:et legem Christi destruere. ps. Constitue domine legislatorem super eos glossa.i.antichristum legis praue latorem. Secundo per miraculorum operationem. ii. Thes.ii. Cuius aduentus secundum operationem sathane in omnibus virtutibus et signis et prodigiis mendacibus. Tertio per donorum largitionem. Daniel.xi. Dabit eis potestatem in multis: et terram diuidet gratuito:quod glossa de antichristo exponit. Quarto per tormentorum illationem Daniel.viii. Supra quam credi potest/vniuersa vastabit. ¶ Ignis autem vehementiam dominus premittet. Primo propter mundi innouationem: quia purgabit et renouabit elementa. Secundo propter hominum purgationem: vt sit tunc bonis viuentibus in locum purgatorii. Tertio propter malorum damnationem / et sanctorum illuminationem quia secundum Basil. Deus facta mundi purgatione in igne illo diuidet calorem a splendore: et totum calorem mittet ad regionem damnatorum:vt amplius crucientur:et totum splendorem ad regionem bonorum:vt amplius iocundentur. ¶ Concomitantia autem iudicium erunt octo. Primum est disceptatio iudicis. Johelis.iii. Congregabo omnes gentes in vallem iosaphat:et disceptabo cum eis:statuet enim oues a dextris: hedos autem a sinistris:et cum eis diceptabit:vt dicitur Mat. xxv. Secundum est differentia ordinis/nam in iudicio illo quidam iudicantur et pereunt:sicut mali christiani:quibus dicetur. Esuriui:et non dedistis mihi manducare. Quidam non iudicantur:et pereunt:sicut infideles:de quibus dicitur/qui non credit:iam iudicatus est. ¶ Quidam iudicantur et regnant/sicut iusti/ quibus dicetur. Esuriui et dedistis mihi manducare. Quidam iudicant et regnant:sicut apostoli quibus promittitur:sedebitis super sedes iudicantes duodecim tribus israel.i.iudicanti assistentes et sententiam approbantes:et hoc fiet eis propter ipsorum honorem:et propter sententie confirmationem:et malorum reprobationem. Tertium erit insignia passionis:scilicet crux: claui:et cicatrices in corpore:vnde cantat ecclesia:hoc signum crucis erit in celo cum dominus ad iudicandum venerit:et hoc faciet Christus ad ostensionem sue victorie:vt ostendat signa in quibus triumphauit. Ad declarationem sue misericordie:vt ostendat qualiter boni misericorditer saluantur. Et sue iustitie vt ostendat qualiter praui iuste damnantur. ¶ Quartum erit seueritas iudicantis:non enim flectetur timore:cum sit omnipotens:nec odio/nec amore/cum sit iustus: nec errore:cum sit sapientissimus. ps. Deus iustus fortis et patiens:idest sapiens:quia qui patiens est: multa gubernatur sapientia. ¶ Quintum erit accusatio horribilis:habebit enim homo accusatores. Primo diabolum. Apocalypsis.xii. Proiectus est accusator fratrum nostrorum et c. Secundo proprium vitium. Sapientie.iiii. Uenient in cognitionem peccatorum suorum/et traducent illos ex aduerso iniquitates eorum. Tertio totum mundum. Greg. Si queris quis te accuset:dico totus mundus qui offenditur creatore offenso. ¶ Sextum erit testis infallibilis:habebit enim peccator tres testes vnum supra se:scilicet deum qui est iudex et testis. Hiere.xxix. Alium intra se/scilicet propriam conscientiam. Tertium iuxta se:scilicet proprium angelum. ¶ Septimum erit arctatio peccatoris:de quo Greg. Latere inquit erit impossibile/apparere intolerabile. ¶ Octauum erit sententia irreuocabilis. Nam tribus ex causis appellatio non recipitur. Primo propter iudicis excellentiam:vnde non appellatur a sententia pape vel imperatoris:quia non habet superiorem. Secundo propter criminis euidentiam. Nam in crimine notorio non potest appellari. Tertio propter rem non differendam: vt est in sententia capitali: que non exigit dilationem sed statim exequitur. Propter hec tria sententia irreuocabilis erit:quia nec superiorem habet:et omnia ibi notoria erunt:et nihil quod ibi agitur dilationem patietur. Omnia enim fient in momento:in ictu oculi et c.

¶ De aduentu domini in speciali. Cap.iii.

Aduentus domini specialis duplex est. Primus in mente ad sanctificandum:de quo Jo.xiiii. Ad eum veniemus:et mansionem apud eum faciemus. Secundus in morte ad premiandum:de quo Luce.xii. Et vos estote parati:quia qua hora non putatis filius hominis veniet. Horum duorum aduentuum festa quamuis ab ecclesia nunquam commemorentur/a pluribus tamen deuotius frequentissime recoluntur.

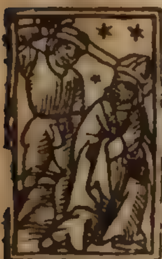
¶ De sanctis Saturnino et Sisinnio martyribus. Capitulum.iiii.

Saturninus et Sisinnius martyres Rome passi sunt sub Maximiano imperatore:qui rediens de partibus Aphrice dum omnes christianos ad afflictionem laboris compelleret ad thermas edificandas:et ad fodiendam harenam:et Saturninus iam senex sarcinam ferre non posset: Sisinnius et Syriacus

diacones Marcelli pape eum iuuabant: vt dicetur infra in passione Marcelli.xvij.kal.februarij. Quod dum Maximiano nunciatum fuisset iussit eos teneri in carcerem a Laudicio prefecto: qui eos.xvij.diebus carceri mancipauit. A quibus multi paganorum conuersi sunt. Deinde prefecto presentati Saturninus senex et Sisinnius diaconus dum idola sibi oblata comminuissent/conuersi sunt duo milites papias et Maurus: tunc Laudicius iussit Saturninum et Sisinnium in eculeo leuatos attrahi: neruis et fustibus et scorpionibus cedi. Papiam vero et maurum se christianos profitentes ora lapidibus cesos carceri trudi fecit. Saturninum vero et Sisinnium eculeo depositos decollari mandauit: qui ducti via numentana miliario secundo ab vrbe capite cesi sunt: quorum corpora tarson cum Joanne presbytero sepelierunt in predio suo via salaria veteri.iij.kal. decembris.

De sancto Saturnino episcopo et martyre. Capitulum.v.

Saturninus episcopus et martyr ab apostolorum discipulis ordinatus est: qui primus episcopus Tholosane vrbi directus xpm predicauit: et dum sepius iuxta capitolium quod inter domum suam et ecclesiam situm erat/iter ageret: demones a responsis cessabant. Quod dum gentiles virtute sancti fieri cognouissent: Saturninum comprehensum in arce capitolij statuunt compellentes ad immolandum: qui dum nisi vni deo se immolaturum assereret: funem ab vno capite tauri latera alligantes: qui ad immolandum ductus fuerat: ab alio vero pedes sancti vincientes stimulatum taurum per scalas precipitant. Qui sanctum sibi alligatum post se trahens per capitolij gradus eliso capite cerebroque excusso Christi martyrem fecit. Cuius corpus et occulte propter metum gentilium due christiane femine sepelierunt: quod postmodum a successoribus sancti martyris honorifice tumulatum est. passus est autem tempore Decij.iij.kalen.Decembris.

De sancto Amos egyptio abbate. Cap.vj.

Amos egyptius floruit tempore Constantini magni de quo refert Sozomenus primo historie tripartite: quod inuitus ipse parentibus cogentibus duxit vxorem: nec tamen eam expertus fuit. Nam primo die nuptiarum solus cum sola in thalamo/dum sibi virginitatem laudaret/ eam ad virginitatem seruandam induxit: vnde et ambo virginitatem vouentes in singulis cubilibus separatim dormierunt annis.xviij. demum communi voto ab inuicem diuisi sunt: ipseque mulieri domum propriam concessit/et ad eremum properauit. Atque in monte Nitrie.xxij.annis permansit eremiticam vitam ducens: de quo refert Hieronymus in vitis patrum: apud Thebaidem fuit pater trium milium monachorum. Dum autem Amos cum discipulo suo Theodoro iter agens ad flumen deuenisset: dum alter alterum nollet nudum videre/mandauit discipulo ad horam secedere. Et dum seipsum etiam nudum videre pateretur: diuina virtute ad aliam partem fluminis translatus est. De quo discipulus transiens miratus: quia nec vestem/nec pedes infusos haberet/aduertit miraculum: adiuratus a magistro: vt illud quamdiu viueret nemini reuelaret. Hic filium hominis qui bouem rapuerat: quem canis rabidus momorderat: postquam pater bouem restituit a morsu canis rabidi liberauit. Dum autem latrones panem quo vescebatur eidem auferrent: duos dracones eductos ex antro ad custodiam celle iussit. Sed venientes fures et dracones videntes pre timore quasi mortui ceciderunt: quos ipse excitans confortans erexit: et ad penitentiam prouocauit: et primo-que cunctorum monachos effecit. Eodem etiam tempore dum draco alius immanis regionem vastaret: et multos perimeret: oblatum sibi puerum ex solo visu bestie extinctum suscitauit: et draconem oratione de antro eductum/in duas partes discerptum occidit. Cuius animam cum gloria ad celum tendentem Antonius abbas longe positus vidit: et discipulis nunciauit: notatoque die et hora repertum est Amonem eodem tempore a corpore migrauisse: quieuit in Christo die tertia kalendas Decembris.

De sancto Pafnutio abbate. Cap.vij.

Pafnutius Abbas eremi cultor vltimique deserti in regione heraclee: cum esset angelice vite/orauit deum: vt sibi reuelaret cui sanctorum bene viuentium similis haberetur. Cui angelus reuelauit: quod similis ipse esset symphoniaco cuidam in ciuitate cantando victum querenti. Ad quem sanctus admirans accessit: et eum repertum secreto de sua vita quesiuit. Qui respondit se fuisse predonem: et ex illo statu ad officium ioculatoris venisse: nihilque sibi boni conscium: nisi quod aliquando virginem deo consecratam a se et collegis raptam/dum ceteri deflorare vellent ab eis eripuit: et noctu eam domum intactam reduxit. Et alia vice mulierem profugam in eremo repertam: dum quo tenderet quesiuisset: et illa virum cum filijs pro fiscali debito carceratos et flagellis afflictos respondisset se etiam eadem causa perquiri: ob idque fugere triduo sine cibo peracto assereret: ipse illam ad antrum suum ducens refecerat: et trecentos solidos pro viri et filiorum redemptione sibi dederat. Que illo precio dato virum et filios de carcere eduxerat: quod audiens Pafnutius/et nihil se tale fecisse protestans dum sibi a deo reuelata homini retulit: illum se abbatem ad eremum secutus in melius vitam mutauit: cuius animam ab angelis in celum deferri post modicum tempus sanctus conspexit Pafnutius. Iterum idem quod prius querens a deo sibi reuelari per angelum edocetur se fore similem tali primario ciuitatis. Ad quem sanctus veniens/cumque de ipsius sanctitate secrete requirens dixit ille se habere vxorem cum qua annis triginta continuerat: eamque nunquam nisi affectione sobolis primis temporibus cognouisset: ex qua tribus susceptis filijs abunde in castitate permanserant: hospitem nunquam dimiserat: nec pauperem sine cibo vel alia stipe licentiauerat: contra iustitiam nunquam iudicauerat: et discordes pro viribus ad concordiam reduxerat: que audiens Pafnutius reuelata sibi a deo narrat. Illeque relicto seculo abbatem ad eremum secutus est: venientesque ad fluuium profundum transierunt: ita vt vnda vix genua contingeret. Cui dum sanctus cellam in eremo designasset: illeque ad vite perfectioris apicem ascendisset/postmodum anima illius ad celos deferri ab angelis eidem patri reuelatur. Pafnutius vero bis a deo petita tulit: tertio quesiuit. Cui reuelatur ipsum esse similem mercatori ad se venienti. Cui supra occurrens nullo ab eo amplius quesito visa et audita narrauit. Isque statim per famulos mandato vt merces ad vrbem delatas et cetera sua bona pauperibus erogarent/cum abbate mansit in eremo: qui etiam breui tempore ad celestia migrauit. Pafnutius vero in extremis constitutus/admonuit fratres: neminem etiam peccatorem vel cuiusuis status contemnendum premissas tres referens visiones: qui etiam in pace quieuit.iij.kal.decembris videntibus presbyteris et fratribus animam eius in celum ab angelis subleuari.

¶ De sancto Andrea apostolo. Cap. viij.

Andreas aposto lus filius Joannis et frater Simonis Petri de ciuitate Bethsaida Galilee: qui primo fuit discipulus Joannis baptiste trib⁹ vicibus a domino vocatus est. Primo ad sui notitiam: quando videlicet audiuit a Joanne de Christo. Ecce agnus dei. Et cũ alio discipulo secutus Jesum: vidit vbi manebat: et mansit apud eũ die illo: inueniensq; fratrem suum Simonem adduxit ad Jesum. Secundo ad sui familiaritatẽ: quando scz iuxta mare Genesareth turbis cõcurrentibus: Christus intrauit nauem Simonis: ꝛ capta multitudine piscium/ vocatisq; Jacobo ꝛ Joanne secuti sunt Jesum. Tertio ad sui discipulatum: qñ ambulans Jesus iuxta mare galilee Petrum et Andream de piscatione vocauit/ ꝓmisso sibi qđ fierent hominũ piscatores: qui relictis rhetibus secuti sunt eũ: eiq; decetero adheserunt. ¶ Post ascensionẽ dñi diuisis discipulis Andreas apud Achaiam predicans multos ad fidẽ Christi cõuertit: et ecclesiis ꝓuinciã repleuit. Et dum quidã nobilis iuuenis inuitis parẽtib⁹ apostolo adhesisset: parentes domũ in qua morabatur cum apostolo succenderunt: sed puer iussu apostoli tectum ascendens: et aquam ampulle super ignes spargẽs flammas extinxit: et dum illi per scalas ad eum vellent ascendere: subito excecantur: multisq; cõuersis parentes iuuenis post dies quinquaginta defuncti sunt. ¶ Uxor cuiusdã homicide parere non valens/ sed in partu periclitans: sororem ad deam suam Dianã placandam misit. Idolum vero sorori respondit ꝙ eam iuuare non poterat: monuitq; vt Andream apostolum pro auxilio adiret. Ad quam vocatus apostolus eã primo de idololatria redarguit: deinde ꝓ ea orauit: illaq; mox fetũ mortuum emittẽs liberatur ꝛ baptizatur. Senex quidam Nicolaus venit ad apostolum: dicẽs septuaginta annis quibus vixerat continere non potuisse: semper luxurie deseruisse. Et ꝙ aliquando ad carnis cõcupiscentiam refrenandam euangelium super se ferebat: ꝛ dum lupanar intrasset oblitus euãgelii deponere audiuit a meretrice ꝙ videbat super eum mirabilia: que etiã se ab illo tãgi nõ permisit. Pro quo dum apostolus a tertia vsq; ad nonã ieiun⁹ orasset: et se nõ comedere vouisset/ nisi deus peccatori subueniret: post quinq; dierũ abstinẽtiã audiuit se obtinuisse ꝓ sene. Sicq; apostolus Nicolao penitẽtiam sex mẽses in pane ꝛ aqua imposuit: qua peracta senex in dño feliciter expirauit. ¶ Dum iuuenis christianus et pulcherrimus a matre lasciua de crimine nephando attẽptatus fuisset: illeq; flagitiũ exercere arcetur: mater in iuuenem crimen retorsit: et eum iudici accusauit: qui dum apostolum in suum patrocinium aduocasset/ Judex iratus puerum in saccum pice linitum iussit mitti: ꝛ in flumine iactari: Andreã vero qui pro eo intercesserat in carcerem mitti: sed orante apostolo tonitruo terribili ꝛ terremotu facto omnibus exterritis mulier a fulmine percussa interiit: iuuenisq; mortem euasit: et iudex cum multis fidem Christi suscepit. ¶ Cum apud niceam ciuitatem septem demones multos infestarent: et plures transeuntes occiderent: apostolus vocat⁹ illuc accessit: demones in specie canũ aduenire iussit: eisq; in Christi nomine/ vt inde discederent mãdauit: quo miraculo multi conuersi sunt. ¶ Post modicum apostolo nũciatur/ ꝙ iuuenis quidam iuxta portam alterius vrbis a septem canibus fuerat prefocatus. Intellexit igitur illos fuisse demones quos ab oppido nicee expulerat: et compatiens patri defuncti/ illuc accessit: mortuum excitauit: et discipulum christi fecit. ¶ Quadraginta viri ad apostolum venientes: vt ab eo fidei doctrinã perciperent/ excitata tempestate a diabolo nauiq; submersa in mare necantur. Quorũ corpora vt apostolus vidit ad littus delecta: et que facta fuerant per spiritum cognoscẽs: oratione sua viros suscitauit et baptizauit. ¶ Uxorem etiam egee proconsulis et maxillam senatricem ꝛ multos de populo ad christum conuertit: pluresq; discipulos acquisiuit. ¶ Cum ergo egeas proconsul patras ciuitatem ingressus christianos ad sacrificia idolorum compelleret: eidem Andreas occurrens ipsum de impietate redarguit: eo quod ipse iudex hominum constitutus iudicem suum celestem agnoscere debuit. Quem dum proconsul vanum ꝛ superstitiosum diceret: eo quod christum a iudeis crucifixum coleret: apostolus christum sponte crucem subiisse respondit: et eo quod mortem suam discipulis predixit: ꝛ proditorem cognouit: addens mysterium crucis magnum esse. Cui proconsul respondit ꝙ mysterium dici non poterat sed suppliciũ/ comminans aplm vt nisi sibi obtẽperaret: ipsum mysterium in se experiri faceret. Tũc apostolus mysterium crucis cepit exponere: ꝛ ꝙ fuerat necessarium saluti hominum multis rationibus suadere. Et dum in confessione crucis persisteret immobilis: iubente proconsule in carcerem recluditur: sed a populo visitatur volentibus proconsulem occidere: et apostolum fractis ianuis liberare: quos apostolus sua predicatione ad patientiam inuitauit. Mane autem facto Andreas de carcere educitur: et dum xp̄m crucifixum constantissime confiteretur/ iussu egee a triginta hominibus fustigatur: deinde in cruce suspendi iubetur: non quidem clauis confixus: sed quasi in equuleo extensus funibus alligatus: populi multitudine insequente ꝛ ipsum innocenter mori clamante. Qui dũ crucem a longe salutans adorasset: vestibus suis exutus in cruce suspensus est. In qua biduo viuens viginti milibus astantium hominum predicauit. Sed dum turba egee mortem minaretur: territus proconsul venit vt eũ deponeret: quem dum ministri vellẽt soluere/ brachiis in aerem stupidis effectis nullo modo ad eum potuerunt pertingere. Et dum fideles eum deponere vellẽt/ apostolus orauit ad dominum: vt in pace suum susciperet spiritum. Statimq; splendor nimius ad instar fulguris per horam et dimidiam ipsum obtexit: cum quo lumine abscedente apostolus deo spiritum emisit. Cuius corpus maximilla senatrix cum aromatibus sepeliuit. ij. kal. Decembris/ iuxta ciuitatem patracensem. Indeq; processu temporis corpus eius Constantinopolim trãslatum est vt habetur. viij. idus maij. Egeas vero anteq̄ domum rediret arreptus a diabolo expirauit. Cuius frater nomine stratocles cum omni eius familia ad xp̄m conuersus est.

¶ De sancto Nathanaele discipulo. Cap. ix.

Nathanael discipulus de oppido chana galilee vn⁹ fuit ex septuagintaduobus xp̄i discipulis: quem christus commendat Joannis primo: dicens ipsum esse israelitam in quo dolus nõ est. Hic etiam post resurrectionem christi vnus fuit ex numero illorum. vij. discipulorum: quibus christus apparuit iuxta mare galilee/ quando petrus piscãdo traxit rhete in terram plenum magnis piscibus. cliij. vt habetur Joannis vltimo. qui etiam a plerisq; scribitur fuisse alio nomine vocatus vrsinus: qui ꝛ ab apostolis episcopus Bituricen. constitutus post completum predicationis officium in deo feliciter requieuit. ij. kal. Decẽbris: quod tamen falsum esse reputatur. Nam corpus huius Nathanaelis apud Treugen. ciuitatem quiescit. Corpus

vrsini in Bituricē. vrbe sepultum veneratur. Hec frater Vincentius.

¶ De sancto Nathanaele anachorita. Cap. x.

Nathanael anachorita/ vt dicit Heraclides: fraude demonis accidiam passus: a priore cella recessit: et aliam cuidam vico vicinam sibi collocauit. Ubi dum habitare cepisset: demon ad eū noctu veniens in specie carnificis pannis sordidis indutus/ fragris strepitū facere cepit: dicēs se fore demonē: qui eū de priori cella eiecerat/ q iū ꝛ eum de ista fugare cupiebat. Mox sanctus compunctus ad priorē locū rediit: et adeo se inclusit: vt xxxvij. annis nūq̄ limē excederet. Multasq̄ diaboli insidias pertulit vt propositū frangeret: quas tamē oēs deuicit. Septem episcopos ad se venientes gratanter suscepit: et abeuntes vsq̄ ad limen associauit. Quē dum diaconi eo quo nō egrederetur redarguerēt: se oino seculo mortuū esse rndit. ¶ Nocte quadā demon in specie pueri sibi apparuit asinum panibus oneratū deferēs. Et dum asellū in terrā corruisse fingeret: et abbatis auxilium peteret: ille perplexitate circunclusus/ ne aut misericordie opus negligeret: aut propositum frangeret: oratione fusa puero sua sit: vt si vera esset visio deum inuocaret sibi subuenire paratum. Si autem tentatio esset euanesceret. Moxq̄ puer cum asino euanuerunt cum turbine marino strepitantes. Hec omnia Heraclides in libro qui dicitur paradisus.

¶ De sancto Trophiano episcopo. Cap. xj.

Trophianus episcopus magne sanctitatis vir: et miraculorum gloria preclarus pridie kalen. Decembris apud Xanctonas in domino feliciter requieuit. Cuius corpus Tholosam translatum: ibiq̄ terris sepultum: spiritus in celis viuere multis miraculis manifestat: vt dicit Ado.

¶ De sanctis Diodoro ꝛ Mariano et eoꝝ socijs martyrib⁹. Capitulum. xij.

Diodorus presbyter/ et Marianus diaconus cum multitudine innumerabiliū hominum vtriusq̄ sexus: et diuersarum etatum quorum numerum: ꝛ nomina soli⁹ dei scientia nouit: passi sunt Rome sub Numeriano imperatore tpe Stephani pape primi. Qui die anniuersaria dedicationis sanctoꝝ martyrū Chrisanti ꝛ Darie in loco crypte: vbi eoꝝ corpora sepulta erāt diuina celebrātes via salaria: ꝙ extra portā vrbis in harenario vbi pfati martyres terra: et lapidib⁹ obruti fuerant: accusati sunt imperatori. Et sic imperator iussit in introitu crypte parietē leuari: et montē qui crypte imminebat ad subitonē sup eos deiici: et sic oēs suffocati sunt. Quoꝝ corpa ibidē iacuerūt vsq̄ ad tpa Stephani pape. vj anno. dn̄i. Dccccxxvj. ¶ Qui venerabilis pater ex ossa crypta reliqas sanctoꝝ innumerabiles inde collegit: ꝛ quib⁹ quādā lateranis: aliquas apud sanctū Petrū: aliquas ad basilicā duodecim aplōꝝ quā a fundamētis renouauerat: aliquas vero p alias ecclesias: et monasteria sepeliēda diuisit: in quoꝝ ossiū collectiōe odor mirabilis quasi floꝝ: et ro-

saꝝ respersus est: et lampas in crypta accēsa sex dieb⁹ cōtinuis arsit: in qua nec quicq̄ de oleo cōsumptū est: nec flamma extincta: donec oīa sanctoꝝ ossa a cōgerie lapidū sunt collecta. ¶ Quidā autē eū de reliquijs aliquas questus gratia subtraxisset: cōtinuo in lectū decidit graui languore detentus: et cōmissum furtū confessus reliquias restituit: et sic sanitatē recepit. Horū olim martyrū passio die kalēdarū Decēbriū celebratur.

¶ De scō Diodoro epō ꝛ cōfessore. Cap. xiij.

Diodorus Alexādrin⁹ cesariē epūs: dū Antiochen⁹ esset pbyter: clar⁹ sapiētia habebatur. Qui elect⁹ antistes multa opuscula cōpilauit. In apl'z cōmētarios edidit: aliaq̄ multa Eusebij cesariēsis secut⁹ characterem. Cu⁹ & sensum imitat⁹ fuerit: et tn̄ attingere nō potuit eloquentiā ignar⁹ secularium lraꝝ. Floruit tpe imperatoris Valētis: vt dicit Hieronym⁹ in libro de viris illustribus.

¶ De sancto Ansano martyre: et Maxima virgine ꝛ martyre. Capitulum. xiiij.

Ansanus martyr ciuis Romanus filius nobilis tranquillini duodecim annoꝝ occulte inscio patre a Prothasio presbytero in xpi fide doct⁹: et baptisatus est: atq̄ a maxima virgine de territorio Tonagritano de sacro fonte leuat⁹: q̄ a patre imperatorib⁹ Diocletiano: ꝛ Maximiano delat⁹. xiij. anno imperij eorum cum ipsa maxima virgine ab eisdem tent⁹: et carceri traditus est diebus multis. Quam quidem sacrā virginem pfati impatores tādiu fustib⁹ cedi fecerunt: donec spm̄ exhalaret. Ansan⁹ vero de carcere fugiēs venit balneo regisū: vbi visione angelica cōfortat⁹ est. Deinde veniens ad ciuitatē senarū: dū xp̄m dn̄m predicaret a pconsule lysia tent⁹ in igne missus est: q̄ diuina virtute extincto: dū permāsisset illesus iuxta fluuiū arbiā educt⁹: ibiq̄ iussu presidis decollatus est: et sepult⁹ kalen. Decēbris.

De scō Proculo epō ꝛ martyre. Cap. xv.

Proculus episcopus/ ꝛ martyr de Syria veniēs Romā tpe Iustini iperatoris totamq̄ Romanā puinciā discurrēs xp̄m predicabat: miraculis: et vita refulgēs. Quē sanct⁹ Valētin⁹ epūs Interam. ordinauit sacerdotē. Et dū die quadā celebraret pnte pdicto epō: angelus dn̄i acceptum de altari calicē in era vidētib⁹ oīb⁹ sublevauit: et deinde in altari reposuit sanguine cōsecrato. Sāct⁹ āt pbr̄ de mādato āgeli sāguinē cōsecratū libauit. Deīde p psecutionē paganoꝝ fugit de tyro siue interano cū epō Valētino: et veniēs ad ciuitatē nequinā a gētilib⁹ gothis tent⁹: et v̄berib⁹ afflictus: atq̄ in carcere missus est: & p angelū educt⁹ venit laranū: vbi a sancto Valētino p martyriū assump⁹ ordinat⁹ epūs totā ciuitatē p multa miracula cōuertit ad xp̄m. Deinde veniēs spoletū xp̄m pdicauit: inde a deo monit⁹ psecutionē fugiens venit Bononiā: vbi Theodori filiā/ q̄ manū habebat aridā sanauit: et patrē cū filia cōuertit ad fidē: filiū Peroniam a demonio liberauit. Et post multoꝝ cōuersionē a Totilla rege gothoꝝ capt⁹ ablatis sibi binis loris a tergo decollat⁹ est: et iuxta ciuitatē humat⁹: vbi pcessu tpis puer mortuus iuxta

ipm sepult⁹ reuixit. Tūc corpus ipsi⁹ integrū reptū hōorifice leuatū ē. Huī⁹ passio agit die kal. Decēbris.

¶ De sancto Albano martyre. Cap. xvi.

Albanus martyr in ciuitate Maguntia passus est et ibi sepult⁹. Hic habuit p̄rē xpianū īperatorē de partib⁹ aquilonis: qui mortua cōiuge filiā decorā ex ea hñs sep̄teq̄ diligēter nuptui mītis p̄ncipib⁹ petentib⁹ tradere recusabat. Quā tandē flagitioso amore carnaliter cognouit: et ex illa albanū filiū suscepit. Hūc igit de cōsensu imperatoris ad tegēdā infamiā filiū in capsella pallio inuolutū in partib⁹ vngarie exponēdū mādauit: q̄ repert⁹ iuxta nemus a rege vngarie carente liberis suscipit: ob eius elegantiā occulte in rure nutrit: simulataq̄ regina pregnāte: tēpore partus puer natus fingit: a rege adoptat⁹ vt naturalis tractat: ab oībusq̄ baronibus: et ciuib⁹ fili⁹ regis vere putat: ā ipsis q̄ iuuene p̄dictorū ignaris. Fact⁹ ergo iuuenis grat⁹: et strenu⁹: filia īperatoris aquilonis, que est ꝓpria mater: eidē a patre putatiuo in cōiugiū querit: et ab imperatore tradit: vere putāte filiā tradere filio ꝓ regis. Post tēps modicū rex vngarie infirmat: et ad extrema veniēs filio adoptiuo regnū cōmittēs eo q̄ aliū nō haberet: eidē seriē facti reuelat: qualr ab eo repert⁹ nō ei⁹ fili⁹ naturalis erat. In cui⁹ euidentiā palliū in quo ipm inuolutū ex nemore susceperat vsq̄ tunc reseruatū albano tradidit. Quod iuuenis audiēs, cōsternat⁹ ad vxorē ingredit. Et dū sibi causam tristitie q̄renti factū pandere nollet: eo q̄ se ex hoc contēnendū ab vxore putaret: palliū quo sylue exposit⁹ inuolut⁹ fuerat: qđ tūc eidē a rege traditū fuerat de sinu iuuenis cecidit: qđ dū mater vidit agnouit: et mutua collocutione habita: repertū est albanū incestu genitū: et matrē incestuoso connubio cognouisse. Cōsilio inter eos habito tristitiā ex morte regis simulāt: mortuūq̄ regē vngarie iuxta cōdecentiā regiā tumulant. Deinde ad vtriusq̄ patrē imperatorē ꝓpergnt: vt eidē seriē facti pandāt. Quos ille vt filiā: et generū cū magna letitia: et solēnitate suscepit. Sȝ die sequenti peracta letitia mutue visionis: imperatorē solū alban⁹: et mater in cameram vocāt: eidēq̄ cū lachrymis factū seriosius explicant: et ad diuinam misericordiā implorādam per penitentiā regē cōfortant. Qui oēs sancto cuidam epō reatum confessi: de ipsius consilio eremitam sanctissimū adeunt pro penitentia assumenda. Qui eis septennē peregrinādi penitentiam imponit. Sicq̄ vtroq̄ regno epō regendo cōmisso. vii. annis peregrinantur: cōtinue annis singulis eremitam reuisentes. Peracta igitur penitentia dum eremū sancti viri petunt in sylua deperdunt: et superueniēte nocte iuuenis parentes in lecto eisdem de foliis arborū strato collocat: ipse vero in arborē excubabat. Ac instigāte diabolo parentes vigilantes ad vomitū redeūt: et in abominandū antiquū scelus inuicem coeuntes recidunt. Quod albanus sentiens turbatus ex arbore preceps irruit: et parētes baculo impatiens peremit. Facto mane ad eremitam redijt: qui iam omnia per spiritum precognita que contigerant reuelauit. Iussu ergo ipsius albanus iterato septennem peregrinationem assumit: qua perfecta ad eremitam redijt. Et dum semper peregrinari decreuisset: vitā suam per eremitam conscribere fecit. Quam in pyxide locatā: ad collum suū alligauit: et abijt. Sicq̄ relicto regno factus anachorita: et peregrinus apud ciuitatē Maguntiā in nemore a latronib⁹ paganis inuēt⁹ dum se Christianū diceret iugulatus est: corpus quoq̄ in flumine iactatū est. Quo cursu fluminis ad molendinū delato: dū filia militis cuiusdā leprosa se in flumine balnearet repente a lepra mūdat. Qđ dū admirāte deferret in vrbe multi leprosi venientes: et se in aqua tingentes mundabantur. Et mirātibus cunctis vnde talē aqua virtutem haberet perquirentes corpus martyris inuenerunt: et reperta pyxide: vitaq̄ ipsius perlecta deo gratias agentes corpus cū honore ad ciuitatem portātes venerabiliter condiderūt kal. Decembris, vbi et quiescit miraculis clarens.

¶ De sancto Eligio epō. Cap. xvii.

Eligius nouionēsis episcopus: vt ait Sigisbertus claruit anno sexto Constantis qui et Constantinus. Hic de ciuitate lemouicēsi ortūdus patre Eucherio: matre Terrigia: dum ab annis pueribus artem aurificū didicisset: omnia que lucrabat pauperibus erogabat: et multa miracula operabat. Inter q̄ Zeto cuidā elemosynam prebens dum ille manū porrigeret sanus effic itur. Et dum tam optimus magister in arte sua factus esset: et aurum certo sub pondere sibi a rege traditum fuisset: vt inde sibi sellam fabricaret: ipse sibi binas sellas fabricatas opere curioso regi tradidit: quib⁹ ponderatis in vtraq̄ auri pond⁹ qđ sibi dederat reperit: sicq̄ miraculose aurū duplicatū inuenit. ¶ Deinde fact⁹ est epūs nouioñ. Et dum die quadā hoīem ex iustitia dānatū patibulo pietate motus depositū sepeliret: eū manib⁹ Zetando suscitauit. ¶ Multa corpora sanctorū reperit deo sibi reuelante in ciuitate nouioñ. corpus sancti Quintini martyris: et in suessionēn. corpora martyrū Crispini, et Crispiniani: et in beluacēn. corpus sancti martyris Luciani. Defunct⁹ est autē anno vite sue. lxx. miraculis clarus. Sed dum anno reuoluto corpus eius transferri deberet incorruptū inuentum est: et barba sibi renata que die sepulture sue sibi fuerat abrasa. Quiescit autē in domino die Calen. Decembris.

¶ De sancta Natalia vxore Adriani martyre. Cap. xviii.

Natalia vxor olim sancti Adriani martyris corpe viri: et aliorū martyrū cū eo passorū Constantinopolim transtulit: vt in eorū legit passiōe. vi. idus Septēbris manū viri sibi in solatiū retinuit: et Nicomedie vbi vir passus fuerat remāsit. Quā dū tribunus de voluntate Maximiani imperatoris ꝓpter eius decorē: et diuitias in cōiugiū peteret: assentire simulauit triduana inducia postulata. Et dū deū pro sui corporis castitate oraret: admonet in somnis ab vno ex martyrib⁹ viri ꝯsociis: vt Cōstātinopolim fugiat. Que manu Adriani sūpta nauē cū plurib⁹ xpianis ascēdit: quā tribun⁹ dū insequit vēto insurgēte Zrior: et plurib⁹ submersis redire cōpellit. ¶ Media ꝓo nocte diabol⁹ in specie naute cū naui fantastica fugiētib⁹ Xpianis apparuit: et q̄ viā errarēt asseruit: atq̄ ad sinistrā ꝑgere docuit. Hoc aūt faciebat vt eos pderet. Mox dū vela verterēt: Adrian⁹ cū nauicula natalie apparuit: et demonē illū fuisse reuelauit: eosq̄ p̄cedēs Cōstātinopolim saluos mane ꝑduxit. Quā dū introīssent natalia domū vbi martyrū corpa seruabāt intrauit: et manū viri iuxta corp⁹ posuit: et post orationē dormitās a sancto martyre inuitata ad celestia ꝑ visū: et cū gilans reuelata narrauit: et vale faciens oīb⁹ spiritum emisit kal. Decembris. Cuius corpus a comitibus iuxta aliorum corpora sepultum est.

¶ De scā Bibiana virgine et martyre. Cap. xix.

Bibiana vgo sub Juliano apostata passa est Rome. Cuius pater flauian⁹ christianus fuit: habēs cōiugem/ et filias christianas. Qui accusat⁹ apud Julianū imperatorem: ꝙ martyres plurimos sepelisset: ab eodē in exilio damnatus in pace quieuit. Post cuius obitum Julianus matrē Bibiane et filias cōprehensas tradidit fausto ꝑsidi/ vt eas ad sacrificādū cōpelleret: a quo⁹ ille cōuersus/ et ab imꝑatore martyrizatus atq₃ ab eisdē sctis sepult⁹ est. Quod Julian⁹ cōperiēs matrē et filias ꝑquirebat. Sꝫ post dies modicos Bibiane mr̄ darphosa et germana latētes i xp̄o quieuerūt. Bibiana vo a Juliano repta et tentata/ dū idolis sacrificare nollet/ plūbatis diutissime vberata: et supinuēs triduo ꝑpter nimiā cedē/ emisso p os sanguinis ꝓfluuio ad dn̄m p martyriū ꝑrexit. iiii. non. Decēbris. Cuius corpus a Joāne presbytero positū est apud palatium licinianum iuxta corpora genitricis et sororis.

De sancto Petro chrysologo epō. Cap. xx.

Petrus chrysologus archiepūs rauennas de ciuitate imolēsi oriūd⁹ a scto Cornelio imolēsi nutrit⁹ et doct⁹: atq₃ in diaconū ꝯsecrat⁹ est: vite sanctitate et sapiētia insigniter pollēs. Igit episcopatu rauenne vacāte: dū quidā ciuitatis rauēnatis ciuis a clero et pplō elect⁹ eēt: et p cōfirmatione habēda multi nobiles Romā ad Sixtū papā tertiū accessissent: ātēꝙ illi ad vrbē ꝑuenirēt/ Sixtus papa a beato Petro aplō et sancto appollinare sibi apparētibus p visum admonet: vt nullū aliū in rauēne archiepm̄ ꝯsecraret: nisi illū quē ipsi in eoꝝ medio eidē ostēdebāt. Veniētib⁹ ergo ciuib⁹ ad vrbē ab eisdē papa p triduū requisit⁹ vt electū suū ꝯsecraret oīno renuit: iussa sibi a sctis referebat/ et ostēsum requirēs. Cui⁹ dū nomē ignoraret: sed eiūdē ex vultu cognoscēdū diceret: p tres dies inter oēs sibi assistētes ostēsum videre nequiuit. Post triduū mit imolēsis epūs cū Petro ei⁹ diacono corā papa cōparuit: et eidē p electi ꝯfirmatiōe instāter supplicauit. Sꝫ dū pōtifex Petrū in medio multoꝝ aspiceret: eū a longe eūdē mox recognouit: et ꝙ ille esset ꝙ sibi ostēsus fuerat asseruit: atq₃ ipm̄ electis approbātib⁹ in epatū cōsecrauit. Qui sctūs laudabiliter viuēs doctrina et vita: miraculis floruit. Tādē obitu suo sibi diuina monitiōe reuelato imolā puenit: et iuxta corpus scti Cassiani martyris vbi et nutrit⁹ fuerat: orās ad xp̄m migrauit: et iuxta eūdē martyrē sepult⁹ est quarto non. Decēbris. Cuius calix et patena eoꝝ cōtactu sanāt a morsu rabidi canis. Hic multas homelias sup euāgelia/ et sermones elegātes cōposuit: et ꝑpter sermonis sui venustatē Petrus chrysolog⁹/ quod est sermo aure⁹: vel aure⁹ sermocinator cognomē accepit. Extat et ei⁹ epl'a cōtra eutichētē tpe Leonis primi imꝑatoris cōscripta: cui⁹ sentētie auctoritate postea i ꝯcilio Calcedonēsi lecta est: Eutices heretic⁹ dānat⁹ est.

De sanctis Vero et securo martyribus. Cap. xxi.

Verus et securus germani apud Aphricam sub persecutione vādalica passi: glorioso martyrio coronati sunt qrto nonas Decēbris: vt in martyrologio Adonis legi.

De sancto Cassiano martyre. Cap. xxii.

Cassianus martyr in ciuitate Tingitana que est metropolis Mauritanie passus est: qui exceptoris diu gerens officium: tandē celitus inspiratus execrabile duxit christianorum neci deseruire: vnde renuncians eidem officio sub christiana cōfessione triumphū meruit obtinere martyrii die tertio non. Decēbris: vt dr̄ i martylogio Adonis: cui⁹ corp⁹ in ꝑfata ciuitate tumulatū: inde ꝓcessu tpis ad ciuitatem imolensem trāslatū est: vbi et quiescit miraculis coruscās.

De sctis Claudio Hilaria et socijs martyrib⁹. Cap. xxiii.

Claudi⁹ tribun⁹: et Hilaria vxor eius: et filij eius Jason et Maurus cum militibus septuaginta sub Numeriano imperatore passi sunt. Nam vt in passione Chrysanti et Darie dicetur: dum sanctus Chrysantus ab imperatore traditus esset tribuno Claudio ad torquendum: videns Claudius qualiter omnia tormenta superaret: et qualiter deos gentium apertis rationibus confutaret: et quia fustes quibus cedebatur molles reddebantur: conuersus est ad dominum cum vxore/ et filijs/ et septuaginta suis militibus sibi commissis. Quod imperator audiens iussit Claudium ligato ad collū eius saxo in mari precipitem dari. Milites quoq₃ singulatim audirit ita vt qui se christianum confiteretur capite cederetur: qui vero se Christicolam negaret/ dimitteretur. Prius ergo Jason et Maurus filij Claudij non interrogati se xp̄ianos confitentes decollati sunt. Quos omnes ceteri imitantes infra horam eodem martyrio coronati sunt. Quorum corpora a christianis in in cubiculo vbi decollati fuerant condita sunt noctu non longe ab vrbe via salaria. Filiorum vero corpora Hilaria mater in suo predio sepeliuit. Et dum ad tumulum oraret: et pagani superuenientes eam occidere vellent: orandi spacio accepto in confessione spiritum emisit. Cuius corpus iuxta filiorum cadauera due eius ancille clandestine sepelierunt. Horum omnium martyrum passio recolitur die tertio non. Decēbris. De quibus infra in passione Chrysanti et Darie. viii. kalē. Nouēbris dicet.

De sancto Lucio rege et confessore. Cap. xxiiii.

Lucius beatus cōfessor fuit rex Britannie baptizatus a Timotheo discipulo sancti Pauli. Qui regno composito: et bene ordinato/ relictis omnibus secularibus pompis multisq₃ ad deum conuersis veniens per Augustam in ciuitatem curie multis ad vite perfectionem exemplo: et doctrinis inductis die tertio Decembris in pace quieuit: vt dicit frater Bartho.

De sancta Barbara virgine et martyre. Cap. xxv.

Barbara virgo passa est in ciuitate Nicomedie tēpore Maximiani imperatoris sub preside Marciano. Cuius pater Dioscorus nomine ciuis ciuitatis nobilis et paganus: turri excelsa fabricata filiam pulcherrimam Barbaram intromisit: ne ab hominibus videretur. Cumq₃ plurimi eam in coniugium peterent: illa a animo chri-

stiana diuinitus inspirata: consensum denegabat. Et dum pater in balneo quod edificabatur in turri iussisset artificibus duas fieri fenestras: eo discedente Barbara tertiam erigi fecit. Et descendens in balneum depingensque digito in marmore crucis signum: mox in petra signum crucis apparuit ac si ferro sculptum esset. Similiter et in silice vestigia pedum illius impressa sunt. Et descendens puella in concam inundantibus aquis: orauit vt sanctificaretur aqua: et submergens corpus seipsam baptizauit in nomine patris et filii et spiritussancti. Egressa igitur de aqua turrim conscendens in idolorum facies conspuit: et respiciens in celum deum verum adorauit. ¶ Rediens ergo pater et eam interrogans cur tres fenestras in balneo fieri iussisset: audiuit ab ea: quia tres sunt qui mundum illuminant: pater et filius et spiritussanctus. Quod audiens pater arrepto gladio eam insequitur: vt occideret illam: que dum fugeret: et a montis crepidine preclusa arctaretur / orauit ad dominum: et scisso lapide mons per medium diuisus virginem suscepit: et ad aliam partem eiecit. Quo dum pater ascendens duos pastores gregis pascentes interrogasset / an puellam fugientem vidissent: vnus eorum cum iuramento negauit eam saluare cupiens: alter vero ipsam digito ostendit eam occidi volens. Moxque ipse cum pecoribus suis in lapides conuersi sunt vsque in presens ibi manentes. Quam pater apprehensam: et per capillos tractam: et durissime cesam: Martiano presidi die sequenti tradidit puniendam. Et dum Christum confiteretur: et idola gentium demonia esse contestaretur: iussit eam preses spoliatam suspendi: et crudis neruis cedi: ac ciliciniis saccis plagas eius extergi: deinde carceri immissam pedibus in ligno constringi: vbi domino sibi noctu apparente confortatur: ipsiusque vulnera consolidantur. Quod dum die sequenti preses deorum pietati ascriberet: et virgo eius insaniam derideret: iussit eam versis pedibus suspendi: et latera eius vnguibus radi atque ardentes lampades applicari. Insuper et caput malleis contundi donec de naribus ipsius sanguis abunde stillaret in terram. Deinde mammillas fecit precidi: ipsamque nudam per ciuitatem circumduci. Dum autem sic ducta orasset ad dominum / angelus sibi apparens denudatum corpus eius candida stola contexit: et mammillis restitutis plagas omnes sanauit: quod dum preses cerneret / furore nimio repletus eam decollari mandauit. Quam pater ad montem vbi eam comprehenderat adducens / caput eiusdem manibus propriis amputauit. Moxque ab igne celesti consumptus est. Corpus autem virginis a Ualentiano quodam Christiano Nicomedie sepultum est / die secundo nonas Decembris. Indeque temporis processu Constantinopolim translatum: et postmodum a venetis quibusdam nobilibus venetias delatum: requiescere dicitur in ecclesia sancte Marie cruciferorum.

¶ De sancto Meletio episcopo ponti. Cap. xxvi.

Meletius episcopus / et confessor apud pontum floruit. Qui cum esset eruditionum cura magnificus: virtus tamen animi / et vite sinceritas longe in eo magnificentior extitit: vt dicitur in martyrologio vsuardi: qui etiam post laudabilem vitam ibidem in pace quieuit pridie nonas Decembris.

¶ De sancto Meletio episcopo antiocheno. Cap. xxvii.

Meletius episcopus Antiochenus: vt scribit theodoricus in historia tripartita tempore Constantii imperatoris Arriani claruit. Hic dum ciuitatem quandam Armenie regeret: et Barbaros doceret: propter sui eloquii venustatem ab Arrianis: et catholicis pariter antiochie episcopus postulatur. Quem imperator Constantius videre volens et probare vtrum esset Arrianus an catholicus / iussit vt exponeret. Dominus possedit me etc. quod ille exponens trinitatem publice docuit: et apertissimis rationibus comprobauit: propter quod ab Arrianis eiectus / et a Constantio reprobatus: et ab ecclesia sua expulsus reuersus armeniam Eusebio episcopo adhesit: et clarus miraculis vita: et scientia in pace quieuit.

¶ De sancto Clemente presbytero et confessore. Cap. xxviii.

Clemens presbyter Alexandrinus qui: vt dicit Ado in diuinarum eruditionum scholis quam maxime floruit: pantheni auditor: Origenis vero preceptor fuit. Hic libros octo condidit stromatum: quod sonat opus varie contextum. Composuit et libros octo quos informationum: vel dispositionum nominare possumus. Item libros ad gentiles exhortationum. Item librum qui dicitur pedagogus libris tribus distinctum. Item librum qui inscribitur: quis est qui saluus fieri possit diues. Item librum alium de pascha: et de disputatione: et de ieiunio: et obtrectatione. Item alium exhortatorium ad patientiam. Item ad neophitos. Item alium qui inscribitur canon ecclesiasticus. Item de his qui iudaicum sensum requirunt: quem ad Alexandrum Hierosolymorum episcopum scripsit. Item librum contra hereses. Extant et eius tam diuinarum scripturarum quam literature secularis volumina eruditionis: et eloquentie referta: in genesim etiam commentarios scribere pollicitus est. Hec Hieronymus de viris illustribus. Quieuit in pace die .ii. nonas Decembris. Seueri imperatoris tempore florens.

¶ De sancto Sabba abbate. Cap. xxix.

Sabbas abbas ex prouincia Capadocie ciuitate mutalapsis patre Joanne: matre Sophia: claris ex Christianis originem traxit. xvii. Theodosii imperatoris anno. Dum autem pater eius militaturus cum vxore Alexandriam pergeret filium paruulum Hieremie fratri commendauit. Quem dum vxorillius inuite conspiceret: puer relicto seculo occulte patruum deserens: et ad monasterium quod dicitur scando fugiens / ab abbate Gregorio susceptus est: et monachus effectus: qui in omni sanctitate viuens: et etatis processu summa preditus abstinentia cepit etiam clarere miraculis. Interque dum tempore hyemali pistor vestes lotas siccandas in furno adhuc calido posuisset: et oblitus ipsarum clibanum pro pane coquendo ex incuria accendisset: deinde recordatus vestium damnum suum desleret: Sabbas compassione motus furnum ingressus accensum illesas vestes illesus eduxit. ¶ Post hec perrexit ad eremum ad Gerasimum abbatem vbi multa diaboli figmenta: et certamina superans diutius mansit. Deinde veniens Hierosolymam sibi locellum edificauit: et sacra loca quotidie perlustrans ad locellum redi-

bat contemplationi vacans. ¶ Die quadam apud ecclesiam sancti Joannis baptiste mulierem dudum fluxum sanguinis passam sanā effecit. Quēdam etiā a demone obsessum liberauit. Et cum siccitas nimia populum vrgeret: adeo vt neq3 in puteis/neq3 in fontibus aqua reperiri posset: et ex hoc ciuitas periclitaretur: fodientibus ciuibus in locis plurimis si forte aqua alicunde prorumperet: oratiōe sancti pluuia largissima noctu descendit: que foueas/ et cisternas repleuit: omnēq3 populum sanauit. Sicq3 multorū signorum gloria clarus virtutibus pollens sub Joanne archiepiscopo quieuit in pace die sabbati noñ. Decembris. Anno domini. cccccxxiij. sepultus Hierosolymis inter duas ecclesias: cuius corpus inde processu temporis venetias delatum: quiescit in ecclesia sancti Antonini martyris.

¶ De sancto Basso epo ⁊ martyre. Cap. xx.

Bassus episcop⁹ ex Nicea prouincia dum Christum predicaret a perennio preside detentus: et ad deorum sacrificia inuitatus: cū idolis immolare contemneret: primo in equuleo suspensus ac diutius tortus est: deinde laminis ardentibus circa latera appositis excruciatus Jesum Christum dominum maiori constantia profitebatur. Quapropter in equuleo leuatus fustibus: et scorpionibus presidis iussu diutissime cesus est. Post hoc depositus ad statuas deorum ligna pro sacrificio portare compellitur data sententia: vt si non sacrificaret eodem igni consumeretur: qui dum sacrificare contemneret in ignem missus: sed in eo dudum manens illesus educitur: Sicq3 a preside admirante Nicee prouincie destinatur cum literis sibi mandantibus vt Bassum aut sacrificare cōpelleret: aut excogitatis suppliciis puniret. Sed dum a iudice suasus sacrificare nollet: fabricatis duobus clauis ad mensuram lōgitudinis corporis eius: et isq3 a plantis pedum per medium corporis vsq3 ad verticem confixus in Christi cōfessione emisit spiritum nonas Decembris tempore Decii/ et Valeriani. Cuius corpus a Christianis in Nicea ciuitate sepultum est.

¶ De sctā Crispina virgine ⁊ martyre. Cap. xxi.

Crispina virgo in Aphrica apud Coloniam Thebestinam tempore Diocletiani/ et Maximiani imperatorum: cum sacrificare nollet/ iussu Anolini proconsulis decollata est: ibiq3 sepulta nonas Decembris.

¶ De sancto Dalmatio episcopo et martyre. Cap. xxii.

Dalmatius martyr/ ⁊ episcopus de Italia oriundus patre senatore dū Christian⁹ esset occultus ola deserens ad albā ciuitatē deuenit: ibiq3 Christū p̄dicare cepit: ⁊ miraculis clareret: ad quē qdā Valerian⁹ magister militū d̄ rauēna veniēs ei⁹ audita fama p̄ filio suo graui infirmitate detēto supplicare cepit: oratiōeq3 fusa sctis filiū liberatū ei dēnūciat: qd̄ ille repatriās dū verū esse cognouit ad Dalmatium rediit: ⁊ conuersus ad xp̄m ab eodem cum filio baptismū suscepit. Inde ad propria remeans: ⁊ xp̄m annuncians miraculi testimonio multos ad fidē cōuertit. Deinde Dalmatius angelo duce ticinum veniens dum flumen sine ponte vel naui ab angelo in momento transuectus multis coram positis transiuisset: populum multum conuertit ad xp̄m. Ibiq3 constitutus episcopus predicatiōis officium fideliter perficiebat: deinde ad Gallias transiens plurimos infideliū Christianos effecit. Et post hec reuelatione diuina dum ad suam rediret ecclesiā iuxta flumen ticini ab infidelibus capt⁹: ⁊ in cerebro gladiis percussus per martyrium migrauit ad xp̄m. Sed dum corpus eius exanime staret: nec dudum cecidisset: viso miraculo multi ex infidelibus conuersi sunt. Sepultusq3 est ibidem miraculis clar⁹. Passus est autem die nonas Decembris.

¶ De sctō Nicolao epō ⁊ cōfessore. Cap. xxiii.

Nicolaus episcopus ciuis patare vrbis p̄re Epiphanio: matre Joāna diuitibus claris: ⁊ sanctis exortus prima die sue natiuitatis dum balnearetur erectus stetit i peluī fere dimidia hora. Ad vbera matris positus quarta: et sexta feria semel in die mammas suggebat: qui ex nomine auunculi sui Nicolai myreorum antistes vocatus est Nicolaus. Dum adhuc puer imbuendus literis a scholis rediret: claude sermone eidem obuiē gressum rectū tribuit. ¶ Cuidam seruo dei nomine sabbati in extasi posito palatium mirificum auro: et gemmis fabricatum cum sede mirabilis claritatis intro posita ostenditur: que omnia Nicolao adhuc puero in celestibus preparata reuelantur. Factus autem iuuenis coetaneorum consortia: et mores deuitans ecclesiam frequētabat: et que de scripturis audiebat: memoriter retinebat. ¶ Parentibus defunctis quis de diuitiis sibi dimissis domino gratiā ageret cogitabat. Hinc inanem gloriā si preberet incurrere formidabat. Sed post dies modicos dū quidam conciuis nobilis ad extremam deductus inopiā tres filias suas virgines fornicari disponeret: vt inde miserrimus quisq3 pro victu acquireret: Nicola⁹ hoc audiens noctu domum viri latenter adiens per fenestram auri pondus intro clam proiecit: clamq3 discessit. Quod homo ille reperiens ex eo primogenitā maritauit. Et dum idem secundo sanctus confessor peregisset: secundam filiā similiter pater nuptiis tradidit. Dum autem tertio dei famulus idē opus perfecisset: homo ille qui vigilans benefactorem suū studio obseruabat: sanctū fugientem cepit: eūq3 cognouit: et ad pedes eius se prostrauit. Quem ille erigens eidem superinde silentiū quoad viueret imperauit: illeq3 tertiā filiam coniugio dedit. ¶ Post hoc defuncto archiepō myreorum dum epi suffraganei pro eligendo presule orātes conuenissent: reuelatur cuidam episcopo magne authoritatis: in quem vota omniū dependebant: quod illum eligere deberent quem hora matutinali primum ad ianuam ecclesie Nicolaū nomine reperirent. Cum autem Nicolaum mane expectantem episcopus reperisset: ⁊ nomen ipsius didicisset: eundem licet satis renitentem in cathedra collocarent. Qui gregi dominico prefectus ad amplioris perfectionis apicem: omni decorat⁹ virtute attingere satagebat: multisq3 miraculis choruscabat. ¶ Quadam die cū suis clericis ad refectionem discumbens deficiente sibi vino modicum vini in vasculo allatum quod vix tribus in mensa sufficeret cunctis infundi precepit: ⁊ ad sufficientiam omnibus fuit satis. ¶ Alio quoq3 tempore dum vnicus solummodo panis in cellario repertus esset: operariis in ecclesia sua laborantibus apposuit: indeq3 plene omnes refecit. Virum et vxorem qui. xxx.

fere annis sine prole fuerant ad se venientes: et pro filio supplicātes oleo lampades ecclesie inunxit: et orationem premisit. Eodemq; anno mulier filium cuipsa eundem in ministrum viro domini obtulit: quem ille baptizauit: et sacris literis erudiuit. ¶ Obsessum a demonio de regione Andronica liberauit: puellam manibus aridis de castello euauds sanauit: et alios multos a diuersis passionibus dei virtute curauit. ¶ Dum ecclesiam construi faceret: et lapis magnus in edificium opus esset: qui a septuaginta hominibus nullatenus moueri poterat: sanctus dei superueniens signo crucis premisso cum duobus clericis ipsum amouit: et ad locum detulit ordinatum. ¶ Quadam die tempestate seuissima quassati quidam naute Nicolaum aduocant: et continuo vir quidam eis apparuit dicens se esse Nicolaum ab eis aduocatum. Qui eos in antennis/et rudentibus iuuare cepit: statimq; tempestas cessauit. Et dum ad eius venissent ecclesiam: quē nunq̄ viderant sine indice cognouerunt. Quod ille non suis meritis: sed eorum fidei attribuere docuit. ¶ Dum quodam tempore fame valida regio esset oppressa: et naues onerate tritico ad portum myree deuenissent: rogauit sanctus nautas/ vt saltem pro quaq; naue in centum modijs eorum inopie subuenirent. Cumq; illi responderent non audere hoc facere: eo quod mensuratum Alexandrie granum eadem mensura Constantinopoli in horrea imperatoris eos reddere oportebat: instat sibi vt petita adimpleant: confisus in Christi gratia quod nihil diminutionis in eorum mensura recipient. Quod cum fecissent: mensuram quam receperant integre ministris regis reddiderunt: et miraculum narrauerunt. Granum autem illud quod sanctus acceperat miraculose per biennium ad victum/et vsum seminis abundauit. ¶ Sed cum adhuc in regione illa aliqualis cultus idolorum superesset: arborem quandam Diane consecratam quam quidam colebant Rustici sanctus precidit: diabolo in aera vlulante se de sua sede per Nicolaum eiectum. Et dum quidam viri ad sanctum visitandum nauigio pergerent: demon in specie deuote mulieris eisdem in sagenula apparuit: oleum in vase tribuit: rogans vt ex eo parietes ecclesie sancti Nicolai perungerent: eo quod ipsa tunc ad ipsum locum accedere non posset. Qua discedente in alia nauicula eisdem cum pluribus vir apparuit Nicolao simillimus: mulierem illam dianam fuisse docuit: et vt oleū sibi datum in mare iactarent admonuit. Quod proiectum in mare/cōtra naturā aquam inflammauit: qui dum myreā venirent: Nicolaum cō spiciūt: ipsumq; esse qui sibi apparuerat recognoscūt. ¶ Eodem tēpore dū imperator Constantinus tres principes Nepotianū: Vrsum: et Neapoleonem ꝯtra hostes imperij misisset: et illos ad portū myree applicantes vir sanctus ad prandium inuitasset: cum essent in mensa nunciatur viro dei consulē pecunia corruptū tres iuuenes milites innocentes decollari mādasse. Ilico sanctus tribus illis principibus sibi associatis ad locū properauit: et iuuenes iā genuflexo gladium vibrantis expectantes reperit. Audacter igitur se in spiculatorem ingerens gladiū sibi extorsit: et innocentes exoluit: quos secū adducens consulem adijt: eumq; durius obiurgans: tandem penitentem suscepit. ¶ Dum aūt principes imperiales cū victoria redeuntes ab imperatore magnis honoribus sublimati fuissent: et inuidia apud eū de proditiōe delati sunt: quos ille carceri traditos precepit mane sine audientia decollari. Qui liberationē trium iuuenum facta a viro dei recolentes eiusdem se meritis cōmendarunt. Eadē nocte vir dei imperatori per visionē apparuit: ipsum de impietate redarguit: et nisi innocentes dimittat exitiale bellū eidem cōminatur ad mortem. Interrogatus quis esset: dixit se esse Nicolaū episcopū myreorū: similiq; visione prefectū exterruit. Euigilans princeps viros aduocat: et si cui sancto se commēdassent interrogat. Qui dum se sancto Nicolao commendasse dicerent/ Miratus imperator veniā petit: innocentes absoluit: et eosdem ad virum dei cum muneribus destinauit. ¶ Fertur beatum Nicolaum iā senex niceno cōcilio interfuisse: et quendam arrianum zelo fidei in maxillā percussisse: ob idq; a concilio mitra: et pallio priuatum extitisse: propter qd̄ vt plurimum sine mitra depingitur. Sed dum aliqn̄ missam beate virginis cui⁹ erat deuotus in pontificalibus celebraret: et priuationē mitre et pallij defleret: quasi zelo nimio fidei ablata: ecce cunctis videntibus duo angeli eidem astiterunt: quoꝝ vnus mitram/alius pallium sibi diuinitus restituerunt. Et extunc insignia reassumpsit sibi celitus restituta. Qui ad vltimam horā deueniēs/ angelos sibi occurrentes conspexit: et suum cō mēdās spiritū dño in pace quieuit die octauo idus Decembris anno domini. cccxliij. Ex cuius ossibus oleum iugiter emanare consueuit: quo liniti languidi a cunctis infirmitatibus sanabant. ¶ In multis chronicis inuenitur ꝙ post multum temporis destructa a turchis myrea ciuitate a mercatoribus barrensibus corpus sancti Nicolai barrum translatum esse: ibiq; iacere vsq; in presens: vt plurimum creditur: et a multis peregrinantibus visitatur. Veneti autē idē corpus asserūt venetias delatum. Cuius historia translationis debito loco: videlicet tertio kalendas iunij ponetur. Miracula autē sanctitatum quia infinita esse dicūtur et innumera: prout collecta eius festiuitatis asserit: tū etiā/ q: ea sola de sanctis ponere curauimus que vel in vita eius: vel circa mortē: aut erga coꝝ corpora contigerūt: et alijs voluminib⁹ lectori legenda dimittim⁹. ¶ Hoc solo ad eius venerationē enarato: ꝙ dum beati Nicolai historia de nouo edita esset: que notata cum suo cātu ad manus quorundam fratrum monasterij sancte crucis de cesena deuenisset: et fratres eam in eius festo canere ad officium vellent: eorum prior omnino recusauit: et fratres redarguit: dicens ioculatoria in ecclesia non esse licitum decantare. Nocte superueniente sanctus Nicolaus priori apparuit: eumq; vultu terribili lecto abstraxit: pauimento collisit: et incipiens antiphonam: O pastor eterne ℞c. per singulas differentias vocum fuste quem tenebat ictus supra dorsum patientis ingeminans: per ordinem ad finem vsq; decantauit. Qui semiuiuus dimissus clamoribus fratres excitans visa et gesta narrauit: antiphonam quam nunq̄ audierat reddidit: et centum notas in ipsa consistere didicisse ex centum percussionibus quas susceperat adiecit: et prout dixerat sic esse compertum fuit. Dataq; licentia fratres nouam historiam eo dicet deinceps tam ipsi q̄ alij in multis ecclesijs celebrarunt.

¶ De sancto Nicolao papa primo. Cap. xxxiiij.

Nicolaus Papa huius nominis primus natione Romanus/ex patre Theodoro successit benedicto. iij. et sedit annos. ix. menses duos dies xx. Et vt in chronica martiniana habetur post magnum Gregorium papam nullus vsq; ad eum apparuit in sede Romana eidem sanctitate comparandus. Floruit autem tempore Ludouici secūdi imperatoris. Hic michaelē Cōstātinopolitanū imperatorē excōmunicauit propter ignatij patriarche iniustā depositionē. Excōmunicauit etiam Lotharium regē Gallie propter gualderade pellicis sue societatem. Qui rex tempore Adriani

successoris Nicolai pape Romam veniens concubina dimissa absolutionem ab eo recepit: et non multo post vita decessit. Huius tempore sanctus Cyrillus pene omnium sclauorum apostolus corpus sancti Clementis pape a cersona vbi in mare ponticum proiectum fuerat: ex mari exsiccato auferens Romam detulit. Quod per Nicolaum papam in ecclesia sancti Clementis reconditum fuit: vbi et ipse Cyrillus paucis expletis diebus sepelitur miraculis choruscando. Nicolaus vero papa post multas/et vberes collatas elemosynas: et alia multa bona que fecerat in Christo quieuit: et in ecclesia sancti Petri apostoli sepultus est.

¶ De sctis dionysia/datiua/et sociis martyribus. Capi. xxv.

Dionisia: Datiua/Leontia/et Emilianus medicus/et religiosus vir nomine Tertius: necnon Bonifacius et Seruus/et Victricius atque Maioricus adolescens apud aphricam martyrio coronati sunt. Qui omnes persecutione Vandalica sub Hunerico rege arriano pro confessione fidei catholice/et ne ab arrianis rebaptizarentur decertantes: grauissimis et innumeris suppliciis excruciati: confessorum Christi numero sociati sunt. viii. Idus Decembris. Ex quibus Maioricus adolescens Dionysie matris sue eidem in tormentis assistentis exhortationibus roboratus in certamine confessionis spiritum reddidit. Hec Ado.

¶ De sctō Ambrosio epō et doctore. Ca. xxvi.

Ambrosius eps et doctor: cuius festum obitus occurrit. ii. nonas aprilis. Hoc vero die quo episcopus est ordinatus ab ecclesia romana celebratur. Filius Ambrosii romani tunc prefecti galliarum in galliis natus: et in cunabulis in pretorio positus: dum dormiret aperto ore examen apum faciē eius et os impleuit: et quasi in aluceolum suum intrarent et exirent: que postea euolantes in tantam altitudinem aeris eleuate sunt: vt humanis oculis minime viderentur. Quod pater cernens et territus infantulum predixit aliquid magni futurum. Et cum puer esset matri et sorori manū osculandam porrigebat: et a sacerdotibus fieri consueuerat: quod soror tunc deridebat. ¶ Cum ergo Rome factus iuuenis et literis eruditus causa peroraret: a Probo prefecto pretorii missus ad liguriam emiliāque regendam prouinciam/venit Mediolanum. Mortuo vero Auxentio episcopo arriano: cum populus propter presulis electionem in seditionem positus esset: et ipse pro seditione sedanda ad ecclesiam perrexisset: voce infantis subito Ambrosium episcopum clamante: ab omnibus tam arrianis quam catholicis pontifex eligitur. Quod ille audiens contra morem suum homines torqueri fecit: vt sic ab eius electione cessarent. Deinde profiteri philosophiam volens quasi rem christianis suspectam: dum non permissus esset: publicas meretrices ad se ingredi fecit: populusque magis acclamans: peccatum tuum super nos: noctu aufugit. Et dum se Ticinum ire putaret: mane ad portam romanam ciuitatis se reperit. Interim missa electione ad Valentinianum imperatorem eam approbauit: gaudens: quod iudices a se directi ad sacerdotium peterentur. Ambrosius vero in possessione Leontii latuit. Sed relatione imperatoris veniente producitur. Et quāuis multum renitens: tandem electioni consentire compellitur. Et cum adhuc esset cathecuminus baptizatur. et octauo die in episcopum consecratur. Qui cum post annos quatuor Romam venisset matre defuncta: et germana manum eius osculare tur/subridens dixit in se iam impletū: quod puer vaticinatus fuerat. Ubi etiam paralyticam in lecto cubantem: solo vestimenti eius contactu sanam effecit. ¶ Sed et cum contra voluntatem Iustine imperatricis arriane catholicum in episcopum promotus esset/multas ab ea insidias et persecutiones passus est: adeo vt etiam vna ex virginibus arrianorum vt cum ad reliquas cedendum traheret: ipsum per pallium cepisset: quam die sequenti Ambrosius morte defunctam subitam honorifice sepeliuit/gratiam pro contumelia rependens. Rediensque Mediolanum ad suggestionem Auguste multi sibi calumniantur: et multas iniurias patitur. ¶ Et dum in exilium mittendus putaretur: et quidam vicinus quadrigam ad eū exportādum parasset/iusto dei iudicio anno vertente ipse in eadem carruca in exilium missus est. Cum autem plures obsessi a demonibus se ab Ambrosio torqueri dicerent: et Iustina cum arrianis Ambrosio imponerent: quod pecunia compararet qui se ab immundis spiritibus torqueri assererēt: subito vnus ex illis demone oppressus clamabat/quod vtinam qui non credunt Ambrosio vt ipse torquerentur: quem ceteri arriani in piscinam necauerunt. ¶ Hereticus quidam inconuertibilis: dum predicante episcopo/vidit angelum ad aures eius loquentem conuersus est: et fidem quam persequebatur/defendebat. ¶ Quidam magus qui demones ad eum cedendum inuocabat: audiuit ab eis quod nec ad fores eius appropinquare presumerent: quoniam ignis de domo eius exibat: qui etiam eos longe positos cruciabat. ¶ Quodam demoniaco Mediolanum intrante: demon ex illo exiens alium ex vrbe egredientem inuasit: dicens quod Ambrosium timebat: et ob id vrbem ingredi formidabat. ¶ Dum quidam ad preces Auguste cum noctu volens gladio percutere brachium eleuasset: subito manus eius exaruit. ¶ Cū apud Thessalicam ex seditione populus iudices lapidasset: iratus Theodosius imperator omnes Thessalonicenses perimi iussit: nocentes ab innocentibus non secernens. Et cum Mediolanum venisset volens intrare ecclesiam ab Ambrosio prohibetur: et de tanto scelere audacius increpatur. Qui cum Dauid homicidam et adulterum allegasset: audiuit ab eo quod quem allegauerat delinquentem imitaretur et penitentem. Et a doctore sancto suasus publicam agere penitentiam non est dedignatus. Cumque penitentia peracta die Pasche pro communione sumenda cancellos ecclesie intrasset: Ambrosius eum extra chorum repulit: dicens locum illum clericis assignatum: et quod purpura facit imperatores non sacerdotes: cui imperator humiliter obediuit: et reuersus Constantinopolim/dum in ecclesia extra cancellos maneret inuitatus a patriarcha vt intraret/miratus ait se vnum vidisse Ambrosium sacerdotem. ¶ Dum ad palatium Macedonii magistri officiorum pro cuiusdam intercessione accessisset: et fores clausas reperisset: comminatus est illi: quod cito ad ecclesiam veniens apertis ianuis intrare non posset. Post modicum tempus Macedonius ad ecclesiam fugiens timore inimicorum patentibus ianuis aditum reperire non valuit. ¶ In ciuitate Florentie filium cuiusdam nobilis nomine Pansonem puerum obsessum a demonio liberauit. Et dum post dies modicos puer subito expirasset: mater ipsum in lecto sancti defunctum locauit: quem ille superueniens oratione et lachrymis suscitauit. ¶ Nicetius quidam notarius dolore pedum vexatus: dum ad episcopum celebrantem pro communione accessisset: et ille pedes ipsius casu calcasset: tandem

a dolore ereptus est. Hospitatus in quadam villa Tuscie apud quendam diuitem filiis et familia abundantem: dum vir se de cunctis sibi ad votum succedentibus iactasset et quod nihil sibi aduersum in vita sua aliquando contigisset: Ambrosius territus inde cum sociis festinus discessit: dicens ibi tutum non esse permanere: vbi dominus non erat. Quo abeunte et aliquantulum procedente vir ille cum domo et omni familia terre hiatu absorptus est vsque in presens quadam fouea ibidem in testimonium permanente. ¶ Ipse suum obitum presciuit et reuelauit quod vsque pascha cum fratribus esset. Et dum die quodam psalmum .xliii. cum notario dictaret / vidit notarius ignem caput eius in modum scuti operientem: et per os eius intrantem: faciesque eius vt nix effecta post modicum ad colorem pristinum rediit: quo die dictandi et scribendi finem fecit. Post dies modicos grauiter egrotare cepit. Et dum ad extrema appropinquaret: quattuor eius diaconi de eligendo episcopo inter se tractantes simplicianum nominassent ita silenter: vt vix mutuo se audirent: ipse longe positus tertio clamauit: senex sed bonus. Quod audientes illi mirati sunt: et non nisi illum post eius obitum elegerunt. Honoratus presbyter ecclesie Vercellensis expectans eius obitum cum se sopori dedisset: audiuit se tertio vocari vt surgeret festinanter: quia statim erat recessurus: qui surgens ei corpus domini obtulit quo sumpto vir domini manus in modum crucis expandit: et orans sub silentio expirauit secundo nonas Aprilis. Anno domini .ccclxxx. Celebratur autem eius festum ab ecclesia die quo episcopus est ordinatus: vt dictum est / scilicet septimo idus Decembris. ¶ Eadem hora visus est in quodam monasterio in partibus orientis inter monachos psallentes orans: et notato tempore repertum est beatum virum tunc a corpore migrasse. Et cum in nocte pasche corpus eius ad ecclesiam delatum fuisset: plurimi infantes baptizati cum viderunt sedentem quasi in cathedra tribunali vt dicebant. Alii cum ascendentem digito parentibus ostendebant: plurimi quoque stellam supra corpus eius vidisse testati sunt. Sepultus est die pasche apud basilicam Ambrosianam vbi demonum turba se ab illo torqueri clamabat / vbi et infirmitates curantur: et demones vsque in presens effugantur. ¶ Hic doctor sanctissimus multa vtilia opuscula in ecclesia dei composuit videlicet librum exameron. Item librum de officiis. Item de conflictu viciorum et virtutum. Item librum de virginibus. Item vitam beate Agnetis. Item librum de paradiso et electione primi hominis. Item de oblatione Cayn et Abel: et quid ipsa oblatio significet. Item de recessu Abrae de mesopotamia. Item ad Flacellam reginam de spiritu sancto. Item contra arrianos libros plures. Item contra Appollinarem librum vnum. Item ad Samnium episcopum de trinitate librum vnum. Item commentariorum in Lucam libros plures. Item librum hexaemeron. Item ad diuersos / libros .xxv. Item tractatus .xiiii. Epistolas breues .lxxvii. Sermones declamatorios .lxv. Scripsit et libros de spiritusancto quos Graciano principi direxit. Item librum de excessu Satyri. Idem rhythmos super deprecatione pluuie et serenitatis: et alia multa que enumerare longum esset. Composuit et officium et hymnos ac ordinem misse qui in eius ecclesia obseruantur.

¶ De sancto Agathone martyre. Cap. xxxvii.

Agathon martyr apud Alexandriam sub Decio imperatore passus est. Qui cum esset miles et prohiberet quosdam gentiles volentes illudere cadaueribus martyrum / clamor repente totius vulgi aduersus eum extollitur. Oblatusque iudici cum in confessione Christi persisteret capite pro pietate damnatus est septimo Idus Decembris. Hec Ado.

¶ De sancto Agathone abbate. Ca. xxxviii.

Agathon abbas per triennium lapidem in os tenuit donec taciturnitatem disceret. Interrogatus que virtus plus haberet laboris: respondit orare deum / eo quod demones orantem semper impugnant vt orationem interrumpant. Interrogatus a quodam quomodo cum fratribus habitare deberet. Respondit sicut in prima die nunquam fiduciam assumendo: eo quod fiducia sit genitrix passionum. ¶ Dixit quod si iracundus etiam mortuos suscitaret non placeret alicui: nec ipsi deo propter iracundiam suam. ¶ Fuit autem Agathon sapiens ad intelligendum: impiger ad laborandum: parcus in cibo et vestimento: qui dicebat se nunquam dormiuisse habens aliquid aduersus quemquam: nec dormire permisisse habentem aliquid aduersus se. Moriturus triduo apertis oculis in extasi mansit et pulsatus a fratribus dixit se diuino iudicio assistere: et antea timere eo quod quamuis in mandatis dei laborasset pro viribus / nesciebat adhuc vtrum deo placerent opera sua: quia aliter sunt iudicia dei: aliter hominum. Quo dicto spiritum cum gaudio emisit: videbant enim eum colligentem spiritus quemadmodum si quis salutat amicos suos dilectos. Hec in vitis patrum.

¶ De sancta Fara virgine. Cap. xxxix.

Fara virgo de Francia tempore Heraclii imperatoris claruit. Cuius pater Hagericus de Burgundia duxit originem. Hic claris natalibus ortus in aula Theodeberti regis francorum inclytus ex vxore sua Leodegunda tres filios procreauit omnes sanctos scilicet Faronem / Valpertum / et Conoaldum: filiam quoque virginem Faram. Que dum iuuenilibus annis virginitatem suam deo vouere cuperet: sed a patre prohiberetur qui filiam nobilem nobili sponso tradere disponebat: tanta lachrymarum inundantia fleuit quod visum amisit: quem tamen dominus ei per beatum Eustasium episcopum restituit. Adhuc quoque patre ad eius nuptias intendente / Fara ad ecclesiam apostolorum principis confugit: quam pater cum ministris vt eam perimeret insecutus tentam tandem carceri mancipauit. Interea beato Eustasio de legatione regis Lotharii redeunte: multa precum instantia patre eius placato procurauit: vt virgo dei de carcere educeretur: et sanctimonialis consecraretur: quod vix patre annuente factum est. Et a sancto Gundoaldo Meldensi episcopo habitu virginitatis assumpto cenobio quoque eidem virgini in solo paterno edificato ipsa impudicitia et sanctimonia perseuerans plena virtutibus quieuit in pace .vii. idus Decembris: vt scribit Sigibertus.

¶ De sancto Martino abbate. Capi. xl.

Martinus abbas apud ciuitatem Sanctonas vite sanctitate et mirabilibus signis prepollens die .vii. iduum Decembris in Christo feliciter obdormiuit: ad cuius tumulum crebrerrime diuinitus miracula multa fiunt: vt dicitur in martyrologio Adonis.

¶ De sanctis

De sanctis Benebaudo et Latrone eius filio episcopis. Cap.xlj.

Benebaud⁹ eps Laudunēn.a sancto Remigio episcopo Remēn.sub Clodoueo rege constitutus est. Qui vxorem habebat neptem sancti Remigij:quam quidem reliquerat: tamen secum cohabitabat/vnde ex frequenti cōuersatione cum ea peccauit:que filium concepit ꝛ peperit:quem eps Latronem nominandum mandauit:eo ꝙ in latrocinio genit⁹ esset. Uerum ne suspicio oriretur/adhuc coniugem ad se venire permittebat. Penitentiaqꝫ de peccato peracta: iterum eam cognouit ꝛ filiam genuit:quam Uulpeculam nominauit. In se tandem reuersus pro Remigio misit qui Laudunum venit. Et dum sibi episcopus pontificatum cum lachrymis resignaret:illeqꝫ causaz quereret:eidem ipse peccatum suum confessus est. Remigius autem eum in ecclesia.vij.annis inclusit:interimqꝫ pro eo episcopatum gubernauit. Post septennium nocte dominice cene Benebaudo flenti:ꝛ ꝙ ipse qui penitentes reconciliare consueuerat:nec locū inter penitentes haberet conquerenti angelus astitit: peccata sibi dimissa nūciauit:ꝛ vt exiens in crastinum penitentes reconciliaret admonuit. Cūqꝫ ille se exire non posse diceret:eo quod ostium clausum et signatū esset:Remigiusqꝫ claues haberet:angelus saluo sigillo ostiū reserauit. Iterūqꝫ illo respondente etiā si ipse christus sibi mandaret:tamen egredi nollet nisi qui eum incluserat adesset: angelus eadem hora Remigio pene vigilanti ꝛ oranti in crypta beate virginis remis apparuit:rei seriem pandit:ꝛ ad Benebaudum educendum/vt veniret ex dei parte mandauit: qui etiam in momento se iuxta cellam Benebaudi translatum reperit:ꝛ iussa complens ad locum suum eodem instanti se reductum inuenit. Sanct⁹ quoqꝫ Benebaudus in sanctitate vite perseuerās in pace quieuit.vij.idus decēbris. Cui ꝛ filius eius Latro in episcopatu successit:qui etiā sanctus fuit.

De conceptione beate Marie virginis. Cap.xlij.

Conceptio sancte dei genitricis Marie/non quidem ex generali ecclesie institutione: sed ex speciali quorundam deuotione in plerisqꝫ ecclesijs celebrat. Huius autem celebrationis festi principius fuit beatus Anselmus prior monasterij becch. postmodum cātuariensis archiepiscopus: propter miraculum quod eidem apparuit quod tale fuit. Dum enim ipse tunc dicti monasterij prior/pro quibusdam vrgentibus ad partes Britanie nauigasset:dispositisqꝫ agendis repatriaret:contingit tēpestate nimia exorta/ꝛ intumescēte procella nauē periclitari. Et dū cuncti in discrimine:nimio positi:omniqꝫ spe humana deserti diuinū adiutoriū ꝛ beate virginis flagitarent:potissime autē prior Anselm⁹:qui beate dei genitricis fuerat singularis deuotus: subito conspiciunt quendam mirabili claritate fulgentem:pontificali habitu decoratum super vndas maris versus nauē ambulando venire. Qui proximus naui Anselmum vocat:eūqꝫ alloquitur:vt si periculum maris euadere cupit/ꝛ in patriam saluus redire eidē ꝓmittat coram deo:ꝙ festum cōceptionis matris Christi annis singulis solēniter celebraret/ꝛ celebrandū quibuscūqꝫ poterit suaderet. Et cū ille de die festi ꝛ officio fiendo interrogasset:rūdit ꝙ.vj.idus decēbris festū illud celebrādū erat:quo die btā ꝟgo ꝯcepta fuerat:ꝛ ꝙ idē officiū quo ecclia vtitur in eius natiuitate:in hoc festo dicēdum erat mutato solū nomine natiuitatis in nomē conceptionis. Et cum prior de nomine nūcij interrogasset:respōdit se esse Nicolaū epm a btā dei genitrice pro tali reuelatione ꝛ eorū liberatione trāsmissum:mox Anselmus iussa promisit:ꝛ voto interposito confirmauit:statimqꝫ sedata tempestate:ꝛ flante vēto prospero ad propria redierūt. Et sic ab eodē Anselmo prius in monasterio suo:ꝛ deinde in ecclesia Cantuariensi:cui prefuit dictum festum celebrari cepit. Deinde in pluribus ecclesijs huiusmodi consuetudo inoleuit/vt festum conceptionis beate virginis sexto idus Decembris et in Calendarijs ascribatur/et solenni officio recolatur. Historia vero conceptionis beate Marie in festo eiusdez natiuitatis scribetur.

De sctō Zenone epo. Cap.xliij.

Zeno Ueronēn. eps ꝛ doctor claruit tempore Galieni imperatoris. Qui a cunabulis sanctus et eadem ciuitate oriundus in iuuenili etate monachus factus/deo sanctis operib⁹ seruiebat:orās ad dominum vt sibi aditum predicationis in populis aperiret. Egressus aliquādo de monasterio ad piscandum vidit hominem in plaustro bobus a demone arreptis precipitantibus per abrupta ad Athesim fluuium velocissime festinare:quos ille nullatenus poterat retinere. Sctūs autē signo crucis edito diabolū a bobus effugauit/et boues retinuit:vlulante demone ꝛ cōminante ꝙ ad iniuriam sancti viri de bobus eiectus ad boues verādos transiret. Post modicū tēpus in epm Ueronēsem electus gregē dñi verbo ꝛ exēplo pascebat. Post hec dū filia Galieni imperatoris ab eodē demonio esset oppressa:ꝛ demon per os eius clamaret:inde non egressurum nisi Zeno eps adueniret:misit imperator nuncios ad ipsum requirendum. Quem missi Ueronam venientes:piscantem in flumine Athesi reperiunt:eumqꝫ ad imperatorē inuitant negotium exponentes. Quos ille se precedere iussit:ꝛ ex eius piscatione tres pisces de dolio sumere concessit. Illi vero quatuor abstulerunt. Et dum eos ad coquendum in cacabo feruētis aque posuissent/tribus piscibus decoctis quartus subreptus viuus in vase ac si in flumine natabat: donec ipsi redeuntes sancto piscatori veniam petunt et furtum restituunt. Quibus ille et piscem concessit/ꝛ culpam indulsit. Dum ergo Romam ad palatium imperatoris aduenisset:ꝛ demon per os puelle clamaret:se ibidem amplius manere non posse:Zeno a virgine immundum spiritum eiecit:et coronam imperatoris ab eodem sibi pro mercede traditam incomparabilis preciū pauperibus erogauit:atqꝫ ab eodem ꝗuis christianorum persecutore/licentiam edificande ecclesie in eius dyocesi impetrauit. Rediēs igitur Zeno verbum domini instanter predicabat:libros ꝛ volumina cōpilabat:ꝛ idola vbiqꝫ destruebat:ꝛ ecclesias fundabat:multitudinēqꝫ quoqꝫ populi ad Christum cōuertebat. Quē ꝛ ciues nimia dilectione reuerebantur. Sicqꝫ finis ꝛ virtutibus clarus ecclia sua feliciter gubernata/in pace migrauit ad dominum septo idus Decembris:sepultus in monasterio

suo: vbi et multiplicibus signorum virtutibus claret. Refert Gregorius in tertio dialogo. cap. xix. quod dum fluuius Athesis maxima inundatione adeo creuisset: quod ciuitatem Veronensem vsque ad fenestras magnorum palatiorum occupasset: et crescens aqua ad ecclesiam beati Zenonis deuenit: et appertis ianuis minime introiuit: sed paulisper vsque ad fenestras ecclesie tecto proximans peruenit: sicque stans aqua ecclesie ianuas et fenestras clausit: ac si elementum liquidum in parietem fuisset mutatum. Et cum multitudo populi vtriusque sexus intra ecclesiam reperta fuisset: et fame ac siti deficere formidarent: nec inde egredi possent: ad ianuam ecclesie venientes aquam ad bibendum hauriebant: que vt aqua hauriri poterat: sed defluere vt aqua non valebat. Orantibus autem populis aqua ad alueum suum decrescens reuersa extra qua muri ciuitatis parte ex impetu magno diruptae: et que per apertam ecclesie ianuam intrare non valuit: firmissima vrbis munimenta diminuit. hec Gregorius. ¶ Scripsit autem hic venerandus antistes libros de patientia/pudicitia/fide/spe/et charitate. iij. De iustitia tractatum. j. De timore domini. j. De spiritu et corpore. j. De eo quod scriptum est. Cum tradiderit regnum deo et patri tractatum. j. De edificatione domus dei a Salomone expositionem pulcherrimam. De continentia tractatum. j. De baptismo tractatus. iij. De natiuitate domini et maiestate tractatum. j. De hoc verbo/attende tibi ne forte fiat etc. tractatum vnum. De circumcisione tractatum. j. De ieiunio quatuor temporum. Super ps. lxxx. tractatum. De auaritia. iij. Sup Genesi. viij. Super Exodo. ix. Sup Ysaya. vij. Super Daniele. iij. Super Job. j. De festo pasche. viij. De inuitatione ad fontes. v. De somnio Jacob sermonem. j. De. xij. signis celi ad neophytos tractatum. j. De fide duos. Sup Jona. j. Sup historia Susanne. j. De die dominico tractat. ij. De Abraham. ij. de natiuitate domini. ij. Epistolam Arcadij martyris tempore suo apud Mauritaniam passi.

¶ De sancto Romarico abbate. Cap. xliiij.

Romaricus abbas vt ait Sigisbertus floruit tempore Heraclij imperatoris: et temporibus Sigisberti regis Austrasiorum et Clodorici regis Francorum. Hic magnus in palatio regis Theodeberti renuntians seculo: factus est monachus in monasterio luxouiensi sub Amato abbate. Quo humanis exempto eidem in abbatie regimine successit vitam miraculis clarus. Existens aliquando in oppido vosagi vas quoddam sicere quod predicte fuerat militis ex eo potantibus vacuatum: vnde sitientibus fratribus vinum defuisset: et vnum apponerent non adesset: oratione facta diuinitus repletum apportari iussit: et omnibus eadem sicera satiatis de reliquo egri quicumque bibentes sanabantur. ¶ Dum aliquando se balneasset: et de balneo egresso puella leprosa ipsius balnei aqua se ipsa abluit a lepra mundatur. Quieuit in domino plenus sanctitate sexto idus Decembris.

¶ De sancto Eutyciano papa et martyre. Cap. xlv.

Eutycianus papa et martyr natione Tuscus de ciuitate Luna ex patre marino: marco pape primo in episcopatu successit: sedit quoque annis. viij. mensibus. x. diebus. iiij. Hic constituit vt fruges noue sup altare benedicantur faber vue solummodo. Hic sanctissimus papa per diuersa loca. cccxlij. martyres manu sua sepeliuit. Et hic statuit vt nullus fidelium martyrum sine colobio aut dalmatica sepeliretur: qui sub persecutione Aureliani imperatoris martyrio coronatur: et sepultus est via appia in cimiterio calixti. vj. id. Decembris: et cessauit episcopatus diebus viginti.

¶ De sancto Eutyciano confessore. Cap. xlvj.

Eutycianus confessor floruit tempore Constantini magni imperatoris: de quo in primo libro historie tripartite dicitur quod in bithynia circa montem olympum morabatur: diuina replet gratia in miraculis ostendendis: cuius tempore quidam Spatarius imperatoris ex suspitione tyrannidis habita contra eum requisitus dum fugeret circa montem olympum repertus grauibus vinculis astrictus est. Quem ad preces parentum sanctus confessor oratione premissa primo quidem ianuis carcerum sponte diuinitus apertis a vinculis absoluit: deinde ad imperatorem accedens eius innocentiam allegans: et comprobans eundem plenius liberauit: eo quod imperator sanctum in maxima reuerentia haberet.

¶ De sancto Macario martyre. Ca. xlvij.

Macarius martyr gente lybicus apud Alexandriam tempore Decij martyrium passus est: qui cum a iudice multis verbis ad negandum fidem suaderetur: et eo maiori constantia Christum profiteretur: viuus ad vltimum iubetur exuri: sicque martyr efficitur sexto idus Decembris. hec Ado.

¶ De sancta Leocadia virgine et martyre. Cap. xlviij.

Leocadia virgo genere hispana/et nobilis sub Datiano preside in ciuitate Toletana passa est temporibus Diocletiani/et Maximiani imperatorum: que dum sacrificare idolis contempsisset: a iudice dira carceris custodia maceratur: donec cogitaret qualiter eam grauioribus affligeret penis. Qui cum in emeritana vrbe beatam Eulaliam virginem/et multos alios seruos christi diuersis: et excogitatis suppliciis interemisset: et hec omnia Leocadia in carcere posita audiuisset genibus in terra positis orans in confessione domini impollutum Christo spiritum reddidit. v. idus Decembris sepulta in eadem ciuitate.

¶ De sancto Proculo episcopo et confessore. Cap. xlix.

Proculus quartus episcopus Veronensis claruit tempore Maximiani imperatoris: qui dum apud Mediolanum degens christianos persequeretur: Proculus persecutionem declinans extra menia vrbis Veron. in parua cellula latitabat: gregem domini sibi commissum sermone vt poterat reficiens: et exemplo. Dum autem martyres christi firmus: et Rusticus ab Anolino proconsule Veron. in carcere tenti essent: Proculus amodo senex desiderio martyrii flagrans se sponte gentilibus obtulit: ac se ipsum professus ab eisdem vict. proconsuli presentatur. Quem ille delirum putans et nimia iam senectute amentia ductum solutum abire permisit: et a ministris colaphis: et fustibus cesus extra vrbis menia pulsus ad suos rediit: dolens quod eum deus indignum martyrio iudicasset. Illi vero eum vti patrem gratissime receperunt. Deinde persecutione sedata: loca terre sancte

ere visitauit: cura ecclie presbyteris suis commissa: reuertens aũt dum venisset vngariã: barbã: ꝛ comã prolixã minuere decreuit iuxta sacrorũ canonũ instituta. Et dũ esset in via, fontẽ orãdo de terra ꝑduxit: quo in loco plures viatores viso miraculo cõuersi sunt: ꝛ in ipso fonte baptizati. Ipse autẽ ibidẽ aqua eiusdẽ fontis ꝑfusus barbã totõdit, ꝛ comã quodã hebeti ferro: ꝛ rubiginoso sic leuiter ac si nouacula fuisset acuta. Indeqꝫ veronã rediẽs signorũ ꝛ virtutibꝰ clarꝰ quieuit in pace. v. idꝰ Decẽbris sepultus in eccl'a sua.

¶ De sctõ Syro epo ꝛ cõfessore. Cap. l.

Syrus episcopꝰ discipulꝰ beati Hermagore Aquilegieñ. epi ab eodẽ ordinatꝰ antistes papiã ciuitatẽ missus est ad ꝑdicandũ Inuẽto discipulo eidẽ associato. Qui venientes ad ciuitatẽ Veroneñ. dñi Syrꝰ filiũ cuiusdã nobilissime vidue defunctũ sua oratiõe a mortuis excitasset: eãdẽ dñaꝫ cuꝫ filio: ꝛ familia: ꝛ magna ppli multitudine ad xp̃m cõuertit: ꝛ baptizauit. Ingrediẽti xp̃o papiam multitudo populi audita signorum illius fama eidem occurrit: ꝛ vt eos errantes institutis salutaribus informaret: vnanimes acclamabant. Ipse vero eisdem verbuꝫ dñi predicare cepit: ꝛ quicũqꝫ cum tangebãt egroti: salui sunt integerrime restituti. Sicqꝫ cunctum populum ad fidem xp̃i conuertit: ꝛ baptizauit. ¶ Sed postq̃ sancti martyres Geruasiꝰ et Prothasius in ciuitate Mediolanensi pro xp̃o passi sunt: quidam liberius Christianus de reliquijs eorundeꝫ martyrum beato Syro amicabiliter detulit: quas ille deuote suscipiens multis in eis virtutibus vsus est: deinde extra vrbis menia ecclesiam in honore eorundem martyrum fabricauit: in qua dum sepius celebraret: die quadam Iudeus inter Christianos ad communionem accessit: ꝛ vt sacram sumẽs eucharistiam luto deijceret. Sed mox vt eam ore suscepit, clamoribus dixit se ignẽ ore accepisse dicebat: cruciatusqꝫ ardẽtissimos pati. Corpore autẽ dñi a btõ viro ex ore ꝓphano resumpto, qđ miraculose fauces nulla parte tãgebat: sed quasi in aere pendebat: iudeus a cruciatu eripit: ꝛ peccata confitẽs baptizat. In ipsa etiã ecclesia beatus Syrus discipulos suos Inuentiũ ꝛ Pompeium diacones: Chrysantuꝫ, ꝛ Fortunatũ presbyteros ordinauit: Qui vicos: ꝛ villas ꝑdicando circuiens viri cuiusdam natum surdũ, et mutum ab vtraqꝫ passione curauit. ¶ Et veniens ad ciuitatem Brixieñ. puerulũ obsessum a diabolo liberauit: ꝛ apud Laudeñ. ciuitatẽ cecũ quẽdam a natiuitate illuminauit. Sicqꝫ in ipsa vrbe multos ad fidem cõuertit. Deinde repatrians persecutione Christianorũ exorta: dum pagani circũquaqꝫ missi fideles opprimerent: venientes ad vrbem papiã xp̃ianos appetere minime ausi sunt: ꝛ eo ꝙ multitudinẽ timuerunt. Sed dum blandis sermonibus Syrũ ad sacrificia deoꝝ mollire nituntur: eiusdem predicatione versa vice ad dñm cõuertuntur. Sicqꝫ multorũ signorũ gloria choruscans. lviij. annis epatum tenuit: et plenus sanctis operibus annorũ. xcij. ad xp̃m migrauit. v. idus Decẽbris. Sepultusqꝫ est i eccl'ia sanctorũ Geruasii ꝛ Prothasii quam ipse cõstruxerat ꝛ dedicauerat.

¶ De sancto Cypriano abbate. Cap. lj.

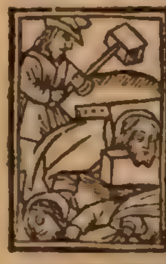
Cyprianꝰ abbas Petragoriceñ. apud eandem Petragorice ciuitatem vir magnifice sanctitatis, clarissimꝰ in miraculis. v. idus Decembris, in domino feliciter requieuit: ibideqꝫ sepultꝰ est: vt dicit in martyrologio Adonis.

¶ De sctõ Melchiade papa ꝛ martyre. Cap. lij.

Melchiades papa natiõe Afer Eusebio in episcopatu successit: ꝛ sedit annis. iij. mensibus. vj. diebus. xv. hic cõstituit nulla ratione die dñica aut quinta feria ieiunium celebrandum: q: eos dies pagani quasi sacrũ ieiuniũ celebrabãt. Et manichei ab eodẽ in vrbe inuenti sunt. Fecit quoqꝫ ordinationem vnam mense Decembris, presbyteros. vij. diacones. v. epos ꝑ diuersa loca numero. vj. Qui persecutione Constantini imperatoris anteq̃ fieret xp̃ianus martyrio coronatur: ꝛ sepultus est in cimiterio calixti via apia. iiij. idus Decẽbris: ꝛ cessauit epatus dies. xvj. ¶ Hic ad vtilitatem ecclesie dei plures edidit libros aduersus gentiles. Item cõtra iudeos. Item cõtra hereticos cathaphrigas volumen precipuũ. Ad principes etiã Romanos Marcũ Antoninum, ꝛ Lucium verũ librum Apologeticum pro Christi religione conscripsit.

¶ De sctis Carpophoro ꝛ Abũdio martyribꝰ. Ca. liij.

Carpophorus presbyter, ꝛ Abundius diaconus apud Hispalim ciuitatem Hispanie passi sunt sub Diocletiani, ꝛ Maximiani ꝑsecutiõe agẽte preside Martiano. Qui ab eo cõprehẽsi primo fustibus cesi sunt: deinde in carcerẽ pluribus diebꝰ negato omni cibo ꝛ potu reclusi: ꝛ inde miraculose per angelum educti sunt. Et dum xp̃m populis annunciarent: iterum tenti ora eoꝝ lapidibus cõtusa sunt: post hec in equuleo leuati ac diutius torti: rursumqꝫ diu in carcere macerati. Nouissime in confessione fidei gladio percussi sunt. iiij. idus Decembris.

¶ De sctã Eulalia virgine ꝛ martyre. Capi. liiij.

Eulalia virgo in ciuitate Barcinona ꝓuincie Hispanie martyriũ passa est sub ꝑside Datiano. Que a sancto Donato ꝑsbytero doctam ꝛ ad martyriũ alata cũ esset annorum xiiij. a preside detẽta ad sacrificia deoꝝ cõpellitur. Et cuꝫ se soli deo celi sacrificare diceret: ꝛ xp̃ꝫ spõsum sibi esse asfereret, ꝑmo nodosis fustibꝰ ex arbore cum stirpibus raptis expoliata cedit. De hinc mãmillis oleo candẽti perfundit. Inde in massaꝫ calcis viue demergit. Et cũ hec oĩa cõstãtiꝰ superasset: iussu Datiani olla plũbo liquefacto replet: ꝛ pariter nuda super lectũ ferreũ extẽdit: ꝛ vt si dñs imolare renueret: plũbo perfunderet. Que dñi passionẽ ĩ brevi martyris cõmemoraret: ꝛ ad xp̃ꝫ orationẽ fudisset: plũbũ manꝰ infundẽtiũ exurebat: virgini aũt tepidũ erat. Qua Datianꝰ rursuꝫ virgis durissime cedit: fragmentis minutis testulaꝫ plagas eiꝰ ꝑfricari iussit. Et cũ ad hec oĩa supplicia redderet imobilis: ꝛ xp̃ꝫ ꝑ salute hoĩs passũ aptis rõnibꝰ ꝓbaret: deosqꝫ gẽtiũ cõfutaret: fecit eã ꝑseq cãdelis accẽsis i genis exuri. Deide sinapim aceto liq factã naribꝰ eiꝰ ifundi: necnõ calcẽ oleo ꝑmixtã sup vulnera ipsiꝰ aspgi: ꝛ sic i caminũ succẽsuꝫ imitti. Vbi dũ psallẽdo i medio flãmaꝝ mãeret illesa: iussit eã Datianꝰ idẽ eductã ad cõfusionẽ eiꝰ nudatã: ꝛ decaluatã ꝑ totã ciuitatẽ circũduci. Deide ext vrbis muros decollari. Cuiꝰ ꝯstãtia multi ad martyriũ alati sunt. Et dum esset decollata exijt de corpore eius quasi species colũbe: que ad celos euolauit. Cuius corpus Donatꝰ presbyter

byter sepeliuit.iiij.idus Decembris in eadē ciuitate.

¶ De sancta Julia virgine ꝛ martyre. Cap.lv.

Julia virgo apud ciuitatem eandē Barcinone martyrium sub eodē preside passa est.iiij. idus Decēbris. Que fuit cōuirginalis btē Eulalie:et comes indiuidua eidem ad passionē properanti:propter qd̄ ab eodem Datiano in ipso loco sine audientia decollata est:et a presbytero Donato sepulta:vt dicit Ado.

¶ De sancto Damaso papa ꝛ cōfessore. Cap.lvj.

Damasus Papa huius nominis primus natione hispanus ex patre Antonio/Felici pape scd̄o in cp̄atu successit:ꝛ sedit annis.xviij.mensibus.ij.diebus.x.ꝛ cū eodē ordinatur sub cōtentione vrsinus:ꝛ facto concilio sacerdotē cōstituerunt Damasum: q2 fortior/et plurima populi multitudo cum eo erat:vrsinū vero eiecerunt ab vrbe: ꝛ constituerunt episcopum neapoli. Damasus in synodali iudicio dānauit liberium papā eius predecessorē hereticum:et omnia facta eius cassauit. Huic sanctissimo viro beatus Hieronymus multa ecclesie religionis scripta misit:ꝛ ad eius instantiā ipse Hieronymus officium in ecclesia Romana celebrandū excepto cantu cōposuit:psalteriū per nocturnos diuisit:ꝛ versiculum Gloria patri.post ps̄.cantari instituit:que omnia papa Damasus approbauit:et per ecclesias cantari cōstituit:ꝛ vt chori in duas partes diuisi psalmos alternatim canerent mādauit. Precepit etiā:vt presbyter celebraturus confessionem faciat priusꝙ̄ ad altare accedat. ¶ Hic inuidiose accusatur de adulterio:et facta synodo coꝛā.xliiij.episcopis se purgauit:ꝛ damnauerūt diacones cōcordium:ꝛ calixtū eius accusatores. ¶ Hic elegās in metro cōponendo ingeniū habuit. Fecitq3 basilicas duas:vnam iuxta theatrū sancti Laurentij:et alterā in catacumbam: vbi iacuerunt corpora aplo2ū Petri/ꝛ Pauli:in quo loco platoniā ipsam versibus adornauit. Multaq3 corpora sanctorum requirēs inuenit:quorū etiā tumbas versibus adornauit. Huius temporib' scd̄a synodus.cl.patrū apud Constantinopolim celebratur:in qua macedonius damnatur:qui spiritum sanctū deū esse negabat:ꝛ assertū est spiritum scm̄ esse cōsubstātialē patri ꝛ filio:dataq3 est forma symbolo quā latina confessio p̄fessio predicat in ecclesijs. ¶ Hic fecit ordinationes quinq3 per mensem Decembriū/presbyteros.xxxj.diacones.ij.ep̄os per diuersa loca numero.lxij. Octogenarius moritur.iij.idus Decēbris:ꝛ sepultus est in basilica sua via ardeatina iuxta matrem suā:ꝛ germanā:ꝛ cessauit ep̄atus dies.xxxj. ¶ Multa opuscula breuia heroico carmine cōposuisse fertur. Scripsit ad beatū Hieronymū libellū de gestis pōtificū:ꝛ ep̄las plures. Floruit tp̄e Theodosij senioris.

¶ De sanctis Fusciano ꝛ Victorico martyribus. Cap.lvij.

Fuscian' ꝛ Victoricus martyres vrbis Romane ciues oriūdi:inde egressi in Frāciam ad sanctū Quintinū eorū socium q̄ illuc accesserat requirēdū:adierūt: venietesq3 ad ciuitatem Ambianensē. et ipsum inde abiisse audiētes:ꝛ inde recedētes:vt Parisi' tēderēt obuiarūt cuidam xp̄iano noīe Gentiano:q̄ eis Quintinum pro xp̄o passum nūciauit:et ad domum suā adduxit:ꝛ dū essent in mēsa/nūcij rictionari presidis superuenientes hospites cū gentiano captūt:ꝛ ad p̄sidē adducunt: q̄bus ille dū in xp̄i cōfessione p̄sisteret:iussit sudes ferreas in nares:ꝛ aures eorū immitti:ꝛ clauos candētibus eorū corpa trāsfigi:oculos quoq3 erui mādauit: deinde sc̄toꝝ corpa lāceis trāsforari:ꝛ dū adhuc palpitarēt:capita eorū p̄cidi fecit. Sup quorū corpora luce ingenti de celo p̄fusa erecta sua capita precisa in manibus sumpserūt:ꝛ vsq3 ad hospitiū sancti Gētiani eorum hospitis deuenerunt:vbi ꝛ sepulta sunt tertio idus Decembris.

¶ De sanctis Tarsone Pontiano ꝛ Pretextato martyribus. Cap.lviij.

Tarson martyr ꝛ Pontianus ac Pretextatus ei' socij sub Maximiano imperatore martyrium passi sunt:hic Tarson in vrbe Roma locuples vir: et facultatibus plenus xp̄ianis dānatis ad fodiēdā harenā dū terme edificabanť multa necessaria ministrabat:ꝛ eisdē p Sisinniū/ ꝛ Cyriacū eccl'ie Romane diacones transmittebat:vt in passione Marcelli pape legeť.xvij.kal.Februarij. Qui post obitum Marcelli pape prefati tentus a Maximiano cū Pontiano/ꝛ Pretextato eo ꝙ̄ xp̄iani essent capitalez iussi sunt subire sententiā. Sicq3 coronam martyrij perceperunt tertio idus Decembris.

¶ De sancto Sauino episcopo. Cap.lix.

Sauinus episcopus placētinus:vt scribit Gregori'.iij.Dialo.cap.x.vir magne sanctitatis ꝛ virtutis fuit:cui dum quidam eius diacon' nunciasset ꝙ̄ pad' fluuius alueum suū egressus agros ecclesie occupasset:mādauit Sauinus diacono:vt ex parte sua pado mādaret quaten' se cōpesceret:ꝛ ad alueū suū rediret:qd̄ diaconus ꝛ despexit: ꝛ irrisit. Ep̄s aūt aduocato notario eidem dictauit ep̄lā dicens. Sauin' Jesu xp̄i seruus cōmonitorium pado:precipio tibi in noīe dn̄i Jesu xp̄i:vt de alueo tuo in locis illis vlteri' nō exeas: nec terras ecclesie ledere presumas. Quod scriptū per notarium in aquam fluminis proijci iussit. Mox se a terris ecclesie fluminis aqua cōpescuit:ꝛ ad alueū proprium reddit:ꝛ exire vlterius in loca eadem non presumpsit. Huic sancto viro diuina reuelatione ostensuz est corpus sancti martyris Antonini:qd̄ diu in ipsa ciuitate latuerat. Ipseq3 iuxta sibi datā reuelationē corpus inuenit:et honorabiliter tumulauit:vt habeť debito loco pridie kal.Octobris. Qui etiam post multa laudabilia opa quieuit in pace.iij.idus Decembris.

¶ De sancto Paulo sergio ep̄o. Capi.lx.

Paul' sergi' episcopus discipulus sancti Pauli de ciuitate Papho īsule Cypri:/ꝛ vt habeť Actuū.xiij.dū Paulus apl's puenisset paphū cū coaplo eius Barnaba predicātes:ꝛ ipse existens procōsul desideraret audire verbū dei aplos gratāter suscepit:vbi dū elimas Jude' magus aplo resisteret querēs auertere pconsulē a fide:et Paulus ipsum ad tp̄s lumine ocu

lorū puuasset/credidit procōsul admirās super doctrina pñi. Qui ab aplo, baptizatus post aliqd tps relicto sergio discipulus Pauli effectus ipsum vsq ad passionē secutus est. Quem τ idem aplꝰ ante eius obitum in epm cōsecrauit. ¶ Post passionem ergo suam beatus Paulus apud paphū eidē per visionē mandauit:vt ad partes Hispanie/et Gallie pergeret ad predicandum. Qd τ ipse fideliter adimplere curauit. Et post aliquot dies veniens Romā cū Ruffo/et Stephano diaconib⁹ suis ecclesiam beati apli consecrauit. Deinde pergens ad ciuitatē Lune filiū cecum mulieris vidue que ipsum hospitio susceperat illuminauit:eamq cum filio:τ multis ad xpm cōuertit. Qui a laprītio procōsule captus: dū ille subito morit:paul⁹ a populo liberat. Deinde veniens Galliam ebredunensi:τ auriēsi vrbibus xpm euangelizauit. Et a beato aplo Paulo monitus veniēs Narbonam dum arelatēsi vrbi appropinquaret:τ Rhodani flumen transiret:nauta in flumē cecidit:τ absorpto corpore necatus est. Sed orante sancto corpus de pfundo enatauit:τ ipsum Paulus sergius suscitauit. ¶ Quo viso miraculo multi ad fidem cōuersi sunt:veniensq Narbonā filiū olim principis ciuitatis nuper defuncti a demonio obsessum precibus matris vidue ab immūdo spiritu liberauit:eundemq cum matre:τ ppli multitudine baptizauit. Indeq Hispaniam circuiens predicauit. Et rediens Narbonā:postq totam ciuitatē:τ regionē ad xpm cōuerterat trina visione beati Pauli apli monitus obitum suum appropinquare cognoscēs ecclā Narbonē. Stephano diacono suo in epm consecrato cōmisit regendā. Ruffumq presbyterū in Auinionensem epm ordinauit. Et oibus fideliter dispositis orans in ecclesia sua in pace quieuit pridie idus decembris/vbi τ sepult⁹ iacet miraculis clarens.

¶ De sctis Eustratio τ socijs martyrib⁹. Cap. lxj.

Eustratius strinia

rius ordinis ducali:τ primari⁹ ciuitatis Arauracenorum tēporibus Diocletiani/τ Maximiani imperatorum cum socijs suis martyriū passus est. Qui primo in ciuitate Satalia a lysia preside tentus:eo qd esset Christian⁹: τ cingulo militari exutus:dum xpm confiteretur a terra leuat⁹ igne subterposito/semiustus depositus grauiter cesus est. Deinde sale:τ aceto mixtis vulneribus perfusus. Dū hec omnia patientissime tolerasset:ecce ita eius vulnera tanq squamme ab eius corpore diuinitus exciderunt. Quo viso miraculo eugeni⁹ concinio:τ officialis conuersus est. Tunc ambo ferro vinctos lysias incarcerauit:deinde in pedibus ambor͞u imposita crepidine cū clauis:τ pedib⁹ eorū transfossis deduxit eos secum ad ciuitatem auraricō:quorum exēplo Auxentius/τ Mardarius qui vxorem:τ liberos dimiserat ad iudicem accedentes xpm publice nūciabāt: lysias igitur ambobus ipsis cōprehensis:primo quidē Auxentium decollauit: deinde mardarium immissis funibus per pedes ipsius transforatos a terra suspensum:τ baculis ferreis ignitis cesum interemit. Interea dum orestes quidam Christianus occultus:τ miles cū ceteris commilitonib⁹ iacularetur:τ crux quā ad collū appensam gestabat in publicū prosiluisset:τ hoc presidi nūciatum esset cum eum multis alijs xpianis quos in eadē reperit ciuitate teneri fecit. Et dū seditionē populi formidaret:ipsos omnes cū Eustratio ad Agricolaum presidē ciuitatis Sebastēsis puniēdos trāsmisit. Qui primo qdem orestem super lectū ferreū ignitū:et flammis suppositis extendi fecit. Quo post longos cruciatus migrāte ad dnm Eustratiū carceri mancipauit. Ad quem episcopus ciuitatis occulte noctu veniēs ipsum cōicauit:vbi τ postmodū voce celica confortatur. Quē mane preses eductū igne consumi fecit:reliquos xpianos decollauit. Quorū omnium corpora in ciuitate Aurari cenorum a xpianis sepulta sunt. Horū omnium passio recolitur pridie idus decembris.

¶ De sctis Epimacho τ Alexādro martyribus. Cap. lxij.

Epimachus τ Ale

xander martyres apud Alexandriā passi sunt. Qui cum multo tempore in vinculis extitissent:τ diuersis cōfecti supplicijs perdurasent in fide: τ ignib⁹ tandē consumi iubent pridie idus Decembris. Hec Ado in sanctorum martylogio.

¶ De sanctis Amonaria τ Mercuria τ sociabus martyris. Capit. lxiij.

Quatuor sctē mu-

lieres:scilz Ambnaria: Mercuria/ Dionysia/τ alia Amonaria apud Alexādriā passe sunt vt scribit Dionysi⁹ libro de martyrib⁹. Quarū primā iudex immensis cruciatib⁹ afflictā capite puniri fecit. Secūdā vero venerabilem anum:τ facundissimā virginē scz Mercuriā prefat⁹ iudex necnon reliquas duas vez Dionysiā/et Amonariā diuersis similiter penis cruciatas tandē ferro peremit. Harū passio recolitur pridie idus Decembris.

¶ De sctā Lucia virgine τ martyre. Cap. lxiiij.

Lucia virgo nobi-

lissima Syracusano:τ:cū fama miraculor͞u beate Agathe per totam Siciliā diuulgaret:τ Syracusanus pplꝰ ad ciuitatē Cathanā per xiv. miliaria ad sepulchrum ipsius virginis pergeret visitandum:perrexit τ ipsa cum matre eutycia q fuerat per quatuor annos incurabili fluxu sanguinis fatigata:vbi inter missarū solenia cōtingit euangeliū legi:quo narratur dnm mulierē a fluxu sanguinis liberasse. Tūc Lucia matrē admonuit credere bis que legebant:τ sepulchrū virginis Agathe deuote ꝯtingere:qd si faceret:plenius sanaret. Igit recedētibus cūctis:τ matre ac filia ad sepulchrū orātibus/ Luciā somnus arripuit:cui btā Agatha gēmis ornata stans in medio angelor͞u apparuit:τ ppter ipsius fidem matrem sanatā eadē hora nunciauit. Euigilās ergo:et matrē sanā aspiciēs amore beate Agathe q ipsam saluā fecerat adiurauit:vt oia que sibi datura erat in dotem cūcti ad integritatis sue corruptorē:mortalē vez hoiem: cui fuerat desponsata:eidē daret ad integritatis sue factorē xpm:τ cui erat spiritualiter in coniugio copulata:τ ne sibi decetero spōsum tpalem noiaret:τ cū eutytia eidē rfidisset:vt post eius mortē de facultatibus suis faceret qcquid vellet:pbauit eidē Lucia non esse deo gratū quicquid post mortē impendit:eo q ideo quis dat qd tunc secū ferre nō potest. Redeuntes igit Syracusas possessiones:τ predia distrahebāt:τ precia pauperibus erogabant:qd vbi Lucie sponsus cōperit:nutricē puelle cur hec fierēt interrogauit. Illa aūt sponsam eī⁹ asseruit inuenisse possessionem magni precij vtilēr venalē:quam ve nomine spōsi emeret aliqua distrahebat. Credidit stultus carnale cōmercium:τ cepit etiā ipse auctor esse vēdentium. Postq autem omnia distracta sunt:sponsus Luciā accusat paschasio cōsulari:dicens ipsam esse xpianā:τ ꝯ leges viuere Augustorum. Quam paschasius cōprehensam cepit ad sacrificia deor͞u inuitare. Illa vero respondebat sacrificium verum:τ im-

maculatum esse pauperibus in eorũ inopia subuenire: obiecitq̃ sibi paschasius q̃ patrimoniũ suũ cum eius corruptoribus impenderat: ideo vt meretrix loquebatur. Cui illa se corruptores corporis nec mentis aliq̃n cognouisse r̃ndit. Et cũ paschasi⁹ eidem cõminaret̃ q̃ verba cessarent: cũ ad verbera peruentũ esset: r̃ndit dei verba cessare nõ posse: adijciens in se loqui ipm̃ sanctũ: eo q̃ pudice viuentes ẽm apl̃m templũ sunt spiritussancti. Paschasius vero eidem cõminat̃ q̃ ipsam faciet trahi ad lupanar: vt sic virginitate amissa spiritũsanctũ perdat. Illa aũt econtra asserebat: q̃ nunq̃ inquinat̃ corpus: nisi de cõsensu mentis: et q̃ si inuitã eam faceret violari: castitas sibi duplicabit̃ ad coronam. Tunc paschasius vocatis lenonibus iussit eam ad lupanar duci: vt omni pplo ad eã inuitato tãdiu illuderetur donec deficeret. Uolẽtes autem ipsam trahere: tanto pondere eã fixit spiritussctũs vt penitus moueri non posset: ligatisq̃ manibus eius et pedibus a mille viris insuper et a pluribus paribus boum trahi nullatenus poterat. Et conuocatis magis nullis etiã incantationib⁹ potuit amoueri. Et dum quidam diceret q̃ lotio perfusa maleficia solueret: lotio perfundit̃: sed immobilior redditur. Iratus consularis circa eã adhibitis lignis oleo: et picee resina copiosum fecit ignẽ accendi: in quo ipsa incolumis permanebat: dicẽs a dño inducias martyrij impetrasse: vt credentibus timorem tolleret passionis. Uidentes aũt amici paschasij ipsum angustiari: in eius gutture gladium immerserunt. Que nequaq̃ loquelã amittens pacem ecclesie dei redditam nunciauit: Maximiano imperatore defuncto: et Diocletiano de regno eiecto: addiditq̃ se a dño Syracusane ciuitati intercessricem concessam. Eadẽ hora ministri Romanorum veniunt: et paschasiũ cõprehensum Romã adducũt: vbi a senatu Romano de predatione bonorũ fiscaliũ cõuict⁹ capitalẽ sniam accepit. Uirgo autẽ hmõi de loco in quo erat nõ est mota nec mortua quousq̃ venientib⁹ sacerdotib⁹ sacram cõmunionem accepit: et sic in cõfessione xp̃i spiritum emisit idus Decembris circa annum dñi. ccc. sepultaq̃ est Syracusis. Inde pcessu tẽporis corpus eius Constantinopolim: et inde venetias trãslatum creditur: vt ponetur in festo eiusdẽ translationis. xv. kalen. Februarij.

¶ De sancto Iudoco confessore. Cap. lxv.

Iudoc⁹ regis britonũ filius anno decimo Constantini/qui et constantius relicto regno viaticq̃ sumpto habitu per orbẽ diuũ peregrinatus est. Post hec cũ vndecim peregrinis in clericali habitu Romã veniẽs visitatis aplorũ liminib⁹ inde discedẽs venit ad pagum ponticiũ: vbi a duce armone susceptus: et eius instãtia presbyter ordinat⁹ filiũ eius r̃siniũ de sacro fonte leuauit: inde venit ad locũ qui dr̃ baraic: et eremiticã vitã duxit miraculis clarus. Adeo enim mirabilis sanctitatis fuit: vt columbe siluestres: et pisces de manibus eius pascendi ad eũ conuenirent. ¶ Et cũ habitaret in cellula cũ quodã discipulo eidẽ ministrante vnicum solummodo habẽs panẽ: quatuor pauperibus pro elecmosyna successiue veniẽtibus diuidi fecit. Et cũ discipul⁹ hesitãs murmuraret: eadẽ hora quatuor nauicule panibus onuste sine duce vel regimine ad eũ per fluuiũ aduenerunt: diuinit⁹ vt creditur pmare. Deinde dum ducem Armonem in nemore reperisset qui aprum ceperat: et cum suis anxiabatur siti: baculo terrã percutiens aquã produxit ad eorũ satietatẽ. Et cum iterũ Romã visitasset: puellã a natiuitate cecã ibidẽ illuminauit. Et ad cellã suã rediẽs post modicũ in pace quieuit: idib⁹ Decẽbris. Sepult⁹ est i pago põtino signis choruscãs.

¶ De sancto Spiridione epõ. Cap. lxvj.

Spiridion episcopus in Cypro fuit: de quo Cassiodorus i historia tripartita refert q̃ fuit de numero illorũ pfessorũ: quos Maximian⁹ imperator dextris oculis effossis/et sinistro pollice preciso ad metalla damnauerat. Hic cũ propheticam duceret vitã: et eiã signorũ gloria inclytus fuit. Inter que dũ latrones ad furandũ sibi nocte venissent: eos diuinitus alligatos mane reperit: eosq̃ dissoluit: de scelere eos corripit: eisq̃ pie arietẽ concessit. ¶ Apud filiã eius hirenã quidam pecuniã deposuerat: qua subito decedẽte nec inuento deposito/ Sanctus eam in xp̃i noĩe de tumulo vocauit: et ab ea vbi depositũ erat interrogata sibi respondente: didicit: et bonum repertũ restituit. Mos erat sibi cuicunq̃ petenti ex fructibus collectis mutuare. Dum ergo cuidã granũ mutuasset: et ille ad arcam restituendũ detulisset manu apposita nihil restituit: qđ sanctus per spm̃ cognoscens tacuit. Sed dũ ille alia die ad arcam pro alio mutuo sumendo venisset: nihil in ea reperit: que tñ frugibus plena erat: et sic peccatũ suũ confessus est. Quieuit in pace. xix. kal. Ianuarij.

¶ De sancto Agnello abbate. Cap. lxvij.

Agnellus abbas a pueritia innocenter viuẽs prefect⁹ est in abbatẽ monasterij qđ beatus gaudiosus cognomẽto septimus celius bitanensis: et Aphricane ecclesie pontifex cõdidit in parthenope ciuitate tempore quo ex aphrica fugerat persecutionem vandalorũ: sicut dicit Augustinus. Ibiq̃ diuũ in sanctitate vite permãsit: subditũ sibi dñi gregem verbo et exẽplo reficiẽs: qui etiã xix. kal. Ianuarij quieuit in pace. Cuius corpus Neapolim delatũ sepultũ est/iuxta ecclesiã sancte dei genitricis marie: vbi et multorũ deuotione venerabiliter colit̃.

¶ De sanctis Herone/Arsenio/Isidoro/et Dioscoro martyribus. Cap. lxviij.

Hero: Arseni⁹: Isidorus/et Dioscorus Alexandrie passi sunt sub persecutione Decij. Ex quibus Dioscorus eo q̃ iunior: videlicet annorũ quindecim: primo a iudice auditus: diuũ verberatus est. Ceteros vero cũ videret iudex pari cõstantia fidei armatos varijs tormẽtis dilaniãs: tandem ignib⁹ cõsumi iubet. Dioscor⁹ ṽo ob et⁹ nimiã iuuẽtutẽ diuino nutu ad ɔsolationẽ fideliũ dimiss⁹ ẽ. Horũ martyriũ celebrat̃. xix. kal. Ianuarij. Hec Ado in martyrologio suo.

¶ De sanctis Nicasio episcopo et Eutropia martyribus. Cap. lxix.

Nicasius remẽsis epũs passus est tẽpore vandalice psecutionis cum sorore Eutropia/btõ Aniano tũc apud Aurelianũ epãte. Nã dũ vandali ciuitatẽ remẽsem diu obsedissent: vltimo subuersiõis eius dẽ vrbis die expugnãtib⁹ hostib⁹ ciuitatẽ Nicasiũ ciues ɔsuluit q̃ vtiliũ fiẽdũ aut hostib⁹ se traderẽ: aut patriã defendere. Qui diuina reuelatiõe vrbẽ p̃sciẽs subuertẽdã cõstãter ait mortis esse periculũ subeũdũ: qđ multis diuũ imminere dixerat pp̃ter peccã sua offerẽs se morti paratũ.

Apertis^q ianuis cum sancta Eutropia sorore sua furibundis occurrit aduersarijs i ostio Basilice beate Marie ab eodem constructe. Et dum vir facto silentio inimicos ab ouiū suarū lesione monuisset/ab eisdem decollatus est. Germanā vero eius propter pulchritudinē ipsius infideles ad illudēdum seruauerūt. Quod dū ipsa cerneret/martyrium potius q̄ violationem eligēs occasionē captauit:vt hostes de impietate in sanctum eius exhibita redargueret/vni ex carnificibus oculos digitis quasi in visionē euellēs. Et sic in eam ceteri insurgentes trucidarunt cum alijs ciuibus multis. Ceteris^q fugatis ciuitas depopulatur plurimis captiuatis. Sanctorū aūt occisorū corpora relicta sunt in expugnata ciuitate. Supra que noctibus celestia luminaria refulgebant:et angelica cantica resonabant/donec reuelatione diuina post vādalorū obsessum a ciuibus qui remanserant corpora sanctorum fragrantia:digno honore locis congruētibus tumulata sunt. Passio horum martyrum celebratur.xix.kal. Januarij.

¶ De sancto Ualeriano epo. Cap.lxx.

Ualerian⁹ episcopus apud Aphricam passus est tempore persecutionis vandalice. Nā cū ex precepto Genserici regis ad tradēdū infidelibus diuina mysteria cūcti sacerdotes arctarētur/ita vt arriani de pallijs altaris sibi camisias et femoralia facerent:sanctus episcopus ad hec compulsus viriliter contradixit:propter qđ annorū plus.lxxx.extra ciuitatem expelli singulariter iussus est. Et ita preceptum:vt nullus eum in domo neq̄ in agro dimitteret habitare. Sic^q in strata publica multo tempore nudus sub aere iacens in confessione et defensione catholice veritatis cursum beate vite compleuit.xviij.kal. Januarij.

¶ De sctis Anania/Azaria/et Misaele pueris. Ca.lxxi.

Ananias Azarias et Misael pueri nobiles de populo iudeorum:cum Daniele ppheta:et alijs multis iudeis:et cum Joachim rege Juda a Nabuchodonosor rege chaldeorum rapti:de Hierusalem in Babylonē adducti sunt:vt scribitur Danie.j. Quos vti pulchriores et doctiores rex castrauit:vt ait Joseph⁹:et tradidit eos preposito eunuchorū Aphanam/et fecit eos erudiri prouincialibus literis pariter et chaldeorum lingua:et mutauit eis rex nomina/Danieli Balthasar:Ananie Sydrac:Azarie Misach:et Misaeli abdenago. His quatuor prepositus eunuchorum specialem posuit procuratorem malasar. Hi proposuerunt non contaminari cibis gētilibus:et a preposito eorum obtinuerunt diebus decem leguminibus et aqua tentari. Et cum probasset:et eos ex hoc in nullo ceteris macilētiores vidisset:accipiebat cibaria regia:et vinum potus eorū:et dabat eis legumina et aquam. Et transactis tribus annis comparuerunt coram rege prout statuerat:nec sunt inuenti eis similes in regno in omni sapientia et disciplina. ¶ Postq̄ autē Daniel visionem statue:et eius expositionem deo sibi reuelante reserauit:vt dicitur Daniel.ij. Et Nabuchodonosor rex Danielem plurimum honorauit:ad petitionem eius Ananias:Azarias:et Misael:cōstituti sunt a rege super opera prouinciarum Babylonis. Post hoc Nabuchodonosor rex fecit statuam auream:et statuit eā in campo duram fluminis iuxta quem gygantes edificauerāt turrim Babel:et conuocatis omnibus principibus et populis ad dedicationem:et adorationem statue:vt habetur Daniel.iij. et omnes iussu regis statuam adorassent:tres pueri statuam adorare nolentes iussu regis vincti cum vestibus in fornacem ignis septuplo accensam missi sunt. Cum quibus angelus domini descendit:et eos vinctos exoluit:flammam ignis excussit:et quasi ventum roris flantē fornacis medium redegit. Flamma autem se cubitis.xlix. diffundens ministros regis eam incendētes incēdit. Tres autem pueri in medio flamme ambulantes quasi ex vno ore benedicebāt dominum/et hymnum Benedicite componentes:omnem creaturam ad dei benedictionem inuitabāt. Cum autem rex tres viros in fornacē missos diceret:et quartum similem filio dei se videre stuperet:quod de angelo intelligendum est:eos de fornace vocauit. Qui egressi corporibus:et capillis et vestibus omnino inusti apparuerunt. Quo miraculo stupefactus rex posuit edictū quod sub pena capitis:et domus diruende nemo blasphemare presumeret deum Sydrac/Misach:et abdenago:eisdem^q ampliorem contulit dignitatem. Qui post multum tempus in Babylonem quieuerunt in pace. Qui et inter sanctos veteris testamenti connumerati sunt a Matathia.j. Machabeorū.ij.cap. Quorū corpora sub quodam specu posita sunt:in sepulchro qđ Daniel sibi et socijs preparauit:vbi et ipse postmodum tumulat⁹ est. Horū dies dormitionis apud Hebreos agitur.xvj.kalendas Januarij:vt in eius martyrologio Hieronymus scriptum ostendit.

¶ De sancto Lazaro episcopo. Cap.lxxij.

Lazarus episcopus frater Marthe/et Marie Magdalene Christi discipul⁹:nobilis de genere iudeorum:diuites ac prepotēs p̄re Syro/matre Eucharia exortus:quatridianus defunctus a domino ex mortuus suscitatus discipulus Christi:et apostolorū cōsocius fuit:et in die pēthecostes vn⁹ ex numero.lxx. discipulorum extitit:in quos spiritussanctus corporaliter effusus est. Et deinde vna cum ceteris predicationi verbi domini instabat:distractis^q omnib⁹ sicut et ceteri precium apostolorum pedibus presentauit:et apostolicam vitam et formam assumpsit. ¶ Uerū persecutione iudeorum que facta est post Stephani lapidationē:ita vt cuncti discipuli dispergerent per ciuitates preter apostolos:vt dr̄ Actuū.viij. Ipse vna cū sororib⁹ suis:et sancto Maximino:et sancto Celidonio:qđ fuerat cecus a natiuitate:et cū Marcella pedissequa Marthe nauicule sine remo vel duce impositi sunt:et mari expositi a iudeorū finib⁹ expulsi. Qui deo duce Massiliā puenerunt:vbi predicāte Magdalena:et oi prouincia ad deū cōuersa:vt in ei⁹ legēda debito loco dicet. Ipse anno.xiiij.a clero et populo episcop⁹ Massiliēn. cōstitut⁹ est. Et postq̄ Magdalena deserta montium petiit:ipse Massilie degens dei populū feliciter gubernauit:vbi et in dn̄o requieuit.xvj.kalendas Januarij. Cui⁹ ibidē in matrice ecclesia caput ostēdit. Dicit q̄ Lazarus a dn̄o suscitatus/confestim Christū interrogauit/an eū iterū mori oporteret:et q̄ decetero nunq̄ risit.

¶ De sanctis Floriano/Calanico/et socijs martyribus. Cap.lxxiij.

Florianus et Calanic⁹/et alij q̄draginta martyres passi sunt ab Atheis Saracenis apud ciuitatē Gazam anno.xxvij. Heraclij imperatoris:qđ dū cādē vrbē obsidiī impugnatā cepissent:iussit Aber⁹ eorū pnceps oēs p̄fatos xp̄ianos ibidem reptos captos i vinculis ferreis i carcerē mitti:et post dies.xx. ad ciuitatē Eleutheropolī adductos iterū vinculari:deinde calanicū

cum aliis .xv. ad terrorem aliorum decollauit: quorum nomina hec sunt Sildeuandus: Liron: Calanus: Hime rius: Plusicius: Theodorus: Stephanus: Deuand' Ro lus: Carisius: Petrus: Paulus: ali' Theodorus: et duo Joannes: qui passi sunt die .ii. Nouembris: quos Flori nus sepeliuit: et post alios dies .xx. iussu principis Flo rianus cum ceteris a Saracenis cesi sunt: quorum om nium passio recolit .xvj. kalendas Januarij.

¶ De translatione sancti Ignatij. Cap. lxxiiij.

Translatio corpo ris sancti Ignatij episcopi et marty ris die .xvj. kalendas Januarij cele bratur: qui tertius post Petrum apo stolum Antiochenam rexit ecclesiam. Hic Rome dentibus bestiarum pas sus kalend. Februarij / inde delatus iacet Antiochie: vt dicit Ado.

¶ De sanctis Rufo et Cosmo martyribus. Cap. lxxv.

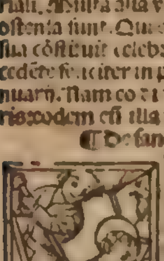
Rufus et Cosmus apud Macedoniam ciuitatem Phi lippis passi sunt: vbi et tumulati requie scunt. Hi ex eo numero discipulorum fuerunt per quos primitiua ecclesia in iudeis et grecis fundata est. De quorum etiam felici agone sanct' Polycarpus scribit in epistola ad Philippenses hor tans fratres in domino: vt sequantur vesti gia martyrum predictorum in constantia martyrij tolerandi: qui passi sunt die decimoquinto kalen. Januarij.

¶ De sancto Hildefonso epo. Cap. lxxvj.

Hildefonsus epi scopus Toletanus adhuc puer dei amore relictis parentibus spretoque seculo Agaliensis monasterij mona chus fact' annis multis in sanctita te vite permansit. Tandem in Toletanum epm promouetur. Inter alia sanctita tis merita beatam virginem in summa deuotione habuit: et in ipsius ecclesia con stituit: vt festum ei' octaua die ante na tale dni celebraretur: quod vsque hodie ibi seruatur. Que eidem per visionem apparens stolam candidam: et ca thedram sibi assignauit: dicens quod ipse solus eisdem vtendi potiretur: successoribus cunctis eisdem fide ac veste repu tatis indignis. Sed post eius obitum dum Siagrius ei' suc cessor eadem indui' stola in ipsa sede se posuisset: tot' con tract' in terram decidit: artus sustinere non valens: et post multos dies ad penitentiam reductus lanat' est. Et vestis ac sedes in ipsa ecclesia pro reliquijs conseruantur. Hec in ma riali. Multa alia virtutum opera per sancti merita ibidem ostensa sunt. Qui eodem die quo festum virginis in ecclesia sua constituit celebrari: et ea octaua die natiuitatem dni pre cedente feliciter in pace quieuit: que dies est .xv. kalen. Ja nuarij. Nam eo die quo matrem dni venerabatur in ter ris: eodem eum illa voluit honorare in celis.

¶ De sancto Nemesio martyre. Cap. lxxvij.

Nemesius marty passus est apud egyptum. Qui primo Emiliano iudici per calumniam quasi latro delatus: sed ab eodem crimine purgatus et absolutus est: deinde ab ipso iudice tanquam christianus deprehen sus geminatis supplicijs excruciat': ab eodem magistratu cum latroni bus incendi iussus: saluatoris prese rens similitudinem: qui cum latronibus pertulit crucem: qui passus est .xiiij. kalendas Januarij. Hec Ado.

¶ De sanctis Amone Zenone et socijs martyribus. Cap. lxxviij.

Amon: Zenon: Pto lomeus: Ingenius: et Theophilus apud Alexandriam martyrium pas si sunt. Qui tribunalibus astantes: cum quidam christianus a iudice tor tus in supplicijs trepidaret: et iam pe ne ad negandum declinaret: vultu oculis ac nutibus conabantur il lum erigere. Cumque hac de causa cla mor totius vulgi in eos prosiliret: prorumpentes in medium christianos se esse testantur: pro quorum victoria christus illico gloriosissi me triumphauit: suisque constantiam animi dedit. Qui pas si sunt die .xii. kal. Januarij: vt ait Ado in martyrologio.

¶ De sancto Thoma apostolo. Capitulum. lxxix.

Thomas aposto lus qui dr didym' quasi in fide du bius / post resurrectionem xpi cor pus dnicum / et membra palpauit: et dum in Christo vulnera tetigit car nis: in nobis vulnera sanauit infi delitatis: vt dicit Greg. Post ascen sionem dni dum apud Cesaream pre dicaret: xps sibi apparens dixit re gem indorum Gundaphorum pre positum suum Abanem ad Syriam desti nasse querere hominem architectorio opere eruditum pro pa latio sibi construendo: quem vna secum volebat ad indiam mittere: vt cum indos xpo acquisisset / ad secum palma martyrij perueniret. Dns ergo preposito Thomam tradi dit asserens eum suum seruum in tali arte peritum. Naui gantes autem simul dum Abanes eum interrogasset: an ille dns suus rex esset: dixit Thomas eum esse filium ma gni regis: qui et regnum in supernis montib' quo hostis primare non vult: ipsumque multos seruos diuersarum peri tos artium habere quos ad multa destinat opa: et quicquid lucri acquirunt suo regi redeuntes attribuunt. Et cum multa de celesti palatio metaphorice loqueretur: ille de terreno edificio intelligebat. ¶ Cumque die septimo An drinopolim peruenissent vbi rex filie sue nuptias celebra bat: et omnes tam ciues quam aduene vocati a rege nuptijs in teressent: Abanes et apls illuc cum ceteris discubuerunt. ¶ Puella autem hebrea dum curiam cum fistula letificaret: et Thomam apostolum non manducantem / sed celo intentum vidis set: intelligens ipsum hebreum cepit iudaice canere dicens. Un' est deus hebreorum qui creauit oia zc. Que dum crebro ad complacendum apostolo repeteret: pincerna Thomam ala pa percussit: eo quod quasi dedignans fercula apposi ta non comederet. Apostolus autem non optando / sed prenosticando predixit se inde non surrecturum nisi ma nus que eum percusserat a canibus in medio conuiuio portaretur. Quod quia hebraice dixit sola puella intel lexit. Dum ergo pincerna ad fontem pro aqua haurien da iuisset: ipsum leo inuadens occidit: sanguinem bi bit: manumque eius canis niger in conuiuio detulit. Quod puella videns factum ceteris narrauit: fistulam proie cit: et apostolum adorauit. Et stupentibus cunctis apo stolus ad regis instantiam sponsum et sponsam bene dixit. Quo abeunte dum illi sero thalamum introis sent: in manu sponsi ramus palme dactylis plenus ap paruit. De quo ambo gustantes obdormierunt: et gem matum regem per somnum viderunt: qui eos vt con silio apostoli crederent admonuit: eisque benedixit. Qui bus euigilantibus: et mutuo somnium idem referentibus

bus apostolus ad eos ianuis clausis ingreditur: eisque Christum annuncians ad seruandam virginitatem hortatur. Tunc eisdem duo angeli splendidi astiterunt dicentes se fore angelos a deo ad eorum custodiam delegatos: vt si apostoli monitis obedirent omnia que poscerent a domino impetrarent. Quos apostolus baptizauit: et de fide diligenter instruxit. ¶ Cum autem Thomas Abanes iam propter miracula visa conuersio indiam introisset: et cum prepositus regi presentasset: ac apostolus sibi mirum palatium fabricandum promisisset: et modum edificationis opere Romano designasset: placuit regi: idemque copiosum thesaurum assignauit: et in aliam prouinciam abijt. Per totum autem biennium quo rex abfuit: apostolus predicationi Christi institit: et innumerabilem populum acquisiuit: thesaurum pauperibus erogauit: et multas ecclesias fabricauit. ¶ Rex autem rediens: et que Thomas fecerat discens: apostolum cum Abanes in imo reclusit: cogitans eos viuos excoriatos incendere. Interea gad frater regis moritur: et dum ei sepulchrum preciosum paratur: quarto die gad mortuus resurrexit: et fugientibus cunctis ac stupentibus regi dixit quod homo ille quem rex perdere querebat: amicus omnipotentis dei erat: cui et ipsi angeli seruiebant: qui etiam cum defunctum in paradisum adduxerant: et ei palatium quod sibi Thomas fabricauit ostenderant. Et quia rex se eodem palatio indignum fecerat: ipse illud reddens sibi pecuniam emere poterat: quam rex amissam existimabat. Quo audito territus rex cum fratre Thomam absoluunt: ad pedes eius procidunt: et veniam petunt. Et cum de palatio fabricato in celis contenderent: quod gad omnino cupiebat redimere: et gundaphorus pro se retinere: vel saltem cum fratre communiter habere: docuit eos apostolus innumerabilia palatia a mundi principio in celis preparata que fidei precio: et elemosynis comparantur. Sicque regem et fratrem ad fidem conuertit: et baptizauit. Et dum per vnum mensem omnes egrotos regionis congregari fecisset / orationem pro salute illorum fudit: et statim splendor sicut fulgur de celo veniens omnes territos prostrauit. Et post hore spacium confortati ab apostolo omnes incolumes surrexerunt. Tunc apostolus tam eisdem quam omni populo predicauit: et nouem milia hominum exceptis mulieribus et paruulis ad Christum conuertit. ¶ Post hec profectus est ad superiorem indiam per reuelationem insignibus miraculis choruscando: inter que sinticem cecam amicam migdonie sororis regine illuminauit. Et dum migdonia regis cognata: et vxor Carisij apostolum videre quereret: deposito cultu: et ornamentis: et induta habitu humili inter alios pauperes ad eum intrauit: vt ei sinticces suaserat. Videns ergo migdonia apostolum miracula facientem: et eum audiens predicantem credidit: factaque eius discipula viro adherere nolebat. Tunc Carisius regem rogauit: vt reginam ad sororem mitteret: quatenus ei suaderet: vt ad se virum more solito ingredi permitteret. Quod dum regina nomine treptia faceret: sed soror ipsi econtra miracula que ostendebat apostolus enarrasset: regina Thomam videre cupiens ad domum Symphorij: vbi ipse predicabat cum sorore accessit: et multitudinem infirmorum ante ianuam reperit: quos omnes apostolus manu eis imposita sanauit: inter quos dum elephantiosus toto vlceratus corpore introisset predicante apostolo: apparuit puer splendidus qui leprosum ad partem traxit: et eum vti excoriasset vitulum pelle nudauit: et omni lepra mundatum emisit. Quod videns treptia regina et ipsa conuersa est. Et dum reuersa hec regi asmodeo retulisset. Et exinde eius thorum exemplo sororis abhorreret: rex vocans Carisium conqueritur: quod dum vxorem eius sibi acquirere voluerat suam amiserat. ¶ Igitur de consilio Carisij rex apostolum carceri durissimo tradidit. Ad quem veniens migdonia veniam petiit: eo quod ipsius causa in carcerem missus esset. Quam ille consolatus hec pro Christo libenter pati asserebat. Post hec de mandato regis apostolus educitur: et super laminas ferri candentes nudis pedibus sistitur: statimque fons erupit: et laminas extinxit. Quem de cognati consilio rex in fornacem ardentem emisit: que tamen adeo refriguit quod die sequenti Thomas inde illesus exiuit. Demum Carisius regi suadet: vt apostolum in deos ipsorum adorare compellat vt vel sic dei sui iram incurrat. Cumque ad hoc compelleretur veniens Thomas ad templum solis: hebraice demoni precepit: vt quam cito ipse genua flecteret: demon idolum comminueret. Demon autem apostolum rogabat: vt sibi templum diruere permitteret: quatenus omnes eius aduersarios interirent. Quod Thomas eidem minime concessit: quin potius vt neminem lederet / eidem imperauit. Apostolus ergo genibus positis hebraice Christum adorauit: mandans demoni vt simulachrum euerteret: et in abyssum iret. Statimque idolum solis sicut cera liquefactum est. Tunc mugientibus sacerdotibus pontifex templi gladium sustulit: et in vltionem dei sui apostolum transuerberauit. Rex autem et Carisius videntes populum velle necem apostoli vindicare aufugerunt. Christiani autem corpus eius tulerunt: et honorifice sepelierunt. Quod tamen processu temporis inde translatum est ad ciuitatem edissam: vt habebitur in festo eiusdem translationis: videlicet quinto non. Julij. passus est autem beatus apostolus xij. kalen. Januarij.

¶ De sanctis Dionysio episcopo et Pelagia virgine et martyre. Cap. lxx.

Dionysius episcopus discipulus sancti Thome apostoli fuit ille sponsus filie regis quem apostolus vna cum sponsa eius regis filia nomine Pelagia conuertit ad Christum in Andronopoli ciuitate: vt superius habetur. Qui ab apostolo baptizatus Dionysius / sponsaque eius Pelagia nominata est. A quibus Thomas abiens post aliquos annos misit ad eos quendam discipulum suum presbyterum qui eos in fide confirmauit: et ecclesiam edificauit. In qua relicto seculo Dionysius episcopus factus est: totumque populum ciuitatis conuertit ad Christum. Pelagiam quoque sponsam suam matrem virginum consecrauit. Et est ibi sedes sancti Thome apostoli vsque in hodiernum diem. Quam sedem beatus episcopus Dionysius strenue gubernauit: et post hec ad dominum plenus sanctitate perrexit. Pelagia vero vxor eius post ipsius obitum cum nollet nubere / nec idolis immolare sententiam decollationis accepit. Et sepulta est in ipsa ciuitate in eodem tumulo cum Dionysio viro suo.

¶ De sanctis triginta martyribus. Cap. lxxi.

Triginta sancti martyres Rome via Lauicana inter duas lauros sub persecutione Diocletiani / et Maximiani imperatorum omnes vna die: videlicet sexto kal. Januarij passi sunt: et glorioso martyrio coronati: vt dicit Ado in suo martyrologio.

¶ De sancto Chiridonio martyre. Cap. lxxii.

Chiridonius martyr apud Alexandriam passus est. Qui cum ad sacrificia deorum primo blanditijs suaderetur: deinde iniurijs et comminationibus atque supplicijs cogeretur: et sacrificare contemneret: gladio per viscera transuerberatus neci traditur: et martyrio coronatur Sexto kalen. Januarij.

De sancta Victoria virgine et martyre. Capi. lxxxiij.

Victoria virgo nobilissima ciuis Romana tempore Decij apud ciuitatem Tibulanam martyrium passa est. Que illustrissimo cuidam Eugenio fuerat desponsata: tamen a cunabulis christiana. Dum autem quidam Titus aurelius virginem anatholiam siue calistenem christianam per matronas vxorem peteret: et illa multis postulatis inductis interim omne patrimonium suum pauperibus erogasset: deinde se infirmam fingeret: vt sic in virginitate perseueraret: tamen Titus aurelius christianam didicisset: rogauit Eugenium: vt Victoriam sponsam suam ad anatholiam mitteret: vt eidem christiana christiane coniugium suaderet. Quod dum Eugenius fecisset: et Victoria anatholiam ad matrimonium hortaretur: dicens et se christianam sponsum habere mox virum futurum: quia christus nuptias non contemnat: eo quod et patriarche: et prophete coniuges habuerunt: et posteritas eorum a deo benedicta est. Econtra anatholiam virginitatem matrimonio preferebat: et coniugia primis temporibus fuisse necessaria propter terre repletionem astruebat. Sed heliam qui celum lingua clauserat virginem allegabat. Dixitque preterea se ab angelo qui sibi apparuerat fuisse in obseruande virginitatis proposito confirmatam. Cumque et Victoria eundem angelum videre flagitaret: vt sic et ipsam ad pudicitiam prouocaret: angelus domini splendidus veste niuea eisdem apparuit: qui Victoriam de virginitate admonuit: assimulans virginitatem auro: castitatem argento: et iugalitatem metallo. Quibus confortatis post multa verba angelus disparuit: et Victoria votum virginitatis emisit: et facultates suas pauperibus largiri cepit. Quod vbi sponsus eius cognouit: cito conquestus est quod propter coniugem sibi acquirendam ipse amiserat propriam. Et dum eam vti christianam Eugenius accusare vellet: Titus eidem hoc dissuasit: eo quod sponsa occideretur: et bona sua fisco applicarentur. Sed consuluit vt a decio impetraret: quatenus sponsam suam extra vrbem ad predium duceret: vbi ipsam penis afflictam ad votum suum facilius inclinaret. Quod et ille fecit: et sponsam eius Victoriam in suburbio tibulani territorij adduxit. Quam fame diebus pluribus afflixit. Post dies aliquot venit ad eam Domitianus patronus Tibulane ciuitatis: qui virgini panes detulit: et se ab vrbe sua fugisse nunciauit: eo quod draco pessimus iuxta ciuitatem erat: qui plurimos perimebat: et flatu aerem inficiebat. Cui virgo si populus vellet in christum credere promisit se draconem ab oppido effugare: quod et ille populum facturum spopondit. Igitur post biduanum ieiunium Victoria die dominico: vt promiserat ad Tibulanam ciuitatem angelo duce deuenit: et assumpto populo ad specum draconis accessit: eique in christi nomine confestim abire precepit: et sic draco cursu rapidissimo exiliens nusquam comparuit. Tunc populus ad fidem conuertitur: et Victoria in ipso draconis specu includitur: eidemque mox nouem virgines a parentibus obiate associantur. Et post modicum temporis monasterio constructo mater. lx. virginum facta est: quas diligenter instruxit: et in dei laudibus et vite sanctitate perseuerauit. Post triennium autem Eugenius rogauit Iulianum pontificem capitolij qui misit ad eam templorum comitem taliarchum: vt Victoriam sacrificare compelleret: aut gladio necaret. Qui veniens ad eam dum deo vel dee immolare renueret: ipsam gladio in corde percussit: et timens populum statim aufugit. Quam sacerdotes cum populo ciuitatis in eodem loco sepelierunt decimo kalend. Ianuarij.

De sanctis viginti martyribus. Capit. lxxxiiij.

Viginti martyres apud Nicomediam passi sunt: quos omnes Diocletiana persecutio grauissimis cruciatos tormentis vno et eodem die martyres Christi fecit: et sanctorum numero in celis collocauit decimo kalen. Ianuarij/ vt dicit Ado.

De sancto Seruulo confessore. Capit. lxxxv.

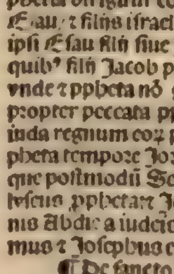
Seruulus confessor christi summe patientie et sanctitatis fuit: de quo Gregorius. iiij. Dialogo. cap. xv. scribit quod a primeua etate vsque ad vite sue finem paralyticus iacebat in portu sancti Clementis Rome: nec tamen aliquis visus est vlla tristitia aut perturbatione moueri: sed quicquid ex elemosyna percipiebat pauperibus erogabat. Et cum litteras ignoraret/ libros diuine scripture emerat: et religiosos hospitalitate recipiens eos sibi legi faciebat: qui ad extremam horam veniens vocem in celo psallentium se audire dixit: et inter eorum cantus spiritum emisit: corpore magno odore fragrante. Ad cuius tumbam Rome apud sanctum Petrum sepulti miracula diuinitus creberrime fiunt. Quieuit autem in christo. kal. Ianuarij.

De sancto Abdia propheta. Cap. lxxxvj.

Abdias propheta: vt hebrei tradunt tempore Achab regis israel et Iosaphat regis Iuda prophetauit in samaria. Hic enim hebreos fuisse dicitur ille vir: cuius vxor relicta consilio helisei liberata est a creditoribus oleo super abundante. Et fuit Abdias de terra Sichem de agro Bethamar: et quinquagenarius ille tertius cui pepercit helias duobus primis cum suis quinquagenis igne celesti consumptis: qui relicto obsequio regis helie discipulus factus est. Hic dum impiissima Iezabel vxor Achab prophetas domini occideret: et centum prophete in spelunca lateret: eos Abdias pauit: panem et aquam sibi quotidie deferens vsque ad mortem Achab: propter quod accepit gratiam prophetandi: et cuius prophetia dirigitur contra filios Edom qui descenderunt ab Esau: et filios israel siue Iacob semper infesti fuerunt: eo quod ipsi Esau filij siue Idumei gloriabantur de pluribus prelijs in quibus filij Iacob pugnantes cum gentibus succubuerant: vnde et propheta non gentium virtute: sed dei indignatione propter peccata populi factum asseuerat: promittens filijs iuda regnum eorum perpetuo duraturum. Qui etiam propheta tempore Ioram regis israel quieuit in Samaria: que postmodum Sebasten dicta est: vbi et sepultus est Heliseus propheta: et Ioannes baptista. Dies autem depositionis Abdie a iudeis agitur. ix. kalen. Ianuarij. Hec Hieronymus et Iosephus ex voluminibus hebreorum.

De sancto Naum propheta. Cap. lxxxvij.

Naum propheta hebreorum traditione de Elchesi qui est in tribu Symeon post aductum regis assyriorum/ qui. x. tribus israel captiuauit fuisse dicitur. Naum et circa finem prophetie sue predicti regis aduentum idem propheta nunciare videtur qui etiam predictis. x. tribubus captiuatis tempore Ezechie regis Iuda prophetauit: cuius vaticinium contra niniuitas [illegible]. Nam cum Ionas propheta ipsius vrbis sub-

uersionem predixisset: ꝑpl'o ad penitentiam conuerso/ deus placatus insiam reuocasset: videtes nimirum Jonā fuisse mentitum: diuina ingrati misericordia grauiori bus se criminibus implicarūt: ꝓpter qđ dict' prophe ta iudiciū dei cōtra ipsam ciuitatem affuturū pronun ciat in eius ꝓphetia. Quod quidem nedum trāsmigra tis.x.tribubus extitit cōsolatorium/sed etiā reliquis iuda: qui sub Ezechia rege ab eisdē Assyriis impugnabant. Dum ex prophete Naū pnunciatione didicerunt eosdē a chaldeis fore capiēdos/ sicut in ipsius libro legētibus apparet. Qui etiā ꝓpheta in diebus prefati regis iuda die.x.kal. Januarij quieuit in pace in terra sua/ in qua ꝛ sepultus est. Hec Hieronymus/ ꝛ Josephus. Predicti duo ꝓphete ex numero.xij.prophetarū sunt: q̄ minores vocant: q̄ in catalogo sanctorum veteris testamēti nu merantur ecclesiastici.xlix.

¶ De sctō Gregorio p̄sbytero et martyre. Cap. lxxviij.

Gregori' martyr in ciuitate Spoletana passus est tpi bus Diocletiani/ ꝛ Maximiani im peratorꝫ sub flacco preside: tyranno. Qui cū de mādato imperatorum ip sam ciuitatē ingressus oēs ad sacrifi cia deorū compelleret: nūciat eidem Gregoriū presbyterum in eadem vr be xp̄m colere: ꝛ aliis crucifixū predi care: necnō plurima simulachra deo rū destruxisse. Qui missis.xxx.militibus ipsum cōpre hēsum sibi p̄ntari fecit: ꝛ cepit agere vt diis thura incē deret: qui dum cōstāti animo presidis minas: ꝛ blandi tias derideret: iussit eū colaphis cedi: deinde ip̄m nodo sis fustibus in dorso flagellari: ꝛ post hec eundē voluta tū supra ventrē sili acrius verberibus affligi: ꝛ dū hec oīa superasset/ fecit eū preses in craticula alligari: ꝛ ignē subter poni. Sed dū sctūs Gregorius orasset: terremo tus magnus factus est: q̄ totā concussit ciuitatē: ꝛ ceci dit pars vrbis que submerita dei: ꝛ oppressit.ccc. paga norū: ignis quoq̄ extinct' est: ꝛ sctūs illesus permansit. Flaccus vero et tyrannus territi fugerūt. Sedato vero terremotu fecit eum flaccus ferro vinctū in carcerem trudi: vbi angelo sibi apparēte cōfortatus est. Sequēti die educt' de carcere iussu p̄sidis immo lare cōtēnēs cordis ferreis in genibus ce dit: deinde lāpadibus circa latera inflam mat. Et cū ad oīa immobilis redderet: mādauit flaccus tyrano vt eū duceret ad decollādū ad amphitheatrū. Quē tyra nus i mediū amphitheatri duxit: vbi sctō orante angel' dñi eidē apparuit: ꝛ ip̄m ad celestia inuitauit: quē aquilinus spatari' decollauit: ꝛ de mandato tyrani dimisse sunt fere plurime: ꝛ corpus deuorarēt: q̄ corp' intactū custodiētes adorabāt. Flac cus vero eadē hora vomēs interiora expi rauit. Sꝫ q̄dā matrona xp̄iana noīe abū dātia.xxxv.aureis corpus martyris a ty rano redemit: qđ aromatibus cōditū in xta muros ciuitatis ad pontē lapideū: ꝛ ri uū q̄ sanguinari' dr̄ sepeliuit. Passus ē aūt die.x.kal. Januarij.

¶ De sctis quadraginta virgini bus ꝛ martyrib'. Cap. lxxix.

Quadraginta san cte virgines apud Antiochiam Sy rie martyriū passe sunt. Que sub p̄se cutiōe deciana p diuersa tormēta/ ꝛ supplicia laniate passionis coronā a dño pcipere meruerūt.ix.kalēd. Ja nuarij. Hec in martyrologio Adonis.

¶ Explicit liber primus.

¶ Incipit ꝓlog' libri scdi.

Secūdus liber p̄sen tis Catalogi cōtinet sanctos/ quorum festiuitates occurrūt intra tempus in quo ecclesia representat ipsius xp̄i/ ꝛ ec clesie mutui cōsensus obligationem: ꝛ matrimonialē cōtrectationem: qđ fuit ab incarnatione verbi vsq̄ ad baptismum dñi. Et hoc tēpus eccl'ia designat a natiuitate saluatoris vsq̄ ad se ptuagesimam: q̄ videlicet incarnationis: ꝛ natiuitatis dominice festū: necnō actus infantie: vt est circuncisio: magorū adoratio: purificatio: ꝛ in egyptū fugatio reco lunt. ¶ Hoc autem tp̄s in tres partes subdiuisum est. ¶ Primo enī agitur de cōiugio inter deū ꝛ populū iu deorū cōtracto: pro quorum salute principaliter filius dei venit in mundū: dicens Matth.xv. Nō sum missus nisi ad oues que perierūt domus israel. Et hoc tp̄s ec clesia representat a natiuitate dñi vsq̄ ad Epiphaniā. In quo tpe ip̄e per humanitatē mūdo editus mox pa storibus iudeorum per angelos nunciatur: ꝛ ab eis sibi notissimis notus in iudea deus visitat. ¶ Scđo agitur de eodē cōmertio inter ipsum verbū: ꝛ gētiū populum cōfirmato/ a festo Epiphanie vsq̄ ad eius octauā inclu siue. In quo tpe dei filius magis qui erant primitie gē tiū stella apparēte reuelat: ꝛ ab eisdē vti verus deus eū oblatione munerū adorat. ¶ Tertio agitur de vtroq̄ grege in vnū ouile per ipsum matrimonium copulato: ab octaua Epiphanie vsq̄ ad septuagesimā: in quo tpe ep̄le Pauli leguntur: in quibus ap̄ls xp̄m pro salute iu deorū ꝛ gentium aduenisse probat: ꝛ vtrūq̄ populū sal uasse cōmemorat: ꝛ potissimum in ep̄la ad Romanos. Ad huius igit tēporis festa pertractāda ꝓcedendū est.

¶ Finis prologi.

¶ Incipit liber secundus a natiuitate vsq̄ ad septuagesimam.

¶ De natiuitate dñi nostri Jesu xp̄i. Cap. j.

Natiuitas dñi nostri Jesu Christi secundum carnē comple tis ab Adā annis.v.mille.cxcix. vt Eu sebius in chronicis suis ponit facta est tempore Octauiani Augusti p̄mi. Ue niente autem filio dei in carnem tan ta pace totus mūdus gaudebat: ꝛ vniuerso orbi vnic' Romanorū impator pacifice p̄sideret. Decēs enī nascebat q̄ pacē pectoris ꝛ eternitatis tribueret. Uoluit ēt: ꝛ vt or tū suū pax tpis illustraret. Cesar igit August' vniuerso

orbi presidens scire voluit quot provincie: quot ciuitates: quot castra: quot ville: quot homines in toto orbe forent: et .xlij. anno imperij sui iussit orbem vniuersum describi. Nam vt in historia scholastica dicitur: omnes homines ad vrbē vnde trahebant originem pergebāt: et quilibet denarium offerēs se Romano subditum imperio profitebatur. Et dicebatur professio: quia ore proprio fatebantur: et descriptio: quia eorum nomina scribebantur. Hec descriptio prima facta est a preside Syrie Cyrino: quia cum iudea in medio terre habitabilis esse dicitur/ prouisum est vt in ea inchoaretur: et deinde per circunstantes regiones prosequeretur. Joseph autē de genere Dauid a Nazareth in Bethleem profectus est cum Maria desponsata sibi vxore pregnante: potissime quia instante eius tempore pariendi: thesaurum sibi a deo commissum noluit alicui commendare. ¶ Cum ergo Bethleem appropinquasset: vt legitur in libro de infantia saluatoris: vidit virgo partem populi gaudentem: et partem gementem. Quod sibi angelus exponens ait partem gaudentem esse gentilem populum qui in semine Abrahe eternam benedictionem erat accepturus: gementem vero esse plebem iudaicam a deo suis demeritis reprobatam. Et dum ambo Bethleem aduenissent propter viatorum multitudinem hospitijs occupatis steterunt eadem nocte in diuersorio quod erat in communi transitu inter duas domos habens operimentū vbi ciues in diebus ocij cōueniebant: vbi et presepium cum feno erat: ad quod animalia in diebus fori alligabantur. In ipsa media nocte beata virgo filium suum Octauo kalendas Januarij peperit: et cum panniculis inuolutum super fenum in presepio collocauit. Quod fenum beata Helena post modū Romā transtulit. ¶ Circa Christi natiuitatem tria sunt consideranda: scilicet nouitas admirabilis: veritas infallibilis: et vtilitas inestimabilis. ¶ Nouitas admirabilis attēditur ex parte facti: quia deus homo factus est. Nam vt dicit Bernardus. in eadem persona eternum antiquū: et nouum mirabiliter conuenerunt: eternum scilicet diuinitas: antiquum scilicet caro ab Adam transducta: nouum scilicet anima de nouo creata. Quod autem dei verbum idē permanēs incarnatum fuerit: et si humanam rationem transcendat: tamen aliquali exemplo potest ostēdi. Constat enim verbum quod est in mēte hominis adeo occultum: quod nec videri nec audiri nec tangi vel contrectari potest. Si tamen literis scribatur: nullatenus in sui substantia commutatum fit legibile: et per consequens visibile: et audibile. Insuper est manibus cōtrectabile: immo et quantum ad literarum formā destructibile redditur. Similiter verbum dei quod in mente diuina eternaliter genitū est: incōmutabile permanēs: quod erat spūale: et inuisibile: per carnē assumptā visibile/ et contrectabile: immo et quantum ad humanitatē passibile factū est. Scdo attēditur ex parte modi: quia natus est de virgine/ et sine dolore atque pollutione matris: et salua ciꝰ semp integritate. ¶ Hoc autē fuisse quinque rationibus pbat. Primo per prophetiā Esaie. vij. Ecce virgo concipiet: et pariet filiū. ¶ Scdo per figuram: hoc enim figuratum est per virgā aaron/ que floruit: et per portam ezechielis que clausa permāsit. ¶ Tertio p custodiam. Joseph enim eo quod eam custodiuit testis fuit virginitatis fuit: vt dicit Augustinꝰ. ¶ Quarto per experientiā. Nam vt habetur in libro de infantia. Joseph ad virginis puerperiū vt morē seruaret patrium: duas obstetrices aduocauit: scilicet Zebel: et salome. Zebel igitur parientem considerans exclamauit virginē peperisse eo quod nulla signa corruptionis vidisset. Salome autē dum incredula probare vellet: cum manū apposuit: cōfestim manus eius aruit. Jussu tamē angeli sibi apparentis puerū penitens tetigit: et cōtinuo sanitatem recepit. Quinto per rationis euidentiam. Nam vt dicit anselmus quatuor modis pōt deus producere hoīem: scilicet sine homine: et sine femina: sicut fecit Adam. De homine sine femina: sicut fecit euam. De homine/ et femina: sicut communis probat vsus. Restabat igitur quartus modꝰ de femina videlicet sine homine sicut in christo mirabiliter factum est. Alioquin diuisio modi producendi in deo apparuisset imperfecta. ¶ Tertio attenditur talis nouitas ex parte temporis. Nam in temporis nouitate filius dei natus est. Et quantum ad annū: quia in anno pacis vniuersalis in toto mundo vigētis: vt dictum est: et in anno descriptionis orbis: vt per hoc daretur intelligi quod ille veniebat in carne: qui electos suos ascriberet in eternitate: vt dicit Gregorius. Et quātum ad mensem: quia in mense immo in signo quo dies punctualiter incipiunt crescere: vt ex hoc prefiguraretur quod Joannes baptista dixit illum oportet crescere: me autē minui. Debet enim humana vita in se deficere: in Christo proficere. Et quantum ad diem: quia in die dominica: que fuit prima dierum in qua lux corporalis a deo principium creaturarum producta est. Sic et die isto qui est post seculi renouationem: ille qui est lux mundi vera: et primogenitus ac principium creature dei: corporaliter natus est. Et quātum ad horam: quia in media nocte: vt scilicet medio tenebrarum tempore lux noua adueniens mundi tenebras illuminaret. ¶ Quarto attenditur ex parte loci: quia natus est in bethleem: quod interpretatur domus panis. Ipse namque est: qui de ipso dicit Joan. vj. Ego sum panis viuus qui de celo descēdi tc. ¶ Veritas autem infallibilis natiuitatis dominice: per quam ipsa natiuitas comprobatur: ostenditur per omnes creaturas. ¶ Et primo per creaturam que habet purum esse que sunt elementa: et lapides. Primo enim declarata est per celum in parte orientali: nam in ipsa die natiuitatis vt habetur in chronicis: tres soles in oriente in celo apparuerunt: qui paulatim in vnum corpus solare redacti sunt. Per quod innuitur quod vniꝰ et trini dei notitia mundo oriebatur. Item in parte occidētali. Nam vt ponit Orosius. Cum Romani Octauianum pro deo adorare vellent: et eo quod omnia sibi ad votum succedere conspicerent: ille triduanam induciam petijt: sibyllam prophetissam aduocauit: eamque superinde consuluit. Cui die natalis domini in camera cesaris oranti: media die circulus aureus apparuit circa solem: et in medio virgo puerum baiulās: et literis aureis inscriptum. Hec est Ara filij dei viuentis. Tunc sibylla Octauianum aduocauit: visionem ei ostendit: et puerū illum ipsa die natum dixit: quem augusto maiorem esse asseruit: quem imperator adorans eidem sacrificauit: in quo loco nunc edificata est ecclesia que dicitur sancta maria ara celi. ¶ Secundo ostensa est per elementum ignis: qui ea nocte per totum orbem cunctos sodomitico vitio laborantes extinxit: vt dicit Hieronymus in glossa. supra illo vbo Esaie. ix. Lux orta est eis. ¶ Tertio per elementum aeris. Nam vt dicit Chrysosto. ea nocte magis super victorialem montem orantibus stella in aere de nouo producta: et choruscans apparuit: que eis natum dominum nunciauit: vt tractabitur in festo Epyphanie. ¶ Quarto per elementum aque: vt enim testatur Innocētius tertius. Fons aque: qui de taberna emeritoria vbi nunc est ecclesia sancte marie trans tyberim Rome consurgebat in liquorem olei versus tota die natiuitatis vsque in tyberim profluxit. ¶ Quinto per elementum terre. Scribit namque Damascenus. super illo verbo ps. Nox sicut dies illuminabitur: quod istud nocte natiuitatis dominice adimpletum fuit: que nox in hora natiuitatis eiusdem: videlicet nocte media in claritatem diei conuersa est: et quia ipsa lux ad patres qui erant in limbo descendere non poterat: terra se in pluribus locis aperuit et per eius rimas lux ad patres vsque descendit: et tunc adimpleta est prophetia Esaie. ix. Populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam: que in missa noctis ipsiꝰ legitur prout ad literā contigisse dr. ¶ Sexto per creaturam compositam que habet purum esse:

vt sunt lapides et metalla. Nā vt dicit Innocētius/ Romani tēplū pacis tpe romuli construxerūt et statuā posuerūt: et petentes a dijs quātū durare debeat audierunt: donec virgo pariat: qđ impossibile arbitrantes/ tēplū eternum putauerunt: ideo z in foribus scripserunt. Tēplū pacis eternū. Hoc autem in nocte dñice natiuitatis cū idolis corruit. Legitur etiam φ hieremias propheta in egyptū descendēs post mortem Godolie: signū regibus egypti dedit: φ eo℞ idola corruerent cum virgo filiū pareret. Unde sacerdotes idolo℞ imaginē virginis filium baiulantis in sacro loco tēpli statuerunt: que prophetia in nocte natiuitatis dñice adimpleta est. ¶ Septimo ostēsa est per creaturā: que habet esse et viuere: vt sunt plante. In hac enī nocte: vt scribit frater Bartholomeus: vinee engaddi preter cōsuetū tempus: que scilicet proferunt balsamum frondes flores et fructū ptulerūt ¶ Experimento probaui φ si pulegium collectum sit in festo natiuitatis beati Joannis baptiste in aurora diei: et et ex eo factus manipulus seruetur vsq ad diem dñice natiuitatis exiccabitur sicut natura deposcit: φ si manipul' in nocte natiuitatis ponatur in altari: et in quo prima missa est decantāda: missaq media nocte cantetur in hora natiuitatis dñice pulegium aridum reuirescit. ¶ Octauo per creaturam que habet esse viuere: et sentire: vt sunt aīalia: vt enim scribitur in libro infantie. Joseph cum maria pficiscēs bethleem duxit bouem de cuius precio venditi viueret: et asinū vt pregnātem cōmodius portaret. Natū vero xpm ipsa duo animalia cognoscentes eundē flexis genib' adorauerūt: vt impleret illud Esa. j. Cognouit bos possessorem suū: et asin' presepe domini sui. Modico etiā tpe ante natiuitatē xpi vt ponit Eusebius: boues arantes bubulco dixerūt hoīes deficient: et segetes proficient. ¶ Nono ostensa est per creaturam q̄ habet esse viuere sentire: et intelligere vt sunt angeli hoīes et demones. Nā vt dr Luc. ij. dū pastores circa turrim hora natiuitatis dominice super gregem suū vigilarent: vt de more antiquorū pastorū fuit in vtroq solstitio estiuali scilicet et hyemali facere: angel' domini illis cū nimia claritate apparuit: et eisdem natū saluatorem nūciauit: et vt ad eū visitandū pergerent admonuit: et subito facta est cū angelo multitudo militie celestis laudantiū: et dicentiū. Gloria in altissimis deo zc. ¶ Item ostensa est per hoīes fideles: et infideles: nā fideles pastores summo diluculo ad verbū natū videndū festinarūt: et que dicta erant illis/ vera cognouerūt: et mirati redeūtes eiusdē natiuitatis testes fuerūt. Item z prophete omnes veteris testamēti qui hui' natiuitatis nūcij/ z precones extiterūt: ipsamq futuram infallibiliter verissimis oraculis predixerūt: que per singula narrare non est opus. ¶ Itē cognita et manifestata fuit etiā per infideles. De hac natiuitate Balaam Ariolus prophetauit Numeri. xxiiij. Orietur stella ex iacob zc. Item Virgili' in buccolicis. Magnus ab integro seclorum nascitur ordo. Jam redit z virgo: redeunt saturnia regna. Et noua progenies celo dimittitur alto zc. Item sibylla erythrea que fuit tempore Troianorum inter cetera ait. In nouissimis autem temporibus humiliabitur deus: et humanabitur proles diuina: iacebit in feno agnus: et officio puellari educabitur deus z homo zc. Item scribitur in commento Boetij de disciplina scholastica super illo verbo platonis. Probata diuinitas: φ in tumba platonis reperta est lamina aurea: in qua scriptum erat. Credo in filium dei nasciturum: de virgine passurum pro humano genere: et die tertia surrecturum. ¶ Item manifestata est per demones. Refert Timotheus historiographus se in antiquis Romanorum chronicis inuenisse φ Octauianus. xxx. anno imperij sui capitolium ascendit: et quis post se rempublicam gubernaret a dijs quesiuit. Et responsum est sibi φ puer hebreus ex deo viuente ante secula genitus: non multum post ex intacta virgine nasciturus. ¶ Utilitas autem inestimabilis est nobis collata per christi natiuitatem. Primo quantum ad demonis confusionem. Nam antiquus hostis nobis vt ante preualere nō potest: vnde legitur φ Hugo Cluniacēsis in vigilia natiuitatis domini vidit beatam virginē filium in vlnis gestantem: et de festo natiuitatis filij cōgaudentem: atq inimico nostro qui ante hunc diē hominibus preualebat insultantem. Ad quam vocem diabolus de humo erupit: et verba domine exprobrare cepit. Sed mentita est iniquitas sibi: quia ab oratorio fratrum deuotio/ a refectorio lectio/ a dormitorio stramētum vilē: a capitulo patientia ipsum eiecit. ¶ Secundo ad venie impetrationem: vnde cum meretrix lasciua de venia desperaret: que ad penitentiā redire volebat: cogitans de iudicio reputabat se ream: et inferno se dignā: de paradiso se immundam: de passione ingratam. Cogitans autem φ pueri de facili placantur: puerum Jesum per eius infantiam adiurauit: et ante xpm desiens vocem de sua audire meruit. ¶ Tertio ad morbi curationem. Nam vt dicit Bernardus triplici morbo laborabat genus humanum. Natiuitas erat immunda: vita peruersa: mors periculosa: venit xps: et cuius natiuitas nostram purgauit: cuius vita nostram instruxit: cuius mors nostram destruxit. ¶ Quarto ad superbie humiliationem. Nam superbia primi hominis fuit contra deum: q: eius preceptum contempsit vsq ad deum: quia vsq ad appetitum diuinitatis se erexit: supra deū volendo quod deus noluit. At filius dei: vt dicit Damascenus: humiliauit se propter homines quia venit propter eorum salutem: vsq ad homines propter nascēdi modum consimilem: et supra homines propter natiuitatis modum singularem. Hec damascenus.

¶ De sancta Anastasia martyre z socijs. Cap. vj.

Anastasia nobilissima Romanorū filia pretextati illustris: et gētilis a matre sua fausta xpiana: et a sancto Chrysogono in fide xpi erudita est: que tempore Diocletiani martyriū passa est. Nam tradita publio pagano in coniugē: languorē simulans se semper ab eius preatio abstinebat. Sed vir audiēs eam cum vna ancilla xpianis carceratis necessaria ministrare: eam in arctissima custodia reclusit: ita vt etiā alimoniā denegaret. Que vincta sancto Chrysogono amarissimas epistolas destinabat: ille vero consolatorias remittebat. Inter hec vir eius moritur: et sancta a carcerib' liberatur. Hec habebat. iij. ancillas sorores: et virgines/ scilz Agapē: Thyoniā: et Hyrenā. Quas vrbis prefectus dilect' vti xpianas tenuit: et eas nolētes cōsentire sibi/ nec dijs sacrificare martyrium pati fecit: vt habebitur. iij. non. Aprilis. Post quarū passionem Anastasiam de cōsensu Diocletiani comprehendit: vt si eā sacrificare faceret in cōiugium haberet. Quem cū ductā in cubiculū amplectaret subito cecus efficitur: et ad deos accedens si a cecitate liberari possit sciscitatur. Qui eos cōtra se indignatos audiuit: eo φ Anastasiā contristauit. Et rediens domū inter manus ducentiū expirauit. ¶ Post hec Anastasia ab eius successore detenta est. Qui audito φ multas possessiones haberet: eidē suadere cepit: vt si vellet libere xpianitate perfrui possessiones suas sibi daret: et tunc vera xpiana esset eo φ xps oīa eroganda iussisset. ¶ Que cū eidē responderet facultates pauperib'/ non autē diuitib' erogandas: diro carceri fame cruciāda traditur: sz a sancta Theodora que iam martyriū passa fuerat duobus mensibus celesti pane reficitur. Tandē cum ducētis virginib' ad insulas palmarias ducta est vbi multi Christiani fuerāt relegati. Inde post aliquot dies a prefecto reuocata: et ad palos ligata ignibus concremat: ceteri vero diuersis supplicijs perimūtur. Inter quos vnus erat qui pluribus diuitijs spoliatus di-

cebat:saltem christum sibi auferri nō posse. Corpus autem sancte Anastasie in eius viridario quedā Apollonia sepeliuit:vbi postmodum in eius honore ecclesia fabricata est. Passa est autem. viij. kalend. Januarij circa annum domini. cclxx.

¶ De sancta Eugenia virgine et martyre. Cap. iij.

Eugenia filia philippi nobilissimi Romanorū fuit tēpore Valeriani/et Galieni imperatorum:qui quidē Philippus a senatu prefect⁹ Alexandrie cōstitutus Claudiam vxorem suam:et filios Adutum:et Sergium ac filiā Eugeniam secū duxit. Que Eugenia vna cum Protho/ et hiacyntho Eunuchis/et seruis suis studens omnibus liberalibus artibus erudita:anno. xv. etatis sue ab aquilino aquilini consulis filio in coniugium petitur:sed ipse ab eadem in virū contemnitur. Et dum in libris apostoli studuisset animo iam xpiana Prothum/et hiacynthum conuertit. Et assumpto habitu viri ad monasteriū monachorū quod erat extra ciuitatē Alexandrie:quibus permittebatur a paganis ibidem habitare ipsa accessit:et se virum simulans cum Protho/et hiacyntho fieri monachus postulauit. Quā abbas helenus per spiritum feminam cognoscens eam nihilominus de virili animo cōmendauit:et ipsam vna cum socijs monachos fecit:que in dei timore permāsit:et Eugenius vocatus in sanctitate vite perseuerās post abbatis obitum in regimine successit. Parentes igitur eam dudum requirentes:et non inuenientes lugebant:sed vates gentilium vaticinantur filiam:et socios inter deos trāslatos. Qua de re pater filie imaginem fecit:et eam vt deam adorari mandauit. ¶ Temporis processu dum matronam melanthiam noie Eugenia oleo perungens a quartana liberasset:Illa fratrē Eugenium virum esse arbitrans:cumq sepius visitans in eius amorē exarsit:et cogitās qualiter secum commisceri posset languorem simulās pro eo misit. Quem tanquā virum dum illa osculis:et amplexibus ad concupiscentiam prouocaret:eiq amorem suum panderet:et ille sermonibus:et actibus facinus omnimode recusaret:confusa mulier et dubitans ne Eugenius factū proderet:et sic verecundiam ipsa incurreret:clamare cepit quod sic Eugenius voluerit violare:et prefectumq Philippum adiit:et de crimine Eugeniū accusauit. Tunc prefectus ira accensus tam ipsam q cunctos Christianos repertos cōprehendi iussit:die q statuit quo omnes interirent morsibus bestiarum. Eugeniumq sibi astantē interrogat an Christus adulteria doceat. Cumq hoc virgo commisisse negasset:et Melanthia seruos:et ancillas prout ab ea docti fuerant:testes adhibuisset. Eugenia pro defensione veritatis:et ne Christianum nomen falsitate cōfunderet a summo vsq deorsum coram prefecto vestem scidit:et se feminā esse ostēdit:Eugeniam videlicet Philippi filiam:et socios Prothum/et hiacynthum omnib⁹ declarauit. Moxq pater filiam cognoscens cum matre:et fratrib⁹ in eius amplexus irruit:et pre gaudio lachrymas fudit. Melanthia autem cū omnibus suis a fulmine interempta est. Sicq Eugenia parentes:et fratres ad fidē conuertit:vnde et Philippus prefecturam deserens a Christianis episcopus ordinatur:quo per martyrium assumpto Claudia cū filijs/et Eugenia Romam rediit:vbi et virgo multos ad Christū cōuertit. Quam prefect⁹ Nicenus tentam fecit adduci ad templū Diane vt sacrificaret. Sed dum Eugenia orationem fudit:templū cū idolis subuersum est:multis paganorū eam clamantibus innocentē. Jussu igitur presidis ligato saxo ad collum eius in tyberim iactatur:sed super aquas manās minime mergetur:inde in fornaces thermarū mittitur:sed igne extincto illesa educitur. Post hec per dies. xx. sine lumine et cibo carceri mancipata:sed a Christo eam celesti pane reficiente confortata est:qui die quo ad thermas descenderat:promisit eam ad celestia subleuare. Die igitur natalis dni misso spiculatore a prefecto in carcere decollatur: videlicet. viij. kalen. Januarij. Cui⁹ corpus a Christianis iuxta vrbē in proprio predio sepultū est. Ad cui⁹ tumulū dū mater oraret:eidem apparuit:eamq cōfortans, die dñico proximo in xpo pausaturā nunciauit. Que die sibi pdicto ad xpm migrauit:et a filijs Adutore Sergio iuxta Eugeniā sepulta est:qui et post tempus multis paganorum conuersis quieuerunt in dño:sepulti et ipsi a fidelibus iuxta matrem:et Germanā.

¶ De sctō Stephano Prothomartyre. Cap. iiij.

Stephanus Prothomartyr vnus de septem diaconibus ab apostolis ordinat⁹ est in ministeriū viduarū:vt habetur Actuū vj. Crescente eni numero discipulorū cōuersi ex gentib⁹ aduersus quersos ex iudeis murmurare ceperunt:eo quod despicerētur in ministerio quotidiano vidue eorum. Conuocata ergo multitudine per apostolos decreuerunt eligere septem viros boni testimonij super tali opere constituendos:ad hoc vt ipsi omnibus curis tēporalibus depositis predicationi intētius vacare possent. Sicq elegerūt septem diacones primos:quorū prior et primicer⁹ extitit Stephanus prothomartyr:Philippus qui eunuchum baptizauit:et fuit episcopus in Thracia Azie/et Procorus qui fuit episcopus Nicomedie Bithynie:et Nicanor:et Parmenas:et Timon:et Nicolaus:q postea apostatans heretic⁹ fuit:a quo et Nicolaite dicunt:et orantes eis manus imposuerunt:et diacones ordinauerūt. ¶ Stephanus aūt plen⁹ gratia:et fortitudine:faciebat signa magna i populo:inuidentes igitur sibi iudei triplici modo cū superare studuerunt scilicet disputatione:testiū productione:et tormentorū illatione. Et in qualibet pugna adiutoriū de celo sibi datū est. In prima datus est ei spiritussanctus:qui facundiam ministrauit. In secunda vultus angelicus:qui falsos testes confutauit. In tertia Christus visus est adiuuare parat⁹:qui martyrē confortauit. ¶ Ponitur ergo prima pugna. Surrexerunt autem quidam de synagoga libertinorū:idest de seruitute manumissorum:et Cyrenensium:et Alexandrinorū zc. disputantes cum Stephano. Ecce primū preliū. Et non poterāt resistere sapiētie:et spiritui qui loquebat. Ecce adiutoriū. ¶ Ponitur post hoc scda pugna. Quia submiserūt falsos testes:qui eum accusabāt de blasphemia in deum:in moysen:in legē:et in templū. Ecce scdm preliū. Et intuentes in eū omnes qui sedebant in cōsilio videbāt faciē eius tanq faciē angeli. Ecce auxiliū. Deinde ponitur secunde pugne victoria. Nam principe sacerdotū cum interrogante:si hec ita se haberēt de quatuor blasphemijs sibi impositis se excusat. ¶ Primo de blasphemia in deū:dicens deū qui locutus est patribus deum glorie fuisse. ¶ Scdo de blasphemia in moysen cōmendans moysen a feruore zeli:q percutientem iudeū egyptium interfecit:ab operatione miraculorū:que in egypto:et deserto ostēdit:et a familiaritate dei:quia cum deo locutus fuit. ¶ Tertio de blasphemia in legē. Nam cōmēdat legem ex parte dantis:qui fuit deus:ex parte ministrantis:qui fuit moyses:et ex parte finis:qui dat gratiam. ¶ Quarto de blasphemia in tabernaculū:et templū:cōmendans tabernaculū quod fuit a deo fieri preceptū:in visione ostēsum:a moyse perfectum:et arce testimonij continentium:templū autem dixit tabernaculo successisse. Hec ola legentibus textū Actuū septimo satis patere possunt. ¶ Ultimo ponitur tertia pugna. Nā audientes hec dissecabantur cordibus suis:et stridebāt

dentibus in eum: quasi iam illum animis lapidantes. Quos beatus Stephanus tribus modis conatus est corrigere: scilicet. ¶ Primo pudore eis duritiā cordis: ⁊ necis sanctorū seuitiā improperans. Dura inquit ceruice: ⁊ incircuncisis cordibus ⁊c. Et increpabat eos ꝙ spiritui sancto restiterunt: qꝺ ꝓphetas persecuti sunt: ⁊ ꝙ crescēte malitia eos occiderūt. ¶ Secundo correxit eos timore: per hoc ꝙ iesum stantē a dextris dei perhibuit: quasi ad suum adiutoriū preparatum. Ecce inqͭ video celos apertos ⁊c. qꝺ audientes iudei clamantes voce magna continuerunt aures suas: quasi blasphemiam abhorrētes: ⁊ impetum facientes in eū: ⁊ eiicientes eum extra ciuitatē lapidabant: quorū priores testes lapidare incipientes scꝺm legem: vt expeditiores essent deposuerunt vestimenta sua secus pedes sauli adolescētis: qui manibus omniū lapidabat. ¶ Tertio correxit eos amore: dum pro se ⁊ pro ipsis orauit: pro se ne passio sua prolongaretur: dicens. dn̄e accipe spiritū meū: pro ipsis: ne sibi pctm̄ imputaretur. Nam positis genibus clamauit voce magna dicens. Dn̄e ne statuas illis hoc peccatum. Et vide amorē mirabilem: q: pro se orando stetit: pro lapidantibus genua flexit: pro se silenter orauit: pro illis voce magna clamauit. In hoc etiā xp̄m imitatus in passione: qui pro se orauit dicens. Pater in manus tuas cōmendo spiritū meū. ⁊ pro inimicis dicēs. Pater ignosce illis: nō enim sciunt quid faciunt. Et cū hoc Stephanus dixisset obdormiuit in dn̄o. Cuius corpus Gamaliel et Nicodemus occulti xp̄i discipuli in agro ipsius Gamalielis sepelierunt: ⁊ fecerūt planctū magnū super eum. ¶ Et celebratur hoc festū ab ecclesia sequenti die post natiuitatē dn̄i: scꝫ. vij. kal. Januarij. Reuera tamē lapidatio sancti Stephani facta fuit eodē ascēsionis anno. iij. videlicet non. Augusti. quo die festū inuentionis eius celebratur. Inuentio aūt ad literam cōtingit. vij. kal. Januarij. Ecclesia tn̄ hec festa cōmutauit duplici de causa. ¶ Primo q: vt dicitur in sermone Augustini: hesterna die dn̄s natus est in terris: vt Stephanus hodie nasceretur in celis. ¶ Scꝺo: qm̄ propter festum natiuitatis dn̄i precedens festum inuentionis solēnius celebratur ꝙ̄ festum passionis: qꝺ incōueniens erat: ⁊ ob hoc festa mutata sunt: vt dies passionis eius solennius celebretur.

¶ De sancto Dionysio papa ⁊ martyre. Ca. v.

Dionysius papa ⁊ martyr: cuius genus non inuenitur / Sixto secundo in episcopatu successit: ⁊ sedit annis. ij. ⁊ mensibus. iij. qui vt dͭ Ado fidei documētis sub Claudio scꝺo imperatore clarus effulsit. Hic in vrbe diuisit perochias: singulis singulos dans presbyteros propter penitētes suscipiendos: ⁊ propter baptisma. Hic etiam perochias: ⁊ cimiteria per regiōes diuisit: ⁊ vnicuiqꝫ ius propriū statuit: mandans vt singuli terminis suis contenti essent: ⁊ alienos non vsurparent. Qui et martyrio coronatus sepultus est cum fratribus suis. vij. kalen. Januarij / et cessauit episcopatus dies. viij.

¶ De sancto Marino martyre. Cap. vj

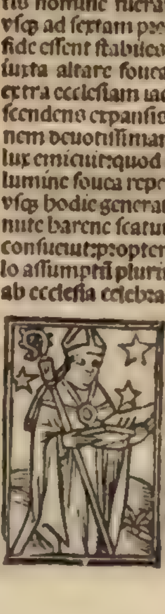
Marinus puer et martyr passus est in vrbe sub prefecto Martiano: qui fuit filius senatoris: ⁊ primarij ciuitatis. Hic a prefecto tentus dū se Christianum profiteretur. Primo quidē extensus: ⁊ loris durissimis dorsū ⁊ vētre flagellatus. deinde vinctus in custodiam missus est: die vero sequēti eductus equuleo suspēditur: ⁊ vngulis laniatur: postmodum sera lignea: et machina lapidea alligatur: vt membra eius diuiderentur. Sed dū tracta machina puer illesus permaneret / in arborem scissam immittitur: vt cōstrictus spiritū exhalaret. Dei tn̄ virtute arbore in duas partes diuisa et atricule accense superponitur / plumboqꝫ ꝯfunditur liquefacto: moxqꝫ nutu dei fluuius aque inundans ignis calorē extinxit. post hec supplicio cōmentariensi traditꝰ est: a quo in fornace accenso mittitur: sed rore celesti refrigerat. Deinde a prefecto Martiano in caldariā plenam pice liquefacta iactatur: que hinc inde ebulliens sanctum dimisit intactum. Preter hoc in harenario bestijs subiectus est: ⁊ leone quidem collum eius leniter amplexante: leopardo pedes lingente: parda cum tigride manus ipsius osculabantur. Leena vero ⁊ vrsus que vellent sancti dilaniare ceperunt: cōfestim extincte sunt. Postmodum in flammas iniectus dū illesus exisset / in caminum ignis missus est: cū quo duo angeli descendentes eum incolumem die sequenti eduxerunt. Nouissime autem dum a prefecto suasus se deos adorare velle simularet: omni populo Romano vocato statuā serapis orans in puluerem redegit: quem prefectus decollari precepit. Corpusqꝫ eiꝰ in precipitium mitti: vbi et latronum corpora iactabantur: vt sepultura careret. Orta autem tempestate cum choruscationibus nimijs fugientibusqꝫ ministris a sancto Theophilo episcopo corpus raptum digna veneratione sepultū est. vij. kal. Januarij. Martianus autem pro hoc scelere: ⁊ alijs a deo percussus vermibus ex ipsius ebullientibus ore infelicem animam exhalauit.

¶ De sancto Joāne aplo ⁊ euāgelista. Ca. vij.

Joannes apostolus: et euāgelista quem Jesus amauit plurimū: filius Zebedei fuit: ⁊ frater Jacobi maioris: quē xp̄s vocauit de nuptijs: qui supra pectus domini in cena recumbens fluenta euangelij de ipso sacro dominici pectoris fonte potauit: ⁊ ceteris apostolis fugientibus magistrū nunꝙ in passione deseruit: cui et Jesus in cruce moriens matrem virginem virgini commendauit: ⁊ post eius ascensionē vsqꝫ ad obitum virginis ad eius semper custodiā permansit: vt dicit Hieronymus. Mirus vitam inclytus episcopus discipulus eiꝰ scripsit. Hic aplis ad predicandum diuisis apud Asiā predicauit: vbi et multas fundauit ecclesias. Qui sub secunda post Neronem persecutione Christianorum quā Domitianus exercuit: apud Ephesum a consule comprehensus: ⁊ Romam ductus: dum apud portam latinam in dolio feruentis olei missus illesus exisset: vt in alio eiꝰ festo. ij. non. Maij dicetur: ab eodē ꝓconsule in pathmos insula relegatus apocalypsim conscripsit. Eodem autem anno Domitianus a senatu Romano interfectus est: omniaqꝫ eius acta ⁊ per ipsum ⁊ eius officiales iudicata cassata fuerūt. Sicqꝫ factū est: vt sctūs Joānes qui cū iniuria ad exilium fuerat deportatus: cū honore ad ephesum reductus esset: omni populo sibi occurrente ⁊ clamante: benedictus qui venit in nomine domini. Cum autem ingrederetur ciuitatem / Drusiana eius discipula que aduentus ipsius desiderio fuerat fatigata: efferebatur mortua flentibus et lamentantibꝰ grauiter tam parentibus quam pauperibus orphanis ⁊ viduis: quibus indigentibus ministrabat. Apostolꝰ ergo feretrū iussit deponi: ⁊ corpus resolui: ⁊ eāqꝫ ꝓprio noīe vocās mādauit vt surgeret: ⁊ domū rediēs refectionē sibi pararet. Que statī quasi nō de morte sꝫ de somno vocata surrexit: ⁊ iussa ꝑfecit. Ad qꝺ miraculū multi ꝯuersi sūt. ¶ Altera die craton philosophꝰ / vt ostēderet qͥr mūdꝰ eēt cōtēnendꝰ: duos frēs iuuenes ditissimos oībꝰ vēditis duas gēmas emere fecerat: easqꝫ ī ꝯspectu populi frāgi iusserat. Qꝺ vidēs aplus philosophū ad-

uocauit: et talem mundi contemptum damnauit: tum quia ore hominum laudabatur: et a deo reprobabatur: tum quia sine vllo merito fiebat: eo quod sua pauperibus non largirentur: ostendens mundum esse contemnendum facultates hominis pauperibus erogando. Sed dum philosophus post disputationem ad hoc deuenisset: vt si Joannes gemmas confractas reintegraret: craton eius dictis fidem adhiberet: Apostolus oratione fusa fragmenta gemmarum colligens ipsas consolidauit: statimque craton cum duobus iuuenibus Christo credidit. Illi vero iuuenes gemmis distractis precium pauperibus erogarunt. ¶ Horum exemplo duo alii iuuenes cunctis pro Christo datis discipuli Joannis effecti sunt. Sed die quadam videntes seruos olim suos vestibus fulgentes: et se vili pallio contectos contristari ceperunt: quod Joannes per spiritum cognoscens precipit vt ad nemus/et littus accederent: sibique lignorum fasces: et lapillos apportarent. Et facta oratione virgas in aurum: et lapillos in gemmas conuertit: quas eisdem apostolus tradidit dicens: vt per dies septem aurifices omnes: et gemmarios circuirent: et aurum ac gemmas probari facerent. Qui post dies septem reuersi dixerunt omnes illos operarios concordari se nunquam tam purum aurum: et tam preciosas gemmas conspexisse. Tunc apostolus predicta omnia sibi tradens dixit vt irent: et possessiones distractas redimerent: et abinde diuites essent: vt in perpetuum mendicarent. Et quia non vult coacta dei seruitia: pro libito gauderent libertate sua. Et introducta Christi parabola de diuite epulone et Lazaro vlceroso: cepit apostolus contra diuitias multa predicare. Contingit autem stacteum quendam iuuenem qui triginta diebus ante vxorem duxerat deferri mortuum tumulandum: quem apostolus matris vidue: et parentum precibus: et lachrymis compassione motus: oratione a mortuis suscitauit: et suscitato mandauit vt que in alio seculo de duobus illis iuuenibus viderat enarraret: qui multa de paradisi gloria quam ipsi amiserant: et de penis inferni quas acquisierant: prout sibi ostensum fuerat coram omnibus patefecit. Propter quod iuuenes compuncti vna cum stacteo resuscitato: pedibus apostoli prouoluti diuinam misericordiam implorabant. Apostolus ergo iuuenibus triginta dierum penitentiam imposuit: qua peracta gemme: et aurum in priorem materiam virgarum: et lapillorum redierunt: quas iuuenes ad sua loca pristina reportantes: in dei seruitio perseuerauerunt: et ceperunt cum apostolo miraculis choruscare. ¶ Et dum tota ciuitas ephesiorum Joannem extollerent: pontifices idolorum seditionem in populo excitarunt: ita vt a multis de plebe Joannes traheretur ad templum Diane: vt sacrificaret. Quibus ille hanc conditionem proposuit: vt aut ad inuocationem Diane ipsi ecclesiam Christi diruerent: et ipse idolis sacrificaret: aut ipse ad inuocationem Christi templum Diane subuerteret: et ipsi in Christum crederent. Et cum huic sententie maior pars populi consensisset ad preces Joannis: omnes templum exeuntes a longe steterunt: et orante apostolo/templum funditus corruit: et imago diane penitus comminuta est. Aristodemus autem pontifex idolorum seditionem in populo concitauit. Quem dum Joannes interrogaret quomodo ipsum placare posset: respondit ei: si venenum bibens quod ille sibi porrigeret: illesus permaneret. Et cum apostolus acquiesceret: Aristodemus vt eum a poculo subtraheret vel saltem deterreret: duos viros impetrauit a proconsule qui fuerant decollandi: quibus venenum potandum coram omnibus tribuit. Quod vt illi biberunt: confestim spiritum emiserunt: apostolus autem calicem accipiens: et signo crucis se muniens venenum bibit: et per tres horas obseruatus nullam lesionem incurrit. Et dum populus Christum verum deum clamaret: Aristodemus adhuc obstinatus apostolo instabat: vt si veneno defunctos excitare posset ipse proculdubio Christo crederet. Cui Joannes pallium suum dedit: et ipse in tunica mansit: eidemque iussit: vt inuocato Christi nomine pallium super corpora defunctorum poneret: eisdemque vt resurgerent mandaret. Quod dum ille fecisset ilico surrexerunt. Sicque pontifex cum omni familia et parentela et multitudine maxima conuertuntur: et .xij. milia virorum exceptis paruulis et mulieribus a beato apostolo baptizantur. ¶ Reperitur in .x. libro historie ecclesiastice quod apostolus quendam iuuenem ferocem conuersum cuidam episcopo depositi nomine commendauit: et ad partes alias accessit: et post aliquod tempus iuuenis relicto episcopo factus est princeps latronum. Rediens apostolus depositum repetit: et episcopus de pecunia intelligens quasi ignarus obstupuit. Cui apostolus de iuuene sibi commendato se querere declarauit. Et dum episcopus Joanni cum rubore factum narrasset: Apostolus eum increpat eo quod malum suo deposito custodem dimisit. Equum sibi parari iussit: et ad montem vbi iuuenis erat festinus properauit. Quem iuuenis statim recognoscens pre verecundia equum ascendens fugiebat. Apostolus senectutis oblitus equum calcaribus vrget: et fugientem vocat: et ne patrem suum fugiat vel expauescat: post ipsum clamabat. Et vt ad penitentiam rediret dulciter admonebat/offerens se pro eo Christo responsurum: compunctus iuuenis reuertitur: et cum lachrymis conuertitur: et ab apostolo benigne suscipitur: et in virtutibus perseuerans tandem a magistro episcopus ordinatur. ¶ Legitur etiam vbi supra quod cum Joannes ephesi balneum lauandi gratia introisset: et ibidem cerinthum hereticum inuenisset: inde protinus exiuit: quo egresso balneum cecidit: et hereticum cum suis oppressit. ¶ Predicationem autem suam miraculis confirmabat: ita vt tactu vestimentorum eius egri curarentur: et demones fugarentur. Et vt dicit Hieronymus in sua decrepita senectute vix ad ecclesiam discipulorum manibus ferebatur: nec cum plura verba dicere posset: ad quamlibet causam hoc solum dicebat: filioli diligite alterutrum. Ibique vsque ad traiani tempora perseuerans totius Asie fundauit et rexit ecclesias. ¶ Et cum esset annorum .lxxxix. secundum Isidorum .lxviij. a passione domini anno apparuit ei Christus cum discipulis aliis: qui iam omnes ad celestia migrauerant: eumque ad eternas epulas inuitauit: et dominica futura die ad se illum venturum esse predixit. Igitur in subsequenti dominica omni populo ad ecclesiam conueniente/que in eius adhuc in carne agentis nomine fuerat fabricata a primo pullorum cantu vsque ad sextam predicauit eisdem/hortans illos: vt in fide essent stabiles: et in mandatis seruentes. Post hec iuxta altare foueam quadratam fieri iussit: et terram extra ecclesiam iactari. In quam beatus euangelista descendens expansis manibus gratias deo egit: et orationem deuotissimam fudit: qua finita tanta super eum lux emicuit: quod a nemine videri potuit. Recedenteque lumine fouea reperta est manna repleta: quod ibidem vsque hodie generatur. Ita vt in fundo fouee instar minute harene scaturire videatur/sicut in fontibus fieri consueuit: propter quod ipsum in corpore: et anima celo assumptum plurimi asseuerant. Cuius depositionis dies ab ecclesia celebratur .vj. kalendas Januarij.

¶ De sancto Maximo episcopo Alexandrino. Ca. viij.

Maximus episcopus Alexandrinus fuit. Qui satis clarus et insignis de titulo confessionis factus est. Qui et in pace quieuit sexto kalendas Januarij/apud vrbem eandem condigne tumulatus. Hec vsuardus.

¶ De sancto Maximo episcopo Taurinensi. Capi. ix.

Maximus

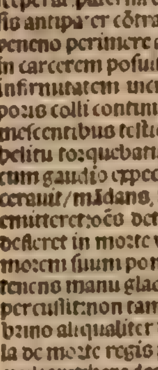
Maximus episcopus Taurinensis claruit tempore Honorii imperatoris: qui in homiliis et sermonibus cōponendis: et in ecclesia declamādis studuit elegāter: vir in diuinis scripturis intentus: et ad plebē instruēdā sufficiens. In apostolorum laudes et Joannis baptiste et generaliter omnium martyrum homilias et tractatus edidit. De sancto Eusebio Vercellensi duos tractatus cōposuit. Et sancti Cypriani specialē de baptismi gratia librum. De auaritia et hospitalitate. De defectu lune. De elemosynis. De ieiunio seruorum dei generali. De ieiunio speciali quadragesime. De eo quod in Esaia scribitur. Caupones tui miscēt vino aquam. De passione domini. De iuda proditore. De cruce domini. De sepulchro eius. De resurrectione ipsius. De accusato et iudicato domino apud Pilatum. De kalendis Januarii. Composuit etiam homilias plurimas: videlicet de natiuitate domini. De epyphania. De pētecoste. De hostibus carnalibus non timendis. De gratia post cibum deo agenda. De penitentia Niniuitarum et alias multas. Obiuit autem Honorio / et Theodosio iuniore imperantibus. Hec gennadius de illustribus viris.

De sctis innocentibus martyribus. Cap. x.

Innocentes martyres ab herode ascolonita interfecti sunt. Tres enim fuerūt herodes propter eorum insaniam crudelitatem famosi. Primus fuit herodes dictus ascolonita sub quo natus est dominus: et pueri occisi sunt. Secundus fuit herodes antipas qui Joannem decollauit. Tertius agrippa qui Jacobum occidit: et petrum incarcerauit. Herodes ergo ascalonita fuit filius antipatris idumei qui neptē regis arabum duxit vxorē: ex qua hunc filium habuit herodem: vt dicitur in historia scholastica: qui postmodum ascolonita dictus a Cesare augusto primus ex gentibus iudee regnum accepit: et tunc ablatum est sceptrum de Juda iuxta prophetiā Jacob. Huic sex filii nati sunt: scilicet Antipater: Alexander: Aristobolus: Archelaus: Herodes Antipas: Philippus. Alexandrum autem et Aristobolum ex eadem matre iudea genitos Romam misit liberalibus artibus imbuendos: qui facti acerrimi oratores de susceptione regni cum patre contendebāt. Pater vero antipatrē illis preponere satagebat. Cumque illi de patris morte tractassent: ab eodem reiecti Cesarem adeunt de patris iniuria conquesturi. Interea magi hierusalem veniunt: et de ortu regis iudeorum querunt. Herodes hec audiens turbatur: timens ne de iudeorum semine natus esset: qui ipsum alienigenā expelleret. Rogatque magos: vt inuētū regē sibi renuncient: simulans se adorare velle: quem perdere iam cogitabat. Veruntamen magi per aliam viam reuersi sunt in regionē suā. Videns herodes eos nequaquam ad se reuersos: stelle visione deceptos ad se redire erubuisse putauit: et ideo ab inquisitione pueri animum reuocauit. Sed audito que pastores dixerāt: et que Symeō / et Anna prophetauerant: vehemēter timuit et se a magis illusum cognouit. Et extunc de nece puerorum qui erāt in bethleem tractare cepit: vt cum eis illum quem ignorabat occideret. Et ad monitionem angeli Joseph cum puero et matre in egyptum in ciuitatem Hermopolim fugit: ibique septem annis vsque ad obitum Herodis permansit. Ingresso igitur domino in egyptū secundum Esaye prophetiam vniuersa idola corruerunt. Refert Cassiodorus in tripartita historia quod in Hermopoli thebaide dicitur esse arbor que vocatur persidis valens in salutem egrorum si fructus vel folium vel cortex collo languentis alligetur. Hec arbor vsque ad terram inclinata virginem cum filio fugientem adorauit. Dum igitur herodes de nece puerorum disponeret: a Cesare citatus est filiorum accusationibus responsurus: qui cum per tarsum iter faceret: et intellexit quod magos naues tarsensium transiuissent: quas omnes in spiritu vehementi combussit: vt fuerat predictum. Et dum ipse coram imperatore disputans contra filios obtinuisset: et in regnum confirmatus audacior factus esset: reuersus hic rutalem occidit omnes pueros qui erant in bethleem a bimatu et infra secundum tempus quod exquisierat a magis: vnde est in infantibus duorum annorum vsque ad pueros vnius noctis. Didicerat enim a magis ea die qua eis stella apparuit dominum natum esse: et quia annus fluxerat ex quo Romam ierat credebat dominum annu ulum: et aliquorum dierum supra esse credebat. Ideoque supra etatem eius vsque ad bimos desceuit in pueros. In qua persecutione centum et quadraginta quatuor millia infantes interfecti esse creduntur: qui et in apocalypsi cap. xiiii. describuntur. Inter quos dei iudicio vnus paruulus filius herodis ad nutriēdum traditus ignoranter a carnificibus est occisus: vt dicit Macrobius. Herodes autem de tanto scelere a deo acriter punitus est: vt in scholastica historia dicitur: vt qui multos orbauerat filiis ipse suis miserabiliter orbaretur. Nam Alexāder / et Aristobolus iterum patri suspecti confessi sunt ab eo contortiis: quod tonsori pecuniam promiserant: si eum iugularet. Ob hoc pater iratus eos occidi fecit. Antipatrem autem futurum regem constituit: et eidem herodem antipam substituit: et cum herodem agripam et herodiadem vxorem Philippi: quos ex Aristobolo susceperat: paterna dilectione foueret: his duabus de causis antipater cōtra eum odium concepit intantum quod eum veneno perimere attētauit. Quod sentiens herodes eum in carcerem posuit. Ipse autem annorum lxx. grauissimā infirmitatem incurrit. Nā febre valida prurigine corporis colli continuis tormentis: pedum inflatione: vermescentibus testiculis: intolerabili fetore: et crebro anhelitu torquebatur. Audiensque iudeos mortem suam cum gaudio expectare / nobiles multos iudeorum carcerauit / mādans Salome eius sorori: vt cum spiritum emitteret: oēs detentos occideret: vt sic ois iudea ipsum defleret in morte vel in vita. Et cum sumpto cibo iuxta morem suum pomum purgare vellet: quod comederet: tenens manu gladium tussi violenta fatigatus seipsum percussit: non tamen totaliter se occidit: eo quod a consobrino aliqualiter detentus fuit. Et cum sonitus in aula de morte regis percurreret: et antipater se relapandum exultaret: herodes hoc audiens eum occidi fecit: et Archelaum post se regnaturum instituit. Sicque post dies quinque infelicissimus vitam finiuit. Salome autem soror eius omnes quos rex occidi mandauerat relaxauit. Innocentes autem martyres sub die vno passi ab ecclesia recolitur: videlicet. v. Kalen. Januarii.

De sanctis Eutytio et Florentio confessoribus. Cap. xi.

Eutytius et Florētius serui dei circa tempora Gothorum in Nursie partibus floruerunt: quorum primus actiue vite et predicationi: secundus vero contemplatiue et orationi vacabat. Eutytius vero in abbatē cuiusdam monasterii in partibus illis positi electus: licet dudum renueret: tamen pro salute proximi animatus consensit: et solum socium dereliquit. Florentius ergo solus existens orauit ad dominum: vt sibi cōsortium aliquod largiretur. Moxque ante fores cellule vrsum reperit demisso capite nihil feritatis ostendentē: quasi ad viri dei obsequium preparatum. Cui vir imposuit vt quatuor vel quinque oues quas habebat ad pa.

stum duceret: et custodiret: et ad septã vel nonam horam rediret. Qui iussa complens pastoris curã gerebat: et hora sibi semper assignata cum ovib⁹ redibat: et quas mãducare consueverat pascebat oves bestia iciunas: atqȝ in omnibus mandato viri obtemperabat: vt neqȝ ad sextam iussus rediret ad nonã: neqȝ ad nonam iussus rediret ad sextam. Sed dum tanti miraculi fama crebresceret: quatuor ex discipulis Eutyth quasi invidentes / qȝ eorum magister miracula non faceret sicut Florentius faciebat: vrsum latenter occiderunt. Quem die altero percussum sanctus inveniens: et dolens admodum inquirens diligenter qui fuerant occisores cognovit: fratrumqȝ malitiam et vrsi consocij mortem deplorans: Quem Eutytius ad se deductum consolari cepit. Florentius vero imprecans se habere spem in deu3 aiebat: qȝ in hac vita vindictam manifestam reciperent: qui nil se ledētē vrsum eius occiderant. Et post dies modicos quatuor monachi qui vrsum occiderant: elephantie morbo percussi membris putrescentibus interierunt. Quod sanctus Florentius omni vite sue tempore flebat: quia exauditus fuerat: et se quodammodo in eorum morte homicidam reputabat. ¶ Diaconus quidam ad eum veniens / vt se eius orationibus commendaret / cellulã eius serpentibus reperit in circuitu plenam: et timens sanctum invocavit. Qui egressus orauit: et cũ nimia serenitas esset: subito tonitruum factum est: quod serpētes oēs interemit. Moxqȝ tot aves venerunt quod serpentes occisi fuerant: et singule singulos rapientes asportarũt. ¶ Eutyti⁹ vero magis post mortē miraculis claruit. Inter que illud precipuũ fert: qȝ vsqȝ ad Longobardoȝ tpa perduravit. Nã quoties pluvia deficiente estu nimio terra exureret: cives vrbis tunicã illi⁹ levatam circũferebant: et cũ qua dũ p agros orãtes pergerēt repēte pluvia tribuebat q̃ plene terram satiare potuisset. Quievit autem in xp̄o sanct⁹ Eutyti⁹. v. kal. Januarij / quo etiã die festũ consocij Florentij in illis partib⁹ colebat. Hec Gregori⁹. iij. Dialo. cap. xv.

¶ De sancto Elphego epō et martyre. Cap. xij.

Elphegus Cantuariẽ. archiepūs: et martyr: floruit tpe Henrici secundi imperatoris. Qui nobili genere literarũ scientia imbut⁹: in loco qui dicit balneũ adhuc iuvenis se inclusit: et eremiticam vitam ducens postqȝ plures discipulos cōgregavit: monasteriũ cōstruxit: fratribusqȝ prepositũ delegavit: se quoqȝ separatim in arcta cellula posuit: maiora tamen q̄dam sibi delata corrigebat. Dũ aũt q̄dam effrenes monachi medijs noctib⁹ in certo loco ieiunia comedētes frangerēt: vno ipsorũ repente defuncto strepit⁹ maximi p cenobiũ sonuerit: vocesqȝ percutientiũ: et percussi lamenta audita sunt. Quod sanct⁹ audiēs monasteriũ intrans corpus defuncti in terra prostratũ reperit ictib⁹ contusum. Quod dum socij ceteri mane vidissent: compũcti ad penitentiam redierunt: et locum vbi corpus defuncti inventum est: illum esse in quo deliquerant cōfessi sunt. ¶ Interea defuncto ventono epō dũ pro electione multi desiderent sancto dunstano archiepō apparuit sanctus Andreas apostolus qui ei Elphegum eligendum imperavit. Et dum ille visa narrasset / vota omniũ in Elphegum cōcurrerunt. Qui factus episcopus mira se penitentia affligebat: et pauperibus liberaliter erogabat: revelatur quoqȝ sancto dunstano Elphegum sibi successorē futurũ: qȝ anno dñi. xvj. impletum est Elphego de ventona Cantuariam translato. Hic post dies paucos Romam peregrinus adiēs: dũ ausonie hospitatus esset a quibusdam ex civibus nocti eũ invadentibus oībus suis spoliatus / et ex vrbe eiectus est. Nec dũ longe discesserat: et ecce subito tota civitas ausonie inflammatur. Quod illi cōspicientes: et sanctũ insequentes ablata sibi restituere se offerunt: eiusqȝ misericordiam petunt: eo qȝ divinã ex hoc vltionē in se recognoscunt. Sctūs igit ad vrbē rediēs oratione brevi: qȝ dictu mirũ est: flammã prius in aere suspēdit et post hec ab vrbe totaliter incendium excussit: multisqȝ oblatis sola sua recepit: eosqȝ de sibi illata iniuria corripuit. ¶ Dum igitur danicũ duce suo thurolo pirate pessimi tam mare Britannicum qȝ terras predarentur: a rege Eltheredo: qui omnino imbellis: et pusillanimus erat eijci non valebant. Sanctus autem archiepiscop⁹ hostes adibat: captivos redimebat: et multos sua doctrina convertebat: ceteri vero in eum insanientes ipsum occidere satagebant. Cumqȝ hedricus prepositus regni in quosdam olim fratris sui interfectores vindictam expeteret: et rex illos vtpote nobiles: et qui illum vti predonem iuste se defendentes occiderēt iure perimere denegaret: indignatus hedricus: et danis confederatus cum multis de regno civitatem aggressus obsedit: eamqȝ plurimis bellis crudelitatis agitavit. Sanctus vero Elphegus populum hortabatur: sed peccatis exigentibus dum civitas ab hostibus impugnatur: adversarij per murum diruptum introeunt innocētes perimũt: domos spoliant et incēdunt. Quos sanctus archiepiscopus de impietate redarguēs ab eisdem multis verberibus cesus humero pene exciso: manibus vinctis ad ecclesiam suam ducitur: et in cōspectu ipsius templum inflammatur: monachi occiduntur: et quatuor solummodo capti vivi dimittuntur. Inde sanctus ad portam septemtrionis in carcerem asperrimũ vinculatus includitur: ibiqȝ septem mensibus custoditur. ¶ Verũ ira dei in hostes seviente duo milia ex ipsis pestilentia extincti sunt ceteris gravi infirmitate percussis: quod illi cernentes: eiusqȝ suffragia petunt. Pro quibus dum orasset: et panē benedictum eisdem tribuisset / omnes ex eo gustantes sanati sunt. ¶ Post hec autem dum ab archiepiscopo thesauros multos peterent: vt sic abeuntes ecclesiam suam in pace dimitterent: et ille oīno denegaret: dicens que xp̄i sunt minime xp̄i adversarijs concedenda: rursum in carcere clauditur. Cui diabolus in specie angeli apparens cum de carcere eduxit: et abire suadēs / plures aquarum ablutiones transire fecit. Hesitante autem sancto an a bono angelo a martyrio prohiberetur: oratione fusa diabolus evanuit angelus sanctus assistit: et eum ad locum certaminis reduxit. Qui iuxta carcerem existens ab hostibus tentus pluribus plagis confossus: tandem cerebro percussus semivivus in carcere reponitur: vbi nocte a sancto Dunstano: et angelis sibi apparentibus cum luce nimia confortatur: et ad eternam gloriam invitatur. Sicqȝ omnibus eius sanatis vulneribus vinculisqȝ solutis custodes hec videntes territi fugerunt. Novissime aũt martyr iumēto impositus ab infidelibus scdo miliario a Cãtuaria ductus et lapidatus est. Cuius sanguine lignũ aridũ cōspersum revixit: propter qȝ miraculũ dani corp⁹ eius Londoñ. deportari permiserũt: vbi et sepultũ est: et post ãnos dccc incorruptũ inventũ vsqȝ in p̄sens durat: et sanguis recēs ac si hodie esset effusus. Qui passus est. v. kal. Januarij / die videlicet p̄cedēte festũ b. Thome martyris eius in pontificatu eodē et martyrio successoris.

¶ De sancto Thoma episcopo et martyre. Cap. xiij.

Thomas Cãtuariẽ. archiepūs et martyr: tpe Federici imperatoris primi pro libertate ecclesie martyriũ passus est. Hic civitatis Londoñ. parentibus ortus nobilib⁹ in adolescentie annis literarum et studio et honestati morum operam dabat: quem mater eius orbata viro in virtutũ sctãrũ exercitatiōe et beate v̄ginis devotiōe specialit' informabat.

Qui adhuc iuuenis liberalib' istruct'/secularib' curis
implicatus cū plurima contra cleri honestatem geri
cōspiceret: relicta seculari vita a sancto Theodebaldo
Cantuariē. archiepō clericus effectus in eadē ecclesiā
modico post tpe archidiaconus est institutus. Et deīn
de ad eius instantiā Henricus rex anglorum: eunde cā
cellariū suū fecit: in quo officio strenue se gerens oibus
amabilem se prebebat: et in usq ope et cōsilio multa cōtra
ecclesie libertatem procurata fieri compescebat: et qua
sola causa dictū officiū de sui archiepi mādato (quis in
uitus) assumpserat. Quē adeo rex dilexit: vt post archi
episcopi Theodebaldi decessum Thomaz in archiepa
lem cathedrā procurauerit sublimari: qui cōsecratus su
bito in virū aliū mutatus est: carnem cilicio/et ieiuniis
macerās/nō solū camisiā: sed etiā femoralia cilicina vs
q ad poplites deferebat. Sanctitatem autē suā subti
liter occultabat: vt saluo honestatis rigore sub decentia
vestiū: et apparatu vtensilium conformaret se moribus
singulorū. Pauperibus munificus elemosynas cōsue
tas/quas eius pdecessor duplicauerat: ipse etiam du
plices duplicauit: et ad hoc oēs sibi prouenientes deci
mas deputauit. Quotidie tredecim pauperum pedes
abluebat: et refectos datis cuilibet quatuor argenteis
remittebat. Sacerdos quidam quotidie missaz de bea
ta virgine celebrabat: eo q aliam dicere nesciebat: qui
accusatus ab archiepō tāq idiota ab officio suspensus
est. Cū ergo Thomas ciliciū suum assuendum sub le
cto abscōdisset: vt hora captata ipsum latenter consue
ret. Beata virgo sacerdoti apparuit: eiq mandauit: vt
ad archiepiscopū pergeret: eiq diceret q illa ob cuius
amorem missam dicebat: ciliciū ei' quod est in tali loco
consuerat: et setam rubeā de qua illud consuit pro signo
dimiserat. Illa ergo domina sibi dicendo mittebat q
presbytero suo officiū ablatum restituere debeat. Qd
ille audiens obstupuit: et ita esse vt sacerdos retulerat
inuenit: ac eidem celebrandi potestatem cōcessit. ¶ Dū
ergo rex Henricus archiepiscopum ad voluntatem suā
inflectere vellet: vt scilicet cōsuetudines quasdam quas
regis predecessores contra ecclesie libertatem habue
rant: tam archiepiscopi q episcoporum suffraganeo
rum omnium scriptura: et consensu expresso firmaret.
Negans hoc fieri beatus Thomas constantissime: ma
nifestam in eis asserens libertatis ecclesiastice subuer
sionem/contra se iram regis et principum non medio
criter incitauit. Quadam autem vice sic ipse cum suis
suffraganeis episcopis est arctatus: vt sibi mortis sen
tentiam rex minaretur. Qui magnorum virorum de
ceptus consiliis consensum verbotenus prebuit: verū
ex hoc cernens animarum periculum seipsum mira pe
nitentia afflixit: et ab altaris officio se suspendit: donec a
summo pontifice absolutus fuit. Requisiuit deniq rex
vt quod verbo dixerat scripto firmaret. Et dum cōtra
diceret affectus est iniuriis: et conuitiis ac damnis mul
timodis lacessitus. Deinde occasione contra eum ca
ptata pro administratione officii cancellarie coram se
culari iudicio euocatur. Et dum nullo fori priuilegio
nulla exceptione vel appellatione admissa contra ip
sum seculares iudices ad regis instantiam sententiam
proferre vellent. Sanctus dei crucem quam corde ge
stabat manu protulit: et crucifixum interpellans discessit/
clamantibus cunctis contra ipsum furem' et pro
ditorem suspendio et incendio dignum. Cui nocte duo
magnates secreto intimarunt: q in eius mortem mul
ti proceres coniurassent. Vir ergo sanctus magis eccle
sie q sibi metuens: et eo q causa nondum pape innotue
rat: et personalis persecutio' videbatur: fugam cepit: et
parua nauicula cum duobus clericis mare transiens et
senonas veniens a papa Alexandro. iii. ibidem reperto
honorifice suscipitur: et in monasterio Pontiniacēn. cō
mendatur. Rex vero dum ad curiam Romanam missi
sset: vt legati aliqui mitterentur: qui causam huiusmo
di terminarent: et a papa repulsam patitur: et ob hoc ma
gis contra archiepiscopum concitatur. Unde omnia
que erant sancti martyris: et suorum diripuit: et totam
eius progeniem/et amicos exilio damnauit: nequaq
deferens conditioni vel sexui ordini vel etati. Nā et mu
lieres in puerperio: et infantes in cunis: et clerici et laici iu
uenes et decrepiti in exilium acti sunt. Omnes qui po
terant iuramēto astricti: vt se cantuariēsi episcopo pre
sentarent: vt passiones gladio professus animum ad re
gis votum inflecteret: prohibitum quoq est clericis in
toto regno ne quis pro ipso orationem in publico pro
ferret. Que omnia christi martyr contemnens in con
stantia veritatis permansit immobilis: ieiuniis quoq
et orationibus intentus pro ecclesia et regno continue ex
orabat. ¶ Post hoc misit rex comminatoria quedam
monachis Pontiniacēn. monasterii per quosdam ab
bates ordinis Cisterciēn. que dum sanctus cognouit:
nolens religiosis viris sui occasione dispendium immi
nere: inde sponte recessit: et ad Ludouicum regez Fran
corū se contulit: qui eū humanissime tractauit. Deinde
misso Guilelmo Senonē. epō ad sedem aplicam procu
rauit: vt papa regem angloz compelleret: quatenus ar
chiepm ad ecclesiam suam redire permitteret. Interiz
rex in despectu archiepiscopi procurauit: vt rugerius
archiepiscopus Eboracēn. in ecclesia Cantuariēn. Hē
ricum eius filium coronaret. Dum ergo summus pon
tifex regi mandasset sub excommunicationis et inter
dicti pena canonica: quatenus archiepm redire pmit
teret: coactus rex assensum prebuit: et simulatam pacē
cum archiepō tractauit. Sed anteq rediret sibi a do
mino reuelatur: q ad ecclesiam suam cum gloria redu
ctus/post modicum per martyrii palmam ad dominū
esset migraturus. Et sic post. vi. annos exilii sui com
pletos redire conceditur: et a cunctis cū honore suscipi
tur. Per aliquot dies ante ipsius martyrium iuuenis
quidam defunctus: et postea miraculose suscitatus di
xit: q vsq ad supremum sanctorū ordinem deductus
sedem vacuam inter apostolos vidit: quam cuidam sa
cerdoti anglorū audiuit a domino reseruatam. ¶ Re
diens igitur pastor nobilis dum adhuc iura ecclesie vt
prius defenderet: et nec vinee precibus flecti posset: ma
iorem regis indignationem incurrit: et magnatum ani
mos adhuc fortius contra se accendit. Et dum ex que
rela beati Thome summus pontifex archiepiscopum
Eboracēn. excommunicasset: eo q in ecclesia sua au
thoritate propria/immo temeritate nepharia regis co
ronasset filium: adeo cunctorum procerum animi con
tra sanctum archiepiscopū accensi sunt: q ei' mortem
quotidie procurabant. Et procedente furore ecclesie
sue . . . . edicto publico exire prohibitus est. Die
igitur festum innocentum subsequente quatuor ba
rones cum militibus armati ad ecclesiam suam ve
niunt et archiepiscopum requirunt. Et dum mona
chi ecclesie fores clauderent: iussit eas reserari: et ho
stibus futurus christi hostia mox occurrit: se pro deo
mori paratum offerens: et ecclesie libertate. Eisq ex
parte dei omnipotentis/et sub anathemate mandans:
ne suorum cuiq lesionem inferrent. Deo et beate Ma
rie: et sancto Dionysio: et ecclesie sue sanctis patronis se
ipsum commendans: et ecclesie causam. His dictis gla
diis impiorum impetitur: sacra capitis corona preci
ditur: celebrum cum sanguine per pauimentum eccle
sie spargitur: et sic martyr domini cōsecratur Anno do
mini. M. clxxiiii. ¶ Dum ergo clerici corpus in fere
tro posuissent: et pro eo missam defunctorum incipe
rent. Angelorum chori astantes voces cantantiū inter
rumpunt: et officiū martyris inceperūt. Letabit' iustus
incohoant: et ceteri prosequuntur. Et sic martyr cū hono
re venerandus: martyris reuerentia honorifice tumula
tur. Sepultusq est in precioso tumulo auro: et gemmis
decorato in ecclesia sua signis: et miraculis clarēs innu
meris. Passus est autem. iiii. kal. Januarii.

¶ De sancto Jesse patre dauid. Capi. xiiii.

Esse siue Isai pa

ter David prophete ⁊ regis ⁊ filꝰ Obeth filii Booz: et sancte Ruth moabitide: in catalogo sanctorū patrum veteris testamēti idcirco ab hebreis ponitur: vt Josephus scribit. ex talibus ⁊ tam sanctis parētibꝰ genitus: ⁊ tanti ꝓphete pater fuisset sanctissimꝰ arbitratur. Hic de tribu Juda ciuitatis bethleem indigena fuit: qui genuit septem filios scilicet. Heliab: Aminadab: Symaba. Nathanael: Naddai: Aton: minorē quoqꝫ genuit David: qui erat rufus: ⁊ pulcher aspectu: ⁊ decora facie: qui solus ex oībus fratribus suis a spiritusancto electus est: ⁊ a Samuele ꝓpheta diuino iussu preuentus: atqꝫ ex pastorali officio ad regni gubernacula miraculose promotus: vt habetur primi Regum capi. xvj. Jesse autem patris David sepulchrum apud Bethleem mōstrari Josephꝰ qui supra com memorat.

¶ De sancto Nathan propheta. Capi. xv.

Nathan propheta

in diebus dauid spiritu prophetico claruit: et in diebus Salomonis vita excessit: qui multa prefatis regibꝰ diuinitꝰ reuelauit. David enī a domino missus de adulterio in Bersabee cōmisso redarguit: eiqꝫ proditionem ⁊ homicidiū qđ de Uria fecerat pate fecit. Et cum David compunctus se peccasse confessus est: dominū quoqꝫ peccatū suum remisisse misericorditer nunciauit: eiqꝫ penitendum indixit: et filiū ex adulterio cōceptum propter petīi suum moriturū esse predixit: vt habetur in libro Regū. ij. cap. xij. Salomoni quoqꝫ eo ꝙ deos adorasset alienos vaticinatꝰ est: vt historia scholastica tradit: ꝙ dn̄s aduersario suo: ⁊ seruo decem tribus ex regno traderet: eo ꝙ a dn̄o recessisset. Et si ꝓphetia expressa Nathan prophete conscripta nō reperitur: ꝙ tamen in quodā volumine gesta regis dauid scripserat vltimo in capitulo primi libri Paralipomenon commemoratur. Hic ꝓpheta in catalogo sanctorum Ecclesiastici. xlvij. cap. expresse ponit̄ inter alios patres veteris testamenti: quos sapiens laudare dispo nit. Hunc sanctum ⁊ precedentem regi David prophete premisit: quorum depositiōis dies reperire nequiui.

¶ De sancto David rege ⁊ ꝓpheta. Capi. xvj.

David rex israel: ⁊

propheta non solū ab Ecclesiastico cap. xlvij. ⁊ a sancto Mathathia primi Machabeorū. ij. cap. in catalogo sanctorum cōnumeratur: sed etiam ab aplis et euangelistis: et aliis doctoribus: ⁊ diuinorum voluminum scriptoribus multis sanctificatus reputatur/ qui de numero illorum patrū creditur extitisse: qui cum domino resurgētes beata etiam corporaliter immortalitate in celestibus vestiri creduntur. Hic de tribu Juda Jesse vel Isai filius ciuitate Bethleem, oriundus ex oībus fratribus suis minimus a deo electꝰ est: vt de pastore gregis dux ⁊ princeps fieret plebis: et repulso saul a domino diuina iussione a Samuele propheta in regem in unctus est. Et exinde spiritus domini a Saul discedēs in David directus est: adeo vt quandocunqꝫ Saul a maligno spiritu agitabatur: David in cythara psallente mitiꝰ ferebatur. ¶ Post hec dum philistei israel impugnarent: ⁊ habentes secum gygantem Goliam populum dei ad singulare certamen prouocarent: cunctiqꝫ gygantē impetere formidarent: solus David diuino agente presidio in funda et lapide percussit eū: ⁊ prostratū proprio gladio interemit: propter quod Saul inuidie liuore audiēs qualiter cum victoria gloriose ciuitatē esset ingressus: emulus eius factus eū oībus diebus vite sue persecutus est: ita vt David hincinde fugiente pluries vix euaserit manꝰ eius: que oīa diffuse traduntur in primo libro Regū a cap. xvj. vsqꝫ prope finem. ¶ Deinde Saul in monte Gelboe in pugna philistinorum cum Jonatha eius filio interfectis: David cōsulto domino cum Achinaā Jesraelite: et Abigail olim vxore Nabal carmeli coniugibus suis ascēdit in hebron: vbi a sola tribu Juda iunctus in regem ab eadem in regno cōstitutus est: Isboseth Saul filio super decē tribus biennio regnante. Regnauit autem David in hebron septē annis et sex mensibus. Interfecto autē Isboseth filio Saul proditorie in domo sua: ⁊ omni parentela Saul exterminata vniuerse tribus isrł venientes ad David in hebron vnxerunt eum tertio in regem super israel vniuersum: ⁊ ex tunc regnare pacifice cepit super omnem populum hebreorum. Eratqꝫ annorum quinquaginta cū regnare cepit: et quadraginta annis regnauit. In hebron septem annis: et in hierusalem. xxxiij. habuitqꝫ David filios qui nati sunt ei in hebron: vcz Amon de Achinaā Jesraelite: Chilaab de Abigail vxore Nabal: Absalon filius Macha filie ptolomei regis Gessur: Adonias filius Agith: Saphtia filius Abithal: Jetra filꝰ Egla. Hos quoqꝫ habuit qui nati sunt ei in Hierusalem: Samua: ⁊ Sobab: ⁊ Nathan: ⁊ Salomon: ⁊ Heibaal: ⁊ Elisua: ⁊ Nepheg: ⁊ Japhia: ⁊ Elisama: ⁊ Elida: ⁊ Heliphelech: habuit quoqꝫ Joab principem militie strenuum: et victoriosum: ⁊ Sadoch summum constituit sacerdotem: hierusalem quoqꝫ muniuit arce: que postmodum dicta est munitio David: que vocabatur mello. ¶ Habuit quoqꝫ David bellum cū Philisteis omnibus diebus: ⁊ percussit eos: ⁊ humiliauit pluribus victoriis obtentis: fecitqꝫ cunctas in circuitu nationes tributarias: ita vt in omnibus ad que ingrediebatur prosperrime ei succederet: quia dominus erat cum eo/ qui ⁊ regnum suum in sempiternum firmauit. Arcam etiam domini que pluribꝰ annis fuerat in Gabaa: idest in colle cariathiarim in domo Aminadab cum multitudine populorum ⁊ sacerdotum: et magna psallentium letitia transtulit in hierusalem: eamqꝫ in tabernaculo domini collocauit. ¶ Sed dum inimicos suos in circuitu per omnia contriuisset: ⁊ populum in pace posuisset: voluit edificare templum domini: lignaqꝫ sibi missa per hyram regem tyri: ⁊ alia plurima in edificium preparauit: verum diuino responso ad se facto ꝙ nō ipse/ sed filius eius nasciturus a domino preelectus: videlicet Salomon templum esset edificaturus ab opere destitit: tamen vasa aurea: ⁊ argentea: et erea non modica fabricata in ministerium domus ⁊ altaris fiendorum dimisit. ¶ Post hoc dum David per manum Joab principis militie haberet bellū contra filios Amon inimicos David: ⁊ rex post meridiem deambulās in solario vidisset in domo sua Bersabee vxorem Urie ethei se lauantem: que erat pulchritudinis elegantis: ⁊ eam adamasset: vocatam ad se cognouit illam: que statim concepit. Quod sentiens David virum eius ab exercitu reuocauit: vt partus sibi ascriberetur: ⁊ ex hoc mulier infamiam euitaret. Quē post dies aliquot ad exercitum misit scribens Joab literas proditionis de morte viri: et vt vxorem eius pacifice possideret: Uria quoqꝫ in bello defuncto David vxorem eius in domum suam introduxit: ⁊ facta est ei coniunx. Ad quem de tanto scelere redarguendum missus est a domino Nathan propheta: verumtamen quia David peccatum recognouit: et penitentiam agere proposuit: dominus sibi quantum ad ipsius internitionem peccatum remisit: vltionem tamen in mortem filii iam nati: ⁊ in alias regis persecutiones commutauit. Rex autem

autem postmodū de Bersabee genuit Salomonē: cuiq̄ sibi successurum in regno cū iuramēto matri promisit. ¶ Prima autem persecutio quam dn̄s in domo Dauid excitauit propter peccatū vxie fuit mutua interfectio filiorū. Nam cū Amon primogenitus eius Thamar vterinam sororē absalonis incepto amore diligeret: simulataq̄ infirmitate Thamar ad fratrē fouendū accessisset/ eam oppressit: moxq̄ sibi exosam abiecit. Quapropter Absalon fratrē odiens post biennium ipsum ad conuiuiū inuitans dolose occidit: ⁊ ad auum eius maternū regem Gessur aufugit: cum quo per triennū stetit. Deinde consilio ⁊ tractatu Joab diligentis Absalonē rex ipsum hierusalem reduxit: vbi ⁊ biennio mansit q̄ regis faciē non vidit. Tandē Joab interuentu eidem reconciliatus filium ad gratiam reuocauit. ¶ Secunda diuina vltio facta in Dauid fuit cōspiratio filii contra eum. Nam cū Absalon filius eius ex pulchritudine ⁊ facundia populo dilectus aspiraret ad regnum: mira sagacitate solicitare cepit corda virorū ⁊ populum sibi attrahere: intantum vt post annos quatuor reuersionis sue recedens de hierusalem cum licentia patris pretextu soluēdi quedā vota dn̄o in hebron: vsus cōsilio Achitofelis olim cōsiliarii regis multis de pplo secū assumptis conspirauerunt cōtra regem: ⁊ congregata multitudine manu valida venit hierusalem: quem Dauid timens cum paucis fugā petiit. Et dum Absalon eū persequi decreuisset consilio Achitofelis: tandē ipsum distulit inuadendū suasus Acchusi Archita Absalonē decipere cupiente. Inter que Dauid fidelibus suis euocatis misso Joab contra Absalonem cesa multitudine expeditoribus: Absalon fugiēs suspēsus est capillis quercui inherētibus quem superueniens Joab tribus lanceis interfecit et victoriā reportauit. Dauid quoq̄ hierusalē post menses .vi. triumphator rediit. Et deinde multis habitis victoriis contra philisteos pplm feliciter gubernauit. Et dū quasi de regno gloriatus/ et de ppli numerositate superbiēs pplm oēm isrl dinumerari iussisset: indignatus dn̄s populū epidimia magna percussit. Ita q̄ fm Josephū de mane vsq̄ ad horā nonā repentina morte .lxx. milia virorū de nobilibus: ⁊ .ccc. milia de plebeis ⁊ rusticis in populo israel extincti sunt. Et cū vidisset Dauid angelum percussorē venientē hierusalē/ ⁊ dn̄m p pplo exorasset: oblato sacrificio quieuit indignatio dei: angelusq̄ manum contra hierusalem cōtinuit. Et deinde vsq̄ ad vite sue finē Dauid in pace regnauit. ¶ Dum senectute nimia frigidatus calefieri non posset: ⁊ Abisac sunamitis puella: vt ipsum calefaceret cū rege iaceret: Adonias filius Agith q̄ maior inter regis filios remanserat/ regnū ambiēs nobiliores quosq̄ ad conuiuiū inuitauit. Verū cōsilio Nathan prophete Bersabee vna secū ad regem ingressa: promissionē de regno sibi factā pro Salomone eidē cōmemorauit. Propter qd̄ Dauid Salomonē per manū Sadoch sacerdotis assistentibus sibi Banaia principe militie et Nathā propheta: ⁊ militibus Dauid in regem inungi mandauit. Quod Adonias audiens ⁊ timens fugit in tabernaculum: donec sibi Salomon fidem prestitit. Dauid autem rex Salomonem aduocans regnum sibi gubernandum commisit: ⁊ de parendo mandatis dn̄i plenius informauit: o'biq̄ dispositis cū quadraginta annis regnasset: dormiuit cū patribus suis die .iiii. kal. Januarii/ vt beatus ponit Hieronymus/ prout ⁊ ipse reperit in archiuis iudeorum. Sepultusq̄ est in ciuitate Dauid: hoc est Bethleē: licet quidā asserant eū in horto in quo dn̄s crucifixus ⁊ sepultus extitit fuisse postmodum tumulatum. Hec oīa tam in scd̄o libro regū per totū/ q̄ in tertio vsq̄ ad cap̄. ii. et in primo Paralipomenon atq̄ in historia scholastica distinctius traduntur: vbi ⁊ latiori narratione Dauid gesta particularius legenti patebunt/ his modicis de multis substantialiter et compendiose collectis. ¶ Hic gloriosus propheta domini diuino afflatus spiritu centum et quinquaginta psalmorum psalterii volumen compilauit. In quib⁹ sub dei laudib⁹ ⁊ orationib⁹ sacris incarnat. ōis ⁊ passionis ac resurrectionis ceterorumq̄ beneficiorū. Christi mysteria non tam prophetie oraculo futura predixit/ quam euangelico stilo quasi iam gesta contexuit. Qui liber inter cuncta diuine scripture volumina vti sacramentorum noui testamenti secundus: ⁊ et laudum diuinarum hymnidicus: in officiis ab ecclesia frequentatur. Nam et eosdem psalmos diuersis temporibus ⁊ modis ipse dauid conditor nedum coram arca domini sepissime cecinit: verumetiam per cantores quos in domo dei ad celebrandum posuit/ deputatis diebus cantari constituit. Quem quidē librū deuotissimū heroico carmine in hebrea lingua: ⁊ vt tradit Hieronymus compilatum primo a septuaginta interpretibus de hebraico in grecum translatum: idem Hieronymus de greco interpretatus est in latinū: qd̄ hodie dr̄ psalteriū Romanum: eo q̄ in Romanana vrbe ecclesia eo vtit̄. Qd̄ postea prefatus doctor in aliquibus emendauit: ⁊ illud emandatum cantari cepit in ecclesia gallicana. Dum tamen postea in vtroq̄ comperisset defectus notabiles hebraicum psalteriū de hebreo verbotenus ⁊ immediate transtulit in latinum: quo licet alicubi clerici non vtantur/ ab eis tn̄ qui linguam nouerūt hebraicam vt verior pre ceteris approbatur.

¶ De sancto Dauid monacho ⁊ confessore. Cap. xvii.

Dauid monach⁹ fuit primo magnus latro in partibus Hermopolis: qui oēs transeuntes predabatur habens secū triginta consocios. Tandē compunct⁹ ad monasteriū accessit: ⁊ se monachum fieri postulauit. Quē dum abbas et fratres recusarent cum iam senē viderent: ⁊ et qualis fuerat agnoscentes: cōminatus est illis q̄ nisi eū susciperent monachū/ cum exciperēt predatorē ⁊ inimicū: ita vt cū sociis suis illuc rediens oēs iugularet: et monasterium euerteret. Sicq̄ receptus ⁊ monachus factus in summa abstinētia ⁊ humilitate viuebat: oēsq̄ fratres numero .lxx. operantes iuuabat. Cui die quodam in cella sedenti angelus apparēs nunciauit ei omnia peccata sua dimissa. Quod dū ille se credere nolle r̄ndisset q̄ tā immania: ⁊ tot scelera deus sibi tā cito dimisisset: angelus eidē subiunxit q̄ eodē signo deus ipsū: ⁊ propter incredulitatē perculeret quo percussus fuerat Zacharias: vt scilicet ex illo die semper mutus existeret: quo signo disceret oīa possibilia apud deū. Cūq̄ de hoc ille eē quereret: maxime q: mut⁹ existens psallere vel orare non posset: angel⁹ ei dixit q̄ ex tunc extra psalmos ⁊ dei laudes omnino lingua eius liganda foret. Ex quo die officium quidē dicebat: ⁊ orandi potestatē habebat: aliud vero verbum omnino proferre non poterat: qui in eius sanctitatis testimonio pluribus claruit signis. Hec in vitis patrum.

¶ De sancto Trophino ep̄o. Cap. xviii.

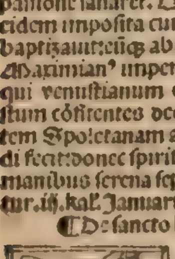
Trophinus episcopus ⁊ cōfessor discipul⁹ apostolorū Petri et Pauli/ cuius meminit Paulus apls scribēs ad Thimotheum: ⁊ ab eodē apostolo episcopus ordinatus ciuitati Arelaten. ad predicandum Christi euāgelium primus directus. Ex cuius fonte vt papa Zosimus scribit: tota gallia fidei riuulos accepit. Qui doctrina ⁊ miraculis clarus quieuit in pace .iiii. kalen. Januarii. Quo etiā tempore sanctus Crescenti⁹ eius Pauli discipulus viennam perueniens: ibiq̄ miraculis claruit.

¶ De sanctis Sabino et sociis martyribus. Capitulum .xix.

Sabinus episcopus cum exuperantio et Marcello diaconibus et venustiano cum uxore et filiis passi sunt apud assisium ciuitatem tempore Maximiani imperatoris. Qui beatus episcopus cum duobus diaconibus suis exuperantio et Marcello a venustiano Augustali Tuscie in ciuitate assisina tentus: dum ad sacrificia suaderetur: petijt sibi deos presidis presentari: vt eis immolaret. Ille vero statuam iouis ex precioso corallio sibi adduci fecit. Quam sanctus in terram elidens confregit. Propter quod iussu venustiani manus eius precise sunt. Deinde duos diacones fecit in equuleo leuari: diuersisque fustibus cedi et latera eorum vnguibus radi: et ignem subterponi. Tunc ambo spiritum emiserunt. Quorum corpora in fluuium iactata a piscatoribus presbyteris collecta iuxta viam sepulta sunt. Sabinus vero in carcere clausus: nocte a serena matrona fouebatur: que manus eius truncas pro reliquijs reseruabat. Cuius et nepotem cecum illuminauit: quo miraculo quingenti gentilium ad christum conuersi sunt. Post hoc dum venustianus preses oculis grauiter langueret: Sabinum ad se adductum cum honore rogabat: vt sicut nepotem serene illuminauerat: sic et se ab oculorum passione sanaret. Quem sanctus Sabinus penitentia eidem imposita cum vxore et duobus filijs conuertit: et baptizauit: eumque ab infirmitate liberauit. Hoc audiens Maximianus imperator misit illuc lucium tribunum qui venustianum cum vxore/ et duobus filijs Christum confitentes decollauit: Sabinum vero ad ciuitatem Spoletanam addductum tam diu plumbatis cedi fecit: donec spiritum exhalaret. Cuius corpus vna cum manibus serena sepeliuit. Horum omnium passio colitur .iij. kal. Januarij.

¶ De sancto liberale episcopo et martyre. Cap. xx.

Liberalis episcopus Cannensis que ciuitas est apulie passus est sub Adriano imperatore: Quem pater eius Romanus nobilis senator eleutherius nomine decedens commendauit euanthie vxori sue. Illa vero Christiana puerum cuidam sancto episcopo tradidit sacris literis imbuendum. Episcopus vero liberalem eruditum cum esset annorum .xvj. ad diaconatum/ deinde annorum .xviij. ad sacerdotium promouit. Et cum multis iam signis clareret eundem annorum .xx. ciuitatis Cannensis episcopum ordinauit ad populi preces. Imperator vero veniens Romam audita liberalis fama misso felice comite ad Cannensem ciuitatem iussit eum sibi Romam adduci. Sanctus vero felicem ad deum conuertit: et veniens secum Romam in via baptizauit. Presentatus igitur Adriano/ dum christum libere confiteretur super lectum ereum extensus igne supposito/ cum sic per horam mansisset: imperator eum solui precepit. Et videns ipsum immobilem in craticula oleo peruncta: prunisque subteritratis eum poni fecit: statimque ignis diuinitus extinctus est: et craticula tepefacta. Deinde missus in sartaginem oleo plenam et adipe liquefactis: quasi in rore permansit. Tunc de consilio cerberi prefecti imperator ipsum in furnum accensum misit sudibus ferreis circumpositis: et oleo superinfuso. Et cum permansisset illesus cerberus conuersus est ad deum: quem imperator in eodem clibano mitti fecit: qui et ipse permansit illesus. Imperator vero cerberum decollari mandauit: cui vnda sanguinis pro baptismate fuit: liberalis vero diebus pluribus in custodia detentus inde eductus mittitur in amphitheatrum laxata sibi leena: que sancti pedibus prouoluta eum omnino non tetigit. Inde dimissus est sibi leo ferocissimus: qui et ipse eum non tangens circumplexus est sanctum: propter quod multi paganorum in domino crediderunt. Et alijs quidem hec magicis artibus ascribentibus/ alijs christi virtuti: orta seditione: plusquam quingenti gentilium interfecti sunt. Quod audiens imperator eum gladio animaduerti iussit. Mater vero euanthia que ipsum Rome secuta fuerat dum super corpus filij rueret deprehensa ab imperatore ex esset Christiana: ab eodem in confessione fidei et ipsa pariter decollatur. Quorum corpora ciues Cannenses ad suam ciuitatem transtulerunt: et ibidem honorifice condiderunt: passi sunt autem .iij. kal. Januarij.

¶ De sancto Felice papa .iij. et confessore. Capit. xxj.

Felix papa et confessor: huius nominis tertius in episcopatu successit Simplicio pape: qui Felix fuit natione Romanus ex patre Felice presbytero de regione Fasciole/ et sedit annis .viij. mensibus .xj. diebus .xvij. Hic fecit Basilicam sancti Agapiti iuxta Basilicam sancti Laurentij. Hic constituit ecclesias ab episcopo consecrandas: et quod accusato dede sunt inducie: vt ad respondendum preparare se possit. Et quod accusatores et iudices tales esse debeant quod omni careant suspitione. Sub huius episcopatu venit relatio de grecia Petrum Alexandrinum presbyterum propter heresim damnatum ab achacio Constantinopolitano episcopo reuocatum. Qui papa facto concilio damnauit achacium cum petro. Post annos iterum tres venit relatio ab imperatore Zenone/ vt penitens rediret achacius. Papa vero misit misenum et vitalem episcopos: vt si inuenirent complices petri achacium iterum damnarent eos: si non offerrent libellum penitentie. Corrupti sunt autem pecunia supradicti episcopi: et non fecerunt secundum preceptum sedis apostolice. Tunc Felix fecit discussionem: et inuenit ambos episcopos pecunia corruptos: et eiecit eos a communione vna cum achacio/ et Petro. Hoc factum est tempore Odouacri regis. Hic fecit ordinationes duas per mensem Decembris/ presbyteros .xxviij. diacones .v. episcopos per diuersa loca numero .xxxj. qui sepultus est in Basilica beati Pauli apostoli .iij. Kalen. Januarij tempore Zenonis imperatoris. Et cessauit episcopatus dies quinque.

¶ De sancto Siluestro papa et confessore. Cap. xxij.

Siluester Papa huius nominis primus natione Romanus ex patre Ruffino Melchiadis pape successor: sedit annis viginti tribus: mensibus vndecim. Hic a matre Iustina christiana post patris obitum traditus est Cyrino presbytero/ a quo sacris literis eruditus: et ipse presbyter ordinatus: hospitalitatem summopere exercebat: vnde et Timotheum christianum ab Antiochia venientem hospitio suscepit. ¶ Qui post annum predicans christum martyrium passus est: vt dicetur in eius passione .ij. kal. Septembris: Sed dum Tarquinius prefectus qui Timotheum occiderat/ eius diuitias a Siluestro ipsius hospite requireret: postquam Siluestrum huius facti nescium comperit: eum sacrificare precepit: et immolare renuente cedi fecit: et in carcerem trudens comminans eidem omnia genera tormentorum. Quem Siluester in ipsa nocte moriturum predixit: quod et factum est. Nam dum Tarquinius cenaret/ os piscis in eius gutture versatum ipsum nocte media suffocauit: et Siluester mane a populo de carcere liberatur. Verum dum persecutione Constantini imperatoris adhuc gentilis Mel-

chiades papa per martyriũ ad Christũ migrasset: Sil-
uester presbyter q̃uis diu renitens ab oĩ clero et popu-
lo in summũ pontificẽ electus est: qui fide feruentissi-
mus/⁊ sapiẽtia ac cõsilio clarus: charitate diuitius etiã
a gẽtilibus amabat. Hic omniũ orphanorũ: viduarũ: ⁊
pauperũ noĩa in matricula habebat: ⁊ oĩbus necessaria
prouidebat. Constituit quartam et sextã ferias: ⁊ sabba
tum ieiunijs obseruandas: quintã vero feriã quasi dñi-
cam celebrandam. ¶ Grecisq̃ dicentibus xpianis sab-
bati potius q̃ quintã feriã celebrãdam. Rñdit Silue-
ster hoc fieri non debere: ⁊ q̃ est traditionis aplice: et q̃
dñice debetur cõpassio sepulture: quinte vero ferie di-
gnitatẽ ostendit: q̃ eo die dñs celos ascendit: ⁊ sacramẽ
tũ eucharistie instituit: ⁊ ecclesia chrisma cõficit. ¶ Dũ
autẽ Constantinus imperator xpianos persequeretur:
in incurabilẽ cecidit plagam lepre. Cui pontifices ido-
lorũ deorũ responso cõsuluerũt: vt tribus milibus infan
tibus adductis Romam eorũ sanguine piscina repleta
tur: in quem calidum imperator balneãdus descendẽs
a lepra protinus mundaret: quod ⁊ decretum est. Egre
diente autẽ Constantino ad locũ vbi balneũ parari de-
bebat/infantiũ occidendorũ matres puerorum ei ob-
uiã: que resolutis crinib⁹ miserabiliter vlulabant. Qd
videns imperator abhorruit facinus: ⁊ iussit stare car-
rucam: ⁊ erigens se facundissima oratione populũ allo-
cutus est. Ostendens qualiter dignitas imperij Roma
ni de fonte nascitur pietatis: que hanc etiam legem de-
dit: vt capitali sententie subderetur quicũq̃ in bello ali
quem occidisset infantẽ: quod amplius Augustũ adim-
plere decebat: multisq̃ rationibus persuasit a tanto om-
nimode facinore desistendum. Et dum in eius laudem
populus dictum principis approbans acclamasset: ma
trib⁹ pueros cũ multis donis restituit: ipse vero ad pa-
latiũ redijt. Nocte igitur insequente eidem beatus Pe-
tr⁹/⁊ Paulus apli in somnis astiterũt: ⁊ q̃ innocentis
sanguinis effusionem exhorruerat: se sibi missos a dño
dicunt dare imperatori recuperande cõsiliũ sanitatis:
admonentes vt Siluestrũ vrbis Rome epm: qui perse-
cutiones suas fugiẽs in montẽ Soractẽ cũ suis clericis
latitat/ad se introducat: qui sibi piscinã pietatis osten-
deret: ex qua lotus ⁊ mundus a lepra pariter ascendet. In
cuius beneficij vicissitudinẽ xpo credens idolorũ tem-
pla destruat: ⁊ ecclesias erigens: deinde vere fidei cultor
existat. Euigilãs Constãtinus pro Siluestro ad montẽ
Soractẽ misit. Qui videns milites credidit se ad marty-
riũ euocari: ⁊ socios hortãs cum suis presbyteris et cle-
ricis ad imperatorẽ accessit: cui assurgens cũ gratanter
recepit: ⁊ Siluestroq̃ resalutat⁹ narrauit ei sui somnij
visionem: ⁊ percũctãti vero qui essent illi dij qui sibi ap-
paruerant: qui vocantur Petrus/⁊ Paulus/Siluester
rñdit illos esse xpi apostolos: ⁊ nõ deos: ⁊ ad preces im-
peratoris misso diacono apostolorũ imagines presenta
ri fecit. Quas vt imperator aspexit: illos esse qui sibi ap-
paruerant exclamauit: nec iã differẽdam pietatis pisci-
nam in qua lotus posset a lepra mundari: cum sanctus
Siluester piscinã hãc baptisma sacrũ exposuit: ⁊ impe-
ratorẽ de xpi fide diligẽter instruxit: ⁊ cathecuminũ fecit:
⁊ biduanum sexte ferie ⁊ sabbati ieiuniũ ei indixit: ⁊ vt
carceres aperiret commonuit. Vespere ergo sabbati in
palatio Lateraň. intra Thermas imperatoris balneũ
iussit preparari: ⁊ fontẽ benedixit: Constantinũq̃ vesti-
bus exutum firmiter credentem in aquam demersit et
baptisauit: vbi et mirabilis emicuit splendor lucis: sic-
q̃ Cõstantinus a lepra mentis ⁊ corporis de fonte mũ-
dus ascendẽs/xpm se vidisse testatus est: qui prima sui
baptismi die hãc legem dedit: vt xps tanq̃ verus deus
ab omni vrbe Romana coleret. Deinde per duodecim
dies subsequẽtes singulis diebus singulas promulit leges
in fauorẽ xpiane fidei et ecclesiastice libertatis: de qui-
bus in ei⁹ historia tractabit. xij. kal. Junij. ¶ Post hoc
edificatis Basilicis saluatoris iuxta suũ Lateraň. pala-
tium: ⁊ apostolorũ Petri/⁊ Pauli Lateraň. palatiũ pa-
pe concessit: Romanã ecclesiã cunctarum ecclesiarum
matrẽ ecclesie cõstituit: ⁊ sedẽ apostolicam multis insi-
gnibus: ⁊ priuilegijs decorauit: multasq̃ in vrbe eccle-
sias fabricauit. ¶ Hec postq̃ Helena Constantini mater
bithynie cõsistens audiuit: per lrãs laudat filiũ de reli-
cta cultura idolorum: sed ipsum increpat: q̃ relicto deo
iudeorũ in crucifixum holem credat. Rescribit august⁹
vt ad se venĩẽs iudeorũ magistros adducat: vt ex dispu
tatione mutua appareat fides vera: duxit igitur Helena
cxl. doctissimos iudeorũ: inter quos erant. xij. sapientia
pre ceteris rutilantes. Qui ad disputandũ corã impera
tore cum Siluestro cõuenerũt statutis duobus philo-
sophis gentilibus sapientissimis: ⁊ iustissimis Cratone
⁊ Zenophilo: ad quos tanq̃ iudices partium pertineret
sñia dicendorũ. Noĩa aũt sapientũ iudeorum sunt hec:
Abiathar: Jonathas: Godolias: Anna: Doeth: Chusi:
Beniamin: Aroel: Jubal: Athan: Sileon: Zambri. Cum
quibus Siluester solus disputans fidẽ xpi euidentissi-
mis rõnibus cõprobauit: ⁊ ex sñia iudicum iudeos mi-
rabiliter cõfutauit. Et dũ de mutuo cõsensu partiũ ad
miraculorum experientiã ventũ esset: vltim⁹ ex iudeo-
rum sapiẽtibus Zambri qui erat magus: iactauit se no
men ineffabile dei scire: cuius virtutẽ audire non valet
aliquod animal/quin cõtinuo moriatur. Et cum ad-
ductus fuisset Taurus ferocissim⁹ vix in centũ hoibus
tractus: statim vt Zambri in aure tauri verbũ protulit:
taurus mugiẽs/euectisq̃ oculis expirauit. Judeis ergo
Siluestro insultantibus sanctus hoc nomẽ nõ dei/sed
demonis esse ostendit: cuius prolatione viuẽtes morti-
ficant/ex eo q̃ nomẽ veri dei virtutem habet etiã mor-
tuos suscitandi. Cũq̃ Zambri ad taurum suscitandũ a
iudicibus vrgeretur: ⁊ ille cõtra tauri suscitationẽ vir-
tute iesu xpi si posset/referret: seq̃ cũ suis crediturum
exinde pmitteret: Siluester oratione premissa xpi noĩe
inuocato nõ solũ taurum mortuũ excitauit: quinetiam
de ferocissimo mansuetissimum reinisit. Sicq̃ reginã/
⁊ iudeos ac iudices: ⁊ multos de populo ad fidẽ xpi cõ-
uertit. ¶ Post hoc dum ad imperatoris aures venisset
draconẽ in fouea quadã latere: qui ex quo ipse fidẽ xpi
receperat: operante diabolo plusq̃. ccc. solo flatu pere-
merat: ⁊ imperator hoc sancto pontifici retulisset. Ille
ad dñm orauit: ⁊ se draconẽ alligaturũ obtulit. Cui bea
tus Petr⁹ apparuit: ⁊ vt secur⁹ ad draconẽ descenderet
imperauit: ac vt ipsius os filo ligaret in xpi noĩe mo-
nuit. Descẽdẽs ergo Siluester in foueã duob⁹ solũ psby
teris assumptis p cẽtũ quinquaginta gradus duas se-
cum ferẽs laternas ibi draconis sibilantis os vt ei ius-
sum fuerat alligauit: ⁊ vsq̃ ad diem iudicij ibidẽ inclu-
sit. Et ascendens duos magos reperit: qui eum secuti
fuerant: vt viderẽt quid ageret/ne populũ decipere pos
set: quos draconis flatu fetido pene mortuos secũ edu-
xit incolumes atq̃ sanos. ¶ Deinde Constantinus im
perator Romanã prouinciã cum tota vrbe dei ecclesie
donauit: ⁊ Byzantiũ mutato noĩe Cõstãtinopolis reedi
ficauit: illucq̃ imperiũ trãstulit. Et beat⁹ Siluester in
vrbe remãsit. ¶ Hui⁹ p̃cepto assentiẽte imperatore Cõ
stãtino ⁊ presidẽte cõcilio in Nicea Bythinie ciuitate ce-
lebrata est prima synodus. cccxviij. patrũ q̃ fidẽ catholi
cam exposuerũt: ⁊ multa decreta ɔstituerũt. In quo cõ-
cilio Siluester epũ Osio epo Cordubeň. ⁊ Victori Abi-
taleň. vices apostolicas commisit: vbi et damnati sunt
Arrius: ⁊ Pothinius: ⁊ Sabellius heretici: ⁊ eorum se-
quaces. In vrbe vero Roma cum auxilio Augusti cele-
brauit ipse consilium. cc. episcoporum vbi eosdem he-
reticos damnauit. ¶ Hic constituit chrisma ab episco-
po confici: ⁊ vt episcopus baptizatum consignet pro-
pter hereticam suasionem: et vt baptizatum statim et
a fonte leuatum liniat chrismate presbyter in verti-
ce propter mortis periculum. Constituit etiam vt nul-
lus laicus clerico crimen audeat inferre: ⁊ vt Roma-
nus presul a nullo iudicetur: ⁊ vt presbyter nõ ɔdemnet
nisi sub. xl. testiũ certa cõprobatiõe. Et vt in nouis ordi

nis maiorē nullus possit accusare: et vt clericus ante laicos nō iudicet: et vt nullus clericus ꝓpter causam quālibet in curiam introiret nisi in ecclesia tantum. ¶ Hic constituit vt diaconi dalmaticis vterentur: et vt sacrificiū altaris non in serico neq̃ in panno tincto nisi tātū in lintheo terreno procreato: et mundo celebretur / sicut ⁊ corpus dñi nostri in sindone munda sepultū est. Constituit etiam vt si q̄s desiderasset in ecclesia militare vel proficere: vt esset lector dies .xx. exorcista .xl. acolit⁹ annos .iij. subdiaconus annos .v. diaconus .vij. presbyter annos .iij. ꝓbatus: et sic in epm̄ cōsecraret̃. Cōstituit insuper vt si quis mortis reus ad ecclesiā cōfugeret iudicium mortis euadat: et alias multas constitutiones decreuit. Qui post opera multa laudabilia quieuit in pace .ij. kal. Januarij imperāte Constantino circa annum dñi .cccxc. sepultusq̃ est Rome iuxta palatium Octauiani in loco qui dr̃ ad caput: et cessauit ep̄at⁹ dies .xv.

¶ De sctō Barbatiano presbytero ⁊ ꝯfessore. Cap. xxiij.

Barbatian⁹ p̄sbyter cū Timotheo presbytero de Antiochia venit Romā: q̄ sanātes egrotos multa miracula ꝓpabant. Quorum famā audiēs galla placidia Augusta que tunc cū filio suo Valētiniano impatore Rauenne residebat: cū eodē principe venit Romā ad predictos dei famulos visitandos. Honorio altero imperatore eiusdē filio tūc mediolani degente Dum ergo regina Romā puenisset: inuenit Timotheum presbyterum ad xp̄m migrasse. Barbatianus vero in cimiterio sancti Calixti morabat̃ occulte ieiunijs ⁊ orationibus intētus. Qui ab Augusta requisitus et cognitus / rogatus est ab ea: vt quādā eius ancillam oculorū grauē languorē patientē sanaret. Cui ille sudariū suū misit: cuiusq̃ cōtactu oculi ancille sanati sunt. Deinde gallogenē quendā imperatoris famulū qui de scala cadens pedē cōtriuerat liberauit. Theodorū quendam cecū illuminauit: ⁊ alia plura miracula fecit. Quē multis precib⁹ Augusta galla: et filius eius Valētinianus impator secū Rauennā duxerūt: vbi iuxta palatiū edificauit ecclesiā sancti Joannis baptiste: et cenobiū monachorum construxit. Sed dum regina ecclesiā sancti Joannis euāgeliste a fundamētis erexisset / quā in eius noīe cōsecrari volebat: et affligeret̃ multū: eo ꝙ nullas reliquias beati apl̃i ibi ponēdas habere posset: orātibus nocte Barbatiano ⁊ regina: apparuit sctō dei btūs euāgelista altare thurificās: sanctusq̃ presbyter reginā que aliquātulū dormitauerat excitauit: que etiā euāgelistā cōspiciens dū propius festinasset: vt pedes ei⁹ teneret: ipse disparuit: vnū tñ ex sandalibus in manib⁹ Auguste reliquit: qd̄ ibidē repositū ꝓ magna reliquia ꝯseruat̃. Post hec dū Theodorā quandā nobilem a fluxu sanguinis liberasset: et ob hoc illa virū dei frequētaret: vestitus vir eius Zelotipie spū duct⁹ Barbatianū summo mane ad ecclīā tendētē occidere voluit: qui educto gladio et erecto brachio ita detētus est / ⁊ fact⁹ immobilis: ꝙ nec loq̄ potuit: nec brachiū deponere: nec inde se mouere donec clara die inuētus petīn suū excessū cōfessus est. Quieuit autē sctūs in pace .ij. kal. Januarij sepult⁹ in monasterio suo ab Augusta galla: et a sctō Petro archiepō: vbi ⁊ q̄escit miraculis choruscans.

¶ De sancta Columba virgine et martyre. Cap. xxiiij.

Colūba virgo passa est in ciuitate Senonēn. sub Aureliano imperatore q̄ apud ipsam vrbē residens virginē sibi delatam vt xp̄ianā teneri fecit: que dū sacrificare nollet / nec iuberet: iussu imperatoris adducta est ad locū publicum meretriciū: vt oībus sibi illudere volētibus exponeret̃. Ad quā dū iuuenis quidā lasciuus noīe baruchā esset ingressus: vrsa ferocissima de cauea fugiens illuc accessit: et ipsum apprehensum ad terrā strauit / intēdēs in columbā: nutibus quodāmodo interrogans quid iuberet: sed ea mādante iuuenis sine lesione dimissus cōuersus est. Vrsa vero ante ianuā se ponēs neminē ingredi dimittebat: qd̄ audiēs imperator ignē circa cellam accendi fecit. Vrsa autem iubente virgine per tectum ascendēs aufugit. Moxq̃ imber ab Aphrico veniēs ignem extinxit. Quam Aurelianus extra ciuitatem adductā decollari mandauit. Sepultaq̃ est apud Senon. .ij. kal. Januarij.

¶ De sanctis Sauiano ⁊ socijs episcopis et martyribus. Cap. xxv.

Sauian⁹: Potentian⁹ / ⁊ Altinus epi fuerūt ex septuagintaduobus discipulis xp̄i missi a beato petro aplo ad gallias p̄dicandas: vbi Sauianus primas toti⁹ galliarū ꝓuincie cōstitutus verbo ⁊ exēplo vna cum sibi adiūctis socijs populū instanter docebat: et multa miracula faciebat. Sed dum apud Senon. predicaret: tentus ab infidelibus pro xp̄i nomine decollatus est: ibiq̃ tumulatus: cui successit in episcopatu Potētian⁹: qui ⁊ ipse verbo predicationis insistēs / post modicum tēpus martyriū passus est. Corpusq̃ eius auibus et feris expositum diuina gratia intactum permanens a fidelibus recollectum vna cū Sauiani corpore sepultum est .ij. kalendas Januarij: vbi multa miracula in egrotātium membris / et obsessis a demonibus deus operabat̃. Post quos passi sunt etiam sancti Altinus / Serotinus / et Edoardus: sepulti apud martyres prelatos. Quorum omnium corpora postmodū a seulone eiusdem vrbis antistite translata sunt in beati petri Basilicā contiguam Anno domini .Dccclxvij. viij. kal. Septēbris tempore Lotharij / et Ludouici / ⁊ karoli imperatorū. Vbi audite sunt voces angelice deo gratias agētes.

¶ De sancto Odilone abbate. Cap. xxvj.

Odilo abbas cluniacen. floruit tpe Othonis .iij. cui⁹ vitā scripsit Hugo cluniacen. q̄ in aluernia natus militis fili⁹ / adhuc infans olim membrorū impos ex egritudine fact⁹ incedere nequibat. Dū autē die quadā nutricalis intēta cū iuxta ianuā eccl̄ie btē virginis reliq̄sset: puer quasi diuino instinctu manibus ⁊ pedibus reptās ecclesiā intrauit: altare petijt: et se studens erigere aram cōtingens sanitatē mox recepit. Igit̃ in adolescentia sua primo fact⁹ est clericus eccl̄ie sancti Juliani martyris in aluernia: dehinc sub sctō Maiolo abbate Cluniacen. monachus effectus in sancta cōuersatione quadriennio viuens defuncto maiolo abbas a monachis electus est. Qui inter cetera eius sanctitatis insignia: nulla cura vel solicitudine potuit prohiberi: quin quotidie celebraret: vnde in extremis positus adraldū monachum fecit calculare quot missas celebrasset .lvj. annis quibus monasterium rexerat: quasi de his a domino iuxta numerum precium recepturus. Pauperibus compatiens manu largissima tribuebat: vt etiā famis tēpore sacra vasa: et coronas ab imperatore oblatas ecclesie ⁊ distraheret: et pecuniam susceptā erogaret. Beatam quoq̃ dei genitricem in summa deuotione habebat: et vitam arctissimam obseruabat. Hic puerum cecum a natiuitate illuminauit. ¶ Dum in .xl. ad mene

sam ederet panem cineribus inuolutum: aquam a ministro in potum pecijt: allecque obtulit. Et dum sanctus vini saporem gustasset: ministrum quod sibi vinum porrexisset redarguit. Iterumque aquam sibi de fonte allatam in vinum conuersam gustando cognouit. ¶ Apud ticenum latro velamen altaris eius furatus vendere ipsum nullatenus in foro potuit: et rediens manum aridam repente sensit: furtumque reportans et veniam petens oratione sancti sanitatem meruit. ¶ Dum odilo ticenum festinaret: flumen intumescens quod cuncti vadare timebant sine lesione cum suis transiuit: quod dum quidam alij attentarent vix euaserunt. Sequenti nocte apud quendam hospitatus est: vbi lucerna accensa vento extinguitur: et dum vir ille odilonem inuocasset: celesti luce tota nocte domus illustratur. ¶ Veniens autem ad monasterium sancti Marcelli martyris fluuium inundantem mirabiliter impetuosum cum omnibus transuadauit: et ceteris vsque ad femora madefactis: quod etiam preter naturam fuit: aqua sibi adhuc maiori miraculo vix vsque ad talos attigit. ¶ In monasterio sancti Martini apud stratam publicam receptus cum non copiam ad vescendum exceptis piscibus haberet: pisces modicos allatos benedixit: et iussit apponi. Et cum essent multi discumbentes omnes inde abundanter refecti sunt: et adhuc plurima superfuerunt. ¶ Rome etiam degens apud monasterium dei genitricis quod est in monte auentino dum vinum sibi et socijs habile defuisset: vasculum melioris vini sibi oblatum est. de quo omnibus abundanter infuso cunctis ad sufficientiam fuit: adeo vt nihil alicui defuerit neque superfuerit. ¶ Apud Taurinum quidam febricitans dum aquam lotionis manuum Odilonis collectam gustasset continuo a febre liberatus est. ¶ In monte Joziani pauperibus peregrinis sitientibus obuians vinum modicum quod in flascone habebat propinari iussit: et omnibus potu satiatis: vas postmodum plenum repertum fuit. ¶ Imperator Henricus cuppam vitream Damasceno opere pulcherrime depictam sibi presentandam misit: quam dum fratres mirarentur nuncio adhuc presente de manu vnius casu cecidit: et confracta est. Odilo igitur timens ne ex hoc imperator contra fratrem indignaretur: fragmenta collegit: et oratione fusa cuppam reintegrauit. Hic primus diuina reuelatione festum commemorationis defunctorum post festiuitatem omnium sanctorum celebrauit: et toti suo ordini celebrandum induxit. ¶ Benedictus papa decimus qui cum multo honore Rome susceperat defunctus apparuit Joanni episcopo portuensi dicens quod eterne pene damnatus esset/ nisi Odilonis merita et orationes obstitissent. Sed tamen dudum in purgatorio cruciatus/ sperabat eius precibus ad paradisum transire. Que dum Joannes episcopus abbati intimasset: odilo pro benedicto papa per seipsum orauit: et cunctis fratribus ordinis idem imposuit. Et post dies modicos Eldeberto monacho papa Benedictus apparuit nimium fulgens: et maximo cetu mirabiliter resplendente associatus. Qui odilonis monasterium ingressus/ eidem gratias egit asserens se ipsius et eius ordinis suffragijs a penis purgatorij liberatum. ¶ Ante fere quinquennium finis vite sue graui morbo cruciatus est. Mortique proximus diabolum sibi assistentem terribiliter increpauit / cur ante se venire presumpserat: moxque malignus discessit. Sicque sacra sumpta communione Anno domini M. xlviij. etatis autem sue. lxxxvij. ordinationis vero sue. lvj. Quieuit in pace secundo kalend. Januarij. ¶ Eadem hora fratri Gregorio monacho velut stella splendens apparuit: seque ante conspectum domini beata vita gaudere nunciauit. Cuius corpus in ipsa ecclesia sepultum est miraculis clarens. ¶ Hic plures elegantes sermones composuit: qui a fratribus eius ordinis sepius per annum leguntur.

¶ De circuncisione domini nostri,
Capi. xvij.

Circunsio domini

nostri kalen. Januarij. iiij. ex causis ab ecclesia instituta videtur: videlicet propter festi natiuitatis repetitionem: propter Christi assumptam circuncisionem: propter eius sanguinis primam effusionem: propter noui nominis impositionem. ¶ Primo ergo celebratur propter natiuitatis domini repetitionem. Nam istud festum improprie vocatur octaua natiuitatis. Nam quia Christi natiuitas tendebat ad mortem: Ideo improprie octauam habere dicitur: obitus enim sanctorum ideo octauam habent: quia ipsi tunc nascuntur ea natiuitate que est ad vitam eternam quam octaua resurrectionis significat. Eadem ratione videtur quod natiuitas virginis et Joannis baptiste improprie octauam habent. Similiter nec resurrectio domini: quia iam facta erat ipsa resurrectio in re. Sed nota quod est octaua suppletionis: venerationis: deuotionis/ et figurationis. Octaua suppletionis siue repetitionis est octaua natiuitatis/ in qua supplemus quod minus in festo factum fuerat: scilicet officium de parturiente: vnde et oratio et responsoria dici pertinent ad puerperam virginem: et officium misse in qua in quibusdam ecclesijs cantatur. Vultum tuum etc. ¶ Octaua venerationis est octaua pasche: penthecostes: natiuitatis domine nostre: et Joannis baptiste. ¶ Deuotionis vt cuiuslibet sancti possunt fieri octaue. ¶ Figurationis sunt octaue institute de sanctis/ que significant octauam future in eis resurrectionis: vt est octaua sancti Stephani: Joannis euangeliste: Laurentij et apostolorum etc. Est ergo istud festum non octaua natiuitatis proprie: sed repetitio siue suppletio illius festi. ¶ Secundo propter a Christo assumptam circuncisionem: quam Christus propter sex causas assumere voluit. ¶ Primo ratione sui sex vt veram carnem assumpsisse ostenderet vt ex hoc confunderet errorem manicheorum dicentium christum corpus fantasticum habuisse. Corpus enim fantasticum nec mutilatur: nec ex eo sanguis effunditur. ¶ Secundo ratione nostri. Nam quia secundum augustinum. Omnis christi actio nostra est instructio: ideo circuncisus est in carne: vt nos circuncidi debere monstraret in mente: et etiam exterius in opere: et sermone. Circuncisio autem nostra exterior debet esse in habitu ne sit notabilis. In sermone ne sit reprehensibilis. Et in actione ne sit contemptibilis: vt scilicet circuncidatur visus a superflua visione: auditus a superflua auditione etc. Interior autem similiter debet esse. In cogitatione vt sit sancta. In affectione vt sit pura. Et in intentione vt sit recta. Col. ij. Circuncisi estis circuncisione non manufacta in exploliatione carnis/ sed circuncisione christi. Tertio ratione iudeorum vt excusabiles non essent. Si enim circuncisus non fuisset: iudei se excusare potuissent dicentes: tu dissimilis es patribus: ideo non recipimus te. ¶ Quarto ratione demonum ne mysterium incarnationis cognoscerent. Cum enim circuncisio sit contra peccatum originale: credidit diabolus et hunc similiter peccatorem esse. Eadem ratione voluit matrem desponsatam habere: vt crederet diabolus Jesum a Joseph genitum esse. ¶ Quinto ratione perfecte iustitie adimplende. Sicut enim baptizari voluit: vt omnem iustitiam adimpleret: sic etiam circuncidi: et eandem nobis humilitatem ostenderet. ¶ Sexto ratione legis adimplende siue approbande: quomodo enim diceret: non veni soluere legem/ sed adimplere si circuncisionem respuens statim a mandati solutione cepisset: vt dicit Ambrosius. ¶ Potest addi et septima ratio quod scilicet octaua die circuncisus est: vt spiritualiter innuat quod in octaua resurrectionis ab omni pena et miseria circuncidemur. Et hoc habet denotare circuncisio que fiebat octaua die: vt quod mundi decursus sex etatibus deuoluitur: septima est morientium: octaua resurgentium: in qua per secta

erit circūcisio facta i carne nr̄a in q̄ oēs defect⁹/ ꝛ miserie ꝑcident. ¶ Cause autē q̄re circūcisio data fuit sunt sex que his versibus continētur. Cauteriū:signum:meritum:medicina figura. Exemplum sunt olim circuncisio dura. ¶ Tertio propter sanguinis xp̄i primam effusionē. ¶ Hodie enim xp̄s sanguinem suū pro nobis fundere cepit qui ipsum plures:videlicet quinqʒ vicibus ꝑ nobis effundere voluit. Primo in circuncisione:qḋ fuit nostre redemptionis initium. Scḋo in oratione:qḋ fuit nostre redemptionis desideriū. Tertio in flagellatione:qḋ fuit nostre redemptionis meritum:qꝛ liuore eius sanati sum⁹. Quarto in crucifixione:qḋ fuit nostre redēptionis preciū:tunc eīn q̄ nō rapuit exoluit. Quinto in lateris apertione:qḋ fuit nostre redemptionis sacramentum. Inde enim exiuit sanguis ꝛ aqua:qḋ figurauit nos per aquam baptismi mundari debere: qḋ habet efficaciam a sanguine xp̄i. ¶ Quarto celebratur propter nominis impositionem:quia vocatum est nomen eius Jesus. ¶ Hoc autem nomē apparet mirabile in figura:in scriptura ꝛ operatura. Primo in figura:figuratum enim fuit hoc nomen in Joseph filio Jacob/ de quo dicit̄ Gen̄.xlj. quod Pharao appellauit nomē eius lingua egyptia saluatorem mundi:quod autem Jesus saluator interpretetur/ ostenditur Matth.j. Uocabis nomē eius Jesum. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorū. Joseph igitur qui saluator a Pharaone fuit appellatus:figurabat Christū qui a deo patre Jesus idest saluator est nominat⁹:vt sicut Joseph a fratribus venditus triginta argēteis:egyptū idest tenebras a tēpalis famis oppressione liberauit:ꝛ populuꝫ collecto frumento refecit. Sic Jesus saluator a iudeis emptus totidē nummis seculum istum tenebrosum a spiritualis inedie tabefactione redemit:ꝛ populū celesti pane hoc est suo sacratissimo corpore satiauit. Et sicut ille factus est dn̄s egypti:ita ꝛ Jesus factus est iudex toti⁹ seculi. ¶ Item figuratū est hoc nomē in iesu filio nun:qui alio nomine dicit̄ Josue:qḋ fuit successor moysi in populi hebreoꝝ ducatu:vt sicut ille populū dei ꝑ desertum educens eundem ad terrā promissam introducere nequiuit:qḋ successor eius iesus adimpleuit. Sic per allegoriam moyses quidē populo dei legē dedit:ipsum autē saluare non potuit:nec ad promissam terram viuentium introducere:quod iesus saluator moysi successor legis gratie lator effuso sanguine suo perfecit. Et sicut ille aperto iordanis flumine populū ad terram ꝑmissam induxit:sic ꝛ iesus iste patefacto baptismate qḋ ad literam in eodē fluuio habuit exordium in xp̄o populū suum ad eternā gloriam immisit. ¶ Item figuratum est in iesu sacerdote magno qui post captiuitatem babylonicā populum in hierusalem reducens/ templū redificauit.j. Esdre.v. Figurabat enim iesum qui est sacerdos in eternum ſm ordinem melchisedech:qui post diaboli captiuitatem populum rediniens ad hierusalem celestem que est mater nostra per suū sanguinem reportauit:ꝛ templum militātis ecclesie propter peccatū hoīs dirupte refecit. ¶ Secūdo in scriptura:hoc est ineffabile nomen dn̄i:quod grece dicitur tetragrammaton a tetra qḋ est quatuor:ꝛ grāma litera ꝛ on deus quasi deus quatuor literarum:qḋ in lamina aurea de precep⁹o sculptū:in fronte summi sacerdotis pēdebat. Et cū inter decē nomina hebraica quibus deus nominatus est nullum reperiatur.iiij.literarum quod nō sit plurium vel pauciorum:solum hoc nomen iesus in hebreo.iiij. literis inscribit̄ scilicet/ ioth/ he/ vau/ he. His enim literis nomē dei ineffabile tetragrāmaton scriptū fuit:que quatuor litere in linguam nostra sonant principium vite passionis:quasi dicatur ꝙ iste iesus est principium vite passionis: idest per passionem. Cum enim hebreorum grammatica prepositionibus careat:loco prepositionū que seruiūt accusatiuo casui ponunt genitiuum. ¶ Tertio in operatura:vnde dicit Petrus rauē nas. Hoc est nomē quod dedit cecis visum:surdis auditum:claudis cursum:sermonē mutis:vitā mortuis: totamqꝫ diaboli potestatem virtus huius nominis de obsessis corporib⁹ emigauit ꝛc. ¶ De carne autem circuncisionis domini dicitur ꝙ angelus eam Karolo magno detulit:ꝛ ipse eam Aquisgrani in ecclesia beate virginis collocauit:quam postea fertur transtulisse carosiū. Nunc autem dicitur esse Rome in capella Lateranen̄. que dicitur sancta sanctorum:vnde ibidem scriptū legitur. Circūcisa caro Christi:sandalia clara. Ac vmbilici viget hic precisio chara.

¶ De sctō Basilio ep̄o ꝛ confessore. Cap.xxviij.

Basili⁹ episcopus ꝛ doctor grecorū/ cuius vitā amphilochius iconij ep̄s scripsit de Cesarea capadocie oriundus:septennis a parētibus studijs philosophie traditus:studuit apud athenas cū gregorio nazianzeno et Juliano:ꝛ Libanio in doctrinis grecis. Cumqꝫ in scripturis illis ad sensum suū creatorē inuenire non posset:eadem nocte orā ꝛ quidam splendor illuxit:et induxit eum ad perlustrandam totius religionis scripturam. Profectusqꝫ in egyptū sacrarum literarū studio se exercitans iam mente xp̄ianus/ reuersus in greciam multis philosophis viam salutis ostendit. Inter quos Eubolum preceptorem suum disputantem redarguit. Cuꝫ quo triduo sine cibo continue permanens:secūqꝫ de diuinis conferens eum conuertit. Qui omnibus suis pro Christo erogatis venerunt Antiochiam:vbi ꝛ Libanio sophiste ꝛ discipulis eius Christum predicauerunt. Inde venētes hierlm ab ep̄o Maximino baptismum petierunt:qui eos secum duxit ad iordanem. Dumqꝫ Basilius signum fidei a deo peteret:venit super eos lux immensa sicut fulgur:ꝛ columba ex fulgure descēdens turbauit aquam ꝛ eos lauit. Ibiqꝫ baptizati antiochiam reuersi sunt vbi sub Meletio ep̄o Basilius diaconus ordinatur. Deinde venerūt Cesaream:vbi Eusebio ep̄o diuinitus reuelatur Basilium sibi in ep̄atu successurum: qḋ non multo post eo decedente factum est. ¶ Quante sanctitatis extiterit iste sanctus effrem eremite in visu monstratum est:vidit enim in extasi positus columnaꝫ ignis caput cuius ad celum pertingebat:ꝛ vocem desuper audiuit ꝙ talis esset magnus Basilius:veniens ergo ad ciuitatem die Epyphanie vt tantum virum videret:eū ipsum conspexisset in pontificali apparatu et comitiua clericorū venerabiliter procedentem: despexit eum admirans hominem tanto honore:ꝛ constipatiōe positum esse columnam ignis. Quod Basilius per spiritū cognoscens eū ad se accersiuit:de cogitatiōe redarguit:viditqꝫ effrem linguam igneam loquētem per os eius:ꝛ compunctus veniā petijt. Cūqꝫ ab eo petiuisset quatenus vt grece loqueretur:quam linguam penitus ignorabat sibi a deo impetraret:quis difficile videret: Basili⁹ pro eo orauit:ꝛ cōfestim grece loqͥ cepit. ¶ Eremita quidam alius pōtificaliter procedentem Basiliuꝫ contempsit:arbitrans ꝙ in tali pompa plurimū delectaretur. Cui de celo vox facta est ꝙ ipse magis peccabat ex delectatione quam habebat in palpando caudā catte sue ꝙ Basilius in omni apparatu suo. ¶ Ualerius imperator fautor arrianorum ecclesiā quandā catholicis ablatam contulerat arrianis:ad quē vir sanctus accessit:ꝛ ipsum de eius iniquitate magnanimiter redarguere cepit. Cuius post multa verba imperator concessit:vt amore catholicorū remoto ipse ſm iustitiā inter partes sententiā ferret. Episcopus vero conuocatis partib⁹ iussit:vt fores ecclesie clauderentur:ꝛ vtriusqꝫ partis sigillo munirentur:ꝛ ad quoꝝ orationes aperirent̄ sua esset. Qḋ cū oīb⁹ placuisset:orantib⁹ arrianis per triduū ianue semper eedem clause mālerunt. Tūc Basilius processione ordinata venit ad ecclesiam:ꝛ

et facta oratione leui tactu baculo suo fores tetigit dicēs: tollite portas principes vestras &c. Et cōtinuo apertis ianuis/reddita est ecclesia catholicis. Cum imperator Basiliū nec muneribus: nec precibus: nec comminationibus corrumpere posset: vt dicitur in tripartita histo ria: dum sententiam de ipsius exilio scribere vellet: fractis tribus calamis successiue ipse tremorem magnum incurrit: et sic chartā fregit: et a scribenda sententia desti tit. ¶ Nobilis quidā noīe heraclius filiā eius vnicā deo vouerat: in cuius amorē instigāte diabolo vnus ex seruis exarsit: et impossibile videns: vt ad amplexus filie dūi sui posset accedere: cuidam mago pecuniā magnā promisit: si taliter ageret: q puella sibi cōsensum preberet. Qui scriptā epłam ad diabolū iuueni tradidit: et vt nocte inter sepulchra gentiliū accederet monuit: et demones vocaret: atq chartā in aere exaltaret: et sic demonibus sibi apparētibus obediret. Que dū iuuenis perfecisset: adest princeps ten. brarū cū multitudine demoniorū: et lecta epła iuuenē interrogat: si xpm negare paratus erat. Qui dum xpo et xpiane fidei abrenunciasset: et abnegationis sue chirographum diabolo tradidisset: princeps demoniorum ipsos fornicationis ad puellam misit in amorem iuuenis inflāmandā. Que dudū vexata miserabiliter clamare cepit: et patri dicere: q aut ipsam seruo in cōiugem traderet: aut seipsam occideret. Pater igitur anxius et filiā perdere dubitās: de consilio amicorum ipsam seruo suo manumisso in vxorē dedit: et maximā dotem concessit. Et dum dudū insimul permanerēt/aduertit vxor q vir suus nec se signabat: nec ecclesiā introibat. Et dum hui⁹ causam solicite p dies plurimos requisisset: q̄uis dudū sibi veritatem negasset: eidē tandē cuncta que sibi contigerant enarrauit: et puella superinde Basiliū cōsulendum abijt. Qui puerū vocans: et oia ab eo audiēs: interrogauit si ad xpm redire vellet. Cui ille rńdit: q vellet libēter: sed nō poterat: q abnegationis sue chirographū diabolo fecerat. At sanctus eū in dño confortauit: et cruce signatū per triduum inclusit: postea eū visitauit: qui magnas demonū infestationes se pati dicebat: eo q ipsum lapidantes chirographū sibi ostendebant. Cui ille dans escam modicam: iterum cum signauit: et inclusit: ac pro ipso iugiter deū orauit. Et post aliquos dies iterum ad eū veniens: ab eo percepit q clamores eorū a longe audiebat: eos tñ non videbat: iterumq ipsum reficiens abijt: et pro eo orauit: et die quadragesimo rediens audiuit q viderat sanctū pro se pugnantem: et diabolū vincentē. Quē Basilius educens vocato clero et pplo: et factis letanijs puerum in ecclesiā ducebat: quē demones ab alia parte trahebant. Tunc clamāte puero Basilius demones increpauit: eosq dudū conquerētes effugauit. Et dum ipse cū omni pplo in oratione perseuerassent: ecce scriptum iuuenis per aera in manibus Basilij conuolauit: quē ille iuueni ostensum lacerauit: et absolutum ac cōmunicatum: et bene instructum vxori restituit. ¶ Mulier quedā oia peccata sua in cedula scripserat: et eā Basilio dederat: supplicās vt p se oraret: vt deus sibi peccata dimitteret: et q̄ dum pro ea orasset/oia petā preter vnū grauius de charta deleta sunt. Quam Basilius ad effrem eremitā misit: vt eius oratione et peccatum illud deleri posset. Tūc effrem eam ad Basiliū tanq sanctiorē remisit: et vt veniēs festinaret admonuit eo q dubitabat an ipsum viuum inuenire posset. Rediens ergo mulier virū dei defunctū reperit: qui iam ad tumulū portabat. Et dum lamentabiliter fleret: et cedulā supra corpus defuncti posuisset: iterū eam aperuit: et peccatum deletū aspexit. ¶ Dum aūt sanctus dei egrotaret infirmitate qua et decessit: quidā probus medicus iudeus Joseph noīe cum visitabat: quē sanctus se ēuersurū preuiderat. Sz dū in extremis positus esset/Joseph ex motu pulsus et alijs indicijs quē eo die moriturū nouerat: familijs secreto nūciauit: et vt necessaria sepulture pararent cōsuluit. Qd sanctus per ipsū audiēs hoc esse futurū eo die omnino denegauit: et Joseph aliter esse impossibile cōstanter affirmauit: asserens se velle mori: nisi Basilius eo die sole occidente occumberet. Cui sanctus cum interrogasset vult mori peccator: et viuere xpo: si die sequenti vsq ad sextam horā superuiueret: qd et Joseph se facturū spondet. Beat⁹ aūt Basilius q̄uis naturaliter iam moriturus: oratione nō tñ mortis indutias q cōuaicierēt ā a xpo impetrauit: et vsq in crastinū ad horā nonā superuixit: maneq hora tertia de lecto surrexit: ad ecclesiam pprijs pedib⁹ accessit: et Joseph cōuersum baptizauit: et rediens ad lectū hora nona ipsi feliciter emisit kal. Januarij tpe imperatoris gratiani: sepultusq est in ecclesia sua. ¶ Hic cōtra eunomiū insignes elaborauit libros. De spiritusancto volumē egregiū. In exameron homilias nouē. Epłas breues: varioq tractatus. Ad eusebiās epistolā vnā cōtra hereticos. De incarnatione dñi librū vnum. Vitā Balaā et Josaphat. Contra Julianum apostatā libros fortissimos. De generib⁹ petōrū inquisitionū librū vnū. De fide catholica ad amphilociū iconij episcopū librū vnū. Scripsit etiā regulā monachorum qua vtunt armenij: et alia multa opuscula fecit.

¶ De sancta Martina virgine et martyre. Cap. xix.

Martina virgo et martyr: Rome ex patre consule nata: ibidēq sub Alexandro imperatore passa est. Que ab eo vt christiana cōprehēsa: ad Apollinis sacrificium inuitatur. Et dum orasset pars templi cū idolo cecidit: et demon per aera sicut fumus clamans euanuit. Quam Alexāder alapis cesam ab octo viris binatim sibi succedentibus vncinis ferreis attrahi fecit. Qui videtes quatuor Angelos virginē cōfortantes cōuersi sunt: pp̄ter quod et ipsi suspensi: et vngulibus lacerati: denium decollati martyriū consummauerūt. Deinde virgo xpi suspensa: et post hoc in quatuor palis extēsa gladijs conciditur: sed cesoribus subito decedētibus carceri tradit: vbi ab angelis visitata confortatur: et celesti cibo reficit. Indeq educta in tēplo artemidis statuit: et immolare cōpellit. Sed corruēte idolo et fugato demone iterū circa māmillas vngulibus lamat. Iterūq carcerat. Deinde in amphitheatrum deducta bestijs subijcit. Cuius pedib⁹ leo pcidit māsuetus. Et dum inde educta fuisset: idē leo mox eumenū Alexādri cognatū interfecit. Iterum post duos dies suspensa: et vngulis ralata: atq decaluata est: eo q virtutē maleficiorū capillis inesse putabant. Et dū in templo celi reclusa fuisset solaudolo corruente: audite sunt voces angelorū cōmunientium a paganis. Quod imperator cōperiēs ipsam extra vrbem ductam iussit decollari. Et facto maximo terremotu. cccc. gentiles cōuersi sunt. Cuius corpus Calixtus papa cum suis clericis sepeliuit kalend. Januarij.

¶ De sancto Concordio presbytero et martyre. Cap. xx.

Concordius pšbyter/et martyr passus est spoleti tpe Antonij imperatoris. Hic ex patre Gordiano xpiano Rome ortus/a sctō pio vrbis epō pšbyter ordinatus et doctus est. Qui cū via salaria habitaret apud sctm̄ Eutycetē: tēt⁹ a torquato comite Tuscie: qd versabat spoletū: xpm cōfiteret: et sacrificare nollet/carceri tradit⁹ est vbi a sanctis Eutycete et Antimo epō amicis torquati de eius cōsensu visitatus et confortatus fuit. Inde eductus equuleo suspendit et torquet. Et dū cōstanter in fide psisteret: iterū carceri mancipat: et fame triduo macerat.

Nouissime cum statue iouis eidem in ergastulo presentate thurificare renueret a duobus satellitibus ibidem decollat kal. Januarij. Sepultus in loco vbi aque plures emanant: iuxta ciuitatē spoletanam.

¶ De sancto Almachio martyre. Cap. xxj.

Almachius martyr Rome martyrium passus est. Qui cum sacrificantibus gentilibus diceret: hodie octaue dominici diei sunt: cessate a superstitionibus idolorum: iubēte vrbis prefecto captus/ et a gladiatoribus occisus est kal. Januarij/ vt dicit in martyrologio Adonis.

¶ De sctō Fulgētio epō ruspensi. Cap. xxij.

Fulgētius episcopus Ruspeñ. ex prē Fulgētio et matre marchiana nobilibus in ciuitate Toleto Hispanie nat' est. Qui grecis z latinis lrīs nō mediocriter eruditus in annis iuuenilib' a Fausto epō in exiliū relegato monachalē habitū suscepit. Hic p̄mo ab arrianis multas insidias z persecutiones perpessus/ et aliqū durissime cesus est. Deinde effect' abbas monasterij fuit: eadē arriana peste crescente ab eodē cenobio effugatus: sed auxiliāte xp̄o post tp̄s aliqđ reductus in epm Ruspeñ. elect' fuit. Qui verbo z exēplo populū suū docēs: ad defensionē catholice veritatis multa opuscula cōtra arrianā heresim cōpilauit. Propter quod ab arrianis in insula sardinie cū. lx. catholicis epīs relegat': deinū ad ecclesiā suā reuocatus: quasi per annum ante obitū suū spatiū cessit: z ad monasteriū suū rediens/ ibidē nō vt abbas: sed vt simplex monachus annū vltimum vite sue exegit. Ibiq3 plenus sanctitate humanitatis debitum soluit kal. Januarij spatus sui annoz. xxv. vite vero sue anno. lxv. Hic inter cetera vite sue artissime recolēda carnes aut vinum nulla vnq̄ necessitate: vel infirmitate gustauit. Floruit aūt tempore Gelasij pape: et Anastasij primi imperatoris. ¶ Hic diuina z humana literatura prestantissimus: aduersus faustum elegans scripsit volumen. Cōposuit tractatus et homelias multas plurimosq3 sermones. Scripsit et fabularum allegorica/ librum quem mythologiarum vocabulo intitulauit. Hec Sigisbertus.

¶ De sctō Fulgētio epō vtruculañ. Cap. xxiij.

Fulgētius episcopus vtruculañ. vir nimie sanctitatis fuit. Qui dū rex Gothoz̄ totilas ad partes suas accederet: eidem per clericos suos xenia misit: vt eius insaniā mitigaret. Que rex vt vidit/ spreuit suisq3 hostibus iussit: vt epm sub omni feritate cōstringerēt: eiusq3 examini reseruarent. ¶ Quem feroces gothi detentum circundantes: eū in vno loco stare preceperūt: sibiq3 in terra circulum designauerunt: extra quem pedem tendere nullo modo auderet. Cūq3 in sole nimio estuaret: z ec circulū exire pecuniam reterēt: repēte tonitrua z choruscationes: ac pluuia nimia eruperunt: adeo vt custodiētes eū immensitatē imbris ferre nō possent. Et cū inundatio nimia vbiq3 fieret: intra designationē circuli intra quā vir dei stetit: nec vna quidē aque gutta descendit. Quod dum regi nunciatū fuisset: que prius insatiabili furore sitiebat: postmodū reuerendissime pertractauit: z cū honore ad propria remisit. Hec Gregorius. iij. Dialo. cap. xij.

¶ De sctīs triginta martyribus. Cap. xxiiij.

Triginta milites Christiani/ Rome via apia martyrio coronati sunt. Quos diocletianus imperator simul detentos capitali sentētia cōdemnatos decollari fecit. Sicq3 coronam martyrij perceperunt kalen. Januarij.

¶ De sancto Machario abbate Alexandrino. Cap. xxv.

Machari' Alexādrinus abbas: vt habet in historia tripartita: fuit i deserto de Scythi: ad differētiam alterius Macharij egyptij/ Antonij discipuli: q̄ fuit in thebaide: de quo dicetur. xviij. kalē. Februarij. Hic descendēs de Scythi/ intrauit dormire in monumentum: vbi sepulta erāt corpora paganorū. De quoz vno sibi puluinar sub capite strauit. Demones aūt vt ipsum terrerēt vocabāt quasi mulierē ad balneū inuitātes: z alter demū sub ipso tanq̄ ex mortuo illo rñdebat: se venire nō posse: q2 peregrinū super se habebat. Macarius aūt in nullo territus corpus tundebat dicens: q̄ iret si posset. ¶ Apparuit sibi diabolus aliqñ cum falce messoris volensq3 eū ferire nō potuit. Dixit q̄ ab eo multā violentiā pateret: q2 sibi preualere non poterat. Nam quicquid Macarius faciebat: z demō/ si vigilabat/ ipse nunq̄ dormitabat: z si ieiunabat: ipse penit' nō comedebat: verū in sola humilitate ipsum excellebat. ¶ Vexatus a tētationibus carnis saccū magnū harene deferebat: z interrogat' a Theosebio qđ faceret: rñdit q̄ se vexātē vexabat. ¶ Vidit alia vice diabolū habētē in veste perforata ampullas multas: quas dixit esse tentationū species: z q̄ ibat potionare fratres. Ita vt si vni aliqua eaz nō placeret: aliā porrigeret. Et cū rediret: a Machario interrogatū quō fecerat: rñdit q̄ oēs sanctificati erāt: pter quedā theotiscū q̄ sibi cōsenserat. Surgensq3 Machari' illuc iuit: illumq3 fratrē tētatū inueniēs cōuertit. Et post hoc iterū demonē eūdē repertū interrogat: quō se fratres habebāt: q̄ rñdit: q̄ male: z qđ plus erat vnū acquisitū amiserat: q̄ sanctior aliis fact' erat. ¶ Dū caput defuncti reperisset: z orasset: z interrogauit quis esset: q̄ rñdit se fuisse paganū. Interrogat' vbi erat ala sua: rñdit: qđ in inferno in tāto pfundo quātū distat celū a terra. Addiditq3 q̄ adhuc pfundiores sunt iudei. Et vltra hos pfundissimi sunt falsi xp̄iani: q̄ xp̄i sanguinē cognitū paruipēdūt. ¶ Ambulās aūt p pfundā solitudinē: ad qđlibet miliare arūdinē figebat: vt postmodū redire sciret. Et cū iam nouē dietas fecisset eas oēs diabol' collegit: z ad caput ei' dormiētis posuit: vñ ad redeūdū plurimū laborauit. Fratri cuidā longe tētato q̄ in cella sua inutiliter pmaneret: consuluit vt cogitationibus illis sic rñderet: q̄ saltē p xp̄i amore celle parietes custodiret. ¶ Dū culicē se pūgētē occidisset: z ex eo sanguis exisset: redarguēs se q̄ ppriā iniuriā vindicasset: nudus sex mēses i deserto mansit: z inde a scabronib' laceratus exiuit. Post hec clar' virtutib' i pace qeuit quarto non. Januarij. Hec in vitis patrū.

¶ De sanctis Argeo Marcello et Marcellino martyrib'. Ca. xxvj.

Argeus: Marcellus: atq3 Marcellin' puer fratres passi sunt in pōto ciuitate tomis. Qui Marcellin' sub Licinio pnci pe inter tyrones ppbēdus cū nollet militare: dicens se xp̄ianū nulla ratione debere terreni principis ascribi/ militie cesus ad mortem

diu in carcere maceratus est. Et dum sic detineretur in vinculis: et Argeus et Marcellinus fratres eius ipsum visitassent: et ipsi deprehensi q[uod] christiani essent: coguntur idolis immolare: cum essent inter milliarios ascripti. Sed nō consentientes a tribuno suo decollati sunt. Marcellinus vero in mari mersus martyrium consummauit: qui passi sunt .iiij. non. Januarij. Hec Ado.

¶ De sctō Antherio papa et martyre. Ca. xxxvij.

Antherius papa et martyr natione grecus: ex pa. re Romulo Pontiano pape in episcopatu successit: et sedit annos .iii. mēses .i. dies .xj. Hic constituit: vt episcopi mutuare vtilitatis vel necessitatis causa possint transferri de sede in sedem: hicq[ue] gesta martyrum a notariis diligenter exquisiuit: et in ecclesiis recōdidit legendas. Et hic sub Maximino Augusto martyrio coronatur. Sepultusq[ue] est cum collegis suis in cemiterio Calixti: via apia .iij. non. Januarij. Et cessauit episcopatus dies .viij.

¶ De sancta Genoueua virgine. Cap. xxxviij.

Genoueua virgo Parisien. anno .vj. Martiani imperatoris claruit: vt ait Sigisbertus: hanc puellulam dum in domo paterna sanctus Germanus Parisien. episcopus vadens ad synodum conspexisset: prophetico spiritu prenunciauit eam maximam in sanctitate futuram: eamq[ue] tunc de pudicitia docens ad propositum virginitatis incitauit. ¶ Dum autem die quadam prohibente matre omnino ad ecclesiam ire vellet: et mater ipsam alapa percussisset: subito lumen oculorum amisit. Quod puella videns: et matri condolens: ac ream se criminis remordens: aquam de puteo haustam inuocato christi nomine oculis genitricis infudit: et mater confestim recuperauit visum. Dum autem in christi virginem dedicata fuisset: et ieiuniis ac orationibus vacaret/ex longa carnis tabefactione lepram incurrit: quam pluribus annis patienter pertulit: sed demum a christo mūdata est. Et dum sancti Dionysii basilica fabricaretur: et calce deficiente operarii laborare non possent: et ex hoc multis diebus vacare ab opere necesse esset: oratione virginis clausa camerani quam existimabant vacuam adierunt: et eā calce miraculose plenam inuenerunt: et sic in edificio processerūt. ¶ Sed et sitientibus operariis virgo cuppam vini porrexit: de quo refectis omnibus vsq[ue] ad completam ecclesiam non defecit. Multos ab immundorum spirituum oppressione liberauit: et aliis insignibus miraculis renitēs: in pace quieuit .iij. nonas Januarij apud sanctum Dionysium sepulta.

¶ De sancto Petro Aulano martyre. Capit. xxxix.

Petrus martyr passus est in ciuitate aulana tempore Diocletiani/et Maximiani imperatorum: qui alio nomine balsamus vocatus est. Hic a preside seuero tentus/dum se christicolam confessus est crucis supplicio affixus interemptus est: vere Petri apostoli effectus heres nominis ac imitator passionis. Cuius passionem transtulit Anastasius apostolice sedis bibliothecarius: et scribit frater Vincentius. Qui passus est .iij. non. Januarii.

¶ De sancto Daniele martyre. Cap. xl.

Daniel leuita et martyr Padue quiescit corpore in ecclesia cathedrali. Quod quidem hoc modo repertum est. ¶ Anno enim dn̄i. Mclxxvij. hic sctūs apparuit cuidam ceco in Tuscia existenti: monēs vt si illuminari vellet/ad corpus suū visitandū Paduam accederet: seq[ue] Danielem martyrē nōiauit. Qui Paduam veniens: et nihil de sancto inuenire valēs: eo q[uod] ciuitas a longobardis nuper diebus illis euersa fuerat: et diruptis ecclesiis legēde sctōrum disperse/ sc deluiuni putauit. Et dū in ecclesia sancte Justine oraret: eidē ceco sanctus Daniel denuo apparuit: et ipsum illuminauit: ac locū sepulture demonstrauit. Illeq[ue] cōtinuo epō Joanni et abbati sancte Justine tam miraculū q[uam] visa nunciauit. Qui congregato clero et populo: et locū effodientes/corpus martyris inuenerunt: iacens super ligneā tabulam ad instar sue longitudinis supinū et extensum: habēs super se aliam marmoream tabulā eiusdem longitudinis cū inferiori confixam clauis: videlicet ferreis enormibus: caput martyris/pectus: et ventrē: ac omnia transfodientibus mēbra: et binas tabulas colligētibus: que omnia qualiter a gentilibus passus fuerat/euidētius ostēderunt. Sanguis vero a corpore diffusus ita recēs in tabulis apparebat: ac si tunc ex vulneribus stillaret. Et ex parte exteriori sculptus titulus legebat. Hic requiescit corpus sancti Danielis martyris et leuite. Quo autē tempore vel qua die seu sub quo passus fuerit iudice aliter ignorat. ¶ Leuantes igitur inde corpus ad ecclesiam maiorem dei genitricis transtulerunt: et ibidem honorifice condiderunt: vbi et quiescit miraculis fulgens. Et quia passionis eius festū ignotū est: festum ipsius martyris agit Padue die qua corpus eius inuētū est: videlicet .iij. non. Januarij.

¶ De sancto Theogene martyre. Cap. xlj.

Theogenes martyr filius epi christiani: passus est sub Licinio imperatore in cysico/que erat prima ciuitas hellespōti. Qui cōprehēsus: et perductus ad legionem que dicebat sera traiane dū se christianū cōfessus esset/in quatuor palis extēsus et fustib[us] cesus est diutius: donec .xviij. cēturiones super eū mutarent. Deinde in carcerē missus: et in neruo extēsus: quatuorq[ue] clauis cōfixus est: vbi ab ipso christo cū sanctorum multitudine sibi apparētibus confortat: quos et ipsi custodes audierunt psallētes. Inde eductus: et tribuno suo presentatus: iussus est ab eo in mare mergi. Sed dum mergeret/lux maxima super eum refulsit q[ue] oculos mergentiū excecauit. Postq[uam] autem ipsi ad christi fidem conuersi fuerunt: et baptismum susceperunt post dies .ix. lumē eis restitutū est. Corpus autem martyris a fluctibus ad littus iactatū: et a christianis repertum: sepultum est iuxta muros ciuitatis in villa que dicitur Adamanti. Qui passus est .ij. non. Januarii.

¶ De sanctis Prisco/Priscilliano/et Benedicta martyribus. Cap. xlij.

Priscus presbyter et Priscillianus clericus/atq[ue] Benedicta religiosa Rome martyrium passi sunt. Qui sub imperatore Juliano apostata christianorum immanissimo persecutore comprehensi: et in confessione nominis Christi gladio triumphum impleuerūt .ij. non. Januarii. Hec Ado.

¶ De sancta Darfesa martyre. Capitulum .xliij.

Barsosa martyr romae passa est tempore Decij Cesaris. Que fuit uxor sancti Fabiani pape et martyris. Qui diuinitus per columbam electus: vt in eius passione dicitur.iij.kal.Februarij uxorem dimisit. Et post eius martyrium Barsosa sanctissima in castitate permanens: primum exilio relegatur. Deinde a prefato principe capite iussa est puniri.ij.non. Januarij: vt dicitur in martyrologio Adonis.

¶ De sanctis Aquilino et socijs martyribus. Cap.xliij.

Aquilinus: Geminus/Eugentius/Martianus/Quintus/Theodorus/et Triphonius martyres apud Affricam sub persecutione vandalica preclarissimo martyrio coronati sunt.ij.non. Janua vt dicit Ado.

¶ De sancto Symeone monacho et confessore. Cap.xlv.

Symeon monachus.xl. annis apud Antiochiam in columna quadam co̅caua stetit inclusus: mira vite sanctitate et penitentia clarens. Hic a sancto Timotheo abbate primum monachus factus est. Semel in ebdomada cibum sumens: panem videlicet solum/aut herbarum radices cum aqua tantum. Funecque colligat⁹ adeo corpus artauit: vt carnes eius circa ligaturas putrescerent: vixque iussu abbatis hoc sentientis se solui permisit. Deinde relicto monasterio ad desertum accedens in puteo sicco pluribus annis miram penite̅tiam egit. Postea in columna duodecim cubitorum sibi a populo prope ciuitatem edificata: reliquo vite sue tempore videlicet annis quadraginta permansit: et adeo artissimam penitentiam egit: quod femur ipsius putrefactum est ex nimia tabefactione: Anno integro super pedem vnu̅ immobilis stetit. Multa quoque miracula deus per ipsum ostendit: nam cum populus a dracone ingentissimo vexaretur: oratione facta dum draco impetu nimio versus ciuitatem moueretur: grossissimo ligno oculum eius intrante: et oculo draconis eruto draco velocissime rediens deserta petiit: sicque populum ab eius infestatione liberauit. ¶ Mulierem que in potu serpentem transglutierat: serpentem euomere fecit. Et periclitanti populo nimia siccitate: aquam abundanter de terra produxit. Sicque in columna manens post vitam mirabilem stando spiritum emisit. Quem abbas Antoni⁹ veniens visitaturus: cu̅ paulo stante̅ reperit orare putauit: sed accede̅s propi⁹ illu̅ migrasse cognouit: et sepeliuit. In cui⁹ exequiis aues circa corpus volitantes quasi vocibus eum deflebant. Sepultusque est apud Antiochiam miraculis clarens. Quieuit autem in xp̅o pridie non. Januarij.

¶ De sancto Thelesphoro papa et martyre. Cap.xlvj.

Thelesphorus papa et martyr: natione Grecus ex anachorita: Sixto primo pape in cathedra Romano successit: sedit annos.xi. menses.iij. dies.ii. Hic co̅stituit: vt missas an tertia̅ nullus presumeret celebrare: qua hora dn̅s noster iuxta Euangelium Marci ascendit in crucem. Et in missarum solemnijs dieb⁹ celeberrimus hymnu̅ angelicu̅ decantari precepit. Et in natali dn̅i tres missas instituit celebrandas. Prima in galli cantu in nocte media pro mater quia xp̅s in bethlee nasci dignat⁹ est. Secunda in illucescente aurora: qua in cunabulis adorat⁹ est a pastorib⁹. Tertia in hora diei tertia: qua illuxit nobis dies redemptionis nr̅e. Hic et instituit.vij. ebdomadas an̅ pascha potissime omni clero ad ieiunium in ieiunijs abstinere: vt sicut discreta debet esse vita clericorum a laicorum conuersatione: sic et ieiunium. Has aute̅ septem ebdomadas omnes clerici non in delitijs ieiunent. Et hic sub Antonio imperatore martyrio coron tur. Sepult⁹ est cu̅ fratribus suis in vaticano iuxta corpus beati Petri non. Januarij. Et cessauit episcopatus dies septem.

¶ De Epiphania domini nostri. Cap.xlvij.

Epiphania domini triplici miraculo decoratur. Hodie enim magi xp̅m adorant: Joannes saluatorem baptizat: et aquam in vinu̅ dn̅s in nuptijs mutat. Pro quorum vtroque meruit Epiphania nominari: ab epi quod est supra: et phanos apparitio: quasi superna apparitio. Stella enim desuper appare̅te xp̅s magis demo̅stratur. Et columba spu̅ssancti desuper descende̅te Jesus baptizatus dei fili⁹ paterna voce inclamatur: et aqua in vinum miraculose transmutata: Christi Jesu gloria manifestat. Hoc autem annoru̅ reuolutione factu̅ est. Nam Christus dierum.xiij. a magis est adoratus. Deinde annorum.xxx. et totidem dierum est in Jordane baptizatus. Et post hec anno reuoluto eodem die fuit ad nuptias Joannis euangeliste inuitatus: vbi aquam diuina potentia conuertit in vinum. Sed quia in hoc festo ecclesia principaliter instat circa magorum adorationem: ideo et huiusmodi materia prosequenda est. ¶ Et nota quod quia Christus rex pacificus venit in mundum: vt pacem faceret: et pacem adduceret: ipse est enim pax nostra secundum apostolum: ideo triplicem pacem homini adduxit: scilicet pacem temporis: pectoris: et eternitatis. Propter hec tria necesse fuit: vt esset rex deus et homo. Na̅ fuit necesse: vt esset pro pace temporis rex vniuersalis: pro pace eternitatis de⁹ immortalis. Et pro pace pectoris homo te̅poralis. Idcirco in historia huius festiuitatis probatur quod xp̅s fuit rex vniuersalis: et de⁹ immortalis: et homo temporalis. Et hec tria: vt dicetur: figurata fuerunt in triplici munere sibi a magis oblato. Nam auru̅ decet regiam dignitatem: Thus diuinam maiestatem: et myrrha humanam mortalitate̅. Nato ergo dn̅o: tribus Magis in oriente positis super montem victorialem orantibus: et aduentum stelle a Balaam chaldeo in ortu xp̅i manifestande expectantibus: noua stella apparuit/vt dicit Chrysostom⁹: habens in medio forma̅ pulcherrimi pueri: in cuius capite crux sple̅debat: et audita est vox magos alloquens: vt in iudeam pergerent: et ibi natum puerum inuenirent. Qui susceptis muneribus stella eadem ductrice iudeam venerunt: hierosolymam intrantes: stelle visionem amiserunt: regem iudeorum natu̅ quesieru̅t: eu̅de̅ nasci turu̅ in bethlee̅ prophetico testimonio didiceru̅t: quo progre̅tes stelle ducatu̅ recuperauerunt: eade̅ stella duce ad puerum natum deuenerunt: ipsum adorauerunt: tria munera obtulerunt: admoniti in somnijs per via̅ aliam in patria̅ redieru̅t. ¶ Ostedit̅ ergo et hic primo quod xp̅s est rex vniuersalis. Et hoc patet. ¶ Primo quia ex regib⁹ generat⁹: et in regia ciuitate nat⁹: quod enim ex regib⁹ israel sit per carne̅ genit⁹ oste̅dit Matthe⁹ eua̅gelista in principio sui eua̅gelij anteque̅ deueniat ad historia̅ magoru̅ dice̅s. Liber generatio̅is Jesu xp̅i filij Dauid.7c. Ideoque voluit xp̅s in bethlee̅ nasci: que̅ est in tribu Juda: et appellatur ciuitas Dauid: et quia ipse vti ver⁹ rex iudeoru̅ esset de domo et familia Dauid: per carnis generatione̅ propagatus. Ideoque additur prophetia Michee. Et tu bethlee̅ terra Juda.7c. In qua ad literam ostenditur quod christus ve-

rus rex iudeorum qui populum israel in virga virtutis erat recturus: i ipsa ciuitate fuerat nasciturus. ¶ Secundo: quia ab amicis principibus visitatus. De more enim principum seculi est: ꝙ rex de nouo regnū acquirens: ab amicis regibus eiusdem coronationi congaudentibus visitetur. Sic ⁊ Christus nuper per carnem assumptam regnum mundi ingrediēs: ⁊ principem huius seculi foras eiiciens ab amicis regibus nedū personaliter visitatur: sed etiā muneribus honoratur. Qui licet appellentur magi: fuisse tamen reges a doctoribus asseruntur: ⁊ dicitur fm quosdam ꝙ fuerūt primo magi: id est malefici: sed postea conuersi sunt. Reuera autem magi id est sapientes. Nā magus persice: hebraice scriba dicitur: grece philosophus: latine sapiens. Venerūt autem ab oriente hierosolymam. in. xiij. diebus fm Remigium miraculose: et preter naturam: quoniam puer ad quem properabant: eos in tā breui spacio ducere poterat / vel dic secundum Hieronymum: ꝙ super dromedarios venerunt: quod est animal velocissimum: quod tantum currit vno die: quantum equus in trib⁹: ⁊ dicitur a dromos qđ est cursus: et archi virtus quasi virtuosus in cursu: venerunt autem Hierosolymam ꝓpter tres rationes. ¶ Prima fuit: q: magi tempus natiuitatis Christi agnouerunt: sed locum ignorantes existimauerunt nouum regem natum in ciuitate regia reperturum: que erat hierusalem. ¶ Secunda: vt citius natiuitatis locum discere possent: cum ibi sapientes iudeorū residerēt. ¶ Tertia: vt iudei inexcusabiles essent: qui locum quidem nascentis agnouerent: s; de tempore se nescios pretendere potuissent: vnde magi iudeis ostenderunt tempus: ⁊ iudei Magis locum. Ex quo redarguitur iudeorum negligentia: dum illi vni prophete credunt: isti pluribus non acquiescunt. Illi inquirūt regem alienū: isti contemnunt proprium. Illi venerunt e longinquo: isti manserunt e vicino. Venerūt autem / ⁊ quesierūt illum dicentes. Vbi est qui natus est ⁊c. His verbis vt dicit Remigius in originali. Verum regē: verum hominem: ⁊ verum deum confessi sunt. Verum hominem cū dixerunt. Vbi est qui natus est. Verum regem cum addunt. Rex iudeorū. Verum deum cum concludunt. Et venimus adorare eum cum solus deus debeat adorari. ¶ Tertio: quia ab emulis formidatus. Timuit enim eu; rex herodes eius inimicus eisdem Magis nunciantibus Christum: quare audiens Herodes rex turbatus est. Et hoc triplici de causa. ¶ Primo ne iudei suū regem natum reciperent: ⁊ se alienigenam expellerent. Fuit enim primus alienigena qui iudeis dominatus est. ¶ Secūdo ne a Romanis culpari posset / si aliquis ibi rex vocaretur quē Augustus nō constituisset. ¶ Tertio vt dicit Gregorius: quia nimirum terrena altitudo confunditur: cum celsitudo celestis aperitur. ¶ Turbatus est: et omnis Hierosolyma cum illo triplici de causa. ¶ Primo q: impij nequeunt gaudere de aduētu iusti. ¶ Secūdo vt regi turbato adularent̄ se turbatos ostendentes. ¶ Tertio: q: timuerūt ne presente: et futuro rege adinuicem certantibus ipsi in perturbationibus inuoluerentur. Tunc herodes principibus conuocatis: sciscitabatur ab eis vbi Christus nasceret̄. Et prophetia Michee in mediu; profertur ꝙ x̄pus in bethleem sit nasciturus. Quod cu; audisset / cōuocatis Magis didicit ab eis tēpus stelle que apparuit eis: eosꝙ in bethleem ad requirendum puerum destinauit: et vt cum repertum sibi nunciarent rogauit: simulans se adorare velle quem perdere cupiebat. ¶ Secundo ostēditur ꝙ est deus immortalis. ¶ Primo in noue creature productione: quod soli deo pertinet. Stella enim illa que Magis apparuit / fuit de nouo creata: que perfecto suo officio in preiacētem materiam est reuersa. Et hoc vt plurimum doctores tenent. Hec autem stella ab aliis differebat in sex: quarum tres differētias primas assignat Fulgentius: et alie tres tanguntur in glosa. ¶ Primo enim differebat in situ: quia non erat localiter in firmamento celi: sed pendebat in aere proxima terre. ¶ Secundo in fulgore: quia ceteris erat splendidior. Nam sole meridie fulgēte lucidissima apparebat. ¶ Tertio in motu: non enim mouebatur motu circulari: sed precedebat magos motu progressiuo more viatoris: et cum stantibus quiescebat. ¶ Quarto in origine: quia alie facte sunt in mundi principio: hec autē modo. ¶ Quinto in officio: quia alie facte sunt: vt sint i signa / et tempora: hec autem vt prebeat magis viam. ¶ Sexto in duratione: quia alie facte sunt perpetue: hec autem redijt in materiam preiacentem officio suo completo. ¶ Secundo ostenditur deus in secretorum / ⁊ futurorum cognitione: cognouit enim x̄ps quid herodes facturus erat: ideo ⁊ magos ad eum mittere voluit: cognouit etiam ꝙ se non adoraturum / sed occisurum cogitabat: ideo per aliā viam redire precepit. Et nota ꝙ cum magi Hierosolymam ingressi sunt: stelle ducatum amiserunt propter tres rationes: vt dicit glosa. Primo vt de loco natiuitatis Christi querere cogerētur: vt sic de eius ortu certiores redderentur tam per stelle apparitionem q̄ per prophetie reuelationem. Secūdo ꝙ iuste querentes humanum auxilium amiserunt diuinu;. Tertio quia sicut dicit apostolus prophetia fidelibus: signa infidelibus data sunt: ideo signum illis gentilibus datum: inter iudeos fideles eis apparere non debuit. Cum autem de hierusalē regressi fuissent: stella antecedebat eos: vsꝙ dum veniens staret supra vbi erat puer. Quam videntes illi gauisi sunt gaudio magno valde. ¶ Tertio in magorum adoratione. Nam intrantes domum inuenerunt puerum cum maria matre eius: et procidentes adorauerunt eum. In quo ostenditur verus deus: quia preceptum erat: vt nullus adoraretur: nisi solus deus: vt dictum est. Eidē quoꝙ munera obtulerunt: videlicet aurum: Thus: et Myrrham obseruantes in hoc antiquum legis preceptum. Non apparebis in conspectu meo vacuus. Hec autem munera in spē obtulerunt propter quattuor rationes. Primo quia vt dicit Bernardus beate virgini aurum obtulerunt: propter inopie subleuationem: Thus contra stabuli fetorem: Myrrham propter membrorum pueri consolidationem: ⁊ vermium expulsionem. Secundo: vt dicit Augustinus: quoniam aurum ad tributum: thus ad sacrificium: Myrrha ad sepulturam pertinet. Per hec intimantes: quod in Christo confessi sunt regiam potestatem: diuinam maiestatem: ⁊ humanam mortalitatem. Et hec est communis ratio doctorum. Tertio vt dicit maximus: quoniam in auro ostenditur captiuitatis nostre redemptio preciosa: in thure demonum superstitio cessatura: et futurus vere religionis cultus aperitur: in Myrrha vero qua exanimata solent corpora conseruari: prefiguratur carnis nostre reparatio: ⁊ resurrectio mortuorum. Et hec omnia per Christum futura erant. Quarto vt dicit Gregorius: et est ratio moralis: vt ex hoc significetur quod Christo conferre debeamus. Auro namꝙ sapientia designatur Salomone attestante: qui ait. Thesaurus desiderabilis requiescit in ore sapientis. Thure autem: quod deo impenditur: virtus orationis exprimitur: psalmista attestante: qui ait. Dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu tuo. Per myrrham vero carnis mortificatio figuratur: vnde et sancta ecclesia de suis operarijs vsꝙ ad mortem pro deo certantibus dicit. Manus mee distillauerunt myrrham. Nato ergo regi aurum offerimus: si in conspectu illius claritate superne sapientie resplendemus. Thus offerimus: si cogitationes carnis per sancta orationum studia in ara cordis incendimus: myrrham offerimus: si carnis vitia per abstinentiam mortificamus. Hec Gregorius. ¶ Tertio ostēditur quod est homo temporalis. ¶ Primo: quia vt homo voluit nasci et educari: ideo inuenerunt puerum cum maria matre eius. ¶ Secundo: ꝙ vt timens mortem voluit occultari: quam naturali-

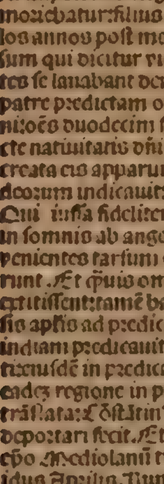
ter homines fugiunt. Ideo cum sicut deus prescivisset quod herodes eum querebat occidere: ut homo verus voluit in egyptum aufugere. ¶ Tertio: quia amans societatem voluit a coetaneis sociari: homo enim naturaliter diligit societatem/cum sit animal sociale: ut dicit philosophus: et maxime appetit consortium coetaneorum. Ideo Christus voluit a pueris innocentibus et coetaneis associari: cuius fidei preconium non loquendo/ sed moriendo confessi sunt: et flores martyrum extiterunt: ut dicit Augustinus/ et celebratur dies Epyphanie ab ecclesia. viii. idus Januarii: quo die hidem magi Christum adorasse creduntur.

¶ De sanctis Gaspar/Balthasar/ et Melchior magis. Capi. xlviii.

Gaspar: Balthasar/ et Melchior fuerunt illi tres magi/ et reges sanctissimi: qui ad Christum adorandum stella duce ab oriente venerunt. Hi de regione persidis orientalis: que est india superior: pulcia sabba dicuntur extitisse. Horum nomina hebraice dicuntur. Apellius. Amerius. Damascus. Grece autem Galgalath. Malgalath. Sarrachin. Latine autem nominantur ut dictum est. Fertur quoque cum ad Christum venerunt/ Gaspar fuisse annorum sexaginta. Balthasar quadraginta: et Melchior viginti: et ita communiter pinguntur. Hi sapientissimi philosophi/ et astrorum scientie periti: successores Balaam Arioli fuerunt: et ad visionem stelle venerunt ex illa prophetia. Orietur stella ex Jacob etc. Nam ut ponit Chrysostomus. Quidam secretorum inspectores elegerunt de seipsis duodecim: et si quis moriebatur: filius eius substituebatur. Hi per singulos annos post menses ascendebant super montem excelsum qui dicitur victorialis: et tribus diebus ibi morantes se lavabant deum orantes: ut stella a Balaam coram patre predictam ostenderet. Et sic successive: et in ter nitoes duodecim faciebant. Dum autem isti tres reges in nocte nativitatis domini ibidem reperti essent: stella de novo creata eis apparuit: et ut dictum est illis natum regem iudeorum indicavit: eosque ad eum adorandum invitavit. Qui iussa fideliter peragentes per aliam viam admoniti in somnis ab angelo/ reversi sunt in regionem suam. Nam venientes tarsum cum navibus tarsensium transfretarunt. Et quamvis omni relicta gentilitate/ exinde fideles extitissent: tamen baptismum non susceperunt: donec dispersis apostolis ad predicandum a sancto Thoma apostolo qui apud indiam predicavit/ baptizati sunt: et in fide christi confirmati: et eiusdem in predicatione coadiutores fuerunt. Qui et in eadem regione in pace quieverunt. Quorum corpora inde translata: Constantinus magnus imperator Constantinopolim deportari fecit. Et deinde processu temporis a sancto Eustorgio episcopo Mediolanum translata sunt: ut in eius vita dicitur iiii. idus Aprilis. Nunc autem requiescunt apud Coloniam istuc de Mediolano delata.

¶ De sancto Melanio episcopo. Capi. xlix.

Melanius episcopus Rodonensis. venetensi pecia villagii de plantio oriundus: claruit tempore Clodovei regis: et Athanasii imperatoris. Qui inter cetera virtutum eius insignia maxima viguit potentia adversus demones de obsessis hominibus expellendos. Hic cuidam fratri quem malignus suaserat ipsum dum iret ad aquam hauriendam: lapide in maxilla percutere: ipsum ab eo evertens. Oratorium autem suum quod de plautiun propriis manibus fabricavit. In venetensi vago diabolus quendam virum invadens: et ad hoc eum induxerat: et seipsum suspendens a laqueo strangularet. Quem sanctus superveniens: et factum ab horrenda oratione facta: nedum hominem suscitavit: sed etiam ab immundo spiritu totaliter liberavit. Tandem post multa signa virtutum iugiter intentus in celum migravit a seculo. viii. Idus Januarii. Et cum sancti Albinus: Victor: Lautorius: et Marsus corpus eius deferrent per vicenam Rodonum sepeliendum. xx. vinculati in turri detenti: scissa turre per medium soluti: et incolumes exierunt. Sanctum corpus ad tumulum comitantes.

¶ De sancta Macra virgine et martyre. Ca. l.

Macra virgo in civitate Augustana a rictionario preside martyrium passa est. Que dum sacrificare nollet iubente preside: primum in equuleo suspensa et diutius torta: deinde in ignem precipitata est. Que cum ibidem diu permansisset illesa: mammillis eius abscissis squallore carceris afflicta est: omni luce ac cibo negato: verum circa noctis medium lumine immenso circumfusa: viro quidam venerando canicie asperso sibi apparente confortata est: et cunctis plagis sanata vberibus restitutis. Novissime iubente preside super testas acutissimas: et prunas extensas: et diu volutata orans migravit ad Christum. Sepultaque est in territorio remenchi. viii. idus Januarii. Cuius corpus post multos annos cuidam Leudiniso bubulco divinitus revelatur: ossaque sibi loco per visionem: ibidem a fidelibus invenitur: scilicet iuxta ecclesiam sancti Martini: et inde levatum honore condigno reconditum est.

¶ De relatione pueri Jesu ex egypto. Capi. li.

Relatio pueri Jesu ex egypto/ facta est regnante in iudea Archelao pro herode patre suo: ut dicitur Matthei. ii. c. circa annos. l. imperii Octaviani Augusti: dum videlicet puer Jesus septennium etatis implevisset: ut historia scholastica tradit: qualiter autem Christus in egyptum translatus fuerit/ in autentico non habetur: nisi quod dicitur Matth. eodem cap. quod angelus domini apparuit in somnis Joseph: admonens ut tolleret puerum et matrem eius: et fugeret in egyptum: et esset ibi usque ad obitum herodis. Eo quod herodes querebat puerum ad perdendum eum. Qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte: et secessit in egyptum: et erat ibi usque ad obitum herodis etc. ¶ In libro tamen de infantia Christi: quem Hieronymus Chromacio/ et Heliodoro episcopis transtulit ex hebraico in latinum scribitur: quod Joseph virginem cum filio iumento imposuit: et ipse in alio ascendit: et arripuerunt iter per montana: et per desertum: nolentes ire per maritimam timore herodis. Erantque cum eis tres pueri: et una puella in obsequium Christi. Et exeuntes dracones de quadam spelunca/ cum ceteri timentes fugerent: serpentes puerum adoraverunt. Similiter leones et leopardi: et alia genera ferarum adorantes Jesum per desertum antecedentes viam eis ostendebant. ¶ Et post dies tres dum aqua in utribus defecisset: et omnes fessi sub palme arbore desiderent: virgo maria respiciens ad comam arboris de fructibus eius concupivit. Et confestim palma cacumine suo ante pedes virginis inclinavit: et collectis ex ea fructibus ad satietatem omnium: arbor se iterum erigens ad statum pristinum redit. Tuncque angelus apparuit: et ramum ex palma evellens: et asportans ad celestia evolavit. Deinde ad radices palme fons aque limpidissime erupit: et quo omnes refecti sunt. Et dum iter agentes nimio calore comprimerentur: et adhuc xxx. diebus itinerari oporteret antequam in egyptum pervenirent: miro modo post tres dies in egyptum devenerunt: et in civitatem Hermopolim se receperunt. Ibique manserunt peregrini usque ad obitum

ad obitum herodis. ¶ Multa quoq; miracula de Christo puero ab eodem ostensa in prefato libello reperiuntur: que tam breuitatis causa / q̄ ex eo qd inter apocrypha connumerantur / omittuntur. Illud tamen memorabile pro constanti a doctoribus habetur: quod ingrediente puero Jesu in templum idolorū cum maria matre sua: omnia phani idola corruerunt: iuxta prophetam Esaie: propter quod miraculum multi egyptiorum cōuersi sunt ad eum et virginem matrem benigne tractātes / puerum Jesum pulcherrimum plurimum reueriti sunt: et ipsum aliquem magnorum deorum existimabant. ¶ Extat ibidem fons modicus in quo fertur virginem matrem puerum sepius balneasse: et pannos eius propriis lauasse manibus. In quo fonte omnes pueri etiam saracenorum quacunq; valitudine detenti / descendentes confestim sanantur. Est et ibi lapis vbi virgo panniculos Christi lotos ad siccandum extendebat. Ibi est vinea engaddi: que profert balsamum: que dicto fonte irrigatur: et si aqua alia irrigaretur: eo anno nullum fructum produceret. Et hoc notorium est in omni terra egypti. Est et ibi prope arbor que persidis dicitur: vt ponit Cassiodorus in tripartita historia / que fertur vsq; ad terram inclinata Christum humiliter adorasse que valet in salutem membrorum si fructus folium: vel cortex patientis collo alligetur. Igitur postq̄ septem annis Christus fuerat in egypto defuncto herode: vt scribitur Matth. ij. Joseph in somnis monetur ab angelo: vt Christum in terram Juda reducat: quod et fecit. Sed audiens q̄ Archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo: qui adhuc erat patre crudelior timuit illo ire. Et admonitus in somnis ab angelo secessit in partes Galilee: habitauitq; in ciuitate Nazareth. Herode antipa herodis ascalonite minore filio: et fratre Archelai iam tetrarchiam Galilee tenente. Dies autem huius relationis pueri Jesu ex egypto facta scribitur a Hieronymo in eius martyrologio fuisse die sequenti post Epiphaniam videlicet septimo idus Januarij.

¶ De sanctis Juliano / Basilissa et sociis martyribus. Cap. iij.

Julianus martyr cum sociis / et Basilissa virgo cum sociabus temporibus diocletiani / et Maximiani in ciuitate Antiochia claruerunt. Qui nobilibus et Christianis parentibus progenitus / liberalium scientiis imbutus dum annorum . xviij . a parentibus ad coniugium cogeretur: et ipse in virginitate deo seruire disposuisset: diuina monitus visione parentibus consensit: et puellam nobilem / et Christianam nomine Basilissam in coniugem accepit. Die igitur statuta nuptiis cum gloria celebratis / intrat cubiculum cum virgine Julianus tanq̄ iura matrimonij soluturus: vbi dum virgo miraretur quod odorem rosarum / et liliorū hyemali tempore sentiret. Exponit sibi Julianus hunc esse odorem pudicitie virginalis: et post sanctas admonitiones virginem ad votum continentie incitauit. Tunc apparentes sibi ex vna parte Christus cum comitiua sanctorum: ex alia dei genitrix cum societate virginum nimia luce circumfusa sanctos dei coniuges de virginali proposito commendarūt: et eis coronas aureas imposuerunt: ac librū vite aureis scriptum literis ostenderunt: in quo noia sua conscripta Julianus / et Basilissa legerunt. Sicq; visione ab eorum oculis ablata: ambo sancti in sancto proposito permanserunt: adeo vt parentibus Juliani de medio morte sublatis: sua omnia pauperib' erogarēt: et duo monasteria construxerēt: in quorum vno Julian' extitit pater / et administrator fere mille monachorum: in altero Basilissa cum cetu sacratissimo multarum virginum domino seruiebat. ¶ Dum autem persecutio Christianorum in Syria / et Egypto maxime vigeret: orauit Basilissa: vt virgines quas congregauerat: dominus periclitari non permitteret. Et per visionē a Christo confortatur / qd omnes filias suas quas deo acquisierat ad celos premittens: ipsa easdem postmodum sequeretur. Quod dum sancta suis refert virginib' / subito commotus est locus: et apparuit columna lucis inter eas: in qua literis aureis scriptum erat: qualiter omne illud sacrum collegium Christus infra certum temporis spacium ad celestia inuitabat: quod et factum est. Nam intra constitutum tempus omnes ille sacre virgines ad celos in sancta cōfessiōe migrauerūt. Que postmodum cuncte auro et gemmis indute Basilisse apparuerunt oranti: et quod eam expectabant dicentes: et ad celestia inuitātes. Hec dum Basilissa Juliano gaudens retulisset: orans iuxta eum emisit spiritum: quam ille cōdigne tradidit sepulture. ¶ Post hec dum Martianus preses Antiochie ab imperatoribus missus esset et Christianos oēs diis imolare compelleret: et eius ciuitatis cum multitudine cleri: et populi ad sanctū cōfugissent: misit Martianus assessorem suum cum satellitum multitudine: vt de predictis an ita esset / inquireret. Qui veniēs ad sanctū Julianū: et ipm cū omnibus qui cū eo erant in fide Christi feruentes inueniens / eadem presidi nunciauit. Tūc preses Julianū solum vti authorem omniū iussit teneri. Reliquos vero omnes in quo erāt loco inclusos incenso cenobio igne cremari / vbi martyrū occisorū audiebant singulis auris canonicis voces psallentiū. ¶ Post hec martianus Julianū in custodia detentū ante se in foro deductū cepit compellere ad sacrificia deorū. Quem sacrificare nolētem iussit primo nodosis fustibus cedi. Et dum cederet / vnus cedentiū eruit alterius oculum qui erat notissimus imperatori. Qui dum iussu presidis ad templa deorum ductus esset: vt eis inuocatis oculū recuperaret: demones hoc sacerdotib' se non posse facere clamabant: quin potius eterno igni vna cum suis cultoribus reseruatos affirmabant. Et dum illuc preses ingressus esset: plusq̄ quinquaginta idola de auro: argento: christallo: et ebore in puluerem redacta sunt. Quod dū preses magice arti Juliani ascriberet: lotio ipsum perfundi iubet: vt sic maleficia solueret: quod tamē in balsami odorem versum est. Sanctus autem martyr viro illi excecato facto signo crucis oculū restituit: qui mox ad christum conuersus mādato presidis gladio interēptus est. ¶ Deinde preses iussit sanctum ferro vinctum per totam ciuitatem circunduci. Et dū ante scholas in quibus cel'sus puer filius Martiani studebat trāsiret: vidit celsus circa sanctum multitudēm angelorum coronam preciosam sibi imponentem. Moxq; relictis scholis puerulus ad pedes sancti Juliani cucurrit: et Christum confiteri voce clarissima cepit. Et dū pater preses vna cum matre / et aliis magnatib' eum vellent retrahere cepit puer eos durius increpare. Quos preses indignatus in arctum: obscurum: et fetidum carcerem iussit recludi: sed christi virtute lux de celo super eos ingens infunditur: fetor in odorem conuertitur: sed et vincula quibus fuerant alligati / soluuntur: atq; viginti milites qui eos custodiebant ad dñm conuertuntur: quod audiēs preses eos vna cū Juliano et Celso eius filio fecit in eadem custodia detineri. ¶ Cōtigit aūt vt eo tpe septem fratres filii quōdam nobilis xpiani qui fuerat de genere Carini imperatoris: et ipsi fideles imperatoribus adeo grati forent: vt ipsos sine vlla persecutione cū quodā Antonio presbytero religione fidei vti permitterent. Qui per visionem a xpo moniti ad sanctum Julianū in carcerē vna cū prefato presbytero accesserunt: et ipsum ac socios hortari ceperunt. Et ab Antonio presbytero celsus puer vna cum viginti militibus conuersis baptismi gratiam perceperunt. Quos Martianus in eadem custodia detineri precepit: et omnia que gesta fuerant principibus per

literas intimauit. Cui imperatores remiserunt q si sacrificare nollent/ singulos in cuppis piceis/ sulphure et bitumine repletis concremaret. Et dum eos oes eductos de custodia preses ante se statuisset: vt eos iuxta impera torum decreta mori faceret. Sanctus Julianus iuuenem quendam defunctum qui portabatur ad tumulum suscitauit: qui et mirabilia que in alio seculo viderat coram omnibus enarrauit: et ipse fidem xpi recepit. Et cum vxor presidis plorans filio suaderet: vt tam acerba morte interfici nollet: promittit eidem celsus q in cuppa ignea permaneret inustus. At preses filij interitum horrens vicarium dereliquit: et inde cum lachrymis abscessit. Igitur omnes illi sancti in cuppis missi igne succenso permanserunt illesi. Quod preses audiens admiratus illuc accessit: et magie Juliani hec omnia deputans/ matri celsum per triduum concessit: vt ab ea eius animus mutaretur. Que vna cum omnibus illis in honesta custodia detenta/ a filio celso conuersa est: et ab Antonio presbytero baptizata. Quod audiens Martianus viginti milites extra vrbem eductos tradidit decollandos. Septem vero fratres igne consumi fecit. Julianus autem cum celso et matre eius coniuge: et cum Antonio presbytero ac iuuene a mortuis suscitato: suo iudicio reseruauit. Quos omnes diutius examinatos: et in xpi confessione immobiles repertos: iterum carceri tradidit cruciandos. Sequenti dei ingressus in templum iouis eos omnes illuc adductos cepit ad sacrificia suadere. Orante autem Juliano templum cum oibus idolis subuersum est: et mille de sacerdotibus et multitudine gentilium perierunt: vbi ad miraculi attestationem ignis vsq; in presens eructat. Tunc Martianus territus eos iterum carceri mancipauit: vbi media nocte ad eos venientes Basilissa cum omnibus sanctis quos Juliano episcopo acquisiuerat: eos hortantes ad superna dulcius inuitabant. Die autem sequenti iussit preses digitos manuum et pedum sanctorum licinio oleo infuso ligari: et igni superponi. Dehinc celso filio suo cutem capitis auferri. Antonio vero presbytero: et Anastasio iuueni suscitato oculos effodi. Sanctam autem matrem celsi cum aliquis tangere vellet/ excecabatur. Sancti vero exoculati diuinitus illuminantur: et alij ab oibus tormentis liberant. cumq; Martianus eos omnes in amphiteatro bestijs exposuisset: fere omnes sanctorum pedibus procidissent: iussu presidis oes rei mortis ibidem deducuntur: cum quibus Julianus et ceteri capitali sia feriunt: vt sic sanctorum corpora a reorum cadaueribus/ xpianis essent incognita. Statimq; facto terremotu cum chorruscationibus et grandine: tertia pars ciuitatis cum oibus templis funditus corruerunt: preses autem inde vix euadens eadem nocte interijt vermibus ebulliens. Sed dum xpiani corpora sanctorum discernere non possent anime singulorum in specie virginum super singulorum corpora vise sunt: et sic corpora sunt collecta: et in ecclesia sub altari tumulata. Passio autem horum omnium sanctorum agitur. vi. idus Januarij.

¶ De scto Luciano presbytero et martyre. Cap. liij.

Lucianus antiochene ecclesie presbyter et martyr vir doctissimus atq; eloquentissimus fuit de quo Hiero. li. de viris illustribus scribit q tm in scripturarum studio clarorauit: vt vsq; tunc quedam exemplaria quorundam opusculorum Luciani nuncuparent. Feruntur et de eius fide libelli breues ad nonnullos eplr. Passus est Nicomedie ob xpi confessionem sub persecutione Maximiani tpe Antherii pape: et sepultus Helenopoli bithynie. Quam vrbem cum prius drepana vocaretur: Constantinus imperator instaurans in honore matris ex noie ipsius Helenopolim vocauit. Beda Lucianum hunc sub alio Maximo imperatore qui vna cum Constantino imperauit passum fuisse scribit: qui passus est. vij. idus Januarij.

¶ De sancto Clero diacono et martyre. Cap. liiij.

Clerus diaconus apud Antiochiam pro confessione gloria septies tortus: et diu in carcere maceratus/ ad vltimum decollatus martyrium consumauit. vij. idus Januarij. Hec Ado in martyrologio.

¶ De sanctis Luciano/ Maximiano/ et Juliano martyribus. Cap. lv.

Lucianus presbyter/ Maximianus/ et Julianus pueri apud Beluacum ciuitatem pro Christi nomine passi sunt. Qui Lucianus beati Petri discipulus fuit. Et a sancto Clemente papa cum beato Dionysio episcopo ad Gallias predicandas directus: eidemq; comes et coadiutor datus extitit. Post hec idem presbyter a scto Dionysio Beluacensi vrbi destinatus Christum euangelizans: plurquam xx. millium gentilium ad Christum conuertit. Inter quos Maximianum/ et Julianum pueros baptizauit. Ad hunc comprehendendum vbicumq; foret inuentus: Julianus prefectus tres pueros destinauit: Latrium/ Larium/ et Antrum. Qui ipsum in beluaco predicantem repertum cum duobus pueris iam dictis tenuerunt: et ad prefectum adduxerunt. Qui primo Maximianum/ et Julianum pueros capite cedi fecit. Deinde Lucianum presbyterum fustibus cesum/ xpm confitentem similiter decollari mandauit. Cuius corpus truncatum: et exanime caput proprijs manibus sumptum quasi tribus miliaribus deportauit: et transuadato tarc fluuio vsq; ad locum: in quo sepeliri elegerat deueniens: ibiq; gloriose occubuit: vbi et tumulatus quiescit. Visoq; tanto miraculo quingenti gentiles ad xpm conuersi sunt. Passi sunt autem sancti martyres. vj. idus Januarij.

¶ De sancto Seuerino abbate. Cap. lvj.

Seuerinus abbas tpe quo Attila rex Hunnorum defunctus est: in vtraq; pannonia: et finibus danubij rebus turbatis: ac inter filios eius pro regno obtinendo inito certamine de partibus orientis adueniens in vicinia norici ripensis: et pannoniorum paruo oppido: qd astaris dr morabatur: agens angelicam vitam: et tradens apliceam doctrinam. Hic spm prophetie mirabilem noscitur habuisse. Nam subuersionem dicti oppidi propter ciuium peccata dudum ante predixit: et ciuibus eidem illudentibus inde discessit. Quo abeunte dicta hora quibus predixerat: oppidum a barbaris subuersum est. Inde ad aliud castrum: qd dicitur comagenis declinauit: qd a barbaris intus existentibus xpianisq; dnantibus arctissima custodia seruabatur: nullo igredi vel egredi pmisso. Ipse autem nemine interrogante oppidum intrauit: et xpianis intus existentibus salutem promisit: et eisq; triduanam penitentiam indixit. Die vero tertio facto magno terremotu barbari deterrentur de oppido fugientes: et subsidium ciuibus intrinsecus aduenisse putantes: nocte superueniente se alterutrum hostes existimantes mutuo seipsos cedebant. ¶ Ciuitatem fauianis/ quam fames oppresserat eo q hyemis tpe danubio congelato victualia nauibus iuxta morem eo deferri non valebant: oratione facta: et glacie intempestiue resoluta nauibus victualibus onustis aduenientibus ab inopia liberauit. Cumq; barbarorum rabies oia loca occupa ret: quocumq; sanctus introibat/ oppidum illud ab incursu hostium deus eruebat. ¶ In castello cuculo locustas a cunctis quos repleuerant agris expulsit: et solo agro vni

ciuis excepto eo q ab eo monitus ad ecclesiā vna secū: ceteris cunctis ciuibus ad orationē pergētibus: venire cōtempsit. ¶ In Iouiaco oppido mulierem leninecez incolumē tradidit. ¶ Leprosum de Mediolano sibi adductum a lepra mundauit. ¶ Bonum monachum barbarū natione ab oculorū infirmitate curauit: et alia insignia miracula fecit. Diem sui obitus triennio ante predixit: et se defunctum inde transferri mandauit: eo q ciuitas infestatione barbarica fuerat subuertenda: qd vt predixerat per oia euenit. Sicqz in monasterio quod ipse cōstruxerat apud oppidum noricum sub rege rugorum feuba in pace quieuit. vj. idus Januarij. Corpusqz eius vt mādauerat translatū est: multis miraculis clarens. Et in castello luculano qd est in Italia apud ciuitatē Neapolim per manū sancti Victoris epi iussu Gelasij pape locatum est: vbi in eius noie monasterium est constructum.

¶ De sancto Seuerino epo. Cap. lvij.

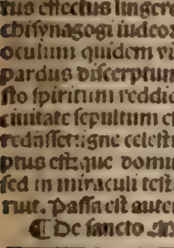
Seuerin⁹ episcopus Neapolitanus fuit: et frater beati martyris Victorini episcopi Pictauieñ. de quo dicetur in eius festo quarto non. Nouembris. Qui Seuerinus post multarū virtutū perpetrationem: et sanctitatū insignia: quieuit in pace senitate plen⁹. vj. idus Januarij. Hec Ado.

¶ De sancta Martiana virgine et martyre. Ca. lviij.

Martiana virgo et martyr: ciuis insuegritana fuit que veniens Cesaream: et videns in platea simulachrū diane cōfregit. Propter qd a ministris iudicis detenta: et cesari ad ipsū deducta est. Quam iudex in loco publico expositam gladiatori cuidam illudendaz tradidit. Qui dum nocte ad ipsaz ingredi vellet: paries diuinitus se interposuit: et ne ad eam accedere posset prohibuit. Traditur secūdo et tertio viris: et eis sicut et primo similiter contigit. Deinde in harena bestijs subijcitur: quā primū leo mansuetus effectus lingere cepit. Sed de consilio Bindarij archisynagogi iudeorū laxatur sibi taurus indomitus: q oculum quidem virginis eruit: quaz postmodum leopardus discerptum lacerauit. Sicqz immaculatū christo spiritum reddidit. Cuius corpus a fidelibus in ipsa ciuitate sepultum est. Dum autē archisynagogus domū rediisset: igne celesti cum omni familia et domo cōsumptus est: que domus nunqz deinceps pmanere potuit sed in miraculi testimoniū pluries reparata semp corruit. Passa est autem virgo Christi. v. idus Januarij.

¶ De sancto Marcellino epo. Capi. lix.

Marcellinus episcopus Anconitan⁹ venerabilis vite fuit: cuius gressum dolore nimio podagra cōtraxerat: eūqz familiares sui/sic vbi necesse esset: in manibus ferebāt. Quadam vero die per culpam leurie ciuitas Anconitana succensa est. Cumqz vehemēter arderet: concurrerunt omnes vt ignez extinguerent: certatimqz proijcientibus aquā: sic flamma excreuerat: vt tot⁹ vrbis incēdiū minari videret. Cumqz ignis iā partē vrbis nō modicā cōsumpsisset: et obsistere nullus valeret: deduct⁹ in manib⁹ epi familiarib⁹ se portātibus: precepit vt ꝯ ignē illū ponerēt: qd et factū est: et ibidē posit⁹ est: vbi flāma ardētius incumberet. Cepit aūt miro modo in se incendiū retorquere: ac si sui impetus reflexione clamaret se episcopum transire non posse. Sicqz flāma illo termino refrenata in semetipsa restrinxit: et vltra contingere quicqz edificij non presumpsit. Quieuit autem in pace sanctus episcopus. v. idus Januarij. Hec Gregorius primo dialo. cap. vj.

¶ De sancto Paulo primo eremita. Capi. lx.

Paulus primus eremita/cuius vitam scribit Hieronymus feruente Decij persecutione eremū vastissimā adijt. vbi. lxiiij. annis hominibus incognitus mansit. Cuius persecutiōis immanitas duobus recitatur exēplis. Duo eniz Christiani iuuenes comprehēdūtur: quorum alter nudus melle perunctus: et ligatus sub ardore solis: muscarum et vesparū aculeis lacerandus exponit: vt scabronum pūcturis cederet: qui ignitas sartagines superasset. Alter vero amenissimo viridario/vinctis manib⁹ ac pedib⁹ lecto sternit: sibiqz puella speciosissima: et impudica sociatur: que amplexibus: et contactu iuuenem ad luxuriam prouocabat. Cū ergo ille motus contrarios sensisset in carne: nec aliter se posset defendere: linguam dentibus precisam in faciem impudice expuit: et sic dolore tētationē fugauit: et hostē cōfudit. ¶ Eodem tempore dum Paulus inferiori thebaide oriund⁹ annorū. xvj. parentibus orbatus cum sorore coniugata remansisset: et tātas martyrum strages audisset: territ⁹ seculum deseruit: et ad montium deserta cōfugit. Et in spelunca maxima iuxta quam arbor palme vetustissime germinabat: et fons limpidissimus exurgebat/vsqz ad vite sue terminum incognit⁹ mansit. Quomodo autez hoc tempore medio vixerit incognitum est. ¶ Cum autem Paulus annorum. cxiij. esset in eremo vitam angelicam ducens: et Antonius annorum. xc. in alia solitudine moraretur: et cogitaret in animo suo nullum vltra se monachorum in eremo consedisse: noctu sibi a domino reuelatur alium in profundiori eremo se meliorem consistere: ad quem visendū deberet accedere. Qui senectutis sue oblitus: et baculo sustentatus: cepit per syluam pergere. Et primo quidem obuium habuit hippocentaurum hominem: scilicet equo mixtū: qui sibi viam dextera demonstrauit. Deinde obuiauit animali fructus palmarum ferēti supra imaginem hominis decorum habenti formam capr inam: quod Antonius intellexit esse demonem in tali forma gētiles rusticos decipientem. Et dum diem quasi vagando per eremum exegisset: noctem in oratione deduxit. Summoqz diluculo eidē lupa ad radices montis aquam habens apparuit: que ipsum ad cellulam Pauli perduxit. Sed dum intrans speluncā: et aure diligenter si quid audiret auscultans pedē scilicet lepide ostendisset: Paul⁹ Antonij sentiens ostiū firmauit. Antonius vero rogat vt sibi aperiat: qui aialia recipiebat: asserens se nunqz recessurum: sed ibi potius moriturū: victus ergo Paulus aperuit: et alter alterum ex nomine salutauit: et in mutuos amplexus ruunt: et iuxta fontem consedentes quiescunt: et de multis colloquentes adinuicem sermonem protendunt. Hora autē nona coruus ad eos aduolauit: et panem integrū eisdem apposuit. Tunc Paulus deo gratias agens dixit: volatile illud quotidie p annos. lx. panem dimidiū apportasse: sed tūc pter hospitis aduentū annonam duplicasse. Inter eos pia lis oritur: q dignior panem diuidere deberet: defert Paulus hospiti: et Antonius seniori. Tandem ad vesperas in hoc conueniunt: vt vterqz manum apponat: et e regione vsqz panē diuidat. Deinde paululum ex aqua fontis gustantes: noctem in diuinis colloquijs transegerunt insomnem. ¶ Cūqz mane Paulus Antonio suum obitum in proximo nunciasset: et ex hoc Antonius vltra modum desle

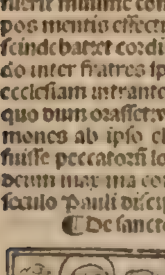
ret: Paulus ne ex suo obitu mens vtriusque tristaretur: cogitauit illum remittere: vt sic expeditius posset ad deum migrare. Rogauitque Antonium: vt ad cellam suam rediens: palliu quod sibi Athanasius eps dederat apportaret quo corpus suum mortuu inuoluere posset. Mirat Antonius q tale sibi secretum aperuit: ad cellam festinantius reddit: et pallio accepto velociter ad Paulu repedare cepit / dubitas de eo qd sibi accidit. Et cum iam die illo et sequenti perrexisset: et iam trium horarum iter eidem restaret: vidit Pauli animam niueam inter prophetarum angelorum / et apostolorum choros ad celestia cum splendore conuolante. Et procedens velocius ad speluncā venit: et corpus genibus flexis vt orātem conspiciens: se deceptum putauit: Paulumque viuentem / et orantem credidit. Et cum dudum obseruans motu aliquem non vidisset: et mortuum cognouisset: post multas lachrymas corpus inuoluit: et exequias celebrauit. ¶ Cum autem sarculum non haberet ex quo terram foderet: ecce duo leones aduenerunt: et ad mensuram humani corporis foueam faciunt: et inclinato capite abierunt. Sicque Antonius corpus terre condidit: et vestimentum de palmarum foliis contextu: quo Paulus induebatur assumpsit: et ad cellam suam rediens fratrib' visa narrauit. Eaque veste ex deuotione in solēnitatibus vtebatur. Quieuit autem Paul' in domino. iiij. idus Januarij circa annum domini. cclxxxvij.

¶ De sancto Paulo simplice cōfessore. Ca. lxi.

Paulus monach' simplex cognomine discipulus Antonij fuit: qui dum rustican' esset / inuentam vxorem in crimine adulterij dimisit: et eremu petens Antonio adhesit. Qui prima nocte sue cōuersionis vt probaret illu: iussit Antoni' vt se expectaret: qui trib' diebus ante celle ostium orans permāsit: magistrum expectans / nec die estu / nec noxe noctis motus est. Hu autem in conuentu fratrum ex simplicitate interrogas setan Christus prior esset prophetis: mādauit ei Antonius vt taceret: et obstinatissime triennio silentum seruauit: nemini loquēs. Cui etiam dum Antonius plurima contra rationem iuberet: videlicet vt aquam haustam effunderet: et vestes dissueret: et resueret: omnia pariter implebat: et egros quos sanare nō ebat Antoni' ille sanabat. Dum pro salute viri furētis instanter oraset: illeque salutem consequi nō potuisset / quasi indignatus Paulus contra dominum iurauit se nisi ille sanat' fuerit minime comesturu: moxque ille fugata rabie compos mentis effectus est. Serpentes etiam et scorpiones scindebat: et cordiu secreta cognoscebat. Vidit aliquando inter fratres splendidos virum obscurum: et nigrum ecclesiam intrantem: et demones illu retrahentes. Pro quo dum orasset: vidit illum claro vultu exeuntem: et demones ab ipso elongatos. Interrogansque dixit illum fuisse peccatoru longa fornicatiōe detentu: itemque ad deum maxima compunctione cōuersum: et abrenūciās seculo Pauli discipul' effect' est. Hec in vitis patrum.

¶ De sancto Nicanore diacono. Ca. lxij.

Nicanor diacon' vnus de septem primis qui ab apostolis electi fuerant: vt habet Actuum sexto. Gratia dei et fide admirandus fuit: qui predicationis officium diligenter exercens apud Cyprum gloriosissime coronatus / ibique sepult' est quarto idus Januarij / vt dicit Hieronymus.

¶ De sancto Guilielmo archiepiscopo. Capi. lxiij.

Guilielm' episcopus Bituricen. floruit tēpore Philippi imperatoris: q anno domini. M. clxxxx. in episcopatum pmotus est. Hic genere nobilis a pueritia in Parisien. et Suessionen. ecclesijs canonicatu obtinens seculo derelicto ad grādimontense monasterium se contulit: ibique factus monachus aliquāto tempore fuit: deinde ad maiora pcedens ad ordinem Cistercien. in pōtiniacen. monasteriu conuolauit: vbi proficiēs in virtutibus prioratum suscepit. ¶ Postmodu abbas fontis sancti Joannis factus: successiue ad abbatiam Carolacen. cenobij assumptus est. Et vbique subditos in multa mansuetudine pertractauit: et virtutem exempla propagauit. Tandem licet inuitus in ecclesia Bituricen. pontificali sublimatus honore / Henrico archiepiscopo successit / vbi oneri succubuit / nō honore prefuit: et humilitatem pristinam obseruauit. De animarum vero cura sollicitus verbo et exemplo gregem dni pascere curauit: et virtutum miraculis claruit. Nam presbyteru gerardum nomine qui vsum sinistre manus amiserat: ita vt celebrare non posset: audita prauis eius confessione infra tertiu diem adeo sanauit / q presbyter post triduum celebrauit. ¶ Puerum etiā cerebro et oculis turbatum: tremorem capitis patientem imposita sibi manu perfecte sanum effecit. Semper eodem vultu et animo pseuerans quoscunque ad se venientes cōsolabatur. Tandē assumpta cruce contra hereticos albigenses pficisci volēs / cu itineris necessaria prepararet: infirmitate correptus quieuit in pace. iiij. idus Januarij / et sepultus in Bituricen. ecclesia cōfestim miraculis choruscare cepit: quem Honorius papa tertius canonizauit.

¶ De sancto Igino papa et martyre. Ca. lxiiij.

Iginus papa et martyr: natione grecus ex philosopho de athenis / cui' genealogia nō inuenit: Thelesphoro pape in pōtificatu Romano successit: et sedit annos quatuor menses tres: dies tres. Hic cōposuit cleru et distribuit gradus. Hic etiā constituit: vt vnus patrin' vel vna matrina susciperet leuantem a fonte baptismi. Sili: et in cōfirmatione in catheziatione. Insuper statuit q excepto Romano pontifice null' metropolitan' audiat causas sui episcopi: condēnet eu / nisi in cōspectu epoiu pruincialiu vētilet. Hic etiā scripsit oibus fidelibus generalē eplaz de deo trino et vno / et de incarnatione filij dei: plenā catholicā fidē cōtinentē. Hic fecit ordinatiōes tres p mēsem Decēbris pbyteros. xv. diacones quinque: epos p diuersa loca sex. Qui sub psecutiōe Seueri imperatoris martyrio coronat. sepultusque est iuxta corp' bti Petri i vaticano. iij. idus Januarij / et cessauit epatus dies tres.

¶ De sancto Saluio epo et martyre. Capi. lxv.

Saluius episcop' Ambianen. de territorio Aruernensi tpe Hilperti regis claruit: q predicto regi arriano resistebat. Tēpore aūt regis Karoli veniēs Ualentianas et predictis / inuitatus ad prandiu a quodā genardo nobilissimum in mēsa quedā vasa argentea ptulisset: vinegādus filius dicti genardi auaritia duct': predicta oia sibi auferri fecit: deinde ipsum i carcere detineri: ac nocte superuenēte eūdē in carcere cu vno ei' discipulo iugularī: et corpora eoz latēter abscōdit i stabulo armētoz. Uez dū

locum

locum ipsum taurus ingens semper custodiret: ne ab aliis animalibꝰ pollueretur: ⁊ pollutū aliqn̄ purgaret: ⁊ omni nocte lumen quasi in modū duarum lampadarū super humata corpora videretur: reuelāte angelo rex Karolus misit Ualētianas/ ⁊ corpora defossa curru imposita ad sanctū vedastū deportari mādauit: que multi boues currui iuncti trahere nō poterāt. Deinū duobus bobus solūmodo appositis: ⁊ quo abire vellēt dimissis sacrorū pignora ad ecclesiā scti Martini apud Ualentianas deduxerūt: ⁊ ibidē subsliterūt: vbi condita sunt. Interfectoribus martyrū a Karolo inquisitis excoriatis: ⁊ decollatis: q̄ passi sunt tertio idꝰ Januarij.

¶ De sancto Satyro martyre. Cap. lxvj.

Satyrus martyr apud Achaiam passus est. Qui trāsiens ante quoddā idolum cū exsufflasset illud/ signās sibi frontem sacratissime crucis signaculo statim simulachrū corruens in puluerem redactū est. Ob quam causam martyr xp̄i ab infidelibus tentus in xp̄i confessione decollatus est secūdo idus Januarij.

¶ De sancto Arcadio martyre. Capit. lxvij.

Arcadius martyr vt scribit zeno ep̄s Ueron̄. gloriosa passione coronatus est. Cuius tam illustre martyriū fuit: vt in vno corpore tot fuerint supplicia quot videntur ⁊ mēbra. Nā cū ꝓpter ꝑsecutionis rabiē ex vrbe aufugiēs latitaret. Cōprehensus a paganis adducit ad iudicē: ⁊ dum xp̄m cōfitetur: excogitato nouo supplicij genere ab articulis manibus: ⁊ a cruribus pedibus abscisis viuꝰ dimittit: sicq̄ in suo sanguine volutatus diudū cruciatus emisit sp̄m. ij. Idus Januarij.

¶ De sancto Hilario ep̄o. Cap. lxviij.

Hilariꝰ episcopus pictauien̄. Aquitanie oriūdus nobilibus parentibus genitus ab annis iuuenilibus moribus/ ⁊ sapientia insignis fuit. Qui cōiugē habens ⁊ filiam in laicali habitu monasticam vitam ducebat. Tandem relicto seculo clericali mancipatur militie: ⁊ ꝓcedēte etate ac sapientia precellente a clero ⁊ populo pictauiorū ep̄s electꝰ est. Et cum nō solum ecclesiā suam sed ⁊ totam gallias ab hereticis defensaret: ad suggestionem duorū ep̄orū arrianorū ab imperatore Constantio arriano: cum Dionysio Mediolan̄. ⁊ Eusebio Uercellen̄. ep̄is in Phrygiā relegatur: vbi dū existeret/ cognouit per spiritū aprā filiam suam pictauis cū matre relictam nubere velle. Quam per ep̄lam gratissimā sibi missas studuit ad virginitatis propositū inuitare. ¶ Sz cū vbiq̄ arrianorū heresis pullularet: ⁊ ab imperatore oībꝰ ep̄is veniēdi ad synodū cōcessum esset: vt de veritate fidei disputarēt: veniens Hilariꝰ ad cōciliū apud seleuciā Isaurie oppidū celebrandū: ad petitionē arrianorū pictauiā redire cōpellit: eo q̄ ab hereticis nimiū eiꝰ facūda sapiētia timebat. Et dū ꝑ insulā gallinariā serpentibꝰ plenā transitū haberet: ⁊ reptilia eiꝰ ꝑsentiā fugerēt: palū ꝓ termino fixit: vltra quem nūq̄ serpens accessit. Et cū esset pictauis infantē sine baptismo defunctū audiēs pro ipso orauit: ⁊ tā diu in oratione ꝑseuerauit: donec pariter surgerent senex de oratione: et infans de morte. ¶ Filiā quoq̄ suā aprā ex epistola sibi missa in virginitatis ꝓposito firmissimā cernēs: ⁊ ne aliq̄ flecteretur timens/ oratione sua a dn̄o impetrauit vt eam ad se recipere dignaret. Sicq̄ puella defuncta est post dies modicos/ quā Hilariꝰ sepeliuit. Quod mater puelle cōsiderans ep̄m rogauit: vt sibi etiā transitū obtineret. Qui pro cōiuge similiter intercessit: eāq̄ ad celi regna ꝑmisit. Demq̄ multis miraculis perpetratis: dum infirmatus morti propinquaret: obitū quoq̄ suū imminere cognosceret: Leoncium presbyterum sibi dilectum/ nocte vt foras exiret admonuit: ⁊ si quid audiret sibi renūciari precepit. Ille iussa complēs/ voces tumultuātis ciuitatis audire se retulit. Et cū circa ipsum vigilaret finem expectans: media nocte iterum missus exit: ⁊ nihil se audire nunciauit. Morq̄ immēso circūfulsus lumine sanctus dei ad xp̄m migrauit. Et sepultꝰ est pictauis idibꝰ Januarij circa annos dn̄i. ccclx. tēporibꝰ Ualētiani/ ⁊ Ualentis imperatorū. ¶ Hic sanctus doctor multa librorū volumina compilauit. Nam contra arrianos. xij. scripsit libros. Item ad galliarū ep̄os librum de synodis. In psalmos edidit cōmētarios Origenē imitatus: ⁊ ex suo aliqua adijciēs. Scripsit libellum quē viuenti Cōstantio misit Cōstantinopolim. Item in Cōstantiū quem eo iā mortuo condidit. Item contra Ualentē/ ⁊ Ursatium librū historiā Ariminen̄. ⁊ Seleucien̄. synodi continentē. Ad prefectū Salustiū contra dioscorū aliū. Hymnorum ⁊ ministeriorū aliū. Itē commentarios in Mattheum. Item tractatꝰ in Job/ quos de greco Origen̄. ad sensum transtulit. Item contra auxentium libellum elegantem. Item nonnullas ad diuersas epistolas. Tradunt aliqui eum scripsisse in canticis canticorum quod tamē incertum est. Hec Hieronymus de viris illustribus.

¶ De scto Gregorio nazanzeno ep̄o. Capitulum. lxix.

Gregorius nazanzenus episcopus/ ⁊ doctor grecorum: q̄ vt scribit Rufinus presbyter verbo et operibus clarus lumen ecclesie incomparabile prebuit/ de Capadocia ortus: filius episcopi nazanzen̄: ⁊ matris nomine religiose: athenis eruditus fuit. Qui dum iuuenis philosophie studeret: eidē die quadam due speciose femine apparuerunt. Quas cū ille vti castitatis amator cū indignatione repelleret: dixerūt se sibi amicas fore: quarum vna se sapientiā: altera castitatē nominans: dulces iuueni prebentes amplexus: ⁊ tūc sanctū eiꝰ ꝓpositū: ⁊ virtutis vtriusq̄ firmari crūt. Post hec athenis discedens maris tempestatē patitur: seq̄ deinceps deo seruiturū vouēs literis diuinis imbuit: ⁊ defuncto patre eidē in nazanzij pontificiū subrogat. ¶ Mortuo autem imꝑatore valente arriano/ cuiꝰ secte Gregorius gladio fidei viriliter resistebat: ad cōstātinopolitanā ecclesiam gubernandam assumitur: vbi preclara doctrina floruit ⁊ exemplo. Inter ceteros autem fidei pugiles quos sapientie vberibus enutriuit: Hieronymum sanctissimum almum ecclesie doctorem in diuinis studijs habuit auditorem. Uerum dum perfidorū emulatiōes sensisset inuidie contra se liuore subortas relicta regia vrbe ad ecclesiam suam primam nazanzium rediit: ibiq̄ doctrine/ et orationi intentus vite residuum exegit: ibidemq̄ sepultus. Inde corpus eius Constantinopolim processu temporis translatum est. Quieuit in pace idibus Januarij tp̄e Theodosij senioris. ¶ Hic eloquētissimus doctor plures composuit tractatus: de q̄bus Rufinus Aquileien̄. presbyter decem: ex greco in latinū vertisse eloquiū asserit. Nunc quoq̄. xx. miliū versuū oīa opera sua cōposuisse Hieronymus tradit. Ex q̄bus hec sunt. De morte fratris Cesarij. Machabeorū laudes. Athanasij laudes. Laudes Maximi philosophi: quem librum quidam falso ironiam vocant: quia extat alius vituperationem eiusdem Maximi continens:

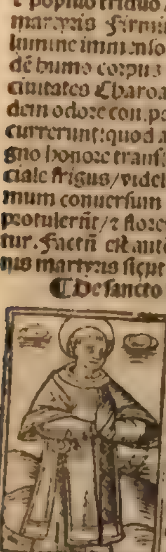
nam licuit eundem laudari et vituperari pro tempore. Edidit et librum heroico carmine virginitatis et nuptiarum contra se disceptantium. Aduersus ennomiũ duos libros. De spiritu sancto vnum. Contra Julianum imperatorem vnum et alios plures. Hec Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sancto Firmino martyre. Cap. lxx.

Firminus martyr fuit sub tempore paganorum: sub qua tamen persecutione vel iudice: aut quibus suppliciis interemptus ignotum est. Et sepultus fuit in Ambianensium ciuitate: locus tamen vbi requiesceret ignorabatur. Tempore autem sancti Saluii episcopi corpus eiusdem martyris repertum est. Nam cum idem episcopus vna cum clero et populo triduo ad dominum exorasset: vt eis corpus sancti martyris Firmini releuaret: nimio odore fragrante/ et lumine immenso celitus super locum effuso: defossa ibidem humo corpus sacrum inuentum est: ad quem locum ciuitates Charoash. Cenomañ. Nouioñ. et bobacñ eodem odore conspersa ad visendum corpus martyris concurrerunt: quod ab episcopo leuatum ad ecclesiam condigno honore translatum est. In cuius translatione glaciale frigus/ videlicet mense Januario in estum maximum conuersum est. Arbores nudate subito frondes protulerunt/ et flores: de quibus egri sumentes sanabantur. Factum est autem hoc idibus Januarii: nam dies passionis martyris sicut et cetera incognitus est vsque in presens.

¶ De sancto Viuentio confessore. Cap. lxxi.

Viuentius confessor Samaritanis parentibus et paganis ortus est: qui ad predicationem sancti Georgii apud Antiochiam Christum annunciantis conuersus est tempore Constantini imperatoris. Deinde sacerdos factus/ monitus ab angelo Thessalonicam venit: vbi idola Datiani presidis signo crucis edito contriuit. Filiamque eiusdem eupatronam nomine a demonio liberauit: et cum ducentis baptizauit. Post hoc cum sancto Benedicto episcopo Romam perreret: quibus dum in via cibaria defecissent: pisces eis de mari in littus prosiluit: qui per ebdomadam illis suffecit. Quos etiam beatus Hilarius Pictauien. episcopus rediens ab exilio obuios habuit: et secum dudum Viuentium retinuit. ¶ Hic aliquando in sex latrones incidit eum perimere volentes: quorum vnus se gladio transuerberauit: secundus ad quercum se suspendit: tertius arreptus a diabolo expirauit: quartus oculos amisit: quintus rabie manus/ et brachia dentibus lacerauit: sextus se in mare precipitauit. Et cum esset beatus Viuentius annorum. cxx. in pace occubuit apud castrum grauiocense idibus Januarii. Cuius corpus sanctus Maxentius abbas ibidem tumulauit: inde postea translatum in montem verriacum vt dicit frater Vincentius.

¶ De sanctis quadraginta militibus martyribus. Ca. lxxii.

Quadraginta milites ex temporali tyrocinio ad Christi militiam transierunt. Qui omnes Rome via Lauicana sub imperatore Galieno pro confessione fidei decollati coronas martyrii a domino percipere meruerunt idibus Januarii: vt dicit Ado.

¶ De sancto Felice presbytero et martyre in pincis. Cap. lxxiii.

Felix presbyter et martyr: pronomine de in pincis a subulis/ quibus passus periit: becturnam pinca dicitur subula: nam cum magister puerorum existeret: et eis nimium rigidus fuerit: tentus a paganis cum Christo libere pliteretur traditus est in manus puerorum: quos ipse docuerat in ecclesia: qui eum ipsi cum subulis et subulis occiderunt. Qui passus est Rome. xix. kal. Februarii.

¶ De sancto Felice presbytero et martyre. Cap. lxxiiii.

Felix presbyter et martyr germanus immediate infra positi Felicis presbyteri et confessoris temporibus Diocletiani/ et Maximiani martyrium passus est Rome iuxta portam pincianam: vbi et requiescit in loco qui dicitur in pincis: et ex hoc pronomine in pincis dictus. Hic senior altero fratre a prefecto vrbis draco detentus ductus est ad templum serapis: vt sacrificaret. Et cum insufflaret in simulachrum: statim in puluerem redactum est. Alia die ductus est ad templum Mercurii: et de hoc fecit similiter. Iterumque ductus ad templum diane pari modo idolum destruxit. Tunc vna cum fratre carceri mancipant: deinde in equuleo leuaretur: et quibus hoc fecisset maleficiis interrogaretur: qui cum diceret hec non diaboli maleficiis/ sed Christi beneficio facta fuisse: ductus est ad dictum locum secundo miliario ab vrbe ad phanum quod ibidem erat: qui facta oratione exsufflauit in arborem ingentissimam: que statim radicitus euulsa et templum cui erat coniuncta euersum est/ atque simulachrum comminutum. Quod prefectus audiens iussit eum ibidem decollari: et corpus eius insepultum lupis et canibus derelinqui. Quod tamen Christiani nocte in foueam quam arbor euulsa dimiserat sepelierunt. xix. kalendas Februarii. Et cum gentiles die sequenti corpus effodere vellent: quicunque manum ad hoc mittebat a diabolo obsidebatur: vbi processu temporis ecclesia eius nomine dedicata est.

¶ De sancto Felice presbytero. Cap. lxxv.

Felix presbyter et confessor immediate suprapositi Felicis presbyteri et martyris frater fuit. Qui cum a prefecto draco predicto tentus esset: eumque ad templa deorum sacrificaturum ducere vellent: comminatus est eis quod si eum ad idola sua ducerent: hoc illis eueniret quod et aliis/ ad que fratrem suum duxerant/ que omnia destructa erant. Quem prefectus fustibus cesum iussit in exilium deportari in montem Cereciium: vt ibidem lapides excideret: vbi filium probi cuiusdam tribuni a demonio obsessum liberauit. Et cum eidem tribuno nunciatum esset quod vxor eius in vrbe Nolana cuius ipse ciuis erat hydropisim incurrisset. Felix eidem misit oleum benedictum/ quo perfusa sanata est: sicque tribunum conuertit ad dominum. Sed dum consularis audisset probum Christianum effectum misit/ qui eum caperent: qui omnes manus dolere ceperunt. At dum suasu sancti Felicis Christum confiterentur a dolore continuo liberati sunt. Et sic omnes baptizati sunt. Expleto vero tribunatus tempore Felix cum tribuno venit Nolam ad quem pontifex idolorum accedens: dixit ei quod deus suus fugerat: asserens quod Felicem venientem timebat: quem sanctus conuertit: et baptizauit. Quidam ex eius horto olera nocte rapere cupientes: dum vangas ibidem repperissent: tota nocte in horto luna lucente la-

vocabant: et se furtum facere putabant. Mane autem a sancto inuenti/ et salutati peccatum suum cōfitentes ad ppria redierunt. Et cum quidam apollinē adorarent: eo q illum diuinum assererent: et Felix dominicam orationē pugno clausam teneret: dicebat eis q si apollo quid in manu haberet sciret edicere: parat⁹ erat et ipse eū adorare. Quo nihil rñdēte: imo nec rñdere valēte. gētiles cōuersi sunt. Tandē post annos. xij. dñico die missa celebrata: et populo data pace in pauimento se in orationem proiciens migrauit ad dominum. Et in eadē ciuitate tumulatus quiescit.

¶ De scō Michea pphēta primo. Cap. lxxvj.

Micheas prophēta fili⁹ hiemla inter sanctos testamēti veteris merito cōputat: eo q Achab regi israel/ et Josaphath regi Jude volētibus ire in Ramoth Galaad ad eā obtinendā/ inter fere quadringentos falsos prophetas solus veritatē predicere presumpsit: vt scribitur. iij. Reg. vlti. et. ij. paral. xviij. Nam cunctis pphetis vno ore regi achab predicentibus quod Ramoth obtineret: Micheas solus vaticinat⁹ est israel dispergēdum: et Achab in prelio occidendum. Et subiungēs visionē: et causam quare oēs alij prophete bona predicabant: dixit q hoc dominus de⁹ falso permiserat spiritu suggerēte se mendacem futurū in ore oim prophetarū: vt sic Achab deciperetur: et vadēs ad preliū occideretur. Propter quod a Sedechia vno ex falsis prophetis Micheas in maxilla percussus est. Quē rex Achab carceri mācipauit seruādū vsq ad reditū suū. Qui a Jorā filio Achab/ et regni successore mortuo patre q mala parenti prout sibi euenerat prenunciasset: precipitio valde porrecto iactat⁹ occubuit. Huius Michee et si dies martyrij sit ignota: hoc tñ loco ponit̄ pp̄ter aliū Micheā sequētē: quē eūdē cū isto plurimi putāt: qd tñ stare nō pōt. Nā hic samaritēs ille morastites fuit. Hic tpe Josaphat regis Jude pphetauit: et sub Jorā filio Achab: vt dictū est interfect⁹ fuit: ille vo tpe Joathā regis Jude vaticinari cepit annis plusq cētū post obitū Jorā filij Achab. Huius nulla pphetia scripta legitur: illius liber vaticinum reperitur.

¶ De scō Michea pphēta scdo. Cap. lxxvij.

Micheas prophēta secūdus de ciuitate morasthe/ que est in tribu effraim tēporibus Joathā Achaz/ et Ezechie regū Juda pphetauit: vt ipse einsdē text⁹ indicat. Cuius prophetia inuehit cōtra Samariā que reges israel: et Juda simulachrorū superstitiōe fefellerat: increpans dñs indignationē suā in eā pcussurā: cōminat̄ etiā populo israel preuaricatori: et principibus ei⁹ q eūdē populū falsa suasione ad idola colenda cōpulerat: et verbis insequentibus captiuitatē: et interitum affuturū nunciauit. Hic decē tribubus israel in captiuitatis/ et ipse i captiuitatē duct⁹ apud assyrios. Obiit in pace. xvij. kal. Februarij. Corpusq ei⁹ in iudeam delatū ē et sepultū. Hec Hieronym⁹/ et Joseph⁹ tradūt.

De scō Abacuch pphēta. Ca. lxxviij.

Abacuch prophēta fuit de tribu Symeon: et vt in scholastica historia legitur. Hic predixit captiuitatem hierusalem venturam: et a caldeis venientibus fugit in Bosthe racenā: et erat incola terre israel. Descendentib⁹ vero relictis inde in egyptū quasi peregrinabat̄ in terrā suā. Eodemq tempore prophetiā cōscripsit. Et in pncipio causatur aduersus deū: cur impius vastasset populum dei. Sed in consolationem aperuit sibi deus calamitates circunstantium nationum futuras per Nabuchodonosor longe maiores: et tādē ipsum Nabuchodonosor periturū: vt sicut Naum propheta in consolationem decem tribuū captiuarum predixit niniue subuersionem: sic et iste in exhortationem duarum trī in babylonē ductarum babylonie destructionem prenunciauit. Hic dum pulmentum ferret messoribus: spiritu diuino prenoscens se in babylonem ducendū: domesticis dixit: vt si nimis tardaret/ pulmentū messoribus ferrent. Et dū iret in campum: vt habetur Danielis vltimo: angelus domini eidem apparuit: et vt prandiū Danieli/ qui erat in babylone in lacu leonum portaret/ mandauit: qui cum babylonem aut lacum nescire diceret. Apprehendit eum angelus in vertice capitis sui: et portauit eū in babylonem super lacum leonum in impetu spiritus sui. Sicq Abacuch prandium Danieli presentauit: et cū comedisset: angelus eum in momēto ad priorem locum reportauit: vnde patet longe post liberatā susannam hoc factum fuisse. ¶ Dedit aūt Abacuch signū reditus populi his qui erāt in iudea q visuri essent lumē in ruinis templi: vltimamq domus dñi desolationē predixit q gens occidentalis hāc esset actura. Et dormiuit Abacuch in pace. xviij. kal. Februarij/ et sepultus est in agro proprio. Hic propheta cum aliis precedente ex numero sunt. xij. prophetarum: qui ecclesiastici. thr in sanctorū veteris testamenti catalogo describunt. Horū prophetarū duorū/ vez Michee et Abacuch corpora sub Archadio imperatore in iudea diuina reuelatiōe reperta sunt. Hec Hieronym⁹/ et Joseph⁹.

¶ De sancto Mauro abbate. Cap. lxxix.

Maur⁹ abbas senatorū genere ortus patre Eutytio matre Julia: duodēnis a parentib⁹ sancto Bñdicto in discipulum traditus: et ab eodē monachus fact⁹: in omni vite sanctitate pficiēs magistri vestigia imitabatur: et super omnes monachos ab ipso amabatur: et committebatur: et ex hoc magis humiliabatur: ita vt ieiuniis/ et orationibus: interius cunctos sctitate precelleret: et miraculorum gloria choruscaret. Quadā die hora sexta a colligendis fructibus cum quibusdam ex fratribus rediens: claudum quendam: et mutū puerum ante monasterii forem repertum ad parētum preces erexit: et eis loquendi facultatem concessit. Quod Benedictus abbas comperiens: magis eū adhuc reuereri cepit. ¶ Cūq Bertiramnus Cenomanch. episcopus monachorū cenobium edificare disponeret: audita sancti Benedicti fama: misit ad eū flodegarium archidiaconū: et ardoradū vicedominū suum: quatenus eidē aliquē ex suis fratribus in abbatē mitteret: qui monachos cenobii construēdi disciplinis regularibus informaret. Qui eidē misit Maurū ei⁹ discipulū cum quattuor monachis: vez Faustū: Simpliciū: Antoniū: et Cōstantianū: eidēq benedictione data pdixit obitū suū de primo futurū: tradiditq ei regulā ab ipso institutā manibusq Mauri cōscriptā. Et cū apud velū hospitati fuissent: misit post eos bñdict⁹ nūciū cū multas sanctorum reliquias Mauro quas sibi mittebat traderet: et eplam abbatis ex parte presentaret: in qua Maurum cōfortans significabat sibi a dño reuelatū: q multa foret aduersa passurus: pcipq bñdict⁹ erat de primo migraturus. ¶ Cum aūt post dies quinquagintaqnq deuenissent vercel'as: ibi q biduo permansissent: ardorad⁹ de scala turris altissime corruit: et scapulas cū manu: et brachio adeo cōquassauit: qd intumescentib⁹ par-

tibus illis post dies quadraginta nullo remedio medi-
corū sibi subuenire posset: nisi ad tumorē sanguinis pu
tridi tollendū secatio fieret. Tunc Maurus oratione fa
cta reliquijs sanctorū a patre missis membra languen
tis signauit: et cōtinuo arderadus sanus surrexit. Quod
dum audientes mirarent: ille nō suis meritis: sed reli-
quiarum virtuti miraculum ascribebat. Inde transeū-
tes post dies .xv. Sergi⁹ famulus eorū de equo corruēs
pedē saxo collisum extorsit: quē Maurus signo crucis
edito ab omni lesione ilico liberauit. ¶ Et cū apud ec-
clesiam sanctorū Mauritij et sociorū deuenissent: cecū
quendam a natiuitate qui annis .x. ibidē ad elemosy-
nam sedebat illuminauit: ipsumq; prosecuta gratia ec-
clesie martyrum perpetuo seruitio mancipauit. ¶ Ho-
spitatus apud ecclesiam sancte marie que est in locis vi
rentibus/ mulier quedam nomine remetia filiū adole-
scentē noie clegiū defunctū irremediabiliter deflebat.
Cuius dolori Maurus cōpatiēs cū simplicio solo mo
nacho illuc accessit: et oratione facta mortuū suscitauit.
Qui statim cū ad matutinū processit: et in lycinēn. mo-
nasterio deo seruiuit. ¶ Inde venerunt Antisiodorum:
vbi a Romano abbate suscepti sunt: et cū eo pascha cele
brarunt. Ubi die et hora qua sanctus Benedictus de se-
culo isto transiuit: eius animā ad celos ascēdētē Mau-
rus conspexit per viā videlicet orientis tramite ab eius
cella vsq; ad celos erectam. Que dum ille cōsocijs reue
lasset: duo ex eis idem se vidisse testati sunt. Uenientes
aūt Aurelianum audierunt Bertichraminum epm es-
se defunctum. Unde quodāmodo frustratus intentio-
ne sua: suadente arderado andegauēn. vrbē deuenerūt:
ibiq; florum nobilē virum qui amissa cōiuge vnicū ha
bebat filium arderadi consanguineū inuenerunt. Qui
audita causa pro qua venerāt/ assentiente sibi Theode-
berto rege Francorū: cui florus plurimū dilectus erat:
in ppria possessione locū monasterij construendi Mau
ro concessit: ipsumq; predijs/ et honoribus largissime
dotauit: vbi vir dei constructa ecclesia in honore beati
Martini cenobiū edificare cepit. ¶ Die quadam cleri-
cus cementarius dum circa opus monasterij occupa-
retur: de altissimis gradibus super saxum corruit: et col
lisis mēbris quasi mortuus iacuit. Quem sanctus vir
ante fores ecclie deportari fecit: et oratione facta ipsum
in momento ab omni lesione sanauit: quo miraculo vi
so/ Florus qui aderat Mauriū cepit summa deuotione
reuereri: proponens relicto seculo eius monachus fie-
ri. ¶ Quidam ex operarijs sancto viro detrahebant: q
zelo hypocrisis monasterium construebat. Statimq;
tres ex illis spūs malign⁹ inuasit: ex quibus vnus proti
nus expirauit. Sanct⁹ vero duos obsessos qui viui re-
manserant in ecclesia delatos ab infestatione demonū
mox exoluit: mortui vero cadauer in porticū ecclie de-
duci fecit: et facta oratione cū lachrymis defunctū a mor
tuis suscitauit. Octauo igitur anno monasterium per
oia perfectum est. In quo quatuor ecclesie edificate fue
runt. Quarum maior consecrata est ab epo ciuitatis in
honore beati Petri apli. Secūda in honore scti Marti-
ni. Tertia in honore scti Seuerij. Quarta in veneratiōe
sancti Michaelis archangeli. In quo qdē cenobio flo-
rus loci patronus primo quidem anno obtulit vnicū
filiū noie Berdulfum: perfecto vero opere licentiam a
Theodeberto rege petijt offerēdi seipsum. Quā rex de-
uotissimus gratanter cōcessit: insuper et oblationi flori
die qua habitū induit monachalē interesse voluit: vbi
et ab abbate honorifice susceptus esset: et cū eodē charita-
tiue discubuit: et locū suū additis redditibus amplia-
uit. Post cui⁹ excessum Theobaldus fili⁹ suus/ et succes
sor in regno patris exēplo eidē monasterio duas villas
adiūxit. ¶ Dum autem sanctus Maurus in villa gan-
diaco cū duobus monachis resideret: archidiaconus
andegauēn. cum pluribus ad eū visendum venit. Cūq;
vasculum modicum vini superesset: qd vix ipsis tribus
in vna refectione sufficeret: et sanctus archidiaconū ho-
norare vellet: vinū benedixit: et oib⁹ infundi iussit: et cum
essent vltra .lx. quilibet etiā ter de vasculo sumpsit potū:
et semper repertum est plenum. ¶ Post hec appropin-
quare cognoscens obitum suū: cellā in secretiori parte
sibi edificauit vbi cōtemplationi vacās Berdulfum si-
bi abbatem substituit. Et post duos annos et dimidiū/
angelica reuelatione didicit per maximā partem mo-
nachorum suorum qui erāt numero .cxl. ad dominum
transiturum: ipse vero illis premissis erat eos secutu-
rus. Quod vt sibi predictum fuerat euenit. Ipse autem
visionem angelicā fratribus reserauit: et vt quilibet eo-
rū se prepararet admonuit. Et intra menses .v. oēs mo
nachi sui: exceptis solummodo .xxiiij. ad deum euocati
sunt. Inter quos Antonius/ et Constantianus transie-
runt. Post que sanctus dei dolore lateris grauissimo
egrotare cepit: et ad vltima deueniens/ cū esset annorū
lxxij. in pace migrauit .xviij. kal. Februarij. Sepult⁹ est
in ipso monasterio in ecclia scti Martini: vbi et miracu
lis splendet.

¶ De sancto Isidoro abbate. Cap. lxxx.

Isidorus abbas

vt Hieronymus scribit in vitis pa-
trū apud Thebaidē claruit. Cuius
monasteriū latis spatijs circūseptū
altissimo muro: vltra mille mona-
chos detinebat inclusos. Qd quidē
adeo oibus q ad victū fratrū perti
nēt erat refertum: vt nullus eorum
intrandi/ vel exeūdi necessitatē ha-
beret. Soliq; duo ex monachis p
tpa ad egrediēdū deputabant. Eo-
q; pacto monachus quisq; admittebat: vt nūq se egres
surum omnino pponeret. Erat enī intus quasi para-
disus dei: angelicoq; more psallentium chori in ecclesia
die noctuq; sibi inuicem succedebant. In quo qdē loco
abbas Isidorus mirabili vita fulgens abbatē moysen
ad se venientē suis monitionibus a suprema carnis im-
pugnatiōe exhortando fecit immunē. De hoc etiā Cas-
siodorus .viij. libro historie tripartite dicit q Isidor⁹ p
annos .xl. nunq pctō cōsensit: q oi sctitate cōspicu⁹ ibi-
dē in pace quieuit .xviij. kal. Februarij: vbi et sepultus est.

¶ De sctō Machario egyptio abbate. Cap. lxxxj.

Machari⁹ abbas

egyptius Antonij discipulus in ere-
mo Thebaidis claruit: qui multorū
signorū gloria insignis fuit. Ad hunc
mr filiū iuuenē adduxit: q a legione
demonū/ q flāmea vr terribiliter ve-
xabat. Tres enī modios panū in ci-
biū: et lagenā vini quotidie sumens in
potū: vix poterat satiari. Deinde oia
sumpta in aerē quasi fumū ructando
vomebat ac si igne cōsumpta fuissent.
Dieq; sequēti edacior reddebat. Quē sanctus pietate cō
motus orās adeo liberauit: vt trib⁹ libris panis quoti
die cōtēt⁹: et aq modicam: ppriis manib⁹ vltra alios
laboraret. Quidā culpat⁹ de homicidio ad eū cōfugit se
innocētē re vera asserēdo. Et superuenientib⁹ ministris iu-
dicis q vt eū caperēt fuerant insecuti: eisq; pñtib⁹ sctūs
abbas ad sepulchrū accessit hois interfecti: quē in xpi
noie adiurauit: vt sibi diceret an ille eū occidisset: q rñ-
dit q nō. Et instātib⁹ illis: vt q eū occiderat interroga
ret: rñdit suū esse innocētes absoluere: nō aūt nocentes
cōdēnare. Sicq; iuuenis solut⁹ est. Idē etiā cū heretico
disputās: cūq; qd rñderet nō habēret: orās mortuū q por
tabat ad tumulū suscitauit: q suscitat⁹ hereticū cōfudit.
Puellā etiā quādā q magicis artib⁹ illusa sibi soli appa
rebat in equā cōuersam ab illusione fantastica libera-
uit. Pluribusq; alijs virtutū signis et vite meritis efful-
gens in pace quieuit .xviij. kal. Februarij. Hic ad iunio-

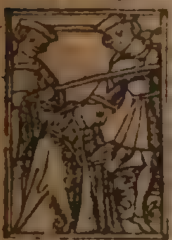
res professionis sue vnam scripsit eplām: in qua vtilia multa/ et monastice religioni necessaria docet: claruit sub Valentis imperio.

¶ De sancto Bonitio epō. Cap. lxxxi.

Bonitius episcopus Aruernensis, qui & monos clarus: inter alia eius virtutū insignia beatā dei genitricē in summa deuotione habuit: vt frater Uincentius ponit: cui dū nocte quadā solus in ecclesia sancti Michaelis orarēt: in extasi posito beata virgo cū multitudine curie celestis splēdidior apparuit: et quis esset aptior ad diuina mysteria celebranda a circunstātibus interrogauit. Qui Bonitiū orantem dignissimum acclamarunt. Et cum ipse se reputaret indignū a celesti choro assumitur: vestibus sacris induitur: et missam celebrare iubetur. Qui missam per visionem suo ordini celebrauit: et dum communionem sumpsisset: beata virgo sibi vestē pro magno munere dimisit: et visione sublata ipse ad se rediit: vestemque repertam iuxta se cū summa deuotiōe custodiuit: et visa populo cuncto narrauit. Que vestis vsque hodie ibi seruatur: et pro reliquiis sacris ostenditur: cuius materia/ et modus contexture a nemine cognoscitur. Est autem eximij candoris: lenitatis: et leuitatis. Quieuit autem in pace sanctus Bonitius. xviij. kalen. Februarij: sepultus in ecclesia sua.

¶ De sancto Marcello papa et martyre. Cap. lxxxij.

Marcellus papa et martyr: natione Romanus de regione violata ex patre benedicto: Marcellino pape in epatu successit: et sedit annos. v. dies. xxij. qui tpe Maximiani filij Diocletiani imperatoris martyrio coronatur. Nam cū Maximianus Augustus primus rediēs ex Aphrica: vt Diocletiano placeret: in noīe eius thermas a solo edificaret: in vrbe cepit omnes xpianos ad afflictionē laboris compellere: et per varia loca quosdā ad lapides: quosdā ad harenam damnauit. Quibus Carson xpianus occultis/ et diues ac nobilis de suis facultatibus necessaria ministrabat per manus Sisinnij: Cyriaci: largi: et smaragdi. Propter quod Marcellus epūs celebrato concilio Sisinniū: et Cyriacū diacones Romane ecclesie cōsecrauit. Multos quoque martyrum cōuersorū ipse pontifex baptizauit: et multorum sanctorum corpora colligens vna cū Joanne presbytero sepeliuit. Cum aūt sanctus Cyriacus a Maximiano filio Diocletiani imperatoris detētus cathenis obligatus ante rhedā eius traheret die processionis: et hoc Marcellus papa illū redargueret: ab eodē fustigatus et eiectus est. Postquā aūt bti Cyriacus/ Largus: et Smaragdus martyriū passi sunt Marcellus papa eos similiter tumulauit. Post quod Lucina Christiana matrona ditissima ecclesie dei oēs suas facultates concessit: propter quod a Maximiano proscriptione dānata est. Dū aūt in exiliū duceret/ rogauit Marcellum vt domū suā in ecclesiā consecraret: quod et ille adimplere curauit. Et dū ibi frequēter celebraret: Maximianus hoc audiēs domū illā siue ecclesiā fecit stabulū publicū iumentorum: et eūdē epm cū custodia ad seruitiū aialiū deputauit: vbi post multos annos emisit spiritū. xvij. kal. Februarij. ¶ Hic fecit cemiteriū in via salaria: et xxviij. titulos cardinalatus in vrbe Romana propter baptismū: sepulturas: et penitentiā multorum ex gentibus conuersorum: ac propter martyrū reliquias tumulandas: qui etiā sepultus est a Joanne presbytero in eodē cemiterio Prisille via salaria: et cessauit epatus dies. xxv. Postea vero religione xpiana crescente domus stabuli in ecclesiā trāslata est: que hodie sancti Marcelli noīe intitulatur.

¶ De sancto Marcello epō. Cap. lxxxiiij.

Marcellus antichranus epūs insignis sanctitatis/ et doctrine fuit. Qui multa aduersus Eutycetē grecum scripsit volumina: et maxime aduersus arrianos. Extāt et aduersus eum non leuium authorum libri sabelline ipsum hereseos impetentes. Negat ille dogmatis eius esse: et cōmunione Julij et Athanasij Romane/ et Alexādrine vrbium pontificum defendit se. Claruit sanctitate insignis tempore Constantij imperatoris. Hec Hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De sancto Felice epō et martyre. Cap. lxxxv.

Felix episcopus tubabocensis. tpe Diocletiani/ et Maximiani imperatorum martyrium passus est. Qui anolino, presidi presentatus/ cum nomē suum nollet exprimere: dicens solūmodo se xpianum: iussus est vinctus ad prefectum pretorij/ qui illum vinculis mācipauit: et post dies. xvj. de carcere eductum fecit eum cathenis alligatū post imperatorem nauigare. Positusque est in nauicula in qua diebus quatuor sub equorū vngulis inedia maceratus iacuit. Ueniensque ieiunus Nolam campanie a cognitore ciuitatis capite plexus est. xvj. kal. Februarij/ et ibidē sepultus.

¶ De sctō Honorato epō Arelatē. Cap. lxxxvj.

Honoratus episcopus Arelatensis nobili prosapia eiusdem vrbis oriundus fuit: vt scribit Hilarius/ qui ei in pōtificatu successit: qui gentilibus parentibus progenitus: in adolescētia sua motu proprio baptismū petiit: et licet patre reluctante paternā domum deserēs: venantiū eius fratrē seniorem ad xpm cōuertit: qui ambo ad caprasium eremitā accedentes: ab eo de religiōe vite edocti sunt. Defuncto autē germano suo venantio: Honoratus eremū vrbi Arelatensi proximū petiit: ibique diu in omni vite sanctitate permansit. Exemplo quoque cōuersationis sui gennadium quendā virū effrenem/ et indomitū ad penitentiā prouocauit. Deinde vrbis Arelatensis epūs factus in sancta religione deo seruiēs: et salutifera pdicatione dominicum gregem pascens quieuit in pace. xvij. kal. Februarij.

¶ De sctō Honorato epō Ambianē. Cap. lxxxvij.

Honoratus episcopus Ambianē. tpe Alcideberti regis Frācorum vir clarus sanctitate/ et miraculis floruit. Qui dū missas aliquā celebraret: et corpus xpi super altare virginis consecrasset vidit manū siue palmā xpi sacrā hostiā tenentē: et epō cōicaturo quodāmodo porrigētem. Quam sanctus de ipsa manu deuotissime sumens/ ab omni deinceps inquinamēto carnis illesus permāsit. Hic angelo sibi reuelante corpa sanctorum Fusciani/ et Uictorici/ atque gentiani reperit: et ea condecenti Mausolo collocauit. Qui et post vitam laudabilem ad christum migrauit.

¶ De sctō Honorato abbate et cōfessore. Cap. lxxxviij.

Honoratꝰ abbas et cōfessor in samnij partibꝰ claruit: qui coloni cuiusdam in villa venancij patricij filius fuit. Hic ab annis puerilibus deo deditꝰ / etiam ab ocioso sermone abstinebat: carneq; ieiunijs macerabat. Sed cū die quadā parentes eius conuiuium fecissent: ꝛ carnes ad prandiū parassent: illumq; ieiunantē a carnibus abstinere vellet: irrisus est a parentibꝰ ꝛ discūbentibus cunctis interrogātibus an vellet sibi de montibus pisces afferri / qui in loco ipso audiri poterāt nō videri. Post modicum aqua in cōuiuio deficiente accessit minister ad fontem vt hauriret. Et dum aqua de situla lignea corā discumbētibus effunderet: piscē qui diuinitꝰ aquā intrauerat: simul effudit: qui victu vniꝰ diei Honorato sufficere potuit. Propter qđ in veneratione haberi cepit. Procedensq; in virtutibꝰ a dn̄o suo libertati deditus in eo loco q̄ fundus dicit̄ monasterium construxit: in quo pater fere ducētorum extitit monachorum. ¶ Dum aliq̄n ex monte qui monasterio prominet moles ingētis saxi eruta per decliua montis veniens totius ruinam cenobij minaretur. Hoc vir dn̄i cernens inuocato xp̄i noīe signū crucis festinus opposuit: eaq; in decliui montis latere fixit / vbi vsq; in p̄sens locum cernentibus aspicit̄: vt casura desuper pendere videat̄. Hec Gregorius primo Dialo. cap. ij.

¶ De sancto Tityano ep̄o. Cap. lxxxix.

Tityanus episcopus ortꝰ heraclea ciuitate nobili gn̄e a Floriano Opitergien. ep̄o eruditꝰ est: ꝛ presbyterū ordinatus. Quo quidē propter amorem martyrij ep̄atui cedēte: Tityanus a pplo electꝰ est in ep̄m: q̄ gregē domini optime pauit sermonibus ꝛ exemplis: ꝛ sanctitate pollēs in pace quieuit. xvij. kalē. Februarij. Sepultusq; est primo in ciuitate Opitergien. Cuius parentes ad eū venientes: ꝛ iam mortuum reperientes: corpus noctu furati sunt: vt in patriā deferrent. Quos mane populus armatus insecutus est pro corpore redimendo. Et dum propter hoc adinuicē bellum vellent assumere: apparuit senior qui eis concordiā suadens consuluit: vt corpus solū in nauicula dimitterēt: ꝛ diuine voluntati exponerēt quo deus vellet deferendum. Quod cū fecissent / disparuit senior ꝛ nauicula per flumen inuentie iter sursum cōtrarijs vndis tenēs: deuenit ad locum qui dicitur septimus: ꝛ ibi quieuit. Corpus autem terre depositum dum iterū de ipso habēdo multorū locorum incole contenderēt: cōsilio senioris prefati iterum apparētis ꝛ diuinum oraculū implorabant. Et post ieiunium triduanū diuina reuelatione vituli cum matre vehiculo iunguntur: ꝛ corpus superponit̄: quo vellēt abire dimittuntur. Qui ipsum ad ciuitatem Cenetēn. deduxerunt: ibiq; substiterunt: vbi et mulier a demonio obsessa meritis sancti corporis liberat̄. Ibiq; digno honore tumulat̄: quo ꝛ ep̄atus Opitergien. translatus est.

¶ De scto Melātio ep̄o. Cap. xc.

Melātius episcopus / vt dicit Socrates ī historia tripartita discipulꝰ Euagrij fuit. Cuiꝰ ecclesiā cū adijssent hi q̄ iussu regis Hunerici ep̄os arrianis resistentes exilio deportabāt: viderūt eū vt vltimū ecclie ministrū cādelas p̄parātē: ꝛ lāpades resouētē. Quē cū interrogassent vbi esset ep̄s: ille se ostensurū illis respondit: ꝛ fatigatos ex itinere ad hospitium suū duxit: ꝛ refecit. Et post prandiū se esse ep̄m eis patefecit. Qui ꝓpter eius humilitatem ꝛ reuerētiam admirati dederūt sibi fugam. At ille noluit declinare / dicēs qđ libēter pati volebat qđ sui similes patiebātur. Sicq; vna cum ceteris voluntarium pro xp̄o subijt exiliū: ꝛ ibi ꝛ post multos agones in xp̄o dormiuit. xvij. kal. Februarij. Huius frater fuit Salomon ex negociatore monachus effectus.

¶ De sancto Fausto ep̄o. Cap. xcj.

Faustus episcopꝰ apud regnū Gallie ex Lateransi abbate electꝰ est vir sanctitate plenꝰ: ꝛ diuinis iugiter scripturis intētus. Librū edidit de spiritu sancto. Itē opus egregiū de grā dei qua saluamur. Libellū aduersus arrianos ꝛ macedonianos cōspicuū. Item ꝛ aliū aduersus eos qui dicūt esse in creaturis aliq̄d incorporeū. Epistolā etiā ad diaconū quendā noīe greciū: qui a catholica fide discedēs ad nestoriū impietatē abierat. Scripsit etiā epistolam aliam ad Felicē p̄fectū p̄torij ad dei timorē exhortatoriā. Et alia plura que nōdū se vidisse genadius hec scribēs dicit. Ideoq; noīare nō audet. Anastasij primi temporibꝰ claruit. xvij. kal. Februarij in pace pausauit.

¶ De sancto Antonio abbate. Cap. xcij.

Antonius abbas cuius vitā Athanasiꝰ scripsit nobilibus / ꝛ religiosis parētibꝰ ex egypto ortus: ꝛ delicate nutritꝰ ab annis puerilibꝰ ecclesiā frequētabat. Et cū esset annorū. xviij. parētibus defunctis audiēs in euāgelio. Si vis pfectꝰ esse ꝛc. oībus destractis facultates suas pauperū visceribꝰ inclusit. Sororē autem sanctis virginibꝰ in monasterio commēdās / ipse monastico habitu assumpto extra ciuitatem progressus cuidā seniori solitario adhesit: cuius doctrina ꝛ exēplo informatꝰ: etiam p alios cellulas discurrebat: ꝛ a singulis monachis exēpla salutaria colligebat. Post hec solitarius manere cepit: et multas diaboli p̄secutiones sustinuit: quas ieiunijs ꝛ orationibus ac vigilijs superauit. Et dū spm̄ fornicationis vicisset: diabolus in specie pueri teterrimi ante eū prostratꝰ apparuit: seq; spm̄ fornicationis ab eo victū asseruit: quē Antoniꝰ signo crucis effugauit: dicēs quod adeo turpissimꝰ esset / qđ ipsum abinde amplius nō timeret: ꝛ deinde asperiori penitētia se afflixit: in orationibꝰ sepius pernoctās / semel in die post vesperas panē solum cum sale ꝛ modicum aque degustās: nōnunq̄ duobus vel tribꝰ diebus sine cibo perdurās: super nudam humū cubās: carnē vnico cilicio domās: deinde longe a villa inter sepulchra se posuit: ꝛ vni soli notiori vicino mādās: vt statutis diebꝰ sibi alimēta deferret: ꝛ ibi multitudo demonum ipsum verberibus adeo lacerauit: quod minister eius quasi mortuum ad villā humeris asportauit. Et cum a cūctis vt mortuus plangeretur: dormitantibus illis Antonius reuixit: ꝛ a ministro ad predictum locum se iterū portari fecit. Et cum ex dolore vulnerum prostratus iaceret: animosus ad bellum demones inuitabat: qui illi in diuersarum ferarū formis apparuerūt: ꝛ vnguibꝰ ac cornibꝰ crudeliter lacerarūt: ꝛ dū xp̄m inuocaret: subito mirabilis splēdor illuxit: ꝛ demōes effugauit: cui vox de celo insonuit: qđ q2 viriliter dimicauerat / faceret eū deꝰ in toto orbe noīari. Et cū xp̄iani ex martyrio necabant̄ / ipse martyres sequebat̄: dolēs q sibi martyriū nō dabat̄. Post hec annorum. xxxv. ad eremum secretiorem accessit: ꝛ ibi

arctiorem adhuc vitam ducere cepit: vbi argenteū discum reperiens admirās vnde ibi discus argēteus haberetur/ vbi vestigia hominū nulla essent: intellexit diaboli figmentum: et facto crucis signo discus euanuit. Postmodū ingentem massam auri reperit: quā vt ignē effugit: et ad montē ascendens. xx. annis incognit⁹ mansit. Deinde a multis frequentari cepit: et precipue a monachis qui eremum per diuersa loca colebant: quibus et monita salutis dabat. Et dum ad visitandos fratres pergeret: riuulum nili crocodilis/ et serpētibus plenum cum comitibus transiuit illesus: et rediuit incolumis. Quadam vice in spiritu raptus vidit mūdum laqueis plenum: et audiuit quod sola humilitas ipsos euaderet. Uidit aliqñ demonem celsum corpore: qui se dei virtutem et prouidentiam dicebat/ petēs a viro sancto quid sibi donari volebat: in quem ille sputa congeminans: vt fumū effugauit. Alius etiam diabolus sibi ieiunanti in figura monachi panes obtulit: suadens vt ederet: ne corpore nimia abstinentia tabefacto deficeret: quē vir dei diabolū intelligens/ xp̄i nomine inuocato mox effugauit. Multis quoq miraculorum signis effulsit. Nam plurimos ab immundis spiritib⁹ vexatos/ et variis detentos languoribus liberauit. Dum inclusus monasterio nullū susciperet. Martinianus quidam militū prepositus instāter pulsans ad ostium obsecrabat: vt filiā eius obsessam liberaret: qui noluit ei aperire: sed de fenestra eidem loquens filie salutem promisit. Ille vero credens/ et abiēs filiam saluam factam inuenit. Multi etiam vexati ante fores cenobij clausis foribus dormiētes purgabant. Et dū ex frequentia populorum nō haberet quietem: diuinitus admonitus cū saracenis ad profundiorem desertū accessit itinere dierum trium: et habitare cepit in campo modico sibi a deo demonstrato paucis palmarum arboribus conserto: vbi ad radices mōtis fons limpidissimus habebatur: vbi de palmarum fructib⁹/ et panibus sibi aliqñ a saracenis delatis vescebatur. Uolēs autem labori deferentiū parcere sarculo sibi apportato terram coluit: et triticū seminauit: sicq de labore manuum victum ducebat. Ibi etiā plantauit olera propter aduenantium recreationem. Preterea etiam de palmarū folijs manibus operabat. Elapsis annis pluribus victus a fratribus venit monachos visitare: quibus dū aqua in via defecisset: et tam ipsi q̄ eorū camelus/ qui sarcinas baiulabat siti pericli tarent: oratione fudit: et fons in deserto erupit: et cunctosq refecit: venitq ad monachos/ vt pater cunctorum suscipitur: et videns sororem iam vetulam aliarum magistram letatur. Iterumq ad mōtē redijt/ vbi solitam vitam ducebat: et fratres ad se venientes sermonibus edificabat: et languētes sanabat. Frōto palatinus a demonio obsessus ad ipsum p liberatione accessit: quem remisit dicens: vbi terram egypti calcaret/ saluus esset: qd et factum est. Uirginem tripolitanam pluribus grauibus morbis detentam ad monachorum instantiam etiam absentē oratione sanauit. Prius tamen omnes eius infirmitates sibi a domino reuelatas fratrib⁹ declarauit. Aliā quoq virginem laodicie residentē dolorem stomachi validum patiētē ad preces archelai comitis longe positus oratione curauit: comes quoq reuersus virginem sanatā inuenit. Nauigās cum quibusdam fratribus dixit se fetorem pessimum sensisse: et nunciauit demonē nauem ingressum esse. Et subito quidā ex nautis vexatus a demonio prosiliit: quem mox Antonius liberauit. Alium insuper nobilem demoniacū sibi adductum/ qui furens vix poterat detineri: dum sancto abbati maxillam percussisset: signo crucis edito ab immundo spiritu eripuit: et demonē in deserto alligauit. Dum aliqñ ab angelis in aere leuaretur: assunt demones ei⁹ transitū prohibentes: et peccata eius ab exordio obijcientes: quos angeli redarguunt: et peccata olim illa dimissa excipiūt: sed si quid contra eū habent: postq̄ monachus factus est: vt ea dicant/ imponunt: et cum in hoc deficissent: liber Antonius in ethera tollitur: et liber deponitur. Huic etiā aliqñ diabolus in tāta proceritate apparuit/ q celū capite contingebat: et interrogatus quis esset: dixit se esse Sathā: q multum a monachis impugnabat: et a xp̄ianis maledicebatur: addens q iam ad nihilū esset redactus: postq̄ in cunctis partibus regnabat xp̄s. ¶ Alias etiam vocatus vt exiret et videret: vidit demonem longum vsq ad nubes attingētem: qui quosdam pennatos ad celum volare cupientes extensis manibus prohibebat: quosdā vero retinere nequibat. Et intellexit illum fore animarum ascensum: et demonis prohibitionem: aliquibus resistētem/ quibusdam autem obsistere non valentē. ¶ Sacerdotes et clericos venerabiliter tractabat: et ab eis benedici humiliter implorabat: et cum literas ignoraret: etiā philosophos/ et hereticos scripturarū allegatione et rationibus conuincebat: vnde aliqñ Alexandriā veniēs/ sermonēq publice faciens arrianos ibi astātes mirabiliter confutauit: et multa miracula fecit. Rediēsq in porta ciuitatis puellā ab immūdo spiritu exoluit. ¶ Quidam gentiles philosophi eum adeuntes vt sibi illuderent: auditis eius sermonibus edificati sunt: et ad xp̄m conuersi. Ab imperatore Constantino sepius per literas visitatus/ eidem epistolam exhortatoriam remisit: cōfortans eum in xp̄iana religione: et monēs ne in terrena confideret potestate. Ecclesie quoq persecutionē futuram arrianorū infestatione precognouit/ et fratrib⁹ lachrymando predixit. ¶ Duci cuidam nomine balachio arriano ecclesiā infestanti adeo vt monachos/ et virgines publice nudatos virgis cederet: epistolam misit/ eum de impietate redarguens: et irā dei superuenturam communās. Qui epistolam legens irrisit: et nūcios verberauit. Sed post dies. v. equo insidens ad terram deijcitur: et morsibus ac vngulis cōpressus post triduū deficiēs sepelitur. ¶ Tandem iuxta morem suum ad visitandos fratres qui in interiori monte latebant adijt: eisq obitum suum longe ante predixit/ ac in domino cōfortauit. Et ad cellam regressus post dies modicos egrotare cepit: duosq monachos qui sibi annis. xv. seruierant/ accersiuit: monitisq salutaribus eis traditis inter eorū manus cum esset annorum. cv. in deo feliciter obdormiuit. xvj. kal. Februarij. Cui⁹ corpus in eadem eremo prefati duo discipuli sepelierunt: et nemini locum sepulture vnq̄ reuelare voluerūt: eo q sic ipse illos moriens adiurauit: qz etiam decedens miraculorū famam recusauit. ¶ Hic ad diuersa egypti monasteria vij. scripsit epistolas apostolici sensus/ sermonibusq refertas: que in linguam grecam postmodum translate sunt: vt dicit Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sanctis Speusippo/ Heleusippo/ et Meleusippo martyribus. Cap. xciij.

Speusipp⁹: Heleusippus/ et Meleusippus cristētes annorū. xxv. cū auia sua Leonilla/ et sorore illi⁹ Jonilla in ciuitate Lingonicā. sub Aureliano imperatore martyriū passi sunt. Nam cum predicti fratres cū iam dicta eorū auia a sancto benigno p̄sbytero verbū dñi percepissent/ et baptizati essent: in Lingonicā ciuitate a quadrato preside tanq̄ christiani detenti sunt. Et ad primam quidem sacre fidei confessionem pugnis in facie cesi sunt. Deinde ligatis pedibus et manibus verso capite in arborē suspensi ab auia Leonilla confortabantur. Post hec in ignem missi illesi permanentes: orantes ad dominum/ vt animas eorum in pace susciperet/ expirarunt: visiq sunt angeli cum luce multa eorum animas colligentes: corporaq eorum intacta ab igne reperta sunt. Quo viso miraculo Jonilla matrona soror Leonille ad christum conuersa est. Et cum relicto viro et duobus paruulis Christum

consumeretur: a paganis tenta et capillis suspensa est. Deinde post plurima sibi illata supplicia cum Leonilla sorore sanctorum auia pariter decollantur. xvj. kal. Februarij. Quorum omnium corpora diu latentia processu temporis inuenta sunt: et digno honore tumulata.

¶ De sancto Sulpitio epo. Cap. xciiij.

Sulpitius episcopus de ciuitate Bituricensi, claris parentibus ortus / puerilibus annis misericordie operibus intentus erat. Quadam nocte cũ duobus pueris vigilans, vidit eos a duobus spiritibus teterrimis de ecclesia eijci: signoque crucis demones effugauit: unde multas antiqui hostis insidias perpessus xpi gratia superauit. Sed dũ fama eius crebresceret: ad instantiam lotharij Francorũ regis ab Austregisillo Bituricensi epo in diaconũ ordinatur: deinde in abbatem eligitur: ac demũ defuncto Austregisillo in epum sublimatur: qui et meruit primam Aquitanie sedẽ. Hic multis reuitus signis egros sanabat: et demones effugabat. Die quadã dum ignis tectũ domus eius inuasisset signo crucis opposito tamdiu contra incendiũ stetit / donec flammas extinxit. Alias etiã dũ ignis domũ aliã incenderet: et mulier quedam pro segete quam ibi iuxta reposuerat solicita esset: signũ crucis edidit cõtra flammas: mãdãs ne illuc trãsire presumeret: et extunc ignis ac si mons interiectus fuisset / seipsum cõpescuit. Cum quedã arbor excisa super puerum aliis intentũ caderet: sanctus accurrit: et signo dñico arborẽ erectam in partem oppositam cõcidere compulit: sicque puerum liberauit. Latro quidã vt furaretur / eius promptuariũ intrauit: et nocte tota circuiens exitum minime reperire valuit. Ad quẽ dum sanctus mane misisset familiã: latro suspendiũ metuens in puteũ. lxxx. passuum se precipitauit / auxiliũ Sulpitij nihilominus inuocando: quẽ vir dñi de puteo extractũ illesum reperit: compunctus ad penitentiã recepit: sibique de necessarijs prouidit. Leuita quidam contra eius mandatum ad domum suam pergere volens cecitate percussus vnde erat tota nocte se mouere nequiuit: et rediens de inobedientia penitentiam egit. Quadã vice in ecclesia cum clericis suis pernoctans / orationi procũbens strepitus demonum / et infestationis tumultus plures sensit / adeo vt putaretur ecclesia euerti: nec ab oratiõe cessauit: donec omnis fantastica illusio euanuit. Quendam hominem cui die sancto pasche ligna precidẽti manus secum adherẽs aruit: lachrymis et suffragijs tota nocte incumbens mane sanatum remisit. Qui plenus dierũ in pace quieuit. xvj. kal. Februarij. Sepultus in Biturica ciuitate.

¶ De Cathedra sancti Petri Rome. Cap. xcv.

Cathedra sctĩ Petri apostoli / qua in vrbe Roma primus vt summus pontifex sedit facta est anno quarto Claudij imperatoris: que ideo communiter ab ecclesia minime celebratur: quia huius memoria sub festo alterius Cathedre / qua Petrus primum Antiochie sedit recolitur: vt dicetur. viij. kal. Martij. Nam quamuis beati Petri in vrbe Roma fuerit sedes principalior: illa tamẽ celebrius agitur: quia fuit tpe prior: et honorificentia potior. Beatus ergo apostolus postquam Antiochie septem annis sedit. hierusalẽ venit: et cum simone mago disceptationem habens / eũ inde fugauit: et cum ipsum Romã venisse comperit, eum insecutus est: et quarto anno Claudij Romam veniens a fidelibus reuerenter suscipitur: et in cathedrali sede sublimatur: in qua sedit annis. xxv. et sic vicariatum Christi in terris. xxxj. annis tenuit: ad quod tempus nullus Romanorum pontificum exinde deuenit: sicut et eius nomine nemo se vocari presumpsit. Duos autem pontifices Petrus sibi coadiutores ordinauit: vnum intra vrbem / scilicet Linum: alium extra vrbem: scilicet Cletũ: vt dicit Joannes Beleth: ipse vero predicationi insistebat. Mõstratur autem vsque ad presens eius Cathedra: in qua Rome fuit primitus exaltatus in ecclesia: videlicet sancti Petri: vbi et pro antiquis / et venerabilibus reliquijs conseruatur: et dicitur quod nullus papa in ipsa sede aliquãdo sedere presumpsit. Celebratur autẽ festũ huius Cathedre, vel Romane sedis. xv. kal. Februarij: vt in martylogio Hieronymi reperitur.

¶ De sctã Prisca virgine et martyre. Ca. xcvj.

Prisca vgo et martyr passa est i vrbe Roma sub Claudio Cesare anno. iij. imperij sui / que filia fuit nobilis cuiusdã ter cõsulatum in vrbe habuerat: quam in ecclesia repertam orantẽ ministri imperatoris ceperunt: et duxerunt ad Claudium: iussuque eius ad templũ Apollinis ducitur: vt ibi sacrificaret: sed dum orationẽ fudisset ad dominum: facto terremotu corruit idolum: et quarta pars templi diruta est: et oppressit multitudinẽ paganorum cũ sacerdotibus idolorũ. Imperator vero territus fugit. Demon autẽ per aera clamabat: se expulsum de habitatione sua / in qua per annos sexagintaquinque manserat: qui ex eo die de vrbe eiectus fuerat cum spiritibus nonagintatribus sibi subiectis. Tũc imperator iussit virginem alapis cedi: que lumine de celo superfuso: et voce dñica cõfortata est. Die sequẽti iussit eam Claudius expoliatã flagellis verberari: et post hoc fustibus macerari: quã a xpo consolata: facie vt stella splẽdens apparuit. Missa est igitur in carcerem: et pinguedine adipũ dissoluta: et toto corpore iussu Cesaris perungitur: vt sic maleficia soluerentur: que nocte tota cũ multitudine sanctorũ psallens audiebatur: sed dum mane eã Limenius imperatoris consanguineus educere vellet: odore perfusus ingressus carcerem reperit illã in throno sedẽtem: et angelorũ multitudinem circunstantẽ: et dum sedẽ euertere vellet / circunstãtes angeli disparuerũt. Cum igitur ante Cesarẽ stetisset: et ipsam ad templũ sacrificaturam duci fecisset: clamabat demon dicens quod ignis a iiij. angulis tẽpli procedens ipsum incendebat. Moxque ignis de celo cecidit: et sacerdotes cum parte gentium combussit: et idolum in fauillã redegit. Quod vidẽs imperator Priscam prefecto tradidit puniendam. Que ducta ad pretoriũ prefecti vncinis ferreis attrahitur: et gladijs toto corpore dissipatur: deinde carceri mãcipatur. Sed dũ prefectus iuxta carcerẽ equitaret: et lumẽ conspexisset: prospiciẽs per fenestrã vidit virginẽ in throno sedentẽ: et faciẽ eius claritate nimia refulgẽtẽ. Qui carcerẽ anulo suo signãs quinquaginta milites ad custodiã dimisit. Illi vero noctu eã cũ angelis psallentem audiebãt. Mane autẽ facto iussit eã imperator presente prefecto in amphiteatrũ duci: et bestijs exponi. Et dum sibi leo immanissimus qui ouẽ quotidie comedebat: et iiij. diebus fuerat sine cibo detentus dimissus esset: leo cursum arripiens ad pedes virginis procidit: et plantas lingere cepit. Quẽ dum Cesar ad locũ suum reduci faceret: in consanguineũ eius irruit: et eũ protinus interfecit. Tũc imperator iussit eã in ergastulum recludi: et triduo inedia macerari. Deinde ipsam eductã facieque splẽdentẽ in equuleo suspendi: et vngulis latera eius radi. Statimque brachia cũ manibus carnificũ dolore nimio torquebantur. Post hec in ignẽ copiosum mittitur: sed pluuia maxima cũ vento subito erumpẽte flamma dispergitur: et ignis extinguitur: virgoque omnino illesa cõspicitur. Quod dum Claudius magis deputaret: fecit capillos ipsius radi: vt sic eius maleficia tollerẽtur. Post

hec in templum idolorum eam inclusit: et ostium anulo cōsignauit: vbi audite sunt voces angelice vna secum deū laudantes. ¶ Post diem tertiū ingressus imperator in templū reperit puellā in throno sedentem vallatā agminibus angelorum: et iuxta basem columne idolum cōminutum: propter quod iratus Cesar eam foras vrbem eductam precepit gladio necari: atque prius oratione facta ad dñm vt susciperet spiritum, eius voce celica ad gloriam inuitatur: sicque decollata est: et continuo carnifices mortui ceciderunt. Quod dum sancto vrbis Rome epō nunciatum esset: accessit cum clericis: vt colligeret corpus martyris: reperitque duas aquilas corpori insidentes: et ipsum ne a feris tangeretur custodientes: quod ab epō collectum miliario .x. ab vrbe via hostiēsi. sepultū est: vbi et fuerat decollata. Imperator vero graui languore percussus dentibus propriis carnes suas mordens, post dies paucos miserabiliter expirauit. Tempore aūt Eutyciani pape corpus beate prisce eidē diuinitus reuelatur: et locus per visionem ostenditur: vbi ipse cum clero et populo effodiens, et corp' inueniēs: ipsm inde leuauit: et ad vrbem deducens in ecclesia sanctorum martyrum Aquile, et Priscille venerabiliter tumulauit: in loco vero vbi fuerat decollata ecclesia a fidelibus facta est: eius memorie dedicata. Que passa est .xv. kal. Februarii.

¶ De sctis Mosco et Amonio martyr. Ca. xcvii.

Moseus et Amonius apud pontum insulam passi sūt: qui cum essent milites: et xp̄m cōstāter confiterentur: primo militaribus cingulis exuti: deinde ad metalla damnati sunt: post aliquod vero tempus inde abstracti, diuersisque suppliciis affecti. Nouissime igni traditi sunt. Sicque martyrium suum cōsummauerūt .xv. kalendas Februarii: vt ait Ado.

¶ De sancto Deicolo abbate. Cap. xcviii.

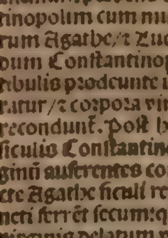
Deicol' abbas discipulus fuit columbani abbatis. Quo quidem sancto cum discipulis a Britanniis abscedente: ipse de licentia patris cor[illegible] debilis esset pedibus ibidem remansit: mandato sibi per obedientiam ne ad monasteriū Luxouiēse, vnde discesserant aliquando rediret. Recedente ergo magistro dum discipulus per incerta loca vagaretur: et sitis cum arida comprimeret: baculo terram percussit: fonsque ibi statim erupit: qui sanctum reficiēs vsque hodie ibi manet. Cū autem bubulcū oues pascentem de loco quereret: illeque sibi intimasset: rogauit eum vt illuc vsque secum peragraret. Dumque pastor pro pecoribus dubitaret: nec haberet cui custodiendas dimitteret: sanctus baculum pro custode in terrā fixit: easque baculo in sua fide cōmendauit. Quē bubulcus vsque ad locū associauit: et reuersus oues circa baculū ac si circa pastorē illesas, et accubātes inuenit. Veniēs ergo deicolus ad locū ostensum ecclesiam sancti Martini ibi positam clausam cōspexit: sed ianue ppinquans per candē sponte sibi diuinit' reseratā intrauit: et orationē fecit. Et dum hec crebo fierent, presbyter ecclesie illi' inuidia motus hec patrono suo versario nūciauit: de cuius licētia cum suis ordinauit: vt dum monachus ille per noctem ecclesiam introisset: ipse cum insecutus cum illis occideret: Dum igitur horam obseruasset: et ad scti interitū festinaret: veniēs ad ecclesiā ianuas et fenestras spinis et rubis obstructas inuenit: et sic intrare nō valēs virū dei dimisit. Quod audiens versarius: et hoc magicis artibus attribuens: mādauit suis vt vbicūque monachus reperire tur sibi genitalia precideret. Statimque in ipsa hora versarius in eisdem membris sibi mirabiliter tumefactis dolere admodum cepit. Quod vxor eius ex iniuria iniecto illata contigisse recognoscens, virū dei ad se humiliter accersiri fecit: et ad maritū liberandum festinaret. Sed anteq̄ deicolus illuc peruenisset, versarius expirauit: veniens ergo sanctus itinere fessus cappam exuit: eamque radio solis per fenestram intrantis superiecit: vbi ac si in pertica mansit. Deinde oratione sua versarium suscitauit: qui omnes suas possessiones, et capellam sibi concessit: vbi deicolus congregatis fratribus monasterium construxit. Cum die quadam Clotarius rex circa locum venando cum suis aprum insequeretur: aper fugiens ecclesiam introiuit: et ante altare prostratus mansuetus permansit: deicolum aspiciens: et quasi eius auxiliū petēs: quod dum venatores cum rege aprū insequentes vidissent, admirati sunt: et sanctum reuerētes aprū dimiserunt. Cui etiam rex multa priuilegia cōcessit: et locum prediis dotauit. Post hec deicolus apostolorum limina visitauit: et repatrians ac obitum suum precognoscēs: columbanū sibi successorem monasterio delegauit. Ipse autem secretiorem petens et cmina post plures annos in pace quieuit .xv. kal. Februarii.

¶ De translatione sancte Lucie. Cap. xcix.

Translatio corporis sancte Lucie ad ciuitatem venetiarum circa annū dñi .M. xl. facta est. Nā dum rogerius Constantinopolitanus imperator circa annū domini .M. x. in Romania, et Sicilia damnaretur, maneiacē principem sibi dilectū, et prudentem vicarium ad Siciliam misit. Qui sagaciter imperatori rebellans Siciliam tyrannide occupauit: quod imperator audiens doluit: et de consilio regine se egrotantem, et deinde mortuū simulauit. Imperatrix quoque defunctū capsa inclusum sui loco regaliter tumulari fecit. Ipse vero biennio latuit: ita q̄d vere mortuus ab omnibus credebatur. ¶ Post duos annos regina per solenles nuncios maneiacem de suo coniugio requisiuit: qui assensum prebens ordinatis nuptiis solenniter Cōstātinopolim cum muneribus aduenit, et corpora sanctarum Agathe, et Lucie secum de Sicilia asportauit. Qui dum Constantinopolim venisset, ab imperatore de latibulis prodeunte interficitur: et regnum Sicilie recuperatur, et corpora virginum Constantinopoli honorifice recondunt. Post hec anno dñi .M. xl. dum veneti cum siculis Constantinopolim cepissent: corpora duarū virginū auferentes condixerunt adinuicem, vt corpus sancte Agathe siculi rehaberent: et corpus sancte Lucie veneti ferrēt secum: q̄d et factum est. Sicque corpus sancte virginis delatum venetias, primo quidem in monasterio sancti Gregorii maioris pluribus annis stetit: deinde a duce et populo ad ecclesiam suo nomini edificatam translatum fuit: vbi vsque in presens iacet miraculis choruscans. Factaque est huiusmodi translatio, videlicet de Constantinopoli venetias .xv. kal. Februarii.

¶ De sanctis Mario, Martha, Audifax, et Abacuch martyribus. Cap. c.

Marius: et Martha vxor ei' et filii sui Audifax, et Abacuch Rome sub Claudio imperatore martyriū passi sunt. Et nobilissimi, et diuites de psida oriundi venerūt Romā causa orationis: cū essent xp̄iani. Et ceperūt corpora sanctorū perquirere: et Christianos in carceribus suis, corpora quoque martyrum pro christo interfectorum requirentes sepeliebant. Et dum in castro transtyberim beatum quirinum in carcere visitassent, et multorum martyrum corpora tumu-

lassent/visitauerunt beatum Calixtum papam cū Christianorum multitudine latitantem. Cum quibus duobus mensibus permanserunt: multaq3 sibi et ceteris Christianis necessaria prouiderunt: ipsiusq3 benedictione percepta abierunt sanctorum martyrum corpora requirentes/ et honorifice tumulantes: inter que prefatum beatum Quirinū in tyberi necatum: et celsū. Christianos iubente Claudio sagittis interfectos cōdigna reuerentia sepelierunt. Hec Claudius audiens sanctos dei detineri fecit: quos sibi presentatos diutius examinauit/ et deinde Musciano vicario puniendos tradidit: qui dum coram ipso in tellure consistentes Christum constanti animo confiterentur: omniaq3 idola vt demonia execrarentur: iussu Musciani Marius cum filijs fustibus cesi sunt: Martha assistente et virum ac natos viriliter exhortante: deinde in equuleo leuati canabinis funibus crudeliter flagellantur: facule quoq3 ignee lateribus apponuntur/ et vngulis ferreis laniantur. Et cum hec omnia patientissime tolerassent: iussit eos vicarius de equuleo deponi/ et manus eorū precidi: quibus ad colla ligatis per ciuitatem circunduci sub voce preconia: ne deos blasphemare presumerent. Martha vero omnibus istis astans/ et sanctis sermonibus eos corroborans: de sanguine illorum caput/ et faciem liniebat. Nouissime autem iubente Musciano extra vrbem via Cornelia miliario tredecim ad nymphas catabasis deducti sunt: ibiq3 pariter sub harenario decollati. Martha vero nympha necata est. Quorum corpora iterum iussit incendi, vt sepultura carerent: sed quedam matrona nomine Felicitas ea semiusta ex igne latenter rapuit: corpus autem Marthe de puteo leuauit: et ipsa omnia in suo predio sepeliuit decimoquarto kalend. Februarij.

¶ De sancto Bassiano episcopo.
Cap. C.

Bassianus episcopus natione syracusanus/ patre sergio nat9 annorum. xij. ab eodem romam missus est gratia studiorū: vbi a sancto Gordiano presbytero doct9 sacrum baptismum suscepit: quod dum pater ipsius gentilis audisset: et cū reuocare disponeret: iuuenis Bassian9 in ecclesia sancti Joannis euangeliste rome per visionem monitus rauennam fugit: vt per tempus aliquod latitaret: et dū in via positus esset: ceruia cum duobus hinnulis a venatoribus iaculata ad eum profuga venit: et pedes lingere cepit: illocq3 mirante venatores supeuenientes: et factum videntes subsistunt: quorum vnus ceruam de manibus sancti rapere nititur: sed mox a diabolo vexatur: quem sanctus cū liberasset/ ceruam dimiserūt. Veniens autem rauennam apud ecclesiam sancti Apollinaris extra ciuitatem manens orationi vacabat: fama sanctitatis preclarus. ¶ Bithynus iudex vt reus maiestatis iussu presidis rauennatis ad decollandum ductus est: qui dum bassiani nomen inuocasset: bipennis tertio de manu spiculatoris prosilijt: et sic innocens apparuit et absolutus fuit. Post hec factus presbyter in ecclesia Laudeñ. episcopus eligitur: et ab omnibus approbatur: et dum ad episcopatum veniret/ intrans ciuitatis Laudeñ. suburbia/ paralyticum/ et mutum ab vtroq3 morbo curauit: et multos leprosos mundauit. Alias etiam puerum a serpente occisum suscitauit: et puellam obsessam a demonio liberauit. Vocatus mediolanum ad beatum Ambrosium egrotantem obitum suum clericis eius predixit: et ipsum defunctus venerabili obsequio tumulauit. Post hec reuersus ad ecclesiam suam miraculis et sanctitate cōspicuus multo tempore superuixit: et obitum suum annis pluribus prenunciauit: et. xc. etatis sue anno consummatus sanctitate in pace quieuit. xiiij. kalē. Februarij tēpore Honorij et Theodosij augusti. in: sepultus est in basilica apostolorum quam ipse a fundamentis erexerat. Temporis processu desolata ciuitate Laudeñ. p ciues Mediolañ. et totaliter igne consumpta/ corpus sancti nunq̄ inde potuit amoueri: quinimo oēs accedentes ad locū vt mortui sternebātur: sicq3 ibidem dimissum est quo ciuitate postmodum in loco vbi nūc est reconstructa per imperatorem Federicum: corpus sancti confessoris eodē delatū est: vbi et quiescit miraculis splendens.

¶ De sancto Pontiano martyre.
Cap. CI.

Pontianus martyr tēpore Antonij imperatoris in ciuitate spoleti passus est: qui tentus a iudice Fabiano cū sacrificare nollet: primo virgis grauiter cesus donec sanguis in terram quasi de fonte proflueret: deinde super carbones accensos ambulare cōpulsus permāsit. Post hoc in equuleo appēsus vncinis ferreis vsq3 ad ossium nudationem laniatus in carcere missus est. Sequenti vero die in amphiteatro positus laxatis sibi duobus leonibus eisdē mansuefactis permansit intactus. Iterū in custodia artissima diebus. xij. sine vllo cibo detentus: angelo vero sibi de celo ministrante refectus: inde in nullo maceratus educitur: et plumbo liquefacto perfunditur. Cum hec omnia tam mentis q̄ corporis constantia tolerasset: nouissime iussu presidis extra ciuitatem ductus gladio animaduersus martyrium consummauit. Sepultus a fidelibus non longe a muro vrbis spoletane in loco qui dicitur Lucianus xiij. kalen. Februarij.

¶ De sancto Germanico martyre. Cap. CII.

Germanicus martyr sub Marco antonio et Lucio aurelio in Smyrna ciuitate passus est. xiiij. kal. Februarij: qui plurib9 superatis supplicijs per gratiaz virtutis dei metū corporee fragilitatis excludēs spōte preparatā sibi bestiā prouocauit: cuius dentibus comminutus vero pani. i. dño iesu christo pro: pso moriens meruit incorporari: vt dicitur in martyrologio Hieronymi.

¶ De sancto Launomarico abbate. Cap. CIIII.

Launomaric9 abbas carnoteñ. cuius parētib9 christianis progenitus est: hic cū adhuc esset puer: et oues patris pasceret q̄ sib. victui supererāt: pauperib9 erogabat: q̄ traditus a parētibus cuidā sacerdoti sacras literas didicit: et ad sacerdotij ordinem peruenit: deinde adhuc iuuenis media nocte de domo paterna fugiens eremū petijt: et cū autē ad ipsum occidendum latrones tota nocte laborassent: putantes eū pecunias habere/ mane diuino miraculo visione eius territi/ et ipsius pedibus prouoluti veniā postularunt. Cuiusdam viri filiū claudū dū pro eo missam celebrasset/ erexit: et dū claues ecclesie perissent/ ante fores humi prostratus oratione facta ianuas reserauit. ¶ Post que duos manipulos missū sub tecto de viminibus facto reposuissent: et ignis segetes inuasisset/ signo crucis mox incendium sedauit. ¶ Sequenti nocte dum orando pernoctaret: diabolus sibi ter lumen extinxit: terq3 diuinitus accēsum fuit. ¶ Et cum discipulos cōgregasset: et quercus maxima ad ora-

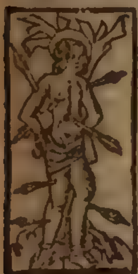
toriū construendum excisa fuisset: que non apto loco ad volandum ceciderat: nec a fratribus adhuc paucis alio deferri poterat/ oratione sua loco congruo cū transportauit. ¶ Quidam bermoaldus nobilis egrotans .xl. solidos sibi misit vt pro se oraret. Quos ille altari super positos/ dum per spiritum omnes vno excepto de male acquisito cognouisset/ illum solum retinuit: ceterosque remisit: et per hoc deum placari non posse eidem predixit. Atque ille mortuus est. ¶ Inuitatus tandem a Malardo episcopo Carnoten. cum visitasset: et secum aliquo tempore commoratus multa sibi futura predixit: sicque senex in pace quieuit. xiiij. kalendas Februarij.

¶ De sancto Fabiano papa et martyre. Capi. cv.

Fabianus papa et martyr natiōe Romanus ex patre Fabio de regione celij montis/ Antherio pape in episcopatu successit seditque annis .xiij. mensibus .xj. Hic papa Romano defuncto/ cum clerus et populus pro alio eligendo cōuenissent: et ipse de quodam loco cū amicis rediret: venit inter eos rei exitum scire volens. Et ecce columba candida super caput eius de celo descendit dicens. Rome episcopus coronaberis. Quod omnes mirantes eum in papam elegerūt. Hic constituit vt omni anno in cena domini chrisma ab episcopo consecraretur/ et vetus combureretur. Hic regiones diuisit .vij. diaconib⁹: et eis .vij. subdiaconos substituit: qui septem notariis imminerent: et gesta martyrum in integro recolligerent. Iste Philippo imperatori neophito volenti interesse vigiliis pasche: et mysteriis communicare/ restitit: nec quousque confiteretur/ et inter penitentes staret interesse permisit: quod et deuotus imperator fideliter adimpleuit. Hic fecit ordinationes .v. per mensem Decembris presbyteros .xxij. diaconos .vij. episcopos per diuersa loca numero .xj. Cuius tempore Nouatianus quidā presbyter ecclesie Romane ambiens episcopatū: et vidēs Fabianum electū hereticus factus est: contra quem celebratū est cōcilium in vrbe Roma .lx. episcoporum. Hic enim hereticus lapsis spem venie denegabat: vnde in cōcilio hoc reprobato statuerunt vt lapsis venia misericorditer p̄mitteretur/ dūmodo p̄ penitētiam reuertantur. Hic sub persecutione decij capitis obtruncatiōe martyrio coronatus est. Et sepultus in cymiterio Calixti via appia. xiij. kalē. Februarij. Et cessauit episcopatus dies .vj.

¶ De sancto Sebastiano martyre. Cap. cvj.

Sebastian⁹ martyr narbon. genere nobilis/ ciuis Mediolanen. Diocletiano/ et Maximiano imperatoribus valde dilectus: principatū prime cohortis ab eis obtinuit eorum conspectui semper assistens. Hic sapientia et virtutibus preditus ab omnibus militibus vt pater amabatur. Qui et militarē habitū ab hoc tantum ferebat: vt Christianissim⁹ ipse Christianorū aīas quas in tormētis videbat deficere cōfortaret. ¶ Cū aūt clarissimi viri Marcus/ et Marcellianus fratres gemini filij tranquillini nobilis/ a beato Sebastiano in fide eruditi post multa supplicia et sententia chromatij vrbis prefecti decollari deberent: si infra dies .xxx. non resipiscerent. Ad eos parētes aduenerūt: vt ipsorum animos a suo proposito reuocarēt. Aduenit et mater martia soluto capite/ resolutis crinib⁹ ostēsisque vberib⁹ lachrymis genas incōsolabiliter rigabat. Adducitur et pater senior manib⁹ seruorum: et capite asperso puluere/ detectaque canicie lamētabiles voces emittebat. Adueniunt et coniuges proprios paruulos offerentes: et incomparabilibus gemitibus et suspirijs eiulantes. Inter hec ceperūt virorum corda mollescere. Tunc Sebastian⁹ ibi assistens/ erumpens in medio: diuino repletus flamine de contemptu vite presentis et de gloria futuri regni sermonem assumens prolixam orationem contexuit: et eleganti eloquio sanctorum animos ad amorem martyrij confirmans omnibus incitauit: hec autem agebātur in domo nicostrati primiscrinij/ vbi Marcus/ et Marcellianus custodiebantur. Cuius vxor zoe nomine graui infirmitate loquelam .vj. annis amiserat: sensum tamen audiendi aut sensum animi minime perdiderat. Que cum omnia verba Sebastiani audisset: pedibus eius prouoluta/ nutibus veniam postulabat. Igitur martyr Christum orauit/ vt sicut os Zacharie prophete reserauerat/ linguam quoque eius aperire dignaretur. Statimque mulier loquendi facultate recepta sermones beati Sebastiani benedicere cepit: seque angelum domini iuxta eum vidisse asseruit: qui immenso lumine circundatus librum apertum tenebat: vbi omnia que sanctus dixerat scripta erant. Iuxta quem etiam alij .vij. angeli candidissimi circunstabant. Quo viso miraculo/ nicostratus vir cum vxore conuersus est vna cum tranquillino et martia parentibus Marci/ et Marcelliani/ et a sancto policarpo presbytero baptizati sunt. Marc⁹ vero et Marcellianus in domino confortati martyrij gloriam preoptabant. Quos dum nicostratus vellet solutos dimittere: omnino abire noluerunt/ asserētes se passionis calicem nullatenus dimissuros. Tranquillinus autem graui morbo laborans statim vt baptizatus est/ sanitatem suscepit. Postq̄ autem Marcus/ et Marcellianus martyrium passi sunt: et mater eorū martia post dies modicos in pace migrauit ad Christum. Chromatius prefectus graui morbo laborans a sancto Sebastiano sanatus est: et ab eodem atque a tranquillino in fide doctus vna cum tyburtio filio suo/ per manus Policarpi presbyteri sacrum baptismum suscepit: vt in passione tyburtij dicetur .iij. idus Augusti. Quibus omnibus per martyrium consummatis/ beatus Sebastianus latere non potuit. Nam cum imperator Diocletianus cognouisset qualiter dudum in Christianitate latuisset: et multos tali occasione ad martyrium prouocasset: eum ad se conuocauit: et de ingratitudine quam erga deos et imperatores habuerat dure redarguit. Qui cum se Christianum pro salute imperij semper orare dixisset: iussit eum imperator in medio campi ligari: et quasi in signum a militibus sagittari: qui ita eum sagittis impleuerunt: vt quasi erinatius videretur: et estimantes illum mortuum abierunt. Uerum hyrene relicta castuli mater abijt noctu vt corpus tolleret: et inueniens ipsum adhuc viuum ad domum suam adduxit: et curam eius egit. Qui intra paucos dies conualuit: et stans super gradus Heliogabali venientibus imperatoribus se exhibuit: eosque de persecutione quam in Christianos iniuste agebant/ increpare cepit. Quod cum Diocletianus miraretur: dixit se ad hoc a Christo domino suscitatum: vt eisdem veritatem fidei contestaretur. Tunc imperator iussit eum in hyppodromum palatij duci: et tandiu fustibus cedi/ donec spiritum exhalaret. Corpusque ipsius in cloacham proijciūt ne a Christianis nomine martyris coleretur. Sanct⁹ vero martyr apparuit lucine matrone religiose: et eius corp⁹ suum reuelauit: et vt iuxta apostolorum vestigia sepeliret admonuit. Quod et illa cum seruis nocte sequenti adimplere curauit: ipsumque in catacūbis iuxta corpora apostolorum vt iusserat collocauit. Passus est autem circa annos domini .cclxxxvij. xiij. kalen. Februarij. ¶ Post temporis decursum anno .ij. Ludouici imperatoris. Hilduinus abbas sancti Dionysij/ sacrique palatij archicapellan⁹ Romam misit: et a papa Eugenio corpus sancti

Sebastiani obtinuit: indeq translatum apud vrbem Suessionen. i Basilica sancti medardi collocauit vt dicit Sigisbertus.

¶ De sancta Agnete virgine et martyre. Capi. cvij.

Agnes virgo et martyr sacratissima/ cuius passionem scribit Ambrosius: nobilissima Romanorum. xiij. etatis sue anno mortem perdidit: et vitam inuenit: corpore iuuencula: sed animo/ cana pulchra facie: sed pulchrior fide. Hec dum a scholis reuerteretur: a prefecti vrbis noie simphronij filio iuuene adamata: cuius parentes requisiuit: et multis promissionibus eius coniugium postulauit. Deinde diuitias/ et gemmas/ et thesauros obtulit infinitos: q omnia a virgine vt stercora reputata sunt: iuuenemque curiosa oratione licentiauit: eo q ab alio amatore preuenta esset: quem de quinque excellentijs commendauit: que a mulieribus in sponsis plurimum requiruntur: scilicet de nobilitate generis: quia longe illo nobilior genere et dignitate: cuius mater virgo est: cuius pater feminam nescit. De decore pulchritudinis: quia cuius pulchritudinem sol et luna mirantur. De diuitiarum abundantia: quia eius opes nunq deficiunt: et diuitie nunq decrescunt. De potentie efficacia: quia eius odore reuiuiscunt mortui: eiusque tactu confortantur infirmi. Et de amoris excellentia: quia eius amor est suauior/ et gratia elegantior. Deinde subiecit quinque beneficia sibi ab ipso sponso collata. Quia anulo fidei sue eam subarrauit. Multiplici virtutum varietate vestiuit: passionis sue sanguine signauit: vinculo amoris copulauit: et celestis thesauri gloria ditauit. Audiens hec insanus iuuenis lecto prosternitur: q amore egrotaret/ a medicis aperitur. Cumque pater iuuenis eadem virgini replicaret: et illa prioris sponsi federa violare non posse diceret: cepit prefectus inquirere quis esset sponsus ille nobilior: de cuius se Agnes potestate iactaret: Cumque didicisset q virgo xpm deum suum sponsum assereret: prefectus eam sibi presentari fecit: et primo blandis sermonibus/ dehinc terroribus pulsare cepit. Que illum blandientem sicut et terrentem animo deridebat. Et q nobilis erat: et vinci prefectus in fauore non poterat: titulo sibi christianitatis obiecto sequenti die eam sibi assisti fecit: et iterato de amore iuuenis appellauit. Et cum in sermone casso labore deficeret: alterum de duobus sibi proposuit eligendum: aut si virginitatem elegerat: dee veste cum virginibus immolaret: aut cum meretricibus publice scortari. Que cum neutrum eligeret: dicens secum habere angelum domini qui eam semper impollutam custodiret. Iussu simphronij spoliata ad lupanar ducitur voce preconia Agnetem sacrilegam proclamante. Tantam autem densitatem dns capillis eius mox crescentibus contulit: vt melius q suis vestibus videretur induta. ¶ Ingressa autem turpitudinis locum/ angelum dni preparatum inuenit: qui eam immenso lumine circundedit: et stola candidissima ad mensuram eius corporis diuinitus concessa vestiuit. Tunc prefecti filius cum sodalibus ad lupanar venit: et volens sibi illudere/ illos prius ad eam inuitauit. Qui ingressi et immenso lumine territi/ compuncti redierunt. Sicque lupanar locus orationis effectum: adeo vt quisque mundior exiret q ingrederetur. Iuuenis ergo latentius socios vt pusillanimes irridens: intrans in lumen irruit: moxque vt eam contingere voluit: prefocatus a diabolo expirauit. Quem socii videntes diutius immorari: putabant illum obscenis operibus occupari. Tandem ad locum accesserunt: et cum mortuum inuenientes: cum fortibus clamauerunt. Concurrit populus: concurrit et desiens prefectus: et quidam eam maleficam: quidam innocentem exclamabant. Prefectus autem de causa necis filii interrogat. Cui virgo respondit: q ille cuius voluntatem perficere noluit in eum potestatem accepit. Nam et alij qui honorem deo intrantes dederant: illesi exierant. Cui cum prefectus se eidem crediturum diceret: si iuuenem suscitaret: orauit agnes cum lachrymis: et confestim ab angelo suscitatur iuuenis: qui egressus cepit xpm publice predicare: et oia idola confutare. Tunc seditione in populo excitata per pontifices idolorum: prefectus hec videns obstupuit: eamque dimittere voluit: sed proscriptionem timens: virginem aspasio vicario dereliquit: et dolens abijt q ipsam liberare non potuit. Quam vicarius in ignem copiosum iactari fecit: sed in duas partes flamma diuisa seditiosum populum comburebat: et eam minime contingebat: virgo autem xpi ad dominum orauit: moxque ignis ita extinctus fuit: vt nec quidem tepor incendij remaneret. Aspasius autem seditionem populi timens in gutture eius gladium mergi fecit: et sic xpo sibi sponsam et martyrem consecrauit. Cuius corpus xpiani cum parentibus nullam tristitiam habentibus tulerunt: illudque in predio suo via numentana sepelierunt: vixque a paganis in eos mittentibus lapides euaserunt. Passa est autem. xij. kal. Februarij.

¶ De sancto Patroclo martyre. Cap. cviij.

Patroclus martyr passus est apud senonas gallie sub Valeriano imperatore. Qui cum de partibus illis egrederetur: audita fama patrocli q vir nobilis assiduus orationibus vacans: hora. ix. vix cibum capiebat: et quia xpm publice predicabat: fecit eum teneri et duci ad sacrificandum. Qui cum sacrificare contemneret: iussu imperatoris fustibus ceditur: deinde missis compedibus in cruribus ipsius et cathenis in manibus vinctus triduo carceri Patroclus mancipatur. Sed cum in xpi confessione constanter perseueraret: iussit eum Aurelianus iuxta flumen sequane ducit: ibique gladio caput eius abscidi. Ductus ergo ad locum oratione premissa/ lumina cum tenentium obscurata sunt. Ipse vero flumen transijt: aqua vix ad genua pertingente. Quod dum quidam illorum diuine virtuti: quidam magice arti ascriberent: flumen et ipsi transierunt: et dum sanctum requirerent/ a muliere gentile eisdem orans ostenditur. Sicque caput ipsius amputatur. xij. kal. februarij. Cuius corpus a viris fidelibus persecutione sedata in ciuitate Senonum sepultum iacet.

¶ De sancto publio epo et martyre. Cap. cix.

Publius episcopus Atheniensis et martyr gloriosus fuit. Hic humana et diuina sapientia clarus: secundus post Dionysium ariopagitam admodum claruit. Ecclesiamque athenensium nobiliter rexit: et preclaris virtutibus ad doctrinam prefulgens ob Christi fidem martyrio coronatur. xij. kalendas Februarij. Hec Ado.

¶ De sancto Fructuoso epo/ et socijs martyribus. Ca. cx.

Fructuosus episcopus/ Augurius/ et Eulogius diaconi et martyres tempore Galieni imperatoris martyrium passi sunt apud terragonam hyspanie ciuitatem. Qui primo in carcerem trusi diebus pluribus afflicti sunt. Deinde educti pro Christi confessione flammis iniecti: vinculis quibus alligati fuerant exustis manibus in modum crucis expansis: orantes vt morerentur obtinuerunt. Et mox quidam ex fratribus et filia presidis q aderat: viderunt sanctorum animas celum conscendere coronatas

dere coronatas. Qui passi sunt .xij. kal'. Ianuarij/ vt dicit Ado in martyrologio suo.

De sancto Vincentio leuita et martyre. Cap. xj.

Vincentius leuita et martyr genere Hispanus de ciuitate Cesaraugustana: patre eutytio agrestis olim nobilissimi et consulis filio/ matre enola progenit⁹ est. Qui a pueritia sacris literis eruditus erat: et sub valerio Cesaraugustañ. episcopo moribus et scientia clarebat. A quo et adhuc iuuenis archidiaconus ei⁹ ordinatur⁹. Cui episcopus: quia impeditioris lingue fuerat/ ad predicandum vices suas commiserat: ipse vero orationi vacabat. Tempore igitur Diocletiani/ et Maximiani imperatorum: cum Dacianus Hisponiarum preses nequissimus ciuitatem Cesaraugustanam esset ingressus: vt Christianos ad sacrificia tormentis compelleret: et Vincentij laudabilem famam audiret: fecit eum vna cum episcopo valerio in carcere detineri. Deinde pergens valentiam cathenis vinctos in collo et manibus post se trahi: ipsosq ibidem custodie durissime mancipari/ et fame ac inopia diebus plurimis macerari. Quos postmodum sibi presentatos cum in nullo conspexisset affectos/ custodes redarguebat: putās quod ipsos in ergastulo refouissent. Et iratus valerium interrogauit: cur contra precepta principum agere presumpsisset. Qui cum lingue rudis et imperitus quasi sub murmure responderet: Vincentius ab episcopo licentiam petijt respondendi. Qua obtenta/ libera et constantissima voce deos gentium demonia esse asseruit: et Christum dominum se nūq abnegaturos expressit. Tunc preses iratus episcopum in exilium misit: vbi et post tempus in pace quieuit: vincentiū vero vti rebellem et iuuenem temerarium grauissimis tormentis cruciari mandauit. Et primo quidem illum fecit in equuleo leuari: et membris distendi/ totoq corpore dissipari. Interrogans eum vbinam corpus suum miserabile cerneret. Qui cū subridendo diceret hoc semper optasse/ et presidem suis votis optime concordare. Iratus Dacianus tortores flagellabat: eo quod ipsum in torquendo deficiebant: stridore dentium frendens: ac quasi se magis q dei martyrē torqueri nutibus ostendens: carnifices vero pectines/ et vngulas ferreas vsq ad intima costarum fixerunt. Ita vt de toto corpore sanguis effluceret: et solutis cōpagibus viscera interna paterent: et cum ministri lassi deficerent: ipse iam inuictus in omnibus apparebat. ¶ Post hec iubēte preside ab equuleo deponi: et ad ignis patibulum ducitur: qui moras carnificum arguebat: et ad penam alacriter properabat. Craticulam igitur candentem vltro conscendens: ibidem assatur: exuritur: et crematur: mēbrisq vncinis ferreis infigitur: flamma sanguine conspergitur: vulnera vulneribus instaurantur: sal insuper in ignem mittitur: vt in corpus vulneratum insiliens/ stridentibus flammis crudelibus comburatur. Iamq non ad artus/ sed ad nudata viscera tela iaciuntur: ipseq fibre de eius corpore extra labuntur. Inter hec manet immotus: et erectis in celum oculis dominum precabatur. Cumq hec Datiano nunciata fuissēt: iussit eū in carcere teterrimo recludi: et ibi testas acutissimas congeri: pedesq eius in ligno configi: et, extēsum super testas relinqui. Que cum adimpleta fuissent: pena mutatur in gloriam: nam tenebre carceris diuina superfusa luce fugantur: testarum asperitas in florum suauitatem mutatur: pedes soluuntur: et martyr domini angelorum dulci modulatione consolatur. Que custodes per rimas aspicientes conuersi sunt. Quidam vero hec presidi nunciarunt: at ille se victum reputās: iussit martyrem in ad lectum transferri: et mollibus stramentis foueri: reputās eum magis gloriosum facere/ si deficeret in tormentis. Cum ergo in lectulo paululū quieuisset: orans emisit spiritum. Quod audiēs Datianus doluit: et quem non valuit vincere viuum: putauit vincere vel defunctū. Iussit igitur corpus in campum deduci: et auibus ac feris deuorandum exponi. Statimq coruus ingluuiei deditus corpus custodiēs: alias aues se maiores impetu alarum abegit: et lupum morsibus et clamoribus effugauit. Et in cōspectu sacri corporis stans cernitur: vtpote qui ibi angelorum custodiam mirabatur. Tunc iussu presidis hoc audientis/ ingens mola corpori alligatur: et in pelagus proijcitur: vt saltem piscib⁹ in pastum daretur: sed anteq naute qui corpus in mare demerserant ad littus peruenirent: cadauer solutum in littus a fluctib⁹ deductū est. Quod a quadā matrona vidua ipso reuelante repertū est: et ab ipsa vna cū quibusdam fidelibus in modica Basilica sepultū. Cessante vero persecutione corpus ad ciuitatem Valentianam deducitur: et iuxta muros honorificentius tumulatur. Passus est autem xpi martyr .xj. kal'. Februarij.

¶ De sanctis Vincentio et orontio martyribus. Cap. xij.

Vincentius et orō tius martyres passi sunt apud hispaniam tpe Diocletiani et Maximiani imperatorū sub rufino preside hispaniarum. Qui feruore fidei accensi se sponte iudici offerentes: et Christum magnanimiter confitētes/ iussu presidis capitali sententia puniunt: quorum corpora victor quidam leuita/ q eos hospitio susceperat/ sepeliuit: propter quod et ipse a iudice tentus brachijs sibi a cubitis precisis in eodem loco vbi et illi passi fuerant decollari iubetur. Quod videns pater victoris/ qr ipse christian⁹ erat: fugam arripuit: sed a cōiuge aquilina nomine hortatus rediens vna cum filio capite cesus est. Horū omnium corpora Pontius episcopus diuina reuelatione commonit⁹/ plaustro imposita ad loca pristina Italie deferebat: donec iuxta ciuitatem Hebredunēsi. peruenerunt: vbi bobus se figentibus: nulloq modo inde vltra abire valentibus corpora martyrum sepulta sunt: diuina cognita voluntate. Horum natale recolitur .ij. kalē. februarij: vt dicit Ado.

¶ De sancto Anastasio martyre et socijs. Cap. xiij.

Anastasius monacus et martyr octauo Heraclij imperatoris anno sub psecutione Cosroe regis iniqui persarum martyriū possus est. Hic natione persa de regione Razech fundo rasuus: vocabatur magundach filius Bau marimi magi. et ipse magicis ab annis iuuenilibus eruditus/ milesq strenuus fuit in regia ciuitate persarum. Postq vero terra sancta a Cosroe rege occupata est: et crux dominica capta: ipse cum christianis captiuis ductis in persidē cōuersus. et ab eisdem in fide christi doctus est: moxq amore baptismatis inflāmatus/ relicta militia et magicarum artium libris exustis venit in partes orientis. Et apud malleatorem quendam xpianum anno integro mās⁹/ et artem suā optime didicit. A quo de mysterijs fidei plenius informatus hierosolymā venit: et a quodam modesto presbytero baptisma suscepit. Et post hoc apud Helyam presbyterum octo diebus dequit: a quo etiam in amore christi cōfortatus crescit. Deinde in monasterio quod quatuor milib⁹ a hierosolyma distat, sub abbate Iustino monasticū habitū sumpsit: in quo diutum laudabiliter vixit. Post que mar-

tyr: desiderio fragrans: diuina visione commonetur vt loca sacra visitet: sic ad passionem optatam perueniret. De licentia igitur sui abbatis abiit diospolim / deinde Cesaream palestine: deinde sacris locis lustratis calcedoniam venit: vbi dum quosdam magos repertos argueret: interrogatus cuius esset secte: se Christicolam respondisset: tentus est a barbazana iudice imperatoris Cosroe / et vinculis ferreis astrictus per dies plurimos: deinde grauissime cesus: in castello quodam arctissime custodie mancipatur / vbi angelica visitatione cum splendore nimio confortatur. Que cum imperatori relata fuissent: ipsumque olim suum militem recoluisset: mandauit illum sibi in persidem vinculis ferreis constrictum destinari. Quem cum sibi presentatum et interrogatum christianissimum reperisset: in predio bethsalees ipsum magno cathenarum pondere pressum durissimo carceri mancipari iussit: et inedia diebus quindecim macerari. Post hec eductum / iterumque interrogatum: et in christi fide constantissime persistentem ab vno brachio per duas horas suspendi fecit: et post hec iterum flagellari. Nouissime cum sexaginta christianis qui cum eo de cesarea venerant: et ab eodem rege detenti fuerant: extra villam Bethsalees fecit educi: ipsosque omnes vt ex hoc terreretur spectante christi martyre testibus prefocari. Qui dum omnium nece conspecta constantior videretur: omnium vltimus et ipse iussu imperatoris prefocatus: et deinde decollatus est. Cuius corpus a quodam christiano tribuno magno pretio redemptum a persicis ab aliorum martyrum corporibus segregatur: et ab eodem noctu arreptum ad monasterium sancti Sergii martyris / quod vno miliario a castello distat / clandestine ducitur: et ibidem honorifice tumulatur. Nunc autem dicitur esse in ecclesia sancte trinitatis de Venetiis: quod ab incolis ipsius vrbis de constantinopoli illuc asseritur fuisse translatum. Qui passus est .xj. kal. februarii.

¶ De sancto Anastasio monacho et confessore. Cap. cxiiii.

Anastasius confessor et monachus romane ecclesie notarius fuit. Qui soli deo seruire desyderans: officium reliquit: et in monasterio quod dicitur suppentona iuxta nepesinam vrbem positum monachus factus / in sanctis actibus vitam duxit: eique post tempus monasterio solerti custodia prefuit. Quadam vero nocte de rupe que cenobio in monte preeminet facta vox insonuit: que Anastasium primo / inde septem fratres alios nominatim vt venirent: vocauit. Paruo deinde momento vox siluit: et post hec octauum fratrem iterum euocauit: que quidem voces ab omnibus fratribus audite sunt. Intra paucos igitur dies prius Anastasius abbas: deinde ceteri eo ordine ex carne educti sunt: quo de rupis vertice vocati fuerunt: frater vero ille ad quem vocandum vox aliquantulum siluit morientibus aliis paucis diebus superuixit: et tunc ipse etiam vitam finiuit. Sed mira res contingit: quia dum Anastasius migraret a corpore: erat quidam frater / qui super eum viuere nolens: prouolutus eius pedibus cum lachrymis illum adiurauit: vt per eum ad quem ibat taliter ageret / ne septem dies in mundo eidem superuiueret. Ante vero septimum diem etiam ipse defunctus est: qui tamen illa nocte inter ceteros vocatus non fuerat: vt ex hoc aperte claresceret: quia eius obitum sola sancti Anastasii intercessio obtinere potuisset. Hec Gregorius primo dialogo. cap. i. viij.

¶ Explicit liber secundus.

¶ Incipit prologus tertii libri.

Tertius liber huius catalogi continet sanctorum passiones et gesta: quorum festiuitates eueniunt intra illud tempus in quo representat ecclesia ipsius dei sponse per anuli subarrationem atque desponsationem: quod fuit a christi baptismo vsque ad eius resurrectionem. Et illud tempus ecclesia representat a septuagesima vsque ad pascha. In quo re vera tempore sancta ecclesia primis tribus dominicis subarratur anulo fidei per Christi doctrinam et predicationem. hoc est in dominica septuagesime / sexagesime / et quinquagesime. ¶ Qua predicatione christus primo per discipulos adimpleuit: cum septuaginta duos discipulos ante faciem suam misit in omnem ciuitatem et locum quo erat ipse venturus. Et hoc in euangelio ipsius dominice septuagesime mystice denotatur in patrefamilias qui est ipse Christus: qui exiit primo mane conducere operarios: id est predicatores in vineam suam / sanctam scilicet ecclesiam in quam ipsos introimisit. ¶ Secundo ipsius predicationis officium etiam per seipsum exercuit. Et hoc in euangelio dominice sexagesime figuratur in seminatore Christo: qui semen verbi dei exiit seminare quod ipsa veritas de semine predicationis exponit. ¶ Tertio eandem predicationem etiam miraculis confirmauit. Et hoc in euangelio dominice quinquagesime exprimitur per cecum illuminatum a Christo: humanum genus significantem a cecitate culpe per verbi dei predicationem illustratum. ¶ Sequentibus vero quatuor dominicis / scilicet a prima dominica quadragesime vsque ad dominicam passionis dei sponsa anulo spei subarratur per Christi penitentiam / et afflictionem / de qua tunc iugiter memoria colitur. Et quia penitentie opera in quatuor consistunt: scilicet in ieiunio: oratione: elemosyna et peregrinatione / que Christus cepit facere et docere. ¶ Ideo in prima dominica agitur de Christi ieiunio: quod specialius in euangelio commemoratur. Cum enim ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus etc. ¶ In secunda agitur de oratione: de qua in euangelio mentio habetur. Nam ideo montem thabor excelsum ascendit vt oraret etc. quod etsi Matheus sileat: Marcus et lucas expressius sonant. In tertia agitur de Christi elemosyna: non quidem materialis pecunie quam Christus pauper vnde caret non habuit: sed spiritualis gratie quam egros sanando concessit: ideo in euangelio occurrit surdus mutus et demoniacus ab omnibus ipsis passionibus liberatus introducitur. ¶ In quarta agitur de peregrinatione que in euangelio specialiter recolitur: ideo ibi. Abiit Jesus trans mare Galilee etc. ¶ Vltimis vero duabus dominicis ecclesia anulo charitatis decoratur: dominica passionis videlicet et palmarum per Christi mortem et passionem que tunc deuotissime celebratur. Et merito duabus dominicis talis memoria recolitur: quia duo sunt precepta charitatis / dei scilicet amor et proximi quam Christus pro nobis patiendo signanter exhibuit infinitas. ¶ Et ideo in prima dominica agitur de passione mentali quam pertulit a iudeis eiectus et expulsus: quod ad literam in dominicali euangelio et per totam legitur septimanam. ¶ In secunda agitur de passione corporali: quam sustinuit in carne passus et crucifixus: quod in quatuor passionibus in ipsa ebdomada ad literam demonstratur. Ad huius igitur temporis festa perquirenda veniendum est.

¶ Finis prologi tertii libri.

¶ Incipit liber tertius a septuagesima vsq ad pascha ostiee resurrectionis.

¶ De septuagesima. Capi. j.

Septuagesima significat tempus deuiationis: et inchoatur a dominica in qua cantatur officium. Circundederunt me: et terminatur in sabbato post pascha. Est aūt instituta propter tres rationes: vt dicit Iohānes Beleth in summa/videlicet. ¶ Primo propter redemptionem. Nam quia sancti patres statuerant/vt propter venerationem dominice ascensionis quinta feria sicut et dies dominica solennis esset: et in ipsa nullus penitus ieiunaret: et sic de diebus quadragesime septem dies diminuebantur: scilicet omnes quinte ferie. Ideo in redemptiōe illorum sancti patres vnam septimanā quadragesime in ieiunio premiserunt/quam et septuagesimam vocauerunt. ¶ Secūdo propter significationem. Nam per hoc tempus significatur deuiatio exilij et tribulatio generis humani ab Adam vsq ad finem mondi. Quod quidem exilium sub reuolutione septem dierum agitur: et sub septem miliuni annorum tempore includitur. Ab initio aūt mūdi vsq ad ascensionem secundum quosdam sex milia annorū computantur. Ex hinc vero quicquid tēporis sequitur sub septimo millenario cōprehenditur: cuius terminum solus deus nouit. Nos igitur xp̄s in sexta mundi etate ab hoc exilio in spe eterne retributionis innocentie stola reddita per baptismum, eripuit: sed consummato exilij tēpore nos vtraq stola decorabit. Hinc est/q in hoc exiliī tempore cantica letitie deponimus. Sed in sabbato pasche vnū alleluya decantamus: tanq in spe patrie gratulantes/et stolam innocētie sexta etate per xp̄m recuperantes. Cui etiam tractus subficitur: quo signatur labor: quem adhuc in mandatorum adimpletione retinemus. In sabbato vero post pascha vbi septuagesima terminatur: duo alleluya cantamus: quia completo exilij termino duplicem stolā glorie consequemur. Tertio propter representationem: quoniam hoc tēpus. lxx. dierū representat. lxx. annos quibus israel sub captiuitate babylonica seruierūt. Et deponimus cantica letitie/quemadmodū et illi deposuerunt dicētes. Quomodo cantabimus canticum dn̄i in terra aliena? In sabbato vero pasche alleluya cantamus: quia et illi anno sexagesimo data sibi redeundi licentia letari ceperunt. Sed statim tractum subiungimus: quia et illi ab edificatione templi vsq ad annos. lxx. completos prohibiti fuerunt. Ideoq sabbato quo septuagesima terminatur duplex canimus alleluya: eorum plenam letitiam postq venerunt in patriam figurantes. Hoc etiam tempus exilij/et captiuitatis iudeorū representat tempus nostre deuiationis/in qua fuit humanum genus a primo parēte vsq ad christi aduentum per decursum. quinq etatum: et sicut illi sexagesimo anno sunt liberati: sic et nos in sexta mundi etate: et sicut adhuc in colligendo sarcinulas laborauerunt: sic et nos etiam liberati in mandatorum adimpletione laboramus. Sed cum ad patriam peruentus fuerit: omnis labor cessabit: et gloria perfecta erit: et duplex alleluya cantabimus: quia anima et corpore duplici gloria vestiemur. ¶ In hoc ergo exilij tempore ecclesia multis tribulationibus pressa et fere in barathro desperationis posita ab alto trahens suspiria: clamat in officio. Circundederunt me gemitus mortis &c. ostendens sui tribulationē et pro miseria contracta/et pro duplici pena inflicta/et pro culpa cōmissa. Cui tamen in epistola/et euangelio ne desperet proponitur triplex remedium/et triplex premiū. Remedia sunt vt in vinea anime sue laboret abscindendo peccata. In stadio vite currat per penitentie opera. Et viriliter in agone pugnet contra diaboli tentamenta: quia laboranti dabitur denarius: currenti brauiū: et pugnāti corona. ¶ Et quia tempus illud deuiationem nostram significat q incipit a protoplausto: merito hoc tempore liber geneseos legitur: in quo deuiatio priorum parentum facta per peccatum recolitur. Et quia in ebdomada septuagesime prime etatis tempora recoluntur: merito sanctorum patrum prime etatis gesta immediate subijciuntur: eo q eorum obitus dies penitus scripti non reperiūtur. Quamuis de primo hominum Adam quidam codices videantur exprimere q eodē in anni circulo die/quo secundus Adam fuit de femina virgine incarnatus: et primus Adam fuerit de terra virgine formatus/scilicet. viij. kal. Aprilis. Quo etiam die sicut et secundus Adam post. xxxiij. etatis sue annos fuit in carne passus: sic et eodem die primus Adam post. Dcccc. xxx. annos sue creationis fuisset per mortem corporaliter resolutus. Quo etiam die volunt ad literam/Abel iustum a Cayn fratre per inuidiam interfectum. Sed quia hec ex authētico quoquam volumine nullam obtinent authoritatem: merito gesta patrum huius prime etatis eo tempore ponimus: quo eorum vite decursus ad literam et acta commemoramus. ¶ Et notandum q licet non omnes sancti prime/et secunde etatis in libro genesis specialiter nominati in sanctorum patrum catalogo ex textu sacre pagine reperiantur adscripti: vt pote cum de prima etate solus Abel in euāgelio: et de eadem solus Enoch/et de secunda solus Noe in ecclesiastico nominentur vt iusti. Ceteri tamen in eisdem etatibus specialius expressi: vt dicit Iosephus triplici ratione in sanctorum numero sunt contexti. ¶ Primo quia per eorum generationem deuenitur ad Abraham: qui ex omnibus gentibus solus electus intantum deo placuit: et q inter omnes homines signū circumcisionis accepit: vnde nec credendum dicit deū permisisse tantum patrem ex aliquibus reprobati hominis semine propagari. ¶ Secūdo quia vsq ad tertiam etatem nulla precesserat idolatria: propter quā patres illi a veri dei cultu potuissent diuelli. Et si in aliis aliquando vel leuiter deliquissent: eorum omissa facilius per penitentiam laxabantur. Non enim nisi ad solius naturalis legis obseruantiam erant obligati nulla lege scripta adhuc homini imposita. ¶ Tertio quia longissimas etates transigentes abnepotes et trinepotes etiam cum abauis et tritauis in euo concurrebant: quod quia eorum progenitores erant sanctissimi: horum exemplis/et doctrina formabantur: vnde nec putandum est illos a lege nature declinare: quā atauos et deinceps oēs succedētes ad vnguē cernebāt obseruare. Hanc igit̄ opinionē assecuti: diuersos primarū etatū pr̄es i genesi nolatos: p̄ q̄s ad Abrahe p̄geniē deuenit̄ sctōrū catalogo iscrēdos nō inmerito fore dcreui.

¶ De sancto Adā humani generis patre. Ca. ij.

Adā totius huma ni gn̄is pater sicut fuit primus hoīz: sic et primus credit̄ esse sanctor̄ū. Nā licet inobedientie peccato diuini mā dati transgressor grauissime delique rit: pctm̄ suū tamē deflens adeo per penitentiā deleuit: q̄ veniā in christi morte futura/ et predestinata a secu lis meruit: et moriēs nulla purgatio nis pena dign⁹ fuit. Non enī minus et petrus xp̄m negando peccauit: qui tn̄ culpā/ et lacrymis cōtriuit: et remissione consecuta nec sanctitatem amisit. Quod aūt Adā sanctus fuerit/ ex eo maxime creditur: q̄ in horto sepulture dn̄ice tu mulatus cum xp̄o resurrexisse perhibet: et vna cū cete ris ipsius resurrectiōis testibus: et btā in eternis sedib⁹ immortalitate vestiri: vt dicit Hieronymus. ¶ Adam ergo in principio mūdi in cōsummatione oīm creatu rarū ab opifice summo d̄ limo terre corporeis mēbris in agro damasceno format⁹/ et aīa rationali ad dei ima ginē/ et silitudinem p̄fecta spūaliter inspiratus: omni bus animātibus aeris: aque et terre dn̄ator prepositus est. Quibus etiā omnibus iubente deo noīa imposuit: et ex illis nullum sibi simile fore cognouit. Deinde trāst tulit eū deus in paradisum voluptatis quem plātaue rat ab initio: vt operaret̄ et custodiret illū. Et ne minor esset felicitas/ ne consorte careret: q̄r sine socio nulla est iocūda possessio: fecit dn̄s Euam de costa ade dormien tis in paradiso: vt esset homini in adiutoriū: nedum ad societatis solatium: sed etiam ad propagande prolis ob sequiū. Tunc Adam prophetico spiritu et iura matri monij statuit: et multa de xp̄o et ecclesia cōiuge prophe tauit. Quibus deus legē imposuit: ne comederent de li gno scientie boni et mali: qui tamē per diabolū fuerūt in forma serpentis seducti cōmedētes de pomo ligni p̄ hibiti. Pro quo statim se nudos viderunt: et pro discuc niētia nuditatis/ ficus folia cōsuentes perizomata sibi fecerunt. Prima siquidem die qua creati fuerant pre cepto dei contempto: post increpationem a dn̄o sibi fa ctā a paradisi delitijs sunt exclusi: posuitq̄ dn̄s ante pa radisum murum igneū et iugē custodiam angelorum. Eiectusq̄ Adā cum vxore sua habitauit in hebron: q̄d est iuxta agrū damascenum vnde fuerat procreatus: in sudore vultus sui terram operans. et exinde comedēs panē. ¶ Adaz ergo et Eua de paradiso virgines egressi xv. etatis sue anno genuerunt Cayn/ et vxorē eius Cal maná. Anno vero. xxx. etatis sue natus est Abel/ et vxor eius Delbora. Quo a Cayn per inuidiam occiso ipsum centū annis Adam/ et Eua in valle lacbrymarum defle uerunt: voutq̄ Adam se vltra vxorē nō cogniturū. Sz deo volente ab angelo commonitus votuz fregit: anno q̄ centesimo post mortem Abel amore prolis vehemen ter exestuans Euam cognouit: ex eaq̄ genuit filiū no mine Seth/ cum esset annorū. ccxxx. Et vltra prenomi natos. xxv. filios: et totidē filias semper gemellos vtro q̄ sexu p̄genitos legitur habuisse: viditq̄ filios et filias/ et filiorum filios: et nepotū suorū vsq̄ ad octauam gene rationem. Vixit quoq̄ Adam. dcccexxx. annis: idest vs q̄ ad. lvj. annum natiuitatis Lamech fm̄ hebreos: iux ta interpretes vero vsq̄ ad. xlvij. annū natiuitatis Ma thusalem: et mortu⁹ est. ¶ Legitur quoq̄ in euangelio Nicodemi: q̄ dum Adā egrotaret: filius eius Seth ac cessit ad ianuā paradisi: et petijt ab angelo de oleo mise ricordie: quo patrem inungeret: vt sic ad sanitatem redi ret. Cui angelus plantā de ligno in quo Adam peccaue rat tradidit: et vt eam plantaret admonuit dicens q̄ q̄n fructū faceret: pater eius cōualesceret. Qui rediens pa trem mortuū reperit: et eum in hebrō: vt quidā asserūt sepeliuit. Quidā dicunt in eodē horto/ vbi et dn̄s crucifi xus est et sepultus: vnde postmodū et cum eo resurgēte. Adā extitit suscitatus. plantā vero Seth cōseruit sup tumulū patris: que in arborem crescens durauit vsq̄ ad tēpora Salomonis/ quā ille postmodum excidit: et in domo saltus in edificio posuit: q̄d lignuz regina sab ba vidit cū Salomonē visitauit: eiq̄ per spiritum pre dixit/ q̄ in ligno illo quidam erat suspēdendus: per cu ius mortē regnū iudeorū fuerat destruendū. Salomon ergo lignū amouit: et in visceribus terre p̄fundius in clusit. Quod tamē passiōis xp̄i tempore supernatauit: et lignū principalius fuit in quo xp̄s cōfixus extitit. Hec de libro Gen. cap. ij. et. iij. et de libris Hieronymi/ et Jo sephi/ et ex chronicis Guilielmi.

¶ De sancta Eua matre. Capi. iij.

Eua mater oīum viuentium in paradiso delitiarū de costa viri dormiētis a deo producta: et eidem matrimonio copulata: signi ficauit ecclesiam de latere xp̄i patien tis per aquam/ et sanguinez procrea tam: et sibi in spōsam vnitā/ matrem q̄ fideliū appellatam. Hanc vt sexu molliorem diabolus tentaturus ho minē prius impetijt: adeo q̄ mulier decepta serpenti assensit: et de pomo ligni vetiti prior comedit: deinde viro ad vescendū por rexit. Cui Adā ad cōplacentiā vxoris maxime sibi cōleri sit. Ob hoc mulier a deo duplicem maledictionē acce pit: vt in dolore filios pareret: et viro subiecta semp exi steret. Eua igit̄ post transgressionē vna cū viro petm̄ defleuit: et veniam promerens/ et ipsa a deo sctificationē percepit. Quot autē annis vixerit: vel vtrum ante viruz decesserit: nulla scriptura cauetur: nisi q̄ in codez sepul chro cum Adā deposita fuisse perhibetur.

¶ De sancto Abel. Cap. iiij.

Abel secundo ge nitus Adā prim⁹ martyr/ et virgo: iu stus et sanctus nō solum ex dn̄i sentē tia Matth. xxiij. sed etiā ex Genesis testimonio cōprobat: q̄ accepta ei⁹ a deo narrant munera Gen. iiij. Cu ius frater maior natu Cayn dolosus: maliuolus: inuid⁹: et auar⁹ fuit agri cola. Nā vt auaritie sue p̄suleret: p̄⁹ coluit terrā. Abel aūt simplicissim⁹ et innocens in pascēdis omib⁹ occu pabatur. Credit̄ Adā in spū filios docuisse: vt deo offer rēt decimas: et primitias. Igitur anno. cxxx. vite Adā cū Cayn de primitijs frugū deo tantūmō paleas segetes corrosas: aut sec⁹ viā cōculcatas in sacrificiū obtulisset: et Abel de primitijs oīm pinguiora dn̄o imolasset: dn̄s co rū cogitatiōes noscēs: ad Abel mūera respiciēs: Cayn munera nō respexit. Ignis eī de celo veniēs Abel mune ra accēdit: et p̄sumpsit. Iratusq̄ Cayn/ et inuidia ductus: erubescēs minorē sibi germanū p̄ferri. Abel fratrē suū i agro damasceno iterfecit. Sz increpat⁹ a dn̄o de fratri cidio: de venia desperās vag⁹/ et istabilis posit⁹ ē sup ter rā. Et posuit i eū dn̄s tremorē capitis: vt sic ex signo sce lerē punit⁹ a deo: et indign⁹ misericordia ne iterficeret. Qui tn̄ iter frutecta latitās/ dū Lamech ab eo sept. m⁹ venaret̄: putat⁹ vt bestia. q̄ pilos⁹ ibi spid⁹ sagitta directa i eū ab eodē ē in terfect⁹. Olsq̄ ipsi⁹ p̄genies vniuer sali est deleta diluuio. Sicq̄ sanguis Abel sctī i p̄sonā Cayn/ et ei⁹ fuit ple vindicatus.

¶ De sancto Seth. Capi. v.

Seth fili⁹ Adam ex q̄ oē gen⁹ humanū i p̄senti: sifiēs p̄pagatū ē: nat⁹ ē anno cētesimo post mortē Abel cū eēt Adā annoꝝ. ccxx.

Jn hoc

In hoc enim magis conuenit imitari interpretes q̄ hebreos: interpretes enim ponunt Adā annorū .ccxxx. vt dictū est: quādo genuit Seth: hoc modo cōputantes: videlicet: q annorum .xxx. genuit Abel: qui cum esset centū annorum / et Adā .cxxx. occisus est a Cayn / quem Adā centum annis defleuit: antequā Euam denuo cognouisset: et sic Adam .ccxxx. annorū genuit Seth / et nō .cxxx. vt hebrei tradunt. Superuixit autē Adā nato Seth annis .Dcc. et sic annorū .Dcccxxx. mortuus est. Seth autē iussu patris separauit prolem suā: qui dicebant filij dei: a stirpe Cayn / qui filij hoim vocabant. Sed processu temporis coniuncti sunt: et inde gygantes exorti. Ipse autē Seth cum esset vir egregius: imitatores sui filios dereliquit. Qui scientes esse predictū ab Adam duo diluuia mūdo ventura: vnū per aquā / aliud per ignē: ea in duabus columnis cōscripserūt / altera lapidea ptra aquā / altera lateritia cōtra ignem: ne per hoc delerent. Ipsi etiam disciplinam rerū celestiū / et earū ornatus primitus inuenerunt. Uixit autem annis .cv. et genuit Enos / cui superuixit annis .Dccevij. vsq ad annos .clxvij. natiuitatis Lamech / et sic annorum .Dcccxij. mortuus est. Hic ex eo etiam inter sanctos patres computari debet: q eius progenies filij dei appellati sunt.

De sancto Enos. Cap. vj.

Enos filius fuit Seth / qui ab eodē pgenitus est: cum esset annorum .cv. vt dictū est annis ab Adā creatione decursis .ccxxxv. Iste primus incepit inuocare nomen dn̄i: forte inuenit verba deprecatoria ad inuocandum deum: vel forte ad excitādum pigritiam memorie dei: deū effigiauit: vt modo fit. Et ex hoc etiā inter sanctos patres sanctus et ipse cōputari meretur. Qui cum esset annorū .xc. genuit Cainā. Post cuius ortum vixit annis .Dcccxv. videlicet vsq ad .lxxxiij. annum natiuitatis Noe. Et cum esset annorū .Dcccev. mortuus est.

De sancto Cainam. Cap. vij.

Cainā filius Enos ab eodē procreatus est / cū esset annorum .Dcccv. vt superius dicit annis vite ade decursis .ccccxxv. Qui cum esset annorum .lxx. genuit Malalehel. Quo nato vixit annis .Dcccxl. vz vsq ad annos .clxxvij. natiuitatis Noe. Et sic Cainā annorum .Dcccc. mortuus est.

De sctō Malalehel. Ca. viij.

Malalehel filius Cainā anno .lxx. etatis parentis editus vt premissum est: postq̄ videlicet Adam annos vite sue .ccccxcv. transegerat. Qui annorum .lxv. genuit Jared. Cui progenito supuixit annis .Dcccxxx. vsq ad annos natiuitatis .cxxxiiij. Et sic Malalehel annorum .Dcccxcv. mortuus est.

De sancto Jared. Capitulum .ix.

Jared filius Malalehel ex eo genitus / cū esset annorum .lxv. vt iam tactum est: reuolutis annis ade .Dlx. Hic cū esset annorū .clxij. genuit Enoch. Cui nato superuixit annis .Dccc. vsq ad annos .cclxvj. natiuitatis Noe. Et sic Jared annorum .Dccclxij. mortuus est.

De sancto Enoch. Cap. x.

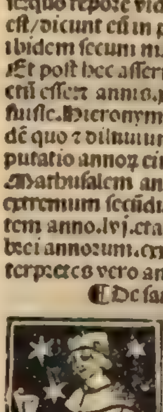
Enoch filius Jared primus omnium patrū testamenti veteris / et solus prime etatis in catalogo sanctorum ponitur eccli̅a. xliiij. Qui anno etatis patris .clxij. natus est: vt in superioribus tangitur / annis Ade vite trāsactis .Dccxxij. Qui etiā annorum .lxv. genuit Mathusalem: cui annis .ccc. superuixit in orbe. Hic Enoch deo placuisse scribitur: eo q cū deo ambulauit: et ambau di pre ceteris viam mandatorum domini custodiuit. Et non vltra comparuit: quia tulit eum deus postq̄ enim mundo vixerat / vt dictū est. translatus est in paradisum voluptatis ad tempus: vt in fine temporum cum helia veniat: et corda filiorū ad patres conuertat. Fuit etiam septimus in generatione priorum: sicut et Lamech septimus in generatione reproborum: qui primus bigamiam introduxit: et parricidium in Cayn cōmisit: vnde forte etiā vt quidam dicunt: propter septenarium numerum diuino numini consecratū Enoch acceptior deo fuit: quem septima editum generatione suscepit. Hunc Enoch nonnulla diuina scripsisse / et aliqua prophetasse / Juda apostolo testante cognouimus: vnde et filij eius / et nepotes in studio sapientie feruentes fuerunt.

De sancto Mathusalem. Cap. xj.

Mathusalē filius Enoch anno vite parētis .lxv. natus: vt dictum est annis ade vite transactis .Dcclxxvij. Hic annorum .clxxxvij. genuit Lamech. Post cuius natiuitatem impleuit annos .Dcclxxxij. id est vsq ad diluuium. Et sic Mathusalez annorum .Dcccclxix. mortuus est. Quidam autem habent Mathusalem annis .Dcccclxxxiij. vixisse: et sic annos .xiiij. post diluuium transegisse quo tēpore videlicet anno illo quo diluuium factum est / dicunt eū in paradisum apud patrem trāslatum: et ibidem secum mansisse: donec diluuium finitum fuit. Et post hec asserūt eum ad terras inter homines cue etiā esset annis .xiiij. supuixisse: eo q in arca non legitur fuisse. Hieronymus tñ asserit q mortuus est anno eodē quo et diluuium factum est. Quod etiam diligēs cōputatio annorum eius sm Genesim manifestat. Huius Mathusalem anno etatis .xliiij. Adam diem clausit extremum secūdum interpretes: secundū hebreos autem anno .lvj. etatis Lamech. Eo q vt dictum est hebrei annorum .cxxx. Adam genuisse Seth dicunt. Interpretes vero annorū .ccxxx.

De sancto Lamech. Cap. xij.

Lamech filius Mathusalē anno vite ipsius .clxxxvij. mūdo editus est: decursis secundū interpretes ab obitu Adam annis .cxiij. secundū hebreos vero etatis ade adhuc viuentis anno .Dcclxxiij. Causa discrepationis superius assignat. In hoc autē interpretum opinio approbabilior esse videt. Igitur Lamech cum esset annorū .clxxxij. genuit Noe. De quo in spū pphetico vaticinatus est: q genus humanum consolari debebat ab operibus / et laboribus manuū suarū in terra / cui dominus maledixit quasi futurū aliqd magni Noe / et famosissimum in orbe terrarū his verbis insinuans. Post cuius obitū superuixit Lamech annis .Dxcv. Sicq annorum .Dcclxxvij. mortuus est: vz .v. anno ante diluuiū. Hec

ex libro Genesis.c.v.r ex chronicis Hieronymi/ Josephi/r Methodij:necnon ex historia scholastica dispersim collecta describuntur.

¶ De sctã Emerẽtiana virgine r martyre. Cap. xij.

Emerentiana virgo r martyr collectanea fuit btẽ Agnetis virginis:r ipsa ciuis Romana. Que lz esset adhuc cathecumina / fide tñ xpianissima: ad sepulchrũ virginis stabat:r gẽtiles de coꝝ impietate redarguebat. Et dũ ꝯ furentes turbas sta ret intrepida: lapidata est ab eis:ꝛ sic iuxta sepulchrum virginis emisit spm. Quã Ambrosius dt fuisse in suo sanguine baptizatã. Statimqꝫ terremot⁹ cũ choruscationib⁹/r tonitruis eruperũt: adeo ꝙ plerique ex insano ppłso perierũt. Corp⁹ aũt Emerẽtiane iuxta corp⁹ btẽ Agnetis ab ei⁹ parẽtib⁹ sepultũ est.x.kal. Februarij. Pagani aũt exterriti nullũ exinde venientiũ ad memoriã virginis in aliquo ledere presumpserunt.

¶ De sancto Parmena diacono et martyre. Cap. xiiij.

Parmenas fuit vnus de.vij.diaconib⁹ ab aplis electus:vt habet Actuũ.vj. Hic tradit⁹ grã dei a fratrib⁹ iniunctũ sibi predicationis officiũ fidelissime complẽs plena fide cõsũmat⁹ martyriũ gloriã adept⁹ ẽ:q r Philippis sepult⁹ quiescit x.kalẽ. Februarij/vt dicit Hieronymus in martylogio suo.

¶ De sancto Ascla martyre. Cap. xv.

Ascla martyr passus est apud Egyptũ ciuitate Antinonõ tpe Diocletiani imperatoris sub pside arriano:q prio atrocissime suspendio tort⁹: deinde laterib⁹ flãmis admotis exust⁹: ad vltimũ in flumine pcipitat⁹ pciosam xpo aiam reddidit.x. kal. Februarij. Sepultusqꝫ est i ipa ciuitate a xpianis ministerio Philemõis/r Apollinij diaconoꝝ.

¶ De sctis Seueriano/et Aquila martyribus. Cap. xvj.

Seuerian⁹ r Aquila vxor ei⁹ in puincia Mauritanie ciuitate Zenocesarea passi sunt. Qui p xpi nole inuicta ꝯfessione flãmis intecti/igniũ cõflagratione cõbusti:coronã martyrij a dño pceperũt.x.kalendas Februarij/vt dicit Ado.

¶ De sancto Timotheo discipło. Capitulum.xvij.

Timotheus discipul⁹ btĩ Pauli apłi fuit:vt Policrates pſbyter scribit:q listriꝯ ex ort⁹ Lycaonie ciuitate fili⁹ mulieris vidue/ vt in actib⁹ apłoꝝ habet cap.xvj. ab eodẽ Paulo in fide doct⁹/r baptizatus eidẽ cõperegrin⁹ fact⁹ est. Cum quo deueniẽs ad ephesum ciuitatẽ Asie metropolim/ibidẽ ab apło epo est ordinatus imperãte nerone:vbi doctrinis/r miraculis choruscauit:r gloriosi euangelistẽ Joannis auditor fuit:quo in Pathmos insula sub Domitiano relegato/locũ eius tenuit. Sed dum gentiles in festo Diane ad templum eius accedẽtes a sacrificijs prohiberet niteretur:furente populo in eum/palis r lapidib⁹ mactat:r semiuiuus relictus a Christianis in monte adiacenti ciuitati reducitur:vbi.ix. kal. Februarij quieuit in pace imperante Nerone. Sepultusqꝫ est in Ephesio ciuitate.

¶ De sanctis Babila epõ/r socijs martyribus. Capitulum.xviij.

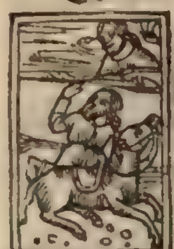
Babilas episcopus Antiochenus/r martyr cũ tribus paruulis Urbano/ Prilidano/ r Epollono sub Numeriano impatore passus est. Qui dum esset Antiochie/r Christianoꝝ ecclesiã ingredi vellet: Babilas ingressum phibuit: manus pectori imperatoris apponens. Propter quod tentus ab imperatore/r in carcere afflict⁹ est/im positis torquib⁹ ferreis in collo ei⁹: r cõpedibus in pedib⁹ ei⁹. Deinde numeriano ex bibitus/eũ de alijs Christianis interrogaretur:reuelauit tres habere spirituales filios a se in fide doctos:lꝫ vrbanum:prelidanum:r epollonum:quoꝝ primus erat annoꝝ.xij.secundus.ix.tertius.vij. Quos omnes mox imperator cũ matre Theodola cõpelł:endi iussit. Qui dum oẽs xpm confiterent/primo quidem theodolam alapis cesam:tormentis filioꝝum adhibendis assistere fecit:vt grauius ipsa mẽte ꝙ illi corpore torquerentur:r pueros in cathomo leuari mandauit/ac priori plagas. xij.in ferri:ix cõ.ix.tertio aũt.vij.iuxta numerũ annoꝝ suorum:quos mater cum xpo viriliter cõfortabãt. Deinde babilam vna cum infantib⁹ suspensos/r grauiter tortos. Dum oia cõstantissime tolerassent:r xpm vnanimiter cõfiterentur gladio aladuerti precepit:quoꝝ corpora sancta Theodola sepeliuit.ix. kalẽ. Februarij.

¶ De sanctis Mardonio/et Musone/et socijs martyribus. Cap. xix.

Mardonius: Muson/Egenius/r Marcell⁹ martyres apud Zenocesareã ciuitatẽ Mauritanie puincie passi sunt. Quos oẽs detentos/r in xpi confessione pſistẽtes iussit iudex ignibus tradi/r coꝝ reliquias in aluum fluuij dispergi: vt xpiana sepultura carẽtes a fidelibus minime nominib⁹ martyꝝ colerentur:qui passi sunt.ix. kalẽ. Januarij/ vt dicit Ado.

¶ De cõuersione sancti Pauli apłi. Cap. xx.

Conuersio sancti Pauli apli facta est eodẽ anno quo xps passus est:r Stephanus lapidatus. anno scꝫ nõ naturali:sꝫ emergẽti. Nã xps passus ẽ.viij.kal. Aprilis. Stephan⁹ eodẽ anno.iij.nonas Augusti lapidat⁹ est. Paul⁹ vero mense Januario subsequente cõuersus est.

¶ Celebrat aũt eius cõuersio pot⁹ ꝙ multoꝝ sanctoꝝ triplici ratione.

¶ Primo propter exẽplũ/vt nullus ẽptumeciqꝫ peccator desperet de venia/qñ tantũ in culpa talẽ ꝯspicit postmodũ fuisse in grã. Scdo pꝑter gaudiũ:vt sicut eccłia magnã tristitiã habuit in ei⁹ cõuersatiõe:ita maximã letitiã habuit in ei⁹ cõuersiõe. ¶ Tertio pꝑter miraculũ qꝺ dñs in eo ostẽdit. Dũ de seuissimo psecutore fecit fidelissimũ pdicatorẽ. Ei⁹ aũt conuersio fuit miraculosa rõne xpi efficiẽtis:modi disponẽtis:r Pauli patiẽtis. Rõne xpi efficiẽtis:q: ibi ostendit suã mirabilẽ potentiã:sapientiã:r clementiã. His ei trib⁹ argumẽtis aiaꝯ p hoies capiũt. Cõsueuerũt

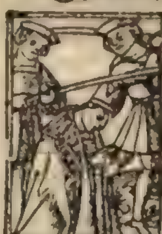
enim hoies aialia capere/ p potentiam cum eis pugnado: sicut in venationibus capiunt leones et ursi. Per sapientiam illaqueando: sicut laqueis et decipulis capiuntur aues. Et p clementiam nutriendo et cofouendo: sicut aialia que parua recipiunt de nido: et p hoies enutrita domestica fiunt: et cum eis habitant. ¶ Cepit ergo xps paulum p potentiam ipsum impugnando: et ad terram prosternendo. Nam vt dicitur Act. ix. Luce diuina percussus: cadens in terram audiuit vocem de celo: quia durum sibi esset contra stimulum calcitrare. Et continuo immutatus respondit. Dne quid me vis facere: Unde cantatur de illo. Prostratus seuissimus persecutor/ et erectus est fidelissimus predicator. Item cepit eum per sapientiam eidem decipulam infirmitatis humane ostendendo. Non enim deum vel dei filium se dixit: sed hoiem appellauit dicens. Ego sum Jesus Nazarenus quem tu persequeris: vt infirma humilitatis aspiciens: et superbie squammas deponens diuinitatis laqueo caperetur. Sicut et alias: sed ad alium finem diabolum ceperat/ ostendens humanam infirmitatem: et abscondens diuinam maiestatem. ¶ Item cepit eum per clementiam eundem de nido legis iudaice in qua natus fuerat accipiendo: et sua maxima gratia cofouendo. Quod notatur ex hoc que ipsum existentem in actu et voluntate peccadi couertit. Habebat enim difformem affectum: quia spirans minarum et cedis in discipulos. Peruersum conatum: quia accessit ad principem sacerdotum et c. quasi se ingerens. Et perniciosum actum: quia ibat vt vinctos perduceret in hierusalem. Et ideo eius iter pessimum erat: ipsum tamen diuina misericordia conuertit. ¶ Fuit etiam miraculosa ratione modi disponentis: idest lucis: que ipsum tripliciter ad couersionem disposuit: fuit enim ipsa lux subitanea: immensa: et celica. Propter primum dicitur et subito. Propter secundum circumfulsit: idest circunquaque refulsit. Propter tertium lux de celo. Nam paulus tria vitia in se habebat. ¶ Primum erat audacia: quia accessit ad principem sacerdotum. Glossa non vocatus: sed sponte zelo concitante. ¶ Secundum erat superbia: quia spirans minarum. ¶ Tertium carnalis intelligentia: quam in lege habebat. Unde glossa super illud. Ego sum Jesus Nazarenus et c. Ego deus de celestibus loquor/ quem mortuum putas sensu iudaico. Ipsa igitur lux diuina fuit. Subita: vt audacem terreret. Immensa: vt superbum prosterneret. Celica: vt carnalem intelligentiam in celestem mutaret: vel fuit dispositio hec in voce acclamante: in luce refulgente: et in virtute disponente. ¶ Fuit insuper miraculosa ratione pauli patientis. In quo tria miraculose cocurrerunt: scilicet prostratio: obcecatio: et triduana ieiunatio. ¶ Est enim prostratus: vt erigatur: quantum ad depressum affectum. Augustinus. Elisus est crudelis: et factus est credens: Elisus est lupus/ et factus est agnus: Elisus est Saulus: et factus est Paulus: Elisus est persecutor: et factus est predicator. Elisus est filius perditionis: et erectus est vas electionis. ¶ Et obcecatus: vt illustretur quantum ad tenebrosum intellectum: vnde et in illo triduo quo mansit cecus/ doctus fuit euangelium. Augustinus. Paulum dico verum abiectam xpi doctum ab illo: vnctum de illo: crucifixum cum illo: et gloriosum in illo. ¶ Est in carne maceratus: et vt ipsa caro disponatur ad bone operationis affectum. Optime enim deinceps corpus eius ad omnia dispositum erat. Nam esurire et abundare sciebat: et vbique et in omnibus institutus erat omnia omnibus factus: vt omnes xpo lucrifaceret. ¶ Vel dicatur quod in ipso fuerunt ista tria primo parenti contraria. In adam enim fuit contra deum erectio: oculorum apertio: et cibi vetiti degustatio. Econtra in Paulo fuerunt. Ad terram prostratio. Oculorum obcecatio. Et ciborum subtractio. Fuit autem de tribu beniamin ipse Paulus oppido giscalico: vt ait Hieronymus in libro de viris illustribus: qui ad septem ecclesias nouem scripsit epistolas. Ad Romanos vnam. Ad Corinthios duas. Ad Galathas vnam. Ad Ephesios vnam. Ad Philippenses vnam. Ad Colossenses vnam. Ad Thessalonicenses duas. Scripsit et discipulis suis Timotheo duas. Tito vnam. Philemoni vnam. Epistola que legitur ad Hebreos an sua fuerit: propter stili cultioris elegantiam a nonnullis dubitatum est. Ascribunt enim eam alii Barnabe: alii Luce: plerique clementi/ qui postea pontificalem in vrbe tenuit sedem. Clemens tamen alexandrinus et origenes eius discipulus: Eusebius cesariensis/ atque Hieronymus pauli fuisse manifeste cofirmant: quia hebreus et hebreis in proprio scripsit eloquio. Ideo ornatius et cultius scribere potuit quam in extero. Et sic in grecum sonantius transferri potuit ex hebreo. Legunt quidam et aliam eius epistolam ad laodicenses: sed a nostris exploditur. Fuit autem festum conuersionis Pauli die qua ad literam ab ecclesia celebratur: videlicet octauo kalendas Februarij. ¶ Fertur quod in muro ciuitatis Damasci adhuc extat fenestra: per quam Paulus tunc nuper conuersus a fratribus dimissus fuit/ cum quereretur a preposito regis arethe tenendus: vt habetur Actuum ix. et ij. Corin. xj. quam fenestram sepius saraceni obturarunt ad custodiam ciuitatis: que tamen facto mane semper diuinitus aperta inuenta est. Cuius miraculi testes ipsi sunt saraceni/ qui hoc nostratibus retulerunt.

¶ De sancto Anania discipulo. Cap. xxj.

Ananias discipulus apostolorum fuit. Cui dominus apud Damascum per visum apparuit: et eidem mandauit: vt in vicum qui vocatur rectus accederet: et in domum Jude Saulum tharsensem quereret: eique manum imponeret: vt visum reciperet/ ac baptizaret prenuncians ipsum vas electionis futurum/ et nomen xpi coram gentibus: et regibus et filiis israel portaturum. Qui iussu xpi ad Saulum accessit: manumque ponens oculos eius aperuit: baptizauit: et cibo refecit. Qui etiam deinde exemplo Pauli ad officium predicationis feruentior effectus est. Ipsisque fideliter peractis apud Damascum quieuit in pace/ eodem die quo et Paulum baptismo genuerat filium: vz. viij. kalen. Februarij. Hunc ananiam Dorotheus abbas scribit vnum ex septuaginta duobus discipulis Christi fuisse: et ab apostolis post pauli conuersionem: damasci episcopum ordinatum extitisse.

¶ De sancto Proiecto epo et martyre. Cap. xxij.

Proiectus episcopus Auernensis et martyr: vt ait Sigisbertus: tempore constantini iunioris martyrium passus est. Quem dum adhuc mater in vtero gestaret: vidit in somnis que per latus eius egrediebatur filius sanguine rubricatus: quod sibi quidam seruus exponens: predixit ex ea filium nasciturum: ipsumque martyrio coronandum. Natus ergo puer moribus ac vita insignis effectus: satis iuuenis archidiaconus Auernensis ecclesie factus/ omnia sua pauperibus erogabat. ¶ Dum autem quadam vice ad illum multi pauperes pro elemosyna conuenissent: et famulus duos solum nummos in sacculo superfuisse nuntiasset: ceteris obiter distributis/ effuso sacculo tot nummi reperti sunt: quot pauperes affuerunt: singulique singulos acceperunt. Mortuo pro xpo Felice eidem Proiectus in episcopatu successit ob sanctitate et gratia pollens. Dumque ad regem Francorum vocatus esset ad sanctum Marinum abbatem egrotantem diuertit: eumque ab infirmitate sanauit: qui eum secutus vna secum martyrii gloriam percepit. Nam cum illi visitato rege reuerterentur: quidam emuli viri sancti eos insequerentur: martinum quidem abbatem decollauerunt: et putantes se similiter proiectum occidisse redibant. A quo reuocati/ postque illum viuentem eorum enasisse manus cognouerunt: ipsum excerebrantes et iugulantes dimiserunt.

Cuius corpus Auernis sepultū est. Radbertꝰ aūt qui ipsum occiderat nō multo post cōsumptus a vermibꝰ expirauit. Alius vero de interfectoribus/dum venaretur/ex equo decidens fracto dextro brachio omnibus mēbris debilitatur. Qui ad penitentiā reuersus/orans ad sancti martyris sepulchrū salutē obtinuit: et vas argēteū decē marcharum pro sue liberationis beneficio in munus obtulit. Passus est autem martyr christi vna cum sancto Martino abbate. viij. kalen. Februarij.

¶ De sancto Seueriano epo. Cap. xxiij.

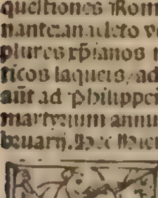

Seuerianꝰ episcopus gabalitane ciuitatis admirande sanctitatis et doctrine vir extitit: qui post laudabilē cōuersationis vitam/ et salutifere predicationis doctrinā apud eādem vrbem in pace quieuit. viij. kalē. Februarij. Hic enim vt gēnadiꝰ scribit i scripturis diuinis eruditꝰ: et i homilijs declamator eximiꝰ: exposuit epistolā Pauli ad galathas. Et de baptismo/ et epyphanie solēnitate libellū insignem cōposuit. Hunc Joānes cōstantinopolitanus episcopus et archadiꝰ imperator frequenter Cōstantinopolim euocabant: vt eius sermones audirent: quorum temporibus ipē claruit. Hec gennadiꝰ de viris illustribus.

¶ De sctō Policarpo epō et martyre. Cap. xxiiij.

Policarpus epūs et martyr discipulus Joānis euāgeliste fuit/ et ipsius auditor. Hic vt habetur iiij. libro historie ecclesiastice fuit epūs Smyrnen. sanctitate et gratia atq̧ doctrina catholice fidei admodum insignis. Qui cū esset etate maturus: vidit quadā nocte per somnū ceruical suū flāmis esse consumptū/ et predixit fratribus se per ignem martyrem futurū. Regnantibus vero Marco antonio et Lucio aurelio cōmodo imperatoribus Christianorum persecutione feruente missi sunt ad eū apparitores proconsulis Asie: vt eū tenerent. Quos ille gratanter suscepit: et in mēsa refecit: et postea secum iuit. Et dū corā proconsulis tribunali xp̄m viua voce cōfiteret: excitato clamore gentiliū et iudeorū contra eū iussu proconsulis tradit ignibus cōcremandus. In quo dū esset immissus/ flāmarū globis vndiq̧ vallabatur: ita vt ipse in medio incendij sibi cedētis in modū camere staret: et deū glorificās comburi nō posset. Tūcq̧ spiculator accedēs lancea ipm̄ trāsfodit: et sanguinis pfluuio ignis extinctus fuit. Cuius reliqas xp̄iani sepelierunt in ciuitate Smyrne. Post cuiꝰ transitum. xij. alij discipuli qui eū a laodicia veniētes secuti fuerāt/ martyriū passi sunt in eadē ciuitate. Hic beatꝰ episcopus ob quasdā pasche questiones Romā veniēs Antonio pio imperiū gubernante: aniceto vero papa Romane tūc ecclesie p̄sidēte/ plures xp̄ianos martionis et Valētiani hereticorū irretitos laqueis/ ad fidem catholicam cōuertit. Scripsit aūt ad Philippen. epistolam vtil. m valde. Passusq̧ est martyrium annum agens etatis. lxxxvj. die. vij. kalē. Februarij. Hec Hieronymus de illustribus viris.

¶ De sctis Theogene/ et socijs martyribus. Cap. xxv.

Theogenes martyr cū alijs. xxxvj. xp̄ianis martyriū passi sunt in eadem ciuitate laodicie premissa psecutione vrgente: qui contemnentes temporalem mortem coronā vite eterne adepti sunt. vij. kalend. Februarij: vt dicit Hieronymꝰ.

¶ De sancto Jona propheta. Cap. xxvj.

Jonas propheta fuit de oppido Geth q̄ est in Ophir ad differentiā Geth que est in palestina: et est nomen regionis. Ophir enim nomē est turris nebulose: que non longe erat a templo. Hunc hebrei affirmāt filiū fuisse mulieris vidue sareptane sidoniorum: ad quam Helias famis tempore declinauit: ipsumq̧ mortuum suscitauit. Quē temporibus Hieroboā filij Joas regis israel claruisse/ prophetiā quoq̧ eorsum fuisse/ quartus liber regum cōmemorat. In cōdemnationem autem israel Jonas ad gentes mittitur/ q̄ niniue agente penitentiam illi in malicia perseuerabāt. Qui idcirco ad niniuitas predicandos ire recusabat: q: cum pphetia illuminante/ peccatores ciuitatis niniue misericordiam dei consecuturos speraret/ ne falsa videretur predicare sententiā contra eos prolatam reuocari nolebat diuine dispēsationis ignarus/ que salutem hominum ad se reuertentiū magis vult q̄ interitum. Ideoq̧ se a facie dei fugere putās/ descēdit ioppem: ascēdit nauem euntē in tarsum: deditq̧ naulū nautis. Sed deus cuiꝰ voluntati nemo pōt resistere si qui et essentialiter est vbiq̧: misso vēto validissimo tempestate turbauit mare: periclitatur nauis: timent naute: et inuocato dūo de salute desperantes more antiquorū peccato alicui eorū periculū cunctorū adscribūt: hominem illū sorte inquirēdū decernunt. Jonas sorte deprehenditur: sponte in mare mittitur: et tēpestas sedatur. Jonā deo dispensante cete deglutit: et post triduum eūdem in aridā illesum euomit. Jonas flagello dei correptus niniuē intrat: iudiciū subuersionis post dies. xl. futurū prenunciat. Rex et populꝰ ad dn̄m cōuertuntur: saccis induuntur: ieiunijs affligūtur. Misericors deus peccatorū penitentiam respexit: ciuitatiq̧ parcens sententiā reuocauit: videns se mēdacem extitisse Jonas turbatur: vrbemq̧ egressus contra deū conqueritur. Quem deus vt cōfunderet: et se digna dispositione misericordem ostenderet: afflictū feruore solis hedera subito nascente/ et caput pphete obumbrante ab estu refrigerauit: et sequenti nocte iterum repente arefacta contristatur. Et cum hederam exiccatam doleret: audiuit a deo q̄ irasci non deberet: eo q̄ tante ciuitatis excidio pepercisset. Si enī moleste ferebat hederā arefactam: et deus molestius tulisset tantam vrbem subuersam. Sicq̧ Jonas pacatus redijt a niniue. Processu tamē temporis niniuite ad peiora peccata cōuersi/ prophetia Naum pphete admoniti sunt. Qui nō curantes conuersi: eo q̄ alias Jonā falso subuersionē ciuitatis premisisse cognouerunt: irā dei tādē nō euaserūt. Nam fluuius polus qui eā circundabat vrbem inundauit: factoq̧ pariter terremotu/ ignis de celo emissus eā incendit. Sicq̧ vtroq̧ diluuio aque et ignis pariter deleta est. Reuersus ergo Jonas a ciuitate niniue ad terrā suā ire erubuit: eo q̄ in vaticinio niniuitarū mēdax apparuit. Sed tempore famis assumpta matre/ incola gentium factus est. Fame vero transacta/ reuersus est ad terrā Juda: et mortua matre sepeliuit eā iuxta Balandinū delbore. Hic predixit signū euersionis Hierusalem: q̄ cum viderint lapidē luctuose clamātem: prope sit finis. Et cum viderint in Hierusalem gētes vniuersas: tunc tota illa ciuitas irrecuperabiliter euertetur. Quieuit in pace tpe Ozie regis Juda. vj. kalēd. Februarij/ et sepultus est in spelūca vnius iudicis israel. Cuius sepulchrū mōstratur in vna vrbium Bethan viculo iuxta sephorū. Hic vnus est ex numero. xij. prophetarū q̄ Ecclesiastici. xlix. in sanctorum patrū catalogo memorantur. Hec Hieronymꝰ/ et Josephꝰ i historia scholastica.

¶ De sancto Joanne Chrysostomo episcopo. Cap. xxvij.

Joannes chrysostomus qḋ latine os aureũ interpretatur/ eṗs Constantinopolitanus/ ⁊ doctor grecoꝝ tpe archadij imperatoris floruit. Hic natione Antiochenus filius secundi ⁊ anthuse nobiliũ piarũ/ discipulus sophiste libanij ⁊ auditor andragatij philosophi liberalibus artibus annis puerilibus Antiochie studuit. Dehinc defuncto patre Romam veniens causarũ orator extitit: pauperibusq̃ gratis patrociniũ exhibebat. Post hec relictis studijs secularibus/ diuine scripture vacans annoꝝ.xviij. oẽs sacre pagine libros memoriter didicit: ⁊ sctis inter⁹ opibus seculo abrenũciauit. Reuersusq̃ ad patriam cũ sctõ Basilio in quodã mõte Antiochie/ proximo solitariam vitã duxit. Basilio vero Cesareã eunte/ Joannem sanctus Meletius Antiochenus eṗs in lectorem/ et post... in diaconum ordinauit. Quem euagrius eius successor ꝓcessu temporis ad sacerdotiũ ꝓmouit. Qui sanctitate vite ⁊ claritate doctrine proficiẽs/ diuinis studijs intentus predicationi insistebat: ⁊ mira opuscula continue cparabat: famaq̃ ei⁹ sapientie vndiq̃ personabat. Qui etiã propter castitatis zelum seuerior habebatur: ⁊ feruori magis q̃ mansuetudini seruiens arrogans a nescientibus putabat. Defuncto igitur nectario Constantinopolitane vrbis eṗo/ cum de ordinãdo presule questio oriretur: nouissime fama eius cõperta: imperatoris archadij iussu Joannes presbyter ab Antiochia vocatus eṗs ordinatus est. Qui mox in sui põtificatus initio cũ vitam clericorũ corrigere voluit: oẽs in sui odium cõcitauit. Ceteriq̃ eũ velut furiosum ⁊ superbum declinabãt: ⁊ apud oẽs ei detrahebant: ⁊ quia nunq̃ cũ alijs in mẽsa cõmunicare volebat. ¶ Reuera aũt ille hoc ideo faciebat: q: ꝓpter nimiaꝫ abstinẽtiã caput ⁊ stomachũ sepe dolebat: populus vero ꝓpter sermones quos in ecclesia faciebat eũ plurimũ diligebat/ paruipendens q̃cquid cõtra eum emuli loquerent. Necessitatibus vero egenoꝝ liberaliter prouidebat: ⁊ pluribus ad suscipiẽdos pauperes hospitalib⁹ erectis: de redditibus eṗatus eisdẽ ministrabat. ¶ Quadã die dum epistolarũ Pauli expositioni intẽderet: orauit ad dñm: vt sibi in ipsis plenũ intellectũ daret. Cui visibiliter apparuit beatus aplŝ/ dicẽs se nõ aliter in suis eplĩs intellexisse: q̃ Joannes intelligebat: eumq̃ deosculatus disparuit: quẽ etiã notarius eius probus: qui tunc actu verba eius scribebat aspexit: ⁊ ex presentia aplica totus cõtremuit. Cui Joannes eũ post se futurũ eṗm Constãtinopolitanum predixit: sicut ⁊ rei euentus probauit. ¶ Eutropius imperatoris prepositus ⁊ consul volẽs se in quibusdã ad eccl'as cõfugiẽtibus vindicare studuit: vt lex ab imperatore de immunitate ad ecclesiã cõfugientiũ reuocaret. Quod Joannes moleste ferens/ eum audacius increpauit. Et post paucos dies Eutropius imperatorẽ offendit: ⁊ ad ecclesiã fugit: quem eṗs latitãtem propalauit: ⁊ durissime increpauit: ⁊ eũ imperator eductũ de ecclesia decollauit: vnde ⁊ ex hoc eṗs multorũ odium incurrit. Insuper etiã q: plures clericos ꝓpter eoꝝ dissolutã vitã plurib⁹ causis deposuit. ¶ Quidã gaias genere celticus: cõsilio barbarus: secta arrianus/ magister militum factus est. Hic imperatorẽ rogauit/ vt intra ciuitatem vnicã tantum suis ecclesiã cõcederet. Quod cũ imperator de hoc eṗm interrogasset/ vt sic illius tyrannidem refrenaret: ⁊ eṗs hoc modis oĩbus ꝓhiberet. Gaias noctu barbaros misit: vt palatium cõcremarent. Quibus venientibus angeloꝝ armatorũ ingens corpus habentiũ copiosa turba apparuit: que illos protinus effugauit. Quod cum sequẽti nocte iteratum esset. Ille cuꝫ suis tertio egressus miraculũ vidit: ⁊ fugit: estimans milites in die latere: ⁊ in nocte vrbem custodire: ꝗ egressus ad thraciã exercitu ꝯgregato cũcta i suburabnis vastabat. Imperator ergo Joanni onus legationis imposuit: qui egressus adeo suis monitis ⁊ comminationibus Gaianam exterruit: vt eius prouolutus genibus veniam peteret: ⁊ cõfestim cum suis abiret. ¶ Post hec cũ eudoxia augusta hortũ cuiusdam vidue preciosis et vberibus arboribus cõsitum imperiali viridario cõtiguum occupasset: illaq̃ eṗo cõquesta fuisset: Joannes apud imperatorem tantum institit: ⁊ reginam hortum vidue reddere compulit: propter qḋ ⁊ ipsa contra Joannem indignationem cõcepit. Preterea Seuerianus Gaballeñ. eṗs regine dilectus: quem Joannes suspicatus est in heresim prolapsum fuisse ex quibusdã scripturis suspectis: que heresim sapere videbãt/ a Joãne eṗo vti hereticus ⁊ blasphemus de ciuitate expulsus est. Quod augusta comperiẽs nacta occasione cõtra episcopum/ quasi in eius despectum per familiares seueriani: mox illuꝫ a chalcedonia fecit euocari. Hinc Joannes accensus lingue vbertate/ fecit sermonem in pplo cunctaruꝫ mulierum vituperatione plenũ: quod augusta velut iniuriam suã imperatori narrauit: dicẽs ipsius magis esse cõtumeliã q̃ suã. Qua de re gestum est/ vt Theophilus Alexãdrinus eṗs/ multos simul episcoporum mouens: ... imperatori Constantinopolitanam synodum celebraret: quasi origenis libros damnatur⁹. Cũq̃ Joannes bis citatus/ et timens animoꝝ impetuositate eṗos illos velut apertos inimicos recusasset: ⁊ generalem synodum fieri petens cõparere noluisset: damnauerũt eum in nullo alio culpantes: nisi quia vocatus noluit obedire. Sicq̃ iussu imperatoris oportuit eũ damnatum in exilium deportari. Sed cum Joannes nimium a pplõ amaretur: orta seditione in populo propter ipsum timens augusta imperatori suasit: vt Joannem ab exilio reuocaret: qui dudum renuens: redire cõpulsus est pplõ sibi cum cereis ⁊ lampadibus occurrẽte. Reuersusq̃ Joãnes cuꝫ in cathedra sua residere nollet: sed solum simplicem ducere vitam: coactus multa populorum instãtia sedem resumpsit: ⁊ vt primum predicare cepit. ¶ Eodem vero tempore statua argentea ad honorem eudoxie auguste iuxta ecclesiam sancte sophie cõstituta erat: vbi milites ⁊ proceres ludos publicos exercebãt. Quod cum Joãnes fieri prohiberet: augusta ad sui iniuriã reputabat: ⁊ cõtra ipsum/ vt iterum celebraretur synodus procurabat. Hoc sentiens Joannes/ illam famosissimam in ecclesia protulit homiliaꝫ: cuius initium est. Rursus herodias vexatur ⁊c. Quod factum ad iracundiam plus concitauit eudoxiam. Et dum quidam Joãnem vellet occidere vt complaceret auguste: a populo est captus ⁊ iudicatus: sed a prefecto ne occideretur/ ereptus est. Et illo die populus Joannem vicissim custodiebat: ⁊ nocte domum eius armatis muniebat. Suadente igitur augusta/ episcopi Constantinopolim conuenerunt/ ⁊ cum in concilio damnauerunt: nihil ꝯ ipsum inueniẽtes/ nisi ex eo solo q̃ post priorem depositionem sine decreto concilij in episcopali sede residere presumpsisset. Propter quod imperator Joannem in exiliũ iteꝝ duci fecit: in quandã ciuitatem paruam barbaris vicinam: vbi fines sunt imperij Romanoꝝ. Hoc autem Innocentius papa audiens/ ⁊ moleste ferens: ⁊ cõcilium in sede apostolica celebrauit: ⁊ Joannem innocentem ab exilio reuocauit. Qui reuocat⁹ diem sui obitus predixit: ⁊ et ex labore itineris fatigatus/ anteq̃ perueniret ad ciuitatem lãguorem incurrit: ⁊ sic post dies modicos in pace vitã finiuit.xviij.kal. Octobris/ quo defuncto grando vehemẽs in Cõstantinopolim ⁊ circa suburbana descẽdit: dicẽtib⁹ cũctis hoc dei iudicio gestũ esse: eo q̃ Joãnes iniuste fuerat cõdẽnat⁹: ꝗb⁹ fidẽ dedit mors auguste die decimonona subsecuta. Theodosi⁹ autẽ iunior archadij fili⁹/ corp⁹ doctoris in regiã ciuitatem transtulit: ⁊ digno honore tumulauit.vj. kal'. Februarij/ quo die festum ei⁹ in grecorũ ecclia celebratur. Obijt circa annos domini.ccccxx. ¶ Scripsit

autem hic venerandus antistes super toto nouo et veteri testamento expositionum libros nonaginta. commentarios in Mattheum distinctos per homilias. xc. Super Joannem homilias. lxxxviii. Super epistolis Pauli libros singulos per sermones distinctos. In epistolam ad hebreos homilias. xxxiiii. Sup genesim libros questionu. De laudibus Pauli apostoli homilias septem. Cōtra arrianorum heresim fortissimos libros. Contra simoniacos. Contra martionē: Cerinthum: Ebionem: Artemonem atq; Photinū/qui eorum suscitauit heresim. Cōtra Apollinarē librum vnū. Cōtra manicheos insigne volumen. Contra omnes hereticos super parabolas salomonis longum opus et elegans. Tractatum vnum in Thomā apostolū in quo aduersus arrianos fortissime disputat. Super canticis canticorum libros. ii. Item vitam sancti Meletii episcopi Antiocheni. De vestibus legalibus sacerdotum et leuitarum: et de ornatu summi pontificis veteris testamēti volumen egregiū. De humilitate in lotione pedū tractatum vnum. Contra eos qui ad missas non occurrunt tractatum. i. De virginitate. De patientia. De fide. De penitentia. De cōfessione. De elemosyna tractatus plures. Homilias et sermones per totam quadrasimam. Sermonem declamatorum in decollatione Joannis baptiste. Item in laudem beate virginis sermones mira suauitate fragrantes. Aduersus arabes de resurrectione mortuorum qui dicunt animas mori cum corpore librū. i. Item cōtra iudeos librū. i. Aduersus gentes in modum dialogi grande et insigne volumen. De ordine et officio sacerdotis librum. i. Hymnos et sermones et alia plura metro edidit apud grecos. Et q̄q̄ latino fulserit eloquio: plurimum tamen scripsit in greco. Hec ex Hieronymo de illustribus: et ex historia tripartita.

De sancto Joanne presbytero. Cap. xxviii.

Joannes presbyter Antiochenus sanctitate et sapientia insigniter fulsit. Qui ex grammatico et declamatore presbyter factus composuit librum aduersus eos q̄ dicunt Christum in vnam tantum substantiam adorandū: nec acquiescunt duas in Christo cōfitendas esse naturas. Impugnauit etiam nōnullas Cyrilli Alexandrini episcopi sentētias incaute aduersus Nestorium prolatas/que Thunocianis videntur prestare robur et adhibere fomenta. Claruit sub Theodosio seniore tempore. Hec Hieronymus de illustribus viris.

De sancta paula vidua. Cap. xxix.

Paula vidua nobilissima Romanorum matrona fuit: cuius vitam Hieronymus scripsit. Que nobili genere/sed nobilior sctitate. Potens quondam diuitiis: sed Christi sctitate insignior/oēs suos pauperes pauperior ipsa dimisit: et humiles humilitate superauit. Hec v. edidit liberos: scz Blesillam super cuius morte eam Hieronymus consolatus est. Paulinum sanctum et admirabilem virum: et prepositum rerum suarum pammachiū ad quem super eius obitu idem doctor paruum libellum edidit. Eustochium que in sanctis locis virginitatis et ecclesie monile preciosissimum fuit. Rufinam que in matris funere piū matris animum conseruauit: et theochium puerum post quē parere desiit. Hec post viri obitum in sancta viduitate permansit: et ad dei seruitium se conuertit: omnesq; sui diuitias in pauperes erogauit. Deinde Paulini episcopi Antiocheni et Epiphanii epi salamine qui Romam venerant accensa virtutibus patriam deserere cogitabat. Descendensq; ad portum: fratre/cognatis/affinibus/et qđ maius est Theochio puero ac Rufina iam nubili/prosequentibus/et recessum paule deplorantibus. Hec contra iura nature non patiebatur plena fide et amorem filiorum maiore in deo amore contemnens: in sola Eustochio que proposi ti et nauigationis comes erat/acquieuerat. Sicq; relicto seculo ad Syriam nauigauit. Cumq; ad loca sancta venisset: et procul palestine qui eius familiā optime nouerat/ei pretorium preparasset: humilē cellam elegit: cunctaq; loca sancta deuote lustrauit. Prostrata ante crucem quasi pendentem dominū adorabat: ingressa resurrectionis sepulchrum osculabatur lapidem et corporis locum: lachrymis et suspiriis aquas fidei ore lambebat. Deinde perrexit Bethleem: et specum saluatoris ingressa etiam Christum natum ex virgine: et cetera infantie rudimēta oculis corporis se vidisse testata est: vbi et requiem habitationis sibi elegit: et cū filia Eustochio cōstructo locello sub beati Hieronymi disciplina/et congregatis virginibus deo seruire cepit. Tantaq; se humilitate deiecit: vt iam non matronarum prima/sed ancillarū vltima videret. Post viri mortem vsq; ad eius obitum nunq̄ cum viro comedit: balnea nunq̄ adiit: mollia lectuli strata etiam in grauissima febre non habuit: sed super humum stratis ciliciis iacebat. Panē solū et aquā post vesperas degustabat: perraro legumina comedebat/in q̄bus dieb⁹ festiuis exceptis/vix oleū apponebat. Castitatem aūt in omnibus pudicissimam pretendebat. In largiendo pfusior hoc habere voti aiebat: vt vnicum nummum filie moriens non dimitteret: et in funere suo aliena sindone tegeret: virgines quas ex diuersis prouinciis cōgregauerat in tres turmas et monasteria diuisit: ita duntaxat/vt in opere et cibis separate psalmis et orationibus iungerētur. Cūq; aliis languentibus large preberet: si quando ipsa egrotasset/sibi nō indulgebat. Cum aūt semel mense Julio grauius egrotaret/et medici consulerēt vino tenui sibi opus esse: ne aquā bibens in hydropisim verteretur. Sāctusq; Epyphanius epo hausiū vini eidē suaderet: nō solū acquiescere noluit: sed pene hominem lenem vt nunq̄ vinum degustaret/induxit. Scripturas aūt sacras memoriter retinebat: et earum studio assidue vacabat: ita eciā vt hebraicā linguā pfecte disceret: et psalmos hebraice decātaret. Sicq; post longi laboris curium oibus referta virtutib⁹ grauissimo depssa languore ad extrema vite deueniēs inter psalmonie recitationē vltimū spm dño cōmendauit. Cuius obitu cōperto/monachi omnes et virgines de coꝝ cellulis ad ipsius funera percurrentes cū lachrymarū effusione piarum/et hymnoꝝ sacroꝝ modulatiōe sanctas ei⁹ exequias celebrarūt: corpusq; apud Bethleē cōdigna veneratione tumularūt. Cuius cōgregationem sancta eius filia et virgo custodiuit post matris obitū laudabiliter gubernauit. Quieuit autē sancta paula in dño. vi. kalen. Februarii.

De sancto Paulo papa et cōfessore. Cap. xxx.

Paulus papa et cōfessor Stephano pape scdo in pōtificatu Romano successit: et natiōe Roman⁹ fuit ex patre Cōstantino de regione via lata: seditq; annos. x. et mēsem vnū. Hic minor german⁹ Stephani pōtificis pdecessoris sui ab ineūte etate in Lateranēsi palatio p eruditiōe ecclesiastice discipline ab eodē fratre suo traditus est tpe Gregorii secūdi pape. Et post modū a zacharia papa in diaconat⁹ ordinē pariter cū germano suo pmotus est. Sz dū idē frater et antecessor pōtifex ad vite extremum pungeret: ppl's Roman⁹ diuisus est: et alii cū Theophilato archidiacono tenebant: alii vo eidē Paulo diacono adherebāt. Dū vo de hac luce pōtifex idē migrasset: continuo congregatio populi que cum eodem Paulo

validior erat/cum in pontificem elegerunt: et ita in apostolicam sedem ordinatus est temporibus Constantini et Leonis imperatorum. Hic constituit diuina officia celebrari in quadragesima ante sexta. Hic congregatis sacerdotibus et clero, ac populo Romane vrbis corpus beate Petronille de loco vbi quiescebat extra portam via apia abstulit vna cum sarcophago marmoreo/in quo legebatur titulus manu propria beati Petri apostoli sculptus. Auree Petronille dulcissime filie: quod plaustro impositum intra vrbem in beati Petri ecclesia collocauit. Hic fuit fortissimus fidei defensor: qui sepius nuncios cum literis ammonitorijs prefatis augustis direxit/pro restituendis/et in primo statu confirmandis sacratis imaginibus Christi et dei genitricis atque sanctorum olim quas illi comburere faciebant. Hic multas ecclesias restaurauit: quamplures etiam nouiter edificauit: et nonnullas mirifice decorauit. Fuit etiam mitissimus et misericors: nulli malum pro malo reddens: sed omnibus etiam offendentibus misericorditer indulgens. Hic cum paucis familiaribus suis nocturno silentio per cellas pauperum et infirmorum in lectis decumbentium circuibat/eis necessaria ministrando: sed et carceres visitans per eadem noctis secreta retrusos a mortis periculis eruebat: et obligatos pro debitis redimebat. Viduis et pupillis omnibusque indigentibus opem ferens: sicque sanctis pollens virtutibus apud sanctum Paulum quieuit vbi etiam sepultus est .vj. kal. Februarij. Sed post dies modicos corpus eius a Romanis cum honore ad sanctum Petrum delatum est: vbi et miraculis claret: et cessauit episcopatus annum vnum et mensem vnum.

De sancto Adiuto Abbate. Cap. xxxj.

Adiutus Abbas

primo monachus mimatensis. postea abbas carnotensis pagi quem portesium vocant deo prudente factus est: qui laudabilibus operibus vitam ducens: dissolutionem corporis sui preduxit: et decedens aurelianis humatus est: supra cuius corpus fideles ciues ecclesiam construxerunt: quam cum die anniuersarij sui festi vniuersus populus celeberrime visitassent: vnus ex ciuibus contempta missa accepto rastro vineam pastinabat: increpatusque a quibusdam cur ad ecclesiam sancti non accederet. Respondit quod etiam adiutus cultor vinee fuerat. Moxque sibi manus retorta, et facies ad tergum versa est in admirationem stuporemque: qui ad ecclesiam sancti confugit: et in testimonium sanctitatis beati corporis diebus aliquibus sic manens/vt a cunctis videri posset: tandem peccatum confitens/et veniam petens: oransque ad sancti tumulum post dies modicos liberatus est. Huius sancti festum agitur .vj. kal. Februarij.

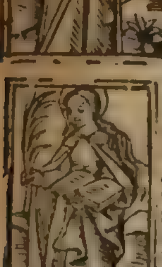
De sancto Mauro abbate. ca. xxxij.

Maurus Abbas

monasterij Bobacensis vir fuit mira sanctitate conspicuus: cuius vitam virtutibus plenam: vir illustris ac patritius diuinus scribit: quam tamen hactenus nusquam valui reperire: qui et in Christo pausauit .vj. kalen. Februarij vt Ado testatur.

De sancta Agnete secundo. Cap. xxxiij.

Agnes secundo die

octaua ab eius passione ab ecclesia celebratur: non quidem per modum octaue: sed quasi per festi repetitionem hoc propter quoddam visionis miraculum/quod apparuit parentibus agnetis virginis ipsa die: vt Ambrosius scribit. Nam cum diebus pluribus parentes beate Agnetis ad eius tumulum cum orationibus vigilarent: die octauo medie noctis silentio: viderunt chorum virginum vestibus aureis indutum/cum immenso lumine transeuntem. Inter quas viderunt beatam Agnetem simili veste fulgentem: et a dextris eius agnum niue candidiorem. Et dum hec videntes obstupescerent: rogat Agnes ceteras virgines gradum figere. Ipsaque stans parentes cepit admonere/ne illam quasi mortuam deflerent: sed eius potius glorie congauderent: eo quod cum sanctis virginibus lucidas sedes acceperat. Illique in celestibus iuncta erat quem in terris posita tota intentione dilexerat. His dictis visio euanuit/et societas parentum consolationem recepit: visionemque publice enarrauit. Et idcirco festum agnetis secundo ab ecclesia institutum est .v. kal. Februarij.

De sancta Constantia virgine. Cap. xxxiiij.

Constantia virgo

filia constantini imperatoris fuit que lepra grauissima laborans [illegible]tatis erat obsessa vulneribus: vt a capite vsque ad pedes nulla membrorum pars libera permansisset. Que cum audisset qualiter beata agnes parentibus apparuerat: vt superius dictum est: et qualiter infinitis miraculis coruscabat: accepto consilio et ipse recuperande sanitatis: venit ad tumulum virginis nocte: et licet pagana/mente tamen credula: preces ad dominum fideliter effundebat: vbi dum in oratione persisteret: obdormiuit: viditque in somnis beatam agnetem eam vt constanter ageret et in christum crederet exhortantem: atque ipsam sanam effectam ab eius egritudine nunciantem. Ad hanc vocem vigilans constantia/se perfecte sanatam inuenit adeo vt nec in membris eius signum alicuius vulneris remaneret. Quod pater cernens et fratres maxima leticia repleti sunt. Quorum licentia obtenta: constantia baptismum suscepit: et votum virginitatis emisit. Et supra tumulum beate agnetis monasterium fabricauit: et ibidem domino seruiens cum multis virginibus se inclusit. Que post vitam laudabilem ad dominum migrauit: et iuxta corpus beate virginis sepulta fuit.

De sancto Juliano episcopo. Cap. xxxv.

Julianus Ceno-

manensis episcopus fuit. Hic simon ille leprosus fuisse dicitur: quem dominus a lepra sanauit: et qui eum ad conuiuandum inuitauit. Qui post ascensionem domini ab apostolis cenomanensis episcopus ordinatus est. Qui etiam multis clarus virtutibus extitit. Nam cuspide baculi sui terram percutiens sitienti populo fontem produxit. Cecum quoque illuminauit: et carceratos se inuocantes: sponte apertis ianuis liberauit. Tres etiam mortuos vt dicitur suscitauit: et postmodum in pace quieuit .v. kalen. Februarij. Hic fertur ab aliquibus fuisse de .lxxij. Christi discipulis vnus. Diciturque esse ille Julianus qui ab itinerantibus pro inueniendo bono hospitio inuocatur: eo quod in domo eius christus fuerit hospitatus. Sed verius videtur alius Julianus: qui vtrumque parentem ignoranter occidit: de quo dicetur .ij. idus Februarij.

De sancto Juliano confessore fratre iulij. Cap. xxxvj.

Julianus alius fra-

ter beati iulij fuit. Hi duo fratres a theodosio imperatore christianissimo obtinuerunt templa deorum vbique reperta destruerent ecclesias edificare: mandauitque imperator omnibus predictos fratres adiuuarent eis in omnibus sub pena capitis obedire. Cum ergo sancti iulianus et iulius in loco/dicto gaudianum ecclesiam construerent: et eos mandato imperatoris omnes transeuntes iuuarent: quidam cum curru euntes [illegible] conduxerunt aliquam excusationem

precēderet: vt sic liberi possent pertransire: vnū igitur ex suis in plaustrum supinum posuerunt: et cum pannis vt mortuum cooperuerūt: qui se mortuū fingebat ꝛ oculis clausis supinus iacebat. Cum ergo ad iulianum peruenissent rogauerunt eos vt parum persisterent et eos in opere iuuarēt. Qui se ibi stare nō posse dicebant quoniā hoiem mortuū deferebāt: ꝛ dū sanctus iulian⁹ eos mētiri diceret illi se verum dicere affirmabāt. Qui deū imprecatus est vt secūdū veritatē dicti sui sibi contingeret. Cūq̃ procul recessissēt collegam ex noīe vocare ceperūt. Qui cū nullatenus moueretur pulsari ab eis cepit: ꝛ finaliter mortuus apparuit. Quod ceteri videntes timuerunt: nullusq̃ deinde christi famulos decipere presumpserunt.

¶ De sancto Juliano sabba confessore. Cap. xxxvij.

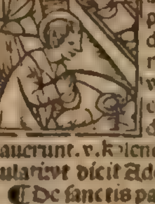
Julianus eremita cognomēto sabba fuit: de quo dicit Theodor⁹ in historia tripertita: ꝙ angelicam vitā in terris ducebat: ꝛ in eremo cōsistens contemplationi ꝛ orationi vacabat. Hic per spiritū cognouit ꝛ predixit obitū iuliani apostate imperatoris: longe .xx. dietis positus ab eo loco / vbi interfectus fuit. Quod vt prenunciauerat sic contigisse repertum est.

¶ De sancto Juliano confessore. Cap. xxxviij.

Julianus ali⁹ cōfessor fuit: de quo ait gēnadius libro de viris illustribus: ꝙ acer ingenio et facundia extitit diuinis scripturis doct⁹: greca ꝛ latina lingua scholasticus et inter doctores eccl'ie clarus. Hic scripsit aduersus augustinū eius impugnatorem libros quatuor: et iterū aduersus alios heresiarchas libros .viij. Extat et liber altercationis amborum partes suas defendentium satis conspicuus: hic fuit in eleemosynis liberalissim⁹. Moritur aūt valentiani imperatoris cōstantini filii tēpore.

¶ De sanctis Leoncio et sociis martyribus. Cap. xxxix.

Leoncius Thyrsus et calonicus martyres in ciuitate apolonia passi sunt tēpore deciī sub presidibus cubericio siluano et bando. Qui diuersis tormentorum generibus excruciati: denuum primus et vltimus capitis abscisione: medius celesti voce vocatus spiritum reddiderunt. Sic que martyrium cōsummauerunt .v. kalendas Februarii in partibus grecie tumulati: vt dicit Ado.

¶ De sanctis papia et mauro martyrib⁹. Cap. xl.

Papias et Maurus martyres passi sunt rome tempore diocletiani et maximiani imperatorū sub laodicio vrbis prefecto. Qui cū essent milites vidētes qualr̄ saturnin⁹ ꝛ sisinnius martyres statuā iouis ereā eisdē a prefecto p̄sentatā: sicut plūbū liquefactā cōtriuissent cōuersi sunt ad dñm et impietatē laodiciī redarguere ceperunt: q: in xp̄i martyres seuiebat. Tunc iratus laodicius iussit ora eorū lapidibus cōtundi: ꝛ postmodū illos in carcerē recipi: vbi a sctō Marcello papa baptizati sunt: post dies .xij. educti de ergastulo iubente p̄fecto fustibus ceduntur: deinde in equuleo leuati: ꝛ tādiu plūbatis cōtusi sunt: donec spiritū emiserūt. Quorū corpora Joannes p̄sbyter sepeliuit via numentana ad nymphas beati petri .iiij. kalen. Februarii.

¶ De sctō flauiano ꝛ sociis martyrib⁹. Cap. xlj.

Flauianus Maximus: secunda: calēdinus: marcus: et seuera cū aliis multis martyrib⁹ passi sunt sub maximiano ꝛ claudio imperatorib⁹: ꝛ cōstātino imperatore magno iam a militib⁹ apud galliā imperiū sublimato. Quorum p̄mo maxim⁹ q̄ comes millenari⁹ erat ab infantia sua christianus ex parētib⁹ christianis exortus centū ꝛ viginti ex suis militibus conuersos a sancto marcello papa baptizari fecit. Quod audiens maximianus eūdē maximū cōprehēsum vna cū dictis cētū ꝛ viginti militibus dānauit ad arenā fodiendā. Et post mēses .ix. cū marcus tribunus cōperisset: ꝙ maximus comes ceteros suos milites qui ex millenario resi dui fuerant: qui ad eū visitandū accesserant cōuertisset: fecit maximum in carcerē mitti: deinde eductū fustibus cedi iussit: ꝛ dū cederet tribunus excecatus est. Qd̄ maximianus imperator audiēs ꝛ moleste ferens maximū comitē cū cētū ꝛ viginti militibus ad arenam dānatis fecit decollari. Reliquos ꝟo ex mille militibus cōuersos in arenario missos: flāmis iussit incendi. Quorum corpora sanctus marcellus papa cū ioanne presbytero sepeliuit in loco cucumeris secūdo miliario ab vrbe post duos menses maximianus moritur: ꝛ claudius rome in imperiū exaltatur: qui audiēs secundā vxorē quōdā maximi comitis cum filiis esse christianā: fecit eā teneri: ꝛ filios eius calēdinū ꝛ marcū ac filiā eius seuerā. Qui dū sibi p̄ntati essent. Secūda inter manus eā tenentiū emisit spiritum. Flauianus autē vicarius imperatoris q̄ ei assistebat cū vidisset angelos q̄ super capita filiorū secūdo orantium manus tenebāt: ꝛ ipse cōuersus est: ꝛ a theodoro p̄sbytero baptizatus cū oī familia sua. Qd̄ audiēs imperator claudius flauianū cum omni domo sua detentū centū cellis adduci mādauit: et ibidem oēs pariter capite cedi. Beatos vero calendinū et marcū atq̃ seueram olim maximi filios / miliario .xxxv. ab vrbe iuxta mare deferri ibiq̃ tādiu plumbatis cedi donec spiritum exalarūt. Quorū oim corpora in loco qui dicitur pignus sepulta sunt a christianis. Horum omnium martyrum passio colitur .iiij. kalendas Februarii.

¶ De sancto Sabiano martyre. Cap. xlij.

Sabianus martyr passus est in territorio trecassino sub Aureliano imperatore: q̄ dū in partibus hispanie ꝛ gallie resideret: ꝛ ad trecas ciuitates deuenisset: sabianum detentum ꝛ xp̄m p̄dicantem decollari fecit: Ibiq̃ sepultus est .iiij. kalē. Februarii.

¶ De sancto Cyrillo episcopo Alexandrino. Cap. xliij.

Cyrill⁹ episcopus Alexādrin⁹ p catholica fide p̄clarissim⁹ extitit propugnator: variarūq̃ rerū tractat⁹ edidit diuina ꝛ humana pollēs sciētia. Homelias composuit: q̄ ad declamandū a grecis ep̄is cōmēdant. Ex quibus dicunt ꝛ liber ei⁹ de synagoge defectu. Et aduersū hereticos p̄cipue ꝯ nestoriū liber q̄ eclogios intitulat: in quo nestorii occulta panduntur et prodita cōfutant. Itē ad nestorium epistolas duas misit: in quibus alius de

nauit errores. Item ad ioannem episcopum antiochenū/epistolas scripsit plures. Item thesauroꝝ libros. xiiij. contra Julianum imperatorem libros. viij. Sup Marcum libros. xij. Super Joannem libros. ix. Item librum prosphoneticon ad theodosium imperatorem. Ser. psisse ꝛ alia creduntur: que adhuc ignorantur a nostris. Quieuit in pace sub theodosio seniore. iiij. kalend. Februarij.

¶ De sancto Cyrillo episcopo hierosolymitano. Cap. xliiij.

Cyrillus episcop⁹ hierosolymorum sub theodosio primo imperatore episcopatum tenuit inconcessum: cum prius sepe pulsus ꝛ receptus fuit. Huius tempore beatus hieronymus ab vrbe roma digressus venit ad syriam: ꝛ a cyrillo episcopo locum obtinuit iuxta bethleē oppidum monasterij construendi: vbi ꝛ sacre scripture libros transtulit de hebreo in grecam linguam/pariter ꝛ latinam. Cuius ꝛ ipse episcopus amicissimus extitit: ꝛ perfecti episcopalis regiminis ab eo regulā sumpsit. pluribusqꝫ illum gratis visitauit epistolis: cui ꝛ Hieronymus multa remisit. Hic quoqꝫ corpus beati hieronymi sepeliuit: ꝛ in eius transitu felici/mirabilē de illo visionem conspexit: vt dicetur in eius legenda. ij. kalendas Octobris. Augustinus quoqꝫ Hipponensis episcopus Cyrillo epistolam misit: in qua ab eo instanter expetijt vt miracula que apud bethleē per beatum monstrabantur Hieronymum sibi transscriberet. Cui Cyrill⁹ epistolam prolixā ꝛ facūdo digestā stilo remisit: in qua sibi stupenda prodigia meritis almi doctoris ostensa narrauit. plurima quoqꝫ huius Cyrilli extant opuscula fidei nostre mysteria redolentia grato lepore luculenta/clarait aūt sub Honorio/ꝛ Theodosio iuniore.

¶ De sexagesima. Cap. xlv.

Sexagesima significat tempus viduationis. Et inchoatur dominica in qua cātatur. Exurge dñe: ꝛ terminat in quarta feria post pascha. Instituta est autem propter redemptionem: ꝛ ppter significationem: ꝛ propter representationē. primo propter redemptionem. Quia enim Melchiades papa ꝛ Siluester statuerunt vt bis in omni tpe sabbato comederetur: ne propter abstinentiā quam dominicos seiunuerāt in sexta feria in qua omni tempore ieiunandū est natura debilitaretur. In redēptionem ergo sabbatorū temporis quadragesime vnā septimanam addiderunt et sexagesimam vocauerunt. ¶ Scdo ppter significationē: qꝛ sexagesima designat tps viduitatis ecclesie: et fruct⁹ sexagesim⁹ viduis debetur sicut ꝛ cētesimus virginibus: ꝛ trigesimus cōiugatis. Ideo ꝛ merore illum assumit pro absentia spōsi qui ad celū raptus est. In consolatione aūt illius pro absentia sponsi dantur ecclesie ale due sꝫ misericordie operꝫ exercitatio: ꝛ decalogi adimpletio: que nunc multiplicata cōstituūt. lx. vnde sexagesima sonat sexies decē: vt per sex intelligas opera misericordie: ꝛ per decem decalogum. ¶ Tertio propter representationem. Na sexagesima nō solum tempus viduitatis significat: sed etiā nostre redemptionis representat. Nam per decem intelligit homo qui est decima dragma: eo qd̄ factus est vt ruinam nouem ordinū repararet: vt sit quasi decimus ordo. ¶ Uel homo quantū ad creationem suam consideratam habet vniuersaliter decem potētias. Cꝫ enim hō habet animā vegetatiuā: sensitiuam ꝛ intellectiuā. Uegetatiua habet potentiam nutriendi ꝛ generandi. Et sensitiua habet potentiam quinqꝫ sensuū corporis scilicet visus: auditus: gustus: odoratus ꝛ tactus. Et intellectiua habet potentiam rationalem: ꝛ cōcupiscibilem: ꝛ irascibilem: que oēs sunt decem potentie: merito creatio hois numero denario figuratur. Insuper quantū ad redemptionē suā homo sex bñficiis redēptus est que sunt incarnatio verbi: peregrinatio / passio/ resurrectio/ascēsio ꝛ spūssancti missio. Et sic sexagesima representat tēpus nostre redēptionis. ¶ protēditur aūt sexagesima vsqꝫ ad feriam quartā post pascha in quo cantatur Uenite benedicti ꝛc. quia illi qui in operib⁹ misericordie se exercēt audient illud. Uenite benedicti ꝛc. vt ipse xps testatur: vbi tūc ianue spōse aperientur: ꝛ in amplexu spōsi fruetur. In epistola aūt admonetur ad instar pauli/vt tribulationem de absentia sponsi patienter toleret. In euāgelio vt seminationi bonoꝝ operū semper insistat. Et qꝛ quasi desperans Clamauerat. Circūdederūt me ꝛc. Nūc quoqꝫ redeūs ad se petit in officio in tribulationib⁹ adiuuari ꝛ ab ipsis eripi dicēs. Exurge dñe ꝛc. Et ponit ibi triplex exurge. Quidā eīm sūt in ecclesia q̄ aduersis premuntur: ꝛ nō deficiuntur: quidam premuntur et deficiūtur: quidam nec premūt nec deficiunt: ꝛ hi qꝛ aduersa nō tolerant: periculum est ne prospera ipsos frangant. Clamat ergo ecclesia vt exurgat quantū ad primos/ipsos eripiendo: quantum ad secundos vt exurgat ipsos conuertendo: a quibus videtur faciem auertisse ipsos quodāmodo repellendo: quātum ad tertios vt exurgat ipsos in prosperis adiuuando et liberando. ¶ Et quia in hebdomada sexagesime secunde etatis temporis recoluntur meritorum patrum secūde etatis immediate gesta supponūtur: eo qꝫ illorum obitus dies certi penitus sunt ignoti.

¶ De sancto Noe patre. Cap. xlvj.

Noe pater vir iustus atqꝫ perfectus: vt ex diuine scripture textu colligit/ꝛ Ecclesiastici. xx. in catalogo sctōꝝ inserit. fili⁹ Lamech anno. clxxxij. etatis patris progenitus: ꝛ secūde etatis pater prim⁹ annorū quingentorū genuit tres filios. Sem/Cam/ꝛ Japhet. Multiplicatis ergo hominibus super terram septima generatione trāsacta: filij dei id est filij Seth ceperūt legis naturalis ꝛ patrū mandata preterire: malicia hoim excrescente. Nam filij Seth filiabus Cayn cōtra mādatū ade ceperunt cōmisceri ꝛ earum fornicationibus abutitur quibus gygantes procreati sunt. Mulieres etiam in veruntam verse supergresse viris turpem iniuriam exercebant. Masculi insuper in alterutrum coeuntes nephandum scelus perpetrabant. His criminib⁹ deus prouocatus decreuit diluuium mittere super terrā omnemqꝫ carnem delere solo Noe cum eius familia reseruato: q̄ ex oib⁹ hoibus sol⁹ iustus repertus est. Dixitqꝫ hoib⁹ spaciū penitēdi. cxx. annorum. Nam annus xx. priusq̄ arcam inciperet mādauit ei vt faceret arcam

de lignis leuigatis in qua posset saluari semē vniuerse carnis sup terrā ab aquis diluuii: quod sibi tūc deus facturū se esse pdixit. Cu⁹ arce structura forma atq; mēsura in historia scholastica expressius ponit. Igitur anno .xx. post preceptū dei cepit Noe arcā fabricare: quā in annis centū perfecit cum filiis suis: in quo tempore filiis hoīm pniam predicabat: et futurū diluuiū predicebat. Cuius sermones hoīes irridētes ad peiora se facinora cōuertebāt. ¶ Ergo cū Noe esset sexcentoz annorū cū trib⁹ filiis suis et vxore sua ac trib⁹ vxoribus filiorum suorū: de mādato dei arcā ingressus est: et ex cunctis animantib⁹ mūdis septena: de animātibus vo immūdis bina ad semē cōseruandū sup terrā: dei volūtate ad Noe spōte veniētia in arcā intromissa sunt. Factaq; est pluuia sup terrā quadraginta dieb⁹ et noctib⁹ cōtinue: et aque maris ad naturalē situm excrescentes: oēm terram occupauerūt: ita q etiā sup altissimos montes .xv. cubitis aqua sublimior fuit: et sic oēs hoīes et animalia necauit: sordesq; aeris quousq; ascenderāt opera hoīm expurgauit. Et vsq; ad eūdem locum ignis iudicii dicitur ascensur⁹. Aque vero sic exaltate obtinuerunt terrā .cl. diebus ab ingressu Noe: et tunc paulatim ceperunt minui vsq; ad mensem septimū quo requieuit arca super montes armenie. At vero Noe ad explorandum an adhuc terra appareret emisit coruum ex arca: qui occupatus ingluuie cadauerū repertorū non est reuersus ad eum. Emisit quoq; columbam post ipsum: que prima quidem vice non inueniēs vbi requiesceret pes eius: reuersa est ad eū in arcam. Sed iterum post dies septem emissa ad vesperū reuertitur: portans ramū oliue virētibus foliis in ore suo. Quo signo Noe intellexit aquas super terrā cessasse: et iam arbores apparere. Ad cautelā tn̄ post septem dies alios emisit tertio columbam: que vltra nō est reuersa ad eū: et tunc Noe cum eius familia et omnib⁹ animātibus de arca egressus est: eodē die quo fuerat ingressus: anno videlicet reuoluto. Tunc quoq; etate prima terminata scda incepta est. ¶ Egressus ergo Noe de arca et altari edificato: quasi pro pace et gratiarū actione obtulit sacrificium dño de cunctis animantibus mūdis offerens septimū: vt sic de septem in arcā intromissis sex remanētia: tria videlicet vtriusq; sexus ad speciei multiplicationem sufficerēt: propter quā causam in dispari numero septē animātia de qualibet mūdorū spe. in arcā immissa fuerunt: et tunc dñs in Noe et eius filiis benedictionē quam prius Ade dederat: repetiuit: qui cōsistit in tribus: scz in filioz multiplicatione: in ceteroū animantiū subiectione: et in ciborū concessione. Nam cū prima etate soli terre fructibus vescerentur: carniū esus scdē etatis hoībus cōcessus est. Et q: diluuiū adhuc timebatur: et p hoc Noe instanter dñm precabat: pepigit deus cū eo securitatis fedus: in cuius signū posuit arcū pluuialē in nubibus: duos habentē colores principales in signū duorū iudicioz: ceruleū scz exteri⁹ qui et aquosus est signū iudicii p aquā preteriti ne amplius timeatur: et rubeus interius qui et igne⁹ est signū iudicii per ignē futuri vt expectet. Post duos aūt annos Noe plantauit vineā labruscas vcz naturales p cultū ad vsum vinee trahēs. Bibēsq; vinū/ et vim ei⁹ ignorās inebriatus est: et nudatus in tabernaculo dormiuit. Quem videns Chā eius filius medius irrisit. Sem vero et Japhet imposito humeris pallio: auersis vultib⁹ incedentes patris virilia operuerūt. ppter quod Noe ex vino euigilās Chā et filio ei⁹ p impudēti irrisione maledixit. Sem vero et Japhet p honesta verecūdia quā de eo habuerāt benedixit. Ab his trib⁹ filiis Noe disseminatū est omne genus hoīm ex qb⁹ texunt .lxxii. generatiōes: et postmodū in .lxxii. linguas diuise sunt: vcz de Sem .xxvii. de Chā .xxx. de Japhet .xv. vnde et xp̄s dñs sicut pri⁹ .xii. aplos .xii. tribubus israel miserat. sic postmodū .lxxii. discipulos misit: qui totidē linguaz gētibus euangeliū predicarēt. Ex his etiā Noe filiis adhuc ipso viuente iuxta philonem nati sunt quatuor milia et cētū viroz: exceptis paruulis et mulierib⁹. Vixit Noe post diluuiū annos .cccl. vcz vsq; ad .lviii. annū natiuitatis Abrahe et mortuus annorum .dcccccl.

¶ De sancto Sem. Cap. xlvii.

Sem fili⁹ Noe primogenitus anno .ccccc. patris natus: vt dictum est: in cuius semine vnius veri dei cultus permansit: cum esset annorum .cii. genuit Arphaxath videlicet biennio post diluuium. Cui etiā nato annis .ccccc. sup uixit: videlicet vsq; ad annos quinquaginta natiuitatis Jacob/ et sic annis .dcii. impletis mortuus est. Hūc hebrei autumāt fuisse Melchisedech regē Salē: de q dicet istra post qnqgesim. et oēs pgenitos a Noe vsq; ad Aarō sacerdotes fuisse: q in diuinis et oblationib⁹ pplo bñdicebāt: et pmogenita recipiebant.

¶ De sancto Arphaxath. Cap. xlviii.

Arphaxath filius Sem anno etatis parentis .cii. genitus est: vcz anno etatis Noe .dcciii. Qui cum esset annorum .xxxv. genuit Salem quo nato superuixit annis .ccciii. videlz vsq; ad ānos .xlviii. natiuitatis Abrahe. Et sic Arphaxath annorum .cccxxxviii. mortuus est.

¶ De sancto Sale. Cap. xlix.

Sale filius arphaxath anno etatis patris .xxxv. procreatus est vt superius continetur anno etatis Noe .dccxxxvii. Hic enim cum esset annorū .xxx. genuit Heber: quo nato superuixit annis .cccciii. videlicet vsq; ad annos .xvi. natiuitatis Jacob. Et sic sale annorum .ccccxxxiii. mortuus est.

¶ De sancto Heber. Capitulum .l.

Heber filius Sale etatis parētis āno .xxx. nat⁹ est vt dictū est āno scz etatis Noe .dcclxvii. q cū eēt ānoz .xxxiiii. genuit Faleth quo nato supuixit ānis .ccccxxx. scz vsq; ad annū .lxix. natiuitatis Jacob. Et sic pletis ānis .cccclxiiii. mortu⁹ est. Ab h Heber hebreoz gen⁹ nomē accepit. Quidā vo dicūt ab Abraha: vn hebrei qsi Abrahei dicti sunt.

¶ De sancto Faleth. Cap. li.

Faleth filius Heber etatis parētis āno .xxxiiii. pgenitus ē vt super⁹ est pmissum anno scz etatis Noe .dccci. q cū eēt ānoz .xxx. genuit reu cui nato supuixit ānis .ccix. vsq; ad annū .xlviii. natiuitatis Abrahe. Et sic ipletis annis .ccxxxix. mortu⁹ ē. Cui⁹ tpe edificata ē turris babel a nēroth pncipe filioz Cham et aliis ex filiis Sē/ et Japhet cōplicib⁹ eius. Ita qd in ipo edificio de vna quaq; gñatione oim triū filioz Noe: aliq cōuenerūt. Et sic cū esset sola vna lingua hebrea in .lxxii. linguas humanus sermo diuisus est: hebrea lingua in sola familia heber remanente: que in tali conspiratione nō fuit. Diuiseq; sunt familie Noe in tribus partibus mundi: filii Sem asiam: filii Cham Aphricam: filii vo Japhet Europā regionē tenuerunt.

¶ De sancto Reu. Cap. lij.

Reu qui et Ragau filius Faleth etatis patris anno xxx. genitus vt dictum est anno videlicet Noe. Dcccxxj. Cum esset annorum. xxxij. genuit Saruch. Quo progenito superuixit annis. ccvij. videlicet vsque ad annum. lxxviij. natiuitatis Abrahe: sicque reu decursis annis. ccxxxix. mortuus est.

¶ De sancto Saruch. Capi. liij.

Saruch fili⁹ Reu natus est anno etatis patris. xxxij. vt dictum est videlicet anno etatis Noe Dccclij. Qui cum esset annorum. xxx. genuit Nachor. Quo nato superuixit annis. cxx. vel vsque ad annum vnum post natum Isaac. Et sic Saruch annorum. ccxx. mortuus.

¶ De sancto Nachor. Capitu. liiij.

Nachor fili⁹ Saruch natus est anno etatis patris xxx. vt dictum est videlicet anno etatis Noe. Dccclxij. Qui cum esset annorum. xxix. genuit Thare. Cuius nato superuixit annis. cxix. videlicet vsque ad annos. xlix. natiuitatis Abrahe. Et sic Nachor annorum. cxlviij. mortuus est.

¶ De sancto Thare. Ca. lv.

Thare filius Nachor etatis patris. xxix. nat⁹ est anno: vt superi⁹ dictum est anno vero Noe. Dccccxj. Qui annorum. lxx. genuit tres filios: videlicet Abram qui et Abraham de quo suo loco dicetur: Nachor atque Aram. Post quorum natiuitatem superuixit annis. xxxv. vel vsque ad annos. xxxv. natiuitatis Isaac. Et sic Thare annorum. ccv. mortu⁹ est. Habitauit autem Thare in ciuitate chaldee que vocatur vr, vbi interfecto filio ei⁹ Aram a Chaldeis vt statim dicetur. Thare molestie ferens nec valens sustinere iniurias quas sibi faciebant: eo quod ignem nollet colere quem chaldei colebant: tulit omnem suam familiam filios videlicet et nepotes et egressus inde de terra natiuitatis sue habitauit peregrinus in mesopotamia in ciuitate que dicitur Aram siue charram: vbi et mortuus est.

De sancto Aram. Capi. lvj.

Aram fili⁹ Thare et frater Abrahe in terra chaldeorum genuit filium nomine Loth et duas filias quarum vna vocata est Melcha et alia Sara. Cum autem chaldei ignem adorarent et Abraham atque Aram filios Thare ad colendum ignem compellerent: illique vtpote veri dei cultores recusarent et proiecerunt eos chaldei in ignem. Et Aram ibi expirante Abraham dei auxilio de flamma liberat⁹ est: vt tradunt hebrei: vnde dicitur. Ego sum qui te eduxi de vr chaldeorum: quia chaldei vr ignem appellabant: vnde et Aram inter veteris testamenti martyres ascribitur quia pro veri dei cultus religione occisus est. Tunc Thare pater ei⁹ dedit Melcham filiam Aram in vxorem Nachor filio suo et Sarai alteram eiusdem filiam dedit in coniugem Abrahe alteri filio suo. Et quia Sarai sterilis erat Abram adoptauit Loth filium Aram fratris sui et fratrem Sarai in filium. Cum quibus omnibus Thare egressus de terra chaldeorum habitauit in Aram vt superi⁹ dictum est. Hec omnia de libro gen. c. xj. vsque ad. xij. et ex chronicis Josephi Hieronymi, et methodij atque ex historia scholastica colliguntur.

¶ De sancto Geminiano epo. Capi. lvij.

Geminianus episcopus nobilibus parentib⁹ mutine oriundus tempore Jouiani imperatoris claruit. Qui ab annis pueritib⁹ literarum scientia eruditus sanctisque virtutibus insignit⁹ templum corporis sui xpo dno dedicauit clericaleque adept⁹ officium: se totum dei seruitio subegit: donec gradatim ab epo Mutinensi Antonio diaconatus ordinem promeruit. Post cuius transitum a populo in epm eligitur: et ex humilitate refugiens et latitans: tandem repertus producitur: et instante patricio ac populo Mutinensi ab archiepo Rauennate in epm consecratur. Reuersus ergo Geminianus ad vrbem propriam in sancta religione dno seruiebat: et commissum sibi gregem verbo et opere refouebat multisque miraculis coruscabat. Dum autem quadam nocte in ecclesia sancti Petri oraret: et necessitate naturali compulsus exiret: diabol⁹ eum terrere volens sibi apparuit: quem sanct⁹ edito signo crucis effugauit. Cui demum in aere comminatus est quod modum inueniret: vnde sibi molestiam ingereret. Post modicum temporis filia imperatoris Jouiani apud Constantinopolim a demonio vexabatur: clamante immundo spiritu per os puelle: nunquam se egressurum de corpore illo: nisi presente epo Geminiano. Quiquidem imperator hec audiens per nuncios vbique requiri fecit eumque tandem citra mare adriaticum habitare comparuit. Ad quem imperatoris nuncij venientes itineris causam exponunt: et vt ad filiam principis liberandam venire dignetur instanter deposcunt. Quos sanct⁹ se vsque ad litt⁹ maris preire mandauit: et ad vrbem veniens ciues suos in dno confortauit: eisque benedicens abiit: et veniens ad litt⁹ maris imperatoris nuncios se prestolantes inuenit. Ascendentes ergo nauim: et Constantinopolim nauigantes: et orta subito tempestate calida nauis conquassatur: mare procellosum cunctis interitum comminatur. Geminian⁹ vero dormitans a nautis excitatur. Qui surgens orationem ad dnm fudit: moxque tempestatem sedauit: et eoque flante prospero Constantinopolim vsque deuenit: ab imperatore honorifice susceptus filiam eius confestim a demonio liberauit: multosque languentes ab infirmitatibus diuersis curauit. Cui imperator textum euangeliorum auro ornatum, et calicem gemmatum: ac pallium preciosum obtulit: et ipsi⁹ benedictione percepta magno illum cum honore ad propria remisit. Postque autem ad ecclesiam suam reuersus esset: et ab Athila hunnorum rege Italia vastaretur: dum ad ciuitatem mutine Athila deuenisset: occurrit sibi epus: et ab eo quis esset interrogat⁹: se seruum dei forte professus est. Cui cum Athila respondisset: se esse flagellum dei: qui seruos dei merito flagellaret: epus in xpo confisus: ianuas ciuitatis huius aperiri iussit: offerens se cum ei⁹ pplo paratum recipere: quicquid illi dns facere permisisset. Qui ab vna porta vsque ad aliam per mediam ciuitatem transeuntes vti per campestria discurrerunt: talia deo cecitate percussi: vt sine alicuius lesione egrederentur vacui et confusi: vrbis quidem plateas et vicos percurrentes domos vero vel menia minime conspicientes: his et aliis clarus miraculis vir sanct⁹ ad dnm celesti voce vocatus infirmitate per dies plures corripitur: et ad extrema veniens spiritus ei⁹ ab angelis in pace suscipitur. ¶ Dum igitur eius exequie celebrarentur: beatus Seuerus archiepo Rauennas eadem hora missam celebrans: legente subdiacono eplam in spiritu rapitur: et completa lectione post moram aliquam a ministris excitatur. Qui erectus ministros q.

et excitauerant redarguit: dicens se exequiis fratris ei⁹ Beniamini epi nuper defuncti interfuisse: et ei⁹ animā domino cōmendasse: ac corpus in tumulo collocasse: et cum benedictionem vellet dare populo excitatum fuisse. Qui diem notantes et horā multinam inuenerunt omnia vt Seuerus dixerat: ibidem re vera contigisse inuenerunt. ¶ Ad cuius tumulū multa miracula deus ostēdere dignatus est. Cui successit Theodorus quidā Ambrosii discipulus: qui supra sancti tumulum ecclesiam edificauit. Ad quā dum die eius anniuersarii festi Mutinensis populus cōuenisset: subito flumio inudante adeo aqua excreuit vt ciuitatem totā et domos occuparet: et vsq ad ecclesie superiores fenestras excresceret. Que tamen diuino miraculo per ianuas vel fenestras ecclesie nullatenus introibat: sed quasi murus solidus in sepiam persistebat. Et cum populus siti affligeret inclusus ad ianuas venientes aquam hauriebant: et ea potum sumebant. Que hauriri quidē vt aqua poterat: sz defluere vt aqua nequibat. Quieuit autem sanctus in Christo. iii. kalend. Februarii.

¶ De sancto Mattheo episcopo. Capi. lviii.

Mattheus episcopus Hierosolymorū sanctissim⁹ fuit: de quo mira et plena fide gesta narrantur: qui multa pro xpo perpessus omniq vite sanctitate preclarus: vltimo in pace vitā finiuit. iii. kalē. Februarii. vt dicit Ado.

¶ De sancta Bathilde regina. Ca. lix.

Bathildis regina mater Lotharii imperatoris corbeie/et calam monasteria constituit. Fuit autē de clara prosapia saxonū: vita et sanctitate conspicua. Hec die quadā de ciuitate egressa dum iuxta litt⁹ maris spaciaretur a transmarinis saracenis rapta et ad yspanie partes deuecta est. Et post aliquod tēpus ab herchanoaldo gubernatore palatii imperialis precio redempta: ab eodē in Franciā reducta est. Cum autem vxor herchanoaldi defuncta esset: et ille bathyldem in coniugem assumere vellet: illaq nubere recusaret: in despecto habitu occulte fugam arripuit: et aliquibus annis in eremo latitauit: processu vero temporis reperta et que esset agnita a rege Francorum Dagoberto vxore carente ob elegantē eius pulchritudinem in sponsam deducta est. Que tpe oportunū cognoscens per manus genesii abbatis multas elecmosynas latenter fecit/et pestem simoniacam rege ad eius instantiā id agente de gallia extirpauit. Orta autē seditione inter Francorū reges rege Clodoueo ppter seditionē interfecto: ipsa in monasterio calam religiosa habitū sumpsit: et multa humilitate deo seruire cepit. Nam sicut vna ex minimis feminis ipsi⁹ cenobii obsoluta gnositas hebdomadā suā in mēsa et coquina et ceteris vilioribus officiis adimplebat. Ubi post laudabilia sanctitatis opera in pace quieuit. iii. kalendas Februarii.

¶ De sancto Hippolyto martyre. Capi. lx.

Hippolyt⁹ martyr apud Antiochiā passus ē. Qui primo quidē nouati scismate errore aliquantulum decept⁹ extitit. Deinde Christi gratia operāte ad charitatē ecclesie rediit. pro qua et in qua tandē illustre martyriū cōsummauit. v. kalendas Februarii.

Hec Hieronymus in martyrologio suo.

¶ De translatione sancti Marci euangeliste. Capi. lxi.

Translatio corporis sancti Marci de vrbe Alexandria ad ciuitatem Venetiarū facta est tempore Leonis imperatoris et Justiniani venetorū ducis anno dni. cccclxv. Nam postq saraceni vniuersam egyptū et Alexandriam inuasissent/Leo imperator omnibus imperii sdelib⁹ iussit: vt null⁹ negocii causa ad terraz egypti pertingeret. Quod Justinianus dux sub pena vite et confiscatione bonorum a suis obseruari mandauit eodem tempore naues decem venetorum ad partes alias nauigantes flante cōtrario vento inuitis omnibus Alexandriā ducte sunt. In quibus erant plures venetorū nobiles. Inter quos erāt duo clarissimi. Bonus tribunus methemauchensis: et rusticus torcellensis. Hi duo deuotionis causa ecclesiā beati Marci in littore positā: vbi et ipsius corpus iacebat visitare ceperūt: et iam de eo quod postmodū cōtigit: diuinitus inspirati: cum staurato monacho et theodoro presbytero ipsius ecclesie custodibus: speciales amicitias contraxerūt: et cum ambo ex grecorum essent genere: theodorū presbyterum vxorem haben. ē ac filios: bonus tribun⁹ sibi cōpatrem fecerat. In illis diebus regulus quidaz saracenorum Babylonie palatium construens: tabulas marmoreas etiam de ecclesiis surreptas in suo edificio cōponebat ppter quod multū Christianum partibus illis erāt afflicti. Potissime autem custodes ecclesie sancti Marci dubitantes ne ecclesie sue facerēt: quod aliis pluribus iam faciebat vnde occasione accepta nobiles veneti custodes illos iā sibi amicissimos secretius alloquuntur: persecutiones paganorū declinare suadēt: et vt corpus sancti Marci accipiant: secumq pergētes venetias muneribus et honorib⁹ ditādi: instātius exhortātur. Quod illi quidē primotenus egre ferētes omnino facere denegarunt. Deinde vero super hmōi tractātes adinuicem paulatim ad cōsensum inclinari ceperūt. ¶ Interea cōtingit q custos cuiusdam ecclesie alexādrine tabulā marmoreā elegātē cōtra genatiue a ministris illi⁹ reguli tollere: ppter qd ab eis vsq ad morte fuerat flagellat⁹. Timētes ergo staurati⁹ et theodor⁹ pati similiter nemine assensu secreto collecto ē hunc rūt: et dictū ē corp⁹ surripi debebat statuerūt. Quo aduenīete ecclesiā ingressi: sepulturā latēter aperiunt q erat marmorea habēs inclausurat⁹ p latera p q̄s tabula desup erat inducta. Corp⁹ autem iacebat supinū clamyde serica circūdatū: et habēs a capite vsq ad pedes sigilla sposita p loca q̄b⁹ ora clamydis desup iūgebāt. Vertētes igi corp⁹ adoro sciderūt clamydē: et tā salua singula remanerēt: et corp⁹ scē Claudie qd erat i prio tumulatū i loco bti Marci reposuerūt sibi mō supinū et clamyde circūdatū: et si forte qs corp⁹ sci Marci sublatū diceret clamydis signa integra falsus cē ostēderē. Tota aūt ciuitate nimia fragrātia odoris respsa: et dubitātes aliq ne corp⁹ sci Marci ablatū: et ēt ad ecclesiā cōuenerūt: et apto tumulo corp⁹ inolutū clamyde sigillis saluis viderūt: et corp⁹ scti Marci putātes ad ppria redierunt. Tollētes ergo corp⁹ veneti i sportā miserunt et ex foliis olerū operuerūt ac desup carnes porcinas posuerūt. Qd dū saraceni discutiētes vidissent porcinas carnes q̄s abominant exclamātes chenzir ē dere⁹ exclamabāt: et expuētes elōgabant: venientes ergo veneti ad nauē abscōderūt corp⁹ in pāniis velorū: ne si naui scrutarent ab alexādrinis inueniret. ¶ Die ergo statuta recesserūt. Et staurati⁹ quidē monachus occulte cum illis abscessit. Theodor⁹ vero pbr timēs plebē in littore stantē remāsit. habēs iam ola sua naui imposita: cū q̄b⁹ ēt venit quidam dominicus monachus comaciensis. qui terram sanctam

sanctam lustratus repatriabat. Recedentes autem ab alexandria: corpus de velis abiatum in nauis solario accensis luminaribus honorifice collocarunt. ¶ Cum die quadam naues omnes vento prospero ducerentur: naute nauis in qua corpus iacebat ceteris que secta fuerant aliarum nauium enarrarent: quidam ex altera naui irridens dicebat quod forte alicuius egyptij corpus eis traditum fuerat: quod illi sancti Marci asserebant: confestimque nauis vbi erat corpus euāgeliste tanta celeritate se vertit quanta nullus hominum eam vertere potuisset: insurgēsque aduersus nauim in qua vir ille erat: partem lateris eius fregit: nec inde discessit donec omnes confiterentur beatū Marcum ibidem iacēre. Et dum quidam ex nautis nauis beati Marci obstinatus: corpus ibidē sacrū iacere negaret: a diabolo obsessus: tādiu vexatur quādiu beati euangeliste corp' confitens: et penitens: eius meritis liberatur. Deinde cū nocte quadam tēpestas adesset: nauesque velificātes velocissime ducerentur nauteque nescirent quo pergerēt beatus Marcus dominico monacho in somnis apparuit eique iussit vt diceret nautis quatenus velociter vela deponerēt: quoniā terra non longe esset. Qui cum iussa narrasset: velis depositis: facta aurora apparuit insula scroalis: effectisque beato euāgeliste gratias agūt: Et cum illi factum pro viribus occultarent: quocūque perueniebant ciuitatum et locorū populi eisdem occurrebāt decētes sibi reuelatū a domino quod corpus sancti Marci deferrent: et adorato corpore munera offerebant. Uenientes itaque ad humachum ciuitatem Hystrie Justiniano duci omnia gesta intimarunt: offerentes sibi corpus sanctissimum si eis indulgere vellet: eo qd inuiti transgressi fuerant eius mandatum. Quibus dux clementer remisit: et vt filios cum honore suscepit. Et cum viso episcopo et populo ad portū nauibus occurrit: corpusque sanctum digna veneratione suscepit: et donec ecclesia fabricaretur ipsum in proprio palatio collocauit. Dum aūt corpus p scalas portaret palatij: aliquādo a gestātib' sentiebat on' grauissimū et importabile: aliquando vero agillimum atque leue. Ordinauit autem dux clericos et cantores qui corpus sanctū cōtinue custodirent: et diuinis laudibus honorarent. Inter quos stauratius monachus prim' erat. Sequēti vero anno theodorus presbyter venetias venit: et digne honorat' fuit. Cū aūt Justinianus dux ecclesiā beato euāgeliste fabricare disponeret morte preuētus est. Quod germanus eius Joannes ducatū suscipiens deuote adimplere curauit: cōstructaque solēni ecclesia corpus sacrū ibidē digna veneratione recōdidit. Cui' trāslatio celebratur scdo kalēd. Februarij: quo die corp' sanctū venetias delatum peruenit.

¶ De sancto Metrano martyre. Ca. lxij.

Metranus martyr apud alexādriā passus est. Quo nolente impia verba pferre ad iussionē paganorū omne corp' ei' fustib' colliserūt vultūque ipsi' et oculos acutis calamis terebrātes extra vrbē cū cruciatib' expulerūt. Ibique spiritū qui in eo supererat lapidibus eiecerunt. ij. kalend. Februarij: hec Hieronym' in martyrologio suo.

¶ De sctō Cyro/ et Joāne martyribus Cap. lxiij.

Cyrus et Joannes martyres Rome martyriū passi sūt. Quo tamē tempore aut sub quo iudice/seu quib' tormētis afflicti fuerint aut examinati i martyrologio nō exprimit: nec alicubi scriptū inueni: nisi quod ecclesia Romana eorum festum. ij. kalē. Februarij recolit et in kalendarijs adscribit.

¶ De sancto Ignatio episcopo et martyre. Cap. lxiiij.

Ignatius episcopus Antiochenus et martyr discipulus Joannis euāgeliste fuit. qui tertius post beatū Petrum apostolū Antiochie pōtificatū tenuit. Hic beate virgini valde dilectus: eidē adhuc in carne existēti deuotā epistolā scripsit: et ab ea rñsionē eius sanctis manibus scriptā obtinuit. Hic vt in tripartita leg. [illegible] angelos cātātes antiphonas sup mōtem quēdā. Et extunc instituit antiphonas in ecclesia decantari: et psalmos secundum antiphonas intonari. Cum autem pro pace ecclesie exoraret: non solum sed infirmorum periculum metuens Troiano imperatori de victoria redeunti et xpianis mortē cōminanti occurrit: et libere se Christianū esse dixit. Quem traian' ferro vinctū decem militibus tradidit: et Romam adduci precepit: et communatus eidem quod traderetur bestijs deuorandus. Qui ad omnes ecclesias epistolas destinabat: et eos in fide xpi confortabat. Cum autem Romam adductus fuisset: et diudum a Troiano suasus diis sacrificare renuisset: plumbatis primo in scapulis durissime ceditur: deinde vngulis lateribus laniatur: et duris lapidibus eius vulnera confricatur. Et cum in his omnibus immobilis permansisset: fecit eum imperator nudis pedibus super accensos carbones ambulare. Et cum illesus extitisset: et hec traianus arti magice deputaret: dorsum eius iussit vncinis ferreis lacerari vsque ad ossium denudationem: deinde plagas eius sale perfundi. Sicque diudum cruciatum et patientissime supplicia tolerantem vinculis ferreis in cippo fecit alligari: et in imo carceris tenebrosi fame et siti per triduum cruciari: et post triduum decreuit deuorandum bestijs subijci. Tertio igitur die imperator et senatus omnisque populus conuenerunt videre episcopum Antiochenum cum bestijs pugnaturum. Cui imperator expositos duos leones ferocissimos laxari precepit. Quos ille prouocabat vt ad se deuorandum accederent: mirantibus cunctis et ipso imperatore constantiam viri. Accurrentes ergo duo seui leones ipsum tantummodo prefocauerunt: carnes aūt ei' q̄uis famelici nullatenus tetigerunt. Traianus autem hoc videns admiratus discessit: precipiens vt non prohiberetur: si quis vellet tollere corpus eius. Quod christiani auferentes honorifice condiderunt. Cum autem Traianus quasdam literas a prefecto orientis recepisset: in quibus christianos quos imperator occidi iusserat plurimum commēdabat: doluit de his que Ignatio intulerat: et precepit vt nullus christianus de cetero inquireretur: si quis tamen occurreret puniretur. Legitur quoque cum beatus Ignatius inter tot tormenta nunq̄ ab inuocatione nominis Jesu christi cessaret: et tortores requirerent: cur hoc nomen toties replicaret. Respondit ipsum nomen se cordi inscriptum habere: et ideo ab ei' inuocatione cessare non posse. Post eius mortem quidam qui hoc audierant curiosius experiri volentes cor eius a corpore euellunt: et illud scindētes per mediū literis aureis scriptum inuenerūt: Jesus xps: quo viso miraculo plurimi crediderunt. Passus est autem kal. Februarij. xj. traiani anno. Hic quatuor scripsit epistolas in fide exhortatorias. Ad ephesios primā. Ad magnesianos scdam. Ad traoū. tertiā: Ad romanos quartā. Quas scripsit apud smyrnā dum Romā vinct' duceret. Inde discedēs scripsit ad philadelphenos aliā et vltimā ad smyrneos: et precipue ad policarpū smyrne epm: vbi de resurrectione dñi clerū phibet testimoniū. Hec Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sancto Seuero episcopo. Cap. lxv.

Seuerus episcop⁹

Rauenne ciuitatis decimustertius a sancto Apollinare claruit: qui ex eadem ciuitate obscure natus pauperem vitam labore manuum deducens cum vxore Uincentia et filia innocentia lanificij opere sumptus quotidianos carpebat. Cum autem ex consuetudine omnes episcopi Rauennates per columbam celestem ad sacerdotium eligerentur: et iam .xi. post sanctum Apollinarem eo modo electi fuissent: et ad tantum miraculum multi confluerent: contigit Rauennatem ecclesiam pastore proprio viduari. Et cum multi episcoporum finitimi conuenissent ad orationem non ad electionem faciendam: multitudoque populi: vt dictum est ad hoc concurrisset: Seuerus vxori licentiam petijt ad ecclesiam eundi: et columbe miraculum spectandi: vxor vero ipsum redarguens: respondebat quod talis visio ad eum non pertinebat: sed potius ad laborem sederet et ocio non vacaret: Siue enim iret siue non iret: ipsum episcopum non eligerent. Cum autem Seuerus importune instaret: vincentia quasi ironice eidem vt iret prophetauit: quia qua hora illud perueniret: episcopus fieret. Ueniens ergo Seuerus ad ecclesiam et sordidis indutus inter ceteros apparere non audens: post valuas ecclesie latitabat: et columbe aduentum cum ceteris expectabat. Que oratione episcoporum completa per fenestram solitam ingrediens: et ecclesiam circumuolans super caput Seueri latitantis resedit. Qui dum territus eam a se repelleret et illa iterum dudum per aera volitasset iterum ad seuerum rediit et in eius vertice resedit ac requieuit. Qui statim ab episcopis et populo: electus quamuis renitens in cathedra collocatur et episcopus consecratur. Et dum esset idiota et litterarum ignarus: diuina inspiratione exemplo apostolorum sacris literis repente imbutus: non solum diuina misteria et pontificis officia exercebat sed etiam predicator factus: populum suum salutifero sermone docebat. Adeo vt cunctis in miraculum proderet quod lanifex et idiota: tam subita mutatione doctor eximi⁹ factus esset. Qui vite sue sanctitate multis exemplo proficiebat: et plurimis miraculis coruscabat. ¶ Hic per spiritum raptus dum missam celebraret: exequijs sancti geminiani episcopi mutinensis interfuit eiusque corp⁹ more pontificum tumulauit: et rediens ad corpus missam compleuit: vt dictum est plenius superius in legenda sancti Geminiani .iij. kalen. Februarij. ¶ Hic etiam sanctum heracleanum pisaurensem episcopum enutriuit et ad pontificatum ipsius vrbis promouit vxorem quoque eius vincentiam defunctam in proprio tumulo sepeliuit. Post aliquod tempus: dum filia eius innocentia virgo diem impleuisset extremum et eiusdem seuerus exequias celebrasset: corpusque filie iuxta matrem ponere decreuisset: aperto sepulchro apparuit locus in tantum exiguus quod corpus filie ibidem nullatenus poterat collocari. Tunc sic episcopus ad locum accessit et vxori vt locum daret filie mandauit. Et continuo corpus vincentie quod erat supinum in latus secessit et innocentie filie locum dimisit. Que ibidem cunctis stupentibus iuxta matrem deposita est. ¶ Cum autem seuerus iam senio confectus obitum suum sibi a domino reuelatum presciuisset populum ad ecclesiam conuocauit: et diuinis mysterijs celebratis glorioso sermone plebem suam in domino confortauit. Et deinde sibi sepulchrum coniugis et filie aperiri fecit. Ac inter duo ipsa corpora se medium ponens cunctisque vale faciens inter verba orationis in christo feliciter obdormiuit kalen. Februarij. vbi clauso mausoleo sepultus iacet: miraculis et virtutibus pollens ecclesia processu temporis eius nomini dedicata.

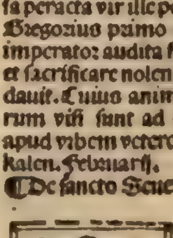
¶ De sancto Seuero presbytero et martyre. Ca. lxvj.

Seuer⁹ presbyter

et martyr Rauenne ortus et nutritus ab infantia deum timens miraculis clarere cepit. Inter que euiyceum, cuiusdam annorum decrepitum senio visu priuatum illuminauit: veniens autem ad vrbem romam adhuc iuuenis in valle interocrina ecclesiam in honore dei genitricis edificauit. In qua et presbyter ordinatus deo multis annis deuote seruiuit: et pauperib⁹ sedule ministrauit. ¶ Cum autem quidam paterfamilias in extremis laborans eum ad se vocari fecisset vt sibi confiteretur et ille in putanda vinea laboraret: nunciusque vt se antecederet rediisset et post hec aliquantulum venire distulisset veniens ad egrotum reperit iam eum esse defunctum. Quod ille cernens contremuit magnisque vocibus se interfectorem illius clamare cepit. Cumque vehementissime iuxta corp⁹ defleret: et in terram caput contunderet: repente qui defunct⁹ fuerat animam recepit. Et admirantib⁹ cunctis vbi fuerit: vel quomodo reuixerit interrogatur. Qui respondit quod a teterrimis hominib⁹ flammas narib⁹ et ore vomentib⁹ per loca obscura ducebatur: sed a pulcherrimis iuuenibus eisdem tetris occurrentib⁹ ereptus est qui dixerunt quod oportebat eum ad corpus reduci: qui eum domini seueri lachrymis condonasset. Cui sanctus presbyter penitentiam salutarem imposuit: et ipsa peracta vir ille post dies .vij. iterum obdormiuit. Hec Gregorius primo dialo. c. xij. Post hec maximianus imperator audita fama seueri eum comprehendi fecit: et sacrificare nolentem in predicta valle decollari mandauit. Cuius animam duo angeli in specie columbarum visi sunt ad celum deferre. Corpus autem eius apud vrbem veterem conditum est: passus est autem kalen. Februarij.

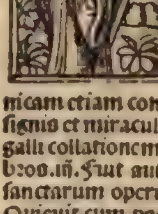
¶ De sancto Seuero presbytero et confessore. Cap. lxvij.

Seuerus presby-

ter et confessor cognomento sulpitius prouincie aquitanie vir genere et literatura nobilis epistolas ad dei amorem et mundi contemptus exhortatorias scripsi sorori sue multas: que nocte sibi esse dicuntur. Ad paulinum nolanum episcopum scripsit duas: sed ad alios plurimos que non vulgantur: quia familiaris necessitatis rem continent. Chronicam etiam composuisse dicitur. Beati martini vitam signis et miraculis illustrem expirauit. Post huniani et galli collationem ante se habitam et dialogorum libros .iij. Fuit autem discipulus beati martini eiusque sanctarum operum imitator sub maiore theodosio. Quieuit cum pace in domino. Hec gennadius de viris illustribus.

¶ De sancto Pionio martyre. Cap. lxviij.

Pionius Martyr

vt habetur .iiij. libro ecclesiastice historie. tempore Antonini imperatoris: inter ceteros qui veri martyres extiterunt famosissimus fertur: qui docens et exhortans populum et in ipsis tribunalib⁹ disputans eos qui in persecutione titubabant viriliter hortans: post squalorem carceris vbi etiam multos fratrum ad tolerantiam martyrij suis exhortationibus roborauit cruciatibus multis vexatus est: deinde clauis confixus et candenti rogo superposit⁹ beatum finem vite sortit⁹ est. Cum quo et alij .xv. simili pena passi sunt kalen. Februarij.

¶ De sancta Brigida virgine. Cap. lxix.

Brigida v̄go claruit apud scotiā tēpore primi iustini imperatoris. Que xp̄ianis ⁊ claris parentibus orta a puericia sanctitatis operib⁹ dedita etiā miraculorū glīa coruscauit. Hec dum a matre mitteretur ad butyrū ex lacte vaccarū cōgregādū prout ⁊ alie puelle a parētib⁹ mittebant: ⁊ illa totū qḋ collegerat pauperib⁹ erogasset: tēpore exquisito super oēs alias iuuēculas cooperarias suas butyrū apportauit. ¶ Dū aūt eam parētes nuptui tradere vellēt: ipsa pudicitiā elegisset: postq̄ in manibus ep̄i corā deo virginitatē p̄fessa est: lignū altaris tetigit: qḋ i testimonium ei⁹ sanctitatis statim viride factū est sic manēs vsq̄ in presens. Quo viso miraculo stupefacti parētes eā dn̄o cōmendarunt. ¶ Cum autē die quadā messores eius segetes in agro colligerēt: ⁊ pluuia maxima erūperet: a messoribus suis imbrē sedauit: circunstātibusq̄ agris pluuia madefactis sola hui⁹ area sicca permāsit. ¶ Die quadā cū oues pasceret imbre cadente pannis perfusa domū rediit. Et vestes madefactas super solis radiū qui rimas intrabat siccādas extēdit: q̄ quasi in solida pertica diuinitus permāserūt. ¶ Aquā in ceruisiā ⁊ lapidē in salem cōuertit: ⁊ a natiuitate cecū illuminauit. ¶ Aprū inueniens qui ad oues comedendas venerat: in xp̄i noīe adeo māsuetū fecit: vt cū oib⁹ ppetuo quasi aries moraretur: cum eis deinceps ad pastū egrediēs domumq̄ ipsas vti custos reducēs. ¶ Dū nouē viri in mortē cōspirassent et eos virgo xp̄i ab intēto pessimo reuocare nō posset: orauit ad dominū vt nequam illorū voto resisteret. Egressis aūt illis apparuit imago quedam quasi illius hominis occidendi: quam illi gladiis percutientes hominemq̄ peremisse putantes leti reuersi sunt. Sed dum quod illis contigerat cognouerunt cōpuncti ad pedes virginis prociderunt: ⁊ penitētiā egerunt. Sicq̄ sancta virgo multis clarens virtutibus quieuit in pace kalē. Februarij.

¶ De sancto Effron diaco. Capi. lxx.

Effron Edessene ecclesie diaconus doctor eximius eremiticā vitā ducēs nulla necessitate de cella discessit lectionis ⁊ scripture atq̄ orationi semper intent⁹ qui ad se venientes salutari doctrina reficiebat: ⁊ libros ⁊ opuscula Syro sermone conscribebat. ¶ Hic est q̄ Basiliū cesariensem ep̄m in figura columne ignis conspexit: ⁊ ab eodē vt grece loqueretur: sibi a domino vt impetraret obtinuit: vt habetur supra in vita sancti Basilij kalēdas ianuarij. ¶ Tempore quodam dum fames grauissima in omnem terram seuiret: ipse pauperum misertus alias nunq̄ egressus de cella exiit. Et ad ciuitatē venit: diuitib⁹ p̄dicās: vt indigētib⁹ subuenirēt: multasq̄ pecunias a diuitib⁹ suscepit inter inopes dispergēdas. Quos in porticibus congregauit: ⁊ pecunias eisdē fideliter erogauit. ¶ Factaq̄ vbertate ad cellam rediit: in qua post vnum mensem in domino requieuit kalend. Februarij: tempore valentis imperatoris. Sepultusq̄ iacet in ecclesia edessena. Hic multa syro sermone conscripsit: que publice in quibusdam ecclesiis scripta leguntur. Extat liber de spiritu sancto: quem de syra lingua vertit in grecam. Hunc beatus hieronymus legisse se dicit: ⁊ acumē ingenij illius etiam in translatione notasse. Hec ille in libro de viris illustribus.

¶ De sancto Paulo episcopo. Capi. lxxj.

Paulus Episcopus trecassinus fuit: cuius vita virtutibus claruit / et mors preciosa miraculis celeberrimis commendatur. Qui: ⁊ in christo domino diē clausit extremum kalēdas Februarij / vt dicit Ado.

¶ De purificatione beate Marie virginis. Cap. lxxij.

Purificatio Beate marie semper virginis quadragesimo die a natiuitate dn̄i facta est vel quarto non. Februarij. Preceperat enī lex Leuit. duodecimo. Vt mulier q̄ suscepto semine filiū peperisset: immūda eēt septē dieb⁹: scz a cōsortio hominū: q̄b⁹ cōpletis mūda quidā efficiebat quo ad cōsortiū hoim: s; adhuc trigita trib⁹ dieb⁹ immūda erat quo ad tēpli ingressum. Tādē quadragesimo die tēplū intrabat: ⁊ puerū cū munerib⁹ offerebat. Si vero feminā peperit duplicabant dies: ⁊ quo ad hominū ꝯsortiū: ⁊ quo ad tēpli ingressuz. Hoc aūt idcirco de⁹ p̄cepit: vt sicut. xl. die a ꝯceptiōe aīa i suo tēplo corpori maris īfundit: ⁊ carnis admixtione maculat: sic puer q̄dragesimo die tēplū materiale iducat: tēpliūq̄ igrediēs p hostias ab ipa carnis macula expiaret. ¶ Vel moralr loquēdo: vt p hoc dēt itelligi q̄ illi tēplū celeste itrare merent: q̄ p̄cepta decalogi cū fide q̄tuor euāgeliorū obseruare nitunt. ¶ In pariēte vero feminā dies duplicāt q̄ ad tēpli igressuz: sicut duplicant q̄ ad corporis formationē. Nā sicut q̄draginta dieb⁹ corpus mascli organizat ⁊ pficit: ⁊ i q̄dragesimo aīa īfūdit: sic corp⁹ femie i octuagesimo. ¶ Appellat aūt h̄ festū triplici noīe: scz purificatio: hypopāti: ⁊ cādelaria. Primo enī purificatio dr̄ ex eo qḋ q̄dragesimo die natiuitatis dn̄i btā virgo ad tēplū vēit: vt scḋz legis ꝯsuetudinē mūdaret: cū tn̄ sub illa lege nō teneret: q: nō peperit suscepto semie: sz mystico spiramie. Vn̄ Moyses addit suscepto semie: cū tn̄ nō eēt necesse quātū ad oēs mlīeres: q̄ suscepto semie p̄riūt: sz iḋ addidit (vt dr̄ Bernard⁹) q̄ timuit i matrē dn̄i blasphemiā irrogare. ¶ Voluit tn̄ i h̄ se legi subdere pp̄ q̄tuor rōes. Pria rō ē vt daret hūilitatis exēplū. Nā talis hūilitas nō solū fuit ex pte mr̄is: sz ēt ex pte filij: q̄ in natiuitate habuit se vt paup hōi: in circūcisione vt paup ⁊ pctōr hō: sz i purificatiōe vt paup ⁊ pctōr ⁊ seru⁹ hō: vt paup i eo q̄ pauperū oblationem elegit: vt pctōr i eo q̄ ipse cū matre purgari voluit: vt su⁹ i eo q̄ redimi decreuit. Sicut ēt pri⁹ voluerat circūcidi: ⁊ postmodū voluit baptizari nō pp̄ culpā purgādā: sz pp̄ ei⁹ hūilitatē maximā ostēdēdā. Vn̄ Bernard⁹. Vere btā v̄go nō ē tibi op⁹ purificatiōe: sz nūqd filio tuo op⁹ erat circūcisiōe? Esto iter mlieres tāq̄ vna illarū: sicut ⁊ fili⁹ tu⁹: in medio puerorū sicut vn⁹ illorū. ¶ Secūda rō est: vt legem impleret. Non enim venerat dn̄s legem soluere: sed adimplere. Quā si soluisset / iudei ipsum merito repulissent: ⁊ tanq̄ dissimilem patribus: ⁊ legis traditiones minime obseruantez. Triplici aūt legi se xp̄s ⁊ matrem hodie subiecit. ¶ Primo legi purificationis in significationē virtutis: vt postq̄ omnia bene fecerimus: dicamus serui inutiles sumus. ¶ Secundo legi redemptionis ad exemplū humilitatis. ¶ Tertio legi oblationis ad exemplum paupertatis. ¶ Tertia ratio est: vt legem purificationis terminaret. Sicut enim adueniente luce cessat tenebra: ⁊ adueniēte sole recedit vmbra: sic adueniente purificatione vera: terminata est purificatio typica que purificatio vera xp̄s est. ¶ Quarta ratio est: vt nos spūaliter purificandos instrueret. Debemus enim purificari dn̄i templū ingredientes: peccata nostra oblationibus ⁊ elemosynis redimētes gemitus columbarum pro peccatis emittentes: ⁊ turtu-

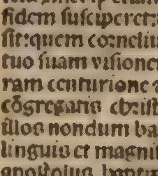
rum pudicitiam habētes. ¶ Ueniens aūt beata Maria ad templū filiū suum obtulit et cū quinqꝫ siclis redemit. Nam quedam primogenita redimebātur sicut primogenita duodecim tribuum que redimebantur: sꝫ adulti in tēplo dño seruiebāt: sicut primogenita mūdorum animaliū que in sacrificio offerebantur. Quedam cōmutabantur vt primogenita asini que cōmutabantur oue. Quedam occidebantur: vt primogenita canis. Cū ergo xp̄s fuerit de tribu iuda patet ꝙ debuit redimi. Obtulerunt etiam pro eo dño par turturum aut duos pullos columbaꝝ. Hec eñ erat oblatio pauperū: sed agnus oblatio diuitum. Et nota tres oblationes de dño factas. Prima est de ipso a parentibus. Secunda de ipso ꝛ de auibus. Tertiā fecit ipse in cruce pro omnibus. Prima ostendit eius humilitatem: qꝛ dñs legis se legi subiecit. Secunda eius paupertatē: qꝛ pauperū oblationē elegit. Tertia eius charitatem: qꝛ se pro peccatoribus tradidit. In turture aūt significatur pulchritudo castimonie. In columba amaritudo penitentie. ¶ Secundo hoc festū dicit̄ hypopanti: qḋ idē est qḋ obuiatio: qꝛ Symeon/ ꝛ Anna obuiauerūt dño cum ad templū deferretur: ꝛ dicitur ab hypo qḋ est ire: ꝛ anti quod est cōtra. Tunc autem accepit eū Symeō i vlnas suas. Et attēde de Christo mirabilem exinanitionē factā: vt ille ꝙ̄ ē ipēdo: glorie ꝛ figura substātie dei: duceꝫ cecoꝝ ac via se ab hoīb' duci sinat: vt scꝫ ille qui est portās oīa verbo virtutis sue in vlnis senis se recepi ꝛ portari pmittat: ꝙ̄ tñ se portātem baiulabat: vt ita illud. Senex puerū portabat: puer aūt senex regebat. Ut etiā ille qui est purgationē peccatorum faciens: hodie se vt peccatorem purificari non recusat. ¶ Tūc aūt Symeō bñdixit ei dicēs. Nūc dimittis seruum tuū dñe secundū verbū ꝛc. Et appellat eū tribus nominib': scꝫ salutare: lumen: ꝛ gloriā plebis israel. Et hoc triplici ratiōe. ¶ Primo ꝑpter nostrā iustificationē: vt dicat̄ salutare remittēdo culpā: lumē dando gratiā: gloria plebis sue dando gloriā. Est enim sal': qꝛ redemptor: lux: qꝛ doctor: gloria: qꝛ remunerator. ¶ Secundo ꝑpter hu' festi triplicē denominationē: nā dicitur purificatio quo ad purgationē culpe: ꝑpter qḋ dicitur salutare. Dicitur candelaria quo ad illuminationē gratie: ꝑpter qḋ dicit̄ lumē. Dicitur hypopanti: quo ad collationem glorie: propter qḋ dicitur gloriam plebis sue: In collatione enim glorie occurremus obuiā xp̄o in aera: ꝛ sic semper cū domino erimus. ¶ Tertio ꝑpter triplicis diuini aduēt' operationē: venit eñ primo dei filius in carne ad hoīes saluādos: ꝛ ideo dicit̄ salutare. Uenit secundo spiritussanct' in igne ad apostolos illuminandos: ꝛ ideo dicit̄ lumē. Ueniet tertio xp̄s in maiestatis sede ad electos glorificādos: ꝛ ideo dicit̄ gloriā plebis sue. ¶ Tertio hoc festū dicit̄ cādelaria: ex eo qḋ cādele accēse in manib' portant̄: qḋ ecclesia ordinauit fieri triplici ratiōe. Primo eñ ꝑpter remouēdā erroneam superstitionem. ¶ Romani enim olim in kalendis Februarii ad honorē februe matris martis vrbem de quinto in quintū annū cū cereis ꝛ facib' tota nocte illustrabāt: vt fili' ei' belli eis victoriā de inimicis concederet: ꝛ illud spaciū dicebat̄ lustrū. Mēse etiam februario sacrificabāt februo id est plutoni deo infernorū ꝛ ceteris inferis: ꝛ hoc pro animab' suorū antecessorū. Et vt propiciarent̄ eos solēnes hostias eis offerebāt: ꝛ tota nocte cū cereis ꝛ facib' vigilabāt. Et qꝛ difficile est cōsueta dimittere: ꝛ xp̄iani de gētib' ad fidē cōuersi difficile hāc paganorū consuetudinē dimittere poterant. Ideoqꝫ Sergi' papa hāc cōsuetudinē in melius cōmutauit: vt scilicet xp̄iani ad honorē matris dñi omni anno ecclesias cum cereis benedictis illustrādo circuirēt: vt solēnitate stante intētio mutaret̄. ¶ Secundo ꝑpter ostendēdū virginis sanctificationē: ne crederet̄ ipsam purificatiōe idiguisse: vt ergo ostēdat̄ ꝙ tota fuit lumino sa ꝛ splēdida: ꝛ ideo luminosos cereos deferēdos ordinauit ecclesia. Adeo nāqꝫ sanctitate respiciēdus ꝙ nō solum aliqḋ ad peccatū inclinatiuū in ea nō fuit: ꝫ etiā virtus eius sanctitatis ad alios se extendit. Ita ꝙ etiam i aliis mot' carnalis concupiscentie extinxit: vnde dicūt iudei ꝙ cū Maria pulcherrima fuerit: ꝛ nullo tamē vnꝙ potuit cōcupisci. ¶ Tertio ꝑpter mysticā significationē ꝛ in capite ꝛ i mēbris. In capite eñ cādela accēsa Christū significat. ¶ In cereo nāqꝫ tria sunt ꝙ̄ denotāt tria ꝙ̄ in xp̄o fuerūt. Nā cera quā apes gignūt sine cōmixtiōe significat carnē xp̄i natā de virgine sine corruptiōe. Lychnius i cera latēs significat animā cādidissimā i carne latētē. Ignis xp̄o sive lumē significat diuinitatē: qꝛ de' noster ignis ꝯsumēs est. ¶ In mēbris xp̄o qꝛ ꝑ hoc istruimur: qūo corā deo purificari debem': vt. s. habeam' fidē verā: actionē bonā ꝛ itētionē rectā. Nā cādela accēsa ē fides itegra cū opat. ōe bona: qꝛ sicut cera sine lumie mortua ē: sic ꝛ fides sine opib' mortua ē. Lychniū aūt i cera occultatū ē intētio recta i ope latēs: vñ Gregori': sic sit fides i publico: vt recta intētio maneat i occulto.

¶ De sctō Cornelio epō cēturione. Capi. xxxiii.

Cornelius centurio epo beati petri apli discipulus et in baptismate filius fuit. Hic vt dicitur Actuum. x. Cum esset Cesaream centurio prime cohortis que dicitur Italica vir religiosus et timens deum cuꝫ omni domo sua faciēs eleemosynas multas et orationi insistens licet adhuc gētilis: media die vidit manifeste angelum dei dicentem sibi: qualiter eius eleemosyne ꝛ orationes ad deū ascenderant: propter quod de' ipsum saluari decreuerat mandās vt simonem petrū ad se accersiret: qui tūc apud symonē coriarium hospitabat̄ qui eum viā veritatis edoceret. Qui cōfestim nuncios ad Petrū misit. Eadēqꝫ hora qua illi ad hospitiū Petri peruenerāt: dū Petrus in superiora domus circa horā sextam oraret in extasi raptus vidit linteū quatuor funibus de celo missum cunctis animantibus plenum voce ad eum delapsa vt ex ipsis occideret ꝛ manducaret. Qui cum nullatenus se immunda posse comedere diceret: audiuit secundo que deus purificauerat minime immunda reputanda. Cumqꝫ descēdens a nunciis causam itineris audisset: ꝛ visionem intellexisset ꝙ etiam deus gentilitatem immundam ad fidem susciperet: diuinitus admonitus cum illis accessit: quem cornelius deuote suscepit: ꝛ eorum vterqꝫ mutuo suam visionem exposuit. Cum autem Petrus coram centurione ꝛ eius attinentibus ꝛ amicis ibidem cōgregatis christum predicaret: spiritussanctus super illos nondum baptizatos descendit: ꝛ ceperunt loqui linguis et magnificare christum. Quos omnes beatus apostolus baptizauit. Deinde cornelius militie abrenuncians discipulus apostolorum efficitur: et ab eisdem episcopus Cesaree ordinatur. Qui apud eandem vrbem officio predicationis fideliter peracto sanctitate conspicuus ad Christum migrauit. Ibiqꝫ sepultus quieuit. iiii. nonas Februarii.

¶ De sancto Aproniano martyre. Capi. xxxiiii.

Apronianus martyr passus est rome sub maximiano imperatore et Laodicio prefecto: ꝛ eius enim Laodicius sisinnium diaconē in carcere diebus. xvii. detinuisset: vt dictū est in passiōe saturnini. iii. kal. Decembris/ ꝛ post hec prefectus eūꝫ sibi presentari iussisset: dum Apronianus qui erat' commentariensis sisinnium de carcere eduxisset: subito lux de celo facta est ꝛ vox de luce exiuit dicens venite

cōuenite benedicti patris mei ꝛc. Quod Apronianus videns credidit: ꝛ ad pedes sisinnij procidit baptismū petens. Quem sisinnius mox vnda sacra perfudit: ꝛ ad Marcellū papā deduxit: qui ipsum sacro chrismate deliniuit ꝛ cōmunicauit: venitq; cū sisinnio ad prefectū. Quē cū de crudelitate qua in xpianos seuiebat argueret ꝛ se xpianū assereret: iubente prefecto via salaria miliario scdo ductus ibiq; capite truncatus est: ꝛ a Joane presbytero in ipso loco sepult⁹ q̄rto nonas februarij.

¶ De sctis septē mulierib⁹ martyrib⁹. Cap. lxxv.

Septem sctē mulieres martyres que in passione sancti Blasij legūtur apud sebastem ciuitatē passe sunt sub agricolao presidē: q̄ ab eodē sancto epo in fide fuerant edocte. Cū autem sanct⁹ multa ꝑpessus supplicia iussu ꝑsidis ad carcerem duceretur: sancte femine eum insequentes: guttas sanguinis ei⁹ de corpore fluentes in lintheis colligebāt: propter qđ ab apparitorib⁹ tente sunt ꝛ presidi presentate. Qui iussit eas ad montis supercilium lacui supereminētis adduci: data sniā: vt si nō adorarent statuā iouis illuc delatam in lacum precipitarent. Que cum idolū in lacū piecissent: dicentes vt deus est seipsum iuuaret: a ministris ad presidem reducunt. Qui fecit illas super. vij. erea subsellia igne candentia sedere vt in posteriorib⁹ vrerent. Quib⁹ angel⁹ dñi apparuit: ꝛ eas intactas ab igne cōseruauit. Deinde in equuleo leuate: vnguibus ꝛ pectinibus ferreis carnes earum dirupte sunt. Tūc duo pueri filij vnius ex illis matrem accedentes: postulabāt se fieri xpianos. Quos iussit Agricolaus vna cū sancto Blasio in carcere mancipari. Sanctas vero mulieres die sequēti mandauit in caminū ignis accensum immitti. Que dū in medio flāma: illese psallerent: ꝛ hec ministri presidi retulissent: iussu eiusdē extra ciuitatem aducte datoq; sibijnuicem pacis osculo decollate sunt. Quarū animas carnifices oēs viderūt in specie septē virginū vti de thalamio procedentiū ad celū cōscendere coronatas. Corpora vero a xpianis noctu sublata in eodē loco sepulta sunt. Passe sunt autem iij. non. Februarij.

¶ De sancto Blasio epo ꝛ martyre. Cap. lxxvj.

Blasius episcop⁹ ꝛ martyr sub ꝑsecutione Diocletiani passus est in ciuitate Sebastē. prīncie Cappadocie: qui cū omni sctitate polleret: elect⁹ est a xpianis in ipsius epm ciuitatis: vrgente vero ꝑsecutione xpianos speluncā argei mōtis petijt: ꝛ ibi eremiticam vitam duxit. Cui aues pabulū afferebant: ꝛ fere ad eum vnanimiter cōfluebāt. Quicūq; vero ad ipsum accessissent egroti sanitatē ad libitū reportabāt. ¶ Cū aūt agricolaus ꝑses xpianos affligeret: ꝛ die quadā milites venatū misisset: illiq; hincinde discurrētes inuanū tēderēt ante antrū sancti ferarū multitudinē inuenerūt: nullam tñ capere valentes ꝑsidi retulerūt: ꝛ qualiter blasius xpianorū eps in specu lateret ꝛ oēs ad se feras magicis artib⁹ cōgregaret. Quē iussit cōprehēdi sibiq; ꝑñtari. In ipsa aūt nocte xps sibi ter apparuit: monēs vt sibi sacrificiū offerret. Qui surgens intellexit se xpo per martyriū immolandū: ꝛ celebrata missa cū militib⁹ ad iudicē profectus est. Cui multi lāguētes occurrerūt ꝛ ab eo diuersarum egritudinū salutē perceperūt. Quē milites iussu presidis vsq; in crastinū in custodia recluserūt. Eodē die q̄dā mulier filiū suū morientem in cui⁹ gutture os piscis trāsuersū erat ad pedes ei⁹ cū lachrymis obtulit: quā sctūs oratiōe sua mox sanauit. Orauitq; ad dñm ꝓ cūctis se inuocātib⁹ gutturis passionē aliquā sustinentibus: ꝛ audiuit vocē se fore a dño exauditū. ¶ Sequenti vero die presidi presentat⁹ cū ioui sacrificare renuisset: dicens cū fuisse holem sacrilegū ꝛ dānatū fustibus grauiter cesus est. Deinde in carcerē reductus. Tunc vidua paupercula venit ad eū cōquerens lupum vnicum sibi porcellum rapuisse. Cui cōpatiens sctūs orauit: ꝛ lupus porcū reportauit: mox illa domū rediens ꝛ porcū reperiēs eū occidit: sanctoq; viro partem coctam cū pane ꝛ candela obtulit: illeq; refectus deo gratias egit. Post aliquot vero dies iterū de carcere educitur: et sacrificare nolens in ligno suspendit: ꝛ vnguibus ac pectinib⁹ ferreis laniat. Iteratoq; deposit⁹ ergastulo durissimo mācipat: quē sancte septem mulieres subsecute sunt: vt supra proxime dictū est. Dū autē in custodia tenerēt duo pueri filij vnius ex prefatis septem feminis petentes se fieri xpianos: in eodē carcere recludūtur: quos blasius in fide christi docuit: ꝛ sacri baptismatis vnda perfudit. Post hec aūt iterū conspectui presidis presentat. Et dū in christi cōfessione perseueraret iubente agricolao ligato ad colū eius saxo in lacū precipitat. Ipse vero aquā signauit: ꝛ mox sicut arida terra permansit. Ad quē sup aquas stātē dū milites. lxv. accedere vellēt: vt eū in ꝓfundū demergerēt subito vt aquas intrauerūt submersi nusq; cōparuerūt. Angelus autē dñi deduxit eū ad terrā. Qui a militib⁹ aū ꝑsidē adduct⁹ iussus est ab eo cū duobus pueris quos in carcere baptizauerat decollari. Ductus ergo ad locum passionis oratione ad dñm pro se inuocantibus fusa/cum duob⁹ pueris capite cesus est. iij. nonas Februarij. Quorū corpora helisea mulier sepeliuit: vbi non longo post tempore ecclesia eius nomini fabricata ꝛ dedicata consistit.

¶ De sctō Joanne elemosynario epo. Cap. lxxvij.

Joannes cognomēto elemosynarius episcopus claruit temporib⁹ foce imperatoris: q̄ claris alexandrine natalibus ortus sanctitate ꝛ sciētia predit⁹ ad patriarchatū eiusdē vrbis ꝓmotus: ꝛ ex vberib⁹ elemosynis quas faciebat elemosynari⁹ dictus est. Cui in oratiōe quadam nocte beata virgo apparuit coronā oliuarum in capite gestās: q̄ se dei genitricem esse dixit corona misericordie circūdatā: hortās sanctum vt eam in sponsam assumeret: et q̄cquid peteret a dño obtineret. Extunc misericordie operibus intentus fuit ꝛ paupes suos dominos appellauit: famulisq; suis precepit: vt ciuitatem circuirent: ꝛ oēs dños suos conscriberent. Qui cū non intelligerēt: exposuit dños suos esse pauperes ꝛ mendicos: q̄ sibi auxiliari valebāt: ꝛ regnum celorū sibi largiri poterant. Et vt cōciues suos ad elemosynas induceret: exēpla plurima sanctorum inducebat: qui largas elemosynas tribuentes bonis spiritualib⁹ abundant. ¶ Monachus quidā noie vitalius oēs publicas meretrices cōscripserat: quas vicissim singulas noctibus singulis cōducebat. Et ad eas intrās in oratiōe pernoctabat: precipiēsq; mane cui reuelarēt exēplo sue sanctitatis ad multas penitentiā ꝑducebat. Et cū ex hoc multi scādalizarētur: putantes vitaliū admodum esse lascinū: ꝛ de hoc Joanni epo querimonia delata esset: noluit eis fidē adhibere: deprecans deū. vt opus sancti viri alicui reuelaret taliter q̄ nō imputaret in peccatū his q̄ in eū scandalizabātur. Post dies paucos egrediēs monachus ab vna illarū obuiauit cuidā ad eā cognoscendā ingrediēti. qui vitalium alapa percussit: ꝛ eū de fornicatione redarguit. Statimq; diabolus in specie mauri virū illū in gena repercutiēs eū vexare cepit. Ita vt ex ore eius demon clamaret: ꝛ vitalū sanctitatem exprimeret: necnon castissimū cōprobaret. Pro quo dū ille oraret a demonio liberat⁹ est. Mulieres quoq; que sanct⁹

vir operabat manifestare ceperūt. Que oīa beatus ioānes p spiritū cognoscebat ideoq maledictis fidē adhibere nolebat. Sicq orationibus ei⁹ innocētia viri sancti manifeste cognita fuit. ¶ Cuidam habitu peregrini ad se venienti z elemosynā postulāti: mandauit ioannes sex numismata dari. Iterumq mutato habitu reuertē tisex aureos sibi dari precepit. Cui etiam tertio mutatis vestib⁹ redeūti duodecim dari iussit. Cū aūt dispēsator sibi innueret q hic idē pauper ipsa die bis elemosynā diuersis mutatis vestibus sumpsisset: annuit ioannes vt sibi toties daret: quoties ille rediret: ne forte esset xp̄s. qui se tēptare veniret: an posset plus accipere q̄ ep̄s sibi dare. ¶ Quidā Patritius pecuniā ecclie in mercationibus ponere volebat: patriarcha vero resistebat: volens ipsam pauperibus largiri: sicq cōtendētes adinuicē irati sunt. Adueniēte ergo hora .xj. mandauit patriarcha patritio p archipsbyterū dicēs: q sol in occasuz pergebat. Qđ ille intelligēs ad eū venit: z cū lachrymis veniā postulauit. ¶ Quidam ei⁹ nepos a tabernario grauia opprobria audierat: z patriarche conquestus est. Cui patriarcha rndit: se ipso die talē rem in eo facturū: q tota alexādria miraret. Cōsolatus est ergo nepos: putans q eū faceret grauiter verberari. Qui eodē die p hoīe illo misit z ipsum ab oī pēsione z tributo libertum fecit aduocāsq nepotē dilectissimus vobis cū ad patientiā z iniuriarū tolerantiā alauit. ¶ Monumētum sibi fabricari fecit: qđ tn̄ quo ad viuit imperfectū reliquit. Ordinauitq suis clericis: vt qñcunq in solēnitatib⁹ celebraret: sibi cōmemorarēt monumētum suū imperfectū existere: et q ipm cōpleri mādaret: nesciēs qua hora fur veniret. Hoc aūt faciebat: vt continue memoriam mortis haberet. ¶ Diues quidā vidēs sanctū vilē stratū habere: eo q oēs pannos pauperibus erogasset: p̄ciosum coopertoriū emit: z ioāni tradidit, qui cū illud nocte sup se teneret oīno dormire non poterat: cogitans q .ccc. dñi sui de tanto precio operiri possent. Facto igitur mane statim illud vēdidit: z preciū egenis distribuit. Qđ audiēs diues ille coopertoriū redemit: z ioāni secūdo tradidit: rogans ipsum ne illud amplius vēderet: sed semp apud se teneret. Ille aūt secūdo vendidit: z de precio vt pri⁹ fecit. Tertio aūt vir ille coopertoriū redemit: z ioanni dedit dicēs q oīno proposuerat videre quis vinceret: aut ipse in redimēdo: aut ep̄s in vendendo. Et sic suauiter quasi diuitē illū vindemiabat. ¶ Cuidā elemosynā petēti nūmum dari fecit: qui indignatus eo qđ maiorē sibi elemosynā non dedisset: in cōtumeliā eius prorupit: famulosq vindicare volētes ep̄s prohibuit: sacculum quoq pecuniarū corā illo effudit: dicēs vt inde acciperet q̄tū vellet. ¶ Cōsuetudinē fecerat populus vt lecto euāgelio ecclesiā exirent z verbis ociosis vacarēt. Quadam vice lecto euāgelio cū eis ep̄s exiit: z inter eos stare cepit: dicēs q vbi oues ibi pastor esse debebat. Qđ cū bis iterum fecisset: populū in ecclesia stare docuit. ¶ Iuuenis quidā qui sanctimonialē rapuerat a familiaribus suis exprobatur: dicētibus q erat dignus morte. Quos ille redarguit: dicens eos magis delinquere qui p̄cipitū iudicabant qui forte ampli⁹ nō peccabat. Cuz autē febre correptus vicinus esset morti deo grās egit qui vnicū sibi solum nūmū diuiserat: quē z pauperib⁹ dari fecit. Cū aūtē defunct⁹ esset z corpus eius in sepulchro vbi erant duoz ep̄orum corpora deponere vellent: corpora illa in latera secedētia mirabiliter beato ioanni cesserunt: z locū sibi mediū vacuū dimiserūt. ¶ Ante dies paucos obitus sui mulier quedam sibi confessa peccatū vnū enorme ex verecundia omisit: qđ tamen in cedula scripsit z sigillauit z ioāni tradidit vt pro se dñm exoraret. Audiēs autē ipsum defunctū z se cōfusam reputans: ne forte scriptum suū ad manus cuiuspiā deuenisset ad tumulū sancti ioannis durissime flere cepit. Cui ille pōtificalibus indutus apparuit duob⁹ secū quiescētibus ep̄is hinc inde vallatus qui scriptū sigillatū mulieri tradidit. Qđ illa aperiēs peccatū suū deletū inuenit: scriptū tn̄ ibidē reperit ppt ioannē seruū meū deletū est peccatū tuū. Illaq deo grās egit. Quieuit aūt scūs ioānes in xp̄o .iij. non. Februarij circa annū dñi. Dcv.

¶ De sancto Gaudentio ep̄o. Cap. lxxviij.

Gaudēti⁹ episcop⁹ Nouarien. fuit. Qui de hyporia omnibus sancti Martini Turonen. ep̄i notarius z discipulus extitit. Cui multo tēpore adhesit. Et postmodū Mediolan. veniens cū sancto Eusebio Vercellen. ep̄o exiliuz sustinuit. Indeq reuocatus a sancto simpliciano Mediolan. archiep̄o: primus Nouarien. ep̄s ordinatus fuit. Qui z ep̄atum suū strēnue gubernauit: z inter cetera corpus sancti Laurentii presbyteri z martyris apud nouariam cū multis quos baptizauerat passi dudū latens inuenit: z digna veneratione exaltauit. Qui aūt mortuus esset: z sibi p̄ciosū sepulchrū pararetur a mense Februario vsq ad augustū inhumatus z omnino incorruptus corpore permāsit: quo tempore z capilli z vngues eidem crescebāt: vt eo tempore quo viuebat. Hic etiam inter cetera miracula mulierē vexatam a diabolo liberauit. Quieuit in pace .iij. nonas Februarij.

¶ De scis Celerino z socijs martyrib⁹. Cap. lxxix.

Celerinus diaconus confessor z auia eius Celerina z Laurenti⁹ ei⁹ patru⁹ z Ignati⁹ auunculus martyres apud Aphricā claruerūt. De quorū omniū gloriosis laudib⁹ memorat beati Cypriani epistola ad martyres scripta. Nam vt ibidē dicit Celerina gloriosa auus martyrio coronata est. Patru⁹ vero Celerini Laurēti⁹ z auūculus ei⁹ Ignatius in castris secularib⁹ militātes palmas dñi illustri passione meruerunt. Celerin⁹ autē diu adherentibus penis afflict⁹ per .xix. dies in carceris custodia septus in neruo ac ferro fame cruciat⁹: inde tandē educt⁹: z diuina prouidētia dimissus: ad diaconat⁹ ordinē promot⁹ scītate pollens quieuit in pace. Horum omnium festum recolitur .iij. non. Februarij.

¶ De sancto Symeone propheta. Cap. lxxx.

Symeon senex et propheta noui testamenti: de quo in euāgelio Luce .ij. multa p̄conia predicant: qđ vez fuit hō iustus z timorat⁹ z expectans consolationē israel: et q spiritussanct⁹ erat in eo. Et q rñsuz acceperat a spiritusancto nō visurū se mortē nisi videret xp̄m dñz. Qui cū spiritu sibi diuino reuelāte puerū Jesum natū: z ad tēplū a parentibus deferēdū didicisset: venit in spū in tēplū die dñice purificatiōis. Et cū inducerēt puerū Jesuz parētes ei⁹ festinauit Symeon ad portā tēpli z adorauit Jesuz: z osculās plātas ei⁹ accepit eū i vlnas suas. Et bñdixit deū dicēs. Nūc dimittis seruū tuū dñe zc. Et cū esset annoz .cxij. z vir posset scipm regere: portauit puerū vsq ad altare: iuxta illud. Senex puerū portabat: puer autē senē regebat. Et tūc tradidit puerum matri dño offerendū. Et bñdixit parentib⁹ Jesu: z prophetiā illaz matri Jesu predixit q̄ scribit vbi supra. Et q̄ualr gladi⁹ filii aīam genitricis ptransire debeat: p̄fectis autē oībus scđm legē redeūtib⁹ parentib⁹ Jesu ad domum suam: z Symeon ad propria rediuit. Et quia promissionē diuinā obtinuerat: tertio die in dño obdormiuit: z sepultus est in hierusalem .iij. non. Februarij. Hec in libro apocrypho de infantia saluatoris.

¶ De sanctis Phylleas ⁊ Phylloronio ⁊ socijs martyribus. Cap.lxxxj.

Phylleas ⁊ Phylloronius

in ciuitate egypti q̄ appellatur tanneos passi sunt. Qui phylleas vt octauo ecclesiastice historie habet: ⁊ vt dicit Hieronymus de p̄fata vrbe nobili p̄sapia ort⁹. Primo quidē honoribus in seculo fulgēs liberalibus scientijs eruditus fuit deinde ad ep̄atum ipsius vrbis prouectus de martyrū laude volumen insigne cōposuit: Qui tempore persecutionis cū multos de suo grege diuersi sexus ordinis ⁊ etatis quasi innumere multitudinis ad martyrium p̄emisisset a p̄side ciuitatis tentus et carceri mancipatus est. Qui cū a propinquis et dilectis blādis et lachrymosis sermonibus induceretur: vt xp̄m negaret: ⁊ ipse econtra constantior permaneret ex sententia p̄sidis cum Phylloronio eius diacono decollatur secundo non. Februarij.

¶ De sctis Aquilino ⁊ socijs martyribus. Cap.lxxxij.

Aquilin⁹: Geminus

/Gelesius/Magn⁹ ⁊ Donat⁹ martyres rome in foro sympronij passi sunt. Quos omnes p̄ confessione nominis christi iussit vrbis prefectus capitali sententia vitam finire. ij. non. Februarij/vt dicit Ado.

¶ De sancto Giliberto confessore. Cap.lxxxiij.

Gilibertus cōfessor

Gemmalen. Cenobij fundator anno.xv. Othonis imperatoris primi claruit qui apud gloriam christo potius q̄ seculo militabat et in ipso loco monasterio ab eo fabricato et copiose dotato ꝓpter amorem sancte religiōis in pace dormiuit. ij. nonas Februarij. Cuius corpus relatum est ad Gorziam vrbem.

¶ De sancta Agatha virgine ⁊ martyre. Cap.lxxxiiij.

Agatha virgo et

martyr apud ciuitatē Cathanien. tēpore decij passa est sub quintiano Sicilie cōsulari. Qui cū esset ignobilis/ libidinosus / auarus/et idolis deditus beatam Agatham comprehēdere nitebat: vt quia erat ignobilis tenendo nobilē timeretur q: libidinosus ei⁹ pulchritudine frueret: q: auarus ei⁹ diuitias raperet: q: idolatra dijs eam immolare compelleret. Ipsamq̄ detētam tradidit cuidam meretrici nomine aphrodisie nouē filias turpissimas habenti: vt per dies triginta suaderent ei: quomodo eius animum immutaret modo leta ꝓmittendo: modo per aspera deterrendo: que cum vti supra firmam Petram xp̄m immobiliter fundata: omnia sibi promissa vel comminata cōtempsisset: et aphrodisia hec quintiano retulisset: ipse virginem ad se adductam cuius esset conditionis interrogauit. Cui virgo se ingenuam ⁊ genere spectabili progenitam esse respōdit: addens q̄ quod ancilla xp̄i esset: hoc quod magis eam ingenuam redderet. Nam summa ingenuitas est: in qua xp̄i seruitus comprobatur. Cui cū quintianus optionem dedisset: aut dijs sacrificaret: aut diuersa supplicia sustineret. Virgo respondit q̄d vtinam vxor illius esset talis vt venus: ⁊ ipse talis qualis iupiter deus su⁹. Tūc quintianus iussit eam alapis cedi. Et cum diuersa sibi tormēta comminaret. Et illa econtra feras ignē et plagas ⁊ quascunq̄ penas se voluntario animo passam offerret: iussit eā in carcerē trahi: ad quē letissime ⁊ gloriāter ibat: ⁊ quasi ad epulas inuitata agonem suū dn̄o precibus commendabat. Sequēti die inde educitur: ⁊ sacrificare contemnēs in equuleo suspenditur ⁊ torquetur. Et cum in his penis delectari se diceret: iussit consularis mamillam eius diutius torqueri ⁊ tortam abscindi. Que cum illum redargueret: dicens quod confundi debuerat amputare in femina: quod ipse in matre suxisset: iussit eam iterum ad carcerem reduci: prohibēs medicum quemcunq̄ ad eam ingredi: et panem sibi vel aquam ab aliquo ministrari. Uerum circa noctis medium venit ad eam senior: quem antecedebat puer luminis portitor: dixitq̄ virgini q̄ cum passa fuerat: ibi erat ⁊ considerauerat mammillam eius salutem suscipere. Illa vero oēm carnalē medicinā respuebat: sed solū dn̄m Jesum hēre se dicebat: q̄ verbo curat oīa ⁊ solo sermone restaurat vniuersa. Tunc senior subridens dixit se a xp̄o dn̄o missum eiusq̄ esse apostolū Petrū. Et ꝯtinuo ab oculis eius disparuit: virgoq̄ sancta se p̄fecte sanatā mammillamq̄ sibi restitutā inuenit: et deo gratias infinitas egit. Cū ergo ex immēso lumine custodes territi fugissent: ⁊ carcerē apertū reliq̄ssent: rogauerunt eā q̄dā ex vinctis vt abiret: q̄ oīno recusauit: dicēs q̄d nolebat amittere coronā sibi a dn̄o preparatā. ¶ Post quatuor dies reducta est ad q̄ntianū q̄ eā sanatā cōspiciēs: ⁊ q̄lr eam christus sanasset audiens irat⁹ testas acutas iussit spargi: ⁊ carbones ignitos subterponi: et illam nudo corpe desup volutari. Statimq̄ facto terremotu ciuitas tota cōcutit: ⁊ cadēte pariete siluin⁹ ⁊ falconi⁹ cōsiliarij iudicis opprimunt: ꝯcurrēte ppl'o aduersus q̄ntianū ⁊ clamante q̄d ꝓpter iniustū Agathe cruciatum talia paterent. Tūc cōsularis ex vna p̄te terremotū metuēs: ⁊ ex alia populi seditionē nō ferēs p̄ posterulā aufugit: ⁊ virginē in carcerē reponi mandauit: quo cū introisset: orauit ad dn̄m: vt susciperet in pace spiritū ei⁹. Finitaq̄ oratiōe cū ingēti voce expirauit. ¶ Cū aūt fideles corp⁹ ei⁹ cū aromatib⁹ cōdirēt: ⁊ in nouo sarcophago collocarēt: apparuit iuuenis sericis amictus cū plusq̄ cētū alijs albis indutis alias nunquā visus: q̄ ad corp⁹ veniēs tabulā marmoream ad caput eius apposuit: ⁊ clauso tumulo cum oībus ceteris ab omniū oculis euanuit. In tabula autem scriptū erat sic. Mentem sanctam spontaneam honorem deo: ⁊ patrie liberationem. Quo miraculo diuulgato: non solū christiani: sed etiam gētiles ⁊ iudei sepulchrum virginis venerari ceperunt. Quintianus vero dum ad inuestigandas eius diuitias pergeret: ⁊ flumen in naui cū equis transiret: duo equi frementes: calcesq̄ iactātes: vnus eum morsu appetijt alter calce percussum in flumine piecit et necauit. ¶ Reuoluto anno circa diem natalis eius mons ethna ciuitati proximus ructauit incendium: qui quasi torrens de monte descendens ⁊ omnia comburens: ad vrbem cum impetu veniebat. Tunc paganorum multitudo: velum quo sepulchrum eius erat opertum arripuit ⁊ contra ignem opposuit. Statimq̄ in die natalis eius ignis cessit ⁊ vlterius non processit: passa est autem non. Februarij circa annum dn̄i. cclinj.

¶ De sancto Ingenuino episcopo. Cap.lxxxv.

Ingenuinus secū

dus episcop⁹ Sabionen. fuit. vt scribit Paulus in gestis longobardorum: quem precesserat sanctus Cassianus qui imole immolatus martyrium consummauit. Sabiona enim fuit olim episcopalis ciuitas metropolis aquileien. nunc vero sedes trāslata est in brixinam: ⁊ subest salzbur-

gen. Huius tpe Longobardi Italiam occuparūt regnante eorū rege Austerich. Seuerus episcopus in patriarchatu aquileieñ. Helie successerat. Quē smaragd' patricius compulit cū quibusdam aliis episcopis: cōmunicare Joanni heretico archiepiscopo Rauēnati: q̄ Romanam ecclesiam contēnebat. Sanctus vero Ingenuinus cum scō Agnello tridētium. petro altium: Juniore Ueroneñ. Posentio vincentiñ. Rustico taruisiñ. Fonteio feltrineñ. Agnello aquiliñ. Aurelio belluneñ. Maxentio iulieñ. & Adriano poleñ. episcopis huic scismati non consenserunt. Propter quod omnes prenominati sancti multas iniurias perpessi sunt Sanctus vero Ingenuinus actus in exiliū: in pace quieuit non. Februarij. Cui sanctus Cōstātinus successit. Corpusq; ipsius post multos annos brixinam translatum est. Et sanctus Albuinus eps Brixieñ. die quo migrauerat: scilicet non. Februarij miraculis clarus eidem associat. Hec frater Bartholomeus.

De sancto Adiuto epō. Cap. lxxxvj.

Adiutus eps Uiēneñ. eximie sanctitatis fuit. Cui' fide et industria atq; doctrina mirabili ab infestatiōe Arriane hereseos Gallie defense sunt tempore Gundobardi regis Francorum. Qui et virtutib' insignis non. Februarij apud Uiennem in pace dormiuit: vt dicit Ado.

De quinquagesima. Cap. lxxxvij.

Quinquagesima significat tempus remissionis. Et inchoatur in dominica qua cantatur. Esto mihi in deum: & terminatur in ipso die pasche. Instituta est aūt propter supplectionē: & propter significationē: & ppter rep̄sentationē. Primo propter supplectionem: quoniam cum debeamus quadraginta dieb' ieiunare ad similitudinē christi: & nō sint in quadragesima nisi triginta sex dies ieiunabiles: quia in dominicis non ieiunatur propter letitiam et reuerentiam dominice resurrectionis: eo pro suppletione dominicarum additi sunt quatuor dies. Iterum clerici videntes q̄ sicut precedunt populū ordine sic debēt p̄cedere sanctitate p duos dies ante illos quatuor ieiunare et abstinere ceperunt. Et sic septimana vna addita est: que & quinquagesima vocatur. Secūdo propter significationem: quoniā quinquagesima significat tempus remissionis idest penitētie in qua oia remittuntur. Quinquagesimus enim annus erat iubile' qui erat annus remissionis: quia tunc debita remittebant: serui liberabant et omnes ad suas possessiones reuertebant. Per quod significatur q̄ per penitentiā dimittuntur debita peccatorum. Liberantur oēs a seruitute demoniū: & reuertunt ad possessiones celestium māsionum. Tertio propter representationē. Nam quinquagesima nō solū tēpus remissionis significat: sed etiam statum beatitudinis representat. Nam L anno serui efficiebantur liberi in .L. die data est lex in monte sinai: & in .L. die datus est spiritussanctus aplis. Et ideo hic numerus beatitudinē representat. vbi erit adeptio libertatis: qd̄ ostendit per seruitutis liberationem: cognitio veritatis q̄ per legis dationē: & perfectio charitatis qd̄ per spiritussancti infusionem. Numerus enim quinquagenarius est denarius quintuplatus. Denarius vero significat beatitudinem sanctis in fine mundi conferendam: vnde & paterfamilias suis operariis in vinea laborantib' sero contulit denarios singulos pro mercede. Hic aūt denarius ideo quintuplat: q:

v. corporis sensus tūc beatificant. Hic eū p quinq; prudētes virgines designant: q̄ saluo exclusis ad nuptias cū spōso christo ingrediunt. Ideoq; denarius retributionis in quinq; sensibus quintuplandus ad quinquagenum iubilei multiplicatus ascēdit. Tria aute sunt necessaria in epistola & euangelio dominicali proposita: ad hoc vt opera penitētie sint perfecta scilicet charitas que proponitur in epistola: memoria dominice passionis: et fides que sumit per illuminationē ceci: que duo ponuntur in euangelio. Nam fides ipsa opera facit acceptabilia sine qua impossibile est deo placere: memoria passionis facilia. Gregorius. Si passio christi in animum ducitur: nihil est tam asperum qd̄ non equo animo tolleretur: charitas aūt fecit esse continua: q: vt idē dicit amor dei nunq̄ est ociosus. Operatur eñ magna si est. Si aūt operari negligit amor dei non est. Unde sicut in pncipio ecclīa quasi desperās clamauerat. Circūdederūt me &c. Et post modū ad se rediēs & adiuuari petebat dicēs. Exurge dñe &c. Ita iam hic ex spe venie fiducia cōcepta propter penitētiā orat & dicit. Esto mihi in deum protectorē: vbi quatuor petit scilicet protectionem: firmamentū: refugiū & ducatū. Oēs enim filij sin aut sunt in gratia: aut in culpa: aut i aduersis: aut in prosperis. Illis qui sunt in gratia petit firmamētū: vt in ipsa gratia cōfirmentur. Illis qui sunt in culpa petit refugiū vt cōuertantur. Illis qui sunt in aduersis petit protectionem: vt in ipsis tribulationibus protegantur. Illis qui sunt in prosperis petit ducatū: vt in ipsis prosperitatibus a deo innocēter ducantur. Terminat aūt quinquagesima in die pasche: q: penitentia ad nouitatem vite facit resurgere. Et q: in hebdomada quinquagesime tempora tertie etatis recolunt: merito sanctorū patrum tertie etatis immediate gesta subscribūtur: quorū dies obitus ignorantur. Quamuis enim de solo sancto Abraham beatus Hieronymus diem dormitionis in suo kalēdario scribat: v3. vj. idus Octobris/ quia tamen de nullo alio ipsius etatis certa dies festiuitatis reperitur ne ipsum Abraham primum & solū etatis tertie ab aliis separemus cōgruentius visum est: vt de ipso vna cum aliis acta subijciamus.

De scō Abrahā patriarcha. Cap. lxxxviij.

Abrahā quē3 deus propter eius fidē addita sibi vna litera quā nomini vxoris detraxerat: vocauit postmodū Abrahā patriarcha sanctissimus: non solum in sanctorū catalogo ecclesiastici. xliiij. et primo Matth. j. cap. specialiter nominat: sed etiā ex textu sacre scripture in locis plurib' de fide: iustitia: & obedientia cōmēdat. Hic cū patre Thare habitās in Aram cū esset annorū. lxx v. ad imperiū dñi relictis patre & fratre Nachor egressus inde cū vxore Sarra sterili: et Loth filio fratris Aram quē in filiū adoptauerat: & cū oi ei' familia & suppellectili venit ad terrā Chanaam habitatur' quā de' eius semini promiserat se daturum: veniēsq; ad Sichen iuxta vallē illustrē: q̄ pentapolis dicebat a quinq; vrbib' sodomor: & edificauit ibi altare dño. Exinde vt dicit Josephus primus p̄sumpsit pnūciare vnū deū creatorē cunctorū. Inde trāsgrediēs inter Bethel & Hai aliud edificauit altare: & vltra pgrediēs habitauit i damasco Annus vero subsequēs q̄ est. lxxvj. etatis Abrahā. Primus ann' est repromissiōis dei facte ad eū a quo vsq; ad egressum filiorū israel de egypto cōputātur anni. ccccxxx. post quos apls ad Galathas. iij. dicit factā fuisse legē. Ueniēs ppter famē q̄ facta est: descēdit Abrahā in egyptū: timens q; libidinem egyptiorum: ne eum ppter vxoris pulchritudinem occiderent: dixit eam sororem suam esse sicut & erat re vera: quia filia fratris. Et quia laudata est

pulchritudo eius apud regem egypti in domum eius sublata est. Sed deus regis desideriū impediuit: ne tāgeret eā in egritudine et tumultu causaru: vt dicit Josephus. Cūq3 pro salute regis sacrificarent: sacerdotes per iram dei hoc accidisse significauerunt: eo quod vxori peregrini iniuriam inferre voluisset. Sicq3 rex egypti vxorem suā intactam Abrahe restituit: et de commisso veniā postulauit. ¶ Sane Abraham eo tempore Arithmeticam et astrologiā egyptiis primus tradidit: a quibus postmodum peruenerūt ad grecos. Reuersus autem Abraham ex egypto habitauit in loco vbi fixerat tabernaculum inter Bethel et Hai. Et cum esset diues valde in auro et argento familia et iumētis et pastores eius cū pastoribus Loth pro pascuis rixarent: diuisus est a Loth nepote suo: et dedit ei optionem eundi quo vellet. Loth elegit regionē circa iordanem fertilem et amenam: et moratus est in oppidis sodomorum. Abraham vero descendit ad conuallem mambre iuxta hebron: et habitans ibi iuxta quercum vel therebinthū edificauit altare dño. Mambre vero Eschol et Anel fratres erant: et federati sunt Abrahe: a quorū primogenito vallis cognominabatur. Ibi promisit deus Abrahe omnem circumstantem terrā per quatuor partes dare sibi et semini eius. ¶ Post hec Chodorlaomor rex helamitarum cū aliis tribus regibus quinq3 reges sodomorum vicit in bello et tulit omnem substantiam eorum: et Loth et omnē substantia eius. Quo audito Abraham cum .cccxviii. vernaculis suis et tribus predictis fratribus Mābre / Eschol / et Anel persecutus est eos vsq3 ad Dam et plurimis trucidatis victoriā obtinuit: et Loth nepotem mulieres et populū omnemq3 substantiā reduxit. Cui Melchisedech rex Salem et sacerdos occurrit: et sacrificium panis et vini primus obtulit: cuiq3 Abrahā decimas persoluit vt infra de Melchisedech dicet. Ab hac victoria pro remissione captiuorū dicunt quidam initium habuisse iubileum: quod remissio interpretatur. Et institutus est anno quinquagesimo: quia tunc erat Loth quinquaginta annorum. ¶ Post que Abraham per inflammationem sacrificii diuinitus illapsam accepit signū de promissione sobolis in stellarū numerū multiplicande. Quod quia vti naturaliter impossibile deo credidit: de fide merito cōmendat. Tūcq3 primum suscepit filium ex agar ancilla: cui nomen ismael: a quo ismaelitarū gēs qui et agareni ab agar dicti sunt qui et postmodū vti sare filii saracenorū falsum nomen vsurpauerunt. Deinde Abrahā qui primo dicebatur Abram a deo vocatus est Abraham vxorq3 ipsius que sarai dicebatur a deo sara vocata fuit. Preceptūq3 accepit diuinitus Abraham vt se cū sua sobole circumcideret: vt inter cunctas nationes tali signaculo corporis electorum virorum soboles nasceretur. Et cum esset annorum .xcix. circumcidit se ismaelem filium suum annorum .xiii. ac omnem familiā suam sexus masculini. ¶ Iterum quoq3 dñs Abrahe per subiectā angelicam creaturam apparuit: filiūq3 de sara repromisit: eāq3 hesitantem redarguit et Abrahe sodomorum interitum nūciauit. Tunc sanctus patriarcha beate trinitatis prius mysteriū intellexit. Cū tres viros vidit et vnū adorauit: quos et hospitio susceptos fertili conuiuio refecit: vbi trinitatis expresse mysterium ponitur. Cum Abrahā nunc ad vnū nūc ad tres loquitur. Ipseq3 deus in tribus apparentibus angelis nunc singulariter: nunc pluraliter virum sanctum affatur. Abraham post hec peregrinatus in geraris saram vxorem vt fecerat in egypto sororem esse dixit: et simile necis periculum simili modo per dei prouidētiam euasit. Cum vero esset annorum centum corpusq3 iam haberet mortuum naturaliter ad generandum. Sara vero sterilis et nonagenaria esset iuxta repromissionē dei ad eos factā natus est Isaac qui et octauo die iuxta diuinum mandatum circūcisus est anno ab institutione circumcisionis secundo ab ortu vero Ismaelis .xiiii. Ablactato vero Isaac et aliquātulum excrescente dum cum Ismaele luderet: et cum ille vti maior in ludo lesisset: cum etiam vt dicunt hebrei: Ismael aliqua idola de terra finxisset: et Isaac ad ea colenda inducere vellet ad instantiam sare: Abraham ismaelem cum matre simul eiecit: sed dominus ismaelem custodiens duodecim duces tribuum suarum ex eo multiplicandos procreauit. ¶ Deinde Abimelec rex geraris timēs Abrahā ditatum et multiplicatū cū fichol principe exercitus sui ad eum venit: et cum illo ad puteum fedus iniit vbi et Abraham nemus plantauit. ¶ Cum autem Abrahā adhuc habitaret in Bersabe et Isaac esset annorum .xxv. vel vt quidam asserūt quadraginta dominus fidem et obedientiā sancti patriarche tentare volēs nō quia nesciret: sed vt nobis exemplum innotesceret: precepit immolare filium suum Isaac in monte moria in quo postea templū domini a Salomone edificatū est. Quod quidem ille creatori suo amplius q̄ suo affectui cupiēs deseruire adimplere curauit. Et dum cū assumptis duobus pueris et filio sine victima pergeret: et dimissis famulis natus parentem vbi esset victima quereret adhuc Abraham eidem diuinum mandatum noluit reuelare: dicēs q̄ deus sibi de victima prouideret. Cum autem ad montem peruenissent: refert Josephus verba patris ad filium dicentis: quia sicut ex voluntate dei ingressus fuerat mundum mirabiliter: sic dei voluntate necesse erat ei egredi inusitanter: quem dominus quidem iudicasset non egritudine: non bello: non aliqua passione humana vitam finire: sed cū orationibus et sacrificiis animam ipsius ad se reuocare: et q̄ nō dubitaret quia infallibiliter deus eum suscitaret ob promissiones implendas. Et sic Isaac immolandus libēs accessit ad Aram. Sed nunq̄ credentibus dura diuinitas permansit. Nam et deus angelica voce suspendit Abraham a filii nece ostendens ei quem immolaret pro filio arietem vt absq3 pietatis dispendio tantum sacrificium consummaretur. In hoc mortem Christi prefigurans vt sicuti reseruato Isaac aries immolatur: sic diuinitate in Christo seruata humanitas in cruce patitur. Ex hoc forte quidam codices autumant sacrificium Abrahe eodem anni die cum Christi passiōe concurrisse: scilicet .viii. Kalendas Aprilis / quo etiam die tradunt Melchisedech primum sacerdotem et regē panis et vini deo primitus mysterium obtulisse. ¶ Reuerso autem Abraham ad cōuallem mambre: et mortuaq3 sara eius vxore misit seruum suum eliezer ad mesopotamiam syrie ad nepotem suum bathuelem filium Nachor adiurās eum vt filiā nepotis sui de cognatiōe sua filio suo vxorem assumeret. Qui recto gradu perueniens ad domum Bathuelis cum esset adhuc in agro et expectaret diuinitus inspiratus vxorem Isaac predestinatam rebecca Bathuelis filii Nachor filiam nunq̄ sibi visam cognouit. Cogitans vt quecunq3 puella ad hauriendam aquam pergens sibi potum peteti quinetiam camelis aquam preberet: ipsa futura Isaac coniux esset. Que oīa cū in rebecca cōtigissent: seruusq3 cūcta pr̄i narrasset: dedit pater puellā in vxorē Isaac despōdandā. Quā secū adductā / Isaac desposauit cū esset annorū .xl. vel secundum quosdam .l. et intantum eam dilexit. vt dolorem qui sibi ex matris morte acciderat temperaret. ¶ Abraham vero aliam duxit vxorem nomine cethuram: quam quidem dicunt agar ancillam eius fuisse: et ex ea plures genuit filios: quibus et munera dedit: et eos ab Isaac separauit. Illi vero heredi omnem possessionem suam tribuit. Et postq̄ genuerat Isaac superuixit annis .lxxv. videlicet vsq3 ad .xv. annū natiuitatis Jacob et Esau. Sicq3 cum esset annorum .clxxv. in senectute bona mortuus est. Et sepultus est in spelunca duplici quam emit ab ephron in sepulturam generis sui: vbi et sara eius vxor ab eo fuerat tumulata. Dies autem dormitionis Abrahe secundū Hieronymum fuit .vii. idus Octobris. Hec ex libro Gen. a c. xi. vsq3 ad .xxv. inclusiue et ex dictis Josephi Hieronymi et

historie scholastice: et ex chronicis Guilielmi.

¶ De sancta Sara matre. Cap. lxxxix.

Sarai quam pro-pter eius incredulitatem detracta vna litera eius nomini et addita nomini Abrahe deus Saram nominauit: filia fuit Aram fratris Abrahe/ et ipsius Abrahe cōsobrina id est neptis ex fratre. Nam eo tempore ad augendum et multiplicādum genus humanū cuiuscunqʒ gradus preter sororem coniugem accipere licebat. Hec cum sterilis esset: agar egyptiā ancillam suam Abrahe dedit vxorem ex qua suscepit filium ismaelem. Deinde promissione sibi a deo facta cum esset annorum xc. ex Abrahamo centenario filium concepit et peperit: quem vocauit Isaac. Et cum aliquantulum creuisset puer: et cum Ismaele luderet: perpendit Sara quod Ismael de ludo idola finxerat. Et Isaac ad ea colenda prouocabat: vnde et viro instituit: vt ancillam cum filio a se eijceret: ne filius Innocens Ismaelis malitia fedaretur. Superuixit autē Sara nato Isaac annis. xxxvij. Et cum esset annorum. cxxvij. mortua est: et a viro sepulta in Hebron in spelunca duplici: quam Abraham emit in perpetuam sui et suorū possessionem sepulchri: Hec vnde supra.

¶ De sancto Melchisedech rege. Cap. xc.

Melchisedech rex Salem: que postea dicta est Hierusalem cui apostolus Paulus ad Hebre. vij. sanctitatis testimonium perhibet: et plerisqʒ sacre scripture locis sanctissimus nominatur. Cuius tamen genealogia secundum Apostolum subticetur xpm in hoc prefigurans: qui secundū humanitatem patre caruit: et cuius secundū diuinitatem generationis narratio narrari nequiuit. Hunc tamen Hebrei autumāt Sem filium Noe fuisse et vsqʒ ad Isaac tēpora vixisse: et omnes primogenitos a Noe vsqʒ ad Aaron sacerdotes extitisse: qui in conuiuijs et oblationibus populo benedicebant: et primogenita recipiebant. Siue autem melchisedech idem qui et Sem fuerit: siue alter extiterit: hoc ex diuina pagina expressum habemus: q2 rex et sacerdos fuit: qui et primum et alias inusitatum sacrificium deo in pane et vino obtulit: cui etiā Abraham vti vero dei omnipotentis sacerdoti decimas exsoluit. In quib⁹ omnibus christum expressius designauit: qui et rex iudeorū et hierusalem ex regio Dauid carne progenitus fuit: quē et magi ab oriente venientes vt regem iudeorū adorent: et Pilatus imperij Romani vicarius in titulo cruci superposito regem iudeorū affirmat. Hic etiā sacerdos verus extitit sacrificiū sui corporis et sanguinis immaculatum sub speciebus panis et vini deo offerens: oblationemqʒ et melchisedech prefiguratam adimplens. De quo pater eius secundū carnē Dauid prophetauerat dicens. Tu es sacerdos in eternum secundū ordinem melchisedech. Ablato enim sacerdotio Aarō qđ fuit ad tempus sacerdotiū melchisedech in xpo innouatū eternaliter confirmat. Cui etiam vero et legitimo sacerdoti omnis laicorum decimatio persoluenda debetur: et per cōsequēs eius vicarijs in ecclesie regimine substitutis: qui et eius eidem sacrificiū administrant. Quomodo autē melchisedech aut qua morte vel vbi: seu quo tēpore vita excesserit ignoratur: nimirum qr aliqñ mortuus sit omnino silentio preterit. In hoc etiā xpi sacerdotis typū representās q̃ et si i carne aliqñ passus fuit immortalis tñ ex resurrectiōe fact⁹ nunqʒ decetero moritur⁹ ab ecclesia predicatur.

¶ De sancto Loth. Cap. xcj.

Loth fili⁹ Arā fratris Abrahe naturalis: Abrahe vero fili⁹ adoptiu⁹ fuit: cuius Sarai sororē idem Abrahā in coniugium accepit. Hic cum adoptiuo patre et naturali patruo de Aram in terrā Chanaā progressus est: et postmodū ab eo diuisus habitauit in oppidis sodomorū vt dictū est supra. Hic etiā cum ipsis regibus Chodorlaomor Elamitarū rege captus ab Abrahā redemptus est. Cū autem dñs propter vitiū abhominabile sodomiticū quinqʒ ciuitates sodomorū: id est sodomā/ gomorrā/ adamā/ seboim/ et segor subuertere decreuisset q̃ in cōfinio arabie et palestine posite erant. Loth Abrahe nepotē ꝓpter eius iustitiā et Abrahe preces saluare disposuit. ¶ Venientesqʒ duo angeli sodomorū vespere missi a deo ad ei⁹ sententiā exequendā apud Loth hospitati sunt. Quos sodomite iuuenes putātes et eis abuti volētes ad domū Loth inultū fecerūt vi viros ad se educeret. Quos ille defensare studēs duas filias suas virgines despōsatas quidē: sed nondū a viris cognitas eis illudēdas tradere voluit. Qđ illi renuētes et vim iuuenes sibi daret instātes: ab eidē āgelis cecitate percussi sunt: ita vt ianuas videre nō possent. Tūc angeli eum eruerūt Loth de ciuitate cū duab⁹ filiab⁹ et vxore duob⁹ generis sui exire nolētibus: et ꝓpter Loth pepercit dñs ciuitati segor: ne cū alijs subuerteretur: ad quā Loth declinare ꝓposuit: forte quia minor erat alijs quatuor subuertēdis: vel minus peccauerat. Admonueruntqʒ angeli Loth ne q̇s eorū post tergū respiceret. ¶ Cū autē sol ortus fuisset: et Loth in segor introisset: subuertit deus quatuor ciuitates reliquas sodomorū cū paruulis: mulierib⁹ et pecudib⁹ et oib⁹ hoib⁹ existentib⁹ in eisqʒ sulphure et igne celico cōbuste sunt: et in fauillam redacte. Respiciēsqʒ vxor Loth post se versa est in statuam salis. Cū autē nec etiā in segor Loth se tutum reputaret: ascēdit et habitauit in monte: et vbi duab⁹ noctib⁹ a duabus filiab⁹ successiue inebriatus cū eis ꝯcubuit: et vtraqʒ ipsarū ex eo filiū genuit. Maior filiū suū vocauit moab: ipse est pater moabitarū: minor vero suū natum appellauit amon: ipse est pater amonitarū. Nec peccauit Loth cū filiab⁹ coeundo: q2 ipsas nō cognoscebat: nisi peccasset se inebriādo: vel forte nec etiā i ebrietate deliquit: q2 virtutē vini noue regionis nō cognouit sicut nec Noe qñ inebriatus est. Forte etiā filie minus peccauerunt q̃ nō cōcupiscentia ducte: sed vt seruarēt semē de patre cū eo cubuerunt: et nullum mūdi hoiem inuenerunt: putātes oēs homines mundi sicut et sodomitas incendio perijsse: et sicut alias diluuio audierant esse factum. Potissime q2 secundum diluuiū ignis extitisse putabāt: qđ futurū intellexerant ꝓphetatum. Si aūt Loth peccauit credēdū est ipm penitentiā egisse. Alioquin in sctōrū collegio nō poneretur. Quod aūt sanctus nolandus sit nō solū ex testimonio Petri apli in scđa epla. c. ij. ꝓbatur: sed etiā ex Gen. testimonio/ vbi solus ipse iustus inter cunctos vni⁹ ciuitatis peccatores hoies notatur. Quis autē aut qñ vite sue finis fuerit vlterius non legitur. Hec vnde supra.

¶ De sancto Isaac patriarcha. Cap. xcij.

Isaac patriarcha Abrahe filius q2 in sanctorū patrum catalogo ꝯscribitur ecclesiastici. xliiij. per repromissionē anno centesimo prīs natus octauo die circumcisus a deo intantū dilectus fuit: vt tentans patrem de eodē sibi exhiberi holocaustū mādasset: et eius obediētia probata pro ipso arietem commutasset

et eū a morte reseruasset: que oīa in Abrahe legenda superius dicta sunt. Cū ergo Isaac esset annorū .xl. et Rebeccā Bathuelis filiā duxisset vxorem vt iā pretactū est: in geraris peregrinatꝰ cū eet fedus cū abimelech iuramento firmauit et dūm sibi pollicētem que et patri suo promiserat audiuit. Cum ergo Rebecca vxor eius .xx. fere annis sterilis extitisset: orante pro ea viro suo vt impleretur promissio: tādē duos geminos concepit. Quorū mutua collisione adinuicem afflictionē in vtero sustinuit. Consultoqꝫ dño et accepto de duobus populis ex eis nascituris diuino oraculo: geminam prolem edidit anno Isaac .lx. Primo egressus rufus et hispidus dictus est Esau qui et Edon a quo gēs idumeorū. Scdo natus dictus est Jacob: qꝛ plantam fratris manu tenebat: qui postea israel nominatus est: a quo israelite: qui nunc iudei descenderūt. Cum ergo adoleuissent Esau factus est venator et Jacob agricola et pastor in tabernaculis habitabat. Pater diligebat Esau: qꝛ primogenitus: et quia de venationibus eius vescebatur libēter. Mr̄ vero diligebat Jacob pro eius simplicitate ac etiā diuina inspiratione. Cum autē Jacob lēticulā coxisset: et Esau lassus de agro rediret: et de pulmēto fratris peteret. Illeqꝫ sibi dare recusaret: vendidit sibi Esau primogenita sua: ea paruipendens: et se moriturū putans nc instanti comederet: deditqꝫ sibi primogenita pro edulio lentis: et iurauit talem vēditionē se ratū habiturum. Et quia lenticula fulua erat: et hebraice Edon fuluū dicitur: exinc Esau vocatus est Edon. Erāt aūt primogenita dignitates quas habuerāt primogeniti in cognationibus suis vsqꝫ ad Aaron: videlicet vestes speciales quibus induebant tantum in sacrificijs offerendis: et receptio finalis bñdictionis a patre. Ipse vero in solennitatibus et coniugijs benedicebat minoribus: et in his duplam ciborū benedictionem percipiebat. Similiter et in diuisione hereditatis: nec peccauit Jacob fratrem esurientē nō reficiendo gratis secundū gregoriū: qꝛ laborabat ille vitio gule nō nature necessitate. ¶ Cū autē senuisset Isaac et videre nō posset: mādauit Esau primogenito suo de venatiōe sibi cibos parari anteqꝫ moreretur vt sibi bñdicere posset. Quo ad venandū egresso iussit Rebecca Jacob filio suo vt sibi afferret duos hedos optimos: ex quibꝰ escas gratas faceret patri suo vt sibi pro Esau bñdictionem daret. Et cū ille ex hoc se deprehendendū dubitaret: et fortasse maledictionē pro benedictione recepturū: protestata est mater qꝫ talis maledictio in suū caput verteretur: dūmodo iussa per filiū cōplerentur. Quod cū Jacob perfecisset: paratis cibis induit Jacob vestibus Esau valde bonis: quibus vt dictū est primogeniti vtebantur. Pelliculasqꝫ hedorū manibus et collo circūdedit: vt similitudinem fratris qui pilosus erat exprimerent: Jacob ergo cibis acceptis: et patri Isaac allatis cum ipsum minime cognouisset de cibis comedit et palpato illo putans Esau Jacob postmodū benedixit. Egresso igitur Jacob venit Esau et cibos patri intulit ac benedictionem petijt. Quo audito expauit Isaac vehementi stupore: et in hac extasi vidit in spiritu vt ait comestor a dño hoc factū esse et significationem pie fraudis intellexit: et ideo nō irascēs qd fecerat cōfirmauit. In hoc aūt facto vt ait Grego. nō peccauit Jacob nec per fraude benedictionem primogeniture surripuit: sed sibi debitam accepit: quam alias pro lētis edulio a fratre cōparauit. Nec falso dixit patri se esse Esau: quia erat ipse nō psona: sed primogeniture dignitate sicut Johānes helias nō natura sed virtute. Benedictus est autem nō secundū intentionem patris que ad Esau erat: sed secundū virtutē verborū que proferebat. Sicut epūs qui ordinauit clericū alienū quem credidit esse suū et tamē vere est ordinatus. ¶ Superuixit autem Isaac post natos Esau et Jacob annis .cxx. Et sic annorū .clxxx. senex et plenus dierū mortuus est. Et sepelierunt eum filij sui in sepulchro paterno: qd est in hebron in spelunca duplici de qua dictū est superius. Hec ex libro Gen. a. c. xxv. vsqꝫ ad .xxviij. et ex dictis Hieronymi/ Josephi et comestoris: atqꝫ ex chronicis Guilelmi.

¶ De sancta Rebecca. Cap. xcij.

Rebecca filia Bathuelis filij nachor fratris abrahe et Isaac neptis ex auunculo progenitrix: eidem Isaac in vxorē diuina dispensatione quesita fuit: vt superius in gestis Abrahe cōtinetur. Hec multo tēpore sterilis duos postmodū geminos edidit natos esau videlicet et iacob. Et qꝛ naturale est vt mater semper prediligat quem pr̄ minꝰ amat. Rebecca Jacob predilexit: quē Isaac respectu Esau quodāmodo contempsit. Et de matris cōsilio ac prudētia summa adhibita cautela minor maioris bñdictionem accepit vt superius dictū est. Eadēqꝫ circumspectione Jacob ab Esau ira saluauit dum ipsum ad tempus ad labā auunculū suū et ipsius Rebecce germanum in mesopotamiā transmisit vt mortem euaderet: quam sibi fuerat Esau cōminatꝰ. Quo apud laban cōmorante per annos .xx. vt dicetur anteqꝫ inde rediret: Rebeccam decessisse creditur: quo autem tempore vel quomodo scripture textu silentio preteritur.

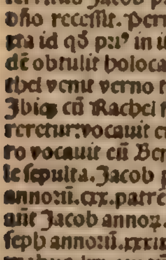
¶ De sancto Jacob siue israel patriarcha. Cap. xciij.

Jacob qui et israel patriarcha Isaac filius et ipse sanctorum patrū catalogo scriptus ecclesiastici .xliiij. anno prīs .lx. cū Esau cōgenitus est. Hic postqꝫ fratris benedictionē diuina dispensatione surripuit: vt supra primo dictū est a fratre exosus de cōsilio matris ad labā auunculū suum in mesopotamiā cōfugit: vbi in itinere iuxta luzam dormiens: scalā e terra ad celum erectam per quā angeli ascendebant et descendebāt: vidit et dūm summitati scale innixum sibi terrā et benedictionem seminis promittentē audiuit. Perueniens aūt ad labam .xiiij. eidem annis pro duabus filiabꝰ suis Lia et Rachele seruiuit. Cum enim labā cum Jacob pepigisset vt sibi .vij. annis pro filia sua minore Rachele: quā ipse amabat seruiret. Et cōpleto seruitio .vij. annorū Jacob vxorem suā expeteret: labā nuptijs celebratis noctu Liam filiā suā maiorem in thalamo collocauit cui ancillā zelphā tradidit: cum qua Jacob Rachelem arbitrans nocte dormiuit. Cum aūt mane Liā cognouisset: et de hoc socero cōquestus esset excusauit se labā non esse de more patrie: vt minores filie ante maiores nuptui traderētur. Promisit quoqꝫ sibi post .vij. dies Rachelā daturum: et sic Jacob vtrāqꝫ sororem habiturum pro seruitio .vij. aliorum annorū futurorū quo sibi seruire debuisset: completaqꝫ hebdomada eidem Rachelē tradidit: cui ancillam Balam noīe dedit Jacob quoqꝫ socero .vij. alijs annis pro Lia iam obtēta seruiuit. ¶ Genuitqꝫ Jacob .xij. filios ex vxoribꝰ et earū ancillis. Ex Lia habuit Rubē/ Symeon/ Leui/ Judā et Isachar/ et Zabulon/ et vnā filiā noīe dinā. Ex ancilla Lie Zelpha/ Gad/ et Aser. Ex ancilla Rachelis Bala/ Dam/ et Neptalim. Ex Rachele/ Joseph/ et Beniamin. Finitis vero .xiiij. annis seruitij pro vxoribus suis Jacob a labā discedere voluit: sed labā adhuc ipso requirēte pro alio septēnij seruitio Jacob remansit: postulauitqꝫ Jacob pro precio quicquid nasceretur varij coloris ex gregibus: quos pascebat: qd annuente Labā Jacob nouā nature strophā cōmentatus cōtra naturā arte naturali pugnauit: virgas. s. varias in canalibus ponens: et in feruore diei dū ad potandum auide pecora pergerent: et accēderent ad coitum oues et capras ascendi faciens: vt tales fetus cōciperēt: quales

vmbras arietū ⁊ hircoꝝ supra se ascēdētiū in aquis cōspiceret. Uarius eīn erat color vmbrarū: sicq̄ multitudine agnorū ⁊ hedorū varij coloris nascētiū. Jacob vltra modū ditatus est. ¶ Jacob igitur Joseph nato cōpletis annis .xx. apud Labā nec valēs .xxj. perficere propter nequitia labā qui mercedem eius pluries mutauerat cū vxorib⁹ ⁊ filijs ⁊ substātia sua clam discessit. Quē labam iratus persecutus est cum cognatis ⁊ amicis: sed ipsum dn̄o cohibente ne Jacob noceret: inito secum federe reuersus est in pace filiabus et nepotib⁹ deosculatis. ¶ Jacob vero ceptū iter peragens angelos dei confortantes se cōtra fratris sui esau irā quam valde timebat: obuios habuit et ante aurorā cum sibi apparente angelo lucta dimicauit qui et eius femoris neruū tetigit: ⁊ statim emarcuit: ⁊ nomen Jsrael imposuit atq̄ q̄ cōtra fratrem inuictus staret: eidē predixit. Jacob vero ad placādum aīum fratris munera sibi per nūcios misit: ipse aūt subsequēs filios ⁊ vxores ac famulos ⁊ iumēta in duas turmas diuisit. Cui esau cū quadringentis armatis occurrēs ⁊ munera eius recusans: ipsum cum vxorib⁹ et filijs suis amabiliter cū amplexu ⁊ osculo ac fletu suscepit ⁊ in seyr reuersus est. ¶ Trāsacto vero iordane Jacob habitauit in agro sichē: quem emit a rege emor. Et tunc Dina filia eius egressa vt mulieres regionis videret: corrupta est a sichem filio emor. ¶ Quam postmodū in cōiugiū petens symeon ⁊ leui dolose egerūt: vt filius emor cū patre ⁊ populo iuxta ipsorū ritum circuncideren̄t asserentes se sororem incircūciso homini copulare nō posse: q̄d si facerent nedum dinam filio regis promiserūt tradere: sed etiā cū eorū populo conubia cōfederare. Cum aūt oēs mares circuncisi fuissent: ⁊ pre dolore incisionis tertio die in lectis iacerent. Symeon ⁊ leui arreptis gladijs vrbē aggressi sunt: ⁊ cunctisq̄ maribus interfectis cetera diripuerunt. Unde territus Jacob propter incolas terre: sed cōfortatus a dn̄o recessit. Perueniēsq̄ Bethel edificauit altārē iuxta id q̄d pri⁹ in itinere mesopotamie dn̄o vouerat: ibidē obtulit holocaustum. Egressus igitur Jacob de Bethel venit verno tpe ad terrā q̄ ducit effratā .i. bethleē. Ibiq̄ cū Rachel filiū peperisset: ⁊ pre dolore part⁹ moreretur: vocauit eū Bennoni .i. filius doloris. Pater vero vocauit eū Beniamin .i. filius dextere. Ibiq̄ Rachele sepulta. Jacob peruenit ad terraꝫ chanaā. Et cū esset annorū .cx. patre suuꝫ Jsaac mortuum sepeliuit. Erat aūt Jacob annoꝝ .xcj. q̄n genuit Joseph. Et cū esset Joseph annorū .xxxix. Jacob descendit in egyptum in animabus .lxx. qui tūc erat .cxxx. annorū. vt in proximo dicet. Qui postea vixit in egypto annis .xvij. Et sic Jacob annorū .cxlvij. vidēs appropinquare obitū suū vocauit Joseph filiū suum adiurās eum vt ipsum sepeliret: vbi Abrahā sepultus fuerat. Conuocatis autem omnibus filijs suis benedixit eis ac prophetice multa ventura predixit de diuisione terre promissionis ad literam: ⁊ de futuro statu duodecim tribuū: apertissime aūt de vtroq̄ xp̄i aduētu. Et post hec in pace dormiuit: quē filii assumentes portauerūt in Hebron: ⁊ ibi eundē sepelierūt cū patrib⁹ suis. Hoc ex Genesi a .c. xxviij. vsq̄ ad .xxxvj. ⁊ ex alijs libris quibus supra.

¶ De sancta Rachele. Cap̄. xcv.

Rachel filia Laban filij Bathuelis filij nachor fratris Abrahe et Jacob neptis et auunculo procreata in vxorē Jacob diuina dispensatiōe a pr̄e tradita est. Pro qua: vt supra proxime dictū est: Jacob Laban seruierat septē annis. Et videbātur sibi dies pauci pre amoris magnitudine qua ipsam adamauit. Nā sororē Liam quasi coactus accepit. Quia tū dic instituta exigit vt minus accepti in aliquo sublcuent. Uidēs deus q̄ Jacob Rachelē p̄dilegeret: eā multo tpe sterilitate d̄nauit: Liam aūt multis filijs fecūdauit. Cum aūt cōtemplatiōne filiorū amor lie sororis dilectioni adequatus esset in Jacob. tunc et Rachel parere cepit. Peperit ꝓ primū Joseph Jacob iam .xcj. anno etat. s agente: vt Joseph⁹ tradit. Post quem annis duodecim genuit Beniamin ⁊ in puerperio decessit: qui Jacob in effrata qui est B thleē vbi ⁊ filiū pepererat. sepeliuit: ⁊ titulū eius descriptionis desuper apposuit. Prefate tres sctissime matrone: scilicet Sara Rebecca ⁊ Rachel in multis sacre scripture locis cōmemorant: ⁊ et earū celebris sanctitas recolitur. Specialiter autē Petrus in prima epistola .c. iij. de sanctitate sare mētionem facit: q̄uis ⁊ ceteras cōmendare in ḡne videat: propter q̄d merito in sanctarum mulierū catalogo describunt: que tantorū virorum cōiuges ⁊ tantorū filioꝝ meruerunt esse genitrices. Joseph⁹ etiā eas inter sanctas hebreorū matresꝫ immo pre ceteris commemorat. Hec omnia vnde supra collecta sunt.

¶ De sanctis duodecim patriarchis filijs Jacob. Cap̄. xcvj.

Duodecim patriarche filij Jacob: a q̄b⁹ .xij. trib⁹ Jsrael descenderūt: ab eodē ex duabus eius vxorib⁹: Rachele et Lia: ⁊ duabus ancillis. Zelpha et Bala p̄geniti fuerūt: quorū nomina hec sunt: Ruben: Symeon: Leui: Judas: Jsachar: Zabulō Gad: Aser: Dan: Neptalim: Joseph ⁊ et Beniamin. hos enim in sanctorū numero ponendos inducūt: nō solū paterna sanctissima merita: quorū illi imitatores fuisse creduntur: sed etiā eorū in multitudinē filiorū Jsrael innumera generatio diffusa. Q̄d vt ipsorū sanctitas plenius innotescat ex ol tribu eorū duodecim milia signatorum in Apocalypsi describuntur: vt sic ex electis filijs parētes eorū sancti comprobent̄. Excepta sola tribu Dā que ideo in nouo testamento repellitur: nō ex vlla progenitoris culpa: sed q̄ ex ea xp̄o cōtrarius antichristus nascitur⁹ dr̄. Uerū ⁊ si ex eisdē patriarchis aliqui peccauerūt in aliquo vtpote Ruben qui patris cōcubina abusus est: vel forsitan oēs q̄si Joseph iustum in egypto vēdiderūt: pie creditur eorum culpas añ mortem per penitentiā fuisse deletas: vt patrū vestigia imitātes omnes ex hac luce sine delicto migrarent. Confirmatur etiam hec opinio ex duodecim testamentis ipsorum: que in hebreorū codicibus reperta nuper in latinum translata sunt: que Uincētius in speculo ponit. In quibus de aduentu christi ⁊ articulis humanitatis tot ⁊ tanta mysteria vaticinata continentur: vt videant̄ diuino afflati spiritu. non futuram prophetiā predixisse. sed transactam hystoriam texuisse. Et potissime in hoc concordantes: q̄ xp̄s dn̄s de tribu Juda fuerat nasciturus: ipsas duas trib⁹ pre ceteris extollēt: ⁊ in hoc Christo regnum ⁊ sacerdotium attribuentes. Neq̄ eīn arbitrandum est tantam diuini spiritus afflationem in reprobatos homines eadem sacramenta sic vnico ore prophetantes: potissime mortis tēpore concurrisse. ¶ Omnes autem patriarche sicut cum patre Jacob in egypto intrauerunt. sic ibidem vitam finierunt. Ex istis vt dictum est duodecim tribus filiorū Jsrael dicte sunt inter quas q̄uis tribus Ruben ex eo q̄ fuerat primogenitus ceteras dignitate precellere debuisset: ⁊ tū tribus Juda eius locum obtinuit: ⁊ ideo merito regnum accepit: quia aperto rubro mare filijs Jsrael transituris: ⁊ cunctis intrare dubitātibus: prior tribus Juda mare trāsiuit: ⁊ ceteris transeundi audaciam prebuit. Post hanc secunda tribus leui merito preficitur: quia ipsa sola ex omnibus diuina vocatione ad sacerdotium sublimatur. Et quia ex omnibus fratribus suis leuite separati fuerant: vt de sacrificijs et oblationibus ceterorum vitam ducentes sortem hereditatis cum alijs non acc

ciperent:ita q̄ solū trib⁹ vndecim remanebāt. Idcirco tribus Joseph in duas subdiuidit̄ que ex duob⁹ filiis effraim ⁊ manasse descenderūt: vt numer⁹ duodenari⁹ impleret̄ ⁊ vt trib⁹ Joseph cui⁹ occasiōe ceteris fratribus tāta bona prouenerant: duplici portiōe donaretur. Ideoq̄ trib⁹ Joseph inter ceteras nō nominat̄: sed loco ei⁹ due tribus videlicet effraim ⁊ manasse surrogantur.

¶ De sancto Joseph patriarcha. Cap.xcvij.

Joseph p̄riarcha Jacob filius ex Rachele in sanctorū patrū catalogo ecclastici xliiij. ⁊ primo machabeorū .ij. spāliter noiat̄. Qui pr̄i dilectissimus: eo q̄ in senectute gen. ⁊ cū annorū .xvj. pasceret gregē: inuidiā fratrū suorū incurrit: tum propter familiarē patris erga se dilectionem: tum propter somniorū narrationē. Viderat eni somnia: q̄ fratrū manipuli suū in agro adorarēt: ⁊ q̄ sol ⁊ luna ⁊ stelle vndecim se similiter honorarēt: q̄ pater exponēs Joseph a fratrib⁹ ꝑdixerat adorādū. ¶ Cū igit̄ a patre i Sichem: vbi fratres pascebāt pecora mitteret̄ eū ꝑ in tunica talari nudatū deposuerūt in cisternam sichem: ⁊ deinde ꝯsilio iude extractū ismaelitis triginta argēteis vēdiderūt. Tunicā aūt ipsius in sanguine hedi tinxerūt: simulantesq̄ illū a feris occisum candē patri miserunt. qui ipsum interfectū existimans incōsolabiliter omni tp̄e deflebat. Madianite vero qui ⁊ ismaelite Joseph in egypto vendiderūt phutiphari Eunucho magistro militie Pharaonis. Hic habuit vxorē ⁊ liberos: nēdum enim eunuchus factus erat. Nam ⁊ Joseph postmodū duxit vxorem eius filiā: qui eunuchus factus ad sacerdotium fuit promotus. ¶ Traditq̄ hebrei: q̄ ipse phutiphar videns Joseph elegantem emit eum: vt sibi misceretur. Dn̄s autem custodiens Joseph: adeo illum infrigidauit: vt deinceps tanq̄ eunuchus impotēs ad coitum fuerit propter qđ et eunuchus dicitur. Videntes autem eum derophanti arefactū de amore suo ipsum pōtificem heliopoleos: que postea fuit damiata creauerunt. Phutiphar autem q̄uis cum Joseph peccare non posset ipsum tamē diligens in tantum honorauit: quod omni domui sue illum prefecit. Cum autem vxor ei⁹ iniecisset oculos in Joseph quadam die dum esset in camera solus. illa ingressa apprehendit pallium eius: ⁊ cum ad concubitū inuitauit. Sed Joseph iratus relicto pallio in manu eius effugit. Illa vero contemptam se videns: ⁊ in argumentum fidei retentum pallium: ostendit viro redeunti: accusans Joseph quod ipsam voluisset violare. Qui verbis vxoris credulus: vinctū Joseph tradidit in carcerem regis. Vbi etiā post dies aliquod retrusi sunt a rege princeps pincernarum et pistorū megister ex culpa ipsorum. Qui cū ambo nocte vna somnia vidissent: ⁊ ea Joseph interrogati narrassent. principi pincernarū qui dixerat se vidisse: q̄ ex vite trium propaginū vuas exprimens in calicem Pharaonis poculū regi dabat: exposuit Joseph: q̄ post dies tres suo fuerat officio reponendus. Principi vero pistorum dicenti q̄ viderat se tria canistra panibus referta gestare: auesq̄ ex eis comedere: exposuit ipsum post tres dies in patibulo suspendendum: carnesq̄ eius ab auibus lacerandas: que omnia: vt predixerat: rei probauit euētus. ¶ Post duos annos vidit pharao somnium: q̄ septem boues crasse de fluuio ascendebāt: quos sequebantur septē alie macilēte priorum pinguedinem deuorantes. Septem quoq̄ spice plene ⁊ vberes pullulabāt: quas sequebātur alie septem tenues et arentes priorum pulchritudinem absorbentes. Cumq̄ sapientes egypti somniū regi interpretari nescirent: ad suggestionē pincerne Joseph recordati Pharao Joseph educto de carcere somnium retulit: qđ ille sibi exposuit. Dicens septem annos fertilitatis nimie in orbe venturos: quos subsequentur alij septem summe sterilitatis. Consuluitq̄ regi vt prouideret virum: qui quintam partē frugū tp̄e sterilitatis in horreis cōgregaret: ⁊ tēpori future postmodum famis reseruaret. Rex ergo miratus in Joseph somnij solutionē: ⁊ cōsilij discretionē cōmisit ei huiusmodi dispensationē: faciens eum totius egypti ducē ⁊ principem cū esset annorū triginta. Primo igitur ⁊ fertilitatis anno venit Joseph vt congregaret frumēta in fines heliopoleos: id est Damiate: ⁊ diuertit ad domū phutiphare: qui ipsum emerat: ⁊ per dolum vxoris carcerat: qui princeps et sacerdos regionis heliopoleos factus fuerat. Huius filiam Assenech virginem dedit pharao Joseph in vxorem ex qua nati sunt sibi duo filij Manasses ⁊ Effraim priusq̄ anni sterilitatis venirent. ¶ Transactis igitur annis vbertatis ⁊ grano collecto: venerunt anni inopie: ⁊ ceperūt tam egyptiorū: q̄ aliarum prouinciarum populi concurrere ad ioseph pro frumētis emēdis. vnde ⁊ exinde infinitā pecuniā cōgregauit ⁊ in arcis regis reposuit. Inter hec venerūt in egyptū de terra chanaan .x. fratres ioseph: beniamin cum patre relicto: pro frumentis emēdis: qui ad ioseph intrantes eū adorauerūt: quibus ille cognitis durius locutus est ⁊ dicens eos exploratores esse: eosq̄ diebus aliquib⁹ in vinculis mancipauit. Illi vero se excusantes omnem suā progeniem narrauerunt. et inter alia fratrem alium Beniamin domi relictum se habere dixerunt. Quod Joseph audiens symeonem detinuit: ceteros vero cum cibis dimisit iurans q̄ fratrem illorū nunq̄ dimitteret nisi beniamin sibi adducerent: vt sic illos verum dixisse comprobaret. Qui redeuntes omnia patri narrauerūt ⁊ cum noua tristitia afflixerunt. Cōsumptis ergo tritici de mandato parentis: iterum pro alijs emendis in egyptum descendiūt: ⁊ q̄uis dudū iacob recusante beniamin secū adducūt. venientesq̄ ad ioseph cū adorauerūt ei beniamin sibi presentauerunt ⁊ munera secum delata obtulerūt. Quos ille ad conuiuiū inuitauit: ⁊ symeonem eductū cum fratrib⁹ discūbere fecit. Factoq̄ mane dispensatori suo mādauit: vt eis frumētum tribuat: ciphūq̄ suum in sacco iunioris abscondat. Quod cū factum esset: ⁊ illi de ciuitate exissent: fecit eos insequi: ⁊ teneri eo q̄ ciphū principis rapuissent. Quod dū negarent ⁊ apertis saccis omnibus granū effusum esset: repertus est ciphus in sacco beniamin: ⁊ illiq̄ omnes vincti ad Joseph reducti sunt. Cum aūt eos Joseph de cōmisso furto durius increparet ⁊ solū bieniamin vti culpabilem ceteris dimissis in seruum retinere vellet. Judas propius accedens: eidem cum lachrymis exposuit: qualiter puerū a patre in fidem suam susceperat: ⁊ pro puero misericordiam postulabat: supplicās illū ad patrē remittendū: ⁊ se loco pueri in seruitium detinendū. Joseph ergo se amplius cohibere non valens: alienis omnibus eiectis se cum lachrymis fratrib⁹ innotuit omnesq̄ sibi cū amplexibus reconciliauit: datisq̄ muneribus ad patrem remisit: eūq̄ cū omni familia et facultatibus ad se descendendum mandauit. Qui festinanter ad patrem redierunt: ⁊ sibi per ordinem cuncta retulerunt. Audiens autem Jacob quod Joseph filius eius viueret: ⁊ totius terre egypti dominator esset quasi de graui somno euigilans deum benedixit. Quem dominus per visionem confortauit. Qui mox surgens .ij. anno famis cum vniuersa familia in egyptum descendit. Fueruntq̄ ale .lxx. numero ipso ⁊ Joseph cū duob⁹ eius filijs computatis. ¶ Pharao igitur benignissime Jacob senem annorū .cxxx. suscepit ⁊ ab eodem benedici voluit: dedítq̄ ei ⁊ filijs suis terram gessen vberrimam ad habitandū. Sicq̄ occasione Joseph Jacob et filij eius omnibus bonis egypti locupletati sunt. Sepeliuitq̄ Joseph patrē suum defunctum: vt supra dictum est in sepulchro patrum suorū in hebron. Erat autem Joseph annorum .xxxix. qn̄ Jacob in egyptum intrauit vbi ⁊ annis .xvij. superuixit. Sicq̄ ioseph annos etatis

sue.lvj.agebat decedente genito &c. Quo mortuo supuixit annis.liiij.et vidit filios effraim in terciã generationem: filij quoqz machir filij manasse nati sunt in genibus Joseph. Oblitusqz omnium malorum que fecerãt ei fratres sui mortuo patre eos benigne pertractauit: et predijs ac possessionibus ditauit. Et ad extrema deueniens fratribus predixit qp deus eos visitaret: et ad terram pro qua patribus suis iurauit illos reduceret. Adiurans eos vt ossa sua tunc ex egypto transferrent: et in paterno tumulo sepelirẽt. Mortuusqz est Joseph cum esset annorum.cx.et conditus aromatibus reseruatus est in loculo in egypto. Hec de libro gen.c.xxxvij.vsqz ad finem: et ex alijs voluminibus quibus supra.

¶ De sanctis effraim et manasse. Cap.xcviij.

Effraim et Manasses patriarche filij Joseph fuerũt qui tribũ ei⁹ in duas subdiuiserunt. Quorũ primogenitus manasses anno.xxxi.etatis Joseph.ij.genitus vero effraim anno.xxxv.eiusdem etatis natus est. Effraim autẽ minor manasse maiori platus est: qz semen ei⁹ magis excreuit: et populorũ multitudine: et regni dignitate. Nã regno israel in duo diuiso: x.trib⁹ Effraim caput.x.tribuũ fuit cuius regni samaria in ipsa tribu posita ciuitatis regalis multo tpe claruit. Vnde et cũ Jacob morti appropinquaret: Joseph fili⁹ suus manassem et Effraim ad eum adduxit: vt anteqp decederet filijs suis benedictionẽ daret. Applicãsqz illos ad Jacob manassem primogenitũ posuit ad dexteram patris. Effraim vero minorẽ ad sinistrã: cupiens vt pater maiori dexteram: minori vero sinistrã sup caput poneret. Jacob vero qui iã oculis caligauerat: nec luminib⁹ corporis nepotes videbat: spiritu tñ futura preuidẽs manus cãcellauit: et super caput Effraim dexterã: super caput vero manasse sinistrã imposuit: eosqz bñdixit. Quod Joseph moleste ferens dexterã patris de capite Effraim leuare et sup caput manasse transferre nitebat. Cui Jacob respõdit se scire quid faceret: nã quis manasses magnus futurus esset: tñ Effraim et seminis multiplicatiõe et honoris dignitate pcelleret. Qui post aui et patris excessum in eorũ semine mirabiliter excreuerunt: et cũ ceteris patriarchis in egypto diem extremũ concluserunt. Hec ex libro gen.cap.xlviij.et ex alijs voluminibus quibus supra dispersim collecta conscripta sunt.

¶ De sancto Vedasto epo. Cap.xcix.

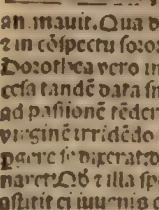
Vedastus episcopus attrebaten.fuit.qui a beato remigio Remen.archiepo eidem vrbi in episcopũ ordinatus: cũ venisset ad portam ipsius ciuitatis: et duos pauperes vnum cecum: et aliũ claudũ ad elemosynam sedentes inuenisset: facta oratione cecũ illuminauit: et claudum erexit. Cum autem in quadam ecclesia derelicta vepribus operta lupus habitaret: eidẽ mandauit: vt inde discederet: nec illuc vlterius redire presumeret: qd et factum est. ¶ Deniqz cum verbo et exemplo multos cõuertisset: quadragesimo sui episcopatus anno vidit columnam igneam a celo in eius domum descẽdentem. Finem ꝑ suum post modicum futurum esse cognouit. Ac circa annum domini.Dc.in pace requieuit.vij.id⁹ Februarij. Cum autem corpus eius transferretur: antiquarius quidẽ pre senio secus dolens qp corpus sancti videre non poterat. Mox lumine recepto corpus aspexit: sed post modum pensans hoc forte non esse anime sue perutile ad votum lumen amisit.

¶ De sancto Amando epo. Cap.c.

Amand⁹ eps nobilibus parentibus ortus monasteriũ introiuit. Qui die quadam maximũ serpentem inuenit: quem statim virtute crucis ad foueã inde nũqp exiturũ ire coegit. Post hoc cũ Romã venisset: et in ecclia sancti Petri apli per noctaret: custos ecclesie ipsum irreuerenter foras proiecit. Cui postmodũ ante fores dormitanti beatus Petr⁹ apparuit: et ad gallias ipsũ redire mãdauit. Cui cũ ibidẽ regẽ Dodobertũ de suis criminibus diuinitus admonitus increparet rex ipsum de regno suo eiecit. Cum aũt rex filium nõ haberet: et amandus sibi oratione natum a dño impetrasset disposuit rex vt eũ ab amando baptizari faceret. Quesito igitur sancto et ad regẽ adducto prostratus ad pedes eius rex veniã petijt: et vt filium suũ quẽ precib⁹ sancti dñm sibi cõcessisse nouerat baptizaret: instãtius postulauit. Ille vero primã de venia petitionẽ exaudiuit: sed se secularibus negotijs implicari nolẽs secundã recusauit. Tandẽ victus precibus annuit voto regis. Et cũ baptizaretur infans tacentibus cunctis respondit amẽ. ¶ Post hec ipsum rex in traiecten.episcopũ sublimari fecit. Vbi cũ verbũ predicationis cõtemni videret in vasconiã iuit. Et dum ibi predicaret: et quidam iaculator ipsum irrideret: cõtinuo a demone arripitur: et proprijs dentibus se discerpens: qp viro dei iniuriã fecerit confitetur et tandem mirabiliter moritur. Ibi etiam cecus quidã aqua lotionis manuũ eius oculis pfusus illuminatur. ¶ Cũ in quodam loco de voluntate regis monasterium construere vellet: et episcopus proxime ciuitatis hoc egre ferret: misit ad eum famulos suos: vt aut sanctum inde expellerent: aut dolose occiderent. Qui venientes ei in dolo suaserunt vt secum pergeret: et sibi locum aptum ad monasteriũ construendũ ostenderent. Qui malitia eoꝶ per spiritũ agnita ad cacumen montis cũ eis accessit: vbi eũ occidere disponebant: eo qp et ipse martyriũ affectaret. Subitoqz tanta pluuia et tempestate mons tegitur vt se mutuo videre non possent. Qui se mori putãtes prostrati veniam postulabãt: et vt eos viuos abire permitteret exorabãt. Ipseqz orationẽ fudit: et mox serenitas illuxit: episcopiqz famulos amandus in pace dimisit. Post que multa alia miracula faciẽs in domino feliciter obdormiuit.viij.idus Februarij circa annum domini.Dcxx.tempore Heraclij imperatoris.

¶ De sancta Dorothea virgine et martyre. Cap.ci.

Dorothea virgo et martyr apud Cesaream Cappadocie passa est. Cuius cũ due sorores Christa/et Calixta que in tormentis territe fuerant apostatassent tradita est Dorothea virgo a iudice duabus sororibus suis vt ipsius animũ ad deorũ sacrificia inclinarent. Quas diuino nutu sancta virgo versa vice ad fidei veritatẽ reuocauit: et ad martyriũ animauit. Qua de re ipse sancte ambe in cuppaꝫ misse et in cõspectu sororis incense xpo animas tradiderunt. Dorothea vero in catastam leuata et palmis diutissime cesa tandẽ data snĩa ad decollandũ ducta est. Que dũ ad passionẽ tẽderet: scholastic⁹ quidẽ noĩe Theophil⁹ virginẽ irridẽdo rogauit: vt qz ad paradisũ sponsi sui pgere se dixerat: de ipso padiso rosas sibi aliquas destinaret: Qđ et illa spopõdit. Dũ autẽ ingulo feriãda foret: astitit ei iuuenis cernẽtib⁹ multis q̃ eidẽ i sinu suo tria mala et tres rosas pñtauit: qs sibi de paradiso sponsi sui attulisse asseruit. Quã feriũ rogauit vt eas Theophilo deferat: qđ et factũ est. ꝑpter qp cũ Theophil⁹ ro-

sas inuisas tempore hyemis aspiceret: et miraculum considerasset: conuersus est: et post d. collationem virginis et ipse tentus in equuleo leuatus ac diutius tortus tandem gladio cedente martyrium consummauit. Passa est autem virgo xpi. viij. idus Februarij.

¶ De sancta Dorothea virgine. Capi. cij.

Dorothea altera virgo apud Alexandriam tempore Maxentij / et Maximi imperatorum nata est. Que vt octauo libro ecclesiastice hystorie traditur nobili progenie orta xpo dño seruiebat: et votum virginitatis emiserat. Sed maximinus in partibus egypti existens pudicitie hostis et fidei Christianos mares ad deorum culturam: virgines ad voluptatem obscenitatis nisibus prouocabat. Hanc igitur virgo xpi ab eodem pro adulterio impetitur: accepta dilatione timensque virginitatem amittere: nocturno silentio clam aufugit: et heremum petens orationibus et ieiunijs multo tempore vacans in pace quieuit. Cuius exemplum multe virgines imitate sunt. Hec ibi.

¶ De sancto Moyse abbate. Capi. ciij.

Moyses abbas in deserto de scythi penitentiam egit. Qui fratri a se petenti sermonem dixit vt in sua cella sederet: et ipsa eum vniuersa doceret. Cum quidam frater senex infirmatus in egyptum vellet ire ne fratres nimis grauaret: prohibebat eum Moyses abbas ne iret quia in fornicationem incideret. Qui contristatus est nimium tam infirmitatem suam quam senectutem suam considerans. Et contra abbatis inhibitionem discessit. Cui cum virgo quedam ex deuotione seruiret ille conualescens eam violauit. Que concepit et peperit. Senex quidem infantem in vlnis suscipiens: in die magno festiuitatis qui erat in scythi ecclesia cum multitudine fratrum intrauit. Et puerum cum lachrymis omnibus ad suam confusionem et aliorum exemplum ostendebat et ipsum filium inobedientie fore dicebat: ac vt nemo de senectute presumeret admonebat: necnon vt pro se orarent omnibus supplicabat. Cui moyses abbas penitentiam imposuit: et ille ad cellam reuersus ad pristinum statum rediit. ¶ Fratrem quendam qui peccauerat abbati Moysi miserunt iudicandum. Qui accepto sacco pleno harena venit ad eos. Et interrogatus ab eis quid hoc esset: respondit quod erant peccata sua post se currentia in similitudinem harene ponderosa que ipse non poterat videre: qui tamen venerat aliena iudicare. Illi autem hoc audientes fratri pepercerunt. Hec in vitis patrum. Quieuit autem abbas Moyses in domino et agitur eius festum septimo idus Februarij.

¶ De sancto Moyse abbate alio episcopo saracenorum. Capi. ciiij.

Moyses alius abbas, ethiops natione episcopus saracenorum fuit: vt habetur in hystoria tripertita. Hic postmodum ab egyptijs captus et seruus effectus propter multas culpas a dño suo expulsus: latrocinijs et homicidijs deditus est. Tandem exemplo sanctorum anachoritarum ad penitentiam prouocatus et xpianus ac monachus effectus est. Fuit discipulus Isidori abbatis. Cuius sanctitatis exemplo omnia diaboli figmenta deuicit et demonibus admodum terribilis fuit. Deinde ad sacerdotii ordinem ascendit: et septuaginta quinque annis in heremo seruire studuit. Cum autem pro ino cleri- cus factus esset et episcopus ei suppelliceum imposuit: dixit ei episcopus quod factus fuerat nimium candidatus. Ille vero quesiuit ab episcopo / an a foris / an ab intus: quasi diceret quod dealbatio exterior sine interiori nihil prodest. Volens autem episcopus eius patientiam comprobare: dixit clericis suis vt quando ad altare accederet cum eum iniuria expellerent. Deinde ipsum insequentes quid loqueretur audirent. Proiicientes ergo eum foras dicebant. Exi foras ethiops: immo ethiops niger erat: qui egressus inter se dicebat quod illi optime fecerant ipsum expellendo: eo quod cum homo non esset: inter homines stare presumpsisset. Hic autem sex annis in cella inclusus stetit: quibus nulla necessitate exiuit: panem solum comedens et aquam ad mensuram bibens: totaque nocte stans apertis oculis orabat: vt tentationes quibus in somnis fatigabatur deuinceret. Transactis sex annis omnibusque tentationibus superatis ex charitate ductus nocturno tempore cellas monachorum circuibat: et aquam aliquando a decem aliquando a duodecim aliquando a viginti deferens stadijs omnium fratrum lagenas implebat: factoque mane nesciretur quis esset ad cellam redibat. Quem nocte quadam demon vt eum ab hoc opere euerteret: quasi ad mortem in dorso percussit: qui mane iacens repertus: et quis esset agnitus ad eius tugurium per fratres reductus fuit. Quieuit in pace in deserto scythi septimo idus Februarij, lxx. discipulis derelictis.

¶ De sancto Augulio episcopo. Ca. cv.

Augulius episcopus in Britannia martyrium passus est. Hic enim pontifex auguste ciuitatis Britannie etate ac virtutibus prouectus cursum temporis per martyrium complens eterna meruit suscipere premia. vij. idus Februarij / vt ait Ado.

¶ De sancta Coiuta virgine et martyre. Capi. cvj.

Coiuta virgo et martyr apud Alexandriam sub Decio Cesare passa est agente diuino preside. Qui vt habetur vj. ecclesiastice hystorie lib. beatum Metranum senem volentem impia verba proferre iussit omne corpus eius membratim fustibus colli dirumpique eius ac oculos acutis calamis celebrari. Deinde ipsum extra ciuitatem eiectum lapidibus mactarunt: vt superius dictum est. ij. kal. Februarij. ¶ Post hec iubente iniquissimo preside Coiutam virginem adorare idola recusantem pagani pedibus innectentes: et per plateas ciuitatis hinc inde trahentes horrendo supplicio corpore discerpserunt. Sicque Christo spiritum reddidit. vj. Idus Februarij.

¶ De sancta Apollonia virgine et martyre. Capi. cvij.

Apollonia virgo et martyr apud Alexandriam sub Decio Cesare passa est agente diuino preside predicto. Quam pagani detentam ad idola perducentes iussu presidis adorare cogebant. Quod cum illa execraretur persecutores ipsius omnes primum dentes excusserunt. Deinde copioso igne accenso cum minarentur viuam se eam incensuros: nisi cum eis impia verba proferret: paululum quidem intra semetipsam deliberans: repente de manibus impiorum prorumpit: et in ignem quem parauerant prosiliuit. Sicque igne combusta in odorem suauitatis suauissimam xpo hostiam obtulerunt: quinto idus Februarii. Cuius corpus vna cum reliquijs Coiute virginis et Metrani martyrum a xpianis Alexandrie sepultum est.

¶ De sancto Ausberto episcopo. Capi. cviij.

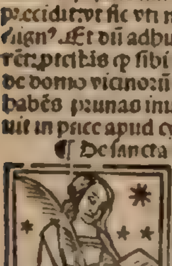
Ausbert⁹ episcopus filius sircanū illustris cuȝ eēt iuuenis: Augadramā virginem filiam illustris roberti officialis Lotharij regis Francoꝝ/tatis reniteniem tandē a parentibus coactā desponsauit vxorem. Nam cum ab annis puerilibus deo virginitateȝ vouisset: virū omnino accipere recusabat. Cū aūt deū lachrymis pulsasset: vt ei⁹ pudicitiā ꝯseruaret anteq̄ a viro traducta esset: subito graui in faciē lepra percutitur ⁊ a cōsortio hominum separatur. Sicq̄ dispensante audoeno ēpo a viro repudiatur: ⁊ in cenobio virginum iuxta monasterium beluaci situm virgo ipsa sacro velamine cōsecrat. Sed post dies modicos a lepra mūdata: priorē speciē reassumpsit. Que ⁊ postmodum eiusdem loci abbatissa facta est: laudabiliter vixit. ¶ Ausbertus vero vxoris exemplo relicta aula regia in qua inuite morabatur: de voluntate Lotharij regis monachus effectus est in monasterio fontanelle: sub sancto Uandegisillo abbate: deinde ab audoeno ēpo presbyter consecratus: Theodorico regi nondum regnanti: cum ad regnum ascensurum predixit. Et in huius signuȝ in agro ipsius Theodorici tpe hyemis herbam virentē produxit: que vsq̄ in presens ibidem perpetua viriditate cōspicitur. Successit autem Uandegisillo in regimine monasterij fontanelle. Ac deinde post beatuȝ Audoenum ad episcopatum Rothomagēs. electus fuit. Qui vti bonus pastor commissi sibi gregis officii mirabilē curam egit. Sed tandem regi Pipino/cūius falso tamen de proditione suspectus ab eodem apud altum montem in exilium actus est: vbi in pace vitam finiuit. v. idus Februarij. Cuius corpus dū inde transferret: visum est oculos tertio apuisse. Sepultusq̄ est ad presens apud beluacū virtutibus clarēs.

¶ De sancto Amonio confessore et abbate. Capi. cix.

Amonius confessor vir eruditissimus Origenis didymiq̄ discipul⁹ fuit. Qui a iuuentute vsq̄ ad mortem preter panem assum nihil vnq̄ comedit. Nunq̄ visus est irascens: aut iurans. aut mentiens: aut vanum: vel aspersuȝ: vel infirmū ptulisse sermonem. Cum Athanasio ēpo Romam tendēs ⁊ rediēs: nullu; ciuitatis edificiū vel op⁹ inspectabile preter apostoloꝝ ⁊ Lateranēn. ecclesias cōspexisse narrauit. Elect⁹ aliq̄n in ēpm aurē sibi precidit: vt sic vti manc⁹ ⁊ mutilat⁹ ēpatu iudicaret indign⁹. Et dū adhuc olno hoc nō obstāte electiōi insisterēt: ptestās q̄ sibi linguā precideret: dimissus est. Ignē de domo vicinoꝝ assumēs: nec i quo deferret paratuȝ habēs prunas inustis vestib⁹ in sinu portauit. Quieuit in pace apud cyprū. v. id⁹ Februarij/vbi ⁊ sepult⁹ ē.

¶ De sancta Scholastica virgine. Capi. cx.

Scholastica virgo btī Bñdicti soror ab ipso infantie tpe dño dedicata in monasterio fuit. Ad quā vir dei semel p annum visitandā venire cōsu uerat. Quadā die cū discipulis ad eā ex more descēdit. Qui totū diē i sacris colloquijs deducētes: incūbentib⁹ iā noctis tenebris simul cibū sumpserūt. Cum ergo adhuc ad mēsam sederēt: ⁊ tardior se hora protraheret: sanctimonialis virgo fratrē rogauit: vt ibi secum eadē nocte pmanēs diuinis eā sermonibus refoueret. Qd ille omnimode facere denegauit. Et cū tanta esset i celo serenitas: vt nec parua nubecula appareret. Scholastica insertis digitis manus super mensam posuit: et caput in manibus dñm rogatura declinauit. Moxq̄ tanta coruscationis ⁊ tonitrui virtus tantaq̄ inundatio pluuie erupit: vt neq̄ pater sanctus: neq̄ qui cū eo erant fratres: extra loci limen pedē mouere potuissent. Sicq̄ ipse exire extra tectum non valens: qui remanere sponte noluit: inuitus in loco cum sorore permansit. Totaq̄ noctem peruigilem deduxerunt: ⁊ per sacra vite colloquia se vicaria relatiōe refecerunt. Dieq̄ sequēti vir dei ad monasterium rediit. ¶ Post triduum vero in cella consistens eleuatis oculis vidit sororis animam de corpore egressam in columbe specie celi secreta penetrare. Quod mox fratribus nūciauit: eosq̄ vt corpus ad monasteriū suū deferrēt transmisit. Qd in sepulchro q̄ ipse sibi parauerat tumulauit. Sicq̄ contigit vt quoꝝ vna mens semp in deo fuerat: eoꝝq̄ corpora nec sepultura separaret. Quieuit in pace virgo dsūaiiij. idus Februarij. Hec Grego. ij. dialo. ca. xxxiiij.

¶ De sancta Sothera virgine et martyre. Capi. cxj.

Sothera virgo et martyr in orientis partib⁹ passa est. Que grauiter ⁊ diutissime alapis ceterorum cetera quoq̄ penarū genera vicisset nouissime gladio martyrium consummauit quarto idus Februarij. Hec ado in martylogio.

¶ De sctā Austreberta virgine. Capi. cxij.

Austreberta virgo filia sifinnū illustris/⁊ sancti Ausberti rothomagēs. epi soror fuit. Que voto virginitatis emisso ab eodem frē suo in cenobio virginū apud ciuitatem rothomagū inclusa post laudabilia sanctitatis ⁊ vite testimonia. iij. idus Februarij/migrauit ad dominū: vt dicit Guilielmus.

¶ De sancta Euphrosyna virgine. Capi. cxiij.

Euphrosyna virgo apud Alexandriā claruit. Que ipsius ciuitatis nobilissimo pfe pānutio progenita fuit. Hic cū dū prole careret ⁊ monasteriū quodā monachoꝝ ciuitati proximum frequēti⁹ visitaret: eiq̄ multas eleemosynas conferret Agabitū abbatem ⁊ monachos exorauit vt sibi gratā sobolem a dño precib⁹ impetrarēt. Cui de⁹ orationib⁹ fratrū filiā Euphrosynam cōcessit. Dū aūt ad annos nubiles peruenisset: ⁊ virginitatē suā xp̄o vouisset: eamq̄ pater iā inuitā cuidā nobili iuueni despōdisset: virgo xp̄i votū adimplere cupiēs de prīna domo latēter abscessit: ⁊ sūpto virili habitu seq̄ smaragdū noiās ad dictū mōasteriū seruū virilē fingēs accessit: seq̄ monachū fieri postulauit. Quē abbas gratāter excepit: ⁊ monasticū habitū sibi tradidit. Que i sctā religiōe ieiunijs ⁊ vigilijs pre oīb⁹ occupabat: ⁊ ab oīb⁹ masculꝰ putabat. Cū āt ei⁹ elegāti decore freq̄ aliqui tēterent: iussu abbatis separatā cellulā petijt: ⁊ sola i illa deo seruiēs ol tpe māsit. Uerū prī ⁊ sponsus euphrosynā vbiq̄ q̄rentes: nec vsq̄ inuenientes: nimia tristitia afflicti eam vt mortuā deflebant. Pater vero occupatus tristitia: sepius ad abbatē Agabitum veniebat ⁊ se suis orationibus commendabat. Ille vero cum fratribus deum exorabat: vt qui pannutio consolat filiam: tandem sibi reuelaret: vel defunctam.

Sed cum

Sed cū abbas a dño se exaudiri minime conspexisset: et pānutius nullā consolationē recipere posset: perduxit abbas pannutium ad smaragdum inclusum vt in eius facundo colloquio consolaretur. Quem euphrosyna cognoscens: sed ab eo nunime cognita: vtpote habitu virili vultu squalida et afflicta: patrem super amissione filie blandis adeo sermonibus consolatur: et sacris colloquiis exhortatur: ꝙ quasi rediuiuus effectus ex mortuo eam frequentius visitabat. Sicq̃ .xxxviij. annis inclusa omnibus incognita mansit. Post hec graui valitudine pressa mortiq̃ proxima: patrem secretius aduocat: eiq̃ omnia sua occulta reserat: et ꝙ sit euphrosyna ipsius filia veris indiciis manifestat. Omnibusq̃ detectis inter eius manus spiritum exhalauit. Quam pater amarissime deflens: vtpote sero cognitam: audita abbati et fratribus reuelauit. Dum corpus leuari deberet veritas detegitur: et virgo domini a fratribus cum lachrymis in monasterio sepelitur. In cuius exequiis monachus monaculus corpus deosculans lumē accepit. Pannutius vero omnibus venditis pauperibus medium precii: et aliud medium monasterio cessit. Ubi et ipse monachus factus in scō proposito decēnio filie superuixit. Quieuit in xp̄o virgo sancta .iii. id⁹ Februarii.

¶ De sanctis saturnino et sociis marty. Cap. cxiiii.

Saturninus p̄sbyter: Dauid: Felix: Apuleus et plures socii eorūdem martyres: apud aphricam passi sunt. Qui sub Anolino pconsule per diuersa tormenta gloriosissime triumpharunt tertio idus Februarii. vt scribit Ado.

¶ De sancto Seuerino confessore. Cap. cxv.

Seuerinus cōfessor claruit tpe clodouii regis francorum. Hic abbas fuit monasterii aganensis multorū miraculorū gloria celeberrimus effulsit. Nā p̄fatū Clodoueū regē dudū validissimis febribus oppressum quē nullus medicorū curare potuerat: ab eo accersitus sua pstim oratione sanauit: et in ciuitate parisiensi multos languentes a diuersis infirmitatib⁹ liberauit. Dū aūt rex eidē p bñeficii vicissitudine multas pecunias obtulisset: nihil omnino recepit nihilq̃ aliud p munere petiit: nisi vt in toto regno quicūq̃ in carcerib⁹ qualitercūq̃ detēti libere laxarent: qđ et factū est. Qui dieb⁹ aliqb⁹ parisi⁹ residens: post q̄ obitū suū angelo nūciante cognouit: egressus vrbe ad montē q̄ castrū nauonis dicit pperauit. Ibiq̃ in oratorio quodā inter manus sacerdotū dño seruientiū expirauit. Admirabili luce instar stelle in ei⁹ transitu ecclesia circunfusa: ibiq̃ sepultus est .iii. idus Februarii.

¶ De scō Juliano hospitatore et cfessore. Cap. cxvi.

Julian⁹ confessor qui a trāseuntib⁹ pro bono hospitio inuocatur: qui et hospitator bon⁹ dicitur: vtrūq̃ parentē ignoranter occidit. Cū enim existēs iuuenis venationi insistens ceruū insequeretur: ceruus cōuersus ei miraculose locutus p̄dixit ꝙ patrem suū et matrē suā occidere debebat. Qđ iuuenis audiēs timuit: et ne sibi prophetata cōtingerēt ad regionē lōge remotā latēter abscessit: vbi cuidā pncipi adhesit: et tā strenue secum se habuit: ꝙ pncipē militie eū fecit: et quādā castellanā viduā in cōiugē ei tradidit: et castellū p dote accepit. Interea parētes iuliani p amissione filii vagātes eū vbiq̃ solicite requirebāt. Tandē ad castrū cui fili⁹ preerat deuenerunt. Casuq̃ julian⁹ abscesserat. Quos cū vxor iuliani vidisset: et quinam essent inquisisset: et illi cūcta que de filio contigerāt enarrassent: intellexit ꝙ viri sui parētes erant: vtpote que a viro frequenter audierat: ipsos igitur benigne suscepit: et pro amore viri sui lectum eis dimisit: et ipsa sibi alibi cubile preparauit. Factoq̃ mane summo diluculo castellana ad ecclesiam perrexit iulianus rediens thalamum suum vxorē excitaturus intrauit. Et inueniens duos pariter dormientes: vxorem cum adultero suspicatus: extracto gladio ambos pariter iugulauit. Exiēs aūt domum obuiauit vxori ab ecclesia redeunti: et admirans interrogauit: quinam essent illi: qui in suo lecto dormierant que respondit parentes suos esse: qui ipsum dudum quesierant: quos honorifice susceptos in suo thalamo collocauerat. Ille hoc audiens effectus exanimis amarissime flebat: et se miserum et patricidām exclamabat. Et dum coniugem vellet deserere pro penitentia peragēda vxor omnino eum sequi proposuit: vt fuerat secum particeps leticie fieret et doloris. Sicq̃ abeuntes iuxta fluuium vbi multi peribant hospitale fecerūt: in quo omnes pauperes hospitio recipiebant: et penitentiam peragebant omnesq̃ inde itinerantes iulianus transuadabat: post multum temporis media nocte cum esset grauissimum gelu: audiuit iulianus vocem lugubrem: vt se traduceret inuocantem. Qui concitus surrexit: et pauperem frigore deficientem transuexit: et accenso igne in domo sua calefacere fecit. Sed cum calfieri non posset: ipsum in lectulum suum portauit: et diligenter operuit. Post modicam horam qui infirmus et quasi leprosus apparuerat splendidus ad ethera conscendit: et vale faciens hospiti suo dixit ꝙ ipsum ad eum deus miserat et peccatum suū sibi dimissum propter hospitalitatē nūciabat. sicq̃ ille disparuit. Et Julian⁹ cū vxore post modicum plenus sanctis operibus vitā finiuit secundo idus Februarii. Et qr fuit pauperū peregrinorū susceptor: inde a viatoribus pro bono inuocatus hospitio dicitur Julianus cognomine hospitator.

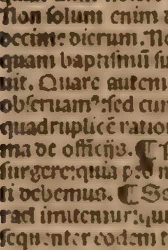
¶ De quadragesima. Cap. cxvii.

Quadragesima incipit a dñica qua cātatur Inuocauit me &c. et significat tp̄s afflictiōis. vbi ecclesia que tot tribulationib⁹ clamauerat circundederunt me &c. Et postmodum inuocādum adiutoriū respirauerat dicens. Exurge domine &c. Esto mihi in deū protectorem &c. Nūc se exauditam ostendit dicēs. Inuocauit me &c. Notandum aūt qđ xl. quandoq̃ dicit habere .xlvi. dies: qñq̃ .xlii. qñq̃ .xl. qñq̃ vero tantū .xxxvi. secundū diuersos respect⁹. ¶ Dicitur autē esse .xlvi. dierum omnib⁹ ipsius diebus computatis: incipiendo: viz. a feria .iiii. cinerum: et procedēdo vsq̃ ad diem pasche omnib⁹ diebus: tam dominicis ꝙ feriis computatis. Quamuis enim dieb⁹ dominicis non Jeiunemus: tñ a carnibus abstinemus. Ratio autem huius obseruantie est: qr licet secundū theologos corpus humanum in .xl. diebus formetur: tamen secundum philosophos quod verius reperitur hominis corpus in quadragintaquinq̃ diebus organizatur: et perficit: et .xlvi. die anima corpori infundit. Ideoq̃ .xlvi. diebus abstinemus vt sicut anima corpori infusa ex carnis commixtione .xlvi. et die maculat: sic in carnis afflictiōe .xlvi. dieb⁹ a macula expiet. Uel vt hō tot diebus deo persoluat abstinētie debitū: quot ab eius clementia se nouit esse perfectum. ¶ Dicitur etiam .xl. fore .xlii. dierum incipiendo a prima dominica a qua munda .xl. inchoatur: et numerando omnes dies vsq̃ ad resurrectionem tam dominicos ꝙ fe-

riales. Cuius obseruantie ratio est. Quoniã mattheus xlij. generationes ab abraham vsq ad christum posuit: ex quibus christus secundum carnem descẽdit. Quoto ergo numero ad nos descendit per carnis generationẽ toto ad eum ascendere debemus per carnis maceratio nẽ. Et hec est ratio Ambrosij. ¶ Uel quia sicut filij Israel ad terrã promissionis pergentes. xlij. mãsionibus per desertum factis ad ipsam terrã deuenerunt. Sic et nos ad patriam eterne promissionis festinantes. xlij. diebus per huius mundi eremum ieiunijs affecti ad candẽ pa triam deuenire oportet: et hec est ratio augustini. ¶ Di citur insuper. xl. dierum incipiẽdo a die cinerum vsq ad pascha solis diebus ferialibus computatis et domi nicis in quibus non ieiunamus deductis. Cuius obser uantia ratio est. quia vt dicit Augustinus. Ad hoc vt ha beamus quinquagenarium quadraginario denarius abijciendus est. Quia ad hoc vt veniamus ad eternam requiem. oportet nos presentis vite tempore laborare. Unde dominus post resurrectionem. xl. diebus cum di scipulis mansit et postea. x. die spiritum eis paracletum misit. ¶ Uel vt dicit Grego. Cur in abstinentia quadra genarius numerus custoditur: nisi quia virtus decalo gi per libros quatuor sancti euangelij impletur? In hoc etiam mortali corpore ex quatuor elementis subsisti mus: et per voluptates eiusdem corporis decalogi prece ptis contrahimus. Quia ergo per carnis desideria de calogi mandata contẽpsimus. dignum est vt eandẽ car nem quater decies affligamus. ¶ Dicitur preterea. xl. esse. xxxvj. dierum incipiẽdo a prima dominica vsq ad pascha deductis diebus dominicis et solis ferijs com putatis. Cuius ratio est vt dicit Gregorius: quia dum per ccclxv. dies annum dicimus. xxxvj. diebus ieiunantes quasi anni nostri siue temporis decimas deo damus. Non solum enim deo debentur decime rerum sed etiã decime dierum. Notandum autem quod christus post quam baptismũ suscepit statim suum ieiuniũ inchoa uit. Quare autem eo tempore nostrum ieiunium non obseruamus: sed cum pascha potius illud cõtinuamus: quadruplicẽ rationem assignat Joannes beleth in sum ma de officijs. ¶ Prima est si volumus cum christo re surgere: quia pro nobis passus est et nos cum eo compa ti debemus. ¶ Secunda causa est vt per hoc filios Is rael imitemur: qui eo tempore exierũt de egypto et sub sequenter eodem tempore de babylonia. Quod inde pro batur quoniam tam isti quam illi statim egressi celebraue runt pascha. Sic et nos imitantes hoc tempore ieiune mus vt de egypto et Babylonia. i. hoc mundo exeuntes in terrã hereditatis eterne ingredi mereamur. ¶ Ter tia est: quoniam feruor libidinis magis accẽditur tem pore veris: vt ergo refrenemus corporis estum hoc tem pore maxime ieiunamus. ¶ Quarta est: quia statim post ieiunium debemus eucharistiam sumere. Sicut igitur filij israel prius quam agnum comederẽt se affligebant: edẽ tes lactucas agrestes et amaras. Ita nos debemus per penitentiam prius affligi. vt digni ad esum agni vite peruenti re valeamus. Hec Joannes Beleth vbi supra.

¶ De sancto agabo propheta. Cap. cxviij.

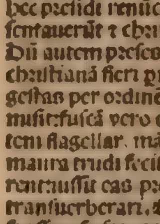
Agab⁹ propheta vt abbas dorotheus scribit: vnus fuit ex. lxxij. discipulis christi. Hic natione antiochen⁹: vt habet Actuũ xj. tem pore apostolorũ ex Hierosolymis an tiochiam veniẽs significabat per spi ritum famẽ in vniuerso orbe futurã que facta est sub claudio cesare. Cu⁹ rei gratia discipuli prout quisq ha bebat proposuerũt in ministerium mittere habitantibus in iudea fratrib⁹: quod et fecerunt mittentes ad seniores per man⁹ Barnabe et Pauli. ¶ Hic etiam cũ Paulus esset cesaree illuc superueniens tulit zonam Pauli et alligans sibi pedes, et manus dixit per spiritumsanctũ virum cuius erat zona illa sic alligan dum per iudeos in Hierusalem et tradendũ in manus gentium sicut et rei euentus probauit. Sic ergo sub no ui testamenti gratia iste propheta spiritu claruit. Qui et Antiochie in pace quieuit idus Februarij.

¶ De sanctis Fusca virgine et Maura martyribus. Cap. cxix.

Fusca virgo et mau ra nutrix eius apud rauennã mar tyriũ passe sũt sub preside Quintiano. Hec nobili patre ciuidẽ vrbis noie syroi gentilitatis errore detento pro genita: cũ esset annorũ. xv. deside rabat esse christiana. Quod cũ maure nutrici sue secreto reuelasset: et ipsa puelle cõsensisset animo etiã ad chri sti fidẽ trãsire disponeret: venerunt occulte noctu ad sacrũ presbyterũ her molaũ qui eas baptismatis vnda perfudit: et de fide diligen ter instruxit. Que cũ syroi pater eius didicisset: et filiam ab intẽtiõe christiana reuocare nõ posset eã in carcere clausit: et cibũ oẽm triduo denegauit. Quib⁹ dieb⁹ syroi iussis ad filiã matronis et coetaneis puellis vt eã ad pa tris voluntatẽ inflecterẽt virgini persuaderi fecit: sed nihil omnino profecit. Deinde ipse idẽ in carcerẽ personaliter accessit et fuscã blandis sermonib⁹ demulcẽs aiam ei⁹ in nullo mutare preualuit. Quã inde postmodũ eductã gladio perimere voluit: sed mater ei⁹ se interposuit sperans ex dilatione temporis filiã ad patris voluntatẽ blanditijs de mulcendã. Tunc ad sacrificadũ dijs suis pater accessit. vt ipse filie propositũ cõmutarent. ¶ Post dies aliquot pre ses quintianus rauennã ingressus hoc audiẽs manda uit fuscam et maurã cum parentibus suis ad se vinctos adduci. Ministri vero videntes eã orantẽ: et angelũ do mini splendidũ iuxta eã stantẽ territi redierunt. Et dum hec presidi renũciarent: fusca et maura se spõte sibi pre sentauerũt et christianas esse viua voce pronunciarunt. Dum autem preses syroi tentum interrogasset: cur filiã christianã fieri permisisset illeq econtra se excusans oia gestas per ordinẽ retulisset: quintianus quidẽ syroi di misit: fuscã vero christũ confitentem et idola conspuen tem flagellari mãdauit. Deinde in carcerem vna cum maura trudi fecit. Et dum in fide immobiliter perseuera rent: iussit eas preses extra vrbe educi: vbiq illas gladio transuerberari. Cũ autẽ ad locũ certaminis adducte fuissent fusca oratione fusa ad dñm vt susciperet alas earũ in pace: voce celica confortata: deinde a spiculatore gladio per latera transfixa necatur. Maura vero nutrix ei⁹ tenẽs corpus virginis cũ lachrymis rogauit carni fices vt eã simili passione trãsfoderent quod et factum est. Quarũ corpora naute quidem christiani noctu rapien tes ad prouinciã tripolitanã ciuitatẽ sabratã ea dedu xerunt: et ibidẽ honorifice cõdiderũt. ¶ Trãsactis vero multis annorũ curriculis ciuitate illa a paganis depo pulata: vitalis quidam venet⁹ diuinit⁹ ad vrbẽ ipsam desertã nauigauit: et corp⁹ sancte fusce inde sublatũ ad prouinciã venetie trãstulit: et in ciuitate torcellẽsi cũ ho nore collocauit: vbi et ecclia ei⁹ noĩ fabricata est. Passa est autẽ virgo christi cum eius nutrice idibus Februarij.

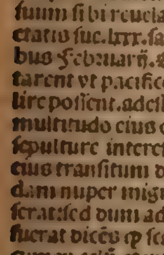
¶ De sancto Stephano Abbate. Cap. cxx.

Stephan⁹ abbas ordinis grandimontẽsis fundator cla ruit anno dñi. [illegible] Hic de aluernia nat⁹ nobilissimi cuiusdã stephani fi lius in annis puerilibus ab eodem beneuentum deductus sanctoq mi loni archiepiscopo tradit⁹ annis. xij. sub ipso doctus et educat⁹ est. A quo post modum discedẽs vitamq ana

ereticam ducere cupiens: multis eremis peragra- tis vt locum quietis inueniret: tandem deuenit aquitaniam prope ciuitatē lemonicēsem. montēq; nemorosū et asperum qui dicitur murctus conscendit quem sibi locum aptum elegit: factoq; paruo tugurio monasticā vitam ducere cepit: pane solo et aqua refectus: lectulo ex tabulis tantum absq; aliquibus stramētis decumbens vestes viles et leues induēs: quas nullo calore mi nuebat: nullo frigore peraugebat. Ibiq; ordinem inchoauit pluribus miraculis fulgens. Inter que dum quidam miles peccatum aliquod sibi confessus esset a quo nullaten⁹ desistere volebat: immo etiā ne crimē deferet: si forte pro se sanctus oraret valde dubitabat: abbatem rogauit instāter: ne ꝑ se preces ad deū vllas effunderet. Pro eo tamē Stephanus orauit et anteq; inde recederet: militem a peccato voluntarie subtrarit. ¶ Cum quidam diues ei victualia sepe deferret quadā die cibaria portans a predonibus in itinere capitur et spoliatur. Quod sanctus dei per spiritum intelligens pro viro christum orauit. Et ecce nocte vir ille liber dimittitur: et cum furibus diuinitus vinculatis mane victualia deferens ante monasterij ianuas reperitur. Predonesq; vno miraculo conuertuntur: et imposita eis per abbatem penitentia relaxantur. ¶ Ipse obitū suum sibi reuelatum a deo longe ante predixit: et anno etatis sue. lxx. sanctitate mirificus in pace quieuit idibus Februarij. Cū autem fratres eius obitum occultarent vt pacifice sine populorū concursu corpus sepelire possent. adest subito presbyter ciuitatis et populi multitudo eius obitum cognouisse clamantes: et eius sepulture interesse supplicantes. Et interrogati quō eius transitum didicissent. Responderunt ꝙ puer quidam nuper migrauerat qui biduo ante loquelam amiserat: sed dum ad vltimam deuenisset horam locutus fuerat dicēs ꝙ scalam lucidissimam viderat: cuius cacumen celū et infirma pars montem murctum tenebat per quam dominum stephanum conscendisse cōspexerat: cum quo et ipsum statim abire oportebat. Et his dictis continuo expirauerat. Sicq; populus eius interfuerunt exequijs sepultusq; est in monasterio ipso. ¶ Post aliquos annos sub abbate petro eius successore monachi diuina reuelatione moniti: cenobium et ordinem ad grandimontem transtulerunt a quo et ordinis vocabulum assumpserunt: vbi et nouum monasterium construētes corpus sancti stephani detulerūt. vbi et iacet signis coruscans.

¶ De sancto stephano alio abbate. Capi. xxxj.

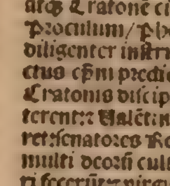
Stephanus ali⁹ abbas monasterij iuxta Reatine ciuitatis menia constituti pater fuit tēpore Gregorij pape primi. De quo idem doctor scribit qꝺ fuit vir valde sanctus: patientie singularis. Cuius lingua lꝫ esset rustica docta erat ei⁹ vita. Hic pro amore celestis patrie cuncta despexerat: tumult⁹ hominū deuitabat: crebris orationib⁹ intētus erat: in quo vir patiētie intātum excreuerat vt cū sibi amicū crederet qui sibi molestiā irrogasset. Reddebat in cōtumelijs grās: si qꝺ sibi dāni fuisset illatum: hoc maximū lucrū putabat. Huic cū dies mortis egredi de corpore vrgeret conuenerunt multi: vt tam sancte anime de mūdo recedēti suas animas cōmendarēt. Quorū alij circa eius lectulum cōsistētes corporeis oculis angelos ingrediēs viderūt: sed dicere quicq; non potuerunt: alij omnino nil viderunt. Et hi ergo qui viderāt: et qui nil penit⁹ cōspexerāt: vno omnes timore percussi fugerūt nullusq; illic assistere eo moriente potuit vt palā daret intelligi que illa egrediens sancta aīa susciperet: cuius egressum nemo mortalē ferre potuisset. Hec Gregorius.

¶ De sctō Valētino epō et martyre. Capi. xxxij.

Valētinus episcopus Ichtyrañ. in vrbe roma martyriū passus est. Nā cum craton quidam ciuis Athenieñ. orator cōspicuus grece et latine lingue perit⁹ Rome clar⁹ haberetur: tresq; haberet discipulos cōciues nobiles athenieñ. s. proculū phebū et apolloniū secū ī vrbe morantes: cōtigit filiū eius ceremonē tanta egritudine per triēniū detineri: vt incuruatus dorso caput circa genua deflexū teneret: et nisi portaret ab alijs se oīno mouere nō posset. Cū autē null⁹ medicorū eidē subuenire potuisset: extitit quidā tribun⁹ frōtonius q germanā suā asseruit ꝑ quēdā valētinū ichtyrañ. episcopū a simili passione liberatā. Quē cratō ꝑ quosdā nobiles amicos suos ad se romam accersiuit: et vt filiū suū sanaret sicut et germanā tribuni sanauerat instātius supplicauit. Promittēs ei dimidiū suarū facultatū si filiū suum redderet sibi sanū. Sctūs vero eius diuitias contempsit: sꝫ pauperib⁹ dādas persuasit: nihilq; aliud ab eo petijt nisi vt in xpꝫ crederet: et filius ei⁹ salutē perciperet. Qui dū se cū oī familia et tribus eius discipulis fidē xpī recepturos promitteret: si filiū eius curaret: ingressus Valētinus cū filio Cratonis cubiculū tota nocte in oratione perseuerauit. Et circa mediā noctē subito lux maxima in cubilo effulsit: et Ceremon sanat⁹ cū epō psallere cepit. Et facto mane Valētinus puerū patri erectū restituit atq; Cratonē cū vxore et filio et omni ei⁹ familia: necnō Proculum/ Phebū/ et Apolloniū baptizauit: et in fide diligenter instruxit. Ceremon autē discipulus ei⁹ effectus epm predicantem sequebat. ¶ Cum autē prefati Cratonis discipuli Christū predicādo multos cōuerterent: et Valētin⁹ epūs plurima miraculorū signa faceret: senatores Romani inuidia accēsi eo qꝺ ꝓpter istos multi deorū cultum deserebāt: Valentinum epm detineri fecerūt: et virgis cesum eo qꝺ sacrificare nollet placido vrbis ꝑfecto tradiderūt. Qui ipsum ī arcta custodia reclusit: et media nocte populū timēs illum in ipso carcere decollari fecit. Cuius corpus Proculus Phebus et Apolloni⁹ noctu rapuerūt: et ad ciuitatē Ichtyrañ. deferentes in suburbio ciuitatis honeste sepulture tradiderunt: vbi cum in dei laudibus iugiter persisterent: tenti a gentilibus traditi sunt licentio consulari. Qui sciens eos a multis populorū insignibus diligi: noctis medio iussit eos sibi ꝑsentari et immolari dijs recusantes capitali sentētia clādestine puniri. Statimq; de ciuitate illa discessit: et quo abiret nemini reuelauit. Quorum corpora a quodā Abundio presbytero iuxta corp⁹ scti Valētini tumulata fuerūt. Passio horū recolitur decimo sexto kalendas Martij.

¶ De sctō Valētino pbrō et mar. Capi. xxxiij.

Valētin⁹ ꝑsbyter et martyr. Rome passus est sub Claudio imperatore. Quē imperator de xpianitate accusatū teneri fecit in vinculis duob⁹ dieb⁹. Deinde sibi ī amphiteatro presentatū interrogauit: cur deos non adoraret. Sanct⁹ vero xpī fidē cōstāter multis rōnib⁹ verissimā ꝓprobauit: et oēs deos gētiū ostēdit inanes: et vt imperator ipꝫ de sapia emēdaret. Vez dū Calpurni⁹ ꝑfectus mīsterum Claudio diceret nunc cratorē seducentem: timēs imperator populi aūditis cōfusionem: aio immutatus Valētinū tradidit Asterio principi: vt eū in domum suam adductum patiēter tractaret: et ipm ad deorū sacrificandū suaderet. Cum autem sanctus domū princi.

pis introisset: Christum lumen verū inuocasset: vt dominum Asterij illuminaret: dixit ei Asterius: qḋ q̄ Christum lumē appellauerat si filiā eius adoptiuā cecam illuminare in Christi noīe posset: ipse cū omni eius familia christo crederet. Sanctus autē presbyter oratiōe facta puellam illuminauit et Asterium cum omni domo sua ꝛ filia cōuertit ꝛ baptizauit. Que cū audisset Claudius iussit Asterium et puellam atq̧ omnē eius familiam teneri: ipsosq̧ cūctos ad ciuitatē hostium missos per diuersa tormēta vita ꝑiente priuari. Sanctuz vero Valentium iussit fustibus cedi: confitentem christum via flaminia adductū capite trūcari. Cuius corpus a quadē matrona Sauinella collectuz in codē loco sepultum est .xv. kalē. Martij.

¶ De sanctis Basso ꝛ Antonio et socijs martyri. Ca. cxxiiij.

Bassus: Antoni⁹: Protolicus / Tyrion presbyter. Moyses / Bassianus / Agathon / Dionysi⁹ ꝛ Amoni⁹ apud Alexādriā passi sunt. Quorū Bassus / Antonius ꝛ Protolicus p Christi noīs cōfessiōe in mare demersi sunt Tyrion vero pbr: Moyses Bassianus ꝛ Agathon igne cōbusti fuerūt. Dionysius aūt ꝛ amonius gladio cedente passionem consummauerūt .xv. kalēdas martij. Hec Hieronymus in martyrologio.

¶ De sancto Sisinnio episcopo. Capi. cxxv.

Sisinnius episcopus thausinēsi. que ciuitas est prope ephesum ꝛ vocat thaus apud ipsam vrbem claruit. Hic eutyrio ꝛ eutyria nobilibus parentibus smyrne ciuitatis ortus est: quorū precibus a deo obtētus est. Cū prius prole carerēt: ꝛ gratia suscipiende sobolis ecclesiaz btī Joānis euāgeliste apud ephesum sepi⁹ cū oblationibus visitarēt. Qui dū infans adhuc vbera matris lāberet: quarta ꝛ sexta feria ꝛ sabbato semel tantuz in die mammullas suggebat. Cum autē esset annorum octo a patre liberalibus disciplinis imbuēdus tradit ꝛ in eis breui tpe perfectus erudit. ¶ Die quadam missus a patre vt blada subiectis sibi gentibus dispensaret: totum triticū pauperibus erogauit: qḋ pater audiens moleste tulit: ad suggestionē tn̄ filij ad horrea que prius ille vacuauerat pcessit: et ea oīa decoro ꝛ nouo frumēto repleta diuinit⁹ inuenit. ¶ Mortuo vero epō thausinēsi, theodorus episcopus ephesinus Metropolitanus ipsius diuina reuelatiōe eidē ciuitati sisinniū lʒ satis recusantē cū adhuc esset annorū viginti in epm̄ prefecit. Qui gregē dn̄icum sibi cōmissum verbis ꝛ exēplis solicite pascere curauit. ¶ Cum quidam leontius p̄sbyter per annos octo loquelā amisisset: sisinni⁹ ei in xp̄i noīe mādauit: vt die natalis dn̄i tunc de proxio futuro missas populo celebraret. qḋ ꝛ ille adimpleuit: loquela sibi exinde pleni⁹ restituta. ¶ Post hec sisinnius filiū mulieris vidue ab ānis .xiiij. maligno vexatū spiritu. post triduanū ieiunium ꝛ oratiōnē ac vigilias trib⁹ dieb⁹ in ecclesia celebratas a demonio liberauit. ¶ Sed dū p annos .xxxiiij. ecclesiam suā feliciter gubernasset die quadā hora sexta eo celebrāte audita est vox de celis eū ad celestia vocās. Qui omni clero ꝛ populo conuocato: et in domino confortato: ea die qua postmodū decessit se ad dn̄m migraturū predixit: ꝛ vt predixerat: sic euenit. Quieuit nāq̧ in pace .xvj. kalendas martij. Cui⁹ corp⁹ in ecclesia sancti Joannis euangeliste apud ephesum prout ipse iusserat delatum. ibiq̧ condigna veneratione tumulatum seruatur.

¶ De sancto Cratone martyre. Ca. cxxvj.

Craton martyr ciuis athenienss orator insignis Rome passus est. Cui⁹ cū filiū ceremonē cōtractum sanctus Valenti⁹ epūs sanasset: vt dictū est in ei⁹ passione. xvj. kalen. martij. conuersus est ad xp̄m Craton cū filio ꝛ oī familia sua ꝛ ab eodē epō baptizati sunt. Postq̧ vero Valentinus epūs passus ē. Craton etiā a senatu Romano ex inuidia detēt⁹ ꝛ eorū sentētia decollat⁹ ē. Cuius corpus cremō fili⁹ sepeliuit ī ꝑdio suo .xv. kalēdas martij. Qui post patris martyriū in sanctis operibus christo deseruiens: ꝛ ipse post tempus aliquod laudabiliter ex hac vita decessit.

¶ De sanctis Faustino ꝛ Jouita martyribus. Capit. cxxvij.

Faustinus et Jouita martyres apud ciuitatem brixie passi sunt sub adriano imperatore. Quorū prior in presbyteriū secundus vero in diaconū in ciuitate Mediolanēsi a sancto Apollonio epō ordinati: apud brixiā xp̄m dn̄m predicabant. Quos imperator Adrianus ipsaz vrbē ingressus cōprehēdi fecit: ꝛ sacrificare nolētes ī equuleo leuari ꝛ torq̄ri iussit. Qui cū ex equuleo soluti ante capitolium starēt illesi: vnus de tribunis noīe calocerus cōuersus est: ꝛ magnū deū xp̄ianorū clamare cepit. Quē adrianus extra capitolium eici fecit: faustinū vero ꝛ iouitā in ergastulo concludi. Ad quos visendos xp̄s noctu veniēs cum luce nimia cōfortauit eos. Cūq̧ hec custodes carceris calocero nunciassent venit ille ad ostiū carceris: ꝛ visionē vidit: atq̧ a dn̄o exhortationē accepit: ipse vero custodib⁹ fidē xp̄i predicauit: et eos ipsa nocte cōuertit. Et cū a sctīs martyrib⁹ oēs fidēs ante ianuā carceris baptismū expeterēt: angel⁹ dn̄i eduxit sctōs ianuis clausis: q̄ calocerū cū militibus ad sanctū Apolloniū adduxerunt. Illeq̧ ipsos baptizauit hora q̄si .xi. Et cū altare nō haberēt: ī quo dn̄icū corp⁹ cōficerēt: subito apparuit quasi lintheamē niueū extensuz habēs corp⁹ dn̄i inuolutū cū quatuor luminarib⁹ accēsis. Sicq̧ oēs sacrā eucharistiā sumpserūt. Deinde ab angelo cōfortati sunt. Qui ꝛ sctōs martyres ī carcerem reduxit: ꝛ cū eis calocerū ꝛ ei⁹ milites clausis ianuis et signatis intromisit. Mane aūt facto cū hec Adrian⁹ vidisset: ꝛ q̄ calocer⁹ cū ei⁹ oīb⁹ intra carcerē ianuis clausis itroisset. Irat⁹ oēs milites illos ante se adduci precepit: ꝛ eos oēs xp̄m cōfitētes decollari mādauit. Calocerū vero faustinū ꝛ iouitā secū vinctos Mediolanum adduxit. Quos sacrificare nolētes in equuleo leuatos diu mādauit torqueri: deinde lāpades ardētes eorū laterib⁹ apponi. Et post hec stupa resina ꝛ oleo adhibitis ignē copiosuz subter eos accēdi. Orantib⁹ aūt sctīs ignis ad statuas deorū q̄ capiti imperatoris supemīnebāt: prosiliit ꝛ eas incēdit. Imperator vero fugiēs sanctos dei pedib⁹ ad posteriora taurorū ferociū ligari fecit ꝛ ī silua dimitti vt tracti post eos discerperēt. Tauri vero ī silua vti agni ad presepe steterūt. angeli vero martyres exoluerūt: ꝛ eos tauris cū oī māsuetudie insequētibus ad ciuitatē reduxerūt. Venientesq̧ ad palatiū corā imperatore steterunt illesi: tauri vero oēs sibi obuios cornibus vulnerabāt: ꝛ ad sanctorū pedes humiliter procumbebāt. Cunq̧ hec Adrian⁹ arti magice deputaret voluit eos abinuicē separare. Et calocerum quidem antiocho presidi tradidit puniendum: faustinum vero ꝛ iouitam carceratos suo iudicio reseruauit. Antioch⁹ autem cum alpes cotias esset transiturus calocerum ante se premisit custodie traditum. Custodes vero calocerum

locerũ ad ciuitatem asteñ. adductum carceri tradide-rũt expectantes aduentũ antiochi. Interea imperator cũ sibi antiochus necessari⁹ esset: misit p̄fectum sapri-tium ad ciuitatẽ asteñ. cõmittẽs eidẽ vt calocerũ diuis tormentis cruciaret: antiochũ vero secum detinuit. Ca-locer⁹ vero in ciuitate asteñ. carceri mancipat⁹. Sõm militẽ conuertit: z eũ ad faustinũ z iouitã baptizandũ Mediolañ. trãsmisit: vt dicetur in passiõe scõi. iij. Kal. aprilis. ¶ Dũ autẽ Mediolanum venisset angelus dñi faustinũ z iouitam de carcere ad scõm extra ciuitatem eduxit: a quibus baptisma nube quadã aquam preben te suscepit. Et ecce colũba de celo venit: z sacrã hostiam deferẽs martyrib⁹ tribuit. Faustin⁹ vero scõm cõica-uit: z residuũ eucharistie ei dedit vt ad martianum de-ferret q̃ apud tridoniã vinct⁹ detinebat: vt in ei⁹ passio ne dicet. n. noñ. martij. Quo abeũte angel⁹ dñi marty-res ad carcerẽ reduxit. Post hec adrian⁹ brixiã redijt: z martyres xp̄i secũ reduxit: quos sacrificare nolentes capitali sñia dãnauit: quoz corpora brixie a christianis sepulta sunt. xv. kalen. martij. Calocerus vero post hec sub sapritio proconsule in ciuitate asteñ. martyrium cõ summauit: vt suo loco dicetur. xiiij. kalen. aprilis.

¶ De scõ Fausto monacho z pfessore. Cap. cxxviij.

Faust⁹ monach⁹ beati benedicti discipulus fuit. Qui eiusdem beati patris vitam conscri psit. Et quo cũ sancto mauro abba te ad gallias missus eidem mauro exinde semp adhesit: z ipsius vite ac sanctitatis imitator effectus hortã tibus cũ fratribus suis suos act⁹ et gesta memorie tradidit: z in andega ueñ. monasterio laudabilẽ vitã du-xit: z post magistri transitũ ad cassi-neñ. monasterium redijt: vbi z in pace z in christo re-quieuit. xv. Kalen. martij.

¶ De ieiunijs quatuor temporum. Cap. cxxix.

Eiunia quatuor tẽpoz a calixto papa instituta sunt: Circa q̃ tria videnda occurrunt. s. quare ieiunam⁹ quatuor anni tpi bus: quare illis mensib⁹ scz mar-tio: iunio: septẽbri: z decẽbri z non alijs: z quare tribus in septimana dieb⁹ scz feria quarta: sexta: z sab-bato. ¶ Primo igitur videndum quare quatuor anni tẽporibus ie-iunamus. s. in vere: estate: autum-no: z hyeme. Cuius quatuor assignant rationes. ¶ Pri ma ratio sumit ex parte ipsoz quatuor tẽporum anni. Quia ver est calidũ z humidũ. Estas calida z sicca Au-tumnus frigidus z siccus. Hyems frigida z humida. Ieiunamus igitur in vere: vt noxium humorem luxu-rie temperemus. In estate: vt noxium calorem auaritie extinguamus. In autũno: vt castigemus ariditatẽ su-perbie. In hyeme: vt refrenemus frigiditatem accidie. ¶ Secũda ratio sumitur ex parte quatuor complexio nũ: quoniã in vere augmentatur sanguis: in estate cho lera: in autũno melancholia z in hyeme phlegma. Ieiu nam⁹ igit in vere: vt in nobis debilitet sanguis cõcupi scentie z inepte letitie. Sanguine⁹ eñ est libidinosus z letus. In estate vt debilitet cholera iracundie z fallacie. Cholericus eñ est iracũdus z versutus. In autumno: vt debilitet melãcolia cupiditatis z tristitie. Melanco licus eñ est naturaliter cupidus z tristis. In hyeme: vt debilitet phlegma hebetudinis z pigritie: Nã phle-gmatic⁹ est hebes z piger. ¶ Tertia rõ sumit ex parte quatuor elementoz. Quia ver cõparatur aeri: estas igni: autũnus terre: hyems aque. Ieiunam⁹ ergo in vere: vt in nobis edometur aer elationis z supbie. In estate: vt edometur ignis cupiditatis z auaritie. In autumno vt edomet terra frigiditatis z ignorãtie. In hyeme vt edo met aqua leuitatis z incõstãtie. ¶ Quarta rõ sumit ex pte quatuor etatũ. Quia ver refert ad pueritiam. Estas ad adolescentiã. Autũnus ad etatẽ virilẽ. Hyems ad se-nectutẽ. Igit ieiunam⁹ in vere vt sim⁹ pueri p innocen tiã. In estate vt efficiamur iuuenes p alacritatẽ. In au tũno vt efficiamur viri p cõstãtiã z fortitudinẽ. In hye me vt efficiamur senes p prudẽtiã z honestã vitã. ¶ Vel potius vt satisfaciam⁹ deo q̃cquid p illas etates aut p il-las cõplexiões in quatuor anni tpibus vel in quatuor elementis eũ offendim⁹. ¶ Quare aũt in illis po. t⁹ mẽ sibus q̃ in alijs ieiunam⁹: duplex rõ assignat. ¶ Prima rõ est: vt iudeos imitemur qui quater in anno ieiuna-bant. s. añ pascha: añ penthecostem: añ scenophegiã. i. fi-xionẽ tabernaculi in septẽbri: z añ encenia. i. dedicationẽ tẽpli in decẽbri. ¶ Scõa rõ est: qm̃ hec ieiunia fiunt in martio germinãte terra vt in nobis virtutũ germina orianẽ. In maio vel iunio qñ segetes colligunt: vt nos manipulos bonoz operũ deo nostro reddam⁹. In se-ptẽbri qñ vue vindemiant: vt nos diuina charita. e in-ebriari valeam⁹. In decẽbri qñ herbe moriunt: vt nos vitia carnis mortificem⁹. ¶ Quare aũt trib⁹ diebus in hebdomada ieiunam⁹ duplex silr ratio reddit. ¶ Pri mo q: sicut homo cõstat ex quatuor elemẽtis q̃tus ad corpus: z trib⁹ virtutib⁹ q̃tũ ad aiam. v. ez rationali cõ cupiscibili z irascibili: sic p tres dies quatuor anni tpi-bus ieiunamus: vt quicq̃d in carne vel aia delinquim⁹ deo per ieiuniũ exoluamus. sicut quaternarius ad cor-pus: z ternari⁹ vero ad animã refertur. ¶ Scõo vt p hoc satisfaciam⁹ in die quicquid peccam⁹ in mẽse. Nã sin-gulis mẽsibus tribus diebus ieiunamus. Et fiũt hec oĩa in quarta feria: q: dñs a iuda ea die vẽdit⁹ fuit. In sexta: q: in cruce pepẽdit. In sabbato: q: in sepulchro iacẽs discipulis tristitiã dereliquit. Hec ex sũma de offi cio Joannis beleth: z ex dictis damasceni z Guilhelmi.

¶ De sancto Onesimo discipulo z marty. Cap. cxxx.

Onesim⁹ discipu-lus apl̃i pauli: seruus fuit. Philemo-nis nobilis Colosseñ. ciuisq̃ apostoli familiarissimi. Hic a domino suo fugiens romam ad apostolum iam in carcere detentũ venit: eiq̃ sedule ministrauit. Quẽ paulus ad christũ conuertit z baptizauit. Et ad domi-num cũ eplã q̃ intitulatur ad phile-monẽ christianũ z correctũ remisit. In qua epistola Paulus Philemonẽ rogat vt Onesi-mo dilectũ agnoscat: z ipsum vt christianũ z confratrẽ benigne suscipiat. Quem Philemon apostoli intuitu manumisit: z ipsum ad eum remisit. Apostolus vero ipsum episcopum Ephesi ordinauit. Qui peracto pre-dicationis officio post passionem Pauli iterum romã redijt: vbi z pro fide christi lapidatus occubuit. Cor-pusq̃ eius inde ad locum vbi fuerat episcopus consti tutus delatum est. Qui passus est. xiiij. Kal. martij. vt dicit Azo.

¶ De sancta Juliana virgine z mar tyre. Cap. cxxxj.

Juliana virgo et martyr passa est in ciuitate nicomo dia tempore maximiani imperato-ris. Hec aphricani nobilis z genti-lis filia ex eadem vrbe oriunda ab annis infantilibus christiana tra-dita est in sponsam a patre cuidam eleusio prefecto. Quam cũ sponsus traducere vellet: z virgo dñi sibi co-pulari nollet nisi fieret christianus: fecit eam pater suus expoliari z gra

uiter cedi. Sicq; flagellatā tradidit prefecto sponso eius. Ille ergo eā sibi presentatā et dudū examinatam cū dicecret se nullatenus sibi copulandā nisi fieret christianus: iratus iussit virginē extēsam a quatuor sibi inuicē succedentibus virgis crudeliter cedi: deinde per sex horas capillis appēdi: et post hoc plumbum liquefactū in caput ipsius perfundi. Qd cū nihil sibi nocuisset: eam cathenis ligauit et in carcerē reclusit. Ad quam venit belial demon in specie boni angeli: eiq; dixit ꝙ christus ipsum ad eā miserat: ex cuius sibi parte mandabat vt diis sacrificaret ne in tormentis male deficeret. Juliana vero dubitans cū lachrymis orauit vt dominus sibi reuelaret quis esset ꝗ talia suaderet. Factaq; est vox ad eam vt ipsum apprehenderet: et quis esset confiteri cogeret. Que cum demonē tenuisset interrogansq; quis esset: dixit ei ꝙ belial demō erat: et ꝙ pater suus beelzebuth ipsum ad eam decipiendam miserat qui et demones facit grauiter flagellari quoties a christianis fuerint euigati. Dixitq; ꝙ erant innumerabiles demones qui a dicto beelzebuth ad omnia mala perpetranda mittebātur. Ipse multa scelera committi fecerat: et nunꝗ ab aliquo christiano eo modo detētus fuerat. Nam adam et euam fecerat in paradiso preuaricare: et Abel per cayn occidi: et populū in deserto ad vitulū adorandū cōuertit: et tres pueros in caminū ignis immitti: et hierusalē inflāmari: et alia multa plurimus pessima opera perpetrari. Tunc Juliana manibus retrorsum ipsum ligauit: et cū cathena qua vincta erat diutissime verberauit. Et cum die sequēti iussu prefecti de carcere educeretur demonē post se trahebat ligatum. Qui cum misericordiam eius peteret ne amplius de se ridiculū faceret per totum forum illum traxit: et tandem in latrinam quandam proiecit. Et cum ante prefectum consistens christum confiteretur: in quadam rota extenditur: intātum vt omnia ossa eius vsq; ad exitum medullarum confringerentur. Angelus autem domini rotam comminuens: virginē; in momento sanauit. Quo miraculo viso centum viginti gentiles promiscui sexus ad christum conuersi sunt: et in confessione nominis christi decollati. Deinde in ollam plumbo liquefacto repletam iussu eleusij mittitur: sed plumbo velut suaui balneo tepefacto virgo illesa educitur: qua educta plumbum ebulliens prosiliēt et septuaginta quinq; gentiles ex circūstantibus interfecit. Tūc preses gladio caput eius amputari precepit. Quam demon quem verberauerat in specie iuuenis insequi cepit: et gentiles exhortari: ne sibi parcerent que deos vituperauerat et se nocte precedēte grauiter flagellauerat. Et cum ipsum virgo respexisset: aufugit demon dubitans ne iterum se capere vellet. Ducta est igitur extra ciuitatem et oratione premissa decollata est. Cuius corpus sophonia senatrix accepit: et cum in nauim detulit: vt romam veniens ipsum ibidem sepeliret. Sed orta tempestate nauis in fines campanie ad portum puteolanum impellitur: et ibidem vno miliario a mare corpus virginis sepelitur. Eleusius vero non post multo tempore nauigans maris tempestate cum .xxxiiii. viris submersus est. Passa est autem virgo Christi .xiiii. kalendas Martij.

¶ De sancto Pollochronio episcopo et martyre. Cap. cxxxi.

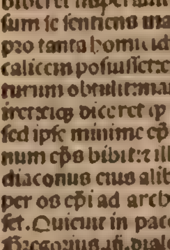
Pollochronius episcopus et martyr apud babyloniam ciuitatē passus ē sub decio cesare. ꝗ cum aduersus persas congressus esset et habita victoria multas ciuitates obtinuisset veniens ad ciuitatem babylonie pollochronium episcopū christianorum teneri iussit cū presbyteris parmenio: Elimate: et Chrysotello: et diaconibus Luca: et Mutio: quos fecit duci ad sacrificandū: et sacrificare nolētes ac xpm confitētes in custodiam reclusit multis dieb9. Interimq; in ipsa vrbe tēplū saturno edificauit. Et cū ad nouū tēplum episcopum cū eius clero duci fecisset: et vt sacrificia offerrēt instaret. et pollochronius neq; sacrificare neq; verbū aliqd decio respondere vellet interrogauit Decius parmeniū cur eps eorum mutus effectus esset. qui respondit ꝙ nō obmutuerat: sed os sanctum inter iteratos coinquinare nolebat. propter qd Decius linguam parmenij pcidi fecit: qui tamen vt prius expedite loquebatur. Tūc iratus decius iussit os pollochronij lapidibus contūdi. Et dū cederet emisit spm. post hec decius ambulās in ciuitatē cordulā parmeniū et socios secū vinctos adduxit: de quibus in eorum passione agetur. x. kal. maij. Corpus vero pollochronij ante templum dimisit: quod duo reguli abdon et sennē christiani noctu colligētes ante muros babylonie tumulauerunt. x. ij. kalen. martij.

¶ De sctō Sauino epō. Ca. cxxxij.

Sauinus episcopus ciuitatis canusine claruit tempore totille regis gothorum qui inter cetera dona sibi a deo concessa spiritu prophetico claruit. Quod totilla rex gothorum audiēs minime credidit: sed probare studuit qd audiuit. Cū enim in eisdem partibus deuenisset: et a viro dei inuitatus ad eius dexteram discubuisset: cū iam episcopus longo senio lumen oculorū amisisset: puer ex more eidem patri poculum prebuit: sed rex silenter manū extendens calicem puero abstulit: cuiq; per se vice pueri episcopo porrexit. Tunc ille calicem accipiens: sed tamen ministrum non videns dixit: viuat illa manus: viuat talis minister. De quo rex letus erubuit: q: quamuis deprehensus esset: in sancto quod querebat inuenit. Cum autem sabinus longo senio traheretur archidiaconus eius episcopatum ambiens vinifusorio eius animi precio precibusq; corrupit vt mixto vino sibi venenum propinaret. Qui refectionis hora episcopo veneni poculum obtulit: sed episcopus eidē vt illud statim biberet imperauit. Tremefactus pincerna deprehensum se sentiens maluit moriturus bibere: quā penas pro tanta homicidij culpa tolerare. Cūq; ad os sibi calicem posuisset: eps compescuit seq; venenum bibiturum obtulit: mandans vt ad illum qui sibi dederat iret: eiq; diceret ꝙ sauinus quidem venenum biberet: sed ipse minime eps esset. Facto ergo signo crucis venenum eps bibit: et illesus permansit: eadēq; hora archidiaconus eius alibi existens subito defunctus est. ac si per os epi ad archidiaconi viscera mortiferū transisset. Quieuit in pace vir dni. xiij. kalendas martij. Dicit Gregorius .iij. dialo. cap. v.

¶ De sanctis Maximo et Claudio sociis martyribus. Cap. cxxxiij.

Maximus et claudius fratres caij pape et gabini presbyteri: et vxor claudij prepedigna et filij eius alexāder et cucia preclarissimi genere ex vrbe agēte fratre eorū beato presbytero a sancto caio papa baptizati sunt. Ob hoc iussu diocletiani imperatoris tēti sunt a iudice iulio. Et maximus quidem capitalem sniam accepit. Claudius vero cū coniuge et filijs in exiliū deportati: deinde incendio cōcremati odoriferū martyrij sacrificiū dno reddiderūt. Quorū corpa in mare apud hostiam iactata fuerūt. Sed eorū reliquias christiani requirentes cū corpore maximi iuxta muros hostie vrbis sepelierūt. Qui passi sunt .xij. kalendas martij.

¶ De sancto Symeone episcopo et martyre. Cap. cxxxv.

Symeon episcop⁹ hierosolymitanus et martyr: propinquus saluatoris secundum carnē extitisse dignoscitur ac fili⁹ cleophe qui fuit frater ioseph mariti vt dicit Hieronym⁹. hic vt .iii. ecclesiastice historie habet: post Jacobū fratrem domini hierosolymitanorum pōtifex sub persecutione traiani imperatoris cū iam esset decrepitus: accusatus est ab attico consulari tanq̄ christianus. Qui ab eo tētus multisq̄ supplicijs affectus: tādem crucis patibulo appensus martyrio consummatus est: omnibus qui aderant etiā ipso iudice de ei⁹ patiētia admirātib⁹: q̄ .cxx. annorū senex crucis patibulū pertulisset: q̄ passus est .xij. Kal. martij.

¶ De sancto Sabino presbytero et martyre. Cap. cxxxvj.

Sabin⁹ presbyter et martyr: nobilis ciuis Roman⁹ ex genere diocletiani imperatoris et frater sancti Caij pape fuit. Hic liberalibus studijs dū esset gentilis nō mediocriter eruditus: factus christian⁹ et presbyter libros z tractat⁹ ad fidei eruditionē plurimos cōpilabat. Hic germanos maximum z cladium cū vxore claudij z filijs ad christū cōuertit z p man⁹ caij pape baptizari fecit. Filiā quoq̄ suā susannā virginē pulcherrimam ab infantia christianā sacris literis erudiuit. Que cū ob ei⁹ nobilitatē z elegātiā a maximiano diocletiani filio in cōiugiū peteret: z puella consentire nollet: dicēs se christo dño desponsatā nō posse alicui viro z potissime idolorū cultori matrimonio copulari: z gabin⁹ presbyter ab imperatore requisit⁹ eā ad hoc cōpellere nollet: in carcerē iussu augusti mittitur: vbi q̄ fame z vinculis macerat. Qui etiā post aliquot tempus ibidē expirauit. Cui⁹ corpus caius papa germanus ei⁹ sepeliuit .xj. Kal. martij.

¶ De sanctis innumerabilibus martyribus. Cap. cxxxvij.

Innumerabiles sancti martyres quorum numerū solius dei scientia colligit apud tyrum ciuitatē passi sunt. De quibus octauo libro ecclesiastice historie scribit quod diuersi sex⁹ et etatis ac ordinis ex egypto illuc aduenientes persecutionem christianos imminentē a paganis sunt tenti. Et cōfitētes christum primo quidam per omne corpus flagris laniati: deinde in arena bestijs diuersorum generum traditi sunt. Cum autē a feris minime lesi fuissent alijq̄ gentiles rei mortis bestijs subiecti subito lacerati essent. Iterum sancti martyres feris exponuntur: vt ex paganorum morsibus incitate in sanctos ferociores redderentur. Et cum nec sic in eos preualuissent mutatis super eos ferocioribus animalibus omnino intacti permanserunt. Quod dum pagani magice arti ascriberent ad alias feritates feris immaniores se conuertunt. Et alios quidem ex sanctis gladijs trucidarunt: alios flammis incenderunt: alios in mari necauerūt: alios capitibus absciderunt: nōnullos etiā inedia consummauerunt: quosdam vero rectos: quosdam vero deorsum verso vertice patibulis affixerunt: q̄ omnes in cōfessione veritatis coronas passionis a dño perceperunt. Horum gloriosam multitudinē ad victoriā incitabāt beati tyrannus siluanus philen⁹ atq̄ linus episcopi necnon cenobius presbyter qui omnes vna secum felici agone palmas adepti sunt. Nam tyrannus z siluanus episcopi bestiarum morsibus interierūt: philenus z linus exi ignibus cōsumpti: zenobius vero presbyter cum pluribus alijs decollatus est. Horum oim passio recolitur .x. kalendas martij.

¶ De sanctis septuagintanouem martyribus. Cap. cxxxviij.

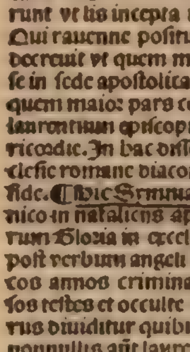
Septuagintanouem martyres apud siciliam passi sunt. Qui sub diocletiano augusto per diuersa tormenta confessiōis sue coronam a christo sibi paratā percipere meruerunt .ix. Kalēdas martij. Hec Hieronymus.

¶ De sancto Symmacho papa et confessore. Cap. cxxxix.

Symmachus papa natione sardus ex patre fortunato anastasio secūdo pape in pōtificatu romano successit: et sedit annos .xv. menses .vij. dies .xxvij. In cuius electione tanta rome dissensio fuit: vt electo quodā laurentio vna cum symmacho: senatores laurentij partibus fauētes aduersus ceteros qui symmacho adherebant: bellum inferrent: multasq̄ cedes z homicidia facientes: plerosq̄ sacerdotum et clericorum ac ciuium extinxerunt. Denīq̄ ambo vno die ordinati sunt. Symmachus quidē in ecclesia cōstantiniana: laurentius vero in ecclesia sancte Marie. Sed cum neutra pars alteri cederet: conduxerunt vt lis incepta iudicio regis theodorici finiretur. Qui rauenne positus dum legatos partium audisset: decreuit vt quem maior pars cleri et populi elegisset: ipse in sede apostolica resideret. Sicq̄ Symmachus in quem maior pars conuenerat pontifex factus cōstituit laurentium episcopum in nicena ciuitate intuitu misericordie. In hac dissensione sanctissimus paschasius ecclesie romane diacon⁹ partibus fauebat laurentij bona fide. ¶ Hic Symmachus constituit: et omni die dominico in natalicijs apostolorum z sanctorum precipuorum Gloria in excelsis deo cātetur. Et que sequuntur post verbum angeli addidit in eodē hymno. Post paucos annos criminat Symmachus ex inuidia per falsos testes et occulte laurentius reuocatur: z iterato clerus diuiditur quibusdam adherentibus Symmacho: nonnullis aūt laurentio. Sed conuocata synodo .ccxv. episcoporum expurgatur Symmachus de crimine falso z cum gloria restituitur. Laurentius vero depositus cum suis condemnatur. Post hec symmachus in pace sedi apostolice presidens: sanctitate cōspicuus quieuit in pace .x. kalendas martij. Sepultusq̄ est apud sanctū petrum miraculis coruscans.

¶ De cathedra sancti Petri apostoli antiochie facta. Cap. cxl.

Cathedra sctī Petri apostoli ab ecclesia hodie celebratur: quia tunc beatus Petrus apud antiochiā in cathedrali honore sublimatus fuisse perhibetur. Huius autē solennitatis institutio triplicem causam videtur habere: scilicet propter historiam: propter figuram: et propter prauam consuetudinem abolendam. Prima causa est propter historiam. Cum enim beatus Petrus antiochie predi.

caret theophilus princeps illius ciuitatis:eo quod populum seduceret apostolum fecit in carcerẽ vinculari et fame diebus pluribus affligi. Qui iam pene deficiens christum ne se desera deprecaretur:et ab eodem celica voce confortatur. Audiens paul⁹ de carceratione petri ad theophilũ iuit:et se multarum artium summum opificem esse dixit:propter quod a principe rogatus in cuius curia mansit et post dies tres ad petrũ in carcerem latenter intrauit:et videns eum pene consumptũ amarissime plorans eum vocauit:et in eius ruens amplexus ipsum cibo resocillauit:et multis confortatum sermonibus dimisit. Deinde Paulus caute reperto tẽpore theophilo suggerebat:quod eius gloriã petri vinculatione dehonestauerat:qui mendicus et pauper nil mali perpetrauerat:sibi qꝫ in multis prodesse poterat. Et cum theophilus paulum interrogaret:in quo sibi petrus prodesse posset. Paulus tanq̃ se alienum fingens dixit quod audiuerat petrum oẽs egros sanasse et mortuos suscitasse. Cũ hec theophilus vti deliramento despiceret:ad hoc tandem deuenit:vt si petrus filiũ suũ .xiiij. annos ante defunctum suscitaret:ipse cum in pace dimitteret:et fidem cũ omni populo suo susciperet. Ingressus ergo paulus ad petrũ eidem narrauit:qualiter theophilo filiũ suscitandũ promisit. Eductus ergo petrus de carcere ad sepulchrum accessit:et cũ orationem fudisset cõtinuo iuuenis resurrexit. Tũc theophilus cũ vniuerso populo credidit:et gloriosam ecclesiam ad nutum apostoli fabricauit. In cuius medio populi cathedram locauerunt:et in ipsa petrum exaltauerũt:in qua sedit annis septẽ. Deinde romam veniens in cathedra romana prefuit annis vigintiquinqꝫ. Cum autẽ petr⁹ ex antiochia ad tempus discessisset. Simõ magus illuc accessit:et predicans figmenta multa atqꝫ signa fallacia ostẽdens populum omnẽ a fidei veritate peruertit:et cõtra petrum ipsum terribiliter concitauit. Petr⁹ vero rediens et predicta reperiens:simonisqꝫ fallacias detegens vexatos ab omni languore curauit et oppressos a demonibus liberauit. Sicqꝫ populũ ad veritatem fidei reuocauit:et intra dies septem plusq̃ decem milia hominum baptizauit. Tuncqꝫ populus nudis pedib⁹ ad petrum accessit:agens penitentiam quod simoni mago consensit:et ipsum vna cũ principe theophilo iterum in cathedra sublimauit. Ideo ecclesia de ipsi⁹ prima cathedratione festum agit:ꝑmus secunda qua rome sedit principalior fuerit:vt dictũ est supra in alia cathedra petri .xv. kalendas februarij. ¶ Secũda ratio est propter figuram. Nam petrus in triplici ecclesia exaltatus fuit scilicet in ecclesia militantiũ:malignantium et triũphãtium:et hoc secundũ triplicem festiuitatem quam de ipso ecclesia celebrat. Est enĩ exaltatus in ecclesia militantium ei presidendo:et eam in fide laudabiliter regendo. Et hoc quantũ ad presentem solennitatem que dicitur cathedra:quia tunc super ecclesiam antiochenam pontificatum accepit et eam septennio gubernauit. ¶ Est etiam exaltatus in ecclesia malignantium ipsam dissipando et ad dominum conuertendo. Et hoc quãtum ad secundam festiuitatem que dicitur ad vincula:tunc enim malignantium iudeorum ecclesiam dissipauit et multos conuertit. ¶ Et sic insuper exaltatus in ecclesia triumphantium in ipsam scilicet feliciter introeundo et christo domino conregnando. Et hoc quantũ ad tertiam festiuitatẽ que est passionis ipsius:quia tũc in ecclesia triumphantium introiuit. Celebratur autem et festum eius ter in anno ꝑpter priuilegiũ:propter officiũ: et ꝑpter beneficium. ¶ Propter priuilegium qḋ habuit triplex. Fuit enim pre ceteris dignior authoritate:quia claues regni celorum accepit. Fuit et feruentior in amore:quia cum maiori feruore christum dilexit q̃ alij apostoli. Fuit etiam efficacior in virtute:quia ad vmbram petri sanabantur infirmi:ideoqꝫ festum eius ter in anno celebratur. ¶ Propter officium:quia officium prelationis habuit sup vniuersam ecclesiã q̃ diffusa est in asia:aphrica et europa:ideo ecclesia ter in anno celebrat festũ eius. ¶ Propter beneficiũ:quia absoluit nos a tribus generibus peccatorũ:scilicet cogitationis:locutionis et operationis:vel quod homo facit in deum:in proximũ: et in seipsum. ¶ Tertia causa huius festi est propter prauam consuetudinem tollendam. Cõsuetudo enim fuit gẽtilib⁹:vt ait Joãnes bele:vt singulis annis circa dies istos epulas offerre super tumulos parẽtũ suorũ:quas nocte demones cõsumebant. Ipsi aũt eas ab animab⁹ circa sepulchra errantib⁹ quas vmbras vocabant eas putabant absumi. Que consuetudo epularum cũ a christianis extirpari nõ posset:statuerũt sancti patres festũ cathedre sancti Petri:tũ de illa que fuit rome:tũ de illa que fuit antiochie:vt eo die quo talia per paganos fiebant in reuerentia demonũ:eodẽ die christiani charitatiue epularent in subsidiũ pauperũ:et honore principis apostolorũ. Ideoqꝫ tali die in aliquibus locis celebrant conuiuia:et vocat festũ epularũ sancti petri .x. viij. kal. martij. Hec ioannes beleth. ¶ Post cathedrationẽ aũt suã beat⁹ apostolus scripsit duas epistolas q̃ canonice nominant:quarum secunda propter stylj dissonantiã a plerisqꝫ non illi⁹ fuisse narrat:marci euangeliũ dictasse dicitur. Hec hieronymus de viris illustribus.

¶ De sancto papia epõ hieropolitano. Cap. cxl.

Papias hieropolitanus epũs ioãnis apostoli auditor: policarpi quoqꝫ condiscipulus et cõsodalis fuit. Hic ab eodem episcopo apud hieropolim predicante:ordinatus episcop⁹ eiusdẽ ciuitatis:postq̃ gregi dominico pluribus annis laudabiliter prefuit:beato fine in christo quieuit .viij. Kal. martij. Hic quinqꝫ libros de verbis dñi composuit. Hec hiero. de viris illustribus.

¶ De sancto Aristione discipulo. Cap. cxlij.

Aristiõ discipulus vnus de .lxxij. discipulis fuit:qui bini ab eo missi sunt ad predicandum. De quo in passione barnabe apostoli mẽtio habetur. Qui post peractum predicationis officium apud salaminas in cypro insula in domino requieuit .viij. kal. martij:vt dicit Ado.

¶ De sancto Abilio episcopo. Cap. cxliij.

Abilius episcop⁹ Alexandrinus fuit:qui post beatũ marcum secundus põtifex ibidem cõstitutus:siquidẽ post ipsum marcũ primus extiterat anianus:annos .xiij. eidem sedi presidens sacerdotium vita conspicuus ministrauit:et .viij. Kalen. martij in christo quieuit:vt dicit Ado.

¶ De sancto Policarpo presbytero. Cap. cxliiij.

Policarp⁹ presbyter et confessor xp̃i tpe diocletiani et maximiani imperatorũ claruit. De quo in beati sebastiani passione supra .xiij. kal. februarij mentio facta est:et dicetur infra in passione tyburtij .iij. idus Augusti. Hic vna cũ beato sebastiano multos ad christũ cõuertit:et plurimos baptizauit. Nam cũ beat⁹ sebastian⁹ zoe vxori nicostrati primi scrinij:que dudum ma

tã exiterat loquelam restituisset: et ipsam vna cũ viro suo et familia necnon tranquillinum et marciã parẽtes marci et marcelliani cõuertisset: et ipsos omnes policarp⁹ sacri fontis vnda perfudit. Et cum nicostratus a fratre suo claudio cõmentariensi obtinuisset: omnes carceratos ad domum suã adduxit: et eos omnes ad christũ per sebastianum conuersos idem p̃sbyter baptizauit. Cumq̃ eidem claudio nicostratus retulit: qualiter vxori sue loquelã sebastian⁹ recuperasset: obtulit claudio sebastiano duos filios: quorũ vn⁹ hydropicus: alter vulneribus obsessus erat: quos sanctus sebastianus similiter sanos effecit. Claudium quoq̃ vna cũ ipsis cõuersos: policarp⁹ predictus diuino fonte regenerauit. Deinde cum chromatius vrbis prefectus graui morbo languens decumberet: et transquillin⁹ ad eũ policarpum et sebastianum adduxisset: illicq̃ ab eis conuersus omnia idola in domo sua existentia destrui permisisset: sanat⁹ est mox chromatius cum tyburtio eius filio ad fidem christi reductus: quos policarpus presbyter cum familia sua qui erãt vltra. M. cccc. promiscui sex⁹ similiter baptizauit. Post hec autẽ cũ iussu diocletiani chromatius prefect⁹ in exiliũ apud cãpaniã cũ multis christianis mitterẽt policarpus p̃sbyter spõte secũ exiliũ subiit vt christianos existẽtes ibidem exhortaretur: vbi multo tempore fideliter deo seruiens: orationibus et predicationi insistens in pace vitam finiuit. vij. kalen. martij.

De sancto Gerardo episcopo et martyre. Cap. cxlv.

Gerard⁹ episcop⁹ et martyr: venetiarũ ciuitate oriũdus a pueritia deo deuotus ecclesie sancti marci canonicus fuit. Sed ad vitam arctiorẽ anhelans religionis habitu suscepto. Dum ad sepulchrum dominicum pergeret visitandum: pannoniam deuenit: vbi a sancto stephano christianissimo vngarie rege qui cum seruum christi esse cognouit retẽtus est: dimissisq̃ socijs cũ quibus pergebat ibidem mansit. Et in quodã eremo qui bel vocatur per annos septem solitariã vitam duxit. Post hec a rege eiusdem satis renitens ad episcopatum p̃motus est. Qui per ciuitates et castella pannonie circuiens verbũ domini predicabat. Sedem autem suam iuxta flumen morisij fluminis statuit: quam et morisenam appellauit. Ubi et ecclesiam sancti martyris georgij cõstruxit: in qua et altare dei genitricis erexit: ante quod argẽteum thuribulum cũ thymiamate perpetuo collocauit: et ibidẽ semper cõseruari decreuit. Beatam enim dei genitricẽ deuotus coluit. Unde et singulis sabbati diebus officium eius cum nouem lectionibus ibidem cõstituit celebrãdum quod vsq̃ in presens seruatur. Episcopatũ quoq̃ strenue gubernabat: sepius ad eremum aliquot dieb⁹ diuertebat. Deinde ad sedem suam rediens officium sibi iniunctũ administrabat: et iugiter predicationi vacabat. Defuncto ergo stephano rege successit ei rex petr⁹. Cuius regnum cũ vnus ex principibus inuasisset: et plurimos nobiles occidisset: venit morisenã vt ab episcopo gerardo die pasche coronaretur. Cuius coronationem nedum sanctus facere recusauit: sed nec ipsi interesse voluit: quin potius eidem vt regni inuasori et proditori interfectionem ipsius post triennium futuram predixit. Qd̃ vt predixerat euenit. Deinde post annos quinq̃ cum ad albam ciuitatem pergeret: hospitatus apud ecclesiam sancte sauine: martyrium suum in crastinum futurum p̃nunciauit. Sequenti die missarum solennijs celebratis cum esset iuxta flumen danubium ab infidelibus captus lapidari cepit. Dumq̃ lapides in ipsum iactati in area penderent: lancea transuerberatus cum pluribus alijs christianis gladio cesis ibidẽ occubuit: vbi et sepultus fuit. Sed p̃cessu temporis inclytus rex Andreas corpus martyris transtulit morisenam: vbi et miraculis claret. Passus est autem. vij. kalen. Martij. Hic sanctus plures homelias et sermones p̃claros per solennitates per anni circulum edidit in quibus eius doctrina et sapientia liquido demonstratur et precipue quia deuotus beatissime virginis fieret in cuius laudẽ multa preclara dictauit.

De sancto Gerardo episcopo et confessore. Cap. cxlvj.

Gerardus episcopus leucorũ sanctitate mirabilis extitit. Qui. xij. anno Herici imperatoris tertij miraculis clarens ad xp̃m migrauit. Et a leone papa calcidonẽsi synodo quarta celebrata canonizat⁹ fuit: et intra sanctorũ confessorum numerũ in ecclesia honorãdus cẽsit⁹ est: vt dicit frater Vincẽt⁹ in speculo.

De sancto Sereno martyre. Cap. cxlvij.

Seren⁹ episcop⁹ et martyr sub maximiano imperatore apud syrmiũ passus est. Nã cũ ipse sibi hortũ excoleret et vnus et domesticis imperatoris amicus intimus esset: quadã die vxorẽ illius in horto suo hora incongrua deambulantem reperit: eãq̃ acriter de inhonestate increpauit: q̃d sola: hora incepta monachi pomeriũ introisset: eã quoq̃ cum indignatione eiecit. Que viro suo de sereno cõquerit: et quod eam turpiter eiecerit lamẽtatur. Qui verbis coniugis ad iracundiã motus: quẽ dudum vt amicum celauerat: maximiano vti xp̃ianũ accusat. Sicq̃ serenus iubente imperatore tentus sub se christianum confessus capite cesus est. vij. kalen. Martij.

De sancto Sereno abbate. Cap. cxlviij.

Serenus abbas summe cõtinentie fuit. Qui nõ solũ in ex⁹ actib⁹: sed etiã in aspectu conspici poterat. Quã a deo in tantum crebris orationib⁹ ĩpetrauit: vt nec etiã se naturalib⁹ incẽtiuis inquietari: vel ĩ sopore sentiret. Qd̃ adhuc fortiorib⁹ ieiunijs et assiduis orationib⁹ expetens: ad tantã mentis et corporis puritatẽ deuenit vt vix in se motũ naturalẽ sentiret acsi paruulus et lactẽs sentire dignoscit. Et dũ hmõi grẽ p̃secutĩõi lacrymis flagitaret: angelus eidẽ in somnijs astitit et cum p̃ ventrẽ nouacula secuit: et iecore ac intestinis eductis et extricatis: ablutisq̃ mũdissime lotis cũcta interiora suo loco reposuit: sibiq̃ dixit oĩa incentiua carnis in eo abinde fore precisa: perpetuamq̃ in posterum mentis et corporis ipsum obtinuisse. vti petierat a domino puritatem. Hec in vitis patrum.

De sancto Matthia apostolo. Cap. cxlix.

Matthias apostolus in loco iude proditoris substitutus est. Cum enim inter ascensionẽ et penthecostem apostoli in cenaculo simul essent. Uidẽs petrus quod numerus apostolorũ erat imminutus: quos dominus tamen in numero duodenario elegerat: vt fidem trinitatis in quatuor mundi partibus predicarẽt: et cum essent omnes discipuli in cenaculo fere numero. cxx.

exurgens in medio eorum eos allocutus est: ostendens ex textu diuine scripture in psalmo prophetarum: quod iudas proditor periturus erat: cuius apostolatum alius accipere debebat. Exhortans fratres vt aliquem ex ipsis eligerent: quem in locum inde surrogarent. Quod cum omnibus placuisset: elegerunt duos inter ceteros sanctiores: scilicet ioseph iustum: qui vocabatur barsabas: filium cleophe et fratrem iacobi minoris: et mathiam: et oratione premissa dederunt sortes eis. Et cecidit sors super mathiam: et annumeratus est cū .xj. apostolis. Et nota quod hoc exemplo nō est sortibus vtendū: vt dicit hieronymus: quia priuilegia paucorum non faciunt legē communem. Hec que dicta sunt habentur Actuum .j. Cū ergo apostoli ad predicādū essent diuisi: mathias apostolus iudeā in sortē preiudicationis accepit. Qui tū, vt alibi reperitur prius in macedonia predicauit. Gentiles vero eius fidem et sanctitatē probare volentes: quandam potionē toxicatam que cunctos bibētes visu priuabat: sibi dederunt. Quā in nomine christi bibit: et nullam lesionem incurrit. Et cum illa potio plusquam .ccl. excecasset: ille singulis manus imponens omnes illuminauit. Diabolus vero in similitudinē infantis eis apparuit: suadens vt mathiam occiderent qui cultum eorum euacuabat. Quē per tridiuum quesierunt: et in eorum medio consistentem minime viderūt. Tertia vero die se eis sponte manifestū: vinctum in carcerē recluserūt: vbi demones sibi apparētes in eū dētibus fremebāt: sed appropinquare nō poterāt. Dns autē cū multo lumine sibi assistens eū cōfortauit: et ostio aperto liberū abire permisit. Et dū iterū predicaret: et quidā obstinati persisterēt: mox terra se aperuit et cūctos illos deglutiuit. Reliqui vero ad christum conuersi sunt. ¶ Post hec reuersus apostolus ad iudeā verbum dni predicabat: multosque in signis et prodigiis conuertebat. Cui inuidētes iudei cum in consilio statuerunt. Duosque testes qui illum accusauerant primo in ipsum lapides miserūt. Quos lapides in testimonium secū petijt sepeliri. Qui dum lapidaretur: securi in capite percussus spiritum deo reddidit. Cuius corpus in iudea sepultum: deinde romam translatum in ecclesia sancte marie maioris esse dicitur: et ibidem caput eius populo demonstratur. Qui passus est .vj. kalen. martij.

¶ De sanctis .lxxij. martyribus. Cap. cl.

Septuagintaduo martyres sub maximiano imperatore apud ciuitatem syrmium passi sunt. Qui martyrii certamen in prefata vrbe consummantes regna mansura perceperunt .vj. kalend. martij. vt dicit hieronymus in martylogio suo.

¶ De sanctis victorino et victore et socijs marty. Cap. clj.

Victorinus: victor: nicophorus: claudianus: dioscorus: serapion: et papias: apud egyptum sub numeriano imperatore martyrium passi sunt agēte iudice sabino. Quorum primus in pillam vndique circū foratam missus: et per singula foramina crudelissime cultris transpunctus est: et deinde capite truncatus. Secūdus amputatis manibus et pedibus in eadē pilla missus: et sicuti prior trāspūctus et postmodum decollatus est. Tertius cū in pillā ipsam sponte fuisset ingressus: iudex indignatus illū inde eduxit: et dudū super craticulā fecit assari. Et cū tali supplicio nō moreretur: ipm minutatim gladiis iussit scīdi. Claudianus et dioscorus flāmis incensi fuerūt. Serapion et papias gladio cesi: ōēs celebre martyrium dedicauerūt .v. kal. martij.

¶ De sancto nestore epo et martyre. Cap. clij.

Nestor epus et martyr in ciuitate pergen. pāphylie passus est sub persecutione decij. Qui cū die noctuque orationi insisteret postulās vt gregē xpi custodiret: cōprehēsus est a quodā principe curie hyrenarcho: quē cū obtulit presidi pollioni: quē ille nomē dni mira libertate et alacritate cōfitētē in equuleo leuatū: et crudelissime torrū: nolētē xpm negare: cruci affigi mādauit. In qua dum orasset emisit spiritum. A fidelibusque sepultum est .iij. kalen. martij.

¶ De sancto alexandro epo et confes. Cap. cliij.

Alexāder epus Alexandrinus glorioso senio venerādus extitit. Hic post beatū petrū Alexandrinū epm et martyrē ad eundē promotus epatū nō imediate: sed post achillā: qui eidē petro imediate successerat: sicut et ipse beatus petrus eidē duobus ex suis discipulis predixerat sibi a dno reuelatū: arriū presbyterū iussit hereticā prauitate corruptū: diuina charitate cōuictū: de ecclia alexādrina eiecit: et postea inter .cccxviij. patres in niceno cōcilio dānauit. Qui in reuerēda senectute annorum .xcviij. apud eandem vrbem laudabili fine quieuit .iiij. kalend. martij.

¶ De sctis Juliano et eunio eius ministro mar. Ca. cliiij.

Julianus et quidā eius minister noīe eunus martyres apud alexādriā passi sunt. Cū enim xpianorū persecutio deseuiret: et iulianus ita podagra cōstrictus esset: vt neque incedere neque stare posset cū duobus ministris xpianis cū gestātibus in sella iudici afferretur: ex quibus ministris vnus timore tormētorum q̄ videbat xpianis inferri: ipsum negauit: alter vero eunus noīe cū iuliano dño suo in cōfessiōe persistit. Quos iudex camelis impositos per totā iussit vrbē circūduci: et flagris hincinde inspectāte ppłō tādiu laniari vsque q̄ finē ipsis verberibus sortirentur. Qui passi sunt .iij. kalen. martij.

¶ De sancto Leandro epo. Cap. clv.

Leāder epus in hispania prouincia hispalensis ecclesiam feliciter pastorali cura gubernauit. Hic est ad quē beatus Gregorius moralium libros scripsit. Cuius predicatiōe et industria tota Gothorum gēs per regē recaredū depauatā ab arriana prauitate cōuersa ē. Qua etiā frēs eiusdē recaredi hermigildū regē viuente adhuc pre heretico ab eadē heresi cōuersum ad martyrii passionē exhortādo perduxit: vt ponit Gregorius .iij. dialo. cap. xxx. et dī in passiōe hermigildi idibus aprilis. Qui et offō predicationis fideliter peracto: quieuit in domino .iij. kalen. martij.

¶ De scto ioāne monac. Ca. clvj.

Joannes monachus filius eutropij magistri militū vrbis rome et theodore xpianorum cū esset annorum .xij. a parēte liberalibus studiis traditus est. Cū aūt pr in domo sua abbatē monasterij accepisset: hierosolymam pergentē hospitio suscepisset: iuuenis ad vitam monasticam animatus ab eodem regularie

bus disciplinis imbuitur promissiõe sibi facta quod regrediens domum illuc diuerteret eo quod secum ire et monachus fieri disponeret. Interea Joannes a patre euangelium sibi scribi petijt in quo studere cupiebat: quod mater gemmis ⁊ auro ad filij delectationem ornauit. In quo quotidie Joannes legebat:⁊ ad vite perfectionem emulus anhelabat. Reuerius igitur abbas in domo Joãnis recipitur:cum quo habito colloquio de fuga petenda:quia parentes timebat:nauem reperiunt iuxta littus a quibus dñi naute multum pro naulo exigerent ⁊ pecunia carerent abbasq; ad repatriandum festinaret. Juuenis patrem rogat vt det sibi centum aureos pro conuiuio comodalibus celebrando. Quibus acceptis Joannes quasi necessaria empturus abijt:vrbem exiuit:⁊ ad abbatem se iuxta mare pectolantem cõcitus venit datoq; naulo nauem secum ascendit. Quam parentes dudum perquirentes ⁊ minime inuenientes ad mortem affligebantur. Ille igitur ad monasterium perueniens factus est monachus:vbi in omni vite sanctitate et summa obedientia septennium peregit. Post hec cum de visione parentum nimium tẽtaretur:obtenta abbatis et monachorum licentia:relicto cenobio romam venit:mutatoq; habitu conscissis vestibus indutus:facie pre ieiunijs tabefacta:in domo parẽtum incognitus hospitaretur minime se reuelans. Cum mane pater domum egrediens:vt pauperi peregrino compatiens tugurium sibi iuxta domum suam construxit: cumq; de mensa propria vti pauperem aluit. Qui multis ieiunijs affectus continue orationibus insistebat. Sed tandẽ infirmitate correptus mortiq; vicinus matrem vocauit:eiq; psalterium gemmis et auro ornatum exhibuit. Que libro cognito viroq; vocato. Joannes interrogat quomodo psalterium illud habuisset:⁊ si qua de eorum genito audiuisset. Qui cuncta per ordinẽ narrans:se Joannem eorum filium patefecit:moxq; in eorum brachijs expirauit. Cuius corpus cum multarum effusione lachrymarum parentes in nouo edificato oratorio sepelierunt:⁊ eidem pro peregrinorum susceptione cenobium addiderunt:ibiq; domino seruientes preter quotidianum victum omnem substantiam suã pauperibus ministrabant. Quieuit autem in pace vir dñi. iij. kalen. martij.

¶ De sancto Joanne abbate.
Cap. clvij.

Joãnes abbas in Scythi claruit. Ad quem cum quidã anachorita nomine Episius visitandum venisset:qui per annos. xl. in eremo habitauerat:interrogatus est a Joanne quantum exinde profecisset:qui respõdit ꝙ ex quo ceperat solitarius esse:nunq; sol viderat eum manducãtem:cui Joannes inquit:nec me irascentem. ¶ Dum autem Joãnes vellet ad similitudinem angelorum nihil operari:sed domino sine intermissione vacare seipsum expoliauit:⁊ hebdomadam in eremo perfecit. Cũ autem fame periclitaretur:⁊ aculeis muscarũ ⁊ vesparum totus vulneratus esset reuersus ad ostium fratris sui pulsauit dicẽs se esse Joannem. Qui respõdit ꝙ hoc esse non poterat:quia Joannes angelus factus erat:et inter homines amplius non habitabat. Sicq; dimisit eum affligi vsq; mane. Postea eidem apparuit ⁊ ipsum de presumptione redarguit dicens ꝙ si homo erat iterum eum vt pasceretur inter homines operari oportebat. Si autem angelus esset intrare cellam non quereret. Joannes compunctus veniam postulauit. Cũ autem postulauit:rogauerunt eũ fratres vt aliquod verbum salutare compendiosum loco hereditatis sibi relinqueret. Qui eis dixit:ꝙ ex quo fuerat monachus nunꝗ propriam fecerat voluntatem nec aliquid docuerat quod non prius ipse fecisset. Hec in vitis patrum. Quieuit in domino. iij. kalen. martij.

¶ De sancto Joanne alio abbate. Cap. clviij.

Joannes abbas alius in eremo superioris Thebaidis etate prouectus:vita:moribus et abstinentia precellẽs claruit. Hic primum secedẽs ad eremũ tribus annis continuis sub quadam rupe stãdo semper orauit ita vt nunquã sederet neq; iaceret. Somni autem tantum cepit:quantũ quis stans rapere poterit:cibum vero nisi die dominico sumpsit. Presbyter enim tunc ad eum veniẽs pro eo sacrificium offerebat:et ipsum sacra hostia communicabat:idq; ei erat sacramẽtum et victus. Huic die quadam diabolus se in presbyterum transfigurans vt ipsum deciperet:horam solitã preuenit:simulans se sacramentorum gratia aduenisse. Quem sanctus propter intempestiuam horam demonem suspicatus:ipsum redarguit:moxq; diabolus cõfusus abscessit:pedes autẽ eius ex nimia immobilitate dirumpebantur:adeo vt sanie effluerent. Sed completis tribus annis angelus sibi apparuit:eiusq; pedum vulnera sanauit et celesti cibo refecit:ac diuina repletũ sapientia ad alios edocendos ire mandauit. Qui iussa complens officia semper die ad eũdem locum redibat: et ipsum angelus reficiebat:ceteris vero diebus Joannes ex palmarum folijs manibus operabatur. Cũ quidam claudus ad ipsum curationis gratia ire disponeret:asinũ ascendit qui cingulo manibus sancti viri operato:stella constrictus erat:moxq; vt pedes claudi cingulum tetigerunt sanatus est. Secreta etiam hominũ agnoscebat:ita vt monachis vicinorum locorum eorũ peccata occulta conscriberet:et eorum patribus vt tales vel tales fratres de tali vel tali culpa corrigerent. Eorum etiam merita eisdẽ per literas insinuabat:admonens vt in eis perseuerarent. Similiter ⁊ patribus cenobiorum scribebat in quibus eos per spiritum deliquisse cognouerat:ita vt illi conscientie remorsu conuicti negare non possent:multis quoq; alijs virtutibus ⁊ miraculis admodum effulsit. Hec oĩa appollo Hieronymo narrauit:vt idem refert in vitis patrum.

¶ De sctõ Joanne viro dei cõfessore.
Cap. clix.

Joannes vir sanctus anachorita in deserto sirie claruit:qui totius gratie homo fuit in quo vt dicit Hieronymus vbi supra: tanta cõsolationum gratia refulsit: vt quacũq; mestitia quocũq; tedio quis oppressus fuisset:paucis eius sermonibus alacritate et letitia repleretur:sed ⁊ sanitatum gratia plurima sibi a deo donata est. Hec in vitis patrum.

¶ De sctõ Romano abbate. Ca. clx.

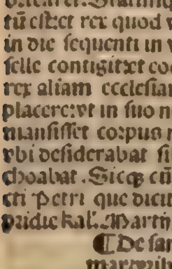
Romanus abbas in territorio Lugdunẽsi. in locis virẽtibus claruit. Qui primus in eodem loco vitam eremiticam duxit ⁊ multis virtutibus et miraculis insigniter effulsit:ac plurimorum postmodum pater extitit monachorũ. Qui ⁊ in eodem loco sanctitate famosus:in christo quieuit pridie kalẽdas Martij. Hec vsuardus.

¶ De translatione scti Augustini epĩ.
Cap. clxi.

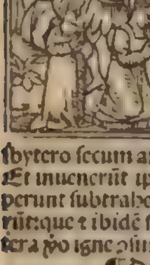
Translatio corporis scti Augustini facta est anno domini. Dccxviij. trāsactis ab obitu sancti annis. ccLxxx. tēpore luprandi regis Lōgobardorū. Nā cū beatus doctor apud Hipponensē ciuitatē Aphrice teria⁹ cōs fuit in dño quieuisset: ibiq sepultus fuisset. Post aliquod tempus barbari terram illam occupauerunt: et loca sancta prophanauerunt: propter qđ fideles corpus sancti Augustini inde tulerunt: et ipsum in sardiniam transtulerūt. Tempore igitur premisso luprandus predict⁹ Longobardorū rex audiēs sardiniam a saracenis depopulatam: solennes illuc nuncios misit: vt doctoris sancti reliquias papiam deferrent: qui magno precio dato corpus scti Augustini tulerunt: et ipsum vsq ianuam nauigio adduxerūt. Quod deuotus rex audiens vsq ad dictam ciuitatem ei obuiauit: et reuerenter illud excepit. Cum autē mane corpus vellēt educere: nullo modo inde moueri potuit: donec rex votum emisit: q si se inde deduci permitteret: ibidem in nomine eius ecclesiā fabricaret. Statimq corp⁹ sine vlla difficultate inde motū est: et rex quod vouerat adimpleuit. Idem miraculū in die sequenti in villa epatus condenensi. que dicit casselle contigit: et eodem modo ibidem in honore sancti rex aliam ecclesiam cōstruxit. Et q videret sancto cōplacere: vt in suo nomine ecclesie plures fierēt: vbicūq mansisset corpus nocte cū rege: timēs ne aliū locum q vbi desiderabat sibi eligeret: in honore eius ecclesiā inchoabat. Sicq cū gaudio papiā deducit et in ecclia sancti Petri que dicitur celū aureū honorifice collocatur pridie kal'. Martij: vbi claris virtutū signis effulget.

¶ De sanctis ducentis et septuagintaduobus martyribus. Cap. clxij.

Ducenti et septuagintaduo martyres Rome sub Claudio passi sunt: quos primo p xpi nomine ad arenā fodiendam damnatos misit Claudius vt foras muros porte salarie in amphitheatro mitterentur: ibiq sagittis militum interficerentur. Quod audiēs marius cū filijs suis Audifax et Abachuc: vt in eorū passione habetur. iiij. kal'. Februarij illuc accesserūt Johāne presbytero secum assumpto: vt sanctorū corpora sepelirent. Et inuenerūt ipsa igni superposita. Tūc eruētes se ceperunt subtrahere: et sepelire quotquot ex ipsis potuerūt: que et ibidē sub cliuo cucumeris recōdiderūt. Cetera pro igne ɔsumpta sunt. Qui passi sunt kal'. Martij.

¶ De sancto Herculano epo. Cap. clxiij.

Herculan⁹ episcopus ciuitatis perusine anno. xvij. Justiniani impatoris sub rege Gothorū totilla passus est: vt ait Sigisbertus. Hic ex cōuersatione monasterij ad sacerdotalis ordinis gratiā deduct⁹ est. Totille aūt regis Gothorum tēporib⁹ eādem vrbē annis septē cōtinuis exercitus Gothorum obsedit: ex qua multi ciuium fugerūt qui periculū famis ferre nō poterant. Anno vero. vij. necdum finito obsessam vrbem exercitus Gothorum intrauit. Tūc comes qui exercitui preerat ad regē nuncios misit exquirens: quid de episcopo vel populo fieri iuberet. Qui mandauit episcopo primo a ceruice vsq ad calcaneū corrigiā tolli: et tunc caput eius amputari: omnem vero populū gladio extingui. Tunc idē comes crudelitatem tantam abhorrēs herculanū epm sup murū vrbis capite truncauit: eiusdēq cutē iā mortui a vertice vsq ad calcaneū incidit: vt ex eius corpore corrigia subtracta videretur: morq corpus extra murū proiecit. Qđ quidā humanitate cōpulsi abscissum caput ceruici apponētes cū corpore paruuli infantis illic iuxta muros reperto sepulture tradiderunt. Cūq post eandē cedē die. xl. rex Totilla misisset: vt ciues vbilibet dispersi ad ipsam ciuitatem sine trepidatione remearēt. Hi qui prius famē fugerāt: accepta viuendi licentia reuersi sunt. Qui corp⁹ epi sui perquirentes: effossa terra vbi iacebat corp⁹ pueri pariter humati: vtpote die. xl. corruptū et vermibus plenū: corpus vero epi ac si die eodē esset sepultū inuenerunt. et qđ mirabilius est: ita caput eius vnitum fuerat corpori: ac si nequaq fuisset abscisum: in quo nec sectionis vestigia apparerēt: et similiter tergū eius perquirētib⁹ ita sanum atq intemeratū omne corpus inuentū est: ac si hoc nulla incisio ferri tetigisset: quod intra vrbez adducentes honorifice sepelierūt. Qui passus est kalēn. Martij. Hec Gregorius tertio dialogo. cap. xiij.

¶ De sancto Albino episcopo. Cap. clxiiij.

Albin⁹ episcopus tempore sancti Egidij abbatis floruit. Hic de regione venetinarū oceani britānici confinio est: nobilib⁹ parentibus ortus tinilacēn. monasterij primo monachus fuit. Qui cum aliqñ ad obediētiā abbatis perficiēdā pergeret: et subito tēpestas nimia ingrueret: et domus ad quā cū alijs diuerterat ipsa tēpestas etiam tectū contriuisset: omnibus alijs qui in eadē se domo reduxerāt madefactis: ipse solus a pluuia immunis fuit. Deinde annorū. xxxv. existens ipsius monasterij abbas factus est. Qui ipsi regimini laudabiliter prefuit annis. xxv. Post hec annorū. andegauis episcopus ordinatur. Curecq pastorali vigilanter insedit annis. xx. diuinis operibus vacans multisq miraculis coruscans. Inter q̄ duos mortuos suscitauit. In asiaco monasterio cecum illuminauit: et mulierem dudum ab immūdo spiritu vexatam liberauit. ¶ In andegauensi ciuitate sedis sue duū pro carceratis in turri detentis ad iudicē interuenisset: nec alicuius liberationē obtinere potuisset: orationez fudit. Statimq saxū quadrum de muro turris exiliens: inclusis exeundi aditum fecit: omnesq continuo exierūt et deo ac sancto gratias egerunt. Quieuit in pace kalēn. Martij: sepultus Andegauis. In cuius exequijs paralytici tres sanati et duo ceci illuminati sunt.

¶ De sancto Donato martyre. Cap. clxv.

Donatus martyr apud Carthaginem aphrice ciuitatem passus est. Qui sub iudice nisitio et marcellino tribuno cum esset militaris: in christi confessione gladio cedente martyrij coronam percepit kalēn. Martij: vt dicit Ado.

¶ De sanctis pluribus martyribus. Cap. clxvj.

Martyres plurimi quorū tamen certus numerus minime reperitur Rome sub Alexādo imperatore passi sunt. Quos idē augustus diu cruciatos capitali snia i extremo dānauit. vj. nonas Martij. Hec Ado i martyrologio.

¶ De sanctis quadringentis marty. Cap. clxvij.

Quadringẽti fere martyres a longobardis passi sunt. Quos cũ lõgobardi italiã deuastãtes cepissent more suo imolauerũt caput capre diabolo. Hoc circũfer̃etes p circuitũ z carmine nephãdo dedicãtes. Cũqʒ illud ipsi prius submissis ceruicibus adorarẽt: eosqʒ quos ceperãt hoc adorare pariter ɔpellebãt. Sʒ ex eisdẽ captiuis ꝑmaxima multitudo paucis vez exceptis obtẽperare iussis sacrilegijs noluit: z ceruicẽ quã semp creatori flexerat: creature inclinare cõtempsit. Quapropter hostes q̃ eos ceperãt graui iracundia accẽsi: cũctos gladijs interfecerũt. Quos in errore suo participes habere nequiuerũt. Hec gregorius.iij.dialogo.c.xxviij. Qui passi sunt sexto nonas martij.

¶ De sctis pluribus epis marty. Cap.clxviij.

Episcopi plures martyres: quorũ etiam nec certus numerus scriptus colligit: iustiniani anguisti tpibus apud aphricã passi sunt. Nã cũ psecutio vãdalica i partibus illis vehemẽter insaniret: qdã in desensione veritatis episcopi fortiter psistẽtes ad mediũ sunt deducti. Quos vãdalorũ rex ꝑbis ac muneribus flectere ad pfidiam nõ valẽs tormẽtis frãgere eos posse credidit. Nã cũ eis in ipsa defensione veritatis silentiũ indiceret: nec tamẽ ipsi cõtra pfidiã tacerẽt: raptus in furorẽ eorũ linguas abscidi radicitus fecit. Qui ita post pro defensione veritatis etiã sine lingua loquebantur sicut prius loqui per linguã consueuerant. Hos oẽs iussit postmodũ idẽ rex in exilium deportari. Qui multo post tempore superuixerunt. Et quidam ex ipsis miraculum narrantes constantinopolim venerunt vnus autem illorum statim vt in luxuriam decidit loquendi facultatem amisit. Hec idem qui vbi supra Cap.xxxij.

¶ De sanctis Jouino et Basileo martyribus. Cap.clxix.

Jouinus z Basileus martyres Rome via latina passi sunt sub Valeriano et Galieno imperatoribus. Qui per gladium palmaz martyrij peperũt sexto nonas martij: vt dicit Ado.

¶ De sancto Guilelmo presbytero. Cap.clxx.

Guilelmus anglicus sacerdos vir charitatiuus sctitate vite pollẽs ac moribus: z officij sui psecutor strenuus tpe henrici.iij.īpatoris plenus sctitate migrauit ad christũ.vj.non. Martij. Ad cuius sepulchrũ tpe mortis eius ceci illuminati sũt claudi erecti z alij plures a diuersis infirmitatibus liberati: vñ z corpus eius a multis pegrinãtibus visitat ꝑgẽtibus ad ipʒ deuotiõis cã. Hec vicẽt.

¶ De sanctis Marino et Asterio marty. Cap.clxxi.

Marinus miles z asterius senator apud cesareã palestine sub valeriani īpatoris psecutiõe passi sũt. De qbus hr.vij.ecclastice historie libro. Quoz prior ciuis hierosolyme clarus a ɔmilitonibus accusat ꝙ esset christianus: datoqʒ sibi a iudice spacio triũ horarũ ad deliberãdũ: aut sacrificaret: aut mortẽ eligeret. Interim quoqʒ a sctõ theoteno eiusdẽ vrbis epo cõfortatus: dũ immolare renuisset p xpo decollatus est. Cuius corpus cũ asterius triũcatũ subiectis humeris z expoliata veste excepisset z sepelisset. Honorẽ quẽ martyri detulit continuo martyrij ipe accepit. De q̃ eusebius scribit. Ubi.s. ꝙ dũ esset apud cesareã philippi q̃ tũc paganos dixet gẽtiles suo more idolis imolarẽt: victima arte demonis subito rapiebat: z nusq̃ cõparẽs celo delata putabat. Qð dũ sanctus fieri cerneret: oratiõnẽ fudit ad dominũ. Et ecce victima q̃ credebat assumpta: aqs supferri cõspicitur et ppls ab errore cõuertit. Passi sũt autẽ v.nonas martij.

¶ De sanctis Emitrerio z Chelidonio martyribus. Cap.clxxij.

Emitrerius z Chelidonius martyres: vt scribit Aurelius clemẽs in libro coronatorũ: primũ apd legionũ gallie ciuitatẽ exurgẽte psecutiõis pcella p cõfessione nois iesu xpi plurimis tormẽtis afflicti. deinde calagurũ vsqʒ pducti atqʒ ibi capite cesi martyrio coronati sũt. In qz decollatiõe anulus vnius z stola alba alterius nube suscepti z i celũ euecti sũt: quousqʒ ab assistẽtibus anuli aurei fulgor et linthei cãdor: in tãtis luminibus discerni potuerũt. Passi sunt aũt.v.nonas martij.

¶ De sctõ Lucio papa z marty. Cap.clxxiij.

Lucius Papa et martyr natiõe romanus ex patre porphirio cornelio pape in epatu romano successit: z sedit annos tres: mẽses tres: z dies tres: hic pcepit vt duo presbyteri z tres diaconi in oi loco epʒ nõ delererẽt: pter testimoniũ ecclesiasticũ z stilũ erroris. Hic primũ in exiliũ missus: demũ ad ecclaʒ suã reuersus a valeriano capite truncatus martyrio coronat. Et sepultus est cum collegis suis epis via apia in cimiterio calixti.iij.nonas martij. Et cessauit epatus dies quinqʒ.

¶ De sanctis Caio z socijs marty. Ca.clxxiiij.

Caius palatinus z alij viginti septem martyres apud vrbẽ romã passi sunt. Qui omnes maris fluctibus immersi victorie coronas a domino percipere meruerunt quarto nonas martij: vt dicit Ado.

¶ De sanctis nongentis martyribus. Cap.clxxv.

Nongenti martyres rome via apia passi sunt. Qui oẽs vna die laurea martyrij coronati: positi sunt in cimiterio ad sanctam ecclesiaʒ quarto non. martij. Ibiqʒ tumulati digna fidelium deuotiõe venerãtur. Hec Ado.

¶ De sancto Phoca martyre. Cap.clxxvj.

Phocas martyr apud Antiochiã passus est: qui post multas passiones quas pro Christi noie redemptoris est passus iniurias qualr de illo antiquo serpẽte triũphauerit vsqʒ hodie populis declarat. Nã

si in campis in locis illis coluber venena diffuderit: mox vt ianuam basilice martyris credens attigerit cuncta virtute veneni saluatur. Sed et longe latius ab eius templo animalia queque mortifera appropinquare non audent. passus est autem. iii. non. Marcii. hec Ado.

¶ De sancto Theophilo episcopo turris stratonensi. Cap. clxvij.

Theophilus eps palestine ciuitatis que quondam turris stratonis siue cesarea dicebatur nunc vero paucas dicitur sub seuero principe insignis sapientia et conspicuus sanctitate admodum claruit: qui inter cetera laudabilia cum ceteris episcopis synodicam et vtilem valde ad versus eos qui cum iudeis luna decimaquarta pascha celebrant. composuit epistolam. Et quieuit in dno. iii. nonas marcii. hec Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sancto Theophilo episcopo Alexandrino. Cap. clxxviij.

Theophilus episcopus alius scilicet Alexandrinus studio et doctrina clarissimus extitit. Hic aduersus Origenem grande scripsit volumen: in quo ipsum et omnia fere sua pariter damnat: docens illum a sanctis patribus et maxime ab heracla fuisse a presbyterio eiectum: et ecclesia pulsum: vrbe fugatum. ¶ Scripsit et contra antropomorphitas hereticos asserentes deum humana effigie et membris constare humanis eos longissima disputatione confutans. Tres libros sub illius nomine inscriptos se legisse: sed eis multum credidisse propter stili dissonantiam tradit Gennadius: qui hec de illo scripsit.

¶ De sancto Martiano epo et martyre. Cap. clxxix.

Martianus martyr et epus apud terdonam passus est sub Adriano imperatore agente prefecto sapritio. Qui a ciuitate Mediolanensi ad partes illas ab imperatore delegatus ciuitatem terdonam ingressus Martianum de xpianitate suspectum in carcerem reclusum inuenit. Ad quem visitandum sanctus secundus miles iam a calocero in ciuitate astensi in fide edoctus: et occultus xpianus cum sapritio veniens: eum satis videre desiderabat. Tunc educente ipsum angelo Martianus de carcere exiit: et secundum visitauit: atque in dno confortauit: vt dicetur in passione secundi tertio kalendas Aprilis. Post hec secundus Mediolanum iuit: et a sanctis Faustino et Iouita baptizatus fuit: vt superius in eorum passione dictum est. xv. kalendas Martii. Corpus quoque dnicum quod eis columba de celo detulerat: ab eisdem suscepit: partemque ipsius Martiano detulit: quem terdone in carcere reliquerat. Rediens autem secundus cum iam nox esset: et ad ripam padi venisset: angelus dni frenum equi accipiens super padum ipsum transfretauit: et vsque ad terdonam perducens ad Martianum in carcerem introduxit. Cui et secundus munus eucharistie ex parte Faustini presentauit: quo suscepto secundus angelico mandato ad suum hospitium rediit. Post hec Martianus eductus de carcere cum laminis ferreis candentibus super verticem eius appositis illesus permansisset: a sapritio capitalem sententiam accepit. Et secundus corpus eius rapiens sepeliuit secundo nonas Martii.

¶ De sanctis Victore et Victorino mar. Cap. clxxx.

Victor et Victorinus martyres apud nicomediam ciuitatem passionis gloriam perceperunt. Qui per triennium cum Claudiano et Bassa vxore eius tormentis multis afflicti et retrusi in carcerem. Ibidem vite sue cursum cum palma martyrii compleuerunt. ii. nonas marcii. hec Ado.

¶ De sancto Thoma de Aquino confessore. Cap. clxxxi.

Thomas confessor ordinis predicatorum ex illustri prosapia comitum de Aquino patre Ladulpho comite/ matre theodora nobili de Neapoli incolis campanie et regni Sicilie extitit oriundus. Cuius ortus et vite progressus antequam nasceretur fuit diuinitus premonstratus. Nam a quodam eremita re et nomine bono in partibus illis solitariam vitam ducente: matri eius existenti in castro suo nomine Roccha siccae: quod esset pregnans adhuc ignoranti fuit prophetatum quod filium pareret Thomam nominandum: ordinis predicatorum habitum et regulam assumpturum et preclarum sapientia in toto orbe futurum. Que omnia vt predixerat sunt completa. Natus ergo puerulus Thomas vocatus est. Quem cum die quadam nutrix balnearet strictam cedulam vidit in manu eius quam cum de manu ipsius vix mater auelleret: repperit in ea scriptam salutationem angelicam. Sed puer fletibus et signis cedulam instanter repetiit quem sibi traditam protinus in ore positam transglutiuit. Et extunc in consuetudinem duxit: vt si quando fleret: nunquam desisteret: nisi aliqua sibi charta vel liber presentaretur. Et cum adhuc vix sciret aliqua verba differentium libros videret ad eos festinanter currebat et chartas reuoluens tali se ludo mox puerorum exercebat. ¶ Cum autem esset annorum. v. traditur est a patre abbati monasterii Cassin. vt ibi literis erudiretur. Quem abbas videns esse mirabilis indolis ad patrem remisit: vt ipsum ad Neapolitanum studium destinaret: perfectius sapientia imbuendum. Pater ergo ipsum annorum. x. Neapolim destinauit: vbi in liberalibus scientiis modico tempore optime profecit. Sed cum sepius ad locum predicatorum pergeret: et fratrum sermones audiret: delectatus illorum sapientia et regulari vita relicto seculo annorum. xiiii. ordinem ingressus est: vbi sanctis operibus et studio sacre sapientie vacare cepit. Quod fratres eius carnales patre iam defuncto audiens moleste tulerunt: et primo quidem ad ipsum venientes: eumque ab ordine reuocare nitentes: nihil profecerunt. Tandem ab ipsis Thomas violenter rapitur: et quasi per biennium turris custodie mancipatur. ¶ Cumque nec minis nec blanditiis posset a proposito reuocari: per speciem puelle impudice ad eum introducte: subuertere querunt animum innocentis. Qui mox de igne titionem arripiens suggestionem ignitae libidinis extra cameram effugauit. Factoque signo crucis in oratione se prostrauit petens cum lachrymis a domino sibi dari perpetue continentie castitatem. Mox oranti duo angeli affuerunt dicentes ipsum a deo clementius exauditum: qui etiam eum cingulo quodam circa renes stringentes dixerunt quod nullatenus dissolueretur. Et extunc in vita sua nunquam sensit stimulum venereae voluptatis. ¶ Tandem mater ipsius dubitans diuine resistere voluntati: et recordata eorum que de ipso predicta fuerant ipsa permittente per fratres ordinis ad ordinem est reductus: et quia sanctus dubitabat ne adhuc carnalium fratrum persequeretur pertinacia: procurauit de Neapoli discedere: misitque Thomam ad capitulum generale: inde cum magistro Ioanne teutonico ivit Parisius ibidem in sacre theologie studio ma-

cipatus. Deinde missus Coloniā magistrū Albertum virum sapientia mirabilem in philosophia et theologia habuit preceptorem: vbi studio intentus ab alijs cōdiscipulis quodammodo despiciebatur: eo quod in scholis nunq̄ verbū proferret. Et quia naturali complexione carnosius erat bouem mutū eum appellabāt. Dū autem quidam ex fratribus de eius industria aliqua notabilia cōperissent et hec magistro reuelassent: et ex mandato ipsius quandam questionem disputandā assumpsit. Ad quam dum mirabilibus argumentis respōdisset: magister albertus prophetico spiritu predixit ipsum esse futurū bouem qui talem daturus esset mugitum quod totus eum mūdus audiret. ¶ Post hec missus est baccalarius ad studium Parisien. vbi post lecturam libri sententiarū: quam luculentissime transcurrit. Dū ad magistratum peteretur: ex humilitate reputās se indignum potissime: q: annorum. xxx. nondum impletorum omnino recusabat. Cui apparuit sanctus quidam senior qui sibi ex parte dei vt magisteriū assumeret mādauit et thema quod in sui sermone proponeret edocuit: authoritatē videlicet illā psalmi. Rigans montes de superioribus suis &c. Sicq̄ Thomas humiliter ad magisterium ascendit in quo non segniter maiori adhuc studio intendebat: et velut apis spiritualia mella colligens suo tempore melliflua doctrinarum eloquia infundebat. ¶ Tanto etiam gaudio in contemplatione replebatur: vt ꝙ pluries dum in secreto loco oraret: visus fuerit stare totaliter eleuatus a terra: nullo prorsus innixus corporis fulcimento. ¶ Quoties autē disputare: legere vel dictare voluit prius ad orationis secretum accessit: et inde surgēs inueniebat quod querebat quasi in libro aliquo didicisset. Nam vt socio suo fratri reginaldo in cōfessione reuelauit scientiam suā non tam humano ingenio vel studio ꝙ orationis diuinitus impetrauit suffragio. Et quia cause per effectus cognoscuntur quātum in eo diuine sapientie gratia abūdauerit: si quis cognoscere velit per ipsius scripturarum opera percipere potest. ¶ Hic doctor cum quadam nocte orationi incumberet: visi sunt apostoli sanctus petrus et paulus ipsum de textu aliquo dubio scripture prophetice plenissime instruentes. Ex studij etiam contemplatione nimia adeo a sensibus abstrahebatur: vt quasi in extasi raptus nullis sensibus vel motibus corporeis vti videretur: et quodammodo sepius mortuus vel insensibilis redderetur. Nō solum enim inter homines stans: homines non aduertebat: sed nec visibilia videbat nec ad interrogata respōdebat. Aliquādo etiam tanto feruore mentis studio contemplationis spiritu inherebat: vt de nocte ad librū sedens: et candelam manu tenēs ac ipsius candele cōsumpte cancerum non sentiens: digitos multa adustione ledebat et quasi lapis esset vel ferrum: nec per hoc a sui meditatione retrahebatur: plurium autē miraculorum gloria claruit. Nam et puerum cecū illuminauit et mulierem a demonio vexatā liberauit: et matronam sibi deuotam in die pasche post predicationem a sanguinis profluuio sanam effecit: aliosq̄ plures a diuersis languoribus exemit. ¶ Post hec vite ipsius termino proximante: cū nocte quadam apud neapolim deuotius oraret: visus est a quodā fratre quasi duobus cubitis in aera eleuari: et audita est vox ab imagine crucifixi q thomam quia de christo optime scripserat commendabat. Et quā exinde mercedē accepturus esset querebat. Qui respondebat ꝙ nihil aliud nisi ipsum christum recipere cupiebat. Et quia facta fuerat questio de mercede dabatur intelligi de propinquo labori suo terminum imponendum. Cum enim ex mādato gregorij pape. x. iret romā ad concilium generale trāsiens per campaniam infirmitate deprimitur: et in monasterio fossenoue ordinis cistercien. honeste recipitur. Ubi languore ingrauescēte nec sic a doctrina fluentis sapientie se poterat cōtinere. Rogatus enim a monachis exposuit eis cantica canticorum vt sic ad cantica tenderet angelorum.

Per triduū aūt ante eius obitū stella cometes apparuit que quid presignaret doctoris obitus patefecit. Nā sancto deficiente stella defecit. Sicq̄ ad extremam horam deueniens anno dñi. M. cclxxiiii. etatis vero sue quinquagesimo in pace quieuit non. martij. ¶ In cuius obitu frater Reginaldus testimonium perhibuit ꝙ ipsius sancti sepius et tunc cōfessionē audierat: et semper eum vti puerum quinq̄ annorū inuenerat: q: nunq̄ sue carnis contagium sensit nec mortalis crimen nis habuit in voluntate cōsentium. In hora vero transitus sui quidam frater vidit eum in scholis legentem et sanctū apostolum paulum ad eum intrātem. A quo dum thomas peteret an in epistolis suis verū intellectū habuisset: respondit ꝙ sic quētū quis viuēs in corpore posset habere. Sed tamē eū volebat ducere vbi clariorem intellectū haberet. Uidebaturq̄ sibi ꝙ ipsum per cappam tractum extra scholas educeret. Tunc frater fortiter clamans fratres ad auxiliū inuitabat: quia frater Thomas ab eis tollebatur. Ad cuius clamorem excitati fratres: et visa audiētes diē et horam notauerunt et tunc sanctum a corpore migrasse cognouerunt. ¶ Uerum quia monachi fossenoue timuerunt ne corpus sancti per fratres sui ordinis tolleretur ipsum de nocte clandestine ad locū alium trāstulerunt. Sed beato Thoma priori dicti loci apparēte in somnis et ipsum de hoc durius increpante: corpus ad locum pristinum ductum est totaliter integrum: et tanto odore refragrans ꝙ totum plaustrum suauitate repletum est ibiq̄ conditū requiescit: et miraculis gloriosis refulget. ¶ Scripsit autem hic sanctus super omnibus libris dialectice et pene totius philosophie naturalis et moralis scripta elegantia et vtilissima in multis voluminibus. Cōposuit et fallacias logicales rudibus perutiles. Scripsit et cōmentum super quatuor libris sententiarum. Summā theologie in libris quatuor distinctā. Summā contra gentiles in libris quatuor conspicuam. Composuit et scripta plurima super libris diuine scripture plurimis. Super quatuor euāgelijs. Super psalterio. Super epistolis pauli. Super quinq̄ libris moysi. Super cāticis canticorum: et super alijs pluribus. Scripsit et questiones de malo. De veritate. De potentia. De spiritualibus creaturis. De anima. De virtutibus. Et alia multa insignia et notabilia opuscula q̄ singula scribere nō occurrit.

¶ De sancta Perpetua et Felicitate et socijs martyribus. Capi. clxxxi.

Perpetua et Felicitas martyres cū saturnino satyro reuocato: et secūdolo in ciuitate tyburtanorū mauritania passi sunt temporibus valeriani et galieni imperatorū sub proconsule tarnutio. Fuerūt aūt saturninus et satyrus germani. Reuocatusq̄ fuit frater felicitatis. Qui oēs sacrificare cōtēnentes a predicto procōsule in carcerē missi sunt. Erāt aūt perpetua et felicitas ambe nobiles coniugate. Felicitas quidē pregnās erat: perpetua filiū lactātē habebat. Pater aūt perpetue ad carcerē venit vt filiā a proposito reuocaret sed nō valuit. Uidit aūt perpetua per visionē scalam aureā vsq̄ ad celū erectā in dextra et leua cultris et gladijs plenā adeo angustā vt nō nisi vnus et parius per eā inter gladios ascēdere posset. Sub ea draco teterrimus et ingēs iacebat: quē cūcti ascēdere volētes formidabāt. Uiditq̄ satyrū per eā sursum ascēdētē et socios vt ascēderēt sibi et ne draconē timerēt exhortātē. Quā visionē cū sctā ceteris recitasset omnes deo gratias egerunt: quia se vocatos ad martyrium cognouerūt. Presentati ergo iudici fuerūt viri a mulieribus separati. Cū autē felicitati suaderet vt sui misereretur: eo quod pregnans esset: illa eq̄ immobilis permaneret: compatiēs iudex sibi quodāmodo: quia pregnās eam ad carcerem reduci fecit. Cū

autem parentes et vir perpetue cum lachrymis eidem suaderent vt presidi consentiret: paruulum quoque ipsius lactantem ad collum eius iactassent: illa fortissimo animo paruulum abijciens et parentes ac virum contemnens in christi confessione inuictissime persistit. Qua propter iudex ipsam cum sanctis diutissime verberatam iterum carceri mancipauit. Sanctis autem pro felicitate orantibus quia .viij. mensium pregnans erat: subito in ea dolores irruerunt peperitque filium viuum. Quod preses audiens eos omnes de carcere educi fecit: et ligatis post tergum manibus nudatisque natibus per plateas circumduci deinde in amphiteatro duci et bestias sibi laxari. Ex quibus satyrus et perpetua a leonibus deuorantur. Reuocatus et felicitas a leopardis comeduntur. Saturninus et secundolus illesi diuina voluntate seruantur. Unde post hec saturninus iussu proconsulis decollatus finem accepit. Secundolus vero ad carcerem reductus ibidem expirauit. Quorum omnium corpora a fidelibus in eadem sunt vrbe tumulata. Qui passi sunt nonas martij.

¶ De sanctis Philemone et Apollonio et socijs martyribus. Capi. clxxxiij.

Philemon et apollonius adrianus et theoticus cum alijs tribus apud egyptum in ciuitate antinoi tempore diocletiani augusti sub preside adriano passi sunt. Cum enim post mortem ascle martyris: de quo dictum est .x. kalendas februarij. philemon et apollonius ad tumulum orare reperti fuissent a iudice tenti sunt. Qui philemon fecit primo alapis cedi: deinde ligatum ad stipitem sagittari. Et cum saggite in aere penderent: accessit adrianus vt videret quem vna ex sagittis percutiens oculo excecauit: sed cum philemon admonuit: vt se mortuo ac sepulto de terra illa aqua infusa oculum inungeret: sicque visum recuperaret. At vero adrianus fecit philemonem cum apollonio decollari. Sequenti die dum quasi tentat que sibi a philemone consulta perficeret: lumen percepit et confestim conuersus est ad christum. Quod diocletianus audiens misit theoticum cum alijs tribus ad ipsum capiendum. Accedensque adrianus ad sepulchrum martyrum et eorum implorans auxilium voce sanctorum de sepulchro lapsa in domino confortatur. Quod quatuor illi protectores audientes stupefacti sunt. Cum quibus adrianus ad imperatorem accessit. Et quia per spiritum se in mare necandum cognouerat: precipit octo seruis suis vt ipsius corpus die octauo ad mare expectarent: quod delphinus ad terram portare debebat: illudque sepulture traderent. Cum autem coram diocletiano christum constanter confiteretur. iussit eum ligatum in foueam profundam deponi: terra que defossa fuerat superiecta. Sed cum sero ad lectum pergeret: inuenit adrianum in cubili suo iacentem incolumem et cathenas ipsius trabi appensas. Tunc indignatus imperator fecit eum in sacco cum arena ligato mergi vna cum quatuor protectoribus predictis qui ad ipsum tenendum fuerant missi: quique tantis visis miraculis ad christum erant conuersi. Die igitur octaua serui adriani ad littus prestolabantur. Et ecce quinque sanctorum corpora super quinque delphines ad littus allata deducuntur. Cum autem serui dubitarent ne corpus domini sui ibi non esset: eo quod de se solo non de alijs predixerat exportando subito vocem vnius ex delphinis loquentem humanitus audierunt: et quod domini sui corpus ibi esset cum alijs quatuor vna secum passis intellexerunt. Sicque omnium predictorum corpora iuxta corpus ascle martyris sepelierunt: vbi et philemon et apollonius tumulati quiescunt. Horum omnium passio recolitur .viij. idus martij.

¶ De sancto Pontio diacono et martyre. Cap. clxxxiiij.

Pontius diaconus cypriani carthaginensis episcopi et martyris vsque ad diem passionis eius cum eo exilium ducens egregium volumen de vita et passione eius reliquit: et in suis semper passionibus christum glorificans coronam vite promeruit. Qui apud carthaginem sub galieno imperatore in domino feliciter quieuit .viij. idus martij: vt dicit Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sanctis .xl. martyribus. Ca. clxxxv.

Quadraginta milites in ciuitate sebastena armenie minoris passi sunt tempore licinij imperatoris sub agricolao preside et Lysia duce. Quorum nomina hec sunt. Eunoicus: Sisinnius: Domicianus: Heraclius: Alexander: Joannes: Claudius: Athanasius. Ualens: Helianus: Melitium. Edicius Acbatius: iulianus: helius: theodolus: cyrillus: flauius: seuerianus: quirion: valerius: thudion sacerdos: priscus: eutychius: smaragdus: philoctimon: aetius: lysimachus: donnus: theophilus: xantochius: sanctius: agius: leontius: isitius: gaius: gorgonius candidus: nichalius. Qui primo ab agricolao preside in carcerem diebus plurimis detenti: expectantes lysie ducis aduentum. Deinde ipso lysia ad eandem ciuitatem veniente: coram vtroque constituti: dum christum dominum confiterentur: lapidibus in facies cedi iussi sunt. Sed diuino nutu ministri alterutrum lapidibus se feriebant. Dum autem lesias lapidem vt eorum aliquem percuteret: lapide retorto faciem presidis contriuit. Sicque sancti in carcerem reducti diuina visitatione consolantur. Mane vero ante presidem et ducem iterum constituti: cum christum viua voce confiterentur: in stagnum gelidissimum missi sunt: vt gelu constricti corpora eorum noctu superueniente dirumperentur: custodibus sibi adhibitis. balneo quoque iuxta posito: vt si quis vellet transgredi fidem suam ad balneum confugere posset: vnus vero de numero .xl. effectus pusillanimis refugit ad balneum: morsque vt attigit calorem resolutum reddidit spiritum. Ceteri vero confortati in laudes domini eruperunt. Circa hore noctis tertiam resplenduit velut sol lumen super eos et glacies dissoluta est. Custodibus quoque cunctis dormientibus solus clauicularius vigilabat. Qui eos orantes audiens: et in luce curiose prospiciens vidit in luce coronas .xxxix. descendere super eos. Et cognouit quod qui ad balneum confugerat: non erat cum ceteris annumeratus. Expergefaciens ergo custodes proiecit vestimenta sua in facies eorum et se christianum profitens exiliuit in stagnum: et cum ceteris tota nocte psallebat. Quod dum preses et dux mane didicissent: iusserunt ipsos omnes ad littus trahi et baculis crura eorum confringi. Sicque reddentes christo animas tali crurifragio martyrium consummauerunt. Corpora vero martyrum iusserunt igne consumi: et reliquias in fluuium iactari: ne a christianis sepulta martyrum colerentur nominibus. Horum vnus melito nomine cum esset olim etate iunior: et cruribus fractis adhuc superuiueret mater que assistebat dubitans ne in cruciatu deficeret blandis et salutiferis ipsum sermonibus hortabatur. Cumque sanctorum corpora plaustris imposita ad incendium a ministris portarentur: mater iuuenis ipsum tollens in humeris vehiculum sequebatur. Cumque ferretur inter maternos amplexus emisit spiritum. Cuius corpus mater in ignem cum alijs proiecit: vt nec filius mortuus a sodalibus esset diuisus: combusta sunt igni sanctorum corpora et ossa in fluuium dispersa. Episcopus autem ciuitatis per visum admonitus: noctu ad flumen veniens inuenit sanctorum reliquias in alueo fluminis subtus

nis subtus aquas sicut luminaria splendentes. Quas omnes collegit et digna veneratione recondidit. Qui passi sunt .vij. idus Martij.

¶ De sctō Gregorio epō emensi. Cap. clxxxvj.

Gregorius emēsenus

frater beati basilij cesariens. epi fuit. Qui habuit et alterū fratrē noīe petrū: quoꝝ alter in verbo doctrine: alter in ope basiliū exequabāt. Hui⁹ extāt plurima opuscula luculēta. Nā vt ait Vincētius in speculo scripsit librū de imagine in supplementū exameron beati basilij. Scripsit etiā libros ꝯ eunomiū quos btō gregorio nazenzeno et hieronymo legit. Scripsit et ꝯ apollinarē librū in quo euidēter in christo ostēdit vnam esse personā: ꝫ duas naturas et operationes. Itē librū de anima obscurum valde: quē pisanus causidicus tpe secūdi federici de greco transtulit in latinuꝫ. Item epistolā de trinitate fidē catholicā explicātē. Alia quoqꝫ multa scripsisse dicit. De quo Hierony. in lib. de viris illustrib⁹ mētionem fecit. Et claruit sub imperatore valente. Et quieuit in christo die .iiij. idus martij.

¶ De sancto Patiano episcopo. Cap. clxxxvij.

Patian⁹ episcop⁹

apud barcinonā eiusdē pōtifex ecclesie claruit: vir castitate insignis vita et sermone clarus: varia compilauit opuscula: ex qb⁹ est cert⁹ liber ꝯ nouatianos tpe aūt theodosij primi vltima senectute fessus finem vite sortitus est .vij. idus martij. Hec hieronymus de viris illustribus.

¶ De sanctis Alexādrio et caio martyribus. Cap. clxxxviij.

Alexāder et caius

martyres apud apamiā passi sunt: qui vt apollinaris scribit hieropolitanus, epūs in libro aduersus cataphrygas psecutiōe Antonini veri glorioso martirio coronati sunt .vij. idus martij. Hec hieronymus in martyrologio.

¶ De sancto Anatholio episcopo. Cap. clxxxix.

Anatholi⁹ Alexā-

drin⁹ natiōe laodicie syrie epūs tpib⁹ pbi et chari iperatoꝝ floruit: q vir in artib⁹ liberalib⁹ et philosophoꝝ disciplinis erudit⁹ plurimo sermōe celebrat: hic opuscula multa nō solum religiosis ꝫ philosophis ipsis admirāda reliquit: q ad se puenisse testat eusebi⁹. Cui⁹ ingenij magnitudo de libro quē sup pascha ꝯposuit: et de libris decē arithmetice institutionis pōt aptissime cognosci: q etiā sanctitate sublimis in pace quieuit .vij. idus Martij.

¶ De sancto Attalo abbate. Cap. cxc.

Attal⁹ abbas mo-

nasterij lexouiēsis successor fuit sācti Colūbani abbatis. Qui dū egregie monasteriū regeret: quidam ex suis fratrib⁹ austeritatē vite nō valentes sustinere ꝯ ei⁹ pceptū apostatarunt: quoꝝ vnus subita febre correptus: cū ad sanctum Attalū venire se posse peroptaret. Post modicum extinct⁹ est. Cui⁹ exēplo plurimi ad monasteriū redierunt: quidā vō obstinati in apostasia pmanserūt: quoꝝ vn⁹ securi pcussus interijt: alter in paruissimo flumine necatur. Tertius de naui in mare concidēs submergit. Cum aūt bobius fluuius inundans molēdinū monasterij et officinas inuaderet mandauit sanctus p sinoaldum diaconē suum fluuio vt se retrahere deberet. Statimqꝫ fluuius alueo naturali relicto per alios meatus adeo a loco illo discessit: vt etiā alueus siccaretur. ¶ Et cum quidā ex monachis laborādo in nemore casu sibi pollicem precidisset et sepelisset: Sanctus digitum defossum manui applicās: sputoqꝫ liniens ad locum suū sanatum reduxit. Quieuit in domino .v. idus Martij.

¶ De sanctis Hirado et socijs martyribus. Cap. cxcj.

Hiradus: Zozim⁹

Alexāder: cādidus: piperion: et alij eorum viginti consocij martyres apud chartaginē pro christi nominis confessione passi victorie triumphum a domino consecuti sunt quinto idus Martij. Hec Ado.

¶ De sancto Gregorio papa et doctore. Cap. cxcij.

Gregorius papa

primus doctor egregi⁹ ex senatoria stirpe romanoꝝ nobilissima pgenitus: patre gordiano: matre siluia: romane sedis pōtificatū tenuit annis .xiij. mēsib⁹ .vj. dieb⁹ .x. Qui cū summū philosophie apicē in annis adolescētib⁹ attigisset: ac rerū et diuitiarū copia abundaret: cogitabat hec omnia desererer: et ad religionē se trāsferre. Sed dū sub pretoris vrbani habitu mūdo deseruiret: multaqꝫ sibi ex secli cura succrescerēt: mādē orbat⁹ pre sex monasteria in sicilia ꝯstruxit: et septimū intra vrbē in honorē sancti andree: qb⁹ de pprio large dotatis oībus ceteris pauperib⁹ erogatis: in septimo se fecit monachū sub abbatis disciplina. Ubi ad tātā in breui pfectionē deuenit: vt posset iaꝫ in pfectoꝝ numero cōputari. Tātaqꝫ districtione corp⁹ suū afflixit: vt infirmato stomacho subsistere vix valeret: et infirmitatē illā quā greci syncopim vocāt patiēs: p horarū momēta q ad exitū ppinquaret. Abbate quoqꝫ eius defuncto successit eidē in regimine abbatie. Quadā die cū in studio suo scriberet: naufrag⁹ ad eū venit: sibiqꝫ misereri cū lachrymis postulauit. Cūqꝫ sibi sex argēteos dari iussisset et abijsset: eadē die iterū rediit seqꝫ multa pdidisse et pauca accepisse dixit. Qui cū ab eo totidem argēteos recepisset tertia die iteruꝫ reuersus: misereri sibi importunis clamoribus postulabat. Sed cū sanctus Gregori⁹ a pcuratore dom⁹ nihil dandū pter scutellā argēteā didicisset: illā statiꝫ sibi dari pcepit. Quā ille accipiēs let⁹ abscessit. Postq̄ autē gregorius ad papatū pmot⁹ fuit: die quadā cancellario suo mandauit vt .xij. peregrinos ad cōuiuiū vocaret. Et dū oēs recūberēt. intuēs papa .xiij. numerauit. Et cū cancellario diceret cur .xiij. cōtra suū mādatū inuitasset: illeqꝫ nō vltra duodecim esse assereret. Animaduertit gregorius vnum ex illis crebo vultum mutantem: et nunc senem: nunc iuuenem simulantem. Finito conuiuio illum in cameram secreto vocauit: et interrogans quis esset: audiuit quod angelus ille erat qui ab eo in forma naufragi existente in monasterio .xij. nummos et scutellam argēteam receperat: ex quo die deus ipsum romane vrbis pontificem futurum destinauerat: statimqꝫ ab eo disparuit. ¶ Cum die quadam Gregorius adhuc abbas per forum trāsiret: vidit pueros pulcherrimos

vultuq̄ venustos esse venales. Et interrogans vnde es-
sent audiuit q̄ erāt de insula anglorū: quos ille recte
ait vocari anglos quasi angelos: angelicos vult⁹ ha-
bēt. Cum autem didicisset illos esse gentiles cōpatiens
genti: q̄ princeps tenebrarum tam decoros homines
possideret: pelagium romanum pontificem obnixe ro-
gat vt ad conuertendas gentes illas predicatores aliq̄s
mittat offerens se in tale opus esse paratum. Quem pa-
pa cum quibusdā alijs ad predicandum ad angliam de-
stinauit. Sed postq̄ triuum dierū iter perfecisset ad in-
stantiam romani populi se de ipsius absentia conquerē-
tis gregorium per nuncios reuocauit: quez postmoduz
a suo monasterio abstraxit: et ipsum cardinalem diaco-
num ordinauit: ipsum quoq̄ successiue legatum ad cō-
stantinopolim pro causis ecclesie destinauit vbi exstēs
Gregorius. Eutichetis heresim de resurrectione corpo-
rum male sentiens confutauit: librosq̄ ipsi⁹ cōburi fe-
cit: et gratiam imperatoris mauritij plurimam acqui-
siuit: vnde et filium eius de sacro fonte leuauit: indeq̄ ad
vrbē rediit. ¶ Post aliquod tempus fluuius tyberis al-
ueum suum egressus intantum excreuit: vt sup muros
vrbis influeret et plurimas domos euerteret. Tūc etiaz
per tyberim serpentium multitudo cū dracone ad ma-
re descendit: sed a fluctibus perfocati: ad littusq̄ proie-
cti aerē terribiliter infecerunt. ¶ Sicq̄ plaga pessima
quā inguinariam vocant secuta est. Que primo omniū
pelagium papam percussit: deinde in populo adeo dese-
uit vt domus plurime vacue remanerent. Tūc Grego-
rius ab omni populo in pontificem electus est. Cum er-
go consecrari deberet: et lues populum deuastaret: ser-
monem ad populum fecit et processionem cum letanijs
instituit: et omnes diuinam misericordiam implorare
monuit. In qua processione octuaginta de populo spiri-
tum exhalarunt: Sed nequaq̄ ab oratione cessandū ad-
monuit: finitaq̄ processione habitum mutauit et ex vr-
be fugiens triduo latitauit. Sz dum populus ipm vbi-
q̄ perquireret: cuidam eremite per visum ostenditur
vbi esset. Nam colūna lucis super cauernam vbi latebat
conspicitur. Sicq̄ licet renitēs a populo trahitur: et ad
summum pontificium sublimatur. Et cum imperato-
ri mauritio precibus per literas institisset: vt electioni
de se facte nullatenus consentiret prefect⁹ vrbis literas
surripuit. Sicq̄ cōfirmationez gratāter imperator mi-
sit. Sed quia adhuc Romam pestis predicta vastabat
populum more solito processionem iterum cum leta-
nijs vrbem circueundo ordinauit: et iconam beate vir-
ginis quā lucas euangelista in propria forma pinxisse di-
citur circunferri iussit. Cui aer infectus miro modo ce-
debat: et post imaginē serenitas remanebat. Tūc audite
sunt voces angelorum in aere concinentium ante illā.
Regina celi letare. Or. etc. Viditq̄ Gregorius sup castrū
crescentij angelum: qui gladium cruentum in vaginaz
deponebat: quo signo deum placatum intellexit: et sic pe-
stis ex vrbe cessauit. Unde et castrum illud deinceps san-
cti angeli vocatum est. Tandem vt dudum optauerat:
augustinum melitum et ioannem cum quibusdaz alijs
ad angliam misit: et populum illum suis precib⁹ ad deū
conuertit propter quod ab anglorum populis apostol⁹
appellatur. Tante autē humilitatis fuit quod primus
seruus seruorum dei se nominauit et alios nominari in-
stituit. Tante largitatis et elemosynarum vt non solum
presentibus sed etiam lōge positis: etiam in monte sy-
nai monachis necessaria ministraret. Nam omniū pau-
perum nomina scripta habebat: et eis liberaliter sub-
ueniebat: monasterium hierosolymis instituit: et illic de-
gentibus necessaria procurauit. Tribus milibus ancil-
lis christi pro quotidianis stipendijs octuaginta libras
auri annuas offerebat quotidie quoq̄ ad mensam suā
peregrinos et pauperes inuitabat. ¶ Cum die pasche
in ecclesia sctē Marie maioris celebraret: et pax domini
sit semper vobiscum dixisset. Angelus domini alta voce
respondit. Et cum spiritu tuo: propter quod pape ipsa
die ibidem celebranti et pax dn̄i dicenti nihil responde-
tur. ¶ Die quadam per forum traiani transiens: et recor-
dat⁹ virtutis de traiano imperatore legerat: et qualiter
iustitiam summopere coluerat: et ex sola ignorātia: cum
maxima tamē moderatione christianos persecutus fue-
rat ad sancti petri basilicam deuenit: et ibidez p eo ama-
rissime fleuit. Cuius lachrymis deus plegatus mirabi-
li dispositione traianum reuocauit ad vitam: vbi susce-
pto baptismate gratiam consecutus veniam meruit: et
sic iterum obdormiens gloriam obtinuit. Nec eniz ei⁹
anima erat in inferno finaliter deputata: sed ad tempus
non sententia diffinitiua damnata. Huius autē rei eccle-
sie orietalis et occidētalis credulitas testis est. Post hec
angelus sibi apparuit: et quia pro damnato orauerat
duarum sibi penarum optionem dedit: aut biduo in
purgatorio cruciari: aut in vita sua infirmitatibus fati-
gari. Qui primo spreto secundū elegit. Unde deinceps
semper aut febribus: aut podagra: aut stomachi occupa-
tione: aut varijs mēbrorum dolorib⁹ pressus fuit ¶ Ma-
trona quedam singulis diebus dominicis beato viro
panes offerebat. Qui cū sibi post missam corpus domi-
ni offerret: illa subrisit: eo q̄ panem quem proprijs ma-
nibus illa fecerat: gregorius corpus dominicuz appel-
labat. Qui pro incredulitate mulieris se in orationem
prostrauit: et partem illam dominici corporis ad instar
digiti conuersam inuenit: et sic matronam conuertit
Orauit iterum et carnem in formam panis conuersam
vidit: et matrone sumendum tradidit. ¶ Cum quēdam
romanorum principem propter culpam adulterij excō-
municasset: ille vindictam expectens magorum suffra-
gia requisiuit. Qui demonem in equum pontificis im-
miserunt. Cum autem gregorius equo insideret: illeq̄
vexat⁹ nequaq̄ teneri posset: gregorius per spiritū san-
ctum intelligens signo crucis edito demonē ab equo
eiecit: et q̄ egressus maleficij ppetua cecitate dānauit: quē
tamē sanctus ecclesie subdito nutriri mādauit. ¶ Cū
apud Mauritium imperatorem de morte cuiusdā epi-
scopi falso accusaretur: et mauritius ex hoc ipsum et ec-
clesiam persequeretur: quidam monastico habitu gla-
dium tenens imperatori astitit: et gladiū vibrās illū p-
pter persecutionē pape gladio moriturū predixit. Qui
territ⁹ a persecutione destitit: et vt p se oraret pape p lrās
supplicauit. ¶ Hic cōstituit etiā in singulis ecclesijs vr-
bis rome in dieb⁹ aduētus et quadragesime vt statio
nes orationes fidelium celebrarent. Et ne error anti-
qui semen decetero pullularet: fecit generaliter ampu-
tari imaginib⁹ demonū capita: vt per hoc extirpata gē-
tilis prauitatis facultas ecclesiastice veritatis palma ple-
nius exaltaret. Addidit i canone misse. Diesq̄ nostros
in tua pace dispone etc. Et precepit vt sup corpora apo-
stolorum papa sine cardinalib⁹ celebraret missa. ¶ Offi-
cium misse per introitū et .ix. kyrieleison. et alia q̄ in an-
tiphonario cōtinētur celebrari instituit. Letanias ma-
iores iter pascha et pēthecosten ordinauit. Anno quoq̄
imperatoris mauritij .xiij. synodū ad ecclesiam sancti
petri .cxxiij. episcoporum celebrauit. In qua plurima
de necessarijs ecclesie prouidit. Alia quoq̄ multa insi-
gnia et laudabilia opera tā in vrbe q̄ in orbe pfecit. Et
plenus sanctis virtutib⁹ a corpore migrauit circa an-
num dn̄i .dcvj. die .iiij. idus Martij. Et sepult⁹ est
in ecclesia sancti Petri in pta secretarium. Et cessauit
episcopatus menses .v. et dies .xvj. ¶ Hic eximi⁹ doctor
librum cōposuit pastoralem: in quo ostēdit qualis esse
debeat: qui ad ecclesie curā debet assumi. Librū sacra-
mentorum per totum anni circulum. Euāgeliorū home-
lias .xl. Dialogorum libros .iiij. Sup Job libros .xxxv.
Primam et vltimam Ezechielis partem que obscu-
riores videbantur per homelias .xxij. q̄tum lucis ha-
beant ostendit Antiphonarium nocturnum et diur-
num suaui modulatione formauit. Epistolarum suaz re-
gistrū ad diuersos missarū in .xij. voluminib⁹ ordina-
te digessit. Super cantica canticorum. Et in oēs pro-

phetas. Et in libros regū Josue. et iudicum multa scripsisse dicitur. Aliaq; plurima que ab inuidis combusta fuisse tradunt.

¶ De sancto petro diacono et confessore. Cap. cxciij.

Petrus sancte romane ecclesie diaconus et beati gregorij discipulus fuit. Ad cuius instantiam ipse doctor librū dialogorum composuit. et vtriusq; mutuas collocutiōes in eo inseruit. Hic tan ctitate cōspicuus bonus magistri imitator extitit. Hic aliquādo beato gregorio predicante vel dictante spiritum sanctum vidit in columbe specie super caput doctoris verba in eius auribus inferentem. Qui cum beato Gregorio visa narrasset: admonuit eum doctor: vt visa silentio tegeret: quia quacunq; hora visum referret: confestim spiritum exhalarent. Mortuo igitur Gregorio cum quidam eius emuli sibi detraherent q prodig⁹ thesauros ecclesie cōsumpsisset: et in vindictam libros eius comburerent: opposuit se petrus diaconus dicēs tanti viri opera perutilia non fore delenda. Tandem mortem preeligens q sancti doctoris infamiam: ad hanc eos sententiam deduxit: vt secretum quod de Gregorio viderat reuelaret: et iureiurando firmaret: quo dicto si statim ipse decederet a librorum combustione cessarent. Sin autem superstes existeret: ipsum cum libris insimul incendio cōcremarent. Itaq; cum apparatu diaconi librum euangeliorum gestans venerabilis petrus corā populo reuelauit q pluries super caput Gregorij spiritū sanctū in specie columbe conspexit quod mox vt tactis euangelijs iuramento asseruit a dolore mortis extraneus inter verba vere confessionis spiritum exhalauit. Statimq; inuidia librorum exustione destiterunt: et corpus petri iuxta magistri tumulum sepelientes: ipsum vti sanctum venerari ceperunt.

¶ De sancto petro martyre. Capi. cxciiij.

Petr⁹ martyr apd nicomediam passus est sub persecutiōe diocletiani. Hic cū esset cubicularius imperatoris diocletiani prefati: et cū ipso in thalamo fiducia accepta celaretur de immēsis martyrum supplicijs liberius causaretur q christian⁹ deprehēsus est. Et eodem imperatore iubēte in mediū duci: ac primo suspens⁹ diutissime flagris torquetur: deinde aceto et sale vulnerib⁹ pfundit: ad vltimū in craticula assat. Sic q vere petri apostoli extit. et fidei heres et nominis. Passus est autem quarto idus Martij. Hec hieronym⁹ in martylogio.

¶ De sancto paulo episcopo. Ca. cxcv.

Paulus leonen̄. episcop⁹ a beato Elduco a pueritia nutrit⁹ et doct⁹ simul cū beato sampsone epo et alijs plurib⁹ tpe iustini iunioris claruit in britānia cis marina. Cū aūt sanct⁹ elducus in planicie triticū seminasset ne vastaret ab alitib⁹ marinis paulū ad huc iuuenculū custodē adhibuit. Quo nocte dormiēte ager vastat. Et excitat⁹ mane dānū segetis aduertit: oratione fusa agrum ambiuit: auesq; se mouere non valētes alarum virtute deposita: vt oues ad claustrum abegit. Quod cernēs abbas: et quid sibi hoc vellet interrogans: respondit paulus illos esse segetis vastatores: quos captos ad ipsum duxerat puniendos. Quod pater videns et miraculum stupēs aues abire precepit.

¶ Rogatus a sorore vt alueus eius iuxta mare positus dilataretur: ad mare accessit: nudatq; sibi cedentes vsq; ad certum locum sibi viuum insequi cepit: vbi lapillis modicis iactatis: mari mandauit ne lapillos transire presumeret. Qđ vsq; hodie factum est. Nam et eo redeunte lapilli in columnarū magnitudinē excreuerunt.

¶ Temporis processu abbas fact⁹ est. Qui die quodā discipulis p aridas syluas vagantibus: et siti deficientibus: solo percusso humo quoq; in triplici loco defossa tres fontes de terra produxit vsq; in presenti tempore permanentes. Sed et draconem infestum qui etiam armatos plurimos inuadebat stolla sacerdotali collū ei⁹ constringens sicut agnum ad mare vsq; deduxit: et in profundū equoris demersit. Postmodum autē elect⁹ episcopus leonen̄. q̄uis dudum renitens: clarus sanctitate in pace quieuit. iij. idus Martij.

¶ De sancto Egduno presbytero et socijs martyribus. Capi. cxcvj.

Egdunus presbyter et alij septē martyres apud ciuitatē nicomedie sub diocletiani psecutiōe passi sunt. Qui diebus singulis singli eorū suffocati sunt: vt ceteris metus incuteret. Quorū passio recolit quarto Id⁹ Martij vt Ado in martyrologio scribit.

¶ De sancta Euphrasia virgine. Cap. cxcvij.

Euphrasia virgo filia antigoni senatoris et euphrasie nobilissime de ciuitate constantinopolitana tempore theodosij imperatoris originem duxit. Cuius pater augusto amicissimus et propinquus totius lycie negocia gubernabat.

¶ Post cuius ortum parētes ei⁹ celibem vitā duxerūt. Antigonus vero anno integro elemosynis et sanctis operibus intentus: post annum diem clausit extremū. Mater vero adhuc iuuenis que per triennium cum viro vixerat in sancta viduitate deo seruire studens apud imperatorē cū filia degebat. Qui filiam eius euphrasiam annorum. v. cuidam magno principi desponsauit donec perfecte etatis existens eidem matrimonio iungeretur. Cum autē post aliquod tempus euphrasia antigoni relicta ab augusta suaderetur vt alteri cū petenti nuberet senatori: euphrasia moleste ferens et ne ad hoc compelleretur timens cum filia sua Euphrasia ex vrbe latenter discessit et ad possessiones suas in egyptum accessit: vbi consistēs ecclesias et monasteria seruorum dei sepius visitabat: et multas elemosinas faciebat. ¶ Erat aūt i thebaide monasteriū dominarū habēs virgines. cxxx. i summa vite sanctitate domino seruientes vbi cōtinue ieiunius arduū seruabat: et vnaqueq; manib⁹ operabat. Dū aūt euphrasia cū infantula locū illū frequētius visitaret: cepit infantula in vita virginum delectari: et audiens que ab eis de christo dicebant ad ingressū monasterij quotidie ardenti⁹ animari. Quadā vero die cū matre ad cenobiū accedens omnino ibidē remanere cū abbatissa voluit: nec vllis precib⁹ aut minis: vel impositis pauoribus inde abstrahi potuit: sed matrē ad ciuitatē venire permisit. Et cū diebus pluribus ibidē fuisset: et in sancto proposito perseueraret: dicens se christum in sponsum elegisse consentiēte matre ab abbatissa cilicino habitu monasterij induitur: et in cenobiū monialis effecta introducitur. Quā mater dño commendauit et filiā annorum. vij. in monasterio dimisit. Que summa humilitate et sancta cōuersatione pollere cepit. Dataq; sibi magi-

stra iulia psalterium breui tempore didicit: et mira obedientia in cunctis ministeriis pre cunctis profecit. Post modicum temporis euphrasia mater virginis moritur: et in monasterio sepelitur. Euphrasia vero iunior oes facultates paternas pauperib' erogauit. Cu aut ad perfectam venisset etatem sponsus suus per literas imperatoris eam ad coniugium requisiuit: et ipsa imperatori rescribens: vt pote xpo iam nupta temporale connubiu denegauit: vnde et in monasterio summa abstinentia deo feruentius famulari cepit. Multasq3 diaboli tentationes pertulit ppter quas superadas penitentia mirabili se afflixit. Nam et lapidem capiti supposuit: et cinerem super stratum conspersit: aliquando per tres vel quattuor dies: aliquado hebdomada integra se ... media macerauit. Cuius patientiam abbatissa tentare volens: lapidem magnum vix a duabus feminis baiulandum diebus singulis de orto ad furnum: et inde ad hortum p dies viginti ipsam portare iussit: quem illa cum omni humilitate detulit nec murmurans neq3 de labore importabili: neq3 de immanitate precepti. Et cum iterum diabolus ea tentaret quod senatoris filia ad aliarum ministerium esset submissa. cepit adhuc vilioribus officiis se occupare: et in coquina ollas abluere et immunditias exportare: nec propter hec ab abstinentia se solita subtrahebat: nec officium in ecclesia dimittebat. Cum aut eidem quedam germana nomine improperaret. qd talia opera pretextu hypocrisis ostenderet: et ob hoc abbatissa illam punire vellet: euphrasia nedu ad pedes sororis sibi conuitiantis veniam petens procidit: sed etiam pro ea ab abbatissa veniam impetrauit. ¶ Cu aut diabolus eam animo superare non posset: cepit ipsam persequi prelio corporali. Nam cu ex puteo aquam hauriret: capite deorsum deficitur: sed a sororibus illesa educitur. Ipsa vero vbi quotidie portabat singulas: cepit exinde deferre hydrias aque binas. Alia quoq3 vice du ligna precideret: securi calcaneum sibi vsq3 ad tibiam scidit: et colligata a sororibus propter hoc non destitit: quin ligna incisa deferre voluerit. Sed cum scalam ascenderet summitatem tunice calcans super ligna cecidit: quoru vnum fere oculum eius effossum grauiter vulnerauit. Sed dei misericordia diebus modicis ex vtraq3 plaga conualuit. ¶ Post hec eam diabolus de tertio solario precipitauit: que tamen sine vlla lesione ad terram descendit. ¶ Deinde ollam cu aqua feruente portans cecidit: et aqua q3 bullienti facie perfusa omnino intacta permansit. Multis autem signorum miraculis claruit. ¶ Mulier quedam infantem annorum octo: et paralysi effectum surdum et mutum ad monasterium detulerat vt ipsum sororum orationibus commendaret. Quem mox vt sancta virgo ad abbatissam deferendum in brachiis sumpsit: puer loqui et audire cepit: et ad matrem ad ianuam expectantem incolumis propriis pedib' cucurrit. Quedam ex sororib' antiquis ab immundo spiritu dudum vexata fuerat: quam nulle ancillarum christi preces liberare potuerant. Que etiam cathenis vincta tenebatur: cibusq3 ei sum canco ligneo porrigebatur: eo qd nulla ad ea appropinquare presumebat: quia vestes et carnes sororum dentibus lacerabat. Et quia abbatissa sanctitatem euphrasie nouerat: et eiusq3 miraculum in puero viderat: eidem licet ex humilitate satis recusanti per obedientiam sororis illius liberationem imposuit. Pro qua euphrasia dudum se ieiuniis afflixit: et ad dominum diebus pluribus orauit. Et tandem in christi nomine demonem ab illa effugauit: et cu maximo strepitu in abyssum ire precepit. Ex istis tamen in nullo extollebatur: sed ampliori humilitate proficere videbat. ¶ Post hec abbatissa per visionem conspexit: quod duo viri venerabiles ad monasterium venientes euphrasiam rapiebant: et ipsam in aur cum palatium gemmis ornatum introducebant: que ibidem ab angelis concinentibus suscipiebatur: et ad xpi pedes pcidens a genitrice domini corona aurea decorabatur. Intellexit ergo abbatissa virginem quatotius ad celeste thalamu deducendam. Que cu sororib' intimasset: et ille obitus dilecte sororis deflerent: euphrasia subita febre corripit: et vite termino pxima in oratoriu deducit: verum ex profunda eius humilitate orabat ad dnm vt eam adhuc per annum in carne dimitteret: eo qd penitentiam codignam suo arbitrio non perfecisset. Et cu abbatissa et eius magistra iulia virginem exorarent: vt ipsam sequi sine dilatione liceret: permisit eis orare dnm: vt ipsaru desiderium adimpleret. Sicq3 inter sororu man' migrauit ad christu an. idus martii. ¶ Post cui' obitum die tertio iulia obiit Abbatissa vero substituta quada eugenia in matrem aliarum ipsa die. xxx. ex hac vita discessit. Que ambe in eodem sepulchro cu euphrasia virgine condite sunt.

¶ De sanctis Macedonio psbytero et sociis martyribus. Capi. cxcviii.

Macedonius presbyter patricia modesta theodera ores theodora imponderam martia et trabia apud nicomediam ciuitatem martyrium passi sunt. Qui omnes per igne conflagrati acceptabile sacrificium christi domino reddiderunt. iiii. id' marty. vt i martyrologio odonis habetur.

¶ De sanctis quadringenta nouem militib' martyribus. Cap. cxcix.

Quadringentanouem milites Rome sub nerone cesare passi sut. Hos omnes vna cum sanctis processo et martiniano beat' petrus apostolus conuertit ad christu: cum teneretur in custodia mamertina cu coapostolo suo paulo: vbi vna noue meses detenti fuerut. Et cum milites predicatione apostolorum et aqua pro ipsis baptizandis non haberent: orante apostoloru principe de silice facti metis fons aq prupit: et cui' vnda ipse aplis baptizauit: et fons ibide i testimoniu miracli pmanet vsq3 in psens i loco qui dr carcer sub colle tarpeio. Deinde predicti gloriosi quadraginta noue milites sub deuotissima fidei confessione neroniano gladio psumpti sunt: pdie idus martii.

¶ De sancto Petro abbate claruallensi. Cap. cc.

Petrus abbas claruallensi. cum esset nobili exortus psapia fact' monach' igniaci monasterii nobilitatem suam summa vtilitate occultabat vilibus indut' vilia officia exercendo. Vn ob vite nimiam sanctitate a multis reuerentie habebatur. Adhuc nouus in ordine dum in matutinis aliqn dormitaret seq3 pulsari sentiret. Apertisq3 mox oculis nullum conspiceret: orauit dominum vt excitante ipm sibi ostenderet. Et dum iterum dormitasset: pulsatus citius aperiens oculos vidit iuuene splendidu sibi assistere indeq3 morosesq3 per choru transire qui demum disparuit: et petr' cu esse angelu intellexit media nocte cum fratribus psallens subito dolore capitis premitur: et recedere de ecclesia cogitans audiuit voce dicentem versi. illu. Laudans inuocabo dominum &c. et statim dolor cessauit. Et dum mane iteru cum dolore eodem capitis perseuerante ad colonem accessisset: visum est sibi quod lapis ponderosus de capite eius egressus est et exinde a tali dolore liberatus perfecte fuit. Post hec fact' est prior igniaci. Deinde abbas vallis regie assumptus est. Qd abbas ex' igniacen. tali visioe prescuit. Videbatur enim sibi candelabrum lucens ante altare p maiorem

maiorē fenestram exire. Nec multo post petr⁹ prior in abbatem electus est. Cum aliquādo abbas egrotaret: ꝛ mercennarius quidā a cellario operis mercedem exigeret: illeqꝫ dare recusaret: indignatus mercennarius prunas ardentes ad vnā ex monasterij grāgijs in caca bo deferebat: vt eā incenderet. Tunc affuit abbas ꝛ eū de mala volūtate redarguit: ꝛ vt ad se mane ꝛ ad infirmariam veniret mercedē suam recepturꝰ admonuit: qḋ ꝛ factū est. Mercennarius quoqꝫ est miratus: eo ꝙ abbatē de infirmaria vtpote lāguentem minime recessisse cognouit ꝛ penitentiam egit. Uocatus ad electionem abbatis igniacēsi. oratiōe premissa vt deꝰ sibi idoneum inspiraret: audiuit vocē ꝙ illuc veniens audiret quis idoneus esset. Cūqꝫ ad locum veniens pro eodem orasset: iussus est socios itineris sui de hoc interrogare. A quibus cum quereret quis vtilis eligēdus foret: responderunt qḋ ipse. Sicqꝫ omniū consensu electus est. ¶ Cū henricus comes cāpanie se ipsius orationibus cōmendasset ꝛ ipse pro eo celebrasset post vltimam collectam vidit comitem tūc absentem signū crucis in veste habentem. Et diem ac horā notans cōperit: postmodum ipsum eodē tēpore cruce fuisse signatū. Oranti sibi aliquādo apparuerunt sancti bernardus abbas ꝛ malachias episcopus qui cum abbatem claruallēsi. futurum predixerunt. Nō multo post gerardus claruallēsi. abbas a fratre hugone de bazochijs qui grauiter in ordine deliquerat: ꝛ abbatis punitionem timebat interfectus est. Cui successit henricus. Quo post modicum in presbyterum cardinalem assumpto: petrus ad electionem aufugit eo qḋ eligi formidaret: qui tamen absens electus est. Et cum diu recusaret tandē visionis memor consensit. ¶ Romanus pontifex eius famam audiens eum ad se accersiuit: cui ꝛ peccata sua ex deuotione confiteri: ꝛ ab eodem communicari voluit. Cum autem esset in valle regis infirmitate graui vnum ꝛ oculis amisit: ex hoc gaudens ꝛ deum laudans: quia vnum ex hostibus suis a capitalibus sibi abstulerat. Et dum esset cū fratribꝰ in messibꝰ operans tres pulcherrimas mulieres in medio fratrū vidit: quas de nimia presumptione redarguēs audiuit ab illa que erat formosior: quod erat maria mater xpi: alie due maria magdalena ꝛ maria egyptiaca: que fratres in suo labore consolari curabant. quieuit autem sanctus petrꝰ in domino pridie idus martij.

¶ De sancto Longino martyre. Cap.ccj.

Longinꝰ fuit quidā centurio de prouincia bisauricē. cum alijs militibꝰ cruci dñi astans latus eius lancea perforauit. Et videns signa q̄ fiebāt: solem scꝫ obscuratū: ꝛ terremotum in christo credidit. maxime ex eo vt quidā dicunt: qḋ cum ex infirmitate eiꝰ oculi caligassent de sanguine christi per lanceam decurrente casu oculos tetigit: ꝛ protinꝰ clare vidit: vñ renuncians militie. ꝛ ab apostolis instructꝰ: in cesarea cappadocie viginti octo annis monasticā vitam duxit: ꝛ plurimos ad xpm cōuertit. Cū aūt ab octauiano preside tentꝰ sacrificare nollet: iussit preses oēs dentes eiꝰ excuti ꝛ linguā abscidi. Ex hoc tñ loquelā nō amisit: sed accepta securi oīa idola cōfregit. Demones aūt de idolis exeuntes ꝛ in aerē vlulātes in p̄sidē ꝛ in eiꝰ socios intrauerūt. Qui insanientes longini se pedibus prostrauerūt. Quos oēs longinus in xpi noīe ab oppressiōe demonū liberauit: ꝛ demones in desertum misit. Quo miraculo quidā aphrodisius cōmentariēsi. cum multis alijs ad xpm cōuersus est. post dies aliquot cū octauianꝰ longinum tentū ad se adduci iussisset: vt eū penis afficeret: ꝛ ipsum ex hoc aphrodisius reprehenderet: eo qḋ de suscepto ab eo bñficio ingratꝰ esset: iussit preses aphrodisio linguam precidi. Sed ipse nihilominꝰ loquebat. Preses vero confestim excecatus est. Cui longinꝰ iussit: qḋ liberari non posset nisi ipsum occideret. Nā martyr effectus pro p̄side oraret: ꝛ ipse lumen recuperaret. Statimqꝫ preses longinū decollari fecit. post hec ad corpꝰ eiꝰ adijt: ꝛ prostratus cum lachrymis penitentiā egit: ꝛ continuo visum recepit. Corpusqꝫ martyris honorabiliter tumulauit: ꝛ in bonis operibus perseuerauit. passus est autem martyr xpi idibus martij.

¶ De sancta Matrona martyre. Cap.ccij.

Matrona martyr apud thessalonicam passa est. Hec re ligione christiana cum esset ancilla plautille vidue gentilis: xpm occulte adorabat. Et cum a dña sua deprehensa esset in ecclesia christianoꝝ ab eadē in scāno ligat et crudeliter flagellat dieqꝫ ꝛ nocte integra inclusa ꝛ vincta dimittitur. Sꝫ dū noctu diuinitꝰ soluta ꝛ clausis ianuis educta esset: ad ecclesiam redijt ꝛ deo gratias egit. Quam iterū ibidem repertam domina sua iterum ipsam in scāno vincit ꝛ crudeliꝰ flagellauit: triduo quoqꝫ sine cibo reclusam dimisit. Illa vero iterum diuinitus soluta educitur: ꝛ in ecclesia orans a domina sua tertio reperitur. Que tertio ab eadem ligatur: ꝛ lodis durissimis tandē ceditur: donec spiritum exhalauit. Que passa est idibus martij. Hec Ado.

¶ De sanctis Ilaro epō et tatiano marty. Ca.cciij.

Ilarus episcopꝰ ꝛ tatianꝰ diaconus apud aquileiam passi sunt tempore Numeriani imperatoris. Beatꝰ enim ilarus ab infantia christianꝰ sacris literis eruditus ad diaconatus ordinē: deinde ad pontificatū aquileiēsi. ecclesie a pplo promotus est. Qui eius discipulū noīe tatianū sibi archidiaconē ꝯstituit cū quo in christi fide populum admonebat. Cum autē ab imperatore numeriano christianorū persecutio excitata fuisset: ꝛ quidā baronius preses aquileie christianos ad sacrificia coartaret ad suggestionem cuiusdam sacerdotis idolorum nomine monophanti fecit Ilarum epm Christianorum detineri: ꝛ ad templum idolorum adduci: vt ibi dijs thura imponeret. Quē sacrificare nolentem iussit nudatū virgis durissime cedi. Deinde in equuleo leuari ꝛ vngulis radi: adeo vt eius intranea nudarentur. Deinde depositum ex equuleo mādauit dorsum eius carbonibus aduri: ꝛ post hec acetum sale permixtum eius vulneribus infundi ipsasqꝫ plagas ex camelorum cilico confricari. Et cum hec oīa pro xpi nomine patientissime tolerasset: oratione premissa expuflauit in simulachra et mox cuncta in puluerem redacta sunt. Clamante quoqꝫ aduersus illū omni populo paganorum fecit eum preses in carcerem recludi. Et cū audisset quod haberet diaconum tatianum: qui similiter populum a deorum cultura subtrahebat fecit eum teneri: ꝛ deos gentium confutantem extendi: ꝛ virgis diutius flagellari: eumqꝫ vna cum Ilaro episcopo eodē carcere detineri. Orantibus aūt sanctis nocte illa factum est tonitruum magnum: ita vt fundamenta vrbis commota fuissent: ꝛ multi paganorum interirent. Templū etiā herculis funditus euersum est. Qḋ audiens hieronius preses missis spiculatoribꝰ fecit gladios in pectora ipsorū in ipso carcere trāsfigi. Cū quibus ꝛ alij tres christiani in eadē custodia vincti: scꝫ felix largus: ꝛ Dionysiꝰ eodē martyrio necati sunt. Quorū corpa noctu a christianis de carcere rapta iuxta muros aquileie ciuitatis sepulta sunt. xvij. kalen. aprilis.

¶ De sancto Patricio ep̄o. Cap̄.cciiij.

Patricius episco-
pus apud scotiā prim⁹ xp̄m predi-
cauit. Qui cū die quadā scotho2um
regi de passione dn̄i aliqua narra-
ret: ⁊ ille deuote intēderet appodiās
se sup ferulā quā manu tenebat: ca-
su pedi regis sup posuit: et cuspide
ferule ipsum pfo2auit. Rex vero cre
dens ep̄m hoc ex industria facere ⁊
se aliter fidē nō posse suscipere: nisi
talia p xp̄o pateretur: patiēter per-
tulit. Sanct⁹ vero intelligens obstupuit: ⁊ regis pedem
sanauit. Hic p̄cib⁹ suis toti illi insule obtinuit: qd̄ nul-
lū venenosum aīal ibidē viuere possit. Et qd̄ plus est
etiā ligna ⁊ co2ia illius regionis cōtraria sunt veneno.
Quidā cōuicini sui ouē furat⁹ fuerat: ⁊ comederat. Et
cū ep̄s plures furē quicūq3 ille esset: exho2tat⁹ esset: vt
furtū redderet: ⁊ null⁹ appareret: conueniente oī pplo
ad ecclesiā o2auit dn̄m: vt in cui⁹ ventrē ouis intrasset:
corā oībus balatū daret: qd̄ ⁊ factū est. Et reus penitē
tiā egit. ¶ Erat autē eius cōsuetudo oēs cruces quas
videbat ado2are. Cū autē quandā crucē inuisam prete
risset: ⁊ a suis admonit⁹ cur nō vidisset: audiuit vocē de
sub terra cuiusdā ibidē sepulti: dicentis se fuisse paga-
nū: ⁊ signo crucis indignū: ⁊ ideo ipsam nō viderat: vñ
fecit ipsa3 abinde tolli. ¶ Cū aūt patrici⁹ per hiberniā
predicaret: ⁊ fructū ibi modicū faceret: rogauit deū: vt
ibi aliqd̄ signū ostenderet: p qd̄ territi peniterēt. Iussu
igit̄ dn̄i in quodā loco circulū magnū cū baculo desi-
gnauit: intra qd̄ se terra statim apperuit: ⁊ puteus pro-
fundissimus ibidē apparuit. Reuelatū quoq3 fuit sctō
qd̄ ibi quidā purgato2ij loc⁹ esset: in que quisquis vellet
descendere: alia sibi penitentia nō restaret: nec aliud p
peccatis purgato2ium sustineret. Pleriq3 aūt non redi
rent: ⁊ qui redirent die naturali integrū ibidē mo2am
facerent. Multi igit̄ ingrediebātur qui de cetero nō re-
uertebant̄. ¶ Post longū tp̄s mo2tuo patricio: quida3
nobilis noīe nicolaus qui peccata multa cōmiserat: ad
penitentiā deuenit: ⁊ locū ipsum intrare volens dieb⁹
octo precedētibus: vt oēs faciebāt: se ieiuniis macera-
uit: ⁊ sic in puteū descendit: ⁊ ostiū qd̄ a latere inuenit
introiuit: vbi monasteriū inuenit: ⁊ a q̄busdā abbatis
in o2ato2iū introducit̄ officioq3 peracto: vt cōstās esset
admonetur: q2 multa diaboli tēamēta cū percurrere
opo2teret. Et cū se penis affligi sentiret ptin⁹ diceret.
Iesu xp̄e fili dei viui miserearis mihi peccatori. Quib⁹ ab-
euntibus adsunt demones: ⁊ vt sibi obediat primo cū
blandis sermonib⁹ persuadent: asse2entes qd̄ ip̄m cu-
stodient: ⁊ ad ppria incolumē deducent. Et cū eis obe-
dire nollet: diuersarū ferarū terribiles audiuit voces.
Ad q̄ pauefact⁹ verba inuocationis ptulit: ⁊ ois ille tu-
mult⁹ conquieuit. Ulterius pcedens ⁊ demonibus cō
sentire nolens in ignē maximū proijcit̄: sed verbis ex-
pressis ignis extinguit̄. Ad locū alterū veniens vidit ho-
mines viuos igne assari: ⁊ carbonib⁹ vsq3 ad effusionē
viscerū cōcremari. Et dū nec sic consensisset demonib⁹
ab eisdē simili pena to2quet̄: sed verba pferens cōtinuo
liberat̄. ¶ Inde pcedens in puteū pfundū obscurū et
fetidū deijcit̄: dicentibus sibi demonib⁹ q2 ille erat in-
fernus: sed dum verba repetisset inde illesus educit̄.
¶ Post hec ad pōtem arduū ⁊ lubricū deuenit: subter
quē igne⁹ fluui⁹ rapid⁹ currebat. Et dū pontē trāsire
desperaret: vnū pedē ponens: verba q̄ didicerat dixit:
deinde aliū pedē ponēs ipsa repetiuit: ⁊ ad quālibet pe
dis mutationē eadē iterauit: ⁊ sic illesus transiuit. Et
in quendā pratū amenis ⁊ odo2iferis flo2ib⁹ 9sertū de-
uenit. Ubi a duob⁹ speciosis iuuenib⁹ ad quandā ciui-
tatē auro ⁊ gēmis fulgentē adducit̄: ⁊ qd̄ illa esset para
disus sibi reuelatur. In qua dū se admitti o2aret: audi-
uit qd̄ prio ad suos rediret ⁊ post dies .xxx. in pace q̄esce
ret ⁊ sic illuc intraret. Tūc nicola⁹ inde ascendēs supra
puteū se restitutum altero mane repperit: ⁊ q̄ viderat
enarrauit: ac post dies .xxx. in pace q̄euit. Dies aūt de-
positionis sancti patricij .xvj. Kalen. ap2ilis celebratur.

¶ De sancta gertrude virgine. Cap̄.ccv.

Gertrudis virgo
obijt anno constantis imperato2is.
xxj. vt dicit Sigibertus. Hec o2iūda
fuit de ciuitate nigelēsi: vbi ⁊ mona-
steriū dn̄arū construxit: ⁊ ipsum sub
regulari disciplina laudabiliter rexit
maxima sanctitate pollens. Que die
obitus sui apparuit modeste abba-
tisse monasterij treuerēn. sibi in ami
citia coniuncte añ altare beate virgi
nis tunc in o2atione p̄strate: eiq3 ipa
ho2a ad christū migrasse: ⁊ celestē patriā introisse nun-
ciauit. ¶ Post annos vero .x. ignis exiens monasteriū
ignis consumere videbatur. Sed tunc sancta sup2a te-
ctum apparuit ⁊ velum suum flammis obijciens ignē
excussit: statimq3 extinctus focus monasterium omni-
no indemnem reliquit. ¶ Puer quoq3 in fonte neca-
tus: ipsius meritis suscitatur: ⁊ alia multa miracula ad
eius tumulum demonstrātur vbi in ipso monasterio
sepulta venerat̄. Quieuit autem in pacem decimosex-
to Kalendas ap2ilis.

¶ De sctō Alexādro ep̄o ⁊ marty2e. Cap̄.ccvj.

Alexander episco-
pus ⁊ marty2 apud cesaream passus
est. De quo in .vj. libro ecclesiastice
histo2ie scribitur: quod de cappado
cia ⁊ p2op2ia ciuitate sancto2um lo-
co2um visendo2um causa hierosoly
mam veniens diuina reuelatione
eiusdem loci gubernacula suscepit.
Nam cum narcissus hierosolymo-
rum episcopus esset anno2um .cxvj.
et p2opter nimiam senectutem cure pasto2ali intende-
re nō posset: voce de celo p2olapsa vt omnes ciues eidē
hierusalem venienti occurrerent: ⁊ ipsum suum vna cū
narcisso episcopum o2dinarent a populo hono2ifice su-
sceptus: ⁊ factus est narcisso coadiuto2: et eiusdem post
obitum ipsi successo2. Post hec romam venit ad apo-
stolo2um limina visitanda. Reuersus autem hieroso-
lymam sub persecutione decij ductus est cesaream.
Et dum diebus multis: multo ferri pondere vinctus:
de carcere ad tribunalia iudicio2: ⁊ inde ad carcerē du-
ceretur: ⁊ inter ipsa sibi vicissim succedentia to2menta
defecit. Atq3 ob confessionem christi marty2ium com-
pleuit .xv. kalendas ap2ilis. Hic ad ecclesiam antio-
chenam cuius regimini p2imo p2esuper pacem ecclesie
vnam scripsit epistolam. Ad aronitas vero aliam per
clementem p2esbyterum alexandrinum. Item ad o2i-
genem ⁊ p2o o2igene: contra demetritum aliam. Sed
alie eiusdem ad diuersos feruntur epistole: vt dicit Hie-
ro. libro de viris illustribus.

¶ De sancto Ioanne abbate.
Capitulum .ccvij.

Ioannes abbas
magne sanctitatis vir de syria o2i-
undus peruenit italiam. Susce-
ptusq3 hospitio a deuota matro-
na apud vrbem pennacensem re-
sedit. Et ab angelo monitus: lo-
cum sue habitationis sub quada3
arbo2e p2ope eandem ciuitatem
elegit. Sub qua dum mēse decem-
bris quiescere cepisset: arbo2 repē-
te insitato imb2is tempo2e flo2e-

ros protulit ꝛ frondes. Qđ vbi a venatorib⁹ illac transitātibus cōpertum est: visoq; miraculo: cognito quod seruus dei esset fama ipsius circunquaq; delata est: vnde a Joanne spoletano episcopo visitatur: et ab eodem sibi iuxta dictam arborē cenobiū fabricat: vbi per annos.xliiij.congregationi sanctorum multorum monachorū p̄fuit multisq; clar⁹ virtutib⁹ post vitā laudabilē in pace quieuit.xiij.kalēdas aprilis ibiq; sepult⁹ iacet.

¶ De sancto Calocero martyre. Cap̄.ccviij.

Calocerus martyr de cuius triumpho in passione faustini et iouite ex parte dictum est supra.xv.kalendas martij.visis miraculorū insignijs que deus in tormentis predictorum sanctorum exhibebat: ad Christum conuersus est: et cū eisdem martyribus plurimis supplicijs cruciatus: tandem ab alexandro augusto mediolani existēte: traditus est sapritio prefecto puniendus: qui ad alpes cotias ab imperatore mittebatur. Quem sapritius ante se premisit sub custodia: in ciuitate astensi s.carcerari mancipādum: vbi dum sapritius cum secūdo milite aduenisset: et secundus calocerū sepius in carcere visitasset: ab eodem christi fide doctus est: et missus mediolanū a sanctis faustino et iouita baptizand⁹. Qui baptizatus terdonam rediit: et martianum episcopum in carcere visitauit: ipsumq; a sapritio martyrizatum sepeliuit: ꝓpter quod plurimis affictus tormētis a sapritio in carcerē missus fuit: vt in eius passione dicitur.ix.kalend.aprilis. Cum autem sapritius ad carcerem mittēs secundū non inuenisset: et ad ciuitatem astesi.rediisset: vt vel calocerum mori faceret: repperit secūdum in eodem carcere cum calocero existētem. Et secundum quidem in custodia reseruari iussit. Calocerum vero albiganū mittit: et ibidem capite cedi. Cuius corpus a fidelibus iuxta ipsam ciuitatem cū honore humatum est decimoquarto kalendas aprilis.

¶ De sancto Joseph sponso dn̄e nostre. Cap̄.ccix.

Joseph sanctissimus dn̄e nostre sponsus de ciuitate bethleem oriūdus de domo sc̄a ꝛ familia dauid regia stirpe ꝓgenitus: per miraculum aride virge florētis ꝛ spiritussancti in columbe specie in eius cacumen descendentis: cū iam senex esset: et filios ex vxore premortua haberet: inter omnes suos contribules sol⁹ deo placens ad desponsandam virginē electus est: eiusq; ad custodiam deputatus. vt in historia natiuitatis virginis dicetur.vj.idus septembris. Hic enim virginem despōsatam in nazareth in domo paterna dimisit: et in bethleem ad preparandas nuptias accessit: vbi dum moram traheret: angelus ad virginē mittitur: ipsaq; operante spiritusancto impregnatur. Cum aūt ioseph post septē menses rediēs pregnantē repperisset cū iust⁹ esset: voluit occulte dimittere eā. Sed admonit⁹ ab angelo: vt d̄r Matthe.j.eam accepit: et ipsam de sancto spiritu concepisse cognouit. Postmodū cū describeret orbis illam secum bethleem pro facienda professione deduxit: vbi ꝛ filium dei natū de virgine primus in vlnis suscepit: et ipsum vti bon⁹ nutricius: summa diligentia educauit: et omnibus verbi dei infantie gestis interfuit. Tic eidē circuncisio astitit: et magos ad eum adorādum venientes conspexit: et ipsum vna cum matre ad templum presentauit: ipsumq; metu herodis ab angelo monitus in egyptum cum matre fugauit. ꝛ per septennuū ibi manens: mortuo herode eundem ꝛ genitricem ad patriam retulit. In medio doctorum etiam ipsum duodenē vna cum maria triduo ante amissum inuenit. Ideoq; virginitatis sponse sue et omnium infantilium christi actuū veridicus testis fuit. ¶ Hic ioseph vt in libro de infantia xp̄i dicitur: vxorē alteram prius habuit: ex qua plures filios procreauit: qui etiā et euangelio Joannis sexto capitulo. fratres iesu dicunt: quia et iesu patre putatiuo progeniti. vnde ꝛ quibusdam placet: ꝙ iacob⁹ minor apostolus ideo frater domini dicatur: quia ioseph filius fuerit ex alia cōiuge: vt Hieronymus libro de illustribus ponit: ꝙuis ab eodē talis opinio n̄ probet. Eodem etiam infantie xp̄i libello traditur quod ioseph faber lignarius fuit: vnde et ibidem fertur quod cum ioseph grabatū faceret: et oēs tabulas secuisset: vna ipsarū ex errore mensure minor ceteris reperta est. Et cum ioseph ex hoc tristaretur: puer Jesus tabulā breuem alijs apposuit: et ipsam vti esset cera mollis protrahens ad ceterarum longitudinem diuina virtute protēdit: ꝓpter hoc in euangelio Joannis Jesus a iudeis fabri filius appellatur. Hec et textu euangeliorum ꝛ libro de infantia predicto: et ex compilatione fratris bartholomei colliguntur. ¶ Quanto vero tēpore ioseph superuixerit vel vbi: aut quomodo humanitatis debitum soluerit: ex xp̄i sum non habemus. Tamē quod vsq; ad duodecim annos etatis christi superstes extiterit ex textu luce.ij.capitulo. didicimus. In quodam tamen antiquissimo kalendario in cuius exordio rubrica ponebatur: quod ex vetustis eusebij cesariēsi.exemplaribus sumptum fuerat: scriptum reperi festum ioseph spōsi domine nostre xiiij.kalen.aprilis. Cui ex antiquitate et exemplaris origine satis fidem adhibui.

¶ De sancto Theodoro episcopo. Cap̄.ccx.

Theodorus heracliensis episcopus tempore Constantini magni imperatoris i thracia claruit. Qui in mattheum: Joannē: paulum: et psalterium elegantis apertiq; sermonis cōmentarios edidit: et sermonibus atq; moribus admodum extitit. Diem quoq; extremū.xiij. kalend.aprilis conclusit. Hec Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sancto Archippo discipulo. Cap̄.ccxj.

Archypus discipulus apostoli pauli fuit. Cuius commilitonis sui idem apostolus meminit scribens colossensibus ad col. quarto. Qui ab eodem apostolo ibidem predicationis gratia dimissus: post completum eius ministerium perrexit ad dominum.xiij.kalend. aprilis vt Hieronym⁹ in martyrologio testatur.

¶ De sancto Cudberto episcopo. Cap̄.ccxij.

Cudbertus episcopus vt dicit Beda quarto lib. historie anglorum: vir sanctus et venerabilis in insula modica ꝗ appellatur pharnes ꝛ ab ecclesia lyndisfarcientium nouem milibus passuum distat in oceano vitam solitariam pluribus annis duxit. Fuit aūt primo monach⁹ monasterij meirosensis in ripa tuidi fluminis positū est sub abbate ethacui⁹ ꝛ post mortē successor extitit. Inde ad curiā lyndisfarciēsis monasterij vocat⁹ ibidē diuti⁹ mansit. Deuenit post hec ad insulā pharnēsem oī cultu ꝛ habitatore desertā cupiēs solitariā ducere vitā. A qua ꝛ plures infestātes demones

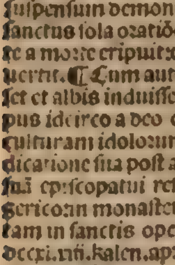
sepulit:et fontem viuū fratribus suis de terra produxit:qui ibi vsq; in presens scaturit:ibiq; edificato nouo cenobio cōgregationi anachoritarum pluribus annis prefuit. Deinde post mortem theodori lyndifaciēsis archiepiscopi qui aliis satis restitisset:archiepiscopus ordinatur. In qua sede verbo semper et exemplo populum instanter docuit:et miraculorum signis vitam inclutam duxit. ¶ Post hec autem quia obitum suum de proximo futurum diuina reuelatione prenouerat:ad monasterium suū rediit:vite residuum ibidē consumare desiderās. Ubi dum quidam sanctus presbyter herbert⁹ ei⁹ intimus ipsum visitasset. Cudbertusq; ei suū trāsitum predixisset:rogauit cum instātius presbyter:vt vna secum sibi occumbere liceret. Qui oratione facta sibi a domino qđ poposcerat impetratum nunciauit. Reuersus itaq; ad ecclesiā suam herbertus anno integro ante obitum sancti viri languore detentus die et hora qua ille obiit:et hic ex hoc seculo transmigrauit scilicet .xiii. kalēdas aprilis. Cuius corpus ad ecclesiam lyndifarnensem delatum et in solo sepultum est. Cum autē post annos vndecim leuaretur. vt supra pauimētum honorabilius locaretur:integrum et omnino incorruptū repertum est:et vestes quibus indutus fuerat:illibate nulla vetustate consumpte. Cui successit sanctus eadbertus sanctitate clarus qui decedēs in eodem tumulo cū sancto Cudberto positus est:vbi est:vbi ambo requiescunt miraculis prepollentes.

¶ De sancto Vulphrannio epo. Cap. cxxii.

Vulphrannius senonen. episcopus successor lamberti ex territorio vastinen. inclytus fuit in aula regis Dagoberti et filii ei⁹ ludouici patre milite nolberto progenit⁹. Qui primus a christo admonitus assumptis secū a sancto audberto tunc rothomagen. episcopo quibusdā sociis de monasterio fontanelle gēti frisonum christi euāgelium predicauit. ¶ Cum autem per mare nauigans in naui celebraret:et patenam offerre vellet:de manu diaconi casu patena prolabitur et in mare demergitur. Sz orante sancto patena in manu diaconi omnimus reponitur. ¶ Dum autem frisonibus predicaret die quadam iuuenē laqueo appensum reperit:quem illi forte elegerant:et mox sue gentilitatis suspensum demonibus immolare volebant. Quem illico sanctus sola oratiōe dirupto laqueo:et ipso illeso cadente a morte eripuit:et tali miraculo multos ad fidē conuertit. ¶ Cum autem filium ducis ratbboldi baptizasset et albis induisset:ille subito expirauit:quod episcopus idcirco a deo obtinuit ne iuuenis a patre gētili ad culturam idolorum reduceretur. Completa vero predicatione sua post annos quinq; reuersus ad ecclesiam suā episcopatui resignauit. Et ordinato sibi successore gerico:in monasterio fontanelle monachus factus:vitam in sanctis operibus consummauit anno domini. dccxi. xiii. kalen. aprilis. Sepultusq; est iuxta sanctum Vandegisillum.

¶ De sctō Bñdicto abbate et cōfessore. Cap. cxxiii.

Benedict⁹ abbas cuius vitā gregorius .ii. dialogo scribit ex nursia prouincia claris parentibus ortus. Cum rome liberalibus studiis traditus esset. in ipsa infantia mundum deseruit et desertum petere decreuit. ¶ Quē nutrix eius ipm tenere diligens vsq; ad locum q̄ effide dicitur secuta est:vbi dum ad purgandū triticum capisterium mutuo accepisset:illud cadēs in terram fractū fuisset. Benedict⁹ nutrici flenti cōpassus capisterii partes accepit. et oratione fusa ipm reintegrauit. Post hec nutricem fugiens in locum qui sublacus dicit deuenit triennio hominib⁹ cunctis excepto romano monacho incognit⁹ māsit:q̄ ei necessaria ministrabat. Et cū ad specum ipsius iter nō esset:panē in fune ligatum ei deponebat:in quo et tintinabulū ligauerat:vt ad ei⁹ sonitum benedictus panem sibi delatum audiret. Sed diabolus ex inuidia proiecto lapide tintinabulū fregit: nihilominus tamen romanus sancto ministrare aliter nō desiit. ¶ Post hoc dominus cuidam presbytero qui die pasche sibi refectionem parauerat apparuit:et vt cibos viro dei tali in loco ferre deberet admonuit. Qui cum multo labore ad eū veniens:inuitauit patrem:vt cibos sumeret. qz eo die pascha esset:qui respondit qđ vere pascha esset:ex quo illum videre meruisset:longe quippe ab hominibus positus quod die eadē paschalis foret solennitas ignorabat. Sicq; benedicentes dominū ambo refecti sunt. ¶ Quadam die auicula merula circa faciem eius volitante:signoq; crucis effugata tanta libidinis tentatione accensus est:quanta nunq̄ expertus fuisset. qui in spinis et vepb⁹ adeo se volutauit:quod exinde totus cruentus et laceratus exiuit. Et sic per cutis vulnera mentis vulnus eduxit. Ab illo ergo die talis nunquam tentatio in eius corpore pullulauit. Fama igitur eius crescente venerunt ad eum monachi cuiusdam monasterii abbate vacātis:et ipsum in patrem elegerūt. Qui satis recusabat:eo quod se eorū moribus minime conuenire dicebat:tandem instantibus acquieuit. Cūq; ille districtius eos regulam seruare cōpelleret. illiq; illicita sibi nō licere conspicerēt:penitētes qđ eum elegerant:venenū vino miscuerunt:et ei in poculū porrexerunt:sed signo crucis edito sic vitreū vas quod vinum tenebat:confregit:acsi pro signo lapidem dedisset. Moxq; intelligens:qz illi fecerant ab eis discessit:et ad locum dilecte solitudinis remeauit. Ubi multis ad eum discipulis cōuenietibus duodecim monasteria construxit. ¶ In vno quorum monachus erat qui ceteris in ecclesia orātibus mox foras exibat:et aliqua temporalia peragebat. Quod dū benedictus p abbatem illius loci didicit. illuc iuit:viditq; puerū nigrū monachum illum ceteris orantibus extra ecclesiā per vestimenta trahentem. Quod etiam maurum monachum videre orationem impetrauit. Egrediens ergo sanctus monachum virga percussit:et tūc immobilis in oratione pseuerauit ac si malignus spūs eius verbere percussus fuisset. Ex ipsis monasteriis tria in cacumine montis erāt:que deorsum aquas cum nimio labore hauriebāt. Ubi sanctus pater ascendēs cum puero:nocte tres lapides pro signo posuit:reuersusq; domū fratribus illis mandauit:vt in locis vbi lapides erāt foderent:et aquam inuenirent. Quod et factum est:in illis locis aqua vsq; in presens largiflue mundāte. ¶ Cū quidā frater circa monasteriū vepres securi abscideret ferrum de manubrio prosiliēs:et in lacū primū se demersit:vir aūt dñi manubrium in aquam posuit et ferrum ad suū locū enatauit. Placidus puer et monach⁹ cū ad aquā hauriendā descendisset:ipsum mox vnda rapuit:et in momēto introrsus a terra subtraxit. Qđ dū sanct⁹ in cella per spiritū cognouisset:maurū vocauit:et qđ acciderat enarrauit:atq; vt ad eripiendū puerū pergeret imperauit. Tunc ille concitus cucurrit:et per terrā se ire existimans:ad puerū sup aquas venit:eūq; ad terrā per capillos adduxit:et deinde qđ super vndas ambulasset aduertit. ad virū dei ergo veniēs qđ acciderat enarrauit:qđ abbas nō suis meritis sed eius obediētie deputauit. Cunq; exinde inter eos pia contētio oriretur: dū alter alteri⁹ meritis miraculū ascribebat. Placid⁹ puer ex aqua liberatus arbiter accessit:qui dū esset in periculū melotē abbatis sup se existētē:seq; protegentē vidisse narrauit. ¶ Presbyter florētius sancto inuidēs panem infectum veneno quasi pro benedictione misit: quē ille gratanter accepit. Coruo quoq; qui de manib⁹

eius quotidie panem accipiebat mandauit: vt panem illum in loco deferret: vbi a nullo hominum sumi valeret. Coruus ergo patris mādatum impleuit: et post triduum reuersus solitam ab eo escam accepit. Quod presbyter sentiens septē puellas nudas in horto monasterii ludentes et canentes immisit: vt sic vel fratres eius ad libidinem inflāmaret. Quod sanctus prospiciens emulationi cessit: et quibusdam fratribus secum assumptis habitationem mutauit. Statimque solarium domus in qua erat florentius corruit et malignantem oppressit. ¶ Benedictus autem locum non hostem mutauit. Nam ad montem cassinum veniens: templum apollinis ibi si tamen in sancti iohannis baptiste ecclesiā commutauit: et circūadiacētes homines ab idololatria cōuertit. Quod diabolus moleste ferēs eidē teterrimus apparebat: et in eum ignem visibiliter emittebat: multaque eidē conuitia inferebat. Quadam die lapidem in terra iacentem multitudo fratrum in edificium leuare non poterant: donec vir sanctus aduenit et demonem lapidi insidentem cōspexit: sed signo crucis edito diabolus effugatur: et lapis faciliter a paucis fratribus subleuatur. ¶ Alia etiam vice demon coquinam monasterii vt cunctis videbatur inflammauerat: fratresque omnes vt ignē extinguerent aquam solite deferebant: vbi autem abbas superuenit: et signum crucis edidit: omne illud incendium vt phantasia euanuit: et nihil cōbussisse per effectum ostēdit. ¶ Alias etiā malignus spūs parietem quam edificabāt euertit: et puerū monachum ruina extinxit: quem vir dñi mortuum et laceratum in sago ad se adduci fecit: et ipsum in oratione suscitauit et operi predicto eadem hora restituit. ¶ Laicus quidā ex deuotione semel per annum ad eum ieiunus venire consueuerat. Et cum semel ad eum vadens: alterique viatori se iungens ab eo tertio pulsatus in quodam prato comedit: et sic ad benedictum venit. Cum ille quod comederat moxque patefecit: et de gulositate redarguit: laicusque penitentiam egit. ¶ Totilla rex gothorum audiens quod spiritum propheticum hēretur probare volens: quendam spatharium suis regiis vestibus induit: et cum magno comitatu: vti regem ad benedictū misit. Quem ille venientem cōspiciens mox agnouit: et vt vestes regales sibi non pertinentes deponeret mandauit: et spatharius confusus erubuit. ¶ Clericum quēdam a maligno spiritu vexatum liberauit: ei tamen precepit ne ad sacros ordines vnquam ascenderet: quod si secus faceret eum demō iterato opprimeret. ¶ Cū autē clericus dudum mandatis paruisset post tēpus aliquod se consecrari fecit: ipsumque continuo demon vsque ad spūs effusionē inuasit. ¶ Vir quidam duos flascones vini sibi miserat: quorum alterum portitor in via absconderat. Qui cum gratiarum actione vnum accepit: sed latorem ne de altero quē abscōderat biberet omnino prohibuit. Qui confusus ab eo recessit et in flascone occultato serpētem inuenit: et de commisso penitētiam fecit. ¶ Filius defensoris monachū eidē cenanti cādelā tenebat: et spiritu superbie in corde suo murmurabat indignum reputans quod filius tāti viri illi comedenti assisteret. Quod vir dei statim per spiritum agnouit: et vt cor suum contra tentationem signaret admonuit: atque de manu eius lumen auferri precepit. Alia quoque multa cordium secreta cognouit: et multa que ventura erāt spiritu prophetico predixit. ¶ Cum quosdam fratres ad locum construendum misisset: certo die se ad illos venturum dixit: et qualiter operari debeant indicauit. Nocte vero diē statutam precedente abbati et preposito illius loci per somniū apparuit qualiter locus cōstruēdus esset per singula indicauit. Cū autē visioni nō crederent: sed ipsum expectarent: tandē reuersi sunt dicentes quod nō venerat diutius expectatus. Qui se venisse vt promiserat per visum asseruit: et quod vt in somniis moniti fuerant omnia facerēt ordinauit. Quidam eius monachus tentatus de monasterio abiit: et draconē maximū se deuorare nitētem inuenit: perterritusque ad claustrū rediit et in permissione perseuerauit. ¶ Cum fames valida regionē illā premeret: et quinque solummodo panes in monasterio superessent: fratribus conquerentibus diuidi iussit: ipse vero nocte in oratione permāsit. Et ecce mane ducenti farine modii ante fores monasterii inuenti sunt: sed vnde: vel a quo missi fuerint ignoratur. ¶ Eodem quoque tempore cū omnia que in domo erant pauperibus dispensasset: modicum olei quod in vitreo vase remāserat: pauperi elemosynam petenti dari iussit. Quod dispensator obedire contempsit: timens ne fratribus oleū deesset. Quod pater audiens: oleum per fenestrā abiici iussit: ne quid ibidem per inobedientiam remaneret. Cum autem vas super saxa deiectum: nec fractum esset: nec oleū effusum oleū cū vase petēti tribuit: et cū orasset dolium olei: quod vacuum erat vsque ad summum repletum oleum pauimentum effudit. ¶ Rusticus quidem corpus defuncti filii in vlnis ad monasterium detulit: et vt puerum suscitaret virum dei cum lachrymis exorauit. Quē oratione premissa ipse suscitatū patri restituit. Multisque aliis signorum virtutibus effulsit. Scripsitque monachorum regulam sanctitate precipuam: sermone luculentam: quia vir dei non potuit aliter doceri quam vixit. ¶ Eodē anno quo migraturus erat obitū suū etiā absentibus fratribus nūciauit. Ante sextum vero exitus sui diē: aperiri sibi sepulturā iussit. Moxque correptus febribus septimo die in ecclesiam portari se fecit: sumpto quoque viatico inter discipulorū manus: vltimū spiritū inter verba orationis efflauit. Eadem hora maurus monachus lōge positus: ipsum versus celos tendentē conspexit per viā vez orientis plucidam ab eius cenobio vsque ad celos pertingentem. Cuius corpus in cassinensi monasterio sepultum est. Quieuit in christo. xii. Kalend. aprilis. circa annos domini. ccccc.xviii. tempore iustini senioris.

¶ De sancto Benedicto papa. i. Cap. ccxv.

Benedictus papa huius nominis primus natione romanus ex patre Joanne leoni secundo in pontificatu romano successit: et sedit mēses decē dies. xi. Hic benedictus ex vite sanctitate cū nomine concordauit. Et cū tā modico tēpore sederit: multas tamen in vrbe ecclesias reparauit. Hic ab ineunte etate ecclesie militauit. Atque sic se diuinis scripturis et cantilene a puero et in presbyter dignitate nomine pariter et operibus exhibuit: vt digne ad pontificatus honorem perueniret. Paupertatis nāque fuit amator. Humilis: māsuetus: et in omnibus cōpatientiam habēs manuque largissima. Hic cōstituit vt ad tumulādū romanū pontificem oēs eiusdem ecclesie clerici cōuenirent: illi et ipse in eorū faceret obsequiis. Sepultusque est apud sanctū petrū. Et cessauit episcopatus mensibus duobus diebus quindecim.

¶ De sancto benedicto monacho. Cap. ccxvi.

Benedictus monachus in campanie partibus. xl. ab vrbe miliario in quodam monasterio fuit: etate quidem iuuenis: sed moribus grandeuus et in sancte cōuersationis regula se fortiter stringens. Quē cū tempore Totille regis Gothi reperissent: hūc icēdere cū sua cellula moti sunt. Ignē nāque supposuerūt et in circuitu oīa arserūt: cellulā vero cōburere nequiuerūt. Quod illi videntes magisque seuientes ipsumque ex suo habitaculo deducētes proximū accensum clibanū pro coquēdis panibus inspexerūt: eūque in illū piecerunt: clibanumque clause-

runt. Sed die altero ita illesus inuētus est: vt nec caro eius: nec extrema vestimenta vllo modo cremarentur. Hec Gregorius. iiij. dialo. cap. xviij.

¶ De sancto Serapione abbate. Cap. ccxvij.

Serapion abbas vt in octauo libro historie triparti- te: et in vitis patrū habet̄ et fuit in re gione arsenoite pater decem milium monachorum: de labore manuū victū querentiū quotidianū. Tēpore autē messis oēs ad metendum precio conducebant̄ et q̄cq̄d acquirere potuissent: indigentib' regionis et Alexādrie carceratis ac peregrinis in eorū necessitatibus expēdebāt. Hic tēpore iuuentutis existens monachus: post mensam cōmunē panē furabat̄: quē sero latēter comedebat. Tādem ad cor rediēs: abbati peccatū confessus est: moxq; ex ore ei' quasi flamma ignis egressa fetorē sulphureū exhalauit hic sola vnica syndone amictus: pane tātum p cibo et aque potu cōtentus: nihil aliud quotidie sumebat. ¶ Cū autē semel amictū suū pauperi tribuisset: et alteri nudo obuians tunicā dedisset euangeliūq; tenens nudus sederet. Interrogatus quis eū expoliasset. respondit quod euangeliū qd̄ tenebat. Alias insup pauperē tertiū videns euangeliū ipsum vēdidit: et pauperi precium dedit dicēs q' euāgeliū oīa precipit vendi: et pauperibus dari. Seipsum ergo euangeliū vendi mandat. ¶ Alio tempore existēs in quodā oppido paganorum seipsū eis vendidit: quos postq' verbo et exēplo conuerterat: reddito precio ab eis recessit. Hoc idē fecit in lacedemonia apud athenas: seipsum vendens vni primario ciuitatis vt ipsum conuerteret: quod et fecit. Dormiuitq; in pace duodecim kalendas aprilis Alexandrie tumulatus.

¶ De sancto aphrodisio epō et cōfessore. Cap. ccxviij.

Aphrodisi' gn̄e egyptius prefectus totius egypti erat tpe quo puero Jesu egyptum fugato: et in tēplo deorū delato idola oīa corruerūt. Quod cū aphrodisius tunc prefectus audisset ad phanū in quo simulachra euersa fuerāt accessit: et viso puero Jesu eū adorauit: ipsumq; vna cum parētibus a furore pontificum idolorū eos in deorum suorum vltionem occidere volentium viriliter defensauit. Et extunc in xp̄m quasi per somnium credidit. Sed post ascensionem domini cum predicatio euangelij ad egyptū peruenisset: prefecturā deserens antiochiam venit: et ibi baptizatus atq; beati petri discipul' factus est. Cū quo postmodū romā iuit. A quo et direct' est ad gallias predicandas. Qui etiā ibidē sancto paulo sergio epō narboñ. se associauit. A quo ordinat' bituricensis eps ad ipsam ciuitatem deuenit: vbi multo tēpore officio p̄dicationis insistens et miraculorū gloria refulgens: omnem populū eiusdem vrbis christi nomini subiugauit. Et v̄tutib' ac etate matur' in dño q̄euit. xj. kal. apri'. et sepultus est in ecclesia sua signis clarescens.

¶ De sctō Victoriano martyre. Cap. ccxix.

Victorian' adrumentine ciuitatis nobilis: vt dicit aphrican': a quodā p̄consule carthaginis quo nullo in p̄secutiōe ecclesie durior fuit: cū idolis imolare cogeret̄: et oīno renueret p̄rio rebus spoliatus: deinde tantis tormentorū generib' cruciat' q̄ntus human' sermo nō poterit explicare: feliciter tripudians martyrium in eadem vrbe consummauit. x. kalendas. aprilis. Hec aphricanus.

¶ De sanctis frumentio et alio frumentio martyribus. Cap. ccxx.

Germani duo quorū vterq; frumenti' vocabat̄ ad iregiēn. in ciuitate ormidi apd̄ tabadeñ. oppidū passi sunt. Qui sibi inuicē iurauerūt tortores rogare: vt temp pari supplicio torquerētur. Cū igit̄ a paganis cū die integro penderent suspēsi molis in pedib' alligatis: vn' eorū se deponi petiit: et inducias sibi dari. Sz ab altero cōfortat': et peniēs tortores rogabat: vt lapides maiores adiicerēt. Deinde ambo laminis ignitis estuati: et post hec vngulis exarati: multis quoq; cruciatibus vexati: ab ipsis tortorib' tedio derelicti: et a facie eorum proiecti spiritum domino reddiderunt. x. kalen. aprilis.

¶ De sanctis duodecim infantulis martyrib'. Capitulum. ccxxj.

Duodecim infantuli apud aphricā sub p̄secutione vādalica passi sunt. Qui ab arrianis de numero cōfessorū xp̄i segregati: non spū: sed corpe suggerente quodā teucbario heretico: q: ipsos nouerat ad cantilenā vocales ac strenuos carthaginē deducti sunt: vbi primo: q: pueruli blanditiis suasi: dū arriane fi dei cōsentire nollent: durissimis verberib' tandiu cesi sunt: quousq; sp̄m emiserunt: ibidēq; quasi in numero aplorū sepulti. Quorum exēplo duo negociatores: quorum vterq; frumentius dictus est: et quinq; eiusdem monasterij fratres: scilicet liberatus abbas: bonifaci' diaconus: rusticus subdiaconus: rogatus: et maximus monachi pro fide catholica martyrium partulerunt. Qui passi sunt. x. kalen. aprilis.

¶ De sanctis Liberato et socijs martyribus. Capitulum. ccxxij.

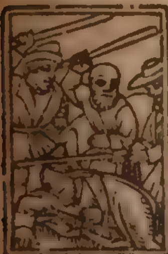
Liberat' martyr cum vxore et filijs duobus et crescētius et presbyter necnon puer quidam annorum. vij. cuius nomē nō exprimitur tempore persecutionis arriane in aphrica passi sunt. Nam primo infantulus iussu Cyrille arrianorum episcopi a parentibus raptus matre post raptores conclamante vt se quoq; ducerent: dū viua voce se catholicum profiterē tur in gurgitem demersus est. Quod et de duobus filijs liberati medici factum est. Post hec liberatus et vxor detenti separatim in duobus carceribus missi sunt. Cunq; prius liberatū eductum in loco honorabili cōsedere fecissent: vxorē sibi eduxerunt suggerentes ei qd̄ vir suus cōsenserat arrianis. Que vbi ip̄m cōspexit in loco sublimiori cōsidentē: verū existimans qd̄ audiuit ip̄m de apostasia durissime increpare cepit. Ille v̄o se catholicū p̄fitens hereticorū fallacias detexit quapropter ambo cōiuges gladijs trucidant̄. Crescenti' autē presbyter tarsetane ciuitatis p̄secutionē fugiēs in speleo quintini montis inclusus media defecit. Horum passio agitur. x. kalen. aprilis. Hec aphricanus.

¶ De sancto Pygmenio presbytero et martyre. Capitulum. ccxxiij.

Pygmeni⁹ presbyter et martyr rome sub Juliano apostata passus est. Hic Julianum cundē vna cū sancto donato postmodū aretino epō et martyre a pueritia enutriuit: et sacris literis erudiuit. Julianus autē post hec factus monachus christi fide inapostatauit: et diuina pmissione procurāte diabolo ad imperij apicem ascēdit: vnde christianos vltra modū persecutus est. Audiens aūt qđ pygmeni⁹ corpora martyrum sepeliret misit eū in exilium in persidē: vbi quadriennio demoratus cecitatē incurrit: post hec in somnijs diuinitus admonitus venit romā. Cuȝ aūt vna cum puero ipsum deducente stipē petens clunium sacre vie conscenderet: ostendit baculo redam cesaris transeuntis. Qui pygmenium videns et eius quodammodo cecitati congaudēs ait. gratias dño q͂ te video. At ille gratias inquit deo meo q͂ nō video. Quem mox imperator per ptātē in tyberim iactari fecit. Cui⁹ corp⁹ a xp̄ianis collectū i cimiterio pōtiani sepultū est: nō lōge a corporib⁹ abdō: et sennē. nono kalēdas aplis.

¶ De sancto Murita martyre. Cap. cccxiiij.

Murita diacon⁹ et martyr cum pluribus alijs apud aphricam passus est: qui cū quendā elpidephorū baptizasset illeq͂ postmodum apostatasset: et ad psidis dignitatem peruenisset: ab eodem tentus suasus est: vt arrianorū fidei cōsentiret. Cū autē murita non solū ei cōsensum prebere renueret: sed etiaȝ ipsum de apostasia increparet: et vestes candidas quas ei in baptismate dederat: reseruatas ad eius confusionē ostēderet. Et elpidephorus ira accensus muritam cum pluribus clericis cecos et nudos in exilium relegauit: vbi fame et inedia ac frigore consumpti martyrium cōpleuerunt. xix. kal. aprilis. Hec victor aphricanus.

¶ De annunciatione beate Marie semper virginis. Cap. cccxv.

Annunciatio dominica dicitur: q: tali die ab angelo aduentus filij dei in carnē virgini marie annunciatus fuit: vez viij. kalendas aprilis. Cum enim virgo beata a tertio etatis sue anno vsq͂ ad. xiiij. in templo cū alijs virginibus extitisset: et votū virginitatis nisi de⁹ aliter disponeret emisisset: eam Joseph despōsauit dño reuelante. et Joseph virga frondente: sicut in historia natiuitatis eius dicetur. vj. Jdus septembris. Et in bethleē vñ erat ioseph necessaria pmisurus iuit: ipsam quoq͂ in nazareth in domo paterna dimisit: vbi ad eaȝ angelus venit et eidē verbi dei aduentū nūciauit. ¶ Circa hāc annunciationē sex cōsideranda occurrūt: vez tēporis opportunitas: missi nobilitas: mittentis authoritas: loci congruitas: virginis nuncium suscipiētis sanctitas: et annunciationis nouitas. ¶ Primum ergo cōsiderandum occurrit temporis opportunitas: quod fuit in mense. vj. a conceptione ioannis baptiste: que facta est. viij. kalen. Octobris. vt per hoc detur intelligi quod Joannes fuit figura veteris testamenti: et vt dicit Augu. Cuius aduentum christi aduentus sequitur. vj. Mense quia in sexta mundi etate dominus incarnatus est: et sexta feria: et hoc. ¶ Primo propter numeri perfectionem: quia numerus senarius ex ipsis partibus suis cōponitur: scilicet. iij. ij. et. j. nullo superante vel deficiente: vt per hoc perfectio ipsius incarnationis denotetur: in qua cōcurrunt tria: scilicet eterna diuinitas: anima de nouo creata: et caro ab adam traducta et due nature: scȝ diuinitas et humanitas: et hec cōstituunt vnam personam xp̄i. ¶ Scđo ꝓpter hominis formationē. Nam sicut adā primus sexta feria de terra virgine formatus est: sic et adā secundus qui est xp̄s de femina virgine incarnatus: et eodem die anni ad literā vt quidam tradūt qđ est. viij. Kalen. Aprilis primi et scđi ade diuerso tēpore vez post annos quinq͂ mille centumnonagintanouē formatio facta est. ¶ Tertio propter nature renouationem. Nam filius dei in equinoctio vernali quo tempore omnia renouantur incarnari voluit per hoc ostendens q͂ per ipsam incarnationem omnia renouabantur. Apocalip. xxj. Ecce noua facio oīa. ¶ Secundū est missi nobilitas q̄ fuit angel⁹ gabriel. Congruum enim fuit q͂ angelus ad virginem mitteret. ¶ Primo ex parte ordinis vt ordo reparationis respōderet ordini preuaricationis: vt sicut malus angelus mulierem ad peccati lapsum inclinauerat: sic bonus angel⁹ virginē ad verbi conceptum induceret. Scđo ratione ipsius virginis. Nā vt dicit hieronymus. Recte mittit̄ angelus ad virginē: q: semp est angelis cognata virginitas. In carne preter carnem viuere: nō terrena vita est sed celestis ꝛc. ¶ Tertio rōne finis subsequentis. Nam incarnatio xp̄i ordinabat̄ ad finē ruine angelice per saluandos homines reparande. Jdeo angeli non debuerunt excludi. ¶ De quo autē ordine hic angelus fuerit dubitat̄. Gregorius tenet quod fuerit de ordine supremo dicēs summum angelū venire dignum fuit: qui summum omniū nunciabat. ¶ Alij tenent q͂ de ordine archangelorū q: ipsum ecclesia archangelum nominat: dicentes q͂ hoc magis cedit ad honorem virginis: q: si quis de superioribus mitteretur ab eo illuminari potius q͂ nūciari videretur. Quid aūt gabriel interpretetur dicet̄ infra prima historia gabrielis. ¶ Apparuit aūt sibi corporaliter vt visio esset certior: q: corporaliter visa certiora sunt. Cognitio plenior: q: visa etiā p intellectū meli⁹ cognoscunt̄. Et facto similior: q: nūciabat spūale ꝑ̄ visi incarnandū: ideo fuit cōgruū vt corporaliter appareret. Et apparuit corpore humano: q: dei filium nō quodcunq͂ animal: sȝ hoīem assumpturū nūciabat. ¶ In sexu masculino tum q: dignior: tum q: magis illuminatiuus: tum q: in ipso sexu dei filius erat hominem assumpturus. ¶ In etate iuuenili: q: iuuenis dicit nouitatē cum perfectione. Nam in puero est nouitas impfecta. In sene perfectio antiquata. Et q: angelus nūciabat illum qui erat nouus humanitate et pfectus diuinitate: ideo apparuit in iuuenili etate. ¶ In veste alba que denotat innocentiā et angeli nunciātis et virginis recipientis et verbi carnē innocentē assumētis. ¶ In ortu solis q: veri solis ortū venerat nūciare. ¶ Tertium est mittentis authoritas q̄ est ipe deus. Missus est enī angelus a deo patre q̄ ibi posuit suā omnipotētiam: vt pter naturam virgo mirabiliter pareret. Adeo filio qui ibi posuit suā sapientiā: vt saluo pudicitie sigillo in ventrem virginis intraret et inde exire sapientes sciret. Adeo spūsancto q̄ posuit suam gratiam vt mulier sine peccato cōciperet. ¶ Quartū est loci congruitas q: missus est in ciuitatē galilee cui nomen nazareth qđ interpretatur flos: vt sic locus tempori congruat. Unde dicit Bernardus quod flos natus est de flore in flore et floris tpe. ¶ Quintum est virginis nūcium recipientis sanctitas q: missus est ad virginē ꝛc. Ubi tria videnda occurrūt. Primo quare xp̄s in matrem elegit virginem feminā: hoc eniȝ fuit conueniens. Primo ex parte mittentis patris. Non enī fuit conueniens vt xp̄s qui ſm naturam diuinā naturaliter est filius dei alium haberet patrem q͂ deū. Secūdo ex parte concipientis matris. Nam xp̄i generatio tēporalis est imago generationis eterne: vt sicut de vno patre indiuisibiliter nascitur generatione eterna: sic de vna matre incorruptibiliter nascatur generatione tem

poralit: vt in vtraq generatione de vno solo principio pro
cedat. Tertio ex parte incarnati germinis vt sicut ver
bum sine corruptione in mente concipitur: sic verbū
dei incorrupte carni vniatur. Quarto ex parte subse
quētis muneris: vt sicut filius dei naturalis sine corru
ptione nascit de virgine femina: sic filii dei adoptiui rena
scantur sine corruptione de virgine ecclesia. ¶ Secun
do quare elegit virginē desponsatā. Huius aūt sex ratio
nes a doctorib' assignātur. Prima ratio est vt per hoc
sacramentum istud diabolo celaretur: qui vidēs mariā
pregnantē et eā desponsatā sciens: putauit eā de ioseph
cōcepisse: et per hoc aduentum xp̄i nō plene cognoscere
potuit: quem sciebat de virgine nasciturum/ et hec ratio
est origenis. Scd̄a vt per hoc christus legē implere vi
deretur. Quomodo enim legem non solueret qui ab in
iuria legis cepisset: cū part' innupte legē damnetur: et
hec est ratio hieronymi. Tertia vt per hoc infamia vir
ginis tolleretur. Maluit em̄ dn̄s aliquos de suo ortu q̄
de matris pudore dubitare. Ideo potius voluit credi
filius esse ioseph q̄ matrem impudicam: et hec est am
brosii. Quarta vt per hoc ceteris mulieribus exem
plum daretur. Nam si beata virgo infamata fuisset ce
tere virgines sinistra opinione viuentes velamen excu
sationis haberent q̄ infamata quoq mater domini vi
deretur. Et hec etiā est ambrosii. Quinta vt per hoc
virgini testimonium preberetur. Fuit enim ioseph vir
ginitatis eius testis veridicus: qui eā et virginem proba
uit: et si alter eam cognouisset accusare potuisset. Et hec
est augustini. Sexta vt p hoc nato puero a Joseph mini
sterium preberetur. Cui ioseph nutritius fuit et omnis
eius infantie educator: vt dictū est supra de sancto io
seph. xiiii. kalendas Aprilis. Et hec hieronymi. ¶ Ter
tio quare elegit virginem nomine Mariam. Hoc enim
nomen interpretatur. Illuminatrix: illuminata. Mare
amarum. Et domina atq stella maris. Fuit em̄ illumi
nata in verbi conceptione. Illuminatrix in eius partu
ritione. Mare amarū in eius passione. Dn̄a in ipsius
assumptione. Stella maris est in peccatorum conuer
sione. ¶ Sextū est legationis nouitas que consistit in
sex. ¶ Primo in angelica salutatione. Ingressus em̄ ange
lus ad eā in cubiculum et orantem inueniens cū nimia
claritate et summa reuerētia prostrat' vt seru' ad dn̄am
qui aū alias venerat eidē apparuerat vt soci' ad ami
cā: vultu in terrā demisso: iocūda voce inquit. Aue gra
tia plena dn̄s tecum benedicta tu in mulieribus ꝛc. Et
ostēdit ipsam a seruitute liberatam. Aue. i. sine ve. Tri
plici eīm ve mulieres laborant: qđ notatur in triplici li
tera huius nominis eua. Est em̄ ve pudoris quoad cō
cipientes: et hoc denotat litera E. q̄ est nota irrisionis.
Est ve doloris quoad parturientes: et hoc dēota litera
V. que est nota lamentatiōis. Est ve laboris quoad nu
trientes: et hoc denotat litera A. que est nota fatigatio
nis. Sed econtra nomen Eua vertitur et fit Aue. i. sine
ve pudoris doloris et laboris: q: sine pudore concepit: si
ne dolore peperit: et sine labore filium educauit. ¶ Doti
bus adornatā gratia plena. Hieronym'. Singulis em̄
gratia largitur per partes. Marie vero simul se totam
infundit gratie plenitudo. ¶ Matrimonio copulatā:
dominus tecū plusq̄ mecum dicit Chrisostom'. Quia
mecum per gratiam: tecum per naturā: mecum in men
te: tecum in carne: mecum q: ab eo sum creatus: tecum
q: ex te est incarnatus. ¶ In reginā ordinatam benedi
cta tu in mulieribus. Augustin' Maledictio eue in be
nedictionē mutatur marie ꝛc. ¶ Scd̄o notatur hec no
uitas in virginis cogitatione. Hec em̄ cum virgo audis
set turbata est non perturbata: qđ em̄ turbata est: fuit
pudicitie virginalis q̄ non perturbata fortitudinis: vt
dicit Bernard' Et turbata est nō in angeli visione quē
sepe videre consueuerat: sed in noua salutatione. Ideo
turbata est in sermone eius et cogitabat qualis esset ista
salutatio. ¶ Tertio in facti siue legationis narratione.
Angelus enim more sapientum legatorum post saluta
tionem virgini factā ex parte dei narrat ei causā sui ad
uentus dicens. Ne timeas maria ꝛc. Annuncians ei dei
filium ex eius vtero incarnandum et ipm̄ fm̄ hominē
super sedem dauid patris eius perpetuo regnatorum.
¶ Quarto in dubii cuiusdam interrogatione. Nā vir
go cum credula verbis angelicis redderetur q̄tum in
facto: non dubitans aliqualiter quin hoc fieret q̄ ma
ter filii dei esset: dubitans de modo vt doctores dicūt an
gelū super hoc interrogauit dicēs. Quo modo fiet istud
ꝛc. Et dz scribi diuise vt sint due dictiones. s. quo prono
men et modo nomen: et non vna dictio quomodo que est
aduerbium interrogandi: quasi dicat virgo. Tantū vir
ginitatem predilexi: vt salua diuina dispositione: poti'
eligerem virginem permanere q̄ corruptam dei matrē
esse. ¶ Quinto in ipsius dubii solutione qđ immedia
te angelus soluit dicens. Spiritussanctus superueniet
in te et virt' altissimi obūbrabit tibi. Et notanter dicit
non venire: sed superuenire: vt superabundantie gratia
ostēdatur. Et virtus altissimi eidem obumbratura pre
nunciet ur. Hec autem obumbratio ipa est diuini verbi
incarnatio. Nam vmbra a lumine et corpore obiecto
formatur. Sicut enim sol quodammodo est pater vm
bre: et statua siue quodlibet corpus eius mater: et statua
ex solis lumine conspiciens lumen: vmbram format in
terra: que vmbra patrem solem habet in celis: statuam
vero matrem in terris. Sic xp̄s patrem deū in celis:
matrem virginē in terris que dei lumen concipiēs xp̄i
humanitatem instar vmbre ex sui natura formauit in
terris. ¶ Ultra hec angel' ad letitie virginis cumulū: et
eius perfecte fidei firmamētum: elizabeth eius cogna
tam zacharie coniugem: nūciauit sterilem concepisse et
iā mēsem sextum attigisse vt ex hoc deo possibile quicqđ
vellet esse assereret. ¶ Sexto in legationis finali cōclu
sione. Nam vbi virgo audiuit q̄ mater filii dei esset futu
ra: nec propter hoc virginitatem quā deo vouerat amis
sura summa repleta letitia: genu terre posito expansis
manibus oculisq ad celum erectis cum lachrymis di
xit. Ecce ancilla dn̄i: fiat mihi fm̄ verbum tuum. Sta
timq filius dei in vtero virginali de ipsius semine spi
ritusancto operante conceptus est: pfect' de': perfect'
hō: et aīa rōnali et humana carne subsistēs. Cuius cor
poris formatio et organizatio nō. xl. seu. xlv. dierū nume
rū expectauit: sed mox ipo instanti vt virgo verbū pro
tulit: diuina operante oīpotentia perfecta et integralis
facta fuit. ¶ Tūc surgēs Maria abiit in mōtana ad eli
zabeth visitandum: quā vt salutasset Joannes in ei' vte
ro exultauit. Illa per ipm̄ sanctū in exultatione filii vir
ginē xp̄m in vtero cōcepisse cognouit et qđ non erat p
phetauit. Et maria canticum magnificat: cū exultatio
ne decātauit. Et inde apd̄ cognatā trib' mēsib' māsit
donec Joanne nato ipsa mater xp̄i eidem primum offi
cium obstetricis impendit.

¶ De sancto Gabriele archangelo. Cap. cxxvi.

Gabriel archange
lus q̄uis nulla speciali solēnitate ali
quo anni tpe ab ecclesia recolat: meri
to tamē. viii. kalē. apri. de ipo memo
ria celebris habēda cēset: q: ipo die
mysteriū īcarnatiōis pncipiū nostre
salutis vt dictū est beate virgini nū
ciauit et ad ipsam legationē deferēdā
nūcius idoneus pre cūctis angelis a
deo electus fuit. Quāuis enim alias
pluries a deo magna sacramēta nun
cianda pluribus sanctis fuerit destinatus: in nullo ta
mē sicut in mysterio incarnatiōis fuit tāto honore subli
mat'. De ipso enim in scriptura sacra expressum habe
mus: q̄ multa predixit danieli de tēpore futuro: et secre
ta nūciauit zacharie de ioāne nascituro. Hic etiā fz Jo
annem beleth ortum beate virginis ioachim et tandem
eius parentibus nūciauit. Et generaliter licet ex nomi

ne gabrielis non exprimatur:creditur a pluribꝰ ꝙ ad queq; magna dei sacramenta prenunciāda hic angelꝰ destinetur. Unde ⁊ ex hoc quidam putant eundem fore qui ortum sampsonis manue predixit:et Joseph vt christum puerum fugaret in egyptum in somnis mandauit:eidemq; in egypto herode defuncto vt in iudeam rediret imperauit. Atq; magos vt per aliam viam reuerterentur ad patriam similiter soporatos admonuit. Hic insuper idē fuisse arbitratur:qui christo domino passionem expectanti:⁊ sanguineū sudorem emittenti in oratione apparuit:cuiusq; humanitatem secundum motus sensibiles confortauit:ꝗuis alijs rectius videatur:ꝙ ille michael potius fuerit:quia angelus qui tunc christo apparuisse legatur non venit ad aliquid nunciandū:sed exhortandum:quod potius est officium michaelis ꝗ gabrielis. Dicunt quidam ꝙ non fuerit ille idem angelus qui ortum ioannis ⁊ virginis ⁊ ortū christi prenunciauit:licet enim eodem nomine appellentur:istud tamen est nomen officij non persone. Nā ista nomina michael:gabriel:raphael:nomina sunt officiorum sicut comes:imperator:episcopꝰ:⁊ sacerdos.⁊ ideo plures angeli idē exercentes officium possunt eodē nomine nuncupari. Nō enim videtur cōueniens ꝙ idē angelus fuerit nuncius natiuitatis serui ⁊ dñi precursoris et regis. Cum alter de inferioribus alter de superioribus ordinibus extiterit. Sed hanc opinionem leo papa reprobat in sermone asserens gloriam baptiste inter alia in hoc consistere ꝙ eius natiuitas eodē angelo quo ⁊ christi incarnatio prenunciata fuit. ¶ Gabriel vero interpretatur fortitudo dei. Et hoc ideo:quia illum nunciare venit:qui dominus fortis ⁊ potēs in prelio ad debellandas aereas potestates descēdit. ¶ Officium autem eiꝰ est secreta mysteria diuina nūciare. Uñ et de sancta elizabeth de vngaria inuenitur ꝙ gabriel angelus eidē pluries apparuit:⁊ multas ei diuinas visiones reuelauit:que etiam ei dixit:ꝙ ipse erat angelus:qui verbi dei cōceptū beate virgini nunciauit:quiq; obitum ipsius virginis eidem predixit. ¶ Est etiam eius officiū animas iustorū cum michaele assumere. Unde in vitis patrum habetur:ꝙ quidam frater veniens ad ciuitatem vidit peregrinum egrotum in platea iacentē:⁊ in extremis laborantem cui nullus assistebat:viditq; a dextris eius ⁊ a sinistris michaelem:⁊ gabrielē archāgelos qui descēderant ꝓpter aīam eiꝰ:rogantes eā vt egrederet. Sed cū ex corporis affectione egredi recusaret:dixit gabriel ad michaelē vt eam assumeret:⁊ sic abirēt. Qui respondit quod non poterat:quia impositum a deo sibi fuerat vt animam peregrini sine dolore educerent. Et tunc frater ille vidit dauid cum cythara ⁊ omnes ciues celestis hierusalem psallentes iussu dei descendere ad quorum cantus ⁊ sonitus melodiam anima peregrini sponte a corpore exiuit:quam Michael cū Gabriele suscepit. Hec in vitis patrum.

¶ De passione dñi nostri iesu christi. Cap.ccxvij.

Passio domini eodem die quo ⁊ eius incarnatio ad literā post annos.xxxiij.et eadem sexta feria facta est.s.viij.kalē.aprilis quo etiam die augustinus quarto de trinitate hominem primum de terra formatum et ipso die lapsum fuisse testatur:et quidam eundem post annos.dccccl.ipso die dicunt esse defunctum:vt sic ordo redēptionis concordet creationi. Et notandū ꝙ passio domini est memoriter retinenda eo ꝙ ꝗtum ad ꝓcessum fuit iniusta:ꝗtum ad modū fuit ignominiosa:ꝗtum ad supplicium fuit penosa:ꝗtum ad effectū fuit fructuosa. Primo ꝗtum ad processum fuit iniusta:quia peccatum non fecit:nec inuentus est dolus in ore eius. Nam que venit indigne pena dolenda venit. Fuit etiam contra humanam legem ꝙ enim in hominem nō confessum nec conuictum sententia mortis feratur est cōtra omnem legem.ecce ego(ait pylatus)coram vobis interrogās nullam causam inueni in homine isto ex his in quibus eum accusatis. De tribus enim eum accusabant ꝙ.s.tributum dari cesari prohibebat:ꝙ se regem dicebat:⁊ ꝙ filiū dei se faciebat. De primo a pylato interrogatus non fuit:quia manifeste de cōtrario sibi cōstabat ꝙ.s.dixerat. Reddite que sunt cesaris cesari ⁊c. De secundo interrogatus satisfecit manifeste se regem probans:⁊ ꝙ regnum eius non erat hoc mūdo. De tertio interrogatus nō r̄ndit. Cum enim eū preses interrogasset:vnde es tu:Responsum ei nō dedit:eo ꝙ diuinam generationem siue etiam humanam mirabilē audire indignus fuit. ¶ Fuit secūdo cōtra consuetudinē. Nā tp̄is cursu nullā dilationē accepit. Uñ die qua in cōcilio decretū fuit ip̄m occidēdum nullā requiem ei dederunt. Et postq̄ eum ceperunt sine vlla intermissiōe verberauerunt:hincinde traxerunt:flagellauerunt:iudicauerūt:crucifixerūt ⁊c. ¶ Fuit tertio cōtra legē naturalē. Natura enī ipsa repugnat in corpus hoīs mortui plagas innouare. Xp̄s vero iam defunctus in cruce lācea trāsuerberatur ꝯtra naturalem legē. Joānis.xix. Unus militū lancea latus eius aperuit ⁊c. ¶ Secundo ꝗtū admodū fuit ignominiosa. Et hoc ꝓpter sex causas. Primo propter ignominiosum precium:q̄ pro triginta argenteis comparabilis preciū sanguis venalis factus est:vt ꝓ tam vili ꝓcio quis nō daret asinū:aut deforme mancipiū. zacha.xxiij. Appenderunt mercedem meā.xxx.argenteis ⁊c. ¶ Scdō propter ignominiosum officiū:q̄ crucis suppliciū suū portare compellitur qđ nusq̄ de latrone auditū est. figura isaac qui ad immolādū vadēs ligna sibi detulit.genesis.xxij. ¶ Tertio ꝓpt ignominiosum locum:q̄ in loco caluarie vbi malefactores ⁊ scelerati ex̄ ciuitatē puniebantur. ¶ Propter ignominiosum supplicium:q̄ morte turpissima cōdēnatꝰ est. Crux enī suppliciū erat latronū vel quorumcūq; sceleratorū. Sap.ij. Morte turpissima cōdēnemꝰ eū. ¶ Quinto ꝓpter ignominiosum ludibriū:q̄ corā multitudine nudus cōstituit in cruce suspēsus.psalmista. Tota die verecūdia mea cōtra me est. Et alibi. Diuiserūt sibi vestimenta mea ⁊c. ¶ Sexto ꝓpter ignominiosum cōsortiū:q̄ cū sceleratis deputatꝰ est.i.cū latronibus:quorum vnꝰ.s.dismas q̄ erat a dextris:vt dr̄ in euāgelio nicodemi:cōuersus ad penitentiā saluatꝰ est. Aliꝰ q̄ erat a sinistris.s.gesmas obstinatꝰ ꝑmanēs est dānatꝰ:vt dicet infra de sancto disma. ¶ Tertio ꝗtū ad suppliciū fuit penosa:acerba:⁊ dolorosa. Et hoc ꝓpter septē rōnes. ¶ Primo ꝓpter carnis xp̄i patiētis vi

uacitatē. Plus enim dolet caro delicata quam grossa. Et q: caro xpi fuit viuacissima et delicatissima: quia optime cōplexionata et sine omni deordinatione formata: ideo magis dolorē sensit. Et ppter hoc sudorē sanguineum emisit: quia caro optime complexionis fuit. In huius figura dr de dauid. ij. Reg. xxiij. Ipse est enim quasi tenerrimus ligni vermiculus. ¶ Scdo ppter occidentium qualitatē. Tolerabilius enim quis patitur vel ab inimicis vel ab extraneis q̄ a suis. Christus aūt passus est ab amicis et a proximis. i. de quorum stirpe nat⁹ est: et ab his qbus multa bona contulerat: vnde cōqueritur dicens in officio huius diei. Popule meus quid feci tibi etc. Ubi recolit omnia beneficia sibi illata. et omnia supplicia sibi retributa. ¶ Tertio ppter passionis acerbitatem: q: cōfixus est in locis magis sensibilibus et neruosis et corpore distentus supra crucē pendens manibus et pedibus conclauatus: qui maximū et dolorosum supplicium intulerūt. ps. Foderūt manus meas et pedes meos: et dinumerauerunt oia ossa mea. ¶ Quarto propter passionis diuturnitatē. Nā ab hora qua ipm ceperunt vsq ad horam qua spiritum emisit semp in dolore et cōtinuo cruciatu fuit. passus est adminus. xij. horis. s. sex noctis et sex diei. psalmi. Tota die ptristat⁹ ingrediebar qm̄ nō est sanitas in carne mea. ¶ Quinto ppter passionis generalitatē. Nā gnālitatez passus est. In fama: q: cum blasphemabāt dicētes: vah q̄ destruis etc. In rebus: q: nudus expoliat⁹ est: vt dictū est. In aia. vn̄ passionē pſentiēs tristabatur et dicebat: tristis est aia mea vsq ad mortē. In corpore: a planta enim pedis vsq ad verticē nō fuit in eo sanitas. Esa. j. In amicis. q: discipuli ipm captū videtes fugerūt. iudas eū pdidit. petrus negauit etc. qd fuit cā atrocis doloris in mēte xpi. In matre: nā dicit Damascenus q tātus fuit dolor xpi ex dolore quē sciebat matrē sentire: quāt⁹ ppri⁹ quē corpaliter sentiebat. In multorū ingratitudine. Dolor enim maximus fuit xpi: q: presciebat mortē suā inaniter pati p multis dānandis. Nā intolerabilis dolor est homini: eū maximū laborē portare p filiis cum videt se ex eorū prauis moribus inaniter laborasse. ¶ Itē passus est xps in singulis corpis sensib⁹. Nā passus est in oculis: q: velauerūt oculos eius: et q: in cruce lacrymat⁹: vt dicitur Hebreor. v. In auditu cū ei. s. opprobria et blasphemie irrogate sunt. Nā q̄ erat summa ptās dr: seipsum nō posse saluū facere: q̄ erat summa veritas dr alios subuertēdo decipere: q̄ erat summa bonitas vn̄ malefactor dr: puato traditus esse. In olfactu: q: maximū fetorem sentire potuit in caluaria: vbi erāt fetida corpora mortuorum. Itē quia ex sputorū multiplicatiōe fetor in ei⁹ facie augebatur. In gustu q: dederūt ei vinū bibere cū felle mixtū. In tactu q: in oib⁹ corpis mēbris. Ber. Caput angelicis tremebūdū spiritib⁹ dēsitate spinarū pūgit: facies pulchra p filiis hominū sputis iudeorū deturpatur: oculi lucidiores sole caligātur in morte: aures q̄ audiūt angelicos cātus: audiunt peccatorū insult⁹: os qd docet angelos: felle et aceto potat: pedes quorum scabellum adoratur cruci clauo affigūtur: manus q̄ formauerunt celos. sunt i cruce extēse: et clauis affixe: corp⁹ verberat: latusq lancea pforatur: quid plura? Non remāsit in eo nisi lingua: vt p peccatorib⁹ oraret et matrē discipulo cōmēdaret. Et hec suo peracto officio potatur felle et aceto. ¶ Sexto ppter passionis causalitatē: que sola inuidia fuit sine vlla culpa patientis. Nā quodammodo qs cōsolatur dū iuste patitur: sed filius dei agnus innocēs pro peccato nō suo moritur. esaie. liij. Uere lāguores nostros ipse tulit etc. ¶ Septimo propter cuiuscūq remedij inopiā et egestatē. Cōsolatur enim aliqualiter quis mortē patiens ex remedio alicui⁹ cōsolantis. Christus aūt nullū habuit cōsolatorē. psal. Elongasti a me amicū et proximū etc. vn̄ et ipm patrē cōquest⁹ est humanitate dereliquisse. ¶ Quarto quātū ad effectū fuit fructuosa. Cuius vtilitas est triplex scilicet peccatorum remissio: gratie collatio et glorie exhibitio. Et hec tria notantur in titulo crucis. Nam Iesus peccatores saluans quo ad primum: nazarenus florem gratie conferens quo ad secundum: rex iudeorum regnum se confitentibus exhibens quo ad tertium. ¶ Uel dicendum quod fructus huius passionis est quadruplex. Primo namq fuit acceptissimus ad placandum deum. Unde Anselmus in lib. Cur deus homo. Nihil asperius et difficilius potest homo pati ad honorem dei sponte et non ex debito q̄ mortem. Et hoc est quod dicitur de christo. Ephe. v. Tradidit semetipsum pro nobis oblationem et hostiam deo etc. ¶ Secundo fuit congruentissimus ad curandum morbum. Et hoc ex parte temporis: quia eodem mense die et hora qua peccauit Adam: et christus eius peccatum exoluit: vt dictum est. Et ex parte loci: quia locus passionis consideratur: siue communiter: quia in terra promissionis siue specialis: qua in mōte caluarie: siue singularis quia in cruce. In loco autem cōmuni primus homo formatus fuerat q: in agro damasceno. In loco speciali sepultus videlicet ibidem vbi passus est christ⁹. In loco singulari deceptus: quia in ligno. Et ex parte modi qui modus fuit et per similia et per contraria. Per similia: vt dixit Augustinus: q: homo homines mortalis mortales in morte mortuos liberauit. Per contraria: quoniam vt dicit Gregorius. Primus homo peccauit per superbiam: quia voluit deo similari per scientie sublimitatem: per inobedientiam: quia transgredi voluit mandatum per subtilitatem: per gulam: quia gustauit pomi suauitatem. Econtra dei filius: vt dicitur ad Philip. ij. humiliauit semetipsum contra primum: factus obediens contra secundū vsq ad mortem contra tertium. ¶ Tertio fuit efficacissimus ad attrahendum genus humanum. Bernar. Super omnia reddit te amabilem bone Iesu calix quem bibisti opus redemptionis nostre. ¶ Quarto fuit prudentissimus ad expugandum humani generis inimicū. Job. xxv. Prudentia eius percussit superbū etc. Nunquid capere poteris leuiathā hamo? Abscōdit enim christus hamum diuinitatis in esca humanitatis. Et diabolus volens capere escam carnis: captus est ab hamo deitatis.

¶ De sancto Disma confessore. Cap. cxxxiij.

Dismas confessor fuit ille latro q̄ a dextris dn̄i crucifixus est: et credens in eum: et delictorum suorum penitēs: nulla alia pena purgatus statim vt mortuus est euolauit. Sic enim christus ei promiserat dicens. Amen dico tibi hodie mecum eris in paradiso. Uidit enim statim christi diuinitatem: quam videre paradisus est: propter quod sanctorum confessorum numero sociatur. Omnis enim qui cōfestim vt moritur euolat sanct⁹ esse censetur. Nā hec est differentia inter sanctos et beatos. Sancti nēpe sunt qui nulla pena purgati spiritum emittentes statim euolant. Beati vero q̄ post aliquorum purgationē ad celestia cōscendūt. Hic aūt sanctus eius sanctorū cōfessorum numero sociat: non tamen vt martyr reputatur. quis in cruce passus fuerit. Nā vt dicit Augustin⁹. Martyrem nō facit pena sed causa. Dismas ergo et si per passionem crucis obierit: non tamen ipsam penam pro veritate vel iustitia pertulit: sed ex propria culpa. Ideoq mortē patiens et in christum credēs ac peccatorū suorū penitens: per mortē quidē illā reatus suū quo ad purgatorū penā diluit: martyrium esse nō meruit. ¶ Fuit autē latro hic egypti⁹ natione: et habetur in compilatione damasceni. Qui tempore quo christus in egyptū fugatus est: pdo erat: et in quodam nemore habitaculū habens transeuntes cum sociis spoliabat. Cum autē ioseph cum Maria et puero in egyptū fugiētes illac transitū facerēt: occur-

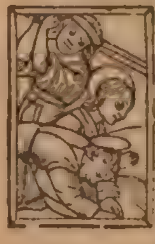
rit eis disinas vt eis substantiam auferret. Uisa vero virginis mansuetudine et pueri speciositate admiratus substitit et quasi diuinitus inspiratus hoc verbum protulit. Nõ esse possibile puerum ab homine genitũ tanta pulchritudine decoratum. Et si possibile esset vt deberet filium elegantissimum illum infantem diceret ex aliquo numine generatum. Igitur et propter pueri speciem et matris aspectum placabilem non solum ab eorum depredatione abstinuit: sed etiam eos illa nocte in domum propriã introduxit et necessaria ministrauit. Habebat autem vxorem et filium tot vlceribus plenũ vt leprosus videretur. Cum autem vxor disine puero Jesu balneum preparasset: et virgo christum balneasset: latronis coniunx quasi diuino instinctu puerum suũ in eadẽ aqua balneauit: sperans quodam modo ex qua dam latente virtute quam in filio virginis esse cogitabat filium suum vlcerosum posse sanitatem suscipere: quod et factum est. Mox enim vt puerum vlcerosum aqua illa tetigit sine vlla macula confestim de balneo mundatus ascendit: quod videns Disinas puerum Jesum cum matre vt deos adorauit: et eosdem vsqȝ ad ciuitatem cũ securo comitatu associauit. Dicitur quoqȝ qđ puer Jesus in recessu suo latronẽ allocut⁹ ꝑ humanitate sibi impensa eidem in regno patris sui premium se retributurum promisit. ¶ Tempore igitur mortis Christi Disinas cum alio latrone nomine gesinas pro facinoribus suis a iudeis capti cũ Christo morti crucis adiudicantur. Et disinas quidem christũ propter hoc aliter non cognoscens ad dextris eius gesmas vero a sinistris confixus est. Et cum iesum omnis populus blasphemaret: ipsi quoqȝ ambo latrones qui crucifixi erãt cũ eo improperabant ei: vt duo euãgeliste testanṫ. Cum autem sol ad meridiem tenderet: et latus christi radio suo feriens vmbrã eius versus dextrã partẽ emitteret: et grante sole mox vt vmbra corporis christi super latronẽ ad dextris existentem descendit: virtus diuinitatis eius in corde illi⁹ subintrauit. Uidẽsqȝ qualr christus pro inimicis patrem obsecrauerat compunct⁹ est: et continuo in christum credens: non solum vt dicit Lucas euangelista consocium de blasphemia increpauit: sed etiam iesu misericordiam implorauit. Cui domin⁹ misericors: qui pro peccatoribus pendebat nedum peccata remisit: sed etiam ei morienti paradisum condonauit. Gesmas vero qui in sua obstinatione permansit ad inferna descendit. In euangelio Nicodemi legitur ꝙ cũ christ⁹ sanctos patres de limbo extraxit eos ad terrestrem paradisum introduxit: et vsqȝ ad diem ascẽsionis ei⁹ ibidem manerent: et tunc secum ascendente ascẽderent. Quibus paradisum ingressis: occurrit vir portãs humeris signum crucis. Et interrogat⁹ ab eis q̃s esset: respõdit qđ latro ille erat qui cũ christo crucifixus fuerat: et in ipsum credẽs ei⁹ misericordiã postulauerat. Cui dñs regnũ celeste promiserat: signũ quoqȝ crucis sibi tradiderat: mandãs vt illud ad paradisum portaret: et angelo ipsi⁹ loci custodi ostẽderet: ac sibi ex parte christi crucifixi mãdaret: vt ipm in eodẽ loco intromitteret. Quod postq̃ latro fecit angel⁹ ipsũ in paradisum introduxit. Hec in euãgelio Nicodemi. Festũ autẽ beati disme eodẽ die dominice passionis recolitˋ. s. octauo kalendas Aprilis.

¶ De sancto Hyreneo epõ et martyre. Capi.ccxxix.

Hyreneus episcopus sirmiensis passus est apud sirmiũ tpe maximiani imperatoris: agẽte probo preside pãnonie. Qui primo tormẽtis acerrimis vexatus deinde diebus pluribus in carcere cruciat⁹. Nouissime pro cõfessione nominis christi vsqȝ ad mortem grauissime cesus est. Corpusqȝ ei⁹ in flumine sani precipitatũ. Ado tñ dicit ꝙ nouissime absciso capite cõsumatus est. Qui passus est octauo kalendas aprilis.

¶ De sctã Dula virgine et martyre. Ca.ccxxx.

Dula virgo et martyr nicomedie ciuitate passa. Hec fuit ancilla cuiusdaȝ militis paganorum. Quam cum ille cognoscere vellet: ipsaqȝ omnino recusaret dicens christiana lege adulterium esse prohibitum: cum ipsam christianam audiuisset: ab eodem domino suo pro fide et castitate occisa est. viij. kal. aprilis. Hec ado in martylogio.

¶ De sancto crastulo martyre. Capi.ccxxxj.

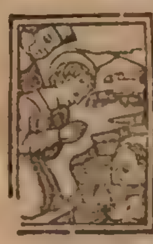
Castul⁹ martyr zetarius palatij imperatoris sub diocletiano rome passus est. Qui in superiori ipsius palatij et altissimo manens cum esset occulte christianus Caium papam marcellianũ et marcum germanos effectũ diaconos atqȝ tranquillinum eorum patrem factũ presbyterum refouebat et alios christianos quia de ipso suspitio nulla erat. Tandem deprehensus ꝙ christianus esset et christianos pretextu officij refoueret a persecutoribus tentus: tertio appensus: tertio auditus in confessione domini perseuerans missus est in foueã: et dimissa sup eũ massa harenaria cum palma martyrij migrauit ad christũ septimo kalẽ. aprilis.

¶ De sancto Quirino martyre. Capi.ccxxxij.

Quirin⁹ martyr rome passus est tempore claudij imperatoris: de quo legitur in passione sanctorum marij et marthe audifax et abacuch. xiiij. kalendas februarij. ꝙ cum predicti sancti venissent romam ad orationeȝ martyres detentos in carceribus visitabant: venientes autem in castrũ trans tyberim intra carcerem inuenerunt hominem venerabilem nomine Quirinum: qui iam multa verbera pro christi nomine perpessus fuerat et facultate nudat⁹. Cum quo diebus octo manserunt ministrantes ei de facultatib⁹ suis et lauantes pedes eius qui in vinculis erant cõstricti. Inde abierunt ad martyres alios requirendos: et post dies aliquot redeũtes beatũ Quirinũ non inuenerunt. Sȝ a quodã pastore presbytero audierũt qualiter Quirin⁹ gladio in carcere interfect⁹ fuerat et in tyberiȝ iactat⁹. Cuius corpus remanserat in insula lycaonie. Ad qđ requirẽdũ marin⁹ cũ filio et pastore presbytero per rexit noctu: et inuentũ corp⁹ sepelierũt in cimiterio pontiani in crypta septimo kalẽdas aprilis.

¶ De sanctis Montano pbrõ et maxima martyribus. Capi.ccxxxiij.

Montan⁹ presbyter et maxima virgo in oppido firmio passi sunt. Qui dũ christũ dominum viua voce confiterentur: ab infidelibus tenti et vinculis ferreis colli gati: ambo mare mersi sunt. kalẽdas Aprilis. vt Hieronymus in Martylogio testatur.

¶ Explicit liber tertius.

Incipit prologus quarti libri.

Quart⁹ liber presentis catalogi continet gesta et passiones illorum sanctorum quorum festiuitates occurunt intra tempus in quo representat ecclesia solennem sponse a sponso factam traductionem: et ipsius dotationem siue adornationem quod tempus fuit a resurrectione domini vsq ad diem penthecostes. Et ipsum tempus ecclesia dei prout ad literam euenit representat. ¶ In quo quidem tempore pronuba christi figuratiue primo in die resurrectionis domini et per octauam de domo tyranni diaboli qui pater eius fact⁹ fuerat: non creando sed decipiendo per christum resurgentem educitur. Cui et per psalmistam dicitur. Obliuiscere populum tuum et domum patris tui. ¶ Secundo ipsa eadem nupta ab octaua pasche vsq ad ascensionem mystice vestitur et colitur atq dotib⁹ adornatur. ¶ Nam in prima dominica post pascha glorificatur in corpore et vestitur immortalitate. In cuius figura ipsa dominica vocatur in albis: stolisq candidis neophyti vestiuntur: quod denotat dotes corporis immortalis. Et in euangelio de gloria dominici corporis ad discipulos clausis ianuis ingressi memoria fit: quod est figura nostre future corporee glorificationis. ¶ In reliquis quatuor subsequentibus dominicis glorificatur in anima: cuius dotes secundum Augustinum sunt visio et dilectio. ¶ Ideo in secunda et tertia dominica representatur beatorum visio in libro scilicet apocalypsis qui tunc legitur: vbi narratur de vigintiquatuor senioribus et de angelis ac turba magna sanctorum stantibus ante thronum diuinaq fruentib⁹ visione. ¶ In quarta et quinta dominica representatur eorundem dilectio in epistolis canonicis que tunc leguntur: in quibus de dilatione precipue pertractatur. ¶ Tertio ipsa eadem sponsa a die ascensionis vsq ad penthecosten subarratam vt dictum est feliciter dotata in domum sponsi christi solenniter introducitur: et hoc in personam christi carne gloriosi et sanctorum glorificatorum cum illo ascendentium: vnde tunc cantatur. Ascendens christus in altum captiuam duxit captiuitatem: et ascendit deus in iubilatione etc. Ad huius ergo temporis festa discutienda procedendum est.

Finis prologi quarti libri.

¶ Incipit liber quartus a pascha resurrectionis domini: vsq ad penthecosten.

¶ De resurrectione domini nostri iesu christi. Capitu. j.

Resurrectio domini nostri Iesu christi tertio die a passione ipsius facta est: eo videlicet die ad literam quo hic ponit. s. vj. kalēdas Aprilis. Circa quam resurrectionem quatuor cōsiderare debemus. s. factum miraculosum: tempus gratiosum: modum gloriosum et finem fructuosum: atq preciosum. Primo considerare debem⁹ factum miraculosum: nam omnem naturalem cursum excedit: quia secundum philosophum. Quod semel corruptum est secundum sui formam specificam: impossibile est idem numero reparari. Tamen aliquibus rationibus probabilibus potest probari christum resurrexisse: et per naturam: et per figuram et per scripturam. Primo per naturam phenicis: nam phenix que est sola in mundo sue speciei postq per annos. ccc. vixerit: vt dicunt naturales: montem excelsum ascendit et de lignis pluribus aridis nidum sibi facit. In quē intrans alas aperit et versus solem aerem pulsat et pulsando ignem excitat: quia cum regio illa que prope equinoctialem sit calidissima ex solis inflammatione et aeris percussione faciliter ignis accenditur: sicq phenix in nido comburitur: cuius corpus combustum solis radius nutrit: et ex eo post dies aliquot nouam phenicem producit: sic quodammodo christus phenix est solus in mundo sine semine humano cōceptus qui carnem antiquatam propter ade peccatum ad sublimia caluarie montis adduxit/ et ibi nidum sibi crucis elegit: que de quatuor lignis fuit quem ascendens alas. i. brachia extendit: igneq charitatis vltra modum accensus carnem passione vsq ad spiritus emissionem combussit: sed eterni solis diuinitas ipsum corpus in sepulchro refouit: ac ex resurrectione glorificatum in nouum hominem excitauit. Leo etiam dicitur nasci mortuus qui ad patris' vocem rugientis post triduum excitatur. Sic et christus qui est ille leo de quo Apocalypsis. v. Ecce vicit leo de tribu iuda etc. post triduum mortis sue paterna voce ipsum excitante suscitatur. ¶ Secundo per figuram. Nam vt habetur. iij. Regum. capitulo. xvij. Helias filium sareptane vidue super eius lectulum positum a mortuis suscitauit. Helias autem qui interpretatur deus meus significat deum patrem: qui filiū suū in cruce mortuū in sepulchri lectulo collocatum a mortuis excitauit. Hic est filius marie secundum carnem que propter eius passionem viduata fuit: vel filius synagoge: que ipsum mortuum semper existimans semper in viduitate manet. Tertio per scripturam. j. corint. xv. c. Tradidi vobis in primis: qđ et accepi q christus mortuus est: et quia resurrexit tertia die secundum scripturas. Et in symbolo patrum additur q resurrexit tertia die secundum scripturas. Licet enim de ceteris articulis humanitatis scripture loquantur tamen in hoc additur secundum scripturas quia hic articulus est difficilior ad probandum et magis dubius ad credendum:

credendū:vt qꝛ scripture credere debem⁹:merito resur-
rectionē eius improbabilē credamus. ¶ Scḋo ꝯsidera
re debemus xp̄s gratiosum. Et hic tria sunt notanda.s.
quare xp̄s die tertio ⁊ nō añ resurgere voluit:quare cū
aliis in vltima resurrectione resurgere nō expectauit et
qua hora resurrexit. Circa primū sciendū est ꝙ non fuit
cōueniens vt ante diē tertiū resurgeret triplici ratione.
¶ Primo propter mortis sue ꝓbationē sicut enī in tri-
bus testibus stat oē ꝟbū:ita in trib⁹ dieb⁹ experitꝰ oē fa
ctū. Et vt mortuū se ꝑfectissime cōprobaret vsq ad diē
tertiū iacere voluit i sepulchro. Nā si añ resurrexisset:po
tuisset opponi ꝙ vere mortuus nō fuisset:cū hō vsq ad
xxxvj.horas possit ex aliqua angustia q̄si mortuus deti-
neri vt phisici dicūt. Ideoq .xl.horis mort⁹ stetit. ¶ Se
cundo propter sue ptātis ostēsionē:qꝛ si statim resurre-
xisset:nō videret habere ptātē ponēdi aiam suā ⁊ iterū
sumēdi eā. ¶ Tertio ꝑpter nr̄e mortis significationē:vt
ꝑ hoc ostēdat ꝙ crux sue mortis curauit nr̄am duplicē
mortem:⁊ iō vna die integra ⁊ duabus noctibus iacuit
in sepulchro. Nā vna dies significat ei⁹ simplicē mortē:
due noctes nr̄am duplicē mortē. ¶ Circa scḋm dicēdū
ꝙ triplici rōne nō expectauit cū aliis resurgere in no-
uissimo die. ¶ Primo ꝑpter corporis dignitatem:quia
non erat decens vt corpus deitati vnitum cum ceteris
puluesceret. ps. Non dabis sanctum tuum videre cor-
ruptionem. ¶ Secūdo propter fidei firmitatem:si enī
non surrexisset fides perijsset:nec aliquis ipsum verū deū
credidisset. prime Corinthiorum.xv. Si xp̄s nō surre-
xit inanis est fides nostra. ¶ Tertio propter nostre re-
surrectionis exemplaritatē. Naꝫ si xp̄s resurrexit ⁊ nos
resurgemus vt dicit apostolus:quia eius resurrectio est
causa exemplaris nostre. vnde Gregorius Habem⁹ ip̄e
resurrectionis nostre consideratā gloria capitis nostri.
¶ Circa tertium sciendum quod de hora resurrectio-
nis doctores diuersa senserunt. Hieronymus ⁊ quidā
alij tenēt qḋ surrexit in media nocte:adducentes illud
in figura iudicum.xvj. Dormiuit sampson vsq ad no-
ctem mediam. Sꝫ si hec opinio vera esset xp̄s solū.xx
iiij.horas mortuus extitisset. Augustinus vero et quidā
alij tenent quod summo diluculo surrexit.vt sic.xl.ho-
ris mortu⁹ fuerit:⁊ adducunt ꝑ authoritate illud.ps.
Exurge gloria mea exurgā diluculo. ¶ Tertio habem⁹
cōsiderare modum gloriosum. Circa quod sciendum
qḋ xp̄s resurrexit. ¶ Primo potēter qꝛ propria virtute
Joannis.x. Potestatē habeo ponendi animam ⁊ iterū
sumendi eam. ¶ Secundo feliciter:quia deposita omni
miseria. Habuit enim dotes.iiij.que corporibus nostris
glorificandis in fine debentur que sunt apposita corpo-
ri nostro morituro. Corpus enim nostruꝫ nunc est pas-
sibile:obscurum:grossum ⁊ ponderosum. Tunc aūt erit
impassibile:qꝛ mors vltra non erit:neq luct⁹:neq cla-
mor:neq vllus dolor. Et xp̄s resurgēs a mortuis iam
non moritur. Roma.vj. Item erit luminosum:quia ful-
gebunt iusti sicut sol in regno patris eorū. Et xp̄s resur
gens habuit in corpore eandem claritatem quā habuit
transfiguratus in monte quando resplenduit facies ei⁹
sicut sol. Item erit subtilissimum in cuius figura corp⁹
xp̄i clausis ianuis ad discipulos intrauit:sicut solis ra-
dius ex subtilitate penetrat corpus perlucidum. Item
erit agillimū:quia assumēt pennas vt aquille volabūt:
⁊ nō deficient. Esa.xl. ¶ Tertio surrexit mirabiliter:qꝛ
clauso sepulchro exiit sicut alias clauso vtero matris
processit. Legitur quod anno domini. M.cxj. cuidam
monacho sancti laurentij extra muros vrbis miranti
de cingulo suo insoluto et ante illuꝫ proiecto vox in aere
facta est. Sic potuit christus clauso prodire sepulchro.
¶ Quarto surrexit vtiliter quia capta preda. Hiere.iiij.
Ascendit leo de cubili suo et predo gentium se leuauit.
¶ Quinto socialiter:quia cum pluribus resurrexit. Nā
multorum corpora sanctorum surrexerunt cum eo ⁊c.
vt habetur Matth.xxvij. In quibus vt plurimi docto-
res opinantur perfecta resurrectio cōpleta est. Et hoc
probatur. ¶ Primo quia ad hoc cum domino surrexe-
runt vt fidem resurrectionis eius per simile confirma-
rent. Et ideo apparuerunt multis. Hanc autem fidem
confirmare non possent si iterum morituri fuissent:et
in ipsis perfecta resurrectio completa non esset. Itē ꝓ-
batur per authoritatem petri de dauid:quem petr⁹ die
penthecostes in testem xp̄i allegādo produxit dicēs de
eo. Et sepulchrū:inquit:ei⁹ apud nos est. Actuum.ij.
Non enī petrus ausus est dicere corpus dauid ibidem
esse. Et sepulchrum eo quod ꝑ sp̄m sibi infusum iam
ipsum nouerat ꝑfecta resurrectione cū dn̄o surrexisse.
Itē probat̄ ꝑ euidentiam. Nā iacob in egypto moriēs
se ad hebron in sepulchro patrum sepeliendum man-
dauit. Joseph filios adiurauit vt q̄n de⁹ eos visitaret ⁊
de egypto educeret ossa ei⁹ ad ꝑmū tumulū traspotare
rēt. Cura enī fuit istis sanctis:vt dicit comestor.sepeli-
ri in loco illo vbi deo reuelāte xp̄m sepeliēdū nouerāt:
vt cū eodē resurgēte cōem resurrectionē accelerent:ꝙ
nō essent si verā resurrectionē se nō obtēturos ꝑsciuis-
sent. ¶ Itē ꝓbat̄ ꝑ textū euāgelicū qꝛ dr̄ ꝙ sancti q̄ cū
dn̄o surrexerūt venerūt in sanctā ciuitatē:⁊ apparue-
rūt multis. Nā hoc ꝟbū apparere non cōpetit nisi cor-
pori glorificato:ꝙ ꝑpter ei⁹ dotes ꝓmissas in momen
to vṙ:⁊ subito nō vṙ. Nusq̄ enī dr̄ de lazaro ꝙ apparue
rit:qꝛ ꝑfecta resurrectione nō fuerat suscitat⁹:ꝫ iterū
moriturus. ¶ Sexto surrexit veraciter triplicitet. aūt
se ꝟo resurrexisse eē probauit. ¶ Priō ꝑ angelicā atte-
stationē. Angelus enī q̄ nō mētit̄ eiusdē resurrectionē
nūciauit. Et nō solū vnus angel⁹ trib⁹ marijs:ꝫ etiā
duo angeli magdalene:vt euangeliste testant̄:qꝛ in oře
duoꝝ vel triū testiū stat oē verbū. ¶ Scḋo ꝑ oim sen-
suū cōprobationē. ¶ Probauit enī se vere surrexisse ꝑ
sensuꝫ visus:qꝛ cicatrices ostēdit:⁊ ꝑ hoc se surrexisse ve
re demōstrauit in eodē corpe quo passus fuit. ¶ Per
sensuꝫ audit⁹:qꝛ apuit illis sensuꝫ vt itelligerēt scriptu
ras. ¶ Per sensuꝫ olfact⁹:qꝛ insufflauit i eos ⁊ dixit. Ac
cipite sp̄m sctm̄ ⁊c. vbi dicit glosa iterli. ꝙ xp̄s habuit
anhelitū refragantē:cui⁹ odorē apli sentiētes ip̄m ve
re surrexisse cognouerūt. Per sensuꝫ gust⁹:qꝛ cū come-
disset corā eis sumēs reliquias dedit eis. Et in die ascē
sionis cōuescēs precepit eis ab hierosolymis ne discede
rēt. ¶ Per se sum tact⁹:qꝛ thomas cicatrices tetigit:
et in fixuras clauoꝝ digitū:⁊ in aperturā lancee manū
misit. ¶ Tertio per frequentē apparitionē. Nam die ip
so resurrectionis.v.vicibus apparuit et aliis diebus se
quētibus aliis.v. ¶ Primo enī apparuit marie magda
lene. Joannis.xx. ⁊ marci vltimo. Secundo tribus ma-
rijs a monumento redeuntibus:dicens eis. Auete. Mat
the.vlti. ¶ Tertio apparuit symoni. sed vbi vel quando
nescitur. Dicit tamē Damascenus:qḋ cū petrus a monu
mento redisset ad foueam suam rediit:vt peccatū suum
defleret. Tunc sibi dn̄s apparuit:⁊ se surrexisse declara-
uit:ac peccatum suum sibi dimissum nunciauit. Luce
tamen cap.xxiiij. habet:ꝙ surrexit dn̄s vere ⁊ apparuit
simoni. ¶ Quarto apparuit duobus discipulis eunti-
bus in emaus. Luce.vlti. ¶ Quinto.x. discipulis in ce-
naculo congregatis thoma absente. Joannis.xx. He.v.
apparitionis ipsa die resurrectionis facte sunt:⁊ has re
presentat sacerdos in missa quinquies. se ad populum
cōuertens. ¶ Sexto apparuit.xj. discipulis octaua die
cōgregatis ⁊ Thoma presente. qui tunc ip̄m tetigit ⁊ ci-
catrices palpauit. Joānis.xx. ¶ Septimo apparuit di-
scipulis.vij. ad mare gallilee piscantibus. Joannis vlti
mo. ¶ Octauo apparuit.xj. discipulis in thabor monte
gallilee. Matthei vltimo. Nono discipulis recūbentib⁹
in cenaculo die ascensionis vbi eorum incredulitatem
exprobrauit ⁊ cum eis comedit. Matthei vlti. et Actuū.
j. ¶ Decimo et vltimo apparuit eisdem ipsa die in mō-
te oliueti. vnde ab eis in celum ascendit. Actuum pri-
mo. He decem apparitiones ab euangelistis expresse
ponuntur. ¶ Sunt et alie tres que in ipsa die resurre-
ctionis facte dicuntur. ¶ Prima Quando apparuit io-

cobo iusto: de qua in eius passione dicitur kalēdas maii. ¶ Secunda quando apparuit Joseph ab arimathia de qua infra proxima legēda. ¶ Tertia ante omnes istas et alias quascunque ipsa hora qua resurrexit virgini gloriose apparuit: licet hoc euangeliste subticeant. Hoc enim non solum Ambrosius lib. de virginibus testatur dicens: vidit maria mater domini resurrectionem eius: et prima vidit et credidit: sed etiam ecclesia romana hoc approbare videtur: que ipsa die apud sanctam mariam maiorem celebrat stationem. ¶ Quarto habemus considerare resurrectionis effectum fructuosum: qui reuera quadruplex est. Est enim resurrectio christi operans iustificationes peccatorum: docēs nouitatem morum: generans spem de receptione remunerandorum; et creans resurrectionem omnium mortuorum. ¶ De primo roma. iiii. Traditus est propter delicta nostra: et resurrexit propter iustificationem nostram. ¶ De secundo roma. v. Quomodo christus surrexit a mortuis per gloriam patris: ita et nos in nouitate vite ambulemus. ¶ De tertio prime petri secundo. Propter magnam misericordiam suam regenerauit nos in spem viuam per resurrectionem iesu christi ex mortuis. ¶ De quarto .j. Corinth. xv. Christus resurrexit a mortuis primitie dormientium: quoniam quidem per hominem mors et per hominem resurrectio mortuorum.

¶ De sancto Joseph ab arimathia. Cap. ij.

Joseph ab arimathia siue ramathea ciuitate iudee nobilis decurio occultus christi discipulus fuit. qui corpus eius defuncti a pilato petiit: et cum aromatibus in sindone munda in suo proprio monumento exciso de petra quod ipse sibi parauerat: sepeliuit. In quo nondum quisque positus fuerat: ne forte si christus resurgeret alter ibidem alias tumulatus crederetur. Quapropter indignati iudei ipsum ceperūt et in quodam cubiculo clauso et sigillato recluserūt: post sabbatum occidere cogitantes. Et ecce iesus die resurrectionis ad eum intrauit: et faciem eius a lachrymis extersit: et osculum dedit ac suspensa domo a .iiii. angelis in aerea: inde christum saluis sigillis eduxit: et in arimathia in domo propria collocauit. Hec in euangelio nicodemi. Cum autem Joseph post ascensionem domini a discipulis baptizatus fuisset: et christum cum eis predicaret: a iudeis iterum captus: et in quodam muro inclusus est: vt ibi in fame et tenebris interiret. Cum vero hierusalem a tito imperatore capta et destructa esset: vidēs ipsum murum titus cum aperiri fecit: et ioseph venerāda canicie et aspectu glorioso introclusum inuenit: et qᵒs esset aut cuius rei causa ibi inclusus fuisset: ab eo audiuit: addiditque quod a die qua intromissus ibidem fuit vsque tunc celesti fuerat cibo refectus: et diuino lumine cōfortatus. Qui post captam hierusalem cum discipulis omni tempore vite sue permāsit: et in senectute bona in dño quieuit.

De sancto Nicodemo discipulo. Cap. iij.

Nicodemus ex phariseis gamalielis doctoris honorabilis iudeorū nepos et auditor fuit. Hic vidēs signa que Jesus in hierusalē fecerat circa festū pasche primo eius predicationis anno in eū credidit: et ad eū visitādū nocte venit: auditisque sermonibus ipsius occultus et ipse iesu discipulus extitit: quem etiā in cōsilio iudeorū de morte iesu tractantium cū pōtificibus fuit ipsum pro posse defendit. Et cū de iesu occidēdo inter eos diffinitū fuisset: ipse amore magistri clādestine cōspirationē iudeorū magdalene nūciauit: quatenus sibi precaueritur: vt recederet a finibus iudeorum. Quod magdalena Jesu secreto per epistolā reuelauit ex nomine nicodemi: cum ipse iā ad ciuitatē effrē iuxta desertū persecutionē fugiēs declarasset. Hec damascen. posuit. Qui etiā vna cū ioseph ab arimathia sepulture christi obsequiū impēdit. Sed post ascēsionē christi ab apostolis petro et ioāne baptisma suscepit: propter quod iudei contra ipsum stomachati vsque ad mortē cū ceciderūt: et plagis affectū semiuiuum reliquerunt omni substātia spoliātes. Gamaliel vero ipsum collectū in possessionē suā gophargamala extra ciuitatē adduxit: et ibi ipsum diebus pluribus refouit. Qui tādē in christo obdormiuit: et sepultus est a sancto gamaliele in eius sepulchro: vbi et corpus prothomartyris stephani iam pridē fuerat tumulatus.

¶ De sancta Maria iacobi. Cap. iiij.

Maria iacobi: scilicet minoris mater que ab alio euāgelista dicitur maria cleophe: et subaudi filia fuit soror beate virginis vterina filia sancte anne et cleophe: cui ipsa nupserat mortuo ioachim primo viro domine nostre patre: hec tradita est in coniugem alpheo: ex quo quatuor filios procreauit. s. iacobū apostolū: qui dicitur minor ad differētiam alterius maioris: nō quod ille minor fuerit etate: sed posterior vocatiōe. Joseph iustū qui et barsabas qui cū mathia sortitus fuit: et simonē et iudā apostolos. Hec cū maria matre iesu sorore sua ad crucē dñi stetit: et cum ea mortē iesu defleuit: atque cū magdalena et altera maria circa corpus dñicū perungēdū sollicita fuit. Ideoque eisdē dñs apparuit: vt supra de resurrectione dictum est. Cuius corpus in prouincia prouincie requiescit in ciuitate.

¶ De sancta Maria salome. Cap. v.

Maria Salome subaudi filia fuit etiam soror dei genitricis vterina filia sancte anne et salome: et cui anna post mortem duorum virorum. s. Joachim et cleophe matrimonio fuit copulata. Uel vt quidam volūt hec maria binomia fuit. s. maria et salome. Aliis placet quod salome nomē mulieris fuit que passioni domini cum maria eius matre interfuit: et qua tū nec maria vocata fuit: nec soror virginis extitit. vnde et Mattheus euāgelista duas solas marias. s. magdalenam et alterā mariā nominauit. Doctores tū communiter tenent: quod fuerint tres marie. Cū quibus potuit esse et alia mulier salome: de qua dicitur in eius festo: quam et hieronymus in suo martyrologio ponit. Hec autē maria salome vxor fuit zebedei: ex quo genuit filios iacobum maiorē apostolum et ioannem euangelistā. Et hec cū sororibus circa passionem christi et sepulturam et corporis vnctionē laborauit: et christumque sibi et duabus aliis apparentem videre meruit: vt supra dictum est: hec filium suum ioannem euangelistam audiens rome detentum ad ipsum visitandū accessit. Sed cum eum in exilium relegatum audisset: et rediret in ciuitatē cāpanie que dicitur verulana defuncta est: cuius corpus in specu sepultum diudum latuit: sed reuelante filio suo iacobo processu temporis inde leuatū est miro fragrans odore et miraculis fulgens: atque in ipsa ciuitate digno honore conditum est. Horū predictorū quatuor sanctorū ideo hic acta ponuntur: quia dies certos non habentes optime resurrectionis festo applicantur: eo quod sepulture et resurrectionis dominice consortes primarie fuerūt atque participes.

¶ De sancto Joanne anachorita confessore. Cap. vj.

Joannes anachorita, vt ait Sigibertus: et in vitis patrum habetur: anno primo imperatoris theodosij senioris sanctitate et spiritu prophetie in egypto claruit: habuitque cellam in eremo thebaidis in rupe ascensus grauissimi et pene inaccessibilis in qua inclusus .lx. annis permansit. Qui nunque mulieri et vix rarissimis viris se loqui permittebat. Nullum tamen ad se intrare vnque voluit: sed per fenestram solummodo loquebatur. Hic theodosio imperatori per literas de eugenio tyranno triumphum predixit: eidemque principi suum obitum satis longe spiritu prophetico prenunciauit. Cuidam etiam romanorum duci de gente ethiopum que thebaidem ciuitatem inuaserat: certa die victoriam prophetauit: et vt predixerat per omnia euenit. Cum quidam tribunus cum rogaret vt coniugem suam ad se videndum ex deuotione venire permitteret omnino denegauit: promisit tamen eidem quod ipsa nocte illam visitaret. Dormientibusque ipsa nocte ambobus coniugibus per visum apparuit: et mulierem in domino confortauit. Que euigilans: et que viderat viro referens vultum et gestus ac habitum viri sancti prout erant exposuit ac si ipsum corporaliter vidisset. Preposito etiam cuidam militum qui ad se de longe venerat: et vxorem pregnantem reliquerat: nunciauit coniugem masculum peperisse: et vix periclitantem in partu tandem nutu dei euasisse: monens vt domum rediret et filium .vij. dierum natum inueniret: quem et ioannem vocari mandauit. Qui regressus omnia vt sibi predixerat contigisse repperit: et ioannem puerum nominauit. Sex monachos cum vno diacono ad se venientes quis eorum esset clericus interrogauit. Quibus respondentibus neminem: diaconum aiiis iuniorem per spiritum cognouit: et quis esset ostendit: et de mendacio illos redarguens bene edificatos remisit. Occulta etiam cordium pluribus: et peccata que commiserant reuelabat. Sicque multos ad penitentiam inducebat. Per triduum ante obitum suum neminem ad se ingredi permisit: vt sic deo liberius vacare posset. Et positis genibus in oratione spiritum emisit. vj. kalen. aprilis.

De sancto ioanne obediente confessore. Capi. vij.

Joannes monachus ab adolescentia sua cuidam seniori tanta humilitate deseruiuit: vt ipsi quoque seni stuporem inferret. Hic quadam iussus ab eo vt saxum immane volueret quod turba hominum magna vix voluere posset: nunc applicata ceruice: nunc pectore toto nixu voluere conabatur. Adeo vt sudore membrorum totum infunderet vestimentum: ex ea videlicet fide ac obedientia qua putabat senem nil posse sine ratione vel incassum precipere: mirabilis enim humilitatis et sollicite obedientie vir fuit. Ideoque cognomen ex obedientia sortitus est. Abbas suus aliquando vt cum pararet lignum aridum pro foco paratum: iam prope putridum vetuste defixit in terram: iussitque iuueni aqua quotidie bis rigare donec viresceret: quod mandatum ille vt possibili sumens aquam bis in die quasi duobus miliaribus efferens lignum irrigabat: ita vt nulla occupatione vel necessitate aut festiuitate aut hyemis asperitate intermitteret aut retardaret preceptum. Sicque anno integro continuauit: donec abbate iubente lignoque impulso ruente irrigare cessauit. Alias etiam vt veniens ad se exemplo edificaret presentibus quibusdam monachis iussit ioanni vt lenticulam olei que sola in eremo vel sibi vel aduenientium vsibus necessaria erat deorsum abijceret per fenestram: quod ille nil precogitans de inepto precepto vel necessitate aut olei penuria mox adimplere curauit. Hec cassianus et ex vitis patrum.

De sancto Gunterano rege et confes. Ca. viij.

Gunteranus Rex francorum tempore mauritij imperatoris miraculis et sanctitate refulsit. Qui ita se spiritualibus actionibus mancipauit: vt relictis seculi pompis thesauros suos ecclesiis et pauperibus erogaret. De hoc paulus in historia longobardorum refert: quod dum venatum iuisset in syluam hac illac cunctis discurrentibus ipse in genibus fidelissimi socij grauiter soporatus obdormiuit. De cuius apto ore paruum reptile egressum dum tenuem riuulum ibidem positum transire satageret: ille in cuius gremio rex quiescebat spatam euaginatam super riuulum posuit per quam animal transiens montis foramen intrauit. Atque post morulam egressus in os regis dormientis socio stupente rursus introiuit. Expergefactus rex dixit se vidisse in somnis quod fluuium per pontem ferreum pertransibat: et speluncam montis ingrediens auri pondus maximum inuenerat. Retulit socius que ipso dormiente contigerant: et effosso loco quem serpens intrauerat: reperti sunt infiniti thesauri ibidem dudum absconditi. de quo auro rex fecit ciborium maximum super sepulchrum domini deferendum gemmis ornatum. Quod cum illuc deferri non posset positum est supra corpus sancti marcelli martyris in ciuitate cabilonensi passi et sepulti: cuius festum agitur pridie non. septembris. Quod vsque hodie ibi manet. Reliquum vero ipsius thesauri sanctus rex pauperibus dispensauit. et in ciuitate cabilonensi que tunc regni sedes erat in domino quieuit. v. kalen. aprilis: vbi et tumulatus miraculis claret.

De sanctis Prisco Malco et Alexandro martyribus. Cap. ix.

Priscus malcus et Alexander martyres apud cesaream palestine passi sunt sub persecutione valeriani qui diuino fidei calore succensi vltro iudicem adeuntes: cur tantum sanguinem christianorum effunderet obiurgant. Quos ille continuo pro christi nomine tentos bestijs tradidit deuorandos. v. kal. aprilis.

De sanctis Armogaste Archimino et Satyro martyribus. Capi. x.

Armogastes archiminus et Satyrus martyres apud aphricam tempore vandalice persecutionis sub genserico rege arriano cum essent christianissimi: et prauitatem arrianorum libertate catholica frequenter arguerent martyrium passi sunt. Ex quibus archiminus ductus est ad decollandum mandante rege: vt si expauesceret gladium decollaretur: si minus dimitteretur. Sed quia constans stetit et in nullo territus fuit dimissus confessor rediit solo animo martyrium patiendo. Satyrus autem cum esset procurator domus henrici edictum ei proponit vt si consentiret nollet rebus omnibus spoliaretur: filij in seruitutem traderentur vxor quoque eius in coniugem camerario daretur: datis inductus vxori ad seducendum virum. Que cum diebus plurimis ipsum blanditiis et lachrymis auertere non valeret que contra eum decreta fuerant exequuntur. Armogastes vero postque diu tortus: et in equuleo vno pede suspensus dudum tollerasset ad professionem suam a theodorico principe in bizagonam prouinciam prope carthaginem relegatur: vt pastor esset vaccarum:

vbi in confessione christi perseuerans migrauit ad dominum. Quem dñs quidā felix christianus iuxta decentem sepelire vellet prout ei sanctus per visionē mādauerat: effosa humo sepulchrū reperit preciosū: in quo ipsum sepeliuit. Horū passio recolit̃ .iiij. kal. aprilis.

De sancto Eustasio abbate. Capi. xj.

Eustasius abbas monasterij limaticen. discipulus fuit sancti colūbani abbatis. hic sexcētorum pr̄ ferme extitit monachorū et vita et sanctitate conspicuus etiam miraculis claruit: et in eodem cenobio .iiij. kalendas aprilis feliciter obdormiuit.

De sancto Secundo martyre. Capi. xij.

Secundus miles et martyr in ciuitate asten. passus est tēpore adriani imperatoris sub p̄fecto saprutio. Qui a beato calocero q̄ ab eodē p̄fecto in ipsa vrbe i carcere detinebat̃ fidē christi edoct⁹ est. Cū aut ē sanctus martian⁹ i terdonēn. ciuitate teneret̃ in custodia. Saprit⁹ illuc pficisci voluit vt eū faceret immolare. Cū q̄ scōs quasi cā solatij profect⁹ est: martianū videre desiderās. Et cū extra ciuitatē asten. equitarēt: colūba sup caput secūdi aduolans insedit: et cū ad flumē tanarū venissent: vidit secund⁹ angelum super aquam ambulantē et ipsum in fide cōfortantē. Saprit⁹ vero voces deorū cū secūdo loquentiū esse putabat. Et cum per uenissent ad flumē burbiā angel⁹ sibi appruit et ipm vt in xp̄o crederet sine vlla hesitatione cōfortauit. sz dū terdonā appropinquarent: martian⁹ angelo duce de carcere exiuit et scōo obuiauit: et vt ad palmā obtinendā pergeret inuitauit. Saprit⁹ vero vocē audiens et nullū adesse vidēs stupefactus se somniare putabat. ¶ Post hec scōs mediolanū iuit ad quē angel⁹ faustinū et iouitā de carcere eduxit a quib⁹ nube quadam aquā p̄bēte baptisma suscepit. Et ecce colūba de celo venit: et corp⁹ dñi deferēs faustino et iouite dedit q̄ secūdū cōicauerūt: et residuū eucharistie eidem vt martiano deferret tribuerūt. Rediēs aūt secūd⁹ cū iā nox esset: et ad ripā padi venisset angelus frenum equi ei⁹ accipiēs sup aquā illū trāsueχit: et vsq̄ ad terdonam pduxit atq̄ ad martianū in carcerem intromisit. Qui corp⁹ dñi ei obtulit: et ad domū suā angelico ductu rediuit. Postq̄ autē martian⁹ a saprutio martyrizatus est: et secūdus ipsum sepeliuit vt supra dictum est in legenda martiani pridie nō. martij. saprutius hoc audiens secūdum teneri fecit et xp̄m cōfitentē in equuleo suspensum tandiu torqueri mādauit: donec ei⁹ brachia a suis compagnib⁹ soluerent̃. Sed cum fuisset sanitati a domino restitut⁹ in carcerē illū reclusit: vbi dū esset angel⁹ dñi sibi apparuit: et secūdū clauso carcere eduxit: et vsq̄ ad asten. ciuitatē deductū ad carcerē vbi erat calocer⁹ intromisit quib⁹ saluator apparuit et eos bn̄dicens confortauit. Cū autē mane saprit⁹ ad carcerē pro secundo misisset et carcere clauso et signato ipsum minime repperisset: indignat⁹ venit ad vrbē astē. vt vel calocerum puniret. Et cū in eodē carcere secundū et calocerum inuenisset: calocerū quidē albiganū misit et ibidē illū decollari mādauit vt dictū est supra in passiōe caloceri .xiiij. kal. aprilis. Secundum vero aliquib⁹ dieb⁹ in carcere detentū educi fecit: et in cōfessione vere fidei ipso immobiliter persistēte picē cū resina liquari mandauit: et sup caput ei⁹ īfundi ac in os ipsi⁹ iactari. Qd̄ cū viriliter tolerasset: et iubilādo deo psalleret: ipm extra ciuitatē duci et decollari mādauit. Cui⁹ corp⁹ angeli mox tulerūt: et ipm cū laudib⁹ sepulture tradiderūt .iij. kalē. aprilis.

De sancto Mamertino abbate. Capi. xiij.

Mamertino abbas prius paganus cū idola quadā vice coleret vnū oculum perdidit et vnius manus aridiatem incurrit. Qui diū deos se offendisse putaret: et ad templum ad idola colenda pergeret: obuiauit cuidā xp̄iano nomine sauino. Qui cū ab eo causam sue infirmitatis didicisset eidē christū predicare cepit: et ne demones quos deos putabat ampli⁹ coleret admonuit: consulēs vt ad sanctū Germanum antisiodorēn. ep̄m pergeret cuius cōsilio fretus sanitatem reciperet. ¶ Mamertinus ergo iter arripiēs venit ad sepulchrū sancti amatoris ep̄i et plurimū sanctorū. Et pp̄ter pluuiam nocte super tumbā sancti cōcordij se collocauit. Cumq̄ obdormisset apparuit ei visio mirabilis. Videbat enim virum ad cellam eius venientē et sanctū cōcordiū vocātem vt veniret ad festum quod sancti peregrinus amator cū aliis ep̄is faciebant. Cui de tumulo sanctus respōdebat q̄ tunc venire non poterat: q: hospitē suum custodiebat: ne a serpentibus ibidē existentibus occideret̃. Tunc ille recedēs post interuallū redibat et iterū cōcordiū aduocabat. Sanct⁹ vero de tumulo surgēs mamertinū per manū apprehētum ducebat. Quē sanctus amator qs esset interrogabat: et concordius hospitē suū esse rn̄debat. Cumq̄ amator ipsum tanq̄ pollutum expelleret: et ille corā eo prostratus gratiā impetraret: iubet vt ad scīm germanū pergat: et quicquid ille sibi iusserit adimpleat. Euigilans igit̃ ad scīm germanū venit: et sibi visa narrans veniā cū baptismate postulauit perrexerūt ergo ad tumulum sancti cōcordij et remoto lapide plures inuenerūt serpētes. q̄. x. pedū longitudinē excedebāt. Quos germanus ad talē locum abire iussit vbi nemini nocere possent. Sicq̄ mamertinus baptizatus est et cōfestim sanatus. Factusq̄ est monachus: et deinde abbas monasterij sancti Germani: vbi sanctus Alodius abbas fuit. Quadā vice monachi ei⁹ vrse laqueū tetēderunt q: ouib⁹ insidiabatur: que nocte irruēs capta detinebat̃. Quod abbas p̄ciēs de lecto surrexit: et vrse cōpatiēs ipsā exoluit: et ne ampli⁹ ad oues rediret p̄sumeret imperauit. Bestiaq̄ deinde patris mādata adimplere curauit. Latrones quidā cum eum expoliassent solū ei palliolū dimiserūt: q̄ nūmū in palliolo ligatū inueniēs latrones reuocat: vt etiā denariū illū sibi forte necessariū acciperēt. Qui reuersi palliū cū denario abstulerūt: et nudū perit⁹ dimiserūt. Festināntesq̄ ad suas latebras fugere tota nocte vagātes mane diuinit⁹ ad cellā ei⁹ īuēti sunt. Quos ille benigne suscipiēs ad pniam adduxit: et sibi ab eis ablata recepit. Cū aūt ad monasteriū de fontaneto venisset ad filātiā fratrū die dñico palmarū missam eis solēniter celebrauit. Et eodē sero egrotare icipiēs die pasche spiritum xp̄o emisit: vez .iij. kal. aprilis. Cui⁹ corp⁹ dū antisiodorū sepeliēdū portaret̃ venientes ad quādā villā nullo mō̄ illud īde mouere potuerūt donec q̄dā carcerat⁹ fractis vinculis liber exiliēt: et ad corp⁹ veniēs illō cū aliis vsq̄ ad vrbē deportauit: vbi in ecclīa scī germani sepult⁹ ē.

De scō Quirino marty. Ca. xiiij.

Quirin⁹ tribunus martyr passus est rome persecutiōe traiani sub aureliano comite vtriusq̄ militie. Qui tribun⁹ cū btm̄ hermetē vrbis p̄fectū i domo i custodia detineret: beatū quoq̄ alexādrū papā alibi in artissimo carcere vīculis mācipatum haberet: et cū Quirino dudum de fide nostra colloquium habuisset. Alexander nocturno silentio a quodam puero qui

puero qui faculam ferebat ardentem a carcere per fenestram educitur: et ad domū quirini deductus in custodiam hermetis intromittitur. Qd quirin⁹ cernēs credere cepit: et alexandro promisit vt si filiā eius balbinā habentē in collo struma liberare posset: ipse vna secū fidē xpi susciperet. Alexander vero filie sue sanitatē spopōdit eiqʒ mādauit vt puellam ad se in carcerē suū deferret. Abeūteqʒ quirino alexāder ad carcerē suū a puero reduct⁹ est clausis ianuis custodie vtriusqʒ tam alexādri vʒ q̄ hermetis. Cū aūt quirinus filiam suā alexādro ad carcerē suū adduxisset: et obseratis ianuis ipsum ibidē reperisset magis obstupuit. Cuius boias exoluēs filie sue imposuit moxqʒ puella sanitatem recepit: sicqʒ quirinus et filia eius balbina cū omnib⁹ qui in custodia eius tenebātur fidē susceperunt ab alexandro papa baptizati. vt in eius narrabitur passione. v. non. maij. Qd audiens aurelianus qui locum imperatoris absentis in vrbe tenebat quirinū detineri mandauit. Cui xpm ↄfitenti linguā fecit abscidi et in equuleo leuari. Qui cū nihilominus loquēs iniurias ꝑrumperet iudicis p̄cisis sibi manib⁹ ac pedib⁹ decollari eundē mandauit. et corpus canib⁹ iactari: quod tū occulte xpiani rapientes via apia sepelierunt. iij. kal. aprilis.

Ꝯ De sancto Regulo epo. Cap. xv.

Regul⁹ episcop⁹ natione grecus ioannis euangeliste apud ephesū discipul⁹ fuit. Quo in pathmos insulam relegato athenas veniens dionysio adhesit cū quo romā perrexit: et vna secū et cū sanctis rustico et eleutherio a beato papa clemēte ad gallias predicatiōis gratia destinat: qui primū arelatū deuenit: vbi a sancto dionysio xpi noie inuocato idolū martis destruitur: et multis ↄuersis templum illud in honorē aplorū Petri et Pauli consecrat: missis ergo socijs suis ad diuersas vrbes ipse dionysius sancto regulo arelatēn. ciuitati ordinato epo parisius accessit: vbi cum rustico et eleutherio martyrij palmam suscepit. Eodē autē die quo passim sunt: dum missam regulus in arelato celebraret et nola istorū martyrū inaduertēter in canone cum alijs sanctis recitasset: miratus quid dixerat vidit in altari. iij. columbas ipsorum martyrū nola cōscripta in rostris habētes. Qua visione cognoscēs sanctos ꝑ martyriū migrasse: cōmisso populo cuidā felici epo parisi⁹ accessit: et a xpiana matrona olim dionysij discipula catulla noie hospitio susceptus: martyres xpi eadē die qua visionē viderat passos fuisse cōperuit: et super eorū corpa basilicā edificauit. Inde siluanectensem ciuitatē ire disponens in villa lauria idolū mercurij baculo comminens: ꝑplm conuertit: et basilicā dei genitricis ibidē cōstruxit. Ꝯ Post hec in ciuitate siluanecten. a filio cilicie cōsanguinee catulle predicte a demone obsesso immūdū spm in spē vespertilionis eiecit: qui cū asinum sancti intrare vellet: asinus miraculose pede crucē in terra signauit: et demon euanuit. In introitu etiā ipsi⁹ vrbis ostia carceris leui baculi ictu feriens reserauit: et xpianos detētos absoluit. Quem dū p̄fectus quereret punire dicta sancto Dionysio et socijs noctu in somnis monte sibi cōminata territus: et ne regulo noceat admonet. Qui cū mane pro eo mitteret: vt doctrinā salutis susciperet: audiens qd regulo ingrediente templū oīs idola corruissent: et q̄ ex hoc ipm pōtifex occidere vellet eūm quidē ab eorū furore defendit: et fide ꝑcepta tēplū illud in honore beate virginis dedicandū obtinuit: omnēqʒ ꝑplm baptizare fecit. Ꝯ Post hec cū die quadā sessis in villa ruliaco predicaret: multitudinis ranarū garulitate p̄pedit⁹: ranis illis vni excepte ꝑpetuū silētiū imposuit: qd vsqʒ in p̄senti in ipso loco miraculose ꝑmanet. Quieuit in pace āno. lx. etatis sue. iij. kalen. aprilis.

Sepult⁹ in vrbe arelaten. in ecclesia apostolorum quā ibidem consecrauit.

Ꝯ De sancto Amos propheta. Capi. xvj.

Amos ꝑpheta nō fuit pater Isaie: vt plures putant. Nā Isaias nobili genere nobili parente exortus est. hic aūt pastor et rusticus fuit alijsqʒ literis q̄ ille apō hebreos scribitur: vt hieronym⁹ tradit: que literarū differētia apud latinos nō habetur. Fuit autem cognatio huius ex oppido thecua: quod sex milibus a bethleem distat: curāqʒ gerens pecorū in latitudine cāporum qui ꝑmi sunt oppido thecue: in quib⁹ humi arido atqʒ arenoso nihil omnino frugum gignitur: sed vberrimis pascuis abundāt: et ideo cūcta sunt pastorib⁹ plena: et sterilitatis terre compensatur pecorum multitudine. Ex numero isto pastorū fuit amos imperit⁹ sermone: sed plenus sciētia. Prophetauit autem hisdem tpibus quibus Iohel: Naū: Ionas: Osee: Isaias: sed aliquantulū: et prius est ꝑphetare ante Isaiam: vʒ tpibus hieroboam filij Ionas regis israel et amasie regis iuda. Missusqʒ est vt ꝫ gentes illas que eius lectione cōprehēdunt irā dei venturam denunciaret: et maxime contra. x. tribus israel: vt euersionē domus Hieroboam et calamitatem populi p̄diceret. Qd cū significasset amasias sacerdos bethel Hieroboam regi et mandato ipsius prohibuit Amos ne vltra in regno. x. tribuum prophetaret. Cum aūt Amos cessare nollet: dicens se nō esse ꝑphetam sed pastorē missum a dño frequenter illū amasias plagis afflixit. Tādem filius eius Ozias frequenter eū increpans: vecte per tpa transfixit: et semiuiuus in terrā suā deductus post dies aliquot dolore vulneris expirauit p̄die kalen. aprilis. Sepultusqʒ est cum patrib⁹ suis. Hec hieronymus et Iosephus. Hic ꝑpheta ex numero xij. prophetarum est qui in sanctorum patrū catalogo ecclesiastici. plus. c. conscribuntur.

Ꝯ De sancto Amos abbate. Cap. xvij.

Amos abbas i deserto scythi p̄ fuit quasi. M. cccc. monachorū cenobij q̄ dicebat tebarnense qui erant ingētis abstinētie viri habentes vsui indui collobijs quasi saccis lineis et pelle confecta a collo post tergū et latus descendente contegi: cucullis etiam caput operiri maxime cū ad sumendū cibū veniebāt: sicqʒ faciē velare ne ali⁹ aliū parci⁹ escā sumentē deprehenderet habentes summū silentiū ita vt nec putaret esse in illo loco quisq̄ solem vbi sedebātur ad mensas. Et ois eorū cōgregatio sic erat posita in multitudine: ac si eorū quisqʒ fuisset in solitudine dū ita lateret vniuscuiusqʒ abstinentia: vt ab alio cognosci nō posset. Sedebāt ad mēsas cōtinentes magis q̄ cibos sumentes: vt nec desiisse mensis nec vētri satisfecisse viderentur: qr maior virt⁹ est his abstinere q̄ in oculis habent et manib⁹. Ꝯ Post gubernatā ꝓ̄ et regularā cōgregationem ad desertū nitrie accessit: vbi dū esset rogauit duos ad se veniētes vt sibi doliū a ciuitate deferrēt necessarium ad aquā colligendā illicqʒ ꝓmiserūt. Recedētes aūt alter eorū penituit: et deferre recusauit: eo qd ꝑ deuota et ꝑrupta montiū nollet camelū longo itinere et periculo exponere. Alter ꝓ̄o nō habēs camelū cū deuotione portauit asino: qd ita leuiter asin⁹ tulit: ac si nullo pondere oneraret̄ incedēs. Qui dū ad cellā deuenit: amos illū gratanter excepit: et eiqʒ camelū comitis sui mortuū esse nunciauit: eo qd promissum attēdere noluit. Illeqʒ reuersus ita euenisse cōperuit. Quieuit in dño vir dei pri

die kalend. aprilis. Hec in vitis patrum.

¶ De sancto amonio abbate. Cap. xviii.

Amonius abbas in deserto interiori nitrie plenus charitate habitauit cum duob⁹ qui sibi carne ⁊ spū fratres erāt. Quorū alter eusebius: alter eutimius vocabatur: tertiusq̄ germanum dioscorū noīe habuit: qui epūs fuit: hic autem fratres nos predictos et alios monachos: velut nutrix filios confouebat: qui et monasterium muro vallatū construxerat: in quo ⁊ puteum foderat: oībusq̄ necessariis muniuerat. Et dū quidam frater saluari volens ad eum venisset querens cellulam vacantem in qua habitare posset: imposuit ei vt se in suo cenobio expectaret: donec ad requirēdū accederet. Abiit nēq̄ procul ab eo loco sibi cellulam paruissimam fecit in qua habitare cepit ⁊ fratri qui aduenerat monasterium cū oībus que in eo fuerant reliquit. Sed si plures fuissent qui ad eum venissent saluari cupientes: vir sanctus oībus fratribus congregatis: ⁊ cum alacritate eī iuuantibus locellum vna die cōstruebat. Et dū aduene qui venerant ad ecclesiā vel ad refectionem inuitati essent vnusquisq̄ de fratribus amonij de suis cellulis necessaria proferebant: ⁊ nouas cellulas construebant: ita vt nihil vtensilium que requiruntur deesset: nec tñ cuiusq̄ collatio nota foret. Regressi ergo hi quib⁹ cellule fuerant preparate: eas introgressi omnia inueniebant que ad vsum necessaria erant. Et hec ipsa amonius sepius summa charitate iterauit. Hec in vitis patrum.

¶ De sancta Balbina virgine. Cap. xix.

Balbina v̄go fuit filia quirini tribuni martyris de quo supra dictum est. iii. kalen. aprilis. Que vt ibidem dictum habetur cū esset strumosa a sancto alexādro papa liberata est. Nam cum pater eius boiam de collo Alexandri tulisset ⁊ pergeret vt filie collo imponeret prout sibi sanct⁹ papa mandauerat apparuit puer faculā deferens ⁊ puelle assistens: qui eam in amorem christi ⁊ virginitatis perseuerantiam confortauit: eiq̄ spōsum celestem promisit. Mox autem vt boia circa collum virginis cingitur: puella a struma liberatur: ⁊ ab alexādro papa baptizatur. Que in virginitatis proposito vsq̄ ad vite finem permansit. Et cum ex deuotione boiam Alexandri pape oscularetur admonita ab ipso cathenam beati petri apostoli requisiuit ⁊ obtinuit: ⁊ moriens sancte theodore sorori hermetis prefecti ⁊ martyris commendauit. Sepultaq̄ est via apia in cimiterio pretextati iuxta patrem suum pridie kalendas aprilis.

¶ De sancta Theodora virgine ⁊ marty.
Capitulum. xx.

Theodora virgo ⁊ martyr: sub aureliano imperatore rome passa est: hec fuit soror hermetis martyris et prefecti vrbis que a sancto Alexandro papa in fide docta et baptizata est. Cum autem beat⁹ hermes ab aureliano passus fuisset: ⁊ ipsum soror theodora sepelisset ab eodem imperatore ⁊ ipsa diudū in vinculis detenta: tādem capitis obtruncatione passa martyrium sepulta est iuxta fratrem suum via salaria non longe ab vrbe rome kalendas aprilis.

¶ De sancto Walerico abbate.
Capitulum. xxi.

Valericus abbas aluernia natus cū patris oues adhuc puer pasceret scholas puerorum frequentans occulte literas didicit. Deinde relicto seculo secutus est auunculū: abbatē monasterij auturicē. vbi satis renitēte patre monachus effectus est. Et post aliquantis temporis lapsum artiori vite ⁊ professioni se tradēs a sancto machario abbate in monasterio autisiodorēn. ciuitatis receptus est: vbi diu manēs adhuc ad perfectiora tendens quendam nobilem nomine bobium conuertit: et cum ipso monacho facto luxouium iuit. Ibiq̄ ambo discipuli sancti sunt columbani abbatis. ¶ Post hec valericus de sui abbatis licentia cum alio fratre ad predicandū gētibus accessit. Et veniens neustriam remotum solitudinis locum a rege clotario impetrauit: vbi cum eodem consocio in vite sanctitate permansit: et multis virtutum signis effulsit. Nam in vico ambianensium gualunago reum quēdam dudum patibulo appensū deposuit et suscitauit. ¶ Matrona quedam per puerum suum panes ⁊ duos vini flascones viro dei misit: sed puer partem panum et vinum ex flasconibus in via abscondit: et reliquum vtrunq̄ ad sanctum portauit: quem ille monuit ne de vino aut pane in via dimissis gustaret: eo quod serpens esset in flascone ⁊ venenum in pane. Confusus puer rediit: ⁊ serpentem in flascone videns extimuit: et penitentiam egit. ¶ Cum tempore hyemis ad domum presbyteri cum socijs ad ignem pro se calefaciendo declinasset: ⁊ presbyter cum quodam iudice ciuitatis ad focum sedentes inania et lasciua verba proferrēt: ab eo admoniti vt silerent: cum adhuc in deteriora prorūperēt: inde discessit. Et statim presbyter excecatus est: ⁊ iudicis virilia marcuerunt. Quieuit in christo kalendas aprilis. Sepult⁹ ambianis in monasterio leucaū.

¶ De scō Hugōe epō ordinis cartusieñ. Cap. xxii.

Hugo episcopus gratiopolitanus fundator fuit ordinis cartusieñ. Cuius mater cum ipsum gestaret in vtero vidit in somnis se parere filium: qui a beato petro apostolo ⁊ alijs multis sanctis in celum ferebatur. Et precognoscens eum aliquid magni futurum natum puerum et educatum tradidit literis imbuendum. Qui satis iuuenis monachus effectus cartusiensium ordinem inchoauit. Cum enim esset in solitudine cartusie vidit per somnium septē stellas sibi ducatum ad habitaculum vsq̄ prestantes. Mane autē facto ecce septem viri: quorum vnus fuit magister bruno: quatuor alij literati: ⁊ duo laici ad eum venerant vitam solitariā exquirentes. Quos sanct⁹ septem stellas visas esse intelligēs: eisdem visa narrauit: ⁊ cum eis in ipso loco monasterium et ordinem inchoauit. ¶ Deinde disponente deo factus est abbas calesieñ. deinde epūs in ferentus sive gratiopolitanus. Factus autem episcopus quietē mentis desiderans absolutionē ab episcopatu per nuncium: deinde per seipsum ab honorio secundo ⁊ innocentio secundo romanis pontificib⁹ obtinere nequiuit: eo quod ipsum perutilem ecclesie cognoscebant: ⁊ multasq̄ persecutiones a petro leonis ecclesie dei aduersario pro libertate ecclesie passus est: eo quod innocentio pape cui ille inimicabatur constanter iste faueret. Quieuit in pace anno gratie. M. cxxxii. etatis sue anno lxxx. in senectute bono Kalen. aprilis.

¶ De sancto hugone abbate boneuallis.
Capitulum. xxiii.

Hugo abbas boneuallis ordinis cistercieñ. floruit tēpore Frederici primi. Qui dū iuuenis ordinem esset ingressus: et de redeundo ad seculum grauiter tentaretur: oratiōe in ecclesia facta beata virgo sibi p visum apparuit: eiq natiuitatē: cōuersationem: passionem: resurrectionē et ascēsionē christi ostēdit. Ex qua visione cōfortatus in nimia sanctitate perseuerauit: quē sanctus Bernardus abbatem boneuallis constituit. ¶ Sub hoc nouitius quidam in suo principio tentatus de redeundo ad seculum cōfessus abbati: et ab eo cōfortat⁹ perstitit. Et per bienium ante eius obitum grauem infirmitatē incurrit: sed beato Job ei apparente confortatus die sequenti expirauit. Ac postmodum abbati apparuit gratias ei agēs: quod eius hortatu in ordine permāsit: seq i gloria esse dixit. ¶ Alii quoq duo nouitii de recessu tētabant: quorum vnus qui miles peruersus fuerat: in somnis vidit se cadentem in puteū tante pfunditatis quod tres dies transiebāt donec ad profundum perueniret. Qd cū abbati retulisset: exposuit hunc esse abyssi in puteū in quē casurus erat: si ab ordine discederet. Ille vero nihilominus abiit: et post triduum ab hostibus occisus fuit. Alius vero qui cleric⁹ erat: ab eo monit⁹ permāsit: eo qd sibi abbas vitam eternā promisit. Cui pridie q moreretur: domina nostra apparuit: et in crastinum ei gloriam a suo abbate promissam obtinendā incunctanter asseruit: qui die sequenti expirauit. ¶ Cum sepius diabolū in choro inter fratres vidisset: dixit aliquem ex fratrib⁹ graui peccato detineri: nec talis visio cessauit: donec vnus ex fratribus peccatum qd commiserat cōfessus fuit. ¶ Joānis ei⁹ ministri et fratris vni⁹ paralytici egrotātium diem et horam transitus predixit: et vt predixerat sic euenit. ¶ Famulus cellarii infirmatus peccatum graue vni fratrum cōfessus ab eo monitus est: vt abbati illud confiteretur qd ille se facturū promisit: si abbas tunc absens antequā obiret reuerti contingeret. Sz antequā abbas venisset expirauit. Postea vero frater ille abbati in dormitorio apparuit: eiq peccatum vt pmiserat cōfessus fuit addēs ex hoc magnas luere penas: quem abbas absoluit. Ac postea cōfessorē suū interrogās de eodē pctō et pmissione sibi facta certificat⁹ extitit. Pro cui⁹ aīa dū orasset. vidit eū postmodū cū magna luce de sua liberatione sibi gratias referētē. Post multa vero sanctitatis eius insignia sanctus abbas hugo in monasterio boneuallis humanitatis debitum soluit: ibidem sepultus.

¶ De sancta Maria egyptiaca. Cap. xxiiii.

Maria egyptiaca q peccatrix appellabat in egypto nata parētes annorum. xii. deserens alexādriā fugit: ibiq. xvii. annis publice se libidini subiecit: et nulli hoīm se petēti denegauit: quinimo multos ad luxuriam obscenis actibus inseruiens prouocauit. Cū autē hoies regionis illius ad adorandam sanctam crucē hierosolymā ascenderēt: quibusdam iuuenibus sociata cum eis nauē ascēdit: et hierosolymam nauigauit: et nauigādo oībus indifferēter se exposuit. et plurimos secum cōcumbere fecit. Cum vero naute ab ea naulū requirerent: corpus suum eis pro naulo prostituit. ¶ Et cū hierusalē aduenisset: et p adoranda cruce vsq ad fores ecclesie cū aliis accessisset: subito et inuisibiliter repulsam patiebatur: et intrare nullatenus permittebat. Ceteris quoq cūctis intrantibus ipsa tertio ad limen perueniens repulsa est. Ad se igit reuersa et hoc propter eius enormia flagitia euenire cognoscēs: pectus tūdere cepit: et lachrymabiliter a cordis intimo pctā sua defleuit. Et corā imagine dei genitricis prostrata orare cepit: vt pctorū sibi veniā impetraret: et sanctā crucē adorare permitteret: pmittēs seculo abrenūciaturā: et decetero caste mansuram. Receptaq aliqua fiducia sine repulsa ecclesiā intrauit: et crucē dni cū ceteris adorauit. Cui qdā p elemosyna tres nūmos tribuit: de quibus tres panes emit. Audiuitq vocem sibi dicentem q si iordanē transiret: salua esset. Jordanē ergo transiuit: et in desertū accessit et. xlvii. annis ibidem manens: nec hominem: nec quodcūq animal vidit. Tres autē panes quos secū tulerat: ad instar lapidis indurauerunt: et. xvii. annis ei ad cibum suffecerunt: vestimentis aūt eius putrefactis nuda remāsit: estu pariterq gelu cute ethiopis instar denigrata: capilli vero cani effecti cutis nigredinem operiebāt. Annis aūt. xvii. diuersis tētationibus molestata: ipsas tādem dei gratia oēs deuicit: et deinceps annis. xxx. celesti lumine super eam diebus singulis radiante sine cibo permāsit. ¶ Eodem tempore abbas zozimas in cenobio sanctorum monachorum iuxta iordanē morabatur. qui diuina inspiratione cōmotus: eremum illam ingressus est. vt aliquē seruum dei ibidē latitātē inueniret. Qui cū iter xx. dierū perambulasset: vidit quandam nudo nigroq corpore perambulantē incendio solis exustā: carnis comaq resperiam: q vidēs eū fugā arripuit: et abbas post eam currere cepit. Tūc eū ex noīe vocans: cur se persequeretur interrogat: et q nuda erat palliū suū sibi tradi petiit: vt sic operta eum alloqui possit. Qui se nominari audiēs stupefactus: palliū ei proiecit: et in terra prostratus vt se benediceret exorauit: illa vero ad eū bñdictionē spectare dicebat: eo q presbyter erat. Cū aūt nomē et offm suū audisset: magis extimuit: et instāter ab ea benedictionē obtinuit. Cumq ipsa extensis manibus oraret: vidit ipsam mensura vnius cubiti a terra in aere leuatam. Et cogitare cepit: ne forte spirit⁹ esset q se orare sic fingeret. Cui mox sancta eius cogitationē aperuit: et q vere esset mulier et nō spiritus affirmauit. Et adiurante sene cum eo sedit: et oēm vite sue ordinem vt pmissum est enarrauit: rogans senem vt ad monasteriū recedat: et post annū die dominice cene ad iordanē veniat: et corpus dni secū ferat: promittens q tunc ipsum in loco m veniet: et de manu illius sacramēta dnica sumet. ¶ Rediens igit abbas ad monasteriū reuoluto anno die cene dni tulit corpus dominicum et vsq ad iordanē perueniens ex alia parte fluminis mulierē stantē aspexit: et cogitans quomodo ad eum sine nauicula pertransiret subito vidit eam signo crucis edito super aquas ad se venientem. Cumq stupēs ad pedes ei⁹ se prostrare vellet: illa prohibuit eo qd dni corpus ferret et sacerdotii dignitate preemineret. Sumptoq sacramēto abbatē rogauit vt sequenti ad se anno ad eremum redire vellet. Et super aquas iterū iordanis ambulans rediit: et solitudinē petiit. zozimas vero ad suū monasteriū regressus dolere cepit qd eam de nomine suo interrogare nō meminit. Sequenti vero anno ad locū vbi eā prius viderat venit: et ibidē eam defunctā reppetit. Qui lachrymans eamq tangere nō audēs: timens ne forte sibi displiceret: ad caput eius literas in terra descriptas legit ita continentes. Sepeli zozima marie corpusculū: redde terre puluerem suū: et ora p me ad deū: cui⁹ precepto die sexto aprilis reliqui hoc seculū. Tūc ille procerto cognouit et mox vt sacramentum dni accepit et ad desertū rediit vitā finiuit: et q spaciū itineris dierū. xx. illa vna hora perambulauit. Cūq terram quo foderet non haberet: leoni ad se venienti mansuetissime iussit effodere terram. Qui iussa humiliter adimpleuit: et ad desertum vt agnus accessit. Senex quoq corpore humato ad monasterium suum glorificans deū venit. Quieuit in dño sancta de maria peccatrix. iiii. nonas aprilis.

¶ De sancta Theodosia virgine et martyre. Cap. xxv.

Theodosia virgo tẽpore diocletiani apud cesareã palestine passa ẽ anno etatis sue .xviij. Que nobili eiusdem ciuitatis exorta ꝓsapia elegantis pulchritudinis existens dum ad sanctos martyres in carceribus detentos cõfugisset: vt eorum se orationibus commẽdaret: facta est ei vox de celo: ꝙ eã christus oleo athlete perungeret ad passiones tolerandas. Hec a preside vrbano comprehensa: dum christum confiteretur nudata ad stipitem per capillos suspenditur sed nube superueniente protegitur. Deinde ferro onusta incarcerat: sed diuinitus a xp̃o dño liberatur. Post hec ligato ad collũ eius ingẽti saxo in mare precipitatur: sed ab angelis soluta ad littus reducitur. Subseq̃nter leopardis exponitur a quibus omnino intacta custoditur. Nouissime vero capite cesa est: visaq; est ab astantibus colũba auro splendidior de ore eius exire ꝛ celũ ascendere. Cuius corpus a fidelibus in eadẽ ciuitate conditum est .iiij. nonas aprilis.

¶ De sancto Nicecio episcopo. Cap. xxvj.

Nicecius episcop⁹ lugdunẽs. fuit. Cuius vita virtutibus non mediocriter effulsit: et preciosa mors nihilominus miraculis commẽdatur. Qui et in xp̃o quieuit iiij. non. apri. in ipsa vrbe tumulat⁹. Hec in martyrologio Adonis.

¶ De sctis Agape Chionia ꝛ Hyrenes virginibus et martyribus. Cap. xxvij.

Agapes Chionia et hyrenes virgines passe sunt in vrbe tpe diocletiani sub comite sinnio. Hee fuerunt sorores et ancille sancte anastasie: vt in eius passione dictum est supra .viij. Kalen. Januarij. Que cũ xp̃iane essent ꝛ ꝑfecti monitis obedire noluissent: in cubiculo eas reclusit vbi coquine vtensilia seruabantur. Et cũ in earum amorem exardesceret: eo ꝙ pulcherrime essent ad eas nocte intrauit vt suam libidinẽ exerceret. Sed in amentiam versus putans se tractare virgines: carbones patellas caldarias ꝛ similia amplexans osculabatur: ꝛ ex hoc satiatus et deformis admodum exiens a seruis putatur in demoniũ versus et verberibus afficit. Cũq; imperatorẽ adisset vt de hoc conquereretur suspicantibus cunctis ꝙ in furiam versus esset: virgis percutitur: facie conspuitur: luto ꝛ puluere in ipsum proiectis deterius fedatur. Et quia oculi eius tenebantur ne se talez vt erat aspiceret: mirabatur cur sic eũ cum vituperose tractarent: videbaturq; sibi ꝙ ipse et omnes alij albis induti essent. Cum aũt sic se deformẽ ab alijs didicisset: putans ꝙ puelle magicis sic eũ artibus ludificassent. Jussit eas corã se expoliari vt saltem nudas aspiceret: vestibus autem earum corporibus adherentibus nullatenus spoliari potuerũt. Ipse vero adeo dormitauit quod a pulsantib⁹ excitari nequibat. Hec audiẽs diocletianus virgines tradidit sinnio comiti puniendas. Qui primo hyrenem audita vti magis iuuenculã carcerauit. Agapẽ vero ꝛ chioniã ignibus immisit. Statimq; virgines orãtes spiritum emiserunt. Corpora vero illarum ꝛ vestimẽta ac capilli oĩno intacta ab igne mãserunt. Quarum corpora anastasia carũ secũdũ seculum dña sepeliuit .iij. non. april.

¶ De sancto Euagrio presbytero. Cap. xxviij.

Euagrius presbyter duorum machariorũ discipulus fuit. Hic a gregorio nazanzeno diaconus ordinatus: ꝛ cum eo in egyptum descẽdens: viros monasticos inspiciẽs relicto seculo vitam illorum est imitat⁹. Qui dũ ad sacerdotiũ esset: ꝛ pulcherrimus corpore in vrbe resideret a senatore propter vxoris zelotypiam nouit sibi mortem parari: eo ꝙ eidem familiarissimus esset. Sed diuina monitus visione eremum petens duorum machariorum successiue discipulus factus est. De hoc heraclides retulit ꝙ .xiiij. annis in abstinẽtia vixit panis ꝛ olei modicum sumens. Qui dum de carnis concupiscentia tẽtaretur: tota nocte in puteo stabat tẽpore hyemali: vt carnes gelu constringerentur. Aliquando etiam spiritu blasphemie tactus .xl. diebus sine tecto permãsit. A demonibus etiaz pluries verberatus est. ¶ Hic quadã tres maligni spũs in specie clericorum eidẽ adstiterunt contra fidem catholicam disputãtes: quorum vnus se arrianum: secũdus ennomianum: tertius apollinariũ se dixit quos omnes ipse dei sapientia superauit. ¶ Cũ ecclesie claues deperissent: ipse ostij partem illam quã claues introibãt signauit. statimq; fores aperuit. Cuidam etiã discipulo omnia que sibi per annos .xviij. euenerũt ante illud tẽpus sibi futura predixit. Per annos xvj. neq; carnes: neq; coctum: neq; pomũ: neq; quicq̃ viride comedit nec balneo vsus fuit. Et cum anno .xvj. propter stomachi passionẽ sibi necessitas esset coctum comedendi: panem nõ tetigit: sed olera vel lenticulam biennio degustauit. Artesq; ꝛ fallacias demonum ꝛ spirituum differentias subtiliter nouit. Appropinquans nece: sed tantũ per duos annos antea se a carnali impugnatione liberatum fuisse dixit. Etateq; longeuus sub imperatore valẽte e seculo migrauit .iij. non. aplis. Huius discipulus palladius fuit. ¶ Hic sanctus diuina et humana literatura clarus aduersus octo ꝑncipalium vitiorum suggestiones: quas aut primus aduertit: aut inter primos didicit octo ex sacrarum literarum testimonijs libros ꝓposuit. Ita vt vnaqueq; suggestio contra se habeat testimonium quem librum ex greco in latinum vertisse se tradit gennadius Scripsit ꝛ anachoritis simpliciter viuẽtibus librũ centum sententiarum per capitula digestum. Eruditis vero ꝛ studiosis quinquaginta: quem etiam de greco idem gennadi⁹ trãstulit in latinum. Superiorem vero iamdudum trãslatã correxit. Scripsit ꝛ cenobitis sinai montis doctrinã vite communis. Uirgini deo sacrate libellum edidit religioni sue conuenientem ac sexui. Paucas etiam sententiolas obscuras valde et solis monachorum cordibus cognoscibiles ostendit. Quas etiam gennadius ex grecis latinas fecit. Scripsit ꝛ alios duos libros valde perutiles. Quorum vnus de actuali vita monachis intitulatur. Alter vero cognitialis. Hec Gennadius de viris illustribus.

¶ De sancto Euagrio episcopo. Cap. xxix.

Euagrius presbyter alexandrinus: ꝛ postmodum antiochenus episcopus vir acris ꝛ prestantis ingenij et discipulus athanasij alexandrini episcopi fuit a quo et presbyter ordinatus est. Hic vitã beati Antonij ab eodẽ athanasio in greco scriptam in latinum conuertit sermonem. Dum adhuc presbyter esset diuersorũ tractatus beato misit hieronymo vt ipse in libro de viris illustribus tradit. Qui etiam sanctitate insignis antiochie quiescit.

¶ De sctō Isidoro epō z cōfessore. Cap.xx.

Isidorus episcopus hispalēn.q̄ ciuitas est hispanie ex eisdē hispanus oriūdus tpe hera cliȝ impatoris sanctitate claruit z do ctrina vt ait Sigibert⁹. Qui multa volumina ecclie dei vtilia condidit vȝ soliloquioꝝ libros duos. Sniarū libros quatuor. Sinonymoꝝ libros.ix. Etymologiarū libros.xx. De officijs libros duos. Contra iudeos ad sororē florentianam libros duos. De significatione noui z veteris testamēti ad orosium libros duos. Allegoriarū in quinqꝫ libros moysi libros quinqꝫ. In Josue vnū. In librū iudicū vnū. In libros regū librum vnum. De corpe z sanguine domini librū vnum z plura alia. De origine officiorum libros duos. Itē librum differentiarū. Itē de vita z obitu sanctorū qui xp̄m precesserunt. Itē de natura rerū. Item librum de summo bono. Itē extat z liber decretorum aplīcoꝝ romanoꝝ pontificum canonumqꝫ conciliorꝫ: que per successiones tempoꝝ diuersis locis per orbem catholicis episcopis celebrata sunt: que oīa grādi z insigni volumine cōpinxit. Ex quo constat yuonis prepositi beluacensis z gratiani decreta vt plurimū fuisse decerpta. vt dicit Vincenti⁹. Quieuit hispali vita z doctrina p̄fulgidus pridie nonas aprilis: ubiqꝫ iacet humat⁹.

¶ De sancto Ambrosio confessore. Cap.xxi.

Ambrosius diaconus martionis primum labe infectus: postmodum ab origene corrept⁹ christiane fidei pfessor euasit. Et in eruditione verbi dei studiū feruēs adhibuit atqꝫ confessiōis dhūce gloria insignis fuit: cui⁹ solerti studio z flagranti industria vt precū z obsecrationū coactus origenes infinita ferme dictauit volumina. Notarios nempe scriptores z scriptores puellas scribendi perita apprime eruditas exhibuit: z sumptui necessaria affatim ministrauit. Ipsum etiā elegātis ingenij fuisse epistole ipsius ad origenem date indices sunt. Obijt ante mortem origenis: vt dicit Hieronymus libro de viris illustribus z de hoc eusebius.vj. ecclesiastice historie mētionem facit. Quieuit autē in domino pridie nonas aprilis.

¶ De sancta hyrene virgine z mar. Cap.xxij.

Hierenes virgo et martyr soror sanctarū Agapis z chionie. de quibus superius dictū est tertio nonas aprilis. Postq̄ p̄dicte sorores sue a comite sisinnio martyrizate fuerunt cū esset ceteris iunior die tertio de carcere educitur: in quo reclusa detinebat. Quā comes nudatā iussit ad lupanar duci: vt oībus p̄stitueret. Cū autē duceretur: apparuerunt ministris duo angeli duorū militū quos illi cognoscebant facies p̄tendentes: mādantes satellitibus ex parte comitis: vt hyrenem ad lupanar nō inferrent: sed eā ad talis montis cacumen deducerent. Qd̄ dū illi p̄fecissent: z hec comes q̄ nihil de hoc illis mādauerat didicisset: irat⁹ ista magie deputās ad montē illū ascendit. Et tota die gyrans supciliū z hyrenē quidē aspiciens: sed ad eā ptingere nō valēs: arcū tetendit: z sagitta directa ipsam in corde percussit. Cuius etiam corpus iuxta sorores suas anastasia sepeliuit nonas april.

¶ De sancto Sixto primo papa z marty.
Capitulum.xxiij.

Sixtus papa huius nois primus natione roman⁹ ex patre pastore de regiōe via latina alexandro primo pape in p̄tatu successit et sedit annos decem: menses quatuor: dies.xxj. Hic constituit vt pfatione cōpleta chor⁹ hymnū angelicū decantaret. s. Sctus sanctus sanct⁹ dns deus sabbaoth zc. Et ut misteria sacra nō tāgerent: nisi a ministris altaris. z cōstituit etiā vt corporale nō fieret ex serico nec panno tincto: sed de purissimo lino contexto: qꝛ corpus dhicū in syndone alba z munda inuolutū fuit. Et vt mulier vasa sacrata altaris nec palas auderet cōtingere. Insuper cōstituit vt quisqꝫ epoꝝ ad sedē aplicam vocatus esset: rediens ad ecclesiā suā nisi cum literis papalibus non susciperet. Qui etiā sub adriano imperatore martyrio coronatur foras muros vrbis via q̄ apia nuncupatur.viij. idus aprilis. Et cessauit p̄tatus dies duos. Et sepult⁹ est prope altare beati petri in sepulchro in quo requiescit linus: clet⁹: anacletus: z euarist⁹. Et ib fit tantorū martyrū altare: q̄ solius sixti nūcupatur. Hic cū seuiente vbiqꝫ persecutione christianis in gallia poscentib⁹ vt aliquē virū dirigeret: q̄ pene iā fidei lucernā extinctā accēderet: misit peregrinū epm romanū plurib⁹ ei associatis: q̄ multis ibidē cōuersis martyrio coronatus est: vt dicetur in ei⁹ passione.xvij. kalendas iunij.

¶ De sancto Theodoro epō ancyrasi. Cap.xxiiij.

Theodorus ancyranus epus galatie fuit vir clare sapiētie z scientie insignis. Hic aduersus nestoriū redargutionis z cōfutatiōis edidit librū veritatis catholice pre ceteris arte dialectica ordinatum: multis vtens assertionib⁹ anteqꝫ scripturarū poneret testimoniū. Quieuit autē in dño.viij. idus aprilis: vt ait gēnadius libro de illustribus.

¶ De sancto Theodoro presbytero z cōfessore. Cap.xxv.

Theodor⁹ antiochene ecclesie presbyter vir morum honestate cōpicuus: scientia clar⁹: z ligua disert⁹ aduersus apollinaristas z anomeos.xv. de incarnatiōe dñi composuit libros. claruit quoqꝫ theodosij primi imperatoris tempoꝛib⁹. Hec gennadius vbi supra.

¶ De sancto egesippo confessore. Cap.xxvj.

Egesippus gente iudeus sȝ ad xp̄i fidē conuersus vir sanctissimus sub adriano z antonio p̄ncipib⁹ floruit: vicinusqꝫ aplorum tpib⁹ fuit q̄ traditionē aplice p̄dicationis: z oim ecclasticoꝝ actuū a passiōe dñi ad suā etatē texuit historiā: vt quoꝝ vita sectabat dicēdi quoqꝫ exprimeret characterē multaqꝫ ad vtilitatē credētiū hincinde ꝯgregās quinqꝫ libros ꝯposuit. Judaicā etiā historiā a mathathia sumēs exordiū vsqꝫ ad belli iudaici sub Vaspasiano z Tito initi finē: eleganti sermone digessit. Aduersum idola disputās quo p̄io errore creuissent historiā edidit: cōmentarioꝝ librū cōposuit. Afferit se venisse sub aniceto romā vsqꝫ ad eleutheriū psecerasse q̄ dicti aniceti fuerat diaconus: vbi et diē vite

clausit extremum septimo idus aprilis. Hec Hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De sancto Dionysio epo corinthiorum. Cap. xxxvii.

Dionysius episcopus corinthiorum tēporib' marci antonii ꝛ lucii aurelii commodi imperatorum floruit. Cui' eruditione ꝛ gratia quā habuit in vbo dei: multi fruuntur vsq3 hodie. Multas eñi scripsit epistolas christiane fidei rudimenta continentes. Huius eñi doctrina nō solū pficiebat populis quos regendo susceperat: sed etiā procul positis quib' p suas epistolas se presentē reddebat. Extant nēpe eius ad lacedemonios scripta. Itē ad atheniēs. Itē ad nicomediēs. Itē ad cortinēs. ꝛ ceteras crete ecclias. Scribit etiā ecclie amastrine ceterisq3 ponti ecclesiis. Itē adgnositos ꝛ pinitū corii epm. Ad sotheriū etiā romanū epm dixerit epistolam. Scripsit ꝛ ad chrysophoram sanctā feminam vnam. Dormit corinthi quiescens in pace sexto idus aprilis. Hec Hieronymus vbi supra.

¶ De sancto Perpetuo epo. Cap. xxxviii.

Perpetuus episcopus turonēsis admirāde sanctitatis vir extitit. Cuius opere templū sup corpus scti Martini epi pfectū est. Eiusq3 sacra mēbra de loco vbi fuerant primitus tumulata ad locum vbi nūc venerātur condigne trāslata sunt. Hui' depositionis dies recolitur sexto idus aprilis vt in martyrologio scribitur vsuardi ꝛ adonis.

¶ De sancto Procoro diacono et marty. Cap. xxxix.

Procorus diaconus ꝛ martyr: ꝛc. vii. primus q ab apostolis electi sunt: vt dr Actuū. vi. vir fide ꝛ miraculis preclarissim' apud antiochiam passus est vt dicit hieronymus in martyrologio. Hic vt ipsemet de se scripsit nepos fuit sancti stephani prhomartyris ꝛ comes ioannis euangeliste cum ad predicādū missus fuisset in asiam: eū quo multo tpe manēs fact' est epūs nicomedie bithynie: vbi

post multorū cōuersionem ab codē aplo missus est antiochiā ad pdicādū: vbi martyrio coronat' vitā finiuit. v. id' aprilis ibiq3 in pace quieuit.

¶ De sanctis septem virginibus ꝛ martyribus. Cap. xl.

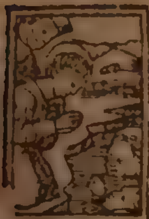
Septem virgines ꝛ martyres sacratissime apō sirmiū ciuitatē martyriū passe sunt. Que dato simul pcio sanguinis vitā mercate sūt eternā. v. id' april. vt scribit Ado.

¶ De santo Ezechiele propheta. Capitulum xli.

Ezechiel propheta terti' ex quatuor maiorib' q Ecclesiastici. xlix. c. iter sctōs pasci tpis exprisse cōmmorat fuit oriūdus de terra sisore fili' buzi: sacerdos ꝛ ipe sicut hieremias de gne sacerdotū. Hic in babylonē duct' est cū ioachim rege iuda ꝛ mardocheo a nabuchodonosor rege postq daniel ꝛ socii eius tres pueri iam translati fuerant habitauitq3 ezechiel iuxta fluuium chobar: qui in anno. xxx. etatis sue in quinto anno transmigrationis ioachim in quarto mēse in quinta die exorsus est pphetare ad cōcaptiuos. ¶ Eodē autē tēpore pphetauit q ꝛ hieremias: s3 hic posterior: ꝛ ille in iudea: hic in caldea. Causa autē ei' pphetie fuit hec. Legerāt eñi iudei in epistola hieremie sibi directa duraturā captiuitatem. lxx. annis. Et ideo flebant exilii prolongationē. Preterea murmurabant aduersus dñm: q3 fraudulenter eos de terra sua eiecisset. Dixerat eñi per os hieremie pphete remanentes hierusalem perituros: eis vo qui se traderent seruo suo nabuchodonosor bona pollicebat. Nūc in cōtrariū res relapsa erat. Florebant eñi qui remanserant: ꝛ ipsi iugo seruitutis pmebant. Erant quoq3 inter eos: q dicerent: q: dū seruierant militie celi bonis oībus abundabant: ex quo cessauerant pierant gladio fame ꝛ peste. Adhuc pphetauit ezechiel euersionē vrbi hierusalem ꝛ tēplo dñi incendiū imminere: ꝛ eos qui remanserant in vrbe fame perituros ꝛ extra vrbem gladio: eos autē qui viui traherent grauē passuros seruitutē: ipsos autem in pace quasi libera seruitute mansuros. Ut autē authoritatē preberet Ezechieli: dñs preostendit ei quasdam visiones similitudines: sc3 hois: leonis: vituli: ꝛ aquile. Non solū ad presignandū euangelistas: sed vt ostēderet deū israel dñm esse toti' creature p hec digniora omne animal creatū intelligēs. Homo eñi preest ceteris animātibus: aquila rex est auium: leo ferarū: bos iumētorū. Sub aialibus vero vidit rotam in medio rote: vt ostēderet circūuolutionē omniū elemētorū3 in dñi esse potestate. Et sup hoc vidit firmamen'tū coloris saphirini: ꝛ sup firmamentū erat similitudo throni: ꝛ sup thronū quasi aspectus hois ꝛc. q in eius pphetia longa narratione ꝛ subtili visione texunt. ¶ Postq autē hierusalem destructa est ꝛ templū cōbustum: ꝛ iudei in captiuitatem babylonis cū sedechia rege trāslati: nuncius venit ad ezechielem in babylonem qui hec ei narrauit de quo nuncio venturo ipse predixerat vespere precedenti. Et tunc iudeis lamentantibus quod spes eorum periisset: ꝛ quod omnino nunq resurgerent: prophetauit eis: quod dominus eos tolleret de omnibus gentibus ꝛ congregaret de terris et reduceret ad terram suam. Et preterea in consolationē gentis sue predixit eis calamitates futuras circumstantium nationum que eis aduersate fuerant: id est filiorum amon: moab: edom: philisthinorū: tyri: sidonis: egypti: ꝛ ethiopie. ¶ Ille propheta signū dedit populo in fluuio chobar vt quando deficeret: sustinerēt desolationem terre sue. Tuncq3 sperarent ad hierusalem quando inundaret. Cum autē conuenirct plurima multitudo captiuorum ad fluuium chobar: ꝛ chaldei rebellionem timerent irruerunt super eos. Ipse vero propheta precibus suis sistens aquas fluminis sup aquas ambulās cum omni multitudine ad alteram ripam se recepit. Et quotquot eum presumpserunt sequi submersi sunt. Et per orationem subito largam piscium copiam esurienti populo prestitit ad vescendum. Sepe quoq3 multis deficientibus vitam restituit. Postea vero in chaldea constitutus inter concaptiuos legis transgressores iudicauit: ꝛ precipue quosdam de tribu dan et gad quod in deum committerent impia legis persequendo custodes ꝛ fecit: vt dicit Epiphanius contra eos prodigium magnum: quia filii eorum ꝛ vniuersa pecora a serpentibus perierunt. Et predixit quod tribus ille non reuerterentur ad propria: sed in medie regionibus remanerent. Ob hoc exacerbati distraxerunt eum equis per crepidines saxorum: ꝛ excerebrauerunt eum. Sepelieruntq3 eumq3 in sepulchro Sem ꝛ Arphaxat in spelunca duplici. iiii. idus april. Hec Hieronym' ꝛ Joseph' ꝛ ex historia scholastica atq3 ex chronica. Guidelmi.

¶ De sanctis pluribus martyribus. Cap. xlii.

Martyres pluri- mi fuerunt illi qui cũ sancto Alexandro papa in eodem carcere tenebant inclusi sub custodia Quirini tribuni: de quo supra actum est .iij. kalen. aprilis. Qui cũ vidisset qualiter sanct' Alexander papa Quirini filiam a gibbo sanasset: et verba eius predicationis audiuissent: omnes ad christum cõuersi sunt et a sanctis presbyteris. Euentio et Theodolo baptizati et ab eodem pontifice cõfirmati. Et cum Quirinus eis carcerẽ aperuisset vt abirent soluti noluerunt abire: martyrij gloriam expectantes. Postq̃ autẽ Aurelianus princeps Quirinum tribunum martyrizari fecit: et hos omnes christianos effectos cognouit: vetuste naui impositos in altum mare deduci iussit: et illic ligatis ad colla lapidibus in profundum demergi. Qui passi sunt .iij. idus aprilis.

¶ De sancto Apollonio presbytero et martyre et socijs martyribus. Cap. xliij.

Apolloni' presbyter et martyr: vt ait Hieronym' in vitis patrum: dum vitã magnificã sanctitatis inter monachos egisset: et sacerdos ordinat' esset: persecutiõis tẽpore christianos circuiens hortabat. Qui tentus a paganis et in carcerem missus a quodam Philemone custode maximis cõuitijs exprobrabatur. Quẽ tãdem Apollonius exemplo sue mirabilis patientie ad christum cõuertit. Dum autem Philemon corã populo et iudice se christianum esse clamaret: multis ab eo tormentis examinatus est. Cũ vero deceptorem hui' Apollonium didicisset ipsum corã se ductum vna cum Philemone ignib' tradi iubet. Sz flamma illos in modum clibani circundante nubes roida de celo veniens ignem extinxit: et vtreq3 omnino illesus exiuit. Quo miraculo iudex cũ multis de populo crediderũt. Hoc aũt dũ Alexãdrie pfect' audisset apollonium et philemonẽ ac oẽs xpianos effectos in pfundo maris demergi fecit: q̃d sctis illis baptismũ fidei reputauit. Qui passi sunt .iij. id' aprilis. Quoz olim corpora ab vndis ad litt' delecta a christianis Alexãdrie digno sunt honore tumulata: vbi multis miraculis clarẽt.

¶ De sctõ Philippo episcopo creten. Cap. xliiij.

Philippus episcopus cretẽ. vrbis cortine. Cui' meminit Dionysius in epistola sua: quã scripsit ad ecclesiã ipsi' ciuitatis: insignẽ aduersus martionẽ edidit librũ: magnisq3 virtutibus et optimis studijs preditus fuit. Floruit quoq3 temporibus Antonini veri et lucij aurelij imperatorum. Qui vita et doctrina clarẽs in ipsa ciuitate quieuit in christo .iij. idus aprilis.

¶ De sctõ Eustorgio epo. Cap. xlv.

Eustorgi' episcopus natiõe grec' ab iperatore cõstãtinopolitano legat' ad mediolanẽ. missus est. Qui tñ grat' extitit ciuib' vt ipso inde recedẽte: cũ sedes vacasset ipsum archiepm eligerẽt. Sed ille incõsulto principe electioni noluit cõsentire. Sicq3 cõstãtinopolim rediit et imperatori qd factũ fuerat nũciauit. Imperator vero gratissimũ hñuit eũq3 consecrandũ mediolanũ remisit. Insup triũ magorũ corpora i arca maxima sepulta: dudũ de persi de cõstantinopolim adducta custodiẽ p munere concessit: q̃ sanct' in naui vsq3 ad portũ detulit. Cũ aũt arcã cũ corporib' curru imposuisset: et iũctis plurib' parib' boum eã trahere nõ possent diuina reuelatiõe due sole iuuence paupcule mulieris deuote plaustro apposite leuissime currũ trahe bãt: quarũ vnã in itinere lupus occidit. Moxq3 sanct' eps lupo mãdauit vt vicẽ iuuence mediolanũ vsq3 suppleret. Statimq3 lupus ol deposita feritate mãsuetus vehiculo se applicuit et sanct' vna cũ alia iuuenca mediolanũ currũ pertraxit vbi sctõz magorũ corpora tumulata quieuerũt vsq3 ad tẽp' frederici imperatoris cognomine barbarossa. Quo tpe mediolano euerso arca dimissa sanctorum corpora coloniã trãslata sunt. Sanctus autem Eustorgius in pontificẽ consecratus post laudabilia sanctitatis opera in domino quieuit Mediolani sepultus .iiij. idus aprilis.

¶ De sancto Julio papa et confessore. Cap. xlvj.

Juli' papa natione romanus ex patre rustico marco scdo romano põtifici in cpatu successit: et sedit ãnos .xj. mẽses .ij. dies .viij. Hic cõstituit vt null' cleric' ad causam in publico ducat nisi in ecclesia. Hui' pcepto orientalis epi thronos suscipere constituit vt oia monumenta chartarũ ecclesiasticarũ rez p romane ecclie fierẽt pmniscriniũ. Cui' tpe celebrata ẽ pma synod' nicena. decretũ epozũ in q̃ dãnata est heresis arrij q̃ asserebat filiũ minorẽ patre. Hoc eẽi factũ est adhuc viuẽte cõstãtino augusto. Quo humanis exẽpto iuli' papa exiliũ .x. annozũ et tribulatiões multas ppessus est a cõstantino augusto heretico. Tãdẽ post mortẽ ei' ad sedẽ beati petri cũ gloria reuersus est. Fecitq3 duas basilicas: vnã in foro alia scti valentini via flaminia. Quieuit in pace pridie idus Aprilis et sepult' est in cimiterio Calopodij miliario tertio ab vrbe. Et cessauit episcopatus dies .xv. ¶ Hic vnã de incarnatiõe dñi ad Dionysiũ scripsit epistolam.

¶ De sctõ Zenone abbate. Ca. xlvij.

Zeno monachus siluani abbatis discipulus fuit. De quo refert heraclides inter cetera ei' virtutis et constantie insignia: quod in ardentissimi solis egyptia regione stetit in cauitate quinq3 dieb' se desiccans in sole: vt ex hoc pbaret vtrũ tormenta tolerare posset. Et post mire penitentie opera migrauit in christo pridie idus aprilis.

¶ De sctõ Herminigildo rege et martyre. Ca. xlviij.

Herminigild' rex et martyr anno sexto Tyberij scdi imperatoris: vel anno gratie .dccv. martyriũ passus est q̃ Leuuigildi regis visigothorũ fili' Sigiberti regis filiã duxit vxorẽ. Ad cui' suggestionẽ audita pdicatiõe scti Leãdri hispalen. epi: ab arriana heresi ad catholicã fidẽ cõuersus ac more catholico baptizat' est. Quẽ pr arrian' vt suã heresim rediret: et õmis suaderet et minis terrere conatus est. Cũq3 ille in veritate fidei catholice cõstanter persisteret. Primo quidẽ eum pr regno priuauit: rebusq3 oib' spoliauit. Deinde collo manibusq3 ferro vinctis in arcta custodia mãcipauit. Qui oia p xpi amore cõtẽnebat. Superueniente vero festiuitate paschali misit ad eũ noctu perfidum pr episcopũ arrianũ vt de manu ei' sacrilegã cõmunionẽ acciperet. Quod vir et su nõ

solū facere renuit: sed etiā arriano epō durius exprobrauit. Ob hoc pater indignat⁹ missis apparitorib⁹ ipsum in codē carcere securi in capite eius confixa excerebrari fecit: sic regnum celeste rex τ martyr intrauit. Ad cuius corporis tubā nocturno tempore psalmodie cantus audiebantur: et lāpades accense a pluribus videbant. Patrē vero post filii occisionē mortis eius penituit: et ad fidē catholicam deuenisset: si gentis sue furorē non formidasset: moriens tamē recharedū filium suum regem futurum sancto leandro pdicto episcopo cōmēdauit: q fratrē martyrem nō patrem perfidū secutus ab arriana peste conuersus: ab eodē episcopo baptizatus est: totāq visigothorum gētē ad veram perduxit fidem. Passus est autem sanctus herminigildus idibus aprilis.

¶ De sanctis carpo episcopo et socijs martyribus. Cap. xlix.

Carpus episcop⁹ papyrius diaconus: et agathonica optima femina apud pergamum asie vrbē exemplo martyris pionij martyrium passi sunt tēpore Antonini veri τ aurelij commodi imperatorum: vt in .iiij. lib. eccl. historie reperitur. Cū quibus et iustinus vir mirabilis qui iam secundū librum p defensione religionis nostre scriptum iudicibus obtulerat remunerationem lingue fidelis τ erudite martyrē munus accepit quodā philosopho crescente nomine ei insidiante: quem sepius disputando confuderat qui passi sunt idibus aprilis.

¶ De sancto Justino martyre. Cap. l.

Justin⁹ martyr de quo proximo dictum est bacchiade Prisci filius ex vrbe neapoli palestine prophetie nostre sectator: plurima scripsit volumina pro religione christiana. Nā ɔtra paganos volumē insigne protulit: in quo de demonū natura testatur. Scripsit et aliud christiane fidei defensionem cōtinēs: quē marco antonio vero et fratri direxit. Antonio pio et filijs atq senatui apologeticū pro religione xpiana cōscripsit. Itē librum de monarchia dei. Dialogū contra iudeos et triphonem eorū principē doctorē illustrē. Itē ɔtra martionē hereticū insignia duo cudit volumina. Item cōtra oēs hostes. Extat et aliud eiusdē quod dicitur confutatio. Item aliud quod intitulatur psaltis. Itē de anima in quo diuersas questiones inseruit. Hic a crescente quodā christiani nominis blasphemo delatus qđ christi fidei esset sectator: in pergamo asie ciuitate martyrij palmā adeptus est idibus aprilis. Hunc putāt aliqui trogi fuisse abbreuiatorem. Hec Hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De sanctis Tyburtio et Ualeriano et Maximo martyribus. Cap. lj.

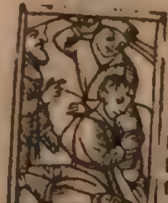
Tyburtius τ valerianus τ maximus Martyres passi sunt rome sub Almachio vrbis pfecto. Cū enī beata cecilia valerianum sponsum suū et tyburtiū eius fratrē cōuertisset ad xpm vt in eius passione dicet intra .x. kal. decembris. Tyburtius τ Ualerianus elemosynis insistebāt τ corpora martyrū sepulture tradebāt. Quos almachius tētos sibiq presentatos interrogabat: cur facultates suas vilibus psonis exhibebant: τ p suis scelribus dānatos sepeliebāt. Cui cū tyburti⁹ rñderet qđ optabāt illorū seruos fieri: quos ille dānatos appellabat. Et multa alia de gloria future vite disseret: tyburtiū amoueri fecit: τ valerianum applicans ad sacrificia deorū inuitauit. Ille vero se vni deo sacrificare dicebat: cui⁹ nomē exprimere nemo poterat. Jouē vero adulterū τ homicidā asserebat: quē almachius fustigari iussit deinde cōtra eos sententiā tulit: vt ad pagum iouis adducti si sacrificare cōtenerent capite cederent: tradēs eos maximo corniculario vt sententiā exequeret. Qui cum eos duceret quasi illis cōpatiēs lamentabat: cur ambo germani vitā cōtenētes ad mortē quasi ad epulas festinarēt. Tyburti⁹ ergo τ valerian⁹ ceperunt ei future vite penas et gloriā referare pmittētes maximo q si se purificari pmitteret: in hora decollatiōis cerneret: cū qta gloria eorū aie vitā futurā susciperent. Maxim⁹ ergo a carnificib⁹ obtinuit: vt sc̄ti martyres ad domū ipsi⁹ in custodia ducerent: τ in crastinū decollādi seruarent: vbi tyburti⁹ τ valerianus adducti maximū in fide erudierūt: τ mittētes p vrbano papa τ p cecilia ipm baptizari fecerūt: totāq noctē in fidei sermonibus deduxerūt: factoq mane sancti martyres a cecilia confortati extra vrbē ad iouis pagū quarto ab vrbe miliario deducunt: τ sacrificare nolentes gladio feriunt. Tūc maxim⁹ adiurat⁹ dicebat q viderat angelos p solē fulgētes aiasq sc̄torū de corporibus quasi spōsas de thalamo egressas in gremio suscipiētes τ ad celos cū gloria deferētes: quę cū carnificibus narrasset plurimi crediderūt. Qđ cum almachio nunciatū fuisset: iussit maximū cum omnib⁹ qui crediderāt in eodē loco tādiu plūbatis cedi quousq spiritum exuterent. Quorum omnium corpora sancta cecilia sepeliuit .xviij. kalen. Maij.

¶ De sancto Maximo episcopo. Cap. lij.

Maxim⁹ episcopus constantinopolitanus tpe gratiani imperatoris floruit: qui vir insignis pconij sanctitatis τ doctrine. Inter cetera ipsius memorāda aduersus arriū nobile volumē p fide nostra cōposuit: qđ prefato principi apud mediolanū obtulit: et clarus virtutib⁹ in domino quieuit. Hec Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sanctis Olympiade τ Maximo martyribus. Cap. liij.

Olympias τ maximus martyres passi sunt sub decio cesare in corduba ciuitate persarum. Qui cū tenuisset sanctos regulos Abdon τ Sennem traditi sunt eidē et isti nobiles viri persarum eo qđ essent christiani. Quos decius pmo sine audiētia fustibus cedi iussit. Deinde cū eis diceret vt facultates suas proderent: illicq aurum τ argentū eorū xpm esse dixissent. Iterum eos fustigari mandauit: donec verberantes deficerent. Et post hec xpm constantius confitentes plūbatis cedi fecit: τ subsequenter in equuleo leuari: ac in lectis ferreis prunis substratis extendi. Et cū hec omnia superassent tradidit eos vitellio anisio vicario suo. Qui non consentientes sacrificare diis paganorum: quos demonia asserebant: iussit securibus eorū capita tandiu contundi donec spiritum exuerunt. Corpora vero ipsorum canibus exposita quinq diebus ab illis permanserunt intacta. Sed postmodum a quibusdam christianis de genere abdon τ collecta sunt τ in domo dictorum martyrū in ipsa ciuitate sepulta. Qui passi sunt .xvij. kalendas maij.

¶ De sanctis Marone Eutycete τ Uictorino martyribus. Cap. liiij.

Maro eutyces et victorin' martyres sct.iz virginē flauiā domicillā neptē domitiani augusti: et spōsā aureliani filios psul: vna cū ei' eunuchis cubicularijs .s. nereo et archileo i fide xpi istruxerūt et ad baptismatis gratiā pduxerūt. Postq̄ ergo nere' et archileus a pdicto aureliano martyrizati fuerūt: vt in eoꝝ passiōe. iiij.id' maij dicet: maro eutyces et victorin' apud eūdē aurelianū accusati sūt qd̄ maiorem cū eis familiaritatē haberet ipsa virgo: que cū nereo et archileo habuisset: eo q ipsaz in christū credere docuissent. Quapropter impetrauit aurelian' ab impatore vt pdicti viri ducerēt ad exiliū in insulā pōtianā vbi cū diu fuissent cū beata flauia domicilla. Inde postmodū educti: aureliano comiti in seruitute traditi sunt. Quos ille vti seruos p sua pdia diuisit vt terrā colerēt. Eutycetē q̄dē miliario ab vrbe.xvj.via numentana: victorinū.lx.via salaria: et maronē.xxx.eadē via. Et quib' eutyces filiā cōductoris sui vexatā ab immūdo spiritu liberauit: victorin' loci vicedn̄m paralyticū sanauit: maro curatorē ciuitate septē pedis ab hydropisi eripuit. Que dū aurelian' audisset missis famulis eutycetē in media via vsq ad mortē cedi fecit: vbi et a christianis sepultus est: victorin' aūt ipsius domini sui mādato apd̄ cecilias vbi sulphuree aque emanāt: capite deorsum in eisdē aquis triduo suspēsus expirauit. In amiteruina ciuitate sepult': maro vero cū saxū grāde qd̄ vix septuaginta homines portare potuerūt: in humeris faciliter quasi paleas deportasset ad duo miliaria ibidez capite cesus est. Et in eodē saxo corp' ipsius a fidelib': q̄ viso miraculo crediderāt reconditum est. Horū passio.xvij. kalendas Maij celebratur.

¶ De sctis Calixto et Carisio et socijs martyrib'. Ca.lv.

Calixtus et carisi' et alij septem consocij eorum apud ciuitatem corinthum martyrium passi sunt. Qui omnes pro confessione nominis christiani in pelago demersi perpetuas triumphi palmas a domino percipere meruerunt decimosexto kalendas Maij. Ut dicit Ado.

¶ De sanctis decem et octo martyribus. Cap.lvj.

Decē et octo martyres i ciuitate cesaraugustana martyrium passi sunt. Quorum nomina sunt hec. Quintilianus: Cassianus: Saturninus publius Urbanus: Martialis: Faustus: Successus: Felix: Januarius: Primitiu': Euot': Cecilianus: Optatus: Fronto: Lupertus: Apodemus: Julius. Hi omnes sub daciano hispaniarū pside diuersis affecti penis atq interfecti sunt.xvj.kalendas Maij.

¶ De sctō Aniceto papa et martyre. Ca.lvij.

Anicetus papa et martyr natione Syrus ex patre Johanne pio Romano pōtifici i epatu successit: et sedit ānos.ix.mēses.iii.dies.iiij. Hic ɔstituit vt cleric' nō nutriat barbā nec comā: et habeat coronam ad modū spirule: cōstituit etiam q episcopus non debeat consecrari nisi ad minus a trib' episcopis. Si autem archiepiscopus debeat cōsecrari i omnes prouinciales episcopi debeant adesse sicut omnes tenentur ei obedire. Item statuit vt si aliquis epūs haberet aliquid ɔtra suū archiepiscopū: nō alio est deferēd' nisi ad primatē vel ad sedē apostolicā. Et vt nulli archiepiscopi primates vocētur nisi illi qui primatus tenēt ciuitatū: quarū episcopos apostoli vel eoꝝ successores regulariter patriarchas statuerūt sz metropolitani vocēt. Hic fecit ordinationes.v.per mēsem decēbris presbyteros.decemseptē diaconos: quatuor epōs p diuersa loca nouē. Qui tpe seueri et marci imperatoꝝ martyrio coronatur. Et sepultus est in cimiterio calixti via apia.xv. kal. Maij. Et cessauit episcopatus dies.xv.

¶ De sctō Mapalico et socijs martyribus. Cap.lviij.

Mapalicus martyr cum pluribus alijs passus est apud aphricam ciuitatem tagasten. De quo beatus Ciprianus in epistola ad martyres et confessores multa laudabilia scripsit: et quod martyrium ipsum prophetica voce predixit. Qui omnes martyrio coronati sunt decimoquinto kalendas Maij.

¶ De sctō Heleno abbate. Cap.lix.

Helen' abbas cuz in eremo habitaret: et cū fratrib' cibaria deferret aggrauatus pondere onagros videns eis precepit vt in christi nomine vn' eoꝝ eius sarcinā portaret. Qd̄ factū vno ex illis sarcinā ad locū cōstitutū cum mansuetudine deferente. Alio tēpore inuenit fratres diem dominicū minus solēniter celebrantes: q: sacerdotis cōmunione carebant. Et dum iret pro sacerdote crocodillum in flumine repertū ascendit et sup ipm flumen transiens ad cellam presbyteri venit que secum adduxit: et flumen vt prius transiuit. Dūq sacerdos timore serpentis fugeret sanctus illum signo crucis disserpsit sicq decetero presbyter secur' ad fratres accessit. ¶ Juuenis helenū ad eremū secutus grauiter de carnis vitio tentabatur. Ille vero digitum in arena circa cellam iuuenis duxit: et circulum fecit: ac demonibus ne signum illud pretergrederetur expresse mandauit moxq frater a tentatione exinde securus permansit. Dum autem fratres vndiq ad eum venirent: continue iuuenis incognitus eidem apparebat et cibos pro aduenis deferebat ac ilico abibat. ¶ Dum semel cum quodam heretico disputaret et argumenta eius ferre non posset. ignem accēdi fecit: vt quis eorum igne non vreretur fidem habere veram probaretur. Quem helenus intrans dudum in flammis illesus permansit et intactus exiuit. Hereticus vero intrare nolens confusus abijt. Dormiuit in christo vir sanctus.xv.kalendas maij. Hec heraclides.

¶ De sancto Paulo abbate. Cap.lx.

Paul' abbas in lybia quingentos monachos habuit quos monitis salutaribus et exemplari vita in viam salutis direxit. Qui diebus singulis nec cibum sumebat: nec manibus operabatur: donec.ccc.orationes deo solueret genuflexo: quas numero lapidū ponebat: et ad singulas orationes lapides in sinum remittebat vt dicit heraclides: et ipse in christo pausauit die quo supra vez.xv.kalen.maij.

¶ De sctis Eleutherio epō et Anthia marty. Ca.lxj.

Eleutheri⁹ episco-

pus et antias mater eius passi sūt rome sub adriano imperatore cui⁹ pr̄ nobilis senator dū decederet: matri puerum cōmēdauit. Illa vero xp̄ianissima filiū sacris lr̄is erudiēdū cuidā ep̄o tradidit. Qui iuuenē eruditū de oib⁹ annorum .xv. i diaconē ordinauit: deinde annorum .xviii. ad sacerdotiū promouit: deinde cū multis clareret signis annorum .xx. ad petitionē multorum ip̄s in apulia ep̄s cōsecrauit. Adrian⁹ igit̄ de partib⁹ orientis romā veniēs audiēs eleutherij famā: misso felice comite cū ad se i vrbē adduci mādauit. Sāct⁹ vero comitē ad xp̄m cōuertit: et veniēs secū ad vrbē i via baptizauit. Et presentatus adriano imperatori cū xp̄m dn̄m cōfiteret̄: sup lectū ereū extēs⁹ est igne subtermisso: quē imperator mortuū existimās deponi fecit. Et vidēs ip̄m cōstātiorē effectū ip̄m i craticula poni iussit carbonib⁹ substratis ac oleo desup infuso. Sz et itiqz ignis extinguit̄ et craticula refrigeratur. Post hec i sartaginē mittit̄ plenā oleo et adipe liquefactis: in qua sicut in prato rore madefacto permāsit. Tūc adrian⁹ cōsilio corcbori pfecti: ip̄m in furnū accēsum immitti mādauit: in q̄ die integro olno illesus fuit: et olno inust⁹ inde exiuit. Quo miraculo pfect⁹ cōuersus est. Quē imperator in eodem clibano misit: sed et ipse illesus permāsit: tūc imperator prefectū decollari fecit: cui vnda sanguinis p baptismate fuit. Eleutheri⁹ vero postq̄ dieb⁹ plurimis in custodia detentus fuisset inde educt⁹ iubēte alexandro quatuor eqs indomitis pedibus alligatur: qui stimulis ferreis sub caudis eorū positis ad cursum incitabat̄: vt sic ipsū p inculta et arida loca pertrahētes minutatim ei⁹ mēbra dirūperent. Angelus autē domini equos mitigauit: et eleutheriū solutū ad mōtē excelsū duxit: ad quē oēs fere syluarum cōueniētes eidē mitissime famulatū pbebāt. Que cū a quibusdā venatorib⁹ q̄ hec i ipo mōte feras psequētes cōspexerāt imperatori nūciata fuisset: misit apparitores armatos: vt eū cōprehēderēt quē mortuū existimabat. Quorum plurimos cōuertit ad xp̄s: cū qb⁹ et vēit an adrianū: quē ille in amphiteatrū mitti fecit: et leenā ei laxari. Illa vero sese pedib⁹ prouoluta est oino nō tetigit: ide dimittit̄ eidē leo ferocissim⁹: q̄ ipe mitissim⁹ effect⁹ scti pedib⁹ amplectat̄: pp qd multi gētiliū i dño crediderūt. Ortaqz seditiōe inter paganos et cōuersos ad xp̄s pl⁹ q̄ quingēti de pplo interfecti sunt. Qd̄ imperator vidēs eleutheriū decollari precepit. Mr̄ vero ei⁹ ātias q̄ eū secuta fuerat: dū sup corp⁹ filij decūbēdo cōmūisset pe abhēsa ab adriano q̄ xp̄iana cēt: ab eo sē et ip̄a parit̄ decollat̄. Quorum corpa ... apulie ad eorū ciuitatē trāslata ... eidē honorifice condiderunt. Qui passi sunt .xviii. kalen. Maij.

De sancto apollonio senatore et mar. Cap. lxii.

Apollonius sena-

tor romane vrbis cōmodo imperatori a ... pdit⁹ q̄ christian⁹ esset. Iussus quoqz vt fidei sue rationē redderet insigne volumē xp̄ianitatis cōposuit: quo i senatu recitato sn̄ia eorum p xp̄i fide deinde capitalē excepit .xviii. kalē. maij. Hec Hieronymus de viris illustribus.

De sctō Apollonio abba. Ca. lxiii.

Apolloni⁹ abbas

habitauit in spelūca i finib⁹ hermopolis pater quingētorum monachorum: hic annorum .xv. secessit ad eremū: et .xl. annis ibi cōuersat⁹ ē: cui semel dn̄s apparēs dixit: vt mitteret manū in sinū suū et quicqd cōprehēderet cōstringeret: et sub arena obrueret. Ille vero quū sinū ethyopē tenuit: q̄ se demonē superbie spiritū esse dixit: quē ille in arenā demersit. Factaqz est vox ad eū de celo: q̄ exinde quecūqz petita obtineret. Cū aūt die pasche paucos panes et olera sicca ad refectionem haberet: et dixit fratribus suis: vt quisqz qd velet a dño postularet. Premissaqz oratione ab omnib⁹ oino incognitis imutis poma et fruct⁹ omniū generū alias in partib⁹ illis nūq̄ repta miri saporis apportāt̄ panesqz cādidissimi cū lacte et aliorum victualiū copia ministrāt̄ Latorib⁹ vero subito nusq̄ cōparētib⁹ cibaria illa fratrib⁹ vsqz ad pētecosten satis fuerūt. Cuidam quoqz fratri petenti sibi a deo dari humilitatis: et mansuetudinis gratiam: quod petierat impetrauit. ¶ Orta maxima fame: multos locorum illorum habitatores cū paruulis et coniugib⁹ ad se recurrētes trib⁹ solis sportulis panū q̄ vix ad esū fratrū vno die sufficerēt p .iiii. mēses indesinēter sustētauit. ¶ Cū quidā ei⁹ carnalis frater a iuliano imperatore capt⁹ eēt accessit ad cōsolādū eū: et a tribuno rept⁹ cū eodē inclus⁹ ē: media aūt nocte āgel⁹ ianuas apuit: et luce desup infusa celesti oēs detētos liberauit. Qui postmodū pdicās multos xp̄ianos cōfortauit et iuuenē noie philemonē se deridētē ad xp̄s cōuertit. Et post multas exhortationes plurib⁹ factas ad eremū rediit: et in sancta cōuersatiōe vitam finiuit. Hec heraclides.

¶ De sancto apollonio confessore. Cap. lxiiii.

Apollonius cōfes

sor: cū nullā artē sciret: cibaria et medicamina laborātib⁹ ex ppria pecunia cōparabat singulaqz monasteria vsqz ad horā nonam quasi quotidie circuibat: et languētib⁹ ministrabat. Hec Heraclides.

¶ De sancto Leone papa .x. et cōfessore. Cap. lxv.

Leo papa huius

nois decim⁹ natione allemanus de lothoringia damaso scdo romano pontifici in ep̄atu romano successit: et sedit ānos .v. mēses .ii. dies .xi. Romani eū ex praua cōsuetudine postq̄ ab imperatore Henrico .ii. petiissent sibi pontificē dari: eū nullū teutonicorum: vt ad hoc reciperet possent inducere ep̄m tullen. Brunonē noie virū simplicē ad hoc inclinarūt. Qui ad vrbē veniēs: ex hoc cōscientiā habēs oino resignauit. Et denuo ab oib⁹ electus ep̄us satis renitēs tādē multa ppli instātia acceptauit et vocatus est leo ipsi⁹ nois decim⁹. Hic sanctissime vite vir extitit: et pauperibus largas elemosynas prebēs cūctis munific⁹ admodū fuit. ¶ Hic etiā ex deuotione beati marci euāgeliste corpus ei⁹ venetias veniēs visitauit anno dn̄i .M.l. ¶ Hic prim⁹ inter romanos pōtifices ad suggestionē quorūdā samnitū cōtra romanos q̄ apuliā et terras ecclie inuaserāt arma cepit: et cū allemanis quos sibi imperator direxerat hostib⁹ occurrit. Qd̄ q̄uis scō zelo fecerit eidē tn̄ male successit: eo qd multos de suis in bello pdidit: et sine effectu ad vrbē rediit. Qd̄ id ipsi cōtigit: q: id nō ei⁹ erat officiū: neqz hoc illi pmissum fuerat a dño q̄ ad pacē venerat suosqz magis vt ab aliis paterent̄ q̄ vt alios psequerent̄ pmonuerat. ¶ Sanct⁹ vero pōtifex graui lāguore detēt⁹ die tertio ante ei⁹ obitū ad se oēs ep̄os et clericos cōuocauit: eosqz i scē fidei religione cōmonuit: et q̄lr die tertia migratur⁹ erat: put p visionē a dño habuerat: eisdē pnūciauit. Altero vero die in lecto decūbēs ad ecclias aplorum pricipis se deportari iussit: vbi et sepulchrū suū marmoreū deferri noluit. Et de lectulo surgēs duob⁹ ep̄is cū assistētib⁹ ipsemet ad se-

pulchrū secessit illudq̄ vidit: et ad lectulū rediit. Tota
q̄q̄ ipsa die et nocte ppl'm cōgregatū salutiferis sermoni
bus admonere nō cessauit. Die vero tertia de mane puo
catis ep̄is et clero: missam sibi celebrari fecit. Deinde cō
munionem sacrā suscepit. Et erect' in lectulo suo ,ppi
ciēs ad crucē diuti' p se et omni xp̄iano pplo orationē
fudit: moxq̄ supin' rediēs quasi suaui somno sopora'
feliciter spiritum emisit. Tūc oēs cāpane p vrbem p se
ipsas sonare ceperūt. Eadē hora albertus. et. v. alii de
tuderto in ipsa ciuitate viderūt stratam palliis innume
ris ornatā et coruscātē lampadib': p quā leo papa du
cebat ad celū. Et inuenerūt eū eadē hora e corpore mi
grasse. Et concurrēte omni populo ipso die sepulture
sue: deo' p eū multa miracula ostēdit. Nā demoniacus
quidā q̄.ix. annis obsessus fuerat liberatus est. Alius q̄
erat cec' et mut' ac surdus vidēdi et audiendi ac loquen
di facultatē accepit: multi quoq̄ alij a diuersis infirmi
tatibus curati sunt. Sepultusq̄ est in ecclesia beati pe
tri man. festis miraculis clarens. Quieuit autē in dño.
xiij. kalen. maij. anno dn̄i. M. liiij.

¶ De sancto Timone diacono et mart. Ca.lxvj.

Timō diaconus

et martyr de. vij. primus ab aposto
lis electus est: vt habet Ac. vj. Qui
primus apud beroam doctor rese
dit. Ac deinde verbum domini dis
seminans venit corinthum. Ibiq̄
a iudeis et grecis: vt traditur flam
mis iniectus: sz nihil lesus est. De
hinc cruci affixus martyriū suum
impleuit. xiij. kalen. maij. Hec Hie
ronymus in martyrologio.

¶ De sancto Timone ep̄o et martyre. Ca.lxvij.

Timō episcopus

et martyr apud arabiam passus est:
qui ex diaconatus ordine ad ponti
ficatum vrbis vesegorine: que ciui
tas est arabie electus est. Qui pro
confessione nominis domini flam
mis combustus martyrio extitit
coronat': et in ipsa ciuitate recōdit'.

¶ De sctis Sulpitio et Serui
liano martyrib'. Ca.lxviij.

Sulpiti' et serui-

lian' rome passi sunt. Qui predi
catione et miraculis flauie domi
cille ad fidem christi cōuersi sunt:
que etiam spōsas eorū theodorā et
eup horynā ad agnitionem chri
stiane veritatis et perseuerantiam
virginitatis puerterat. Hi ambo
sub psecutione traiani imperato
ris pfecto vrbis aniano detētii: cū
sacrificare nollēt capite plexi sunt
Sepulti a christianis in predio eorū via latina scdo mi
liario ab vrbe. xiij. kalen. Maij.

¶ De sctō marcellino ep̄o et cōfessore. Ca.lxix.

Marcellinus pri-

mus ep̄s ebreduneñ. ciuitatis fuit:
qui diuino iussu cū socijs suis domi
no et vincentio ex aphrica veniēs ma
ximam partem alpium maritima
rū verbis et signis admirandis qui
bus vsq̄ hodie refulget: ad fidē xp̄i
conuertit. Hic inter cetera virtutū
ei' preconia a deo obtinuit: vt bapti
steriū qd ipse in eadē ciuitate edide
rat singulis annis i sabbato sancto

aquis diuinitus et subito repleatur: et per septē dies pu
lche aqua exuberāte plenum permaneat: qd vsq̄ in diē
hodiernum ibidem apparet. In eademq̄ ciuitate quie
uit in pace: vbi et sepultus est. xij. kalen. Maij. Socij ve
ro eius confessores christi in dn̄o dormierūt apd clun
sium vrbem conditi. Hec Ado.

¶ De sancto victore episcopo.
Capi.lxx.

Victor carthaginē

sium episcopus floruit tempore ana
stasij imperatoris: qui preclarus vir
tutibus et doctrina fuit: aduersum
arrianos composuit librū vnū: de pe
nitētia librum vnum: in quo viuendi
regulam penitentibus iuxta scriptu
rarum authoritatem instituit: ad ba
silium quendam super mortem cōso
latoriū librū vnū spe resurrectionis
perfectum et instructione munitum
homelias etiam: qui a fratribus salutis proprie solitis
in libris digeste seruantur: qui et. xij. kalē. Maij. Carnis
debitum soluit.

¶ De sancto Symeone archiep̄o et socijs
martyribus. Capi.lxxj.

Symeon archiepi

scopus Seleucie et ctesipontis rega
lium vrbiūs cū socijs suis apud per
sidam martyriū passus est sub rege
sapore tempore constantini vt dici
tur in historia tripartita: quo tempo
re armeni et indi primo ad christum
conuersi sunt. Hic tanq̄ regni prodi
tor comprehensus ferroq̄ vinctus in
persidam ductus est. De quo crimi
ne purgatus: sed de christianitate su
spectus cum de domino Jesu christo libera voce et con
stantissime testaretur et nollet adorare deum solem car
cerali ergastulo cum alijs centum: et quibus alij episco
pi alij p̄sbyteri alij diuersorum ordinū clerici erant die
bus pluribus maceratur. Ubi a quodam vstazadis se
niore eunucho regis nutritore olim amico suo visita
tur: quem symeon despexit nec videre voluit eo quod
olim christianus fuisset: metuq̄z mortis solem adoras
set. Unde ille confusus resipuit et ad regem accedens
se christianum publice profitens decollatur. Die vero
sequenti que erat parasceue: symeon eductus de carce
re cum nollet regi consentire cum omnibus suis ius
sus est pariter capite cedi. Inter quos martyres erant
abdecalias et ananias episcopi senes gloriosi: cum qui
bus passus est et pusitius artifex regis: eo quod vnum
de senioribus expauescentem gladium cōfortasset. Cui
perforata ceruice lingua eius inde extracta est. Et cū eis
dem etiam passa est quedam filia prefati pusitij sacra
virgo: qui passi sunt. xj. kalen. maij. Hec in tripartita
historia.

¶ De sanctis Oratore presbytero et socijs martyribus.
Capi.lxxij.

Orator presbyter

fortunatus: felix: et silinus atq̄z vi
talis martyres apud Alexandriam
passi sunt. Qui multo tempore one
rosis vinculis afflicti et durissima
inedia macerati in carcere quie
uerunt. xj. Kalendas Maij vt dicit
Ado.

¶ De sancto Sothero papa et
martyre. Capi.lxxiij.

Sother papa et martyr natione campanus ex patre concordio de ciuitate fundana anice to pape in pontificatu romano successit: et sedit annos .ix. menses .iii. dies .xxi. Hic constituit vt nulla monacha pallas sacratas tangeret: nec incensum in ecclesia poneret: et vt velum portaret. Constituit etiam vt legitima non habeatur vxor nisi per sacerdotem fuerit benedicta et a parentibus solenniter tradita: et a paranymphis custodita: et canens multis periculis que circa matrimonia contingere solent. Huius temporibus cataphryge heretici sunt exorti a phrygia prouincia vnde habuerunt originem denominati: qui spiritum sanctum nec apostolis nec aliis datum asserunt nisi ipsis. Quorum authores fuerunt montanus presbyter: prisca et maximilla: hic fecit ordinationes tres per mensem decembrium presbyteros .viii. diaconos .ix. episcopos per diuersa loca numero .xi. Qui sub seuero principe martyrio coronatus est. Sepultusque est in cimiterio calixti via appia .x. kalendas maii. Et cessauit episcopatus dies vigintiduo.

¶ De sancto Caio papa et martyre. Capi. lxxiiii.

Caius papa et martyr natione dalmatinus de genere diocletiani imperatoris frater gabini presbyteri: de quo supra actum est .xi. kal. martii ex parte gallo eutychiano pape in episcopatu romano successit. seditque annos .xi. menses .iiii. dies .ix. hic constituit vt omnes ad ordines in ecclesia sic ascenderent vt si quis dignus fuisset primo ostiarius lector: exorcista: acolitus deinde subdiaconus et diaconus ac presbyter. Deinde vero episcopus ordinaretur. Hic constituit paganos et hereticos vel iudeos non posse christianos accusare: aut vocem eis infamationis inferre. Item statuit vt nemo episcopus aut clericos apud iudices seculares accusare presumeret. Hic etiam romae regiones diuisit diaconibus: vt gesta martyrum perquirerent et conscribi berent: ac etiam alia negocia pertractarent. Hicque fecit ordinationes quatuor per mensem decembrium presbyteros .xxv. diaconos .viii. episcopos per diuersa loca numero quinque. Qui fugiens persecutionem diocletiani in cryptis habitando martyrio coronatur. Et sepultus est in cimiterio calixti via appia .x. kal. maii. Et cessauit episcopatus dies .xi. Hic contra hereticos epistolam edidit de verbi dei incarnatione fidem catholicam continentem.

¶ De sancto Caio presbytero et confessore. Capi. lxxv.

Caius presbyter et confessor rome claruit sub tempore zepherni pape. Qui sapientia preditus aduersus proculum montani sectatorem insignem habuit disputationem quam in vnum redegit volumen. In qua inter cetera scribit epistolam pauli que inscribitur ad hebreos eiusdem non fuisse: quam et apud romanos quasi pro sua non habent vsque ad sua tempora beatus scribit hieronymus qui eundem Caium inter illustres suo libro commemorat.

¶ De sancto leone papa primo. Ca. lxxvi.

Leo papa huius nominis primus natione tuscus ex patre quintiano sixto .iii. pape in episcopatu romano successit: et sedit annos .xxi. mensem .i. dies .xxvii. Hic post cladem vandalorum renouauit omnia sacra ministeria argentea. Cuius tempore quarta sinodus calcidonensis .ccccccxxx. episcoporum celebrata est instantia leonis pape mandante martiano imperatore: in qua eutyces constantinopolitanus abbas et dioscorus alexandrinus episcopus qui dicebant vnam verbi dei et hominis esse naturam damnati sunt. Et rursus nestorius et eius error damnatus est: et diffinitum est predicari in christo duas naturas dei et hominis et vnam personam. Hic eo sanctissimus cum contra fabianum et eutycetem epistolam ad dictum calcidonense concilium scripsisset eandem antequam mitteret epistolam super altare sancti petri apostoli posuit: et per dies .xl. ieiuniis et orationibus insistens rogauit apostolum vt si quid esset in eadem epistola emendandum ad fidei propter quam scripta erat informationem ipse corrigere dignaretur. Quod et factum est. Nam in fine .xl. dierum inuenit epistolam in omnibus ad propositum emendatam. Hoc ipsum beato sibi reuelante apostolo. Huius pape manum cum quedam femina communicando cum aliis die pasche osculata esset: et tantam ex hoc temptationem in carne concepit vt manum que occasio fuerat scandali amputaret: verum cum tumultus contra eum inualesceret: quod non celebraret: ipse in angustia constitutus beate Marie virginis se commisit. Cui vigiliis et orationibus intendenti beata virgo manum portans inuisibiliter apparuit: et sibi iam manum apposuit. De quo non solum sanctus pontifex gratias egit: sed etiam miraculum frequenter publice predicauit. ¶ Cum autem totilla rex vandalorum italiam vastaret: et per triennium aquileiam obsidens cepisset: et ferro ac igne ipsam cum multis aliis ciuitatibus consumpsisset: timens leo sanctus ne romam veniens idem faceret eidem occurrit: vbi circa padum morabatur et non solum rome: sed etiam totius italie salutem reportauit. Et mirantibus barbaris cur sic honorifice totilla papam contra consuetudinem recepisset: et in omnibus expandisset respondit quendam vultu terribilem pape astitisse et mortem sibi comminantem nisi ei in omnibus obedisset: vnde statim de italia exiens pannoniam rediit. Sanctus autem pontifex cum esset apud senonem galliarum ciuitatem in domino quieuit .x. kal. maii. Et corpus eius Romam translatum sepultum est in ecclesia sancti Petri apostoli. ¶ Hic scripsit epistolam martiano augusto eiusque coniugi pulcherrime omnes exponens. Et misit epistolas ad fabianum episcopum constantinopolitanum .viii. Inter quas scripsit vnam preclaram aduersus eutycetem de incarnatione domini: in qua eius blasphemiam redarguit. Scripsit et aliam epistolam ad calcidonense concilium de qua superius actum est.

¶ De sancto Agapito papa et confessore. Ca. lxxvii.

Agapitus papa huius nominis primus natione romanus ex patre gordiano presbyter cardinalis ecclesie sanctorum Joannis et pauli Joanni pape secundo in episcopatu romano successit: et sedit annum vnum: menses .xi. dies .xviii. Hic constituit processionem fieri diebus dominicis. Anno vero iustiniani imperatoris .vi. theodoricus rex italie et ostrogothorum reginam amalasuntam matrem athanarici regis in exilium duci et in balneo strangulari fecit propter quod timens iram imperatoris agapitum papam constantinopolim direxit quatenus sibi impunitatem a principe impetraret. Cui adhuc in via existenti in partibus grecie oblatus est mutus et claudus curandus qui nunquam neque loqui neque ambulare potuerat: pro quo sanctus pontifex orationem fudit et missarum solemnia celebrauit: qua missa peracta claudo manum porrigens mox illum erexit: et dum in os eius credentis corpus dominicum posuisset: eidem lingue vsum continuo concessit: vt dicit gregorius .iii. dialo. ca. iii. ¶ Veniens igitur ad imperatorem cum gloria susceptus est. Cum quo collocutione habita de fidei integritate: reperit cum eutycetis errore maculatum: a quo primitus graues minas accepit: vnde et eidem sanctus antistes tale verbum protulit: quod desiderauerat videre iustinianum et inuenerat diocletianum. Disputatione tandem habita imperatorem ad veritatis catho

lice cõfessionẽ reuocauit: multos quoq; eadẽ heresi infectos conuertit. Antonium quoq; eiusdẽ vrbis regie epm ipsius heresis defensorẽ publice cõuictũ a cõmunione priuauit: quẽ ad eius instantiã imperator in exilium misit: mennãq; virũ catholicum eidẽ ecclesie prefecit. Omnibus quoq; que poposcerat plenius obtentis: beatus põtifex langore pressus ibidẽ occubuit. x. kalen. maij. Cuius corpus loculo plumbeo recõditum romãq; trãsuectum sepultum est in basilica beati petri.

¶ De sanctis. xvj. milibus martyribus. Cap. lxxviij.

Sedecim milia martyres: vt dicit hieronymus passi sunt apud persidã sub sapore rege persarũ. Qui eiusdẽ iussu in oib' ciuitatibus regni sui eadẽ die qua passio dñi eodẽ anno occurrebat scilicet die parasceue a paganis tenti quotquot christiani inuenti sunt p diuersa supplicia vsq; ad prefatũ numerũ trucidati fuerũt. Numerus quoq; occisorũ in scriptis regi oblatus ad predictam summã deuenisse compertus est. In quib' multi ex regalib' interfecti fuerũt inter quos fuit azarus eunuchus regi gratissimus: et quedã regina soror symeonis episcopi nomine tarbua cũ quadã pedissequa sua stipitib' affixe serra secate sũt. Eodẽ etiã die passus est nichor episcopus cũ maria diacono r clericis circa. ccl. r. l. monachis ac sacris virginibus plurimis: necnõ milesius olim miles persarum inclytus: qui relicta militia in ciuitate persica episcop' fuerat ordinatus. Accepsima quoq; episcopus et iacobus presbyter su' r alij religiosi viri q̃plures. Qui omnes eodem die per diuersa loca vt dictum est: r diuersis suppliciis interierunt videlicet. x. kalen. maij.

¶ De sanctis parmena presbytero et socijs martyribus. Cap. lxxix.

Parmenas r Elimas et chrysotell' presbyteri r lucas ac multi' diaconi sub decio cesare apud cordulã persarũ ciuitatẽ passi sunt. Qui oẽs vna cũ pollochronio episcopo tẽti sunt in ciuitate psarũ babylonia ab eodẽ decio r plurib' dieb' in carcere detẽti deci' q̃dẽ pollochroniũ decollari iussit: vt in ei' passione superius actũ est. xiij. kal. martij. parmene p̃o linguã pcidi fecit: q̃ nihilomin' expedite vt prius loquebat. Post hec peragrãs deci' ad cordulã ciuitatem parmenã r socios p̃sbyteros: ac diacones victos cathenis secũ adduxit: quos ibidẽ sibi p̃sentatos r dijs immolare libamina recusantes i equuleo leuari fecit. Et cũ diu torti deo gratias agerẽt: mirabat cesar parmenã abscisa lingua loquẽtẽ: artiq; magice deputabat r fecit eos lãpadio' extr: laminasq; ardẽtes eor laterib' apponi: atq; vnguib' lacerari. Que oĩa sc̃i martyres voce celica cõfortati cõstãtissime superarũt. Tũc eos equuleo depositos fecit deci' oẽs pariter decollari. Quorũ corpa sc̃i ab dõ r sennẽ subreguli rapuerũt: r i p̃dio suo iuxta ciuitatem cordulam sepelierũt. Qui passi sunt. x. kalendas maij.

¶ De sancto Epipodio martyre. Cap. lxxx.

Epipodi' martyr apud lugdunũ gallie passus est. q̃ psecutione antonini veri imperatoris post gloriosos quadragintaocto martyrũ agones de quib' infra dicetur: viij. kalẽ. maij. cum alexãdro charissimo collega suo detẽt' r i carcerẽ cũ eodem missus est. Ipso vero alexandro interea in custodia vinculato epipodius eductus cum christum dominum confiteretur: primo pugnorum ictibus ore cesus: deinde in equuleo tortus nouissime martyrium capitis abscisione compleuit decimo kalend. Maij.

¶ De sancto Georgio martyre. Cap. lxxxj.

Georgius martyr ciuitate cappadocia oriũd' ab infantia christianus tribun' militũ fuit tẽporis diocletiani r maximiani imperatorũ. Erat tũc temporis in prouincia lybie iuxta ciuitatem lysiam stagnum ad instar maris: in quo draco ingens latitabat qui populum armatum contra se venientem in fugam vertebat: et ad muros vrbis veniens flatu mltos; [illegible]mebat. Quapropter compulsus populus duas oues quotidie ei dabant: et sic eius furorem sedabant. Cum igitur oues deficerẽt: ouem cum homine adiuncto tribuebant: et sortibus missis cunctorum ciuium filios et filias ei dabant sors q; neminem excipiebant. Consumptis igitur pene omnibus ciuium natis filia regis vnica forte deprehensa esset: et draconi adiudicata. Rex autem auri et argenti copiam populo offerebat: vt filiam eius dimitterent: populus vero furens regi respondebat: quod omnes filij eorum extincti fuerant: et quod ipse rex hoc edictum posuerat: vnde filiam eius ab hac lege immunem nullatenus esse volebant. Aliquin regem cum palatio et omni familia incensuros comminabantur. Cum autem multis precibus rex ab eis spacium. viij. dierum obtinuisset: vt interim filiam suam lugere posset: compulsus tandem filiam regalibus inductã eis tradidit quã popul' extra muros draconi exposuit: omni populo sup muros ad spectaculum concurrente. Quam cũ sanctus georgius illac transitum habens flentem vidisset r quid haberet interrogasset. Illa flet' sibi causam explicuit: r vt velociter abiret ne vna secũ periret admonuit: quã sanctus miles hortari cepit eãq; in christi nomine se iuuaturũ obtulit. Illa p̃o ecõtra: vt abiret suadebat eo quod ipsum secum periclitari nolebat. Dum hec loquerent ecce draco caput de lacu leuauit. Georgius vero cõfestim equum ascẽdit r cruce munit' audacter draconem impetijt: r lanceam vibrans seq; deo cõmendans ipsum grauiter vulnerauit: r ad terrã deiecit: deinde educto ense caput eius vno ictu amputauit: quẽ. iiij. paria boũ vix traxerũt ad ignẽ: populus vero viso tanto miraculo ad predicationẽ beati georgij xp̃o crediderũt: r baptizati sunt decẽ milia virorum exceptis paruulis r mulierib' rex vero ecclesiã in honore dei genitricis mire magnitudinis cõstruxit: de cuius altare fons emanat viuus: cui' potus oẽs languidos sanat. Insup infinitã pecuniã sancto obtulit quam ille accipere nolẽs pauperib' dari fecit: r rege ac populo diligẽter admonitis inde recessit. Cum autem beatus georgius in ciuitate militena tribunatus officio fungeret: r dacianus quidam preses xp̃ianos vltra modum persequeretur. Georgius omnia sua pauperibus distribuit: militarẽ habitũ deposuit: xp̃ianũ assumpsit: r ad presidem accedens omnes deos gentiũ demonia exclamauit. Cum autem preses illum in christi fide constantissimũ reperisset: nec ad se inclinare non posset: iussit eũ primo fustibus cedi. Deinde in equuleo leuari r membratim corpus eius vngulis laniari: appositis insuper ad latera eius facibus patentibus viscerum rimis sale plagas ei' fricari fecit: r sic in carcerẽ trudi: vbi christo dño sibi apparente confortatur eiusq; vulnera solidãtur. Quod cum dacianus die sequenti vidisset: magum aduocauit qui magiam georgij suis artibus superaret. Ille vero bis venenũ pessimum vino miscuit: qd sanctus signo crucis edito sine vlla lesione tam pri-

mo q̄ scdo degustauit. Quod magus ille cernens ve niam petiit: et in ipsum credens a preside capitalem sen tentiam accepit. ¶ Post hec georgium fecit in rota liga ri gladiis acutis vndiq̄ circūsepta: sed statim oratione facta rota frangitur: et sanct⁹ illesus penitus inuenitur. Qd̄ cum quidā magister militū nomine magneti⁹ aspe xisset: cū omni officio suo credidit: quos omnes simul dacianus decollari mandauit. Georgium vero iterum in custodia reclusit. Ad quem veniens vidua quedam filium suum cecum mutum surdum et claudum eidem obtulit: quem sanctus christi nomine ab omni passio ne curauit et ipsum cum matre et aliis multis ad christū conuertit. Quod cum Dacianus audisset ipsum edu ctum coram se presentari fecit: et hortabatur vt sacrifi caret: Cui georgius respondit q̄ si omnis populus cō ueniret ipse ad templum apollinis accederet: vt ei⁹ om nipotentiam coram multitudine comprobaret. Iussu ergo presidis conuenit omnis populus ciuitatis. San ctus vero martyr templum ingressus apollini manda uit vt qualis deus esset manifestius explicaret. Qui se et omnes deos gentium demones esse asseruit: ad hoc in tendentes vt animas hominum decipiant et ad infirna demergāt. Statimq̄ ignis de celo cecidit: et omnia ido la cum sacerdotibus concremauit. Tunc iratus preses iussit sartaginem pice et sulphure liquefactis plenam adduci: et georgium intus iactari. Angelus vero domi ni de celo descendit: et igne extincto sartaginē tepefecit: et sanctus illesus permansit. Quod videns alexandria vxor presidis christo credidit et virum de impietate re darguere cepit. Quam ille per capillos fecit suspendi et durissime cedi. Et dum cederetur emisit spiritum. Se quenti vero die preses iussit georgium misso freno in ore eius per totam ciuitatem trahi: et post hec extra ciui tatem adduci et ibidem decollari. Qui oratione sua vo ce sibi de celo lapsa a domino impetrauit: vt quicunq̄ eius implorarent auxilium petitionis sue consequeren tur effectum. Sicq̄ capitis abscisione martyrium con summauit: circa annos domini. cccxj. nono Kalendas Maij. Dacianus vero de loco in quo sententiam protu lerat domum rediens igne celesti cum ministris con sumptus est. ¶ Huius martyris legenda in niceno con cilio inter apocripha connumeratur eo q̄ in eius mar tyrio multa diuersitas inuenitur tā ex parte loci q̄ ex parte modi: et tam ex parte temporis q̄ ex parte iudi cis. Nam in kalendario Bede dicitur q̄ passus est in p̄ sida ciuitate diospoli que prius lyda dicebatur. Et est iuxta ioppem. Alibi q̄ passus sit sub diocletiano et ma ximiano imperatoribus. Alibi q̄ sub diocletiano impe ratore persarum presentibus sui imperij regibus. lxx. Alibi q̄ sub daciano preside in ciuitate militena impe ratoribus diocletiano et maximiano. Ex diuersis igitur legendis ea que magis autētica videntur: circa eius martyrium et miracula ostēsa hic collecta sunt: multis dubiis et incredibilibus omissis: et diuersitatibus pro posse ad concordantiam reductis.

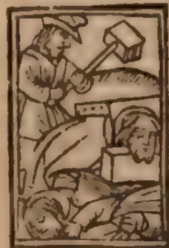
¶ De sancto Malachia propheta. Cap̄. lxxxi.

Malachias pphe ta post regressum populi iudeorū de captiuitate babylonica natus est in iudea in sophim: quem quia optime vite fuit et aspectu decorus: populus appellauit eum malachi. i. angelus. Quē quidē ex hebreis autumant fuis se esdrā scribā: qui ex cognomine di ctus fuerit malachias. i. angelus dei. Sz hec opinio a Josepho reprobat: eo q̄ vt dictū est malachias post po puli reuersionē in iudea natus est. Tradūt etiā q̄ que cūq̄ pphetice dicebat: eadē die angel⁹ dei apparēs po pulo reiterabat. Dirigit aūt ei⁹ pphetia p̄cipue ad sa cerdotes q̄ increpāt a dn̄o p̄ os pphete eo q̄ sacerdota

lis numeris gratiā cōtemnentes circa sacrificiorū exhi bitionem in offerēdis hostiis vitiosis et maculis legem dei preuaricabāt. Reliqua autē que eius lectione p̄ce dēsa sunt preuaricationē populi israel in obseruandis mādatis dei: increpationē quoq̄ populi qui deos alie nos coluerūt: significāt: nomē quoq̄ dn̄i altissimi ma gnū p̄dicatione apostolica futurū in gētib⁹ ab ortu so lis vsq̄ ad occasum manifeste p̄nunciat. Prophetauit aūt tp̄ib⁹ eidre sacerdotis et neemie sub artaxerxe persa rum rege: post q̄ templū domini in hierusalē fuerat edi ficatum: et mortu⁹ est dū adhuc iuuenis esset eidra iā sacerdote humanis exempto neemia adhuc superstite. Sepultusq̄ est in agro p̄prio in sophim: que ciuitas est iudee dicta postmodū ramatha siue arimathia. Dor miuitq̄ in dn̄o. ix. Kalendas Maij. hec iosephus et hie ronymus: et ex historia scholastica comestoris. Hic em̄ ppheta vltim⁹ in numero. xij. reperitur: qui Ecclesia stici. xlix. in sanctorū patrū catalogo describuntur.

¶ De sctis Felice pbr̄o et sociis mar. Cap̄. lxxxij.

Felix p̄sbyter for tunat⁹ et archileus diaconi et marty res a sctō hyreneo ep̄o Lugdunēsi. Ad vrbē valētiā q̄ est ciuitas hispa nie ad predicandū missi: maximam partem eiusdē vrbis conuerterunt ad christū. Inde a duce cornelio in carcerem missi: deinde in confessio ne nominis christi neruis durissi me ac diuti⁹ verberati: ac postmodū vinctis post terga manib⁹ tibiis cruribusq̄ confractis circa rotarum vertiginem astri cti: vt in ipsis rotis quasi cōtexti viderentur. Succes siue quoq̄ equulei extensione suspensi: fumoq̄ subterpo sito die et nocte integra vexati. Ad extremum gladio cō sumpti sunt nono kalen. Maij.

¶ De sancto Alexandro martyre et sociis eius. Capitulum. lxxxiij.

Alexāder martyr cum sociis apud Lugdunū. gallie passus est sub antonino vero impe ratore. Qui cum sancto martyre epi podio comprehensus et in carcerem compeditus: et dictum est supra. x. Kalendas Maij die tertio a passio ne ipsius epipodii eductus de carce re: primo crudelitate verberantium adeo laniatus est: vt cute soluta co starū patefactisq̄ viscerib⁹ interio ra corporis paude rentur: deinde crucis affixus patibu lo beatū spiritum exanimatus emisit. Passi sunt autē cum eo et aliī. xlviij. sepulti ex vtroq̄ altaris latere in cri pta que incole superposito ciuitati pulchro et antiquo opere constituta est. Qui passi sunt. viij. Kalend. Maij.

¶ De sancto melito ep̄o. Cap̄. lxxxv.

Melitus asian⁹ sardinēsi. ecclesie episcopus Joan nis euangeliste discipulus: qui eius gesta cōscripsit: tempore marci an tonij imperatoris floruit: qui mul ta vtilia opuscula ecclesie dedit. Nā prefato principi pro christiana reli gione librum apologeticum scripsit. Extare dicitur et aliavex de pascha libri duo. De optima conuersatione liber vnus. De prophetis liber vnus. De ecclesia liber vnus. De sensibus liber vn⁹. De anima et corpore liber vnus. De lauacro siue baptismo liber vnus. De verita te liber vn⁹. De generatione christi liber vn⁹. De pphe tia eiusdē liber vn⁹. De hospitalitate liber vnus. Item

liber qui clauis intitulatur. De diabolo liber vnus. De apocalypsi liber vnus. Eglogarũ libri. x. Huius elegãs ⁊ declamatorum ingenium tertullianus cauillatur in libris septem: quos pro montano aduersus ecclesiã edidit: dicẽs illum a pietate propheticus reputari. Quieuit in christo sanctus meliton. viij. Kalẽdas. Maij. Hec Hieronymus in lib. de illustribus.

De sancto Marco euangelista. Capi. lxxvj.

Marcus euangelista discipulus ⁊ interpres petri apostoli ⁊ eiusdẽ in baptismate filius leuitici generis ⁊ sacerdos legalis discipulus apostolorum post passionem domini effectus cũ beato petro romã profectus est: eidẽ fideliter adherẽs. Ubi cũ petrus christi euãgeliũ predicaret: rogatus a fratribus qui erãt rome beatus marcus breue euangeliũ ad perpetuã memoriam: prout ex ore petri audierat fideli stilo latinoqʒ sermone conscripsit. Quod vidẽs petrus approbauit: ⁊ ecclesie legendũ sua authoritate tradidit. Uidens autẽ petrus marcum in fide cõstantẽ ipsum proto epm aquileiã destinauit. Quo cũ venisset marcus in suburbio ciuitatis repperit iuuenẽ leprosum filiũ vlphi. Quẽ in christi nomine a lepra mundauit: ⁊ ipm cũ patre ⁊ omni eius familia ad fidẽ christi conuersos sacri baptismatis vnda perfudit. Ibi quoqʒ sua predicatione infinitum populum christo domino acquisiuit. Ibi etiam euangelium suum qđ alias rome latinis literis cõscripserat: iterum greco eloquio exarauit. Qđ vsqʒ hodie in aquileiensi ecclesia cũ sede eburnea in qua sedens illud scripserat demonstratur. Cum ergo beatus marcus ad magistrũ reuisendũ post aliquot annos vellet accedere. Hermagoram ciuẽ aquileiẽsẽ eius discipulum a populo in pontificẽ electũ romam secũ adduxit: ipsumqʒ loco marci in episcopũ consecratũ: beatus petrus ad gubernandã aquileiẽsẽ ecclesiam destinauit: marcum vero diuina admonitione ad predicandum alexandriam misit. Tãte aũt humilitatis euangelista domini fuisse dicitur: vt sibi pollicẽ amputaret ne ad sacerdotiũ quasi mancus promoueri posset: verũ dispositio dei ⁊ authoritas petri preualuit: vt nec sic amitteret in opere quod meruisset in genere: mox autẽ sanctus alexandriam veniens de naui egressus est: calciamentum eius diruptum est. Quod cuidã calcifici nomine aniano iuxta portam ciuitatis habitãti tradidit resarciendum. At ille calceum emendans in laborando subulo sinistram manum grauiter vulnerauit: ⁊ pre dolore: vnus deus voce magna exclamauit. Cũ autem beatus euangelista vnius dei nomẽ audisset gauisus est: eo quod prosperũ fecisset dominus iter suũ: expuensqʒ in terram fecit lutũ ex sputo: ⁊ in christi nomine vnxit manũ viri: ⁊ statim sanata est. Quem anianus in domum suam introduxit. Interrogans quis: vel vnde esset illud nomen qđ tantam efficaciam haberet. Cui beatus marcus christum dominũ predicauit: ⁊ ipsũ cum omni domo sua baptizauit. Deinde ingressus ciuitatem euangelium predicabat: ⁊ omnes infirmitates curabat ac demones effugabat etiã mortuos suscitabat. Sicqʒ doctrinis ⁊ virtutibus infinitũ xpo populũ acquirebat. Et vt scribunt de eo philo iudeorũ doctor: ⁊ papias epus hieropolitanus ad tantam perfectionem vite christianos quos conuerterat adduxit: vt vitã apostolicã primitiue ecclesie sectãtes omnes cõiter viuerẽt: ⁊ nemo quicqʒ propriũ possideret: monasticũ quoqʒ ordinẽ primus egyptiis tradidit: ⁊ sacre pfessionis regulã multis instituit vnde ⁊ postmodũ in egypto monachorum cenobia ⁊ cellule infinite excreuerunt. Sicqʒ sanctus euãgelista omnes pene egypti vrbes lustrauit: ⁊ in populis gẽtilibus verbum domini seminauit.

Uerũ cum multi de ciuitate alexãdrie gentiles deorum suorum emulatione ei insidias posuissent: beatus marcus loco sui anianum olim calcificem epm ordinauit: tres quoqʒ presbyteros. s. melitum et sabinum et cerdonium. et. vij. diacones et alios. xj. clericos eidem ad ecclesie ministerium adiunxit: et inde occulte discedens pentapolim peruenit: vbi ⁊ biẽnio xpm euangelizans permansit. Et multitudinem ibidem gentilium cõuertit: ⁊ ecclesias plurimas fabricauit: ⁊ ordinatis episcopis ⁊ presbyteris p ciuitates illas post duos annos alexandriam rediit. Et cum multiplicatos fideles reperisset deo gratias egit. pontifices autẽ idolorũ eum comprehendere conabantur. Cum autem in solennitate paschali que anno illo. xxiiij. die aprilis occurrit missam fidelibus celebraret: ⁊ eadem die festum serapis dei egyptiorum pagani colerent: conueniens multitudo gentilium ad ecclesiam que erat iuxta portum vbi euangelista domini sacra mysteria peragebat miserunt funem in collo eius ⁊ ipsum per rupes ⁊ saxa trahebant ad locum qui dicitur buculi dicentes: sup trahe bubalum ad loca buculi. Carnes autem eius in terra fluebant ⁊ saxa inficiebantur sanguine: vespere autem facto miserunt eum in carcerem: vbi custodibus expositis ⁊ nocte dormientibus primo angelica visione confortatus est. Deinde circa noctem mediã ipso domino xpo sibi cum ingẽti lumine apparente: ⁊ pacem sibi annunciante: ad celestia regna inuitatur: mane autem facto funem iterũ in collo eius mittũt: ⁊ iterũ huc illucqʒ certatim pertrahunt. Qui gratias agens deo ⁊ spiritũ suũ dño cõmendãs beatam xpo animã reddidit. Cum aũt gentiles corpus eius vellent comburere subito aer turbat: grãdo crescit: tonitrua intonant: fulguraqʒ coruscãt. Ita vt cuncti timentes corpus dimitterent. Qđ christiani rapuerunt ⁊ in loco vbi ecclesiã cõstruxerat in loco buculi tumularunt vbi quieuit vsqʒ ad tempus quo inde ipsum veneti venetias trãstulerũt: vt supra dictũ est in eius translatiõe pridie Kal. Februarij. Passus est autẽ beatus euãgelista. vij. kal. Maij. Circa annos dñi. lxiiij. vel octauo neronis anno. In loco autẽ p quẽ tractus fuit si qs in die passionis eius herbã ibi nascentem lacerauerit sanguinem viuũ emittit.

De sancto Adelberto episcopo et martyre. Capi. lxxvij.

Adelbertus episcopus ⁊ martyr: de ptibus sclauonie nobilibus parentibus natus ab archiepo parthenepolis noie adelberto ab infantia educatus ⁊ doctus cuiusqʒ noie vocatus est. Qui a iuuenilibus annis elecmosynis ⁊ orationibus ac ieiuniis ĩtẽtus liberalibus ⁊ catholice fidei disciplinis imbutus magr fuit scholarũ imperatoris othonis. Defuncto aũt scto epo adelberto: iuuenis sub epo prag. miles efficit tpalis q̃ militiã ⁊ imperatoris curiã strenue gubernabat. Cũ aũt epo prage ciuitatis obiisset: ⁊ pplis cũ clero de eligendo pastore tractaret die quodã dñico demõ p os cuiusdã obsessi ad ecclesiã declari clamare cepit: se nullũ timere nisi adelbertũ militẽ: q cathedrã epalẽ erat ascẽsurus: ⁊ ipse ab eodẽ ɔfestim eiiciẽdus. Statimqʒ vocato adelberto oppressus liberat ⁊ ipse in epm ab oibus eligit: qđ dũ otho imperator tũc existẽs verone audisset gratissimũ habuit: ⁊ ipsum cõtinuo cõsecrari mãdauit. Qui factus epũs diuinis operibus vacabat ⁊ predicationi iugiter insistebat. Sed cũ populũ vitiis obstinatũ corrigere non posset: relicto episcopatu romã accessit ⁊ dispensatione romani pontificis obtenta peregrinari ad tempus decreuit: omnibusqʒ pauperibus erogatis peruenit ad mõtem cassinum: vbi consilio fretus abbatis tulli qui secundũ regulã basilii cũ monachis ibidẽ deo seruiebat: acceptis ab eo epistolis romã rediit: ⁊ dispensatione pa

pali ad abbatē leonem accessit: a quo et monach⁹ fact⁹ fuit: vbi diudū existens quādā illustram dominā romanorū q̄ nimio languore detēta p annum panem nō gustauerat: oratione sola sanauit. Uerū cum ab archiepiscopo maguntino eius metropolitano iterum ad suū episcopatū peteretur iussu summi pontificis licet satis renitens ad episcopatū reuersus est: ea tamen conditione: vt si populum omnino incorrigibilem inueniret ad monasteriū sibi redire liceret. ¶ Cum autē existēs pragedie quandā nobilē dñam in adulterio deprehensam ad se vt patrē misericordie cōfugientē in monasterio virginū inclusisset: eāq̄ inde violēter raptā parentes vltores sceleris decollassent: turbat⁹ adelbertus episcopatui resignauit: et romā regressus monasterium suū repetiit vbi postq̄ modico tempore cōmorat⁹ fuisset saluti animarū intendens assumptis secū gaudentio eius germano ⁊ monacho ac quodam benedicto presbytero ad pdicandū polloniam adijt: sed a duce balistano repulsus cūctas regiones illi⁹ peragrauit ⁊ cū iuxta villā per planitiem quandam pergeret: socijs alibi dimissis ab infidelib⁹ tent⁹ lancea trāsfixus dirisq̄ vulneribus confossus atq̄ demum capite cesus martyrium consumauit feria sexta. vij. Kalendas maij. Cui⁹ corp⁹ pragez trāslatum ibidemq̄ conditum quiescit.

¶ De sancto Cleto papa ⁊ martyre. Capi. lxxxviij.

Clet⁹ papa ⁊ martyr: natione romanus de regione vico patricio patre Emiliano lino pontifici in episcopatu romano successit: ⁊ sedit annos septem mensem vnū: dies. xj. Hic ex precepto beati petri apostoli. xxv. presbyteros ordinauit in vrbe roma mensis decembris. Hic pontifex primus in literis suis posuit salutem ⁊ apostolicā benedictionem. Qui etiā omnib⁹ populis scribēs approbat ⁊ commēdat peregrinationes ad sanctos: ⁊ maxime ad limina sancti petri: asserens qd validior est ad salutem sancti petri visitatio q̄ ieiuniū duorū annorū. Et illos etiā anathemate subdit: qui visitationē apostolorū impediunt vel dissuadēt. Dicūt quidam q̄ linus ⁊ cletus petri successores nō sederunt vt pontifices sed vt petri coadiutores: quib⁹ beatus petrus in vita sua credidit dispensationē ecclesiasticarum rerum. Ipse vero tm̄ predicationi ⁊ orationi vacabat: ppter qd tāta authoritate dotari meruerunt vt in catalogo pontificum ponerētur. Clementē vero ipse beat⁹ petrus successorē sibi cōstituit: lz autem hec veritati nitātur: tn̄ vt ait hieronymus beat⁹ clemens spiritusancto plenus timens ne apostolica ordinatio posteris temporibus transiret in vitiū vt quidam hereditariū munus putātes min⁹ de dei cogitarent electione: linū ⁊ cletum ante se cogit pontificare. Et sic clemens primus fuit per petri electionē tertius vero p gradū. Beat⁹ aūt cletus tempore tyti ⁊ vespasiani imperatorū martyrio coronatus est. Sepultusq̄ est iuxta corpus beati petri in vaticano. vj. kalē. Maij. Et cessauit epatus dies. xxv.

¶ De sctō Marcellino papa ⁊ martyre. Capi. lxxxix.

Marcellinus papa ⁊ martyr: natiōe roman⁹ ex patre proiecto de regione capitauri caio pōtifici in epatu romano successit: sedit q̄ ānos. viij. mēses. ij. dies. xxv. Quo tēpore fuit grauissima psecutio xpianorū sub diocletiano et maximiano imperatorib⁹ ita vt infra vnū mensem. xvij. milia hoim̄ promiscui sexus p diuersas prouincias martyrio coronarentur xpiani. Qua de re ⁊ ipse marcellinus ad sacrificiū ductus est: vt thurificaret. Et mortem expauens compulsus a diocletiano duo grana incēsi posuit idolis. Post ea vero penitētia ductus in cāpania corā. lxxxviij. epis ore proprio penituit ⁊ cinere capite aspersus ac cilicio indutus se peccasse cōfitens epis iudicandū supposuit dicens se paratum ad omnia que sibi imponerent. Illi vero eidē responderunt q̄ summus pontifex a nullo iudicandus esset. Nam si ipse negauit ⁊ petrus etiam magister suus negauerat: quem tamen nullus apostolorum iudicare presumpserat: sed egressus foras amare defleuerat. Ipse ergo suam causam colligeret: ⁊ ore pprio seipsum iudicaret. Tūc marcellinus ob scel⁹ idololatrie iudicauit se deponendum: anathematizauit etiā quicūq̄ corpus suū sepulture traderet. Sicq̄ pergens ad diocletianū se xpianum confitens cum claudio ⁊ cyrino et antonio diaconibus capitalem excepit sententiam: sicq̄ martyrio coronatus est. vj. kalen. Maij. Hic etiā fecit ordinationes duas per mensem decembris: presbyteros. iiij. diaconos. ij. epos per diuersa loca numero. v. ¶ Postq̄ autē decollatus fuisset: ⁊ corpus eius. xxx. diebus ad exemplum christianorum in platea iacuisset: nocte apparuit per visum beatus Petrus apostolus marcello presbytero eidē marcellino in epatu successuro interrogans quare corpus suum inhumatum non sepeliret. Et se petrum apostolum esse dixit. Qui cū respōderet q̄ corpus suū iādudū sepultum fuerat. Aplus ei dedit intelligere quod dicebat de corpore marcellini. Cum autem marcellus dixisset quod ipsum propter sententiaz excommunicationis sepelire non auderet: audiuit ab apostolo quod omnis qui se humiliauerit exaltabitur: et quod multum se marcellinus humiliauerat qui se indignum sepulture iudicauerat. Admonens vt ipsum iuxta se tanq̄ martyrem et verum pontificem tumularet: vt quos iustificabat gratia non diuideret sepultura. Marcellus ergo cum lucina ⁊ presbyteris ac diaconibus noctu corpus accepit et iuxta corpus beati petri in vaticano sepeliuit ab eodē die cessauit episcopatus annos. vij. menses sex. dies. xxv. pp̄ter nimie persecutionis immanitatem.

¶ De sancto Ricario confessore. Capi. xc.

Ricarius cōfessor natus villa centula prouincie pontine monitus a quodaz calcedonico sacerdote quem de hibernia venientez hospitio susceperat de rustico religiosus effectus vtebatur pane hordeacco cinere commixto. Aquam vero cum lachrymis temperabat: et ex illa balnea faciens leprosos fouebat: ⁊ postmodum ipse eadem balnea introibat. Qui etiā in britannia predicauit. Rex vero francorū dagobert⁹ eius famam audiens ipsum ex deuotione visitans eiusdem se orationibus cōmendauit: ab eo quoq̄ inuitat⁹ ad mensam magis ipse salutarib⁹ monitis mēte q̄ tēporalibus cibis corpore refect⁹ est. ¶ Deinde vir sanctus famam mūdi fugiens a gisllimaro quodam viro nobile in sylua crisiacense cū sigobardo discipulo suo locū solitariū deo seruiendi obtinuit. Ibiq̄ breui structo tugurio vitam anachoriticā multo tpe exegit: multosq̄ ad se venientes languidos diuersis ab infirmitatib⁹ sanos effecit. Et redimitus virtutibus in pace quieuit. vj. kalen. maij. Sepultusq̄ est a discipulo in loco vbi ipse sibi preceperat. A quo in extasim rapto visus est in aula splēdidissima miro fragrantia referta consistere splendore admirabili coruscare. Cuius corpus ocald⁹ olim eius abbas cuz suis monachis ad suum monasterium centulā trāstulerūt vbi multorum signorū gloria claret.

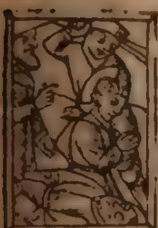
¶ De sancto Anastasio papa. j. ⁊ confes. Capi. xcj.

Anastasius

Anastasi⁹ papa huius nois primꝰ natiōe romanus ex pr̄e maximo syricio pape in pōtificatu romano successit: ⁊ sedit annos xiij. mēses. x. dies. xxv. Hic cōstituit vt debiles aut mēbris carētes non possent clerici ꝯsignari. Cōstituit ēt vt dū euāgeliū legeretur pbri ⁊ clerici nō sederēt sꝫ starēt. Et statuit vt nullus trāsmarinꝰ ad clericatꝰ honorē susciperet nisi ꝓprij epi chirographū cū sigillo exhiberet. Et hoc pcipue cōstituit ꝓpter hereticos manicheos qui in vltra marinis ptibus abūdabāt. Hic in magna senectute annorum vcꝫ vltra. lxx. summꝰ pōtifex electꝰ est ꝓpter suā nimiā sctitatē. Quē beatꝰ cognoscēs hieronymꝰ ei cōtēporaneꝰ scripsit de illo ꝙ eius vita diuturna mūdus immeritꝰ esset frui. Floruit autem tempore archadij īperatoris. Et quieuit in domino. v. kalen. Maij. Sepultusq; est in cimiterio beati petri apostoli.

De sancto Antimo epo ⁊ socijs martyribus. Capitulum. xcij.

Antimus episcopus cū alijs multis apd̄ nicomediā sub persecutione diocletiani martyrium passus est. Qui vt traditur ecclesiastice histo̗rie lib. viij. cum esset pontifex ipsius ciuitatis ob confessionem christi martyrij gloriam capitis obtruncatione suscepit. Quem tanꝙ bonum pastorem: secuta est vniuersa pene gregis sui multitudo per eādem martyrij viam. Quorum alios prefatus tyrannus apud eandem tunc residens ciuitatem gladio obtruncari: alios ignibus conflagrari: alios nauiculis impositos in pelago mergi fecit: ipsis fidelium turbis vltra se tanta feruore neci offerentibus vt etiam se interrogari non permitterent: sed christianos se confitentes sponte supplicijs ingererent. Quorum passio recolitur. v. Kalendas Maij.

De sancto Liberale cōfessore. Cap. xciij.

Liberalis de ciuitate Altini natus a sancto epo Heliodoro eiusdem vrbis in eadē ciuitate nutritus ⁊ doctus fuit. Qui lectioni sacre et orationi atq; carnis macerationi vacans domino seruiebat: pauperum quoq; vsibus intentus erat: egrotantibusq; curam sollicitꝰ impēdebat. Corpus quoq; ieiunijs atterens ad tantam perfectionē deuenit: vt singulis diebus dñicis sacrā cōionē percipiēs: deinceps sine vllo cibo vel potu tota hebdomada ꝑmanebat. Cū aūt paganorꝫ psecutione feruente heliodorus epūs de altino recessisset: ⁊ ad insulas se maritimas contulisset: liberalis in ecclesia principali q̄ erat dei genitricis orationē fudit ad dñm: vt eius in pace susciperet spm̄. Eadēq; nocte angelꝰ dñi sibi dormiēti apparuit: ⁊ orationē eius exauditā a dño nunciauit. Qui surgēs a somno visitauit singulas ecclīas ciuitatis: puenitq; ad insulā q̄ dr̄ flactio castrorū vt ad sanctū heliodorū accederet. Sed cū ad ipsum propter aquas interpositas transire nō posset in ecclesia proxima sancti laurentij modico tempore commoratus est: vbi post paucos dies inter sacerdotū manus migrauit ad christum. v. kalē. Maij. Corpus quoq; eius ibidem sepultum pcessu temporis destructa altinen. ciuitate ad oppidum taruisinum translatum est.

De sancto Pulione martyre. Cap. xciiij.

Pulio martyr in ciuitate cibilitana prior lectorꝫ fuit: de qua quidem vrbe Ualerianus imperator oriūdꝰ extitit: in qua ⁊ ipse martyr sub persecutiōe diocletiani ⁊ maximiani imperatorū martyrium pertulit agente preside probo. Hic enim pses postq̄ in ciuitate sirmēsi sanctū hyreneū eiusdē vrbis epm̄ cū sancto montano presbytero in eruleū in flumine demergi fecerat. Sāctū quoq; demetriū ipsiꝰ ecclesie diaconē decollauerat: puenit ad vrbē cibilitanā: in qua pridē sanctus eusebius ipsius ciuitatis pontifex passus fuerat: fecitq; teneri pulionem lectorē: quē xp̄m cōstantissime confitentē ac sacrificare nolentē: dicentēq; se velle patrū suorū qui pro xp̄o passi fuerāt imitari vestigia flāmis iussit exuri: qui passus est. v. kal. Maij.

De sancto Uitale martyre. Cap. xcv.

Uitalis martyr miles christi natiōe Mediolanē. apd̄ rauennam tempore neronis passus est. Hic vxorē valeriā habuit: ex qua gemellos geruasium et prothasium procreauit. Qui cum paulino iudice rauennam ingressus cum quendaꝫ xp̄ianum arte medicum noīe Ursicinū ligurem decollari videret: illeq; martyrium expauisset: sanctus Uitalis eū exhortari cepit: ne ipse q̄ alios curare cōsueuerat: seipm̄ eterne mortis iaculo vulneraret. Quod vrsicinus audiens confortatꝰ martyriū libēter excepit: quē vitalis honorifice sepeliuit: ⁊ ad paulinū cōsularē suūꝫ vltra venire cōtēpsit. Ille vero nimiū indignatus: tū qꝛ ad se venire contēpsit: tum qꝛ vrsicinū sacrificare volētem retraxit: ⁊ sic se xp̄ianū ostendit: iussit eū teneri: ⁊ cōfitentē christū in equuleo leuari: deīde ipsum ad palmā duci: ⁊ si sacrificare nollet: foueam ibi profundissimam donec perueniretur ad aquā fieri: ⁊ ibidē ipsum depositū terra ac lapidibus obrui. Locus autē vbi decollabanꝫ christiani palma dicebatur: eo ꝙ arbor antiq̄ palme illic esset. Beatus ergo martyr eodē adductꝰ cū sacrificare nollet facta fouea vt dictū est: terra ac lapidibus est obrutꝰ. Sacerdos autē idolorꝫ q̄ hoc consilium dederat: arreptus a demonio per septē dies clamabat ꝙ vitalis martyr eū incendebat. Die autem septimo in flumine se precipitans miserabiliter expirauit: passus est autem sanctus martyr. iiij. kalend. Maij. circa annum dñi. lvij.

De sancta Ualeria martyre. Cap. xcvj.

Ualeria martyr sancti vitalis vxor: ⁊ mater sanctorꝫ geruasij et prothasij cum existens Mediolani virum suum rauenne passum audisset: illuc cum famulis accessit: ⁊ corpus sancti vitalis auferre voluit. Uerum in somnis admonita a beato martyre ne corpus a malo homine bene positū violaret: abm̄ dimisit: ⁊ Mediolanum in curru rediēs: rusticos deo suo siluano sacrificātes incurrit. Qui eā de vehiculo deponētes hortabanꝫ secū epulari: sꝫ illa se xp̄ianā esse: nec sibi licere de immolatis idolis māducare r̄ndit. Ob id illi audiētes tāta eā cede mactauerunt: vt vix eā semineceꝫ sui famuli ad Mediolanē. vrbem pduxerīt. Que infra triduū migrauit ad dñm. Recte aūt eiꝰ passio viri sui secēde ꝯtinuatꝫ: qꝛ dies certꝰ eiꝰ martyrij nō exprimitur.

De sancta Theodora virgine et martyre ⁊ vno milite martyre. Cap. xcvij.

Theodora virgo ⁊ martyr: cuius passionē ambrosius secūdo libro de virginibus secundo sermone ⁊ luculento stilo diffusius ptractat cum vno milite cuius nomen subticet apud antiochiam passa est. Que cū elegantis esset decoris ex virginitatis professione aspectus publicos fugiebat. Tandem puella a gentilibus detenta pducitur: duplex pfessa certamen ⁊ virginitatis ⁊ religionis: dataqꝫ ei optione a iudice aut sacrificare virginem: aut lupanari prostitui iubetur vt alterum sponte desereret: cū ei alterum abstulissent. Ipsa autē tolerabilius extimans mentem virginem ꝙ carnē haberet: ꝙ virginitatem mentis [illegible] ab inuita potest eripere: siluit: ⁊ tacuit: ne eaz vel loquētem adulter audiret. Ducitur ergo virgo christi ad lupanar. sed prostitui potest: adulterari nō potest. Certātibusqꝫ singulis quis predam primus inuadat: illa interclusa dn̄z exorabat: vt qui susannā de supplicio eruerat: eam de periculo liberaret. Vix compleuerat orationē: ⁊ ecce vir militis specie terribilis apparuit. Qui cunctis sibi ex timore cedentibus ingressus cellulā virginē confortauit: dicens ꝙ eam venerat saluare nō perdere: suas ei vestes offerens: ⁊ habitum virginis poscens: vt sic mutatis vestibus illa incorrupta militis specie egressa seruetur: ipse vero remanēs virginis habitu si necesse est martyrium quod optat patiatur. Quem virgo psecutorem extimans ceruicem eius gladio preparabat. Tandem christianissimū cognoscens: ⁊ vestes suas exuēs cum milite habitum commutauit: ⁊ habitu virili exiens cunctis ignota militē virginali tunica amictum dimisit. Post hec alius cubiculū ingressus quasi cum puellam tractare inciperet: virum reperiens stupore miratus: sexum femineum in virilē mutatum arbitratur. Sed dubitans ne magicis artibus ⁊ ipse sexu forsitan mutaretur: cōcitus exiens visa narrauit: populus obstupuit: ⁊ militē pro puella deprehensum pro eadem ad mortem damnauit. Dumqꝫ ille gladium libens exciperet: fertur puella ad locū certaminis virili habitu cucurrisse: factūqꝫ palasse ambo de nece certasse: ille dicebat se iussum occidi non illam. Nam eadem sn̄ia que eum damnauerat: illam absoluerat. Illa econtra clamabat: ꝙ non illum vadem mortis elegerat: sed fidem pudoris optauerat. Nec interuenerat: vt sibi necem eriperet: sed vt virginitatē defensaret: proliceqꝫ orationis lepore martyrium expetebat. Dudum igitur ambo cōtenderunt ⁊ ambo tādem victores extiterunt. Nec diuisa est corona: sed addita: miles enim p virginitatis defensione palmam obtinuit: virgo p virginitatis confessione coronam percepit. Sicqꝫ ambo capitali sententia triumpharunt. iiij. Kalendas Maij.

¶ De sancto Petro martyre ordinis predicatorum. Capitulum. xcviij.

Petrus nouus martyr de ordine predicatorū de ciuitate Veronē. oriūdus velut rosa de spinis exortus de parētibus hereticis fidei pugil egregius exurrexit. A quorū tn̄ errore se mundū seruauit. Cū adhuc septē esset annorū ⁊ a scholis rediret: a patruo heretico interrogatus qd didicerit. Respondit se didicisse. Credo in deū patrē omnipotētē creatorē celi ⁊ terre. Ille vero ne diceret creatorē celi ⁊ terre phibebat: eo ꝙ deus visibiliū creator nō fuisset: sed diabolus oīa q̄ videntur pcreasset. Puer vero sicut didicerat sic velle dicere ac credere affirmabat. Ille vero ei p auctoritates suadere conabat. Quas oēs puer spū sancto plenus cōtra eum cōuertit: eūqꝫ gladio suo pprio interemit. Patruus vero indigne ferēs a puero se cōfusum. Patri gesta retulit: et vt petrinū a scholis remoueret oīno psuasit. Timebat enim vt dicebat ne cū petrinus fuerit bn̄ eruditus ad meretricē illā romanā ecclesiā se cōferret: ⁊ sic eorū fidē confunderet. Qui nesciēs verū dixit: eo ꝙ petrū hereticorū pfidiā destructurū tāꝗ alter caiphas pphetauit. Sed quia res a deo fiebat pater monitis fratris assensum nō prebuit sperās ꝙ puerū ad suā sectam ptraheret cū in grāmatica eruditus foret. ¶ Vidēs autē petrus nō esse tutum cū scorpionibus habitare: relicto seculo. Fratrū predicatorū ordine anno. x. introiuit. In quo. xxx. annis fere pseuerauit: ⁊ ad cumulū totius pfectionis ascēdit. Virginitatē quoqꝫ mētis ⁊ corporis illibatā seruauit: nec alicuius mortalis criminis cōtagiū sensit: sicut suorū cōfessorū testimonium pbatū est. Carnē quoqꝫ ieiuniis assiduis macerabat. Noctes post breue somnum studio sacre sciētie occupabat: dies vero animarū cōmodis impēdebat pdicationibus vel cōfessionibus aut hereticorū disputationibus insistēdo p fidei quoqꝫ defensione se totū exponebat: orationibus crebris petēs a dn̄o ꝙ nō sineret eū ex hac vita migrare nisi sūpto calice passionis: multis etiā miraculis corruscabat. ¶ Quadā die dū Mediolani quēdā epm̄ hereticorū a fidelibus captū presente ppl̄i multitudine examinaret: ⁊ disputatio ptracta fuisset: ⁊ maximus solis estus cūctos affligeret heresiarcha petro dicere cepit: ꝙ si erat ita sanctus vt eū stultus pplus affirmabat: pplm̄ ipm̄ estu mori pmittere nō debebat: ⁊ ꝙ rogaret deū vt nubē aliquā soli opponeret: ⁊ sic pplm̄ refrigeraret. Afferēs ꝙ si hoc fieret fidē catholicā reciperet: maxie cū nulla vel minima nubecula in aere appareret. Qd̄ beatus petrus corā oībus se facturū pmisit. Deinde ad dn̄m orationē fudit. Statimqꝫ signo crucis edito: nubes in aerē ascēdit: ⁊ se inter solē ⁊ populū interposuit: atqꝫ in modū papilionis cūctos ab estu p magnā horā refrigerauit: hereticus vero in sua duritia pmanēs: ad veritatē fidei venire cōtēpsit. Cōtractū quēdā noīe acerbū: qui p quinquēniū in sextario trahebat ad se deductū Mediolanū sanauit. ¶ Nobilis qdā filiū habebat q̄ tumore gule horribili: nec loq̄ nec vix suspirare valebat: cappā petri ex deuotiōe sustulit: de q̄ filio gulā tetigit: illeqꝫ cōtinuo sanitatē recepit. ¶ Idē nobilis postmodū graui corrosione corpis torquebat qui cappā candē ex deuotione reseruatā sup se poni fecit: moxqꝫ vermē pilosum duo habentē capita euomuit: ⁊ oīs dolor cessauit. ¶ Cuidā etiā iuueni muto immisso digito in os eius: tactaqꝫ lingua beneficium loquele cōcessit. ¶ Verū cū pestis heretica in lōbardie prouincia pullularet: summus pontifex ad pestem diabolicam abolendā: diuersos inquisitores de predicatorum ordine in diuersis Lōbardie partibus delegauit. Inter quos beatū petrū in Mediolano ⁊ in eius comitatu inquisitorē prauitatis heretice auctoritate aplica ordinauit. Qui sibi iniunctū officiū diligēter exercēs hereticos vbiqꝫ pquirens nullā eis requiē tribuebat: sed ipsos tā potētia ꝙ sapiētia cōuincebat. Qd̄ illi vidētes de ipsius morte tractare ceperūt: ⁊ fautorē quendā ipsorū sicariū vt eū occideret precibus ⁊ precio induxerunt. ¶ Cū igitur sanctus petrus de ciuitate cumana vbi fratrū sui ordinis prior erat Mediolanū pgeret p officio inquisitionis exequendo pdictus sacrilegus ipsum in itinere aggressus educto ense sacrū eius caput crudeliter impetit: ⁊ duobus diris vulneribus sauciauit. Qui non querula voce murmurans sed sufferens oīa patienter suū dn̄o spiritum cōmendabat. Symbolum sacre fidei pro qua dimicabat deuotissime pferens: cuius nec in mortis articulo desiit esse preco. Sed cum adhuc martyr domini palpitaret cultellum lictor arripuit: ⁊ per latera eius transfixit. Cuius corpus fratres predicatores tulerūt: et Mediolanum deferentes honorifice sepelierunt. Ad cuius sepulturam lampades dependentes plures diuinitus et absqꝫ humano studio sunt accense: mul-

is quoq coruscat et manifestis miraculis ibidē requiescens qui passus est .iii. Kalen. maii.

¶ De sancto tichico diacono. Cap. xcix.

Tichicus diacon⁹ discipul⁹ sancti pauli apostoli et vn⁹ ex septez discipulis fuit: vt scribit abbas dorotheus. Hui⁹ meminit idem apostolus in epistolis suis: videlicet ad colo. iii. et scda timo. iiii. pnuncians cū fratrē charissimum ac cōseruum suum in domino. Qui etiam ab eodē apostolo episcop⁹ colophonie ordinatus: post predicationis officium diligentius p actu; apud paphum oppidū insule cypri q̄euit in dño ibidē sepult⁹ .iii. kalē. maii.

¶ De sanctis Agabo et Secundino episcopis et socijs martyribus. Cap. c.

Agabus et secundinus episcopi et socij eorum passi sunt apud circeñ. coloniā: que est in numidia. Qui persecutione valeriani post lōgum exilium in prefata vrbe in qua tunc maxime gentiliū rabies ad tentandam iustorū fidem inhiabat ex illustri sacerdotio gladio ɔsumati effecti sunt martyres gloriosi. Passi sunt etiā in eorū collegio emilianus miles tertula et antonia sacre virgines et quedam mulier cum suis gemellis qui passi sunt. iii. kalen. maij. Hec Ado.

¶ De sancto Leone epo. Cap. ci.

Leo episcopus in greciarum partibus natus oīa in seculo abdicauit p xpo crucemq eius tollens: et si non corpore martyriū passus tamē est animo. Qui etiaz in vita sua miraculis claruit. Nā n. mulierem a graui corporeo lāguore sanauit. Et in samo insula in pace quieuit. Cui⁹ corpus dū inde greci nauigio transferre nisi fuissent: inde se nunq̄ mouere potuerunt: donec corpore quod amouerāt suo loco reposito abeundi facultatem obtinuerunt. Post multum vero temporis venetorum naues in ipsius insule portu degētes: corpus in sancti eius solēnitate que tūc venetis ibi existentibus contingit: vez tertio kal. maij deuotius visitarunt: missaq solenniter celebrata inde discedere curauerunt. Exeuntes quoq portū exorta subito tēpestate redire coacti sunt. Post morulam vero mare sedato iterū exierunt iterūq aduersantibus ventis retrocedere cōpelluntur. Tūc communi cōsilio habito sanctum corpus inde leuantes ad nauē deduxerunt: et cōtinuo oī tēpestate propulsa flante vēto prospero deuenerūt methonū. Ubi vox de celis insonuit inquiens: hoc est corpus epi leonis: inde venientes zacynthum visa est aquila alis extensis super corp⁹ excubare: qui illos ad vitra cedendū signo monstrauit alarum. Dūq alie naues tēpestatē et naufragiū ac pene precipitiū paterent: sola illa in qua sanctū corpus quiescebat illibata permāsit. Et quoties luminaria circa corpus accēsa flāte vēto extinguebant: totiēs p seipsa diuinitus accendebant. Uenientes aūt ad portum vestis ab epo loci ipsi⁹ visitant. Qui cū aliqd ex sacris reliquijs obtinere pcib⁹ aut pcio minime potuisset aquā tñ lotionis sacroz mēbrorū impetrauit. Celebrataq missa cū corp⁹ aqua diluisset: et ex ipsa cuidā lāgueti presbytero in potū dedisset: mox ille sanatus q ab aliis delatus fuerat incolumis ad ecclesiam suā perrexit. Tandem venetias naute illi applicātes leo in methamaucensi epo corpus concessissēt q ipm cum summo gaudio percipiēs honorifice cōdidit: vbi et cec⁹ illuminat⁹ fuit: et eger manū habēs aridā sanitatē recepit. Processu vero temporis methamauco a mare submerso corpus illud ad monasteriū sancti seruuli martyris translatum est. Cuius festum agitur .iii. kal. maij.

¶ De sancto Roberto abbate. Cap. cii.

Robertus abbas et fundator ordinis cisterciensis fuit: qui dū in molismo monasterio episcopat⁹ lingonen. abbas esset quod tunc cenobium erat fama celeberrimū et diuitijs opulentū qz hec plerūq solent animos ad lasciuiā puocare: concupiens vir sanctus arctiorē vitā eligere cū .xxi. ex monachis eiusdem loci viris perfectis post multos labores et itinerum difficultates cistertium deuenerūt qui tūc horroris et vaste solitudinis locus erat: vbi anno dñi. M. xcviii. sanct⁹ Robert⁹ auctoritate fultus hugonis lugdun. archiepi tunc apostolice sedis legati et Galterij cabilonen. epi. necnon Odonis burgundie ducis inclyti abbatiam construxit et ordinē qui cisterciē. dr inchoauit. Post aliquod vero tēpus a molismensibus monachis requisitus ipsum monasteriū sue regule ac ordini adiecit: et ex vtroq vnū corpus effecit. Sicq sanctus abbas ordine initiato satisq dilatato sanctis operibus deo seruiens laudabiliter vixit: et clarus virtutibus ad christum migrauit tertio Kalendas Maij. Sepultusq est in abbatia cisterti: vbi et miraculis pollet. Anno aūt .xiiii. post ordinis fundationē sanctus Bernardus ordinem ipsum ingressus tam merito q̄ numero locoz et fratrū ipsum mirabiliter adauxit: vt in eius legenda dicetur .xiii. kalendas septēbris.

¶ De sancto Mariano confessore. Cap. ciii.

Marianus monachus de territorio bituricen. natus tēpore sancti Alodij successoris sancti Germani circa annos domini cccclxx. claruit. Qui a scrō Mamertino abbate in pfato monasterio monach⁹ fact⁹ est. Cuiq idē pater officium alēdorum animaluz cōmisit: qd ille gratanter suscepit et humiliter adimplere curauit. Die quadaz aprum a canibus et venatoribus fugatum ad se fugientem benignius excepit: canibusq vt animal dimitterēt imperauit. Qui ex eo die domesticus effectus sanctuz vt catulus sequebat. ¶ Die dñico ad ecclesiam pergēs vt sibi mos erat: fratrem secū ducit inuitū eo q ille debebat ipsa die fratribus ministrare. Et dū audiētes missam nimis tardarent: illeq ad horā se non posse redire putaret finito euāgelio equū vt abiret ascendit: sed nequaq ipsum inde mouere potuit: donec seipsum deliquisse cognoscens ad ecclesiā redijt et vsq ad finē misse cū Mariano permansit. Et ad horā reuersus suum ministeriū adimpleuit: vir autē dñi in monasterio fontanei in pace quieuit tertio Kalēdas Maij. Corpusq ei⁹ inde delatū antisiodoru in suo monasterio sepultuz est.

¶ De scrō Mariano et iacobo marty. Cap. ciiii.

Marianus et Iacobus martyres apud vrbē lambasitanā sub decio passi sunt. Quoz prior lector alter vero diacon⁹ extitit. Qui p cōfessione nominis christiani in ciuitate circeñ. colonia tenti grauissimis suppliciis excruciati sunt. Post q marian⁹ p apices pollicū suspēsus graui pōdere pedib⁹ innexo crudeliter tort⁹ est. Deinde cuz collega dudum in carcere mace[illegible] vbi diuinis reuelatiōib⁹ sepi⁹ con-

sortatur. Tandē ad prefatā vrbem lambasitanam directi: et iterū diuꝰ in ergastulo vincti sed diuina rursum visitatione alleuiati. Nouissime cū multis aliis gladio consumati sunt pridie kalendas Maii.

De sancto Eutropio epō et martyre. Cap. cv.

Eutropius episcopus et martyr: sancti Dionysii cōsocius fuit. Cuius passionem idē Dionysius grece scriptā per manus pape clementis direxit Athenas. Hic fuit filꝰ pertis admirādi babylonie persarū regis et guine regine. Qui a pueritia literis grecis et chaldeis edoctꝰ liberalibusqꝫ scientiis imbutus: curiositate orbē lustrare desiderans: a patre licentiā circūeundi obtinuit: a quo et nicanorē pedagogum accepit herodēqꝫ regē in galilea adiit vt in eiꝰ curia aliquid cōspiceret nouitatis. Auditoqꝫ de iesu miraculis qui eo tēpore in illis partibus predicabat ad eū accessit: quē vidēs et audiēs licet gētilis reuereri cepit. Fuitqꝫ presens miraculo quū xp̄s ex quinqꝫ panibus q̄nqꝫ milia hoim saciauit. Quo viso in ipsum credens eidē vt discipulꝰ adhesisset nisi pedagogū timuisset. Sed adorato in hierosolymis tēplo domini more gentiliū ad patrē rediit et visa sibi nunciauit. Rursumquoqꝫ amore flagrās iesu licentia a patre petita post annū in iudeā reuersus est. Et cū Jesus die palmarū venisset hierosolymam sedēs super asinū eutropius interfuit: et vna cū ceteris flores et ramos in viā strauit. Fuitqꝫ de numero illorū gētiliū qui accesserunt ad philippū vt iesum viderēt: vt dr̄ Joā. xii. Audito aūt quod etiā iudei eū occidere querebāt repatriauit ne tāti viri mortem cerneret: vel si mors ipsius tardaretur vt ei cum suis gentibus adiutorium contra iudeos conferret: cunctaqꝫ visa patri retulit. Audiens quoqꝫ Jesum occisum vehemēter doluit: sed post ipsius resurrexisse intelligēs per ea que de eo viderat credidit et de eius resurrectione consolationem non modicam recepit: vñ et in vltionem mortis Christi: omnes iudeos quos in regno paterno repit: occidi mandauit. Post aliquod vero tempus predicantibus apostolis simone et iuda apud persidem Eutropius cum patre et regno credentes ab eisdē de christi fide plenius edocti et baptizati sunt: vbi et apostoli Abdiam episcopum et Eutropium diaconem ordinarunt: vt in eorum passione dicetur. v. Kalendas Nouembris. Et dum predicti apostoli pro christo passi fuissent. Eutropius eorum gesta et passiones conscripsit. Deinde patre iā sene seculo abrenuncians romam venit: et a beato Petro apostolo ad gallias predicandas missus accessit. Ingressusqꝫ ciuitatem xantonas cum christum predicaret ab infidelibꝰ cesus: et de vrbe eiectus sibi tugurium extra muros construxit: vbi noctibus orationi diebus vero predicationi insistebat. Cum autem multo ibidē tp̄e cōmoratus fructū modiū predicationis fecisset: eo q̄d decem viros solummodo conuertisset. Romam repedans beatum Petrū apostolum passum reperit. Et a sancto Clemente eius successore ordinatꝰ xantoñ. episcopꝰ beatoqꝫ Dionysio sociatus cum eodem iterū ad gallias rediit. Deueniensqꝫ xantonum filiā pncipis virginem Eustellam nomine conuertit: et sacro velamine virginitatis cōsecrauit: multūqꝫ populū signis clarens domino acquisiuit. Cū autem Eustella cū Eutropio extra vrbis menia in virginitatis proposito deo seruiens moraretur: missis satellitibus sanctum occidi mādauit. Quē illi primo lapidibus deinde plumbatis cedētes nouissime securi illiso capite peremerunt. Cuius corpus Eustella in eiꝰ tugurio sepeliuit: ibidē quoqꝫ omni tempore in orationibus permansit. Que cum migrasset ad christum apud magistrum suum sepulta est. vbi et ecclesia a christianis processu temporis fabricata vtriusqꝫ corpus quiescit miraculis redolēs. Passus est autem sanctus Eutropius pridie kalendas maii.

De sancto zozima abbate. Cap. cvi.

Zozimas abbas in palestine partibꝰ circa egyptū fuit. Qui adeo reputabat sanctitate pollens: vt de longinquis regionibꝰ ad eius cellam fratres accederent: et ab eo edificati vite pabula reportarent. Hic annis. liii. in eremo permanēs infestatus a quibusdam cogitationibus quasi perfectus esset: et nulliꝰ doctrina indigeret a quodā sibi seniore apparente monetur: vt se sequat: et perfectiores se inueniret. Quem secutus ad quoddam monasteriū iuxta iordanem peruenit quē abbas cenobii benigne suscepit et cū intra monasteriū introduxit. Ibiqꝫ zozimas annis pluribus commoratus perfectiorē didicit vitam. Nam monachi illi die dominico ad ecclesiam conueniebant: vbi missa celebrata cōmunionē sumebāt: completisqꝫ orationibus et officio duobus ex fratribus pro diuinis celebrandis p vices in monasterio dimissis: ceteri modicos cibos de cenobio sumētes asportabant: et existentes segregatim ac solitarie totam hebdomadā in eremo peragebant. Rursumqꝫ die sabbati in sero ad monasterium conueniebant. Ubi zozimas multis diebꝰ deo seruiens: tandem egressus diuina dispositione et itinere viginti dierū solitudinē peragrans: mariam egyptiacam inuenit: cui et anno sequenti dominicum corpus attulit: et mortuā sepeliuit: vt supra in eius vita actum est. iiii. non. aprilis. Reuersusqꝫ ad monasterium prefatum omnia visa abbati et fratribus retulit. Et post tempus aliquod in ipso loco vitā in pace finiuit pridie kalendas Maii.

De sancto Philippo apostolo. Cap. cvii.

Philippus apostolus a betsaida galilee ciuitate: Andree et petri: q̄uis omnibus apostolis etate iunior fuerit: vocatiōe tamē inter primos extitit: vt de eo dicitur Joannis primo capitu. Hic post domini ascensionē et apostolorum diuisionem viginti annis. per scythiā instanter christi euangeliū predicauit. Sed tandem a gentilibus tentus: et ad statuam martis adductus immolare compellitur. Tunc draco de sub base altaris exiit: et filium pontificis ignem sacrificii ministrantem interfecit. Duos quoqꝫ tribunos quorum ministri Philippū apostolum in vinculis detinebant extinxit. Flatu etiam suo ceteros oēs morbidos reddidit. Quibus apostolus dixit vt si statuam martis deiicere vellent et crucem domini ibidē erectam adorarent: mortui eorum resurgerent: et infirmi sanitatem perciperent. Illi vero q̄ cruciabantur se sanari petebant: et statuam confringere pmittebant. Tunc Philippꝰ precepit draconi vt sine alicuius lesione in desertum locum abiret: vbi neminē ledere posset. Qui statim recedēs nusq̄ comparuit. Apostolus vero languētes omnes sanauit et illos tres mortuos suscitauit. Sicqꝫ factum est vt qui eum persequebantur quasi deum adorarent. Ipse autem per vnū annū iugiter predicauit et multa milia hominum ad christi fidem cōuertit et baptizauit. Edificatisqꝫ multis ecclesiis episcopos presbyteros: et diaconos atqꝫ alios clericos ordinauit. Deinde per reuelationem ad asiam in ciuitatem hieropolim deuenit: ibiqꝫ heresim ebionitarum qui christum carnem fantasticam assumpsisse dicunt extinxit. Erant autem ibi due sacratissime virgines eius in baptismate filie: per quas deus multitudi-

ne virginē lucratus est. Apostol⁹ autē ante septē dies
obit⁹ sui oēs pbros ꝛ clericos suos ad vicinarū vrbiū
episcopos cōuocauit: ꝛ eos de singulis docens in xpi fi-
de cōfortauit: seq; ad deū per martyriū migraturū post
septem dies eisdem predixit. Et cū esset annorū octua-
ginta septem ab infidelib⁹ tentus: crucifixus: lapidatus-
q; perrexit ad dominum: ꝛ martyriū feliciter consum-
mauit kalendas maij. Et in eadem ciuitate corp⁹ eius
positum est. Postmodum etiam due filie eius prefate a
dextris ꝛ a sinistris eius tumulate sunt. Processu vero
tēporis corpus apostoli romā translatum fuisse dicit.

¶ De sancto Jacobo minore apostolo. Cap. cviij.

Jacobus aposto-
lus q̄ dicit minor seu iacob⁹ frater
cognomento iustus: fuit fili⁹ alphei
e Marie sororis dn̄i: sicq; consobri-
nus christi fuit: propter quod more
iudeorum ꝛ frater domini appella-
bat. Minor autē dicit ad distinctio
nē alterius Jacobi apostoli filij ze-
bedei q̄ maior vocatur: nō quod hic
minor illo fuisset etate: sꝫ posterior
vocatione. De hoc autē dicet pleni⁹
in historia natiuitatis virginis marie. vj. id⁹ septēbris.
Just⁹ autē cognominat⁹ est propter meritū excellētissi-
me sanctitatis. Nā vt de eo dicit Hieronym⁹ tante reue-
rentie fuit in populo vt fimbriam vestimenti eius cer-
tatim contingere cuperent. Et vt dicit egesipp⁹: hic ex
vtero matris sue sanct⁹ fuit: vinū ꝛ siceram nō bibit: car-
nes nunq; manducauit: ferrum in capite eius nō ascen-
dit: oleo nunq; vnct⁹: nec balneo vsus fuit: sindone .i. ve-
ste linea semp indut⁹. Toties in oratiōe genua flexerat:
vt callos in genib⁹ more camelorū videret habere. Hic
solus ex aplis pp̄ter sanctitatē suā pmittebat intrare
in sancta sanctorū: non quidē causa immolationis sed
orationis. ¶ In tm̄ autē ꝛ facie ꝛ liniamētis corporis
simillimus xpo fuisse perhibetur: qd̄ plerisq; in ambor ū
specie fallerent: vnde vt dicit hiero. cū iudei ad capien-
dum xpm pergerent ne forte iacobum in persona chri-
sti caperent: iuda qui eos optime discernebat: signū
osculi acceperūt. Et nihilominus fugientib⁹ apostolis
quidā ex ministris qui pp̄ter turbam xpo approxima-
re nō poterant iacobū iustum vice iesu tenuerūt. Qui
relicta sindone qua vtebat vt dictū est: nudus profugit
ab eis. ¶ Hic etiam vt idem Hieronymus testat cōtra
heluidianū perpetue virginitatis extitit. Et vt idē tra-
dit in parasceue mortuo domino iacobus votum vouit
se nō comesturum donec videret dn̄m a mortuis sur-
rexisse. In ipsa autē die resurrectionis cū vsq; tunc non
gustasset dominus eidem apparuit. Et astantibus mē-
sam apponere iussit. Deinde panē accipiens benedixit
ꝛ fregit ꝛ iacobo dedit hortans eū vt comederet: eo qd̄
filius hominis a mortuis surrexisset. Huic etiā pp̄ter
sue sanctitatis excellētiam apostoli in tantū detulerūt:
vt prim⁹ inter eos missam hierosolymis post ascensio-
nē domini celebrasset: quia petrus postmodū primus
celebrauit antiochie ꝛ marcus alexandrie. Post ascēsio
nē ergo dn̄i discipulis ad p̄dicandū ad diuersas partes
adeuntibus iacob⁹ frater dn̄i hierosolymorū episcop⁹
ordinat⁹ est qui ecclesiā ipsam annis xxx. gubernauit.
Et cum primū consiliū ab apostolis in hierusalē cele-
bratū esset pp̄ter obseruationē legaliū. Jacobus vti ec-
clesie ipsius eps̄ consilij diffinitor ꝛ iudex fuit: vt habet
actuū. xv. ¶ Anno igit. vij. cōpat⁹ sui cū apostoli ad diē
pasche hierosolymis conuenissent: ꝛ interrogante eos
iacobo quāta p eos domin⁹ corā populo fecisset: ipsiq;
omnia seriosius explicassent: ꝛ iacob⁹ cū apostolis in tē-
plo corā caypha ꝛ aliquibus iudeis predicasset: iāq; pro-
pe esset vt baptizari vellent: quidam iudeus templum
ingressus sacerdotes redarguit quod se ab illis magis
decipi permitterent. In tantumq; populum cōcitauit
vt populum lapidare vellet. Ascenditq; homo ille sup
gradum vbi iacobus predicabat ꝛ ipsum precipitauit
deorsum. Qui fracto crure ex die illo plurimum claudi-
cauit. Hoc autem passus est anno. vij. post domini ascē-
sionē. Sed nec sic vsq; ad annum. xx. cōpatus sui a pre-
dicatione cessauit. ¶ Quo tēpore videntes iudei qd̄ pau-
lū occidere nō potuissent: eo qd̄ cesarē appellasset vt di-
cit actuū. xxv. psecutionē in iacobū conuerterunt. Con-
uenerūtq; ad eū obsecrantes vt populū reuocaret qui
errabat in iesu putantes quod esset xps: de quo ipse te-
stimoniū quid sibi videretur corā pplo die pasche pro-
ferret: cui tāq; iustissimo oēs acquiescerēt. Statuentes
igit eū die pasche supra pinnam tēpli illū rogabāt ponti-
fices tāq; virorū iustissimum: vt enūciaret omnib⁹ qd̄
sibi de Jesu videretur. At ille cū ingenti voce pnūcia-
uit qd̄ in celis sedet ad dexterā summe virtutis: ventu-
rus iudicare viuos et mortuos. Qd̄ xpiani audientes
gaudebāt. Pontifices vero iudeorū cōfusi stabant. Et
clamare ceperūt qd̄ etiā iustus errasset. Cōsilio quoq;
inter se inito de eius nece . super pinnā ascenderunt: ꝛ
ipsum precipitauerūt. Qui deiectus non solū mori nō
potuit: sed super genua procūbēs p persecutorib⁹ suis
orauit. Cūq; eum orantē desuper lapidib⁹ perurgerēt:
vnus ex sacerdotib⁹ de filiis rechab ceteros increpa-
bat qd̄ iustū p eis orantem lapidarent. At vn⁹ ex illis
perticā fullonis arripuit: ꝛ valido ictu caput ei⁹ impe-
tens ipsum excerebrauit: taliq; martyrio migrauit ad
dn̄m. Sepultus ibidē iuxta tēplū kal. maij. In cui⁹ san-
guinis vltionē: vt dicit iosephus subsecutū est excidiū
hierusalē ꝛ dispersio iudeorū. Qd̄ lꝫ re vera fuerit prin-
cipaliter pp̄ter mortem domini. Ad hoc tamen adesse
potuit mysterio Jacobi iusti. ¶ Hic vt ait hierony-
mus libro de viris illustribus vnā tm̄ scripsit episto-
lam que de. vij. canonicis est: que tamen ab alio quo-
dam eius noīe edita a nonnullis traditur: lꝫ pau atim
pcedente tempore obtinuerit authoritatem.

¶ De sancto Hieremia propheta. Cap. cix.

Hieremias pphe-
ta et sacerdos ex tribu sacerdotali or-
tus vico anathoth qui trib⁹ milib⁹ ab
hierusalem distat patre elchia sermo-
ne quidem apud hebreos rusticiore
prophetauit: que simplicitas eloquij
de loco ei in quo natus est accidit. Cu-
ius pphetia per tempora quattuor re-
gū extēditur scꝫ iosie ꝛ ioachim primi
ꝛ ioachim secūdi ꝛ sedechie regū iude:
pphetauit autem in regno iuda iam
x. tribub⁹ in assyrios translatis. Hic ex vtero matris
sanctificatus extitit: ꝛ etate puerili pphetare cepit. An-
no vero. xiij. iosie regis iude: ꝛ pphetauit vsq; ad euersio-
nē vrbis hierusalē. xlj. an. preter illud tps quo in egy-
pto pphetauit in tāttis. Et cū puer esset tetigit domi-
nus os eius cepitq; prophetare ꝛ p̄dicare: mane cōsur-
gēs ꝛ frequēter stans in porta domus dn̄i in atrio tem-
pli. Et ostendit ei dominus signa euersionis hierusalē
quā predicabat. ¶ Primo signo significauit authorē
euersionis deū sub figura furis cū virga vigilanti: eo
qd̄ iam vigilabat ad percutiendū populū. ¶ Secundo
ostendit ei quo ministro ad hoc vteret per ollam suc-
censam a facie aquilonis idest a chaldeis q̄ iuxta situm
hierlm venerūt ab aquilone. In tertia vero de lūbare
putrefacto ostēdit ei causam euersionis: nec fuit hec vi-
sio imaginaria sed corporalis. Nā cū filij hierusalē re-
cesserūt a dn̄o fornicando post deos alienos cōparant
lūbari putrefacto: vt sicut lumbare adheret lumbis vi-
ri sic primo adherebāt dn̄o. ¶ Anno autē. iiij. ioachim
primi regis iuda cū hieremias ppheta destructionē v-
bis hierusalē ꝛ tēpli in primo fiendā publice denun-
ciaret a principib⁹ populi cesus missus est in carcerem
ne publice predicaret. Qui vocato Baruch filio nerie

scriptore suo scribi fecit in volumine q̄ prophetabat: et misit pplo et regi p man⁹ baruch. Que cū baruch in tēplo legisset pplo penitēs ieiuniū predicauit. Rex aūt cū audiuisset volumē combussit. Hieremiā quoqꝫ iā de carcere a pplo dimissum: et baruch apphēdere voluit: sed de⁹ eos ad tps abscōdit. ¶ Post hec Nabuchodonosor rex babylonis ascēdens hierosolymā cepit ioachim et p̄tē v vasoꝝ tēpli asportauit: q̄ ꝑ ipsū in babylonē ducebat. In itinere vero reuisit eū acceptis obsidib⁹ daniele cū trib⁹ pueris et aliis nobilib⁹ iudeoꝝ: et iposito ei tributo q̄ soluit ei tributū ānis trib⁹. ¶ Postmodū vo audiēs q̄ rex egypti ꝯ nabuchodonosor bellū assumeret tributū denegauit: vn̄ et rex babylonis veniēs hierusalem intrauit eam sub iure federis sed fide mox rupta iuuenes fortissimos cū ioachiꝫ rege occidit et Joachim Jechoniam Joachim filiū patri equiuocum regem cōstituit. Post autē timens ne ioachim memor paterne iniurie adherēdo egyptiis ꝯ se pugnaret: rediens iterū hierusalē obsedit. Sed de consilio hieremie Joachim se cū matre et omni familia nabuchodonosor tradidit: qui capta ciuitate ioachim: et principes et multos de populo transmigrauit in babylonē cū ezechiele et mardocheo. Hec autem traductio filioꝝ iuda in babylonem dicit transmigratio: sed alia que facta est post euersionem hierusalem dicit captiuitas. Cōstituit autē nabuchodonosor regem patruum ioachim sedechiam sub iureiurando q̄ ei seruiret sub tributo. Qui duob⁹ annis pmissa cōpleuit. Cum autem pseudo prophete decipercnt sedechiā dicentes in proximo babylonios ab egyptiis esse vincendos. Sedechias rex iuda cōtra iuramentum suum regi chaldeoꝝ denegauit tributum. Qua de re nabuchodonosor veniēs in iudeam obsedit hierusalem. Interim vero falsi pphete nunciabant regi prospera: sed falsa: hieremias vero his contraria sed vera. Qui egrediens hierusalē vt veniret ad vicum suū anathoth tanq̄ fugeret ad hostes captus est et incarceratus: nabuchodonosor vero et nabuzardam hierusalē xviii. mensib⁹ obsederunt. Tunc sedechias territus hieremiā de carcere tulit: et pphetie veritatē secreto inquirēs audiuit. hieremias aūt p̄noscens templū dñi euertendū diuino oraculo admonitus tulit arcam testamēti cū his que in ipsa erāt: et in mōtē abariam quā moyses ascēderat: vt terrā pmissionis videret deportauit et precib⁹ suis eā absorberi fecit in petra digito vero nomē dei designans impressit: ac si ferro sculptum esset. Et etiānūc nec locū quis cognoscere pōt: nec nomē legere vsqꝫ in presens. Semperqꝫ nubes vt ignis sit sup locū illum nocturno tpe: eo q̄ gloria dñi ab eius legē non designat. Dixitqꝫ hieremias presentib⁹. Dñs de sion recessit ad celos rursus in virtute venturus. Eritqꝫ signū presentie eius qn̄ vniuerse gētes adorauerint lignum. ¶ Deinde cū hieremias captiuitatē publice pdicaret: Sedechias rex principib⁹ cū petētib⁹ tradidit. Qui cū eū in lacū deposuissent: vbi erat in luto vsqꝫ ad guttur: extraxit eū abdemalech ethiops vir eunuchus pietate cōmotus. Tn̄ in carcere detent⁹ est vsqꝫ ad diē quo capta est hierusalē. Quā nabuchodonosor. xviii. mēsibus obsessam tandē cepit: fugiētēqꝫ regē sedechiam cōprehendit et filios eius occidit: et oculos ei eruit: et sic vinctū cū principibus in babylonē adduxit. Nabuzardā vero princeps militie regis q̄ remanserat templū et vrbē succendit: murum euertit: et captiuos multos et vasa tēpli in babylonē transtulit. Godoliā vo paupérib⁹ in terra relictis p̄fecit: et hieremiā nolētē secū abire sicut a rege in mādatis acceperat dimisit. Sed postq̄ godolias a quodā ismaele de semine regio interfectus est timētes sibi reliquie iudeoꝝ cōtra cōsiliū hieremie in egyptum descēderūt: et in hieremiā et baruch secū et inuitos duxerūt et habitauerunt in magdalo tānis et mēphi atqꝫ faturēs. Cūqꝫ essent ibi hieremias regibus egypti signū dedit q̄ eoꝝ idola subuerti oporteret: cū virgo pareret: vn̄ sacerdotes eoꝝ in secreto tēpli loco imaginē vginis statuētes quā pueri adorabant. Dū vo post tpa ptolomeus eos interrogasset cur hoc agerēt dixerūt paterne traditionis esse mysteriū q̄ a scō ppheta maiores eoꝝ acceperāt: et ita futurū esse credebāt. ¶ Et cū hieremias ibidē pplm de idololatria redargueret: insurrexit pplus iudeoꝝ cōtra eū: et lapidauerūt eū. Porro egyptii eū honorauerūt sepelientes iuxta tumulū regū suoꝝ: nā moues bñficioꝝ q̄ prestiterat egyptiis. Oratione enī sua fugauerat aspides et bestias aquarū quas greci crocodilos vocāt: q̄b⁹ pri⁹ egypt⁹ infestabat. Cu⁹ corp⁹ alexander macedo trāstulit alexādriā et sepeliuit gloriose. Extūc qꝫ a terra illa phibiti sunt crocodili et aspides memorati. ¶ Nō solū aūt hieremias ei⁹ pphetiā suo libro cōscripsit: sed etiā ppter mortē iosie regis iude elego metro trenoꝝ lamētationes cōposuit: quib⁹ in exequiis funeralib⁹ vtebant cantatores et cantatrices. Obdormiuit aūt sanct⁹ ppheta kal. maii. Et hic nō solū ecclesiastici. xlix. in sanctoꝝ patrū catalogo scribit: sed etiam in plerisqꝫ diuine scripture locis et a multis doctoribus vt sanctissimus memoratur. Hec Josephus: Hieronymus: Comestor: et Guilelmus.

¶ De sancto Baruch propheta. Cap. cx.

Baruch ppheta et scriptor hieremie fuit ac ei i carcere minister et in exilio socius vsqꝫ ad diē mortis ipsi⁹ cū nō deseruit. Multaqꝫ ex ore ipsi⁹ cōscripsit: ipse quoqꝫ spm̄ ppheticum habuit: et multa ac magna mysteria de incarnatiōe dñi pphetauit. Qui et cū magistro suo a pplo in egyptū deduct⁹ post eius interfectionē in pace dormiuit. Sꝫ qꝫ dies cert⁹ ei⁹ obit⁹ nō habet suo recte preceptori et magistro subdit. Sctitatē vo hui⁹ pphete nō solū doctoris ei⁹ hieremie vita sctissima quā bonū discipulū imitatū fuisse credendū est: sꝫ etiā eidē a spiritu sancto tradita indicat pphetia. Prophetauit aūt Baruch in babylonia tpe captiuitatis iude et pha pphetie legit in auribus iechonie siue ioachiꝫ regis iuda et ceteri ppli trāsmigrati: vt ex textu ipsi⁹ libri liquide ptꝫ: ppter q̄ arguendū est baruch cū ceteris captiuis in babylonē adductū. Et inde forsitan obtēta a rege grā redeūdi: eo q̄ hieremie fuisset cōloci⁹ et discipul⁹ taliter ad iudeā reuersus: et vt cū hieremia postmodū vt dictum est descenderit in egyptū. Hec notantur supra.

¶ De sancto Andeolo martyre. Cap. cxi.

Andeolus subdiacon⁹ et martyr a scō policarpo ab oriente cū benigno et andochio pbyterio: et tyrso diacono ad gallias pdicādas missus est. Quē seuer⁹ cesar ei⁹ pdicatiōe cōpta in territorio niuariēn. cōphēsum et spinosis fustib⁹ flagellatū xp̄m cōfitentē in carcerē tradi fecit. Dieqꝫ sequēti facto de ligno durissimo ense ad formā gladii caput ei⁹ in modū crucis scindi p̄cepit. Et sic eliso cerebro martyrium consummauit kalendas Maii vt dicit Ado.

¶ De sancto Sigismūdo rege et martyre. Cap. cxii.

Sigismund⁹ rex et martyr fili⁹ genebaudi regis burgūdie et ei⁹ post mortē in regno successor fuit tpe anastasii iperatoris vt ait sigibert⁹ q̄ a pueritia xp̄ianissim⁹ ecclesias et monasteria sctoꝝ limina visitabat. Jeiuniis quoqꝫ et orōnib⁹ itēt⁹ assidue paupib⁹ et heres elemosynas

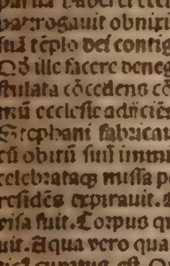
impediebat. Assumpto suo regno cultū xp̄i ampliare curabat: eo q̄ adhuc burgūdiorū gētilitati seruiebāt. Dū q̄ loca martyrū perlustraret venit ad ciuitatē sedunen. ad locū agaunen. vbi beat⁹ mauriti⁹ cū sancta legione thebeorū passi sunt. Ibiq̄ diuinit⁹ inspirat⁹ orabat ad dūm: vt de cōsortio martyrū effici mereret. Angelus vero eidē tūc apparuit eiq̄ docuit: vt sicut audiret militie celestis alternatim psallentiū choros: sic in ecclesia psalmos decantari institueret. Sanct⁹ ergo celestis auribus choros angelicos canētes audiuit: r angelica mādata sicut audierat adimpleuit. Nā vsq̄ ad illud tēpus in ecclesijs gallie non alternatim: sed insimul ab oībus psallebāt. ¶ Cū igit̄ franci adhuc gentiles regnū burgundionū depopulassent: r multos ex suis adhuc paganis rex sibi aduersantes et gallias adherētes haberet: tōsa capitis coma r habitu religionis indutus ad locū predicatorū agaunensiū martyrū latēter aufugit. Quo franci cū burgundionibus pditorib⁹ puenerūt. Tunc burgundiones regē cognitū r vinctū francis tradiderūt: vna cū uxore r duob⁹ filijs sigiberto r gūterano. Quos illi ad locū qui dr̄ belsa deducētes in puteo antiquo capitibus deorsum pieceūt: taliq̄ martyrio ad dūm migrauerūt kalendas maij. Quoꝝ corpora a limo cōtecta ibidē triennio iacuerunt. Sed cū sepi⁹ noctu a multis viris sctis supra locū ipm accense lāpades viderent: expletis tribus annis abbas ipsius loci ab angelo monitus corpora sanctoꝝ de puteo leuata in ecclesia sancti ioannis euangeliste tumulauit vbi eorum meritis multa miracula fiunt. Hoc autē speciali priuilegio sanctus iste martyr effulget: q̄ a febricitantibus inuocatus cuiuscūq̄ generis febrem expellit. Hec sigibertus.

¶ De sancto Amatore episcopo. Cap. cxix.

Amator episcop⁹ antisiodorēsis in annis iuuenilibus literis erudit⁹ deo iā deuotissimus a parentib⁹ insignibus coact⁹ virginē desponsauit. Quā cū vt virginitatem pseruaret induxit: et ipse simili se voto constrinxit. Cū aūt vterq̄ votum emisisset angelus dūi cūidē astitit: duas coronas sibi afferēs: et singulas singulis imponēs: eos in lectō pposito cōfortauit. Puella igit̄ monasteriū virginū ingressa est. Amator vero cleric⁹ fact⁹ post mortē Eladij antisiodorēsis epi eodē in pōtificatu surrogat̄. Qui plurib⁹ miraculis effulsit. Inter quē dū paruā haberet ecclesiā q̄ populū oīno capere non valebat: rogauit obnixe ciuē quēdā Reptilē noīe: vt domū suā tēplo dei contiguā cōcederet ad ecclesiā ampliādā. Qd̄ ille facere denegās grauiter infirmat̄. Sed sctō postulata cōcedens cōtinuo liberat̄. Sanct⁹ ergo eps domū ecclesie adijciēs eādem in honorē prothomartyris. Stephani fabricauit. In qua verbū dūi pdicabat. Sz cū obitū suū imminere cōspiceret ad ecclesiā perrexit: celebrataq̄ missa populo sermonē fecit: r in throno suo residēs expirauit. Cui⁹ aīa in colūbe specie celū petere visa fuit. Corpus quoq̄ ei⁹ in ipsa ecclesia tumulatū ē quit. Aqua vero qua corpus lotū fuerat: perfusus paralytic⁹ curatus est. Quieuit in pace kalendas maij.

¶ De letanijs. Cap. cxx.

Letanie bis in anno fiūt: scz in festo sancti marci: que dicitur letania maior: r triduo ante ascēsionē que dicitur minor. Et interpretat̄ letania supplicatio vel rogatio. ¶ Letania autē maior triplici ter nominat̄: scz letania maior: pcessio septiformis: r cruces nigre. Dicitur autē letania maior ratione instituentis quia a magno Gregorio papa vrbis instituta est. Ratione loci: quia Rome instituta est: que caput orbis est. Ratione cause: quia pro magno morbo r grauissimo qui Rome viguit: scilicet pro epidemia inguinaria: que infinitum populum Romanum extinxit: de quo dictum est supra in legenda Gregorij pape quarto idus martij. ¶ Dicitur etiam processio septiformis: ex eo q̄ beatus Gregorius processiones suas per septem ordines disposuerat. In primo eñi ordine erat clerus. In secundo monachi religiosi. In tertio sanctimoniales. In quarto infantes. In quinto laici. In sexto vidue et continentes. In septimo coniugate. Sed quod modo non potest in numero personarum: suppletur in numero letaniarum: quia septies dici debent. ¶ Dicuntur et cruces nigre: quoniam in signum meroris ex tanta strage hominum r in signū penitentie nigris vestibus induebantur: propter eandem etiam causam cruces r altaria cilicijs velabant̄. ¶ Alia vero est letania minor que fit tribus diebus ante ascensionem quam sanctus mamertus Viennēsis episcopus ante institutionem pme instituit. Et dicitur minor ad differentiā prime quia instituta est a minore episcopo: in minori loco: r pro minori morbo. ¶ Causa autē huius institutionis fuit: qz tunc apud viēnā crebris r validis terremotibus domus r ecclesie subuertebātur: nocturni sonitus r clamores audiebantur: r lupis etiā nimia feracitate ipsas ciuitates intrantibus pueri et homines perfecti lacerabant̄. Predictus ergo eps tridua nū ieiuniū indixit: letanias instituit: r sic tribulatio cōquieuit. Deinde ab ecclia statutū ēst vt hec letania vniuersaliter conseruetur. ¶ Dicuntur etiā rogationes: qz tūc sanctorū suffragia imploram⁹. Et merito talis obseruantia his dieb⁹ obseruanda est multiplici ratione. ¶ Primo vt deus bella pacificet: que in vere frequenti⁹ concitant̄. Secundo vt teneros adhuc fructus conseruando multiplicet. Tertio vt motus carnales qui hoc tēpore magis vigent in se vnusquisq̄ mortificet. Quarto vt ad receptionem spiritussancti se quilibet magis habilitet. Quinto vt christo ascendente r dicente: petite et accipietis: quisq̄ confidentius postulet. Sexto vt ecclesia se carne macerans per ieiuniū et plurimis amplificans per orationem cum christo ascendente liberius et facilius euolet. He due vltime rationes sunt Guilelmi antisiodorēsis. ¶ In his ergo letanijs cruces deferuntur: campane pulsantur: vexilla portantur: et omnium sanctorum patrocinia generaliter implorantur. Ideo autem cruces deferimus: et campanas pulsām⁹ vt demones territi fugiant: vexilla regis eterni conspicientes: eiusq̄ tubas excitatorias audientes. Vexilla deferimus ad representandum victoriam ascensionis christi: qui cum preda celos ascendit: vnde vexillum per aera incedens est christus ad celos ascendēs: populi qui sequuntur sunt sancti qui ab eo ad celestia subleuantur. ¶ Sanctorum autem omnium singulariter et generaliter suffragia imploramus. Primo propter nostram inopiam: quam habemus in merendo: vt ibi nostra non suppetunt merita: patrocinentur aliena. Vel propter inopiam quam habemus in contemplando vt qui non possumus summam in se lucem aspicere saltem in sanctis aspiciamus. Vel propter inopiam quam habemus in amando: quia plerumq̄ imperfectus homo magis afficitur circa aliquem sanctum q̄ circa ipsum deum. ¶ Secundo propter sanctorum gloriam: vt dum per eorum suffragia quod petimus imploramus: ipsos magnificentius collaudemus. ¶ Tertio propter dei reuerentiam: vt peccator qui deum offendit quasi non audeat ipsum in personam propriam adire: sed sanctorum possit patrocinia implorare. ¶ In his autem letanijs consueuit illud canticum angelicum frequentari. Sancte deus. Sancte fortis. sancte et immortalis miserere nobis. De quo refert. Damascenus libro. iij. q̄ cum apud constantinopolim propter epidemiam letanie cum processione fierent. Puer de medio po

pueri in celum raptus et istud beate trinitatis canticum ibidem edoctus rediens ad populum illud frequentari docuit: et mox tribulatio cessauit. In calcidonensi quoque concilio fuit istud canticum approbatum.

¶ De sancto Athanasio epo et confessore. Cap. cxv.

Athanasius episcopus alexandrinus et doctor grecorum de quo in libro decimo ecclesiastice historie, et ab aliis pluribus multa scribuntur tempore constantini et constantii eius filii arriani claruit. Qui a puerilibus annis liberalibus disciplinis imbutus: et sacra philosophia eruditus a sancto Alexandro episcopo glorioso sene clericus factus et presbyter ordinatus: in predicando verbum domini eidem coadiutor effectus est. Et inde vna secum niceno concilio interfuit: et arrium hereticum mirabiliter confutauit. Propter quod ab arrianis odio conceptus innumeras ab eisdem persecutiones perpessus est. Quibus suggerentibus concilio iterum apud laodiciam conuocato dum omnes sederent: et disputatio incepta esset: oratione tamen Alexandri episcopi et Athanasii presbyteri premissa arrius secreta nature compulsus expetiit: vbi intestinis omnibus in secessum defluentibus expirauit. Quo miraculo multi arrianorum ad fidem catholicam redeunt: ceteri vero in athanasium amplius obstinati descuiunt. Cum autem post mortem Alexandri eidem in pontificatu successisset fidem catholicam scriptis et sermonibus defensauit et arrianam per fidem impugnabat. ¶ Uerum ex arrianorum emulatione ac susurratione constantio imperatori arriano exosus factus velut hostis imperii censebatur. Delatus autem augusto de adulterio violenter illato: et de dextera arsenio eius diacono precisa apud tyrum ciuitatem imperatoris iussu ad concilium euocatur. Ingressusque synodum mulier ipsi de adulterio falso accusabat que et ipsum quem accusabat non cognoscebat. At vero Timotheus sub nomine athanasii se excusat: mulier vero ipsum athanasium credens obiurgat: sicque de falso crimine conuicta est et confusa. Deinde manus arida in loculo producitur: que arsenio ab episcopo abscissa fuisse asseritur. Episcopus vero arsenium latentem qui longius esse putabatur adesse fecit: quo ambas manus exhibente se innocentem probauit. Cum autem hec arriani magicis artibus deputarent: innocens Athanasius vti culpabilis iudicatur ex vrbe et sede propellitur ab imperatore proscribitur et per totam vrbem occidendus inquiritur. Qui vbique profugus a maximino treueren. episcopo benigne suscipitur: sed post modicum metu principis inde progreditur. Deinde sex annis latuit in sicca cisterna sola ei quadam ancilla virgine ministrante catholica: vbi simbolum. Quicunque vult saluus esse. dictauit et scripsit. Cum autem persecutores sui illuc aduenissent: et nunciante ei ancilla athanasius aufugisset: alii hoc cognoscentes virginem ad mortem ceciderunt. Post hec cum ad partes imperatoris constantii fratris constantii occidentales venisset. causamque ipsius constans examinasset super episcopi iniusto exilio literas fratri direxit: constantinusque ipsum vt fratri compleret ad sedem suam reuocauit. Sed modico post tempore ad instantiam arrianorum iterum eum constantius eiiciens persequitur. Iterumque constantis comminationibus reuocatur. ¶ Defuncto vero constante solo constantio regnante cum Athanasium suspectum haberet quod sibi germanum inimicum fecisset suasu arrianorum tertio ipsum de sede protrusit: et georgium arrianum sibi in episcopum surrogauit: missis per vniuersum orbem romanum literis vt vbicunque repertus fuerit athanasius occidatur remuneratione parata cuicunque qui caput athanasii imperatori obtulisset. Quo tempore sanctus vir toto orbe hincinde profugus euagatur. Aduersus quem reges ac principes et populi commouentur. Sed multis euasis periculis et persecutionibus dei gratia reseruatur. Mortuo vero constantino et iuliano apostata ei succedente: et humanitatem fictam pretendente vt ex hoc initio suum imperium roboraret iussu iuliani omnes episcopi exulantes ad suas ecclesias redire permittuntur. Sicque athanasius alexandriam remeauit. ¶ Post modicum vero tempus diabolo suadente ad suggestionem magorum iuliano fauentium misit milites multos alexandriam ad athanasium perimendum. Qui per flumen nili cum paucis catholicis nauicula fugiens persecutores obuios habuit. Illi vero eum presentem cernentes non agnoscunt: et de athanasio vti de alio interrogantes pertransierunt. Ipse vero alexandriam alia via repetens vsque ad tempus pacis ibidem latenter permansit. Post mortem vero iuliani succedente in imperium ioiiano catholico reducitur athanasius in propriam sedem et restituitur honorifice post menses. viii. in pace quieuit anno episcopatus sui. xlvi. vi. non. Maii. Ibique clarens miraculis tumulatur. ¶ Hic gloriosus doctor inter multa insignia eius sapientia opuscula Duos aduersus gentes excudit volumina. Contra valatium et valentem vnum. De virginitate vnum. De persecutione arrianorum plurima. De psalmorum titulis vnum. Historiam Antonii monachi vitam continentem insigni volumine texuit. Epistolas insuper et alia multa que enarrare longum esset edidit. Hec Hieronymus lib. de viris illustribus.

¶ De sancto florentio epo. Cap. cxvi.

Florentius et vindemialis epi Taruisii translati quiescunt. Quorum vindemialis ab hibernatione a sancto alpiano confessore doctus ad presbyteratus ordinem inde ad episcopatum peruenit: vbi vna cum eugenio miraculis multis ostensis populum copiosum conuertit. Deinde peregrinationis gratia ad insulam corsicam venientes in castris faunesi et vadensi populum a cultura draconis eruerunt: ligata oratione ad collum serpentis et ipso in mare demerso. Sicque conuersum populum baptizauit. Post que sanctus eugenius ibidem in castro vendensi commoratus quieuit in pace: vbi etiam extat puteus ab eodem in mare defossus preter naturam dulcem aquam emanans. Uindemialis vero regressus corsicam: ibidem in pace vitam finiuit: et sepultus est ibi: vbi et olim sanctus florentius episcopus quiescebat. Uastata vero corsica a sarracenis tiranus taruisinus episcopus illuc nauigio accedens corpora sanctorum florentii et vindemialis obtinuit: et taruisium translata in basilica sancti Ioannis baptiste deposuit. Cuius successor eius rotbaltus postmodum in maiori ecclesia sancti Petri honorabilius tumulauit. Horum festum colitur. v. non. Maii.

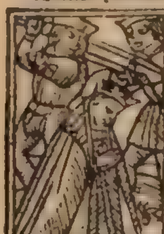
¶ De inuentione sancte crucis. Cap. cxvii.

Inuentio sancte crucis dicitur: quia eo die a sancta helena matre constantini imperatoris crux inuenta fuisse perhibetur. Illud enim preciosum lignum dominicum in quo christus confixus fuit ducentis fere annis sub terra iacuit. Anno autem domini. cccxiiii. congregata est iuxta fluuium danubium multitudo innumerabilis barbarorum: volentes fluuium transire et omnes regiones vsque ad orientem subiugare. Contra quos constantinus imperator castra mouit: et super danubium secum suo exercitu collocauit. Uisaque barbarorum multitudine infinita iam transeunte flumen extimuit: et cum qua die sequenti erat prelium commissurus: nocte ante ab angelo excitatur: et vt sursum respiciat admonetur. Qui signum crucis vidit in celo ex clarissimo lumine factum: literis habens aureis circunscriptum. In hoc signo vinces. Qui confortatus licet adhuc gentilis crucis similitudinem fecit: et

xp̄m ante exercitum portari iussit. Uexilla quoq militaria ⁊ arma cruce signari fecit ⁊ irruens in hostes: ipsos in fugā vertit eorūq maximā multitudinē interfecit. Reuersus ergo ad vrbē oēs idolorum pontifices cōuocauit: ⁊ cuius deorū hoc esset signū diligentius inquisiuit. Quibus se nescire dicētib⁹: quidā xp̄iani eidē crucis mysteriū explicarūt. Qui licet xp̄m tanq̄ vnū deorum more gentilitatis in reuerentia haberet: tamē nec tunc perfecte credidit: nec baptisma suscepit donec plaga lepre eidem superueniente a sancto siluestro mundatus pariter ⁊ baptizat⁹ est: vt supra actū est in legenda sancti siluestri pridie Kalen. ianuarij. ¶ Cum autē post disputationē quā siluester cū iudeis habuerat vt ibidem dictū est. Helena imperatrix constantini mater ad xp̄m conuersa fuisset: infudit ei spiritus: vt lignū dominice crucis requireret. Ueniens igitur hierosolymā cum exercitu maximo. xviij. die secundi mensis qui est aprilis omnes sapientes iudeorū q̄ per totā regionem reperiri potuerunt ad se congregari mandauit vsq ad numerum quingentorū qui nimium formidantes inter sese perq̄rebant: cur eos regina sic coadunari mandauerat. Un̄ ergo ex ipsis iudas nomine dicere cepit quod dubitabat ne ab eis discere vellet: vbi lignū in quo Jesus crucifixus est exstiterit. Admonens vt nemo hoc confiteri presumeret: q: statim ea crux illa reperiretur: lex iudeorū euacuabitur. Dicebat quoq quod nouerat locum vbi illud absconditum erat lignum. Nā zacheus auus ei⁹ illud secreto reuelauerat patri suo symoni: ⁊ pater ipsi⁹ iude symō propalauerat sibi. Addens ipse zacheus qd cum illud lignū cōtigerit reuelari gens iudeorū decetero nunq̄ regnaret: sed illi q̄ crucifixū adorāt: eo qd vere fili⁹ dei fuerat put ipse zache⁹ clare didicerat. Nā in cōspiratione mortis xp̄i nunq̄ assenserat: pater q protho martyris stephani fuerat. ¶ Cū aūt iudei oēs pdicta se nunq̄ audiuisse assererēt: inde sub obediētia mādauerūt ne crucis lignū vllatenus reuelarēt. Et cū ante reginā stetissent: ⁊ ipsa eos de loco vbi crucifixus fuerat Jesus interrogasset: ipsiq se illud scire negarēt: iussit eos oēs igne cremari. At illi timētes tradiderūt iudā: vti iusti ⁊ pphete filiū: ⁊ optime legē scientem. Regina oēs dimittens iudā solū tenuit: eiq mortē aut vitā pposuit nisi sibi crucē dn̄icā demōstraret. Qui nec crucē nec locū se scire dicebat: eo qd anni ducēti a passiōe xp̄i iā lapsi fuerant: q̄ tpe ipse minime nat⁹ erat: ⁊ p̄m ergo in puteū siccū iussit mitti ⁊ ibidē fame cruciari. Cū aūt septē diebus sine cibo mansisset: die septimo se extrahi petiit: ⁊ et crucē dominicā indicaturū promittit. Extractus igit̄ cōcitus venit ad locū golgotha: cum ibidē orasset locus subito cōmouetur ⁊ fumus aromatū miri odoris sentitur: ⁊ ita vt iudas miratus xp̄m cōfiteretur. Erat aūt in loco prout in historia ecclesiastica traditur templū veneris: quod adrianus imperator ibi construxerat: vt si quis in ipso loco xp̄m adorare vellet venerem adorare videretur ob hoc locus pene obliuioni datus. regina igitur templū funditus fecit destrui ⁊ locum arari. ¶ Post hoc iudas cū sociis viriliter fodere cepit. ⁊ xx. passus fodiens tres cruces inuenit: quas regine detulit. Sed cū christi crucem a duabus latronum nesciret discernere: ⁊ circa horam nonam quidam mortuus in pheretro portaretur iudas pheretrum tenuit: ⁊ prima ac secūda cruce appositis mortuus minime se mouit. Apponit tertiā et protinus defunctus rediit ad vitam. ¶ Quedam etiam mulier ciuitatis primaria semiuiua iacebat: vt dicitur in ecclesiastica historia. Ad quā hierosolymitanus episcopus primā et secundam crucem adhibuit ⁊ nihil profecit: ⁊ tertia vero apposita cōtinuo mulier sana surrexit. Hanc ergo crucem dn̄i fore intellexerunt: quātum postmodū lecto eius titulo quem pilatus supposuerat. qui ex antiquitate fere deletus erat plenius cognouerunt. Diabolus autē terribiles emittens voces cunctis audiētibus de iuda cōquerebatur: eidem quoq tormēta ⁊ persecutiones plurimas minabatur. ¶ Post hec iudas baptizat⁹ quiriacus vocatur: et hierosolymorū episcopo defuncto iussu helene in episcopum ordinatur. Nā multo tēpore regina ibidē fuit ⁊ cuncta sacra loca perlustrauit. Cum autē clauos domini habere desideraret: rogauit episcopū quiriacū vt ad locū pergeret ⁊ clauos perquireret. Qui cū venisset ⁊ orationē fudisset cōtinuo claui velut aurū in terra fulgētes apparuerūt. Quos cū [illegible] regine detulit: illaq eos reuerēter adorauit. Crucē vo dn̄icā p mediū secari fecit: ⁊ partem filio deportari: partem vero thecis argenteis inclusam hierosolymis reliquit. Clauos vero dominicos secū adduxit. Quorū vnū in galea: alterum in freno imperatoris composuit: ⁊ vt sic armatus animo securus ad bellum procederet. Tertium vero reseruauit: vel vt quidam asserunt in mare adriaticum qd tūc erat vorago nauigantium iactauit. Precipiēs festum inuentionis sancte crucis singulis annis solenniter celebrari per vniuersum orbem. videlicet. v. non. Maij.

¶ De sanctis Alexandro papa Euentio ⁊ Theodolo martyribus. Cap. cxviij.

Alexander papa ⁊ martyr huius nominis primus cū duob⁹ pr̄sbyteris euentio ⁊ theodolo passus est rome sub psecutione. Traiani agente aureliano comite vtriusq militie. hic natione romanus ex patre alexādro de regione caput tauri: ⁊ euaristo pape in episcopatu romano successit: iuuenis quidem etate: vtpote annorū fore. xxx. sed senior moribus sedit q annos. x. mēses. vij. dies. ij. Hic sanctitate ⁊ sciētia incomparabilis fideiq preclarissim⁹ maximā partem senatorū vrbis cōuertit ad dominum: pfectū quoq hermetē cū vxore ⁊ sorore theodora ⁊ filijs baptizauit cū. M. cel. seruis suis cum vxorib⁹ quoq eorū ⁊ filijs: quos omnes die sabbati pasche factos ingenuos sacri fontis vnda perfudit. Cum autem traianus imperator tūc absens hec audiens Aurelianum comitē misisset ad vrbē de selencia hisaurie ad persequendos christianos. Aurelianus hermetem prefectū apud Quirinū tribunū carcerauit. Alexandrū vero in alia custodia in vinculis posuit: qui tamē: vt supra dictum est in passione Quirini martyris. iij. Kal. aprilis: per puerū qui facula ferebat ardentē e carcere nocte per fenestrā eductus ad domū Quirini tribuni vbi hermes in custodia tenebatur ipsum quirinū conuertit: ⁊ iterū eadē nocte per eundem puerum ad carcerem suum reductus filiā ipsius quirini balbinam sibi oblatam a strumate sanauit et quirinum cum filia et omnibus in custodia ipsa detentis baptizauit. ¶ Postq̄ autem hermes et quirinus ac theodora soror hermetis necnon ceteri christiani in custodia reperti ab aureliano comite passi sunt: vt in eorum singulis passionibus agitur traiano iam defuncto adriano vero in imperium sublimato: exhibit⁹ est alexander cum sanctis theodolo ⁊ euentio presbyteris iam biennio in carcere detentis. Erat autem theodolus iam senex annorum videlicet. lxxxi. qui anno vigesimo presbyter fuerat ordinatus. Cumq alexāder cōfiteretur xp̄m iussit eū iudex in equuleo leuari ⁊ vngulis ac lapidibus attrectari. Et cum hec patiētissime tolerasset: fecit eum deponi ⁊ presbyteros applicari. cū autem ⁊ ipsi xp̄m cōfiterentur: iussit furnum incēdi: ⁊ alexandrum atq euentiū simul vinctos intus iactari theodolo quasi seniore spectāte. Cum eis aūt et ipse spōte in flammas prosiliuit. Et cū illesi educti fuissent: fecit aurelianus sanctum Alexandrum pūctis creberrimis p tota pungi membra donec deficeret. Duos vero sanctos presbyteros gladio consummari. Quorum corpora seuera quedam religiosa via numentana in suo predio sepeliuit quinto non. maij. ¶ Hic in canone memoriam passionis domini miscuit a loco. Qui pridie quam

paterentur. vsq; In mei memoriam facietis. Hic precepit vt aqua vino misceretur in sacrificio ad designandā christi ⁊ ecclesie vnionē: ⁊ vt oblatio fieret ex azimo non ex fermento propter corpoꝛis christi puritatē: ⁊ fieret in modica quantitate dicens quod hec oblatio quanto rarioꝛ tāto potioꝛ. Constituit etiam aquam exoꝛcizatam cum sale diebus dominicis benediceret ⁊ ex ea populum aspergi ad effugandas cōtrarias valitudines ⁊ aereas potestates. qui postea martyrio coꝛonatus est ⁊ cessauit episcopatus dies. xxv.

¶ De sancto Juuenale episcopo. Cap. cxix.

Juuenalis episcopus narnieñ. dum esset presbyter et medic⁹ ex aphrica romam veniēs a matrona xp̄iana susceptus est. Audiēs aūt ab ea quod narnieñs ppl's xp̄ianitatē nūq; recipere voluisset: romanū pōtificē adijt: ⁊ ab ipso p̄dicandi ad ipsam vrbē licentiā postulauit. Quē papa eidē ciuitati ep̄m ordinauit: vbi p̄dicās verbū ⁊ miraculis coꝛuscans multū populū cōuertebat. ¶ Cū quidā de tēplo idoloꝝ egressus: de immolatis idolo bolū in os ep̄i mitteret ⁊ ille eā recipere recusans: os dētibus obseraret: produxit ille cultellū: vt manubrio os eius violenter aperiret. Sed manu ei⁹ elapsa gladiū in guttur propriū intromittens ꝯtinuo iugulatus expirauit. Quo miraculo viso septē milia gentiū conuertūtur: inter quos baptizaꝛ venantia quedā nobilis matrona cū duobus filijs: que deinceps sancto de suis facultatibus ministrauit. ¶ Dū ligures ⁊ carpi multas ciuitates Jtalie depopulassent ⁊ narniā obsederūt. Sȝ oꝛone sancti ep̄i nimia tēpestate ⁊ tonitruis subito ingruentibus: plus q̄ tria milia ex eis extincti sunt. Reliq̄ vero territi ab obsidione discesserūt. ¶ Cū die quadā de calice paruo cristallinō quē habebat ppl'm cōicaret nihil superinfuso de vino: sed libamine diuinit⁹ excrescēte oīb⁹ satisfecit. Quieuit in dn̄o vir sctūs anno septimo ep̄at⁹ sui cōpleto quinto non. Maij. Sepultus ad portā superioꝛē via flaminia miliario ab vrbe roma q̄nquagesimo q̄nto. Cui⁹ meritis naute fere trecēti in naufragio positi sanctū Juuenalē vocātes: ⁊ hoc sup vndas eis apparente tēpestate sedata ad portū incolumes puenerunt.

¶ De sanctis Quiriaco ep̄o Anna ⁊ Antonio martyribus. Cap. cxx.

Quiriacus episcopus ille iudas fuit: qui cum helena crucem dominicā inuenit: vt supra actum est de inuentione sancte crucis. v. nonas Maij. Qui baptizat⁹ et Quiriacus vocatus episcop⁹ hierosolymoꝛum oꝛdinatus est. ¶ Cū autem Julianus imperatoꝛ apostata nominis christiani ad persas p̄geret: veniens hierusalem quiriacū episcopum teneri fecit: ⁊ ad deoꝛum sacrificia inuitauit. Quod cum renueret: dexteram eius abscindi fecit: eo quod manu illa multis epistolas scripserat quos a deoꝛum sacrificijs reuocabat. Jlle vero scandalum sui coꝛpoꝛis precisum gaudebat: eo quod existens iudeus multos ne christum colerent scribens epistolas confoꝛtabat. Tunc Julianus plumbum liquefactum in os eius infundi iussit. Deinde super lectum ferreum ventre deoꝛsum extendi: ⁊ carbones subterponi: ac salem et adipem aspergi: doꝛsum quoq; eius desuper virgis cedi. Et cū in omnibus immobilis permansisset: iussit eum in carcerem trudi. Ad quem veniens anna mater eius filium in domino hoꝛtabatur. Quod Julianus audiens fecit eam teneri: ⁊ et per capillos appensam vngularīc lampades ardentes eius lateribus apponi: que cum vreretur emisit spiritum. ¶ Post hec imperatoꝛ Quiriacum eductum hilarem vultum habentem iussit in foueam profundam serpentibus plenam iactari eodem a venefico immissis. Sed tamen serpentes omnes subito extincti sūt. Quo viso miraculo Antonius incantatoꝛ conuersus est: ⁊ in Christi confessione iussu imperatoꝛis decollatus. Deinde mandauit Julianus Quiriacum in caldariam oleo feruentissimo plenam immergi. Quam ille se signans sponte ingreditur: oꝛās deum: vt iterum martyrio baptizaretur. Jratusq; Julianus in ipso cacabo cum gladio pectoꝛe transfodi mandauit. Sicq; martyrium suum cōsummauit. quarto nonas Maij die sabbati. Sepultusq; est hierosolymis cum Anna matre eius ⁊ antonio martyre.

¶ De sancto Floꝛiano martyre. Capitulum. cxxi.

Floꝛianus martyr passus est apud lauriacum oppidum tempoꝛibus Diocletiani et Maximiani imperatoꝛum sub preside aquilino. Qui cū esset princeps officij militaris in cetia vrbe audiens qualiter quadraginta martyres xp̄iani post diuersa supplicia ab aq̄lino p̄side ī carcere detēti essent desiderio martyrij vale faciēs militib⁹ suis v̄sus lariacensē ciuitatē ire cepit. Obuiusq; militib⁹ q̄ a p̄side missi fuerāt ad pquirēdos christianos seipsū sponte illis obtulit vēꝝ christianū. Quē illi tenētes duxerūt ad p̄sidē: q̄ floꝛianū christi nomē cōfitētē: primo atq; iterū a militib⁹ ꝑcutiēs cedi iussit: deinde scapulas eius acutis cōfigi. Et cum eū ad omnia supplicia paratū vidisset: iussit illū ad fluuium anisi adduci: ⁊ ligato ad collum eius saxo ipsum de ponte precipitari. Cum autem eodē adductus oꝛandi spacium a militibus impetrasset: quidā miles ceteris crudelioꝛ superueniens ceterosq; de moꝛa necis ei⁹ redarguens: illum in flumen precipitauit. Statim oculi illius crepuerunt. ¶ Postq̄ vero sanctus martyr animā christo reddidit coꝛpus eius sup vndas enatās in eminenti saxo ab aquis eiectū est. Et supueniens aquila alis expansis in modum crucis: coꝛpus a feris protegebat. Tunc reuelante se sancto martyre cuidam deuote matrone christiane ostensisq; ei indicijs loci vbi eū inueniret ⁊ vbi eū sepeliret: mulier iunctis bobus cum plaustro ad locū deuenit: ⁊ coꝛpus inuentū vehiculo imposuit: sentibus quoq; spinosis timoꝛe paganoꝛū operuit. Et interrogantibus quibusdam spinas collectas ad claudendū hoꝛtum ducere simulauit. Deductoq; coꝛpus ad locū sibi a beato martyre demōstratum vbi ipsum secreto tumulauit. Sed dū boues plaustrum trahentes in via siti deficerent: nec aquam reperire possent: oꝛante muliere ⁊ martyris auxilium postulante subito fons de terra erupit: ⁊ satiatis animalib⁹ vsq; in presens in ipso loco fluere non desistit. Passus est autem sanctus martyr. iiij. nonas Maij.

¶ De sancta [illegible]therina virgine ⁊ martyre. Capitulum. cxxij.

Catherina virgo ⁊ martyr: filia fuit licinij īperatoꝛis ī ciuitate magedon: ⁊ licinie regine: q̄ virgo pri⁹ penelope vocabaꝛ. Pater vero ei⁹ turrim nobilissimā cōstruxit: ⁊ muro circūcinxit: ac viridariū plātauit: statuasq; nonagintaocto deoꝛum appōsuit: vbi filiam suam annoꝛum sex ppter ei⁹ elegātiā: vsq; tā tribulationē sibi īferēdā: colūbā regis celoꝛū: oliuā vero celicā sibi dādam. Pater vero eius volens illā nuptui tradere ipsi⁹ animū requisiuit: puella vero

dierũ. vij. acceptis inducijs deos pr̃is supinde cõsuluit. Sed ab eis nullo r̃nso habito deũ xp̃ianorũ de quo audierat inuocauit. Cui statim angelus dñi apparẽs eã in fide docuit: mutatoq; nole herinã vocauit. Sequẽti vero die theotimus q̃dã presbyter ab angelo in turrem intromissus eã baptizauit: morq; illa pr̃is idola de turri proiecit: pater vero post dies septẽ reuersus cũ idola ɔfracta vidisset: ip̃amq; xp̃ianã didicisset: eã ad ciuitatẽ duci fecit: q̃ iuxta vrbis portã diabolũ sibi apparentẽ z eidẽ cõminatẽ crucis signo fugauit. ¶ Cũ aũt xp̃m cõfiteret: iussu patris vincta vngulis indomitorũ equorũ terẽda subijcit: sed ipsa angelo assistente nil lesa: pr̃ mox su vnius ex equis occidit. Quẽ virgo a mortuis suscitauit: z cõuersũ vna cũ matre sua in turri reclusit donec penitentiam ageret. Ipsa vero in ciuitate remansit: vbi xp̃m annũciaus multos ɔuertit. Qð audiẽs sedechias decius frater licinij rex potẽtissim⁹ venit ad ip̃as ciuitatem: z Herinã cõprehẽsã in foueã serpẽtibus plenã immitti fecit vt ibi fame et reptilium morsibus deficeret. Que ab angelo ɔfortata z serpẽtib⁹ interfectis ibidem dieb⁹. xiij. sine cibo permãsit. Deinde decius pedes ei⁹ secari fecit. Sz cõtinuo ab angelo ei restituti sunt. Post hec de cõsilio hipparchi comitis sub rota molendini ligat: z aqua laxat: sed mox aq̃ diuidũtur vincula ei⁹ rũpunt: rotaq; permãsit immobilis: z virgo surrerit incolumis: vñ z. vij. milia paganorũ ɔuersi sunt: z lapidãtes deciũ et vrbe deiecerunt: qui post dies modicos ꝑpter ictus lapidũ expirauit. Filius aũt nomine sapor mortẽ patris vindicare cupiens cũ exercitu ciuitatem obsedit: sed dũ virgo stetisset in porta hostes omnes excecãtur: z iterum eius orationibus illuminantur. Sapor vero vrbem ingressus cõfixis clauis in calcaneis virginis eidem imposuit massam quam portare fecit ad septem miliaria. Cumq; illesa rediisset triginta milia hominuz conuersi sunt. Sapor vero a diabolo oppressus expirauit. ¶ Post hec veniens theotimus presbyter parentes virginis z populum baptizauit: z eos in fide diligenter instruxit. Post annos vero tres veniens virgo ad ciuitatem calanicum tenta est a numeriano rege pro christi nominis ɔfessione. A quo in tres boues eneos ignitos successiue inclusa cum permansisset illesa: z tertius bos ac si viuus calorem sentiens: mugiens discurreret: decẽ milia gentiliũ cõuertuntur. Hinc mortuo rege pretore quodã in igne missa, cũ exisset tam membris q̃ vestibus inusta pretorẽ conuertit. ¶ Hinc ad vrbem constantianam deueniẽs ramũq; oliue deferens. diebus octo permãsit ibidẽ: z multos ad fidẽ adduxit. ¶ Inde ad niceã accedens saporẽ quendã regem cum multis de populo xp̃o acquisiuit: vbi dieb⁹. lxxviij. permãsit. Post hec ad vrbẽ propriã rediẽs patrẽ defunctũ repperit: z diebus aliquibus ibi degẽs matrẽ in dño cõfortauit. Nouissime vero diuina virtute assumpta ephesum deducit: vbi multis ostensis miraculis z plurimis dño lucratis post dies. xv. assumpto apeliano didascalo suo cũ aliis. xj. viris vrbẽ exiuit: vbi nouũ sepulchrum repperit. In quo se includi fecit: z vt post dies. iiij. vt ad se redirent mãdauit. Qui ad terminũ reuersi amotoq; lapide sepulchrũ vacuũ inuenerũt. Cui⁹ festũ agit. iiij. nonas maij. quo vez die sepulchrũ intrauit.

¶ De sancta Antonia virgine z martyre. Capi. cxxiij.

Antonia v̇go apd nicomediã passa est que nimiũ torta z varijs afflicta cruciatibus: post ab vno brachio trib⁹ dieb⁹ suspẽsa: deinde in carcerẽ biẽnio detrusa a priscilliano p̃side nouissime flammis exusta est. iiij. nonas maij. Hec Hieronymus in martyrologio.

¶ De sctis Siluano ep̃o z socijs martyribus. Capi. cxxiiij.

Siluanus ep̃s cũ socijs suis in palestina ciuitate gaza martyrium passus est. Hic enim cũ esset episcopus tyri phenicis z annis fere quadraginta sacerdotio funct⁹ fuisset sub persecutione maximiani imperatoris vir mansuetudine animi et ipsa iam senectute venerabilis cũ plurimis clericis suis et trib⁹ iuuenib⁹ xp̃ianis bestijs subiecti hostia xp̃i effecti sũt: sicq; martyrio coronati. iiij. nonas maij.

¶ De sanctis quadrinta martyribus. Capi. cxxv.

Quadragita martyres sub ꝑsecutiõe diocletiani apud castrum lauriacum passi sunt agẽte preside aquilino: de quibus supra in passiõe sancti floriani martyris actũ est. qui ab eodem preside post varia z exquisita eis illata supplicia vinculis duris arctati i carcerẽ missi sũt. Quorũ passionib⁹ florian⁹ martyr ꝑduct⁹ ad martyrij tolerantiã animat⁹ est. Qui oẽs dudũ reclusi z inedia afflicti tandẽ in carcere sp̃m tradiderũt. iiij. nonas maij.

¶ De sanctis alijs quadraginta martyribus. Ca. cxxvj.

Quadraginta alij sancti martyres in metallo phanensi passi sunt: de quibus scribit Euseb⁹ viij. libro ecclastice historie ca. xiiij. q̃ tpe ꝑsecutionis diocletiani oẽs in simul ꝑ xp̃i nominis cõfessione capite cesi sunt. iiij. nonas maij.

¶ De sctis quadragita rusticis marty. Capi. cxxvij.

Quadraginta rustici martyres temporibus Gregorij pape primi martyriuz passi sunt: qui a Longobardis capti carnes immolaticias comedere cõpellebant. Cũq; dudum resisterent post multas cõminationes eisdẽ a Longobardis illatas: fidelr̃ perstiterũt: ac in sua cõstãtia simul oẽs gladijs cesi sunt: hec Gregorius. iij. dialogo. ca. xxvij.

¶ De ascensione domini Jesu christi. Capi. cxxviij.

Ascensio domini die quadragesimo a resurrectione ipsi⁹ facta est. Nã in ipsa die dñs discipulis bis apparuit: semel vndeciz discipulis comedẽtib⁹ in cenaculo. Oẽs q̃dẽ tã apli q̃ alij discipuli necnõ mulieres habitabãt in illa pte hierl'm: q̃ dicebaẗ mello in arce dauid. s. i mõte syon. Et erat ibi cenaculũ illud grande stratũ: in quo dñs precepit sibi pascha parari: z in illo cenaculo tũc vndecim apostoli habitabant. Ceteri autem discipuli z mulieres in eadẽ arce per diuersa hospitia vbi dñ discipuli recumberent dñs eisdẽ apparuit: z illoruz incredulitatẽ exprobrauit: et cum eo medisset cum eis et precepisset vt in montem

olliveti versus bethaniā ire(n)t ibidē eis iterū apparuit: ac spiritū sanctū eis se missurū p(ro)misit. Indiscrete quo(que) de tempore futuro querentib(us) respōdit ꝙ eis datu(m) nō erat nosse tempora vel momenta. ¶ Tunc elevatis manib(us) eis benedixit: et inde coram eis in celum ascendit. In quo loco cū postmodum edificata fuisset ecclesia locus ille in quo steterunt xp̄i vestigia nunq(uam) sterni potuit pavimento: sed resiliebant marmora in ora calcantium. Calcato quo(que) pulveri a dn̄o adhuc vestigia impressa cernuntur: et eandem adhuc speciem terra custodit. Cū autem xp̄s propria virtute elevatus aliquantulū ascēdisset: vel vs(que) ad nubes: tunc nubes clara involuit eum: et obtexit ab oculis discipulorum cum qua simul celos ascendit. Et intuentibus illis in aera: postq(uam) ipsum amplius videre non poterant: duo eisdem angeli in albis astiterunt dicentes ꝙ iesus qui ab eis assumptus in celum fuerat: in eadem carne et eodem modo et in ipso loco iudicaturus orbem venturus erat. Tunc illi hierosolymam ad locum habitationis fuere versi sunt: promissum spiritum paraclitum expectantes. Cuius ascensionis festum ad literam contigit. iiij. nonas Maij. ¶ Et q(uia) de more est: vt cum aliquis magnus domin(us) ad aliquas partes vadit: quatuor inquiri solet: scilicet de loco vnde abijt: de tempore quando recessit: de modo quem tenuit: et de fine ad quem paragravit. Idcirco circa hanc ascensionem predicta quatuor inquirenda sunt videlicet loci celsitudo: temporis plenitudo: modi rectitudo: et finis magnitudo. ¶ Circa primum videlicet circa loci celsitudinem sciendum est quod christus ascēdit super omnes celos: vt dicitur ephesios. iiij. Qui descendit ipse est: et qui ascendit super omnes celos. Est autem celum materiale: rationale: intellectuale: et supersubstantiale. ¶ Celum materiale triplex est scilicet Aereum: vnde et aves celi dicuntur per aera volitantes. Matthei. vj. Respicite volatilia celi. Ethereum quod divisum est in septima orbes planetarum et firmamentum stellarum fixarum. Ecclesia. xliij. Species celi gloria stellarum. Et empyreum quod est de pura luce in quo est paradisus et sedes dei. psalmi. Dominus in celo paravit sedem suam. ¶ Celum rationale est homo iustus ratione inhabitationis divine: quia sicut celum est sedes dei: sic anima iusti sedes est sapientie. ¶ Celum intellectuale est angelus: angeli enim dicuntur celi per similitudinem: quia sunt altissimi ratione dignitatis et excellentie: pulcherrimi ratione nature et glorie: et fortissimi ratione virtutis et potentie. Iob. Celi idest angeli non sunt mundi in conspectu eius. ¶ Celum supersubstantiale est ipsa divina excellentia de quo celo ipse Christus venit: et postea vs(que) ad illud ascendit. psalmi. A summo celo egressio eius etc. Ascendit ergo christus super omnes celos materiales. psalmista. Elevata est magnificētia tua sup(er) celos. ¶ Super oēs celos rationales. psalmista. Ponis nubē ascendit. i. qui ambulas super pennas ventorum id est sanctorum. ¶ Super celos intellectuales. psalmista. Ascendit super cherubin. ¶ Et ascendit vs(que) ad celum supersubstantiale: videlicet vs(que) ad dei equalitatem. Mar. vltimo. Assumptus est in celum et sedet ad dexteram dei. ¶ Circa secundum videlicet circa temporis plenitudinem videndum est quare non statim vt surrexit / ascendit: sed tot diebus expectavit. Hoc autem fecit triplici ratione. ¶ Primo propter resurrectionis certificationem: que difficilius probatur q(uam) mors. Nam a prima die vs(que) ad tertiam vere poterat p(ro)bari mors et passio: sed ad veram resurrectionem probandam plures dies requirebantur. Leo papa. Quadragenarius ideo completus est numerus sacratissima ordinatione dispositus: vt dum in hoc spacio mora penitentie corporalis extenditur: fides resurrectionis documentis necessarijs muniretur. ¶ Secundo propter apostolorum consolationem. Quia enim consolationes divine tribulationibus superabundant: et tempus passionis fuit tribulationis apostolorum: tempus aūt resurrectionis fuit consolationis eorum: adeo plures debuerunt esse isti q(uam) illi. Et hec est ratio damasceni. ¶ Tertio p(ro)pter mysticā significationē: vt p(er) hoc datur intelligi ꝙ cōsolationes divine tribulationibus comparantur sicut dies ad horā: qđ patet per hoc quod dominus. xl. horis mortuus fuit: qđ erat tempus tribulationis per. xl. vero dies resurgēs apparuit: qđ erat tempus consolationis. vnde glo. xl. inquit horis mortuus fuerat / propter hoc. xl. dieb(us) vivere cōfirmabat. ¶ Circa tertium videlicet circa modi rectitudinem qualiter s. ascendit / sciendum est ꝙ ascendit. ¶ Primo potenter quia viribus proprijs. Esa. lxiij. Quis est iste qui venit de edom. et infra. gradiens in multitudine virtutis sue. Jo. iij. Nemo ascendit in celum. s. virtute propria / nisi qui descendit de celo etc. licet enim in quodam quasi globo nubis ascenderit: hoc tamen non fecit: quia nubis officio indigeret: sed vt per hoc ostenderetur ꝙ omnis creatura parata est obsequi creatori suo. Ipse enim potentia sue divinitatis ascendit. Et in hoc notatur differentia secundum quod dicitur in historia scholastica inter Christum enoch et heliam. Nam enoch translat(us) est. Helias igneo curru subvect(us): sed Jesus propria virtute ascendit. Primus s(ecundu)m gregorium per coitum generatus et generans. Secundus generatus sed non generans. Tertius nec generatus nec generans. ¶ Secūdo ascendit patenter: quia videntibus discipulis Act. j. Videntibus illis elevatus est. Ideo enim illis videntibus ascendere voluit: vt dicit glo. vt ipsius ascensionis testes existerent: et naturam humanā in celum ferri gauderent: et ipsum semper desideraret. ¶ Tertio letanter: quia iubilantibus angelis. psalmista. Ascendit deus in iubilatione. Dicitur ꝙ hymnum illum ascensionis. Iesu nostra redemptio / ascēdēte xp̄o angeli in personam humane nature composuerunt: et eadem forma et eodē tono quo ipsum canit ecclesia ipsu(m) decantaverūt: quē apostoli audientes per spiritumsanctum mox didicerunt: et ecclesie canendum tradiderunt. ¶ Quarto feliciter: q(uia) comitantibus sanctis. Nam predam quam inferno subtraxit ad celos secum deduxit. psalmista. Dn̄s in sina sancto ascendens in altum captivam duxit captivitatem. ¶ Quinto velociter: q(uia) veloci(us) q(uam) volantib(us) alis. psalmista. Volavit sup(er) pēnas ventorum: nō venti tanta velocitate impelluntur. psalmista. Exultavit vt gygas ad currendā viam etc. Valde enī velociter ascendit qñ tantum spacium in momēto percurrit. Ambrosius. Saltu quodā xp̄s venit in hunc mundum: et saltu velocissimo ascendit in celum. ¶ Circa quartum autem vel circa finis magnitudinē sciendū est ꝙ ascensionis xp̄i decem fuerunt fructus sive vtilitates. Prima est insinuatio amoris divini. Joan. xvj. Nisi ego abiero paraclitus non ve(niet) ad vos etc. vbi dicit Augustinus. Si carnali(ter) herseritis / capaces spiritussancti non eritis. ¶ Secūda est maior cognitio dei. Joan. xiiij. Si diligeretis me gauderetis vti(que): quia vado ad patrem: vbi Augustin(us) ideo subtraho formam istam servi in qua pater maior me est vt deum spiritualiter videre possitis. Tertia est meritū fidei. Leo papa in sermone. Magnarum enī hic vigor est mentium incunctanter credere que corporeo nō videntur intuitu: et ibi figere desiderium quo nequeas inferre conspectum. ¶ Quarta est nostra securitas: ideo enī ascēdit vt noster ad patrē advocat(us) fit: prime Jo. ij. Advocatū habemus apud patrem Jesum xp̄m iustum etc. Ber. Securū accessum habes ad deum homo: vbi mater est ante filiū: et fili(us) ante patrē mater ostēdit filio pectus et vbera: filius ostendit patri latus et vulnera: nulla ergo poterit esse repulsa: vbi tot concurrunt charitatis insignia. ¶ Quinta est maxima dignitas: magna enī dignitas est quādo nostra natura vs(que) ad dexteram dei patris exaltata est. Hanc dignitatē in hominib(us) angeli (con)siderātes: q(ui) in lege veteri se adorari permiserūt: deinceps adorare se p(ro)hibēt. Apoca. xix. Cecidi ante pedes āgeli vt adorarem

vt adorarē eū: et dixit mihi: vide ne feceris ꝛc. Leo papa. Natura hodie nr̄e humilitatis vltra cūctarū altitudinē potestatū ad dei prīs est ꝓuecta consessum. ¶ Sexta est spei nr̄e soliditas. Hebr. vi. Habētes pōtificē magnū ꝗ penetrauit celos. Jesū filiū dei teneam⁹ spei nr̄e ꝯfessio nē. Hieronym⁹. Christi ascēsio nr̄a est ꝓuectio: et ꝗ p̄cessit gloria capitis: eo spes tēdit ꝛ corporis. ¶ Septima est vie ostēsio. Mich. ij. Ascēdit iter pādēs ante eos. Augustin⁹. Uia tibi fact⁹ est ip̄e saluator: surge ꝛ ambula: habes ꝗ eas: noli pigrescere. ¶ Octaua est ianue celestis apertio. Sicut eñ prim⁹ adā aperuit ianuas inferni: sic ꝛ secūd⁹ paradisi. vñ cātat ecclesia. Tu deuicto mortis aculeo aperuisti credētib⁹ regna celorū. ¶ Nona est loci p̄paratio. Job. xv. Uado parare vobis locū. Augustinus. Dn̄e para qḋ paras: et te nobis paras: qz ante locū paras: et tibi in nobis ꝛ i te nobis. Decima ꝛ vltia est spiritussancti missio. Joan. xvj. Expedit vobis vt ego vadā. Si eñ nō abiero paraclet⁹ nō veniet ad vos. Si aūt abiero: mittā eū ad vos. Hoc aūt ideo christ⁹ disposuit: vt spūsctū a patre ꝛ filio mitti ostēderet: ne si aūꝗ christ⁹ ascēderet mitteret: a solo fortasse patre mitti putaret: et ꝑ cōsequēs a solo patre ꝓcedere videret scḋm qḋ grec⁹ error suadet: ꝯtra quē est expssa authoritas ꝑtrans. Jo. xv. Cum venerit paracletus quē ego mittā vobis a patre ꝛc. vbi dicit Beda. quod ipsa missio ipsa est ꝓcessio.

De sancto Gotardo epō ꝛ cōfessore. Cap. cxxix.

Gotardus episcopus tp̄e scti Henrici imperatoris claruit: qui in altensi monasterio enutritus sub henrico duce bauarie ibidē abbas effectus: monasterio laudabiliter p̄fuit. Deinde mandato regis per viligisum archiepiscopum herc. ad monasterij veldench. regimen promotus est. garsu. et cremeñ. monasterijs eidem in cura cōmissis inde alobem rediens a sancto imperatore henrico ad hiltich. episcopatū vocatus dudum tenuit. Cum autem domina nostra ei apparuisset: et cū in ecclesia ductum vt a crucifixo veniā peteret induxisset: ille p̄stratus humi ante crucifixum misericordiam postulauit. Statimqꝫ beata virgo versiculum illum cō cinere cepit. Infunde vnctionem tuam ꝛc. Quod ille intelligens: et diuine voluntati resistere metuens episcopari consensit. Et in episcopatu suo gregem dominicum sollicite procurauit. ¶ Cum a quadam nobili domina nomine sophia de possessione ecclesie infestaret: die quadam ad eam accessit: et ipsam coram summo iudice sup causa ecclesie in proximo venturo festo purificationis citauit. Seqꝫ eū quodā eius clerico puero eadem hora migraturum post dies modicos esse predixit. Moxqꝫ vna cum predicto puero languore detineri cepit. Et dū in festo ascēsionis quod anno illo die transitus eius occurrit hora matutinali in ecclesia cantaretur antiphona illa. Ascēdo ad patrē meū ꝛc. Ille vna cū dicto puero vna ꝛ eadē hora spiritū emisit. Post cuius obitū instante purificationis festo: tunc subsequente predicta Sophia defuncta est. Quieuit in christo sanctus Gotard⁹. iij. nonas. maij. Hec frater Bartholomeus.

¶ De sancto Andoeuo episcopo. Cap. cxxx.

Andoeuus episcopus oppido suessionis nomine sauciato claris parentibus ortus frater sanctorum Adonis ꝛ rhadonis sub rege francorū lothario inde sub dagoberto in regali palatio regni negocia strenue ministrabat. Sed cum ado monachus factus fuisset: et rhado thesaurorum regalium curam habebat. Quo tempore sanctus Eligius nouioneñ. etiam in regio palatio clarus erat. Andoeuus vero christo militare cupiens a rege prohibebatur. sanctitate tamen p̄ec pollens sub veste preciosa cilicio vtebatur. In proprij possessione patrimonij monasterium construxit et dotauit: eiqꝫ sanctum agilum columbani discipulū p̄fecit. ¶ Deinde cōsentiente rege clericus factus defuncto Romano rothomageñ. epō. Andoeuus eligitur: sed antequā consecraretur vellet: ad hispanias predicandas accessit: vbi ꝛ miracula ostēdit. Nā quadam die dominico in mola laborantem: cui manus arida facta mole adhesit: oratione subito penitentem sanauit. Consecratusqꝫ est eadē die cum sancto eligio nouioneñ. episcopo. In hui⁹ sancti cubiculo lux immensa sepius celitus infusa conspicitur: et voces angelice secum colloquentes audiuntur. ¶ Dum semel parrochiam suam circuiens iuxta locum qui dicitur ad crucem sancti Audoeni in curru sedens transiret: et muli curruz trahētes nullo stimulo vel verbere se inde mouere possent: episcopus in aere signum crucis fulgentis prospexit: vbi ꝛ crucem ligneam in testimonium affixit: et sanctorū reliquias apposuit. Ibiqꝫ nocte sequenti columna ignea in aere apparuit. Ubi et postmodum monasterio fabricato: sanctus leufridus cum monachis plurimis seruiuerunt. ¶ Uaninginum quendam diuitem in extremis laborantem: promissione ab eo suscepta: quod in beneficij vicem cenobium cōstrueret: pristine sanitati restituit: illeqꝫ ꝓmissa cōplere curauit. ¶ Cuidā quoqꝫ muto per vndecim annos loquelā amissā restituit. Et i verduneñ. vrbe oppssum a diabolo liberauit. Rexit ecclīā suā annis. xliiij. ꝛ nonagenari⁹ ad dn̄m emigrauit. iij. noñ. maij. ibiqꝫ sepultus est.

¶ De sancto Hilario episcopo. Cap. cxxxj.

Hilarius Arelateñ. epō vir in sanctis scripturis doctus et doctor inclytus fuit. Qui paupertatis amator: erga inopū ꝓuisionem pietate mentis ꝛ corporis labore sollicitus grandi et solerti cura pauperes aluit: et in docendo gratissim⁹ extitit multos sermōes splēdidos ad ppl̄m fudit: et plurima eruditionū opuscula ꝯpilauit: volumē grande de fide. xij. libris explicitum sermone splendido exarauit. Beati quoqꝫ honorati predecessoris sui vitā cū multorū vtilitate cōposuit. Finez vite dedit valentiani ꝛ martiani tēporibus tertio noñ. Maij. Hec Gennadius libro de viris illustribus.

¶ De sancto Eutimo martyre. Capitulum. cxxxij.

Eutimus diaconus et martyr apud Alexandrie ciuitatem pro Christi fide ab infidelib⁹ christianitatem emulantibus detentus: et dudum in carcerali ergastulo vinculis arctatus: et in edia maceratus in cōfessione emisit spiritum. iij. noñ. Maij. vt dicit Ado.

¶ De sancto Hyreneo et socijs martyribus. Cap. cxxxiij.

Hyreneus et peregrinus martyres et hyrenis virgo apud thessalonicam ciuitatem dum veritatem sacre fidei protestari ausi fuissent: paganorum rabie detenti: atqꝫ insimul ignibus combusti palmas martyrij perceperunt. iij. noñ. Maij. hec Ado.

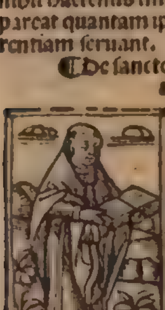
¶ De sancto Joanne ante portam latinam. Capitulum. cxxxiiij.

Joannes euange

lista ideo ante portam latinam dicitur: quia in urbe roma i ipso loco in feruentis olei dolio missus diuina gratia inde exiuit illesus. Nam ut in eius legenda aliqualiter tactum est vj. kalen. ianuarij. Cum domitianus imperator secundam post neronem in christianos persecutionem excitasset: et beatus euangelista apud ephesum predicaret: a proconsule tentus iuxta edictum imperiale admonebatur christum negare: a predicatione cessare. Quod cum apostolus recusaret dicens quod obedire deo magis qȝ hominib⁹ oporteret: proconsul cū in custodiā misit: et de eo per literas imperatori suggessit. Cui domitianus rescripsit: ut Joannem catheuis vinctū ab ephesuȝ secū romā adduceret. Cum ergo a procōsule ad urbe duct⁹ esset: mādauit imperatori proconsuli: ut Joannē apud portā que latina dicitur in dolium feruentis olei mitteret: prius tamē ipsum more romano flagellis cederet: et crines capitis eius funditus tonderet: ut sic despectus et ille omnibus appareret. Tunc procōsul iuxta mādatum Cesaris Joānē ante portā latinā adductuȝ prius flagellari: deinde crinib⁹ tōderi fecit: ac demū in doliū feruentis olei mergi. Qui comect⁹ illud vnct⁹ nō adustus de vase exiuit: et iam a pena illesus fuit qȝ a corruptione carnis immunis permansit. Proconsul aūt tāto miraculo stupefactus eum liberū dimisisset: nisi imperatorē offendere timuisset. Sed in insulā pathmos ipsuȝ in exiliū duci fecit: et sic furorē domitiani tēperauit. In loco autē illo vbi in oleū missus est: christiani processu tēporis ecclesiam eius nomini fabricarūt: et festū eius ipsa die celebrare ceperūt: videlicet pridie nonas maij. ¶ Hic beatus apostolus et euangelista in predicta insula relegat⁹ apocalypsim quā ei dominus reuelauit greco sermone manu sua cōscripsit: quā interpretati sunt Justin⁹ martyr et hyreneus. Scripsit et epistolā canonicā cuius initium est. Quod fuit ab initio etc. que a cūctis ecclesijs et viris eruditissimis approbatur. Reliquie aūt due que Joannis intitulātur alteri Joanni presbytero ascribuntur: cuius et sepulchruȝ apud ephesum demonstratur. Nouissimus autem omnium et finem scripturaruȝ suarum scripsit euangelium ab asie episcopis rogatus aduersus cerinthum aliosqȝ hereticos: et precipue ebionitarū tunc dogma consurgens: qui asserūt christū ante mariam non fuisse: vnde etiam compulsus est diuinaȝ verbi natiuitatem edicere. Hec Hieronymus de viris illustrib⁹. Refert quoqȝ helinandus qȝ euangelium cō scripturus triduanum ieiunium omni ecclesie indixit: vt digna deo conscribere posset. In loco autem vbi euāgelium scripserat: licet nullo sit operimento munitus: nihil hactenus imbris aut pluuie decidit: vt per hoc appareat quantam ipsi loco elementa vsqȝ in presens reuerentiam seruant.

¶ De sancto Joanne damasceno presbytero. Capitulum. cxxxv.

Joannes p̄sbyter

cognomine damascenus apud constātinopolim floruit tēpore theodosij. iij. imperatoris. Hic filius mesue saraceni apud damascū exort⁹ vnde et damascen⁹ dict⁹ est / ab annis puerilib⁹ cultu iude⁹ in iudaismo nat⁹ et educatus liberalibus scientijs et philosophicis imbut⁹: literisqȝ grecis hebraicis pariter et latinis eruditus libros vtiles in medicinalibus vtpote peritissimus medicus confecit. De iudaismo tandem adhuc iuuenis ad christum conuersus constantinopolis veniens sub anastasio secundo imperatore monachalem habitum sumpsit. Et virgo permanens in amorem beate virginis totum se contulit: pluraqȝ dictamina in eius laudibus cōponebat: et cōposita scribebat: multiqȝ nobilium filijs multa legebat. Cum autē die quadam post lectionem cū scholaribus iret spatiando: pyrate saracenoruȝ eum subito rapuerunt: et ad egyptū ducentes cuidam saraceno diuiti vendiderunt. Qui aduertens eius peritiam filium suum eidem instruendum tradidit: et ipsuȝ honorifice tractauit. Qui puerū acerrimi ingenij infra paucos annos plenius erudiuit: ulleqȝ magistri modū dictādi et scribēdi adeo didicit: vt nec stilū nec scripturā alterutrius qs discernere posset. Mortuo vero anastasio imperatore: theodosius factus imperator: qui in iuuentute ei fuerat amicissimus. Joannem precibus ac precio multo a saraceno redemit: quem cōstantinopolim deductum suum cancellarium fecit: cuiusqȝ consilio et industrie curiam totam regendam commisit. Filius autem saraceni quem docuerat iam magnus effectus et glorie preceptoris inuidens: cogitans quomodo honorem magistri consequi posset: constantinopolim veniēs sub nomine ioannis literas conscripsit: quas saracenorū soldano dirigebatā: qb⁹ ei significabat qȝ memor bñficiorū in prib⁹ egypti a saracenis receptorū libēter vellet soldanū grecie dñari: et quod imperator exercitū grecorum ad partes remotas conducere debebat. Et quod si cum gente sua ad vrbem regiā festinaret: subito et sine obstaculo imperium grecie obtineret. Has autem literas iuuenis ille in consistorio cesaruȝ cū industria proiecit: et abijt. Reperte igitur litere et imperatori theodosio exhibite proculdubio Joannis epistole sunt iudicate attento modo dictaminis et scripture. Captus ioannes imperatori presentatur: et an literas illas scripserit: ipsum augustus sciscitatur. Joannes respondet quod stilum et literarum formam suaȝ esse negare nequit: sed teste deo illas epistolas nunquā scripsit. Cumqȝ propter confusam responsionē adhuc maior suspitio esset cōtra eū: et quidā ipsum vt proditorē dicerent occidendū. Imperator fecit ei dexteram amputari: et proditorem suum et imperij publice pclamari: et ad perpetuam eius confusionem manum in ecclesia sue abbatie suspendi: ipsumqȝ ad monasterium suum iussit reduci. Qui sepius cum lachrymis virginis solatiū implorabat: et iniuriā patientissime tolerabat. ¶ Cū autem quadam die veneris nocte die sabbati adueniētis dudum in oratione vigilasset: et truncuȝ brachium virgini ostendisset: et post fletum leuiter dormitasset: virgo gloriosa ei apparuit: eumqȝ confortare cepit. Ille vero econtra se nimium asserebat dolere: quia confusionem suam et monachorum continue compellebatur aspicere: et quia de ea reperta dictamina non poterat vt solebat conscribere: nec corpus dominicum de ipsa celebrans amplius contrectare. Tunc beata virgo manum appendam: vt sibi per somnium videbatur accepit: et omni dolore remoto brachio restituit. Euigilans ioannes manum sibi restitutam inuenit: et que erat iā arida carne recentem conspexit. Ipsaqȝ die sacris indutus missam beate virginis cunctis stupentibus solenniter celebrauit. Imperator miraculum videns Joanni veniam petiit: ipsumqȝ in officio suo restituēs honorifice eum pertractauit. Quesiuitqȝ ab eo si aliquem suum modum dictandi et scribendi docuerat: illeqȝ cūcta per ordinem ei narrat. Quesitus calumniator capitur: et peccatum confitens suspendio iudicatur: sed Joanne pro eo interueniente mors in exilium commutatur. Post aliquot annos sanctus vir officio renunciauit: et in monasterio suo degēs in sancta religione vitā finiuit anno. lxxv. etatis sue pridie nonas maij. sepultus cōstantinopoli miraculis clarus. ¶ Hic sanct⁹ doctor librū cōposuit orthodoxe fidei certā traditionē cōtinentē in quattuor libris digestū: quē burgūdi⁹ pisan⁹ causidic⁹ eugenio pape tertio de greco trāstulit i latinū. Librum

etiā cōpilauit de vita ⁊ morib⁹ saluatoris: ⁊ omnia christi et genitricis gesta ab incarnatione vsq̧ ad ascensionem seriose ⁊ particulariter continentem. Librum de laude virginis rhythmico stylo latine cōpositū. Scripsit etiam vitam balaam et iosaphath eremitarum. Aliosq̧ plures elegantes sermones ⁊ tractatus perutiles compilauit. hymnos ⁊ sequentias ⁊ alias laudes in honorem genitricis et geniti metro dictauit: que quia greco sermone congesta fuerāt metro transferri nō potuerunt. Et alia plura vtilia digessit.

¶ De sancto Lucio cirenensi epo. Capi.cxxxvj.

Lucius episcop⁹ cyrenensis. de quo sctūs Lucas Actuū xiij. mentionē facit a sanctis apostolis prim⁹ apud cyrenem pontifex ordinatus est: qui officio predicationis fidelissime peracto sanctitate ⁊ doctrina cōspicuus quieuit in pace pridie non. Maij: vt dicit hieronymus in martyrologio suo.

¶ De sctō Enodio epo ⁊ martyre. Ca.cxxxvij.

Enodius episcop⁹ apud anthiochiam martyriū passus est: de quo sanctus ignati⁹ scribit: qd primus ibidem ab apostolis episcopus est institut⁹: qui apud eādē vrbē sub persecutione neronis imperatoris glorioso martyrio coronatus vitam finiuit: ibiq̧ sepultus est pridie kalen. Maij.

¶ De sctā Flauia domitilla vgine et martyre. Capi.cxxxviij.

Flauia Domitilla virgo apud taracinaz campanie ciuitatē sub domitiano passa est. Que cū esset flauij clemētis consulis ex sorore neptis/ Aurelio filio cōsulis nepoti domitiani imperatoris in coniugiuz tradita est: datis sibi duobus cunuchis cubiculariis: vez nereo ⁊ achilleo. Cunq̧ puella auro ⁊ preciosis vestibus tegeretur: nereus ⁊ achilleus qui occulte christiani erant: eidem predicauerūt: ⁊ virginitatem multipliciter commendauerunt: intantum vt ipsa in christum crederet: et virginitatis votum emitteret. Quam sanctus clemens papa baptizauit: ⁊ sacro velamine consecrauit. Quod audiēs aurelianus sponsus eius a domitiano impetrauit: ⁊ virginem cum Nereo et achilleo in pontianam insulam relegauit: putans se per hoc propositum virginis immutare. Postq̧ autem sancti martyres nereus ⁊ achilleus martyriū passi sunt: vt dicetur in fra in eorum passione. iiij. idus septembris ⁊ vbi sancti maro eutyces ⁊ victorinus: qui etiam domitillam in fide confortauerant: agonem suum compleuerunt: vt dictum est supra de eis. xvij. kalendas Maij: Aurelian⁹ virginem de exilio reduxit: ⁊ duas virgines euphrosynam ⁊ theodorā collactaneas eius vt ei suaderēt misit: quas tamen domitilla ad fidem conuertit. Tūc aurelian⁹ cū sponsis dictarum puellarū ⁊ trib⁹ ioculatorib⁹ et aliis sociis ad eam accessit: vt ipsam saltem violenter opprimeret. Sed cuz virgo christi prefatos duos iuuenes cōuertisset: aurelianus eam in thalamum introduxit: ⁊ ibidem mimos canere et ceteros saltare secum fecit/ vt ad libidinem magis accensus ipsam postmoduz violaret. Sed cum mimi deficerent in canendo/ ⁊ ceteri in saltādo: ipsa tamen per biduum saltare non cessauit donec in saltādo expirauit. Luxurius vero frater eius ab imperatore obtēta licētia oēs qui p̄ virginē crediderant interfecit: ⁊ cubiculo vbi domitilla cum Euphrosyna ⁊ theodora morabatur ignē supposuit. Que simul orātes spiritū emiserunt non. maij. Quarum corpora sanct⁹ Cesari⁹ mane illesa reperiens sepeliuit.

¶ De coniunctione corporū sanctorū stephani ⁊ laurentij. Cap.cxxxix.

Coniunctio corporum sanctorū martyrum stephani ⁊ Laurentij facta est Rome sub Theodosio iuniore. Nam cuz eudoxia filia theodosij imperatoris ⁊ vxor Valentiniani apud vrbē cū viro degens a demonio vexaretur: ⁊ valentian⁹ illud patri constantinopoli existenti significasset: iubet filiam constantinopolim adduci: vt a reliquijs prothomartyris stephani tangeretur. Corpus enī sancti stephani dudū constātinopolim ex hierosolymis translatū fuerat: vt dicetur infra in Inuētione eius iij. non. Augusti. Demon autez in Eudoxia clamabat/ q̄ inde nunq̄ exiret nisi stephanus romā veniret: quia sic erat voluntas apostolorū. Quod imperator audiēs/ a clero ⁊ populo constantinopolitano obtinuit/ vt corpus stephani romanis daretur: ⁊ corpus Laurētij grecis traderetur. Hoc autem imperator pelagio pape scripsit: qui de cōsensu romanoz petitioni imperatoris cōsensit. Missi igit constantinopolim cardinales corpus sancti Stephani romam deferūt: ⁊ greci pro accipiēdo corpore sancti Laurentij cū eis romam perueniunt. Caput aūt ⁊ corpus sancti stephani recipiuntur: ⁊ a ciuib⁹ stilis dextrum brachiū summis precibus obtinetur: ⁊ metropolitana ecclesia eius nomini fabricatur. Cum autē romam venissent/ ⁊ corpus ad ecclesiam sancti Petri ad vincula deferre disposuissent: vectores subsistūt: nec vltra procedere possunt. Demon autē in regina clamabat eos frustra fatigari eo q̄ nō ibi s; in ecclesia fratris sui laurentij ⁊ iuxta eū elegerat collocari. Illuc ergo corpus deferi ad cui⁹ tactū puella mox a demonio liberat. Cunq̧ sepulchrū adeo arctū eēt q̄ vtraq̧ corpora capere non potuisset laurenti⁹ aduētui fratris quasi cōgratulās in alterā partē sepulchri versus sup latus secessit: ⁊ medietatē stephano vacuā dereliquit. Sicq̧ stephanuz simil̄r super lat⁹ versa facie ad cōsociū collocarūt. Greci vero dū man⁹ apponunt vt laurentiū auferāt ad terrā velut exanimes corruerūt: sed orantibus pro eis papa cum clero ⁊ populo vix ad se ad vesperā redierūt. Omnes tamen infra decem dies mortui sunt. Latini vero qui eis consenserant in phrenesim versi sanari nō poterant quousq̧ amborum corpora vt dictum est in simul tumulata sunt. Hec autem coniunctio facta est nonas maij: vt dicit frater bartholomeus.

¶ De Apparitione sancti michaelis archangeli. Ca.cxl.

Apparitio scti michaelis archangeli dupliciter nominatur: videlicet apparitio ⁊ victoria. Appariciones autem ei⁹ due sunt principales: ppter quas festuz hoc institutum est. ¶ Prima qua in monte gargano apparuit: q̄ mons est in apulia. xl. milibus distās a sipontina ciuitate. Anno aūt dñi. cccc.xc. in pdicta ciuitate erat quidam vir nomine garganus a quo ille mons nomē accepit: qui animaliū multitudine pollebat. Cū aūt circa predicti montis latera pascerent: contigit taurū ceteros boues relinquere ⁊ verticē montis conscendere. Quē dñs cum eius familia per deuia queq̧ requirens ipsum tādē in vertice montis iuxta ostiū spelunce inuenit: ⁊ mox in ipsum arcū tendēs sagittā toxicatā direxit. Sed statim illa velut a vento retorta ī ipsum qui eas

iecerat repercussit. Turbati super hoc ciues episcopū superinde consulendum decernunt. Qui eis triduanū indicit ieiunium: et a deo monuit esse querendum. Quo peracto sanctus archangelus michael per visionē episcopo apparuit: eique reuelauit qualiter loci illi⁹ custos et inspector erat: et quia eius voluntate vir ille mortu⁹ fuerat: seque locum incolere tali iudicio comprobauerat. Statimque episcopus et ciues cū processione locū adeūt: et ingredi non presumentes orationibus ante fores insistunt. ¶ Secunda apparitio est que rome tēpore Gregorij pape legitur contigisse. Nam vt supra actum est in legenda gregorij .iiij. idus martij. Cum idem pontifex propter pestem inguinariā letanias maiores instituisset: et deuote pro salute populi exoraret: vidit super castrum qđ olim memoria adriani dicebatur angelū dn̄i qui gladiū cruentū tenebat: et in vagina reponebat: vnde gregorius intelligens preces a deo exauditas: ecclesiam in honore angelorum ibidem construxit: et castrum quoque illud exinde sancti angeli dictum est. Hec autem due apparitiones ad literā .viij. idus maij occurrerunt propter quas hoc festum institutum est. ¶ Est etiam alia apparitio que celebratur .kal. nouēbris. de qua ibidem cum quibusdam miraculis ex ipsa subsequentib⁹ agetur. Dicitur etiā hoc festum victoria propter multiplicem victoriam michaelis. Nam re vera iste gloriosus archangelus ad omnē strenuū actū triumphi seu victorie in christiano populo delegatur. Unde sicut eo tempore quo populus iudeorum erat peculiaris populus dei: michael erat in omnibus princeps et adiutor synagoge ipsorū vt habet Danie. x. Sic postquam populus christianus per fidem christi factus est popul⁹ dei michael fact⁹ est princeps et adiutor ecclesie christianorū. Unde cātat ecclesia. Princeps gloriosissime michael etc. Et ideo interpretatur quis vt deus. quia sicut nullus facere potest qđ facere preualet deus: sic quoties aliquid mire virtutis agitur michael mitti perhibetur: vt ait Gregorius. Licet autem in aliis victoriis mirabilior apparuerit: tamen victoria principalis propter quā hoc festum denominatur: fuit illa quam sipontinis hoc modo concessit. Post aliquod nempe tempus ab inuento loco: vt supra dictū est: neapolitani gentiles cum sipontinis et beneuentanis qui quinquaginta milib⁹ a siponto distāt: ambobus fidelibus ordinato exercitu bellari ceperūt. Qui de episcopi consilio triduo inducias petierunt: vt ieiunio triduano vacarent et patroni michaelis auxiliū implorarent. Tertia nocte michael episcopo apparuit: preces exauditas asserit: victoriam affuturam promittit: et quarta diei hora hostibus occurrēdū promonuit. Quibus occurrentibus mons garganus immenso tremore concutitur: fulgura crebra volāt: et caligo tenebrosa montē obtexit: ita vt sexcenti de aduersariis tam ex ferro hostium quam ex sagittis igneis interirent. Reliqui in fugam conuersi virtute comperta archangeli: continuo colla christiane fidei submiserunt. Hec autem victoria eodē die reuoluto anno ab apparitione predicta videlicet octauo idus Maij dicitur cōtigisse. ¶ Sunt et alie plures victorie tam michaelis quam angelorum: que quia diem certum nō habent sub hoc festo cōprehēduntur. ¶ Prima victoria est illa quā michael archangelus cū suis angelis obtinuit: quando draconem idest luciferū cum suis sequacibus de celo eiecit. De quo exponitur illud apocalypsis .xij. Factum est prelium magnum in celo: Michael et angeli eius preliabantur cum dracone etc. Cū enī lucifer dei equalitatem appetisset: archangelus hic celestis exercitus signifer a deo missus ipsum cum suis sequacibus de celo expulit: et in hunc aerem caliginosum vsque ad diem iudicii remisit. ¶ Secūda est illa qua cū diabolo disputans de Moysi corpore ipsum triumphauit. De qua habetur iudicum primo. Cum enim diabolus corpus Moysi prodere vellet: vt ipsum pro deo iudeorum populus adoraret: Michael non iudicium blasphemie improperauit: sed imperio domini ei mandans: demonē expulit: et corpus Moysi diuina prouidētia occultauit. Tertia est quam de antichristo habiturus est quando ipsum occidet. ¶ Tunc eniz michael princeps magn⁹: vt dicitur Danielis duodecimo. cōsurget et pro electis contra antichristum fortiter assistet. Deinde antichrist⁹ vt dicit glossa super illud Apocalypsis decimotertio. Vidi vnum de capitibus eius occisum etc. mortuum se finget: et per triduum latens postea apparebit dicens se suscitatum: arteque magica ferentibus eum demonibus in aera ascendet: et omnes populi ipsum mirantes adorabunt. Tandem vt dicit glossa super illud secūde Timotheo secundo. Quem dominus Jesus interficiet etc. In monte oliueti ascēdet: et dum stabit in papilione et in solio suo in loco contra quem domin⁹ ascendit: Michael adueniens ipsum interficiet. ¶ Quarta est quam angeli quotidie de demonibus obtinent: dum pro nobis pugnantes ab eorum tentatione nos liberant. Hoc autez tripliciter faciunt. ¶ Primo potestatez demonis refrenādo. Figura Apocalypsis vigesimo. de angelo qui demonem ligauit et in abyssum misit. Et Thobie octauo de diabolo in deserto superiori ligato. Huius enim religatio ipsa est potestatis eius refrenatio. ¶ Secundo cōcupiscentiam refrigerando. Figura genesis .xxxij. Angelus tetigit neruū femoris iacob et statim emarcuit. Tertio memoriā passionis mentibus imprimendo. Figura Apocalypsis septimo de angelo ascendente ab ortu solis habente signum dei viui idest memoriam crucis: et ait. Nolite nocere terre et mari etc. quoad vsque signem⁹ seruos dei nostri in frontibus .i. mētibus eorum.

¶ De sancto raphaele archangelo. Ca. cxlj.

Raphael archangelus quia nulla speciali solennitate vllo tempore recolitur. Ideo huic festo apparitionis Michaelis merito coniungitur: vt de ipso aliqualis mētio habeatur. Interpretatur autem Raphael medicina dei. Hoc autem ideo nomen angel⁹ ille sortitur: quia quoties ad aliquem morbum incurabilem sanandum angelus aliquis a deo destinari proponitur: tunc Raphael angel⁹ mitti creditur. Unde huic angelo duplex officium attribuitur: videlicet officium vie et officium medicine. Est enim hic angelus et dux itinerantibus: et medicus morbo laborantibus: vnde et in horum cōprobationem nō solum Tobiam iuniorem in via cōduxit et sanum custodiuit: ac coniugatum in diuitiis opulentum ad domum paternam reduxit: sed etiam Tobiam seniorem excecatum illuminauit. De quibus per singulas agetur cū ad historiā Tobie peruenietur. ¶ Quod autem hic angelus dux et custos in via itinerantibus existat: patet in quodam miraculo quod legitur in libro de gestis Frācorum Dū enim quidam archiepiscopus ad sanctū Jacobum peregrinaretur: angelo raphaeli quē in deuotione habebat: et quē ducē et custodem viatorum audierat se specialiter commendauit. Cum autem in via errasset: et appropinquans silue predones superueniētes conspiceret: festinare cepit iter vt eos euaderet. Et cum aliquantulum processisset: quidam se sibi quasi comitem vie coniunxit: et causam tante festinationis quesiuit. Cui cum causam exposuisset: et hostes se insequentes ostendisset: ille eum hortari cepit ne timeret: quia ipsum sine lesione ad rectā viā reduceret. Et cū hoc loqueretur: superuenierūt ad flumen. Cūque ille nec pontē nec nauē ad transeundū cōspiceret: nec viā transuadandi sciret: adhuc magis timuit: et se a comite deceptū putauit. Et ecce cū predonib⁹ irruētib⁹ ille omni auxilio destitut⁹ se angelo raphaeli commendasset: subito ex alia parte fluminis cū socio se trāslatū vidit: et hostes citra flumē mirantes dimisit. Subitoque et comes ille disparuit. Sicque viam suam prosecutus est. Cum autem iterum rediens

rū rediens ad locū illū appropinquans in eosdē hostes irruere dubitaret: grauì sopore subito depressus sub arbore dormiuit. Cui in somnis comes ille qui eū trans flumen euexerat apparuit: eq; esse raphaelē archangelū cui se cōmendarat asseruit: qui eū in via custodierat: et vsq; ad domū suā ducere intendebat. Euigilans ille se ad vnā dietā ppe ciuitatē suā reperit: et saluus rediēs beato archāgelo gratias egit. ¶ Qd etiā medelā infirmātibus cōferat: patet in hoc miraculo. Circa annū dñi. M.cccv. iuuenis robustus ordinem pdicatorū intrauit in cōuentū derbeie insule anglicane q morbū caducū patiebatur: sed tū hoc fratribus nō reuelauit. Adeo autē ipsa egritudine opprimebat q sepius eadē quasi tribus horis detinebat. Quare cōpleto anno non sunt a fratribus ad pfessionē admitti. De gratia tū mansurus ad cōuentū leicestrie missus est: vbi dū dicto morbo multū affligeretur: frater quidā Richardus de ponte fineto pro ipso deū orare cepit. Cui dormienti raphael angelus apparuit: eiq; dixit q si frater ille voueret se cōtinenter victurū: et in vita sua feria secunda in honorē angelorū ieiunaturū sanitatē perciperet: et q ipse ad eum sanandū a dño missus esset. Seq; raphaelē archangelū noiauit. Quod cū frater ille iuueni retulisset: illeq; votū emisisset: eadē die a morbo cecidit: et p visum angelū Raphaelem conspexit: qui ipsum eleuauit ac pfecte sanatū nunciauit: et promissa impleret admonuit addens vt si quando contrauenirer illico in morbum recideret. Statimq; ille sanatus est: et ex illo die morbū passus. Qui postmodū ad pfessionem receptus factus est bonus clericus et ordini gratiosus.

¶ De sancto Victore martyre. Cap. cxlij.

Victor miles et martyr apud Mediolanū sub maximiano augusto passus est. Qui maurus gēe a pma etate christianus cantu cte venerandus Maximiano amicissimus fuit. Quem vt crudēs mediolani cōparuit christianum primo in carcere. vj. diebus afflictū inde eductū flagellis cedi fecit. Et iterū per triduū in carcere cōpeditū detineri. Rursumq; de custodia emissus Christū inuictissime cōfitentem fustibus durissime cesus: et rursus custodie arctiori mancipauit. Dū autē ab anolino cōsulari ad sacrificandū suaderet et immolare contēneret: tertio productus corpus eius plūbo et cera liquefactis pfunditur: sed plūbo ac cera in modum aque balnearis ab angelo tepefactis victor a cruciatu liberat. Inde eductus extra portā vercellinam expectantibusq; militibus iussionē impatoris oibusq; dormitantibus ipse ab angelo solutus ipsiusq; mandato fugiens in stabulo latuit. Sed postmodū quadā ibim matrona indicāte pductus a militibus et ferro arctatus in silmula que dr ad vlmos in viridario impatoris decollatus est: q et mortē maximiani eodē anno vt euenit futurā pdixit. Corpus autē eius. vj. diebus expositū vt a bestiis vorarerur a duobus leonibus eū custodientibus protectus est: et integrū repertū a sancto Mamerto epo in ipso loco tumulatum est. Qui passus est. viij. idus Maij.

¶ De sctō Cataldo epo et pfessore. Capitulum cxliij.

Cataldus episcopus ex hybernie partibus oppido qd dr cataldus patre euchio mre athena exortus fuit. Hic nimia claruit sanctitate et isignibus miraculis coruscauit. Nā statim vt ex vtero matris ad lucē pdijt: caputq; eius in marmore percussit: caput eius in ipsum marmor ac si in cerā mollissimam intrauit: et signum verticis concauitatē dimisit. Et cū mater ex dolore partus expirasset: infans sine cuiuspiam auxilio se erexit: et matrē brachiolis amplexus ipsam suo tactu dei grā mirabiliter suscitauit. Cuiusq; marmor in quo nascens caput defixerat sub diuo positū esset: et in ipsa eius concauitate pluuia caderet: omnes egri ex aqua illa sumētes a quacūq; egritudine sanabant. ¶ Post q autem ad pret hyeratū attendit: et conciues suos ad fabricādū ecclesiā puocauit: dū ipse quoq; in opere exercitaret: quidā nobilis cadauer filij nuper defuncti lachrymabiliter ei pientauit: ipseq; lacrymis illius cōpatiens et dolori oratione sua puerū continuo suscitauit. Quo miraculo multos ad deum cōuertit. ¶ Crescēte autē eius fama filius alterius nobilissimi muitis mortis: cuius cadauer a patre in pheretro viro dñi apportatur: et vt ipsum suscitet sicut et puerū alterū suscitauit instantius exoratur. Cum autē ipse ex humilitate recusaret: et operi ecclesie intentus terrā effoderet: casu terrā abijciēs sup corpus iuuenis aspersit: et ille repente viuus surrexit. ¶ Rex autē insule hec audiens: et ipsa magicis artibus attribuens: nauigio venit ad sanctū de suis finibus propellendū. Sz nocte ab angelis p visum terret q nisi resipiscat subito morietur. Eademq; nocte quidā eius dux in hoc facto cōsiliarius repente interijt. Qd rex audiens et dei visionē expauēs a sancto veniā petijt: et ducatū ducis illius defuncti ecclesie q fabricabat in ppetuū concessit. In qua ecclesia cataldus post breue tps archiepus electus est: qui laudabiliter viuens. xij. sibi suffraganeos episcopos cōstituit: et totā insulā verbo et exēplo ad christi cognitionem adduxit. Omnibusq; recte dispositis in pace quieuit. viij. idus Maij. Cuius corpus cū multo tempore latuisset: a dracone archiepiscopo domino reuelante repertum in ecclesia tarentina honorabiliter tumulatum miraculis radiare non cessat.

¶ De translatione sancti Andree. Cap. cxliiij.

Translatio corporis beati andree apostoli tēpore cōstantini imperatoris facta est. Cuius corpus de patracēn. ciuitate vbi passus fuerat: et a maximilla senatrice sepultus cū ossibus sanctorū beati luce euangeliste de bithynia sublatis: et timothei discipuli scti Pauli ab ephe so sumptis: cōstantinopolim translata sunt ibiq; reuerentia digna recōdita. viij. idus Maij: vt dicit Ado.

¶ De translatione sancti Hieronymi. Cap. cxlv.

Translatio corporis sancti Hieronymi duplex est. Prima est illa de qua scribit cyrillus hierosolymitanus epus in epla ad augustinū de eius miraculis trāsmissa. Cū eni corpus gloriosi doctoris apud bethleē iuxta psepe dñi vt ipse mandauerat: humo obrutū fuisset: et ibidē insignibus et inauditis miraculis coruscaret. Videbatur fidelibus q illud corpus sanctissimū iacens in terra indignius tractaret. Ideoq; decoro sepulchro marmoreo in ecclesia bethleemitica fabricato Cyrillus hierosolymitanus patriarcha cū clero et pplo sanctū corpus eodē transferēdū decreuerūt: et diem dñicū post pēthecosten ad hoc faciendū celebrius statuerūt. Et cōcurrente populi multitudine ex vrbibus conuicinis terrā vbi iacebat corpus eius odiantes: euacuata fouea illud in aere pendere cōspiciunt: ita qd nulla sui parte humanum contingens integrum et incorruptum omnino reperiunt: odoremq; fragrantiam miram cuncti senserunt. Corpus autem inde leuatum et super altare positum est vt a fidelibus videretur. Cuius contractu die ipso. xvj. ceci illuminati

ti sunt: tres quoque a demonio vexati illuc adducti liberationē perceperunt. Filius mulieris vidue populi frequentia oppressus suffocatus est. Quē mater in fossa vbi corpus sanctum iacuerat proiecit exanimē: et continuo viuus surrexit. Quod cernens rusticus cui' filii cadauer defuncti ante tres dies sepultum fuerat accedens ad locum corpusque filii exhumatū ad ecclesiam attulit et in foueā proiecit: statimque spiritū vite recepit. Circa vesperas autē post predicta et alia multa miracula exhibita: corpus in monumentū repositum fuit: et fouea terra repleta. ¶ Sed mane monumentū vacuum est inuētum: et euacuata iterū fouea corpus repertū est in loco pristino restitutum. Stupentibus cūctis sequēti nocte Cyrillo dormiēti Hieronym' gloriosus apparuit: corpusque de loco vbi iacebat nullatenus amouēdū admonuit: dicēs quod ibidem quiescere debebat donec hierusalem ab infidelibus caperetur: et tunc ad vrbē romā deportaret. Quod cyrill' ceteris enarrauit: et vnusquisque deo gratias egit. Hec autē trāslatio diē certum nō habet: nisi quod cyrillus eā die octaua pētecostes factam fuisse scribit: que tn̄ dies nescitur quoto die cuiusue mēsis eodem anno contigerit. ¶ Secunda translatio est q̄ in romanis chronicis reperitur qua corpus eius de bethleem romā trāslatum est: et in ecclesia sancte marie maioris reconditum. Post multa enim annorū curricula ab obitu hieronymi gloriosi hierusalē destructa et a sarracenis occupata cū pene oim sanctorū esset orbata reliquiis, solo beati hieronymi corpore in partib' illis relicto: apparuit ipse doctor vni monacho ibi degenti: mandans eidē vt corpus suum romam deferret: et in ecclesia dei genitricis iuxta presepe dn̄i tumularet. Qui cum hoc facere formidaret: a sancto doctore secūda vice admonetur: et iussa adimplere recusans, tertio de negligentia durius increpat. Tūc sancti hieronymi reliquias latenter surripuit: et cum duobus fidelibus comitibus prosperis succedētibus romā venit. Quē sanct' iterū iuxta vrbē p visionē admonuit vt solis canonicis ecclesie cōuocatis corpus de nocte quasi clandestine recōderet: ne ex superuenientibus turbis diminutionē aliquam in reliquiis sustineret. Itaque prout sanctus mādauerat iussa perfecit: et p missa solis ipsi' ecclie canonicis nunciauit: et ipsis presentibus in loco humiliter: et in terra ante presepe dn̄i corpus noctu deuote reposuit: vbi a quibusdā voces angelice cōcinentes audite: luxque imensa vel solis radi' meridian' ibidē effulsit: mirusque odoris fragrātia vnumquenque respersit. Celebratur autem hec festiuitas die quo corp' almi doctoris ibi depositū est, videlicet. vii. idus maii.

¶ De sancto Hermete discipulo.
Capitulum. cxlvi.

Hermes discipulus christi, de quo apls Paulus ad romanos. xvi. scribēs meminit. Hic dr fuisse author libri q̄ dr pastoris: et apud multas grecie ecclias publice legit: multique de eo libro scriptorū veterū scripserunt testimonia: et a latinis pene ignot' est. Sepult' est rome apud baptisteriū ex facultatib' sancte praxedis cōstructū: dicit Hieronym' de viris illustrib'. Dorothe' abbas hūc ex numero. lxxii. discipulorum fuisse dicit: qui episcopus philopolcos fuit: et rome quieuit. In libro etiam pontificum habetur quod sub episcopatu pii pape hermes librum composuit: in quo mandatum continetur: quod ei precepit angelus domini cum ad eum in habitu pastoris venit: et die dominico pascha celebrari constituit. Cuius festum agitur. vii. idus Maii.

¶ De sancto metrone confessore.
Capitulum. cxlvii.

Metron cōfessor verone colit' in ecclia scti vitalis sepult'. De quo fert' q illuc peregrinus aduenerit: sz vn̄ venerit, aut q̄ loco exort' fuerit ignorat'. Ibique et penitentie nouū pnie modū adinuenit. Nā lapidi magno cōpede in cruce posito mediāte se astrixit: clauēque cōpedis in flumē athesis pijcit hoc sibi signū pponēs: vt quicūque clauē reperire contingeret ab oībus pctis absolutū cognosceret: post plures itaque annos appropinquante die vocationis eius piscis capitur: in cuius ventre clauis illa reperitur: animam iam sanctificatam designans: et corporis dissolutionem instantem prenuncians. Que post dies modicos facta est. vii. idus Maii.

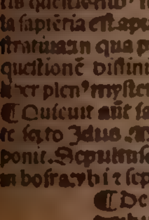
¶ De sancto Job propheta. Capitulum. cxlviii.

Job iustus et propheta dn̄i lz de gētilibus nat' fuerit: q tn̄ sanctissim' extiterit nō solū in libro tobie. ii. ca. et Eze. xiiii. c. ei' nois fit: sed totū scripto volumine eius ipse dr specialis ab oībus doctoribus approbat'. Fuit aūt incola terre hus que est in finib' idumee et arabie. vt dicit Hieronym'. Et erat ei an nomē Jobab: genuitque Job filium sibi regno successorē cui nomē enon erat quidam ipse filius zare de esau filiis fili' de matre vō bosrasita vt sit quintus ab Abrahā nepos. Etiam et regnauit in regione Edon rex magn' ac potens inter oēs orientales: et accepit vxorē arrabissam: genuitque filios. vii. et tres filias. Fuitque possessio ei' locupletissima in ouibus, et bobus asinis et camelis et possessionibus terrarū ac familia multa nimis. Et lz esset ex gētilibus patribus ort': ipse diuino spiritu reuelante, non solū ab idololatria abstinuit: sed insuper sanctissime vite fuit. Nam erat vir ille rectus et simplex timens deum ac recedēs a malo. Et cū filii eius in conuiuiis quotidie lascivirent: ipse post conuiuia dn̄o pro filiis immolabat' vt sic que in comessationib' p filios in deū cōmissa fuerant ipse sacrificiis expiaret. Cui' sanctitas ore dei approbatur: dum in toto orbe nō habere similē phibet'. ¶ Ut autē eius patientia manifestior fieret: deus eū a diabolo tentari pmisit: et data ei primo in reb': deinde in filiis: tertio in carne propria potestate. Demon autē accepta potestate a dn̄o: primo in exteriorib' eū pcussit. Nā boues et asinos a sabeis auferri fecit: oues ex aere misso igne cōbussit: camelos a chaldeis tolli pcurauit: pueros que ac familiam gladio hostili et igne consumpsit. Deinde ipsum in prole inuasit. Nam filios omnes ac filias palatio super eos corruente vno impetu interfecit. Et cum in his oībus Job patientem et in nullo commotū vidisset: ad carnes eius persequendas accessit. Graui enim ipsum a planta pedis vsque ad verticem vlcere vulnerauit. Solamque sibi vxorem in grauiorem afflictionem dimisit: quam et in eius contumeliam incitauit. Et cū in his omnibus nō peccasset Job labiis suis: neque stultum quid contra deum locutus esset: Nouissime tres amicos eius et reges singulos de loco suo ad eum destinauit: qui licet ad consolandū Job principali intentione venissent: ipsos tamen diabolica suggestione longa verborum exacerbatione in ipsius odium et concrepationes prouocauit. Et cū ipsos Job sapienti disputatiōe et patienti sermone superasset. Ad vltimū helium quēdā iuuenem arrogantē cōtra Job in acerba conuicia et grauissima improperia suscitauit. ¶ Cūque post multa flagella dn̄s seruū suum Job manifestissime cōprobasset: et p septē annos vt dicit beatus Hieronym' ipsius patiētie audum expertus in lucem produxisset: miser-

tus ipsius ad statum illum feliciorem reduxit: omnẽq; facultatem eius duplicauit. Filios vero & filias totidem numero quot amiserat ei concessit: sed eos duplici virtute et elegantia prioribus decorauit. Uixit quoq; iob post flagella sua annis centũ & quadraginta: et vidit filios suos & filiorũ suorũ vsq; ad quartã generationẽ. Et mortuus est senex: plenus dierũ annorũ vero cẽtũ & octoginta. viii. Nã vt tradit Hieronym⁹ annorũ triginta erat qñ a dño flagellatus est: & in ipsis flagellis annis septẽ permansit post quos vt ex textu libri sui habet: annis cẽtũ & quadraginta superuixit. ¶ Scripsit ipse idẽ librum vite sue & sermonũ suorũ arabico sermone: vt Hieronymus ait. Qui certe liber prosa incipit: metro labit: pedestri sermone finit. Nã a principio vsq; locũ illũ vbi Job dicit. Pereat dies in qua nat⁹ sum. Stylo prosaico inchoat. Inde vsq; circa finẽ vbi dñs tres Job amicos redarguit: heroico metro prosequit. Finẽ vero Rhythmico colore cõcludit. Omnisq; legis dialectice: ppositiõe: assumptione: cõfirmatione: cõclusione: singula verba sua determinat. ¶ Nã quatuor disputationũ genera in ipso libro cõplectit. ¶ Quarũ prima est dialectica: q pcedit ex probabilib⁹. Et hoc consistit inter Job et tres amicos eius: vbi cõclusionẽ hãc tenet: et pbat q deus hominẽ iustũ sine sui culpa flagellat: amici vero ei⁹ oppositã cõclusionem affirmãt: vz q deus neminẽ sine culpa condemnat. Secunda est sophistica: q pcedit ex apparentibus. Et hec est inter Job & Helim: quis Job nõ rñdeat: qui quidẽ iuuenis presumptuosus & vaniloquus: cõclusiones amicorum Job approbans sophistice syllogisat. ¶ Tertia est tentatiua inter dñm & Job: qui cũ de multis questionib⁹ tentat & interrogat: vt declaret ei q multa sapiẽtia est apud deũ cõparata. ¶ Quarta est demonstratiua: in qua pro Job dñs cõtra tres amicos ei⁹ questionẽ diffiniendo demõstrat. Et sic concludit tot⁹ liber plen⁹ mysterijs & maxime diuine fidei sacramẽtis. ¶ Quieuit aũt sanctus Job in pace et optima senectute sexto Idus Maij: vt Hieronymus in suo Kalẽdario ponit. Sepultusq; est in terra hus in finibus edon siue in bosra: vbi & sepulchrũ eius cernitur vsq; in presens.

¶ De sanctis gordiano & epimacho martyribus. Cap. cxlix.

Gordian⁹ martyr

rome passus est sub Juliano apostata imperatore. Qui Julianus cum inter alios christianũ quẽdã senẽ presbyterũ noie ianuariũ tenuisset: dedit eũ in custodia cuidam eius vicario Gordiano. Qui Januariũ ad domũ suã adducẽs dũ ipsum ad sacrificia sermonib⁹ hortaretur: ianuarius Gordiano christus predicans eũ conuertit: & statuã iouis eream quã apud se habebat in igne conflauit: ac ipsum cum vxore marina & familia eius promiscui sexus numero quinquagintatribus cum eorum domibus baptizauit. Quod cum iulianus comperisset ianuarium presbyterum in exilium proscriptione damnauit. Uxorem vero gordiani marinam ad aquas salinas manere precepit in seruitio rusticorum. Gordianum autem cuidam clementiano quem loco eius vicarium prefecerat puniendum tradidit. Qui clementianus Gordianum sibi exhibens vinctum presentari fecit: et in confessione christi persistentem primo quidem diutius plumbatis cedi: deinde capite truncari precepit. Cuius corpus canibus proiectum: cum diebus septem mansisset intactũ: tandem a familia sua rapitur: et cum beato epimacho quem dudum ante predictus iulian⁹ occidi iusserat sepelitur via latina: miliario vno lõge ab vrbe roma. Qui passus est circa annum domini trecentesimum & sexagesimum sexto idus maij.

¶ De sanctis Calepodio presbytero et socijs martyribus. Cap. cl.

Calepodi⁹ presbyter

palmatius: simplicius: felix & blanda cũ socijs eorũ rome passi sunt sub alexãdro imperatore. Cũ enim palmatius consul de mandato imperatoris ad regionẽ trãs tyberim accessisset vt calepodium presbyterũ cũ alijs christianis in domo quadã latẽtib⁹ comprehẽderet: decẽ milites qui domum intrauerãt excecati sunt. Qd alexander conspiciẽs iussit omnẽ populũ pro liberatione militum deo mercurio immolare. Et sic vna ex virginibus paganorũ arrepta a demone deũ viuũ & verũ deũ christianorũ clamabat. Qd palmati⁹ audiẽs cõuersus abijt ad sanctũ papã Calixtũ: & ab eo baptismũ expetijt: quem calixtus presente calepodio baptizauit: oẽmq; ei⁹ familiã cũ vxore & filijs numero quadragintaduobus vnda salutari perfudit. Qui palmatius exinde cepit facultates suas pauperib⁹ erogare. Post dies plurimos alexãder hoc audiẽs fecit teneri palmatiũ: eiq; examinatũ & xpm confitentẽ tradidit simplicio senatori: quatenus ei persuaderet vt ad culturã deorũ accederet. Cũ autẽ simplicius ipsum plurimũ honoraret: & palmatius oĩa secuĩi blandimenta contẽnens orationib⁹ & ieiunijs insisteret: quidã noie felix venit ad palmatiũ deferẽs vxorem suã noie blandã ab annis quatuor paralyticã: vt eã sanaret. Quã palmatius in cõspectu simplicij et oĩs eius familie fusa oratione sanauit: quo viso miraculo conuersus est simplicius senator cum oĩ domo sua: felix quoq; cũ vxore sua blanda sana effecta: ceperuntq; oẽs baptismatis gratiã expetere: vocatoq; sancto papa calixto cũ beato calepodio superueniẽtes ad domũ simplicij baptizauerũt eũ cũ tota eius familia: atq; felicẽ cũ coniuge sua blãda. Qd cũ alexãder audisset: q: multitudo hominũ p btõs calixtũ et calepodiũ in xpo credidisset: misit exercitũ militũ: & tenuit oẽs qui baptismũ perceperant quos precepit capitalẽ subire sniam et p diuersas portas vrbis rome capita eorũ suspendi ad exẽplũ xpianorũ. Tenuit etiã calepodiũ quẽ gladio fecit occidi: et corp⁹ eius in tyberim iactari ãte insulã lycaoniã. Qd tãdẽ a piscatoribus repertũ & btõ calixto pape presentatum ab eodẽ in suo cimiterio via appia sepultum est. Passi sunt autem sancti martyres sexto Idus Maij.

¶ De sctis Primo marco Jasone & Celiano mar. Ca. cli.

Primus: Marc⁹:

Jason: et Celian⁹ martyres tergesti in ciuitate passi sunt tpe adriani imperatoris sub Artasio pside. Qui primũ presbyterũ & marcũ diaconũ fustib⁹ cedi iussit: & sub vẽtres eorum ignẽ accẽdi. Deinde sulphur solutũ in ora eorũ infundi. Et cũ hec oĩa supplicia sine vlla eorũ lesiõe supassent: multiq; exinde cõuersi fuissent: iasonẽ & celianũ fustib⁹ tã diu verberari mãdauit: donec celo spm emitterẽt. Deinde primũ & marcũ ex vrbis menia decollari. Quorũ corpora in eodẽ tumulo iuxta eandẽ ciuitatẽ sepulta sunt. v. idus maij.

¶ De sctõ Mamerto epo & cõfessore. Cap. clij.

Mamertus episcopus

viennẽsis miraculis & sctitate apud eãdẽ vrbẽ celebris hr: q ob iminẽtẽ terremotũ et tẽpestatũ cladẽ atq; luporũ rabiẽ solẽnes trib⁹ dieb⁹ ãte ascẽsionẽ dñi letanias instituit: vt hr supra de letanijs: qui etiã apud prefatã ciuitatẽ decessit in dño. v. idus maij: vbi et sepultus virtutibus claret.

¶ De sctõ maiolo abbate. Cap. cliij.

Maiolus abbas nobilibus parētibus progenitus et sacris literis imbutus, ac virginitatis flore decoratus: primo archid. acon' ecclesie matiscen. fuit. Deinde factus est monach' cluniacen. sub hemoardo abbate sctī odonis successore: sanctitate vite mirabiliter pollens summaq patientia decoratus: qui ppter grauem infirmitatē quā incurrit lumen oculorum amisit: nec tñ exinde in aliquo vnq perturbari visus fuit. Sexto autē anno monachatiōis ipsi' decedēte abbate monasterij maticēsis ad eiusdē loci regimē licet inuitus eligit' nō obstāte q lumine foret oculoz priuat' et corpe quasi virib' p lōga egritudine destitutus. In ipsa aūt abbatia sanctissime iubar vite fuit: et multa miracula ondit. Cecis visum: surdis auditū: claudis gressum: aliisq diuersorū generū lāguorib' detētis pferēs medicinā. Plures etiā a morsibus serpentū venenatoz: et a periculis fluminū et ictibus fulgurū liberauit. Cādele seu lāpades in eius ecclesia ardētes ex negligētia vel aliter extincte sepi' sine humano studio sunt diuinitus reaccense. ¶ Quadā nocte dum in monasterio sancti dionysij librū eius de principatu celi perlegeret: ad lumen candele graui somno pressus dormitauit: et candela de manu eius super librū cecidit. Sed sola ipsius cera cōsumpta libri pagina oino illesa permāsit. Soluit autē carnis debitū. v. id' maij. Et recōdit' ē i monasterio suo miraculis clarēs.

¶ De sctō Antimo presbytero et martyre. Cap. cliij.

Antimus presbyter et martyr rome via salaria passus est: qui post virtutum et predicationis insignia in tyberim precipitatus et ab angelo sctō exinde ereptus est: ac pprio restitut' oratorio. Deinde in cōfessiōe nominis iesu christi capite punit' victor migrauit ad celos. v. Id' Maij. Hec Ado.

¶ De sanctis nereo et achilleo martyribus. Cap. cliv.

Nereus et Achilleus martyres fuerunt serui plautille vxoris clemētis consulis germani domitiani impatoris et sancti clementis pape. Que plautilla existēs vidua eos pueros cōparauit: et eunuchos fecit. Cum autem ad pdicationē beati petri apostoli plautilla cōuersa esset: fecit eos ab eodē cū pfatis pueris baptizari. Et ad extrema deueniēs eosdē iuuenes cubicularios flauie domitille filie sue dimisit. Cum aūt domitian' flauiā domitillā aureliano comiti in cōiugē tradidisset: vt superius in eius passione actū est nona martij. Nereus et achilleus eidē virgini xpm annūciātes eādē cōuerterūt: et votū virginitatis emittere suaserūt. Que a sancto clemēte papa baptizata et sacro fuit velamine cōsecrata. Qd cū aurelianus cognouisset obtēta ab impatore licētia foonam suā cū eunuchis in pōtianā insulā relegauit: quo plures xpiani p xpi noie fuerāt exilio deportati. Erātq ibi malefici duo discipuli symonis magi furi' et priscus: q magicis artib' populū fallēdo symonē magū p deo fecerāt adorari. Quib' ibi nereus et achille' resistētes eoz maleficia sermonibus et miraculis detegebāt: et sic pplm ab errore reuocabāt. ¶ Post multū vo tps aurelian' ad insulā preiit: et sanctos pmissis et oblatis muneribus vt virgini nuptias suaderēt exorauit. Qd ipsi oino facere respuētes cū ma-

gis in dño confortabāt. Quapropter ad vrbē adducti et ad sacrificia cōpulsi sunt. Et cū dicerēt se a beato petro apostolo baptizatos nulla rōne posse idolis immolare: capite cesi sunt. Quoz corpa via ardeatina iuxta corp' sancte petronille virginis sepulta sunt. iiij. idus Maij.

¶ De sancto Pancratio martyre. Cap. clv.

Pancratius martyr nobilissimis parētib' ort' apud phrygiā: et cū pr' dedome' dictus est vtroq parēte orbat' sub dionysii cura patrui sui relict' est. Ambo igitur romā vbi largū habebāt patrimoniū peruenerūt. Et dū in coīū pe[illegible] nib' i mōte celio morarentur, cor vico papa cornelio cū quodā fidelib' ppter psecutiōnē latitabat: a quo pōtifice fidē xpi et baptismū susceperūt patru' cū nepote. Post dies modicos dionysi' i pace quieuit. Et pācrati' oīa sua paupib' erogauit. Deide a psecutorib' vitrone' offerēs xpianū se esse dixit. Quē illi tū Ualeriano impatori pñtauerūt. Cūq puero. xiiij. annoz et filio quodā sibi amicissimi viri cōdoleret: suadebat ei vt dijs thura poneret: ne mala morte i tāta iuuētute periret. Ille vo ecōtra sacrificare recusans se iz iuuenculū corpore: tenē tñ aio esse dicebat: et deū Iouē patricidā et incestuosum cōprobabat. Propter qd augustus iussit eū via aurelia duci: et ibidē decollari. Cui' corpus cetauilla senatrix tulit: et in eodē loco cū aromatib' sepeliuit quarto id' maij. Supra cui' tumulū pcessu tpis a fidelib' ecclesia fabricata fuit. ¶ Ad ei' eq sepulchrū: vt ait gregorius turonēsis: si qs falsum iurare voluerit añq ad cācellū chori puenerat: statim a demone captus insaniebat: cadēs in pauimētū ptinus vitā pdit. Nūc aūt dictū corp' Venetijs in monasterio sctī zacharie quiescere ab eisdē loci loqūtoribus perhibetur.

¶ De sancto Epiphanio epo. Cap. clvi.

Epiphanius episcopus salaminę: q ciuitas est in insula Cypriorum: temporibus Honorij et Archadij imperatorum floruit: vt dicit' i historia tripertita. Vir hic summe extitit sanctitatis: et elemosynarū largissimus exhibitor. Qui cū oēz substantiā sui ēpatus pauperibus erogaret: et nihil petētibus denegaret. Deficientib' pecuniis iconomi' ecclie murmurabat. Subitoq cidē viro astitit: sacculūq magnū multa plenum pecunia corā eo deposuit: nec tñ quis esset: aut vñ venisset explicauit: et repēte discedēs nusq comparuit. ¶ Duo paupēres volētes beatū virū arte deludere: et vt aliqd eis vberius daret: ipso iter agēte talē fictionē inuenerūt: vt vn' eorū se supinū in terra psterneret: alter vero ipsum quasi mortuū defleret: et q se non habere vnde eū sepeliret pretenderet: sicq Epiphanio necessaria pro exequijs postularet. Cū aūt sanctus appropinquasset: et ille lachrymabiliter ab eo subsidiū p tumulādo socio petijsset: ēps illū super morte comitis benignius psolatus et necessaria p sepultura largit'. Quo discedēte: dū ille sociū vocans pulsaret vt surgeret: quatenus de questu bonū sibi prādium prepararēt: quis se prius mortuū finxit vere defunctus apparuit. Tūc socius post ēpm currēs casus ei nunciauit: et de cōmisso pnīam egit. Sanctus aūt eū defunctū suscitare potuisset noluit ne tali occasiōe ministri dñi facile deludant'. ¶ Sapiētia et doctrine suaui eloquio admodū claruit. Aduersus oēs hereses libros cōposuit. Aliaq multa opuscula: que vt hieronym' dicit ab eruditoribus propter res: a simplicioribus propter verba legunt'. Hec hiero. de viris illustrib'. Qui etiā in pace spiritū bona tradidit senectute. iij. idus maij.

¶ De sancto Dionysio cõfessore. Cap. clviii.

Dionysi⁹ cõfessor patruus fuit sancti pancratii martyris: de quo superius dictum est: qui a btõ Cornelio papa sacri fontis vnda pfusus: eode die quo ꝛ nepos pancratius passus est anno scz ci⁹ martyrii pcedente in xpi noĩe sancta cõfessiõe feliciter obdormiuit: vt Ado in martyrologio insinuare videt: vez iiii. idus Maii.

¶ De festiuitate sancte marie ad martyres. Cap. clix.

Festiuitas sancte marie ad martyres a Bonifacio papa. iiii. instituta est pter tẽpli pãtheon rome dedicationẽ: Romani em cũ toto orbi dñarent: non solum oim puinciarum simulacra in vrbe habebãt: quin poti⁹ fere singlis dñs tẽpla singula cõstruxerant: tanq̃ qui eos cunctarũ puinciarũ victores et dños effecerant. Sed q: oĩa idola tẽpli ibi habere nõ poterant: ad maiorẽ sue gentilitatis vesanie ostentationẽ vnũ templũ cetcris mirabilius ꝛ sublimius in honorẽ oim deorũ erexerunt: ꝛ Pãtheon: qd sonat oẽs dii vocauerũt apan: qd est omne: ꝛ theos deus. Pontifices em idolorũ ad maiorẽ populi deceptionẽ finxerũt qd sibi a cybele quam omniũ deorũ matrẽ vocabãt fuerat imperatũ: vt si de oĩbus gentib⁹ vellent victoriã obtinere sibi ꝛ filiis suis scz diis oĩbus templũ magnificũ fabricarent. Fundamẽtum ergo ipsius tẽpli sphericũ iacit: vt ex ipsa forma deorũ eternitas demonstraret. Deniq̃ ꝛ pinã eneã deauratã fabricarũt: ꝛ eã in summitate collocarũt. In qua vt aiunt oẽs prouincie mirabiliter erant sculpte. Hec autẽ pcedente tpe inde cecidit: vnde in summitate apta remansit. ¶ T̃ tẽpore igit phoce imparatoris cũ iã dudũ roma fidẽ dñi pcepisset: Bonifacius papa quart⁹ predictũ tẽplũ a phoca cesare impetrauit ꝛ oim idolorũ eliminata spurcitia ipsum in honorẽ beate Marie virginis ꝛ oim martyrũ cõsecrauit tertio idus maii. locuq̃ ipsum sancte marie ad martyres appellauit: qui modo sancta maria rotunda vocat a pplo. Nõdũ em cõfessorũ solẽnia ab ecclesia agebant. Sicq̃ in vrbe roma ipsum diẽ in honore oim martyrũ celebrari in ipsa ecclesia ordinauit. Ut sic tẽplũ qd fabricatũ fuerat oĩb⁹ idolis: tũc dedicatũ esset oĩb⁹ sctis: vt exclusa multitudine demonũ celebraret multitudo sctõꝝ. Sic q3 extũc rome i ipo loco festũ illd vsq̃ hodie celebrat. iii. id⁹ maii.

¶ De sctõ Bonifacio papa primo ꝛ pfessore. Cap. clx.

Bonifacius papa hui⁹ noĩs prim⁹ zosimo pape in cpatu romano successit. Et sedit annos tres: mẽses octo: dies vndecim. Hic natiõe roman⁹ ex patre iocũdo presbytero vrbis: sub cõtentione cũ eulalio ordinat vno die. Eulali⁹ q̃ppe ordinat in basilica cõstantiniana. Bonifaci⁹ aũt in basilica Julii. Et fuit magna dissensio i clero. audiẽs hoc placida augusta cũ filio suo valẽtiniano imperatore dũ sederẽt rauẽne retulit hoc honorio augusto mediolani residẽti. T̃ũc ambo augusti missa authoritate pceperũt vt ambo exirent de ciuitate. Qui cũ pulsi exissent tãdẽ vterq̃ augusti bonifaciũ ad vrbẽ reuocauerũt. ꝛ eũ põtificẽ cõstituerũt. ¶ Hic cõstituit vt nulla mulier aut monacha vasa sacrata vel pallã altaris cõtingeret: aut lauaret: nec in ecclia incẽsum poneret. Et vt seru⁹ aut curie obnoxi⁹ nõ fieret cleric⁹. Hic fecit oratoriũ in cimiterio sancte felicitatis: ꝛ ornauit sepulchrũ ei⁹. Hic aũt btissima pria pietate clericos aluit: paupes fouit: cũctos honoris fuit mitissim⁹ i dieb⁹ suis sup oẽs homines ꝛ misericors: vnde ab omnib⁹ amabat. Et sepultus iacet in ecclesia sancti Petri.

¶ De sancto bonifacio papa. iiii. Cap. clxi.

Bonifacius papa hui⁹ noĩs. iiii. natione marsoꝝ ex patre ioãne medico bonifacio pape tertio imediate i cpatu romano successit: ꝛ sedit annos septẽ: menses. viii. dies. xiii. Hic obtinuit ab augusto phoca imperatore: vt ecclesia bti petri apli caput esset oim eccliarũ: q: constãtinopolitana caput oim se scribebat. Hic etiã obtinuit dari ecclie tẽplũ qd ab antiqs in vrbe pãtheon vocabat: vt supra dictũ est. Qd ipse ablatis idololatrie sordib⁹ cõsecrauit in honorẽ dei genitricis marie ꝛ oim martyrum xpi. Eiusq̃ die consecrationis solẽnitatem in vrbe cõstituit celebrandam. Aliaq̃ multa laudabilia opera fecit. Et hic sepultus est ad sanctum petrũ apostolum. ꝛ cessauit cpatus menses septem: ꝛ dies. xxv.

¶ De sancto Seruatio epo ꝛ cõfessore. Cap. clxii.

Seruati⁹ eps traiecten. tpib⁹ Hieronymi ꝛ Ambrosii doctoꝝ claruit. Hic ppinqu⁹ saluatori fm carnẽ extitit. Fuit enim fili⁹ filii Eliud fratris Elizabeth et filii Hesmerie sororis scẽ Anne matris dñe nostre: ꝛ sic Eliud ꝛ Elizabeth mater baptiste btẽ virgis fuerũt cõsobrini scdo vez cõsanguinitatis gradu. Emin vo pater Seruatii ex vna parte: ꝛ xps ex altera filii cõsobrinarũ extiterũt tertio gradu. Sicq̃ si xps filius habuisset cũ Seruatio: fuissent quarto gradu ex cõsobrinis nepotes. Mater vo sancti Seruatii vxor Emin vocata est Memilia. Natusq̃ est in oppido phestia ad austrũ Armenie terre hebreorũ in regione psidis: quo decẽ trib⁹ israel trãslate fuerant. Qui adhuc existẽs infantul⁹ loca sacra hierosolymis visitauit: ꝛ in sctis pseuerans operib⁹ ad pñbyterat⁹ ordinẽ ascendit: deinde ab angelo monit⁹ abiit ad octauiã ciuitatẽ Galliarum sitã in littore occeani ad pdicandũ vbũ dñi eodẽ angelo sibi duce: ad quẽ locũ deueniens reperit septuaginta duas cõgregatiões inuicẽ diffidẽtes: q̃ segregatim cõuenerãt p epo ipsius vrbis eligendo: cuius sedes p septẽniũ vacauerat post obitũ epi valentini: eque ad extrema deueniẽs diuino spũ ei⁹ mãdauerat nemini nẽ eligendũ: nisi diuina reuelatione cõis oim electio aliquẽ nominasset. Hec autẽ Seruati⁹ audiẽs dũ pro eoꝝ cõcordia añ altare deũ orans pcũberet: angel⁹ eisdẽ apparẽs baculũ sctõ pastoralẽ tradidit: ꝛ sic repente in ipm oĩs pplõ cõuenit. Fact⁹ ergo eps tãte grẽ fuit: vt patria lingua pdicans ab oĩbus natiõib⁹ suo idiomate vba ei⁹ pciperent: multorũq̃ miraculoꝝ glĩa claruit. Nã cibo rũ ei⁹ reliquias egri quicũq̃ gustantes: aut pedes vel man⁹ deosculãtes cõtinuo sanabant. ¶ Post aliqñ vo tps emulatione ciuiũ a ciuitate pulsus venit traiectum: Ibiq̃ iuxta bti petri ecclesiã tuguriũ edificãs penitẽtie opibus vacabat: vbi sibi p visũ a dño reuelat: hunnorũ gẽtes galliarũ vrbes ꝛ marie octauiã euersuras: quã visionẽ octauiã accedens dũ pplo nũciasset: illi quoq̃ timẽtes ne pter pctm in ipsum cõmissum hec sibi futura cõtingerent: seruatiũ p impetranda venia nũciũ ppli ad sedẽ aplicam delegarunt. ¶ Qui veniens traiectum lapidẽ altaris pulcherrimum trabe ruente confessum digito super scissurã deducto reintegrauit. In

deq3 romā accessit: vbi cū in festo dominice annunciationis in ecclesia beati Petri oraret pro populo apostolorū princeps sibi in somnis apparuit: galliāq3 diuinā euadere nō posse sententiam propter eorū peccata reuelauit. In cuius testimonium clauē argenteam ei dedit: quam ille euigilans in manu reperit: ꝑpetuo p reliquiis reseruauit. Cū autē reuerteretur egressus Romā a gothis capitur: qui tūc italiā deuastabant. Cui p noctem angeli cū luce nimia in custodia apparuerūt: eumq3 solutum dimiserunt. Cum autē die altero a gothis torquendus queritur in carcere clauso non inuenitur. Reperitur tādem ab ipsis solutus in quodā campo sopitus cui aquila grandis insidens: altera alarum cum a sole obumbrabat: alteram mouens quasi flabello aurā ei ventilabat. Quod gothi cernentes z stupentes illū in pace dimiserunt. ¶ Veniens autem in terrā vagionū cū siti affligeretur: digito signo crucis in terram facto fons aq̄ de humo scaturijt: z exinde vsq3 in presens nunq̄ defecit. ¶ Degens colonie apud sanctum seuerinū cū oraret a consocio sup caput eius ignis colūna cōspicitur: que nimia celeritate celū pgreditur. ¶ Apud metensem vrbem celebrans facies eius solis claritate refulsit. ¶ Reuersus ergo octauianū: que viderat referens sanctorum reliquias z vasa sacra vna cum populo traiectum transtulit pctu supuenture reseruanda. Et cū in itinere fessus quiescere vellet: nec sedem paratam haberet: terra tumens in modum puluinaris se extulit: vbi z sedēdo quieuit. Sicq3 ibidem vsq3 in p̄sens manet. Diem obitus sui presciens celebrata missa populū sacris exhortationib' dudū admonuit: cui angel' assistere visus fuit. Et cū diuti' orasset luce conspicua instar solis radiū cū p tres horas protegēte emisit spm. iij. idus maij. q̄ tunc dies pēthecostes occurrerat. Cui' corp' memorato quo supra tēpore in ecclesia traiectē. sepultū est: vbi infinitis z admirādis signis effulget. ¶ Inter q̄ cū p[illegible] in via publica sub diuo sepultus diuti' q̄euisset cū tpe hyemis oīa in circuitu nix repleret: nunq̄ sepulchrum eius tetigit: donec industria ciuiū basilica sup ipsum edificata est. ¶ Hec vera de isto sancto singularis annorū longeuitas reperit: q: si vera sunt q̄ de ipso scribunt p̄ter cōem modernū nature cursum vita eius p annos vltra. ccc. cōcluditur adeo fuisse mirabiliter p̄clara. Si em diligenter tpa cōputent seruati' vel xpo fuit cōtēporaneus: vel si post ei' ascensionē natus nō potuerūt vltra annos. lx. elapsos fuisse: vel ad plus. lxx. Quod si ambrosio z hieronymo cōtemporaneus extitit illos circa annos dñi cōstat. ccclxx. vel circa floruisse. Et sic seruatum ad etatem quam diximus peruenisse. Qd si quis legendā seruatī de mēdacio accuset nouerit eam tpe henrici quinti imperatoris a celestino papa. iij. in publico cōsistorio authenticatā: vbi oīa que dicta sunt approbata fuerunt.

¶ De sancto Hilario abbate. Cap. clxiij.

Hilarius abbas tpe Theodorici regis Longobardorū claruit. Hic de tuscia oriūd' dū puerulus epistolas pauli legeret diuino spū inspirat' z a seniore de vita solitaria informat' annorū. xiij. relicto seculo deū orauit vt eū ad locū duceret: vbi solitarius deo seruire posset. Cui angel' dñi apparuit: ipsumq3 de vrbe roma vbi habitabat eduxit: et vsq3 ad montem emilie ei ductor extitit. Ad cuius radices vno miliario fluui' decurrebat: vbi in sanctitate vite deo soli vacare cepit: adeoq3 pfecit: vt intra triennium in vertice montis ecclesiā cōstrueret: inferiusq3 speluncā habitatiōis sue locaret: ac de labore manuū victum acquireret. Sicq3 annorum existens viginti summum perfectionis apicem vite regularis attigit. Eodem tēpore Olibri' quidā nobilis ciuis rauēnas a demonio oppressus est clamitēs p os ei' immundo spiritu qd a nullo inde nisi ab hilario eijci posset. Et designato loco z viri eius duct' est Olibri' ad virū dei: q̄ sibi in ecclesia obuiatum confestim ab obsessione liberauit: z ad christū conuertit. Que quidā Julian' presbyter casu illac trāsiēs cū vxore z omni familia pmiscui sex' numero. xx. baptizauit. Et post triduū vxor eius eustasia a seculo migrauit. Olibrius vo oībus pro xpo erogatis cū filijs suis Julio z Eunonio monachus sancti hilarij fact' est: q̄ z cenobiū fūdans ditauit: vbi z magna monachorū multitudo breui tpe excreuit: quibus sanct' deo viuēdi regulam ordinauit. ¶ Cū autem ad instanciā quorūdā emulorū dicentiū hilariū cū socijs inobedientes regis mādatis: theodoricus rex milites suos misisset ad monasteriū spoliandū: illi biduo p deuia montium oberrantes ad id minime venire potuerūt. Quod rex audiens personaliter illuc accessit: z dū equo insidēs curiā introisset: equus q3 dudū stimulat' vlteri' pcedere non posset: tandē regem ad terrā deiecit: nec ip̄e nec iumētū inde se mouere valuit, donec rex penitēs a sancto veniā cū liberatione pcepit. ¶ Inter cetera vero regule mandata fratres de collectis frugib' gustare non audebāt nisi ea prius abbati offerebāt. Quidā vero frater immaturam vuā conspiciens tentatione pulsatus ipam expetijt: z ab abbate gustādam obtinuit. Sed vt racemum capere voluit serpentem in manu sua inuenit: quē abijciens sancto nunciauit. Ille vero vbi demonē esse cognouit per caudas ad ecclesiā traxit: ipsumq3 humana voce loqui cōpulit quod fratrē ad hoc desiderio gustus tentauerat: vt si gustasset ipsū de monasterio recedere fecisset. Quo dicto serpens crepuit z demon euanuit. Anno autem etatis sue. lxxxij. apparente sibi angelo z suū obitū post triduum predicēte: locellū sibi parari iussit quasi passibus centum longe ab ecclesia sua: vbi z quiescens in pace conditus est tertio idus Maij.

¶ De sctō Mutio marty. Ca. clxiiij.

Mutius presbyter z martyr: primo in amphipoli ciuitate detentus multisq3 penis atq3 cruciatibus pro christi confessione affectus. Postea bizantiū que nunc cōstantinopolis dicitur vsq3 perduct' capitali sententia occubuit tertio id' Maij: vt dicit ado in martyrologio.

¶ De sancto Bonifacio martyre. Cap. clxv.

Bonifaci' martyr passus est apud tarsum Cilicie ciuitatem tpibus diocletiani z maximiani imperatorū sub preside supplicio. Hic cū esset seruus z procurator rerū cuiusdā nobilissime matrone nomine aglaie in vrbe roma: hōq3 ebriosus z adulter ac vitijs deditus z cum ipsa ei' dña dudū in stupro misceret hospitalitati tñ z operib' misericordie intendebat. Tandē vterq3 diuino nutu cōpuncti cōsilium habuerūt vt ad requirendas martyrū aliquorū reliquias bonifacius mitteretur ad partes cilicie vbi christianorum ingēs psecutio fiebat: quatenus vterq3 eorū orationibus martyrū saluari mererentur. Erant em vterq3 christiani. Bonifacius autem recedens dixit domine sue quasi pphetico spiritu inspiratus: vt si euenire posset ad emendū corpora martyrū secū deferret. Sin autem tua corp' suum martyris nomine susciperet. In ipso autem itinere martyr christi a carnibus z vino abstinuit propter martyrum reuerentiam: quorum corpora tractatur' erat. Perueniēs igit cū duodecim equitib' z tribus vehiculis ad ciuitatem

tarum cōuersos licētiauit: et irent ad hospitia parā-
da: ipse vero ad videndos martyres festinauit. Inuenit-
q3 aliū pedibus suspensum igne supposito: aliū in qua-
tuor lignis extensum et diutius cesum: aliū vngulis exara-
tum: aliū manibus abscisum: aliū stipite in collo fixo a
terra leuatum. Et sic p diuersa supplicia eos a carnifice
cruciari. Qui cū magnū deū martyrū acclamaret: et co-
rū se pedib9 prosterneret: ac illos in dño cōfortaret: a iu-
dice tent9 et interrogatus se xpianū viua voce professus
est. Quē supplici9 preses iussit suspendi: et vsq3 ad ossiū
nudationē radi latera ei9. Deinde calamos acutos sub
vnguib9 manuū ei9 configi: et post hec in ore ipsi9 plum-
bum liquefactū infundi. Et cū in his oib9 gratias age-
ret: multi ex gētilib9 puersi furentes arā idoli destruxe-
runt: et presidē lapidare voluerūt. Qui timens furorem
populi vsq3 in crastinū inde recessit. Die vero sequēti bo-
nifaciū sibi presentatū in cōfessione persistentē iussit in
ollam bullienti pice repletam verso capite iactari. Sed
ab angelo ptectus illesus permāsit: olla quoq3 sicut ce-
ra liquefacta multos de astantib9 incendit. Tunc iussit
preses: vt gladio caput eius absciderent. Quo facto terre
motus magn9 factus est: et multi ad xpm cōuersi sunt.
Cōserui vero Bonifacij cū vndiq3 perquirentes puta-
bant cū in taberna aut in adulterio lasciuire. Et obuiā-
tes vni ex cōmentariēsibus: querebāt cū: an vidisset ro-
manū aliquē peregrinū: datisq3 signorū indicijs: ille eis
denūciauit ipsum die precedēti vitā martyrio sic finiuis-
se: deducensq3 eos ad locū et ostēdēs eis caput et corpus.
Quē illi bonifaciū cognoscētes admirati: et precio corpus
redemerūt: et vngentes illud aromatibus posuerunt in
vno vehiculo: et sic reuersi sunt deū collaudantes. Ange-
lus aūt dñi apparuit Aglaie olim dñe sue: et rē gestā bea-
ti martyris indicauit eidē. Que reuerēter sancto corpo-
ri obuiauit: et eiq3 ecclesiā fabricās quinto stadio ab vrbe
illud ibidē honorifice cōdidit. Qui passus est pridie id9
maij. ¶ Post hec aglaia mundo abrenūcians oēm suā
familiā manumisit: et oia pauperibus et ecclesijs eroga-
uit: sumptoq3 habitu sanctimoniali ieiunijs et orationi-
bus omnibus diebus vacauit: miraculorum quoq3 si-
gnis claruit: et exinde annis .xii. supuixit. Sepulta apud
prefatum martyrem operibus pijs consummata.

¶ De sancto Bonifacio episcopo. Cap. clxxj.

Bonifaci9 episco-
pus ferentinus: cū adhuc puer cum
matre habitaret egressus hospitium
sepius sine linea vel tunica redibat:
qz mox vt nudū aliquē videbat se ex-
polians illum vestiebat: et ex hoc cum
mater sepius minis et verberib9 affli-
gebat. Die quodam mater horreum
suū ingressa granum qd p toto an-
no parauerat reperit a puero paupe-
ribus distributū. Cumq3 ex hoc se pugnis alapisq3 cō-
tunderet: puer horreum ingressus in quo parum grani
remanserat matrem aliquantulū exire rogauit: et fusa
oratione matrem ad horreū reduxit: quod plus q̄ pri-
mitus tritico plenum repertum est: materq3 viso mira-
culo compuncta: exinde cepit vberes elemosynas lar-
giri. ¶ Cum autem gallinas plures nutriret: die quo-
dam vulpes gallinam asportauit. Puer autem cōcitus
ecclesiam intrauit: et oratione fusa vulpes rediit: gallinā
quam tenebat dimisit: morteq3 ante oculos pueri expira-
uit. ¶ Procedente igitur etate cum in moribus et san-
ctis operibus proficeret: ad episcopatum ferentine ciui-
tatis electus est. Cui ecclesie grauis paupertas inerat:
qz vnam tm̄ vineam habebat. Que dū quodā tpe grādi-
ne ita vastata esset: vt vix in ea parui rariq3 racemi re-
māsissent: ille tpe vindemie cōstācio presbytero nepoti
suo iussit: vt cūcta vini vascula more solito prepararet.
Qui lz mirat9 vñ īpleri debuissent: iussa tñ eius ípleuit.
Bonifaci9 ergo calcatoriū cū solo puero ingressus mo-
dicos racemos puerū calcare iussit: ex qb9 modicū vini
defluxit. Qd ipse in paruulo vase suscipiēs cepit in cun-
cta vasa diuidere: vt vix eo infusa viderentur. Vocato
quoq3 nepote p̄sbytero pauperes adesse mādauit. Sta-
timq3 vinū adeo in calcatorio excreuit: vt oia vasa pau-
perū replerent. Quo facto egressus apothecam clausit
et signauit. Tertio vero die oratione p̄missa cū cōstātio
rediit: et vasa in qb9 modicū vinū infuderat: vbertim vi-
nū fundentia inuenit: ita vt pauimentū infusum esset si
episcop9 tardi9 intrasset. Super quo miraculo ipse ne-
poti sub anathemate silētiū imperauit. ¶ Vocatus se-
mel a fortunato presbytero ad festū sancti proculi mar-
tyris celebrādū accessit: peractaq3 missa ad refectionem
intrauit: vbi quidā ioculator cū simia ludente astitit: et
cymbala percutere cepit. Qd vir sanctus dedignans sie-
uit: viruq3 illum moriturū prenunciauit. Finitoq3 con-
uiuio cū ille postq̄ comederat domū exiret paulo post
saxū de tecto corruit: et ipsum repēte percutiens extinxit.
¶ Alio tpe nepos eius predictus constantius presbyter
equum suum aureis .xii. vendidit: et ipsos concio pa-
truo in archa reposuit. Cumq3 subito pauperes p ele-
mosyna conuenissent: et ille quid eis daret penitus non
haberet: absente nepote archam violenter aperuit: et .xij.
aureos inter pauperes cōdiuisit. Reuersus igitur pres-
byter cum ea que gesta fuerant reperisset: magnis cla-
moribus pecunias suas repetere cepit. Quem cum pa-
truus placare non posset ecclesiam adiit: orationem ad
deum fecit: pallium suū extendit: et subito in eo aureos
.xii. fulgentes conspexit. Egressus quoq3 illos in faciem
presbyteri proiecit: dicens ei quod non habebat ampli9
quid quereret: sed tamen propter auaritiam suam epi-
scopus non esset. In qua protestatione se nepotis secre-
ta cognouisse: et spiritum habere prophetie demonstra-
uit. Ille enim pro adipiscendo episcopatu pecuniā pre-
parauit: sed tamē in presbyteratus officio vita excessit.
¶ Die quodā duo gotthi apud eū hospitati sunt: qui ra-
uennam pergebant: quibus ille paruum vini flasculum
manu sua prebuit: quod fortasse in vno prandio consu-
mere potuissent. Ex quo illi duo gotthi continue biben-
tes vsq3 rauennam peruenerunt: diebus ibidem pluri-
bus commorati idem vinum sibi diuinitus abundans
in vsum quotidie habuerūt. Et cum eodem poculo ad
patrem redierūt. Ingressus semel hortum magnā eru-
carum multitudinem olera comedentium reperit: qui-
bus in christi virtute mandauit vt statim recederent: et
olera sua decetero non consumerent. Que omnes ad vi-
ri dei verbum confestim sic inde egresse sunt: vt nec vna
quidem infra horti spacium remaneret. Sicq3 vir do-
mini plenus virtutibus in pace quieuit.

¶ De sanctis Felice et fortunato marty. Cap. clxxij.

Felix et fortunatus
fratres ex ciuitate vicētia orti tempo-
rib9 diocletiani et maximiani impera-
torum apud vrbē aquileiā passi sunt
sub euphemio preside. Qui cū ad pre-
fatam vrbem deuenissent: et omnes ad
tēplū iouis pro sacrificio inuitarent:
Felix et fortunatus germani a quodā
apamio de xpianitate sibi delati sunt.
Quos ille ferro vinctos ante se duci fe-
cit: et eos ad deorū immolationes hortari cepit. Et cū
in xpi cōfessiōe cōstātes psisterēt: iussit eos dēses fustib9
cedi. Deinde i equuleo suspēsos lāpadib9 adhibitis cir-
ca latera inflāmari. Et post hec extēdi supinos: feruēs-
q3 oleū sup vētres eorū pfundi. Et dū in his oībus gra-
tias agētes psallerēt deosq3 gētiliū vt demonia cōfuta-
rent: mandauit preses illos capitalem subire sententiā.
Educti ergo extra ciuitatis muros postq̄ breuem ora-
tionē fudissent: dato sibi inuicē pacis osculo decollati
sunt. Quorū corpora a fidelib9 nocte surrepta aromati-
bus [illegible] sunt: et sepulture tradiderūt. Interea pro causa

coꝛū ex vicentia illuc aduenientes ad ciuitatē sue originis corpoꝛa deferre volebāt. Aquileienses vero contradicebant. Tandē ꝓpter metū paganoꝛū adinuicem conuenerunt: vt fortunati corp⁹ vincētie secū ferrent: felicis vero aquileie remaneret. Qui passi sunt pridie idus maij.

¶ De sanctis Victore ⁊ Coꝛona mar. Cap. clxviij.

Victoꝛ martyꝛ ⁊ corona sub Antonio imperatoꝛe in syria passi sunt. Qui victoꝛ cū ignē ⁊ verbera: venena: equuleū vngulas: atqꝫ ardētes lāpades superasset: ⁊ in ipsis oībus in xp̄i cōfessione immobilis redderet. Corona cū esset vxoꝛ cuiusdam militis: ⁊ cepisset sanctū victorē beatificare ob martyꝛii cōstātiā: vidit duas coꝛonas de celo lapsas: vnā victori: ⁊ alterā sibi missam. Cūqꝫ hec cūctis audientibus protestaretur: ipsa q̄dē inter arboꝛes duas secta per mediū: victoꝛ quoqꝫ decollatus est. Sicqꝫ martyꝛiū suū cōsummauerūt in pace pridie idus maij. Hec ado in martyrologio suo sumpto a beato hieronymo.

¶ De sancto Pontio ep̄o ⁊ martyꝛe. Cap. clxix.

Pontius episcop⁹ et martyꝛ tp̄ibus valeriani et gallieni sub claudio preside in Gallijs ciuitate cimella passus est. Huī⁹ pater marc⁹ noīe: vrbis rome senatoꝛ. Mr̄ quoqꝫ iulia nobilissima fuit. Que cū ipsum adhuc in vtero gestaret: templū iouis ingressa est: vt cōceptionis munera offerret. Tūc sacerdos idoloꝛū immundo spiritu vexatus clamare cepit filiū ex iulia nasciturū magnū iouis tēplū destructurū. Qđ mr̄ audiēs corpus sepi⁹ lapidib⁹ tūdebat: vt fetus in vtero deperiret. Sed dei gratia illesum puerū cōseruauit. Cū aūt natū infantem mr̄ perimere vellet: a patre ꝓhibita est. Et dū puer esset: ⁊ ad scholas philosophoꝛ accederet: audiēs die quadā xp̄ianos psallētes. Simulacra gētiū argentū ⁊ aurū ⁊c. Verboꝛū veritatē meditat: ad sanctū pontianū papā ingreditur: et ab eo vna cū quodā ei⁹ collega i fide instruit: ac in xp̄i noīe baptizat. Qui matre in gētilitate defuncta: patrē cōuertit ad xp̄m. Eoqꝫ moꝛtuo in locū ei⁹ dignitati senatoꝛie surrogat. q̄ ⁊ duos philippos imperatoꝛes patrē. s. et filiū ad fidē cōuertit. Deinde dignitate relicta accessit ad gallias predicādas: ⁊ in ciuitate cimella ep̄s factus est. Tandē a claudio p̄side ꝓ fide xp̄i tenet: ⁊ in equuleo leuat: vectibusqꝫ impositis dudū toꝛquet: ꝯ equuleo repentino sonitu destructo in amphiteatrū ducit. et duobus vrsis ferocissimis nudus expon. t: q̄ coꝛā venatoꝛibus interfectis ad pedes sc̄i martyꝛis ꝓcūbebant. Inde iubēte p̄side igne circa eū accenso vt cremaret: flamme amp[illegible]theatri cōburit: ipse vero oīno intactus ab igne ꝑducit. Dū aūt ad tēplū iouis immolatur⁹ adduc⁹ esset: tēplū cū idolo i puluerē redactū est. Sicqꝫ mādato p̄sidis ibidē capite truncat. Et subito claudi⁹ in furorē ꝟsus linguā sibi dētib⁹ corrosit: ⁊ oculi Anubij assessoris ⁊ i passiōe pōtij ꝯsultoꝛis de capite ei⁹ auulsi sunt. Cuius corpus ibidē a valerio comite sepultum est pridie idus maij.

¶ De sc̄o Barbaro martyꝛe. ca. clxx.

Barbar⁹ martyꝛ passus est i ciuitate muthonis sub iuliano imperatoꝛe: q̄ cū abijsset in regionē Francoꝛū ꝯtra hostes imperij habēs ducē militie noīe bacchonē: ⁊ ille victoriā obtinuisset: in ipso bello Barbar⁹ martyꝛ ⁊ xp̄ian⁹ miles fuit: q̄ strenue ⁊ viriliter se gessit: qđ imperatoꝛ audiens: comitē illū fecit. Post hec dū Frāci peterent singulare certamen: Bacchoni dux barbarum cōtra frācoꝛū athletam misit. Qui protegēte se angelo in xp̄i noīe aduersariū in duello occidit. Sicqꝫ Franci a bacchone ⁊ romanoꝛū exercitu fugati expugnantur. Cū aūt bacchone barbarū ꝓpter habitū triūphū ad deoꝛū sacrificia inuitaret: ⁊ ille se xp̄ianum assereret: bacchone hec imperatoꝛi nūciauit: qui barbarū detentū ⁊ immolare recusantē: dicentēqꝫ se a beato cyriaco baptizatū nulla ratione posse deos gentiliū adoꝛare. Fecit ipsum iulianus suspendi: ⁊ gladio ventrē eius tādiu radi donec interioꝛa oīa defluerēt. Sꝫ oꝛāte sancto ab angelo gabriele sibi apparente interioꝛa ei⁹ visibiliter collecta in ventrē ei⁹ reposita sunt: ⁊ scissura ei⁹ cōsolidata: ipseqꝫ depositus permansit incolumis. Quo viso miraculo bacchus cū duobus militib⁹. s. callimacho ⁊ dionysio conuersi sunt: ⁊ in xp̄i cōfessione iubente iuliano decollantur. Deinde sanctū martyꝛē fecit rote ferree alligatū circunduci igne supposito ⁊ oleo superfuso. Martyꝛ autē oīs permāsit inustus: flāma quoqꝫ erūpens duos ex gētilibus interfecit. ¶ Post hec in carcerē barbarus mittit: sed apparēte sibi dn̄o cōfoꝛtat. Mane aūt facto educt⁹ in quatuoꝛ lignis extendit: ⁊ neruis taurinis ante et retro ceditur: deinde caminus in tres dies incendit: ⁊ vt in eū immitteret: in quo martyꝛ xp̄i septē diebus incōbustus oīno permansit: ⁊ ex eo quasi ex suaui balneo prosiliuit. Missus est postmodū in carcerē scoꝛpionib⁹ ⁊ serpentibus ibidē iniectis: quos oēs ab eis intact⁹ signo crucis effugauit. Inde in boue eneo succenso fecit eū imperatoꝛ includi: sed ipse ab ol exustione immunis permāsit. Bos aūt vt viuus caloꝛem sentiret mugire ⁊ vlulare cepit. Ad qđ miraculū multi cōuersi sunt. Nouissime ꝓ iubēte iuliano capite cesus est. Cui⁹ corp⁹ ab ep̄o felicio in ciuitate muthonis sepultū est p̄die id⁹ maij.

¶ De sancto Pacomio abbate. Cap. clxxi.

Pacomius abbas vir doctrine et apostolice vite egypti cenobioꝛū fundatoꝛ fuit. Hic apud thebaidē mira sanctitate cōspicuus: in speculū dīu latitās ab angelo monitus ad fundationē monasterioꝛū accessit: regulā quoqꝫ eis aptam angelo dictāte cōposuit: ipsāmqꝫ ⁊ traditionis deo viuendi eidē concessit. In hoꝛū aliquo monasterioꝛū aliqn̄ septē milia monachoꝛū erant. Sed ⁊ marinū et precipuū in quo erat pacomius habebat. In quo mille quingenti monachi deo seruientes degebāt: diuersisqꝫ ministerijs ꝓpriis manibus laboꝛabāt. Indeqꝫ victū sibi ⁊ pauperibus acquirebant. ¶ Apparuit ei die quadā diabolus in specie elegātis femine: vt ipsum de carnis tētatiōe pulsaret. Sed ab illo cognit⁹ diuina virtute cōpulsus est multa vtilia sibi edicere ad tentationes euitandas. Indeqꝫ ab eo signo crucis effugatur. Huic etiam christus spinis coronatus apparuit. Multiplicationes cenobioꝛum ⁊ monachoꝛum egypti et inde eoꝛundem desolationes propter hominem peccata predicēs. Quieuit autem in christo sanctus pr̄ anno. ix. archadij et honoꝛij imperatoꝛum: etatis vero sue cx. vt ait Sigibertus. pridie idus maij. ¶ Hic sanct⁹ preter regulam quam angelo sibi dictante cōscripsit: vt dictum est: ad collegas prepositure sue diuersas multarū virtutum scripsit epistolas: videlicet ad abbatem corneliū vnam. Ad abbatem syrium vnam. Ad omniū monachoꝛum prepositos vt in vnū conuenientes paschalem diem celebrent vnam. Similiter vt ad diem remissionis que mense augusto agitur fidem congregentur vnam. Item ad fratres qui foris monasterium operari missi fuerāt vnā. Hec gēnadius de illustribus viris.

¶ De sancto Pacomio confessore. Cap. clxxii.

Pacomius monachus in scythia fuit. Ad quē venit heraclides graui carnis tentatiōe pulsatus. Qui ab eodē iam septuagenario audiuit qđ per annos.xij. huiusmodi tentationem nunq̄ deprimere potuerat: vnde qua si desperatus se nudum fere deuorādū proiecerat: sed illesus dimissus ad cellā redierat. Cui diabolus apparuit in specie puelle pulcherrime super genua viri sancti procumbens. Quā vt ipse manu in faciē percussit: confestim euanuit: sed brēnio sibi fetor in manu permansit. Inde aspidē verēdis apposuit vt se morderet: et sic tētationē fugaret: sz illesus pmanēs a spente a dño cōfortat⁹ est. Et sic in sancto proposito pseuerauit. Hec heraclides. Quieuit in domino pridie idus maij.

¶ De scō Theodoro abba. Ca.cliiij.

Theodorus pacomij abbatis successor insignis sctitate et doctrina spectabilis in libro de collationib⁹ patrū a cassiano edito mirimode ɔmēdat̄ q̄ post ipz ei⁹ successor mōasteria sua i ssimo pfectionis apice strēnue gubernauit. De cōcordia et vnitate: et de pmanēdo in pposito cordis et studij exhortatorias et elegātes ad alia monasteria plures epistolas scripsit et miraculis clar⁹ in domino quieuit. Hec gennadius libro de viris illustribus.

¶ De sancto Orosiense abbate. Cap.clxxiiij.

Orosiensis monachus pacomij et theodori abbatū collega vir morū pfectione conspicuus: et in scripturis diuinis ad plenū erudit⁹ fuit. Qui librū edidit toti⁹ discipline monastice eruditiōis cōstructiū: librū quoq̄ aliū totū plene testamētū vet⁹ et nouū iuxta necessitatē monasticā ɔpēdiosis dissertionib⁹ exponētē: quē testamēti vice ppe excessus sui finē fratrib⁹ obtulit. Et sanctitate pollens in pace obdormiuit. Hec gēnadius vbi supra.

¶ Explicit liber quartus.

¶ Prologus quinti libri.

Quintus liber presentis catalogi cōtinet passiones ac gesta sanctorū: quoꝝ festiuitates eueniūt infra tp̄s in q̄ ecclesia rep̄sentat diuini verbi et ipsi⁹ ecclesie matrimonialē cōsummationē: et q̄ subsecutā nouiꝰ iugē liberoꝝ p creationē et ppagationē: qđ tp̄s fuit a die pēthecostes: et durabit vsq̄ ad seculi finē. Et ipz tp̄s representat ecclesia a festo penthecostes vsq̄ ad aduētum. ¶ In quo quidē tp̄e p̄mo ipm matrimoniū cōsummatur: et a premisso penthecostes festo vsq̄ ad octauā corporis xp̄i. ¶ Scđo ex ipso matrimonio spiritalis generatio ppagatur ab octaua corporis xp̄i vsq̄ ad aduētū. Ideoq̄ primo in hac vltima parte ponētur festiuitates sanctoꝝ occurrentes infra tēpus illud in quo representatur diuini matrimonij cōsummatio. Et hoc in toto quinto libro presenti. Deinde subsequenter ponētur festa occurrentia infra tp̄s illud: in quo representat̄ ex ipso matrimonio filioꝝ generatio et multiplicatio. Et hoc in.vj.vij.viij.ix.x.et.xj. subsequētib⁹ libris. ¶ Rursum in hoc tp̄e cōiugiū xp̄i et ecclesie consummat̄ et pficitur. ¶ Primo pp̄ter spirituū vnionē que principalior esse dz. Hoc autē agit̄ in ipso festo pēthecostes et p octauam in quo pmisso spūscō in filios adoptionis effuso membra capiti spirituali cōpage cōnectūt̄. ¶ Scđo etiā p corpoꝝ ɔiūctionē q̄ ecclia representat in subsequēte eucharistie festiuitate vsq̄ ad octauā ipsi⁹. In quo celebratur memoria illi⁹ venerabilis sacri p cuius sumptionē fideles xp̄o etiā corporaliter copulāt̄. ¶ Et q̄uis istud tēpus iuxta fictionē p nos alibi positam nō deberet ptēdi nisi vsq̄ ad diē tertiū nōn. Junij: vbi finiret̄ octaua corporis xp̄i quādocūq̄ tp̄z festū sequeret̄ diez pasche: vt supra descripsim⁹ videlz si pascha occurreret.vj. Kalē. Aprilis. Tamē illud tēp⁹ et per cōsequēs librū istū ptendimus vsq̄ ad natiuitatem sancti Joannis baptiste. Ex hoc triplici ratione. ¶ Primo quia festū corporis christi qđ est vltimū inter festa mobilia aliquādo vsq̄ ad baptiste natiuitatē differtur et extēdi pōt. Secūdo vt liber iste ab alijs in sui breuitate nō multū discrepet/ sed potius adequetur. ¶ Tertio vt subsequēs liber ab aliquo festo notabili inchoetur. Ad huius ergo temporis festa perscrutanda procedendum est.

¶ Incipit liber quintus a penthecoste vsq̄ ad natiuitatem sancti Joannis baptiste.

¶ De festo Penthecostes spiritussancti. Cap.j.

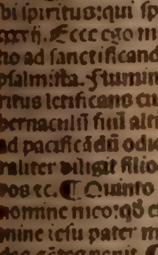

Penthecoste dicit̄ a numero dieꝝ qui a resurrectione dñi vsq̄ ad diē istū transierūt: qui fuerunt dies.l. Nam penthecosta grece: latine sonat quinquaginta. Nam die quinquagesimo a resurrectione spiritussanct⁹: vt sacra actuum testat̄ historia in apostolos in linguis igneis missus est: quod ad literam contigit idibus maij. ¶ Circa cuius missionem quatuor consideranda sunt: scilicet Ex parte dei mittentis infusio gratiosa. Ex parte spiritus aduenientis inspiratio miraculosa. Ex parte cetus suscipiētis dispositio virtuosa. Et ex parte effectus subsequentis operatio fructuosa. ¶ Circa primum sciendum q̄ infusio gratiosa dei mittētis attenditur. ¶ Primo propter missionis liberalitatem. Nam adeo deus spiritumsanctum liberaliter misit: q̄ pater misit: et filius misit: et spiritussanctus etiā seipsum dedit. ¶ De primo Joannis.xiiij. Paracletus autem spiritussanct⁹ quem mittet pater &c. ¶ De secundo Joannis.xv. Si

autem abiero/mittam eum ad vos. ¶ De tertio Joannis.xvj. Cum venerit ille spiritus veritatis ⁊c. Nam sicut dicit leo papa in sermone beate trinitatis/immutabilis deitas vna est in substantia: indiuisa in opere: consors in voluntate: par in omnipotentia: equalis in gloria. Diuisit autē sibi opus nostre redemptionis misericordia trinitatis: vt pr̄ ꝓpiciaret: filius saluaret: spūs sanctus igniret. Oꝫ enī spūssanct⁹ de⁹ est: idō recte dꝫ seipsum dare. Misit aūt eū pr̄ oīpotēter: filius sapiēter. Ipse aūt spūs seipsū dedit beniuolēter. ¶ Scđo ꝓp missiōis pluralitatē. ¶ Nā ip̄e spūssanct⁹ daꝛ. Primo inuisibiliter cum mētibus castis illabiꝛ. Joā.iij. Spiritus vbi vult spirat/⁊ vocem eius audis: sed nescis vnde veniat/aut quo vadat. ¶ Scđo visibiliter cum aliquo signo visibili ostenditur Luce.iij. descendit spiritussanctus corporali spē ⁊c. ¶ Item ipse spiritussanctus apostolis trib⁹ vicibus datus est. s. ante passionem. post resurrectionē. ⁊ post ascensionem. Primo ad faciendū miracula. Secundo ad relaxandum pctā. Tertio ad confirmandum corda. ¶ Primo enim dedit eis spiritumsanctū qñ eos ad ꝑdicādū misit: ⁊ super omnia demonia: ⁊ vt languores curarent ptātem tribuit. Hec enim miracula per spūsscūm fiebant. Matth.xij. Si aūt ego in spiritu dei eiicio demonia ⁊c. ¶ Secundo qñ eis insufflauit dicēs. Accipite spiritū sanctum quorum remiseritis pctā ⁊c. Joannis.xx. ¶ Tertio qñ eis cōgregatis hac die in cenaculo spiritumsanctum ideo linguis igneis effudit. Actuū.ij. ¶ Tertio attenditur hec infusio propter missionis diuersitatem. Nam in diuersis figuris ⁊ formis spiritussanctus missus est enim preter formam linguarum ignearum in qua apostolis datus est: de qua infra dicetur: alias spūsscūs in triplici specie missus est primo in specie columbe super Christum baptizatū. Joannis primo. Super quem videritis spiritum dei sicut colūbā descēdentē ⁊c. Et hoc ꝓpter triplicē colūbe ꝓprietatē. Nā gemitū ꝑ cātu hꝫ: felle caret/⁊ in foraminibus petre manet. sic spūsscūs quos replet facit ꝓ peccatis gemere. Roꝫ.viij. Ip̄e spūs ꝓ nobis postulat gemitibus inenarrabilib⁹: Gregorius. i. nos postulantes ⁊ gementes facit. Facit eos esse sine felle amaritudinis. Sapiē.xij. O q̄ bon⁹ et suauis est dñe spūs tu⁹ i nobis. Facit eos in foraminibus petre habitare. i. in xp̄i vulneribus. Canti.ij. Surge amica mea: columba mea gl. souens mihi pullos meos infusione spūssanc: in foraminibus petre: glo. i. in xp̄i vulneribus. ¶ Scđo in specie nubis sup xp̄m trāsfiguratū. Nubes se a terra eleuat: refrigeriū p̄stat: ⁊ pluuiā generat. Sic spūsscūs quos replet a terrenis eleuat. Ezech.viij. Eleuauit me spūs inter celū ⁊ terrā. A vitiis refrigerat: vñ beate virgini dꝛ. Spūssanctus superueniet in te: ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. i. ab estu vitiorum refrigerabit. Pluuiā lachrymarum generat. ps. Flauit spūs ei⁹: ⁊ fluent aque. ¶ Tertio in spē flat⁹ qñ in apostolos insufflauit: vt dictū est. Flat⁹ leuis est: calid⁹ est ⁊ vite necessari⁹ est. Sic spūsscūs leuis est. i. velox ad se diffundēdū: oībus enī mobilib⁹ mobilior est. Ambrosius. Nescit tarda molimina spūssc̄i gratia. Calid⁹ est ad inflāmādū. Luce.xij. Ignē veni mittere in terrā. Necessari⁹ est ad respirandū. ps. Auferes spm̄ eorū: ⁊ deficiēt. ⁊ infra. Emitte spiritū tuū ⁊ creabunꝛ ⁊c. ¶ Circa scdm̄ sciendum q̄ inspiratio miraculosa spūs aduenientis attendiꝛ. ¶ Primo ex parte tēporis cōpetentis. Nā missus est quinquagesimo die a pascha: vt detur intelligi q̄ spiritussanctus est legis perfectio: peccatorū remissio: ⁊ eterna remuneratio. Legis perfectio: qm̄ ꝫm glo. a die agni imolati quinquagesima die data est lex in igne in monte sina: sic die quinquagesima datur spiritussanctus in igne in mōte syon: qui ipse spiritussanctus est perfectio legis. Quia plenitudo legis est dilectio. ¶ Est peccatorum remissio. vnde glo. ideo in quinquagenario: quia indulgentia fiebat in iubileo: ⁊ per spiritum peccata remittūtur ⁊c. ¶ Est eterna remuneratio: vnde glos. sicut. xl. dies post resurrectionē quibus cū discipulis dñs cōuersaꝰ ꝑsentē ecclesiā designāt: sic qnquagesim⁹ dies quo spūssctūs datur: denariū ecclesie remunerationis exprimit. ¶ Missus est etiā die dñica: quo die mūdi fuit inchoata creatio ꝑ prīs omnipotentiā: qñ dixit deus. Fiat lux ⁊c. Eo etiā die fuit incepta ⁊ ꝯsummata reparatio ꝑ filii sapientiā. Nā die dñico xp̄s nat⁹ est ⁊ die dñico resurrexit. Idcirco eodē die debuit inchoari mūdi sanctificatio per spiritussancti clementiam. Missus est et hora tertia: vt sic perfectio operis hui⁹ aduētus trinitati adscribaꝛ. ¶ Scđo ex parte modi ꝯgruētis. Nā fact⁹ ē repēte de celo sonus ⁊c. Sonus enim hic fuit repentin⁹: qꝛ spūssanctus tarda molimina nescit. Celestis: qꝛ celestes efficit. Vehemēs: qꝛ ve eternū ademit: vñ vehemēs quasi ve demēs. Vel qꝛ mētē ad deū vehit: vñ vehemēs quasi vehēs mētē. Fuit ⁊ replēs. qꝛ repleti sūt oēs spūsancto: cuius repletiōis signū est. Nō resonare: nā doliū plenū nō resonat. Et apli in tribulatiōe nō resonabāt: ꝫ ibāt gaudētes a cōspectu cōciliī ⁊c. Nō plus recipere: nā vas liquore plenū pl⁹ recipere nō pōt. Et apli nihil ꝓpriū habere poterant: sed in cōe oīa diuidebāt. Supereffluere: qđ patet in fluuio inundante: sic apostoli ceperūt supereffluere qꝛ ceperūt loq̄ variis linguis. ¶ Tertio ex parte flamme apparentis qꝛ in linguis igneis apparuit. Circa qđ est vidēdū primo quare apparuit in lingua potius q̄ in alio mēbro. Scđo quare poti⁹ in igne q̄ in alio elemēto. Ad primū sciēdū q̄ apparuit in linguis. Primo vt ignea verba ꝓferrent. Scđo vt legem igneam predicarent. Tertio vt spiritum sanctum qui ignis est: ꝑ eos loqui cognoscerēt. Bern. Venit spiritussanct⁹ super discipulos in linguis igneis: vt verba ignita loquerētur: ⁊ igneā legē lingue ignee predicarent: ⁊ et spm̄ sanctū per se loqui cognoscerēt. Vel vt dicit Gregorius. Ideo in lingua apparuit. qꝛ sicut verbum hois in publico lingua ꝓfert: sic verbū dei qđ apli ꝑdicauerūt spūsancto mūdo ꝓpalaꝛ. ¶ Ad secūdū sciēdū q̄ ignis hꝫ quattuordecim ꝓprietates ꝑ quas denotanꝛ operationes aduēt⁹ spūssancti: quarū septē denotāt qđ ꝑ ipsum septē principales ꝟtutes. i. tres theologicas: ⁊ quattuor cardinales accipim⁹. Alie septē demōstrāt qualr̄ ꝑ ip̄m a septē capitalib⁹ vitiis excipiamur. Nā ignis hꝫ virtutē excessiuā: qꝛ excellit nobilitate ⁊ subtilitate alia corpa. Hec est fides q̄ de subtiliori materia ptractat: ⁊ est nobilior cūctis ꝟtutib⁹: qꝛ sine fide impossibile est placere deo. Eleuatiuam: qꝛ sursum tēdit. Hec est spes q̄ mentē ad celestia prouehit. Calefactiuā: qꝛ vt ad sensum ptꝫ frig⁹ expellit. Hec est charitas q̄ affectū in deo accēdit. Illuminatiuā: qꝛ tenebras fugat. Hec est prudētia: que alum diuina ⁊ humana sapiētia plustrat. Discretiuā: qꝛ ignis metalla abinuicē diuidit. Hec est iustitia: q̄ inter bonū ⁊ malū discernit: ⁊ ius suū vnicuiqꝫ tribuit. Cōsolidatiuā: qꝛ vasa testea indurat: hec est fortitudo q̄ animū mollē in deū cōsolidat. Purificatiuā: qꝛ rubiginē metallorū tollit. Hec est tēperātia q̄ vitiorū rubigines cōsumit. Itē ignis habet virtutē curuatiuā: qꝛ recta ligna ad arcuositatē reflectit. Hoc spiritussanct⁹ ꝯ⁊ superbiā operaꝛ altitudines incuruando ꝑ humilitatē. Attractiuā: qꝛ aerē attrahit: vt ptꝫ in ventuosis: hoc cōtra inuidiā emulationes attrahēdo. Cōsumptiuā: qꝛ ligna cōsumit: hoc cōtra auaritiā tēporalia in vsus pauperū expendēdo. Motiuā: qꝛ semꝑ mouetꝛ. Hoc cōtra accidiā: quia amor dei nūq̄ est ociosus. Mollificatiuā: qꝛ metalla liquefacit: ⁊ ferrū molle reddit. Hoc cōtra irā eos vindictam expetēs demulcendo. Sanatiuam: quia aerem infectum sanat. Hoc cōtra gulā ei⁹ infectiones purgādo. Restrictiuam: qꝛ fluidum lac coagulat. Hoc cōtra luxuriam eius fluxū restringēdo. ¶ Circa tertiū sciēdum qđ dispositio virtuosa cetus suscipiētis cōsideraꝛ. Primo ꝓpter numerum: nam spiritussanctus in. cxx. discipulos corporaliter missus est: per qđ significatur qđ spūssanctus in vniuersos ecclesie filios: ⁊ nō in solos perfectos diffundēd⁹ erat. Nam hic numer⁹. cxx.

sunt.xij.denaria. Numer⁹ autem duodenari⁹ orbis vniuersitatē importat: q: ⁊ celū diuidit̄ in duodecim signa: ⁊ terra i duodecim vētos: ⁊ ann⁹ in duodecim mēses. Numer⁹ aūt denari⁹ legis pfectionē designat: sed decem p duodecim multiplicata faciūt cētū ⁊ viginti. ¶ Uel per hoc ostēdit̄ ꝙ illi in quos spiritussanct⁹ venit hēre debebāt pfectionē legis mosaycē: q̄ cōsistit in decē pceptis ⁊ fidei euāgelicē: q̄ cōsistit in .xij. articu. ¶ Secundo propter locū. Dat̄ em̄ spiritussanct⁹ i cenaculo mōtis syō. Ad qḋ .xv. gradib⁹ ascendebatur. In quib⁹ dauid ad tabernaculū domini ascēdēs .xv. psalmos graduales decātabat. Si aūt ordine numerali ab vno incipias ⁊ sup addas duo: ⁊ deinde tres: deinde quatuor: ⁊ sic vsq̄ ad .xv. puenies ad numerum .cxx. In quo numero spiritussanctus effusus est: vt sic ipsius loci gradus mystice pphetarēt p excrescētiā numerū filiorū hominum in quib⁹ spiritussanct⁹ i eodē loco fuerat corporalit̄ diffundēd⁹. ¶ Tertio pp meritū. Fuerūt em̄ apl'i receptacula mūda sicut de eis cantat̄ ad spiritussancti susceptionem: ⁊ hoc ppter septē q̄ i ipsis repta sunt q̄ in textu notant̄. ¶ Fuerūt em̄ pmo animo quieti: qḋ notat̄ cū dicitur. Dum cōplerentur dies penthecostes .i. dies requietionis. Esaie .lxvj. Super quē requiescet spiritus meus: nisi sup humilem ⁊ quietum? ¶ Secundo dilectiōe vniti: qḋ notat̄ ibi. Erant oēs pariter. Ideo cantat̄ de eis. Inuenit eos cōcordes charitate. ¶ Tertio loco secreti: qḋ notat̄ ibi in eodem loco .i. in cenaculo. Osee. Ducam eā ad solitudinem: ⁊ loquar ad cor eius. ¶ Quarto oratione assidui: vñ cantat̄. Orātib⁹ apostolis deū ⁊c. Sapientie .vij. Inuocaui ⁊ venit in me spiritus sapientie. ¶ Quinto humilitate pditi: qḋ notatur in disciplulis. psalmista. Qui emittit fontes in conualli .i. dat gratias humilibus: vt dicit glosa. ¶ Sexto pace coniuncti: qḋ notatur in hoc ꝙ erant in hierusalem: que interpretat̄ visio pacis: vñ ⁊ dñs qñ post resurrectionem discipulis apparuit: primo pacē annūciauit: ⁊ postea spm̄sanctum dedit. ¶ Septimo cōtemplatione erecti: qḋ notatur qr erāt sedentes. vñ maria q̄ vitā cōtemplatiuā designat: sedebat ad pedes dñi / ⁊ audiebat verbum illius. ¶ Circa quartum autē notandū qḋ operatio fructuosa effect⁹ subsequētis notat̄ in sex effectib⁹ quos spiritussanctus adueniens operatus est: qui continētur in illa anthoritate Joannis .xvj. Paraclctus autē spiritussanctus ⁊c. ¶ Primo ad consolandum mestos: quod notatur ibi paracletus: idest consolator. Esaie .lxj. Spiritus domini super me. ⁊ infra. vt ponerē consolationē lugentib⁹ syon. ¶ Secūdo ad viuificādum mortuos: quod notat̄ ibi spiritus: qui spiritus est qui viuificat. Ezechielis .xxxvij. Ecce ego mittam in vos spiritū ⁊ viuetis. ¶ Tertio ad sanctificandū immūdos: quod notat̄ ibi sanct⁹: psalmista. Fluminis impetus: idest inundās gratia spiritus letificans ciuitatem dei. ⁊ infra. Sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹ p ipsum vez lumē. ¶ Quarto ad pacificādū odiosos: qḋ notat̄ ibi pr̄. Nā pater naturaliter diligit filios. Joānis .xvj. Ipse enim pater amat vos ⁊c. ¶ Quinto ad saluandū iustos: qḋ notat̄ ibi. In nomine meo: qḋ est Jesus: q̄ sal⁹ interpretat̄. glo. In nomine iesu pater misit spiritū: vt ostēdat qḋ ad saluandas gētes venit. ¶ Sexto ad docendū ignaros. qḋ notat̄ ibi: q: ille vos docebit oīa. Jo. xiiij. Cū autē venerit ille spiritus veritatis: docebit vos omnē veritatē.

¶ De sancto Isidoro martyre. Capitulum .ij.

Isidorus martyr Alexādrie ortus tempore Decij imperatoris apud Chium insulaz passus est. Hic cum esset xpianus occultus Numerianum prętorem a decio ad ipsam insulā missum comitatus est: ⁊ apud quandam peccatricem aplūra nole: que tres puellas publice omnibus se prostituentes detinebat hospitat⁹ est. Quas sanctus nocte illa cum amelio eius comite christiano in fide christi erudire cepit. Cum autem puelle eius pedib⁹ prouolute misericordiam ⁊ animarum suarum salutē expeterent. Interea lucerna extinguitur: ⁊ dum vna ex puellis ad ipsam accendendam egreditur: orante sancto martyre celesti luce domus subito illustratur. Qḋ puella luminē mutuato rediens ⁊ videns obstupuit: et lux illa celica tota nocte perseuerauit. Cum autē aplūra mane facto hec omnia matri sue retulisset: illa conuersa ad se sanctum accersiuit: ⁊ ab eo veritatem fidei didicit: verū postꝙ puelle cum aplūra octo diebus ieiunijs ⁊ orationibus admonente sancto martyre Isidoro instituissent: apparuit diabol⁹ in spē ethiopis teterrimi: qui de sancto viro Isidoro querelam faciebat: eo quod sibi res suas subtrahebat: ⁊ ne sanct⁹ ipsum in abyssum demergeret exorabat. Cui martyr dominū id se facturum promisit: dummodo demon draconem occidat: qui in ipsa insula apud quendam fontem habitās plurimos peremerat. Sicq̄ diabolus draconem interfecit: ⁊ Isidorus fontem purgauit. Aplūra vero cum puellis ⁊ matre cōuerse sunt: ⁊ a presbytero phylosomo baptizate. ¶ Hec audiēs Numerianus Isidorum tenuit: ⁊ primo in quatuor lignis extensum hominis neruis crudis grauiter cedi iussit: deinde in carcerem misit. Et cum christum constanter confiteretur: inde educt⁹ pedib⁹ equo alligatur: ⁊ per aspera ⁊ crepidines montanas distrahitur. morēq̄ virtute diuina in ipso loco per quem tract⁹ est aculei ⁊ spine in arbores gummi masticheos defluentes conuerse sunt: ⁊ in testimonium eius martyrij manant vsq̄ in presens: nec valent in loco altero transplantari: quin continuo desiccant̄: aut gummi nūq̄ emittunt. Deinde in camino ignis immissus: cum inde illesus exiisset: iussu numeriani decollatus est. Corpus quoq̄ eius in puteo a paganis proiectum ab amelio ei⁹ comite: ⁊ myrope sancta matrona inde leuatum iuxta eūdem puteum sepultum est. Sed ⁊ supra corpus ⁊ puteū processu temporis basilica a fidelibus constructa: puteū intra sui ambitū tenet: de cuius aqua oēs egri potātes sanantur. vt dicit Ado. Tēpore vero dominici michaelis ducis venetiarum corpus hui⁹ martyris inde a venetis ad eorū vrbē trāslatū quiescit in ducali basilica sancti marci. Passus est aūt idibus maij.

¶ De sanctis Torquato ⁊ socijs eius. Capitu. iij.

Torquatus: ethesiphon: secūdus: indaletius: ceciliꝰ: hesychius: ⁊ eufrasius rome a sanctis apostolis episcopi ordinati ad predicandum verbum dei ad hispanias missi sunt. Cūq̄ ad ciuitatem acitanaz venissent: ⁊ quiescētes modicum discipulos ad vrbem pro cibis emēdis destinassent: mox a paganorū multitudine insecuti sunt: q̄ tūc dijs suis festa celebrabāt. Et cū eos vsq̄ ad fluuiū persecuti fuissent: ⁊ cū gentiliū multitudo transire vellet: ruente ponte multi ex ipsis in flumine necati sunt. Aliiq̄ miraculo lupanaria lenatrix cū eis qui remanserant crediderunt. Post hec sancti xpi diuersis vrbibus euangelizātes multos populos ad dñm conuerterunt. Et tandē Torquatus acci: ethesiphon vergi: secundus abule: indaletius vrci: ceciliꝰ eliberi: hesychius carthese: eufrasius eliurgi quieuerūt. Sed in ciuitate acitana ad sepulchrū sancti torquati arbor oliue in eius festo preter naturā diuinitus florens maturis oleis onustatur: quarum liquore egritudines sanantur. Horū ēnnuū festū agitur idib⁹ maij.

¶ De sanctis petro Paulo Andrea ⁊ Dionysio martyribus. Capi. iiij.

Petrus: paulus: andreas & dionysia tpibus decii Cesaris passi sunt. Quorum petrus adolescens ab optimo proconsule apud lemosacum ciuitatem cōprehensus cum se xpianum profiteretur in rota extensus et vinculis ferreis toto corpore astrict⁹ dum constanter permaneret: gladio aiaduersus est. Deinde procōsul ad ciuitatem troadum accedens oblatos sibi nicomachum: andream: et paulum xpianos durum torqueri fecit. Nicomach⁹ autem diutissime cruciatus cum iam prope esset vt spiritum emitteret: clamauit se xpianum nunquam fuisse: et idolis sacrificaturum paratum esse. Qui mox depositus vbi sacrificauit: a demonio arreptus: et in terram elisus: linguam suam comedens infeliciter expirauit. Cum autem dionysia puella annorum .xv. virgo xpiana hec videns infelicitatem illi⁹ argueret: et xpm dnm verum deum acclamaret: a iudice tenta tradit duob⁹ lasciuis iuuenib⁹ illudenda. Qui dum eam corrūpere vellent: et illa cōtra eos viriliter dimicaret. apparuit eis angel⁹ dñi cum imēso lumine q̄ domum tāta luce pfudit: q̄ iuuenes terrore pculsi ad pedes virginis pciderunt: et veniam postularunt. Hanc autem procōsul paulum & andream flagellis cesos populo tradidit occidendos. Quos illi pedib⁹ alligatos extra ciuitatem trahentes lapidib⁹ interfecerunt. Ad quos accurrens dionysia vt secum occumberet iussu pcōsulis decollata est. Quorum olim corpora a xpianis ad vrbē lemosacum delata vna cum corpore bti Petri martyris sepulta sunt. Horum omnium agit passio idib⁹ maii.

¶ De scō peregrino pbro & mar. Capi. v.

Peregrinus psbyter ciuis roman⁹ a scō Sixto papa cum marsone pbro: corcordio diacono & iouiano subdiacono atq; ianuario lectore ad pdicandum verbum dei ad gallias missus est. Qui primo apud massiliam. Deinde apud lugdunum: deinde apud antisiodorum pdicarunt: vbi multitudinē populi conuerterunt: et ecclesiam fabricarunt. Post q̄ beat⁹ peregrinus iteranum accessit: vbi dum xpm annūciaret: a iudice tent⁹ & in vico baugiaco in carcere detent⁹ est. Deinde impatori adriano ad iteranēsem ciuitatem venienti psentat⁹ est. A quo diuersis suppliciis attrectat⁹: nouissime decollatus est anno dñi ducentesimo trigesimo. Corp⁹ vero eius foris expositum cum dieb⁹ plurib⁹ pmāsisset intactum: iussu angelico a rustico xpiano colligit & plaustro imponit: eodemq; angelo duce a media nocte vsq; ad auroram ad sanctum dionysium parisien. deducit. Cūq; mane rustic⁹ se antisiodoro adhuc appropinquare nō crederet: et postmodum se antisiodorum trāsiuisse & parisi⁹ aduenisse pspiceret: mirat⁹ expectabat dei volūtatē. Tūc signis ecclesie sancti dionysii p seipsos pulsantib⁹: et monachis hoc stupentib⁹ necq; cām cognoscentib⁹: tandē voce de celo corporalr ad eos facta pmoniti: oēs monachi sancto corpori obuiarunt: et ipm ad locum suum deferentes in capsa argētea honorifice sepelierunt: vbi & qescit miraculis pollēs. Passus ē autem .xvii. kalen. Junii.

¶ De sancto Ubaldo epo & cōfessore. Capi. vi.

Ubaldus eps nobili psapia eugubine ciuitatis oriundus: a pueritia deo deuotus patre defuncto cui fuerat unic⁹ apud ecclesiā sancti scōi iuxta ipm oppidum suas literas puerul⁹ didicit: et cleric⁹ ipsius ecclie fact⁹ eā in tm dilexit: vt ipsum post eps de paupere diuitē: de seculari faceret regularē. Qui postmodū a patruo nole Ubaldo cui⁹ gratia & ipse Ubald⁹ vocat⁹ fuerat maiori ecclie tradit⁹: summa sanctitatis pfectione pollere cepit. Qui etiā ab amicis diudum pulsat⁹ vt vxorē sumeret: oino recusauit: xpo potius militare decernēs. Carnē quoq; diris & assiduis ieiuniis macerabat. Deinde quasi inuit⁹ sacerdotii gradum cōpulsus ascendere: omnia sibi a patre relicta egenis & ecclesiis dispensauit. Ecclesiā quoq; suā matricē edificiis & prediis ampliauit. Sed cū quasi tota ciuitas incēdio conflagrasset: ecclesiam suā sancti secūdi cū claustro & domo igne cōsumptam de proprio reparauit. Dehinc in cenobio canonico portuen. apud rauennam tribus mensibus mensitans regulam & ordinē dei viuendi nō solū imbuit: sed in scriptis reportauit: et reuersus ad ecclesiam suā eandē regularium canonicorum monasterium iuxta ordinem portuen. instituit: eāq; prediis dotauit. Et in ipso suo regressu: licet itinere fatigatus nunq̄ ieiunium soluit. Cum autē in quodam nemore cum socio dormitasset: et inde surgēs codicē regule obliuione dimisit: et solicit⁹ pro libri amissione: vel saltem deuastatione propter imbrē maximum qui ceciderat rediit: librumq; reppertit vbi dimiserat iuxta viam nec raptum ab hominē: nec a pluuia madefactum. Et q: regula ipsa arctior videbatur cū trib⁹ tm ex suis clericis: aliis abeūtibus in dicta ecclesia regulariter viuere cepit. ¶ Mortuo vero epo perusino: vbaldus eligitur: is fugiens ad eremum: et diu latuit: q̄diu ali⁹ surrogatur. Alias etiā electus in epm alteri⁹ ciuitatis pedes romam adiit: et ab honorio papa instātia multa resignationē obtinuit. Demum disponēte dño elect⁹ in epm eugubinū ab eodē papa: epus diudum renitens iussus presulatum acceptauit: et vsq; ad tempora alexādri. iii. superuixit: omni vite sanctitate: tantaq; patientia preditus: vt etiā ab ipsis suis familiarib⁹ iniurias perpessus patientissime toleraret. Nā & a suo ianitore aliqñ exclusus etiam semel ostio in fronte percussus nullā vindictā excogitauit. Et dum quosdā ad instantiā ciuium iniuste excōicare nollet prohibiti sunt oēs sibi clerici ministrare: adeo vt et ad missam celebrandā vnicū aliqñ seruitorē habere nō posset: et patiēter tulit. Preterea cum muri vrbis iuxta vineam episcopi repararent: et cloacam in vineam facerent infundentem: quod vbaldus prohibere volens cū iniuria in cemento liquido iactatus: et sordidatus benigne supportauit. Quosdam quoq; ei⁹ affines iniuriam vlcisci volentes omnino prohibuit. ¶ Dum aliqñ seditio dura esset in ciuitate: illuc vt in pugnam sedaret festinauit: quam dū nullo modo sedare se posse ppēderet: in dustria inter enses & lapides se in terrā deiecit: nec inde surrexit donec ciues episcopum ex vulnere mortuum existimātes a seditione cessauerunt. ¶ Alia vice cū ciuitas eugubina ab .xi. ciuitatum & castrorum ciuibus inimicis ꝯtra eam colligatis obsessa esset: eamq; expugnare vellent. Uir sanctus supra murum ascendens signum crucis edidit: et hostes nemine persequente fugauit adeo vt relictis omnib⁹ solam vitam saluare contenti ad ppria festinādo redirēt: ciues quoq; Eugubñ de spoliis ditati sunt. ¶ Federicum etiam imperatorem qui obsidib⁹ ab eadē vrbe susceptis grauem pecunie summam expectabat: et iens ad eum oratione premissa adeo christi virtute placauit: vt obsides libere redderet: et episcopum plurimum honoraret. Multis etiam egris contulit sanitatem. Nam vnum ex suis canonicis a graui languore liberauit. Ecclesiam sancti benedicti consecrans solo vestimentorum contactu paraliticum curauit. Cecis duobus visum restituit: quorum vnus per visionem monitus fuerat ad eum accedere pro lumine obtinendo. Alium quoq; qui ad eū pro luce recuperanda venerat: q: cognouit hoc eius anime saluti nō pertinere ad tantam patientiā suis exhortationibus induxit: vt promissa sibi eterna luce p temporali perdita nullaten⁹ visum recuperare voluisset. Et multis aliis signis admodū effulsit. Denique pter nimias afflictiōes grauiter languebat

guebat intātū q ex carne ipsius potissime ex vlcere pessimo quod in latere patiebatur: sanies intollerabilis emanebat: et pp̄ter hoc nunq̄ destitit a pōtificalib⁹ exercendis. ¶ Die sancto pasche iam durissima pressus egritudine: vt vix in lecto se posset erigere ad preces populi per ratione obtinuit: vt per seipsum sine adiutore cōsurgēs missas in pōtificalib⁹ celebraret: et populo suo vltimū sermonē vice testamēti faceret. Et ad vltimuz post p̄ filios benedixit ad lectulus rediit. Inde ingrauescente lāguore sumptis ecclesiasticis sacramētis orās et psallens de mino spiritū reddidit feria secūda penthecostes: q̄ ipso anno occurrit. xvii. kalendas iunii. ¶ Cū aūt tam propter frequētias egrotorum ad pheretrum venientiū et reportantium sanitatem q̄propter multorum deuotionē sepulture ipsius vsq ad. v. feriā protracta fuisset corp⁹ eius nulla corruptione maculatū: sed suauissimo fragrans odore cū luctu multorum et gaudio spūali ab episcopis Perusino Castellan. et callien. sepultus est honore cōdebito in canonica videlicet sua: iuxta muros ciuitatis vbi vsq in presens quiescit incorruptū oino infinitis et crebus miraculis clarens.

¶ De sancta Maxima virgine. Cap. vii.

Maxima virgo i pago forolmiensi vico callidiano virginitatis lilio florescens multisq et insignibus clara virtutibus in pace quieuit decimoseptimo kalēdas Junii: vt dicit Ado i martyrologio suo.

¶ De sancto Torpete martyre. Capitulum. viii.

Torpes martyr in ciuitate pisana tempore Neronis imperatoris passus est. Nam cum ipse Nero ciuitatem Pisanam restaurasset: templum diane ibi cōstruxit: vbi et celū eneū fabricauit nonaginta columnis sustentatum cum imaginibus solis et lune et stellarū que artificiose oriebantur et occidebant et cū foraminib⁹ fistularū per q̄ aque guttule distilantes pluuias simulabant. Fecit etiam quadrigam subterraneā que commota tonitrua mētiebatur. ¶ Eodē autē tpe sanctus torpes qui magnus erat in palatio cesaris spiritu dei tactus a scō antonio presbytero qui in latere motis contiguo ciuitati latebat occulte baptizat⁹ est: et reuertēs domū ab angelo sibi apparente in fide cōfirmatus est. Hoc audiēs nero cesar: torpetem captū satellico propinquo suo puniēdum dimisit: ipse vero romam rediit. Satellicus vero torpetē primo in carcere triduo ferro vinctum afflixit. Deinde ad colūnā ligatum cedi fecit: sed orante sancto columna corruit: et satellicus cum. l. paganis oppressit. Quem filius satellici siluin⁹ nomie p noctē in rota ligauit. Mane vero bestiis exposuit: leopardus enim ad pedes sancti procidens mansuetus redditur: leo vero vbi in eum impetum fecit subito moritur. Qd cernēs euellius consiliarius imperatoris ad xp̄m conuersus est: et a siluino decollatus. v. ka. maii. ¶ Deinde oratione torpetis tēplum cū oib⁹ syderum figuris et eius edificiis ab angelo subuersum est: et idolum diane in puluerem redactum. Propter quod iussu siluini iuxta mare vbi flumen arni in equor decidit sanctus martyr educitur: et ibidem capite trūcatur. iii. ka. maii. Cui⁹ corp⁹ in nauicula cariosa cū cane et gallo in mare exponit: vt vel a bestiis roderet: vel in mare mergeret. Angelo tn̄ duce nauicula ad hispaniā deuenit. Et a senatrice xp̄iana celerina noīe que regni dimidiū obtinebat in somnis diuinit⁹ admonita corp⁹ scī reperit i portu q̄ dr̄ sinoes: et iuxta litt⁹ honorifice sepelit. xvi. kal. iunii: vbi postmodum ecclesia desuper suo nomine fabricatur: festū eius die ipsius depositionis ibidem celebratur.

¶ De translatione sancti Syri epi. Ca. ix.

Translatio corporis scī Syri epi papiēsis ab incolis eiusdē ciuitatis. xvi. kal. iunii celebratur. Cui⁹ corpi dns̄ tātā gratiā cōtulit: vt et ipsi⁹ ɔtactu mortui suscitaret: cecis visū: surdis auditū: claudis gressuz p̄beret: multosq languētes a diuersis infirmitatibus sanos efficeret: et obsessos a demoniis liberaret.

¶ De sancto Sophonia propheta. Cap. x.

Sophonias propheta fili⁹ chusi filii godolie: filii amasie. filii ezechie: vt ex textu ipsi⁹ p̄phetie liquet: i dieb⁹ iosie filii amō regis iuda p̄phetauit in duab⁹ vel tribubus israel. Iā enī decē trib⁹ i assyrios trāslate fuerāt. Dirigit aūt ei⁹ prophetia ɔ natiōes i lectione ɔpxhetas: p̄nūciās eis futurū iudiciū. Populo p̄o suo israel salutē et ciuitati hierusalem restaurationē tūc t̄pis tribuēdā: prout textu lectionis denunciauit. Cū enī Jeremias et alii multi p̄phete excidiū hierusalē et ppl̄i captiuitatē futuram predixissent. Hic solus in cōsolatione ppl̄i sui ne ex hoc natiōes ɔ dei ppl̄m animati⁹ isultarē: nō solū gentib⁹ iudiciū cōminat: sz etiā plebi sue reuocationē et hierusalē reedificationē p̄dicat. Hieremie enī cōtemporaneus fuit. Et quasi secuz eodem tēpore p̄phetauit. Hierusalem tamē nec destructionē sui: nec ppl̄i in babylonem trāslationem aspexit. Nā ante illa tēpora in dieb⁹ videlicet ioachim filii iosie regis iude cū patribus suis in pace dormiuit. Et sepultus est in hierusalem. xv. kalendas iunii. Hec Hieronymus et iosephus: et ex historia scholastica. Hic sanctus propheta ex numero est illorum. xii. qui minores dicuntur: et Ecclesiastici. xlix. in sanctorum patrum catalogo conscribuntur.

¶ De sancto dioscoro martyre. Cap. xi.

Dioscor⁹ lector et martyr apud egyptū passus est. In quē preses detentum multa et varia tormenta exercuit: ita vt vnguibus carnes eius effoderet: et lāpadibus eius latera inflāmaret. Sed celestis luminis fulgore perterriti ceciderūt ministri. Nouissime laminis et dentibus adust⁹ martyriū cōsummauit. xv. kalē. iunii. Hec Hieronymus in martyrologio suo.

¶ De sancto Venantio martyre. Cap. xii.

Venanti⁹ martyr in ciuitate camerina passus est tpe decii cesaris. Qui a p̄side tētus cū xp̄m dn̄m cōfiteret: primo quidē fustibus cesus: deinde in carcerē missus: et sz ab angelo ɔfortat⁹ est. Inde educt⁹ leonib⁹ exponit: sz ipsi⁹ ei⁹ pedib⁹ pcūbentes māsuetissimi reddunt. Deinde pedib⁹ appēsus p̄so deorsum capite facule ardētes ei⁹ vertici supponuntur. Et cū hoc etiā genus supplicii tolerasset: manib⁹ et pedib⁹ extēdit: et ignis sub ei⁹ ventre solūmodo accēdit: et sic i mediis partib⁹ diuti⁹ incēsus affligit. Nouissime cū oīa superasset gladio caput ei⁹ perdit. Corpusq ipsius in eadē ciuitate a fidelib⁹ tumulat. xv. kal. iunii.

¶ De sancto Felice episcopo et martyre. Ca. xiii.

Felix episcop⁹ apud spaletem. vrbē sub maximiano imperatore passus est. Qui cum xp̄m domi num predicaret a iudice comprehensus post plurima supplicia gladio cedente martyrij palmam adeptus est. xv. kalendas Junij. Hec Ado in martyrologio.

¶ De sancto Pudēte discipulo et confessore. Cap. xiiij.

Pudens cōfessor ciuis roman⁹ nobilis fili⁹ punici illustris et p̄scille fuit et marit⁹ sabinelle: ex qua duas filias percauit. s. potētianā et praxedē. Quas vtpote christianissim⁹ nō solū p̄ man⁹ pastoris p̄sbyteri baptizari fecit: s; et in lege diuina plen⁹ erudiuit: et ad obseruātiā v̄ginitatis induxit. Hic cū a beato paulo apostolo doctus fuit: qui domum suam in ecclesiam edificauit: quam et per manus pij pape consecrari fecit. Nutritor namq; pauperū et susceptor peregrinorum summa ambitione fuit. Et post multa sanctitatis opera laudabilia in pace quieuit xiiij. kalendas iunij: vt dicit Ado.

¶ De sancta Potentiana virgine. Cap. xv.

Potētiana virgo filia fuit beati pudentis et soror praxedis nobilissima romanorum. Hec post mortē parētis vtriusq; omnem facultatē suā cū sorore diuidēs: tepuerūt ambe ditissimū patrimoniū vēdere: et pecunias pauperib⁹ erogare. In ecclia v̄o quā p̄r illaꝝ cōstruxerat in loco vrbis q̄ dicit̄ in vico patricij. quā b̄tūs pater eaꝝ pudēs in titulo beati pastoris dedicauerat cū cōsilio pij pape baptisteriū cōstruxerūt: cupientes vt familia vtriusq; eaꝝ die sancto pasche baptizaret. Quos a numero. xcvj. manumissos beat⁹ pius p̄bs aquis salutaribus abluit. Ibiq; per sanctos presbyteros et clericos die noctuq; diuina celebrari misteria: et multos baptizari faciebant. Post multoꝝ itaq; martyrum exhibitas venerabiliter sepulturas: post omnes facultates suas pauperum visceribus inclusas et xp̄o fideliter commendatas: potentiana in sancto virginitatis proposito de terris ad christum migrauit. xiiij. kalendas iunij. Sepulta iuxta patrem suum via salaria in cimiterio priscille temporibus Antonini imperatoris.

¶ De sancto Joanne martyre.
Capitulum. xvj.

Joānes martyr tēporib⁹ maximiani imperatoris apud alexandriā passus est. Hic primū vocat⁹ neanias gētilitati dedit⁹ a matre theodosia gēte primaria eiꝰ ciuitatis maximiano cesari antiochie degenti presentatus: et ab eodem dux alexandrie effectus est vt christianos ibidem persequeretur. Cum autem quadam cum militibus suis versus alexandriam iter ageret: luce celesti circumfusus christo; sibi visibiliter apparente ad instar beati pauli apostoli: ad terram prosternitur: in fide christiana admonetur: et a domino repēte conuertitur: veniēs igit̄ alexādriā crucē sibi fieri⁹ fabricari fecit: i qua diuinit⁹ nomē dn̄i emanuel sculptū reperit. Et cū exercit⁹ agarenoꝝ alexādrie fines inuasissent: et alexādrinorū filias rapuissent: ipse collecta gēte sua crucem illam deferens agarenos pene innumerabiles in fugam vertit: et eorum multitudinem cecidit et strauit nullo de suis vel ad modicum vulnerato. Reuersus autem a matre que ipsum Alexandriam secuta fuerat inuitatur: vt diis pro triumpho habito immolaret. Qui templum ingressus idola argentea confregit: et pauperibus erogauit. De quo a theodosia matre maximiano delatus est. Qui ab antiochia per literas vitioni presidi mandauit: vt neaniam tentum immolare compelleret: aut diuersis supplicijs puniret. Ultio igitur Joānem comprehensum: et idolis sacrificare abnuentem in equuleo suspendi fecit: et a quatuordecim viris vicissim diutius lacerari: sicq; quasi mortuum in carcerem trudi. Nocte vero a christo cum angelis et luce nimia sibi apparente confortatur: plagis omnibus san⁹ redditur: nomenq; suum primum quod erat neanias Joannis nomine commutatur: inde eductus et sacrificare suasus cum templum introisset. xxvj. statuas idolorum euertit. Quapropter multi de militibus in domino crediderūt: qui a sancto Leontio episcopo baptizati ab vitione presidis in christi confessione decollati sunt. Joannes vero ferro onustus iterum in custodia detinetur: vbi existens duodecim mulieres ad se venientes cum matre Theodosia conuertit ad christum. Quas vt christianas preses cōperit: ipsas omnes equuleo suspensas: et vnguibus laceratas ac lateribus adustas: carceri tradidit vna cum Theodosia matre Joannis: que sanctas illas martyres in carcere refouebat. Ipsasq; omnes leontius baptizauit. Sequenti vero die inde omnes cum Theodosia educte: primo lapidibus ora earum contusa sunt: deinde cretense et virgis cese: et post hec manicis ferreis candētibus aduste sunt: nouissime decollate sunt. ¶ Post hec autem sanctus Joannes eductus instrumentis ferreis facie concisus: et cum plumbatis percussus: iterum carceri mācipatur: vbi multa miracula fecit: et demonia eiecit: multosq; ad christum conuertit. Interea defuncto vitione a flauiano successore eius gladio necari iubetur. Sed dum illum spiculator percutere vellet: moritur subito: et Joannes ad presidem reducitur. A quo iterum appēsus neruis ceditur: carbonibus incenditur: plagisq; sale perfunditur. Dehinc ante ipsum depositum idolum sistitur: thuriq; in manu eius imponitur: et ignis subternititur: vt vel thurificaret: vel manum exureret: qui cum per duas horas manū in igne immobiliter tenuisset: tertio intra carcerem appenditur lapidibus in pedibus alligatis. Sed ab angelo solutus: et omnia ei⁹ vulnera solidata sunt. Deinde in caminum ignis iniectus flamma dispersa ministris adustis: ipse illesus p̄mansit. Nouissime iubente flauiano gladio in gutture percussus: et lancea in pectore transfixus martyrium consumauit. xiiij. kalen. Junij. Sepultusq; est Alexandrie circa annum dn̄i ducētesimum et octogesimum quartū. Corpus vero eius inde constantinopolim translatum. Inde a Joanne priore monasterij sancti Danielis vere uetius surreptum venetias ad ipsm locū delatū est anno dn̄i millesimo ducentesimo et decimoquinto nonas iulij: vbi et quiescit miraculis crebris pollens.

¶ De sanctis Calocero et Parthemio martyrib⁹.
Capitulum. xvij.

Calocerus et parthemi⁹ rome passi sunt sub decio cesare: oni cum essent eunuchi triphonie vxoris decij: prior quidem prepositus cubiculi: alter vero primicerius deprehēsi ab imperatore quod essent christiani: nolentesq; sacrificare idolis ab eodem gladio occisi sunt. Quorum corpora via appia a fidelib⁹ sepulta sunt. xiiij. kalendas iunij.

¶ De sancto Celestino papa primo et confessore.
Capitulum. xviij.

Celestin⁹ papa huius nominis primus natione romanus ex patre prisco. Bonifacio pape primo i episcopatu romano successit seditq; annos. viij. menses. ix. Hic cōstituit vt psalmus Iudica me de⁹ ꝛc. diceretur ante introitū misse ꝛ spalmi dauid añ sacrificium cū introitu psallerentur cātādo ex oib⁹ antiphonatim: q̄d antea nō fiebat: sed epistola pauli ꝛ euangeliū dicebāt. Et ex hoc instituto excepti sunt introit⁹ de psalmis ꝛ gradualia similiter ꝛ offertoria ante sacrificium. Hic misit sanctū Patrium filiū ꝛ successorem sancti martini turonensis in britāniā ꝛ conuertit omnes ad fidem. ¶ Huius etiam tempore tertia synod⁹ vniuersalis ephesina ducētorum patrum collecta est ephesi iussu pape huius celestini ꝛ theodosij iunioris. In qua dānatus est nestorius duas personas in christo asserens ꝛ condemnatus anathemate: ꝛ cōfirmatum est in christo vnam esse personā in duabus naturis. Et vt beata maria theotocos id est mater domini appellet. Qui etiā sepult⁹ est i cimiterio priscille via apia. Et cessauit ephat⁹ dies viginti nouem. ¶ Hic p̄dicte ephesine synodi decreta dictauit: ꝛ i vnū volumē clausit: atq; ad oēs ecclias direxit.

¶ De sancto Celestino papa quinto. Capitu. xix.

Celestin⁹ papa huius nois quint⁹ alio noie dict⁹ petr⁹ de murono nicolao pape quarto qui fuit de ordine minorū in cōpatu romano successit anno dñi millesimo ducentesimo ꝛ nonagesimo quarto. Seditq; in apostolica sede mensib⁹ sex ꝛ dieb⁹ quatuor: vz. a. vij. kal. iulij vsq; ad. iiij. kalē. ianuarij. Cū enim sedes apostolica p obitū dicti nicolai q̄rti: ānos duos: ꝛ mēses tres vacasset: ad suasionē dñi latini cardinalis hostiēsis ordinis p̄dicatorū iste i summū pōtificē elect⁹ est. Qui vocat⁹ petrus de murono añ papatū eremiticā vitā ducebat: ꝛ multos bonos discipulos fecit. Fuit aūt vir magne abstinētie ꝛ orōnis: ac regi carolo deuotus. Qui vbi elect⁹ est pōtificatū renuebat: s; ad magnā instātiam caroli ꝛ toti⁹ regionis recepit papatū. Fuit aūt elect⁹ perusij: ꝛ postq̄ creat⁹ est de cōsilio regis caroli noluit venire ad locum cōmunē vbi elect⁹ fuerat: prout ei scripserant cardinales: s; mādauit eis vt ad se venirēt: ipse aūt venit aquilā: quo ꝛ cardinales ad eū venerūt: ubiq; coronatus est. Sz antequā de perusio cardinales recederēt: dñs latin⁹ infirmat⁹ perusij decessit. Fuerūtq; in coronatiōe ipsi⁹ plus q̄ ducēta milia hoiz. Ad quē multitudo maxima cōueniebat: tū ꝓpter pōtificalē dignitatē: tū ꝓpter sanctitatis famā. Statiq; post ei⁹ creationē ad petitionē regis sex cardinales fecit: vz dñm Landulphū de neapoli: fratrē Thomā de ordine suorꝫ archiepm bñuentanū: dñz Guilelmū de pergamo cancellariū regis Caroli: dñm Ioānē monachū archiepm Lugdunēsem: dñm Beraldū archiepm bituricēsem. Hic i gratijs fuit largiss⁹: adeo q̄ ēt indiscrete faciebat: vt sepe q; inexpert⁹ plerūq; decipiebat: s; p̄ a cardinalib⁹ induct⁹ sub conscientie discrimi incitabat ad renunciandū. Qui ad petitionē regis Caroli neapolim venit. Sed dū rex ipsi⁹ renūciatio n modo obuiaret: ꝛ hoc nō obstāte vir sanct⁹ bona cōscientia mot⁹: primo facta cōstitutione: in quib⁹ casib⁹ papa resignare pōt: resignauit papatū: in manib⁹ collegij: facto festo dñice natiuitatis: quā renūciationē eius successor bonifaci⁹ authēticauit: quē habes de renūciatione libro sexto. Cui fidē facit: q̄d fecit Clemēs papa p̄mus hui⁹ noiare i catalogo pōtificū habet. Post cessionē vero ad electionē p̄ceptum est neapoli sub rege Carolo. Et elect⁹ ē dñs Bndict⁹ caietan⁹ diacon⁹ cardinalis: postea vocat⁹ bonifaci⁹ octau⁹: q̄d fuit anno dñi millesimo ducētesimo ꝛ nonagesimo quarto. Celestin⁹ aūt sedit a septimo calēdas iulij vsq; ad. iiij. kal. ianuarij. Et cū post cessionē ad eremū redire vellet: a bonifacio successore detinet: ꝛ in quodā castro dicto fumon⁹ in bona sta custodia nō tū libera recludit: vbi miraculis clarus postmodū morit. xiiij. Calē. iunij. Et in quodā sui ordinis monasterio: q̄d d̄r sancti Antonij: retro altare sepelitur. Anno dñi millesimo tricētesimo sexdo. Et a clemente papa q̄nto apud Auinionē. postmodū canonizat millesimo tricētesimo ꝛ tredecimo miraculis eius in orbe propalatis.

¶ De sancto Celestino cōfessore. Capi. xx.

Celestinus cōfessor ꝛ monachus floruit tpe theodosij iunioris. Qui de monasterio suo ad parētes in modū libelli scripsit epistolā oibus deū desiderātib⁹ necessariā: et sctitate cōspicuā: et mone luculētam. Cui⁹ exhortatiōe vite ipsius pfectio deprehēdi pōt: q; vir sanct⁹ nō potuit aliter docere q̄ vixerit. hec vincentius in speculo.

¶ De sancto Iuone presbytero. Capitu. xxi.

Iuo presbyter et nou⁹ confessor apud trecborēs. ciuitatē claruit in dieb⁹ nostris canonizatus p clemētē papā. vj. Hic ex britannia patre hadelor: matre azora s; carnē nobilitate seculi pollētib⁹ genit⁹ in vico ville martini iuxta trechorēs. ciuitatē cōstitut⁹ ꝛ nutrit⁹: ab annis infantib⁹ deuote deo seruire cepit. Qui annorū. xiiij. parisi⁹ missus fuit: ibiq; in sciētijs primitiuis optime fundat⁹ ad studiū aurelianēn. se trāstulit ꝓ sacre theologie ꝛ canonum scientijs acquirendis: vbi tā studiorū gratia q̄ sanctitatis a vino ꝛ lautis ferculis ac delicijs cūctis abstinuit: ꝛ corp⁹ macerās orationibus vacabat pudicitiā perpetuo seruans. Inde ab archidiacono redonense pro iudice curie postulat⁹ gratis acceptans officiū: ipsum cū multa charitate ꝛ sollicitudine exercebat: ꝛ nihilomin⁹ quotidie ad lectionē theologie intrabat: miserabilibus personis oppressis subueniens: iustitiā summopere fouens: iniquos persequens: ꝛ discordes ad pacem reducens: operibusq; misericordie iugiter intēdebat. De cui⁹ fama postq̄ ad episcopum trechorēn. peruenit: ipsum in vniuersalē sue curie iudicē assumpsit. In quo officio postq̄ aliquo tpe virtuose se gessit: ad meliorem vitā s; contēplatiuā trāsire cupiēs officiū resignauit: ꝛ ecclie parochiali de Iobenech cuius erat rector seruitio se prorsus mancipauit. Pannos delicatos quos primo iuxta statū suū vestierat omnino dimisit: ꝛ vestes rudes albas ꝛ modici precij induit: indeq; habitū ac si religiosus portauit. Cilicio carnē domuit: ꝛ cūctis ieiunijs ab ecclia īdictis i pane tm̄ ꝛ aqua ieiunauit: ceteris dieb⁹ mira corp⁹ abstinētia macerauit: oratiōi ꝛ cōtēplationi maiori tpis parte vacabat. Aliquando integra septimana solus in sua camera cōtemplationi intent⁹ perseuerauit nullo cibo corporeo sustētatus: qui tantum extēs nullā in facie debilitatem ostēdit. Missam etiam diebus singulis celebrabat. Cui aliquādo dum corpus dominicum eleuaret: glob⁹ igne⁹ super caput ei⁹ cunctis videntibus ꝛ stupentibus apparuit. ¶ Pauperes in domo propria charitatiue suscipiens eis largiter ministrabat: nec vmq̄ sine pauperib⁹ hospitibus esse volebat. Nam pauperem vnum cum

vxore et.iii.filiis per nouem menses in domo retinens eis de victu et vestitu prouidit. Domum etiã quandam disposuerat iuxta suam cum lectis ₇ aliis necessariis ꝑ suscipiẽdis egenis: quibus ipsemet in vilibus ministeriis obsequens sepius cũ eis in mensa comedebat: multis miraculorũ signis effulsit. ¶ Cum aliquando in domo sua per eius vicarium vnicus panis solũmodo repert9 esset et beat9 Iuo multis veniẽtibus pauperibus subueniri vellet: vicario murmuranti medietatem panis dedit: aliã inter pauperes diuisit: medietas〈que〉 prima diuisa cunctis ad esum satisfecit. Cum autem in mensa cum vicario predicto sederet mulier alias inuisa tres panes maximos ₇ cãdidos viro dei presentauit: ₇ ab eo inuitata dũ recubuisset subito nusꝙ cõparuit. ¶ Alias etiam de vnico solo pane quẽ habebat infinitos quasi pauperes ad se veniẽtes refecit. ¶ Alias quo〈que〉 pauperi elemosinã petenti cum nil aliud dandũ haberet caputiũ suum prebuit: ₇ disco operto capite transiens post iter medie lance idem caputium in capite suo sibi repositũ diuinitus inuenit. ¶ Cum maxima fames regionem occupasset ipse〈que〉 famulis mãdasset vt frumentũ qđ habebat in arca repositum pauperibus distribuerent: illi〈que〉 triticum quasi totum ex arca furto sublatum inuenissent: sanct9 cõfessor in oratione se dedit ₇ redeuntib9 famulis arca frumẽto repleta inuenta fuit. ¶ Mulier quedã lõga infirmitate detẽta dũ secum discumberet: ₇ comedere nõ valens vinũ de calice in quo ipse bibebat sumpsisset continuo liberatur. ¶ Quendã etiam virũ triennio a spiritu maligno vexatum in lectulo suo vna sola nocte ad quiescendum secũ cõponens mane a demone ereptum ad ꝓpria remisit. ¶ Cũ quidã homines ꝓ põte edificãdo trabes plurimas cõgregassent: ipsa〈que〉 ligna nimis breuia ad op9 inuẽta fuissent: oratione sancti trabes ad loci sufficientiã ꝓlongate inuẽte sunt. ¶ A domo cuiusdam signo crucis edito sine vlla rerum amissione ignẽ penit9 effugauit. Cũ tñ dom9 tota iam incendio cõflagraret: matrẽ ₇ filiũ dudũ inter se discordes missam ꝓ eis celebrans ad pacẽ reduxit. Pro ecclesia dei ₇ pauperib9 contra magnates quosc〈que〉 se opponebat: ₇ in curiis iudicum pro eisdem aduocãs intrepidus assistebat: vrbes etiã ₇ vicos circuiens verbũ dñi sollicitus predicabat: ₇ multos ad penitentiam conuertebat. Qui dũ semel ad predicandũ accederet: ₇ pontẽ quẽdam trãsire deberet: inuenit eũ ab inundante flumine occupatum: sed signo crucis edito aque mox diuiduntur: et post ꝓ sentis trãsiit: subito ad statũ pristinũ reuertunt. ¶ Cũ pauperem quendã vlcerosum ₇ despectum ac habitu vilem ad mensam inuitasset: ₇ ambo in eadẽ scutella comederẽt: repẽte pauper ille pulcher ₇ splẽdidus et niueis indutus apparuit: ₇ post morulam ex oculis omniũ euanuit. ¶ Alias etiã eidẽ ad mensam sedenti auis quedã cãdidi ₇ viridis coloris super eũ resedit que etiã a sancto manu se capi permittens dudũ in mensa quieuit: nec nisi ab eo licentiata recessit. ¶ Die quadã dum in sacristia ecclesie sue pro defensione thesauri domus dei quem quidã ex clericis distrahere volebãt sederet: colũba splẽdida superuolauit. Cui9 fulgore tota ecclesia coruscauit. ¶ Hospitatus a quodã nobili ₇ in camera sua ad dormiẽdũ posit9: media nocte ipse nobilis diuinitus excitatus ₇ monit9 vt ad camerã suã iret: illuc accessit: ₇ nonẽ abiisse vidit: eũ〈que〉 requirẽs in cõcaua rupe penitẽtiã agentẽ inuenit. ¶ Obitũ suũ sibi a dño reuelatum ₇ presciuit: ₇ predixit: ₇ dũ infirmus decumberet nunꝙ abstinentiã cõsuetã dimisit. Ad extrema〈que〉 deueniens sumpto viatico ₇ sacra vnctione per totam noctẽ diei sabbati apertis oculis ad crucẽ intent9 persistit: et in silẽtio orans in aurora sequentis diei dominice que fuit infra octauam ascensionis decimono mensis maii: videlicet decimoquarto kalendas Iunii spiritum deo feliciter emisit. Cuius corpus in ecclesia trecborensi sepultum quiescit: ₇ in miraculis que per eũ christus iugiter operatur gloriosus vtuit.

¶ De sancto Eustachio ₇ sociis martyrib9.
Capitu.xxii.

Eustachi9 cũ vxore Theopista ₇ filiis Agapito ₇ theopisto rome sub Adriano principe passi sunt. Temporibus enim traiani imperatoris erat quidam magister militum nomine placidus: qui licet gẽtilis esset: operib9 tñ misericordie et hospitalitatis assiduus ₇ iustitie intentus oppressis subueniebat. Cuius vxor nobilis duos filios pepererat: quos ipsa mater propria educauit. Erat autem strenuus ac potens in bello: ₇ oẽs barbari subiugabantur ab eo. Et quia misericordie operibus insistebat: ad viã veritatis meruit illustrari. Quadam die cũ venationi insisteret: cunctis circa gregẽ ceruorũ insistentibus militib9 fuis: aspicit vnũ ceteris maiorẽ in syluam vastiorem insecutus est. Et cum in quandã rupis altitudinem conscendisset: ₇ placidus vt eũ caperet appropinquasset: inter cornua cerui ei9 formã crucis fulgentem vt solem et imaginem christi conspexit: territus〈que〉 de equo ad terrã cecidit. Christus vero ꝑ os cerui sicut olim per asinam Balaam ei locut9 est dicens se esse Christum quem ille ignorans colebat. Et cuius ad eũ elemosine ascenderant: cuius illius gratia ad animal illud deuenerat. Cui cum placidus peteret se reuelari plenius quid esset Christus ei per os cerui mysterium mundane creationis et humane redemptionis: diuine〈que〉 incarnationis: passionis: ₇ resurrectionis patefecit addẽs vt se baptizari faceret: si ab eo saluari vellet. Mãdans vt premissa sue coniugi nunciaret: vt ₇ ipsa quo〈que〉 secum crederet: ₇ die sequenti ad ipsum locum reuerti deberet: cui dominus que ei futura essent plenius pandere. Placidus igitur iam perfecte credens: ₇ de fide nostra informatus domũ rediit: ₇ predicta omnia vxori reserauit: que nocte precedente Christum sibi apparuisse dicebat: ₇ sibi prenunciasse ꝙ ipsa cum viro ₇ filiis ad se accedere deberent. Nocte igit̃ media perrexerũt simul Placidus ₇ vxor cum duobus filiis suis ad presbyterum vrbis ioannem occulte omni eorum familia ignorante: qui eos in christi nomine baptizauit et Placidum Eustachium vxorem Theopistam: duos vero filios suos paruulos Agapitum ₇ Theopistum nominauit. Mane autem Eustachius sub pretextu venationis cum paucis militib9 exiuit: ₇ ipsos quasi ad feras inuestigandas circumqua〈que〉 dispergens solus ad locum accessit: ₇ ibi ₇ formam prime visionis aspexit. Dominus enim eidem apparuit: cum〈que〉 de percepto lauacro commendauit: multas〈que〉 ₇ duras ei tentationes futuras predixit: ₇ vt patienter omnia toleraret: ₇ contra diabolum dimicaret admonuit: addens ꝙ per tentationes durissimas ₇ varias oporteret eum alterum Job mundo demonstrari. Qui in oratione prostratus ad omnia se paratũ offerebat: virtutem tamen cõstantie sibi donari a domino supplicabat. Sic dominus celos Eustachio conspiciẽte conscendit: ₇ ipse domum rediens hec omnia coniugi nũciauit. ¶ Post paucos igit̃ dies egritudine pestifera cuncti serui eius ₇ ancille interierunt: ₇ ne vnus quidem ex miraculo remaneret. Deinde post aliquot dies equi ₇ omnia pecora eius ₇ diuersi generis aĩalia mortua sunt. Qui quasi ad pestilentiam euitandam discessit de domo sua cum vxore ₇ filiis. Quidam autem scelesti per noctem in domum eius irruerunt: ₇ cuncta aspectantes domum auro ₇ argẽto: ₇ rebus omnibus spoliarunt. Ipse vero cum vxore ₇ filiis nudus aufugit. Qui cum ruborem verentes ab vrbe occulte discessissent: ₇ in Egyptũ pergerent: tota eorũ possessio per malorum rapinam ad nihilum redacta est. Imperator autem totus〈que〉 senat9 pro tam strenuo viro multũ dolebãt: de ꝙ nullũ indiciũ habere poterãt. Cũ ergo iter ageret Eustachius

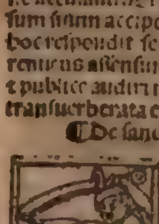
stachi⁹ cum vxore ⁊ duobus paruulis appropinquantes rū mari: ⁊ nauem patroni barbari ascendentes in ea nauigare ceperunt. Dñs autē nauis vxorem Eustachij speciosam concupiuit. Et cū trāsfretassent ab eo naulum exegit: quo non habente vnde solueret vxorem ꝓ naulo retinuit. Et cū Eustachius contradiceret: ipsuz in mare iactari mandauit. Sicqꝫ sanctus martyr vxorem reliquit ⁊ accipiens infantes nauē cōcitus exiuit ⁊ abijt. ¶ Cūqꝫ ad fluuiū peruenisset: ꝓpter aquarū inūdātiā nō est ausus cū duob⁹ paruulis pertrāsire sed vnū maiorem in ripa deposuit: ⁊ alterū minorem trāsportauit: ⁊ dū pro alio rediret: ⁊ circa mediū fluminis esset: ecce leo maiorē minorē vero lupus sumpsit ⁊ asportauit. Qui capillo euellēs ⁊ deflens se in fluuiū necare voluit nisi illum diuina ꝓuidentia custodisset. Pastores aūt leonē viuum puerum asportantē insecuti sunt: quē leo intactū dimittens aufugit. Similiter aratores post lupum inclamantes alterū infantē incolumē liberarūt. Vtriqꝫ vero pastores ⁊ aratores de eodē vico existentes pueros nutrierūt. Eustachi⁹ vero hec nesciēs: sed pro vxore ⁊ filiis admodū dolens cū lachrymis ad quēdā vicū deuenit: ⁊ sibi mercede ꝓ annos .xv. agros illoꝝ homi custodiuit. Filij vero in alio vico nutriti se fratres esse nesciebant. Dñs autē vxorē Eustachij intactam cōseruauit: quā ille barbarus morte preuētus incognitam dereliquit. Que apud matronā viduā degēs viridariū eius custodiebat. Imperator autē a barbaris molestatus placidiqꝫ recordatus talē se hominem amisisse dolens missis militib⁹ ipm ꝑ vniuersas mūdi partes requirebat. Promittēs his q̄ eū inuenissent diuitias ⁊ honores. Duo autē olī ex militib⁹ placidi ad ei⁹ vicum deuenerant. Quos Eustachi⁹ recognoscēs sed ab eis incognit⁹ eos in hospitiū suū duxit: eisqꝫ benigne ministrauit. Et recordatus stat⁹ sui lachrymas cōtinere nō valens sepius exiēs fleuit: ⁊ inde lota facie ad eos introiuit. Quē illi paulatim discernentes: ⁊ ipsuz tñ ex cicatrice quā in frōte gestabat quāqꝫ in bello habuerat recognouerūt. Quē amplexātes ⁊ vt sibi dñm bonorātes cū ipm de vxore ⁊ filiis interrogassent: ⁊ ipse oia exposuisset: cōcurrentib⁹ oībus vicinis ⁊ qualis placidus fuerat audientib⁹ ꝙ eū iuxta condignū non tractauerant veniā postulabāt. Sicqꝫ milites ipm honorifice indutū romam ad traianum imperatorē deduxerūt. Qui ei⁹ audiens aduentū eidē occurrit: ⁊ ipsum vidēs in oscula eius ruit. Cūqꝫ ei Eustachius q̄ ei cōtigerāt enarrasset: ⁊ imperator ipsum ad officiū pristinū restituisset: Eustachius numeratis suis militibus cū paucos contra tot hostes reperisset: iussit tyrones colligi ꝑ vicos ⁊ ciuitates: vnde ⁊ terra illa in qua filij ei⁹ nutriti fuerāt cū duos tyrones darē tenerētur filios Eustachij iuuenes aptos ad exercitus destinarūt. Eustachi⁹ vero, eos elegātes videns ⁊ moribus cōpositos inter cōuiuas suos eos ascripsit. Profectus igitur ad bellum ex hostibus triumphauit: ⁊ rediens victor exercitū suum triduo in loco vbi coniunx eius morabatur quiescere fecit. Duo vero adolescentes in matris tabernaculo: matre tñ incognita hospitati sunt. Et sedētes circa meridiem ⁊ mutuo confabulantes exponebāt sibimuicē que recordabantur: vel que ab eorum nutritoribus audierant de infantia sua. Et cum maior minori omnia enarrasset: ⁊ ille econtra que a rusticis audierat retulisset fratres se mutuo amplectantes qꝺ essent germani recognoscebant: ⁊ q̄ ipsi tñ eoꝝ parentes fuissent aliter nesciebant. Qꝺ cū mater eorū audiuisset: diu apud se tractauit an illi filij sui essent. ¶ Altera autē die magistrū militum adijt: ⁊ eum interpellans omnia aduersa que sibi contigerant enarrauit. Quod ille audiēs eam vxorem suā esse recognouit: ⁊ illa ipm virū suū comperit. Sicqꝫ alter in amplexus alterius irruerunt. Cūqꝫ ab eo pusta virū de filiis quesiuisset: ⁊ ille ipsos a feris deuoratos assereret: cūctaqꝫ ꝑ ordinem enarrasset. Et illa cum ea que a duobus iuuenibus audierat retulisset: vocati sunt iuuenes illi a magistro militum: ⁊ qui fuerant interrogati. Qui dū oia eorum gesta prout recordabātur vel audierant retulissent: recognouerūt ꝙ parētes filij sui essent. Et ruentes in oscula inuicē cōgaudebāt. Omnisqꝫ exercitus tam de habita victoria ꝙ de inuentione illorum plurimum letabat. Cum ergo rediret ad vrbem traianum defunctum reperit: ⁊ adrianum paganissimum ⁊ crudelem ei successisse inuenit. Qui tamē ꝓ victoria suscepta q̄ pro inuentione suorū Eustachium magnifice suscepit: ⁊ magnū conuiuiū preparauit. Altera vero die templum deorum adijt sacrificaturus ꝓ victoria barbarorum. Quo dum Eustachius intrare nollet: cūqꝫ imperator christianum cuz vxore ac filiis didicisset: ⁊ eos nudos in arena statuit: ⁊ eis leonem ferocem dimitti fecit. Qui demisso capite eos adorās a sanctis humiliter recessit: propter qꝺ miraculū multi gentilium conuertuntur. Tūc imperator bouem eneum incendi iussit: ⁊ sanctos introcludi mandauit. Qui orantes ⁊ se domino commendantes ac ꝗ se in omni periculo inuocantibus deū orantes bouē intrauerunt: ⁊ in pace spiritum domino reddiderunt. Tertia vero die de boue educti sunt sic penitus inlesi: vt nec capillos eorum ignis tetigisset: nec pilos corporis consumpsisset. Quorū corpa a christianis digno honore tumulant: ⁊ vbi in eorum memoriā oratorium fabricatur. Qui passi sunt decimotertio kalendas iunij: circa annum dñi. cl.

¶ De sancta Babilla virgine ⁊ martyre. Cap. xxij.

Babilla virgo et martyr ex regio genere neptis galieni imperatoris fuit. Cum autem ad Eugeniā virginem rome existentez multe sancte virgines cōuenirēt: illa ad eam peruenire nō valens per internunciū ei significat qualiter christo seruire cupiebat. Ad quā Eugenia eunuchos suos Prothum ⁊ Hiacinthum quasi sub specie ei famulādi destinauit. A quibus sancta virgo latēter edocta ⁊ a sctō Cornelio papa baptizata est. Sz ab vna ex ancillis suis quod esset christiana pompeio ipsius illustrissimo sponso accusatur. Et ab eodē subito superueniente cū Protho ⁊ Hiacyntho orās in cubiculo inuenitur. Cūqꝫ post multas persuasiones ipsum Babilla a se repulisset: misit ad eā multas matronas: que ipsam ad coniugiū inuento hortabant. Quod cuz illa omnino renueret: ⁊ matronas omnes licentiasset: pompeius ipsius sponsus Galieno imperatori virginē accusauit. Et decretū est ab imperatore vt aut sponsum suum acciperet: aut gladio interiret. Conuenta de hoc respondit se christū regē regū spōsum habere. Et renuens assensum prebere: quia ex imperiali genere erat: ⁊ publice audiri non poterat intra domū suam gladio transuerberata est. xiij. Kal. Junij. ⁊ via salaria sepulta.

¶ De sancto Baudelio martyre. Cap. xxiij.

Baudeli⁹ subdiacon⁹ ⁊ martyr apud nemausum galliarum vrbem passus est. Hic cū die quadam super caput sancti eutrōj ecclesiā consecrantis vidisset lucem celitus effusam ⁊ manū dñi se bñdicētem ad martyriū quasi diuina inspiratione animatus est. Audiēs autem gotorum rabiem in galijs perstrepere: ⁊ nemausum accessit: ⁊ gentiles sacrificātes redarguere cepit. Ab eis igit detentus diris suppliciis afflictus: ⁊ fustibus cesus: ⁊ eculeo suspensus: ⁊ diutissime tortus atqꝫ laterib⁹ flammis adustus cum in fide christi immobilis inter omnia tormēta persist: ⁊ ex nouissime bipēni capite cesus est: de cui⁹ corpore sanguis emanans in lac conuersus: ⁊ multos

egros inde perfusos sanauit. Hora quoqꝫ decollatiõis eius voces angelice psallentes audite fuerunt. Corpus autẽ eius a fidelibus in ipsa vrbe tumulatũ est: ecclesia desup edificata. De cuius tumulo laurꝰ arbor exorta: mirabiliter ꝑ ecclesie parietẽ egressa multo tp̄e ibidẽ ꝑmãsit. Cuiꝰ foliis tacti languidi curabantur: demoniaciqꝫ ex obsessis corporibus pellebantur. Qui passus est. xiii. kalendas Junij.

¶ De sancto Austregisillo ep̄o. Cap. xxv.

Austregisillus episcopꝰ bituricẽn. floruit in gallias tp̄e heraclij imperatoris: vt ait sigibertus. Qui inter cetera virtutũ miracula: cũ molẽdinariꝰ q̄dã die d̄nico vellet molã emẽdare: ipsamqꝫ dñ tereret: eiꝰ manus ferri manubrio adeo adhesit: vt nullo mõ poterat amoueri. Cũqꝫ ad sctm̃ ep̄m cõfugisset: ipsum penitentẽ ⁊ delictũ cõfitentẽ cõfestĩ vir d̃ni liberauit. Sepultusqꝫ est bituricẽn. xij. Kal. Junij. vbi signis admirãdis refulget.

¶ De sancto Constantino imperatore. Cap. xxvj.

Cõstantinus magnus imperator sanctissimus q̄uis a pluribꝰ latinorũ iustus ⁊ sanctꝰ reputet: a grecis tñ in sanctorꝫ catalogo expressius nominat. Cuiꝰ pater cõstantiꝰ imperator qui vna cũ Galerio maximo imꝑauit anno. xvj. imperij sui cõstãtinum filiũ suũ ex obscuriore helene olim cõcubine matrimonio sibi natũ: vt dicet in legenda helene matris sue. xv. kal. septẽbris: ad imperiũ secũ tulit: q̄ imꝑauit annos. xxx. mẽses. x. dies. xj. Anno autẽ eiꝰ imperij quarto maxentiꝰ maximiani filiꝰ rome augustꝰ creatꝰ est. Liciniꝰ dacia oriundus cõstantie sororis cõstantini vir carnũti in imperatorẽ creatur. Itaqꝫ respublica tunc sub nouis quattuor principibus fuit cõstantino ⁊ maxentio filiis augustorũ: licinio autẽ ⁊ maximino hominibꝰ nouis. Deinde quinto ꝑsecutionis anno inter cõstantinũ ⁊ maxentiũ bellũ exortũ est. Maxentiꝰ sepe multis ꝓeliis fatigatꝰ: vltimo ad pontẽ moluũ interfectꝰ est a cõstantino. Maximinꝰ x̄piane ꝑsecutionis inceptator apud tarsum dũ ꝯ licinium bellũ disponit: interijt. Post q̄ cõstantinꝰ apud danubiũ de barbaris victoriã obtinuit: vt habitũ est supra de inuẽtione crucis. v. nõn. maij. Et inde quasi ꝑ somnium in x̄pm credidit: quem tñ vnũ ex diis magnis reputauit. Deinde ad vrbẽ rediens: post aliquos annos lepre plagã incurrit: ⁊ a siluestro papa baptizatꝰ ale corporisqꝫ salutẽ: ⁊ mũdationẽ ꝑcepit: vt dictũ est supra in historia siluestri. ij. kalẽ. ianuarij. Qui ꝑmo die baptismi sui hãc legẽ dedit: vt x̄ps tãq̄ verꝰ deus ab oĩ vrbe romana coleret. Secũda: vt si q̄s x̄pm blasphemasset: puniret. Tertia: vt quicũqꝫ x̄piano fecisset iniuriã: bonorũ suorꝫ parte dimidia priuaret. Quarta: vt sicut imperator rome: sic romanꝰ pontifex caput ab vniuersis ep̄is haberet. Quinta: vt quicũqꝫ ad ecclesiã cõfugerit: ab oĩbꝰ seruet immunis. Sexta: vt nullꝰ nisi de licẽtia sui ep̄i ecclesiã cõstruat in aliqua ciuitate. Septima: vt ad edificationẽ ecclesiarũ decime possessionũ tribuãtur. Octaua: ad sepulchrũ beati petri venit: ⁊ de suis culpis se lamẽtabiliter accusauit. ¶ Postmodũ arrepto bidente ad fundamentũ basilice cõstruẽdũ terrã primꝰ aperuit: ⁊ xij. cophinos ad honorẽ. xij. aplorũ in suis scapulis foras iecit. Postq̄ autẽ beatã helenã matrẽ suã ad x̄pm cõuertit: vt dictũ est supra in eadẽ legenda siluestri. Cõstantinus gloriosus princeps iusto in ordine ⁊ pia vice cõuertit: dictũ sũ quidẽ statuit extra vrbã hoĩm cedem templa claudi: ⁊ christianorũ ecclesias aperiri: ac de nouo construi mandauit: christianisqꝫ dedit licentiã insimul cõgregari. Sic quod post. x. annos in q̄bus a persecutoribus ecclesia vexabatur: de ꝑsecutione christianꝰ effectus: pacem ecclesie indulsit: romanã ecclesiã mirabilibꝰ ⁊ insignibꝰ priuilegiis dotauit. Et vt alios ad ecclesias edificãdas induceret: in ꝓprio lateranẽ. palatio ecclesiã in honore saluatoris mundi fabricauit. Quã ⁊ siluester papa publice cõsecrauit: vt dicet. v. idus nouẽbris. Deinde vt romanũ pontificem excellẽtiꝰ sublimaret: vrbẽ romã cũ terris ⁊ oppidis ad eã ꝑtinentibus: ⁊ oĩbus dignitatibus imperialibꝰ sedi aplice cessit: ⁊ ipse cum principibꝰ ⁊ nobilibꝰ romanorũ bizantium: que ciuitas erat bithynie se transtulit: quã ⁊ ad instar rome edificijs ⁊ magnitudine ampliatã: ex nomine suo cõstãtinopolim appellauit. Ibiqꝫ sedẽ imperialẽ cõstituit. Vñ ⁊ extũc regio dicta est romania. i. roma noua: neo enim grece latine d̃r nouo. ¶ Post hec cũ liciniꝰ imperator quasi in constantini despectum qui christianus effectus fuerat x̄pianis nouam persecutionem indixisset: constãtinus vir ingẽs principatum totius orbis affectãs liciniumqꝫ x̄pi fidei emulatorem detestans: eidẽ bellum intulit: quem primum in pãnonia deuicit. Deinde apud chialã oppressit: ac demũ crebris bellis eo sibi aduersante terra mariqꝫ fugientẽ ad deditionẽ coegit: priuatũqꝫ iussit occidi anno imperij sui. xv. q̄uis oĩbus ministris iam nefarie ꝑsecutiõis extinctis. Sicqꝫ totius orbis principatum in pace obtinuit: multasqꝫ gẽtes diuersis ꝓeliis subiugauit. Innumerabiles in eo animi corporisqꝫ virtutes claruerũt. Militaris glorie appetẽtissimus: fortuna ei in bellis ꝓspera fuit: industria sagacissimus: liberalibus artibus ⁊ ciuilibus deditus: inceptator mirꝫ amatorio q̃ sibi ⁊ liberalitate ⁊ docibilitate quesiuit. In amicis egregius: nulla occasione pretermittẽs: quo opulẽtiores eos clarioresqꝫ ꝑstaret. Multas leges abrogauit: multasqꝫ nouas edidit. Sacerdotes ⁊ ecclesias super omnia honorauit: eo q̃ in ipsis x̄pm se honorare testaret. ¶ Illud vero q̃ in historia tripartita legit: eum vsqꝫ ad mortem distulisse baptismum: ⁊ in nicea ciuitate in arriana fide baptizatum mirabiliter abhorret a vero. Quis enĩ nisi mẽte captus crediderit tãtum virum: sub quo nicena synodus. cccxviij. patrum congregata est: in qua fides nostra recitata est: ⁊ arrius cum suis complicibꝰ damnatus: errori se vellet mãcipari damnato: maxime cũ ⁊ arrium sciret sanctorꝫ patrum ⁊ sua authoritate damnatũ: ⁊ et apud laodiciam dei iudicio turpissima morte mulctatum: Sed ⁊ ecclesia dei ⁊ omnes antique legende approbant ipsum a beato sylucstro baptismũ suscepisse: ⁊ ob reuerẽtiam x̄piane fidei romanam vrbem et imperialem dignitatem romano pontifici cõtulisse: ⁊ se ad edificãdum constãtinopolim trãstulisse: ibiqꝫ imperiũ constituisse: que ipsum nedum baptizatum fecisse quis credat? Sed ⁊ si q̄s eum rebaptizatum in arriana perfidia dicat: adhuc minus credibile iudicatur: vt supra rationibꝰ suasum est. Ea autem que mendose de constãtino dicta sunt de cõstãtio eius filio vera esse inueniuntur: vnde ꝓpter eximiam quam habuit ad cultum x̄pi religionẽ ⁊ reuerentiam ad clerum: creditur ab aduersariis confictum esse. Nam beatus Gregorius cũ de ipso loquitur in registro cum bone memorie appellat. Et Ambrosius dicit ipsum esse magni meriti apud deum: quia primus imperator viam fidei ⁊ deuotionis principibꝰ dereliquit. Isidorus etiã in chronicis suis hoc reprobans oĩno dicit eum feliciter terminasse: vnde greci eum catalogo sanctorum annumerãt: vt dictum est: ⁊ festum de ipso solẽniter agũt. In alia autẽ historia legitur ipsum ab eusebio papa baptizatum fuisse: quod similiter false conscriptum apparet: Cum et post eusebium melchiadem papã a prefecto vrbis tarquinio ꝑ martyrium vitam finiuisse constet: quod sub x̄piano augusto quis facere nullatenus presumpsisset. Cõstãtinus igit apud nicomediam cum in Persas bel

rum orbe terrarum:morbo oppressus rem publicam bene dispositam filijs tradens quieuit in pace. xij. Kalē. Junij. Anno imperij sui. xxxj. etatis vero. lxvij. Sepultus in vrbe regia ei⁹ nomini dedicata. ¶ Hic gloriosus princeps fecit basilicas istas in vrbe roma. Uidelicet basilicā domini saluatoris in proprio lateranen. palatio:vt dictum est. Basilicā cōstantianam vbi baptizatus est:vbi ⁊ fontē ꝓphyretico lapide cōstituit et argento mirabiliter ornatum:quā in honore Joannis baptiste ecclesie lateranen. appendiciā esse voluit. Basilicam beati petri apostoli in templo apollinis:cuius loculū auro ⁊ argēto insigniter cōtexit. Basilicā beati pauli apostoli extra muros in via ostien. cuius etiā loculum exornauit. Basilicā in palatio sessoriano q̄ cognominat sancta hierusalē in honore venerāde crucis:vbi ⁊ de ligno crucis dn̄ice locauit. Basilicā sancte agnetis ex rogatu constantie filie sue extra muros via numentana. Basilicā beati laurētij martyris extra muros via tyburtina in agro verano vbi sepultus est. Basilicā xij. apostolorū intra vrbē. Basilicam beatorum marcellini et petri:vbi corpus beate matris eius quiescit. Basilicā apostolorū petri ⁊ pauli ⁊ Joannis baptiste in ciuitate ostien. iuxta portū vrbis. Basilicam sancti ioānis baptiste in ciuitate albanen. Basilicā apostolorū in vrbe capua:quā ostētanā nominauit:⁊ alias plures:quas ōēs sacris vasis:⁊ vestibus:⁊ alijs ad diuinum cultum pertinentib⁹ instituit pecu⁊ predotauit.

¶ De sancto Hospitio confessore. Cap. xxvij.

Hospiti⁹ cōfessor vir dn̄i apud niceām inclusus ferro ad carnē accinct⁹ cōi tpe modico pane ⁊ dactilis vescebat:in quadragesima vo solis radicib⁹ herbarū vtebatur:vt de eo scripsit paulus lōgobardorū historiographus. li. iij. Hic spū ꝓphetico dotatus aduentū lōgobardorū lōge ante ꝓdixit. Quos cū adesse cognosceret:oēs fratres suos emittens:ipse solus remansit:longobardi vero ferocissimi ad locū venientes:⁊ vt intrarēt aditū querētes:sed minime inuenire valentes ascenso tecto descēderūt ad virū dei. Quē vt ferro vinctū repererūt:existimauerūt eū esse reū aliquē ibidē ex culpa reclusum. Sz cū ipm vn⁹ eorū gladio ferire vellet:brachiū sibi aruefactū est. Qui mox vt veniam petijt:sanctus eum illico sanauit:⁊ cōuersum ad christum monachum fecit. Qui etiā verbum domini longobardis predicans:plures ex eisdem domino acquisiuit. Quieuit in pace. xij. kal. iunij.

¶ De sanctis Timotheo et polio et eutychio martyribus. Cap. xxviij.

Timotheus: polius:⁊ eutychi⁹ martyres apud mauritaniam cesarien. passi sunt. Qui in prefata regione verbum domini vndiq̄ disseminantes glorioso martyrio pariter coronari meruerūt duodecimo kalendas iunij. vt ait Ado in martyrologio a hieronymo sumpto.

¶ De sancta Julia virgine et martyre. Cap. xxix.

Julia virgo ⁊ martyr ex ciuitate carthaginen. cū dicta vrbs capta et subuersa fuisset:captiua ducta fuit:que sortita cum alijs conca ptiuis deuenit in seruitutem cuiusdā eusebij gētilis nobilis palestini:cui diligentissime famulabatur:spacio quo poterat ieiunijs ⁊ orationibus vacās. Cūq̄ dn̄s ei⁹ q̄uis xp̄ianā ob ei⁹ gratum seruitiū diligebat. Cum aūt ad gallias cū mercibus tēderet:et in capite corsice cū naui applicuisset:ancillāq̄ secum deduxisset:cōtigit in ipso loco gētilem dn̄s suo solennia celebrare. Et dū tā naute q̄ nauigātes cū incolis insule ad sacrificia deorū accederēt:sola ista remansit in naui. Cōperto qd̄ xp̄iana esset:felix qdā tribunus petijt ab eusebio ancillā ei⁹ ꝓ quatuor ex suis commutari:ad hoc solū vt eā sacrificare cōpelleret. Qd̄ cū ille ꝓpter ei⁹ gratū seruitiū oīmode recusaret:animo cōuiuio naute ex industria eusebiū inebriarunt. Quo dormitāte illā rapuerūt:⁊ sacrificare nolentē alapis cedunt:crinib⁹ torquēt:⁊ diu flagellant:tādē crucifixā cōtentē cruci cōfigunt:vbi post modicū spiritū emisit. xj. kal. iunij. Monachi aūt qdā qui in insula marciarica que vulgo gorgona d̄r habitabant diuina reuelatione moniti nauē ascēdentes corsicā deuenerūt:⁊ corpus martyris christi tollētes celerrime redierūt:⁊ in eorum insula sepelierūt:qd̄ tn̄ processu temporis alta regina vxor desiderij Lōgobardorum regis inde leuatū transtulit:⁊ in monasterio ei⁹ nomini fabricato honorifice collocauit.

¶ De sanctis Casto ⁊ Emilio martyribus. Cap. xxx.

Castus et Emili⁹ martyres i aphrica passi sunt. qui vt scribit beatus Cyprian⁹ libro de lapsis propter vel ob fidei confessionē per ignē conflagrati passionis martyrium consumauerunt. xj. Kalend. iunij.

¶ De sancto Desiderio episcopo ⁊ socijs martyribus. Cap. xxxj.

Desideri⁹ episcop⁹ Lingon. tēporib⁹ honorij ⁊ theodosij imperatorū martyriū passus est. Nā cū vādali lingonen. ciuitatē diu obsessam debellarēt:sanctus ep̄s murū ascēdēs ꝓ suo grege clementiā postulabat. Uādali vo vrbē intrantes:⁊ multitudinē ciuium xp̄m cōfitentiū trucidātes:ep̄m in ecclesia ꝓ populo orantē reperiētes ceperūt:⁊ suo duci nose cresco p̄ntauerūt. Qui cū se libētissime morti obtulisset:dū illi residuo ppli parcere vellet:educt⁹ ex vrbe decollatur:nulla propter hoc erga gregē misericordia peccatis exigētib⁹ exhibita. Cū aūt spiculator ep̄i portā vrbis intrare vellet:capite illuso mox expirauit. Statimq̄ saxis irruentib⁹ ianua adeo obstrui tur:vt nulli deinceps ꝑ ipsam adit⁹ patere posset in testimoniū martyris xp̄i nulli licere ostēdēs vt ꝑ ianuā illam intraret pagan⁹:vn̄ sctūs ep̄s exierat decollād⁹. Dū et ipse gladiator xp̄i martyrē ꝑcussisset i libro diuino ibidē apto sanguinis nōnulle gutte stillātes plura folia ꝑforarūt literis oīno illesis:q̄ vsq̄ hodie i testimoniū obseruat miraculi. Sz paulo post. Cresc⁹ in ciuitate arelatēsi a suis capt⁹ ⁊ host. h⁹ tradit⁹ crudeli nece perēpt⁹ est. Sctūs vo desideri⁹ sepult⁹ ē ligonis miraculis clarēs. Inter q̄ n̄ q̄s intra eccl'ie sue septa fatis intrare sciēter nisi⁊ celesti mox vltiōe punit. Passus est autē. x. kal. iunij.

¶ De sctō Desiderio alio ep̄o et marty. Cap. xxxij.

Desideri⁹ episcopus Lugdunen. cuius vita celebris miraculis fuit:passus est in eodem territorio Lugdunensi:villa prisiti. cuius corpus modo sepultum veneratur in ecclesia viennensi:festumq̄ eius ibidem. x. kalendas iunij recolitur.

¶ De sancto Theodoro episcopo ⁊ martyre. Cap. xxxiij.

Theopompus episcopus nicomediensis in eadem ciuitate passus est cum quodam senesio sub diocletiano augusto: qui primo anno imperij sui illuc accedens iussit fieri statuas ex auro apollinis et artemidoris eas in templo productas a cunctis adorari. Cumque theopompus episcopus ad prophanum educt' simulacra adorare noluisset: missus est in clibanum ignis: in quo die et nocte illesus permansit. Nocte vero inde exiens luce celesti preuia ad palatium diocletiani deuenit: omnibusque ianuis reseratis diuinitus vsque ad lectum suum accessit: seque viuentem protestans ad clibanum rediit. In cuius medio mane psallens et omnino inustus repertus est. Quod dum imperator magie ipsius ascriberet: vt experiretur: canem in furnum mitti fecit: qui subito incensus est. Post hec theopompus diebus xxij. in carcere sine vllo cibo detinetur: sed a domino confortatus vultu hilari inde producitur. Tunc iussu imperatoris oculus sibi dexter effoditur: sed ipso ad carcerem redeunte sibi a domino restituitur. Quod dum diocletianus iterum artibus magicis deputaret: accersito ad se quodam egyptio maximo mago: Theona nomine induxit eum ad episcopum suis prestigijs occidendum: voluit tamen primo artem eius videre. Qui taurum ferocissimum ad se ductum dum in aure ipsius aliqua verba dixisset: subito in duas partes discerpsit: que in lance ponderate equaliter pensauerunt. Tunc magus theopompo obtulit spirulas farinales artis magice: et venenum in calice demonijs plenum. Et cum ille hec omnia sine lesione gustasset: magus conuertitur: et cum eo carceri traditus ab eodem baptizatur. Nomenque sibi senesi' imponitur: inde sanctus eductus et in terram supinus extensus: atque ad stipites ligatus lapis magnus vix ab octo viris portatus: ventri eius superponitur: sed eleuatus lapis a seipso vltra xv. cubitos diuinitus prosiliuit. Dehinc in eminenti suspensus pedibus: capite deorsum saxoque ingenti ad eius ceruicem alligato: fune quoque quo tenebatur preciso: vt raptim tractus ad terram dirumperetur: sine vlla lesione in pedibus stetit. Nouissime autem decollatus est. Senesius vero in defosso terre positus: humoque opertis equis superinductis vt calcibus terram premerent: migrauit ad christum. Quorum corpora nicomedie in eodem tumulo sepultata sunt. x. kal. iunij.

De sancto Manaem discipulo. Cap. xxiiij.

Manaem discipulus herodis tetrarche collactaneus fuit. De quo scribitur Actuum. xiij. cap. Hic fidei catholice doctor et propheta sub gratia noui testamenti apud antiochiam in christo quieuit. ix. kalen. iunij vt dicit Hierony. in martyrologio sanctorum.

De sancta ioanna vxore chuze discipula. Cap. xxv.

Joanna discipula de qua commemoratur Luc. vlti. ca. que cum tribus marijs circa sepulturam domini legitur fuisse solicita. hec fuit vxor chuze procuratoris Herodis antipe qui fuit tetrarcha galilee: et hec post ascensionem domini cum discipulis fuit: eisque sedule ministrauit: et apud hierosolymam in pace quieuit. ix. kalen. iunij: vt dicit Hier. vbi supra.

De sancto Seruulo martyre. Cap. xxvj.

Seruulus martyr passus est temporibus numeriani imperatoris in ciuitate tergestina sub iunilio preside. Qui nobilib' eiusdem vrbis parentibus et christianis ortus: patre videlicet Eulogio: matre clementia: ab annis puerilibus in fide doctus deo seruiens ecclesias frequentabat: et in oratione persistebat. Et cum annorum esset. xij. exiens ciuitatem in spelunca anno vno et mensibus. ix. latuit eremiticam vitam ducens. Deinde celesti voce admonitus vt parentes reuiseret: quem cum vbique perquirebant: ad ciuitatem deuenit: medioque itinere mire magnitudinis serpentem inuenit. Quem primo quidem videns expauit: postea autem confisus in christo signum crucis edidit: et exufflauit in serpentem. Statimque coluber per medium crepuit: veniensque ad parentes letanter susceptus eis cuncta que sibi contigerant enarrauit. Post dies modicos eulogius mortuus est: et seruulus cum matre vidua morabatur et miraculis choruscabat. Filius cuiusdam ciuis a demonio vexabatur: clamante demone per os pueri: quod si puer ad seruulum duceretur: statim immundus ab eo spiritus eijceretur. Quem cum diudum requisissent parentes puerum ad seruulum deduxerunt: et que demon dixerat narrauerunt. Statimque spiritus puerum elidens cepit dentibus frendere: et spumans ipsum diutius agitare. Seruulus vero inuocato nomine trinitatis immundum confestim spiritum ab eo eiecit: et ipsum cum parentib' ad christum conuertit. Vidua quedam famosa nomine fulgentia filium habens grauiter febricitantem veniens ad sanctum iuuenem pro salute filij supplicabat. Qui domum eius ingressus oratione premissa egrotantis manum tenuit: moxque ipsum liberatum a febre de lecto produxit: et vna cum matre ad baptismi gratiam perduxit. Quidam domum construens ex alto ceciderat: qui semiuiuus iacebat. Quem in lectulo leuatum seruulo obtulerunt: qui pro eo ad christum orauit: et apprehensa ei' dextra ipsum illico incolumem eleuauit. Sed quicunque detenti valitudine ad eum concurrentes sanitatem consequebantur: multique gentilium conuertebantur. Deinde tent' a iunilio preside vt idolis immolaret: cum sacrificare contempsisset: primo neruis ceditur: dehinc in equuleo suspenditur et torquetur: eiusque latera vngulibus laniantur. Et post hec depositus oleo feruenti perfunditur: sed in his omnib' constantior redditur. Et cum preses putaret quod magicis artib' supplicia superaret: lotio fetenti ipsum lauari iussit: vt sic more gentili maleficia expelleret. Sed virtus diuina fetorem in balsami fragrantiam in naribus omnium commutauit. Et cum populus ipsum innocentem clamaret: preses timore multitudinis ipsum extra vrbem eductum gladio iugulari fecit. Cuius corpus mater cum omnibus per eum conuersis in eadem ciuitate omni leticia sepeliuit. ix. kalen. iunij.

De sanctis Donatiano et Rogatiano martyrib'. Cap. xxvij.

Donatianus et rogatian' fratres in gallijs ciuitate namnetis temporib' diocletiani et Maximiani passi sunt. Qui cum in dicta ciuitate residerent: et precepta imperatoris christianos ad imolandum compellentia audiuisset. Donatian' iam senex germanum corde fidelem baptizari cupiebat: sed quia persecutor de quo intellexerant: ad vrbem attigerat: et cum presbyter sacerdotis absentia baptismum habere non posset: ambo fratres ad dominum orauerunt: vt martyrium rogatiano pro baptismo succederet: quod et factum est. Nam ambo comprehensi in catasta extensi ac laniati: dein de lancea militari perfossi: nouissime capite cesi sunt nono kalendas iunij.

De sanctis Anolino ꝛ socijs marty. Cap.xxviij.

Anolin⁹ custos carcerū erat sub prefecto vrbis almachio tempore maximani. Cū autē almachius vrbanū papā detētū in carcere custodiendū anolino tradidisset: ꝛ sermones scti pape anolinus cū trib⁹ tribunis audiuisset: cōuersi sunt ad xp̄m: ꝛ ab vrbano pontifice in carcere baptizati. Quod p̄fectus cōperiēs anolinū teneri fecit: ꝛ sacrificare nolētē cōfestim iussit capitalē subire sniam. Tribunos p̄o xp̄m cōfitentes: p̄mo quidē grauiter laniatos ad sacrificia duci mādauit. Sz audiēs eos in idolū cōspuisse: ipos eodē loco decollari p̄cepit. Qui passi sunt .ix. Kal. Junij. sepulti iuxta sanctos tyburtium et valerianum.

De sancto vrbano papa ꝛ martyre. Cap.xxix.

Urbanus papa et martyr: huius nois primus natione roman⁹ ex patre pontiano de regione via latina: calixto pape p̄mo in ep̄atu romano successit: seditq; annos .viij. mēses .ij. dies .xij. Hic genere nobilis ab infantia xp̄ianus virtute abstinētie ꝛ castitatis ornatus: dignitatis offm̄ virtutū studijs adornauit. Multotiens p fide ex vrbe p̄scribit: ꝫ a fidelib⁹ cito reuocat̄. Hui⁹ tp̄e incepit ecclia rome p̄dia possidere de quib⁹ sanct⁹ pōtifex clericis ꝛ notarijs q̄ gesta martyrū conscribebant sumpt⁹ ministrabat. Nā cū ecclesiā ad instar aploꝝ in cōi viuēbat: pecunias cū recipiens p egenis. Hic multos xp̄ianos ad fidē cōuertit. Ualerianū sponsum scte cecilie: ꝛ fratrē eius tyburtiū nodum baptizauit: sed ad martyrij palmā exhortando pduxit. Postq; aūt beata cecilia scto pape vrbano domū suā tradidit dedicandā: ꝛ ipsa in eandē vitā martyrio finiuit. Urban⁹ p̄dicationi ꝛ baptizandi insistēs fideliū ab Almachio p̄fecto vrbis capit: ꝛ in carcere detinet̄: deinde sibi oblat⁹ cū p̄fectus eidē xp̄ianitatē opponeret: ꝛ thesauros cecilie requisisset. Respōdit Urban⁹ q̄d plus mouebat̄ almachius cōcupiscentia thesauroꝝ: q̄ cultura deoꝝ. Et cū ip̄m p̄fectus superare nō posset anolino tribuno in custodia tradidit: vbi existēs anolinū cū alijs trib⁹ tribunis cōuertit: vt supra prime dictū est: quib⁹ p martyrium assumptis: Urban⁹ ad simulacra ducit̄: ꝛ thura imponere vrgetur. Sz orāte scto idolū cecidit: ꝛ .xxij. sacerdotes ignē ministrātes occidit: quē in ipso loco p̄fect⁹ decollari iussit: cui⁹ corp⁹ marmenia vxor carpasij nuper cōuersa cū filia lucina sepeliuit cū cecilia tyburtio valeriano ꝛ mario in eodē sepulchro: q̄ passus est .viij. kal. iunij. circa annū dn̄i .ccx. Hic cōstituit vt oīa vasa ecclesiastica ad sacrū ministeriū ptinentia aurea vel argentea fierēt: vel si paup esset ecclia stannea: nō aūt vitrea ppter fragilitatē: nec lignea: ppter porositatē: nec cuprea: ppter nauseā ꝛ abbominationē. Hic et fecit ordinationes .iij. p mēses decēbris p̄sbyteros .xij. diaconos .viij. ep̄os per diuersa loca numero .xv. ꝛ cessauit ep̄atus dies .xxx.

De scto Niceto martyre. Ca.xl.

Nicetus martyr q̄ interpretat̄ victor: gothorū gēte oriūdus: ꝫ ab eorū prorsus vitijs alienus ab annis puerilib⁹ p sctm̄ theophilū gothorū ep̄m: q̄ ꝛ p̄mo cōcilio nicee celebrato interfuerat in fide doct⁹ ꝛ baptizat⁹ est. Cū aūt inter gothos discordia orta esset: ꝛ due ex eis ptes fierent: quarū vni fritigernes: alteri p̄o atbenaric⁹ p̄fuit: ꝛ ipse partes adinuicē decertassent: fritigernes ab athanarico vict⁹ est. Qui se tūc cōtulit ad presidium romanorum: ꝛ ab imperatore valentiano ad xp̄ianitatem suscipiendā cū suis inductus: sumpta romana militia que erat in thracia: ꝛ crucē xp̄i p̄uia aduersarios expugnauit. Quapropter athanaric⁹ cū suis fidē suscepit. Et succedēte p̄dicto theophilo ep̄o vrphilo qui ꝛ ipse cōstantinopoli scdo fuerat cōcilio celebrato: oēs gothi partis illius ab eodē vrphilo in fide docti ꝛ baptizati sunt. Qui etiā ep̄s sacre scripture libros de latino trāstulit in linguā gothoꝝ: vt populū ad fidei rudimēta pduceret. Nicet⁹ aūt q̄ xp̄iane parti adherebat: xp̄m viriliter p̄dicabat. Qui ab aduersarijs athanarici gothis: q̄ iuxta danubiū habitabant: detent⁹ ꝛ ad fidē xp̄i denegandā cōpulsus est. Qd̄ cum facere recusaret: in ignē copiosum mittitur: ꝛ sic spiritum deo reddens martyr dignus efficitur. Cū autem quidam nomine marianus de ciuitate mascupstia olim sancto martyri amicitia speciali cōiunctus corpus eius requireret: ꝛ furorē gothorum gentiliū formidaret: nocte consurgens ad corpus pquirendum accessit: verum cum locum ignoraret: stella sibi apparente: ꝛ vt olim magis viam ostendente ad locum perducit̄: qua supra corpus martyris quiescente sacre sibi reliquie reuelant̄: ꝛ ab eodē collecte in domum suam honorifice collocant̄: multaq; sanitatum miracula earū virtute demonstrantur. Processu vero tp̄is a fidelibus ecclesia in ciuitate construitur: ꝛ corpus martyris illuc transfertur: solo manus pollice ad eius solatium mariano dimisso. De corpore vero sacro nihil amplius vllo tēpore potuit amoueri. Nam dum auxentius ep̄s mascupstie ecclesiam fabricasset: ꝛ de reliquijs sanctoꝝ tharāci probi ꝛ andronici de anazarzana vrbe vicina partē pro consecratione ecclesie obtinuisset: promissione facta q̄ de reliquijs niceti martyris partē in recōpensationē referret: apertoq; sepulchro manum ad auferendū ex mēbris aliquid posuisset: cōfestim man⁹ eius arida ꝛ cōtracta facta est: nec prius restituta donec ep̄s de temeritate penitens: manum vt posuit pro cōsequenda sanitate ad corpus reduxit. Post tp̄is decursū corpus ip̄m in venetias trāslatum quiescere dr̄ in ecclesia sancti nicolai. Passus est autem sanctus martyr .viij. kalen. iunij.

De sancto Zenobio ep̄o ꝛ confessore. Cap.xlj.

Zenobius ep̄s ciuis florentine vrbis nobilissimus a puerilib⁹ annis diuinis literis imbutus: sanctitate conspicuus: ꝛ post minores gradus ad ep̄atum eiusdē ciuitatis elect⁹ est. In quo multo tp̄e p̄sidens gregē dn̄icū v̄bo ꝛ exemplo sollicite pauit: ꝛ multoꝝ signoꝝ gloria splēduit. Inter q̄ dū q̄dam ecclie sue p̄dia occupassent: nec ep̄i⁹ admoniti ea reddere vellēt: subita morte pereuntes exēplo suo alios nedū ad restitutionē: ꝫ ampliorē dotationē florētine ecclie puocarūt. Matrona q̄dā apostoloꝝ limina visitās vnicū filiū paruulum secū deducens cū febricitantē zenobio ep̄o cōmendauit: ꝛ romā perrexit: quē ipse materno more diligenter fouit. Cūq; die quadā necessitate ecclesiā adisset: ꝛ mater ipso infanti rediens filiū eadē hora expirasse reperisset: corpus eius in vlnis accepit: ꝛ cū lachrymis ante pedes viri dei proiecit: quē ille sua oratione cōtinuo suscitauit. In cui⁹ testimoniū locus in quo genua fixit geniculus vocat̄: q̄ si aliqū a quaq; bestia immūdicia polluit̄: mox diuina vltione bestia illa punit̄. Alia vice egressus de ciuitate iuuenē qui ad tumulū portabat̄ inuenit: ꝛ quo deposito p̄sbytero exeq̄as celebrauit. Rogatus etiā ab astātibus pro eius suscitatione ipso quoq; ex humilitate diutius recusante tād̄ in acq̄escēs pro ipso ducām orauit: ꝛ populum omnē Kyrie eleyson

clamare admonuit:sicq iuuenē ad vitā reduxit. Quieuit in pace matur⁹ etate.viij.kal.Junij. Et sepultusq est in ecclesia scti Laurentij. Jnde post aliquot annos trāslatus in ecclesiā sctē virginis reparate. Jn cu⁹ trāslatione facta tempore hyemali arbor quedā quā casu ipsius pheretrum tetigit:subito flores produxit.

¶ De sancto Dionysio epo Mediolanēsi. Cap.xlij.

Dionysi⁹ eps Mediolañ.tpe pstantij filij cōstātini claruit. Qui ab ea aliqñ circūuent⁹ arrianē heresi subscripsit Et postmodū cōpūctus ab eusebio vercellēsi. epo cui⁹ erat in baptismate fili⁹:veniā petijt. Cui ille pniam induxit:ppter qd a cōstātio ad cappadociā in exilio delegat⁹ ibidē p xpi fide τ catholice veritatis assertiōe vitā finiuit.viij.kal.Junij Cui⁹ reliqas sctus Basilius cesaree cappadocie episcop⁹ postmodū Ambrosio Mediolañ.episcopo transmisit:quas ille deuote suscipiens honorifice ibidem recondidit.

¶ De sancto Mutio abbate. Cap.xliij.

Muti⁹ abbas vt retulit cōpres dieronymo in vitis patrū/ Primo gētilis fuit:τ latronum princeps ac sepulchrorum violator. Qui cū nocte quadā ad domū deo dicate virginis deuenisset expoliandi grā:subit o sopora⁹ videt in somnis quēdā regali habitu indutū cū a flagitijs desistere monēte:alioqn mortē turpissimā cōminātē:videtq monachorū militiā:τ eorū ducē q nole mutū q uisa adiplere illi regi pmittebat. Euigilās q subitoq ruersus ad ecclīaz ɔfugiēs baptismū suscepit: τ ad eremū trāsiēs i sctitate nimia solitariā vitā duxit: multosq discipulos habuit. Semel tm̄ i hebdomada.f. dñica die panē sibi missū diuinit⁹ comedebat:nullūq aliū decetero cibū sumebat. Adolescēs qdā ad eū accedēs ab eo mōach⁹ effici:τ dū ab eo mōachali habitu vestit:cepit iuuenis dicere q optaret se ab eodē pre mortuū vidēdū:τ p se muti⁹ factum pmisit. Cū aūt post aliquot ānos iuuenis decessisset:τ cū abbas induisset interrogat⁹ ab eo an ipm sufficiēter induerat. Rñdit defūct⁹ q sic:τ q pmissa optime ipleuerat. Jterū cum quēdā in extremis constitutū visitare curaret:τ multa sibi τ comitib⁹ via supesset:solq iā ad occasum festinaret:pcepit soli vt se modicū expectaret:qd τ sol fecit:nec occubuit:donec mutius cū socijs ad locū puenit:vbi monachū iā defunctū inueniēs:eūq vocās interrogauit quid poptaret:τ an ad vitā psentē rediret:τ somno suo qesceret. Qui rñdēs qd magis cuperet dissolui τ esse cū xpo:iussus a sctō in pace obdormiuit. ¶ Alteri quoq in extremis laborāti q cōsciētia premēte mortis eternū expauebat. Rogat⁹ ab illo tres annos sibi ad pnias cōcessos a dño ipetrauit. Quē ad eremū deducēs post triēniū ad domū suā qsi angelū reduxit. Noctēq superueniēte ille qsi dormitās expirauit:quē abbas mutius

spectauit. Hic ēt frequēter ad loca remotissima in momento diuinitus pro voto euectus est:quieuit aūt in xpo.viij.kalen.Junij.

¶ De sancto Mutio confessore monacho. Cap.xliiij.

Mutius ali⁹ monach⁹:vt dicit heraclides cū secularis vir esset:mūdo abrenūciare desiderās cū filio paruulo octo annorū ad monasteriū accessit:τ tādiu cū infante pre foribus excubuit:donec instantia iprobitatis τ cōsuetudinē cenobiorū cū filio susciperet. Jntrātēq monasteriū a filio seiunct⁹ est:τ ut nō se patrē esse meminisset. Qd vt pleni⁹ pbaret:de industria negligebatur paruul⁹ squalidis idut⁹ colaphis etiā sine cā sepissime cesus:ita vt nūq videret filiū nisi lachrymarū vestigijs genis pfusum. Pro amore xpi nihilomin⁹ τ obediētie virtute rigida:hec oia patiētissime tolerabat. cū die quadā abbas flere vidisset infantē:iussit patri vt filiū iacteret in flumē:qui nō adeo cito mādauit. q celeriter iussa cōpleuit. Sed procurati fratres de industria paruulū a flumine rapuerūt. Tūc abbati a dño reuelatū est:sanctū mutium hac obedientia abrahe patriarche meritum acquisisse. Hec heraclides.

¶ De festo corporis iesu christi. Cap.xlv.

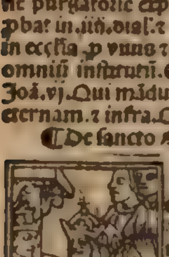

Festiuitas corpis iesu christi ab vrbano papa quarto huius istituta est: vez anno dñi. M.cclxij.anno pōtificat⁹ ei⁹ primo. Cui⁹ institutiōis causa mota fuit miraculū qd tunc tpis apud vulliniū castrū apparuit. Cū eñi quidā pres byter de veritate sacramenti aliquid hesitaret:τ sacrā hostiam confregisset:subito sanguis viu⁹ ex hostia manere cepit:τ corporale adeo cruore tīxit qd nulla vnq lotiōe deleri potuit:sed in testimoniū miraculi vsq in psens in corporali sanguis pmanet:τ viterbij:vbi tunc erat curia:p reliquijs reseruat. Hoc igit miraculo principaliter induct⁹ romanus pontifex vrbanus quart⁹ hui⁹ sacramenti deuotione affect⁹ pie statuit pfate institutionis memoriā prima quinta feria post octauas penthecostes a cunctis fidelib⁹ celebrari:vt qui p totū anni circulum eo vtimur ad salutē ei⁹ institutionem illo tpe specialiter recolam⁹:quo spiritussanctus discipulorū corda edocuit ad plene cognoscenda huius mysteria sacramēti. Nam τ in eodē tpe cepit hoc sacramentum a fidelibus frequentari. Legitur eñi in actibus apostolorū quod erant perseuerantes in doctrina apostolorū τ cōmunicatione fractionis panis τ orationib⁹ statim post sanctispiritus missionē. ¶ Cū autem hoc gloriosum sacramentum sit quoddā singulare donatiū nobis a christo donatum:τ quatuor sunt q donum quodlibet extollunt:vbi vez concurrūt. Jn dante liberalitas:τ in dono preciositas:in modo cōgruitas:τ in sumēte vero necessitas τ vtilitas. ¶ Jdcirco circa corporis christi sacramentum quatuor occurrunt considerāda:vez in domino largiente liberalitas generosa. Jn dono excellente preciositas valorosa. Jn modo cōgruente opportunitas speciosa:τ in homine sumente vtilitas fructuosa. ¶ Circa primū sciendū quod christi liberalitas in hoc sacramento apparet ex eo qd ibi immine relucet diuina oipotentia sapientia τ beneuolentia. Tunc enim homo in aliquo opere totum suum posse τ scire τ velle nihil amplius potest. Jn hoc autem dono apparent summe. Primo dei omnipotentia:que in sacramēto eodē mirabilia tot operatur. Jn tribus enim operibus maxime apparet omnipotentia dei scz in creatione:incarnatione:τ consecratione. ¶ Opus aūt incarnationis preponitur operi creationis. Vnde Augustin⁹. Homo deus de virgine natus potēti⁹ opus est q mundus de nihilo creatus:opus autē consecrationis adhuc apparet mirabilius q ipsa incarnatio triplici ratione. Primo quia in incarnatione creator factus est creatura. Nam verbum manens quod erat assumpsit hominē qd nō erat. Hic autē creatura fit creator:panis n.i. substantia q est creatura inanimata efficitur caro xpi

que est caro dei: et sic substantia panis fit substātia vni- ta substantie dei. ¶ Scḋo q2 opus incarnationis factū est ab ipsa trinitate immediate nulla creatura cooperā- te: hic aūt lz transmutatio fiat a deo: tñ mediāte ⁊ coope- rante hoīe sacerdote et aliqñ peccatore. ¶ Tertio q2 in- carnatio semel facta est nunq̄ iteranda: consecratio au- tem corporis xp̄i quotidie ⁊ multotiens iteratur. ¶ Se- cundo apparet hic maxime dei sapientia: que ipsum sa- cramentū in testamēto veteri pluries prefigurauit. Sa- pientis aūt est opus subtile preuidere: ⁊ pluries etiā for- maliter designare. Et quis multimode hoc venerabi- le sacramentū in veteri testamēto fuisset prefiguratum: principaliter tñ eius apparent figure: tpe legis nature: tempore legis scripte: et tempore prophetie. Tempore legis nature. Figura huius habetur in sacrificio mel- chisedech: qui fuit rex hierusalem et sacerdos dei: vt di- ctum est supra de melchisedech: qui sacrificiū suū deo obtulit panis et vini: vt habetur Genes. xiiij. Hic enim pfigurauit christū verum regem iudeorum et sacerdo- tem summi patris: de quo pater eius secundum carnē dauid prophetauerat dicens. Tu es sacerdos in eternū secundum ordinem melchisedech: qui sacrificium sui corporis et sanguinis sub eisdem speciebus obtulit deo patri. ¶ Tempore legis scripte. Figura huius habetur de māna quod deus pluit patribus in deserto: quod ab hebreorum populo in diuersis vasis recollectum scili- cet a quibusdam in magnis a quibusdā in paruis sem- per eiusdem mensure inueniebatur: et ad omnem sapo- rem edentis conuertebatur: quo pane aliti sunt patres in deserto vagantes: donec in terram pmissam de fru- ctibus gustauerunt. Quo prefigurabatur hoc sacramē- tum qḋ integraliter sumitur ab omnibus in quacunq; q̄titate hostia tribuatur: quod etiam secūdum affectio- nem sumētis sic in eo ad omnem saporem virtutis vel operaṫ. Et hoc pane nos ali oportet in deserto pre- sentis seculi peregrinantes: donec ad terrā celestis pa- trie deuenientes ipsum christum ventris virginei fru- ctum in suo fonte gustemus. ¶ Tempore pphetie. Fi- gura habeṫ in helia: qui fugiens a facie iezabelis in de- serto peruagans obdormiuit in vmbra iuniperi: quem angelus suscitauit: et subcinericium panē ostendit: quo refectus in eius fortitudine peragrauit vsq; ad montē dei. Quo prefigurabatur peccator: qui fugiēs a facie ten- tationis in deserto presentis seculi lassus in cōtempla- tione arboris crucis quietem inuenit. Ibiq; carnē chri- sti sub specie panis subcinericiū pendentem accipit: quo cibo refectus securus perambulat vsq; ad montē ethe- rei regni. Idcirco hoc sacramentū dicitur viaticum: q2 panis viatorū. ¶ Tertio apparet in ipso summa dei bene- uolentia: q̄ dedit. ¶ Primo seipsum. Nō em̄ dedit celū: nec angelum nec apostolum: nec matrem ppriā: sed cor- pus suum: ad Timoth. ij. Dedit semetipsum pro nobis ⁊c. ¶ Secundo dedit se in cibū non in sociū: nec in ser- uum: sed in edulium. Augustinus. Vox dei de celo: cib⁹ sum grādium: crede et manducabis me ⁊c. ¶ Tertio in perpetuū: non vsq; ad annū: nec decēniū: nec cētenniū: sed vsq; ad seculi finē. Matth. vlti. Ecce ego vobiscum sum oīb⁹ diebus vsq; ad consummationē seculi. ¶ Cir- ca secundū sciendum qḋ huius doni preciositas appa- ret: ex eo qḋ ipsa caro et sanguis christi nobis donanṫ: quo nihil preciosius esse potest: q2 caro deifica et verbo vnita vt dictum est. ¶ Circa cuius veritatem dubitari consueuerūt principaliter septē: que et si rōnibus pla- ri nequeāt: q2 fides nostra que est de supernaturalibus nō innitiṫ argumētis scientiarū naturalium: tñ aliqui- bus naturalib⁹ exēplis oīa dubitabilia aliqualiter per- suadentur. ¶ Primo enim dubitatur quomodo panis in carnem: et vinum in sanguinem transmutantur. hu- ius exēplū naturale habem⁹ qḋ panis quē comedim⁹ in verā hominis carnē: et vinū qḋ bibimus in verū san- guinē naturaliter cōuertiṫ post certum horarū spaciū operante natura. Quid ergo mirum si qḋ natura facit interuallo aliquarum horarum deus sine tempore ope- ratur. Ipse enim naturam creauit: et eius cursum sua omnipotentia mutare potest. ¶ Secundo quomodo accidens nulli innitatur: accidentia enim sine subiecto in eodem existunt: quod pre omnibus dubitabilius vi- detur. Non enim illa rotunditas: et albedo: et sapor: et alia accidentia sunt panis: quia panis ibi non est: nec corpo- ris christi: quia vtpote corpus humanum talia acciden- tia non habet: nec aeris: quia tali luce a nullo corpore coloratur: ergo in nullo subsistunt. Sed in ipsis natura- libus apparet aliquādo accidentia: que nulli substantie corporee innituntur: sicut curuitas remi in aqua: non em̄ talis curuitas est accidēs remi qui rectus est: nec aque que sine remo tale accidēs nō habet: ergo in nullo sub- sistit. ¶ Tertio quomodo corpus in hostia collocatur: videtur em̄ mirabile qualiter xp̄s qui deus est: et homo perfectus sub modici panis specie cōtinetur. Sed si q̄s aduertat qualiter sola substantia trāsmutaṫ: videbit eui- denter qḋ substantia que nō suscipit magis nec min⁹: sub illa modica hostia contineri pōt. Sicut em̄ ibi sunt accidētia panis sine subiecto: sic et ibi est substātia cor- poris sine aliquo accidēte: et per cōsequens nulla est ibi dimēsio q̄titatiua: sine qua substantia magni corporis sub q̄titate minimi corporis contineri pōt. Huius exē- plum in naturalib⁹ habem⁹ qḋ ad hoc vt scilicet visibi- le corpus ab oculo videatur necesse est: vt dicit Aristo. q̄ forma visibilis sit in pupilla: et sic colūna ⁊ domus ab oculo visa est in pupilla nō q̄titatiue: sed formaliter: vt montē maximū in modico speculo videmus. ¶ Quar- to quomodo in pluribus nō multiplicatur: vnū em̄ et idem corpus xp̄i in multis ⁊ infinitis altaribus per di- uersas mundi partes in multis hostijs eodē tpe consi- stit: nec tñ ex hostiarū multitudine corpus vnicū pluri- ficatur: qḋ etiam in celo et in altari tñ diuersimode cōti- neṫ. In celo em̄ corporaliter: in hostia sacramentaliter. Hui⁹ exemplum habemus quod vnius ⁊ eiusdē homi- nis imago in diuersis et multis existens nō plurificaṫ. Et in seipsa subsistit corporaliter: in speculis xo forma- liter. ¶ Quinto quomodo diuisus non laceraṫ. Cū em̄ hostia per partes diuiditur: corpus nō frangitur: sed in qualibet q̄titicūq; minima particula integraliter conti- neṫ. Hui⁹ exēplum apparet in speculo: in quo cū vnius hominis vna sola consistat imago: si per partes diuida- tur: in qualibet parte etiam modica integraliter imago eadē resultat. Sexto quomodo sumptus nō consuma- tur. Nam nō est adeo modo in orbe tā maxim⁹ qui to- ties sumptus amodo nō esset consumptus. Hui⁹ exem- plum apparet in cādela: a qua si lumen ab infinitis can- delis recipiatur appositis: lumē tñ ipsum nunq̄ minui- tur: sed semper eodē splendore relucet. Triticum etiam qḋ a mundi exordio semper oēs homines comederūt: nunq̄ consumere potuerūt. ¶ Septimo quomodo in diuersis diuersimode operatur. Nā sicut ille qui digne sumit remedium suscipit: sic indigne sumēs iudiciū si- bi manducat et bibit. Huius exēplū est de vna et eadem medicina que duobus egris a medico data vni bñ dis- posito operatur ad sanitatē: alteri male disposito opera- tur ad mortem: non ex defectu medicine: sed ex mala su- mentis dispositione. Sic ergo de veritate huius sacra- menti constare potest. Joannis. vj. Caro mea vere est ci- bus: et sanguis meus vere est potus. ¶ Circa tertiū no- tandum quod modi congruitas siue opportunitas ap- paret: ex eo quod istud sacramentum non datur in for- ma propria: sed sub specie aliena: scilicet panis et vini. Circa quod tria videnda sunt. ¶ Primo quare sub bi- na specie daṫ: videlicet caro sub specie panis: et sanguis sub specie vini. Ad hoc respondet thomas in hymno. d. Quibus sub bina specie carnem dedit et sanguinem: vt duplicis substantie totum cibaret hominem. Homo enim ex anima et corpore consistit: et per hoc apparet quod hoc sacramentum est refectio vtriusq;. Nā caro est refectio corporis: et sanguis anime: q2 anima omnis

carnis in sanguine est. Leui. ¶ Scdo quare hoc sacramentū sub aliena specie occultat. Hoc autem fecit xps primo ad ostendendū miraculū: in hoc em̄ dei olpotentia apparet mirabilis: q̄ in hoc sacramēto codē tot mirabilia operatur: qd nō esset si in ppria forma traderet. Scdo augendū meritū. Nā dicit Greg. fides nō habet meritū: cui humana ratio pbet experimentū. Maximū enim meritū fidei est credere qd homo nō videt imo q̄ natura per omnes sensus dissuadet. Tertio ad curandū fastidiū. Non enim posset homo sumere carnem z sanguinē xpi in forma ppria: qd z gustus fastidiret: z anim⁹ abhorreret. ¶ Tertio quare sub forma panis z vini potius q̄ aliorū elementorū tradatur: hoc autē fit propter tria. Primo propter magis acceptabilem sumptionē. Sunt em̄ comestibilia que ab aliquibus abhominant: vt porri zcepe: quedā que recusantur propter aliquā egritudinē: vt pisces ab egrotis: quedam que non reperiuntur propter diuersitatem tempoꝝ vel locoꝝ: sicut pepones qui nō inueniunt in hyeme: et cothurnices citra mare: quedā: q̄ chari⁹ emunt vt pdices. Ideo dat hoc sacramētū sub talib⁹ specieb⁹: q̄ ita sunt pformes nature: sic delectabiles gustui: sic oib⁹ locis z tpibus reperibiles: sic copiosius abundātes: vt nullo fastidio vel egritudine: inopia: vel certitudine qs excuset ab hui⁹ sacramēti sumptione. Scdo ppter mysticā significationē: vt sicut panis et vinū sunt naturalia z principalia corporis alimēta qui panis cor hominis confirmat: z vinum letificat: sic per hoc appareat: qd hoc sacramētum est anime plena refectio vita z alimentū. Tertio propter ostendendā vnionē: vt sicut ex multis granis vnus panis cōficit: z ex multis racemis vnū vinū eliquatur: sic ostēdatur qd per hoc sacramētū vnitatis multi fideles q̄ sunt mēbra xpo capiti i vno eccl̄ie corpore vniunt. Ro. xij. Sicut em̄ in vno corpore multa mēbra habem⁹ et infra ita multi vnus corpus sumus in xpo: z hec est rō augustini. ¶ Circa quartū notādū est: qd vtilitas huius sacramēti apparet esse septuplex. ¶ Prima est dñice passionis commemoratio. j. Corinth. xj. Quoties mādu. panē hūc z calı. bi. mortē dñi annū. ¶ Scda est xpi z sumentis vnio. Jo. vj. Qui mādu. meā car. z bi. meum san. in me ma. et ego in eo. ¶ Tertia est demonis expugnatio: vnde cātat ecclesia. O salutaris hostia q̄ celi pādis ostiū: bella premūt hostilia da robur: fer auxiliū. ¶ Quarta est peccatoꝝ remissio. ¶ Quinta est oim virtutū z gratiarū infusio: vn̄ dr̄ eucharistia: qd est bona gr̄a ab eu. qd est bonū z charis gratia. De his duab⁹ vtilitatibus dicit sanctus Tho. nullū etiā sacramentū est isto salubrius: quo purgant peccata: virtutes augent: et mens oim spūaliū charismatum abūdātia impinguatur. ¶ Sexta est pene purgatorie expiatio: qd gregorius p multa exempla pbat in iiij. dial. z satis diffuse: vn̄ dicit thomas. Offert in eccl̄ia p viuis z mortuis: vt oib⁹ psit: qd est p salute omniū institutū. ¶ Septima est eterne glorie collatio. Joā. vj. Qui mādu. meā car. z bi. meū san. habet vitam eternam. z infra. Qui mandu. hūc pa. vi. in eternum.

¶ De sancto Eleutherio papa z mar. Cap. xlvj.

Eleutherius papa et martyr: natione grecus patre abūdio de oppido nicopoli: sotero epo romano in epatu successit: z sedit annos. xv. mēses. vj. dies. v. Hic accepit epistolam a lucio rege britānico: vt p eius mandatū xpianus efficeret: cui papa misit duos religiosos viros vcz Fuganū z Damianū qui regē pdictū z populū conuerterūt. Hic constituit que ab apostolo decreta fuerant. s. vt nulla esca vsualis a xpianis fidelib⁹ repudiaret: quā deꝰ creauerit: que tn̄ rationabilis z humana est. Hic fecit ordinationes tres per mēsem decēbris: pb̄yteros. xij. diaconos. viij. epos per diuersa loca. xv. qui etiā tpe cōmodi imperatoris martyrio coronatus est: z sepultus cum fratribus suis iuxta corpus beati petri apostoli in vaticano. vij. Kalen. iunij: z cessauit episcopatus dies. vij.

¶ De sancto Quadrato discipulo. Cap. xlvij.

Quadratus apostolorum discipulus fuit: qui apud athenas ad predicandum verbum dei missus: postq̄ eidem vrbi pluribus annis euangelizauit: clarus doctrina z vita sancto fine quieuit: ibidemq̄ humatus iacet. vij. kalen. iunij: vt ait Hieronymus.

¶ De sancto Augustino episcopo anglorum. Cap. xlviij.

Augustin⁹ eps anglorum a beato papa gregorio diuino instinctu missus est ad anglias ad predicādum anno. xiiij. imperatoris mauritij: vt dicunt sigibert⁹ z Beda: z aliqualiter supra tactum est in legēda gregorij pape. iiij. idus martij. Cū quo etiam melitus z Joannes et alij plures scti monachi missi sunt. Qui venientes britanniā ad insulā que dr̄ thanna quā a terra diuidit fluuius trium stadioꝝ: qui appellatur sirat: miserunt interpretes quos de francia acceperant mandato pape ad eidebertū regem in cantia ciuitate regali: qui audita cā aduentus sanctorum ab eo benigne suscepti sunt. Nam et rex vxorē berictem xpianam duxerat: eo pacto vt fieret xpian⁹: qd tn̄ nōdū implere curauerat: postea vero rex deueniens ad insulā audita pdicatiōe xpi: cōcessit eis locum in ciuitate Dorbeiꝰ. in palatio suo: z prebuit licentiā predicandi z cōuertēdi oēs qui fidē suscipere vellēt. Ipse tn̄ ppter nouitatem fidei noluit tam cito cōuerti. In ipsa autē ciuitate dorbeia inuenerunt ecclesiā sancti martini: que ibidem fabricata fuerat tpe quo romani angliam obtinuerunt: in qua ecclesia regina sep⁹ xpm orabat. In ipsa ergo ecclesia diuina celebrare z predicare ceperunt: multisq̄ miraculis perpetratis plurimos cōuerterūt. ¶ Post annū vero rex eidebert⁹ cū plurib⁹ aliis regib⁹ z pncipib⁹ sibi subiectis fidē xpi percepit. Deinde augustin⁹ veniēs herclas ab etherio epo archieps gētis angloꝝ ordinat⁹ est mādato Gregorij pape. Et ex regis cōcessione in regia ciuitate cōstruxit ecclesiam saluatoris: quā etiā metropolim toti⁹ insule cōstituit: quā z successor ei⁹ laurenti⁹ eps cōsecrauit. Cū aūt multi fidē pcipere recusarēt: z rex neminē cōpellere vellet: ordinataq̄ disputatiōe inter epos xpianoꝝ z pōtifices idoloꝝ cōuētū est p partes vt eger introduceret: z q̄ pars ipm sanare posset illi⁹ fides pualeret: z adducto ceco cū a gētilib⁹ illuminari nō potuisset: z augustinus ei lumē restituisset: maxima paganoꝝ pars cōuersa credidit: et baptismū suscepit. Sicq̄ augustin⁹ virtutibus clar⁹ z doctrina q̄uit i pace. Anno dñi. cliiij. vcz. vij. kalē. iunij. Sepult⁹ cantie in eccl̄ia apostoloꝝ petri z pauli. Qui et ad extrema deueniēs laurētiū cōmitē suū sibi successorē reliquit: ne status nouelle fidei deperiret.

¶ De sancto Hildeunto episcopo. Cap. xlix.

Hildeuntus episcopus meldeñ. sctō pharoni episcopo ipsius ciuitatis successit: qui puer quinquēnis eidē a parentibus traditus: z ab eodē eruditus est a pueritia ducam penitentiam agens. Electus est ergo episcopus post pharonem z consecratus. Cuz autem iuxta ecclesiam sancte crucis in qua olim corpus sancti pharonis sepultum fuerat esset atrium in

quo ciues loci suos mortuos tumulabãt: in eodẽ atrio ad preces populi eps aliã ecclesiã cõstrui permisit: vt sic in ecclesia iacerent corpora defunctorum. Que dũ esset cõsecrãda nocte precedẽte funditus diruit. Qd sanct⁹ videns: et de miraculo stupẽs: ac de culpa penitens romã deuenit. et a bonifacio papa absolutiõez obtinuit: ac deinde vt deo satisfaceret hierosolymam adiit verbũ dñi pdicãs circũquaqz. anno igitur peregrinationis sue septimo ad ecclesiam suã reuertens in loco qui dr laruma chus monachũ reperit: qui sibi a domino fuisse reuelatum asseruit sbildeuntum ad se venturũ cpm cui deus dimiserat oia peccata sua. Regressus igit ad ciuitatem suã ecclesiã dei genitricis. vij. ab vrbe miliario fundauit et dedicauit. In cuius dedicatione chirothece ipsius de manibus eius hora psecrationis extracte tribus horis in solis appense radio qsi in pertica pepẽderũt. ¶ Post hec sctũs vir puerũ sine baptismo defunctũ a mortuis suscitauit: quẽ noie patris sui adelbertũ vocauit: et eodẽ anno. vij. post se moriturũ predixit: ac iuxta se tumulandũ mandauit. Que oia vt predixerat euenerũt. Quieuit autem in pace. vij. calen. iunij. Iuxta cuius corpus adelbertus anno. vij. defunctus vt iusserat tumulatus est. Horum duorum sanctorum corpora sanctus maiolus abbas diuina reuelatione admonitus de solo leuauit: et honorifice condidit.

¶ De sanctis prisco et socijs martyribus. Cap. l.

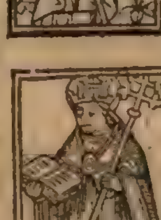
Priscus martyr cũ sociorum multitudine apud tornacum que est villa aurelianeñ. dioc. passus est sub aureliano imperatore. Qui cũ ibidẽ resideret: misit seneschalcũ suũ ad christianos vbiqz pquirendos ac puniẽdos. Ille vero cũ loca plurima perlustrasset veniẽs Tornacũ priscũ cũ multis xpianis psallentẽ inuenit quẽ xpm confitẽtẽ decollauit: et in puteum corpus sine capite piecit. Cumqz ceteri similiter cederẽtur: vnus eorũ rapto sancti prisci capite per syluã aufugit. Qui tñ a multis insecutus: nõ longe ab antifiodoro captus et decollatus est. Ibiqz vna cũ prisci capite a fidelibus sepultus: ceterorũ vero martyrum corpora a xpianis furtim surrepta in cripta tumulata sunt. Tempore aũt sancti germani antisiodoreñ. episcopi diuina reuelatione eidem sancto locus vbi corpora martyrũ per annos. cl. latuerant ostẽditur: cui et caput sancti prisci martyris vna cum corpore alterius martyris simuliter reuelat. Ipse vero corpora leuata honore condigno cõdidit: et ibidẽ monasterium cõstituit. Caput vero sancti prisci ad locum alium longe ab vrbe. iiij. miliaribus detulit: qui locus nunc castrũ sancti prisci nũcupatur. Horũ martyrũ passio agitur. vij. calen. iunij.

¶ De sancto Joanne papa primo et marty. Cap. lj.

Joannes papa et martyr huius noĩs primus natione tuscus ex patre cõstantino. hormisde papa in episcopatu romano successit. Seditqz annos. ij. mẽses. viij. dies. xix. quo tpe in oriẽtis partib⁹ cum adhuc heresis arriana vigeret: iustinus imperator ardore orthodoxe fidei vt hereticorum nomen extinguerent: statuit ecclesias arrianis auferri: et vbiqz catholica religione cõsecrari. Qd cũ in italia rex theodoric⁹ arrian⁹ audisset: Joãnẽ papã simulqz cum eo theodorũ et agapitũ cõsulares viros aliũqz agapitũ patriciũ cõstãtinopolim ad iustinũ direxit: mãdãs p eos vt nisi qz toti⁹ hereticis suas ecclesias redderet: ipse oẽs italie catholicas ecclesias destrueret: et vrbes igne ac ferro deuastaret. ¶ Cũ ergo sanct⁹ eps corinthiorũ deuenisset: vt ait Greg. iij. dial. c. ij. et eidẽ quidã nobilis eqũ tare volenti equum commodasset: quẽ pro nimia mansuetudine vxor illius equitare consueuerat. Summus pontifex ad certum locuz equo subuehente perductus est. Qui mox vt aliuz reperit illũ quẽ mutuo acceperat remisit: verum vxor illius nobilis vlterius equo illi sedere non valuit: qz equus fremens et saliens ac nimiuz furens ex gestib⁹ prodidit: qd post sessionẽ tanti pontificis mulierẽ ferre deceret: o recusauit. Qd vir eius aduertens: et miraculũ stupens equũ pro munere sancto pontifici perpetuo possidendũ direxit. ¶ Cum aũt cõstantinopolim venisset: ad portã que vocat aurea populorũ turbis ei occurrẽtibus vna cũ imperatore in cõspectu omniũ roganti ceco lumen reddidit: quẽ imperator cũ suis summa reuerentia suscepit. Igitur legationis causa cũ lachrymis exposita de italie salute solliciti iustino principi supplicarũt vt eorũ preces quis essent iniuste libẽter acciperet: et italieqz perituri subueniret. Quorum fletibus iustinus pmotus eis petita pcessit: arrianeqz suo iuri restituit. Sicqz liberata Italia a furore theodorici. ¶ Sed postqz Joannes papa cũ socijs rauẽnaz ad theodoricũ venisset: theodoricus inuidia ductus: eo qd imperator illos honorifice suscepisset: eñ carcere cũ socijs afflictos dura custodia peremit: qui sanctus martyr ad xpm migrauit. xj. ca. iunij. Cuius corpus de rauenna translatũ sepultũ est in basilica beati petri apostoli. Sed hãc immanissimã crudelitatẽ aladuersio diuina secuta est: nã die. xcviij. post hoc factũ theodoricus subita morte interijt. ¶ Refert Greg. iiij. dialo. c. xxx. qz dũ qdã romani nauigantes ad insulã liparẽ deuenissent: quendã solitarium ibidẽ deo seruentẽ visitare curarunt: qui eis inter cetera nũciauit theodoricũ regem subito defunctũ esse: cuius alam inter Joãnem papã et symmachum patriciũ ipse vir⁹ dei cõspexerat alligatã: et ab eisdem sanctis quos ambos martyres fecerat in ollam vulcani demergi. Qui diem notantes ad italiam redierunt: et eodem die quo hec solitarius viderat: regẽ repẽtina extinctũ nece inuenerũt. ¶ Hic sctissim⁹ papa perfecit cimiteriũ sanctorum martyrum nerei et archei via ardeatina. Itẽ renouauit cimiteriũ priscille. Fecit et ornamentum de gẽmis prasinis et hiacyntinis sup cõfessionẽ beati pauli apostoli. Multaqz vasa sacra in auro et argento obtulit basilicis apostolorum. Hic etiam ordinauit episcopos. xv.

¶ De sctõ Joãne papa secũdo et cõfessore. Cap. lij.

Joannes papa huius nominis secũd⁹: natione romanus ex patre proiecto de regiõe celio monte bonifacio secũdo romano põtifici i epatu successit: seditqz annos. ij. menses. iiij. dies. vj. hic alio nomine mercurius vocabatur. Hic inter cetera memoranda artemiũ patriarcham constantinopolitanuum arrianum damnauit.

¶ De sancto Joanne papa tertio et confessore. Cap. liij.

Joãnes papa tertius natione romanus ex patre anastasio pelagio primo pape in episcopatu romano successit: et sedit annos. xij. menses. ij. dies. xxvj. hic in vrbe roma reparauit et restaurauit cimiteria sanctorum martyrũ: multasqz sanctorum per diuersa loca ecclesia renouauit: et de nouo perfecit ac consecrauit. Amator religiosorum et bonorũ virorum fuit: pauperibus munificus extitit: postqz aũt ecclesiã apostolorũ philippi et Jacobi in vrbe perfecit et dedicauit vbi et eorum corpora collocauit ad dñm perrexit et sepultus est ad sanctuz petrum.

¶ De sancto Symmacho patricio z marty. Ca.liiij.

Symmach⁹ martyr patricius fuit: qui tpe anastasij primi imperatoris rome claruit: z tpe iustini primi martyrii palmã suscepit. hic socer fuit boetij siue seuerini martyris de quo dicetur .x. kal. nouembris. Filiã em eius elpidem ei in coniugē tradidit: que hymnos apostolorũ petri z pauli composuit ... sanctus vir cũ boetio genere suo rempublicã in vrbe strenue ministrauit. Sed dũ theodoricus longobardorum rex arrianus Joannem papã .I. constantinopolim ad iustinũ imperatorẽ delegasset vt superius dictũ est: rabie sue iniquitatis stimulat⁹ symmachũ cõsulē ac patriciũ z generũ ei⁹ boetiũ seuerinum cõsulē ac senatorē catholicos viros primo q̃dē carceri mancipauit: deinde i ipso carcere gladio necari fecit apud vrbē rauennã. Corpus aũt symmachi nomine martyris rauenne colitur tumulatũ .vj. kalen. iunij. Hic romani eloquij eruditione mirabilis maximi tyranni q̃ sub Theodosio primo surrexerat scripsit laudes: easq̃ publice recitauit: ob quod maiestatis re⁹ censebatur. Sz cũ a pio principe iustino absolui meruisset apologeticũ librũ idest satisfactionalē eidē scripsit et aliorum epistolarum. Hec in historia tripartita lib.ix.

¶ De sancto Beda venerabili presbytero. Ca.lv.

Beda presbyter Christi famul⁹ natiõe anglic⁹ apd ecclesiã siue monasteriũ apostolorũ petri z pauli q̃ in ciuitate cãtie in anglia cõstructa est claruit tpe iustiniani secundi: hic a septēnio sub abbate bñdicto ipsius monasterij: z post sub ceolfrido in diuinis eloquijs apprime erudit⁹ diuino studio operã prestans sacris literis plen⁹ imbut⁹ sanctitate z vite sctitate admirãda pfecit. Anno aũt etatis sue xix. diaconatũ: xxx. pñbyteratũ a ioãne epo suscepit: ac deinde vsq̃ ad annos lix. vite sue scripturis z diuine sapiētie opusculis intēdēs multa pectoris sui viris scholasticis contulit monimēta. Nam lxxvj. volumina edidit: q̃ in lxxviij. libros diuisit. Dicz aũt obit⁹ sui p septē pcedētes hebdomadas diuina reuelatiõe pscivit. Hic aũt ascēsiõis dñi q̃ tũc illo anno .vj. kal. iunij euenit: dũ vespas cũ ceteris clericis i ecclesia celebraret: nulla alia infirmitate detent⁹ iz corpis sõpos ac mētis cũ aũt illã añas. O rex glorie: decãtaret ipa finita in suo appodiat⁹ stallo spm emisit: statimq̃ mir⁹ odor de ei⁹ corpe fragrare cepit: sepult⁹ in monasterio suo. Hic cũ sctissim⁹ ab ecclesia reputet z in cõfessorũ catalogo numeret: sol⁹ inter sanctos nõ sanct⁹ sz venerabilis appellat: hoc pp̃ter duas rationes siue miracula q̃ de ipso ptigerũt. Primo qz cũ ex nimia senectute oculis caligasset z discipulo duce ad lapidũ pgeriē puenisset discipul⁹ ei suadere cepit: q̃ magn⁹ esset ibi popul⁹ pgregat⁹ q̃ summa affectione z silētio ipsi⁹ pdicationē expectabãt. Cũq̃ sanct⁹ seruēti spũ elegãtissimũ smonē fecisset: z cõclusisset p oia secla: lapides respõderũt Amen venerabilis pñbyter. Secũdo qz dũ ali⁹ discipul⁹ eius ipo defũcto titulũ sepulchro facere disposuisset vnico carmie leonino sic icipiēs: Hac sũt in fossa: z vellet finire bede sancti vel pñbyteri ossa: nec metrũ stare posset: z nullũ aliud vocabulũ eidē occurreret: attediat⁹ tãdem iuit dormitum. Et ecce mane in tumulo manib⁹ angelicis reperit sculptum. Hac sunt in fossa bede venerabilis ossa. Quieuit autem in christo .vj. kalendas iunij circa annos domini. Dcc. Corpus autem eius ianuã trãslatum digna veneratione colitur. ¶ Scripsit vir domini inter alia super gen. librum vnum. De tabernaculo moysi lib. iij. Super samuelē lib. iiij. De tēplo salomonis lib. j. Sup esdrã z neemiã lib. iij. Super tobiã lib. j. Sup parabo as salomonis lib. ij. Sup cãtica cãticorũ lib. v. Sup epistolas canonicas lib. vij. Sup marcũ lib. iiij. Sup lucã libr. iiij. Sup act⁹ apostolorũ lib. j. Sup apocaly. lib. j. De q̃stionib⁹ lib. regũ ad notiũ lib. j. De schematib⁹ lib. j. De gestis anglorũ insigne z egregium volumen in quo z chronica de temporibus continentur.

¶ De sancto Julio martyre. Cap.lvj.

Juli⁹ martyr apud mesiã ciuitatē dorostorãn passus est. Qui tpe persecutionis cũ esset veteranus z emerite militie ab officialib⁹ tētus z maximo pñsidi oblatus est. Qui dum idola execraretur: z nomē christi cõstãtissime cõfiteret capitali sententia punit⁹ est .vj. kalẽdas iunij. Cũ autẽ ad passionē duceret. Hesychi⁹ q̃dam miles christian⁹ sibi amicissim⁹ dũ se suis orationibus commendasset: eumq̃ osculatus fuisset a militibus tentus z ipse post dies .xx. passus est: vt infra dicetur xvij. kalendas iunij.

¶ De sancto Eutropio episcopo. Cap.lvij.

Eutropi⁹ episcopus apud gallias i ciuitate aurasica claruit tpe valeriani secũdi ipatoris. Cui⁹ vit. illustrē virtutibus ac miraculis ver⁹ epo aurasicen. luculēto sermone descripsit: vt dicit ado. Hic ob fidei deuotionē ad duas sorores christi ancillas a parētib⁹ exheredatas eo q̃ votũ virginitatis emisissent epistolas cõsolatorias eleganti z aperto scripsit eloquio: nõ solũ rõne: sz scripturarũ scõrũ testimonio cõlectas. Et hic migrauit ad xpm .vj. kalendas Junij.

¶ De sctis Symmetrio z socijs martyrib⁹.
Capitulum .lviij.

Symmetri⁹ pñbyter z martyr cum alijs .xxij. rome sub antonino imperatore passus est. Cũ enim prefatus sanctus presbyter cũ alijs christianis apud praxedem virginem latitaret: z in titulo sancti pastoris quod sanctus papa pius in domo eius cõstruxerat: diuina mysteria celebraret: misit Antoninus z tenuit symmetriũ cũ alijs .xxij. xpianis. quos sine vlla auditione gladio puniri mãdauit in eodē titulo. Quorũ corpa praxedis virgo i cimiterio priscille sepeliuit .vj. ka. iunij.

¶ De sancto Germano parisien. epo. Cap.lix.

Germanus episcopus parisien. territorij augudunensis indigena pñe eleutherio mre eusebia nat⁹ est. Qui a iuuentute deo seruiens a sctõ nectario epo abbas scti symphoriani cõstitut⁹ in sctitate maxima: z operib⁹ virtutũ pollebat: z signorũ miraculis refulgebat. Cũ eni incendiũ in monasterio accidisset: z tam officinas flãme circũquaq̃ vallaret german⁹ alcenso tecto fimpta q̃ cã vna plena aqua alleluya concinens z paululum aque super ignē effundens flammas extinxit. Cũ q̃dã raduph⁹ qualdã cenobij res inuasisset: visus adueniēs p tres dies cõtinuos equos ipsi⁹ deuorãs dãnũ ablatorum triplicauit: nec destitit donec ille resipuit et res oblatas restituit. Hunc vxori heberonij regis missam

celebrans facie fulgidus admodum apparuit. Per annos.iiij.antequam episcopus fieret cum per visum claues porte parisien. a sene sibi fuissent tradite conseruande predixit se ipsius futurū pontificē ciuitatis. Qđ ꝛ post quadriēniū factū est. Qui in episcopatu doctrina clarꝰ miraculis effulsit. Iuuenē enī a iudeis in carcere tentum ꝛ cōpeditū se inuocātē ruptis vinculis ꝑ noctē absoluit. Januā eccl'ie sctōꝝ geruasij ꝛ prothasij sibi clauibus obseratam basilicam intrare cupiens crucis solo signaculo reserauit: multos a demonijs obsessos liberauit: ꝛ egros plurimos a varijs languoribus sanos effecit. In victu suo parcissimꝰ: necessitati pauperum liberalissimꝰ fuit. ¶ Obitū suū presciens ad caput lectuli notarium suū scribere fecit. Quinto ka.iunij. Et nihil vltra. Qđ dū nemo qđ sibi hoc vellet intelligere posset: dū.v.ka.iunij a corpore migrauit: ex quo ꝓpter hoc talē scripturā sanctꝰ fecisset vnusquisqꝫ cognouit. Sic ergo die quo sanctꝰ annorū fere.lxx. obdormiuit in dño: sepultus in ecclesia parisiensi.

¶ De sancto Carauno martyre. Cap.lx.

Carauunus martyr apud Carnotum ciuitatē passus est. Hic natione romanus a secundo dionysio episcopo eruditꝰ eiusqꝫ discipulus fuit: post cuius martyrium ipse a sancto Clemente papa presbyter factꝰ parisiꝰ ad predicandū directꝰ est. Et dū ꝑ mare nauigaret orta tēpestate oratione ad deum profusa procellā sedauit: nautasqꝫ gentiles ad Christū conuertit. Cū autē in quodā tēplo veneris puellam demoniacam liberasset: viso miraculo plurimi paganorū ad fidem christianorum accesserunt. Inde per multas galliarū ꝛ hispaniarū insulas deambulauit: clamātibꝰ demonijs ꝑ obsessorum ora seruo dei esse credendum. Qui a cūctis vexatis immūdos eijciēs spiritꝰ infinitū populum cōuertit ad dñm. Ac demū in carnoto ciuitate verbū dei predicans plurimos baptizauit: egressusqꝫ inde cū pluribꝰ socijs a latronibꝰ qui eos pecuniosos putabāt insecuti sunt. Et dum latrones socios Carauni fugientes persequerentur: reuocās illos suasit vt ab insecutione illorum desisterēt: eo ꝙ ipse solꝰ pecuniam quā querebant haberet. Quibꝰ regressis cum vnicum solidum sibi pro viatico retentum obtulisset: illi se delusos existimantes ipsum decollauerūt quinto Kalen.iunij. Cuiꝰ corpꝰ in carnotēsi ciuitate sepultum est.

¶ De sancto Guilelmo confessore. Capitulum.lxj.

Guilelmus cōfessor dux aquitanie ꝛ princeps: patre Theodorico consule matre aldana inclytā prosapiā ducens sub rege Carolo magno strenue militauit: eiusqꝫ regni principatum tenuit sanctitate preclarus. Cū aūt saraceni partes aquitanie inuasissent a Carolo cū exercitu missꝰ eos viriliter debellauit: magnaqꝫ illis inflicta strage eosdē a septima vice inuasione potenter defecit. Reuersus aūt ꝑ victorie gratiarū actione deo agenda in territorio lugdunēsi nouū monasteriū cōstruxit in vale vez Belonis qđ ꝛ vberius dotauit: ꝛ in nomine saluatoris intitulauit: ac ibidē monachos ꝛ virgines ancillas christi reclusit: vbi ꝛ duas sorores suas virginitatē ꝓfessas collocauit. Deinde obtenta a Carolo licētia christo de cetero militādi in eodē monasterio se inclusit anno dñi dcccvj. in festo apostolorum. Cui sanctꝰ rex lignū dñice crucis: qđ de hierusalem attulerat liberaliter pro munere concessit. Guilelmus ergo monachꝰ factꝰ profunde humilitatis ꝛ patiētie filiꝰ admodū effectus est: omnemqꝫ obedientiā in cunctis minimis ꝛ vilibus officijs adimplere curabat: orationibꝰ ꝛ ieiunijs insistebat: ꝛ miraculis clarebat. ¶ Cū die quadā panes coquere deberet: ꝛ hora tardior esset: timēs ne fratres scādalizarent ex mora: furnū purgare cupiens: ꝛ scopam ad purgandum paratam nō habēs: repēte incensum clibanū intrauit: quē suo scapulari purgauit: ꝛ cineresqꝫ manibus expulit: ꝛ tam corpore ꝙ vestibus omnino inultꝰ excoctos panes sine mora fratribꝰ apportauit. Aqua frigida ꝛ solo pane etiā in hyeme multo tempore viuus fuit. Obitus sui presciens diem dormitionis eiꝰ abbati ꝛ fratribꝰ predixit: ꝛ regi Carolo ꝑ literas scripsit. Sicqꝫ diuinis sacramentis munitꝰ.v.kal.iunij in pace quieuit: sepultꝰ in eodē cenobio: qđ eiꝰ noīe dicitꝰ monasteriū guilelmēse. insignibꝰ miraculis clarus.

¶ De sanctis conone ꝛ filio eius marty. Ca.lxij.

Conō martyr cū filio suo annorū.xij. passus est in nicomedia ysaurie ciuitate tpe aureliani imperatoris sub comite domitiano. Hic sanctꝰ de vxore filiū cuiꝰ nomen nō exprimitꝰ procreauit: qua defuncta in castitate permāsit: ꝛ cū filio suo religiosā vitā duxit: necnon miraculorū gloria claruit. Nā fluuiū iuxta locellū suū currētē q̄ ꝓpter impetū nimiū trāsiri nō poterat aquis fecit immobilē: ꝛ oratione sua vsqꝫ ad certū tempꝰ viā multis trāsiuadētibꝰ prebuit. Alias etiā cū idē fluuiꝰ alueū suū egressus aquis inūdātibꝰ exsiccato naturali alueo se extēderet: ꝛ agros plurimos inūdaret: orās ad alueū ꝛ cursū pristinū in xpi noīe redire fecit. Ingressus ergo Domitianꝰ comes nicomediā sanctū cononē tāquā xpianū teneri iussit. Et cū sacrificare nollet: eidēqꝫ acerrima supplicia minar[etur] ille nolens sine filio glori[ari]: vnicū natū duodenē vt xpianū comiti exhibuit: postulans cū ad cruciatꝰ secū admitti. Quos iudex ī craticula iussit extēdi ꝛ prunis suppositis oleū desuꝑ infundi. Et cū diudū volutati incolumes ꝑmāsissent iussit eos ī sartaginem succensam mitti. Et dū neqꝫ sic vinci potuissent: mādauit illos appēsos flāmis subter missis exuri: ꝛ manusqꝫ illorū malleis contundi. Qui dū orātes psallerēt celesti eos voce vocāte spm emiserūt: sepulti a fratribꝰ in nicomedia ciuitate.iii.kal.iunij.

¶ De sanctis Sisinnio Martyrio ꝛ Alexādro martyribus. Capi.lxiij.

Sisinnius martyr: ꝛ Alexāder martyres apđ vallez annoniā passi sunt. Hi gēne suo greci: ciues cappadoces: Mediolanū venientes a sctō Ambrosio epō honorifice suscepti: ꝛ cū eodē aliq̄ tpe demorati: inde tridentinū deuenerūt: vbi a sctō vigilio epō. Sisinniꝰ archidiaconꝰ: martyriꝰ lector ꝛ alexāder ostiarius ordinati: atqꝫ ab eodē ad ꝑdicādū gētibꝰ directi sunt. Qui in vallē annoniā ingressi xp̄z euāgelizabāt. Cūqꝫ ī vico medo ecclesiā cōstruxissent: ꝛ multos cōuertissent: a rusticanis saturno sacrificātibꝰ ꝓ terre frugibꝰ impetuosis rēti sunt: vt ꝛ ipsi īmolarēt. Qđ dū facere recusarēt: ꝑmo duri cesi sunt: deinde sisinniꝰ tuba erea capite illisus ꝛ securi cōfossus expirauit. Martyriꝰ vero capite securibꝰ vulneratꝰ: ꝛ sudibꝰ trāsforatꝰ cū duceret ad idolū occubuit. Quorū duorū corpora cū Alexāder sibi collo imposita deferret tumulāda a paganis turrepra ante simulachrū in ignē proiecta sunt. Ipse vero alexander vsqꝫ ad mortem flagellatꝰ martyriū cōsumauit. Mox aūt vmbra nigerrima totā regionē obtexit: ꝛ fulmina crebra terrā ꝑcusserūt: ita vt multi gētiū terri

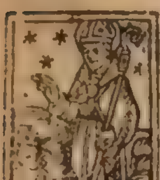
conuerterentur. Sanctorum vero corpora a sancto epi scopo vigilio tridenti sepulta sunt. Qui passi sunt .iiij. Kal. iunij. Hec Ado.

¶ De sancto maximino episcopo. Capitu.xiiij.

Maximinus episcopus treuerensis tempore constantij augusti claruit. Hic nobilis pictauorum ciuis extitit: cuius vrbis frater huius maxentiꝰ pontifex fuit. Ipse autem maximinus relicta domo paterna treuerim deuenit: vbi clericus factus deo famulari cepit: inde ad epatū ipiꝰ ciuitatis diuina reuelatione promotus. Cum enim quidā quiriacus vir sanctissimus in ecclīa sancti euchari nocte oraret: ipse sanctus euchariꝰ sibi apparuit: eique mandauit vt maximino nunciaret ipsuꝫ in episcopatu agricio treuerensi tūc antistiti successurū. Angelus dñi etiā eidē agricio in extremis posito per visum iussit: vt maximinū post se eligendū populo parte dei mandaret: qd ille pfecit: eoque migrāte populꝰ monita diuina adimplere curauit. Sicque maximinꝰ eps electꝰ est. Ad hūc virū dei Athanasiꝰ alexandrinꝰ eps psecutionē cōstantij fugiēs adijt: et ab eo honorifice susceptꝰ benigneque humanitate ptractatꝰ est. Hic etiam dum iret romam cū beato martino nondū epo: vrsus asinū eoꝝ sarcinas deferētē inuasit et deuorauit. Cui sanctus Maximinꝰ in xp̄i nomine iussit: vt vices asini sarcina: vsque romā baiulando suppleret. Quod ferox animal cū oī mansuetudine pfecit. Rediēs quoque ad ecclesiam suā ad pictauiēsem vrbē vt suos reuiseret diuertit. Ibique lāgore pssus feliciter in dño quieuit .iiij. kal. iunij. Cuius corpꝰ exinde treuerim translatū est.

¶ De translatione corporis sancti Nicolai. Capitu.xv.

Translatio corporis sancti nicolai de myrea ad ciuitatem venetiarū facta est anno domini M.lxxxvj. tpe vrbani pape secūdi sub petro patriarcha gradēsi: et vitali michaele duce venetiarū atque henrico contarheno eiusdē ciuitatis epo. Cū enim vrbanꝰ papa gñale passagiū i recuperatione terre sancte: cūctis fidelibꝰ indixisset: multi venetorū cū nauiū copiosa multitudine ad dictū passagiū nauigarūt. Quorū exercitꝰ dux extitit ioānes pfati ducis venetorū filiꝰ cū quo perrexit etiā dictꝰ castellanus eps. Qui postq̄ cū eorū nauigio apud rhodū insulam hyemassent: inde discedentes: vt hierosolymā peterent vēto eis aduerso insurgēte inuiti appulsi sunt ad myreorū patriā iā quasi totaliter a turcis depopulatā. ¶ Tūc episcopꝰ et dux cū suis armatis ad ciuitatē accedūt: et qz iā qd facturi erāt inter se tractauerāt: quatuor tātū custodes eccl̄e sancti nicolai reperiūt: quos tētos adulationibꝰ et pmissis ac cōminationibꝰ exhortātur: vt vbi corpꝰ sancti nicolai qesceat reuelare procurēt. Illi vero dissimulātes: vel antiquitate forsan ignorantes arcā in capite fractam muro adherentem ostendunt: ipsaz esse sancti nicolai cōfingunt: de qua baresēs partē reliquiarum eiꝰ abstulerant: partem dimissam ostēdebant. Ad quam illi concurrentes nihil in ea preter aquaz et oleū inuenerūt. Cumque muros ecclesie in locis pluribꝰ disrupissent: et pauimētum effodissent: atque altaria diruissent: et nihil de optato penitꝰ reperissent custodes illos tormentis afficiunt: vt veritatē edicant. Qui post multa verbera et sibi illata flagella: vix tādē ab eis qd nouerāt extorserunt. Nam arcā ostenderunt in qua duo sancti presules magni nicolai predecessores quiescebāt: in altari vez principali sancti ioānis baptiste. s. theodorꝰ et nicolaus magni nicolai patruus. De corpore autē sancti nicolai magni nihil penitus se scire dixerunt: cuius rationē verisimilem assignarunt. Cū enim vt in gestis grecorum contineri dicebant vasilius cōstantinopolitanus imperator ad imperialem vrbem sancti nicolai corpus deferre voluisset: et vsque ad ianuas ecclesie ossa delata nullo ingenio illa inde educere potuisset: iurarꝰ iurasse dicebāt: postq̄ corpꝰ illud habere nō poterat tali loco ipsuz se locaturum q nullus vnq̄ ipsum inuenire poterit nec habere. Hanc ergo custodū cōfessionē episcopꝰ et veneti veram esse presumētes arcam ostensam rūpentes duorum predictorum sanctorum episcoporū corpora in arcellis singulis cupressinis inueniunt: et eorū epitaphia vt custodes dixerant legūt: eaque inde leuata ad nauem ducūt desperantes amodo de sancti nicolai magni corpore inueniendo. ¶ Uerum quidam illorum diuinitus inspirati in ecclesia retardātes: et locum vbi altare sancti nicolai primo destruxerant perscrutantes inopinatamque fragrātiam odorantes: suspicati sunt aliquid ibi preciosum latere: preterea quidam ex eis qui alias ad ipsam vrbem deuenerant recordati sunt q in precipuis solennitatibus archiepiscopus myreorū nō in altari: sed in loco quodam plano super tripodem celebrabat. Supra quem locū imago sancti nicolai recta linea depicta erat. Ex quibus omnibꝰ coniecturis motus episcopus castellanus locum ipsum effodi mandauit. Subleuatisque magne molis lapidibꝰ vitreā massā ad frāgēdū graue et penetrādū difficilē inuenerūt. Qua tandem cōfracta secūdam de bitumine non minus laboriosam exhauserunt. Tertiā deniqz massam duabꝰ fortiorē que de cupro museleo cū bitumine glomerata fuerat: magnis viribus irruperunt: vbi thesaurus multiplici labore reseruatꝰ apparuit: odorque inde mire suauitatis exiuit. Cū quo et palma quā beatꝰ nicolaꝰ de hierosolymis apportauerat sepulta fuerat: que circa sanctum corpus virides ramos et frondes pullulauerat: vnde multi collegerunt: et in testimoniū ad ppria detulerūt. In sepulchro autē illo grecis līis scriptū erat: hic requiescit magnꝰ eps myreorū nicolaꝰ terra mariqz gloriosus. ¶ Corpus igit inde leuātes flētibꝰ canonicis et gaudentibꝰ venetis ad naues deportāt: et inter alia duo collocāt eādē lampadibꝰ et luminaribꝰ: atque preciosis palliis reuerēter honorāt. Inde igit discedētes iter ceptū versus terrā sanctā persequunt. Et cum plures de ossibus vel puluere sacri corporis ex deuotione subtraxissent: oēs illi vel infirmitate varia vexati vel diris verberibus celi vel noctu terroribꝰ agitati que passi fuerāt indicantes suaque peccata episcopo confitētes quicqd abstulerāt restituere cōpellebantur. Post hec naues venetorum ad ioppe portū deuenerūt: et dimissis qui corpora custodirēt exercitꝰ hierosolymā adierūt: et a gothofredo rege christianorū et patriarcha hierosolymitano honorifice suscepti sunt: gentibꝰ quoque francorū vniti vrbem saracenorum caypham inexpugnabilē diudū obsessam obtinuerūt: aliaque plurima loca et castra debellando ceperūt: et deinde loca sacra circunquaque lustrantes post plures menses ascensis nauibꝰ repatriare curarunt. Sicque geminā palmam sanctorum videlicet corporum et victorie reportantes in festo sancti nicolai: videlicet .viij. idus decembris ad portus ciuitatis venetiarum applicuerunt: occurrentibus quoque clericorū et populorum turbis in littore sancti nicolai descenderunt: et de consensu ducis ac populi sanctorū triū corpora in monasterio sancti nicolai in eodem littore maris sito deposuerūt: eadēque vitali eiusdē tunc loci abbati deuotiꝰ obtulerūt. Sed antequā beata corpora in suo loco deposita forent per triduum omnibus in altari patuerunt: et deinde vsque ad resurrectionē domini subsequentē in medio ecclesie choro dimissa sunt ad deuotionem fidelium adimplendam: vbi multa miracula in egrorum corporibus ostensa sunt: nam plures ceci

res ceci illuminati: claudi erecti contracti: et aliis diuer sis prepediti languo:ibus ad sanitatem reducti sunt: de mones quoq̃ de obsessorum artubus effugati. Post que sanctorum episcoporum reliquie digne fuerunt ve neratione tumulate.iii.iii.calē.iunii. Euoluto anno cō deuicet eodē die quo sanctorū corpora apud myream ci uitatem vt prediximus: reperta ⁊ inde sublata fuerant.

¶ De sancto Theodoro martyre episcopo myreorū.
Capitulum.lxvi.

Theodor⁹ episco pus ⁊ martyr predecessor fuit sancti nicolai auunculi ⁊ sancti nicolai ne potis in episcopatu myreorum: vt di ctum est supra proxima legenda: cu ius corpus vna cū corporibus duo rum predictorum sanctorum vene tiarum vrbi translatum est: vt supe rius enarratur. Hic enim cum ec clesiam myree ciuitatis feliciter gu bernasset: tempore persecutionis pro christi fide marty rium in eadem vrbe passus est. Quo autem tēpore aut die seu sub quo iudice/aut quo martyrij genere perem ptus extiterit/ignoratur: eo quod ipsa ciuitate a turcis destructa sacre scripture ⁊ gestorum martyrum codices dispersi fuerunt. Sepultus est autem in eadem ecclesia in altari sancti ioannis baptiste miraculis pollens. In ter que illud habetur in legenda sancti nicolai magni: quod dum quidam cecus nomine antonius ad eum ve nisset pro luminis beneficio consequendo: sanctus epi scopus misertus illius tulit de oleo lampadis predicti sancti theodori episcopi ⁊ martyris: ⁊ signum crucis fa ciens super eum: oculos illius deliniuit ⁊ confestim ce cus ille lumen recepit.

¶ De sancto nicolao episcopo seniore.
Capitulum.lxvii.

Nicola⁹ episcop⁹ myreorum prefato sancto Theodoro in episcopatu eiusdem vrbis succes sit: ⁊ sancti Nicolai magni auunculus fuit: cuius gratia ille nicolaus vocat⁹ est. Hic cum audisset miracula que de⁹ in infantia puerili nuperrime na ti ostēdere dignabatur ⁊ qualiter die natiuitatis eius erectus in pelui stete rat: ⁊ quomodo quarta ⁊ sexta feria se mel in die mammas suggebat: spiri tu prophetico vaticinatus est puerum Nicolaum om nipotentis dei seruum ⁊ episcopum futurum et in toto adhuc orbe signis ⁊ miraculis clarum ab omnibus re sonandum. Qui etiam sanctus episcopus miraculis re fulsit. Nam cum in castello Amanense aqua longi⁹ hau riretur: eo φ in oppido puteum non haberent: popu lusq̃ ei assereret φ in vno colle aque vena fuerat: que p annos multos vbi esset latebat. Vir domini ad locum accedens fusa oratione locum per spiritum cognouit: ⁊ per cubitum ac dimidium fodiens venā aque reperit: que sufficiēter exinde manauit. ¶ Hominem quendā maligno vexatū spū de regione andronica ei deductū in xpi noīe ab infestatione liberauit: demonēq̃ ab eo depulit. ¶ Aliū quoq̃ qui dolore ventris quatuor mē sibus torquebatur adeo vt cibos sumere non posset: et per terram reptilis mox volutaretur: oratione pro eo fusa sanauit. Sicq̃ dn̄o seruiens in pace quieuit: cuius tamen dies dormitionis ignotus est. Eius aūt corpus vna cū corpore prefati pdecessoris sui ⁊ Nicolai magni eius nepotis: vt supra actum est: Venetiarum vrbē de latum in monasterio sancti Nicolai de littore quiescit. Successit autē huic in episcopatu alius episcopus tam pdecessoris φ successoris in vita dissimilis: peccatis vi delicet inuolutus. Cui⁹ nomē ob praua forte merita in historia reticetur: ⁊ deinde Nicolaus huius nepos glo riosus miraculis innumeris toto orbe famosus.

¶ De sancto Felice papa primo ⁊ martyre.
¶ Capitulum.lxviii.

Felix papa ⁊ mar tyr huius nominis prim⁹ natione Romanus ex patre Constātino de regione Capitauri: Dionysio pape in episcopatu romano successit: ⁊ se dit annos duos ⁊ mēses decem. Hic constituit supra reliquias sanctorū martyrū missas celebrari. Hic fecit ordinationes duas p mensem decē bris: ⁊ presbyteros octo: diacones qn̄ q̃ episcopos p diuersa loca numero quinq̃. Hic etiā fe cit Basilicam in via Aurelia miliario ab vrbe quinto. Qui sub Claudio imperatore secūdo martyrio corona tur: et sepultus est in predicta basilica quā ipse cōstruxe rat.iii.kalen.Junij.⁊ cessauit episcopatus dies quinq̃.

¶ De sancta Petronilla virgine.
Capitulum.lxix.

Petronilla virgo fuit filia beati petri apostoli. Que cū nimis speciosa esset: et apud vrbem Romam degens voluntate patris febricitaret: discumbentibus secum discipulis interrogauit eum Titus cur Petronillam laborantem febri bus iacere permitteret: qui omnes alios egros sanaret. Cui Petrus re spondit: quia sic ei expediret. Tamen ne impossibilitas eius sanitatis apud aliquos crederetur: iussit illam sa nam surgere: ⁊ discumbentibus ministrare: quod et fa ctum est. Completo vero ministerio illam ad grabatum suum iterum febricitantem remisit: vbi vero in dei ce pit esse amore perfecta: non solum ipsa sanata est: sed pluribus infirmantibus contulit sanitatem. ¶ Quam propter eius speciositatem flaccus comes concupiscēs ad eam cum militibus armatis accessit: vt eam spon te vel violenter sibi vxorem assumeret. Puella autem eū redarguit: quia ad virginē inermem venit cū arma tis. Dixitq̃ trium inducias petiit: atq̃ matronas ho nestas post triduū ad se mittēdas ordinauit: vt cū ipsis ad virū decenter associata accedere posset. Quas cū il le pararet: virgo dn̄i vna cū felicula virgine collectanea sua ieiuniis ⁊ orationib⁹ triduo occupari cepit. Tertio vero die ad eā sanct⁹ presbyter nicomedes venit: ⁊ q̃ ei dē corpus dn̄i obtulit. Quo sumpto in lectulo suo se re clinauit: ⁊ inter manus matronarū q̄ ad eā iā accesse rāt spiritū emisit pridie kal. Junij. Sicq̃ factū est vt mu lieres que misse fuerāt vt virginis nuptiis interessent eiusdem sacras exequias celebrarent. Cuius corp⁹ via ardeatina sepultum est.

¶ De sanctis Cantio Cantiano et Cantianilla virgi.⁊ marty. Cap.lxx.

Cantius Cantia nus ⁊ Cantianilla germani marty res apud aqileiā passi sunt sub Dio cletiano ⁊ Maximiano īperatorib⁹ agētibus dulcitio pside ⁊ sisinnio co mite. Hi de gēte carini īperatoris no bilissimi vrbis rome ciues psecutio nē declinare cupiētes facultatibus eorū pauperib⁹ erogatis ex vrbe di scesserūt: ⁊ aqleiā deuenerūt: vbi cui dā pbro sacre scripture doctori illu strissimo adheserūt. Cū autē xpī nō p vrbē aquileiā pu blice nūciarēt: ⁊ comes ac pses illos vi potestate speciali pgenie detinere formidaret: īperatorib⁹ de pdictorum

christianorum aduentu per literas suggesserunt. Quibus imperatores respondentes hanc dederunt authoritatem: vt si sacrificare nollent capite punirentur. Quod cum beati martyres audiuissent vna cum Protho pedagogo suo ascenso vehiculo vrbem aquileiam egressi fugiebant: non quia mortem recusarent: sed vt aliis fidelibus prodesse possent. Quos comes sisinnius et preses dulcitius cum spiculatoribus insequentes cum alterum ex subiunctis animalibus eorum vehiculo corruisset: eos tandem in loco qui dicitur ad aquas gradatas comprehenderunt: et hortabantur eos vt ioui thura offerrent. Qui cum demonibus se nunquam sacrificaturos responderent: iubentibus comite ac preside in eodem loco capitali sententia plexi sunt. De quorum corporibus pro sanguine lac emanauit. Que a zenone presbytero collecta cum aromatibus apud ipsam ciuitatem tumulata sunt pridie kalendas iunii.

¶ De sancto Pamphilo martyre. Ca. lxxi.

Pamphilus martyr et sacerdos Cesarea palestine oriundus in eadem ciuitate passus est martyrium. Hic admirande vir fidei et sanctitatis Eusebii cesariensis necessarius a quo ille ob intimam amicitiam cognomen Eusebius pamphili sortitus est: tanto bibliothece diuine amore flagrauit: vt maximam partem origenis voluminum sua manu scripserit: que cesariensi bibliotheca seruare traditur. Sed et sanctus hieronymus quedam volumina manu eius exarata se reperisse asserit: que tanto vt inquit amplectebatur gaudio: vt cresi opes habere se crederet. Hec autem esse dicit. xxv. origenis prefati volumina super libros xii. prophetarum. Scripsit et ante Eusebium apologeticum pro origine. Qui sub maximiani persecutione apud eandem vrbem in martyrio vitam temporalem finiuit kalendas Junii. Huius enim vitam prefatus Eusebium cesariensis episcopus tribus libris comprehensam exarauit. Hec Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sancto Vincentio confessore. Cap. lxxii.

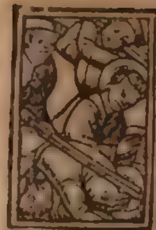
Vincentius gente Gallus Lerinensis insule presbyter temporibus Theodosii et Valentiniani augustorum claruit. Hic vir sanctitate admirandus in diuinis scripturis eruditus ad vitanda hereticorum colloquia validissimam edidit disputationem quam celato nomine suo peregrini aduersus hereticos intitulauit. Cuius operis partem quia in schedulis positam furto perdiderat recapitulando paucis sermonibus sensum in vno libro compegit. Quieuit rome in Christo Kalendas Junii. Hec Gennadius de viris illustribus.

¶ De sancto Reueriano episcopo et sociis martyribus. Cap. lxxiii.

Reuerianus episcopus et Paulus presbyter cum aliis decem martyribus apud ciuitatem augudustinensem passi sunt. Qui omnes pro confessione nominis Christi sub Aureliano principe coronam passionis a domino perceperunt Kalendas Junii: vt dicit Ado ex Hieronymi martyrologio.

¶ De sanctis Marcellino et Petro martyribus. Cap. lxxiiii.

Marcellinus presbyter et Petrus exorcista Rome martyrium passi sunt sub diocletiano imperatore agente iudice sereno. Cum enim predictus petrus iubente prefato iudice celus ab artemio in carcere detineretur: et ipsius artemia filia a demone vexaretur: et ob hoc a patre sepius plangeretur. Dixit ei Petrus quod si in christum crederet statim eius filia sanitate reciperet. Cui artemius se mirari respondit quomodo deus Petri filiam suam liberare posset: qui ipsum Petrum de carcere eripere non valeret. Addens quod si cathenas in eo duplicaret et deus suus de carcere educeret omnino in christum crederet: si tamen filiam eius a demone liberaret. Petrus vero eadem nocte se ad domum artemii venturum promisit. Artemius ergo domum rediens predicta omnia candide coniugi nunciauit. Sicque ambo de his adinuicem colloquentes quod Petrus ad eum venire posset: penitus credere non poterant. Cum autem clauso diei lumine nox superueniens tenebris mundum repleuisset: subito astitit Petrus candidis indutus: tenens triumphum crucis in manu sua. Tunc Artemius cum vxore candida eius vestigiis prostrati verum deum Christum clamare ceperunt. Statimque filia eorum paulina virgo ab immundo spiritu liberata est. Artemius vero cum coniuge et filia et vniuersa familia ac multitudine vicinorum qui ad miraculum concurrerant conuersi sunt ad dominum: quos omnes Marcellinus presbyter illuc superueniens baptizauit. Artemius vero qui custos erat carceris omnes detentos dimisit: eo pacto vt baptismum susciperent. Qui omnes a sancto Marcellino predicto sacri fontis vnda perfusi christo domino adheserunt: et per dies quadraginta in domo artemii in diuinis colloquiis cum Petro et Marcellino perstiterunt. ¶ Post hec serenus vicarius mandauit Artemio: vt omnes carceratos quos christianos effectos nouerat sibi presentaret. Qui manus eorum deosculans dixit eis: vt si quis vellet venire ad martyrium veniret intrepide: et si quis nollet abiret dimissus in sua libertate. Sicque multis abeuntibus inter quos Marcellinus et Petrus abire noluerunt. Comperto autem quod Marcellinus et Petrus illos baptizassent: iudex eos detineri fecit vna cum Artemio et vxore candida ac filia Paulina. Et Artemium quidem plumbatis cesum in custodia cum nata et coniuge reclusit. Marcellinum vero pugnis percutiens ambabus arteriis deinde ipsum nudum super vitri fragmenta prosterni: et lumen ac cibum ei denegari fecit: Petrum autem per se separatum in carcerem trudi: et pedes eius in cippo constringi. Angelus autem domini Marcellino per noctem apparuit: et eum vestibus suis induens ad Petrum adduxit: quem et ipsum de cippo soluens ambos postmodum ad domum Artemii duxit. Admonens vt per dies septem christianos conuersos confortarent: et postea se iudici presentarent. Sequenti vero die dum serenus eos in carceribus non inuenisset: Artemium cum vxore et filiis ad se adduci precepit: et sacrificare nolentes in terra obrui mandauit. Quod marcellinus et petrus audientes cum multitudine christianorum illuc accesserunt: et cum christiani multo plures quam gentiles essent: artemium cum vxore et filia de manibus carnificum eruerunt: et eorum detentores detinuerunt: donec Marcellinus in crypta missam celebrauit: et artemio ac christianis omnibus diuina sacramenta prebuit: et postmodum omnes in pace dimisit. Ipse vero in manibus militum paganorum cum petro et artemio candida et paulina sponte remansit. Que cum serenus iudex audisset: iussit artemium cum vxore et filia ad carcerem reduci: et Marcellinum vero et Petrum in silua nigra que nunc propter eorum martyrium candida dicitur decollari. Quorum animas quasi virgines vestibus splendidis ac gemmis indutas ab angelis in celum deferri spiculator

nomine dorotheus se vidisse testatus est: qui ad dominum cõuersus est. Lucilla vero matrona christiana sanctorũ corpora collegit: et ipsa noctu ĩ via lauicana miliario ab vrbe .iii. sepeliuit. Qui passi sunt .iiii. Non. Junij.

¶ De sctõ Erasmo epõ et martyre. Ca. lxxv.

Erasmus episcopus et martyr: passus est sub dioclетiano et Maximiano imperatoribus: q̃ cum persecutionem fugiens ad montem libanũ declinasset: coru' ei escaz diuinitus ministrabat: angeli cũ frequentius visitabant: fere quoq̃ ad ipsum cõfugiebant. Diuina tandem iussione ad ciuitatẽ veniẽs: et multos ad christum conuertens ab imperatore Diocletiano detinet. Et cum se christianum cõfiteretur plũbatis lateribus ceditur: ac deinde fustib' maceratur: deinde suspẽsus vngulis ferreis laceratur. Et cũ hec oĩa p christi amore supasset: iussit impator: plũbũ picẽ sulphur resinã cũ cera et oleo resolui: et inde xp̃i martyrẽ perfundi. Angel' aũt dñi eidẽ assistit: et facto terremotu cum tonitruis et coruscationibus pene terti a pars populi extincta est: et sanctus ab incẽdus liberatus. Quẽ diocletianus onustũ ferro in ceruice et manib' fecit in tenebrosum carcerẽ trudi: et etiam potũ aque ei denegari. Orãte aũt sancto odor nimis in carcere ei ipit: et visa sunt duodecim candelabra lucẽtia in cõspectu ei'. Vincula autẽ ferrea sicut cera soluta sunt. Cui angelus dei apparuit: et cũ inde eductum in modico tpis spacio in italia transposuit: et in lucidũ ciuitatẽ induxit. Quẽ imperator die sequenti in carcere requirens: et minime repperiẽs: sed ianuas clausas et annulo suo signatas aspiciens: admiratus magicis artibus ipsum eductũ putabat. Multitudo vero populi viso miraculo cõuersa est ad xp̃m. Igit Erasmus in lucido ciuitate infirmos oẽs curabat: et multos ad dñz conuertebat. ¶ Denique cũ filius Anastasij primarij ciuitatis defunct' ad sepulchrũ portaretur: ad suggestionem patris oratione sua illum a mortuis excitauit: et ipsum cum Anastasio parente et duodecim milib' hominum ad xp̃m conuersis baptizauit: multaq̃ deorum templa deleuit: et per dies septem populo predicauit. Sed cum maximianus imperator hec audisset: ad eandem vrbẽ properauit: et cõprehensum Erasmũ ad deorum immolationes vocitare cepit: quẽ xp̃m cõfitẽtem iussit in maxillis cõtundi. Deinde adduxit illũ ad ciuitatẽ formianam: et introducens ad templũ Jouis hortabatur: vt presente omni populo sacrificaret. Cumq̃ dñz martyr orasset: statua Jouis erea duodecim cubitorum cecidit: et in puluerem redacta est. Draco etiam ingens ex ea exiuit: et multos de plebe peremit: verum populo pro eorum liberatione ad dei famulũ acclamãte ipse draconi imperauit: et serpens sine alicuius amplius lesione nunq̃ comparuit. Sicq̃ viso miraculo tria milia hominum conuersi sunt. Ex quib' maximian' iratus trecentos et triginta quos cõprehẽdere potuit: gladio necari p̃cepit: deinde beatum Erasmũ detentũ et sacrificare abnuentem iussit tunica erea ignita ad mensuram ei' corporis fabricata vestiri: sed tunica frigida ipse illesus permansit. Tũc iussit ollã maximam plumbo pice: cera: resina: et oleo liquatis impleri: et sctm̃ erasmũ cp̃m in ea demergi. Et cũ hoc etiã supplicĩ gentilesus superasset: et ex olla liquor ferues et ebulliẽs imperatorẽ vstulasset: ipsum martyrẽ xp̃i continuo liberauit. Sed maximian' obstinat' ordinem' illũ in arcta custodia vinctũ clausit: vt ipsum acrius puniret. Angel' vero dñi michael eidẽ apparuit: et solutũ eduxit: et eidez ducatũ prebẽs vrbẽ ldductus pduxit: deinde nanicula ibi diuinit' preparata in cãpaniã prouinciã trãsmigrauit: et iuxta ciuitatẽ formianã dimisit. Qui dieb' septẽ extra vrbẽ mãsit pane celico p angelũ sustẽtat'. Deinde diuina iussiõe ciuitatẽ intrauit: et multos ad xp̃m cõuertit. Nouissime coronã sibi de celo missam a choro apostolorum et pphetarũ aspexit: et sic orãs dño spm̃ tradidit. In eadẽ vrbe sepult' a fidelib' quarto non. iunij.

¶ De sancto photino episcopo et martyre. Capi. lxxvi.

Photinus episcopus Lugdunẽ. et martyr: vt d: ecclesiastice historie libro .v. Cũ etate maior nonagenario esset: et pene mẽbra vix gestans solo amore et desiderio martyrij viueret: paganorũ furẽte rabie duct' ad presidẽ pugnis et calcibus enormiter inuasus: ita vt neq̃ etati: neq̃ grauitati reuerẽtie aliqd deferrẽt: a longe vero stãtib' et furẽtib' lapides et ligna iaciẽtib' diuti' elisus: dũ semineeis in carcere trusus esset emisit spiritu .iiii. non. Junii. Passus est tempore marci aurelij et veri Antonij imperatorum.

¶ De sanctis Blandina virgine et socijs martyribus. Capi. lxxvii.

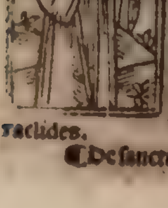
Blãdina martyr cũ quadraginta octo martyrib' passa est in Lugdunẽsi ciuitate tpibus marci aurelij veri et antonij atq̃ lucij filiorũ ei'. De quib' ecclesiastice historie libro q̃nto capitulo primo et secũdo et tertio habetur: q̃ seuiẽte psecutiõe ɔ xp̃ianos apud Lugdunũ et viẽnã vrbes galliarũ: adeo vt ẽt de domorũ illis phiberet habitatio: p cessus in publico: aut quocũq̃ ciborum pparatio: p̃fati martyres p̃sidi sunt oblati. Inter quos cum quidam vectius paganus presidem de tãta impietate argueret: tenetur: et ipse tanq̃ christianorum aduocatus tentus est: et quidam diaconus nomine sanctus: qui laminis ferri et eris candentibus adustus in carcerem missus: rursum diris cruciatibus exanimatus spiritum reddidit. Attalus quoq̃ pergamenus qui martyres nutibus oculorum et gestibus hortabatur: post q̃ diebus multis teterrimum carcerem tolerasset: quia ciuis romanus capite cesus est. ¶ Ex his quoq̃ martyrib' decem in carcere tabefacti fame defecerũt. Deinde reliqui omnes producti qui ex eis ciues erãt Romani decollantur. Ceteri vero bestijs subijciuntur: sed ab eis minime leduntur. Inter quos quidam et Alexander phryx genere non obstante q̃ ciuis romanus esset: contra decretum principum a preside volente populo cõplacere feris exponit: quia forte alijs pertinacior videbatur. Attalus vero quidam alter prunis substractis in sella ferrea tortus martyrium cõsumauit. Blandina vero primo et secundo die diuersis penarum generib' cruciata tertio die ad stipitem ligata bestijs exposita: et ab his minime lesa: quarto die verberibus acta: et craticula exusta: ad vltimum gladio iugulata est. Cui' exemplo ponticus puer annorum xv. multis passionib' affectus ante illam gladio palmam pcepit. Maurus vero quidaz Zacharias presbyter: et pactus albina grata: et alij ceteri eiusdem collegij gloriosi diuersis supplicijs diebus plurimis torti: deinde in sellis ferreis igne subiecto assati: nouissime gladio consummati sunt. Quorũ omnium quadraginta octo martyrum reliquie incẽse et in rhodanũ fluuiuz disperse fuerũt. Sed diuina dispositione in loco in quo corpora cõbusta fuerant: cineres et ossa incombusta diuina a fidelibus reperta et recollecta atq̃ in ecclesia apostolorum sub altari condita sunt. Horũ omnium passio agit .iiii. Non. iunij.

¶ De sancto Nicolao peregrino et confessore. Capi. lxxviii.

Nicolaus cognomento peregrinus cõfessor natione grecus tpe vrbani Pape secundi claruit. Hic in annis adolescẽtibus in monasteriũ sancti luce quod i scyro grecie partib⁹ situm est diutius conuersatus angelicã vitã duxit. Cũq; dominica precepta que crucem tollendam se quisq; dominum iubent sollicite audisset: non tantũ spiritu: sz manib⁹ corporeã crucẽ arripiẽs monasterio discessit: et vt christum liberius sequeretur: peregrinari cepit: qui veniens hydruntũ apulie ciuitatem: ibiq; aliquantulũ cõmemoratus venit tarentũ: vbi aliqua miracula ostendens a populo reuerẽtie est habit⁹. Inde venit ad ciuitatem tranch. vbi crucẽ ex more manibus baiulãs puerorum multitudinem congregauit: cum quibus sacra vrbis loca circuiẽs. kyrie eleyson: clamare non cessabat: puerosq; subsequentes vt similiter clamarent cõcitabat: et vt ad se quotidie conuenirent: et hoc diebus singulis iterarent: puerulos pomis z fructibus sibi datis alliciebat: quibusdam ex ciuib⁹ cum insanum reputãtibus: quibusdam vero altiora de eo sentientibus: et columbinam presumentibus simplicitatem. Nã pauperrimis indutus panniculis nudis pedibus incedebat: sine intermissiõe orabat: diebus singulis non ante vesperas cibũ sumebat. panẽ vero modicũ z aquã semp comedebat. Cũ aũt ei⁹ fama ad bisantiũ archiepm puenisset: eũ ad se accersiuit: et cur talia clamando per vrbẽ circuiret sciscitatus est. Cui sanctus vir preceptum domini de cruce sumẽda confestim allegauit: quã necdũ aĩo sed corpore se gestaturũ quotidie disposuit quod si eps in ei⁹ sibi diocesi denegaret: ad oppidũ ipe mox aliud pperaret. Presul autẽ prudẽs sancti cõfessoris rectã intẽtionẽ z columbinã simplicitatẽ attendẽs ei phibere noluit: quin ppositũ adimpleret: quinimmo rogauit: vt quotidie ad suã mensam reficiẽd⁹ accederet. Cũ aũt nicolaus archiepiscopi mandata adimpleret: et ciuitatẽ ex more kyrie eleyson clamãs z crucez baiulãs cũ pueris peragraret: post dies modicos febre corripitur: et in hospitio cuiusdã ex ciuib⁹ nobilis deuotione magna resouet. Qui ad extrema deueniẽs pueros suos aduocauit: et crucẽ suaz eidẽ tradẽs: eos in noĩe dñi benedixit: sicq; spiritũ in pace dño reddidit. iii. nonas iunii. Statimq; a ciuibus vnanimiter ad eũ ex deuotione confluentibus corpus ad ecclesiam beate marie deducitur: et a cũctis certatim irruentibus pedes ei⁹ cũ reuerentia deosculant. Eodẽ die mulier tranch. noĩe nundella corporis tactu sanctissimi lumen oculorũ triennio ante perditũ recuperauit. Alia mulier bisantia nomine cui⁹ brachiũ aruerat sanitatẽ recepit. Altera etiã alba noĩe dolore ventris diudũ nimio fatigata medelã a sctõ cadauere percepit. Sicq; ab archiepo z pplo corp⁹ peregrini Nicolai in ipsa ecclesia honorifice tumulat: vbi multis signis effulget.

De sancto zacharia monacho. Capi. lxxix.

Zacharias monachus siluani abbatis discipulus arctissimam in eremo vitam duxit. Qui raptus in extasia mane vsq; ad horam decimam ad se rediens: dixit se vidisse gloriam dei: et tunc fuisse dimissum: qui etiam pallium suum pedibus conculcans: dixit neminez posse fieri monachum: nisi qui sic animo omnia conculcasset: quieuit in pace quarto nonas iunij. Hec heraclides.

De sanctis Pergentino z Laurentino martyribus. Capitulum. lxxx.

Pergẽtin⁹ et Laurẽtinus fratres vterini nobiles ciuitatis aretine passi sunt sub persecutione decii cesaris in eodem oppido. Cũ enim tyburtius consiliarius decii eidem vrbem ingressus esset: delati sũt ei predicti fratres: quod populum a deorum cultura separarent: qui illos aduocans z primo quidem blanditiis multis hortari cepit: vt a xpi predicatiõe desisterẽt. Et qz nobili pgenie orti fuerãt: eos tũc lenitate mollire cupiẽs dimisit. Cũ autẽ adhuc dei martyres cõstãt⁹ Christum cõfiterent: et pplm a sacrificiis subtraherent exhortationib⁹ suis. Iterum delatis tyburtio tẽti sunt: et eathomis leuati diuti⁹ fustib⁹ cedi iubentur. Statimq; brachia ministrorum arefacta obstupuerũt: sed orõib⁹ sanctis eisdẽ restituta sunt. Quo miraculo multi gentilium cõuersi fuerũt ad xpm. Tũc iubẽte tyburtio sancti in carcerem recluduntur: et p triduũ sine cibo dimittuntur. Post tres vero dies angel⁹ dñi ad eos descendit: quos e celico pane refecit: totusq; carcer nimia claritate refulsit. Custodes põ velut mortui obdormierũt. Cũq; xpiani qui nuper conuersi fuerant cũ sorore eorum pergentina ad sanctos visitandos eadẽ nocte venissent: et custodib⁹ munera detulissent: vt illos ad sanctos intrare permitterẽt: carcerem apertũ inuenientes: et custodes dormiẽtes ad sanctos ingressi sunt: et baptismi lauacrũ expetebãt: eisq; vt abirẽt suadebãt. Sancti vero martyres eos baptizãdos ad cornelium quendã presbyterum miserunt: et qđ nullatenus abire volebãt responderunt: eo quod ad martyrium festinabant. Sicq; illi ad corneliũ accedẽtes baptizati sunt fere sexaginta viri. Sequẽti die tyburtius hec audiẽs eos eductos super carbones ardẽtes nudatis plantis stare fecit: sed vterq; ipsorum illesus permansit. Tunc statuam iouis adduci mandauit: eosq; illã adorare iussit. Et postq̃ illi orationem fuderunt: idolum in puluerem redactum est. Quo miraculo ducenti paganorum conuersi sunt: et clamantes christum verum deum: furore gentilium vsq; ad mortem ceciderunt: relicti sunt. Tunc tyburtius iussit pergentinum z laurentinum fratres capitalẽ subire sententiam. Quorum corpora pergentina soror illorum cũ aliis pluribus christianis nocturnu surrepta longe a ciuitate aretina fere mille passibus sepeliuit. iii. nonas iunii.

De sancto Lifardo confessore. Capitu. lxxxi.

Lifardus presbyter z cõfessor sancti leonardi magni germanus fuit tempore sancti remigii archiepiscopi remeñ. z clodouei regis francorum: et dicetur infra in legenda sancti leonardi. viii. idus nouembris. Hic cũ beato leonardo fratre suo relicta curia regali sancto remigio archiepiscopo adhesit: et ab eodẽ in sacerdotii dignitate consecrat⁹ est. Post hec associatus Leonardo aurelianũ predicãtes verbum dñi deuenerunt. Et in quodã cenobio aliquandiu insimul seruientes domino permãserunt. Cũ autem lifardus sup ripam ligeris solitariam vitam elegisset: et leonard⁹ per sancti spirit⁹ admonitionem in aquitania predicare disponeret: osculãtes se ab inuicẽ discesserũt. Sicq; lifardus omni vite sue tempore in eodem loco breui tugurio locatus ieiuniis z cõtẽplationi intentus perseuerauit. Et. iii. non. iunii i pace quieuit: cui⁹ corp⁹ aureliani tumulatũ miraculis coruscat.

De sancto Isaac marty. Cap. lxxxii.

Isaac monachus

et martyr apud ciuitatem corduba; passus est. Qui cum esset annorum. xxvij. feruente persecutione: gladio pro fide christi necatus cum palma martyrij ad regna celestia conuolauit. iij. non. Junij. hec hierony. in martyrologio suo: et inde Ado.

❡ De sancto Isaac presbytero. Capitulum. lxxxij.

Isaac antiochene

ecclesie presbyter continentissime vixerat perspicue sapientie clarus fuit. Qui aduersus nestorianos et eutycianos multa scripsisse dicitur Antiochene quoque vrbis sue excidium elego metro deplorasse narratur. Claruit autem leonis primi temporibus hec genadius de viris illust.

❡ De sancto Isaac abbate et confessore. Cap. lxxxiij.

Isaac abbas et cō

fessor de syrie partibus ad spoletanam ciuitatem deuenit: ingressusque ecclesiā a custodibus petijt vt sibi quātum vellet licentia concederent orādi: quod et obtinuit. Et cū diebus tribus et subsequētibus noctibus idefessus oratione continuisset: et hoc vnus ex custodibus cerneret: inflatus superbie spiritu: cepit impostorem clamare: qui se triduo ante oculos homi orare simularet. Et cū virū dei alapa percussisset: repēte spūs illū malignus inuasit: et ad viri sctī vestigia strauit: et quod isaac inde ipm expelleret acclamauit. Cuius tū viri peregrini nomē adhuc ignorabant: moxque vt vir dei sup eū incubuit: malignus spūs q̄ eū inuaserat abscessit. Quo miraculo ciues stupefacti virū dñi in reuerētia hr̄e ceperūt: eique multa p edificādo monasterio obtulerūt. Ille aūt nihil horū accipiēs desertū locū reperit: ibique sibi humile habitaculū cōstruxit: multosque ibidē discipulos cōgregauit. Hic pphetico spū claruit: et miraculis coruscauit. Hic quadā in horto monasterij vāgas discipulos hora vespertina iactare pcepit: qd futurū erat spū dei pnoscēs. Cū aūt nocte ad matutinū cū fratribus surrexisset pulmētū oparījs coq iussit: factoque sūmo mane ipsum ad hortū deferri mādauit: vbi quot vāgas iactari fecerat: tot laborantes inuenit. Ingressi quippe fures fuerant: sed mutata mēte p spūm vāgas apprehenderant: et vsq̄ q̄ seruis ad eos puenit hortū colere nō cessauerāt. Quos ille clemēter salutauit: pulmēto refecit: et de malo pposito quo venerāt redarguit: atque collectis oleribus oneratos remisit. ❡ Cū q̄dā scissis pānis obsiti et nudi ad eū venirēt: eiusque misericordiā postularēt: ille vnū ex discipulis silēter vocauit: eique pcepit: vt ad talē caui arborē in syluā accederet: et vestimēta ibi reperta deferret. Qui dñi iussa cōplesset: et vestes repertas detulisset: vir dñi ea peregrinis nudis petentibus tribuit illicoque recognouerūt q̄ posuerāt pudore cōsternati: q̄ fraudulēter vestimēta q̄rebant aliena: cōfusi receperunt sua. ❡ Quidā vir sctī illius orationibus cōmēdās sportas duas alimēto: ū ei p puerū trāsmisit. Quarū vnā puer in itinere abscōdit: alterā viro detulit. Quā ipse gratāter accepit: sz puerū admonuit: ne sportā abscōditā incaute cōtingeret: q: serpēs in eā ingressus foret. Puer igit q̄ vniuscuiasset ex morte euasit: q: tū delictū eius ppalatū fuerat cōfusionē suscepit. Reuersusque sicut ei abbas dixerat serpentē in sporta inuenit: et de cōmisso pniam egit. hec gregorius. iij. dialo. cap. xiij. Sctūs autē isaac clarus virtutibus in ipso cenobio in domino quieuit.

❡ De sancto Quirino epo et martyre. Cap. lxxxv.

Quirinus eps scisia

nus et martyr: tpe diocletiani et maximiani passus est. Qui cū in eadē ciuitate q̄ oppidū est illyrice pulcie a maximo pside q̄reret: egressus vrbē et fugiēs cōprehensus est: et maxio iudici presentatus. Et cū se xpianū libere pfiteretur: iussit eū fustibus cedi. Deidē grauatū cathenis i carcerē recludi. Cui nocte o ātē diuin⁹ splēdor illuxit. Qd vidēs marcellus custos carcerē aperuit: et pcursus ad xpm: ac eius pedibus pstratus baptisma sacrū suscepit. Post triduū aūt maximus iudex iussit q̄rinū ferro victū ad amātiū pside ad primā pānonie ciuitatē adduci. Qui iuxta flumē danubiū amātio de scarabatēsi ciuitate reuerti pstrat: quē ille ad eādē ciuitatē rediēs illuc adductū durissimo carceri mācipauit. Cui xpiane q̄dā matrone cibū potūque ministrabāt Statimque vt oblata bñdixit: ceciderūt cathene de manibus et pedibus eius: donec māducaret. deide a custodibus ad sabariā ciuitatē adductus amātio pside in theatro oblatus est. Quē ples p multa v̄ba ad sacrificādū suadebat. Cūque q̄rinus tā eius minas q̄ blāditias cōtēpsisset: iussit amātius ad collū eius molā suspēdi: atque in fluminis sabari vndā demergi. Cūque de ponte pcipitatus fuisset i flumē: et diutius supnatasset cū spectātibus xpianis colloquens: ne suo terrerent exēplo: vir orās vt mergeret obtinuit. Cuius corpus nō lōge inde reptū in basilica iuxta scarabatēsis ciuitatis portā pricipalē posita a fidelibus sepultus est. Facta pro incursiōe barbarorū in ptibus illis xpiani inde fugiētes corpus martyris abstulerūt: et romā baiulātes via apia miliario ab vrbe tertio in eccllia ad catacūbas deuote deposuerūt. Ubi aliquando apostolorum corpora iacuerunt: vbi et corpus sancti Sebastiani mar. cū alijs plurimis requiescūt. Passus est autem pridie nonas iunij.

❡ De sanctis. xliiij. martyribus. Capitulum. lxxxvj.

Quadragintaqua

tuor martyres in ciuitate iconij passi sunt sub alexandro imperatore. Hi a sanctis quirino et iulita conuersi: cū christū publice predicarent: iussu alexandri capite cesi sunt pridie nonas iunij: et in eadē ciuitate tumulati.

❡ De sancto Bonifacio epo et socijs marty. Cap. lxxxvij.

Bonifacius archi

eps magutinus apud frisiā martyriū passus ē. Qui iussu stephani pape sctī Pipinū karoli prēz vnxit in regē frācorū. Hic de britānia veniens fidē xpi frisionibus primus āūciauit: et multis miraculis nouelle gēti nouus pdicator coruscauit. Cūque maximā partē frisie xpi cultui subiecisset: et sacro fonte baptismatis diluisset: a paganis q̄ superstites erant tentus: et multis affectus iniurijs tādē gladio peremptus martyriū cōsumauit: cū eobano epo et alijs seruis dei nonas iunij.

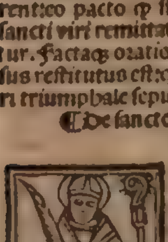
❡ De sancto bonifacio episcopo et martyre. Cap. lxxxviij.

Bonifacius archi

eps bosnēsi. et martyr cōsanguineus othonis tertij imperatoris fuit: q̄ sibi admodū dilectus liberalibus instructus

⁊ musicus gratiosus: adhuc in seculo deo deuotus erat. Et dum ecclesiam sancti martyris bonifacij sui nomine frequentaret: optabat se illius exemplo martyrem futurum. Tandem relicto seculo habitum ordinis camaldulensis accepit: et sancto romualdo abbati eius ordinis fundatori adhesit: cui⁹ discipul⁹ effect⁹ sanctissimam vitam pluribus secum annis egit. Denium ad martyrium flagrans a sede apostolica predicandi gentibus licentiam impetrauit: ⁊ consecrat⁹ archiepiscopus ad gẽtes bosne euangelizãdas accessit: qui ceteris cõsocijs equitantibus nudis pedib⁹ incedebat. Et cũ alias bis solum in septimana dominica: scilicet die et quinta feria cibum sumere cõsueuisset: tunc pro labore itineris tantum sibi indulsit: vt quotidie medio pane ⁊ aqua modica reficeretur: diebus dominicis ⁊ festiuis addens poma vel arborum radices vix coctas. Qui etiam postq̃ est in archiepiscopum consecratus ⁊ officium monasticum iure professionis: ⁊ canonicum iure consecrationis quotidie bis dicebat. Veniens autem ad montes: et pedes ire non valens nudis plantis et cruribus equitabat: et in partibus illis frigidissimis adeo frigus intolerabile sepius sustinebat: vt aliquando pedem a ferro subherente disiungere non posset: nisi aqua calida subueniret. ¶ Veniens igitur ad bosnas gentiles verbum domini feruentissime predicabat. Sz videns se modicum proficere: ad rutenorum regem deueniens: ibiq̃ christum annunciare cepit. Rex autem illum pannosum inspiciens: putabat quod spe conquirende pecunie hec simulate configeret: eiq̃ munera promisit: si a premissis desisteret. Ille vero pontificalibus preciose indutus coram rege stetit: quem adhuc rex magis simulatorem existimauit. Eidemq̃ spopondit: vt si episcopus per ignem inustus incederet: ipsius fidei adhereret. Moxq̃ ignem copiosum accensum episcopus aqua benedicta conspersit: ⁊ pontificalibus indutus p ipsum securus transiuit. Ita vt nec pilus adustus in veste: nec odor fumi in carne quid apparuit. Quo miraculo rex cum populi multitudine infinita conuersus et baptizatus. Cupiebatq̃ regnum filio dimittere ⁊ bonifacio adherere. Fratrem autem suum nolentem fidẽ christi suscipere absente archiepiscopo occidit. ¶ Cũ autem bonifacius ad alterum regis fratrem longe positum iuisset. vt ei christum predicaret. Ille archiepiscopum tenuit: ⁊ in conspectu suo ⁊ plurimorum decollari fecit. Statimq̃ ipse regis frater excecatur: ⁊ tam ipse q̃ omnes astantes intantum senium amiserunt: q sicut lapides immobiles ⁊ omnino insensibiles persistebãt. Rex autem hoc audiens illuc cum multis accessit: vt fratrem occideret: sed cum miram dei vltionem vidisset: orauit xp̃m: vt oẽs illi ad sensum ⁊ loquelam redirent: eo pacto q si conuerti vellent: eis iniuria necis sancti viri remittatur: sin autem cuncti gladio trucidãtur. Factaq̃ oratione: tam regis fratri q̃ ceteris sensus restitutus est: qui baptismo suscepto sancto martyri triumphale sepulchrum ⁊ ecclesiam construxerunt.

¶ De sancto Bonifacio episcopo carthaginensi.
Capitulum. lxxxix.

Bonifacius eps

carthaginiensis claruit tempore zenonis imperatoris: vt ait Sigibert⁹: qui sanctitatis culmine ⁊ sapientie lumine admodum effulsit. Librosq̃ plurimos ad diuersos conscripsit: vez de predestinatione. De continentia cõiugatoꝝ post votũ. De virginitate ⁊ humilitate. De oratione ⁊ cõpunctione. Scripsit ⁊ sermones elegantes: precipue de natiuitate dñi. Et de solennitate sancti Stephani prothomartyris. Et virtutibus insignis migrauit ad christum.

¶ De sanctis Nicandro ⁊ Martiano martyrib⁹.
Capitulum. xc.

Nicander ⁊ mar-

tianus martyres vigente persecutione paganorum in ciuitate atina a maximiano preside comprehensi cum sacrificare nollent: primo diebus. xx. in carcere detenti ⁊ afflicti sunt. Deinde ad decollandum iubentur adduci. Tunc vxor Nicandri iuuenis puella virum exhortans vt in christi confessione maneret immobilis detenta est a paganis: martyres autem domini ligatis duobus ordinis ante oculos eorum decollati sunt: vxor autem Nicandri post dies tres etiam ipsa in confessione fidei capitalem sententiam ab eodem accepit iudice. Ciues autem venephrani corpus sancti Nicandri in eorum vrbe: ciues vero atinates corpus martiani in eorum oppido collocarunt. Passi sunt enim in territorio inter ipsas duas ciuitates pridie Non. iunij.

¶ De sancto Philippo diacono.
Capitulum. xci.

Philippus diaco

nus de septem primis ab apostolis electus est: vt habetur Actuum. vj. et cum Stephano prothomartyre ordinatus est. De quo plurima in actibus apostolorum scribuntur. Nam et samarie predicauit: ⁊ simonem magum baptizauit. Candacis etiam eunuchum regine ethiopum ad christi fidem cõuertit: ⁊ sacri baptismatis vnda perfudit: multisq̃ ciuitatib⁹ donec veniret cesaream nomen dñi Jesu xp̃i euangelizauit: vt habetur Actuũ. viij. Veniẽs autem cesareã multis ibidem miraculis claruit. Habuit enĩ quatuor filias virgines sacratissimas p quas deus multitudinẽ virginũ lucratus est. Hic inter cetera: vt ait Papias ep̃s hieropolitan⁹: mortuũ quẽdã p eãdẽ ci⁹ quatuor filias sibi oblatũ a mortuis suscitauit. Deinde ordinat⁹ est ep̃s i thracia: scythia: vt tradit abbas dorotheus. Et postq̃ in ecclesia sua sibi cõmissa annis plurib⁹ p̃dicasset: reuersus cesareã in pace dormiuit. viij. id⁹ iunij vbi ⁊ sepultus q̃escit. Et iuxta ip̃m tres ex p̃dictis filiabus suis iacent. Quarta vero ephesi dormit.

¶ De sanctis Artemio: Candida ⁊ Paulina martyribus. Cap̃. xcij.

Artemius: cãdida

vxor eius: et Paulina virgo eorũ filia martyres Rome passi sunt sub diocletiano iudice sereno. Hi a sancto Petro exorcista conuersi sunt: cum apud eundem artemiũ in carcere detineretur: postq̃ prefata paulina ab obsessione maligni spiritus per eundem Petrum liberata est: qui oẽs cũ alioꝝ multitudine carceratorum a sancto Marcellino presbytero baptizati sunt: vt supra dictũ est in passiõe Marcellini ⁊ Petri. iiij. Non. iunij. Post autẽ Marcellin⁹ ⁊ Petr⁹ a sereno decollati sunt: vt ibidem dictum est: ⁊ prefatus artemius cũ vxore ⁊ filia a paganis detenti: ⁊ in carcere iubẽte sereno diebus pluribus vincti fuerunt: tandem cũ in xp̃i confessione constantes persisterent: data super eos sententia artemius gladio necatus est. Candida vero ⁊ Paulina lapidibus obrute sunt. Quorum corpora christiani rapientes via aurelia vbi ⁊ interfecti fuerant cum reuerentia collocarunt. viij. idus Junij.

¶ De sanctis viginti martyribus. Cap̃. xciij.

Viginti martyres apud tarsum cilicie temporibus dioclesiani et maximiani sub iudice simplicio passi sunt. Qui per diuersa supplicia deum glorificauerunt in corporibus suis. Quorum corpora apud hipponem ciuitatem aphrice translata sepulta custodiuntur: vt dicit Augustinus .xxii. de ciuitate dei: vbi et refert quod dum quidam florentius senex et pauper qui vestem amiserat: nec vnde aliam emeret habebat: ad horum martyrum memoriam orasset: quatenus eius inopie subuenirent: consilio de virtute sanctorum in littore piscem magnum palpitantem reperit: quem scindens in eius ventre anulum aureum cum lapide precioso inuenit: quem tanti vendidit: quod inde se honorifice vestiuit: et martyribus gratias egit. Quorum passio colitur .viii. id. iunii.

¶ De sancto Vincentio epo. Cap. xciiii.

Vincentius episcopus meuie ciuitatis tentus a quodam capitolino rectore tuscie qui episcopos christianos ferro vinctos perusii congregauerat puniendos cum fratre suo benigno diacono. adductus est ad templum martis: vt diis immolaret. Cum autem orasset: tota idola subuersa sunt: et demones vlulantes exeuntes: multosque paganorum cedentes sexcentos ex eis verberibus occiderunt: omnesque christianos qui ferro vincti erant christi virtute compulsi soluerunt. Quo miraculo plurimi gentilium fidem receperunt. Inter quos quidam mauritius comes prius crudelissimus qui et de vicinis locis episcopos congregauerat: conuersus est. Cum autem christiani cum episcopo ad locum altum se transferentes psallerent: misit capitolinus: et inde sublato vincentio ceteros gladio occidi fecit. At extasius quidam religiosus corpus benigni diaconi et ceteris rapiens non longe a portulio sepeliuit Kal. maii. ¶ Post dies aliquot capitolinus productum vincentium et diutius tortum atque lapidibus contusum distentum in equuleo et flammis adustum carceri mancipauit: vbi ianuis diuinitus patefactis lux celica sibi refulsit. Quod preses audiens iussit eum in mare mergi: qui in equore missus ab angelo ad littus reductus est. Unde et qui eum demerserant: hoc cernentes conuersi sunt: et vsque ad ciuitatem suam meuiam illum humeris reportarunt. ¶ Interea mortuo capitolino et a porphirio eius successore detinetur: ferisque subiicitur: et ab eis minime lesus in fouea aque maxima necari iubetur. Uerum aperiens se terra aquas absorbuit: et .xviii. fugientes aquas deglutiuit. Uincentius vero ad cellam suam rediit: et subsequenti die dominico celebrata missa coram populo spiritum emisit. viii. idus iunii. Cuius corpus matrona quedam lucretia a gentilibus precio redemptum: quod illud rapuerant exurendum. in predio suo: quod vocatur campus salutis: sepeliuit: inter portulium et leuaniam miliario ab vrbe. xliiii. vbi et iacet miraculis clarens.

¶ De sancto Paulo epo et martyre. Cap. xcv.

Paulus eps constantinopolitanus et martyr sub constantio imperatore martyrium passus est: qui ob defensionem catholice fidei ab eodem imperatore arriano de sede sua eiectus: et apud quandam ciuitatulam in cappadocia cucusam nomine exilio impulsus: arrianorum insidiis grauiter strangulatus ad celestia regna migrauit. vii. idus iunii. Hic sapientia preclarus non solum sue patientie exemplo: sed etiam sermone ceteros ad tolerantiam confirmaret. De patientia libellum edidit: vbi et de penitentia tractans docet penitentem non sic pro peccatis dolere debere: ne supra mensuram tristis periculum desperationis incurrat. Tantoque lepore et ronii suasione patientes aduersa ad constantiam et animositatem inducit: vt expresse suo docere videatur: quod veri beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Hec in martyrologio Adonis.

¶ De translatione sancti Seruatii epi. Cap. xcvi.

Translatio corporis sancti Seruatii facta esset tempore eldonis filii Henrici regis Francorum. cum enim eius ecclesia apud traiectum. ciuitatem fabricata est tempore Caroli regis: misit idem Carolus venerandum virum nomine vuilgisum ad restaurandum ea que in ipsa ecclesia defecissent. Cui per noctem dormienti sanctus seruatius astitit: seque de tellure leuari mandauit. Quod cum vuilgisus epo nunciasset: indicto triduano ieiunio cuncto populo apertoque secretario subterraneo: inuentus est sarcophagus marmoris preciosi: in quo corpus sacrum esse putantes illud aperuerunt: et nihil in eo reperientes ad mortem contristati sunt. Sequenti vero die superioris oratorii monumentum reserarunt: vbi et corpus beati Seruatii inuenerunt: quod tamen illuc ignorabatur translatum. Erat autem corpus omnino integrum et in nullo penitus corruptum: vestes quoque omnino illese: cum pontificali baculo et claue argentea sibi a sancto petro rome per visum tradita: vt in eius legenda superius dictum est. iii. idus maii. Ex tumulo quoque hoc odor mirificus exhalabat. ¶ Dum autem corpus leuare vellent: membra singula instar candentis ferri transfigurata cernunt: quod in loculo argenteo ei preparato superius exaltat: luxque immensa totum sanctuarium circumfulsit. Que cum rex Carolus audisset: traiectum venit: et ibidem pascha domini celebrauit: vbi et infinita miracula ostensa sunt. ¶ Post aliquod vero tempus heldo filius henrici regis Francorum ad instantiam matris regine corpus sancti Seruatii summa deuotione saxoniam transtulit: et in basilica nomini eius constructa locauit. Sed cum omnia traiectensibus ciuibus ad infortunium cederent: ipsique absentie sancti corporis hoc ascriberent: miserunt quosdam qui de partibus saxonie corpus furantes traiectum retulerunt. In cuius translatione miracula multa et signa deus ostendit. Que facta est. vii. idus iunii.

¶ De sancto Medardo epo. Cap. xcvii.

Medardus eps claruit tempore Clodouei regis Francorum. Hic progenitus patre nomine nectardo de forti genere Francorum: matre vero protagia romana cum adhuc puer ad scholas iret: et tunicam quam sibi mater fecerat ad artificem componendam deferret: inuento a se ceco tunicam prebuit. Cibum etiam ei traditum plerumque pauperibus diuisit: ipse ieiunus permansit. Etate quoque puerulus spiritum prophetie se habere demonstrauit. Nam cum esset in tornaco: puero consocio in scholis predixit: quod post annos. xxx. futurus esset eps: et vt predixerat sic euenit. Factus autem presbyter multa miracula ostendit. Cum enim quadam nocte fur eius vineam introisset: et vuas exportandas preduisset: nec ex ipsis gustare: nec inde valuit se mouere: donec mane repertus a medardo quoque solutus inde confusus recessit. ¶ Alius quoque nocte eius mella diripiens et apes exportans dum abire vellet: ab apibus examine in horto mellificante faciem eius arctante adeo punctus et oppressus fuit: quod nullatenus exire potuit donec veniente viro dei latro predam deposuit: et medardus eum liberauit. ¶ Clotharius rex in francos exercitum mouit: et cuncta in villis et agris diripiens dum ad solentiacam villam sancti medardi venirent: inde se mouere nequiuerunt: donec cuncta que predati fuerant dimiserunt. ¶ Porcarii etiam sui a quibusdam ieiunii porcos ad remotum vsque locum aspor-

latro manc apud cellā viri sancti cū porcis inuēti sunt: et de cōmisso penitentiam egerūt. Deinde factus est epūs Nouionen. et .xv. annis epatum gubernauit: vitāqꝫ laudabilē ducēs eidē signis effulsit. Inter que tonsionem quēdam a demonio vexatū mirabiliter liberauit. Post obitū autē sancti eleutherij epi tornacen. Medard⁹ ad sedē illius translat⁹ est: et sedit annis quatuor. Qui quāti meriti apud deum fuerit ostensum est: cum in ei⁹ obitu celi aperti sunt: atqꝫ ante eum diuina micuerunt luminaria. Pluuia etiā aquarū calidarū in terrā defluxit. Quieuit in pace sexto idus iunij. Sepult⁹ in ecclesia sua miraculis coruscans insignibus.

De sancto Gildardo epō. Cap. xcviij.

Gildardus episcopus rothomagen. frater p̄fati sancti Medardi epi fuit. Qui ambo gemelli vno et eodē die nati videlicet .vj. id⁹ iunij: et vno et eodē die euolutis annis ambo epi cōsecrati sunt: vꝫ .vj. idus iunij. Alter in ecclesia Nouion. alter in ecclesia rothomagen. iterūqꝫ post lapsum annorū eodē ipso et vnico die ambo a seculo absoluti sunt. Floruit autem Gildardus tempore quo supra dictum est: et plenus virtutibus in dn̄o eodem ipse die quo et frater Medardus feliciter obdormiuit: vꝫ .vj. idus iunij. Sepult⁹ est in ecclesia Rothomagen. vt dicit frater Vincētius in speculo historiali.

De sanctis Primo et Feliciano martyri. Cap. xcix.

Prim⁹ et felician⁹ martyres passi sunt in ciuitate Numentana miliario .xiiij. ab vrbe sub diocletiano et Maximiano augustis preside autē promoto. Hi cū essent in vrbe roma apud imperatores a temploꝝ pontificibus accusantur: qꝫ nisi eos sacrificare fecerint: nulla a dijs suis respōsa obtinere valebunt. Jussu igitur imperatoꝝ capti in carcere recludūtur: sed ab angelo soluti post dies aliquot iterū eisdē presentātur. Quos iusserunt ad phanum herculis adduci: et nisi sacrificarēt a militibus tormentis affligi. Ducti igitur ad templū cū immolare cōtēnerēt: virgis diutius cesi sūt. Tunc imperatores illos promoto presidi ciuitatis Numētane tradiderūt acriter puniēdos. Quos milites ferro vinctos iuxta forū ipsius oppidi in carcere posuerūt. Post dies vero multos iussit preses eosdē sibi presentari: et sacrificare contēnentes ab inuicē separari. Dicebatqꝫ Feliciano: vt sue consulens senectuti dijs immolaret. Qui se annoꝝ .lxxx. esse asseruit: et annos .xxx. elapsos ex quo veritatē agnouit: vnde preelegerat deo viuere: q̄ ipsum poterat de manibus presidis liberare. Quē iussit promo⁹ ad stipitem ligari: et clauos in manib⁹ ei⁹ ac pedib⁹ affigi. Et cū leto vultu p̄sisteret: mādato p̄sidis ibidē felician⁹ torquetur: et triduo in eodē stipite confixus dimittitur: et neqꝫ panis: neqꝫ aqua eidē ministrat. Dehinc depositus in custodia detinet. Postmodū p̄ses primū adduci fecit. eiqꝫ suadendo asseruit: quod frater suus felicianus imperatori p̄sentiēs magn⁹ in palatio venerabat. Cu. prim⁹ respōdit: qꝫ filius diaboli verū dixisset: eo qd̄ felician⁹ imperatori celesti p̄sentiret. Tūc irat⁹ promot⁹ iussit eū in equuleo suspēdi: et latera i li⁹ facibus incendi. Deinde in lecto deponi: et plūbū bulliēs in os eius infundi: p̄sente feliciano vt terreri posset. Ipse vero plumbum tepefactum vt aquā suauiter bibit. Tunc iussit eos in amphiteatrum duci: et duos immanissimos leones eis dimitti. Qui ad eorum pedes prostrati vt agni mansueti steterūt. Rursus et vrsos ferocissimos eis iussit laxari: que et ipsi cum leonibus mansueuerunt. Aderant ad hoc spectaculum ex vicinis vrbibus plusqꝫ .xij. milia hominum. Ex quibus .M. cccc. conuersi sunt ad christum: preses vero hec cernens sanctos ex amphiteatro mādauit educi: et ibidem gladio capite truncari: et eorum corpora canibus rodenda dimitti. Que dei virtute nedū a bestijs et auibus: sed etiam a muscis intacta permanētia a christianis collecta ad arcus numentanos iuxta arenariū sepulta sunt: vbi et persecutione sedata et ecclesia in eorū nomine fabricata est miliario .xiiij. ab vrbe. Passi sunt autem circa annum domini. cclxxxvij. v. idus iunij.

De sancto maximiano episcopo. Cap. c.

Maximianus epūs syracusanus vita et miraculis claruit tempore beati gregorij pape. Fuitqꝫ primo abbas monasterij in quo beatus gregorius monachus fuit postmodum electus in episcopum syracusane ciuitatis. Qui dū adhuc abbas esset: et cum quibusdam fratribus de constantinopoli ad vrbem rediret: in mari adriatico nimia tempestate deprehensus inextimabili ordine atqꝫ miraculo dei iram cognouit et gratiam. Nam cum ventorum nimietatibus eleuati fluctus seuirēt: et naui clauis perditus arborqꝫ scissa est: vela in vndas proiecta: totumqꝫ vas nauis quassatum nimijs fluctib⁹ a sua erat iam compage dissolutum: rimis itaqꝫ patentib⁹ intrauit mare, atqꝫ vsqꝫ ad superiores tabulas impleuit: nauem: ita vt nō tam nauis inter vndas q̄ vnde intra nauim iam esse viderentur. Tunc in naui residentes non iam ex morte vicina: sed ipsa eius presentia, ac visione turbati: omnes sibimet pacem dederunt: et corpus domini acceperunt, eorumqꝫ animas domino commendabant: quorum corpora in tam pauendam mortē tradiderat. Sed omnipotens deus meritis sancti viri eos mirabiliter seruauit. Nā diebus octo nauis vsqꝫ ad superiores tabulas aquis plenariter suum peragens iter: tandem: nono autem die in portum cotronen. castri deducta est: et qua omnes incolumes exierunt. Cumqꝫ post omnes maximianus esset egressus in eiusdem portus profundum nauis demersa est, ac si illis egredientibus pro pondere subleuatione caruisset. et que plena omnibus in pelago aquas portauerat, atqꝫ natauerat, maximiano cum suis fratribus exeunte aquas sine hominibus in portu portare non valuit. Post hec sanctus domini ad episcopalem sedem sublimatus virtutib⁹ plurimis gloriosus in pace quieuit .vj. idus Junij. hec Gregor. iij. dialo. cap. xxxvj.

De sancto maximino episcopo. Cap. cj.

Maximinus episcopus fuit vnus ex .lxxij. christi discipulis. Cui post ascensionē christi apostolis per diuersa terrarū loca ad predicandum gentibus beatus Petrus apostolus specialiter commendauerat mariam magdalenam: sicut et mater domini Joanni euangeliste ab ipso christo fuerat commendata. Cum igitur post lapidationem Stephani iudeorum persecutio in discipulos ebulliret vt habet Act. viij. Judei magdalenam et martham cum marcilla eius pedissequa lazarum maximinum et cedonium qui fuerat cecus a natiuitate: et alios plures nauicule impositos sine remo vel remige mari exposuerunt: vt sic in vndis necarentur: vt dicetur infra in legenda Magdalene .xj. Kal. Aug. qui deo duce omnes incolumes Massiliam applicuerunt: vbi predicante maria: et omni populo ad deum conuerso lazarum epūm Massilie cōstituerūt: vniuersisqꝫ puncians

conuerterūt. Beatus vero Maximinus rexit ecclesiā aquēn. verbo ꝑdicationis vacās: ⁊ miraculis coruscās annis fere .xl. Ipse quoqꝫ dilecte sue filie Magdalene die obitus eiusdem sacra mysteria tradidit: eāqꝫ in eiꝰ ecclesia ante altare defunctā honore debito tumulauit. Post cuius obitum annis .v. superuixit. Et post hec in xp̄o quieuit .iiij. idus iunij. Sepultus in monumento qd̄ ipse sibi cōstruxerat iuxta corpus beate Magdalene: in quo loco processu tp̄is repta sunt corpora Magdalene: ⁊ marcille: ⁊ maximini honorabilius tumulata.

¶ De sancto Cedonio ep̄o. Cap. cij.

Cedonius episcopus vel sidonius fuit ille cecus a natiuitate quē dn̄s ihesus ex sputo faciens: ⁊ oculos linīēs illuminauit: vt habeť Joan. ix. Qui ⁊ ab aliquibꝰ dicitur fuisse vnus ex .lxxij. xp̄i discipulis. Siue autē ex numero illorū fuerit siue nō: planū habeť ex chronicis ⁊ gestis discipulorū qd̄ xp̄i discipulꝰ fuit: ⁊ post ascensionē domini ab apostolis baptizatus sancto Maximino specialiter adhesit: vnde ⁊ dictū est: ⁊ cum eodem ⁊ lazaro atqꝫ sororibus eius nauicula impositus a finibꝰ iudeorum expulsus fuit. Postqꝫ autē ꝑfati sc̄ti ꝓuinciā ꝓuincie ad quā deo duce applicuerant ad xp̄m cōuerterunt. Et postqꝫ beatus Lazarus marsilie: ⁊ beatus maximinus aquēn. ep̄i ordinati sunt. Ipse in ministerio maximini aquēn. ciuitatis ꝑmansit: ⁊ eiusdē predicationis coadiutor fuit: vbi ⁊ post dies multos in pace q̄euit: ⁊ iuxta magistrū recōditꝰ iacuit vt supra actū est.

¶ De sanctis Basilide: Tropode: ⁊ mandale confessoribus. Cap. ciij.

Basilides tropꝰ: ⁊ mandalis affectu martyres: actu ꝟo confessores tempore aureliani imperatoris apud ciuitatem aurelianā claruerunt. Cum enim basilides esset officialis platonis ꝑfecti in partibꝰ orientis: xp̄s eidē apparuit: ⁊ xp̄ianū in ministerio gentilis esse nō debere dixit: eidemqꝫ vt renunciaret officio mandauit. Veniēs ergo basilides ad prefectū petijt ab eo licentiā: vt parētes ⁊ affines suos reuisere posset in ciuitate aureliā: que erat in italia consistēs: eo qd̄ annis .xv. in officio ꝑfecture fideliter seruisset: ꝓmittens se vsqꝫ ad annū reuersurum. Prefectus eius fidelitatem attendens nō solū vniꝰ anni: sed biennij licentiā: gratāter cōcessit. Reuersusqꝫ ad locū vbi ei xp̄s apparuerat: ipsum iterū se expectantē inuenit. Cui cum basilides q̄ fecerat enarrasset vt causam deserendi officij inuenisset: mādauit ei dn̄s vt socios suos tropodē ⁊ mandalē secū assumeret: ⁊ ad litꝰ accedentes diuinā ibi nauiculā inuenirent. Qui cū iussa dn̄ica cōpleuisset ac oīa socijs ambobꝰ retulisset: oēs vnanimiter relinquētes cūcta q̄ habebant: ad litꝰ deuenerunt ⁊ nauiculā paratam inuenerunt: in qua erat ipse xp̄s gubernator: ⁊ angeli remigātes. qui ad pedes saluatoris ꝓcidentes nauiculā intrauerūt: ⁊ celico ab angelis pane refecti vniꝰ noctis spacio mare trāsfretātes ad portū ciuitatis aurelie: q̄ est in finibꝰ italie peruenerunt: ⁊ miliario .viij. ab ipsa vrbe in terrā descenderūt. Cū autē vrbi ꝑdicte appropinquātes audiuissent qualiter aurelianus imperator xp̄ianos ꝑseq̄batur ad ciuitatē ire formidātes dn̄o iesu xp̄o qui eorū dux ⁊ nauta fuerat se cōmendabant. Quibus iterū xp̄s apparuit eosqꝫ per angelorū ministeriū pane ⁊ aqua refecit. Et postqꝫ comedissent obdormierunt. Mane vero se excitantes ad ipsum locum vbi ⁊ de naui exierant: vidētes in ipso se litore inuenerūt. Et orauerūt ad xp̄m vt aias co-

rū in pace susciperet: eademqꝫ hora spū̄ emiserūt quarto idus iunij. Quorū corpora ibidē sepulta sunt: ⁊ ecclesia fabricata: vbi ⁊ miraculorū bn̄ficijs elucescunt.

¶ De sanctis Getulio ⁊ Amantio ⁊ socijs martyribus. Cap. ciiij.

Getuliꝰ: cerealis amantius: et primitiuus rome sub adriano principe martyrium passi sunt. Cū enim getulius doctissimꝰ in fide xp̄iana multos erudiret. Cerealis vicarius ab imperatore adriano ad eum tenendū missus est: qui eum legentē ⁊ docentē reperit. Fuerat autē cerealis cum fratre getulij primitiuo amicissimus amantio cuidam tribuno: qui christianus effectus officium dimiserat: sed ob metum adriani latebat. Sanctus autem getulius cereali amantium declarauit: et ipsum ad eum adduxit. Quē cerealis aspiciens gauisus est summa leticia: ⁊ ab eodē in fide xp̄i edoctus: ad sanctū sixtum papā primū adducitur: ⁊ ab ipso cerealis baptizaťur. Quod cū Hadrianꝰ intellexisset: misit liciniū cōsularē vt eos puniret. A quo beati getulius ⁊ primitiuus frater eiꝰ cū cereali ⁊ amantio tenti sunt. Qui primo grauissime cesi: deinde diebꝰ .xxvij. in carcere clausi. deinde igni traditi sunt. Cū aūt cerealis amantiꝰ ⁊ primitiuus spiritū emisissent: ⁊ getuliꝰ in igne adhuc superuiueret: fustibus illiso capite martyrium cōsummauit. Qui passi sunt in fundo capolis via salaria miliario .xiij. ab vrbe. Quorū corpora simphorosa vxor getulij martyris in ꝑdio suo in eodē loco posito sepeliuit quarto idus Junij.

¶ De sancto Barnaba apostolo. Cap. cv.

Barnabas apl's quāuis de .lxxij. discipulis fuerit: qr tn̄ cum paulo in gentibus predicationis officiū promeruit. Idcirco sicut ⁊ paulꝰ apostolꝰ dictꝰ fuit. Hic ex tribu leui cypriꝰ genere ab historia actuū apostolorum in multis extollitur ⁊ laudaťur. Hic enim de primis discipulis fuit qui agrū vendidit: ⁊ preciū posuit ante pedes apostolorū: vt habeť Act. iiij. Paulū nouiter conuersum primus in hierusalē ad apostolos duxit: vt habetur Act. ix. Antiochiam ciuitatem tunc qꝫ maximā ad conuertendum accepit. Act. xj. Ipse cum Paulo in gentibus: vt dictum est vocatione spiritussancti apostolatum promeruit. Actuū .xiij. Et cum eodē postmodū: vt inde sequitur inter gentes verbi gratiā seminauit. Cū autem Joānes discipulus eorum cognomine marcus eos reliquisset: redeunti ⁊ penitēti Barnabas indulsit: ⁊ iterū in discipulū assumpsit. Paulus vero ipsum iterū recipere renuit: ⁊ ideo inter eos separatio facta fuit: vterqꝫ enim ex pia causa ⁊ recta intentione fecit qd̄ enim barnabas ipsum assumpsit: hoc fecit ex dulcedine misericordie: quod Paulus illum assumere noluit: hoc fecit ex feruoris rectitudine. Sic dicit gloss. actuū quintodecimo. Illa autem separatio facta est non ex commotione vitij: sed ex instinctu spiritussancti: vt abinuicem separati pluribus predicarent: sicut postea factum est. ¶ Cum autem esset Barnabas in iconio ciuitate cum predicto Joāne cognomine marco vir quidam splēdidus apparuit: eumqꝫ in christo cōfortans martyrum: idest excelsum nominauit. Eademqꝫ nocte dominus barnabe se reuelauit: eumqꝫ ad agonē martyrij exhortans eterna sibi premia promisit. Qui mane visiones suas sibi mutuo retulerunt ⁊ super ipsis silentium imposuerunt. Cum autem paulus ⁊ Barnabas in antiochia predicassent: angelus domini paulo apparuit: et eum vt hierusalem festinaret ad fratres admonuit.

¶ Cũq barnabas Cyprũ ire vellet ad parentes suos re-
uisendos: sancto sic operante spiritu abinuicẽ discesse-
rũt. Paulus nãq barnabe ꝙ sibi iusserat angelus in-
dicauit. Barnabas vero flens eius pedibus volutat⁹
se amplius paulũ nõ visurũ predixit. Quem paulus in
domino cõfortauit: prenuncians sibi a domino reuela
tum: qḋ cyprũ iturus esset: vbi multos ad fidẽ conuer-
teret ⁊ martyrium sustineret. Igitur nauigantes Bar
nabas ⁊ Joannes venerunt cyprũ: ⁊ inuenerunt Simo
nẽ ⁊ Aristonem discipulos. Simon autem febricitans
per impositionem manus barnabe liberatus est. Per-
gens ergo barnabas per insulam cum Joanne euange
lium sancti Matthei secum tulit: ⁊ super infirmos po-
nens omnes sanabat. Post hec inuenerunt elimã ma-
gum qui dicitur Barieu: quem paulus lumine oculo-
rum ad tempus priuauerat: vt dicitur actuum. xiij. ꝗ
eis restitit: ⁊ phanũ intrare prohibuit. ¶ Cũ autẽ die
quodam barnabas vidisset viros ⁊ mulieres in phano
nudos currentes: ⁊ deorum suorũ festa more gentiliũ
celebrãtes: indignatus templo maledixit: ⁊ subito pa-
ries eius corruẽs multos oppressit. Quod ceteri admi
rantes conuersi sunt. Tandem salaminã deuenit: vbi
contra predictus magus seditionẽ nõ modicam exci-
tauit. Comprehendentes ergo iudei apostolũ multis
cum affectum suppliciis trahebãt: ⁊ iudici ciuitatis pu
niendum tradere festinabãt. Comperto autem quod
eusebius vir magnus ⁊ potẽs de genere neronis cesa-
ris illuc aduenisset: timentes iudei ne illum de mani-
bus eorum eriperet: ⁊ sic liberum abire permitteret: li
gãtes funem in collo eius extra portã illum traxerũt: ⁊
ibidem eum crudeliter combusserunt. Ossa quoq ei⁹
in vase plumbeo recluserunt in mare precipitare volẽ-
tes. Joãnes autem discipulus eius cũ duobus aliis ip-
sa noctu rapuit: ⁊ in quadam crypta occulte sepeliuit.
Que ibidem per annos quingentos latuerunt vsq ad
tẽpus zenonis imperatoris ⁊ Gelasii pape. Quo tempo
re reuelante ipso apostolo reperta sunt: ⁊ condigno ho-
nore recondita. Passus est autem tertio idus iunii. Hic
vnam tantum epistolam ad edificationem ecclesie per-
tinentem scripsit: que inter apocriphas numeratur: vt
dicit Hieronymus in libro de viris illustribus.

¶ De sancto Onophrio eremita. Cap. cvj.

Onophrius cõfes-
sor seruus dei per annos sexagita in
eremo vastissima et profundissima
egypti hominibus mãsit incognit⁹.
Quem pannutius abbas desertum
illud circuiens reperit. Nã cũ primo
Timotheũ inuenisset: de quo infra p
ximo dicetur: ab eo recedẽs p dies
x. ambulans per eremum: panem ⁊
aquã quos secũ tulerat cõsumpsit:
⁊ nihil penitus gustandũ inueniens
ad dñm orauit. Statimq viro sibi celico apparente cõ
fortatus: ⁊ labiis ab eo contactis. xvij. adhuc diebus si-
ne cibo desertũ perambulauit. Viditq virum aspectu
terribilẽ: capillis magnis ⁊ canis: nudum corpus habẽ
tem vtcunq contectum: ⁊ foliis arborum circa verẽda
circundatum. Pannutius vero illũ monstrum aut fe-
ram existimans fugere cepit. Ille autem abbatẽ horta
tus eũ reuocauit: ⁊ iuxta se sedere fecit: indicansq ei no
mẽ suum ⁊ vite ordinẽ: dixit se vocari onophrium: qui
aliqñ fuerat habitator cum mille fratrib⁹ in monaste-
rio thebaidis. Auditoq de sanctitate Helie ⁊ Joannis
baptiste qui eremũ colebãt: inspiratus a deo cũ multo
labore ad eremũ illã deuenerat. Et cũ desertũ introis-
set: apparuit sibi colũna ignis que ipsum precedebat:
vocẽq angeli se cõfortantis audiuit: sepeq eius custo-
die deputatũ affirmãtis. Quem secutus per miliaria.
lxvj. ad cauernã deuenerat: vbi quẽdam seruum dei in
speluca repererat: cũ quo septem diebus fuerat: qui eũ
de obseruatione angelice vite informauerat: ipsumq ad
locum vbi tunc erant deduxerat: quem sibi ad mansio
nẽ designauerat: vbi erat parua spelũca cui adherebat
palma: ⁊ fons aque ibidem exurgebat. Ingressusq locũ
senex ille qui hermeus vocabatur cum Onophrio die-
bus. xxx. permanserat: quibus trãsactis cum in pace di
miserat: ⁊ ad cellam suam redierat. Eum tamẽ quoad
vixit singulis annis visitauit: donec ex corpe migrans
ipsum iuxta eius cellulã Onophrius sepeliuit. Consum
ptis autẽ vestib⁹ suis nullo alio, ꝙ capillis propriis te-
gebat. Fuerat quoq in ipsa eremo annis. lx. Ex quib⁹
xxx. annis vsus fuerat solis palme fructibus ⁊ herba-
rum radicibus pro cibo: aliis vero. xxx. pane celico sibi
per angelum ministrato. Ubi multas diaboli insidias
perpessus fuerat: quas tamẽ omnes dei gratias supe-
rauerat. Addiditq qualiter singulis dominicis dieb⁹
angelus dñi sacrã sibi eucharistiã diuinitus deferebat.
Et ꝙ spiritusancto reuelante obitum suũ instare pre-
nouerat: ⁊ ꝙ deus ad hoc sibi abbatem pannutiũ mi-
sisset: vt eum defunctũ sepeliret. Cũq hec omnia ei se-
riosius enarrasset: facto vespere panem de celo ⁊ vasẽ
aque sibi delatum gustauerũt: noctẽ quoq totã insom-
nẽ in oratione duxerũt. Manc vero vidit pannuti⁹ san
ctũ facie mutatum quasi ad extrema tendẽtẽ. Qui ora-
tionẽ fudit pro se ⁊ pro cunctis se in quacũq inuocan-
tib⁹ necessitate. Factaq est vox ad eum ꝙ eius fuerat
petitio exaudita. Statimq presente pannutio in ora-
tione spiritũ exalauit tertio idus iunii. Viditq pannu-
tius angelos de celo descẽdẽtes: ⁊ eius animam in co-
lumbe specie ad ethera deferẽtes: corpus quoq miro
odore fragrabat. Cũq abbas fossorũ ad sepulchrum
parãdũ nõ haberet: duo leones subito aduenientes: ⁊
corpus proni adorãtes: terrã instar tumuli vnguibus
effoderũt. Pãnutius vero corpus sancti cappa sua in-
uolutũ sepeliuit. Leonibus quoq mox abeuntib⁹ pal-
ma cũ scã cellula insimul corruerũt. Pannutius vero
dũ fleret ab angelo cõfortatus in egyptũ reuersus est.

¶ De sancto Timotheo eremita. Cap. cvij.

Timothe⁹ eremi-
ta anachorita in solitudine egypti in
deserto vastissimo deo seruiens mã-
sit annis triginta: nulliq hominum
penitus cognitus. Quẽ sanctus ab-
bas pannutius dũ per eremũ illam
circuiret: sanctos anachoritas exqui
rens inuenit. Cũ enim triduo deser-
tũ perãbulasset: reperit cellulã in spe
lunca iuxta palmã virentẽ ⁊ fontem
scaturientẽ. Et cũ neminẽ ibidẽ vi-
disset: habitatorẽ prestolãs vespere conspexit virũ vesti
bus omnib⁹ nudũ: capillis suis coopertũ venientẽ in-
ter multitudinẽ bubalorũ. Et dũ prĩa facie viriz, hoĩs
quasi siluestris extimuisset: existimãs phantasiã: ille tan
dẽ hortat⁹ pãnutiũ cũ eo sedit: eiq vitã suã narrauit.
Dixitq ꝙ fuerat monach⁹ cũ plurib⁹ in monasterio
thebaidis: sꝫ vt deo vacaret liberi⁹ eremũ petiit: vbi et
ꝓpriis manib⁹ laborabat. Ad quẽ post thũ mulier i ha
bitu monachali accedẽs: secũ cohabitare petiuit. Ille
ṽo charitate mot⁹ ipsã admisit: ⁊ instigãte diabolo se-
cũ cõcubuit: ⁊ sexdecim ãnis in pctõ cũ illa pseuerauit.
tandẽ ad cor rediens illã reliquit ⁊ ad locũ istũ deuenit
pniam agens: vbi solis fructib⁹ palme ⁊ fontis haustu
contentus: vestesq capillorum contectus vltra annos
xxx. panẽ nõ gustauerat: nec hoiem viderat. Multasq
a diabolo insidias pertulerat: quas tandẽ deo fauente
superauerat. Narrauit etiã qḋ dum quodã tẽpore dolo
re nimio epatis premeretur: vir splẽdidus sibi appa-
ruit: qui nouacula latus ei⁹ aperuit: ⁊ exerto iecore pu-
tredinem ab eo precidit: ⁊ corpi reimmittẽs sanũ vul-
nus effecit. Hec omnia cum Timotheus pãnutio enar
rasset: refectionem insimul fecerũt: ⁊ noctẽ in oratio-

ac vigiles ꝑduxerũt:mane vero abbas benedictione viri dei suscepta per viam suam profectus est:sanctumq; dimisit. Quomodo autem postmoduȝ in christo quieuerit:vel quo tempore soli deo notum est.

¶ De sancto Joanne Andrea Thadeo ꝛ Philippo confessoribus. Cap.cviij.

Joãnes: andreas Thadeus et philipp᷒ eremite in deserto vastissimo egypti a sancto panutio prefato reperti sunt:dũ sepulto sancto Onophrio ad locũ suũ rediret:nã duce angelo itinere dierum iiij.reperit cellulã i loco antri arctissimo circũclusam. Dũq; habitatorẽ prestolatur:ecce venerũt.iiij.senes cani vestibus ex palmis cõtextis induti facie squallidi:qui se habitatores cellule asserẽtes dicebãt se ibidem annis.l.fuisse in vno spiritu dño seruiẽtes. Pannutiũ quoq; ex noie salutantes cũcta q̃ sibi cõtigerãt enarrabãt. Orantib᷒ quoq; illis.v.panes eisdem de celo diuinit᷒ apponũt. Qui dixerũt abbati ꝙ singulis dñicis dieb᷒.iiij.panes a dño ꝑcipere cõsueuerãt:ȝ ꝓ hospitis aduẽtu addit᷒ eis fuerat quint᷒ panis. Factaq; refectiõe sancti viri abbatẽ pannutiũ comitati sunt ꝑ miliaria.ix. In qua via vidit arbores amenas palmarũ citri amigdalarũ ꝛ aliorũ fructuũ mellici saporis:de quibus illis mãdãtib᷒ cũ suauitate gustauit. Cũq; illũ dimittere vellẽt:interrogant a pãnutio de vita ipsorũ. Qui dixerũt se fuisse nobilis ꝓsapie de ciuitate exaron studio philosophie vacãtes in corũ iuuenilib᷒ annis. Qui tãdẽ dei ȝelo relicto seculo ad ipsam eremũ vbi eos inuenerat ꝑuenerũt:vbi sub obediẽtia ꝛ doctrina cuiusdam senis fuerãt multis annis. Quo decedẽte:in cella ipsa ꝑmãserãt:nihil aliud nisi de fructib᷒ arboꝝ diebus singulis degustantes:dieb᷒ ꝟo dñicis panes de celo sibi ministratos ab angelo deuore sumẽtes. Noia quoq; sua eidẽ edixerũt. Quorũ prior Joannes:scds Andreas:tertius Thadeus:quartus Philippus vocabatur. Cũ aũt pannutius secũ admitti postulasset:respõderũt non esse sibi a deo datũ:mandantes vt ad monasteriũ suũ edificatus rediret:ꝛ que vidisset in eremo ceteris ad exemplũ referret. Sicq; abbas ab eis dimissus ad cenobiũ suũ reuersus est.

¶ De sanctis Basilide:Cyrino:Nabore ꝛ Nazario martyribus. Cap.cix.

Basilides: Cirin᷒ Nabor ꝛ Nazarius sub persecutione Diocletiani Rome passi sunt. Hi ex vrbe ipsa oriũdi ad ciuitatẽ Aureliaȝ deuenientes:oiã sua pauperibus erogãtes:romã redeũtes ad Maximianum imperatorẽ adducti sunt. Qui dñm christũ cõfiteri nõ timerẽt:primo scorpionib᷒ durissime cesi:dehinc in carcerẽ trusi:ꝛ per dies.vij.ibidẽ macerati:inde educti iussu eiusdẽ impatoris gladio capite truncati sunt ꝛ feris ad deuorãdũ expositi. Sȝ per dei gratiã corpora eorum illesa custodita a xp̃ianis sepulta sunt miliar.o.iij. ab vrbe in loco qui dr̃ catacumbe ꝑdie idus iunij.

¶ De inuentione corporis sctĩ Antonij eremite. Cap.cx.

Inuẽtio corporis sancti Antonij abbatis et ipsi᷒ trãslatio facta est sub tpe cõstãtij imperatoris. Cũ eñ ipse imperator liberis carens filiam a dño impetrasset:eã nominauit Sophiam:q̃ virgo erat admodum deo deuota. Quam poma in viridario comedẽtẽ nouẽ immundi spiritus inuaserunt:ꝛ q̃nq; annis obsessam diudũ infestarunt:clamãtes se inde nõ exituros nisi ad corpus Antonij duceretur. Que cũ a nullo teneri posset:ipsam imperator catheniis vinctã ferro carceri mancipauit carnes hoim ꝛ bestiarũ crudas comedẽtẽ et vincula etiã ferrea rũpentẽ. Imperator igitur habito cõcilio vbi corp᷒ Antonij inueniri posset post nouẽ dierũ ieiuniũ ab angelo Gabriele admonetur:vt theophilus episcopus cuȝ.xij. clericis ad egyptũ mittatur ad corpus Antonij requirẽdum ꝛ dei prouidẽtia reperiẽdũ. Similis per oia visio theophilo episcopo apparuit. Impatoris ergo iussu naue parata episcopus cum.xij.clericis de cõstantinopoli discedentes.xv.diebus nauigãtes hierosolymam peruenerunt:ꝛ lustratis locis sanctis alexãdriam properarunt. Et deinde per partes lybie itinere dierum.xx.deuenerunt ad nilum fluuium in locum qui dicit̃ Ephesos vbi monasterium sanctorum virorũ inuenerũt. A quibus informati vbi esset cenobiuȝ quod olim fuerat Antonij eremite viam arripientes per deserta horrida ꝛ vastissima a nullis mansuetis animãtibus habitata: cedentibus eis feris diuersorum generum quas ibidẽ repererunt:multisq; euasis periculis post dies.xxv.ad eremum applicuerunt:in qua sanctus Antonius habitabat:vbi venerãdus senex illis apparuit:ꝛ viam digito sub silentio ostendit:ac vsq; ad cenobiũ perduxit. Ibiq; a monachis loci benigne suscepti ꝛ ad ecclesiam primo deducti:oratione fusa pedibus eorum lotis parataq; refectione:singulis eorum medietas panis cũ radicibus et aqua nectarei saporis apponit̃:sicq; hora vespertina cũ charitate reficiunt̃:quib᷒ prior asseruit ꝙ tales epule singulis sibi diebus diuinitus portabant̃ a duobus leonibus q̃ sancti Antonij interfuerant sepulture:quos deus adhuc viuentes mirabiliter reseruabat. Ecclesiã vero illam ꝛ cenobium sanctus cõstruxerat. In qua añ altare.v.lampades oleo plene ab eo ibidem posite dependentes cõtinueq; ardẽtes nunq̃ oleo minuunt̃. Auditis vero causis itineris ab episcopo referente. Respõdit prior locũ ignotum fore cunctis hoibus in quo sanct᷒ fuisset sepultus:eo ꝙ duo solũmodo discipuli eũ tumulauerant:qui ab eo adiurati locum ipsum nunq̃ alicui reuelare voluerant. Quapropter contristatis oibus orationem tota nocte in ecclesia vigiles ad deum fuderunt. Die vero sequenti cum episcopus missam celebraret:apparuit iuxta altare Gabriel angelus qui cedulam apposuit:per quam episcopum de via tenenda et modo reperiendi corporis in omnibus informauit. Qua lecta resumpto itinere per aspera montiũ prerupta rupium ꝛ inculta asperrima desertorum stella eos vti olim magos diuina fauente gratia precunte inter serpentes ꝛ feras ꝛ animalia ferocissima ꝛ inuisa oino illesũ post dies xl.in campum amenum dulcissimus repletum fructibus peruenerunt vbi dum stella staret immobilis:vox celitus lapsa est vt in ipso loco foderẽt:ꝛ thesaurũ optatum inuenirent. Et dum fodere cepissent:duo leopardi subito aduenerunt:eosq; ad cauandum iuuare ceperunt. Inuento deniq; corpore beati antonij palmarum folijs operto:ipsum inde leuantes cum gaudio et reuerentia maxima in loculo recõdiderunt. Et per omnia loca vnde venerant eadem stella preuia multis euasis periculis redierunt. In ipsa vero via multa miracula ostensa sunt. Nam in monasterio illo vbi ad corpus peruenerant q̃nq; leprosi mundati sunt. ¶ In castro quodam Fãdor noie quinq; infantes a lupis exportati illesi reducti fuerunt. ¶ In portu alexandrie filius militis a pyratis ante dies octo in patibulo suspensus continuo suscitatur. ¶ Inde quoq; per hierosolymam reuertentes cõstantinopolim tandẽ cũ sancto corpore applicuerunt:qd ab imperatore honorifice susceptuȝ in ecclesia sancte sophie collocatur:moxq; eius filia pñte oi populo a demonibus liberatur. ¶ Tempore vero ꝓcedente filius sancti guilelmi comitis noie Jacobinus rediẽs de peregrinatione transmarina ab imperatore Cõstan-

tinopolitano corpus sancti Antonii sibi donari petiit: et impetrauit: quod ad partes galliarum deferens in ciuitate Vienne monasterium eius nomini edificauit: et de propriis facultatibus large dotauit. In quo corpus sanctum honorifice collocauit: vbi infinitis et stupendis virtutibus refulget. Potissimum autem est illud quod in toto orbe famosum est: quia ignem sacrum a corporibus humanis extinguit. Facta est autẽ hec trãslatio eodem die quo corpus inuentum fuerat: videlicet Idibus Junii.

¶ De sancto Antonio confessore ordinis minorum. Cap. cxi.

Antoni⁹ confessor ordinis minorum ex vlyxbona ciuitate hispanie natus: a pueritia sua in baptismo fernandus appellat⁹ est. Hic primo fuit canonicus regularis ordinis sancti augustini in eadem ciuitate. Deinde audiens qualiter quidam fratres minores apud marochium a saracenis passi fuerant ad martyrium animatus de prioris sui licẽtia ordinem fratrum minorum ingressus est: promissione sibi a fratribus facta: vt marochium ad terram saracenorum mitteretur. Qui iuxta promissionem ad ipsam terram missus: quia de ipso deus aliud decreuerat: regressus est martyr solo desiderio fact⁹. Deinde ad generale capitulum assisiũ tẽdens fratri gratiano qui romãdiole minister erat se contulit: a quo in eremum mõtis pauli missus: vt petiit solitarie ibidem permanens cõtemplationi vacabat. Post hec in foro iulio cõsistens a ministro loci predicare iussus: dum se imperitum predicationis excusaret: cõpulsus omnino p obedientiam verbum dei super quoscunque doctos elegãter proposuit. Sicque deinceps officium predicãdi suscepit. Cum die quadã de cruce domini predicaret: visus est in aere sanct⁹ Francisc⁹ adhuc in carne degens lõge tamẽ positus: quasi predicationem antonii gestibus laudabiliter commendans. Anno autẽ vno ante eius obitũ generali obtenta licentia predicandi vbicunque vellet: paduam deuenit: annoque integro predicationi et cõfessionũ audientie sollicite vacauit. ¶ Multis quoque ibi miraculis claruit. Nã cũ quidã ei confessus esset p patrem suũ calce percussisse: et sanctus ei ad terrorem dixisset: quod pes ille dign⁹ erat vt precideretur: iuuenisque simplex domum reuersus pedem sibi abscidisset: orante sancto pes ei restitutus est. Post hec cũ tempore messis homines circa messem occuparentur: quietis gratia ex vrbe discedens: venit ad campum sancti petri: vbi et egrotare cepit: et languore nimio pressus timẽs fratrum illorum grauami incurrit se imponi fecit: vt ad locũ padue veniret. Cum autem iuxta ciuitatẽ esset: rogatus a quodã fratre vinoto: diuertit ad locũ celle iuxta locũ pauperũ dominarum: vbi diebus aliquibus decũbens dum sacra mysteria sumpsisset: apparente sibi christo eumque confortãte hymnũ. O gloriosa domina alta voce decantauit. Quo finito spiritum in pace emisit idibus iunii: anno domini millesimo ducentesimo trigesimoprimo. Cuius trãsitus cum adhuc ipsis fratribus ignotus esset populus vndique concurrebat: et sanctum patrem defunctum esse clamabat. Et cum esset questio de funere inter ciues: eo qp alii hic alii ibi eum tumulari volebant: occasione ista quinque diebus corpus inhumatũ remãsit: nec vlla eius inde corruptio subsecuta est: aut fetor exhalauit: cũ tamen calor immẽsus esset: vtpote iunio mense. Tãdem omniũ voluntate in loco principali fratrum sancte marie de padua honorifice reconditum est: omnibus egris qui ad eius loculũ accedebant: p ipsos quinque dies quocunque languore sanatis: vbi et quiescit adhuc miraculis pollẽs.

¶ De sancta Felicula virgine et martyre. Cap. cxii.

Felicula virgo petronille collactanea: vt scri. Marcellus sancti petri discipul⁹ mortua sorore: vt supra actum est pridie kalendas iunii a Flacco comite detinetur: et aut sacrificare aut sibi nubere compellitur. Que vtrũque denegãs ab eodẽ in carcere recluditur: et septẽ diebus sine cibo detinetur. Inde educta dat in custodia virginum dec veste vt eam ad sacrificandũ suaderent. Que ibidem per septem alios dies sine cibo permãsit. Post hec dum xpm cõstanter cõfiteretur in equuleo leuata: et diutius torta: deinde iubente comite in cloacam precipitata necatur. Cuius corpus sanctus nicomedes presbyter inde noctu leuauit: et in capella sua via ardeatina miliario ab vrbe. vii. sepeliuit idibus iunii.

¶ De sancto peregrino epo et martyre. Cap. cxiii.

Peregrin⁹ episcopus et martyr ciuitatis aternensis pontificatum tenuit tempore beati gregorii pape: qui cethcus proprio nomine nuncupatus est. Quo tẽpore duo pessimi viri ex longobardorum genere filii cõcubinarũ: quorum vn⁹ dicebatur alais: alter vo vmblio vrbem ipsam tyrãnice possidebant. Cũ autẽ prede et deuastationi ac nefandis operibus non solum ipsi intẽderẽt: sed etiam populum malorum exẽplo peruertissent. Cethcus episcopus eorum crudelitatem nõ ferens ad vrbem romã accessit: et hec omnia summo pontifici referens ab eo suscept⁹ diu secum permãsit. Tandem populus ciuitatis multa dictorum tyrannorũ pressus iniuria ad vrbẽ deuenerunt: et episcopum suum instanter orauerunt vt ad ecclesiam suam rediret: et plebem sibi commissam suis exhortationib⁹ de tot malis erueret. Qui iussus a papa cũ populo rediit: iuramẽto ab eis exacto ne bona eccl'ie distraherent: et distracta redimerẽt. Reuersus quoque populũ suũ sctis sermonib⁹ ad penitẽtie opa prouocabat. Interea dissensione orta inter alaim et vmblionẽ: alais oriẽtalẽ: vmblio vo occidẽtalẽ portã tenebat. Cũ aũt alais vmbloni resistere nõ posset: facta cõspiratiõe cũ quodã vitaliano comite ipm cũ ei⁹ exercitu p portã quã tenebat in vrbẽ intromisit: vt sic in aduersariũ securi⁹ insultũ faceret. In ipsa vo ciuitate erat quidã vir xpian⁹ noie fredo: qui vespere illo ipsi diuino tactus vxori pdixerat vrbẽ ipam eadẽ nocte ab inimicis inuadẽdã: armaque sua ad lectuli caput posuit: vt sed itiõe insurgẽte prõptior arma ret. Sicque factũ est vt qđ pdixerat euenire: illeque armatus cõfestim ad Cethcũ epm cõfugeret. Oratione vero sci epi excitatis ciuib⁹ et repente egressis: ciuitas ab inimicis viriliter defendit: aduersarii expelluntur: et alaim captus vti patrie pditor Vmbloni psentat. Cũque oẽs ipm dignũ incendio acclamarẽt: et eps horrens effusionẽ humani sanguinis p eo interuenisset: supplicans vt vel in carcerẽ vel in exiliũ mitteret. Cethcus ab vmblione detentus est: eo quod ipsum cum alai presumeret conspirasse: et ob id p illo interuenire. Et alaim quidẽ ad portam orientalem decollari fecit. Cethcum vero cathenis vinctũ in medio foro ciuitatis capite truncari mandauit. Quãt eps psalmum. Deus laudẽ meam. decantasset: tantus tremor spiculatorẽ inuasit: vt ipsum minime percutere posset. Quod cũ vmbloni nunciatum fuisset: episcopũ magicis hoc artibus fecisse cogitãs ipsum in carcere dieb⁹ multis detinuit. Deinde ipsum vinctũ in flumine piscaria per pontem marmoreolum precipitari iussit. Qui tertio inde iactatus tertio illesus exiuit. Tunc iubente vmblione nequissimo lapis ingens ponderis librarum quingentarum ad collũ episcopi ligar

turri: et sic per pontem precipitatus in flumine necatur. Statim autem vt spiritum emisit super aquas corpus vnacum lapide enatauit. Ad quod spectaculum cū vmblo festinasset a diabolo oppressus: et mortu⁹ est. Corp⁹ aūt martyris gubernātib⁹ angelis p flumē in mare descendit: et vna cum lapide ad litt⁹ iardenēn. ciuitatis a fluctib⁹ euectū est. Qđ cū piscator qđā in littore reperisset: epō nūciare curauit. Qui vna cū ei⁹ clericis ad locū accessit: corp⁹ qđē martyris ppter lapidē arbitrās: ipsuz tamē vt martyris quasi dubi⁹ venerari nō audēs in littore sepeliuit: et q: nomē ei⁹ ignorabat peregrinum nominauit: diuināq: volūtatē supinde expectare cepit. Cū aūt piscatores noctibus singulis ad caput fosse lumen celeste cōspexissent: et hec in ciuitate relata fuissent: cecus quidā a natiuitate p patrē ad fossam deducitur: et oratione fusa lumen ei oculorum infunditur: quo viso miraculo corpus martyris proculdubio fore noscitur: et ab episcopo nomine sancti martyris et episcopi peregrini miliario iuxta iardenensem ciuitatē in ecclesia sepelitur. Post aliquod tempus tam eius passionis series: q̄ dies et nomen a ciuibus iardenensib⁹ inquisita reperiuntur. Qui passus est idibus iunij.

¶ De scto Fandila presbytero et martyre. Cap. ciiij.

Fādila presbyter et martyr apud cordubā ciuitatē passus est. Qui tempore psecutionis pro confessione nominis dñi amputato capite martyriū cōsummauit idibus iunij: vt ait Ado in martyrologio.

¶ De sancto Heliseo propheta. Capitulum. cv.

Heliseus prophe-ta q̄ Ecclesiastici. xlviij. cap. inter sanctos antiqui tēporis gloriose extollit: nat⁹ est in galgalis: cuius natiuitatis tpe tale pdigiū cōtigit: vt vnus ex vitulis aureis quos hieroboā fecerat: acute mugiret. Quo audito i hierusalē: sacerdos diuino nutu ait prophetā esse natū in hierusalem: qui sculptilia et fusilia deorū destrueret. Hūc diuino mādato helias in abela repertū arātē vocauit: et ad ei⁹ discipulatū assumpsit. Et cū pallium suum imposuisset super eū: cōfestim prophetizare cepit: qui exinde secutus est heliā: et ministrabat ei: vt dicitur. iij. Regū. xix. capitulo. Cū aūt helias a domio in celū rapt⁹ esset: vt dicet infra in gestis helie pphete. xix. kalen. septēbris. Spirit⁹ helie duplex sup eū requieuit: scz ad prophetandū: et miracula faciendū. Multis em̄ miraculis claruit: que in. iiij. Regum cap. ij. iij. iiij. v. vj. vij. narrātur. ¶ Cū enim in hierycho aqua fontis pessima terrā sterilē faceret: egressus ad fontē misit in illuz sal: et aquā sanā reddidit. Ascendēs bethel pueris sibi illudentibus maledixit: ex quibus. xlij. numero ab vrsis duobus cōtinuo lacerātur. ¶ Cū aūt vxor quondā abdie prophete ad eū veniret: vt virū suū mortuū ere alieno pressum defleret: eo qđ ppter alimoniā pphetarū quos in spelunca pauerat: debita cōtraxisset. Creditor duos filios abdie i seruitutē pro debito redigere volebat: Heliseus mulierem iussit vasa vacua mutuo accipere: paruūq: olei quod habebat in ipsis vasis filiis iuuantibus infundere. Quod cū fecisset: oleūq: diuinit⁹ multiplicatū esset: et debitū mulier ex olei precio soluit: et ex reliquo cū filiis vitā duxit. ¶ Transiens per sunā ciuitatem a matrona nobili: et diuite in domo cum giezi ministro honorifice suscipitur: eiq: cellula de viri voluntate preparatur. Que cum filium non haberet: et vir senex esset: heliseus ei a domino filium impetrauit: quasi p beneficio hospitalitatis vices repēdens. Cūq: puer excuisset: et ad patrē tpe messis egressus esset: calore solis percussus caput doluit: et remissus ad matrē subito expirauit: quē mater sup lectulū viri dei collocans: petita a viro licentia dolore dissimulato ad virū dei in montē carmeli deuenit. Cū autē heliseus factū muliere narrante cognouisset: premisit giezi puerum suū cum baculo: vt puerum suscitaret. Uerū instante muliere vt personaliter veniret: ad sunam deuenit: et puerū nimime suscitatū inuenit. Et tunc heliseus supra corpus se iactans: et ad dominū orans: puerum defunctū vite reddidit: et matri viuentem tradidit. ¶ Cum autē facta esset fames in terra: et filij prophetarū ad eum cōuenissent: iussit vni ex illis: vt pulmētū pararet. Qui egressus vt herbas colligeret: colloquintidas in ollā cōcidit: ignorans quid esset. Hec sunt cucurbite amarissime: et minores his que in hortis nascūtur. Cūq: discūbētes degustassent: et mortē ob amaritudinem in olla clamarent: et ir domini allatā farinam in ollā misit: et eā dulcorauit. ¶ Uir quidam de pasilissa detulit sancto prophete panes duos primitiarū: et. xx. panes hordeaceos: et grana frumenti noui confricata. Quos fecit heliseus apponi populo qui erāt centum viri: hoc est illos duos panes triticeos tantū. Et cū ex hoc minister hesitaret: ipsi dñi predixit: quod comederent omnes: et exinde superaret: qđ et miraculose factū est. Naamam quoq: princeps militie regis syrie vir diues et ppotēs: sed leprosus erat. Cū autē vxor naamam ab ancilla puella: q de terra israel captiua ducta fuerat de miraculis helisei didicisset: et hec oia viro/ illeq: regi retulisset: acceptis naamā lrīs a rege syrie ad regē israel: vt ipm sanaret venit ad eum: et ei lrās presentauit. Quod cū rex israel audisset: horruit: et imminente morte helisei hoc sibi impossibile cognouit: vestimēta sua scidit: et regē syrie occasiones cōtra se q̄rere putauit. Cum autem heliseus ad regē misisset: vt sibi naamā destinaret. Illeq: ad ostiū prophete cū equis: et curribus aduenisset: misit ad eū vir dei dicens: vt ad iordanē descendens: ibidē septies lauaretur: et a lepra mundaretur. Et prima qđem facie naamā moleste tulit: eo qđ ad eū nō venisset: et manu vuln⁹ tetigisset. Deinde seruorū consilio i iordane septies se lauit: et mox ab eo lepra discessit. Reuersus autē ad heliseū munera multa ei obtulit: et dñi ppheta nihil omno recipere consensit. Uerū cū aliquantulū abijsset: giezi auaritia duct⁹ post eū cucurrit: et idēq: mentiens dixit q duo ex filijs pphetarū ad heliseū repente superuenerāt. Ideoq: ille p munere aliquo sibi largiendo mitterebat. Qui cū eidē argētū et vestes tradidisset: eaq: giezi in domo abscondisset. Et hec oia heliseus diuino spiritu cognouisset: maledixit giezi: pdicēs: q lepra naamā sibi et eius semini adhereret: eo qđ diuinam gratiā vendidisset. Statimq: egressus est ab eo leprosus: ab hoc giezi simoniaci p illo giezite dicebantur in veteri testamēto: donec a simone mago simoniaci dicti sunt. ¶ Post hec cū esset heliseus cū filijs pphetarū iuxta iordanē: et ipsi ligna cederent: vniq: eorū ferrū securis ex ligno excussuz in aquā cecidisset: heliseus lignum in aquā misit: et ferrū ad suum locū enatauit. Cumq: rex syrie cōtra israel pugnaret: et sepius hostes in insidijs poneret: rex israel eos cauebat: q: eos sibi helis⁹ us manifestabat. Quod cū rex syrie a seruis suis didicisset: et prophetaz esse in dothaim comperisset: misit illuc robur exercitus qui ciuitatem circundederunt vt eū caperēt. Maneq: puer helisei vidēs exercitū timuit: et prophete nunciauit: qui puerum confortabat: et plures quam illi secum esse asserebat. Et orante heliseo dominus aperuit oculos pueri: et vidit montem plenum equis et curribus, i. agminibus angelorum. Cumq: hostes intrarent ad eum percussit eos dominus cecitate: ne ipsum videntes agnoscerent. Quibus heliseus dixit: non esse in mansionem eius quem querebāt: eosq: illuc deducere promittebat: quod et reuera fecit: eosq: in medium samarie deduxit. Tūc orāte propheta aperti sunt oculi eorū: et viderunt se esse in medio ciuitatis: et

hostes circũstãtes. Et cũ rex israel eos occidere vellet: ꝓhibuit propheta dominixo qđ dñs eos illuc adduxerat: quinimo eisdẽ abũdãter ministrari fecit: ⁊ illesos remisit. ¶ Et cũ benadab rex syrie samariã obsedisset: ⁊ fame maxima opꝑssisset: ita vt mulieres natos ꝓprios comederent: ⁊ rex israel ꝓphetam eo quod predictam obsidionem predixerat: occidi mandasset: ⁊ hoc heliseus per spiritum cognouisset: speculatorẽ ad se intrare prohibuit: donec rex penitentia ductus ipsum reuocauit. Tunc heliseus sequenti die vbertatem maximam futuram predixit. Et cũ vnus ex principibus eius irrideret: mortem illius repentinam prenunciauit: que omnia vt predixerat euenerũt. Nocte enĩ dñs terruit exercitũ syrie: sonitum infinite militie mittens sup eos. Qui animas suas saluare cupientes aufugerunt: ⁊ oĩa dimiserũt. Sicq; populus samarie egressus predã diripuit: et ex victualibus ꝓceptis vbertas maxima facta fuit. Princeps quoq; ille in introitu porte a turba cõpressus expirauit. ¶ His ⁊ aliĩs multis ⁊ magnis miraculis helise⁹ clarens in pace quieuit. xviij. kalen. iunij. Prophetauit autem ⁊ claruit sub Jorã: ⁊ hieu ⁊ ioathã regibus israel in samaria. Cum autem quidam latrũculi moabite hominem mortuum spoliassent: et cadauer in sepulchro helisei proiecissent: cum tetigisset ossa helisei continuo surrexit. Sepultus est autem in samaria palestine quã sebastẽ. i. augustam in honorem augusti herodes postmodum vocauit: vbi ⁊ abdias propheta ⁊ ioannes baptista requiescũt. Ad quorũ sepulchra varia miracula fiunt: vt dicit hieronym⁹ libro de vita paule: adeo vt cruciati demones ibi rugiant: voces diuersorum animaliũ ꝓtendentes. Aliĩ cernuntur rotare caput: ⁊ post tergum terram vertice tangere. Aliĩ suspensis pedib⁹ eminus vestes in faciem defluere: vbi ⁊ in monte vicino dire videntur spelunce: in quibus et famis et persecutionis tpe abdias centum prophetas pauit pane et aqua. Hec ex libro. iiij. regum capitulis quib⁹ supra ex dictis Josephi ⁊ Hieronymi: ⁊ ex historia scholastica.

¶ De sanctis Rufino ⁊ Valerio martyribus. Cap. cxvj.

Rufinus et Valerius martyres tempore diocletiani ⁊ Maximiani passi sunt in territorio suessionẽ. sub preside rictiouaro. Qui ingressus ciuitatem remis sanctos detentos et sacrificare contẽnentes magno ferri pondere pressos suessionẽ. adduxit. Ibiq; eos iussit equuleo suspendi: ⁊ plumbatis cedi. Deinde in carcere maccerari: vbi angelica visitatione confortantur: ⁊ corone de smaragdo celitus misse eorum capitibus imponuntur. Inde educti dum in christi confessione persisterent immobiles: iuxta flumen indole decollati sunt. Quorum corpora dum christiani ad remensem ciuitatem deferre vellent de loco in quo decollata fuerant nullatenus mouere potuerunt. Ibiq; ea sepelierunt. Qui passi sunt. xviij. Kalen. iulij.

¶ De sancto Brandano episcopo. Cap. cxvij.

Brandanus eps cum esset abbas apud britannias. postq̃ ei barinth⁹ retulit quod cũ filio suo moloch occeanũ perlustrãs paradisum terrestrem inuenit: desiderium ei creuit: vt locum ipsum requireret. Habebat autem tria milia monachorum: de quibus. xiiij. tantũ accepit: et naui conscensa que audierat videre perrexit. Quem nauẽ intrantem tres fratres secuti sunt. Et q; nõ vocati venerant eos nũq̃ redituros ꝓnunciauit. Inuenit aũt primo insulã altã: in cuius portu sibi canis occurrit: quẽ illi sequẽtes omnia sibi necessaria inuenerunt: ⁊ thesauros multos ibidem conspexerunt. Quorum concupiscentiã brãdanus ꝓhibuit. Sed dum tertio die discederet: quidã ex illis tribus fratribus qui frenum argenteũ acceperat: postq̃ penitens peccatũ confessus est subito expirauit. Juuenis quoq; alias inuisus eidẽ cophinum panis ⁊ vas aque in naui posuit: ⁊ nusq̃ comparuit. In cena domini subsequẽter ad aliam insulam appulerunt. Inueneruntq; hospitem eos de via tenenda docentẽ: et necessaria ministrãtem. Sabbato inueniũt piscem ingentem nomine iasonem: quem insulam existimãtes desuper descẽdẽtes ignem accenderunt: dumq; piscem se mouere sentirent: ad nauem repente confugientes vix euaserunt: pisce se continuo mergente. Die pasche deueniunt ad insulam vbi aues candidas aspiciunt alas ⁊ voce sonantes: quarum vna voce humana locuta dixit se fore de angelis qui de celo ceciderant: sed modicam culpam cõmiserant. Ibiq; vsq; ad octauas pẽthecostes permanserunt. Abinde nauigantes in natiuitate domini subsequente ad insulam sanctorũ patricij ⁊ libei deuenerunt: vbi cum. xxiiij. patribus ibi repertis in eorum ecclesia habente altaria chrystalina festa dominica celebrarunt: tandemq; post epiphaniã discesserunt. Sicq; continue per septennium per mare discurrendo in predictis festis semper ad eadẽ loca redibant. Quibus temporibus multa ab eis stupenda visa sunt. Bestia enim maxima eos absorbere volens ab alia maiori deuoratur: ⁊ de reliquiis carniũ comederũt. Inde venerunt ad insulam virorum fortium: vbi senes ⁊ pueri domino seruiebant: a quibus gratãter excepti dum abire vellent secundus ex tribus fratribus ex incuria dormiẽtem dimiserunt. Inuenerũt ⁊ insulã in qua erant botri vue instar amphore magne q̃ maximi: gryphem quoq; auem eos rapere volentem: auis altera vastior interfecit. In festo vno sancti Petri apostoli videns abbas piscium innumeram multitudinẽ: iussit eos deum laudare: qui sup vndas enatãtes vocib⁹ intonare ceperunt. Viderunt ⁊ in mari columnã ingentem crystallinã super bases aureas: quã conopeus coloris argentei circũdabat. Inuenerunt ⁊ calicẽ cũ patena de genere columne. Venerunt postmodum ad ostia inferni: vbi demones egressi super eos massas igneas iactare nitebantur. Ubi ⁊ tertius frater in littore descendens a demonibus raptus est. Inuenerunt ⁊ iudã xpi proditorem sedentẽ in mari sup lapidem: quẽ dixit se in hierosolymis in loco lutuoso posuisse ꝓ transeũtibus ne in lutũ caderẽt ꝓtegendis: ⁊ ante eum erant furce ferree: quas dixit se donasse sacerdotibus tẽpli: pannus quoq; in eis pendebat: quem leproso ad tergendũ concessisse asserebat. Inuenerũt hominẽ qui luto pascebatur capillis opertum. Tandem ꝑ bonum suum ꝓcuratorem: de quo dictum est ad paradisum terrestrem post septenniũ perducti sunt. Et capientes de fructibus ⁊ gemmis ibidem repertis: euasis multis ꝑiculis deo duce incolumes ad propria redierunt. Ubi Brandanus postmodũ episcopus ordinatus est. Et post virtutum merita ad christum migrauit. viij. kalendas iulij.

¶ De sanctis Vito Modesto ⁊ Crescẽtia martyrib⁹. Capitulum. cxviij.

Vitus Modestus ⁊ Crescentia martyres sub Diocletiano iperatore ĩ sicilia martyrio claruerũt: qui vitus ex luciana ꝓuincia nobili ꝓgenie: patre hyla senatore ꝓgenit⁹: etatis sue anno ad martyriũ palmã ꝑuenit. Cum enĩ pater ei⁹ idola coleret: ⁊ Vit⁹ xpm adoraret: sepi⁹ eũ pater verberabat: eo q̃ idola colere nolebat. Demũ pater illũ modesto eius nutritori tradidit: vt ei suaderet quatenus deos colere studeret. Cui apparens angel⁹ ipsum conforta-

uit⁊ adhuc puerum ad coronam martyrij animauit. Qui ⁊ in christi nomine miracula patrare cepit⁊ multos a diuersis languoribus sanauit. Quod audiens valerianꝰ prefectus puerū accersiuit⁊ sacrificare nolentē cathomis cedi iussit. Brachia autē ⁊ manus verberātiū subito aruerunt. Prefectus quoqꝫ manum amisit: pro quo tamen Uitus orauit ⁊ cōtinuo sanitatem percepit. Prefectus ergo puerū patri tradidit⁊ vt ipsum corriperet persuasit. Tunc pater vitum in domum ducēs diuersis musicorum generibus ⁊ puellarū lusibus: aliisqꝫ oblectationum generibus mutare animū pueri satagebat. Et cum ipsum in thalamo inclusisset ornato mirabilis fragrantia inde exiit: que patrem ⁊ familiā nimio odore perfudit. Aspiciēsqꝫ pater per rimas ostij septē angelos radiantes circa infantem cōspexit: quos deos suos esse putauit: statimqꝫ excecatus est. Ad cuius vocis clamorem tota ciuitas commouetur: ita vt prefectꝰ accurreret⁊ cur ei hoc accidisset īterrogaret. Qui dicebat ꝙ deos igneos viderat⁊ eorum aspectum ferre nō valēs lumē amiserat. Et cum in templum iouis pro recuperando lumine ductus esset⁊ nihil proficeret: filium pro sua sanitate rogauit⁊ lumen eius precibus recuperauit. Cum autem nec sic crederet: sed puerum occidere cogitaret. Angelus modesto ⁊ crescentie nutritoribus eius apparuit⁊ vt nauem conscendentes puerū ad terram ducerēt imperauit. Qui nauiculam preparatā diuinitus inuenerunt⁊ angelo duce vna nocte ad territorium conagritanum peruenerunt⁊ iuxta fluuium silarum sub arbore quieuerunt: vbi aquila eis cibum deferebat⁊ multa miracula puer faciebat. ¶ Interea filius dioclitiani imperatoris a demone arripitur⁊ nisi vitꝰ lucanius veniat se nunq̄ exire fatetur: locus quoqꝫ vbi inueniendus sit: ab eodem explicatur. Uitus ergo queritur⁊ inuentus adducitur ad imperatorem. Qui super eius filium manū imposuit ⁊ protinus ab eo demonē fugauit. Cum autem illū imperator ad deorum sacrificia inuitaret⁊ vitus recusaret⁊ cum Modesto ⁊ Crescentia in dirum carcerē missus esset: subito ferri moles eis imposita cecidit⁊ carcer immēso lumine coruscuit. Xp̄s quoqꝫ sanctis apparēs illos ad passiōis tolerantiā animauit. Qđ impator a custodibꝰ intelligēs deductos in clibanū ignis immisit: quos tñ ignis ardor nō tetigit: in quo psallētes hymnum triū puerorū mittuntur indeqꝫ illesi oīno educuntur. Tūc leo terribilis ad sanctos deuorādos dimittitur: sꝫ tñ ab eis fidei virtute placatus eorū vestigiis mansuete prosternitur. Deīdē in equuleo eos imperator iussit appēdi⁊ in illo diutiꝰ torqueri. Sed orante puero vt eos dn̄s liberaret subito aer turbatur: terra cōcutit: tonitrua mugiūt⁊ templa deorum corruūt⁊ multos opprimunt. Imperator quoqꝫ territꝰ fugit⁊ angelꝰ sanctos exoluit: atqꝫ iuxta fluuium silarū vnde venerāt in momēto reposuit: vbi oratione fusa dn̄o animas reddiderūt. Quorū corpora ab aquilis custodita florētia illustris femina sancto vito reuelāte repperit⁊ cū aromatibꝰ in mariano p̄dio sepeliuit. Passi sunt. xvij. kalen. iulij.

¶ De sancto Hesychio martyre. Ca. cxix.

Hesichius martyr

apud Mesiam ciuitatem dorostorū passus est. Qui cum esset miles ⁊ beatum iuliū martyrē ⁊ cōmilitionē ad passionē comitatus esset: vt supeiꝰ in eiꝰ passione sexto Kalendas iunij dictū est. Seqꝫ eiusdem decollandi orationibus commendasset: cumqꝫ deosculatꝰ esset a gentilibꝰ tentus et maximo presidi oblatus in carcere diebus pluribꝰ maceratus tandem confessione xp̄i gladio cedēte martyrio coronatꝰ est. ... kalendas iulij.

¶ De sanctis Ferreolo ⁊ ferrutiōe martyribꝰ. Ca. cxx.

Ferreolus presbyter

⁊ Ferrutio diaconꝰ in galliis ciuitate bisuntisi. passi sunt: q̄ a beato Hyrenco episcopo lugdun. ⁊ martyre ad predicandum verbum dei missi: sub Claudio iudice tenti ad troclcas extenti ⁊ diutius flagellati dehinc in carcerem reclusi sunt: mane quoqꝫ cū linguis eorū amputatis nihilominꝰ christi nomē clara facūdia psonarēt ⁊ populo p̄dicarēt. Iterū cōprehēsi sunt: quibꝰ iudex crudelis iussit vt vnicuiqꝫ eorū subule. xx. manibꝰ ⁊ pedibꝰ ⁊ pectore infigerentur: atqꝫ ad vltimū gladio necarent. Passi sunt aūt. xvj. kal. iulij.

¶ De sanctis Rothlando ⁊ Oliuerio ⁊ aliis militibꝰ martyribꝰ. Capi. cxxj.

Rothlādus et oliuerius

atqꝫ multi alij milites christiani: qui a saracenis in Runciualle ꝓ fide christi pugnātes occisi sunt tempore Caroli magni in catalogo martyrum ascribuntur. Nā dū saraceni totā Hispaniā occupassent: Carolus monitu beati Jacobi sibi apparētis atqꝫ iubētis vt terrā suā ab infidelibꝰ redimeret: cū suo exercitu Hispanias ingressus primo quidē ciuitatē Pāpilonem tribꝰ mensibus obsessā muris funditus miraculose ruentibus cepit⁊ multos saracenos conuersos baptizari fecit. Qđ similiter cōtigit in ciuitate lucerna in valle viridi posita que nunc est inhabitabilis facta. Et cum oēs ciuitates ⁊ castra Hispanie cōquisisset: ecclesiā beati Jacobi apud compostellā visitauit: oēs honores ei ablatos restituit: eāqꝫ amplioribꝰ priuilegiis dotauit. Sꝫ dū rediisset ad gallias aigolandꝰ rex saracenorum aphrice maximā partē Hispanie reacquisiuit: xp̄ianos eiecit spoliauit ⁊ occidit. Qđ audiēs Carolus ad Hispaniam rediit⁊ vt refert Turpinꝰ remēsi. archiepiscopus. xiij. annis vel ibi personaliter fuit vel exercitū tenuit. Et primo quidem apud sanctum Facundū grauissimo bello cōmisso Milo Rothlādi pater cum. xl. milibus christianorum occisus est. Carolus vero equo suo occiso pedes stans cū duobus milibꝰ christianorū de gaudiosa spata sua multos saracenos ꝑ medium scidit. ¶ Die vero sequenti cū quatuor marchiones italie cū quatuor milibꝰ militū ī succursū xp̄ianorū venissent: discedētes inde saraceni infinitū exercitū maurorū: moabitarū: ethiopū: pictarū: parthorū: aphricanorū⁊ turcorū ꝯgregarūt. Rex aūt Carolꝰ Ageniā ciuitatem post sex mēses cepit⁊ x. milia saracenorū occidit: inde ꝓsecutꝰ est Aigolādū vsqꝫ sātonas. Deīde rediēs galliā nouū exercitū cōgregauit cētū ⁊ trigīta milia bellatorū: cū quo Hispaniā repedauit. Inter quos fuerūt p̄cipui Turpinꝰ remēsi. archiep̄s: Rothlādꝰ comes cenomanēsi. dn̄s blaui nepos Caroli ex Berta sorore⁊ filius milonis de āgleris: Oliueriꝰ dux gebenēsi. Estulphꝰ comes lingonēsi. Arastanꝰ dux Britānie: Englerꝰ dux aquitanie: Gniferꝰ dux burdegalēsi. Gelerꝰ: Gelinus: Salomō⁊ Balduinꝰ frater Rothlādi: Gūdebōdꝰ rex frixie: Naamā dux bauarie: Ogeriꝰ dux dacie: Lābertꝰ dux biturie: Sāsō dux burgūdie: Cōstātinꝰ p̄fectꝰ Romanorū: Reginaldꝰ de alba spina: Gualthertꝰ de thermis: Guilelmus gerinꝰ lothoringe dux: Bogo. Bertrandus de nubilis: ganalonus traditor de magūtia⁊ multi alij equestres ⁊ pedestres: qui per cisereos portus transeuntes Pāpilonē obsederūt. Ibiqꝫ cōmisso bello ex vna parte christianorū centū ⁊ xxxiiij. milia. ex alia saracenorū centum milia diuina fauente gratia saraceni tanta cede ꝓstrati sunt ꝙ christiani vsqꝫ ad bases in sanguine mergebantur: Occisoqꝫ aigolando nullus eorum euasit nisi

rex sibyllie: rex cordube qui cũ paucis aufugerunt. Ca
ptaq̧ vrbe oẽs saraceni ibidẽ reperti trucidati sunt. De
christianis vero ceciderunt vsq̧ ad mille. ¶ Sequenti
vero die pugnauit Carolus cũ furre principe nauarre:
⁊ eũ cũ trib⁹ milib⁹ occidit: totãq̧ terrã nauarre ade
ptus est. ¶ Deinde apud nagerã obsidionẽ posuit: vbi
erat gigas quidã nomine ferracut⁹ de genere goliath:
quẽ admirandus babylonis cũ .xx. milib⁹ turcorũ mi
serat in subsidiũ saracenorũ. Hic lanceã vel sagittã non
formidabat: sed virtutem .xl. virorũ fortiũ possidebat.
Iuxto autẽ singulari certamine cũ multos milites chri
stianorũ sine alio bello solo brachio ex equo leuatos ce
pisset: tãdem Rothlandus cũ ipso cõgressus deo annuẽ
te gigantẽ vicit: ⁊ p vmbilicum sua spata trãsfodit. Sic
q̧ nagera ciuitas capitur: saraceni occiduntur: ⁊ vincti
xpiani absoluuntur. Post hec pugnauit rex apud cor
dubã cũ regib⁹ sibyllie ⁊ cordube: ⁊ interfecto rege sibyl
lie cũ octo milib⁹ saracenis a rege altumaior vrbẽ obti
nuit: eo pacto q̧ baptizaretur: ⁊ deinde a Carolo regnũ
tenẽs in dñio pristino cõfirmaretur. Sicq̧ tota Hispa
nia redẽpta sanctũ Jacobũ in galatia iterũ reuisit: ho
norib⁹ ⁊ possessionib⁹ ditauit: deinde vt rediret galliã:
pãpilone aliquot dieb⁹ resedit. ¶ Audiẽs aũt q̧ apud
cordubã essent duo magni reges saraceni: rex marsyli⁹
⁊ baligãdus frater eius missi de perside Hispaniam ab
admirãdo babylonis: mãdauit illis rex per ganalonũ
vt aut baptismũ susciperent: aut sibi tributũ exoluerẽt.
Qui cum ganalono cõspirantes miserunt Carolo .xxx.
equos oneratos auro ⁊ argẽto ⁊ opib⁹. Ganalono aũt
.xx. equos similiter opibus hiſdẽ onustos obtulerũt: vt
pugnatores Caroli in manib⁹ eorũ traderet: qđ ille fa
cere pmisit. ¶ Rediẽsq̧ ganalon⁹ munera Carolo pre
sentauit: eiq̧ asseruit quod reges ipsi xpianos se facere
disposuerunt: carolũq̧ rogabant vt eos in Franciam
precederet: quẽ illi veloci⁹ sequerentur. Cũ aũt carolus
in Frãciam rediret: cõsilio ganaloni dimisit rothlãdũ
⁊ oliueriũ cũ maiorib⁹ pugnatorib⁹ ⁊ .xx. milibus mili
tibus: vt vltimam custodiã in rũciaualle facerẽt: donec
rex ⁊ oẽs exercit⁹ portus cisereos trãsierent. Cumq̧ ca
rolus pertrãsisset .l. milia saraceni qui triduo in nemo
ribus latuerãt: vt ganalonus ordinauerat fecerũt ex se
duas acies. Quarũ prima que erat .xx. miliũ equitum
prius exiuit: ⁊ cũ xpianis a mane vsq̧ ad tertiã acriter
dimicauit. Tandẽ oẽs saraceni occisi sunt: ⁊ rothland⁹
cũ suis victores fuerunt. Post hec scđa acies .xx. miliũ
pugnatorũ xpianos iã fatigatos ⁊ lassos inuaserũt: oẽs
quaq̧ ex parte rothlãdi occiderunt: preter modicos q̃
ad nemus cõfugerunt: cum quibus balduinus ⁊ tedri
cus latuerunt: ⁊ pter rothlandum qui redeuntib⁹ sara
cenis ad vnã leucã insonuit buccina: centum xpianos
qui fugerant reuocauit: cũ quib⁹ in saracenos viriliter
irruens plusq̃ duo milia ex ipsis prostrauit: ⁊ ceteros
in fugam conuertit. Tamen centum suos socios in hoc
vltimo bello amisit. Ipse aũt quatuor lanceis grauiter
vulneratus solus ad runciuallẽ sub quercu descendit:
⁊ tunc se mori sentiens duridandam suam spatã in sa
xo cõfringere voluit: ne in manibus saracenorum deue
niret: sed lapide sciso ensem frãgere nequiuit. Tuncq̧
tuba sua tam fortiter sonuit: q̧ flatu tuba scinditur: ⁊ ve
ne ac nerui colli eius rumpuntur: sonusq̧ tube ad au
res caroli p octo miliaria angelo deferente perducitur
Ilico ganalonus regẽ redire volẽtẽ dissuasit: dicẽs qđ
rothlandus causa venationis buccinaret. ¶ Dum igitur
rothlandus super herbã iaceret: superuenit balduinus
eius frater: a quo cũ sitiens aquam peteret: ille circun
quaq̧ querens inuenire non potuit: videnſq̧ illũ mori
equum pungens carolum velociter insecut⁹ effecta ⁊ ge
sta narrauit. Mox superuenit tedricus ⁊ rothlandum
xpm̃ laudantẽ: ⁊ resurrectionẽ mortuorum confitentẽ:
ac pro suis occisis orantem inuenit: sicq̧ inter man⁹ il
lius expirauit. Quo die dum turpinus archieps missã
p defunctis celebraret: rapt⁹ in extasi audiuit demo
nes perstrepentes ac dicentes se animas marsyli ⁊ sa
racenorum ad inferna deferre: ⁊ michaelem cum cetu
angelico animas rothlandi ⁊ xpianorũ ad paradisum ea
hora gestasse. ¶ Rediẽs igit carolus rothladum mor
tuum inuenit: ⁊ oliueriũ in effigie crucis quatuor palis
in terra fixis cũ quatuor retortis extensũ ⁊ a collo vsq̧
ad pedes excoriatum lãceis ⁊ spathis confossum. Et cũ
carol⁹ iurasset oẽs occisos reuisere: ⁊ sol iã quasi occi
beret: oratione sancti regis sol tãto tpore stetit immo
bilis: donec rex omniũ peremptorum martyrũ corpo
ra requisiuit. ¶ Tunc ganalonum de proditione conui
ctum quatuor equis alligari fecit: ⁊ contra quatuor pla
gas celi cessoribus equos agitantibus terribili morte
in quatuor partes discerpi. Omnium vero sanctorum
militum corpora rex in duobus cimiteriis tumulata
diuisit: quorũ vnũ est in aliscãpis: aliud apud burde
gallẽ. Rothlandum vero apud Blauiã in ecclesia sancti
romani quã ipse comes edificauerat sepeliuit: ⁊ spatã
eius ⁊ tubam eburneam ad honorẽ militie ibidẽ reser
uandas deposuit. Passio horũ martyrũ celebratur .xvj.
Kalendas iulij.

¶ De sancto Himerio episcopo. Capitu. cxxj.

Himerius episco
pus emilie in tuscia virtutib⁹ ⁊ mi
raculis clar⁹ ibidẽ in pace q̇euit .xv.
kalen. iulij: ibidemq̧ sepult⁹ fuit. Cu
ius corpus processu tpis quidã eps
cremonẽsis illuc ab imperatore ex ali
qua cã direct⁹: dato precio nõ modi
co obtinuit: ⁊ cremonẽ trãslatũ in ec
clesia alme virginis cathedrali honorifi
ce collocauit: vbi ⁊ miraculis pollet.

¶ De sctã Helizabeth de sco nãgia. Capi. cxxij.

Elizabeth de sco
nãgia virgo sancta: vt ait sigibertus
circa annũ domini .M. clvj. claruit.
Que fuit soror monasterij de sconan
gia matertera symõis abbatis. Hec
enim ab annis puerilib⁹ relicto secu
lo operib⁹ spiritualibus vacabat: ie
iuniis aũt semper ⁊ orationib⁹ inten
debat. atq̧ carnẽ disciplinans: diris
se verberib⁹ flagellabat. Multis au
tẽ annis ante obitũ ipsi⁹ man⁹ dñi
super illã grauior extitit. quia diris vulnerib⁹ caro ei⁹
clanguit: ⁊ tñ patientie virtute munita nunq̃ cõtristari
visa fuit: visiões autẽ crebras ⁊ mirabiles a deo habuit:
⁊ diuina secreta sibi reuelata cognouit. Rapta autẽ in
his extasib⁹ quasi mortua sine sensu iacebat: donec spi
ritu carni reddito aliqđ q̃ viderat reserabat: aliquando
vero silentio tegebat. Huic ab angelo secũ familiarissi
me colloquenti annunciatus est liber q̃ dicit viarũ vel
diuinas cõtinẽs ⁊ salutares spirit⁹ admonitiões. ¶ In
octaua assumptiõis dñe nostre beata virgo ei apparẽs:
eidẽ se spiritu ⁊ corpore assumptã fuisse dixit: ⁊ post ascẽ
sionẽ xpi anno integro ⁊ tanto plus tempore quãtũ est
ab ipsa ascensione: vsq̧ ad medium mensem augusti in
hoc mundo fuisse declarauit. ¶ In festo annunciatiõis
eiusdẽ: ipsa gloriosa mater eidem dei famule reuelauit:
qđ anno .xv. verbum dei cõcepit. ¶ In festo quodã do
minice natiuitatis vidit duas stellas magnas perluci
das: ⁊ in vnũ corpus redactas ⁊ i circuitu circulũ aureũ
ac in medio virginem xpm̃ gestantem paruulũ: q̃ mul
ta ipsius dici mysteria sibi reserauit. Inter cetera autẽ
quesiuit a dña nr̃a quid esset de anima origenis docto
ris. audiuitq̧ q̧ errores quos habuerat ex fonte nimie
pietatis deuenerant: ⁊ q̧ ipsam dei genitricẽ in suis scri
pturis maxime honorauerat: ppter q̃ duo modicas pe
nas vbicũq̧

...aas vbicūq; esset substinebat. Sed qd in die nouissimo ...ce eo fieret deꝰ in arbitrio ꝛ dispositione domine nostre ...posuerat: qd tamē sibi tunc reuelari non licebat. Dis et ...lus visionibꝰ plurimis ꝛ gloriosis ancilla christi a do...mino sepꝰ visitata anno etatis sue .xxj. visitationis vero ...ne .xiij. in festiuitate vite migrauit ad dnm .xv. kalē. iulij.

De sanctis marco et marcelliano marty. Ca.cxxiiij.

Marcus ꝛ marcellianus fratres rome sub diocletiano imperatore passi sunt agente fabiano vrbis prefecto. Ibi nobili genere orti: tranquillini ꝛ martie filij fuerunt. Qui cū p fide xpi diebꝰ pluribꝰ in carcere detēti fuissēt: data snia sup eos a chromatio vrbis prefecto decollari iubentur: si intra dies triginta dijs sacrificare renuissent. Interimq; dati sunt custodia primiscrinio nomine nicostrato. Ad quos parentes ꝛ vxores cū filiis ꝛ affinibus aduenerunt: qui lachrymosis precibus animos iuuenum emollire satagebant: quatenus tēporalē euadētes mortem preceptis imperialibus ꝯsentirent. Quos beatus sebastianꝰ sua predicatione ad martyriū animauit. Qui postq̄ zoe vxoris nicostrati que dudū muta fuerat: loquēdi facultatem restituit ipsum nicostratū cū cōiuge: ꝛ parētibus marci ꝛ marcelliani ad xp̄m cōuertit. Chromatiū quoq; vrbis prefectum cū filio tyburtio sua doctrina salutifera ad fidem adduxit: vt hec omnia dicta sunt supra in passione sebastiani decimotertio calēdas februarij: ꝛ dicēturꝰ infra in passione tyburtij .iij. idus augusti. Sicq; factum est vt diocletianus chromatium vrbis prefectum dignitate priuatum in exilium mitteret: ꝛ fabianū ei in surrogaret. Qui marcū ꝛ marcellianū sacrificare nolentes in carcerē diebus pluribus vinctos detinuit. ...nimum eductos ad stipitē ligari: ꝛ eorū pedes acutis ...gi iussit. Cū aūt transisset vnus dies ꝛ vna nox: ꝛ illi ...llentes xp̄m laudarent: precepit illos prefectus lan...s per latera transfigi. Sicq; cū corona martyrij ad sy...ca regna migrauerūt. Quorū corpa xp̄iani occulte ...tu tollētes via ardeatina sepelierūt .xiiij. calē. iulij.

De sanctis Cyriaco ꝛ paula virgi. ꝛ martyribus. Capitulum.cxxv.

Cyriacus ꝛ paula virgo apud hispanias in ciuitate malica martyriū passi sunt. Qui a paganis pro xp̄i nominis confessione vincti: post multa eis illata tormenta lapidibus obruti inter saxa celo animas reddiderūt .xiiij. kalen. iulij: vt habetur in martyrologio adonis ex bedario hiero. sumpto.

De sanctis geruasio ꝛ prothasio marty. Capitulum.cxxvj.

Geruasius ꝛ pthasius fratres gemini filii beati vitalis militis et btē valerie apud Mediolanū sub nerone impatore passi sunt. Hic em̄ post martyriū parētū de qbus supra actum est in passione vitalis ꝛ valerie .iiij. kalē. maij: omnē suam familiam liberantes: omnesq; suas facultates pauperibus erogātes sancto nazario martyri dudū adheserūt ...oratorium construebat. Dehinc Mediolanū vrbem ...iā regressi in vno scenaculo concluserunt: ꝛ per .x. ...s lectioni ꝛ orationi vacātes anno .xj. ad martyriū ...erūt. Cū em̄ comes astasius ad bellum tēderet qd ...romanis fuerat excitatū: ꝛ Mediolanū ingressus ...idolorū pōtifices eidem occurrerūt: asserentes qd dij sibi respondere cōtēnerent: nec belli ei victoriā concederent: nisi prius geruasius et prothasius immolarent. Cōtinuo igitur tenētur: ꝛ a comite sacrificare suadentur. Cui cum geruasius omnia idola surda ꝛ muta diceret: ꝛ ab omnipotenti deo victoriam exquirendam assereret: iratus comes tandiu illum plumbatis cedi fecit q diu spiritum exhalauit. Deinde prothasium accersiuit: eumq; vt sacrificaret ꝛ dijs admonuit. Recusantem in equuleo suspendi iussit. Deinde depositum fustibus cedi. Cum autem prothasius comitem miserū appellaret: ꝛ et cecos oculos cordis habere diceret ac christum voce publica proclamaret: iussit eum astasius capite cedi. Quorum corpora philippus quidam seruus christi cum filio suo rapuit: ꝛ occulte in domo sua in arca saxea sepeliuit: libellum quoq; eorum ortum ꝛ vitā ꝛ martyrium continentem conscripsit: ꝛ ad capita illorū deposuit. Passi sunt autem circa annum domini .lvij. xiij. kal. iulij. Horū corpora tempore beati Ambrosii epī reuelata sunt. Cum idem xp̄i confessor in ecclesia sanctorum naboris ꝛ felicis oraret: ita vt nec vigilaret aptee nec dormiret integre: apparuerunt eidem duo iuuenes pulcherrimi vestibus candidissimis induti: caligulis calciati: facie perlucidi secum manibus extensis orātes. Orante autem Ambrosio: vt si fantasma esset: abscederet: si autem veritas: plenius appareret: simili modo mane cantante gallo iterum secum orantes visi sunt. Tertia vero nocte defecto iam ieiuniis corpore nō dormienti: sed stupenti cum tertia sibi appareret persona: que similis esse beato Paulo apostolo videbatur: secūdum quod in pictura conspexerat: illisq; tacentibus apostolꝰ Ambrosio retulit: quod illi martyres christi fuerant: qui omnia pro christo contempserant: ꝛ christum in passione imitati fuerant: admonens vt in eo quo orabat loco duodecim pedibus terram effoderet: ibiq; eoꝝ corpora i arca marmorea inueniret: ad quorum capita libellum conspiceret: eorum ortum: nomi...num vitam ꝛ martyrium continentē. Conuocatis igitur Ambrosius vicinis epis terram effodiunt: ꝛ vt supra promiserat paulus cuncta sic eueniunt. Et licet ab eorū passione plusq̄ anni .ccc. fluxissent: ita tn̄ eorū corpora sunt reperta: ac si ipsa hora fuissent ibi posita. Ex qbus etiā odor mirabilis flagrabat. Cecus aūt qdā tangēs feretrū lumen continuo recepit: ꝛ alij plures egri eorū meritis curati sunt. Quorum corpora in matrice ipsius ciuitatis ecclesia requiescunt.

De sancto Ursicino martyre. Cap.cxxvij.

Ursicinus martyr apud rauenā passus est tpe neronis imperatoris sub paulino consulari. Hic natione ligurus: arte medicus fuit. Postq̄ autem multorū corpora sanauit: sub paulino consulari arte humana: ꝛ animas vti xp̄ianus arte diuina a iudice tentus post multa supplicia decollari iussus est. Qui vt supra dictū est in passione sancti vitalis .iiij. kal. maij. cū ad locū passionis ductꝰ esset: q palme vocabulū habebat: q: ibidē palma adhuc antiqua vigebat: gladium expauit: sed cū beatus vitalis inde cōfortauit: ne ipse qui alios curare cōsueuerat: seipm eterne mortis iaculo vulneraret. Mox igitur vrsicinus deo qd formidauerat mortem: penitentiam egit: ꝛ decollatione: ꝛ intrepidus suscepit. Cuiꝰ corpus vitalis miles intra ipsam ciuitatem sepeliuit decimotertio. kal. iulij. Quod tamen postmodū translatum fuit ad ecclesiam sancti ioannis baptiste: vbi ꝛ proprium oratoriū sortitus est. Deinde post annos .dccccc. tpe othonis secūdi imperatoris ab honesto archiepo rauēnate ad ecclesiam vrsinam leuatum est: que grece hagia anastasis .i. sancta resurrectio dicitur.

De sancto Romualdo abbate. Cap.cxxviij.

Romuald⁹ abbas

ordinis camalduleñ. tēpore othonis
tertij imperatoris claruit. hic ex illu
stribus parentibus rauēne ortus pa
tre sergio duce adhuc adolescēs: licet
carnis vitio procliuis existeret: tamē
aliter deo deuotus iam quasi eremū
appetebat. Cum autem pater ꝓ quo
dam agro cum vno eius propinquo
litigaret: romualdo pñte ipsum
occidisset. Juuenis quasi homicidij
conscius. xl. dieb⁹ penitentiā in classis monasterio per-
fecit. Inducebatur autem tunc ab vno conuerso vt or-
dinē intraret: qḋ hic facere ꝓmisit: si sanctū sibi apolli-
narē ostēderet. Et dū ambob⁹ in ecclesia pernoctātib⁹
sanctus apollinaris de sub altari bis exiēs ei secūdo ap
paruisset: ille exinde corp⁹ martyris ibidē iacere nulla-
tenus dubitauit. Et extunc consilio ⁊ suasu honesti ar-
chiepiscopi rauennañ. olim abbatis classeñ. monaste-
riū classis ingressus triennio ibi in vite sanctitate pere
grinari: deinde abbatis licentia ad quēdā eremitā marinum
nomine q in venetie partib⁹ degebat deuenit: ⁊ sub ei⁹
discipulatu manere cepit: ab eodemq; vite eremitice ob
seruātiā imbibit: psalteriūq; rudis multis verberibus
pulsat⁹ dedicit: triduo quoq; in septimana medias pa-
nis buccellā ⁊ pugillū fabe cū aqua gustauit. ¶ Eodem
tēpe petr⁹ vrsiol⁹ dux venetie q tyrānice ducatū obtinue
rat: ⁊ in necē vitalis cādiani eius ꝑdecessoris fautor exti
terat de cōmisso penitēs cōsilio guarini abbatis de ter
ra sancta ad gallias redeūtis ⁊ sanctorum marini ⁊ romu-
aldi ducatū resignauit: ⁊ assumpto ioāne gradenico so-
cio in crimine colocio cū ꝑdictis trib⁹ sanctis ad mona
steriū sancti michaelis i galliā deuenit: vbi insimul ha-
bitabāt: ipsi oēs eremiticā vitā ducētes. Ipsos aūt ⁊ fra
tres alios romuald⁹ in virtutib⁹ ⁊ vite austeritate ꝑcel
lebat. Et terrā colētes de labore manuū victū q̄rebāt.
Ibiq; romuald⁹ multa diaboli tētamina pertulit: ⁊ de-
uicit: sub cuius magisterio petr⁹ olim dux viuere cepit:
⁊ q: tā arduę vite non fuerat assuetus ei⁹ facultati magi
ster pie cōducebat. ¶ Miraculis aūt maximis ⁊ stupēn-
dis hic sanct⁹ effulsit. Cū eniz rustic⁹ familiaris dom⁹
Romualdo cōquest⁹ fuisset: q ꝗdā dules vaccā sibi ra-
puisset: ⁊ sanctū vaccā repetentē vir ille derisisset: vaccā-
q; coctā cū aliis in cōuiuio ederet: os subito in gutture
raptoris transuertitur: ⁊ ille ꝯtinuo suffocatur. ¶ Comi-
tē quēdā nomine olibanū de grauib⁹ criminib⁹ sibi cō
fessis nō solū ad penitentiā adduxit: sed etiā ad religio-
nē incitauit. ¶ Audiēs autē qḋ pater eius monachus
factus ad seculū redire disponeret: ad patrē cōcit⁹ iuit:
eūq; in sancto ꝓposito cōfirmauit: qui post dies modi-
cos in christo quieuit. Romualdus aūt in ꝑdio mo-
nasterij classeñ. permāsit: vbi a demonib⁹ primo cū de-
terrentib⁹: deinde grauiter cedentibus diutius pulsa-
tus: omnes ipsos malignos ictu inuocato nomine effu
gauit. Qui postmodum sub diuersorum animalium et
monstrorum formis terribilibus apparētes ipsum cō-
turbabant: sed eorum persecutiones sanctus vir oratio
nibus superabat. Ipsis autē dēbus in loco qui dicitur
balneū. monasterium quoddam sancti michaelis cōstru
xit: sed a sancto apollinare monitus ad cenobiū suum
regressus est. ¶ Post hec habitauit in palude coma-
cleñ. ⁊ deinde in palude que peretum dicitur: lōge a ra-
uēna quasi milibus duodecim cū discipulo guilelmo:
vbi ignem qui cellulam inflāmauerat oratione repen-
te extinxit. Post hec iussu īperatoris othonis. iij. in clas-
señ. abbatē electus diu renuēs: tandē coactus acce-
ptauit: sed dū fratres ad votū corrigere non valeret: co
ram rauenne archiepiscopo ⁊ imperatore officio resigna
uit: quē videlicet imperatorē tyburtinam ciuitatē ob-
sidentē repertēs: ad pacē ⁊ concordiam cū tyburtinis
reduxit: eo quod ipsum imperator reuerentie gereret:
vbi etiam thamum quendam nobilem: ⁊ bonifacium
virum clarissimum imperatoris ꝓpinquum teutoni-
cos ad penitentiam conuertit: ⁊ monachos effectos se-
cum deduxit: ⁊ ad peretū rediit. Qui videlicet bonifaci⁹
postmodum archiepiscopus ⁊ martyr fuit: de quo su-
pra actū est iuxta alium eius nominis sanctū nonas iu
nij. ¶ Post hec innumeris fratrib⁹ cōgregatis in mul-
tis locis ac ciuitatibus cellas extruxit: et camalduleñ.
eremitarum ordinem inchoauit. Ad cui⁹ instātiā otho
imperator cenobium sancti alberti edificauit: et ꝑdiis
large dotauit. Et cum otho ad vitam monasticā assu-
mendam disponeret postq̄ vadens romam inde rediisset: sanctum ipsum nunq̄ reuersurum predixit ⁊ vt pre-
dixerat sic euenit. Deinde apud parentiū tria monaste-
ria fundauit: vbi dudū manens ipsum diuina pietas ad
summe perfectionis apicem prouexit. Ibiq; ordinem
deo viuendi fratribus suis circumquaq; positis spiritu
dei docente dictauit: ⁊ misit inde discedens nauē intra-
uit: tempestatemq; maris grauissimā cunctis iam peri
clitātib⁹: ⁊ de salute desperantibus sua oratione sedauit.
veniēsq; ad bifurcū monasteriū eorum vitā aliquātulū
laxatā ad ardua ⁊ vtilia ducere curauit. ¶ Post hec in
camertino solo cenobiū nobile cōstruxit: in eisdēq; par
tibus monasterium puellarum cōdidit. Deinde in re-
gione vrbis veteris aliud monasteriū fabricauit: ⁊ mul
tos monachos cōstituit. In quo filius guidonis comi-
tis longo tempore in sancto proposito vixit: ⁊ carnis so
luto debito miraculis claruit: inter que cecum illumi-
nauit. ¶ Deinde romualdus audiens quod bonifaci⁹
eius discipulus martyrium passus esset: passionis desi-
derio flagrās cū vigintisex ex fratrib⁹ suis vsq; Panno
niam perrexit: sed ibi lāguore ꝑcussus, voluntate dei cō-
pulsus plures nobiles monachos acquisitos rediens
secū adduxit: ⁊ ad monasterium vrbis veteris remea-
uit: vbi multas persecutiones a suis fratrib⁹ pertulit.
Inde discedens apud castrum maximianū monasteriū
aliud fundauit. Et inde per classeñ. locū parentiū naui
gauit. Reuocatus autē per nunciū apostolice sedis ad
italiā repedauit: veniēsq; ad montē calcū. ⁊ petranum
in vtroq; cellas erexit: locisq; plurib⁹ peragratis ꝑ val
lē de castro ⁊ montē apēninū in loco q dicitur acuabel
la locum aliū construxit: vbi ⁊ quēdam presbyterū a
dolore dentiū grauissimo liberauit. ¶ Cū autē apud ca
malduleñ. monasteriū qḋ ipse tunc caput ordinis con-
strui faciebat: fagus maxima in edificiū cederet: dubi-
tantibus cunctis ne fagus incisa cellā opprimeret: ora-
tibusq; sanctum vt ex cella abiens periculū euitaret: ip
se inde discedere noluit: sed ruentē arborē versus cellā
signo crucis aliorsū ꝯtra naturā cadere coegit. ¶ Ilex
quoq; nimie magnitudinis in ipso ope precidit: qua ꝑ
montis deuexū corruēte raptus ab ea rusticus ad infe
riora rotatur: sanctūq; inuocans in montis radice in-
columis inuenitur. Deinde venit ad montē sutrij: vbi
celebrans in extasim rapit: ⁊ spirit⁹ exponēdi psalmos
tunc sibi diuinitus infundit. vbi per septenniū cōtinuū
silentiū nunq̄ soluit: ⁊ multa miracula ostendit. ¶ Fra
trem gregoriū solūmodo insufflās a dolore capitis sa-
nauit: ⁊ a scabie vlcerosa ter ipsum aqua sola ꝑfundens
mundauit. ¶ Virū alium deosculās ab insania capitis
liberauit. Spiritū propheticū se habere in multis ostē
dit. ¶ Discipulum quē malignus inuaserat spū ob id
solum: quia eo absente non petita licentia lectum eius
ascenderat: ab infestatione eripuit. ¶ Vxorē cuiusdam
que virum quem sanctus conuerterat: ab ingressu or-
dinis prohibebat: porrecta ei buccella panis benedicti
adeo pacauit: quod virum exinde in pace dimisit. Pue
rum aliū a demone vexatum oblato ei pane benedicto
liberauit. ¶ Post hec ab henrico imperatore de vltra
mare reuertente locum monasterij construēdi in mon
te amiato vt petiit impetrauit: ⁊ monachos multos fe-
cit. ¶ Reuersus sutriū dū piscibus ꝑ eius aduentu ca
reret: quidā frater in stagno paruissimo vbi nunq̄ pi-

cuis vlus fuerat baīnū misit r picez mox adeo magnū crepit: p ipso die cūctis ad eius suffecit. Per annos vigin robinq; suū r locū finis sui per spm̄ fratrib⁹ predixit. Et veniēs ad monasteriū vallis de castro egrotare ce pit: r ad extrema deueniēs sumpto viatico a carne mi grauit .xv. kalen. iulij. etatis sue exactis annis .cxx. Ex quib⁹ .xx. cōsumpsit in seculo .iij. in monasterio classis. Reliquos in eremitico proposito. Sepultusq; iacet in valle de castro: vbi r copiose miraculis fulget.

¶ De sctis Joāne r Benedicto martyrib⁹. Capi. cxix.

Joannes et benedictus martyres monachi camaldulensi. oratinis fuerunt r discipuli romualdi. Qui iussu othonis imperatoris ab eodē abbate ad busealiz reges ad pdicādū missi sunt eo ipse pdicatores fidei sibi petierat destinari. Quos idē rex in eremo aliquo tpe sustētauit: donec linguā sclauonicā didicerūt. Qui pdicātes regē conuerte r baptizauerūt. Quos rex rogauit: vt pape plurima na deferrēt r sibi coronā consecratā de manu pontifi s apportarēt. Qd illi recusantes facere: dicētesq; sibi maria negocia tractāda oino nō licere ad cellam re si sunt. Sed quibusdā q regis votū agnouerāt: putā ius ꝙ magnā auri summā secū haberent: insecuti in la eos sunt iugulati: r thesauro requisito: nihil ab eis ētū est. Tunc illi facinus palliare volētes cellam in erunt: vt cōbustis corporib⁹ ipsi innoxii crederent. dei virtute cella combusta corpora omnino intacta māserunt. Ipsi vero fugere volētes se inde mouere latenus potuerūt. Ubi vero sanctorū iacebāt cada a nocte apparebat lux immēsa: r angelorū audiebat lena. Rex vero hec audiēs ad locū accessit: r occisores uc ibi inuētos cepit. Dum aūt cogitaret qualr eos iret: ad sepulchra martyrum vinciri iubet: vt si eos puniri vellet: in vinculis miserabilr deficerēt. Sin r sctis martyrib⁹ placeret: eos mirabilr absolue . Ducti ergo ad tumulū dei virtute fractis neruibus oluti sunt: r penitētes vitā eremiticā duxerunt. Rex q; super sanctorū corpora basilicā edificauit: r ex p bonis dotauit: vbi eorum seruantur corpora mi rdolentia signis.

¶ De sancto nouato discipulo. Ca. cxx.

Nouatus discipulus fuit illustrissimi gnis vrbis rome pudētis discipuli pauli apostoli filius r frater timothei pbri: quorum sorores fuerūt sctā potētiana: de qua supra actū est .xiiij. kal. iunij. r praxedis de qua infra dicet .xij. kal. augusti. Hic cū pre pudēti multos pauperes xpianos in domo sua refocillabat. Qui eo viuēte adhuc p menses plurimos egritudine valida detēt⁹ papa pio familiariter visitat⁹: r ab eodē cōfortat⁹: r ab eo pceptis sacramētis post dies .viij. eo pñte quieuit .xij. kalē. iulij. Sepult⁹ in pprio tumulo: vbi postmodū pr cū sororib⁹ conditi sūt.

¶ De sancto Silverio papa r martyre. Capi. cxxj.

Silueri⁹ papa r martyr: natiōe cāpanus ex pre hormisda pōtifice romano agapito papa primo pape i cpatu vrbis successit: r sedit annū vnū mēses .v. Hic primus post dei silueriū tpa siue imperialiū assensu gotthoz manu est sublimatus

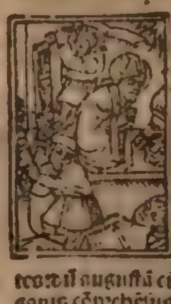
eps. Theodat⁹ si qdē gotthorū rex tūc rome degēs talē indixit clero timorē: vt q nō cōsentiret electioni ei⁹ gladio puniret. Nunc theodora augusta vxor iustini imperatoris rogauit p artemio patriarcha heretico ab ei⁹ sede cessore deposito vt eū restitueret dignitati. Qui noluit cōsentire. qua ppter idignata augusta misit p vigilium archidiaconū romanū quē cōstātinopoli papa p legatiōe miserat ad belisariū patriciū in italia cōsistentē: vt cōtra papā occasionē inueniret: quaten⁹ de epatu deponeret. Qui testes falsos subduxit qd siluerius regi gotthorū scripsisset: quaten⁹ ad portā asinariā lateranensi. romā veniret: r sibi belisariū patriciū traderet. Qua de re patrici⁹ eū deposuit: r vigili⁹ archidiacon⁹ ipsum veste monastica induit: r iubēte belisario in pontianos ad exiliū destinauit: vbi panc tribulatiōis r aqua angustie sustentat⁹ post dies aliquot mortu⁹ est: r sepult⁹ martyrio coronat⁹ .xij. calen. iulij: vbi multitudo male habentium sani facti sunt. Hic fecit ordinationē vnā p mēsem decembris: presbyteros .xij. diaconos .v. episcopos per diuersa loca numero .xix. Et cessauit episcopat⁹ dies .xj. cui Uigilius eius archidiaconus qui ipsum relegauerat in episcopatu successit.

¶ De sancto Albano martyre. Capi. cxxij.

Alban⁹ martyr vt ait Beda prio libro historie anglorum passus est in britānia tpe diocletiani r maximiani imperatorū. Qui dum adhuc pagan⁹ esset: r clericū quēdā christianū persecutores fugientez in fidē suaz hospitio suscepisset pietate sola permot⁹: ei⁹ vite r exemplo sanctisq; monitis fact⁹ est christianus. Cū aūt gētiles clericū qui ad se confugerat quererēt: Albanusq; seipsum pro magistro r hospite obtulisset: ab eidē capt⁹ r ad iudicē duct⁹ est. Duniq; r xpm confiteri nō timuisset: durissime cesus decollari iubetur. Quem populo predilectū ad martyriū accedētē secuta ē pene tota ciuitas: pōtemq; fluminis occupauit qua transire debebat: vt sic ei⁹ mortē retardarēt: vel totalr impugnarēt. Sanctus vero desiderio passiōis accēsus orauit: moxq; aqua fluminis substitit: r ipse p siccū alueū vna cū psecutorib⁹ trāsiuit. Quo viso miraculo miles q ipm decollare debebat cōuersus est. Alban⁹ vero mōtē trās flumē positum ascēdēs: oratiōe fusa fontē de petra pduxit: q ibidē in testimoniū ei⁹ martyrii vsq; i psens manat. Ibi igit vna cū cōuerso milite decollat⁹ est. Sz illo i terrā cadēte oculi pcussoris de ei⁹ capite pariter ceciderūt. Sepult⁹ est aūt i ciuitate verilamio: q ab anglis d' verlo nanceu verlingacester. Post cui⁹ martyriū passi sunt aarō r iuli⁹ legionū vrbis ciues: r alii plres vtriusq; sex⁹ cōuersi ad deū p miracula i ei⁹ passiōe ostēsa: q passus est .xj. kal. iulij.

¶ De sanctis Albano epo r socijs martyrib⁹. Capi. cxxiij.

Alban⁹ episcopus r Ursus clericus martyres comites fuerūt sancti theonisti epi: vt īfra dicetur in eius passiōe .x. kal. decēbris. Qui cū eodē r discipulis ei⁹ tabra et tabrata a philippēsibus insula nauigia egressi romā secū accesserūt: r oratione facta Mediolanū abierūt: r susceptī honorifice a sancto Ambrosio epo r theodosio impatore tūc ibi degēte. Inde ad gallias pdicādo trāsierūt: r augustā ciuitatē deuenissent: Sanct⁹ vrsus a paganis cōpxhēsus p multa tormētorū genera martyrium passus est. Theonistus vero cū Albano tabra r tabrata discipulis suis venit ad regē rosimundū: qui eos misit ad paulinum episcopū treuerēsem. Indeq; nauigio ma.

guntiam adierunt: vbi dum predicaret alban⁹ a gentili bus tentus ⁊ flagellat⁹: nouissime gladio cesus est. Ho rum duorū martyrū corpora ad puinciā venetie trāsla ta in loco qui dicitur buranū iuxta mare situm torcellā nen. dioce. tumulata seruātur. Ibiq; ⁊ corpus iacet ter tij martyris dominici monachi: qui in istoꝝ passiōe nō reperiat̄ specialiter noiatus: ab incolis tñ ipsi⁹ loci cō socius Albani ⁊ vrsi fuisse dicitur: ⁊ cū eisdē p christi no mine credit̄ martyrio coronat⁹. Passio horū martyrū ibidē agitur. xj. Kalen. Julij.

¶ De sctō Eusebio epō cesariēsi. Ca. cxxxiiij.

Eusebi⁹ pamphili

cui pāphil⁹ mr̄ adeo amicitia coniun ct⁹ extitit: vt ab eo cognomē sortiat̄: vt dictū est supra in passione pāphili martyris. kal. iunij. Hic epūs cesariē. fuit ⁊ sctitate ac sapia insigniter cla ruit: multaq; opuscula diuina cōpila uit. Sup genesiz libros. xx. cōposuit. Diuersaꝝ reꝝ libros. xxv. Ecclesiastice historie libros. ix. Chronicorū cano nū historiā ⁊ eorū epithoma. Euāge liorū diaphoniā: ⁊ eorū canones. In Isaiā lib. x. Cōtra porphiriū li. xxv. In quorū. xviij. xix. ⁊ xx. accuratissime rūdet ei ꝯ Danielē pphetā scribēti. Topicoꝝ lib. j. Apo logiarū p origene lib. vi. De vita pāphili martyris. lib. iij. De martyrib⁹ quedā opuscula. In. cl. ps. isignes edi dit cōmētarios. Chronographiā terre iudee: ⁊ distictas tribuum sortes. libellū vrbiū: mōtiū: fluuiorū: valliū: vi corū: ⁊ diuersorū locoꝝ terre sctē: q̄ sacra scriptura com plectit̄. Scripsit ⁊ librū chronicū de tpib⁹ a principio mūdi inchoās: ⁊ ad tpa vsq; sua declinās. Diocletiani at q; cōstātini primū tpib⁹ nucās. Humanitatis i pace sol uit debitū. xj. kal. Julij. Hec hieronym⁹ libro de viris illustrib⁹ ⁊ ex martyrologio Adonis ⁊ Usuardi.

¶ De sancta Demetria virgine ⁊ marty.
Capi. cxxxv.

Demetria virgo

Rome exorta filia fuit faustini ⁊ dar fose ⁊ soror martyris Bibiane vt su pra in passiōe Bibiane scriptū legit̄. iiij. non. decēbris. Hec cū ad impiissi mū impatorē Julianū delata p fide xp̄i introduceret: in ofessiōe dñi emi sit spm̄. Sepulta a Joāne pbr̄o iuxta matrē ⁊ germanā apud palatiū luci nianum. xj. kal. iulij.

¶ De sancto Leufredo abbate.
Capi. cxxxvj.

Leufred⁹ abbas

claruit tpe Justiniani impatoris se cūdi. Qui parētib⁹ xp̄ianis pago ebo racen. ort⁹: relicto seculo prope vrbez in parua cellula morabat̄. Sz a desi derio epō ppter inuidiā eo qd̄ in ei⁹ diocesi se inclusisset: ⁊ ipsi⁹ licētia nō pe tita tentus est: ⁊ in equo cōtra votū suum leuat⁹ eo quod nunq̄ equum ascēdere proposuisset ad ciuitatē adduct⁹ est: ꝯtra quē epūs inquirere disponebat. Statimq; vt ad episcopatū puenirēt equi viscera: cui sctūs insidebat: dirupta sunt ⁊ in terram cū equo pariter ceciderunt. Quod episcop⁹ videns ab eo veniā petiit: ⁊ ipsum in pace dimisit. Qui pater postmodū factus est plurium monachorum: qui ⁊ miraculis claruit. Nam gillenandum monachum a diabolo vexatū liberauit: eiq; baculū suum pro ipsi⁹ tu tela dimisit. Dū igne mapio subito accēso cenobiū cō flagraret: ⁊ oratione fudit: ⁊ maior vēt⁹ valid⁹ ex opposito insurgens a monasterio flāmas excussit: multis quoq;

alios clar⁹ virtutib⁹ i pace quieuit. xj. Kalen. Julij.

¶ De sanctis decē milib⁹ martyrib⁹.
Capitu. cxxxvij.

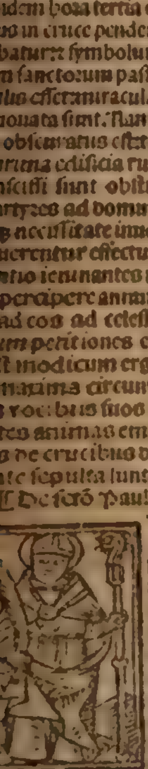

Decem milia mar

tyres apd̄ Alexandriā sub Adriano ⁊ Antonio passi sunt. Cū eñ Agareni ⁊ Euphratenses Romano imperio rebellassent Adrian⁹ ⁊ Antoni⁹ im peratores qui in partib⁹ Alexādrie degebāt nouem milia milites cōtra eos dirigunt: eisq; acatiū primicerū ⁊ Heliadē ducē prefeciūt. Cū autem romanorū militia multitudinē ad uersariorum cōspexissent: perterriti terga verterūt. Et sciscitantes adinuicem cur tant⁹ eos tremor inuasisset: putātes q̄ dii contra eos indignati forent: eo q̄ illis sa crificare neglexissent: accedētes ad simulacra sacrificia obtulerūt: ⁊ irruentib⁹ hostib⁹ adhuc maiori formidi ne repleti sunt: cōciti quoq; se in fugā dederūt. Quibus angelus dñi apparuit: q̄ in specie iuuenis eos alloquēs deos gētiū esse demones asseruit. Et hec illis bis cōti gisse affirmauit: eo q̄ vanorū deorū suffragia postulas sent. Qd̄ si in christū credere vellēt: victoriā ex hostib⁹ obtinerēt. Quib⁹ vnanimiter se velle credere respōden tib⁹: Angel⁹ dñi disparuit. Sequenti die xp̄m in suū ad iutoriū exposcunt: ⁊ in hostes impetum faciūt: ⁊ Angelū qui pridie illis apparuerat exercitū eorū precedentem cernunt: barbaros viriliter ceduūt: in fugā vertūt: ⁊ mul tos fugientes in lacū se necare cōpellūt. Obtēto q; triū pho: Angel⁹ dñi deduxit sanctos ad verticē mōtis ara rath lōge ab Alexādria per quingenta stadia positū im peratorib⁹ tūc in Alexandria constitutis. In quorū me dio Angel⁹ sedebat: ⁊ eos de fide christi plenius instrue bat. Interea autē celi aperti sunt: ⁊ alij. vij. Angeli visibiliter ad eos descēdūt: omniaq; illis futura p̄dicūt: ⁊ ad mar tyrij passiones constantes efficiūt. Quib⁹ ab eorū abla tis oculis sancti martyres vnanimiter in Christi fide ⁊ amore fundati. xxx. diebus in monte persisterunt oran tes nullo penit⁹ cibo corporeo sustentati. Imperatores autē admirātes cur ad illos habita victoria nō redirēt: ad eos perquirendos mittunt: eosq; Christianos effe ctos audierunt. Statimq; septē regibus circūstantiū regionum epistolas dirigunt: vt ad eos cum ingenti exercitu festinarent ad nouorum christicolarum exter minium faciendum. Regibus igitur cum festinatione cōgregatis imperatores nuncios ad sanctos dirigunt: eosq; coraz se accersiri faciūt. Qui oratione premissa se mutuo cōfortantes voce delapsa celitus roborati: coraꝫ imperatorib⁹ cōparere festinarunt intrepidi. Interro gatiq; ab eis cur post triumphum nazareno crucifixo adhesissent: ⁊ augustorū leges preterire nō timuissent: Acati⁹ ore oim̄ rūdēs: oia que illis euenerāt enarrauit: ⁊ xp̄m dñz voce publica predicauit. Oēs quoq; milites xp̄m solū deū verū acclamare ceperūt. Et cuz impera tores cōminarētur: q̄ oēs penas quas crucifix⁹ pertu lerat: illos experiri facerēt. Unus ex collegio martyrū homine Acatius campi ductor se beatos fore resp̄odit: si necis ⁊ passiōis domini mererētur esse cōsortes. Cla mantibus aūt populis gentilium cōtra eos: ⁊ illis ecō tra xp̄m viua cōfitentibus voce: populi furore moti in eos lapides miserūt: eosq; lapidare ceperunt. Sed xp̄i virtute lapides in facies iactantium vertebantur: ⁊ plu rimi ex gētilibus mactabantur: sanctiq; martyres a la pidibus minime tangebantur. Quod cernētes impera tores: ⁊ hoc magicis virtutibus ascribētes: eos scorpio nibus flagellari iusserunt. Et cū diutius cederent̄: vn⁹ illorum iuuenculus noie heraclius pariter in ver beribus deficiens ad acatium se cōuertens: eius exhor tationē postulabat. Quem postq̄ acatius confortasset timens ne aliquis ex collegio in fide forsitan propter flagella titubaret: ⁊ orauit ad dominū: vt eos ab ipsi tor

mētis erueret. Statimq; facto nimio terremotu ma... ruerunt. Quo viso miraculo ...ualiter quidā nūtium theodorus noīe cū suis militi bus mille conuersus est: qui se xp̄ianos p̄fitentes ad no uem milia martyres se contulerunt. Tunc imperato res iratimiserunt apportari clauorū multitudinē tri gonorū: et p viginti stadia spargi: vt sup eos sancti nu dis pedib⁹ ambularent. Qd̄ cū fieret: angeli dn̄i mar tyres p̄cedebant: et clauos leuantes in vnū coaceruā... Jmpatores v̄o illos angelos deos fuisse puta bant: propter qd̄ adhuc magis martyres ad sacrificia suadebāt: eo qd̄ dij illorum misertī eos a tali clauorum periculo liberassent. Sed cum tā p̄mi nouem milia ... alii mille superadditi solum verum deum crucifixū clamarent: iusserunt augusti: vt omnia crucifixi tormē ... quem p̄dicabāt experirentur in eis. Sicq; corone ... spinee eorum capitibus imponuntur: et lanceis latera ... perforantur: et vt olim christus a iudeis sic sancti a mi ... tibus sibi genuflectentibus illuduntur. Qui hec con ... stantius tolerantes sanguine eorum p̄prio frontes tin ... ebant in mysterio baptismatis quo carebant. Tunc ... e consilio regis saporis sancti martyres in crucibus ... configi iubentur. Et comitantibus illos omnibus po ... ulis ad montem araratb ab exercitu deducuntur: et ... eadem hora tertia crucibus figuntur. Beat⁹ vero aca ... tius in cruce pendens pendentes similiter socios hor ... tabatur: et symbolum fidei catholice profitebatur: vt au ... sanctorum passio per omnia dominice passioni si ... milis esset: miracula que moriēte domino apparuerūt ... innouata sunt. Nam a hora sexta vsq; ad horam nonam ... obscuratus est: terremotus ingens factus est: ita vt ... etiam edificia ruerent: saxa etiam et parietes multi ... scissi sunt obstupentibus vniuersis. Sancti vero ... martyres ad dominum clamauerunt: vt cūcti eos in qua ... necessitate inuocantes petitiōis sue a domino cō ... sequerentur effectum: et vigiliam passionis eorum cum ... ieiunantes indulgentie pro peccatis mereren ... percipere animam viuam. Statimq; voce de celo la ... ad eos ad celestia regna percipienda vocantur: et ... petitiones exaudite in omnibus nunciantur. ... modicum ergo facta hora nona totum montem ... maxima circunfulsit. Sancti quoq; martyres ma ... vocibus suos in manus domini spiritus commēn ... tes animas emiserunt. Corpora vero illorū ab an ... de crucibus deposita diuina dispositione in ipso ... sepulta sunt. Qui passi sunt .x. kalen. Julij.

De sctō Paulino epō et cōfessore. Cap. cxxviij.

Paulinus episco pus nolane ciuitatis campanie tē pore vandalorum claruit. Cum eīn tota fuisset ipsa p̄uincia a vandalis irruētibus depopulata: multiq; de ipsa terra in aphricam adducti ca ptiui fuissent. Vir domini Pauli nus cuncta que habere potuit ca ptiuis indigentibus misit. Cum autem vidua quedam ad eum ve nisset: et filium suū vnicum a regis ...alorum genero in captiuitatem adductum fuisse ...et: a viro dei precium aliquod pro redemptione ...laret. Jlle q; quid daret nihil penit⁹ haberet: petē ...tem seipsum obtulit: eidēq; benigne r̄ndit: vt se se ... ad aphricā ducerē seruū suū esse assereret: ipsum ... filio apud regis generū cōmutaret: et sē in ei⁹ ... mā suū p̄ redimendo filio paratū disponeret. ... illa ex ore tāti viri audiens: irrisionem potius ... quam compassionem. At ille vtpote eloquentissi ... ad plenum diuinis studijs eruditus: dubitanti ... persuasit citius: vt audita crederet: seq; p̄ filio ... suo in seruum tradere non timeret. Perrexerūt ... ergo ad aphricam. Et primo quidem regis ge nero vidua supplicauit: vt filiū suū sibi gratis donaret. Qd̄ vir barbarus nedum facere renuit: sed insup audi re despexit. Cui cū vidua subiungeret: vt filiū suum red deret: et pro ipso vicariū hominem illum acciperet. Jl le q; venusti vult⁹ hominē cōspexisset: interrogauit eū: quā artem nosset. Cui vir dn̄i hortum se colere nosse q̄ optime dixit. Qd̄ vir gentilis gratū habuit: ipsumq; in seruū suscepit: et rogāti vidue filiū restituit. Quo acce pto inde discessit: et Paulinus horti colendi curā susce pit. Cū aūt dn̄s suus crebro hortum ingrederetur: suūq; hortolanum quedā requireret: et sapientē hoiem esse videret: amicos deserēs cū eo sepius colloquēs ip sius cepit sermonib⁹ delectari. Cui Paulinus quotidie ad mēsam virētia deferebat: et accepto pane ad horti cu rā remeabat. Die autē quadam suo dn̄o secretius secū loquēti p̄dixit: vt se circa regni regimē p̄uideret: eo q̄ rex citi⁹ moriturus esset: ipseq; eidē masculina ple ca rēti successurus foret: q̄ ille regi nunciare curauit: et q̄ hec ab hortolano audisset aperuit. Rex v̄o ipsum vide re postulauit. Cui gener r̄ndit: q̄ ille esset q̄ sibi ad prā diū herbas ex more portaret. Factūq; est cū rex ad prā diū discubuit: Paulinus olera virentia delaturus ve nit. Cūq; hunc rex subito conspexisset: intremuit: acci toq; genero ei verū esse qd̄ audiuisset asseruit: nam vt dicebat ipsa nocte in somno sedētes p̄ tribunali cōtra se iudices viderat: inter quos Paulin⁹ p̄siderabat: et fla gellū qd̄ aliqū acceperat: eorū sibi iudicio tollebat. Jm posuitq; vt interrogaret quis esset: q: ipsm popularē mi minime existimaret. Tūc regis gener secreto Paulinū q̄s esset magnis coniurationibus inquisiuit: tādēq; il lū episcopū esse cōperuit: et q̄cquid peteret sibi liberali ter obtulit. Vir autē dn̄i ab eo postulauit: vt oēs cōci ues suos captiuos relaxaret. Cūctiq; illi protinus in aphrica requisiti et onustis frumēto nauibus p̄ vene randi viri paulini satisfactione in eius comitatu laxati sunt. Post modicos vero dies rex vādalorū occubuit: et vt paulinus p̄dixerat: gener eidē successit. Sicq; fa ctū est vt q̄ se solū in seruū tradiderat: cū multis a ser uitio ad libertatem rediret. De cui⁹ etiā morte scri bitur qd̄ cū dolore fuisset lateris tact⁹ ad extrema de duct⁹ est. Dn̄iq; dom⁹ eius in sua soliditate p̄sisteret: cu biculū in quo iacebat eger: facto terremotu cōtremuit: oēsq; adstantes nimio terrore cōcussit. Sicq; sctā illa aīa carne soluta est .x. kal. iulij. Sepultusq; q̄escit in ec clesia sua. Hec Greg. iiij. dialo. c. j. Hic vir sapiētia clar⁹ multa volumina cōpillauit. Beati eīn Ambrosij vitam scripsit ad Augustinū. Jtem vitā beati felicis. At theo dosium sanctū: scripsit panegiricum super victoria ty rannorū. Ad sororē epistolas plurimas de cōtēptu mū di. Jtē de diuersis causis diuersas disputationes et tra ctatus. Volumē etiā de penitētia: et de generali omniū martyrū laude inter opuscula sua p̄cipuū. Multa ver su breui scripsit ad celsum. Epitaphium etiā vite cōso latoriū. Libellum super morte xp̄iani et baptizati in san tis spe xp̄iana monitum. Epistolas plures ad seuerū. Sacramētorū etiā et hymnorum. Jtē epistolas ad del phinū: amandū: vitricium: sp̄m: florentinum: euse biū: et vincentiū. Hec Genadius de viris illustribus.

De sancta Hildegarde virgine. Cap. cxxix.

Hildgardis vir go in alamanie partibus admirabi lis fuit prouecte etatis tempore cō radi imperatoris. Que q̄nquēnis a parētibus deo ad seruiendum tra dita est: et in monasterio commenda ta. A quo tempore vsq; ad obitum suum ieiunijs et orationibus inten dens miras visiones habuit: et spiri tum p̄pheticum a domino p̄cepit. Et cum laica p̄r⁹ monialis et illiterata fuisset: nam nihil de scripturis ex cepto psalterio didicit: mirabiliter tamē rapta diuinis

tus imbutus: non solum quod verbis ei innotesceret: sed etiam quod scribendo latine dictaret: ac dictando castius quod scribendo latine conficeret. Hec enim fuit symbolice veritatis libellos conficeret. Hec enim fuit sub patris et magistra monasterij sancti roberti quod apud pinguiam situm est. Cui etiam multas epistolas direxerunt: et ab ea remissiuas susceperunt. Precipue tamen tres romani pontifices suas beate hildegardi charitatiuas literas miserunt. s. Eugenius: Anastasius: et adrianus. Hinc etiam scripsit epistolam beatus bernardus. Que de iussu pape Eugenij omnia que de antichristi temporibus prophetauerat scripture mandauit. Cuius etiam libelli ab eodem pontifice in concilio treuerensi approbati sunt. Scripsit autem epistolam de temporibus futuris. Initians ab anno domini. M. C. protendens vsque ad finem seculi: multa et mira in eodem archana futura predicens. Que sanctis operibus plena: quieuit in pace. x. kalen. Julij. Sepulta in suo monasterio quod reperat annis circiter. xl. vbi et miraculis fulget.

¶ De sancto niceta epo. Cap. cxl.

Niceas episcopus Romatiane ciuitatis sanctitate et morum honestate compositus: ac doctrina sublimis: et facundia preclarus apparuit. Qui sex ad baptismum venientes competentibus instructionibus in forma libellos edidit. Quorum primus continet quid agere debeant: qui ad baptismi gratiam venire cupiunt. Secundus de gentilitatis erroribus. Tertius de fide vnice maiestatis. Quartus aduersus genealogiam. Quintus de symbolo. Sextus de agni paschalis victima. Ad lapsam etiam virginem libellum emendationis omnibus insignem laudibus misit. Quieuit autem in domino. x. kalen. Julij. hec Gennadius de viris illustribus.

¶ De sancto Juliano martyre. Cap. cxlj.

Julianus martyr iuuenculus annorum. xviij. in flauiade ciuitate passus est tempore decij cesaris sub preside martiano: quem preses deorum ad sacrificia suadebat: et sacrificare abnuentem fustibus cedi iussit. Iterumque in equuleo leuatum grauiter flagellari: deinde depositum in carcerem mitti fecit. Et asclepiodora mater iuuenis accersita hortabatur illam presens: vt filium ad deorum immolationem suis exhortationibus induceret. Que trium dierum inducias postulauit: in quibus mater filium in christi confessione corroborabat. Elapso vero triduo cum Julianus iussu presidis eductus de custodia dijs sacrificare contemneret: fecit preses adduci saccum cum serpentibus et arena: martyremque christi in ipso consutum: ac in pelagus mitti: vt sic tam aquarum prefocationibus quam ferarum morsibus interiret. Cuius corpus ab vndis iactatum ad insulam que dicitur proconnesus a christianis ibidem habitantibus inuentum in monte ipsius terre sepultum est: vbi multo tempore sine aliqua veneratione quieuit. Post multos vero annos estatis tempore maris procella intumescente: pars montis vbi arca sita fuerat a mari diruitur: et arca sacra in mare mittitur: que diuino nutu super procellas enatans ab vndis ad portum artunensis ciuitatis adducitur: et in littus iactatur. Quod ciues admirantes: qui ad portum venerant: et luce superinfusa arcam super aquas natare conspexerant: funiculum cum sacro corpore plaustro impositum fuerunt: et ad ecclesiam maiorem illud deferre volentes ipsum inde mouere nullatenus potuerunt: sed neque archam aperire aliqualiter valuerunt. Tandem post dierum plurium orationes et ieiunia Joannes abbas monasterij sancti Petri extra ciuitatem siti... conuocatis cum corpore eius vehiculo impositum faciliter mouit: et ad ecclesiam suam adduxit. Et patefacto leuiter tumulo corpus sancti Juliani martyris vna cum vestibus omnino incorruptum inuenit. Passionis quoque epitaphium conscriptum ibidem repertum coram omnibus legit. Erantque in ipsa arca. vij. capita martyrum ignotorum. In ipso igitur loco corpus cum arca depositum ad presens vsque quiescit: quod passus est. ix. kalen. iulij.

¶ De sancta edeltrude regina et virgine. Cap. cxlij.

Edeltrudis regina virgo sacra: vt scribit sigibertus anno. xij. constantini iunioris in anglia claruit: que duobus nupta viris: quod dictu mirum est: virgo permansit. De hac beda li. de gestis anglorum. iiij. dicit: quod fuit filia anne regis orientalium anglorum christianissimi. Et primo quidem vxor godeberthi principis australium giruiorum fuit: cum quo in virginitate perseuerauit. Quo mortuo coacta per patrem ecfrid regem maritum accepit: et hunc ad tantum pudicitiam incitauit: vt. xij. annis secum in coniugio manens: illibata custodiret. A quo tandem patre defuncto obtinuit: vt absoluta a connubio monasterium ingrederet. Sicque in cenobio virginum vrbis coludi sub obedientia ebbe abbatisse amice regis a sancto wilfrido episcopo sacrum velamen accepit: et ibidem anno integro deo seruiens mansit: deinde propter sanctitatis eius famam electa est abbatissa in regione elgo in prouincia orientalium anglorum: que est insula paludibus circumdata: vbi mira sanctitate populo eo monasterium sibi commissum strenue gubernabat. Sed post annos. vij. grauissimo percussa morbo ad extrema deueniens: quieuit in pace feliciter. ix. kal. iulij. Cui soror ipsius sexburth successit in regimine abbatie. ¶ Post annos vero. xvj. cum corpus sancte virginis in loculo ligneo subterraneo iaceret: et multis virtutibus et signis clareret ipsamque soror ipsius abbatissa tumulo marmoreo leuare decreuisset: misit nuncios cum naui ad aliam insulam pro marmoribus apportandis: qui in ipso loco arcam ad mensuram corporis eius diuinitus excisam: et vbi caput iacere debuisset aliquantulum concauam inuenerunt: quam ad monasterium deferentes corpus in ipsa eo quod sibi: vt dictum est: conueniente collocauerunt: quod omnino incorruptum miroque fragis odore repertum est. Vulnus etiam quod ei in vita iam eius egritudine pro apostematis incisione factum fuerat: eum quo adhuc apto decesserat: solidatum inuenerunt: ostentans in signum incisionis pulcherrima cicatrice. Et cum sanctum corpus in nouo sepulchro reconderetur: audita est vox ex ipso cadauere dicens. Sit gloria nomini domini. Tactu vero tam ipsius corporis quam prioris loculi ac vestium suarum multi egri a diuersis languoribus sanati sunt.

¶ De sancta Maria de cegnies. Cap. cxliij.

Maria de cegnies cuius vitam scribit iacobus de vitriaco: orta villa niuella episcopatus leodiensis: mediocribus parentibus diuitibus: attamen omnia pro christi amore ab annis puerilibus contempsit: et deo seruire solicite curauit. Que annorum. xiij. cuidam ioanniter inuita a parentibus in coniugium tradita est: et secum cohabitans asperrima penitentia se macerauit: et tam quam sue sanctitatis exemplo virum: vt optabat ad castitatem induxit: et ad villam que dicitur Willembroth ipsa vna secum sepius adhibat: ibique ambo coniuges leprosis ministerium exhibebat. Tandem viri instantibus precibus obtenta licentia christo feruentius seruire cepit: et ad sui votum noctes insomnes in oratione ducere: ieiunijs et disciplinis carnem affligere: et vilibus induta incederet: ac ecclesias frequentare. Cum autem in die parasceue a sacer-

a ore moneretur: vt lachrymarum inundantiā aliquantulum cohiberet: orauit maria pro presbytero qui eodē die celebrās tanto lachrymarum hymbre perfunditur: vt etiā altaris pallia irrigaret. ¶ Penitentia vero ipsi⁹ admirabilis extitit: adeo vt continuo triennio ab exaltatione sancte crucis: vsq; ad pascha in pane et aqua quotidie ieiunaret: et inde nil attenuata nec etiā ex hoc opera manuū intermitteret. Cui sepius angeli apparebāt: eamq; diuinis colloquijs refouebant: precipue tamē ei⁹ angelus ad sui custodiam datus ei quasi quotidie assistebat: cui dei ancilla: vt suo abbati in omnib⁹ obediēs erat. Aliquando etiam a Joanne euangelista existens in mensa celestibus dapibus refecta est. Aliquando. xxv. diebus sine vllo cibo in silentio perdurauit. Reuelationibus autem celestibus crebro consolabat. ¶ Per annos singulos ecclesiam genitricis dei de cegnies visitabat: sine vlla esca vadens et rediens triduanū iter agebat. Angeliq; duo ipsam a dextris et a sinistris in ipsa via continue dirigebāt: eamq; ab omni periculo: calore et pluuia protegebant. Plerūq; enim hymbre cadēte vestibus omnino siccis incedebat. ¶ Demones aūt suis orationibus mira virtute compescuit. Quoscūq; etiam quantuncūq; male dispositos se visitātes suis sermonibus ad penitentiam prouocauit. Quacūq; tribulatione depressos ad summam patientiam induxit. Frequenter puer iesus dū sacra leuaretur hostia in manibus sacerdotis ei apparuit. Plerūq; gloriosa virgo eidē se reuelauit. Plerūq; et ei deuotus Joannes euangelista eidem astitit qui aliquando in spē aquile alis collum complectans rostrum in pectore figens inundantia lachrymarum ipsam repente repleuit. ¶ Deniq; frequētiam hominum ad se concurrentium fugiens ex niuella decessit. Et reuelatione diuina loci sancti nicolai de cegnies sibi visum ad quietem elegit: vbi sanctus confessor loci patron⁹ sibi apparuit: ipsamq; noctu clausis ianuis in ecclesiam intromisit. Ibi quoq; sanctitate repleta et virtutum operibus insigniter gloriosa vsq; ad finem vite permansit. Obitum autē suum per sex annos ante precognouit: et aliquibus predixit: diebus. liij. ante sui exitū cōmuniōe sacra sola refecta sine alio cibo perdurauit. In cuius vltima et longa egritudine consuetam semper vitam et abstinentiam seruauit: et nunquā a sole vtpote filia lucis oculos aduertit: multas quoq; in ipsa infirmitate reuelationes diuinas habuit: ex quibus aliqua reuelauit. Cui languenti angeli assistebant: et eam diuinis allocutionibus confortabant. Sed dū extremā vnctionem reciperet: christus cum apostolis eidem aduenit et crucem ad pedes eius affixit. Petrus quoq; claues celestis regni eidem reserādi visibiliter ostendit. Quā cum ad extrema tendentem Tholosanus episcopus visitasset: vidit illam in aere a dei genitrice leuari: et ab angelis obuiantibus comitari. Sicq; sanctitate consummata: christo domino ei in vltimis apparente eiusq; spiritus assumente: die dominico in vigilia Joannis baptiste hora diei. ix. obdormiuit in pace. Anno gratie. M. cc. xiij. x. kal. iulij. Sepultaq; iacet cegnies in ecclesia sancti nicolai miraculis flagrans.

¶ De sancto Joanne presbytero. Cap. cxliiij.

Joānes presbyter

et martyr rome sub iuliano cesare apostata passus est. Quem cū impius imperator christum publice predicantē fama referente cōperisset ipsum teneri: et inauditum in viam salariam veteremq; adduci precepit: vbi si non adoraret simulacrum solis ante ipsum idolum decollari mandauit. Qui illuc tractus cū adorare contemneret iuxta sententiā principis capite cesus est. kalendas iunij. vt in martyrologio Adonis habet.

¶ De sancto Felice presbytero et martyre. Cap. cxlv.

Felix presbyter et

martyr in tuscia ciuitate vernia sub Turtio preside passus est tempore valeriani. Qui cum christum confiteretur et idolorum abbominanda sacrificia execraretur: necnon christianos docens ad martyrium singulos hortaretur. Turtius a valeriano imperator ad ipsam ciuitatem missus tenuit Felicem presbyterum. Cuius os iam diu lapidibus cōtondi fecit: donec spiritum emitteret. Cuius corpus hyreneus diaconus iuxta muros ciuitatis Sutrij sepeliuit. x. kalen. Julij.

¶ Finis libri quinti.

Prologus Sexti libri.

Sextus liber huius catalogi cum alijs quatuor sequētib⁹: vsq; ad vndecimum exclusiue: continet gesta et passiones sanctorum quorum festiuitates eueniunt infra tempus representat ecclesia ex ipsius diuine sponse et verbi dei coniugio filiorum multiplicationem et propagationem quod tempus fuit a prime ecclesie fundatione facta per apostolos et durabit vsq; ad finem seculi. Hoc autem tēpus ecclesia representat ab octaua corporis christi: que plerumq; contigit circa festum natiuitatis sancti Joannis baptiste: vsq; ad aduentum domini. Horum autem filiorum quidam fuerūt ipsius ecclesie fundatores vt apostoli: quidam conseruatores vt cōfessores: quidam defensores vt martyres: quidā augmētatores vt virgines. Idcirco tempus ipsum in quinq; partes: per consequens in. v. libros diuisum est. Nam in hoc. vj. libro mystice figurātur filij ecclesie fundatores: scilicet apostoli a natiuitate videlicet Joannis baptiste vsq; ad kalēdas Augusti. Et hoc sub figura regū israel et iuda quorum libri tunc leguntur: per quos apostoli designantur qui principes populorum facti et a deo principes super omnem terram constituti: et cū christo quoq; in. xij. sedibus in die iudicij consessuri eidem regi regum conregnare creduntur. Nam et Mattheus euangelista in generatione christi. xvj. reges enumerat a dauid vsq; ad Jechoniam: a quibus Christus est per carnem propagatus: significātes. xij. apostolos quorū duo euāgeliste fuerūt: et alios duos euāgelistas necnō paulū et barnabā doctores gētiū: a qb⁹ dei fili⁹ p euāgeliū quasi ad mūdi noticiā quodāmodo regeneratus. ¶ In septimo libro figurant ecclesie cōstructores: et eius doctores a kalendis Augusti vsq; ad Kalen. Septembris sub figura sapientissimi salomonis: cui⁹ tūc libri legunt: cuius vices in ecclesia gerūt doctores scil. diuina sapiētia replete

ex quibus tam in grecorum quam latinorum ecclesia quatuor principaliores existunt per quatuor libros sapientie designati. ¶ In octauo libro figurantur ecclesie conseruatores: videlicet confessores per totum mensem Septembris. Et hoc sub figura sanctorum Job: Tobie: Judith: et Hester. quorum gesta tunc recoluntur: confessionem et patientiam confessorum denotantia: qui in tribulatione positi mundum carnem et diabolum triumpharunt. ¶ In nono libro figurantur ecclesie defensores id est martyres per totum mensem Octobris sub typo sanctorum Machabeorum: quorum tunc libri ponuntur: qui vt sancti martyres pro fide sic et illi per dei legem vsque ad effusionem sanguinis viriliter decertarunt. ¶ In decimo libro figurantur ecclesie augmentatores: scilicet virgines per totum mensem Nouembris vsque ad aduentum: et hoc sub figura prophetarum quorum tunc vaticinia recoluntur qui vt plurimi spreto carnali coniugio mentis et corporis integritate domino seruientes aduentum Christi et futura tempora per spiritum predixerunt. ¶ Hic ergo sextus liber continet gesta sanctorum illorum quorum festa occurrunt infra tempus in quo representantur ecclesie fundatores qui fuerunt apostoli: qui ecclesiam ipsam nedum principali verbi dei predicatione: sed etiam sui sanguinis effusione fundarunt: quod tempus ecclesia representat ab octaua corporis Christi siue a natiuitatis festo sancti Joannis baptiste vsque ad kalen. Augusti. Et hic vt dictum est sub figura regum israel: quorum tunc libri leguntur. Ad huius ergo temporis festa pertractanda veniendum est. ¶ Et quia hoc tempore libri regum leguntur: merito festis sanctorum temporis gesta illorum sanctorum regum premittentur: quorum dies obitus certi nullo loco reperiuntur videlicet Ezechie et Josie. Soli enim hi duo cum tertio dauid propheta sancto ex omnibus regibus israel. Ecclesiastici. xlviii. et. xlix. inter patres sanctos illius temporis sancti nominantur. Sed de dauid suo certo die festo suo loco tractatum fuit: videlicet. iiii. kalen. ianuarii. Ideo de Ezechia et Josia dicendum est.

¶ Incipit liber sextus a natiuitate sancti Joannis baptiste: vsque ad Kalendas Augusti.

¶ De sancto Ezechia rege. Cap. j.

Ezechias rex iuda filius achaz cum esset annorum .xv. patre defuncto in regno successit et regnauit in hierusalem annis .xxix. Nomen matris eius Abie de hierusalem: filiam Zacharie posthumi Zacharie sacerdotis: a Joa rege lapidati. Hic primo anno et primo mense regni sui conuocatis sacerdotibus et leuitis aperuit templum domini: quod pater rex achaz ob fauorem regis assyriorum clauserat: et vasa dei reparauit: ac restituit sacrificia intermissa: ipse etiam consilio sacerdotum fecit pascha secundo mense: quia non potuit populus primo mense conuenire in hierusalem: nec sacerdotes purificati erant. Tantaque fuit multitudo: quod multi non purificati comederunt pascha: et tanta fuit copia victimarum quod in multis leuite suppleuerunt officium sacerdotis. Dissipauit etiam rex Ezechias excelsa: statuas contriuit: et lucos succidit: et confregit serpentem eneum quem fecit moyses: eo quod vsque tempus illud offerebant incensum filii israel. Recessit quoque a rege assyriorum: nec seruiret ei. percussitque Philisteos vsque gazam: et omnes terminos eorum tam predia quam ciuitates. Anno autem .xiiii. regni eius ascendit sennacherib rex assyriorum in terram iude: et cepit ciuitates munitas: et misit rabsacem ad obsidendum hierusalem: et castrametatus est cum exercitu innumerabili iuxta aqueductum piscine superioris: et abstulerunt ciuibus aquam exterioris piscine. Et cum vocasset regem ad colloquium: noluit exire: sed misit ad eum Eliachim pontificem: et sobnam scribam: et Joachim a commentariis: et loquebatur ad eos rabsaces hebraice in auribus populi verba comminatoria multa. Post hec venit sennacherib personaliter ad obsidionem hierusalem. Misit etiam Sennacherib literas terribiles et comminatione plenas ad Ezechiam dicens quod deus israel non posset liberare eum de manu sua. Cumque orasset rex in templo domini misit ad illum Isaias propheta hortans vt in domino confideret: eo quod deus Israel saluare decreuisset hierusalem de manu Assyriorum. Et ecce nocte sequenti angelus domini percussit in castris Assyriorum .clxxxv. milia: caput etiam et barbam regis rasit in ignominiam. Quo perterritus Sennacherib cum decem viris tantum fugit: et rediit in Niniuen. Indeque occisus est a filiis suis in templo dei sui. Ezechias autem propter hanc victoriam elatus gratias deo sicut debuit non egit: vnde et morbo percussus a domino vsque ad mortem egrotauit. Cumque humiliatus fleuisset: eo quod heredem non haberet confortatus a domino per Isaiam prophetam: quindecim annorum vite spacium accepit: in cuius signum iuxta quod Ezechias petiit sol per .x. lineas quas tantum descenderat ad orientem regressus perficiendo cursum iteratum diem tantum augmentauit: ita quod dies illa que .x. horis iam elapsis ad occasum vergebat .x. horis prolongata .xxii. horarum extitit. Tunc de consilio Isaie cataplasmatum est vlcus apostematis regis de massa ficuum: et sanatus repente die .iii. in templo domino gratias egit et canticum: Ego dixi. decantauit. ¶ In tempore illo misit Merodach rex Babylonis per nuncios literas et munera ad Ezechiam. Nam Chaldei qui vigebant in Astronomia non valentes inuenire causam quare dies pene in duplum protensa fuerat: cum audissent pro rege Juda signum factum fuisse: miserunt ad eum: vt sciscitaretur rei veritatem preterea quia solem adorabant voluerunt honorare hominem quem deus ipsorum honorauerat. Quare elatus ezechias ostendit eis omnia que erant in templo domini et in omni potestate sua. Sed quia hec ostendere gentilibus nephas erat: ab Isaia propheta redargutus est prophetante ei translationem omnium thesaurorum vasorum propter hoc in Babylonem fiendam. Et dormiuit Ezechias cum patribus suis et sepultus est in sepulchro patrum suorum in hierusalem. Hec ex .iiii. libro reg. et .ii. paralipomenon et ex dictis iosephi atque ex historia scholastica.

¶ De sancto Josia rege. Cap. ii.

Josias rex iuda filius Amon cum esset annorum octo: patri in regno successit a populo exaltatus: et .xxxi. annis regnauit: et ambulauit per omnes vias Dauid patris sui non declinans ad dexteram neque ad sinistram. Anno autem quarto regni sui et etatis sue .xii. pietatem in se et iustitiam mirabiliter demonstrauit. Nam populum ab idololatria reuocauit: et opera praua velut senior emendauit. Omnem regni sui ciuitatem et prouinciam a cultu idolorum purgauit: ita vt nullum idololatrie vestigium superesset. Seruabatur etiam domos ne quid latenter remaneret suspectum: et in vnaquaque causa iustitiam coluit tanquam anime sue medicinam. Misit quoque in totam regni sui prouinciam: vt deferrent ad reparationem templi munera vnusquisque pro sua voluntate: et facta est reparatio templi. Hoc tempore Helchias pontifex aperiens arcam domini: inuenit librum Deuteronomii ibidem a moyse repositum: qui multo latuerat tem-

quem cum sibi missum Josias legisset: audiens maledictiones scriptas in transgressores legis: et metuens valde imminere captiuitatem diebus suis: audiuit responsum a domino p Oldā ꝓphetissam: quod mala illa deferri debuerant: nec fieri in diebus suis. His auditis rex misit in omnē prouinciam et congregauit omnem populū iudeorum in Hierusalem: et fecit legi cunctis audientibus verba legis: et compulit omnes sacramenta prestare: vt legem domini per omnia custodirēt. In Hierusalem quoque fase solennissimum celebrauit: et ad ipsum omnem populum congregauit. Anno aūt vltimo vite Josie Nechao rex Egypti aggressus Adremon regem Assyriorum voluit transitum facere p iudeam: sed Josias eidem transitum denegauit: et cum rege adremon cui confederatus erat: regi Egypti occurrit: initoque certamine cū forte Josias transiret a curru in currum qui sequebantur cum more regio: occisus est a sagittarijs in campo Magedon: et planxit eum inconsolabiliter adremon cum omni exercitu suo. Traditur etiā q̄d fons et arbor qui locū iuxta erāt: vbi Josias interfect⁹ est aruerunt: et planxit eū omnis Israel et iuda: corpusque eius euectum in Hierusalem sepelierunt cum patribus suis. Hec vt supra.

¶ De natiuitate sancti Joānis baptiste. Cap̄.iij.

Natiuitas sancti Joannis baptiste ab ecclesia celebratur octauo kalendas Julij: quo tempore dies incipiunt decrescere vt ex hoc p̄figuretur quod ait ioannes illum oportet crescere me autē minui. Hoc aūt significatum est: vt dicit Augustinus in xp̄i et ioannis ortibus: et in eorū mortibus. In eorū ortibus et in natiuitate xp̄i dies incipiunt crescere: et in natiuitate ioānis decrescere. In mortib⁹. q: corp⁹ christi in cruce est exaltatum: corp⁹ ioānis capite diminutum. Hec autem natiuitas ab angelo hoc modo ꝓnuntiata fuit. Dauid enim rex: vt in hysto. scho. dicitur. xxiiij. summos sacerdotes cōstituit. quorum tamen vnus maior erat qui summus sacerdos dicebatur. Statuit aūt. xvj. de eleazar: et. viij. de ithamar: et secundum sortem dedit vnicuique hebdomadam vicis sue. Abias autem. viij. hebdomadam habuit de cuius genere zacharias fuit. Erant autem ipse et helisabeth vxor eius senes absque liberis. Cum ergo zacharias in ordine vicis sue templū domini vt incensum poneret ingressus esset et multitudo populi foris expectaret: apparuit ei gabriel angelus. Et cum in eius visione turbaretur ipsum confortauit: annuntiauitque illi se filium habiturum qui Joannes vocaretur et sanct⁹ ex vtero matris existens ante dominū in spiritu et virtute helie precederet. Et vocatur Joannes helias. Ratione situs quia ambo in deserto. Ratione victus quia ambo in victu parci. Ratione cultus quia ambo vestitu inculti. Ratione officij: quia ambo precursores: sed helias ꝓcursor iudicij: iste saluatoris. Rōne zeli: q: vtriusque verbū quasi facula ardebat. zacharias autem considerans sui senectutem et vxoris sterilitatem ac promissi magnitudinem dubitare cepit. et more iudeorum ab angelo signum quesiuit: qui ipsum propter incredulitatem plaga taciturnitatis percussit. Et hoc factum est quadruplici ratione. Primo secundum bedam: quoniam discredēdo locutus est: ideo silētio plectitur: vt tacēdo credere discat. Scd̄o vt maius miraculum in natiuitate filij appareret. Cum enim nato puero patri loquela redditur miraculum miraculo cumulatur. Tertio quoniam vox nascebatur et legi silētium imponebatur: ideo congruum fuit vt vocem pater amitteret. Quarto quoniam ipse a domino signum petijt et ipsam taciturnitatem in signum accepit. Cum autē zacharias ad populū exisset: et eum mutum esse cū viderent cognouerunt ipso innuente ꝙ visionem vidisset. Completa vero septimana officij sui abijt in domū suam et concepit helizabeth et se. v. mensibus occultauit quia secundum Ambro. partus sui erubescebat etatem ne in senectute vacasse libidini videretur: et tamen gaudebat sterilitatis carere opprobrio: quia opprobriū erat mulieribus non habere premium nuptiarum propter quod nuptie celebrantur. Mense autem. vj. maria que dominum iam cōceperat virgo fecunda cognate congaudens: venit ad helisabeth. Et cum eam salutasset beatus Joannes iam spiritusancto repletus sensit dei filium ad se venire: et pre gaudio in vtero matris exultauit: et motu salutauit: quem voce non potuit. Beata autem virgo apud cognatam tribus mensibus mansit natumque puerum Joannē de terra leuauit: et quasi morē gerule officiosissime peregit. Et notandum secundū Ambro. ꝙ laus Joannis baptiste in. vj. comprehenditur: scilicet ex parentibus: miraculis: moribus: muneribus: predicatione: atque ortus solēnitate. Laus autem parentum secundum Ambro. ex. v. manifestatur: ait enī sic. Plena laudatio quā genus in moribus: mores in equitate: officiū in sacerdotio: factum in mandatis: iudicium in iustificationibus comprehendit. ¶ Secundo laus eius apparet ex miraculis. Quorum quedam fuerunt ante eius conceptionem in vtero. s. angelica nūtiatio: nominis impositio: et loquele patris amissio. Quedam quantum ad eius conceptionē in vtero scilicet preter naturalis conceptio: eius in vtero sanctificatio: et prophetalis doni repletio. De his plenius dicetur in conceptione sancti Joānis baptiste. viij. idus octobris. Quedam quantum ad eius natiuitatem ex vtero: scilicet vtriusque parentis spiritus prophetalis adeptio. Nam et mater nomen sciuit quod non didicerat a marito: et pater canticum edidit edoctus a spiritusancto. Loquele patris reseratio: quia mox vt filij nomen scripsit: apertum est illico os eius et lingua eius zc. Et spiritussancti repletio: quia zacharias pater eius repletus est spiritusancto. Ambrosius. Respice Joannem quanta vis est in eius vocabulo. Cuius nūcupatio reddit muto vocem: patri pietatem: populo sacerdotem zc. Tertio ex moribus quia sanctissime vite fuit. Cuius quidē sanctitas colligitur ex. x. nominibus quibus nuncupatur. Nominatur enī Joannes: propheta: amicus sponsi: lucerna: angel⁹: vox: helias: baptista saluatoris: preco iudicis: et precursor regis. In ioanne designatur prerogatiua perfectionis: q: ioānes domini gratia interpretatur. In propheta prerogatiua cognitionis. In amico sponsi prerogatiua dilectionis. In lucerna ardente prerogatiua sanctitatis. In angelo prerogatiua virginitatis. In voce ꝓrogatiua feruoris. In baptista prerogatiua mirabilis honoris. In precone prerogatiua predicationis. In precursore prerogatiua preparationis. Vnde merito eius sanctitas habet testimonium a supercelestibus a celestibus et a subcelestib⁹. A supercelestibus id est ab ipsa trinitate. Et primo a p̄re vocat eum angelum. Mal. iij. Ecce ego mitto angelum meum zc. Nā et officium angelorum exercuit dominum nunciando: dicens. Ecce agnus dei zc. Secundo a filio: sicut patet Matthei. x. vbi christus eum commendat dicens. Inter natos mulierum non surrexit maior ioanne baptista. Tertio a spiritusancto: cum per os patris sui dixit. Luc. j. Tu puer propheta altissimi vocaberis zc. Item habet testimoniū a celestibus id est angelis: sicut Luce. j. vbi eū angelus multipliciter ostendens: q̄te sit dignitatis quo ad deum: q: erit enī magnus coram domino: quante sit sanctitatis quo ad seipsum: quia vinum et siceram non bibet et spiritusancto replebitur zc. quante vtilitatis quo ad proximum: q: multos filiorū israel conuertet zc. Item a subcelestibus id est ab hominibus: sicut a patre suo et vicinis qui dicebant: quisputas puer iste erit. ¶ Quarto laus eius comprehenditur ex munere: habuit enim munus in vteri ingressu in vteri

egressu:in mūdi progressu:r in mūdi discessu. In vteri ingressu:habuit triplex mirabile munus gratie. Primo quia sanctificat⁹ fuit. Hiero. j. Anteq̄ exires de vētre sanctificaui te. ¶ Secundo quia ꝓphetare meruit. Nam in vtero matris exultans deū adesse cognouit:vnde dicit chrysostomus qḋ vbi beata virgo helizabeth: salutauit sermo procedens de vtero in quo habitabat dñs:r per aures Helizabeth ingressus ad ioannem descendit:r ipsum in prophetam inunxit. Tertio q: suis meritis matri propheticum spiritum obtinuit. Nam secundum Chrysostomū os illius in verbo confessionis aperuit:vt cuius nō viderat personam:cognosceret dignitatem dicens. vnde hoc mihi:vt veniat mater domini mei ad me: ¶ In vteri egressu habuit triplex munus. Quoniam ortus fuit miraculosus:sanct⁹:r iocundus. Quia miraculosus:excluditur defectus impotentie. Quia sanctus:reatus culpe. Quia iocundus:lamentum miserie. ¶ In mundi progressu habuit similiter multiplex munus. Quoniam habuit perfectionē omnium sanctorum. Nam propheta fuit quādo dixit: Hic erat quē dixi:ǭ post me venturus est ante me factus est qui prior me erat. Plusquā propheta:quoniā ipsum digito demonstrauit. Aplˢ:q: a deo fuit missus. Nam grece apostoli latine dicuntur missi:vnde fuit homo missus a deo rc. Martyr:q: pro iustitia mortem sustinuit. Confessor:q: cōfessus est r non negauit. Virgo: q: puritatem angelicam habuit:vnde r angelus appellatur:vt dictum est. ¶ In mundi vero regressu habuit triplex munus. Quia efficitur martyr inuictus:tūc em̄ palmam martyrij adeptus est. Dirigitur nuntius preciosus. Nam his qui erant in limbo nuntium attulit de redemptione ipsorum. Et colitur eius exitus gloriosus:eius em̄ exitus solus ex omnib⁹ ǭ ad inferos descēderunt:ab ecclesia specialiter celebrat. ¶ Quinto ex predicatione. Ipse nanq̄ predicauit primo feruenter:cum dixit. genimina viperarum rc. Hic autem feruor fuit inflammat⁹ charitate:q: erat lucerna ardens. Hiere. j. Posuit os meū vt gladium acutum. Informatus veritate:q: erat lucerna lucens Jo. iij. Vos misistis ad ioannem:r ille testimonium perhibuit veritatis. Directus discretione r scientia vnde turbis r publicanis r militibus secundum quorumcunq̄ exigentiam propriā legē dedit. Firmus cōstantia vnde tam cōstanter predicauit:q: ex hoc vitā amisit. Secundo predicauit prudenter. Cuius prud entia in trib⁹ consistit. Primo:q: vsus est cōminationibus vt malos terreret dicens. Jam em̄ securis ad radicē arboris posita est. Scdo promissionibus:vt bonos alliceret dicens. Penitentiam agite:appropinquabit enim regnum celorū. Tertio moderationibus vt mediocres paulatim ad pfectionē attraheret: vnde turbis r publicanis r militib⁹ leuia imponebat: vt postmodum maiora prouehere. Turbis:vt operibus misericordie insisterent. Publicanis:vt se ab alienorum appetitu abstinerent. Militibus:vt neminem offenderent:r suis stipendiis cōtenti essent. Tertio predicauit efficaciter:q: m̄ eius predicatione multi cōuersi sunt. Predicauit em̄ verbo per assiduitatem doctrine:r exēplo per sanctitatem vite. Sexto laus eius recolitur ex ortus dignitate:q: preter christum nullius hominis natiuitas ab ecclesia celebratur:nisi sola beati ioannis baptiste. Celebratur autem eius ortus secundū magistrū guilielmū antisiodorēs. triplici ratione. Primo ratione sanctificationis in vtero. Scdo ratiōe dignitatis in officio. Ipse em̄ tanq̄ lucifer venit:r nobis orientis solis gaudium primus nuntiauit. Tertio rōne iocūditatis in ortu suo. Nā angel⁹ ꝑdix erat. r multi in natiuitate eius gaudebunt. Et ideo nos merito gaudere:r ortum eius colere debem⁹. ¶ Et notandū ǭ ioannes euangelista hac die migrauit ad dominum. Sed ecclesia festum eius in tertium diem natiuitatis christi celebrandum instituit:non quia euangelista baptiste cesserit vti minor maiori:sed quia tunc eius ecclesia dedicata fuit:r quia ipsum festum tunc congruentius celebrandum visum extiterit vt christus natus protomartyre r apostolo et innocentibus sociaretur: r ioannis natiuitas in suo die deuotius coleretur.

¶ De sanctis Luccia virgine r Anceia martyrib⁹. Capitulum. iiij.

Luccia virgo r anceias eius dominus temporalis rome martyrium passi sunt temporibus Diocletiani. Hec romana origine ab anceia barbarorum rege capta r in patriam suam adducta est. Quā dux barbarus violare vellet audiēs ab ea ǭ deū celi haberet sponsum ei⁹ deflorationis vltorem extimuit:r reuerenter ipsam tractans in solitaria domo reposuit ancillis aliis r ministerium deputatis:que die noctuq̄ ieiuniis et orationibus intenta erat. Cuius etiam precibus idem rex plures de suis hostibus triumphauit:vnde et eius sanctitatis exemplo ad christum conuersus virginem manumisit. Dū autem illa repatriare vellet:reuelatione diuina premonita:anceas dei prouidentia deserto regno virginem vsq̄ romam secutus est:vbi ambo ipsi pro nominis christi confessione detenti gladio martyrium impleuerunt. viij. kalendas iulij.

¶ De inuentione corporis sancti Marci euangeliste. Cap. v.

Inuētio corporis sancti Marci facta fuit in ciuitate venetiarum tempore ordelaphi falerii ducis venetorum. Cum em̄ sacrum corpus beati euangeliste ab alexandria venetias translatum:r in basilica eius nomini constructa depositū esset vt dictum est supra predic kalen. februarii contigit:r post multorum decursus temporum:vbi sanctū corpus quiesceret:innouatis etatib⁹ nesciretur. Et cum post diligentem inquisitionem:nemo tunc viuens huius rei conscius inueniretur:toti orbi venetiarum ieiunium triduanum inducitur. Quarto q̄ die vniuersus clerus r populus ad eius ecclesiā congregantur:in qua letaniis perfectis processione disposita:orationib⁹ r lachrymis pfusis dei misericordia implorat:vt ei sanctū corp⁹ reuelare dignetur. Tūc festis marmoribus columne circūpositis arca que inferi⁹ claudebat:corpus quoq̄ cōcludēs erupit r conspectu omp seipsam mirabiliter exiliuit:sicq̄ beati Marci corpus cunctis innotuit qḋ a duce r clero r populo cum gaudio reuisum r inde leuatum ac honorifice condecēti tumulo in alio loco in ipsa ecclesia locatum est. Ad cui⁹ tumbā miracula diuinit⁹ creberrime fiūt:vbi et infirmi curantur r demones effugant. Facta est autem inuentio siue ostensio huius corporis. vij. Kalen. iulij.

¶ De sancto Sosi patre discipulo. Cap. vj.

Sosi pr̄ discipul⁹ beati Pauli apl̄i fuit:et vt abbas dorotheus scribit epūs iconii:atq̄ vnus ex septuaginta duob⁹ discipulis ibi. Sed origenes ipm̄ thessalonicēn. ecclesie epm̄ fuisse ponit traditiōe maiorum. Qui beato paulo aplo multo tempore adherens:denum ab eodē pontifex constitutus officium predicationis fideliter adimpleuit:r apud beroam obdormiuit. vij. kalen. iulij.

¶ De sancto prospero epo r confessore. Capitulum. vij.

Prosper episcop⁹ Aquitanic⁹ oppido lemouicēsi oriun dus fuit. Qui iā clericus existens om nibus pro christo pauperibus eroga tis de ciuitate sua egressus peregrina tionis gratia romā adijt: et leoni pri mo pape dudum adhesit. Et cū eodē pariter multas epistolas ad diuersas ecclesias conscripsit: in quibus erro res eutycetis et nestorij tunc maxime pullulantes mirabiliter confutauit. Fuit enim omnium liberalium artium dogmate peri tus: et tam diuine ꝗ̄ humane philosophie studio plen⁹ imbutus. Peregrinatione autem sua peracta dum re patriare vellet: leo papa per visum diuinitus admonet vt prosperum in rhegynum episcopum ordinare debeat successurū ipsius vrbis presuli post dies modicos mo rituro. Quod dum Prosper didicisset: diutiusqꝫ pasto ralem curam recusaret: tandem summo pōtifici humi liter obediuit: ipsumqꝫ leo papa in episcopum consecra uit: et rhegynēsi ecclesie destinauit. Et dū sanctus eidē ciuitati iam proximus esset: episcopus qui tūc erat hu manis exemptus est. Cum autem populus pro eligen do episcopo sollicitaret: presbytero cuidā seniori et san ctissimo omnia que rome gesta fuerāt diuinitus reuelā tur: et q: iam prosper sibi a deo esset datus: et a leone pon tifice cōsecratus. Quam visionem cū clerus et populus didicissent: leti omnes sancto episcopo vnanimiter oc currunt: et in pastorem suum gratanter suscipiunt. Qui gregem dominicum verbo et exemplo sollicite pauit: et in sanctitate vite perfectus in pace quieuit. vij. kalē. Ju lij anno domini. cccclxv. tempore hilarij pape et martia ni imperatoris. Sepultusqꝫ fuit in basilica sancti apol linaris quam iuxta eandem vrbem construxerat: vbi et quieuit vsqꝫ ad tempus Joannis pape. vj. qui sedere ce pit anno domini. dcccccj. regnante aliprando christia no rege longobardorum. Quo tempore thomas rhegy nus episcopus ab ipso sancto per visum admonitus ec clesiam ingentem sibi intra ciuitatem edificauit: et cor pus ipsius suauissimo fragrans odore illuc transtulit octauo Kalen. decembris. vbi et ad presens iacet mira culis preopolēs. ¶ Hic sanctus vir sermone scholastic⁹ et assertiōe veridicus multa opuscula cōdidit nostre fi dei veritatem redolentia. Nam chronicam beati Hiero nymi a tempore valentis imperatoris vsqꝫ ad finem tē porum secundi theodosij prosecutus est. Chronicā etiā a conditione primi hominis iuxta diuinarum scriptu rarum fidem vsqꝫ ad mortem valentiani augusti: et ca ptam a gerserico vrbē cōposuisse fertur. Librum aduer sus opuscula cassiani suppresso nomine edidit. Epistole leonis pape aduersum eutycetem de natura christi et in carnatione ab hoc notate creduntur. Librū epygram matum ex dictis augustini partim prosa partim metro exarauit. Ad iulianum volumen de vita contemplatiua in tres libros digessit. Et alia plura compilauit.

¶ De sancto Gallicano martyre. Cap. viij.

Gallicanus martyr apud alexādriā tpe Juliani apo state passus est. Hic cū sub cōstāti no magno impatore romani exerci tus dux fuit. Cū aūt gens scythariū daciā et thraciā occuparēt: et gallica nus dux gētilis 3 gētē p̄dictā mitti deberet: a cōstātiā cōstātini filiā sibi p mercede laboris in vxorem pete bat: qꝫ etiā romani p̄ncipes pluri mū fieri postulabāt. Pr̄ aūt pluri mū tristabat̄ sciēs filiā suā a beata agnete sanatā: et vt di ctū est supra in eius legēda. v. Kalen. februarij. in virgini tatis pposito positam facil⁹ occidi posse ꝗ̄ ad consen sum inclinari: virgo tamen de dn̄o cōfidēs patri suasit: vt eam sibi spōdeat cū victor redibit: verūtamen duas filias suas atticā et artemiam quas ex cōiuge defuncta susceperat ipse gallicanus secum manere permitteret: vt per eas mores et votū patris scire posset: et ipsa duos prepositos suos germanos eunuchos Joannē et paulū sibi concederet: tāquā quasi maioris firmitatis: rogans deum vt ipsum et filias ad xp̄m conuerteret. Que om nia cū essent impleta Gallicanus assumptis Joanne et paulo et copioso exercitu proficiscitur: sed tñ a scytharū gente eius exercitus frangitur: et in vrbe thracarū ab ho stibus obsidetur. Cui ioannes et paulus dixerūt vt vo tum deo celi faceret et procul dubio victor esset. Qd̄ cum fecisset: statim iuuenis ferēs crucem sibi apparuit: et vt sumens gladium se sequeretur admonuit. Quē ille acci piens per media castra iuit et ad regem vsqꝫ deueniens nullum occidens solo timore precedentis vniuersos ho stes subiugauit, et romanis tributarios fecit. Duoqꝫ mi lites armati eidem apparentes: dextram hinc inde cōfirma bant. Factus ergo xp̄ianus romam redijt: et apostolorū mox basilicas visitauit. Rogauit autem augustū vt sibi indulgeret si filiā suam minime desponsaret: eo qd̄ dece tero xp̄o cōtinens viuere proposuisset. Quod dum con stantino plurimum placuisset: et due filie gallicani et cō stantiam virginē conuerse fuissent: secūqꝫ in monaste rio beate agnetis permanerent. Ipse Gallicanus duca tui cessit: et quinqꝫ milia seruorum suorum manumisit: omniaqꝫ pauperibus tribuens: xp̄o cum quibusda ser uis dei in paupertate seruiuit: multa miracula faciebat: ita vt solo iussu demones ab obsessis corporib⁹ effuga ret. Huius sacre opinionis fama in toto orbe terrarū intantum excreuit: vt ab oriente et occidēte venientes vi derant virum ex patricio et consulem lauantem pedes pauperum: ponentem mensam: aquam manib⁹ effun dentē: languentibus sollicite ministrantem: et cetera ser uitutis officia exhibentem. Perseuerauit autem gallica nus in sanctis huiusmodi pietatis operibus vsqꝫ ad tē pora Juliani imperatoris: qui cū in imperiū sublima tus xp̄ianos persequeretur: misit ad ostiam ciuitatem vbi gallicanus degebat: vt titulos fiscales domibus ab eo in subsidium pauperum fabricatis imponeret. Sed cum omnes exactores illuc accedētes a demonib⁹ vexa rentur: mandauit iulianus: vt aut dijs immolaret: aut exinde discederet. Tanto eñi viro nō audebat mortē in ferre. Ille igit̄ alexādriā perrexit et per annum in eremo cum sanctis confessoribus habitauit. Deinde tentus a comite raucino cum sacrificare contemneret: trāsfixus in corpore gladio martyrij coronam percepit. vij. Kalen das iulij. alexandrieqꝫ tumulatus iacet ecclesia eius no mini fabricata.

¶ De sanctis Joanne et Paulo marty. Cap. ix.

Joānes et paul⁹ martyres rome passi sunt sub im peratore apostata iuliano. Quorū prior prepositus: secundus primi cerius fuit constantie cōstātini fi lie virginis: vt superius dictum est in passiōe gallicani martyris septi mo kal. iulij. Julian⁹ vero impera tor capt⁹ cupiditate sacrilega aua ritiā suam euangelij testimonio co lorabat. Nā facultates xp̄ianis au ferēs dicebat: qꝫ xp̄s in euangelio docuerat vt nisi ꝗ̄ re nūciauerit oib⁹ ꝗ̄ possidet: nō pōt Christi esse discipu lus. Audiēs aūt qꝫ Joānes et Paul⁹ ex opibus quas Cō stantia virgo reliquerat: xp̄ianos pauperes sustentarēt: mādauit eis vt sicut cōstātino ita quoqꝫ et sibi adherere deberēt. Qui rñderūt qꝫ cōstātino et cōstantio impatorib⁹ vtpote xp̄ianis adheserāt: eidēqꝫ i palatio famulati fuerāt. Juliano aūt vtpote apostate: ꝗ̄ religionē piā: virtutibus reliquerat: penitus obedire cōtēnebant. At imperato re

clericatum in ecclesia obtinuisse iactabat: sed considerans vanum esse inertiam ⁊ ocium sectari: relicto clericatu militie animum dederat diis sacrificando: quorũ suffragiis ad imperii apicem peruenerat: vnde ⁊ ioanni ⁊ paulo .x. dierum inducias concedebat: vt si infra ipsum terminum a christi cultura non discederent: ⁊ militiam suam reassumere recusarent: coacti postmodum facerent qđ sponte facere nõ curabant. Cui sancti dixerũt: vt iã .x. dies preterisse existimãs cõtinuo faceret: qđ post .x. dies facere minabatur. Quibus imperator asseruit ꝙ eos post dictum terminum: non vt martyres: sed vt hostes publicos puniret. Tunc ioannes ⁊ paulus per totos .x. dies elemosynis insistebãt: ⁊ omnia sua inopibus erogabant. Decima autẽ die missus est ad eos terentianus campi ductor ab imperatore hora cenandi: qui ingressus inuenit eos orantes: obtulitq; eis ex parte Juliani imperatoris auream statunculã iouis: vt ei thura incenderent: alioquin in gladio simul perirent. Qui cũ se nullũ aliũ dñm habere nisi christum dicerent: hora tertia noctis transacta sicut illi indictum fuerat vt sine strepitu punirentur: eos ambos decollauit intra domum ipsoꝝ. Fecitq; fieri foueam: ⁊ eoꝝ corpora in ipsa domo innoluta reponi: faciens famam qđ in exilium missi essent. Demones autem ex obsessis corporibus intra domũ ioannis ⁊ pauli eiiciebantur: confitẽtes sanctam passionem eorũ. Post hec filius terentiani a demone raptus: intra ipsam domũ clamare cepit: ꝙ a sanctis martyribus vreretur. Quod videns terentianus ad locum accedens: oransq; cum lachrymis peccatum suũ cõfiteretur: ⁊ filius eius mox a demone liberatus: ac vna cũ patre cõuersus ad xp̃m baptizatur: qui terẽtianus scripsit sanctorum martyrum passionem: qui passi sunt sexto kalẽdas iulii. anno domini. ccclxiii.

De sancto Vigilio episcopo ⁊ martyre. Cap. x.

Vigilius episcopus tridentinus et martyr natione romanus a puero christianus liberalibus studiis athenis edoctus cum marcentia matre nobili ⁊ cum filiis suis Claudiano ⁊ Maioriano ad ciuitatem tridentũ deuenit: deo seruiens ⁊ miraculis clarens vbi a sterio tridentino episcopo defuncto: ipse a populo cũ esset annoꝝ .xx. quius diudũ renuens in põtificem electus est. Qui omnẽ populum ciuitatis ⁊ diocesis tridentine adhuc maiori parte idolis deditũ ad christũ cõuertit: predicationis gratia continue circuiens partes illas: qui etiam de licentia episcopoꝝ Brixien. ⁊ Veron. in eorum diocesibus predicans: multos ab idoloꝝ cultu eripuit. Et sisinnium martyrium: ⁊ alexandrũ martyres in predicatione socios et coadiutores habuit: de quibus supra in eorum passione actum est .iiii. kalen. Junii. Quorum etiam corpora apud vallem annonis pro Christo passorum tridentum transuecta sepeliuit ⁊ ipsorũ animas celos ascendere conspexit: cum in vno solo eius episcopatus loco in montanis sito nomine Randena gentilitatis vestigia remansissent: et ipse cum miliano presbytero et fratribus suis claudiano ⁊ maioriano presbytero christum ibidem predicasset: ac etiã saturni idolum euertisset: transiens fluuium sarcha per quem benachus defluit: a rusticano vulgo in eum furẽte insecutus: ac lapidibus solus ipse obrutus est: sociis sine lesione dimissis: cuius corpus ad ecclesiam suam delatum est: ac in ecclesia martyrum Geruasii ⁊ prothasii quam ipse edificauerat tumulatum. vocabulo ipsius ecclesie in nõie sancti Vigilii mutato. In cuius sepultura ⁊ demones effugati sunt ⁊ diuersis languoribus egri curati. Sed ⁊ brixienses quidem de eius collecto sanguine partẽ brixiã detulerũt in cuius virtute plurima fuerunt ostensa miracula. Claruit in episcopatu ãnis .xi. Imperantibus gratiano ⁊ valentiniano: honorio ⁊ theodosio magno principibus: ⁊ passus est .vi. kalendas iulii. Hic ad simplicium quendam in laudem martyrum scripsit librũ. Item epistolam eorum gesta supplicia ⁊ funera suo tempore apud barbaros continentem. Itẽ ad ioannẽ chrysostomum epistolam predicatorum martyrum sisinnii martyrii ⁊ alexandrini passionem explicantem.

De sancto Vigilio alio episcopo ⁊ martyre. Cap. xi.

Vigilius episcopus antisiodorẽsis. passus est tempore cõstantini iunioris. Hic in ipso episcopatu sedit annis .xxv. Edificauitq; de facultatibus propriis ac dotauit ecclesiam dei genitricis extra muros in qua et conuentum monachorum ⁊ hospitale pauperum cõstituit: qui propter suam sanctitatem inimicis iustitie odiosus effectus a Baratone senescallo regis Francie qui chronica regi sancti leodegarii occisori in regno successerat: in cocia sylua ꝑ precõpendium occisus est .vii. kalen. iulii. Cum autem corpus eius ad suam ecclesiam veheretur: ⁊ per simonas transitum habere contingeret: carceres illico diuinitus sunt reserati: vinculis quoq; ac compedibus confractis omnes cõclusi ⁊ in ergastulis ibi iuxta detẽti absoluti sunt corpus sacrum vsq; antisiodorum comitantes.

De sancto Vigilio papa ⁊ martyre. Cap. xii.

Vigilius papa ⁊ martyr natione romanus ex patre ioanne consule romanorum: in siluerio pape in pontificatu romano successit: ac sedit annos .xvii. menses .vi. dies .xxi. Hic cum silueri pape predecessoris sui archidiaconus esset: ⁊ ad papatum ambiens theodore auguste fautor extitit vt siluerius papa a belisario patricio de episcopatu eiectus in exilium mitteretur: vt supra dictum est in passione silueri .xii. kalen. iulii: vnde et suasu atq; authoritate theodore ad papatum promotus est. Qui tñ post mortem silueri de commisso penitentiam egit: et martyrio passus feliciter terminauit. ¶ Huius tẽporibus apud constantinopolim .v. synodus celebratur sub iustiniano principe contra theodorum ⁊ omnes hereticos qui beatissimam mariam tantum hominem et non deum genuisse affirmabant. In qua synodo catholice statutum est: vt beata maria semper virgo theotheca diceretur. i. mater dei ⁊ hominis saluatoris: vnde ⁊ ex hoc theodore exosus effectus: ab eadem quemadmodum et predecessor eius compulsus est: vt Artemium patriarcam constantinopolitanum ab Agapito propter heresim de sua sede eiectum reuocaret: et in sua sede restitueret. Quod cum facere abnuisset: ab eadem augusta multas persecutiones passus dehinc constantinopolim adductus ⁊ alapizatus est: ac demum in ecclesia sancte sophie in quã confugerat extrahitur: ⁊ misso fune in collo eius per totam vrbem de mane vsq; ad vesperam trahitur: nouissime quoq; actus in exilium moritur. Corpusq; eius in loculo repositum romam transfertur: ⁊ apud sanctum petrum sepelitur. ¶ Hic constituit missam in ecclesia celebrari versus partem oriẽtalem: vt in christi faciem sacerdos intendat: eo ꝙ christus in cruce pendens versus occidentem aspexit. Et cessauit eius episcopatus dies .v.

De sancto Vigilio confessore. Cap. xiii.

Vigilius cōfessor et diaconus claruit tempore leonis primi imperatoris. Hic monachorum regulā ex traditione sanctorum patrum totius professionis monastice disciplinam continētem: que ad profectum fratrē in cōuētu legitur breuiatam lucido et aperto sermone cōscripsit. Et apud vrbē regiam constantinopolitanam sanctitate perditus in pace diē extremum conclusit.

De sancto Maxentio abbate. Cap. xiiij.

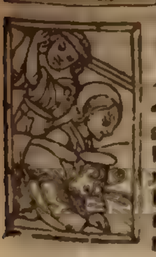

Maxētius abbas pictauiensis tempore clodouci regis francorum claruit. Qui inter cetera ipsi⁹ sanctitatis ostensa miracula iuuenem a morte corporis suscitauit. Aues siluestres relicto nemore ad ipsum mansuetius aduolabant: et de manu eius tritici grana et panis fragmenta legebāt. Sepius visitabatur ab angelis: adeo vt cella ipsi⁹ in modū stellarū splēdore frequēti⁹ videretur. Qui etiam pane ordeaceo solo et aqua contentus sepius celico pane sibi ministrato diuinitus reficiebatur. Hic die quadam estiuo tempore sitiētibus monachis: et aqua in loco deserto carētibus: baculo terram feriēs fontem ex humo produxit: ex quo lāguētes quiqꝫ potati vsqꝫ ad p̄sens sanātur. Cū autem franci cū rege clodoueo cōtra gotthos ad bellum procederent: venientes ad monasterium sancti viri: vt illud spoliarent: et quidam ex illis abbatem pro posse resistantem gladio perimere vellet: gladiumqꝫ super eius caput eleuasset: manus cū brachio in aere suspensa remansit: quam nec deponere valuit: et postmodum seipsum dentibus laniare cepit. Reliqui vero excecantur: et adeo mēte turbant: vt se mutuo cognoscere non valebant. Qd rex audiēs ad maxentiū venit: et pro se ac suis veniā petijt: cuncti qꝫ ipsis liberationē mētis et corporis humiliter impetrauit. Cū quidā cultor segetū in messem sancti manus iniecisset: manus eius subito contracta est. Qui veniēs ad virum dei veniā de cōmisso postulauit: et sanitatē reportauit. Mulieris cuiusdā cui⁹ dic officio filia torquētis manus inutiles facte fuerāt: ipm inuocātis manus subito resanauit. Obitū suū longe añ p̄scuit: et monachis suis p̄dixit: et vt predixerat in pace quieuit: vel sexto kalendas iulij hora .ix. sepult⁹ in monasterio suo pictauiē.

De sancto Crescente discipulo. Cap. xv.

Crescens discipu-lus beati pauli apli fuit q̄ primo in Gallias transitū faciēs: verbo p̄dicationis multos ad fidē cōuertit: deinde rediēs ad gentē: cui specialr eps fuerat datus: vel Galathas vsqꝫ ad beatū finē vite sue in opere dñi populū confortauit officio quoqꝫ predicatiōis fidelr pacto in dño q̄euit q̄nto kal. Julij. Galatie sepult⁹: vt dicit Ado: ex Hieronymi martyrologio.

De sancto Zoilo et socijs suis martyribus. Cap. xvj.

Zoilus martyr cū alijs .xix. socijs suis apud Cordubam hispanie pro Christi nomine martyrium passus est quinto kalendas Julij. Cuius quidē Zoili corpus cū multo tpe vbinā sepultū fuerat latuisset venerabili epo eiusdē ciuitatis nomine Agapito ex diuina reuelatione manifestatū: et ab eodem repertū: atqꝫ honore cōdecēti collocatū est. Hec Ado.

De sancto Zoilo presbytero. Cap. xvij.

Zoilus presbyter Aquileien. fuit: qui cū corpus beati martyris Chrysogoni et alioꝝ plurimoꝝ p xp̄o passoꝝ sepelisset: vt dicet infra in passione Chrysogoni .viij. kal'. Decēbris apparēte sibi beato Chrysogono p̄dictor eidē felicē suū obitū prenunciāte omni vite pfectiōe: consumata ad xp̄m migrauit. Sepultusqꝫ est in Aquileien. ciuitate.

De sctō Leone papa scdo et confessore. Capitulum. xviij.

Leo papa hui⁹ nominis secūdus natiōe sicul⁹: ex patre Paulo Agathoni pape in epatu Romano successit: seditqꝫ annū vnū: mēses .x. dies septēdecim. Hic fuit eloquētissim⁹ in diuinis scripturis sufficienter instructus greca latinaqꝫ lingua erudit⁹. Cantilena ac psalmodia precipuus et in earū sensib⁹ subtilissima exercitatione sublimatus: lingua quoqꝫ scholasticus et locutiōe polit⁹: exhortator omniū bonoꝝ operū: plene florētissimā sciētiā ingerebat: paupertatis amator: erga inopū puisione nō solū mentis pietate: sed etiā studū sui labore erat sollicit⁹. Hic suscepit sanctā sextam synodū Cōstantinopoli celebratā sub Cōstantino iuniore: et cōdēnās ea q̄ ipsa dānauerat synodus. Hic cōstituit pacē dari in ecclesijs totius Christianitatis fidelib⁹ post agnus dei. Cōstituit etiā vt qui ordinatus fuerit archiepo nulla cōsuetudine p vsu pallij aut diuersis officijs aliquid ecclesie psoluere debeat. Quadā aūt die dū pauperē leprosum susceptū in suo lectulo collocasset: et cubiculū secreto clausisset: postmodū rediēs et cameram aperiēs: atqꝫ pauperē minime reperiens intellexit se christū in pauperem suscepisse. Huic etiā cū p dies quadraginta ieiunijs et orationibus ad altare beati Petri apostoli perseuerasset et p suorū venia criminum apostolum exorasset: beatus Petrus apparens dixit omnia sua peccata a domino fuisse dimissa: preter peccatum manus impositionis: de quo solo in morte sua rationē reddere oportebat: qui die quarto kalendas Julij in christo feliciter obdormiuit. Et sepultus est ad sanctum Petrum apostolum. Hic fecit ordinationem vnam per mensem Junij: et ordinauit presbyteros nouem: diaconos tres: episcopos per diuersa loca numero .xxiij. Et cessauit episcopatus mēses .xj. et dies .xiij. Hic de multis sciētijs composuit historias et cantus: et plura ecclesie vtilia scripsit. Homelias declamatorias multas composuit. Decretalis epistolas .lxx. Sermones ad populū .lxx. vnde et sermologus dictus est: vt dicit Gennadius de viris illustribus.

De sancto Leone papa tertio. Capitulum. xix.

Leo papa hui⁹ nominis tertius natione Romanus: ex patre Asulpho: Adriano primo pape in pontificatu Romano successit. Et sedit annos .xx. menses .v. dies .xvj. Qui dum ad capescendam sedem apostolicam vrbem intraret: audite sunt voces angelorum cōcinentiū. Dicit domin⁹. Ego cogito cogitationes pacis et c. Fuit autem temporibus karoli magni primi imperatoris

francorum. ¶ Hic dum pergeret in die sancti marci de laterano ad letaniam maiorem apud sanctum Petrum peragendam ex morea romanis captus et erutis sibi oculis linguaque precisa nudus ac semiuiuus in monasterium missus est. Sed dominus omnipotens eidem miraculose loquelam et visum restituit. Postea qꝫ perrexit ad karolum regem Francorum: a quo honorifice susceptus est. Et cum ei cuncta que sibi contigerant intimasset rex pre nimio cordis dolore fleuit. Statimque legatos suos romam misit: et leonem cum honore in sedem suam restituit. Et post temporis spacium cum karolus de Saxonia victor rediisset: romam venit: ubique honorifice a clero et populo susceptus est. Cumque de quibusdam criminibus pape obiectis inquisitionem fecisset: et nihil obiectorum a calumniatoribus probari posset pontifex ipse coram omni populo ad euangelia se purgauit. Et in die natalis domini karolum magnum imperatorem romanorum coronauit: populo sibi laudes imperiales ex more acclamante. Sicque imperium ab ea die in Francos translatum est ex constitutione apostolice sedis: filios quoque karoli pipinum in Longobardorum: ludouicum aquitaniorum. karolum vero saxonum reges inunxit. Post hec karolus imperator inimicos et calumniatores pape: vt maiestatis reos capite damnauit. Pro quibus sanctus pontifex pio affectu apud imperatorem intercessit. Nam et vita membrorum integritas eis concessa est. Ceterum pro facinoris magnitudine exilio sunt deportati. karolus vero ad gallias regressus est: de quo libro vndecimo in eius speciali historia peragetur. ¶ Hic pontifex fecit porticum sancti Petri: qui adhuc eius nomine dicitur ciuitas leonina: et muro eam cinxit propter incursum saracenorum. Et post alia opera virtutum laudabilia in pace quieuit. Sepultus apud sanctum Petrum. Et cessauit episcopatus dies tres.

¶ De sancto Hyreneo episcopo et martyre. Capitulum. xx

Hyreneus episcopus Lugdonensis policarpi smyrnensis episcopi auditor: deinde Photini episcopi Lugdunensis in gallia regebat ecclesiam presbyter fuit. Eidemque Photino iam pene nonagenario martyrium passo in episcopatu successit. Floruit autem temporibus eleutherii pape: et Antonini pii veri et commodi imperatorum. Hic etiam presens extitit concilio patrum celebrato apud Cesaream palestine: in quo statutum est: vt pascha domini die dominico celebretur obseruata luna decimaquarta mensis martii: vt ait Hugo floriacensis. Qui etiam persecutione seueri imperatoris cum omni fere ciuitatis sue populo pro fidei sacre confessione glorioso martyrio coronatus est. Sepultusque est a zacharia presbytero Lugduni. in crypta Joannis baptiste sub altare. Cui ex vtroque latere adiacent epipodius et Alexander martyres. Passus est autem quarto kalendas Julii. ¶ Hic plurima egregia volumina compilauit. Scripsit namque contra hereses libros quinque. Item aliud volumen ingens et conspicuum contra gentiles. Scripsit et libellum ad blascum de scismate. Item aliam ad florinum de monarchia: quod deus non sit creator malorum. Scripsit et libellum de ogdoade. Item de disciplina ad martianum fratrem. Item de apostolica predicatione. Item librum variorum tractatuum. Dialogos etiam scripsisse dicitur. Feruntur et alie ad victorem romane vrbis pontificem plures epistole: super questione pasche die dominico celebrande. Hec hieronymus de illustribus.

¶ De sanctis Potamiena virgine et sociis martyribus. Capitulum. xxi.

Potamiena virgo cum matre. Marcella: sanctique martyres plutarchus Serenus Heraclides Heros Seronius et Basilides cum aliis tribus: et virgo quedam cathecumina. Hera nomine baptismum martyrii consecuti: Alexandrie passi sunt. Inter quos precipue emicuit Potamiena virgo: que primo immensos et innumeros Agones pro virginitate sustinuit: deinde etiam pro fide exquisita et inaudita tormenta perpessa: tandem cum matre Marcella igne martyrium consumauit. Basilides autem virginis carnifex cum Potamiena iam occisa cum per visum confortasset: eique coronam passionis a deo destinatam imposuisset: per suis ad christum capite cesus est. Ceteri omnes diuersis suppliciis laniati tandem gladio martyrii palmam perceperunt. Hec in lib. vj. ecclesiastice historie. cap. v. et vj. Horum omnium passio recollitur. iiij. Kalen. Julii.

¶ De sancto Petro apostolorum principe. Cap. xxii.

Petrus apostolorum princeps et christi vicarius alio nomine dictus symon Bariona filius Joannis frater Andree apostoli de ciuitate Bethsaida galilee a domino de piscatione vocatus: et apostolorum maior effectus. Inter ceteros et super ceteros maioris feruoris extitit. Nam et scire domini proditorem voluit quem vt ait Chrysostomus si sciuisset dentibus trucidasset. Hic super mare ad dominum ambulauit. Staterem in ore piscis inuenit. Claues regni celorum a domino recepit. Solus inter apostolos vt christum a iudeis captum defenderet: gladium exemit. Pascendas oues a christo suscepit. Tria milia hominum in prima sua predicatione die penthecostes conuertit. Claudum cum ioanne erexit: et tunc quinque milia hominum ad fidem perduxit. Ananie et saphire mortem predixit. Eneam paralyticum curauit. Cornelium baptizauit. Tabitam suscitauit. Umbra sui corporis infirmos sanauit. Ab herode incarceratus: sed ab angelo liberatus. Hec ex euangeliis et Actibus apostolorum. Cibus autem eius vt ipse in libro clementis testatur: panis solus cum oleribus in vsu erat. Indumentum autem tunica sola cum pallio. In sinu quoque semper sudarium portabat ad tergendam inundantiam lachrymarum: quas memorans dulcis magistri presentie continere non poterat. Eius gesta et passionem: marcellus eius discipulus et clemens: ac leo summi pontifices conscripserunt. ¶ Cum petrus duos discipulos ad predicandum misisset: et ipsi. xx. dietas iuissent vnus illorum defunctus est. Quod cum petro ad se redeunte cognouisset baculum suum eidem tradidit: et super corpus defuncti ponendum mandauit. Quod cum factum esset ille qui per dies. xl. mortuus iacuerat resurrexit. Hic dicitur fuisse beatus Martialis vel vt alibi legitur: sanctus Fronto: qui autem defunctus fuerat fuit presbyter Gregorius. ¶ Beatus igitur apostolus postquam sedem pontificalem septem annis antiochie tenuit: vt dictum est supra in prima cathedra sancti Petri. xv. kalen. februarii. Deinde hierosolymam venit: et cum symone mago conflictum habuit. Nam ipse symon eo tempore erat in hierusalem qui se primam veritatem dicebat: et sibi credentes perpetuos effici asserebat: et nulla sibi impossibilia astruebat. Se solum autem ad deum ad orandum ab omni mundo prophetabat. Dicebat quoque quod cum puer esset mater ipsius rachel nole cum vt meteret ad agrum mittebat. Ipse vero falci precipiebat: vt pro se meteret et decuplo ceteris plus segetes metebat. Serpentes quoque eneos faciebat: mouere statuas lapideas: et ipsas ridere: canes cantare: que omnia demonum incantationibus

operabat. Hic ergo cū petro disputare statuit: dieq3 cō
stituta petrus intrauit ⁊ pacem astantib⁹ nūciauit. Sy
mon vero se sua pace opus non habere respondit: cum
non ad pacem sed ad pugnam insimul coaduenissent.
Cōtra petrus symonem redarguit: qui pacem audire
recusauit: cum in disputatione veritas ad pacem captā
dam requiratur. At symon se deum ⁊ dei filium assere
ba. dicēs quod poterat per aera volare: nouas arbores
producere: lapides in panes conuertere: in igne sine le
sione durare: ⁊ omnia sibi placita perficere. Cōtra hūc
ergo petrus disputabat: ⁊ omnia eius maleficia detege
bat. Tunc symon videns quod petro non posset resi
stere: omnes libros artis magice ne forte magus pro
deretur in mare proiecit: ⁊ romam vt ibi haberet per
rexit: Ibiq3 multum populum suis prestigijs ⁊ apparē
tibus signis ad se traxit. Quod vbi petrus comperit:
ipsum vsq3 romam insecutus est. Quarto igitur anno
claudij petrus romam applicuit: ⁊ ibidem .xxv. annis
sedit vsq3 ad annū vltimū neronis cesaris duos quoq3
episcopos linum ⁊ cletum sibi coadiutores assumpsit:
vnum intra vrbis menia: aliū extra. Ipseq3 predicatiōi
insistens multos conuertebat: ⁊ infirmos ꝗ plures cu
rabat. Sed ⁊ castitatem multū commendans: quatuor
concubinas aggrippe prefecti ad christum conuertit:
que ad prefectum vlterius redire recusabant: vnde ag
grippa iratus contra petrum occasionem querebat.
Post hec apparuit dominus petro: ⁊ idem preuun
ciauit quod symon magus ⁊ nero cesar contra ipsū co
gitarent: sed cum hortatus est: ne dubitaret: q2 semper
assisteret: ⁊ solatium coapostoli pauli in crastinum
Romam intraturi eidem concederet. Dieq3 sequēti pau
lus romam ingressus petro adhesit ⁊ secum predicare
cepit. Petrus quoq3 sciens se proximum passioni in cō
uentu fratrum positus clementem sibi successorem in
episcopum ordinauit: ⁊ in cathedra loco sui licet diu re
nitentem sedere coegit. Symo autem magus in tantū
a nerone amabatur: ꝗ vite eius ⁊ salutis ⁊ totius vrbis
custos putabatur. Quadam die ante cesarem assistēs:
effigies subito mutabatur: vt modo senior: modo
iunior appareret. Aliquando dum in conclaui cum ne
rone esset: demon in eius specie foris populo loquebat.
Propter nero ipsū vere dei filium existimabat. Di
xit autem symon neroni: vt se decollari mandaret: ⁊ die
tertia resurgens: se vere dei filium comprobaret. Quod
cum fieret: spiculator putans se symonē decollare arie
tem occidit. Symon vero arte magica triduo latuit et
arietis membra colligens abscondit. Sanguis autem
arietis congelatus remansit. Die autē tertia se Nero
ni ostendit: ⁊ surrexisse asseruit: ac vt sanguinem suum
tergi faceret impetrauit. Quod nero videns obstu
puit: ipsum verum deum existimauit. Populus etiam
romanus euentes eidem statuam erexerunt: ⁊ titulū ei⁹
his conscripserunt. Petrus autem et paulus ad
neronem introibant: ⁊ symonis fallacias confutabant
itaq3 petrus ꝗ sicut in christo sunt due substātie
hominis ⁊ dei: sic in symone hominis ⁊ diaboli.
Symon vero petro comminabatur quod angelis suis
iuberet vt se de apostolo vindicarent. Petrus vero
angelos non timere respōdit. Et cū nero symo
nem habere deitatē diceret: petr⁹ dixit vt si vere deus
esset diceret qd petr⁹ cogitabat ⁊ quid latenter ordina
ret: accedens ad aurem cesaris secreto ei dixit vt pa
nem ordeaceum sibi occulte deferri iuberet: quē sibi
cum petrus benedixit: ⁊ sub manica abscondit ac
deinde ait: qui se deū dicebat quid factum fuisset inter
nos? Et contra symon dicebat vt petr⁹ propalaret:
quid se symon in mente reuolueret. Petrus vero re
spondit quod cogitationē symonis se scire doceret: dū
quod cogitasset. Iratus autē symon canes ma
gnos vocauit vt petrum deuorarent. Qui cū mox
canes in petrum impetum fecissent: ille panem be
nedictum eis obtulit: ⁊ protinus eos in fugam conuer
tit. Dieq3 petrus quod symon cogitauerat non verbis
sed factis se cognouisse docuit: dicens quod qui prius mi
serat contra se angelos exhibituros canes exhibuerat
vt sic ostenderet se angelos non habere diuinos sed ca
ninos. Ex hac deceptatione admodū symon confusus
est. ¶ Post hec cum symon se iactasset quod posset de
functos suscitare: ⁊ die quadam iuuenis mortu⁹ ad tu
mulum portaretur vocatis petro ⁊ symone: hanc om
nes populi sententiam firmauerunt vt illū occiderēt:
qui mortuum excitare non posset. Tūc symon suis in
cantationibus fecit vt caput mortui agitaretur. Et cū
omnes petrum lapidare vellent. Apostolus facto silen
tio dicebat: vt si defunctus viueret per seipsum loquere
tur et surgeret. Alioquin symone a pheretro separato
fantasma diaboli appareret. Separato ergo symone a
lectulo puer immobilis permāsit. Petrus etiam a lon
ge stans oratione facta iuuenem cōfestim in Christi no
mine excitauit. Et cum populus symonē lapidare vel
let: petrus pro eo intercessit ⁊ liberum abire fecit. Tūc
symon ad domum marcelli discipuli petri canem ma
ximum alligauit vt petrum ad discipulum ex more ve
nientem laceraret. ¶ Post modicum petrus venit ⁊ fa
cto signo crucis canem exoluit. Canis autem omnib⁹
blandiens solum symonem persecut⁹ in ipsū insiluit:
⁊ vt sibi apostolus iusserat corpus quidem eius nō le
sit: sed vestes totaliter lacerauit: popul⁹ autem et pueri
simul cum cane illum tanꝙ lupū ex vrbe fugarunt. Cu
ius opprobrij pudorem nō ferēs symō per annū nusꝙ
cōparuit. Post annū vero ad vrbem rediens: iterum in
neronis gratiā receptus est. Qui ⁊ populū vrbis cōuo
cauit: ⁊ se grauiter a galileis offensum perhibuit: ⁊ ideo
diē statuit: quo mundū deserens celum ascenderet: q2
nō dignabatur in terris amplius habitare. Igitur die
statuta turrim excelsam sibi de lignis a nerone fabrica
tam ascendit: ⁊ coronatus lauro volare cepit. Apostoli
autem adinuicem condixerūt: vt paulus oraret ⁊ petr⁹
imperaret. Cum autem nero symonem deū assereret:
⁊ apostolos seductores diceret. Paulus aūt Petro sua
deret: vt iam domini iussa perficeret: eo quod christ⁹ il
los ad se vocaret. Petrus surrexit angelos sathane per
christi nomen adiurauit vt symonem amplius nō fer
rent sed ad terram corruere permitterent. Et continuo
dimissus corruit ⁊ fractis membris omnib⁹ expirauit.
Nero autem se talem virū perdidisse doluit: ⁊ aposto
los detentos in manibus paulini viri clarissimi tradi
dit. Qui eos reclusit in custodia mamertina sub cura
militū processi ⁊ martiniani vbi per mēses nouem de
tenti sunt: vbi etiam beat⁹ apostol⁹ .xlix. milites ibidē
detētos cōuertit: ⁊ fonte de petra producto baptizauit:
vt supra dictū est in eorū passiōe: pridie idus martij cō
uersi sunt etiam ad christum processus ⁊ martinianus:
vt dicitur in eorū passione .vj nonas Junij. vnde ⁊ post mē
ses .ix. carcerē aperuerūt ⁊ apostolos dimiserūt. ¶ Pe
trus autem multa fratrum instantia ex vrbe discessit: ⁊
cū venisset ad portam: que nunc dicitur sancta maria
ad passus via apia: vidit sibi Christū occurrētē: ait Do
mine quo vadis: qui respondit. Venio romam iterum
crucifigi. ¶ Statimq3 domin⁹ disparuit ⁊ eius adhuc
vestigia marmori impressa cernuntur. Petrus igit̄ cū
hoc de passione sua dictum intelligeret redijt. Et a mi
nistris neronis capt⁹ prefecto aggrippe presentat: ⁊ fa
cies ei⁹ sicut sol refulsit: paul⁹ etiā simul cū eo capt⁹ est.
Tūc iubēte nerone Aggrippa prefectus in eos senten
tiam tulit: vt ambo quidam more romano prius flagel
lis cederentur. Deinde Paulus qui ciuis erat roman⁹
capite truncaretur: petrus vero tanꝙ alienigena cru
cifigeretur. Qui dato sibi pacis osculo adinuicem sepa
rantur. Paulus decollatus est ad aquas salinas in via
ostiēsi. Petr⁹ autem in vaticano naumachie iuxta pala
tiū Neronianū crucifix⁹ est. ¶ Petr⁹ igit̄ cū venisset ad
crucem: rogauit milites vt versō deorsum capite cruci
figeret: asserēs nō esse dignū vt ipse discipul⁹ eo modo

in patibulo staret: quo christus magister in cruce pependit. Tunc illi crucem verterunt: et pedes sursum: manus autem deorsum confixerunt. Populus vero furore repletus volebat neronem et prefectum occidere et apostolum liberare. Qui eos rogauit ne passionem suam impedirent. Dominus autem aperuit oculos eorum qui aderant et deflebant: et viderunt angelos stantes cum coronis rosarum et liliorum et petrum confortantes: christum etiam assistentem et librum apertum tenentem: et quicquid petrus populo predicabat: ex ipsius libri scriptura sumebat: videns ergo petrus quod fideles eius gloriam viderent: orationem premisit et gratias agens deoque fideles commendans spiritum emisit. iij. kalen. iulij. quo ipso die et eodem anno: vt ecclesia tenet: coapostolus eius paulus decollatus est: vt infra in eius passione dicetur. Cuius corpus a marcello et apuleo eius discipulis de cruce depositum in vaticani loco sepultum est. ¶ In ipsa autem die petrus et paulus dionysio apparuerunt vt ipse testatur manu ad manum portam vrbis intrantes: induti veste luminis et coronis claritatis ornati. Nero autem pro hoc et alijs commissis sceleribus a populo furente ex vrbe pulsus manu se propria peremit. ¶ Tempore cornelij pape greci furati apostolorum corpora illa exportabant. Sed statim facto terre motu nimio demones in idolis habitantes clamabant: quod dij Romanorum exportarentur. Quapropter fidelibus de apostolis: paganis vero de suis dijs intelligentibus multitudo armatorum illos insequitur: vnde greci timentes apud catacumbas apostolorum corpora in puteum proiecerunt. Que a sancto Cornelio inde leuata et in eisdem locis vnde ablata fuerant: deposita fuerunt: vbi iacuerunt vsque ad tempora siluestri pape: quando vtriusque ipsorum edificata basilica ad ipsorum ecclesias sunt translata: vt dicetur infra in dedicatione ipsarum basilicarum. xix. Kalen. decembris.

¶ De sancto Paulo apostolo doctore gentium. Capi. xxiiij.

Paulus apostolus predicator et doctor gentium de tribu beniamin tarso cilicie oriundus gamalielis doctoris discipulus post sui conuersionem multas persecutiones passus est. multaque miracula operatus quas hylarius enumerat dicens. Paulus apostolus in philippis virgis ceditur: et in carcere ponitur: et in ligno pedibus affigitur. In listris lapidatur. In iconia et thessalonica ab emulis persequitur. In ephesio feris datur. In damasco per murum in sporta dimittitur. In hierusalem ceditur: ligatur: insidiatur: criminatur. Nauigans in italiam periculo eripitur: Romam veniens sub Nerone iudicatur: et occiditur apostolatum inter gentes accipit. Quendam confractum in listris extendit Iuuenem qui de fenestra ceciderat et expirauerat suscitauit: et multa alia miracula fecit. ¶ Apud mytilenem insulam vipera manum eius inuasit: sed nihil eum lesit: quin potius ipsam in ignem excussit. ¶ Refert autem quod paulus a pullorum cantu vsque ad horam quintam labori manuum insistebat deinde predicationi residuo lucis vacabat. Reliquum temporis comestioni somno et orationi expendebat. ¶ Ueniens ergo Romam cum nero nondum esset in imperio confirmatus: et etiam audito quod de lege iudeorum et fide christianorum inter paulum et iudeos questio vertebatur: non multum inde curauit: et sic Paulus quo volebat libere ibat: et libere predicabat. Hieronymus etiam libro de viris illustribus ait. quod Paulus secundo anno neronis romam vinctus mittitur: et per biennium in libera manens custodia aduersus iudeos disputauit. Deinde a Nerone dimissus euangelium in occidentis partibus predicauit: ac deinde romam rediit. Eius autem sapientia et religio vbique diuulgabatur: et ab omnibus admirabilis habebatur. Multos etiam de domo Cesaris sibi in amicitiam copulauit et eos ad Christum conuertit cum seneca neronis preceptore singularem amicitiam habuit: et que plures epistolas direxit: et ab eo suscepit. Quedam etiam scripta eius coram Cesare recitata sunt: et mirabiliter commendata. Senatus etiam de illo non mediocria sentiebat. ¶ Quadam die cum Paulus in solario circa vesperas predicaret: pincerna Neronis nomine patroclus iuuenis imperatori dilectus: vt Paulum propter multitudinem commodius audiret: fenestram ascendit: vnde dormitans cecidit: et fractis ceruicibus expirauit. Quod audiens nero plurimum doluit: et alium sibi in officium surrogauit. Paulus vero per spiritum hoc cognoscens: iussit defuncti corpus sibi deferri. Quem allatum continuo suscitauit: et ad Cesarem cum socijs suis misit. Nunciatur imperatori patroclum pre foribus astare. Quod Nero audiens expauit eumque ad se ingredi recusauit: sed tandem suasus ab amicis intrare permisit. Et interrogans an viueret: illeque dum se viuere diceret: et a domino Iesu christo suscitatum perhiberet: qui est rex omnium seculorum: qui et destruet omnia regna mundi: et solus in eternum regnabit. Nero eidem alapam dedit interrogans an illi regi militaret. Cum autem patroclus et alij quinque milites se christo domino militare dicerent: iussit Nero illos in carcerem trudi: vt nimium torqueret: quos nimis ante dilexerat. Omnes quoque Christianos fecit inquiri: et sine interrogatione per varia tormenta puniri: inter quos Paulus vinctus ad Neronem adductus est. Cum autem Nero ipsum interrogasset: cur milites suos sibi subtraheret. Respondit Paulus: nedum ex vrbe: sed vniuerso orbe milites regi Christo congregaui: qui tante extat potentie: vt iudex omnium veniat: et mundi machinam per ignem resoluat. Hec audiens Nero: ira succensus: quia mundum per ignem Paulus dixerat resoluendum omnes Christianos iussit igne cremari. Paulum vero vt reum maiestatis capite truncari. Et cum multi Christiani romani occisi essent: paulus cum furore ad palatium irruit: et contra Cesarem inclamare cepit: vnde imperator timens edictum mutauit: vt nullus christianos tangeret: donec de illis plenius iudicaret. Quapropter Paulus iterum Neronis conspectui presentatur: quem nero turbatus et exclamans sine mora decollari iussit. Paulus vero eidem predixit: quod modico tempore patiens christo eternaliter viueret. Et in huius certitudinem promisit apostolus: quod abscisso sibi capite viuus cesari appareret: vt sic christum dominum vite et mortis intelligeret: et his dictis ad locum supplicij ducebatur. Cum autem tres milites scilicet longinus: megistus: et acestus eum interrogarent: quis esset ille rex quem Paulus tantum diligeret: vt pro ipso mortem libenter subiret: Paulus eisdem christum annunciauit: et ad fidem conuertit. Et querentibus illis quomodo saluari possent: ordinauit eisdem vt mane ad locum decollationis eius venirent: ibique duos discipulos titum et Lucam orantes inuenirent: qui causa cognita illos baptismatis vnda perfunderent: et eterni regni coheredes efficerent. ¶ Post hec cum ab alijs militibus a Nerone missis ad mortem Pauli accelerandam ipse ad supplicium duceretur Paulus in porta ostiensi obuiauit Plautille discipule sue: que alio nomine Lemobia dicebatur: que flens suis se orationibus commendauit: cui Paulus velum quo caput eius tegebatur mutuo petiit: vt inde oculos suos ligaret: ne mortem videns pauesceret: plurimque sibi decollatus restitueret: quod dum ei tradidisset: ipsam carnifices tridebant: quod preciosum ei velum traderet: quod sibi mortuus minime reddere posset. Cum ergo ad locum passionis venisset: ad orientem versus et manibus in celum extensis diutissime cum lachrymis patria voce orauit: et gratias egit. Post hec vale faciens fratribus: oculos sibi velo ligauit: et genua flectens collum tetendit. Sicque decollatus spiritum deo tradidit tertio Kalendas Iulij. Mox

...hor quoq; caput eius a corpore exiliens. Jesus ...: qui sibi tam dulcis in vita fuerat: et quem tam ...nominauerat: hebraice tertio clara voce perso... cui⁹ quoq; corpore vnda lactis vsq; in vestimē...is exiliuit: et postea sanguis manare cepit. In ac... ...immensa emicuit: et de corpore odor suauissimus ...uit. Caput autem abscisum tertio saltauit: et in ...q; saltu fons de terra scaturijt: qui vsq; in pre... ...net in testimoniū ei⁹ mirifice passionis. ¶ Re... ...ibus autem militibus Lemobia velum sangui... ...ntum ostendit: eisq; dixit: quod eadem hora Pe... ...Paulus vrbem intrauerant veste preclara indu... ...onis radiantib⁹ ornati: Paulusq; iuxta promis... ...um sibi restituerat cōmodatum. Quo miracu... ...milites cōuersi: adhuc magis in domino credi... ...a Tyto et Luca baptizati sunt vt infra in coru... ...e dicetur sexto nonas iulij. ¶ Audiens vero que ...rāt vehementer extimuit: et de his cum amicis ...pit. Et ecce paulus ianuis clausis ante cesarē ...q; viuentem iuxta promissum asseruit: sed Nero ...am mortem comminatus fuit: et his dictis dis... Nero autē ex timore nimio velut amens amico... ...nsilio patroclum et omnes vinctos christianos ...et liberos abire permisit. ¶ Caput autem Pau... ...adam va... proiectum est: pre multitudine ibidē ...torum in...niri nō potuit. Corpus autem a tito ...n ipso loco sepultū fuit. Cum autem post decur... ...mporis fouea mundaretur: quidā pastor caput ...n virga leuauit: et iuxta caulas ouium pro signo ...viditq; super caput per tres noctes continuas ...fulgere lucem. ¶ Quod cū episcopo vrbis nun... ...esset: christiani putantes hoc esse caput aposto... ...ij omnes cum pontifice caput attulerunt: et hāc ...am condixerunt: vt caput ad pedes corporis po... ...et: et diuina clementia implorata: si caput Pauli ...rpus miraculose conuerteretur: et colum capiti ...ctur. Et ecce cunctis orantibus et stupentibus ...se vertit: et in suo loco capiti se coniunxit. Et sic ...s deum benedixerunt: et hoc esse caput apostoli ...er cognouerunt. Hec Dionysius.

¶ De sanctis Marcello et Anastasio martyribus. Capitulum. xxiiij.

Marcell⁹ martyr vna cū Anastasio viro militari: apud castrum Argetomaceū pro fide Christi comprehensus: et in confessione domini vterq; ipsorum inuictissimus inuentus: ab infidelibus capite plexus est. iij. Kalendas. Julij: vt dicit Ado.

¶ De sancto Cassio episcopo. Capitulum. xxv.

Cassius eps Narnien. apud eandem vrbem claruit tēpore Totille regis Gotthorum qui ꝑ fato regi Narnium venienti occurrit. Cui quia ex natura facies rubare consueuerat. Hoc rex totilla non cōspersionis esse credidit: sȝ assidue potationis: eūq; idcirco despexit. Sed deus omnipotens: vt quantus esset: q̄ cōtemnebat ostēderet: continuo in cāpo Narniensi: vbi rex erat: corā om... ...rcitu malignus spirit⁹ spatariū eius inuasit eūq; ...e crudeliter cepit. Qui cū añ regis oculos ad san... ...s esset adduct⁹: hūc ab eo vir dñi facto signo cru... ...pulit qui in eū ingredi vlteri⁹ non ꝑsumpsit. Sic ...illo die rex Barbar⁹ virū dei cepit venerari ex cor... ...ē despectū pri⁹ iudicabat ex facie: hic quotidianas ...s deo offerebat: et oīa q̄ habere poterat i elemosy...

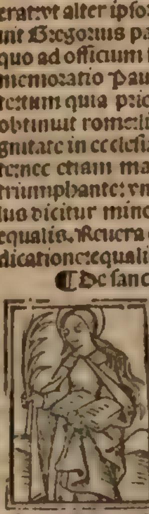
...nas pauperū tribuebat. ¶ Quadā ꝟo nocte dñs ꝑ visum cuidā eius ꝑsbytero apparuit eiq; dixit: vt ad episcopū pergens diceret. Ager⁹ ea q̄ ceperat ageret: nec ab inchoatis desisteret: q̄m in natale apostolorū ad se veniret: et tūc sibi mercedē suā redderet. Sȝ q2 dies apostolo₂ vicin⁹ erat: ꝑsbyter epo idicare visionē timuit. Alia nocte xp̄s iterū rediit: et inobediētiā ꝑsbyteri increpās: iussa iterū imposuit. Sȝ dū ꝑsbyter pergeret: et epm̄ infirmatū audisset: iterū visionē referre dissimulauit: visione igit̄ tertia dñs apparuit verbera ꝟberis addidit: et ꝑsbyterū tā districta cede mactauit: vt vulnera liuoris corpaliter ipsā visionē ꝑ spm̄ habitā ꝯfirmarēt. ¶ Veniēs aūt ꝑsbyter ad eccl'iā sc̄ti iuuenalis epm̄ celebraturū inuenit: eūq; secreti⁹ vocās visionē apuit: et vulnera verberib⁹ inflicta mōstrauit. Qd̄ sc̄tus audiens ex illo iā die lucra pietatis perauxit: verū cū sibi cōsuetudo esset annis singulis die apostolo₂ natalitio romā veniret hac visiōe suspect⁹ tūc venire iuxta morē noluit. Eisdēq; diebus q̄si de sua nece secur⁹ sollicitus fuit. Sicq; reuoluto postmodū āno et deinceps ānis singulis vsq; ad septimū: eo ipso tpe in mortis sue expectatiōe suspēsus fuit. Jā quoq; quodāmodo de visionis veritate desperauerat. Cū ecce anno septimo dū sacras apostolo₂ vigilias incolumis celebrasset: dolor cū corpis in vigilijs attigit atq; in die apostolorū celebrare posse recusauit. Sȝ magna populi ꝯpulsus instātia: eccliā intrās vt potuit sacrificiū obtulit: morq; ad lectulū rediit. Et cū circūstātes clericos diuinis colloquijs admoneret. Inter verba exhortationis terribili voce clamauit. Hora ē. moxq; assistētib⁹ ipe suis manib⁹ lintheū dedit: q8 sibi ex more morietiū ꝯ faciē tēderet: quo extēso ipe spiritū emisit tertio kalen. Julij. Et sepult⁹ est in ecclesia sancti Juuenalis. Ad cuius tumulum miracula crebra diuinitus fiunt. Hec Gregorius. iiij. dialogorum. c. vj. et libro. iiij. c. lviij.

¶ De commemoratione sancti Pauli. Cap. xxvj.

Commemoriatio sancti Pauli apostoli ab ecclesia celebratur pridie kalen. iulij. nō quod eo die paulus apostolus fuerit passus: quia vt dictum est passus fuit eodem die eiusdem anni: quo et petrus apostolus occisus est vt tenent expresse Hieronymus et multi doctores: sed quia festum vtriusq; apostolorum eadem die quo ad officium non poterat celebrari et incōueniēs erat: vt alter ipsorum careret officio singulari: ordinauit Gregorius papa: vt ipsa die qua passi fuerant fieret quo ad officium solennitas petri: et sequenti die commemoratio Pauli: tum quia Petrus maior est dignitate: tum quia prior conuersione: tum quia primatum obtinuit rome: licet autem petrus paulo sit maior dignitate in ecclesia militāte: non tamen maior sanctitate: nec etiam maior in gloria creditur esse in ecclesia triumphante: vnde notandum quod quandoq; paulus dicitur minor petro: quandoq; maior: quandoq; equalis. Reuera enim minor est dignitate: maior predicatione: equalis sanctitate.

¶ De sancta Lucina discipula. Cap. xxvij.

Lucina discipula apostorum ciuis nobilissima romana fuit que a beatis Petro et Paulo conuersa baptizata et docta de facultatibus suis multa sanctorum necessitatibus ministrauit. Plurimos quoq; martyres in suo predio in quadam crypta sepeliuit. Deniq; et ipsa in sancta xp̄i cōfessione virtutū operib⁹ pollēs quieuit in xp̄o. Sepulta in eadē cry...

pta: in qua plures martyres sepelierat pridie Kal. Julij.

¶ De sancta Lucina martyre. Cap. xviij.

Lucina martyr nobilis matrona Romanorum tempore Diocletiani et Maximiani in urbe claruit: que plurium sanctorum martyrum corpora in predio sepeliunt: inter que sanctorum cyriaci: largi et smaragdi: necnon beati Sebastiani cadavera honorifice condidit. Et sanctis christianis pauperib' multa de suis facultatib' ministravit. Et post hec omnia de omni sua facultate ecclesie romane donationem fecit. Quod ubi imperator Maximianus audisset: ipsam proscriptione damnavit. Beata autem Lucina rogavit beatum Marcellum urbis rome episcopum: ut domum suam ecclesiam consecraret: quod ille cum omni devotione adimplere curavit. Sicque lucina in exilium acta post diutinos agones in pace requiescens felicem animam domino commendavit.

¶ De sancto Martiale episcopo. Cap. xix.

Martialis discipulus christi et episcopus: stephani prothomartyris consanguineus patre marcello et matre elisabeth de tribu beniamin in ortus: unus fuit ex septuaginta duobus discipulis christi: et a beato Petro apostolo baptizatus. Hic enim ille puer fuisse dicitur: qui habebat quinque panes hordeaceos et duos pisces: ex quibus dominus quinque milia hominum in eremo saciavit: ut dicitur Joannis. vi. Hic etiam in ultima cena domini cum discipulis facta minister astitit: et cum christus pedes discipulorum lavaret: ipse aquam in pelvim famulatus officio ministravit. Et post ascensionem domini beato petro in iudea quinque annis: deinde in antiochiam annis septem adhesit: et cum eodem anno quarto claudij romam venit: et anno integro secum permansit. Post hec beatus petrus a christo sibi apparente per visionem admonitus. Martialem eius discipulum misit ad gallias predicandas: eidemque alpinianum et austriclinianum comites assignavit: qui ordinatus episcopus ad partes illas accessit: et duodecim angelis sibi continue assistentibus galliarum opida circuit: et per annos sex lemovicen. provincia predicavit: ubi sex mortuos suscitavit: cecos illuminavit: claudos erexit: mutis loquelam tribuit: obsessos a demonibus liberavit et alia multa et maxima miracula perfecit: ecclesias in honore salvatoris: et dei genitricis: et sancti stephani prothomartyris: et sancti petri: et sancti andree apostolorum in ipsis partib' dedicavit: omnemque idolorum culturam et spurcitiam eliminavit. Ingressus autem oppidum lemovicen. cum quendam freneticum nobilis susanne matrone filium sanasset: ipsum cum matre et sorore virgine nomine valeria et aliis sexcentis ad christum convertit. Quem dum idolorum pontifices detentum duro carceri mancipassent: omnes ipsi ictu fulminis subito extincti sunt. Ipse vero luce de celo divinitus illapsa confortatus: ianuis quoque carceris reseratis eductus est. Cum autem instantia populi sacerdotes templorum fulmine peremptos suscitasset: ipsique eorum que in alio seculo viderant testimonium perhiberent: tam ipsi omnes quam alia multitudo gentilium numero. xxij. milia domino crediderunt.

¶ Mortua autem susanna predicta: valeriam eius filiam deo virginem dedicavit: que cum a stephano duce aquitanie in connubium postularetur: eidem cum nubere nollet: ab eodem tenta ipsiusque iussu decollata est. Statimque corpus truncum caput manibus suscipiens usque ad altare: in quo sanctus episcopus missam celebrabat: stupentibus cunctis accessit: et ibidem cadens expiravit. Sed et virginis percussor: angelos vidit: eius ad celos animam deferentes. Que cum omnia carnifex duci stephano nunciasset: et confestim coram illo corruens expiravit. Martialis vero lictorem mortuum suscitavit: et ducem cum. xv. milibus virorum ad christum convertit: qui ecclesiam sancte valerie fabricavit: et ipsam honorifice ibidem tumulavit. ¶ Post hec autem martialis ad beatum petrum revisendum romam perrexit: et cum eo iam sene per aliquod spacium temporis commoratus est. inde ad ecclesiam suam rediit. Et dum esset in itinere: quidam Hildebertus comitis archadij filius a diabolo in flumine proiectus et necatus est. Quem sanctus martialis a mortuis excitavit: et tres demones qui eum prefocaverunt in specie nigrorum ethiopum ostendit multosque convertit. ¶ Deinde in civitate lemovicensi mulier quedam virum suum paralyticum baculo viri sancti tetigit: qui mox incolumis surrexit. ¶ Idem etiam baculus in urbe Burdegalensi multis domibus igne flagrantibus incendio oppositus flammas continuo ac penitus excussit. multaque et maxima alia miracula per eum deus ostendit. Idem ante dies. xv. exitus sui christo domino sibi apparente: et ipsum ad regna celestia vocante ad ecclesiam pervenit: missaque celebrata populum de omnibus docuit: et valefaciens fratribus in pace quievit pridie kalen. Julij. Anno a passione domini. lxxiij. Vespasiani vero augusti anno. iij. episcopatus autem sui. xxviij. Qui et lemovice quiescit et multis virtutibus et signis pollet.

¶ De sanctis Alpiniano et Astricliniano presbyteris. Capitulum. xx.

Alpinian' et astriclinianus presbyteri discipuli sancti martialis et eiusdem cooperatores predicationis multo tempore extiterant. Et tam sermonum quam signorum gloria non mediocriter claruerunt. Qui et predicationis officio fideliter peracto apud eandem civitatem lemovicen. in domino quieverunt. Quorum festum recolitur pridie kalen. Julij. ut ait Ado in martyrologio suo.

¶ De sancto Aaron sacerdote. Cap. xxi.

Aaron sacerdos primus et pontifex secundum legem frater moysi filius amram de tribu Levi et iochabel eius coniugis: qui inter patres sanctos veteris testamenti ecclesiastici. xlv. plurimum commendatur. Populum israel de terra egypti una cum germano eduxit et coadiutor ducatus moysi per. xl. annos in eremo fuit. Ipse enim uti eloquentissimus a domino datus est moysi qui erat impedit' in lingua ut esset os eius ad populum: dominus enim moysi precipiebat: et ipse Aaron verba dei narrabat atque populo vel pharaoni ex ore moysi cuncta quasi interpres eius referebat. Sicut habetur exodi. iiij. capi. Ipse etiam moyse et pharaoni astitit: et signa dei ostendit. Nam et prima tria signa plagarum quibus egyptus percussa est per manus Aaron dominus fecit. ¶ Postque autem popul' israel mare rubrum transiuit: ut hec omnia copiosius in gestis moysi tractabimtur pridie non. septembris. Et moyses in montem sinai iussu domini legem accepturus ascenderet: ubi et diebus. xl. sine cibo corporeo permansit: et cum moyses in monte moram faceret redeundi: populus impatiens deos itineris duces ab aaron et hur: quos ille sui loco reliquerat instanter postulavit. Quibus hur resistens sputis ob

suffocatus est:vnde aaron timore coact⁹ est
gentiū eorū perijt que in ignē piecit:ꝛ egres
ius conflatilis instar bouis:quē in egypto
nt:demone opere hoc agēte:quē ꝛ populus
t hostias offerens adorauit. Quod cum do
ysi reuelasset:ꝛ populi dispersionem commi
Moyses pro populo intercessit:et placato
monte descendit:visoqꝫ tanto scelere tabu
bi a domino datas indignatus confregit:vi
qꝫ combussit:pulueremqꝫ in aquaꝫ consper
opulo potuꝫ dedit. Cūqꝫ vt tradit iosephus
celeris cognouisset:ꝛ colore auri potati:qui
apparuit in barbis eorum filios leui sibi
adiunxit:ꝛ ex illis quasi.xxiij.milia occidit.
isaret aaron quod populū:ꝛ audierat:ille se
ertimuisse populum.quia pronus erat ad
t exod.xxxij.cap. ¶ Post hoc vt habetur Le
rses de mandato domini aaron ꝛ quattuor fi
nadab:abiu:eleazar ꝛ itamar:prius aqua lo
nctificationis perunxit:ꝛ sacerdotes ad mi
crificiorū cōstituit. Quorum omnium aaron
primus fuit. Cui solo semel in anno tantum
nctorum ingredi licuit. Dies aūt cōsecratio
filiorum ei⁹ fuit dies octauus anni secundi
filiorū israel ex egypto. Et cū aaron prece
tiam in altari posuisset ignis diuinit⁹ adeo
crificiū primitus inflāmauit. Et seruat⁹ est
erpetuus per generationes vsqꝫ ad transmi
abylonis. Eadē die nadab ꝛ abiu filij aaron
otes consecrati:quia igne alieno thus obtu
diuino consumpti sunt. Quos aaron ꝛ alij
s lugere phibiti sunt:ppter vnctionis san
uini iudicij reuerentiā tn̄ sepelierunt eos co
. ¶ Post hec aūt vt scribitur numeri.xvj.c.ꝛ
ore filius Jsuar fratris amaram vidēs fra
s honoratos:alterū sacerdotio:alterū duca
nuidit:ꝛ murmurās cōtra moysem ꝛ aaron.
is secum habuit:ꝛ dathā ꝛ abiron potiores
i sibi adiūxit:ꝛ seditionē in populo excitauit.
es miraculose cum vxoribus ꝛ filijs ꝛ fami
i eorum supellectili terra se aperiens absor
quod populus in furorem excitatus moy
n vti multitudinis interfectores lapidare vo
ad tabernaculum fugientibus ignis a do
sius populum deuorare cepit:ꝛ.xiiij.milia ac
interfecit. Tūc aaron ad suggestionē moysi
ribulū hausit ex altari ignē diuinum:ꝛ posi
nate cucurrit cito ad populum:seqꝫ inter vi
uos incendio opposuit:ꝛ p eis orauit:conse
a cessauit. ¶ Adhuc aūt non cessante tumul
erdotio aaron:eo quod dicerent filijs israel
s tribubus dignos reperiri:qui sacerdotio
ur tulit moyses ex mandato dn̄i.xij.virgas:ꝛ
o duodecim tribuum ꝛ in vnaquaqꝫ scripsit
ncipis ꝛ tribus sue. Nomen autē aaron scri
a leui:quas cum posuisset in tabernaculo co
no. sequenti die inuenit virgam aaron ger
amigdala cum folijs produxisse. Quo signo
eo:aaron sacerdotium firmissime possedit:
virga in testimonium in tabernaculo reposi
Cum autem populus per annos quadragin
o fuisset:ꝛ dn̄s moysen ꝛ aaron ne terrā pro
grederētur decreuisset:eo ꝙ ipsum ad aquas
ionis nō sanctificassent:vt habetur Numeri
icetur in gestis moysi. Mandauit deus vt
eret ad populum suum. Qui ascendit in mō
s moyse fratre suo:et Eleazar filio suo:vbi
ntificem aaron omni sacerdotali cultu indu
t eleazar induit. Quo facto confestim aaron
nte occubuit kalen.iulij.vbi sepulture eius
ostēdit. Et fleuerūt eū filij isrl' triginta dieb⁹.
ora ꝛ ex dictis Josephi et Hieronymi:ꝛ his
storia quoqꝫ scholastica:necnō ex chronicis Sigiberti.

¶ De sancta Maria prophetissa. Ca.xxxij.

Maria pphetissa soror aaron ꝛ moysi intra numerum sanctarū matrū veteris legis a iosepho nō immerito computatur:quia vt sacra scriptura. Exodi.xv.c.inne nire videt:sicut moyses inter mares israel filios sic ꝛ maria inter feminas pro suo modulo ducatum obtinuit: ex quo solo sanctificata fuisse videtur. Nec eū decēs fuit vt tāto populo qꝫ in vtroqꝫ sexu nisi sanct⁹ precesset. Unde ꝛ postqꝫ submerso pharaone in rubrum mare cum omni exercitu suo:moyses canticum exametrorum carminum scilicet. Cantem⁹ domino.cōposuisset:ipsumqꝫ primo cum viris decantasset. Maria deinde chorūqꝫ mulierum ducēs:sumpto musicali tympano canticum ipsum repetiuit ꝛ dn̄o p victoria laudes egit. ¶ Sꝫ iā post annos aliquot vt habetur numeri.xij. Dum essēt filij israel in deserto in loco qui dicit asaroth:ꝛ aaron ꝛ maria contra moysen murmurassent:ꝛ se ei de sanctitate pari iactassent Jubente domino ipsi tres ad ostiū tabernaculi accesserunt. Quib⁹ deus in nube maiestatis apparuit ꝛ mariam lepra percussit. Que tamē post dies septem moyse pro ipsa orante:eaqꝫ penitentiam agente sanata fuit:et aaron a domino veniam de contumelia postulauit. Anno vero quadragesimo egressionis filiorum israel de egypto populo adhuc per desertum agente mortua est maria in cades:ꝛ sepulta in mōte sin:quo autem die dormierit:expressum non habetur:idcirco aaron fratri suo ei⁹ memoria copulatur. Hec numeri.xx.ꝛ alijs locis quibus supra.

¶ De sancto Eleazar sacerdote. Ca.xxxiij.

Eleazar sacerdos filius aaron patri in sacerdotium successit vt superius dictuꝫ est. Hic enim vt habet in libro iosue in pluribus locis cum iosue duce populi iordanem transiuit:ꝛ terrā pmissam acquisiuit:ꝛ eam per sortes duodecim tribus filiorum israel mādato dei diuisit:sacrificia pro populo bm̄ legem a deo datam obtulit:ꝛ in tabernaculo domini cuꝫ filijs suis iugiter ministrauit. Et post obitum moysi modico tempore populum rexit. Et post hec sanctitate plen⁹ in pace quieuit:ꝛ sepultus est in gabaa:que data fuerat sibi ꝛ filijs eius in monte effraim. Hic ꝛ si non expresse:tamē satis tacite inter sanctos patres ecclesiastici.xlv.numeratur:vbi patris premissis laudibus:phinees filius ei⁹ tertius in gloria nominatur:vt sic inter sacerdotes gloriosos primus ꝛ tertius expresse:secūdus vero tacite nūmeratus intelligatur.

¶ De sancto Phinees sacerdote. Capi.xxxiiij.

Phinees sacerdos eleazar successor ꝛ fili⁹ eccl'iastici.xlv.c.ꝛ primo machabeor.ij.inter sactos patres veteris testamēti cōmemorat⁹ ē. De quo illud memorabile hr̄ numeri.xxv.qꝺ cum ppls isrl' moraret i setthī:ꝛ multi ex ipis cū filiab⁹ moab fornicati cēnt:ꝛ ad suggestionē eaꝝ beelphegor deo ipsarū sacrificia obtulisset:eosqꝫ moyses d culpa redargueret zarabei pnceps trib⁹ symeō filiā cuiusdā madianite i cōiugē acceperat noīe cho3bi corā oib⁹ pfessus se alienigenā cognouisse.

⁊ idola coluisset: nec legi quam Moyses populo imposuerat obnoxium esset: ⁊ spectante omni populo ac flente ingressus est tabernaculum mulieris. Surgensq; phinees arreptoq; pugione ingressus est post illum in lupanar: ⁊ perfodit ambos in simul coeuntes in locis genitalibus: ⁊ cessauit plaga que in populo processerat: ⁊ xxiiij. milia extinxerat. Et quia phinees zelo legis nimio vindictam dei in peccatore virum exegit. Jdcirco dominus eidem ⁊ semini eius sacerdotium in eternum constituit: qui ⁊ cum patre eleazar promissionis terram intrauit: ⁊ ei in sacerdotium successit ⁊ gloriosus meritis ⁊ fama laudabilis in pace quieuit in sepulchro paterno tumulatus.

¶ De sanctis Aaron ⁊ Julio ⁊ sociis martyribus. Capi. xxv.

Aaron ⁊ Julius vrbis legionum que est ciuitas in Britannia ciues ⁊ alij plures martyres vtriusq; sexus in eadem ciuitate passi sunt sub persecutione diocletiani ⁊ Maximiani: qui propter multa et insignia miracula que in passione beati albani martyris ostensa sunt: vt supra in eius passione actum est. xj. kalen. Julij conuersi sunt ad christum ⁊ pro eiusdem fidei ac confessionis gloria: ⁊ ipsi ab infidelib⁹ martyrium passi triumphatorum celestium numero sociati. kalen. Julij.

¶ De sancto Theobaldo confessore. Capi. xxvj.

Theobaldus confessor ex gallia oriundus tempore Henrici imperatoris secundi: ⁊ Henrici francorum regis claruit in partibus ipsis. Qui magnus ac potens mundo abrenuncians seculo ⁊ diuitijs eremiticam vitam duxit. Quadam vice cum quibusdam socijs iter agens: videns comites fame ac siti fatigatos: cum tam escis q̄ potu carerent ad deum orauit: ⁊ panem sibi a domino preparatum subito in via reperit. De quo se ⁊ socios ad satietatem cibauit. Deinde vas quod pridie vino fuerat omnino vacuatum apportari fecit: ipsumq; diuinit⁹ vino repletum inuenit: quod infusum cunctis abundantius ad poculum satisfecit. De reliquijs vero tam panis q̄ vini peregrinos plures qui eius audita fama de mediolano ad se venerant diebus plurib⁹ satiauit. Nec tamen ipse reliquie consumpte fuerunt: quin potius ad satietatem tam sui q̄ fratrum suorum per tres hebdomadas suffecerunt. His et alijs clarus virtutibus quieuit in pace Kalen. Julij.

¶ De sancto Carilepho cōfessore. Capi. xxvij.

Carilephus cōfessor: soci⁹ sancti Adiuti abbatis tempore Childeberti ⁊ Lotharij regum francorum claruit. Hic in Aruernensi territorio claris parētib⁹ ortus literarum gratia ad monasterium Menatensi. missus. Jbiq; monach⁹ factus est: vbi aliquo tempore mansit sanctitate repletus. Deinde eremiticam vitā ducere cupiens: vna cum sancto adiuto socio suo de Cenobio clādestine discessit. Deueneruntq; ad suburbium Aurelianensi. ⁊ ad sanctum Maximianum abbatem se conferentes cum eodem aliquot mensibus demorati sunt. Post hec in densiores syluas in loco qui dicitur piciacus: nunc autem cella sancti adiuti vocatur: locellum construxerunt vbi pluribus annis manserūt vt dictū est supra in vita sancti adiuti. vj. Kal. Februarij. verum carilephus cupiens vitare famam que iam de sanctitate amborum ad aures regias delata fuerat. Adiuto deserto: ⁊ interiora eremi apud cenomanensi. vrbem cum daumero commilitone suo petijt tandemq; ad locum vocabulo cassagallam situm in parecia labrosinensi. diuertit: vbi multo tempore deo seruire curauit. Et cū mulierem omnino se non visurum proposuisset mulier quedā vaga ⁊ lubrica coma precisa habituq; virili induta monasterium eius se virum simulans incognita sancto ingressa est. Quod dū per omnia ambitiosa curiositate lustrasset: oculi ei⁹ ex capite protinus deciderūt. Que dū peccatum confiteretur ⁊ penitentiā egisset sancto p ea intercedente corpore sanata ⁊ animo reddita emēdata. Hic etiā obitū suū sibi a dño reuelatū fratribus predixit: ⁊ die qua predixerat in pace quieuit vez kalē. Julij. Sepultusq; est in cenomanensi. ciuitate miraculis clarus.

¶ De sancto Pambone abbate. Capi. xxviij.

Pambo abbas vt dicit heraclides. Cum sine literis esset ad quendam accessit: vt ab eo psalmū aliquem disceret. Qui cum audisset principium psalmi. xxxviij. Dixi custodiā vias meas: ⁊ nō delinquam in lingua mea secūdū versum audire recusauit: dicens q̄ primus sibi sufficeret: dum tamen illū adimplere posset. Et post menses. vj. reuersus ad magistrum. Interrogatusq; ab eo cur tantū distulisset: respōdit q̄ versum quē didicerat: nondum adimplere potuerat: post multum vero tēpus retulit cuidam alteri: q̄ annorum. xlix. esset: et vix adhuc dictū illud psalmi implere potuisset. Descendens Alexandriam de scythi vidit mulierem theatricam: ⁊ amare fleuit: dicens se flere ⁊ propter mulieris perditionem ⁊ propter suipsius negligentiam: quia nō tantum studuerat deo placere: quātum illa hominibus. Theophilo epo cum adeuntibus ab ipso edificari querenti respondit: q̄ si sua taciturnitate nō edificabatur: nec sermone edificari posset. ¶ Huic sancta Melania de qua dicitur in. xj. Kalen. Nouembris. tricentū libras argenti obtulit: quas ille per Euthemium discipulum suum pauperibus dari iussit vt ait Hieronymus. Qui postmodum sportellam palmis consuit: ⁊ Melanie in sui memoriale tradidit: dicens se nullum aliud habēs: quod sibi dare posset. Quam ipsa post eius obitū omni tempore quasi pro magnis reliquijs reseruauit. Hic etiam nulla febre vel egritudine correptus ad extrema deuenit. Et hora mortis sue astantibus dixit: q̄ ex quo eremum intrauerat: nec panem comederat: nec sermonis de quo locutus fuisset aliquando cum penitenterat: ⁊ tamen sic ad deum ibat quasi adhuc initium non fecisset seruiendi domino. Et requisitus an esset bonū laudare proximum virtuosum respondit: q̄ meli⁹ esset tacere. Hec heraclides ⁊ in vitis patrum. Quieuit autem in domino vir sanctus kalendas Julij.

¶ De sancto Dominiano abbate. Capi. xxix.

Dominianus abbas in territorio Lugdunensi. sanctitate vite insignis claruit: qui primus illic eremiticam vitam exercuit: plurimosq; sibi in dei seruitio aggregās magnisq; virtutib⁹ ⁊ gloriosis miraculis clarus collectus est ad patres in senectute bona kalen. Julij. Hec Ado.

¶ De sanctis martyrib⁹ processo et Martiniano. Capitu. xl.

Processus

Processus et martinian⁹ martyres passi sunt Rome īperante nerone. Cū eñi Nero īperato: btōs aplōs petrū et paulū tradidisset paulino viro clarissimo magistro militū. Paulinus eos reclusit in custodia Mamertina sub monte tarpeio: sub custodia militū pcessi et Martiniani et aliorū .xlix. quos oēs apli ad xpm sua predicatione cōuerterunt: et pro fonte de silice sarcotos ibi baptizauerunt: vt supcriū est in passione militū .xlix. pridie idus martij. passione Petri apostoli .iij. kal. Julij. Cū autē apli carcere mēses .ix. fuissent a sanctis militib⁹ di sunt. Cūqꝫ vir clarissimus Paulinus audisset p et martinianū baptismū suscepisse et apostolos isisse: ratos eos teneri fecit: ac sibi presentari. Cū eos ad sacrificia suaderet: illi ecōtra xpm dn̄m deum profiterentur. Jussit Paulinus ora ipsoꝝ bus cōtundi. Deinde statuā auream iouis afferi thura incenderent. Cūqꝫ sancti milites in simu conspuissent: precepit eos Paulinus in equuleo di et attrahi neruis ac fustib⁹ cedi. Deinde circa tera flammas apponi: post hec scorpionib⁹ ma sub voce preconia: ne principū precepta contem t. Eadēqꝫ hora Paulinus oculum subito amisit: olore quasi insaniens eos equuleo depositos in dia Mamertina vinciri mandauit. Quibus luci ostolorū discipula ministrabat. Post triduū ve ulinus arreptus a demonio expirauit. Cūqꝫ fili⁹ onius rem gestam cū clamore ad palatiū detulit tus Nero iussit cesario vrbis prefecto: vt eos cele ccidi faceret. Qui fecit sanctos de custodia eijci: et muros via aurelia duci: atqꝫ ambos ibidem ca es amputari: et corpora eorum canibus derelinqui. eata lucina illa noctu collegit: et in arenario iu ū vbi decollati fuerant sepeliuit .vj. Nonas iulij.

¶ De sanctis Longino: Megisto: et Accisto martyribus. Cap. xlj.

Longinus Megistus et Accistus milites a btō Paulo aplō cōuersi sunt cū ad decollationem duceretur: vt supra dictum est iij. kalē. iulij in ei⁹ passione. Qui iuxta quod Paulus eis imposuerat: die sequenti passionis illius ad sepulchrū Pauli venerunt: et duos discipulos: vez titū et lucam orantes inuenerunt: et in eorū medio Paulū stantē viderunt: quos discipuli illi videntes fugiebant: pauloqꝫ mox disparente: milites illi s clamabant: qꝫ nō vt eos caperēt persequeban vt ab eis baptismū susciperent: sequebant pau eorū medio se vidisse testātur. Hec illi audientes sunt: eosqꝫ cum gaudio baptizauerūt: qui post es a Nerone detenti: et pro christi nominis con e capite cesi sunt .vj. Non. iulij.

¶ De sanctis Aristone et sociis martyribus. Capitulum. xlij.

Aristo: crescentianus: Eutychianus: vrbanus. Uitalis: iustus: felicissimus: felix: maria: et Symphorosa martyres omnes apud campaniam pro fidei veritate et christiani nominis assertione glorioso martyrio coronati sunt .vj. Non. Julij: vt ait ado. ex hieronymi martyrologio.

¶ De translatione sancti Thome apostoli. Cap. xliij.

Translatio corporis sancti Thome apostoli facta est tempore Alexandri imperatoris. Cū eñi idem imperator rediret victor de perside prelio certe rege deuicto: supplicarunt ei syri: vt mitteret ad regulos indorum: quatenus corpus beati Thome redderent ciuibus suis. Qd idē imperator quamuis gentilis: propter victorie tamē gloriam eisdem libēter concessit. Sicqꝫ factum est: vt translatū esset corpus beati apostoli de india et positum in ciuitate edessa in locello argenteo: qđ pendet ex argēteis cathenis: in qua ciuitate nullus hereticus inde⁹: vel idolorum cultor viuere potest. Sed nec barbari eā aliqñ inuadere potuerunt: ex quo Abagarus rex ipsi⁹ vrbis eplam manu saluatoris scriptā accipere meruit. Si quando gens aliqua contra eandem ciuitatem venit: die qua lecta fuerit epistola per puerum super murum: eadem die hostes territi fugiunt: aut pacati recedunt: tam saluatoris scripto: quā oratione beati Thome apostoli. Et celebrat ipsius translationis festum .v. non. Julij. ¶ Fertur quod in vigilia festi beati thome singulis annis omni clero et populo ac peregrinis ad eius ecclesiam conuenientibus celebrantur vespere: et patefacto tumulo sancti corporis: archiepiscop⁹ edessen. dum inchoat antiphonā ad magnificat: O thoma didyme et c. Palmitē aridū vitis ponit in manu apostoli: et completis vesperis clauditur sepulchrū. Mane autē iterum omnibus concurrentibus apertoqꝫ tumulo inuenitur palmas in naturali viriditate produxisse racemum vue maturum: de quo tantum vini liquatur in calicē: qꝫ ea die archiepiscopus ex ipso conficit sanguinem iesu xpi. Hoc audiui a fide dignis.

¶ De sctō gregorio epō neocesarien. Cap. xliiij.

Gregori⁹ Neocesarie ponti. epus alio nomine primo vocatus Theodorus: origenis discipulus tēporibus Ualeriani et Galieni imperatorū doctrina clara mirifice refulsit. Signa quoqꝫ et miracula de eo cū laude ecclesie perhibent. ¶ Cū eñi p captura piscū stagni cōmunis: germani duo adinuicem armis et effusione sanguinis decertarent: orante Gregorio aqua stagni repente absorpta arentem campū frugibus copiosum ac vtiliorē germanis iam concorditer diuidendum dereliquit. Uerū dum ecclesia in quodam loco arctissimo inter montē et fluuiū posito cōstrui deberet et spacium sufficiens nō esset: ipso sancto in orationibus pernoctāte: mane facto inuēta est rupis tāto spacio loco cessisse quantum erat competens pro ipsa ecclesia fabricanda. ¶ Alio tpe cū in alpibus iuxta phanum idoloꝝ hospitat⁹ esset: sacerdos ab idolo nullū poterat habere respōsum. Cui p noctē demon somnis apparuit: eiqꝫ dixit: qꝫ presente Gregorio nullatenus loqui posset. Qui mane Gregoriū obsecrat: vt deum suū loqui permittat. Gregorius asit demoni epistolā mittit: et vt mox soluto respōdere debeat permisit. Sicqꝫ idolū respōdere cepit: vnde sacerdos virtute dei in sancto viro cognita ad xpm cōuersus et ab eodē baptizatus infantiū pfecit qꝫ Gregorio in episcopatu successit. Quieuit in pace vir dn̄i .v. non. iulij. Hic plurima opuscula ad fidei catholice expositionem compilauit. Super ecclesiasten libro metaphrasim magnificentissime opus breue: sed perutile protulit. Ad originē scripsit panegyricū: quē eo phte vocataqꝫ multitudine recitauit Uulgo et alie plures ipsius feruntur epistole. Hec hieronym⁹ de viris illustrib⁹.

De sancto Gregorio epo lingonicen. Cap. xlv.

Gregorius lingonicen. episcopus ex senatoribus angustidunensibus ortus regionem illam quadraginta annis summa iustitie seueritate correxit. Hic habuit vxorem armentariam de qua filios procreauit. Post cuius obitum episcopus eligitur lingonicen. in quo epatu sanctissimam vitam duxit sub panibus triticeis panem ordeaceum comedens: et aquam vinum solummodo coloratam. Qui etiam a sancto benigno epo sibi apparente commonitus ecclesiam supra tumulum eius edificauit. In qua per noctes orans voces angelicas concinentes frequenter audiuit. In obitu vero ipsius sancti viri: quidam vidit celos apertos vultus quoque eius sicut rosa erubescat: caro vero vti lilium candebat. Corpus autem eius iuxta corpus sancti benigni collocatum est. Quod dum sepulture traderetur: trabes in quibus pedes dictorum astricti tenebantur confecisse sunt: et captiui liberati: que vero eiusdem sancti dum quis illac transiret auxilium obnoxius postulabant. Sepultus quoque est in ecclesia lingonicen.

De sancto Heliodoro epo. Cap. xlvj.

Heliodorus episcopus altinen. vir magne sanctitatis et sapientie floruit tempore Archadij et honorij imperatorum Qui iuuenili etate ad sacerdotii dignitatem promotus populum adhuc idolis deditum admonebat. Et dum pro animarum ciuium suorum salute domini obnoxius exoraret: hortatus ab angelo publice predicare cepit: adeoque in predicatione profecit: vt populus templa deorum destruerent: et ecclesiam dei genitricis a fundamentis construerent. Postmodum autem heliodorus adhuc presbyter chromatium aquileien. epm visitauit: et cum eo aliquo tempore commorans ab eodem altinen. eps ordinatus fuit. Hic sunt duo epi qui leguntur beato presbytero hieronymo aliquando epistolas direxisse: et ab eodem epygrammata recepisse. Ad quorum instantiam idem gloriosus doctor quosdam libros diuine pagine ex hebreo in latinum transtulit: et martyrologium primitus compilauit. Reuersus igitur sanctus eps altinum ecclesiam suam disposuit: et populum in fide firmauit. Inde hierosolymam perrexit: et optatum diu hieronymum quem sepius in scriptis viderat: corporali lumine visitauit: a quo et in melius compositus discessit. Inde repatrians iam senio confectus et Ambrosium sibi coadiutorem epm ordinauit. Ipse vero in insula maris que a sancto viro marcelliano ibi degente marcelliana vocata est: eremum petiit. Ibique apud prefatum virum sanctum ecclesia dedicata permansit. Quem et die quinta mensis iulij defunctum sepeliuit: heliodorus vero dudum postea superuenientes ciuitatem altinen. ab attila destruendam obitusque sui diem predixit. Et sanctitate conspicuus in pace quieuit. v. non. iulij. Cuius corpus Ambrosius eps eius successor in altinen. ecclesia sepeliuit. Processu vero temporis desolata vt predixerat altinen. ciuitate: et albuino longobardorum rege italiam inuadente. Paulus altinen. episcopus corpora sanctorum heliodori marcelliani theonisti tabre et tabrate ad insulas maris confugiens transportauit vbi nouo altino constructo: quod incole torcellum vocauerunt: corpus sancti heliodori in principali ecclesia condiderunt in honorem vero beate marie virginis ad instar altinen. ecclesie edificata vbi et quiescit vsque in presens.

De sancto Lanfranco confessore. Capitulum. xlvij.

Lanfrancus prior monasterij beccen. et postmodum abbas cadomen. tempore henrici iij. imperatoris claruit. Hic fuit doctor anselmi cantuariensis epi de quo infra dicetur. xi. non. iulij. Et hunc idem anselmus in beccen. prioratum successit sub eluino abbate qui ipsum monasterium de proprio fundauit. Hic enim lanfrancus de ciuitate papie oriundus et secularibus scientiis satis clarus. Postque in abricaten. ciuitate normanie aliquo tempore docuisset: et rothomagum ire vellet: a latronibus captus spoliatus et in sylua nudus dimissus: maneque a viatoribus reductus est. Qui mox relicto seculo et secularibus studiis in predicto monasterio habitum monachalem assumpsit: et humilem ac despectam vitam ducere cepit. Et cum esset omnium doctior: sapientiam suam humiliter occultabat. Tandem fama ipsius coperta de mandato sui abbatis scholas tenuit: et clericos ac laicos multos in diuina sapientia auditores habuit: quorum plurimi doctissimi pro magistri amore multa monasterio contulerunt. Qui postmodum ipsius loci prior: inde abbas cadomensis factus est. Quadam die eo celebrante diaconus ei ministrans a diabolo arreptus est. Qui diebus plurimis vexatur sed tandem eius orationibus liberatur. Huic etiam cum nunciatum fuisset: quod anselmus eius monachus et discipulus nocte in lecto anulum aureum reperisset premonstrauit eum futurum epm: et vt predixerat sic euenit. Hic ex precepto leonis pape quinti disputans in consilio toletano contra berengarium turonen. qui de eucharistia praue sentiebat eum eloquentissimo sermone confudit. Quieuit in christo quinto non. iulij.

De sanctis Mustiola et hyrenico mart.
Capitulum. xlviij.

Mustiola et hyreneus diaconus tempore valeriani imperatoris turcio agente vicario apud ciuitatem clusium passi sunt. Cum enim predictus turcius felicem presbyterum per martyrium consumasset apud vulsinam ciuitatem: vt dictum est supra in eius passione. ix. kalen. iulij. ipsiusque corpus hyreneus diacon. sepeliisset iuxta muros vrbis sutrine vrbis. Hec audiens turcius hyreneum comprehendi fecit: et cathenis vinctum post redam suam traxit vsque ad ciuitatem clusinam: ibique illum in carcere compediuit cum pluribus xpianis aliis. Quos omnes mustiola nobilis matrona claudij principis consobrina: in ergastulo refouebat. Quod cum audisset turcius: ipsam quidem teneri fecit: et omnes xpianos detentos decollari iubet: hyreneum vero in conspectu mustiole equuleo appensum tamdiu vnguibus lacerari: et flammis appositis aduri fecit: donec spiritum emisit. Deinde sanctam mustiolam sacrificare nolentem tamdiu plumbatis cedi iussit: quousque animam exhalauit. Quorum corpora marcus seruus dei iuxta muros clusine ciuitatis deuote tumulauit: vbi et miraculis clarent qui passi sunt. v. non. iulij.

De sancto Lauriano martyre.
Capitulum. xlix.

Laurianus martyr passus est in territorio bituricensi: qui pro xpi nominis confessione gloriosa amputato capite triumphum meruit obtinere martyrii: cuius caput apud hispalim ciuitatem deportatum: ibi digna veneratione recolitur: qui passus est. v. non. iulij. vt habetur in martyrologio adonis.

¶De sancto Osee propheta. Cap.i.

Osee propheta de tribu isachar fili⁹ beeri ort⁹ i bethlee moth suo quatuor regib⁹ iuda pphetauit: videlicet ozia ioatham achaz et ezechia: et sub hieroboam filio ioas rege israel: vñ ⁊ isaie prophete contemporaneus fuit. Prophetauit aūt principaliter cōtra decē tribus: pauca de duab⁹ loquens. De memorato eñ regum numero achaz rex iuda et hieroboam rex israel dñm derelinquentes in israel idololatrie crimē imperio ac potestate sua admittere populū cōpulerunt. Propter quod deus ad Osee locutus est vt acciperet vxorē fornicariam: et faceret filios fornicationis. Fornicariam inquit nō ex locutione corporee meretricem: sed gentilem deum ignorantem appellat: que dei creatoris sui amore contempto simulacrorum se subiecerat desiderijs. Hinc factum est vt ira dei in populo israel per denunciationem prophete sub typo tali pressura diceretur. Domui autem inde insula lectione prophete comprehensa ab hoc pmissa est: qz Ezechias rex iuda filius Achaz sublatis idolis que tam pater eius q̄ ceteri reges consecrauerunt templū dei purificasse mōstratur: vt supra in gestis Ezechie dictum est. Prenunciauit autē Osee iudeos in vltimo tēpore ad christum redituros. Tertium quoqz diē dominice resurrectionis predixit. ¶Hic autem vt ait hieronymus premunciaus dedit signum: veniet dominus in terra sicut quercus que est in sylo ⁊c. quod non legitur in scriptura eius fm editionem nostram: forte ꝙ hieronymus dixit signum hic epiphanius dixit prodigium: dicens de osee: ⁊ dedit prodigium dicens. Veniet dominus in terram sicut quercus in sylo qui ex semetipsa in xii. fuerat partita: ⁊ facte fuerāt ex ea totidem quercus. Hic postqz propheciam suam adimpleuisset: sub Ezechia rege placita quiete dormiuit quarto non. iulij i terra sua sepultus: vt ex hebreorum scriptura colligitur. Hec hieronymus et iosephus: ⁊ hiltoria scholastica comestoris.

¶De sancto aggeo propheta. Cap.ij.

Aggeus propheta post captiuitatem populi iudeorum in anno secūdo darij persarum regis prophetauit in hierusalem. Nā in anno primo Cyri regis persarum vt impleret̄ sermo dei ex ore hieremie prophete: vt habetur esdre primo in principio. Jussu ipsius regis populus in iudeam reductus est. Cūqz a populo israel ⁊ senioribus templum dei edificari cepisset: mortuo cyro rege persarū: ⁊ regnāte dario qui memorato successerat: vicine gētes odio iudeoꝝ instaurationē tēpli ⁊ ciuitatis impedire ceperūt. Qua rōne ducē⁹ ppls iudeoꝝ restaurationē ipsi⁹ tēpli needū cōcessam esse iuxta pmissionē credebāt: ppter qđ i.ij. anno regni darij memorati Agge⁹ pphe. a a deo missus ad zorobabel q̄ erat de tribu iuda q̄ ptatē regni suscepturus erat: ⁊ ad iesuz summū sacerdotē filiū iosedech eos admonet: vt credāt cōpleto annoꝝ numero tēpus restaurationis hierusalem aduenisse: addito ne incredulitatē populi velint imitari. Ola autē q̄ in textu ipsius pphetie cōtinent̄ reuersionē populi: reparationē templi renouationē ciuitatis: obseruantiā sacerdotalē: ⁊ interitū regnoꝝ exteroꝝ significant: pphetauit aūt vna cū aggeo Zacharias ppheta: de quo dicet̄ infra. viij. idus septēbris. Sed duob⁹ mēsib⁹ ante Zachariam hic aggeus vaticiniū suū tepere exorsus est. Quieuit in iudea in pace. iiij. non. iulij. ⁊ tumulat⁹ iacet iuxta sacerdotum monumenta in hierusalem. Hic ppheta vna cū pmo precedēte ex numero. xij. illorū pphetarum sunt: qui minores appellantur: qui ⁊ in sanctorum patrum catalogo ecclesiastici. xlix. cap. describūtur. Hec vnde supra.

¶De translatione sancti martini epi. Cap.iij.

Translatio corporis sancti Martini facta ē anno. xiiij. Leonis primi: vt ait Sigabertus: anno vero. lxiiij. ab obitu ipsius sancti. Cum enim perpetuus turonen. epūs cerneret insignia miracula: que ad se pulchrū sancti Martini fiebant ecclesiam magnam: et speciosam eius nomini fabricauit iuxta cellam: vt decet vbi viuens degere consueuerat. Et congregato clero ac populo vniuerso cum corpus sancti ad nouam ecclesiam transferre decreuisset Kal. Julij. post noctis vigilias ⁊ ieiunium celebratū mane sepulchrū nullaten⁹ mouere potuerunt. Quod cū sequēti die ⁊ tertio iterassent loculum minime ter nullo ingenio leuare valuerunt. Cūqz iam quasi desperati opus dimittere cōcepissent reuelatum sunt quod iiij. Julij. iij. videlicet non. ipsi⁹ ordinatiōis beati Martini anniuersaria dies erat. Et qđ forsitan ipsa die dñs corp⁹ beati cōfessoris trāsferri disposuisset: Jeiunio igit orationibusqz preuisis ad tumulū accesserūt. Moxqz illic senex venerand⁹ apparuit: aliis maius pre visus q̄ cos ad opus iuuare cepit. Sanctūqz martinū eisdēz adesse dixit: ⁊ vtqz corp⁹ trāsferre nō tardarēt admonuit. Sicqz cū summa velocitate loculū leuauerunt ⁊ in loco vbi nūc colit̄ posuerūt. Cōpletisqz officijs cū senem ad mēsam requirerēt nusqz cōparuit. ¶Accidit quoqz vt tūc essent duo mēdicantes ⁊ multā pecuniā ex qstu acquirētes: quoꝝ vn⁹ cecus ⁊ alter erat contractus: ⁊ ceco con tractū ferebat: ⁊ cōtract⁹ ceco viam ostēdebat. Audiētes autē qđ ad corpus sancti Martini multi sanabant̄ infirmi: dū corpus in translatione processionaliter portaretur: timentes ne corpus iuxta eoꝝ habitationē duceretur: ⁊ sic ipsi forsitan sanarentur. Jnde recesserunt: ⁊ nolentes sanitatē consequi ne periret miseria questus sui. Dum ergo fugerent per viam vnde corpus nequaqz ducendum putabant ex improuiso sancto corpori obuiāt. Et qz deus multa beneficia prestat etiam inuitis ambo contra voluntatem ipsorum continuo curati sunt: licet de hoc plurimū tristarentur. Celebratur aūt hec translatio et ipsius ordinatio ac prefate eius ecclesie dedicatio. iiij. nonas iulij.

¶De sancto Udalrico episcopo. Cap.iiij.

Udalric⁹ episcop⁹ augusteñ. nobilis Romanus cristēs infantul⁹ in monasterio sancti Galli educatus est. Et cum etate adolescentior habitū monastice: in assumere vellet: a quadam sancta inclusa phibitus est: q̄ eidē asseruit sibi fuisse a domino reuelatum adhuc ipsum futurū epūscopum. Commendat⁹ est igitur adalperoni Augusteñ. episcopo a quo est ad sacerdotij ordinē pmotus. Deinde Roma veniens a Martino papa benigne susceptus est. Qui eidē pontifici epm suuz mortuū nunciauit sibi diuinitus reuelatum. Cūqz ipsum papa Martin⁹ vellet in epm ordinare: ⁊ augusteñ. vrbi in pastorē perficere: Udalricusqz recusaret: summus pontifex eidē prenūciauit: qđ periculoso adhuc tēpore episcopatū ipm non posset euadere. Quod ⁊ factū est. Nā episcopo augusteñ. ad episcopatū hiltineñ. translato Udalricus a populo succedere cōpulsus est. Qui cū sancto Conrado epo cōstātie gregē dominicū verbo et exēplo

operis bene patuit. ¶ Sup hūc sanctū die cene dñi crisma cōficiētē: et die pasche missarum solēnia celebrantē visa est dextera dei q̄ sibi bñdicebat. ¶ Quadā die sancta aplā sibi apparuit: et vt se seq̄ret admonuit: ipm̄qȝ vsqȝ in lectisterio pduxit: vbi per visionē sanctū Petrum apostolū cū quodam alio sancto vidit qui arnulphum ducē turingiorū pro suis criminibus dānabant. Et non tato tempore repertum est eodē die et hora arnulphū e seculo migrauisse. Ipse vir sanct⁹ pacē inter othonē ducē: et lodolphum eius filium ptractauit. ¶ Iussus diuinitus in natiuitate sancti Joannis baptiste bis in die celebrauit. Missam auroze vez et maiozē: quarum primam ex conscientia bis celebrādi omittere ppolucrat. Et. xj. postmodū die in pace q̄uit. vez. iiij. noñ. iulij. Sepultusqȝ est a volfgāgo epo ratisponeñ. in ecclia sancte aphre.

¶ De sancto Jocūdiano martyre. Cap. liiij.

Jocūdian⁹ martyr apud aphricam martyrium passus est. Qui pro confessione fidei xpiane in mare merius cū palme triumpho coronā a domino percipere meruit gloriosam. iiij. nonas iulij. vt habetur in martyrologio. Hieronymi et Adonis.

¶ De sancta zoe vxore Nicostrati martyre. Cap. lv.

Zoe martyr vxor nicostrati primiscrinij diocletiani imperatoris rome martyriū passa est: q̄ cū graui infirmitate loquendi facultate p sex annos caruisset: beatus Sebastian⁹ martyr: ipsam curauit: sibiqȝ loquelā restituit: necnon ipsam Zoem cū viro Nicostrato et aliis pluribus ad christi fidē perduxit: quos sanctus Policarpus presbyter baptizauit: vt supra actū est in passione Sebastiani decimotertio kalē. Februarij. Cū aūt Sebastianus et alij plures martyriū passi fuissent: ipsa ad confessionem sancti Petri apostoli orarct: a psecutoribus arctata et in custodia durissima trusa est. Deinde a collo et a capillis in arbore quadam suspēsa adhibito subter horribili fumo in cōfessione domini emisit spiritū tertio nonas Julij.

¶ De sancto Anselmo episcopo. Cap. lvj.

Anselmus eps ex confinio Lombardie et burgūdie ortus pucrilibus annis literis a parentibus traditus breui spacio multa sapientia pollens ante annum xv. de salute anime cogitare cepit: et cogitatū ad effectum perduxit. Egressus ergo patriam: dum ex transcensu montis nimium fatigatus esset: nec quicquid ad edendum haberet: minister ei⁹ ex insperato panem candidissimum diuinitus in sacculo reperit: et quo vterqȝ ad sacietatē comedit. Exactis autem tribus annis partim in Frācia partim in Burgundia in Normaniam deuenit: et sub magisterio Lanfranci prioris beccensis doctoris illustris se contulit: ac deinde in eodem monasterio habitū religiosum assumpsit. Lāfranco autē in abbatē monasterij cadomeñ. assumpto: vt supra in eius historia dictū est. v. noñ. iulij. Anselm⁹ ei in pfato prioratu successit: sanctitateqȝ et sapientia ad modū clarescere cepit: plurima nāqȝ diuina opuscula et solēnia compilauit. ¶ Cū nocte quadā miraretur quomodo pphete per spiritū multa futura pdixerāt: et oraret: vt hoc sibi de⁹ aperiret: p parietes et muros interpositos vidit fratres ad matutinum exurgētes: et eorū officia exequentes. Et intellexit qd̄ similiter deus potuerat sanctis pphetis abscōdita reuelasse. ¶ Dum quadam vice frater senior in extremis laboraret: et se a duob⁹ lupis vorari vocib⁹ horribilib⁹ inclamaret. Anselmus pro fratre orauit: et postmodū ad ipsum intrauit: qui mox lupos effugatos asseruit. Flāma ex ore sancti in modū lancee pcedēte: quā frater ille se videre perhibuit. Absolutusqȝ ab anselmo hora. ix. vt sanct⁹ pdixerat expirauit. Alias etiā dum in oratiōe persisteret visus est ab alio fratre luce maxima circumfusus. Postmodū autē ad archiepiscopatū cantuarieñ. ecclie electus est: qui dei populo exemplis honestissimis: et doctrinis clarissimis pfuit. Ipse cū festū conceptionis alme dei genitricis sibi a domino reuelatū miraculose colēdū didicit: ipse et primus celebrauit: et celebrandū in eius ecclesia cōstituit: vt superi⁹ dictū est in cōceptiōe sancte marie. vj. idus decēbris. Cū autē quodā tempore in villa quadam cum sociis hospitatus esset: et hospes nihil aliud preter panē et caseū eis apponendum haberet: iubente episcopo: et ipsis dudum recusasset: hospes ad flumē accessit: et misso rhete truttā maximam continuo cepit: ex qua omnes plene refecti sunt. ¶ Alio etiā tempore alteri eius hospiti conquerenti: quod pisces ei apponendos non haberet: ipse predixit: quod cōfortaretur: qȝ post morulam sibi magn⁹ sturio mitteret. Quod et post horā modicā factū est. Sicqȝ clarus virtutib⁹ quieuit in pace. iij. nonas iulij. Sepultusqȝ iacet in sua ecclesia cātuariensi. ¶ Hic cōposuit librū proslogion. idest alloquiū de deo. Itē monologion id est soliloquium de sancta trinitate. Itē de veritate librum vnum. De concordia liberi arbitrij. et pscientie diuine: atqȝ predestinationis et gratie librū vnū. Cur deus homo: librū vnum. De sacramēto altaris librum vnū. De casu diaboli librum vnū. De peccato originali librū vnum. De incarnatione verbi librum vnū. De azima librū vnū. Meditationū vel orationū librum vnū. Parabolarum siue prouerbiorum librū vnū. De grāmatica librū vnū. Sup canticis cāticorū librū vnū. Epistolarū ad diuersos librū vnū. De cōceptu virginali et originali pctō librū vnū. Claruit tpe Henrici imperatoris tertij.

¶ De sancto Anselmo confessore. Cap. lvij.

Anselmus confessor Lūdonice ciuitatis anglie magister opinatissimus: et sapientia celebris ac famosus: vite religione cōspicuus tempore Henrici quinti imperatoris admodum effulsit. qui inter alia opuscula preclara sup psalterio glossas marginales et interlineares composuit: qui et Lundonieñ. sepult⁹ miracula ostendit.

¶ De sancto Hugone abbate cluniaceñ. Cap. lviij.

Hugo abbas cluniaceñ. augustuduneñ. cuius nobili prosapia: patre dalmatio consulari: bellicis rebus intento natus. Cum adhuc esset in vtero matris: et presbyter quidam missam tam p illa q̄ p fetu celebraret vidit in calice imaginē pueri resplendentis hugonis: videlicet nondum nati. ¶ Hic a pueri lib⁹ annis relicto seculo sub abbate odilone monachus Cluniaceñ. fact⁹ est: deinde ad prioratū promotus: inde Odiloni defuncto in abbatie regimine successit. ¶ In maxima illum habuit reuerentia Henricus imperator: scd's: cui⁹ filiū Henricū tertiū Hugo de sacro fonte leuauit: et in colonia agrippina cum eo pascha celebrauit. Rediēs quoqȝ cluniacum Stephanum papam. ix. Florentie languentē visi

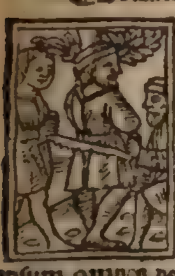
nuit. In cuius presentia. vt idem pont. fex perhibuit: demones ab eo abscedebant: in absentia ad eum redibant. In cuius etiam sinu idem papa spiritum emisit. ¶ Hic abbas concilio generali in remis ciuitate sub leone. ix. celebrato interfuit: in quo mirabiliter contra simoniacos inuexit. ¶ Cum sanctus rex hyspanie hildefonsum captiuitatum teneret: et pro ipso sanctus Hugo oraret: sanctus petrus captiuo apparuit: et ipsum Hugonis precibus ocyus liberandum promisit: Deinde ipse apostolus sancto reuelatur: et nisi fratrem dimittat mortem ei subitaneam comminatur: sicque statim hildefonsius liberatur. Spiritu etiam prophetico claruit: quod in plurimis que predixerat: contingentibus apparuit. ¶ In quadam vigilia natiuitatis domini vidit in ecclesia virginem filium paruulum in vlnis gestantem: et de festo natalis filij exultantem: et ab inimico humani generis insultantem. Ad hanc vocem diabolus de humo eripuit: et verba domine exprobrauit: quem gloriosa virgo: vt ei visum est tam de cenobio quam de ecclesia effugauit: vt supra actum est in legenda natiuitatis domini. viij. Kalendas ianuarij. Tandem sanctitate plenus migrauit ad christum tertio nonas iulij. In cuius transitu quidam frater apud negatum vidit matrem xpi cum monachorum choro lucidissimo sagittarios quosdam effugantes. Inter quos erant martinus eps et benedictus abbas hugonis animam in nube lucidissima collocantes. Eadem quoque nocte qua migrauit a seculo: abbas quidem vidit duos lectos ornatissimos manibus angelorum ad astra deferri: in quibus collocandos audiuit anselmū cantuariēn. et hugonem cluniacēn. qui ambo eadē ipsa die debitum exoluerant carnis. Et vt viderat sic eos ambos transiuisse cognouit. Sepultus est in abbatia cluniacēn.

¶ De sancto Hugone confessore. Capitulum. lix.

Hugo de sctō victor parisiensis canonicus confessor sanctus in scripturis diuinis eruditus religione et scientia clarus in liberalibus nullū suo tpe secundum habens: tpe henrici quinti imperatoris floruit. Qui in ecclesia dei opuscula plurima et proficua condidit videlicet librum de sacramentis. Hierarchias beati Dionysij explanauit. Super Ecclesiastem homel. xv. fecit. Super lamentationes Hieremie librum vnum. Librum didatcalion cōposuit. Sup angelicam hierarchiam Dionysij librū vnum. De arca siue claustro anime librum vnum. De virtute orandi librum vnum. De institutione nouitiorum librum vnum. De arca Noe lib. v. De anima christi librum vnum. De perpetua virginitate beate Marie librū vnū. Super vbo. Tota pulchra es. librū vnū. Notulas sup quibusdā versibus psalmorum. Soliloquium hois cū aia et alia plura. De claustralibus librū vnū. Quieuit in pace cōrado tertio imperāte anno dñi. M. cxxvj.

¶ De sancto Ysaia propheta. Cap. lx.

Ysaias propheta nobili genere ortus in hierusalem patre Amos: non illo quidē qui ex duodecim minoribus prophetis tertius est: sed altero nobile hierosolymita progenitus fuisse probatur. Hic enim de hierusalem: ille de thecua oriūdus extitit. Hic genere non infimus: ille pastor ouiū et rusticanus fuit. Huius enim sanctitati diuina scriptura testimoniū in locis pluribus perhibet et ipsum omnes doctores et Josephus iudeorum historiographus: necnon eius vite exitum: quem martyrio peregit in sanctorum patrum catalogo computandum expressius docent. ¶ Cepit autem Ysaias prophetare sub Ozia rege iuda et hieroboam rege israel. Cuius prophetia protenditur per tempora trium regum subsequentium: videlicet ioathan: achaz: et ezechie regum iuda: vt ipsemet in exordio suo testat. Et sub manasse rege prophetandi et viuendi finem fecit circa principiū regni. Hic autem vt ait hieronymus in sermone suo disertus est: quippe vt vir nobilis et vrbane elegantie nec habens quicque in eloquio rusticitatis admixtum vnde accidit vt pre ceteris florem sermonis eius translatio non potuerit conseruare. Qui etiam non tam propheta dicendus est quam euangelista. Ita enim vniuersa christi ecclesieque mysteria ad liquidum prosecutus est: vt nō eum quis putet de futuro vaticinari: sed de preteritis historiam texere. Prophetauit autem Ysaias in hierusalem et in iudea: necnon decem tribubus in captiuitatem ductis: ac de vtroque regno nunc commixtum nunc separatim texit oraculum. Et licet interdum ad presentem respiciat historiam: et post babylonie captiuitatem reditum populi significet: in iudea tamen omnis ei cura de vocatione gentium: et de aduentu christi est. ¶ Hic sanctus propheta ezechiam regem iuda: diuino responso ad se facto confortauit ne timeret a facie sennacherib regis assyriorum cum hierusalem obsedisset: promittens regi et in hostibus plagam: et in populo dei salutem affuturam. Quod et factum est angelo domini de castris assyriorum centum et octuaginta quinque milia percutiente: et sennacherib effugante: vt supra dictum est in gestis ezechie regis. ¶ Huius etiam orationibus dominus placatus super lachrymis eiusdem regis: cum illum occidere penitus decreuisset adiecit vite ipsius annos quindecim: in cuius signum solem per decem horas in eclyptica retrogradari fecit: vt supra in eadem historia dictum est. ¶ Huius etiam prophete temporibus erat piscina extra vrbem quando exercitus sennacherib regis babylonis obsedit hierusalem. Sed precibus suis impetrauit Ysaias a domino: quod siccabatur quando hostes ad eam descendebant: et cum ciues egrederentur descendentes ad ipsum fontem: erant ibi aque sicut prius. Et sm quod dicit epyphanius ad preces Ysaie copiosius solito egresse sunt aque de fonte syloe. Hoc enim stagnum vocatur in euangelio natatoria syloe. ¶ Mortuo autem ezechia cum filius eius manasses regnare cepisset: et idola ac aras simulacrorum que pater suus destruxerat renouasset et populum in viis gentium errare fecisset cum quoque prophete missi a domino redarguerent: nemini eorum parcebat: sed plateas hierusalem prophetarum sanguine purpurabat. Inter alia vero scelera sua Ysaiā prophetam auum suum maternum secundum hebreos: vel sm alios affinem: eiectum extra hierusalem circa dictam piscinam syloe serra lignea per medium secari fecit. Qui dum in principio sectionis angustiaretur: petiit sibi dari aquam vt biberet. Et cum nollent ei dare dominus de sublimi immisit aquam in os eius et continuo expirauit: nec inde carnifices destiterunt a sectione. Ob hanc enim aque missionem confirmatum est nomen syloe: quod interpretatur missus. Nec sepelierunt eum in sepulchro prophetarum: sed sub quercu rogel iuxta transitum aquarum memorate piscine quam fecerat Ezechias: vnde in iugem memoriam sancti prophete adhuc aque in piscina syloe nō iugiter: sed in certis horis ebulliunt. Et quia oratione sancti viri aque ille a domino diuinitus date fuerāt: populus prophetam gloriose sepeliuit in loco predicto pridie nonas Julij: etiam vt orationibus eius post mortē ipsius indesinenter huius aque beneficio potirentur. Hec Josephus et Hieronymus: et ex historia scholastica atque ex chronica guilelmi.

¶ De sancto Tranquillino martyre. Capitulum. lxj.

Tranquillinus martyr tempore diocletiani rome passus est. Hic fuit pater sanctorum martyrum Marci et Marcelliani quos ex martia vxore genuit: qui ad predicationem beati Sebastiani martyris cum coniuge sua ad christum conuersus: vt supra dictum est in passione eius .xiiij. Kal. Februarij: et a sancto Policarpo presbytero vna cum sacri fontis vnda prius tinctus est. Et cum graui morbo ipse tranquillinus laboraret: mox vt baptizatus est sanitatem recepit. Postquam Marcus et Marcellianus eius filij passi sunt: vt supra in eorum passione actum est .xiiij. kal. iulij: et Martia mater illorum post dies modicos in pace migrauit ad christum. Post hec autem cum audisset tranquillinus quod Zoe vxor Nicostrati pro christi nomine passa esset: vt dictum est supra de ea .iiij. nonas iulij: et ipse in medium prorumpens conqueri cepit quod femine viros ad palmam precederent: et se christianum libere in fori medio proclamaret: a paganis furentibus lapidatus martyrium consummauit pridie nonas iulij.

De sancto Boar confessore. Cap. lxij.

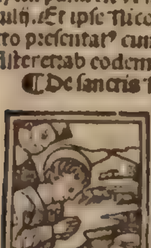
Boar monachus et confessor sanctus anno .xvij. mauritij imperatoris veniens ex aquitania claruit in gallia: vt ait Sigibertus cuius sanctitatis famam Sigibertus rex Francorum audiens ipsum per nuncios requisiuit: quem ad petitionem populi treuerensis episcopum constituere voluit: ille autem satis recusauit. Tandem dierum triginta inducias postulauit: vt ad cellam suam pergeret: et monasterij facta disponeret. Quo dum peruenisset: orauit ad dominum vt se ab huiusmodi iugo liberaret qui mox febre percussus per sex annos continuos graui languore decumbens redire non valuit: et sic in senectute bona ibidem in pace quieuit pridie nonas iulij: cuius corpus ibidem tumulatum miraculis effulget.

De sancto Nicostrato martyre. Cap. lxiij.

Nicostratus martyr maritus sancte Zoes primiscrinius imperatoris diocletiani fuit: cuius vxorem sanctus Sebastianus que pre grauedine longe infirmitatis diu dum loquelam amiserat: liberauit: et ipsum virum eius ac coniugem cum aliis multis ad christum conuertit: quos sanctus Policarpus presbyter baptizauit: vt dictum est supra in passione Sebastiani decimotertio kalen. Februarij. Postquam autem Zoe vxor eiusdem Nicostrati martyrium passa est vt infra in eius passione actum est tertio non. iulij. Et ipse Nicostratus tentus atque Fabiano vrbis prefecto presentatus cum in christi nominis confessione constans perstiterit: ab eodem prefecto est decollatus nona Julij.

De sanctis Nicostrato et sociis marty. Cap. lxiiij.

Nicostratus claudius: Castorinus: Victorinus: Simphorianus: Seuerus: Seuerianus: Simplicius: et Carpophorus martyres rome passi sunt sub Diocletiano imperatore iudice Fabiano. Quos idem Fabianus per dies .x. detentos minis et blanditiis agens vt sacrificarent: et cum in nullo eos posset penitus commouere: iussit eos tertio torqueri: ac demum mandauit decapitari. Qui passi sunt nonas Julij: vt dicit Ado.

De sancto panteno presbytero et confes. Cap. lxv.

Pantenus presbyter stoice philosophie professor: atque et euangeliste apud alexandriam discipulus fuit: et vetusto de more ibidem ecclesiastice schole prefuit clarissimus probatissimusque doctoris fungens officio: tantaque scientie non solum in diuinarum scripturarum eruditione: verum in seculari literatura fuit: tantoque studio et amore verbi dei predicandi claruit vt in indiam requisitus per legatos ipsius gentis a Demetrio alexandrino episcopo mitteretur: vbi verbum dei feruenter et feliciter predicauit omnibus gentibus: que in orientis vltimis finibus reconduntur. Et demum ad indiam inferiorem rediit: reperitque Bartholomeum apostolum aduentum domini et fidei semina primum ibi secundum Mattheum euangelium seminasse: quod quidem inde hebreis scriptum literis regrediens alexandriam secum tulit: vbi et ipsum in grecum transtulit. Multa viri huius doctrine ecclesiastice extare dicuntur apud alexandrinos monimenta: sed viue vocis oraculo plus ecclesie contulit. Docuitque sub seuero principe et antonio cognomento caracalla imperatore. Et apud alexandriam quieuit in pace nonas iulij.

De sanctis Cyliano episcopo: Colonato et Romano martyribus. Cap. lxvj.

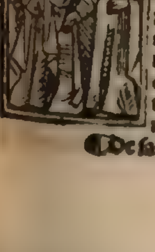
Cylianus episcopus colonatus presbyter et romanus diaconus martyres apud virczburch oppidum germanie passi sunt. Hic enim sanctus genere scotus nobilibus parentibus ortus a pueritia sacris literis eruditus adhuc iuuenis omnibus pro christo relictis monachus factus est: sanctitate vite conuersione conspicuus claruit: et ad presbyteratus ordinem in monasterio ascendit. Cumque concursus fratrum ad se ex fame opinione conflueret: fugere tandem decreuit: et primo quandam britanniam deinde galliam: ac post germaniam venit. Et ad oppidum virczburch: quod latine dicitur viridarium castellum diuertit: vbi populus adhuc gentilium credulitate tenebatur. Quorum errori sanctus compatiens romam accessit: et a summo pontifice se gentis illius episcopum consecrari obtinuit: atque auctoritate pape ad idem oppidum ad predicandum rediit: adiunctis sibi colonato presbytero et romano diacono. Ipse vero comites suos qui secum ex scotia egressi fuerant: Columbanum vero in italia: gallum vero in alemania dimisit: et ad virczburch castrum accessit: vbi predicationi instando ducem ciuitatis gotbertum nomine et omnem populum ad fidem conuertit: et cum datis sibi sociis baptizauit. Cum autem ducem de christi cultu diligentius instruxisset de illicito matrimonio ipsum corripuit: eo quod ipse gerlanam coniugem fratris vxorem duxerat: quod secundum fidei christiane doctrinam prohibitum erat. Sed cum ducem ad bellum procedere oporteret: promisit sancto episcopo: quod gerlanam dimitteret: postquam in pace rediisset. Post cuius discessum mulier hoc comperto ad sanctos dei noctu in ecclesia orantes iugulandos carnifices duos misit: cylianus vero a deo per visionem de martyrio premonitus socios ad patientiam hortabatur. Sicque omnes ipsi pariter gladio temporalem vitam terminantes eternam adepti sunt. quorum corpora vestes et libros satellites de mandato mulieris humi condiderunt vt eos de finibus illis discessisse credibiliter crederetur posset. Quedam autem burgunda eorum discipula sanguinem eorum terre infusum collegit: et sibi pro reliquiis conseruauit. Gerlana autem ne factum proderetur: iussit in ipso eorum sepultura loco stabulari. Sed cum tumulus vbi sanctorum corpora quiescebant ab eorum immunditia illibatus seruatus est. rediens autem dux de sanctis quesiuit: et gerlana eos occulte inde abiisse simulauit. Statimque vnus carnificum qui eos peremerat

a diabolo arreptus seipsum ppriis dētibus laceravit. Aliter vero in furorem versus semetipsum gladio p ventrem transfixit. Geilana vero nimiiao spiritu vexata, clamāte demone per os sceleris nequitiam propalavit. Dux quoq a suis interfectus z filius ipsius de principatu eiectus est. ¶ Tpe procedente atalogus presbyter in ipso sepulture loco scholas regebat. Die vero quadam pueri repente divinitus aspiratixyliani eis nunq auditū clamare ceperūt z locum digitis ostenderūt. presbyter vero mysteriū ignorans illos vt tacerent verbis z verberibus corripuit: ipsaq nocte lumē oculorū amisit. Sz per visum a quodā ei dr quod nisi credat dictis puerorū nunq illuminari merebit. Cū autem de hoc sancto z sociis ab antiquis diligenter inquisisset: et que fuerint didicisset: ad eorum tumulū orauit: z lumē perditum recuperauit. Exhostoq loco corpora martyrum kyliani colonati z romani reperta levauit z honorabiliter collocauit: que in oppido ipso virczburch. i. herbipolis quiescunt clarentia signis. Qui passi sunt anno. v. Constantini imperatoris. viii. idus Julii.

¶ De sancto Norberto archiepo ordinis premonstratēsi. Cap. lxvii.

Norbertus archiepus fundator loci et ordinis premonstratēsi. anno domini. M. cxx. de lotboringie partibus oriūdus claruit. qui relictis seculi diuitiis qb' affluebat pbyter ordinat' est. Et cū quibusdā dei famulis qui vitā arctiorē ducere cupiebant ad gelasium papā scōm: tunc apud sanctū egidium in gallia synodum celebrātem accessit. A quo z pdicandi verbi licētiā impetrauit. Ac deinde authoritatem pape calixti scōi gelasii successoris de nouo ordine incboando fm augustini regulam obtinuit. Et sub epo lugdunēsi. noie bartholomeo in loco premonstrati cū sociis pdictis monasteriū z ordinem fundauit. Multis quoq miraculis claruit. ¶ Apud nigellā demonē qui puellā obsederat: primo qdē virtute xpi vt latine et teutonice et gallice loqueret compulit: deinde ab ea eiecit: veniētiq coloniā p reliquiis sctōr acquirēdis vna de numero xi. miliū virginū se ei reuelauit: z locū vbi corpus suū iacebat ostdit. Qd mane reptū ipse secū premonstratū tulit. Die sequēti apud sctm gereonē orans vidit ipm sctm locū ipsi: vbi corpus ipsi' dudū iacuerat olb' incognitū demōstrante: quod mane ibidē repertū atq inde leuatū est. Ei' quoq corporis partē norbertus quasi pro mercede suscepit: z ad monasteriū suū deportauit. Post obitū vero calixti. ii. ab honorio scdo successore summo pontifice confirmationē ordinis accepit. Et tūc se futurū epm parthenopolis diuinit' agnouit. Rediēs aūt ad locū suū in hernipoli oppido: in die pasche missa celebrata mulieri cuidā cece visum restituit. Deinde fact' est eps parthenopolis ciuitatis successore ipsi hugone in abbatiā ordinato. Qui potens opere z sermone annis. viii. epatu fideliter administrato: quieuit in xpo. Sepultus in ecclesia dei genitricis ipsius vrbis. viii. idus iulii.

¶ De sctis Aquilla z priscilla ei' vxore discipulis. Cap. lxviii.

Aquilla z priscilla eius vxor discipuli apostolorū christi fuerūt: de quibus in actib' aposto. c. xviii. scribit. de quibus etiā paulus ad roma. c. vlt. mētionem facit. Qui in sanctorum ministerio quotidie fideliter laborātes apud asiam minorem pleni bonis operib' in dño quieuerunt. viii. idus iulii. vt dicit Ado.

¶ De sancto Paulo marty. Cap. lxix.

Paulus martyr cōstantinopoli nobilis oriūdus passus est ibidem tpe cōstātini imperatoris heretici. Qui cū esset dux militie imperialis et vere miles xpi catholicus imperatorē de cōbustione sanctarū imaginū que p ipm in ecclesia apud blaquernas fiebat: constāter redarguebat: z reuerēdas imagines xpi et sanctorū venerādas efficaciter comprobat. Ob hoc ab impatore detentus z primo in carcerē missus duris q cōpedib' vinct' est. Inde iussu cōstātini post aliquot dies educitur: z oñ pro catholica veritate ageret: nasus ei pciditur. Itersiq custodie mācipatur. Dehinc post dies. viii. iterū productus pice z sulphure liquatis capite pfuso: cū in tormētis gratias deo ageret: oculi ipsi eruti sunt. Nouissime pedibus legatis per mediū forū trahitur: z mēbris olbus corporis dissipat: sicq satis collisus excusso cerebro spm exhalauit. viii. idus iulii. Cuius corpus ad partes asparis tractū: ibiq dimissum ab hereticis vt a canib' vorare: a catholicis viris ibidē sepultū est. Imperator aūt cōstātinus p tanto scelere z aliis cōmissis vltiōe diuina vermibus scaturiens vitā miserandā finiuit. Cui michael filius eius vir per oia catholicus ei successit. ¶ Post annos vero. cxxii. xpiani et religiosi viri diuina reuelatione corpus sanctū inde sublatū ad monasteriū charmonā transtulerunt: miris refragans odoribus z miraculis coruscans. Qd postmodū a venetis inde leuatū z venetias delatum in monasterio sancti Gregorii maioris quiescere dicitur ab incolis eiusdem ciuitatis.

¶ De sancto Procopio martyre. Cap. lxx.

Procopius martyr in palestina passus est: qui a scythopoli ductus cesarem ad primam eius confessionem et responsionis eius confidentiam a iudice fabiano capite cesus est. viii. idus Julii. vt ait Hierony. z colligit in martyrologio Adonis.

¶ De sancto Cyrillo episcopo z martyre. Cap. lxxi.

Cyrillus episcop' z martyr: Rome passus est: qui flammis iniectus illesus euasit: ac stupore tanti miraculi a iudice dimissus est. Qui etiam postmodum: cum christū instanter z alacriter predicaret: z plurimos ad dominum conuertisset: iudex penitentia duct' ipsum capite cedi fecit. vii. idus Julii.

¶ De sctō Cyrillo martyre. Ca. lxxii.

Cyrillus diacon' et martyr in heliopoli ciuitate: q est circa montē libanū imperāte cōstantino passus est. Hic enī cū multa idola cōtriuisset et ignib' cōbussisset: pagani ipm tenuerūt: quē nō solū percusserunt gladiisq z lāceis effoderūt: sz etiā nimia impietate ei' vētrē execātes intestina eduxerūt: z ex iecore ipi' comederūt. Vez quicūq hui' immanitatis pncipes extiterūt: vltionē cōdignā psecuti sunt. Nā aliq subito dētes oēs amiserūt: aliquoz ligue putredine psumpte sunt: aliq' ocli de capite ceciderūt. Hec cassiodor'. vi. libro histore tripartite.

¶ De sctā Anatholia virgīe z Audace marty. Ca. lxxiii.

Anatholia virgo et audax martyres in ciuitate tyro nalie passe sunt tempore decii cesaris sub Faustiniano preside. Postq̄ enim anatholia virgo victoriam virgines ad pudicitie obseruantiam conuertisset: vt supra dictum est in passione victorie. x. Kalendas Januarii: et in piceno oppido multos infirmos curasset: et demoniacos liberasset: in prefata tyro ciuitate a Faustiniano preside detinetur: et diuersis plagarū ac tormentorū generibus cruciatur: deinde cū serpente horribili in carcere per noctem includitur: sed ab eo minime leditur. Mane quoq3 aperto carcere serpens audacem veneficum: qui ipsum ad virginem immiserat aggreditur: sed eius morsibus iussu anatholie liberatur: et serpens illico effugetur. Sicq3 audax ad fidem conuertitur: et ipse quoq3 in custodia durissima vinculatur. Uirgo autem christi cum in oratione persisteret iussu presidis gladio per latera transuerberatur: cuius corpus a christianis in tyro oppido sepelitur. Audax vero de carcere educitur: et christum confessus capitali sententia coronatur. Et q2 de oriente fuerat corpus eius ab vxore et filiis eo translatū est: qui passi sunt. vii. idus iulii.

¶ De sancto Brithyo episcopo. Cap. lxxiiii.

Brithyus episcopus in ciuitate martula claruit: q̄ dum christum dominum predicaret: a iudice martiano comprehensus est: cui iussit preses os eius lapide diu contundi: deinde in equuleo ipsum leuari: et crudeliter torqueri. Et cū in dei confessione perduraret: in carcerem trusus est. Nocte vero facta per maximo terre motu ciuitas tota concutitur: et ruente pariete martianus opprimitur. Brithyus autem ab angelo et a beato petro apostolo visitatus de carcere eductus est. Qui deinde multo tempore christi euangelium circūquaq3 predicans: magnasq3 populorum multitudines omnipotenti deo lucrifaciēs vii. idus iulii quieuit in pace. Cuius animam astātes viderūt in specie columbe niuee celos agiliter aduolantem.

¶ De sanctis Zenone et aliis marty. Cap. lxxv.

Zenon et alii decem milia ducenti et tres martyres christi rome ad guttam iugiter manantem martyrium passi sunt. Qui per diuersa supplicia trucidati christum dominum in suis corporibus glorificantes coronas triūphi celestes obtinere de manu domini meruerūt. vii. idus iulii. vt dicit Ado.

¶ De sancto Zenone abbate. Cap. lxxvi.

Zenō abbas i eremo thebaidis claruit: de quo scribitur q̄ de cella egressus dum per eremum oberraret: iā triduo fatigatus fame: atq3 defunctus quasi mortuus cecidit: cui repente puer speciosus assistit: panemq3 ei ac vinū presentauit: ille autē fantasma dubitans orationē premisit: et sic securus manducauit. Eodēq3 instante puerorum vt sequeretur admonente: eidem ducatū vie prebuit: et ad cellā vsq3 reduxit. Quo cum sanctus intrans orasset ille disparuit: et abbas ipsum angelū dei fuisse cognouit. Hec in vitis patrum.

¶ De sanctis septē fratrib' martyrib'. Cap. lxxvii.

Septē fratres filii sancte felicitatis martyres Rome sub Antonino principe passi sunt. Quorum nomina hec sunt. Januarius: Felix: Philippus: Syluan': Alexander: Vitalis: et Martialis: horū mater in viduitate manēs suam domino vouerat castitatē. Quos omnes fratres simul cum matre ad suggestionem pōtificum idolorū Antoninus imperator detentos publio vrbis prefecto tradidit ad deorum sacrificia cōpellendos. Qui primo q̄dē matri suadebat vt sui et filiorū suorū misereri deberet. Cū aūt felicitas nec blanditiis allici nec terroribus frangi posset: quin potius filios hortaret: vt in xp̄i cōfessione constantes persisterēt. Jussit eā p̄fect' alapis cedi: deinde in carcere recipi vbi multo tpe macerata est. Post hec cū publius omnes septē fratres sigillatim vocatos hortaret vt diis immolarēt: illiq3 omnino ei' monitiones contēnerent. Jussit illos successiue flagellis cedi: deinde in custodiā recipi. Et cum hec ad imperatorem suggessisset misit antoninus illos p varios iudices: vt variis suppliciis punirent. Ex q̄b' prim' iudex ianuariū tādiu plumbatis cedi fecit q̄diu ab eo spiritū excussit. Alter vero felicē et philippū fustib' mactauit. Alter syluanū precipitio interemit. Alter alexādrū: vitalē et martialem capitalem subire sententiam mādauit. Qui passi sunt. vi. idus iulii. Mr̄ vero felicitas post menses. iiii. passa est: vt in eius passione dicetur. ix. kal. decembris circa annos domini. c. Quorū corpora Rome a fidelibus tumulata sunt.

¶ De sanctis Rufina et Secunda virginibus et martyribus. Cap. lxxviii.

Rufina et secunda sorores virgines Rome martyriū passe sunt sub persecutione Ualeriani et Galieni imperatorū. Hec nobiles ciues romane: patre asterio: matre aurelia claris orta natalib' ab infantia christiane armētario et verino gētilib' in sponsas tradite sunt. Quas cū sponsi earum xp̄ianas cognouissent satagebāt eas ad deorū sacrificia perducere. Quorū persuasiones virgines christi declinare cupientes: ascenso vehiculo vrbem egresse ad p̄diū suum q̄d in partib' tuscie possidebant confugere cupiebant. Qd vbi armētarius et verinus cōperissent accusauerūt eas archesilao comiti: qui eas cum suis militibus insecut' miliario ab vrbe. xiiii. in via flaminia ipsas cepit: et ad vrbē reuocās iunio donato p̄fecto p̄sentauit: et quod xp̄iane forēt denūciauit. Quas p̄fect' vsq3 ad diē tertiū carceri tradidit: deīde rufinā sibi p̄sentari iussit: et vt diis immolaret p̄suadere cepit. Cū aūt illa xp̄m cōfiteri fateretur deos gentiū detestaret: mandauit eā acriter flagellari: et secūdā de carcere adduci: vt sororē cedi conspiceret: et sic eius animū deterreret. Secūda aūt exclamabat q̄d p̄fectus sororē suā glorificabat: et se multum inhonorabat. Stansq3 secūda sororē in verberib' cōfortabat. Tūc iussit eas p̄fect' in tenebroso loco recludi: et fumū stercorū fieri. Fum' aūt ille vt tymiama exhalabat: et delectationē naribus virginū ministrabat. Tenebre aūt carceris luce quasi meridiana sup̄ fusa effugate sunt. Iterū misse sunt in suis balneis includi: et nocte integra lignorū incēdia ministrari. Et ingressi ministri post tres horas diei subsequētis: vt earum corpora inde eiicerēt: eas inanimatas inuenerunt: et balneū tepidū et vaporatū. Quas p̄fect' infimul fecit colligari: et ligato saxo ad collū ambarum i tyberi p̄cipitari. Cū quo saxo p dimidiā fere horā enatarunt et q̄

vnde missi fuerant in superioribus vndarum fericis in duce apparuerunt. Quod audiens prefectus et artibus hec magicis a tribunis tradidit eas archesilao comiti puniendas. Qui iussit eas duci in syluam in via corne liana: ac in vrbem in fundo qui vocatur buxo: et illic rufinam ceruice cedi. Secundam vero gladio capite percussit: et corpora lupis voranda dereliqui. Sancte autem virgines per visionem matrone cuidam plautille apparentes gemmate: videlicet in thalamo sedentes eam admonuerunt: vt ipsarum corpora tumularet. Quod illa deuotius adimplere curauit: et in ipso suo predio virginum corpora recondidit. vj. idus iulij.

¶ De sancto paterniano episcopo et confessore. Capitulum. lxxix.

Paternianus episcopus cum esset abbas in palestina: et congregationem monachorum in omni religione corrigiret: et tunc temporis christianorum persecutio deseuiret: orauit ad deum cum lachrymis vt sibi locum ostenderet: in quo se cum monachis suis saluare posset. Et in apparuit angelus raphael eique monuit vt in egyptum pergeret: et ibi salutem animarum et corporum inueniret. Quod cum abbas fratribus retulisset mauretanus prepositus fratres hortabatur: et iuxta visionem ostensam cum abbate peregrinarentur. Igitur assumptis sarculis ad terram colendam: et seminibus ad seminandum profecti sunt: et angelo raphaele ducatum prebente ad egypti eremum deuenerunt: vbi et paruum sibi cenobium construxerunt. Ibique die ac nocte deo in ieiunijs et orationibus seruire curauerunt. Cum autem escas aliquas ad edendum non haberent: nec in loco ipso inuenire possent: et fratrum congregatio murmuraret: orauit paternianus ad dominum. Et ecce apparuit angelus domini in synogali ciuitate cuidam diuiti admonens eum vt famulis dei qui fame deficiebant ac frigore vestes et cibaria ministraret. Qui consulto quodam sapiente. lxx. camelos omnibus cibarijs et monachorum cucullis onerauit. et ad collum primi squilinam appendit: vt viam ceteris exhiberet. Qui recto cursu angelo duce ad cellam paterniani peruenerunt. Quod monachi videntes deo gratias egerunt: et camelis exoneratis pedes lauerunt atque post dies tres eos oleribus onerantes ad eorum dominum remiserunt: qui dei nutu per viã quam venerant regressi sunt. ¶ Post hec tertia die apparuit diabolus in specie puelle viro dei dicens quod puella venatis in terram egypti venerat: quam dominus suus ad aquam hauriendam miserat: que domum redire volens in via errauerat: et ad locum ipsum deuenerat: querẽs a sancto viro mansionem. Quam cum sanctus vt speciosam iuuenculam licentiaret: puella allegabat quod eius negligentia faciliter a feris deuorari posset: et abbas de eius anima deo rationem redditurus esset: quod audiens paternianus ipsam quasi ex conscientia introduxit: cuius allect⁹ pulchritudine tentari cepit: sentiẽs ergo figmenta diaboli ignem accendit: et ipsum in facie facile excussit: moxque diabolus euanuit. ¶ Deinde venerunt ad eum ciues de oppido vrbis: et ipsum in suum episcopum constituerunt: qui in ipso episcopatu ꝑfuit annis. xlij. et multa miracula ostendit inter q̃ saluiã ancillã dei: q̃ ãnis. vij. ceca fuerat illuminauit: et claudũ vnũ erexit. Nouissime angel⁹ dñi ei appuit: et obitũ eius ꝑost dies. xxx. futurũ ꝑdixit: et ad vicũ thanacũ in fundo barganio iussit: vt accederet vbi et pausatur⁹ esset: signũ vocationis sue fumũ de vico exiturũ predixit: quod terra fuliginabit. Qui mox ad locũ constitutum properans et signis ab angelo datis apparentibus ipse in pace quieuit sexto idus iulij: sepultus in suo episcopatu.

¶ De sctis ianuario et socijs martiribus. Cap. lxxx.

Januari⁹: marin⁹ nabor: et felix apud aphricã passi sunt: q̃ persecutione vigẽte aduersus christianos cũ sacrificare idolis recusarent: a persecutoribus decollari triumphaliter meruerunt obtinere martyriũ. vj. idus Julij: vt ait Ado in martyrologio.

¶ De trãslatione sancti Bñdicti et Scholastice ei⁹ sororis. Ca. lxxxj.

Trãslatio corporis sancti Bñdicti abbatis ꝑ tpe ꝯstãtis imperatoris fctã ẽ: vt ait Hugo floriacẽ. Cũ enĩ monasteriũ mõtis cassini qđ a beato Bñdicto edificatũ fuerat a lõgobardis destructũ esset: corporaque beatorũ Bñdicti et scholastice ei⁹ sororis in eodẽ sepulchro tumulata ibidẽ sine vlla veneratione dimissa fuissent: Mumolin⁹ abbas floriacẽ. et diuina relatiõe pmonit⁹. misit aigulphũ monachũ suũ ad pdictũ monasteriũ cassinẽ. vt inde corp⁹ scti Bñdicti floriacũ deferret. Quo tpe etiã ex vrbe cenomanẽ. q̃dã aduenerãt ad corp⁹ sancte scholastice trãsferẽdũ: q̃ aigulpho adheserũt donec Romã insimul puenerũt. Cũ aũt aigulph⁹ cãm aduẽt⁹ illorũ didicisset. Ipse ꝓo eidẽ cur venerat minime reuelasset: cogitauit vtriusque corpus hre posse. Dimissis ergo socijs rouit vtriusque corpus hre posse. Dimissis ergo socijs romeã ꝑ se mõtẽ cassinũ festin⁹ accessit: vbi nocte orãs sup sepulchrũ sctõrũ lucẽ maximã cõspexit. Mane aũt facto effracto tumulo ossa sctõrũ Bñdicti et scholastice i sporta collegit: et asportauit. Rediẽs aũt in itinere socios dimissos inuenit: q̃ audito q vtriusque corpus haberet: corpus ab eo scholastice de gra petierũt. Aigulphus autem hec facere nõ posse respõdit: nisi abbati suo illud placeret. Sicque cenomanenses secũ vsque floriacũ venerũt: et a mumolino abbate corp⁹ sctẽ scholastice de gra obtinuerũt. Cũ aũt ossa bñdicti ab ossib⁹ scholastice alr secernere nescirẽ. singula locula parauerũt: et ossa maiora i vno et minora i alio vti meli⁹ ei⁹ visũ fuerit segregat. in posuerũt: iudicãtes ex arbitrio maiora maris minora ẽe mulieris. Quo fctõ ipsorũ iudiciũ verũ fuisse: tali ea mine pbauerũt. Nã corp⁹ defuncti viri sup ossa: q̃ putabãt esse scholastice corp⁹ aũt defuncte femine sup ossa. q̃ putabãt ẽe Bñdicti posuerũt. Et neutrũ eorũ vitã recepit. Cũ aũt econuerso: corp⁹ viri sup ossa maris: corpus q femine sup ossa mulieris collocassent: orone pmissa sentit: vterque mortuorũ ꝯtinuo viu⁹ surrexit. Quo miraculo ossa vtriusque vera cognita sunt: cenomanẽses ergo secũ ad ciuitatẽ suã tulerũt corp⁹ virginis: et floriacẽses monachi in loco suo sepelierũt corp⁹ abbatis. ¶ Sigibert⁹ õt: et Penomus ciuis nobilis et diues brixien. tpe Gregorij pape scđi cassinũ monasteriũ: qđ ãnis. cx. destructũ fuerat: de pprio reparauit. Anno. x. Cõstantini iũ. vt pfat⁹ Hugo scribit. Cassinẽ. monachi authore karolo magno rege Frãcorũ a Zacharia papa ipetrarũt vt eis corp⁹ scti Bñdicti a floriacẽsib⁹ redderet. Qui venietes floriacũ: dũ corp⁹ leuare vellẽt: tali cecitate pcussi sunt: q se inuicẽ videre nõ poterãt: nec adeo visque lumẽ restitutũ est donec intelligẽtes corp⁹ scẽm ibi q̃escere velle: id dimittere pposuerũt. Facta est aũt ei⁹ trãslatio. v. idus iulij.

¶ De sancto Pio papa et mar. Capitulum. lxxxij.

Pius papa et martyr natiõe ital⁹ de ciuitate aq̃leia ex pre rufino: higino pape in ꝑhatu romano successit: et sedit annos. x. mẽ. ses. iiij. dies. xxj. Hic ꝯstituit hereticũ ex iudeorũ heresi veniẽtẽ suscipi et

baptizarēt ↄstituit ↄ̃ de ecclīa fecit. Sub eius ↄ̃patu her mas librū cōposuit: in quo mandatū continetur: quod ei p̄cepit angelus domini: cū ad eum venit in habitu pastoris: et p̄cepit ei vt sanctum pascha die dominico celebrarēt. Quod et ipse pius episcopus constituit. Hic fecit ordinationes. v. per mensem decēbriū presbyteros .x. diaconos. xxj. et episcopos per diuersa loca. xij. Sub eius etiā tēpore Rome due sacratissime germane virgines claruerūt: scȝ potētiana et praxedis: q̄ etiā sub p̄secutione Antonini et Marci martyriū gloriā adept⁹ est. Et sepult⁹ est cū fratrib⁹ suis iuxta corp⁹ beati petri in vaticano. v. idus Julij. Et cessauit episcopatus dies. xiij.

¶ De sanctis Eulogio et socijs martyribus. Capitulū. lxxxiij.

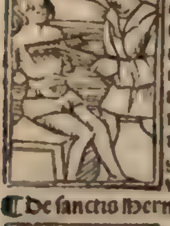
Eulogius cū alijs tribus martyribus apud cōstātinopolim passi sunt. Quorum dies triūphi recolitur. v. idus Julij: vt martyrologio adonis scriptum habetur.

¶ De sancto Eulogio presbytero et cōfessore. Cap. lxxxiiij.

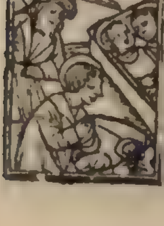
Eulogius presbyter alexandrianus: vt ait Hieronymus: et Heraclides cogitationes hominū a deo ipsi reuelatas cognoscebat: quosdāq̄ eucharistiā sumere volētes a ↄmunione sacra remouebat: cū eis peccata sua secreti⁹ reuelabat: et sic illos ad penitētiā p̄uocabat. Hic dei amore elephātiosum quēdā ol tēpore vite sue fouere p̄misit. Quē dū ānis. xv. sedule cōsolauisset ille diabolo p̄curāte ingrat⁹ bñficij in eulogio conuitia importabilia inferebat. Cū autē eulogi⁹ hinc pp votū emissuȝ: hic p̄pter infirmi īportunitatē p̄plex⁹ maneret. Antoniū abbatē vna cū leproso adijt ↄsulēdū. Qui cū ad monasteriū macarij deuenissent: reperit: et illuc antoniū aduenisset. Qui ab eo aduocat⁹ et sup patina ac p̄seuerātia docet⁹: infirm⁹ quoq̄ ab eodē antonio ad gratitudinē est p̄uocat⁹: vñ ābo ipsi sedato scādalo adinuicē p̄seuerantes māserūt et ad cellā suā redeūtes post dies q̄dragīta. Eulogi⁹ ide post triduū et leprosus spiritū tradiderūt. Festuȝ autem eulogij agitur quinto idus Julij. Hec heraclides et in vitis patrum.

¶ De sanctis Januario et Pelagia martyribus. Capitulum. lxxxv.

Januarius et Pelagia martyres apud minorē armeniā in ciuitate nicopuli passi sūt. Qui tēpore persecutionis pro cōfessione nominis christi sub licinio imperatore primo: in equuleo leuati et diutius torti. Deinde vngulis crudeliter lacerati: ac deinde in carcere vincti testarumq̄ fragminib⁹ dieb⁹. iij. cruciati gloriosum martyrium impleuerunt. v. idus Julij. vt dicit Ado.

¶ De sanctis Hermacora epō et Fortunato martyrib⁹. Capitulum. lxxxvj.

Hermocoras epūs et Fortunatus archidiacon⁹ martyres apud vrbē aquileiā passi sunt imperante Nerone sub p̄side seuasto. cuȝ enī beatus marcus euāgelista apud eādē vrbē a beato petro apostolo direct⁹ multo tēpore predicasset: et ad magistrū reuisendū accedere vellet. Hermacorem ciuem aquileiēsē. eius discipulū a populo in episcopum electum romam secum adduxit: quem beatus Petrus loco Marci aquileie episcopum consecrauit: et ad ipsum ecclesiam gubernandam destinauit. Marcum vero alexandriam misit: vt hec omnia dicta sunt supra in passione sancti marci. viij. kal. maij. Igitur beatus Hermacoras aquileiam veniens ecclesiam suā feliciter gubernauit: et plures sacerdotes et leuitas ordinauit. Inter quas fortunatum quendam eius archidiaconem constituit. Ipse autem verbum domini iugiter predicabat: et miraculorum insignium gloria clarebat. Nam et cecos illuminabat: et egros quoscunq̄ sanabat: et obsessos a demonibus liberabat: vnde et infinitum ex multis ciuitatibus ad se concurrentem populum conuertebat. ¶ Cum autem seuastus quidam preses ciuitatem aquileie ingressus esset: pontifices idolorum accusauerunt. Hermacoram episcopum quod templa deorum destrueret: et populum ab eorum cultura subtraheret. Quem preses comprehendi iussit et sibi presentari. Cui cum preses suaderet vt deos coleret et a christi predicatione cessaret. Respondit Hermacoras q̄ ex iussione dei ordinatus episcopus non posset quiescere a predicatione xp̄i: vt a diabolo detentos reuocaret ad regnum domini. Cumq̄ in cōfessione nominis xp̄i constanter persisteret: iussit illū preses extēdi et neruis crudis diutius cedi. Et cū sanctus martyr in his gratias ageret: et p̄sidis tormenta derideret: fecit eū in equuleo suspēdi: et pect⁹ eius vnguib⁹ radi: postea precepit laminas ferreas candentes eius pectori imprimi: et lāpades ardentes laterib⁹ applicari. Et cum ipse multo magis xp̄m laudaret: populusq̄ vnanimiter exclamaret: quod sanct⁹ dei sine vlla cā tormēta sustineret. Seuastus furorem populi metuēs eū carceri mācipauit: vbi orante hermacora lumē ingens per noctē refulsit: et odor suauissim⁹ emanauit. Qd̄ cernens pontianus custos carceris conuersus ad christum et ianua reserata ad pedes sancti martyris veniam postulabat. Quē sanctus hermacoras vocato fortunato diacono suo: post triduanū ieiunium baptizauit. Qui egressus se xp̄ianum cepit p̄clamare: et deos gentiū demonia assereret: vnde et eius exemplo multitudo populi ad carcerem cōcurrentes cōuertebantur. Quidā vero videntes lumē carceris inde nullatenus discedebāt. ¶ Hec audiens gregorius quidā nobilis ciuitatis filium suū annorū. xij. qui per triennium a demonio vexatus fuerat: ad sanctum martyrem adduxit: quem ille p̄missa oratione continuo liberauit: et ipsum vna cū patre ad xp̄m cōuertit: venitq̄ media nocte ad domū eius p̄mittēte pontiano: Gregorium cum coniuge et duobus filijs atq̄ cum familia baptizauit. Deinde ad carcerem sponte redijt: et instantibus presbyteris et clericis: vt si martyrium preelegisset vel saltem sibi pastorem concederet: fortunatum ei⁹ archidiaconum illis delegauit. ¶ Hec cum audisset illustris quedam vidua nomine alexandria que lumen dudum amiserat oculorum de cōsensu pontiani nocte ad sanctum hermacoram in carcerem ingreditur: et ab eo mox illuminatur atq̄ conuertitur. Et intra domū suam cum omni familia a fortunato diacono baptizatur. Qd̄ cum preses audisset fortunatum detineri fecit: et cū hermacora custodia mancipari. Cūq̄ multa miracula per eos fierent in carcere consistentes. Seuastus preses ad suggestionē pontificū timens populum qui per eos conuersus erat: misit nocte spiculatorē: et vtrosq̄ in carcere decollari fecit: quorum corpora ac sanguinem collectum pontianus custos carceris recollegit et occulte reposuit. Deinde gregorius et alexandria memores beneficiorum susceptorum corpora martyrum sustulerunt: et iuxta muros aquileie in agro memorate Alexandrie cum aromatibus condiderunt. Qui passi sunt quarto idus Julij.

¶ De sanctis Nabore et Felice martyribus. Capitulum. lxxxvij.

Nabor ⁊ felix mar tyres passi sunt i ciuitate laudeñ. sub maximiano imperatore. Cū cū idez cesar Mediolani degeret: ⁊ predicti duo milites tanquā xpiani eidē accu sati fuissent. Impator eos detineri fe cit: ⁊ singulatim interrogatos cū eos xpianissimos cognouisset: in carcere p dies .vi. affligi mandauit: ita vt nec panis nec aqua ministrarent eisdē: et eos educi fecit: ⁊ cepit illos ad sacrificia suade. nullaten⁹ alios eorū inclinari posset: iterū eosdē dia recipi precepit. Post dies vero quatuor de a educi: ⁊ ceteros fustib⁹ cedi. deinde naborē in o appendi ⁊ lampadib⁹ aduri: ac vngulis lania stante felice. Et cū hec oia superasset: iussit eos igne consumi: qui missi in ignē incolumes per unt. Pro quo iterū eos carceri mācipauit. Post vero dies cum imperator pergeret in ciuitatez iussit sanctos cathenis vinctos ad exemplum eorū post se trahi: ⁊ post tertium diem ambos uitatem sibi presentari. Quos in christi cōfessio iter perseuerātes: fecit eos primo fustib⁹ cedi: de pite puniri. Qui decollati sunt iuxta portā ciui udensis apud fluuium celeram: quorū corpora matrona sabina noctu rapiēs in eodē loco sepe arto idus iulij.

De scō Nasone discipulo. Capi.lxxviij.

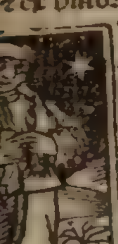
Nason discipulus christi ex antiquis ⁊ priorib⁹ fuit: ⁊ ex lxxij. vn⁹. vt in martyrologio adonis ponit: qui apud insulā cyprū christi euangelium predicauit: ⁊ plen⁹ virtu tibus ibidē sancto fine quieuit quar to idus iulij.

De sancto Johele propheta. Capi.lxxix.

Johel ppheta de tribu rubē fili⁹ fatuel nat⁹ i agro be thorē eodē tpe ⁊ sub eisdē regib⁹: qui bus ⁊ osee pphetauit vez i dieb⁹ ozie ioathan: achaz: ⁊ ezechie regū iuda. Et sicut ille sub noīe effraim ad decē tri bus dirigit vaticiniū suū: q vel sama riā vel israel sepe memorat: sic in hoc ppheta: oē qd dr ad tribū iuda dire ctū esse itelligere debem⁹. Descripsit eni terrā duaz tribuū cruciatibus: ob rubigine vastandā. Et post euersionē prioris redixit spūssancti effusionē futurā sup seruos illa: qd factū est die penthecostes in cenaculo . Et hic in bethorē i pace mortu⁹ est ⁊ sepult⁹ Julij. Hic ppheta ex numero duodecim pphe : q minores appellati in sanctorū patrū ca ecclastici. xlix. c. cōscribunt. Hec Joseph⁹ ⁊ hic ex historia scholastica.

De scō zorobabel duce. Ca.xc.

Zorobabel fili⁹ sa lathiel dux ⁊ princeps iudeorū de tri bu iuda: inter veteris legis pres Ec clesiastici. xlix. c. cōscribit. Hic tpe re edificationis templi dñi i hierusalem fuit: ⁊ sub dario hydaspis rege psarū claruit. Cū eni: vt habet in libris Es dre ⁊ Neemie: cyr⁹ rex psarū ⁊ medo rū āno pmo regni sui dedisset iudeis licētiā redeundi ad terrā natiuitatis sue quinquaginta fere milia eorum duce zorobabel ⁊ iesu magno sacerdote: de q infra pxime dicet: ⁊ de chaldea vbi captiuati fuerant: in iudeam reuersi sunt. Et attulerūt tes secū vasa templi dñi aurea ⁊ argentea. M.cccc. que reddiderat eis Cyrus rex persaz: ceperūt edificare tem plū dñi in hierusalem verū impedientibus samaritis intermissum est opus vsq ad annū scdm darij hydaspis: igit anno primo darij pdicti: zorobabel fili⁹ salathiel vnus de nobiliorib⁹ iudeorū: familiaris quodam ip sius darij: cū audisset qd darius ipse regnaret in pfidei fiducialiter aggressus est templum domini edificare in hierusalem: aggeo ⁊ zacharia prophetis ad hoc exhortā tibus populum iudeorū. Principes vero regis persaz qui erant trās flumē hoc agnoscētes: ⁊ interdicebāt ree dificationē. Cūq respondissent seniores iuda ꝙ de⁹ su⁹ hoc eis precepera: placuit vtrisq vt rex ad dariū regez persarum defferretur. Et ascēdit zorobabel cū nunciis principū ad regē qui honoratus est a deo vltra ꝙ spera bat. Nam cum aliis duob⁹ cubiculariis in regio cubi culo dormiebat. Porro darius rex cenā exhibuit sa trapis ⁊ prefectis persarum ⁊ medorū ac magistratib⁹. cxxvij. puinciarum. Eadē nocte expergefactus rex pro posuit questionē tribus custodibus corporis sui ꝙ de tribus fortius videretur. sez rege: vino ⁊ muliere: ꝑmit tens munera ⁊ honorē ei qui sapientius responderet in crastino. Die vero sequenti coram satrapis ⁊ magistra tib⁹ accesserunt illi tres: ⁊ ait primus regē esse fortiorez ceteris. Cū eni homo preest cunctis animantibus rex preest hominib⁹ ⁊ ad nutū eius omnia fiunt. Secūdus asit protulit vini fortitudinem: q: cum homo presit ce teris in fortitudine: vinum superat oēm animi fortitu dinem: zorobabel vero tertius mulierē fortiorem rege asseruit. Nam regibus ⁊ eis qui vites plantant: vinoq mulieres vinum cōferunt ⁊ ad alimoniam et ad robur vsq producunt: ⁊ pro mulieribus animas ponere non timent homines. Super hec autem omnia veritatem dixit esse fortiorem: quia immutabilis ē ⁊ sempiterna. Qd cum ab omnibus iuxta dictum huius approbatu esset: dixit rex ad zorobabel: vt peteret ab eo quicqd vel let. Et postulauit templi reedificationē: ⁊ vasa domus domini remitti in hierusalem. Et gauisus est rex. Nā idipsum meminit se vouisse anteꝙ fieret rex si deus fa ceret ipsum regem. Et scripsit epistolam principibus suis trans flumen: vt nullatenus impedirent iudeos: sed de sumptibus regis iuuarent eos. Qui zorobabel reditum faciens per chaldeam contribulibus suis re gis mandata patefecit. Et ascenderunt multi tunc hie rosolymam cū eo. Et sic laxata captiuitate iudei cepe runt reedificare templum dñi in hierusalē: anno secun do darij hydaspis regis persarū: quā anno .vi. ipsius consummatū est: qui erat quadragesimusextus a pri ma licentia quam dedit cyrus rex persarū reedificandi illud. Juxta quod in euangelio legitur. Quadraginta et sex annis edificatum est templū ⁊c. Conuenerunt aūt fi lij israel ad dedicationē templi: ⁊ dedicauerunt illud mē se. .xiiij. qui apud latinos martius dicitur. xiiij. die mē sis. Et celebrauerunt pascha secundum legem domi ni. De arca vero quomodo receperint eam incertum est. Sed si verum est quod epiphanius dicit eam vsq ad iudicij diem non egressurā de latibulo petre: in qua eam hieremias abscondit: vt dictum est supra in legen da hieremie prophete. kalend. maij. Certum est quod iudei instar prioris edificauerunt alteram. Nam inter manubias quas tulerunt romani de iudea leguntur translata: ⁊ arca domini ⁊ candelabrum ⁊ mensa. Com pleto vero templi edificio zorobabel in hierusalē prin cipatum tenuit iudeorum. Quo feliciter administrato cum patribus suis in pace dormiuit: ⁊ sepultus est in hierusalem iuxta sepulchra regalia. Hec ex dictis iose phi ⁊ hieronymi ⁊ ex historia scholastica: necnō ex chro nicio guilelmi.

De sancto Jesu sacerdote. Ca.xcj.

Esus filius iosedech sacerdos iudeorum de stirpe Aaron ex tribu leui tpe quo supra i iudea claruit. Hic cum anno primo cyri regis persarum cum zorobabel duce et iudeorum populo de chaldea egressus in iudeam venit. Et reedificationi atque consummationi templi dñi plurimum perseuerauit vsqz ad annum. vi. darii hydaspis regis persarum. Templum etiam renouatum ipse vt summus sacerdos dedicauit. Et officium sacerdotale scdm legis mandata administrauit. Et hic in pace quiescens in hierusalem tumulatus fuit. Qui et ecclesiastici. xlix. c. vna cum precedente sancto in catalogo sanctorum patrum connumeratus legitur: et zacharie. iii. c. multipliciter de sanctitate commendatur. Quos duos sctos Esdre sacerdoti idcirco premisi: quia dies obitus ipsorum certos reperire non valui. Nam et cyrum esdram modico tpe precesserunt: cuius dies festiuitatis immediate subiicitur. Hec vnde supra.

¶ De sancto Esdra sacerdote. Cap. xcii.

Esdras sacerdos Aaron de tribu leui tam a Josepho quam a beato Hieronymo in sanctorum patrum prisci temporis numero colligitur. Cuius insignia opera in eius libris recoluntur. Hic sub artaxerse rege plane claruit: qui in chaldea legem moysi a chaldeis succensam quam memoriter didicerat reparauit. Nouos quoqz apices litterarum que faciliores ad scribendum et pronunciandum fierent excogitauit. Et propter hoc scriba velox dictus est. Addidit etiam quedam in veteri testamento de suo sicut titulos psalmorum et plura que in penthateuco leguntur. Sic quoqz intelligendum est ipsum quedam superflua subtraxisse. Tradunt etiam quidam modum scribendi a dextera in sinistram cum iudeis tradidisse: cum prius ad modum arantium scriptitarent: vnde et scriptura exaratio solet dici. Scribebant enim a sinistro cornu in dextrum: et a dextro redeundo scribebant in sinistrum. ¶ Esdras autem inuenit gratiam in oculis Artaxersis regis persarum: et impetrauit ab eo licentiam ascendendi in hierusalem: vt in lege quam reparauerat populum suum erudiret. Tradidit ergo ei rex epistolam ad suos principes trans flumen vt traderent Esdre necessaria: ministros vero templi ab omni vectigali et tributo absoluit. Dedit autem Esdre potestatem amouendi et constituendi iudices trans flumen scdm sapientiam suam: et puniendi contumaces et fuerunt cum eo. clxx. viri et venerunt in hierusalem mense. v. Et siluerunt tribus diebus. Quarto vero die obtulerunt: que secum attulerant in domo dñi. Tunc adiurauit Esdras sacerdotes principes et leuitas vt proiicerent vniuersas mulieres alienigenas: et eos qui de eis nati erant: nam plures filiabus alienigenarum se copulauerant. Fuit autem Esdras eruditissimus legis diuine et clarus magister olim iudeorum qui de captiuitate regressi fuerant vt dicit Josephus. ¶ Primo autem die scenophegiarum que celebrant mense septimo: legit Esdras coram omni populo librum legis dñi iuxta portam aquarum de mane vsqz ad mediam diem. Secunda vero die iuxta preceptum legis tollentes arborum frondes celebrarunt festum tabernaculorum. vii. diebus. Die vero. viii. fecerunt collectam quo ad oleum et panes propositos et ligna ad sacrificia. Post hec iuxta legem separauerunt alienigenas ab ecclesia et in crastinum in emundationem ieiunarunt: iuxta quod Esdras illis mandauit. Conuenerunt in octies ad audiendam legem: quater vz in diem quater in noctem: et lectione terminata populus sternabat ad orandum: et fiebant preces super eum: et tandem benedictio sacerdotalis. ¶ Correxit autem Esdras populum: et erudiuit in lege dñi omnibus diebus quoad vixit: et officium sacerdotale strenue ministrauit: cuius populus eiectis obediens fuit. Et mortuus Esdras in senectute veneranda: et sepultus in hierusalem. iii. idus iulii. Hic quidam iudeorum autumant fuisse malachiam sed male. Nam malachias post regressum captiuitatis natus est in iudea: vt dicit Hieronymus. Hec ex libro Esdre: et ex dictis iosephi: hieronymi et hystorie scholastice necnon ex chronica Guilelmi.

¶ De sancto Neemia propheta. Ca. xciii.

Neemias propheta filius Helchie quem etiam inter sanctos patres veteris legis ecclesiastici. xlix. connumerat tpe regis artaxersis predictis iudea claruit et Esdre contemporaneus fuit. Cum enim esset pincerna regis in susis castro medorum: et vidisset peregrinos hebraice loquentes: sciscitatus est ab eis de statu iudee et hierusalem: et accepit ab eis vrbem esse sine muris et habitare in ea populum dei in afflictione. Nam per diem sustinebant impetum hostium et noctibus intrabant latrunculi: et plateas implebant cadaueribus occisorum. Et fleuit Neemias: et cibum non comedit. Cum regi vinum in mensa leuaret: apparuit quasi languidus ante eum. Et cum ipsum rex tristicie interrogasset: illeqz sibi audita exposuisset: obtinuit a rege vt mitteretur Hierusalem ad muros edificandos: constitutoqz ei reuertendi tempore dedit ei rex epistolam ad principes trans flumen: quam mandauit de honore Neemie exhibendo tanquam duci et legato de latere et de impensis vrbis reedificande: et misit cum eo principes et equites plures. ¶ Anno igitur. xx. artaxersis venit Neemias in Hierusalem cum magno comitatu: reducens secum multos de filiis captiuitatis dum transitum faceret per Babyloniam. Et siluit Neemias tribus diebus: quarta vero die conuocata multitudine allocutus est eos: et exhortatus ad opus. Et edificantibus ipsis consummatum est opus per annos duos et menses. iiii. licet in magna angustia: et pluribus impedimentis. Primo enim finitime nationes in manu forti aggrediebant eos: Neemias vero mediam partem populi armatam statuit extra ciuitatem vt sustinerent impetus aggredientium: alia autem media pars edificabat. Scdo etiam orta est fames in terra: et obligauit se populus tributis sub vsuris: sed agros et vineas vendere compulsi sunt: tandem etiam filios et filias. Tertio autem impedimentum fuit quia principes trans flumen iudeis inuidentes: corrupuerunt muneribus quosdam de senioribus vt Neemiam occiderent. Quod cum nequirent variis eum terrebant rumoribus vt sic ab opere cessaret. Tandem autem non preualuerunt aduersus eum: quia manus dñi erat cum eo. Postquam autem edificatus est murus quia precepit neemias vt clauderentur porte ante solis occasum nec ante ortum aperirentur. ¶ Cum autem mensis. vii. immineret: qui fere totus apud iudeos solennis erat: conuenerunt oes iudei in hierusalem quasi vir vnus. Cumqz accepisset neemias quod non haberent ignem de sublimi: traditumqz esset ei a senioribus quod Hieremias propheta tpe captiuitatis hierusalem abscondisset stipites altaris et prunas in interioribus terre in valle Josaphat: iuit ad locum et exuderato puteo inuenerunt stipites et prunas atqz aquam crassam: tollentesqz ea super struem lignorum et hostias que erant super altare proiecerunt et statim erupit ignis. Orabant enim sacerdotes Jonatha inchoante: ceterisqz respondentibus: neemias quoqz specialem edidit orationem. ¶ Deinde neemias et Esdras cum populo processerunt ad dedicationem murorum. Quibus omnibus rite peractis neemias reuersus est ad dominum suum regem persarum anno. xxxii. regni eius. Et post longam etatem apud persides dormiuit in pace. Sepultus iuxta sepulchra regalia. Hec ex libro neemie. et ii. Machab. ii. c. et ex aliis voluminibus quibus supra. Hic neemias quia dies dormitionis eius necubi reperitur: Esdre eius contemporaneo merito copulatur.

¶ De sancto Sila discipulo. Ca. xciiii.

Silas di

Silas discipulus

de.lxxij.vnus:vt plurimi asseuerant
vnus fuit ex primis fratribus et vt
d: Actuū.xv.ab apostolis dñi cum
barnaba ⁊ iuda ad ecclesias gentiuz
destinatus. Cuz autē Paulus a bar-
naba diuisus esset:idē silas ab apo-
stolo in ministerium assumptus:p̄-
dicationis officiū gratia dñi plenus
instanter consummauit atq; in pas-
sionibus suis xp̄m glorificans:postmodū apud Mace
doniā requieuit.iij.idus Julij. Hic enī ep̄s corinthiorū
ab apostolo cōstitutus fuit:qui ⁊ siluanus fuisse a qui-
busdaz fertur:sed falsum est:quia ille Thessalonic:hic
Macedonie quiescit.

De sancto Anacleto papa ⁊ martyre. Ca.xcv.

Anacletus papa ⁊

martyr natione Grecus de Athenis
ex patre antiocho Clementi primo
Romano pōtifici in ep̄atu successit:
⁊ sedit annos.ix.mēses.ij.dies.x. De
isto tacet Eusebius in chronicis:et
dicit q̄ anacletus ipse est qui et cle-
tus. Sed damasus papa in chroni-
cis Romanorū pōtificū quas scri-
psit hieronymo:ponit eos diuersos
⁊ dicit quod cletus fuit natione roman⁹: Anacletus na-
tione grecus. Hic memoriā beati petri apostoli cōpo-
suit ⁊ cōstruxit:fecit ⁊ alia loca vbi ep̄i recōderent̄ sepul
ture. ¶ Hic a beato petro adhuc viuente presbyter ordi
natus est. Hic cōstituit vt clericus nec comā nec barbā
nutriat. Constituit etiā vt nō minus q̄ a trib⁹ ep̄is or-
dinaret̄ ep̄s:⁊ vt ordinationes clericorum palam fierēt
p̄sente plebe:et vt inimici vel suspecti nō possint accusa-
re presbyterū. Hic etiā pontifex oēs fideles monuit per
epistolā.vt presbyteri pre ceteris honorentur:dicens q̄
deo sacrificātes nō debent vexari s; portari:atq; ab om
nibus honorari.⁊ qd̄ presbyteri qñ sacrificant secū te-
stes habeant maxime ep̄i:vt deo perfecte sacrificare pro
bent̄. Hic fecit ordinationes duas per mensem decem-
briū:presbyteros quinq;:diacones tres:episcopos per
diuersa loca numero.vj. Qui sub nerone imperatore
martyrio coronatur. Et sepultus est iuxta corpus bea-
ti Petri in vaticano tertio idus Julij. Et cessauit episco
patus dies.xiij.

De sancto Eugenio ep̄o ⁊ socijs martyrib⁹. Ca.xcvj.

Eugenius episco-

pus carthaginien̄.cū alijs pluribus
vt in secundo historie aphricane vi-
ctor aphricanus dicit sub hunerico
rege vādalorum arriano passus est.
Hic huneric⁹ ad instantiā Zenonis
imperatoris ⁊ placide auguste eccle
sie carthaginien̄.que p annos.xxiiij.
ep̄o vacauerat cōcessit vt sibi catho-
licū ep̄m ordinaret:vnde ⁊ tūc euge
ni⁹ electus est. Qui cū i ecclia p̄dica
ret:⁊ ab arrianis phiberi nō posset. Huneric⁹ rex in ec
clesie forib⁹ viros statuit:qui oēs catholicos ad ecclīā
accedētes palis in crinib⁹ iactatis ⁊ cōtortis cutē cū ca
pillis abstrahebāt. Quorū aliq̄ oculos amiserūt:aliq̄ in
ip̄o dolore defecerūt. Inde psecutiōe aggrauata:dirigūt̄
catholici ad cāpū vticēsiū:vt cespites messiū desiccarēt:
q̄ten⁹ sub ardore solis deficerēt. Qui magis in xp̄o io-
cūdabant̄. Nā ⁊ q̄dā manū habēs aridā ibidē missus
ad opa sanat⁹ est ⁊ cū alijs opabat̄. ¶ Post hec huneri
cus catholicos diuersis psequēs penis:deiciendū ep̄s cū
plurib⁹ ei⁹ clericis flāmis exussit:vxorē theodorici fris
sui ⁊ gensericū nepotē suū occasiōe regni peremit. Inde
oēs milites catholicos militia soluit:⁊ domib⁹ eoz di-
ruptis ac substātijs ↄfiscatis in insulis sardinie ⁊ sicilie
eos relegauit. Episcoporū defunctorū bona fisco adie-
cit:nec aliquos ordinare permittebat nisi grauem sibi
summam exoluerent: virgines sacras nudatas:et per
plateas tractas diuersis penis ignis ferri ⁊ verberum
attractabat. Episcopos p̄sbyteros ⁊ clericos.cccclxxvij.
ad exilium eremi deli nauitanter quos erant senes et
decrepiti:et felix episcopus abritanus habens in episco
patu annos.xliiij.paralysi percussus. Eugenio autez in
exilium constituto mandatum est:vt cum omni suo cle
ro carthaginez veniret de fide sua cum arrianis dispu-
taturus vt inde contra eum occasionem haberent. Qui
veniens cum nutu dei sapienter hereticos cōfutasset ec
clesie catholice per omnem aphricam clauduntur:epi-
scoporum catholicorum substantie arrianis tradunt̄:
⁊ oēs catholici nudi:vrbibus excludunt̄:nudiq; sub ae-
re iacere dimittuntur. Inde eq̄s velocissimus sine fre-
no vel sella plures sup mittit:vt eq̄s discurrētib⁹ ma-
ctarētur:post hec iurare cōpulsi fidelitatē filio Huneri-
ci:q̄ iurare noluerunt corsicam relegāt̄ ad ligna p naui
bus incidenda:q̄ vo iurauerūt redarguti q̄ ↄ textum
euāgelij iurassent:ad diuersos agros colēdos deputati
sunt. Sanctus autē Eugenius cū vniuerso clero suo q̄
erāt ampli⁹ q̄.ccccc.inter quos q̄plurimi erāt lecto-
res infantuli cede ⁊ inedia macerati exilio depellūt̄:ibi-
dē in pace vitā martyrio cōsummātes. Regnauit autē
sceleric⁹ Huneric⁹ annos.vij.mēses.x.⁊ post hec ebul-
liēs vermib⁹ infeliciter expirauit. Festū aūt eugenij ⁊ so
ciorū recolitur tertio idus Julij. Hec aphricanus.

De sancto Henrico imperatore primo et confessore.
Capitulum.xcvij.

Henricus impera

tor primus scd̄s autem rex Roma-
norum:fuit primo dux Noricorum.
Qui imperauit annis.xxiij.et men-
sibus.v.et vacauit imperium annos
ij. Hic vxorem cunigundem nunq̄ co
gnouit:sed vna secum virgo pmāsit.
Quodam vero tpe inuestigante dia-
bolo de quodam milite ipsam suspe-
ctam habēs super candentes vome
res.xv.pedū via nudis plantis illam
incedere cōpulit. Qui cum se dño cōmēdasset:vox de ce
lo sonuit:q̄ virgo maria ipsam virginē liberaret. Totā
igitur cadentem massam illesa percurrit:⁊ sic suspitio
cessauit. Hic imperator cū adhuc esset dux visione ha-
buit q̄ ad sepulchrū sancti Uolfgangi Ratisponen̄.ora
ret:⁊ in pariete scriptū videret hoc solū verbū:post sex.
Quod ex hoc cogitās se post dies sex moriturum:⁊psis
trāsactis.vj. hebdomadas:deinde.vj.mēses.deinde.vj.
annos cōputans mortē sibi infallibiliter expectabat.
Sexto igit̄ anno circa finē dum mortē prestolat̄ impe-
rator eligit̄:qui se totū diuino cultui dedicās:ecclesias re
parat:nouas edificat ⁊ dotat:⁊ precipue Bamburgen̄.
ecclesiā cathedralem. Orationis gratia visitat monaste
riū Cassinēse.dum vitio calculi laboraret. Cui sanct⁹
benedict⁹ apparēs ipsum a calculo liberauit:sed in si-
gnū miraculi charaterem manere permisit. ¶ Hic san
ctus imperator sororē suā in cōiugiū tradidit stepha-
no vngarie regi:et hoc ipsum ⁊ regnū ad fidē cōuertēs.
Qui ad extrema deueniens:vxorē cungūdem virginez
parētibus resignauit. Et dormiuit in pace pridie idus
Julij.anno regni sui.xxiiij.vite vero sue.lij.anno autem
gratie.mxxiiij. Uxor autē ei⁹ in scto p posito perseuera-
uit ⁊ ambo pariter in Bamburgen̄.ecclesia sepulti sunt
miraculis clarentes. ¶ Fert̄ quoq; q̄ cū obijsset sctūs
Henric⁹:multitudo demonū ante cellā cuiusdā eremi-
te trāsibat:q̄ aperta fenestra interrogauit vltimū quid-
nā esset. Cui ille rñdit:q̄ legio demonū erat:q̄ ad mortē
cesaris pperabāt:si forte aliq̄d ppriū in eo inuenire pos-

sent adiuratur quoque ut ad se redeat. Qui rediens dixit. quod nihil profecerat: quia dum falsa vxoris suspitio et alia bona et mala in libra fuissent posita adiustus iac Laurentius ollam auream immensi ponderis attulit: et cum demones superasse iam viderentur: illa iactata pars altera libre maxime ponderauit. Sicque demon ille iratus: vnam aurem olle preruperat. Ollam calicem vocabat: quem dictus Cesar ecclesie Enulie in honorem sancti Laurentii fieri fecerat: cum propter magnitudinem duo aures inerant. Repertum est autem et nunc imperatorem migrasse: et aurem vnam calicis fractam esse.

De sancto Phoca episcopo et martyre. Capitulum. xcviij.

Phocas episcopus et martyr: passus est in ponto ciuitate sub traiano imperatore. Hic primum artem gubernatoriam exercuit: deinde diuina dispositione ad episcopatum sinopis ciuitatis peruenit. Cumque traianus imperator in partibus Armenie christianos persequeretur. Aphricanus eius prefectus Phocam episcopum in vrbe ponto degentem detineri fecit: et sibi presentari. Quem cum multis exhortationibus ad deorum sacrificia inuitasset Phocas episcopus longa verborum disceptatione Aphricanum confundebat: et deos gentium demones affirmabat. Cum autem prefectus ei supplicia diuersa comminaretur: orante sancto imminens ymber effusus est: terraque concussa: grando: fulgura: atque tonitrua terribiliter irruperunt. Aphricanus nimio terrore perterritus spiritum exhalans mortuus cecidit. Christiani autem assistentes ingentem lucem de celo fulgentem cernunt: et angelos tres igneos sancti episcopi later assistentes ipsumque exhortantes et exinde celos aduolantes. Quibus miraculis Therentiana vxor prefecti cum filio. v. pro hoc pedibus aduoluta veniam ac vitam viro exanimi supplicabat. Qui oratione premissa Aphricanum suscitauit: et cum omni familia ad christum conuertit: quod cum traianus imperator audisset. Phocam comprehensum exhortabatur: vt diis immolaret. Phocas autem petiit sibi ipsos deos ostendi. Sed cum imperator ipsum ad templum introduxisset. Sanctus martyr non solum rationibus: sed experimento ipsos non deos: sed simulacra insensibilia comprobauit: propter quod indignatus traianus ipsum in ligno suspendi fecit: et torqueri: atque vngulis ferreis vsque ad nudationem ossium lacerari: atque cum orantem vox celica confortauit. Imperator audita voce pertimuit: phocamque in carcerem trudi fecit: et centurionem nomine crispinum cum mille militibus ad custodiam eius adhibuit. Orante vero sancto media nocte lux ingens de celo refulsit: et ianue carceris patefacte sunt. Quod cum vidissent centurio et milites mille conuersi sunt ad christum. Phocas vero ipsos extra muros ad littus maris adduxit: eosque omnes baptizauit: dehinc ad carcerem rediit. Die vero sequenti traianus ipsum eductum et neptuno deo marino sacrificare renuentem in caminum ignis ardentis immitti iussit: quo nimio per tres horas sine vlla lesione perdurauit: tandemque olno mistus exiuit quem imperator in thermis ante triduum accensis intromitti fecit: et ibi cum orasset ad deum spiritum emisit: corpus vero intactum a calore permansit: eoque etiam nimio odore fragrabat. Balnee vero quasi glaciali rigore congelate sunt: quo dum traianus intrasset: et huiusmodi miracula vidisset: stupefactus admodum exiuit. Cui in thermarum ianua sanctus Phocas lucidus apparuit: eique predixit: quod post triduum moriturus esset et ad inferna descenderet. Statimque traianus febrium calore vexatus: post triduum: vt phocas ei predixerat expirauit. Corpus autem sancti martyris in galiam ciuitatem armenie delatum ibidemque sepultum est qui passus est pridie idus iulii.

De diuisione. xij. apostolorum. Cap. xcix.

Diuisio apostolorum ad predicandum idibus iulii celebratur: qui eo die duodecimo anno post ascensionem domini ad euangelizandum verbum dei per mundum diuisi asseruntur: et impleret oraculum psalmiste dauid qui in omnem terram exiuit sonus eorum etc. Illam oriens cessit Thome et Bartholomeo. Meridies Simoni et Matheo. Aquilo philippo et Thadeo. Medium mundi Mathie et Iacobo iusto. Mediterranea maris pulcre Iohanni et Andree. Occidentis regna petro et Iacobo zebedei. Totus mundus Paulo apostolo datus est: scilicet quod in eius collecta ecclesia asserit dicens. Deus qui vniuersum mundum beati Pauli apostoli predicatione docuisti etc. Et cantatur in hoc festo in missa epistola. Corde enim creditur ad iustitiam. Ro. x. Et euangelium. Euntes in mundum vniuersum. Mat. vlti. cap. que solennitati maxime conuenit.

De sanctis. lxxij. discipulis. Capitulum.

Septuagintaduo discipuli christi ad instar. lxxij. linguarum ab ipso electi post ascensionem domini ad predicandum verbum dei et ipsi per singulas quasque orbis terre prouincias et ciuitates diuisi sunt: et multarum vrbium episcopatus tenuerunt. Quorum nomina hec sunt. Lucas euangelista: de quo grecus expositor visibiliter inquit: et verbotenus christum adiit. Cumque veritatem agnosceret verus effectus christi discipulus plurimum cum magistro commoratus. Cleophas: de quo Luce. xxiiij. fit mentio. Hi enim duo ibant in emaus: vt innuit Gregorius in expositione moralium: ita dicit Theophilus. Ambrosius vero dicit alium fuisse. Barnabas cuius Paulus in plurimis meminit et legitur in actibus apostolorum in multis locis. Mathias qui pro Iuda apostolorum numero surrogatus est: vt dicit Act. j. Thadeus qui ad Abagarum missus est. Non enim hic fuit ille qui et iudas dictus frater Simonis apostoli sed alius. Hos quatuor ponit Eusebius primo lib. cap. xv. Sequentes vero ponit abbas dorotheus. Quorum nomina hec sunt. Ananias qui Paulum baptizauit Actuum. ix. et fuit postea episcopus damasci. Stephanus prothomartyr qui primus fuit inter. vij. diacones. Philippus vnus ex. vij. Diaconibus qui simonem et eunuchum baptizauit: et fuit episcopus in Thracia scithie. Prochorus vnus ex. vij. episcopus Nicomedie Bithinie. Nicanor vnus ex. vij. qui eadem die cum aliis duobus mortuus est qua et prothomartyr Stephanus. Parmenas vnus ex. vij. qui dormiuit in Nisibi. Nicolaus vnus ex. vij. fuit episcopus Samarie: sed apostatauit hereticus factus: a quo et secta nicolaitarum quos Ioannes apocalipsi redarguit. Simon vnus ex vij. qui fuit episcopus Tyri et Sidonis. De his omnibus habetur Act. vj. Titus in creta episcopus fuit ibique predicans sepultus est. De hoc sepius apostolus mentionem facit: et huic specialem epistolam dirigit. Syluanus cum Paulo predicauit: episcopus Thessalonice ibique dormiuit: de quo prima Thessal. j. cap. Chalcedon episcopus Calcedonie: qui incaltifactus est. Epenetus de quo Ro. xvj. episcopus Carthaginis factus est. Andronicus de quo Ro. xvj. episcopus Pannonie factus est. Ampliatus de quo vbi supra episcopus edesse factus est. Vrbanus de quo ibidem episcopus Macedonie fuit. Stacteus de quo ibidem quem Andreas apud pontum mare nauigans in argiropoli Thracie episcopum constituit. Appelles de quo Ro. xvj. episcopus Eraclie factus est. Philetus vel philegus episcopus ephesi: sepulit eam qui Simonis magi: et restitit apostolo: vt habetur ij. Timothei. ij. Hermogenes episcopus Megare factus est similis precedenti: de hoc. ij. Timothei. iiij. Demas de quo ibidem dicitur qui apostatauit: et sacerdos idolorum in Thessalonica factus est. De his primo Ioan-

.Ex nobis prodierūt:sed non erāt ex nobis. ꝰ eps Smyrne fuit ante policarpū:ut apo- munit in epistola ad Romanos. ¶ Aristobo- no Ro.xvj. Bethanie eps fuit. ¶ Tarcillus de qui z athenarū eps fuit. ¶ Eradiꝰ qui eps de quo vbi supra. ¶ Licis qui apud Gallias . ¶ Agabus de quo Actuum.x.xj. qui propte mate dignus fuit. ¶ Rufus vel rufertus de .xvj. qui z Thebarū eps fuit. ¶ Asyncritꝰ de xj. qui hyrcanie eps fuit. ¶ Phlegontias de m qui z Machationis eps fuit. ¶ Patrobas de:qui eps pelorum fuit. ¶ Hermes de quo Philopoles eps fuit. ¶ Linus qui fuit post etrum Rome eps:de quo.ij. Timothe.iiij. j ephesi eps fuit:de quo Ro.xvj. ¶ Philolo Andrea eps sinopis factus est:de quo Ro. asus qui Rome simul cū Paulo vinctus:et martyrium decollatus est. ¶ Lucius de quo qui eps laodicie que est in syria fuit. ¶ Iason de:qui z eps tarsi factus est. ¶ Sosi pater vt bꝰ eps iconij fuit sed origenes in prima glo amus eps Thessalonice fuit traditione ma o Rom.xvj. ¶ Tertius qui scripsit epistolas nos dictante Paulo:de quo Ro.xvj. z fede Ti Actuū.xix. eps meaidi fuit post hierosoly- rsionē. ¶ Quartus de quo Ro.xvj. eps fuit Apollo de quo prime Corin.primo qui eps ¶ Sostenes de quo prime Corin.primo qui ne fuit eps. epaphroditꝰ Andriace eps fuit il.iiij. ¶ Titicus de quo col.iiij. ꝗ colopho- ut. ¶ Cesar de quo Phi.iiij. qui et dirrachij Marcus bernabe cōsobrinus ꝗ de duabus ati fuit:dicit gl. col.iiij. z de hoc ibi in textu eps fuit Apolimadis. ¶ Iesus qui dicebat quo.iiij. libro ecclesiastice historie clētipoleos Antonias de quo Timothe.ij. qui z Lisine Clemens de quo Phi.iiij. primus ex genti- s:episcopꝰ sardicen. postmodū pōtifex Ro- nesimus de quo prime Timoth.j. qui z Co- uit. ¶ Carpus de quo prime Timoth.iiij. ꝗ est in thracia episcopus fuit. ¶ Enodiꝰ qui s apostolū antiochie episcopꝰ fuit. ¶ Aristar o col.iiij. z actuū.xx. qui apamie episcopus arcꝰ ꝗ z Ioānes de quo actuū.xiij. z.ij. timo- l philemonē:qui z bibli episcopus fuit. ¶ Xi na:de quo Timothe.iij. qui nomicus. legi- peritus dictꝰ est z diospoleos episcopꝰ fuit. ad quē apostolus scripsit epistolā ꝗ z gaze uit. ¶ Aristarchꝰ alter de quo ad philemo- dens de quo.ij. timothe.iiij. ¶ Trophinus c. Hi tres in omnibus persecutionibꝰ apo entes:in fine rome post eum decollati sunt. s euangelista qui in roma euangeliū ex ore sit. ¶ Candacis eunuchus regine ethiopū: ij. viij. in arabia eudomie predicauit z in p- ꝗ est in mari rubro:sermo habet ꝙ ibi mar . Hec beatus Dorotheus existens rome in is dereliquit in lingua romana:et translata tum:vt esset omnibus manifesta. Uerum ntius dicit ꝙ ex numero.lxxij. fuerūt sancti otentianꝰ Alrimiusꝰ Maximinꝰ z Ioānes se it policarpꝰ. ¶ In martyrologio quoqꝫ po ontemus festum agitur.viij. kalendas mar z zosimus quorū festū agitur.xv. kalē. ia- resimus festū agitur kalē.septembris. i cognominatus est iustꝰ:cum mathia sor ū primo cuius festū agitur.xiij. Kalēdas Iason antiquus xpi discipulus.iij. idus iu- eps corinthi.iiij. idus iulij qui z innuitur sed falsum est:qz ille thessalonice hic mare . ¶ Euphrates.xiiij. kalen. augusti de quo- ad philemo. ¶ Marcialis Lemonicen. et

Sidoniꝰ vel Cedonius qui fuit cecus natus:qui sepultus est cū matrimonio. ¶ Et lazarꝰ ꝗ fuit eps massilie fuit de xpi discipulis. ¶ Et fetus vesinꝰ:qui d: fuisse nathanael:quē ihs cōmendat ioānis.j. qui missus est ad bituricas. ¶ Et fetus iulianꝰ ꝗ dr fuisse simō leprosus: ꝗ z cenomanis pdicauit. Sz vt scribit euāgelista vbi supra cap.xv. plures ꝗ.lxxij. discipulos xpi inuenies:et observes ea ꝗ Paulꝰ scribit. Corinth.xv. dnm apparuisse plusqꝫ quingentis fratribꝰ simul zc.

¶ De sanctis Quirico z Iulita eiꝰ matre martyribus. Capi.cj.

Quiricꝰ puer z Iulita eiꝰ mater apud tarsuz cilicie passi sunt sub Alexandro imperatore. Fuit enim Iulita illustris matrona de iconio ciuitate hisaurie:ꝗ psecutores declinare cupiēs in tarsuz cilicie cū puero suo Quirico:ꝗ triū erat annorum venit vbi detēta alexādro presentat filiū gestās i vlnis:quē due famule sue vidētes fugerūt z eā ptinꝰ reliquerūt. Imperator ergo puerū in vlnis cepit:z matrē sacrificare nolentē crudis neruis flagellari precepit. Puer autē matrē flagellari conspiciēs amare flebat. Alexander vero puerum super genua tenens osculis z blanditijs demulcebat. Infans autē ad matrē respiciebat:z imperatoris oscula abhorrebat:z caput cū indignatione auertens vultū eius vngulis lamabat:seqꝫ christianuz voce qua poterat asserebat tandem diu reluctans principē in scapulis momordit:tunc ille indignatꝰ z dolore cruciatus Quiricū ab alto per gradꝰ precipitauit:vt etiam tribunali tenellū cerebrū adhereret. Iulita vero filium suū ad regnū pcessisse videns:deo gratias egit que post modū ab imperatore iussa est excoriari z bulliēte pice pfundi ac demū capite truncari. Quorū amboꝝ corpora alexander mēbratim cedi fecit z mēbra dispergi mādauit ne a christianis sepelirent sed tamē ab angelo sunt collecta:z nocte a xpianis sepulta. Quorū exēplo.xliiij. gētiles ad xpm cōuersi z ab alexādro detēti post nicicos. x. martyrio coronati sunt de qbꝰ supra dictum est pridie non. iunij. Horū autē martyrū vez pueri z matris corpora cū pax ecclie reddita eēt tempore cōstātini magni ab vna ancilla eorū que adhuc supererat:reuelant z deuotione magna a populo reuerent. Qui passi sunt Idibꝰ Iulij circa annos domini.cccxx.

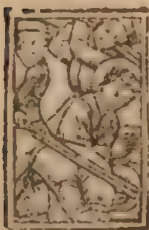
¶ De sancto Iacobo sapiente epo z pfessore. Ca.cij.

Iacobꝰ cognomēto sapiēs nisi hinc ciuitatis ꝗ nobilis est vrbo psaz eps vnꝰ fuit ex numero pfessoꝝ sub maximiano:q in nicena sinodo arrianā puersitatez homōsion apparitiōe dānauerūt: de quo cassiodorꝰ.v. libro historie tripartite ponit ꝙ sapor rex psarū antiochiā:ꝗ alio nomine nisibꝰ dr cū innumero exercitu obsed[illegible] cū diuersis modis obtinere [illegible] se nō possent impetu fluminis migdonij per ciuitatez decurrentis a longe retinuerunt:z ripas excelsiores fecerūt vt aqua fluuij in se collecta cōcresceret. Impletisqꝫ ripis subito quos fecerant aggeres irrumpentes dimiserunt impetum fluminis contra murum:vnde murꝰ ciuitatis vehemens aque pondꝰ ferre non valens diruptus est. Cūqꝫ sapor rex diꝫ alterū expectaret:vt alueo siccato sine bello ciuitatem intraret:orante Iacobo vidit murum de nouo cōstructum de propugnacula fabricata:vidit etiam super murū quendam imperiali habitu decoratum quem primo quidam estimauit imperatorem romanorū: suosqꝫ exploratores affligebat:qꝫ eꝰ aduentum ei nunciare nō cognouerant. Dum autē nō

ipsum esse vidit illuz sagittare voluit:sed sagitta in aere fixa permansit. Et cũ nec sic a ciuitatis obsidione discederet oratione sancti episcopi misit deus sciniphes et culices innumerabiles in exercitũ persarũ in modum quasi nebularũ que homines τ animalia adeo infestarunt q̃ exercitus inde recedere cõpulerunt. Quieuit in pace vir dñi idibus iulij tpe constantij augusti. Hic sanctus antistes a beato Hieronymo in libro de viris illustribus. Idcirco omissus fuit q̃ illo tpe syre lingue in qua is scripserat cõmentum nõ habebat. Scripsit aũt libros plures:vz. De fide ꝯ oẽs hereses. De charitate gñali. De ieiunio. De oratione. De dilectiõe erga p̃ximũ specialr. De resurrectiõe. De vita post morte. De humilitate. De patiẽtia. De satisfactione. De virginitate. De sensu animie. De circũcisiõe. De azimo bñdicẽdo ꝑ quo in Isaia legitur. Nõ exterminabitur botrus. De christo q̃ filius dei sit τ cõsubstantialis patri. De castitate aduersus gentes. De cõstructiõe tabernaculi. De gẽtiũ cõuersiõe. De regno p̃larũ. De p̃secutiõe xp̃ianorũ. Hec gennadius libro de viris illustribus.

De sancto Catulino τ socijs martyribus. Cap. ciij.

Catulinus diaconus:ianuarius τ florentius:iulia atq̃ iusta martyres apud carthaginẽ passi sunt. Qui tẽpore persecutiõis christianorũ glorioso martyrio pro xp̃i nomine coronati:positi sunt in basilica fausti in eadẽ ciuitate idibus Iulij. Hec Ado ponit.

De sctõ Eustachio epõ τ marty. Capi. ciiij.

Eustachius episcopus τ martyr:antiochie syrie claruit. Qui eiusdem ciuitatis epõs ob fidez catholicã a cõstantio imperatore ariano in traianopoli thracie ciuitatis exilio pulsus ibidẽ requieuit. vij. kalẽdas augusti. vt in martyrologio colligit adonis.

De sancto Hilario martyre. Capi. cv.

Hilarius monachus τ martyr:sub iuliano imperatore in ciuitate ostia passus est. Hic de ciuitate aretij ortus cũ beato donato epõ τ martyre dudũ cõuersus est:τ plurima vna secũ miracula p̃fecit:vt de eo dicit̃ i passiõe donati. vij. id. augusti. Post hec in ciuitate ostiẽsi degẽs gallicanũ martyrẽ eodẽ veniẽtẽ suscepit:τ in xp̃i fide cõfortauit. Deniq̃ tentus a quadratiano p̃side in p̃fato oppido cũ sacrificare nollet fustib9 cesus martyriũ sumpsit. xvij. kale. augusti. cuius corpus ibidẽ tumulatũ quiescit.

De sancto Leone papa quarto. Cap. cvj.

Leo papa huius nominis quartus natiõe romanus ex p̃re rodulpho sergio põtifici in ep̃atu romano successit:et sedit annos. viij. mẽses. iij. dies. vj. Hic primũ a parẽtibus ob studia l̃ra℞ in monasterio scti Martini iuxta ecclesiã scti Petri apli positus fuit:vbi nõ solũ sciẽtia s; et cõuersatiõe tã q̃ p̃fectus monachus p̃fecit. Hũc Sergius papa postmodũ faciẽs p̃sbyterũ:titulũ sanctorũ quatuor coronatorũ eidẽ assignauit. Quo Sergio mortuo τ necdum sepulto oẽs romani tã clerus q̃ populus vna voce leonẽ in summũ põtificẽ elegerũt. Qui mox factus põtifex basilicas apostolorũ petri τ pauli τ alias ecclias quas paulo ante saraceni deuastauerãt:honorifice restaurauit. Ecclesiã quoq̃ de nouo edificauit:que dicit̃ sancta maria noua. Karolum Ludouici filiũ imperatorẽ coronauit. Hic etiã inuidiose sup quibusdã criminibus accusat̃:synodum cõgregauit:τ se iuramento innoxium demonstrauit. Cuius etiã tpe aldulphus rex anglorũ q̃ p̃imus totius anglie obtinuit monarchiã deuotiõis cã venit romã:τ corã leone papa obtulit tributũ sctõ petro de vnaquaq̃ domo argenteũ nũmũ in anno:τ hoc tributum vsq̃ hodie p̃seuerat. Hic pontifex catholicus multe patientie:multeq̃ humilitatis diuinarũ scripturarũ extitit feruentissimus p̃scrutator vigilijs τ orationibus semp intentus. Qui dũ Normanos a romanorũ finibus deturbare satagit:cũ multis captus nũq̃ cõsensit se fine alios relaxari. Hic pro neapolitanis in mari ꝯ saracenos pugnãtibus orãdo collectã fecit. Deus cuius dextera beatũ Petrũ ambulãtẽ τc. Et postq̃ muros ciuitatis leonine reparãdo perfecerat:apponẽdo seras portis fecit τ dixit illam collectã. Deus q̃ beato Petro apostolo collatis clauibus τc. Illi aũt saraceni q̃ cũ magna multitudine romã venerãt spoliatis ecclesijs dñi i apl̃icã redeũt i mari submersi sunt. Leo vero papa mortu9 in ecclesia sancti Petri sepelit̃. Cuius festum agit̃. xvij. kalen. augusti:τ cessauit episcopatus dies. vj.

De sancto Alexio cõfessore. Capi. cvij.

Alexius filius euphemiani nobilissimi romani:τ in aula impialis palatij p̃imi tpe archadij τ honorij imperatorũ in vrbe claruit. Qui euphemianus decẽ. seruos habebat q̃ zonis aureis cingebant̃. Ipse vero mie operibus insistebat:τ i domo sua quotidie tres mensas pauperibus peregrinis:orphanis τ viduis parabat quibus refectis ipse ad horã nonã cũ viris relig osis cibũ sumebat. Cũ aũt eidẽ multa precũ instãtia dñs alexiũ filiũ concepisset et cõiuge ag̃aia nõle ipsi ãbo deinceps in castitate viuere firmauerũt. Puer aũt sctũs liberalibus disciplinis infra ãnos pubertatis plenus eruditus:factus adolescẽs puellã de imperiali domo duxit vxorẽ. Cũ ãt iuuenis cũ puella nocte intra cubiculũ inclusus esset spõsam suã cepit in dei timore instruere ac ipsaz ad virginitatis obseruãtiam prouocare. Deinde anulũ τ caput balthei quo cingebatur sibi seruãda tradidit:τ de substantia sua multum aurũ accipiẽs:occulte ad mare discessit:τ ascẽdẽs nauẽ laodiciã vsq̃ puenit. Indeq̃ in edessaz ciuitatẽ syrie p̃fectus est:vbi imago christi diuinitus facta in sindone habebat̃. Quo perueniẽs oĩa q̃ secũ tulerat pauperibus tribuit:τ vilibus indutus ipse cũ ceteris pauperibus i atrio sancte dei genitricis mẽdicare cepit:τ oĩa que sibi dabantur vltra quotidianũ victũ egenis impẽdens. Pater vero de filij absentia admodũ cõtristatus missis pueris ad diuersas mũdi partes eũ vbiq̃ pquirebat. Quorũ aliqui dũ ad edessaz ciuitatẽ venissent ab eo cogniti:sed ipsum minime cognoscẽtes:eidẽ cũ ceteris pauperibus elemosynas tribuerũt:q̃ gratias deo egit:q̃ a seruis suis elemosynam percepisset. Reuersiq̃ pueri nunciauerunt q̃ ipsum necubi inuenire potuissent. Quapropter tam parentes q̃ omnes cognati τ affines inconsolabiliter tristabantur. Sponsa vero cum socera se perpetuo mensuram in castitate promisit:donec de sponso suo noua p̃cipere posset. ¶ Cum ergo Alexius per annos sexdecim in atrio p̃dicto commoratus esset:imago tandem dei genitricis:q̃ ibidẽ erat:τ custodi ecclesie iussit virum dei Alexium in ecclesiam intromitteret:quoniam dignus erat:τ cũq̃ ei ad oculũ ostẽdit quẽ custos festinus in basilicã introduxit. Quod factũ dum cunctis innotesceret:

innotesceret:ꝛ ab oībus venerari cepisset:humanam gloriā vir dei fugiēs inde recessit:ꝛ laodicā venit:ubiqꝫ nauē ascēdens:cū in tarsum cilicie ire disponeret:dispē sante deo nauis a vētis impulsa in romanū portū applicuit:quod cernens Alexi⁹ disposuit in aīo suo nulli extraneo onerosus esse:sed in domo pr̄na incognit⁹ habitare:patrē ergo a palatio redeuntē multitudine obsequentiū circundatū obuiū habuit ac post eū clamauit vt se pegrinū in domo susciperet ꝛ de micis mense sue nutriri faceret:vt quoqꝫ filij peregrini de⁹ misereri posset. Qd̄ pr̄ audiēs ob amorē filij ipsum suscepit:ꝛ cibū de mēsa sua ei constituit ac locū in domo sua ꝓprium tribuit:ꝛ ministrū ꝓpriū delegauit. Ipse autē in oratio nib⁹ pseuerabat:ꝛ ieiunijs ac vigilijs insistebat. Famuli aūt domus ipsum multipliciter deridebant:ꝛ aquā vtēsilium sup caput eius frequēter fundebāt:ꝛ multas ei iniurias faciebant:ipse aūt patienter oīa sustinebat. Sicqꝫ .xvij. ānis in domo patris incognit⁹ mansit. Videns quoqꝫ p spm̄:quod ei⁹ obitus appropinquaret: chartā cū attramēto petijt ꝛ totū ordinē vite sue cōscripsit. ¶ Dn̄ica igit̄ die post missarum solēnia in ecclesia sancti petri vox de sanctuario sonuit dicens venite ad me q̄ laboratis ꝛc. qd̄ audientes oēs in facies suas ceciderunt. Et ecce vox scd̄o dicens. Querite virum dei:vt oret p roma. Querētibus illis ꝛ nō inuenientibus:iterū dictū est. In domo euphemiani q̄rite. Ille requisit⁹ se de hoc nihil scire dicebat. Tūc ipatores archadius ꝛ honorius vna cū pontifice innocentio ad domū predicti viri puenerunt. Et ecce minister alexij ad dn̄m suū venit:eūqꝫ obisse nūciauit. Intrās euphemian⁹ ipsum defunctū repperit ꝛ vultū eius tanq̄ angeli rutilantē vidit:voluitqꝫ chartam quā tenebat in manu accipere: sed nequiuit. Exiens igit̄ cū hoc imperatorib⁹ ꝛ pontifici nunciasset:ꝛ illi ad eū intrassent corpusqꝫ ex parte dei:vt sibi cedulā dimitteret:adiurassent:accedens pontifex manu chartā accepit:ꝛ ille statim ei eā dimisit qua de mādato pape corā oī multitudine lecta. Euphemianus hec audiēs obstupuit ꝛ fact⁹ exanimis in terrā decidit. Cū vero ad se redisset:vestes scidit:canos capitis euellere cepit:ꝛ semetipsum discerpēs:ac sup corp⁹ filij corruens amarissime fleuit. Mater eius hec audiens: quasi leena rūpēs rhete:scissisqꝫ vestib⁹ tota dissoluta erat:ꝛ lamētabiles voces emittēs:inter ppl̄i frequētiā se sup defunctū filiū pcipitauit:ac ibidē quasi mortua pmansit: deinde reuiuiscens planctū dolorosum emisit. Sponsa etiā ipsius induta lugubri veste cucurrit:ꝛ lachrymas incōsolabiles supra corpus effudit. Tūc pōtifex ꝛ impatores corpus in honorato pheretro ponētes duxerūt in mediā ciuitatē:ꝛ nūciatū est inuētū esse hoiē quē querebāt ꝛ oēs ad scēm corpus cucurrebāt. Si quis aūt infirm⁹ illud tāgebat:ptinus curabatur. Nā ꝛ ceci illuminabant̄:ꝛ leprosi mundabant̄:ꝛ demones fugabant̄. Cui⁹ pheretrū ipē pontifex ꝛ impatores ex deuotione portare ceperunt:sicqꝫ oī ppl̄o comitante corpus ad ecclesiā sancti bonifacij martyris pduxerūt ꝛ illic ei per .vij. dies sepulchrū ex auro ꝛ gēmis parari fecerūt:in quo corpus sancti cōfessoris condiderūt. de quo odor mirus refragabat:q̄ cūcta aromata supabat. Quieuit autē in christo .xvj. kal. augusti circa annum domini .cccxxviij.

¶ De sancta Marina virgine. Cap̄. cvij.

Marina virgo in partibus grecie claruit. Hec cū patri suo vnica foret:ꝛ pr̄ relicto seculo monasteriū introisset eā cuidam ꝓpinquo cōmendauit:ꝛ in cenobio summa obediētia deo seruire cepit. Cū autē p filia affligeret̄:interrogauit eū abbas cur magis solito tristaret:qui dixit se filiū vnicū in seculo reliquisse nolūtqꝫ qd̄ esset filia ꝓpalare. Abbas vero q̄ diligebat virū:eidē cōcessit vt fili⁹ su⁹ in monasterio reciperet̄. Pr̄ ergo habitu virili eam induit:ꝛ mutato noīe marinū ipsam vocauit. Uirgo igit̄ sancta in monachū recipit̄:ꝛ masculus ab omnib⁹ putat̄:ac frater marin⁹ vocat̄. Cepit autē valde religiose viuere:ꝛ omnib⁹ obedientiā exhibere. Cū aūt esset annoꝝ .xvij. ꝛ pater ei⁹ morti appropinquaret:filiā suā vocauit:ꝛ eā in scō proposito confirmauit:pcipiens ne cuiqꝫ aliquando reuelaret q̄ mulier esset. Mortuo ergo patre tenebat doctrinā eius:ꝛ erat obediens oībus. Ibant igit̄ fratres cū curru ꝛ bobus:ꝛ monasterij necessaria deferebant. Uerū iussu abbatis frater marin⁹ aliq̄n cum claustro cepit accedere:ꝛ fratres ad portādum ligna iuuare. Cōsueuerant autē sepi⁹ hospitari in domo cuiusdā nobilis pādochij noīe si q̄n eos hora tardior redeūdi prepediret. Cui⁹ filia virgo cū de quodā milite concepisset: interrogata a parētibus fratrē marinū se violasse asseruit. Qd̄ cū pādochi⁹ abbati nūciasset:interrogassetqꝫ marin⁹ cur tm̄ flagitiū cōmisisset:se peccasse confitet̄:ꝛ veniā humiliter precat̄. Statimqꝫ abbas illū verberibus cedi iussit:deinde de monasterio eiecit. Ipsa vero oīa patientissime ferens tribus annis ante ostiū monasterij mansit:nec inde aliq̄n discessit. Sicqꝫ buccella panis vnica quotidie sustentata:ac si pctm̄ cōmisisset in penitentia perseuerauit. ¶ Post trienniū vero infans ablactat̄:ꝛ abbati mittit̄:ac fratri marino tradit̄ educādo:quē virgo dūi p bienniū ac si propriū aluit:ꝛ cum eo ibidē permansit. Tandem eius patientie ꝛ humilitatis fratres miserti abbati pro marino intercedunt:ipsumqꝫ de eius licentia in monasteriū cum paruulo intromittunt. Cui abbas p penitētia imposuit:vt oēs immundicias loci extra deferret:ꝛ aquā necessariā baiularet. Ipsa autem hilariter omnia patienter ferebat. et in cunctis gratias agebat. Sed post paucos dies in domino feliciter obdormiuit. Cuius corpus abbas longe a monasterio mandauit sepeliri:eo quod absqꝫ penitentia obisset. Cū autem fratres corpus lauarēt: ꝛ mulierem esse cōspicerent:stupefacti:ꝛ territi se in dei famulam grauiter deliquisse fatentur. Quod cum abbas cognouisset eam intra monasterium honorifice tumulari iussit:ꝛ cum lachrymis pro se ꝛ fratribus ab ea veniā postulauit:eo q̄ ipsam ignorās innocenter afflixit. Corpus ergo sancte virginis in ecclesia reconditū miraculis clarere cepit. Illa autem que dei filiam infamauerat a demone arripitur ꝛ ad sepulchrum adducta scelus ꝯfitetur:ꝛ post dies .vij. eius meritis liberat̄. Quieuit autem sancta virgo in dn̄o .xvij. kalen. augusti. ¶ Anno aūt dn̄i .M.ccxj. tpe iacobi teopoli ducis venetoꝝ. Quidā iacobus de bora parochialis ecclesie sancte Marine de venetijs deuot⁹ sancte virginis corpus ipsi de partib⁹ romanie sublatum per nauē venetias direxit:ꝛ in ecclesia sua collocandū ordinauit. Cuius meritis naute a maris tēpestate liberati sunt. Sicqꝫ corpus sancte virginis venetias delatum in eadē ecclesia sepultum est kalen. septembris.

¶ De sancta theodora monacha. Cap̄. cix.

Theodora monacha apud Alexandriā claruit tempore Zenonis imperatoris. Hec nobilis ꝛ speciosa virum habuit ꝛ diuitem ꝛ deum timentem. Cuius sanctitati diabolus inuidens:virum quendam diuitem in illius cōcupiscentiam incitauit q̄ eam crebris nuctis ꝛ muneribus molestauit. Sed cum ipsum omnino contēneret ꝛ pctm̄ abhorreret:tandē per quandā mulierē ei [illegible] sam illam decepit:que puelle suasit q̄ deus quicquid occidēte sole committit̄ minime intuet̄. Cuius suasioni puella prebens assensum virum ad se nocte introire permisit:ꝛ voluntatem eius compleuit. Statimqꝫ ad

se rediens amarissime flebat: eo q ipsam conscia remordebat. Quā vir eius nimiū flentē cōsolari studebat: sed illa nullā cōsolationē recipere curabat: causam aūt fletus eidē nullaten⁹ indicare volebat. Mane aūt factō quoddā monasteriū monialiū adiit: et abbatissam interrogauit an deus quoddā graue delictū qd̄ die aduesperascēte cōmiserat scire posset. Cui illa rn̄det q deo nihil abscōdit: q̄ videt quicqd̄ geritur: et quacūq̄ hora cōmittit. Rediēs ergo domū quadā die cū vir suus abesset: comā suam precidit: et vestimēta viri sui assumens ad monasteriū monachorū: quod p. xviij. miliaria a ciuitate distabat accessit: et vt ibidē in monachū reciperet obtinuit. Interrogata q̄ de noīe dixit se theodorū nuncupari. Ibi ergo officia oīa humiliter faciebat: et eius ministerium oībus gratū erat. ¶ Post aliquot annos abbas theodorū iussit vt boues iungeret et oleū de ciuitate deferret: vir aūt eius plurimū flebat: timēs ne cum viro aliquo recessisset. Et ecce angelus dn̄i ipsi dixit vt mane surgeret: et in via q̄ dicit̄ sancti petri staret: et coniugē obuiam haberet. Qd̄ cū fecisset theodora cū camelis venit et virū recognoscens: sed ab ipso incognita illuz salutauit. Cum autem ille diutius expectasset: et se deceptū clamaret facta est vox ad eū q ille qui ipm̄ pridie salutauerat vxor sua fuerat. ¶ Tante aūt sanctitatis Theodora fuit vt multa miracula faceret. Nā et hoiem a bestia laceratū extinctū suis precib⁹ suscitauit. Ipsamq̄ bestiā maledixit que subito mortua corruit. Diabolus aūt sanctitatem ei⁹ nō ferens eidē apparuit: et eam de cōmisso adulterio duriter increpauit: vt illā ad desperationē prouocaret. Que signum crucis edidit et mox demon euanuit. Quadā vice dum de ciuitate cum camelis rediret et in quodā loco hospitata fuisset puella ad eā venit vt secū concūberet illam putās esse virū. Que cum respueret iuit ad alterū in ipso hospitio iacentē et cū eo dormiuit: et de illo concepit. Cū autē venter eius intumuisset: interrogata dixit se de theodoro monacho concepisse. Natū igit̄ puerū ad abbatē transmiserunt: qui cū theodorū increparet: et ille sibi indulgeri peteret scapulis sancte puer imponit̄: et de monasterio eiicit̄: que p. vij. annos extra monasteriū mansit: et de lacte pecorū infantē nutriuit. Diabolus aūt in specie viri sui eidem apparuit: et vt ad se rediret multis blanditiis persuasit: que cū oratione fecisset demō statim euanuit. Alia quoq̄ vice demones ad eā in specie multarū ferarū venerūt: et eā diris clamoribus et insultib⁹ terrere voluerūt sed oratione fusa confestim ab ea discesserunt. Altera vice multitudo militū veniebat quos princeps precedebat: et cū ceteri adorabant: que cū similiter ab illis inuitaret̄: vt eorum dn̄m adoraret: illaq̄ deū se adorare velle diceret: ipsa aū principē adducit̄ et flagellis vsq̄ ad mortē cedit̄. Sed dū cōstāter perseuerasset: oīs illa turba demonū ab ea depellitur. Alia quoq̄ vice aurum multum repperit: deinde canistrū omni ciborum genere refectū inuenit: sed signo crucis edito vtrūq̄ euanuit. Post ānos. vij. abbas eius patientiā cōsiderans ipsam cū puero in monasterium introduxit: vbi cū duos annos laudabiliter peregisset: vna cū puero se in cella reclusit. quē postquā oībus sanctis monitis erudiuit: spiritum tradidit: puerq̄ plurimum flere cepit. Eadē nocte abbas per visionem aspexit q nuptie maxime parabant̄: et mulier gloria et immenso lumine circundata in medio sanctorum omniū portabatur et in lectulo iocundissimo ponebat̄. Audiuitq̄ vocē: qd̄ mulier illa theodorus erat: q̄ falso de puero accusat⁹ fuerat. Excitatus abbas cū fratrib⁹ ad cellam iuit: et iā illā defunctā inuenit: quā discoopertā feminam inuenit: Misitq̄ abbas pro patre puelle: q̄ ipsam infamauerat: et illam ei mulierem esse dixit: et ad oculū indicauit: illeq̄ de falso crimine cū filia penitentiam egit. Angelus domini etiam abbati dixit: vt equū conscenderet: et quemcunq̄ sibi obuium ad monasterium secum adduceret: qui dum pergeret: eidē vir theodore occurrit: et abbati coniugem suam obiisse asserit. ita cuius transitum domino reuelante didicerat: et eā ad videndum pergebat. quem abbas in suo equo assumpsit: et ad monasterium suum deduxit. Uenientes quoq̄ ambo plurimum fleuerunt: et theodoram sepulture tradiderunt. xvj. kal. augusti. Uir autem eius cellam theodore accepit: et ibidem in sanctitate vite permansit: Puer quoq̄ theodore nutricem imitatus omni morum honestate claruit ita q abbati defuncto monasterii in regimine successit.

¶ De sanctis Scylitanis martyribus. Cap. cx.

Scyllitani marty res apd̄ carthaginē passi sunt quoꝝ noia sunt hec: sperat⁹: nazali⁹: cytin⁹: beturi⁹: felix: aquilin⁹: letari⁹: ianuari⁹: generosa: bestia: donata: secūda. Hi oēs a saturnino prefecto detēti post pmā xp̄i fidei cōfessionē i carcerē missi sūt et i ligno cōfixi: deinde gladio decollati sūt xvj. kal. augusti. Et dicūt̄ scyllitani a scylitana insula: ex q̄ oriūdi fuer̄t.

¶ De sctā Symphorosa et. vij. filiis eius marty. Cap. cxj.

Symphorosa cuz septē filiis suis apud tyburtinā ciuitatē sub adriano principe passa est. Hec fuit cōiunx beati Getulii martyris de q̄ supra dictū est. iiij. id⁹ iunii. Ex q̄ septē liberos pcreauit: quoꝝ noia hec sunt: crescēs: iulian⁹: nemesi⁹: primitiu⁹: iustin⁹: stracte⁹: eugeni⁹: qs oēs adrian⁹ vna cū matre detineri fecit: et ipaz Symphorosaz iussit palmis cedi: deinde crinib⁹ suspēdi: q̄ cū eā superare nullaten⁹ posset: iussit eā alligato saxo in fluuiū pcipitari. Cui⁹ frat Eugeni⁹ curie pncipalis tyburtine corp⁹ ei⁹ colligēs sepeliuit. Mane aūt factō iussit ipator septē figi stipites: ibiq̄ filios ei⁹ ad trocleas extēdi: et crescēte in gutture trāsfigi: iulianū in pectore: nemesiū in corde: primitiuū p vmbilicū: iustinū p mēbra distinctū scindi p singulos corpis nodos atq̄ iuncturas: stacteū lāceis mīlitis donec moreret̄ i terra cōfigi: eugeniū scidi a pectore vsq̄ ad inferiores ptes. Quoꝝ corpa pcepit auferri et pīci i foueā altā. Et posuerūt pōtifices sacroꝝ nomē loci ipsi⁹ ad septē biothanatos: quoꝝ corpa requiescūt via tyburtina miliario nono. passi sunt autem. xv. Kalendas augusti.

¶ De sancta Bugdene martyre. Cap. cxij.

Bugdenes martyr apud carthaginē passa est q̄ plautiano et gete consulibus presentata iussu rufini proconsulis quater diuersis tēporibus equulei suspēsione vexata: et vngularū horrenda laceratione cruciata carceris etiam squalore diutius afflicta: cum hec oīa pro xp̄i nomine superasset nouissime gladio ceesa est. xv. Kalen. augusti.

¶ De sctō Arnulpho epo. Cap. cxiij.

Arnulph⁹ eps̄ Turonensis: vt ait Sigibert⁹: claruit in Gallia tpe anastasii ipatoris q̄ sancti Remigii Remēsis epi in baptismate fili⁹ fuit: cui⁹ etiā parētes prio gentiles tn̄ postmodū a sctō Remigio cōuersi et baptizati: ille Rogatian⁹: illa aūt Euphrosina nominati fuerunt: qui omnia sua pauperibus dispensando sancto Remigio tradiderunt. Remigius vero regi Clodoueo iam christiano Arnulp

bium eius spiritualē filiū cōmendauit. Cui rex vti no=bilissimo: Itābergā neptē suam in vxorē tradidit. Ipsos ꝗ ambos cōiuges sanctus Remigius ad virginitatis obseruantiā induxit. Post hec Arnulphus reuelatione diuina oīa sua per testamētū vxori relinquēs: a Remi=gio cōmendās in habitu laicali ꝑ annos. xxvij. peregri=natus est. Quodā die dñico dū post matutinū oraret in ecclesia rauennate: vidit animā cuiusdā peccatoris nup defuncti: que ad inferna a demonib' trahebat: ꝗ cūctis astantib' audiētib' sctī Arnulphi auxiliū implorabat. Pro qua vir dñi orauit: et statim aīa ad corp' rediit: ipse=ꝗ peccator surrexit: et ꝙ ille vir dei esset: cuiusꝗ precibus ipse saluatus fuisset: oīb' patefit. Et cōcurrētib' ad eū turbis populoꝝ ipse ad euitādā famā cōfestī inde discessit. Deinde apud sequanā fluuiū aliuꝫ mortuū e pherc=tro suscitauit: quē secū ad sanctū Remigiū informādū adduxit. Iterū quoꝗ Remensem populū ad se cōfluētē fugiēs iterūꝗ peregrinās: cū esset Turonis et chat' va=caret angelo reuelāte epūs Turonēsi. fact' ē: ꝗ laudabilē vitā ducēs: et miraculis clarēs ī dño ꝗeuit. xv. kal. augu.

¶ De sancto Rophilo epō. Cap. cxiiij.

Rophilus episcop' opiliēsis fuit: qui verbū dñi instanter ꝑdicās et ꝙ docebat exēplo operū con=firmans miraculorum gloria insignis fuit. Dū autē in media via posita inter opiliēsi. et lusiē. oppiduꝫ draco īmanis apparuisset ꝙ boues et animalia deuora=bat: et flatu venefico plurimos morbi=dabat. Sāctus Rophilus populo suo triduanū ieiuniū et orationem indixit: sanctoꝗ mercuriali epō lusiesi. vt hec eadē cū sua plebe faceret ꝑsuasit: et deinde ambo ipsi epī vna cū clero et po=pulo vtriusꝗ ciuitatis ad locū accedūt: orationeꝗ pre=missa sancti presules draconem de antro producūt: sto=lis quoꝗ suis ipsum vti agnum māsuetissimū collo ne=ctentes pertraxerūt: et in puteo profundissimo incluse=rūt: memoriale quoꝗ supra puteum in testimoniū mi=raculi signauerūt quod ibi manet vsꝗ in ꝑsens. Rophi=lus autē ad ecclesiam suam rediēs: obitusꝗ sui diē lon=ge añ predicens. xv. kalendas augusti quieuit in christo. Sepultusꝗ est in ecclesia sua miraculis clarus.

¶ De sancto Filiastro confessore. Cap. cxv.

Filiaster confessor sanctus dei sacerdos credens deo fi=de plenissima exiens de terra sua reli=cto seculo presbyter factus est: et pauli apostoli mēte et ope imitator: oēm pe=ne romanū orbē sua predicatione lu=strauit: multosꝗ in xpo populos acq=siuit. Non solū eñ gētilibus restituit et iudeis: sed etiā arriane ꝑfidie tūc vi=rentinā et Mediolani gregē dñicum ab Auxentio epō arriano sancti Am=brosij predecessore viriliter defensauit: et brixiā ciuitateꝫ in fide adhuc rudē sua predicatiōe ad viā veritatis ple=ne reduxit. Et postꝙ plurimis miraculis effulsit apud eandē brixiensem in pace quieuit. xv. Kalen. augusti.

¶ De sancto Epaphra discipulo. Cap. cxvj.

Epaphras disci=pulus de. lxxij. vnus vt ait hierony=mus: de quo apostol' ad collossen. primo mētionē facit. Hic eñ iuben=te paulo verbū dñi collossensib' pre=dicauit: et ab eodē collossēsi. episcop' ordinatus: clarus virtutib' palmā martyrū pro sibi cōmēdatis oīb' virili agone percepit. Sepultusꝗ est apud eandem vrbem. xiiij. Kalen. augusti.

¶ De sanctis Justa et Ruffina marty. Cap. cxvij.

Justa et Ruffina martyres in hispania ciuitate hispa=li: sub diogeniano preside martyriuꝫ passe sunt. He matrone christianissi=me paupertate detēte vasa fictilia mer=cabantur. Ex quo questu necessarijs sibi ad victū reseruatis: indigētium inopiā sustētabat. Cuꝫ añt in platea ciuitatis vasa distraherent: matrone ipsi' oppidi idolū lapideū nole sala=bone circunferentes: iuxta morē sui gentilē postulabāt a sanctis feminis vas aliqđ ad vsum dei sui sibi offerri. Qđ cū ille vti christiane facere dene=gassent: indignate matrone idolū sup caꝫ vasa fictilia ia=ctauerūt: eaqꝫ oīa cōtriuerūt. Justa vero et Ruffina ido=lū ecōtra longius abijciētes cōfregerūt: ꝑpter qđ a ꝑsi=de diogeniano detēte primo equulei extēsionem: et vngula=rū laniatione vexate sunt: postmodū in carcere media et varijs doloribus afflicte. Inde quoꝗ educte cū preses ad partes alias iter arriperet ꝑ loca aspera et confrago=sa nudis pedibus post eū trahunt. Tandē iusta spiritū in carcere exalauit. Corpusꝗ ei' in puteū proiectuꝫ: in=de a sabino episcopo leuatum atqꝫ sepultum est. Ruffi=ne vero ceruix in confessione cōfracta est. Cuius cada=uer combustum est. Ossa autem illius ab eodem episco=po collecta vna cū corpore iuste in ciuitate hispalēsi. tu=mulata sunt. Harū passio celebrat. xiiij. Kalen. augusti.

¶ De sancto Arsenio abbate. Cap. cxviij.

Arseni' abbas cū adhuc in palatio imperatorum Ar=chadij et Honorij cōsisteret: et vt ad sa=lutem dirigeretur oraret: audiuit a dño vt boles fugeret et saluaret. Ac=cedēs igit ad monachalē vitā et ibi=dem orās audiuit. Arseni fuge: tace: quiesce. Matrona quedā nobilis et senex venit vt abbatem Arseniuꝫ ex deuotione videret: ꝗ rogat' a Theo=philo archiepō: vt se videri permit=teret nullatenus acquieuit. Tñ illa ad cellā properans: ipsum foris añ ostiū inuenit: et se ad pedes ei' ꝑstrauit. Ille añt cū indignatione nimia eam eleuauit: eaqꝫ dure increpauit: q: cū mulier esset: tātā vagationē facere pre=sumpsisset. Nam cū alie mulieres ea redeunte audirēt ꝙ abbatem Arseniū vidisset ipse similiter ad eū videndū cōfluerēt. Illa añt se nunꝙ alicui dicturā promisit ꝙ eū vidisset: supplicās vt tñ pro ipsa oraret. Abbas vero se deū oraturū dicebat vt memoriā eius de corde suo dele=ret. Hec illa audiēs turbata nimiū ad ciuitatē venit: et pre tristitia egrotare cepit ꝙ archiepūs audiēs ad eā cō=solādā accessit: eiqꝫ inter cetera dixit: ne de verbis senis miraret q: inimic' per mulieres viros sanctos impu=gnat. Nā credere debebat ꝙ vir sanctus ꝑ eius aīa sem=per exorabat et sic cōsolata conualuit: et ad ꝑpria remea=uit. Arsenius añt per totū vite sue tpūs sedēs ad op' ma=nuū pannū habebat in sinu ꝑpter lachrymas ꝗ iugiter de oculis eius fluebāt: et totā noctē insomnem ducebat. Mane añt cū ꝑpter naturalē lassitudinē dormire vel=let: somnū tanꝙ malū seruū vacabat: et sedēs parū som=ni surripiebat: statimꝗ surgebat: dicebat eñ sufficere monacho si dormierit vna horā si tñ pugnator est. Cuꝫ pr sancti Arsenij nobilissimus senator: vitā finiens et te=stamentū faciens: magnā hereditatē filio dimisisset: ta=bellio testamentū ad eū detulit qđ abbas accipiēs scin=dere voluit. Tabellio Ho ei' pedibus ꝑuolut' rogabat ne hoc faceret: q: caput ei' precideret. Cui Arsenius re=spōdit ꝙ prius mortuus fuerat ꝙ pater e.' qui ipm he=redē fecerat: et ideo ipm instituere nō poterat: et remisit

testamentū nihil recipere volens. Quadā vice facta est vox ad Arseniū vt exiret ⁊ opera hominū videret: ⁊ egressus vidit ethiopē ligna incidētē: ⁊ sarcinā sibi importabilē facientem: cūq; ipsam ferre non posset: iterum ligna cedebat: ⁊ ad sarcinā diutius addebat. Viditq; rursus hominē haurientē aquā de lacu: ⁊ eā fundentē in cisternā pertusam: quā aquam ꝑfundebat in lacū ⁊ ipsam nihilominus cisternā implere volebat. Iterū vidit templum ⁊ duos homines in equis portātes lignū transuersū: volentes autem tēplum introire non poterāt: q2 lignū in transuerso portabant. Et exposuit ei vox visa dicens ꝙ vltimi sunt qui portant lignum iustitie cū superbia: nec humiliantur: propter qđ a regno dei excludūtur. Qui ligna incidit: homo est in peccatis multis: ⁊ ꝓ eo vt agat pniam nō subtrahit de peccatis: sed iniquitatem addit. Qui aūt aquā haurit: homo est bona opera faciens: sed q2 cū ei sunt permixta mala ꝑdit opa sua. Vespere sabbati veniēte die dñico: relinquebat post se solē: ⁊ extēdebat manus ad celū donec mane sol ascēdēs faciē ei⁹ illustrabat ⁊ sic residebat. Quieuit autē in pace vir dñi. xiiij. Kalēdas augusti. Hec in vitis patrū.

¶ De sancto Joseph iusto discipulo. Cap. cxix.

Joseph qui vocabatur Barsabas qui cognominat⁹ est iustus vn⁹ ex. lxxij. christi discipulis non fuit Barnabas vt rabanus ⁊ quidam putauerunt: sed frater Jacobi alphei ac Simonis ⁊ iude: filiusq; marie salome secundo genite sancte Anne ⁊ sororis vterine genetricis dñi: vt infra dicetur in gestis sancte Anne. vij. Kalē. Augusti. Hic eniz cū mathia statutus est ab aplis ad sortiēdum in locum iude: vt habetur Actuum. primo cap. Qui predicationis ⁊ sanctitatis officio seruiens ac fideliter complens multasq; persecutiones a iudeis pro christo sustinēs victoriosissimo fine apud iudeam quieuit. xiij. kalē. Augusti. De quo refertur ꝙ venenuz biberit: ⁊ nihil ex hoc triste pertulit propter domini fidem.

¶ De sancta Margareta virgine ⁊ martyre. Cap. cxx.

Margareta virgo apud antiochiā sub olibrio prefecto passa est. Hec fuit filia theodosij gentilium patriarche: que nutrici traditur ⁊ ad adultam etatē veniens baptizatur: ⁊ propter hoc exosa patri plurimū habebatur. Cū autē annos. xv. attigisset: ⁊ cū alijs virginib⁹ oues nutricis sue custodiret: prefectus olibrius illac trāsitum faciēs in ei⁹ amorē exarsit: ⁊ cōcitos pueros vt ad se illā ducerēt destinauit: quatin⁹ si libera esset eam in vxorē acciperet: si autē ancilla in cōcubinam teneret. Quā sibi presentatā de noīe ⁊ genere suo ac religione requisiuit. Illa aūt rñdit se genere nobilē ⁊ noīe margaretā ac religione christianā. Quam ꝑfect⁹ redarguens quia crucifixū coleret eā in carcerem tradi fecit: ⁊ ad deorū sacrificia ꝓperauit. Sequēti vero die eā sibi ꝑsentari fecit: ⁊ ad deorū sacrificia inuitauit. Quā dñs immolare recusantē in equuleo suspēdi ⁊ virgis tā crudeliter cedi ꝙ sanguis de ei⁹ corpe vti de fonte manaret. Ita vt oēs astātes sup eā deflerēt: ⁊ ad ꝯsentiēdū ꝑfecto ipam ꝯfortarēt. Quos virgo cū indignatione repellebat: malosq; cōsiliarios esse dicebat. Iterū ꝑfectus iussit eā vngulis lacerari adeo vt ipsemet faciē operiret: q2 sanguinē eius fluentē videre non posset. Et deinde depositam in tenebroso carcere recludi mandauit. Orauit aūt virgo ad dominum vt inimicum qui secum pugnabat ipsi visibiliter demonstraret. Et ecce draco immanissim⁹ ibidē apparuit qui os super caput eius ponens ⁊ lingua subter calcaneū extendēs ipsam protinus transglutiuit. Sed dum se absorbendam virgo cōspexisset signo crucis se muniuit: ⁊ statim draco per mediū crepuit ⁊ virgo illesa exiuit. Diabolus iterum vt eā deciperet in speciē hois se mutauit. Quē videns in oratione se dedit: ⁊ cū surrexisset demon ad eā accessit ⁊ manū eius tenuit. Quē illa ꝑ capillos apprehendit ⁊ sub se ad terrā deiecit: ac sup ceruicē eius dextrū pedē posuit. Demon autē clamabat. Illa vero coegit vt ipsi diceret: cur xpianos tam multipliciter tētaret. Qui rñdit naturale sibi odiū esse contra viros virtuosos ⁊ ꝙuis ab eis sepius repellatur: tñ desiderio seducēdi instictus existit: q2 inuidet homini de felicitate quam amisit: ꝙuis eā recuperare nō possit. Addidit ꝙ Salomon infinitā demonū multitudinē in quodam vase inclusit: post cuius mortē cū de ipso vase demones ignē emitterent ⁊ hoies ibidē thesaurū esse putarent: vas cōfregerunt: ⁊ demones exeuntes aerē impleuerūt. His dictis virgo pedem subleuauit: ⁊ demon statim euanuit. Moxq; colūba de celo veniēs cū luce nimia virginē cōfortauit. Theotin⁹ aūt quidā verba virginis auscultās scribebat: nutrixq; illius ipsam in carcere refouebat. ¶ Post dies plures cōuenientibus populis iudici presentatur: ⁊ sacrificare contēnens iterū in equuleo leuatur corpusq; eius facibus exuritur: mirantibus cūctis fortitudinem tenerrime puelle: deinde in magno vase aque vincta mittitur: vt ex penaruz cōmutatione cresceret vis doloris. Sed subito terra concutitur et virginis vincula soluuntur: ipsaq; illesa pauentibus cūctis egreditur: colūba quoq; celica cum ingenti lumine de celo aduolauit: ⁊ in capite margarete aureolam posuit. Quo miraculo quatuor milia gētilium exceptis paruulis ⁊ mulierib⁹ xpo crediderūt: ⁊ capitalem sententiā acceperunt: prefectus autē timēs ne alij conuerterentur: concitus beatā margaretā decollari mandauit. Illa autē pro se ⁊ suis persecutoribus: necnon et sui memoriam agentibus orauit ad christum: addens vt quecunq; in partu periclitās se inuocaret illesam prolē emitteret. Factaq; est vox de celo ꝙ in suis se nouerit petitionibus exauditā. Et sic gladio percussa martyrij coronā percepit. Cuius corpus a xpianis antiochie sepultū est. xiij. kal. augusti. Alibi autem legitur quod passa est. iij. idus iulij.

¶ De sancta Praxede virgine. Cap. cxxi.

Praxedis virgo filia fuit beati pudentis et soror potentiane nobilissima romanorū: de quibus supra dictum est. xiiij. kal. iunij. Hec post mortem parentuz cum sorore potentiana omnem facultatē diuisit: ⁊ ceperunt ambe ditissimū patrimoniū vendere et pecunias pauperibus erogare. Mortua vero potentiana in sancto virginitatis proposito. Praxedis virgo cum beato pio papa ipsam sepeliuit: ⁊ exinde pauperes xpianos in domo propria suscipiēs eis ministrare cepit. Defuncto quoq; scō nouato ipsi⁹ virginis germano beā praxedis thermas illi⁹ in vico latericij per manus sancti pij pp̄e ecclesiā cōsecrari fecit: in qua ⁊ baptisteriū ordinauit. Martyrū quoq; symmetrij presbyteri ⁊ sociorū sub persecutione Antonini imperatoris pro xpo passorum corpora tumulauit de quibus supra dictum est. vij. kalen. iunij. Cūq; persecutio quotidie ingrauesceret: beatā praxedis orauit ad dñm: vt eā ex hac vita susciperet. Que a domino exaudita post dies modicos egrotare cepit. Et postꝙ omnem substantiam suam pauperibus ⁊ ecclesie dispensauit: et ipsa in sancto virginitatis proposito perseuerans ad christum: ex hac luce migrauit. xij. kal. augusti sepulta a sancto pastore presbytero iuxta patrē ⁊ sororem via salaria in cimiterio priscille.

¶ De sanctis victore ⁊ socijs marty. Cap. cxxij.

Victor martyr cũ sociis suis sub Maximiano imperatore in ciuitate massilia passus est. Qui maximianus perfecta cede martyrum thebeorũ in ciuitate seduni. massiliã deuenit: victorẽq militẽ eidẽ de xpianitate delatũ cõprehẽdit. Quẽ sacrificare nolentẽ funib⁹ p totã vrbẽ distractũ: asterio pfecto puniendũ tradidit. Qui ipm dudũ in patibulo afflictũ in carcerẽ trudi iussit: vbi fessis victor celesti lumine & angelica visitatione cõfortat⁹ est. Que cũ vidissent tres milites eũ custodiẽtes. i. Alexãder Longinus & Felicianus cõuersi sunt ad xpm. Quos in confessione fidei imperator decollari mandauit. prefect⁹ vero victorem equuleo suspẽsum & fustibus ac neruis cesum acerrũ in custodia reposuit. Sed post triduũ inde eductus statuã iouis sibi oblatã vt ei thura incẽderet pede euertit. Cui pes ille statim preciditr. Deinde mole molendini supposit⁹ crudeliter cõterit̃. Uerũ post paululũ machina ipsa diminit⁹ dissipata: dũ adhuc martyr dñi aliquãtulũ palpitaret: gladio cedente vere victor ac triũphator efficit̃. Nã & eodẽ instanti vox de celo audita est: vicisti victor btẽ. Corpa vero sanctorũ martyrũ iussu cesaris in pelago piecta angelis ministrãtib⁹ ad oppositũ littus enatantia deuecta sunt & a xpianis sepulta. Ad quorum tumulum dum puer eleutherius nomine christianus persecutionem fugiens declinasset: orans emisit spiritum eisdem sanctis sepultura sociatus. Qui passi sunt. xij. kalen. augusti.

¶ De sancto Daniele abbate. Cap. cxxij.

Daniel abbas & psbyter egyptius fuit: qui dũ maneret in scythi cũ fratribus suis ieiuniis & orationib⁹ semp in tentus: venit ad villam que themenri dicit̃ vt opera manũ suarũ venderet: de quib⁹ inopib⁹ subueniret. Rogatus aũt a iuuene in domũ suã descẽdit: & p vxore ipsi⁹: que sterilis erat orauit: vt deus ei sobolem largiretur. Cũq mulier post dies modicos cõcepisset murmurabant emuli qd de abbate: qui in domo illa fuerat puella pregnans esset: eo qd a viro nunq poterat grauidari. Qd audiens abbas misit ad iuuenẽ: vt cũ vxor ei⁹ peperisset: ipsi nũciare curaret. Nato itaq puero venit Daniel ad domũ iuuenis: fecitq illum oĩbus ppinquis & notis conuiuiũ preparare. Quibus psentibus puerum. xv. dierũ adductum p deũ adiurauit: vt exprimeret patrẽ suum. Infans autẽ clara lingua iuuenem illũ nominauit: eumq digito ostendit: & sic emuli cõfusi sunt. ¶ In alia villa erat homo lathomus noĩe eulogius: qui arte sua fideliter laborans: pegrinos quosq hospitio suscipiebat: & q dũ abbatẽ Danielẽ suscepisset: & eidẽ fideliter ministrasset: orauit p eo ad dñm vt augerẽtur sibi bona tẽporalia: ad hoc vt ille latiora impẽdere posset. Cui oranti senex venerãdus apparuit: & abbatẽ interrogauit: an lathomũ in fide sua vellet suscipere: si forte a bonis operibus deficeret. Qui mox p eo fideiussit & p anima sua se deo rationẽ redditurũ promisit. Post dies modicos dum hõ ille lapidem excideret: audiẽs sonũ cõcaui pcusso lapide foramẽ inuenit: in quo thesaurũ multũ latentem repperit. Timẽs autẽ ne inuenta sibi ab vrbis principe tollerẽtur: & cõstantinopolim abiit: & sub iustino imperatore collocatis muneribus factus est prefectus pretorii: constructoq palatio pauperes tradidit obliuioni. Qd cũ Daniel cõperuit: consternatus aĩo cõstantinopolim perrexit: vt homini loqueretur: sed ab ei⁹ familia cesus cũ iniuria expellit: vnde & ante crucifixũ orare cepit: vt a fideiussione eriperetur. Cui beata virgo apparuit: & se pro eo intercessurã promisit: Confortatus abbas Alexandriã rediit: cui postea xps apparens dixit: qd a vadimonio absolutus esset: sed decetero ab huiõi caueret. Cũ autẽ ad eremũ reuersus esset: post mẽses tres iustin⁹ imperator moritur: & iustinianus eius filius coronatur: & officiales imperij mutant̃. Eulogius a prefectura deponit̃: & de mala administratione requisitus omni substantia spoliat̃. Reuersusq ad villã suã artem primã repetit & hospitalitatẽ vt prius esse cepit. Ad quẽ veniẽs abbas: ei a prout contigerant: enarrauit: illeq in meli⁹ vitã mutauit. ¶ Uicẽdit aliqñ Daniel cum discipulo in superiorẽ thebaidã: & visitatus fratrib⁹: & ab eis reuerenter except⁹ adeo vt ipsi vestimenta psternerent: venit ad cenobium monialium: qd dicit̃ sancti hieremie. Et dũ hospitium quereret: & virgines denegarent: eo qd vir claustrum illud nunq intrasset: audito quod abbas Daniel esset: abbatissa illũ gratanter suscepit: & ad refectionẽ vocauit: vbi cũ inter alias vidisset vnã iuxta viã latrinarum in terra iacentem: & q illa esset quesiuisset: audiuit qd ebria & insana erat: & q quasi semper sic permanebat: & p ebrietate die eam eiicere nolebant: nullaq ei officia imponebant. Cũ ergo sero oẽs ad cellas suas iuissent: abbas in oratiõe pernoctans vidit illam surgere: & cũ lachrymis instanter orare: qd abbatisse ac discipulo ostẽdit: eisq dixit: q per spiritum illã semper talem fuisse cognouerant: & propter eam solã ad monasteriũ ipm venerat: que humilitatis causa se amentẽ ac ebriã fingebat vt oĩbus contemptui haberetur. Dum ergo abbatissa ex hoc nimium cõpũcta esset & mane oĩa sororibus retulisset dum vellent ab ea veniã petere: ipsam necubi inuenerunt. sed ianuas cenobij apertas conspexerunt cedulamq foribus affixam in qua scriptum erat: quicquid in vos peccaui parcite: & in xpo valete: Sicq oẽs abbati Danieli de commissis in sanctam virginem veniam postularunt. Ipse quoq ad cellam suam rediit: & sanctitate perfectus in pace quieuit. xij. Kalen. augusti. Hec in vitis patrum.

¶ De sancta maria magdalena. Cap. cxxiij.

Maria Magdalena a Magdalo castro cognominata clarissimis natalib⁹ exorta patre Syro matre Eucharia cũ fratre suo lazaro: & sorore Martha. magdalum castellum: qd est scdo miliario a genesareth: & bethaniã q est iuxta hierusalẽ & magnã hierosolymorũ partẽ possidebat: ita vt maria Magdalum a quo nuncupata est Magdalenam: & Lazar⁹ partẽ vrbis Hierusalẽ: & Martha bethaniã inter se diuisissent. Cũ aũt hec diuitiis abũdaret: q rerũ abũdatiã voluptas comes sequit̃: quãto magis pulchritudine splẽduit tãto corp⁹ suũ voluptati substrauit: & sic iam noĩe ppũo perdito peccatrix dicebatur. Cũq xpm in domo symonis leprosi recũbere cognouit ad eũ accessit: & lachrymisq pedes eius rigauit & capillis extersit: ac vnguento perunxit: & in tpe gratie prima solẽnẽ penitẽtiam pfecit: & sic & dñs oĩa ei peccata dimisit. Hec est illa cui xps tãta bñficia cõtulit: & tã maxima signa dilectionis ostẽdit. Nã ab ea. vij. demonia. i. vniuersa vitia expulit: & in suo eã amore totaliter accẽdit: amicissimã sibi cõstituit: eã semp dulciter excusauit: vez apud phariseũ: q dicebat eã immundã: apud sororẽ: q dicebat eã ociosã: & apud iudã qui dicebat eã prodigã. Cuius dilectiõe qtriduanũ fratrẽ suscitauit: & cui⁹ amore marthã a fluxu sanguinis liberauit. Hec ad pedes dñi sedẽs eius verba audiuit: & dñi caput perunxit: & iuxta crucẽ in passiõne ihũ stetit: & vnguenta parãs ei⁹ corp⁹ inungere voluit: a monumẽto quoq discipulis recedẽtib⁹ nõ recessit: cui xps resurgens prio apparuit: & apostolorũ apostolicam fecit. ¶ Post ascensionẽ igit̃ dñi anno. xiiij. post ste

phani lapidationē τ discipulorū dispersionē de qua ha
bet Act.vij.iudei magdalenā cū plurib⁹ xpianis rapiē
tes. Inter quos erat beat⁹ maximin⁹ vn⁹ ex.lxxij.disci
pulis: cui a btō Petro ipsa magdalena fuerat speciali
ter cōmēdata. Lazar⁹ frater ei⁹: τ martha soror ei⁹: atq
marcilla Marthe pedisequa: necnō beat⁹ cedonius q
fuerat cecus a natiuitate quē dn̄s illuminauerat: τ alij
plures: oēs istos naui impositos τ pelago sine remo vel
remige expositos vt in ponto necarent a iudee finibus
ꝓtulerūt. Qui deo duce massiliā appulerūt: vbi cū ne
mo illos reciperet sub porticu cuiusdā tēpli morabāt.
Cū aūt ppls ad phanū ꝯflueret: vt idolis imolaret ma
ria magdalena vultu iocūdo linguaq diserta cepit xp̄z
ꝯstātissime ꝑdicare: τ plebē a cultura demonū reuoca
re: vn̄ multi admirātes corporis speciē τ lingue facun
diā cōuersi sunt. Principi etiā ꝓuincie cū vxore ad sa
crificia accedēti: vt prolē a dijs impetraret Magdale
na deorū imolatiōes dissuasit: τ xp̄m illis annunciauit.
Interea apparuit magdalena p visum cōiugi pricipis:
eāq de crudelitate redarguit: eo q̄ abundās delitijs
seruos dei fame τ frigore mori pmitteret: addēs ei mi
nas nisi virū induceret: vt eorū inopiā subleuaret. Q̄d
cū bis admonita facere neglexisset: tertia vice Magda
lena p visionē vtriq cōiugi apparuit: τ vultu igneo ter
ribiles minas intulit: nisi festināter sctīs viris de victu
τ hospitio prouiderent. Cūq ambo euigilātes mutuo
somnia retulissent: exterriti continuo sctōs discipulos
hospitio receperunt: eisq de necessarijs prouiderunt.
¶ Post hec cū princeps prole careret: mariā rogauit vt
sibi filiū a deo suo impetraret: pmittēs in xp̄m cū cōiu
ge credere: si hoc ei obtinere posset. Tūc magdalena p
eis orauit: τ post dies modicos matrona illa concepit.
Cūq princeps ad beatū Petrū vidēdū Romā ꝓficisci
disponeret: nauiq parata cū mulier iā tumente vtero
sequi vellet: vir ei⁹ quāuis dudū renitēs instātia cōiu
gis deuictus assensum ꝓbuit: τ nauē cū familia τ vxore
ascēdit: quorū humeris Maria ad eorū tutelā signū cru
cis īposuit. Cui princeps ciuitatis τ dom⁹ custodiā cō
mēdauit. Postq autē flante vento ꝓspero die integro
nauigassent: subito tēpestas ī mari exorit: τ intumescēte
ꝓcella dolore parturiendi mulier angustiat. Que inter
ꝓssuras pelagi filiū peperit τ ꝯtinuo expirauit. Cū igit
infans vagiēs mammillarū solatia q̄reret: τ pater nec
vbi matrē sepeliret locū haberet: nec vn̄ infantulū ale
ret ꝓuidere posset: lachrymabiliter lamētabatur: et de
magdalena plurimū cōquerebat: eo q̄ ipsi⁹ causa tāta
incurrisse mala videbat. Naute autē clamabāt: vt cor
pus in mare ꝓiceret. Cūq peregrin⁹ instāter exora
ret vt aliquātulū substinerēt: si forte mulier aliqua de
tenta extasi respiraret: vt saltē nato puero vbera ꝓbe
ret: ecce nō ꝓcul a naue collis apparuit: vt q princeps
a nautis precib⁹ τ ꝓcio: vt illuc applicarēt exegit. In cu
ius antro secretior corpus cōiugis collocauit τ puerū
māmis apponēs chlamyde operuit τ deo ac btē marie
magdalene animā defuncte necnō curā pueri cū fletu
amarissimo cōmēdauit: τ postmodū nauē cōscēdit: nec
ꝓpterea a cepto itinere desistere voluit. Cūq Romā
ad petrū venisset: τ cām itineris exposuisset. Petr⁹ prin
cipē sup casu q̄ ei de vxore τ filio cōtigerat cōfortauit: τ
in fidei veritate firmauit. Deinde vna secū hierosolymā
perrexit: τ oīa loca sacra ei eo p⁹ustrauit ac demum ad
vrbē repatriauit. Princeps igit̄ elapso biennio a petro
cōsolat⁹ discessit τ nauē ascēdēs ad patriā redire dispo
suit. Perueniēs aūt ad collē vbi corp⁹ ꝯiugis cū paruu
lo dimiserat applicuit τ puerū a Maria magdalena cō
seruatū ac educatū inuenit: q̄ more puerorū in littore
cū lapillis τ glareis ludebat: vidēsq nautas applicātes
quos nunq̄ viderat: expauēs ad matris vbera solita re
currebat: τ sub chlamyde latitabat. Quem postq̄ p̄r
matris māmas sugentē aspexit admirās pre gaudio
ineffabili flere cepit. Et ecce mulier a mortuis respira
uit: τ quasi de somno euigilās magdalene grās egit: q̄

sibi in puerperio obstetricis impleuerat officiū τ se ac
filium cōseruauerat paruulū: addēs q̄ de eadem pere
grinatione qua vir suus venerat: τ ipsa veniebat: τ oīa
loca in quibus fuerat: seriosi⁹ referebat. Nā sicut Pe
trus virū suū ad ipsa loca ꝑduxerat: sic τ illā beata ma
ria Magdalena eodē comitata fuerat. Sicq princeps
recepta coniuge τ paruulo iā bimo massiliā repetijt. et
Magdalene que sibi euenerāt enarrauit: oīaq idolorū
tēpla destruens cū omni ꝑplo baptisma suscepit. Tunc
ecclesiā in xp̄i noīe cōstruxerūt: τ beatū lazarū in epm̄
massilie cōstituerūt. Deinde ad ciuitatē aquen. accedē
tes ꝑdicatiōe ac miraculis cunctū ꝑplm̄ cōuerterūt: τ
maximinū ibidē in pontificē ordinarūt: vt dictū est su
pra in ei⁹ gestis.iiij.idus iunij. ¶ Interea btā magdale
na eremū asperrimū petijt: τ in loco angelicis manib⁹
ꝑparato.xxx.annis incognita māsit: vbi nec aquarum
fluēta: nec plāte cuiuspiā erāt solatia: vt sic daret intelli
gi q̄ nō terrenis dapib⁹: sed epulis tm̄ celestib⁹ eā xp̄s
disposuerat satiare: ibiq p singulos dies septē horis ca
nonicis ab āgelis in ethera leuabat: τ celestib⁹ concen
tib⁹ reficiebat: indeq p eosdē angelos ad ꝓpria redu
cebatur. Sicq satiata nullis alijs corporalib⁹ alimen
tis indigebat. Sacerdos aūt quidā solitariā vitā eli
gēs: qui sibi ad.xij.stadia ab eodē loco cellā ꝯstruxerat:
die quadā voces angelorum audiuit: τ oculis corporeis
aspexit qualiter magdalena ab angelis in ethera leua
bat: τ post horā ad ipsum locū reducebat. Qui cū pre
dictam visionē subtilius intueri vellet: deo se cōmen
dās ad locū accessit: τ cum esset vicin⁹ tremore resolui
cepit: ita vt vix incedere posset: τ intelligens ibidē esse ce
leste sacramētum: ipsam personā vel creaturā: q̄ ibi erat
p christū adiurat vt quid vel qualis esset sibi edisseret.
Quē magdalena vt propius accedat hortatur τ appro
pinquātem benigne alloquit: seq peccatricē illā famo
sam esse testatur q̄ in euāgelio memoratur: q̄ xp̄i pedes
lachrymis abluit: τ suorū criminū veniā ꝓmeruit que
τ in ipso loco p annos.xxx.omnib⁹ incognita māserat:
τ quotidie talib⁹ dapibus refecta nullo alio cibo aliq̄n
egerat. Et q: obitū suū sibi a dn̄o reuelatū agnouerat:
iposuit sacerdoti vt ad sanctum Maximinū episcopum
accederet: τ oīa sibi visa narraret: ac ip̄m sui parte ro
garet: quatenus die dn̄ico ꝓximo hora matutinali in ec
clesia sua esset: vbi magdalenā angelicis allatā manib⁹
inueniret: q̄ ne dominica sacramēta ab eodē percipere
vellet. Qui ad ei⁹ petitionē ei chlamydē suā cōcessit: vt
nuditatē suā tegeret: quaten⁹ ad ecclesiā honestius ire
posset. Sacerdos igitur cōcit⁹ Maximinum adijt eiq
iussa cuncta ac visa p ordinē patefecit: q̄ die τ hora statu
tis ecclesiā ingressus Magdalenā reperit in choro me
dio angelorū qui eā adduxerāt cōsistentē: q̄ duorū cu
bitorum spacio a terra eleuata extēsis manib⁹ in aere
subsistebat: cuiusq vultus ex frequētia angelorū quasi
solis radijs refulgebat. Ad quā cū maximin⁹ accede
re formidaret ab ea cōfortat⁹ est vt filiā suā agnosceret.
Qui cōuocatis clericis τ sacerdote predicto corp⁹ xp̄i
eidē obtulit: q̄ sctā dei cū magna lachrymarū inunda
tiōe pcepit: deinde corpore aū altare ꝓstrato spūs inter
angelorū manus ad deū euolauit.xj.kalē.augusti. cor
pusq nimio odore p septē dies fragrauit: q̄ beat⁹ ma
ximin⁹ ibidē deuoti⁹ sepeliuit: τ post mortē suā se iuxta
eā tumulari ꝓcepit. ¶ Tpib⁹ aūt karoli magni: scz an
no dn̄i.ccccccccxlix. girard⁹ dux Burgūdie liberis carēs
multa pauperib⁹ largiter erogabat: τ multas ecclesias
τ monasteria fabricabat. Cū autē celiacen. monasteriū
cōstruxisset: misit ipse τ abbas ipsius loci quosdā cano
nicos ad aquen. ciuitatē: vt inde btē marie magdalene
reliquias trāsportarēt. Qui veniētes ꝑdictā ciuitatē a pa
ganis euersam inuenīūt. Casu tn̄ q̄dā ex marmore sepul
chrum aspiciūt: cui⁹ scriptura demōstrabat: q̄ corp⁹
magdalene ibidē quiescebat quo nocti cōfringētes:
assumptas reliquias ad hospitiū deportarūt: quorum
principalior in ipsa nocte p visum a Magdalena admo

act ne timerent:sed ceptū opus perficiant. Cum aūt ad mediā leucā a cellacen. cenobiū ꝓpiquassent:nullaten⁹ inde mouere reliq̄as potuerūt donec abbas:⁊ monachi oēs scī corpori obuiā ꝓcessionalr occurrerūt:⁊ ipm cū oī reuerētia suscepexūt:q̄d ibidē iacet miraclis corruscās.

¶ De sancta Scynthyche discipula. Cap.cxxv.

Scynthyche discipula apostolorū fuit:de qua beat⁹ Paulus ad philippē.iiij.cap.mētionem facit. Hec in vita apostolica cū omni religione perseuerans Philippis dormiuit:ibidem sepulta.xj.Kalend.augusti:vt dicit Ado.⁊ ex hieronymi martyrologio.

¶ De sancto Platone martyre. Cap.cxxvj.

Plato martyr apud Ancyram ciuitatē galatie prouincie passus est tēpore maximiani imperatoris sub ꝑfecto aggrippino:q̄ paruulus:⁊ locuples a parentibus relictus oīa sua pauperib⁹ dispensauit. Quē ⁊ prefectus tenere fecit vt sacrificaret:q̄d cū renueret a.xij.viris sibi vicissim succedētib⁹:primo quidē grauiter cedit:sed immobilis persistens carceri mancipat:deinde post dies.vij.sup ferreū lectū extēdit:⁊ carbonibus substratis oleo:resina:cera ac bitumine perfusus torretur. Cū aūt ꝑdicta in eū nil preualuerāt:cunctis cernentibus angelica visitatione cōfortatur:odoreq̄ nimio fragrante refouetur. Quo miraculo plures ad dominum cōuertuntur. Post hec in equuleo appenditur:malaq̄ ferrea ignita eius laterib⁹ adhibentur. Et cū hec etiā patienter tolerasset:mandauit iudex:vt corrigie de eius corpore traherentur:quas sanctus suscipiens in faciem prefecti iactauit:dehinc in custodiam reduct⁹.xviij.diebus fame afficit:sed a domino confortatur. Nouissime aūt iubēte prefecto extra ciuitatē in locum qui dr campus:ducitur ⁊ ibidē gladio capite truncatur:vbi ⁊ a fidelibus digna reuerētia tumulatur.xj.kalend.augusti.

¶ De sancto Vandegisillo abbate. Cap.cxxvij.

Vādegisillus abbas qui et vando vt ait sigibert⁹ [illegible] seg.si maioris domus nepos ex valcilo fratre floruit tpe iustiniani secūdi. Qui cenobia siticanū et fontanellū dño fundauit. Hic in veredinensi regione ortus nobili parente.s.valciso pipini frācorum regis filio:sub rege Dagoberto comes palatinus ab eo cōstitutus strenue officiū exercebat. cui inuito illustrem puellā rex in vxore tradidit:quā tñ ipse ad castitatē suasit:vñ ⁊ illa sanctimonialis:ipse vero deserta curia monachus effect⁹ est. Qui cum scō viro valfrido in loco q̄ dr mons falconis ꝑmoten⁹ habitauit. Cū aūt rex scm̄ iꝫ ꝑ posse reuitē ēē de monasterio eductum violenter ad curiā traheret: intrans palatium pauperē cum vehiculo offendit:et in lutum ꝓiecit:quē cū alij preterierūt vandegisill⁹ de equo descendēs pauperē e luto subtraxit. Statimq̄ angelus inopi viro astitit ⁊ vestē deturpatam emendās:candidiorem q̄ aā fuerat reddidit. Quo miraculo cōspecto rex illū ad monasteriū redire ꝑmisit. Inde ad territoriū belisgagum ꝓcepit:vbi ⁊ cenobiū in ꝓprio fundo cōstruxit:vbi et plurimas diaboli insidias perpessus:oēs dei gratia superauit. deinde iussu diuino patronū⁹ veniēs rothomagum a scō andoeno subdiaconus:inde leuita ordinat. Ac postmodū carnotū tēdēs a scō Andomaro in presbyterū cōsecrat. Post hec fontanelle monaste-

riū cōstruxit:in quo cū Godone eius nepote deo seruire studuit:verū alimentis sibi deficientibus a bathylde regina ꝑ visuꝫ a deo monita plaustris onustis cibariis visitatur. Ibiq̄ vsq̄ ad annos etatis sue.xcij.laborum maiū milites in dei seruitio permāsit. Demū graui egritudine pressus triduoq̄ in extasi raptus:ianuā sibi celi patefactā ꝓspexit. Sicq̄ deo spiritū reddidit.xj.kal.augusti. auditaq̄ est in ei⁹ trāsitu a quodā discipulo melliflua cātilena. Sepultusq̄ est in ecclīa sancti pauli:vbi et ꝑ annos.xl.permansit:vbi et sanctus autbertus epūs annis.xj.⁊ sctīs vlphrantus annis.ix.quieuerūt. ¶ Anno autē dñi.cclxxxij.horū triū corpora miro odore fragrātia:⁊ tā i mēbris q̄ in vestib⁹ oīno incorrupta ad ecclesiā scī petri trāslata sunt kal.aprilis.vbi miraculis corruscātia requiescūt ⁊ digna fideliū veneratiōe colunt.

¶ De sancto Apollinare epō ⁊ mar. Cap.cxxviij.

Apollinaris episcopus apud rauennā passus tpe vespasiani imperatoris. Hec antiochenus genere beati petri apostoli discipul⁹ cum eo ex antiochia romā venit quē petrus rauenne epm destinauit. Et appropinquās ciuitati apud quēdā militē noīe hyrenēū hospitatus:filiū eius secus inuocato xpi noīe illuminauit:⁊ ipsum cū parētibus baptizauit. Ob miraculū cū tribun⁹ a milite didicisset Apollinarē aduocauit vt vxorē suā noīe thecla per annos plurimos decūbētem sanaret:quā nullus medicorū erigere poterat. Cuius manum apprehendēs mox illā erexit:⁊ ipsam cū viro ⁊ filio ac omni familia:necnō pluribus ex militibus ad xpm cōuertit. Et apud eūdē tribunū annis pluribus māsit:vbi ⁊ ad se infirmos venientes sanabat:⁊ multos ad xpi fidē adducebat ac presbyteros et clericos ordinabat. Post annos vero.xij.cū ꝑdicta dux saturninus audisset:apollinarē detineri fecit:ac pontificibus capitolij rauennatis tradidit. Ducitq̄ ad tēpliū iouis vt immolaret:⁊ cū diceret sacerdotibus aurū ⁊ argentū idolis oblatū meli⁹ pauperib⁹ dari q̄ aū demones appēdi:ꝓtin⁹ fustib⁹ cedit:⁊ semiuiu⁹ relinquit:sed a discipulis collect⁹ in domo cuiusdā xpiane vidue.vj.mēsib⁹ refouet. ¶ Inde venit ad ciuitatem classis:vt quēdā bonifaciū nobilissimū mutū effectum curaret. Et cū domū ingrederet puella habens spiritū immundū clamabat:vt inde discederet. Alioq̄n ligatis pedibus eū extra oppidū traxi faceret. Quē appollinaris increpās cōfestim ex illa exire cogit. Et post hec inuocato xpi noīe muto loquēdi facultatē restituit. Sicq̄ plusq̄ q̄ngētos gētiles ꝯuertit:post dies modicos a paganis ap̄ hēsus:iterūq̄ fustib⁹ cesus ꝓhibebat iesum nolare:q̄ iacēs in terra ipm verū dei filiū exclamabat. ⁊ sic nudis pedib⁹ ipm sup prunas stare fecerūt. Deinde ex vrbe classis eiecerūt. Qui cū xpianis extra muros i tugurio latitabat:⁊ ad se veniētib⁹ xpm ꝑdicabat. Inde ad emiliā ꝓuiciā euāgelizādā accessit. Interimq̄ calocer⁹ ꝑfuyter rauēnatē ecclīā gubernauit. ¶ Regressus igit rauēnā ad domū rufi patricij aduct⁹ est vt filiā ei⁹ infirmā sanaret. Sꝫ mox vt ingressus est domū puella defuncta est. Rufus aūt deflebat:deosq̄ cōtra se ꝓpter illius aduētū iratos dicebat:⁊ ob id filiā suā occiderāt. Cum autem sanctus orasset:⁊ puella de morte resurrexit ⁊ nomen christi confitens cum matre ⁊ magna multitudine baptisma suscepit ⁊ virgo permāsit. Rufus vero postmodum martyrium pertulit:vt dicitur de eo in eius passione.vj.kal.septēbris. Audiens hec cesar scripsit ad messalinū ꝑfectū ꝑtorij.vt apollinarē aut sacrificare faceret:aut in exiliū mitteret. Prefect⁹ ergo ipm sacrificare nolentē fustib⁹ cedi iussit:⁊ in equuleo extēsū torq̄ri. deinde aquā feruentē in ei⁹ vulnerib⁹ iactari:⁊ sic graui pōdere ferri vinctum in exilium mittere voluit. ⁊ sic xpiani animo accensi in paganos irruerūt ⁊ plus-

q̄ ducentos ex eis ceciderūt. prefectus aūt fugit: apollinarē in carcerem trudi fecit: deinde cathenis vinctū naui imposuit: 7 cū tribus eum sequētibus clericis in exilium destinauit. Orta q̄ tempestate: naui q̄ soluta: sanctus dei cū duobus clericis 7 duobus solū ex militibus naufragiū euadens: ipsos milites baptizauit: cū quib⁹ mysiam peruenit: 7 nobilē quendam leprosum mūdauit: 7 plurimos ad fidē perduxit. Inde ad ripam Danubij in partes thracie pertrāsiuit. Cum q̄ coram idola nulla darent responsa: vix ab vno eorū didicerunt: quod donec apollinaris in partibus illis maneret: dij eorū nullum eis responsum dare possent quem pagani repertū cruciarunt: 7 fustibus cesum nauigio rauenne remiserūt. ¶ Post annos igitur tres ad ecclesiā suā regreditur 7 a christianis cū summa leticia suscipit. Iterum aūt post dies aliquot a gētilibus capitur: 7 ad templū apollinis adducitur cuius simulacrum vidēs maledixit: 7 cōtinuo cōfractū corruit. Qd videtes pontifices ipm tauro iudici presentarūt cū aūt filiū eius secū illuminasset taurus credidit: 7 ipm de manibus paganoꝝ ereptū quatuor annis in predio suo manere fecit: vbi ad se venietes in fide xpi docebat: 7 multa sup languētes miracula faciebat. Post hec taurus a pontificibus vespasiano accusatur. Qui rndit q̄ imperatores deos vindicare nō habent: 7 ipsi de inimicis suis se vlcisci possunt: si ab eis leduntur: misit tn̄ legationē ad demosthenē patritiū: vt apollinarē fm leges iudicaret qui sanctū martyrē ad suasionē pōtificū tradidit cuidā cēturioni xpiano in carcere detinendū: 7 eius rogatu dū in vicū leprosoꝝ pergeret: vt ibi ppter furorē gentiliū latitaret a paganis insecut⁹ 7 vsq̄ ad mortē diutissime cesus est. vbi per dies. vij. superuiuens: 7 discipulos admonēs spiritū tradidit: 7 iuxta muros classeū oppidi sepultus fuit. x. kalē. augusti: circa annos dn̄i. lxx. vbi 7 quiescit miraculis redolens.

¶ De scto Apollinare epo 7 cōfessore. Cap. cxxix.

Apollinaris Hieropolitanus eps temporꝫ marci Antonini impatoris claruit: qui vir eximius doctrina et sanctitate refulsit. Librū apologeticū p xpiana religiōe eidē principi cōscripsit. Extant ei⁹ et aduersum gentes quinq̄ volumina. De veritate duo. Itē librū aduersum cataphrygaꝝ heresiꝫ mōtani, 7 priscille 7 Maximille insanoꝝ 7 pseudo prophetarū. In hieropolitana quoq̄ ciuitate dīc obijt: ibidē q̄ corpe quiescit. Hec Hieronym⁹ libro de viris illustribus.

¶ De sancta Christina virgine 7 martyre. Cap. cxxx.

Christina virgo i tyro ciuitate italie q̄ ē circa lacū vulsinū passa est sub pside iuliano. Hec nobilib⁹ parētibus orta in eodē oppido a patre vrbano pside in quadā turri cum. xij. ancillis collocata est deos aureos 7 argēteos secū habēs. Et cū ppter eius elegantē pulchritudinē a multis in cōiugiū peteret: parētes ei⁹ nulli eā pcedere volebāt cupiētes vt in deoꝝ cultura virgo diutius permaneret: ipsa aūt a spūsancto docta deoꝝ sacrificia abhorrebat: 7 incensa dijs immolāda in fenestra orientali deo celi incēdebat. Cui orāti angel⁹ apparuit: eiq̄ de xpi fide plenius instruxit. Cum autē pater ab ancillis eā xpianā esse didicisset: blanditijs multis ad culturā deoꝝ puocabat: illa vero vni deo se sacrificiū offerre rndebat. ¶ Post hec aūt xpina idola pris cōfregit: 7 descendēs ad turris ianuā aurum 7 argentū pauperibus erogauit. Rediens vero pater: vt deos suos adoraret: 7 cū id q̄ filiā fecerat ab ancillis audiuisse iratus iussit eā expoliari: 7 a duodecim viris sibi vicissim succedētibus cedi donec ipsi lassi deficerent: deinde cathenis vinctā in carcerē reclusit. Audiens hec mater scissis vestib⁹ ad carcerē peruenit: 7 filie pedib⁹ se pstrauit: 7 obsecrans eā vt paterna vota perficeret. Cū q̄ nihil posset suadere ad virum rediit: 7 quid sibi illa rspōderat indicauit. Quā pater vrbanus ad tribunal suum adductā ad immolandū dijs hortabat. Cum q̄ oino cōtemneret iussit carnes eius vngulis ferreis radi: 7 oia eius membra tenera lacerari. Christina aūt de carnib⁹ suis accipiens in vultū patris proiecit: dicēs vt carnem a se genitam vt canis roderet 7 suo se sanguine sanaret. Tūc ipsam rote alligari fecit igne supposito 7 oleo desuper effuso: sed erumpens flāma mille 7 quingentos gentiliū interfecit. Pater aūt hec oia magicis artib⁹ ascribens ipsam iterū in carcerē mitti iussit: que statim angelo visitante sanata est 7 refecta. Facta quoq̄ nocte iussa pueris suis: vt molarē lapidē grande ad collū eius ligarent 7 sic in mare id est in lacum vulsinū proijcerent. Quā mox angeli assumpserūt: 7 super aquas eam enatare fecerunt. Christus vero ad eam descendit: 7 ipsam in eodē lacu manibus proprijs baptizauit: nomenq̄ suū eidem imposuit. Ac deniq̄ illā michaeli archangelo cōmendauit qui eā incolumen ad littus reduxit. Qd audiens pater xpinam iterū detentam custodie mancipauit: 7 eamq̄ mane decollari mandauit. In ipsa aūt nocte vrbanus repētina morte extinctus est. ¶ Huic successit preses iniquus nomine dion qui cunam ferreā succensam oleo resina 7 pice liquatis plenā fecit parari: 7 christinam ibidē immissam a quatuor viris agitari. Que dn̄m tota mente laudabat: qui eā nuper renatam vt infantulam in cunabulis agitari volebat. Et cū nil lesionis pertulisset: putans iudex quod maleficia in capillis eius laterēt: fecit caput eius radi 7 nudam ad apollinē duci. Que idolo imperauit et cōfestim in puluerē redactū corruit. Qd iudex audiens expauit: 7 spiritum mox emisit. Quo miraculo tria milia hominū ad xpm conuersi sunt. ¶ Huic successit 7 tertius preses iulianus: q̄ fornacē succendi fecit: 7 virginē ibidem includi: vbi per dies q̄nq̄ cū angelis cantans 7 deambulans illesa permāsit. Cum aūt hoc iudex magie attribueret duos aspides: duas viperas 7 duos colubros ad eā per veneficiū dimitti mandauit: sed vipere pedes virginis lingūt: aspides nil nocētes ab vberibus pēdēt: colubri collo se voluentes sudorem sugunt. Cū q̄ veneficus bestias irritare vellet serpentes in eū impetum fecerunt: et primus occiderunt: virgo aūt dn̄i serpentes suo imperio ad desertum misit: 7 orans mortuū suscitauit 7 ad xpm conuertit. Tūc preses māmillas eius precidi fecit: de quib⁹ lac pro sanguine fluxit. Post hec linguā eius amputari iussit. Que linguā abscissam in faciem iuliani proiecit: 7 oculū eius percutiens excecauit. Cūq̄ lingua precisa disserte nihilominus loqueretur. Iratus iudex duas sagittas circa cor: 7 vnā in latus eius dimitti precepit. Sic q̄ pcussa spiritū reddidit. Sepulta in tyro ciuitate a christianis. ix. kalend. augusti. circa annum dn̄i. cclxxvi. Corpus antē eius delatum venetias in monasterio monialium sancti marci de amianis episcopus torcelli ab incolis loci nunc quiescere perhibetur.

¶ De sanctis Niceta 7 Aquillina martyrib⁹. Cap. cxxxi.

Niceta 7 Aquillina sorores martyres in lycia ciuitate amō passe sunt. Hec speciose puelle de corporis sui prostitutione viuentes: cū beatus Christoforus martyr in eadem ciuitate a rege Dagno in carcere detineretur iussu eiusdē regis ad ipsum sanctum martyrem misse sunt promissis eis muneribus si cum secum peccare facerēt: 7 ad deorum sacrificia prouocarēt. Quas b eatus Christoforus ad christum conuertit:

vt dicetur in passione eius. Nono Kalē. Augusti. Quod audiens rex puellas comprehendi fecit quas ad deorum sacrificia inuitauit. Que dixerunt vt iussu regis platee mūdarentur: ⁊ omnes populi ad templum cōgregarentur. Quo facto cum ille templū introissent singula soluētes in colla deorum posuerunt: ⁊ ad terram trahentes cōfregerunt. Quapropter rex Dagn⁹ iratus eas eculeo suspendi fecit: ⁊ diu torqueri: ⁊ dehinc in ignē copiosum iactari. Que cum inde illese egresse fuissent: iussit rex ambas pariter in christi cōfessione gladio cedi: que passe sunt. ix. Kalen. Augusti.

¶ De sanctis Victore ⁊ socijs martyribus. Capitulum. cxxxij.

Victor militaris cum duobus germanis videlicet Tricbino et Antiogeno apud Bermicam Hispanie ciuitatem passi sunt: qui diuersis examinati supplicijs tādem pro christi nominis confessione gloriosa gladio capite trūcati: martyrij palmā percipere meruerunt. ix. Kalen. Augu. Hec ado in suo martyrologio.

¶ De sctō Jacobo maiore apostolo. Capitulum. cxxxiij.

Jacobus apostolus qui dicitur maior ad differentiam alterius Jacobi qui dicitur minor: nō qȝ hic maior illo fuisset etate. sȝ prior vocatione filius fuit zebedei et marie sororis mr̄is dn̄i: a quo et ipsa maria Jacobi cognominata est. Sicq̄ cōsobrinus extitit christi ⁊ frater Joannis euāgeliste. Qui post ascensionem domini dn̄i per iudeā ⁊ Samariam predicasset in hispaniam tandem iuit vt ibi verbū domini seminaret. Sed cū ibi quasi nihil proficere videretur: eo quod solummodo nouem ibi discipulos acquisisset: duos ex illis ibidem causa predicationis reliquit ⁊ alios septē secū assumēs in Judeā rediit: vbi dū euāgelizaret christū. Magus quidā noīe Hermogenes cū pharisceis discipulū suū noīe Philetū ad eū misit: vt eū disputādo cōuinceret ꝙ sua predicatio falsa esset. Sed cū apostolus econtra eū rōnibus superasset: ⁊ multa corā eo miracula fecisset: rediit Philetus ad Hermogenē doctrinā Jacobi approbās et miracula recitās a se iam ei⁹ discipulū effectū cōtestans. Quē Hermogenes irat⁹ arte magica adeo ligauit vt se moueri nō posset. Qȝ cū Philetus Jacobo per puerū nunciasset: misit ad eū apostolus sudariū suū cui⁹ ꝯtactu ꝯfestim solut⁹ Philetus: Hermogenis artibus insultauit: ⁊ ad apostolū ꝑperauit. Tūc Hermogenes demones ad illos misit vt ambos victos ad se adducerent. Qui ad Jacobū venientes in aere vlulabāt aduētusq̄ ipsorū causam publice cūctis audiētib⁹ ꝓpalabāt: seq̄ cathenis igneis religatos ⁊ plurimū cruciatos ab angelis deplorabāt. Quos apostolus mox exoluit: iussitq̄ mādauit vt ad Hermogenē accederent ⁊ ipsum in nullo ledentes ligatum solūmodo sibi deferrēt. Qui abeuntes manus ei a tergo ligauerunt: ⁊ vinctum ad Jacobū perduxerunt. Et conquerentes ꝙ eos cruciandos misisset: apostolū rogabāt vt eis potestatem concederet: quatenus suas iniurias ⁊ ipsorū incendia vindicarent. Cumq̄ ille eos interrogaret cur Philetū ipsis assistentem non tenerēt: demones responderūt: qȝ nec formicā que esset in eius cubiculo cōtingere possent. Jacobus autem exemplo mgīstri bona pro malis reddere cupiens Phileti iussit vt Hermogenem qui ipsum ligauerat solueret: ⁊ eius libertati redderet. Cōfusus Hermogenes stabat ⁊ recedere non audebat: qȝ iram demonum ne eum occiderent nimium timere dicebat. Cui apostolus baculum suum dedit et ille securus abiit: ac omnes libros artis magice ad Jacobum cremandos apportauit. Apostolus vero ne forte odor incendij vexaret incautos: illos in mari demergi mandauit. Quo peracto Hermogenes ad apostolum rediit ⁊ veniam postulauit: cepitq̄ in dei timore adeo perfect⁹ esse: vt etiam in nomine eius plurime virtutes fierent.

¶ Hec videntes iudei zelo commoti apostolum adierunt: ⁊ qui Jesum crucifixum predicaret increpauerūt. Qui postq̄ eis aduentum et passionem ac resurrectionem christi per scripturas euidenter probasset et plurimi credidissent. Abiathar pontifex anni illius seditionem in populo excitauit: ⁊ ipsum teneri fecit. Tunc Josias scriba funem in collo eius misit: ⁊ cum multitudine iudeorum apostolum ad Herodem agrippā pertraxit: quem herodes iudeis complacere curās decollari mādauit. Cūq̄ ad martyriū duceretur quidā paralyticus in via iacens ad eū clamauit: vt ipsum sanaret: quē apostolus cōfestim inuocato christi nomine sanum effecit: quod videns iosias scriba prefatus qui funem in collo eius miserat: ad christū conuersus est: ⁊ cum apostolo decollatus: vt infra proxime dicetur. Apostolus ergo domini ad locū adductus capitis obtruncatione martyriū consumauit. viij. kalēdas aprilis: videlicet in die annunciationis ⁊ passionis christi. ⁊ viij. kalend. augusti corpus eius in compostellā trāslatum est. Ne igitur festum saluatoris ex apostoli solennitate impediretur: statuit ecclesia vt festum passionis eius in die translationis eius corporis tempore videlicet magis congruo celebretur. ¶ Decollato igitur Jacobo discipuli eius nocte propter iudeorum timorem corpus noui imposuerunt: et sepulchrum eius diuine prouidentie committentes nauem sine remige conscenderunt: et angelo duce in galliciam in regno lupe regine applicauerunt. Corpus autem de naui deponentes super magnum lapidem posuerūt: qui vt cera tenera corpori cessit: ⁊ in modū sarcophagi se corpori mirabiliter adaptauit. Ingressi ergo discipuli ad reginā re ⁊ nomine vere lupam eidem dixerunt: qualiter christus ipsi corpus apostoli sui miserat. vt quem noluerat suscipere viuum exciperet vel defunctum. Narrātesq̄ qualiter sine remige peruenissent: locum ad sepulturā congruum postulabāt. Regina autem eos dolose ad regem hispanie destinauit: vt super hoc eius assensum viri minoris requirerent. Qui eos cepit: ⁊ in carcerem reclusit: sed cū discumberet: angelus domini eos exoluit ⁊ liberos abire permisit: quod rex audiens post eos milites: qui illos occiderēt. destinauit. Sed dum milites pontem trāsirent: fracto ponte omnes in flumine submersi sunt: quod rex audiens et sibi ac suis metuens: discipulos apostoli pacifice reuocauit: ⁊ ab eis vna cum populo fidem christi suscepit: ⁊ quicquid petierāt libere cōcessit. Audiens hoc lupa doluit: ⁊ redeuntibus sanctis ac regis consensum per literas aperientibus: respōdit vt boues suos: quos in tali monte habebat: plaustro iungerent: ⁊ corpus magistri sui quocunq̄ vellent tumulandum deferrent. Hoc autem dolose faciebat: eo qȝ draco ingens flammam euomens boues ipsos custodiret: quiq̄ tauri essent indomiti: qui nec vehiculo iungi possent vel si iungerentur huc illucq̄ discurrerent: ⁊ sic corpus dissiparent. Discipuli vero dolum ignorantes montem ascendunt: draconem ingentem in eos ignem spirantem signo crucis per medium ventrem scindunt tauros velut agnos mansuetissimos plaustro iungunt: ⁊ desuper sanctum corpus cum lapide super quē positus fuerat imponunt. Boues autē sine alicuius regimine corpus in medium palatij lupe detulerunt: quod illa videns credidit: ⁊ christiana effecta omnia ab eis petita concessit: palatium sancto corpori in ecclesia dedicauit: ⁊ mirifice dotauit. vbi requiescit infinitis ⁊ maximus miraculis coruscans.

¶ De sancto Josia martyre. Capitulum. cxxxiiij.

Josias Martyr

fuit ille scriba iudeorum: qui funem primus misit in collo Jacobi apostoli: vt supra proxime dictum est. Cum autem apostolus ad decollandum duceretur et paralyticum in via repertum sanasset: credidit Josias. et ad pedes eius procidit: et veniam petens se christianum fieri postulauit: quod abiathar sacerdos videns eum teneri fecit: pugnisque cedi iussit missaque de illo legatione ad herodem: vt cum apostolo decollaretur obtinuit. Cum autem ambo decollari deberent: apostolus a spiculatore lagenam aque petiit: et ibidem Josiam baptizauit: qui cum apostolo capitis obtruncatione simul occubuit. viij. Kalendas augusti.

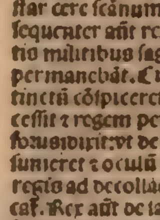
De sancto Christoforo martyre. Ca. cxxxv.

Christoforus martyr

genere chananeus ante baptismum reprobus vocatus vultu terribilis: et procerissime stature: vtpote qui. xij. pedes in longitudine possidebat: in lycia ciuitate anno sub rege dagno passus est. Hic aliquando cogitauit: vt maiorem principem mundi quereret: ad quem secum moraturus accederet. venit ergo ad quendam maximum regem: de quo fama erat: quod maiorem dominum mundus non habebat in cuius curia Christoforus manebat. Cum autem die quadam ioculator regi assidens cantilenam diceret in qua frequenter diabolum nominaret: rex qui christianus erat signum crucis in faciem imprimebat. Quod Christoforus notans et admirans: interrogauit cur rex hoc faceret: et quidnam signum huiusmodi sibi vellet. Et cum rex in hoc dicere recusaret: post multa instantia ei dixit: quod illud signum faceret: ne sepe nominatum diabolum timere posset. Christoforus autem statim arguit: quod diabolus maior dominus quam rex erat: eo quod rex illum timebat: vnde se deceptum cognoscebat: quia maiorem mundi dominum non inuenerat. Et valefaciens regi: diabolum querendo properabat. Cum autem per solitudinem pergeret vidit maximam militum multitudinem inter quos quidam terribilis et ferus ad eum venit et quo tenderet requisiuit. Qui se ire querendo diabolum respondit et quod miles ille diabolus esset audiuit. Cui se Christoforus in seruitium perpetuum tradidit. Et cum ambo pergerent et in via communi crucem erectam inuenissent: diabolus a semita fugiens in nemus declinauit et Christoforum secum duxit: atque post laboriosum iter ad viam rediit. Quod christoforus admirans multa instantia quesiuit: cur hec diabolus fecerit. Qui tandem compulsus ei dixit: quod homo quidam qui dicitur christus in tali signo pependerat: quem ipsum plurimum formidabat et ob id ob eius signo diuertebat. Christoforus autem adhuc christum maiorem diabolo fore conclusit et sic continuo ab eius seruitio discessit: et christum querere festinauit. Sed cum eum nullatenus inuenire posset: ad eremitam deuenit: qui ipsi christum predicauit et de fide diligenter instruxit ac baptizauit. Cum autem ei ieiunium et orationem pro peccatis suis imponeret et Christoforus se nihil horum perficere posse dixisset: ipsum tandem ad quendam fluuium declinauit vt ibi resideret: et cunctos transire volentes: eo quod fortis esset et magnus transportaret: quod christo adeo gratum esset vt se ipsi proculdubio reuelaret. Ad fluuium igitur accessit: et ibidem sibi domum construxit: portansque perticam in manu loco baculi se in aqua sustentabat: et omnes sine cessatione transportabat. Cum autem quadam nocte quiesceret: audiuit tertio vocem pueruli se vocans et vt se traduceret obsecrantis. Cui semel ac bis egressus neminem reperit: tertia vero vice puerum inueniens in humeris suis accepit et baculo sumpto flumen transiturus intrauit. Et ecce aqua fluminis paulatim intumescebat: et puer ad instar plumbi grauissimi ponderabat. Qui tanto magis procedebat amplius vnda crescebat: et puer magis humeros christofori deprimebat. Cum autem vix transuadasset et puerum deposuisset: de pondere conquestus ait: quod intantum fuerat grauatus acsi totum mundum super humeros habuisset. Cui puer respondit quod non miraretur: quia nedum mundum super se habuerat sed illum qui totum mundum creauerat se quoque christum dominum esse dicebat. In cuius signum mandauit vt baculum suum in terra figeret: quem mane floruisse et fructificasse videret. Statimque ab oculis eius euanuit: christoforus autem baculum in terram fixit et die altera ipsum ad modum palme frondes et dactilos protulisse conspexit. Sicque christum dominum sibi apparuisse cognouit. Post hec autem ad samon ciuitatem deuenit: vbi dum eorum linguam non intelligeret: oratione fusa ipsorum loquelam intelligere cepit: virgamque suam in terram fixit: et vt ad conuersionem populi floreret dominum exorauit. Quod cum factum fuisset decem et octo milia hominum crediderunt. Rex autem dagnus ducentos milites ad eum capiendum misit. Et cum ipsum orantem tenere non auderent: iterum totidem misit. Cum quibus oratione premissa ad regem venit: quem videns rex statura intantum sublimem territus est et pre timore corruit in terram de sede sua: sed a ministris leuatus: christoforum de nomine et patria et religione requisiuit. Qui cum se Christoforum nomine cananeum gente ac christianum religione diceret: et deos sacrificare contemneret: rex ipsum in carcere mancipauit. Duas quoque puellas elegantes germanas nicetam et aquilinam de sui corporis prostitutione viuentes ad eum misit promittens eis munera si illum ad peccandum secum allicerent et ad immolandum deos inflectere possent. Cumque a puellis plausu manuum et amplexibus vrgeretur: et sanctus martyr instanter dominum precaretur: subito de facie illius lux immensa refulsit: que puellas admodum exterruit. Quapropter ille conuerse ad christum de commissis veniam postularunt et coronam martyrii perceperunt vt supra in eorum passione actum est. ix. kalen. augusti. Deinde christoforus regi presentatur et cum sacrificare nollet virgis ferreis verberatur et postmodum gallea ignita eius capiti imponitur: sed in his nunime superatur. Deinde super scannum ferreum aligatur et ignis iniecta pice subter incenditur: sed ad instar cere scannum confringitur et sanctus illesus inuenitur. Subsequenter autem rex fecit illum ad stipitem ligari et a quadringentis militibus sagittari: sed sagitte omnes suspense in aere permanebant. Cum autem rex illuc accederet: vt ipsum extinctum conspiceret: repente vna ex sagittis ex aere retrocessit et regem percutiens vno oculo excecauit. Cui christoforus dixit: vt de sanguine ipsius in crastinum decollandi sumeret et oculum liniens visum recuperaret. Et sic iussu regis ad decollandum ducitur et ibidem fusa oratione capite truncatur. Rex autem de sanguine super oculum ponens continuo visum recepit. Quapropter in christum credidit: et corpus sancti martyris sepeliri mandauit. Passus est autem octauo kal. augu.

De sancto Cucufante martyre. Cap. cxxxvj.

Cucufans martyr

in ciuitate barcinona sub preside rufino passus est hic sanctus vna cum felice germano suo ex scyllitana ciuitate nobilibus parentibus ortus: cesaream mauritanam studiorum gratia commigrauit. Inde ambo post tempus aliquod discedentes et ad partes occidentis se transferentes: omnia sua pro christo pauperibus erogarunt. Et felix quidem in ciuitate gerunda martyr effectus est: vt de eo in eius passione dicetur kal. augusti. Cucufans vero in ciuitate barcinona deueniens dum christum annunciaret a galerio proconsule tentus esset: et diis sacrificare nollet: iussu proconsulis a .xij. militibus sibi vicissim succedentibus grauissime et diutius tortus est: ita vt intestina dirupto corpore defluerent. Cum autem oratione christi martyr fudisset: tortores excecantur. Proconsul vero cum eius idolis

e aperiente absorbetur. Cucusans vero intestinis
um diuinitus repositis repente sanatur: quẽ pa
arlhenis vinctuz maximiano presidi presentarũt:
cusantẽ in craticula iussit assari sinapi ⁊ aceto pla
rfundi. Sed cum hec omnia superasset: ⁊ assato-
is erumpente flamma interissent in ignez copio-
ut iturꝰ: sed eo orãte ignis extinguitur; deinde in
e clausus lumine celico super eum emisso cõsor-
custodes q̃ hec aspiciẽtes ad ipm̃ conuertuntur.
c autem facto cum iubente preside cardis ferreis
eis cederetur: orauit ad dominũ ⁊ continuo pre-
dẽs ad aram iouis de curru cõcidit: ⁊ fractis cer
us expirauit. Idola quoq̃ ad que pergebat in pul
edacta sunt q̃ miraculo multi de populo in chri-
crediderunt. Demũ succedente rufino in presidez
atis cucufans ab ipso denuo cõprehensus ac decol
est: sepultus barcinone. vij. kalẽ. augusti: cuiꝰ cor
nde processu tp̃is translatũ in ecclesia sancti Dio-
Parisiensi. ad presens q̃escit.

De sanctis nemesio ⁊ lucilla mar. Capitu. cxxxvij.

Nemesiꝰ ⁊ lucilla filia eiꝰ virgo passi sunt i vrbe sub imperatoribus valeriano ⁊ galieno. Cũ enim nemesiꝰ tribunꝰ esset militũ ⁊ lucillam filiã cecã a natiuitate haberet: audiens qualiter sanctus stephanus papa i xp̃i noĩe oẽs egros curaret: accessit ad eũ sacrificãtẽ in crypta neporiana: ⁊ filiã eiꝰ ad ip̃m detulit: rogãs vt se ac filiã baptizaret: ipsamq̃ lumẽ icere faceret: quos vbi beatꝰ stephanꝰ baptizauit: ilta virgo lumẽ recepit: seq̃ virũ quẽdã mirabilẽ conisse i baptismate dixit: q̃ eiꝰ oculos illuminauit. Eo n die viso miraculo baptizatꝰ est symphroniꝰ dispen or nemesij cũ oĩ familia ipsiꝰ promiscui sexus nume. Nemesiꝰ quoq̃ a beato papa Stephano diaconꝰ or atꝰ est. Qd audiẽtes valerianꝰ ⁊ maximꝰ cõsules ius unt nemesiũ teneri. Cũ aũt die quadã p̃dicti duo cõles in tẽplo martis via apia sacrificarẽt: ⁊ Nemesiꝰ il- trãsiẽs orationẽ faceret: maximꝰ a demonio arripit clamare cepit q̃ a nemesio torqueretur: ⁊ cũ ministri ressi nemesiũ tenuissent maximꝰ cõsul cõtinuo expiuit. Valerianꝰ aũt cõsul nemesiũ in carcerẽ trudi fet. Lucillã vero filiã eiꝰ apud quãdã paganã noĩe mari ã in custodiã deputauit: deinde symphroniũ eiꝰ dispẽ torẽ tenuit: tradiditq̃ cũ olympio tribuno examinan ũ. Cũ aũt ad p̃dicationẽ symphronij olympiꝰ credidis t: ⁊ cũ vxore exuperia ac filio theodolo a scõ papa Ste hano baptizati fuissent: vt dicet infra in eorũ passiõe. udiẽtes hec imperatores miserũt ad valerianũ cõsulẽ: fecerũt sibi nemesiũ ⁊ lucillã filiã eiꝰ p̃sentari. Et cum mbo in xp̃i noĩs cõfessiõe p̃sisterẽt: lucillaz q̃dẽ in via pia ante templũ martis spectante patre iugulari iusse unt: deinde inter viã apiã ⁊ latinã Nemesiũ diaconem capite truncari fecerunt. Quorũ corpora sanctꝰ Stephanus papa via latina non longe ab vrbe sepeliuit. iij. kalen. augusti.

De trãslatione sancti Germani epi. Ca. cxxxviij.

Trãslatio corporis sancti Germani epi Parisiensis. ab incolis eiusdẽ ciuitatis. viij. kal. augusti celebratur: cuiꝰ reliquijs dñs tãtã gratiã cõtulit: vt i eiꝰ trãslatione corporis eaz p̃tactu cecis visuz: surdis auditũ: claudis gressuz p̃beret: multosq̃ languoribꝰ varijs detẽtos sanos efficeret: ⁊ obsessos ab immundis spiritibus liberaret.

De sancta Anna matre dñe nostre. Capi. cxxxix.

Anna mater gliose virginis Marie: vt in hiistorijs tribuũ israel habet: de tribu iuda ciuitate bethleem orta est: virq̃ eius ioachim ex eadẽ tribu de galilea ciuitate nazareth originẽ duxit. Hec tribꝰ viris successiue nupta fuit: quorũ primus fuit ioachiz: scd̃s cleophas eiusdem Joachiz frater q̃ eã masculina sobole carẽtẽ p̃z legẽ mortuo germano in cõiugẽ assumpsit vt semẽ fr̃is suscitaret. Tertiꝰ aũt extitit salomone duorũ priorum omnino extraneꝰ. Et primo aũt viro anna gliosaz virginẽ mariã genuit: q̃ ioseph desp̃õsata: nõ tñ in cõcupiscẽtia iñcta p̃m p̃ sp̃m scm̃ p̃creauit. Ex scd̃o aũt aliã filiã Mariã noĩe similiter peperit: que nupta alpheo quatuor filios edidit: vz iacobum minorem apostolum: ioseph iustum ⁊ simonem: ⁊ iudam. Ex tertio aũt vero tertiaz filiam mariam etiã nominatam procreauit: que nupta zebedeo duos filios parturiuit. s. Jacobũ maiorem apostolum ⁊ Joannẽ euangelistã. Ipsa quoq̃ beata Anna ante tertij mariti obitũ in pace quieuit. Et sepulta est in bethleẽ in tumulo paterno. vij. kalen. augusti. vt tradit Hieronymus.

De sancto Joachim patre dñe nostre. Ca. cxl.

Joachim pater domine nr̃e filiꝰ barba pãthere: ⁊ maritus scẽ anne: de tribu iuda ex p̃uincia galilee ciuitate Nazareth duxit originẽ. Qui cũ in bonis tp̃alibꝰ abũdaret ad annis. xv. deo seruire cepit ⁊ de facultatibus suis pauperibus ⁊ peregrinis atq̃ templo domini ⁊ eiꝰ ministris largissime ministrabat. Et cuz esset annorũ. xx. duxit in cõiugem annaz filiã agar de tribu sua ex ciuitate bethleẽ: ex qua vsq̃ ad annos. xx. nullã p̃lẽ suscepit. Diuina tandem dispositione mariã genitricẽ xp̃i futuraz ex ipsa filiã procreauit: vt dicet plene in natiuitate virginis. vj. idus septẽbris. Postq̃ aũt eãdẽ virginẽ ad templũ adduxit: ⁊ dei ibidez seruitio nupta votũ mãcipauit: ⁊ ipse ioachim domũ rediens modico tp̃e superuixit: ⁊ plenus virtutibꝰ in pace cũ patribꝰ suis dormiuit. Sepultus in nazareth in sepulchro patruz suorũ. Quo aũt die migrauerit reperiri nõ potest. Ideo ⁊ eiꝰ gesta festo anne ipsiꝰ coniugis adiunguntur.

De sancto Pastore presbytero ⁊ confessore. Ca. cxli.

Pastor presbyter in eremo de scythi claruit tp̃e sanctorũ patrũ anachoritarũ Qui abstinentia magna se affligens multa sanctitate ⁊ religione pollebat. Cuz aũt mr̃ ipsum abbatẽ ⁊ monachos suos videre curaret ⁊ ad ecclesiã ce tes obseruasset: pastor cuz fratribꝰ cellã intrãtes ostiũ in faciẽ eiꝰ clauserunt. Cũ aũt illa flẽs ad ostiũ clamaret: ⁊ filiũ videre obnoxiꝰ postularet: ipse matri se videri p̃hibuit: hortãs illã vt equanimiter ferret: q̃ si nõ in p̃senti seculo: saltẽ ip̃m in futuro videret: q̃ cõfortata discessit: ⁊ ip̃m ampliꝰ aspicere nõ curauit. Judex prouincie cũ abbatẽ pastorẽ videre cuperet: ⁊ requiret filiũ sororis eiꝰ tanq̃ malefactorẽ carcerauit dicẽs q̃ si pastor pro eo intercessurus veniret ipsum dimitteret. Mater ergo iuuenis ⁊ soror abbatis ad ostiũ iuit: ⁊ lachrymis vt pro eo iudicẽ adiret instanter rogauit. Cui

hic mãdauit dicens ꝙ pastor filios nõ generauit. Qui cũ dolore discedẽte iudex ait: vt saltem vero iuberet: ⁊ illum dimitteret. Ille aũt remandauit vt eũ ſm legem examinaret: ⁊ si dignus esset morte illum occideret sin aũt quomodo vellet faceret. Docebat aũt fratres dicẽs ꝙ animam suã a peccato custodire ⁊ seipsum cõsiderare ⁊ discretionem habere sunt anime perfectiones. Tribulatio ⁊ discretio sunt operatiões solitarie vite. ¶ Cũ quidã frater de quadam congregatione offendisset: abbas de consilio cuiusdã solitarij expulit eũ: quem flentẽ abbas ad se accersiuit ⁊ pro illo solitario misit. Et cum venisset abbas ei dixit quod duo homines erãt: qui ambo suos mortuos habebãt. Quorum vnus mortuum suum reliquit et iuit plorare mortuũ alterius. Qd solitarius de se dictũ intelligens compunctus est. ¶ Frater quidã abbati pastori dixit se perturbatũ esse ⁊ locũ velle deserere: qꝛ verba quedam de fratre audierat que eũ maxime scãdalizabãt: dixit pastor ꝙ hec ṽba nõ crederet: qꝛ vera nõ essent. Ille vero verba eẽ vera affirmabat: qꝛ frater fidelis ipsi dixerat. Et ille respõdit quod si fidelis esset nõ ipsi dixisset. Affirmanti vero omnino vera esse: proposuit ei parabolã euangelij de trabe et festuca: admonẽs vt in corde suo poneret qd peccata sua trabs esset ⁊ aliena festuca. ¶ Frater quidã qui grãde peccatum commisit penitentiam facere volens interrogauit pastorẽ si triennio penitentia satis esset qui dixit quod multũ est. Interrogatus si annus sufficeret: respõdit qd multũ est. Interrogatus de .xl. dieb⁹ respõdit ꝙ multum est. Addens ꝙ si homo ex toto corde penitcat: ⁊ penitẽtiã triduanã agat suscipiet de⁹. ¶ Interrogatus de illo verbo qui irascitur fratri suo sine causa ⁊c. qd esset sine causa irasci respondit. Ex omni re qua homo a fratre suo grauatur: irasci sine causa donec oculum ipsi abstrahat. Si autem quis eũ a deo separare vellet pro hoc irasci debet. ¶ Conquestus est ei frater quidam ꝙ multas cogitationes habẽs in ipsis periclitabatur qui eum sub diuo eduxit iubẽs vt sinum expãderet ⁊ ventũ teneret: qui respõdit se nõ posse sic inquit ille: quia cogitationes repelli non possunt ne introeant hominis autem est eis resistere. Quieuit autem vir sanctus in domino .vij. kal. augusti sanctitate ⁊ vita conspicuus ⁊ miraculis clarus.

¶ De sctõ Eraste discipulo. Ca. cxlij.

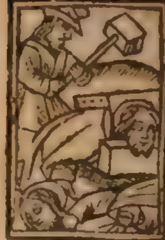
Erastes discipul⁹ vnus ex .lxxij. de quo apostol⁹ ad Roma. xvj. ⁊ prime timoth. iiij. c. mẽtionẽ facit: ⁊ de quo scribit Actuũ. xix. episcopus meadi fuit post hierosolymorũ dispersionem vt abbas Dorotheus ponit. Ado tñ dicit in martyrologio ex datarijs hieronymi: quod a btõ Paulo apostolo philippis ẽps relict⁹ ibidẽ martyrio coronat⁹ quieuit .vij. Kalẽdas augusti.

¶ De sctõ Hiacyntho martyre. Ca. cxliij.

Hiacinth⁹ martyr rome in portu sub cõsulari Leontio passus est. Quẽ xp̃ianũ cõpertũ luxurius quidã primus ciuitatis taracine detinuit ⁊ cõsulari tradidit. Qui primo ab eodem in copiosũ ignem immissus dum exisset illesus in valdissimũ deinde torrentẽ precipitat⁹: ad litt⁹ tamẽ diuino nutu incolumis eiect⁹ est. Qd dũ cõsulari Leõtio nũciatũ esset: ipsum gladio feriri iussit: quẽ matrona noĩe Julia cũ seruis suis iuxta thas ciuitatem taracinã in predio suo sepeliuit. vij. kal. augusti.

¶ De sctis Symphronio Olimpio ⁊ socijs marty. Capi. cxliiij.

Symphroni⁹: olipius: Theodol⁹ ⁊ Exuperia martyres rome passi sunt sub valeriano ⁊ galieno imperatoribus Symphronius enĩ cũ esset dispensator dom⁹ nemesij tribuni: de quo supra actũ est in ei⁹ passione .vij. kalẽ. augusti. vna cũ eodẽ dño suo a sancto Stephano papa xp̃i fidem audiuit: ⁊ baptismũ suscepit. Cũ aũt valerianus cõsul nemesium carceri mãcipasset vna cũ lucilla ei⁹ filia: ⁊ ipsũ symphroniũ simuliter cõprehẽdit. Et tradidit olympio tribuno: qui facultates Nemesij a symphronio exquirebat: ⁊ ipm ad deorũ sacrificia inuitabat. Symphroni⁹ aũt rñdit se oẽs facultates dñi sui eius mãdato xp̃ianis pauperib⁹ erogasse: ⁊ nũq̃ idolis que demonia sunt immolare posse. Quẽ olympius in catasta extẽsum iussit fustib⁹ cedi: dehinc simulacrũ martis cũ tripode deferri: vt ei sacrificaret. Sed cũ sanctus idolũ maledixisset: liquefactum est sicut lutum qd admirãs olympius ipm tercullino vicario custodiẽdũ dedit: ⁊ veniẽs domũ exuperie vxori vniuersa narrauit: cui⁹ suasione olympi⁹ xp̃o credidit: ⁊ veniens ad symphroniũ cũ vxore pdicta ⁊ filio theodolo baptisma sacrũ expetiit: ⁊ symphronio veniã petẽs eũ abire permisit: q̃ sanctũ Stephanũ papã domũ olympij nocte perduxit: ⁊ illeq olympiũ cũ vxore ⁊ filio pariter baptizauit. Hec audientes imperatores Nemesiũ cũ Lucilla ei⁹ filia gladio perimi iusserũt: vt supra in eorũ gestis dictũ est: deinde symphroniũ ⁊ olympiũ cũ cõiuge ⁊ nato cõprehẽdi fecerũt: quos in xp̃i cõfessione persistẽtes iusserunt augusti ante simulacrũ solis iuxta amphiteatrũ duci: ⁊ ad stipites ligari: igneq supposito cõgerie sarmentorũ spinarum ⁊ stuparũ incẽdio cremari: sicq odoriferum domino sacrificium reddiderũt: quorũ corpora a sancto stephano papa cũ clericis suis via latina miliario ab vrbe primo sepulta sunt .vj. kal. augusti.

¶ De sancto Hermolao presbytero ⁊ martyre. Cap. cxlv.

Hermola⁹ presbyter ⁊ martyr apud nicomediã passus est sub maximiano imperatore. Hic ex parentib⁹ romanis nõ infimis ort⁹ ab ipsis cunabulis deo seruiẽs ad sacerdotij dignitatẽ puenit: ⁊ multos in fide xp̃i erudiuit: inter quos sanctũ nobilẽ ghe ortũ ⁊ pãtaleonẽ custorũ senatoris filiũ baptizauit: ⁊ ad martyriũ exhortãdo pduxit: vt dicet infra in ei⁹ passiõe .v. kal. augusti. Hoc audiẽs maximian⁹: q̃ tũc in ciuitate nicomedie residebat: fecit hermolaũ cõprehendi ⁊ sibi presentari: quẽ dudũ auditũ cũ omnino dijs immolare contradiceret: iussit eũ dudũ appẽdi ⁊ flagellari: ac deinde tã diutius vngulis radi donec carnes ei⁹ in terrã defluerẽt cui i tormẽtis angel⁹ dñi astitit: ⁊ cum vt constans existeret cõfortauit. Deinde depositũ imperator ipsũ in carcerẽ cũ verberib⁹ recludi fecit. Ad quem noctu multi christiani veniebant: ⁊ ei necessaria ministrabant. In ipso aũt ergastulo existens sanctus martyr multa signa operatus est diuina virtute. Nam mancis dextras reddidit: ⁊ cecis oculis lumen restituit: quassatis nautis in maris periculo inuocato noĩe ei⁹ presens apparuit: sedatisq fluctibus ad portum salutis eos illesos conduxit: demones eiecit: febres depulit: surdis auditũ: ⁊ claudis gressum prebuit: oẽs quoq egros ad ipsum venientes sanos effecit. Elemosynas quoq ei impensas pauperibus diuidebat: ⁊ oẽs in fide christi plenius instruebat. Ad quẽ inter ceteros horridus leprosus accessit: ⁊ eius misericordiã postulauit: que facta oratione ab ol lepra lis mũdauit:

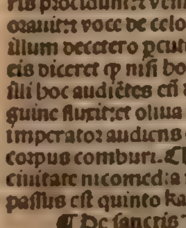
ita mundauit:vt nec in eo macula appareret. ¶ Hũc cre pusculum etiã dici nobilis q̃dã vir romanus cũ vxore et turba copiosa ad ipsum veniens vnicũ filiũ suũ nuper defunctũ in loculo ei adduxit: et vt ipsum suscitaret lachrymabiliter supplicauit. Qui si ipsi in christũ credere vellẽt id se facturũ ꝓmisit. Et cũ eis fidẽ domini ꝑdicasset: et omnes se credituros assererẽt: orationem fudit: et cõtinuo adolescẽs resurrexit: et baptizatus est cũ parentib' et omni turba q̃ cũ secuta fuerat diuersis sexus numero. cccliiij. et sic oẽs cũ gaudio ad propria redierũt. ¶ Que cũ maximian' imperator audisset in presentia principũ suoꝝ iussit sibi sanctũ martyrẽ exhiberi: q̃ cum diutius examinatus imperatorẽ viua voce cõfunderet ipsumq; vanũ et mẽdacẽ ꝓprobaret: iussit illũ iterũ i equuleo leuari: et vngulis ferreis carnes ei' lacerari: ac laminas ardentes pectori et lateribus subministrari qui voce celica confirmatus ministris lassis ac deficientibus in torquẽdo triduo indeficiẽs in patibulo perdurauit. Tandẽ depositus capitalẽ subire sententiã iussus est. Et decollat' est cum duobus viris christianis fratribus: videlicet hermippo et hermocrate: et sepultus in nicomedia ciuitate. vij. kalendas augusti. Cuius corpus venetias translatum quiescit in eadem vrbe in basilica sancti symeonis ꝓphete: vbi et plurimis miraculis pollet.

¶ De sancto Pantaleone martyre. Cap. cxlvj.

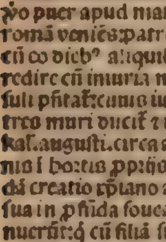
Pãtaleon martyr in ciuitate Nicomedia passus est sub maximino iperatore. Hic fuit fili' Eustorgij nobilis senatoris eiusdẽ vrbis q̃ erat gẽtilis et matris eubole christiane: quẽ pater cũ esset omni elegãtia decoratus defuncta matre tradidit Euphrosino magistro vt disceret artẽ medicine: et sic impatorib' semp assistere posset. Cũ aũt vadẽs ad scholas sepi' trãsiret aň cellã in qua hermola' p̃sbyter latitabat: die quadã cõuocauit eũ presbyter ad se: et interrogauit cuius esset: et quã sciẽtiã disceret: aut quã religionẽ teneret. Qui respõdit se eẽ filiũ senatoris: et artẽ discere medicine: necnõ deos paternos adorare. Cui hermolaus diuino spiritu mot' dixit ꝙ sciẽtia hippocratis vel galieni nihil esset: suadẽs vt in christũ crederet: cui' inuocatione oẽs lãguẽtes sanaret. Nã et ipse christus cecos illuminauit: et mortuos suscitauit: et innumerabilia signa fecit quorum potestatẽ in se credentibus concessit. Pantaleon vero talia a matre defuncta audiuisse testat̃. Cum autem verba presbyteri percepisset sepius illum visitabat et verbum fidei ab illo libenter audiebat. Die autẽ quadam dimissus ab eo vidit puerũ a serpente percussum et iacentem mortuum: orauitq; ad dominũ vt si vera essent q̃ de christo audierat puer sanus resurgeret: et serpens per medium creparet. Que cũ statim adimpleta fuissent Pantaleon ad Hermolaũ festinauit et que facta fuerãt retulit atq; baptisma suscepit: et fuit apud eũ dies septem reuersus autẽ ad patrẽ et quotidie cum eo de christo loquẽs diuina gratia fauente: patrem ad fidẽ conuertit omniaq; idola que in domo sua erant comminuit: ipsumq; ad hermolaum duxit. A quo custorgi' baptisma suscepit et in fide christi cõfirmatus: post dies modicos in pace quieuit. Quo defuncto sanctus funeris pauperibus largiter tribuebat: et omnes infirmos quacũq; detentos valetudine quos medici sanare non poterãt: per Christi inuocationem sanabat: vnde et cecũ vnum qui omnem substantiam suam in medicis consumpserat: nec lumen recipere potuerat: inuocato christi nomine confestim illuminauit. Quapropter cunctos medici cum sacerdotibus idolorum ad imperatorem Pantaleonem accusauerunt ꝙ christianus esset: et ꝙ in christi nomine languentes curaret: et ꝙ cecũ illuminasset. Tunc imperator cecũ adesse iussit: et ab eo omnem veritatẽ didicit ac cõfitentem christum decollari precepit. Deinde sanctum aduocans interrogauit: an in xp̃i nomine languentes sanos efficeret. Qui respõdit ꝙ verum esset: et ꝙ deus christianorum hec omnia posset. Quod vt veri' cõprobaret paraliticũ pethit introduci: et sacerdotes ac medicos aduocari. Quod cũ factum fuisset: et sacerdotib' deos suos inuocantibus: medicis quoq; experimẽta sua operãtibus nõ potuit paraliticus recipere sanitatẽ. Cuius manũ Pantaleon tenens ipsum in xp̃i nomine eleuauit et ille cõtinuo san' surrexit. ¶ Cũq; maximianus ipsum ad deorũ sacrificia inuitaret: et Pantaleon christũ dñm solũ deum ꝑdicaret iussit eum in equuleo suspẽdi: et vngulis attrectari: ac ad latera ei' lãpades applicari. Cui christus in similitudine hermolai presbyteri apparuit et ipsum dulciter cõfortauit. Et statim tortorũ man' aruerunt et lãpades extincte sunt. Tunc imperator sartaginem fecit apportari: et plumbũ in eum conflari: martyremq; sanctum in ea demergi. Orante vero illo christus eidem apparuit in specie hermolai: et statim ignis extinguitur et plumbũ infrigidat̃. Imperator iratus iussit lapidẽ magnũ ad collũ eius ligari et in pelagus iactari. Et apparuit illi christus in similitudine hermolai et cõtinuo lapis ille solut' est. Christusq; manũ martyris sui tenens incolumẽ duxit ad litt'. Cui maximianus rursum feras multas dimitti iussit: vt christi martyrẽ deuorarent. Que sanctũ mãsue facte circũdederũt: leones quidem pedes: leopardi faciem: vt si manus lingebant: certatimq; ad illum accedebãt: nec ab eo nisi sumpta benedictione recedebant. Clamante autem populo magnum deũ christianorum viri mille de populo crediderunt. Et pro christi confessione decollati sunt. ¶ Post hec recluditur sanctus in carcere triginta quatuor diebus: et interea imperator iubet fieri rotam clauis et gladijs circumseptam: in qua martyr ligatus membratim concidi posset. ¶ Post dies autem triginta quatuor eductus de custodia ligatur in rota. Et apparente ei christo in similitudine cõfutatur et vincula eius dirumpũtur: et dissoluta machina q̃ngenti paganorũ occiduntur. Tunc imperator diligenter de magistro Pãtaleonis inquirens inuenit presbyterum hermolaum: quẽ cũ duobus germanis detentũ martyrio cõsumauit: vt supra in eius passione dictũ est sexto kalendas augusti. Et continuo terra concutitur: et oĩa idola corruentia conteruntur. Imperator hec videns Pãtaleonẽ iussit decollari: et corpus igne cõsumi. Quẽ milites extra vrbẽ duxerunt: et ad nouellã oliuã ligauerunt. Et cũ ipsum vn' militũ ꝑcutere vellet: ferrũ sicut cera plicatũ est. Milites hoc videntes ad pedes martyris procidunt: et veniam petunt: ꝓ quibus Pantaleon orauit: et voce de celo lapsa se exauditũ audiuit: vnde et illum decetero ꝑcutere non audebant: sed cũ sanctus eis diceret ꝙ nisi hoc facerent secũ partẽ non haberẽt: illi hoc audiẽtes eũ decollauerũt. Et statim lac ꝓ sanguine fluxit: et oliua fruct' intẽpestiuos ꝓduxit: quod imperator audiens oliuam iussit precidi: et ex ea sanctũ corpus comburi. Christiani vero ossa rapuerunt: et in ciuitate nicomedia sepelierũt: vbi miraculis fulget q̃ passus est quinto kalendas augusti.

¶ De sanctis Nazario et Celso martyribus.
Capitulum. cxlvij.

Nazarius et Celsus martyres tpe neronis imperatoris in ciuitate mediolaň. passi sub anolino ꝓcõsule. Fuit enĩ Nazari' fili' illustris viri noĩe aphricani genere ex ꝓuincia aphri incole vrbis rome qui fide iudeus erat et ꝑpetue nobilissime romanorum xp̃iane et a Petro apostolo baptizatetecũ esset annorum. ix. mirabat̃ ꝙ ei' parentes in religione dissimiliter variarent: vñ cui eorũ adhereret plurimũ dubitabat.

Cum autem vterq illum ad fidem suam trahere nitere tur: tandem vestigns matris nutu dei adhesit ⁊ a beato Lino papa baptismuz suscepit: quē dū pater a sancto proposito vellet auertere. Nazarius de vrbe roma exiit ⁊ septē animalia diuitijs exonerata et parentū hereditate suscepit: ac per ciuitates italie trāsiēs omnia pauperibus dispensauit. Anno autē decimo dispersionis sue p placētiā venit Mediolanū: ⁊ sanctos martyres christi Geruasiū ⁊ Protbasiū in carcere detētos inuenit: quos ⁊ in domino confortauit. Quod audiens Anolinus prefectus ad se illū pertrahi fecit ⁊ fustibus cesuz ex vrbe deiecit: cui mater que nup obierat: apparuit: ⁊ vt ad Gallias predicādas properaret admonuit. ¶ Cū autē ad vrbē Gallie que Gimellus dicitur peruenisset: ⁊ ibidez plurimos conuertisset filiū paruulū cuiusdam nobilis matrone Celsiū nomine ei oblatū a matre baptizauit: ⁊ ipm secū duxit: qđ pfect⁹ galliarum audiēs. Nazariū ⁊ Celsum cathenis vinctos in carcerē reclusit in crastino tormentis afficiendos: sed ab vxore sua redargutus ne deos vindicare psumeret: cū ipsi se de suis hostib⁹ vindicarēt: prefect⁹ eos absoluit: ⁊ ne āpli⁹ pdicarēt interdixit. ¶ Deinde ad vrbē treueris peruenit: vbi ⁊ xpm primus pdicās multos puertit: ⁊ ecclīā edificauit. Quod cū neroni cesari per corneliū vicariū intimatum esset: misso ventone milite suo cū cētū armatis: nazariū iuxta ecclesiā orātē inuentū. ⁊ vna cū puero celso vinctū sibi exhiberi pcepit: quos impator in carcere detinuit: donec illos suppliciis excogitatis perimeret. Post dies autē multos iussu neronis milites nazariū calcib⁹ tēdētes: ⁊ puerū vberātes de carcere eduxerunt: ⁊ corā cesare statuerūt. Cū aūt faciē ei⁹ instar solis splēdere pspexisset putās se magicis artibus delusum: ipsum ad tēplū adductū sacrificare ꝯpellebat: sed eo orante idola oia cōfracta sunt. Tunc nero ambos in mare pcipitari precepit. Nazarius vō ⁊ celsus nauicule imponunt: ⁊ obdormiētes in pelagus a militib⁹ pcipitātur: sed statīz a nube assumunt. Cūq exorta tēpestate nauis piclitaret: ecce nazari⁹ ⁊ celsus sup vndas ambulātes apparuerūt: quos illi vidētes ⁊ corā q̄ i sanctos ꝯmiserāt penitētes eorū auxiliū implorabāt: qui nauē ascēdētes oratione sua mare placarūt: ⁊ cū militib⁹ ianuam appulerūt vbi cū diuti⁹ pdicassent: iterū Mediolanū reuersi sunt: qđ cū anolinus audisset: nazariū in exiliū destinauit: celsus vō puer apud matronā quādā ꝑmāsit. Nazarius vero romā veniēs: patrē suum iam xpianū effectū inuenit: ⁊ cū eo dieb⁹ aliquib⁹ fuit. Inde ad vrbē Mediolanum redire cū iniuria multa ꝯpellit vbi cū celso puero p cōsuli pstat: ⁊ eius iussu extra portā romanā in loco q̄ dr tres muri duci ⁊ ibidē cū celso puero decollatur q̄nto kal. augusti. circa annū dñi. lvij. Quorū corpora cū xpianis i hortis pprijs rapta collo cassentan ipsa nocte cuidā creatio xpiano apparuerūt: ⁊ vt eoz corpa in domo sua in pfūda fouea sepeliret pp neronis furorē admonuerūt: q̄ cū filiā suā paralyticā ab eis sanari petijsset: puella ꝯtinuo sanata corpora martyrum tulit: ⁊ vt iussērant sepeliuit. ¶ Processu vō tpis eadē corpa dūs sctō Ambrosio epō reuelauit: q: celsuz i loco suo relinquēs nazariū q̄si eadē hora sepultū itegrū ⁊ icorruptū cū sanguine recē c cū capillis ⁊ barba repperiēs: corp⁹ ipz miro fragrās odore ad ecctiā apostoloꝝ trāstulit: ⁊ ibidē honorifice collocauit pdie id⁹ iunij.

¶ De sancto Victore papa et martyre. Cap. cxlviij.

Victor papa ⁊ martyr natiōe apher ex pre felice eleuthe rio romano pōtifici i epatu successit: seditq ānos decē: mēses duos: dies viginti. Hic ꝯstituit sctū pascha die dñico celebrari: ⁊ ad sacerdotū interrogationē de termio paschali celebratur ꝯciliū in alexādria palestine: cui

concilio ipse papa interfuit: narcissus patriarcha hierosolymorū: theophil⁹ q̄z cesarees: hyreneus Lugdunēn. epūs vbi statutū est vt semp die dominica pascha celebretur obseruata decimaquarta luna mensis aprilis vsq ad. xxj. Multi enim epi asie ⁊ orientis tunc cum iudeis pascha celebrabāt. Hic etiā cōstituit vt necessitate vrgente quicunq hominum siue in flumine: siue in fontibus siue in mari tantū christiane professione credulitatis clarificata baptizaretur. Hic fecit ordinationes duas p mensem decembrium. presbyteros quatuor: diacones septem: episcopo per diuersa loca numero duodecim: qui ⁊ sub commodo imperatore martyrio coronat⁹ est: ⁊ sepultus est iuxta corpus beati petri apostoli in vaticano. v. kal. augusti. Et cessauit epatus dies. xij. Hic fecit per pfata questione pasche die dominico celebrandi et nō luna. xiiij. more iudaico opusculū perutile scripsit.

¶ De sancto Innocentio papa ⁊ martyre. Ca. cxlix.

Innocenti⁹ papa ⁊ martyr hui⁹ nois pm⁹ natiōe albanēs. ex pre inocētio anastasio: pmo romano pōtifici i epatu successit: ⁊ sedit ānos. xv. mēses. ij. dies. x. Hic ꝯstituit sabbato sctō ieiuniū celebrari: q: dñs i sepulchro iacuit ⁊ discipli ieiunauerūt. Cōstitutū fecit: ⁊ de reglis mōachoꝝ i mōasterioꝝ ⁊ b iudeis: ⁊ de paganis: ⁊ multos cataphrygas inuenit q̄s exilio relegauit: ⁊ celestinū ⁊ pelagiū ⁊ iulianū hereticos dānauit. Et ꝯstituit vt q̄cūq nat⁹ fuerit ēt ō xpiana p baptismū denuo renascat: qđ pelagi⁹ dānauit. Quid ēt pelagi⁹ asserebat hominē sine gra dei posse saluari: ⁊ vnūquēq suis meritis ppria volūtate ad iusticiā regi. Infantes xpianoꝝ sine peccato originali nasci. Quos oēs errores innocentius papa existens britannie damnauit. Hic etiā decreuit ad missam osculum pacis dari. Et oleo epis ꝯsecrato vsus infirmorū olm xpianorū in extremis laborantium vti. Hic etiā excōicauit Archadium imperatorē q: consensit vt ioannes chrysostomus de sede sua cōstantinopolitana eijceret ab eudoxia vxore sua: ppter predicationē quā fecerat contra eam qđ circa statuam suā quā erexerat mulieres ⁊ puellas ludere cōpellebat: qđ esse vitiū idololatrie chrysostomus pdicabat: vt dictū est supra in legēda ioānis chrysostomi. vj. kal. februarij. Hic fecit ordinatiōes. iiij. in vrbe p mensem decēbriū. pbros. xxx. diacones. xiiij. epos per diuersa loca numero. liiij. Qui ⁊ martyrio coronat ipe archadū principis: ⁊ sepultus est in cymiterio aduersum pileatū. v. kal. augusti. Et cessauit epatus dies. xxij. ¶ Hic etiā orientaliū ⁊ occidentaliū ecclesiarū aduersus pelagianos scripsit decretum quod successor eius zozimus ampliauit.

¶ De sancto Sampsone archiepo. Cap. cl.

Sāpson archiepiscopus dolēsi. tempore iustini iunioris claruit. Qui de motiana ciuitate parentibus nobilibus ortus est. Cuius mater anna cū sterilis esset: ⁊ de fetu iam desperasset audiuit a domino per visionem nocte quadam se filiū parituram q̄ sampson vocari deberet: ⁊ epūs futurus esset. Natus aūt puer ⁊ Sāpson vocat⁹ annorū quinq scholis tradit⁹ est: factusq est monach⁹ sub disciplina Iltuti egregij britannoꝝ magistri q̄ p spm de illo prenūciauit: qđ adhuc futurus foret epūs mirabilis in insula britannorum. Cum autem annorū. xv. iam literis ab eodem magistro plenius esset imbutus: die quadā dū q̄one subtili dubi⁹ meditaret: solutionē ipsius diuinitus percepit: ⁊ a dño audire promeruit quecunq sibi dubia celesti reuelatione rese

nda. ¶ Plurimorū miraculorū gloria claruit. Nam
horro fratrem a serpente peruisum existētem quasi
mortuum liberauit. Dum autem primo diaconus ⁊ de
inde presbyter a sancto dubrithyo episcopo ordinaret:
uisa est colūba niuea sup caput eius ⁊ dorsum residere:
quod similiter eidē accidit: dum processu temporis epi
scopus cōsecrat⁹ est. ¶ A duobus ei emulantib⁹ fratri
bus venenum in potu propinatur adeo peruulidum vt
ex ipso primitus animal gustans repente crepuerit: qd
tamen sanctus vir sine lesione potauit: vnde ⁊ vnus ex
aduersantibus fratribus ad penitentiā prouocatur: al
ter vero obstinatus permanens a diabolo arripitur: ⁊
quandiu discerpens seipsum vexatur: quādiu sancto orā
te demon ab ipso pellitur: ⁊ frater de cōmisso conterit.
¶ Cūqꝫ pater Sampsonis dura oppressus egritudine
decumberet: dicebat se nunquam nec moriturum nec
euasurum nec penitentiam percepturū: nisi Sampson
filius eius ad eum veniret. Qd cū sanct⁹ audisset: quā
uis inuit⁹ ad eum venit: ⁊ patrem corpore ac mente sa
nauit: quapropter ipse cum vxore: ⁊ filijs duobus omni
bus pro xpo erogatis monasticā vitā elegit. Verū cum
Sampson ad monasterium rediret: ⁊ serpentē in syl
ua qui fratres precedentes aggressus fuerat inuenisset:
circulo in terra signato ipsū inclusit: factoqꝫ signo cru
cis repente intra circulū reptile interemit. Hic sanct⁹
dolēse monasteriū fundauit: cuius abbatie anno dimi
dio prefuit: inde ad antrum secretissimū secedens soli
tariam vitā duxit: vbi deficiente sibi aqua fontē orās de
terra pduxit. ¶ Cū quidā episcopi in cathedra sancti
petri: vt moris erat: ad ordinandos tres episcopos con
uenissent: ⁊ duos solummodo habentes de tertio dubi
tarent. Visum est Sampsoni per noctem quod a trib⁹
episcopis in ecclesia duceret: quos ex nomine didicit et
petrū iacobū ⁊ ioānem apostolos: ⁊ intellexit se procul
dubio episcopū consecrādum. Statimqꝫ sancto dubri
thyo episcopo angelus domini reuelauit Sampsonem
abbatē esse tertiū: qui esset in episcopū promouendus.
Sicqꝫ ad archiepiscopatum diuinitus sublimatur ⁊ ec
clesie dolensi preficitur. ¶ Hic cum die consecrationis
sue celebraret visa est flāma ex eius ore prorumpere: visi
sunt ⁊ angeli ei administrare. Deinde per visionē moni
tus matrē propriā patre defuncto visitauit: eāqꝫ in dño
confortauit. Dumqꝫ nauigio britanniam rediret: prima
tum quendā nobilē se antie prestolantē in littore reppe
rit: ⁊ interrogās quid sibi vellet audiuit: qp sibi fuerat a
dño reuelatū vxorē suā leprosam ab ignoto sibi peregri
no curādam: quē sampsonē esse nullatenus dubitabat:
vnde ⁊ sibi pro cōiugis liberatiōe supplicabat. Quā san
ctus vir ilico a lepra mundauit: ⁊ virum ad pfectam vi
tam reduxit. ipse vero postmodum in ardua penitētia
pseuerauit. Nā nūc post biduū: nūc vero post triduū:
nūc aūt post septimanā integram cibū sumebat. Aliqñ
p totā quadragesimā ter omnino: nec vltra gustabat.
Sicqꝫ gregē sibi commissum morū exēplo docēs pari
ter ac sermone: quieuit in christo. v. kalēdas augusti. Se
pultusqꝫ est in suo: quod primus erexerat: monasterio
dolensi clarens miraculis.

¶ De sancta Martha virgine. Ca. cij.

Martha virgo ho
spita xpi syro pre eucharia matre re
gali ex pgenie descēdit. Nā pater ei⁹
syrie ⁊ maritime ⁊ multarū terrarū
dux extitit. Tria aūt oppida: scꝫ mag
dalū ⁊ vtrūqꝫ bethaniā ⁊ ptē hiero
solyme martha cū sorore iure mater
ne hereditatis possidebat: vt supra
de his actū est i historia magdalene.
xj. kal. august. Ministrabat aūt dño
nobilis hospita: ⁊ sororē ex summo
celo ministrare volebat. ¶ Istā vero hemoroissā quam
xps a fluxu sanauit sanguinis Ambrosi⁹ dicit marthā
fuisse. Refert et Eusebi⁹ in. vij. libro ecclesiastice histo
rie: quod mulier emorroissa postqꝫ sanata fuit in suo vi
ridario statuā suā fecit. ⁊ imaginem christi cum veste ⁊
fimbria sicut eum tetigerat ⁊ eam plurimū venerabat.
Herbe vero sub statua crescētes cū fimbriā attingerēt
tante virtutis fiebant: vt eorū cōtactu infirmi sanaren
tur. Ipsam aūt xpi imaginē: vt habet in tripartita: iu
lian⁹ apostata inde substulit: ⁊ suā ibidē collocauit: que
ictu fulminis confracta fuit. ¶ Post ascēsionē autē xpi
cū facta esset discipulorum persecutio: martha cū ma
ria magdalena ⁊ lazaro fratre ipsarum ⁊ marcilla mar
the pedisequa ⁊ cum sancto maximino: qui eas baptiza
uerat: ⁊ alijs pluribus ablatis velis remis ⁊ guberna
culis omnibus naui a iudeis imponūtur: ⁊ sic in pela
go dimittuntur: qui deo duce massiliā applicuerūt: vt
supra dictū est in historia magdalene. Qui postqꝫ mas
siliā ad fidē christi duxerūt: territoriū aquēse adierūt:
⁊ ibidem populum conuerterunt. ¶ Eodem tempore
erat in nemore super rhodanū inter arelatum ⁊ auinio
nem draco quidam medius animal: medius piscis:
grossior boue: longior equo: habens dētes vt enses acu
tos: qui latens in flumine transeuntes perimebat: ⁊ na
ues submergebat: ad quem martha a populis rogata
accessit: ipsumqꝫ in nemore hominem manducantem
inuenit: quem cruce domini producta aqua benedicta
aspersit: moxqꝫ ipsum velut agnū cingulo proprio alli
gauit: quem popul⁹ cōtinuo lanceis ⁊ lapidibus inter
emit: vocabatur autem draco ab incholis tarachonus:
vnde in huius memoria locus ipse ab incolis tarachco
nus dicitur: qui antea nerluc: idest niger locus vocaba
tur. Ibi igitur martha de licentia sancti maximini ⁊ so
roris remansit: ⁊ sororum multarum congregato con
uentu ecclesiam in honorem dei genitricis edificauit:
monasteriumqꝫ cōstruxit: ibiqꝫ ieiunijs ⁊ orationibus
quotidie vacabat: ⁊ mira se penitētia affligebat. ¶ Qua
dam vice cum apud auinionem inter vrbem ⁊ rhoda
num predicaret: quidam iuuenis vltra flumē cōsistēs:
cuiusqꝫ verba audire cupiēs: cum nauigio careret: na
tare cepit: sed ipsum impetū fluminis necauit: cui⁹ ca
dauer vix secunda die repertum: ante pedes beate mar
the ducitur: cuius oratione continuo iuuenis suscitat.
¶ Beata igit Martha in virginitate perseuerauit: ⁊ nūqꝫ
viri contubernium habuit. Obitum eius ante p an
num ei dominus reuelauit: in quo toto anno febribus
elaborauit: ante octo vero dies sui exitus angelicos cho
ros sororis sue animā ad celos deferre cōspexit: ⁊ cōuo
catis sororibus nunciauit. Cum autē finem suū appro
pinquare sentiret: astātes admonuit: vt luminarib⁹ ac
censis circa se vsqꝫ ad noctē mediā vigilarent. Custodi
bus vero somno grauatis ventus vehemens irruit et
luminaria extinxit: malignorūqꝫ spirituū turba affuit.
Sed dum virgo orasset sororem sibi assistentem aspe
xit: que facē tenens lampades accēdit: dumqꝫ se ex no
mine mutuo vocarēt: ecce christ⁹ affuit ⁊ Martham ad
celestia inuitauit. Cum autem ad extrema aduenisset:
se foras deferri fecit vt celum aspiceret: ac cineri cōsper
so se superponi iussit: ⁊ signū crucis corā se teneri: atqꝫ
passionem sm lucā sibi legi: ⁊ dum diceretur. Pater in
manus tuas ⁊c. ipsa spiritū emisit quarto Kalendas au
gusti. ¶ Sequēti die dñica dum laudes circa corpus
eius exoluerēt: ⁊ hora tertia beat⁹ fronto episcopus pe
tragorice celebraret: ⁊ post epistolā in cathedra dormi
tasset xps ei apparuit: ⁊ vt se sequeretur admonuit: qui
ambo subito tarachonū venerūt ⁊ circa corpus Mar
the ceteris respondentib⁹ exequias peregerunt: ac cor
pus in sepulchro suis manib⁹ sepelierūt. Cum autē pe
tragorice finito graduali diacon⁹ lecturus euangeliū
benedictionē petens episcopum excitaret: ille se a chri
sto asseruit tarachonum ductum fuisse: ⁊ corpus sepul
ture tradidisse: anulumqꝫ suū ⁊ chirothecas: que corp⁹
locaturus deposuerat: se ibidem perhibuit dimisisse.
Missi igit nūcij: vt eps dixerat: inuenētes anulū ⁊ virā

et chirothecis retulerunt: aliam vero ibidem in miraculi testimonium dimiserunt. ¶ Processu vero temporis Clodoueus rex Francorum grauem renum dolorem patiens: cum ad eius tumulum liberatus fuisset: ecclesiam et locum dotauit: et trium miliariorum spacio in gyro predia cuncta eidem concessit.

¶ De sancta Marcilla pedisequa marthe. Capi. cliij.

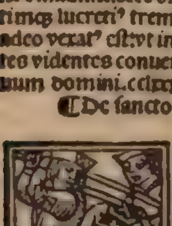
Marcilla marthe pedisequa fuit. Hec mulier illa fuisse perhibetur: que luce. xj. cap. Extollens vocem de turba: ventrem qui xpm portauit et vbera que illum lactauerunt beatificare promeruit. Hec cum ipsa domina sua a iudeorum finibus expulsa: et cum aliis discipulis: vt superius actum est massiliam deuenit ipsam vsque ad eius obitum non dimisit ipsiusque vitam et gesta conscripsit: que post eius vite finem in sclauoniam pergens et ibidem christi euangelium predicans post decimum annum a dormitione marthe in pace quieuit: corpus eius aquis translatum iuxta corpora beate marie magdalene et sancti maximini ac sancti cedonij sepultum est: vt supra dictum est in gestis maximini epi. iiij. idus iunij.

¶ De sanctis Simplicio Faustino atque beatrice martyribus. Ca. cliiij.

Simplicius et Faustinus: atque Beatrix sub Diocletiano imperatore passi sunt in vrbe roma. Qui diocletianus predictos duos germanos detentos multisque suppliciis affectos: iussit pro xpi nomine decollari: et corpora per pontem lapideum in tyberim iactari. Qui dei nutu inuenta sunt in loco qui vocatur sextum philippi via portuensi. que sancta Beatrix eorum quondam germana collegit: et cum sanctis crispo et ioanne presbyteris in ipso loco sepeliuit. Et exinde apud sanctam lucinam morabatur. Cum autem lucretius imperatoris vicarius ambiret predium quoddam ipsius beatricis predio suo vicinum occasione reperta eam teneri fecit: et diis immolare precepit. Quam renuentem carceri mancipauit: deinde noctu a seruis suis eam prefocari mandauit. Cuius corpus lucina rapiens iuxta germanorum corpora sepeliuit. Qui passi sunt iiij. kal. augusti. ¶ Post hec lucretius predium beatricis intrauit: vbi facto amicis suis conuiuio martyribus insultabat. Infantulus vero lactans pannis inuolutus de gremio matris que ibi aderat exclamauit. Audi lucreti: occidisti et inuasisti: ecce datus es in possessionem inimici. Statimque lucretius tremens a demone arripitur: et per tres horas adeo vexatus est: vt in ipso conuiuio moreretur. Quod astantes videntes conuersi sunt. Passi sunt autem circa annum domini. cclxxxvij.

¶ De sancto Felice papa. ij. et martyre. Capit. cliiij.

Felix papa et martyr huius nominis. ij. natione romanus ex patre anastasio: liberio pape in episcopatu romano successit: sedit que annum vnum. Hic fuit catholicus vir et constituit vt episcopus vocatus ad concilium veniat. Huius predecessor liberius cum nollet arriane heresi consentire: missus est in exilium a constantio augusto filio constantini: et ibi per triennium moratus est. Quapropter vniuersus clerus et populus romanus loco eius felicem ordinauerunt. Qui quidem Felix concilio conuocato coram. xlviij. episcopis: constantium imperatorem arrianum hereticum et duos presbyteros ei fauentes. s. vrsatium et valentem condemnauit: pro eo vero quia idem constantius in heresim arrianorum prolabens ab eusebio nicomediensi episcopo fuerat rebaptizatus. Qui vrsatius et valens: post dies aliquot rogauerunt constantium: vt liberium de exilio reuocaret vt vna tantum participatione communicarent. Quorum suasionibus augustus inductus: et quia Felix eum damnasset indignatus Felicem de episcopatu suo eiecit et liberium eo pacto reuocauit: vt sibi et aliis quos damnauerat communicaret liberius igitur in heretica prauitate consensit exilij tedio affectus. Et sic intantum persecutio excreuit vt quam plurimi presbyteri et clerici liberio non prohibente intra ecclesias necarentur. Tenuitque liberius potentialiter basilicas apostolorum Petri et Pauli: et constantianam annos septem. Felix vero de episcopatu eiectus habitabat in predio suo via portuensi. Inde ab hereticis post annos vij. ad vrbem tractus martyrium capitis obtruncatione promeruit. Et sepultus est in basilica quam ipse construxerat via aurelia. iiij. kalendas augusti: circa annum domini ccclx. Et cessauit episcopatus vsque ad obitum liberij. Nam dies Felicis omnes sub tempore liberij computantur propter occasiones memoratas.

¶ De sancto Felice papa. iiij. confessore. Capitu. clv.

Felix papa huius nominis. iiij. natione samnius ex patre constantino Ioanni pape primo in pontificatu romano successit. Et sedit annos. iiij. menses. ij. dies. xiiij. Hic constituit vt infirmi ante eorum transitum oleo sancto inungerentur. Hic patriarcham constantinopolitanum arriane heresi maculatum excommunicauit et heresiarcham damnauit. Et postquam sol sanctitate fidem apostolicam feliciter gubernauit: virtutibus fulgens ad christum migrauit. Et sepultus iacet apud sanctum Petrum apostolum. Et cessauit episcopatus mensem vnum et dies quindecim.

¶ De sancto Lupo episcopo. Ca. clvj.

Lupus episcopus trecheñ. leucorum familie primus fuit. Qui vxorem quandam nomine pimenolam sancti germani arelatensis epi germanam in seculo habuit. Anno vero. vij. coniugij sui ambo episcopi communi voto ad dei pueros monachalem vitam elegerunt: vnde et Lupus seculo relicto ad sanctum honoratum abbatem lerinensem. adiit et factus monachus biennio secum mansit. Dehinc cum sancto Germano cognato suo in britanniam perrexit. Post annum autem regrediens vt que sibi remanserant pauperibus dispensaret: diuino nutu trechasine ciuitatis pontifex factus est. Hic ciuitatem suam sua oratione ab hunnorum exercitu omnes galliarum vrbes deuastante saluauit. Cum enim athile flagello dei hunnorum principi occurrisset: et pro patria intercederet: et princeps ferox ciuitatem omnino delere proponeret diuina virtute tam ipse quam omnis exercitus cecitate percussi transierunt per ciuitatem a porta vsque ad portam neminem videntes aut ledentes. Sicque patria saluata est. ¶ Hic mulierem paralyticam sanauit. Puella que demonis oppressione muta effecta fuerat nedum a demonio liberauit: sed etiam ei loquelam restituit. Aliaque plurima miracula perfecit. Et anno vigesimo quinto episcopatus sui sanctitate pollens ad dominum migrauit quarto Kalendas Augusti. Sepultus in ecclesia sua.

¶ De sanctis Flora et Lucilla virginibus et sociis martyribus. Capi. clvij.

Flora et

Flora et Lucilla virgines cum socijs suis eugenio et alijs rome martyriū sub belio vrbis pfecto passe sunt. He cū essent sorores xpiane sctimoniales: et ex vrbe roma oriunde ab eugenio barbarorū rege capte sunt et in Aphricaz ducte. Quas cū tyrannus violare vellet dixerunt regi se deum celi habere sue virginitati custodez et corruptionis vltorē. Qd ille audiēs timuit: easqz reuereri cepit: atqz in quodā cubiculo inclusit adhibitis ancillis ad ministeriū earū q ieiunijs et orationib' intendebāt. Rex vero cū sepius ad bellum pdiret: eaz se orationib' cōmēdabat: et cōtinuo de hostibus victoriā reportabat. Diacqz ipsi ad votū pspere succedebāt. Sicqz viginti annis apud barbarū pmanentes: post ipsum xps diuinitus admonentē vt romā redeāt: et martyriū percipiāt. Qd cū regi retulissent ipse iā mente xpianus effectus diuino spiritu tact': virgines deserere noluit: sed relicto regno vna secum romā puenit. Ipse autē ab bello pfecto cōprehēnse cū sacrificare nollent capite puniunt: cū qbus et eugeni' se xpianū pfitens simul etiā decollatur. Horū exēplo antoni': theodorus: dionysius: apollonius: xapanus: piofus: corsus: et horgenes: pac': saturn': victor: et alij nouē quorū noia minime repta sunt: se xpi cultores acclamātes ab codē prefecto gladio cesi martyrio coronantur: quorum omnium passio agitur. iiij. Kalen. augusti.

De sanctis Abdon et Sennem martyribus. Capitulum. clviij.

Abdon et Sennē martyres passi sunt rome sub Decio cesare. Cum enim idem imperator babyloniā et quasdā persarū prouincias superasset quosdā christianos inuenit: quos oēs teneri fecit. Et pollochroniū quidē epz in babylonia ciuitate interfecit: vt supra in ei' passiōe dictū est. xiij. kal. martij. Cui' corp' duo subreguli psaz. s. Abdō et Sēnē xpianissimi sepeliērūt. Ceteros vero xpianos vez parmeniū: elimā: chrysotelliū psbyteros: et lucā ac mutiū diaconos in cordubā ciuitatē psaz tractos martyrio coronauit: vt supra in eoz passione dictū est. x. kal. maij: quoz etiā corpora pdicti scti subreguli tumularūt. Qd cū decius cognouisset: eos teneri fecit: et victos cathenis: atqz diuersis afflictos penis romā secū adduxit. Eosdē quoqz in cōspectu toti' senat' psētari mādauit presente valeriano pfecto: vt aut sacrificarēt: et rez suarū libertatē reciperent: aut feraz morsib' interirent. Quos sacrificare cōtēnentes tradidit valeriano pfecto puniendos: q eos ad amphiteatrum adduxit añ simulacrum solis: eosqz ad sacrificia cōpellebat. Cōtēnentes autē et in simulacrū expuētes: primo plūbatis diutius ceduntur: deinde in amphiteatrū introducunt: et ad eos duo leones et quatuor vrsi dimittuntur: qui cum sanctos nō lederēt: sed pedes eorū lingentes ipsos custodirent: inmectis in feras gladijs leones et vrsi occisi sunt. Deīde Abdon et Sennem iussu Ualeriani gladio capite truncati sunt: et ligatis pedib' tracti añ solis idolū dimissi sunt. Sed cū eorū corpora ibidem triduo iacuissent. Quirinus qdē subdiaconus ea collegit: et in domo sua occulte sepeliuit: vbi latuerūt vsqz ad tēpora cōstantini et tunc beati martyres se fidelibus reuelauerunt. Sicqz corpora eorum inde leuata sunt: et in cimiterio pontiani trāslata: passi sunt autem tertio kal. augusti.

De sanctis Marima Donatillā et Secundā virginibus et martyribus. Cap. clix.

Marima: Donatilla et Scda vgines passe sunt apud aphricā in ciuitate taburbo lucernaria sub psecutione Galieni imperatoris iudice Anolino: q sctās virgines sorores marimā et donatillā cōprehēdas ad ciuitatē taburbi: anā duci iussit aceto et felle potatas: olqz cis ci bo negato. Quas dū ptractas vidisset scda virgo: que erat in superiorib' dom' sue annorū. xij. oībus cōtēptis ipsa secuta est. Sequenti vo die anolinus duas germanas sibi assistentes et xpm cōfitentes iussit verberibus diu affligi: et calcē sup plagas cōspergi atqz fricari: deinde in equuleo extēdi et torqri. Et post hec eisdē statuā ad sacrificādū offerri: m quā dū ille cēspuissent: fecit eas iudex in craticula ad carbones ignitos sterni: et prunas super earū capita adijci. Postmodū vo in theatrū ad ludibriū poni: et ab oībus cōculcari. Cui cū nunciatū esset: et qz scda xpiana eis adhereret: oēs tres insimul ferro vinctas anolinus ad bestias in arena dānauit: sed fatuiqz eis vrsus ferocissimus vestigia eaz lingebat: quod cernēs iudex eas gladio cedi iussit: quarum corpora christiani sepelierunt in vrbe prefata. i ij. kalen. augusti.

De sancto Fantino confessore. Cap. clx.

Fantinus cōfessor nobilis syracusan' de domo demadica fuit: cui' pater Fātinus cū vxore nobili delentino noie deodata: cū pius gētiles eēnt elemosynas tñ largas pauperib' tribuētes: cū pie carerēt: deos paganoz p suscipienda sobole iugiter exorabāt. Nocte aūt quadā pr in somnis vidit se cū cōiuge corā deo patre assistere ad iudiciū vocatū: et pter infidelitatē ad inferna dānari: sz xps interueniens et plagas deo patri ostendens pmittit illis filiū nasciturū et fantinū nominādū: qui annō etatis sue. xij. parentes ad fidē cōuerteret: et a gētilitate liberaret: et sic a summo iudice dānationis snia reuocatur. Nato aūt puero c ut niue cādidior: et in medio rubicunda carni eius sup cor impssa cōspicit: et iuxta visum patris puer Fātinus nolatur. Qui cū matris vbēribus aleret sepe lectū dimittens sup terrā iacere cōspicitur. Et cū loqui inciperet: xpm quē sñ nuc qz audiebat sepius nolabat. Hic vero qua. xv. annū pñctualiter implebat: cū iā venationib' delectaret. cū solo scutifero venatū accedens p syluāqz syracusanā ceruos plures insequens: ceteris hinc inde dispersis vnū insecutus est aliis vastiorem in cuius cornib' cruces plurime apparebāt: ceruusqz voce humana vt se seqret admonuit. Quē ille secutus ad antrum eremite cuiusdā peruenit. Cui nocte precedente xps apparuerat: et vt iuuenē fantinum noie ad se die sequēti ventūrū in fide doceret monuerat. Et cōtinuo ei ceruus disparuit: eremitā autē Fātinū et Scutiferum leortinū noie ad se vocās q viderat illis narrauit: et eos in fide xpi crudiēs baptizauit. Et cū iā nox esset: lux de celo superfusa noctē sicut diē illuminauit. Reuersus aūt iuuenis parentib' q sibi ptigerāt: retulit. eosqz in fide xpi quā didicerat edocuit. Qui memores visionis qua pr de eo n' dñi nato viderat annos. xij. cōplere ipm notauerūt: et cū oi familia baptisma susceperunt. Un' vo solus ex eorū seruis q fidē recipere recusauit: post dies tres seipm in flumē necauit. Cū ergo fantini parentes oia sua pauperibus erogassent: a pconsule syracusanoz pter xpianitatem detēti sunt: vna cū sctō fantino. Et primo quidem ipsi oēs plūbatis cesi deinde in carcerē missi sunt: sz nocte ab ang. o pfortati ad martyrium animantur. Qui santi

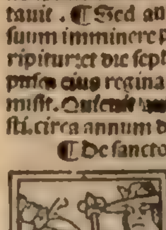
nū dirūptis vīculis de custodia eduxit z fātinū ac deodatā dimisit q̄ mane educti cum sacrificare renuissent ābo pariť decollaň. Fātinꝰ v̄o angelū sequēs portā vrbis sib. diuinitꝰ reseratā exiuit: z veniēs nielanā filiū cuiusdā ciuis cecū illuminauit. ac ipm cū oī familia baptizauit. Cū aūt a stradichone capitaneo q̄rerel vt dn̄o imolaret: angelico monitu nauē sine remo pcēdit: z per pbanū in mare exiuit: nautiq; paganoꝝ se insequētes orōne fusa imobiles fecit. Ipse v̄o fugiēs metropolim rhegyū āgelo duce applicuit: vbi a quā sibi a matrona porrectā in vinū cōuertit. ❧ Deinde p calabriā ad ciuitatē tabritanā pexiit: vbi balzanio cuidā diuiti ad seruiendū se cōsuluit: q̄ eū ad equoꝝ pascua deputauit. Qd̄ cū seruꝰ xp̄i fideliter z hūiliter faceret tpe quo fumēta triturant equos p areas ad triturādū circūferebat: et de pcepta mercede pauperū necessitatibꝰ subueniebat. Cūq; hoc eiꝰ dn̄o nunciatū esset: illeq; iratꝰ superueniēs vt fantinū puniret: z eq̄ in triturādo laborarēt. visum est balzanio: q̄ aīalia viridia pascua caperent: z nil laboris pferrēt. Fantinū quoq; dormiētē eiꝰ dn̄s excitauit z vt equos bn̄ foueret cōfortauit. Sz cū sibi de narratis hesitaret: eo q̄ aīalia pre labore macilēta fore ɔspiceret. Iterū inopinātē fantino superueniēs: eū vidit grana terentes. Tūc iratꝰ post fantinū currere cepit. Illeq; fugiēs ad motabrū flumen deuenit. Et cū euadere nec pcedere posset orōne fusa aquā virga pcussit z statim aq̄s ex vno pēdentibꝰ latere vnda fluminis subito se siccauit: ipseq; illesus trāsiuit. Statim ꝫ aq̄s ad locū suū reuertentibꝰ balzanius circa flumē remāsit. Rogauit aūt fantinū vt z ipse trāsire posset. Et cum ille vt priꝰ aquas virga pcussisset. Iterū aluius exiccaň. z balzanius sicco pede cū suis trāsiuit. Undaq; mox in suuz statū rediuit. Qui viso tanto miraculo cōuersus est ad xp̄m z ciuitatē tabritanā sua p̄dicatione ad fidē reducitur. Fātinū autē annoꝝ. xxxiii. plenꝰ senitate die dn̄ico in ecclīa audita missa sacraq; cōione pcepta in pace migrauit ad xp̄m pridie kal. augusti. Sup quē morientē celica lux descēdit. z corpus insepultū z incorruptū miro fragās odore diebꝰ. xxx. pmāsit. Et deinde in ipa ciuitate sepultū fuit. Et cuiꝰ tumulo oleū desudat: quod cūctoꝝ debilia mēbra sanat: z carnalia desideria fugat.

❧ De sctō Germano ep̄o antisiodoreň. Cap. clxi.

Germanus episcopus antisiodoreň. nobili gn̄e in vrbe antisiodoro natꝰ: z liberalibꝰ studiis eruditꝰ tandē romā ad discēda iura ciuilia pfectꝰ ē. vbi gratꝰ oībꝰ existēs a senatu ad gallias mittitur vt ducatū burgūdie obtineret. Cū ergo antisiodoreň. vrbē strenue regeret: arborē pinū in platea habebat ad cuiꝰ ramos p ostētatione venatiōis ferarū capita suspēdebat. Quē sctūs Amator ep̄s ipsiꝰ vrbis sepiꝰ de tali vanitate redarguebat: monēs vt arborē excideret: ne ex h̄ xp̄ianis occasio erroris adueniret: illeq; nullatenꝰ acq̄escebat. Die āt q̄dā absente germano: ep̄s arborē scīdit z incēdio ɔsumpsit. Qd̄ germanꝰ audiēs cū militibꝰ ep̄m aggressus mortē ei attētauit. Sz ille patient ferēs germanū sibi i ep̄atu successurū p̄dixit. Et furēti cedēs aliquādiu i augustidūno latuit. Reuersus aūt post modicū obiit: z oīs plebs germanū in ep̄m elegit. Qui substātia paupibꝰ erogata z vxore in sororē ɔmutata ibi p ānos. xxx. mira pnia se affliriꝰ ieiuniis z orōnibꝰ assidue intentꝰ: p̄dicationi sollicitꝰ: z pauperū puisor studiosus. ❧ Hospitatꝰ in quodā loco: dū post cenā iterū pararet: admirās interrogauit cur hoc fieret: q̄ r̄nderūt: q̄ bonis hoībꝰ z mulieribꝰ: q̄ de nocte incēdūt: illa parabāt. Sctūs aūt ipa nocte vigilās vidit demones ad mēsaz in formis diuersoꝝ hoīm venietes z hcipiēs ne abirēt: familiā excitauit z si psonas illas cognoscerent inq̄siuit: q̄ cū plures ibidē vicinos suos z vicinas esse dicerēt: misit ad domos singuloꝝ: q̄ oēs in suis lectulis inuēti sunt. Adiurati aūt illi se demōes esse dixerūt: q̄ sic hoībꝰ illudebāt. ❧ Cū tpe quodā assumpto Lupo ep̄o trecbasino in britānias pgeret ad hereticos extirpādos: q̄ ibi maxie vigebāt: ortā in mari tēpestatē sua orōne cōfestim sedauit: z britānā accedēs hereticos mirabilr expugnauit. ❧ Cū in quodā loco infirmꝰ decūberet: z locꝰ totꝰ incendio cōfragraret: rogatꝰ vt inde asportatꝰ ignē euaderet: ille se flāmis opponi fecit et vltra citraq; oībus cōsumptis ignis hospitiū eiꝰ nō tetigit. ❧ Dū ad britānias iterū rediret: vt hereticos cōfutaret: q̄dā eiꝰ discipulꝰ apud cornodoꝝ infirmatꝰ decessit. Rediēs inde vir sctūs sepulchrū aperiri fecit ipmq; vocās ex noīe q̄d faceret: et adhuc secū militare vellet req̄siuit. Mox ille residens cūcta sibi ɔstare suauia dixit: ac se huc nolle reuocari rn̄dit: z iubēte germano iterū obdormiuit. ❧ Cū in britānia p̄dicaret: z rex ei ac sociis hospitium denegasset: bubulcꝰ regis a palatio rediēs germanū cū sociis fame et frigore laborātē in domo sua suscepit z vitulū quē solū habebat hospitibꝰ occidit. Post cenam vero sctūs ep̄s ossa vituli seruata sup pellē cōponi fecit: z ad eiꝰ orōnē vitulꝰ sine mora surrexit. Deinde regē cōstāter de ipietate redarguit z regnū eiꝰ ad extraneū trāsiturū pphetico spū p̄dixit. Dehinc cunctis stupentibꝰ bubulcū diuina monitiōe regē cōstituit. Et extūc reges de bubulci gn̄e pdeuntes dn̄ant regi gentis britānioꝝ. ❧ Cū saxones ꝫ britones dimicarent: z se paucos viderēt: ierm̄ illac trāseuntē ad se in auxiliū aduocarūt: q̄bus ille victoriā pmittēs xp̄m predicauit: z sacro illos baptismate pfudit: deinde admonuit vt die pasche oēs inermes i xp̄i noīe hostibꝰ occurrerēt: z cū ipse alleluya inciperet oēs altis vocibus r̄nderēt. Qd̄ cū factū esset tantꝰ tremor hostes inuasit: vt armis piectis diffugerēt. ❧ Cū apd̄ rauennā eēt a regla placida z a filio valētiano imperatore honorifice susceptꝰ z ad cenā est inuitatꝰ: cui regina vas argenteū maximū cibis delicatis plenū misit: qui cibos famulis tradidit: z vas argēti p pauperibꝰ retinuit: ipse vero scutellā ligneā cū pane hordeaceo regine remisit: q̄d illa deuote suscipiēs: panē reuerēter comedit: z scutellā argento texēs p reliquiis seruauit. ❧ Inuitatꝰ denuo ab eadē regina ad palatiū cenaturꝰ: a sello deuectꝰ aduenit: q̄bꝰ discūbentibꝰ asinus mortuus est. Cūq; redire volēti regina equū suū mire māsuetudinis obtulisset ille oīno recusauit: z pgēs ad cadauer asello vt surgeret imperauit: qui statiz se quasi de somno excutiens surrexit: z sanctum ad hospitium deportauit. ❧ Sed anteq̄ de ipsa vrbe discederet obitum suum imminere predixit: et post modicum febre corripitur: et die septima ad dominum conuocatur. Corpus eius regina ad gallias vt ille postulauerat transmisit. Obiit autem vir sanctꝰ pridie kalendas augusti. circa annum domini. cccc[illegible].

❧ De sancto Fabiano martyre. Cap. clxii.

Fabianꝰ martyr apud cesaream passus est: qui cum ferre vexilla presidiaria recusaret: christianus compertus: primo diebus aliquot in carcere trusus: deinde semel se iterum interrogatus: cū in christi confessione perduraret: mox a iudice capitali sn̄ia cōdemnatus est: corpusq; eiꝰ inhumatum triduo dimissum est: dehinc rheticulo insutum in mare demergitur: caput vero seorsum z seorsum cadauer. Sz dei nutu scisso rheticulo mēbra capiti reuocaň: z ceruix scapulis cū indiciis passiōis adiungiň: q̄d ab vndis eiectū ad caterinanū littus a fidelibus reptū z in basilica ibidē iuxta posita cōditū est. Passus est autē predie kal. augusti. Hec Ado.

Finis libri sexti.

Prolog⁹ libri septimi.

Septimus liber presentis catalogi continet passiones ⁊ gesta sanctoꝝ illoꝝ quoꝝ festiuitates occurrunt infra tp̄s in quo rep̄sentat ecclesia ꝑpagationē filioꝝ q̄ fuerunt ecclesie ipsi⁹ edificatores q̄ fuerūt sancti doctores. Hoc aūt tp̄s est a kalendis augusti vsq; ad kalēdas septēbris. Et hoc sub figura sapientissimi salomonis: cuius tūc libri legunt cuiusq; vices gerunt in ecclesia dei scti doctores diuina sapiētia repleti: ⁊ q̄b⁹ tā in grecoꝝ oriētali q̄ latinoꝝ occidētali ecclesia q̄tuor principaliores extitit per quatuor libros sapiētie designati. ¶ Ad huius ergo temporis festa ꝑtractanda transcurrendū est. Verū: q; hoc tēpore libri salomonis ⁊ iesu filii syrach ab ecclesia legunt: merito legēdis sanctoꝝ hui⁹ tēporis gesta ipsoꝝ duoꝝ sanctoꝝ: vcz salomonis ꝓphete ⁊ iesu syrach premittent: quoꝝ dies obitus nullo loco reperiri certū est. Et q̄uis salomon ꝓpter crimē idololatrie qd̄ incurrit: ⁊ eo qd̄ mulieres alienigenas adamauit: vt d̄r. iij. reg. ca. xj. a q̄busdā dānatus asserat. Nobis aūt iuxta alioꝝ sniam rectius visum est ip̄m nedum damnatū dici non audere sed poti⁹ sanctificatū astruere. ¶ Ad qd̄ asserēduz me inducūt principaliter quinq; rationes. ¶ Primo q: ecclesiastici. xlvij. c. ipse salomon inter viros gloriosos ⁊ sanctos veteris testamēti patres extitisse cōnumerat eiusq; laudabilia opa memorantur. Et q̄uis etiaz eiusdē crimina explicent: considerāti tū subtilius verba sapientis poti⁹ apparebit ip̄m salomonē approbatū q̄ reprobatū. Ex quo conficit q; sapiēs Jesus diuino spū salomonem sanctificatum manifesti⁹ confirmauit. ¶ Scd̄o q: non est arbitrandum q; deus hominē tanto sibi dilectū: quē tanta gratia sublimauit vt ip̄m p̄ cunctis mortalibus sapientia diuinoꝝ ⁊ humanoꝝ diuinitus ei infusa dotaret: ⁊ tanta glorie diuitiarū pacis ⁊ regni dilationis abūdātia ditaret: ad tantam miseriam deuenire permisisset vt ipsum in obstinatione idololatrie finire consenserit: cū poti⁹ vt tradunt hebrei circa vite finem de cōmissis penituit. Unde propter hoc librum de contemptu mundi qui ecclesiastes dicitur cōposuit. Ex cuius textu libelli etiā satis apparet q; ipsum cōposuit in vltima senectute. ¶ Tertio q: ipse templum sanctissimū dño edificauit quod nec ipse dauid pater eius edificare promeruit. Quis eñ qui dei perfecta intueatur clarius opera audeat opinari glorioſum deū qui dauid prophetam sanctissimum ob id solū templi constructione prohibuit: q: sanguinē inimicorū dei fuderat etiā iuste ⁊ dño imperante voluisse idem templum locum vcz diuine habitationis electā ab hoste fabricari: quē presciuisset eterne dānatiōis obnoxiū: ob eius crimina deputādū. ¶ Quarto: q: ip̄m salomonē vt in multis apparet: dño prophetico spū repleuit. Nā ⁊ plurima de christi humanitate predixit. Et si opponatur: q; ⁊ balaā ariolus prophetauit. R̄ndetur q; nō erat ille magnus de electo populo hebreoꝝ: sed ex dānatis gentilibus oriundus. ¶ Quinto arguit fortissime sanctitas salomonis: ex eo q; ecclesia dei q̄ per ipm̄ sanctuz cūcta disponere ⁊ facere credenda est: libros salomonis inter sacre pagine volumina suscepit in quibus fundamentaliter fides nr̄a consistit: ⁊ amplius approbatissimos ⁊ catholice veritatis mysteria cōtinētes. Qd̄ si eccl̄ia salomonem dānatū putaret: ⁊ ipsius opuscula: si non expressius reprobasset: saltem inter apocrypha diminuisset. Ex quibus rōnibus inductus opinionē iosephi in hac parte secutus: salomonē sctm̄ ⁊ inter sanctoꝝ numerū salua semꝑ fidei catholice veritate: ⁊ matris ecclesie diffinitione scribendū esse decreui. Hieronymus aūt ⁊ Ambrosius hoc satis declarant. Hieronymus eñ in. xvj. libro de extrema visione ezechielis facit mentionē de salomone dicens. Quāuis peccasset egit tū pniam scribens prouerbia vbi dicit. In nouissimis egit penitentiam: ⁊ respuit eligens disciplinam. Item hieronymus sup ecclesiasten. Aiunt hebrei hunc librum esse salomonis penitentiam agētis. Ambrosius in apologia dauid. Quid de dauid dicā: ⁊ de sancto salomone: qui qm̄ vulgus existimabat cū venisse pro xp̄o: ne videret esse supra hominem nutu diuino corruit. Ubi p̄ Ambrosiū dauid nō d̄r sanctus: qui ab oīb⁹ sanct⁹ esse scit: ⁊ salomonē sanctū nominat: vt nobis de penitētia eius dubietatem tollat.

Incipit liber. vij. a kalēdis Augusti vsq; ad kalendas Septembris.

¶ De sancto Salomone rege ⁊ propheta. Cap. j.

Salomon ꝓpheta ⁊ rex israel: fili⁹ regis dauid de tribu iuda in hierusalē progenitus de bersabee olim vxore vrie adhuc patre viuente: ipsiusq; iussione in regē israel inunctus fuit: vt supra dictū est in legēda dauid ꝓphete. iiij. ka. Januarij. Qui post paretis obitū in regno suo pacifice sedens: de fratre adonia de proditione regni suspecto: necem vindictam expetijt. Joab quoq; principē militie patris sui de homicidio quod alias in Abner principem militie Saul cōmiserat: gladio puniuit. Abiathar quoq; sacerdotē ab altaris ministerio eiecit. Sicq; exigente iustitia sceleratorum crimina digna vltione mulctauit. Filiā pharaonis regis egypti in vxorem duxit cū adhuc. xj. annū ageret: vt tradunt hebrei: ⁊ ex ea quasi ʒ naturā roboā filiū ꝓcreauit. Deinde ascēdit in excelsum gabaon quem iosephus appellat hebron: ⁊ obtulit mille hostias in holocaustū super altare quod fecerat moyses. Cui dñs p̄ visionē in somnis eadez nocte apparuit dicēs: vt qd̄ vellet obtinēdū cōtinuo postularet q̄ sapiētiā suā oīb⁹ donis ꝓposuit a dño sibi infusam impetrauit. Et reuersus in hierusalem coraz archa dñi gratias egit. ¶ Tūc venerunt due mulieres meretrices corā rege de vnico filio viuēte litigātes: quē vtraq; illaꝝ suū natū nuper editum esse dicebat: alterūq; q̄ nocte ab vna illarū oppressus fuerat: qualibet ipsarū peperisse vel necasse denegabat. Cumq; nemo omnium in huiusmodi discrimine hesitaret: rex salomon questionem inopinātes solui: ⁊ allato gladio: ⁊ ait iosephus precepit viuū q; infantem diuidi: ⁊ vtraq; mulier medietatem viui ⁊ mortui acciperet. Quod mater viuentis audiens: quia commota sunt viscera eius super filio suo petiit infantem viuum aduersarie dari ne occideret: altera vero di-

nidi postulabat. Et cognoscēs rex vtriusq; vocē de vero cordis fonte prolatā infantem viuū ei que ipsum dimitti aduersarie postulauerat: tanq̄ vere matri assignauit. Et admirati sunt assessores ei⁹ qui prius sententiā quasi ab adolescente prolatā deridebant. Oīs q̄q; israel hoc audiēs diuinā sapiētiā i rege fore cognouit. ¶ Statuit autem rex .xij. prefectos super omnem terram suā: qui per singulos menses prebebant necessaria domus eius. Erat aūt cibus salomonis per singulos dies .xxx. cori simile. ⁊ .lx. cori farine .x. boues pingues. ⁊ .xx. pascuales: ⁊ .c. arietes. excepta venatione ceruorum ⁊ capreorū ⁊ auium altiliumq;: sed ⁊ pisces ei quotidie innumerabiles portabant. Et fuit in diebus eius pax summa in terra. habebat quoq; salomon .xl. milia equorū currilium. ⁊ .xij. milia equitrium. Et precedebat in sapientia cunctos homines ⁊ reges orientalium ⁊ egyptiorū. ¶ Quarto igitur anno regni sui: qui fuit annus .cccclxxx. egressionis israel ex egypto mense maio primo templum domini cepit edificare in hierusalem de marmore candido: quod parium dicitur in monte moria: in quo abraā olim filium iussu diuino voluit immolare. ⁊ in anno .xj. regni sui mensis octobris consummauit. Ita q̄ in septē annis ⁊ sex mensibus cum suis vtensilibus completum est. Sic enim omnia extra vrbem dolata ⁊ perfecta sunt q̄ nullum ferramentum auditū est in domo dñi cū edificaretur. Hiran quoq; rex tyri olim amic⁹ dauid ligna cedrina de libano excisa p manus seruorū suorū salomoni administrauit. Dicitur etiā salomonē ad eruderandos celerius lapides habuisse sanguinem vermiculi q̄ thaminus dicitur quo liniti marmores facili⁹ secabantur: quem inuenit hoc modo. Erat salomoni struthius habēs pullum: quem sub vitreo vase inclusum: cū pater habere nequiret tulit vermiculum de deserto: cui⁹ sanguine vitreū liniēs cōfractum est. Dū aūt consumaret edificiū positus est lapis vnus in angulo supiori cūctis mirātibus. q2 ab edificātibus nec in fundamēto nec in muro vnq̄ poni potuit: nec est ei inuētus locus. Et impleta est pphetia dauid. Lapidē quē reprobauerūt edificātes ⁊c. ¶ Tēplo igit̄ consumato rex salomon mēses septem illud solēniter dedicauit: ⁊ arcam dñi de ciuitate dauid eodē transtulit. Deinde ad edificium domorū accessit. qd̄ .xiij. annis vix cōpleuit. Nō eñ circa eas adeo feruens erat: nec ad eas opulentia ipsi a patre sicut ad templum preparata fuerat. Fecit aūt tres domos vnā sibi: alteram vxori filie pharaonis: ⁊ tertiam domū saltus. Deinde hiri rege tyro qui sibi prebuerat auxiliū in auro et lignis ad templum domini construendū dedit .xx. oppida i terra galilee de sorte neptalim maritima. Et exnunc terra illa dicta est galilea gētium: quia in ditione regis gentilis erat. ¶ Salomon etiā muro robore muros ciuitatis hierusalem edificauit ⁊ ampliauit ⁊ nouas ciuitates i plurib⁹ locis fundauit. De filiis israel nullū sibi seruū fecit sz cananeos sibi tributarios subiugauit. Classem quoq; fecit in insula maris rubri q̄ dr asiongaber ⁊ deferebāt ei viri nautici de ophir aurum multū ⁊ argentū ⁊ gēmas ⁊ aromata ⁊ alia p̄ciosa de indie partib⁹ allata. Et habuit rex salomō diuitias inextimabiles: vt si et in dieb⁹ suis quasi nulli⁹ p̄cij erat argentū in hierl'm: nā ⁊ edificia. pre foribus domorū plurima argētea erāt ⁊ tāta argēti copia quāta lapidū vel lignorū. Oīa vasa domus sue erāt aurea ⁊ vniuersa suppellex domus saltus ex auro purissimo erat. Et magnificat⁹ est rex salomō sup oēs reges terre diuitijs ⁊ sapiētia: ⁊ vniuersi desiderabāt eum videre ⁊ deferebantur vndiq; ei munera ⁊ iocalia p̄ciosa ⁊ arma bellica ⁊ equi ⁊ muli fortissimi ⁊ c̄. ¶ Ad huius opinionem incredibilē regina saba ethiopie sapientissima venit cum temptare in enigmatibus ⁊ ingressa est hierusalem cū comitatu multo ⁊ diuitijs. Et honorauit eam rex vltra modū: ac docuit eā in his omnibus q̄ sibi pposuit vn̄ admirans nō habebat spiritū. verūtn̄ tria p̄ ceteris admirata est vz domū saltus ⁊ supra tēpli fabricā ordinē ⁊ frequētiam ministrātium in tēplo. Itē ordinē ⁊ distinctionē regi seruientiū in mēsa vt in tāta multitudine ministrorū null⁹ dubitaret q̄s cui⁹ rei ministerio fungeret̄ nec etiā vnq̄ opus vt culq̄ eorū q̄ tale q̄d faceret: p alium mandaretur. Dedit aūt regi munera sz .xx. talēta auri ⁊ gēmas p̄ciosas ⁊ aromata quāta ⁊ qualia alias in hierusalē nō fuerant visa. Dicit etiā iosephus eam dedisse regi radicem balsami vnde ppagate sunt vinee engaddi: cui ⁊ salomō plurima redonauit. Cūq; regina ad terram suā reuersa esset tradūt quidā ipsam regi scripsisse: q̄ presentialiter timuit ei dicere se vidisse in domo salt⁹ lignū in quo suspēdēdus esset quidā p cuius morte regnū iudeorū periret: ⁊ ceteris indicijs illud regi indicauit. Quod timēs salomō in profundissimis terre visceribus illud occultauit ⁊ hoc lignū crucis dñice fuit: qd̄ eñ passiōis tempore miraculose supernatauit: vt supra dictum est in legenda sancti ade post .ix. x. kalēdas februarij. ¶ Cū aūtē salomon iā prope senectutē esset cōtra legē dei mulieres multas gētiliū amauit. Habuit eñ vxores .lxx. ⁊ cōcubinas .ccc. q̄ auerterūt cor ei⁹ a dño ⁊ secutus est deos alienos ne eas cōtristaret. Edificauit eñ in excelsis circa hierusalē tria phana idolorū sz vnum astaroth dee sidoniorū q̄ iuno dicitur. Secūm cadimum idolo moabitarū. Tertiū moloch idolo amonitarum in mōte oliueti e regione tēpli qd̄ plurimū deo displicuit: vn̄ postea loc⁹ dictus est locus offensionis. Ideo pp̄ter huiusmodi peccata deus salomoni adhuc viuenti aduersarios suscitauit: eiusq; regnū post mortē eius scindendum esse predixit. Sicq; q̄ prius pacē habebat vndiq; vitā in tribulatione finiuit. Et cū annis .xl. regnasset mortu⁹ est. Sed vt dictum est ipm̄ circa vite finē penituit ⁊ sepult⁹ est in sepulchro dauid pr̄is sui in hierusalem. ¶ Et notādum q̄ salomō dicit̄ senex fuisse de quo mirādū est cū modicū vltra .l. annos vix. esse legat̄. Nam .xl. anno genuit roboā ⁊ .lx. annis regnasse dicit̄. Plenius ergo ioseph⁹ hoc declarat dicens q̄ salomon valde longeuus mortuus est qui regnauit annis .lxxx. vixit autem annis .xciiij. Sz diuina scriptura eos tantum annos exprimit: quib⁹ antequā preuaricaret̄ regnauit. ¶ Aiunt hebrei salomonē de idololatrie peccato penitentē se trahi fecisse per plateas hierusalē causa penitentie et inde cum in templum venisse q̄ fecerat cū .vij. virgis: de quibus dedit quatuor legisperitis vt verberaretur ab illis: qui cōmuni consilio dixerunt q̄ in vnctum dñi manum non mitterent: vnde frustratus ab illis a seipso depositus est: ⁊ seipsū verberauit: ⁊ hec sunt verba salomonis de ipso scribentis. Postq̄ amiserat regnū ⁊ hebrus purgauit peccata ipsius ⁊ exaltauit in eternum cornu eius ⁊ dedit illi thronum regni ⁊ sedē glorie israel. ¶ Scripsit aūt salomon libros tres. scz parabolarū siue prouerbiorum: et ecclesiasten: atq; cātica cāticorū. Librum aūt sapientie q̄dā ab iesu syrach conscriptū asserunt: q̄dā ab ipso salomone: qui tn̄ apud hebreos nusq̄ est: quia ⁊ grecā eloquentiā redolet: vt ait hieronymus: ⁊ nōnulli hunc esse iudei philonis affirmant. ¶ Primus autē liber prouerbiorū in parabolis .iij. consistit. Tertius in versibus .v. qui dragmata dicuntur. Et disputauit de natura arborum ⁊ herbarum a cedro vsq; ad ysopum. De natura quoq; auiū ⁊ omnium animalium philosophatus est p vnum quoq; genus parabolam dicens. Excogitauit etiam cōiurationes: quibus egritudines mitigant̄. Alias quoq; quibus demones eiicerentur: et alias quibus obstricti nō redirent. Et sic ex ipso textu biblie constat ipsum etiā alia volumina cōposuisse preter ea que in canone continētur. ¶ Hec omnia ex tertio regum a cap. iv. vsq; ad .xj. inclusiue. ⁊ ex scdo paralipomenō a principio vsq; ad .c. x. inclusiue. Et ex dictis iosephi: hieronymi: ⁊ ex historia scholastica: atq; ex chronicis guilielmi breuiter collecta sunt.

¶ De sancto Jesu syrach propheta.
Cap. 6.

Jesus fili⁹ syrach ortus in hierusalē honorabilis doctor legis: diuina sapientia perlustratus tpe ptholomei euergetis regis egypti: sub simone onie filio sacerdote claruit: q̄ librū ecclesiasticū cōposuit: in quo ⁊ eiusdē simonis mentionē fecit. Librū etiā qui sapientia intitulatur cōpilasse dicitur: quis de hoc nulla certa veritas habeat: qui sapientia ⁊ sanctitate pollens in dieb⁹ eleazari sacerdotis tpe ptholomei philopatoris nature humane debitū soluit: sepultusq; est in hierusalem in sepulchro patrū suorū: ⁊ a iudeis maxima veneratione celebris habetur: cuius librum nepos ipsius ex filio eiusdē cū eo nomine iesus ex hebreo in grecum transtulit: vt idem in ipsius libri prologo testatur.

¶ De sancto Petro ad vincula. Cap. iij.

Festū sancti Petri ad vincula quatuor ex causis instituū fuisse putatur: scʒ in memoriā liberationis: in memoriā cathenarum ipsius repertionis pro destruēdo ritu gentiliū: ⁊ p impetrāda absolutione spūaliū vinculorū. ¶ Prīa igit causa est in memoriā liberatiōis Petri. Nā sicut in historia scholastica dr. Herodes Agrippa romā adijt: ⁊ ibi Caio nepoti Tyberij cesaris familiarissim⁹ extitit: vnde post aliqđ tps Tyberio defuncto Caius in imperiū sublimatus: Herodē regē in iudeā destinauit. Qui cum venisset hierusalē: vt dr Actuū duodecimo: occidit Jacobū fratrem Joannis gladio: videns autē q placeret iudeis in diebus azimoꝝ Petrū apprehendit: ⁊ in carcere cathenis vinctum reclusit. Angelus autē eidē noctu astitit ⁊ lumen in habitaculo refulsit: ac Petrū a vinculis mirabiliter absoluit: liberūq; abire dimisit. Sequēti aūt die dū herodes custodes detentos ꝓpter liberationē petri diu. ⁊ sis vellet penis afficere: concit⁹ in Cesareā descendit: vbi dū esset sicut refert Josephus in decimo nono antiquitatū libroꝝ: ⁊ ad eū totius prouincie viri vnanimiter conuenissent ille veste ex auro mirabiliter contexta. Indutus incipiente die ꝓcessit ad theatrū: vbi dū primos solis radios vestis aurea suscepisset: repercusso splendore duplicatā spectantib⁹ lucem fulgor metalli vibrātis eduxit: vt p hoc plus aliquid de eo q humane nature est artifex arrogātia mentiret. Qui mox ad populum vti facundissimus erat melliflo sermone concionari cepit. Ilico adulantis voces concrepant: ipius nō hoīem sed deū. Et dū sibi oblatos diuinos honores nimia psumptione susciperet: vidit super funiculum eius capiti existētem bubonē: quē rome existēs ab augure didicerat futurū ante. v. dies mortis sue presagiū. Et cōtinuo pcussus ab angelo vermib⁹ per quinq; dies viscera corrodentib⁹ expirauit. In memoriam igit tā mire liberationis principis apostoloꝝ a vinculis: ⁊ diro vltionis in tyrānum protinus subsecute: ecclesia festū beati petri ad vincula solennizat: vnde ⁊ epistola in missa cantatur in qua hec liberatio facta perhibetur. Et fm hoc videtur q hoc festū dici debeat petri a vinculis. ¶ Secūda causa est in memoriā inuentionis cathene. Cum enim beat⁹ Alexander papa ⁊ martyr: q̄ in custodia detinebatur a quirino tribuno filiam ipsius quirini balbinā nomine ad se in carcerem delatā: imposita boga sua in collo ipsius puelle a strumate liberasset: vt supra dictum est in passione quirini martyris: tertio kalen. aprilis: ⁊ in passione alexandri pape. v. nonas maij. Balbina ad xpm cōuersa ⁊ baptizata: ipsaʒ bogā apud se ex deuotione retinens frequenter osculabatur. Quod cū faceret Alexander papa ipsam exhortatus vt bogā illā dimittat: sed cathenas beati petri diligenter inquirat: quas si reperire possit eas cū summa deuotione retineat. Quirinus igitur ad instantiā filie in carcere vbi petr⁹ detētus fuerat diligēter cathenas inquiri fecit: easq; tandē repertas filie cōcessit: que in kalendis augusti reperte sunt. Tūc sctūs alexander hoc festum in memoriā cathenarū petri in kalē. augusti celebrādum instituit: ⁊ in honore eius ecclesiam fabricauit: quā ⁊ ad vincula nominauit: ⁊ ibidē cathenā ipsam reposuit: vbi in ipsa solennitate multitudo populi congregatur: ⁊ petri vincula deosculantur. ¶ Tertia causa institutiōis est fm bedā. Cū eīm octauian⁹ imperator rēpublicam primus ⁊ mirabiliter auxisset: augustus primus oīm vocatus est: ⁊ hūc mēsem qui prius sextilis dicebat: q sextus a martio suo noīe intitulauit eum augustū vocās. In memoriā igit octauiani augusti oēs romani primā diem ipsius solēniter celebrabāt: ⁊ diuinos quodāmodo honores gētili pncipi exhibebāt: vsq; ad tps theodosij imperatoris q̄ cepit regnare anno domini. ccclxv. Eudoxia igit filia ipsius theodosij vxor valētiniani hierosolymā ex voto perrexit: vbi quidam iudeus pro magno munere cathenā ei obtulit qua sub herode petr⁹ apostol⁹ vinctus fuit. Cū ergo romā rediisset: ⁊ romanos in honorē augusti cesaris in Kalēdis ipsius mēse solēnizare videret cogitās q nō de facili a tali eos errore reuocare posset: cogitādo tractauit: vt obseruātia quidē sic staret: sed in honorem beati petri fieret: ⁊ ipsum diē oīs ppls ad vincula nūcuparet. Habitaq; collatione cū pelagio papa multis exhortationib⁹ populum induxerūt: vt memoria principis paganoꝝ trāsiret ad memoriā principis aploꝝ. Tūc imperatrix cathenā quā de hierusalē attulerat ptulit: ⁊ papa illā qua Petrus Rome vinct⁹ fuerat eduxit. Hec igit illi sociata ita miraculose vna cathena facta est: ac si semp vna ⁊ eadē extitisset. Ipsa igit vincula papa ⁊ regina in ecclesia sancti Petri ad vincula posuerunt: ⁊ ipsam multis priuilegijs dotauerūt. Ad predictū diem vbiq; celebrāfore instituerūt: vcʒ kalen. Augu. ¶ Anno dni. dcccclxiiij. q̄dā comes Othonis imperatoris a diabolo crudeliter arreptus intantū: vt seipsum dentib⁹ laceraret: ad Joannem papā ducitur: vt cathena ipsa eius collo circundaret. Sed dū alia cathena furentis collo fuisset imposita nihilq; ex hac puenire salutis ninurū vbi nihil erat virtutis: tandam Petri cathena pducit ⁊ furētis collo imponitur: statimq; demon ab ipso effugat. Tūc theodericus Metēn. eps ipsam cathenā arripuit: ⁊ illam se nō dimissurū nisi pars eius sibi cōcederet: aut sibi manus absciderēt asseruit. Tandē cū de hoc multa cōtentio esset: imperator litigium sedauit: ⁊ ex illa cathena a papa anulum vnū eps impetrauit. ¶ Quarta cā hui⁹ festi institutiōis esse pōt: q dūs Petrū a vinculis miraculose absoluit: ⁊ eidē ligādi atq; soluēdi ptātē cōcessit. Nos etiā qui vinculis petōꝝ ol ligati tenemur: absolui indigem⁹. Ideo igit solēnitatē Petri ad vincula celebram⁹: vt sicut ille a vinculis absolui pmeruit: ⁊ sicut absoluēdi potestatē accepit: sic ⁊ ipse a petōꝝ vinculis nos absoluat. Hanc vero vltimā cām institutionis q̄s de facili ꝑpēdere pōt si videat q absolutionē a vinculis in aplo factā epistola memorat. Absoluēdi ei cōcessam euāgelij recitat: ⁊ absolutionē ab ipso nob is fiendam oratio hodierna depostulat.

¶ De sctis Machabeis marty. Capitulum. iiij.

Machabei martyres septē fres fuerūt q̄ cū matre reuerēda p obseruatione legis diuine sub Antiocho rege in hierusalē passi sunt: ꝑut in. ij. Machabeoꝝ cap. vij. plenius cōtinet. Cū eīm porcinas carnes nollēt comedere: ꝑplo plagis

taurearū iubente rege vexati:deinde sigillatim vniuscu
iusqȝ coꝝ amputatis linguis:ꝛ cute capitis cū capillis
abstracta:atqȝ precisis manibus in sartagines ꝛ ollas
eneas accēsas missi spm̄ tradiderūt quos mater mira
bilis in suppliciis hortabat:ꝛ cōstāti aīo ad tolerantiā
inuitabat. Que tādem olbus per ignē cōsumatis:vt di
ctū est:ipsa sil' eadē pena cruciata martyrii corona fi
liis sociata est. ¶ Et notādū ꝙ ecclesia orientalis facit
festa de sanctis vtriusqȝ testamēti. Occidentalis aūt nō
facit festa de sanctis veteris testamēti:eo qđ ad inferos
descenderunt:preterq̄ de innocentib' ꝛo qđ in ipsoꝝ
singulis xp̄s occisus est:ꝛ de machabeis. Et hoc ꝓpter
quatuor rōnes. ¶ Primo ꝓpter prerogatiuā martyrii:
qz inaudita supplicia vltra alios testamēti veteris pas
si fuerūt. Et hec est rō comestoris. ¶ Scđo ꝓpter re
presentationē mysterii. Septenarius em̄ est numerus
vniuersitatis:significatur enim in istis oēs sancti vete
ris testamēti celebritate digni:ꝛ in his septē ceteris ol
bus reuerentia impēditur. ¶ Tertio ꝓpter exemplū.
patiendi proponuntur em̄ in exemplū fidelibus:vt sci
licet eoꝝ cōstātia ad zelum fidei animētur ꝛ ad patien
dū pro lege euāgelii:sicut ꝛ illi passi sunt pro lege moysi.
¶ Quarta est ꝓpter causam supplicii. Nā pro defensio
ne legis sue talia supplicia passi sunt:sicut ꝛ xp̄iani pro
defensione legis euangelice patiuntur. Has tres ratio
nes assignat Joannes beleth in summa de officio. Pas
si sunt autem kalendis augusti.

¶ De sancto Eusebio epō ꝛ cōfessore. Cap. v.

Eusebius episco-
pus ꝛ martyr semp virgo existens:dū
adhuc cathecumin' esset:ab eusebio
papa baptisma suscepit ꝛ nomen. In
quo baptismo man' āgelice vise sunt
q̄ ipm̄ de sacro fonte leuauerūt. Ma
trona quedā ei' pulchritudine capta
cū ipsius cubiculū adire vellet:custo
dientibus angelis ꝑuenire nō potuit:
vn̄ facto mane ab eo veniā postula
uit. Ordinat' presbyter tanta scītate
enituit:ꝙ dū celebraret:sepius ei angeli ministrarēt.
Cūqȝ arriana pestis italiam totam inficeret:imperan
te cōstantino eidem heresi fauēte:iulianus papa Euse
bium in vercellen. epm̄ cōsecrauit:que tunc inter vr
bes italie quodāmodo principalis erat. Qđ audientes
heretici fores ecclesie clauserunt:ꝛ Eusebius vrbē in
gressus ante ostiū maioris ecclesie:que est dei genitri
cis genua flexit:ꝛ oīa ostia sua mox oratione reserauit.
Auxentiū mediolanen. epm̄ arrianum de epatu eiecit:
ꝛ dionysium ei catholicum subrogauit. Quapropter in
dignatus cōstantius imperator multorum epoꝝ cōci
lium ordinauit:ꝛ Dionysium epm̄ accersiuit:multasqȝ
ad eusebiū epistolas destinauit:qui sciens maliciam in
multitudine preualere venire ꝯtempsit:sed suā senectu
tem opposuit:vnde imperator contra eius excusationē
statuit in mediolanen. ciuitate:que prope erat conciliū
celebrari:vbi cū Eusebium deesse vidisset:iussit arria
nos fidē suam describere ꝛ dionysium epm̄ mediolanē.
ꝛ vigintinouem epos catholicos cōpulit subscribere:
ꝙ audiēs eusebius mediolanū accessit ꝛ multa se passu
rū predixit. Cum aūt ad quendā fluuium existēs in iti
nere peruenisset:nauis ex alia parte fluminis existens
eo iubēte p se ad eū venit ꝛ ipsum cū sociis sine guber
natore trāsportauit cui ꝑdictus dionysius obuiauit:et
ad pedes eius ꝓcidens veniā postulauit. Cū ergo euse
bius ab imperatore:nec minis:nec blanditiis flecti pos
set:vt chirographo arrianoꝝ subscriberet:quin poti'
eusebius chirographū sibi ad subscribendū traditum
combussisset. Iratus constantius eusebiū tradidit ar
rianis:quē protinus de medio aliorum eporum raptū
diuti' flagellarūt:ꝛ per gradus palatii a summo i imū
ꝯ econtrario traxerunt. Cūqȝ cassato capite multum
sanguinis effudisset manib' post tergum vinctis eum
per collū fune trahebāt. Sic cōstātius imperator oēs
epos catholicos:qui eius exemplo fuerant animati in
exilium misit. Eusebiū vero apud scythopolim vrbē pa
lestyne arriani duxerunt:ꝛ ipsum in quodam cubiculo
adeo arctissimo recluserūt:vt esset illo longitudine bre
uior:latitudine arctior:ita vt curuatus nec pedes extē
dere:nec se in latus vertere posset. Sed post modicum
constātio defuncto iulianus eidē succedēs:ꝛ omnibus
placare volēs:iussit oēs pacifice quacūqȝ lege sibi placi
ta perfrui. Et sic eusebius inde exiuit:ꝛ ad athanasium
alexādrinum epm̄ perrexit. ¶ Post aliquot annos so
pitis arrianis sub iouiniano imperatore vercellas re
diit:quem populus cum exultatione suscepit. Sed ru
rsus regnāte valente arriani repullulant:qui eusebium
extra domum supinū traxerūt:ꝛ ipsum lapidib' obrue
rūt. Sepultus in ecclesia quam ipse construxerat kal.
augusti cū esset annoꝝ.lxxxviii. circa annū dñi. ccccl.
Qui inter cetera talē gratiā sue ciuitati obtinuit:vt nul
lus arrianus ibidem viuere possit. Hic in psalmos cō
mentarios edidit ꝛ alia opuscula fecit vt ait Hierony
mus libro de illustribus.

¶ De scō Bono presbytero ꝛ sociis marty. Cap. vi.

Bon' presbyter:
faustus ꝛ maurus diacones:primi
tiuus et calsiniosus subdiacones
Joannes exuperātius:quirillus:ꝛ
honoratus clerici:passi sunt rome
sub valeriano ꝛ galieno imperato
ribus. Hi ex numero clericorum
fuerūt:quos beatus stephan' pa
pa ordinauit. Cū em̄ predicti im
peratores summo studio beatum
epm̄ vel eius clericos requirerēt:
posuerūt edictū in locis celeberrimis vrbis:preconiza
riqȝ fecerūt:vt quicūqȝ papā vel eius clericos agnoui
sent, vbicūqȝ latere ilico iperatoꝝ aurib' diuulgarent.
Qua de re ꝑfatos nouē repertos ac detentos iusserūt
imperatores sine vlla audientia decollari. Qui decollati
sunt via latina iuxta suoꝝ aqueduct'. Quoꝝ corpora
tertullinus lꝫ adhuc gentilis sepeliuit in ipso loco iuxta
corpora martyrum iouini ꝛ basilei kalen. augusti.

¶ De sanctis Sophia ꝛ filiabus eius virginibus
ꝛ martyribus. Cap. vii.

Sophia mulier ꝛ
tres filie ei' virgines:fides:spes: et
charitas:rome passe sunt sub Adria
no impatore. Hec matrona xp̄ianis
sima de italico solo:cū predictis tri
bus filiabus suis ad vrbē veniens
multas feminas ad fidē cōuertit:et
exēplo sue castitatis plurimas mu
lieres xp̄ianas effectas a consortio
maritorum subtraxit. Quapropter
ad suggestionē antiochi ꝑfecti ab im
peratore cū filiabus tenta est:ꝛ in carcerē missa in do
mo paladii senatoris:vbi mater in fide xp̄i filias horta
bat. ¶ Post dies aūt tres filie eius educte:ꝛ Adriano
ꝑsētate sunt. Cūqȝ diane sacrificare nollēt:primo quidem
Adrian' fidē annoꝝ.xii. a cēturionib'.xii. sibi vicissim
succedētib' grauit' fecit cedi. Dehinc māmillas ei' am
putari:de qb' lac ꝑ sanguine fluxit. Deinde iussit illā in
craticula assari:ꝛ postmodū in sartagine frigrolco ce
ra ꝛ bitumine in ea feruētib' liq̄factis. Et cū hec oīa cō
stātissimi tolerasset:precepit illā gladio extingui. Postea
aūt spe [illegible] annoꝝ decē:a viris decē neruis taureis cru
deli' cedi mādauit:ꝛ deinde in fornacē mitti fecit vbi dū
flāmis extinctis māsisset illesa:iussit eā diutius torqri:
dehinc in vase eneo:pice:adipe:cera:ꝛ resina liq̄factis re
pleto fecit immitti. Sed cū inde illesa egressa est:et hec

pit ipsam capite cedi. ¶ Demū tertiā: scʒ caritatē annorū .ix. iussit suspensam diutius a viris noue flagellari et torqueri: dehinc in ignē copiosum iactari. In quo dum permansisset illesa flamma prorumpēs plures gētilium interemit: visi quoqʒ sunt tres viri sole splēdidiores cū puella in igne deambulātes: unde educta iussu Adriani capitali sentētia plexa est. Quarū corpora mater sophia rapuit: et xviij. miliario ab vrbe delata vehiculo sepelivit. Et dū ad tumulum virginū oraret spiritum emisit. Sepultaqʒ est a mulieribus q̄ eā secute fuerāt in sepulchro filiarū. Quarū festum agitur kalendas augusti.

¶ De sancta Maria cōsolatrice virgine. Cap. viij.

Maria virgo cognominata cōsolatrix in ciuitate verona claruit. Que nobilis puella et speciosa: plurimū se cōiugio petētiū preces despexit ꝛ virginitatē suā dño cōsecrauit. Cū autē in ipsa ciuitate ꝑ annos septē stille roris omnisqʒ pluuia defecissent ꝛ ex hoc terra sterilitate periret: populumqʒ fames opprimeret: orāti marie a domino reuelatur quod nunqʒ siccitas effugaretur: nisi prius corpora martyrū firmi et rustici q̄ dudū verone passi fuerāt ꝛ inde asportati ad ipsam ciuitatē reportarent. Quā visionē virgo fratri suo annoni veroñ. epo retulit: ipseqʒ eps populo reserauit. Queruntʒ sacra corpora et in ciuitate capras q̄ est in histria iacere cōperiuntur. Ciues vero oppidi se corpora sancta daturos ꝑmittunt: si tāto argēto ꝛ auro redimant: q̄tū ipsa corpa ponderabāt. Fit collecta per virginē in ciuitate verona: ꝛ maximo auri ꝛ argēti pondere cōgregato: virgo dei mittit ad corpora exigēda. Sed dū corpora martyrū ponderant intm̄ leuia efficiuntur: vt del nutu forte quarta pars eius qḋ pensare arbitrabantur: in eis thesauri expensum sit: reliquūqʒ a virgine reportat. Quā nauē ingressam histri ciues nauibus alijs insequunt maleficijs femine ascribētes: qḋ xp̄s miraculose mōstrauerat. Sʒ dū ad dñm orasset: nauis ei⁹ tāta velocitate ferebatur: vt alie eam insequētes minime attingere potuissent. Que per flumen athesis repatrians ab epo ꝛ ciuibus cū honore suscipitur: ꝛ corporibus cū reuerētia tumulatis: pluuia mox celitus elargitur: propter qḋ ipsa virgo maria cōsolatrix ab oībus appellat. Que residuū vite sue ieiunijs ꝛ orationib⁹ occupans: quieuit in xp̄o kalē. augusti. Sepulta verone miraculis clarens.

¶ De sancto Felice martyre. Cap. ix.

Felix martyr germanus fuit beati Cucufantis martyris de quo supra actum est. viij. kalē. augusti. Hic enī in hispanijs ciuitate gerunda sub daciano preside passus est. Quē iussit idem preses christum confitentē post illata ei plura tormentorū genera vngulis detrahi: ac deinde vsqʒ ad ossa laniari: ꝛ tādiu vulnera vulnerib⁹ instaurari: donec invictū christo spiritum reddidit. Qui passus est kalen. augusti. vt Ado in martyrologio testat.

¶ De sanctis Cyrillo ꝛ socijs mar. Cap. x.

Cyrillus: aquilla: petrus: domicianus: rufus: ꝛ menander martyres apud arabiā in ciuitate Philadelphia passi sunt. Qui omnes pro confessione nois christianī vna die gladio cedente martyrio coronati sunt: videlicet kalē. augusti. Hec Ado. vbi supra.

¶ De sancto Stephano papa primo martyre. Cap. xi.

Stephan⁹ papa: ꝛ martyr: huius nois primus natione romanus ex patre iuliano: lucio primo pape i ep̄atu romano successit: ꝛ sedit annos. iiij. menses. ij. dies. xv. Hic constituit sacerdotes et leuitas vestib⁹ ꝛ vasis sacratis in vsu quotidiano nō vti: nisi in ecclesia tantū. Hic cū multos gentiliū cōuertisset: ꝛ multa martyrū corpora sepelisset: a Valeriano ꝛ galieno imperatorib⁹ summo studio perquirebatur: vt cū vel clericos eius: aut sacrificare cogerent: aut diuersis supplicijs punirēt. Decreuitqʒ edictū vt quicunqʒ eos proderet: oēm eorʒ substātiam possideret. Stephanus ergo papa cōprehenditur: ꝛ multis cū sequentibus christianis solus alijs cuectis ante valerianū presentat: quē postqʒ imperator xp̄m confitentē audiuit: iussit eū ad tēplū martis adduci: vt ibi aut idolū adoraret: aut snīam capitalē subiret. Sed cū tēplū ingressus fuisset: ꝛ christū vt ipm tēplum destrueret exorasset: tonitruo magno cū coruscationib⁹ irruente statim maxima pars tēpli corruit: ꝛ oīs gētiliū multitudo pre timore aufugit. Ipse vero cū assistētibus xp̄ianis ad cymiteriū lucine perrexit. Qḋ audiēs valerian⁹ milites plures prioribus ad eū occidēdū misit: q̄ venientes ipm celebrantē missam inuenerunt: ꝛ stantē intrepidū accepta iugiter perficiētē in sua sede decollauerūt. Cui⁹ sanguis in pauimēto effusus adhuc ibidē appalet in testimoniū passionis ei⁹: corpusqʒ ei⁹ in eadē crypta in loco qui dr̄ cymiteriū Calixti a xp̄ianis sepultum est quarto noñ. augusti. Hic fecit ordinationes duas per mensem decembrium: presbyteros septē: diacones quinqʒ: epos per diuersa loca tres. Et cessauit ep̄atus dies. xxij.

¶ De sancto Stephano papa scḋo. Cap. xij.

Stephan⁹ papa huius nois secundus natione romanus ex patre cōstantino zacharie pōtifici in episcopatu romano successit: ꝛ sedit annos quinqʒ dies: viginti octo. Hic post parentis obitū parvus derelict⁹ vna cū sancto Paulo eius germano ꝛ in papatu successore in cubiculo lateranen. pro doctrina apostolice traditionis sub Gregorio tertio ꝛ zacharia predecessoribus pontificibus permansit: quem seriatim per ecclesiasticos ordines promouētes in ordine diaconat⁹ ipm ordinauerunt. Defuncto pō zacharia papa stephanum quēdā p̄sbyterū in ordine pontificatus cunctus popul⁹ sibi elegit: ꝛ qui dū causas disponeret: subito obmutescens defunctus est. Post hec cunct⁹ populus congregat⁹ in ecclesia sancte marie maioris inuocata spiritussancti gratia: ꝛ dictū beatissimū virū sibi elegerūt in pontificem: ꝛ cum laudibus in basilicā saluatoris: que dicit cōstētiniana deportauerūt: ꝛ sic stephanus papatū obtinuit. ¶ Fuit autē amator ecclesiarū dei: ꝛ ecclesie traditiones firma stabilitate conseruans: pauperum christi velox subuentor: verbi dei in magna constātia predicator: pupillorū ac viduarū ꝛ miserabiliū quarūcunqʒ personarū voce manuqʒ fortissimus auxiliator. ¶ Hic ob infestationē astulphi regis longobardorū in franciā perrexit: auxiliū pipini regis imploraturꝰ: cui pipinus venienti occurrit ad triū miliarium spacium ex equo descēdens: ꝛ per frenum equi pape stratoris officium exercens vsqʒ ad suum deduxit palatiū: quē ipse pōtifex regē inunxit duosqʒ filios eius Karolum ꝛ karolū magnum. Et ad preces pape cum maximo exercitu in italiā pipinus deueniens: ꝛ astulphū regem papie potēter obsedit: ipsumqʒ tādē ecclesie subiugauit. Stephanū quoqʒ papam in sede sua omnibus pacatis reuisit. Qui vltimo sui pontificatus anno imperium

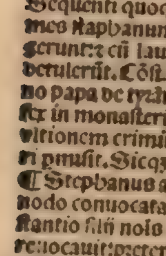
a grecis transtulit in germanos in personam magnifici regis Karoli tunc iuuenili etate constituti. Et post dies modicos in pace quieuit: et sepultus est ad sanctum Petrum apostolum. Et cessauit episcopatus mensem vnum et dies decem.

¶ De sancto Stephano papa .iij. Cap. xiij.

Stephanus papa huius nominis tertius natione siculus ex patre oliuo: paulo episcopo romano in pontificatu successit: et sedit annos .iiij. menses .v. dies .xxviij. Uir strenuus et diuinis scripturis eruditus: atque ecclesiasticis traditionibus imbutus et in earum obseruationibus constantissimus perseuerator. Hic dum a sicilia paruus romam venisset in monasterio sancti chrysogoni a Gregorio papa tertio traditus et monachus effectus est. Quem postmodum zacharias papa ex ipso tollens monasterio cubicularium suum fecit: ipsumque presbyterum cardinalem in titulo beate cecilie consecrauit. Sed et reliqui scilicet stephanus et paulus beati pontifices eundem in suo seruitio similiter detinuerunt. In cuius sinu paulus papa spiritum emisit. Quo nec dum defuncto Otho dux nepesinus ciuitatis cum exercitus multitudine subito elegit constantinum fratrem suum tunc laicum existentem. Quem georgius episcopus prenestinus: et sergius osticus ab ipsa multitudine coacti contra canonum statuta ipsum clericum facientes gradatim ad ordines promouerunt. et sequente die dominico episcopum consecrauerunt. Non multo post eiusdem sergij: qui eum consecrauit manus aruit. Sicque languens vitam finiuit. Constantinus autem post annum seditione commota de sede episcopatus expulsus est. Sequenti quoque die clerus et populus vniuersus vnanimes stephanum presbyterum sancte cecilie in pontificem elegerunt: et cum laudibus in patriarchale palatium lateranense detulerunt. Constantinus vero in ecclesia saluatoris coram stephano papa de tyrannica ambitione penitentiam egit: quem pontifex in monasterio detrusit: quem et non post multos dies in vltionem criminis sua furore populi deus ipsum excecari permisit. Sicque erutis oculis miserabiliter vitam finiuit. ¶ Stephanus autem papa ex omni gallia et italia rome synodo conuocata: omnia ordinata ab eius predecessore constantio filio nominis pontifice imo sedis apostolice inuasore reuocauit: preter baptismum et chrisma ab ipso confectum. Omnes quoque per ipsum ordinatos degradauit. Execrabilem quoque synodum tunc nuper in partibus grecis celebratam in qua statutum fuerat vt sacre sanctorum imagines deponerentur dampnauit. Hic constituit: vt in omni die dominico a .vij. episcopis cardinalibus hebdomadarijs qui in ecclesia saluatoris obseruant missarum solemnia sup altari beati petri Gloria in excelsis deo diceretur. Micaelum quendam in archiepiscopus rauennatem per impressionem brachij secularis intrusus deposuit. Et in operibus sanctis laudabiliter vitam finiuit. Et sepultus est ad sanctum petrum. Et cessauit episcopatus dies octo.

¶ De sanctis Theodora et filijs martyribus. Cap. xiiij.

Theodora cum tribus filijs suis sub diocletiano imperatore apud niceam ciuitatem passa est: Hec ex prouincia bythinie ciuis niceena cum apud sirmium persecutionem fugiens declinasset a paganis tentat diocletiano a macedonia redeunti oblata est. Qui eam tradidit leocadio comiti imperatoris: promittenti ei quam vt idolis immolaret in vxorem assumeret: aut crudeli morte pimeret. Cui autem comes eius coniugium peteret: theodora ei suadet: vt primo ad facultates suas exigendas et obtinendas pergeret et postmodum rediens ipsam assumat. Quod ille adimplere cupiuit. Interea que sancta dei cum ancillarum christiana sanctis pauperibus ministrabat. Reuersus autem comes cum eam expeteret: illaque ei consentire nullatenus vellet ipsam vinctam ferro cum tribus filijs ad consularem bithinie destinauit. Qui filium eius primogenitum nomine enodium christum confitentem fustibus cedi iussit mater vero assistens illum hortabatur ad palmam. Post hec tradita est lyraco lenoni vt eam per illusam inter publicas constitueret meretrices. Et dum ipsam leno trahere vellet apparuit iuuenis qui eum in vultu percussit sanguisque de naribus eius stillare cepit. Cumque consularis hec videns ipsam cum tribus filijs igne consumi fecit: quam passi sunt .iiij. nonas augusti.

¶ De inuentione corporum sanctorum Stephani prothomartyris et sociorum. Cap. xv.

Inuentio corporum sanctorum Stephani prothomartyris: Nicodemi: Gamalielis: et abidon anno domini .cccc.xvij. anno vero septimo honorij imperatoris facta est. Quorum reuelatio facta est presbytero luciano eccle gaphargamala: que est in territorio hierosolymitano: dum eum in stratu suo quiesceret: et pene vigilaret in basilica baptisterij feria .vj. illucescente in excessum mentis raptus: vidit virum senem statura procerum vultu decorum: prolixa barba: pallio candido amictum: cui gemmule auree et cruces erant contexte calciatum caligis in superficie deauratis: quem manu virgam auream tenens: de qua eum tetigit: et tertio ex nomine vocauit: iussitque vt summa diligentia suum et sociorum tumulum pateceret: quia indecenter in despecto loco sepulti essent. Mandauitque vt Joanni hierosolymitano episcopo diceret: vt ipsorum corpora in honorabili loco reponeret: quia cum siccitas et tribulatio orbem occuperet eorum suffragijs deus mundo placari decreuisset. Cumque lucianus eum interrogasset quis esset: et quis illi forent quos secum iacere diceret: dixit se esse gamalielem qui paulum apostolum enutriuit: et ad pedes suos legem perdocuit. Qui autem secum iacebant primus erat stephanus prothomartyr: qui a iudeis lapidatus extra ciuitatem proiectus fuerat auibus et feris deuorandus: cuius corpus ipse collegerat et in suo tumulo sepeliuerat. Alius autem erat nicodemus nepos suus qui nocte ad iesum venit: et a petro et Joanne baptisma suscepit: quem a iudeis omni substantia spoliatus et vsque ad semunecem cesus ab ipso gamaliele collectus et refectus fuerat. Cuius et corpus ex ipsis verberibus morientis ipse in eodem sepulchro locauerat. Tertius vero erat abidon filius suus: qui anno etatis sue .xx. vna secum baptisma suscepit: et in virginitate perseuerans in magistri iuuentute in pace dormiuit: vxor vero ipsius gamalielis arteas et primogenitus eius selemias: qui fidem christi noluerunt suscipere nequaquam sanctorum sepultura digni fuerunt: alibi depositi fuerunt quorum tamen sepulchra inania et vacua erant. Hoc dicto sanctus Gamaliel disparuit. Lucianus vero euigilans deum exorauit: vt si hec visio in veritate fieret: idem secundo ac tertio appareret. ¶ In sequenti vero .vj. feria eidem sicut prius apparuit: et cur ea que ei iusserat neglexisset. Lucianum interrogauit: et ad visionis certitudinem ex his que ei dixerat similitudinem obtulit: singulorumque loculos et reliquias docuit. dicens: et in possessione ipsius gamalielis inuenirentur: quod lingua syria et delagabria siue de batraliza: ostenditque ei gamaliel tres calathos aureos: quorum vnus plenus erat rosis rubeis: alium duo rosis candidis: tertium etiam calathum argenteum croco plenum. dixitque calathos esse sarcophagos singulorum loculos. Nam calathus rosis rubeis plenus erat loculus solus ex illis martyrio meruit coronari scilicet stephani: qui bis reiecti gamalielis et nicodemi erant lo... qui sincero corde in confessione perseuerauerant christi. Quartus vero argenteus croco plenus erat Abibon filij sui loculus: quam candore virginitatis floruit: et mundus de mundo exiuit. Hisque dictis iterum disparuit. ¶ In tertia vero .vj. feria sequentis hebdomade eidem iterum iratus apparuit: et de dilatione et negligentia ipsum grauiter increpauit. Concitus igitur Lucianus hierosolymam adijt

z ioanni epo cūcta per ordinē enarrauit:q̄ cōuocatis cū ftonio sebastē.z eleuterio hierconsinēn.epis ad locū designatū accessit z i quodā aceruo lapidū fodi iussit. Eadē nocte seruū Gamaliel p visū cuidā Migetio mo nacho apparuit dicēs q̄ frustra i illo loco foderēt:q: ibi corpora nō essent:z ea requirerēt i loco illo q̄ dr viroȝ bonoȝ possessio:q̄ cū visa ioāni epo z Luciano p̄sbro re tulisset:z locū designatū ostēdisset ad locū ip̄z oēs acces serūt. Ibiq3 fodere ceperūt. T̄ūcq3 subito terra p̄cutitur odor suauissim⁹ sentit:ad cuius fragrātiā.lxxiij.hoies a diuersis infirmitatib⁹ liberant. Sicq3 sanctoȝ corpa put ostēsa fuerāt inuenerūt:z ea in scām ecclīā syon vt quōdā ip̄e stephan⁹ archidiacon⁹ fuerat:detulerunt: et ibidē honorifice cōdiderūt. Hec aūt inuētio facta est ea die qua scti Stephani passio celebrat:videlz septimo ka lē.ianuarij.z ei⁹ passio hac die fuisse credit:scilz tertio noñ.augusti. Quare aūt festa ab eccl'ia mutata sunt:su peri⁹ in alio ei⁹ festo dictū est:videlz septimo kal.ianua rij. Corp⁹ aūt beati stephani p̄cessu tpis hoc modo cō stātinopolz trāslatū est:vt ait Augustin⁹. Alexāder quī dā senator cū vxore iuliana hierusalē adueñ:z p̄thomarty ri stephano pulcherrimū oratoriū cōstruxit ac loculū argēteū obtulit z post ei⁹ obitū iuxta corp⁹ martyris ex summa deuotione in simili argēteo loculo se sepeliri fecit. Euolutis igit septē annis cū vxor repatriare vol le corp⁹ viri secū deferēdū ab epo postulauit. Qui p̄ci bus ei⁹ annuēs loculos argēteos p̄tulit:dicēs q̄ ex il lis nō nouerat loculū viri sui:at illa illuc nosce asserēs: dum corp⁹ viri putat accipere:casu prothomartyris cor pus accepit. Cum autē nauem cū corpore ascendisset: hymni angelici resonāt:z suauissim⁹ odor effragrat. De mones clamant:corp⁹ stephani se exurere:seuamq3 tē pestatē excitant. Sed nautis naufragium formidanti bus stephan⁹ inuocat:ipsoq3 eis apparente subito tepe stas sedat. T̄ūc princeps demonū demones q̄nq3 misit:vt nauē incēderēt:quos statim angel⁹ dn̄i cūctis videnti bus in profundū demersit. Et cum calcedoniam venis sent:demones vlulabant:q̄d stephanus illuc adductus eos incēdebat. Cōstantinopolz igit incolumes puene rūt:z corp⁹ ibidē reuerēter reposuerūt. Hec augustin⁹.

C De sctis Gamaliele z Abibō p̄fessorib⁹. Cap.xvj.

Gamaliel cōfessor honorabilis legis doctor:et occultus xp̄i discipul⁹:z apostoli pauli in lege moysi didascal⁹ cū abibō filio suo an nor.xx.ab apostolis sanctis post ascē sionē dn̄i sacrum baptisma suscepit. Et ipsoȝ apostoloȝ p̄dicatiū in p̄silio phariseoȝ cautus defensor fuit: si cut legit Actuū.v.c. Qui corpora ste phani p̄thomartyris z nicodemi di scipuli in sua possessiōe.xxiij.miliario a hierosolyma di stante necnon in proprio tumulo sepeliuit. Et cum co dē filio suo qui in virginitate iugiter perseuerauit om nibus dieb⁹ vite sue deo seruire studuit. Qui post ope ra laudabilia temporibus apostolorum in christo quie uerunt:z iuxta corpora sanctorum Stephani z Nicode mi in eodem sepulchro recondita fuerunt.

C De sctō Stephano anachorita. Capitulum.xvij.

Stephanus anachorita in parte locorum marcotidis per annos.lx.degit:qui tantum in discernenda rerum ambiguitate iudicium habuit:vt nullus ad eum quacunq3 causa veniret:qui post ei⁹ sermonem tristis abscederet. Hic li cet in verendis nature summa egri tudine laboraret:funes tamen tu xit de foliis palmarum contexens:nec ab opere ma nuum aliquādo desistebat:nec sermonem a aliis exhor tatorium intermittebat:ceteras vero corporis p̄tes me dico ferro patienter p̄bebat. Tanta eīm erat patientia p̄dotatus:vt mēte celestibus occupatus a dolore cor poris quidam nō fieret alienus:adeo vt genitalibus exci sis nihil omnino sentire videretur. Quieuit in christo iii.noñ.augusti. Hec heraclides.

C De sancto Justino presbytero z marty. Cap.xviij.

Justinus presbyter z martyr rome passus est sub de cio imperatore. Hic a btō sixto papa ij.presbyter ordinat⁹ eius sanctitatis imitator effectus est. Ad hunc beat⁹ laurentius martyr venit in vicū pa tritij latentē in crypta nepotiana: vt thesauros a beato sixto sibi cōmēda tos pauperib⁹ erogaret vt infra di cet in passione ipsius.iiij.idus augu sti. Inuenitq3 eū cū.xxiij.christianos quorū singulis ipse beat⁹ Laurētius cū Justino presby tero pedes lauit:z pacis osculū cū eleemosyna tribuit. Hic sctūs p̄sbyter postq̄ btoȝ sixti pape z socioȝ z Lau rētij archidiaconi ac hipolyti:z ois ei⁹ familie:aliorūq3 pluriū martyrum corpa: sepulture cōmādauit euolu.to anno: ip̄e sub p̄secutione decij galieni z volusiani ei sef sionis gloria insignis martyrium capitis obtrūcatione p̄meruit. Sepultus rome via tiburtina iuxta corpus beati Laurētij in agro verano pridie nonas augusti.

C De sancto Aristarcho discipulo. Cap.xix.

Aristarchus discipulus beati pauli apostoli vnus ex lxxij.discipulis xp̄i fuit. De q̄ ad col los.iiij.cap.z actuū.xx.mētio spiri talis habet. Qui comes indiuidu⁹ pauli z cōcaptiu⁹ in vinculis ro me fuit:z cū eo vsq3 ad finē ei⁹ p̄se uerauit:s3 post passionē Pauli:q̄ ab eo epo thessalonicēsiū p̄stitut⁹ fuerat:vel vt abbas Dorothe⁹ po nit:episcop⁹ apamie:post longos agones a xp̄o corona tus fuit. Quieuit in pace pridie nonas augusti.

C De sancto Tertulino martyre. Cap.xx.

Tertulinus martyr rome passus est sub valeriano i peratore. Hic cū esset p̄curator rerū olympij tribuni qui p̄ xp̄i noie pas sus fuerat:vt supra in ei⁹ z socioȝ pas sione gestū est.vj.Kalen.augusti:z l3 adhuc gentilis eēt tormenta q̄ xp̄ia nis inferebāt abhorreret:corpa san ctoȝ boni presbyteri z socioȝ sepeli uit:vt dictū est in eoȝ passi one supra kal.augusti. Et debic veniēs ad san ctū Stephanū papā ab eodē fidei rudimēta ac baptis ma suscepit:atq3 p̄sbyter ordinat⁹ fuit. Quē imperator valerian⁹ teneri fecit:vt facultates olympij p̄deret:et dijs sacrificaret. Qui cū diuitias dn̄i sui diceret in celis p̄ manus seruoȝ xp̄i sublatas:z deos gentiliū vti demo nia cōfutaret. Jussu cesaris extendit:z fustib⁹ diuti⁹ ce dit. Jgnis quoq3 laterib⁹ ei⁹ subterponit. Deinde p̄fe cto sapitio examinād⁹ tradit. q̄ Tertulinū aū sui tri bunal adductū cū ab eo nec facultates olympij exigere nec ip̄m ad sacrificia cogere posset:iussit in equuleo ex tēdi z neruis diuti⁹ cēdi:tor q̄ri: deinde ignib⁹ cōcremari. Et cū nūciatū esset valeriano ip̄m hec oīa cōtēnere:z pt iis lisserata ab eo sententia de equuleo depositus e via latina miliario secundo ab vrbe ductus atq3 ibidē decollatus. Cuius corpus ibidez a fidelibus in crypta arenaria sepultum est pridie nonas augusti.

¶ De festo niuis sancte marie virginis. Cap. xxj.

Festum sancte ma
rie ad niues ab ecclesia celebrari insti
tutū est nonas augusti propter mira
culū qd rome apparuit: ꝑpter quod
ecclesia sancte Marie maioris in ho
norem dei genitricis edificata est tem
pore liberij pape. Cū enim vsq ad il
lud tēpus nulla intra vrbis ambitū
in honorē beate virginis fuisset eccle
sia fabricata. Accidit vt quidā ioānes
patritius rome morib⁹ ꝛ nobilitate ꝑ
clarus diuitijs ꝛ possessionibus abūdaret. Qui dū filiū
minime procreasset: ꝗ tot diuitiarū heres fieret: ad beatā
genitricem dei Mariā vna cū ꝯiuge sua spiritualē deuo
tionē elegerit. Rogātes ipsam assidue: vt eis vel filium
heredē cōcederet vel eos de aliquo ei grato in quo facul
tates suas possent impēdere informaret. Mēse itaq au
gusti. v. xvz ipsius mensis die quo tpe homines solis adu
stionibus magis decoquūtur: volēs beata virgo in mō
te qui superagins dicit sibi ecclesiā edificari: aerē repen
te contra naturā fecit immutari: ꝛ copiosa niue miraculo
se cadēte: locū illū ipsius mōtis tm̄ infudit: in illo vz
ambitu: in quo fuerat ecclesia cōstruenda. Eadēq no
cte beata virgo Liberio pape apparuit: seq dei genitri
cē esse dixit: oīaq ei gesta narrauit: atq mandauit: vt
mane cū vniuerso clero ꝛ populo ad predictū mōtē acce
deret: ꝛ itra niuis ambitū sibi ecclesiā fabricaret. Quā de
facultatib⁹ Joānis Patricij ꝯstrui volabat: ꝛ idcirco ei
dē similē visionē ostēderat. ¶ Eadē hora apparuit Joā
ni ꝛ vxori sue beata virgo Maria: dicēs orationes eorū
exaudisse: ꝛ seipsaz sibi suceptricē honoꝝ suoꝝ a dño im
petrasse. Precepit igit vt in ꝑdicto mōte: ī loco vz quē
tm̄ nix operuerat: de cōsilio pape liberij ecclesiā suo no
mini fabricarēt: ꝛ largiflue dotarent. Mane autē facto
Joānes ad papā accessit: eiq visionez narrauit: atq ab
eo similia percepit. Et cōuocato clero ꝛ vniuerso popu
lo ad mōtē Superagiū accesserūt: ꝛ niuē loci ambitum
miraculose repleuisse inuenerūt: vbi de mandato pape
Joānes ecclesiā in nomie dei genitricis erexit: ipsamq
sancte Marie maioris noiauit: ꝛ de suis facultatib⁹ lar
giflue dotauit: quā et liberius pontifex cōsecrauit. Ubi
de capillis ꝛ vestimento ipsius alme virginis: ꝛ corpus
beati Matthei apostoli: ac gloriosi doctoris Hierony
mi requiescunt.

¶ De sctō Dñico ꝯfessore ordinis ꝑdicatoꝝ. Ca. xxij.

Dominicus ordi
nis ꝑdicatoꝝ dux ꝛ fūdator inclyt⁹
ex Hispanie partib⁹: villa ꝗ dr̄ Cala
roga Exomēsi. diocesis: patre Feli
ce: matre Joāna originē duxit: cuius
mater añ ipsi⁹ ortū vidit in somnis
se catulū gestātē in vtero ardentē in
ore faculā baiulātē: ꝗ nat⁹ totā mūdi
fabricā incēdebat. ¶ Cuidā matro
ne ꝗ ipz ex sacro fonte leuauerat: vi
debat ꝙ puer Dominic⁹ stellā habe
ret in frōte: ꝗ totū orbē illustrabat. ¶ Dū adhuc esset
puerul⁹ a nutrice sepe deprehensus est lectū dimittere:
ꝛ super terrā iacere. ꝗsi iā carnis delitias abhorreret.
¶ Missus deinde palātiā amore sapiētie addiscēde: vinū
ꝑ decēniū nō gustauit: vbi cū fames esset valida: libros
cū oī supellectili vēdidit: ꝛ ꝑciū pauperib⁹ erogauit. Ab
epō ꝗz Exomēsi in sua ecclīa canonic⁹ regularis effici
tur: ꝛ a canonicis supprior ordinat: ꝗ lectioni ꝛ orationi
iugiter vacabat: assidue deū exorās: vt gratiā sibi infun
deret: qua se totū aliqñ saluti ꝓximoꝝ īpenderet. Per
gens aūt cū epō tolosaz hospitē suū heretica prauitate
corruptū ad fidei veritatē reduxit. ¶ Cū die quadā ad
uersus hereticos predicasset: autoritates suas in scri
ptis redegit: ꝛ cuidā heretico cedulam ad deliberādum
tradidit: ꝗ socijs sero ad ignē cōgregatis cedulam pro
duxit. Ipsi vero omnes adinuicē condixerūt: vt cedula
in ignē proijceretur. vt sic ex eius cōbustione vel obser
uatione: fides eoꝝ vera vel falsa probaretur. Que vel tri
bus vicib⁹ in flammas iniecta tertio de igne ꝓsiliuit il
la. Heretici tamē in sua duritia permanentes: sibi vicis
sim super miraculo silentiuz imposuerūt. Quod tamē
nutu dei ab astāte milite catholico reuelatū est. Episco
po vero Exomēsi defūcto ceteris recedentibus Domi
nicus paucis ibidē permansit: ꝛ verbū dei instanter ꝑ
dicans: multa ab emulis opprobria ꝛ ꝑsecutiones per
tulit: quas omnes diuina gratia supauit. ¶ Repериēs
quēdā qui ex paupertate hereticis adheserat: decreuit
seipsum vendere: vt sic illius inopie subueniret: ꝛ illum
ab errore subtraheret: quod et fecisset: nisi eius inopie
diuina gratia prouidisset. ¶ Alias etiam mulieri: que
filium a saracenis captū deflebat: se vendēdū pro eius
redēptiōe obtulit: sed mulier nō acquieuit. ¶ Post hec
cepit de institutione ordinis cogitare: cui⁹ officiuz esset
per mūdū discurrere: ꝛ fidē ab hereticis defensare. Qui
postq̄ decē annis tolose permāserat ad cōciliū genera
le: qd Rome celebrabatur: cū Fulcone epō suo adiuit:
ꝛ ab innocētio tertio papa ordinē predicatorum insti
tuendum ꝛ confirmandum postulauit: Cūq in hoc se
papa difficilē exhiberet: nocte quadam vidit in somnis
Lateranensem ecclesiā ruinā minātē: ꝛ Dominicū hu
meris suppositis casuram illā fabricā sustentantē. Qui
euigilās ꝛ visionē intelligēs petitionem viri Domini ac
ceptauit: ꝛ vt sibi approbatā aliquā regulaz eligeret mā
dauit. Dominicus ergo cum. xv. fratribus regulam
augustini doctoris et predicationis assumpserunt: ꝛ sic
ordinem inchoarunt. Confirmationem vero Innocen
tio iam defuncto: ab Honorio. iij. eius successore obti
nuerunt: anno domini. M. ccxvj. ¶ Dū ergo Rome in
ecclesia sancti Petri ꝓ dilatione ordinis exoraret: apo
stoloꝝ principes eidem apparuerūt: quoꝝ Petrus ba
culum Paulus librum ei tradiderūt: atq ad predican
dū miserūt: ꝗ fratres innumeros sui ordinis mox aspe
xit per mūdū discurrētes: ꝛ verbū dñi predicātes. ¶ Qui
dam frater minor vidit in spiritu xp̄m in aere existen
tem: et tres lanceas contra mundum vibrantem: seq
illis omnes homines velle perimere protestantē. Cui
occurrens beata virgo orauit vt modicū sustineret: cū
duos strenuos pugiles haberet: qui ad mundū conuer
tendum sufficientes essent. Obtulitq filio beatos Do
minicum ꝛ Franciscū: quos ambos xp̄s approbauit: ꝛ
vt mater illos ad mundū predicandum mitteret impe
rauit. ¶ Existente eo Bononie: quidam conuersus fra
ter a diabolo arripit: ꝛ a fratre Raynerio Dominico ꝑ
sentatur. Adiuratusq spiritus dixit in eū introisse: eo q
die precedenti sine licentia: ꝛ absq signo crucis in ciui
tate bibisset. Sed cum signum ad matutinum pulsa
retur: demon se amplius stare ibidem nō posse dixit: q
capuciati surgebant. Et sic orante sancto exire compul
sus est. ¶ Cum in partibus Tolose libri ei⁹ in flumine
sine ꝯseruatorio cecidissent: post dies duos a piscatore
in flumine inueniuntur: adeo omni aque humore illesi:
acsi fuissent in armario custoditi. ¶ Ueniens ad quen
dam locū: nocte cū fratres inquietare nollet dormien
tes: orationem fudit: ꝛ clausis ianuis cum socio introi
uit. ¶ Alias etiā existens cum quodam conuerso ordi
nis Cistercien. cum sero ad ecclesiam venissent: eamq
clausam reperissent: oratione fusa intra ecclesiam subi
to se inuenerunt: ꝛ noctem in oratiōe duxerūt. ¶ Scho
laris quidam lubricus cum ipsius celebrātis manum
deosculatus esset: maximam inde fragrantiam sensit:
moxq in eo omnis carnalis estus refriguit. ¶ Quidaz
magister scientia ꝛ fama preclarus Tolose in theologia
legēs quodā mane vidit in somnis septē sibi stellas lu
cidas ꝑsentari: ꝗ eo de nouo xenio admirāte totū mūdū
illustrare videbāt. Et ecce dū scholas intrasset: beatus Do

minicus cum sex ex suis fratribus magistrū adesset: ⁊ vt eos in suos auditores susciperet humiliter deposcunt. Qui visionē recolēs: illos esse stellas quas viderat intellexit: eosq̄ gratissime recepit. ¶ Existēte Rome beato Dominico q̄dā magister Reginald⁹ sancti Aniani Aurelianen. decanus: cum ordinem ingredi proposuisset: ⁊ hoc viro dei indicasset: subito ad mortez infirmat⁹ est: pro quo btūs Dominicus beatā virginē: cui specialiter curam ordinis cōmiserat: exorauit. ¶ Regina ergo misericordie cū duabus virginibus Reginaldo in extremis laboranti nocte apparuit: ⁊ vnctione mirifica ipsuz per singulas corporis partes inunxit: formasq̄ verboruz ad singulas vnctiones protulit: ac die tertia ipsum plene sanandū promisit: ⁊ q̄ habitū predicatorū ordinis demonstrauit. Quaz visionē cū per omnia similiter vir dei cōspexisset: mane ad Reginaldum accessit ⁊ ipsum sanatū reperit: nedum ab estu febris: sed etiam a concupiscentia carnis. A quo seriem visionis audiuit: ⁊ habitum a virgine demonstratum assumpsit. Nā antea fratres superpelliceis vtebantur. Reginaldus ergo sanat⁹ ordinem introiuit: ⁊ missus Bononiam: officium predicationis feruenter peregit. ¶ Juuenis quidam nepos domini Stephani cardinalis de fossanoua cum equo in foueā precipito lapsus: inde mortuus est educt⁹: quē beatus Dominicus oratione fusa cum lachrymis continuo suscitauit. ¶ In ecclesia sancti Sixti: Architectus quidam cecidit: diuq̄ sub cumulo cadentis macerie iacens expirauit. Cuius cadauer ad se delatum: vir domini orationum suffragio a mortuis excitauit. ¶ In eadez ecclesia: apud vrbem cum fratres quadraginta manerent: ⁊ panis eis quadam vice deficeret: modicuz panez repertum per buccellas fratribus discūbentibus diuisit. Et ecce duo iuuenes forma ⁊ habitu decori refectorium intrauerunt: palliaq̄ plena panibus detulerunt: quibus viro dei cunctis videntibus silenter oblatis: subito discesserunt. ¶ In itinere positus cum grauis pluuie inundatio fieret: a se ⁊ socio imbrem adeo signo crucis repulit: q̄ circa eos ad spaciuz trium cubitorū: nec aqua vel vnica gutta descendit. ¶ Constitutus in itinere cum quodam viro religioso conuersationis domestico: sed loquela alieno: dolens q̄ diuinis eloquijs se mutuo refouere nō possent: impetrauit a dn̄o vt alter alterius lingua loqueretur: ⁊ sic per triuz verba alterutri⁹ idiomate variantes mutuis se collationibus confortarunt. ¶ Hominem quendā pluribus vexatum demonijs stollam collo ipsi⁹ imponens fugatis immundis spiritibus liberauit. ¶ In partibus Tolosanis ex pluribus cōuictis hereticis incendio damnatis vnum reseruari fecit: quē spiritu prophetico futurum fratrē ⁊ egregium predicatorē preuidit atq̄ predixit: ⁊ vt predixerat: sic euenit. Nam ⁊ spiritū prophetic ipm habuisse multorum q̄ predixit: euentus probauit. ¶ Apud sanctū sixtū in vrbe fratribus ad capitolium conuocatis omnibus pnunciauit quatuor ex fratrib⁹ in breui: duos videlicet in corpe: ⁊ duos in anima morituros. ¶ Et post modicū duo ad dn̄m migrauerūt: ⁊ duo ex ordine recesserūt. ¶ Existēs bononie in vigilia assumptionis dn̄e: priori monasterij case maris ordinis cistercien. sibi amicissimo exigente materia familiariter reuelauit: q̄ nunq̄ a domino aliquid postulasset: quod iuxta votū non obtinuisset. Cui cum prior ille diceret: vt a domino impetraret: q̄ magister Conradus teutonicus ordinez assumeret: quod fratres summo desiderio affectabant. Finito completorio cūctisq̄ discedētibus fratribus: solus ipse in ecclesia mansit: ⁊ in oratione more solito pnoctauit. Cōuenientibus ergo fratribus ad primam cum cātor hymnum. Jam lucis: incepisset: ecce noue lucis nouum sydus futurus magister Cōradus aduenit ⁊ ad pedes viri domini se prosternens habitum vt petijt perseueranter accepit. ¶ Frequenter dum corpus domini leuaret in tanto mentis rapiebatur excessu ac si ibidem christū incarnatū videret. Mira vero penitentia corpus affligebat: ⁊ noctibus orationi intentus dies predicationibus impendebat. ¶ Tandez appropinquāte peregrinationis termino apud bononiā grauiter infirmat⁹: vidit iuuenem pulcherrimum se ad celi gaudia inuitantem. Conuocatis igitur duodecim ex fratribus conuentus bononie testamentum condidit: ⁊ ea que possederat eis iure hereditatis dimisit: charitatem scilicet ⁊ humilitatem: ac voluntariam paupertatem: prohibēs omnino ne quis in ordine suo possessiōes induceret temporales, maledictionem dei ⁊ suam imprecans ei qui ordinez illum: quem paupertatis precipue decorat professio terrarum diuitiarū puluere presumpserit maculare. Fratribus quoq̄ decessum suū egre ferentibus eos dulciter consolatus est: promittens q̄ vtiliorem ipsum forēt post obitū habituri. Sicq̄ ad extrema deueniēs anno domini. M.ccxxj. nonis augusti obdormiuit in domino: sepultus in terra ⁊ cōuētu bononien. ¶ Eadem hora frater Guale prior conuentus brixien. et postmoduz ipsius ciuitatis episcopus: vidit in somnis celum apertum: ⁊ duas scalas cādidas ad terram dimitti: quarum summitatē xp̄s cū matre tenebat: ⁊ angeli p eas ascēdebant: in medio autem frater ordinis in sede posita residebat: quē iesus ⁊ mater sursum cū scalis trahebāt: donec ipsum in celū eleuato apertura celi clausa est. Qui diē ⁊ horā notās veniēs bononiā inuenit sanctū eodem tpe a corpore migrasse. Eadē hora frater rhao positus apud tyburtinū cū missam celebraret: ⁊ i canone patrē dn̄icū more solito commēdare vellet in extasi rapt⁹ vidit sanctū dn̄icum corona aurea ⁊ immēso lumine adornatuz: duobus reuerendis viris comitatum extra bononiam procedentem: qui diem ⁊ horam similiter notauit: tunc q̄ virum dei in pace quieuisse cognouit. ¶ Cum autez corpus eius sub terra multo tempore iacuisset: miraculis crescentibus ⁊ fama a fratribus in eminētiorem locum translatum est: quod tam mira fragrantia redolebat: vt totam quasi ciuitatez repleret: ⁊ cunctorum aromatū odorē superaret: que translatio facta est. ix. kalen. iunij. Quiescitq̄ ibidem sanctum corpus insignib⁹ miraculis pollens.

¶ De sancto osualdo rege ⁊ martyre. Capi. cxvj.

Osualdus rex berniciorū ⁊ martyr: vt scribit beda. iij. libro. j. capi. successit fratri suo eanfrido: qui fuerat christian⁹ sed apostatās a rege britonū ceduualdo in bello fuerat interfectus. Post cui⁹ occisionem osuald⁹ cū paruo exercitu fide xp̄i munit⁹ superuenit: ⁊ suos in xp̄i noīe exhortās crucē ligneā terre affixit: ⁊ ante ipsam cū exercitu pcidentes: ⁊ christū in sui adiutoriū inuocantes de hostib⁹ viriliter triumpharunt. In testimoniuz ergo miraculi ⁊ sanctitatis osualdi: de ipsa cruce lignea frustra cōceduntur: ⁊ in aquā mittunt: cui⁹ aque potus sanitatē cuiuscunq̄ egritudinis prestat hominib⁹ ac iumentis. ¶ Osualdus igit̄ percepta victoria regnoq̄ suscepto in fide xp̄i animatus ad gentem scotoruz insule misit: in qua dudū fuerat delegatus: vt sibi catholicum aliquem episcopum mitterēt qui gentem suā fide xp̄iana imbuerēt. Missusq̄ est episcopus adrianus cuius predicatione regisq̄ fauore atq̄ suasu gens berniciorū christi fidem suscepit. Rex enim episcopo linguā ignoranti semper astitit: eiusq̄ interpres ad populum fuit. Tunc cepit rex ecclesias cōstruere: ⁊ pauperibus largiflue ministrare. ¶ Quodam die pasche posita mensa ⁊ disco argenteo cum regalibus vasis: nunciatum est ei infinitam pauperum multitudinem pre forib⁹ assistere elemosynas postulantes: qui nedum oēs escas ad prandiū paratas eis largiri fecit: verū etiā discū argenteū cū vasis omnibus p frustra concisa eisdē impartiri.

mandauit. Quo pietatis opere viso episcopus manum vtrãq; tangens dixit. Nunq̃ putrescat hec man⁹: quod z euenit: nã z rege interfecto: vt dicitur: manus cũ brachijs a cetero corpore precise vsq; in presens incorrupte permanet. Hic rex sanct⁹ inter berbenorũ z dorcorum prouincias dudũ abinuicem discordes pacem procurauit: z ad finẽ optatum perduxit. Totiusq; regnũ britãnie primus acquisiuit z obtinuit: cuius parte solummodo eius decessores possederãt: ipsum autem felici regimine gubernauit. Postq̃ autẽ nouem annis regnasset contra paganorum exercitũ: gentilemq; regem merciorum pro fide dimicãs: ac regni salute in bello martyr occisus est anno etatis sue. xxxviij. non. augusti. In quo loco omnes quorũcunq; languentium hominũ vel animaliũ egritudines sanant. Puluis quoq; de loco vbi interfect⁹ fuerat assumpt⁹ quocunq; defert⁹ z in potũ languentib⁹ datus: eandẽ obtinet gratiã sanitatũ. Sepultusq; est in ciuitate regia noĩe beda miraculis insignis. Man⁹ aũt cũ brachijs p se in vase argẽteo posite omnino incorrupte seruantur.

De sancto Emigdio epõ z martyre. Capi. xxiiij.

Emigdius episcopus de prĩcia francie aliãs alãque dicit germania: cũ esset adhuc presbyter inde egressus est cũ duodecim fratrib⁹ suis tribusq; discipulis: scz cupio Germanio z Valẽtino tempore quo rex polyminus gẽtilis in ciuitate esculana xpianos persequebat: venitq; romã multa miracula faciẽdo. Qð audiẽs cec⁹ q̃dã assumpto ductore venit cũ requirẽdo vt ab ipso illuminaret: cui in via adiunct⁹ est miles habẽs filiã fluxũ sanguinis quinquennio patientẽ: qui cũ sanctũ emigdiũ inuenissent cecũ quidẽ p̃sentez illuminauit: filiã vero militis absentem dũ pro illa orat terna profluuio liberauit: ipsosq; oẽs cũ centũ quinquaginta hominib⁹ promiscui sexus baptizauit. Sed postq̃ idolũ asclepij signo crucis cõminuit: sacerdotẽ ei⁹ cõuertit cum. M. xx. viris z alijs paruulis z mulieribus multis. Qð audiens vrbis prefect⁹ querebat emigdiũ occidendũ: veniens quoq; ad marcellum papã ab eodẽ epõs esculanẽ ciuitatis ordinat: z ad predicandum illuc destinat. Ipse aũt miracula multa ostendẽs venit eleuatus: secut⁹ a multitudine fideliũ: in cui⁹ ingressu demones se incendi clamabãt. Quapropter ad eũ venientes egri numero. cl. qui ab eorũ dijs curari nõ poterãt: percepto ab eo sacro baptismate oẽs a diuersis lãguorib⁹ sanati sunt vnã z ppter hec miracula populi templa. xij. euerterũt: idolaq; igni tradiderũt: verũ cum sanct⁹ orationez ad deũ fudisset: mox facto terremotu cetera phana idolorũ numero. xxij. subito corruerunt: multiq; ad christum visis tot miraculis cõuersi sunt: z in ipso oppido tres ecclesias cõstruxerunt. Cuz autẽ a rege quereretur psecutionẽ fugiẽs ad vrbẽ picenã venit: susceptus a matrona christiana: vbi demerso in fluuium simulacro phanoq; oratiõe destructo multos ad christũ cõuertit.

Tandem rex polyminius ipsum detinuit: z hortabat vt dijs immolaret: pmittens ei se filiã suã in coniugem daturum. Quamq; ei tradidit vt ipsum ad sacrificia puocaret. Emigdi⁹ vero puellã se tentantẽ ad christũ sua predicatione conuertit: aquamq; de saxo producẽs ipsam continuo baptizauit. Alios quoq; plures quos a diuersis primum lãguorib⁹ sanos effecerat: eadẽ vnda perfudit. Qð rex audiens ipsum in eodẽ loco iuxta flumen rheonti decollari precepit. Sed anteq̃ decollaret dicit orasse: vt in ciuitate esculo nullus aliquãdo esset leprosus vel demoniacus: z q̃ nullus exercitus ipsam vrbem vltra. xx. dies obsidere posset aut ibi perseuerare. Decollat⁹ quoq; caput suũ in brachio suscepit: z trecentis passib⁹ pambulauit vsq; ad montẽ cenobitarũ: q̃ mõs se mirabiliter aperuit: z corp⁹ cum capite intra se recepit: seq; continuo reclusit. vbi vsq; in presens quiescit. Sanguis autem ipsius a christiana quadam collectus: esculi reseruatur in ecclesia sua. Qui passus est non. augusti.

De sancto Menio epõ z cõfessore. Ca. xxv.

Meni⁹ catalanẽ. episcop⁹ nobilis roman⁹ a sancto petro apostolo in episcopũ cõsecratus: cũ sancto Dionysio z alijs episcopis ad gallias predicationis gratia directus est: adiuncto ipso subdiacono maximiano. Sed cum. xviij. miliario ab vrbe elongati forent. subdiacon⁹ mortu⁹ est. Meni⁹ vero ad petrũ rediẽs: z sociũ defunctum nũciauit. Accepta quoq; ab apostolo de fimbria vestimenti ei⁹ particula: reuersus cadauer adhuc inhumatũ tetigit: z continuo mortu⁹ resurrexit. Alia quoq; signa plurima per illos dñs ostẽdit. Cũ aũt ad vrbẽ catalanẽ. venisset: z populũ ad conuertẽdũ durũ reperisset. miliario vno a ciuitate in loco deserto cepit in speluca cõtẽplationi vacare: multisq; ibi miraculis claresceret. Nã puerũ nobilẽ qui cadẽs in fluuiolo qui nauta dicit z iuxta ciuitatẽ labitur necatus fuerat: suscitauit: multosq; viso mirabili signo ad christũ cõuertit. Sicq; a populo cum honore ad ciuitatẽ ducit z in epm sublimatur. In ipso quoq; vrbis ingressu tres leprosos mundauit z totidem cecos illuminauit: demonẽ quoq; ab obsesso quodam eiecit. Gregẽ autẽ dñicum verbis z exemplis refouẽs annis. lxx. sedẽ suã feliciter gubernauit. Et cõfect⁹ senio in pace q̃euit non. august.

De sancto iusto epõ. Ca. xxvj.

Justus episcop⁹ lugdunẽsi. fuit. Qui cum epatu relicto aliquot annis in eremo angelicã vitã egisset: ibidẽ sancto fine migrauit ad dñm. Cui⁹ sanctũ corp⁹ lugdunẽses ciues solicite requirẽtes: ac in eremo vastissima repertum a remotis terre ptib⁹ ad suã ciuitatẽ tulerũt: z ibidẽ i eccl'ia sui sacerdotij honorifice ꝯdiderũt non. augu.

De sctõ Cassiano epõ. Ca. xxvij.

Cassian⁹ episcop⁹ ex alexãdrinorũ nobili gñe ort⁹ a sancto zenone ei⁹ vrbis epõ diuinis litteris erudit⁹ est. Qui oĩa p xpo relinquens in in hortẽsi. ciuitate ecclesias cõstruxit. Ibiq; degẽs sub iouiano impatore xpianissimo a populo epõs cõstitut⁹ est. Et cũ ipsam sedẽ dudũ i sanctitate gubernasset: peregrinationis gratia idẽ discessit: z p mare massiliam nauigauit. Indeq; augustus venit z sancto Simplicio epõ triennio adhesit. Quo defuncto omnis clerus z populus cassianuz sibi in episcopum constituit. Qui vita z miraculis clarens anno. x. sui episcopat⁹ in pace quieuit nonas augusti. De hoc frater Vincentius ait q̃ dum sanctus Germanus antisiodorẽñ. episcopus de Britannia rediens ad tumulum huius oraret. Interrogauit cassianuz quomodo se haberet. Qui statim ex tumulo cunctis audiẽtibus respõdit se perfrui dulci quiete: z secundum saluatoris aduentum expectare: cui⁹ se germanus orationibus cõmendauit vt in ipso secundo aduentu partẽ secum habere mereretur humiliter supplicauit.

De sancta Aphra martyre. Capi. xxviij.

Aphra martyr

Aphra martyr apud

Cretam in ciuitate augustana martyrium passa est. Hec cũ esset pagana ⁊ meretrix matrem hilariam de lenocinio vitã exigentẽ habebat. Ipsa pro cum tribus ancillis suis: vel dignationem cumeniat ⁊ currupia se cunctis petentibus constituebat. Sed per predicationẽ narcisci hierosolymorum episcopi ad christum conuersa ⁊ cũ omni domo et matre baptizata: atq a peccato reuocata est. Que a iudice presentata cum sacrificare nollet: sed diceret sufficere sibi peccata sua: quibus de corpore suo et ancillarum ludibrium faciens deum offenderat: qui tamen eam peccatricem ad penitentiam conuerteret: viua incendi iussa est: vnde iuxta syluam Zerbei fluminis adducta flammisq tradita: sic spiritum emisit: vt corpus omnino permaneret inustum. Ancille vero que eam ad martyrium secute fuerant. puer cum nauicula apparens continuo transuadauit. Que cum corpus incombustum inuenissent: nec ipsum sepelire possent nec nuncium per quem matri nunciarent paratũ haberent: puer qui eas transtulerat eis flumen natauit et predicta hilarie matri nũciauit. Que veniens noctu cum sacerdotibus ⁊ ancillis corpus abstulit: ⁊ secundo miliario ab augusta ciuitate in monumento proprio sepeliuit nonas augusti.

¶ De trãsfiguratiõe dñi nostri Jesu christi. Capitulum. cxix.

Trãsfiguratio domini

in quibusdam ecclesijs octauo id' augusti celebratur: nõ qd ea die: vt quidã aiunt: transfiguratio ipa facta fuerit: sz ea die per apostolos publicata. Nã vt dicunt transfiguratio facta est circa principiũ veris. Verũ discipuli propter prohibitionem eis a domino factam ne visionem quã viderant: alicui dicerent: donec fili' hominis a mortuis resurgeret: ipsam tandiu celauerunt et in hac die manifestauerunt: ita legitur in libro q dicit mitralis. ¶ Circa hãc trãsfigurationẽ quatuor sunt attẽdẽda. Primo quare dñs se trãsfigurare voluit. ¶ Secundo quomodo se transfiguratũ ostẽdit. Tertio quos sue glorie testes adhibuit. Quarto qualiter ipsam visionem confirmauit. ¶ Circa primũ sciendum quod christus coram discipulis trãsfigurari voluit propter tria. Primo ad confirmãdã eorũ fidem: cũ enim paulo ante dñs apostolos interrogasset: quem ipm homines esse dicerent: illiq varias hominum opiniones responderent: petro vero in psona omniũ apostolorũ ipsũ esse christũ filiũ dei viui protestante: ad cõfirmandã fidẽ ipsorũ christus ei gloriã diuinitatis sue ostendere voluit: vt tã ex visione virtutis splendentis quã ex auditione patris ipsũ esse dei filiũ exclamãtis: quod ipsi primo de iesu credebãt: in eorũ cordib' efficaciter ⁊ sine vlla hesitatione firmaretur: vt quia passurus erat: cũ apostoli eũ tanquã hominẽ verũ mortuum cernerent: etiã tanq verũ dei filiũ resurrecturũ nõ dubitarẽt: et qr ipsa trãsfiguratio summe deitatis mysteriũ representat: ideo nõ oĩbus discipulis tanquã secretũ diuinũ reuelanda fuit: sed eis solũmodo qui ceteris excellentiores erant ⁊ non vni tantum: quia testimoniũ vni' quasi nullius reputatur: sed tribus discipulis eo qd in ore duorum aut triũ testiũ stat omne verbũ. ¶ Secundo ad augendum eorũ spẽ: vt per talẽ visionem discipulorũ animos ad passionem firmaret. Oportet enim ad hoc vt aliquis directe procedat in via quod finem aliqualiter precognoscat: sicut sagittator non recte iaciet sagittam nisi signum prospiciat: vnde dicebat thomas Joãnis. xiiij. Domine nescim' quo vadis: ⁊ quomodo possumus viã scire? Et christus per passionẽ nõ solũ gloriã anime obtinuit quam habuit a principio conceptionis: sed etiam corporis: ⁊ ideo conueniens fuit vt discipulis gloriã sue claritatis corporalis ostenderet: vt sic spem future glorificationis in eorum corporibus demõstraret: secundum illud. Philip. iij. Reconformabit corpus humilitatis nostre configuratũ corpori claritatis sue. ¶ Tertio ad perficiendũ charitatem. Apostoli enĩ licet in christo diuinitatem crederent: solam tamẽ humanitatem conspexerant: et ideo vix aliquid in christo diuinum diligebant: quia difficile est amare quod non videtur: ideoq christus eis gloriam diuinitatis reuelauit: vt cũ ipsum etiam deũ ex tali visione conspicerent: etiam in ipso diuinitatem manifeste cognoscerent: et p consequens vt deum ipsum diligerent. ¶ Circa secundum sciendum quod iuxta textum euangelij. Facies eius resplenduit sicut sol: ⁊ vestimenta eius facta sunt alba sicut nix. ¶ Et notandũ quod inter quatuor dotes corporis claritas est ipsius persone in seipsa. Alie vero tres non percipiuntur nisi aliquo actu vel motu. Christus autem licet aliis temporibus alias corporis dotes in se ostenderit: videlicet: Agilitatem: quando super mare ãbulauit. Subtilitatẽ quãdo clauso virginis vtero in mũdũ pdijt. Impassibilitatẽ: quãdo iudeis eũ lapidare volentib' de manib' eorũ exiuit: non tamẽ propter illas dicit trãsfigurat': sz p solã claritatẽ quã discipulis in monte ostendit: q sola ptinet ad aspectum. Figura enim circa extremitatem corporis consideratur. Nam figura est que terminis continetur: et ideo sola claritatis assumptio dicit transfiguratio ⁊ hec claritas deriuatur ab anime claritate: quam christus semper habuit: eo quod ipsius anima semper beata fuit: ideo ⁊ corpora nostra post resurrectionẽ sicut sol refulgebũt: q lux ex anime claritate que beata erit: originẽ habebit Matthei. xiij. Fulgebũt iusti sicut sol in regno patris eorum. Nec est dicendum quod christus ostenderit tãtã claritatem: quãtã habuit: sed quantã oculis discipulorum percipiendã possibile fuit. Et sicut caro christi ex claritate anime splendorem illum contraxit: sic etiã vestes eius ex carnis splẽdore cãdorem niueum contraxerunt: sicut verbigrã aqua ex solis radio percussa resplẽdet: ⁊ paries ex aqua splendente repercussus refulget. Circa tertium est sciendum quod christus huius sue gloriose visionis testes adhibere voluit ptes noui ac veteris testamẽti. De veteri autem testamẽto duos: de nouo autem tres assumpsit: qr videlicet vetus testamentum tãquã ex qualitate que est numerus diuisionis: imperfectum fuerat: nouũ autem ex trinitate perfectiorem in se gratiã continebat. Verum per moysen et heliã lex ⁊ prophetia designatur in quib' omnia veteris testamẽti mãdata continentur: quod enim lex primo mãdauit: ⁊ prophetiã postmodũ confirmauit: per moysen et heliã ⁊ denotãtur duo status antiqui tẽporis. Quorum vnus fuit coniugatorum designatus in moyse: alius continentium designatus in helia. Vel per moysen significãtur omnes defuncti suscitãdi: per heliã in corpore viuentem omnes viui reperiendi: ⁊ a domino in nubibus rapiendi cũ venerit in gloria sue maiestatis ad iudicãdum viuos ⁊ mortuos ⁊ seculum per ignem quod iã per hãc trãsfigurationẽ denotatũ est. ¶ Tres autem discipuli: videlicet Petrus Jacobus ⁊ Joannes significãt tres ordines ecclesie militãtis: qbus aureola datur: ad quos oẽs ceteri reducuntur. Petrus enĩ significat doctores: qr ipse fuit ecclesie omnium primus pastor. Joannes oẽs virgines: qr virgo a domino elect' est: Jacobus vero martyres: qr primus inter apostolos martyriũ pertulit. Primus autem ordo pugnat cõtra diabolum. Secundus contra carnem. Tertius contra mundum. Ad primum ordinem reducuntur confessores: ad secundum continẽtes: ad tertium penitentes. ¶ Vel per istos tres Apostolos significantur tres

virtutes theologice p quas ad gloriā eterne felicitatis puenire debemus. Petrus eñ denotat fidem: quia ipse solus confessus est gloriam deitatis dicens. Tu es christus filius dei vivi. Jacobus denotat spem: quia prim⁹ omnium apostolorum passus fuit: propter spem retributionis eterne. Joannes vero charitatē: quia ipsum christus speciali prerogativa super oēs dilexit. ¶ Vel per ipsos tres apostolos significantur tres penitentie partes sine quib⁹ ad claritatem eternam nemo pervenit. ¶ Petrus enim qui interpretatur agnoscens denotat contritionem: que ex sola peccati notitia provenit. Ps. Quoniam iniquitatem meam ego cognosco. Unde et Petrus culpa sua cognita flevit amare. ¶ Jacobus q̄ interpretatur supplantator denotat cōfessionem: quia diabolus supplantatus eliditur. Joānes qui interpretatur gratia dñi denotat satisfactionem: quia homo penitens ad gratiam revocatur. Circa quartū sciēdū est quod in baptismo christi: quod fuit mysterium prime regenerationis: et in transfiguratione: quod est mysteriū secūde declarata est operatio trinitatis. Nam in christi baptismate apparuit pater in voce: filius in carne: spiritussanct⁹ in columbe specie. Hic autem se revelat pater eadē voce et eadem verborum prolatione filius eadem carne sz refulgente: spiritus autē sanctus in forma nubis perlucide. Nam sicuti in baptismo spiritussanctus dat innocentiam: que per columbā designatur: sic in resurrectione dabit claritatē glorie et refrigerium ab omni malo: quod in nube ostenditur. Et quia christ⁹ venit gratiam actualiter dare in re: gloriā vero incredibiliter promittere in spe. Ideo in transfiguratione inducuntur homines vt ipsum audiant: non autem in baptismo. ¶ In hac die vinum novum si inveniri potest in sanguinem christi conficitur: vel saltem de matura vva in calice aliquantulū eliquatur. Racemi etiam benedicunt et populus cōmunicat. Cui⁹ ratio est qz dñs discipulis in die cene dixit. Non bibā amodo de hoc genimine vitis donec illud bibam novum in regno patris mei. Illa vero transfiguratio dñi: et qđ dixit novū vinū representat gloriosam innovationē: quā christus post resurrectionem habuit. Et ideo in hac die transfigurationis que resurrectionē representat novū vinū inquirit: in quo novitas eterne dulcedinis ostēditur que sanctis post resurrectionē in patria propinabitur. Hec ex libro mitrali.

¶ De sanctis Sixto papa secundo et sociis martyribus. Capitulum. xxx.

Sixt⁹ papa et martyr huius nominis secundus felicissimus et agapit⁹ diacones rome sub decio cesare passi sunt hic natione grec⁹ ex parte in sophoro atheniēsi. Prius quidē philosophus: postea vero christi discipulus Stephano pape primo in pōtificatu romano successit: seditqz annos duos: menses vndecim: dies sex. Hic constituit vt missa celebraretur super altare qđ antea non fiebat. Et vt sacerdote incipiēte missarū actionē: chorus decantaret hymnū. Sāct⁹ sctūs sctūs: dñs de⁹ sabaoth ec. Qui cum prefatis duobus diaconibus detentus: decio cesari et valeriano prefecto pñtatus cū nullis psuasionib⁹ ad sacrificandum posset inclinari iussus est duci ad tēplū martis: vt aut sacrificaret aut in custodia mamertina reciperetur. Sz dū sacrificare renuens in custodiā duceretur: beat⁹ laurēti⁹ ei⁹ archidiaconus eidē obvius ait: quo ipse pater sine filio tenderet clamare cepit: atqz ne se relinqueret instāter exoravit. Sed beat⁹ sixt⁹ eidē predixit: quod ipm nō deserebat sed ad martyriū pcedebat: cū ipsi maiora certamina post triduū deberētur. Mandans vt thesauros ecclesie quos ei commendaverat pauperibus dispensaret. Quod et laurentius fideliter adimplevit: vt dicetur infra in ei⁹ passione quarto Idus augusti. ¶ Post duos dies beatus sixtus de custodia educitur cum duobus diaconibus felicissimo et agapito et presentatus decio et valeriano iubētur duci ad templum martis et ibi sacrificare. Quod si renuerent ibidem capite truncari. Ducti sunt ergo foras muros porte appie ad templū martis. Et cū orasset sixtus cecidit aliqua pars templi et idola comminuta sunt. Cumqz duceretur ad decollandum beatus Laurenti⁹ post eum clamare cepit: rogans ne se desereret: eo qđ thesauros suos quos sibi tradiderat iam expendisset. Tunc milites audientes de thesauris Laurentium tenuerunt. Sixtum vero cum felicissimo et agapito ibidem decollaverunt. Christiani autē cum Justino presbytero corpus Sixti raptum sepelierunt in cimiterio calixti via apia. Felicissimi vero et agapiti posuerunt in cimiterio pretextati. viii. idus Augusti. Referuntur etiā passi cū beato Sixto. iiii. alii diacones videlicet ianuarius: magnus: vincentius: et Stephanus: et severus presbyter: et claudius subdiaconus et crescentius lector: et Romanus ostiarius. Hic fecit ordinationes duas per mensem decembris presbyteros quatuor diacones septem epos vero duos. Et cessavit epatus dies viginti.

¶ De sancto Sixto papa tertio Capitulum. xxxi.

Sixt⁹ papa huius nois terti⁹ natione Roman⁹ ex patre prisco celestino primo pape in epatu Romano successit seditqz annos viii. et dies. ix. Hic de regione celii montis constituit vt null⁹ cleric⁹ in parochia alteri⁹ ordinati psumat. Hic ɔgregata synodo p crie sibi illato corā ḡnquaginta septē epis se purgavit. Et cōdēnat bassus: q̄ hoc ei apd augustū crimē intulerat: ita tñ vt vltimo die eius viaticum ipsi non negaretur pper humanitatem pietatis ecclesie: qui bassus cum defunctus esset: corpus eius Sixtus eps manib⁹ ppriis sepelivit. Hic edificavit ecclesiā sancte dei genitricis marie: q̄ dr ad presepe et hodie maior vocatur i mōte superagio iuxta macellum libye. Hic et in distribuendas pauperib⁹ elemosynas studuit: et multas auro et argēto basilicas decoravit: plenusqz senitate feliciter in xpo quievit: et sepult⁹ est in via Tyburtina in crypta iuxta corpus beati Laurētii: et cessavit epatus dies. xxii. Hic occidētaliū eporum sententias nestorii damnantes errorem orientalibus scripsit epis: insigni volumine contentas.

¶ De sanctis martyribus Justo et Pastore. Capitulum. xxxii.

Justus et pastor martyres apud vrbem complutum hispanie provincie sub Daciano preside passi sunt. Hi germani fratres christianis parentib⁹ orti et ipsi christiani: cum adhuc pueri literis imbuerētur: ad passionē animati: proiectis in schola tabulis sponte ad martyrium cōcurrerunt: idola spernētes: qui a daciano preside tēti nec auditi: eo quod dubitaret ne ipsorū utpote infantiū exemplo alii provectiores ad martyriū incitarentur: verberibus diris affecti sunt. Cū autem presidi relatum esset quod se mutuis exhortationibus constātius roborarent: eos extra civitatem adductos gladio cedi iussit: quorū aīas etiam ipsi gentiles ab ipso xpo cōcinentibus angelis ad celum deferri viderunt: corpa vero a xpianis in eo quo passi fuerāt loco tumulata sunt multis clarentia signis: vbi et basilica desuper edificata est: passi sunt autem. viii. idus augusti.

¶ De sctō Donato epo et martyre. Cap. xxxiii.

Donatus episcop⁹ et marty: apud arctiū ciuitatē tuscie passus est tempore Juliani imperatoris. Hic cū Juliano imperatore pdicto nutrit⁹ ⁊ erudit⁹: atq₃ cū eodē clericus effectus est a sancto pygmenio presbytero in vrbe roma: qui Julian⁹ ad subdiaconat⁹ ordinē ascendit: ipse vero donatus lectoris offm̄ suscepit. Sz cū Julian⁹ apostatasset: ⁊ in imperium sublimat⁹ esset patrem ⁊ matrē donati occidit. Donat⁹ vero fugā arctiū petijt: ⁊ cū hilariano monacho habitauit: cu₃ quo ⁊ multis claruit signis. Cū enim mulier quedā nomine syrana gentilis ⁊ ceca ad eos venisset: petēs in xp̄i virtute illuminari ab eisdē: primo mentis cecitate sanata vna cū filio suo oia idola combussit: ⁊ ad satyrū cp̄z arctinū adducta ab eodem cū filio baptizata est: ⁊ cū sacro chrismate liniret: oculorū mox lumē recepit. Deinde donat⁹ cū hilariano amponiani pfecti ciuitatis filiū demoniacum Asterium nomine ad se adductū ab immundo spiritu liberauit: clamante demone quod donat⁹ ipsum de domo sua coartaret exire. Uir quidā eustasius nomine exactor fisci in tuscia publicā pecuniā euphrosine cōiugi in custodia dereliquit: ⁊ abijt. Que timore hostiū superueniētiū pecuniā abscōdit: ⁊ repētina morte preuenta sepulta est. Cum₃ vir ei⁹ rediēs pro exactiōe thesauri cū filijs ad suppliciū traheret: ad donatū cōfugit: q̄ vna cum ad sepulchrū vxoris perexit: ⁊ oratiōe fusa euphrosinā de tumulo ex noie vocauit: ⁊ vbi esset pecunia interrogauit. Que respōdit quod in ingressu domus suffossa iacebat que ibidē reperta eustasi⁹ liberatus est. Post hec donatus a satyro ep̄o in presbyterū ordinat: ⁊ eo₃ defuncto ab omni populo in ep̄m eligitur. Cumq₃ die quadā celebrās populū cōicaret: ⁊ diacon⁹ antimus sanguinē xp̄i in calice vitreo populo propinaret: subito paganorū impulsu cecidit ⁊ calicem fregit. Cumq₃ ex hoc omnes tristarentur donat⁹ fragmētis calicis collectis oratione fusa ipsum ⁊ in formā pristinā restaurauit: vna aute₃ particula a diabolo absconsa defecit: que tamē ad testimoniū miraculi pfecit. Quo signo viso. lxxix. gētiliū ad xp̄m cōuersi sunt. Post dies aūt. xxviij. quadracian⁹ augustalis preses tenuit beatū hilarianū ⁊ donatu₃. Et primo quidē hilarianū in ciuitate ostia detentū fustib⁹ cesu₃ martyrē xp̄i fecit vt supra in ei⁹ passione actū est. xvj. kalē. august. Deinde donatū in ciuitate arctina detentū: cu₃ sacrificare nollet ⁊ deos blasphemaret: iussit eū lapidib⁹ ore contundi: ⁊ deinde in custodia retrudi vbi dum egrorū multitudo ad eum accedēs a diuersis langoribus sanaret: iussit illū quadracianus in cade₃ custodia capite truncari: ⁊ corp⁹ a xp̄ianis in eadē ciuitate tumulatū est. vij. idus augusti.

De sancto Donato ep̄o ⁊ cōfessore. Capi. xxxiij.

Donat⁹ episcop⁹ apud ciuitatē Epiri veteris qui tpe theodosij impatoris iunioris: multis ibidē miraculis clarebat. In quodā loco noie Misauria erat fons aque adeo infect⁹: vt quicūq₃ de illo biberet protin⁹ moreret. Ad quē locū sanct⁹ vir cū clero ⁊ populo pcessionaliter accessit: vt oratiōe aquam sanaret. Et dū vectus asinulo fonti appropinquaret: ⁊ celo nubibus tenebrato: ⁊ fulgurib⁹ ac tonitruis erumpētibus: draco terribilis inde erupit: ⁊ pedes asini cauda inuoluēs cōtra donatū se erexit: quē ille leui ictu baculi pcutiens: vel vt alibi legitur in os eius expuens continuo interfecit. Quem octo boum paria vix traxerunt ad ignem. Orauit autē vir sanctus ad dominū: ⁊ omne venenū a fonte fugauit. Misso quoq₃ puero cū situla ad aquā haustu₃ bibit: ⁊ olbus ad bibendū saluberrima₃ ex inde cōcessit. Alias etiā dū ipse cu₃ socijs siti vrgeretur: sua oratione fontē de terra pduxit. Cum filia Theodosij impatoris a demonio vexaretur: ⁊ patre adhuc gētile ad singula sacrificia deorum duceretur: ⁊ a nullo mō liberari posset. Imperator audiēs de virtutibus sancti ip̄m ad se accersiuit: ⁊ vt natam suā liberaret instanter rogauit. Qui demonē interrogauit vnde illuc venisset. Illeq₃ de eremo se venisse respondit quē sanct⁹ dei ad locu₃ ip̄m redire coegit: demūq₃ vniuersam domū concutiēs euanuit. Sicq₃ impatorē cū vxore ⁊ filia ⁊ vniuersa familia ad xp̄m cōuertit. Cū quidā mortuus efferretur: adueniens creditor chirographū protulit: dicēs sibi debere solidos ducentos: ⁊ iuxta legē imperiale₃ nō permittebat eū sepeliri. Qd̄ cum vxor eius donato cum lachrymis indicasset: asserēs q̄ homo ille pecuniā totaliter recepisset: assurgens homo dei ad locū iuit: ⁊ manum defuncti tenens corā omnibus excitauit: atq₃ vt creditori satisfaceret iussit. Qui residēs in pheretro ipsum de solutione debiti cōuicit: ⁊ chirographū manu scidit: ⁊ atq₃ iubēte sancto iterū obdormiuit. Cū fere trib⁹ annis nō pluisset ⁊ sterilitas magna esset: infideles ad imperatorē cōueniūt petētes sibi tradi donatū: q̄ p artē magicam hoc fecisset. Ad imperatoris ergo instantiā sanct⁹ egressus dn̄m exorauit: ⁊ statim pluuia copiosa descendit: ceterisq₃ infusis ab imbre ipse solus⁹ indut⁹ ⁊ siccis vestib⁹ domū redijt. Et sic oēm ciuitatē cōstātinopolitanā ad fidē cōuertit. Post hec ab impatore impetrauit immunitatē loci vbi ipse fontē sanauerat. Ibiq₃ iuxta ciuitatē lustouiam ecclesiā cōstruxit: ⁊ clar⁹ virtutib⁹ in pace quieuit. vij. idus augusti. Corpusq₃ ei⁹ post multos annos a venetis inde sublatū: positū est in ecclesia beate Marie de muriano sub ep̄atu torcellēsis vbi ⁊ signis mirabilibus fulget.

De sanctis Cyriaco Largo ⁊ Smaragdo martyrib⁹. Cap. xxxv.

Cyriacus: Larg⁹: ⁊ Smaragd⁹ martyres Rome passi sunt sub maximiano imperatore. Hic cyriac⁹ a sancto marcello papa diaconus ordinat⁹ est. Cū aūt maximian⁹ imperator thermas edificaret nomine diocletiani: et xp̄ianos plurimos dānasset ad fodiēdā arenā. Inter ceteros deducti sūt ad ministeriū pdictis sctī martyres Cyriac⁹ ⁊ sisinni⁹: q̄ non solū suas: sed etiā alienas sarcinas dei auxilio portabāt. Nam cum ibi esset sanctus saturninus senex: qui ex senectute arenā ferre nō poterat: sisinni⁹ ⁊ Cyriacus ipsum ad portandū iuuabāt: vt dictū est supra in passiōe marcelli pape decimoseptimo kalē. februarij. Qd̄ cū audisset maximian⁹ imperator saturninū ⁊ Sisinniū ac Cyriacū in carcere detineri fecit. Et sisinniū quidē ac saturninū per diuersa supplicia interemit: vt supra actu₃ est in passiōe eorū. iij. Kalen. decembris. Cyriacus vero cū duob⁹ socijs Largo ⁊ Smaragdo in carcere detētus est p annos tres: donec edificatis thermis diocletianus rediit de partib⁹ aphrice. Post dies autē paucos filia diocletiani noie artemia cepit a demonio vexari: clamāte demone p os ei⁹ q̄ nisi Cyriac⁹ veniret: inde nunq̄ discederet. Qua de re cyriac⁹ cū socijs de custodia educt⁹ est: ⁊ ad filiā impatoris adduct⁹. Cui demō dicebat: vt si ipsum ex puella exire vellet: vas aliqd̄ sibi daret in quo intraret. Et cū Cyriacus seipsum offerret: demum dicebat: q₃ in vas suum intrare non poterat: quia vndiq₃ signatum erat. Addiditq₃ comminans: quod si inde ipsum eijceret in parsidem illum venire faceret. Et cum coactus ex puella exisset: artemia clamauit quod deum quem predicat Cyriacus videret. Quam san-

cius Syriacus cũ matre serena ad xpm cõuertit ⁊ baptizauit. Cui diocletian⁹ iuxta palatiũ suũ domũ cõcessit: vt ibidẽ cũ socijs secur⁹ in Christianitate maneret. ¶ Post modicũ tempus venit legatio a sapore rege persarum ad diocletianũ: vt Cyriacũ ad se mitteret: quia filia eius iobia noie a diabolo vexabatur. Ad preces ergo diocletiani Cyriac⁹ cũ socijs naui impositis necessarijs in Babyloniã let⁹ iuit. Et cũ ad puellã peruenisset in Christi nomine immundũ spiritũ ab ea eiecit: clamãte demone per os ei⁹ quod nomen Christi terribile ipsum coartabat exire. Et sic sanatã puellã cũ parẽtibus ⁊ omni cognatiõe numero. cccc.xx. Cyriac⁹ baptizauit. Et cũ multa sibi munera essent oblata recipere noluit: sꝫ. xlv. dieb⁹ ibidem in pane ⁊ aqua ieiunãs tãdem Romam reuersus est: ⁊ a diocletiano gratanter exceptus. Quo post duos mẽses defuncto Maximian⁹ ei⁹ filius successit. Qui iratus de sorore sua artemia cyriacũ comprehendit: ⁊ nudum ac cathenis ligatum ante redã suã trahi fecit ad exemplum christianorum. Deinde ipsum carpasio vicario cum socijs tradidit puniendũ. Qui picem reliquatam super capita ipsorum iussit perfundi: deinde diebus. iiij. in carcere fame macerari. Post hec cyriacum eductũ ⁊ sacrificare nolentem iussit in catasta extendi ⁊ attrahi neruis ac fustibus cedi. Et cũ in his omnib⁹ gratias ageret: iussu maximiani duct⁹ est via salaria intra thermas Salustij: ibidem decollatus est cũ socijs suis Largo ⁊ Smaragdo ⁊ alijs christianis promiscui sexus numero. xx. Quorũ omnium corpora ioãnes presbyter in eodẽ loco sepeliuit. Sanctũ vero cyriacum cũ largo ⁊ smaragdo per se posuit sub die. xvij. kalen. aprilis post aliquot menses corpora ipsorũ sanctorum a sancto marcello papa ⁊ lucina matrona inde leuata sunt ⁊ trãslata in via ostiensi miliario ab vrbe octãuo. vj. idus augusti: quo die prefatus põtifex ipsorũ festum recolendũ ordinauit. ¶ Carpasius autẽ cum domum cyriaci impetrasset: ⁊ ad derisionem christianorũ in loco vbi baptizabat: se balnearet: ⁊ ludis scenicis ac epulis cũ. xix. socijs sepi⁹ vacaret: oẽs subito die quadã mortui sunt. Et extũc clauso balneo gẽtiles xpianos venerari ceperunt.

¶ De sancto Seuero epo viennensi.
Cap. xxxvj.

Seuerus episcopus viennensis natione indus: in fide christi feruentissimus: causa predicationis laboriosissime ad prefatam vrbem venit nouam gentem paganorũ multitudinem verbo ⁊ miraculis ad fidem christi conuertit: vbi episcop⁹ a populo constituit⁹ post laudabilẽ vitã inibi in pace quieuit. vj. idus augusti cõdit⁹ in basilica sancti stephani signis clarus.

¶ De sctõ Hormisda papa ⁊ cõfessore.
Capit. xxxvij.

Hormisda papa natiõe campanus de ciuitate fresclõ ex patre iusto symmalcha: pape in põtificatu romano successit: ⁊ sedit annos. ix. dies. xvij. Hic clerũ cõposuit: ⁊ psalmos canẽdos ordinauit. ¶ Cũ autem anastasius imperator in heresim eutichianam corruisset: duas in christo naturas denegãs. Hormisdã papa direxit ennodium epm ticenensẽ. Alios qꝫ cũ eo cõstãtinopolꝫ legatos quaten⁹ anastasiũ imperatorẽ ⁊ acaciũ patriarchã ei cõplicẽ si resipiscerẽt ad ecclie gremiũ reducerẽt: sin autẽ anathemate ligarẽt: qui non solũ eorũ salubria monita spreuit: sed etiã graui cõtumelia illos expulit nauiqꝫ fragili impositos mãdauit: ne ẽspiã ad aliquã grecie ciuitatem accederẽt. Quã ei⁹ impiã temeritatẽ vitio diuina secuta est. Nã. xxvij. ei⁹ imperij anno fulminis ictu percussus interijt: mox qꝫ omnes grecos ad catholicã veritatem redeũtes Hormisda papa recõciliauit. ¶ Hic postq̃ multas eleemosynas pauperib⁹ erogasset: necnõ pluribus basilicis diuersa ornamẽta contulisset apud sanctum petrum trabem argenteã mille ⁊. xl. librarũ relinquens ibidem sepultus requiescat: dormiuit autẽ in domino. vj. idus augusti.

¶ De sancto Hormisda martyre.
Capi. xxxviij.

Hormisda martyr apud psas passus est sub rege ipsi⁹ prouincie sapore: ẽ nobilissim⁹ fuit ex patre prefecto psarũ quẽ dũ rex sapor xpianũ agnosceret iussit vt nudus camelos exerceret⁹ traheret. Cõ dũ multis dieb⁹ patiẽter fecisset: ⁊ illic cũ ex alto sole adustũ cõspiciens: velle suncta pietate mot⁹ ipsum operuit: ⁊ velde ei vt negaret christũ blandiri cepit. Et sanct⁹ ilico cõcisam vestem deposuit: mox qꝫ ẽpm rex indignat⁹ gladio necari mandauit.

¶ De trãslatiõe sancti Quirici epi.
Capi. xxxix.

Translatio corporis ẽrici epi ⁊ martyris apud anconã. vj. idus augusti celebrat: quo vero die ipsi⁹ dei martyris corp⁹ sanctissimũ de hierosolyma ad ipsaꝫ ciuitatẽ delatũ multis clarẽs signis atqꝫ miraculis digna veneratiõe recõditũ est vt habet in martyrologio.

¶ De sctõ Romano martyre.
Capi. xl.

Romanus martyr rome passus est sub decio cesare. Cũ eũ beat⁹ laurenti⁹ in catasta extẽsus scorpionib⁹ cederet: vt dicet infra in ei⁹ passiõe. iiij. idus august. Roman⁹ miles iter alios ibidẽ astãs cepit clamare: qꝫ videbat añ martyrẽ iuuenẽ pulcherrimũ assistẽtẽ ⁊ vulnera eius linteo extergentẽ. Et cũ hoc audiẽtes deci⁹ cesar ⁊ valerian⁹ pfect⁹ magicis artib⁹ ascriberẽt ⁊ laurentiũ de catasta solutũ in custodiã hippolyti recipi iussissent. Affuit roman⁹ ad pedes ei⁹ afferẽs vrceũ cũ aqua: ⁊ se baptizari instãter exorans quẽ beat⁹ laurenti⁹ credẽtem baptizauit. Cõ cũ deci⁹ audiuisset: iussit eũ cũ fustib⁹ exhiberi ⁊ cũ non interrogatus se christianũ proclamaret: iussu decij foras muros porte salarie educt⁹: ⁊ ibidẽ capitali sñia punit⁹ est cui⁹ corp⁹ a iustino pbro collectũ: sepultũ est in crypta in agro verano. v. idus augusti.

¶ De sctis Secũdiano Veriano ⁊ Marcelliano martyribus.
Capi. xlj.

Secũdianus Valerian⁹ ⁊ Marcellian⁹ rome passi sunt sub decio cesare. Secũdian⁹ cũ rogat⁹ eius Veriano pictore in xpianos seuiebat: ẽ dũ die quadã cũ Marcelliano eloquentissimo ⁊ sapiẽtissimo oratore gẽtili de sententijs disputarẽt: venierẽs ad Vergilianũ tractãtes ẽ de xpo i suis buccol. scripserat. Magn⁹ ab integro seculorũ nascit⁹ ordo. Iam redit et virgo redeunt

virgo redeunt saturnia regna. Et noua progenies celo demittit alto. Et infra tu mō nascēti puero quo ferrea primū. Desinet: ac toto surget gens aurea mūdo ⁊c. Et hec ad inuicē cōferētes: ea q̄ de xp̄o dicta esse intelligē-tes conuersi sunt: ⁊ a timotheo p̄sbytero baptizati atq̄ a sctō sixto papa cōfirmati. Quod audiēs Ualerianus p̄fectus nūciauit decio: qui eos tentos missosq̄ centū cellis tradidit eos p̄motu consulari tuscie puniendos. A quo primū fustibus cesi sunt. Et cū in idolum cō-spuētes ipsum cōminuissent: in equuleo suspensi: ⁊ vn-guib⁹ abrasi: atq̄ flammis lateribus appositis diuti⁹ cruciati sunt: q̄d dum fieret vnus ex ministris subito expirauit: ceteri vero a diabolis obsessi sunt. ¶ Quod cer-nens promotus illos decollari iussit et corpora eorum in mari iactari. Sed diuina prouidentia ad littus euec-ta a quodam deodato tumulata fuerunt in loco vbi erant decollati. Qui passi sunt quinto idus Augusti.

¶ De sanctis Firmo ⁊ Rustico martyribus. Capitulum.xliij.

Firmus et Rusticus martyres apud Ueronam passi sunt sub anolino proconsule tempo-ribus maximiani imperatoris. Hi ciues bergomenses ex eadem paren-tela orti sunt. Sed firmus erat no-tissimus maximiano īperatori. Qui audiens eum christianum misit ad ipsum detinendum. Quem milites in villa eius inuenientes euāgeliū legentem: vinctum adducunt me-diolanum. Cui occurrit ei rusticus seq̄ christianū p̄fi-tēs tētus ac simul ductus est. Imperator autem ipsos sacrificare nolentes a binis tortoribus fustibus cedi iussit. Et iterum inclusos in cippo pedib⁹ arctari. De-inde eos anolino p̄sidi tradidit puniendos. Qui eos secum vinctos veronam ducēs dedit in custodia militi caucario nomine: vicario ciuitatis triduo inedia ma-cerandos. Cum autem ille eos media nocte canentes audisset: ⁊ lucem celitus effusam ac ipsos diuinis refe-ctos cibis vidisset: ad christū ꝯuersus est. Post dies sex iussu anolini educunt. Dumq̄ proculus episcopus ve-ronēn. eos insequeret: dicēs se christianum: ⁊ ipse vin-ctus p̄sidi presentat. Quē ille vt decrepitum arbitrans insanire in facie cesum dimisit: vt supra dictū est in ge-stis proculi episcopi. v. idus decembris. Sanctos vero martyres sup testas accēsas diutius volutatos in ignē misit. Sed flamma in quatuor partes diuisa plures in-cendit: ipsi vero illesi permāserunt. Quos preses demū extra ciuitatem eductos ⁊ fustibus maceratos decolla-ri mandauit: corporibus bestiis derelictis. Sed cauca-rio nocte iuxta corpa vigilante. vij. viri se negociatores asserentes corpora abstulerunt nauigio imposita ⁊ vl-tra nō comparuerunt. Corpora autē ipsa diuino nutu transuecta sunt ad carthaginen. p̄uinciam in ciuitatē que dicitur predones: ibiq̄ ab angelis sepulta multo tēpore iacuerunt. Processu vero temporis dum teren-tius quidā de hystria ciuitate capris: haberet filium nomine gaudentium: cum eo mercationis gratia per mare discurrebat. Filius autem eius repente a demo-ne opprimitur clamante per os eius diabolo quod ne-mo inde ipsum eiiceret: nisi firmus et rusticus marty-res. Pater autem dum sanctorum corpora dudum na-uigans requisisset: tandem dei prouidentia ad locū vbi iacebant applicuit: puerq̄ liberatus est: vbi sepulchrū tetigit. Pater autem sanctorū corpora inde surripuit: ⁊ ad ciuitatem suam perducta tumulauit: vbi q̄euerūt donec a sancta maria veronēn. dicta consolatrix vero-nam reportata sunt: vt supra in eius legenda habetur kalen. augusti. Passi sunt autem sancti martyres quin-to idus augusti.

¶ De sancto Laurentio archidiacono ⁊ martyre. Capitulum.xliiij.

Laurentius archi-diacon⁹ ecclesie Romane sub decio cesare et Ualeriano prefecto rome gloriosum martyriū passus est. Hic genere hispanus ⁊ beati sixti pape se-cundi discipulus fuit. A quo leuita rome ordinatus vna secum predica-tione insistebat. Eodem t̄pe Philip-pus imperator primus ex imperatori-bus: ⁊ fili⁹ ei⁹ noīe Philippus fidē xp̄i perceperunt conuersi a sancto pontio martyre. Qui Philippus regnauit anno mille-simo ab vrbe condita. ¶ Uerum ipso imperatore Phi-lippo decio occiso vt dicet infra in eius passione libro x. Philippus iunior timens fugam arripuit ⁊ thesau-rū patris ac suū beato sixto pape commēdauit: vt si ip-sum a decio interfici contingeret: ipsum thesaurū pau-peribus erogaret. Cum autem decius in imperatorē electus esset a militibus: licet nunquam a senatu con-firmatus: propter quod nō imperator: sed cesar dictus est xp̄ianorū persecutionē exercere cepit: ⁊ multa milia martyrū p diuersas mūdi partes iterfecit. Inter quos etiā Philippus Philippi imperatoris filius martyrio coronat⁹ est. ¶ Post hec deci⁹ de thesauro Philippi in-quisitionem faciens oblatus est ei beatus sixtus tan-quā qui xp̄m coleret: ⁊ imperatoris thesauros haberet. Quem deci⁹ in carcerem recipi iussit. Cui cū laurētius obuiasset clamare cepit: quo ipse pater sine filio p̄geret: ⁊ ne se ministrum suum vllo modo desereret. Beatus aūt sixtus per sp̄m eidē rūdit q̄ eū nō deserebat: sed ad martyriū precedebat cū ipsi maiora post triduū cer-tamina deberētur: mandās vt thesauros sibi cōmissos pauperibus dispensaret: prout hec oīa acta sunt supra in passione sixti. viij. idus Augusti. Beat⁹ ergo Lauren-tius xp̄ianos die ac nocte diligēter inquisiuit ⁊ vnicui-q̄ p̄ut opus fuerat ministrauit: veniensq̄ in celio mō-te ad domum cyriace vidue que multos christianos in domo sua absconsos habebat: ipsam viduam imposita ei manu a longo dolore capitis liberauit: ⁊ pauperum pedes lauans eisdem elemosynas cōtulit. Eadēq̄ nō-cte in domum cuiusdam christiani veniens: cecū quen-dam nomine Crescētium signo crucis facto illumina-uit. Deinde venit ad vicum patricii in crypta nepotia-na: vbi inuenit iustinum p̄esbyterum a sixto papa or-dinatum: cum quo videlicet pauperū christianorum ibidem latentium pedes lauit: eisq̄ largifluas elemo-synas cōcessit. ¶ Post hec autē cum beatus Sixtus ad decollandū duceretur: beatus Laurētius post eum cla-mare cepit rogās ne se derelinqueret: eo q̄d ⁊ thesauros eius sibi traditos expendisset. Tunc milites audientes de thesauris Laurentium tenuerūt: ⁊ parthenio tribu-no tradiderūt: deinde Sixtum episcopū decollauerūt. Parthenius autem Laurentium decio p̄sentauit: q̄ ipsum vbi essent thesauri ecclesie interrogauit: q̄ cum verbum ei nō responderet: tradidit eum decius Ualeriano prefecto: ⁊ aut thesauros p̄dat ⁊ sacrificet dijs: diuersis eū faciat interire tormentis. Ualerianus autē laurētiū hippolyto vicario in custodiam tradidit: quē ille cum multis aliis in carcere reclusit. Erat autē ibi quidā gentilis Lucillus nomine multo t̄pe detētus: q̄ plorādo lumen oculorum amiserat. Cui cū Laurētius lumen se restaurare promitteret: si in christum crede-ret: ⁊ se baptizari p̄mitteret: ille se baptizari instantius postulauit. Accepta ergo aqua ipm Laurētius de fidei articulis interrogatum baptizauit: statimq̄ Lucillus lumē oculorū accepit. Quapropter multi ceci ad eū ve-niebāt: ⁊ ab eo manu eius iposita illuminati redibant. ¶ Cū aūt hippolyt⁹ Laurētiū de thesauris interroga-ret: illeq̄ ei r̄ideret: q̄ si in xp̄m crederet: ⁊ thesauros ei ostēderet: ⁊ vitā eternā p̄mitteret: cōuersus est hippoly

tuo⁊ cũ omni familia promiscui sexus numero .xix. sa-
cri baptismã suscepit. Baptizatusq; alas innocentiũ le
tas gaudere se vidisse perhibuit. Deinde de mãdato de-
cij Hippolytus valeriano Laurẽtiũ p̃sentauit: sicq; ite
rũ ab illo inquisitio de thesauris. Laurenti⁹ aũt biduo
inducias petijt: quas valerian⁹ eidẽ sub hippolyti pol-
licitatione concessit. In hoc ergo biduo Laurẽtius pau-
peres cecos ⁊ claudos ac debiles collegit: eosq; in pala-
tio salustiano corã decio ⁊ valeriano obtulit: dicẽs hos
fore thesauros eternos qui nũq̃ minuũtur sed crescũt:
quorũ manus in celũ thesauros ecclesie deportarunt.
Cumq; decius ⁊ valerian⁹ se delusos putarent: ⁊ Lauren-
tio suaderẽt: vt artẽ magicã deponeret: ⁊ diis immola-
tiones deferret: ipseq; deos gentium demonia esse viua
voce r̃ndisset: iussit eum decius spoliatũ scorpionib⁹ ce
di: deinde omne gen⁹ tormentorũ in cõspectu ei⁹ affer-
ri. Qui cũ tales epulas se semp̃ optasse diceret: fecit eũ
Decius vinctũ cathenis in palatiũ Tyberianũ adduci:
sibiq; in tẽplo Jouis tribunal parari: cũ ip̃m iterũ de
thesauris requisisset: ac vt oẽs prophanos sibi similes
declararet. R̃ndit Laurẽtius ꝙ vere in eternis thesau-
ris cõfidebat: nomina aũt eorũ quos Decius interro-
gauerat in celis scripta fuerãt: quorũ aspectib⁹ ille in-
dignus erat. ¶ Tũc iubente Decio nudus fustibus ce-
ditur: deinde a terra leuat⁊ lamine ardentes ad latera
eius apponunt. Et cũ in his oĩbus martyr christi gau-
dens gratias ageret. Deciusq; magicis artibus ei⁹ con
stantiam ascriberet: iussit eũ plumbatis diutissime ce-
di. Orauit autem ad dominum vt acciperet spiritum
eius: voxq; ei de celo facta est audientib⁹ cunctis ꝙ ad-
huc ei multa certamina deberentur. Cum autẽ Cesar
astantibus diceret ꝙ ipsum per magias demones con-
fortarent: iussit eum in castata extendi: et iterũ scorpio-
nibus verberari. Tunc romanus miles inter ceteros
assistens ibidẽ vidit ante Laurentiũ iuuenem pulcher-
rimum: eius vulnera linteo extergentem. Et cũ iussu
Decij et Valeriani de castata solutus Hippolyto reddi
tus esset custodiendus: affuit romanus ad pedes eius:
⁊ vrceũ aque attulit: seq; baptizari instãter postulauit:
quem beatus Laurenti⁹ credentẽ baptizauit: propter
quod a Decio detentus ⁊ fustib⁹ cesus ac decollat⁹ est:
vt dictum est supra in ei⁹ passione quinto idus augusti.
¶ Eadẽ nocte iussit sibi Decius Cesar cũ Valeriano
prefecto parari tribunal in thermis olympiadis sibi-
q; Laurentiũ presentari. Cũ aũt Hippolytus fleret: ⁊ se
christianũ clamare vellet: dixit ad eũ Laurẽti⁹: vt in in-
teriori homine Christũ absconderet: paululũq; sustine
ret: ⁊ dũ ipsum Christus vocaret ad eũ veniret. Oĩa er
go tormẽtorum genera deferunt. Dixit aũt Deci⁹ Lau-
rentio: vt aut sacrificaret: aut ipsam noctem in eũ cum
suppliciis expẽderet. Cui Laurenti⁹ r̃ndit: ꝙ nox eius
nihil obscurũ habebat: sed oĩa sibi in lucem clarebãt:
tũc iussit vt os eius cũ lapidibus tunderet. Et cum in
hoc rideret: ⁊ Christo gratias ageret: iussit Cesar vt af-
ferretur lectus ferreus in quo requiesceret contumax
Laurenti⁹. Allatus aũt est lectus cũ costis ferreis trib⁹
in modũ craticule. Ministri ergo Laurentiũ expoliant:
super crucem ferream extẽdunt: ⁊ allatas prunas sub-
terponunt: atq; ipsum desuper furcis ferreis compres-
serunt: ⁊ continue carbones magis accensos sub crate
ministrabãt. Cumq; martyr xp̄i ad Deciũ diceret ꝙ car-
bones ipsi sibi refrigeriũ prestabant: Cesari autẽ eter-
num supplicium ministrabant. Valerianus perfectus
illum iterum ad deorũ sacrificia suadebat. At martyr
Christi inter incendia constanter perseuerauit: ⁊ iam
morti proximus ad Deciũ irridens dixit: vt quia ipsũ
vna parte satis assasset: aliam regirãs coctam manduca
ret: ⁊ gr̃as agens deo: q: ianuas celi ingredi meruisset:
emisit spiritũ. Confusus Decius cum Valeriano am-
bulauit in palatiũ Tyberij: relicto corpore sup̃ ignem:
quod Hippolytus summo diluculo rapuit: ⁊ in predio
Cyriace vidue quod est via Tyburtina occultauit: atq;
Justino presbytero nunciauit: q̃ ambo hora vespertina
corpus tulerunt: ⁊ ibi iuxta in agro Verano in Crypta
ibi positum sepelierunt quarto idus augusti. Christia-
ni autem ieiunantes triduo super corpus vigilias cele-
brarunt: mugitus dãtes ⁊ lachrymas effundentes: pas-
sus est circa annum domini .cclx.

¶ De sanctis centum ⁊ sexaginta quinq;
martyribus. Cap. xliij.

Centum ⁊ sexagin-
taquinq; martyres milites rome pas
si sunt sub aureliano īpatore. Quos
oẽs xp̄ianos repertos idem impera
tor extra vrbẽ via salaria duci prece-
pit: ⁊ ibidem oẽs simul capite trun-
cari. Quorũ ibidẽ corpora a christia-
nis recondita sunt. Qui passi sunt.
iiij. idus augusti: vt ex martyrologio
adonis habetur.

¶ De translatione sancte coro
ne domini. Cap. xiv.

Trãslatio sancte
spinee corone dñi facta est tempore
Karoli magni imperatoris: vt Helli-
nandus testatur. Cũ eni patriarcha
Hierolymitanus a paganis de sede
sua fuisset expulsus ciuitasq; vasta-
ta: veniens ad constantinopolim ad
imperatorẽ cõquestus est sibi de p̃se
cutione p̃ gẽtiles in xp̄ianos illata.
Qui super hoc missis literis karolũ
magnũ in subsidiũ requisiuit. Ipse
vero congregato exercitu mare trãsiuit: ⁊ ciuitatẽ san-
ctã a paganis redemit: eisq; expugnatis patriarchã in
sede sua reposuit. ¶ Cumq; post victoriam constantino-
polim rediisset: imperator constantinopolitanus obtu
lit sibi quicquid petiisset. Qui reliquias passionis dñi-
ce p̃ p̃mio petijt ⁊ accepit. Nã post triduanũ ieiunium
oĩ p̃p̃lo indictũ: cũctis ad ecclesiã cõuenientib⁹: aperta
est theca in qua corona xp̄i spinea seruabat. Statim mi
ra odorib⁹ respersa fragrantia p̃ totam ciuitatem tre-
cẽti egroti a diuersis languorib⁹ sunt sanati. Educta
aũt corona lignũ ei⁹ reuirescere cepit ⁊ flores p̃ducere.
Cumq; daniel ep̄s neapolitan⁹ coronã secaret: vt pars eius
Karolo cõcederet: magis adhuc florescere p̃seuerabat.
Et dũ karol⁹ de florib⁹ collectis chirothecã vnã ex suis
implesset: ⁊ eã tenẽdã hebronio archiep̄o tribuisset: vt
aliã sibi impleret: atq; vterq; ipsorũ ex deuotiõe nimia
lachrymis profusus esset: putauit Karol⁹ chirothecam
in manu archiep̄i posuisse: ipseq; putauit eã accepisse:
sed ex inundãtib⁹ lachrymis acie oculorũ obtusa: neq;
Karolus chirothecã in manu archiep̄i posuit: nec ipse
eã accepit. Sicq; chirotheca plena florib⁹ in aere pepẽ
dit: donec aliã rex florib⁹ impleuit: ⁊ cõuersus primum
pendere cõspexit. Ex quib⁹ postmodũ e siuli flores p̃di-
cti in mãna cõuersi sunt quod vsq; hodie in monaste-
rio sancti Dionysii seruat. ¶ Quidã vero existens cec⁹
surdus ⁊ mutus: qui ipsas infirmitates p̃ annos .xxxi.
passus fuerat: in eductione corone visum recepit: in ip-
sius sectione auditũ: in florũ emissione loquelã. Obti-
nuitq; rex partẽ corone ⁊ clauũ dñicũ: cuius tact⁹ vir-
tute puer habẽs manũ aridam cum dextero latere sa-
natus est. Obtinuit etiam frustũ magnũ dominice cru
cis: sudarium domini: camisiam virginis: et faciẽ pueri
iesu: ac brachiũ symeonis p̃phete. Rediẽsq; domũ dũ
esset in castro ligmedo: ipsarũ reliquiarũ virtute ⁊ con
tactu mortuus vnus resurrexit. Deinde veniens aquis
grani sanati sunt egri: quasi innumeri a diuersis lan-
guoribus. Sicq; partem dominice corone cum aliis sa-
cris reliquiis premissis parisius detulit: ⁊ ibidem ho-
norifice collocauit. iij. idus Augusti.

¶ De sctō Tyburtio martyre. Cap. xlvi.

Tyburtius martyr Rome passus est sub Diocletiano et Maximiano imperatorib⁹ agete prefecto vrbis Fabiano. Cui⁹ pater chromatius prefect⁹ cū morbo grauissimo laboraret: ꝛ audisset quoniā Trāquillinus ei⁹ attinēs pater sanctorū Marci et Marcelliani graui infirmitate detētus: a sancto Sebastiano cōuersus ꝛ baptizatus sanitatem recepisset: vt supra dictum est in passione sancti Sebastiani. xiii. kal. Februarii. rogauit trāquillinū vt ad se adduceret illū qui sibi dederat sanitatē. Cūq̄ ad eum venissent Sebastian⁹ ꝛ p̄sbyter Policarp⁹: ꝛ ipse p̄ sui salute exoraret: dixit ei Sebastianus vt pri⁹ oīa idola abnegaret: et cōfringendi ea sibi potestatē concederet: ꝛ sic sanitatē acciperet. Qđ cū ille licet multū renitens tandē annuisset: Policarpus et Sebastianus accincti plusq̄ ducēta idola cōfregerūt. Et cū sic nec chromatius liberat⁹ esset dixerūt: q2 ex quo salutem nō perceperat certū erat q̄ aliqua idola reseruauerat. Tunc indicauit habere thalamū in quo erat oīs disciplina stellarū p̄ quo pater suus ducēta auri pōdera expēderat ꝛ p̄ hoc futura omnia preuidebat. Et cū suadētibus sanctis: vt ip̄m opus destrui cōsentiret: ꝛ filius eius Tyburtius iuuenis opus tam preclarū dissolui cōtradiceret: tandē ad hoc deuenit: vt duo clibani accenderētur: vt si destructo opere pater suus sanitatē nō perciperet: ambo sancti viui cōcremarent. Opere ergo destructo angelus prefecto apparuit: ꝛ ip̄m de lecto sanū eleuauit: sicq̄ Chromatius cū filio suo Tyburtio ꝛ omni familia sua numero. M. cccc. promiscui sexus fidē perceperūt: omnesq̄ baptizati sunt. ¶ Post hec dū feruēte persecutione Diocletiani et Maximiani: Chromatius a prefectura depositus: cū multis christianis in campaniā exilio actus esset. Filius ei⁹ Tyburtius amore martyrii fragrans in vrbe recedit cum sancto papa Caio cōtinue ieiunijs ꝛ orationibus vacans. Qui die quodam transiēs occurrit homini qui de alto lapsus adeo caput ꝛ omnia mēbra quassauerat: vt iam de sola sepultura eius ageretur. Et conuocatis seorsum parentib⁹ indicauit eis virtutē nominis xp̄i. Atq̄ dum sup corpus hominis iacentis dixisset oratione dn̄icam ꝛ symbolū apostolorū: sanū ꝛ consolidatū parentibus restituit. Quos conuersos vna cū iuuene ad papam eorum adduxit: q̄ eos oēs baptizauit. ¶ Interea seuiente persecutione torquatus quidē xp̄ianus qui apostatauerat sancto caio pape se callide sociauit: ꝛ simulata xp̄ianitate arte egit vt ipse vna cū sctō tyburtio orātes ab infidelib⁹ cōprehenderētur: qui ꝛ fabiano prefecto p̄sentati sunt. Et dū cōfestim torquat⁹ xp̄m negasset: ꝛ hoc idē tyburtio suaderet: ipse q̄ magis xp̄m cōfiteret. Iussit fabian⁹ carbones accēdi: vt tyburti⁹ aut thura sup eos dijs imponeret: aut nudis pedib⁹ desup ambularet. Qui inuocato xp̄i noīe nuda plāta super carbones incedens illesus permāsit: quē fabianus via lauicana extra vrbem eductum decollari precepit vbi ꝛ sepultus est. iii. idus Augusti.

¶ De sctō Chromatio ꝛ socijs mar. Cap. xlvii.

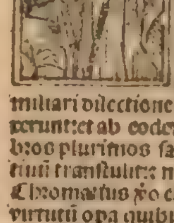
Chromatius martyr cū socijs suis martyriū passi sunt apud cāpaniā tēporib⁹ diocletiani et maximiani imperatorū: qui chromatius prius fuit vrbis prefect⁹: ꝛ pater sancti Tyburtij supradicti: qui graui lāguore diudū pressus a scto sebastiano martyre ꝛ Polycarpo p̄sbytero sanatus: ꝛ ad xp̄m cōuersus atq̄ baptizatus est vt supra prime actum est in passione Tyburtij. Cū aūt xp̄ianoꝝ p̄secutio sub p̄fatis imperatorib⁹ ebulliret Chromatius de cōsilio pape Caij cū multitudine xp̄ianorum: ꝛ cū omni familia. M. cccc. numero promiscui sexus: vt p̄secutionē declinarēt in campaniam processerunt: ibiq̄ degentes a diocletiano proscripti sunt in exilium ꝛ multa inopia afflicti in confessione xp̄i post longum tempus in pace quieuerūt martyrio coronati. Quorum dies dormitionis ignoti sunt vnde et sancti Tyburtij passioni subdūtur: quorū principalior chromati⁹ pater ipsi⁹ tyburtij fuit.

¶ De sancto Chromatio ep̄o. Cap. xlviij.

Chromati⁹ episcopus aquileiēn. fuit ꝛ claruit tempore theodosij imperatoris: damasi pape sub cuius metropoli floruit heliodorus ep̄s altineū. de quo supra actum est in ei⁹ gestis. v. idus iulij. Ipse enī heliodorus hunc sanctū Chromatiū visitauit: ꝛ ab eodē ordinatus altinēsis ep̄s diu secū permansit: sacrarum literarum studijs intēdētes. Hi duo ep̄i beato hieronymo p̄sbytero familiari dilectione cōiuncti: plures eidem epistolas direxerunt: et ab eodem receperunt. Ad quorum etiam libros plurimos sacre pagine idem hieronymus in latinū transtulit: ꝛ martyrologiū sanctorum compilauit. Chromatius v̄o ep̄s post laudabilem vitā ꝛ multarum virtutū opa quibus gregē dn̄icū v̄bo ꝛ exemplo pauit: plen⁹ sanctitate aquileie i pace quieuit ibidē tumulat⁹.

¶ De sancta Susanna virgine ꝛ mar. Cap. xlix.

Susanna virgo rome passa est sub Diocletiano imperatore que fuit filia Gabini presbyri fratris caij pape: de quo supra dictum est in passione Gabini. xj. kal. Martij. Hec patri suo vnica ꝛ dilecta a cunabulis xp̄iana sacris literis erudita est. Qr vero erat de genere diocletiani imperatoris idē impator misso ad patrē eius claudio ipsi⁹ consanguineo ꝛ Susanne auunculo puellā filio suo in cōiugem requisiuit. Pater autem Gabinus inducias petijt vt filie voluntatē requireret: quā cum requisisset: illa se xp̄o desponsatam r̄ndit: denegās omnino cōiugium pagani: quē q2 xp̄ianam non decebat cultori demonū copulari. Post dies tres reuersus claudius: vt eius r̄nsionē audiret: a Susanna cōuersus est ad xp̄m. Reuersusq̄ domū cū oīa per ordinē vxori sue retulisset ip̄a etiam ad xp̄m cōuertitur. Et sic ip̄e claudius cū cōiuge ꝛ filio Alexādro: atq̄ filia Cutia nocte a sctō Caio papa baptizant: ꝛ sacra eucharistia cōicātur. Claudi⁹ vō ꝛ oīb⁹ suis vēditis ministrare cepit egētib⁹ xp̄ianis. ¶ Post dies autē. xlvi. Susanna iterū requirit in coniugiū filij imperatoris p maximū comitē rei p̄uate eo qđ ipsam vti sponsam iuuenis nimiū adamaret: venitq̄ comes ad claudiū vt secū de matrimonio tractaret: ab eodē ad fidē cōuersus est: ꝛ post ꝗnq̄ dies a caio papa baptizat⁹: q̄ et ipse cepit x̄pianis ministrare. Qđ audiēs diocletianus serene Auguste vxori sue suasit: vt Susannā accersitā de cōiugio filij hortaret. Augusta vero cū esset occulte xp̄iana: puellā ad se vocauit: et vna secū per dies plures orationi vacauit. Hoc aūt imperator compeiēs claudiū cū vxore ꝛ filijs: ꝛ maximo fratre suo iussit apud ostia in mare iactari: de quibus supra in eorū passione dictū est. xii. kalē. martij. Gabinū vero in carcere detineri fecit. Susannā v̄o remisit ad ipsi⁹ domū: vt eā ibidē fili⁹ su⁹ vel violēter pollueret: nolēs ad palatiū suū cōtaminari. Ingressus aūt iuuenis ad eā noctu: vidēsq̄ angelū splēdidū iuxta eā timuit: ꝛ fugit: assumptoq̄ curt o iterū ad eā rediit: q̄ ambō angelica visiōe exterriti fugerūt. Quod imperator audiēs ꝛ maleficijs depu

tans misit Susanne statuã. aurã iouis: vt eam aut ado
raret: aut gladio periret. Quã insufflans in puluerem
redegit. Tunc imperator misso macedonio tribuno:
iussit eã primo fustibus celam intra domũ ipsius decol
lari: cuius corpus a serena imperatrice in crypta sepul-
tũ est: ⁊ sanguis in lyntheo collectus. iij. idus Augusti.

¶ De sancto Taurino epõ. Cap. l.

Taurinus episco-
pus fuit fili⁹ Tarquinij nobilissimi
Romani: ⁊ matris eutychie grece in
ciuitate Aurelianẽsi. ad quã venien-
tes duo magi: zambryco ⁊ zari q̃ fue-
rant sacerdotes diane cũ. xx. discipu-
lis suis: vt eũ occiderẽt: opposito si-
bi signo crucis substiterũt: nec vltra
pcedere valuerũt. Qd̃ vidẽtes magi
seipsos pre dolore ceciderũt. Illi aũt
xx. a sancto sunt conuersi ⁊ baptizati. Hoc audiens lici-
nius prefectus ipm̃ cõprehẽdi: ⁊ sacrificare nolẽtẽ vir-
gis cedi iussit. Statim manus carnificũ aruerũt ⁊ leo-
nilla vxor licinij cõuersa est tanto miraculo conspecto.
Inter hec nunciat̃ licinio filiũ ei⁹ marinũ cũ paschasio
armigero: qui venatione instabãt ex equis ꝑcipites in-
teresse. Cũq; illos scs̃ taurin⁹ suscitasset ⁊ illi q̃ in eter
nis penis viderãt enarrassent: cõuersus est licinius cũ fi
lio ⁊ armigero ⁊ aliis. M. cc. Post hec dñi zabulus prin-
ceps cũ exercitu orientaliũ gallos inuaderet: reuelatur
taurino animas suorũ ciuium ab hostibus saluandas:
locũ vero penit⁹ desolandũ: ipsum vero ad dominũ die
viij. migraturũ. Qui hec omnia pplo nunciauit: ⁊ ipsos
in christo cõfortauit. Igitur dominica die subsequente
celebrata missa: ⁊ facto sermone populo apparuit mul-
titudo candidatorum circa altare eum ad celos inuitã
tium: nubesq; odore fragrans ecclesiã adimpleuit. Qua
post horam recedẽte inuentus est in sede sua manibus
expansis ⁊ oculis in celum erectis ad dñm conuolasse.
Dubitantibus autem ciuibus ne corpus scm̃ ab hosti
bus raperetur sepultũ apparuit senior quidã: eosq; vt se
sequerẽtur admonuit. Qui corpus inde tollentes quasi
tertia miliarij parte extra vrbem seniorẽ sequũtur. Qui
ibidem substitit ⁊ ipm̃ ibi sepeliri mandauit. Quibus
adhuc hesitantibus corpus se erexit ⁊ factum est. Post
hec a seniore: vt inde velociter fugerent admonent: ipso
post nusq̃ vlterius comparente illisq; accedẽtibus ho-
stes subito in ciuitatẽ irruerũt: ⁊ eam vt scs̃ ꝑdixerat
euerterũt. Quieuit autẽ in dño tertio idus Augusti.

¶ De sanctis septem dormientibus
martyribus. Cap. lj.

Septẽ dormiẽtes
in ciuitate ephesi orti sunt. Quorum
nomina sunt hec. Maximianus: mal
chus: martianus: dionysius: ioãnes:
serapion et constantinus. Et apud
ipsam ciuitatem in monte celio dor-
mientes requiescunt sine vlla corpo
rum aut vestium corruptione. Cum
enim decius imperator persequens
christianos venisset ephesum: et cunctos ad idolorum
sacrificia cõpelleret: prefati septem christiani in ipsa vr-
be nobilissimi: in domo sua secreto se celantes: accusati
apud decium ꝙ christum colerent: ante ipsum statuun
tur: ⁊ dato eis spacio resipiscendi vsq; ad redditum de-
cij: qui alio pergebat dimittũtur. At illi interim patri-
monia sua pauperibus erogãtes: inito consilio in mon-
te celio secesserunt: ⁊ ibidem secretius esse decreuerunt.
Quibus malchus continue ministrabat: et quoties vr-
bem intrabat vt cibos emeret se mendici habitu vestie
bat. Cum ergo decius Ephesum redisset: et eos ad sa-
crificandum perquiri iussisset. Malchus minister eo-
rum ad socios territus rediit: ⁊ eis furorem cesaris in-
dicauit. Eis tamen panes allatos apposuit: ⁊ in domi-
no confortauit. Qui nimio timore pauefacti cũ lachrymis
sero comederunt: ⁊ se mutuis exhortationibus cõfortã
tes sicut deus voluit obdormierũt. Taliq; somno diui-
na dispensatione soporati in eodẽ loco iacuerũt vsq; ad
annum trigesimũ theodosij iunioris ꝑ annos videlicet
cxcvj. Mane aũt facto cũ quesiti inueniri non possent: ⁊
decius tales se viros perdidisse doleret: accusati sunt ꝙ
oia sua pauperibus dispẽsassent: ⁊ huc usq; in monte ce-
lio latuissent in xp̃ianitatis pposito permanẽtes. Iussit
ergo decius parẽtes suos adesse ⁊ minis ac terroribus
ab eis extorsit: ꝙ in ipso monte laterent sicut ei fuerat ꝑ
alios suggestum. Tunc cogitans quid de ipsis faceret
nutu dei iussit os spelunce lapidibus obstrui vt ibi defi
cerent fame ⁊ inopia circũclusi. Quod cum fieret duo ex
ministris xp̃iani theodorus ⁊ rufinus eorum martyriũ
describẽtes in tabulis ⁊ sigillantes caute inter lapides
posuerũt. ¶ Mortuo igitur decio ⁊ tota illa generatio-
ne: post annos. cxcvj. anno videlicet. xxx. imperij Theo-
dosij iunioris pullulauit heresis eoꝝ qui negabant resur
rectionem mortuorum: vnde contristatus xp̃ianissim⁹
imperator: quia fidem tam impie agitari videbat: in ci-
nere ⁊ cilicio cum lachrymis in oratione quotidie persi-
stebat. Quod vidẽs misericors deus confirmare spem
de resurrectione mortuorũ voluit: ⁊ ita predictos mar
tyres suscitauit. Misit siquidem in cor cuiusdam burgẽ
sis ephesi: vt i illo loco edificaret stabula pastorib⁹ suis.
Cementariis ergo speluncã aperiẽtibus surrexerũt san
cti: ⁊ se inuicem salutantes putabant se vna tantum no-
cte dormisse et pristinam tristitiam recordantes se mu-
tuo ad martyrium exhortabant. Iusseruntq; malcho vt
ad vrbem descẽderet: ⁊ plures panes ꝙ heri afferret: ⁊ at-
q; quid iussisset decius nunciaret. Qui absumpto me-
dici habitu iuxta morem quinq; solidos accepit ⁊ de spe
lunca exiuit: vidensq; lapides admirat⁹ est: sed aliud co-
gitans de lapidib⁹ parum curauit veniens ergo timid⁹
ad portam ciuitatis vltra modũ stupefactus est: vidẽs
signum crucis superpositum et mutatam in omnibus
ciuitatem. Et ad singulas accedẽs portas: ita per oia re
perit: signãsq; se ad ꝑmã portã rediit se existimans som-
niare. Ingressus tãdẽ cũ tremore nimio hoies de xp̃o
loquẽtes audiuit: ⁊ maiorem stuporem incurrit nec pu
tabat illã esse ephesiorũ ciuitatẽ ⁊ cũ interrogãs ipsam
esse ephesum intellexisset vere se errasse putauit ⁊ ad so-
cios redire cogitauit. Accessit tamen ad eos qui panem
vendebant ⁊ cum argenteos protulisset: mirati vẽdito-
res monetam incognitam: dicebãt ad inuicẽ: ꝙ ille iu-
uenis thesaurũ antiquum inuenisset. Ille vero eos adin
uicem colloquentes vidẽs putabat ꝙ ipsum ad impe-
ratorem trahere vellẽt: ⁊ territus rogabat vt panes et
nũmos retinerẽt ⁊ se dimitterẽt. Qui cum tenẽtes in-
terrogabãt: vbi thesauros imperatorum antiquorũ in-
uenisset: qui non inueniebat quid eis diceret pre timo-
re. Misso igitur fune collo eius per vicos ad medium
ciuitatis trahitur: ⁊ exiit rumor qd̃ iuuenis thesauros
inuenisset. Cõgregatisq; omnibus ad eũ: ipse a nemine
cognosci poterat: sed nec ipse circunspiciens aliquẽ de
sua cognatiõe videbat quos veraciter viuere putabat:
⁊ nullum inueniens quasi insanus stabat in medio. Qd̃
audientes Marinus episcopus et antipater proconsul:
eum ad se duci iusserunt: ⁊ cum ad ecclesiam duceretur
ad Decium se trahi existimabat. Episcopus igitur et
proconsul mirantes eum interrogãt: vbi thesauros an
tiquos inuenisset. Qui rñdit se nihil inuenisse sed de sac
culo parentũ suoꝝ nũmos illos habuisse. Et interroga
tus cui⁹ ciuitatis esset: respõdit ꝙ erat ipsius ciuitatis:
si tñ illa esset ciuitas ephesina. Et iterrogatus de nomi
ne parentũ suorum: vt pro ipso testarẽtur: cum ipsos no-
minasset: ⁊ nullus eos cognosceret: dicebant eũ fingere
vt aliquo modo euadere posset. Dicentesq; proconsule ꝙ
pecunia illa parentũ suorum esse non poterat: eo ꝙ sup-
scriptio fere ducentoꝝ annorum erat: quo tpe parentes

siu fuisse nō poterāt: q̄ tali mō sapiētes ⁊ senes ephesi volebat deludere. Iussitq̄ eū i tormētis tradi donec ꝟitatē cōfiteret. Tunc malch⁹ ꝑcidens eos ꝑ deo adiurauit vt ei dicerēt vbi imperator esset. Ep̄s vero r̄ndit q̄ nūc non erat in terra qui decius nominaretur: sed ante longum tp̄s fuerat imperator. Malchus vero stupefactus stabat: narrauitq̄ eis q̄ furorem decii in monte celio cum sociis aufugerat: ⁊ q̄īo in sero precedenti decius ipsam ciuitatem intrauerat: vt xp̄ianos perseqretur: si tn̄ ipsa esset ciuitas ephesi orum in cuius testimoniū rogabat: vt secū irēt: ⁊ socios suos eis ostenderet. ¶ Tūc ep̄s cogitās q̄ hec esset diuina visio cū proconsule ⁊ vniuerso pp̄lo ducente eos malcho perrexit ad montē celiū: ⁊ ingrediente prius malcho ad socios inuenit ep̄s inter lapides literas sigillatas duob⁹ sigillis argenteis sanctorū passionē cōtinentes: quas corā oi populo legit: ⁊ mirātibus cunctis viderūt sctōs in specu sedentes: ⁊ facies eorū quasi rosas florentes: ocīq̄ glorificabant deū cernētes corpora ipsorū ⁊ vestes incorruptas ac si sola vna nocte dormissent. Statimq̄ hec oīa theodosio imꝑatori ꝑ literas significare curarūt. Qui surgens de loco in quo orabat glorificans deū cōcitus venit ephesum: veniens quoq̄ ad speluncā vidit sanctorū facies sicut sol refulgētes: ⁊ procidēs añ ipsos ac singulos eorū amplexās fleuit cū gaudio dicens q̄ sic eos videbat: quasi si videret xp̄m lazarū de monumēto vocantē. Qui r̄ndebāt q̄ ad hoc deus ipsos suscitauerat: vt crederet̄ indubitāter resurrectio mortuorum. Sicut enī infans est in matris vtero nō sentiēs lesionē ⁊ viuit: sic fuerāt viuentes ⁊ dormientes ⁊ nihil sentiētes: ⁊ his dictis inclinantes capita sua iterū obdormierunt: quos imperator deosculās sup eos fleuit. Et cū iussisset fieri loculos aureos: in quib⁹ mitterētur in ipsa nocte apparuerūt imperatori dicentes: vt sicut hactenus in terra iacuerāt: sic eos dimitteret: donec eos dn̄s iterū in vltima resurrectione suscitaret. Iussit ergo īpator locū illū in auratis lapidib⁹ adornari: ⁊ oēs ep̄os negātes resurrectionē ab ep̄atu deponi. Dormierunt ergo sancti martyres prima dormitione .vj. kalendas augusti. Surrexerūt vero .iij. idus ipsius mensis: quo die festum ipsorum solennius recolitur: anno dn̄i. cccclviij.

¶ De sancta Clara virgine. Cap̄.liij.

Clara virgo ordinis dominarū pauperū sancti Damiani de ciuitate assisii nobilib⁹ orta parentibus ab annis puerilibus xp̄i seruitio mancipata virginitatē suā dn̄o dedicauit: q̄ a btō francisco ordinis minorū fundatore edocta: monitis ipsi⁹ relicto seculo: die dn̄ico palmarū adhuc iuuencula ad ecclesiā in oī vestimētorū suoꝝ ornatu ꝓcedens: a summo pōtifice innocentio tertio palme ramum accepit. Die quoq̄ sequēti ad beatū frāciscū accessit ⁊ apud sanctā mariā de portiuncula ab ipso habitū monachalē cū humilitate petīt et assumpsit. Deducta ergo ad ecclesiā sancti pauli grauī ꝑsecutione cōsanguineorū sibi excitata: ⁊ ꝑa in sctō proposito ꝑseuerās bella oīa triumphauit: deinde a sancto frācisco apud ecclesiā sancti damiani inclusa sororum pauperū ordinē inchoauit: ⁊ quadragintaduob⁹ annis in sctitate ⁊ ꝑfectione vite ꝑseuerauit. Ieiuniis quoq̄ ⁊ orationibus semꝑ intenta paternā omnē hereditatem monasteriis ecclesiis ⁊ pauperib⁹ dispensauit. Cuiusq̄ regulam p̄fatus papa innocentius confirmauit. Miraculis etiam pluribus ⁊ insignibus claruit. ¶ Nā semel panē vnicū in domo repertū cū fratrib⁹ elemosynā petētib⁹ dimidiauit: reliquāq̄ medietatē inter quadraginta sorores diuidi fecit oībusq̄ saturatis plenius abūdauit. ¶ Alīs etiā vas olei vacuū ei⁹ orōne repletū inuētū est. ¶ Cū tp̄e federici īperatoris italiā deuastātis: saraceni ab eo cōducti vallē spoletanā depopulati essent: ibi quoq̄ assisiū inuasissent: cū ipsa languēret: ⁊ in ianua claustri hostib⁹ irruētib⁹ opponi fecit: ⁊ ꝑhoq̄ puerulo sibi apparēte: ⁊ liberationē loci ac ciuitatis ꝓmittente: orans infideles illos diuinitus: nō solū a monasterio effugauit: sed etiā ciuitatē ab eoꝝ cuſtodie sic saracenis moꝝ ꝑ aliā portā quasi in fuga exeuntib⁹ liberauit. ¶ Alīs etiā vitalē quēdā de aduersa ciuitate eandē obsidentē sua oratiōe adeo perturbauit: vt dissoluto exercitu: mane sequenti recederet: q̄ post dies modicos iugulat⁹ est. ¶ Sancta aūt virgo in principio sue conuersionis agnetē germanā postulauit a deo sibi in eodē ꝓposito sociādā: qd̄ ⁊ obtinuit. Nā ⁊ ip̄a post dies .xvj. a cunquēs mūdū religionis habitū suscepit ⁊ in eodē monasterio vna secū virgo ꝑmāsit: tondēq̄ dub⁹ post eius trāsitū clarā ad celestia secuta est. ¶ Cū aliqñ in natale dn̄i infirma lecto recū beret: matutinali officio in sp̄u rapta p̄ns fuit: ⁊ p̄mq̄ puerū aspexit: oīaq̄ diuina corporalr audiuit: ⁊ q̄ gesta fuerāt retulit: cū tn̄ tāto longe posita esset q̄ voces cātātiū humanitas audire nō potuisset. A sero q̄z cene dn̄ice vsq̄ in sabbato sctō de mane in extasi assumpta passionē dn̄icā in sp̄ū ꝯtēplata ⁊ ad se rediēs vni⁹ fere hore spacio putauerat se dormisse. Sicq̄ signis ⁊ virtutib⁹ clarens ꝑ annos vigintiocto longo cassitata lāguore assistēte sibi dn̄o Gregorio papa .ix. sibi deuotissimo cū cardinalium cetu virtutibus predicta feliciter migrauit ad xp̄m pridie idus augusti. Ab eodem pontifice in ecclesia sancti gregorij tumulata: vbi ⁊ quiescit miraculis clarens.

¶ De sancto Euplo martyre. Cap̄.liij.

Euplus martyr in ciuitate cataniensiū tp̄ib⁹ diocletiani ⁊ maximiani imꝑatorū passus est sub caluisiano consulari. Dū enī idē caluisian⁹ i tēplo idoloꝝ sacrificaret: ⁊ eupl⁹ se xp̄ianū publice ꝓclamaret tētus est: ⁊ q̄situs quē deum coleret. Qui cū q̄tuor euangelioꝝ codicē quē secū habebat aquisisset: ⁊ corā eo legisset xp̄m cōfitendo ab eodē iudice diutius tortus: deinde ꝯ cū dictata sn̄ia decollatus est pridie idus augusti. Sepultusq̄z est in ipsa ciuitate.

¶ De sctā Hilaria ⁊ sociab⁹ martyrib⁹. Cap̄.liiij.

Hilaria Martyr mater sancte Aphre fuit. De qua supra dictū est nonis augusti. Que cūz ancillis filie sue digna: Eumenia et Europia apud cretā in ciuitate augusta passa est. Hec cū corp⁹ predicte Aphre martyris sepelisset: die sequēti ad tumulū ei⁹ orātes repte sūt ꝑ p̄ hē setatq̄z iudici ꝑ̄ntate. que dū xp̄z ꝯfiterēt in monumēto de lignis sctō selsise sunt ⁊ cathenis vincte: ipsoq̄z tumulo feno ⁊ spinis repleto: igne supposito: martyriū ꝯpleuerūt pridie id⁹ augu. Quarū corpa iuxta Aphrā martyrē cōdita sunt.

¶ De sanctis Quiriaco ⁊ sociis martyrib⁹. Cap̄.lv.

Quiriac⁹: largus Crescentianus. Meminia. Iuliana. Leonides: euthychianus Diomeda. Chariton. Philadelphus. Agapes: ⁊ Petrus cū aliis tredecim apud eandē ciuitatē augustā in creta passi sunt. Qui oēs pro cōfessione nominis christi decollati martyrium consumauerūt pridie idus augusti. Hec ado ex martyrologio Hieronymi.

¶ De sctīs Hippolyto ⁊ sociis martyrib⁹. Cap̄.lvj.

Hippolytus et omnis eius familia vtriusque sexus numero .xix. rome passi sunt sub decio cesare et valeriano prefecto. Cum enim hippolytus beatum laurentium in custodia haberet sibi a prefecto valeriano commendatum: et vidisset eum manus sup oculos cecorum imponentem et eos illuminantem conuersus est et cum omni domo sua baptizatus: vt dictum est supra in passione laurentij. quarto idus augusti. Postque autem corpus beati laurentij cum iustino presbytero sepelisset et venit domum: et dans pacem omnibus seruis et ancillis suis: et omnes sacramento altaris: quod iustinus presbyter obtulerat communicauit: et posita mensa priusquam cibum sumeret: venientes milites eum rapuerunt: et ad decium adduxerunt. Quem decius interrogauit: an magus effectus esset: eo quod corpus laurentij abstulisset: ille que respondit se non esse magum: sed xpianum. Tunc decius fecit eum expoliari habitu xpianorum: et os eius lapidibus tundi atque vt sacrificaret nec per tormenta sicut laurentius periret. Cum autem diceret se velle exemplum beati martyris laurentij imitari: iussit eum decius fustibus cedi et cardis ferreis laniari: et cum tormenta huiusmodi derideret: fecit ipsum vestiri veste militari: qua ante vtebatur: hortans vt amicitiam et militiam pristinam obtineret: cui hippolytus se xpo militare dicebat: quem tradidit decius valeriano prefecto: vt omnes eius facultates acciperet: et tormentis afficeret. Ualerianus autem inuenta omni eius familia xpiana omnes sibi exhiberi precepit: et cum ad sacrificia cogerentur: concordia nutrix hippolyti pro omnibus respondit: et optabant cum domino suo magis pudice mori quam impudice viuere. Ualerianus autem dicens: quod genus seruorum: nisi per supplicia non emendatur: iussit eam presente sancto hippolyto tam plumbatis cedi: quousque spiritum emitteret: deinde extra portam tyburtinam sanctum hippolytum cum omni eius familia duci fecit: quos cum ipse ad martyrium hortaretur: iussit Ualerianus eos omnes in conspectu sancti hippolyti decollari. Ipsum vero pedibus ad colla indomitorum equorum ligari fecit: qui per cardos et tribulos tractus emisit spiritum. Quorum corpora iustinus presbyter rapuit: et iuxta corpus beati laurentij in agro verano sepeliuit. Corpus vero concordie inueniri non poterat: quia fuerat in cloacam proiectum. Miles autem quidam nomine porphyrius credens concordiam aurum et margaritas in vestibus habere: quendam cloacarium nomine hyreneum: qui erat occulte xpianus aduocauit: et ei secretius vbi corpus esset intimauit: promissione sibi facta quod aurum vel gemmas repertas eidem concederet: ipse vero corpus haberet. Cumque ei locum indicasset: et extracto corpore nihil inuenisset: porphyrius ingit: et hyreneus vocato alio xpiano nomine Abundio corpus ad iustinum presbyterum detulit: qui illud iuxta corpora hippolyti et aliorum sepeliuit. passi sunt autem idibus augusti.

¶ De sancto hippolyto epo. Cap. lvij.

Hippolytus episcopus aphricanus claruit tpe Alexandri imperatoris: qui vite sanctitate plenus et doctrine suauitate mellifluus plurima in dei ecclesia opuscula condidit: videlicet librum de pascha composuit. Item in exameron. Item contra martionem. Item in cantica canticorum. Item in genesim. In zachariam prophetam. In librum psalmorum. In esaiam. In daniele. In apocalipsi. In prouerbia. In ecclesiastice commentario edidit. Librum composuit de Saule et phitonissa. De antichristo. De resurrectione. De laude dni saluatoris: et prosphomelion: et plenus virtutibus in pace quieuit: vt dicit germanus libro de viris illustribus.

¶ De sancto Cassiano epo et martyre. Cap. lviij.

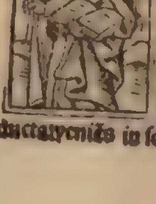
Cassianus episcopus passus est apud ciuitatem forum sylle siue corneliam a sylla cornelio duce romanorum dictam: que nunc imola nuncupatur. Hic quum pontifex fuit ciuitatis brixinensis que ciuitas est in finibus allemanie posita: et peregrinationis gratia venit ad imolensem ciuitatem: vbi dum scholas puerorum regeret: et xpm omnibus predicaret tpe persecutionis a paganis tentus quesitum est quod artificium haberet officio. Respondit sumque esset: vt pueros literis erudiret. Statimque a persecutore quem spreuerat: ad sententiam addictum est: vt ipsi discipuli in magistri sanguinem quo vellet: eum corporis laceratione seuirent. Statuitur ergo in medium spoliatus: et post terga ligatis manibus. Armati itaque stilis pueri circumstantes ac tabulis illudebant magistro et in capite ipsius fractis tabellis acutissimis stilis membra eius non cessabant effodere. Multis itaque vulneribus dei martyr profusus: et pretrahens suspiria humili eos hortabatur voce vt essent viribus fortiores et eos non virtute trucidarent. Sicque per venas totius corporis sanguis emissus: parum animam conditori suo cum gloria tradidit et coronam: sepultus iacet in ipsa ciuitate: et ibi passus est idibus augusti.

¶ De sancto Cassiano presbytero et confessore. Cap. lix.

Cassianus presbyter de quo frater vincentius et gennadius claruit tpe honorij imperatoris: vir illustris et facundus. Alio nomine dictus Joannes eremita. Qui de ecclesia constantinopolitana per hereticos electus in massilia Gallie presbyter ordinatus duo condidit monasteria virorum et mulierum: que hodie extant. ¶ Scripsit multa opuscula ad fidei nostre exhortationem. Scripsit enim vitas patrum in egypto degentium et regulas: que multarum animarum edificationem continent et lucubrato sermone nitescunt. Scripsit et res omnium monachorum necessarias .i. debitum et de canonica oratione atque psalmodia que in egypti monasterijs die noctuque tenentur: libros .iiij. Institutionum lib. j. De virgine et castitate: ac remedijs .viij. principalium vitiorum .lib. viij. singula singulis explicans. Digessit et collationes cum patribus egyptijs habitas: verum de destinatione monachi ac fide. De districtione. De tribus ad seruiendum deo vocationibus. De pugna carnis aduersus spiritum: et spiritus aduersus carnem. De natura omnium vitiorum. De nece sctorum. De nobilitate aie. De principibus. De qualitate orationis. De perfectis. De castitate. De protectione dei. De scientia spirituali. De diuinis charismatibus. De amicitia. De diffiniendo vel non diffiniendo. De tribus antiquis generibus monachorum: et quarto nuper exorto. De fine cenobite et eremite. De satisfactione penitentie. De remissione quinquagesime. De nocturnis illusionibus. De eo quod dicit apostolus. Non enim quod volo facio bonum: sed quod nolo malum hoc ago. De mortificatione: ad extremum rogatus a leone archidiacono postmodum romano epo: aduersus nestorium de incarnatione dni .vij. edidit libros in quibus apud massiliam scribendi: et vite terminum dedit Imperantibus Theodosio et valentiano.

¶ De sancta Radegunde regina. Capitulum .lx.

Redagundis regina nitigorum nobilissima Clotharij regis Francorum vxor claruit anno .xxx. iustini imperatoris: vt ait Sigibertus. Hec natione barbara patre rege berengario nomine progenita: dum regio sua a francis esset depopulata: de patria sua in Galliam in predam adducta: venit in sortem Clotharij ob nimiam speciositatem

ab eo in coniugem ducta est. Que tamen deo potiꝰ q̄ re gi seruiebat ieiuniis vz elemosynis ꝛ orationibus va cans: carnē cilicio domans desuper regalibꝰ induebat. ¶ Adhuc in palatio regis consistens: dū in petrina villa per pomerium ambularet: ꝛ audisset voces cōpeditoꝝ eius misericordiā implorātium: pro ipsis in orationem se dedit: ꝛ contritis compedibus illico omnes absoluit. Dum autē frater regis in bello occisus esset: ille ex hoc motus vxori dudū postulatā ꝛ optatā petitionē cōcessit: vt scz deo libere seruire posset. Que veniēs ad sctm̄ me dardū nouiomen. episcopū ab eo consecratur in xp̄i spō sam: ꝛ pictauis monasterio cōstructo: ordināte rege clo thario ibidem se inclusit: oibꝰ suis pauperibꝰ traditis: multisq̄ inibi sororibꝰ cōgregatis: curā abbatissa facta cū eidē ancillis xp̄i in sctitate vite pollēs solis diuinis insistebat: pauperes quotidie recreās: ꝛ carnē pnia dira castigās. Multis quoq̄ miraculis claruit. ¶ Nā mulie rem a diabolo obsessam solo imperio in xp̄i noīe libera uit: qui cū fluxu vētris ea in ecclesie pauimēto distenta egressus est. ¶ Arborē lauri de aliquo loco euulsam et in horto suo p̄ solatio trāsplantatā dū aruisset oino ad vitam ꝛ viriditatem reuocauit. Infantulam vnā ex mo nachabus nuper defunctā in cellula sua reclusam dudū super corpus orans cū lachrymis a mortuis suscitauit. ¶ Cū imperator iustinus eidē per nūcios suos partē li gni crucis dñice auro cōtectam destinasset: illiq̄ redeū tes in mari naufragiū paterētur: sanctā inuocantes re ginā: columbā tertio circa nauem volantē conspiciūt. Cui dū vnus ex cauda tres pennas auelleret: ꝛ in mare misisset: trāquillitas mox subsecuta est. ¶ Tribunꝰ qui dā noīe domclenus gutturis præfocationē patiens: die qua sancta migrauit a carne: vidit in extasi reginā rade gundem ad se venientem ꝛ eadē hora se de corpore exisse nunciantem: eūq̄ admonentē: vt ecclesiam sancti mar tini in loco sibi ostēso edificet ꝛ detentos relaxet: ꝛ sic sa nitatē recipiet. Qui postq̄ hec p̄misit ad se rediit: seq̄ sanatū reperiens: diē horāq̄ notauit: ꝛ inuenit sanctam a seculo tunc migrasse: vīn mox dimissis. lxxiij. detentis in vinculis ecclesiā sancti martini in loco vbi nūc est de proprio edificauit. Quieuit in pace sancta radegundis idibus augusti in suo cenobio pictauis tumulata.

¶ De sancto Helia propheta. Cap. lxj.

Helias propheta de galaad originē trahens cuius ta men nomen patris in scriptura non habet: nō solū ecclesiastici xlviij. c. inter patres antiqui tp̄is gloriosus cōmē datur: sed etiam ab ipso saluatore in aliqua euāgelii parte magnificatur. Qui tp̄e acbab regis israel ꝛ iorā filij eiꝰ in israel claruit: nō solū in signis p̄phetie gratia: sed etiā excellēti mira culorū gloria: que a. xvij. c. tertii libri regū: vsq̄ ad fin quarti cōmemorant. ¶ Cū enī acbab rex israel ad instantiam impie coniugis iezabelis omnē israel adeo preuaricare et baal adorare fecisset ad preces helie p̄phete in vltionē tāti sceleris dñs clausit celū: nec dedit pluuiā super terrā annis tribꝰ ꝛ mēsibus sex: p̄p̄ quod famesq̄ sterilitas magna fuit per vniuersum regnum israel. Helias aūt ex precepto dñi latuit in torrēte carith iuxta iordanē: vbi corui deferebant ei panes et carnes mane ꝛ vespere ꝛ bibebat de torrente donec siccaretur. Postea vero veniēs in sareptam sidonioꝝ qui est inter tyrū ꝛ sidonē vrbs modica: vidit mulierem viduā colli gentē ligna. Ad quā cū petisset modicū aque ad biben dū: ꝛ illa pergeret vt afferret: petiit ꝛ bucellam panis ad edendū. Cūq̄ illa diceret se nō habere nisi modicū fari ne in hydria quantū est pugillus ꝛ parū olei in lecbito. Iussit helias sibi fieri subcinericiū panē de ipsa farina: promittēs per nomen dñi: q nec farina nec oleū defice rent: vsq̄ ad tp̄s sterilitatis. Et sicut ipse predixerat sic

factum est. ¶ Deinde cū filius vidue ipsius apud quā helias cōmanebat defunctus esset. Helias puerū mor tuū super lectulum suū posuit: ꝛ oratione facta eū a mor tuis suscitauit. Hunc tradunt hebrei fuisse ionā p̄phe tam: sicut dictum est supra in gestis Jone prophete. vj. kalen. februarij. Tunc iezabel regina omnes prophetas dñi quos inuenire potuit occidi mādauit. Abdias vero procurator domus acbab abscōdit in spelunca centū vi ros p̄phetas ꝛ pauit eos pane ꝛ aqua p̄pter qd̄ postmo dū spiritu prophetico dotatus est. De quo supra actū est in gestis eius nono kal. ianuarij. Post tres annos ꝛ di midiū sterilitatis ꝛ famis helias propheta qui vsq̄ tunc latuerat: acbab regi israel se ostendit: dum ipse rex pro pter sterilitatem quereret pabula equis suis ꝛ nō inueni ret: increpauitq̄ eum p̄pheta q dñm reliquisset: ꝛ deos gentiū sequeretur ꝛ coleret. Deinde hortatu eius ad im periū regis ꝯgregatis multitudine populi ꝛ octingētis ꝛ quinquaginta prophetis Baal in monte carmeli. He lias ad populū ait: ne in duas partes claudicarent: sed aut dñm deū patrū suoꝝ: aut Baal sequerentur: dedit q̄ eis optionē talem: vt duo boues educerētur: quoꝝ vnus daretur p̄phetis Baal: ꝛ alius sibi soli: ꝛ vnaqueq̄ pars bouē suū in frusta concisum super ligna poneret igne non supposito: ꝛ inuocaret deum suum: ꝛ qui exau diretur igne dato de sublimi: ipse esset verus deus. Pla cuitq̄ p̄positū populo. Cūq̄ sacerdotes Baal fecissent qd̄ dixerat Helyas: inuocātes Baal a mane vsq̄ ad meri diē trāsiliebant altare quod fecerant: ꝛ incidebant se iu xta ritum ipsoꝝ lanceolis: vt sanguine perfunderen tur. Demones enim plurimum delectantur perfusio ne sanguinis humani. Tūc helias presente populo alta re ipsoꝝ destruxit: ꝛ nouo in honorem dñi constructo ligna ꝛ frusta bouis superposuit: ꝛ aquā abundāter de super iactare fecit: donec aqueductꝰ impleret: ne puta ret arte magica ipm̄ de visceribus terre ignem suscitas se. Factaq̄ oratione ignis de celo descēdit: qui holocau stū ligna ꝛ lapides ac puluerē: ꝛ etiā ipam aquā cōsum psit. Quo viso miraculo populus ꝯuersus est: ꝛ iussu He lie omnes prophetas Baal occidit iuxta torrentē cison. ¶ Deinde dixit Acbab vt comederet: ꝛ festināter descen deret: ne ipm̄ pluuia superuētura occuparet: qui come dēte Helias inclinato capite orauit: ꝛ misso puero septies ad videndū contra mare: septima vice vidit nubeculam ascendētem: que vsq̄ tunc non apparuerat. Festināterq̄ acbab domum facta est pluuia grādis: ꝛ omnem terrā irrigauit. Jezabel aūt audito qd̄ helias fecerat de p̄phe tis Baal querebat vt occideret eū: qui timens fugit in bersabee iuda: ꝛ dimisit ibi puerū suū: ꝛ perrexit in de sertū via vniꝰ diei: sedensq̄ subter iuniperū petiuit ani me sue: vt moreretur: postmodū vero dormiuit: ꝛ ex citatus ab angelo ꝛ confortatus: atq̄ pane celico ei delato refectus ambulauit in fortitudine cibi illius. xl. diebꝰ: vsq̄ ad montē dei oreb: vbi p̄ceptū accepit a deo de vn gēdo azael regē super syriā in damascum: ꝛ iesu filiū nā si regē super israel: ꝛ heliseum filiū saphat de abela in p̄ phetā p̄ se: vt isti tres interficerēt idolatras israel. Que oīa helias adimpleuit iuxta mandatū dñi. ¶ Mortuo vero acbab rege israel: regnauit pro eo filiꝰ eiꝰ ochozias qui ambulauit in viis malis patris sui ꝛ matris sue im pie iezabelis: propter quod deus puniuit eum: vt cadēs de cancello cenaculi sui ad mortem egrotaret in sama ria ciuitate. Misitq̄ nuncios ad consulendum beelze bub deū accaron: an liberari posset de infirmitate sua quibus ex precepto dei occurrens Helias eos redar guit: dicens quod ochozias de ipsa egritudine morere tur. Cumq̄ redissent nunciā ad regem: ꝛ ei verba nar rassent: quesito ab eis de habitu viri: intellexit ipsum es se heliam: misitq̄ ad eum principem quinquagenarium et quinquaginta qui erant sub eo: vt vocarent He liam vel inuitum traherent. Et ad mandatum Helie descendit ignis de celo et deuorauit eos. Rex quoq̄ mi sit alium quinquagenarium ꝛ suos quinquaginta: qui

similia passi sunt. Destinatus vero tertius quod abdias fuisse dicitur curuauit genua cōtra heliā et eius miam implorauit. Et ppheta dñi cū eo iubēte angelo de mōte descēdit: et ingressus ad ochoziā ipsū de idololatria redarguit: mortē eius imminere pphetauit qui et mortuus est iuxta verbum helie. Pro quo iorā frater eius regnauit: eo quod ochozias filiū nō haberet. ¶ Anno vero pmo iorā regis israel cū helie reuelatū esset quod deus ipm tollere vellet: venerūt helias et heliseus de galgalis in bethel: deinde in hierico: ac deinū deuenerūt ad iordanē sequētibus eos quinquaginta ex filiis pphetarū: qui diuino spiritu raptū helie prenouerāt. Et sic helias stans sup ripā iordanis: tulit palliū suū et pcussit aquas que diuise sunt in duas partes: et trāsierunt ambo per siccū Helias vez et Heliseus. Dixitque Helias ad Heliseum: vt peteret quod vellet ab eo anteq ab ipso tolleretur. Qui petijt vt duplex spiritus eius in eo requiesceret: scz ad prophetandum et miracula faciendum. Cūque pergētes adinuicem loquerētur, Helias curru igneo et equis igneis raptus est ab Heliseo et per turbinē in celū: hoc est in superiora aeris ascendit: trāslatusque est in paradisum terrestrē: vt creditur: vbi cum Enoch corporaliter viuit rediturus in fine seculi: et cōtra antichristū cōflictum habiturus: quos ipse demum o. cidet: sed eos dñs suscitabit: vt habet Apocal. xj.c. Leuauit aūt Heliseus pallium Helie quod ceciderat ei: et percussis aquis iordanis secūda vice diuise sunt: et trāsiuit Heliseus per siccū ad aliam ripā vbi erant filij pphetarū. Qui viso miraculo diuisionis aquarum intellexerunt spiritum Helie in Heliseo quieuisse. Celebratur autem dies raptus Helie prophete ab hebreis. xix. kalen. septēbris: quo die tradunt eū in paradisum fuisse translatū. Hec ex libris. iij. et iiij. regum capitulis quibus supra: et ex dictis Josephi et Hieronymi: et ex historia scholastica: atque ex chronica Guilielmi.

¶ De sctō Eusebio presbytero. Cap. lxij.

Eusebius presbyter Rome claruit tempore Constātij Augusti et Liberij pape hereticorū: qui vir catholicus et doctrina preclarus: dum fidem catholicam constāter defensaret: et Cōstantiū Augustū atque Liberium vrbis Rome episcopū hereticos predicaret: eo quod arriane fidei cōsensissent. Ab eodē cōstātio rogatu liberij detentus est: et in quodā cubiculo domus sue inclusus habēte in latitudine pedes quatuor: et ibi multis mensibus in oratione perseuerauit. Inclusus tñ adhuc post menses septē dormitionē accepit. xix. kalen. septembris. Cuius corpus gregorius et orosius presbyteri sepeliūt via apia in cimiterio calixti: iuxta corpus beati sixti pape et martyris in cripta. Quod audiens constantius augustus gregorium presbyterum cepit: et viuum in eadem cripta sepeliuit: vbi post dies tres in pace quieuit.

¶ De sancto Eusebio epō emesseno. Cap. lxiij.

Eusebius episcopus emessenus tēpore cōstantij imperatoris claruit: qui vir elegātis rhetoricis ingenij innumerabiles cōposuit libros magis secutus historiam: et qui ad plausum pertinēt ab his qui declamare volunt maxime leguntur. Quorum precipui sunt aduersus iudeos et gentiles atque nouationes. Ad galathas quoque scripsit libros. x. Et in euāgelijs homelias plurimas breues. Quieuit autem in Christo apud antiochiam. Ibidē sepultus in pace. Hec hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De sancto Eusebio abbate. Capitulum. lxiiij.

Eusebius abbas discipulus beati hieronymi fuit. Hic natione cremonēsis nobili prosapia ortus: cū ad terrā sanctā visitādā perrexisset beatū hieronymū ibidē reperit: qui apud bethleem paruū monachorū cōstruxerat de nouo cenobium. Cuius sapiētia et moribus accēsus relicto seculo ei adhesit: et monachus factus in sctē cōuersationis ordine vitā laudabilē duxit. Quē et hieronymus decedens eidē cōgregationi in abbatē prefecit: et eidem bibliothecā suā cōmēdauit. ¶ Cum post obitū beati hieronymi grecorum quedā heresis pullulasset: asserens quod anime beatorum vsque ad corporum resumptionem eternā non percipiunt gloriā: nec aīe dānatorū sentiūt gehenne penā: multique fidelibus tali errore inuolutis cū talis opinio in partibus hierosolymitanis resonasset: per cyrillum epm hierosolymitanū indictū est triduanū ieiuniū cum assidua oratione cunctis fidelibus vt deus sue fidei catholice subueniret. Expletis autem tribus diebus nocte precedēte apparuit beatus hieronymus. Eusebio in oratione cū lachrymis cōstituto dicēs: quod deus fideles suos respexerat: et quod interuētu ipsius ecclesie sue subuenire decreuerat. Mādauit ergo vt trium iuuenū in ipsa nocte in bethleē defunctorū corpora ante fossam in qua corpus ipsius doctoris quiescebat deferri faceret: que sacco eiuno quo viuus induebatur tāgeret: qui cōtinuo resurgerēt: et predictā heresim vti testes veridici cōfutarēt. Qui iterum post dies. xx. in christo quiescerēt: cum quibus et ipse Eusebius migrare deberet. Hanc aūt sacrosancto cpo visio per eusebiū narratur: omnisque clerus et populus in ecclesia bethleē congregat: trium iuuenū ipa nocte defunctorū cadauera ad tūb. hieronymi deferūt: et per eusebiū ipsius sacco cilicino tangunt. Mox quoque iuuenes quasi de somno euigilātes surrexerunt: et que viderāt in alio seculo in gliā et in gehēna cūctis populis narrauerunt: et sic grecorū heresim confuderūt: per triduū vero aū dies illos. xx. quibus hieronymus pdixerat: eusebius egrotare cepit: et per dies. iij. tibie correptus ecclesiasticis sacramētis cōtus apparēte sibi beato hieronymo et ipm ad celestia vocāte in dño feliciter pausauit. Eadēque hora prefati tres iuuenes iterum a corpore migrauerūt. Corpus aūt eusebij iuxta corpus hieronymi sepultū fuit. In cuius sepultura monachus qui lumē oculorū dudū amiserat cadauer deosculatus visum recepit.

¶ De assumptione beate marie virgi. Cap. lxv.

Assumptio gloriose virginis marie i aīa facta est. xviij. kal. septēbris vt tenet trad. ecclesia. In aīa dixi quod ipa et in corpe assumpta est: vt infra pluribus rōnibus cōprobatur. Assumptio aūt ipsius facta ē in corpe scdm quod legitur historia infra scripta trad. et facta ē tertio die post eius dissolutionem aīe a corpore quo vez die anime corpori eius reunita: et ipsa corporaliter est assumpta: scz. xv. kalendas septēbris. In visione aūt sancte Helizabeth de sconaugia habet quod beata virgo. xl. die ab obitu eius fuit in corpore assumpta vez ix. Kal. octobris: sicut eidē sancte fuit diuinitus reuelatū. Sz quicquid veritatis sit de corpali assumptiōe: planū est quod tenet ecclia de āime sue glorificatione. Qualiter autem ipsa assumptio facta fuerit quodā libello licet apocripho: qui ioāni euāgeliste ascribitur edocet. ¶ Apostolis nāque pdicationis gratia diuersas mundi partes subeuntibus virgo beata in domo iuxta montē syon posita dicitur remansisse: omniaque loca filij sui: scilicet natiuitatis: baptismi: passionis: sepulture: resurrectionis: et ascēsionis quoad vixit: deuotione sedula visitabat. Et sic

cundum quod ait Epiphanius .xxiiij. annis post ascen-
sionem christi superuixit. Refert enim ꝙ beata virgo an-
norum .xiiij. christū cōcepit: ⁊ in .xv. peperit: ⁊ cum eo mā-
sit annis .xxxiij. ⁊ s̄m hoc obijt annorū .lxxij. Aliud proba-
bilius videtur: vt .xij. annis filio superuixerit: ⁊ sic sexa-
genaria sit assumpta cū apostoli totidem annis in iudea
⁊ circa partes illas predicauerint: sicut ecclesiastica hi-
storia tradit. In visione autem predicte Helisabeth asse-
ritur ꝙ virgo maria post x̄pi ascēsionem anno integro su-
peruixit: ⁊ tot diebus vltra annum: quot sunt ab ascen-
sione christi vsq; ad assumptionem virginis: ⁊ hoc veri⁹
iudicatur ex eo quod dicit dionysius: omnes apostolos
dormitioni virginis interfuisse: qđ esse non potuisset: si
ipsa post ascēsionē vlterius vixisset. Cū iacobus aposto-
lus fili⁹ zebedei passus fuerit ad literā biennio post dñi
passionem. ¶ Cū igit̄ die quadā cor virginis in filii de-
siderio vehemēter esset accensum: ita vt in lachrymas
prorūperet abūdāter gabriel angelus eidē cum lumine
astitit: eāq; reuerenter salutauit: ac eidem ex parte eius
filii dixit: ꝙ post triduum esset a carne migratura: ⁊ cum
christo perpetuo regnatura. Ramū quoq; palme eidem
de paradiso allatum presentauit: quē ante ei⁹ pheretrum
portari mādauit. Virgo autē de nūcio leta deo gratias
egit: ⁊ duas petitiōes ab angelo postulauit: primo vt fi-
lii eius ⁊ fratres oēs apostoli ad ipsam pariter ꝯgregarē-
tur: qb⁹ p̄sentib⁹ spm̄ deo redderet: et oēs sibi sepultu-
re offm̄ exhiberēt. Secūdo vt cū spm̄ emitteret: malignū
sathanā nō videret. Angelus aūt cōsēsit: ⁊ ei optata pro-
misit: q: ⁊ ille qui abacuch ꝓphetā de iudea in babylo-
nē in impetu spūs sui attulit: ipse ad eā in momēto oēs
apostolos cōgregauit: malignū quoq; spm̄ ei in trāsitu
nō visurū repromisit: ⁊ cōtinuo ab ea discessit. Palma
aūt illa in stipite viridis erat: sed in folijs vt stella fulge-
bat. Cū aūt ioānes in ephesio predicaret: ecce post toni-
truū nubes eū rapuit ⁊ ipm̄ repēte aū marie ianuā col-
locauit: quē ingredientē ad se maria obstupuit: ⁊ p̄ gau-
dio lachrymas cōtinere nequiuit. Dixitq; ei qualiter fuis-
set a dño euocata vt debitū humane carnis exolueret:
ideoq; ipm̄ x̄ps ad se venire fecisset: cui corp⁹ suum tu-
mulandū cōmēdauit: atq; palmā aū pheretrū deferen-
dā mādauit. Cū aūt ioānes alios coapostolos ibidē p̄-
sentes optaret: ecce oēs ipi de locis vbi p̄dicabāt: i nu-
bib⁹ rapiūt̄: ⁊ aū marie ostiū subito ꝯgregāt̄: q cū se ibi-
dē trāslatos admirerēt: ⁊ cāz adinuicē sciscitarēt: ioānes
ad eos exiēs: ⁊ dñam migraturā p̄dixit: admonēs ne cū
obierit: aliqs defleat: ne forte eis iputari posset: ꝙ ipsi q
resurrectionē p̄dicāt: mortē timeāt. Cūq; beata virgo
oēs apostolos ꝯgregatos vidisset: dñm benedixit ⁊ i eorum
medio luminarib⁹ accēsis ꝯsedit. sicq; vsq; ad diē ter-
tiū ꝑseuerauit. Circa vero horā noctis tertiā Jesus ad-
uenit cū oīm angelorū ⁊ sanctorū agminib⁹ ⁊ aū thorū
virginis acies ordināt̄: ⁊ dulcia cātica vsq; ad noctis me-
diū frequētāt̄. Tūc iesus eā his vt ad se veniret dulciter
aduocauit: ipsaq; spm̄ ei reddere se paratā eē letāter rn̄-
dit. Omnesq; q cū iesu venerāt dulcia cāticorū cātica sol-
uebāt. Sicq; marie anima de corpe exiit: ⁊ in vlnas fi-
lii aduolauit. Fuitq; tā a dolore mortis extranea sicut a
corruptiōe carnis fuerat aliena. Dñs aūt mādauit apo-
stolis vt corp⁹ matris sue in vallē iosaphat tollerēt ⁊ in
monumento nouo ibidē reperto ponerēt: ⁊ pluresq; tri-
duo ibidē donec ad eos reuerteret̄ expectarēt. Statim
aūt circūdarūt eā flores rosarū rosei: scilicet cet⁹ marty-
rū: ⁊ lilia cōuallium: agmina videlicet angelorū cōfessorū
⁊ virginū. Ad cōsentium quoq; ascēdētiū cet⁹ q remāse-
rāt cōcite obuiā ꝓcesserūt: videtesq; regē regū feminine
aīas in vlnis ꝓprijs baiulātē illāq; sup eū innixā q ista
esset interrogāt admirātes: ipsamq; matrē dñi ⁊ reginā
celorū respondent eā comitātes. Sicq; in celū gaudēs
suscipitur ⁊ a dextris filii in throno collocatur. Aposto-
li autem eius animā tanti candoris esse viderūt: vt nul-
la mortalium lingua posset effari. Tres autē virgines:
que ibi erant: cum corpus lauādū spoliassent: tanta cor-
pus eius claritate splenduit vt tangi quidem ad lauan-
dum posset: sed minime videri: que tamen diu lux re-
splenduit donec corpus lotuz fuit. Corpore ergo in phe-
retro posito pia contentio inter apostolos oritur quis
eorum palmam ante loculum portare debeat. Defert
ioannes petro propter apostolicam dignitatem: petr⁹
vero Joanni propter illibatam virginitatem. Tandem
omnium apostolorum sententia Joanni palma tradi-
tur deferenda. Petrus autem ⁊ Paulus pheretrum ele-
uare ceperunt ⁊ ceteri apostoli circa ipsum se posuerūt.
Incepit Petrus canere exiit israel de egypto: et reliqui
psalmū dulciter prosequunt̄. Dñs quoq; pheretrū et
apostolos nube cōtexit: ita vt audiri quidē possent sz mi-
nime cerni. Affuerūt ⁊ angeli cū apostolis ꝯcinētes. Ad
melodiā aūt tota ciuitas excitat̄: ⁊ quidnā hoc sit oibus
declarat̄. Judei ad arma concurrūt: vt corpus rapiāt ide-
oq; odiose cōburāt. Tūc princeps sacerdotū cū impetu
manus ad locū misit: vt ipsum euerteret ⁊ corp⁹ ad ter-
rā deduceret: cui⁹ man⁹ subito aruerūt ⁊ lectulo pēdē-
tes adheserūt. Reliquus vero popul⁹ ab angelo cecitate
ꝑcussus est. Cū aut princeps sacerdotū petri auxiliū
inuocaret. Petrus ei respōdit ꝙ si mariā dei esse genitri-
cē ꝯfiteret̄ ei⁹ suffragiū postulās cōtinuo sanaret̄. Qui
cū se credere rn̄disset man⁹ ei⁹ a pheretro soluti sunt s̄z
tm̄ in eis ariditas ꝑmāsit donec corp⁹ deosculās integrā
sanitatē recepit. Tūc de petri ꝯsilio palmā princeps ille
accepit: ⁊ singulos de ꝑplo tetigit: ⁊ quicūq; i virginē cre-
didit visum recuperauit: q aūt credere noluit cec⁹ ꝑmā-
sit. Corp⁹ igit̄ marie apostoli in monumēto statuto cō-
diderūt: ⁊ iuxta illud triduo cōsederunt. ¶ Tertia vero
die dñs cū angelorū multitudine venit: ⁊ apostolos sa-
lutās: pacē eis nūciauit. Deinde eos interrogauit: qd
eis videret̄ honoris sue genitrici cōferendum. Illi vero
responderunt: vt sicut ille deuicta morte regnabat: sic ⁊
matris corpusculum suscitaret ⁊ ad sui dexteram collo-
caret. Quo annuēte Michael archangelus marie ani-
mā continuo p̄sentauit: eamq; dñs illico corpori reuni-
uit: statimq; corp⁹ de tumulo ꝓdiit gloriosum ⁊ a x̄po
assumit̄ ad ethereū thalamū comitāte secū multitudi-
ne angelorū. Qđ aūt dr̄ de thoma ꝙ abfuit ⁊ resurrectio-
nē virginis credere noluit: ⁊ zonāq; ipsi⁹ ex aere delapsaz
recepit: delusoriū ⁊ friuolū reputat̄. Hec oīa in libello
p̄dicto lz apocripho. ¶ Et notādū ꝙ quis hieronym⁹
in s̄mone hui⁹ festi ad paulā ⁊ eustochiū asserere nō au-
deat virginē corpalr̄ assumptā dicēs tuti⁹ esse pie dubita-
re ꝙ aliqd temere diffinire: ecclia tn̄ hoc indubitāter te-
nere videt̄: ⁊ plurib⁹ rōnib⁹ cōprobat̄. Prīa quarū sumit̄
ex parte iusticie dei. Deus enī iudex est iust⁹ librās me-
rita singulorū ⁊ vniuscuiusq; ad cōdignū retribuēs p̄mia
meritorū. Idcirco ⁊ resurrectionē corporū futurā ordi-
nauit: vt sicut aīa cū corpe meruit vel deliquit: sic cum
corpe percipiat gaudia vel substineat tormēta. Illud er-
go ꝙ plus meruit plus dz hr̄e de p̄mio. Quomodo cor-
pus virginis ꝙ cūctis alijs plus meruit x̄pm ex se gene-
rādo plus alijs premiat̄ si cū alijs corruptū incinerat̄?
Nōne dei iusticia deperit: q corpus virginis cū alijs san-
ctorū corpibus vltimā resurrectionē expectare facit. Et
hec rō est damasceni. Secūda ratio sumitur ex parte do-
ni in hac vita scilicet in christi natiuitate recepti. Nam
cum conceditur maius debet concedi et minus: maxi-
me vbi respiciunt eundem finem: sicut cui conceditur
regnum faciliter conceditur nobile vestimentum. Sz
maius est sine corruptione carnis parere ꝙ virgini est
collatum quod est omnino excedens naturam ⁊ artē
ꝙ carere corporis corruptione ꝙ potest fieri ꝑ artem.
¶ Tertia sumitur ex obligatione p̄cepti. Cū enī lector
legit qđ nō debet facere cōtra legis preceptum conue-
niens est ꝙ filius dei qui legē dedit nō faciat cōtra sue
legis mandatum. Sed credendum est ꝙ implere vo-
luit preceptum ꝙ dedit de honore materno: ⁊ hoc non
implesset: nisi corpus integrum seruasset. Nam s̄m Au-
gustinū putredo ⁊ vermis opprobriū est humane con-

ditionis. Qui autem in aliquo substinet opprobriũ nõ honoratur. ¶ Quarta sumitur ex conformitate virginis ad corpus xp̃i. Nã idẽ locus debetur parti ꝛ toti nisi violenter alterũ horum impediatur: quia ꝺm philosophũ. Idẽ est locus totius terre ꝛ glebe: totiꝰ ignis ꝛ scintille. Sed corpus christi sumptũ est de corpore matris sue: ergo vtriq; idẽ locus debetur. Corpꝰ autẽ virginis nulla violentia impediri potest quia ibi est vbi corpus filij est. Et he tres rationes sunt Augustini. ¶ Quinta sumitur per locum a simili: q: de similibꝰ idẽ est iudiciũ: sed deus trium puerorũ corpora inter flammas seruauit illesa. Jonã viuũ seruauit in vẽtre ceti. Danielẽ i lacuda fame leonũ seruauit incolumẽ: cur ergo corpꝰ matris non seruauit incorruptum. Et hec ratio est Anselmi. ¶ Sexta sumitur per locum a minori: q: si de quo minus videtur inesse et inest: et de quo magis. Sed minor ratio est ꝙ corpora sanctorũ qui cũ xp̃o surrexerũt sint glorificata: ꝛ in eis perfecta resurrectio sit completa: ꝙ̃ ꝙ corpus gloriose virginis sit ad celos assumptũ. Et tamẽ in illis perfecta resurrectio ꝯpleta est: vt supra probatũ est in historia resurrectionis domini sexto kalendas aprilis: ergo multo fortius hoc cõcludendum est de resurrectione virginis. Et hec ratio sumitur ex dictis Hieronymi in sermone ꝓdicto. Septima ꝛ vltima ratio sumitur ex euidẽtia facti: quã rationẽ Bernardꝰ assignat dicẽs. Qm̃ sanctorũ corpora deus preciosa sublimauit: sepulcra Petri Pauli ꝛ Jacobi: ꝛ aliorũ̃ gloriose venerabilia reddidit: vt ꝛ ipsius deputetur locus eorũ venerationi congruꝰ: ꝛ ad ea mũdus properet vniuersus. Si igitur Marie corpus super terras esse dicer̃: cũ nec deuota visitatiõe fideliũ: nec eidẽ locꝰ deputet̃ honoris: nimis videbitur xp̃s honorẽ materni corporis contempsisse. cũ tñ super terrã aliorũ sanctorum corpora sic honoret: vnde ꝛ egregius quidã versificator ait. Scãdit ad ethera virgo puerpera virgula iesse. Non sine corpore: sꝫ sine tẽpore tendit ad esse. ¶ De vestimẽtis eiꝰ ꝛ capillis virginis ꝛ de lacte ipsiꝰ in pluribꝰ locis ostendit̃: de membris aũt corporis vel minima particula necubi reperit̃: nec ꝙ alicubi habeatur ab aliquo vnꝗ̃ asseritur.

¶ De sancto Charsitio martyre. Cap. lvj.

Charsitius acolitus ꝛ martyr Rome passus est sub ꝑsecutione Valeriani ꝛ Galieni imperatorum. Qui cũ corporis christi sacramẽta portaret: tenentes eũ pagani discutere ceperũt: vt ꝗ gereret indicaret: at ille indignũ iudicãs porcis ꝓdere margaritas neq̃ꝙ̃ voluit detegere sacrosancta mysteria: quẽ fustibus ac lapidibꝰ tãdiu mactauerũt quousq; spm̃ exhalaret. Reuolutoq; eiꝰ exanimi corpore sacrilegi discussores nihil i manibꝰ eiꝰ: aut vestibꝰ sacramẽtorũ xp̃i inuenire potuerũt: sꝫ relicto corpore cũ terrore fugerunt: qḋ a christiano sublatũ: ꝛ via apia in cimiterio calixti sepultũ est. xviij. kalendas. septembris.

¶ De sancto Ursatio cõfessore. Cap. lvij.

Ursatius cõfessor claruit in niceo bithynie ciuitate: hic cũ genere persa primũ sub rege licinio cõfessor effectꝰ: deinde solitariã vitã in turri ciuitatis ipsiꝰ agebat inclusꝰ. Qui inter cetera signa cũ obsessus a diabolo gladio arrepto ꝑ vrbẽ discurreret: cũctis fugiẽtibꝰ eidẽ solꝰ occurrit: ipmq; a demonio liberauit. ¶ Draconẽ etiam apud nicomediã ciuitatẽ existentẽ soloq; flatu homines perimẽtẽ oratione sua de valle productũ leniq; baculo capite percussũ extinxit. ¶ Hic etiã nicea ciuitatẽ terremotu diruendam longe ante predixit. Dum autem dies terremotꝰ aduenisset ad ecclã cum eõ ꝛ clericos admonẽs: vt ꝑ iminẽti ꝑiculo deũ orarẽt ab eis rediẽs ad turri rediꝫ: ꝓstratusq; i oratione cũ lachrymis se dedit. Interea ꝟo superueniẽte terremotu pluribꝰ oppressis: reliqũ ꝑ mõtana dispsis: Ursatiꝰ in turri mortuꝰ reptꝰ est: pnꝰ iacẽs sicut orare solebat. Sermo tñ est ꝙ deũ orasset: vt priꝰ vitã finiret ꝙ̃ videret excidiũ ciuitatis. Oĩs aũt vrbis structura ex illo terremotu diruit: sola turris in ꝗ sctũs orabat ꝑmãsit. Quieuit i pace. xviij. kal. septẽbris.

¶ De sancto Arnulpho ep̃o metẽ. Ca. lviij.

Arnulphꝰ ep̃s metensis. vt ait petrus damiani pr̃ pipini fuit: ꝛ auꝰ karoli magni imperatoris. Qui lothorigie ducatũ tenens: vxore ꝛ filiis ac sctõ derelictis eremũ petiit ꝛ solitariã vitã elegit. Veniẽs aũt ad põtẽ fluminis moselle: anulũ suũ i aq̃ deiecerit tali ꝯditiõe: vt qñcũq; ipsũ reciperet: se a dño itelligeret pctis oibꝰ absolutũ: indeq; i eremo nudo mortuꝰ deo vixit. ¶ Defũcto aũt metẽ. ep̃o i põtificẽ electꝰ ẽ. Diuq; piscis eidẽ ad edẽdũ fuisset oblatꝰ: exenterato pisce anulꝰ eiꝰ i vẽtre reptꝰ est: cũ tñ ꝑ duas dietas a loco vbi anulũ deiecerat: piscis captꝰ eẽt. Intelligẽs aũt sctũs pctã sua sibi dimissa nihilominꝰ penitẽtie opibꝰ arctiꝰ insudauit. paupibꝰ large ministrauit: ꝛ multis miraculis claruit. Nã i diebꝰ rogationũ ad ꝓcessionẽ tẽdẽs: demõiacũ liberauit: leprosũ quẽdã barbarũ in domo susceptũ ad xp̃m ꝯuertit: quẽ baptizãs ipsũ parit ꝛ carne mũdauit. Ciuitatẽ suã incẽdio pene totã flagrãtẽ dũ oẽs aufugerẽt: ipse se igni obiiciẽs signo crucis edito flãmas cõpescuit ꝛ vlteriꝰ ꝓcedere nõ ꝑmisit. Quo die ꝑ visum ꝗdã longe cõstitutꝰ crucẽ igneã in aere cõspexit: audita voce ꝙ tali signo metẽ. ciuitas ꝑ Arnulphũ ab incẽdio liberata. Eidẽ vir dñi famã ppli fugiẽs eremũ repetiit: cũ aliqbꝰ monachis deo seruiuit: successore sibi georico ordiato vbi ꝛ post tps modicũ in pace quieuit. xvij. kal. septẽbris: successor aũt eiꝰ obitu ipsiꝰ cognito cũ clero ꝛ pplõ locũ adiit: ꝛ sctm̃ corpꝰ ad suã ciuitatẽ trãsferẽs i ecclĩa aploꝝ ꝯdidit: vbi ꝛ ꝗescit signis choruscans.

¶ De sancta Serena regina. Cap. lix.

Serena regina vxor quondã diocletiani augusti a sctõ cyriaco martyre ꝯuersa ꝛ baptizata est: q: filiã eius artemiã a demonio liberauit: vt supra dictũ est in passione cyriaci. vj. idus augusti. Que vidẽs persecutionẽ dirã xp̃ianoꝝ quã vir eius exercebat: ꝙ̃ ꝑ annos decẽ durauerat ita vt ĩfra dies. xxx. ꝑ diuersas ꝓuincias. xvij. milia martyrio coronar̃ ꝛ i phrygia ciuitas vna xp̃ianoꝝ vndiq; cõclusa ne vllꝰ euadere posset igne cũ oibꝰ cremata fuisset: videns quoq; susanna neptẽ eiꝰ passã: ꝛ alia mala que fiebãt: dolore cruciata ꝛ febre correpta in confessione dñi migrauit ad xp̃m. xvij. Kal. septembris. Sepulta a christiano iuxta corpus susanne in crypta.

¶ De sancta Artemia virgine ꝛ mar. Capitulum. lx.

Artemia virgo rome passa est sub maximiano filio diocletiani fratre suo: filia nãq; diocletiani fuit ꝛ Serene auguste. Que cũ esset ab imũdo spũ obsessa a sctõ cyriaco martyre liberata ꝛ baptizata est: vt supra in passiõe dicti martyris actũ est. vj. idꝰ augusti. Post mortẽ ꝟo diocletiani cũ maximianꝰ filiꝰ eiꝰ

nperiū sublimat⁹ esset: xp̄ianosq; psequeret. Cyriaci
idē cū eius socijs diuersis supplicijs martyrizauit.
rtemiā ṽo sororē suā gladio in xp̄i cōfessiōe necari fe
rq̄ iuxta matrē ⁊ consobrinā sepulta est: cui⁹ qua dicō
assiōis ignorant passio ei⁹ recte matri subijcit.

¶ De sanctis Liberato abb. ⁊ socijs martyribus. Capi.lxxj.

Liberat⁹ abbas bonifaci⁹ diacon⁹ seruu⁹ et rusticus subdiaconi: rogat⁹: septim⁹: ⁊ seuer⁹ monachi: ⁊ maxim⁹ puer apō aphricam psecutiōe vādalica sub hunerico rege passi sunt: q̄ ex territorio ciuitatis caprofii monasterio abstracti ⁊ cartaginē ducti: pmo sūt custodie mācipati ⁊ ferro vincti: deinde natti impositi fuerūt manib⁹ ac pedib⁹ ligatis ipsaq; nauicula siccis lignis pleta: igne imisso vt cremarent. Sz diuino nutu ignis extinct⁹ sepiusq; reuocat⁹ semp deficiebat. Demū remo vectib⁹ mactati cerebris excussis extincti sunt. Corpora vero i mare iactata sz diuina dispēsatiōe littori eiecta in monasterio cōtiguo loco basilice cp̄ sc̄i celerine: xp̄ianis sepulta sunt: vt victor scribit aphrican⁹. Qui passi sunt. xvj. Kalen. septembris.

¶ De sancto Mammete martyre. Capi.lxxij.

Mānes puer septē annor apud cesaream cappadocie tpe aureliani imperatoris ⁊ psidis antiochi passus est. Qui defunctis parētib⁹ psecutionē fugiēs i syluā secessit: vbi oratiōi iugiter vacabat ⁊ de lacte suarū ouiū se pascebat. Sz admonit⁹ de celo in cāpū descēdit: vbiq; codicē euāgelior ⁊ baculū reperit: q̄b⁹ sumptis in mōtē ascēdit. Et dū lectiōi insisteret: ferarū multitudo ad eū puenit quib⁹ mansuefactis de lacte earū sanct⁹ emūgebat de q̄b⁹ ad refectionē sui vtebatur. Residuū vero cū ad portā ciuitatis declaret ad vendēdum deferret: vt preciū pauperib⁹ erogaret. Alexander pses hoc audiēs: misit ad eū duos milites capiēdū. Quos ille in domū suā adducēs benigne refecit. Dūq; illi aīalia ferocia ad eū veniētia cōspexissent territi fuerunt. Sanct⁹ ṽo māmes eos secut⁹ est: corā pside psentatus: asserēs xp̄ianū. Quē pses detētū iussit in equuleo suspēdi ⁊ torqri: deīde in carcerē recludi: vbi plusq̄. xl. xp̄ianos repperit fame deficiētes: verū orāte puero columba de celo aduolās lac ⁊ mel attulit q̄b⁹ illos fessos refecit: ⁊ apto carceris ostio vectiu⁹ confractis oēs emisit. Qd audiēs pses māmetē in caminū ignis mitti fecit. Igne ṽo bis extincto bisq; renouato: cū flāmis deficiēnib⁹ illesus exisset: bestijs subijcit: sz ab his tract⁹ minime ledit. Amphiteatro q̄s ab āgelo illuso vt nemo exire posset: leo fouea egressus: multos iudeor ac gentiliū interemit: q̄ ⁊ hūana voce locut⁹ est. Hec a deo se iussū facere i visionē xp̄i militis māmetis deniq; iubēte sctō eo solū pside cū oī offō suo illesus dimisit. Tādē sctūs martyr cū lapidib⁹ obrut⁹ maneret illesus: ab āgelis de celo vocat⁹ emisit spm̄. xvj. Kalēdas septēbris.

¶ De sctā Helena regia. Ca.lxxiij.

Helena regia mater fuit iperatoris cōstātini magni. Que sicut i historia britonū legit: quā iohānes veronēsis in sua chronica ponit: filia fuit cloelis regis britānie. Cū eni illi britones xp̄i fidē suscepissent tpe Lucij eleutherij pape. Helena a pre suo i fide edocta: nō tn̄ baptizata: eo cp̄ de his q̄ audierat dubitaret vt tn̄ ea ṽo esse ex pte aliq̄ cōprobaret: audiēs miracula q̄ rome fiebāt p merita apostolorū petri ⁊ pauli: dū a pre peregrinādi romā licētiā obtinere nō posset: desiderio pegrinationis accēsa cū vnica ancilla fidelissima eiā inde discessit: ⁊ mutato habitu romā venit. Quā cōstāti⁹ iperator videns ei⁹ nimia pulchritudie allect⁹ amauit: ⁊ vt peregrinā raptā ad se introduxit eāq; carnalr cognouit ac plurib⁹ dieb⁹ secū habuit. Sz volētē oīno abire pegrinantē dimisit: q̄ nec patrē ei nec patriā indicare voluit. Et cū multos sibi thesauros offerret nihil acceptauit: sed solū anulū ei⁹ suscepit. Inde igit desidēs habitu induta vilissimo in villā secessit: vbi cū ancilla sua morabat: ⁊ de labore manuū suarū victū cōseqbat. Erat q; i domo quadā q̄ olī fuerat stabulū equorū: vnde ⁊ stabularia dicta est. ¶ Natū ergo puerū ex patris noīe constātinū vocauit. Qui cū sapiētia etate ⁊ virtutib⁹ creuisset: a vicinis mercatorib⁹ munerib⁹ allect⁹ abduct⁹ est. Et dū bizantiū que postmodū fuit cōstantinopolis dicta nauigassent: simulatas literas ex parte impatoris regi bisantij offerūt: filiā ei⁹ filio imperatoris quē secū adduxerāt petūnt: hoc iperatorē patrē secū habituz ppetuo pmittētes: cū dudū adinuicē discordiā habuissent. Qd rex bizātij facere oīno curauit: filiāq; suā in cōiugē iuueni tradidit: thesaurosq; maximos ⁊ seruos ⁊ ancillas eidē dedit. Mater vero filiā suā diploide gēmis siml valoris plena induit: vt si qñ casus aduersus occurreret: exinde sibi in necessitat. h⁹ inus puidere posset. Redeūtes aūt mercatores in insulā maris appulerūt. in qua cōstātinū cū vxore dormiētes dimiserūt: familiā eoz interfecerūt: ⁊ oēs thesaurū abstulerūt. Illi aūt excitati hoc vidētes amarissime flebāt. Puella iuuenē interrogat si vere fili⁹ imperatoris esset eo cp̄ de hoc aliquātulū dubitaret. Ille vero se matrē habere romanā paupere rēspōdit. Patrē vero suū q̄s esset oīno ignorare se dixit. Quē illa cōfortās diploidē cū gēmis pduxit: illi vero die seqūti a romanis nauigātib⁹ assumpti: simulantes se naufragio in insula deiectos romā reperūt: ⁊ ad domū matris cōstātini tendūt. Iuuenis aūt se cōiugez matri psentauit: oīa q̄ sibi cōtingerat narrauit ⁊ diploidē cū gemmis tradidit. Tūc de cōi cōsilio vrbē adeūt: palatiū emūt: ⁊ nobilē vitā ducūt. Cōstātin⁹ ṽo armis exercitabat ⁊ in oib⁹ famosus ⁊ cunctis amabilis habebat. ¶ Cū aūt die quadā in quodā torneamēto plures pstrasset: ⁊ oib⁹ ignot⁹ esset: cū ipso iperator cōgredit: ⁊ cuz ipm̄ ad terrā deiecisset: imperator ei⁹ strenuitatē cōsiderās ipz cp̄ plurimū honorasset: ille de pgenie sua interrogauit. Ille vero patrē suum ignorare se dixit: matrē vero helenā ad iperatorē adduxit: q̄ ab eodē vix cognita: ⁊ secret⁹ interrogata helenā se eē dixit: patrē suū ad patriā pdidit omnesq; suos euēt⁹ pandit: cōstātinū quoq; imperatoris filiū esse asseruit: ⁊ in signū hor anulū eius cesari psentauit. Qd audiēs cōstantin⁹ ictus vltra modū efficit: ⁊ q: vxor nup defuncta erat: helenaz in cōiugē desposauit: atq; cū rege bizantij matrimoniū ɔfirmauit: eo cp̄ mortuo orētis imperiū acqsiuit. Filiū quoq; suū constantinū in cesarē ordinauit. Quo defuncto eidē cōstātin⁹ in imperiū successit. Helena aūt bizātij existēs a iudeis circūuenta xp̄m in quē adhuc plene nō credebat: cū neq; baptismū accepisset reliqt: ⁊ iudaismū accepit. ¶ Postq̄ aūt cōstantin⁹ a sancto siluestro baptizat⁹ est: ⁊ a lepra mūdat⁹ ⁊ post disputationē habitā de fide inter iudeos ⁊ siluestrū: ⁊ ipsa quoq; helena cōuersa est ad xp̄m: vt habitum est supra in gestis siluestri pape pridie kalē. Ianū. ¶ Post hec aūt helena amore passionis dn̄i aīata hierosolymā pperauit ⁊ crucē dn̄icā requisiuit. Sanctū quoq; quiriacū q̄ pri⁹ iudas est vocatus hierosolymorū episcopū ordinauit: partem quoq; dn̄ice crucis cōstantinopolim ad filiū suū imperatorē attulit: partē vero in hierusalem dimisit: vt hec oīa acta sunt supra i historia de inuētiōe sctē crucis. v. non. may. Ipsa vero beata helena operib⁹ pietatis ⁊ religiosis insudēs: octogesimū etatis annū agēs i sctitate vite i pa

de quit apud vrbē romā.v.kalē.septembris. Sepultaq; est in ecclesia sanctorū marcellini 7 petri. Cuius corpus filius eius cōstātinus imperator inde cōstātinopolim trāstulisse dicit: postq̄ ad ipsam vrbē habitaturus accessit. ¶ In tēpis vero processu de ipsa vrbe rege a venetis trāslatū esse fert venetias ipsum corpus: et sepultū iacet in monasterio suo nomini edificato.

¶ De sctō agapito martyre. Ca.lxxiiij.

Agapitus martyr passus est apd ciuitatē pnestinā sub aureliano imperatore p̄side vero antiocho quia sancto porphirio martyre enutritus 7 in fide doctus: cū esset annorum.xv. amore xp̄i martyrio feruerret spōte se imperatori in vrbe obtulit: 7 se christianū viua voce asseruit. Iussu ergo imperatoris tentus 7 neruis crudis durissime cesus: deinde vt cōpelleret sacrificare traditus est. Qui durissimo carcere ipsum inclusit 7 p quatuor dies cibū omnē negauit. Attilus vero siue anastasius cornicularius cū custodiebat: et ab eo verba vite audiens: pene in xp̄m credebat: unde de carcere p̄sidi exhibitus: prunas ardētes sup caput iussit imponi: 7 cū gratias martyr deo ageret: flagellis cedi: et nudus capite deorsum verso suspendit: atro insuper cum fumo sctō oībusq; abeuntibus sic stare mādat: donec in ipso cruciatu deficeret. Mādatūq; est p p̄sidē vt nullus oīno ad eū accederet. ¶ Post dies autē quatuor anastasius cornicularius illuc accedēs: vidit eū solutū sup fumū ambulantē 7 psallentē. Et cōuersus ad xp̄m hoc p̄sidi nunciauit: quē p̄cio carceri mācipauit agapitū vero iterū detētū a quatuor sibi inuicē succedētibus flagellis cedi durissime iussit: deinde bulliētē aquā sup vētrē eius ministri diaboli effuderūt 7 maxillas eius p̄fregerūt. Interea p̄ses subito de tribunali suo cadēs a ministris collectus: 7 i lecto reclinatus est: et sentiēs dei virtutē i martyre post modicū tristē aīam emisit. Qđ cū imperatori nūciatū eēt: iussit agapitū ad ciuitatē pnestinā duci: et ibidē i amphitheatro leonibus subijci. ¶ Sz mātuefacte fere ad lambendū pedibus martyris se iclinauerūt. Qđ vidētes scelesti ministri iussu imperatoris tulerūt sanctū martyrē: et venerūt ad ciuitatē pnestinā miliario ab vrbe vigesimo tertio: vbi sunt due colūne: et eū ibi gladio pcusserūt.xv. kal.septēbris. Cuius corpus a xp̄ianis sepultū est miliario primo ab vrbe in sarcophago nouo ibi diuinitus inuēto.

¶ De sctīs Joāne 7 crispo mart. Cap.lxxv.

Joannes et crispus pr̄bri Rome passi sunt sub diocletiano augusto. Qui cū inūdāte psecutione ipsius imperatoris: multa sctōrū corpora officiosissime sepeliissent: et ipsi ab imperatore tēti: gladioq; in xp̄i cōfessione cesi: eorūdē martyrū meritis 7 ipsis sociati gaudia vite meruerūt.xv. kalēdas septembris vt dicit Ado.

¶ De sctō magno 7 socijs martyribus. Ca.lxxvj.

Magnus martyr passus est in cesarea Cappadocie tempore aureliani imperatoris sub preside alexādro. Qui ex ipsa ciuitate ortus defunctis parentibus xp̄ianis: et ipse in fide xp̄i cōstātissimus: dū oraret ad dn̄m voce sibi de celo lapsa ad martyriū cōfortat. Quā vocē cū audissent pagani eum tenuerūt: et in carcerē cōcluserūt: et post dies quatuor p̄sidi eū obtulerūt. Quē sacrificare dn̄s recusantē tradidit p̄ses Alexādro 7 Zosimo sacerdotibus idolorū: vt eū igne cōsumerēt. Qui miserūt eū in caminū ignis ardētis. Statimq; flāma extinguit: et post dies tres martyr xp̄i ide illesus educit. Hoc p̄ses audiēs caminū amplius accēdi fecit: et ipm iterum intromisit: vbi q̄nq; diebus inclusus stetit: flāma quoq; in duas partes diuisa: ipse intactus oīno pmāsit. ¶ Post dies q̄nq; accedētes milites: vt vel ossa eius inuenirēt: audiētes eū psallētē respexerūt: et q̄si milia angelorū cū eo viderūt. In quorū medio Magnus vinctus deū laudabat. Cū aūt iussu p̄sidis eductus eēt: et xp̄i virtutē p̄ses magie deputaret. Iussit eū in Amphiteatrum duci: et feras ei laxari. Et primo q̄dā vrsa pessima ad eū dimissa: in terrā pstrata pedes eius lingebat. Deinde leopardus exiēs collū eius amplexus lingua sudorē vultus eius extergebat. Tertio leo ferocissimus 7 ingēs a venatoribus captus intromissus est. Et cū multitudo paganorū eēt intra Amphiteatrum anteq̄ abirēt: leo de manibus venatorū psiliuit: et in gētiles irruit. Angelus vero arenariū cōclusit vt nemo aufugere posset. Et laniāte leone multitudinē paganorū ad mandatum scti totius p̄ses cū offō suo illesus pmāsit: et leo ad caueā mātuetus rediit. Et sic exiēs p̄ses oēs exire mādauit 7 solū Magnū ibidē dimisit: leonēq; dimitti fecit: q̄ ad pedes eius pcidit: et osculabat eū. Quo viso miraclo duo milia.cccccxcvīj. pagani i dn̄o crediderūt. Qui oēs iussu Alexādri p̄sidis decollati sunt. Deīde eo mādāte gētiles ppli sanctū martyrē tulerūt: et ex vrbe eiectū lapidauerūt. Cūq; sup eū aceruū lapidū iactassent: eūq; iam mortuū existimassent: subito martyr xp̄i cūctis audiētibus dn̄m orauit vt susciperet aīam eius i pace: et statī emisit spm̄. Cuius corpus a xp̄ianis i ipa ciuitate sepultū ē i sarcophago nouo.xiiij.kal.Septēbris. Martyrū vero aliorū corpa iuxta muros vrbis in cemiterio sunt tumulata.

¶ De sancto Ludouico epō ordinis minorum. Capi.lxxvij.

Ludouicus eps Tholosanus de ordine minorū filius illustris regis karoli 7 regis Roberti germanus fuit. Qui cū eēt annorum duodecim p illustri dn̄o karolo pr̄e suo in Cathalonia obses fuit. Cui astiterunt fr̄es minores: a q̄bus legē vite 7 discipline pcepit: votūq; dn̄o vouit: q si de custodia dimitteret minorū fratrū ordinē igrederet: virginitatē quoq; suā dn̄o ppetuo dedicauit. Sz post quadriēniū dimissus paterne hereditati renūciare cupiēs cepit mūdi cōtēptor esse: miroq; modo deo deuote seruire. Cūq; pater ei vellet in cōiugē sororē regis Frācie tradere oīno cōtēpsit: et ex tūc oīno ad ordinē intrare disposuit. Quē fratres eius robertus et karolus Marcellus totis viribus a pposito distrahebāt. Sz nil pficiētes eū clericari pmiserūt. Cū aūt ipsum iā sub diaconū effectū papa vellet in epm̄ promouere oīno renuit. Cōtēplatiue aūt vite totus intentus etiā actiue se exercēs pauperibus largiflue ministrabat carnē quoq; mira penitentia macerabat. ¶ Factus tādē frater minor in vigilia dn̄ice natiuitatis: et de licētia summi pontificis statim professus: eadē die p summū pōtificē pronūciatus est epūs tholosanus. Qui non obstante q esset episcopus regularē ordinis professionē ad literā mirabiliter obseruabat. Sicq; ecclesiā tholosanā vbo pariter īstruēs exemplo sanctitate pollēs: dieq; mortis sue ante triduum predicens anno domini.M.ccxcv.xiiij.kalen.septembris.cum esset annorum.xxiij. feliciter emisit spiritum. Sepultusq; est massilie iuxta quod decreuerat miraculis clarens. ¶ Anno autem domini.M.cccxix. de mandato pape ioannis.xxij.corpus eius de terra leuatum est: et capsa argentea honorifice conditum: presente rege roberto eius fratre: et multis prelatis ac clericis et populis infinitis. In cuius translatione quinq; mortui redierunt ad vitam: et multi infirmi a diuersis languoribus sanati sunt.

De sancto Donato presbytero. Cap. lxxviii.

Donatus psbyter apd pagu sigiltricu galliaru claruit. Qui ex vrbe aurelian. ad eade ciuitate in mote q dr iura aduenies: anachoriticavita mltis anis exegit: multisq miraclis floruit. Qui iter cetera diaconē terribilē sua oratiōe inde fugatu extinxisse fert. Cuq dies vocationis eius instaret: adueniēte abbate mario diuinit admonito vt ad eu accederet. Inter vba oratiois migrauit ad xpm: ab eode pre ibidē seplt. xiiij. ka. septēbris.

De sancto Julio senatore 7 martyre. Cap. lxxix.

Julius senator et martyr rome passus est tpe comodi iperatoris. Qui audita pdicatione sanctoru eusebij: vincētij: pegrini: et potētiani: de qb dicet istra. viij. kal. septēbris cōuersus est ad xpm: 7 a rufino psbytero cu oi domo sua baptizat. Cuq oia sua pauperib erogasset dn xpm pfiteret a cesare detētus 7 examinat atq magistro pedisti vitellio tradit est: q ab eode i custodia dieb plurib reclusus: inde educt: cu sacrificare nollet: tadiu fustib est cesus: donec spm emitteret. Cui corp ab amp bitcatru dimissu: eusebi 7 ceteri pdicti martyres sepelieru i cemiterio calepodij. q passus est. xiiij. kalen. septembris.

De sancto Heli sacerdote. Cap. lxxx.

Heli sacerdos et iudex israel vnus 7 vltimus fuit inter iudices populi dei. Qui ecclesiastici. xlvj. c. in sanctor patru veteris testamenti catalogo numerantur. Qui qius ex eo q remissus fuit i filios suos malos 7 puaricatores legis dni corrigēdos 7 tpali pena mortis subire a deo pmitus fuerit: qr tn in se bon 7 sanct extitit: credendu est quod sue sanctitatis premia eternaliter nō amisit. Hic cu esset de gne Aaron sacerdos 7 iudex in israel corā arca dni in tabernaculo ministrabat in silo. Ipse quoq pdixit anne vxori helchane: q sterilis fuerat filiu ex ea nasciturū: vt tradut hebrei: quē illa vouit dno se daturā. Cu autē heli duos haberet filios ophni 7 phinees: qui dnm nesciētes partē sacerdotalē de sacrificijs anteq adolerēt: adipē tollebant ab offerētib crudu: ptra legē dei vt lauti sibi pararēt: eo qd non erat portio: 7 rapina dormierut etiā cu mulierib obseruātib ad ostiu tabernaculi: 7 eas que venerant ad purificandu polluebant. Pater eoru hoc agnoscens: tepide eos redarguebat: pp qd per virum dei reprobatus est a domino: ne sacerdotio domus ei fungeret: 7 tpali pena puniend pmitteret: vt ipse mala morte cu filijs suis periret. Et cu Heli ad talē dei cōminationē quasi redderetur incredulus cōfidens de magna misericordia dni. Et samuel adhuc puer oblatus dno a parētib corā Heli in tabernaculo ministraret: 7 Heli iā senex esset: apparuit de samueli: eiq tertio vocauit: ac idē pdixit qd quicquid Heli sacerdoti cōminatus fuerat ad litterā adimpleret: vt dicet infra cu de samuele aget. Qd ipe samuel Heli interrogāti p oia retulit. Cuq philistei in pliu 3 israel cōgregati venissent 7 qtuor milia ex eis occidissent: 7 seniores isrl hoc egre ferētes adinuicē cōsiliu habuissent: arcā dni de silo in pliu secu tulerut: 7 cu duobus filijs Heli arcā comitātib 3 philisteos iuerut. Uidētes aut philistei arcā dni timuerunt: sed acrius ex hoc pugnantes israelitas fugere contulerunt: 7 ex eis triginta milia occiderut: arca quoq dei capta est: 7 duo filij heli mortui sunt. Heli aut sacerdos pre senectute cecutiēs sedebat cōtra viaz que ducit ad castra. Et cu audisset nunciu qui de plio fugerat q popul cesus esset: 7 duo filij eius interfecti: siluit: 7 patienter tulit. Cum autem audisset arcā captā pter dei reuerētiam moleste tulit: 7 cadēs de sella retrorsum fractis ceruicib expirauit. Judicauit autē israel quadraginta annis: 7 sepult est i sepulchro patru suorum eiusq dies obit cert non habetur: de samuele ei discipulo dicturus ipsum premisi: quoru adinuicem gesta continuātur. Hec ex primo libro regum a principio vsq ad capitulum quartum: 7 ex dictis iosephi 7 hieronymi atq ex historia scholastica sumpta.

De sctis Helchana 7 Anna ei vxore. Capitulum. lxxxi.

Helchana vir iust 7 anna ei vxor samuelis pphete parentes inter sanctos prisci tpis a iosepho 7 hieronymo cōputātur: quor laus tā ex primo libro regu q ex bndicta eoru ple suscepta pcipit. Fuit autē helchana de ramathaim siue ramatha: que in euāgelio dicit arimathia que sita est in mōte effraim: 7 fuit de isuar auunculo moysi per chore descēdēs: 7 sic p patrē fuit de tribu leui: p matrē vero de tribu iuda. Habuit quoq duas vxores: videlz fenēnā fecūdā 7 annā sterilē: 7 cu esset anna pulchrior: 7 vir eā diligeret: fenēna ei iuidēs exprobrabat ei et obijciebat sterilitatē. Et cu de more suo ascēderet de dieb tpe helchana vt immolaret dno in silo vbi tūc erat archa dei que in tabernaculo seruabat: 7 quodā tpe ipse helchana cu abab vxorib ascēdisset: et filios ac filias quos habebat de fenēna secu duxisset. Anna tristis pro sterilitate ad fores tabernaculi egressa orauit ad dnz p ple hndā: 7 votu vouit qd si de sibi masculu largiret q faceret ipm nazareu: 7 altaris ministerio ppetuo deputaret. Et cu heli sacerdos eā orātē obseruasset: 7 tristitie ei cām audisset diuio spu eidē pnūciauit qd de exaudisset eā: q ex pmissione sacerdotali secura iā de sobole facta ē: 7 reuersa cu viro i domu suā pcepit: 7 peperit filiu vocauitq nomē ei samuel eo qd a dno postulasset eu. Nec ascēdit mulier cu viro in silo: donec ablactaret filiu. Et cu ipm ablactasset: vez cu esset annor. xij. adduxit eu cu munerib in silo: 7 obtulerut eu parētes heli: vt eēt minister in cōspectu dni: 7 cōm votu qd emiserat ei mr. Et nota q sunt tres ablactatiōes. Prima a lacte māmille q fit in tertio anno. Scda a lacte ifantie q fit in septio. Et sic amouet puer a lacte: a pedagogo: a timore. In hac vo etia ablactatiōe samuel deo oblat est q̄si iā idone ad seruiēdu. Post h vo āna habuit tres alios filios 7 duas filias: qd de facere voluit vt filiu quē quodāmō sm carnē p deo amiserat: in alia sobole triplicaret: vt p h ondat: qr qd deo ocedit et in tpib nō amittit. Quieuerut aut in pace helchana 7 vxor ei āna 7 sepulti sut i ciuitate sua i ramatha. Quib aut dieb migrauert ex pliu nō h: 7 idcirco gestis filij ei cui solēnitas scdo: 7 nō imerito pmittut. Hec vn supra.

De scto Samuele ppheta 7 iudice. Cap. lxxxij.

Samuel ppheta 7 iudex ppli israel sctissim q nedu inter pres antiquos sctos testamēti veteris ecclesiastici. xlvj. ca. plurimu pmēdat: 7 etiā in plerisq diuine scripture locis: vt sctus magnificat: 7 ponit. Filius fuit helchane ephratei de ramatha de tribu leui: 7 āne ei vxoris: de quib supra pria actu est. Qui ma-

tris ei⁹ oronib⁹ a dño postulat⁹ fuit:voto pmisso q ipse ad ppetuū famulatū dñi manciparet:qd̄ et parentes ipsi⁹ fideliter adimplere curarunt.Tā pmisq duodenē heli sacerdoti in silo obtulerunt.Et ab illa etate:vt dicit Josephus plenarie pphetare cepit.¶ Cū autē filii Heli legis dñi essent trāsgressores:cū Heli tepide corrigeret illos:et dñs eidē ac filiis eius per prophetam mortem cōminatus fuisset:nec adhuc heli verbis domini fidē plenā adhiberet:vt superius dictum est in gestis heli. Factū est vt heli in lecto suo iaceret:et iam pre senectute ipsius oculi caligassent:et samuel iacebat iuxta tabernaculū cū heli sacerdote.i.prope lectum eius.Quē dñs vocauit ex nomine.Qui surgens accessit ad heli credens se vocatum ab eo:sed heli ipm vocasse denegans ad dormiendum remisit.Cūq hoc ibidem et secundo:et tertio factum esset: intellexit heli quod deus eum vocasset:et instruxit puerum qualiter iterum respondere deberet:vocatus aūt iterato a dño eum rñdisset:loquere dñe indicauit ei dominus eandem cōminationem in domū heli:quē primo fecerat per virū dei.Hanc autē samuel ab heli adiuratus:indicauit omnia q̄ locutus est ei deus.Creuit autē samuel et cognouit omnis populus:quia fidelis esset ppheta domini.Et consulebat eum omnis popul⁹ iuxta pceptū domini.preceperat enī deus:vt abijcerēt ariolos et diuinos:et huiusmodi:et sciscitarentur a fratribus verbum domini.Mortuo vero heli sacerdote:vt superius dictū est.Samuel in locū ei⁹ successit in iudicem. Qui populū dñi adduxit in masphat vt oraret pro eis eo q philistei terminos israel inuasissent. Tunc samuel effudit aquam corā domino:in qua maledicta congesta erant:quam si bibat idolatria labia ipsi inseparabiliter adherebant:forte in signū federis sicut fecit iosue.Quidā tamen asserunt samuelē idolū redegisse in puluerē:et mittū dedit pplo ad bibēdū:et in barbis eorū indicaret reos idololatrie a nō reis sicut olī fecerat moyses.Et iudicauit eos ibi samuel.i.docuit iudicia dei.Et audierūt philistei cōgregatū esse israel in masephat et armati ascenderūt aduersus eos.Clamauitq samuel ad dñm: et obtulit agnum lactentem in holocaustū.Et mito prelio dñs intonuit fragore magno sup philisteos:et mota est terra:et p loca pādebat hiat⁹ et philistei in fugam versi sunt a filiis israel q̄ pcusserūt eos vsq ad terminos terre sue.Tulitq samuel lapidē:et posuit eū i terminis:nec ausi sunt vltra philistei intrare terminos israel:viuēte samuele iudicabat itaq samuel populū in bethel et galgalis et masephat circuiens per ānos singulos et reuertebat in ramatha:ibi:et ibi iudicabat israel.¶ Cū aūt senuisset samuel posuit filios suos iudices ioel et abiam: alterū in bethleem:alterū in bersabee:vt ibi populū iudicaret.Qui declinauerūt post auaritiā et peruerterūt iudicia.Qd̄ non ferēs populus petijt a samuele regē.Qui diuina reuelatione saulem ex tribu beniamin sibi a dño missum vnxit in regē sup israel:et ipse samuel iudex est factus:q̄ prefuerunt simul in populo quadraginta annis: vt ioseph⁹ scribit.¶ Processu vero tēporis mandauit samuel sauli regi iubente dño:vt deleret amalech et nec homini parceret nec iumētis.Qui cōtra pceptū domini:postq̄ amalechitas expugnasset:pepercit agag regi amalech:et optimis armentorū:propter qd̄ a dño reprobatus est:et regnū eius ad dauid translatū est ex quo samuelis pphete domino ei mandāte:licet ppheta dei pro saule dominū plurimum exorasset. Sicq post aliquot menses samuel propheta iussu diuino inunxit dauid filium Jsai de bethleem in regē futurū sup israel adhuc viuēte saule.Et extunc cepit regnum saulis declinare:dauid autem in omnib⁹ prosperari:sicut dictum est supra in gestis dauid regis.iiii.kalendas ianuarij.¶ Postq̄ autem samuel populū dei laudabiliter iudicasset mortu⁹ est.Et fleuit eū vniuersus israel singuli tāq̄ ppriū patrē lugētes:et sepelierūt eū i sepulchro paterno in ramatha.Qui dormiuit in dño decimo tertio kalēdas septēbris.¶ Cui⁹ ossa sacratissima Arcadius imperator de iudeā transtulit in thraciā portātibus epis cū apostolis ac occurrentib⁹ populis tāta leticia vt quasi presentē viuērēq cernerēt atq suscipent:vt de palestina vsq calcedonē iūgerēt populorū agmina in christi laudes vna voce giōnātia:vt scribit hieronym⁹ libro 3 vigilātiū.Hec ex primo libro regum a.iiij.cap. vsq ad.xvj.et alijs voluminibus quibus supra.

¶ De sancto Samuele presbytero. Cap.lxxxij.

Samuel pſbyter ecclesie edessene claruit tempore anastasij primi imperatoris.Qui sancta vita sublimis et doctrine sapiētia clarus:multa aduersus ecclie inimicos intētione tñ pcipua contra nestorianos et timotianos syro sermone conscripsit quem apud constantinopolim adhuc tempore suo in carne viueret:et scripta eius se testat agnoscere illustris gennadius q et apud ipsam ciuitatem in xpo quieuit in pace:ibidemq tumulatus.

¶ De scto Bernardo abbate ordinis Sisterciensis. Capitulum.lxxxiij.

Bernard⁹ abbas clareuallensis et doctor claruit tpe Eugenij pape tertij et federici impatoris pntū;q ex prouīcia burgūdie castro fontanis pře milite tecelino matre alecti religiosa dña ort⁹ est;q̄ sex mares filios genuit monachos futuros feminā vnā scimonialē qs vt ediderat dño offerebat:et ipsos pueros cibis grossiorib⁹ q̄si eremo q̄ magl curie nutriebat.Cū aūt tertiū scz bernardū gestaret i vtero:vidit p somniū catellū cādidū et latrantē in vtero se hře.Qd̄ cū cuidā viro dei exposuisset.Ille voce pphetica rñdit:q optimū catulū pareret:q̄ domus dei custos futur⁹ esset:et q pdicator fieret egregi⁹:et 𝔷 inimicos daret latrat⁹:ac multos medicinalis lingue gr̄a esset curatur⁹.Cū aūt bernard⁹ adhuc puer in natiuitate dñice nocte officiū expectaret:auidr⁹ scire qua hora xps nat⁹ esset:media nocte eidē apparuit puerul⁹ iesus:quasi denuo ex vtero matris nat⁹.Vñ extūc illā fuisse horā dñice natiuitatis cognouit.Ex illa ergo hora in his q̄ ptinēt ad illud sacramentū:sensus ei pfundior et sermo copiosior dat⁹ est.Qd̄ pz in illo initio opusculorū suorū qd̄ edidit:et i homeliā illā sup euangelio Missus est gabriel:cōposuit.Verū antiqu⁹ hostis eius castitati inuidēs:multos ei laqos tētatiōis opposuit. Cū semel in quādā feminā diu oculos defixos habuisset:de se ptinuo erubuit:ac in stagnū gelidā aquā:et insiluit:ibiq tā diu māsit donec a carnali cōcupiscētia totus refriguit.¶ Alia nocte puella qdā se nudā in lecto ipsi⁹ posuit quā ille sentiēs partē lectuli ei pcessit:donec illa ipm cernēs immobilem erubescens inde recessit. ¶ Alias etiā hospitat⁹ in domo vni⁹ matrone cū illa in ei⁹ pulchritudinē exarsisset nocte silēter ad lectū ei⁹ accessit.Jlleq clamāte,latrones mulier se abscōdit.Surgētes pro famuli latronē q̄runt sed nō inueniūt.Cūq hoc idē vsq tertio factū esset:mulier tādē desperata recessit.Dū pro mane a socijs q̄reret:quō tot vicib⁹ latrones clamasset.Rñdit q vere latro ei insidiat⁹ fuerat: qz hospita thesaurū sue virginitatis irrecuperabilē auferre voluerat.Et extunc cistersientiū ordinē ingredi deliberauit.Qd̄ cū fratres eius olmode prohiberent: tantā ei dominus gratiā cōtulit:vt nō solum non prohiberetur:sed oēs fratres suos:et alios plures ad religionē domino lucraretur.Fratri aūt suo gerardo verba ei⁹ vana reputāti pdixit:q lācea latus ei⁹ perforarēt:et tunc compunctus verbis eius cōsensum prebere.Post paucos dies gerard⁹ ab inimicis capt⁹ lan-

a in latere vulneratus carceratur. Ad quem Bernar-
us veniens eundem confortauit: promittens q̄ cito
peraretur: et monasterium ingrederetur. Eadem nocte
ompedes gerardi de pedibus eius ceciderunt: et ostio
se aperto ipse euasit: indicauitq̄ fratri se mutasse pro
positum et velle fieri monachum. ¶ Anno igitur dñi.
M.cxij. a cōstitutione ordinis cisterciēsis. xv. seru⁹ dei
ernardus annorū. xx. cum fratribus et aliis sociis. xxx.
rdinem cisterciēsem ingressus est. Qui mox totus ita
n spiritum absorptus est: vt iam nullis corporeis sensi
us vteretur. Quem abbas cisterciensis ad edificandū
onium clareuallensem post modicum misit: vbi mul
o tempore in nimia paupertate vitā duxit. Vigiliis aūt
orationibus intentus continue carnem mira peniten
a flagellabat: et maxima ieiuniorum inedia domabat.
n vestibus autem et aliis cunctis semper paupertatē
mabat. Quicquid vero in scripturis didicit: in agris et
ylluis confitebatur accepisse: et nullum se magistrū ali-
uando habuisse. Oranti quoq̄ sibi confessus est expo
tionem orationis dominice sibi scriptam apparuisse.
Humilitatem autem et patientiā vltra modū in cūctis
stendit. Cum trecentas marchas argēti sibi pro ceno
io construēdo missas predones abstulissent: patienter
ulit: decimasq̄ benedixit: qui sibi a tanto onere pepercit.
¶ Quidā canonicus regularis ad cuz venit: et vt in mo
achum reciperetur rogauit: cumq̄ ille non acquiesce
et: sed ad suam ecclesiam redire suaderet: aduertēs qd̄
anonicus ex leuitate ordinem mutare vellet canonic⁹
d conuicia multa prorupit: ac demum ipsum in maxil-
a percussit. Cūq̄ astantes in sacrilegū insurgerēt: ille
e eum tangerent per christum adiurauit: et sine vlla vl
ione patienter dimisit. Pater eius qui solus in domo
emāserat: ad monasterium iuit: et ibidē post aliqd̄ tēps
n senectute bona decessit. Soror vero eius in seculo nu
pta cuz multo comitatu et pompa ad monasteriū acces-
it. Sed ad eam vir dei exire recusauit. Cum autem la-
chrymās instaret et consilium anime sue saluande pete-
ret ad eam exiit: et mundi ei gloriam interdixit. Que ha
bitum et vitam mutans in seculo quasi in eremo dein-
ceps deo seruiuit: et tandem multis precibus a viro licē
tia habita monasteriū introiuit. Tāta aūt abstinentia
et vigiliis corpus attriuit: vt fere continua grauissima in
firmitate lāgueret. ¶ A ciuitatibus ianuēsi. et mediola-
nensi. in epm̄ electus cōsentire renuit: dicens se non esse
suum: sed aliorum seruitio deputatum. ¶ Cum quodā
tempore fratres cartusienses visitasset loci prior cōtra
ipsum aliquātulum murmurauit: q̄ sella cui equitan-
do presidebat nimiū curiosa esset. Qd̄ cū vir dei audis-
set miratus q̄rebat qualis sella foret. Nam illuc vsq̄ a
clareuallēsi. venerat et qualis esset sella nō perpenderat.
¶ Iuxta lacum etiā lausanensem vnius diei itinere per
gens ipsum non vidit: et cū sero socii de ipso lacu loque-
rentur: vbi esset lacus ille interrogauit. ¶ Predicanti si
bi aliquādo inanis glorie tētatio irrepsit: q̄ optie pplō
pdicaret. Qui mox in domino confortat⁹ tētatori rñdit q̄
nec per ipsum inceperat: nec p ipsum dimittere intēde-
bat. Fr̄ robertus ei⁹ monach⁹ et scd̄m seculū ppinqu⁹:
quorūdā suasione ad monasteriū cluniaci se cōtulerat:
quē vir dei statuit p epistolā reuocare. Cū aūt eam scri
ptori sub diuo dictaret: superueniente subito imbre scri-
ptor surgere voluit. Bernardus vero vt procederet in
scribendo suasit: q2 opus dei erat: qd̄ ipsi faciebant. Sic
q̄ scripsit epistolā in medio imbre. Cū eīm circa eos vn
diq̄ plueret: inde modestiā imbris virt⁹ expulit chari-
tatis. ¶ Monasteriū quoddaz multitudo infinita mu-
scaruz occupauerat: q monachos grauiter infestabat.
Quas vir dei excōicauit et mane oēs musce mortue sunt
repte. ¶ Cū a mediolanēsib⁹ eccl̄e reconciliandis a pa
pa missus papiā rediisset. Quidā vxorē suā demoniacaz
ad euz adduxit. Cūq̄ malign⁹ spūs p multa verba ber
nardū irrideret: et cū eo vir dei plurimus disputasset tādē
oratiōe sua immūdum spm̄ ex illa muliere exire cogit.

Sz cū ide sanct⁹ vir recessisset/ diabol⁹ eā iterū inuasit
Qd̄ cū sanct⁹ p viz ei⁹ post se currētē audisset nomē ie
su xp̄i in cedula scripsit in collo mulieris alligari man-
dauit. Et sic totaliter a spū illo maligno liberata est.
¶ Apud aq̄taniā mulier alia ab incubo quodā p sex an
nos petulante lascitua vexata fuerat. Que ad virum dei
accessit: et que passa fuerat cū lachrymis enarrauit. Cui
bernard⁹ baculū suū tradidit: vt in lectulo suo ipsuz po
neret mādauit. Demon autē extunc ad cubile nō audebat
accedere sed acerrime cōminabatur: q̄ eo recedēte
se de ipsa atroci⁹ vindicaret. Qd̄ cū sancto retulisset: il-
le populū cōuocauit: et cādelis accēsis oīa publice enar-
rauit ac demonē illū excōicauit. Sicq̄ mulier ab ei⁹ il-
lusione penit⁹ liberata est. ¶ Cū in eadē puincia lega-
tione fungeret: vt ducē aquitanie ecclesie recōciliaret: et
ille recusaret: vir dei ad altare celebratur⁹ accessit: duce
pre foribus expectāte. Cū autē pax domini dixisset cor-
pus christi super patenā posuit: et ad ducē exiuit: et dicēs
p filiū virginis terribiles minas intulit: et vltionē diuinā
addit: nisi ad ecclesie obediētiā veniret. Quē dux ignea
facie et flāmeis oculis conspiciēs: territ⁹ corā eo pcidit
et veniā postulauit: et quicq̄d sanct⁹ pcipere voluit mox
adimpleuit. ¶ Militē quēdā nobilē monachū suū effe
ctum grauis tētatio exeūdi ordinē pulsauit ita vt expres
se diceret se nunq̄ letum futurum. Qd̄ sanct⁹ audiens
p eo orauit: et tentatio mox discessit. Ita vt postmodum
diceret se nūquā tristitiā habiturū. ¶ Cū sanct⁹ malae
chias eps hibernie in suo monasterio migrasset: et ber-
nard⁹ p eo missaz p defunctis incohasset gloriā ei⁹ in-
tra canonē dño sibi reuelāte cognouit et post cōmunio-
nis collectā p cōfessore pōtifice cōmutauit. Cui dū can
tor innueret q̄ errabat: aut se nō errare: sed scire q̄d dice
ret. Deinde accedēs sacro corpori pedes osculatus est.
¶ Visitat⁹ a q̄busdā tyronib⁹ i quadragesima rogabat
eos vt saltē illis dieb⁹ a suis se vanitatib⁹ cohiberent.
Quib⁹ recusantib⁹ vinū benedictū eis in poculū tradi
dit: et mox illoz vitā in meli⁹ cōmutauit. ¶ Tandē mor
ti appropinquās fratrib⁹ suis: charitatē: humilitatē et
patiētiā iure testamēti reliquit. Deīde postq̄ multa mi
racula pperrasset: et cētū et sexaginta monasteria cōstru-
xisset anno dñi millesimocentesimo et sexagesimotertio
etatis vero sue anno sexagesimotertio iter filioz man⁹
obdormiuit i dño. xiiij. kalē. septēbris. Sepultusq̄ est i
monasterio clareuallēsi. multis et mirabilib⁹ refulgēs.
¶ Hic doctor sanct⁹ multos libros et tractatus edidit.
Scripsit librū vnū de cōtēptu mūdi ad clericos. Item
exhortatoriū de passiōe et resurrectiōe dñi librū vnum.
De gratia et libero arbitrio librum vnū. De gradib⁹ hu
militatis et superbie librū vnū. Ad abbatē colūbensem
de precepto et dispēsatiōe librū vnū. Ad cisterciēsi. et clu-
niacēsi. apologeticū librū vnū. Ad hugonē de scto victo
re librū vnum. Super psalmū. Qui habitat. homelias
xvij. Super cantica cāticorum homelias septuaginta
tres. Super. Magnificat: tractatū vnuz. Epistolas ad
diuersos. ccxl. Sermones vero innumerabiles. Itē ad
eugeniū papā tertiū de cōsideratione libros quiq̄. Ad
milites tēpli de laude militie noue librū vnum. Et alia
opuscula multa et elegātia cōpilauit.

¶ De sancto Philiberto abbate. Ca.lxxv.

Philibert⁹ abbas apd̄ Rothomagū claruit tpe Clodo
uei regis Frācoz. Qui adhuc iuuenis
a Dagoberto rege Frācoz in palatio
suo aduocat⁹: cū eēt annoz viginti ele
git xp̄i fieri discipulus et in Robatēsi
monasterio sub agilo abbate mona-
ch⁹ fact⁹ ē: vbi opib⁹ penitētie vacās
multa diaboli tētamina ptulit: quas
oēs xp̄o adiut⁹ superauit. Successit-
q̄ agilo in abbatie regimine: domus
sibi creditā strenue gubernādo et miraculis coruscādo.

Dū autē quidā eū ex fratrib’ liuore inuidit ex cenobio abiecissent: vnus eorū ictu fulminis interijt: alius in secessum oīa interiora deposuit. Reliq̄ timore percussi penitentiā agētes ipsumq̄ reuocātes eidē humiliter obedierūt. Posthmodum autē a rege clodoueo ⁊ bathylde regina frācorū in pago rothomagensi locū appellatū gemeticū obtinuit: vbi egregiū monasteriū construxit. ¶ Monachū quendā quem ad regē pro causa cenobij mittere disponebat febre detentum imperans febri sanauit ⁊ misit. ¶ Exīstente eo Parisius latro chirothecas eius furatus est. Manc autē se ardere eiulās ⁊ loqui nō valēs: sinū cū furto abscōdito patefecit. ¶ Cū nocte quadā in basilica sancti petri oraret visi sunt oculi ei’ quasi due lampades fulgētes. Monacho qui languēs ad extrema venerat: ⁊ loqui nō valebat: peccatūq̄ vnū in cōfessione scienter omiserat oratione sua loquelā restituit: illeq̄ peccatū confessus mox expirauit. Cū fratres messem succiderēt ⁊ manipuli per agros iacerēt: tempestatē subitā ingruentē a messe sedauit ⁊ cōtinuo serenitatem adduxit. ¶ In villa quoq̄ pincenio hospitatus a muliere q̄dā paupe ī domo suscept’ vas vini q̄d habebat bn̄dixit: ⁊ multis idē potātib’ cūctisq̄ satiatis ipso abeūte plenū reptū est. Quieuit in pace vir dn̄i. xiij. kal. septēbris. Sepult’ in monasterio suo p̄dicto.

¶ De sctīs Christophoro ⁊ Leouigildo martyribus. Capi. lxxxvj.

Christophorus et

Leouigild’ martyres apud ciuitatē hispanie cordubā passi sunt q̄ tpe psecutiōis ab infidelib’ cōprehēsi cū xp̄z pfessi ēēnt: gladio cedēte martyriū cōsumauerūt quorū corpa post abscisionē capitū igni tradita sunt. Qui passi sūt. xij. kalēdas septēbris: vt Ado ⁊ adāt in sctōrum martyrologio ex dictis hieronymi sumpto.

¶ De sanctis mar. Leōtio ⁊ Carpophoro. Ca. lxxxvij.

Leōti’ ⁊ Carpo-

phor’ martyres ī ciuitate aquileia passi sunt tpib’ diocletiani ⁊ maximiani impatorū sub lysia preside. Qui cū ēēnt arte medici: infirmos quoscūq̄ ab oī lāguore sanabāt nō tā naturalib’ medicaminibus artis sue: q̄ʒ xp̄i noīe inuocato: erant eī fidelissimi xp̄iani. Audiēs autē lysias p̄ses famā illorū cū essent ei ab ei’ officialib’ accusati: ꝙ cultum deorū suorū destruerēt: eos ad se accersiri fecit: ⁊ q̄ essent eorū noīa: q̄ue patria: q̄ cōditio: q̄ fortuna q̄siuit. Illi v̄o ad singula rn̄derūt: q: scʒ noīa eorū erāt Leonti’ ⁊ Carpophor’: patria v̄o eorū erat arabia: cōditio xp̄iana: fortunā autē xp̄ianorū nescire dixerūt. Tūc p̄ses cepit eis psuadere vt dījs sacrificarēt: pmittēs illos eāde honorib’ sublimādos: aut si renuerēt diuersis puniēdos suppliciis. Cūq̄ illi sacrificia demōib’ exhibere nullaten’ velle rn̄derēt ⁊ xp̄m sibi adiutorē in oīb’ dicerent: atq̄ illi’ cōminata tormēta cōtēnerēt p̄cepit eos p̄ses ī manib’ ⁊ pedib’ grauiter torqueri. Et dū illi cōstātes hoc suppliciū deriderēt: iussit eos preses cathenis vinctos in mare p̄cipitari. Statimq̄ angelus dn̄i affuit: ⁊ diruptis vinculis illos e pelago ad litt’ incolumes eduxit. Et cū hoc miraculū p̄ses artib’ magicis ascriberet ⁊ eī illi ei xp̄i virtutē p̄dicarēt. Illicq̄ eos in noīe dei sui Adriani seq̄ velle diceret: cōtinuo duo demones aduenerūt: ⁊ p̄sidē in faciē alapis ceciderūt grauib’ p horā vnā. Sʒ orantib’ p eo sctīs statim demones abierūt. Tunc p̄ses dicere cepit ꝙ dīj ꝯ se indignati q: illos velle relīq̄re dixerat talē in eū vindictā exercuerāt. Jussitq̄ sctōs in carcerē trudi: donec q̄lr ipsos pderet cogitaret. ¶ Altera die illos eductos ⁊ dījs imolare ꝯstāt’ recusantes in ignē copiosuʒ accēsum iactari mādauit. Sʒ tn̄ ignis illos in nullo lesit sʒ facto terre motu nimio: erūpēs flāma plurimos paganoꝝ circūstātes exussit. Illi v̄o sancti de ignis educti medio nedū in corpib’ sʒ ēt in capillis ⁊ vestib’ penit’ apparuerūt itacti. Jubente ḡ in equuleo suspēdit ⁊ vngulis radi: sʒ angelo illos custodiēte fatigatis ad modū carnificib’ an̄ p̄sidē deponunt. Et cū iteꝝ ac iterū a p̄side psuasi cultū dijs suis exhibere renuerēt: fecit illos lysias p̄ses in crucib’ leuari: ⁊ a circūstāte pplo lapidari: verū lapides in iacientes redibāt et plurimos vulnerabāt. Tūc mādauit illos a quatuor ex militib’ sagittis ꝯfigi. Sagitte vero martyres nō ledebāt: sed retrouerse sagittarios cōfigebāt. Et nō solū illos: sʒ alios plures astātes occiderūt. ¶ Lysias āt se cōfusum in oīb’ cernēs sctōs dei gladio cedi iussit. Et sic accedētes speculatores eoꝝ capita gladio absciderunt. Quoꝝ corpa xp̄iani rapiētes iuxta muros ciuitatis aq̄leie sepelierūt. Passi sunt autē sctī martyres Leontius ⁊ Carpophor’. xiij. kal. septēbris.

¶ De sctō Anastasio martyre. Cap. lxxxviij.

Anastasi’ siue At-

tai’ martyr passius est sub Aureliano augusto ⁊ p̄side Antiocho rome. Qui cū ēēt cornicular’: agapitū martyrē ī custodia habuit mādato p̄sidis. Et audiēs ab eo verba vite fere ꝯuersus est. Cū autē Agapit’ v̄sis pedib’ superi’ esset suspēsus ⁊ fumo de subter facto sic q̄tuor dieb’ ēēt dimissus vt supra dictū est ī passiōe ei’ decimo q̄nto Kalen. septēbris: ⁊ post dies q̄tuor Anastasi’ illuc vadēs inuenisset eū solutū ambulātem et psallētē: fidē xp̄i oīno suscepit ⁊ baptizat’ est. Et dū hec oīa q̄ viderat p̄sidi nūciasset ⁊ xp̄z ꝯstāter ꝯfessus esset. Jussu Aureliani decollat’ est. xi. kal. septēbris.

¶ De sctō Priuato ep̄o ⁊ mar. Ca. lxxxix.

Priuat’ ep̄s ⁊ mar

tyr passius est in territorio gaualitane ciuitatis. Qui sub psecutiōe imperatorū Ualeriani ⁊ Galieni cū xp̄m dominum predicaret: ⁊ deos paganorū adorare recusaret: iudicis sententia decollatus: ⁊ palma martyrij coronatus est: duodecimo kalendas septembris: vt dicit Ado.

¶ De sancto Quadrato ep̄o. Capitu. xc.

Quadrat’ ep̄s tpe

Adriani imperatoris claruit: q̄ multa vtilia opa ecclie digessit. Nā eidē pncipi apologeticū scripsit ⁊ obtulit. Librū rōnis ⁊ fidei plenū: apostolicaq̄ doctrina dignū: ⁊ religiōi xp̄iane vtilē. Scripsit ⁊ parthicū bellū sub seuero pncipe gestū: Auidij cassij vitaʒ ⁊ gesta scriptiōi tradidit. Et in partibus macedonie ī pace q̄euit. xi. Kal. septēbris. Hec Hieronym’ de viris illustribus.

¶ De sctō Timotheo pbr̄o ⁊ martyre. Capi. xcj.

Timothe’ presby

ter ⁊ martyr rome passus est sub Ualeriano imperatore: ⁊ Tarq̄nio vrbis p̄fecto. Qui ab antiochia veniens tpe Melchiadis pape a sancto siluestro tūc p̄sbytero: postea romano pōtifice futuro

et saturo: hospitio deuote susceptus est. Qui timotheꝰ cum per vnum annum et tres menses docens christi veritatem multos populorum gentilium conuertisset tentus a Tarquinio vrbis prefecto: et plagarum tormētis afflictus: longaq; carceris custodia maceratus cū sacrificare idolis noluisset: ter cesus terq; grauissimis suppliciis attrectatus. Nouissime sententiam accipiēs capitalem inter homicidas decollatus est. Cuius corpus Siluester presbyter clam rapiens in domo sua occultauit: et melchiadi pape nunciauit. Qui veniens nocte cum presbyteris et diaconibus corpus tulerunt: et in horto cuiusdam mulieris nomine Theone iuxta sepulturam beati Pauli apostoli sepelierunt. Passus est autem .xi. Kalen. septembris.

¶ De sanctis Timotheo et Proterio marty. Capitulum .xci.

Timotheꝰ Alexādrinus episcopus et Proterius eius presbyter fidei catholice pugiles extiterunt tempore leonis imperatoris contra dioscorum episcopū Alexandrinum ptimotianos hereticos intrusum viriliter resistentes. Propter quod heretici cum dioscoro armata manu in cena domini Alexandriā inuadētes proterium capiunt: et in ecclesia occidunt: corpusq; illius crudeliter laniatum igne consumunt: puluerēq; in ventum dispergūt. Dioscorum vero violenter in episcopatum mittūt. Timotheus vero epūs catholicus vir aufugiēs liberatus est. Qui post dies modicos multū oppressus angustia quieuit in christo.

¶ De sancto Simphoriano martyre. Cap. xcii.

Siphorianꝰ martyr: tempore aureliani imperatoris passus est in ciuitate educn. sub consulari heraclio. Qui ex augudunen. vrbe patre Fausto nobile xpiano progenitus cum adhuc esset adolescens tanta morum grauitate pollebat: vt seniorum vitam anticipare videretur. Cū ergo pagani i ciuitate edua festū veneris celebrarēt et statuā eius ad heracliū pfectū deferrent. Simphorianꝰ affuit: et nolēs eā adorare diu cedit: et cesus carceri mācipat. Et cū eductꝰ de carcere ad sacrificiū cogeret: et multa ei donaria pmitterent: ipseq; oia tanq̄ lutum abominaret. Iratus iudex data sniā precepit vt decollaretur. Qui cū ad locū duceret: mr̄ eiꝰ de muro aspiciebat: et ipsū ad passionē viriliter confortabat: dicēs q; ei vita non tolleret: sed in melius cōmutaretur. Mox igit decollatꝰ est: et corpꝰ eiꝰ a xpianis sepultū ad fontē: qui est extra publicū cāpū foris muros educ ciuitatis. Passus est autem .xi. Kalend. septembris circa annum domini .cclxx.

¶ De sancto Antonio marty. Cap. xciiii.

Antonius martyr passus est rome tēpore Cōmodi iperatoris sub vitellio prefecto. Qui cū esset carnifex: et sctōs martyres eusebiū: pontianū: peregrinū: et vincētiū in equuleo leuatos mandato presidis laniaret: vidit iuuenē stantē et cū spōgia sanctorū vulnera tergētē: de quibꝰ infra dicet. vii. Kalē. Septē. q̄ mox pūersus: et a Rufino psbytero baptizatꝰ dū xpm cōfiteret: iussu pfecti capitali snia dānatꝰ est: et via aurelia iuxta forum traiani sepultus .xi. kalē. Septēbris.

¶ De sctis Timotheo et Apollinare mar. Cap. xcv.

Timotheꝰ et Apollinaris martyres passi sunt apud remensiū vrbem sub nerone imperatore: preside autē lampio: cui primum Timotheus presentatus cū sacrificare nollet: et grauiter tortus fuisset: ac laniatus et aceto et calce viua eius vulnera conspergerentur. Apollinaris vero gentilis assistens: vidit duos angelos Timotheo astātes: et ipsum hortātes: ac vt in celū aspiceret admonētes: q aspiciēs vidit celū aptū: et iesum coronā gēmatā tenētē cāq; ei dare pmittētē: post q̄ āgeli ad celos euolarūt. Que oia cū Apollinaris vidisset pūersus est. Et dū a pside terꝰ fuisset: et in os eis plūbū liq̄factū faceret infundi tāq̄ glacies repēte refriguit. Quo viso miraculo multi paganorū in dño crediderūt et nocte a sctō Mauro psbytero baptizati sunt. Scti vō Timotheꝰ et Apollinaris in carcerē missi sunt: vbi et Apollinaris tāq̄ nouꝰ xpi tyro ab angelo pfortat. ¶ Hic vō sequēti oēs q̄ cōuersi fuerāt iubēte pside decollāt. Timotheꝰ vō et Apollinaris tertio cesi: et diuersis attrectati suppliciis in cōfessiōe dñi pseuerātes: tādē capitali snia puniti sunt. Statimq; iaculū ignitū de celo cadēs humerū dextrū psidis percussit: et primꝰ a demonio arreptꝰ infelicit expirauit. Sctōr vō martyrū corpa a xpianis i eadē vrbe honorifice pdita sunt .x. kal. Septēbris circa annū dñi .lvii.

¶ De sctō Zacheo epō hierosolymor. Cap. xcvi.

Zacheus episcopꝰ iiii. a btō Jacobo hierosolymor ecclesiā clarissime rexit. Nā vt ait Eusebiꝰ. iiii. lib. c. v. hierosolymis epi. xv. fuerūt vsq; ad tpa Adriani imperatoris oēs ex hebreis xpianis assumpti: verū iudeis a Romanis dispsis epi ex circūcisis de eligi cepere. Quorū asit primꝰ fuit Jacobꝰ frater dñi: sctōs symeō: tertiꝰ iustꝰ: quartus Zacheꝰ: quītꝰ Thobias: sextꝰ Bēiamin: septimꝰ Joānes: octauꝰ Mattheꝰ: nonꝰ Philippus: decimꝰ Seneca: vndecimꝰ Zeru: duodecimꝰ Justus: decimustertiꝰ Effrē. decimusquartꝰ Joseph: decimusquintus Judas. Hec eusebius. Beatus vō Zacheus in omni sanctitate commissum sibi gregē exēplis ac doctrinis reficiēs quieuit in pace .x. Kal. septembris.

¶ De sancto Zacheo epō Antiocheno. Cap. xcvii.

Zacheꝰ episcopꝰ Antiochenꝰ pmꝰ post petrū aplm pstitutꝰ fuit. De q̄ in itinerario clemētis dr̄ q; cū petrꝰ in disputatiōe quā habuit cū Simone mago victoriā obtinuisset: simōq; romā a facie petri fugisset. petrꝰ post cū pgēs zacheū sibi successorē pstituit: et psbyteros ac diacones ordināsset: eisdem pplm cōmēdauit: ipsosq; de oibus instruēs: pfectꝰ pstetꝰ abiit. zacheꝰ aūt epūs posthac ecctiā sibi cōmissā feliciter gubernasset: plenus sctitate btō fine q̄euit. ibidēq; sepltꝰ i pace.

¶ De sctō Theona epō. Cap. xcviii.

Theonas epūs alexādrinꝰ venerabilis fuit: oīq; virtute clarꝰ: q btm̄ petrū eiusdē vrbis epm̄ et martyrē enutriuit: cui et idem beatꝰ petrꝰ in epatu successit: put sibi a dño p visū fuerat reuelatū. Hic ecctiā suā ab infestinatione ar-

stiana tūc vigente viriliter defensauitq̄ ꝛ virtutibus laudabilib⁹ preclarus in pace quieuit.x.kalen.septembris. Alexandrie quoq̧ tumulatus iacet.

De sancto Theona abbate. Cap.xcix.

Theonas abbas pr̄ fuit triū miliū monachoꝝ cremo scythiq̄ vt dicit sozomen⁹: fuit sciētissim⁹ literarū grecarū: latinarū ꝛ egyptiarū: q̄ triginta ānis d̄ minime vi sus irasci: aut iurare: aut mētiri: aut vanū vel asperū vl' īfirmū protulisse s̄monē. Hic abbatē quēdā adhuc iuuenē q̄ridie pāmachiū furantē: ⁊ ecclesie māducantē: s̄mo de cōtinētia sctō ꝯuertit ad pniaꝫ: coq̧ petrū suū publice cōfitente velut lāpas ignis de sinu ei⁹ egressa domū fetore cōpleuit. Hic etiā dicebat nihil esse tā nociuū mōachis ꝙ cogitatiōes suas patrib⁹ suis spūalib⁹ celare. Quieuit in pace in cremo de scythi decimo kal. septēbris. Hec sozomen⁹ in historia tripertita.

De sanctis Donato ꝛ Restituto ꝛ socijs martyribus. Cap.c.

Donatus ꝛ restitutus: valerian⁹ ꝛ fructuosa cū alijs.xij. apud antiochiā passi sunt. qui ꝑclarissimo cōfessionis honore ꝑ diuersa gña tormentoꝝ glorioso martyrio coronati sunt.x.kalen. septembris. Hec Ado in martyrologio suo.

De sanctis Claudio Asterio ꝛ Nenone martyribus. Cap.ci.

Claudi⁹: asteri⁹: ꝛ nenon apud lyciam in ciuitate egea martyrium passi sunt. Qui tempore ꝑsecutiōis ab infidelib⁹ tēti: cū xp̄m dn̄m cōfiterent: post acerba ꝛ diuersa supplicia cruci affixi sunt. In qua deo spiritum reddiderunt.x.kalē.septembris. Hec Ado.

De sctō Porphyrio martyre. Capitulum.cij.

Porphyrius martyr: passus est tpe Juliani imperatoris sub Antiocho preside in vrbe Roma. Hic vir dei sanctum martyrem Agapitum enutriuit: ⁊ ad martyrium sua doctrina animauit. De quo supra dictum est.xv.kalendas Septembris: propter quod ab Antiocho preside decēr⁹: post multa sibi illata tormēta emisit spm̄.x.kalē. Septēbris.

De sancto Bartholomeo aplō. Cap.ciij.

Bartholome⁹ aplūs natiōe syr⁹ ꝛ nepos fuit regis syroꝝ ex pte solusq̧ ex oib⁹ aplis scōꝫ carnē nobilitate ꝛ ecorat⁹ vn̄ ꝛ ꝑpt ipm in cena dn̄i facta est cōtētio īter discipulos q̄s eoꝝ videref̄ esse maior. Cū em̄ xp̄s aplīs dixisset ꝙ vn⁹ ex eis ipm traditur⁹ esset: aplī suspicati sūt ꝙ pditor ille hoc facere vellet quaten⁹ regnū israel quē sperabāt carnalr̄ ꝑ ipm obtentū sibi vsurpare cuperet. Et cū null⁹ inter eos esset: q̄ ad talē dignitatē aspirare putaref̄ nisi Bartholome⁹ ꝑpter nobilitatē regiā. Jō habuerūt cū de tali pditiōe suspectum: ꝛ q̄ōnē de maioritate fecerūt. Hec damascen⁹. Vñ in quibusdā ecclesijs euāgeliū in hoc festo de dicta ꝯtentione inter discipulos facta legif̄. Legif̄ aūt in quadā historia lʒ Apocrypha: ꝙ duꝫ ꝯuenisset ad Bartholomeū regis syrie filio carētis nepotē adhuc iuuenē de doctrina ꝛ miraculis xp̄i apud iudeā ꝑdicātis: misit ad eū nūtiū ꝙ li bēter ei⁹ discipulū se faceret si iesus grāꝫ vnā illi cōcederet. Audierat em̄ q̄ discipuli ei⁹ paupes in abiecto habitu incedebāt. Si ergo ꝑpter honorē dignitatis sibi cōcederet vt purpura indut⁹ vteref̄ ipm ꝑpetuo seq̄ref̄. Cui xp̄s optata libere cōcessit: dixit em̄ nūcio vt ex pte sua diceret Bartholomeo q̄ q̄ materialē etiā clamidē deponere recusaret: adhuc ꝓ p ei⁹ amore natiualē vestē q̄ est corpis cutē dimitteret. Et sic xp̄s Bartholomeū in aplm suū recepit: ꝛ ille semp purpure vsum retinuit. Cū ergo post passionē dn̄i apli ꝑ diuersas mūdi ptes ad ꝑdicādū diuisi essent. Bartholome⁹ primo ī Lycaonia ꝑdicauit: deinde ad Indiā inferiorē accessit. Et ingressus tēplū in quo erat idolū Astaroth q̄si pegrinus ibi mane recepit. In hoc idolo q̄dā demō habitabat qui se lāguētes curare dicebat: s; nō subueniebat sanādo sed holes prio ledēdo: deinde a lesiōe cessando. Cū vero cū tēplū lāguētib⁹ plenū esset: ⁊ nullū ab idolo rñsum h̄re possent: ꝓcererūt ad aliā ciuitatē: vbi aliud idolū noīe Berith colebat. Et interrogātib⁹ cur sibi de⁹ su⁹ Astaroth rñsum nō daret. Berith rñdit ꝙ de⁹ eoꝝ cathenis cōstrict⁹ esset: vt nec respirare nec loq̄ posset: ex illa hora qua aplūs dei Bartholome⁹ illuc ingressus fuisset. Illis vo q̄rentib⁹ q̄s esset iste Bartholome⁹. Rñdit ꝙ erat amic⁹ dei oīpotētis: ⁊ iō illuc venerat vt oēs deos deīde euacuaret. Dixitq̧ eis Berith oīa signa ei⁹ ꝙ vꝫ capillos nigros ꝛ crispos habebat: oculos grādes maresq̧ equales: barbā prolixā paucis canis respsam: staturā mediocrē. Col obio albo ꝛ pallio purpureo induebat: anni viginti quinq̧ erāt ex quo vestes ei⁹ ꝛ sandalia nec veterascūt nec sordidātur. Cētiēs in die ꝛ totidē ī nocte genu flectebat. Angeli dei cū eo semp ābulabāt: nō ꝑmittentes eū fatigari nec esurire. Oīa preuidebat: oīa nouerat: ⁊ oīm gentiū linguas sciebat. Et ꝙ sciū loq̄ref̄ ipse iā nouerat: ⁊ si vellet se eis ostēderet: sin autem ipm nūq̄ inuenire possent. Rogauitq̧ eos vt cū ipsum inuenirēt: eū exorarēt ne illuc accederet: ne angeli dn̄i sibi facerēt: ꝑut collegę suo Astaroth fecerant ipm in cathenis igneis religātes. Reuertētes autē illi ꝑ duos dies oīm pegrinoꝝ vultus ꝛ habit⁹ sollicite q̄sierūt: ⁊ ipm minime inuenerūt. Tertio vo die qu. dā ꝑ seipsus q̄ ꝑ plures annos a demonio fuerat vexat⁹: cepit clamare ad aplm dei Bartholomeū ꝙ ipm ei⁹ orōnes incēdebāt. Quē cōfestim aplūs silere fecit: ⁊ a demonio ꝑsecutū liberauit. Hec audiēs rex regionis ill⁹ ꝛ oīe Polemi⁹ cū hēret filiā lunaticā misit: ad aplm rogans: vt ad filiā suā liberādā accederet: ad quā cū ille venisset ꝛ cathenis vinctā vidisset: q: accedētes morsib⁹ lacerabat: iussit eā exolui: dicēs ꝙ iā demoniū q̄ in ea erat: ligatū tenebat: ⁊ statim soluta ꝛ liberata est. Tūc rex camellos auro ꝛ argēto ac gēmis onerauit: ⁊ aplm inq̄ri faciēs nullaten⁹ inuenire potuit. Mane aūt sequēti aplūs cū solo rege in cubiculo ianuis clausis astitit: ⁊ dixit ꝙ munera ista ꝛ palia nō q̄rebat: sed aiarū salutē desiderabat: ⁊ incipiēs aplūs predicauit illi xp̄m: ⁊ addēs ꝙ si baptizari vellet deū suū cathenis igneis ligatū ostēderet. Sequenti igitur die iuxta regis mandatum: dum pontifices idolo sacrificarent: cepit clamare demon: ⁊ vt desisterent: ne deterius eis ꝙ sibi cōtingeret: qui cathenis igneis ligatus tenebaf̄ ab angelis iesu xp̄i iussu apostoli eius Bartholomei. Tunc iussu apli demon confiteri cepit qualiter ad aiarū ꝑditionē ꝑplm ludificabat: ⁊ q: eis illudens nō subueniebat sanādo: ꝛ a lesione cessando: vt sic ipm vt deū adorarēt: ⁊ verū deū celi negarent. Statimq̧ oēs iussu regis miserūt funes ꝛ Trocleas: vt simulacrū euerterēt ꝛ nō potuerūt. Aplūs autem demoni precepit: vt inde exiens idolū ipsum cōminueret: qui statim exiens oīa idola cōminuit: ita etiā ✝

picturã omnem deluisset. Apostolus vero tẽplum deo dicauit: et demonẽ in desertũ abire precepit. Et ecce angelus dñi apparuit: et tẽplũ circũuolãs in quatuor angulis signũ crucis digito suo sculpsit: admonẽs ppl'm: vt idem signũ frõtib' suis imprimerẽt: et demonẽ nõ timerent. Tunc ostendit eis ethiopẽ nigerrimũ: facie acuta: barba plixa: crinib' vsq ad pedes ptẽsis: oculis igneis scintillas emittentib': flãmas sulphuris ex ore spirantẽ ac narib': cathenis quoq igneis retro vinctũ manib': dicens populo qd ille deus eox esset: quem hactenus coluissent. Quem exoluẽs in desertum locum iussit abire: et ibidem vsq ad diem iudicii cõmanere. Ille autem solutus cũ magno strepitu et vlulatu discessit. Angelus autem dñi cunctis videntib' ad celos euolauit. Tunc rex cum vxore et filiis et omni populo baptisatur: et relicto regno apostoli discipulus efficitur. ¶ Hoc videntes tẽplorũ pontifices ꝯgregati ad regem Astyagem fratrem eius maiorem cõuenerunt: cõquerẽtes de deorum suorum amissione: et regis p artẽ magicã deceptione. Astyages igitur rex idignatus misit mille viros armatos ad apostolũ capiẽdum: quem corã se adductum interrogauit: cur fratrem suum peruertisset. Apostolus vero se illũ non peruertisse sed cõuertisse respõdit. Et cum rex eidem cõminaret qd faceret cum deũ suum relinquere: et deos suos adorare. Ecce subito regi nunciatur q deus suus balach cecidisset: et comminutus fuisset: qd res audiẽs purpuram qua indutus erat scidit: et apostolũ fustibus cedi iussit: deinde in cruce ipm extẽsum viuum excoriari mandauit: qui excoriatus est. ix. kalendas septẽbris. Cũq pelle nudat' adhuc viuus permãsisset: et excoriat' dñm predicaret: et multos tantum cernentes miraculũ conuertisset: iussu regis decollatus est die sequenti vz. viii. kalen. predicti mẽsis. ¶ Propter hoc quidã eius festum celebrãt die pcedenti: agentes memoriã martyrii excoriationis: quidã dei sequenti agentes memoriã decollationis. Venientes autẽ innumerabiles populi. xii. ciuitatũ que p eum crediderant: vna cũ rege Polemio. corp' ei' cum gloria sepelierũt: et ecclesiã mire magnitudinis in eius noie cõstruxerunt. Die vero. xxx. ei' passionis rex Astyages cum pontificib' a demonio vexati venientes ad tumulum eius et apostolatum eius cõfitentes mortui sunt. ¶ Cũ autẽ pp̃ter signorum multitudinem pagani viderent corpus ei' populi frequentia visitari: indignati ipm extumularũt: et loculo plumbeo impositũ in mare iactauerunt. Qd diuino nutu vndis supernatãs ad insulã liparis delatum: ibiq a fidelib' collectũ digna veneratione cõditum est: vbi multo tempore quieuit. ¶ Anno autẽ domini. dccc xxi. saraceni siciliã inuadentes liparitanam insulam vastauerunt: ac eius sepulchrum cõfringentes: ossa apostoli disperserũt. Illis ergo recedẽtibus apparuit apostolus cuidã monacho: mandans vt ossa sua que dispersa fuerant colligere curaret. Et cũ monach' interrogasset quomodo inter tot aliorum ossa eius cognoscere posset: ait vt nocte ad ea colligenda iret: et ea que vt ignem splendidissima videret: protinus leuaret. Que omnia vt dixerat: monach' inueniẽs ossa leuauit: et nauem conscendens beneuẽtũ q̃ metropolis est apulie trãstulit. Que inde processu temporis rome dicuntur fuisse trãslata.

¶ De sancto Polemio episcopo. Cap. iiii.

Polemius episcopus: discipulus fuit beati Bartholomei apostoli: qui rex fuerat in india inferiori: cuius filiam lunaticã idem apostolus a demonis obsessione liberauit: et ipsum regẽ cũ omni familia et regno ad christum cõuertit. Qui relicto regno discipulus christi effect' est: et post passionẽ apl'i. ab oi clero et populo in epm ordinatur: q in christi nomine apostoli Bartholomei etiam miraculorũ signa faciebat. Fuit quoq in epatu annis. xx. Et in perfectione multa fidẽ xp̃i in ipsis partib' auxit: ac laudabiliter viuens plenus virtutibus ad deũ migrauit: sepultus ad pedes eius magistri.

¶ De sanctis trecentis martyribus qui dicuntur: Massa candida. Cap. cv.

Martyres sancti q̃ dicũtur massa cãdida fuerũt trecenti martyres apud cartaginẽ p xp̃o passi tpe Valeriani et Galieni impatorum. Fertur enim inter alia supplicia tũc a presidẽ clibanum calcis accẽdi: et in ore ei' prunas cũ thure exhibitas: et p fide in sanctis dedisse optionẽ alterius ex duobus: aut thura super ipsos carbones offerre ioui: aut in calcem demergi. Tũc trecenti viri fide armati ictu rapidissimo: christum dei filium fatentes se in ignem iniecerũt: et inter vapores calcis puluere ignitos demersi extincti sunt. Et qm̃ ille candidatus beatorum exercitus: massa cãdida meruit appellari: massa pp̃ter numerũ: candida pp̃ter meritũ. Qui passi sunt. ix. kalen. Septembris. Hec ado ex Hieronymi martyrologio. Fuerunt et alii innumerabiles martyres qui similiter apellant massa cãdida: de quibus infra suo loco videlicet. iii. nonas Nouembris.

¶ De sanctis Gregorio Theodoro et Leone confessoribus. Cap. cvi.

Gregorius: Theodorus: et Leo confessores tpe cõstantii imperatoris apud insulam sam̃i claruerunt. Qui ex ptibus orientalibus orti: quo ad seculũ milites imperiales: corde p̃o deo militãtes p fide xp̃i martyriũ desiderabãt pati. Gregori' enim senex veneranda canicie et sapiẽtia decoratus: Theodorum fere. xxx. Annorũ: et leonẽ adolescẽtẽ edocebat: vez dũ heresi arrianox sub ꝯstãtio vigẽte edictũ esset: vt oẽs p vniuersum orbẽ eiusdem secte fierent: ipsiq sancti milites catholici: quibus erat cor vnum et anima vna in domino cum aliis suis commilitonibus apud siciliam degerent: multis circunquaq dispersis fidelibus ob persecutionẽ ipsi sancti Cephaloniam deuenerũt. Et decreto habito ab aliis discedere: soli q xp̃o militare: ad sam̃i insulã ibi iuxta positã abierũt: vbi rubetũ densissimũ inueniẽtes: ĩdẽ sancti locum solitariũ elegerũt. Sed pro tũc cõmilitonib' discedere nõ valẽtes vna cũ eis ad italiã nauigarũt. Inde q discedẽtes occulte: reuersi sam̃i intrauerũt rubetum parteq tẽpli vetustate dirupti ibidem repertam habitare ceperũt penitẽtie operib' ac contẽplationi vacãtes: vbi post tp̃s aliquod oratione facta: omnes codẽ die feliciter obdormierunt: vez. ix. Kalen. Septembris. ¶ Michael vero ipsius insule nobilis et ditissimus elephãtia lepra laborãs: dum a medicis liberari non posset: ad dei auxiliũ oratiõe cõfugit. Cui p visum apparuerunt tres viri in specie angelica eidẽ mandantes vt corpora eox que dudũ inhumata iacuerãt: et a porcis stercorizabant tumulare deberet: et sic sanitatẽ perciperet. Qui euigilans et nomina sanctorum et locum ignorans: mane bubulcũ reperit: qui eidẽ michaeli retulit: q dũ iuxta rubem quendam porcos pasceret: et vnũ ex grege fugientẽ insequeretur: miram fragrantiam sensit. Ingressusq rubetum tria corpora sanctorum inhumata et omnino incorrupta vidit: a quib' odor ille maximus exhalabat. Ille vero ipsa esse sanctorum corpora: qui sibi nocte apparuerant intelligẽs: equũ ascẽdẽs: bubulco duce locũ cõcitus adiit: et corpa fulgẽtia reperit: q de osculãs mũdationẽ recepit. ¶ In q loco monasterium de proprio construxit: et ipsa corpora honorifice cõdidit.

postq̃ fidẽ sancti sibi apparuerũt in habitu vez quo in mũdo fuerãt cõuersati:vitã z nõia sua ac diẽ obit⁹ eidẽ p ordinẽ enarrantes. Que oia michael scripture mãdauit. ¶ Processu vero temporis duo ex ipsis corporibus a venetis dicuntur fuisse inde leuata:z venetias ad monasterium sancti zacharie delata sancti gregorij theodori:vbi in eadem arcella post altare maius requiescunt: vna cũ corpore sancti zacharie prophete patris ioannis baptiste. ¶ Leonis autẽ corp⁹ apud samũ adhuc habet.

¶ De sancto Sidonio episcopo. Ca.cvij.

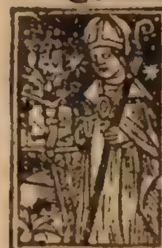
Sidoni⁹ apollinaris episcopus aluernen̄. floruit tẽpore childeberti regis. Hic ex prefecto antistes:vir scõm seculi dignitatez nõ infimus literarum sapientia ac disciplina peritissim⁹ fuit:qui multa opuscula perutilia digessit. Epistolarum enim grande volumẽ ad diuersos:sca bro sed erudito sermone cõdidit. Itẽ panegyrica metra antonio augusto:et maioriano augusto:z adiuto imperatori socero suo. scripsit z causarum librũ vnũ Itẽ librũ excusatoriũ ad iarũ clarũ felicem. Epithalamium ruricio et hibernie. Epigrãma ad virũ clarũ karolinũ. Epigramma ad imperatorez maiorianum. Epithalamiũ polemio z arancole. Encharistion ad faustũ mel. Epigrammata.v.ad diuersos. Propemption ad librum suum. Librum põtis leonis. Laudem narbonen̄. vrbis cõciuiũ. Qui z primi iustini tempore debitum soluit humanum in christo quiescens.ix.kalendas septembris.

¶ De sancto Tito discipulo. Ca.cviij.

Titus discipulus beati pauli apostoli fuit:cui idez apostolus specialem epistolã dirigit. Huius vitam scripsit zena legis peritus: cuius idez apostol⁹ eadẽ epistola.iij. cap. mentionem facit. Quia a minore rege crete generis duxit originem in eadem insula nobilibus parentibus ortus. Desiderans aũt homeri et aliorũ philosophorũ poemata:vacans circa illa:cum esset annorum. xx. audiuit de celo sibi vocẽ illapsam q̃ oportebat eum inde recedere:et animam suam saluare. Post hec nouem annis elapsis:iussum est sibi q̃ librum esaie legeret vbi dicit. Renouamini a me insule multe: israel seruabitur z domino eterna salute. Missus est itaq̃ ab auunculo suo proconsule crete hierosolimã audire z videre de miraculis iesu christi. Qui abiẽs vidit passionem xp̃i resurrectionẽq̃ atq̃ ascensionem z spiritussancti aduentum in apostolos. Sicq̃ perfectam certitudinẽ de christo assumens credidit:et annumeratus est cũ.lxx. discipulis i quos spũssanct⁹ corporaliter descẽdit. ¶ Postq̃ aũt ab apostolis eps̃ consecratus est missus est cũ paulo ad gẽtes predicãdas. Qui nauigãtes ad cretã z insulas xp̃m predicabant. Quos rutilius titi cognatus derid bat. Interea vero rutilij filius moritur:a paulo suscitat. Sicq̃ rutilius credens cũ oĩ domo sua baptizat. Paulus vero titum cretẽ. eps̃m ordinauit:ipsum q̃ crete dimittens abijt. Post duos autẽ annos titus ad paulũ romã accessit:cũ quo et fuit vsq̃ ad interfectionẽ eius a nerone:corpusq̃ ipsius vna cũ luca euangelista sepeliuit. ¶ Post hec titus ad cretam deuenit:vbi gratiose de fide xp̃i disputans tandẽ cum increduli psi terẽt orauit ad dñz statimq̃ idolũ diane qd̃ colebãt cecidit:et in puluerẽ redactũ est:et mox crediderũt ale q̃ngẽte in xp̃o z baptizate sunt. Cõsecrauit aũt titus presbyteros z diaconos:ipse vero metropoli presidebat. Cũ die quadã trãsiret ãte palatiũ:qd̃ scõs proconsul iussu imperatoris in ionis hõre cõstruebat:maledixit illud:z statim opus funditus dissipatum est. Tunc secũdus venit ad titum cũ lachrymis rogans se indẽne ab opere cõseruari:cui titus imposuit:vt opus in nomine vnius dei xp̃ianorũ inciperet:z sic opus perficere posset:qd̃ z factũ est. Cõpleto vero opere scõs cũ filio suo baptizatus est. ¶ Cũ igitur beat⁹ tit⁹ morti appropinquaret:vidit angelos ad se missos:z recipiendum facies eius sicut sol:q̃ spiritũ suũ z plebem sibi cõmissum dño cõmendãs in pace quieuit etatis sue anno.xciiij.viij.kalẽ. septẽbris:sepultusq̃ est in metropoli crete:vbi z q̃escit miraculis coruscans.

¶ De sancto Tito episcopo. Cap.cix.

Titus eps̃ postremẽsis claruit sub iuliani z iouiniani imperatorũ tpibus. Qui sanctitate cõspicu⁹:aduersus manicheos fortissimos scripsit libros z doctrina lucesceta in populo suo claruit. Et sub valẽtis imperio in pace q̃euit:vt tradit hieronym⁹ libro de viris illustrib⁹.

¶ De sancto Genesio martyre. Cap.cx.

Genesius martyr apud relaten̄. vrbez passus est sub diocletiano imperatore. q̃ ex eadẽ ciuitate oriũdus artẽ mimosellã exercens xp̃ianos pertinaciter irridebat z dum vellet diocletiano p artis sue peritiã placere:cepit scrutari xp̃ianorũ gesta curiose:vt eadẽ postmodũ mimatice simulãdo cesari in eadẽ ciuitate degẽti solatiũ exhiberet. Cũq̃ baptizari vidisset infantes et gesta christianorum q̃ in sacramento fiunt mẽti cõmendasset:cũ imperatore ad theatrum perrexit:vt baptisma ludibrio simulãs astãtes prouocaret ad risum. Conuocatis ergo alijs mimis z ioculatoribus imperatore spectante: lecto se deferri faciens z egrotũ fingens dixit ad suos:vt q̃ grauem se sentiret: leuem fieri volebat. Responderunt quod ipsum leuem leuem fieri volebat. facere nesciebant:q̃ nec ipi fabri:nec ipse ferreus erat:z: biberũt his dictis pplo gẽtiliuz risum Genesius autẽ irridẽdo dicebat:q̃ xp̃ian⁹ mori desiderabat:vt in illa die vel fugitiuus inueniret. Ad hec vba diocletianus risuz cõtinere nõ potuit. Cui vt arte sua iocãdo magis placeret exorcistã z p̃sbyterũ intrare fecit:z eos iuxta lectũ genesij sistũt:z ipsis interrogãtib⁹ ad q̃d eos vocasset ipse iaz diuinit⁹ tact⁹ nõ simulate: sed ex puro corde r̃ndit q̃ baptismũ petebat. Imperator vo ac ppli cũ adhuc simulare credẽtes accurrũt aquã exhibẽtes:ita vt imperator ei munera p̃beret z cũ baptizat⁹ esset z albis indut⁹:dũ in lectulo cõsederet z sacerdos cũ exorcista abijsset:venerũt ad eũ quasi ab imperatore missi:q̃ cũ tenerent: z q̃si ad fictã passionẽ adducerẽt. Tũc in albis vestibus ad imperatorẽ accedẽs ad locũ vbi status veneris erat ascẽdit:z corã oib⁹ xp̃z cõstitẽs sermonari cepit asserens se xp̃ianos semp exosos habuisse:z eorũ fidẽ deri sisse:baptismũ aũt xp̃ianorũ delusorie requisisse:s: vbi aq̃ ips̃ manũ tetigerat:vidit angelũ dei splẽdidũ iuxta se stantẽ:z oĩa peccata sua q̃ ab infantia fecerat recitãtẽ:hacq̃ oĩa sibi dimissa in ipsi⁹ aq̃ lotionẽ p̃mittẽtẽ asserẽs se vere z nõ ficte in christum credere:z pro ipso mori paratuz esse. Cũ autem diocletianus hec audiens a principio quidem ipsum fingere credens:sed postmodũ ipsius animi veritatẽ cõperiens indignatus acriter:genesiũ fustibus grauissime cedi fecit deinde in carcerem trudi. Altera vero die tradidit eum plutiano prefecto: vt aut cum sacrificare compelleret:aut diuersis penis interimeret qui genesium sacrificare nolentem iussit in equuleo leuari et lampades ad latera eius applicari:ipse vero xp̃m cõstantius inuocabat. Que cũ prefectus diocle

tiano retulisset iussit eum capite cedi. Qui decollatus
est: et in ciuitate sepultus arelateñ. viij. Kal. septēbris.

¶ De sctis Eusebio Vincētio ⁊ socijs mar. Cap. cxj.

Eusebius vincen

tiꝰ: pegrinus ⁊ romanꝰ martyres
rome passi sunt tpe cōmodi impa
toris sub vitellio vrbis pfecto. Cū
enī pfatus impator die natalis sui
indutꝰ pelle leonis cū oī pplo ro-
mano herculi sacrificaret: ⁊ sancti
martyres in vico cānario cōmorā
tes: hec audiētes abhorrerēt: oīa-
q̄ sua paupibꝰ erogassēt: corpusq̄
iulij senatoris ⁊ martyris sepulissēt:
de q̄ supra dcm̄ est in eiꝰ passiōe. xiiij. kal. septēbris a vi
tellio pfecto tēti sunt: ⁊ ad sacrificia deorū inuitati. Qui
dū xp̄m cōfiterent: ⁊ deos gētiū execrarent: primo q̄dē
in equuleo appēsi: ⁊ neruis ac fustibus durissime cesi
sunt. Et cū his tormētis in xp̄o exultarēt: flāmas ad la
tera eorū pfecꝰ iussit apponi. Et tūc astiterūt āgeli eo-
rū vulnera tergētes. Qd cernēs antoniꝰ carnifex: puer
sus est: vt supra in eiꝰ passiōe dictū est. xj. kal. septēbris.
Deinde sancti in teterrimo carcere reclusi: egrotos ad
se veniētes curabāt: ⁊ multos puertebāt. Post triduū
xo apparuit ei sanctꝰ iuliꝰ martyr: eosq̄ admonuit vt
custodē carceris saluare deberēt eosq̄ in dño cōforta-
uit. Ad q̄s accedēs sacerdos capitolij lupulꝰ quadriē-
nio cecꝰ ab eisdē cōuersus: ⁊ a rufino psbytero baptiza
tus lumē oculorū pcepit. Qd vidēs custos carceris: ⁊
ipse simr ad xp̄m cōuersus est. Post dies quatuor edu-
cti de carcere vitellio pñtant. Qui eusebio linguā pcidi
fecit ne xp̄m aplꝰ nolaret. Et cū nihilominus loq̄ret:
iussit eos oēs tādiu fustibꝰ cedi donec spm̄ emiserunt.
Quoꝝ corpa a xp̄ianis sepulta sunt. viij. kal. septēbris.

¶ De sancto Dionysio martyre. Cap. cxij.

Dionysiꝰ martyr

Rome passus est tpe diocletiani au
gusti. Qui primo fustibꝰ crudelissi-
me cesus est deinde in equuleo suspē
sus ⁊ virgularū diutissime laceratio
ne vexatꝰ: lāpadibꝰ etiā īflāmatꝰ: dū
in fide xp̄i psisteret: dicēs nō eē regē
pter xp̄m: ⁊ p quo si multos occideret:
xp̄m sibi de ore auferre non possent:
martyrij coronā capitis obtrūcatio
ne pmeruit. Passus est autem. viij.
kalend. septembris: vt dicit Ado.

¶ De sancto Seuero abbate. Cap. cxiij.

Seuerus abbas

apud ciuitatē agathen. claruit: q̄ ex
regali syrorū gñe ortus adhuc iuue
nis parētibꝰ defunctis: cū diuitiis
abūdaret: post phic. studium ma-
gnos thesauros assumpsit: ⁊ cū ser
uis suis nauē ascendēs in septima-
niā regionē deuenit vbi a sctō beri-
co epō agatheñ. edoctꝰ oībus p xp̄o
erogatis: seruisq̄ manumissis i fau
ce auraica: que ab vrbe agathense
duobꝰ ferre miliaribꝰ distat litꝰ naufragū petiit: ⁊ sibi
tuguriū ex arūdinibꝰ faciēs arctissime vite se dedit. Quē
cū serui quondā sui req̄sissent: ⁊ cū inuētū a sctō pposito
distrahere satagebāt: sed nullatenꝰ pualebāt. Ipse aūt
diebꝰ dñicis singulis post pceptā eucharistiā panē vni-
cū sumēs: sic ebdomada integra sine cibo alio pdura-
bat. Cui sanctꝰ bericꝰ panem cū cruce impssa singulis
diebꝰ dñicis destinabat. Sꝫ cū a multis visitaret: eccl'a
ei cōstruit ⁊ cenobiū ampliat: in quo ad se veniētes ho
spitabat. Factūq̄ est vt iuuiꝰ post breue tps. ccclx. pa-

ter fieret monachorū. Qui etiā humanitatē suā auicu-
lis ostendebat. Nā ⁊ passerē ad se sotiū aduolare ⁊ eiꝰ
dextere insideret dū auceps quidā in tibia lesisset: ad se
venientē signo crucis sanauit ⁊ abire pmisit. ¶ Cuidā
senatori ciuitatis agatheñ. seni salustio noīe sepulchrū
sibi fabricanti pdixit: nō ipsi sed filio eiꝰ dictū tumulū
pparari: ⁊ vt pdixerat euenit. Iuuene illo post modi-
cos dies defuncto: ⁊ in paterno tumulo sepulto. ¶ In
monasterio quoq̄ suo dū panes defecissent: solos tres
panes inuētos in aqua p frusta cōcisos adeo multi-
plicauit q̄ ex eis triduo trecentū sexaginta suos fřes re
fecit: die vero quarta trecentū tritici modios sibi ap-
portādos esse prenūciauit. Et sic deo largiente euenit.
Sicq̄ post multa oīa miracula cōfecꝰ senio in pace
q̄euit. viij. kalē. septēbris in basilica scti marci sepultꝰ.

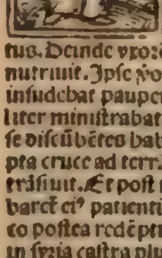
¶ De sctō Zepherino papa ⁊ martyre. Cap. cxiiij.

Zepherinꝰ papa

⁊ martyr natione romanꝰ ex patre
abundio prio pontifici romano vi-
ctori in epatu successit ⁊ sedit ānos
nouē mēses septē: dies decē. Hic cō
stituit in pñtia oim̄ clericorū ⁊ lai-
corū fideliū: vt oēs xp̄iani duodeci
annorū eucharistiā in die sctō pa-
sche accipere deberēt. Et fecit sta-
tutū in eccl'ia: vt oīa vasa altaris es-
sent vitrea vel stānea. Nā antea erant lignea. Cōstituit
etiā vt patriarcha: vel primas: vel metropolitanꝰ ɔtra
accusatū epm̄ nō pferat sniam: nisi priꝰ fultꝰ authorita
te aplica. Et vt ordinatiōes psbyteroꝝ ac leuitarū tpe
statuto ⁊ multis corā astātibꝰ solēniter fierēt ⁊ e appro
batis ⁊ doctis viris. Et hic sub persecutione antonini
impatoris martyrio coronat: ⁊ sepultꝰ est apd̄ collegas
suos i cimiterio calixti: via apia. vij. kal. septēbris. ¶ Hic
fecit ordinatiōes septē p mēsez decēbriū: psbros. xiiij. dia
cones septē: epos. xiij. Et cessauit epatu dies. xj.

¶ De sctō Ludouico rege ⁊ cōfessore. Cap. cxv.

Ludouicus quin-

tus francorū rex sanctissimus patrē
habuit xp̄ianissimū ludouicū quar-
tū q̄ multum hereticos debellauit.
Post cuius obitū sub matris tutela
scꝫ dñe Blanche quōdam filie regis
castelle pie educatꝰ i oī sanctitate p-
fecit: q̄ etiā nūq̄ mortaliter peccasse
in sua vltima cōfessione cōptus est.
Sub cura magistri ⁊ fratrū pdicato
rū ⁊ minorū sacris literis fuit imbu
tus. Deinde vxorē ducens filiū ex ea susceptū religiose
nutriuit. Ipse xo vtēs cilicio clandestine opibꝰ pnie
insudebat. Pauperibꝰ ducētis quotidie añ cibū psona-
liter ministrabat. In mensaq̄ semp tres paupes iuxta
se discūbētes habebat. ¶ Post hec ardore fidei assum-
pta cruce ad terrā sanctā acq̄rendā cū exercitu copioso
trāsiuit. Et post multas occupatiōes terrarū: ⁊ vt p
barcē eiꝰ patientia: ab infidelibꝰ captus est. Sed modi
co postea redēptus pcio: quinq̄ annis cōtinuis māsit
in syria castra plurima cōstruēs: captiuos redimēs: et
multos saracenorū sua religione ad fidē cōuertēs. Au-
dito xo matris obitu in franciā rediens: ⁊ dū reuerteret
maris tēpestatē sua oratione sedauit. Reuersus aūt ad
domū suā in virtutibꝰ semp pficiēs: capellā egregiā in
proprio palatio edificauit vbi ⁊ coronā dñi ⁊ crucis do-
minice partem atq̄ lanceam collocauit. ¶ Tādē post
plurima annoꝝ curricula cū fratribꝰ suis copioso exer
citu congregato iterū mare transiuit: ⁊ thinissam ap-
plicans adiacentem regionem faciliter occupauit: vbi
sinis tentoriū febre corripitur: ⁊ pluribus diebus de-
cumbens sacra sumpta cōione christum iugiter inuo-
cās super stratum cinereum in modum crucis exten-

sum post laudabilia virtutum opera suum domino spiritū tradidit. vij. Kal. septēbris anno dñi. M.cclx. Corpus vero eius delatū in franciā apud sanctum Dionysium parisieñ. sepultū est mirabilib⁹ signis coruscās.

¶ De sctis hireneo et abūdio martyribus. Capitulum. cxvj.

Hireneus et abundius martyres passi sunt rome sub decio cesare et valeriano pfecto. Cuz cū valerian⁹ corp⁹ sancte cōcordie martyris p xpo passe in cloacā iacta ri fecisset: et qdā miles noīe porphirius hireneo cloacario occulte xpiano illud indicasset: sperās in vestimētis sctē gēmas vel aurū inuenire: vt supra dictū est in passione hippolyti: eodē iorū idib⁹ augusti: hirene⁹ pdictus effosso loco vna cū porphyrio corpus cōcordie de cloaca leuauit: et in vestimētis ei⁹ nihil inuenit: vnde porphyri⁹ aufugit. Hireneus vo xpianū quendā noīe abūdiū secū vocauit: qui corp⁹ martyris ad pīsbyterū iustinū tulerūt: et ipm vna secū sepulture tradiderunt. Hoc audiēs valerian⁹ hireneū et abundiū teneri fecit: deinde post dies. xij. iussit: vt ābo viui in ipsa cloaca necarent: q necati sunt. vij. kal. septēbris quorū corpa iustinus presbyter inde leuauit: et iuxta corpa sanctorū laurentij et ceterorū in crypta in agro verano sepeliuit.

¶ De sancto Secundo martyre. Cap. cxvij.

Secūdus martyr apud castrum vigintimilium italie tēpore maximiani imperatoris passus est: qui vir spectabilis et dux ex sacra thebeorum legione ante beatum mauricium et ceteros pro confessione nominis christi post vincula et carceres martyrium capitis abscisione compleuit. vij. kalen. septēbris: vt ait Ado.

¶ De sancto Alexandro martyre. Capitulum. cxviij.

Alexāder martyr apud bergomum italie ciuitatē passus est sub maximiano imperatore. Qui cum esset miles eiusdē cesaris: et a legione sanctorum thebeorū fidē percepisset. Cū imperator venisset mediolanum: et posita idolorū mēsa ipsum sacrificare cōpelleret. Alexander mensam calce pcussit: et euertit. Quē imperator vni ex militibus decapitandū tradidit. Cūqz ille diuino terrore percussus ipsum ferire nō auderet traditur aliis militib⁹ occidendus. Alexāder vo diuina pmissione man⁹ eorū aufugiēs bergomū venit vbi xpm annūciās aliquos cōuertit. Ad quē tandē milites venientes ipm detentū et sacrificare nolentē gladio pcusserūt. vij. kal. septēbris cui⁹ corp⁹ a grata matrona in pdio suo iuxta murum ciuitatis bergomensis sepultum est.

¶ De scto Rufo martyre. Ca. cxix.

Rufus martyr apud capuā passus est. Hic patricie dignitatis insignitus: cū esset ex consule dux rauēne: btūs apollinaris eps et martyr filiā ei⁹ a mortuis suscitauit: ipmqz i fide docuit et baptizauit vna cum filia ei⁹ et vxore ac familia promiscui sex⁹ numero. cccxxiiij. vt supra actū est i passiōe apollinaris. x. kal. augusti. Unde et deinceps rufus sancto apollinari occulte ministrabat. Filiaqz eius virgo sacra pmāsit. Quod nero cesar audiēs: ipm a ducatu absoluit: et eidē successorē delegauit. Dū aūt rufus venisset capuā tentus a vicario prefecti pictorio messalino: nolēsqz sacrificare decollat⁹ est sexto Kalen. septembris.

¶ De sancto Pelagio martyre. Cap. cx.

Pelagius Martyr passus est in ciuitate emonia prouincie acarnannie tpe numeriani imperatoris: cui⁹ pater pelosius et mr claria nobiles ac ditissimi xpiani ipsum puerulū in fide xpi docuerunt: et cū esset annorū. vij. vranio pīsbytero tradiderūt sacris litteris imbuēdū. Et cū esset annoz. xij. pater eius migrauit ad dñm omēsqz facultates suas filio suo ad ministeriū paupez derelinquit. Cū vero annos. xvij. iplesset mater ei⁹ filij ex hac luce subtracta est. Qui cōtinuo omnē eius familiā manumisit: et vna cū vranio pīsbytero oēs facultates suas pauperib⁹ et ecclesiis distribuit verū cū esset annoz. xv. facta est psecutio xpianoz sub numeriano augusto. Qui et eulasiū presidē ad dictā puinciā destinauit: vt oēs xpianos ad sacrificia deoz cōpelleret. Cū aūt multi xpianorū metu tormentoz immolarēt. pelagius oratione ad dñm cōfusa: voce sibi de celo lapsa ad martyrium alatus est. Et sequenti die se sponte presidi presentauit et xpianissimum asseruit. Qui missis cathenis in collo et manibus eius in obscurissimo carcere eum reclusit: vbi lux celica ei diuinitus emicuit. Altera die corā preside statuitur: et sacrificare contēnēs virgis diutius flagellat. Deinde fustibus cedi iubetur: sed dei nutu fustes q̄si papyri molierūt. Qō cernēs preses iussit eū in equuleo suspēdi: et vngulis radi. Deinde ipm deponi: et oleū feruens vteri ipsius perfundi. Et cum manus carnificum oleo succenderent̄ sanctus martyr ipsum calens oleum ac si aquā frigidā sentiebat: quo viso miraculo multi paganorū in domino crediderunt. Post hec iterum cum diis immolare nollet mandauit iudex fragmenta testarum per pauimēta viarum effundi: et ligatis manibus ac pedibus cū per trahi: vt sic spiritū exhalaret. Et cum in his omnibus constans psisteret. Jussit eum preses capitalem subire snīaz. Qui ductus extra muros vrbis capite cesus est. Cuius corpus colligens vranius presbyter ipsum ibidē sepeliuit. Passus est autem. vj. Kalen. septembris.

¶ De sancto Pelagio papa primo. Cap. cxj.

Pelagi⁹ papa huius nominis primus natione romanus ex patre ioanne vigilio pape in episcopatu romano successit: et sedit annos. iiij. menses. x. dies. xviij. Hic constituit vt heretici et scismatici episcopi per seculares potestates comprimerentur ac punirētur: valde namqz catholice fidei extitit defensator et pugil. Qui ob inuidiaz a quibusdam emulantibus sibi clericis de morte vigilij predecessoris eius culpatus est: sed coram populo tangendo crucem et euangelium se purgauit. Multe namqz sanctitatis vir fuit: ac in pontificatu laudabiliter se gerens plenus bonis operibus in pace quieuit. kalen. septembris. Et in ecclesia sancti petri sepultus est. Cuius tempore ossa ptho martyris stephani romam sunt delata: et in eadem tumba cū corpore sancti laurentij collocata. Et cessauit epatus eo defuncto menses. iiij. dies. xxv.

¶ De sancto Pelagio papa. ij. Capitulum. cxxij.

Pelagi⁹ papa huius nominis scōs natiōe roman⁹ ex patre Uinigeldo: benedicto pmo papem in pōtificatu romano successit: et sedit annos .x. menses .vj. et dies .xxv. Hic absq; iussione principis ordinatus est: eo quod lōgobardi Romam obsiderent: nec posset quisq; a roma discedere. Hic nouē prefationes tradidit ecclesie ante canonem cantandas videlicet natalis: epiphanie: quadrag. sancte crucis resurrectiōis: ascēsionis: pētecostes: trinitatis: et apostolorū. prefatio autē de beata virgine postmodum a Gregorio papa addita est. Hic vir sanctissimus et circa pauperū necessitates intentissim⁹ fuit. Eo aūt tpe tante pluuiarum inundationes fuerūt q̄ omnes esse diluuiū dubitarent: taliscq; clades fuit qualem a seculo nullus meminit audiuisse. Cū vero tyberis ex tantarū pluuiarū abūdantia intantū inundauit vt super muros vrbem ingrediens magnā partē regionis occuparet secum trahēs innumerā multitudinem serpentū et draconē ingentissimū que bestie putrefacte post diluuiū ex aeris corruptione maximā mortalitatē hominū induxerūt. De qua dictū est supra i gestis Gregorii pape .iiij. idus Martij. Ita q̄ multe dom⁹ vacue remāserūt in vrbe. Hec aūt clades primū a pelagio papa incepit: ipm subito de medio substulit: deinde ad populum vrbis descēdit. Pelagius itaq; defunctus in ecclesia sancti Petri sepultus est. In cuius locum beatus Gregorius papa et doctor ab omni populo electus est.

¶ De scīs Georgio: Aureliano: et socijs mar. Ca. cxxiij.

Georgius diaconus: Aureli⁹: Felix: Natalia: et Liliosa apud cordubam hispanie ciuitatē passi sunt. Quorū primus mire abstinentie monachus ab hier. cordubam veniens cum reliquiis ex eadē vrbe claro germine ortis: diu optatū sibiq; domino premonstratū meruit consequi martyrium. Qui passi sunt .vj. kalendas Septembris. Hec Ado in martyrologio.

¶ De sancto Anastasio martyre. Cap. cxxiiij.

Anastasi⁹ martyr passus est i salone dalmatie ciuitate sub persecutione diocletiani imperatoris. Hic ex aquileia ortus: ciuitate cū artē fullonis exerceret quicquid ex ipsa cōsequi poterat pter parcū quotidianū victū pauperib⁹ erogabat. Tādē amore animat⁹ martyrij ad solenitarū ciuitatem deuenit. Et cū in ho. ptio in quo mansur⁹ erat signū crucis i locis plurib⁹ depinxisset: et ob hoc a gentilib⁹ cōprehensus et iudici psētatus est. Qui cū sanctū cogitasset diuersis laniare suppliciis ab imperatore subita iussione cōpulsus est ad ipsaz i qua august⁹ degebat cōcitus ire ciuitatē. Ob hanc causam expeditam in christi martyrē sentētiā protulit: vt suspēso ad collū eius ingēti lapide in mari precipitio daret. Matrona aūt q̄dā christiana noie Asclepia corpus martyris habere cupiēs: seruis suis libertatē et munera pmisit: si corp⁹ sancti martyris inuenirēt. Qui diebus plurimis p littora discurrētes tandē aphros quosdā inuenerunt: q̄ corp⁹ ipsum iam leuarent: et vero corpus terreri dimitterēt: calumniā homicidij in illos fingebant: vtpote qui haberent in manibus corpus exanime. Ipsi tamen animosi viri ex aphrica orti caput martyris in patriā suam portauerunt: et ecclesiam in nomine ipsius fecerunt in qua virtutes fiunt mirabiles in malignis spiritib⁹ effugādis. Corpus vero sine capite sibi delatū a seruis matrona illa deuoti⁹ excepit q̄ donec cessaret persecutio in hōdio suo celauit: deinde ecclesiā cōstruxit: et corpus martyris in salonitano territorio collocauit. Passus est aūt christi martyr anastasius sexto kalendas septembris.

¶ De sancto Cesario episcopo. Cap. cxxv.

Cesari⁹ episcop⁹ arelaten. floruit tēpore anastasii imperatoris secundi: qui sancte et pfectissime vite vir beat⁹ bonifacius plurimas morales et vtiles ad monachos edidisse reperitur. Et post felicez ecclesie sue gubernationem in sanctitate et doctrina in signis migrauit ad christum .vj. kalendas septembris.

¶ De sancto Daniele propheta. Cap. cxxvj.

Daniel propheta: cuius laus in plerisq; diuine scripture libris et locis describitur et .ij. Machabeo. .ij. cap. inter patres sanctos prisci temporis cōnumeratur de regione iudeorum et semine regio natus est. Cum aūt nabuchodonosor rex chaldeorum hierusā eius prima obsidione cepisset. Joachim regem iuda vinctum secū trahebat in babylonem: et nobiles iudeorum cum eo: in itinere vero remisit cū imposito ei tributo: et obsides pueros de semine regio secū traxit. s. danielē: ananiā: misaelē et azariā: et alios plures et abinde fuit daniel in babylone donec regnū defecit. Ipsum vero danielē et socios vti pulchriores et doctiores castrauit rex: vt ait Joseph⁹: et tradidit eos pposito eunuchorum asphanā: et fecit eos erudiri prouincialibus literis et lingua chaldeorū: mutatis eorū nominibus. danielē enim vocauit balthasar: ananiā sidrach: azariaz misaach: et missaelē abdenago. His quatuor prepositus eunuchorum specialē procuratorē prefecit malasar. Qui proposuerunt non cōtaminari cibis gentilium: et a proposito eorū obtinuerūt decē diebus leguminibus et aqua tentari: et cum ex hoc eos probans in nullo ceteris macriores vidisset accipiebat cibaria et vina regia: et dabat eis legumina et aquam. Trāsactis vero tribus annis steterūt coram rege: prout ipse decreuerat: nec sunt inuēti ei similes in regno in omni sapientia et disciplina. Ex quib⁹ pre ceteris daniel gratiā a deo obtinuit: visiones et somnia interpretandi. Hec omnia superi⁹ acta sunt in gestis triū puerorum .xvij. kal. ianuarij. ¶ Anno vero scōo regni nabuchodonosor vidit rex somnium mirabile: cuius postq̄ euigilasset memoriā amisit: et conuocatis cōiectoribus caldeorū petebat ab eis vt somniū sibi dicerent: et interpretationē ei⁹ etiā indicarēt. Qui cum hoc se posse facere nullo mō dicerent: eo q̄ oī homini impossibile esset: sed si rex somniū narraret ipsi coniecturā ei⁹ exponerēt. Iratus rex mādauit vt oēs sapiētes babylonis perirēt. Querebant q̄ daniel et socii: vt cum ceteris occiderent. Qđ cū daniel ab arioch pncipe militie didicisset. Ingressus rogauit regē vt daret sibi tps ad solutionē p vnā noctem tm: vt de iosephus: et pnoctāt in oratiōe cū sociis mysterium ei reuelatum est. Et ingressus mane ad regē dixit ei: q̄ nemo viuētium posset petitionē suam implere: sed deus celi reuelās mysteria eidē indicauerat: q̄ nouissimis tēporib⁹ futura erāt. Narrauitq; ei q̄ p somniū vidisset statuā quatuor metallorum: cuius caput aureum significabat primū regnū assyriorū ceteris nobilius: et deterius: pectus vero et brachia argētea significabant regnū persarū et medorum secundo venturum: q̄ min⁹ primo esset nobilitate et diuitijs decoratum: venter vero et crura

regnum esset grecorū tertio loco futurū suorum sapiē-
tia sonorosum. Tibias vero et crura ferreas regnū roma-
noꝝ quarto venturū: ꝙ sua fortitudine oīa domaret. La
pidē vero sine manibus de mōte abscisum ꝗ pcussit sta-
tuā et eā in puluerē cōminuit qui et factus est mons ma-
gnus et impleuit vniuersam terrā: dixit esse regnū celi: qđ
est regnum xp̄i: qui oīa regna comminuet: et ipsum sta-
bit in eternum. Quod rex audiens danielē et deuz eius
adorauit: et ipm pfecit cūctis sapientib⁹ babylonis. So
cios vero eius pfecit sup opera totius pūincie baybilo-
nis. ¶ Circa dictū tpˢ daniel sanctā susannam de falso
adulterij crimine ei imposito liberauit cū adhuc iuue-
nis esset vt dicet infra in historia proxima de susanna.
Post hec autem cū nabuchodonosor rex statuam aureā
erexisset: et eam tres pueri adorare noluissent: in fornacē
missi: inde miraculose erepti sunt: vt supra dictum est
in gestis ipsorum triū pueroꝝ propter qđ nabuchodo-
nosor deū hebreorū magis reuereri cepit. ¶ Deinde post
lapsum tēpus nabuchodonosor vidit p somniū arborē
excelsam que totā terrā occupabat: et bestie ac volucres
sub ramis eius habitabant: quā deus celi succidēdam
mandauit donec septem tpa mutarētur super eā. Que
visio fm qđ daniel regi interp̄tatus est ei de facto conti
git. Ipse enim nabuchodonosor pp̄ter nimiā superbiā
suā in bestiā trāsformatus ab hominibus eiectus est: non ꝙ
corporis mutationem: sed mentis alienationem pateret
tur: vt dicit epiphanius. Ablatus est enim ei vsus lin-
gue ad loquendum: et herba ei in cibum data est: vt et vi-
debatur ei ꝙ bos esset in anterioribus: et posterioribus
leo. Daniel vero toto alienationis eius tēpore p ipso ora-
tioni vacabat: et ad preces eius annis septē quos totidē
vixerat tpa in septem mēses versi sunt: in quibus qua-
draginta diebus insaniam patiebatur: et per alios qua-
draginta ad cor hominis reuersus fiebat: donec septem
menses complerent: post quos reuocatus est: nec tamē
regnauit: sed statuti sunt pro eo septem iudices: et de cō-
silio danielis vsqꝫ ad septē annos penitentiam egit: vt
hec omnia iosephus tradit. ¶ Mortuo vero nabucho-
donosor maiore regnauit p eo filius eius maior: ꝗ et ipse
nabuchodonosor nōīatur. Qui danielē compellebat vt
adoraret idolū bel: dicens ipsum esse deū viuentē: eo ꝙ
quotidie comederet duodecim mensuras farine et qua-
draginta oues: ac vini amphoras sex sibi oblatas. Da-
niel vero econtra illum deum fusilem ex metallo et mor
tuuz asserebat: venit aūt rex cū daniele ad templū: et po-
sitis omnibus escis ante mensam: egressi sunt omnes:
et rex clausit ostia: et anulo suo signauit. Daniel autē cri-
brauerat cinerem in pauimento coram rege. Sacerdo
tes autem bel qui erant sexaginta cum paruulis suis
et mulieribus iuxta cōsuetudinē suā nocte ingressi sunt
per cuniculos subterraneos quos fecerāt sibi: et cōsum
pserūt oīa. Venit ergo diluculo rex cum daniele ad tē-
plū: et inuētis solutis sigillis ianue impressis aperuerūt
ostia. Rex aūt intuit⁹ mensam vacuā: magnū deum bel
exclamauit. Daniel aūt ostēdit regi vestigia p pauimē-
tum cineri impressa: ꝗ erāt viroꝝ et mulieꝝ et infantiū.
Et deinde ostēdit ei occultos adit⁹: et occultū introitū
sub mēsa. Et iratus rex apprehendit sacerdotes: qui et
deceptionē suā ei confessi sunt. Quos oēs occidit rex: et
dedit bel in manu danielis: qui subuertit eum et tēplū.
¶ Erat etiā in eodē loco draco latens in fouea et adora-
bant eū babylonij. Sacerdotes eni eius habebāt vasa
plena aqua facta de corijs vitulorum: et ea virgis percu
tiebāt vt facerent sonitum terribilē quasi tonitruū. Ad
quem excitatus draco quādoqꝫ emittebat ignem: quā-
doqꝫ fumū: quandoqꝫ visibiliter apparebat. Cūqꝫ rex
danielē cogeret vt illi sacrificaret: petijt Daniel ipm si-
bi dari in potestate: et iterficeret eū sine ferro et fuste. Et
tulit daniel picem et adipem et pilos: et coxit pariter et fe-
cit massas: deditqꝫ in os draconis: qui suffocatus cre-
puit. Et indignati babylonij petierūt a rege danielē si-
bi dari: qui duos eorum deos destruxisset cōminantes
ꝙ nisi daret eum ipsi regem cum omni domo sua interfi-
cerēt vnde rex timore compulsus tradidit eis danielē:
qui miserūt eum in lacū: in quo erāt leones septem: qui-
bus quotidie ad escam dabātur duo corpora damnato-
rum et due oues et tunc non data sunt eis vt deuorarent
danielem. Dominus autem misericors nō solum danie
lem de ore leonum sex diebus illesum pseruauit: sed etiā
ei de prandio prouidit. Cum enim Abacuch. propheta
in iudea prandium messoribus suis deferret: tulit eum
angelus domini: et per verticem apprehēsum posuit euz
in babylone super lacum in impetu spirit⁹ sui. Qui prā-
dium danieli obtulit: illeqꝫ comedit: et deo gratias egit:
ipsumqꝫ angelus domini in locum suum in momento
restituit: vt dictum est supra in historia Abacuch pphe
te decimooctauo kalēdas februarij: venit ergo rex die se
ptimo ad lacum: et cū vidisset danielem sedērē in medio
leonum: exclamauit magnum deū danielis. Et eduxit
eū de lacu: et eius emulos intromisit: qui deuorati sunt
a leonib⁹ corā rege. Extunc rex danielem et deum eius
in omni tpe vite sue permaxime reueritus fuit. ¶ Pro-
phetauit autem daniel in tempore illo: videlicet a dieb⁹
Nabuchodonosor iunioris: quib⁹ prophetauit in chal-
dea vsqꝫ ad tpˢ darij primi regis persarum: quo tpe p-
phetauit in perside siue in media illuc ab ipso translat⁹
multasqꝫ mirabiles visiones habuit de tempore futuro
et de fine seculi: que in eius libro spiritualius explicant:
quarumqꝫ expositio spiritualē requirunt librū. Mor-
tuis autē nabuchodonosor iuniore et euilmerodach fra-
tre eius: qui ambo successiue regnauerunt: et post Nabu
chodonosor primum regnauit balthasar filius euilmero-
dach annis trib⁹. Qui cuz obsessus esset in babylone a
dario primo rege medoꝝ: et cyro rege psarū: ꝗ cū eo ve-
nerat: pp̄ter icredibilē fortitudinē ciuitatis de obsidio-
ne parū curabat. Fecitqꝫ optimatib⁹ suis grande con-
uiuium: et vasa que nabuchodonosor auus eius de tēplo
domini in hierusalē abstulerat principibus et vxoribus
suis atqꝫ concubinis tradidit ad bibendum. Intelle-
xerat enim balthasar: vt dicunt hebrei septuaginta an
nos captiuitatis hebreorū qđ hieremias predixerat flu
xisse et tamen iudei nō erant liberati: vnde iudeorū deo
insultabat: et deos suos collaudabat. Tunc apparent ma-
nus scribentis in pariete: mane: thechel: phares. ꝗ sonāt:
numerus appēsio diuisio. Et cū rex hoc vidēs danielē
turbatus consuluisset. Interpretatus est scripturam di
cens ꝙ deus regnum balthasar numerasset: et idē comple
uisset: et ipsum in statera appendisset: qui et minus viue-
ret quam putabat: et diuisum esset regnum suum et datū
medis et psis. Eadem nocte capta est babylon. Nam cy-
rus fecerat diuidi longe a ciuitate fluuiū euphratem p
plures riuulos: ita vt alueum qui fluebat in ciuitatē va
dabilem faceret. Et tunc gentes darij et cyri per alueū
ingresse balthasar interemerunt: et ciuitatem fortissimā
et munitissimam destruxerunt que sicut humano opere
potuisse construi: sic humano opere potuisse capi nimi
me homines opinabantur. ¶ Darius autem secum duxit
danielem in mediā faciēs eum vnū de satrapis: qui cen
tū et viginti preerant: ipsumqꝫ admodū honorans: pro-
pter qđ inuidentes ei principes accusatione facta cōtra
eum: fecerunt eum mitti in altum lacū leonum: sed si-
cut alias ita et tunc a dn̄o adiuuante inde liberatus est: et
accusatores eius in lacū missi a leonibus deuorati sunt.
¶ Hic daniel dedit signa in montib⁹ super babyloniaz
dicēs qđ qñ pars montiū a borea fumigabit: veniet fi-
nis babylonie: quando vero veniet ignis ardens finis
erit vniuerse terre: et qñ a parte noti aque decurrent: reuer
tet popul⁹ ad terā suā qđ sanguine fluxerint erūt homi
cidia bella in vniuersa terra. Defunct⁹ est aūt daniel in
media. v. Kal. septēbris. et sepultus in spelunca regali so
lus cū gloria. Hec ex lib. danielis p totū ex dictis iosephi
et hieronymi et comestoris atqꝫ ex chronica Guilielmi.

¶ De sancta Susanna vxore Joachim.
Cap. cxxvij.

Susanna scā cuius pudicitiam ꝛ sanctitatē ipse textus libri danielis commendat: ideirco gestis danielis subnectitur: quia cōtemporanea dico dormitionis eius certus nō inuenit. Hec erat filia helchie ꝛ vxor Joachim: qui erat de nobilioribus iudee inter omnes filios israel in babylonem trāsmigratos. Et cū esset susanna nimiꝫ speciosa: exarserūt in eam duo seniores iudices illius anni. De quib⁹ tradūt hebrei ꝙ mulieres decipiebant: dicentes se esse de semine dauid ꝛ christū de semine eius nasciturū. Hi statuerūt in cōmune tēpus quo susannā possent inuenire solam. Et latuerūt post meridiem in pomerio helchie. Ingressa autē susanna volens lauari ꝛ vngi iuxta morem patrie: misit puellas ad offerendū oleum ꝛ vnguēta. Tunc accurrētes senes ad eam: requieuerūt eam cōminantes ꝙ si consentire nollet contra ipsam adulterij testimonium dicerēt. Et elegit susanna potius incidere in manus eorum: ꝙ̄ peccare in dominū. Exclamauit. Et accurrentes famuli erubuerūt: cū audissent senes contra susannam testificari. ¶ Altera die statuta est susanna in medio populi: ꝛ ponentes senes man⁹ super caput eius cōtestati sunt ipsam vidisse cū iuuene commisceri ꝛ condēnata est ad mortē: ꝛ cū orasset ad dominū: suscitauit deus spiritū pueri cui nomen daniel: id est manifestauit spiritū dei in eo esse: qui latens quiescebat: cū adhuc daniel esset adolescēs: ꝛ exclamauit se mundū a sanguine illius. Et cū reuersi essent omnes populi ad iudiciū: daniel separari iussit senes ab inuicem: ꝛ singulos eorū per se examinās interrogauit: sub qua arbore vidisset adulteriū cōmitti: quorū vnus ait sub cino: alter sub pruno. Et acclamauit in eos populus ꝓpter dissonantiā cōuictosq; de falso testimonio secundum legem dei lapidauerūt. Susanna autem post hec ab omni populo in reuerentia habita est propter eius pudicissimam castitatem: que ꝛ vitam suam a sanctis operibus pie consummauit.

¶ De sancto Augustino epō ac doctore. Cap. cxxviij.

Augustin⁹ episcopus ꝛ doctor egregi⁹ prouincia aphricana ciuitate tagastrēsis honestis parentibus ꝛ christianis ortus scilicet patre patricio matre monica a puerilib⁹ annis liberales disciplinas sufficienter edoctus fuit: adeo vt etate iuuenili summus philosoph⁹: ꝛ rhetor luculentissimus haberetur. Nā libros aristotelis ꝛ liberalium artiū quorūcūq; legere potuit per se didicit: ꝛ nemine tradēte intellexit sicut ipse de se libro cōfessionū testat. Veruꝫ q2 sciētia sine charitate nō edificat: sed inflat in errorē incidit manicheorū: q̄ xp̄m fantasticū affirmant: ꝛ carnis resurrectionem negant in quo adhuc adolescens p annos ix. ꝑmansit. Ad has etiam nugas adductus est: vt arborem fisci flere diceret: cū ab ea fic⁹ vel folium tolleretur. Mater vero eius plurimū flebat ꝛ cū esset christiana ipsum ad fidei veritatem reducere satagebat. Que die quadā vidit se stare in quadā linea licet tristem. cui quidā iuuenis astitit: ꝛ causam tristitie requisiuit: que cū perditionē filij sui deplorare diceret: ille confortauit eā dicēs: ne timeret: q2 vbi ipsa: ibi ille esset. Rogabat ergo sedula mater quasi importuna quēdā epm: sicut in eodē libro confessionū testatur: vt p filio suo orare dignaret: cui ille importunitate deuictus prophetica voce respōdit: vt secura staret: quia impossibile esset: vt filius tantarū lachrymarū periret. ¶ Cum aūt ciuitate sua grāmaticā: ꝛ apud carthaginē multis annis rhetoricā docuisset: occulte matre nesciēte romā venit: ꝛ ibidē multos discipulos congragauit. His temporib⁹ mediolanensibus sibi petētib⁹ doctorem in roma in rhetorica destinauit. Quo tēpore beatus ambrosius mediolani episcop⁹ erat. Mater vero eius cū multa difficultate ad eum venit: ꝛ ipsuꝫ iam nec vere catholicū: nec vere manicheū reperit. ¶ Augustinus aūt predicationē ambrosij frequenter audiebat sollicit⁹ valde: ne vel p errore manicheorū vel ꝯtra ipsum aliq̄d ꝓferret. Quadā tamen die ambrosius ꝓdicās errorem illuꝫ apertissime ꝯfutauit: ꝛ corde augustini opinionē dudū habitā penit⁹ depulit. Cum autē sicut ipse libro supradicto refert via dei sibi plurimum placeret: ꝫ ad ipsaꝫ accedere pigeret. Ad quēdā simplicianū seruū dei perrexit: ꝛ cū quo ꝛ estus suos cōtulit: qui ꝛ ipsum in via dei exēplo multorū puerorū ꝛ puellarū hortari cepit. Interim ab aphrica amicus q̄dā augustini venit: qui magni antonij in egypto defuncti miracula recitauit. Quorum exemplo augustinus vehementer exarsit: ꝛ socium alloquens seipsum redarguit dicens ꝙ indocti celum rapiebant: ꝛ sapientes cum doctrinis suis in infernū demergebantur. Et accurrēs in quēdā hortū sedens sub ficu amarissime fleuit: audiuitq; vocem dicētē: tolle lege. Aperuitq; codicem apostolicū: ꝛ coniectis oculis ad primum capitulum legit. Induimini dominū iesuꝫ xp̄m. Et statim ab eo omnes dubietatis tenebre diffugerunt. Cūq; beato ambrosio per literas votum suum insinuasset: vt moneret quid sibi de libris sanctis legēdū esset: ille mandauit vt legeret Esaiā prophetam: tanquā euangelij ꝛ vocationis gētiū apertissimū ꝓnunciatorem. ¶ Adueniente ergo paschali tempore augustin⁹ annorum. xxx. cum filio suo deodato puero ingenioso: ꝛ cum alipio amico suo meritis mris ꝛ predicatione ambrosij conuersus: sacrum baptisma a sancto Ambrosio suscepit. Tūc ambrosi⁹. Te deum laudam⁹ inquit: ꝛ Augustinus. Te domi[illegible] confitemur: respondit. Et sic alternatim ip̄m hym[illegible] ꝯposuerunt: sicut in speculo ecclesie tradit: protinusq; in fide catholica cōfirmatus: spem oēm quā habebat in seculo dereliquit: ꝛ scholis quas regebat abrenūciauit. ¶ Post hec cū matre ꝛ filio duob⁹ amicis nebridio ꝛ curio remeabat ad aphricā: sed cū esset apud ostia tyberina mater ei⁹ defuncta est. Post cui⁹ mortē regressus ad patriā cū sibi adherētibus deo seruiens: ieiunijs ꝛ orationib⁹ vacabat: ꝛ libros scribebat ac docebat: fama quoq; ei⁹ vbiq; spargebat: ꝛ in suis doctrinis admirabilis habebat. Cū autē ad preces cuiusdam magnatis q̄ se seculo renuntiare ꝓmiserat: si verbū dn̄i ab eo audiret ad ciuitatē hipponē cōcitus aduenisset. Valeri⁹ hipponensi. ep̄s eū ad se accersiuit: ꝛ lꝫ plurimū renitentē ꝑsbyterū in sua ecclesia ordinauit. Qui statim monasteriū clericorū instituit: ꝛ cepit viuere ꝓm regulā a sctis aplis constitutam: quā regulā moribus ꝛ sanctitate refertā ipse spiritu diuino dictauit. De cui⁹ monasterio eo viuente decē epi electi sunt. Et q2 ep̄s valerius grecus erat: ꝛ latinas literas ignorabat. Augustino ep̄o libertatē concessit vt cōtra morē orientalis ecclesie corā se in ecclesia ꝓdicaret. Eodē tp̄e fortunat⁹ q̄dā presbyter manicheorum multos catholicos seducebat: quē augustin⁹ in conuētu oīm disputās publice superauit. Donatistas eciā et manicheos quosdā de ipsa ciuitate conuictos fugauit. Valerius autē ep̄s timens ne augustinus sibi ab alia ciuitate ep̄m elect⁹ tolleret: impetrauit ab archiep̄o cartaginēsi vt ipse ep̄atui cederet: ꝛ ille augustinū hipponensi ecclesie in episcopum promoueret. Sed cum hoc augustinus recusaret: compulsus tandem acquieuit: et episcopatus curam suscepit: quod in se postea fieri nō debuisset ꝛ dixit ꝛ scripsit: ꝛ de sui ordinatiōe admodū penituit. Vixit aūt in clericatu ꝛ ep̄atu annis fere. xl. semp dn̄o seruiens semp studēs: semp docens ꝛ libros continue scribens. Cura quoq; rei secularis cuidam preposito suo ex toto cōmissa: contemplationi ꝛ studio

iugiter vacabat:paupertatem in omnibus amauit tē
perātiam in victu seruauit:pauperū operib⁹ semper
intentus extitit:pudicitiā ꝛ honestatē non solum dile
xit:sed etiā exemplariter pretendere voluit omnibusq;
virtutibus adornat⁹ deo seruire ꝛ omnib⁹ sanctitatis
exempla prebere studuit. hereticos autem validissime
confutabat ita vt ipsi inter se publice predicarēt nō es
se peccatum interficere augustinum quem tanq̄ lupū
occidendum esse dicebant. Multasq; insidias ab eis
pertulit:quas tamen dei prouidentia omnes euasit:a
multis etiā ecclesijs inuitabat:vt ibi verbum dn̄i ꝑdica
ret:ad quas libenter accedebat:ꝛ multos ab eorū erro
ribus conuertebat. ¶ Fertur de eo q̄ cū librū de trinita
te compilare cogitasset:ꝛ trāsiens iuxta littus vidit pue
rū qui foueā in littore fecerat ꝛ coclea aquam de mari
haustā in foueā mittebat. Et cū augustin⁹ puerū inter
rogasset q̄d faceret. Respondit puer quod mare dispo
suerat coclea exsiccare:ꝛ in foueā illam mittere. Cumq;
hoc augustinus impossibile esse diceret:ꝛ simplicitatē
pueri redargueret:puer ille dicit quod possibilius sibi
esset hoc perficere q̄ augustino minimam partem my
steriorum trinitatis in libro suo explicare: assimilans
foueam codici:mare trinitati:cocleā intellectui Augu
stini. Quo dicto puer disparuit. Augustinus autem ex
hoc se humiliauit:ꝛ librū de trinitate oratione premissa
vt cumq; potuit cōpillauit. ¶ Mulier quedā afflicta ad
augustinū accessit vt eius cōsiliū imploraret:quē studē
tē inueniens salutauit:nec ille ei quicq; respondit:q̄ que
ꝓprius accedens negociū suū ei explicauit:sed nec ille
se conuertit:nec verbū protulit:vnde mulier amplius
cōtristata discessit. Sequenti die dū mulier augustino
celebrāti assisteret:cū corp⁹ dominicū eleuasset ipsa an
te tribunal trinitatis in spiritu rapit:vbi vidit augusti
nū de trinitatis gloria attentissime disputātē: dictūq;
est ei quod cū ad augustinum accesserat:ille sic attentis
sime de trinitate disputabat. Ideoq; q̄ ibi fuisset non
aduerterat:sed ad ipsū secure rediret:ꝛ salubrem consi
liatorē inueniret. Quod illa ad se rediens fecit:et augu
stinum clementissimum inuenit. ¶ Miraculorū quoq;
gloria claruit. Nam in libro. xxij. de ciuitate dei:duo mi
racula de se quasi de alio loquēs recitat. Quorū primū
est: q: cum virginē quādam demonicā oleo perunxis
set:ꝛ pro ea orasset:ipsam ab immundo spiritu libera
uit. ¶ Pro alio etiā adolescente quem non vidit orauit:
ꝛ ille cōtinuo demonio q̄ eū obsidebat caruit. ¶ Cū qui
dā fistulam patiens incidi deberet. Augustinus vna cū
ipso infirmo ꝛ pro eo orauit:ꝛ manc sine scisione aliqua
sanus repertus fuit. ¶ Anno igit dn̄i. xliiij. dū vandali
totam aphricam occupassent:oēsq; ciuitates deuastas
sent:ad hipponēsē. ciuitatem venerunt:ꝛ ipsam manu
valida obsederunt. Augustinus autē orauit ad dn̄m:
vt aut ciuitatē a periculo liberaret:aut ipsū ex hac vita
susciperet Qui tertio obsidionis mense febribus labo
rans lecto decubuit:intelligensq; dissolutionem sui cor
poris eminere:psalmos penitentiales sibi scribi fecit:
ꝛ cōtra lectū in pariete poni:quos lecto decumbens le
gebat:ꝛ lachrymas iuges fundebat. Et vt deo liber⁹ va
care posset:añ decē dies sui exitus nullum ad se ingre
di precepit:nisi solū medicum ꝛ cibum ei deferentem.
¶ Egrum autem quēdā ad ipsum venientē ꝛ eius auxi
liū implorantē manu sua tetigit:ꝛ continuo sanitatem
recepit Energuminos etiā plures in ipsa sua infirmita
te curauit:ꝛ plura alia miracula fecit. Nullū quoq; quā
ticumq; meriti docuit sine cōfessione ꝛ eucharistia de
bere trāsire:quod ipse suo exemplo firmauit. Sicq; ad
extremam horam veniens in pace migrauit. v. kalēd. se
ptembris:anno etatis sue. lxxvj. episcopat⁹ vero sui an
no quadragesimo circa annos domini. cccc. Sepultus
q; est in ecclesia sua ciuitatis hipponensis: donec cor
pus suum inde translatum est:vt habetur supra in eius
translatione pridie. kalend. martij. ¶ Eadem hora in
quodam monasterio quidā monachus in spiritu ra
ptus vidit augustinū in nube sedentē pontificalib⁹ insi
gnitum:cuius oculi quasi solis radij tota ecclesiā illu
minabāt:ꝛ odor de eo mirus exalabat. ¶ Alio etiā tem
pore dum ei⁹ sermones ad matutinum in ecclesia lege
rentur. Beatus bernardus vidit augustinū episcopū:
de cuius ore tātus impetus aquarū exibat q̄ totam ec
clesiā inundabat. ¶ Opuscula vero ipsius doctoris glo
riosi omnia nullus aut vidisse:aut legisse:aut se glorie
habere:cum non inueniri queāt;vltra eīn millenarium
numerum excessisse creduntur:de quib⁹ pauca attingā:
curiosis cetera derelinquēs. De gratia ꝛ libero arbitrio
librū vnū. De predestinatione gratie librū vnū. De tri
nitate libros quindecim. De confessionibus libros. xiij.
De ciuitate dei libros. xxij. De baptismo libros septem.
Soliloquiorum librum vnum. De sermone domini in
monte libros duos. Cōtra faustum manicheum libros
xxxiij. De fide ad petrum libros. iij. De concordia euan
gelistarū libros quattuor. De musica libros sex. Sup ge
nesim ad literā libros. xij. De achademicis librum vnū
Cōtra paganos libros tres. De ordine libros duos. De
anime immortalitate librū vnū. De veteri testamēto li
bros vigintitres. De origine anime ad hieronymum li
brū vnū. De natura boni libros tres. De doctrina xp̄ia
na libros quattuor: De vtilitate credendi librū vnū. De
vera religione librum vnum. De decem chordis librū
vnum. De anima ꝛ spiritu librum vnū. Utrū aīa a seip
sa sit librū vnū. De aīe quātitate librū vnū. Contra do
natū libros duos. Cōtra arrianos libros octo. Contra
parmenianum libros tres. De verbis dn̄i libros duos.
De penitētia librū vnum. De agone christiano librum
vnum. De diuinatione demonū librū vnum. De opere
monachorū librum vnū. Enchiridion libros vndecim.
De gratia noui testamenti librū vnū. De nuptijs ꝛ cōcu
piscētia libros duos. Retractationū librū vnum. De ba
ptismo paruulorū librū vnum. De rudib⁹ cathecizandis
librū vnū. De. viij. principalib⁹ vitijs libros. viij. Super
psalteriū volumē ingēs in quo singuli. cl. ps. exponun
tur. De sancta viduitate librum vnum. De sancta vir
ginitate lib. iij. De cura ꝓ mortuis librū vnū. De vita
beata libros. iij. Si quē vero hui⁹ almi ꝓsulis noscēdi
operū suorū titulos maior sitis exagitat gennadiū que
rat:qui voluminū ei⁹ vltra. cccccc. nota cōmemorat.

¶ De sancto Hermete martyre. Cap. cxxix.

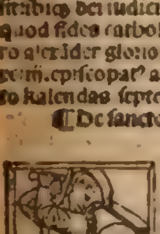
Hermes martyr sub aureliano imperatore comite
rome passus est. Hunc illustrissimū
ꝛ romane vrbis prefectum beatus
alexander romanus pontifex ꝛ mar
tyr baptizauit cum sorore theodora
ꝛ filijs:et cum. M. ccl. seruis suis:
cum vxoribus quoq; eorum ac filijs
quos omnes die sabbati pascha ma
numissos sacrifontis vnda perfudit
vt dictum est supra in passione alexandri pape. v. non.
maij. Cum autem traianus imperator hec audiens de
seleucia hisaurie aurelianum comitem ad vrbem misis
set:ad christianorū persecutionem agendam. Aurelia
nus hermetem prefectum apud quirinum tribunum
carcerauit. Alexandrum vero in alia custodia in vincu
lis ꝑ se posuit. Qui tñ vt supra dictū est in passione qui
rini. iij. kalendas aprilis:ꝑ puerū qui faculam ferebat
de carcere noctu per fenestram eductus ad domum
quirini tribuni:vbi hermes in custodia tenebatur ve
niens ipsum quirinum conuertit:filiamq; eius sibi ad
carcerem suum delatam a strumate liberauit:ꝛ quiri
num cum filia ꝛ omnibus in ipsa detentis custodia ba
ptizauit. Cum autem hec aurelianus percepisset Qui
rinum in carcerem tradi mandauit. Hermetem vero
decollari iussit. Qui decollatus a beata theodora soro
re collectus:ꝛ in via salaria vetere non longe ab vrbe
sepultus est quinto kalendas septembris.

¶ De sancto Alexandro epo. Cap.cxx.

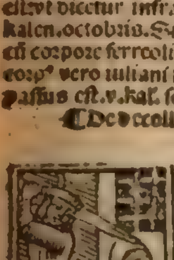
Alexander episcopus cõstãtinopolitanꝰ claruit temporibꝰ cõstãtini magni ⁊ cõstãtij eiꝰ filij: de quo refert sozomenꝰ in scdo historie tripartite: ꝙ dum constantinus imperator venisset bizantium que postmodũ appellata ex noĩe suo constãtinopolis dicta est: a philosophis redarguebaẗ ꝙ xpm coleret: et ꝙ nouã legẽ i republica introduxisset. Cũqȝ imperator disputationẽ ordinasset: ⁊ alexãdrũ epm ad hoc cõuocasset: ille minus philosophie peritꝰ cũ philosophis congredi dubitauit: tñ in deo cõfisus añ oĩa philosopho loqui volenti: in xpĩ noĩe silẽtiũ impetrauit. Illoqȝ nullatenꝰ loq̃ valẽte: alexander victor efficit̃: ⁊ philosophi cũ plurimis cõuertũtur. ¶ Sȝ ⁊ tpe cõstantij diu diutiꝰ cũ arrio heretico disputasset: et contentio maxima inter catholicos et arrianos esset orãte alexandro: arrius subito vẽtris dolore ꝑcussus iuxta forũ cõstãtini ad secreta nature secessit: ibiqȝ dei iudicio oĩa interiora ⁊ vitã emisit: propter quod fides catholica ab omnibꝰ est exaltata. Beatꝰ vero alexãder gloriosus senex post laudabilẽ vitã annorũ. xcviij. episcopatꝰ autẽ sui anno. xxiij. q̃euit in pace quinto kalendas septembris.

¶ De sancto Juliano martyre de Aluernia. Capitu. cxxj.

Julianus martyr apud aluerniã passus est sub crispino cõsulari. Hic ex aluernia natus ex nobilibus parentibꝰ ⁊ christianis: xpianus ⁊ ipse ferreoli tribuni martyris comes erat: ⁊ vterqȝ deo i militari habitu seruiebat: q̃ ambo apd viennam degebãt. Cũ aũt furor gẽtiliũ in christianos viẽne seuiret: iulianꝰ martyrium affectabat. Sȝ ferreoli coactus precibus ex viẽnensi vrbe clãdestine discessit: ⁊ aluerniã fugitribusqȝ aliquãdiu latitauit. Quẽ crispinꝰ cõsularis ibi esse audiẽs: misso carnifice ꝑcepit inuẽtũ occidi: ille vero sponte ꝓsiliẽs: ⁊ se xpianũ ꝓfitẽs decollaẗ. Cuiꝰ caput leuãtes milites ad tetrũ ferreoliũ portauerunt: vt nisi sacrificaret similẽ sentẽtiam exciperet: qđ ⁊ factum est: vt dicetur infra in passione ferreoli martyris. xiiij. kalen. octobris. Sicqȝ factũ est vt caput sancti Juliani cũ corpore ferreoli in eodem sepulchro vienne locaret̃: corpꝰ vero iuliani sine capite aluernie recõderet̃. Qui passus est. v. kal. septembris.

¶ De decollatiõe sancti Joãnis baptiste. Capitu. cxxij.

Decollatio sancti Joannis baptiste quattuor ex causis instituta fuisse videt̃: vt dicit̃ in libro mitrali. Primo ꝓpter ipsiꝰ decollationẽ. Scdo ꝓpter ossium ipsiꝰ concremationẽ ⁊ collectionẽ. Tertio ꝓpter capitis ipsiꝰ inuentionẽ. Quarto ꝓpter digiti eius trãslationẽ ⁊ ecclesie dedicationẽ. ¶ Primo celebratur hoc festũ ꝓpter ipsiꝰ decollationẽ q̃ hoc modo facta est: vt in historia scholastica legit̃. Herodes eñi antipas filius magni herodis ascalonite: romã proficiscens: ⁊ ꝑ fratrẽ suum philippũ trãsitũ faciẽs: cũ herodiade vxore philippi cõcubuit: ⁊ secreto pepigit: ꝙ in reditu suo vxorẽ repudiaret: ⁊ ipsã assumeret. Quod vxor sua filia regis arethe damascenorũ cõperiẽs nõ expectato viri reditu: ad patrẽ festinauit. Rediẽs autẽ herodes herodiadẽ philippo abstulit: ⁊ sibi in cõiugẽ accepit. Cũqȝ de hoc a ioanne baptista argueret̃: eũ in carcere vinculauit: vxori quoqȝ placere cupiens eum occidere voluit: sed ꝓplm timuit: vt tamẽ occasionẽ inueniret secreto cũ vxore cõdixit: vt herodes die natalis sui celebrato ꝓuiuio: puelle saltanti filie ipsius herodiadis quicquid peteret se ei daturũ iuramẽto firmaret: ⁊ ipsa caput ioãnis peteret: qđ ei propter iuramentũ tribuere oporteret: ⁊ ipse de iuramento facto: cõtristari se simularet. Ordinato igit̃ cunctis principibꝰ suis cõuiuio puella corã omnibꝰ saltat: cũctis placet: ⁊ ei quicq̃d peteret dat rex iurat: ⁊ a matre monita caput ioannis expostulat. Versipellis herodes se ꝓpter iusiurandũ tristẽ simulat: spiculatorẽ mittit: ⁊ ioãnẽ in carcere decollari fecit: caput i disco puelle dat: ⁊ a puella matri adultere presentat̃. In hac autem die ioãnes decollatꝰ nõ est: sed circa dies azimorũ eodẽ die passionis xpi: anno vero precedenti: ⁊ oportuit: vt ꝓpter dominica sacramẽta minor cederet maiori. ¶ Herodes autem impunitꝰ nõ abiit sed ꝓ hoc scelere in exiliũ a cesare lugdunũ missus miserabiliter vitã finiuit. Habebat eñi ipsum caius cesar suspectum ꝙ romano vellet imperio rebellare. In cuiꝰ argumentũ cõperuit ꝙ in ciuitatibꝰ suis haberet arma ꝓ septuaginta milia armatorũ. De herodiade aũt dicitur ꝙ dum caput ioãnis in manibꝰ teneret: ⁊ eidẽ gaudẽs plurimũ insultaret diuino iudicio caput in eã insufflauit: ⁊ illa pronus expirauit. Filia vero eiꝰ cum super glaciem ludẽs deambularet sub ea glacies resoluit̃ ⁊ ipsa in aquis cõtinuo prefocat̃. ¶ Secũdo celebratur hoc festum propter ipsius ossium cõcremationẽ: ⁊ collectionẽ: que ipsa die scȝ. iiij. kalẽ. septembris secũdũ quosdã fuerũt cõcremata ⁊ a fidelibus ex parte collecta: vnde quasi secũdũ martyriũ patit̃: cũ in suis ossibꝰ cõcremat̃. Et ideo ecclia hoc festũ quasi secũdũ eiꝰ martyriũ celebrat. Nã sicut legit̃ ex. xj. libro historie ecclastice: cum discipuli ioãnis corpꝰ eiꝰ apud sebasten vrbẽ palestine: inter heliseũ ⁊ abdiã ꝓphetas sepelissent: ⁊ ad eiꝰ tumulum miracula crebra fierẽt: iubẽte iuliano apostata gẽtiles ossa eiꝰ sparserũt: ⁊ miraculis adhuc nõ cessantibꝰ collecta igne cremauerũt: ⁊ puluerẽ ꝑ agros vẽtilarũt. Dũ aũt die ad cremãdũ colligerent̃: q̃dã monachi ex hierosolymis veniẽtes: coll. gẽtibꝰ se latẽter miscuerũt: ⁊ magnã eorũ partẽ tollẽtes ad philippũ epm hierosolymitanũ detulerũt: q̃ ea postmodũ athanasio alexãdrino epo misit. Postmodũ vero theophilꝰ eiusdẽ vrbis epus ea in tẽplo serapis a sordibꝰ purgato reposuit: ⁊ ecclesiam in honorẽ ioãnis baptiste dedicauit. Nũc aũt eadẽ ossa apud ianuã esse dicuntur: ⁊ ibidem deuote coluntur: sicut alexander tertius ⁊ innocentius quartus pape suo priuilegio approbarunt. Tertio celebratur ꝓpter capitis ipsius inuentionẽ: que hoc die scilicet. iiij. kalen. septembris facta est. Sicut enim dicitur, in. xj. libro historie ecclesiastice. Joannes in castello arabie dicto machero ta fuit vinctus ⁊ capite truncatus. Herodes autem caput ioannis in hierusalem fecit deferri: ⁊ iuxta habitaculum suũ caute sepeliri: timẽs ne ꝓpheta resurgeret: si corpus cum capite sepultum esset. ¶ Tẽpore vero martiani principis: qui cepit anno domini. cccclij. Joãnes caput suum duobus monachis reuelauit: qui illud iuxta dictũ palatiũ inuenerunt saccis cilicinis inuolutũ. Qui dũ ad ꝓpria cũ dicto capite remearent: quidã edisseñe ciuitatis figulꝰ paupertatem fugiẽs se comitẽ eisdem exhibuit. Et dũ perã sibi creditam cũ sacro capite portaret: ⁊ admonitꝰ in somnis a sancto ioãne eos fugiẽs ad edissenã vrbem cum sancto capite ingressus est: vbi quãdiu vixit sanctum caput in quodã specu venerans prosperitatem maximam assecutus est. Moriens autem illud sorori sue sub fide reuelauit. ⁊ eodem modo inuicem successores. ¶ Post multum vero temporis marcello monacho in eodẽ specu degenti hoc modo reuelat̃. Nã prima nocte dormiẽti sibi vise sunt ꝙ turbe psallẽtes incederent post quas ioãnes baptista duobꝰ angelis co-

mitatus veniret qui omnibus astantibus benedixit: et marcellū per mentum apprehendens: osculum pacis ei dedit. Qui cū vnde venisset illuc quesiuisset: ille se de sebaste venisse respondit. Sequenti vero nocte cū de tali visione admiratus iterum dormiret quidā cum subito excitauit: et euigilans vidit in ostio celle stellam fulgentem: quam dū palpare vellet in aliā partē se trāstulit: et sic in pluribꝰ locis post eā iuit. Tandem in loco vbi erat sctī caput requieuit vbi fodiens reperit vrnam: et in ea sctm̄ thesaurū. Sz dū quidā hoc non credēns manū in hydriā misisset: statim manus exaruit: et hydrie adhesit. Orantibus autem socijs manum abstraxit: sed inualida remansit: cui ioannes apparuit dicens: vt cū caput eiꝰ in ecclesia poneretur: hydriam contingeret et sanitatem integram perciperet. Quod et factum est. Cum autem marcellus hec omnia iuliano ipsiꝰ vrbis episcopo indicasset: caput de spelunca ab eis est eleuatum: et in ipsam vrbem delatum. Et ex eadem die cepit in ipsa ciuitate decollatio ioannis celebrari: qua caput eiꝰ inuentū est scilicet .iiij. kalendas septembris. ¶ Ipsum autem caput postmodum cōstantinopolim translatum est. Nā vt in tripartita habetur cum valerius imperator caput sctī vehiculo impositū cōstātinopoli trāsferri iussisset: cū circa calcedoniā venissent vehiculum nullatenꝰ vlteriꝰ trahi potuit: adeoq̄ ipsū ibidē dimittere coacti sūt. Sz cū postmodū theodosiꝰ ipm̄ inde auferri vellet: virginē quādā custodie capitis deputatam rogauit vt sibi illō inde portare dimitteret. Illa aūt ꝯsensit credēs q̄ sicut alias ita ēt tūc nō pmitteret se auferri: q̄d imperator purpura sua opertū cōstātinopolim trāstulit: et ibidē locato ecclesiā edificauit. Inde quoq̄ ad gallias apud pictauiā a pipino rege trāslatū est: vbi eiꝰ meritis mortui plures suscitati sūt. Quarto pp̄ digiti trāslationē et ecclesie dedicationē. Digitꝰ eī illeꝰ cū quo dn̄z ostēdit nō q̄ cōburi potuit q̄ a pdictis monachis repꝰ est: ipsum q̄ sctā thecla inter alpes trāstulit: et in ecclīa sancti martini collocauit vt in scholastica habet. Joānes beleth ēt dicit q̄ pdicta sancta thecla ipsum digitū de vltra marinis partibꝰ attulit: et in romaniā portauit. Ibidemq̄ ecclesiā in honorē baptiste fabricauit: quā ecclesias hac die quidā dedicatā asserūt: et idcirco tale festū .iiij. kalē. septembris celebrare ceperūt.

¶ De sancta Sabina martyre. Cap. cxxiij.

Sabina martyr rome passa est tpe adriani imperatoris sub pfecto vrbis elpidio. Hec fuit vxor cuiusdā pclarissimi valētini: et filia herodis metallarij. Que a sctā seraphia vgine ꝯuersa est ad dn̄z. Cuiꝰ ēt corpꝰ sepeliuit ipsa sabina: vt dicetur infra i passiōe seraphie .iij. noñ. septēbris. Et post martyriū eiꝰ btā sabina anno fere integro elemosynis et refectionibꝰ paupez insiduit. Demū a pfecto vrbis elpidio cōprehensa compellebatur vt xp̄m negaret et idolis immolaret. Que cū se soli xp̄o deo vero et non demonibus sacrificaturam diceret. Iussu nequissimi pfecti decollat: et facultates eiꝰ omnes fisco applicant. Cuiꝰ corpꝰ a xp̄ianis sepultū est in oppido vēdiēsi ad arcū faustini q̄rto ka. sepṫēbris vbi ipsa corpus seraphie virginis posuerat.

¶ De sanctis Sauiniano martyre et Sauina virgine. Capi. cxxiiij.

Sauinianus martyr et Sauina virgo i ciuitate trechas venerant. Hi nobilissimi viri sauini scz gētilis filij fuerūt q̄ de pma vxore sauinianū genuit: de scda cōiuge sauinā pcreauit. Sauinianus autē legēs versum illū. Asperges me dn̄e ysopo et cetera. Et intelligere nō valēs in cinere et cilicio pstratꝰ iacebat: dicēs se malle mori q̄ nō itelligere sensum verbi. Cui apparuit angelus domini eiq̄ dicit q̄ si baptizari vellet: tunc cādidior fieret et tunc q̄ querebat intelligeret. Exinde igitur idola contemnens de ciuitate aufugit et ad vrbē trechasinam deuenit. Et cū ad fluuium sequane venisset a presbytero christiano baptizatus est: et voce celica cōfortatus: q: tunc quod dudum quesiuerat inuenisset. Statimq̄ baculum suum in terra fixit et confestim frondes ac flores produxit. Quo viso miraculo .M. c. viij. viri in domino crediderunt. Audiens hec Aurelianꝰ imperator ad ipsum capiēdum milites misit. Qui cum orantē inuenientes ad eum accedere timuerunt. Misit iterum plures prioribus: qui cum orante orauerunt et vt secum ad augustum accederet solis precibꝰ impetrarūt. Qui cum venisset et sacrificare nollet imperator cum manibus ac pedibus vinctum iussit virgis ferreis cedi. Deinde super scamnum eneum ligari: et ligna ac oleum supponi: et incendio cremari. Et cum in medio flamme illesus oraret: et hec aurelianus magis attribueret: in crastino fecit eum ad stipitem ligari: et a militibus sagittari sagitte vero a lateribus eius in aere suspendebantur: et a nulla ipsarum martyr domini ledebat. Et cum imperator ad spectaculum istud accederet vna ex sagittis regem in oculo percussit: et penitus excecauit: vnde iratus imperator iussit eum in carcere recipi et in crastino decollari. Sauinianus autem orās vt ad locum vbi baptizatus fuerat transferret: confractis cathenis et apertis ostijs per mediū militum illuc venit. Et videns milites se insequētes super aquam vsq̄ ad locū baptismi sui ambulauit. Et cum milites transuadentes eū percutere formidarent eos vt se ferirent confortauit: ac vt de sanguine suo regis oculum linirent: et statim visum recuperaret. Percussus ergo caput suum leuauit et passibus .xlix. illud portauit. De cuius sibi delato sanguine imperator oculum tetigit et confestim visum recepit. Quod audiens quidem qui antea per annos quadraginta lumen amiserat ad locum se portari fecit: et protinus lumen recuperauit. Cuius corpus a christianis ibidem sepultum est iuxta flumen. ¶ Sauina autem cum fratrem suum quotidie fleret et pro eo dn̄o immolaret: tandem sibi in somnis angelus domini apparuit: et eidem iussit vt domum suam relinqueret et fratrem suū honoratissime inueniret. Qui euigilans collectaneam suam eandem vidisse visionem audiuit. Latenter ergo ambe in crastino recesserunt: que romam veniens fidē christi suscepit et ab eusebio papa baptizata: in virginitate permansit. In vrbe quoq̄ duos cecos illuminauit: et duos contractos sanauit: deinde post annos quinq̄ angelica admonitione cum comite sua inde recessit et ad trechasinam ciuitatem deuenit. Et cum in vrbe rauenna ad domum cuiusdam diuitis quasi peregrine hospitium quererent: cuius filia quasi mortua plangebatur: pedissequa se excusare cepit: q̄ eas recipere non poterat. quia sua domina in extremis laborabat. Sauina autem in christo confisa intrauit: et puellam p manus apprehensam sanam erexit. Cum ergo iuxta trechas vt ei angelus dixerat ad miliare venissent et ambe pre labore quiescerent virum quendam nomine licerium nobilē de ciuitate venientē sauina interrogauit: vbinā fratrē suū sauinianum diu amissum inuenire posset. Qui ei eundem p xp̄o passum fuisse retulit et locum sepulture demonstrauit. Ipsa vero ante tumulum fratris prostrata orauit ad dn̄m vt susciperet in pace spiritū: et continuo in xp̄o obdormiuit. Ad instātiā ergo pfati nobilis omnes ciues ad eā cōcurrerunt et corpus sancte iuxta corpus germani honorifice condiderūt: iuxta quos et postmodū pdicta collectanea eius sepulta est quorū festū agit .iiij. kal. septembris.

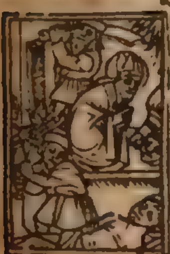
¶ De sanctis felice pbrō et Adaucto martyribꝰ. Capitu. cxxv.

Felix presbyter

Felix presbyter et adauct⁹ martyres passi sunt in vrbe sub diocletiano & maximiano imperatoribus prefecto & iudice draco: q prefectus dum felicem presbyterum teneri fecisset: et ad deorum sacrificia inuitasset: ille q sacrificare nullaten⁹ acquieuisset: iussit illum in equuleo leuari: & diu torqueri: deinde extra ciuitatem via ostien. duci: et ibidem gladio capite truncari: corp⁹ quoq eius inhumatu lupis & canib⁹ derelinqui. Data sententia obuius fuit ei quidā christianus homib⁹ qdē incognitus: deo vero manifestus. Hic cū didicisset qd beat⁹ presbyter iussus fuisset duci: se ex eadē lege et christianum esse publice proclamauit. Mox & ipse ab officio cōprehensus pariter dato sibi prius pacis osculo cū btō felice decollat⁹ est. Cui⁹ nomē q3 christiani nō inuenerūt adauctū eū postmodū appellauerūt eo q sancto martyri felici auctus sit ad coronā ipsiq pro confessione corona sit aucta: passi sunt autem tertio kalendas septembris.

¶ De sanctis Terentiano epo & Flacco martyrib⁹. Capitulum. cxxxvj.

Terētianus episcopus & flaccus martyres passi sūt tēpore adriani imperatoris apud ciuitatē tudertū sub letiano proconsule tuscie: q terētianū cōprehensū & sacrificare nolentē: deosq demonia affirmātē: lapidib⁹ ore cōtūdi fecit: & cū idola ei oblata cōminuisset: sacerdos idolorum in faciē suā conspuisset: iussit proconsul sanctū in equuleo leuari: & scorpionib⁹ grauiter cedi: ignēq ad latera eius apponi. Qui cū oīa patienter tolerasset: fecit linguā eius precidi & pedib⁹ conculcari: ille vero dn̄m nihilomin⁹ christū diserta voce cōfiteretur: proconsul mutus efficitur: ac si eius non sancti lingua precisa fuisset: & annuēs manibus q loquelam amiserat: post modicum expirauit. Lucius vero sauinus eius assessores terentianum carceri mancipaverunt. Altera vero die cum duceretur ad forum occurrit ei flaccus idolorum sacerdos: qui cecus effectus fuerat: sed diuina reuelatione monitus erat vt ad sanctum pro lumine recuperando recursum haberet quem sanctus ad christū conuersum baptizauit & illuminauit. Ambo igitur a militibus tenti sunt: & iuxta flumen secus murū ciuitatis decollati. iij. kalen. septembris. Quorum corpora eruperantius presbyter & laurētia in somnis diuinit⁹ admonita sepelierūt octauo miliario a ciuitate tudertā in loco q dr̄ petroso.

¶ De sancto Firmino episcopo. Cap. cxxxvij.

Firminus episcopus ambianensis que ab ambitu fluminis ambianum dicitur: ipsius ciuitatis oriundus filius fuit Faustiani nobilissimi viri qui in honorem sancti firmini martyris filium suum firminus vocauit: de quo firmino martyre habetur infra. vij. kalē. octobris. Hic bone indolis puer etate procedēte per incrementa virtutum crescēs: factus est episcopus ciuitatis: qui populum verbo & exemplo in viam salutis direxit: et ab omni gentilitatis errore vrbem purgauit atq supra sepulchrum sancti firmini martyris ecclesiam dei genitricis construxit & consecrauit: in qua dum in die sancto pasche celebraret: celis apertis palmam sibi desuperius illapsam aspexit: et ab eo die ab omni carnis inquinamento & motu mundus permansit. Quieuit in pace. iij. kalē. septembris: sepultus in ecclesia supradicta: cui successerunt sancti honoratus: de quo. xvij. kalē. februarij: et saluius de quo tertio idus augusti.

¶ De sancto Felice presbytero & confessore. Capitulum. cxxxviij.

Felix presbyter et cōfessor apud nolam ciuitatem campanie claruit: cui⁹ pater hermias duos filios habens felicē & hermiā substantiā suā soli felici dereliquit: hermiam vero exheredauit. Felix vo oēs facultates fri dimisit: & ipsius libus disciplinis se dedit q sub sctō maximo nolano epō officiū lectoris deinde exorciste gradū accepit: ac demū p alios ordines ad sacerdotii honorem peruenit. Cū aūt christianorū persecutio desciuret: maxim⁹ epūs iā senex ecclesiā suā felici presbytero cōmēdauit: & ad mōtiū deserta secessit. Cūq felix predicationi insisteret: a paganis detinet: & in carcerē nudus vinculatur: atq testarum ei fragmina substernunt. Nocte vero ipsi diuinit⁹ lux effulsit angelusq ei astitit: & de custodia ruptis cathenis eduxit: atq ad requirendū ei⁹ epm ad montana trāsmisit. Quē diudū requisitū felix tādē fame deficiētē inuenit: & ex dolore tristis ingemuit: q3 nec vnde calefaceret senē algentē habebat nec vnde aleret fame deficiētē videbat. Cui xpūs mox orāti subuenit: qui de spinosis sentib⁹ media hyeme vuā produxit. Cui⁹ liquorē fugos senis expressit: moxq ille resumptis faucib⁹ respirauit. Et postq̄ alter in alterius amplex⁹ ruit: felix seniorē in humeris suis tulit: & ad cellulā suā perduxit atq refecit. ¶ Et cū iterū pgressus xpm pdicaret: & gregem dn̄i cōfortaret gentiles armati vt eū caperēt domū eius circūdederūt. Qui egressus p mediū illorū trāsiuit: ita vt eū vidētes nō agnoscerēt: ipsumq q̄si alium de felice interrogarent. Ad macerie ergo deserte locum declinauit: statimq aditū tela ita aranea texit: vt null⁹ hominū illuc ingredi potuisse quis putaret: qn̄ vni⁹ musce impetum tremulus sinus aranee tele ferre non posset. Sed post abscessum ostium felix egressus ad domū cuiusdā vidue secreto peruenit: & apud ipsas aliquo tpe latitauit. Et dū ex nimia siccitate estiuo tempore in eius puteo aqua defecisset: orante sancto pluuia larga descēdit: & puteum abundanter repleuit. Sicq in eo ardorem fidei duplicauit: verum postq̄ ecclesie pax reddita est: confessor domini de latebris prodiit: et populum suum predicationis eloquio in domino confortauit. Qui deo gratias agebant q ipsum quem extinctum putabant in persecutione cōseruasset. ¶ Cum autem maximus episcopus ad dominum migrasset: populusq omnis felicem in episcopum elegisset: ille omnino episcopatui recusauit: & quintum presbyterū elegi fecit. Sub quo et ipse presbyter meritis & vita laudabiliter vixit: & post longos agones in domino feliciter requieuit pridie kalē. septembris. Cuius corpus apud Nolam tumulatū iacet: & signis irradiat.

¶ De sctō Paulino epō & martyre. Cap. cxxxix.

Paulin⁹ episcop⁹ treuerēn. et martyr claruit tempore Constantij imperatoris. Qui tēpore arriane infestationis a Constantio prefato ob fidem catholicā exilio relegatus: et vsq ad mortem propter christi nomē hincinde mutando exilia: fatigatus tandē apud phrygiam defunctus beate passionis coronā percepit a domino pridie kalen. septembris. Hec Ado in martyrologio suo.

¶ De sancto Aristide confessore. Cap. cxl.

Aristides confessor claruit apd athenas sub adriano imperatore. Qui plurimus eloquentissim⁹ fuit fide sapientiaq; clarissimus: et xpiane religiõis pietate ībut⁹. Hic adriano principi librū apologeticū p fidei nre rõne ↄscripsit ↄ obtulit: ↄ qd xps iesus sol⁹ esset de⁹ corā ipo iperatore luculētissime pdicauit: eo vero tpe q̄ quadrat⁹ vir isignis libellū simil' ei cidē cesari ꝑsentauit. Qui ↄ i eadē ciuitate diem extremum in pace conclusit pridie kalē. septembris. Hec hieronymus in libro de viris illustribus.

¶ De sancto Optato episcopo. Capitulum. cxli.

Optatus episcop⁹ milesitan⁹ natiõe apher claruit īpantibus valentiniano ↄ valēte augustis. Qui fidei pugil ↄ doctor egreg⁹ aduersus donatiane partis calumniā libros sex edidit: in qb⁹ donatistarū crimen falso in nos retorqueri asseruit. Qui et sanctitate ↄ vita nō infim⁹ apud antiosiodorum in pace quieuit pridie kal'. septembris. Hec hieronym⁹ vbi supra.

¶ Explicit liber septimus.

Incipit plog⁹ libri octaui.

Ctauus liber presentis catalogi ↄtinet gesta ↄ passiões illorū sctõꝝ quorū festiuitates occurrūt infra tps q̄ repsentat ecclia ppagationē filioꝝ q̄ fuerūt ipi⁹ ecclie ↄseruatores: q̄les fuerūt sancti ↄfessores. Hoc aūt tps est a kal'. septēbris vsq; ad ka. octob. Et hoc sub figura sctõꝝ Job: Tobie: Esdre: Judith: ↄ Hester: qꝝ tūc gesta recolūt: ↄfessorū patiētiā et sctitatē denotātia q̄ i tribulatiõe positi: mūdū: carnē ↄ diabolū triūphauerūt. Ad ipsi⁹ igit tpis festa ptractanda trāseūdū ē. Et notādū q qz oēs iudices israel q̄ fuerūt post moysen ante reges generaliter in catalogo sanctoꝝ veteris testamēti in diuina scriptura cōnumerāt ↄ duorū ex ipsis solūmō: vꝫ Josue filii Nun ↄ Gedeonis: festū in kalē. septēbris recolit: q̄ vꝫ die ipi ābo diuersis tpibus ↄuenerūt: vt hieronym⁹ scribit: reliq̄rū aūt pdictorū sctõꝝ dies dormitõis necubi repetiūt: idcirco gr̄a duoꝝ pdictoꝝ gesta etiā reliquoꝝ iudicū q̄ oēs sctī fuerūt in kalē. septēbris ↄscribere volui: vt gesta coꝝ quorū dies incert⁹ habet: historiis ↄsocioꝝ quoꝝ dies hic agitur: merito copulent. Acta etiā quorūdā alioꝝ eisdē iudicibus cōtēporaneorū: quorum sibi festiuitates certos dies non habent: vt Raab: Caleph ↄ Ruth prefatis iudicum historiis inserendo.

¶ Finis prologi.

Incipit liber octauus a kalendis septembris vsq; ad kalendas octobris.

¶ De sancto Josue propheta et duce. Capitulum primum.

Josue propheta et dux populi israel filius Nun alio nomine dictus iesus fili⁹ naue de tribu effraim moysi prophete: ↄ duci eiusdem populi in ducatu successit: de quo dicetur infra in eius festo pridie nonas septēbris. Hic moyse defuncto cum populus esset vltra iordanem contra hierico: loquēte sibi domino mādauit populo vt prepararent se ad transeundum iordanem. Misitq; duos exploratores de sethim in hierico: qui sub simulatione salutatis explorauerunt terram: ↄ ad domū raab meretricis declinauerūt: quos illa abscondit a facie nunciorum regis hierico querentium eos: ↄ per murum nocte dimisit: vt dicetur infra in eius legenda. Reuersis ergo exploratoribus ad iosue: tribus transactis diebus precepit iosue sacerdotibus vt tollerent arcam dei: ↄ intrantes cum ea iordanē omnē populū precederent. Cumq; intrassent sacerdotes aquam quam penitus immeabilem inuenerant: eo q plus solito excreuisset: steterūt aque descendentes ad instar mōtis intumescentes vsq; ad locū q̄ dicitur sarathan: inferiores vero aque in mare mortuū descenderūt. sicq; siccato fluuio omnis populus per patentē alueū pertransiuit. Tulitq; iosue. xii. lapides de alueo i siccum: ↄ alios. xii. de sicco in alueum reportauit in miraculi testimonium. Et cum transisset populus reuerse sunt aque ad locū suū. Deinde iosue filios populi qui erant incircūcisi dei mādato circūcidi iussit in galgalis. Et fecerunt fase. xiiii. die mensis primi in campestribus hiericoꝝ comederunt de fructibus terre eo q sibi manna defecisset: quo per desertum aliti fuerāt. xl. annis. Post hec iosue mandauit arcam dei. vii. dieb⁹ circunduci circa muros hierico: precedentib⁹. vii. sacerdotibus ↄ clangētibus. vii. tubis: omniq; populo armato subsequente. Septimo vero die post septimam circuitionem vociferantibus cunctis: muri hierico funditus corruerunt: ↄ intrauit quisq; per locum qui contra se erat ↄ interfecerunt omnes viuentes in ea: ↄ combusserunt eam ↄ omnem supellectilem eius sola raab cū domo sua reseruata. Mādauerat autem dominus per iosue vt nemo aliquid de hierico tolleret: sed omnia velut anathemata igne cōsumerent. Achor autem filius carmi de tribu iuda: latenter tulit regulam auream ↄ chlamydem coccineam cōtectam auro ↄ abscondit humo. Cum autem misisset iosue tria millia virorum ad expugnandā ciuitatē hai: percussi sunt a viris hai ↄ ceciderūt ex eis xxxvi. viri. Contristatusq; iosue orauit ad dominū. Cui domin⁹ respondit q nō esset cum populo donec mandaret anathema. Jussitq; hoc sorte scrutari. Josue autem omni populo congregato sortes misit. Et primo per tribus inuenit sorte tribū iude: deinde per familias inuenit familiam zare: deinde per domos domū carmi: deinde per capita caput achor. Qui cōfessus peccatū suum ab omni populo est lapidatus ↄ omnis dom⁹ eius interfecta: omnisq; substātia ei⁹ cremata. Quo facto iosue de mādato dei ascēdit ↄ ciuitatē hai: partēq; exercitus insidiis collocauit post ciuitatē. Cū reliqua vero parte ciuitatē aggressus est. Et cū aliquandiu pugnassent populus cū iosue terga vertētes: arte simulaūit fugā. Rex autem hai cū oi populo egressus eos insequutus est.

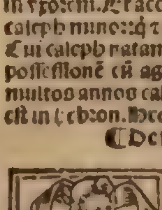
Et cū eos lōgi⁹ traxissent ab vrbe surrexerūt: q̄ erant in insidijs: et egressi ciuitatē nemine resistēte eā īuaserūt. Josue vero retrocedente et insidijs ciuitate egressis hostes ex vtraq; parte cōclusi interfecti sunt. Omnisq; populus inuētus in vrbe occisus est: et ciuitas igne cōsumpta: spolia quoq; bona ciuitatis populo in predam diuisa sunt. Rex etiā ciuitatis habi in patibulo suspēsus interijt. ¶ Gabaonite vero vidētes q̄d fecerat israel de duabus ciuitatib⁹ timuerunt valde: et missis ad iosue et populū nuntijs inierunt cū eis fedus: quib⁹ filij israel iuramēto cōfederati sunt. Et facti sunt gabaonite eorum serui lignoꝝ cesores: et aque portitores ī ꝑpetuū. ¶ Adonisedech autē rex hierusalem audiens gabaonitas cōfederatos filijs israel: cōuocatis secum quatuor regibus amorreoꝝ obsedit gabaon. Quod audiēs iosue collecto exercitu repente irruit sup eos: et versi sunt in fugā per descensum bethorē. Misit de⁹ grandinē sup eos: et plures occidit grando q̄ gladius. Uidens autem iosue solem descendentem ad occasum et lunam ascendentē: timens ne beneficio noctis hostes euaderēt: precepit soli contra gabaon et lune contra vallē habilon: ne mouerētur. Steterūtq; sol et luna spacio vnius diei: nec fuit ante et postea tam longua dies. Tūc quinq; reges se absconderunt in spelunca maceda. Ad quorū custodiā iosue viros dimisit. Cesis quoq; et deletis omnib⁹ aduersarijs: iosue quinq; reges productos in patibulis suspendit. Eodē quoq; die percussit macedā in ore gladij: postea vero vastauit lebnam et lachum: eglon: et hebrō: et dabir: et reuersus est ad castra in galgala. ¶ Jabin autem rex asor: cōgregatis .xxiiij. regibus cum turmis suas habentibus secum .ccc. milia armatorum. et .ij. milia curruū pugnauit cum iosue et populo israel sz deuict⁹ est iabin et oēs sui occisi preter eos qui se receperunt in vrbes et castra munitissima. Fecerāt enim chananei plures munitiones ꝓualidas a die qua audiuerāt egressum israel de egypto aduersum eos: nec eas nisi longo tempore et graui labore obtinuerūt hebrei. Uastauit tamen iosue vniuersam circa regionem nulli etati parcēs aut sexui: et ditatus est israel supra modum ex hostiū preda. Quintus autem annus iam transierat et iosue trāstulit a galgalis locum tabernaculorum in silo: et illuc trāstulit tabernaculum cum omni ornatu suo pro loci oportunitate. Et inde procedēs in sichem constituit in mōte ebal altare dn̄o de lapidibus impolutis: offerēs super illud holocausta: scripsitq; super eo deuteronomium quod quidam mandata deuteronomij: deinde redijt in silo. ¶ Post hec concessit iosue tribui iuda mōtana ad meridiem: que iam acquisierant: sed nondum sorte tradidit. Effraim quoq; concessit montana ad aquilonem: inter vtrumq; ponēs dimidiam tribum manasse. His tribus tantum commisit terram alijs in castra manentibus: tamen quia bellicose erant: tum quia digniores. Sciebat enim inde regnum esse promissum: et manasse effraim benedixisse iacob ꝓ beneficio ioseph patris eorum. Dedit autem effraim extra sortem agrum sichem: quem dederat iacob singulariter ioseph filio suo: et sepeliuit in eo ossa ioseph: que attulerat de egypto. Ipse enim iosue effrateus erat. Dedit etiam caleph filio iephone hebron in possessionem: et quieuit terra a prelijs. ¶ Iterum autem conuocauit iosue populum in silo: et assumpsit de singulis tribubus tres viros ad considerandū terram: vt eam sorte diuideret: deditq; eis singulis decem viros metiendi peritos: mandans ne sm̄ quantitatem terram metirentur: sed sm̄ estimationem felicis terre. Qui circūeuntes terram et mensurantes .vij. mēse reuersi sunt ad eum in silo. Proiectisq; sortibus. Prima sors iude egressa est. Secūda symeonis. Tertia beniamin que sors angustissima fuit propter terre fertilitatem. Quarta effraim. Quinta medie tribui manasse. Sexta isachar. Septima zabulon. Octaua aser. Nona neptalis. Ultima dan. Rubē autē et gad et dimidia alia trib⁹ manasse viuente moyse in sortem habuerāt terrā galaad transiordanem. Sed et leuitis separauit quadragintaocto ciuitates ad inhabitādum. Filij autē ruben et gad et dimidia tribus manasse transeuntes et iordanē in locum sortis hereditatis sue: edificauerunt iuxta iordanē ad tumulos altare mire magnitudinis: quod iosue et alij qui circa iordanem erāt audientes: voluerunt eos disperdere: et insurgere contra eos putantes q̄ altare erexissent vt super eo victimas immolarent: q̄d non licebat nisi super altare tabernaculi. Sed per nuncios suos eisdem missos inuenerunt q̄ altare fecissent: non in sacrificium: sed in testimoniū ne videretur alter populus: eo quod transiordanem esset ex loco diuisus. Et sic inuenientes eos rectam habere intentionem ad dominū: reuersi sunt et laudauerunt eos. ¶ Cū autem iosue vna cum populo iterum in silo congregato cum domino fedus inijsset: omniaq; recte disposuisset cū esset annorum .cx. in pace requieuit. Nam annorum .xliij. accessit ad moysen: et quadraginta annis eidem in deserto seruiuit: et sic per annos .xxvj. populum rexit: qui et in domino obdormiuit kalendas septembris: et sepultus est in tannathsara: que sita est in monte effraim. Hic eā vti vir sanctissim⁹ Ecclesiastici .xlvj. cap. et .ij. Machabeorū .ij. cap. inter veteris testamēti sanctos speciali laude ꝓdicat: et in alijs plerisq; diuine scripture locis commendat. Hec de libro Josue: et ex chronicis ioseph: et hieronymi: et petri comestoris atq; guilelmi.

¶ De sancto Caleph. Capi. ij.

Caleph filius iephone de tribu iuda vir sanctus qui ecclesiastici .xlvj. ca. et .ij. Machabeorum .ij. inter sanctos prisci temporis connumeratur. Hic fuit vnus ex .xij. exploratoribus quos moyses de deserto pharam misit ad explorandum terram promissionis. Qui vna cū iosue filio Num de tribu effraim populum rediens confortauit: vt ad terram ipsam pergerant obtinendam. Ceteris pauore formidantibus: et filios israel deterrentib⁹. Et murmurante omni populo: iurauit dominus vt nemo illorum qui ex egypto egressi fuerant a viginti annis supra ad terram ipsam introirent: preter duos prenominatos viros caleph videlicet et iosue. Qd̄ et ita contigit populo in deserto .xl. annis morām trahēte: donec omnis natio illa mortua esset. Propter hoc meritum caleph non solum meruit reseruari: vt ad terram intraret promissam: sed in hebron possessionem specialem obtinuit: in quam ascendēs tres filios enoch percussit. Et ciuitatem dabir que pri⁹ vocabatur cariathsepher. i. ciuitas literarum obsedit. Quam cum inuenisset munitam promisit vt q̄ prim⁹ eā caperet: daret ei filiā suā in vxorem. Et accepit eam othoniel: fili⁹ cenez fratris caleph iunior: q̄ et post iosue primus iudex fuit in israel. Cui caleph natam axam in coniugem dedit: et vrbem in possessionē cū agris et riguis ab vtraq; parte. Et post multos annos caleph in senectute bona quieuit: et sepult⁹ est in hebron. Hec vnde supra.

¶ De sancta Raab meretrice. Capitu. iij.

Raab meretrix cuius sanctitas Jacobi epistola .ij. cap. et ad Hebre. .xj. commemoratur in numero sanctarū mulierū veteris testamēti ex ipso euāgelio Matth. primo capitu. cōnumerat. Ad hui⁹ domū declinauerūt vespere duo exploratores quos iosue misit ad ↄsiderādū ciuitatē hiericho: vt supra dictū ē ī gestis iosue. Hec erat meretrix: ad quā cōfidentius quasi ad miscendum secum exploratores ingre

et potuerūt: domusq eius ī sacra erat muro ⁊ porte ciuitatis. Cū aūt rex hierico de missis exploratorib⁹ audisset: ⁊ q ingressi essent domū raab cōperisset: misit ad eā vt eos educeret. Que abscōdit eos in stipula lini quā siccabat supra murū mētiens eos egressos dū clauderetur porta. Dixitq nūcijs vt eos p viā iordanis psequerent. Tūc ascēdēs ad exploratores narrauit q dixerat nūcijs petēs ab eis vt qñ de⁹ traderet eis hierico capiēdā conseruarēt eā. Qđ exploratores mulieri pmiserūt cū iuramento. Tūc dimisit eos mulier de fenestra p murū cū fune coccineo. Deditq eis signū funē ipsuz in fenestra ligatū vt cū caperet ciuitas: ex signo popul⁹ cognosceret domū illā esse seruādā. Et dimissi nūcij ad iosue redierūt ⁊ q gesta fuerāt narrauerūt. Josue vo ⁊ maiores populi pmissionē exploratorum ratā habuerunt: vnde ⁊ capta hiericho atq deleta sola dom⁹ raab cum omnibus suis intromissis conseruata est. Quā processu temporis salmon princeps tribus iude duxit in vxorem: ex qua genuit booz: ⁊ ex qua dei filius secundum carnē est propagatus. Et hec in coloniā iudeorum trāsiens laudabili fine quieuit.

¶ De scō Othoniele iudice. Cap. iiij.

Othoniel iudex filius cenez fratris caleph supradicti de tribu iuda: prim⁹ post iosue ī isrł iudicauit. Nā cum Josue mortuo surrexissent alij in filijs israel qui nō viderant virtutes dñi quas fecerat in dieb⁹ moysi ⁊ iosue: fecerunt maluz in cōspectu dñi: ⁊ seruierunt baal et astaroth ⁊ dñs terre: cōtraxerūtq cōiugia cū alienigenis. Quāobrē indignata diuinitas nō deleuit gētes de medio eorū: vt essent eis in aculeum ⁊ laborē: tradiditq eos de⁹ in man⁹ chusan rasathaim regis mesopotamie ⁊ syrie: seruieruntq ei octo annis: ⁊ clamauerunt ad dominuz: qui suscitauit eius liberatorem othonielē: ⁊ fuit dñs cum eo: ⁊ pugnauit aduersus chusan rasathaim: ⁊ oppressit eum: ⁊ liberauit populū. Quieuitq terra per annos .xl. quib⁹ othoniel iudicauit populū. Et mortu⁹ est othoniel in pace.

¶ De sancto Baioth iudice. Cap. v.

Baioth filius gera filij gemini de tribu effraim ſm guilelmum: ſm vero comestorē de tribu beniamin: secūdus iudex post iosue ī israel iudicauit. Mortuo eñ othoniele eglon rex Moab adiūctis sibi filijs amon ⁊ amalech: transiens iordanem percussit filios israel: ⁊ posuit idola sua in galgalis vbi solebat esse tabernaculum: fecitq sibi domum in vrbe palmaruz id est hiericō: ⁊ seruierunt ei filij israel .xviij. annis: ⁊ clamauerunt ad dominum: qui suscitauit eis baioth: qui vtraq manu pro dextera vtebat. Miseruntq filij israel munera eglon regi per manuz baioth q fecit sibi gladium ancipitem longitudinis palme vni⁹ manus: ⁊ accinctus est eo in femore subter chlamydē. Erat autē eglon crassus nimis. Cumq obtulisset ei munera ⁊ discessisset ab eo cū socijs: reuersus iter sol⁹ ait ad regē q verbū haberet ei secreto explicādum. Egressisq omnibus q cum rege erāt extēdit baioth manū sinistrā: ⁊ tulit siccā de dextero femore: ⁊ infixit in ventrem eius: nec eduxit eā sed dimisit in corpore. Clausisq hostijs p posticum egressus fugit. Serui vero regis post longā moram intrātes inuenerunt regem mortuū iacentem. Uenitq baioth in sarath: ⁊ insonuit buccina in monte effraim ⁊ cōgregatus israel descēderunt cum eo ad iordanem et volentes transire moabitas percusserūt ex eis decem milia: ⁊ humiliat⁹ est moab sub manu israel. Et quieuit terra .lxxx. annis quibus baioth iudicauit: qui ⁊ in pace mortuus est senex. Post hec de philisteis volentibus intrare israel: quidā sangar occidit ex eis sexcentos vomere vno: nec tamē inter iudices computat: qui eodem anno vitā finiuit.

¶ De sancta Delbora prophetissa. Capitulum. vj.

Delbora pphetissa de tribu effraim ⁊ vir ei⁹ barach siue laphidoch de neptalim tertij post iosue in israel iudicauerunt. Cum eñ post mortē baioth filij israel fecissent malum in conspectu domini: tradidit eos dominus in man⁹ iabin regis chanaā: qui regnabat in Asor: ⁊ habuit quendā Sisaram ducē exercit⁹ sui. Ipse aūt habitabat ī aseroth gētiū: q oppressit filios israel p ānos viginti clamauerunt ad dominū. Erat autē delbora pphetissa: que habitabat in monte effraim sub palma: ⁊ ascendebant ad eā filij israel ad querendum iudicium. Que virum suum aduocans ex precepto domini dixit ei: vt duceret exercitum in monte thabor: ⁊ Sisarā ducē exercit⁹ iabin. Qui assumptis pugnatorib⁹ decē milia de neptalim ⁊ zabulon cū ipsa delbora iuit in mōtē thabor. Sisara vero exercitū cōgregauit ad torrentē cison tercentū miliū armatorum. Descendentesq barach de mōte cū suis sitēte delbora in mōte ad oratione: perterruit dñs multitudinē sisare vēto: grādine: niue ⁊ pluuia que cadebāt in facies eorū: ita vt arcus ⁊ fundibule inutiles fierēt: ⁊ plurimi de eqs ⁊ currib⁹ excussi cōterebantur. Sicq conuerso in fugā exercitu sisara: ipse de curru exiliens fugit ad domū cuiusdā mulieris noīe iahel: que habitabat in valle senā iuxta cades: que fugientem rogātemq vt ipm celaret suscepit: ⁊ petēti poculum dedit lac: vt graui⁹ obdormiret. Dormiēti vero clauū percussum malleo p vtrunq temp⁹ infixit: ⁊ in terrā pfixit: ⁊ barach post paululū venienti ostēdit. Barach vo exercitū ducēs vsq ad asor: obuiū sibi regē iabin interfecit: ⁊ ciuitatem euertit. ¶ Et sic quieuit terra hebreorū per annos quadraginta: quibus iudicauerunt delbora cuz viro suo barach: qui ⁊ in pace sepulti quieuerunt in terra effraim.

¶ De sancto Gedeone iudice. Capitulum. vij.

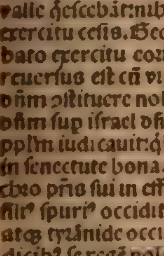

Gedeon iudex filius ioas de tribu manasse quart⁹ post iosue filios israel iudicauit. ¶ Cū eñ israel in cōspectu dñi deliquisset: tradidit eos deus in manu madian septē annis. Cūq clamassent ad dñm venit angel⁹ dñi: ⁊ sedit sup quercu q erat in effra: ⁊ agar ast ptinebat ad ioas patrē gedeonis. Gedeō aūt timēs aduerū hostiū excutiebat frumēta in torculari: vt haberet viaticū ad fugā. Quē angel⁹ salutauit: ipsumq ex parte dei misit vt pcuteret madian. Cūq gedeon hedū coxisset: posuit carnes ⁊ azimos panes corā angelo: qui tetigit ea summitate virge quā tenebat ⁊ ascendens ignis de petra oīa consumpsit: ⁊ angel⁹ euanuit. Timentiq valde gedeon dñs apparuit nocte mādans vt arā baal quā pater su⁹ erexerat destrueret: ⁊ lucū q erat circa eā succideret: ⁊ dño deo taurū septē annorū immolaret. Gedeō vero timēs patrē ⁊ ciues nocte oīa cōpleuit. cū .x. ex seruis suis: inde dictus est hierobaal quasi fortitudo baal: q: fortis ⁊ eius fuit. Cūq gedeon cōgregasset de tribub⁹ manasse: aser zabulon ⁊ neptalim .xxxij. milia virorū: petijt a dño signū victorie in vellere in area posito: ⁊ nocte illa vellus compleuerat: ⁊ area

sicca rano

sicca remanēte: ⁊ fcm̄ est ita. Sequēti nocte petijt signū in ꝯrariū vt area roraret: ⁊ vellus siccū esset: qḋ factū est. Venit aūt gedeon cū suis ad fontē arad: ⁊ de mādato dei oēs formidolosos licētiauit ⁊ reuersi sunt de pplō. xxij. milia ⁊ tm̄ decē milia remāserūt. Adhuc gedeō mādato dei pplm̄ duxit ad aquas ⁊ oēs lābentes aquā lingua ⁊ manu sicut canes assumpsit tāquā magnanimos reliqs aquā ore sumentes vti deitiosos dimisit: ⁊ inuēti sunt cū gedeone tm̄. ccc. viri: in qb⁹ dn̄s ꝓdixit se traditurū madiā in manu gedeonis ne forte multitudo sibi sperare victoriā ascriberet: qb⁹ assumptis ⁊ cibarijs ꝓ numero ⁊ totidē tubis gedeon ad certamē pperauit. Eadē nocte gedeon cū solo puero descēdēs ad castra madiā: audiuit duos vigiles secū loquētes: vnūq narrantē ꝙ vidisset somniū: panē vez ordeaceum in castra madian descēdentē ⁊ ea subuertētē. Aliū ṽo ip̄m somniū interꝑtantē: ꝙ panis hordei esset gladi⁹ gedeonis: q̇ vilis inter filios isrl̄ reputabat̄: in cui⁹ manu de⁹ castra madiā tradidisset. His auditis gedeon afosio: effect⁹ tulit trecētos viros: ⁊ in dextris coꝝ posuit tubas ⁊ in sinistris lagenas vacuas: ⁊ in medio lagenarū lāpades: ⁊ ingressi p gyrū in tres ptes diuisi circa hostiū castra in vigilia noctis medie fregerūt hydrias ⁊ lāpades in sinistris tenētes clāgebāt tubis: qb⁹ oīb⁹ sonit⁹ terribilis audiebat̄. Quo subito excitati hostes ⁊ turbati: nec se cognoscētes inuicē mutuis vulnerib⁹ secedebāt: alijs in fugā ꝯuersis vsq bersith. Viri aūt q̇ ex. x. milibus remāserāt: eos psēqbant̄. Effraim quoq descēdit in occursu fugientium: ⁊ occupauit iordanez ⁊ occidit duos reges madiā oreb in petra quadā: ⁊ zeb in torculari ⁊ portauit effraim capita regū ad gedeon. Trāsiuit q gedeon iordanē cū. ccc. viris. zebee aūt ⁊ salmana in valle q̇escebāt: nihil aduersum suspicātes. xv. tm̄ de suo exercitu cesis. Gedeon aūt repēte irruit sup eos: ⁊ turbato exercitu eoꝝ duos reges cōꝓhensos occidit. Et reuersus est cū victoria magna. Et cū ppl's eū vellet dn̄m ꝯstituere noluit gedeon: ⁊ solū deo gr̄as attribuēs dn̄m sup israel dn̄aturū esse dixit. Ipse aūt p. xl. annos pplm̄ iudicauit: qb⁹ terra q̇euit. Et dormiuit gedeon in senectute bona. kal. septēbris. Et sepult⁹ est in sepulchro prīs sui in effra. ¶ Post cui⁹ mortē abimelec eius fili⁹ spuri⁹ occidit. lxx. filios legitimos gedeōis: ⁊ dolo atq tyrānide occupauit regnū isrl̄. Solusq ex oīb⁹ iudicib⁹ se regē nolari fecit: q̇ ⁊ pugnās aduersus vrbem siche ē oppssus a muliere q̇ fragmē mole de muro ꝓiecit pessima interijt morte. Id ⁊ nomē ei⁹ de catalogo iudicū sctōꝝ deletū est: ꝓpter fricidij ⁊ tyrānidis crimē.

¶ De sancto Thola iudice. Cap. viij.

Thola iudex fili⁹ phua de tribu isachar: quint⁹ post iosue filios israel iudicauit annis. xxiij. Qui lz nihil notabile fecisse legat̄: inter sctōs tn̄ iudices cōnumerat̄: in cuius tpe populū hebreoꝝ pace fruitum esse credendum est eo ꝙ scriptura nullius belli mētionē facit. Et fuit mansio thola in oppido sanir vbi ⁊ q̇escens in pace sepultus est.

¶ De sctō Iabir iudice. Cp. ix.

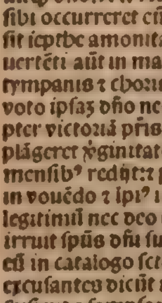
Iabir Galaadites de tribu manasse iudex sextus post iosue iudicauit Israel ānis. xxij. Hic habuit. xxx. filios qs fecit principes xxx. ciuitatū quas noīe suo vocauit hauothiar id est oppida iabir. In cui⁹ etiā tpe terra israel pace gaudebat: nec legunt̄ hebrei ab aliqua natiōe psecutionē ptulisse. Ex quo etiā sanctitas iudicis argui potest: qui feliciter populū gubernans ad scelera consueta ruere non permittebat q̇ et in pace sepultus est.

¶ De sancto Iepthe iudice. Cap. x.

Iepthe galaadithes iudex. vij. post iosue iudicauit isrl̄. Cū em̄ filij isrl̄ post mortē Iabir seruissēt dn̄o gētiū tradidit eos dn̄s in man⁹ philistijs ⁊ amon ⁊ afflicti sunt vehementer. xviij. annis. Qui clamauerūt ad dn̄m ⁊ proiecerūt idola de finib⁹ suis: ⁊ doluit dn̄s sup miseriā eoꝝ: ⁊ fuit eo tpe iepthe galaadithes vir fortissimus pugnatorq filius meretricis. Hic habuit vxorē de galaad de qua suscepit filios: qui adulti patrē suū tāq spuriū eiecerūt. Et abijt in terrā thob. Et cōgregrauit inopes ⁊ latrocināntes: ⁊ fact⁹ est coꝝ pnceps: Tūc oppssi maiores natu isrl̄ descēderūt ad eū ⁊ ip̄z in principē elegerūt: vt pugnet p eis ꝯ amonitas. Et ascēdēs cū eis in maspha fact⁹ est iudex in pplō: missisq nūcijs ad regē amon vt exiret de terra sua: illoq exire nolēte: egressus est iepthe ad pugnā cū exercitu suo vouitq dn̄o: vt si victor rediret: q̇cūq prior de domo sua sibi occurreret eū in holocaustū dn̄o offerret. Et pcussit iepthe amonitas plaga magna: ⁊ humiliauit eos: reuertēti aūt in maspha: occurrit ei vnigenita filia cum tympanis ⁊ choris. Qua visa tristat⁹ ē ad mortē: eo ꝙ ex voto ipsaz dn̄o necesse hr̄et. Filia ṽo in nullo doluit ꝓpter victoriā prīs sz tm̄ duoꝝ mensiū inducias petijt: vt plāgeret ṽginitatē suā cū sodalib⁹ suis ⁊ expletis duob⁹ mensib⁹ rediit: ⁊ pr̄ qḋ vouerat ipleuit. Fuit tn̄ ⁊ stult⁹ in mouēdo ⁊ ipi⁹ in soluēdo: qꝛ obtulit holocaustū nec legitimū nec deo charū. Potuit tn̄ aū votū esse bon⁹: qꝛ irruit spūs dn̄i sup eū ⁊ etiā post votū ⁊ qꝛ apl's ponit eū in catalogo sctōꝝ in ep̄la ad hebreos. Quidā aūt eū excusantes dicūt illū familiori cōsilio spūsset hoc fecisse: sicut ⁊ sampson q̇ semetip̄m occidit. Iudicauit autē iepthe israel. vj. annis: ⁊ quieuit in pace ⁊ sepultus est in ciuitate sua sebeth que est in galaad. Hic ab etate moysi vsq ad sex. In aūt ꝯputari ānos trecētos exclusis annis. xviij. afflictionis qui precesserant.

¶ De sctō Abesan iudice. Cap. xj.

Abesan vel esebon bethleemita de tribu iuda iudex. viij. post iosue iudicauit israel. vij. annis. Qui ⁊ populum domini in pace rexisse creditur: quia nec eius tpe alicui⁹ belli in scriptura mētio habet̄. Qui ⁊ quieuit in pace ⁊ sepult⁹ est in bethleem ciuitate sua.

¶ De sancto Hailon iudice. Capitulum. xij.

Hailon zabulonites iudex non⁹ post iosue iudicauit filios isrl̄. x. annis. Qui ⁊ pacē ol' sue vite tpe habuisse putād⁹ est: qꝛ neq ꝙ cū vlla natiōe discordiā habuerit expressum reperitur. Et hic quiescens in pace in ciuitate sua. Sepultus est cum patribus suis.

¶ De sctō Abdon iudice. Ca. xiij.

Abdon iudex de ciuitate thecue: q̄ est in tribu effraī decim⁹ post iosue iudicauit in isrl̄. viij. annis. Sub quo etiā terra hebreoꝝ in pace q̇euit: eo ꝙ sub his ꝑfatis tribus iudicibus isrl̄ a dn̄o nō recessit. Et hic pace dormiens in sepulchro

pfno sepult⁹ est in oppido thecue ex q̄ fuerat oriūdus.

De sancto Sampsone iudice. Cap. xiiij.

Sāpson iudex de tribu dan vndecim⁹ post iosue iudicauit israel. Cū enī filii isrl' corā deo peccassent tradidit eos in man⁹ philistinorum. xl. annis a qua seruitute hoc modo liberati sunt. Uir quidaz de stirpe dan noīe Manue habebat vxorē pulchrā ſz sterilē. Cui sepe orāti angel⁹ in agro apparuit: ⁊ nasciturū ex ea filiū nūciauit. Mandās ne q̄d vltra comederet aut biberet nisi iuxta legē nazareorū: nā ⁊ puerū nazareū futurū predixit: qui ⁊ isrl' liberaret. Et cū hec oīa viro nūciasset: ⁊ ille vti zelotipia duct⁹ angelū aliquē iuuenē suspicatus esset: orātib⁹ ambob⁹ angel⁹ iterū apparuit: ⁊ predicta q̄ dixerat cōiugi manue replicauit. Attulitq̄ manue hedū ⁊ panes angelo vt comederet: ⁊ iussu angeli hec dn̄o in sacrificiū obtulit: ⁊ angelus ascendēs in flāma disparuit. Natū aūt filiū vocauerūt sampson: id est robustū: creuitq̄ puer cito vt iā futurus ꝓpheta cognosceret: cepitq̄ spūs dn̄i esse in illo in castris dan. ⁊ in exercitu tribus sue. ¶ Cū aūt adolcuisset sampson descēdit in thānata vt videret solēnitatē q̄ ibi fiebat: ⁊ visam virginem philistinorū cōcupiuit: quā tn̄ dudū parentib⁹ renuentib⁹ accepit vxorē. Nolebāt enī parentes q̄ filiā alienigene in cōiugiū sumeret: nescientes q̄ res fieret a dn̄o. Cūq̄ descenderent cū eo apparuit catulus leonis in vineis oppidi: quē sampson i spiritu dn̄i nihil in manibus habēs dilacerauit quasi hedū: nec hoc parentib⁹ indicauit. Desponsataq̄ vxore cū descenderet vt acciperet eā: vidit cadauer leonis: in cui⁹ ore mellificauerāt apes: de quo melle sampson comedit ⁊ dedit parentib⁹ ac vxori. Timentes aūt philistei robur sampsonis: dederūt ei in nuptiis triginta iuuenes robustos: sermone q̄dē socios: opere vo custodes: ne q̄d forte cōmitteret crescente ciborū satietate. Proposuit aūt sampson sociis ꝓblema q̄d si infra. vij. dies soluerēt daret eis. xxx. vestes: sin aūt cō ipsi sampsoni ad totidē vestes tenerē tur. Fuit autē hoc ꝓblema. De comedēte exiuit cibus: ⁊ de forti egressa est dulcedo. Qui cū ꝓblema nescirent soluere ad eorū instantiā spōsa sampsonis ei blandita: didicit ab eo ꝓuerbii expositionē quā ⁊ sociis indicauit: qui in die septimo sampsoni ꝓblema soluerunt de leone ⁊ melle in ore ei⁹ inuento. Sāpson ergo descēdēs ascalonē percussit ibi triginta viros ⁊ vestes eorū ablatas dedit ꝓnubis suis. Et irat⁹ sampson ex hoc cō vxorem venit ad domū suaz: q̄ nupsit vni de ꝓnubis suis. ¶ Post dies aliquot rediens sampson in thānata: inuenit cōiugem alteri viro nuptā: ⁊ indignat⁹ est valde: cui cū pater sororē illi⁹ pulchriorē loco ipsius tradere vellet: noluit sampson sed ꝓtestat⁹ est cō pplm philistinorū vt faceret eis mala: ⁊ cepit trecētas vulpes: ⁊ vinxit caudas caudis: ⁊ faces ligauit i medio quas igne succedēs misit in segetes philistinorū: oēsq̄ igne cōsumpsit: ita etiā vt vineas ⁊ olīueta incēderent. Q̄d philistei audiētes opus fuisse sampsonis: vxorem eius ⁊ parētes combusserūt tanq̄ huius mali authores. Percussitq̄ iterū sampson philisteos plaga magna: q̄ ascenderūt ad terrā iuda vt caperent eū. Ascendētesq̄ viri iuda ad sampsonē redarguebant eū: q̄ ipsius occasione philistei cō eos ascenderēt vt bellarēt aduersum pplm. Sampson aūt prius recepto sacr̄o ab eis ne se occiderēt: ꝓmisit se ligare spū dei tact⁹ a viris iuda ⁊ duci ad philisteos: vt sic in eos graui⁹ vltionē exerceret. Q̄d cū traherēt irruit spūs dn̄i in eū ⁊ dissoluta sunt ei⁹ vincula quasi stupa ad ignē. Collēsq̄ mādibulā asini iacentē in terra interfecit mille viros aliis in fugā conuersis: ⁊ cum pre labore siti deficeret clamauit ad dn̄m: ⁊ aperuit dn̄s molarē dentē maxille: ⁊ egresse sunt aque: q̄b⁹ haustis sampson refect⁹ est: vocatūq̄ est nomē loci fons inuocātis de maxilla. ¶ Post hec sampson iuit ad gaza ciuitatē philistinorū: ⁊ ingressus est ad mulierē meretricē: quo cognito philistei posuerūt custodes ad portā ciuitatis vt eū mane cōprehēderēt. Sāpson vo nocte media cōsurgens tulit ābas ferreas fores cū postib⁹ ⁊ seris: ⁊ in humeris portauit vsq̄ ad verticē mōtis. ¶ Deinde amauit dalidā in monte soreth quā satrape philistinorū induxerūt: precio ꝓmisso vt diceret a sampsone in quo vires eius cōsisterēt: q̄ ei illudēs dixit q̄ si septē neruiceis funib⁹ humētibus ligatus esset infirm⁹ vt alii homines fieret. Cūq̄ dalida ipsum dormiētē ligasset philisteis apud se latentib⁹ excitat⁹ ille rupit vincula quasi stupea. Idipsm secūdo factū est de septē nouis funib⁹. Cū autē tertio. vij. crines capitis ei⁹ circumligatos licio clauo terre affixisset: excitat⁹ sampson extraxit clauuz cū crinib⁹ ⁊ licio. Cū aūt instaret ei dalida ⁊ ad mortē deficere videret: vt ei veritatē panderet. Sāpson cōfessus est se nazareū esse ab infantia dn̄o consecratū q̄ si caput ei⁹ rasum foret: fortitudo ab eo discederet. Tūc dalida vocatis philisteis sampsonē sup genua sua dormientē p tonsorē radi fecit: ⁊ recessit statim virtus ei⁹ ab eo. Quē tenentes philistei eruerūt oculos eius ⁊ apud gaza vinctū in carcere ad derisum molere fecerūt Coegeruntq̄ eū iacere cū mulieribus robustis: vt dicūt hebrei: vt ex eo robustā prolē susciperēt. ¶ Procedente tp̄e cū capilli eius renasci cepissent ⁊ philistei in tēplo dagon solenne cōuiuiū in die festo eorū celebrarēt: adduct⁹ est sampson: vt ante eos luderet ⁊ ipsi ei illuderent: qui stans inter duas columnas quib⁹ dom⁹ innitebat: apphēdit vtrāq̄ manib⁹ ⁊ sup oēs: ⁊ ipse mortuus est: ⁊ multos plures occidit moriens q̄ viu⁹ occiderat nā preter cōuiuātes quasi tria milia vtriusq̄ sex⁹ cōuenerāt: q̄ de tecto spectabāt: q̄ sepult⁹ est in sepulchro patrū suorū inter sara ⁊ eschol. Et iudicauit israel viginti annis. Nō aūt aliter excusat: vt ait Augustin⁹: q̄ seipz cū hostib⁹ ruina dom⁹ oppressit: nisi q: spūs hoc latenter iusserat: q̄ p illum miracula faciebat. Habuit eū fortitudinem non de natura: sed de gratia.

De sancta Ruth vidua. Capitulum. xv.

Ruth vidua de regione moab in diebus iudicum claruit. Quam sanctam fuisse probāt non solum iosephus qui hoc testatur: sed etiam quia liber eius specialis historie inter sacre pagine volumina connumeratur. Elimelech enim de bethleem Effrateus cum noemi vxore sua: ⁊ maalon ⁊ chelion liberis suis cum facta esset fames in terra israel: abiit in regionē moabitidem vt pascerentur ibi. Quo mortuo filii eius duxerunt vxores de moab: orpham ⁊ ruth: ⁊ et mortui sunt ambo sine prole. Noemi vero vidua ⁊ filiis orbata cum redire vellet in terram suam facta fertilitate comitabantur eam nurus sue. Quas cum licentiasset orpha quidem reuersa remansit. Ruth vo oino cū socru abire voluit. Et venerūt in bethleem q̄ prius effrata dicebat: tp̄e quo primū hordea metebant. Erat autem ibi vir potēs ⁊ diues noīe booz consanguine⁹ elimelech. Intrauitq̄ Ruth agrum booz de mandato socrus: ⁊ colligebat spicas post metentes. Booz vo agrū ingressus cum audisset q̄ esset puella cōpatiēs ei mandauit: ne ad alterius agrum accederet: sed ⁊ hora vescendi cū messoribus suis comederet. Precepitq̄ metentibus: vt de industria spicas dimitterēt: quas illa sine rubore colligere posset. Reuersaq̄ sero ad socrum ⁊ portās hordeū q̄d collegerat ei oīa nunciauit. Cui socrus dixit q̄ booz ꝓpinquus ei⁹ erat. Idipsum fecit dieb⁹ sequētib⁹ vsq̄ ad area vētilationem. ¶ Cū aūt in vētila

do arcā booz iuxta morē patriū cōuiuiū faceret seruis z messorib⁹ suis. Ruth de socrus cōsilio lota z cultis ve stibus induta ascēdit cū aliis in arcā latēter. Et cū tero booz obdormisset p̄cecit se ad pedes ei⁹ q̄ media nocte excitat⁹ expauit videns puellā z q̄siuit q̄ esset. Que rūdit se esse Ruth relicta ppinqui sui: q̄ ideo venerat vt eā li beris carentē in cōiugem sumeret: put ex lege tenebat cū ipse booz vxore careret: booz vero respōdit aliū esse magis ppinquū q̄ prio de cōiugio requiri deberet. Q̄ si renueret ipse postmodū eā libēter acciperet. Et cum diluculo surrexisset: ipleuit palliū Ruth hordeo: eāq̄ te gete onustā remisit ad socrū. Mane v̄o booz ꝯgregatis seniorib⁹ ciuitatis īterrogauit ppinq̄orē illū elimelech an agrū venalē ppinqui sui emere vellet: et relictā eius accipe cui nūq̄ ppinq̄ori p̄dicta b̄m legē debebat: an sibi min⁹ ppinquo ius suū cedere. Qui ei libent cedere velle dixit. Sicq̄ booz diuino nutu Ruth cepit i vxorē: ex qua genuit obeth: q̄ fuit p̄r Isai p̄ris dauid. Ruth aūt sctā z publica sanctitateq̄ famosa apud bethlē in pace q̄euit. Hec oīa ex libris iudicū: Ruth: et cronicis iose phi: et hieronymi: petriq̄ comestoris: necnon ex croni cis Guilelmi.

¶ De sancta Anna pphetissa. Capi.xvj.

Anna prophetissa filia phanuel de tribu Aser cuius san ctitatē euāgalicus prodit sermo. Luce secūdo. Tēpore quo christ⁹ fuit ad templum presentat⁹ ibidē se reperit et eadem hora superueniens multa de illo prophetauit omnibus q̄ expe ctabāt redemptionē israel. Hec enī vixerat cū viro suo annis septē a vir ginitate sua z permansit in viduitate vsq̄ ad ānos octuagintaquatuor eta tis sue: que nūq̄ de tēplo decessit sed in oratione die no ctuq̄ permāsit z in bona senectute in pace q̄euit. Sepul ta iuxta tēplū dñi in hierusalē kalen. septembris.

¶ De sancto Prisco discipulo. Cap.xvij.

Priscus discipul⁹ fuit vn⁹ ex antiquis discipulis chri sti: z inter nonaginta duos discipulorū q̄ a dorotheo abbate cōscripti sunt nō reperit. Hic enim ille pater fami lias fuisse asserit in cui⁹ domo chri stus pascha sibi parari fecit: z in ei⁹ cenaculo cū discipulis discubuit z eo rū pedes lauit: vt damasus ait. Hic post ascensionē dñi veniēs romā cū aplo petro in partib⁹ cāpanie euan gelium predicauit. Qui z apud capuā via aquaria depo situs est kalen. septembris: vt dicit Ado.

¶ De sancto Egidio abbate. Cap.xviij.

Egidi⁹ abbas apd arelateā. oppidū prouincie floruit tēpore karoli imperatoris. Hic ate niēs. natione regia stirpe ꝓgenitus patre Theodoro matre Pelagia: sa crisq̄ litteris eruditus est a pueruli bus annis. Qui dū quadā die ad ec clesiam ꝓgeret egro cuidā in platea iacēti z elemosynam petenti tunicā suā tribuit qua indutus mox sanita tem recepit. Parētibus v̄o suis de functis patrimonij sui christū fecit heredē. ¶ Die quo dam dū ab ecclesia rediret obuiū habuit virū a serpēte percussum: sed oratiōe sua ab eo protinus virus fuga uit. ¶ Demoniacum quēdam die dominico in ecclesia cōsistentem z cunctos clamoribus conturbantem Egi dius orans ab immūdo spiritu continuo liberauit. Cū autem per totā greciam ipsius fama cresceret ipse hu mani fauoris vitans periculū clam littus maris petit: vt ad pres alias se transferret. Aspiciēsq̄ nautas maris tempestate periclitantes facta oratiōe tempestate sedauit. Applicātes quoq̄ naute gratias eius meritis ege runt z quod cū secū gratis veherent promiserunt. Et cum ad quanda insulam post dies. iij. appulissent virū dei ibide cellula repertū egidius adijt et cū ipso in dei laudibus triduo mansit: deinde vale dicens cū nautis abscessit. Cū ergo arelatū venisset: z biennio cū sancto cesareo eiusdē vrbis epō mansisset z ibidē quēdam qui per triennium febricitauerat febribus liberasset: eremum cupiens clā discessit z rhodano transito secus ripā guar donis apud veredemium eremitā sanctissimū diu fuit vbi sterilitatē terre suis meritis fugauit z infirmū quē dam ei delatū veredemio absente sanauit. ¶ Deinde fa mam humanam fugiēs relicto veredemio interiorem eremum penetrauit: vbi videlicet rhodan⁹ in mare de fluit: qui locus septimania vocatur: vbi antrum spinis obsitum z fontem inueniēs ceruam sibi diuinitus pre paratā nutricē habuit: que certis horis lactis ei alimo niam triēnio prebuit. Cum autē ibidē regis famuli ve narētur ceteris feris cōtētis ceruam cū canibus inse quūtur a quibus diu fugam ad pedes sui ꝯfugit alūni. Ille vero admirans cur preter solitum sic mugiret exiēs z venatores audiēs dūm p cerua exorauit. Canes autē intra iactum lapidis appropinquare minime au dentes cū nimio latratu ad venatores redibāt. Nocte su peruenītē domū reuersi sunt: z sequēti die retroceden tes casso labore iterum redierūt. Q̄d rex audiēs cū mul titudine venatorum assumpto episcopo ad locum acces sit. Sz cū canes vt prius accedere non auderent locū ve prium dēsitate inaccessibilem in gyrum circundederūt. Unus aūt incaute sagittā dirigens vt ceruā emitteret: viro dei orāti p cerua graue vulnus inflixit. milites au tem semitam ferro aperientes ad speluncam veniunt z senē venerandū in habitu monachali conspiciunt: cer uam quoq̄ ad ei⁹ pedes ꝓcumbētem reperiūt. Ad quē soli rex z episcopus pedes adeūt z quis esset interrogā tes: omnem vitam suā eo narrāte cōperiūt. Qui dum p vulnere ei illato veniam postulassent: z medicos p ipso sanando ꝓmisissent ac munera obtulissent: ipse nec me dicinā adhiberi voluit nec ad munera eorū respexit ꝗn poti⁹ dñm orauit: vt quādiu viueret ipsum vulnus ꝑpe tuo sustineret. Sed cum rex ipm frequēter visitaret: z pabulū salutis ab eo reciperet immēsas ei diuitias obtu lit quas sanct⁹ recipe recusauit vt tñ de ipsis monaste riū fabricaret admonuit. Q̄d quidē rex p omnia perfe cit ipsiusq̄ cenobij egidius licet diu renitēs tandē mul ta regis instātia regiminis curā suscepit. Et processu tē poris ad sacerdotij dignitatē puenit. Cui⁹ famā rex Ka rolus audiēs vt ad se veniret precib⁹ multis obtinuit. Qui veniens aureliaā. in basilica sancte crucis euergu minū liberauit: deinde veniens ad regē ipsum rex reue rēter excepit: z inter cetera salutis colloquia rex ipm ro gauit: vt p se ad dñz oraret: eo q̄ peccatū quoddā enor me ꝯmisisset q̄d nulli nunq̄ nec ipsi sancto confiteri au deret. Sequēti ergo dominico Egidius celebrans p re ge orauit: z cōtinuo angelus eidē apparuit: qui cedulā in altare disposuit in qua scriptū erat regis peccatū: z si de eo peniteret egidij precibus iam dimissum. Addebatur quoq̄ ibidē q̄ si quis pro aliquo peccato egidium inuo caret si tñ ab eo desisteret sibi dimissum non dubitaret. Oblata igitur regi cedula: ille de peccato suo veniā hu militer postulauit. Egidi⁹ aūt cū honore rediēs apud neumensem vrbem filiū principis a mortuis suscitauit. ¶ Post aliq̄d t̄ps ꝑnūciās monasteriū suū ab hostib⁹ euertēdū romā adiit: z multa priuilegia ecclie sue impe trauit: z duoq̄ ostia cupressina in q̄b⁹ imagines apostolo rū sculpte erāt a papa ei donata in tyberim dimisit: z di uino regimini ꝯmēdauit. Cūq̄ ad monasteriū rediret:

cuidã cõtracto apud ebiron gressum restituit. Reuersus ad locũ pdicta ossa in portu inuenit: q in ecclia sua ad ornatũ et sedis romane monimẽtũ erexit. Obitũ quoqz suũ ei diuinit' reuelatũ pdixit. Et post laudabilẽ vitaz in dño feliciter obdormiuit kalen. septẽbr. & orbi et choros angelorũ ei' aiam ad celos ferentiũ preinẽtes plurimi audisse testati sunt claruit circa annos domini dcc.

¶ De sctis. xii. fratribus marty. Cap. xix.

Duodecim fratres martyres gloriosi pro xpo passi sunt. Quorũ tñ nomina originẽ passionisqz vel locũ vel modum minime valui reperire: nisi hoc solũ qd i adonis martyrologio scriptũ est: qz vez post cessionẽ et incarcerationẽ vltimo in diuersis partib' capite cesi sunt kalend. septembris quos et romana ecclesia in suis kalendarijs conscripsit: et de eis specialiter festum facit.

¶ De sctõ Lupo archiepõ senonẽsis. Cap. xx.

Lupus archiepiscopus senonensis claruit tpe Clotarii regis frãcorũ: q apud aurelianẽsem ex regali genere ortus dũ virtutib' polleret archiepũs senonis elect' est. Dũ aũt oĩa sua pauperib' erogaret et die quadã plurimos ad cõuiuiũ inuitasset: cum vinũ ad mediũ p recũbẽtibus nõ haberet orauit ad dñm: et statim nuncius affuit: qui centum vini modios adesse pro forib' nũciauit: qd vñ aut a quo delatũ esset minime sciri potuit. ¶ Cũ plures ei detraherẽt eo filiam predecessoris sui virginem dedicatã immoderate amaret: corã detrahẽtibus ipsaz deosculatus est: dicens nihil nocere bonis verba aliena: quem propria nõ maculat cõscientia. Nam quia ipsaz deũ amare ardẽter nouerat e cõ mẽte purissima diligebat. Cũ rex francorũ clotarius burgundiã intrãs seneschalum suum contra senones direxisset et ciuitatẽ obsideret lup' ecclesiã sancti stephani intrãs campanam pulsari fecit: cui' sonitu tãto terrore hostes cõcussi sunt vt nisi fugissent se in carcere putassent. Tandem obtento regno cũ rex aliũ seneschalũ misisset: et lup' ei sicut alij epi fecerãt nõ occurrisset sumpta occasione illa epm adeo apud regẽ diffamauit eo rex ipz ad exiliũ destinauit: vbi doctrina et miraculis claruit. Interea senonici quedã epm: q locũ lupi inuaserat: occidentes a rege impetrarũt vt lupus de exilio reuerteref. Quẽ rex vidẽs exilio tabefactũ: ita repẽte diuinitus est mutat': vt corã illo prostrat' veniã peteret: et multis muneribus eius ecclesiã dotaret. ¶ Dũ aũt remeãs parisius venisset: multa carceratorũ turba solutis vinculis apertisqz ostijs eidẽ obuiauit: et de ipsorũ liberatione ei' meritis facta gratias egit. ¶ Celebrãti ei die quadã dñico lapsa ẽ celit' gẽma i calice sctõ: quã rex in suas reliqas collocauit. ¶ Rex clotarius cãpanã sctĩ stephani senonẽsis audiẽs esse mire dulcedinis iussit sibi parisius deferri. Sz mox vt de vrbe senonica delata est sonus ille dulcedinẽz amisit. Quod rex audiẽs eã senonicis reportari iussit et. vij. ab vrbe miliario sonitum recuperauit. ¶ Cum nocte quadã oraret instinctu diabolico valde sitiẽs aquã sibi deferri fecit. Sed aduertens dolos inimici puluinar super os vasis posuit: et diabolum intus clausit: qui tota nocte vlulauit: factoqz mane confusus et dimissus abscessit. Alia nocte dum ecclesias more suo circuiret inuenit clericos quosdam rixãtes eo qz cũ mulierib' fornicari volebãt. Qui ingressus ecclesiã pro eis orauit: et mox ab eis oĩs tentatio discessit. Qui coram eo prostrati veniam postularunt. Tandẽ multis clarus virtutibus in pace quieuit kal'. septembris circa annos domini. dcc. tẽpore Heraclij imperatoris.

¶ De sancto Uiuardo epo. Cap. xxi.

Uiuardus remensis archiepũs claruit tpe clodouei regis vt ait Sigibert'. Quo etiam tempore claruerũt reolus eius successor et bercari' martyr primus abbas auenlatensis. et scta berta martyr et abbatissa in partib' galliarũ. Hui' nepos viuardi discipul' fuit dictus bercarius abbas et multo tẽpore comes. Cũ aũt aliqñ secũ pgeret apud villã q dr altumilare: dñs Uiuard' graui somno premeretur sub fago dormiuit: viditqz de celo colũbã fagi ramis insidere: et deinde descẽdere: et arcã vacuã in qua dormiebat ter volãdo circuire: eandeqz celos repetere: q omnia bercarius vigilans corporaliter aspexit. Excitatus autẽ episcopus et cum bercario de visione mutua collocutione habita intellexit a deo sibi mandatum in ipo loco cenobium edificandũ. Qd et viuardus epus deuotius adimplere curauit. In quo quidem loco congregationẽ monachorum disposuit: et bercariũ eidẽ abbatem prefecit. Et postqz cũcta diligenter impleuisset in xpo feliciter obdormiuit kal'. septembris.

¶ De sancto Bercario abbate. Cap. xxii.

Bercarius abbas et martyr claruit in gallijs tẽpore dicti clodouei regis frãcorum: qui sub prefato sctõ viuardo remorũ põtifice moribus et sapiẽtia imbutus imo uiente monasteriũ petẽs sub abbate custasio vitã duxit. Dũ die quadã in cellario vinũ ex vegete in cereali hauriret vocatus ab abbate obedientia sollicitus et incautus vinuz quod fundebat: reliquit vegete nõ clausa. Qd dũ cerealẽ implesset superficiẽ ei' pertransiens: in modum coltine cõstipatum in gyruz vas coronari cepit nec aliquid de vino in terram defluxit: donec reuerso bercario cõpti esset meriti apud deũ oĩbus innotuit. Post aliquod tps de abbatis licẽtia redijt ad sanctũ viuardũ: a quo in monasterio pdicto ab eodẽ edificato in loco q dr altumilare abbas prefectus est sacre congregatiõi monachorum. Et dũ filios suos sibi commissos more boni patris et pastoris diligẽter curaret: et exigente culpa quẽdam daguinum monachũ verbere discipline correxit. Qui moleste hoc ferẽs instigãte diabolo nocte abbatem dormiẽtẽ letali vulnere pcussit: et vt ferrũ occultaret i piscinã demersit: qz dei iudicio sup aquã enatauit. Mox aũt frater ille attonit' et amẽs ad ecclesiaz currẽs signuz pulsabat. Fratres aũt hora insolita excitati admirãtes abbatẽ pcussuz adhuc spirãtẽ iuenerũt: et ferrũ enatãs cõspexerũt. Daguinũ qz qsi insanũ i ecclia reptũ vt reũ homicidij cõphẽsuz ad bercariũ iudicandũ adduxerũt. Cui ille cõtrĩ i se erat oẽs dimittẽs iniuriã deũ p venia cõsuluit esse placãdũ et in xpo martyr expirauit. Sepult' in monasterio suo. Ex cui' tumulo oleũ diu manãs lãguẽtibus medelam prestare consueuit. Passus est autẽ Kalendas semptembris.

¶ De sctõ agilo abbate. Cap. xxiii.

Agilus abbas tẽpore clodouei regis frãcorũ claruit. Hic agnoaldi nobilis cõsiliarij regis sigiberti filius bone indolis adhuc puer sancti colũbani abbatis benedictione pcepta sancto custasio religioso viro cũ alijs pluribus clericis omnibus postmodũ futuris episcopis a parentib' tradit' est sacris literis imbuendus factusqz monachus

sub sancti columbani abbatis disciplina fuit cōuersatio ne mirabilis. Dū autē colūbanus brunichildi regine sicut et aliis muneribus aditum monasterii ꝓhiberet et ob hoc ad instantiā regis a Theodorico rege de monasterio substituto: missus est agil' ad regē reconciliādū. Et cū longe iam a monasterio abisset: nepos qui dā vādaloni ducis precognito quare iret: cū satellitib' suis cū agressus fuisset ipsumq; educto gladio percutere vellet: man' ei' repente arida facta est. Cui veniā postulanti sanctus manum suā restituit in quo audito miraculo rex placatus colūbanū ad abbatiā suā restituit. ¶ Processu vero tpis missus est agilus cū sancto eustasio a lothario rege ad vicinas gētes adhuc gentiles predicādas: vbi multos ad xpm conuertit: et miraculis coruscauit. Nā in via demoniacū liberauit. Sadabergā virginē cecā illuminauit ei quoq; eidem uterū fabricitāti salutē subitā oratiōibus impetrauit. ¶ Cū igit sanctus andoenus eps iuxta torrentē: qui dr resbacē: in ꝓprio solo monasteriū de suis facultatibus cōstruxisset: eidē monasterio agilū abbatē prefecit: vt dictū est supra in legēda sancti andoeni.iiii.nonas maii. Cuius vt cenobiū cōstruendi locus eidē andoeno diuinitus taliter ostensus est. Trib' enim noctib' super ipm locū vidit nubē in modū crucis mirabilit radiātē: deinde tribus diebus subsequenter eundē locū in modū crucis repperit rore conspersum: eo scz ambitu quo monasteriū fuerat cōstruendū. ¶ Dū autē agil' abbas hospitalitati solicit' intenderet: die quadā media hyeme leprosum afi foras inuentū ad ignē calefaciendū adduxit: et ipm subito nūq̄ vidit. ¶ Alia vice ad metētes cū fratrib' accessit: et tēpestate subito ingruēte signo crucis edito imbrē a se et messorib' cōspecuit: grandine ꝑ gyrū circa eos nimia decidente. ¶ Annoꝝ. lxviii. existens orauit: vt de hac vita solueret: et ut relatū est ꝙ post bienniū votū obtineret. Sicq; centenarius migrauit ad xpm kal. septēbris. in cui' trāsitu ado monach' choros angelorū psallantes audiuit. In ei' etiā sepultura frater qdam febricitans: et alius dolore dentium tortus tactu corporis liberantur.

¶ De sancto Antonio martyre. Cap.xviii.

Antonius martyr apud apamiā passus est: qui ex eodē oppido oriundus nobilis genere ab infantia christo seruians et virgo ꝑmanens amore martyrii flagrās ex vrbe sua discessit. Et dū christianos ꝗquireret ad presbyterat' ordinem ascēdit: et inde verbū dñi disseminādo processit. Cū aūt ex itinere fatigatus sic in nimia laboraret oratione fusa virga solū ꝑcussit: et statim fons viuus scaturit ad ei' refectionē et deinceps ad egrorū salubritatē. Reuersus aūt apamiā et gentiles impugnās martyriū suū fidelib' ꝑdixit. Verū dū loca sacra cū quibusdā xpianis visitaret: et ab eis aliquātulū diuertisset: a paganis tēt' et iuxta flumen ad radices montis apamie decurrens decollat' est. Corp' quoq; ei' mēbratim discerptum et vna cū capite in flumine demersuz est. Sz diuino miraculo sanguis de corpe fluēs in vnū cōglobat': et in vnū a fidelib' collectus est. Aqua etiā fluminis a cursu desistēs ad corp' colligēdū xpianis in alueo viā fecit. Sicq; corpus vna cū sanguine leuatū atq; sepultū est. Caput autē ei' ab angelis de mane sublatū nauicule parue imponit: et duob' angelis in similitudinē duarū aquilarū nauiculā cōtra fluminis cursuz sine remo gubernantib' ipsam ad habitaculū scti principis deducebāt: quē sanctus antonius ad fidē xpi cōuerterat. Qd scti' ꝑ ipsū diuina reuelatiōe cognoscēs ad nauē descēdit: caputq; collegit atq; habitationē suā a loco illo remouēs i domo ꝓpria caput deuote recōdidit: domūq; suā in ecclesiaz ꝯmutauit. Passus est.iiii.non. septēbris.

¶ De sancto Mederico abbate. Cap.xv.

Medericus abbas apud eduensem ciuitatē claruit. Hic ex ipsi' ciuitatis pago nobili sic ortus. Cū esset annoꝝ.xiii. inuitis parētib' ad monasteriū ipsi' vrbis fugit: et monach' effect' penitēc mirabili operā dedit. Nā in hebdomada vix semel modo cibū sumebat et cilicio asperrimo carnē domabat. Successit abbati defuncto in regimine loci multis miraculis pollēs. Nā monachū quēdā libidine diu grauiter tentatū: et fere ad desperationē adductū tunicā suā induēs excusso ab illo demone etiā corporaliter vlulāte ad castitatē nimiā reuocauit. Aliū etiā afi cōpletū osim ecclesiā egrediētē diuq; correptū reliquiis panis sui cibauit: et repētc ad emēdationē reduxit. ¶ Vez dū famā ppli ad se confluētis effugeret in vasta eremo se cōclusit: sz de mādato epi ad monasteriū regimē iniut' redit. Post modicū aūt oratiōis gratia parisi' veniēs in cellula scti petri duob' annis et ix. mensibus se concludens discipulos cōstrucauit et eisdem obitus sui die prenunciato in pace quieuit.iiii. non. septēbris anno dñi.dcccclxxxiii. othonis imperatoris tertiū anno p̄mo: sepult' ibidē miraculis fulgēs.

¶ De sancto Cosma confessore. Cap.xvi.

Cosmas confessor natiōe grec' i insula cretēsi. eremiticā vitā duxit. Qui oib' dieb' vite sue iciunīs et oratiōib' vacās in quodam antro resedit: vbi et post laudabilē vitā in pace qeuit.iiii. nonas septēbris. Cui' corpus cū aliquo tpe in eodem specu sepultū qeuisset ab incolis loci intra ciuitatē trāslatū est vt honorū cēti' coleret. Qd deo et sctē displicuisse euidenti signo apparuit. Nā maxima aeris siccitate superueniēte arefacta ē terra et fames valida subsecuta: nec prius illapsa de celo pluuia fertilitas abūdauit: donec sctm corpus ad loci sui abdita reductuz est. Post annos vero fere.cccc. corpus ipsum a Venetis nauigantibus inde sublatū est: et venetias trāslatum: atq; in monasterio sancti georgii maioris recōditum: vbi et in presens quiescit.

¶ De sancto Elpidio episcopo. Cap.xvii.

Elpidi' lugdunēsis episcopus fuit: qui multa sanctitate flagrauit et doctrina et miraculis coruscauit. Qui et populu dei sibi ꝯmissum felici cura gubernās apud p̄fatā ciuitatem.iiii. nonas septēbris in pace quieuit. Sepultus in ecclesia sctoꝝ.vii. machabeorum in qua scti iusti ei' predecessoris episcopi membra tumulata requiescunt.

¶ De sancto Elpidio abbate. Cap.xviii.

Elpidius abbas gēte capadox fuit de quo scribit heraclides q̄ habitauit i specu studio abstinētie cūctos vincēs. Nā ꝑ annos xxv. quos ibi vixit dñico tm et iouis dieb' cibū sumebat aliis diebus nihil oino gustabat: ac ꝑ totam noctē stādo et orando psallebat: quē innumera multitudo fratrū sctābatur. Dū aūt scorpio illū nocte quadā ꝑcussisset: ipse eo calcato et eātē

ul quidē spacium in quo steterat mutauit intus dolo‑
rem contempsit. ¶ Sarmentum vitis aridum extra
tempus debitū ab eo plātatū adeo creuit: vt eius ma‑
gna facta infra annū totā ecclesiā operiret. Hic p annos
vigintiquinq3 nunq ad occidentē se vertit nec solem oc‑
cidentem conspexit. Cuius exemplo discipulus eius si‑
sinnius cum apud eum septem annis fuisset: in sepul‑
chro se clausit: in quo stans p triennium semper orauit
nunq die vel nocte deambulans aut sedens aut iacēs.
¶ Elpidi⁹ igitur post annos predictos ad capadociā
regressus: et presbyter factus fratres et sorores in vnum
collegit et cenobio constructo in pace quieuit. Cuius
festum agit .iiii. nonas septembris.

¶ De sanctis Euphemia Dorothea Tecla et
Erasma virginibus et martyribus. Cap. xxix.

Euphemia doro‑
thea tecla et erasma virgines passe
sunt in aquileia ciuitate tpe neronis
imperatoris sub seuasto preside. Fue‑
runt em̄ duo fratres nobiles et diui‑
tes in ciuitate vrbis. Quoꝝ maior noie
valenti⁹ pagan⁹ genuit euphemiā et
dorotheā. Alter vero minor noie va‑
lentian⁹ xpian⁹ genuit teclā et erasmā
qui tā filias suas quā neptes sepius
ad domū suā venientes ad fidē xpi
secreto erudiebat quas sanctus hermagoras epūs in ip‑
sa domo cathecizauit. Valenti⁹ aūt iussit fieri turrim
excelsam super fluuiū natisum: ita vt flumē per mediū
turris flueret per arcus reuolutos: in qua turri filias
suas pp̄ter earū nimiā pulchritudinē collocaret: donec
eas maritis traderet: duasq3 fenestras tm̄ i ipa fabrica
eas maritis traderet: duasq3 fenestras tm̄ i ipa fabrica
ri pcepit. Sz cū ad ciuitatē tergestinā perrexisset: euphe‑
mia et dorothea tertiā fenestrā ceteris ampliorē cōstrui
fecerunt: vt in ipa ad orōnē stare possent. ¶ Cū aūt die
quadā descēdissent ad fluuiū vt ex more se lauarēt sup‑
uenerūt et germane ipsarū tecla et erasma: et orātib⁹ vir‑
ginib⁹ vt aqua fluuij mūdarent quaten⁹ digne baptiza
rent: natisus fluuius retraxit vndulas et stetit. Eadem
hora superuenit valētian⁹ cū beato hermagora: et viso mi
raculo grās deo egerūt. Quas sctūs hermagoras cōti‑
nuo baptizauit et deo virgines dedicauit: easq3 valētia‑
no cōmēdauit. Reuersus aūt valētius eodē die: et vidēs
tertiā fenestrā i turri cōstructā dedicat a magistris q ad
mādatū filiaꝝ suaꝝ eā fabricassent. Et interrogauit fi‑
lias suas cur tertiā fenestrā fieri iussissent. Que dixerūt
vt mai⁹ lumē ibi fulgeret nolētes ei iudicare q eā oro‑
nis cā cōstrui ordinassent. ¶ Post aliquot vo tps cū
valēti⁹ filias suas vellet viris tradere eo q a plurimis
nobilib⁹ in coniugiū peterent. Rūderūt virgines se xpm
spōsum immortalē hr̄e cui virginitatē suā ꝓfessio dedi‑
cassent. Qd audiēs valētius iratus arrepto gladio eas
interficere voluit. Ille vo ad domū valētiani patrui fu‑
gerūt. Quas valētian⁹ vna cū filiab⁹ suis in angulo do‑
mus abscōdit. Et cū perrexisset vt hec sancto hermagore
epo nūciaret: valētius cū seruis suis venit ad domum
fris: et filias reqrere cepit: et interrogās duos ex seruis
valētiani vbi essent: vn⁹ q̄dē eas celauit. Alter vo eas p
palauit: q statim arrept⁹ a demonio se ipm in natiso flu
uio necauit. Valētius vo filias et neptes in angulo rep̄
tas xpm adorātes apphendit et ad domū suam addu‑
xit. ¶ Altera vo die ipsas quatuor seuasto pīsidi tanq̄
xpianas puniēdas tradidit quas pīses aū se iussit addu
ci: et cepit agere vt sacrificarēt. Et cū se xpo dño sacrifi
care dicerēt: iussit eas nudas vīris cedi: deinde vīsis pe
dib⁹ suspēdi: et malleis capita earū cōtūdi: vsq3 dū p na
res earū sanguis distillaret in terrā. Et cū hec oīa con
stāter tolerassent et deo semp grās agerēt: pīses eas
in carcerē recludi. Mane aūt facto mādauit iterū sibi
virgines psētari et vidēs eas sanas effectas ad deoꝝ sa‑
crificia exhortabat: eo q dū eis cōpatiētes eoꝝ vulne‑
ra curassent. Et cū se a xpo dño sanatas assererēt: et nō
ab eius dns quos esse demones cōprobabāt. Iussit eas se
natus in equuleo suspēdi et ad latera ipaꝝ lāpades ar
dentes applicari. Deinde fecit illarū mamillas āputari
et canib⁹ deuorandas iactari: quas tn̄ canes intactas cu
stodiebāt. Iterūq3 eas pīses mādauit in custodiā recipi.
Nocte aūt ipa valētianus mamillas virginū intactas
et sicut rosas splēdentes inuenit: quas hermagore epo
p reliquiis obtulit. Sequēti vo die mādauit pīses vir‑
gines nudas p totā ciuitatē aquileie circūduci. Orante
vo eis angelus dñi operuit eas stola candida et
corpora illaꝝ restituit oīno illesa ita vt nec cicatrix i eis
appareret. Et cū illese fuissent pīsidi pīsetate vidēs ei ma‑
gis ipsas: vt solē facie splēdentes atq3 deos oēs gentiū
stus ipsas: vt solē facie splēdentes atq3 deos oēs gentiū
cōsitantes iussit illas capite truncari. Quas pr ac pa‑
truus eaꝝ valētius arreptus ad summitatē turris quā
fecerat traxit: et manib⁹ eas ppriis decollauit. Corpo‑
raq3 illaꝝ cū capitib⁹ ex alto in flumine precipitauit: subito
facto nimio terremotu ignis de celo veniēs: ipm cū oīb⁹
bus q secū erāt: et ipaꝝ turrim vsq3 ad fundamēta cōsum
psit. Cūq3 noctu valētianus cū scto hermagora pcessis‑
sent ad flumē ad corpora requirēda: dū essent iuxta por
tā valētianā: ecce venit nauicula cū duob⁹ viris splēdi‑
dis ad ripam fluminis: q dr clemētiana: in qua nauicu‑
la corpa sanctarū cū capitib⁹ posita erāt q illi duo viri
sancto hermagore obtulerūt. Qui vna cū clericis suis
et valētiano grās agēs corpa virginū de nauicula leua‑
uit: et in domo valētiani in monumētis marmoreis se‑
pelierunt: vbi et altare cōstruxit: et domū ipsam in honore
sctārū ecclesiā cōsecrauit: valētian⁹ q3 oēm familiā suā
baptizari manumisit: totāq3 facultatem suas ecclesie pcel‑
sit. Passe sunt aūt sancte virgines .iii. non. septembris.

¶ De sctā Seraphia virgine et mar. Cap. xxx.

Seraphia virgo
passa est apud oppidū vendinēsiū
sub adriano principe et preside be‑
rillo. Hec gñe antiochena veniens
ad vrbē declinauit ad domū btē sa‑
bine relicte nobilissimi valentini
quā sua predicatiōe ad xpm cōuer‑
tit: vt dictū est supra in passiōe sabi‑
ne .iiii. kal. septēbris. Qd audiēs be‑
rillus pīses misit ad virginē q̄s pro
hēdendā. Sabina vo virginē dili‑
gēs: parato curru vna secum ad pretoriū perrexit. Pre‑
ses autē ob nobilitatē sabine vtriq3 deferens eas cum
pace dimisit. Sabinam tn̄ q magicis artibus demen‑
tata xpiana fuisset eiecta dure redarguit. ¶ Post ter‑
tiū vero diē preses Seraphiam rapuit: eamq3 sibi pre‑
sentari fecit: ipsamq3 ad deorum sacrificia inuitauit.
Que cū se christo domino immaculatum sacrificium
offerre diceret: seq3 ex perpetua virginitate quam deo
vouerat templum dei viui asserer et: mādauit preses vt
violari deberet: quatenus amissa pudicitia templū dei
esse desineret. Tradidit illam duobus iuuenibus lasci‑
uis egyptiis: vt ea per noctem integrā vterentur: qui il
li in cubiculum obscurius introduxerunt. Orante ve‑
ro virgine cū circa primā noctis horam ad eam acce‑
dere vellet: facto magno sonitu cum horribili terremo‑
tu iuuenes tremefacti ceciderunt quasi exanimes in
terram membris omnibus resolutis: quos mane mis‑
si presidis illuc destinati iacentes et omni corpore impo
tes inuenerunt. Factoq3 conuersu nimio viro tpiad
presidem adducitur et quibus hoc maleficiis fecerit in‑
terrogat. Illa autē nō maleficiis diabolicis virtute xpi
hec miracula peracta fuisse narrauit. Cui cum preses
dixisset vt si non hec magicis artibus fecisset illos in
christi sui nomine surgere: et loqui faceret. Sera‑
phia iuuenes ad se duci fecit: super quos nec stare:
nec se mouere: nec loqui valentes orationem fudit:
eosq3 in christi nomine contingens incolumes erexit.

qui mox coram populo stantes et omnibus suis membris facti compotes loqui ceperunt: atq; presidi narrauerũt: q᷑ dum contra voluntatẽ eius virginem cõtingere voluissent iuuenis decorus stature procerrime vt sol splendens se interposuit: qui illos adeo suo lumine terruit: qui mox amissis sensib⁹ defectio eos apprehendit. Q᷒ audiẽs preses et ea magicib⁹ artib⁹ ascribens iussit eam expoliari ⁊ eidem lampades applicari. Quib⁹ mox diuinitus extinctis ministri eas tenẽtes lãpades corruerunt. preses autem adhuc ipsam poti⁹ maleficam existimans mãdauit fustib⁹ cedi. Statimq; terremotus magnus factus est: et fractis fustib⁹ astula vna de stipitib⁹ oculum dextrum presidis percussit: et post triduum ipsum amisit. Tunc indignat⁹ preses virginẽ capite cedi iussit. Que decollata est trans arcum faustini iuxta aream vindiciani ducis: cuius corpus beata Sabina in eodẽ loco sepeliuit. iij. non. septembris.

¶ De sancta Phebe discipula. Capi. xxxj.

Phebe discipula apostolorum fuit: de qua paul⁹ apostolus ad Roma. vltimo cap. mẽtionẽ facit: quã ⁊ ipse fratrib⁹ rome existentibus intime cõmẽdauit eo q᷑ et sibi et multis aliis discipulis in ministerio fideliter astitit. Que ⁊ ipa in vite sanctitate ⁊ honesta pudicitia in christo pausauit. iij. non. septẽbris. Sepulta rome vt scribit Hieronymus.

¶ De sancto Antidio ep̃o ⁊ martyre. Ca. xxxij.

Antidius episcop⁹ ⁊ martyr apud Turonẽ. passus est tẽpore honorij imperatoris sub psecutione vandalica. Hic episcop⁹ Turonẽ. fuit. Qui tẽpore quodã feria. iij. hebdomade sancte dum pontem dimi fluminis transiret: vidit principẽ demonum in throno sedẽtẽ: ⁊ agmen ministrorũ vnũquenq; sua mala gesta suo principi referentẽ. Inter quos ethiops teterrimus retulit: quod romanum presulem zozimum septennio de lapsu carnis impugnatum dominica palmarũ preterita ad crimen committẽdum cum virgine quadam induxit: in cuius testimonium vnũ ex sandaliis ei surreptum in iudicio presentauit. Quem princeps demonum super cunctos plurimum honorauit. Tunc episcopus eundem demonem ad se vocans in virtute dominice passionis ei mandauit: vt eadem velocitate qua romam venerat illuc se incolumem deferret. Et sic in domino confisus super demonem ascendit ⁊ sepius versiculum illũ. Deus in adiutorium meũ intende: repetẽs incolumis ab illo vectus in cena dominice hora celebrãda officij romã peruenit. Demonẽ autẽ ante fores ecclesie lateranẽ. expectare iussit sandaliũ ei rapuit: ⁊ ad papã accessit. Quem alloquẽs secreto rem sibi visam ⁊ oĩa gesta retulit: negãtiq; sandaliũ quẽ amiserat: ⁊ quẽ adhuc se amisisse nõ aduerterat ostẽdit. Sicq; ipsum ad penitentiã prouocauit. Missam quoq; vice ei⁹ ea die celebrauit: partẽ chrismatis a se confecti sumpsit: missaq; celebrata pontifici valefaciens demonem pre foribus expectantẽ inuenit super quem reascendens eoq; ipsum reuectãte in sabbato sancto hora celebrandi officij ad ecclesiã suã sospes rediuit: demonq; statim euanuit: ⁊ Antidius celebrãs ⁊ cathecuminos baptizans vbi fuerat: ⁊ quare miranti populo enarrauit. Deinde sanct⁹ martyr persecutione vandalorum tentus pro christi confessione in faciem cesus ⁊ variis ictibus cruciatus: multisq; vulneribus in mẽbris omnibus corporis attritus: tãdẽ gladio capite cesus est: turoniq; sepultus. iij. non. septembris.

¶ De sanctis Antonino ⁊ Aristeo mar. Cap. xxxiij.

Antoninus puer ⁊ Aristeus martyres apud vrbẽ campanie capuã passi sunt. Qui antoninus cum esset annorum. x. Aristeum ad fidem conuertit. Cũ quo postmodum tentus ⁊ variis suppliciis cruciatus tandem ambo cedẽte gladio martyrij palmam consecuti sunt tertio non. septẽbris.

¶ De sancto Moyse duce ⁊ ꝓpheta. Cap. xxxiiij.

Moyses propheta ⁊ dux populi israel qui inter p̃res sanctos antiquos non solum ecclesiastici. xlv. c. sed etiam in multis locis diuine pagine: tam in nouo q̃ in veteri testamento conscrib ĩ: ⁊ plurimũ cõmẽdatur filius fuit Amram ⁊ Jochabeth ei⁹ vxoris de tribu Leui genitus in egypto. Cuius ad miranda opera in quatuor libris penthateuchi vltimis plenius descripta hic compendiose recolliguntur. ¶ Cum enĩ hebreorum populus a Jacob descendens in egypto multiplicatus innumerabiliter excreuisset. Pharao rex egypti nomine Amenophis sciens prophetatum filium ex hebreis nasciturum qui regnũ egypti humiliaret: mandauit omnem hebreorũ masculum nascentem in fluuio necari. Eo igitur tẽpore cum amram vxorem nollet cognoscere mallens liberis carere q̃ neci filios procreare: dominus eĩ per somnium astitit dicens ne timeret ad coniugem accedere: quia puer quem timebant egyptii ex ea nasciturus erat. Natus ergo Moyses per tres mẽses a matre absconditus est: cum vlterius celare nõ posset: exposuit eum in fiscella scirpea in flumine nilo. Quem thamur filia pharaonis que descendebat vt lauaretur vagientẽ videns suscepit: ⁊ matri ꝓprie ad lactandũ tradidit atq; ablactatũ in filiũ adoptauit quẽ vocauit Moysen eo q᷑ ipsum ex aqua tulisset. Egyptii enim moys aquã ys saluatum dicũt. Cuius venustatem ⁊ elegantiam vidẽs rex coronã suã in qua erat dei ammonis imago capiti pueri imposuit: quã puer in terrã piecit: ⁊ imaginẽ fregit. Sacerdos aũt heliopoleos a latere regis surgẽs dixit illum esse puerum de quo prophetatũ fuerat: q᷑ regnũ egypti humiliaret: ⁊ voluit in eũ irruere. Sed auxilio regis ⁊ persuasione cuiusdam sapiẽtis liberat⁹ est qui p ignorãtiã hoc a puero factũ asseruit. In cuius argumẽtũ prunas allatas puer ori apposuit: ⁊ lingue summitatẽ corrupit. Et ex hoc hebrei ĩpeditioris lingue illũ fuisse autumãt. Tanteq; pulchritudinis fuit: vt null⁹ adeo seuerus vel tam arduis occupat⁹ esset: qui ei⁹ aspectui non adhereret. ¶ Cũ aũt adoleuisset Moyses ethiopes egyptũ vastauerũt. Et habuerũt egyptii responsum a diis vt adiutore hebreo vterentur. Vixq; obtinuerũt a filia pharaonis: ⁊ Moysen iã iuuenẽ bellicosum effectũ exercitui suo pficerẽt ducẽ q̃ fluminis itinere tanq̃ longe ꝑtermisso p terrã duxit exercitũ itinere breuissimo: vt improuisos ethiopes ꝑueniret. Sz p loca plena serpẽtib⁹ iter faciẽs: tulit i arcis papyreis ciconias captiuas serpẽtib⁹ naturaliter infestas ⁊ quotidie castrametat⁹ via vni⁹ diei ꝓmittebat eas: vt ꝓpẽtes fugarẽt: ac deuorarẽt: ⁊ ita tut⁹ p noctẽ trãsibat exercit⁹. Tãdẽ ꝑueniẽs ethiopes expugnãsq; illos fugiẽtes i ciuitatẽ regiã noie Saba potẽter obsedit. Tarmis ꝓo filia regis ethiopũ iecit oculos i eũ: ⁊ ex ꝯdito tradedit ei ciuitatẽ: ipsaq; eã accepit i vxorẽ. Inde est q᷑ maria ⁊ Aarõ iurgati sunt aduersus Moysen ꝓpter vxorẽ ei⁹ ethiopissam: obiciẽtes ei q᷑ eã decepisset. Et cũ redire vellet Moyses nõ acquieuit vxor. ¶ Moyses autẽ astrorum perit⁹ duos anulos consimiles fecit an quorũ gẽ

mis imagines fabricauit:vt altera memoriam:altera
obliuionē cōferret. Et anulo quidē obliuionis vxori
tradito:ipse alterum amoris tulit. Sicq; mulier cepit
eius amoris obliuisci:et Moysi in egyptū libere reuerti
promisit. ¶ Iuit autem in terrā gessen ad fratres suos:
et videns quendam prefectum operis egyptiorum per
cutientem hebreū secreto occidit:et abscōdit in sabulo.
Et cū die altero inuenisset duos hebreos rixātes et in
iuriantes:argueret:ille ei homicidium egyptii perpetra
tum obiecit. Quod audiens Moyses timuit:et potissi
me quia rex hoc cōperto querebat interficere eū:fugitq;
Moyses in terram madian:et cū liberasset septē filias
iethronis sacerdotis a pastoribus eas violare volenti
bus filiam primogenitam ipsi⁹ sacerdotis sephorā no
mine accepit in vxorem ex qua duos filios procreauit:
scz gerson et eliezer. Dedit autez iethro curam gregum
suorum alendorū Moysi:qui oues eius pascens in de
serto venit ad mōtē dei oreb. Apparuitq; ei domin⁹ in
flamma ignis de medio rubi:qui ardens nō combure
batur:precepitq; ei vt iret ad regem egypti et ad filios
isra. l pro liberatione populi:et ostēdit ei signa que fa
ceret coraz eis:excusātiq; ei de impedimēto lingue:aa
ron fratrem eius eloquentissimum in solatium et auxi
lium loquēdi dedit. Tulitq; moyses vxorem et liberos et
profectus est:cui occurrens angel⁹ in via corripuit eū:
eo q filius minor incircūcisus esset:vnde et vxor territa
cū liberis remāsit:ne possent Moysi esse impedimēto:
ipse vero solus processit. ¶ Veniensq; in egyptum cum
aaron fratre suo:congregauerūt seniores israel:narrā
tes eis verba domini:feceruntq; coram eis signa de vir
ga:que vertebatur in colubrum:et de manu moysi etiā
posita i sinu leprosa facta est:et de aqua de nilo hausta et
in sanguinem conuersa. Quod videntes seniores credi
derunt:et simul cum eis ad regem ingressi mandatum
dei vt populum dimitteret ei nūciauerunt. At ille deū et
eos contemnens derisit:et populūq; hebreorum magis
afflixit. Erat autem tūc Moyses annorum.lxxx.et aarō
lxxxiii.qui ingressi steterunt ad regem egypti signa co
ram eo fecerunt. Primo quidem virga Moysi in colu
brum versa deuorauit virgas magorū:que similiter
verse fuerant in serpentes. Indurato vero pharaone et
incredulo permanēte:percussa est egyptus decē plagis
his versib⁹ cōprehensis. Prima rubēs vnda:ranarum
plaga secunda. Inde culex tristis post musca nocentior
istis. Quinta pecus strauit:vesicas sexta creauit. Post se
quit grando:post bruchus dente nephādo. Nona tegit
solem:primam necat vltima prolem. Per hanc vltimā
plagam eduxit dominus populum ex egypto. Trāsiuit
enī angelus domini per omnes domos egyptiorum in
terficiens omnē primogenitū hominū et iumētorum.
Quā plagā vt euaderēt filii israel mandato dei fase cele
brarūt agnū assum cū azimis panib⁹ comedētes et de
sanguine ei⁹ postes dom⁹ linientes:quod ppetuis tēpo
rib⁹ dño celebrari cōstituit in memoriā eorū liberatio
nis et in figurā dñice passiōis. Spoliauerūtq; egyptios
hebrei diuino iudicio p mercedis sue recōpensatione:
qr scz gratis et diu cum magno eis labore seruierāt:nec
quicq mercedis receperant:ideo etiā tulerūt ab eis au
rum et argētum:vnde fieret tabernaculū. Erāt autē in
populo tunc quasi.cccccc.milia virorū absq; paruulis
et mulierib⁹. Et ascēderunt ex egypto a quinta pgenie
Jacob. Dominus autē precedebat eos per columnam
nubis in die cōtra feruorē solis:et ignis per noctē cōtra
caliginē:quib⁹ coartatis inter mare rubrum et aspera
montiū:cum persequeret eos pharao cum.cccccc.cur
rib⁹ et.l.milib⁹ equitū penitēs q eos abire dimisisset:
prebēte ducatum eis Moyse iubēte domino mare ru
brū tactu virge in.xii.diuisiones diuisit et israel siccis ve
stigiis mare transiuit quo ceteris tribubus primogeni
tus intrare post Moysen dubitantibus iudas primus
intrauit:vnde et ibi propter fidem et obediētiam regnū
promeruit. Ingresso igitur post eos pharaone cū cur

ribus et equitibus suis medium sicci maris:subito re
uersa est super eum a tergo omnis moles aque et obrru
tus est ibi cū vniuerso agmine suo:vnde adhuc extitit
in eodē littore tractus rotarum et vestigia equitū ac pe
ditū que ibidem et in profundo adhuc cernuntur:que
si casu vel studiose turbantur mox diuinitus in formā
pristinam reparantur. ¶ Submerso igitur rege egypti
Moyses carmen exametrum:scz. Cantem⁹ dño decan
tauit:vt dictū est supra in gestis Marie pphetisse kalē.
Julii. Veniēsq; cū pplo in marath aquas impotabiles
in misso ligno dulcorauit. ¶ Deficientibus etiā victua
libus dum populus murmuraret pristinas delitias in
memoriam reuocans:orāte Moyse dñs eis coturni
ces et māna de celo misit:q cōtra dei preceptū in crastinū
reseruatum computruit. De isto autem māna filii
israel annis.xl.in deserto sustentati sunt quod habe
bat omne delectamentū et saporis suauitatem:et volū
tati cuiuscunq; deseruiensq; ad quod quisq; volebat in
eius saporem conuertebat. ¶ Iterū Moyses in raphi
dis populo murmurāte pter defectū aque petrā oreb
virga pcutiēs aquā eduxit. Itē mittēs iosue ad pugnā
dum cōtra amalech et ipse in monte orās eleuatis mani
bus vsq; ad solis occasum ei victoriā impetrauit. ¶ Mē
se vero.iii.egressionis de egypto.s.iunio prima die mē
sis venerunt filii israel ad montē sinay q fuit a fase dies
xlvii. Et tunc sanctificato prius populo die tertia post
scilicet quinquagesimū diem:acceperunt legē a domi
no in decalogo mandatorū. Post datā vero legē et popu
lo recitatā Moyses in montem sinay iuxta domini p
ceptum ascendit. Qui ei dominus Saphirini coloris in
exemplar tabernaculi faciēdi ostēdit cū vtensilib⁹ suis
vbi Moyses.xl.diebus et.xl.noctibus absq; cibo et potu
cum dño pmanens caligine qua mons operiebat cir
cunqueq⁹ audiuit eum iubentē de tabernaculo construē
do:de arca:de mēsa:de altari:de candelabro:de vestib⁹
sacerdotum et omnibus aliis ad sacrificia pertinētib⁹:
que in exodo plenius pertractantur. Ipso autē in mon
te moram faciente populus impatiens ab aaron et hur
deos petiit:qui et vitulum conflatilē eis dedit:et eūq; po
pulus adorauit:de quo supra actum est in gestis aaron
kalen. Julii. Moyses autem descendens de monte cum
hoc vidisset indignatus tabulas legis dei sibi datas cō
fregit:vitulū combussit et viginti quattuor milia de po
pulo interfecit:vt supra ibidem dictum est. Deinde ve
niam quā petebat populo suo abstinens posteriora dei
i.tergū eius in humana effigie transeuntis vidit. Duas
quoq; tabulas instar priorum precidens decem legis pre
cepta i eis descripsit. Iterūq; quadraginta dies in ieiu
nio cum domino faciens splēdida facie et radiis oculos
intuētium reuerberantibus descendit. Ideoq; loquēs
populo faciem velauit. ¶ Tertio iterum vt tradunt he
brei ad impetrandam venie certitudinē ascendit. Com
pletoq; cum domino tertio ieiunio quadragenario no
na die septembris rediit. Reuersus quoq; iuxta dei mā
datum tabernaculum et omnia ad id pertinentia fabri
cauit:prima die secundi anni in deserto erexit et gloria
domini illud operuit per diem incubans super illud in
nube et per noctem in igne. Ad cuius eleuationem pro
cedebat filii israel castra mouebāt:eo vero stante et ipsi sta
bāt. Inde dominus Moysen vocauit:eiq; sacrificiorū
legē dedit. Cū aūt eleuatā se nube filii israel de mōte si
na recedētes:viā triū dierū iuissent:et irēt ad terrā pro
missionis murmurauerūt pre dolore. Missisq; explora
toribus ad ipsam terrā ipsisq; post dies.xl.reuersis ter
re sibi promisse detraxerūt:et n̄ iuxta numerū dierū qui
bus exploratores eandē terrā considerauerūt.xl.annis
impediti p desertū circuierūt donec oēs a viginti ānis
supra mortui sunt:preter caleph et iosue q p pte vbi stete
rant:de qb⁹ dictū est supra in eorū gestis kal. septēbris.
Post annos igitur xl.locut⁹ ē dñs ad Moysen de diuisiōe
terre pmisse et de substitutiōe Josue:q pplm introduceret:
eiq; terrā diuideret. Et nūciauit Moyses pplo a.xx.an

nis supra. Inter quos nullus eorum qui primo numerati fuerāt cū egressi essent ex egypto superstes erat preter Caleph et Josue. ¶ Post hec mortua est Maria soror Aaron in cades vbi murmurante populo propter penuriam aque: de mandato domini Moyses virga percussit petram et aque largissime egresse sunt. Et quia Moyses et Aaron diffidenter egerunt cum alias fiducialiter egissent gloriā videlicet miraculi sibi attribuentes et nō domino increpati sunt a deo et ex hoc terram promissionis intrare nō meruerūt. ¶ Eodē anno mortuus est Aaron in mōte hor: cui filius eius eleazar in pontificatu successit. Deinde cū venisset populus in salmona et propter laborem itineris murmuraret immisit eis dominus serpētes ignitos a quorum lesione per aspectū serpētis enei super stipitem ligneum iubente deo per Moysen eleuati: postmodum sanati sunt. Et inde profecti ad torrētē Jared quē siccis pedibus sicut mare rubeum transierūt et iuxta arnon castrametati pugnauerunt cōtra seon regem amorreorū et og regem basan et terras eorū ac ciuitates obtinuerunt. Quas Moyses tribubus ruben et Gad: dimidie tribui Manasse citra iordanē in sortē concessit. ¶ Deinde Moyses anno .xl. videns diē mortis sibi imminere omnē populū ad iordanē cōuocauit. Ibique deuteronomium condidit: quod latine dicitur secunda lex: nō quod sit alia a prima: sed eadē secūdo repetita. Moriturus quoque ad instar Jacob patriarche populo benedixit. Tandē iuxta preceptū domini montē abarim ascendit: et inde ad montē nebo vsque ad verticem ipsius que dicitur phasga et inde contemplatus est terrā promissionis vbi et iubēte domino annorū .cxx. mortuus est pridie non. septēbris. Et nō cognouit homo sepulchrum eius vsque in presentē diē: quod ideo iudei diuinitus factū dicūt ne ipsum mortuum populus pro deo coleret: eo quod ad idololatriā proni essent. Hec ex libris Exodi: Leuitici: Numeri: Deuteronomii et ex chronicis Josephi Hieronymi: petri comestoris. et Guilelmi.

¶ De sancto Museo presbytero. Cap. xxv.

Museus massiliēsis ecclesie presbyter vir sanctitate cōspicuus et in scripturis diuinis doctus: et in earum sensibus subtilissima exercitatiōe limatus fuit. Hic perutilia ecclesie plura digessit: excerpsit enim ex sanctis libris lectiones totius anni festiuis aptas diebus. Respōsoria etiā psalmorū cōgruentia tēpori et lectionibus etiā respōdentia cōposuit. Scripsit et ad eustasium episcopū sacramētorū librū egregium et compendiosum. Homelias etiam declamauit. Et plenus virtutibus humanitatis apud massiliam debitum soluit: vbi et tumulatus miraculis viuit. Hec Gennadius.

¶ De sancto Marino confessore. Cap. xxvi.

Marinus confessor in ciuitate Ariminēsi claruit tempore Diocletiani et Maximiani imperatorū. Qui dū ex omni parte diuersarū artiū magistros et operarios cōgregassent ad reedificationē Ariminēsis ciuitatis que circa annos dn̄i .cclx. reparari cepit: contigit vt ex dalmatie partibus duo magistri dolādorū lapidū aduenirēt. videlicet Marinus et Leo qui ex arbesi ciuitate oriundi christiani ab infantia domino seruiebant: de labore manuū suarum pauperibus elemosynas tribuentes. Hi ad preducte Ariminēsis ciuitatis reedificationem venientes: viderunt plures christianos sua de prouincia per prefectos operum in odium christiane fidei iussu principum iniustis ponderibus aggrauari: et ceperunt eos in suis laboribus adiuuare. Post aliquot vero dies Marinus asellum emit: quatenus illius adminiculo fratres suos in portandis lapidibus subueniret. Deinde ad mōtem titanum accedentes ad saxa excidenda ibidem cum aliis operariis triēniū peregerūt. Post annos vero tres Leo cū paucis comitibus perrexit ad mōtē feliciani qui mōs ferretri nuncupatur: vbi sibi cellā cōstituit et deo seruire cepit: anachoriticam vitam ducens. Marinus vero cum aliis christianis ad ciuitatem Ariminēsem reparandam remansit: vbi vsque ad operis perfectionē perseuerauit christianos in laboribus adiuuās et eis vt poterat charitatiue ministrās. Nec propter laborē corporum orationes pretermittebat aut ieiunium: sed quanto plus carne affligebatur: tanto in laboribus fortior videbatur. ¶ Completo vero ciuitatis edificio ipse ciuitatem aliā nō manufactam in celis edificare cupiens: predicationis officio diligenter instare cepit: multosque gentilium etiam ex ipsis idolorum sacerdotibus ad christum cōuertit. Interea dum antiquus hostis eum perturbare a diuino opere moliretur: quandā mulierem a deo dementauit: vt effecta insana de partibus dalmatie Ariminum vsque veniret: Marinum vti virum suum legitimum requirendo. Quem vt inuenit ipsum importunis precibus vt se eius cōiugem susciperet flagitauit. Quam vbi Marinus admiratus despexit: illa insana presidem adiit Marinum vti virum suum expetiit: et de christianitate accusauit. Quod cum vir dei cognouisset ad radices mōtis Titani nocte latēter aufugit: et ibidem in antro se arctissimo collocauit: vbi anno integro manēs faciem hominis non vidit: solis agrestibus herbis et aqua de rupe liquēte post nonam quotidie refectus. Tunc diabolus vt eum terreret omne ferarum genus et diuersa monstra et vlulantia pretendebat: sed vir domini firmus in sancto proposito persistebat. Post annum a bubulcis greges in monte pascentibus inuētus et agnitus est: famaque eius ciuitatem delata mulier illa vesana ad locum accessit: et Marinum agrestia in hortulo ferētem inuenit: ipsumque vt sibi adhereret instāter impetere cepit. Qui signo crucis contra eam edito: ostium cellule in faciē eius clausit: et diebus sex cōtinuis nullū sumēs cibum in oratione perseuerauit: post quos mulier ab immundo spiritu liberata: delusiones diabolicas cognoscēs veniam petiit: et ad vrbem rediens omnia nefanda que commiserat a diabolo delusa publice reserauit. ¶ Cū autē fama viri dei crescēte a multis frequētaretur: edificauit ecclesiam in honore beati petri apostoli. Et dum quidam ex ciuibus ad eum accederet vt eum ex liuore inuidie tanquam magnum inde repelleret: orāte marino subito omnibus membris corporis destitutus etiam ipsa lingua obmutuit: ita vt nec se posset mouere: nec verbum proferre. Quod mater eius protinus intelligēs ad marinum accessit et filio suo gratiam et sanitatem precibus impetrauit. Quos cum gentiles essent marinus ad christū conuertit: ipsosque et omnem eorum familiam numero quinquaginta tres baptizauit. Eodē autē tempore gaudentius episcopus ariminensis directus ad ipsam vrbem a romano pōtifice audita fama sanctorum leonis et marini: eos ad se per literas accersiuit: et leonem in presbyterum: marinū vero in diaconē ordinauit. Dum autem redirent et vrsus asinum marini deuorasset: ipse vrsum capistro alligauit: et vt ipsum ad locum suum deferret vicem asini supplens imperauit: quod vrsus cum omni mansuetudine perfecit. ¶ Exorta vero heresi a marciano presbytero ariminēsi que miro modo ecclesiam perturbauit: cū christianos iterū heretici persequerēturr: et gaudentius episcopus cū pluribus aufugisset: marinus in cella sua perseuerauit: nulloque fugientium christianorum timore perterritus inde remoueri potuit. Sed vsque ad finem vite indesinenter in vite sanctitate persistens anno domini .cclvii. pridie nonas septēbris quieuit in pace. Sepultusque est in cellula sua in titano monte: qui vocatur pena sancti marini.

¶ De sancto Marcello martyre. Cap. xxvii.

Marcellus martyr passus est in ciuitate cabilonensis sub persecutione antonini imperatoris. Cum enim sanctus photinus episcopus cum aliis .xlviii. apud lugdunum comprehensus esset et in vno carcere .l. xpiani iclusi essent Et his omnibus marcellus et valerianus nocte ab angelis vocati pariter ac soluti dimissi sunt. Et marcellus quidam sequanorum: valerianus eduorum prouincias petierunt. Itaque marcellus cabilonem deueniens dum a preside prisco ad prophanum idolorum conuiuium fuisset inuitatus: et huiusmodi epulas execrans omnes qui aderant idoli seruientes libera increpatione corriperet: ab eodem preside in arbore vinculis per ramos astrictus omnibusque corporis mebris totus deni que flagellis cesus: deinde depositus tormentis pluribus afflictus est. Et dum christum in omnibus confiteretur constantissime: inaudita crudelitate iussu presidis erectus et vsque ad cingulum terre defossus et obrutus est. Qui triduo in confessione domini perseuerans spiritum deo dignum reddidit pridie nonas septembris. sepultusque est in eadem ciuitate. Cuius sepulchrum aguiterano rege aureo ciborio exornatum est. Ualerianus vero passus est i eduen. ciuitate: vt dicet. infra .xviii. kal. octobris.

De sancto Bertino abbate. Cap. xxxviii.

Bertinus abbas ex ciuitate constantia oriundus claruit. Qui cum numolino et ebertramino propriam patriam relinquentes ad sanctum audomarum episcopum morinen. venerunt. A quo ad predicandum missi officium legationis fideliter impleuerunt. Cum aut adoaldus prediues filium non haberet de consilio sancti audomari christo placere cupiens maximam partem facultatum suarum predictis tribus sanctis contulit ad monasterium in honorem beati petri apostoli construendum. Quod et factum est. Dum aute sanctus bertinus cum predictis in ipsa adhuc ciuitate resideret: decedente acario eiusdem vrbis ep. scopo: numolinus ad episcopatum inuehitur. Ebertraminus vero ab eodem facto epo monasterio sancti Quintini preficitur. Sanctus vero Bertinus aptiorem sibi deo seruiendi locum requirens: dei se dispositioni comittens nauem ascendit. Et angelico ductu sine remo vel remige contra ictum fluminis vsque ad locum a deo preuisum deuenit: vbi de bonis sibi collatis ab adoaldo monasterium nomine sythim in honorem apostolorum principis construxit. Ibique monachorum multitudinem congregauit: quibus et deo seruiens laudabiliter prefuit. Et in xpo quiescens miraculorum gloria clarens ibidem sepulturam accepit. Cuius festum colitur nonis septembris.

De scto Uictorino epo et martyre. Cap. xxxix.

Uictorinus episcopus et martyr apud vrbem romam passus est tpe Neruae impatoris Qui ex territorio amiternine ciuitatis ortus cum post obitum parentum vna cum Seuerino fratre suo oia p xpo dispensassent se inuicem pedagogantes parique custodia mutuo seruientes nudi eremum petierunt: verum victorinus ad altiora tendes relicto fratre artissime cellule se reclusit ibique diu penitentie opibus vacauit. Sed dum nocte quadam diabolus ei in specie puelle vagitus et fletus ac hospitium requirentis apparuisset ille misericordia motus ea introduxit. Et dum eis saucientibus per pede tangeret: corde magis tactus et specie prius atque blanditiis allectus cum ea concubuit: moxque demon vt fumus euanuit. Ad se aut rediens sanctus ad germanum accessit: et casum deplorans penitentiam egit. Nam in arbore scissa manus includens modico herbarum cibo et aqua a fratre sustentatus per triennium peccatum suum defleuit. Tandem ab epo ciuitatis visitatus monitus ac solutus in maxima sanctitate psceuerauit miraculisque radiauit. Deinde promotus est ad episcopatum amiternine ciuitatis populo ipsius ipsum eligente. Inde postmodum sub imperatore neruia cum eutyche marono ab aureliano iudice p xpi noie relegant. ii. ab vrbe miliario via salaria. Postmodum autem in loco qui cotilas dicitur: vbi putentes et sulphuree emanant aque capite deorsum per tres horas suspensus est. Et deinde per triduum in carcere clausus. Nouissime gladio capite cesus victor migrauit ad christum non. septembris. Cuius corpus ciues amiternich. post duos dies rapientes in ipsa ciuitate honorifice condiderunt.

De sancto Uictorino confessore. Cap. xl.

Uictorinus cofessor claruit rome tpe constantii impatoris. Hic carthaginen. rhetor: in vrbe roma florentissime du paganus cet rhetoricam doces i traiani foro statua meruit: hieronymu psbyteru cardinale iter alios insignes auditore habuit. In senecta aut ad fide xpi cuersus: aduersus arriu libros adeo scripsit obscuros: vt nisi ab eruditis itelligantur: cometarios etia i apslm edidit vt dicit hieronymus libro de illustribus. De hoc refert et augustinus libro cofes. quod dum victorinus ad fidem peruenisset: et cum simpliciano viro dei sepius colloquium habens xpianum se diceret: et simplicianus rnderet quod ei hoc no crederet: nisi ipm in ecclesia videret. Ille iocando interrogauit an parietes facerent hoies xpianos. Tande du ad ecclesia deuenisset: et ei tanque verecundo oculte liber in quo erat symbolu fidei: ad legendu datus fuisset victorinus in altu ambone ascendit: et alta voce publice symbolu pronunciauit et extunc quod xpianus esset cunctis innotuit: qui vita et doctrina clarus in vrbe cum pace quieuit: sepultus in pago vestich.

De sancto Zacharia sacerdote. Cap. xli.

Zacharias sacerdos filius Ioiade siue barachie cuius sanctitas ab ipso xpo dno ex textu euagelico comedatur Matthe. xxiii. ca. claruit i iudea sub tepore Ioas regis iude. Qui et patri summo sacerdoti defuncto in potificatu successit: eidemque in vite sctitate p oia silis fuit. Cum enim mortuo ioiada sacerdote q ioas rege isrl i lege dni seruada direxerat Ioas rex a via madatorum dei declinasset: et post idola domus isrl ambulasset: cuius exemplo etia regni optimates viciati sut. zacharias sacerdos boni patris imitator publice redarguere no dubitabat. Vii indignatus rex fecit eu obrui lapidibus iter templu et altare. Qui et sepultus est i ciuitate dauid i sepulchro prno. In cuius mortis vltione seu testimoniu duo notabilia apparuerut. Primu: vt dicit Hierony. quod sanguis eius i saxis et lapidibus pauimeti vbi occisus e adeo fuit imbibitus quod inde nunque deleri potuit. Scdm: vt dicit epiphanius: quod extunc ppls in teplo no accepit manifeste rsum: nec ex dabir: nec ex ephoth. Rex etia ioas impune no transiuit: na liguore pessimu scurres a duobus suis suis iterfectus est. Hec ex lib. ii. paralip. ca. xxiiii. et ex dictis hierony. atque ex historia scholastica. huius scti passione: quod dico ex

festi certus non habetur infrascripto eiusdem nominis prophete propter equiuocationem vocabuli premittere decreui.

¶ De sancto Zacharia propheta. Cap. xlii.

Zacharias propheta filius barachie filii addo post captiuitatem iudaici populi in anno secundo darii primi regis persarum in hierusalem prophetauit: duobus videlicet mensibus post aggeum prophetam: de quo supra dictum est .iiii. nonas Iulii: propter quod aggeus zacharie in ordine prophetarum premittitur. Prophetauit autem zacharias eadem occasione qua et aggeus. Cum enim in anno primo cyri regis persarum: vt impleretur sermo domini ex ore hieremie: vt habetur primo esdre in principio. data esset licentia populo israel redeundi in iudeam. Et a senioribus et populo templum domini in hierusalem reedificari cepisset mortuo cyro rege persarum: et regnante cambyse: vicine gentes odio iudeorum instaurationem templi et ciuitatis impediebant: vnde et opus interruptum est vsque ad annum secundum darii regis persarum. Et tunc zorobabel olim darii prefati intimus: cum ipsum regnare audiuisset: fiducialiter opus aggressus est zacharias quoque propheta a deo missus tam ipsum zorobabel quam iesum filium iosedech sacerdotem magnum: de quo supra dictum est idibus Iulii. in ipso opere eos exhortari visus est: populus quoque exhortationem dictorum prophetarum audientes adiuuare ceperunt. ¶ In lectione autem sua intendit propheta non solum populum ad reedificationem templi domini confortare: sed etiam eos ab imitatione paternorum criminum reuocare. Ideoque iesum sordibus indutum se vidisse memorat: quod ad filios eius referendum est: quia vxores alienigenas duxerunt: vel etiam ad populum vitiis sordidatum: quos ille cum esset pontifex non arguebat. Mystica quoque plura sacramenta de christi aduentu et passione in eius lectione comprehensa sunt: que per singula explicare longum esset. Quieuit autem hic propheta in pace in iudea annis pluribus reedificato templo octauo idus septembris. Sepultus iuxta sacerdotum monumenta in hierusalem. Et hic ex numero duodecim prophetarum est: qui minores dicti sunt: qui in sanctorum patrum catalogo Ecclesiastici .xlix. capi. conscribuntur. Hec hieronymus et iosephus: et ex historia scholastica comestoris sumpta habentur.

¶ De sancto Onesiphoro discipulo. Capitu. xliii.

Onesiphorus discipulus pauli apostoli: de quo idem secunda Epistola ad Timotheum mentionem facit eiusdem. pius imitator et peregrinationis eius comes pluribus annis fuit et ei in ministerio deseruiuit. Et hic predicationis officio fideliter peracto apud vrbem romam post pauli passionem in pace quieuit. viii. Idus septembris vt ait Hieronymus.

¶ De sanctis donatiano: presidio et sociis martyribus. Capi. xliiii.

Donatianus: presidius: mansuetus: germanus et fusculus episcopi persecutione vandalica apud aphricam passi sunt qui iussu hunerici regis arriani pro assertione veritatis catholice fustibus cesi: et exilio damnati sunt tempore videlicet quo eugenius carthaginensis episcopus petebat vt de vniuerso orbe ad disputandum catholici episcopi conuenirent: quia de fide communi agendum erat: vt dictum est supra in passione eugenii tertio idus iulii. Tunc enim predictus rex impius memoratos sanctos episcopos manifestos relegauit et ecclesias clausit: aliaque innumeras persecutiones intulit christianis: vt scribit victor aphricanus. ¶ Iacet alios autem letum episcopum senem iam et doctum [illegible] post diuturnos carceris squalores incendio concremauit. Ceteri vero prenominati pontifices autem in inopia in exilio defecerunt. Quorum omnium festum recolitur .viii. idus septembris.

¶ De sancto eleutherio abbate. Capitu. xlv.

Eleutherius abbas claruit apud spoletum et in vrbe roma tempore beati gregorii pape. Qui monasterii sancti marci euangeliste quod in pomeriis vrbis spoletane situm est abbas fuit. De quo fertur inter cetera quod orando mortuum suscitauit. ¶ Quadam die dum iter carperet facto vespere ad monasterium virginum declinauit. In quo puer paruulus erat: quem malignus spiritus omni nocte occulte pare consueuerat. Quem ea nocte sanctimoniales ad iacendum cum eleutherio posuerunt. Factoque mane cum ille moniales requisissent abbatem an aliquid ipsa nocte puero contigisset. Illeque de tali interrogatione miratus nihil ei contigisse respondere: causam pueri viro dei innotuerunt rogantes cum vt puerum secum ad monasterium tolleret quia iam deceteo vexationem eius ipse videri non possunt. Ductus ergo ad abbatis cenobium: cum diudum ibidem fuisset nec ad eum demon accedere presumpsisset: animus viri dei de pueri salute immoderatius per leticiam tactus est. Et die quadam coram fratribus dixit quod diabolus cum illis sororibus iocabatur: vbi vero ad seruos dei ventum est: ad puerum accedere vlterius non presumpsit. Post hec verba hora eadem ac momento coram cunctis fratribus puer a demone vexari cepit. Statimque vir dei se in lachrymis dedit fratribusque omnibus vt orarent precepit. Protestans quod nullus eadem die panem gustaret nisi prius dominus puerum liberaret. Et eo vsque oratum est: donec puer a vexatione sanaretur. Ad quem decetero malignus spiritus accedere non presumpsit. ¶ Hic sanctus diudum cum beato gregorio in vrbe in suo monasterio conuersatus est vt ipsemet refert. Cum autem gregorius egritudinem quam greci syncopim vocant grauissime pateretur: et nisi sepius cibo reficeretur: vitalis sibi spiritus interdici videretur: paschali die adueniente cum sacratissimo sabbato releurre cridis: omnes etiam infantuli ieiunarent. et gregorius amarissime fleret: quod ieiunare non posset: rogauit secreto eleutherium abbatem: quatenus sua oratione a domino ei tantam virtutem impetraret quod ipse ieiunare posset. Quod et factum est. Vir enim domini in oratione se posuit: tantamque subito virtutem gregorii stomachus accepit: vt tante se fortitudinis ad vesperum sentiret quod si voluisset etiam vsque ad diem sequentem ieiunium transferre potuisset. Ipse autem vir sanctus in eodem monasterio inter brachia gregorii ipsum feliciter emisit octauo idus septembris. Hec ipse gregorius tertio dialogorum capitulo trigesimo tertio.

¶ De sancto Ioanne martyre. Ca. xlvi.

Ioannes martyr apud nicomediam passus est sub diocletiano et maximiano imperatoribus. Hic ex nobilibus parentibus ortus honore dignitate seculi illustris: nimio calore fidei ignitus: vt vidit aduersus seruos dei in foro crudelia edicta pendere publice spectante populo liberum misque regis in quo aduersus christianos decreta scripta erant licenta manu detraxit atque descripsit. Cumque hoc relatum esset diocletiano aug. vtsto in eadem vrbe constituto nimia iracundia primus credulitate deficiens: omnia suppli-

tormentorum genera iussit expendi in eum. Qui vir nobilissimus tanta alacritate vultus ac spiritus ea pertulit: vt nec quidem tristis pro his videri potuisset. Et cum viscera in suppliciis defecissent: spiritus letabatur in celo. Ita vt ipse post tormenta vincens quod ab eis victus animam celo redderet gloriosam. vii. idus septembris: vt habetur viii. ecclesiastice historie libro.

De sancta regina virgine et martyre.
Capitulum xlvii.

Regina virgo passa est apud alisiam ciuitatem sub olybrio prefecto. Que fuit filia clementis cuiusdam gentilis de alisia ciuitate. Et cum esset annorum xv. ignorante patre latenter in christum credidit et baptismum suscepit atque virginitatem suam domino consecrauit. Dum autem olybrius prefectus transiret de alisia in massiliam ciuitatem videns puellam allectus eius pulchritudine ipsam sibi presentari fecit. Quam cum interrogatam christianam cognouisset in carcerem misit vsque ad reditum suum. Reuersus autem ad ciuitatem alisiam: post immolationes diis suis factas puellam adductam et sacrificare nolentem iussit in equuleo leuari et virgis diutius cedi: post hec vngulis lacerari. Ita vt tamen ipse quod adstantes horrentes sanguinem virginis videntem faciem operirent. Que cum omnia superasset iterum carceri traditur: sed crucem auream ad celum vsque pertingentem atque columba celesti super crucem stante atque ad eam aduolante reficitur et confortatur. Iterum quoque post duos dies educitur: et iterato suspenditur ac candentibus laminis inflammatur. Deinde manibus ac pedibus vincta in vase aque frigide demergitur vt ex penarum contrarietate diutius torqueretur. Statimque terremotu facto: vincula eius dirupta sunt. Et columba prior de celo descendens: coronam gemmatam capiti eius imposuit vocemque diuinitus lapsa eam ad celestia inuitauit. Quo viso miraculo. dccc. gentiles conuersi sunt. Nouissime autem prefectus ipsam decollari fecit. Cuius animam cunctis videntibus ad celos angeli portauerunt. Sepultaque est alisie. vii. idus septembris.

De sancto Euurcio episcopo.
Capitulum xlviii.

Euurcius aurelianensis episcopus floruit tempore constantini. Hic ecclesie romane subdiaconus fuit. Cum autem apud aurelianum post obitum sancti deuisiani episcopi de successore ageretur: secundum carnalem electionem duo sub contentione electi fuissent: seditioque vsque ad sanguinis effusionem orta esset. Missus est porphyrius prefectus ad seditionem sedandam. Ipse autem episcopos gallie conuocauit ad diuinum auxilium implorandum: quibus cum clero et populo triduo ieiunantibus et orantibus Euurcius ad duos fratres suos captiuos redimendos veniens ad galliam: aurelianum ingressus et apud quendam ciuem est hospitatus: a quo cum de dissensione didicisset: mane ad ecclesiam ex charitate cum ceteris oraturus venit et iuxta ianuam incognitus stetit. Cunctis autem prostratis columba niuea de celo volitans per fenestram ingressa singulos circuiens: quasi dignum explorans super caput euurcii resedit: sed ab eo quasi eiecta ad celos euolauit. Quod miraculum cuncti stupentes: sed adhuc de persona dubitantes: eo quod aliqui super quem insederat dubitabant. Euurcium inter episcopos ducunt: et iterum ad deum orauerunt: se do mi raculo plenius edoceri. Rursus igitur columba descendit: ianuasque petens euurcium non inuenit: celestosque per circuitum ecclesie lustrans super caput eius tandem sedens resedit. Sicque ipsum omnes in episcopum elegerunt. Verum dimidie anniuersarii sui ciuitas casu igne accensa esset: oratione sua mox ignem compescuit ecclesiamque ita semiustam ampliorem reparari mandauit. Cunctis autem ciuibus fabrice sponte contribuentibus dum ad fundamenta locanda foderent: ollam auro plenam inuenerunt: quam sanctus viri reipublice pertinentem ad imperatorem misit. Ipse autem miraculum audiens non solum totum aurum repertum remisit: sed tantundem de suo publicauit pro fabrica ecclesie insignis operanda. Insuper et septem calices aureos eidem donauit. Eodem autem tempore dum episcopus iuxta sepulchrum ad corpora martyrum crispini et crispiniani orare vidit peregrinos quosdam quos qui essent interrogatos duobus ex eis audiuit quod essent germani cuiusdam euurcii ecclesie romane subdiaconi: quod ab hostibus capti et iudicio cuiusdam venditi diu in seruitute detenti ad ipsam vrbem pro agendis domine sue fuerant missi. Quod episcopus audiens predicta euurcio denunciauit. Illeque misso precio pro eorum redemptione fratres repetiit: quos liberatos duplicato gaudio aureliani suscepit. Ecclesia autem edificata est tribus annis et iiii. non. maii dedicata: multis ibidem conditis reliquiis ex diuersis partibus recollectis. Dum autem ipse primum in altari dedicato celebraret visa est ardeus eius subdiacono et aliis duobus manus celestis in hora consecrationis oblatam benedicentis: quo miraculo. vii. milia paganorum conuersi sunt. Euurcius vero obitum suum ciuibus prenunciauit eosque vt abbatem anianum sibi successorem eligerent confortauit. Cum autem id se egrotaret: et de eligendo pastore etiam iam discordia orta foret et euurcius trium illorum nomina pro quibus seditio imminebat in cedulis sub altari poni fecisset: missoque puero mane: que vnam ex illis diuino nutu tolleret: vt per hec a deo eligendum discerent: puer priusquam cedulam acciperet: anianum episcopum acclamauit. Sicque euurcius. vii. idus septembris. in christo quieuit: et prout ei a deo reuelatum fuerat anianus eidem successit.

De sancto Dunstano episcopo et confessore.
Capitulum xlix.

Dunstanus archiepiscopus cantuariensis. floruit tempore edelstani regis: qui ex anglie partibus parentibus genere et fide nobilibus. Cum adhuc infans ad ecclesiam dei genitricis cum oblationibus delatus esset: aliis in oratione pernoctantibus apparuit vir ethereri vultus: dicens locum illum sublimandum puerum ibi deo relinquendum: ipsumque per secula beatum predicandum: post hec cum puer grauiter langueret repente noctis medio celitus sanatus ex domo procedit quibusdam cum insequentibus et obseruantibus ecclesiam adiit: mediaque via canes latrantes eiusque iter imped. etenim quoddam simulacrum obsistens virga percussit: ipsum confringens in frusta canes effugauit. Veniens autem ad ecclesiam ianuas clausas inuenit: scalas quas tectum resarcientes ascendebant conscendit: et ab alia parte intra ecclesiam quo nullus descensus erat: angelicis manibus euectus descendit: vbi aperta ianua in ecclesia dormire repertus est lumine celesti perfusus. Puerilibus igitur annis deo seruiens variis artibus exercitatus musicis sonis institudit. Factusque iuuenis ab atelio episcopo cantuariensi. regi eldestano commendatus in palatio mansit: vbi obtentu a rege iudicis officio in omnibus strenue se habebat: nunc iusticie reddende nunc orationibus vacans. Rogatus a quadam matrona dum stolam sacerdotalem pingeret aurifactorio opere figurandam: cithara eius parieti appensa sine alicuius momentis impulsu per seipsam sonare cepit et antiphonam. Gaudent in celis anime sanctorum: in proprio tono decantare. Dum autem ab emulis apud regem de quibusdam causaretur curiam deseruit: et cognatum suum elphegum episcopum ventanum adiit: a quo dudum pulsatus vt monachus fieret: diuque resistens. Postea febre correptus demum conualuit: subitoque mutatus et monachus effectus

effectus deinde presbyter cõsecratus in ecclesia dei genitricis mansit: apud quã cellam vel potius antrum edificauit. Nam in tugurio quinq pedum longitudinis et duorum pedum cum dimidio latitudinis se inclusit: in quo dudum contemplationi vacauit multasq diaboli tentamenta superauit. ¶ Cum die quadam demõ ei in specie puelle apparuisset: ad cuius preces dunstan⁹ qd fabile faceret: demõsq ei operandi quedam luxurie verba pponeret vt eius propositum inquinaret: ipse tenacula ingnita diabolũ in faciẽ percussit qui mox vlulãdo euanuit. Succedẽte ṽo cadmũdo regi eidelstano dũstanus accepta potestate cepit ecclesiã et cenobiũ construere fm exẽplar quod ei angelus demonstrauerat in visione vbi cõgregationem instituit monachorum spiritum prophetie in multis habere visus est. Nam et mortem regis eadmundi. vij. diebus ante predixit: et vt predixerat sic euenit. Cuius successor edredus dunstanum ad episcopatum ventanum promoueri suadebat: sed ille omnino renuebat. Nocte vero quadam eidem apparuerũt sancti apostoli petrus et paulus et andreas: eum admonentes ne episcopari vlterius contẽneret: sed dei se voluntati subiiceret: predixeruntq ei qp post mortem dicti regis non ventanẽ ecclesie episcopus sed cantuariẽ archiepiscopus futurus esset. Quod et factum est. Mortuo enim edredo rege et succedente ei edgaro: de mandato ipsius dunstanus archiepiscopus cantuarie est electus. Cui⁹ ecclesie regimini adeo laudabiliter prefuit: qp cunctis populis admirabilis reuerentie fuit. Cum autem clericorum quorundam mores et actus reformaret: et quosdam rebelles beneficiis spoliasset: ad eorum suggestionem rex conciliũ celebrari fecit in quo archiepiscopus se de multis sibi obiectis purgauit. Et dum rex peteret: vt priuatos ad ecclesias reuocaret audita est vox crucifixi depicti de cruce: hoc fieri prohibentis. ¶ Post aliquod tempus iterum dunstanus de predictis causatur et ad palatium vocatur. Cumq ipse se deo diiudicandum committeret: pars solarii domus vbi eius emuli stabant subito corruit: et ipsos simul ruentes sub machina oppressit: alia vero parte firmiter permanente archiepiscopus et ceteri remanserunt illesi. Tãdem post multos labores vir domini iam senex annorum lxxix. in domino feliciter obdormiuit. vij. idus septembris. sepultus in ecclesia sua miraculis clarus.

¶ De sancto Clodoaldo presbytero. Cap. I.

Clodoaldus presbyter floruit apud perusium ciuitatem tempore instituti seniozis. Hic filius regis colodomitis fratribus suis a patruo lothario extinctis anno prefati imperatoris quarti mundum deseruit: et in clericali gradu pmouit: vt ait sigibertus. Qui omni suo patrimonio pauperibus erogato: vilibus indut⁹ et carnem cilicio domãs: nudeq terre decubãs penitẽtie operam dabat. Relicta igitur patria ciuitate: venit ad aliam prouinciã ignot⁹ deo cupiens liberi⁹ deseruire. Miraculorumq gloria claruit. Nam et demones effugabat: mutis loq̃lã: cecis visum: surdis auditũ: claudis gressum tribuebat. Cũ cuidã pauperi ab eo elemosynã petẽti qd daret nõ haberet cucullã eidẽ pbuit: pauper vero nocte in domo cuiusdã viri hospitatus est: cuculla vestitus. In ipsa nocte vidit vir ille pauperẽ quasi clara luce indutũ: qð et cõiugi sue ostendit. Factoq mane cucullã ei datam a sancto clodoaldo didicit: et lucem quam viderat ipsius charitati attribuit. Sicq viri dei fama percbuit. Reuersus tandem parisius: ab eusebio episcopo presbyter ordinatus: monasterium in loco qui dicitur nouigenium construxit: in quo in pace quieuit septimo idus septembris ibiq sepultus miraculis viuit.

¶ De natiuitate sancte Marie virginis. Cap. II.

Natiuitas gloriose virginis Marie ex tribu iuda et regia stirpe dauid duxit originem. Mattheus tamen et lucas nõ generationẽ marie: sz ioseph describunt qui tamen a conceptione christi penitus alienus fuit quia cõsuetudo scripturarum erat: vt non mulierũ sz virorũ generationis series texeret: verissime tamẽ virgo maria ex pgenie dauid descedit qð ex hoc pcipue patet: qm vt sepe scriptura testat christ⁹ ex semie dauid duxit originẽ. Cũ ergo xps ex sola virgine nat⁹ sit: manifestũ est et ipsã ex dauid natã esse: et hoc ex catena nathã. ¶ Dauid enim inter ceteros habuit duos filios nathã scilicet et salomonẽ. Ex catena igitur nathã: vt ait damascenus leui genuit melchi et pãtherã: pãthera genuit barpãtherã: barpanthera genuit ioachim: ioachim virginẽ mariã. Ex cathena aũt salomonis mathã habuit vxorẽ ex qua genuit iacob: Defũcto autẽ mathã: melchi ex tribu nathã q̃ fuit fili⁹ leui: frater aũt pãthere accepit vxorẽ relictã nathã matrẽ aũt iacob: et genuit ex ea heli. Et sic sunt facti fratres vterini iacob ex stirpe salomonis: heli autẽ tribu nathã. Defunct⁹ est aũt heli sine liberis: et accepit iacob frater ei⁹ vterin⁹ vxorẽ ei⁹ et genuit ioseph q̃ natura fili⁹ iacob ex descẽsiõe salomonis: scdʒ legẽ autẽ fuit filius heli ex nathã descendentis. Nam filius q̃ nascebat taliter fm naturã: fm legẽ defuncti sine liberis fili⁹ reputabatur. Hec damascen⁹. ¶ Historiaʒ autem natiuitatis beate virginis hieronymus vt in plogo dicit: adolescentulus in quodam libello legit: sed post multũ tẽporis vt se ibidem legisse meminerat: rogatus chromatio et heliodoro episcopis transcripsit. ¶ Joachim namq ex galilea de ciuitate nazareth de tribu iuda sanctã annã filiã garizi de bethleem eiusdẽ tribus duxit vxorẽ. Ambo aũt iusti ante deum erat oẽmq substantiã suã trifarie diuidebãt vnã partẽ tẽplo et eius seruitorib⁹: aliã peregrinis et pauperib⁹ erogabãt: tertiã sibi et familie sib⁹ reseruabant. Et ita per annos viginti prole carẽtes: vouerũt dño: qp si eis sobolẽ cõcederet: eã seruitio dñi mãciperent. Cui⁹ rei causa: cũ in tribus festis precipuis hierusalẽ freq̃ntarent: in festo enceniorũ ioachim cum cõtribulib⁹ suis hierusalem ascendit: et cũ ceteris ad templũ accedẽs: oblationẽ suã ad altare dñi offerre voluit. Quẽ isachar sacerdos cuʒ indignatione repulit: et cur ad altare domini accedere presumeret increpauit: asserens esse indignum maledictio legis obnoxium: oblationem deo legis offerre: nec inter fecundos in fecundum: qui populum dei non auxisset astare. Joachim ergo confusus domum redire voluit ne a contribulibus qui hec audierãt: idẽ opprobriũ sustineret: sed tristis ad pastores suos discessit: vbi post dies aliquot cõmorãti: die quandam angelus domini cum immenso lumine astitit: qui cum ad eius visionem turbaretur timorem eius angelus compescuit: dicens se esse angelũ dñi ad eum missum: vt annunciaret ei preces suas exauditas a deo esse: et elemosynas suas in cõspectu altissimi ascendisse. Uiderat enĩ deus pudorem eius et sterilitatis opprobrium nõ recte ei obiectũ. Et quia deus peccati vltor est non nature: cum alicui⁹ vterum claudebat: ad hoc faciebat vt mirabilius denuo aperiret: et non libidinis esse: sed diuini muneris: quod nasceret ostenderet. Quod quidem angelus per exempla plura suasit. Primo per saram gentis hebreorum primã: que vsq ad nonaginta annos sterilitatis opprobriũ pertulit: et tamen Isaac cui repromissa fuit omnium gentium benedictio generauit. Secundo per rachel que dudum sterilis fuit: et tamen Joseph genuit: qui dominus egypti et saluator multorum fame perituriũ extitit. ¶ Deinde per sampsonem quo null⁹ fortior: et Samuelam quo nullus sanctior: qui vtriq matres

steriles habuerssit. Sicq3 probauit cõcept⁹ diu dilatos: ⁊ sterili part⁹ mirabilioꝛes esse solere. Nunciauitq3 ei angel⁹ q̃ ãna vxoꝛ sua filiã pareret:q̃ vocaretur maria: q̃ iuxta votũ parẽtũ esset ab infantia domino cõsecranda:⁊ adhuc ex vtero matris spiritusancto plena:semp̃q3 in templo domini moꝛatura. Et sicut ipsa nascitura erat mirabiliter ex sterili matre sic ipsa altissimi filiuȝ ex se incõparabiliter generaret:qui iesus vocatus omnibus gẽtib⁹ saluatoꝛ foꝛet futurus. Deditq3 ei angelus signum vt cum perueniret auream hierosolymis poꝛtã vxoꝛem suã annã obuiã haberet q̃ de sua retardatione sollicita:tunc in cõspectu eius gauderet. ¶ His q3 dictis angel⁹ ab eo discessit. Anna autẽ cũ amare fleret:⁊ quonam loco vir ei⁹ fuisset ignoꝛaret:⁊ quasi ad remediũ pomeriũ suũ intrasset:ecce angelus ei apparuit:⁊ eadẽ verba que Joachim nunciauerat indicauit:addens vt p̃ signo ad auream poꝛtam hierusalem pergeret:⁊ viro suo redeunti obuiaret. Ambo ergo sibi ibidẽ occurrentes:⁊ de mutua visione letati:⁊ de prole p̃missa securi: adoꝛato domino domũ redierunt diuinum promissũ certi ⁊ hilares expectãtes. ¶ Cõcepit igitur anna et peperit filiam ⁊ vocauit nomẽ eius mariam. Completo igitur triẽnio ablactationis tempoꝛe ad templum domini virginem cũ oblationibus adduxerunt. Erãt autem circa templum iuxta quindecim graduũ psalmos quindecim ascẽsionis gradus. In quoꝛum infimo virgo cõstituta cunctos sine ducentis ⁊ leuantis manu ita per seipsam conscẽdit:ac si iã perfecte etatis fuisset. Perfectaq3 oblatione filiam suam parentes cũ aliis virginibus in templo dimittentes ad propꝛia reuersi sunt. Virgo autem quotidie in omni sanctitate p̃ficiens ab angelis sepius visitabatur:⁊ visione diuina continue fruebatur a mane vsq3 ad hoꝛam tertiam oꝛationi insistebat:a tertia vsq3 ad nonã operi manuũ permanebat: in nona vero ab angelo celesti cibo reficiebatur:et q̃ ei dabatur in templo pauperibus largiebatur:a nona autẽ vsq3 ad solis occasum in lege domini ⁊ psalmis meditabatur. Crescente etate crescebat ⁊ sapiẽtia ⁊ gratia apud deum ⁊ homines. ¶ Quartodecimo autem etatis sue anno pontifex publice denunciauit:vt omnes virgines que in templo nutrite fuerant domum reuerse viris s̃m legem coniungerentur. Cui mandato cũ cetere paruissent:sola virgo maria hoc facere non posse respondit: tũ quia parentes sui eã domini seruitio mancipassent: tum quia ipsa virginitatem suam deo vouisset. Anxiatus pontifex quia neq3 scripturam de voto soluẽdo infringendam putaret:nec moꝛem in israel insuetum introducere auderet:conuocatis senioꝛibus iudeoꝛũ dominum super hac re consulendum decreuerunt. Quibus oꝛantibus vox de loco oꝛatoꝛum cunctis audientibus insonuit:dicens vt q̃cũq3 de domo dauid nubiles coniugati nõ essent:singuli virgas suas ad altare deferrent:⁊ cuius virgula germinaret:ac in eius cacumine spiritussanctus iuxta esaie prophetiam in columbe specie descendisset:illi proculdubio virgo maria desponsari deberet. Erat inter ceteros Joseph de domo Dauid qui senex iã erat:⁊ vxoꝛe premoꝛtua filios ac nepotes ex filiis iã pronepotes habebat. Cui cũ incongruũ videretur q̃ vir mature etatis tenerã virginẽ duceret in vxoꝛẽ:ceteris virgas suas afferentibus:solus ipse virgulã suam subtraxit. Unde cũ nihil miraculi appareret:põtifex iterato dominum consulendũ putauit. Qui respõdit q̃ solus ille virgã suã nõ attulit:cui virgo despõsari debebat. ¶ Produc⁹ itaq3 Joseph cũ virgã attulisset: ⁊ ipsa illico germinasset:⁊ in eius cacumine columba de celo aduolans cõsedisset. Liquido omnibus patuit ei foꝛe virginem desponsandam. Desponsata autem virgine ipse quidẽ in ciuitatem suã bethleem redijt:⁊ domuȝ suã dispositurus. Uirgo autem maria cũ quinq3 virginibus coeuis suis:q̃s ob ostensionem miraculi a sacerdote acceperat in socias ad domuȝ parẽtũ in nazareth reuersa est. Nomina virginũ erant hec:rachel:sephoꝛa: susanna:abigea ⁊ agabel:quarũ omniũ maria etate minoꝛ erat:quibus data sunt ad operandũ pro vestib⁹ templi sericum:hiacynthus:coccinus:byssus:linũ ⁊ purpura:vt quelibet ex vno hoꝛum vestem contexeret. Cuȝ ergo iactatis soꝛtibus que ipsarum quid hoꝛum operari deberet:⁊ maria soꝛte purpuram ad velum tẽpli domini accepisset:alie virgines ei dixerũt admirantes:q̃ cum ipsa minoꝛ omnibus esset:purpuram que ad regi nas operari pertinet accepisset. Ideoq3 congruum erat q̃ ipsa regina virginum vocaretur. Et exinde quasi diuino instinctu ceperunt illam reginam virginum appellare. In diebus autem illis eidem gabriel angelus oꝛanti apparuit:et de ea nasciturum dei filium nunciauit:vt dictum est supꝛa in eius annunciatione octauo kalend. aprilis. Hec hieronymus. ¶ Dies autem natiuitatis beate marie aliquanto tempoꝛe fideles latuit. Contigit autem vt refert Joannes beleth q̃ quidam sanctus vir contemplationi sedulo vacans:singulis annis.vj. Idus septembris iocundissimos angeloꝛum cãtus audiret. Qui dominum instãter oꝛauit vt sibi reuelaret:cur ea die tantum et non alia hec audiret. Demũq3 responsum accepit q̃ virgo maria.vj. Idus septembris nata fuit:de cuius natiuitate celestis curia solennitatem facit:mandans vt hec filiis ecclesie manifestaret: vt concoꝛdes fierent in tali festo celesti curie. Qui cum hec summo pontifici et aliis intimasset:⁊ illi scripturis ⁊ antiquitatum testimoniis natiuitatem virginis eadem ipsa die celebꝛandam vniuersaliter statuerunt: videlicet.vj. Idus septembris.

¶ De sancto Adriano ⁊ sociis martyribus. Ca.li.

Adrian⁹ martyꝛ cum.xxxiij.aliis apud nicomediã passus est sub imperatoꝛe Maximiano. Qui cum in p̃fata ciuitate degeret. Jussit omnes x̄pianos cõprehendi:inter quos.xxxiij.sunt detenti:⁊ an̄ ip̄m adducti. Quos imperatoꝛ nerius crudelis iussit cedi:⁊ lapidibus oꝛa coꝛum contundi:⁊ ãnotato vniuscuiusq3 nõie ferro vinctos in carcerẽ recludi fecit. Quoꝝ cõstantiã ⁊ fidẽ vidẽs Adrianus p̃ioꝛ officij militaris:cõuersus ad xp̄m cũ coꝛũ nõia scriberent̃ fecit ⁊ se cũ ipsis ãnotari:dicẽs se x̄pianũ esse. Qd̄ audiẽs imꝑatoꝛ ipsum sacrificare nolẽtẽ cũ ceteris similiter ferreo vinctũ i carcerẽ poni mãdauit. Natalia v̄o vxoꝛ eius q̃ x̄piana erat:audiẽs virũ carceratũ ⁊ cãm ignorãs:primũ quidẽ dolens flere cepit:sed cũ didicisset q̃ p̃pter x̄pi fidẽ hoc pateret̃ gauisa ad carcerẽ cucurrit:⁊ vincula viri sui ⁊ alioꝝ osculari cepit:⁊ virũ suũ multis sermonib⁹ exhoꝛtari admonẽs vt terrena sperneret:⁊ oẽs attinẽtes cõtẽneret ⁊ ad celestia semꝑ intenderet. Adrian⁹ v̄o eidẽ promisit vt secura iret:q: eã accerseret vt finẽ suum p̄ martyriũ videret. Illa quoq3 virum suum aliis sanctis recommendans:vt cum hoꝛtarentur ad domum suam rediit. Postmodum audiens Adrianus diem sue passionis adesse:dans munera custodibus et sanctos qui cum eo erant prebens fideiussoꝛes:abiit domum vocare nataliam vt ei promiserat vt eoꝛum passionibus presens esset. Illa vero audiens per nuncium quod vir suus veniret non credebat:donec famulus domus dominũ ei adesse nunciauit. Ad ipsa putans q̃ martyrium refugisset:⁊ idcirco solutus esset amarissime flere cepit:⁊ ostium dom⁹ cõtra eum clausit diris sermonib⁹ exprobꝛans ei q̃ christum dominũ abnegasset. Quod audiẽs Adrianus admirabatur ⁊ gaudebat:⁊ ex hoc ad martyriũ ardentioꝛ effectus est. Et cũ instaret foꝛibus vt ei ianuã aperiret:enarrat ei qualiter sanctos martyꝛes pro se obsides dederat: et qualiter ad eam reuisendã venerat. Natalia eũdem cuȝ gaudio suscepit:⁊ se inuicem osculãtes ad carcerem ...

mul abierunt: ubi natalia per .vij. dies sanctorum vicera extergebat. Statuta autē die Maximian⁹ eos sibi presentari fecit: qui resoluti penis: quia ambulare nō poterāt: velut animalia portabant. Adrian⁹ vero retro vinctis manibus sequebatur: et natalia cum eo deambulans ipsum hortabatur. Et cum sacrificare nollet iussit imperator a quatuor validissimis viris ipsum grauissime et diutius cedi: ita vt eius viscera effunderent. Deinde ipsum vna cū aliis in carcerē trudi. Ad quem accedens natalia ipsum iacentem et pene euisceratam dulciter refouebat: cuius exemplo et alie matrone christiane ceteris sanctis intra carcerē ministrabāt. Et cū hoc imperator cōperisset et mulieres carcerē ingredi prohibuisset: comas se totonderunt: et mutato habitu vilibus vestibus indute sanctos visitare non destiterūt. Quod audiēs Maximianus precepit vt omnes martyres fractis cruribus interirent. Timens vero natalia ne vir suus aliorū suppliciis expaueret: rogauit ministros vt ab eo inciperent: abscisis ergo ab eo pedib⁹ cruribusque cōfractis: cum adhuc superuiueret rogatu natalie manum ei preciderunt vt aliis que plura passi fuerāt compar esset. Quo facto spiritum deo reddidit. Ceteri vero pedes vltro protendētes: sic crurifragio ad dominū migrauerunt: rex autem corpora eorum cremari mandauit sed natalia manum Adriani in sinu abscondit: verū subito imbre vehemētissimo erūpente: ignequs extincto corpora martyrū illesa seruata sunt quę a xpianis rapta cōstantinopolim sunt delata: ibique digno honore tumulata: quę passi sunt .vj. Idus septembris circa annum domini .cclxx. Qualiter aūt natalia inde processit: supra in ei⁹ historia actum est kalen. decembris.

De sancto Adriano papa et confessore. Cap. liij.

Adrian⁹ papa huius nominis primus natione romanus ex patre theodoro de regione via lata Stephano tertio pōtifici romano in episcopatū successit. et sedit annos .xxiij. mēses decē: dies .xvij. Hic sanctissim⁹ pontifex restaurauit monasterium sancti Anastasii ad aquas salinas post incēdium. Edificauitque turres et muros vrbis rome propter hostes longobardorum quotidie irruentes. Hic portas ereas maiores dedit sancto petro apostolo. Ipsos quoque muros vrbis qui in plerisque locis vsque ad fundamēta dirupti fuerāt renouauit. Multas etiam ecclesias tam intra vrbē quam extra suis sumptibus restaurauit. Hic etiā in monasterio sancti Stephani: quod circa ecclesiam sancti petri situm est congregationē monachorum instituit: vt in ecclesia sancti Petri cum tribus monasteriis quos Gregorii⁹ terti⁹ instituerat: laudes sedulas psoluerēt. Fuit enī in reparādis ecclesiis et diuino cultu celebrādo admodū solicit⁹. Huius tempore Karol⁹ magn⁹ rex Frācorū: pipini fili⁹: veniēs ad italiā cū exercitu vt ab infestatiōe lōgobardorū ecclesiā defensaret: obsedit lōgobardos in papia vbi cepit desideriū regē et vxorē ei⁹ quos captiuos duxit in frāciā: et veniēs Romā reddidit oīa pape quę pater su⁹ pipin⁹ btō petro concesserat: adiuncto quoque ei ducatu spoletano: et beneuentano. Ob hoc ipse patrici⁹ rome effect⁹ est. Hui⁹ tpe celebrata est septima synod⁹ trecētorū epōrum apud constantinopolim. Aliam vero synodum ipse Adrianus papa presente rege karolo rome celebrauit: in qua fuerunt centum quinquaginta quatuor episcopi religiosi: in qua Adrianus papa et synodus dedit Karolo ius eligendi romanum pontificem: et sedē apostolicam ordinandi. Item archiepiscopos ab ipso inuestituras accipere per prouincias singulas. Anathematizauitque omnes huic decreto rebelles: et bona eorū publicari iussit. Tuncque cessauit regnū lōgobardorū Karolo in italia domināte. Adrian⁹ vero papa post multa laudabilia opera quieuit in pace. Sepultusque est in ecclesia sancti petri in vaticano: et cessauit episcopat⁹ dies tres.

De sancto Corbiniano episcopo. Capitulum. liiij.

Corbinianus episcopus Frisieñ. a papa Gregorio primo fact⁹ fuit tempore Pipini grossi regis: qui vir sanctissime vite fuit et miraculis claruit. Hic quodā dum apud ecclesiā sancti Germani oraret: et propter multā fortitudinē ipsiā a vale reiectā sensisset: ne silētiū frāgeret cōticuit: totaque nocte in orōne plecurās vinū adeo cōpescuit: vt nec de ipso vl' vnica gutta manaret. Cū quidā fur mulam ei⁹ abstulisset totaque nocte itinerādo vagus esset mane dorso animalis vinct⁹ ad sanctū adductus furtū restituit: et penitētiā egit. Adalpertum quendā turpē dio dānatum se inuocantē triduo illesum conseruauit: qui post liberat⁹ deo deuote seruiuit. Ursum quendam qui eius asinū deuorauerat: dum romā pergeret diuina virtute coegit: vt sarcinam vsque romā animalis loco deferret. Huinsgus comes tridentin⁹ admissarii sancti furto auferri fecerat ad equas operiendas: et infra dies modicos .xliiij. equos morbo elephantino amisit. Unde et dei iudicium cognoscēs equos duos cū admissario: atque .cc. solidos sancto restituit. Quadā .vj. feria dum piscibus careret predixit per aquilam pisces sibi diuinitus ministrādos. Et ecce aquila rostro a mari piscem detulit: qui tota die ad esum familie satisfecit. Sequēti quoque .vj. feria ministru suū natantē iussit: vt in xpi noīe piscē caperet: qui mirius piscē magnum manib⁹ cepit: et ad litt⁹ vsque pduxit. Apud oratorium sancti stephani: vbi aliquādo orās lucem de celo fulam viderat et voces audierat angelorū: cellā sibi cōstruxit: vbi fontē ex humo baculo percussa perduxit. Deuot⁹ virginis gloriose die natiuitatis eius in pace quieuit: videlicet .vj. Idus septembris. Et in eiusdem dei genitricis ecclesia sepultus est: miraculis clarens. Nam sanguis qui die .xl. ante obitum eius de ipsi⁹ narib⁹ distillauit: terre suffosus post annos .xl. recens adeo inuent⁹ est: ac si ea die fuisset effusus. Corpus vero ei⁹ tunc tpis trāslatum est fasingā: et vna cū dicto sanguine in ecclesia sua sepultum est marmoreo mausoleo.

De sanctis Dorotheo et Gorgonio martyribus. Capitu. lv.

Dorotheus et Gorgoni⁹ martyres passi sunt apud Nicomediam ciuitatē sub Diocletiano imperatore. Qui cum essent primi in palatio eiusdē militie renunciantes: christianos se libera voce cōfitebant quod Cesar audiēs moleste tulit anxiebaturque pdere tales viros: quos intra palatiū suū nutritos mores et generis nobilitas decorabāt. Cū ergo nec minis nec blandimentis mouerētur in equuleo distendunt: flagris et vngulis toto corpore laniant: et deinde aceto et sale nudatis pene eorū visceribus perfunduntur. Et cū hec alacrius tolerarent in craticula assant: vbi quasi in lecto florū iacere videbantur. Ad vltimum laqueo suspendi iubent: et corpora eorum canibus exponuntur: sed tamen intacta a fidelibusque collecta honorifice reconduntur. Passi sunt autē .v. Idus septēbris. circa annos domini .cclxx. Interiecto autem tempore corpus sancti Gorgonii inde leuatum et romam trāslatum est. Anno autem domini .dcclxiiij. episcopus meteñ. nepos Pipini regis ipsum ad gallias trāstulit: et in Gorgonien. monasterio collocauit.

De sancto Dorotheo abbate. Cap. lvj.

Dorotheꝰ abbas in egypti ptibꝰ claruit. Hic qui sic thebeꝰ inter partes egypti sctitate non minimꝰ quotidie a mari lapides colligēs et ānis singulis habitaculū vnū edificās absq̄ edificare sibi cellas nō volētibꝰ pcedebat. Noctibꝰ vero ipos tulas orabat vt vēderet pter cibū pauperibꝰ muniū. adū. Cibꝰ vero eiꝰ erat panis vncie sex. et oleū minutorū: fasciculꝰ modicꝰ: aqua vero exigua i potu vtebat. Nūq̄ visus est i lectulo reposatꝰ vel pedes p requie extēdisse. vel p volūtate dormisse. Quieuit aūt i pace. v. Idus septēbris. Hec in vitis patrū.

¶ De sancto Sergio papa et cōfessore. Cap. lvij.

Sergius papa natiōe Syrus de ciuitate antiochie: ex patre tiberio canoni pontifici i epatu romano successit. Et sedit ānos. ix. menses. viij. dies. xxiij. Hic romā veniēs sub deodato pōtifice inter clerum romane ecclie connumeratꝰ: quia studiosus erat in offō cātilene acolitꝰ factꝰ est. Qui p ordines ascēdēs a leone pōtifice secū titulo sctē susanne pbyter ordinatꝰ est q̄ impigre p cimiteria martyrū celebrabat. Defuncto vero conone papa populꝰ vrbis rome in duas partes diuisus est. Et vna quidē pars elegit theodorū archipresbyterū: alia vero paschalē archidiaconū. Cūq; vnꝰ alio locum nō cederet: sz vterq; immaniter p manerent: vt vnꝰ aliuz superare: plurimaq; pars cleri et ppli ad sacrū palatiuz perrexisset: vt tractarēt: qd fieri deberet deo annuēte in psonā denominati Sergij venerabilis tūc pbri cōcordātes se cōtulerūt. Cūq; in lateranēsis epatum deducētes elegerūt. Sicq; in sede beati Petri pōtifex ordinatꝰ est tēpore Justini iunioris. ¶ Hic pōtifex ecclesiā lateranēn. reparauit. Et vt agnꝰ dei ter cātaret intra missarū solēnia cōstituit. ¶ Hic etiam diuina ad eum reuelatione facta in sacrario sancti Petri inuenit capsam argenteam in loco obscurissimo multe annositatis. Ita vt iā nō argētea videret in qua sigillū erat expssum quo ablato inuenit crucē gēmis ornatā: et ineffabilē portionē crucis dnice intꝰ inclusam: que in die sancte crucis adorat. Corpus quoq; primi sancti leonis pape transtulit ipso reuelāte. Qui etiā pter defensionē ecclesiastice libertatis a iustino imperatore in exiliū relegatus: ac demum ab eo reuocatus est. Et post laudabilē vitā in pace quieuit. Et sepultꝰ est apud sanctū petrū. Et cessauit epatꝰ mensem vnum et dies viginti.

¶ De sancto Audomaro epo. Ca. lviij.

Audomarꝰ episcopus claruit apud tarnanēn. ciuitatē. Hic ex aurea a valle non longe a constantia ciuitate: patre friulfo religioso et nobili viro ortus est. Et vna cuz eodem patre suo omnibꝰ pro christo relictis ad cenobiū luxouien. quod a sancto colūbano abbate i burgūdia ostructū fuerat: pergētes ambo sub abbate eustasio monachi facti sunt: vbi Friulfꝰ i sctitate pspicua vsq; ad finē vite pseuerauit. Audomarꝰ vero in epm taruanen. electus per annos plusq̄ triginta ecclesiam suam feliciter gubernauit. Ciues quoq; suos q̄ post doctrinam quā a sctis fusciano et victorico pceperāt ad idolorū culturaz reuersi erāt ad xpm redire fecit. ¶ Cū aūt semel graui tentatione carnis vrgeretur exēplo beati bndicti inter vepres et vrticas se nudum volutans ignem illum libidinis extinxit. ¶ Dum apud villam tornacum sub arbore quieuisset: crucem domini de lignis factā arbori affixit: et sequēti nocte lux desuper celica radiauit: multorumq; ex ipsa cruce egritudines curabant. ¶ Per annos plurimos ante obitum lumen oculorum amisit: ad eius lumen sanctitatis augēdū: nec tamē vnq̄ inde turbari visus fuit. Sed cum translationi corporis sancti vedasti epi apud atrebatēn. vrbem facte ab aulberto epo interesset: lumen sibi oculorum redditū est finita vero corporis translatione orauit ad dnm et iterum vt petijt ad votū suū rursum excecatus est. Quieuit in pace. v. idus septēbris. In cuiꝰ transitu mira fragrantia in domo eiꝰ respersa est lāpades quoq; ad eiꝰ tumulum dependentes oleū distillarūt: quo egri peruncti a languoribus sanabantur. Cuius corpus in eius ecclesia tumulatum a sancto bertino abbate translatū sepultū est in monasterio sancti cythini.

¶ De sctō Hilario papa et cōfes. Ca. lix.

Hilarius papa natione sardus ex patre crispino leoni primo pontifici in episcopatu romano successit. Et sedit annos. vj. menses tres: dies. x. Hic constituit vt nullus pontifex successorem sibi constitueret. Qui non solum in elemosynis dandis pauperibꝰ quotidie fundit: verū etiā pleraq; basilicas auro argētoq; insignit decorauit. Et fecit ad sctm laurentiū balneū et monasteriū. Et hic plenꝰ sctitate et virtutibꝰ quieuit i pace. iiij. idꝰ septēbris: et sepultꝰ est ad sctm laurētiū in crypta iuxta corpꝰ beati sixti epi. et cessauit epatꝰ dies. vj.

¶ De sanctis nemesiano et Felice et socijs martyribus. Capi. lx.

Nemesianꝰ felix lucius: alius felix: lithēus: polianꝰ victor: iader: datiꝰ epi: multiq; pbyteri et diacones apud aphricam martyriū passi sunt sub persecutione valeriani et galiani imperatorū: qui exurgēte persecutionis rabie ad primā cōfessionis xpi costantiā grauiter fustibꝰ cesi: deinde cōpedibus vincti: et ad fodiēda metalla deputati: gloriose cōfessionis agonem cōsumauerūt: quorū etiā exēplū secuta multiplex plebis eorū portio cum eis pariter coronata est. Extat epistola beati cypriani ad ipsos et de ipsis scripta. Qui passi sunt. iiij. idus septembris.

¶ De sanctis Sosthene et Victore martyr. Capi. lxj.

Sosthenes et victor martyres apud calcedoniā passi sunt sub procōsule prisco: q̄ cū beatā euphemiā virginē sub eodē pconsule decertantē vidissent immenso lumine circūdatā: et angelorum et virginū choris constipatam cōuersi sunt ad xpm vt dicetur infra in passiōe euphemie. xvj. kalē. octobris. vnde ipsi ambo a pconsule detenti: primoq; in carcerē trusi: deinde pducti ad stipites ligati sunt: vrsi quoq; ipsis ac leo ferocissimi laxati fuerunt. Sed cū a bestiis in nullo lesi fuissent quin potiꝰ omni deposita feritate pedes sanctorū lingerent. Procōsul illos in cuppa cremari mādauit: q̄ dato sibinuicē pacis osculo spiritum emiserunt. iiij. idus septembris.

¶ De sctis Protho et Hiacyntho marty. Ca. lxij.

Prothus

Protbus & hiacyn thus martyres rome passi sunt sub galieno imperatore. Qui ambo fuerunt eunuchi domicellique in studio philosophie socii eugenie virginis filie philippi nobilissimi romanorum alexãdrie prefecti: qui & ab ipa virgine vna cũ patre & claudia eius matre ad xpm cõuersi sunt: vt supra in eius passione actũ est octauo kale. ianuarii.

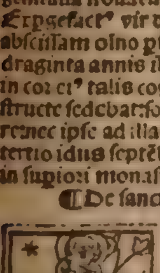
¶ Sz postquã beata virgo eugenia passa est prthus et hiacynthus iussu imperatoris tẽti sunt: & ad templũ iouis adducti vt sacrificarent q̃ oratione sua simulacrũ cõminuerũt: & cũ sacrificare nollẽt primo quidẽ fustibus diutissime cesi sunt deinde capitis obtruncatione martyrium cõpleuerunt tertio idus septembris circa annũ dñi ducentesimũ quinquagesimũ sexti: & sepulti sunt via salaria vetere in cimiterio priscille.

¶ De sancto Helia abbate. Cap. lxiii.

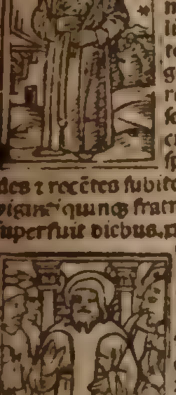
Helias abbas in deserto egypti in regione thebaide claruit. Qui deuotarũ virginũ curã habẽs in grandi monasterio trecentas feminas collegerat: carũq₃ vitã & cõuersationẽ regulabat: qd cũ biennio fecisset grauẽ tentationis carnẽ sentiens adhuc iuuenis annorũ triginta existens p solitudinem fugit: iugi biduano ieiunio ac triduano carnem domans. Cui in somni tres angeli apparuerũt interrogantes cur deo dilectas virgines reliquisset. Quib' rñdit q vitiũ carnis incurrere formidabat. Moxq₃ ab vno eorũ visum est ei genitalia nouacula pcidi. Sicq₃ secur' redire monet. Expgefact' vir dñi genitalia qdẽ reperit: sed tẽtationẽ abscissam olno psensit. Sicq₃ ad cenobiũ reuersus qdraginta annis ibidẽ vixit: asseuerãs q nũq̃ decetero in cor ei' talis cogitatio ascendit. Fenestre q₃ ibidẽ cõstructe sedebat: sorores erudiẽs: cũ nec ad eũ ipse ascẽderet: nec ipse ad illas descẽdere posset. Quieuit aũt i dño tertio idus septẽbris: cui successit sctũs dorothe' qui in supiori monasterii cella consenuit. Hec heraclides.

¶ De sancto Helia alio abbate. Cap. lxiiii.

Helias alius abbas fuit in finib' antinoe ciuitatis q̃ metropolis est thebaidis senex in eremo annorũ.cx. quorũ.lxx. annos in solitudine trãsegit: fuitq₃ discipul' antonii q̃ ope manuũ & orõnib' ibs eregerat. ¶ Qd cũ hospitalitati intẽderet: & ad eũ multitudo fratrũ venisset: q₃ public' illac trãsit' erat: & deficiẽte sibi pane tristis esset. Ingressus spelũcã ex insperato tres panes grãdes & recẽtes subito reperit: ex quibus duos assumens viginti quinq₃ fratres ex eis satiauit. Tertius vero qui superfuit diebus.xx. eidem postmodum ad victũ satis fuit. Hec in vitis patrum.

¶ De sctõ Venerio abbate. Ca. lxv.

Venerius abbas & presbyter apud insulã palmariam claruit tpibus phoce imperatoris: & Gregorii pape primi. Qui ex nobilibus ortus parẽtib' puincie lunẽsis sacrisq₃ literis edoct': relicto seculo dictã insulã petiit terre vicinã distantẽ a lunẽsi ciuitate circa miliarib'.iiii. in loco qui dr tyr' maior vbi asperrime pnie operã dabat: herbis agrestib' & pomis multo tpe vescẽs. Ad quẽ accedẽs qdam agrestis noie reuelatione diuina pmonit' ab eo salutis mãdata suscepit & rogatus ab eo sarculũ ad terrã colendã et hordeũ ad seminãdũ viro dei detulit. ¶ Cũ aũt venerit tpe quo iã hordea meti ceperãt: semen dilatũ seminasset hordeũ subito natũ & maturatũ est: qd ipse cadẽ messuit tẽpestate. ¶ Cũq₃ fama ipsi' diuulgata inter multos illũ visitãtes: paup quidã domesticus ad eũ venisset: & puer in naui iuxta litus reli quisset: illeq₃ dormitans latratu canis subito expauẽs & cingulãs in mare lapsus necatus fuisset: nautisq₃ p equora vagaret audiẽs, et venerius & homini misertus orõne sua ex lachrymis & nauẽ ad littus: & puer reduxit ad vitã: vnde ob ei' sanctitatem nimiãtam phoca imperator: q gregorii' papa primus ipsum plurimũ reuerebantur. Draco inges x pe ciuitatẽ lunẽsi. habitabat: qui carinas in mari sepi' submergebat. Ad instantiam ergo lunẽsi. epi virũ sup hoc pcib' tertio pulsantis: post orationem & ieiuniũ triduanum cũ archidiacono & plurib' descẽdẽs ad rupẽ vbi draco latebat vestigia sua in saxo ac si in cera impressa reliqt. Et dũ draconi ex parte xpi de recessu mãdasset: illeq₃ nullaten' moueret: deinde mãdauit in noie trinitatis: vt se in abyssum demergeret: draco se statim i mare pcipitãs nũq̃ cõparuit. Post hec veneri' vt gloriã hominũ fugeret nauigauit ad insulã tyrrhẽã: ibiq₃ dieb' pl. cũ bestiis demorat' est coruo ei quotidie dimidiũ panis candidi & frustum carnis bubule diuinit' deferente. Qui etiã deambulãs iuxta litt' corp' hois in mari necati illucq₃ ab vndis eiecti inuenit: & orãs p eo angelis apparẽtib' hominẽ suscitauit. Cũ aũt admonitione diuina ad locũ suũ redire vellet: & nautas q̃ illuc appulerant & ad sardiniam ire volebãt instãter rogasset vt ipsuz ad suã insulã deferrẽt: illiq₃ recusarẽt: orta in mari tempestate nõ pri' inde se mouere potuerũt donec sancti petitionẽ adimplere volẽtes: facta subito serenitate eũ illuc detulerũt. Et. cũ ante recessum suũ ipsi naute in littore lapidib' luderẽt: vnusq₃ illorũ a socio casu in pectore pcussus expirasset oratiõe scti suscitat' est: reuersus igitur ad locũ pristinũ qeuit in pace.iii.idus septẽbris: manibus angelicis sepultus in quo loco oleũ emanãs egritudines omnes sanabat. ¶ Post hec lucius episcopus lunensis deo admonit' ad insulã cum populo veniens: oleum manãs repperit: corpusq₃ effodiens illud quoq₃ integrũ inueniens miro fragãs odore honorabiliter tumulauit: ecclesiãq₃ desuper edificauit: vbi ad refectionẽ custodum sacri corporis de terra fons scaturit vsq₃ in presens ibidem manãs. Tpe vero ludouici pii imperatoris: cũ saraceni insulas illas deuastarent: apollinaris eps lunensis a sancto per visum admonitus: corpus eius inde trãstulit: & regnum detulit: ac in ecclesia scti prosperi.iii.nonas nouẽbris deposuit.

¶ De sancto Venerio alio abbate.

Cap. lxvi.

Venerius ali' abbas tyburtine ciuitatis floruit tẽpore othonis.iii.imperatoris. Qui primo in monasterio sancti benedicti apud ipsum oppidũ degens: inde solitudinem petẽs sine abbatis licentia discessit. Quo tpe contigit sctm̃ rõualdum abbatẽ ad ciuitatem illã ab othone obsessaz accedere: gratia pacis interponẽde. Qui audiens derelicto solitario ad eum abiit: et vita ipsius cõperta ipsum de inobedientia increpauit: et q sine abbatis sui licentia q̃cquid faceret inaniter laboraret astruxit. Ille aũt cõpũctus ad monasteriũq₃ reuersus: dilectiõe a suo abbate de vita solitaria ducẽda petiit: et vt petiit impetrauit. Deinde saxum hominibus inaccessibile conscendit: vbi.iiii.annis sine humano cibo

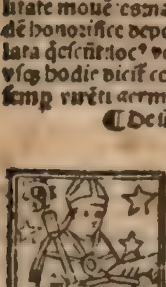
remansit exceptis tribus panibus quos secum prius a monasterio detulit. Holera poma siluestria et radices ede bat atque quandoque etiam dulce stillicidium contactu lapidis hymectere ex nimbis colligebat. Ad quos plurimi vitam eius reuerentes accedebant et vite eius necessaria deferebant: que tamen omnia ipsa pastoribus pecorum et aliis indigentibus erogabat. Jolde quoque exhortante episcopo basilica fieri et consecrari permisit. In qua post aliquod tempus discessit et a quibusdam eum querentibus inuentus est mortuus: in cubitis et genibus quasi ad orationem incumbens: vbi et sepultus est per quem deus plurima miracula ostendit.

¶ De translatione corporis sancti hermacore epi. Capitulum lxvii.

Translatio corporis sancti hermacore episcopi facta est post tempus quo attila flagellum dei italiam deuastans aquileiam funditus euertit. Cumque secundo candem prouinciam gothorum rabies depopulata esset et quoque longobardorum impetum paulus tunc patriarcha aquileien. ferre non posset ad gradense castrum supra mare se transtulit: et corpora quorundam sanctorum ac thesauros ecclesie secum tulit: cui successit in patriarchatu probinus: et post hunc helias qui in gradensi ecclesia synodum .xx. episcoporum celebrauit et de mandato tunc pelagii pape ipsam ecclesiam totius venetie et dalmatie metropolim esse constituit: eo quod aquileia tunc funditus esset euersa. Post heliam successit cyprianus quo mortuo fortunatus hereticus sedem inuasit: fultus audacia longobardorum: qui spoliatis ecclesiis sedem tenebat in castro glemone in confinio longobardorum sito. Eodem autem tempore primogenitus a papa missus est patriarcha ad instantiam episcoporum catholicorum prouincie venetorum vt dictam sedem catholice gubernaret. Qui a populo gratanter exceptus et diuina dispositione cathedratus: adeoque per visum premonitus cum omni sua plebe aquileiam perrexit: vt corpora hermacore et fortunati adhuc in agro sancte matrone alexandrie tumulata inde ad castrum gradense transferrent. Quibus in sacro mausoleo repertis dum ipsa inde asportare non possent requirentes ne forte aliquid de reliquiis eorum deficeret. Reuersi ad arcam reperiunt vnum ex calceis beati hermacore ex errore dimissum: quo suscepto corpora eorum omni facilitate mouentes naui imposita gradum tulerunt: eaque ibidem honorifice deposuerunt: pridie idus septembris. vbi et tumulata quiescunt: locus vero susceptionis nauis que corpora tulit vsque hodie dicitur celsus. i. recessus sancti hermacore: qui semper virenti gramine decoratur.

¶ De sancto Hiuentio episcopo. Capitulum lxviii.

Hiuentius episcopus discipulus beati hermacore fuit. Cum idem beatus hermacoras sanctum syrum episcopum ordinatum ad ciuitatem papiam misisset: vt verbum domini predicaret: hiuentium condiscipulum eidem associauit: et dictum est sacra in legenda syri .v. idus decembris. Hic cum beato syro cum in predicationis officio iugiter laborauit: quem et ipsum diaconum idem episcopus ordinauit ac successorem dimisit. Domino autem mortuo syro hiuentius ad sacerdotium electus renuit: sed tandem productus licet satis renitens pontificatum accepit: quo grauissimus clero et populo magistri vestigia sequens gregem domini cum tremor is et sermonibus et pariter miraculis pollens in pace quieuit pridie idus septembris.

¶ De sancto Hiuentio presbytero. Capitulum lxix.

Hiuentius presbyter in hyspania clarus sub tempore constantini imperatoris. Qui vir sanctitate insignis et sapientia clarus rhetorico stylo copioso genere nobilissimus: quatuor euangelia heroico metro in .iiii. libris pene ad verbum transtulit: et apud hispanos claro fine in pace quieuit.

¶ De sancto Niceta mar. Cap. lxx.

Niceta martyr qui interpretatur victor apud nicomediam ciuitatem passus est sub Maximiano rege ipsius martyris parente. Hic ipsius ciuitatis oriundus filius patris maximiani regis gentilis: et adolescentia bonis moribus imbutus per reuelationem ad ihesum conuersus est: apparuit enim in somnis ihesus cum virgine in oratorio sancte marie tenens signum crucis in manu sua et docuit eum vt crederet in eum: qui euigilans et de visione territus perquirebat quis esset qui ei apparuisset: et cui quedam christiana nomine iuliana occulte imagines christi ac matris eius et signum crucis ostendit: quas ille ipsas esse figuras eorum: quos viderat recognouit. Ductus igitur a iuliana ad oratorium virginis a quodam presbytero christiano in fide doctus et baptizatus est: indutusque habitu despicabili a gabriele archangelo ei apparente in fide christi confirmatus est. ¶ Cum autem puer quidam iulianum nicetam orantem in ecclesia repperisset: patri denunciauit. Qui missis apparitoribus fecit eum detineri in ecclesia sancte dei genetricis orantem. Ductusque ad patrem ab eodem ad sacrificia inuitatur. Ille autem sibi dari deos petiit vt eis thura offerret: statuasque idolorum argenteas in domum suam adductas contriuit et pauperibus per frusta distribuit: quod cum patri ipsi met postmodum retulisset: iussit eum catenis ligari et vncis fi pedem a .xxiiii. viris sibi vicissim succedentibus nerius taurinis aceto et felle tinctis crudeliter flagellari: cui apparens angelus michael ipsum duleet confortauit: viditque niceta manum de celo ei porrigentem coronam gemmatam et columnam igneam ad celum vsque protensam. ¶ Cum autem hec omnia patienter tolerasset fecit eum pater manibus et pedibus vinctum super stratum poni: et puellam speciosam adduci: vt ipsum in osculis et amplexibus alliciens ad deorum sacrificia prouocaret. Qui dum se ab ea impudice tractari sentiret: et aliter illam repellere non posset: linguam dentibus precisam in faciem eius spuit: illaque confusa discessit. Tunc fecit eum rex deponi super lectum rotis acutissimis circunseptum: quod quatuor rotis agitabatur: et orante ferro gladii sicut fenum facti sunt: et ipse illesus permansit. Quo viso miraculo quingenti gentilium crediderunt. Orante quoque sancto martyre christima et aqua de petra prosiliit: et ipse eos baptizauit. Statimque ad regem intrauit: quem ille videns incolumem quem membratim concisum putabat: iussit eum hamo per labia suspendi et ferrum ignitum acutum auricule ipsius infigi: et a dextera in sinistram pertransiret: aliud quoque ferrum cordi eius immitti et tertium capiti imponi: quod inde ipsum vsque ad latus sinistrum transfoderet. Et dum hec constanter sustineret: et superasset iussit eum versis pedibus suspendi: et fumo subterfacto fumigari: deinde capta pice et pulmitibus igne succenso sterni cremari. Et cum in his etiam illesus permansisset: manus eius truncari et serris cruraa secari fecit. Deinde calciamenta ferrea ignita pedibus eius imponi. Et post hec in profundissimam foueam sine aqua iactari. Qui oratione facta ab angelo michaele de fouea eductus: membra eius omnia restituuntur. Angelus quoque ipsum hortatus ei dixit: vt quicunque ipsum in sua necessitate inuocaret iuste postulata peruenirent ob tinerent: et si iniuste peteret ad penitentiam perueniret. ¶ Post hec pater vocatis magis fecit ei monstruum in calicem

propinaret: sed signo crucis edito demones de calice vini Liteos euanuerunt: et venenū in aquā puerum est. De qua martyr dni magos illos ad christū reducētes baptizauit: quos rex vna cū filio in carcerē trudi mādauit. Orante ipo sancto diabol' in angelū lucis trāsfiguratus eidē apparuit: quē ille per spiritū cognoscēs durius increpauit. Statimq angel' bon' eidē astitit et illū forē demonē declarauit: quē niceta ad terrā prostrauit: et pedē sup collū ei' posuit: et quis esset interrogauit. Ille sbo diu cuncta dixit se esse spiritū q adā fecerat vt preuaricaret: et caim vt fratrē occideret: et populū iudeoꝝ induxerat vt christū crucifigeret: veniēte quoq patre maximiano ad carcerē procedit niceta demonē in vultu eius dicēs ipsum esse deū quē adorabat: et deinde illum in sterquilinio alligauit. ¶ Cum aūt pater se in christū crediturū promitteret si niceta vnū ex multis defunctis sub colūna iacentibus suscitaret: orante sancto omnes qui fuerant mortui surrexerunt. Et cum in gētilitate mortui essent sancti' dnus eos baptizauit: et iterum vt dormirēt ac se in paradisum precederent imperauit. Que omnia dū rex magie ascriberet: et filiū iterū fustigari iussisset: veniēs regina ipm de crudelitate nimia redarguit: mox quoq seditione suborta populus regem gladijs et lāceis trucidauit. Niceta vero omnē populū in fide docuit et baptizauit: ecclesias plures cōstruxit: et fidem dñi multiplicauit. Demū ad christū feliciter migrauit die sabbati pridie idus septembris hora sexta: sepultus a xpianis in nicomedia ciuitate iuxta corpora aliorum martyrū ibidem pro christo passorum.

¶ De sancta Bona virgine. Cap. lxxi.

Bona virgo ī partib' egypti claruit. Hec apd latinos bona apud suos egyptios cordimunda vocata regali stirpe orta: pre zabul nobili satrapa: matre Liua pulchra facie: sed pulchrior fide nondum tū baptizata: parētibus defunctis multarū diuitiarū heres sub cura ppinquorū fuit. Quā dū iuuenis nobilissimus in cōiugiū peteret multas ei pollicens possessiones: illa oino matrimoniū ei refutauit dicens xpm se ab infantia despōsasse: virginitatēq suam ei dedicasse. Propter quod a propinquis dudū blanditijs et minis pulsata: timēs sibi violēter sanctū n: propositū rūperet: latenter fugā petijt et ad cenobiū virginū se contulit: ac se a ianitrice intromitti instātius postulauit. Dūq illa virginem sine abbatisse licentia admittere recusaret. Abbatissa diuina reuelatione pmonita ipsam intromitti fecit: et petēti habitū religionis tradidit. Requisita aūt ab attinētibus et inuenta dum ipsā inde nullatenus auellere possent: dicunt abbatisse puellā esse gētilē vt eā tali occasione repelleret. Illa aūt hoc pditū: sed baptismū expetens a pbytero monasterij baptizat: et .xij. annorū sacro suscepto velamine vgo dño consecratur. Que in multa perseuerauit sanctitate et omni sacre regula disciplinae. ¶ Cum aūt vnā ex sororibus haberet in sociam predilectā: et illam languentem oēs alie visitarent: sola bona remansit in ecclesia orans deū vt cū illā mori cōspiceret: sibi in alio seculo comes fieret. Qd ei voce de celo lapsa ei promissum est. Tūc bona sororē adijt que eā illud idem pcr siciauit: et mox spiritū emisit. Tertia vero nocte abbatissa vidit somniū cū iuuenis splendēs palliam ex ei' capite auellebat: quā et scrinio abscōdebat. Et querēs cur hoc faceret: audiuit bonā ab ea eadē die auferendam. Mane autē dum abbatissa visionē sorori h' retulisset bona pciente: audita est vox angeli de celis ipsam ad patriā euocātis. Que cōtinuo in choro sororū posita: oib' circūsallētib' et flētib' emisit spiritū pdie idus septēbris. Cui' corp' mox lux de celis clara circūdedit: et ex ipso odor mirabilis refragrauit: donec offō cōpleto sepulture traditum est.

¶ De sancto philippo epō et mar. Cap. lxxij.

Philippus episcopus et martyr passus est apud alexandriam sub seuero imperatore. Hic illustrissimus pfectus augustalis pater fuit sctē eugenie vginis et ab ea conuersus ad xpm: vt supra in eius passione actū est. viij. kalen. ianuarij. Qui relicta pfectorie dignitate a xpianis in epm alexandrie sublimat. Ad cui' instantiā et informationē seuer' augusti' vberratē xpianis pcepit: vt suis legib' in egypti partib' vterent eo q ab eo vt dum pfecto suo informat' esset: xpianos rei publice plurimū esse proficuos. Postmodu aūt emulantib' paganis: seuerus edictū reuocauit: et misso illuc perēnio pfecto in successorem philippo mādauit eidē: vt aut philippū dñs sacrificare cōpelleret: aut depositū oi digni ate et facultatib' priuaret. Philippus aūt infirmitatē simulauit: donec oia sua pauperib' dispensauit. Qd audiēs perenn' dū ob timorē populi ipsum inuadere publice non auderet: latēter in ecclesia orantē gladio in gutture percuti fecit. Qui tū populum in timorem dñi exhortans: per triduū superuixit. Sed in epatu menses .xv. miracula patrās. Et sic cum palma martyrij ad xpm migrauit idibus septēbris. Sepultus in monasterio filie sue.

¶ De sancto Ligorio martyre. Cap. lxxiij.

Ligorius martyr in partib' grecie passus est. Hic natione grecus: relicto seculo dū vaste solitudinis eremū coleret holbusq scognit' esset et a gētilib' venatorib' inter vepres luer' est. Et dū latro putaret īterrogat' qs esset: rndit se esse petōrē xpianum. Quē illi audito xpi nole ei' exoso mor gladijs interfecerūt. Cui' corp' a Uenetis de partib' grecie trāsuectū ī monasterio scti Laurētij positū est. Cūq dies ei' passiōis ignot' eēt cuidā puero languēti q si ī extremis posito: qdā scrtis appuit scs Ligoriū esse dixit: puerūq admonuit vt abbati scti Laurētij diē sue passionis .xiij. septēbris celebrādū eē idicaret: q vez die ille p xpo pass' fuisset: et eo nūciato sua ei' meritis sanitatē pciperet. Puer āt ad se rediēs hec q viderat abbati nūciauit: et ptinuo incolumis de lecto surrexit. Sicq dies passiōis Ligorij Idib' septēbris eē exīde oib' notū fuit.

¶ De sancto Amato presbytero. Cap. lxxiiij.

Amat' presbyter et abbas monasterij romerici fuit: vir quidem mire abstinentie et anachoritice vite sectator virtutum et miraculorum gratia illustrem conuersationem ducēs. Qui et migrauit ad xpm Idibus septēbris in ipo monasterio in pace tumulatus. Hec Ado.

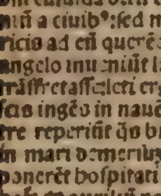
¶ De sancto Maurilio episcopo. Cap. lxxv.

Mauril' episcopus apud Andegauensium ciuitatē claruit: cuius et episcopus fuit. Hic natione mediolañ. claris parētibus ortus. Primo quidem sancti Martini in suo monasterio turonēsi discipul' fuit. sed postmodum solitariam eligens de turone recessit. et Andegauēs. vrbem adijt: vbi in villa calduric phanum antiquissimum idolorum reperit: statimq

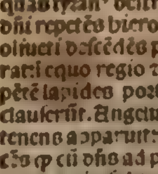
orationem fudit et ignis de celo descendens ipsum consumpsit. Ibi ergo sanctus ecclesiam fundauit quam processu temporis sanctus Martinus consecrauit: vbi et multo tempore maurilius in sanctitate vite morans tranquillitate multis miraculis coruscauit. ¶ Nam puerum a vipera percussum pene extinctum sanauit. In psiaco vbi erat collis idolorum demonibus cum multo vlulatu expulsis idola combussit: et ibi cenobium construxit. ¶ Vir quidam raptus a mercatoribus vt precio venderetur ad eius presidium recursum habuit. Dominus autem sanctus dominum illius ad redemptionem capti nullatenus inducere potuit: et raptor a febribus inuasus subito expirauit: quem sanctus Maurilius sua oratione a mortuis suscitauit: statimque ille captiuum libere dimisit quod etiam miraculo omnes alios dictos raptores socios ad penitentiam reuocauit. Naute quidam in mari periclitantes eum inuocabant. Quod sanctus per spiritum cognoscens ad litus accessit et signo crucis edito tempestatem sedauit. ¶ Latro quidam qui eius asinum rapuerat: nocte tota circumuagans: mane cum furto ante fores eius monasterii inuentus citra asello reddito penitentiam egit. ¶ Post hec de consilio beati Martini archiepiscopi turonensis in episcopum Andegauensem electus est. Qui dum in sede poneretur a Martino eius metropolitano consecraretur: columba de celo veniens capiti eius insedit. ¶ Dum cuidam matrone sterili filium a domino precibus impetrasset: illaque paruum febricitantem ad Maurilium celebrantem in ecclesia sancti Petri baptizandum adduxisset dum missa protraheretur: puer sine baptismo expirauit. Ille vero quasi negligentie conscius acturus penitentiam ab ecclesia sua aufugit: et claues reliquiarum secum tulit. Que dum per mare nauigaret casu in aquam ceciderunt. Episcopus autem quasi hoc diuine vltioni ascribens: vouit se nunquam ad sedem suam reuersurum: nisi claues ipsas diuinitus rehaberet. Sicque in habitu peregrino transmisso mare domini cuiusdam ortum colere cepit. Requisitus est vbique per septem annos a ciuibus: sed minime inuentus. ¶ Dum quidam ex eis clericis ad eum querendum mare transire vellent scripturam ab angelo inueniunt lapidi sculptam continentem. Maurilium illac transfretasse: decreti ergo dum portum in nauicula transeunt: piscis ingens in nauem prosiluit quem excuterantes claues in ventre reperiunt quas bene cognoscunt. Mauriliumque cum clauibus in mari demersum putauerunt. Et dum tristes redire disponerent hospitati sero apud dominum cum quo episcopus eorum morabatur: Maurilium vocari audierunt eumque recognoscentes vt repatriaret exorarunt. Recusanti quoque et votum suum allegati claues ostendunt: sicque sanctum cum gloria ad sedem suam reducunt: qui statim iuxta sepulturam pueri se prostrauit nec ab oratione destitit quousque puer reuixit: quem ipse baptizatum renatum vocauit: et in lege domini eruditum successorem episcopatus habuit. ¶ Quedam die dominico securi ligna cedentes cuius manus contracta securi adheserat: post dies quosque penitentem sanum effecit. ¶ Dum in portu ludi fluminis cum quibusdam transire vellet nec nauem haberet. Nauicule quedam ab alia parte fluuii posite sine aliquo ductore ad eum peruenerunt: et ipse cum omnibus angelico ductatu transiuit. Quieuit in pace. xc. etatis sue anno. episcopatus vero sui anno. xxx. idibus septembris. Sepultus in ecclesia andegauensi. miraculis clarens.

¶ De exaltatione sancte crucis. Ca. lxxvi.

Exaltatio sancte crucis sub heraclio imperatore facta est. Cum enim venerabile crucis dominice lignum a beata Helena inuentum esset vt habetur supra in historia inuentionis crucis quinto nonas Maii: ita per medium ab ea sectum est vt ex eo crucem constantinopolim deferret: et crucem hierosolymis in thecis argenteis suo loco reseruaret. Multorum itaque temporum labente curriculo permittente domino propter peccata populum suum flagelli tricosdroe rex persarum omnia regna terrarum orientis suo imperio subiugauit. Hierusalem autem veniens a sepulchro domini territus fugit partem tamen dominice crucis ibidem ab Helena relictam asportauit. Volens autem ab omnibus vt solus deus coli: turrim ex auro et argento interlucentibus gemmis fecit: ibidem solis et lune ac stellarum imagines collocauit per subtilos etiam et occultos aqueductus quasi deus desuper aquam fluens pluebat: et subterraneo specu equos quadrigas trahentes habebat: vt quasi turrim mouerent: et tonitruum simularent. Filio quoque suo regno tradito: ipse in turrim residebat: et iuxta se crucem domini collocans: appellari se regem regum et dominum dominantium ab omnibus imperabat. ¶ Tunc imperator Heraclius christianissimus cum exercitu copioso iuxta flumen danubium contra cosdroe filium pugnaturus aduenit. Et ibidem vtrisque principibus placuit: vt ipsi soli super pontem duello confligerent: et qui victor existeret sine damno alterius partis exercitus imperium obtineret. Et si quis ex vlla partium principem suum iuuare presumeret cruribus et brachiis excisis in flumine mergeretur. Heraclius igitur se deo et venerande cruci per qua pugnabat: deuote commendans ambobus diutius in conflictu durantibus christo annuente victoriam tandem obtinuit: et cosdroe filium interfecit. Statimque vniuersus eius exercitus quasi diuinitus tactus se fidei christiane subdidit: et sacrum baptisma suscepit. Cosdroe autem ignorabat exitum belli: quia cum ab omnibus propter eius superbiam haberetur exosus: nemo eidem indicare curauit: vnde Heraclius vsque ad turrim ascendens ad thronum eius ex improuiso peruenit: et cum in throno aureo reperit: eique dixit: quia crucem domini iuxta eius modulum honorasset si baptismum et fidem christi suscipere vellet: vitam et regnum ab imperio acceptis obsidibus obtineret. Si autem statim ipse gladio interiret. Cumque hoc ille perfidus acquiescere nollet. Heraclius eum protinus decollauit. Sed quia rex fuerat et crucem domini ex parte honorauerat ipsum sepeliri mandauit. Filium vero eius annorum decem quem in secum reperit baptizari fecit et ipsum de sacro fonte leuauit: ac regnum paternum ei dimisit. Turrim vero destruens argentum in predam suis diuisit: aurum vero et gemmas ad reparandas ecclesias quas tyrannus destruxerat reseruauit. ¶ Sacram igitur crucem domini repetens hierosolymam reportauit. Cum autem de monte oliueti descendens per portam quam dominus passurus intrauerat: in equo regio et apparatu imperiali ingredi vellet repente lapides porte descenderunt: et inuicem quasi paries se clauserunt. Angelus quoque domini super portam signum crucis tenens apparuit: et imperatorem de pompa increpauit: et dixit: Cum rex celi dominus ad passionem per ipsam ianuam intrauit non cultu regio: sed humili residens asello humilitatis exemplum dereliquit: et his dictis angelus disparuit. Tunc imperator lachrymis infusus discalciatus et vsque ad camisiam exutus crucem domini accipiens vsque ad portam baiulauit. Statimque porta se surrigens liberum intrantibus patefecit ingressum. Odor autem suauissimus qui eodem die quo crux de turri cosdroe fuit sublata vsque hierosolymam de persarum prouincia fuerat illapsus tunc redit: omnesque suauitate refecit. Sicque preciosa crux suo loco restituitur: et antiqua miracula renouentur. Mortuus enim quidam suscitatur: paralytici. iiii. curantur: leprosi. x. mundantur: ceci. xv. illuminantur: a plurimis demones effugantur: et languoribus diuersis multi liberantur. Et sic imperator ecclesias reparauit: et regiis muneribus dotatis ad propria remeauit. Facta est autem hec crucis exaltatio. xviii. kalendas octobris. circa annos domini. dcccxx.

¶ De sancto cornelio papa et martyre. Cap. lxxvii.

Cornelius papa et martyr: natione romanus ex patre castino Fabiano pape in pontificatu romano successit. Et sedit annos tres. menses. ii. dies. x. Hic constituit vt sacerdotes si vellet pro certa eum iuuare possent. Hic rogatus a quadam lucina matrona: corpora apostolorum Petri et Pauli

de catacumbis leuauit: vbi per annũ iacuerant: postq̃ ea greci furati fuerant: vt dictum est supra in passione cor. iij. kal. iulij. Et primũ quidẽ corpus beati Pauli sepeliuit in predio eiusdẽ lucine in via ostiẽ. ad latus vbi decollatus est. Deinde corp' beati Petri posuit iuxta locum vbi crucifixus est. Inter corpora sanctorum episcoporum in templo apolinis in monte aureo vaticani palatij Neroniani. ¶ Hic beatus martyr a decio Cesare cum suis clericis in exiliuz relegatus est centũ cellis. Ibiq; a sancto Cypriano epõ chartaginiẽsis epistolas cõfortationis accepit. Tandẽ de exilio reductus decio presentatur: z dũ immobilis in fidei confessione permaneret. Iussit os eius plumbatis cedi: z deinde ad templum martis adduci: vt aut ibi sacrificaret: aut sententiã capitalem subiret. Cũ ergo illuc duceretur: miles quidam nomine cerealis eũ rogauit vt ad domum suam diuerteret: z pro vxore eius salustia: que per annos quinq; paralytica iacebat oraret. Que dum ad orationem eius sanata eẽt viginti duo milites cũ ipsa z viro suo domino crediderũt: z a cornelio baptizati sunt. Qui omnes iubente decio ad templum martis deducti z expuentes in idolũ vna cũ sancto Cornelio decollati sunt. Quorũ olim corpora a lucina prefata in cimiterio calixti sepulta sunt decimooctauo Kalẽdas octobris. Circa annum domini ducentesimũ quinquagesimũ tertium. ¶ Hic sanctus papa ad Fabianum antiochene ecclesie episcopum scripsit epistolã de Romana Italica z Aphricana synodo. Et aliã de nouato z aliis q̃ lapsi erant. Tertiã de his que in synodo gesta sunt. Quartam admodum prolixam: nouatiane hereseos anathema continentem: z causas. Hec hieronym' in libro de viris illustribus.

¶ De scõ Cypriano epõ z martyre. Cap. lxxviij.

Cyprianus chartaginiẽsis episcop' z martyr passus in ipsa ciuitate aphricana sub valeriano z galieno impatorib' galerio maximo procõsule. Qui postq̃ multos christianos ad martyrium verbis et literis confirmasset. Paterno proconsuli presentatur. Et postq̃ a fide nullatenus immutari posset in exilium ab eodem missus est in insulam curubitanam. ¶ Post aliquot menses inde reuocatus est a galerio maximo qui paterno successerat. Et cũ ad sacrificia deoz cogeretur: z sacrificare nollet: sententiam ab eo capitalem accepit. Qua lecta per notariũ cyprianus dixit: deo gratias. Cumq; ad locum cum spiculatore venisset: precepit suis: vt eidem spiculatori pro mercede viginti quinq; aureos darent. Accipiensq; lintheum manu sua oculos texit et coronam suscepit. Referuntur etiam passi cum eo crescentian' victor rosula et generalis decimooctauo kalẽdas octobris. circa annum domini ducentesimum quinquagesimumsextum. Quorum corpora a christianis sepulta sunt in via appalliensi iuxta piscinam eiusdem carthaginiensis ciuitatis. ¶ Hic beatus martyr nondum ad fidem christi conuersus: primum gloriose rhetoricam docuit: deinde christianam professus fidem: carthaginiensis episcopus cõstitutus: multa scripsit: multaq; composuit Nam ingenij huius superuacuum est indicem texere: cum sole clariora eius sint opera. Scripsisse dicitur de lapsis volumen egregium contra nouatianos. Item sacramentorum librum eximium. Itẽ aliũ de laude martyrum ad cornelium papam. Eplas octo. Contra nouatum z nouatianum diuersos tractatus et epistolas: in quibus eorum condemnantur errores. Epistolarum volumẽ grande ad diuersos scripturarum sonanti valde ornatum eloquio. Hec Hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De sancto Tobia iusto. Ca. lxxix.

Tobias vir sanct' cuius perfectio sanctitatis ex ipso ipsius speciali libro colligitur: a beato hieronymo z a iosepho inter patres sanctos testamenti veteris numeratur. Hic ex tribu et ciuitate neptalim vnus fuit ex captiuis filiis israel a salmanasar rege assyriorum in assyrios translatis: qui in captiuitate positus viam veritatis non deseruit: z deo vt ptribulibus suis cum tib' ad orãdũ vitulos aureos: quos fecerat hieroboã: per israel: iste solus iret in hierusalem ad templum domini decimas z primitias suas fideliter offerẽdo. Hic accipiet vxorem annam de tribu sua: ex qua filium genitum suo nomine vocauit tobiam. Captus autẽ cum vxore z filio habitauit in niniue. Et q: deum timebat: obtinuit a rege gratiam perambulandi per omnes ei' regiones: qui cũ captiuos visitabat: z monita eis salutis prebebat. Deueniens autem in rages ciuitatem medorum cuidam gabello contribuli suo egenti sub chirographo mutuauit decem talenta argenti que habebat ex his: in quibus a rege fuerat honorat'. ¶ Mortuo autem salmanasar cum filius eius sennacherib filios israel exosos haberet: tobias conplabatur eos: z egenis ministrabat. Cũ vero reuersus esset sennacherib a iudea fugiens manum domini: z iratus multos hebreorũ faceret occidi: tobias sepeliebat corpora eoz. Quod audiens rex tulit omnem substantiam eius et eum occidi iussit. Qui cum vxore z filio fugiens nudus latuit. Post dies quadragintaquinq; occiderunt regẽ filij eius: z tobias ad domum suam rediit: omnisq; facultas eius restituta est ei. Cum autem in quodã festo paratum esset cõuiuium in domo eius: z misisset filiũ suum ad vocãdos amicos: reuersus ille nũciauit vnũ ex hebreis in platea iugulatũ iacere. Cuius corpus tobias occulte tulit: z nocte postmodũ latenter sepeliuit: propter quod a proximis redarguebatur: eo quod huius rei causa vix mortis periculum euasisset. Sed ille timorem domini omnibus anteponens sepulture eorũ sollicitus intendebat. ¶ Die vero quadam cum a sepultura fatigat' rediisset: z iuxta parietẽ obdormisset: ex nido hirundinũ calida stercora eius oculis inciderũt z cec' factus est qui eũ in oibus patiẽtiã habuit. Et sicut olim Iob dominum in oibus bñdixit cum eũ ab amicis irrideret. Anna vero vxor eius ibat ad textrinũ opus: z de labore manuum sibi z familie sue victũ pcurabat. Et cum die quadam hedum ad domũ adduxisset: tobiasq; eũ balantem audisset: vxorẽ admonuit vt si forte furtiuus esset suo domino redderetur. Ad que illa irata cepit eũ verbis ptumeliosis irritare: z elemosynas suas in vanũ factas obiicere. Ille vo cũ lachrymis orauit ad dñm: vt suũ in pace susciperet spiritum. Eodẽ die cõtigit vt sara filia raguelis in ciuitate medorũ audiret improperiũ ab vna ancillarũ suarũ quã increpabat obiiciente ei q' esset interfectrix virorũ suorũ. Fuerat eñ nupta septẽ viris: z demoniũ nole As modeus occidebat eos statim cũ ad eã ingressi essent. Que post ieiuniũ triduanũ orauit ad deũ vt a tali cã opprobrio liberaret. Cur' orõ vna cũ orõne Tobie vno eodẽ tpe fuit i cõspectu dñi exaudita. Tobias ergo cũ putaret se exauditũ vt moreret filiũ suũ vocauit: z cũ de pceptis sanctis erudiuit: atq; ad sperãdũ in domino confortauit: deinde precepit vt viriũ aliquẽ pquireret: qui eũ in rages medorũ adduceret: vt debita sibi decẽ talenta argẽti a gabello exigere posset. Egress' ergo Tobias inuenit iuuenẽ p̃cinctũ quasi paratũ ad ambulãdũ. Et cũ ab eo accepisset: z q' omnem regionẽ medorũ z iter nouisset z gabellum cognosceret: induxit eũ ad patrem suum: z et audita narrauit. Cui z iuuenis qui erat angelus raphael filium suum sanum ducere et reducere

re promisit. Paratisq; omnibus que erant opus in via ambulauerunt ambo simul: et canis secut⁹ est eos. Mater autem filium suū abeuntem amare flebat: sed eam Tobias confortabat. ¶ Venientes igi⁊ illi ad fluuium tigris exiuit tobias vt pedes lauaret: et egressus est piscis immanis vt deuoraret eum quem Tobias iussu angeli manu apprehendit et traxit ad littus: deinde ipsum exenterauit: et cor et fel eius ac iecur reposuit: que ei angelus ad medicinam vtilia fore dixit: partemq; piscis assam comederunt: partem salitam secum tulerūt. Quibus pergentibus exposuit angelus Tobie qḋ cor ac iecur piscis super prunas positum: fumo suo extricat omne genus demoniorum: fel vero valet ad auferandum albuginem et cecitatem oculorum: veneruntq; ad ciuitatem medorū in qua raguel propinquus Tobie morabatur. Ad cuius domum dum diuertere vellent: angelus Tobie dixit quod filia illius vnica sibi in coniugē cū omni sua substantia debebatur. Et dū Tobias propter ea que de pucila audiuerat ipsam accipere dubitaret: angelus ipsum edocuit qḋ super petulātes et deum non timentes demonium potestatē habebat. Sed cum illam acciperet tribus noctibus in oratione pernoctarent: et de iecore piscis incensum faceret: et sic demonem effugaret: quarta vero nocte puellam cognosceret amore procreande prolis: non appetitu libidinis. Ingressi ergo ad raguelem cū Tobias eius cōsanguineum cognouisset gratanter illos suscepit: et ad cōuiuium inuitauit. Cui Tobias filiam eius in vxorē petijt. Sed cū pater illam ei dare dubitaret ne forte ei sicut et aliis contigerat: hortante angelo ac dicente hoc diuine voluntatis esse: et propterea alius eam non potuerat habere. Raguel saram filiā suā Tobie desponsauit: et magnas nuptias preparauit. Nocte vero iuuenē ad puellā intromisit qui iecur piscis super prunas posuit. Morꝗ angelus demonium apprehensum in deserto egypti superioris alligauit. Exhortante igi⁊ tobia ipse cum sara nocte illa in oratione perseuerarūt. Sed cum circa pullorū cantum raguel foueam parari iussisset: vt ante lucem generum sepeliret: misit ancillam ad explorandum quomodo se haberet. Que reuersa nunciauit ambos incolumes dormientes. Qui deū ex corde benedixit: et foueam repleri mandauit. Factoq; solēni cōuiuio vicinis et amicis adiurauit tobiam vt duas hebdomadas apḋ se maneret: et dedit ei medietatē oīm que possidebat: et de reliqua post mortem suam ei relinquenda promisit. ¶ Interea angelus qui iuuenis putabatur: rogatus a tobia ad rages vrbem accessit: et a gabelo mutuatam pecuniā exegit: chirographū ei restituit: eumq; secum ad tobiam remisendum adduxit. ¶ Raguel igitur filiam suā tobie tradidit et dimidium substātie sue in seruis et pecudibus: camelis et pecunia ei concessit: filiamq; suā salutaribus monitis eruditam in pace dimisit. Qui recedentes cum peruenissent ad charram que est medio in itinere raphael et tobias precesserunt: et saram cum seruis et pecudibus lento gradu venire permiserunt: monuitq; angelus tobiam vt perueniens domum oculos patris felle piscis liniret: et consestim visum reciperaret. Cū autem appropinquaret ad vrbem. Anna mater eius que in supercilio montis quotidie sedebat: filiū suū de longe vidit: et currens viro suo nunciauit. Canis etiam qui eos secutus fuerat cauda blandiens precurrit. Tobias ergo surgens duce puero: processit obuiā filio: et se mutuo osculantes fleuerunt pre gaudio. Cūq; tobias iunior felle piscis oculos patris deliniisset: post mediā quasi horā egressa albugine visum ante quatuor annos amissum recepit. Nā annorū .lvj. illum perdidit: et sexagenarius recuperauit. Post dies septē sara nurus ei⁹ applicuit: et cū gaudio a tobia et Anna recepta fuit: cui sola quoq; q̄ sibi acciderāt in itinere enarrauit. Deinde Raphael eis q̇s esset aperuit: et relicta illis pace disparuit. ¶ Tobias vō in timore dñi quieuerās annis adhuc quinquagintaduob⁹ supuixit: et vidit filios nepotum suorum. Et post annos .cij. vite sue: in pace obdormiuit. Sepultusq; est in Niniue ciuitate. Mortua quoq; anna eius vxore: tobias cū sara et filiis suis venit ad raguelē: et cū eo mansit vsq; ad finē vite sue: oēmq; substantiā eius possedit. Et post eius obitū in sanctitate perseuerauit annoq; nonagesimonono in pace quieuit. Huiꝰ sancti et duarū sanctarū infrascriptarū hic gesta posui: quia dies eorū obit⁹ sunt incerti: et ipsorū historie hoc tempore: et ad mediū mensis septēbris ab ecclesia leguntur. Hec ex libro Tobie et ex chronicis Josephi: Hieronymi: et Comestoris.

¶ De sancta Judith vidua. Cap. lxx.

Judith vidua inter sctās veteris testamēti matres: sancta quoq; ruth regina a Josepho: et hieronymo ꝯscribunt. Quarū sctitatis laudes in earū libris spālibus extolluntur. Fuit autē iudith de ciuitate bethulie oriunda: filia merari de tribu rubē: vxor nobilis Manasse ab eo i multis diuitiis relicta: q̄ nimia pulchritudine in viduitate castissima dño seruiebat. ¶ Cū ergo cābyses fili⁹ cyri regis ꝑsarū q̄ alio noīe nabuchodonosor appellat: cui pr̄ adhuc viuēs regnū assyriorū concesserat anno .xv. regni sui arphaxath regē medorū in cāpo vicisset: et regnū ei⁹ obtinuisset in supbia elat⁹ misit ad oēs vrbes munitas syrie et damasci vsq; ad hierusalem: exigēs ab eis tributa longe grauiora q̄ p̄res sui. Qui oēs vno aīo cōtradixerūt. Et indignat⁹ rex misit holofernē principē militie sue cū exercitu innumerabili ad regiones illas mādans vt nulli hoīm vel munitionū parceret oculus ei⁹. Qui cū vastasset ciliciā et mesopotamiā et madianitas: et ciuitates multas obsessas destruxisset et deos earū exterminasset: puenit ad terminos terre israel vt expugnaret eos. Timentes autē filii israel ne sibi faceret hierusalē et tēplo dñi: clauserūt itinera montiū et se corā dño ieiuniis et orationib⁹ humiliauerūt ad exhortationē heliachim sacerdotis magni. Cumq; holofernes audisset q̄ filii israel montiū itinera conclusissent contra bethuliam ciuitatem: vocauit duces moab et amon: et interrogauit eos quis esset iste ꝑpl's aut que virtus eorum. Tunc achior dux filiorum amon narrauit ei quomodo venisset popul⁹ ille de egypto in signis mirandis: et deo eorum sibi propitio terram chanaam patribus suis promissam admirabili potentia obtinuissent. Et cum deus eorum placatus erat eis: nemo poterat illis resistere: cum vero propter peccata sua eū exasperabant eum flagellabat eos. Audiēs hec holofernes iratus mandauit achior illi populo sociari: vt illis percuntibus ipse pariter cum eis periret. Sicq; a seruis suis adductus iuxta bethuliam manibus et pedib⁹ vinctus ad arborem dimissus est: qⁱ egressi funiculis soluerūt et in ciuitatem cum solūtū eā adduxerunt ad populum: quia omnia coram populo que sibi contigerant enarrauit: quem princeps ozias in domū suam suscepit. ¶ Altera die holofernes ciuitatem Bethuliam potenter obsedit. Et veniens aqueductus q̄ fluebant in vrbem abstulit eis aquam. Sed ciues bethulie noctibus egrediebantur ad quosdam fonticulos iuxta muros: quibus vtebantur ad refocillandum potius q̄ ad bibendum. Quod holofernes cōperiens fontibus custodes apposuit: ita vt aqua in ciuitate deficeret: post dies autem viginti venerunt duo sacerdotes de hierusalem ad populū exhortandum. Et cum populus siti deficiens vellet ciuitates tradere holoferni ad preces sacerdotū adhuc quinq; diebus domini misericordiā expectare decreuit. ¶ Hoc audiēs beata iudith primū quidem eos redarguit q̄ terminū domino posuissent: deinde eis imposuit vt eos eodē sero ad portā ciuitatis expectarēt. Percussa quoq; orō ac laud.

se ⁊ induit oĩs vestes suas compias: ⁊ ornamēta tulit ⁊
ancillam suā noīe Abram secū duxit: portans secum ci-
bos aliquos ad edendum. Veniensq; ad portā ciuitatis
misit sacerdotibꝰ ⁊ custodibꝰ vt se vsq; ad diē tertiū ex-
pectarent. Cūq; descēderet mōtem tenuerunt eā explo
ratores ⁊ duxerūt ad holofernem: qui statim ꝓpter eiꝰ
nimiū decorē captus est in oculis suis. Cum autē ipsm
adorasset iudith interrogauit eā cur ad se venisset. Que
respōdit ꝙ idcirco venerat vt saluaret animā suam: eo
ꝙ populum suum ꝓpter peccata ipsorum in manu ho-
lofernis cognouerat esse tradendū. Addens ꝙ deꝰ suus
eam miserat vt ipsa sibi hec nunciaret: suoq; visus cōsi-
lio ipsum vsq; i hierusalē cum omni exercitu suo intro-
mitteret: omnēq; populū sicut oues sine pastore obti-
neret. Que cum holoferni placuissent: iussit ei dare de
conuiuio suo. Illa autem nō posse de cibis eorū come-
dere dixit ne super se eueniret ira dei. Petijtq; sibi dari
copiam per triduum egrediendi ad orandum deum
suum. Et ita per tres dies noctibꝰ exibat ⁊ dominum
pro suo populo exorabat. Quarto vero die holofernes
fecit cenā seruis suis ⁊ iussit vagno eunucho: vt iudith
vocaret ad mensam. Cuius pulchritudine et ornamen-
tis holofernes captus: iocundatusq; effectꝰ bibit vinum
vltra omnē modū ⁊ inebriatꝰ statim festinauit ad lectū.
Vagno autē iudith in eius cubiculum introduxit vt cō
cumberet secū holofernes. Omnes quoq; inebriati ad
hospitia festinarunt. Holofernes autē iacebat in lecto
nimia ebrietate sopitus. Precepit ergo iudith ancille vt
ad ostiū cubiculi obseruaret: ⁊ oratione premissa cū la-
chrymis inuocato domino: pugionem holofernis qui
pendebat ad columnā exoluit: ⁊ percutiens bis in cer-
uicem eius caput ipsius abscidit: ⁊ inuoluit illud cano
peo suo: hoc est serico reticulato: ⁊ tradidit ancille que
misit illud in perā suā. Et egresse sunt ambe ſm consue
tudinē quasi ad orationem: transeuntesq; castra vene-
rūt ad portam ciuitatis: ⁊ vocauit iudith custodes: aper
taq; ianua ingressa est: cunctisq; ciuibus concurrentibꝰ
ad eam: accensisq; luminaribus protulit caput holofer
nis: ⁊ omnia que sibi deus fecerat enarrauit. Vocatusq;
achior: visoq; holofernis capite adorauit deum israel: ⁊
appositus est ad populum domini. Cūq; omnis popu
lus laudasset deū: de mandato iudith caput holofernis
in muro suspēderunt: ⁊ diluculo in hostes impetū fece-
runt. Quod videntes assyrij mādauerūt principē suum
vocari. Cū autem intrasset vagno: vt excitaret eū: vidit
corpꝰ sine capite: nec inuenit iudith. Qḋ assyrij audien-
tes timore ac stupore percussi: se in fugā dederūt. Quos
filij israel cedentes vsq; ad fines suos ꝑsecuti sunt: ⁊ vix
per .xxx. dies eorum spolia collegerūt. Uniuersa quoq;
que fuerāt holofernis iudith donauerūt. Post hec ascē
dit iudith in hierusalem: ⁊ deo gratias egit. Vocatusq;
est cābyses ab hebreis secūdꝰ nabuchodonosor. Rediēs
q; iudith bethuliā perseuerauit in sancta viduitate om-
nibꝰ diebꝰ vite sue: ⁊ dimittēs abrā suā liberā quieuit
in pace annorū .cv. Sepultaq; est in monumēto manas
se viri sui. Hec ex libro iudith et alijs quibus supra.

¶ De sancta hester regina. Capitulū .xxxj.

Hester regina cla-
uit in ciuitate susa: que postmodū c-
fessa dicta est tēpore assueri siue arta
xerxis regis persarū: qui regnauit ab
india vsq; ad ethiopiā supra centum
vigintiseptem prouincias. Qui tertio
anno imperij sui fecit grande conui-
uium cunctis principibus ⁊ magna-
tibus prouinciarum quod durauit
.clxxx. diebus in domo sua mirabili:
cuius columne erant argentee: tectum vero instar fir-
mamenti habens gemmas diuersi colorꝭ: in figura sy
derum et signorum dispositas. Post hos dies conuiuiū
inuitauit omnē populum qui erat in susis ⁊ [illegible]-
runt extra domum .vij. diebus in vestibulo horti delitia
rum: quod pulchritudine decoratum erat. Vasti quoq;
regina fecit conuiuium feminarum in palatio vbi rex
manere consueuerat. Die autē .vij. precepit rex .vij. eunu
chis vt introducerēt reginam in apparatu suo: vt ostē-
deret omnibus pulchritudinem eius. Que ad imperiū
regis venire cōtempsit. Et iratus rex de consilio .vij. sa-
pientum qui sibi semper astabāt mādauit: vt vltra vasti
non ingrederetur ad regem: sed altera melior regnaret
ꝓ ea: vt per hoc discerēt omnes mulieres non paruipē-
dere mandata maritorum suorū. Igitur ad suggestionē
puerorū regis ceperūt inquiri virgines in omni regno
eius ⁊ tradi aggeo eunucho ad custodiam: ⁊ acceperūt
cultus ⁊ ornamēta ad libitum suum: vt quecūq; oculis
regis placeret ipsa regnaret pro vasti. Erat tūc in susis
iudeus nomine mardocheꝰ de tribu beniamin: qui descē-
derat de transmigratiōe iechonie. Hic erat nutritius fi-
lie fratris edesse: q alio nomine dicebatur hester: quam
orbatā vtroq; parēte mardocheus adoptauerat in filiā.
Hec inter ceteras puellas tradita est eunucho que non
indicauit populum suum sicut ei mādauit mardocheꝰ.
Inuenitq; hester gratiam in oculis eunuchi: ⁊ tradidit
ei ornamenta pulchriora: ⁊ vij. puellas que excolerent
eam. Porro virgines per ordinem ingrediebantur ad
regem: ⁊ que ab eo egressa fuerat: non poterat ad eū re-
dire nisi eam ex nomine vocaret. Mardocheus autem
versabatur circa domum regis curam habēs salutis fi-
lie. Tandē ex ordine venit dies quo hester ad regem in-
gressa est in ornatu specioso. Et inuenit gratiam apud
regem: ⁊ fecit eam regnare pro vasti .vij. anno regni eius
⁊ celebrauit nuptias integro mense: donaq; largitus est
occasione nuptiarum iuxta eius magnificentiam rega-
lem. ¶ Eodem tempore irati sunt duo eunuchi re-
gis ianitores et machinati sunt in mortem eius quod
mardocheum non latuit. Qui indicauit hester ⁊ illa re-
gi ex nomine mardochei: questiumq; est ⁊ inuentum: ⁊
appensus est vterq; in patibulo. Et traditū est scriptu-
re in annalibus regis in quibus reges occidētis sui tē-
poris registrabant. ¶ Post hec assuerus exaltauit amā
amalechitē de stirpe agag fecitq; eū post se primum in
omni regno suo. Et adorabant eum oēs serui regis pre-
ter mardocheum qui propter patrias leges coram eo
genua non flectebat. Quod attēdēs amā indignatꝰ est:
⁊ cognoscens eum esse hebreum cogitauit oēs hebreos
perdere qui erāt in regno assueri: veteri motus odio qz
iudei perdiderāt amalechitas. Duodecimo igitur anno
assueri missa est sors in vrnam coram aman: quo die et
quo mēse gens iudeorū interfici deberet. Et exiuit sors
xiij. die mēsis duodecimi. Aman autē suggerente regi ꝙ
gens iudeorū nouis legibus vteretur ⁊ regis iussa con-
tēneret: pacemq; regni turbaret: decreuit rex vt gens il-
la omnino periret. Cumq; aman promisisset impende-
re decem milia talentorum argenti in gazophilatio re-
gis ex bonis iudeorū: concessit rex omne illud argentū
aman: ⁊ ꝙ de populo illo ageret vt sibi placeret. Tulitq;
rex anulū quo vtebatur: ⁊ dedit amā vt scriptas literas ex
nomine regis anulo suo signaret. ¶ Tunc scripsit amā
nomine regis literas anulo regis signatas: vt occiderē-
tur iudei a paruulo vsq; ad senem ⁊ bona eorū diripe-
rentur .xiiij. die .xij. mensis. Statimq; in susis pēpēdit
edictum. Quod cum audissent iudei fleuerunt. Hester
quoq; hoc audiens accersiuit mardocheum qui oīa ei
per eunuchum significauit: ⁊ exemplum edicti ei misit:
mandans vt ad regem intraret ⁊ ei pro suo populo sup-
plicaret. Et quāuis hester iuxta legem regis nō auderet
ad eum ingredi nisi vocata sub pena mortis: tamen in
domino confisa exposuit se periculo: ⁊ mandauit mar-
docheo vt omnes iudei pro ea orarent ⁊ triduo ieiuna-
rēt. ¶ Die autē tertio ꝑmissa oratiōe induta regalibꝰ: ste-
tit in atrio ꝯ basilicā regis cū duabꝰ puellis. Qui cū re-
spexisset eā toruo vultu timēs hester collapsa est. Qḋ cer
nēs rex ⁊ ei compatiens, quia ipsā pre oībus diligebat:

surgens venit ad eã ⁊ cepit hortari ne timeret: eo ꝙ tali legi que pro subditis facta erat ipsa vtpote regina non tenebatur. Illa vero surgẽs de angustia regem osculata: inuitauit eum ⁊ aman ea die secum ad prandiũ. Et cum secũ ambo comedissent obtulit rex hester vt peteret quicquid ab eo vellet. Que iterum eos duos videlicet regẽ et aman tantum pro die sequenti ad conuiuium inuitauit: ⁊ tũc ab eo peteret quod optabat. Egressus est itaqꝫ aman letus. Et vidẽs mardocheũ sibi non assurrexisse indignat⁹ est: ⁊ vocatis amicis indicauit eis oẽs gloriam suã addẽs ꝙ ipsum solũ cũ rege hester ad cõuiuiũ inuitasset. Verũtamẽ nihil se habere putabat dum viueret mardoche⁹. Sed amicis consulentib⁹ iussit trabẽ excelsam parari: vt regi suggereret: quatenus mardocheũ in ipsa appẽderet: ⁊ sic let⁹ ad cõuiuiũ intraret. Nocte illa rex duxit insomnẽ: iussit sibi deferri annales et legi. Et vẽtũ est ad locũ vbi erat scriptũ ꝙ mardoche⁹ nũciasset ei facin⁹ eunuchorum. Cũqꝫ rex interrogãs audisset ꝙ ex hoc mardoche⁹ nihil premii cõsecut⁹ fuerat: q̃siuit quis esset in atrio: ⁊ respõderũt ei ꝙ amã. Ipse eñ intrauerat vt regi suggereret de morte mardochei. Cũqꝫ vocatus intrasset iterrogauit eũ rex quid fieri deberet viro: quẽ rex desiderabat honorare. Qui cogitãs ꝓ se dictum: respõdit ꝙ indut⁹ regalib⁹ ⁊ coronat⁹ super equũ regis ꝑ totã ciuitatẽ deberet circũduci: tenẽte habenas primo de principib⁹ regis. Statimqꝫ iussit rex vt quicquid aman dixerat mane faceret mardocheo: nihil omnino ꝓtermittẽs. Qd̃ cũ fecisset ɔsternat⁹ rediit domũ ⁊ ecce nũtii regis ɔpulerũt eũ ad cõuiuiũ regine venire. ¶ Finitoqꝫ cõuiuio dixit rex hester vt peteret q̃cquid vellet. Que petiit sibi donari vitã ⁊ omni populo suo cũ ꝑ oẽs prouincias ab amã mẽdati fuissent occidi. Quod aman audiẽs timuit. Rexqꝫ irat⁹ surrexit: ⁊ hortũ intrauit: ⁊ cũ post horã redisset inuenit amã super lectũ regine corruisse in q̃ ipsa iacebat vt ei pro anima sua supplicaret: putãsqꝫ ꝙ eã opprimere vellet exclamauit. Et cum ab eunuchis audisset ꝙ trabẽ ad suspẽdiũ mardochei parasset: iussit eũ in ipsa immediate appẽdi: ⁊ dedit hester domũ amã. Auditoqꝫ ab ea ꝙ mardoche⁹ patru⁹ suus esset dedit ei anulũ suum quẽ receperat ab amã. Qui de mãdato regis scripsit nouas literas regis anulo signatas priorib⁹ cõtrarias ad ꝑncipes prouinciarũ ne occiderẽtur iudei: ⁊ immo illos qui parati erãt ad interfectionẽ ipsorũ iudei interficerent: ⁊ man⁹ principũ esset cum eis. Et factũ est nomẽ iudeorũ celebre. Igitur precedẽti die ante diẽ qua iudei occidi debebãt: .s. decimatertia die mẽsis duodecimi percusserũt iudei hostes suos plaga magna per omnes prouincias ad septuaginta quinqꝫ milia. In susis vero interfecerũt trecẽtos viros. Die vero decimaquarta solẽnitatẽ dñi celebrãtes conuiuia magna fecerũt. Deinde regis mãdato suspẽsi sunt decẽ filii amã: ⁊ omnis eius progenies deleta est. Et cõstitutus est mardocheus loco amã princeps primus post regem. Hester quoqꝫ regina domino seruiuit omnib⁹ diebus: ⁊ genuit regi filium noie artaxerxem qui post regẽ assuerũ in regno successit. Mortuo quoqꝫ assuero regina hester cũ filio suo annis plurib⁹ imperiũ tenuit. Et post hec in pace dormiuit. Sepulta in susis in sepulchro regali. Hec ex libro hester: ⁊ aliis voluminib⁹ q̃b⁹ supra.

¶ De sancto Nicomede presbytero ⁊ martyre. Cap. lxxxii.

Nicomedes presbyter et martyr passus est Rome sub flacco comite. Hic discipul⁹ beati petri apostoli eiusqꝫ predicatione adiutor in christi nomine miracula faciebat. Cui vt castissimo viro beatus petrus ad passionẽ pergens petronillã suã filiã cõmẽdauit. Cũ aũt flaccus comes petronillã in suũ ɔiugiũ requisisset: ⁊ virgines ac matronas vt ipsa requisiuerat ei misisset vt eã ad domũ ipsi⁹ associarẽt: ipsaqꝫ diuinis sacramẽtis ab eodẽ nicomede presbytero perceptis expirasset: vt supra in gestis petronille dictũ est pridie kalẽ. iunii. Turba mulierũ que ad ei⁹ nuptias celebrãdas venerat: exequias sancte virginis celebrarũt: quã beat⁹ nicomedes sepeliuit. Et dũ postmodũ verbũ dñi ꝑdicaret instãter: tẽt⁹ est a flacco comite tpe domitiani: pro eo potissime ꝙ feliculã virginẽ ab eodẽ comite passam sepelisset: vt supra dictũ est idibus iunii. Quẽ tentum dictus comes fecit adduci ad sacrificandũ. Qd̃ cum facere recusaret iubẽte flacco tandiu plumbatis cesus est: donec spiritũ exhalauit. Corpus autẽ eius in tyberim ꝑcipitatum est. xvii. Kalen. octobris. Hec marcell⁹ petri discipulus scripsit.

¶ De sctõ Ualeriano martyre. Cap. lxxxiii.

Ualerian⁹ martyr vnus fuit ex numero illorũ quinquaginta: qui temporibus antonini veri imperatoris apud lugdunũ in carcere missi fuerant cũ sancto photino episcopo. Ex quibus christian⁹ ipse valerian⁹ vna cũ marcello martyre patefactis ianuis ab angelo dimissus est: vt habetur supra in passione dicti marcelli pridie nonas septẽbris. Quo quidẽ marcello per martyriũ assumpto dum ipse valerian⁹ in cellula secretissima lateret: ⁊ multos ad christi fidẽ conuertisset: peruenit ad castrũ tenocium in territorio cabilonẽsi: vbi sanctus marcellus passus fuerat: vbi etiã militib⁹ prisci presidis captus: ⁊ cũ sacrificare nollet stipiti appensus ⁊ grauiter exungulatus: tandẽ in xp̃i confessione persistẽs i eo loco vbi nũc corpus eius sepultũ colitur: gladio animaduersus est. Qui in ei⁹ agone vt olim prothomartyr stephan⁹ vidit celos apertos: ⁊ christũ ei coronam ostendere preparatam. Passus est autẽ xvii. Kalendas octobris.

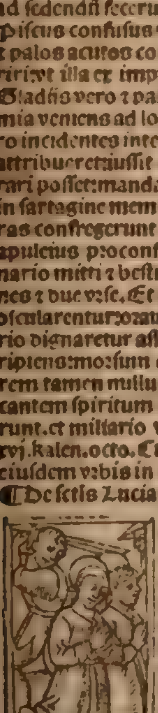
¶ De sancta Euphemia virgine ⁊ mar. Cap. lxxxiiii.

Euphemia virgo filia senatoris philophronis in ciuitate calcedonia passa est tpe diocletiani imperatoris sub proconsule prisco. Qui primo in ipsa ciuitate. xlix. christianos iuuenes detentos vna cũ euphemia virgine cũ nollent deo marti sacrificare per dies viginti in carcere macerauit. Deinde ipsos eductos alapis in faciem cedi deinde grauiter flagellari fecit: ipsosqꝫ vinctos iterũ in carcere imperatori puniendos reseruauit de quibus dicetur infra. vii. Kal. octobris. Quos beata euphemia cũ eis pariter detẽta viriliter hortabat. Propter qd̃ ante ꝓconsulẽ adducta: cũ sacrificare nollet alapis diu cesa est: ⁊ deinde in carcerẽ remissa. Quã iudex secutus ex libidine opprimere voluit: sꝫ subito manus eius aruit. Qui se incantatũ putans: ꝑpositum domus sue ad eam direxit vt ei faceret consentire. Sed ille carcerẽ clausum nec clauibus aperire aut securibus frangere potuit: sed a demonio arreptus seipsum dilanians vix euasit. Deinde educta posita est super rotam: cuius vestes carbonibus plene erant: ⁊ artifex intra rotam signũ trahentibus dederat: vt qñ sonũ faceret simul traherent: ⁊ sic exeũte igne vestes corpus virginis dissiparent. Sed nutu dei ferrum quo rota tẽperabat manu decidens sonũ fecit: ⁊ omnibus trahentibus illis rota artificẽ comminuit: ⁊ euphemiã illesam seruauit. Tunc parẽtes artificis supposito igne ipsam rote alligatam simul cũ rota comburere voluerunt. Angelus aũt dñi de celo descendit: ⁊ rota combusta euphemiã intactã eduxit ministros quoqꝫ oẽs para lisi percussit. Tunc iussit eã proconsul in fornacẽ ardẽ

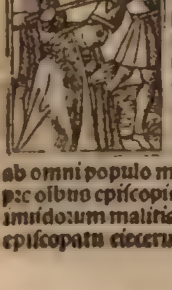
em mitti cuius ignis latitudo .xlv. cubitis extēdebatur. Sed signo crucis edito: inde illesa educitur: et in loco excelso stare conspicitur. Apuleius autem proconsulis assessor: eidem consuluit: vt eam decollari faceret: dicens virtutē christianorum nō nisi ferro vinci posse. Erectis ergo scalis cū sosthenes et victor ad eam feriendā missi essent videntes eam angelorū et virginū choris circūdatam: et immenso lumine circūfusam conuersi sunt ad christum: et reuersi eam percutere noluerunt: vt supra in eorū passione actū est quarto idus septembris. ¶ Post hec priscus eam per capillos suspendi fecit: sed immobilē permanentē negato cibo iterū diebus septem in custodia macerauit. Illa vero ab angelo quotidie refecta septimo die educta subter quatuor magnos lapides posita est quatenus sicut oliua cōfringeretur. Ad cuius orationem lapides vt puluis cōminuti sunt. Quod cernēs priscus ipsam in profundā foueā proijci iussit: vbi tres erāt bestie immanissime q̄ oēm bolem deuorarent. Que statim virgini blandientes iunctis caudis: ei quasi cathedram ad sedendū fecerunt: et virginē illesam de fouea eduxerunt. Priscus confusus vt eam vel dolo occideret: fecit gladios et palos acutos configi et obscure ac terra modica operiri: vt illa ex improuiso in ipsos incidens moreretur. Gladijs vero et palis ab angelis alibi trāspositis: eupbamia veniens ad locum nil lesionis pertulit: ministri vero incidentes interfecti sunt. Que oīa dū priscus magie attribueret: iussit eam virgis cedi. Et cum nec sic superari posset: mandauit eam serris membratim diuidi: et in sartagine membra torreri: verum angeli domini serras confregerunt et ignem sartaginis extinxerunt: vidēs apuleius proconsulem angustiari iussit virginem in arenario mitti et bestias ei laxari. Et laxati sunt ei duo leones et due vrse. Et cum bestie ei procidentes: vestes eius oscularentur: orauit eupbemia vt deus eam tali martyrio dignaretur assumere. Sicque vna ex vrsis cursum arripiens: morsum corporis eius solummodo infixit liuorem tamen nullum ei fecit. Sicque voce celica ipsam vocantem spiritum emisit cuius corpus parentes rapuerunt. et miliario vno a ciuitate calcedonia sepelierunt xvj. kalen. octo. Cuius meritis omnes iudei: et gentiles eiusdem vrbis in domino crediderunt.

¶ De sctis Lucia et Geminiano martyr. Cap. lxxv.

Lucia vidua et geminianus martyres passi sunt in ciuitate mādula in prouincia sicilie posita tempore diocletiani et maximiani imperatorū. Fuit autē beata lucia nobilis in vrbe roma: que annis. xxxvj. māserat vidua et annis. lxxv. permāsit in hac vita. Quā filius eius eupbepius diocletiano accusauit: q̄ eēt christiana. Quā īperator detēta: et ante se adductā cū nō posset inducere ad sacrificādū: iussit in carcerē recludi. Subitoque fundamēta carceris cōmota sunt: et odor suauissimus fragrauit voxque de celo lapsa ipsam in dño cōfortanit. Deinde christus ei in somnis apparuit: et celestia regna pmisit. Post dies q̄tuor tyberis fluui⁹ inūdauit: et pars maxima murorū vrbis corruit. Palatiū q̄z diocletiani imperatoris aq̄ funditus euertit. Imperator ꝓ q̄ vrbe tūc exiuerat hoc audito rediit: et veniēs ad carcerē vbi lucia detinebatur: ipsum apertū inuenit: et lucē maximā irradiātē aspexit. Eductā ergo sanctā extra vrbē: et deos adorare recusantē: nodosis fustibus cedi fecit. Et ecce qui eā cedebat: factus est lapideus: manus vero carnea remāsit vsque in presens: vnde et locus ad manum carneā vocatur. Imperator vero pene totus aridus factus est. Sed orante pro eo sancta sanitati est restitutus. Et cū ad tēplū iouis accederet ad gratias dño exoluendas subito templum corruit: et omnia idola comminuta sunt. Tunc iratus diocletianus iussit ollam eream adduci et picem: plumbum: ac resinam in eam liquefieri: et luciam nudam in ollam deponi et per triduum ignem subter ministrari. Quarto vero die lucia a ministris ex olla egressa ac olno illesa inuenta est. Quod audiens imperator iratus mandauit ipsam ferro a plumbo oneratam per totam ciuitatem duci: et deinde in equuleo torqueri. Que dū duceretur: peruenit ante domum hominis prepotentis nomine geminiani: in cuius domo .ccc. simulacra erant. Et ecce subito columba niuea de celo descendit: et super caput geminiani tertio crucem figurans residit. Qui respiciens vidit celum apertum: et sedem dei omnipotentis. Et statim relictis omnibus cucurrit ad locum vbi iam sancta dei torquebatur: et prostratus pedibus eius se christianum asseruit et baptismum expetiit. Qui statim detentus vna cum lucia carceri mācipatus est. Sacerdos autem quidam prothasius nomine per noctem ab angelo monitus ad carcerem accessit: et apertis ostiis: luceque de celo pfusa: ac odore aromatum refragrāte fonte q̄z de terra erumpente: geminianum baptizauit: quē lucia de sacro fonte suscepit. ¶ Post tertium diem ambo de custodia educuntur et iterum penis afficiuntur: sed ab angelo coronis de celo sibi impositis laureātur. Cum autem eos imperator iterū in carcere reclusisset: et extra vrbem equitaret: dum peruenisset ad pōtē galatiū: iudicio dei pons cecidit: et multis in fluuio necatis ipse vix cum paucis euasit. Cuius prefectus noīe pyrrepogon pampbilus natione luciā et geminianum nolentes dijs immolare ceruicibus contundi fecit. Et statim facto nimio terremotu camera fori corruit et prefectum cum quadraginta ex ministris oppressit. Lucia vero cū Geminiano illesa permansit. quos tumultus populi ereptos liberauit. ¶ Post annum vero sancti martyres ab angelis in siciliam insulam perducuntur: et in mōte taurominio dimittuntur: indeque venerunt ad predium alefinum: vbi filiam cuiusdā eucrapionis a spiritu immūdo decennio vexatam liberauerunt. Altera vero die peruenerunt ad fluuium psimiphū: et cū nimium inundaret: oratione facta aqua stetit: et sancti super vndas siccis pedibus transierunt et peruenerunt ad medulam ciuitatem: vbi multos infirmos curabant et demonia clamantia eiiciebant: eosque omnes ad christum conuertebant. Quod audiēs iudex nomine aprophasius iussit omnes qui conuersi fuerūt decollari numero septuagintaquinque: qui mox vt domū redibat ex equo colapsus et mortuus est. Tunc magasius iudex cōperto a syracusana ciuitate venit mādulā vt sanctos interficeret. Orāte vero Lucia mons crepuit: et sancto suscipiēs triduo occultauit: dein desitientibus illis fōtis aq̄ scaturiit: eosque refecit. Orauit q̄z Lucia ad dñm: vt eius in pace susciperet spiritū et statim dño obdormiuit. Geminianus vero post duos dies egressus vt corpus eius sepeliret: a carnifice inuētus gladio percussus est. Et cū odor maximus de mōte fragraret: christiana quedā ad odoris sensum montem intrauit: et in sepulchris marmoreis ibidem ab angelis preparatis sanctorum corpora reperta sepeliuit: atque in montis vertice ecclesiam eorum nominibus fabricauit. Qui passi sunt decimo sexto kalendas octobris.

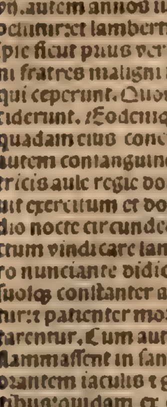
¶ De sancto Lamberto epo et martyre. Cap. lxxvj.

Lambertus episcopus et martyr passus est tēpe pipini Frācorū regis. Hic eni genere nobilis ex oppido et traiectēsi oriundus ab annis puerilibus sacris eruditus: theodardi epi discipulus fuit a q̄ et ecclesiasticos ordines vsque ad diaconatū accepit. Qui p sui scītate adeo ab omnibus amabatur: vt mortuo theodardo magistro suo traiectēsi ecclesie in epm ab omni populo mererēt pmoueri. Quē hyldricus rex pre oībus episcopis suis charius diligebat. Quo mortuo inuidorum malitia ciues eius immo ipsum sine causa de episcopatu eiecerunt: et feramundum in eius cathedra

flatuerunt. At lambertus ad monasterium: quod dicitur stabolum declinauit: et per septem annos ibidem in penitentia et optima conuersatione stetit. ¶ Quadam vero nocte ad orationem surgens in pauimento per ignorantiam casu sonitum fecit. Quod audiens abbas mandauit vt quisquis esset ille: qui sonitum illum fecisset statim ad crucem: que erat in campo sub diuo vsque post matutinum moraturus accederet. Credens quod aliquis ex fratribus torpidum studiose fecisset. Tunc lambertus illico nudis pedibus et cilicio indutus ad crucem cucurrit: ac si tali obedientie vti vnus ex monachis esset astrictus: ibique vsque post matutinum perseuerauit: donec abbas in matutino omnibus visis fratribus: episcopum deesse cognouit: et audito quod ille fuisset qui ad crucem iussisset: eum introduci fecit quem totum capite cum hyems esset horrida: niue perfusum et pene frigore extinctum aspexit: ab eo cum monachis veniam postulauit. ¶ Post vij. autem annos iubente pipino rege feramundus expellitur: et lambertus in sedem suam reducitur. Et cum ipse sicut prius verbo et exemplo polleret duo germani fratres maligni insurgentes in eum grauiter persequi ceperunt. Quos quidam amici episcopi eo inscio occiderunt. Eodemque tempore lambertus pipinum de quadam eius concubina plurimum increpauit. Dodo autem consanguineus occisorum et frater ipsius meretricis aule regie domesticus: occasione accepta congregauit exercitum et domum episcopi: que erat in vico leodio nocte circundedit: volens occisorum necem in sanctum vindicare lambertum. Quod cum vir domini puero nunciante didicisset: gladium quem tenebat abiecit: suosque constanter admonuit: vt peccata sua confiterentur: et patienter mortem sustinentes in domino consolarentur. Cum autem hostes domum eius vndique inflammassent in sanctum martyrem irruerunt: et ipsum orantem iaculis et gladiis peremerunt. Quibus abeuntibus: quidam ex episcopi famulis euadentes corpus eius ad ecclesiam suam nauigio perduxerunt: quod tractenus cum multa ciuitatis mestitia sepulture dederunt: passus est. xv. kal. octobris circa annum domini. dcccccx.

¶ De sancto Tharrasi confessore. Capitulum. lxxxvij.

Tharrasis confessor grecia: vt creditur: oriundus eo quod de vita ipsius nihil certum habetur: confessione christi et penitentia clarus apud constantinopolim eremi incola angelicam vitam duxit: vbi in pace quieuit. Corpus autem eius in spelunca repertum est: in qua penitentiam egisse putatur: cum titulo in tabula scripto. Hic requiescit corpus sancti Tharrasis confessoris. Quod inde elatum tempore alexij imperatoris: intra vrbis regie ambitum honorifice sepulture traditum est. Processu vero temporis inde translatum fuit venetias ab ipsius patrie ciuibus: atque in monasterio sancti Zacharie depositum quiescit. Cuius translatio facta est. xv. kalen. octobris. Nam et de eo quo tempore floruit: quoue die ad christum migrauit aliter reperiri non valuit.

¶ De sanctis Emiliano et Hieremia marty. Ca. lxxxviij.

Emilianus diaconus et hieremias martyres apud cordubam hispanie ciuitatem passi sunt. Qui pro confessione fidei hispanie detenti et diuersis afflicti suppliciis: tandem gladio decollati sunt. xv. kalen. octobris. Hec ado in martyrologio.

¶ De sanctis Victore et Stephana martyribus. Cap. lxxxix.

Victor et stephana martyres apud siciliam passi sunt sub persecutione Antonini imperatoris agente duce Sebastiano. Qui multum Victorem captum hortabatur vt diis sacrificaret. Quod cum recusaret iussit dux confringi digitorum eius articulos: donec ossa de corio segregarentur. Et cum in his gratias ageret: iussit eum mitti in caminum ignis ardentis. Orauit autem victor ad dominum: et ignis eum non tetigit: et post triduum dux ipsum illesum inuenit. Tunc mandauit venena preparari: et ea in carne innoxie ei dari. Et continuo manducauit: nec aliquid mali sensit. Venenarius autem acriores venenorum famulos porrexit: et cum comedisset iterum sanus stabat. Statimque magus ille conuersus: omnes codices suos combussit: et fidem christi suscepit. Post hec iussit dux neruos corporis eius distrahi: et oleum decoqui: et partibus occultioribus corporis infundi. Ac demum in equuleo suspendi et lampades ei ardentes applicari. Que cum omnia confortatus a domino superasset: fecit acetum et calcem in os eius infundi deinde ipsum exoculari: et sic versis pedibus suspendi: donec ex eius naribus sanguis distillaret. Dimisso igitur eo triduo in illo suspendiculo: carnifices cum mortuum estimantes accessissent vt viderent: et statim excecati sunt. Orante victore tamen ipse quod illi visum receperunt. Iratus autem Sebastianus hoc audito mandauit eum decollari. Tunc vxor vnius militis nomine Stephana annorum circiter. xvj exclamare cepit: et sanctum martyrem beatificare: vidit que duas coronas ab angelis de celo deferri: et maiorem victori: minorem vero sibi dari. Et cum hec omnia coram cunctis enarrasset: et christum dominum confessa fuisset. Iussit dux arbores duas palmarum ad se inclinari: ita vt se tangerent et in vtrisque legari manibus ac pedibus beatam Stephanam: et simul arbores ad naturalem erectionem reuertentes dimitti: sicque disrupta est Stephana in duas partes: et a christianis occulte sepulta. Sanctum autem victorem iussit dux decollari. Percussoque illo ex eius corpore sanguis et lac emanauit. Cuius corpus a christianis sepultum est in sarcophago quod ipse sibi preparauerat in ciuitate sua. Passi sunt autem sancti martyres. xiiij. kalen. octobris.

¶ De sancto Methodio episcopo et martyre. Cap. xc.

Methodius martyr primo olympi lycie: et postmodum Tyri fuit qui nitidi et politi sermonis aduersus porphyrium libros luculentos composuit. Item symposium decem virginum. Item de resurrectione contra origenem opus egregium. Et aduersus eundem de phitonissa: et de arte georgica. In genesim quoque et in cantica canticorum commentarios edidit. Et multa alia que vulgo leguntur. Qui ad extremum nouissime persecutionis sub Diocletiano: vel vt alii affirmant sub decio et valeriano in calcide grecie martyrio vitam finiuit. Cui in carcere existenti facta est reuelatio plurimorum de tempore aduentus antichristi: que sanctus martyr scripture commendauit: passus est. xiiij. kalen. octobris. Hec hiero. de viris illustribus.

¶ De sancto Ferecolo martyre. Cap. xci.

Ferecolus martyr et iulianus eius comes in Aluernia nati deo in militari habitu seruiebant: vt dictum est supra in passione iuliani martyris. v. kalendas septembris. Cum autem persecutores sanctum iulianum apud aluerniam decollassent: et caput eius vienne ad ferecolum detulissent a crispino consulari tali conditione

ffixet aut ferceolus sacrificaret aut similẽ sententiã ac-
ceperet:cũ eis assentire nollet:cõfessũ in xpi cõfessione
capite cesus est. Cui⁹ corp⁹ vna cũ capite sancti iuliani
ipsa ciuitate in eodẽ tumulo sepultũ est.xiiij.kalend.
ctobris. ¶ Post multos aũt annos cũ mamert⁹ eps
ienẽsi.corp⁹ sancti ferceoli trãsferre vellet:inuenit caput
ncti iuliani inter man⁹ ferceoli:z vtrũq ipsorũ ita in
grũ z illesum ac si ea die fuisset sepultum.

¶ De sancto Flocello martyre. Ca.xcij.

Flocellus martyr puer decẽnis passus est apud vrbẽ an gustuduñ. temporibus antonini im-peratoris sub valeriano preside. Cũ cũ preses audisset q flocell⁹ sanctos martyres in eorũ passionib⁹ cõfortaret:iussit eũ teneri z suspẽsũ in equu leo diutius flagellari. Deinde carceri vna cũ leone recludi vt ab eo deuoraret. Orãte vero puero leo subito mo-
t. Statimq septẽ lucerne cũ candelabris ei psitant:
uarũ luminũ tenebre carceris repellunt. Qd audiens
tulis qdã filiũ suũ:cecũ:surdũ z mutum ei obtulit:cui
tũs martyr cõfestim visuz:auditũ z loquelã restituit:z
om cũ patre ad xpm cõuertit. Que dũ pses audisset ip
um in ignẽ maritũ extra vrbẽ mitti fecit. Sz puer ab
ngelo sibi a dextris assistẽte hortat⁹ ignez ingressus est:
Et cõtinuo tẽpestate z imbre valido ingruẽte ignis ex-
inct⁹ est. Quẽ pses iussit lingna z palmis clauis pfigi.
Et qd nihilominus xpm cõfiteret:stolla indut⁹ linea se-
is in platea exponit:z ab eis discerpt⁹ martyrio coro-
atur.xiiij.kalen.octobris.

¶ De sanctis Januario epo z socijs martyribus. Cap.xciij.

Januari⁹ episco-pus z soci ei⁹ scz festus sosius z pro-culus diaconi:desideri⁹ lector:aca-tius z eutyches passi sunt apud ciui tatem puteolanã sub psecutiõe dio cletiani agente preside Timotheo. Qui preses missus a cesare ad ciuita tem nolanã cãpanie ad xpianos ex-terminãdos. Sosiũ eccle messena-tẽsi.z pcuiũ puteolane eccle diaco-nes z eutychetẽ z acatiũ ciues nola-
ne vrbis laicos xpianos in carcerẽ clausit. Januariũ ve
ro epz beneuẽti ei de xpianitate delatũ teneri z sibi psẽ-
tari mãdauit. Quẽ cũ ad deorũ sacrificia nec blãditijs:
nec minis inclinare posset. Jussit caminũ ignis per tri
duũ incẽdi:z ianuariũ interim custodie detẽtũ inter flã
mas immitti:qui o̅ronẽ fusa cũ angelis decantẽs i me
dio ignis deambulabat illesus. Quod dũ milites timo
theo psidi nũciassent iussit caminum ignis aperiri. Et
erũpens flãma plurimos paganoz circũstãtes pemit.
Januari⁹ aũt ex camino psiliuit:ita vt nec capilli eius:
nec vestimẽta exusta in aliquo apparerẽt. Qd dũ pses
magicis artib⁹ attribuisset:iussit eũ in custodia detine-
ri. Die vero sequẽti ante se adduci z neruos de corpore
ipsius separari:deinde iterũ in carcerẽ recipi:vt interiz
noua supplicia excogitaret. Ad quẽ veniẽtes festus dia
con⁹ z desiderius lector beneuentane ciuitatis:z ei⁹ sup
plicijs cõdolentes:iussu eiusdẽ presidis detinẽtur:vt vna
cũ ianuario vinculis mancipant. ¶ Post hec dum timo
the⁹ ad ciuitatẽ puteolanã trãsire vellet iussit oẽs mar-
tyres pfatos cathenis vinctos ante currũ suũ protrahi
ad exẽpiũ xpianoz:ipsosq cũctos in amphiteatrũ eius
dem vrbis introduci:z vrsos eisdẽ laxari. Sed mansue
facti fere quasi oues ad pedes martyrũ procidebãt. Qd
cernẽs pses dictata snia iussit eos oẽs capite cedi. Sta-
timq lecta snia cũ sancti in decollationẽ ducerent:cec⁹
est eci⁹ est preses. Januariumq mox reuocatũ rogauit
vt pro se ad deũ suũ oraret. Et cũ p illo orasset cõfestiz
lumẽ oculoz recuperauit. Quo viso miraculo fere qn-
q milia gẽtiliũ cõuersi sunt. Preses vero in maliũ ob-
stinat⁹ hec vidẽs ianuariũ ad martyriũ vna cuz ceteris
remisit:quẽ senex quidã rogauit vt testib⁹ suis aliqd p
reliquijs acciperet. Cui eps post decollationẽ suã ora-
riũ suũ ei se daturũ pmisit. Decollati sunt ergo sctĩ mar
tyres.s.ianuari⁹ eps fest⁹ z pculus diaconi:desideri⁹ le
ctor:z acatius z eutyches. Sosius vero diacon⁹ q inter
alios promptior apparuerat in carcere est seruat⁹:do-
nec postmodũ ab eodẽ preside passus est:vt dicet infra
in ei⁹ passiõe.x.kal.octobris. Januari⁹ aũt post marty
riũ suũ seni apparuit:z orariũ suũ sanguine psusũ quo
decollãd⁹ oculos texerat eidẽ tradidit. Quẽ senex mili-
tib⁹ ab eoz occisiõe redeũtib⁹ in testimoniũ miraculi
ostẽdit. Eadẽ aũt hora qua sctĩ capite cesi sũt timothe⁹
a demonio arreptus diuq vexat⁹ infeliciter expirauit.
Mr̃ pro sctĩ ianuarij in ipa hora i vrbe beneuẽtana som
niũ vidit q fili⁹ ei⁹ p aera ad celũ volaret. Et diẽ z horã
notãs inuenit ipz tũc palmã martyrij suscepisse. ¶ Cũ
vero martyr dñi decollaret z orariũ aũ oclos teneret:di
git⁹ ei⁹ vna cũ capite abscisus excidit. Sz dũ xpiani cor
pus ipsi⁹ z ceteroz martyrũ nocte sepelire vellẽt:appa
ruit eis ianuari⁹ eos admonẽs vt digitũ sũ cũ capite p
cisum requirerent. Qd illi facere curauerunt:z sanctorũ
oĩm corpora honorabiliter iuxta ciuitatez sepelierunt.
Qui passi sunt.xiij.kalen.octo.

¶ De sancto Goderico epo. Ca.xciiij.

Goderic⁹ eps cla-ruit apd metẽsez ciuitatẽ tpe theode berti regis francorũ. Qui aquitania exhort⁹ primo qdẽ miles egregi⁹ cũ multas p barbaros victorias obti-nuisset z corã deo z hoib⁹ famos⁹ eẽt oculoz cecitatẽ incurrit:nũq tñ ipz patiẽtia deseruit. Eo dẽãt tpe sctũs arnulph⁹ metẽsi eccle psidebat. Go deric⁹ aũt ab angelo monit⁹ ad ciui tatẽ metẽsez venit:z ibidẽ i ecclĩa san
cti stephani pthomartyris vt monit⁹ fuerat ad deũ de
uote orauit:z lumẽ qd dudũ amiserat recuperauit. Ar-
nulph⁹ aũt ei carne ppinqu⁹ ipz in domũ suã suscepit:
z diuina iussione psbyterũ ordinauit. Deinde solitariã
vitã eligẽs epatũ resignauit:z successorẽ sibi godericũ
reliqt z eremũ petijt:vt supra in ei⁹ gestis dictũ est.xvij.
kal.septẽbris. Goderic⁹ aũt eccle metensi exẽplis z do
ctrinis laudabilr pfuit. ¶ Dũ aũt corp⁹ sctĩ arnulphi
defuncti ad ecclĩã suã cũ ciuib⁹ deferrẽt:deuenit ad vil
lã hois impij:vt illac trãsitũ haberet quã vez sctũs ar-
nulph⁹ sepi⁹ i vita sua monitũ:nõ potuerat a scelerib⁹
reuocare. dũq ville appropinquarẽt oẽs immobiles fa
cti vltra pcedere nõ valebãt:z q sctĩ corp⁹ illac trãsire
nolebat:sz dũ oẽs p p hoc hesitarẽt:z sol iã occasui festi
naret:occurrit eis vir fidelis:z q eos ad villã suã aliã inuita
uit. Ad quã cũcti cũ tãta celeritate venerũt vt volasse pa
ti⁹ q measse putarent. Et vbi dũ vinũ nõ reperirẽt:modi-
cũ eius sic sctõ epo oblate a deo multiplicatũ est:vt no-
cte illa cũctis ad poculũ abũdaret. Quieuit aũt in pace
vir dñi.xiij.kal.octo.z tumulat⁹ iacet in ecclia. Metẽsi.

¶ De sctĩs Peleo z Nilo epis z martyrib⁹. Capi.xcv.

Peleus z Nil⁹ epi apud palestinã martyrio claruerunt. Qui tpe persecutionis in xpianos se-uientis:p cõfessiõe gloriosi nois xpia niz cũ plurimis clericis detenti:z igni bus cõsumpti:z immortalẽ a domino coronam percipere meruerunt deci-motertio kal.octobris:vt ait Ado in martyrologio.

¶ De sanctis Felice et cõstãtia martyrib⁹. Capitu. xcvi.

Felix presbyter et cõstãtia martyres tẽpore psecutionis Neronis imperatoris apud nuceriã ciuitatẽ passi sunt. Qui rabie dicti cesaris in xp̃ianos crescẽte dñm xp̃m cõfiteri nõ dubitassent: gladio capite cesi martyriũ consummauerũt decimotertio kalen. octobris. Hec Ado. in martyrologio.

¶ De sctis Fausta et Eulasio martyribus. Capitu. xcvii.

Fausta virgo et euilasi⁹ martyres apud Cyzicũ ciuitatem passi sunt sub Maximiano imperatore. Cũ em̃ fausta eet infantula annorũ. xiii. filia gemelli pfectoris ciuitatis: parẽtib⁹ ambobus orbata xp̃m dñm clara pfitebat voce. Missus est igit̃ Eulasi⁹ ptes annor. xl. a Maximiano augusto ad Cizicũ ciuitatẽ. Qui puellã detẽtã fecit radi et ad turpitudinẽ decaluari. Sicq̃ in equuleo suspẽdi et torqri. Statimq̃ coruscationib⁹ factis: multi ministrorũ occisi sunt. Deinde in loculo missa: dũ ab hora prima dici vsq̃ ad sextã serra ferrea secaret̃: nec in aliquo ledi posset: pdicãte virgine gloriã xp̃i: et eulasi⁹ hostes conuersus ipsam dimisit: et baptismũ suscepit. Deinde Maximianus hoc audito misit aliũ pfidẽ nomine Eracum quem iurare fecit ne vnquam crederet in christum. Qui Eulasiũ et Faustam iussit comprehẽdi: et Eulasium in equuleo suspendi et torqueri. Faustam vero sicut crepidas capite: fronte: facie: pectore: totoq̃ corpore clauis configi. Cum autẽ illesa pmansisset: mãdauit eã cũ Eulasio in sartaginẽ mitti: et plũbo bulliẽte ollam repleri. Quibus orantibus et psallentib⁹ plumbum sicut aqua tepida refrigeratũ est. Scti vero quasi in balneo iacentes: voce ipsos de celo vocante spiritum emiserunt. xiii. kalend. octobris.

¶ De sancto Priuato epo et mar. Capitu. xcviii.

Priuatus episcopus et martyr passus est in territorio Gaualitane ciuitatis: tpib⁹ Ualeriani et Galieni imperatorũ sub psecutione Allemanorũ qui ab occidente aduersus rem publicã cũ rege ipsorũ Herode cõuenientes: et transmisso regno Gallias infestabãt. Uenerũtq̃ ad mõtẽ Gedronẽ in foro gaualitane ciuitatis positũ: ad quẽ gaualitani ciues quasi in psidiũ cõfugerãt: quẽ ipsi hostes p biẽniũ obsederũt. Sz beat⁹ ep̃s cũ populo suo in ipso mõte nõ erat eo q̃ in alio sibi mõte cellã cõstruxerat: in qua lectiõi et orationi insistebat. Cũ igitur hostes ep̃m ibidẽ esse cõperiũt: ad eũ accedũt: et sperantes p hoc populũ obsessum flectere: priuatũ capiũt: et vt suos ciues ad se tradendũ hostib⁹ inducat cõpellũt. Recusantẽ vero hoc facere: fustib⁹ grauissime cedũt: et ducẽtes illũ ad Gaualitanã quã ceperãt ciuitatẽ: cũ nec ipsum ad immolãdũ idolis cõpellere possent: in ignẽ miserũt. Sz cũ inde illesus euasisset: lãceis et cultris plurib⁹ ipsum plagis confoderũt. Redeũtes aũt ad gedronẽ mõtẽ: pplo libertatẽ egrediẽdi concedũt: et illisq̃ exeũtib⁹ et ad ep̃z suũ semínecẽ recurrẽtib⁹: Germani oppidũ capiũt et totalr̃ vastauerũt. Sanct⁹ autẽ martyr vulnerib⁹ psecutorũ attrit⁹ inter ouiũ man⁹ suarũ post dies modicos emisit spm̃ duodecimo kalendas octobris. Sepultusq̃ est in subterranea crypta: pp psecutionẽ paganorum: qui nec sanctorũ cadaueribus indulgebat.

¶ De sancto Eulogio presbytero. Cap. xcix.

Eulogius presbyter: vt in vitis patrum habetur: in eremo de scythi egyptiorũ clarui. Qui cogitationes hoim cognoscẽs: cũ quosdam aliquãdo indigne velle cõmunicare videret singulos remouebat: et eorũ eis cogitatiões detegebat donec oẽs p penitẽtiã purgabãtur: et sic illos ad cõmunionẽ admittebat. Quieuit aũt in eremo de scythi. xii. kalendas octobris.

¶ De sctõ Mattheo aplo et euangelista. Ca. c.

Matthe⁹ apostolus et euangelista ex tribu leui progenitus a qua et scdm nomẽ assumpsit ex publico autem theloneario opere publican⁹ appellat⁹ ex publicanis a dño ad penitẽtiã vocat⁹ et in apostolatum trãslat⁹ est. Hic prim⁹ in iudea pria lingua id est hebrea scripsit euãgelium: qd̃ qui post modũ in grecũ trãstulerit nõ satis claret. In quo qdem euãgelio vt Hieronym⁹ asserit. Ubicunq̃ euangelista veteris scripture testimonijs vtitur: nõ sequit̃ septuaginta interpretũ authoritatẽ: sz hebraicam veritatẽ. Qui post ascẽsionẽ dñi primũ in egypto predicauit: deinde ad ethiopiã trãsiuit: et veniens in ciuitatẽ eorum regiã: que dicitur nadaber: in qua rex egypp⁹ regnabat: inuenit ibi duos magos noie Zaroẽ et Arphaxath qui ita homines suis artib⁹ dementabant: vt quoscunq̃ vellent sensuũ: ac membrorũ officio et sanitate puare viderent̃: vnde et se quasi deos ab hominib⁹ adorari faciebãt. Matthe⁹ aũt apostol⁹ in eandẽ ciuitatem ingressus et apud candacis eunuchũ regine: quem Philipp⁹ diacon⁹ baptizauerat hospitat⁹. Ita magorũ pstigia detegebat: vt q̃cq̃d faciebãt hominib⁹ in perniciem: ipse cõuerteret in salutẽ. Oẽs quoq̃ infirmos ad se delatos quacũq̃ infirmitate curabat. Eunuchus aũt apostolũ interrogãte: quomodo tot linguas loqueret̃: et intelligeret. Exposuit ei matthe⁹ qũo in mũdi principio vnica lingua hominũ p superbiã turris babylonis edificare volẽtiũ cõfusa in septuagintaduo linguas diuisa fuit. Et quomodo spiritusancto descẽdẽte omnium linguarũ scientiã recepissent: vt sicut illi qui per turrim factã vsq̃ ad celũ edificare volebãt pre confusione linguarũ ab edificio cessauerũt: sic apli p omniũ linguarum notitiam turrim nõ de lapidib⁹: sed de virtutibus constituerent: per quã credẽtes celũ ascenderẽt. ¶ Tūc superuenit qui diceret magos illos cũ singulis aduenire draconib⁹: qui ignẽ sulphureum ex ore et narib⁹ euomentes: homines occidebant. Apostol⁹ autẽ signo crucis se muniẽs ad eos securus exiuit candace p fenestrã cum plurib⁹ spectante: quem mox vt dracones viderũt ante pedes eius obdormierunt. Cum autem instante mattheo: vt eos magi excitarent: ipsi eos suis artibus excitare nõ possent. Dixit apostolus eis: q̃ nisi ebrui rogasset: dracones omnes furorem suum in magos exacuissent. Et cum populus cõuenisset: precepit illis apostolus vt in nomine iesu nullum ledentes abirent. Et cõtinuo sine cuiusq̃ lesione mansuetissime per portam vrbis egressi sunt. Cepit autem apostolus de gloria paradisi terrestris magnũ sermonẽ cõtexere: asserẽs illũ cũctis mõtib⁹ eminere: et proximũ celo fore: spinas vel tribulos ibi non esse: lilia nec rosas eius marcescere: senectutem non euenire: angelorum ibidem organa resonare: aues aduocatas continuo obedire. De hoc autem

paradiso

paradiso terrestri dixit hominē cū ctū ꝓpter pctīn suis
lesis p christi natiuitatē ⁊ passionē ad paradisuz celestē
meliorē reuocatū ascendere. Et cū hec populo loqueret
fur: ecce subito tumultus exoritur: in quo regis filius
euphron mortu⁹ plangebatur. Que cū magi illi funeri
aduocati suscitare nō possent: suaserūt regi q in deorū
cōsortiū rapt⁹ esset ideoqz illi simulacrū ⁊ tēplū cōstrui
oporteret. Predict⁹ autē eunuchus magos custodiri fa
ciens: instante regina euphenisa nomine apostolū ad
uocauit. Qui oratione fusa iuuenē protinus suscitauit.
Quod cernēs rex egypt⁹ per vniuersas prouincias suas
edictū misit: vt omnes ad eum cōuenirēt: ⁊ deū in effigie
hominis latētē viderēt: venerūt autē cū coronis aureis
ei sacrificare volētes. Quos mattheus cōpescuit: nec nō
deū: s christi seruū cōprobauit: ⁊ sua predicatione plus
ꝙ septuaginta milia hominū ad christū cōuertit. Re
gē quoqz cū vxore ⁊ filio suscitato ⁊ omni familia bapti
zauit: ⁊ iphigeniā ei⁹ filiā virginē sacro velamine conse
crauit: eamqz plusquam ducentis virginibus prefecit.

¶ Populus autem de auro ⁊ argento apostolo oblato:
ipso iubente ecclesiam fabricauit: quam infra dies tri
ginta perfectam: apostolus in nomine resurrectionis
christi sancte dedicauit. Totamqz egyptum et ethiopiā
ad fidē christi perduxit. Ipse aūt in ecclesia cōstructa an
nis trigintatres sedit ⁊ multos presbyteros ⁊ diacones
ordinauit. Defuncto autē rege egyppo: hyrtacus rex cru
delissimus regnum violenter accepit: ⁊ euphronē egyp
pi filiū eiecit. Obtento autē regno iphigeniam virginez
concupiscens: dimidium regni sui apostolo promisit: si
eā in suū coniugiū faceret cōsentire. Cui apostolus di
xit vt iuxta morem predecessoris sui die dominico ad ec
clesiam conueniret: ⁊ presente iphigenia cum suis virgi
nibus: quā bona sint iusta coniugia ab eodē audiret. Quo
rex cū gaudio festinauit: putās mattheum velle iphige
nie coniugiuz suadere. Apostolus aūt virginibus ⁊ om
ni populo congregatis de bono matrimonij diu locu
tus: a rege plurimum est laudatus: credente quod hoc
ideo diceret vt consensum virginis ad cōiugium incli
naret. Deinde impetrato silētio sermonē repetiit dicēs:
quod si regis sponsam aliquis seruorum vsurpare pre
sumeret: nō solū regis offensam: sed mortē incurreret:
nō q: vxorē duxisset: s; quia sponsam dñi sui cōtra ma
trimonij federa violasset. Ita ⁊ rex hyrtacus sciēs iphi
geniā regis eterni spōsaz effectā: ⁊ sacro velamine cōse
cratā nō poterat potētioris sui spōsam tollere: et suo cō
iugio copulare. Quod audiēs rex admoduz ꝑ ira insa
niens: furibūd⁹ abscessit. Apostol⁹ autē oēs ad patien
tiā ⁊ cōstātiā confortauit ⁊ iphigeniā corā se timore ꝓ
stratā: cū ceteris virginib⁹ bndixit. ¶ Post missarū au
tē solēnia rex spiculatorē misit: q apostolū iuxta altare
stātē vbi corp⁹ christi ab eo cōfectū fuerat: expansis ma
nib⁹ orātē a tergo misso gladio interfecit: ⁊ martyrē do
mino cōsecrauit. xj. kalend. octobris. Quod popul⁹ vi
dens ad palatiū regis incendēdū ꝓperabat: s; a pbry
teris ⁊ diaconib⁹ vix detēti apostoli martyriū celebraue
rūt. Corpusqz eius in mōtib⁹ parthorū honorifice cō
diderunt. Quod processu tēporis inde trāslatum apud
Salernū digna veneratiōe quiescit. Zaroes aūt ⁊ Arpha
xath ex ea die qua mattheus regis filium suscitauit in
persidiā fugerūt: sed eos apli simon ⁊ iudas ibidē vice
rūt: vt dicet infra in eorū passione. v. kalen. nouēbris.

¶ De sancta Iphigenia virgine. Capitulum. cj.

Iphigenia virgo filia fuit regis egypti: ⁊ discipula bea
ti matthei apostoli. Quā idem aplus baptizauit: ⁊ xp̄i virginē sacro vela
mine cōsecrauit. Cū aūt hyrtac⁹ rex apostolū occidi mādasset: vt supra in
ei⁹ prima passione actū est: iphige
niam virginē cepit de suo cōiugio appellare: ⁊ p matro
nas missas: ac magorū ꝑstigia ꝓpulsare. Et cū eius aliq
nullaten⁹ imutare posset: tota domū eius igne copioso
vallauit: vt eā cū ceteris virginib⁹ cremaret. Aposto
lus aūt cū āgelo eidē appa; ēs: omnē ignē ab ea ⁊ eis
excussit. Et erūpens flama regis palatiū inuasit: ⁊ vix
solo rege cū filio euadēte: tota contumplit. Statim qz
fili⁹ regis a demonio arrept⁹ patris crimina ꝑ palā:
ad sepulchrū apostoli ꝓperauit. Rex autē turpiu lepro
sus effect⁹: cū curari nō posset se manu propria intere
mit: popul⁹ aūt euphrone ab aplo baptizatū: regē con
stituit: q annis septuaginta regnauit: ⁊ christi cultū am
pliauit: totāqz ethiopiā ecclesijs repleuit. Iphigenia au
tem ducentarum ⁊ amplius virginum mater existens
in sancto proposito perseuerans in pace quieuit. Cui⁹
historia merito magistri sui passione subijcitur quia
dies dormitionis eius ignoratur.

¶ De sctis alexādro epō ⁊ herculano marty. Cap. cij.

Alexander episco
pus ⁊ martyr cū herculano martyr
rome passus est sub antonio impera
tore. Qui dū clareret miraculis inter
cetera iuuenū quēdā gētilē mortuum
suscitauit. Illeqz surgēs parentibus
enarrauit qualr in carcere obscuris
simo posit⁹ erat: q̄dā ꝓo iuuenis sple
didissim⁹ ad eū accesserat: dicens q
alexāder epūs ibi; vocabat: ⁊ statim
ipse corp⁹ redierat. Quapropter tā ipse iuuen⁹ ꝙ parētes
cū alijs. cxxv. ad dñz cōuersi sūt: ⁊ ab alexādro epō bapti
zati. Hoc audiēs antonin⁹ alexādrū p Cornelium presidē
fecit teneri: ⁊ vinctū romā adduci: quē crescentius pres
byter: ⁊ bonifacius: ac Vitalis diacones secuti sunt. Et
dū imperatori presentat⁹ xp̄m cōfiteret primo fustibus
cedit: deinde carceri mancipat: datis ei quatuor dieruz
inducijs ad resipiscēdū. Cū aūt pbyter Crescētius co
mes ei⁹ ibi; sub arbore desleret: nūciatur ei ab angelo
alexādrū de carcere fuisse solutū: qđ ille ita factū esse cō
perit. Et cū epūs iterū predicaret: ⁊ signis clareret: iterū
captus ⁊ imperatore antonino iubēte in equuleo suspē
sus est: ⁊ vngulisqz toto corpore laceratus: atqz lapidibus
ad latera appositis adustus. Deinde ad templū apolli
nis adductus est vt sacrificaret. Sed cum pars templi
eius oratione corruisset: bestijs exponitur: sed intact⁹
permanens in fornacez mittitur: nexqz diuina virtute
ignis extinguit. ⁊ herculan⁹ miles hoc viso ad xp̄m cō
uertit: statimqz ambo ibi ab imperatore decollari iubet.
Cū aūt alexāder ad martyriū duceret quedā vidua ei
petenti orarium commodauit: quod ipse se ei remissu
rum promisit. Quod audientes milites vidue illude
bant: ⁊ orarium amissum dicebant. Sanctus aūt mar
tyr via claudia vigesimo ab vrbe miliario ductus est: ⁊
orario oculos texit: ⁊ sicqz gladium cū prefato herculano
suscepit: ⁊ cōtinuo facto terremotu vicus ⁊ therme cor
ruerunt. Orarium autem per angelum vidue restitu
tum est: quod ipsa militibus redeuntibus ostēdit. Cre
scentius autem presbyter ⁊ alij qui cum fuerant secuti
corpus ipsius sepelierunt in loco vbi ignem fornacis
extinxit. xj. kalen. octobris Sed postmodum papa Da
masus cryptam fabricauit: ⁊ ibidem ipsum deposuit.

¶ De sanctis mauritio ⁊ socijs militibus mar.
Capitulum. ciij.

Mauritius dux sa
cratissime legionis thebeorū cum so
cijs suis exuperio: cādido: innocētio:
victore vitali: ⁊ cōstātio signiferione
reliquis eiusdē legionis sancte mili
tibus sex milibus sexcētis ⁊ sexagin
taser passi sunt sub maximiano impe
ratore in Gallijs ciuitate sedunensi:
in loco q̄ dicit auganum. Ibi thebei

dicti sunt a ciuitate eorū: que thebea nūcupatur: que est in partibus orientis vltra fines arabie. Cū enī diocletian' et maximian' imperatores idē christi cupientes penitus exstirpare epistolas ad diuersas mundi partes direxissent: vt christiani sacrificare cogerentur: aut diuersis penis perimerentur: plureso ciuitates in quib' iā xpiani dn̄abātur: nūcios vacuos remisissent. Imperatores ira cōmoti p oēs prouincias mādauerūt vt oēs bellicis armis apti romā venirēt vt oēs rebelles romano imperio subiugarent. Tunc autē ad populū thebeorū delate sunt: q electā legionē sex milliū sexcentoꝝ sexaginta sex ad imperatores miserūt vt eos in bellis iustis iuuarēt. nō aūt cōtra xp̄ianos pugnarēt. Huic sacre legioni dux erat inclytus beat' mauritius. Diocletian' autē maximianū cōtra Gallias cū infinito exercitu misit: eiq legionē Thebeorum sociauit. Hi a sctō marcellino papa exhortati sunt: vt añ gladijs interirēt q fidē quā acceperāt violarent. Cū ergo vniuersus exercitus alpes trāsmeasset: et octodorū aduenissent: ibi et imperator oēsq secū venerant idolis immolare et cōtra xpianos vnanimiter cōiurare. Quod audientes sancti milites septem miliaribus ab exercitu discesserunt: et in loco ameno q dicitur augaunū circa rhodanū cōsederūt. Quib' maximianus missis militibus mādauit vt ad deorū sacrificia cum alijs festinarent. Quod illi se nō posse facere respondērūt, vtpote q: fidē xp̄i haberēt. Tūc cesar ira succensus missis militibus iussit: vt aut eos dijs sacrificare cōpellerēt: aut decimū quēq eoꝝ quē sors contingeret ad ceterorū exemplū protinus decollarent. Sancti igit cū claudio vnus ante alterum festinabant et ad martyriū peruenire certabāt. Quos sanctus Mauritius dux eorū assurgens sacra cōtione confortabat. Nunciis quoq imperatoris dixit q tam xp̄i mādatū adimplere parati erant q petro dixerat: vt mitteret gladiū in vaginam. Nā pro xp̄o mori oēs parati erant: nullusq vtpote xp̄i milites defensionē facere cupiebant: eo q ob defensionē reipublice tm̄ arma susceperant. Cum hec imperator audisset: iussit vt iterū decimū quemlibet trucidarent. Quo facto exuperius signifer accinct' inter cōmilitones stans: eos ad passionē gl'iosa locutione exhortatur: et vt omnes arma p̄iciant suadet: et virtutibus solis armentur. Dixitq nunciis augusti: vt hec imperatori referrent: q, lz milites essent suiserui: tamē potius erāt xp̄i. Cesari debebāt militiā: sz xp̄o innocētiā: ab imperatore laboris stipendiū acceperant: a xp̄o vite eterne premiū percipiebant. Tūc imperator insaniens iussit omnē suū exercitū totā legionē circūdare ita vt nec vnus posset euadere. Vallatur ergo sancti milites christi a militib' diabolicis nefandis manibus trucidantur: pedib' equorū cōculcantur: et christo preciosi martyres cōsecrantur. ¶ De eis aūt q plures euaserunt: vt ad regiones alias venientes christū p̄dicarēt: et in locis alijs gloriosi' triumpharēt. Ex quib' fuisse dicit Solutor: Aductor et Octauius. Apud taurinū Alexāder. Apud bergomū Secundus. Apud vintimilium cōstātin' victor et vrsus et alij q̄plures. Cū ergo carnifices predā diuisissent et in simul conuiuarent: quendā iuuenē nomine Victorē illac casu transeuntē: ad secū cōuiuandum inuitauerunt. Ille autē eorū crudelitatem detestans requirere cepit: quomodo inter tot milia occisorum possent cum gaudio epulari. Cum eꝰ audiuisset q pro fide christi mortui essent: suspirans ille beatum se dixit si cum illis fuisset occisus. Cum autem illū cōperissent q xp̄ianus esset ipsum primus trucidarūt. Quorum martyrū corpora a xpianis in ipso loco sepulta sunt: et ecclesia eorū noīe fabricata. Sed post aliquod tēpus corpus Innocētij martyris i vnda rhodani immersum: inūdatione ipsi' fluminis ad terrā euectum: et ab eiusdē loci epō cū alijs in ecclesia sepultum. ¶ In dedicatione autē ipsius ecclesie faber quidā gētilis die dn̄ico opus suum exercebat: qui a sanctorū exercitu rapitur: et edixit q die dn̄ico laboraret redarguit. Sed correctus ad ecclesiam cucurrit et xp̄ianum se fieri postulauit. Pass. sunt autem sancti martyres decimo kalen. octobris circa annos domini .cclxxx.

¶ De sancto Siluano episcopo. Cap. cxl.

Siluanus episcopus nazarenus claruit tempore honorij imperatoris. Qui btī hieronymi auditor fuit et eiq tā dilectione cōiunct' amicitieq: mox bus et fertitate ita se adeo souet: vt post ei' obitū a discis hieronym' nou' diceret. Cū aūt post obitū hieronymi quidā Sabianus hereticus surrexisset: qui duas i xp̄o diuersas volūtates assereret: et in sua secta plurimos cōgregasset: ad cōprobādā e' fallas positionē libellū cōpillasset: atq eū hieronymo sct̄ intitulauerat predictā heresim comprobāte cuius eloquentiā et stilū habēre. Siluanus Sabianū ad disputādū requisiuit. Statutaq die Siluanus cū catholicis epō Hierosolymitano: et catholicis ex parte vna. Sabianus vero cū hereticis suis altera ad ecclesiā cōuenerūt. Ibiq cū fuisset diutius disputatū: hereticus opusculū a se cōpositū sui erroris fomentū ptulit: q̄d a Hieronymo cōpositū asseuerauit. Quod ecōtra. Siluanus constāter negauit: et heresiarcham de falso cōpilato opere pariter increpauit. Tandē inter se in hoc cōuenerunt: vt si vsq ad horam nonā diei sequētis opus illud falso cōpositum Hieronymus miraculo quodā ostēderet hereticus capite puniretur: si nautē archiepiscopus. Catholicis ergo tota nocte in oratione persistentib' die sequēti circa horā pene nonā Sabian' ad ecclesiā cū suis aduenit: vt dei seruū perimeret: et eo q̄d nihil miraculi apparuisset. Nā Hieronymus aures clauserat vt mirabilior appareret. Hora aūt debita Siluanus iuxta oblationē lect' quasi ad nuptias pgens ad supplicium ducit'. Qui inuocato Hieronymo ne fides catholica deperiret: spiculatori collū prebuit et vt se feriret rogauit. Cum aūt ille ensem leuasset adest subito Hieronym' cūctis cernētibus: et ensēq manu spiculatori ensez tenuit: et Siluano vt exurgeret imperauit. Deinde hereticū increpauit: scriptūrā illā falso cōpositā astruit eiq minat' terribiliter iudiciū mortis disparuit. Cōfestim ergo caput Sabiani a corpore detruncatū terrā petiit: ac si spiculator ense ipsū ferisset: quo miraculo discipuli heresiarche ad fidē catholicā redierūt. Post hec diabolus Siluani sanctitati inuidēs vt ipsius famā lederet in eius speciē se mutauit: et cuiusdā nobilis matrone nocte intrās thalamū eā in lecto iā positā de cōcubitu requisiuit. Illaq clamāte hominē in eius camerā introisse: accurrētib' familia et vicinis: diabolus ad fidē illorū cōfirmādā: sub thoro latitauit. Quē illi inuenientes accēsis luminib' intuētes Siluanū archiepm̄ crediderūt. Et ppter ipsi' opinionē stupefacti se interrogaue rūt: cur tātā nequitiā p̄sūpsisset. Qui vt maius cōtra sanctū odiū excitaret cepit horrēda roq et astruere q ipsum ad hoc mulier inuitasset: illa aūt ipm aperto ore dementē: multas ab eo cōtumelias audiuit: q illi hec sustineret nō valēs eo iniurijs et verberib' ipm de domo expulerūt. Que cū diuulgata fuissent: tota ciuitas cōtra illū cōmota Siluanum hypocritā incendio dignū acclamabat. At autē vir dn̄i audiuit hec patienter tulit: et deo gratias egit. Et ad cedendū furori se ad bethleē ad locū: vbi magistri Hieronymi ad x̄pē militū trāstulit. ¶ Reuoluto aūt anno cū in ecclesia Bethleē ad sepulchrū Hieronymi die quodā sol' oraret: vir qdā malign' ingrediēs Siluanū hypocritā et adulterū acclamās: et gladiū educēs ipm̄ in eius guttur demergere voluit. Sed epō hieronymū inuocāte manu ill' retrouersa: gladio proprio seipsum peremit: super eūdē alter nequissimus existimansq hoīem illū per siluarum internemorum illū similiter occidere conabatur. Sed quod primo acciderat et huic euenit. Subsequēter duo alij intrauerunt: duosq occisos videntes ignari diuini

adiche scel⁹ illud factū ab homine dei putauerūt. Quo rum vnus in eum insiliuit ense nudato. Sed eo Hiero nymū inuocante vir ille et duo proceres se pprio ense et manu iugulauit. Quod socius magis aur. hens ante fo res ecclesie clamat Siluanū adulterum et malefficiat eolum occisorē: cōcurrūt ppl'i epm dignū incēdio accla mantes. Ac apit innocens vt ad suppliciū pertrahatur. Cum mult⁹ accurrēs ipsum liberare nitit: magis ppls cō citat. Cū aūt extra ecclesiā duceret. Hieronym⁹ visibilr a sepulchro exiēs cūctis splēdēs apparuit q̄ siluanum dextera tenens de medio ppli furētis eduxit. Inter hec demoniaca vinculis ferreis alligata ad tumulū ei⁹ libe randa defert. Sz Hieronym⁹ demoni mādauit vt ex ea exiens cūctis publice q̄ in siluanū cōmiserat ppalaret. Hoc a femina illa diabol⁹ discessit in forma et habitu siluani cūctis apparuit: ita vt ab eo nullaten⁹ discerni posset. Sicq3 demū cūcta q̄ 3 vir3 dei omiserat enarra uit et omino nisi declarauit. Hieronym⁹ aūt siluanus adhuc tenēs dextera si aliud a deo vellet interrogauit: qui se de hoc seculo sumendum postulauit: et quod pe tierat impetrasse audiuit. Statimq3 disparuit Hiero nimus: et post hore spacium in pace expirauit Siluan⁹. Omnes quoq3 populi ad eius pedes procidunt: et de in iuriis commissis veniā petunt: corpusq3 ipsius ad Naza reth tollentes in eius ecclesia honorifice condiderunt: quieuit in pace .x. kalend. octobris.

¶ De sancto Siluano abbate. Capitu.cv.

Siluanus abbas in deserto de Scithi claruit: de quo legit in vitis patrū q̄ in extasi men tis raptus ad se rediens postmodus flere cepit: dixitq3 se vidisse quosdam ex fratrib⁹ suis ad iferna trahi. Dū aūt ad monasteriū quoddā cum Za charia ei⁹ discipulo venisset: et cū fra tribus aliquātulū comedissent: reuer tens discipulū aquā in via bibētē re darguit eo q̄ ipsi⁹ diei ieiuniū solue ret. Qui dū ei rñdit quo ieiuniū seruarēt: q̄ eo die cum fratrib⁹ comedissent audiuit ab abbate q̄ illud fuerat cōuiuiū charitatis. ¶ Aliqñ dū quidā peregrin⁹ frater ad eū venisset et fres ei⁹ manib⁹ operātes vidisset: redar guit illos dicens q̄ maria optimā partē elegit: quē ab bas in cella locatū hora nona cū ceteris ad mēsam nō vocauit. Ille aūt post cibū ablatē cur se nō vocasset in terrogauit. Cui ille respōdit q̄ hō spiritalis erat et esca op⁹ nō habebat. Hoc audiēs frater penitentiam egit: a Siluanoq3 audiuit q̄ etiā maria marthe ministerio in digebat. Hec in vitis patrū.

¶ De sancto Jone presbytero et martyre. Capitu.cvi.

Jon presbyter et martyr apud Castresiū pagū passus est. Hic ex partib⁹ Athenarū veniēs scō Carautio martyri vsq3 Romā sociat⁹ cū btō Dionysio epo ex vrbe egressus cū eodē galliā adiit: et ab ip so ptr ordinat⁹ Castresiū pagū ppe rās euāgeliū pdicauit: herbis virēti bus et aqua frigida sustētat⁹. Ad quē pdicātē tres lictores a Juliano prefe cto parisi⁹ missi sunt vt eū tenerent et occiderēt. Qui eū ppe parisi⁹ iuētū nullo timore ter ritū: nec min⁹ turbatū: nec vllaten⁹ a doctrina desistē tē verberib⁹ cesum decollauerūt .x. kalē. octobris. Cui⁹ corp⁹ truncū caput manib⁹ tollēs vsq3 ad locū vbi san ctus martyr sibi sepulturā elegerat quasi miliario vno pcedēs ibidē occubuit: sepultusq3 ibidē miro fragrās odore in loco qui dicit mons sancti Jonis.

¶ De sancto Florentio presbytero. Capitu.cvii.

Florentius presby ter floruit tempore Constantini im peratoris q̄ sancto floriano martyrē sociat⁹: de quo supra dictū est in eius passione .iiii. nonas maii: post eius ex cessum et martyriū sub Diocletiano et pactus ab angelo monit⁹ ad gallias venit: et ad portū fluminis Rhodiani qui dr Lugdunū . ppinquauit: vbi cum esset dies dñicus: et missam audiret: nauē cōfractam sine gubernatore re pertā ascēdit et angelo duce trāsiuit: ibiq3 demonia cū inuentum ab oppressione immundi spiritus liberauit: et in ipsa via plurima alia miracula fecit. Quē sanctus Martin⁹ episcopus Turoñ. per visum angelo monit⁹ sacerdotē cōsecrauit. A quo dimissus venit ad locū pe pe ligerum cui nomē erat glorianaan quo erat spelūca serpentibus plena: quos ille sua oratione fugauit: et ibi dem ieiuniis et orationibus quotidie vacans mansionē elegit. Singulis quoq3 annis orationis gratia Turonen. veniebat. Cum autem peruenisset ad locum qui dicit condata iuxta fluuium mulierem cecam flentem ama rissime reperit: et ab ea filium ei⁹ atq3 ductorē in flumi ne necatum audiuit: mox oratione premissa in loco ei ostenso ab angelo piscatores rhetia iactare fecit et filiū mulieris de flumine viuū extractū ei restituit et ipsam in super a cecitate sanauit. Uixit autē a tempore quo a san cto floriano fuerat separat⁹ annis .lxiii. et annorū .cxiii. migrauit ad christum .x. kalend. octobris: sepult⁹ apud Lugdunum miraculis clarus.

¶ De sancto Sanctino episcopo et confessore. Capi.cviii.

Sanctinus episco pus apud Meldeñ. ciuitatē claruit tpe Domitiani et Nerue imperatorū q̄ a beato Dionysio epo ordinatus: missus est Carnoten. ad pdicādum: et postmodū ab eodē Meldēsi vrbi in pōtificē pfect⁹ est: et Antoniū iunio rē in sociū et pbrm cōcessit: mandās eis vt post martyriū ipsi⁹ Dionysii qđ se pro xpo passurū didicerat: oia q̄ circa se cōtigissent romano pōtifi ci et fidelib⁹ rome intimare curarent. Itaq3 postq̄ Dio nysius passus est. Sanctin⁹ et Antoni⁹ romā pergebāt iussa impleturi: venientibusq3 illis in Italiā Sanctin⁹ sociū febricitantē diebus pluribus expectauit. Ne tan dē iter retardaret: Antoninum hospiti cuidam cum expēsis et tintheis cōmendauit: vt si conualesceret: inde ei mini straret si decederet: illum inde sepeliret. Et sic a loco dis cessit Antoninusq3 post modicum decessit. Quē prin ceps ille oibus sibi retentis in stabulo iumētorū in ster quilinio sepeliuit. Qđ dū in Sanctin⁹ qui iam fines re dis tetigerat per spiritū cognouisset: retrocedēs ab ho spite de socio requisiuit. Ille aūt eū obiisse: corpusq3 se honeste sepelisse affirmauit. Cui cum Sanctin⁹ detegens ac redarguens ad locū accessit: et oratione premis sa sociū de fossa euocans suscitauit. Quod princeps ille cernens cōfusus veniā petiit: et fidem xpi suscepit. Tunc ambo celebrata missa romā venerunt: et anacleto pape actus et gesta sancti Dionysii necnō et que sibi contiga rant narrauerūt. ¶ Perfectoq3 negotio ad vrbē Mel densem redierunt: predicationi instantes. Post q̄ San ctinus dormiuit in christo decimo kalendas octobris. Cui et Antoninus in cōsulatu successit: et cōsumat⁹ in se in sanctitate ad christū migrauit. Quorū ambo corpora in vno tumulo collocata requiescunt.

¶ De sancto Lino papa et martyre. Capi.cix.

Lin⁹ papa ꝛ martyr: natione Italicus de regione Tuscie: pře herculano btō Petro apostolo in pontificatu romano successit. Seditqȝ annos .xj. měses .iij. dies .iij. Hic ex pcepto beati petri aplī cōstituit: vt mulieres in ecclesia velato capite introirent. Dicūt quidā: p Lin⁹ ꝛ clet⁹ petri successores non sederūt vt pōtifices: sed vt petri coadiutores: qb⁹ btūs petr⁹ in vita sua credidit ecclesiasticarū rerū dispositionē. Ipse vero tm̄ pdicationi ꝛ orōni vacabat: ppter qđ tāta authoritate dotari meruerūt vt in catalogo pōtificū ponerētur. Clementē vero ipse beat⁹ petr⁹ sibi successorē cōstituit: lȝ añt hec veritate nitantur: tñ vt ait Hieronym⁹: beat⁹ Clemens spū scō plenus timēs ne aplīca ordinatio posteris tempoꝛib⁹ trāsiret in vitiū: vt quidā munus hereditariū putātes minus de dei cogitarent electione. Linū ꝛ Cletū ante se coegit pōtificari. Et sic Clemens prim⁹ fuit per Petri electionē: tertius vero p gradum. ¶ Hic btūs cū cum demones effugeret mortuos suscitaret ꝛ alia miracula faceret: multosqȝ cōuersos baptizaret: filiā etiam Saturnini consulis a demonio liberasset ꝛ ad xp̄m puertisset. Saturninus cōsul credens hoc magicis artib⁹ fieri ipsum diuersis penis afflictū decollauit. Imperante Nerone .ix. kalē. octobris. Et lȝ corp⁹ ei⁹ primo fuerit in vaticano sepultum: postea tñ a Gregorio Ostiēsi episcopo Ostiā translatū ꝛ est: ꝛ in ecclia maiori sancti Laurentij reconditum. Hic fecit ordinationes duas p mēsem septembr: ꝛ ordinauit episcopos .xv. presbyteros .xix. Et cessauit episcopat⁹ dies tres.

¶ De sancta Tecla virgine ꝛ martyre.
Capitu. cx.

Tecla virgo ꝛ martyr: passa est apud Iconiū ciuitatem imperāte Nerone. Que ipsius vrbis pclaro gñe orta btī Pauli aplī pdicatione puersa: atqȝ virginitatē pfessa: cū sponsum haberet: nuptias renūtiauit. Qđ mater ei⁹ sentiēs filiā iudici tāqȝ xp̄ianā accusauit. Tūc pconsul Alexāder Teclā detētā iudicauit igni cremādā. Et cū in medio ignis esset posita in nullo tñ exusta est: imber ꝫ de celo vehemētissim⁹ eadē rogū extīxit. Sicqȝ virgo liberata ad domū vbi Paul⁹ hospitabat aduenit vbi multos discipulos inuenit: q̄ se p ea orantes .vj. diebus afflixerāt. ¶ Post aliquod tempus: Syr⁹ Alexāder Teclam detentā iudici itez obtulit: ꝛ de christianitate detulit. Quā iudex bestijs exponi iussit: sed interiȝ eā Tryphene matrone nobili imperatoris propinque custodiendam tradidit. Die vero statuta Tecla in arenaȝ ducitur: ꝛ leene supra dorsum colligatur. Sed leena verso capite: virginis pedes lambebat. Sicqȝ puella de arenario educitur illesa: ꝛ in die sequēti reseruatur iterum feris subijciēda tryphenaqȝ cōmendat custodiēda. Sequenti iterū die tecla producit: ꝛ spoliata in amphiteatrum mittitur: ꝛ leones ꝛ vrsi ad eam dimittuntur. Ad cuius pedes leena procidit: vsqȝ ad virginem currētem lacerant. Leonē vero ferocissimum eadē leena cōplexa cū ipso dimicauit ꝛ cum eo pariter mortua corruit: ꝛ sic virginem defensauit. Deinde in fossam aque serpētib⁹ plenā inijcit: sed ptinus serpentes nube ignis oppressi moriunt. Dehinc tauris ferocissimis pedib⁹ alligatur ꝛ laminē candētes inter alia alalium mittunt: vt salu rapido cito discerperent vinctam. Sed ferrum candens cōbussit funes ꝛ solutis vinculis ergo liberat: discurrentibus tauris pre incendijs dolore. Clamantib⁹ autem populis cum tryphena magnū deū xp̄ianoꝝ: pcōsul tam miraculi stupore quā populi timore: Teclā suis vestibus indutā matronis liberam dimisit. Quas Tryphenā in domum suā suscepit ꝛ adoptans in filias fidem xp̄i percepit. Multos etiam gentiles virgo domini ad fidem perduxit. Deinde se leuciā abijt: ꝛ in virginitate ꝛ sanctitate vite perseuerans: somno pacis dulciter requieuit nono kalēdas octobris: vbi dē sepulta.

¶ De sancto Constantio confessore.
Capitu. cxj.

Constantius confessor apud Anconā claruit: qui in ecclesia beati Stephani prothomartyris mansionarij functus officio seruiebat: funditusqȝ terrena despiciēs tota mēte ad sola celestia flagrabat. Quadā vero die cū in eadē ecclesia oleū defecisset: dei famul⁹ vnde lāpades accēdere nō haberet lampades oēs aqua repleuit: atqȝ ex more in medio papyros posuit: quos allato igne accēdit: sicqȝ aqua in lampadib⁹ ac si oleū tota die ac nocte arsit. Cui⁹ sanctitatis opinione crescēte multi ad eū videndum ex diuersis locis veniebant. ¶ Deinde vero quidam ex longinquo loco ad eū videndū rusticus venit. Eadē vero hora cōtingit: vt vir dñi stās in ligneis gradibus reficiendis lampadib⁹ deseruiret. Cumqȝ is qui ad eū vidēdū venerat: quisnam esset inquireret ꝛ ostensum sibi exili forma: ꝛ pusilla statura cōspiceret despexit: eū atqȝ in corde suo derisit dicēs se grandem hominem videre credidisse: ille vero nihil habebat de homine. Quod vt constantius p spiritū agnouit lampades reliquit: concitusqȝ descendens in amplexu ruit: ꝛ deosculās eū gratias egit: qȝ de se talia cogitasset: eo qđ ipse solus ex hominibus in eum cognoscendum oculos apertos habuisset. Cui⁹ humilitatē ꝛ spiritum prophe ticum rusticus considerās: ꝛ veniā ab eo petiit: ꝛ deinceps in reuerentiā assumpsit. Quieuit autē in pace vir domini .ix. kalend. octobris sepult⁹ Ancone. Hec gregorius primo dialo. capite .v. Corpus autē hui⁹ sancti pcessu temporis Venetias trāslatū ꝛ in ecclesia sancti basilij collocatū est .iiij. idus iulij.

¶ De sancto Constantio epō.
Capitu. cxij.

Constantius episcop⁹ aquine ciuitatis fuit: ꝛ ioānis pape pmi tpibus claruit. Qui vita nimiam sanctitatis famā: qua apud multos innotuit: spiritu pphetico dotat⁹ est. Cū eñi in die ei⁹ obitus a circunstantib⁹ ciuibus: ꝛ pore tam amabilis pater discessurus amarissime plāgeret: ꝛ qsitū est ab eo quē post se pōtificē haberēt. Quib⁹ pphetico spū rñdit: ꝛ p post cōstātiū mulionē: post mulionē fullonē: post fullonē neminē. Quib⁹ dictis vite spm̄ exhalauit. ¶ Defuncto vero sancto ei⁹ ecclesie pastoralē curā suscepit andreas diacon⁹ illi⁹: qui quōdam in stabulis itineriȝ cursum seruauerat equorum. Illo quoqȝ ex hac luce subtracto: episcopat⁹ ordinem iouinus sortitus est: qui in eadem vrbe fullo extiterat. Quo adhuc superstite cuncti habitatores ciuitatis illi⁹ ꝛ barbarorum gladijs ꝛ pestilētie vastitate deleti sunt: vt post mortem eius: nec qui episcop⁹ fieret nec a quib⁹ fieret inueniri posset. Sicqȝ completa est viri dei sentētia quaten⁹ post excessum duorū episcoporū se sequētiū ei⁹ aquinen. ecclesia pastorē minime haberet. Hec gregorius iij. dialogorum capite .iij.

¶ De sancto Sosio martyre.
Capitu. cxiij.

Sosi⁹ martyr pas

suus est apud ciuitatē puteolanā tpe diocletiani impatoris sub Timotheo pside: qui cū esset diaconus messenatē ciuitatis annorū circiter trigīta post passionē scti Januarij bñuentani epi passus est. Cū aūt quodā tpe p̄nte ipso epo euāgeliū in ecclesia legeret: vidit eps de capite ei⁹ flāmā exurgere: quā nemo ali⁹ vidit: et pnūciauit eū martyrē futurū. nō post multos dies ianuari⁹ eps tent⁹ ⁊ ī carcere missus est: ad quē visitandū cū venisset Sosi⁹ cū diacono festo ⁊ lectore desiderio: et ipsi simul cum eo detēti sunt. Et postq̄ ianuari⁹ cū aliis ei⁹ socijs passus esset: vt dictū est supra in eorū passione .xiij. kal. octobris ⁊ ipse Sosi⁹ ab eodem preside pro xpi nois confessione gladio cesus est nono Kalend. octobris.

¶ De sancta Salaberga abbatissa. Cap. cxiiij.

Salaberga abba

tissa in territorio Lugdunēsi claruit tpibus scti Sulpitij epi bituricēsis ⁊ Dagoberti regis frācorum. Hec in suburbano leucorū oppido territorij lingonēsis. parētib⁹ claris et religiosis exorta extra natiuitatē ceca. Cū aūt sctūs Eustasi⁹ abbas columbani successor in domū Gūdonii patris puelle hospitat⁹ esset: duosq̄ filios viri sibi oblatos bñdixisset. Salabergam cecam eidē adductā post triduanū ieiuniū illuminauit: et spūalibus disciplinis informauit. Quā parētes cuidā gl'oso viro lz dudū renitentem inuitā in cōiugē tradiderūt. Quē infra duos mēses defuncto: ite rū inuita maritat Blduino comiti regis dagoberti: ex quo quinq̄ filios pcreauit. Tandēq̄ virū ad castitatē cōuertit: eiusq̄ obtēta licētia cū cōsilio Ualberti successoris eustasij abbatis in suburbano lingonēsi in paterna hereditate cenobiū puellarū cōstruxit: verū ciuili bello inter reges francorū exorto: inde cū sctō valberto discessit: et Ludunū veniēs monasteriū illud fabricauit: vbi plusq̄ trecentarū puellarū ancillarū xpi mater extitit. ¶ Dū quodā tpe sancti Ualberti p̄stolaret aduentū ⁊ vinū ad sufficientiā nō hēret: sua oratione vinū in vegete multiplicauit: et q̄ semiuacua erat plenam repperit. Uite sue instāte termino p visionē vidit tabernaculū mire claritatis de celo descēdere: in quo recepta in prato ameno summe pl'ebritudinis trāslata est. Quē sibi locū adeo paratū intellexit. Eidē etiā dormiē ti angulū a renib⁹ solutū est: q̄ nusq̄ cōparuit dictum est ei ipsam die centesimo a corpe migraturam: qbus diebus continue psalteriū legit: et die sibi statuta videlicet .ix. kalend. octobris in pace quieuit.

¶ De cōceptione scti Joānis baptiste. Cap. cxv.

Conceptio sancti

Joannis baptiste in martyrologio Hiero. viij. kalen. octobris scribit ⁊ in quibusdā ecclesijs celebrat. A quo die vsq̄ ad ei⁹ natiuitatē nouē mēses integralr numerant: nullo die deficiente nec superātē: vt sicut triū hoīm tm̄ celebrant festa natiuitatū: scʒ xpi ⁊ btē virginis ac ipsi⁹ baptiste: sic ⁊ eoꝝ celebrant festa cōceptionū. Festū autē conceptionis matris dñi p reuelatiōnē primo cognitū fuit: sicut dictū est in legēda conceptionis ei⁹ sexto idus decēbris. Qualiter aūt cōceptio nē Joānis baptiste tali die fuisse factā habuerit hieronymus incertū est: verisimiliter tm̄ credi potest ⁊ recte opinari q̄ sicut cōcept⁹ ⁊ ortus baptiste in alijs p̄fect⁹ apparuit: ita sic tps eius quo fuit in vtero integrum esse debuit: vt sicut xps nouē mēsibus integralr in vtero virginis fuit sic ⁊ baptista post eūdē mensiū integralē decursum de vētre matris exiuit: vt sicut natiuitas precursoris assimilat natiuitati saluatoris: sic ⁊ ei⁹ cōceptio ad xpi conceptionē inquantū est possibile simulet. Et notandū q̄ circa conceptionē Joannis baptiste: tria miracula specialr apparuerūt: que aliqualr tacta sūt supra i ei⁹ natiuitate .viij. kal. iulij scʒ supnaturalis cōceptio: in vtero sanctificatio: et pphetalis doni repletio. ¶ Fuit enī primū supnaturalis cōceptio: qm̄ erat Elizabeth sterilis: et ambo parētes pcesserāt in dieb⁹ suis. Ideoq̄ Zacharias de pmissione angelica dubitauit. Cōsueuit enī homo dubitare. ¶ Aliqñ ppter promissorū magnitudinē: sicut ⁊ abrahā leg. ꝑ q̄ dubitauit qñ dñs semini suū terrā chanaam possessurū esse promisit. Geñ. xv. ¶ Aliqñ ppter fragilitatis proprie consideratione: sicut ptz in Gedeone qui cū familia ei⁹ esset infima in tribu manasse: et ipse minim⁹ in domo patris sui dubitauit quō Israel liberare posset. Judic. v. ¶ Aliqñ ppter nature impossibilitatē: sicut pater in sarra quē iā senectutē cōsiderans risit cū dñs Abrahe filiū ex ea nasciturū esse prediuit. Geñ. xviij. Et hijs aūt oibus Zacharias dubitare potuit q: ibi erat ⁊ magnitudo promissionis: q: de filio nascituro dictum est. Erat enī magnus corā dño ⁊ consideratio proprie fragilitatis: q: talem filiū habere se reputabat indignū ⁊ impossibilitas naturalis q: vxor ei⁹ erat sterilis: et ambo pcesserāt in diebus suis: nihilominus tamen plagā incurrit amissionis loquele: ppter eius incredulitatē vt ex hoc maius miraculum in natiuitate filij appareret ⁊ propter alias rationes superius in natiuitate Joannis assignatas. ¶ Scdm miraculū fuit in vtero sanctificatio: q: de eo dictum est. Et spūsancto replebitur adhuc ex vtero matris sue. Qđ priuilegiū in quatuor sanctis tantūmodo reperitur: scʒ in hieremia propheta. Hiere. primo. Anteq̄ exires de vulua sanctificaui te. In iacobo iusto apostolo: sicut hieronymus testatur. In ioāne baptista: et in beata virgine maria: lz talis sanctificatio et spūsancti repletio longe plenior fuerit in beata virgine q̄ in alijs pnominatis sanctis. ¶ Et notādū q̄ lz Joannes baptista fuit in vtero sanctificatus: fuit tm̄ originali peccato cōceptus: alioqui non fuisset Zacharie filius: vnde festum illud licet dicant cōceptionis est tm̄ potius festum sanctificationis: q: vcʒ in vtero matris sanctificatus fuit. Sicut ⁊ de beata virgine superius dictum est in legenda conceptionis eius vnde sub vocabulo conceptionis agitur festum sanctificationis. ¶ Tertium miraculum fuit prophetalis muneris repletio. Ideo dicitur plusquam propheta: quia anteq̄ nasceretur prophetare meruit: quando in vtero matris exultans ad vocem salutationis marie: deum adesse cognouit. Unde chrisostomus. Nunquid propbete fuit vt prius fieret propheta quam homo: Et q: consuetudo erat vt prophete vngerentur. Ideo christus fecit mariam salutare elizabeth. Et sermo procedens de vtero matris vbi habitabat dñs: et p aures elizabeth ingressus descenderet ad ioannem: et eum illuc vngeret in prophetam. ¶ Non solum aūt ipse antequam nasceretur prophetauit: sed insuper suis meritis matri prophetie spiritum tradidit: vnde chrisostomus. Quis pphetarum cum esset propheta pphetam facere potuit: Helyas quidam vnxit Helyseum in prophetam: nō tamen prophetandi gratiam illi donauit. Iste autem in vtero matris existens diuini introitus scientiam matri donauit: et os illius in verbo confitentis aperuit: vt cuius non videbat personam: cognosceret dignitatem dicēs: vnde hoc mihi vt mater domini mei veniat ad me. Hec chrisostomus.

¶ De sanctis Andochio Thyrso et felice martyribus. Capitulum .cxvj.

Andochi⁹ thyrs⁹ et felix martyres apud aurelianũ passi sunt sub aureliano imperatore. Ex quibus Andochi⁹ et Thyrsus missi sunt a sancto Policarpo epõ in gallias ad pdicandũ. Qui venientes Aurelianũ vbi sua pdicatione multos puerterent: et multos martyres cõfortarẽt: recepti sunt hospitio a felice xpiano negociatore: pauperũ hospite existẽte. Et cũ ad iperatorẽ ibidẽ tũc degentẽ accusati fuissent: inde educti sunt. Quos dñ eorũ hospes insequit cũ eis filr detinet: oẽsq simul impatori psentant. Et dũ xpm pfiterent: manib⁹ suspẽdunt: et saxa in pedib⁹ alligant: et sic in suspendiculo vsq in crastinũ dimittunt. Cũ aũt sequẽti die incolumes inuẽti fuissent: in ignẽ copiosum missi sunt. Sz cõbustis vinculis: et flãmis in leue copioso extinctis: ipsi inusti oino pmanserũt. Quos ipator continuo decollari mãdauit. Faust⁹ pro xpianus cum Symphoriano filio suo corpora eorum collecta sepeliuit octauo kalendas octobris.

Cap. cxvij. De scis qdragintanouẽ martyrib⁹.

Quadragintanouẽ martyres passi sunt in Calcedonia ciuitate sub Diocletiano ipatore pconsule a fit prisco. Qui cũ btã Eupbemia virgine cetẽri cũ nollent deo Marti sacrificare p dies viginti in carcere macerati sunt. Deinde iussu psidis educti alapis in faciem cesi et grauit flagellati: iterũ vincti in carcerẽ reducti sunt et ipatori reseruati: vt de his supra actũ est in passione Eupbemie. xvj. kal. octobris. Post dies aũt duodecim iperatori Diocletiano calcedonẽ venientẽ: a pcõsule psentant. Quos cũ ipator in xpi fide imobiles repperisset eos oẽs vinctos leonib⁹ et vrsis exposuit deuorãdos. Et cũ a feris intacti custoditi fuissent iussit eos oẽs parit decollari. viij. kal. octobris.

Cap. cxviij. De sctõ Cleopha discipulo.

Cleophas discipul⁹ vn⁹ ex. lxxij. fuit. Hic vn⁹ ex illis duob⁹ extitit quibus in castello emaus eũtib⁹ in die resurrectiõis sue dñs apparuit et ab ipsis inuitatus cũ eis discubuit: quẽ et ipsi in panis fractione cognouerũt. Alius vero Lucas euãgelista fuisse dicit. Hũc aũt tradunt apud ipm castellũ Emaus in eadẽ domo qua mẽsam dño parauerũt post discipulorũ in iudea dispersionẽ p cõfessione xpi: a iudeis occisum et gliosa memoria sepultum: q passus est septimo kalen. octobris. Hec in martyrologio Adonis sumpto et Hieronymi scripturis et chronicis antiquis.

De sancto Firmino presbytero et martyre. Capitulum. cxix.

Firminus presbyter et martyr apud Ambianũ passus est sub Lõgino et Sebastiano presidibus: qui ex ciuitate Hibernie: q dicit Pampbilonia ort⁹ patre firmo senatore: et cũ adhuc esset puer traditus est honesto presbytero sacris literis imbuendus: qui annorũ. xvij. etate et doctrina proficiens: et pro honesto iam sene predicationis officiũ supplens: ab eodem ad honoratum episcopum Tolosam missus est: a quo et presbyter est ordinatus. Anno vero etatis sue. xxiij. reuersus ad magistrum relictis omnib⁹ apud Andegauẽs. vrbem anno vno et tribus mensibus predicauit: et multos ad christum couertit: vnde Belnacum veniens a Ualerio preside ob christi confessionem sepe vsq ad mortem flagellatus exitit post hec in carcerem clausus: sergio successori valerii reseruatus est: sed a populo violenter solutus: ibidem dominus predicauit omnem populum baptizauit: et ecclesias plures construxit: inde Ambianum perrexit: et infra quadraginta dies tria milia hominum ad christum conuertit. Tandem a Longino et Sebastiano presidibus comprehensus: propter timorem populi in carcere decollatus est: septimo kalendas octobris. Faustinianus autem senator pater sancti Firmini episcopi: de quo supra dictum est. iij. kalendas septembris: qui ab eodem martyre cum filio fuerat baptizatus corpus ei⁹ rapiens in suo cimiterio sepeliuit: quod postmodum Saluius Ambianẽs. episcopus in ecclesiam maiorem transtulit: de quo supra habitum est. iij. idus ianuarii. Sebastianus autẽ preses in vltionẽ martyris christi a ciuibus Beluacensib⁹ postmodum interfectus est.

De sancto Herculano martyre. Cap. cxx.

Herculanus martyr passus est rome sub Aureliano imperatore: qui a btõ Alexandro papa ad xpm conuersus est: et baptizatus. Cum idem Alexander in custodia teneretur apud quirinum tribunum: quapropter Aureliano accusatus et ab eodem cõprehensus atque fustibus cesus in confessione nominis dñi tandẽ gladio cedẽte martyrii palmam percepit. viij. kalend. octobris. Cuius corpus via numentana. vij. ab vrbe miliario a christianis sepultum est.

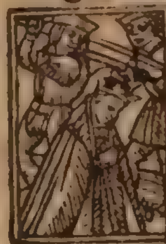
De sanctis Cypriano episcopo et Justina virgine et martyribus. Cap. cxxj.

Cyprianus episcopus et Justina virgo passi sunt apud Damascum et cõsumati in Nicomedia ciuitate tpe Claudii imperatoris sub Eutelio comite orientis. Hec namq Justina de ciuitate Antiochie filia Edusii sacerdotis idolorũ quotidie ad fenestrã sedẽs: et preliũ diaconẽ legentẽ euangeliũ audiẽs cõuersa est. Qd cũ mater patri in lecto nunciasset: et ambo dormitãtes xpm cũ angelis eos ad regnũ celorũ vocantẽ vidissent: euigilãtes mane et ipsi cõuersi ad ecclesiã cõuenerũt: et vna cũ Justina ab optato epõ baptismũ pceperũt: a quo postmodũ Edusius presbyter ordinatus est. Quo defuncto dũ virgo christi ecclesiã frequentaret: et eam quidã Aglaius scholasticus adamaret: misit ad eã matronas et viros vt sibi illã peterent in vxorẽ. Que cũ omnibus se christo despondisse rñderet. Ad cyprianũ magum iuuenis accessit: qui puer ab annis septem fuerat diabolo consecratus vt artibus suis Justinã in eius amorẽ concitaret. Cyprianus aũt aduocauit demonẽ quendã et cum adiuuare cepit vt virginẽ de libidine tentatã ad se adduceret vt eam vel ipse vel Aglaius cognoscere posset. Demon aũt vnguentũ quoddã Cypriano tradidit: vt domũ virginis pungeret: et ipse postmodũ noctu ad eã tẽtandã introiret. Qd cũ factũ esset et demõ ingressus cor virginis in amorẽ cõcitaret. Justina oratione pmissa signũ crucis adidit: et diabol⁹ territ⁹ fugit et ad Cyprianũ cõfusus rediit: quẽ cũ interrogasset: cur sine effectu redisset dixit se signum vidisse: in quo ois virtus eius defecerat. Cyprianus autẽ demonem fortiorem misit: sed qd

primo cōngerat: ꝛ secūdo euenit. Quod Cyprianus videns illos derisit: ꝛ principē demoniorum aduocauit: ꝛ adiutoriū ad virginē destinauit. Qui illam diuersis languoribus prius vexatā ad se media nocte ducturus promisit. Tunc diabolus in speciem virginis se mutauit ꝛ ad Justinā ingressus: dixit secum se velle manere ꝛ virginitatem seruare. Et cum virgo acquiesceret ꝛ virginitatis premia commendaret: cepit eam tentare dicens ꝙ dubium esset ne ex hoc deum offenderet cū ipse primus parentibus prolis generationē precepisset. Cū aūt cor virginis per immissionē demonis in ardorē libidinis concuti cepisset: illa in se reuersa et quis sibi loqueretur intelligens signo crucis se muniuit ꝛ diabolū vt fumū insufflauit: et statim ab omni tētatione liberatā se sensit. ¶ Post hec diabolus in speciem iuuenis Aglaiā se trāsfigurauit: ꝛ in eius lectulum ingrediēs in amplexus eius ruere voluit: sed signo crucis edito confestim euanuit. Deinde permittente deo ipsam febribus fatigauit: sed virgo christi oīa certamina superauit. Uidens diabolus ꝙ nihil proficeret in formam Justine se transmutauit: vt formā Justine pollueret ꝛ eā ad Cyprianum se adduxisse iactaret: et in tali specie ad magum cucurrit: ipsumque quasi amore eius languēs osculari voluit. Sed mox vt Cyprianus nomen Justine nominauit diabolus nomē illud audire non valens disparuit. Quapropter Cyprianus delusum se videns ad ostiū virginis diu vigilauit: et quandoque in feminā: quandoque in auem se arte magica: vt videbatur cōmutauit: sed cū venisset ad ostiū eius nec auis neque femina: sed Cyprianus apparebat. Aglaiū tandem in passerem arte magica cōmutauit: qui mox vt ad fenestram virginis volasset: nō passer: sed iuuenis videbatur: ꝛ cū nec posset fugere: nec salire: ipsum Justina redarguit: ꝛ per scalam deponi fecit. ¶ Uictus ergo diabolus per omnia ante Cyprianum confusus stetit: quē ille interrogauit quomodo in nullo in xp̄ianā virginem preualeret. Quē demon primo sibi iurare fecit ꝙ nunquam ab eo discederet: deinde ei dixit ꝙ signum crucifixi viderant: ꝛ in hoc territi fugerant. Interrogatus quoque an xp̄s diabolo maior esset. Respondit ipsum maiorem omnibus qui demones oēs igne cruciandos iudicaturus esset. Tunc Cyprianus virtutes diaboli contēnens omnia idola sua confregit: et codices cōbussit: ꝛ veniēs ad ep̄m antimū baptismū instanter petiit. Sed ille Cyprianū sibi illudere velle putabat: q: ipsum magum esse cognouerat. Cum aūt cūcta que sibi contigerāt narrasset: ab eo sacrum baptisma suscepit. Quē episcopus antimus in diaconum: ꝛ post annum in presbyterū ordinauit. Cui ꝛ Cyprianus in ep̄atu successit: qui xp̄i fidē constanter predicabat: ꝛ multos gentiliū conuertebat: et in christi nomine miracula faciebat. Cyprianus autē ep̄s Justinam in quodā cenobio matrem plurimarū virginum consecrauit. Qui et martyribus multas epistolas destinabat: ꝛ eos in certamine confortabat. ¶ Post hec Eutelius comes orientis Cyprianū ꝛ Justinā detētos: dū idola adorare nollēt iussit tormētis affligi: ꝛ Cyprianum quidem suspendi ꝛ exungulari. Justinā vero neruis flagellari et alapis cedi: deinde ambos in carcerē trudi. Die quoque sequenti iussit parari sartaginem pice adipe ac cera plenam: ꝛ in eam Cyprianū iactari. Cūque ipsum ignis nō tangeret: ꝛ Justina ingredi formidaret: Cyprianus eam hortabatur vt intraret. Que ingressa omnino sicut ꝛ ille illesa permāsit. Sacerdos aūt idolorū cū de consensu comitis ad sartaginē venisset vt suis carminibus maleficia xp̄ianorū dissolueret continuo ignis de sartagine exiuit: ꝛ eū penitus cōsumpsit. Tunc de cōsilio terētiani cognati sui eos in custodia arctauit vt interim claudio q̄ gesta fuerāt scriberet: ꝛ ille de eis pro libito suo disponeret. Et mandante claudio ad ciuitatē Nicomediā adducuntur: ꝛ iuxta flumē Gallū cū q̄dā tertio xp̄iano peregrino theognito noīe pariter decollāt. Quorū corpora cum canibus exposita .vij. diebus intacta permansissent: a nautis q̄busdā xp̄ianis in nauē leuata: ꝛ romā delata atque sepulta sunt. Nunc autem vt dicitur placentie quiescunt. Qui passi sunt .vj. kalen. octobris. Circa annum domini .cclxxx.

¶ De sancto Eusebio papa ꝛ mar. Cap. cxxij.

Eusebius papa et martyr huius nominis primus natione grecus ex medico. Marcello pōtifici in ep̄atu romano successit: ꝛ sedit annos .ij. mēses .ij. dies .xxv. Huius tēporibus inuenta est crux dn̄i nostri iesu xp̄i hierosolymis ab helena regina sicut ipse in quadam epistola sua scripsit. Que tamē epistola apocrypha reputatur: quia nec eius tpe crucē dn̄i inuentā fuisse verisimiliter creditur. Sed melius tpe siluestri pape. Qui Cōstantinū imperatorē baptizauit: qui ꝛ baptizatus helenā matrē cōuertit. Que post eius cōuersionē crucē dn̄i inuenit. Hic sanctus pontifex pro xp̄i noīe martyrio coronatus est sub persecutione Constātini anteque fieret xp̄ianus. Et sepultus est cū fratribus suis iuxta corpus beati Petri in vaticano sexto Kalē. octobris. Et cessauit ep̄atus dies septem.

¶ De sanctis Cosma ꝛ Damiano ꝛ sociis martyribus. Cap. cxxiij.

Cosmas ꝛ Damianus: Antimus: Leontius ꝛ Euprepius martyres in ciuitate Egea passi sunt tpibus diocletiani ꝛ maximiani imperatorum sub p̄side lysia. Quorū duo primi fratres ex eadē ciuitate que est in arabia: matre religiosa noīe theodora geniti arte: medicine docti: virtute gratie xp̄i: omnē infirmitatē nō solum ab hominibus: sed etiā a iumentis curabant: gratis oīa tribuētes. Nā ꝛ camelū arte diabolica debilitatū sanū restituētes: illesum abire fecerūt. ¶ Matrona aūt noīe palladia paralytica: cum oīa sua in medicis cōsumpsisset ad sctōs dei accessit: ꝛ ab eis sanitatem integram reportauit. Tūc illa damiano munusculū obtulit. Et cū recipere nollet: ꝛ illa cum sacramētis per nomē dn̄i adiurasset recipere acquieuit: vt eius deuotioni satisfaceret: ꝛ ne nomen dn̄i spernere videretur. Quod vt cosmas cōparuit: turbatus precepit: ne corpus eius cū fratris corpore poneret. Sequēti vero nocte dn̄s cosme apparuit ꝛ fratrē de suscepto munere excusauit. ¶ Audiens autē preses lysias famā eorum ꝛ ꝙ in xp̄i virtute infirmitates sanabant: eos ad se accersiri fecit: ꝛ que essent eorum noīa: que patria: que cōditio: que fortuna requisiuit. Illi vero responderūt ad singula: ꝙ noīa eorum erant cosmas ꝛ damianus: patria vero arabia: conditio christiana: fortunā aūt xp̄ianos nescire dixerunt. Addētes se ꝛ alios tres fratres cōsobrinos habere: antimum leōtiū: ꝛ euprepiū. Quos preses misso cū eis officio sibi p̄sentari iussit: ꝛ cepit agere vt sacrificarent: quod cū facere cōtēnerent p̄cepit eos in manibus ꝛ pedibus grauiter torqueri. Et dū eius supplicia deriderēt: iussit eos cathenis vinctos in mare p̄cipitari. Sz statim angelus domini affuit: ꝛ diruptis vinculis illos e pelago liberauit. Et cū hoc miraculū p̄ses magicis artibus ascriberet: ꝛ ipsi ei xp̄i virtutē p̄dicarēt. illico se eos i noīe dei Adriani velle sequi dixisset: cōtinuo duo demones affuerūt et eū in faciē ceciderūt. Sz orātibus p eo sanctis statī demones discesserūt. Tunc preses dicere cepit ꝙ dii sui cum indignati fuissent: q: illos relinquere cogitasset. Mādauitque sanctos in carcerē trudi: donec eos q̄lio pdere cogitasset. Sequēti die illos eductos iussit in ignē copiosum iactari. Sz tn̄ eos i nullo lesit quin potius flāma exilpēs multos de astātibus interemit. Jubent ergo in equuleo suspēdi: ꝛ angelo eos custodiēte fatigati admodū ministris in cedēdo ante p̄sidē deponunt: illesi tres igit

fratres fecit in carcerē recludi: t Cosmā t Damianū cru cifigi t a pplō lapidari. Sz lapides in iacientes redibāt t plurimos vulnerabāt. Eductis ergo trib⁹ fratrib⁹ t istis trib⁹ iuxta crucē cosmā t damianum precepit a quatuor militib⁹ sagittari. Sagitte aūt martyres nō ledebāt: sed cōuerse plures occidebant. Lysias aūt se cōfusum in ol b⁹ cernēs oēs quinq fratres insimul gladio cedi iussit. Christiani autē memores ꝙ̄ ibi qđ dixerat sanct⁹ cosmas damianū cū eo sepelire dubitabant. Et ecce subito camel⁹ aduenit t humana voce loquēs sanctos in vnū sepeliri mādauit: qđ t factū est. Processu vō tēporis duorū fratrū cosme t damiani corpora romā sunt translata: t ecclesia eorū nomini edificata. Passi sunt aūt sancti martyres quito kalēd. octobris circa annū dñi. cclxxvi.

¶ De sanctis Florentio t Hilario martyribus. Cap. cxxiiii.

Florentius et Hilarius martyres passi sunt in Gallijs castro seduno. Qui a paganis tēti: ipsi ꝙ̄ cōfiterētur: postꝙ̄ lingue eorū precise fuissent dum adhuc integro sermone loquētes fidei nostre preconia pdicarēt gladio feriri iussi sunt: t sic martyrū a domino coronā perceperunt. v. kalend. octobris. Ut ait Ado in martyrologio.

¶ De sanctis Adulpho t Joāne martyribus. Cap. cxxv.

Adulphus et Joannes apud cordubā Hispanie ciuitatē passi sunt. Qui pro cōfessione nominis xpiani capite cesi a christo dño coronari meruerunt. v. kalendas octobris: vt ait Ado in martyrologio ex dictis Hieronymi sumpto.

¶ De sancto Forseo episcopo. Capitulum. cxxvi.

Forseus episcop⁹ anno quinto constantis: qui t constātinus in Hibernia claruit vt dicit sigibertus. Hic nobilis gñe: sed nobilior fide ab infantia sacris literis erudit⁹: dum inter parentes suos sacri verbi seminaret eloquiū: quadā die subito egrotans quasi mortu⁹ stetit: t quatuor manus ad se de sup extensas cōspexit: que tenētes eū per brachia pennis subuolabant. Ipse autē quasi per caliginē duo angelica corpora cernebat. Viditq; tertium angelum armatum scuto se precedere: t canticum mellifluū audiuit ignotum. Sed ab angelo superiori mādatur istis. vt ipsum ad corpus reducāt. Ipse autem postquā ad se rediit et attinentes flentes aspexit: hortatus est eos diuinisq; sacramentis perceptis die illo t altero superuixit. Media vero nocte ferie tertie mortem letus excepit: t recordatus iocundissime visionis. ¶ In transitu quoq; suo visum mirabilē vidit: quem Beda describit. Vidit enim bonos angelos se suscipientes: t demones clamātes ac contra eos bella cōmouētes. Et cum eos precessissent conuersi ignita iacula in eum iactabant: sed angelus quidam precedens ea scuto suscipiebat t protin⁹ extinguebat. Tūc demones āgelis opposuit ꝙ̄ Forseus sepius ociosos sermones dixisset. Sed angeli respōderūt ꝙ̄ nisi principalia crimina proferrent: propter ista minima non periret. Et cum diudum super hoc disputassent: tandem preliante angelo cum demonib⁹ demones in hoc contriti sunt. Tunc demon alius opposuit ꝙ̄ seruus qui scit voluntatem domini sui: nec facit: plagis vapulandus est multis. Hic autem dona iniquorum recepit. Nam a quodam vsurario vestem perceperat quā nunꝙ̄ restituerat. Excusantibus aūt eum angelis t dicentibus ꝙ̄ demones occulta dei iudicia non cognoscebant: diabolus tam grauiter eū percussit vt postmodū vite restitut⁹ semp percussionis vestigiū retinuerit. Arripientes eū demones vnū de his quos in ignib⁹ torrebāt: ipsū in eū iactauerūt: qui ei⁹ humerū maxillāq; incēdit. Cognouitq; forseus hominē qui ille erat cuius vestē acceperat. Et hanc percussionē pmittēte deo p receptione illius vestis recepit. Deinde ceperunt demones cum angelis contēdere de proximi dilectione: quia vez proximū sicut seipsum nō dilexerat. Et cū in hoc etiam demones victi fuissent ad alias accusationes cōuersi ceperūt proferre ꝙ̄ digne penitētiam delinquētibus nō annunciasset. In oi vō cōtradictione demonū vt victi exstitit pugna: donec iudice deo triumphātibus angelis deuictisq; aduersarijs immēsa claritate vir sanctus circūfusus est. Et ad mādatū angeli mundū respiciēs vidit vallē tenebrosam t quatuor ignes in aere aliquib⁹ spacijs a se distātes. Quos dixit ei angel⁹ eē quatuor ignes mundum succēdētes: quorū vnus est ignis superbie: secūdus inuidie: tertius auaritie: t quartus iniquitatis. Qui postmodū in vnū redacti illi appropinquabant. Et cū ille iam accēdēre timeret confortauit illū angelus dicēs: qz qđ non accēderat in eum nō arderet. ¶ Deinde ab angelis sup tectū ecclesie ipse eius addu⁹ vbi iam corpus eius mortuum adductum. plangebat: iubetur ab angelis cadauer suum agnoscere t ipsum reassumere: ille vero omnino recusabat. Tandē coact⁹ ad corpus reducitur: t sic cūctis stupētibus forseus suscitat. Qui visa omnia populo retulit: t deinceps asperrimam vitā duxit. Incēdia vō que in spiritu sumpserat in scapulis corporis t genu apparebant. Inde egressus predicauit scotis: t que p visum habuerat enarrabat. Deinde episcopus factus ab angelo monitus apud hiberniam predicauit. Ac inde populoz inuidia ejectus p Britāniā in Saxoniā deuenit t a rege sigiberto susceptus monasterium construxit. Qđ fratri suo forlano noīe gubernandū deducit: ipse aūt cū vltano alio fratre suo eremū petiit: vbi p annū pmāsit: inde expulsus a rege Clodoueo p̄filij gr̄a ad galliaz littora nauigauit. Et a rege suscept⁹ honorifice monasteriū in latiniaco oppido cōstruxit: i quo laudabiliter vitā finiuit. iiii. kal. octobris. Cui⁹ corpus in villa que dr̄ parona sepultum est: vt dicit Beda.

¶ De sancto Uincesilao martyre. Cap. cxxvii.

Uincesla⁹ dux boemiorū tempore Henrici imperatoris martyrium passus est. Qui postquā sacras literas didicisset: tamen ex celestis patrie nō ad superbie ventū accepit dominū dignitatē: sed vt multis prodesse posset: vnde t sua pauperib⁹ t ecclesijs largiter impēdebat. Cum autē vocatis principibus t baronibus cunctis ad curiā imperatoris fratris sui germani: ipse postremus oīm aduenisset: t alij principes indignati locū ei ad sedendū dare nullaten⁹ decreuissent: statim vt aulā intrauit: crux aurea in frōte eius apparuit: t alij duo splēdidi viri visi sunt hincinde ipsum comitantes. Qui cesar mox assurgens ipsuz pre ceteris honorauit. A quo adhuc gētile ad conuiuium in dolo inuitatus est. Fecit eū cesar honorari: t ipsum tamen vt christianissimū oderat: vnde cum Uincesilaus post prandium ex more ad ecclesiā pgeret: cum impator cum turba gētilium insecutus est: ipsumq; ante ecclesie fores procumbentē occidi fecit: t martyrē dño cōsecrauit. Cuius sanguis in pauimēto effusus in testimonio fratricidij per multa annorū curricula nec abradi potuit nec abluj. ¶ Post aliquod tempus dū fideles corpus ipsius transferre vellent inuenerūt eius vulnera plene sanata: excepta autē

tula que ei fuerat totaliter abscisa:que tamen loco suo applicata continuo consolidata est. Cum aūt ad fluuium maximū z inundātem deuenissent:z ipsum trāsire dubitarent:inuocato sancto martyre currū cum suꝑposito corpore ex alia parte fluminis repente transuectū viderūt:z oēsq; statim sine periculo transierunt. Dum aūt ad ciuitatē pragā corpus detulissent:carcer subterraneus confestim illuminat:z facto terremotu aperit:cunctiq; captiui solutis vinculis liberant. Eademq; nocte xp̄s crucifixus regi Dacie apparuit eiq; dixit:ꝙ peccata eius ipsum iterato crucifixerant:z ꝙ nisi ecclesiam sancto martyri vincesiao cōderet peccatorū veniam minime perciperet:vñ ex hoc rex territus:ecclesiam cū monasterio ordinis sancti benedicti sancto martyri fabricauit:z bonis suis largissime dotauit:vbi z sanctū corp⁹ ei⁹ requiescit miraculis clarens. Passus est autem.iiij.kalendas.octobris.

¶ De sancto maximo martyre. Cap.cxxviij.

Maximus Martyr passus est sub Decio cesare optimo autem proconsule apud asiam ciuitatem:quā ingressus decius maximum detentum:dum ad sacrificia deorum compellere nō posset:iussit cum fustibus cedi:deinde in equuleo leuatū grauiter excruciari. Ita vt carnes vna cū sanguine in terrā defluerēt. Cūq; martyr dñi diceret tormēta sibi nō dolores:sed vnctionē inferre. Jussu ꝓconsulis mādāte Decio extra ciuitatem eductus:ibiq; lapidibus obrutus occubuit.iiij. Kalē. octobris. Sepultusq; est a xp̄ianis iuxta murū ciuitatis memoria nois eius a fidelibus desuper edificata.

¶ De sancto Exuperantio ep̄o de quo plura Hieronymus z memorabilia refert. Cap.cxxix.

Exuperanti⁹ episcopus claruit apud Tolosanā ciuitatē. Qui btūs vir ipsius vrbis pontifex:quantum sibi extiterit parcus quantūq; alijs largus sanctus Hieronymus memorabili prosecutus est relatu. Qui et domini confessor inclytus quarto kalendas octobris. in christo feliciter requieuit:sepultus in ecclesia Tolosona:vt ait Ado in martyrologio.

¶ De dedicatiōe basilice scti Michaelis archangeli z quare sic dicatur dedicatio aut memoria. Capitulum.cxxx.

Dedicatio basilice scti Michaelis archangeli dupliciter nolat:scz dedicatio basilice:et memoria ipsius. ¶ Dicit autē dedicatio eo ꝙ hac die locū eius siue tēplū in monte Gargano sibi dedicatū fuisse michael archangelus reuelauit. Cū enī vt dictū est supra in eꝰ apparitione.viij.id⁹ maij:festū ar chāgel⁹ Michael in mōte Gargano Sipōtinis fidelib⁹ ꝯ Neapolitanos adhuc gētiles victoriā miraculose ꝯtulisset. Sipontini quoq; aū os spelunce:vbi archangelus apparuerat quotidie orōnib⁹ vacarēt Sipōtini adhuc dubitabāt: an ꝓdictū locū ingredi vel dedicare deberēt. Tūc ep̄s duxit sup his romanū pōtificē consulēdum:qui super hoc requirendam decreuit archangeli volūtatem. Jn stantibus ergo cunctis triduo ieiunio apparuit in hac die michael archangelus ep̄o:dicens non esse opus ipsam quam edificauerat ecclesiam dedicari. Ipse enim qui cōdiderat:ipse z consecrauerat precepitq; vt die sequenti locū cū pplo ingrediens ipm ꝓcibus frequentaret z specialē suū patronū sentiret:dedit q; eis predicte cōsecrationis signū vt scz ab oriente per posterulā ascēderent:z ibidē marmori vestigia hois īpressa viderent. Manc igit ep̄s z ppls ad locū venit z introgressi cryptam magnā:z tria altaria inuenerūt:quoꝝ duo in australi parte posita erant:tertiū vero in oriētali venerandū:z rubeo pallio circūtectū vbi celebratis missarū solēnijs vestigia:vt archangel⁹ ꝓdixerat inuenerūt:z oēs ad ꝓpria cū gaudio redierūt. Jn eadē spelunca aqua lucida z nimiū dulcis emanat:q post cōionē sumpta diuersas egritudines sanat. His auditis papa in honorē scti Michaelis z oim beatoꝝ spirituū hūc diē vz tertio kal.octob.ꝑ totū orbē statuit celebrandū. ¶ Dicit etiā hoc festum memoria eo ꝙ in ipso:vt dictū est:oim angeloꝝ memoriā agimus. Circa qḋ sciendū est:ꝙ sicut Dionysi⁹ ponit in libro de celesti hierarchia. Oim angeloꝝ sunt tres hierarchie:z nouem ordines:it a ꝙ quelibet hierarchia tres ordines continet:z dicitur a hieron quod est sacrum:z archos princeps:quasi sacri principat⁹. Superior autem hierarchia continet seraphin:cherubin z thronos. Media dominationes:virtutes:z potestates. Ultima vero principatus:archangelos:z angelos. Eorum autem ordinatio z dispositio potest videri per simile in terrenis. Nam ministrorum qui sunt sub vno rege:quidam operantur immediate circa personam regis:sicut consiliarij z assessores z cubicularij:qui similes sunt prime hierarchie. Quidam circa regimen regni in communi:vt principes milites z iudices:z hi sunt similes secūde. Quidam autem operantur circa regimen alicuius partis regni:sicut prepositi z balliui:ac presides:z hi sunt silēs tertie. ¶ Tres igitur ordines prime hierarchie accipiuntur inquantum deo assistunt. Ad hoc autem tria necessaria sunt: scilicet summa dilectio:z hoc quantū ad seraphin qui interpretantur ardētes. Perfecta cognitio:z hoc quātum ad cherubin:qui interpretant plenitudo scientie. Perpetua fruitio siue quietatio:z hoc quantū ad thronos:qz in eis deus sedere dicit:vñ eos in se ꝗescere facit. ¶ Tres autem ordines medie hierarchie accipiuntur:inquantū habent regere vniuersitatem hominum in communi. Et hoc consistit in tribus. Primo in presidendo siue imperādo:z hoc ꝑtinet ad ordinē dñationē qui alijs inferiorib⁹ ꝓsunt:z eos in diuinis dirigūt: ac eis imperant. Scḋo in operando:z hoc ꝑtinet ad ordinē virtutum:quibus nihil est impossibile exequi qḋ mandatur:z ideo eis attribuitur operatio miraculorū. Tertio in arcēdo z expellendo cōtraria impedimenta:z hoc ꝑtinet ad ordinē potestatū:qui habent arcere demones z cōtrarias potestates. ¶ Tres vero ordines vltime hierarchie accipiuntur ſm quod habent regimen limitatum z determinatum. Nā quidā presunt vni prouincie:z hi sunt de ordine pncipat⁹ sicut erat princeps Persarum:qui preerat Persis:de quo habet. Danielis.x. Quidā presunt vni multitudini vel ciuitati:z hi dicuntur archangeli. Quidā ꝟo cuilibet ꝑsone singulari z hi sunt angeli:z ideo angeli minora:archāgeli vo maiora nūciare dicūt:qz bonū multitudinis digni⁹ ꝙ̄ bonū vnius hois. Decet aūt nos nedum in hoc solennitate:sed cōtinue oēs istos angelos honorare propter vñ.rōnes. ¶ Primo qz sunt custodes nostri. Cuilibet enī hoi dant duo angeli:vn⁹ malus ad exercitiū:alius bon⁹ ad custodiēdū. Effectus aūt angelice custodie in homine triplex assignari pōt. Prim⁹ est vt proficiat in aia in bonum gratie. Et hoc facit angelus tribus modis. Primo oē impedimētū ad bonū remouēdo:hoc significatum est Exodi.xij. vbi angelus ꝑcussit primogenita egypti. Scḋo pigritiam excitando:qḋ significat Zach.ric.iiij. Angel⁹ dñi excitauit me quasi virum qui suscitatur a somno. Tertio in viā pnie ducendo z reducendo:quod significatum est Tobie.v.in angelo qui eū

burit ⁊ reduxit. Scđo effect⁹ est: vt ala nō cadat in ma-
lū culpe. Et hoc facit angel⁹ trib⁹ modis. Primo im-
pediendo peccatū futurū ne fiat: hoc significatū est
Numeri. xxij. in Balaā q̄ ad maledicēdū israel pgēs ab
angelo in via ipedit⁹ est. Scđo increpando pterritū: vt
ab eo q̄s recedat: qđ significatū est Judicū. ij. scđo. Cū an-
gel⁹ filios israel de puaricatione increpasset: ipsi eleua-
uerūt vocē ⁊c. Tertio q̄si violentiā inferendo: vt a pctō
eripiat qđ significatum est in violēta eductiōe loth de
Sodoma. Gen. xix. Tertius effectus est: vt si ala cadit
postmodū resurgat. Et hoc facit etiā trib⁹ modis. Pri-
mo mouēdo cor ad cōtritionē: qđ significat Tobie. xj.
vbi Tobias iunior ad documētū angeli de felle p qđ in-
telligit contritionis amaritudo: linuit pr̄i oculos: scꝫ
cordis. Scđo purgando labia ad cōfessionē: qđ signifi-
cat Esa. viij. vbi p angelū labia Esaie purgātur. Ter-
tio cōgaudēdo ad satisfactionē Luc. xv. Gaudiū est an-
gelis dei sup vno pctōre ⁊c. Scđo debem⁹ eos honora-
re: q2 sunt ministratores nr̄i. Hebreo. j. Oēs sunt admi-
nistratorij spūs ⁊c. Oēs em̄ pp̄ter nos mittunt: q2 su-
periores ad medios: medij ad infimos: infimi ad nos.
Et hoc quidē cōpetit. Primo bonitati diuine: in hoc
em̄ manifestat diuina bonitas: quātū nostrā salutē di-
ligat: dū nobilissimos spūs ⁊ sibi intima charitate vni-
tos: ad nos dirigit ⁊ trāsmittit. Scđo charitati angeli-
ce. Cū em̄ charitatis ardētis sint: maxime desiderant
aliorū salutē. Ideoq3 vt ad nos mittātur lex exigit ange-
lice charitatis. Tertio humane indigētie. Mittunt em̄
angeli ad inflāmādū affectū ad dilectionē vn̄ in hui⁹ fi-
gura legunt missi in curru igneo. iiij. Reg. vj. Ad illu-
minandū intellectū ad cognitionē: figura hui⁹ apoc. x.
in angelo q̄ habebat librū apertū in manu sua. Ad cor-
roborandū oē pfectū vsq3 in pfectionē. hui⁹ figura. iij.
Reg. xix. Angel⁹ portauit Helie panem subcinericiū: ⁊
vas aq̄: ⁊ comedit: ⁊ bibit: ⁊ ambulauit in fortitudine ci-
bi illi⁹ vsq3 ad mōtē dei. Tertio honorādi sunt: q2 sūt
fratres ⁊ cōciues nostri. Oēs em̄ electi assumunt ad or-
dines angelorū quidā ad supiores: quidā ad inferiores:
quidā ad medios: scḋm diuersitatē ⁊ exigētiā meritoꝝ: lꝫ
btā virgo sup oēs fuerit exaltata. Et hoc grego. in qua-
dā homelia p prolixa vba insinuare videt. Quarto
q2 sunt aiarū nostrarū in celis portitores. Et hoc fa-
ciūt triplici mō. Primo viā pparando. malac. iij. Ecce
ego mitto angelū meū ⁊ pparabit viā ⁊c. Tertio p viā
pparatā in celū baiulando. Exo. xxiij. Ego mitto ange-
lū meū q̄ te cust. in via: ⁊ indu. in ter. quā pmi. patrib⁹
tuis. Tertio in celo collocando Luce. xv. Factū est vt
moreret mēdicus ⁊ portaret ab angelis in sinū abra-
he. Quinto q2 sunt orōnū nostrarū an deū pn̄tato-
res: ipsi em̄ primo orōnes nr̄as deo pn̄tant. Tob. xij.
Qn̄ orabas tu cū lachr. ⁊ sepeli. mor. ego obtuli orōnē
tuā dn̄o. Scđo ibidē pro nobis allegāt Zach. j. Rn̄dit
angelus dn̄o ⁊ dixit: dn̄e exerci. vsq3quo nō misereb.
Juda ⁊ vr. Hierusalē quib⁹ irat⁹ es ⁊c. Tertio dei sniās
⁊ grām nobis renūciando Daniel. ix. dicit. Et gabriel
ad cū volans dixit Ab exordio prec. tuarum egressus
est sermo. glo. j. snīa a deo. ⁊ infra. Ego aūt veni vt indi-
carē tibi ⁊c. Sexto sunt honorādi q2 sunt regis eter-
ni nobilissimi milites scḋm qđ dr̄ Job. xxv. Nūquid est
numer⁹ militū eius. Videm⁹ autē q2 in militibus ali-
cui⁹ regis quidā semp in aula regia cōmorant ⁊ regem
associant: quidā ciuitates ⁊ castra custodiūt ⁊ cōseruāt:
quidā vero regis inimicos expugnant. Ita hoꝝ militū
xp̄i: quidā in celo empyreo eo semper regē regū asso-
ciant ⁊ ad ei⁹ honorē cantica leticie ⁊ glorie cantant: di-
centes sanctus sanctus sanctus ⁊c. Esa. vj. Itē benedi-
ctio ⁊ claritas ⁊ sapientia ⁊c. Apoc. vij. Alij autē custo-
diūt ciuitates ⁊ villas: illi scꝫ q̄ nobis sunt ad custodiā
deputati. Esa. lxij. Sup muros tuos Hierusalē consti-
tui custodes. Alij vero dei inimicos. i. demones expu-
gnant. apoc. xij. Factū est prelīū magnū in celo. i. in ec-
clesia militāte scḋm vnā expositionē: Michael ⁊ angeli ei⁹
prelia cum dracone ⁊c. Septimo ⁊ vltimo q2 sunt tri-
bulatorū cōsolatores zach. j. Angelus qui loquebat in
me verba cōsolatoria. Hoc autē faciūt tribus modis.
Primo cōfortando ⁊ roborādo. Dan. xj. Cū daniel cor-
ruisset tetigit eū angelus dicēs noli timere pax tibi: cō-
fortare ⁊ esto robustus. Scđo ab impatiētia cōseruādo
ps. Angelis suis mandauit de te. ⁊ infra. In manibus
portabunt te: ne forte offendas ad lapidē pedē tuum.
Tertio ipsaꝫ tribulationē refrigerādo ⁊ minuendo Et
hoc significatur Danielis. iij. Vbi angelus dn̄i cum tri-
bus pueris descendit in fornacem: ⁊ fecit medium for-
nacis quasi ventum roris flantem.

De sancto Maximo ep̄o Rhegyn. qui ⁊ in ea-
dem clarissime fuit habitus. Cap. cxxj.

Maximus episco-
pus apud Rhegyn. ciuitatē claruit.
Qui de vico qui dr̄ deconiato ortus
parētibus xp̄ianis ab infantia virtu-
tibus ⁊ sacris literis eruditus: reli-
cto seculo insulā lerinēsis monaste-
rij petijt: vbi monachus fact⁹ ol sā-
ctitate pollebat. Multasq3 insidias
diaboli perpessus deuicit: postea ve-
ro fact⁹ est abbas monasterij succes-
sorq3 scti Honorati. Quē diabol⁹ nocte quadā exterre-
re volēs eidē in forma horribili apparuit: sed signo cru-
cis edito cōfestim euanuit. Morq3 sctūs febricitare ce-
pit. Cui decūbenti rursum demon in specie draconis
se ostendit: sed cū orasset ad dn̄m mōstrū depellit ⁊ scus
protinus a febre curat. Nocte quadā orationis grā-
tia ad littus egressus: vidit nauem ad portū applicuis-
se: cuius naute ad eum veniunt: eidemq3 dicūt q2 fama
eius ad Syrie partes conuolauerat: multusq3 populus
eū desiderabat: vbi si vellet accedere multum dn̄o po-
pulum posset acquirere: offerentes se illū in sua naue
vecturos. Qui diaboli figmēta perpendēs orauit: ⁊ si-
gno crucis edito nauis fantastica cū nautis disparuit.
Electus deinde a pplo in ep̄m Rhegyne ciuitatis
gregē dn̄icū verbis nutriebat ⁊ exemplo: qui etiā basi-
licā sancti Albani intra castellū Rhegyn. cōstruxit. Ad
quē edificandam dū pauci boues eo pn̄te colūnas faci-
liter traherent. Absente vero plurimi trahere non pos-
sent: vocatus episcop⁹ vidit demonem in forma parui
ethiopis plaustro insidentem. Quem postq̄ sua oratio-
ne fugauit boues opus solitum etiam in eius absentia
celeriter perfecerunt. Cum autē reliquias ad ecclāś
consecrandam deferrent: puer quidam frater Rhegy-
ni diaconi de muro lapsus cecidit et expirauit. Cuius
corpus diaconus in cubile ep̄i collocauit. Ad cui⁹ pre-
ces finito officio Maximus thalamū ingressus puerū
oratione suscitauit. Alias etiā filiam cuiusdam vidue
nobilis ciuitatis defunctam: motus maternis lachry-
mis ad vitam reduxit. Adolescentulū insuper mor-
su rabidi canis extinctum: sua oratione pristine vite re-
stituit. Canem quoq3 qui multos laniauerat: leui ictu
baculi peremit: vulnera etiam cunctis inflicta sanauit.
Quendam hominem quem bos cornupeta feriens
euiscerauerat vulneribus alligatis: infra dies septem
sanum effecit. Cecum quendam qui ab annis. xv. lu-
men oculorum amiserat: dum ad matutinū pergeret:
⁊ pedibus ipsum cepisset: diutius postulatus signo cru-
cis edito protinus illuminauit. Obitum aūt suum et
prescīuit ⁊ predixit. Et in statu proprio quasi leui sopo-
re detentus spm̄ emisit. iij. Kalen. octobris. Cuius cor-
pus cōtinuo miro odore fragrauit. Sed dū in ei⁹ exe-
quijs puella nuper defuncta loculo viri sancti subtra-
cta fuisset: protinus a mortuis resurrexit: ⁊ vna cū cete-
ris corpi sepulture interfuit: deum collaudare cepit.
Sicq3 sepultus est in ecclesia sancti petri Rhegyne ci-
uitatis vbi iacet miraculis clarus.

De sctō Hieronymo pr̄sbytero ⁊ doctore. Ca. cxxij.

Hieronymus pres
byter & doctor eximius fili⁹ Eusebij
viri nobilis oppido stridonis: quod
dalmatie quondā panonieq̧ cōfiniū
fuit extitit oriūdus. Hic adhuc puer
romā adijt: vbi lr̄is grecis & latinis &
hebraicis plene eruditus est. In arte
grāmatica donatū: in rhetorica autē
preceptorē habuit victorinū: scriptu
ris aūt diuinis exercitabat̄ die ac no
cte: & inde hausit auide: qđ postmo-
dum effudit abunde. ¶ Quodā vero tpe sicut ipse in
epistola ad eustochiū refert: dū de die tullium: de nocte
platonē auide legeret eo q̄ sermo sibi incultus in libris
propheticis nō placeret: circa mediam quadragesimā
subita febre corripitur: adeo vt calore iā vitali deficiēte
exequie funeris pararētur. Subito igit̄ in extasi ad tri-
bunal summi iudicis rapitur: & cui⁹ cōditionis esset in-
terrogatus christianum se fore profitetur. Quem iudex
aperto ore dementiens ciceronianū esse dixit: non chri-
stianū: eo q̄ vbi thesaurus suus ibi esset & cor suum. At
hieronym⁹ obmutuit & iudex illum acriter cedi iussit.
Cum autē misericordiam postularet: & astantes pro iu
uene veniam supplicarent: iurauit hieronymus ac p̄te
status est q̄ si vnq̄ codices seculares legeret xp̄m nega
ret. In hec verba dimissus reuixit: & lachrymis se totū
perfusum inuenit: ac ex verberibus scapulas reperit li-
uiētes. Et tunc se diuinorū voluminū studio totaliter
contulit. ¶ Dū aūt esset annorū .xx. per liberium papā
romane ecclesie cardinalis presbyter ordinatur. Tunc
sub imperatore cōstantio in arrianam heresim lapso &
alie hereses pullulare ceperūt: quas oēs vir sanct⁹ ver-
bo et scripto iuxta sibi a deo datam sapientiam cepit in-
fringere: cui paula nobilissima romanorū ei⁹ discipula
sedula ministrabat: eiusq̧ filiam eustochiū virginē sa-
cratissimā hieronymus diuinorum studijs imbuebat.
¶ Mortuo vero papa liberio sanctus doctor dign⁹ sum-
mo sacerdotio ab omnibus acclamatur. Sed dum cle-
ricorū & monachorū lasciuiā increparet: ab eis turpiter
derisus est. Nam vt ait ioannes beleth. Cum hierony-
mus ad matutinū pergeret: vestem mulieris lineā quā
iuxta lectū posuerāt super pelliceū suū putās induit: &
sic ad ecclesiā processit. Hoc aūt faciebāt emuli vt mulierē
habere in thalamo crederet. Qđ ille vidēs: eorū cessit ve
sanie: & ad gregoriū nazanzenū cōstātinopolitanū ep̄m p
uenit: a quo multa in sacris lr̄is didicit. Deinde alexan-
driā perrexit: & didymū doctorē pluribꝰ mēsibꝰ audi-
uit. Post hec in syriā abijt: in possessione euagrij presby-
teri aliquātulū cōmoratus. ¶ Deinde in egypti eremū
properauit: vbi quāta p christo sustinuit in epistola ad eu
stochiū ipse cōmemorat. Nam incredibili se penitētia &
humano corpori penit⁹ importabili se macerauit: ibiq̧
quadriennium exegit. Quo peracto ad bethleē oppidum
remeauit vbi prudēs animal ad presepe dn̄i se obtulit
permāsurū. Penitētiā vero cōsuetā nullaten⁹ dimisit: & car
nē diris verberibꝰ flagellauit. Ad portā quoq̧ bethleē occi-
dētalē cenobiū cōstruxit: & multos discipulos cōgregauit:
inter quos Eusebiū nobilē cremonēsem p̄dilectū ha-
buit. Bibliothecā aūt suā quā summo sibi ediderat stu
dio: iterū relegēs diē ieiunijs ducebat ad vesperum. In
trāslatione etiā scripturarū .l. annis. & .v. mēsibꝰ desuda
uit: & semp virgo p̄mansit. Monasteriū quoq̧ ancillarū
dei cōdidit: in quo paulā viduā & eustochiū ei⁹ filiā virgi-
nē que eū secute fuerant multis sacris virginibꝰ prepo-
suit: & regulā eis monasticam dictauit. ¶ Cū autē vsq̧
tunc in ecclesia vnusquisq̧ caneret qđ volebat ad instā-
tiā theodosij imperatoris: damasus papa hieronymo
imposuit vt diuinū officiū ordinaret. Qui psalteriū p
ferias et nocturnos & horas alias canonicas diuisit: et
Gloria patri in fine psalmorū cantari instituit. Ep̄las &
euangelia per anni circulū: ceteraq̧ oīa ad officiū p̄ti-
nentia preter cantū ordinauit. Quod papa damasus si-
bi missum approbauit: & ecclesie celebrandum tradidit.
Quadam vero die aduesperascente dn̄o hieronymus cū
fratribus ad sacram lectionē legendam sederet: leo qui
dam claudicās monasteriū ingressus est. Fugientibus-
q̧ cunctis eū solus sanctus doctor excepit: & leonis plā-
tam a sentibus vulneratā inuenit. Adhibita ergo cura
leo conualuit: & inter eos quasi domesticum animal ha
bitabat: feniūq̧ sicut bos comedebat. Cui hieronymus
officium imposuit: vt asinum loci ligna de nemore defe
rentem ad pascua & ad nemus duceret & custodiret. Qđ
& factum est: leonē asinū continue more pastoris indu-
strij comitante: ipsumq̧ fideliter defendente. Quadam
autem vice leone grauiter soporato mercatores cum
camelis illac transeuntes asinum solum pascētē a leone
elongatum rapuerunt. Expergefactus leo sociū rugien
do querens huc illucq̧ discurrebat. Et cum non inue-
niens ad portam monasterij tristis rediret: et intus ac si
pre verecundia ingredi non presumpsit. Videntes autē
fratres quod sine asino redijsset putauerunt quod fame
compulsus illum deuorasset: nolebantq̧ ei annonā pre-
bere consuetam. ¶ Tunc admonente hieronymo offi-
ciū asini leoni iniungunt & ligna cedētes ei imponunt.
Quod cum leo patiētissime ferret: quadam die expleto
opere ad agrum exiuit: & quasi diuino instinctu vndiq̧
discurrere cepit. Et ecce vidit a longe negotiatores cū
onustis camelis precedente asino venientes. Leo igitur
recognito asino rugiens super eos irruit: et oēs homi-
nes in fugam conuertit. Deinde terribiliter cauda ter-
ram percutiens: asinū & camelos perterritos sicut erāt
onusti ante se ad cellam ire cogit. Qđ cum fratres vi-
dissent & mirati hieronymo nūtiassent: iussit sanct⁹ ca-
melos introduci: & depositis sarcinis pedes eis lauari:
& super hoc voluntatem domini expectari. Tunc leo ce-
pit per monasterium discurrere, singulorum fratrū ve-
stigijs se prosternens & de perpetrata culpa quasi cauda
alludens veniam postulabat. ¶ Hieronymus autē fu-
turum prescius iussit hospitibus venturis refectionē
parari. Et ecce hospites adsunt pro foribus abbatē vi-
dere querentes. Ad quos cū exisset illi pedibus eius ad-
uoluti pro commissa culpa veniā postulabant. Quos il
le benigne introducēs ac reficiēs admonuit vt suis cō
tēti aliena decetero nō desperēt. Illi autē beato hierony
mo licet diu recusanti medietatē olei qđ secū attule-
rāt p benedictione obtulerūt: eādēq̧ mēsurā annis sin
gulis se & suos heredes ei⁹ fratribꝰ daturos p̄miserūt.
¶ Tāta autē lassitudine fatigat⁹ est vt in stratu suo ia-
cēs funiculo ad trabē suspēso supin⁹ manibꝰ se leuaret
vt scilicet officiū monasterij prout poterat exhiberet.
Per annos vero quinquaginta nunq̄ coctū nisi bis in
vltima egritudine mādueauit carnē cilicino sacco sem-
per domauit: nec stratū aliud nisi terram vnq̄ sciuit: se
mel in die post vesperas radices aut folia arborum de-
gustauit: semper orationi aut eruditioni aut lectioni in-
tentus. ¶ Appropinquans autem vite terminos: se sup
nudam humū collocari precepit: & sacco quo induebat
operiri: vbi primo fratres suos ad se conuocatos dulci
eloquio & sacris admonitionibꝰ informauit: & Eusebiū
eis in abbatē dimisit. Deinde sacram eucharistiam sibi
oblatam cū lachrymis sumpsit. Et supinus ad terram
rediens: manibus in modum crucis supra pectus extē
sis symeonis prophete vaticinium decantauit. Quo fi-
nito cū esset hora cōpletorij: subito lux maxima ac si sol
in meridie eū circūfulsit: in qua luce ab astantibus vise
sunt acies angelorum discurrētes tanq̄ scintille in arū
dincto. Auditaq̧ est vox saluatoris ipsum ad celestia in-
uitantis: & sancti doctoris se paratū venire respondētis:
Et post horam lux disparuit: & inclytus doctor cū luce
spiritum ad dominum emisit: pridie kalē. octobris. An
no etatis sue .xcix. mēse .vj. anno honorij imp̄atoris .xī.
Corp⁹ vero qđ p nimia afflictiōe & verberibꝰ leprosi speciē
pretēdebat: odorē nimiū oīa aromata superantē fragra

bat. ¶ Eadē hora cyrillus hierosolymitan⁹ eps olī ei⁹ auditor: orãs in cella rapt⁹ in spiritu vidit inter speciosũ z lucidissimũ de monasterio sancti vsq; ad celum: z multitudinē angelorũ splendētiũ alternatim cũ melodijs z cantib⁹ cereos deferētiũ: z aliam nō minorē illis obuiã modo simili venientē. Animã q; hieronymi post omnes ad saluatoris ipsi⁹ dexterã ad celos procedentē. Que in loco vbi cyrillus degebat subsistens: se eidē animaz esse doctoris incliti reuelauit: z vt ad suos pergeret filios mãdauit: quaten⁹ eos lugētes cōfortaret: z que viderat nũciaret. Statimq; viso euanuit: z cyrill⁹ eadē hora illũ migrasse cognouit. ¶ Eadē etiã hora Augustin⁹ eps hipponeñ. in sua cellula existēs dũ tractat⁹ de visione beata cōpilare vellet: z super hoc Hieronymũ cōsulendũ disposuisset ac epistolã ei scribere cepisset: ineffabile lumē cũ odore fragrantia incōparabili cellã repleuit: vocq; admodũ stupēte: vox de luce insonuit q̄ ipsum de nimia presumptione redarguit: eo q; existēs in carne mortali beatitudinē eternã cōprehēdere cogitasset: qd nulli mortaliũ aliquãdo possibile foret. Cũ autē Augustinus ab eo quereret quis esset. Respōdit se esse Hieronymi animã: cui ipse epistolã notare ceperat destinãdã que ipsa hora a carne soluta ad celi gaudia properabat. Cũ autē augustinus ab eo multas questiones de trinitate z angelica natura atq; de beata vita quesiuisset: z ipse ad singula clarius respōdisset: lux illa cũ voce disparuit: odor tñ plurib⁹ dieb⁹ permãsit. ¶ Eadē hora in ciuitate Turoneñ. duo monachi monasterij sancti martini cũ quodã alio voces omniũ musicorũ instrumentorũ dulcisonas audierũt: z lucem sole clariorē cōspexerunt: odorem quoq; cũctorũ aromatũ persenserũt. Admirãtes tanta claritate audierũt vocē de celo qualiter christus cuz angelis omnibus patriarchis: prophetis: apostolis martyrib⁹: cōfessorib⁹: z virginib⁹: ac beatorũ omniũ animalib⁹ hieronymo presbytero: tũc in bethleē mortuo occurrebat: eiusq; anima ad celorũ gaudia tã feliciter perducebat. ¶ Corp⁹ autem eius cilicino sacco quo viuēs vtebatur inuolutũ in terra prout ipse mandauerat sepultũ est: videlicet ante ostiũ speluce: in qua christus fuit natus: z in presepio reclinat⁹. In cuius exequijs cecus vnus a natiuitate visum recepit. Surdus z mut⁹ audiendi et loquēdi facultatē accepit. Hereticus etiam quidam qui corp⁹ illud incendio dignũ asseruit: subito in ligni speciē est mutat⁹: z mox fulmine de celo descendēte cōbustus: atq; in cinerem redact⁹. Alia q̄q; signa et miracula stupenda z innumera per sanctũ suũ dominus operari dignat⁹ est: que in epistolis Eusebij: Augustini: z Cyrilli legũtur que per singula ponere longum esset. ¶ Hic gloriosus doctor preter sacram expositionem veteris testamenti: quod ex hebraico: et noui: quod ex greco sermone transtulit in latinum: infinita pene alia opuscula edidit. Omnes enim. xvj. prophetas exposuit. Quorundam grecorum doctorum volumina in latinum transtulit. Scripsit opuscula siue epistolas ad diuersos circiter. cxlvj. Tractatus quinq;. Epistolas alias breues. lx. Sermones. x. Item libros hebraicarum questionum. Item hebreorum nominum. Libellum de locis terre sancte conditum ab Eusebio in latinum vertit ex greco. Super libro psalmorum. cl. tractatus prolixos edidit. Librum de optimo genere interpretandi ad Pammachium. De viris illustribus. Item cōtra Iouinianum libros duos. Item cōtra Heluidium de beate Marie virginitate perpetua librum vnum. Cōtra pelagium librum vnum. Contra Origenem libros quatuor. Contra vigilantium librum vnum. Ad Nupotianum libros duos. Super euangelio Matthei libros quatuor. Vitam pauli primi eremite z aliorum patrum monachorum. Librum chronicũ omnimode historie. De seraphin librum vnum. De Osanna librum vnum. De frugi et luxurioso filijs librum vnũ. Homelias Origenis. xxviij. in Hieremia z Ezechiele ex greco in latinũ conuertit. Item de questionibus veteris legis Homelias in cãticis canticorũ duas. Comētariorũ in epistola Pauli ad Galathas libros. iij. In epistola ad Ephesios libros. iij. In epistola ad Titum l. brũ. j. In epistola ad Philemonē libruz. j. Super Genesim librũ. j. Didymi librum de spiritu sancto ex greco in latinum vertit eloquiũ. In Lucã Homelias Origenis xxxviij. In psalmis a. x. vsq; ad. xvj. tractatus septē. Capitum monachi gesta descripsit. Cōtra Rufinum aquilegieñ. presbyterum inuectiuas plurimas. Ad beatum Augustinum epistolas multas. Item librum procmiorum super libris diuine scripture. Ad heliodorum exhortatorium. Altercationem luciferiani z orthodoxi. Ad Eustochium de virginitate seruanda librum. j. Ad Marcellam epistolarũ librum vnum. Commentarios in ecclesiasten plures. Enchiridion in psalterium. Aduersus Heliachim librum vnum. Et opuscula alia aduersus hereticos q̄ plures. De mansionibus filiorum israel librum vnum et alia innumera volumina ad edificationē ecclesie catholice sua pietate composuit. Et pene omnes libros noui ac veteris testamenti commentatus est.

¶ De sancto Antonio martyre.
Cap. cxxxiij.

Antonius martyr apud placentiam ciuitatem passus est. Qui vn⁹ fuit ex sacra legione Thebeorum z socius beati Mauritij martyris. Qui de placentinis finibus egressus per orientales prouincias pertrãsiuit z multa miracula fecit. Demũ ad vrbem suam rediens ab infidelib⁹ tētus z capite cesus glorioso martyrio coronatus est. Cuius corpus ignotũ dominus beato Sauino ipsius ciuitatis episcopo reuelauit. Apparuit enim vir splendidus: qui ostendit ei vbi iacebat sancti martyris corpus: qui etiam formam corpus z membra z annos militie z nomen z caput abscisum signauit: vrceum quoq; plenum eius sanguine pro testimonio seruatum innotuit. Et vt ipsum corpus ex eodem loco leuaret: z digno sepulchro condere deberet admonuit qui euigilans visionem clero z populo reserauit z in loco ostenso fodere custos p̄cepit: vbi sanctũ corpus sicut episcopo ostensum fuerat: per omnia inuentum est. Quod dum leuarent gutte alique sanguinis ex eo profluxerunt. In cuius translatione cuz solus ibi esset Sauinus episcop⁹ z sex alij episcopi apparuerunt: q̄ essent: vel vnde venissent omnibus ignoti. Leuantes ergo corpus martyris posuerũt in sepulchro sancti victoris episcopi. Qui alias in vita sua spiritu prophetico predixerat: quod post eius obitum maior eo in ipso tumulo quiescere debebat. Sepulto quoq; corpore episcopi illi qui apparuerant subito discedētes nusquam visi fuerunt: sicq; sanctum corpus condigna reuerentia condiderunt pridie kalendas octobris.

¶ De sanctis Victore z vrso martyribus.
Cap. cxxxiiij.

Victor et Ursus martyres passi sunt in Gallijs castro Salodoro. Hi fuerunt ex gloriosa legione Thebeorum: cuius Mauritius dux extitit inclytus. Qui primo diris supplicijs excruciati: sed celesti super eos lumine coruscante: ruentibus in terram ministris erecti. Deinde in ignem missi: sed in nullo penitus lesi. Nouissime gladio consumati sunt pridie kalendas octobris vt ait Ado in suo martyrologio.

Finitur liber octauus.

Prologus noni libri.

Nonus liber presentis catalogi continet in se passiones et gesta illorũ sanctoꝝ quoꝝ festiuitates occurrũt infra tps: in q̃ eccl'ia repsentat ppagatiõez filiorũ q̃ fuerũt ipsi⁹ ecclie defensores: q̃les fuerũt s̃cti martyres. ¶ Hoc aũt tps est a kalẽ. octobris vsq; ad kalẽ. nouẽbris. Et hoc sub figura sanctorũ machabeoruz quorũ tũc libri leguntur: qui vti sancti martyres ꝑ fide: sic ⁊ illi ꝑ lege dei vsq; ad effusionẽ sanguinis viriliter decertarunt. Ad ipsius ergo tẽporis festa pertractanda percurrẽdũ est. ¶ Notandum aũt ꝙ q: sancti Machabei: videlicet Mathathias ⁊ eius filii: qui inter sanctos testamenti veteris cõnumerant̃: nullas certas in anno festiuitates habent: eo ꝙ coꝝ dies obitus sunt ignoti. Idcirco in principio huius libri premittuntur eorũq; gesta pertractantur: quia eo tempore eorum libri in ecclesia dei leguntur. Acta etiam quorundam aliorũ sanctorum eisdem Machabeis contemporaneorum: quorum similiter festiuitates certas non habent: prefatis Machabeorum inseruntur historiis vt sanctorũ Onie ⁊ Symonis eius filii sacerdotum ⁊ martyris Eleazari.

¶ Finis prologi.

Incipit liber nonus a kalendis Octobris vsq; ad kalendas Nouembris.

¶ De sancto Mathathia duce. Capitulum. j.

Mathathias dux populi iudeorũ: cui⁹ laus ⁊ sanctitas ex gestis suis colligit̃ que in primo libro Machabeoꝝ describũtur. Qui cũ oib⁹ filiis suis a Josepho ⁊ Hieronymo in catalogo patrũ sanctoꝝ veteris testamẽti cõnumerat̃. Tpe Antiochi epiphani regis Syrie ⁊ Egypti Judeoruz ꝑsecutoris claruit. Hic de ciuitate Modin oriũdus: de vice Joachin quinq; filios illustres ꝓgenuit: vez Joãnẽ: Simonẽ: Judã: Eleazarũ: Jonathan. ¶ Cũ aũt rex Antiochus filios israel ad ritũ gentilitatis perduxisset: idolũ q̃z sup arã tẽpli dñi in Hierusalez posuisset oẽs q̃z iudeos nolẽtes idolo sacrificare: ⁊ iuxta legẽ gẽtiliũ viuere diuersis penis affligeret. Egregi⁹ Mathathias ⁊ filii ei⁹ vidẽtes mala q̃ fiebant: decreuerũt ꝑ lege dei vsq; ad mortẽ fideliter decertare. Et cuz legati regis venissent in Modin: statuẽtes idola: q̃dam ex iudeis immolauit i medio. Et surgẽs Mathathias cum suis trucidauit cum super aram: ⁊ nuncios regis Antiochi interemit armaq; deposuit: ⁊ cuz omni tribu sua exiit i solicitudinẽ omnia relinquẽs. Ad quos multi cũ filiis ⁊ vxorib⁹ cõfugerũt maleẽtes herbis vti ꝙ cibis gẽtiliũ coinquinari. Tũc cõmissarii regis aggressi sũt eos in sabbatis: q̃b⁹ ne'as erat iudeis arma capere ꝑcusserũt quosdã alios i speluncis fumo suffocãtes. Et perierũt ex eis mille: plures aũt liberati adiuncti sunt Mathathie: cumq; sibi ducem statuerunt: qui docuit eos pugnare in sabbatis: ne lex simul cũ populo periret. Et colligẽs armatos aras deposuit idoloꝝ: immolantes quos potuit interfecit: pueros incircũcisos iussit circũcidi. Et vno anno gessit hũc magistratũ. Cũq; grauiter egrotaret cõuocans filios suos benedixit eis ⁊ constituit eis Simonẽ in patrem ⁊ consiliarium propter sapientiam. Judeam vero ducẽ in armis propter fortitudinem. Et mortuus est Mathathias: ⁊ sepult⁹ est in Modin. Surrexitq; Judas cognomine Machabeus filius eius pro eo: et factus est quasi leo defendẽs Israel clypeo suo. Hec ex libro Machabeorum: et ex historia scholastica atq; ex chronica Guilelmi.

¶ De sancto Juda Machabeo. Cap. ij.

Judas Machabeus sacerdos et dux Judeorum: filius Mathathie prefati in ducatu Judeorum patri successit. Qui primo Apolloniũ ducẽ Samarie qui contra euz insurrexerat deuicit: ⁊ inde spolia multa tulit cum gladio eius: quo deinceps pugnauit. Inde Sarõ ducẽ Syrie contra se venientẽ occidit: et eius agmina partim cecidit: partiq; fugauit. Qđ intelligens Antiochus Epiphanes rex S. rie: omnem propriam virtutem congregauit: et multos ab insulis mercede cõduxit. Cumq; vidisset sibi stipendia deficere: iuit in Persidem accipere tributa regionũ: relinquẽs Lysiam de ſpie regali super negocia regni: tradiditq; sibi medietatẽ exercit⁹: vt iudeorũ genus extirparet ⁊ euerteret Hierusalẽ. Lysias vero elegit Ptolomeũ: Nicanorẽ: ⁊ Georgiã viros potẽtes: ⁊ misit cũ eis quadraginta milia peditũ: ⁊ septẽ milia equitũ: vt venirent in terrã Juda. Judas vero Machabeus cũ tribus milib⁹ solummodo viris electis: hostibus suis occurrit ⁊ eos inopinatos in campestribus Emaus inuadẽs multos eorũ occidit: reliquosq; fugauit: ⁊ spolia multa tulit. Cui redeunti ingens multitudo iudeorũ se coniunxit vsq; ad decem milia deum laudãtes sup victoria obtenta. Hoc audiens Lysias cõgregauit exercitum quadraginta miliũ virorum peditum ⁊ quinq; milibus equitum: et venit in Judeam. Tunc occurrens eis Judas cum decẽ milibus in Bethoron: ꝑcursores eius statim ꝓstrauit: ⁊ cũ Lysia congressus de eius exercitu quinq; milia occidit. Quod attendens Lysias Judeorũ audaciam timens rediit Antiochiam ⁊ peregrinorũ presidia congregans: ⁊ maiori apparatu disposuit redire in Judeã. Judas vero interea Hierusalẽ cũ populo suo venit: ⁊ templum ab alienigenis pollutum emũdauit: ⁊ de nouo dedicauit: dieq; Enceniorũ. xxv. die mẽsis nouẽbris istituit. Tũc statuerũt eũ ei Judei summũ sacerdotẽ ⁊ si q̃dãmõ regnũ iudeorũ in Judea regnatũ est: qui murũ Hierusalẽ per circuitum reparauit: turresq; erexit: ⁊ castellum Bethsurã ad tuitionẽ muniuit. ¶ Antiochus aũt rex reuertẽs ad propria: audito ꝙ Judas machabe⁹ suos principes debellasset: versus in furorem precepit agitari currum versus Hierosolymã vt eã euerteret. Sed

apprehensus dolore viscerum subito de curru cecidit: et collisus grauiter: post dies modicos miserabiliter mortuus est: relicto filio suo paruulo Antiocho Eupatore rege: et Philippo collectaneo suo sibi dato tutore. ¶ Eodem tempore gentes finitime iudeis reparationem Hierusalem a iuda factam egre ferentes iudeos persequebatur. Quos Judas machabeus potenter debellans idumeos percussit plaga magna: pugnans quoque cōtra Timotheū ducē filiorū Amon fugauit eum: ac vastata iacer redijt in iudeā. Tunc congregate sunt gentes que erant in Galaad aduersus iudeos qui erant in finibus eorū. Qui fugientes in locum munitissimū thematmiserunt ad iudam vt ferret eis auxilium. Cumque adhuc legerentur epistole: superuenerūt nūcij a Galilea indicātes aggregari eos: q̄ erāt in Ptolemaide et Tyro et Sydone aduersus iudeos: vtrobique ergo hostibus nunciatis: misit Judas Simonē fratrē suū cū tribus milibus electorū in solatiū Galileorū. Ipse vero cū Jonatha fr̄e suo et octo milib⁹ exijt in Galaaditide: relinquēs in Judea Josephū et Azariā duces vt seruarent Judeā: sz tñ nullo interim hostium bellū cōmitterent. Et venit Simon in Galilea: et cōtrite sunt gentes ab eo: et psecutus est eos vsque ad Ptolemaidē: tollēsque spolia eorum et iudeos quos captiuos trahebant: redijt in Judeā. Judas vero Machabeus et Jonathas frater eius trāsito iordane post triduum assumptis Nabutheis incendit Bozor et spoliauit: et nocte consurgens applicuit diluculo ad castra Timothei ducis filiorū Amō. Qui cognoscentes q̄ Machabeus esset: ab eo fugerunt: et ceciderūt ex eis fere octo milia: vastauitque Judas ciuitates gētiū in Galaaditide. Post hec cōgregauit Timotheus exercitū aliū: et sedit secus torrentem. Judas vero cū ad eos trāsiret: apparuerūt aduersarijs de celo viri quinque in equis ducatum iudeis pbentes. Equibus duo machabeū circunspectum cōseruabāt hincinde. Alij vero in aduersarios tela et fulmina iaciebant. Et sic ptrite gentes fugerunt ad Phanū qd̄ erat in Carnaim: sed ipsum Judas cū oib⁹ q̄ erāt in eo succendit. Cōgregatis ergo Judas oibus Judeis q̄ erāt in Galaaditide: vt veniret in terrā Juda: et cū venisset i Ephion: et ciues nollēt ei trāsitū dare: destruxit Ephiō: et trāsiuit super interfectos. Reuersique cū oib⁹ Hierusalē: obtulit holocausta i mōte Syon: q̄ nemo ex eis cecidisset. Eodemque die redierūt cū victoria iudas de Galaad. et simon de Galilea in Hierusalē. ¶ Interea vero dū abessent Joseph⁹ et Azarias volentes sibi facere nomē cōgressi sunt cū gētibus et fugerūt: cecideruntque de populo duo milia. Et magnificatus est Judas in Hierusalē: vastauitque idumeos et philisteos: cōburēs aras et deos eorū. Quib⁹ auditis rex Antioch⁹ Eupator irat⁹ nimiū collegit exercitū cētū milia peditū: et viginti milia equitū: et .xxxij. elephantos: et applicuit ad bethsurā iudeorū munitionē vt expugnaret eā. Quo cognito Judas collecto exercitu suo currit Antiocho regi. Et inito duro certamine ceciderūt de exercitu regis sex milia viri. Tūc diuerterūt iudei a prelio: et ascēdit post eos rex: captaque bethsura: obsedit Hierusalē. Sz q: esca eis deficiebat: inita pace ficta rex cum iudeis: vt suis legib⁹ vterēt intrauit i mōtē Syon: et statim que rupto federe murū destruxit in gyro: occisoque Menelao: q̄ pōtifex fuerat reuersus est Antiochiā cū gēte sua. Demetri⁹ vero sother oli frater Antiochi epiphani⁹ et patru⁹ Antiochi Eupatoris audito q̄ frater su⁹ mortu⁹ esset: cū eēt Rome redijt in Syriā q̄ ol ppl'oꝝ fauore susceptus occiso Antiocho nepote suo et Lysia ei⁹ nutritore: rex cōstitu⁹ est. Ad quē venientes q̄dā impij ex israel cū Alcimo viro alieno a genere sacerdotali q̄ sacerdotium ambiebat: accusauerūt Judā: q̄ oēs regis amicos occidisset: et a terra sua expulisset. Rex vero cōstituit Alcimū sacerdotē: et misit Bacchidē cū exercitu i iudeā. Qui misit nūcios ad iudeā et fratres ei⁹ in dolo loquētes de pace: nec attēdit Judas sermonib⁹ eorū. Multi vero de populo credētes ei egressi sunt ad Bacchidē: q̄ occidit ex eis. lx. viros: alij aūt ab eo fugerunt. Tūc recessit Bacchides ab Hierlm: pmittēs regionē Alcimo reuersus est ad Demetriū regē in Antiochiā. Alcim⁹ vero seducēs populū verbis fecit mala in Israel plusquā gētes. Judas vero faciebat vindictā in viros legis desertores. Alcim⁹ ergo vidēs q̄ nō posset Judā vincere: redijt ad regē: accusans illū in multis. Qui misit Nicanorē ad pdēdū pplm iudeorū. Et venit Nicanor in Hierusalē cū exercitu vsus inde vbis pacificis. Sz Judas intelligēs ei⁹ insidias exiuit ab eo: et ad suos refugit. Sz postea cōgressus cū Nicanore vict⁹ est: et fugit in ciuitatem Dauid. Nicanor aūt apponēs manū capiti cū extret ex Hierusalē iurauit se tēplū dsu succēsurū. Et veniēs bethorē suscepit exercitū sibi a rege destinatū. Judas vero cū .iij. milib⁹ sequēs cū cōmisit preliū cū eo .iij. die mensis martij: et cōtrita sūt castra nicanoris: fugitque ei⁹ exercit⁹ quos iudei psequētes eos occiderunt. Et caput nicanoris amputatū: dexterāque manū eius quē superbe cōtra tēplū extēderat suspēderūt. Linguā vero minutatim incisam auibus ad comedēdū dederunt: et diem hūc solēnē statuerūt. ¶ Deinde iudas cū populo romanorū cōfederat⁹ est: faciēs secū amicitias pp̄etuas in tabulis eneis cōscriptas i memoriale sempiternū. ¶ Demetri⁹ vero rex audita morte Nicanoris misit rursum Bacchidē et Alcimū in iudeā cū exercitu copioso. Qui venerūt in beroea: iudas vero cū trib⁹ milib⁹ castra posuit in laisa. Qui vidētes multitudinē ostiū timuerūt: vnde et plures de castris se a iuda subtraxerūt: vt nō remanerēt cū eo nisi .dccc. viri. Sz iudas dissolut⁹ est: q: bellū vrgebat eū: nec habebat tps exercitū ɔgregādi. Cūque oēs abire vellēt hortat⁹ est eos iudas: vt pugnarent pro lege dsu: et potius in virtute sua morerēt q̄ inducere sibi opprobriū. Et hoc dicto cōgressi sunt cū hostibus et pugnātes cornu dextrū. Qui aūt in sinistro cornu erāt: venerūt eis a tergo: et ingrauatum est prelium. Occisusque est iudas: et ceteri fugerunt. Simon autem et ionathas fratres ei⁹ redimētes corpus Jude ab hostibus tulerunt illud in Modin: et sepelierūt in sepulchro patrum suorū. Planxitque eum ois populus plāctu magno. Elegitque ionatham in ducem sibi. Hec vnde supra.

¶ De sctō Jonatha machabeo. Cap. iij.

Jonathas machabeus sacerdos et dux iudeorum fili⁹ mathathie supraposit iude frī suo in ducatu iudeorū successit. Qui accepto principatu fugit cū suis in desertū Thecue ppter Bacchidē ducem Demetrij regis: de quo supra pxime dictū est. Misit ioannē fratrē suū ad nabutheos amicos suos vt ei apparatū suū ɔmodarēt. Sz exeūtes filij iābri pcusserūt ioannē. Qd̄ audiens Jonathas et simon frater eius surrexerunt in filios iābri dum nuptias celebrarent: et occiderunt eos in vindictam sanguinis fratris sui. Hoc autem bacchides intellecto venit contra iordanē in virtute magna. Commissoque prelio cum ionatha et suis occiderunt ex parte bacchidis mille viri versique in fugam redijt ad regem syrie Demetriū. Tunc Alcimus pcepit destrui muros domus sancte interioris operaque pphetarū. Sed percussus a deo paralisi mortuus est cum tormento magno. Et extunc Jonathas pontificatū tenuit. ¶ Eodē tempore quidā iniqui ex israel reduxerūt bacchidem ducē regis demetrij in iudeam. Qui voluit cōprehendere ionatham occulte sed non potuit: quia innotuit ei⁹ consiliū ionathe. Qui apprehendēs .l. viros ex insidijs occidit eos: et secessit cum suis in bethbessa que est in deserto. Et ascendit bacchides: et obsedit bethbessa. Et egressus Jonathas percussit per noctem multos hostium in tabernaculis suis. Et pugnauit cōtra Bacchidē et cōtrit⁹ est ab eo. Qui iratus contra viros

qui reduxerunt eū in iudeā:multos ex eis occidit. deinde cū ionatha pacē firmauit reddēs ei captiuos:quos predat⁹ fuerat. Et sic rediit in terrā suā. Jonathas autem sedens in machinas iudicabat ibi populū ⁊ exterminauit impios ex israel. ¶ Post hec egressus quidam extreme fortis iuuenis noīe Alexander:adiuuantibus se Ptolomeo philomatre rege egypti:et attallo rege asie bellū demetrio regi syrie intulit:victūqꝫ vita et regno priuauit ⁊ sic regnū ei⁹ obtinuit. Qui mox audita fama ionathe ⁊ fratrū suorū scripsit ad eū epistolas cōstituens eum sibi amicū misitqꝫ ei purpurā ⁊ coronā. Et induit se ionathas stola scā in die solēni scenophegie ⁊ ꝯgregauit exercitū:⁊ fecit sibi arma copiosa. ¶ Cū autem alexander rex Cleopatrā filiā Ptolomei euergetis regis egypti in vxorē duceret ⁊ apud ptolemaidam: vocauit ad se ionathā ducem iudeorum ac summum sacerdotē:q̄ inuenit gratiā in cōspectu predictorū duorum regū. ⁊ honoratus est ab eis. ⁊ indut⁹ est purpura ⁊ scriptus inter primos amicos regis. Et sic honorat⁹ hierusalem cū gloria magna regressus est. Qui deinde cū romanis amicitias renouauit ⁊ cū lacedemoniis de nouo cōtraxit. ¶ Post hec aūt demetri⁹ fili⁹ primogenitus demetrii quōdā regis syrie:resumptis virib⁹ rediit in maritimā philistinorū ⁊ in syriā celes:ducēqꝫ sui exercitus cōstituit apollonium:qui ionathā prouocauit ad bellū. Egressus ionathas de hierusalē cū decem milibus venit ioppē:⁊ expulso inde apollonio obtinuit eam. Deinde cōmisit cum eo prelium in cāpo:fugiētesqꝫ equites apollonii in azotū intrauerūt phanum Dagon. Jonathas vero eos insecut⁹ phanū cū eis:q̄ intus erāt succēdit:fuitqꝫ numerus occisorū octo milia inde transitum faciens per ascalonē:susceptus est cū gloria: indeqꝫ rediit hierusalē. Qḋ audiēs alexander rex addidit adhuc glorificare ionathā mittens ei tabulā aureā: q̄ solet dari cognatis regis vtebaturqꝫ ionathas insignibus regis. ¶ Cum autē alexāder perambulasset in superiores partes Syrie:socer eius ptolomeus rex egypti cum virtute magna ingressus est syriam. Cui vtpote regis socero ciues occurrūt ⁊ ciuitates ei aperuerunt. Qui obtētis vrbibus in dolo tulit filiā suā:quā alexandro in coniugē dederat:⁊ tradidit eam demetrio quondam filio demetrii regis:⁊ imposuit ei diadema syrie et egypti. Qḋ alexāder agnoscēs venit cōtra eū:sꝫ a ptholomeo victus fugit in arabiam cum antiocho filio suo ad parētes maternos. Rex aūt Arabum timens ptolomeum:occidit alexandrū filiumqꝫ eius reseruauit. Et sic regnauit demetrius in syria per ptolomeum. ¶ Eodem tempore cum ionathas expugnaret arcem hierusalem:demetrius nouus rex syrie venit ptolemaidam: ⁊ scripsit ionathe:vt sibi occurreret arce dimissa. Qui veniens ad regem honoratus est ab eo:⁊ in sacerdotiū confirmatus. Interea cum misisset ionathas machabeus tria milia electorum virorum ⁊ liberassent regem quem antiocheni volebant occidere. Rex quoqꝫ postmodum pacem cum antiochenis fecisset:ad eorū suasionē vexauit ionathan valde recedēs ab eo. Sed postꝗ̄ tryphon de arabia reuersus adducto secū antiocho alexandri filio venisset antiochiam:eamqꝫ vi armorū obtinuisset:⁊ demetrium expulisset:impositoqꝫ sibi antiochus diademate regnare cepisset scripsit antiochus ionathe gratas epistolas:fecitqꝫ secum amicitias:⁊ in sacerdotē illum cōfirmauit. Simon autē fratrem eius principem iudeorū cōstituit. ¶ Post modū vero cogitauit Tryphon occidere Antiochum quem regē Syrie sublimauerat:⁊ regnū inuadere:sed timuit Jonathan ducem iudeorū strenuissimū Antiochi defensorē. Eligensqꝫ primū ionathā occidere:scripsit ei:vt sibi in Bethbessam occurreret. Qui dum venisset ad eū quadraginta milib⁹ virorū:suasit sibi Tryphon vt paucis assumptis secum iret ad ptolemaidā:quā sibi traderet possidendā. Et credidit ei ionathas. Cepitqꝫ illū Tryphō ⁊ qui cū eo erant occidit, ionathā vero in custodia detinuit. Deinde veniēs hierusalem scripsit Simoni: qꝫ pro argēto quē Jonathas debebat eum detinuerat. Quod si mitteret centū talēta argenti ⁊ duos filios ei⁹ obsides ipsum remitteret. Simon autē licet dolum cognosceret:ne tamen popul⁹ murmuraret ꝙ fratrē nollet redimere:misit pueros cū argento. Et mentitus est Tryphon:occiditqꝫ Jonathan ⁊ filios eius Reuersus ꝗ̄ Antiochū occidit Antiochū dn̄m suū:⁊ regnū vsurpauit. Simō aūt accipiēs ossa Jonathe fratris sui ⁊ filiorū sepeliuit ea in tumulo paterno in Modin. Fact⁹ ꝗ̄ est dux iudeorū loco fratris. Hec vnde supra.

¶ De sancto Simone Machabeo.
Capitulum.iiij.

Simō machabe⁹ dux ⁊ pontifex iudeorū filius supra nominati Mathatie Jonathe fratri suo in ducatū iudeorū successit. Qui accepto pncipatu faciens pacē cū Demetrio rege:quē Triphon e regno Syrie expulerat:vt supra prime dictū est:misit ei munera vt faceret remissionē regioni iudeorū. Demetri⁹ aūt oblata gratāter accipiens absoluit iudeos ab oī tributo Extūc cepit popul⁹ Jsrael scribere in tabulis ⁊ gestis publicis annotationes temporis. Tūc descēdit Simō in Gazā:⁊ capta ciuitate eiecit idolatras ex ea ac mūdauit eā. Dehinc obsedit illos q̄ erāt in arce in Hierusalē. Quib⁹ inde eiectis ⁊ arce mūdata intrauit in ea Simō cū musicis instrumētis hymnis ⁊ ramis palmarū statuens vt oīb⁹ ānis agerent:hic dies cū leticia:vidēs aūt Simō Joānē filiū suū ꝙ vir erat prelii:posuit eū sub se ducē:⁊ dedit ei Gazā ad habitādū. ¶ Eodē tpe cōgregauit rex Demetri⁹ exercitū vt Tryphonē q̄ eū ab Antiochia fugauerat expugnaret. Sꝫ Tryphō auxilio regis Persidis Demetriū vicit:quē princeps regis Persidis viuū cepit:⁊ apud Hyrcaniam in custodia posuit. Antioch⁹ aūt frater Demetrii hoc audiēs:q̄ i Asia educatus fuerat venit in Syriā. Except⁹ ab oībus cū fauore ꝓsecut⁹ est Tryphonē:q̄ regnū occupauerat:eoqꝫ fugato regnauit in Syria. Symō aūt dux iudeorū dilatatis finib⁹ suis:⁊ facto portu in Joppe cū haberet tūc pacem:misit ad lacedemonios ad innouādū fraternitatē. Romanis quoqꝫ misit clypeū aureum:⁊ recepit ab eis amicabilia scripta de amicitia ⁊ vnione cōfirmata. Cū ergo Antioch⁹ rex Syrie Tryphonē apḋ Dorā obsedisset:⁊ misit ei Simō Machabe⁹ duo milia virorū in auxiliū:⁊ argētū ⁊ aurū multū. Qui noluit ea recipere:sed fregit pactū ꝙ fecerat cū Simone anteꝗ̄ rex esset cōstitutus:misitqꝫ ad eū Anthenobiū militē mandās vt reddat sibi arcem que erat in Hierusalē:Joppem ⁊ Gazā. atqꝫ tributa locorum quibus dominatus fuerat:alioquin veniret contra eum. Cumqꝫ venisset Anthenobi⁹ Hierusalem ⁊ vidisset gloriam ⁊ apparatum Simonis: ⁊ affluentiam auri ⁊ argenti miratus est. Cui Simon constanter contradixit:⁊ cum vacuum ad regem remisit. Qui rediens regi retulit verba Symonis ⁊ gloriam eius. Cum autem iam Tryphon de dorā fugisset:auditis rex sermonibus Simonis Tryphonem insecutus est:relinquens Cendebeum ducē exercitus vt expugnaret Judeam. Qui Cendebeus cedronem edificauit ponens in ea milites vt vastarent fines iudee. Simon autē dux ⁊ pontifex iudeorum cum iam senuisset:vocatis duobus filiis suis maioribus Juda ⁊ Joāne:posuit eos loco sui vt pugnarent pro populo dei:deditqꝫ illis viginti milia pugnatorum qui profecti sunt aduersus Cendebeum. Cumqꝫ venissent ad quendam fluuium timebant transire:sed Joannes prior transiuit:et secuti sunt eum omnes. Conuersusqꝫ est. Cendebeus in fugam et castra eius. Cecideruntqꝫ ex eis duo milia virorum. Et reuersi sunt filii Simonis victores. ¶ Post

hec aũt Ptolomeus filius Abobi qui erat dux constitutus in Hiericho: cũ esset gener Simonis ducis iudeorum: inuitato eo ad prandiũ Hiericho: occidit eũ cũ duob' filiis Juda et Jonatha in dolo: vt principatũ obtineret. Misit quoque nuncios occupare Hierusalem: et alios in Gazã vt interficerent Joannẽ. Sed precurrens quidã in Gazã nuntiauit Joanni que facta fuerant. Qui festinauit occupare Hierusalem: occiditque eos qui venerãt eũ perimere. Et factus est dux pontifex iudeorum post patrem qui etiã corpora patris et fratrũ precio redẽpta ab his qui erãt in Hiericho: sepeliuit in tumulo paterno in ciuitate Modin: vbi et Judas et Jonathas depositi fuerant. Hec vnde supra.

De sancto Joanne Machabeo.
Capitulum .v.

Joannes machabeus cognomine Hyrcan' dux et pontifex iudeorũ filius supradicti Simonis post mortem patris in ducatu iudeorum successit. Quẽ Joseph' in trib' cõmendat: scilicet in religiõe sacerdotii: in strenuitate ducat' et quia vir pphetia erat. Qui accepto ducatu insecut' est Ptolomeũ qui patrẽ ei' dolo interfecerat: et matrẽ suã cũ duobus paruulis tenebat in vinculis: et confugerat ad oppidum vltra Hierichonta: qđ vocabat Agon. Obsesso quidẽ oppido cũ Joãnes ipsum acriter impugnaret, Ptolome' matrẽ et fratres Joãnis sup muros vsque ad sanguinis effusionẽ cedebat. Propter qđ fract' pietate Joãnes ab impugnatiõe se temperabat: matre tñ clamante ne pro se scelus Ptolomei fineret inultũ. Mortẽ enim suã sic iudicaret immortalitatem meliorẽ. Ob hoc diutius tracta obsidione cum septimus annus iudeis feriatus veniret: Joannes ab obsidione recessit. Ptolomeus vero matre ipsius et fratribus occisis confugit ad Zenonem Philadelphie tyrannum: qui Cotilla cognominabatur. Deinde Joannes aduersus hircanos bellum gerens et eos deuincens: hircani nomen accepit: et a romanis ius amicitie postulans decreto senatus inter amicos relatus est. Postmodum autem Samariam que nunc Sebasten vocatur obsidione captam solo coequauit: quã suo tempore Herodes instaurans: Sebasten in honore Augusti vocari voluit. Hic prim' instituit Xenodochiam pauperum in Hierusalem. Et mortuus est annis .xxxiij. rebus optime administratis relictis quinque filiis: scilicet Aristobolo primogenito: et Antigono cum tribus aliis. Cumque nullus eorum ad regendum populum sufficeret: vxorem suam discretissimã Judee prefecit et filiis. Sepultusque est in modin. Hec ex historia scholastica: et ex chronicis Josephi. Hieronymi atque Guilelmi.

De sancto Simone sacerdote.
Capitulum .vj.

Simon sacerdos filius Onie temporibus Machabeorum in Judea claruit: de cui' sanctitatis et strenuitatis cumulo: multa laudabilia Ecclesiastici .l. ca. legunt. Qui templũ dñi in Hierusalẽ nõ solum reparauit: sed cultu mirabili amplificauit. Doctrina etiã diuine legis in populo floruit: sub Jesu filio Sirach sapientie libri cõponẽs: qui ecclesiasticus dr: vocauit eũ Panaretõ: Simonis etiã ipsius in eo vt dictũ est: laudabilẽ faciẽs mẽtionẽ. Qui tpe Antiochi magni regis Egypti Judeorum post postmodũ psecutoris in pace senio vitã finiuit. Hec ex lib. Eccli. et ex chronica Guil.

De sancto Onia sacerdote. Ca. vij.

Onias sacerdos iustissimus filius supradicti Simonis: cui' laus ex scđo Machabeorum libro colligit: et inter sanctos testamẽti veteris a Josepho cõnumeratur prefatis patrib' contẽporane' extitit: cui' ope ac pietate cũ sancta ciuitas in oĩ pace habitaret: et templũ dñi a regib' gẽtiũ oblationib' multis veneraretur: offenso Onia pontifice a Simonẽ tẽpli ppositũ. Simõ ad Apoloniũ ducẽ celesyrie et fenicis cõfugit: et multis sibi pmissis muneribus sacerdotiũ sibi vẽdicare cepit. Quo audito Seleucus philopater rex Syrie misit Heliodorũ militẽ suũ in Hierusalẽ ad spoliandũ oẽ erariũ tẽpli: nõ vasa: sed donaria in vsus tẽpli. Quo tẽplum ingresso apparuit terribilis sessor equi et conculcabat eum: duoque iuuenes splendidi quos Josephus angelos fuisse asserit: eidemque apparuerunt: qui dextra leuaque sessorem equi circunstantes: Heliodorum ad mortẽ flagellauerunt. Timens autem Onias indignationẽ Seleuci: obtulit pro Heliodoro sacrificium: et orauit ad dominum. Statimque ille ab angelis dimissus est: dicentibus ei quod orationibus Onie eidem deus vitam donasset: qui continuo surrexit illesus: et ad regem rediens cuncta gesta narrauit. Tempore autem Antiochi regis cum Onias vidisset mala que fiebant in Hierusalẽ populo iudeorum ad gentilitatẽ peruerso. Et quod duo fratres ei' scilicet Jason et Menelaus de põtificatu cõtẽdẽtes vt placerẽt Antiocho ad ritus gentiũ declinassent. Juit ad Antiochum regem in Antiochiam tentare cupiens si posset eius animũ immutare qđ cum nequiisset sedebat apud Antiochiã in Asylo. Cũ autẽ quinquennalis agno apud Tyrum celebraretur et rex Syrie Antiochus ibi esset: Jason qui pontificatum in Hierusalem ab eo emerat: misit regi .ccc. argenti drachmas in sacrificium Herculis. Post hec veniens Antiochus Hierusalem cum susceptus esset a Jasone honorifice: tantum fecit Menelaus frater Jasonis et Onie quod ipse sacerdotium a rege haberet: et Jason in exilium missus esset. Deinde Menelaus faciens conuocari Oniam de Asylo: in quo erat apud Antiochiam in Hierusalem datis Andronico: cui Antiochus Judeam commiserat regendam quibusdam vasis templi que furatus fuerat: fecit Oniam per eũdem Andronicũ occidi. Cuius sceleris cũ querela ad regem Hierosolymam redeuntẽ delata esset: et recordatus viri sanctitatem fleuit Oniã et Andronicũ purpura exutũ et p totã ciuitatẽ circũductũ: in eodẽ loco quo Oniã peremerat occidi iussit. Hec ex secũdo libro Machab. et ex aliis quib' supra libellis.

De sancto Eleazaro martyre. Ca. viij.

Eleazarus martyr vn' ex priorib' scribarũ Hierusalem Machabeis cõtemporane' sub Antiocho rege iniquo ne legẽ dñi sanctã violaret martyriũ passus est. Et in secũdo Machabeorũ de martyrii tolerantia cõmẽdat. Cũ enim esset etate puect' cõpellebat suillas carnes sacrificii mãducare. Quidã vero amici ei' veteres carnes licitas secreto afferentes rogabant vt simularet se ad regis imperium manducare carnes porcinas. Quod renuens aiebat se velle exemplum forte adolescẽtibus mortis relinquere ne illicita simulãdo alios suo exemplo ad nefaria prouocaret. Sicque etiã odiũ se diligentium incurrit. Et plagis multis perẽptus memoriã mortis sue: et exẽplũ fortitudinis dereliquit. Hec vnde supra.

De sancto Remigio episcopo.
Capitulum .ix.

Remigius

Remigius episcopus Remēsi. tpe Clodouci regis Frācorū in Gallis claruit. Qui ex eadē vrbe ⁊ nobilib⁹ parētib⁹ exortus: ⁊ a quodam eremita nasci taliter est pnūsus. Cū em̄ Uandaloꝝ psecutio fere totā Frāciā deuastasset: ⁊ qdā reclusus vir līris ⁊ cecus: p pace eccl'ie Gallicane dñm exoraret: angelus dei eidē in visu astitit: ⁊ Remigiū ex Zelina muliere nasciturū nūciauit: q̄ gētē suā a maloꝝ icursib⁹ liberaret. Qui cū euigilās visā Zenile narrasset: ⁊ illa vtpote iā anus hoc credere nollet: ait ille vir dei q͛ postq̄ puerꝫ ablactaret: oculos ipsi⁹ ceci lacte suo pungeret ⁊ cōtinuo visuꝫ recuperet. ¶ Cū aūt hec oīa p ordinē ptigissent: Remigi⁹ mūdū fugit ⁊ monasteriū introiuit. Crescēte aūt ei⁹ fama cū esset annoꝝ .xxij. ab oī populo in Remēsi archiepūs est elect⁹. Tāte aūt mansuetudinis fuit: q͛ etiā ad mēsaꝫ ei⁹ passeres venīebāt: ⁊ de manu ei⁹ ciboꝝ reliquias comedebant. ¶ Quodā tēpore hospitat⁹ i domo cuiusdā matrone: cū illa modicū vini haberet: Remigi⁹ cellariū introiuit ⁊ sup dolium crucē fecit. Moxq̄ vinū cresēs desup egredit͛ ita q͛ p cellariū fūdebat͛. ¶ Hic aūt prim⁹ gētē Frācorū sua doctrina ad fidē xpi cōuertit. Cū aūt Clodoue⁹ rex Francorū gētilis esset: nec ab vxore xpiana cōuerti posset: videns q͛ infinit⁹ exercit⁹ Alemanorū sup se veniret: dño deo quē vxor sua colebat votū vouit: q͛ si de hostib⁹ sibi victoriā cōcederet mox xpi fidē susciperet. Qd cū fuisset ad libitū assecut⁹: Remigiū epm adiit: ⁊ se baptizari petiit. Cūq̄ ad fontē venissēt: ⁊ chrisma sacrū nō haberēt: ecce colūba āpullā cū chrismate in rostro detulit: de q̄ regē pōtifex liniuit. Hec aūt ampulla in Remēsi eccl'ia vsq̄ hodie conseruatur: ⁊ inde continue reges Frācie inunguntur. Rex aūt xpianus effectus volens Remēsem ecclesiaꝫ dotare, beato Remigio dixit: vt q͛ptū circuiret: donec ipse meridie dormiret: tm̄ ei concederet: quod et factum est. Sed cū quedā molendinū haberet intra fines circuitus molendinarius ipsum dñi circuiret cū indignatione repulit. Cūq̄ Remigius ei diceret: q͛ vna secum habere molendinum cōe paratus esset. Ille iterum eum reiecit. Statimq̄ rota molendini in contrariū verti cepit. Sed cū molendinari⁹ sancti virū ad cereuocaret vt molendinum cōiter secū haberet: ille q͛ ei r̄ndisset: q͛ neutri⁹ esse oporteret: statim se terra apperuit: ⁊ molendinum protinus deglutiuit. ¶ Preuidens Remigi⁹ famē futurā cū in quadā valle bladi cumulos cōgregasset: rustici inebriati sc̄m iuidētiā deridentes: ignē in segetē īposuerūt. Qd ille audiēs illuc venit: et p frigore etatis ⁊ vespertini tpis: se calefaciens: trāquillo corde dixit. Sēp focus bon⁹ est. Illi vero q̄ ignē accēderāt oēs mares in genitalib⁹ diruti sunt: omnesq̄ femine gutturose fuerūt. Et tales oēs sēp in villa ipsa deinceps extiterūt quousq̄ per Carolum dispersi sunt. ¶ Hic etiam btūs epūs inter alia p eū ostensa miracula puellam quandā a morte corpis suscitauit. Qui et in pace quieui⁹ kal̄. octob. ¶ Cum autem corp⁹ eius ad ecclesiam sanctorum Timothei ⁊ Apollinaris in pheretro deferretur sec⁹ ecclesiā sancti Christophori: cepit adeo pōderare q͛ nullatenus moueri poterat: vnde coacti illi dominū rogauerūt: vt eis ostenderet si forte corpus illud in ipsa ecclesia vbi nulle sanctorum erāt reliquie sepeliri vellet. Statim corpus leuissime intra ecclesiam tulerunt: vbi cū multa miracula fierent ecclesiam ampliarunt: ⁊ facta crypta retro altare dum corpus ibi ponere vellent: mouere iterum nullatenus potuerunt. Cum autem in orationibus pnoctarent: ⁊ media nocte oēs pariter obdormissent: in crastinum inuenerunt corpus sancti in ipsam cryptā ab angelis deportatum. Floruit⁹ circa annos dñi. ccccx. ¶ Hic doctor illustris ecclesie dei in exponēdis scripturis diuinis mirabilis ⁊ studiosus fuit: plurimaq̄ opuscula condidit: Commentarios super psalmos compilauit. Super .iiij. quoq̄ euāgelia vtiles expositiones edidit.

¶ De sancto Bauone confessore. Cap. x.

Bauon qui ⁊ Aloni⁹ p ſctm̄ Amādū epm̄ ꝫ Eluonēceꝫ: q̄ i Gallia pdicabat ex pdone querfus: ⁊ Gādaui reclusus est: vt ait Sigibertus. Hic in iuuētute secuti voluptatē prauis actib⁹ exercēs: habuit vxorē filiā comitis Odilonis: ꝫ q̄ genuit Geldrudē vḡinē xpi. Uxore aūt defuncta aliā supduc revoluit: ⁊ interꝫ a sancto Amādo ad penitētiā cōuersus recictis oīb⁹ fact⁹ est cleric⁹ in cenobio gādauēsi. Et dū fabricaret͛ cellā in q̄ includi debebat vt ipse poposcerat: ⁊ quidam ad opus commentum in curru deferret: cancq̄ multi cum circundantes sibi insultarent: ille impatiens Bauonē blasphemauit. Quē diabolus ilico subuerso curru vehiculum cū animalibus super eum piecit: ⁊ depressum extinxit. Quē vir dñi oratione ⁊ lachrymis suscitauit. Quadam die cum vidisset quendam: quem ipse secularis existens vendiderat: genibus illi⁹ puolut⁹ veniā petiit: ⁊ ab eodē vix obtinuit: vt vinctis ferro manib⁹ ac pedibus carceri traderetur. vt sic penitentiā ageret de cōmisso ⁊ aliis sceleribus perpetratis: vbi vsq̄ in primā exit⁹ sui diē pstitit: ⁊ dura penitētia carnē atterens ⁊ peccata sua cōtinue deflēs. Herba ⁊ deinceps pane cinere mixto: ⁊ potu modice aque cōtētus: vilissimū cilicium super stratū suum expensum habebat cineribus desup aspersis: lapideq̄ capiti supposito dormitabat. Et dum ad laudes deo soluēdas surgeret: lapidem ipsum vix a duobus deferendum humeris bajulabat. Ibi quoq̄ obediētiā regule nūq̄ dimisit: ⁊ multa diaboli tētamina deuicit. Qui vt eū ide deciperet in diuersis illis feraꝫ ⁊ serpentiū formis apparebat: ⁊ꝫ mox ipsum sopori dedit: ⁊ angel⁹ cū in colūbe specie cōfortabat. Cū autē morti appropinquaret ministrū suū misit: vt deuotū sibi pbyterū longe positū ad se vocaret: q͛ viaticū sibi deferret quē ignorantē viā angelus dñi vsq̄ ad pbyterū deduxit: ⁊ ille q͛ ad Bauonē cōcitus veniēs: diuina ei sacramēta ministrauit: statimq̄ vir dñi in pace q̄euit kal̄. octobris cui⁹ obit⁹ ptinuo Geltrudi vḡini longi⁹ absenti diuinit⁹ reuelat͛: eiq̄ vt sctī corpis vestimēta ad sepeliēdū mitteret mādat͛: qd ⁊ illa festināter adiplere curauit: ⁊ q͛b⁹ vir sctūs inuolut⁹ sepult⁹ fuit.

¶ De sancto Piatore martyre. Cap. xj.

Piator martyr apud Tornacensē oppidum passus est q̄ cum beato Dionysio epō suisq̄ sociis ab vrbe Roma egressus Galliā predicationis causa expetiit ⁊ ab eodem pbyter ordinatus fuit. Atq̄ postmodū pro cōfessione nois xpi consummato martyrio ad dñm migrauit kalen. octob. vt ait Ado.

¶ De translatione sancti Germani episcopi. Cap. xij.

Trāslatio corporis sancti Germani Antisiodorēsis epī apud eandē ciuitatē colit͛ kalendis octobris: quo vꝫ die corp⁹ eius de Rauēna trāslatū: vbi in pace dormierat: Antisiodorum delatū est: qd regina Placida ad Galliā vt eidē in extremis agenti promiserat destinauit: vt supradictum est in eius legenda pridie kalen. Augusti. ¶ Cū aūt btūs German⁹ p ciuitatē Uercel

tinsem transiēs: Eusebio epō pmisisset: quod in reditu eius Rauennam pergentis ecclesiam: quam ille fundauerat dedicaret: audiens Eusebius ꝙ German⁹ defunctus esset: ecclesiam consecraturus cereos accendi fecit. Sed quanto plus accendebantur: eo amplius extinguebantur. Quod videns Eusebius intellexit ecclesiam alio tempore dedicandam. Cū ergo corpus sancti Germani quod ad gallias transferebatur. Uercellas delatum esset mox vt in ecclesiam ipsā induceretur cerei omnes diuinitus inflammantur. Tunc Eusebius promissionis memor intellexit: vt quod Germanus viuens se facturum promiserat: mortu⁹ adimplebat. Sicq; tali dedicatione contentus ecclesiā dimisit. Et corpus ad ecclesiam suam delatum ibidem honorifice conditum est.

¶ De sctis Leodegario epō ⁊ Gerino marty. Ca. xiij.

Leodegarius episcop⁹ ⁊ Gerin⁹ martyres apd Eduēsem ciuitatē passi sunt tēpore Childerici regis francorum. Qui Leodegarius dum esset episcopus Eduensis Clothario rege decedente voluntate dei et principuꝫ cōsilio Childericū fratrem Clotharij adolescentē idoneum prefecit in regem. Ebronius vero maior dom⁹ regie Theodoricū Childerici germanū pficere nitebatur: non propter regni cōmoduū: sed quia omnibus odiosus iram regis ⁊ principū verebatur. Timēs igit̄ regē Ebronius licētia obtēta monasteriū introiuit. Rex vero Theodoricū ne cōtra regnū moliretur in custodia detinebat: prudētia epi oēs populi pace gaudebāt. ¶ Sed post aliquod tpˢ: rex malignorū consilio in tantum Leodegarij odiū incitat: ꝙ opportunitatem mortis ei⁹ inqrebat. Episcopus vero blande ferēs: inimicos vt amicos amplectens: egit cum rege: vt in vrbe cui pērat: die pasche celebraret: ⁊ cū eodē in mēsa cōmunicaret. At vero cū audisset ꝙ rex eius mortem perficere decreuisset: sic persecutorē pfugit ꝙ in Luxouiēsi monasterio dño seruiēs etiā Ebronio: q in ipso cenobio in monastico habitu latitabat: deuote seruiuit. ¶ Post modicū rex morit̄ ⁊ Theodoric⁹ in regē sublimat̄. Leodegari⁹ vero populi sui lachrymis ⁊ precib⁹ mot⁹: ⁊ ab abbatis imperio cōpulsus: ad sedem suam rediit. Ebronius quoq; statim apostatauit: ⁊ regis senescalus est ordinatus. Cū deterior effect⁹ Leodegariū occidere nitebatur. Missis igitur militibus eū cepit. Qui in habitu pontificali detentum ab eisdem exoculatus est: sicq; dimissus. Post biennium vero sanctus Leodegarius cuꝫ fratre suo gerino quē Ebronius relegauerat: in palatium regis adductus: dū ad irrisiones Ebronij sapiēter ⁊ pacifice responderet nequissimus ille iussit Gerinum lapidibus obrui: ep̄m vero tota die nudis pedib⁹ per quendam fluuium super acutissimos lapides decurrentē deduci. Et audiens ꝙ in his tormentis deum laudaret linguā eius precidi fecit: ⁊ post modū cuidā custodi tradidit. Ille aūt vsum loquēdi nō admittēs predicando populorū instabat: pdicēs quō ⁊ qualr̄ Ebronius moriturus erat. Lux etiam immensa in modū corone eum circūdedit. Quod Ebronius audiēs missis quatuor spiculatorib⁹ eum decollari mandauit. Quorū tres verba eius pacifica audientes: adeo sunt compuncti: ꝙ ad pedes eius procidentes veniam postulabant. Quartus vero cum eum decollasset a demonio arripitur et in ignem piectus exuritur. ¶ Expleto biennio audiuit Ebronius corpus sancti miraculis illustrari: ⁊ inuidēs: misit militem ad vidēdū si sic veritas se haberet. Qui veniēs ⁊ sanctū corpus deridēs: ac tumbā calce percutiens statim a demonio inuasus expirauit. Deinde Ebronius scdm̄ qd̄ sanctus predixerat: gladio nequiter occisus est. Passio horum martyrū agit̄. vj. nonī. octobris. Qui passi sunt circa annū domini. dcclxxx.

¶ De sanctis Eleutherio ⁊ aliis innumerabilibus martyribus. Cap. xiiij.

Eleutherius martyr et alij innumerabiles martyres apud Nicomediam sub Diocletiano imperatore: huiu⁹ occasione passi sūt. Contigit enim aliquam partem palatij incendio conflagrare. Hoc imperator a christianis factum falsa suspicione presumens iubet omnes collectos coarctuari: ⁊ alios gladijs obtruncari: alios ignibus cōsumi. Quorū prior ⁊ nobilior Eleutherius ceteros hortabatur: ita vt eorum aliqui se sponte ignibus traderent: alij vero se vltro gladijs offerrent. Et cum etiam ipsos ministros nimia crudelitas horresceret: partem illorum nauiculis impositos in medio pelagi adductos in profunduꝫ demergebāt. Alij vero crudeliores quorundā martyruꝫ effodientes cadauera in mare proijciebant: ne forte dij christianorum efficerentur. Beatus vero Eleutherius immanissimis tormentis cruciatus victoriam suam p ignem velut aurum examinatus compleuit. Cuius reliquias furtim christiani quidam in ciuitate Nicomedie condiderunt. Qui passi sunt sexto nonas octobris.

¶ De sctis duobus Euādis presbyteris ⁊ martyribus. Capitulum. xv.

Euandus et alter Euandus ambo presbyteri et martyres apud antiquos Saxones passi sunt. Qui cum Wileboldo episcopo veniētes Germaniam transierunt ad Saxoniam anno Justini imperatoris. vij. quorum vnus dicebatur Euandus albus: ⁊ alter Euandus niger. Et cum ibidē christum predicarent a paganis tenti et occisi sunt. Ad quorum corpora nocte diutius lux apparens: ⁊ vbi essent: ⁊ cuius essent meriti declamauit: qui iussu Pipini regis in Agrippinensi colonia sepulti sunt. Passi sunt autē. v. nonī. octob. Hec Ado et Sigibertus.

¶ De sancto Dionysio episcopo ⁊ martyre. Capitulum. xvj.

Dionysius episcopus ⁊ martyr apud Athenas passus est. Qui post clarissimam confessionem fidei: post grauissima tormentorum genera glorioso martyrio coronatus est: vt testatur Aristides Athenī ensis vir fide sapientiaq; mirabilis: eo videlicet tempore quo de christiana fide librum composuit. Qui passus est quinto nonas octobris. vt ait Ado in suo martyrologio.

¶ De sctis Crispo ⁊ Caio discipulis. Cap. xvij.

Crispus et Caius discipuli apd̄ Corinthū claruerunt: d̄s ad Corinthios epla prima ad pun capitulū aplūs se scribit baptizasse Crispū⁹ etiā Caij meminit idē aplūs ad Romanos. xvj. ⁊ eidem Joannes tertiā epistolam scribit: vt dicit glo. Romanorum. xiiij. Crispus autem ille est de quo Actuum. xviij. cap. mentio fit qui ambo apud Corinthum quiescunt⁹ quarto nonas octobris ⁊ eorum corpora ibidem tumulata seruantur. Hec Ado.

¶ De sctō Frācisco cōfessore ordinis minorum. Capitu.xviij.

Franciscus ordi-
nis minorū dux ⁊ fundator primꝰ
in ciuitate Asisii ortꝰ:filius petri
bernardonis negociator effectus
vsq ad vigesimū etatis sue annū:
tempus suū vane viuēdo cōsump-
psit:quē dn̄s infirmitatis flagello
compuit:ac in virū aliū subito trās
mutauit:ita ꝙ iam spū ꝓphetico
pollere cepit. Et romā tēdens cau
sa deuotionis vestimēta sua pauperibꝰ tribuit:⁊ iā pau
pertatis amator:pauperis vestimēta induit:⁊ ante eccle
siam sancti Petri inter pauperes sedit:⁊ cū eis velut vnꝰ
ex ipsis māducauit. Et simile sepiꝰ fecisset:nisi cū noto-
rum verecūdia impedisset. ¶ Quendā leprosum obuiā
habēs in oscula eiꝰ ruit ⁊ ille post hec statim disparuit:
quapropter ad leprosos ꝓperat ⁊ eorū manꝰ deosculās
pedesq lauans:eidē pecuniā donat. ¶ Ecclesiā sancti
Damiani orationis causa ingreditur:⁊ imago crucifixi
cū miraculose alloquit:mādās vt ad domū suā reparā
dam accederet que vt ipse cernebat tota destruebatur.
Ab ea ergo hora crucifixi cōpassio mirabiliter cordi eiꝰ
insigit. Instititq solicite ecclesie reparande:⁊ venditis
oībus cū pecuniā cuidā presbytero daret:⁊ ille eā timo-
re parētū accipere formidaret corā ipso illā ꝓiecit:qua
propter a patre ligatꝰ ⁊ cesus:eidē pecuniā restituit:ac
vestē pariter resignauit:⁊ sic nudus corā epō ciuitatis
oībus paternis bonis renuncians ad dn̄m cōualuit:⁊ se
cilicio induit. ¶ Quadā die cū audiret ea q̄ dn̄s ad disci
pulos suos ad predicandū missos locutꝰ est:statim ad
vniuersa ad literā seruādā cōsurgit. Soluit calciamen-
tum de pedibꝰ:tunica vna sed vili induit:⁊ ꝓ corrigia
mutauit funiculū. ¶ Tempore niuis ꝑ siluā ambulās a
latronibꝰ capit:⁊ interrogatꝰ q̄s sit:se dei preconē asse-
rens in niuē cesus ꝓiicit. Multi deinde clerici ⁊ laici
spreta seculi pompa eiꝰ vestigiis adheserūt:quos pater
sanctꝰ docuit euāgelicā ꝑfectionē adimplere:⁊ ꝑ viam
sancte paupertatis incedere. Sicq minorē ordinem in
choauit:quos minores ex humilitate vocauit. Regulā
quoq sui ipse dictauit:quā papa Innocentiꝰ .iij. confir
mauit:⁊ extunc verbū dei vbiq discurrēs predicare ce-
pit. ¶ Fatigatꝰ ex itinere cū asinū equitaret:⁊ sociꝰ eiꝰ
frater Leonardꝰ de assisio pedes iret:turbatꝰ in corde
suo dicebat ꝙ parētes vtriusq ipsorū nō de pari lude-
bant. Cuiꝰ cogitationē vir dei ꝑ spūm cognoscēs:conti-
nuo de asino descēdit:⁊ socium ascēdere voluit:dicēs ꝙ
nobilior se fuerat:⁊ ideo ipso equitāte illū pedes ire nō
decebat. Stupefactusq frater veniā postulauit. ¶ Mu
lier quedā ipsi solicite retulit ꝙ sanctū eiꝰ propositū qḋ
inceperat:vir eiꝰ perturbabat cui per vxorē vir dei pre-
cipiendo mādauit:vt ex parte dei omnipotentis ei dice
ret:qḋ nūc tempus salutis postmodū equitatis futurū
esset. Qua denūciatione vir dei subito immutat:⁊ conti
nentiā vna cū cōiuge pollicet. ¶ Cuidā rustico sitienti
in solitudine fontem aque suis orationibꝰ impetrauit.
¶ Cuidā fratri sibi familiari ꝓphetico spū sibi retulit:
de se quasi de alio loquēs virū esse sup terrā ꝓpter quē
quoad viueret dominꝰ famē futurā desciure nō ꝑmit-
teret. Qui post trāsitū eiꝰ eidē fratri apparuit:⁊ famem
que sup terrā venerat:eo de medio sublato ꝑmissam a
deo nūciauit. Sicq tā ꝑ reuelationē quā ꝑ euentum:ꝙ
de se dixisset:frater ille cognouit. ¶ Paupertatē adeo
diligebat qḋ dominā suā semper eā vocabat:⁊ si paupe
riorem se videbat protinꝰ inuidebat ⁊ ab eo se vinci ti-
mebat. Cū pauperi transeunti compateret:sociꝰ ait qḋ
si ille pauper erat effectu:forsitan diues esset voluntate.
Sanctus vero cōtinuo fratri iussit vt tunicā exutā pau
peri tribueret ⁊ ab eo veniā postularet:cui ille protinus
obediuit. ¶ Quadā vice tres dominas vultu et habitu
per omnia similes obuias habuit:q̄ eum salutātes di-
xerunt. Bene veniat domina paupertas:⁊ statim dispa-
ruerunt. ¶ Cum in vrbe Aretii bellum intestinum cō-
motum esset:Franciscus vidit de burgo demones sup
ciuitatem insultantes. Qui fratrem siluestrum vocans
eidem mandauit vt ad portam ciuitatis iret:⁊ demoni-
bus in dei virtute ac ex sui parte mandaret vt continuo
abirent. Quod dum ille fecisset:confestim demones re-
cesserunt:⁊ ciues ad concordiam redierunt. Qui frater
dum esset in seculo presbyter:vidit aliquando crucem
auream ex ore Francisci prodeuntē:⁊ ad celos vsq per
tingentem:ac vtramq partem mundi cingentem. Qui
mox compunctus seculum dereliquit:⁊ ordinem intro-
iuit. ¶ Existenti aliquando in oratione diabolus ei gra-
uem carnis tentationem immisit:illeq veste deposita
se chordula durius verberauit. Et cum nec sic tentatio
discederet:foras exiit:⁊ in niuem se nudum demersit:et
sic tentatio discessit. ¶ Dum aliquando maneret in do
mo domini leonis cardinalis sancte crucis:nocte qua
dam a demonibus grauiter cesus est. Quod sanctus
mane socio nūciauit:eidemq dixit ꝙ deus hoc fieri vo-
luerat:quia in curiis magnatum manebat:statimq in
de recessit. ¶ Uidit aliquando demones supra tectum
domus discurrentes. Qui exiēs eisdem ex parte dei mā
dauit vt quicquid eis permissum esset in corpore suo fa-
cerent:seq̄ de eius carne sibi aduersaria vindicarēt:cō
fusi aūt demones euanuerūt. ¶ In visione dei beatus
Frāciscus supra se crucifixum seraphin aspexit:qui cru
cifixionis sue signa sic ei euidēter impressit vt crucifixꝰ
videret ⁊ ipse. Cōsignanturq manus pedes ⁊ latꝰ cru
cis charactere:sed diligēti studio ab omnium oculis sti
gmata abscōdebat. Quidam tamē hec in vita viderūt:
sed in morte plurimi conspexerunt. ¶ Columbina sim
plicitate plenꝰ omnes creaturas ad creatoris hortabat
amorem:predicat auibus:auditur ab eis:tangitur ab
ipso:nec nisi licentiate recedūt. ¶ Apud portiunculā
cicadā in ficu canētē vocauit:que statim in manu eius
ascendit. Et ad eius iussionem:⁊ in ipsius manu canta
uit:⁊ licentiata recessit. Fraternoq nomine animalia
cuncta vocabat:vermiculos etiam ne lederentur de via
colligebat. ¶ Uir quidam secularis Franciscū duobꝰ
ensibus fulgentibus in modum crucis signatū per vi-
sionem aspexit. Quē cū nūq̄ vidisset postmodū conspi
ciēs:tali iudicio recognouit:⁊ cōpunctus ordinē intro-
iuit. ¶ Cum ex nimio fletu oculorū infirmitatem incur
risset:nec se a lachrymis temperare vellet:⁊ cōsilio medi
ci ferro candente cauterizandus esset:signū crucis edi
dit:⁊ ab aure vsq ad superciliū immisso ferro nullam
adustionem sensit. ¶ Apud eremū sancti Urbani ma-
ximo languore detentus cum ex debilitate vinū postu-
lasset:⁊ nihilq adesset:allatam sibi aquam signo crucis
in vinum conuertit:ad cuius gustum subito cōualuit.
¶ Cum frater quidam contra obediētiam deliquisset:
⁊ penitentie signa haberet:vir dei tamen ad aliorū exē-
plum caputiū eius in ignem ꝓiecit. vbi per moram ste
tit:⁊ inde oīno illesum eductū fuit. ¶ Ambulās per pa
ludes Uenetiarū intra multitudinē auiū cātantiū secū
socio accessit ⁊ nulla illarū se mouit. Et cū officiū ibi di
cerent ⁊ garritꝰ eos auiū impediret:ad eius mādatum
aues conticuerunt:⁊ celebratis horis:ipso iterū iubēte
cantū resumpserunt. Alias volucrū multitudinē repe
riens eis cepit ꝑdicare:⁊ eos ad laudē creatoris admo
nere:qui eos plumis induit:⁊ pennas eis ad volatū tri
buit:⁊ aeris puritatem concessit:ac semina sine eorū la
bore ad esum preparauit. Aues vero vti rationis capa-
ces in eum intendebant:⁊ ab ipso tacte nullatenꝰ auo-
labāt. ¶ Alias quoq apud castrū Balinarii ꝑdicans
hirundinibus eū garritu impediētibus silentiū im po
suit:⁊ donec ipse predicauit nulla ipsarum ampliꝰ cane
re presumpsit. ¶ Hospitatus a quodā milite eundē ad
penitentiā prouocauit:predicans ei ꝙ cito alibi mādu-
caret. Qui domū suā disponens ⁊ peccata sua cōfitens;

dum ad mensam sederet subito expirauit. ¶ Transeun te illo per Apuliã: bursam reperit in via denarijs tume scentem. Quam cum socius accipere vellet: vt pauperi bus daret: & Franciscus prohiberet: oratione premissa & sociũ bursam acciperet iussit. Indeq; protinus serpẽs magn⁹ exiuit. ¶ Cũ quidam frater grauiter tentaret: cogitabat vt si scriptũ aliquod de manu ei⁹ haberet tẽ tatio recederet: sed cum secretũ pãdere nõ auderet: vir dei hoc per spm̃ cognoscens quasdã dei laudes scripsit: & fratri chartã tradidit: quã cũ portaret ois tentatio eũ reliquit. Dum aũt sanctus infirm⁹ iaceret: & idez frater tunicã eius habere desideraret. Franciscus eius optatũ cognoscens fratrẽ vocauit: & tunicã illi post mortẽ possi dẽdã cõcessit. ¶ Sacerdotes aũt plurimũ honorabat: & in tantũ eorũ ordinẽ põderabat: q ad sacerdotiũ nun q̃ ꝓmoueri voluit sed in diaconat⁹ ordine permansit. ¶ Cũ vero ad diẽ ꝓpinquaret extremũ: loga infirmita te confect⁹ se nudũ sup nudã humũ poni fecit: & fratres aduocãs cãcellatis manib⁹ benedixit: ac in morem cene dñi ce bucellã eis panis diuisit. Et sumpto viatico ad ex tremã horam veniens spiritum emisit. iiij. nonas octo bris die dñico: anno domini. M. ccxxvj. Cui⁹ animam quidã frater in modũ stelle ad celũ ascendentẽ conspe xit. Minister etiã terre laboris in extremis agens: cuz dudũ loquelã amisisset: subito cepit clamare: & patrem Frãciscũ vt se expectaret rogare. Querentib⁹ qd dice ret: respondit q patrẽ Franciscũ videbat: qui ad celos ꝑgebat. Et statim in pace obdormiẽs patrẽ secut⁹ est. Illi vero postmodũ eadẽ hora inuenerũt sanctũ a car ne migrauisse cui⁹ corpus Assisij apud sanctã mariã de angelo sepultũ est: vbi & multis miraculis claret.

¶ De sancto Aniano epo & cõfessore. Cap. xix.

Anianus alexan drinus eps discipulis beati Marci euãgeliste: & eiusdẽ in epatu ipsi⁹ ciui tatis successor fuit. Hic ex Aphrica nobilissim⁹ ciuis: cũ nauigãs circa portũ Alexãdrie naufragasset: ois⁹ q suis amissis mendicare erubesce ret ab vno sibi noto chlamyde cõtec tus. adhesit cuidã operario repara tori veterũ calceorũ: a quo cũ ꝑ tri duũ nõ comedisset refect⁹ est: & cum eo ad manẽdũ se apposuit: & artẽ ei⁹ in breui didicit: quo post tẽpus modicũ decedẽte Anian⁹ in domo magistri quãdã sui remansit: & filiũ ei⁹ paruulũ sibi cõmẽdatũ dili gẽtius enutriuit. Interea dñs beat⁹ Marc⁹ Alexandrie appulisset ad ꝑdicãdũ: calciamẽtũ ei⁹ diruptũ cẽt Ania no tradidit resarciẽdũ: & vt supra dictũ est in passiõe san cti Marci. viij. kal. maij. Dũ aũt Anian⁹ in vultũ beati Marci intenderet: qui vt angeli refulgebat: casu subula manũ perforauit: & exclamauit vn⁹ de⁹: quẽ Marcus in terrã expuẽs & lutũ ex sputo cõficiẽs: manũq; perũgens cõtinuo sanauit. Susceptusq; in domũ viri cũ cõuer tit: & cũ oĩ familia baptizauit & presbyterũ ordinãs eidẽ infirmitates sanãdas cõcessit: atq; post tẽpus aliquod Pẽtapolin adijt. Exinde Anian⁹ qcq̃d ex arte lucrabat trifariã diuidebat: vnã partẽ ꝓ suo victu retinẽs: aliã fi lio quondã magistri sui cõcedẽs: tertiã pauperib⁹ im pendẽs & ꝑdicationi cõtinue insistebat. ¶ Die quadaz dũ mulieres trãseunt aspectu impudico respexisset: cu piẽs euangeliũ: vt sonat ad literã obseruare: oculũ sibi subula ꝑforauit: carnẽ quoq; suã ieiunijs & vigilijs ma cerãs: sepi⁹ ad extinguẽdã flãmã libidinis se in vale aq̃ frigide submergebat: omnesq; egros ad se delatos qua cunq; infirmitate curabat. Judeis quoq; ipsum emulã tibus viriliter resistebat. Ad quoz suggestionẽ odiẽtiũ Ananũ rex Babylonie mãdauit vt q: in euãgelio xpia norũ cõtinet q habẽtes fidẽ sicut granũ sinapis mõtes trãsferre possunt: quaten⁹ xpiani mõtẽ magnũ tumide suo loco trãsferrẽt: aliõq aut fidẽ xpi tãquã falsaz abne garent: aut capitalẽ sñtentiã oẽs subirent. Epo igitur Theophilo cũ oibus xpianis ex hoc admodum afflicto & deũ pro fide sua simpliciter exorãte: per angelũ reuela tur: neminẽ ad hoc ex fide sua idoneũ: nisi monoculum Ananũ. Vocat⁹ igitur ab epo omniq; populo indicto ieiunio triduano: ipse confisus in dño monti mãdauit: & mons cõtinuo se mouere cepit: & de suo loco recedẽs: tantaq; celeritate versus Babyloniã veniens quãta na uis per equora vẽto pellitur & eo vsq; diuinit⁹ defertur: donec ad preces regis montis mãdauit vt figeret: ne in ciuitatem irrueret & eandem opprimeret. Sicq; ibidem fixus vsq; hodie manet. Propter quod miraculum rex cũ omni populo conuersus: ecclesiã principalem in Ba bylonia in honorẽ dei genetricis edificauit: aliasq; plu rimas Basilicas cõstruxit. Post hec dũ Anian⁹ beato Marco reuertẽti occurreret: eũq; ille videns monocu lum causam cecitatis didicisset: ipsum de rudi intelle ctu euãgelij redarguit: illũq; interrogauit: cur ipse qui alios illuminabat: seipsum sanare nõ potuerat. Qui re spondit q hoc miraculũ ipsi viri suo magistro reserua uerat: quẽ beatus Marc⁹ cõfestim illuminauit: & p̃ mãs Alexãdrie sibi successorẽ epm ordinauit. Sz post magi stri martyriũ Anian⁹ omnes ciuitates circuibat: & ver bũ dñi instanter predicabat: miraculisq; clarebat. In ter q̃ cõtractũ vnũ ad questũ sedentẽ erexit: & mulierem in Damasco obsessam a demonio liberauit: a quo parẽ tes eius dolẽtes: eo q ex ipso immũdo spũ aliqua pre dicẽte plurima lucrabant: ipsm ad baiulũ tãq magum traxerũt occidẽdũ. Quẽ ille audiẽs famãq; ei⁹ & vitam sanctã cõperiẽs liberũ dimisit. ¶ Deinde Anian⁹ lepro suz quẽdã a medicis icurabilẽ a lepra mũdauit: & cũ eo oĩ familia baptizauit ac deinde Alexandriã degit. Obi tum aũt suũ sibi diuinit⁹ reuelatũ ꝑsciẽs angelica mo nitione Milonẽ discipulũ suũ in epatu sibi substituit. Ipse aũt clarus ꝟtutibus in pace qeuit. iiij. non. octob. Sepultusq; est iuxta corp⁹ btĩ Marci in loco bucullẽ. Cui⁹ corp⁹ pcessu tp̃is venetias inde trãslatũ i mona sterio sancti Clemẽtis recõditũ seruat.

¶ De sancto Petronio episcopo. Capitu. xx.

Petroni⁹ eps Bo nonie apud eadẽ ciuitatẽ claruit tp̃e Theodosij senioris imperatoris. Hic natio ne grec⁹ ex stirpe imperatoris Cõstãtij & Cõstãtini descẽdit: vñ & Theodosi⁹ August⁹ sororẽ ei⁹ i cõiugẽ accepit. A cunabulis xpian⁹ eruditus grecis & lati nis erudit⁹ philosophie & sacris scri pturis operã dedit: vñ & doctor ecclie dei insignis extitit clericale adeptus offm̃ in palatio Theodosij cũctis ꝑ fectus: elemosynas vberes pauperib⁹ tribuebat: & cor pus ieiunijs atterebat. ¶ Cũ aũt Arriana pestis inua lesceret Theodosi⁹ petroniũ Romã ad papã Celestinũ direxit ꝓ fidei veritate discutiẽda. Qui dũ ad portũ Ty berinũ applicuisset: a clericis Romanis a papa obuiaz sibi missis honorifice suscept⁹ est. Nocte eñ ꝑcedẽti Ce lestin⁹ papa ꝑ visionẽ a btõ Petro monit⁹ fuerat vt le gatũ imperatoris Bononie in epatu ꝑficeret: eo q eoz eps defunct⁹ esset. Summ⁹ põtifex ergo Petroniũ gra uissime suscepit: & ipm vt secũ i palatio maneret recepit. Tertia vero die Bonõses ciues Romã venerũt: & epm suũ Papie defunctũ dixerũt atq; pastorẽ sibi dari depoposcerũt. Celestin⁹ igit visionẽ referẽs Petroniũ olb⁹ approbã tib⁹ Bononie epz cõsecrauit. Qui Bononiã pduct⁹ po pulũ dñi ꝟbo & exẽplo docuit. Ecclesias multas ab ar rianis dirutas reparauit: & Basilicã sancti Stephani de nouo cõstruxit. ¶ Post hec Theodosi⁹ Romã veniens dũ quẽdã legatũ suũ Bononiã destinasset: illeq; vt iniu bus vnũ nobilẽ verberasset: & ob hoc a ꝓpinquis litere ei⁹ fuisset. Theodosi⁹ iram dissimulans Bononiã venit

duitiq3 iuxta

dūq iuxta ciuitatē esset: quidē nepos eius obiit quē ille pacifice sepelire velle simulās a ciuib⁹ q̄ ei timētes portas clauserāt: se introm̄itti postulauit. Introduct⁹ autē post nepotis sepulturā in ciues irruēs multos occidit: palatia ꝛ ecclias plurimas diruit: ꝛ ciuitatē ex magna parte destruxit ꝑpter qd̄ a scto Ambrosio de ecclia expulsus est: vt supra habitū est in legenda Ambrosii. vii. idus decēbris. Petroni⁹ vero ecclesiarū repationi solicite intēdebat. ¶ Dū autē operariū quēdā cū columna ruentē vidisset: sic signū crucis opposuit q columna integra manēs cecidit ꝛ magister ille in nullo collisus simul ruit: ꝛ sine lesione ꝑmansit. Qui erectus retulit qd̄ ad crucis signū ab eo editū iuuenē candidū sibi assistentē conspexerat: q̄ ipm ꝛ columnā substentās ad terrā deposuerat. ¶ Deinde petronius cū imperatore Constantinopolim rediit multas ab eo grās ꝛ priuilegia ciuitati sue obtinuit: ꝛ v. corpora ex innocentib⁹ impetrauit. Que secū deferens Bononiā repedauit. Et post vitā laudabilē in pace q̄uit. Sepultus in ecclia scti Stephani quā ipse edificauit. iiii. non. octob. ¶ Hic sanct⁹ vir monachorū studiis instructus vitas patrū Egypti monachorū scripsisse creditur: q̄ veluti vite ꝛ ꝓfessionis sue normā ꝛ speculū amplectunt. Scribit Gennadius legisse sub illi⁹ noīe ordinationē epī rōne ꝛ humilitate plenā: quā ob stili elegātiā ei⁹ fuisse nō credit. Sz petro nū hui⁹ viri elegātissimi fuisse plurimi tradūt: q̄ l codē tractatu se ꝑfectū ꝑtoꝝ fuisse designat. Scripsit ꝛ homelias euāgelioꝝ plīes. Hec Gēnadi⁹ de viris illustrib⁹.

¶ De sanctis Amelio ꝛ Amico marty. Cap. vi.

Amelius et amic⁹ martyres passi sunt tempore Karoli magni pro defensione ecclie dnicā tes. Hi duo pueri vno die orti sunt. Ameli⁹ ex milite Bericano tpe Pipini regis Francoꝝ. Qui adeo siles oibus mēbris corpis ꝛ lineamentis fuerūt: vt nec ab ipsis parētib⁹ ꝛ notis discerni possent. Simulūs dincꝫ candē habētes sili⁹ etate ꝑcedēte in oibus morib⁹ ꝛ loquela. Qui cum a parentibus iā septēnes Romā baptizandi deferrent: in ciuitate Lucana se inuicē inuenerūt: vbi inter se societatē amicissimā ꝛ vnionē voluntatū adeo firmauerūt: vt deinceps vnus sine altero nec cibū vellet sumere: nec in lecto quiescere. Papa igit deusdedit eos baptizauit: ꝛ vidēs eos in tm̄ simillimos: vtriqꝫ eorū scyphū argēteū auro ꝛ gēmis ornatū ꝑ oia simile dedit. Sicqꝫ ambo ad ꝓpria reduct̄i ꝛ etate ꝑcedēte duūi in vnū habitauerūt: verū defuncto amici patre iuuenis de castro paterne hereditatis ab emulis eiect⁹ est. Qui dū ad comitē Amelū venisset: eū a patria absentē reperit ꝛ itinerando illū ꝑquirere cepit. Cuius infortuniū Amelius audiens: amicū versa vice dudū requisiuit. Dum autē amicus apud quēdā nobilē virū hospitat⁹ esset: filiā ei⁹ in coniugem accepit: secūqꝫ ꝑ annū ꝛ dimidium permansit. Deinde relicta vxore ad Ameliū requirendum abiit. Quē post multos labores inuenit in prato ꝓpe Parisius iuxta flumē Sequanā cum familia epulātē. Ille vero amicū ꝛ suos hostes esse arbitrans Bericanos armat⁹ cum suis cōtra eū processit. Et dū bellum vellent assumere Ameli⁹ amicū loquentē audiuit: ꝛ ad vocē ipsum recognouit. Sicqꝫ mutua visione letantes ambo ad curiā regis Karoli accesserunt. Quos rex litterius videns vnum eoꝝ thesaurarii: alterū vero suum fecit dapiferū. ¶ Post annos tres amicus Amelii relinquens de consensu regis ad vxorē reuisendā accessit. Quod discedens Amelius diabolo instigante: filiam regis virginē oppressit: qd̄ ꝛ Arderico qui se ei⁹ intimū simulabat secretius reuelauit: post aliquot dies ille scelus regi patefacit. Amelius vero a rege captus cū crimen oino cōmisisse negaret a rege cōpellit vt suā innocentiā duello cū Arderico cōprobaret. Qui inducias dieꝝ. xx. postulauit quas ꝛ obtinuit. Interea Amic⁹ rediit ꝛ ordinem rei geste ab Amelio didicit. Qui secreto Ameliū ad vxorē suā misit: ipse vo in termino statuto se regi ꝑntans in ꝑsona Amelii: seqꝫ Ameliū mentiens duelū subire se velle obtulit. Qui a rege ꝛ oib⁹ Ameli⁹ putabat: voluitqꝫ rex vt pri⁹ se iuramēto purgaret. Qui cū regis filiā se minime cognouisse iurasset: ꝛ Arderic⁹ eū illū sibi hoc dixisse sacramēto firmasset: Amicus in bello obtinuit ꝛ Ardericū itc. fecit: filiā qꝫ regis Belisendā sibi a patre traditā in ꝑsonā amici desponsauit. Mox relicta curia ad ameliū abiit: ꝛ ei cuncta ꝑ ordinē nūciauit. Ameli⁹ vo cū vxore amici vsqꝫ tūc fuerat: ꝛ eā intactā custodierat quē illa virū ꝓpriū existimabat. Ameli⁹ autē ad curiā rediēs: filiam regis ab amico desponsatā in cōiugē habuit: ex qua duos gemellos procreauit. ¶ Post aliqd̄ tps amic⁹ leprosus efficit ꝛ ab vxore sua eiectus: dū ad castrū suū ꝓpriū Bericanū veniret: a suis expulsus Romā adiit. Quē Cōstātin⁹ papa q̄s esset audiēs: benigne suscepit. Elapsis autē trib⁹ annis cū fames valida Romanos opprimeret. Amic⁹ ad comitē ameliū venit quē ille vti leprosum effectum minime recognouit: ex charitate tm̄ pegrinū suscepit. Cū autē scyphū a papa ei donatū amic⁹ ꝑduceret: videns ameli⁹ scyphū ꝑ oia suo silēm amicū recognouit: ꝛ eū humanissime tractauit. ¶ Post aliquot vero dies diabol⁹ in specie angeli Raphaelis trāsmutat⁹ ameliū ꝑ visum admonuit: vt duos filios suos gemellos triēnes decollaret: ꝛ eoꝝ calido sanguine amici lepram ꝑfunderet: illeqꝫ statim mundationē reciperet: qd̄ Amelius licet dolorosē: tm̄ ex intima amici charitate facere mox curauit: ꝛ statim amic⁹ mundationē suscepit. Dū autē vterqꝫ eorū ad ecclesiā gratias acturi deo pergerēt: mortēqꝫ filioꝝ ameli⁹ deploraret: reuersus filios suos reperit suscitatos: ꝛ in lecto ludentes ac oino incolumes: saluo q circa colla eorū signum rubeū in modū fili serici ex incisione apparebat in testimoniū miraculi gloriosum. Extunc ergo amelius de crimine ꝑniam egit: ꝛ cum vxore castitatis votū emisit. Uxor vero amici a diabolo obsessa ꝑ precipitiū expirauit. ¶ Demū dū ad preces Adriani pape Karolus rex Francoꝝ ad defensionē ecclesie Romane venisset in Italiā cōtra desiderium longobardoꝝ regē hereticum: belliqꝫ in campania in loco dicto mortaria: multum esset: ꝛ multi hinc inde ex vtroqꝫ exercitu cecidissent. Amelius ꝛ amicus qui erant cum Karolo ꝑ ecclesia catholica pugnātes in bello occisi sunt: ꝛ martyrio cōsecrati. Sz postq̄ rex Francoꝝ victoriā obtinuit duas ecclesias apud Papiā edificauit. Unam in honorē sancti Eusebii: alterā in honorē beati Petri. In prima quarū amicus: in scda sepult⁹ est amelius. Mane autē diuino nutu amboꝝ corpora in eodem tumulo reperta sunt in ecclia regali. Passi sunt autem sancti martyres. iiii. nonas octobris.

¶ De sanctis Marcelliano et Marco et sociis martyribus. Cap. vii.

Marcellianus et Marcus ꝛ alii innumerabiles martyres vtriusqꝫ sexus ꝛ cuiuslibet etatis apud Egyptum passi sunt ꝛ quoꝝ alii post verbera vngulas et flagella aliosqꝫ diuersi generis cruciatus flāmis traditi sunt: alii in mare precipitati. Nōnulli etiam capite cesi: plurimiqꝫ inedia consumpti: quidam palis alligati: in quibus aliqui capite deorsum presso ꝛ pedibus in sublime erectis: ventis simili passionis coronam percipere meruerunt. Marcellianus autem ꝛ Marcus olim principaliores famemq̄ multi sacrificii modo: vsitatū oio rediacerūt. Horū omnium passio agitur. iiii. nonas octobris. Et ec Ado.

¶ De sancta Aurea virgine. Cap. viii.

Aurea virgo apud parisiū claruit tpe Heraclij īperatoris: vt ait Sigibert⁹. Quā sanctus Eligius eps in monasterio virginū a se cōstructo in ciuitate Parisiensi pfecit abbatissam trecentarū virginū oī sctitate pollentē: ⁊ miraculis clarentē. ¶ Quadā vice dū esset in vila ⁊ clauigera ei⁹ ac cellaria expirasset: ⁊ post triduū ab abbatissa rediēs insepultā inuenisset eo q nec claues ipse sorores auferre psumpsissent: nec illa de administratiōis rōnē reddidisset: orāte Aurea clauigera suscitat ⁊ rōne reddita: atq; clauib⁹ resignatis ī pace iterū soporat. ¶ Die quadā dū sibi panes deficerēt: ⁊ Aurea scādalū metuens ad Clibanū accessisset pistorq; panib⁹ cōcoquēdis intēderet nec adesset qsquā q clibanū subito scopare posset: illa furnū ingressa manicis scopauit: ⁊ prunas in gremio asportauit: nec vllū eā ardorē sensit: sz nec vestes ei⁹ ī aliquo exuste aut decturpate fuerūt quinimo in testimoniū tāti miraculi campane monasterij p se diuinit⁹ pulsare ceperūt. Cū aūt die alia diacon⁹ in missa euangeliū legēs incōgrue pnunciaret: illa de collo ei⁹ stolā auferens: nimio vbi dei zelo euāgeliū legit: sed mox de cōmissa psumptiōe penitēs abbatiā deseruit: seq; p annos. vij. in cella reclusit: vbi cathedrā sibi parari fecit habentē clauos. l. in dextera parte cōfixos: totidē in sinistra: ⁊ totidē in podio posteriori: in q qtidie sedēs psalteriū legebat vez psalmos. l. inuisa dextere parti: ⁊ alios. l. inuisa sinistre: ⁊ vltimos. l. posteriori parti appodiata. Corp⁹ quoq; suū maxima pnia ⁊ abstinentia domauit. Ex nimio quoq; sepius in potu vsa fuit: cui sctūs eligi⁹ iā defunct⁹ apparuit: ⁊ eā ad celestia vocauit: vñ ⁊ illa in pace qeuit. iiij. non. octobris. Sepultaq; est in aula sctī petri post altare. ¶ Verū qdā abbatissa in syria q oculos hñs nihil videbat: ab āgelo monet: vt parisi⁹ cū epo suo veniēs: partē aliquā de reliquijs sctē Auree petat: quarū virtute lumē oculorū recipiat. Qd dū illa epo nūciasset: vna secū versus parisi⁹ iter arripuit: sz in itinere fessa remāsit: locū tñ eū honorificū pparauit. Eps vo vilia psequēs Parisi⁹ venit: ⁊ cū pōtifice parisiensi ad tumulū accessit. Et cū brachiū sctē virginis obtinuissent: ⁊ illud de corpe euellerēt: sanguis inde viu⁹ emanauit. Corp⁹ igit̄ tūc ab epo parisieñ. in monasterio sctī eligij cōdecēter humatū est. Brachiū vo ab epo syro asportatū. Cuius tactu abbatissa: q ceca fuerat lumē recuperauit: brachiūq; in loculo reposito: ipse eps in patriā suā detulit: ⁊ in ecclesia noī sctē auree edificata honorifice collocauit.

¶ De sancto Prasea epo ⁊ martyre. Cap. xxiiij.

Praseas episcop⁹ et martyr apud Smyrnam martyrio consummatus est. Qui vnus ex antiquis quasi ex traditione priorum se accepisse asserit saluatorez apostolis precepisse: vt ante. xij. annum a Hierosolymis discederēt. Passus est autem tertio nonas octobris.

¶ De sctā Gala sanctimoniale Capitulum. xxv.

Gala vidua ⁊ sanctimonialis in vrbe claruit tpibus Gothorum. Hec nobilissima puella Symmachi cōsulis ac patricij filia marito tradita intra vni⁹ anni spaciū ei⁹ est morte viduata. Quā dum feruente mūdi copula: ad iterandū thalamū ⁊ opes ⁊ etas puocarēt: elegit magis spūalib⁹ nuptijs copulari. Et cū sibi valde ignea cōspersio corpis inesset: ceperūt medici dicere: q nisi ad amplex⁹ viriles rediret ea loze nimio ꝯ naturā barbā emitteret: sicut ⁊ factū est. Sz sancta mulier nil exteri⁹ deformitatis metuēs abiecto seculari habitu: apud btī petri apli ecclesiā sese in monasterio tradidit: ibiq; multis annis orationibus ⁊ elemosynis operā dedit. Que post modū diuina pmissione cancri vlcere in māmilla pcussa est: quā egritudinē patientissime longo tpe supportauit. Nocte aūt ante lectū ei⁹ duo cādelabra lucere cōsueuerāt: q vez amica lucis: nō solū spūales: sed etiā corporales tenebras horrebat. ¶ Dū aūt nocte quadā ex eadem infirmitate iaceret fatigata: vidit beatū petrū apostolū ad lectū suū inter duo lumina cōstitisse. Quē interrogans quis esset: quesiuit an sua peccata sibi dimissa fuissent: que se beatū apostolorū principē esse respōdit: dimissaq; ei oīa debita nunciauit: ⁊ ad celestia inuitauit. Illa vero sororē benedictā: quā in eodē monasterio sūme diligebat: secū venire deposcit. Apostol⁹ aūt eidē dixit: q nō illa: sz alia qdam secū discederet: benedicta vero die. xxx. ipsas secutura foret: ⁊ his dictis disparuit. At illa protin⁹ abbatissaz accersiuit: eisq; visa ⁊ audita nūciauit. Die aūt tertio cū ea qua iussa fuerat sorore simul defuncta est. Illa vero quam ipsa poposcerat: die est. xxx. subsecuta. Quieuit autē sancta Gala in dño. vj. non. octobris.

¶ De sancta Fide virgine ⁊ martyre. Cap. xxvi.

Fides virgo ⁊ martyr apud Agenēs. ciuitatē passa est sub preside Daciano: que cum esset nobilis ipsius ciuitatis: virginitatē suā ab infantia dño consecrauit. Iuuenis aūt etate sz aio cana a Daciano pside in Agenēs. vrbe cōprehensa: ⁊ vt dño sacrificaret dum ī hm̄ confiteretur: sup cratē ereā dimaricatis membris extensa: ⁊ subiectis carbonib⁹ adipeq; flāmis iniecto: dū sic coqret̄ multos sue pstantie exēplo conuertit: ⁊ ad martyrium animauit. Inter quos beatus caprasius diuino signo firmatus ad certamen roboratus est: vt dicetur infra in eius passione. xiij. Kalen. nouembris. Beata vero fides post multos ⁊ dignos agones: pro xpi nominis confessione capite cesa: ⁊ in ciuitate Agenēs. in tumulo honorifice deposita est pridie non. octob.

¶ De sctō Sangulpho martyre. Cap. xxvij.

Sangulph⁹ martyr apud Burgūdiā passus est circa ānū. xxiiij. Imperij Cōstātini quarti: vt ait Sigibertus. Hic clar⁹ sctitate fontē quendā emit scaturientē in gallia: quē oriri fecit in Burgūdia in ppio solo. Cū aūt venditor fontis sctūm quasi insanū irrideret eo q fontē in aliena patria cōparasset: repēte fontē suū siccatū inuenit: ⁊ eūdē postmodū in territorio Sangulphi exurgentē audiuit. Sz dum iuxta ipsum fontē Sangulphus vxorē de adulterio increparet: eo q ipsam cum quodā clerico iacentē vidisset: illaq; se excusaret: iussit vt illa nudato brachio lapillum de fonte educeret: q si maneret illesa et sine adustione aliqua ipsam innocentem cōprobaret. Que viri simplicitatem deridens: dum lapillū acciperet voluit: brachium quasi ex bulliente aqua decoctum eduxit. Cui vir dimidium substantie sue dedit ⁊ ab illa discessit. Sed cum mulier ex tali miraculo notam maximam incurrisset: clericū secum adulterantē induxit: vt virum occideret. Qui cū nocte quadaq; reperiens iugulauit. Cuius corpus sepultū miraculis clarere cepit. Qd dū ei⁹ vxori nūciaretur: illa plurimuz irridebat: dicēs q ita vir eius miracula faciebat: sicut anus ei⁹ cilia

bat: subitoq; inultra turpes sonos ab ano cepit emittere. Qđ deinceps ei semꝑ oī sexta feria cōtingit: qua die vir eius occisus fuit: vt oīl verbū ore pferret: ab ano turpē sonū ederet. Passus est autē pridie non. octobris.

¶ De sancto Syggone epō et marty. Cap. xxviii.

Syggon episcop⁹ ꝛ martyr vn⁹ fuit ex antiquis sancti Pauli apostoli discipulis. Qui ab eodē apostolo pōtifex Laudicēsis ordinat⁹ sub persecutione Domiciani cesaris apud eādē vrbē p veritate fidei glorioso martyrio coronat⁹ est pridie non. octob. vt ait Ado in martyrolo.

¶ De sctis Sergio ꝛ Baccho mar. Cap. xxix.

Sergius et Bacchus martyres passi sunt in prouincia Eufrateia tpe Maximiani imꝑatoris sub Antiocho pside. Quorū prior erat primicerius: alter secūdicerius gētilium scole: ambo milites pcari ꝛ Maximiano dilecti. Qui cū essent cū eodē Augusto i eadē puincia: accusati sunt eidē a multis q essent xpiani. Quos imperator aduocās ingressus est cū oī militia ad tēplū vt sacrificaret: ꝛ circūspiciēs nō vidit Sergiū: nec Bacchū neq; eni tēplū ingressi fuerāt: sed foris expectātes orabant. Tūc August⁹ missis satellitib⁹ iussit illos introduci ꝛ cepit agere: vt sacrificarent ac de immolatis deo ioui cū ceteris gustarent. Qđ cū facere renuissent: mādauit zonas eorū incidi: ꝛ chlamidem militari eos exui: ac torques aureas de ipsorū ceruicibus auferri: iduto sq; mulierib⁹ collobijs cathenis vinctos per mediā ciuitatē vsq; ad palatiū ptrahi: deinde in custodiā recludi. Sequēti die misit Antiocho pside puincie oriētis cū literis suis: vt eos aut dijs immolare compelleret: aut diuersis afflictos penis perimeret. Quos custodes suscipiētes: ꝛ iter arripiētes: sero illo miliario a ciuitate. xii. in stabulo quodā hospitati sunt. Angelus aūt dñi p noctē sanctis cathenatis apparēs: illos i dño cōfortauit. Mane aūt a custodib⁹ trahebāt: quos ḡdā et eoꝝ mācipijs sequebāt vsq; ad castrū Barbarissum vbi preses Antiochus residebat. Suscipiēs aūt eos preses et lr̄as imꝑatoris audiēs: fecit eos vsq; mane in custodia detineri pedib⁹ in cippo reclusis. Qui dñ psallerent: angel⁹ dñi eis iterū apparuit ꝛ eos ad martyrium fortius animauit. Mane aūt iussit eos Antiochus sibi presentari: eosq; ad deorū sacrificia hortabatur. Cum autē oīa idola demonia dicerēt: ꝛ omnino sacrificare cōtēnerēt: iratus preses iussit Sergium in carcerē recipi. Bacchū vero neruis crudis a quatuor sibi vicissim succedētib⁹ tandiu cedi donec ip̄e voce de celo vocante spiritū exhalauit. Cuius corp⁹ mādauit extra castrū pcīci: vt a feris deuoraretur. Cunq; ferarum multitudo ad ipsum accurreret ꝛ aues desuper volitantes rostro ꝛ vnguibus bestias percutientes non permittebant corpus ab eis tangi: quod noctu quidam christiani rapientes: in quadam spelunca sepelierunt. ¶ Sergius vero hec audiens Bacchum in carcere deflebat: quia eo relicto ad gloriam properasset: cui sequenti nocte Bacchus apparuit in facie splendidus et habitu militis indutus: sociumq; confortauit: ꝛ de proximo se secuturum predixit. Quem et custodes carceris conspexerunt: ꝛ que sibi dixerat mane a Sergio audierunt: vnde ꝛ plures cōuersi sunt. Sequenti die Sergius producitur et ad castrum Syrum post Antiochū vinctus trahitur. Et cū ibidem Cōstantius permaneret manibus ligatur: ꝛ clauis in pedibus confixitur: sicq; confixus ante carrucā presidis currere compellitur vsq; ad castrum Tetrapyrgiū quod. ix. milibus a castro Syro distabat: vbi in carcere iterū positus per noctem angelica collocutione ac visiōe pfortat: ꝛ pedib⁹ san⁹ efficit. Qđ cū p̄ses Antiochus mane cerneret: indignat⁹ itez mādauit Sergium pedib⁹ coturnis indutū an redā suā ptrahi vsq; in castrū Ruzaffatā: ꝛ p noue fere miliarib⁹ a Tetrapyrgio distat: in quo loco p tribunali sedēs: Sergiū sacrificare nolētē gladio animaduerti p̄cepit. Ad cui⁹ martyriū tā holes loci q̄ desine agri puenerūt: q̄ voce celica vocatus extra castrū decollat⁹ est: loc⁹ aūt i quo sanguis ei⁹ effusus est: magnā voraginē fecit: ꝛ cruorē omnē suscepit: ꝛ sic deinceps in testimonium eius passiōis vorago permansit: cuius corpus in ipso loco a christianis sepultū est: edificata desuper nobilissima crypta. ¶ Post aliqđ tempus christiani quidam de castro Syro venerunt vt corpus Sergii tollerent: ꝛ cum Baccho sepelirent. Sed cum nocte illud auferre vellent ignis maxim⁹ circa locum accensus est: quem illi de castro ruzaffatam videntes: ꝛ hostes illos esse putantes qui ignem accendissent vt domos extra castrum cōburerent: armati egressi sūt: ꝛ eos qui corpus auferre voluerant inde effugauerunt. Nunc autem ipsorum amborū martyrum corpora Venetijs esse creduntur in ecclesia cathedrali beati Petri apostoli: sub cuius crypta in arca marmorea venerant. Passi sunt autem nonas octobris.

¶ De sanctis Marcello ꝛ Apuleo marty. Cap. xxx.

Marcellus ꝛ apuleus martyres apud vrbem Romam passi sunt sub Neronis persecutione. Qui quidē primo Simoni mago adheserunt: sz vidētes mirabilia q̄ dñs operabatur p apostolum suum Petrū: relicto Simone apostolice se doctrine tradiderūt. Et post martyriū apostolorum pro confessione christi ꝛ ipsi decollati: Aureliano consulari viro sententiam ferente: coronam martyrii perceperunt: sepultiq; sunt nō lōge ab vrbe Roma: nonis octobris.

¶ De sancta Julia virgine ꝛ martyre. Cap. xxxi.

Julia virgo ꝛ martyr passa est apud prouinciā Augustanam que dicit Eufrateia. Que a preside impijssimo Martiano cōprehensa iubetur idolis immolare. Cūq; sacrificare cōtempsisset post diuersa tormētorū genera ipsi illata: nouissime gladio iussu eiusdē presidis iugulat. Sicq; cursum gloriosi martyrii consummauit nonis octobris: vt ait Ado in martyrologio suo.

¶ De sancta Justina virgine ꝛ martyre. Cap. xxxii.

Justina virgo apd ciuitatē Patauinā passa est sub Maximiano rege. Que fuit filia regis Vitaliani ꝛ regine Prepedine: quos beatus Prosdocimus epīscop⁹ ad christum cōuertit: ꝛ Justinam sacro fonte renatam diuinis literis erudiuit: vt dicet infra in eius legēda septimo idus nouembris. Hec defunctis parētibus suis dum inter generosas feminas venetiarum partibus in sua quoq; patria Patauij moraretur. Maximianus rex Vitaliani successor: mediolano veniens ad Patauinam vrbem: iussit sibi in campo martio tribunal parari: vt illic sanctos dei diuersis penis afficeret aut compelleret immolare. Cum autem beata Justina de suo predio ascenso vehiculo ad

visitandos dei famulos properaret: videns q Maximia- nu maluos ei pers. quererentur fugere cepit arbitrans q oc casione stupri eam comprehendere vellent: cu in angusto pontis cursuq qui ex marmore constructus prope ciui tatem ea pclusissent: descendens: de reda orationem ad do minu fudit: genibusq in marmore pontis positis ita molle inuentu est: ac si cera igne soluta: extractisq ge nibus vestigia in marmore ppetuo remanserunt. Que cu regi illi presentata fuisset & ea de noie interrogasset. Iu stina christianam se esse respondit. Cuq de secta sua inter rogata xpm se colere constanter diceret: & pro eius noie ad oia tormenta se paratam asserueret: atq deoru omnino sacrificia recusaret. Maximianus absq aliis tormentis: vtpote regali sanguine natam iussit ea gladio extingui. Et cum deo gratias egisset ad locum passionis addu cta: oratione premissa: sic gladiu eius lateri spiculator immersit. Que telo intra per bora integram: expansis ma nib' & erectis in celum oculis ad dominu exorauit: & oes christianos astantes confortauit. Sicq cunctis vale di cens spiritum emisit nonis octobris. Cuius corpus a sancto Prosdocimo & christianis fere mille passibus a ciuitate Pauaui sepultum est: et ecclesia insignis nomi ni eius desuper edificata: vbi vsq in presens quiescit: & miracula multa ostendit.

¶ De scto Marco papa primo. Cap. xxiij.

Marcus papa hu- ius nominis primus natione roma nus ex patre prbo Felici pmo pontifici i episcopatu romano successit: & sedit annos octo menses duos dies decem. Hic constituit vt nullus episcop' vel sacerdos etiam si maioris scientie & p bitatis existat se ponat ante aliu pre q se ordinatum. Et hic solus de tan toz numero pontificu q fuerut a btō Petro aplo vsq ad Siluestru papas martyrium euasit. Et requiescit in eccla in qua prius presbyter ordinatus fuerat: que vsq hodie eccla sancti Marci nominatur: que est in medio Rome in regione q dicitur pinus. Quieuit aut in pace non. octobris. Et cessauit episcopatus dies. vj.

¶ De sancto Marco papa. ij. Cap. xxiiij.

Marcus papa hu- ius nominis secundus: natione ro manus ex patre Prisco Siluestro pa pe pontifici in episcopatu successit. Seditq annos duos: men. a. vij. dies xx. Hic constituit vt epus Ostiensis: q pseerat epos xpm a pallio vteretur. Et constituit i ecclesia omnib' dieb' officiis & in natalitiis Apostolorum symbolum ab omni clero et populo alta voce cantari. Et hic requieuit in pace. Et sepultus est in cymiterio balbi e via ardeatina non. octobris. Fe cit aut ord. nationes duas p mensem decembris: presby- teros xxv. diacones sex: epos per diuersa loca numero xxvij. Et cessauit epatus dies. xx.

¶ De sancto Marco scriptore & confessore. Capitulum. xxv.

Marc' eremi cul- tor cognomine scriptor sic dictus est: quia plurima sanctoru Anachorita- ru in deserto egypti cu morarentur gesta scribebat. Qui dum ad communionem ac cederet angel' ei sacramenta porrexit. Cuius manu sanctu vsq ad iuncturam brachij vidit. Requisit' autem a ma- tre vt ad se visitum iam accederet: vesti tus sacco scisso & reconsuto: faciecq fu- ligine tincta ad eam oculis clausis ingressus est. Et v' sus ab ea: sed ipsam minime conspiciens statim egres sus est. Hec heraclid. s.

¶ De sancta Pelagia peccatrice. Cap. xxvj.

Pelagia prima fe- minarum Antiochie ciuitatis adl.ue pagana rebus & diuitiis plena corpo re pulcherrima: habitu ambit.osa & vana animo & corpore impudica per ciuitatem quadam vice cum pom pa maxima transibat: ita vt nihil fup eam nisi aurum & argentu & preciosi lapides viderentur: & quocunq iret di uersoru aro matu aerem odore reple ret: quam precedebat: & sequebat mul titudo puerorum & puellaru: qui & ipsi preclaris vestibus erat induti. Qua dn nouus episcop' Heliopolis: q nunc Damiata dicitur vidisset: amarissime flere cepit ex eo quod ipsa maiorem curam habebat placere mundo q ipse pla cere deo. Procidensq in terra faciem suam percutiebat: & terram lachrymis irrigabat: ac dei misericordiam im plorabat. Dixitq astantibus clericis q deus illi m in iu dicio contra eos producturus esset: qui ipsa tam solici te se depingebat: vt terrenis amatoribus placeret: & ipsi celesti sponso placere negligerent. Dum hec & similia di ceret subito obdormiuit. ¶ Visumq est ei q quedam co lumba magna & fetida circa eum celebrantem volaret: qui dn ca' hecuminos exire iuberet: columba disparuit: & post missam rediens in vase aque ab eodem demersa munda & candida exiuit: & tam alte volauit: q videri no potuit. Et dum super visione stuperet: & post hec die quadam in ecclesia predicaret. Pelagia que aderat: adeo est subito compuncta: q ei statim per nuncium literas misit sup plicans: vt q christus sicut ipsa audierat pro peccatori bus in mundum venisset: ipsam quoq peccatricem epus ad christu redeuntem benigne susciperet. Sed cu epus se tentari dubitaret eidem respondit: q eum solum videre non posset. Cum aut ad eum coram pluribus aduenisset: ad pedes eius procidit: & amarissime flere cepit: dicens se esse Pelagiam: id est pelagus iniquitatis exundans fluctib' peccatorum: que multas alas in abyssum pditionis demer serat: sed nunc omnia perhorrebat. Qua epus clementer suscipiens: penitentiam ei salutarem iniungens: sacro bap ptismate regenerauit: illamq e se columba quam viderat recognouit. Diabolus autem in aere vociferabatur: & de nouo sene q sibi spem sua abstulerat: diris clamorib' co querebatur. ¶ Quadam nocte Pelagiam dormientem diabolus excitauit: & eam multis blanditiis adulari ce pit: glorias quoq & diuitias ipsi collatas commemo rabat: & si christum vellet relinquere adhuc maiora pro mittebat. Illa vero se signans in eum insufflauit: & demo statim euanuit. Die vero tertio oes seruos suos & ancil las manumisit: & cuncta q habebat pauperib' tribuit. Post aliquot dies cunctis ignorantib' noctu aufugit: & in montem oliueti deuenit: vbi habitu virile excepto sum mens in parua cella se collocauit: & deo in multa abstinen tia seruiuit. Maxime aut fama ab omnibus hab- batur: & frater pelagi' dicebatur: virq ab oibus putabatur. ¶ Post hec aut dum quida diaconus dicti noui episcopi Hie rosolymam loca sancta visitaturum aduenisset: eunda monachum nomine pelagium in monte oliueti de man dato episcopi requisiuit: & ipm inueniens visitauit: qui ab ea cognitus: ipsam tabefactam minime recognouit. Cui dixit Pelagia: vt se orationibus sui episcopi commendet: et quia vere apostolus christi esset. Recedens inde dia conus cum die tertio ad cellam redisset: & pulsanti ad ostium nemo sibi respondisset: fenestram aperuit & mor tuam eam vidit: qui cum episcopo nunciasset et ille ad sancti viri celebrandas exequias cum clero & populo co uenisset: extrahentes corpus eius de cella: que virum pu-

tabant: feminam inuenerunt et deo gratias agentes: corpusq; eius in eodem monte deuote sepelierunt. Dormiuit autem in pace sancta dei octauo idus octobris circa annum domini. ccxx.

¶ De sancta Margareta dicta Pelagius virgine. Capitulum. xxxvii.

Margareta dicta Pelagius virgo speciosissima diues et nobilis apud Egyptum: tanta fuit parentum sollicitudine custodita: et moribus optimis instructa: qȝ ab omnibus videri modis omnibus renuebat. ¶ Denique cuidam adolescenti nobili a parentibus in coniugium traditur: cūcta nuptijs necessaria immensa gloria preparantur. Cum autē die nuptiarum iuuenes et puelle et nobiles cuncti festa cum gaudio celebrarent. Uirgo domini deo inspirante considerans virginitatis dānum tam damnosis plausibus reparari: cepit omnia huius vite gaudia quasi stercora reputare: vnde nocte illa a viri consortio se abstinens: media nocte illo soporato se deo cōmendauit: et tonsis crinibus in virili habitu clam aufugit. Longe autem ad quoddam monasteriū veniēs: et fratrē Pelagiū se dicens: ab abbate receptus est: et diligenter instructus. Qui iā sancte ac religiose vite se habuit: et qȝ defuncto sanctimonialiū prepositore de seniorum consilio et abbatis imperio: licet inuitus monasterio virginum est prelatus. ¶ Dum ergo eis nō solum corporum necessaria: sed etiam animarum pabula ministraret diabolus eius sanctitati inuidens: vt vite eius innocētiam diffamaret: vnam ex virginibus q̄ ostiaria erat in adulterium traxit et vtero intumescente cum iam celari non posset: pudor et dolor maximus monachos ac virgines cōsternatus est. Solusq; Pelagius: vtpote carū familiaris sine vllo examine ab omnibus condemnatur: et cū ignominia foras pellitur: ac in quodam specu recluditur: et qȝ monachorum seuerissimus deputatur: qui ei panem hordeaceum et aquam tenuissime ministrabat. At ille oia patienter sustinebat et deo gratias agens per sanctorum exempla se continue confortabat. Tandē cum finē suum adesse cognouisset: monachis per literas mādauit suum genus: nomen: ac conditionem reuelās dicens quod vir fuerat non pro conditione mentita: quod inter feminas ostendisset: petens vt quam viri feminam nesciebant: sorores sancte sepelirent vt femine virginem recognoscerent: quem calumniatores virum adulterum iudicassent. His auditis monachi et sanctimoniales ad speluncam concurrunt: pelagium mortuum conspiciunt: feminā et virginem intactam cognoscunt: et penitentiam agētes in monasterio virginum honorifice sepelierūt.

¶ De sancta Thaide meretrice. Capitulum. xxxviii.

Thais meretrix apud Alexandriam tante pulchritudinis extitit: vt multi propter eam venditis substantijs suis ad vltimā paupertatem deuenirent. Amatores quoqȝ sui pro zelo litibus inter se consertis: puelle limina frequenter sanguine replebant. Quod audiēs Panutius abbas sumpto seculari habitu et solido aureo pfectus est ad eam: dedit qȝ ei solidū quasi p mercede peccandi. Cūqȝ cameram secum ingressus lectum preciosum ascendere inuitaretur: interrogauit si esset secretius cubiculum: quod nullus ingrederetur. Que duxit eum in interiorē cellam: dicens qȝ nemo illum ibi videre posset: nisi solus deus. Interrogataqȝ a patre an sciret esse deum. Respondit qȝ sciebat deum: et futurum seculum et tormenta peccatorū. Cui cum senex iterum interrogauit: si hec esse nosceret: tot animas homini suā qȝ perderet. Que illo cōiuncta ad pedes eius procidit et pniam postulauit. Cūqȝ abbas illi locū cōstituisset vbi ad se veniret: deberet reliquaq; omnia super eius salute disponeret. Illa colligens omnia que ex peccato lucrata fuerat in medio ciuitatis omni populo spectāte combussit. Erat autem precij librarū auri. cccc. Quibus incensis ad locum sibi ab abbate constitutū perrexit. Quam ille in cenobio virginum in parua cella reclusit: et ostium plūbo signauit portiamqȝ ei et fenestellā reliquit: per quā ei modicus victus inferretur: iussitqȝ diebus singulis parum panis et aque ei a ceteris ministrari mandans vt etiam vrinam suam in cella effunderet: quia tali fetore digna esset. Et cum quereret que modo deum adorare deberet prohibuit ne deū noiaret: sed tantum recumbens contra orientem respiceret ac diceret. Qui plasmasti me miserearis mei. ¶ Post annos autem. iij. pannutius ei compatiens ad abbatem Antoniū perrexit: vt quereret an ipsi deus adhuc peccata sua Thaidi dimisisset. Et narrata causa Antonius mandauit vt omnes discipuli sui illa nocte in oratiōe vigilarent: quatenus deus super hoc aliquid eorū cuiquam reuelaret. Nocte vero Paulus maior Antonij discipulus vidit in celo lectum preciosis vestibus ornatum: quem tres virgines splendide custodiebāt. Cūqȝ Paulus interrogasset: an esset Antonij: audiuit quod nō. sed Thaidis meretricis. Quod cum mane retulisset abbas Pannutius letus discessit: et profectus ad monasterium ostium celle destruxit. Et cū illa rogaret vt adhuc maneret inclusa: iussit eam egredi quoniam dimiserat ei deus peccata sua. Et cū illam eduxisset diebus. xv. superuixit: et in monasterio virginum in pace pausauit: vbi et cum honore sepulta fuit.

¶ De sancta Reparata virgine et martyre. Capitulum. xxxix.

Reperata virgo xii. annorū passa est in ciuitate Cesarieñ sub decio Cesare. Que nobili genere ipsius vrbis exorta cum ieiunijs et orationibus vacaret: a decio detenta est vt dijs sacrificaret. Quod dū facere cōtēneret: plumbo liquefacto iussu Cesaris perfunditur: sed plumbo tepefacto in nullo leditur. Deinde acetum feruens in os eius distillatur. Et dum hoc patiēter tolerasset lampades ardentes ad latera ipsius apponuntur: et post hec in caminum ignis mittitur: et a christo custodita inde omnino illesa et inusta producitur. Iterumqȝ coste ipsius ac pectora facibus ardentibus inflammantur. Et dum in his omnibus victoriaȝ obtinuisset: et Decio suadenti consentire nollet. Iussit virginem in craticulā extendi: et prunis subter stratis diutius torreri. Deinde sic assatam p totā ciuitatē nudam circunduci ad exemplum christianorum. Sed dū christum viua voce confiteretur: et christianos ad tolerātiam hortaretur: reducta ad Cesarem vngulis crudeliter laniatur: deinde testulis marmoreis sup extenditur: et calce viua aqua sup infusa: ac sale adhibito eius vulnera cōfricātur. postmodūqȝ sinapi aceto liqfacto pfundit: ac deinceps spinosis fustibus cradicatis durissime ceditur. Et cū hec oia cōstantissime supasset: extra ciuitatē educta iussu decij decollatur: caputqȝ eius ipsi vt mandauerat pferatur. In cuius decollatione visa est columba cādida de ore eius exire et in celū subito auolare. Cuius corpus iuxta murū ciuitatis sepultū est octauo idus octobris. Inde processu tpis translatum quiescit in Florentia.

¶ De sancta Benedicta virgine et martyre. Capitulum. xl.

Benedicta virgo

et martyr apud Lugdunum ciuitatem passa est. Que ex senatoribus Romanis in vrbe progenita: religione christiana spreto seculo cum .xij. virginibus domino in pudicitia seruiebat. ¶ Audito vero certamine sanctorum martyrum quintini et aliorum: qui Roma egressi in Gallijs triumpharunt: ipsa de vrbe cum sodalibus discedens ad Gallias accessit: vbi ceteris a se separatis ipsa cum sola leoberia eius collactanea Lugdunum venit et in villa Myrmiaco super fluuium Ysaram iuxta Nemus resedit: vbi domino in sanctitate seruiebat. Quam iudex Macrobius deprehensam: dum sacrificare nollet: alapis cedi: deinde virgis fustigari fecit: deinde in equuleo leuari: et diutius totam plumbatis contundi atque depositam in carcerem trudi mandauit: vbi angelica visitatione consolata sua predicatione .cl. gentiles ad christum conuertit. Inde quoque ipsam eductam et in fidei confessione persistentem: iussit iterum iudex neruis cedi: et rursum carceri mancipari. Sed inde ab angelo ianuis reseratis educitur: et vulnera eius omnia sanantur. Multique de populo viso miraculo conuertuntur. Propter quod ab ipso iudice simul et carnifice securi templo excusso mactatur: sicque martyrio coronatur. viij. Idus octobris. Sepulta in Lugduni ciuitatis territorio vbi passa fuerat.

¶ De sanctis Dionysio episcopo Rustico et Eleutherio martyribus. Cap. xij.

Dionysius episco

pus: et Rusticus presbyter: et Eleutherius diaconus in prouincia Galliarum ciuitate Parisius passi sunt sub persecutione Domitiani imperatoris sente Fescennino prefecto. Qui beatus Dionysius natione Atheniensis ab Ariopago qui vicus erat ceteris excellentior: vbi erant schole nobiles philosophorum ariopagita dictus est: qui cum ex philosopho mundanorum dogmatum a Paulo apostolo conuersus philosophus christi eiusque discipulus effectus est. In eo igitur vico morabatur Dionysius qui ob plenitudinem sapientie diuinorum numinum Theosophus id est dei sapiens dicebatur: cum quo erat Appollophanus eius conphilosophus: et multi philosophorum epicureorum et stoicorum et aliarum plurium sectarum. ¶ Cum ergo in die dominice passionis philosophi Athenienses non possent causam tenebrarum que super vniuersam terram facte fuerant naturaliter inuenire. Non enim fuit naturalis solis eclypsis: tum quia eclypsis fieri solet in renouatione lune que tunc erat .xv. et ita in perfecta distantia e regione ad solem: tum quia eclypsis non aufert lumen vniuersis partibus terre: tum quia per tres horas durare non potest. Dionysius maximus philosophus hoc miraculum videns: nec huius causam inueniens: hoc protulit verbum: quia aut deus nature patiebatur: et ei elementa compatiebantur: aut totius ordo nature peruertebatur. Et tunc Athenienses aram illi deo: qui hoc ostenderat miraculum construxerunt: et superposuerunt titulum ignoto deo. Singulis enim aris titulus supponebatur: vt indicaretur cui essent dedicate. ¶ Cum ergo Paulus venisset Athenas: et cum epicureis et stoicis disputaret: singulaque deorum altaria perlustrans inter cetera ignoti dei altare vidisset: declarauit eis hunc esse deum: quem predicabat: qui celum et terram fecerat. Cum autem inter alios philosophos Dionysius: qui ceteris in diuinis doctior erat: dudum cum Paulo disseruisset: casu cecus transibat. Cui Dionysius dixit: vt si ceco illi in nomine dei sui preciperet vt videret et ille lumen reciperet: statim crederet. Sed vt omnis suspicio tolleretur: Paulus ait Dionysio: vt ipsemet verba proferret. Quod cum ille fecisset: protinus cecus visum recepit. Statimque Dionysius credidit: et cum Damari vxore sua in omni familia baptizatus est. Sicque a paulo per triennium instructus: pro Athenis ordinatus est: vbi predicationi insistens: tam ciuitatem quam maximam partem regionis ad fidem christi perduxit. Huic paulus ea que ad tertium celum raptus viderat: reuelasse creditur: sicut et ipse Dionysius in pleris que librorum suorum insinuare videtur. Unde et de hierarchijs angelorum: et ordinibus dispositionibus: et officijs eorum luculenter et clare disseruit: vt non putares hoc ipsum ab alio didicisse: sed ipsum potius in tertium celum raptum: hec omnia conspexisse. Prophetico enim spiritu claruit: et dormitioni beate marie interfuit prout ipse in libro de diuinis nominibus asserit. ¶ Cum ergo audisset Petrum et Paulum Rome a Nerone in carceribus detineri episcopum sibi substituit: et ad eos visitandos accessit: eorumque passionibus presens fuit. Uerum post aliquod tempus a beato Clemente petri successore in Franciam destinatur: et ipsi Rusticus presbyter et Eleutherius Diaconus sociantur. Sancti quoque Saturninus et Marcellinus episcopi et Lucianus presbyter comites adiunguntur. Qui omnes venientes arelatum: verbum domini predicare ceperunt. Tunc Dionysius authoritate summi pontificis fretus. Marcellinum in Hispaniam. Saturninum in Aquitaniam: et Lucianum ad Beluacensem pagum direxit. Ipse vero cum sibi adiunctis Rustico et Eleutherio Parisius venit: et multos ibidem conuertit et ecclesias errexit: ac clericos diuersorum ordinum consecrauit. Et cum templorum pontifices sepius contra eum seditionem excitarent: et populus armatus ad eum concurreret: diuina gratia: aut deposita feritate: ad eius pedes procidebant: aut exterriti fugiebant. ¶ Cum autem domitiani imperatoris precepto secunda persecutio in christianos excitata esset prefectus Fescenninus contra christianos ab vrbe in Galliam directus: Parisius veniens: beatum Dionysium predicantem captum colaphizatum: conspututum: et loris cum socijs alligatum sibi presentari fecit. Dum autem sancti coram illo in confessione domini constantes astarent: ecce quedam matrona nobilis venit: et virum suum Lubrium ab his magis turpiter deceptum asseruit. Pro quo ita que viro mittitur: et in dei confessione martyrizatur. Sancti vero a .xij. militibus vicissim sibi succedentibus flagellantur: deinde catenis grauibus vincti carceri mancipantur. ¶ Sequenti vero die Dionysius super craticulam ferream flammis suppositis nudus extenditur: inde que erectus ad bestias ferocissimas ieiunio excitatas exponitur. Que cum ad eum accurrerent: signum crucis opposuit et mansuetissimas eas fecit. Deinde in clibanum mittitur sed extincto igne nil leditur: et cruci affigitur: et diutius ibidem torquetur inde depositus cum socijs multis alijs fidelibus in carcere recluditur: vbi dum sanctus missam celebraret: et populum fidelem communicaret: dominus Jesus cum angelorum multitudine: et immenso lumine eidem apparuit: et panem sacrum ei obtulit: atque ad martyrium confirmauit. ¶ Post hec sancti iudici presentantur et nouis supplicijs cruciantur. Et cum omnia tormenta superasset: iussu prefecti ante idolum Mercurij extra ciuitatem ducuntur: et ibidem in confessione trinitatis trium capita securibus preciduntur. Statimque corpus sancti Dionysii se erexit et caput suum intus brachia angelo duce et celi precedente lumine per duo miliaria deportauit: et a loco scilicet qui dicitur mons martyrum vsque vbi nunc dei prouidentia requiescit. Multi vero circunstantes angelorum melodiam concinentem audierunt: inter quos largitia vxor prefati lubrij christianam se esse clamauit: et mox ab impijs decollata in suo sanguine baptizata occubuit. Dum infideles iussissent: vt Rustici et Eleutherij corpora in sequana fluuio mergerentur ne a christianis sepelirentur. Matrona quedam nobilis nomine Catulla: licet adhuc pagana tamen propter visa miracula ad christum mente conuersa: vectores ad prandium inuitauit: et illis epulantibus sanctorum corpora furtiue

arripi fecit: z in suo predio occulte sepeliuit: q̄ postmo dū persecutione cessante inde sustulit: z corpori Dionysii sociauit: ad fidē christi p̄cepit. Passi sunt aūt. vii. idus octobris circa annū dn̄i. xcvi. etatis ꝑo beati Dionysii. xc. ¶ Die ꝑo passionis ipsorū cū apud Arelatū sanctus regulus ep̄s missa^ꝝ solennia celebraret: apostolorū nominib^9 in canone recitatis ad iungere beatorū martyꝝ Dionysii Rustici z Eleutherii. Quo dicto cū adhuc eos vivere putaret: mirari cepit quo mō eorū nomina sic ignoranter in canone recitasset. Et ecce tres columbe eidem in altari apparuerūt: habētes sanctoꝝ martyꝝ nomina suis pectorib^9 sanguine descripta. Qui diē notantes inuenerūt eos tūc per passionē a corpore migrauisse. ¶ Beat^9 aūt Dionysius doctor ecclesie mirabilis et insignis: scripsit librum de angelica hierarchia. Item de diuinis nominibus. Item de mystica theologia: z alia forte plurima que nostris temporibus inueniri non possunt.

¶ De sancto Donino martyre. Cap. xii.

Doninus martyr passus est in territorio ciuitatis chrisopolis: scilicet parmāsis sub Maximiano imperatore. Qui cū esset primus cubicular^9 eiusdē augusti coronā ei^9 seruabat: et de ipsi^9 manib^9 Maximian^9 aureā imperialē accipiebat. Anno igit̄ sexto imperii sui: cū a Roma mediolanū venisset dedit cōtra christianos edictū mortis. Inde veniens in partib^9 Germanie: christianos quosdam ibi inuentos decollari mandauit. Tunc erant ibidem fideles quidā occulti circiter quingenti. Inter quos sanctus Doninus potissim^9 erat: qui ceteros confortabat. Et dum imperator ad vrbem romam venisset: prefati omnes eū secuti eidem occurrerūt: seq̄ christianos constantissime professi sunt. Quos omnes imperator decollari mandauit. Et quibusdā ex ipsis occisis aliquot fugerunt: vna cum sancto donino: quidā per viā flaminiam: quidā per viā aureliā: quidā vero per viā claudiā. Doninus autem via claudia pergens. Et cū venisset. xv. miliario ab vrbe Chrisopoli: iussu Maximiani cum apprehēsum in media via publica que claudia dicitur iuxta fluuium Sistrionē fluuium decollauerunt: cuius corpus truncū manibus propriis caput de terra leuauit: z sibi deferēs flumē super vndas trāsfretauitq̄ per tactum lapidis deportauit, vsq̄ ad locū in quo quiescit: vbi z sepultus est miraculis clarens. Inter que oēs eū inuocantes: z de calice ipsius potātes liberātur a morsu rapidi canis. Qui passus est. vii. id^9 octob.

¶ De sancto Cerbonio episcopo.
Capitulum. xiii.

Cerbonius episcopus populonie claruit: tēpore beati Gregorii pape. Qui dum hospitalitati esset intentus die quadam transeūtes hospitio suscepit. Quos gothis supervenientibus abscondit: eorumq̄ vitam ab illorum nequitia reseruauit. Quod dum totille gothorum regi perfido nunciatū esset: iratus crudelitate iussit episcopum teneri: z ei in loco qui merulis dicitur octano ab vrbe miliario vbi cum exercitu suo residebat sibi presentari: eumq̄ in spectaculo populo vrsis ad deuorandum proiici. Et sic in conspectu regis episcopus ad medium deductus est: atq̄ ad eius mortem vrsus immanissimus exquisitus qui ex caueis dimissus: accensus et concitus episcopum petiit sed subito sue feritatis oblitus capite humiliter submisso lambere episcopi pedes cepit: populusq̄ qui ad si: spectaculū venerat mortis magno clamore ꝑ tūc est in admirationē venerationis. Ad cuius reuerentiam etiā rex ipse promotus est: ipsumq̄ honoratum valde dimisit: z eius orationibus se commendauit. ¶ Hic etiā in ecclesia sua cui preerat: populonie sepulchrum sibi parauit. Sed cū lōgobardorum gens in Italiam veniens cuncta vastasset: ad helbam insulam recessit. Qui irruente egritudine ad mortem veniens: clericis suis precepit: vt corpus ei^9 in sepulchro qd̄ sibi populonie preparauerat ponerent. Cui cū illi responderent q illuc ipsum reducere minime possent eo q longobardos ipsum locū detinentes vel illuc discurrentes timerent: hortatus est eos vt secure ipsum illuc deportarent: z festine se redire curarent: moxq̄ et eodem loco sine vlla mora discederent. ¶ Defuncti igitur corpus in naui posuerūt. Cunq̄ populoniam tenderent: z immēsa nimis pluuia erupisset: per totum illud maris spacium q ab helba insula vsq̄ populoniā duodecim milib^9 distat: circa vtraq̄ nauis latera procellosa valde pluuia cecidit: sed in naui eadem nec minima imbris gutta descēdit. Peruenientesq̄ ad locū: corp^9 sepulture tradiderunt: z epi p̄cepta seruātes ad nauē sub festinatione redierūt. Quam mox vt intrarūt in eodē loco dux crudelissim^9 lōgobardoꝝ Gumarith aduenit. Ex cui^9 a se uētu Cerbonīi habuisse ipsi prophetie claruit: q̄ illos se pulto corpore inde discedere sub festinat. de p̄cepit. Quieuit autem vir sanct^9 in domino. vi. idus octobris. Hec Gregorius. iii. Dialogorum. cap. xiii.

¶ De sancto Paulino episcopo. Cap. xliii.

Paulinus episcopus Eboracen. claruit apud idē oppidū tēpore beati Gregorii pape. Cū enī idem sanctus doctor augustinū ep̄m ad predicandum anglorum gēti destinasset: vt dictum est supra in gestis ipsius Augustini episcopi. vii. kalē. iunii. Idem beatus Augustinus iustum episcopum genti Nordanhimbrorum consecrauit. i. ei nationi anglorum que ad aquilonem vmbri fluminis habitabat. Qui iustus verbi fidei predicādo: eandē gentē cum rege suo Eduino conuertit. Hic etiam iust^9 paulinum ep̄m ordinauit: z ipsum ad Eboracensem ciuitatē in fide cōfirmandam delegauit. Qui fructū plurimū predicationis in eadem ciuitate perfecit: z clarus sanctitate in pace quieuit. vi. idus octobris.

¶ De sancto Geraldo confessore. Cap. xiv.

Gerald^9 confessor apud Aureliacū claruit. Hic vir illustris Lemouicēsi territorio Aureliaco pago nat^9 est a patre Geraldo matre Adaltrude de nobilissimis atq̄ ditissimis. Qui dum insimul cubitū irent nocte quadam diuinitus in somnis admonenī vt debitū matrimoniale soluant: vt prolem mirificā procreare valeāt: quē Geraldum nominare debeāt. Excitatus igitur pater: debitoq̄ soluto iterū obdormiuit: viditq̄ ex pollice pedis eius dextri virgulam nascentē que in arborem magnā succrescēs: ramis z perticis protegebatur: nec tā in pede pōdus aliquod sentire videbat. Cūq̄ mr̄ filiū adhuc gestaret in vtero z die quadā cū viro esset in thalamo trinam vocē audiuit infantuli vagiētis: z quasi iā nati voces emittentis. Natus igitur puer z ablactatus: annis puerilibus deo deditus: literisq̄ diuinis mirabiliter breui tempore vltra coetaneos est imbutus: iuueniisq̄ effectus: armis: z tepore miles nobilis exercitatus: cunctos in arte superabat. Defunctis autē parentib^9 ex facultatib^9 suis egenis largiflue ministrabat. Quē diabolus semel visione pulcherrime cuiusdam vasalli filie graui tentatione pulsauit: ita vt ille nunciam ad patrem

mitteret᷑ nocte sequenti ad eum accedere vellet. pec catū tū timens oratione pmisit: ⁊ sic ad domū puelle accessit: ⁊ a pre suscept⁹ fuit. Cū aūt tētatione grauē sentiret: ⁊ ad ignē sederet: puella sibi vltra modū deformis visa est: vt ia quā viderat esse nō putaret: nisi pater eius illā esse penitus affirmasset. Sicq; temptatione superata sine crimine rediit ⁊ patrē cū omni familia libertati donauit atq; puellā nuptui tradidit. ¶ Officiū aūt diuinum ac si clericus continue dicebat: ⁊ missas quotidie audiebat. Cū autē die quadā agendis curie intētus missam audire nō posset: loco misse psalteriū totū legit. Et extunc in cōsuetudine duxit vt quotidie totū psalterium decantaret. ¶ Demū relicto seculo monasteriū in proprio solo in aureliaco construxit: qd̄ de suis facultatib⁹ large dotauit: in quo se monachū fecit: ⁊ multa vite sanctitate ⁊ abstinētia claruit: pollensq; virtutib⁹ feliciter ad xp̄m migrauit. vj. idus octobris. Sepultusq; est in ipso monasterio miraculis clarus.

¶ De sanctis Cassio ⁊ Florentio et sociis martyribus. Cap. xlvj.

Cassius ⁊ Florentius martyres cū sociis septē passi sunt sub Maximiano imperatore apud Beronā vrbē Gallarū circa Rhenū fluuium. Cum enī idem imperator de Mauritania Aphrice: ⁊ de finitimis regionib⁹ ppter Galloꝝ frequentes tumultus militū multitudinē deuocasset. Inter alios elegit milites. ccclx. ad suā custodiā deputatos: quos vna secum cum sacra legione Thebeoꝝ in Galliā adduxit. Postq; autē legionē predictā occidit xp̄m dominū cōfitētē: ⁊ prefati milites trecēti sexaginta christianissimi ab eodē imperatore discedētes per diuersa loca fugerūt: quoꝝ precipui erant Cassi⁹: Florenti⁹: Gerō: Malos⁹ ⁊ Victor. Qui vna cū eoꝝ sociis. ccclv. trino martyrio ternis in locis coronati: vna ⁊ eadem die ab ecclesia recolūtur: cū tamē diuersis diebus passi fuerint: vt scribit Helinād⁹. Nā cū de mādato imperatoris Maximiani milites eius gētiles prefatos christianos insequētes: hinc inde eos requirerent. Cassiū ⁊ Florētiū cū aliis septē apud Beronā vrbē circa Rhenū fluuiū inuenerūt: quos ibidē in christi cōfessione decollauerūt: quoꝝ passio agitur sexto idus octobris.

¶ De sanctis Gerone ⁊ sociis martyrib⁹. Cap. xlvij.

Geron martyr cum sociis. cccxviij. apd̄ coloniā Agrippinā passi sunt. Cū enim persecutores ab imperatore Maximiano destinati ad predictos milites. ccclx. occidendos. Cassium ⁊ Florētiū cū aliis septē interfecissent: vt supra dictū est. Geronē militē cū comitiua. cccxviij. militū in vrbis colonie inuenerūt. Quos oēs christū dn̄m confitētes gladiis trucidarunt. Quorum festum colitur. vj. idus octobris.

¶ De sanctis Maloso ⁊ Victore ⁊ sociis martyribus. Cap. xlviij.

Malosus ⁊ Victor martyres cū sociis. xxx. apud oppidū Francorum: quod troia siue xantbuz dicitur passi sunt. Cum persecutores prefati post interfectionem predictoꝝ martyrum: videlicet Cassij ⁊ Florentij et sociorū Geronis atq; aliorum predictorū processissent ad reliquos requirendos de mandato imperatoris Maximiani Malosum et Victorē cū aliis triginta: q de numero pdictorū. ccclx. militū fugerant: iuxta dictū oppidū xantbū inuentos gladiis occiderūt: ⁊ eorū corpora in locis palustrib⁹ submerserunt: quorum tamē reliquie a xp̄ianis reperte cōdigno honore sepulte sunt. Et in eorū post modū honorē Helena Constantini mater Basilicā super eorū corpora miro decore ⁊ sine vllo ligno cōstruxit: vbi ⁊ per eorū merita Eurogralus Coloniensis ep̄s dolore capitis sanatus est. Sed cū corp⁹ Malosi martyris longo tpe vbinam sepultum fuerit latuisset. Sancto ep̄o dicti loci diuina reuelatiōe mōstratū ē. Qui corp⁹ de loco sustulit: ⁊ immēsi odoris refragrās suauitate: ⁊ ipsū iuxta socioꝝ cadauera collocauit. Horum etiā dies passionis similiter celebratur. vj. idus octobris.

¶ De sancto Pinyto episcopo. Cap. xlix.

Pinytus episcop⁹ Gnosie vrbis Crete: Marci Antonij imperatoris temporibus apud ipsam claruit ciuitatē. Qui inter viros apostolicos nobilissim⁹ i scripturis suis velut in quodā speculo viuētē sui dereliquit imaginē. Qui que inter cetera sapientie sue opuscula ad Dionysium corinthioꝝ ep̄m elegantē scripsit epistolā: in qua docet nō semper lacte nutriendos populos: ne quasi paruuli ab vltimo occupent die: sed ⁊ solido debere pasci cibo vt in spūale proficiant senectutem. Qui ⁊ in christo plenus sanctitate quieuit. vj. idus octobris. Hec Hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De sancto Pierio presbytero. Cap. l.

Pierius Alexandrine ecclesie presbyter insignis floruit tpe Diocletiani imperatoris. Qui tā florentis sermōibus vetustate populos docuit tātaq; diuersorum tractatuū elegātia fuit: vt origenes iunior vocaretur. Tractatū longissimū sup Osee pphetā descripsit. Et apud Alexādriā i pace quieuit. vj. idus octobris. Hec hieronym⁹ vbi supra.

¶ De sanctis Tharaco presbytero ⁊ Andronico mar. Cap. lj.

Tharacus prob⁹ ⁊ Andronic⁹ martyres apud Tarsum metropolim cilicie tēporibus Diocletiani ⁊ Maximiani passi sūt sub preside maximo. Quoꝝ prim⁹ natione romanus: et multis annoꝝ lxv. milite terrestri p christo renūciauit. Secundus de sede pamphilie crostus. Tertius vero iunior de primis ephesioꝝ ciuitatis. Qui simul sociati accusati sunt maximo presidi a domero cēturione q esset xp̄iani: ⁊ ab eodem iudice tēti sunt. Qui primo quidē tharacū vt seniorē in xp̄i pfessione inuictū manentē in maxillis cesum nudatū virgis flagellari fecit. Deinde vinculis ferris in carcerem alligari: postea probum in simili confessione manentem in dorso ⁊ ventre neruis crudis diutius cesum: ⁊ eisdem vinculis vinctum carceri mācipauit. Ac postmodū Andronicū christi nois pfessione gaudētem vt adolescētulū diu suasum in equuleo appensum: ⁊ cesum ac ore cōtusum ⁊ laterib⁹ pfixū necnō plagis cum testarū fragminib⁹ cōfricatū: ⁊ ferreis cathenis ligatum in ergastulo clausit. ¶ Deinde eos in Susa ciuitate productos adē pses sibi psentari fecit. Et primo tharacū sacrificare nolētē ore ipsi⁹ lapidib⁹ cōfracto ⁊ dētib⁹ excussis: man⁹ ei⁹ i ignē mitti iussit: ac hic ligari pedib⁹ capiteq; deorsū suspēdi ⁊ fumū acrū subterponi: atq; acciд

cū sale eiusdē auribꝰ instillari: nares q̄z sinapi aceto liquefacto pfūdi: sic in custodiā tradi. Sequēti die pbū eductū iussit os eiꝰ cōstringi: ferrū ignitū labijs apponi: atq̄ extēsuz neruis crudis durissime cedi: factoq̄ tota lapidibꝰ cōtusa in custodiā recipi. Tertio vero die Andronicū pductū in patibulū extēsuz alligari: z neruis durissimis in scapulis z vētre flagellari: eo q̄ plagas eius priores curatas fuisse mirabatur. Sicq̄ illū i eadē custodia recludi fecit. ¶ Demū eosdē ad achabor ciuitatē attraxit: vbi pmū pfatꝰ pses tharacū vinctum in faciē cedi iussit: z obeliscos accēsos labijs z maxillis applicari: aures q̄z nouacula precidi: z raso capite prunas superponi. Deinde obeliscos incēsos sub ascellis imitti: z sic in carcerē vinculari. Probū vero victū pedibus sursū appēdi mādauit: z cādētes obeliscos lateribus apponi: atq̄ clauos ignitos manibꝰ eius infigi: deinde oculos eiꝰ acubꝰ pūgi: z sic i carcerē pductū mitti. Andronicū aūt ligatū papyris inflāmatis circa ventrē exuri pcepit: z obeliscos incēsos circa digitos eiꝰ apponi: ferrū q̄z ignitū in os eiꝰ mitti: et dētes eiꝰ excuti: moliꝗ̄ cōfractis linguā ipiꝰ abscidi z pburi: z sic in carcerē alligari. ¶ Post dies aūt aliquot eos pses ipiꝰ pduci fecit: z respiciēs illos sanos iratꝰ vehemēter: bestijs ferocissimis i arenā exposuit. Que pluribꝰ gētibꝰ expectātibꝰ: pedes lingebāt. Leena q̄dē tharacū: leopardꝰ pbū: vrsus autē obsequebat Andronicū. Nouissime cū oia supassent: iussit pses eos decollari: z adhibiti q̄z sūt q̄tuor custodes: ne corpa sctōz sepelirēt: z in ignē missa cōsumarēt. Orta aūt valida tēpestate z fulminibꝰ custodes territi fugerūt z flāme extincte sunt: z sic corpa incōbusta remāserūt. Sup quoꝝ singula christiani nocte viderunt stellā fulgentem: atq̄ tollentes honorifice apud tarsum cilicie sepelierūt. v. idus octobris.

¶ De sancto Eustachio abbate. Cap. lij.

Eustachiꝰ abbas Luxouiēsis fuit: qui a beato colūbano ab italia ad dictū monasteriū gubernandū paterno affectu directus: equo iure subditas monachoꝝ cateruas rexit: adeo vt nullus se beatum columbanum perdidisse gemeret. Qui huius doctrinis imbutus fuisset. Qui z post laudabilem vitam virtutibus pollēs quieuit in christo. v. idus octobr. Luxouij sepultus.

¶ De sancto Eustachio epō. Cap. liij.

Eustachius episcopus Antiochenꝰ claruit apud ipsam ciuitatē tpe Cōstātij imperatoris. Hic genere paphyꝰ tā ope q̄ sermōe fidei pugil egregiꝰ aduersus Arrianū dogma plurima cōscripsit. Extāt etiā ipsius sapiētie preclare duo volumia de aia. Itē tractatꝰ aduersꝰ origenē. Itē eple multe q̄s enumerare difficile est. Qui ppter fidei catholice defēsionē: quā cōtra Arrianoꝝ sectā susceperat: a Cōstantio imperatore traianopolim in exilium missus vite terminum dedit.

¶ De sanctis quatuor milibus nongentis septuaginta sex marty. Cap. liiij.

Quatuor milia nōgēti septuaginta sex martyres apud Aphricam passi sunt sub persecutione vandalica. Qui cum essent ecclesiarum dei plurimarum episcopi presbyteri z diacones associatis ipsis turbis fidelium populorum iussu Hunnerici Arriani regis in horribile exilium eremi trusi atq̄ inter mauros ferocissimos deputati sunt. Inter quos erant Cyprianus et Felix precipui sacerdotes. Ex quibus plurimi dum ducerentur: z cuspidibus ac lapidibus sibi alligatis ad currendum dum tunderentur: z per aspera z dura loca traherentur per singula membra discerpti inter manus trahentium expirabant. Extat per totū aggerē publicus locus tumuli vel sepulture ipsoꝝ. Reliqui vero pdictoꝝ ad exiliū predictū adducti: fame z inedia ac nuditate afflicti: necnō varijs supplicijs excruciati martyriū celebrarūt: quoꝝ natale colitur. iiij. idus octobris.

¶ De sancto Marcello epo z martyre. Cap. lv.

Marcellꝰ episcopus Apamie et martyr: successor Joannis: vita sanctissimus: z tempore Theodosij senioris martyrium passus est. Cū enī iussu eiusdē Augusti deoꝝ templa vbiq̄ destruerent. Venit prefectus orientis Apamiā ad templa idoloꝝ destruenda: z cū ibidē tēplū Jouis maximū z robustū: vtpote lapidibꝰ ferro et plūbo alligatis fabricatū vidisset: impossibile quoq̄ ad destruendū iudicasset: ad suggestionē Marcelli perrexit ad alias ciuitates: z ipiū mēq̄ tēplū iuxta vires ei dissoluēdū cōmisit. Marcellus vero cuiusdā operarij consilio quatuor ingētibꝰ colūnis subter fossis: quibus tota parietū machina nitebat: ligna supposuit: z in ipsis ignē immisit: vt lignis exustis columne ruerent: z totāq̄ fabricā secū traherent. Sed resistēte demone: ignis non poterat ligna inflāmare. Eps vero oratione premissa aqua benedicta ignē aspersit: z mox diabolū effugauit. Statimq̄ igne subtermisso illico ligna accēdit qbꝰ cōbustis ruētibꝰ q̄ colūnis: oē edificiū tēpli corruit: cuius sonitꝰ terrā cōcutiēs oēs exterruit. Post q̄ sanctꝰ eps z alia plura pphana idoloꝝ destruxit. Qui z martyribꝰ p ipso certātibꝰ scribebat: z eoꝝ scripta recipiebat. Nouissime aūt z ipse a paganis tēpus p ipsius cōfessione martyrio coronatꝰ est: z apud Apamiā honore cōdigno tumulatꝰ. iiij. idus octobris.

¶ De sancto Carpo discipulo. Cap. lvj.

Carpus discipulꝰ beati Pauli apli apud Troadā claruit: vbi z ab eodē aplo epo cōstitutus est. De hoc refert Dionysius in epla ad Themophilū: q̄ cū esset vir mire sctitatis z zelator fidei: z q̄dā infidelis fidelē quēdā puertisset: adeo corpus moleste tulit vt ex hoc infirmitatē incurreret. Tante aūt sctitatis erat: vt nūq̄ celebraret quin aliquā celestē visionē cōspiceret. Sz cū p vtriusq̄ cōuersiōe orare deberet: deū tū quotidie exorabat vt cōbustione quadā amboꝝ simul imisericorditer abrūperet vitas. Et ecce circa noctis mediū dū vigilaret: z hanc orōnē faceret: subito domꝰ in qua erat in duo z tutta fuit: z q̄dā imēsa fornax ibidē apparuit: respiciēsq̄ sursum vidit celū apertū: z ibidē iesum circūdatū multitudine angeloꝝ. Deinde iuxta fornacē pdicti duo viri tremuli stare cernūtur: z a serpētibꝰ de fornace pcedentibꝰ morsibus z inuolutionibꝰ violenter in fornacē trahebant: z ab alijs quibusdā viris impingebant. Hoc vidēs Carpꝰ adeo in istoꝝ vindictam delectabat: z tēpore visionē intueri cōtēneret: z in hac vitionē totꝰ intentꝰ esset ita q̄ plurimū molle ferebat: q̄ in fornacē nō cito cadebāt. Tādē cū in celū respexisset: ecce iesus hōs illoꝝ miseratꝰ ad illos cū angelis descendēs manus extēdit z ipsos eripuit. Dixitq̄ Carpo q̄ paratꝰ esset iterū p peccātibꝰ pati. Et q̄ de cetero corpꝰ p illoꝝ puersione oraret: z hoc verbo

fidem reuocauit. Demum idem beatus discipulus pro cōfessione xpi martyrio coronat⁹ est: et apud Troa dem sepultus est. idus octobris.

De sancto Eduardo rege et cōfessore. Cap. lvii.

Eduardus confessor rex illustris anglorum generosa psenie ortus filius regis Eteruldi et Eme regine Ricardi ducis Normanorū filie diligenti parētū cura nutritus ab annis puerilib⁹ sancti spirit⁹ informat⁹ est disciplina. Qui adhuc puer existēs ppter danorū pcellā seuiētiū in Anglia duct⁹ est in austriā in quādam domo: vbi opa puerilia delerēs xpi seruitio se mācipauit beatāq3 dei genitricē et petru apostolū atq3 euāgelistā Joannē in patronos sibi speciales assumpsit. Sed parēte defuncto et fratre ipsius inaudita crudelitate perempto Eduardus timēs se dño cōmendauit. Expectās quoq3 donec post modicū tps barbarica pestis cessauit: et tūc a baronib⁹ in regnū inductus et cū gloria apud Lugdunū in die sancto pasche ab epō coronat⁹ est. Regnauit aūt tpib⁹ Henrici tertii imparatoris et regnū optima pace gubernauit et sanctissime deo vixit. Egigā godini filiā liberalib⁹ artib⁹ imbutā in vxorē duxit: quā adeo psuasit: vt castitatē seruātes solo nomine cōiuges: ambo virgines permanserūt. Fuerat autē Godin⁹ pdict⁹ conspirator in nece fratris regis Eduardi. Qui aūt die quadā cū rege in mēsa discumbēs se iuramēto de morte fratris excusaret: piculo offe quā comedebat subito offa quā in ore posuit suffocat⁹ est. Filius quoq3 ei⁹ eadē die ab equo in carēsem fluuiū pcipitat⁹ necat⁹ est. Maior po eius vxor Godini ictu fulminis interijt. Sicq3 oēs q̄ mortis fratris regis cōscii fuerūt: vitio diuina vindicāti: sola regis cōiuge q̄ innocēs inde fuerat icolumē pmanēte. Rex iste tante fuit grauitatis: vt vix nō fine maxima causa puocaret in risum: vnde et semel cū die pasche post prādiū valde rideret: et ex hoc oēs mirarētur: dixit rex q̄ p spiritū viderat septē dormiētes in celio mōte q̄ dudū supiat⁹ dextrū iacuerāt: se vel sou in sinistrū: q̄ donec sic manerēt: multe in vrbe persecutiones future forēt. Sed post de curius annorū centū: iterū ad lat⁹ dextrū se verterēt. Directi sunt aūt a baronibus nūcii ex Anglia in greciā ad mōtē pdictū apud ephesum ciuitatē. Qui p oīa sicut rex dixerat contigisse inuenerūt. Nā donec illuc nūcii peruenerūt oēs ı pbe..

fiorū populisq3 septē dormientes in sinistrū versi fuissent penit⁹ ignorarūt. Qui tamē modico antea diebus super dextrū lat⁹ illos cognouerāt dormientes. Hic etiā rex circa pauperes liberalissim⁹ et humilis fuit. Nā die quodā pauperē cōtractū incedere non valētē proprio labore carentem deuotus rex in humeris suis assūpsit: et ipsum a regali palatio vsq3 ad sancti Petri ecclesiam baiulauit. Hic etiam sepius in hora consecrationis christum in carne conspexit in manibus sacerdotis. Qui regno feliciter disposito quieuit in pace anno domini. M.lxv. idibus octobris. Sepultus iuxta beati Petri altare vbi et miraculis claret.

De sancto Eduardo rege et martyre. Cap. lviii.

Eduard⁹ martyr rex secūdus Anglorū filius Eduardi regis: vna cum patre annis duobus cum dimidio regnauit. Tunc visa est stella cometes apud vicum regium: qui dicitur Caluas: significans persecutiones in regno subsequentes. Nam clerici intrusi et criminosi a suis ecclesiis: et Dūstanū archiepiscopū cantuariensem expulsi nouis his suscitarūt oībus pene ecclesie deuasta

tis: quos tamen vitio diuina puniuit vt supra dictū est in vita sancti Dunstani. vi. idus sept. nouis. Cum autem mortuo Eduardo rege Eduardus adolescens esset: et Elfrida nouerca eius olim regis vxor suū filium propriū puerulum: necdū annorum septem regem facere pcuraret: et ob hoc cum quibusdam ex baronibus conspirasset. Dunstanus Eduardū: cui potius regnum tanq̄ primogenito de iure debebatur cōtra votum illorum coronauit. Unde et regina turbata in mortem regis machinari cepit. Cum autem die quadam Eduardus de venatione fessus rediret et illa sitienti poculum porrexisset satelles ab cadem induct⁹: regē postea sicca ꝑcussit et occidit. Et cū sero esset circa corpus ipsi⁹ subito diuina luminaria micuerunt. Cuiusq3 tactu claudus gressum et mutus loquendi vsum cōtinuo receperunt. Cūq3 ad corpus eius Elfrida regina in equo venisset vt q̄si se de nece eius inculpabilē simularet: dum redire vellet equus se inde nullo modo mouere potuit: mutatoq3 alio equo similiter et tertio sicut et priori cōtigit vñ ab oībus de morte regis rea iudicata est. Sepultus est aūt rex pdigno martiris honore miraculis clarēs. Elfrida vero regina videns vltionem quā deus fecerat in clericos ecclesiarū persecutores de homicidio cōdigne penituit: et in melius vitam mutauit.

De sctō Theophilo epō et confessore. Cap. lix.

Theophil⁹ episcopus apud Antiochiā floruit. Qui sextus a beato Petro aplo eiusdē ecclesie sedem tenuit: et vir eruditissimus multa sapiētia claruit: plurimosq3 libellos compilauit. In testimoniū libros tres ad Anatholium scripsit. Aduersū Hermogenis heresis alia. Extant eius et alij elegantes ad edificationē ecclie pertinētes: et ꝯposuit et cōtra marcionem libri vnū. Sup euāgelio et prouerbiis Salomonis cōmentarios se legisse btūs tradidit Hieronym⁹: qui cum superiorū elegantia nō videtur sibi congruere. Qui etiā Marci Antonini imperatoris temporibus in pace quieuit tertio idus octobris.

De sancto Theophilo confessore.

Capitulum. lx.

Theophilus confessor in ciuitate Cilicie claruit. Qui cum esset ecclesie vicedñs ecclesiasticas res: et pote moribus et scientia precipuus optime gubernauit: quē clerus et populus nimium diligebat. Uacante vero episcopatu: et ipsū in pontificem omnis populus elegit: sed Theophilus se indignū iudicans oīno recusauit. Ad metropolitanū aūt violenter a pplo ducitur: et in epm sibi dari ab omnibus postulatur. Sed ipse penit⁹ renuens vix ab ipso dimittit̄ et alius in epm cōsecratur. Post dies modicos ad suggestionē emulorū quorūdā Theophilus ab epō de officio deponitur: et in locum eius quidā eius aduersarius subrogatur. Desperans iste iudeum magum adiit: et eius auxilium implorauit. Quē ille nocte extra ciuitatē adduxit et diligēter monuit ne crucē sibi ipsi mereatur: xpm vel virginē nolaret. Uocāte aūt mago demones: infiniti boles candidati eidem apparuerunt: qui cum cereis ardentibus ad regem ipsorū diabolum in throno aureo sedentem illum adduxit. Pro quo iudeus genuflexo ipsius auxilium postulauit. Ille Theophilum officium restituendum et maiorem adhuc facendum pmittit: eum tamen hic christum et matrem eius abnegare et diabolo professionē facere et abnegationis chirographum manu propria scribere. Theophilus ergo abnegationem fecit: et chirographū

scriba diabolo tradidit. Reuersus autē mox die sequēti ab eo decerssit: expulso emulo in officium remittit: et vita q̄ prius honoratur. ¶ Post dies autem aliquod Theophilus resipiscere cepit: et peccatum suum deflēs per dies quadraginta matrē misericordie inuocauit. Quibus elapsis gloriosa regina eidem nocte media apparuit: et eidē salutē spopondit: ipsum tamē vt adhuc in oratione persisteret admonuit. Quod cum ille fecisset: post triduū iterū eidem virgo beata cū splēdore nimio astitit: et ei peccatum ei dimissum a deo nūciauit. Cum autē ipse pro chirographo confecto nimiū anxiaretur: die sequenti dei genitrix eidē in somnis apparuit: et chirographum supra ei pectus dimisit: quod ille excitatus inueniens ad epm celebrantē accessit: et coram omni populo peccatum suum confitens: cuncta vita et gesta narrauit: eiusq chirographum cunctis ostēdit: qui et Euticea virgine cōtracta faciē: vt sol resplēdere visus fuit: et in eodem loco per triduum in oratione perseuerauit. Tuncq sequentiā illam composuit. Aue maria gratia plena dominus tecum virgo serena in qua et de seipso: et de eius miraculo mētionem facit: et elapsis trib' dieb' ad dnm migrauit. In cui' trāsitu audite sunt voces angelice concinētes. Sepultusq est in ecclesia Cilicie per quē de' multa miracula ostendit.

¶ De sanctis Faustino Januario et Martiale martyribus. Capi. lxj.

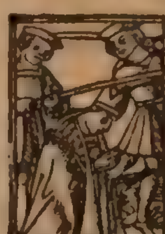
Faustinus Januarius et martialis martyres i hispaniis ciuitate Corduba passi sunt: qui primo equulei pena cruciati: deinde superciliis excoriatis: aurib' quoqs et narib' precisis: dentib' et superiorib' cuulsis ad vltimū ignis passiōe gloriosus martyriū cōsumauerūt. iiij. idus octobris: vt ait Ado in martyrologio suo.

¶ De sctō Calixto papa et martyre. Capi. lxij.

Calixtus papa et martyr hui' nois prim' natione romanus ex patre demetrio de regione vrbis Rauēnatis Zepherino romano pōtifici in episcopatu successit: et sedit annos. v. menses duos: dies. x. Hic costituit ieiuniū die sabbati ter i anno fieri frumēti: vini et olei secūdū pphetā. Adhuc quoqs iuxta. iiij. anni tpa. iiij. idixit ol ecclie ieiunia: primū vernale: scdm estiuale: tertiū autūnale: quartum hyemale: in quib' etiā precepit ordinationes fieri: ita q̄ nec ipse: nec ali' q̄libet romanoz pontificū a beati Petri vsqs ad sancti Siluestri tēpora legat celebrasse ordinatiōes: nisi in mēse decēbris. Hic idē prohibuit: vt in accusatione presbyteroꝶ infames et suspecti et inimici nō susciperent. Eos vero hereticos noīauit: q̄ dicūt sacerdotes post lapsum si dignā egerint penitentiam: nō posse ad pristinos redire honores. Hic fecit ecclesiā sancte marie trans tyberim: et cemiteriū in via apia cōstruxit: q̄d suo noie vocat cemiteriū calixti ad catacumbas vbi quāplurima multitudo martyrū sepulta est. Hui' tpe imperāte Alexādro: pars eminētior capitolij diuino incēdio cōcremata est: et sinistra man' aurea idolis iouis fulmine liquefacta est. Tūc sacerdotes ad imperatorē venerūt: petētes vt dii irati sacrificiis placarent. Dū ergo offerrēt celo sereno manē die iouis: repēte diuino fulmine quatuor sacerdotes idoloꝶ mortui sunt: et ara iouis cōcremata est: et sol obscuratus est: ita vt populus fugeret extra muros. Cū autem palmat' consul audiret quod calixtus cum suis clericis et multis christianis trans tyberim latitaret: rogauit imperatorē vt christiani per quos hoc malum ciuitati contigerat ad purgationem vrbis penitus delerent. Qui dum de mādato imperatoris cū militib' trās tyberim pperassēt: et calepodium presbyterū cū aliis xpianis cōprehenderet decē milites: q̄ domū intrauerant excecati sunt. Quod Alexāder cōspiciēs iussit oēm populū p liberatiōe militū deo mercurio immolare. Sz cū vna ex virginib' paganoꝶ arrepta a demonio deū christianoꝶ verum et vnicū acclamaret: cōuersus est palmati' consul: cum vxore et filio ac omni familia numero quadraginta duo baptizati sunt a sancto Calixto papa. Conuersus est et simplicius senator: et Felix cum filia sua Blanda: quā prefatus palmatius a paralysi liberauit: qui oēs ab eodem pontifice baptizati: detenti sunt vna cū calepodio presbytero: et ab imperatore Alexandro pariter decollati: vt hec omnia super' dicta sunt in passiōe Calepodij et sociorū. vj. idus maij. Quorū olim corpora Calixt' pontifex in suo cemiterio sepeliuit. ¶ Deinde Alexander imperator Calixtū papā detentum quinqs dieb' sine cibo et potu manere fecit: deinde fustib' cesum in custodiā artissimā recludi. Cui p noctē apparēs beat' Calepodi' martyr: cū ingēti lumine: ipsum in timore dñi cōfortauit. Quod cernēs miles quidā noie priuat' qui erat vlcerib' plen' ad pedes ei' procidit: et pro sanitate sua exorauit. Quē cū Calixtus sacro fonte pfunderet ab omnib' vulnerib' sanatus fuit. Quod audiēs Alexander: iussit Calixtū p fenestrā dom' in qua tenebat precipitari: corpusqz ei' in puteū demergi: et in eo rudera cumulari. Asteri' vero presbyter corp' ei' de puteo eleuauit: et in cimiterio suo sepeliuit pridie idus octobris. ¶ Hic fecit ordinationes quinqs p mēsem decēbriū: presbyteros quindecim: diacones quatuor: epōs p diuersa loca numero nouendecim. Et cessauit episcopat' dies sex.

¶ De sancto Gaudentio episcopo et martyre. Capi. lxiij.

Gaudentius episcop' Ariminensis et martyr passus est apud eādē ciuitatē tpe Cōstātij imperatoris. Qui ex ciuitate ephesiorū exort' fidei documētis erudit' adhuc cathecumin' ad vrbē Romā veniēs tpe Damasi pape a quodā Justino pbro sacrū baptisma suscepit: et apud quādā matronā nobilē noie Eufiricā hospitio se recepit. Quā adhuc gentilē sua predicatiōe ad fidē xpi cōuertit: et ad sanctū Damasum papā adduxit: qui eā sancti fontis vnda perfudit. ¶ Damasus aūt pontifex cū de origine et religione gaudentij ab eo cunctatus audisset: eū secū accersiuit: et mox clericū fecit: quē et in sui seruitio detinens post biēniū leuitam ordinauit deinde post septēniū ad sacerdotium promouit. Qui sedula exhortatiōe populo iugiter verbum domini predicabat: et miraculorum gloria clarescebat. Nam quidam miles romanus nomine Tarsensius a diabolo obsessus est: clamante demone p os eius: q nisi illuc Gaudentius presbyter veniret: nō de eo recederet. Gaudentius ergo de mandato pape pro eo missarum solennia celebrauit: deinde sacram eucharistiam viro offerens demonē ab eo in fumi speciem eiecit. Quo miraculo multi paganorum conuersi sunt. ¶ Cum autem Ariminensis episcopus defunctus esset: et populus ipsius vrbis ad papam pro petendo pontifice accessisset. Damasus Gaudentium episcopum consecrauit: et Ariminum in pastorem cum populo destinauit. Qui primum ad ciuitatem que Martiana dicebatur adueniens diebus decem ibidem moratus: et populum multū ibidem existentem in fide christi erudiuit: quem miles gentilis: qui diu egrotus in lecto iacuerat eius fama comperta ad se ingredi fecit: et vt se ab infirmitate illa curaret humiliter supplicauit.

Sanctus autem episcopus orationem premisit: et militem manutenens de cubili sanum erexit: conuersumque ad dominum cum coniuge et filiis ac seruis viginti tres numero baptizauit. ¶ Post hec ex ipsa ciuitate discedens. Ariminum deuenit. Et dum esset in itinere sociis vino carentibus: et nimium sitientibus aquam in vinum conuertit et comitibus propinauit. Ingresso autem ciuitatem occurrit illi omnis populus cum multitudine languentium diuersis egritudinibus oppressorum: quos omnes continuo in christi nomine sanos effecit. ¶ Sed que primum in ipsa vrbe missas celebrauit: mox idolum martis in medio adhuc foro positum cecidit: et confractum est: ceteraque omnia simulachra in diuersis locis posita similiter corruerunt. Quo miraculo multi gentilium ad christum conuersi sunt. Quedam neptis eufitice predicte que Gaudentium hospitio rome susceperat a demonio vexata ad beatum Gaudentium Arimini adducta: et ab eodem est continuo liberata. Hic sanctus vir sua predicatione Ariminensem populum ad fidem christi perduxit: multas ecclesias construxit et dedicauit: multosque presbyteros et aliorum ordinum clericos ordinauit. Inter quos leonem presbyterum et marinum diaconem viros sanctos: qui de Dalmatia illuc venerant consecrauit: vt dictum est supra in gestis Marini confessoris pridie nonas septembris. ¶ Post hec cum de mandato Constantii imperatoris apud Ariminum ciuitatem: concilium episcoporum congregatum esset: multique arriani fulti presidio Augusti: pauci vero episcopi catholici conuenissent. Gaudentius pro defensione catholice fidei: arrianis viriliter restitit: sed quia eis omnino se obuiare non posse vidit: eorum vesanie cessit: et cum sanctis Rophilo popiliensi et Mercuriali Liuiensi episcopis: nocte Liuiam clandestine properauit. ¶ Post discessum vero Arrianorum ad sedem suam rediit: et conuocata synodo catholicorum que ab arrianis decreta fuerant reuocauit. Quendam quoque Martianum presbyterum hereticum nolentem ad ecclesie vnitatem reuerti damnauit: et de ecclesia eiecit. Quod audiens Martianus proconsul: qui dicti Martiani presbyteri propinquus erat: episcopum duriter increpauit: et multis conuitiis exprobrans mortis ei minas intentauit. Quem mox malignus spiritus inuasit et durissime vexare cepit. Cuius rei causa milites proconsulis Gaudentium detestantes ipsum mane ante solis ortum clanculum orantem comprehenderunt: et quasi in vltionem domini sui extra portam vinctum eduxerunt: et tandiu fustibus et lapidibus tutuderunt: donec ipse in domino commendans et pro ipsis persecutoribus exorans spiritum exhalauit pridie idus octobris. Cuius corpus in loco qui dicitur ad lacum in foueam maximam proiecerunt: et terra illud ac lapidibus obruentes. ¶ Post annos vero .lx. cum locus sepulture eius cunctis esset ignotus mulier quedam erat ceca in ciuitate Cesarea hucseruia: nomine abortiua. Cui per visum angelus Raphael cum papa Damaso apparuit: et quis vter eorum esset nominauit: ac eidem imposuit: vt si lumen oculorum recipere vellet: ad ciuitatem Ariminensem veniret: et ciuibus nunciaret vt corpus sancti Gaudentii in tali loco diu occultatum requirerent: et honorabilius tumularent. Signum quoque ei dederunt quia mox inuento corpore: ipsa lumen recuperaret: sicque illi eam vera dixisse comprobarent. Cum autem mulier iam de tali visione confidens: sed de ductore cogitans iter sola arripuisset: leuem arundinem in manu sua presensit et ex altera parte ductorem precium intellexit: summitatem arundinis petentem. Quo duce ad ciuitatem Arimini peruenit et visa ciuibus patefecit: qui vnanimes ad locum ostensum accesserunt: et terram effodientes odorem mirificum senserunt: corpusque sancti repertum de fouea eduxerunt: statimque mulier vt predixerat lumen oculorum recepit. Multi quoque languentes a diuersis infirmitatibus curati sunt. Corpus autem sancti martyris in tumulo marmoreo collocatum est: et ecclesia eius nomine dei superedificata.

¶ De sancto Fortunato episcopo. Ca. lxxii.

Fortunatus episcopus tudertine ciuitatis circa tempora Iuliani imperatoris claruit. Qui in effugandis spiritibus immundis virtutis gratia pollebat adeo vt aliquando ab obsessis corporibus legiones demonum pelleret: et oratione sua eorum multitudinem superaret. ¶ Quedam quidem de tuscie partibus vxorem duxerat: que ad dedicationem ecclesie beati Sebastiani martyris fuerat que nocte inuitata: precedente voluptate carnis deuicta viro suo se abstinere non potuit: et mane homines plusquam deum erubescens: ad consecrationem accessit: mox vero vt beati Sebastiani reliquie in ecclesiam sunt delate malignus eam spiritus inuasit: et coram omni populo vexare cepit. Quam presbyter ipsius ecclesie altaris syndone cooperuit sed hunc repente simul diabolus inuasit: quia vltra vires proprias quicquam presumpsit. Puella igitur domum delata magis quibusdam tradita liberanda: a quibus ad fluuium ducitur: et in aquam demergitur atque diutius incantatur. Sed omnipotentis dei iudicio dum peruersa arte ab ea vnus demon expellitur: in eam subito legio demonum intrauit: totque motibus cepit agitari: totque vocibus perstrepere: quot spiritibus tenebatur. Quam parentes eius ad Fortunatum episcopum adducentes culpam eius confessi sunt. At ille eam secum pluribus diebus detinuit: et orationi instanter incubuit: ipsamque incolumem et plene liberatam remisit. ¶ Alio quoque tempore ex obsesso homine spiritum malignus eiecit: qui occumbente sole in formam se peregrini transmutauit: et per ciuitatem vadens clamare cepit: quia fortunatus episcopus qui sanctus putabatur peregrinum de suo hospitio repulisset. Cum vir quidam mala intentione: vt episcopum diffamaret hospitio suscepit: et cum vxore et paruulo ad prunas sedens peregrinum vt se calefaceret iuxta ignem posuit. Fortunatoque de eius inhumanitate: et quod esset hypocrita detrahere cepit. ¶ Post modicum autem qui peregrinus videbatur: paruulum filium eius inuasit: et inter prunas proiiciens animam eius excussit: statimque disparuit: et quis fuisset declarauit. ¶ Alio etiam tempore quendam cecum signo crucis super oculos eius edito: protinus illuminauit. ¶ Preterea equus cuiusdam militis in rabiem versus fuerat: qui a multis detineri nequibat: sed omnes morsibus lacerabat. Sed dum sanctus vir eius capiti expressa manu signum crucis edidit: cunctam eius rabiem in mansuetudinem immutauit. Tunc miles equum mansuefactum ietō episcopo decreuit offerendum. Ille autem dum recipere recusaret victus precibus dignum precium tribuit: et sic equum oblatum recepit. ¶ Die quadam gothi ad tudertinam ciuitatem venientes duos pueros rapuerunt. Quorum ducem episcopus ad se vocans pro pueris redimendis quodcumque vellet precium obtulit: et tantum vt pueros redderet solicite requisiuit. Et cum pro redemptione puerorum biduo institisset. Gothus eum omnino audire recusauit: tunc eum virum contristatum valde dimisit: pueros que equis superpositos cum suis premisit. Statim autem vt eos secuturus equum ascendit: equus lapso pede cum eo corruit: et tibiam illius confregit. Qui ad hospitium reductus pueros reuocauit: et Fortunato coniunctis gratis remisit ac veniam petens eius gratiam implorauit. Episcopus autem per diaconem suum aquam illi benedictam destinauit: quam mox vt super illius coxam aspersit: fractura solidata de lecto sanus surrexit: et ascenso equo suum iter peregit. In eadem ciuitate marcellus quidam eidem sancto deuotus sabbato paschali defunctus est. Cuius corpus cum longius esset deferendum eo die sepeliri non potuit. Due igitur defuncti sorores ad eum flentes venerunt: et vt eorum fratrem resuscitaret: fidelibus precibus supplicauerunt. Qui dum eas licentiasset: eo quod ex humilitate de se tanta non presumeret. Subsequenti die dominico ante crepusculum cum duobus diaconibus ad domum defuncti pergens super corpus in orationem dedit. Deinde ipsum surgens ex nomine vocauit.

mine vocauit. Ille autem ac si leuiter dormiens oculos aperuit: et episcopo respondit: atque de eo quod fecerat conqueri cepit: dicens quod duo venerabiles viri ad se venerant: qui ipsum a corpore eicientes in bonum locum deduxerant. Ipsa vero die vnus missus fuerat: qui eum ad corpus reduci mandauerat: quia Fortunatus episcopus sic a deo petebat. Quibus expletis verbis: marcellus mox ex infirmitate conualuit: et in hac vita diutius mansit. Quieuit autem vir sanctus in domino pridie idus octobris: et sepultus est in ecclesia Tudertina. Ad cuius sepulturam crebra miracula fiunt. Hec Gregorius dialogorum libro primo. cap. x.

¶ De sancto Fortunato alio episcopo. Cap. lxv.

Fortunatus episcopus Pictauiensis claruit tempore Iustini imperatoris iunioris. Qui natione italus primo poeta: deinde prefate vrbis in episcopum sublimatus vir egregius ingenio clarus: sensu celerior: suauis beati Martini heroico metro gesta in .iiij. voluminibus digessit: hymnos etiam festiuitatum singularum eleganter composuit: et sanctitate plenus in pace quieuit.

¶ De sancto Iusto episcopo. Cap. lxvi.

Iustus episcopus Lugdunensis insigni sanctitate refulsit. Qui episcopatu relicto cum viatore lectore eius ministro ad eremum Egypti se contulit: vbi multo tempore angelicam vitam duxit. ad hunc reuisendum Antiochus episcopus vir sanctus eiusque in episcopatu successor ad eremum accessit: et ab eo sanctitatis perspicue exempla reportauit de quo dicetur infra in eius gestis idibus nouembris. Sanctus autem Iustus in pace quieuit pridie idus octobris. Quem dum morientem minister eius desereret: eo quod se desereret: ille prophetico spiritu eundem hortans predixit quod se cito secuturus esset. Quod rei probauit effectum: nam viator post dies .vij. ad patriam secutus est: videlicet .xij. kalendas nouembris: et dicitur ibidem.

De sanctis .ccclx. martyribus. Cap. lxvii.

Trecenti sexaginta martyres apud Coloniam Agrippinam passi sunt: qui cum essent milites Mauri ex sacra legione thebeorum: et illis trucidatis isti ex eorum consortio aufugissent: a militibus Maximiani imperatoris apud ipsam vrbem inuenti: et ipsi gladijs trucidati sunt idibus octobris. Quorum corpora condita sunt in basilica: que admirabili opere ex Mosaico quodammodo deaurata resplendet: vnde etiam et loci incole sanctos aureos illos vocare consueuerunt. Hec vsuardus. Ado ponit quod fuerunt solummodo trecenti quinquaginta.

¶ De sancto Antiocho episcopo. Capitulum. lxviij.

Antiochus episcopus Lugdunensis fuit: qui cum adhuc ipsius ecclesie presbyter esset: pio incitatus officio ad visendum eius episcopum qui in Egypti eremo morabatur noctu et actibus vere iustum: peregre profectus est. a quo et sanctitatis insignia exempla reportauit: vt dictum est supra in legenda Iusti episcopi pridie idus octobris. Hic fuit vir discretione preciosus: et sanctitate preclarus. Qui etiam non immerito tempore interiecto ad eiusdem pontificatus culmen assumptus est. Quo strenue et feliciter administrato: in pace quiescens regnum celeste consecutus est idibus octobris. Sepultus apud Lugdunum in ecclesia sanctorum martyrum machabeorum in qua et sanctus Iustus requiescit.

¶ De sancto Basolo abbate. Capitulum. lxix.

Basolus abbas apud Rhemensem ciuitatem claruit tempore Chilperici regis Francorum: vt ait Sigibertus. Hic ex territorio Lemouicensi natus dum adhuc iuuenis eremum optaret: angelo ipsi apparente ipsumque deducente ad vrbem Rhemensium deuenit: et a sancto Egidio episcopo Rhemensi sibi. post Remigium suscceptus fuit. Ad quem et locum ad radices montis Rhemensis obmansit: vbi constructo cenobio monasticam vitam duxit. Deinde ad nemorosi montis cacumen ascendit: vbi per annos quadraginta inclusus manens eremi cultor deo seruire studuit. Et dum aque penuriam sustineret: oratione sua fontem de saxo produxit: qui vsque in presens de loco illo vsque ad inferiora defluit. ¶ Attila quidam diues et potens dum circa montem illum venaretur apro cum canibus sequeretur: aper ille cum esset nimie magnitudinis deposita omni feritate ad cellam viri dei veniens: et quasi liberari ab eo se petens pedibus illius aduolutus iacebat. Quem dux canes et equites sequerentur: diuina virtute effecti immobiles: vltra viri domini limites nec accedere: nec retrocedere valebant. Quod cernens Attila de presumptione penituit: et se sancti orationibus commendans aprum dimisit: eidemque viro dei predia sua ibidem posita gratanter concessit. ¶ Quidam pro crimine damnatus suspendio: dum in laqueo astrictus suffocaretur. Sanctum Basolum mente inuocans: quia voce non poterat: laqueo rupto liberatus euasit. Quieuit in pace idibus octobris.

¶ De sancta Placidia virgine. Capitulum. lxx.

Placidia virgo fuit filia Valentiniani imperatoris et Eudoxie Auguste filie Theodosij magni. Que spreto seculo adhesit auie sue galle Placidie ieiunijs elemosynis et orationibus intenta. De huius sanctitate cuidam seni reuelatum est: quod eius meritis soror ipsius placidie honoria nomine a grauissima infirmitate liberata fuisset. Qui et visa Eudoxie ipsius matri retulit. Ex tunc mater filiam in deuotione habere cepit. Cum autem Placidia cum vtroque parente suo galla Rauennam nauigio veniret: grauissima in mari tempestas exorta est. Qui omnes beato Ioanni euangeliste pro eorum liberatione vouerant basilicam construendam. Statim quod beatus apostolus eisdem apparuit: et tempestate sedata incolumes ad portum perduxit. Regina ergo Galla domum apud Rauennam ecclesiam fabricauit: in qua sanctus Ioannes eidem Auguste: et Barbaciano presbytero apparuit: et sandalium suum pro reliquijs illis dimisit: vt supra actum est in gestis Barbaciani pridie kalendas ianuarij. Post aliquot autem tempus: Placidia Hierosolymam perrexit: vbi lustrans loca sancta biennium exegit. Et deinde perueniens veronam venit: vbi et cuidam Deute filie orabilis nobilis matrone surde et mute auris et lingue facultatem concessit: vbi et in christo dormiuit: et sepulta in ecclesia sancti Stephani via tridentina idibus octobris: signis coruscans.

¶ De apparitione sancti Michaelis archangeli. Capitulum. lxxi.

Apparitio sancti

Michaelis archãgeli noua anno domini.cccccccvij.facta est vt ait Sigibertus. Tẽpore enĩ Childeberti regis Francorũ et Justiniani augusti apparuit archangel⁹ Michael Antberto. Brachacensi episcopo supra mare occanum commoranti:ipsum ꝙ secũdo monuit:vt in loco maris oceani insula que propter eius eminẽciã tumba dicitur nomini suo fundaret ecclesiã volẽs ibi talẽ venerationẽ exhiberi i pelago:qualis exhibebat in monte gargano. Interea taur⁹ in eadẽ insula a latrone furtim captus ligatur in loco illo. Unde eps tertio admonitus iubet:vt in illo loco fundamentũ iaceret:quo taurũ ligatũ inueniret. Et sicut eũ terrã pedibus protriuisse videret:sic ecclesie ambitum duceret. Que dũ eps populo retulisset:ad locũ nauigio accesserunt ⁊ taurũ inuenietes:vt archangel⁹ pdixerat:ecclesiã cõstruere ceperunt. ¶ Due aũt rupes ibidẽ erãt:que humanit⁹ inde moueri nõ poterãt: que ⁊ officiũ ipediebant. Sȝ Michael cuidã viro apparuit: precipiens vt ipsas rupes inde amoueret:qui tã facile eas mouit vt nihil habere ponderis viderẽtur. Sicqꝫ ecclesia in honorẽ archangeli Michaelis cõstituitur:et ex eo tpe sicut in mõte gargano:ita ⁊ in ipso loco:ꝗ modo dicit in periculo maris: veneratio eius frequẽtari cepit. In qua ecclesia partem pallii:qđ in monte gargano angelus posuit:⁊ partẽ marmoris:supra quod stetit detulerunt. Cũ vero aque ibidẽ penuriã incole paterentur:monitu angeli foramen in saxo fecerũt:⁊ inde aquarum copia vsqꝫ in presens largi⁹ emanauit. Hec autẽ apparitio in dicto loco celebratur.xvij.kalendas nouẽbris. Ille enĩ mons oceano cingitur:sed bis in die festo sancti Michaelis predicto iter prebẽs populo aperit. Cũ aũt quodã anno copiosa turba ad ecclesiã pergeret cõtigit mulierẽ pgnãtẽ vicinãqꝫ partui ex deuotione archangeli secũ ire. Et ecce magno impetu vnda rediit:⁊ omnis turba timore concussa ad litt⁹ fugit. Sola autẽ mulier grauida fugere nõ valuit:sȝ a marinis fluctib⁹ capta est. At Michael eidem inter vndas assistẽs:ꝗ mulierẽ illesam seruauit:que ⁊ in medio pelagi filium parturiuit:quẽ ⁊ in vlnis suscipiẽs lactauit:et angelo duce cũ puero ad littus illesa peruenit. ¶ Temporibus Caroli regis dux quidã senogallie nomine Sergius habẽs vxorẽ grecã nomine Margaretã:dũ ple careret:bonis elemosynarũ opibus solicite insudãs subito leprosus effect⁹ est:ꝗ plurima expendẽs in medicis:nulla medicamina percipere poterat. Dum autem pro sua salute deum iugiter exoraret. Nocte quadã Michael archangelus eidẽ in somnis apparuit:eũqꝫ admonuit:vt ad ecclesiã monasterij ab angelo electũ que brentalis dicit: visitãdã accederet:indeqꝫ salutẽ pristi⁹ reportaret. Qui expergefactus mane coniugi ⁊ militib⁹ visa narrauit. Sequenti quoqꝫ nocte eidem dormienti:iterum angelus astitit:⁊ iussa predicta replicauit. Qui dum locum sibi non esse respondisset notũ:angelus addidit:vt nauem cum vxore et militibus suis ascenderet:eam ad locum deducendam angelice solicitudini committeret. Qui iussa pficiens nauẽ cõscendit flantibusqꝫ vẽtis psperis vni⁹ noctis ⁊ diei spacio ad locũ sancti Michaelis:qui brentalis đr: sup mare adriaticũ habens monasteriũ situ:qđ Brentale đr siue de brũdulo angelo duce peruenit. Et dũ se mane ad portam applicuisse mirarentur:et locum ignorantes vbinam essent ab incolis sciscitarentur:ab eisdem se ad ecclesiam prefatam archãgeli appulisse didicerunt:qui deo gratias agentes nauẽ exierunt cunctiqꝫ nudis pedibus ad ecclesiã processerunt. Sed dei misericordia antequã dux ecclesie ingrederetur ostia confestim ab omni lepra mũdatus est macula. Tunc dux sanus ad domum rediit:⁊ omnibus vt ditis medietatem pauperibus tribuit:aliam medietatem ecclesie sancti Michaelis obtulit. Et ibidem cum coniuge perpetuis temporibus deo seruiuit.

¶ De sancto Gallo abbate. Cap.lxxi.

Gallus abbas ex

Hibernia claris parentibus nat⁹ et sancto Columbano in discipulũ traditus:ab eodẽ sacris ex literis eruditus:⁊ monachus ipsius effectus ad sacerdotium promotus est. Columbanus autem in galliam nauigans cum apud Luxouium cenobium cõstruxisset:Sigiberto rege annuente: ibiqꝫ cũ Gallo ⁊ aliis discipulis deo seruire curaret persecutione regis Theodorici ⁊ Brunichildis regine inde expellitur:eo ꝙ a sancto columbano arguebatur.quod relicta cõiuge cõcubine amplexibus fruebatur:vt dicetur infra in vita Columbani abbatis.xj.kalendas decẽbris. Inde igitur Colũbanus ad Theodobertũ Austrasiorũ regẽ perueniens intra partes allemanie iuxta fluuiũ lidinacũ habitãdũ cũ discipulis:ab eo locũ obtinuit:ꝗ tuconis dicebat:cui⁹ loci incole adhuc idolis seruiebãt:vbi Gallus fidẽ trinitatis pdicare ⁊ phana idolorũ cepit euertere. Sed dũ habitatores loci seruis dei ex hoc psecutiõe excitarẽt:relicta tuconia Colũban⁹ cũ discipulis ad castrũ Arbonã accessit:⁊ a pbytero vulmaro gratãter exceptꝰ. Qui eos locũ edificãdi monasterij antique structure docuit:⁊ illuc vsqꝫ perduxit:vbi ecclesiã in honorẽ sancte Aurelie ⁊ cellulas cõstruxerũt:⁊ ibidẽ populũ docere in christi fide ceperũt:a dolisqꝫ in lacum demersis ecclesiam dedicarunt. Ibiqꝫ Columbanus cũ Gallo et aliis discipulis triennio resederunt. ¶ Cum autẽ nocte quadam Gallus piscationi insisteret audiuit de montis vertice demonẽ quendã alium existentẽ in pelago vocantẽ:ipsumqꝫ ei rñdentẽ:⁊ vtrũqꝫ ipsorum se de hospite Gallo conquerentẽ:ꝙ eos de sede propria eiecissent. Qui signo crucis edito demones in fugã vertit: ⁊ veniens abbatẽ sibi audita retulit. Illeqꝫ dũ fratrib⁹ aduocatis deo laudes exoluerẽt:audite sunt voces demonũ perstrepẽtium:⁊ sanctis psecutionẽ illaturos se acriter cõminãtiũ. Dux autẽ regionis noie Gunzon⁹: audiens ꝙ serui dei cultũ deorũ suorũ euacuarent:missis famulis suis iussit illos inde descedere. Qui vaccas monachorũ abstulerunt:⁊ duos ex fratribus occiderunt illos quoqꝫ ab eorũ finibus discedere preceperũt. Sed dum Colũbanus ad Gilosum regẽ italie properare disponeret. Gall⁹ egritudine pressus ibidem remansit:⁊ a presbytero vulmaro deuote hospitio susceptus fuit. ¶ Postꝙ autẽ Gall⁹ de languore conualuit: presbyterũ vt sibi locũ aliquẽ grate solitudinis ostẽderet solicite requisiuit. Cui⁹ iussione diaconus ei⁹ noie Hildeboldus ad locum optimũ illũ adduxit. Qui cũ die integro ieiuni peragrassent:Gall⁹ ad flumẽ veniẽs nisso rethe pisciculos cepit:⁊ ipsis assatis pariter cum diacono cibũ sumpsit. Ibiqꝫ vterqꝫ ipsorum vna nocte:quieuit. Gall⁹ vero crucẽ ligustã in terrã fixit:⁊ ad eam capsellam reliquiarum:quam secum tulerat appendit:⁊ ante illas prostratus in orationem procubuit. Cumqꝫ mane ingẽs ad eos vrsus descenderet:⁊ micas: que ab eis remanserant lingeret:precepit ei Gallus vt ligna in ignem mitteret:vrsusqꝫ protin⁹ obediuit. Cui vir dei quasi pro mercede panem porrexit. Mane vero diaconus iubente Gallo ad flumẽ accessit:vt pisces iterum aliquot caperet. Duo aũt demones in specie mulierũ nudarũ eidẽ apparuerunt:sed ad orationem viri dei cõtinuo euanuerũt. Cũqꝫ ad locum piscium deuenissent:⁊ serpentũ ibidem multitudinem reperissent: oratione Galli serpentes:oẽs inde fugati sunt vsqꝫ in presens In ipso igitur loco cũ triduo pmansissent:⁊ ibi Gall⁹ locũ sibi solitudinis elegisset:ad reuisendũ ...

hospitẽ presbyteri redierũt. Cũ igit ibidẽ p dies. vij. re sedisset Gunzon⁹ dux misit ad p̃sbyterũ: orãs vt Galli ad se adduceret: eo ꝙ filiã ei⁹ immundus spirit⁹ inuasis set. Qui p os puelle clamabat: ꝙ ideo filiã ducis oppres serat: q: pater ei⁹ Gallũ abbatẽ vna cũ magistro Colũ bano de possessiõe sua eiecerat. Hec igitur puella Sigi berto regi fuerat desponsata. Quod cũ rex Sigibert⁹ audisset duos episcopos ad puellã misit: vt suis eã ora tionibus liberarent. Sed demon ex ore puelle eorum occulta eis obijciẽs illos deridebat: ꝙ nisi a solo Gal lo inde posset eijci affirmabat: pater igit puelle afflict⁹ iterũ legatos ad presbyterũ vulmarũ destinauit: vt sine mora Gallũ sibi adduceret: vt ei⁹ filia liberationẽ cõse qui posset. Promittẽs illi ꝙ virũ dei in Constantiã sem episcopum promoueret: si demonẽ ab ei⁹ nata expelle re posset. Jam autẽ Gall⁹ ad locũ electe solitudinis re uersus erat: et quietem mẽtis eligens duos discipulos in ministros assumpserat: et ad ducẽ venire recusans se ad italiã Columbanum remissurũ pretendebat: eo ꝙ mi raculi gloriã formidabat. Tandẽ vict⁹ precibus legato rum et vulmari presbyteri: Joannem diaconum et sociũ secum assumpsit: et nauigio ad ducem in castro burnin gio peruenit. Inuenitq; puellã iacentẽ vinctam: et a de monio triduano ieiunio tabefactam. Qui orationes ad dominum fudit: et in christi nomine demoni impetra uit: qui mox ex ore ei⁹ in speciem nigri corui discessit: et fetorem sulphureũ in loco dimisit. Dux vero multa et bona obtulit: que vir dei accipiẽs ea postmodũ omnia in pauperum vsus expendit. Cum autem illũ in episco pum vellet preficere omnino renuit: sed Joannẽ diaco num descipulum suũ obtulit. Ad cui⁹ nutum in cũ om nis populus episcopum Constãtiensem elegit. Rex au tẽ Sigibertus audito qđ puella liberata fuisset: misit ad patrẽ vt eam sibi despõsatam transmitteret. Que cũ ad eũ venisset: et modum liberationis ei⁹ Sigibert⁹ au disset. Gallo abbati pecuniam copiosam misit: de qua sanctus cellam et ecclesiam edificauit. Quam rex et dux predijs et possessionibus dotauerunt. Cum autem Si gibertus sponsam suam sibi vellet coniugio sociare: au diuit ab ea quod pro eius liberatione votum pudicitie emisisset. Et de cõsilio Galli abbatis ne eius propositũ auerteret: ipsam in cenobio matrem virginum multa rum esse constituit. ¶ Deinde vir dñi Agunzono duce ad vrbẽ Cõstantiã aduocatus vt consecrationi Joãnis epi presens esset: verbũ domini in populo mirifice pre dicauit: et multos ab errore gentilitatis ad xp̃m cõuer tit. Epo quoq; formã gubernãde sibi et comisse ecclesie prebuit. Atq; postmodũ ad cellã suam in eremo redijt vbi plures discipulos cõgregauit. Deinde rogat⁹ a Uul maro p̃sbytero: relicto monasterio ad domũ ei⁹ p dies aliquot diuertit: vt ei monita salutaria preberet. Et cũ oĩ populo in ipso castro verbũ dñi p̃dicasset: post dies duos febre correpť dieb⁹. xiij. lãguore p̃ssus iacuit: et cũ esset annorũ. xcv. ad extrema deductus in dño quieuit. xvij. kalẽ. nouẽbris. Cui⁹ corpus in castro Buruingio se pultum est vbi et miraculis viuit.

¶ De sanctis Ducẽtis et Septuaginta martyribus. Capi. lxxiij.

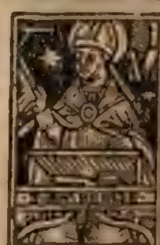
Ducenti et septua ginta martyres xp̃i apud Aphricã coronati sũt et sc̃i martyres Mar tian⁹ et Satyrian⁹ cũ duob⁹ frib⁹ et Maxima virgo Egregia ancilla xp̃i sub p̃secutiõe vãdalica Gerge rico rege Arriano. Qui p̃lo nodo sis fustib⁹ cesi et vsq; ad ossa lania ti cũ mẽto tpe talia paterent. seq̃ti die incolumes reddebant. Post modũ aũt dura custodia mãcipa ti et arctati. I neruo dei p̃tute soluto cippo liberati sunt. Ob quod miraculũ Maxima libertati sue reddita ma ter et multarũ virginũ effecta in cõfessiõe xp̃i cõsenuit. Sancti aũt inter mauros ferocissimos relegati cũ pre dicatiõe sua multos ad xp̃m ɔuertissent iussu gergerici ligatis pedib⁹ post terga currẽtiũ quadrigarũ inter spi nosa loca syluarũ tractit: et discerpti sp̃m emiserunt. xvij. kalẽ. nouẽbris vt ait Ado in martyrologio suo.

¶ De sancto Magnobono epo. Ca. lxxiiij.

Magnobon⁹ epi scop⁹ Andegauẽsis claruit tpib⁹ Da goberti regis quẽ rex fama ipsi⁹ cõ pertã ad se accersiri fecit. Cũ ergo ci uitatẽ ingressus esset: et cõpeditũ q̃ erãt in ergastulis ei⁹ patrociniũ implora bãt. Ille vero iudicem adijt: et vt eos amore xp̃i solueret exorauit: q̃ ab eo repulsus dũ ecclẽsiã intrãs orasset: su bito cõpedib⁹ fractis et carcerib⁹ re seratis īclusi absoluti sunt. ¶ Cũ in p̃dio quartauaco ei⁹ diocesis puer a demone rapť eẽt inter vepres et rupes collidiť: et semiuiu⁹ ictõ epo a pa rentib⁹ offerť q̃ demonẽ xp̃i noĩe inuocato a puero eie cit: et ip̃m sanũ parẽtib⁹ restituit. Quadã vice dũ flumẽ cũ socijs vellet trãsire nauẽ cõspexit ab alia parte flumi nis ductore carẽtẽ. Sz dũ orasset: nauis sine remige eis flumẽ ad eũ venit: et ip̃m cũ socijs sine vllo gubernante trãsuexit. ¶ Uerũ tpe famis ingruẽtis dispẽsatori suo certã nũmorũ summã paupib⁹ distribuẽdã dedit: quã ille in dispẽsando duplicatã inuenit. ¶ Abbas q̃dã ei⁹ Emulus ad eũ veneno poculãdũ quosdã miserat. Sed sctũs vir hoc p spũm cognoscẽs nũcios abbatis beni gne suscepit: et eorũ intẽtionẽ eidẽ aperuit: atq; sic eos ad penitẽtiã ɔuocauit. Quieuit aũt in pace vir dei. xvij. kalẽ. nouẽbris sepult⁹ in ecclesia sua.

¶ De sancto Ambrosio epo. Capi. lxxv.

Ambrosius episco pus Bituricẽs. apđ eadẽ ciuitatẽ cla ruit tpe Pipini regis Frãcorũ: q̃ vi ta et sctitate exim⁹ et doctrina p̃fulgi dus gregẽ dñi sibi cõmissum v̄bo et exẽplo fidelr enutriuit: et virtutibus plen⁹ in pace q̃euit. xvij. kalẽ. nouẽ. vt ait Ado in martyrologio ex dictis hie ronymi sumpto.

¶ De sancto Ambrosio cõfessore. Capi. lxxvj.

Ambrosius Ale xandrin⁹ cõfessor: Didymi auditor apud Alexãdriã floruit. Qui multa sapiã pollẽs: volumẽ de dogmatib⁹ multorũ v̄suũ aduersus Apollinariũ scripsit. Cõmẽtarios quoq; in Job e. gãtes ɔposuit. Et tpe Theodosij iunioris apud prefatã vrbem in do mino q̃euit. Hec Hieronym⁹ libro de viris illustribus.

¶ De sancto Herone epo et martyre. Capi. lxxvij.

Hero episcopus et martyr post beatũ Ignatiũ Antioche nã rexit ecclesiã: sicut eidẽ Ignatio ad passionẽ pergẽti fuerat diuinit⁹ reue latũ: q̃ epus fac⁹ vt magistri vias pius imitator sequeret: p commendato si bi grege amator xp̃i occubuit. xvj. kalen. nouembris.

¶ De sancto Priuato martyre. Capi. lxxviij.

Priuatus martyr sub Alexãdro imperatore Rome passus est:q̃ cũ esset miles plenꝰ vlceribus vidẽs qualr sanctꝰ Calepodius presbyter ⁊ martyr beato Calixto pape in custodia detento.nocte luz immẽso lumine apparuit:ipsumq; blãdis exortationibꝰ confortauit ad pedes Calixti procidit:⁊ p sanitate sua instantiꝰ exorauit.Quẽ dñs Calixtꝰ sacro fonte pfunderet ab oĩbus vulneribꝰ curauit:vt supra dictũ est in passione beati Calixti pape pridie idus octobris.Qđ audiẽs Alexãder imperator ⁊ post passionẽ Calixti puatũ teneri fecit:⁊ in xpi cõfessiõe manẽtẽ:tãdiu plũbatis cedi:donec deficeret.cuiꝰ corpꝰ Asteriꝰ pbr̃ iuxta corpus beati Calixti sepeliuit.xvj.kalẽ.nouẽbris.

¶ De sancto Luca euangelista. Capitu.lxxix.

Lucas euangelista natiõe Syrꝰ ex Antiochia ciuitate vnꝰ fuit ex.lxx.duobꝰ xpi discipulis:vt abbas Dorotheꝰ scribit:vel vt dĩ Hieronymꝰ discipulꝰ fuit aplorũ:postea Pauli secutꝰ est vsq; ad passionẽ seruiẽs dño sine crimine. Hic sapientia eruditissimꝰ grecis sermonibus nõ ignarus:⁊ arte medicꝰ extitit:priꝰ corporibꝰ:deinde animabꝰ prestans medelã.Nã verba eiꝰ languentis ale sunt medicina.¶ Hic euangeliũ sicut audierat scripsit in grecia i partibꝰ vz Achaie:Theophilo epo discipulo suo:cũ iã scripta essent euãgelia p Mattheũ in iudea literis hebraicis:⁊ p Marcũ in italia latinis. Hic tertiꝰ scripsit in grecia literis grecis.Qui etiã eodẽ greco sermone actꝰ apostolorũ sicut viderat ipse cõposuit:quem plurimiq; tradũt fuisse pselytũ:⁊ hebreas literas ignorasse:eo qđ q̃cq̃d scripsit greco sermone cõposuit.Euãgeliũ aũt suũ ipse didicit ab apostolis:sicut ipse in prologo suo eidẽ testatur theophilo. Cum enim non fuerit cum christo in omnibus actibus ⁊ miraculis xpi:ideo suum euangelium scripsit secundum quod apostoli:q̃ presentes fuerant ipsi intimauerunt ⁊ retulerunt. Creditur quoq; q̃ ea que de incarnatione domini ⁊ natiuitate ⁊ infantia meminit:a beata virgine didicerit. Ideoq; predicta super alios euãgelistas plenꝰ ⁊ copiosiꝰ explicauit. Nam ⁊ eidem dei genitrici familiarissimus extitit. Cuius euangelium a Paulo mirabiliter approbatum est:qñ ad confirmationẽ dictorũ suorum Luce euãgelium adducebat:vnde quidam suspicati sunt q̃ qñcunq; Paulꝰ in epistolis suis dicit:ſm euangeliũ meũ: de Luce significare volumine.¶ Actibus vero apostolorum ipse beatus euangelista presens fuit:⁊ ea cuncta oculis suis prospexit. Nã ⁊ tempore passionis dñi iam christi discipulus esse ceperat:qđ patet ex eo:vt quidam tradũt q̃ ipse alius discipulus cũ cleopha nominatim expresso fuerit:quibus dñs euntibus in Emaus die resurrectionis apparuit:qui ex humilitate nomẽ suũ cõticuit. Ipsorum igitur actuũ volumẽ vsq; ad quartum imperii Neronis annũ texẽs historiã in vrbe cõpilauit:vt eiꝰ tñ scripta indicant. Pauli apostoli sectator fuit:⁊ oĩs eiꝰ peregrinationis comes indiuiduus. Nã ⁊ gesta solius Pauli in actibꝰ apostolicis prosequẽs:eũ eidem volumini fidem facit.¶ Hic ab ineunte pueritia castissimus fuit:⁊ sine crimine virginitatẽ mentis ⁊ corporis semper seruauit. Naz neq; vxorẽ neq; filios habuit:⁊ in opus euãgelice predicatiõis iugiter laborauit. Crucis quoq; mortificationez vt tradit ecclesia:in suo corpore pro nominis xpi honore portauit:quia ⁊ carnẽ suã mira penitentia afflixit.¶ Fertur quoq; q̃ Lucas euãgelista artem pictoriam habuit:⁊ in ipsa solennis operatꝰ fuit. Nam et Rome due extant imagines:vna christi in sancta sanctorum:⁊ alia dei genetricis in ecclesia sancte marie maioris:per quas deꝰ miracula retroactis temporibus ostendit:quas Lucas dicitur depinxisse formã vultꝰ saluatoris ⁊ matris naturalem assimulantes:⁊ eas veraciter representantes. Constantinopoli etiam alia pictura beate virginis habet:q̃ forme matris domini dicitur esse simillima que ab eodem euangelista traditur fuisse figurata.¶ Deniq; beatus Lucas sanctitate plenus ⁊ mũdicia obiit in Bithynia plenus spiritusancto:etatis sue anno.lxxiiij. Ibiq; sepultꝰ est.xv.kalẽ.nouembris. Cuꝰ ossa regnãte Cõstantino imperatore anno.xx. imperii eiꝰ cũ reliquiis Andree apli Cõstantinopolim trãslata sunt:licet ciues Padue vrbis ipsum corpꝰ presentialiter fabulẽtur se habere in ecclesia videlicet sancte virginis Iustine.

¶ De sancto Iusto puero ⁊ martyre. Capitu.lxxx.

Iustꝰ martyr puerulus annorũ.ix.apud Ambianense oppidum passus est sub Rictionaro pside. Qui natꝰ antisiodori clara pgenie:patre Iustino matre Felicia:tenera etate deo deditꝰ spm̃ pphetie meruit obtinere. Cũ eñ pater Iusti frem quẽdã Iustinianũ noie habuisset q̃ de ciuitate illa dum esset adhuc puer dudũ furto sublatus fuerat:⁊ Ambianũ ductꝰ negociatori cuidã nomine Lupo xpiano venditꝰ adhuc in seruitute manebat. Iustꝰ p annos.ix. pphetico spũ hec oĩa patri nunciauit:⁊ ad requirendũ patruũ oĩno se velle accedere dixit:qui tñ nũq̃ patruũ viderat nec nominari audierat:eo q̃ anteq̃ Iustus genitꝰ esset:p annos multos ille raptus extiterat. Dũ aũt pater puerũ reuocare nõ posset:eiusq; verba quasi puerilia derideret:⁊ ab eo tamẽ multa victus instantia puerũ assumpsit:⁊ Ambianũ secum perrexit. Qui dũ venissent ad castrũ multonem pauperes xpianos eiẽ refocillarũt. Iustus vero pauperi nudo reperto tunicã suã tribuit. Sed dũ Ambianũ venissent a predicto Lupo negociatore occulte quidẽ xpiano pter metuz rictionari psidis hospitati sunt. Cũ causam eorũ aduentꝰ exposuerũt:⁊ seruũ quẽ habebat se redimere precio obtulerũt. Lupꝰ vero omnibus famulis suis cõuocatis vt suũ recognoscerent:Iustus patruum quẽ nunq̃ viderat per spiritũ recognouit:quẽ tamẽ pater eius Iustiniani germanꝰ iam grãdeuũ effectum vix recognoscere valuit.¶ Cũ aũt presidi nunciatũ fuisset q̃ xpiani peregrini in domo Lupi laterẽt. Ille Iustinianum seruũ absq; vllo precio libertati donauit ⁊ ipsum cũ Iustino ⁊ puero Iusto nocte de ciuitate dimisit:mane autem custodes rictionari ad domũ eius venientes omnia perscrutant:⁊ nõ inuentis illis iussu psidis eos in equis cursoribꝰ insequunt. Et cum sancti iuxta fontẽ pranderent:⁊ milites a longe conspexissent:puer quidẽ patrẽ ⁊ patruũ inter frondes abscondit:ipse vero in arborem speculator ascendit. Ad quem peruenientes satellites:dum parentes non inuenerũt:⁊ ueri se xpistianum christianum decollauerunt:⁊ cõtinuo abierunt. Corpꝰ autem truncum per se:plus se leuauit:⁊ caput manibꝰ sustulit:atq; ad parentes accessit. Quibꝰ predicantibꝰ caput lingua clare loqui cepit:deũ collaudans:⁊ patrẽ ac patruũ admonens:vt corpus suum ad ciuitatẽ Beluacũ delatũ sepelirent:caput vero ad matrẽ ĩ eiꝰ consolatione deferant. Quibꝰ dictis corpus inmotum cecidit:⁊ spiritus celos petiit:lux quoq; celica desuper immensa coruscauit. Illi igit̃ corpus ad territorium Beluacense portantes:illud ibidẽ sepelierunt:⁊ Antisiodorũ regressi caput matri obtulerunt:omniaq; gesta narrauerunt:quod illa vt caput martyris suscipiens reuerenter digno loco reposuit:⁊ ipsuz pro reliquiis deuotẽs

conseruauit.

conseruauit. ¶ Sanctus autem amator episcopus post decursum temporis caput Iusti martyris in loco vbi ipse decreuerat collocauit: vbi puella ceca a natiuitate annorum .xvj. lumẽ oculorũ recepit. In loco autem sepulture eius in territorio Beluacensi Basilica eius nomini edificata est. Sed interiecto tempore caput eiusdem Baluacũ trãslatũ in sacrario ecclesie scti petri recõditũ est. passus est sctũs martyr .xv. Kal. nouẽbris.

¶ De sancta Tryphonia regina. Cap. lxxxj.

Tryphania regina vxor quondam decij Cesaris fuit. Que post passionẽ martyrũ Hippolyti et sociorum hoc modo conuersa est. Cum enim Decius Cesar et Valerian⁹ prefectus sctõs martyres Hyrenecum et Abundiũ necari in cloacam iecissent: de quib⁹ supra in eorum passione dictũ est .vij. kal. septembris et clapsis diebus .xxxvij. ambo in carruca cõsedẽtes ad amphitheatrũ descẽderẽt: vt ibi sctõs martyrizari facerẽt: vterque eorum a demonio arreptus clamare cepit: quod cum scti martyres Laurẽtius et Hippolytus cruciarẽt: post diras voces Valerianus ibidem expirauit. Decius autẽ ad palatiũ reductus per triduum a diabolo vexabatur. Tũc eius nomine Tryphonia omnes sanctos in carceribus detentos dimisit. Finito vero triduo Decius clamãs se a laurentio torqueri: miserabiliter vitam finiuit. Quod vidẽs Tryphonia cum filia eius Cyrilla puella virgine cõuersa est: et ad Iustinũ presbyterũ venerũt baptismi gratiã postulãtes: qui indixit eis ieiuniũ septẽ dierũ: et eas postmodũ sacri fontis vnda perfudit. Quib⁹ ad domũ suã reuersis: Tryphonia die sequẽti orãs ad dñm cum lachrymis emisit spiritum: cuius corpus Iustinus presbyter iuxta corpora Hippolyti et sociorum sepeliuit .xv. kalendas nouembris.

¶ De scto Asclepiade epõ et martyre. Cap. lxxxij.

Asclepiades episcopus Antiochenus et martyr apud eandem ciuitatẽ passus est. Qui vnus fuit ex preclaro confessorum numero: qui sub decio Cesare passi sunt. Hic enim pro confessione nominis christiani capite truncatus martyrio coronatus est decimoquinto kalendas nouembris vt dicit Ado in suo martyrologio.

¶ De sanctis Ptolemeo et Lucio martyribus. Cap. lxxxiij.

Ptolemeus et Lucius cum quodam tertio martyres tempore Antonini pij Augusti passi sunt apud Alexandriam ciuitatem. Qui ptolemeus a quodam cẽturione detentus: eo quod se christianum diceret: diuque carcerali custodia maceratus ab eodem iudici vrbicio traditus est: a quo interrogatus dũ se christum colere viua voce profiteretur capitali sententia damnatur. Dumque Lucius: qui christianus occultus: iudicem de tanta impietate argueret: eo quod nullius reum criminis innocenter damnasset: interrogatus quoque ab eodem se christianum fore similiter assereret: simili vltione puniendus adiudicatur. Sed et quidam tertius pari vius liberta te: pari quoque dãnatiõe cõdẽnatur. Qui oẽs simul decollati martyrio coronati sunt .xiij. Kalẽ. nouembris.

¶ De sancto Ethbino confessore. Capitulum .lxxxiiij.

Ethbin⁹ in hibernia claruit tempore Mauritij imperatoris. Hic in Brittannia natus in domo paterna vsque ad annum .xv. liberalibus disciplinis instructus est. Mortuo vero eius patre ab ipsius genitrice sancto Samsoni dolensi episcopo oblatus ab eodem clericus factus est. Materque ipsius sacro velamine consecrata: qui postquam predicto episcopo annis aliquot adhesit: vt arctiori se vite traderet: ad sanctũ Similianum abbatẽ accessit: a quo in monasterio qđ tauracũ dicit: monasticũ habitũ suscepit: qui etiã ad diaconatũ promotus sancto vigna loco sacerdoti: et eiusdẽ loci monacho sociatur. ¶ Cũ autẽ cũ predicto sancto quadã vice itineraret: et leprosum aspectu horribilẽ inuenissent: Ethbinus iacentẽ cepit brachijs sustentare: dumque ille dolore narium torqueri se diceret: et nullũ sibi adesse remediũ nisi oris anhelitũ exprimeret: vigna locus compatiẽs nasum horridum et vlcerosum in ore suscepit quẽ Ethbinus per latera sustinuit: respiciẽsque sui sumit: vidit crucem aureã angelosque pauperi obuiãtes. Tunc leprosus viros dñi cõfortãs: se christum esse protestãs in nube raptus nunquã comparuit. Illi vero domino gratias agẽtes alter alterius meritis vicissim visionẽ ascribebant. ¶ Dũ igit Franci Brittaniam deuastassent. Ethbinus Hiberniam petẽs in silua necensi tugurium et ecclesiã paruã fabricauit: in qua deo assidue seruire cepit: miraculis etiã clarẽs claudum vnum erexit. Mulier quedam ad eum veniẽs pro salute filij sui paralitici: lõgeque positi supplicauit: dicẽs quod beata virgo Brigida illã ad Ethbinum misisset: vt eius filium liberaret. Qui suis orationib⁹ filio mulieris illius salutem impetrauit. In ipso autem loco pane solũ et aqua bis in hebdomada se reficit: et anno .lxxxiij. in pace quieuit .xiij. Kalendas nouembris.

¶ De sancto Maximo martyre et leuita. Capitulum .lxxxv.

Maximus martyr et leuita et vir sanctus tempore decij Cesaris apud Ambianensem prouinciam passus est. Qui cũ esset plebeius patiẽdi desiderio inquirentibus se persecutoribus palam ostendit. Et a preside comprehẽsus post responsionum eius constantiam dum christum cõfiteretur: in equuleo suspẽsus ac diutius tortus est. Cui dũ preses Cesariam eius filiam nimis speciosam in vxorem promitteret: si dijs sacrificare cõsentiret: et ille se mariam virginẽ dei genitricem habere sponsam assereret: ac omnino sacrificare renueret: fustib⁹ diutissime cedit: deinde ad carcerẽ duci iubet. Qui dũ duceret emisit spiritũ .xiij. kalen. nouembris.

¶ De sanctis Caprasio primo et Feliciano martyribus. Cap. lxxxvj.

Caprasius martyr cum Primo et Feliciano fratribus passus est in Gallijs ciuitate Agennẽsi sub Daciano preside. Cũ enim Caprasius christian⁹ occult⁹ timore presidis propter rabiem persecutionis declinans iuxta vrbem in rupis spelunca lateret: audiẽs qualiter beata virgo fides pro christo agonizasset: de qua supra in ei⁹ passione dictum est pridie non. octobris: animatus ad tolerantiam passionis orauit ad do

minum: vt si cum dignum gloria martyrii iudicaret: ex lapide speluncę aqua limpidissima emanaret. Quod prestante domino statim obtinuit. Super hec vidit per spiritum columbam niueam de celo descendentem: et coronam auro gemmisque fulgentem super caput fidei virginis imponentem: que vestibus fulgidis erat ornata: et angelis comitata. Ipsa vero columba alarum volitatu et rore celesti ignem in quo virgo iniecta erat extinxit: et ad celos subito aduolauit. Cum aut hec omnia Caprasius conspexisset certe ad certamen cucurrit: et christianum se coram Daciano confessus fuit. Quem ille detentum vngulis laniari fecit. Ita vt Primus et Felicianus fratres eius exemplo patientie conuerterentur: et se christum colere faterentur. Quos omnes simul vinctos: presso capite cedi mandauit. Quorum corpora in eodem tumulo in Agenensi ciuitate a christianis sepulta sunt. xiij. Kalen. nouembris.

¶ De sanctis vndecim milibus virginibus. Capitulum .lxxxvij.

Undecim mille virgines cum sociis earum apud Coloniam passe sunt sub Hunnorum principe Juliano. Quarum omnium principalior auctrix et signifera fuit beata Ursula. Hec filia vnica regis Scotie christianissimi nomine Mauri sapientia mirabili et pulchritudine insigni pollebat. Quam rex Anglie nimis precipue missis solennibus nunciis filio suo in coniugium: multis promissionibus et blanditiis postulauit: adiciens minas si ad eum legati vacui reuerterentur. Pater autem virginis cum iram regis Anglie formidaret: quid ageret ambigebat: nec enim volebat deum offendere filiam suam homini gentili tradendo: nec virginis sacrum propositum impedire: cuius pudicitiam quam deo vouerat perturbando. ¶ Virgo autem domini diuina reuelatione premonita patri suasit: vt predicto regi assensum preberet: ea tamen conditione vt iuuenis baptizaretur: et per triennium in fide instrueretur: et quod sibi a patre iuuenis et a suo .x. virgines electe et speciose in socias darentur: et tam sibi quam illis mille virgines subscriberentur: et naues vndecim minute ad opus earum fabricarentur: quatenus dicto triennio per mare ludendo discurrerent: et virginitatem suam domino dedicarent. Hoc autem virgo poposcit: vt interim coequas suas christo virgines consecraret: et sponsum ac patriam ad fidem adduceret. Quod parentes et iuuenis fieri consenserunt: ipsoque continuo baptizato naues fabricari preceperunt. Omnia igitur festinantius parantur: virginesque de diuersis mundi partibus congregantur: et omnes vrsule presentantur. Pater autem eis honorabilem comitatum multorum episcoporum et baronum Anglie et Scotie tradidit: et necessariorum copiam ministrauit. Multi quoque ad tam grande spectaculum de diuersis vrbibus conuenerunt. Inter quos fuit Pantbulus Basiliensis episcopus. Qui eas vsque Romam perduxit: et inde reuersus cum eis martyrium suscepit. Sancta quoque Gerasina regina Sicilie: que virum suum conuerterat soror Macirini episcopi et Darie matris sancte Ursule cum quatuor filiabus suis: scilicet Babila/ Julia/ Victoria/ et Aurea: et paruulo suo Adriano: cum hoc per literas patris Ursule cognouisset. Relictoque regno in manu alterius filii: per mare in Angliam nauigauit. Cuius consilio et etiam industria tam naues quam omnes virgines regebantur: et sic in nouam christi militiam ab omnibus coniurant: iuxta condictum igitur triennio per mare discurrunt: et omni ludorum genere se exercitantes: modo belli preludia inchoant: modo fugam simulant: modo aliud fingunt: quod alio occurrebat. ¶ Tandem postquam Ursula ad fidem et pudicitiam omnes christi virgines conuertisset: sub vnius diei spacio flante prospero vento ad portum Gallie: qui cella dicitur applicantes: inde coloniam sunt delate: vbi angelus domini Ursule apparuit et predixit eas illuc integro numero reuersuras: et coronas martyrii percepturas. Ad cuius admonitionem inde venerunt Basileam: et relictis nauibus pedestres venerunt Romam. Quas papa Cyriacus gaudenter suscepit: quia de terra earum erat: et multas ibi consanguineas habebat: plurimasque ex ipsis nondum baptizatas sacro fonte perfudit: qui diuina reuelatione in somnis accepit: vt cum ipsis relicto pontificatu discederet: et coronam martyrii cum eis acciperet. Et cum anno vno et mensibus duobus et diebus viginti ecclesiam rexisset: annuntiatis cardinalibus et clero Romano papatum resignauit: et cum Uincentio presbytero cardinale et multis aliis virginum se collegio sociauit. Et quia inuitis omnibus pontificatum reliquit: nomen eius de catalogo pontificum clerus abrasit. ¶ Uidentes aut duo iniqui principes Romane militie: scilicet Maximus et Aphricanus: quod plures sacras virgines multi ad eas vndique concurrentes ad christum conuertebantur: et ploratam earum viam miserunt per literas ad Julianum cognatum suum ducem gentis hunnorum: vt apud coloniam contra eas exercitum duceret: vbi virgines cum sociis trucidaret. Secuti sunt autem eas vna cum summo pontifice predicto Jacobus episcopus Antiochenus: qui de Britannia patria sua veniens septem annis ibidem sedem tenuerat: et Romanam curiam visitare venerat. Macirinus quoque Leuicanus episcopus auunculus Babile et Juliane: et Follarius episcopus lucensis cum aliis presbyteris et clericis multis. His etiam occurrit sponsus beate Ursule Etherius nomine patre suo iam christiano defuncto et matre cum sororibus baptizata: qui diuinam iam reuelationem habuerat: vt sponse sue occurreret: et cum ea palmam susciperet: qui secum de Britannia socrum paruam adduxit cum paruula sorore nomine floretina: et quendam clementem episcopum. His etiam se Rome coniunxerat Marculus episcopus grecie cum sorore sua Constantia filia Dorothei imperatoris Constantinopolitani: que cuiusdam regis filio nupserat: sed eo ante traductionem morte preuento virginitatem suam christo deuouerat. Omnes igitur virgines cum predictis episcopis et multis aliis coloniam redierunt: et ipsam iam ab hunnis obsessam inuenerunt. In quas irruentes barbari velut in oues lupi totam illam gloriosam multitudinem gladiis peremerunt. Sicque coronam martyrii perceperunt. Cum aut vidisset Ursule pulchritudinem: manum retraxerunt. Sed cum impio Juliano hunnorum duce nollet nubere: nec idolis immolare: ille contemptum se videns: directa sagitta eam in corde transfixit: et sic illa ad dominum migrauit. ¶ Quedam aute virgo nomine corbula timore perterrita in naui nocte illa se abscondit: sed in crastinum morti se offerens martyrii coronam suscepit. Quarum corpora a fidelibus collecta: apud Coloniam honore condigno tumulata sunt: et honorabilis ecclesia cum notabili monasterio virginum ad memoriam earum fabricata sunt. Passe sunt aut virgines .xj. milia cum sociis earum .xij. Kalen. nouembris: circa annum domini .cccel.

¶ De sancto Hilarione abbate. Cap. .lxxxviij.

Hilarion abbas cuius vitam Hieronymus scripsit apud Egyptum claruit. Qui ortus vico tabatha: quod quinque milibus a Gaza vrbe Palestine distat: parentibus gentilibus christianus ipse vt rosa de spinis floruit: sed Alexandriam a patre missus in breui grammaticam didicit: et in christum credens ecclesiam frequentare cepit. Audiens autem celebre nomen Antonii: quod per omnes Egypti populos ferebatur: videndi eum studio perrexit ad eremum: et statim mutato habitu duobus mensibus secum mansit: et contemplans ordinem vite eius: morumque grauitatem. Reuersus aut cum quibusdam monachis ad patriam parentibus defunctis omnia pauperibus

largit⁹ est:nihil sibi omnino reseruans. Sicq annorū quidecim nudus ⁊ armatus in christo tenuitatem ingressus est:sacco tm̄ membra coopertus quindecim caricas post solis occasum comedebat. Igitur a decimosexto etatis sue anno vsq ad vigesimū estus ⁊ pluuias breui tugurio declinauit:quod iunco texerat. Struxit deinceps breui cellula longitudine pedū quinq:latitudine paulo ampliore q̄ eius corpusculū patiebatur:vt sepulchrū potius q̄ domum crederes. Capillos in anno die pasche semel totondit:super nudam humum vsq ad mortem cubauit. Saccum quo semel indutus fuerat nunquam mutauit:nunq̄ lauit:orationi ⁊ psalmodie iugiter insistebat:ab anno vigesimoprimo incipiens tribus annis ⁊ dimidio lentem aqua frigida madefactā comedit:deinde triennio panē aridū cum sale et aqua: deinde per annos nouem sex vncias hordeacei panis ⁊ coctum modicū olus in cibo habuit:sed lassus egritudine oculoꝝ oleum adiecit. Et in tali ieiunio vsq ad sexagesimū quartū etatis sue annū pseuerauit. Ab inde vero vsq ad annū octuagesimū pane abstinuit incredibili feruore mentis accēsus. Fiebat autem ei sorbitiuncula de farina ⁊ cōminuto olere in cibo ⁊ potu vix q̄nq vncias appēdentibus. Nunq̄ ante solis occasum gustauit:nec vlla solennitate ieiuniū soluit. ¶ Igitur potentissimus miraculis ⁊ sanctitate incomparabilis octuagesimo etatis sue anno cū esset absens Hesychius:qui eū familiarissime colebat in testamēti vicem breuem scripsit epistolā:toēs diuitias suas ei derelinquēs. Euangelium videlicet tunicā saccinā:cucullam ⁊ palliolum. Et postq̄ annis.lxv.deo seruierat ad extrema deueniēs spiritum emisit.xii.Kalend.nouēbris. Statim corpus eius humo obrutum est:quia sic ipse oēs qui ad egrotantem venerat adiurauit. Quod postq̄ hesychius palestine audiuit:perrexit cyprum:et corp⁹ eius furat⁹ post menses decem in palestinam nauigio detulit:et in antiquo monasterio condidit:illesis tunica et cuculla:corpore q immensis odoribus refragante.

¶ De sancto Asterio martyre. Cap.lxxxix.

Asterius martyr Rome passus est sub Alexādro imperatore:qui a beato Calixto papa presbyter ordinat⁹ fuit. Et post ei⁹ passionem corpus eiusdem pontificis cum clericis suis rapiēs sepeliuit:vt dictū est supra in passione Calixti pape pridie idus octobris. Post dies autem quinq Alexander imperator hoc audiens tenuit Asterium presbyterum: quē precepit per pontem in tyberim precipitari. Cuius corpus apud ostiam repertum ⁊ in eadem ciuitate a quibusdā xp̄ianis sepultū est.x.Kalend.nouembris.

¶ De sancto Viatore confessore. Capitulum.xc.

Viator confessor ordinem lectoris tenuit ⁊ sancti Iusti Lugdunē.episcopi comes fuit. Qui cum eodem episcopatū deserente nauem conscendit:⁊ ad Egyptum nauigauit:atq ei i eremo sedule ministrauit:vt dictū est supra in eius legenda pridie idus Octobris. Quo decedēte ⁊ ipse post dies septē prout ipsi sanctus Iustus predixerat eū ad celos secut⁹ est:sed et quieuit in pace.xi. kalēd.nouēbris. Quorum amborum corpora a ciuib⁹ Lugdunēsib⁹ exinde sublata ad eoꝝ ciuitatem delata ⁊ in ecclesia sanctorum.vii.Machabeorū condigno cultu posita sunt.iii.nonas Septembris.

¶ De sancta Salome discipula. Capitulum.xci.

Salome discipula xp̄i fuit. Que tēpore dominice passionis cū reliquis sanctis feminis ad crucē astitit ⁊ circa eius sepulturam solicita fuit. De qua Theophilus et Chrysostomus dicunt q̄ hec fuit mater filioꝝ Zebedei:q̄d Origenes similiter opinatur:vnde hī istos eū dicitur in euāgelio Marci maria Iacobi minoris ⁊ Ioseph mater Salome et iterū maria magdalene ⁊ maria Iacobi subaudi minoris ⁊ Salome tūc istud nomen est nomen mulieris ⁊ est nomen mulieris. Alii dicunt q̄ est casus genitiui ⁊ est nomē viri:q̄ scilicet fuit vna alia maria vxor salome. Hieronym⁹ tamē in suo martyrologio tradit eā mulierē fuisse ⁊ i pace apud Hierosolymā quieuisse.xi.Kalēdas nouēbris:vt Ado dicit.

¶ De sancto Marco epō et martyre. Cap.xcii.

Marcus episcop⁹ ⁊ martyr apud Hierosolymā passus est. Hic clarissim⁹ ⁊ doctissim⁹ vir primus fuit ex gentib⁹ q̄ post episcopos ex circūcisione ecclesiā hierosolymoꝝ regēdā suscepit:de q̄b⁹ supra ē habitū in legēda iacobi epī.x.Kal.septēbris. Sacerdotiū igit illi⁹ ciuitatis sancte suscipiēs nō multo post p cōfessione xp̄i martyrio ꝯsummat⁹ victorie palmā pmeruit.xi.kal.nouēb. Hec ado.

¶ De scō Melanio epō. Cap.xciii.

Melanius episcopus tpe Valeriani ⁊ Galieni impatorū claruit apud ciuitatē Rothomagēsē. Qui de maiori britānia exort⁹ cū eēt gētilis romā venit:vt patrie tributū solueret:⁊ impatori deseruiret. Cū aūt venisset ad tēpliū martis vt ibidē cū aliis sacrificaret puersus est a sancto Stephano papa ⁊ martyre ibidē pdicante:⁊ ab eodē baptizat⁹ ipsi adhesit:quē ille p oēs grad⁹ ecclīe vsq ad sacerdotiū pmouit. Qui fideliter i oib⁹ ordinib⁹ deo deseruiuit. Cūq die q̄dā pōtifex celebraret ⁊ ei melani⁹ ministraret angel⁹ dñi a dextris altaris extitit:quem vterq illoꝝ vidit. Qui ⁊ finita missa baculū melanio dedit ⁊ eū vrbi Rothomagēsi adeo clerū epz usq̄ iaut:⁊ vt illuc ad pdicādū accederet mandauit xp̄m q ipsi ductorē futurū promisit:sicut mox disparuit. Melani⁹ ergo ꝯtinuo accepta benedictiōe a papa discessit:⁊ xp̄m itineris ducē habuit:veniēs aūt antisiodorū inuenit hoiem q̄ casu bipēni sibi pedē in duas partes diuiserat. Quē baculo quē ab angelo acceperat tetigit:⁊ ipsum sine mora sanauit:veniēs aūt rothomagū pdicationis officio fideliter institit:⁊ miraculis clarēs fere totū populum ad christum ꝯuertit ⁊ ministerium suū impl'ēs in dño quieuit vndecimo Kal.nouembris. Sepultusq est in ecclesia Rothomagēsi.

¶ De scā Melania maiore. Ca.xciiii.

Melania maior apud hierosolymā claruit tpe valētis imperatoris:vt dīt heraclides. Hec nobilissima ciuis romana filia quedā Marcelli ꝯsulis vrbano ei⁹ filio vnico pretore in vrbe relicto hierosolymā nauigauit:ibiq tātis virtutib⁹ ⁊ humilitate refulsit:vt thecle nomen acciperet. Fuit enim vxor venerabilis viri que annorum.xxii. extiterat vidua; relicta patria ⁊ filio:vt dictū est:cū certis pueris ⁊ puellis oībus

suis in naui positis: primo Alexādriam nauigauit: ubi cū olv' distractis sctōs patres in eremo reuisit scz pābonem: serapionē: pannutiū: ysidorū et dioscorum: apud quos sex mēsib' māsit: et eis necessaria ministrauit. Cū aūt pfectus Alexādrie pdictos viros dñi cū quibusdā epis Palestinā in exilium mitteret Melania in habitu viri eos secuta est. Qd audiēs consularis Palestine: vt eā terreret in carcerē misit: sed eius nobilitatē cōperiēs eā primus relaxauit: deditqz ei licentiā vt quocūqz vellet ad sctōs pgeret visitādos. Illis vō ab exilio reuocatis Melania hierosolyme remāsit: habēs secū rufinam aquileie pbrm p cui' manus ipsa epis z clericis ac peregrinis de suis facultatib' ministrabat: z in talib' operibus p annos .xxvii. pseuerauit. Cui' sanctis orationib' filius ei' vrbanus i sanctitate creuit: z nobiles nuptias cōtrahēs duos filios catholicos z deuotos pcreauit: q etiā matri sue plura dona mittebat vt sanctis elemosynis vberi' insisterent. Hec apud Hierusalē monasterium cōstruxit: in quo virgines .l. deo seruiētes posuit: in quo z ipsa etatis sue anno .xlix. in pace requieuit.

De sancta Melania iuniore. Cap. xcv.

Melania iunior

cuius pdicta Melania fuit auia prefati vrbani pzoris exstitit filia in vrbe Roma pcreata. Que cū inuita a parētib' nuptui tradita fuisset z duos filios quos genuerat nece amisisset: cepit pulsare virū de castitate seruāda: atque de licentia peregrinandi sibi cōcedenda. Qui licet diutius recusasset licentiā tandē deo inspirāte cōcessit: z oēs vestes sericas in pallia altariū dedit: reliquas per ecclesiarū ornamenta distribuit: auriū omne suū z argentū per manus Pauli presbyteri discurrētis cōtinue per Egyptū thebaidē: antiochiā: palestinā: hierosolymā z alia loca sancta destinauit: seruos z ancillas manumisit: possessionib' pluribus vēditis preciū pauperib' diuisit: ceteras in subsidiū monasteriorū retinuit. Sicqz per vxorē cōuersus in virū alterū mutatus: mira penitētia se affligebat: et post alterū diē semp cibū sumebat. Melania vero in possessionibus suis cenobiū cōstruxit: vbi cū .xv. eunuchis z .xl. virginibus z aliis ancillis suis libertati traditis deo seruiuit. Parē quoqz vir suus cum .xxx. monachis vitā duxit vterqz ipsorū ieiuniis: lectionibus z orationib' vacās. Sicqz sancta dei Melania bone auie imitatrix effecta: plena virtutib' in pace quieuit.

De sanctis Munilione et Eledia virginibus et martyribus. Ca. xcvi.

Munilio et Eledia

virgines z martyres apud ciuitatē Ostiam passe sunt: qui pro confessione xpi diuturna custodia macerate: atqz deīde capitali snia punite: pciosuz martyriū celebrarūt .xi. kalend. nouembris: vt dicit Ado.

De sanctis Seruando z Germano marty. Cap. xcvii.

Seruandus z Germanus

martyres apud Hispaniā passi sunt sub pside Viatore: qui post dira verbera z scalorē carcerū: z fitis ac famis inimiā: lōgissimi itineris laborem: quē onusti ferro iubēte codez pside ptulerāt. Nouissime martyrii sui cursum gladio cesis ceruicib' impleuerūt: ex quib' Germanus apud emeritā ciuitatē iuxta beatā Eulaliam sepultus est. Seruādus vero apud Hispalēse oppidū iuxta sanctas Iustā z Rufinā pdic' est. Passi sunt aūt sancti martyres .xi. kal. nouembris.

De sancto Seuerino epō z cōfessore. Cap. xcviii.

Seuerinus episcopus

Coloniēn. apud ipsam ciuitatez claruit. Qui eufrate cuidam heretico successit. Nam vt scribit in gestis sancti seruatii: de quo supra actuz est .iii. idus maii: cuz ei reuelata fuisset destructio vrbis tūgrēsis z plati ac pricipes ipm romā p legatione destinarēt. Rñdit seruati' iter nō esse tutū nisi eufrata heretic' ab epatu deponeret. Ilico ɔgregata synodo epōrum atqz ad Coloniā agrippinā: eufrata heretic' iudicio synodi cōdēnatus deponit: z Seuerin' ordinat. Dum aūt Seruati' rediret ab vrbe apud Coloniā a Seuerino suscept' ē q dū nocte oraret: Seuerin' Coloniā ignis sug caput eius aspexit: q paulatim vsqz ad se venit: in q loco Seuerin' eccl'az edificauit: quā z portā celi appellauit. Quieuit aūt sanctus Seuerin' in dño .x. kal. nouēbris.

De sancto Seuerino boetio martyre. Cap. xcix.

Seuerin' martyr

qui z boetius pro veritate interfect' sub isto noie in catalogo martyrum scribit: dict' Seuerin' a seueritate iudiciorum. Hic vt dicit Sigibertus: gener fuit symmachi patricii vir nobilis romanus vir cōsularis conspicuus: mira lingue eruditione politus: z liberaliū artium quas pene oēs a greco in latinū transtulit plen' erudit': cui' vxor Helpbes noie rhetorica scīetia insignis: hymnos apostolorū Felix per omnes: z Aurea luce cōposuit. Hic tēpore Theodorici regis longobardorū: q fuit imperāte zenone circa annū dñi .cccclxxvi. dicto regi rē publicā inuadēti boetius restitisset: apud eū dolo accusatus cū plurib' aliis pscriptus z in exiliū missus est. Inde reductus papie incarceratus est: vbi librū de philosophica consolatione cōpilauit. Tandē ab eodem Theodorico rege in carcere interfect' est anno dñi .cccccxxi. x. kaled. noueb'ris. Sepultusqz in ipsa papiensi ciuitate in ecclesia sancti Petri ad celū aureū: vt martyr ab ecclesia digna veneratiōe celebrat. Hic phi losophus eximi' diuina z humana sapiētia pollēs multa nobis ingenii sui documēta dereliquit. Scripsit eñ libros de trinitate. De vnitate z vno. De ente z essentia. De duabus naturis z vna substātia xpi. De hebdomadib'. De cōsolatione philosophica lib. v. De scholastica disciplina. Topicorum libros Aristotelis: libros quos habet bibliotheca latina omnes fere de greco in latinū cōuertit sermonē. Scripsit z volumē de musica De arithmetica Cathegoricoz: syllogismoz z hypotheticoz. De deitate ad Ioannē romane eccl'ie diaconū. De electione primi parentis in restauratione humani gñis p incarnationē z passionē xpi. Aduersus eutychianos z nestorianos atqz acephalos de incarnatione dñi. Itē contra arrianos eunomianos z apollinaristas libros fortes: z eorū heresim cōfutantes.

De sancto Theodorico pbrtero z martyre. Cap. c.

Theodoric' presbyter

z martyr apud Antiochiaz passus est tpe Iuliani apostate imperatoris sub pfecto z auunculo suo Iuliano. Cū eñ a pdicto prefecto ecclesia Antiochenoz spoliata esset: z xpiani vbiqz dispersi fuissent. Hic in ecclia pmansit intrepid'. Qui ab eo teneri

iussus: post equuleū ꝛ multos ac durissimos cruciat⁹: etiā lapidib⁹ circa latera inflāmatus est. Sʒ faculis diuina virtute restinctis: milites q̄ eas tenebāt: angelorū aspectui territi in faciem corruerūt. Cūq; pfectus quosdā xpianos occultos illorū ministeriū supplere iuberet: ꝛ illi hoc facere recusarēt: pfectusq; ipsos examinās xpianos reperisset: iussit eos in pelagus demergi. Quos sctūs martyr hortabat̄ vt xpm ad gloriā pcederēt. Nouissime aūt dn̄i Juliani apostate: quē apud pfidē diuina vltio puniuit: interitū pdiceret: occasione gladij martyriū cōsummauit. x. kalen. nouembris.

¶ De sanctis Felice epo ꝛ socijs marty. Cap. cj.

Felix eps ciuitatis Tubaboceñ. audax ꝛ ianuari⁹ psbyteri. Fortunat⁹ ꝛ septimus lectores tpib⁹ Diocletiani īpatoris i venusia ciuitate Apulie passi sunt. Qui a q̄dā magnoliano curatore detēti: multis dieb⁹ vinculis ꝛ carcerib⁹ in Aphrica ꝛ in sicilia macerati: tādē occasiōe gladij martyrio coronati sunt. ix. kal. nouēbris. Ex q̄bus Felix eps annorū. lvj. virgo et martyr ad xpm duplici cū palma migrauit. Quorū corcorpa intra carthagiñ. ciuitatē ꝛ Vticeñ. sepulta sunt.

¶ De sancto Martino abbate. Cap. cij.

Martin⁹ abbas apud cāpaniā claruit tpe Justini iunioris Augusti. Qui in monte massico solitariā vitā duxit: multisq; annis in specu angustissimo inclusus fuit. Mox aūt vt se in pdicti mōtis foramine cōtulit: ex eadē petra aque stila pruPit: q̄ sibi ꝛ in vsu q̄tidiano sufficeret: nec plus adesset: nec necessitati deesset. Qd̄ antiqu⁹ hostis: vt eū ex antro illo depelleret: amicati bestia serpēs ingressus cepit in spelūca inueniri sol⁹ cū solo: coq; orāte se añ illū sterneret: ꝛ cū cubante pariter cubare. Sʒ vir dei oīno imperterrit⁹ ei⁹ ori manū vel pedē extēdebat: sed ipsum tñ serpēs pcutere nō audebat. Et cū hoc quotidie p trienniū ageret: die quadā inimic⁹ eius fortitudine vict⁹ se p deuexū mōtis latus in pcipitiū dedit: oiaq; loci arbusta flāma ex se pdeūte cōcremauit: vt p hoc cōstaret q̄s fuerat qui ab eo vict⁹ abscedebat. ¶ Hic sctūs vir primo inclusionis suo tēpore decreuit vt vltra mulierē nō videret: ne ex cōtemplata specie tentationē incurreret. Qd̄ quedā mulier audiens audaciter ad specū eius ascēdit: vt eius ppositū frāgeret. At ille paulo longi⁹ intuēs: ꝛ muliebria vestimēta cōspiciēs: in terrā faciē depressit: ꝛ eo vsq; in oratione pstratus iacuit: quousq; impudēs mulier inde fatigata discessit. Que die eodē mox vt de mōte descendit vitā finiuit: eo q̄ virū dei ausu improbo cōtristauit. ¶ Cū aūt ad eum multi ex deuotiōe cōcurrerent ꝛ semita q̄ ad eius ducebat cellulam arctissima foret: puer paruul⁹ incaute gradiēs ex mōte cecidit: ꝛ vsq; ad vallē in pfundissimo sitā ruit. Perturbati oēs q̄rere ceperūt sicubi corp⁹ lapsi pueri potuisset inueniri. Qui tandē in valle inuētus est: non solū viuus: sed etiā mēbris oibus illesus. Sicq; oibus innotuit q̄ hūc in casu suo martini oratio portauit. ¶ In specu pro illius magna desup rupes eminebat: q̄ martini celle prominēs casu suo imminēte: illius interitū minabat̄. Ad hūc Mascator: nepos illustris viri Armētarū veniēs cū multis rusticis orabat: vt vir dei de specu exiret: donec ipse ruiturā rupē de mōte euelleret. Qd̄ vir dei facere non acquieuit: sed illi qd̄ posset vt faceret pcepit itaq; dn̄i illorū multitudo conaretur sine periculo sancti viri illud ingēs saxū leuare: repēte cunctis vidētibus moles ipsa e laborantibus euulsa: ne specu martini tangeret saltum dedit: ꝛ quasi serui dei lesionē fugiēs longius cecidit. Quod angelico ministerio actuʒ fuisse vnusquisq; cognouit. Hic dum prius in eodē monte se cōtulit: cathena ferrea sibi pedē ligauit: eāq; saxo ex altera parte affixit: ne vltra ei pgredi liceret quā cathene longitudo tendebat̄. Qd̄ beatus benedict⁹ audiēs eidē dicēdo misit: vt si seruus esset dei: nō eum teneret cathena ferri: sed cathena christi. Ad quā vocē martin⁹ compedē soluit: sed tñ nunquā vltra quam cathena extendebat̄ pedem mouit. Qui postmodum ibidem inclusus discipulos cōgregauit: qui ab eius specu seorsum habitātes aquā ex puteo hauriebant: sed funis in quo situla pēdebat sepi⁹ frāgebat̄: vñ factū est vt cathenā quā ex pede suo vir dei soluerat funi situle alligarēt: ꝛ ex q̄ iā tpe ptigit: vt funis q̄tidie tingeret: ꝛ nullaten⁹ ex tactu cathena ill⁹ de cetero rūperet. Quieuit aūt i pace vir dn̄i ix. Kal. nouēbris. Hec Gregori⁹. in. dialogorū. cap. xvj.

¶ De sancto Maioro episcopo. Cap. ciij.

Maiorus episcopus apud insulam sargiam britannie claruit. Hic ex eadem prouincia ortus: gñe nobilis: socius sancti Sāpsonis: eidem in Dolēsi archiepiscopatu successit: in quo dū verbis ꝛ exēplis populum dn̄i laudabiliter pasceret: ab āgelo in somnis monit⁹ epatui cessit: ꝛ buducū sibi substituens eremū petijt: ꝛ solitariam vitā annis pluribus duxit: deinde plurimū monachorū pater effectus est. ¶ Qui comitē quendā ditissimum: qui septēnio leprosus fuerat: contactu suo a lepra mundauit. Comes autē pro gratiarū actione medietatē vnius sue possessionis viri dei monasterio concessit. Sed cū dicta possessio auibus ꝛ piscibus abundaret: mox aues oēs ꝛ pisces dimissa medietate quam sibi comes retinuerat: ad aliam viri dei medietatem transierunt. Qd̄ cernens comes ad suasum vxoris medietatem cenobio concessam cum sua sibi retenta cōmutauit. Iterumq; pisces ꝛ volucres ad medietatem sancti cōmutatam se transtulerunt. Quapropter comes possessionem integram monasterio largitus est. ¶ Famulum quendam suum: qui dum piscaretur: in mare cadens necatus fuerat: oratione sua a mortuis suscitauit: ꝛ ab vndis ad littus incolumē eiectuʒ reduxit. ¶ Cum fames valida oēm britanniā occuparet: et ipse ex pietate omnem populū ad se venientē reficeret. Jamq; ex tali largitione victualia monasterio deficerent pueri quidā ex monachis meridie ad littus maris accedētes: lectiones suas repetituri: nauem antiquam in littore ex vetustate derelictā pueriliter intrauerunt: quā subito mari cōcrescēs rapuit: ꝛ sine remo vel remige alioq; adminiculo quoq; vna cū pueris saluis ad oppositam insule ripam subito deuexit. Maioro pueris apparente: ꝛ nauē tenui baculo gubernāte. Ad quod spectaculum rex prouincie cum omni populo occurrēs: ꝛ a pueris q̄ essent aut q̄nō aduenissent audiēs: nauē victualibus ꝛ diuitijs refertā remisit quam similiter virtus diuina: vt prius ad propriū locū reduxit. ¶ Cum normani totam insulā deuastarent ꝛ ppls inermis ad sctm̄ cōfugisset ille baculo rupē percussit: ꝛ in manuales lapillos diuisit: quibus populus hostes in se irruentes oppressit: eosq; in mari fugatos se precipites dare cōpulit. ¶ Hic virgo perpetuo permanēs: pane hordeaceo solo contentus: feria quarta et sexta nullum capiebat cibum: ꝛ semper ferebat ciliciū. Cui in vigilia pasche orāti: ꝛ angelus apparuit: eiq; obitus sui diem prenunciauit: de cuius manibus sanctus vir eucharistiam tertia vice visibiliter sumpsit. ꝛ. ix. kalen. nouembris: vt audierat ad xpm migrauit.

¶ De sctō Maioro martyre. Cap. ciiij.

Maiorus martyr servus generosi et nobilis viri tyburtine ciuitatis passus est persecutione vādalica sub bunerico rege: qui p̄ro fustibus quasi innumerabilibus cesus: trocheis frequentibus eleuatus aliq̄n ictu celeri dimissus super lapides et silices corruebat: sed et plures plagas lapidibus confricatus: dum iam viscera pelle nudata essent: et ipse ad singula constantior appareret: nouissime gladio cesus est: et apud eandem vrbē sepultus.

¶ De sanctis Chrysantho et Daria martyribus. Capitulum .cv.

Chrisanth⁹ et Daria virgo et martyres ambo Rome passi sunt sub imperatore numeriano: qui Chrysanthus Alexandria ortus: cum patre polemio illustrissimo romā veniens ab eodem liberalib⁹ studijs traditus: cū esset ardētissimi ingenij oībus sciētijs mundanis eruditus est. Et dū vniuersa librorū volumina ex curiositate discuteret: et ad libros xp̄iane noci peruenisset: cepit querere: quis ei diuinas literas exponere posset. Tandē a quodā xp̄iano secretissime: ad carpophorū presbyterū adductus est: qui psecutionis atrocitate seuiēte: in specu montis occultatus: vix poterat a paucis fidelib⁹ visitari. A quo Chrysanthus diuinis literis imbuitur: et cōuersus ad xp̄m: sacro fonte pfundit̄: et catholica fide diligēter instruct⁹: post septē dies baptismatis sui xp̄m dn̄m voce publica cōfitet̄: et deos deasq̄ romani ppl̄i demōes esse protestat̄. Qđ audiēs pater ei⁹ nūciantib⁹ ppinquis: cū ab imperatore plurimum honoratus esset: et dignitatem amittere formidaret: fecit filiū in tenebroso carcere recludi: et cibo paruissimo sustentari. Quod vir dei ad exercitiū potius quā ad suppliciū sibi dicebat inferri. Sȝ quidā ex attinentibus patri cōsuluit: vt si filiū ab hac supstitione volebat eripere: elegātissime puelle cōiugio traderet: vt dū diceret esse marit⁹ obliuisceret̄ esse christianus: eo q̄ afflictiones illatas: et christiani sibi ad gloriā reputabat. Tūc polemi⁹ tricliniū sericis vestib⁹ stratū pparauit et Chrysantū preciosis vestib⁹ induit: et quinq̄ puellas speciosas et ornatas ancillis suis eidē associauit. Jubēs quotidiana cōuiuia affluentib⁹ dapib⁹ exhiberi filiumq̄ suū blāditijs et amplexib⁹ puellarū seduci. Qui dū orasset ad dn̄m: ne a fera scȝ carnali cōcupiscētia superaret̄: cōtinuo predicte puelle somno oppresse: nec cibū nec potum sumere poterāt sed educte exterius statim euigilabāt. Jterūq̄ triclyniū introducte graui sopore dormitabāt. Cum aūt polemi⁹ ex hoc ad morte doleret: et amici eius hec oīa magie imputarēt: eidemq̄ cōsulerēt: vt eruditā aliquā iuuenculam speciosam ad eū introduceret: quam ille incantationib⁹ xp̄ianorū minime supare posset. Daria virgo prudentissima et eloquentissima: ac super oēs speciosa: dee veste dicata eligit̄ et ornatissimis vestibus induta a patre rogat̄ vt ad iuuenē ingrediēs: eum dijs et patri restituat ibiq̄ maritū acquirat. Que gemmis et auro radiās ad Chrisanthū ingredit̄: tātaq̄ eū elegātia sermonis alloquit̄: vt si esset ferro durior: plūbo mollior redderetur. Dū autē eam Chrisanthus de pompa vestiū argueret r̄ndit se nō pter pompā sȝ vt eū dijs et patri lucri faceret: sic indutā. Cū iterū Chrisanthus eā reprehēderet: q̄ꝛ p dijs idola coleret: que nec se nec alios custodire possent: et q̄ vinculis ferreis et plumbo coartata essent. R̄ndit Daria q̄ he imagines pter vulg⁹ ignobile formabant̄: marmorea et metallorum vt quos cultor mēte et sacrificijs colit: effigiata imaginē oculis pspicere possit. Tūc Chrisanth⁹ cepit pscrutari q̄ essent dij quorū imagines colebāt. Et cū saturnū pprobasset filiorū interfectorē: Jouē adulterū et incestuosuȝ et Martē homicidioȝ patratorē: Mercuriū incātatorē: Herculē suspēsū occisorē: ceterosq̄ deosq̄ flagitiosos et eorū quelibet malorū omniū incestorē: et per ꝯns tales deos miserrimos: nec coli deberēt: nec deos dici: credidit daria ab eodē cōuersa amboq̄ sancti spiritus copula vniti carnale matrimonium simulabāt. Feciq̄ Chrysanth⁹ occulte in domo sua Dariā baptizari. Que intra dies paucos sacris ībuta līis vna cū viro ꝟginitatis ppetue votū emisit. Et tā p Chrysanthū multitudo virorū: q̄ p Dariā multitudo cōuertebat̄ feminarum. ¶ Quapropter excitata in vrbe seditione: Chrisanthus a pfecto celerino cōprehēdit̄ et sacrificare iubet̄. Sȝ cū hoc recusaret: tribuno claudio a prefecto tradit̄: vt diuersis supplicijs imolare cogat̄. Quē claudi⁹ dedit in custodiā militib⁹ septuaginta. Qui neruis crudis eū cōstringūt: vt sensim se siccātibus neruis ac ossa ei⁹ vix ptingerēt ligamēta. Sȝ statiȝ resolutis neruis: iterū fortiorib⁹ nodis vincit̄: sed vincula cōtinuo dirūpunt̄. Deinde ab eisdē pedib⁹ in cippo mittit̄: sed repēte ligno putrefacto cipp⁹ in puluerē vertit̄. Que cū milites, magicis artib⁹ ascriberēt lotio Chrisanthū pfundere ceperūt: vt ab eo incantationes diluerent sed aqua mox putētissima in roseū odorē cōuersa est. Deinde vitulū excoriauerūt: et corio illū nudū cinxerunt et in sole p horas plurimas posuerūt sed coriū nullā calefactionē sentiēs in eadē viriditate pmāsit. Jterū cathenis ferreis vincit̄ et in carcerē obscurissimū mittit̄. Sȝ lux ei nimia diuinit⁹ est infusa: et vincula sunt resoluta. Que cū milites claudio nūciassent iussit eum ad se adduci et nodosis fustib⁹ cedi: sed fustes in manib⁹ tenentium solidi quasi ferrei erāt: cū vero percuterēt quasi plume molles fiebāt. Qđ vidēs claudi⁹ cū vxore hilaria et filijs Jasone et mauro: ac p̄latis septuaginta militibus credide sūt: et baptizati oēs coronā martyrū ꝑceperūt. De quib⁹ supra in eorū passione dictū est Kalen. decembris. Audiens hec imperator numerianus Chrysanthum in carcere Tulliano obscurissimo et fetidissimo iussit recludi. Dariam vero ad publicū meretriciū locuȝ adduci. Sed cōtinuo diuina misericordia Chrysantho lux diuina odoramēta sancta pstant̄. Darie vero leo de cauea amphitheatri fugiens custos ei⁹ virginitatis dirigitur. Qui ingressus cellam: vbi virgo orans prostrata iacebat iuxta eam se posuit quasi secum videretur orare. Mittitur quidam nefandus: vt virginem corrumpat: sed a leone captus in terram deiicitur qui sine lesione cum tenens ad sanctam vulta conuertitur: et quasi innuens: quid de captiuo fieri iubeat: sciscitatur. Que precepit ne ipsum in nullo lederet sed ad se audiendam venire permitteret. Leo igitur eum relinquens in ostio cellule se posuit: vt nec ille posset exire: nec alius introire. Vir autem ille viso miraculo et auditis sermonibus virginis conuersus est ad christum: et per vrbem discurrens deum christianorum verum omnium creatorem proclamabat. Mittuntur venatores vt leonem capiant: sed omnes a leone capiuntur: et sine lesione ante pedes darie deponuntur: et ab ea conuertuntur. Tunc prefectus in celle introitu copiosum ignem iussit accendi: vt leo cum daria combureretur. Quod leo timens rugire cepit: sed cū virgo domini cōfortauit: q̄ nec incendio cremaretur: neq̄ ab alio caperetur: neq̄ occideret̄: sed morte sua moreret̄: iubēs vt secur⁹ p ignem egrederet̄: q̄ ille eū liberaret quem leo in se honorasset. Tūc leo inclinato capite p medius ignis illesus egredit̄: p turbas discurrēs neminē lesit: nec vllus eū exinde vnq̄ cepit. ¶ Que oīa dū imperator audisset: iussit celerino pfecto: vt aut Chrysanthū et dariā sacrificare compelleret: aut diuersis penis afficeret: qui sacrificare nolentem Chrysanthum iussit in equuleo suspēdi: et ardētes ei lampades applicari. Sed

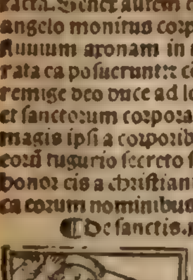
cōtinuo ligna oīa equulei cōminuūt: vincula rupta dissoluunt: z lāpades extinguūt. Quicū vero manū ad daniā mittebāt: eoꝝ nerui brachioꝝ stupebāt: qđ dū ipera tor a pfecto didicisset: z cū hec oīa magicis artib⁹ ascriberet: iussit eos in viā salariā deduci z in arenario vtros deponi: z viuos terra z lapidib⁹ obrui. Sicq̄ inuiolati piuges in fouea quasi in vno lecto deponunt: z magis sepulturā q̄ penā excipiētes in christi laudib⁹ psistētes: terra ac lapidib⁹ obruunt. Sicq̄ christo martyres con secrant: z in codē loco vsq̄ in presens digna celebratione venerantur. Passi sunt aūt. viij. Kalend. nouembris.

¶ De sanctis Crispino z Crispiniano martyrib⁹. Capitulum. cvj.

Crispinus et Crispinian⁹ martyres fratres passi sunt in ciuitate Suessionensi sub Maximiano imperatore agēte rictiouaro preside. Qui cū beato Quintino martyre z alijs pluribus ex vrbe Roma egressi Suessionem venerūt ibidem peregrini habitare ceperūt: ibiq̄ artem cōsutoriā calceoꝝ addiscentes de labore manuū victum sibi querebāt. Ad quos ppter eoꝝ artez multi gentiliū veniētes ab eis puertebant. Denique a rictiouaro preside delāti inuenti sunt calciamēta pauperꝝ resartientes qui dū christum cōfiterentur: iussit eos preses extendi z fustib⁹ cedi: deinde sudes in eoꝝ vngulis mitti: z corrigias singulas de dorsis eoꝝ tolli. Sꝫ orantibus sctis sudes de manib⁹ eoꝝ exilierūt: z ministros percutientes quosdā eorum occiderūt quosdā vero excecauerunt. ¶ Inde mādauit preses vt ligatis molis ad colla eoꝝ tēpore hyemis in flumine axona: velut sub glacie mergerentur: sed eos nec aqua mergere: nec petre deprimere: nec frigus ꝯstringere potuerūt: quin pfecto onere ad ripā aliā fluminis deuenerūt. Postmodum in plūbo liquefactō deiecti: illesi permanserunt. Verum cū gutta plūbi in oculos presidis insiliens ipsum excecasset. Sanctos martyres in picē et oleū z adipē simul bullientia iactari fecit. Quos orantes angelus domini nostri ab igne illesos eduxit. Unde rectiouar⁹ iratus se in ignē precipitauit: z iusto dei iudicio se cremauit. Maximian⁹ aūt audita morte presidis: die sequēti sanctos gladio puniri mandauit: q̄ decollati sunt. viij. kalend. nouembris: quorum corpora bestijs et auibus deuoranda relicta diuina prouidētia permanserunt intacta. Senex autem quidam cū germana sua vetula ab angelo monitus corpora inde tulerunt. Uenientesq̄ ad fluuium axonam in nauicula diuinitus ibidem preparata ea posuerunt: z cōtra ictum fluminis sine remo vel remige deo duce ad locum sibi ostensum peruenerunt: et sanctorum corpora sine vllo pondere portātes: ita vt magis ipsi a corporibus portari viderētur: in quodam eorū tugurio secreto sepelierūt: vbi persecutiōe cessante honor eis a christianis cōdebitus impensus est: z basilica eorum nominibus fabricata.

¶ De sanctis. xlvj. martyribus. Cap. cvij.

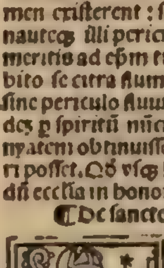
Quadragintasex milites rome passi sunt sub Claudio imperatore: qui audientes q̄ Tryphonia regina quondam vxor decij ad christum cum filia Cyrilla conuersa esset: vt dictū est supra in legenda sancte Tryphonie decimo quinto Kalēd. noueb. Uenerūt ad Justinū presbyterū: ab eo baptismi gratiā petierūt: q̄ clerū Romanū cōgregauit vt ordinarēt epꝫ vrbis Rome: in locū sancti Sixti pōtificis martyrizati q̄ oēs Dionysium papā elegerunt: ipsumq̄ per manus Maximi epi ostiensis consecrari fecerunt. Consecratus autem Dionysi⁹ baptizauit predictos milites quadraginta sex a Justino presbytero sibi oblatos. Audiens hoc Claudius iussit teneri milites z virginem Cyrillā olim decij filiam: z congregato exercitu armato in palatio salustij mandauit. xlvj. milites sibi psentari. Quos xp̄m ꝯfitentes pcepit foras muros porte salarie duci: z in ciuitate figlina omnes capite cedi. Quorum corpora Justinus z Joannes presbyteri noctu rapuerūt: z in via salaria iuxta clunium cucumeris cum aliꝭ. cxx. martyribus sepelierunt. viij. Kal. nouembris. Inter hos autem fuerunt quatuor milites christi precipui scilicet Theodosius: Lucius: Marcus z Petrus.

¶ De sancto Minyate martyre. Cap. cviij.

Minyas martyr passus est sub persecutione decij Cesaris apud Florentiam ciuitatē. Ad quam dum decius peruenisset: Minyatē tentū z sibi presentatum ac sacrificare nolentem: leopardo ferocissimo subijci fecit: sed orāte sancto fera extincta est. Deinde ipsum nudum oleoq̄ perunctum in fornacem ardentē mitti iussit. Angelus autē dñi vt olim cum tribus pueris cū eo descendit: z flammā extinxit: z sanct⁹ illesus omnino permansit. Tūc decius leones ei adhiberi pcepit: sed signo crucis edito leo interijt. Deinde mādauit eum in equuleo leuari z diuti⁹ torqueri: z postmodum inde deponi sudesq̄ ligneas acutas sub vngulis manuum ipsi⁹ affigi. Qui ab angulo confortat⁹ oīa supplicia patientissime tolerauit. Post hec iussit Decius plumbum liquefactū eius aurib⁹ instillari. Cui tū ipse christ⁹ in iuuenis specie candida veste: vt sol facie fulgēs apparuit: eumq̄ cōsolatus ad tolerantiam constantius animauit. Inde mādauit Cesar aures illi⁹ ferro perforari: sꝫ apparente iterꝫ ei angelo quidam ex ministris eum vidēs conuersus est. Demum decius Minyatem ad templum martis adduci fecit: z eidē auri z argenti ac gemmarū quantitatem nō modicā obtulit si sacrificare vellet: eo q̄ ipsꝫ antiqua amicitia plurimū dilexisset. Dūꝫ autem omnino immolare recusaret: iubente Cesare decollatus est. viij. kal. nouemb. Et sepultus est a christianis in ciuitate Florentia. ¶ Sanct⁹ Phridianus epūs Florētius ecclesiā Minyatis martyris trās flumē arni positā sepi⁹ visitabat. Cum aūt die quadam inundatione nimia flumen naui transire non posset: z naute quidam vltra flumen existerent: sanctusq̄ episcopus transire curaret: nauteq̄ illi periculo postposito beati martyris confisi meritis ad epm transuadendum venire disponerent subito se citra flumen inuenerunt: z epm transportantes sine periculo fluuium transierūt. Tunc sanctus epūs eidē p spiritū nūciauit ciuib⁹ illis hoc a deo sanctū Minyatem obtinuisse vt nemo in aqua illi⁹ fluminis necari posset. Qđ vsq̄ hodie ita extitisse refert: z vbi postmodū ecclīa in honore sancti Phridiani epi fabricata est.

¶ De sancto Frontone episcopo. Cap. cix.

Fronto episcopus apud Petragoricēs. ciuitatē claruit. Qui ex eadē vrbe oriūdus: a iuuētute deo deuot⁹. Rome a beato Petro baptizat⁹ z epūs ordinat⁹ ad eandē ciuitatē cū Gregorio presbytero ad predicandū missus est verū post dies tres itineris mortuo Gregorio Frōto ad Petrū rediit acceptoq̄ ipsi⁹ baculo super corpus defuncti illum posuit: et socium excitatum de morte recepit. Sicut de hoc supra dictum est in passione Petri apostoli. iij. Kalendas iulij. Ueniens autem Fronto

ad ciuitatem petragoricam verbo et exemplo multos ad christi fidē cōuertit: et .lxx. monachos ibidem ad seruiendū dño cōgregauit. Sed a prefecto ciuitatis squirio noīe persecutionē passus est: qz quos iste baptizabat: ille decollabat: vnde ipse sumptis seminib⁹ olerū: monachos suos assumpsit: et eremū desertissimā petijt. Veniens autē ad locum super fluuiū dordonē: draconē ingentē et serpētum multitudinē ibidē habitātem christi virtute fugauit. Ibiqz cū fratribus deo seruire cepit et olerum semina seminauit. Deficientibus vero eis cibis angelus dñi sqnirio presidi per noctez apparuit: et ei diuinam vltionē comminatur: nisi sanctis viris subueniat pereuntib⁹ fame. Ille vero territus amicos cōsuluit: sed quo sancti dei abijssent: penit⁹ inuenire non valuit. Post dies tres nocte iterū angelo eidē apparente plagis percussus est. Qui amicis iterū consultis .lxx. camelos cibis monachoꝝ onerat: et deo Frōtonis eos cōmendat. Qui duce dño ad eremū sancti viri recto itinere puenerunt. Sctūs aūt eps onerum medietatē deposuit: et cum reliquo camelos remisit. Qui eadez via qua venerant reuersi sunt ad dūm suum. Qđ cernens preses in christo credidit: et Frontonem inuestigatū adijt: atqz Gregorius ab eo vocat⁹ sacrū baptisma suscepit: eiqz in eremo decetero ministrauit. Sanctus autē vir post multos labores in pace quieuit .vij. kalend. nouēbris. Sepultus Petragorice virtutibus clarens.

¶ De sancto Demetrio martyre. Cap. cx.

Demetrius martyr apud Thessalonicam ciuitatem passus est: sub Maximiano imperatore. Hic a sua iuuentute christianus et deo seruiens nobilis fuit ciuis ipsius Thessalonice ciuitatis et miles strenuus. Qui tamē christū dominū predicabat: et multos ad fidem conuertebat. Ingressus autē imperator Thessalonicam: audiēs de demetrio ipz comprehendi fecit et in carcerem mitti. Erat autem cum imperatore gygas fortissim⁹ et aspectu terribilis nomine libeus. Qui de mandato augusti cum christianis dimicans: eos brachijs ad se constringens ad terram allidebat: statim spiritum exhalabant. Multi etiaz alij ab imperatore diuersis penis affligebantur. Cum autem demetri⁹ esset in carcere positus: scorpionez iuxta pedes suos cauda eum percutere satagentem vidit: quem edito crucis signaculo statim extinxit. Cui oranti cōfestim angelus apparuit: atqz in christo confortatus coronam capiti eius imposuit. Uerum dum imperator cogitaret demetriū cum libeo experiri. Nestor quidam christianus se nocte sancto Demetrio obtulit dicēs quod certamē hoc assumere deliberasset: rogans vt sanctus martyr pro se dominum exoraret. Qui ab eo confortatus die sequenti imperatori se presentauit: seqz christianum asseruit: offerens se cum libeo dimicare: et pro demetrio certamen assumere. ¶ Dum autem imperator illum precibus retrahere non posset: victori munera promisit. Nestor igitur duellum ingressus libeum ad terram prostrauit: et prostratum occidit. Imperator autem hoc videns: et gygātem christianorum vltorem amisisse dolens contra eius sponsionē Nestorem a militia soluit: et de ciuitate eiecit: Demetrium quoqz qui interfectiōis causa fuerat iussit in carcere occidi. Milites autem ad carcerem venerūt: et gladiū in eius pectore demerserunt. Sicqz orans cum palma migrauit ad dominum. Cuius corpus a christianis occultatum est propter timorem paganorū. In quo loco de⁹ mirabilia operabat: vbi cūctorū egritudines sanabātur. Sed pcessu tēporis a Leontio christiano de Illirico veniēte ad pfecturā thessalonice ciuitatis corp⁹ sctī martyris leuatum est et digno honore conditum: ecclesia ei⁹ nomini mire magnitudinis fabricata: vbi et quiescit miraculis pollens. Passus est autem scdz vsuardum .vij. kalendas nouēbris: secundum Adonem .viij. idus octobris.

¶ De sancto Euaristo papa et martyre. Cap. cxj.

Euaristus papa et martyr natione grec⁹ ex patre iudeo noīe iuda de ciuitate bethleem: anacleto pōtifici in epatu romano successit: et sedit annos decē: menses septem dies duos. Hic titulos in vrbe roma presbyteris diuisit. Hic constituit vt septē diacoṇi essent in vrbe: qui custodirēt papā predicātē ppter stylum erroris: et q̄ posset ipoṇi epo ab emulis: et sic a maleuolis infamaret: et vbo diuino ab insidiantib⁹ detraherēt qui etiā semp parati essent ad obsequiū pbēdū in missarū solennijs. Cōstituit etiā vt cōiugium a parētibus publice fiat: et sponse solēniter a viris sponsant et tradant nuptui: et demū a sacerdotib⁹ benedicant: qui etiā sub psecutione traiani martyrio coronat⁹ est: et sepult⁹ est iuxta corpus beati petri apostoli in vaticano .vij. Kalendas nouembris. Hic fecit ordinationes tres per mensem decembrem: presbyteros septem: diaconos duos: epos per diuersa loca numero quinqz. Et cessauit episcopatus dies vigintiocto.

¶ De sanctis Rogatiano et Felicissimo martyribus. Cap. cxij.

Rogatian⁹ presbyter et Felicissim⁹ martyres apud aphricam sub decio et valeriani psecutione passi sunt: et illustri martyrio coronati. De quibus beat⁹ Cyprianus in epistola ad confessores de rogatiano iuniori mentionem facit: eos magnifice cōmēdās. Passi sunt autem .vij. Kal. nouēbris. Hec Ado.

¶ De sancto Frumentio episcopo. Cap. cxiij.

Frumentius episcopus apud indiam claruit tpe cōstantij impatoris. Fuerunt aūt duo pueri romani christiani: scz Frumētius et Hedysius tempore constantini magni augusti: qui dū sub annis puerilib⁹ essent xpianitēū metropio quodā psbytero coꝝ magistro: interna inde superiorꝰ locorū orbis perscrutādi gratia penetrarūt: vbi nūq̄ adhuc christi fuerat euangelium predicatū: quia dicto presbytero literis imbuebantur. Romanis vero tunc tēporis pacis federa indis violantib⁹: cūcti qui de latinorū populo per totam indiā repti sunt capti et trucidati fuerunt. Inter quos prefati pueri sub arbore lectiones suas repetentes a barbaris cōprehēsi vita illis remissa quia pueri: et regi indorū sunt presentati. Quorū alter rex scilicet hedysium sibi pincernā fecit: frumētio vo rationes suas et scrinia concessit. Cum autē rex ad mortē instaret: filio paruulo regnū: pueris vo pfatis libertatē reliqt. Quo mortuo ad preces regine cū filio paruulo: donec adolesceret pmāserunt. Frumētius igit noīe paruuli regnū gubernabat: vñ occasione accepta xpianos in vniuerso regno conuocauit et ecclesias edificādi libertatē concessit christumqz publice annunciās multos de populo ad fidē xpi cōuertit. ¶ Sanctus vo hedysi⁹ ad tyrū italie ciuitatē p visendis parētib⁹ abijt. Frumēti⁹ aūt pperās alexādriā venit: et athanasiū tūc ipi⁹ vrbis epz rogauit vt nouellis xpianis epm

delegaret. Athanasius autem frumentiũ eundem epm ꝯsecrauit: et cũ authoritate plena pontificis ad indos remisit. Qui predicationis officiũ in ipsa prouincia fideliter administrans et multis signorũ et miraculorũ virtutibus coruscans: pene omnes superioris indie gentes ad christũ adduxit: plenusq; sanctitate in pace quieuit vj. kalẽdas nouẽbris. Gloriose sepult⁹ in regia ciuitate.

¶ De sanctis Vincentio Sabina et xpiana virginibus et martyribus. Cap. cxiiij.

Vincẽtius martyr Sabina et christiana virgines passi sunt i hispania ciuitate abella sub p̄side daciano. Qui primo in equuleo ab eo sunt extenti vt oẽs ꝯpages mẽbrorũ eorũ soluerẽtur. Deinde capita eorũ lapidibus supposita vsq; ad excussionẽ cerebri validissimis vectibus sũt ꝯtusa atq; ita eorũ martyrium ꝯpleuerũt. vj. ka. nouẽbris: vt dı̃ Ado.

¶ De sanctis Symone et Juda aplis. Ca. cxv.

Symon chananeus et Juda siue tadeus apostoli fratres germani fuerunt Jacobi minoris et Joseph iusti filij marie cleophe que alpheo nupta fuit. De quo supra dictum est in legenda sancte anne. vij. kalen. augusti. Judas autem ad abagarũ regem edesse missus fuit post domini ascensionem. Cũ eñ dictus rex infirmitate nimia esset oppressus audiens de miraculis christi tunc in iudea predicantis misit ei epistolã rogãs vt ad se venire dignaretur et cum ab infirmitate curare asserens eũ dei filium: cũ tamẽ adhuc esset gẽtilis. Cui iesus p epistolã respondit q oporteret ipm omnia cõplere ꝓpter q̃ missus fuerat: et postea ab eo q̃ miserat illum in celũ recipi. Promittens q vnũ ex eius discipulis post eius ascensionem ad eũ mitteret: qui eũ ab omni egritudine liberaret. Postea vero q̃ dominus assumptus est: vt in historia ecclesiastica legit: misit thomas apostol⁹ thadeũ: qui et iudas dictus est ad abagarum regẽ iuxta domini promissionẽ: viditq; rex in vultu thadei mirum et diuinum splendorẽ: et cõtinuo in christũ credidit: eiusq; discipulum adorauit. Et cũ leprosus esset vt in quibusdam libris legitur thadeus eũ tetigit: et mox plenam mũdationẽ accepit: et baptismũ suscepit. ¶ Scripsit autem iudas apostolus vltimã de. vij. que canonice dicũtur epistolã: que q: in libro enoch apocrypho testimoniũ sumpsit a pluribusq; repudiatur: vsu tamẽ et authoritate maiorũ iter sanctas meruit cõputari scripturas: vt dicit hieronymus libro de viris illustribus. ¶ Judas primo in mesopotamia et ponto predicauit. Symon vero in egypto: deinde ambo in ꝑsidẽ venerũt et ibidem duos magos zaroen et arphaxath quos matheus de ethiopia fugauerat inuenerũt vt supra dictum est in eius passione. xj. kalen. octobris. Qui per magicas incantationes multa signa faciebant: et populum multis ludificabant. Tunc baradach dux xerxis regis babylonie ad prelium cõtra indos profecturus nullum a diis suis potuit habere responsum. Pergentes autẽ ad phanum proxime ciuitatis a diis illorũ audierũt q ꝓpter apostolos qui illuc venerant dij sui respondere non poterant. Quos dux requisitos et inuẽtos interrogauit q̃ essent: vel qua de re venissent. Qui se genere hebreos cõditione christi seruos et apostolos esse responderunt: causa vero salutis illorum illuc venisse dixerũt. Cũ aũt dux diceret q dijs suis potẽtiores illos fore cognosceret: ideoq; cũ eos de fine belli interrogasset apostoli responderunt q ad hoc vt deos illos mẽdaces fore cõprobarẽt ꝑmittebãt eis dare respõsa: vt ex euentu facti mentitos eos fuisse appareret. Tũc phanatici bellũ dixerũt futurũ et multũ hinc inde populum ruiturũ. Apostoli autẽ verba illorum deridentes ducem hortati sunt: dicentes eos pacem secum adduxisse: et die sequenti hora tertia legatos indorum ad eũ venturos esse: ituros se potestati cũ pace velle subijcere. Pontifices vero cõtradicentes apostolos deceptores asserebant: qui ideo ducem securũ reddere vellent: vt ipm incautũ hostes facilius occuparent. Dux vero vtrosq; vsq; in crastinũ custodiri fecit: vt rei euentu veraces honorarent: et mẽdaces punirentur. Cum autem die sequenti quod apostoli p̄dixerãt euenisset: et dux põtifices incẽdere vellet: ꝓhibuerũt apli ne hoc fieret: q: missi erãt nõ venientes occidere sed mortuos viuificare. Et cũ oĩa bona illorum dux apostolis vl saltẽ partẽ vellet donare: apli nihil oino assenserunt recipere. Dux võ miratus illos ad regẽ xerxem duxit: et deos in effigie hoim latentes esse asseruit: atq; cũcta que per eos sibi contigerant narrauit. Magi vero econtra ibidẽ existentes illis detrahebant: eos vanos et mẽdacissimos asserentes. Quod vt comprobarent aduocatos quosdam coram se positos suis artibus ita mutos fecerunt vt nec nutibus loqui possent. Deinde illos loqui permiserunt: sed immobiles esse fecerunt. Deinde eis gressum reddiderunt: sed apertis eos oculis excecauerũt. Dux vero aduocatos illos confusos ad apostolos duxit: vt eorum interuẽtu a magorum incantationibus liberarentur. Sed cũ illi apostolos pannosos despexissent: symon eos in fide christi docuit: et ne deetero magos illos timerent cõfortauit. Et cũ in eorum frontibus consignati essent: et in christum crederent: ad regem coram magis ingressi ab illis superari non potuerũt. Irati magi multitudinem serpentum venire fecerunt. Sed apostoli veniẽtes pallia sua de serpentibus impleuerunt: et in magos proiecerunt mandantes ne illos occiderent sed solum morsibus cruciarent. Quod cũ serpentes facerent apli iterũ eis imposuerũt vt omne venenũ qđ infunderãt reuocarent: et sic ad sua loca redirent. Maiores autẽ cruciatus magi senserũt cũ serpẽtes venenũ retrahebãt: q cum ipsum primitus infundebãt. Apli autẽ triduo doloribus cruciari permiserũt vt vel sic ab eorum malitia cõuerterent. Cum ergo tribus diebus sine cibo et potu et somno mansissent: et nec sic resipicere vellẽt: apli eos sanos fecerũt: et libere quo vellent abire permiserũt. Qui in eorũ malitia perdurãtes ab eis fugerũt: et pene cõtra eos totam persidem commouerũt. ¶ Post hec filia cuiusdam principis ex fornicatione cõcepit: et filium pariens quendam sanctum diaconẽ apostolorum discipulum nomine euphrosinum infamauit: q ipse eam virginem violauerat et ex ipso puella cõceperat. Cũq; parẽtes puelle diaconũ occidere vellẽt: apostoli aduenerũt: et quãdo puer natus fuerit requirũt. Qui respõderũt q illa die prima hora diei. Apostoli vero puerũ ad se portari iusserũt: et coram diacono statuerunt. Adiurantq; puerũ in christi nomine vt si diacon⁹ ille eũ genuisset coram cunctis debeat ꝓpalare. Infans vero diserte respõdit et diaconum iustum et sanctum asseruit: q: nũq̃ carnem suã coinq̃nauit. Cũ autẽ parẽtes instarẽt vt apli quererẽt quis author sceleris fuisset dixerũt se innocẽtes absoluere deberẽt: nõ autem nocẽtes prodere. ¶ Cõtigit etiam eo tempore vt due tigrides ferocissime que in singulis caueis erãt clause prodeũtes fugerãt et oẽs sibi occurrẽtes deuorarent. Ad quas apostoli venerũt et eas in nomine dñi velut oues mansuetas reddiderunt: ita vt inter homines de die pacifice habitarẽt: et vespere ad speluncas suas redirẽt. Apli autẽ p annũ vnũ et mẽses tres in babylonia ꝑmiserunt: et plusq̃ septuaginta milia hoim exceptis paruulis et mulieribus ꝯuerterũt: quos oẽs cũ rege xerxe et regina Guina et filio eutropio baptizauerũt ecclesias cõstruentes et presbyteros ac clericos ordinãtes. ¶ Predicti autem magi ad ciuitatem suam venientes septuaginta idolo

rū pontifices ibidē existentes seduxerūt:vt cum illuc apostoli venirent aut eos sacrificare compellerent aut penitus perimerent. Perlustrata igit̄ circūquaq; oī puincia cū apostoli ad dictā vrbem deuenissent:predicti pontifices cū oī populo eos capiūt:ꝛ ad templū solis ꝛ lune deducunt. Demones aūt p energuminos clamabant φ eos apostoli incendebant. Angelus autē domini eis apparuit:ꝛ vt alterū ex duob' eligerēt illos monuit aut omnium in tēplo existentiū repentinū interitum aut suū martyriū. Qui cū martyriū elegissent: vt populū ad penitentiā reducere possent. Facto in eis silentio demoniis cūctis audientibus imperarūt:vt de illorū simulacris exirent ꝛ illa cōfringerēt. Statimq; duo ethiopes nigri ꝛ nudi de idolis exierunt:ꝛ fractis illis cū diris vocibus abscesserūt. Quod videntes pontifices in apostolos irruerūt:ꝛ eos protinus trucidarunt. Tunc erumpentibus fulgoribus ꝛ tonitruis tēplum trifarie scinditur:ꝛ magi ictu fulminis in carbones vertuntur. Rex autem babylonie xerxes apostolorū corpora ad ciuitatē suā transtulit:ꝛ in eorum honorē ecclīā mire magnitudinis fabricauit. Passi sunt aūt sancti apostoli dn̄i symō ꝛ iudas.v.kalen.nouembris.

¶ De sancto Abdia ep̄o ꝛ cōfessore. Cap.cxvj.

Abdias episcop' babylonie fuit:q̄ a sāctis apostolis Symone ꝛ Juda in fide christi doctus:eorūq; discipulus ꝛ ab eisdē cōsecratus est ep̄s. Qui post martyriū apostolorū eorū passionē hebraica lingua cōscripsit:quā eutropi' ep̄s filius xerxis regis:de quo dictuʒ est supra pridie kalendas maii:in grecum transtulit:eamq; postmodum aphrican' in latinū vertit. Hic in ciuitate babylonie persarum predicationis officio fideliter instituit:eoq; solicite administrato in pace quieuit sepultus babylonie iuxta corpora apostolorum.

¶ De sancto Pharone ep̄o. Cap.cxvij.

Pharo episcopus meldeñ. claruit apud ipaʒ ciuitatē Hic fuit frater sancte phare v̄ginis de q̄ infra dictū est.vij.id' decēbris. Qui ꝛ p̄positus palatio clotharii:ꝛ theodeberti:ꝛ theodorici regū francorū strenue regalia administrabat. Dū aūt ad pharā sororē suā visitandā vocat' accessisset:ab eadē suasus scl̄ōʒ reliq̄t. Et cōi voto ipi' ꝛ cōiugis blidechildis ip̄e clericatū assūpsit:vxorēq; sacro velamie ɔsecrari fecit. Ip̄e aūt mle opib' solicite intētus dn̄o deuote seruiuit:ecclīā scti stephani ciuitatis meldēsis paup̄rimā copiose ditauit:ꝛ i ea in dn̄i obsequio resedit. Hic etiā chilenū fratrē suū ad p̄uinciā attrebatēseʒ ad p̄dicādū misit:q̄ ibidē miraculis claruit. ¶ Die q̄dā cū eodē chileno pharo ad mēsaʒ sedebat:ꝛ vas vitreū vino plenū cadēs in terrā cōfractū est:qd̄ sanct' chilen' reintegrauit:vinūq; effusuʒ adeo i vase recupauit φ neq; terra madefacta videret̄ recuperatūq; vinū chilen' pharoni p̄sentauit ꝛ pharo deo grās egit. Mortuo v̄o valpetro ep̄o pharo ab oī ppl̄o in successorem eligit̄ ꝛ a rege clothario approbat̄. Qui cū die pasche pueros ɔfirmaret infantē a natiuitate cecū chrismate pungens illumiauit. ¶ Trāsiēs p ciuitatē oēs carceres vinctos a vīculis absolutos de custodia solo v̄bo eduxit. Verū cū aliquādo allect' de memoria pulchritudinis ei' vxori:ad eā misit vt se visitaret. Illa aūt cū bis recusasset:tādē tertio vocata cilicio īducta ꝛ vultu abiecta ad eū venit:ꝛ sancti viri immūdā cogitationē extinxit. ¶ Dū autē nauis quedā cū multis in flumine fuisset submersa pharo ad ripā amnis accedens tādiu terse prostrat' orauit donec nauis cū oīb' qui submersi fuerāt viuentib' emersit:ꝛ ad fluminis ripā peruenit. ¶ Cū ad p̄ces andoeni ep̄i ecclīaʒ i solo rhotomageñ cū sanctis amādo ꝛ eligio dedicaret:ꝛ tabula marmorea altari cōsecrato supponi deberet casu de manibus mistrorū collapsa p mediū scissa est. Quā scrūs pharo cū ceteris episcopis suis orationib' reintegrauit. Qui episcopatum suū feliciter per annos.lxvj. gubernauit ꝛ clar' sanctitate ad christū migrauit.v.kal.nouēbris.

¶ De sancta Cyrilla virgine ꝛ martyre.
Capitulum.cxviij.

Cyrilla v̄go ꝛ martyr Rome passa est sub claudio imperatore. Hec olim filia decii cesaris vna cum matre tryphonia regina ad christum conuersa et a sancto p̄sbytero iustino baptizata est:vt dictū est supra in legenda tryphonie regine decimoquinto kalen. nouēbris. Mortua vero tryphonia claudius cyrillam teneri fecit cum militibus quadragintasex:de quibus supra in eorum passione actum est.viij.kalendas.nouembris. Quibus omnibus martyrizatis imperator cyrillaʒ sacrificare nolētem gladio necari precepit. Cuius corp' iustinus presbyter iuxta corpora hippolyti martyris et sociorum sepeliuit quinto Kalen.nouembris:vbi ꝛ tryphoniam reginam ipse recondiderat.

¶ De sancto Joanne episcopo augustudineñ.
Capitulum.cxix.

Joannes episcopus augustudinensis vt scribit Beda libro.v.cap.ij.gestis anglorū mira sanctitate claruit. Hic longe a ciuitate sua fere miliario cum dimidio māsionē secretiorē nemore circūdatā habebat:in qua p totā quadragesimā manere cōsueuerat:habēs secū paucos viros sp̄ūales:ca q̄b' deo vacaret ꝛ pauperē quēpiā in quo x̄pm refoueret. Cū aūt semel incipiēte.xl. illuc venisset ꝛ adolescētē mutū a natiuitate totūq; scabiosuʒ ꝛ in capite furfureū secū assumpsisset eidē quotidianū victū p̄stās finita prima quadragesime septima dū linguā ei' breuissimā tetigit signo crucis edito loquēdi ei facultatē ꝛ vsum cōcessit. Scabredinē aūt ei' adhibito medico curari fecit. Ita vt capillis pulcherrimis ꝛ crispis limpido vultu et noua loq̄la decoratus quodāmō renouenisse videret̄. ¶ Quadā die ad monasteriū virginū qd̄ uetadū d̄r deuenit:vbi erat virgo q̄dā abbatisse carnalis filia quā in seculo ex marito genuerat q̄ ex flebotomia in.iiij. luna facta brachiū adeo tumefactū habebat:φ ipsi' oīno vsu carebat. Quā dū scrūs vir ad p̄ces abbatisse tetigit cōfestim brachiū ei' sanū fecit. ¶ In villa duūmiliū cū ecclesiā cōsecrasset ꝛ missam celebrasset vxori comitis huci q̄ dieb'.xl. ipos corpis graui calore detēta iacuerat:de aqua cōsecrationis b̄ndicta misit:vt ipsa exinde biberet ꝛ corp' ablueret. Qd̄ dū illa fecisset ab oī mox egritudine sanata surrexit:ꝛ continuo discumbentibus in mensa ministrauit. ¶ Aliquo quoq; tēpore vocatus ad dedicādū aliā ecclesiam comitis addi officio peracto ad vnū ex pueris comitis graui lāguore detētum iamq; in extremis laborātem intrauit:ꝛ eum benedicens ad mēsam cum comite discubuit. Cum autem puer post modicum bibere petiisset:et ioannes vinum a se benedictum ei misisset:puer potans illud statim valens de lecto surrexit:ꝛ cum ceteris ad mēsam comedit. ¶ Cū ad quoddam monasteriū pergeret ꝛ iuuenes equitantes equos ad cursum certatim compellerent:vnus illorum a fes

eto viro currere prohibit⁹ dū cursum cepit:lapsus in lapide caput collisit:⁊ cerebrū pene excutiēs:die illo ⁊ nocte quasi mortu⁹ iacuit. Pro quo vir dñi in orationem pnoctans mane caput ei⁹ tetigit:⁊ ab omni ꝓtin⁹ dolore ⁊ lesione curauit. Primo tñ ipsuz cōfitentē ꝙ a quodam pſbytero heretico fuerat baptizatus catholice baptizauit. Mãsit aūt in epatu annis .xxxiij. Et pre nimia senectute administrare nō valēs successorē sibi viuēdū ordinauit:⁊ epatum resignãs in monasterio pdicto habitauit:vbi ⁊ in pace quieuit .iiij. kalē. nouēbris. Sepultusq3 est in porticu sancti petri in monasterio quod dr̄ sylua clerorū anno domini .cccccccxxj.

¶ De sancto Narcisso epō. Capi.cxx.

Narcissus eps hierosolymorū tpe aurelij Antonini imperatoris claruit. Qui multis miraculis coruscauit. Die quadã i vigilia pasche dū oleū luminaribus deesset nec vñ infunderet haberēt aquã bñdixit:⁊ lãpadib⁹ infundi fecit:⁊ plusq3 cēt oleū lumē fouit:⁊ clarã lucē reddidit. Quodã ꝟo tpe dū a qbusdã emulis de facinorib⁹ certis criminat⁹ cēt tres testes sub iuro ꝯ eū deposuerūt. Quorū prim⁹ sibi imprecat⁹ est ꝙ nisi verū diceret igne cōsumeret. Scd̄s ꝙ a morbo regio cruciaret. Tertius ꝙ oculorū lumine priuaret. Et ꝙuis his nō obstãtib⁹ a pplo innocēs iudicat⁹ esset:furori emulorū sctūs vir cedere voluit ⁊ desertū petēs diudū solitariã vitã duxit. Testis aūt prim⁹ q̄ in eū mētit⁹ fuerat cū omni domo sua fulmine arsit. Scd̄s morbo regio a planta vsq3 ad verticē pcussus interiit. Terti⁹ vero hec videns ad penitētiã rediit:⁊ veritate corã oī pplo deposita diu peccatum suū defleuit:donec lachrymarū inūdãtia lumē oculorū amisit. Popul⁹ aūt hierusalē narcissum diu requirēs ⁊ nulquã inueniēs dionysiū sanctū virū sibi substituit. Cui post modicū decedenti germani⁹:⁊ germanio gordi⁹ successit. Cui⁹ tpe narcissus repert⁹ cū iam senex esset:quã diu diudū renitens ad sedē suã cū gloria reductus est:⁊ gordius sponte episcopatum resignauit. Cū vero ex nimio senio iam episcopatū administrare nō posset:diuina reuelatione Alexandrū virū sanctū q̄ de capadocia hierosolymã causa peregrinationis venerat:loco sui ordinandū constituit:vt in ipsi⁹ sancta legēda dictū est supra decimoquinto kalēdas aprilis. Ipse vero reliquū sue senilis etatis orationib⁹ exegit ⁊ quarto kalē. nouēbris ad christum migrauit.

¶ De sancto zenobio presbytero ⁊ martyre. Capi.cxxi.

Zenobius presbyter ⁊ martyr apud sidonē vrbē palestinorū passus est. Qui sub diocletiani ⁊ maximiani augustorū psecutiōe pro nominis christi inuicta cōfessione gladio capite cesus glorioso martyrio coronatus est .iiij. kalēdas nouembris:vt ait Ado.

¶ De sctō Serapione epō. Capitu.cxxij.

Serapion eps apud aphricã vir eruditissim⁹ fuit ⁊ fide clarissim⁹ atq3 virtute mirabilis:q̄ vt scribit Hieronym⁹ libro de viris illustribus vndecimo cōmodi impatoris anno Antiochie eps ordinat⁹ est. Hic fidei cōfessiōe insignis scripsit epistolas ad cariniū ⁊ pōtiū de heresi mōtani cas valēter impugnans. Aduersus manicheū ēt volumē scripsit egregiū. De titulis psalmorū aliū. Eplãs insup ad diuersos vtiles valde. Et sub Cōstātio pncipe sctitate notabilis humanitatis debitum soluit. Sepult⁹ Antiochie .iij. kalē. nouē.

¶ De sancto Leontio confessore. Capi.cxxiij.

Leonti⁹ confessor apud Taracinã ciuitatē cãpanie tempore claudij imperatoris a sctō cesario martyre conuersus est:vt dicetur infra in ei⁹ passione kalen. nouembris:qui ab eodem sacri fontis vnda pfusus mox vt a sancto iuliano presbytero diuinam communionē accepit spiritum emisit. Sepultusq3 est in eodē oppido ab vxore ⁊ filijs .iij. kalen. nouembris.

¶ De sancto Marcello martyre. Capi.cxxiiij.

Marcell⁹ martyr apud ciuitatem tingitanã passus est. Qui cū esset centurio sub agricolao agente vices prefectorum pretorio et de christianitate ab eius militib⁹ accusatus fuisset:⁊ christum dñm confiteri nullaten⁹ dubitasset. Iubente nequissimo agricolao capitis abscisione martyriū cōsummauit:sepultusq3 est in eadē ciuitate a fidelibus .iij. kalē. nouembris. Hec Ado.

¶ De sancto Germano epō capuano. Capi.cxxv.

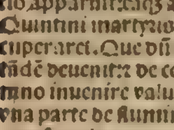
German⁹ episcopus capuanus sanctitate vite mirifica claruit:de quo refert gregorius .ij. dialog. cap. xxxj. ꝙ dum seruãdus quidã diacon⁹ abbas monasterij quod in campanie partib⁹ a liberio quodã patritio vrbis rome cōstructū fuerat ad beatū bñdictū ad monasteriū cassinēse visitatiōis gratia venisset. Moracq3 i⁹ quietis cresceret in cuiusdã turris superiorib⁹ benedict⁹ in inferioribus vero seruand⁹ se collocauit diaconus. Quo videlicet in loco inferiora superioribus peruius cōtinuabat ascensus. Cum vir domini Benedict⁹ adhuc quiescentibus fratrib⁹:instans vigilijs ad fenestrã dñm deprecaretur:subito in tempesta noctis hora respiciēs:vidit fusam lucem desup noctis tenebras effugasse:tantoq3 splendore clarescere:vt diez vinceret lux illa:que inter tenebras radiasset. Omnis etiã mundus velut sub vno solis radio collect⁹ ante oculos ei⁹ adductus est. Qui venerabilis pater dum in tantam oculorū aciē in splendore lucis infigeret vidit Germani animã epī capuani in spera ignea ab angelis in celū deferri. Tūc tãti sibi testē volens adhibere miraculi. Seruandū abbatē bis terq3 ei⁹ nomine cum clamore vocauit. Qui in tanti viri insolito clamore turbatus ascendit:respexit:partemq3 iam lucis exiguã vidit. Cui ex hoc stupenti vir dei:que gesta fuerant enarrauit. Statimq3 in cassinum castrum theoprobo mandauit vt ad capuam sub eadē nocte trãsmitteret:⁊ quid de Germano epō ageret:agnosceret. Factumq3 est. Et his qui missus fuerat sanctū virū Germanū epm iam defunctū repperit:⁊ requirens agnouit:eadē hora fuisse illius obitum:quo vir dñi Benedictus ei⁹ cognouit ascensum. Quieuit autem in pace .iij. kalend. nouēbris secundum vsuardum.

¶ De sancto Quintino martyre. Capi.cxxvj.

Quintin⁹ martyr genere nobilis ⁊ ciuis Roman⁹ apd Ambianū vrbē sub rictiouaro pſi de passus est tēporib⁹ Diocletiani et Maximiani imperatorū. Cū enim Quintin⁹ cū Fusciano ⁊ Victorico et Crispino ⁊ Crispiniano: ⁊ alijs pluribus a Roma discessisset ⁊ Parisi⁹ deuenisset: dū singuli illoꝝ loca in qbus pdicarēt: elegissent. Quintin⁹ pdicādo circuiens ⁊ miraculis pollēs Ambianū venit: eodēquoqꝫ tpe rictiouar⁹ pſes tātā cedē i xpianos exercuit: vt in ciuitate Treuerēsi sanguis martyrū in flumē moselle decurreret: ⁊ colorē aq in suū verteret. Rictiouar⁹ igit Quintinū detētū in carcere clausit: die vero sequēti pduci mādauit: ⁊ dū xpm cōfiteret iussit extēdi ⁊ grauiter cedi. Sꝫ voce de celo ipsuꝫ exhortāte cedētes corruerūt in terrā. Quē pſes iterū in carcerē recipi iussit: angelo vero illū soluēte: manē in mediū vrbis iuit: ⁊ ibi pplo pdicauit: ⁊ ꝗ rursum captū iussit illū pſes ad trochleas adeo torqueri vt vincula ei⁹ a iūcturis soluerent: deinde testiculis ferreis illū cedi precepit: posteaqꝫ oleū bulliēs ac picē ⁊ adipē feruētia dorso ei⁹ infundi: ⁊ lāpades ei ardētes applicari. Et dū liberi⁹ idola contēneret ⁊ pſidē cōfutaret: mādauit in os ei⁹ acetū ⁊ salē ac sinapiꝫ liquefacta iactari vt sic taceret. Qui dum magis adhuc xpm collaudaret: iussit illū apud virmandū adduci et duos maximos clauos siue teringas a ceruice vsqꝫ ad crura cōfigi: ⁊ x. alios clauellos intra vngulas ⁊ carnes digitis manuū immittit. Et sic cōfossum decollari. De cui⁹ collo colūba niuea exiēs celū aduolare visa ē. Qui passus est pridie kalen. nouēbris. Corp⁹ autē ei⁹ fluuio sequane demersum a pſide adiectiōe terre plūbi ⁊ limi ceno sepultū est: nec a xpianis inueniret. ¶ Sed post annos. lv. a quadā matrona Romana Eusebia noie taliter repertū est. Cū enī ipsa mulier ceca eēt: angel⁹ ei tertio apparuit: eāqꝫ admonuit vt i galliā ad corp⁹ sancti Quintini martyris requirendū accederet: sicqꝫ visuꝫ reciperaret. Que dū locū ignoraret: angelico ductu illuc tādē deuenit: ⁊ de corpore a multis requirens nihil omnino inuenire valuit. Dū aūt orasset ad dn̄m corpus ex vna parte de flumine ⁊ caput et alia enatauit: ⁊ vsqꝫ ad man⁹ mulieris accessit. Qđ illa accipiēs oīno incorruptum nimioqꝫ odore fragrās: ad virmandū castrū portare disposuit. Sed dū ad radices mōtis puenit corp⁹ oīno immobile factū est: vbi diuina cognita voluntate Eusebia corp⁹ tumulauit: ⁊ cōtinuo ei⁹ tactu lumē recuperauit. Plurimi quoqꝫ infirmi a diuersis languoribus in ei⁹ inuētione sunt curati. ¶ Post decursum aūt annorū. cccxx. dū corpus sancti martyris iterū esset incognitū sancto Eligio Nouiomensi epō reuelatur. Qui post ieiuniū triduanū: dum locū sibi ostēsum vbi latebāt effoderet: nocte lux de celo tāta circunfulsit: vt dies orta a plurib⁹ crederetur: odoris quoqꝫ suauissimi fragrātia erupit. Corp⁹ ergo sancti reptū ac leuatū: honorifico ac pcioso locello cōdidit: ecclesiāqꝫ ⁊ monasteriū ibidē edificauit. Anno dn̄i. cccccclvij. vbi ad pſens sanctum corpus requiescit: signisqꝫ mirabilib⁹ refulget.

¶ De sancto Natale confessore. Capitu. cxxvij.

Natalis cōfessor tēpore Zepherini pape Rome claruit. Qui dū sanctis operib⁹ polleret decept⁹ ab Asclepio ⁊ theodoto collectarhis: q ambo discipuli erant cuiusdā coriarij apostate: ab ecclie cōmunione deiecti aceꝗuit vt epūs illi⁹ heresis nominaret accepto p salario. cl. nūmis mēstrue pstationis. Sed admonit⁹ sepius a dn̄o vt resipisceret: dū amore turpis lucri recusaret: nocte quadā i somnis ab angelis diri verberib⁹ flagellat. Manē aūt liuores ⁊ vulnerū cicatrices in scapulis reperiēs ac si vigilās corporaliter passus eēt: territ⁹ ad papā Zepherinū adijt: ⁊ visionē narrauit. Quē ille penitētē benigne suscepit ⁊ dignitati renūciāti satisfactionē imposuit. Natalis vero vitā in meli⁹ cōmutās: laudabilius finiuit et eiusdem pontificis tempore post modicū in pace quieuit pridie kalendas nouembris.

¶ Explicit liber nonus.

Incipit prologus. X. libri.

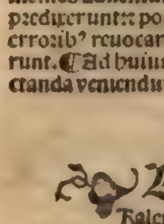

Decimus liber huius catalogi continet in se passiones et gesta illorū sanctorum quorum festiuitates eueniunt intra tempus in quo representat ecclesia ppagationem illorum eius filiorū qui fuerunt ecclie eiusdē augmētatores quales fuerunt sancte virgines. Hoc aūt tempus est a kalendis mensis Nouembris vsqꝫ ad aduentum domini. Et hoc sub figura sanctorum prophetarum: quorum tunc vaticinia et prophetie leguntur. Hi enim vt plurimū carnali spreto cōiugio: in corporis ⁊ mētis integritate dn̄o seruientes aduentum christi ⁊ futura tempora per spūm predixerunt: ⁊ populū domini suis vaticiniis a vitiis et errorib⁹ reuocare ⁊ ad viam veritatis reducere studuerunt. ¶ Ad huius igitur temporis vltimi festa pertractanda veniendum est.

¶ Finis prologi.

Liber decimus a Kalendis nouembris vsqꝫ ad aduentum.

¶ De festiuitate omnium sanctorum. Capi. j.

Omniuꝫ sanctorum festiuitas quatuor causis instituta fuisse videtur: pmo ppter cuiusdā templi dedicationem: secundo propter omissorum suppletionē: tertio ppter negligētiarum expiationem: quarto propter faciliorē orationum nostrarum impetrationem. ¶ Primo ergo instituta est propter cuiusdam templi dedicationem: videlicet templi quod Pantheon antea dicebatur quod rome fuit constructum in honorem cybeles. que mater

que mater dicitur omnium deorum et omnium eius filiorum. Quod templum postmodum Bonifaci' papa quart' ecclesie dei a phoca Cesare donatum consecrauit in honorem dei genitricis et omnium martyrum christi .iii. idus maii. Et tunc ipsa die instituit in vrbe Roma celebrari festum beate Marie virginis et omnium sanctorum scilicet martyrum quia adhuc festa confessorum non celebrabant. De hac materia supra dictum est .iii. idus maii. Et est illud templum quod hodie vocatur sancta maria rotunda. Uerum processu temporis: quia ad hoc festum multitudo maxima confluebat: et propter defectum victualium celebritati vacare non poterant. Ideo Gregorius papa quartus hoc festum in calendis nouembris esse constituit. quando celebratis messib' et vindemijs maiorem victualium copiam esse conspexit: ac per vniuersum mundum hunc diem in honorem generaliter omnium sanctorum solenniter celebrari decreuit: additis festiuitatibus confessorum. et sic solennitas que solum Rome de solis martyribus celebratur per totum mundum de omnib' sanctis ad presens recollitur. ¶ Secundo instituta est propter omissorum suppletionem. Multos enim sanctos omittimus de quibus nullum festum siue memoriam facimus: tum propter sanctorum multiplicitatem quia quasi infiniti sunt: tum propter nostram infirmitatem: quia infirmi et debiles sumus: nec ad hoc sufficere possumus: tum propter temporis breuitatem: quia etiam totum tempus longissime vite vnius hominis non sufficeret: vt semel tantum in vita sua: quis singulorum sanctorum festa celebraret. Ideoque ecclesia rationabiliter ordinauit: vt quia omnium sanctorum festa facere non possumus: saltem omnes generaliter insimul honoremus. ¶ Quare autem institutum est vt sanctorum festa in terris agamus. Magister Guillelm' in summa de officio ponit sex rationes. ¶ Prima est propter honorem diuine maiestatis. ¶ Cum enim sanctis honorem impendimus deum in ipsis honoramus: quia qui sanctis honorem tribuit illum honorat qui eos sanctificauit. ps. Laudate dominum in sanctis eius. ¶ Secunda est propter auxilium nostre infirmitatis. Quia enim per nos salutem habere non possumus: ideo sanctorum intercessionibus indigemus: a quib' vt adiuuari mereamur: merito ipsos honorare debem'. ¶ Tertia est propter augmentum nostre securitatis: vt scilicet propter sanctorum gloriam: que nobis in eorum festiuitate proponitur nostra spes et securitas augmentetur. Si enim mortales homines nobis similes potuerunt ita pro sua merita sublimari: constat quia nos similiter poterim': cum manus domini abbreuiata non sit. ¶ Quarta est propter exemplum nostre imitationis. Cum enim eorum festiuitas recensetur: ad eorum imitationem prouocamur: vt scilicet eorum exemplo terrena contemnentes celestia desiderem'. ¶ Quinta est propter debitum mutue vicissitudinis. Sancti enim de nobis festum faciunt in celo: quia gaudium est angelis dei et animabus sanctis super vno peccatore penitentiam agente. Iustum est ergo vt nos de ipsis festum agamus in terris. ¶ Sexta est propter procurationem nostri honoris et exaltationis. Cum enim sanctos honoramus nostram rem agimus: et nostrum honorem procuram': quia eorum festiuitas est nostra dignitas. Nam cum honoramus fratres nostros: honoramus nos ipsos: charitas enim omnia communia facit. ¶ Tertio instituta est propter negligentiarum expiationem. Licet enim paucorum sanctorum festa agamus: adhuc tamen illa pauca sepe negligenter agimus: et multa ibidem per ignorantiam omittim'. Si quid igitur in aliis solennitatibus sanctorum qu[illegible]gimus neglexerim' in hac generali solennitate supplere possum': et de negligentia nos purgare valem'. Hec ratio tangitur in sermone qui hac die per ecclesias recitatur in quo sic dicitur. Decretum est vt hac die sanctorum omnium memoria habeatur: vt quicquid humana fragilitas per ignorantiam vel negligentiam vel occupationem rei secularis in solennitatib' sanctorum min' peregisset: in hac sancta obseruatione soluatur. ¶ Notandum autem est quod octo sunt ordines sanctorum quos hodie in hac die insimul veneramur: vt eis quod negligenter fecimus suppleant: quorum notantur per octo conditiones siue status beatorum: qui in euangelio huius festi a christo exprimuntur: et eorum perfectione contra octo vitia capitalia diriguntur: et reducuntur ad octo conditiones siue status diuersorum ministeriorum hominum: qui constituunt politicum regimen ciuitatis eo quod ecclesia triumphans ciuitati assimilatur. Apocal. xxi. c. Uidi ciuitatem sanctam hierusalem nouam etc. Ut enim tractatur in lib. de regimine ciuitatum: ad hoc vt ciuitas bene regatur: et in suo statu pacifico conseruetur necesse est vt habeat consiliarios seu iudices regi assidentes: officiales siue vicarios in diuersis castris regis vicem gerentes. precones siue notarios regis decreta scribentes. Famulos seu nuncios regis mandata exequentes. Milites siue pugiles pro regis honore pugnantes. Nobiles siue primarios regem continue comitantes. Mercatores siue operarios diuersa operantes et vendentes. Et electas dominas reginam iugiter associantes. ¶ Primus ordo qui est iudicum siue consiliariorum regi assidentium est ordo apostolorum: qui tanquam iudices et regis assessores a christo electi sunt: vt cum christo ad iudicium venturo in duodecim thronis sedeant: et vniuersum orbem cum eo iudicare debeant: de quib' cantat ecclesia. Uos seculi iusti iudices etc. Ad hoc autem vt iudices iuste iudicent: debent a mente sua omnem cupiditatem excludere et paupertatem diligere. Unde merito quia tales fuerunt apostoli quia omnia temporalia a mente sua abdicarunt: de ipsis dicitur. Beati pauperes spiritu. Et hec paupertas spiritus dirigitur contra auaritiam. Premium autem quod rex consueuit suis iustis dare iudicib': est ipsum regnum quod eis vna secum facit esse commune: vt ipsi quodammodo reges appellentur: et sibi conregnent. vnde et de apostolis dicitur. Quoniam ipsorum est regnum celorum: sicut et christi. Secundus ordo qui est officialium siue vicariorum est ordo pontificum et sacerdotum: qui christi vices et auctoritatem exercent in ecclesia militante: et ei' personam in oib' representant per diuersa loca. Officiales autem siue vicarii regis debent semper optare iustitiam: vt ius suum vnicuique tribuant: vnde et de illis: quia tales fuerunt dicitur. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam. Et talis esuries dirigitur contra gulam. Premium autem horum officialium esse consueuit: vt de censu regio sibi vite necessaria prouideatur. vnde et de pontificib' et sacerdotibus dicitur. Quoniam ipsi saturabuntur. ¶ Tertius ordo: qui est preconum et notariorum: est ordo prophetarum qui regis eterni mandata in ecclesia scripserunt: et ea populis denunciauerunt. Tales autem semper debent esse in continuo exercitio et labore: vt quasi vita eorum sit in fletu propter regis amorem. vnde quia tales fuerunt prophete de eis dicitur. Beati qui lugent. Et talis luctus laboriosus dirigitur contra accidiam. Premium autem horum scribarum et preconum esse consueuit: quod rex eis gratias liberaliter concedens: multis illos beneficiis consoletur. vnde et de ipsis additur. Quoniam ipsi consolabuntur. ¶ Quartus ordo: qui est famulorum et nunciorum: est ordo angelorum: sub quo omnes eorum ordines colliguntur qui regis celestis mandata fideliter exequuntur: velut eius famuli et nuncii ab eo directi. Tales autem debent esse humiles: vt regis iussa obedienter adimpleant vnde quia tales fuerunt angeli boni qui in humilitate perstiterunt: nec superbie illorum qui de celo corruerunt consentire voluerunt: merito dicitur de eis. Beati mites. Et talis mititas contra superbiam dirigitur. Premium autem illorum nunciorum consueuit esse: vt rex illis predia et possessiones largiatur. vnde et de ipsis additur. Quoniam ipsi possidebunt terram. Nam et angelis deus regimen terrenorum commisit. ¶ Quintus ordo qui est militum siue pugnatorum est ordo martyrum: qui pro regis honore vsque ad effusionem sanguinis decertarunt. Tales autem multas persecutiones hostium pati consueuerunt. vnde merito de martyribus dicitur. Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. Et talis passio contra inanem mundi gloriam dirigitur. Premium autem

militum regis esse consueuit: vt rex eis oia sua liberaliter communicet: adeo q inter ipsos et ei assessores nulla differentia sit. vn et de ipsis addidit sicut et de apostolis: qm ipsorum est regnum celorum: qz et martyres christo conregnare putantur: et reges appellantur et coronas regias in capite deferentes. ¶ Sext9 ordo q est nobilium siue primariorum: est ordo confessorum q p longam contemplationem regem celi continue comitantur: et eius societati quodammodo deputantur. Tales autem nobiles eius debent super oia ad pacem vigilare: et vt concordia sit inter ipsos affectare. vnde qz tales fuerunt confessores de eis dicitur. Beati pacifici. Et talis pax contra iram dirigitur. pr mium autem istorum esse consueuit: vt rex tales nobiles adeo diligat: q ipsos quodammodo filios suos appellet. vnde et de istis addidit. Qm filii dei vocabuntur. ¶ Septim9 ordo q est mercatorum siue operariorum est ordo patriarcharum q operibus misericordie intenti quodammodo merces celicas christo vendebant centuplum recepturi. Tales autem mercatores debent esse misericordes: ne lucris pecunialibus nimium intenti efficiantur deceptores. vnde quia tales fuerunt patriarche dicitur de eis. Beati misericordes. Et talis misericordia contra inuidiam dirigitur. Premium autem mercatorum esse consueuit: vt de suis negociationibus lucrum percipiant. vnde de istis addidit. Quoniam ipsi misericordiam consequentur. ¶ Octauus ordo qui est dominarum est ordo virginum que reginam celi continue associant: et ei iugiter assistunt. Tales autem domine debent esse munde et pudice: vt etiam regi assistere possint. vnde quia tales fuerunt virgines dicitur de eis. Beati mundo corde. Et talis munditia contra luxuriam dirigitur. Premium autem dominarum esse solet: vt regis faciem videant: et eius specialem amicitiam habeant. vnde et de istis addidit. Quoniam ipsi deum videbunt. ¶ Quarto et vltimo institutum est illud festum: propter orationum nostrarum faciliorem impetrationem: vt sicut ecclesia dei hac die omnes sanctos vniuersaliter honorat: sic et ipsi p nobis omnes insimul intercedant. Hec ratio in oratione tangitur: cum dicitur. Desideratam nobis tue propitiationis abundantiam multiplicatis intercessionibus largiaris. Quod autem omnes sancti in hoc festo pro nobis vniuersaliter ad intercedendum conueniant: ostensum est in quadam visione que sequenti anno ab huius solennitatis institutione contigisse narratur. ¶ Cum enim custos ecclesie sancti Petri in vrbe omnia altaria circuiisset: et omnium sanctorum suffragia implorasset: ad altare sancti Petri rediens in spiritu rapitur. Et ecce vidit regem regum in sublimi solio considentem: et omnes angelos circumstantes: deinde regina in diademate fulgente cum dominarum multitudine aduenit: et rex assurgens eam iuxta se sedere fecit. post hec venit quidam vestitus pilis camelorum: quem sequebatur multitudo venerabilium seniorum. Deinde aduenit alius in papali habitu decoratus quem plurimi in pontificalibus sequebatur postea processit innumerabilis militie multitudo. Post quos aduenit turba diuersarum gentium infinita. Hi omnes ante regem aduenerunt: et cum flexis genibus adorauerunt. Angelus autem qui custodem ducebat eidem visionem exposuit. Asserens reginam matrem dei esse: et omnes vero virgines continentes: pilis camelorum vestitum ioannem baptistam: seniores patriarchas et prophetas: papali habitu ornatus Petrum apostolum pontifices apostolos omnes: milites martyres: turbam reliquam confessores. Qui ideo ante regem regum christum venerant: vt pro honore ipsis hac die exhibito gratias agerent: et pro orbe vniuerso exorarent. ¶ Deinde dictus custos ad locum alium ductus vidit vtriusq sexus homines: alios immensis diuersis delitiis gaudentes: alios inopes et famelicos mendicantes. Dixit autem angel9 hunc locum purgatorium esse: abundantes vero animas illas esse quibus ab amicis per suffragia subueniebatur: egentes vero quarum cura nullatenus habebatur. Iussit igitur vt omnia visa summo pontifici intimaret: vt post festum omnium sanctorum diem statueret animarum: vt saltem generalia suffragia illa die pro illis fierent: qui specialia habere non possent propter quod commemoratio defunctorum sequenti die ordinata est.

¶ De sanctis Cesario et Iuliano martyribus. Capitulum .ii.

Cesarius et Iulianus martyres apud taracinam campanie ciuitatem passi sunt sub claudio imperatore. Erat enim firminus quidam pontifex taracine ciuitatis qui per singulos annos talem cerimoniam pro salute rei publice et principum romanorum fieri suadebat. Iuuenem enim p .vii. aut .viii. menses in delitiis enutriuit: faciebat kalendis ianuarii postquam immolaret: et deinde ipsum iuuenem armatum montem armum ascendere et inde se precipitio dare: cuius corpus summo honore collectum in templo apollinis comburebatur: et cineres pro reliquiis recondebantur. Eodem tempore cesarius dia onus ex aphrica predictam ciuitatem deueniens: et kalen. ianuarii: hec videns et abhorrens ac redarguens de christianitate suspectus tentus est a firmino pontifice: et a luxurio primario ciuitatis. Et post dies .viii. tradit9 est leontio consulari. Quo iubente nudat9 ante templum apollinis adductus est. Dum autem orasset templum corruit: et firminum pontificem interfecit. Clamante autem populo cesarium innocentem leontius cum in custodia nudum detinuit per menses .xi. Post hec autem inde eductus sed ab angelo capillis suis subito crescentibus indutus: dum peteret se modicum relaxari et dimissus orasset: lux ipsi de celo nimia effusa est. Que cernens leonti9 conuertitur: et a cesario baptisatur: et a iuliano presbytero sacra comione scificatur: et dictum est supra de co .iii. kalend. nouembris. Postq vero sanctus leontius obiit luxurius cesarium et iulianum detinuit: et in sacco vinctos in mare simul precipitari fecit. Quorum corpora a mari ad littus iactata eusebius collegit: et ea condigno honore sepeliuit kalen. nouembris: luxurius vero post dies modicos a serpente percussus interiit.

¶ De sancto Benigno presbytero et martyre. Capitulum .iii.

Benignus presbyter et martyr passus est apud castrum diuionum sub aureliano imperatore. Qui cum a sto augustine et cum andocho presbytero et thyrso dyacono a sancto policarpo eo iohannis euangeliste discipulo ad predicandum in galliam missus esset ad portum massilie deuenientes ciuitatem edui adierunt. vbi a fausto quodam senatore deuoto xpiano sz occulto honorifice suscepti sunt. Quem cum filio symphoriano adolescente et omni familia baptizauerunt. Ad cui9 etiam preces ad ciuitatem lingonicam accesserunt leonillam fausti sororem xpianam fieri cupientem cum trib9 ei9 nepotib9: quorum ipsa auia erat: scilicet speusippo eleusippo et meleusippo vnda sacra perfuderunt: et in xpi fide docuerunt. De qb9 supra in eorum passione dictum est .xvi. kal. februarii. Deinde benign9 presbyter diuionum reductus ibi cepit predicare cepit. Aurelian9 ergo imperator illuc deueniens benignum comprehensum et sacrificare recusantem neruis durissimis cedi fecit: et inde atrocissimum carceri mancipauit: vbi ab angelo confortatus: et vulnera eius sanantur die sequenti imperatori exhibitus: et iussu eius ad templum ducitur et immolare suadetur. Sed oratione ab eo facta idola sicut fumus euanuerunt. Quem aurelian9 irat9 mandauit in carcerem mitti et in saxo perforato pedes eius includi: et sudes in digitis manuum

affligitatq per dies septe omnē ei cibū potūq negari: canes quoq famelicos secū recludi: vt canes ei⁹ lacera rēt. Cū aūt tertio dieb⁹ sex in oratiōe pseuerasset: canes adeo mitigauit: vt nec velle eū lederēt. Die vero septio apta custodia benign⁹ ille suus inuent⁹ est: a iudibus ꝛ cippo so. ut⁹. Tūcq iubēt: imparatore: vecte ferreo in collo percusso: lācea pfossus expirauit: visa quoq est colūba niuea ex ore ei⁹ pgredi ꝛ vsq ad celos euolare. Corpus aūt remāsit nimio fragrās odore: qđ a xpianis in eodē castro sepultū est kalendas nouembris.

¶De sancta Maria virgine ꝛ marty.

Capitu. iiij.

Maria vgo ꝛ martyr: apd ciuitatē Nicomedie passa est. Que dū eēt ancilla cuiusdam tertulij principalis: ꝛ a dño suo pter natalez filij hostie dijs immolarent: illa a cōseruis dñe delata: q de sacrificiis: ꝛ pote xpiana gustare noluisset: verberibus diris afflicta est: ꝛ a tertulio duro carcere mācipata: ubiq dieb⁹ decē fame cruciata est. Quib⁹ a romano pside cōperto: mariā sibi psentari fecit: eamq sacrificare nolentē: vngularū laniatione vexari precepit. Sed clamore populi innocētē virginē protestātis: eā ad carcerē duci mādauit. Que dū duceret: man⁹ se tenentiuz euadēs et fugiēs ab ipsis insequit. Dūq ad saxū collis deuenisset: saxū diuina virtute scindit: ꝛ virginē intra se recipiens cōfestim cōcludit: ꝛ psecutores excludunt: ac in testimoniū miraculi frustra aliqua ex vestib⁹ virginis extra petrā cōcisa dimittunt. Qđ illi cernētes territi saxū circūeunt nec aditū vllum inuenire possunt. Audiēs hec preses populū ad saxū concidendū aduocat: vt inde maleficā educant. Sz tonitrua ꝛ fulgura maxima cōtinuo eruperunt: equitesq duo equis igneis insidētes de celo aduolarūt. Populi vero pauētes ad templa deorū recurrerunt: verū erūpentes fulmina duo milia gentiliū interfecerūt. Idola quoq plurima in puluerē redegerūt. Que vidētes multi alij paganorum numero tria milia ad xpm pūersi sunt. Preses aūt a fulgure interempt⁹ est. Maria vo saxo inclusa migrauit ad dñz. Postea quoq apto saxo: corp⁹ illi⁹ a xpianis repertus: dignoq honore cōditū est kalen. nouēbris.

¶De sancto Vigore episcopo.

Capitu. v.

Vigor eps claruit tpe Childeberti regis Frācoꝝ apud opidū Baiocēse: qđ Attrebatēsis ciuitate nobilib⁹ ꝛ fidelib⁹ parētib⁹ nat⁹ intra sancti vedasti monasteriū habitabat. Dū aūt parētes illū inde retrahere vellēt: vt ipz haberēt in eorū hereditate sucessorem: ille assumpto puero theodemiro seculū reliquit: ꝛ nesciēs quo pgeret pegrinari cepit: atq ad regionē Baiocē deuenit: vbi ab angelo in somnis admonit⁹ ad vicū reducit ꝛ petre pitalliq edificato monasterio ieiunijs et orationibus deo seruiebat: multosq ad dñm cōuertebat. ¶Dū aūt filiū paruulū mulieris xpiane cōuersum baptizasset illeq subita febre mortu⁹ esset: mater pueri cadauer in lectulo suo reposuit: ꝛ ad vigorē accedēs: morē filij cuz lachrymis nūciauit. Pro quo sanctus vir oratiōnē effudit: ꝛ matrē ad domū reuerti mādauit: q iussu illius rediens filium sibi viuum occurrētē recepit. Propter qđ miraculū multi languētes ad eū accedebāt: ꝛ tactu illi⁹ sani redibāt: pluresq ad fidē conuersi in xpm credebāt. ¶Hic de possessiōe viri cuiusdā serpētē quadraginta pedes in lōgitudine habētē: q solo flatu boues ꝛ pecora occidebat oratio suo vt catulū mansuetū ligatum viaeēt: Theodemiro ministro suo tradidit: quē ille ipsuz sequēte iussu magistri ad mare ligatū deduxit: ꝛ vndis demersit. ¶Aliū quoq serpentē de loco: qđ de cella: ꝛ tertiū de loco q dicit cāmoron similiter eiecit. ¶Defuncto vero epo Baiocēse a clero ꝛ populo in epatu elect⁹ est. Cū aūt comes Bathyldus possessionē quādā epatus a se occupatā arari faceret: de quo subito corruēs expirauit. Sanct⁹ autem vir multis clarus virtutib⁹ senex et plenus dierum in pace quieuit kalendas nouēbris. Sepultusq est in ecclesia Baiocensi.

¶De sancto Mathurino confessore.

Capitu. vj.

Mathurin⁹ cōfessor apud Senonensem ciuitatē tpe Maximiani imperatoris claruit. Qui ex pre Marino eiusdē ciuitatis nobile ac gētile pgenit⁹: qđ ex pcepto Maximiani xpianos psequebatur: ipse clāculū alio solo xpianus existēs: p parētū salute ad dñm exorabat. Audiuitq a dño q ei ab eo postulata darent. Et post dies paucos mater ei⁹ ad xpm cōuersa dum patri eādē cōuersionē suaderet. Ille ei respōdit qđ i nocte precedēte p visuz acceperat: q filio suo in custodiaz data fuisset ouiū multitudo. Vñ ipse Marin⁹ cuz vxore ꝛ filio Mathurino annoꝝ viginti a sancto Policarpo epo baptizati sunt. ¶Cū aūt diabol⁹ filiā Maximiani imperatoris oppressisset: ꝛ p os puelle clamaret se a nullo hominū nisi a Mathurino Senonēsi eijciēdū: pplm quoq romanū a clade epidemie: quā incurrerat eiusdē meritis liberādū. Impator ad Senonen. ciuitatē misit ꝛ mathurinū ad se accersiuit. Qui romā cū multo bonore pduct⁹ pri⁹ a comitib⁹ iuramētū accepit: ꝛ vt si eū rome aut in via mori cōtingeret: corp⁹ ei⁹ ad ppriā patriā reportarēt. Veniēs ergo Mathurin⁹ romā: imperatoris filiā a demonio liberauit: pplō quoq salutē a pestilentia suis orationib⁹ impetrauit. Et post hec ibidem in pace qeuit kalē. nouēbris. Cui⁹ corp⁹ dū i quodā tumulo posuissent: die sequēti exhumatū inuenerunt. Recordati aūt pmissiōis ꝛ iuri corp⁹ roma. ad galliā trāsportauerūt ꝛ ibidē illud iussu impatoris digno honore cōdiderūt apd Senonis ciuitatē: vbi ꝛ miracul' claret.

¶De sancto Marcello epo. Capi. vij.

Marcellus eps parisioꝝ fuit: q apd eādē vrbē merito sanctitatis nō modico claruit. De quo illud memorabile repit: qđ existēs adhuc iuuenis vt digni⁹ mōstraret futur⁹ antistes ei⁹ merito tūc aqua in vinū tūc vero mutata est in balsamū. Hic etiā inter alia pluriā ei⁹ miraculosa insignia: puellā a morte corporis suscitauit. Qui apud eādē vrbē Parisiēsem sanctitate clar⁹ in pace qeuit kalē. nouēbris. ibidē sepultus.

¶De commemoratione olm mortuorum.

Capitu. viij.

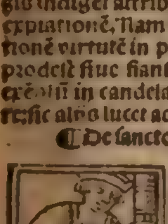
Commemoratio omnium fidelium defunctorum sequenti die a festo omnium sanctoruz fieri ab ecclesia instituta est: videlicet iiij. non. nouēbris: vt generalibus aliquādo suffragijs adiuuētur: qui speciālia habere nō possunt: sicut i quadam reuelatione monstratum est: de qua dictū est supra in legēda oīs sanctorum kalē. nouembris. Circa quā commemorationem tria videnda sunt

scilicet ipsorum purgandorū cōditio futura ipsorū defunctorum purgatio durat: ipsorū expiandorum subuentio secura. ¶ Quantū ad cōditionē futurā sciēdum est esse locū purgatorium in quo anime purgantur quorūdam mouentium: quorū quib⁹ inferi⁹ dicetur ꝛ hoc probatur. ¶ Primo per locū a sufficienti diuisione. Nā sicut dicit Augustinus. Omnes qui de hac vita decedūt: aut sunt valde boni: ꝛ hi statim euolant ad paradisum: aut sunt valde mali: ꝛ hi descendunt ad infernum: aut mediocriter boni: ꝛ hi vadunt ad purgatoriū. Suffragia autē facta pro valde bonis sunt gratiarū actiones: nec debent fieri scienter quia vt ipse dicit. Iniuriā facit martyri q̄ orat pro martyre: sed vbi ignoranter fierent ad meritum orantis cederent fm illud. Oratio mea in sinu meo conuertetur. ¶ Suffragia autem facta pro valde malis: sunt viuorum qualescūq̄ cōsolationes p quibus si de ipsorum dānatione constaret: nulla suffragia fienda essent vt docet Augustin⁹. Si scirem patrē meū esse in inferno nō plus orarem pro eo quā pro diabolo. Sunt autem quidā mediocriter boni qui plenā penitentiam nō perfecerunt qui nec adeo boni sunt: quin suffragiis nō egeant nec adeo mali quin eis prodesse nō valeāt: p quibus suffragia facta sunt expiationes. ¶ Secūdo pbatur p locum ab auctoritate. Cū enim christus dicat: qd̄ qui peccauerit in spiritum sanctum non remittetur ei: neq̄ in hoc seculo: neq̄ in futuro. Concluditur q̄ in futuro seculo peccata aliqua dimittuntur sed hec nō in paradiso: quia nihil sordidū nihil intrabit ī eo coinquinatum. Apocalip. xxi. cap. Neq̄ in inferno in quo nulla est redēptio igitur est dare tertiū locū in quo dimittantur: scilicet purgatoriū. Tertio probatur ex ipsa diuina pietate. Cū enī sit impossibile vt homo nō peccet iuxta illud. Septies in die cadit iustus quomodo esset diuine pietatis: vt quis subitanea morte preuentus sic damnaretur de homicidio: sicut ꝛ de verbo occiso. Non enim euolāt statim cum decedunt nisi tria genera hominum: q̄ significātur per illos tres quibus celum apertum est: scilicet pueri baptizati aut etiā adulti: dummodo decedant antequā actualiter peccent hi significantur per christū baptizatum cui celum apertū est. Luce. iii. Itē sancti martyres qui denotantur per Stephanū lapidatum: qui vidit celos apertos. Actuum. vii. cap. Item viri perfecti existentes sine vllo peccato etiam veniali: hi denotantur per Joannem perfectissimum qui vidit ostium apertū in celo. Apocalip. iiii. ¶ Quantum ad purgationē durantem tria videnda sunt: scilicet qui sunt illi qui purgantur: ꝛ vbi purgantur: ꝛ quāto tempore purgantur. ¶ Circa primum sciendum est qd̄ purgantur illi qui satisfactione sibi iniuncta nondum cōpleta decedunt: veruntamen si haberēt tantā contritionem: que sufficeret ad delendū peccatū: liberi ad vitā transirent: etiam si satisfactionem minime compleuissent: quia apud deum nō tam valet mensura temporis quam doloris. Qui autem nō adeo conteruntur: ꝛ ante expletionem moriuntur: igne purgatorii grauissime puniuntur: nisi forte eorum satisfactio ab aliquibus eorū charis assumatur perficienda: ꝛ hec debet fieri auctoritate sacerdotis: qui penitentiam imposuit: ꝛ in casu extreme necessitatis: vbi p illum perfici nō possit: ꝛ debet perfici pro eo ab homine existente in charitate: ꝛ q̄ minor pena commutetur in maiorem quia plus deo satisfacit pena propria quā aliena. ¶ Secundi qui purgantur: sunt hi qui satisfactionem quidē iniunctam compleuerunt: sed tamen illa pena ignorantia vel negligentia sacerdotis sufficiens non fuit. Nā nisi magnitudo cōtritionis suppleat: isti tales in purgatorio complebunt quod in hac vita defecerunt: vnde si penitentia imposita est maior: tunc illud plus cedit ei in augmentū glorie. Si equalis: sufficit ad diminutionem totius culpe. Si minor: tunc illud quod restat supplebitur ex virtute diuine iusticie. ¶ Tertii qui purgantur: sunt illi qui lignum fenum ꝛ stipulam secum ferunt scilicet affectiones carnales quibus dediti sunt: ita tamē

vt nil deo preponant. Isti enim illis tribus significantur: qui secundum suos amandi modos: vel diutius vt lignum: vel minus vt fenum: vel minimum vt stipulas cremabuntur. ¶ Circa secundū scilicet vbi purgātur: sciendum est q̄ est purgatorium generale ꝛ speciale. Generale est in eodem loco quo ꝛ inferi⁹: ꝛ eodem igne dānati cruciantur: ꝛ saluandi purgātur: sicut idem ignis ligna cōsumit: ꝛ aurum purificat: qui quidem ignis est miro modo grauis cum excellat omnem penam: quam vnquā quis passus fuerit in hac vita: licet martyres mirabilia passi fuerint tormenta. Habent tamen illi qui sunt in purgatorio triplex remedium: quo⁹ damnati carent. Primum: quia certi futuram gloriam prestolantur: habent enim certitudinem de gloria: minorem quidem quā existentes in patria: sed maiorē quā existētes in via. Secundum quia a demonib⁹ non cruciantur: non enim est conueniens vt quorū in hoc mundo extiterūt victores: eos habeāt in purgatorio penarum illatores. Tertiū quia ab angelis bonis sepius visitantur: q̄ eos in spe certa future glorie confirmant ꝛ bona que p eis in hoc mundo fiunt illis annūciant. ¶ Speciale vero purgatorium est illud quod deus in diuersis locis plurium animabus purgandis sepius deputare creditur. Quod quidē facit deus propter quinq̄ rationes. Primo propter earum leuem punitionem: sicut aliquibus secundum Gregorium reuelatum est: animas quasdam in vmbra punitas esse. ¶ Secundo propter eorū celerē liberationem: vt scilicet possint suas indigentias aliis reuelare: ꝛ sic eorum suffragia peterent: ꝛ per consequens de pena celerius exire. Sicut legitur de sancto Theobaldo q̄ eius piscatores in autumno frustum glaciei p pisce prendiderunt: qd̄ dum pedibus episcopi podagra laborantis pro eius refrigerio supponeretur: audiuit vocem de glacie dicentis se animā esse vnius peccatoris qui in glacie purgabatur: qui liberari posset si triginta missas pro eo continuatis diebus celebraret. Quas dum sanctus bis inchoasset: ꝛ diuersis causis demone hoc agente intermisisset tertio missas continuauit: ꝛ frustro glaciei dissoluto aīa peccatoris ad celos ascendit. ¶ Tertio propter nostrā instructionem vt scilicet magnam penā infligi peccātibus in vita futura cognoscamus: sicut apparet in quodam scholari: qui dū post eius obitū magistro suo cum capa de pergameno plena sophismatibus apparuisset camq̄ plusq̄ turrim sibi ponderare diceret: ꝛ magister penam illam leuem iudicaret. Ille guttam vnam sui sudoris in palmam magistri cadere dimisit que manum eius sicut sagitta perforauit: ꝛ cruciatum mirabilem sensit: vnde magister territus seculo renuncians religionem intrauit. ¶ Quarto propter culpe in loco perpetrationem: sicut legitur quarto dialogorum: q̄ presbyter propter corporis sui necessitatem balneum frequentans semper inueniebat vnum sibi ibidem ministrantem. Cui dum vice quadam pro mercede panem benedictum offerret: audiuit ab eo q̄ fuerat aliquādo dn̄s loci illius: sed p culpis suis ibidem post mortē fuerat deputat⁹: rogans vt p se panem illum deo offerret: ꝛ sic expiari posset: qd̄ dum presbyter per dies septē p eo celebrasset: ꝛ ad balneum rediisset illum minime ampli⁹ inuenit. ¶ Quinto propter alicuius sancti orationem: sicut legitur de sancto Patricio cbo ad cui⁹ orationē de⁹ in Hibernia purgatoriū vnū cōstituit: de quo dictū est supra in eius legenda. xvi. kalend. aprilis. Circa tertium scilicet quanto tempore purgantur: sciēdū est q̄ tempus debet culpe correspōdere. De⁹ enim qui modos ꝛ mensurā peccatorū ꝛ penarū nouit penā cū culpa cōmensurat: vel temporis diuturnitate vel pene acerbitate: vt si verbi gratia q̄s peccatū cōmisisset propter qd̄ per annū in purgatorio stare deberet: ꝛ vsq̄ ad diē iudicii nō nisi mēsis vn⁹ restaret: q: tūc purgatoriū finiri oporteret: de⁹ tūc ppter temporis breuitatē aggrauaret pene acerbitatem. ¶ Quātū vero ad subuentionem securam quatuor videnda sunt: scilicet quib⁹ subueniatur

uenitur. Per quos subueniṫ. Per que ⁊ qualr̄ subueniṫ. ¶ Circa primū sciendū ꝙ damnatis nullo modo subueniṫ: nec quo ad liberationē: vt scȝ ab ipsis penis liberenṫ: nec quo ad mitigationē: vt scȝ in eis diminuātur: nec quo ad suspensionem: vt scȝ ad tp̄s etiam minimū eorum pena suspēdatur: nec quo ad fortificationē: vt scȝ ad tolerandū leuius roborenṫ. Quantū eīm ad aliquod horum in inferno nulla est redēptio. Subueniṫ autem illis qui in vita sibi meruerunt vt eis talia prodesse possint: vez illis qui in statu gratie decedentes aliqua leuī purgāda tulerūt: de quib' supra dictum est. ¶ Circa secundū sciendū ꝙ debet illis subueniri per holes q̄ sint in tali statu: quali ⁊ illi decesserūt: scȝ in statu gratie. Alioquin si suffragia fiant pro defunctis existentib' in mortali: nihil aīabus p̄suntz: sicut nec sibi ipsis prodesse possunt. Hoc autem fallit in duob' casibus. ¶ Primo cū q̄s decedēs in charitate ordinat sibi de p̄priis facultatib' per aliquē subueniri: quāuis eīm talis voluntatē defuncti exequēs sit in pctō mortali: p̄sunt tn̄ illi tales elemosyne: q: fiunt in p̄sonā existētis in statu gratie. ¶ Secūdo cū quis defunctis subuenit in personam ecclesie: vt si sacerdos existēs in mortali eā sponte celebret p̄ defunctis: q: enim hoc facit in p̄sonā ecclesie: prosunt defunctis illa suffragia: q: nomine ecclesie fiunt: q̄ semp̄ sine macula cōsistit: ⁊ oia p̄ spiritum sanctū operatur. ¶ Circa tertiū sciendū qd̄ suffragia p̄ defunctis quedā sunt realia sicut elemosyne ⁊ oblationes: quedā personalia: vt ieiunia ⁊ peregrinationes. q̄dā vero mixta: vt ecclesie orationes ⁊ potissime missarū celebrationes. ¶ Qd̄ autē primū scȝ elemosyne p̄sint pro defunctis: p̄tȝ ex eo qd̄ legitur scd̄o Machabeo. xii. Qm̄ vir fortissim' iudas collatione facta xii. drachmas argenti misit Hierosolymā offerri p̄ peccatis mortuorū ⁊c. ¶ Quod vero secundū scȝ ieiuniorū obseruatio ⁊ oratio eis prosit Grego. probat in. iiii. dialogorū p̄ multas authoritates ⁊ exēpla q̄ causa breuitatis omittunṫ. Qd̄ aūt tertiū scȝ missarū celebratio eis prosit: probat idē in eodē libro: ꝙ dum quidam frater mortuus esset: ⁊ .iii. aureos habere repertus fuisset: iussit eum Gregori' in sterquilinio sepeliri: ⁊ p̄ eo vsq̄ ad dies. xxx. missaȝ celebrari: quib' expletis aīa illius cuidā fratri apparuit: ⁊ se p̄pter talē missarū celebrationē a purgatorio liberatū esse dixit. ¶ Circa quartū vero scȝ qualr̄ subueniṫ: sciendū est ꝙ suffragia aut fiūt pro mortuis ḡnaliter: ⁊ tūc ḡnaliter prosunt aut specialiter ⁊ tunc specialr̄ prosunt illis pro q̄bus fiūt: si indigent: si aūt nō indigent s̄m diuinā dispensationē illis q̄ magis indigēt attribuuntur. Et hoc intelligas quātū ad expiationē. Nam suffragia mortuoȝ habēt vltra expiationē virtutē in penis cōfortandi. Et hoc oīb' equalr̄ prodest siue fiant ḡnaliter siue specialiter: sicut patet exēplū in candela q̄ accensa pro vno existente in carcere: sic aliis lucet ac si pro singulis accensa fuisset.

¶ De sancto Justo martyre. Cap. ix.

Justus martyr a-

pud Tergestinā ciuitatē aquileie p̄uincie passus est temporib' Diocletiani ⁊ Maximiani imperatorū sub manatio prefecto. Qui dum ad p̄fatā vrbē deuenisset. Justū cōprehendi fecit: ⁊ sibi presentato cepit suadere vt dn̄is sacrificaret. Qui cum dn̄o iesu xp̄o se sacrificare diceret: iussit eū in carcerē trudi. Vbiq̄ tota nocte in orōne p̄seuerasset: mane eductū et imolare recusantē: fecit eū Manatius extēsuȝ neruis crudis cedi: sed cū illū olno inuictū cerneret mandauit in collo eius ⁊ manibus ac pedib' plumbi pondera ligari: ⁊ sic in profundū maris demergi. Qui quasi ad epulas inuitatus ipse sibimet pondera plumbi deferebat: ⁊ vale dicēs fratribus festinando ad littus pergebat. Sicq̄ ad locū ductū ⁊ plumbo ei alligato in scapha modicissima ponitur: ductusq̄ in altum pelagi: oratione facta in mare demergiṫ: vt ait sp̄m deo reddidit: mox funes eius cū plumbo dirupti sunt ⁊ corpus ad littus Tergestine ciuitatis ab vndis deductū est ante solis occasum. Eadē nocte apparuit sanctus martyr cuidam p̄sbytero noīe Sebastiano: iubens vt corpus eius colligeret ⁊ cū indulgentia sepeliret. Qui cōuocatis plurib' xp̄ianis: corpus ipsius in littore inuentū: iuxta ipsum locū honorifice tumularūt. Qui passus est. iiii. non. nouēbris.

¶ De sancta Eustochio virgine ⁊ martyre. Cap. x.

Eustochiuȝ virgo

⁊ martyr apud Tarsuȝ Cilicie passa est sub Juliano imperatore. Qui cū ibidē existens cū omni pp̄lo dn̄s gētiluī sacrificasset Eustochiū sacrificare nolentē primo neruis bubalinis cedi fecit: deinde cornib' capreolarum vngulari precepit: partibusq̄ carnes eius cōcidi. Deinde caput eius cū capillis excoriari: ⁊ clauos infigi. Et cū hec omnia constantissime tolerasset: ⁊ imperator sententiam protulisset vt membratim concisa in sartagine torreretur orans ad dominum emisit spiritum. Sepultaq̄ est a matre propria in abditissima crypta. iiii. nonas nouembris.

¶ De sancta Eustochio virgine. Cap. xi.

Eustochiuȝ virgo

sacratissima paule nobilissime romanoȝ filia ⁊ beati Hieronymi discipula fuit. De qua idem testatur Hieronymus ꝙ in sanctis locis virginitatis ⁊ ecclesie monile p̄ciosissimum fuit. Cum vero mater eius oī relicto seculo ⁊ mūdanis diuitiis ac filiis cunctis ex vrbe roma p̄gressa Hierosolymā deo seruitura nauigaret: hec sola eius p̄positi ⁊ nauigationis comes extitit: sicut supra actum est in vita paule. vi. kalend. februarii. Et cum eadē eius matre apud oppidū Bethleem cenobiū cōstruxit: ⁊ cū eadē ⁊ aliis sctis feminis sub beati patris Hieronymi disciplina deo deuote seruiuit: atq̄ post dormitionem genitricis. l. ⁊ eo amplius puellarū mater extitit. Cui beūs doctor regulā deo viuendi cōstituit ⁊ dictauit. Ipsa aūt ieiuniis ⁊ orōnibus sacrorūq̄ librorū studiis intenta solicite: post agones plurimos p̄ xp̄o superatos in virginitatis proposito in pace q̄euit. Sepulta apud Bethleem. iiii. nonas nouembris.

¶ De sancto Victorino ep̄o ⁊ martyre.
Capitulum. xii.

Victorin' Picta-

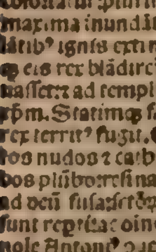
uiensis episcopus sub Diocletiana persecutione martyriū passus est: q̄ scientia ⁊ doctrina clarus opuscula nonnulla sacre fidei perutilia compilauit. Commentarios eīm edidit in genesim Exodum: Leuiticum: Esaiam: Ezechielē: Abacuch: Ecclesiastē. Cantica canticorū: ⁊ Apocalipsim. Aduersum oēs fere hereses libros plures conscripsit: multaq̄ alia grandioribus sensibus ꝙ compositione verborū: nec eīm eque latina: vt greca lingua pollebat. Sub prefato tandem principe pro eiusdem defensione fidei: martyrio vitam apud eandem vrbē finiuit. Ibiq̄ tumulatus iacet. passus est autem. iiii. nonas nouembris. Hec Hieronym' libro de viris illustribus.

¶ De sanctis Alcindino Pygasio ⁊ Anepothisto martyribus. Cap. xiii.

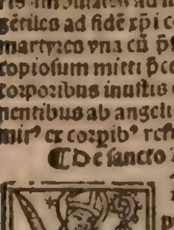
Alcindinus: Pygasius: et Anepothistus apud persidā passi sunt sub Sapore rege persarū̄ qui eidē regi delati q̄ xp̄m colerēt: et multos cōuerterēt: inuēti sunt in cella orātes: et a ministris regis capti educti sunt. Qui aūt xp̄m cōfiterent: primo vectib⁹ durissime cesi sunt: mutatis sup singulos coꝝ incedēdo .x. viris. Rex ꝓo cecidit quasi exanimis: tandē ad se rediēs: eos sursum appēdi: et deorsuz extēdi: ac ignē subterponi fecit. Sc̄i ꝓo xp̄o eis apparente illesi ab igne ꝑmanserūt: et a vinculis absoluti sunt. Rex aūt mutus effect⁹ est: et ministri quasi amētes erāt: ita vt nec nutibus eū intelligere possent. Post hec apparuit sanctis martyrib⁹ exercit⁹ angeloꝝ: qb⁹ orantib⁹ lingua regi reddita est. Tūc mādante rege sc̄i sup lectos ferreos sternūtur: et carbo nō subtermittunt: sed a voce celica cōfortātur: plurimi ad dn̄m cōuertunt. Deinde pluuia maxima inundāte: et angelis eis in albis de celo aduolātib⁹ ignis extinguit: et sc̄oꝝ vincula dirūpunt. Cūq̄ eis rex blādiret vt sacrificarent: eosq̄ in curru suo leuasset: et ad templū iouis adduxisset orone fuderūt ad xp̄m. Statimq̄ facto terremotu magno idolū cecidit et rex territ⁹ fugit. Iterū quoq̄ ictos martyres detentos nudos et cathenis obligatos rex mitti fecit in cacabos plūbo: et resina: et pice bullientibus plenos vez orone ad deū fusa: sc̄oꝝ cathene ꝯfracte sunt: et cacabi vacui sunt reperti: ac oīno tepefacti. Qd̄ cernens miles qdam noīe Antonī⁹ ꝯuersus est: et in xp̄i ꝯfessiōe a rege decollatus: atq̄ a fidelib⁹ sepult⁹. Deinde mandauit Sapor martyres coriis tauroꝝ includi et in mare iactari. Et cōtinuo sc̄is martyr Antonin⁹ eis cū tribus angelis apparuit: et coria sc̄i dirūpentes illesos super vndas maris ambulātes ad littus ꝑduxit. Quo miraculo .xx. viri gētiles ad fidē xp̄i conuersi sunt. Sed iratus rex ictos martyres vna cū ꝑsatis .xxviii. nup conuersis in ignē copiosum mitti ꝑcepit. Qui solas aīas xp̄o reddentes corporibus inustis oīno ꝑmanentib⁹: ipsi multis cernentibus ab angelis in nubibus suscepti sunt odorq̄ mir⁹ ex corpib⁹ refragrauit q̄ passi sunt .iiij. no. noueb.

De sancto Theodoro epo. Cap. xiiij.

Theodor⁹ episcopus cyzic ciuitatis a cyro cōditę: non solū ꝓbis sz etiā reb⁹ et virtutib⁹ extitit coronat⁹. Qui multa volumina scripsisse dr: sed de plurib⁹ paucoꝝ istoꝝ ad nos notitia ꝑuenire potuit: vt gēnadius de viris illustrib⁹ testatur. Nam scripsit de incarnatiōe dn̄i aduersuz Eutychē ꝑsbyterū et dioscoꝝ alexādrinum ep̄m dicta fortia. Itē eccl'astice historie libros imitat⁹ Eusebiū: et a fine multorum eius incipiens vsq̄ ad leonis senioris tp̄a deduxit. Sub quo et apud laodiciam ciuitatem in xp̄o quieuit .iiij. nonas nouembris.

De sancto Ambrosio abbate. Cap. xv.

Ambrosi⁹ abbas monasterij Agaunensis: pri⁹ apud Lugdunum ciuitatem monasterij insule barbare pater fuit et magnis illic vite ac sanctitatis virtutibus clarus. Cum ad dictum cenobium Agauni ob egregie religionis normā translat⁹ fuisset: bt̄o fine in dn̄o requieuit .iiij. noñ. nouēbris. Cui⁹ corpus apud idem monasterium sepultum iacet: et signis atq̄ miraculis gloriās: refulget: vt dicit Ado.

De sancto Quarto discipulo. Cap. xvj.

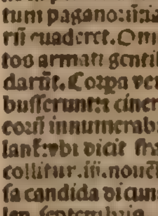
Quartus discipulus ex .lxxij. a christo elect⁹ vnus fuit: qui sub disciplina postmodum sc̄oꝝ apostolorum claruit: vt abbas Dorotheus tradit. De hoc etiam apostolus ad Romanos .xvj. mentionem facit. Hic episcopus Beriti ab apostolis constitutus extitit: et officio predicationis se exercitans apud eandem ciuitatem quieuit .iij. noñ. nouembris.

De sanctis martyribus qui dicunt massa cādida. Capitulum .xvij.

Martyres sancti: q̄ dicunt massa cādida fuerūt innumera martyrū multitudo in ciuitate Cesar augusta hispanie prouincie sub Daciano preside pro christo passorū. Cū eni ꝑfatus ꝑses in ipsa vrbe .xviij. martyres interfecisset cum virgine eugra. de quib⁹ dictū est in eorū passione .xvj. kalē. maij. Videns q̄ q̄to plus conabat xp̄ianos extinguere: tanto magis coꝝ multiplicat fides: et collegiū augebat: simulata pace ecclesiis reddita: misit edictū sc̄te vt xp̄iani latentib⁹ liceret suis legib⁹ vti. Quibus ad publicū ꝑdeuntib⁹: et xp̄m laudātibus eoꝝ multitudine in predicta ciuitate conueniente cōgregauit exercitum paganoꝝ: et ianuasq̄ vrbis claudi iussit: ne quis eorū euaderet. Omnes quoq̄ christianos ibidem repertos armati gentiles ex abditis exeuntes gladiis trucidarūt. Corpa vero in aceruos maximos collecta cōbusserunt: et cineres in ventū disperserūt. Qui propter eoꝝ innumerabilē multitudinē massa candida appellant: vbi dicit frater Uincentius. Quorum passio recolitur .iiij. noñ. nouēbris. Sunt alij .ccc. martyres: qui massa candida dicuntur: de quibus supra dictū est .ix. kalen. septembris.

De sanctis Germano et socijs martyrib⁹. Capitulum .xviij.

German⁹ Theopolus: Cesarius et vitalis martyres apud Cesaream cappadocie sub ꝑsecutiōe decij Cesaris optime duxerūt martyriū. Quo tp̄e vt scribit Hieronym⁹ voti erat xp̄ianis ꝓ xp̄i nomine ꝑcutī: verū etiā callid⁹ hostis tarda ad mortē supplicia cōquerēs aīas cupiebat iugulare nō corpora: et vt ipse qui ab eo passus est Cyprianus ait volentibus non permittebatur occidi. Quo tempore passi sunt illi duo iuuenes de quibus in vita sancti Pauli primi eremite dicitur: vt supra dictum est in ei⁹ vita .iiij. idus ianuarij. Passi sunt ꝑfati sancti martyres Germanus et socij .iij. noñ. nouembris. Hec Hieronymus in martyrologio suo.

De sancto Chenelmo martyre. Capitulum .xix.

Chenelmus martyr in Anglia passus est. Hic fuit filius Cencipbi merciorum regis. Quem ille moriens Herde sorori sue tunc septennem commisit alendum. Illa vero mortuo rege falso sibi regnum presagiens infantulum occidendum satelliti: qui eius erat alūnus tradidit: preciūq̄ promisit.

Qui puerum venatum ducens inter frutecta obtruncauit. Hoc aūt celatū in Anglia statim diuinit⁹ innotuit. Nā colūba de celo aduolans sup altare sancti petri rome descendit: et membranā anglicis elemētis scriptam detulit: atq; in altare deposuit: cuius tenor necem pueri martyris: et sepulturā per ordinem prodidit. Que a quodam Anglico interpretata est. Statimq; papa per epistolam regib⁹ Anglie directam compatriotam martyrem indicauit vnde frequenti cultu corpus innocentis de loco vbi iacebat solenniter leuatum est. Cum autem ferretur vincecūbi clericis et laicis canentibus: Dryda parricidialis e fenestra cenaculi caput extulit. Et forte psalteriū legens peruenerat ad: ps. Deus laudē meam ne tacueris: quā a fine nescio quo presagio retrograde dicens nitebatur cantantes infringere. Tūc virtute diuina oculi illius a capite euulsi versus illum. Hoc opus eorū qui detrahunt mihi et cetera cruore polluerūt. Et in ipso libro vsq; hodie extāt cruoris insignia immanitatem mulieris et vltionem dei spirantia. Passus est autem sanctus martyr tertio noñ. nouemb. Hec Guiel.

¶ De sancta Alpaide virgine. Cap. xx.

Alpaides virgo de tudoto circa annū domini. M.clxx. sanctitate nimia claruit. Que multis annis in corpore degens infirma sine vllo cibo pmāsit. Hec genere infima officioq; bubulca: sanctarum scripturarum intelligentiam diuinitus obtinuit: et mire prudentie consilium habuit. Que flagello domini diutius attrita est adeo vt propter effluentē de corpore saniem etiā suis fieret in horrorē: patientia aūt summa pdicta nec aliqñ cōturbari visa fuit. Nulliūs cibū p ānos multos traicere valuit: nisi solū eucharistiā sacrā: et lecto decubans non nisi ab altero moueri potuit. Hec aūt a deo accepit: vt sepissime in excessu rapta angelo duce: et loca penarū et gloriam sanctorū: peruerreret: et occultas visiōes aspiceret. Frequēter aūt in solēnitatib⁹ xpi vel ei⁹ matris rapta mundū totū quasi in pile speciē intuebatur: et ea que in mūdo fiebant cōtēplabat. Ad corpus quoq; rediēs multa occulta et secretissima dicebat: et quedā ex his q̄ viderat reuelabat: quedā vero a deo premonita occultabat: plerūq; etiam futura predicebat. Quieuit autem in pace apud Tudotū .iii. noñ. nouembris. Hec ex gestis Frācorum.

¶ De sctis Vitale et Agricola marty. Cap. xxi.

Vitalis et agricola martyres passi sunt in prouincia italie in ciuitate Bononiēsi tēporib⁹ dioclētiani et maximiani īperatorū: quorū passionē sanctus scripsit Ambrosius. Fuit autem Vitalis seruus agricole nunc vero cosortio collega martyrii: precessitq; seruus vt preuideret locū: secutus est domin⁹ secure: quo datā fidē serui iā inueniret paratā nō alienā. Cum ergo sanct⁹ Vitalis cogeretur a psequētib⁹ vt christū negaret: et apli⁹ dñu fidē pfiteretur: ola tormētorū genera in eū exercentes: vt nō esset in corpore ei⁹ sine vulnere locus: oratione fusa ad dominū emisit spm. Sctus vero agricola mitior habebatur moribus ab ipsis etiā inimicis diligeretur: adeoq; differebāt ei⁹ passionē. Deniq; vbi nō acquieuit psecutorib⁹: sanctus agricola crucifixus est. Quorū corpora i iudeorum solo sepulta sunt. ¶ Post multos aūt annos idem locus sancto Ambrosio episcopo mediolanensi reuelatus est. Qui veniens bononiā cōuocatis clero et populo ad locum accessit: et effosso solo martyrum reliquias inuenit. Easq; deuote leuata in eadem ciuitate sepeliuit. Passi sunt autem pridie nonas Nouembris.

¶ De sancto Amantio presbytero. Cap. xxii.

Amantius presbyter apud Tysernū Tyberianā ciuitatem claruit tēpore beati Gregorii pape. Qui hoc spāle in se virtutis habebat: vt apostolorū more manus sup egros imponeret et saluti restitueret: et quibet vehemēs egritudo ad tactum illi⁹ abscederet. Hic insuper hoc in se habebat miraculū: q; i quolibet loco quāuis immanissime asperitatis serpēte inueniret. mox vt eū signo crucis signaret extinguebatur: ita vt diruptis visceribus moreret. Quē si quando serpens in foramine fugeret: signo crucis os foraminis bñdicebat: statimq; ex foramine serpēs iam mortuus trahebat. Hic tpe quodā ad beatū est adductus Gregoriū quē in domo infirmorū beatus pontifex diebus aliquibus ad manendū posuit: vbi quidā inter egros alios mentecapt⁹ et frenetic⁹ iacebat. Qui nocte quadam cum magnas voces: et vt insanus ederet: cunctos egros immēsis clamorib⁹ pturbabat: ita vt nulli illuc somnū capere liceret. Tūc sanct⁹ psbyter de stratu suo surgēs ad locū frenetici accessit: et sup eū positis manibus orauit: morq; illū melius habentē tulit atq; in supiora domus secū ad oratoriū duxit vbi pro eo liberi⁹ oratiōi incubuit: et statim cum sanum ad lectū propriū reduxit: ita vt nullas vlteri⁹ voces ederet: neq; egrotorū quēq; aliquo clamore turbaret: q̄ et apud predictā ciuitatē in pace quieuit pridie nonas nouembris. Hec Gregorius tertio dialogorum cap. xxx.

¶ De sancto Herio presbytero. Cap. xxiii.

Herius presbyter apud Alexandriam claruit. Hic vir acerrimi ingenii in diuinis scripturis notabiliter erudit⁹ fuit: vitaq; purissimus ad diuinamq; philosophiā penit⁹ expedit⁹ doctor ecclesie incōparabilis maxima sapientia refulsit. Qui tractatū longissimū sup Esaiā pphetā edidit. Et tpe Philippi imperatoris apud eandem ciuitatē in pace quieuit pridie nonas nouembris: vt ait Hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De sancto Zacharia sacerdote. Cap. xxiiii.

Zacharias sacerdos et propheta pater Joānis baptiste in dieb⁹ Herodis regis iudee claruit: de cuius sanctitate in principio euangelii Luce plurima pclara testimonia describūtur. Fuit enim de vice abie ex filiis Aaron de tribu leuit sicut dictum est supra de eo in natiuitate sancti ioannis baptiste. viii. Kal. iulii. et in eius conceptione. viii. Kalē. octob. vbi etiā de ortu filii: et de miraculis q̄ in eius natiuitate apparuerūt: et de pphetia ipi⁹ Zacharie tractatū est. Cū igitur xps puer ab Herode q̄rerer occidēd⁹: et ex hoc ipse Herodes innocētes pimeret. Helisabeth audito q; Joānes ei⁹ fili⁹ similiter q̄rer retur q̄ et pm etate sex mēsibus precedebat: accepit paruulū: et cū eo aufugit. Ascenso autem excelso mōte iudee: circunspiciēs vbi eū absconderet: visis interfectoribus se insequētibus timuit: et oratione ad deū pro filii salute fudit. Statimq; mōs se aperuit: et Helisabeth cum filio intra filio intra sui abdita suscepit: atq; persecutores exclusit. Quib⁹ intra montis tenebras lux diuinitus apparens eos cōfortabat: et angel⁹ dñi illis necessaria ministrabat. ¶ Cū autem missis satellitib⁹ ab Herode: Zacha-

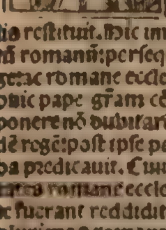
riā ubi filius esset: interrogatus esset: z ille se cum ubi foret ignorare diceret: atq impietatem Herodis redar gueret et xp̄m nātū ex virgine predicaret: qui regnum israel accepturus esset: Herodes iratus misit nocte carni fices: qui Zachariā inter tēplum z altare: ubi virgo bea ta educata fuerat iugulauit. Mane aūt facto dū ceteri sacerdotes tēplum adirent Zachariā ut ad eos exiret: more solito expectarēt: z iam hora tardior esset: unus il lorum intrās sanctuariū reperit sanguinē Zacharie: ut la pidem coagulatū. Auditaq est vox de celo: quod Zacha rias occisus esset: z q sanguis eius ex israel nō esset delen dus: donec exurgeret qui eū vindicaret: qui foras egres sus hec oīa ceteris nūciauit. Illi vero timētes quasi fran gorē lapidū audierunt: z corpus sancti nō inuenerunt. Passus est autem sanctus martyr nonas Nouembris. Corpus autem eius post longa tēpora apud hierosoly morum templum inuentum: ibidemq dudum tumu latū iacuit. Nunc vero quiescere dicitur venetijs in mo nasterio dominarum eius nomini fundato.

¶ De scā Helisabeth uxore Zacharie. Ca. xxv.

Helisabeth uxor Zacharie sacerdotis p̄dicti z mr̄ Joā nis baptiste fuit de filiab9 Aarō: cuius sanctitas in euāgelio luce cōmenda tur. Hec autē cū Joanne nato paruu lo in latibulo specū: de qua supra p̄ xime dictū est: latuit donec immani tatis Herodis persecutio facta in ne ce paruulorū cessauit. Et sic filium usq ad annos septē enutriuit: q̄ eadē etate antra deserti petijt. Mater vero modicū post tēpore superuixit: z sanctitate z gratia ple na ad xp̄m in pace migrauit. Sepulta in domo propria in mōtana iude. Dicitur autē Helisabeth cognata vir ginis marie: quia cōsobrina eius fuit. Anna enī z Esme ria fuerūt sorores filie agarin: de anna nata est virgo ma ria: de Esmeria nata est Helisabeth z eliud: de eliud na tus est eminen de eminen nat9 est sanct9 Seruati9 ep̄s traiectēsis: de quo supra dictum est tertio idus maij.

¶ De sancto Zacharia papa. Cap. xxvi.

Zacharia papa natione grecus ex patre Pollochro nio: Gregorio. iij. romano pōtifici in episcopatu successit: z sedit annos x. mēses. ij. dies. xv. vir mitissim9 at q suauissimus oīq bonitate orna tus: amator cleri z populi totius: tar dus ad irascendū: z velox ad miserā dū: nullis malū pro malo reddidit: suis etiā persecutoribus bona pro ma lis restituit. Hic inuenit oēs italiā turbatā simul z duca tū romanū: persequente liudprando longobardorū re ge: ac romane ecclesie iura auferente. Tantā vero deus huic pape grām cōtulit: ut etiā pro salute populi aīam ponere nō dubitaret. Qui prius missa legatione ad eū dē regē: post ipse personaliter veniens salutaria illa ver ba predicauit. Cuius admonitione inclinatus rex ciuita tes romane ecclesie pertinentes: q̄ p annos. xxx. abla te fuerant reddidit: z pacē cū pontifice fecit: captiuosq plurimos romanorum quos tenebat dimisit. Ipsa quoq pax per annos viginti perdurauit. Hic autem pontifex magni meriti z sanctitatis clerum suum valde dilexit: utpote pater et bonus pastor oēs amplectens z utiliter souens z neminem eorū tribulari: vel egere permittēs. Cuius temporibus in magna securitate et letitia popu lus a deo ei commissus degens vixit. ¶ Ipse constituit ut filij compatrum se in matrimonio nullatenus iunge rent. Hic dialogorum libros de latino in grecum transs tulit: quia utriusq lingue peritus fuit. Hic etiam in la terañ. ecclesia corpus beati Georgij martyris cum epi taphio grecis literis exarato reperit: z cū magna solēni tate ad velum aureum ecclesiam sui nominis condidit. Ibiq ipsum reposuit. Et omnibus plene z perfecte dis positis in summa pace moritur: z apud sanctum petrū sepelitur. Ibiq virtutibus pollet.

¶ De sancto Malachia episcopo. Cap. xxvii.

Malachias epi scopus in hibernia claruit tpe Eu genij pape. iij. Cuius vitā beat9 Ber nardus scripsit. Hic ex parentibus christianis i hibernia natus: sacris q3 literis a pueritia erudit9 in ciuita te Armachia. xxv. annorū presbyter factus verbum dei instantius predi care cepit. Deinde marcum senē epi scopum lesmor adiens: ut ab eo diui nis plenius informaretur: qui etiā episcopus miraculorū signis clarebat: cū eodem p ali quot mansit annos. ¶ Dum aūt p sorore sua defuncta quotidie celebraret: et occupat9 aliās per dies. xxx. mis sam intermisisset: nocte sequenti vidit p spiritum soro rem se diebus totidem nihil gustasse conquerentem. Et cum pro eius expiatione celebrationis missarum resum psisset: visa est sibi usq ad limen ecclesie peruenisse. Ite rumq in eodem perseuerās vidit illā ecclesiam introis se: sed altare contingere non posse. Et rursus missas p secutus vidit eam inter candidatorum numerū aggre gari: z sic eam intellexit ad celos euolasse. postmodum autem in loco bentor sibi a diuite quodam oblato mo nasteriū reparauit: q̄ dudū antea fuerat deuastatum: z e quo olim sanctus Columbanus ascenderat. Ibiq cum decem monachis abbas ipse deo seruire cepit: ubi cum unus ex eis operarijs ligna cederet: z securis ferrum de manubrio exilisset. inuocato Malachia ferrum vestes illius solummodo concidit: sed carnem omnino nō te tigit. Ibi etiam oppressum quendam cui insania demō suadebat: ut abbatem cultello percuteret ab infestatio ne maligni spūs liberauit. Et michaelem clericū a gra ui dysentaria sanauit. ¶ Cumq esset annorum. xxx. q̄ uis inuitus elect9 est ep̄s conn rotb. Et cum electioni renunciare vellet: tandē mandato sui magistri episcopi lesmor acquieuit: z episcopatus curam suscepit: ubi po pulū valde rebellē deo z clero: ac ecclesijs infestū: ad pe nitentiam summa sapiētia z mira difficultate reduxit: z ad bene viuēdum informauit. Post hec dñs celsus Ar machianus archiepiscopus infirmatus esset: seq mori conspiceret: suis clericis persuasit: nullum nisi Mala chiam episcopum eligendum ad extirpādam pessime quorundam prauorum potētum consuetudinem: q̄ ne minem nisi de eorū parentela archiepiscopum eligi per mittebant. Iamq3 per. xv. episcoporum successiones ta lis corruptela inoleuerat. Mortuo igitur archiepisco po celso Malachias ab eis electus est. Qui licet diu q3 renitēs tandem ut ecclesiam eorum a seruitute eriperet acquieuit: promissione tamen ab illis presuscepta ut de leto pessimo more: liceret sibi aliū in ecclesia armachañ. substituere: z ad suam connerothensem ecclesiam redi re. Hoc autem malachias magis ad consentiendū mouit: q: paucis antea dieb9 viderat speciosam mulierē se spō sam celsi archiepiscopi asserentē sibiq3 celsi baculū cō mendantē. Interea vero mauritius quidam de iniqua progenie in archiepiscopatū intrusus est. Sanctus au tem vir scandalum euitare cupiens illo presidente furo ri cessit. Sed mauritius diuino iudicio post annos. v. decessit. Dum autem nigellus quidam de eadē proge nie succedere niteretur Malachias in brachio populi ab ipso rege in archiepiscopatū deducitur: z oēs emuli re pelluntur. Cum autē nigellus cum fautoribus z arma tis viris resistere presumerent: z iam ipsum q regem in terficere vellent: subito nimia tempestas exoritur: au thoresq litis z seditionis cum trib9 consortibus a fulmi

nibus occiduntur: ceteri quoqꝫ hincinde dispergūtur. Tertio vero Malachias anno rū.xxviii. in ciuitatē z ecclesiā introducitur: z i archiepatu sublimat. Multas aūt postmodū ꝑsecutiōes ab emulis passus: oēs tandē deo largiēte deuicit: z nigelliū ad pniam z obediētiā reduxit qui etiā sacra quedam q̄ de ecclia asportauerat retulit. Mulier q̄dam de attinentibus aduersariorū: q̄ archiepo predicanti cōuitia multa intulit: subito cunctis videntib⁹ in amētiā cōuersa: post dies paucos infeliciter expirauit. Sicqꝫ armachanā ecclesiā vir dñi a pestifera cōsuetudine purificauit. Dū aūt ad ecclesiā primā redire vellet: z ppl's oīno reclamaret gelasiū quendā presbyterū p se in ecclesia prima substituit. Multis quoqꝫ in vita sua miraculis claruit. ¶ In Eboracensi ciuitate equū quē dure portantē a nobili quodā oblatū dū aliquantulū equitasset: cōmodus subito z sufficiēs factus est ac de nigro pilo in albū cōuersus. ¶ Deinde clarauellense monasteriū accedens sanctū Bernardū visitauit: qui ab eo nunc edificatū se dicit. In hyporegia ciuitate filiū hospitis sui in extremis laborantē cōtinuo sanū effecit. Et dū papā innocentiū scdm romam veniēs visitasset quatuor ex ei⁹ socijs clarauallē dimissuros predixit: z vt ꝑdixerat: sic euenit. Nā duo ex ipsis ibidē decedētes sepulti: alij vero duo effecti sunt monachi. ¶ Repatriās autē cū scotiā ꝑuenisset filiū Dauid regis scotorū ad mortē decūbentē: aqua aspersum bñdicta illico sanauit. Et in villa q̄ dr crudeleto puelle mute loquelā restituit: atqꝫ aliā freneticā liberauit. ¶ Dū infirmus quidā in hibernia: q̄ multo iacuerat tpe lectū Malachie solūmodo ascendisset: cōtinuo ab omni languore sanat⁹ surrexit. In lāginia puerū a demonio liberauit: z freneticam mulierē cōpotē mentis effecit. ¶ Aliā quoqꝫ matronā ad se accedentē: q̄ mēsib⁹ quindecim z dieb⁹ viginti ꝑgnans fuerat: z adhuc fetum in vtero gestabat: sua oratiōe ad puerperiū in momento adduxit. ¶ Cortagia ciuitate epo vacante: cū de eligendo ꝑsule discordes essent: z in archiepm armachañ. vt eligeret oēs cōuenissent pauperē quendā presbyterum alienigenā elegit: q: vitā ei⁹ per spm agnouit. Qui dum sibi egrotare nūciatus esset: mādauit ei vt illico surgeret: qui statim ab infirmitate sanat⁹: z in epm cōsecrat. ¶ Dū cuiusdā nobilis coniugem in extremis positam inungere vellet: z illi expectandū in crastinum cū rogarent assensit: z mulier post horā modicā expirauit. Ipse autem se reū criminis accusans cum lachrymis iuxta corpus in oratione se posuit: z ibidē orans ꝑnoctauit. Mane aūt facto mulier resurrexit: quā sctūs vir inunctam ad quietē ire precepit: moxqꝫ illa iterū obdormiuit. ¶ Secularis cuiusdā cōquerentis: q lachrymare nō poterat maxillā tetigit: z ad tantā illū deinceps lachrymarū effusionē ꝑuocauit: q vix fletus cōtinere valebat. Spiritum quoqꝫ ꝓpheticū habuit: z cordiū secreta cognouit: z diem z locū sui obitus predixit. Sepius quoqꝫ eo celebrante: colūba de celo circumuolās cruci sup altare posite insidebat: quā diaconus ei⁹ z quamplures qñqꝫ videbant. ¶ Cū aūt papa Eugeni⁹ in galliā venisset: z Malachias ad eū visitandū accederet: z nauem intrare disponeret: quidā epilenticus noie catholicus: eius recessum deplorabat: eo q in eius ꝑsentia nunquā a morbo cadebat. Quā dum ille signasset: z eidem pmisisset q donec ipsum reuideret: nunquam de cetero caderet: sic vt predixerat: euenit. Nā sanct⁹ vir ante regressum obijt z ille de cetero a morbo nunquam cecidit. ¶ Sed eodē tpe dum cuidam clerico promisisset. vt quicquid ab eo peteret obtineret: z ille sancti archiepiscopi reuersionem petisset. Sanctus de hoc plurimum tristatus est eo q nunquam se rediturum presciuerat: z ad deum ire cupiebat. Nauem tamen ascendens: vt clerico promissa redderentur: orta tempestate redire compulsus est. Facta vero tranquillitate iterum nauem conscendit: z de cetero nō rediturus transfretauit. Venit autē clarauallem: z a sancto Bernardo deuote susceptus est. Cūqꝫ in festo beati Luce euāgeliste celebrasset: febre correptus decubuit: z in ipso loco plenus sanctitate die qua ꝑdixerat ad xpm a carne migrauit scilicet non. nouembris. Sepultusqꝫ in monasterio clarauallensi miraculis z signis refulgens.

¶ De sanctis Felice z Eusebio martyribus.
Capitulum.xxviij.

Felix pr̄sbyter et Eusebius monachus apud taracinam Campanie ciuitatē passi sunt tpe Claudij īperatoris sub Leontio filio leontij presidis. Cū cū prefati sancti viri corpora sanctorū martyrū Cesarij z Iuliani sepelissent: de quibus supra dictū est kalēdas nouembris: z multos gentiles ad xpm cōuersos baptizarent Leontius filius quondam leontij ꝑsidis: qui ad xpm etiā cōuersus statim vt baptismum perceperat ad xpm migrauerat: de quo etiā dictū est supra.iij. Kalen. nouēbris: predictos sanctos martyres detinuit: z timens populi tumultum: misso spiculatore nocte eos in carcere decollari fecit. Quorū corpa ad litt⁹ proiecta: quart⁹ pr̄sbyter iuxta corpa sanctorū Cesarij z Iuliani sepeliuit non. nouembris.

¶ De sancto Leonardo confessore.
Capitulum.xxix.

Leonardus confessor apud aquitanie ꝓuinciā: z ciuitatē lemouicēsem claruit tpe anastasij imperatoris q̄ in ꝓuincia galliarū claris parentib⁹ ortus collateralibus vez clodouei regis frācoꝝ: ab eodē rege de sacro extitit fonte leuatus ob nobiliū parentū amorē charissimū: quē sctūs remigi⁹ remēsis archieps baptizauit: z in discipulū susceptū salutaribus disciplinis instruxit. Cū aūt idē archieps a regib⁹ francoꝝ obtinuisset: vt qñcūqꝫ ipsi reges ad ciuitatē remēsem venirent: oēs inclusi in carceribus libere dimissi abire possent. Ad imitationē boni magistri iuuenis leonardus hoc ipm a rege ipetrauit: vt qcūqꝫ in carcerib⁹ detinerent: si eos ipse visitare vellet: cōtinuo soluerent. Et vbicūqꝫ carceratos esse audiebat ad eorū liberationē festinus ꝑperabat. Cūctos etiā egros ad se venientes: quacūqꝫ detentos infirmitate sanabat. Rex igit ad se accersiuit eū quē secū in palatio aliquo tpe manere coegit rogās vt inde nusq̄ discederet: donec tpe cōgruo ipsi epatum aliquē donaret. Erat eñ iā clericus humilis z māsuetus. Leonard⁹ vero pontificatū renuit: z solitudinē potius affectās palatiū regis reliquit: z cū fratre suo lipbardo verbū dei annūcians aurelianū deuenit: atqꝫ apud quē dā cenobitā noie maximinū aliquo tpe māsit. ¶ Cum aūt lipbardus sup ripā ligeris mansionē solitariā elegisset de quo supra in ei⁹ legēda dictū est.iij. non. iunij. Leonardus vero p admonitionē spūssancti in aquitania ꝑdicare disponeret: osculantes se abinuicē discesserūt. Leonard⁹ igit p bituricā ciuitatē transiēs nouelle fidei xpianos sanctis ꝑdicationib⁹ cōfirmabat: z multa operādo miracula plurimos adhuc incredulos cōuertebat. ¶ Demū in quadā sylua noie pauū habitare cepit q̄ a ciuitate lemouicensi p decē milliaria distabat: z quo rex sepius causa venationis accedebat z in aulā regiā in media sylua cōstructā diuertebat. Accidit aūt vt die quadam rex ibidē cum regina z familia venaretur z regina pregnans illuc causa delectationis egressa partu periclitaretur. Cum autem rex z familia reginam iam pene defunctam lugerent: nec ei per medicos qui cum rege erant subueniri posset: z vir dei per nemus

transiēs luz ētrium voces audisset: pietate commotus illuc accessit z a rege vocatus introiuit. Interrogatus autem quis esset cum se remigii discipulum r̄ndisset. Rex ex bono magistro bonā de discipulo spem assumpsit: z ipsum ad reginā introduxit rogans vt suis precibus de recuperata coniuge z edita prole duplex gaudiū obtineret. Tūc sanctus oratione fudit: z quod rex petebat protinus impetrauit. Cui rex multa in auro z argento obtulit: sed ille oīa recusauit: dicēs se nullis indigere: nisi vt tantū in aliqua syluarū solit vbi habitare posset. Cum aūt rex totū illud nemus ipsi dare vellet noluit nisi tantū accipere quantū vna nocte posset cum suo asello circuire. Quod rex libētissime adimpleuit: vbi cum duobus sibi adiunctis sociis monasterium construxit: z in multa ibidē abstinētia degēs deo seruiuit. Ecclesiā etiā in honore dei genitricis fabricauit z altare sancti remigii in ea posuit. Cū autē aqua sibi per vnum miliare distaret puteū siccum ibidē fodi fecit: quē suis orationibus aqua vsq̄ in presens scaturiēte repleuit: locū autē ipsum a nobili ipsi rege cōcessum nobiliacū appellauit. Ibi ergo tantis miraculis coruscauit vt quicūq̄ ei⁹ nomē in carcerib⁹ inuocassent: mox ruptis vinculis nullo cōtradicēte liberi abirent: z suas eidē cathenas aut cōpedes p̄sentarēt. Quorū plures secū manebant: z eius exēplo sanctitatis ibidē dn̄o seruiebāt. Familie quoq̄ septem ex eius stipe venditis oībus z pauperib⁹ distributis ad eū venerūt: z distributo eisdem nemore ibi cum ipso in dei seruitio p̄mãserūt: exēplo quoq̄ suo plurimos ad simile attraxerunt. Deniq̄ vir dn̄i Leonardus multis clarus virtutib⁹ ad dn̄m feliciter migrauit octauo idus nouembris: circa annū dn̄i quingētesimū. Sepultusq̄ est in ecclesia dei genitricis quā ipse cōstruxerat. ¶ Cum aūt ibidem infinita miracula fierēt: clericis illius ecclesie reuelatū est: vt q: locus ille p̄pter multitudinis frequētiā cōcurrentē nimiū arctus erat: alibi ecclesiā fabricarēt: z eodē sancti Leonardi corp⁹ trāsferrēt. At illi vna cū p̄plo triduano ieiunio z orationib⁹ insisterūt: quib⁹ elapsis totam p̄uinciam niue nimia q̄ ceciderat opertam viderēt: locum aūt in quo sanctū corp⁹ q̄escere volebat oīno vacuū cōspiciūt: vbi ecclesia de nouo fabricatur: z corp⁹ eodē trāsportat̄. Quāta vero miracula p eū dn̄s faciat potissime circa incarceratos: immensa ferri varietas ante tumulū ei⁹ dependens testis existit.

¶ De sancto Felice martyre. Cap. xxx.

Felix martyr apud Tunissam ciuitatem aphrice passus est. Qui a p̄secutoribus pro x̄pi noīs cōfessione detent⁹: z carceri durissimo mācipatus: dū eū a. tormēto dif ferrent: orās ad dn̄m emisit spiritū octauo idus nouēbris. Cui⁹ corpus sequēti die exanime repertum est z a x̄pianis cōdigno recōditū honore. In hui⁹ solēnitate sanct⁹ Augustin⁹ ep̄s psalmū quendā ad populū exposuit: quem z in eius ecclesia publice predicauit.

¶ De sancto Felice monacho. Cap. xxxi.

Felix monachus in monasterio fundensi claruit. Qui magne sanctitatis vir erat: z eiusdē cenobii hortum colebat: fur vero quidam venire consueuerat: z ad ipsum hortum per sepem ascenderet: et occulte olera auferre. Cūq̄ ille multa plantaret: z q̄ minus inueniret: et alia pedib⁹ p̄culcata: alia direpta cōspiceret: totum hortum circuiens inuenit iter vnde fur venire cōsueuerat. Qui eundem hortum deambulans repperit etiam serpentem. Cui precepit: vt se sequi deberet. Ad aditum autē furis perueniens: in nomine dn̄i serpenti p̄cepit vt adi tum illius custodiret ac furem ingredi nō permitteret. Protinus serpens se in itinere transuersum tetēdit: z se ibi ad suā cellam rediit. Meridie ergo cunctis quiescētibus more solito fur aduenit z sepem ascendit. Et dū in horto pedem poneret vidit q: serpens extēsus viam clausisset. Et tremens post semetipsum cecidit: eiusq̄ pes per calciamentū in sude sepis inhesit. Sicq̄ donec hortulanus rediret deorsum capite pependit. Qui veniens furem in sepe pendentē reperit: z deo grās agēs serpentem licentiauit ad furem quoq̄ veniens ipsum de diu olerib⁹ exportatis redarguit: pedem quoq̄ illius a sepe dissoluit: eūq̄ sine lesione deposuit. Olera etiā que furto auferre conabatur: eī nimia dulcedine prebuit: eūq̄ ne amplius furaretur admonuit: sed cū necesse haberet ad eum veniret: q: ipsi deuotus daret: que cum peccato tollere laborabat. ¶ Hic ergo sanctus monach⁹ clarus multis virtutibus migrauit ad christum. Hec Gregorius. j. dialogo. cap. iii.

¶ De sanctis decem martyribus. Cap. xxxii.

Decem martyres in oriente apud ciuitatem theopolim passi sunt. Qui a saracenis comprehensi christumq̄ dominum confitentes crucibus appensi coronaq̄ martyrii a domino percipere meruerunt octauo idus nouembris. Beda in martyrologio suo.

¶ De sancto prosdocimo ep̄o. Cap. xxxiii.

Prosdocimus episcopus apud ciuitatem patauinam claruit tempore neronis imperatoris. Hic natione grecus nobilibus parentibus ortus literarū studiis eruditus: cum adhuc esset iuuenis cum marco euangelista z apollinare antiochiam aduenit beo petro apl̄o in discipulū se tradidit: atq̄ cū prefatis duobus cōdiscipulis vna secū tēpore Claudii imperatoris romam accessit. Cum autē apostolorum princeps beatū marcum misisset aquileiam et apollinarem rauennam ad predicandum. Beatum quoq̄ prosdocimum annorum viginti in episcopum consecratum licet iatis ex humilitate recusantem misit ad patauinam ciuitatem. Et perueniens ad ipsam vrbem: multitudinem languentium diuersarum egritudinum ante portā inuenit: quibus pacem annūciauit: z oratione ad deum fusa omnes ab eorū infirmitatib⁹ liberauit eosq̄ omnes ad christum conuertit. Quo viso miraculo centū z sexaginta gentilium cōuersi ad dn̄m: ab eodem beato viro baptizati sunt. Sicq̄ sanctus episcopus prosdocimus ciuitatē ingressus cepit verbum dn̄i predicare z multos paganorū ad fidem christi perducere. Cum autem de virtutibus eius fama ad regem vitalianū peruenisset: qui graui infirmitate pressus diu lectulo decubuerat prosdocimū ad se accersiuit: z an ipsum sanare posset interrogauit. Qui eidē r̄ndit q: si in christū crederet z idolis renūciare paratus esset cōtinuo sanitatē reciperet. Cūq̄ rex se velle in christū credere r̄ndisset baptizauit cum prosdocimus cū vxore eius p̄rediana z vniuersa eius familia: z sic rex statim ab oī languore curatus est. Qui cōtinuo per vniuersum vrbis z vicinarū villarū populum edictum misit vt oēs in x̄pm crederent z ad beatum prosdocimū baptizandi cōcurrerēt. Taliq̄ modo vniuersus populus ciuitatis z oppidorū circūadiacentium cōuersus est ad dn̄m. Rex vero ecclesiā in honore scē Sophie hoc est alme sapiētie fabrica

uit: in qua epūs pbr̄os ac diacones ꝛ clericos plurimos ordinauit. ¶ Post hec cū rex Uitilian⁹ pie careret oratione viri sancti regina cōcepit ꝛ filiā peperit quā beatus prosdocimus baptizauit: et iustinā vocauit eāq; sacris literis erudiuit ꝛ i virginitatis ꝓposito ꝑmanere docuit. ¶ Deinde sanctus epūs ad ciuitatē asteicā adijt ibiq; xp̄m euāgelizans multos cōuertit. Inde ad ciuitatē vincentiā ad predicandū perrexit ꝛ exinde ad castellū noīe azy.us ꝑperauit vbi similiter ꝑplm docēs in fide: ecclesiā in honorē dei genitricis edificauit atq; dedicauit. Inde egressus ciuitatē feltrēsem intrauit vbi populi maximaꝫ multitudinē baptismo sacro renouauit. Et post hec ꝑ aliā ciuitatē ꝛ ꝑ alia oppida ꝛ castella peragrās fidelib⁹ monitis populū imbuit: ꝛ relictis idolis verū deū colere fecit. In quib⁹ oīb⁹ basilicas cōstruxit: ꝛ pbr̄os ac inferiorū ordinū clericos cōsecrauit. Ac demum ad taruisiū ciuitatē deuenit ꝛ susceptus in domū cuiusdā militis noīe euphrosyni filiā ei⁹ cecā signo crucis edito illuminauit eāq; cū parentibus ꝛ alijs plurimis in silere fluuio baptizauit. Cū aūt comes ciuitatis qui vxorē habebat theodorā ꝑ annos plurimos graui infirmitate detentā nunciante ei milite euphrosino de miraculis scī pōtificis audiuisset cū ad se vocauit: et vt eius cōiugē sanaret humiliter exorauit. Cui⁹ manū apprehendens vir dn̄i eā cōtinuo de lectulo in christi noīe sanā erexit: ꝛ ipsam vna cū comite ꝛ filijs ac omni familia numero .cxij. credētes in xp̄m baptizauit. ¶ In ipsa quoq; ciuitate multū populū ad fidē xp̄i reduxit ꝛ multorū nobiliū filios sacris literis erudiuit. Ecclesiā quoq; in honorē beati petri apli iam ꝓ christo passi ipse fundauit in qua ꝛ pbr̄os ꝛ diacones ꝛ alios clericos ordinauit. Deinde ad sedeꝫ suā patauij rediit. Et post modicū tēpus rex vitalianus christianissimus ꝛ vxor ei⁹ regina ꝓpedigna ad dn̄m migrauerūt. Quos sanctus prosdocimus sepeliuit: filiā quoq; illorū eius discipulā iustinā virginē sacrā sibi a parentibus cōmendatam optima cura gubernauit. Eam quoq; per martyriū assumptā cum suis clericis honorifice sepulture tradidit. De qua supra in ei⁹ passione actū est non. octobris. Ad suasionē beati epī patrici⁹ quidā noīe opilius christianus ecclesiam in honore sancte iustine virginis supra corp⁹ illius erexit ꝛ iuxta eam oratoriū beate virginis cōposuit quā ecclesiā simul cū oratorio prosdocim⁹ epūs cōsecrauit. Qui postq; a multis obsessis demonia eiecit et plurimos infirmos a diuersis languoribus eripuit cum in sede patauine vrbis sedisset annis .lxiij. mēse .j. dieb⁹ .xv. etatis sue anno .cxiiij. ad dominū migrauit .vij. idus nouembris. Et in oratorio prefato dei genitricis clarens miraculis sepultus quiescit.

¶ De sancto Achilla episcopo. Cap. xxiiij.

Achillas episcopus

alexandrinus alexandro in episcopatu successit. Qui ambo beati petri eiusdē ciuitatis episcopi ꝛ martyr discipuli et ab eodē fuerūt presbyteri ordinati. Et cum idē beatus petrus pro fidei catholice defensione in carcere detētus esset: diuina reuelatione eosdē presbyteros sibi in episcopatu successores prenouit et eisdem quod presciuerat reuelauit: vt dicetur infra in eius passione .vj. kalen. decembris. Et sicut ipse predixerat sic euenit. Nam primus achillas secundus alexander eidem in pontificatu successit. Et primus quidem annis .ix. secundus vero annis .vij. sedem ipsam tenuit. Quorum vterq; eruditione fide et conuersatione ac morib⁹ insignis extitit. Et de secundo quidem sancto in eius festo actum est .iiij. kal. martij. Primus vero vez achillas in pace quieuit .vij. idus Nouembris. Quorum corpora in eodem tumulo alexandrie quiescunt.

¶ De sancto Amarantho martyre. Cap. xxv.

Amaranthus martyr

apud albigēs. ciuitatem passus est tempore Decij imperatoris. Qui exacto agonis fidelis cursu capitis obtruncatione celius coronatus est triumphali corona et sic ibidē sepultus viuit in glia. Passus est autem vij. idus nouemb. Hec Ado.

¶ De sanctis Claudio Nicostrato ꝛ socijs martyrib⁹. Cap. xxvj.

Claudius: Nicostratus:

Symphorianus: Castorius atq; Simplici⁹ martyres passi sunt apud pānoniā sub diocletiano impe ratore agente lampadio tribuno. Nā cū idem imperator pannoniam perrexisset vt diuersa metalla ad edificia in sui presentia de mōtibus abscidi faceret: ꝛ oēsq; artifices artis quadratarie congregasset: inuenit inter eos peritissimos quinq; operarios predictos. Quorū quatuor primi scilicet Claudi⁹ Nicostratus Castorius ꝛ Symphorianus occulte christiani erant. Simplicius vero adhuc idola adorabat. Prefati autē quatuor quicquid artis operabant in nomine dn̄i iesu christi sculpebant oīaq; sibi in arte succedebant. Cū autē die quadam omnes artifices numero .dcccxxij. cum quinq; philosophis ad venas lapidis excidendas in vnū conuenissent: ꝛ mira inter illos contentio esset: nec venas excidēdas reperire possent. Symphorianus qui predictoꝝ quatuor aliorū magister erat inuocato christi nomine secretius textum lapidis reperit: ꝛ fm augusti preceptū sculpturam perfecit. Columnas quoq; plurimas ꝛ capitella ex porphiretico lapide imperatori exciderunt ꝛ conchas cū sigillis ex diuersis marmoribus eleganti⁹ fabricarūt. Sed cū ferramēta simplicij adhuc gētilis sepius frangerent: interrogauit symphorianum quare ceterorū quatuor lapicidarū ferramentis permanentibus solidis ipsius solūmodo excisoria ex lapidum fortitudine durare nō possent. Symphorianus vero dixit ei qualiter oē opus suū in nomine christi inchoabant ꝛ ad votum eis oīa succedebant. Predicante itaq; symphoriano cum socijs simplicius in christū credidit ꝛ baptismi gratiā postulauit. Qui duxerunt illum ad quendaꝫ cyrillum episcopum qui pro christi nomine in carcere dudum detentus erat. Episcopus vero simplicium in fide docuit ꝛ sacri baptismatis vnda perfudit. Reuersi igit ad opera conchas ex porphiretico cauabant ꝛ colūnas mirabiles faciebant. ¶ Post dies aliquot iussit diocletianus vt simulacrū asclepij exciderent ꝛ multorum animaliū imagines sculpendo formarēt. Ipsi vero oīa cetera perfecerūt asclepiū autem idolū minime sculpserunt. Imperator vero ab eis quesiuit cur oīb⁹ alijs operibus ad eius voluntatē excisis solā imaginē magni dei nō perfecissent. Tunc quidā ex philosophis ꝛ alijs lapidū cesoribus eorū peritie inuidētes accusauerunt illos imperatori qd̄ christiani essent ꝛ ex signo crucis premisso ac christi noīe inuocato oīa perficerēt ꝛ idcirco simulacrū asclepij excidere noluissent. Diocletianus aūt qui propter eorum magisteriū ipsos acceptos ꝛ charos habebat: dissimulauit verba delatorū vt illos sibi saluare posset et ad idolū asclepij sculpēdū induceret. Et cū eis rursum mādaret vt predictū simulacrū exciderent. Illiq; imaginā miserrimi hoīs nunq; se facturos respondissent. Interrogauit augustus philosophos si alij tam periti homines eiusdem artis inueniri possent. Tunc philosophi alios artifices quadratarios elegerunt qui simulacrū asclepij ex pro concesso lapide intra mensem fabricauerunt ꝛ perfectū diocletiano obtulerūt. Quod videns imperator sanctos martyres quinq; ꝓdictos accersi

uit et an christiani essent interrogauit. At illi publice cō fessi sunt quod serui iesu christi domini erant: in cuius nominis inuocatione omnia sibi in arte sua secundum eorum voluntatem succedebant. Tunc imperator tradidit eos lampadio tribuno vt moderatis verbis eos induceret quatenus diis sacrificarent. Et cum a philosophis et operariis multa instantia accusarentur: reclusit eos lampadius in custodia publica. Die vero sequenti iussit eos ante se adduci et accusatores eorum aduocari. Auditisque partibus nunciauit diocletiano quod christiani essent: et deos adorare recusarent. Qui mandauit lampadio vt si diis sacrificare nollent scorpionibus eos cedi faceret. Post dies vero quinque lāpadius pro tribunali sedit et eos sibi exhiberi precepit omniaque tormētorum genera illis ostēdit. Sed cum eos nulla ratione posset ad immolādum inducere: iussit illos grauiter scorpionibus flagellari. Statimque tribunus arreptus a demonio expirauit. Quod audiēs eius vxor et familia cum mugitu ad philosophos recurrerent ita vt diuulgaretur diocletiano qui iratus vehemēter iussit loculos plūbeos fieri et eos viuos intus recludi et in flumine iactari. Nicetius vero quidā ex assessoribus lampadii imperatoris mādatum exequēs loculos fieri fecit et sanctos martyres Claudium Nicostratum Castorium Symphorianum et Simplicium intus reclusos in flumē precipitauit. Quod audiēs Cyrillus episcopus qui erat in carcere ex nimia afflictione expirauit. Post dies vero quadraginta prius quidā nicodemus christianus loculos cum corporibus occulte leuauit et sanctorum reliquias honorabiliter sepeliuit. Qui passi sunt sexto idus nouembris.

De sanctis quatuor coronatis martyribus. Cap. cxxxvii.

Quatuor coronati videlicet seuerus: seuerianus: carpophorus et victorinus rome passi sunt sub Diocletiano imperatore qui cum essent cornicularii et ad sacrificia vna cum aliis imperatorum officialibus cōpellerentur cum omnino consensum impius prebere nollent nunciatum est diocletiano. Quos ilico iussit vt ante ipsum plumbatarum ictibus tādiu cederentur donec spiritum emitterent. Quorum corpora iussit in platea canibus iactari: que etiam quinque diebus ibidē iacuerūt illesa. Sed a melchiade papa et a beato sebastiano martyre collecta: sepulta sunt in via lauicana miliario ab vrbe tertio cum aliis sanctis in arenario. Passi sunt autem post duos annos a passione dictorum quinque martyrum supra proxime positorum eodem scilicet die hoc est sexto idus nouembris. Horum nomina cum minime possent inueniri quatuor coronati vocati sunt. Statutum est autem a melchiade papa vt memoria eorum sub nominibus aliorum quinque martyrum predictorum et dies anniuersaria recolatur. Et licet processu temporis eorum nomina reperta fuissent: vsus tamē obtinuit vt quatuor coronati deinceps vocarentur.

De dedicatione basilice saluatoris. Capitulum. cxxxviii.

Dedicatio basilice saluatoris hoc est sancte ecclesie lateranēsis rome a beato papa siluestro facta est. v. idus nouēbris. Qui sanctus episcopus consecrationes altarium et ecclesiarū secundum ritum quem nunc romana tenet ecclesia primus fieri instituit. Fuisse enim ab ipsis apostolorum temporibus loca deo dicata que a quibusdam oratoria: a quibusdā ecclesie appellabantur vbi collecte fierent per vnam sabbati et in quibus populus christianus ad audiendum verbū dei et ad percipiendum dominici corporis sacramentū conueniret et apostolorum edocemur epistolis et sanctorum patrum instruimur gestis. Que licet sale et aqua benedicta exorcizabantur: non tamen chrismate vngebantur nec altare lapideum adhuc stabat erectū chrismate delibutum in figura domini nostri iesu christi quod est altare nostrum et sacerdos et hostia. Postquam vero Constantinus imperator a lepra mundatus a beato siluestro papa baptismi meruit sacramento purificari vt supra dictū est in legenda siluestri pape pridie kalen. ianuarii: et constantini imperatoris. xv. Kalendas iunii. tunc primū lege ab ipso promulgata concessum est omnibus sub romano imperio degētibus licite ecclesias fabricare. Et ad id faciendum suo vt alios hortaretur exemplo in proprio lateranēsi palatio ecclesiam in honorem saluatoris mundi fabricauit. Basilicam quoque appendiciam iuxta palatium fecit in honorem sancti ioannis baptiste in loco vero in quo baptizatus meruit a lepra mūdari. Quam quidem ecclesiā mirificis donis et ornamentis in auro et argēto et lapidibus preciosis infiniti precii magnifice ditauit quā beatus papa siluester die predicto publice consecrauit. Tunc quoque imago saluatoris diuinitus depicta in tribuna ecclesie primū visibilis omni populo romano apparuit. Que quidē imago deuotissima in ipso loco vsque hodie perseuerat. Et licet ecclesie eiusdem parietes vsque ad fundamenta plerunque dissoluti fuerint et iterum reparati. Ipsa tamen tribuna cum imagine sacratissima nulla vnquam potuit vetustate deleri nullaque nouitate dissolui. Cum tamen aliquādo ecclesia ipsa incendio totaliter fit iudicio diuino consumpta. Hec igitur est illa festiuitas in qua primum rome ecclesia publice consecrata est: quam etiam ecclesiam idem pontifex ad instantiam constantini augusti omnium ecclesiarum totius orbis caput esse constituit eandemque tam larga benedictione dotauit vt si quis hominum quocunque anni tempore vere confessus et penitens eam intrauerit omnium peccatorum suorum generalem remissionem et indulgentiam consequi mereatur.

De sancto Theodoro martyre. Cap. cxxxix.

Theodorus martyr passus est apud amasiam ciuitatem marmaritanorum sub diocletiano et maximiano imperatoribus. Qui cum esset miles ex ciuitate bellipōti deprehensus est quod christianus esset et adductus est ad bricam prepositū legionis. Cui cum prepositus diceret vt sacrificaret et militiam pristinam reciperet illico se deo patri omnipotenti et iesu christo filio eius militare se respondisset ad suggestionem posidonii vicarii prepositus ei inducias concessit diebus paucis vt semetipsum admoneret et diis immolare consentiret. Interea theodorus plures christianorum in carcere detentos visitabat eosque in fide christi confortans eidē necessaria ministrabat. Nocte igitur quadam templum martis introiuit et igne supposito totum illud succēdit. Qui a quodā gordiano tabulario visus et detentus ac presidi presentatus est. Quem preses fecit cedi et cesum incarcerem mitti pedibusque in cippo recludi ac ostium carceris consignari vt ibi fame deficeret. Cui dominus iesus christus nocte cum lumine apparuit et ipsum in eius amore confortauit. Tunc multa turba virorum dealbatorum ad eum venit et secum psallere cepit. Quod custodes audientes et ostium signatum aspicientes iudici nunciare festinauerunt. Ille vero ad carcerē cucurrit et ostium carceris signatū inuenit voces vero psallentium cum theodoro audiuit. Et circumspositus militibus carcerē aperiri fecit ac introgressus solum sanctum martyrem in ligno detrusum aspexit. Rursumque eidē recluso vncias panis et modicū aque per dies singulos ei ministrari precepit sed ipsum celesti cibo dominus enutriuit. Post dies vero. xv. theodorū adductū

z dijs sacrificare nolentē iussit preses in ligno suspendi z latera eius vnguibus crudeliter radi: donec coste illi⁹ nudarent. Et cū hec omnia p christi nomine superasset dedit preses in eum sententiā vt ignib⁹ traderet. Accenso igit igne p semetipm vestimēta deposuit: z vinctis post tergū manib⁹ in flammas sponte ꝯsiliuit. Et circumspiciēs in turba quēdā cōmilitonē nomine cleonicū lachrymantē vidit: quē cōfortās se ipm secuturū ꝑdixit. Cū aūt orationē fudisset ad dn̄z flamma in specie camere facta est tanq̄ velū nauis a vento repletū z circūuallauit eū: vt esset nō quasi corpus q̄ cruciat: sed quasi panis qui coquit. Sicq̄ celesti voce ad gaudia eterna vocat⁹ emisit spm̄. Corp⁹ ꝟo exanime oino ꝑmansit incōbustū. Qđ matrona q̄dā Eusebia noie tulit: et i possessionē suā q̄ distat ab vrbe Amasia vni⁹ diei via portauit: vbi cum cū aromatibus sepeliuit in loco qui dicitur euchaita. Passus est autē .v. idus nouembris.

¶ De sancto Theodoro alio martyre. Cap. xl.

Theodor⁹ miles z martyr apud heracleā ciuitatem macedonie passus est sub licinio imperatore: q̄ z occidit .xl. martyres: et .cclix. cēturiones. Eodē tpe apud Achaiā erat draco pessimus oēs interficiens z deuorans transeuntes. Cū aūt Theodorus miles christianus ibi iuxta supra fenum dormitasset: z drachonē ibidē ignoraret: excitatus est a muliere Eusebia christiana: que ei drachonē ibi iuxta esse nūciauit: z vt fugeret ex charitate monuit. Quā sanct⁹ hortatus est vt pro se oraret: z a longe conspiceret. Factoq̄ sibi crucis signo ad os speluce ꝑcessit: z draconi vt exiret christi virtute mandauit: ac deinde equū ascendit. Quē exeūtē aggreditur: equoq̄ ipsum supprimēte quatuor pedib⁹ dracho ꝓstratur: z lancea cordi eius infixa a sancto milite christi occiditur. Quo miraculo viso multi gētiliū ad christū ꝯuersi sunt. ¶ Licinius igit rex cū audisset: q theodorus xp̄m predicaret: misit de nicomedia in heracleā ciuitatem in qua miles xp̄i degebat: vt cū honore militatur⁹ ad eū accederet. Ille vero nūcios grate recipiēs remisit imperatori per epistolā vt ꝑsonaliter veniret heracleā: z ibi nimia affectione ipm popul⁹ videre cupiebat: q si illuc veniret: ipse cū eo z oī populo sacrificare parat⁹ esset. Quo audito licinius heracleā venit: cui sanct⁹ miles in equo quo drachonē occiderat obuiauit quē imperator corā oī pplo plurimum honorauit. Rogauit autē eū vt p victoria draconis obtēta dijs offerret grata libamina. Ille aūt deos regis sibi dari petiit: quasi in domo sua vellet eos thurib⁹ placare. Quibus eidē ab imperatore traditis oīa idola aurea z argentea cōfregit z frusta pauperib⁹ distribuit. Hoc audiēs licinius irat⁹ eū teneri fecit: z sacrificare nolentē: precepit eū spoliatū z in quatuor lignis extēsū virgis cedi: deinde plumbatis contundi durissime. Postmodum etiaz carnes illi⁹ vnguibus ferreis radi: z faculas igneas vulnerib⁹ superponi: atq̄ testis acutissimis cōfricari. Et sic in carcerē vinculatū recludi. Iterum autē post dies quinq̄ eductū mādauit crucifigi: z crucifixū a pueris sagittari: eius quoq̄ genitalia pcidi. Quē licini⁹ existimās interfectū: dimisit in cruce in crastinū deponendū. Eucharius vero quidā xp̄ianus occultus scribebat passionē eius. Angel⁹ aūt dn̄i Theodoro pendēti per noctē apparuit: z vulneribus eius sanatis illesū deposuit. Cum autem iussu regis duo centuriones cū pluribus ad eum deponendum mane venissent: eumq̄ viuentē ac oīno sanatū vidissent cū militib⁹ .lxxxii. ad xp̄m cōuersi sunt. Qđ audiēs licinius misit antipatrem ducē cū .cccc. viris ad eos occidēdos. Tunc inter christianos z paganos seditio orta est: sed martyr christi tumultum sedauit: z christianos ad patientiam informauit: deinde ad custodiā accedēs: fideles oēs i christi noie aptis ostijs z diruptis vinculis absoluit: z pluribus ad se veniētib⁹ egris sanitatē restituit. Qđ rex intelligēs: ipz decollari mādauit. Sz cū ad passionē duceretur eucharium rogauit vt corp⁹ ei⁹ i euchaitā deferret: z in paterna hereditate sepeliret. Qđ q̄dē ille sūma diligentia adimplere curauit. Passus ē aūt sctūs martyr .v. id⁹ nouēbris. ¶ Temporib⁹ vero ꝓcessu corp⁹ eius de partibus illis a venetis raptū venetiasq̄ delatū: atq̄ in ecclesia saluatoris: q est canonicorū regulariū sepultū est.

¶ De sancto Ursino episcopo. Cap. xli.

Ursinus episcop⁹ apud Bituricēs ciuitatem claruit. Qui rome a successoribus apostolorū pontifex ordinatus: primus eidē vrbi destinatus est episcopus. Ipse namq̄ predicationis officio diligēter intentus maximā partem ciuitatis illius populi cōuertit ad dn̄m: z fide z sapientia atq̄ vite sanctitate probat⁹ migrauit ad christū .v. idus nouembris: vt dicit Ado.

¶ De sanctis Tryphone z Respitio martyribus z Nympha virgine. Cap. xlii.

Tryphon et Respicius martyres et Nympha virgo apud vicum ab sadon Saxonie passi sunt. Qui tryphon ex eodem ortus oppido pastor anserum fuit. Tempore igitur Gordiani imperatoris filia eutychetis nobilis romanorum obsessa a demone clamabat Tryphonem pastorem anserum eius liberatorem futurum. Cū autē de mādato imperatoris eutychetē plurimū diligentis: talis homo p vniuersum mūdū quereret: tandē in prefata ciuitate inuent⁹ est: z ad vrbē romā adduct⁹: q̄ statim vt limen dom⁹ eutychetis attigit: puella liberata fuit. Sanctus aūt orans imperatori z eutycheti demonē q̄ puellā infestabat in specie canis ostēdit: z cū eis humana voce loq̄ fecit z demū in abyssum misit: z ab imperatore honorat⁹ ad ꝑpria cū honore regressus est. ¶ Tpe vero decij Cesaris imminēte persecutiōe Tryphon a ꝑfecto occidētis tētus est vt sacrificaret: qui dū xp̄m cōfiteretur: primo quidē appensus est et vngulis cōfossus: deinde per pedes ligatus: z per maximas niues z glacies tractus est: ita vt pedes frigore scinderētur. Postmodū autem acutis ignitis pedib⁹ cōfixus z fustib⁹ cesus atq̄ lāpadib⁹ ad latera appositis exust⁹ lumine fulgēti de celo sup infuso cōfortat⁹ est. Qđ vidēs respici⁹ quidē tribunus credidit: z xp̄m cōfiteri cepit: quē preses detentū vna cū tryphone forti⁹ exungulari mādauit: deinc ambos ad tēplū fecit adduci: vt cesaris aut iouis statuā adorarēt. Sz orante tryphone idolū corruit: z mox nympha q̄dā q̄ virgo vestalis erat ibidē assistēs fidem xp̄i percepit z xp̄o deū verū voce publica ꝓclamauit. Tūc ꝑfectus sanctos martyres vna cum nympha virgine plumbatis diuti⁹ cedi cosq̄ oēs nouissime mandauit pariter decollari. Quorum corpora a christianis iuxta ipsam vrbez sepulta sunt .iiii. idus nouembris.

¶ De sancto Theodoro martyre. Capitu. xliii.

Theodorus martyr apud ciuitatem Antiochiā passus est sub Juliano imperatore apostata. De quo .x. libro ecclesiastice historie .c. xxxii. habet. Cū eni Julianus xp̄ianus permisisset vt corpus

babile martyris auferrent: de quo supra in ei9 passione actum est .ix. kalēdas februarij. Ibiq exultantes corp9 per sex miliaria detulissent cantantes psalmū. Cōfun dantur omnes qui adorant sculptilia zc. cū imperator hoc audisset iratus die altero iussit omnes christianos teneri z torqueri. Quod salustius eius prefectus licet paganus tñ inuitus exequitur. Et primum sibi theodorum occurrentē a prima luce vsq ad vndecimā horam tanta crudelitate z tot mutatis carnificib9 torsit vt nulla etas simile fore factum meminerit. Ipsum tādē p oia cōstantē z lectū in carcere teneri fecit z imperatori que fecerat recitauit taliaq oino fieri dissuasit alioquin christianis gratiā z cesaris ignominiā querere: cui9 suasione imperator theodorū liberū dimisit: qui referebat in tormētis se modicā penā sensisse assistēte sibi celesti iuuene z ipsuz cōfortāte: necnon lintheo cādido sudorē illum exsiccante ac sepius sibi aquā frigidam instar nectaris in poculum porrigente. Hic autē sanctus martyr post aliquot mēses migrauit ad dñz iiij. idus nouembris. Hec Eusebius libro quo supra.

De sancto Theodoro epo. Cap. xliiij.

Theodorus episcop9 Siccensis fuit. Hic dum esset annorum .xij. z facta esset epidemia valida ex bubone i ipsa ciuitate theodorus vsq ad mortem infirmatus est qui delat9 in oratorio sancti ioannis baptiste quod est iuxta villam z prostrat9 ad altaris introitum: cuz ad crucifixum desuper stantem in tabula pictū orasset de imagine christi tres gutte roris ceciderūt: statimq bubonē soluerūt. Et cōtinuo extincta febre cōualuit: z domū pprijs pedibus repedauit. Cepit autem psalteriū in mente discere velle. Cunq vsq ad psal. decimūsextū didicisset: z vlta memorie cōmēdare nō posset: in ecclesia sancti xpophori ante crucifixū orans obtinuit z celeritatem in addiscendo z firmam memoriam in retinēdo. Sicq in breui diuina gratia psalterium totuz memorie commēdauit ipsumq quotidie legere cepit. Factusq est clericus z processu tēporis siccēsis episcopus qui populum dei verbo z exemplo instantius refouens clarus sanctitate migrauit ad christum.

De sancto Probo episcopo. Cap. xlv.

Probus episcop9 rauennatū .vij. apud eādē ciuitatem claruit. Hic enim mitis z pius fide religiosissimus clarus in specie: fulgid9 in opere: sapiēs eloquio: plen9 gratia spiritussancti: omnes langui dos ad se veniētes quacunq detentos egritudine curabat: spiritusq immundos de obsessis corporibus expellebat. Qui postq̄ sue ad occasū vite istāte tpe āgelica xspexit agmina: statī elapsa est de corpe ei9 scā aia quarto id9 nouēbris. Sepultusq est a filijs suis in ecclesia suo nomini dedicata vbi in miraculis z virtutibus viuit.

De sanctis Tiberio Modesto z Florentia mar. Cap. xlvj.

Tiberius: modestus: et Florentia martyres passi sūt apud agathensem ciuitatez sub diocletiano imperatore. Fuit eñi tyberius eiusdem vrbis helei nobilis sz pagani filius: qui valeriano imperatori plurimum erat dilectus. Anno igitur .viij. eius imperij valerianus helco suasit vt filium quem christia nū nouerat ad sacrificia prouocaret. Qd dū ille p dies plurimos facere studeret z Tyberius puer in fide christi immobilis pseueraret. Cū imperator hec audiisset fecit ipsuz teneri z in catomo fustibus diuti9 cedi. Cuz aūt cedētiū brachia aruissent: z ipse imperator in manu tortionē maximā sensisset: cepit exclamare: z Tyberium magū appellare. pro quo Tyberi9 orauit z contīnuo sanitatē recepit: quē Ualerianus emendatū patri tradidit. Pater vero iuuenē in triclinio delitijs z musicis ac ioculatoribus z puellis pleno diuersisq gēmis ornato posuit: vt animum ei9 alliceret z a christianitate reuocaret. Orāte vero sancto claritas ei de celo refulsit: odorq maximus refragrauit. Quod dū pater ad videndū iuisset: putās q̄ dn eius filiū consolaturi visitassent: cōtinuo excecat z ab imperatore p lumine recuperādo ad tēpla deorū adducitur sz sine vlla gratie impetratione reuertitur: oratione aūt filij illuminatur. Cuz autē heleus filiū tanq̄ magū perdere vellet: ab angelo cū modesto quodam christiano rapitur: z ipso duce vltra flumē cucharum trāsuadantur: atq sub quercu arbore collocāt: vbi ambo degentes vsq ad dioclecianī tpa pdicabāt: z miraculis clarētes multos cōuertebāt. Eodē autē tempe cū filius maximiani imperatoris a diabolo oppressus esset: z a nemine nisi a Tyberio se eijciendū clamaret requisit9 sanct9 z romā cū modesto pduct9 imperatoris filiū a demonio liberauit. Sz dioclecian9 collega maximiani eos detinuit: et pdicta magicis artib9 attribuēs dū sacrificare recusarent ipsos onustos ferro p dies plures in carcere arctauit et fame nimia afflixit. Quos angel9 dñi celesti de celo fuso lumine cōfortauit. Sed cum iussu imperatoris bestijs expositi essent z in nullo ab eis lesi fuissent: in clibanum ignis mittuntur in quo psallentes dño inusti penitus conseruātur. Inde leoni ferocissimo subijciūtur: sed ab eo intacti p omnia custodiuntur. Quod videns florentia quedā matrona in christū credidit: z statim cum predictis martyribus detēta fuit. Quos oēs dioclecianus mandauit in catasta leuari z durissime cedi. Orantibus vero sanctis terremot9 factus est nimi9 z templo deorum corruente plurimi gentilium oppressi sunt: imperator vero cum paucis euasit. Sancti vero martyres ab angelo de catasta erepti z ad locum iuxta pristinum fluuium cucharum territorij agathensis in momento sunt reducti vbi oratione fusa ad dominum migrauerunt quarto idus nouembris.

De sancto Martino episcopo z confessore. Capitulum. xlvij.

Martinus Sabarie pannoniorum oppido nobilibus parentibus et gentilibus oriundus sed intra italiam papie alitus: cum patre suo tribuno militum sub Cōstantio et Juliano imperatoribus militauit. Non tamen sponte quia ab infantia diuinitus inspiratus annorum decem inuitis parentibus ad ecclesiam cōfugit. seq cathecuminū fieri postulauit. Et tunc etiā eremum intrasset nisi etatis infirmitas obstitisset. Sed cum cesaris filios militum veteranorū ad militandū scriberent: martinus annorū quindecim ad militiam cogetur vno tantū seruo contentus: cui tñ versa vice dominus seruiebat: sepiusq ministrabat: z calciamenta detrahebat. Quodā hyemali tempore in porta ciuitatis ambianensiū obuiū habuit pauperē nudū. Qui cū a nullo elemosynā accepisset: z martinus iā oia in pauperes cōsumpsisset: clamydē q̄ sibi sola restabat diuisit z dimidiā nudo tribuit: reliqua vt poterat se vestiuit. Sequēti nocte xpm clamydis sue parte qua pauperē texerat indutū vidit ipmq ad angelos circūstātes loquētē audiuit martinū ad huc cathecuminū ipa se velle te-

riſſe. Uñ ex hoc vir dei diuinam gratiam recognoſcens
cũ eſſet annorum .xviii. baptizari ſe fecit: ⁊ poſtmodum
duobꝰ annis ad preces ſui tribuni: q̄ expleto ſui tribu-
natus tempore renunciare ſeculo ꝓmittebat: ſolo no-
mine militauit. ¶ Interea barbaris intra galliã irruẽ-
tibus iulianꝰ ceſar cõtra eos pugnaturus ſtipendium
militibꝰ erogabat. At martinꝰ nolẽs decetero in ſecu-
lo militare: ſtipẽdiũ recuſauit recipere: ſed impator ip-
ſum putabat renũciare militie nõ religione fidei ſ; me-
tu imminentis belli. Martinus vero ſe ante acies iner-
mem ſigno crucis ſolo munitum in craſtino ſe ſtaturũ
ſpopondit propter quod a Ceſare cuſtodiri iuſſus fuit.
S; die ſequẽti hoſtes ſe ⁊ ſua omnia ſpõte imperio ſub-
diderunt. ¶ Deinde relicta militia ad ſanctũ hilarium
pictauenſem epiſcopum perrexit a quo acolytus or-
dinatus monitus a deo ꝑ ſoporẽ parentes ſuos adhuc gẽ-
tiles viſitare decreuit: multaq; ſe aduerſa paſſurũ pre-
dixit. Nam inter alpes incidit in latrones: ⁊ cum vnus
in capite eiꝰ ſecurim vibraſſet: alter ferientis ictũ ſuſti-
nuit: vinctis tamẽ poſt tergũ manibus vni eorũ cuſto-
diendus traditur. Cui vir dñi chriſtũ predicauit ⁊ eũ
ad fidem cõuertit: ipſeq; martinũ dimiſit ⁊ laudabilẽ
vitã duxit. Ueniens aũt ad parẽtes matrẽ cõuertit: pa-
trem vero in malis perſeuerantem reliquit. Sed cum
hereſis arriana ꝑ totum orbem pullularet: martinus
dum obſiſteret publice ceſus ⁊ de ciuitate eiectꝰ medio-
lanũ rediit: ⁊ ibi monaſterium ſibi ſtatuit. Sed inde ab
arrianis eiectus ad inſulam gallinariã cũ vno ſolo preſ-
bytero abiit: vbi helleborũ venenati gramen in cibũ ex
ignorãtia ſumpſit: quod virtute orationis nil ei nocuit.
¶ Audito vero ꝙ beatus hilarꝰ pictauenſis de exilio
rediret: obuiã ei profectus eſt ⁊ iuxta pictauiam mona-
ſterium ordinauit: vbi dum paulũper a monaſterio diſ-
ceſſiſſet reuerſus quendã ſine baptiſmo defunctũ inue-
nit: cuiꝰ corpus in cellã ſuã duxit: ipſumq; ſua oratiõe
ſuſcitauit: q̄ annis pluribꝰ poſtea ſuperuixit. ¶ Aliũ etiã
ſeruũ cuiuſdã lupicini nobilis viri qui ſe laqueo ſuſpen-
derat vite reſtituit. Cũ autem plebs turonica epo care-
ret: ipſum ſanctũ virũ ipſius plurimũ renitentẽ ſibi or-
dinari petijt. Quidã autẽ ex epis noie defenſor plurimũ
reſiſtebat eo ꝙ martinꝰ vultu nimiũ deſpectꝰ appare-
bat: qui tamẽ a populo eſt cõfutatus ⁊ martinꝰ in epm
ſublimatus. Uerum cũ populi cõcurſum nõ ferret per
duo miliaria extra vrbẽ monaſteriũ cõſtituit: vbi cum
monachis .lxxx. in multa abſtinentia vixit. ¶ Dum qui-
dã ſub noie martyris coleretur ⁊ martino nihil de eiꝰ
vita vel martyrio conſtare poſſet orauit ad dñm vt cuiꝰ
eſſet meriti ſibi indicaret cõuerſuſq; ad leuã vidit vm-
brã que martino dixit ſe eſſe latronis aiam q̄ in altari
colebatur qui a ſceleratis percuſſus fuerat ⁊ in inferno
dãnatorũ cõtinuo epus altare deſtruxit. ¶ Tertiũ quo-
q; mortuũ ſuſcitauit iuuenẽ videlicet quẽdã q̄ ad ſepul-
turã ferebat: ⁊ in medio cãpi e matre ⁊ multitudine po-
puli plangebat. Quẽ quidẽ adoleſcentẽ matri cõpatiẽs
a mortuis excitauit: ⁊ multitudinẽ paganorũ aſtãtẽ con-
uertit. ¶ Cũ quedã nauis periclitaret: negociator q̄dã
licet gẽtilis martinũ vocauit ⁊ ſtatim trãquillitas ma-
gna ſucceſſit. ¶ Dũ i quodã loco tẽplũ idolorũ diruiſſet
⁊ arborẽ pini demoni dedicatã excidere vellet: ⁊ ruſtici
gẽtiles obſiſterẽt: tandem in hoc cõuenerunt vt arborẽ
inciderent: ⁊ ſuper martinũ ligatũ cadere dimitterent:
quã ſi ille ſigno crucis cadentem in partẽ aliã cõuerſã
cõcidere faceret: ipſi oẽs in chriſtum crederent: qḋ dũ
factum eſſet oẽs ad fidẽ cõuerſi ſunt. ¶ Cũ in alio vrba-
no ignẽ miſiſſet ⁊ ventus irruens flammas in domum
vicinã mitteret: ſignũ crucis oppoſuit: ⁊ cõtra vim ven-
ti ignẽ in oppoſitã partẽ excuſſit. ¶ In vico leproſorũ
aliud idolorũ templũ deſtruere volebat ſed ei pagani
reſiſtebant. Cumq; diebꝰ pluribꝰ oraſſet: angeli eidẽ ar-
mati aſtiterũt: ⁊ in gẽtiles impetũ faciẽtes eos i fugam
verterũt: ſicq; martinꝰ ꝓpoſitũ adimpleuit. ¶ Cum in
pago eduẽſi aliud phanũ diſſiparet: ⁊ gẽtiles i eũ irrue-
rẽt: vnuſq; ipſum gladio aggreſſus eſſet nudũ verticẽ
exponit ille: q̄ continuo ſupinus corruit ⁊ veniã poſtu-
lauit. ¶ Alibi etiã cum idẽ opus perficeret ⁊ quidã nu-
dato enſe in eũ irrueret: in ipſo ictu ferrũ de manu ex-
cuſſum nuſꝙ̄ cõparuit. ¶ Apud treuerim puellã quan-
dam paralyticã que annis plurimis iacuerat ⁊ ad extre-
ma iam deducta fuerat: ſua oratione continuo ſanauit.
¶ Seruum etiã cuiuſdã tetradij maligno obſeſſum ſpi-
ritu impoſita ei manu ab infeſtatione liberauit: ⁊ ipſũ
tetradiũ gẽtilẽ ad xpi fidẽ reduxit. ¶ In eadẽ etiã ciui-
tate ingreſſus domũ cuiuſdã diabolũ vidit ⁊ ſe illũ vide-
re dixit. Moxq; demon quẽdã de familia arripuit quẽ
ſanctꝰ vir ſtridentẽ ⁊ ſtrepentẽ immiſſo in ore eiꝰ digi-
to ilico liberauit. ¶ Apud pariſios leproſum quendã
horribilẽ aſpectu deoſculans cõtinuo a lepra munda-
uit. Fimbrie quoq; veſtimentorũ eiꝰ excise ⁊ egris alli-
gate omnẽ infirmitatẽ expellebãt. ¶ Cũ filia cuiuſdã
arborij quartana laboraret: ⁊ epiſtola quedam viri ſan-
cti manu cõſcripta caſu ad arboriũ delata eſſet: pater il-
lam ſupra pectꝰ filie poſuit: ⁊ protinus ſanitatẽ recepit.
¶ Paulinũ etiã quẽdã nobilẽ qui vniꝰ oculi lumẽ ami-
ſerat panniculo ſuo pupillã oculi tangẽs cõtinuo a ceci-
tate eripuit. ¶ Eidẽ quoq; viro qui alſs per gradꝰ ſcale
corruens pene iacebat exanimis martinũ inuocãti an-
gelꝰ ꝑ noctẽ apparuit: ⁊ illeſum mane de lecto leuauit.
¶ Quadam die eidẽ diabolꝰ aſtitit: ⁊ cornu bouis cruẽ-
tum in manu tenens vnum de ſuis peremiſſe aſſeruit.
Qui cõcitus mittẽs vnũ ex eiꝰ ruſticis pene extinctum
reperit: quã bos inguine dũ pũgeret cornu vulnerauit:
quẽ ad ſe delatũ ſanctꝰ martinꝰ mox ſanatũ eleuauit.
¶ Animalia etiã irrationabilia ipſi obediebant. Nam
canes leporem inſequẽtes ſubſiſtere fecit: ⁊ ſerpentem
flumẽ natantẽ retrocedere cõpulit: canis etiã latrans
ſola eiꝰ iuſſione obmutuit. ¶ Ab angelis ⁊ apoſtolis ſe-
pius viſitabat: ⁊ in eorũ colloquio cõſolabat. ¶ Quodã
tempore ꝓ neceſſitate quadã valẽtinianũ imperatorẽ
adijt: ſed ille ſciẽs ipſum velle petere quod nolebat con-
cedere: fores palatij ei claudi fecit. Sed cum talẽ repul-
ſam tertio paſſus eſſet: orationẽ premiſit: ⁊ vſq; ad au-
guſtũ veniẽs nemo ianuas ipſi claudere valuit. Impe-
rator vero turbatꝰ ei aſſurgere noluit donec igne ſellã
regiã arripiẽte ⁊ ipſum iam in poſterioribꝰ inflammã-
te aſſurgere cõpulſus fuit eiq; poſtulata oĩa ac munera
cõceſſit. Cũ ab eodẽ imperatore inuitatus eſſet: ⁊ cipo
primo potꝰ oblatꝰ eſſet martinꝰ poſtꝙ̄ bibit preſbytero
ſuo calicẽ dedit dicẽs nullũ digniorẽ poſt ſe debere bi-
bere ⁊ indignũ eſſe vt imperator preſbytero preferret.
¶ Quadã vice dum in veſte hiſpida aſello latꝰ incede-
ret ⁊ equites ecõtra venirẽt pauefactis equis ꝓpter eiꝰ
deformitatẽ a militantibꝰ grauiter verberatur. S; cũ
illi viã ſuã proſequi vellent equi nulla ratione moueri
potuerũt quouſq; illi culpã ſuã recognoſcẽtes a marti-
no veniam petierunt: ⁊ ab eodem vt abire poſſent obti-
nuerũt. ¶ Dum in quodã loco clerici lectũ tenuem ſibi
ſtrauiſſent ⁊ ipſe mollicẽ declinans ſup nudam humũ
iuxta morẽ dormiret nocte media camera accẽdit ⁊ dũ
ſurgere nõ poſſet veſtimẽta eiꝰ cõburuntur: ſed ipſe in
igne illeſus conſeruatur. Monachi igitur concurrunt
⁊ ipſum intactum omnino de medio ignis educũt. In
quadam ſolennitate celebraturus ad eccleſiam pergẽs
pauperi nudo veſtem ſecreto tribuit: ⁊ capa ſe vtcunq;
potuit contexit. Et cum ſe preparandum ſpoliare capã
non auderet eo ꝙ nudus eſſet archidiaconus quaſi in-
dignatus veſtem ei breuem ⁊ ſtrictam attulit quã mar-
tinus humiliter induit: ⁊ miſſam celebraturus acceſ-
ſit. Et dum celebraret: ⁊ ſacramenta offerret: globus
igneus apparuit ſuper caput eius. Et cum manus in
miſſa vt moris eſt eleuaret ⁊ manicis lineis labentibꝰ
ex breuitate tunice brachia nuda apparerent miracu-
loſe torques aurei ⁊ gemmati ab angelis deferuntur: ⁊
brachia eius operiuntur. Multe aũt ẽ ſubtilitatis fuit
erga demones cognoſcendos. Adeo enim ei conſpica-

bilea reddebatur: vt aperte sub quacunque imagine ab eo cognosceret. Cum aut eidem diabolus in forma regis purpuratus et diadematus apparuisset et christum se esse diceret martin' eidē dubitans respondit q christus se nec purpuratū nec diademate renitentē venturū predixit: et q nisi xpm in ea forma qua passus est cerneret ipsum xpm minime crederet. Quo dicto diabol' dispa ruit et cellā fetore repleuit. ¶ Ipse autem vir de obitu suo longe presciuit atq predixit. ¶ Interea dum condatensem diocesim causa sedande alicuius discordie visitasset aliquandiu ibidem cōmoratus viribus corporis cepit repente destitui: discipulis indicauit se iam resolui. Illis autem gregem domini desolādum flentib' orauit ad dominum vt si adhuc populo suo necessari' esset ipsum laborem non recusantem adhuc in vita presenti dimitteret. Et molestia febrium detentus in cilicio et cinere decumbebat dicens in nullo alio decere christianum decedere. Oculis quoq ac manibus in celum semper intentus inuictum ab oratione spiritū nō relaxabat. Et cum esset migraturus vidit ante se diabolum assistere: eumq mox increpauit eo q secum nihil haberet sed ipsum abrahe sinus reciperet. Sicq anno domini. cccc.lxxxvj. vite ei' anno. lxxxj. episcopatus autem sui. xxvj. a seculo fideliter transmigrauit. iij. idus nouembris. Archadio et Honorio imperantibus. Multus quoq eius quasi iam glorificatus resplenduit ac chorus angelorū ibidem concinens auditus fuit. Ad cuius transitū Pictauienses sicut et Turonici conuenerunt: et vtriq pro corpore habendo piam contemplationem fecerunt. Nocte autem media pictauienses omnes circa corpus sopiuntur corpusq a turonicis per fenestram eiicitur et per ligerim fluuium nauigio ad vrbem turonensem cum gaudio deducitur: et ibidē honorifice tumulatur. Hora vero eius transitus cū sanctus seuerinus episcop' coloniensis post matutinas loca sancta circuiret: et voces in celo cantātes audiret vocato diacone interrogauit si qd soni vel cantus perciperet. Qui cum auribus erectis voces in celo audire se diceret: eps ei dixit q eadē hora martin' turoni pontifex e mundo migrasset quem concinētes angeli tūc cū ad celū adducerēt. Qui diē et horā notauit tūc martinū trāsmigrasse cognouit. Seuer' etiā monach' qui ei' vitā cōscripsit eadē hora in somnis vidit martinū albis indutū vultu igneo scintillātibus oculis librum tenentē celos velociter ascendentē. Qui euigilans a nunciis venientib' audiuit martinū eadem nocte a corpore migrasse. Hic autē depositionis ipsius dū beatus ambrosi' mediolani celebrās inter prophetiā et epistolā obdormiuisset et diu expectatus post duas horas subdiacon' lecturus epistolam cum excitasset euigilans dixit populo. Martinū turoni epm decessisse et se funeris ei' obsequiū fecisse: sed vltimas orationē excitat' cōplere nō potuisse. Illi vero diē notātes et horā postmodū cōpererūt illū expirasse et ambrosiū eps ibidē cognitū ei' exequias celebrasse. Scripsit autē hic beatus pontifex librum de trinitate fidem catholicam continentem.

¶ De sancto Mena martyre. Capi. xlviij.

Menas martyr in scytia metropoli phrigie salutariter passus ē tpe Diocletiani et maximiani imperatoꝝ. Qui ex nobili egyptiorū prouincia ort' sub duce agricolao terreno regi militās deinde militie tpali renūciās secreta cōuersatione in eremo militauit. ¶ Cū aūt imperatorū natalicia celebrarent et diis ab oī pplo immolaret ad vrbē venit: et ingressus theatrū dū idola execraret et se xpianū libere pfiteret tētus est a pside et pyrrho duci torquēd' tradit' est q primo eū i custodia vsq ma ne reclusit. Celebratis pro festis gētiliū Menā eductū et sacrificare nolētē extēdi fecit: et neruis taurinis ac bubalinis atq virgis diutissime cedi mādauit: deinde ipm in equuleo leuari et vnguibus laniari ac lāpadib' ad latera appositis inflāmari. Necnō cilicio madidato plagis ei' cōfricari. Et deinū carbones ignitos vulnerib' supponi. Et cū hec oia patiētissime tolerasset: ligatis manibus ac pedib' fecit illū p tribulos trahi donec mēbra ei' dissiparent: deinde plūbatis illū cedi mādauit et maxillas grauiter cōtūdi. Et dū in oīb' in cōfessiōe dn̄i permaneret immobilis nouissime ipsū gladio animaduerti pcepit corpus quoq eius igne cōsumi. Qd tn̄ furtiue a xpianis de igne sublatū et camelo impositū angelo duce ad montē quendā delatū et ibidē quo de' per suū animal ostēderet sepultū est basilica desup edificata. Processu aūt tēporis ipsum sanctū corpus cōstātinopolim trāslatū ibiq honorifice conditū est. Passus est autem sanctus martyr. iij. idus nouembris.

¶ De sancto Mena cōfessore. Ca. xlix.

Menas confessor in samnii prouincia claruit tpe beati gregorii pape. Qui solitariā vitā ducens nihil ad vsum suū nisi pauca apiū vascula possidebat. Huic cū longobard' qdā in eisdē apib' rapinas voluisset ingerere: ipse' ab eodē viro verbo correct' est et mox p malignū spm ante ei' vestigia vexat'. Sepe vero ex vicina sylua venientes visi sunt vrsi ei' comedere conabant. Qs ille deprehēsos ferula quā portare manu cōsueuerat cedebat. Ante cuius verbera immanissime bestie rugiebāt et fugiebāt. Et q gladios formidare vix poterāt: ei' man' ictus ferule pertimescebant. Oēs vero q ad se charitatis gratia veniebant: ad eterne vite desideria accēdebat. Et si quorū culpas p spm agnosceret nūq ab increpatione cessabat. Consuetudinē vero eiusdē loci incole fecerāt vt dieb' singulis p hebdomadā vnusqsq oblatiōes suas transmitteret vt oēt qb' ipse ad se venientib' offerre potuisset. Quidam aūt diuco noīe carbert' quandā sanctimonialē rapuit: sibiq illā matrimonio coniunxit. Qd mox vt vir dei cognouit: eū per nūcios acri' increpauit. Cūq ille sceleris consci' ad eū accedere nō auderet ne forte ipm durius reprehēderet oblationes suas inter aliorū munera eū misit: vt ei' dona nesciēs saltē susciperet. Sed vir dn̄i tacitus cedit: oblatiōes oēs considerare studuit: et quas carberius miserat p spiritum cognouit: sprenit et abiecit dicēs q oblationes illius recipere nolebat qui suā deo oīpotenti acceperat. Qua ex re actū est vt presentes quoq timor inuaderet: cum vir domini iā sciens ter de absentib' iudicaret. Hic sanctus vir post plurima perfectionis opera ad xpm migrauit. Hec gregorius. iij. dialogorum. cap. xxvj.

¶ De sancto Verano epo. Capi. l.

Veran' eps apd ciuitatē gaualitanā gallie claruit tpe imperatoris valētis. Hic ex ipsi' vrbis territorio nobilib' parētib' ort': a puero deo dedit' diuinis literis imbut' adhuc iuuenis scām dere liquit: et i eccl'ia mimatēsi suis parētib' cleric' fact' est. Et i virtutib' pficiēs ad sacerdotalē ordinē ascēdit. Signisq igētib' et multis pollere cepit. Sz pp multos ad se confluentes fugiēs mūdi gloriā vno tantū assumpto comite ad ciuitatē gaualitanā deuenit: vbi dū esset draco immanissimus qui boues et alalia deuorabat: veran' orās ipsum de specu in quo latebat exire fequi cōpulit cumq se vt catulū mansuetū sectantē vsq deberosonē deducit et ...

cit atq ibidē terre visceribus introclusit. Deinde in antro draconis ecclesiam dei genitricis edificauit: ibiq deo seruire cepit: verū cum nec ibi etiā latere posset: nec cōtemplationi vacare cū quibusdam peregrinis Romā pergētibus inde discessit. Venietq coredunii multos egros sanauit et obsessos a demonibus liberauit. ¶ Profectus inde cū iuxta pedē montis eū latrones cū socijs spoliassent et occidere vellent vnusq illorum in capite viri sancti ensem vibraret: ipseq ictum constanter expectaret brachiū illius sic extensum immobile factum est nec se aliqualiter amouere potuit donec viso miraculo predones penitentiā egerunt et ablata cuncta restituerunt. Tunc quoq sanctus vir pro illo orauit: et sic brachium deposuit. Abeuntes quoq inde latrones strepitus maximus quasi arborum decidentiū exterruit: et omnes in fugā cōuertit. ¶ Cū autē romam peruenisset et clauarius ecclesie beati petri nocte ei aperire nollet subito repulsis repagulis ostia dimittens cū magno impetu sctō viro aperta sūt: et eidē aditū prestiterūt: propter quod miraculū a papa et populo honorifice susceptus est. ¶ Inde recedens et rauēnam veniens: energumenos multos clamantes se a verano torqueri: ab obsessione demonū liberauit egrisq plurimis sanitatem restituit. In mediolano quoq .xij. arrepticios sanauit: et cecum quendā illuminauit: atq mortuū vnū suscitauit. ¶ Inde albigam pergens: pluuiam aride terre atq fertilitatem a deo obtinuit: in agris duntaxat xpianorū: fundis cunctorū gentiliū in pristina sterilitate relictis. Cū autē illi se idola deserturos promitterent: si similē gratiaz pcipere possent oratione sancti eorū agri imbre perfunduntur: et statim templa deorū suorū ab eis euertuntur. Sed cū draconē quendā ipsi adorabāt veranus de antro produxisset: et in flumine submersisset: omnem populū ciuitatis ad xpm cōuertit: et in fide dōctū baptizauit. ¶ Transiens autem alpes puellam a mortuis reuocauit: cecum quendā a natiuitate illuminauit: et multos languidos diuersarum egritudinū curauit. ¶ Demum ad ciuitatem gaualitanā applicās in ecclesia beate marie quaz cōstruxerat manere cepit. Ad cuius preces valens detentos quosq in carceribus relaxauit. Post hec defuncto antiste veranus a rege et clero ac populo in episcopum electus est. Qui officio suo administrato omni sanctitate perfectus clarusq virtutibus in pace quieuit .iij. idus nouembris. Cuius pheretrū omnes egri tangentes sanati sunt. ¶ Verum dum esset questio inter ciues vbinam corpus eius ponerēt: an in cathedrali basilica: an in ea quā fecerat ecclesia extra vrbē. Leuato pheretro subito pallium quo corpus erat opertū in aere se tollens: funusq precedēs vsq ad flumen durentie custos deduxit: vbi dum populus vado simul ac naui careret: siccato repente fluuio cunctisq per siccū alueū transeuntibus: pallium iterū per aera populum precessit: vsq ad ecclesiaz beate virginis: quam sanctus edificauit: vbi dum substitisset corpus eius condigno tumulatum est honore.

¶ De sancto Achia propheta. Cap. lj.

Achias propheta de silo claruit in regno israel tempore hieroboā regis decem tribuū israel. Cū enim hieroboā seruus salomonis contra eū rebellasset: et de hierusalem egressus esset: inuenit eum achias propheta in agro: indutus pallio nouo q scidit palliū in .xij. scissuras: deditq decē partes hieroboaz dicēs q ita dns deus traderet ipsi decē tribus israel possidendas: eo q salomon reliquisset dnm et idola adorasset: duas autē tribus tantū dimitteret roboā filio salomonis: ne regnū ex toto de domo dauid tolleret: iuxta promissionē ei factā a deo. ¶ Post mortē autē salomonis oia que achias predixerat euenerunt. Nā decē tribus israel hieroboā in regem assumpserunt: qd dictum est regnum israel: Due vero tribus scilicet iuda et beniamin roboā filio salomonis adheserunt: quod dictuz est regnum iuda. ¶ Cum autē hieroboā rex israel duos vitulos aureos fabricasset et omnem populum ad ipsos adorādos cōpulisset: filius qz eius abia grauiter egrotasset misit hieroboā vxorē suā alieno habitu ne cognosceretur indutā ad achiā pphetā in silo: vt indicaret sibi qd futurū esset de puero. Cuius aduētū ppheta dno indicāte cognouit: cū oculi eius ex nimia senectute caligassent. Et statī mulierē limē ostij ingressaz vocauit ex nomine: eiq mortē filij pnunciauit: atq domū hieroboā pper idolatrie crimē exterminandā pdixit. Et sic oia vt ipse pdixerat ad literā cōtigerūt. Hic vt dixit comestor vidit in spiritu populū cōculcātē iuga boum: et pdixit sacerdotes cōculcādos a populo. Hic etiā salomoni pdixit: q euertēdus esset a mulieribus. Quieuit autez sanctus propheta in pace: et sepultus est in silo iuxta silicem pridie idus nouembris: vt Josephus et Hieronymus tradunt. Hec ex tertio libro regum cap. xi. et xiiij.

¶ De sancto Martino papa et martyre. Cap. lij.

Martinus papa et martyr huius nominis primus de ciuitate Tudertina prouincie tuscie Theodoro papa primo in episcopatu romano successit. Seditq annos .vj. menses vnū: dies .xxvj. Huius tempore Paulus constantinopolitanus eps constātini imperatoris .iij. brachio fultus aduersum ecclesie rectum dogma surrexit duas volūtates aut operationes diuersas in christo diffiniēs confiteri. Qua de re martinus papa eidē legatos destinauit: cōmonens eū vt ab heresi sua discederet: alioquin contra ipm pcederet. Qui ab īpatore ad suasionē pauli epi diuersis psecutionibus afflicti sūt: et qdā eorū in custodiā detrusi: alij in exiliū missi: alij verberibus subditi. Quapropter martinus eps rome cōciliū .cv. epoȝ celebrauit: in quo paulū patriarchā tāquā hereticū dānauit: et ab epatu deposuit. ¶ Tūc imperator cōstantinus misit olympiū ducē et rartbliim cubiculariū ad regēdā Italiā: et pdictā heresim cōfirmandā. Qui olympius vt ab īpatore sibi iussum fuerat: misit spatharīū suū ad papā occidēdū. Spatharius autē inuenit eū in ecclia sctē marie maioris celebrantē in altare qd dr ad psepe: quē dū gladio extinguere niteret: diuina benignitate cecitate percussus eū videre nō potuit. Hoc audiēs īpator martinū papā a Theodoro et pellurio ab eo missis detentū cōstātinopolim adduci fecit: quē in exiliū chersonā misit: vbi martyrio vitā finiuit pridie idus nouēbris. Corpus autem eius romā translatū est: et in ecclia eius nomini cōstructa: q dr sctī martini in montibus sepultum est. Et cessauit epatus dies .xxviij.

¶ De sancto Emiliano epo. Cap. liij.

Emilianus episcopus apud Scotiā claruit. Qui ex eadē insula oriundus: dno a puerilibus annis militauit. Et dū esset oīm ore laudabilis ad sacros ordines promotus: operāte dei grā pontificatus suscepit officiū: qd p annos plures epatu optime et deuote administrato: aplorū limina mare trāsfretato peregrinus visitauit: et rediēs ad patriā suā: et dū esset in itinere apud fauētiam graui lāguore decubuit. Et post dies modicos feliciter a seculo migrauit pridie idus nouēbris. Cuius corpus ciues fauētini iuxta ecclesiā sctī clemētis extra muros vrbis sepelierūt. ¶ Tpe pcedēte dū ciuitas ipsa a lupranie

dro rege lõgobardorũ depopulata ⁊ destructa fuisset: corp⁹ sancti xpi diudũ incognitũ mãsit. Verũ tpe comitis bernadini ⁊ theodolẽde eius vxoris repata ciuitate cumulũ feni supra sepulturã sancti corporis: qḋ erat oĩno incognitũ cõstitutũ est. Ubi die quadã duob⁹ inuicẽ cõfabulãtibus vn⁹ eorũ magnũ colaphũ se accepisse cõquest⁹: ⁊ se illud a socio recepisse putabat: dũq; ille negaret: mai⁹ subito colaphũ recepit. Hoc idẽ retulit⁹ in sociũ animo vindicãdi. Quod dũ iterũ ille fecisse negasset nec percussor inueniri potuisset: cognito miraculo: relatio comiti facta est: qui diuinũ quicq; ibidẽ latere arbitrãs: sublato feno locũ effodi mãdauit: vbi sacrũ corp⁹ cũ epitaphio: in quo pdicta cõtinebant̃ inuenit: ⁊ de cadauere sctõ mira fragrãtia erupit: qḋ inde leuatũ ad ecclesiã sctẽ marie intra menia ciuitatis delatũ ibiq; cõdigno honore cõditũ est: vbi miraculis coruscat.

¶ De sancto Hor abbate. Cap. liiii.

Hor abbas fuit habitator montis nitri deserti egypti. De q̃ fert̃ q nũquã mẽtitus sit: nũquã iurauerit: nulli maledixerit: nec sine aliqua necessitate locutus fuit: vt dicit heraclides. Et hieronymus dicit de eo: q fuit apud thebaidẽ nonagenari⁹ venerabilis senex: q̃ ignorans literas oblato ei codice orationẽ pmisit: ⁊ statĩ infusa ipsi gr̃a subito legere cepit: ac deinde literas nouit. Hic etiã panẽ angelorũ triẽnio vixit: quẽ ei post biduũ cõtinue angelus ministrabat. Fratres q̃ q secũ morãtes sepe noctu vigiles angelorũ cãt⁹ ⁊ hymnos audiebãt. Qui etiã multa milia hoĩm ad xp̃m cõuertit. ¶ Quodã tpe demones ad eũ in specie militie celestis aduenerũt: ⁊ regẽ excelsũ secũ deduxerũt: quẽ xp̃m esse asserẽtes ipsũ adorarũt: ⁊ tã rex q̃ circũstãtes illum adorãdũ abbati Hor suaserũt. Cũ aũt ille diabolica figmẽta dubitaret: ⁊ se q̃tidie regẽ suũ adorare diceret: nec eẽ op⁹ vt ad hĩ ipi xp̃s corporaliter appareret: ptin⁹ illusio euanuit. Sãct⁹ aũt Hor i pace q̃euit pdie id⁹ no.

¶ De sancto Britio episcopo. Cap. lv.

Britius episcop⁹ Turonẽ. successor fuit sãcti martini epi: q̃ primo iuuẽtutis tpe ei⁹ fuit diacon⁹ plurimũq; eius emul⁹: eo q a btõ viro aliquãdo redarguebat̃: eũ iuuenilia sequebat̃. ¶ Cũ enĩ qdaꝫ infirm⁹ sanctũ martinũ q̃reret: vt medelam ab eo expeteret: Brit⁹ illũ ei ostẽdit: eũq; amẽtẽ ⁊ delirũ appellauit. Cũ aũt eger a martino postulata obtinuisset: ⁊ epus Britiũ aduocãs redarguit: q cum delirũ dixisset: q̃ pre verecũdia se hoc dixisse negabat: sꝫ martin⁹ aures suas ad os ei⁹ cũ hoc dixisset: habuisse affirmabat. Predixit autẽ illi a deo obtinuisse Britiũ sibi in episcopatu successurũ: sed multa cũ aduersa passurũ: qḋ magis adhuc Brit⁹ irridebat. ¶ Post mortẽ igit̃ sancti Martini Britius in epm elect⁹ orationi vacabat: ⁊ licet adhuc superb⁹ tamẽ erat corpe cast⁹. Anno aũt epatus sui. xxxiij. mulier q̃dam religiose vestita. q̃ ei⁹ vestimẽta lauabat: ɔcepit ⁊ filiũ peperit. Tũc oĩs popul⁹ cũ lapidib⁹ ad ianuam congregatus contra episcopum exclamabat: ⁊ crimen ei obiiciebat. Ille autẽ viriliter negans: iussit sibi infantem adduci. xxx. ab ortu dies habẽtẽ. Quẽ p filium dei adiurauit: vt si filius eius esset: corã cũctis idiceret. Infans vero diserta lingua respondit: q nõ erat Britius pater suus. Popul⁹ aũt instabat: vt quereret: qs pater ei⁹ esset. At ille dixit hoc ad se nõ pertinere: satisq; fecisse quod suũ erat. Populus aũt hoc totum magicis artib⁹ attribuebat: ⁊ cõtra epm furibundi clamabant, Tũc ille ad sui purgationẽ prunas ardẽtes i byrro suo vsq; ad sepulturã sancti martini deportauit: q̃b⁹ abiectis byrrhũ inustũ apparuit. Dixitq; q sicut vestimẽtũ illud ab igne pmãserat illesũ: sic corp⁹ suũ a ɔtactu mulieris erat mũdũ. Adhuc aũt popul⁹ nõ credẽs epĩscopũ cõtumeliis ⁊ iniuriis afficiũt: ⁊ a sede sua eiciũt: vt verbũ qḋ sanct⁹ martin⁹ dixerat impleret. Tũc Britius flens papã adiit: ⁊ septẽ annis in vrbe pmanẽs: q̃cq̃d in sanctũ martinũ deliquerat: penitẽdo deleuit. Turonici aũt iustinianũ in epm pficiũt: ⁊ romã ɔtra Britiũ mittũt: vt epatũ sibi cõtra Britiũ defensaret. Quo cũ tenderet iudicio dei in ciuitate vercellẽsi obiit peregrin⁹. Popul⁹ aũt armẽtũ i loco illi⁹ substituit. Anno aũt septimo sue peregrinatiõis Brit⁹ cũ authoritate pape ad sedẽ suã reuersus est. Et dũ ad. vj. ab vrbe miliario hospitaretur: armẽt⁹ eadẽ nocte subito expirauit. Qḋ Brit⁹ p reuelationẽ cognouit: iussitq; hõcepit vt surgerẽt: ⁊ ad tumulãdũ turonẽsem põtificẽ pperarent. Et cum per vnam portam ciuitatis ingrederet̃ ecce ille per aliã defunctus efferebat̃. Quo sepulto Britius sedem ecclesie sue reassumpsit: ⁊ septem postea viuẽs annis laudabilem vitam duxit. Et sic. xlvij. epatus sui anno in pace q̃euit idib⁹ nouemb. Sepult⁹ turoni.

¶ De sancto Homobono confessore. Cap. lvj.

Homobonus cõfessor apud ciuitatẽ cremonẽsem claruit. Qui mediocrib⁹ parẽtibus ex ipa ciuitate ɔgenit⁹ ab iuuẽtute etate negociator fact⁹. lucris tpalibus intendebat. Sꝫ oĩps deus ipsũ satis adhuc iuuenẽ a contubernio peruerse misereq; negotiationis: vocauit ad officium beate contemplationis. Qui commercia deserens temporalium: mercator effectus est regni celorũ. Qḋ ipse furat⁹ est p fidẽ rapuit p pnĩam: mercat⁹ est p elemosynã: vocat⁹ p grãm: secutus est p obedientiã ⁊ operationẽ sanctã. Fuit aũt adeo misericors pr̃ pauperũ ⁊ in tantũ circa eos sollicit⁹: q subtracta sibi suisq; necessaria ea familie saluatoris erogabat. Fuit enĩ catholic⁹ in fide: patiẽs in tribulatione: assidu⁹ in orone: sobrie in semetipm: iuste ad proximũ: ppie viuit in deũ. Cũ aũt venisset hora ei⁹: vt de via festinaret ad patriã: dũ ipse in orone vsq; ad horã diei primã scđm cõsuetudinẽ in ecclĩa pnoctasset: ab introitu misse manib⁹ iũctis: genib⁹ terre cõfixis: pstrauit se añ crucis vexillũ: ⁊ dũ Gloria in excelsis deo. cantaret̃: ad instar viuẽtis in orone pstrat⁹ emisit spm̃. Et cũ se ad euãgeliũ nullaten⁹ eleuaret obiisse a circunstãtib⁹ dephendit̃: ⁊ anno dñi. M. cxcvj. idib⁹ nouẽbris sepulture deuoti⁹ cõmẽdat̃. Ad cui⁹ tumulũ demonia ab obsessis corporibus eiciunt̃: ⁊ oẽs lãguidi a diuersis infirmitatib⁹ liberant̃. ¶ Cũ aũt homobon⁹ adhuc in carne viueret: q̃dã mulier bergomẽsis ab imũdo spũ vexabat̃: p cui⁹ os demõ clamabat a nemine se inde eiciẽdũ: nisi ab homobono cremonẽsi. Sꝫ null⁹ eũ intelligere poterat: q adhuc de sctõ viro nulla opinio discurrebat. Sꝫ post ei⁹ obitũ miraculis ipsi⁹ apparẽtib⁹ demoniace itellectis: mulier ad tumulũ viri dei ducit̃: ⁊ protinus liberatur.

¶ De sanctis quinquaginta sapientib⁹ martyrib⁹. Capitulum. lvij.

Quinquaginta sapientes martyres apud Alexandriã passi sunt sub maxentio imperatore. Qui cum ex diuersis partibus ab eodem cesare congregati fuissent vt cum beata katherina virgine concionatrice disputarent sicut dicetur infra in eius passione. vij. kalendas. decembris. et sancta virgo a sancto

pleta spū sua illos facūdia supasset. Protin⁹ ad xp̄m uersi sunt ⁊ se Katherine orationib⁹ cōmēdarūt. Quos exercit⁹ irat⁹ iussit i medio ciuitatis igne cremari. Cū it illi iā ex his q̄ v̄go (?) pornarerat fide xp̄i edocti eēnt: baptismū solicite expeterēt: admonuit illos virgo dn̄i hil hesitare cū i suo fo: ēēt sanguine baptizādi. Qui be edictione sancte virginis accepta: signātes se signacu sancte crucis: et in eadem fidei constantia vnanimes perseuerantes: secundum cesaris decretū in ignē missi: a dn̄o animas reddiderunt: vt nec corpora illorum: nec capillus: nec vestimēta aliqualiter adusta fuissent. Quo miraculo plurimi paganorum cōuersi sunt: ⁊ corpora martyrum rapientes in eadem ciuitate sepelierūt idibus nouembris.

¶ De sanctis Archadio paschasio ⁊ socijs martyribus. Cap. lviij.

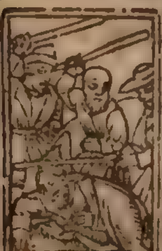
Archadi⁹ paschasi⁹: pbus: ⁊ eutychian⁹ apō aphricam passi sunt sunt sub gerserico rege arriano. Qui ex hispania oriūdi apud eūdē regē chari clariq̄ habebātur. Et cū ex ei⁹ suasione arriane pfidie cōsentire nollēt: primo ḡdē ab eo p̄scripti: deinde in exiliū acti: postmodū aūt attrocissimis supplicijs cruciati: nouissime diuersis afflictiōib⁹ interēpti illustri martyrio occubuerunt. Cum his quoq̄ erat ⁊ puer paulinus nomine frater eutychiani ⁊ paschasij: qui cum similiter a professione catholice fidei perturbari non posset: diu fustibus cessus ⁊ ad infamiam seruitutem damnatus pro christi nomine martyrio coronatus est. Quorum omnium passio recolit idibus nouembris. Hec Ado in martyrologio ex dictis Hiero. sumpto.

¶ De sctō Serapiōe martyre. Ca. lix.

Serapion martyr apud alexandriā passus est sub decio Cesare. Quē psecutores domi ei⁹ repertū: crudelissimis affecerūt supplicijs. Ita vt ei oēs iuncturas mēbrorū pri⁹ soluerēt. Deinde ipsum de supiorib⁹ p̄cipitauerūt. Sicq̄ colliso capite ⁊ excusso cerebro xp̄i martyr efficit xviij. kalēdas decēbris.

¶ De sctō Venerādo martyre. Capitulū. lx.

Venerād⁹ martyr apud Trechasinā ciuitatē passus est sub aureliano impatore. Qui cū eēt fili⁹ fabiani nobilissimi eiusdē ciuitatis gētilis ex curiositate psalteriū xp̄ianorū legebat. Cū aūt versum illum: Asperges me dn̄e ysopo ⁊ mūdabor ⁊c. nulla rōne intelligere posset: ⁊ ex hoc plurimū anxiat⁹ eēt angel⁹ dn̄i eidē apparuit: ⁊ verbū illū de baptismo xp̄ianorū exposuit ac in fide xp̄i iuuenē instruxit. Sz cū exinde idola ampli⁹ adorare nollet: a patre nō modicū obiurgabat. Exiēs aūt ciuitatem die quadā ⁊ veniēs ad fluuiū sequanā eidē xp̄s apparuit ⁊ pfecte credentē in fluuio baptizauit. Dedit q̄ illi baculū aridū mādās vt ipsum in terrā figeret: ⁊ signū videret. Discedēte v̄o dn̄o Venerād⁹ baculū fixit: moxq̄ flores et frondes produxit. Quo viso miraculo. cccccccc. hōies pagani ɔuersi sūt. ¶ Audiēs hec impator aurelian⁹ ad ipsā ciuitatē accessit: ⁊ Venerādū tenerī fecit: ac sacrificare nolētē iussit eū sup scamnū ferreū cathenis ligari: ⁊ ignēq̄ subterponi. oleūq̄ desup iactari. Et dū intact⁹ ab exustione pmāsisset: fecit eū in carcerē recludi vbi xp̄o ei apparēte cōfortat. Mane autē imperator eū ligatū ad stipitē sagittari fecit: sed sagitte in aere pendentes: in nullo ipsum ledere poterant: vna vero ex sagittis cōuersa retrorsū imperatorē vno oculo excecauit. Quē Aurelian⁹ die sequēti decollari mandauit. Verū antequā milites ad carcerē in quo detinebatur venissent ruptis vinculis ⁊ aperto ostio xp̄i martyr per medios milites fugiebat. Illi vero martyrē xp̄i vsq̄ ad flumē sequanā insecuti sunt. Qui sup aquā siccis pedib⁹ ambulauit vsq̄ ad locū. vbi eū christ⁹ baptizauit. Sicq̄ flumē ex alia parte trāsiuit. Milites vero transuadentes illū percutere nō audebant. At ille eos hortabat vt sibi iussa complerēt: mādās vt de sanguine suo imperatori deferrēt: de quo excecatū oculū liniret: ⁊ sic lumē reciperet. Post hec aūt sanct⁹ martyr suū dn̄o spiritū cōmendauit: ⁊ p se in quacūq̄ necessitate inuocātib⁹ exorauit. Factaq̄ est vox ad eū de celo q ipsum dn̄s exaudisset decollat⁹ est. Cui⁹ corpus truncatū se leuauit ⁊ caput tollēs manibus per passus. xlix. portauit: ibiq̄ cecidit vbi ⁊ a christianis sepultū est. xviij. kalen. decembris. Imperator vero de ei⁹ sanguine oculum liniens lumen recuperauit.

¶ De sancta veneranda virgine ⁊ martyre. Capitu. lxj.

Veneranda virgo apud galliā passa est sub asclepio pre side. Hec fuit filia agathonis ⁊ polytecius vxoris xp̄ianorū de partib⁹ galliarum. Qui. xxxv. annis in coniugio sine ple manserūt. Oratiōe tandē ad deū fusa filiā obtinuerūt quā pater venerādā vocauit eāq̄ sacris lr̄is erudiri fecit: ⁊ ieiunijs assuefecit. Puella v̄o in sanctitate vite pficiēs annorū. xxx. cepit verbū dn̄i p̄dicare vt p annos. ix. iugiter xp̄ianos in fide dominica ɔfortaret. Anno aūt etatis sue. xl. romā venit: ⁊ ipsum annunciare cepit tpe imperatoris Antonini. Prefectus aūt Antoni⁹ audiēs q̄plures propter eius exhortationem conuersos ipsius allectus pulchritudine: vt occasionē eā cognoscendi captaret: cepit puellam ad deorū sacrificia inuitare. Quam sacrificare cōtemnentē iussit eā in terrā extēdi ⁊ palmas ac pedes lignis affigi atq̄ neruis crudis ventrē ei⁹ cedi lapidem quoq̄ magnū vix a quatuor viris delatum ei⁹ vētri superponi. Orāte vero sancta lapis diuina virtute longi⁹ abijcitur ⁊ claui de ipsius manib⁹ ⁊ pedibus ab angelo euel luntur. Quo viso miraculo multi gentilium conuertuntur. Et dum baptismum expeterent: nube celesti obumbrantur: ac voce de celo lapsa imbre superno perfusi baptizant. Quos omnes prefectus in christi cōfessione iussit decollari. Sanctā aūt virginē in lebetem eneū aqua oleo pice ac sulphure bullientib⁹ plenū immitti: ⁊ dieb⁹. vij. desubter ignē iugiter ministrari quibus elapsis virgo diuina gratia pmāsit illesa. Qd dum pfect⁹ ad videndū accederet aqua ebulliens eū excecauit. Illa vero lutū ex sputo fecit: ⁊ oculos ei⁹ liniuit: eiq̄ visum restituit: ⁊ ad xp̄m cōuertit. ¶ Inde accedens ad aliam ciuitatē xp̄m annūciabat: ibiq̄ a quodā alio imperatore nomine themio comprehendit: ⁊ ingenti draconi qui omnes deuorabat expōit: q̄ue signo crucis edito draconē discerpsit: demone per aera horribiliter perstrepente. Sicq̄ rex ille cū omni populo ad christū conuersus est. ¶ Deinde veniens ad tertiam ciuitatē a prefecto Asclepio detinetur. a quo in lebetē eneū pice ⁊ oleo liquētib⁹ plenū mittitur: sed oratione facta inde illesa educitur fracto quoq̄ mox lebete per frustra plures de astantibus paganis letaliter comburunt. Hoc videns Asclepius venerandā decollari precepit: que ad passionem ducta: dum pro cunctis se inuocantibus exorasset audiuit vocem de celo se fuisse in omnibus exauditam. Sicq̄ conuersis ad christū. ccccccccc. ⁊c. vi

nis capite cesa est: cuius corpus christianus quidam no
mine antimus rapuit: ⁊ ipsum venerabiliter sepeliuit.
xviij. kalendas decembris.

¶ De sancto Eugenio epo ⁊ martyre.
Capi.lxi.

Eugenius episco-
pus ⁊ martyr apd ciuitatē Parisiꝰ
passus est. Qui cū esset discipulꝰ bea-
ti Dionysij epi Parisiēsis ab eodē to
letanꝰ pōtifex ordinatꝰ ⁊ ad ipaʒ vrbē
p̄dicandōis gratia missus est. Et post
q̄ ibidē multitudinē ppli cōuertisset
desiderio vidēdo magistrū vehemen
ter accēsus Parisiꝰ redijt. Cū aūt p-
uenisset ad locū quendā noie diolū: q̄
a ciuitate Parisiēsi quatuor milibus
distat: a paganis tētꝰ: ⁊ ab eidē in cōfessiōe nois xp̄i de-
collatꝰ est. Corpꝰ q̄ꝫ eiꝰ i flumine berasij p̄iectū est: ne
a xp̄ianis inueniret. Qd' lʒ dieb' pluribus elapsis deli-
tuisset: nulla corruptiōe violatū est. Postq̄ aūt gētiliuʒ
p̄secutio cessauit: sanctꝰ martyr cuidā hercoldo ipsiꝰ vil
le lāguēti in somnis apparuit: ⁊ ipsuʒ ab infirmitate li-
berauit: atq̄ꝫ vt ipsum sepeliret cōmonuit. Ille vero ad
corpꝰ accedēs: illud ac si ea die fuisset decollatū inuenit:
qd' plaustro impositū ad monasteriū sācti Dionysij de-
ferre curabat. Sʒ diuino nutu bobus vltra viri p̄cium
p̄cedere nō valētibꝰ: ⁊ p̄ni ibidē sepeliuit: ecclesiā desup
edificauit: vbi ⁊ ad p̄sens quiescit miraculis elucescēs.
Qui passus est. vij. kalendas nouembris.

¶ De sancto Eugenio epo. Ca.lxij.

Eugenius episco
pus cesariēsis apud eādē ciuitatē vi
ta ⁊ sapiētia lucunda floruit qui origi
nis auditor fuit ⁊ eiusdē eiꝰ magistri
atq̄ꝫ pāphili martyris bibliothecaʒ
corruptā labore multo in mēbranis
restaurare conatꝰ est. Ferunt ēt va-
rii multiplicesq̄ꝫ tractatꝰ quos nosse
nō est facile oibꝰ: q̄ ⁊ apd ipsam cesa
ree ciuitatē in pace q̄euit. Hec hiero
nymꝰ libro de viris illustribꝰ.

¶ De sancto Machuto epo. Ca.lxiij.

Machutus episco
pus: vt ait sigibertus: tpe Iustiniani
impatoris: in britānia clarum: q̄ parē
tibꝰ generosis ortꝰ est matre iā plus
q̄ sexagenaria: que soror fuit Amenis
fratris scti epi sampsonis. Hec eniʒ
ad monasteriuʒ qd' d' caruaniana ex
deuotiōe cū esset p̄gnās deueniēs fi-
liū machutū siue madonū futuruʒ
monachū enixa est: quē sanctꝰ Bran
danꝰ ipsius loci abbas baptizauit et
educauit: sibiq̄ꝫ a parētibꝰ cōmēdatū sacris literis eru
diuit: ac monachū suū fecit. ¶ Hic dū cēt adhuc puer
die quodā cū ceteris pueris in littore ludebat: ⁊ ab aliis
secedēs dormitauit: crescēteq̄ꝫ mare cūcti pueri recesse
runt: ⁊ machutū dormiētē dimiserūt. Fluctꝰ itaq̄ꝫ locū
vbi puer dormiebat circūdātes quasi insulā dimiserūt:
litꝰ quoq̄ꝫ diuinuꝰ adeo creuit: q̄ insula modica quasi
moticulꝰ effectꝰ: ne maris elationes sup soporatū pue
rum: ⁊ circa ipsuʒ possent ascēdere: defensauit. Qui qui
dem monticulus a mari circundatꝰ in testimoniū mi-
raculi ibidē manet vsq̄ꝫ in diē hodiernū. Excitatꝰ autē
puer ⁊ se ab vndis circūdatū vidēs: ac timēs valde ora
tioni se cōtulit. Cū aūt a cōdiscipulis brādanꝰ audisset
q̄ puerū soporatū dimisissent: p puero hesitās orare ce
pit: cui angelꝰ q̄ilo deꝰ illū seruauerat reuelauit. Illeq̄ꝫ
ad litꝰ veniēs puerū in insula vidit: ⁊ cū nauicula illuʒ
ad se deferri mādasset: ⁊ puer vsq̄ꝫ in crastinū se ibi dimit
tēdū rogauit: psalteriū ēt suū ad legēdū sibi mittēdum
postulauit: qd' dū illuc detulissent: ⁊ iubēte puero sup sal-
cem aliceq illuc posuerint: at p̄ mox alica sup nudas ad ma
chutū detulit incorruptū. Sequēti vero die puer nauic-
cula ad monasteriū delatꝰ est. ¶ Quodā mane dū brā-
danꝰ ad matutinū surrexisset: lumine carēs puero iussis
sisset vt carbones ad laternā accēdēdā sibi ex coquina
deferret Machutꝰ ad coquinā descēdit: ⁊ cū nō habe-
ret q̄cq̄ paratū in quo carbones tolleret: i sinu prunas
detulit: ⁊ vestis eiꝰ oino inusta p̄māsit. ¶ Tpis pcessu
ipse in epm sublimatꝰ est: q̄ miraculis clarebat. Qui ēt
cū btō brādano pluribꝰ annis p mare nauigauit insu
lam imā: q̄ paradisus d' exquirētes. Sʒ eā minime in-
uenire valētes incolumes ad p̄pria redierunt: vt dictū
est supra in legēda scti brādani. xviij. kalē. iulij. Eodem
itaq̄ꝫ tpe dū in maris oceani insula quadā sepulchrum
mire magnitudinis reperissent: ⁊ mirātes illud an ali-
cuiꝰ hois eē potuisset machutꝰ orationē ad deū fudit:
⁊ gygantē nimie p̄ceritatis iacētē in tumulo suscitauit.
Qui gētilē se esse dixit: ⁊ ad inferna dānatū. Sʒ baptiza
tus a machuto pedibꝰ p mare vadando nauē sunc tra-
here cepit: vt optatā insulā inuenirēt: verū tēpestate ma
ris redire coacti: dū ad gygāteis insulā reuersi essent. Il-
le iterū obdormiuit in pace. ¶ Hic ēt die sctō pasche ce-
lebrata missa mortuū alterū suscitauit: q̄ mor excitatꝰ
vinū in potū a sctō postulauit. Cū aūt parapside mar-
morea aqua sctō epo oblata cēt: ipse signo crucis aquaʒ
cōuertit in vinū: ⁊ marmorē mutauit in vitrū. ¶ Rusti
cus q̄dā lapidē iacēs suē casu oppresserat: timēsq̄ꝫ ne a
dño ex hoc vapularet nimiū deplorabat. Sʒ vir dñi su-
perueniēs suē ilico suscitauit. ¶ Deniq̄ꝫ p̄pter ciuium
suorū improbitatē britāniā deseruit: ⁊ in aquitanie pla
ga cū cenobitis p̄māsit: vbi dū asinū monasterii ligna
deferētē lupꝰ deuorasset: ad nēmꝰ accedēs lupū inuenit:
⁊ incōtinēti diuinitꝰ adeo māsuefecit: vt cū monachis
domestice habitaret: ⁊ aselli onera cūcta decetero baiu
laret: eiusq̄ꝫ opera perficeret. Qui ⁊ in pace quieuit. xvij.
kalendas decembris.

¶ De sanctis Felice epo ⁊ sociis martyribꝰ.
Capi.lxv.

Felix episcopꝰ cū
sociis. xxx. martyres apud Nolā cā-
panie ciuitatē passi sunt. Hic eniʒ a
xv. etatis sue anno miraculorū insi-
gnis glīe fuit. Et ad dicte ciuitatis
pōtificiū puenire meruit. Qui ⁊ sub
p̄side martiano cū p̄fatis sociis. xxx.
capitis abscisiōe p xp̄i nois cōfessio
ne martyriū cōsummauit. xvij. kalē
das decēbris: vt ait Ado.

¶ De sctō Fidentio epo ⁊ martyre.
Cap.lxvj.

Fidentius eps ar
meniꝰ ⁊ martyr passus est apd ciuita
tem Altinū sub tpe maximiani im-
peratoris. Qui cū plerisq̄ꝫ xp̄ianis
detentꝰ ⁊ p̄fecto p̄sentatꝰ: dū oia ido
la diceret esse demonia: p̄mo diebꝰ
pluribꝰ in carcerē reclusus est. De-
inde eductꝰ ⁊ ligno suspēsus vngu-
lis ferreis in lateribꝰ laniatꝰ vsq̄ꝫ ad
ossiū nudationē: ⁊ cū hec oia cōstāterꝰ
tolerasset: iterū in ergastulo iugula-
tus est. Et apparēte sibi xp̄o ipsumq̄ꝫ cōfortāte ab oibꝰ
plagis sanatꝰ est. Custodes vero carceris dū nocte illa
voces cantantiū audissent p foramē aspiciētes multos
cū eo in albis psallētes viderūt. Qd' dū p̄fecto nunciās-
sent: illeq̄ꝫ ad foramē carceris veniēs hoc idē vidisset: ⁊
christianos

christianos magicis artib⁹ illuc introisse putasset lo-
cū armatis circūdauit: vt nullus euaderet. Apertoq̄
carcere solū fidentiū inuenerūt: quē fame afflictū itē
eduxerūt ⁊ mādato ꝑfecti cū sacrificare nollet in ignē
copiosum vinctū miserūt: vbi orās emisit spiritū. Corp⁹
vero oīno ab igne ꝑmansit intactū: ꝗ passus est .xvj. kal.
decēbris. ¶ Tēpore ꝓcedēte ī villa pulucrarie duob⁹ bu-
bulcis laborātib⁹: ⁊ ad prādiū vicissim se velle ire dicē-
tibus. Audita est vox dicēs: nōdū esse horā prandādi: q̄
neminē videntes stupefacti: dū eādē vocē iterato audis-
sent: ⁊ tertio quasi pauefacti abirēt: audierūt eādē vocē
dicētē vt irēt q̄ iā hora esset: ⁊ ꝙ hec epo significarent.
Illi vero paduā accedētes epo paduano p̄dicta signifi-
care curarūt. Qui oratione p̄missa: et p lenē quēdā ei
apparentē admonit⁹ fuit: vt ad locū accederet: ⁊ corp⁹
martyris inueniret. Venientes igit̄ eps clerus ⁊ popul⁹:
⁊ terrā sex passib⁹ effodiētes: inuenerūt arcā marmo-
reā cū corpore sancto et tabulā scriptā cōtinētē. Hic est
corpus sancti fidentij epi ⁊ martyris: qd̄ naui imponē-
tes vt paduā deferrēt cū sero factū esset: ⁊ naute quiete
re aliquantulū decreuissent: excitati diluculo vt abirēt:
inuenerūt se iuxta portā estensem: volētes autē arcā de
naui educere: nequibāt. Tūc apparuit pauper cū cur-
ru hortās illos vt arcā secure plaustro imponerent: et
vaccis dimitterēt portandā: vbi deo placitū esset. Qd̄ il-
li facientes ⁊ currum sequētes circa padue cōfinium
iuxta ecclesiam sancti thome positū in villa campanie
meiadini vacce substiterunt: ibiq̄ arcam deposuerūt.
Et statim pauper cum curru ⁊ vaccis disparuerūt: ibi
ergo sepulto corpore ecclesia desuper edificata est. Sed
ramus querci quem bubulcus ille in curru posuerat
vt vaccis vmbrā faceret: ab eo ibidē plātat⁹ in quercū
maximā ilico excreuit: ibiq̄ manet vsq̄ in p̄sentē diē.

¶ De sancto Eucherio episcopo. Cap. lxvij.

Eucherius episco-
pus apd̄ lugdunū ciuitatē claruit tē-
pore valētiani secūdi imperatoris: hic
nobili senatorū genere ortus habitu
religiōis assūpto seculoq̄ relicto du-
dū in agro suo sup flumē durētiā in
spelūca reclusus xp̄o dn̄o seruiebat.
Defuncto vero ludunēsi epo: vrbis cle-
rus ⁊ populus p diuina volūtate re-
quirēda triduo ex more ieiunijs ⁊ ora-
tionib⁹ instarēt reuelatur eis p puerū
eucherium senatorē eligendū: qui in tali degebat spe-
lunca. Ad quē illi archiadiaconū ⁊ clericos miserūt: vt
eū adducerent. Qui causa eorū aduētus cognita iura-
uit se spōte inde nō egressurū: vnde effracta clausura an-
tri: ipsum inuitū ⁊ renitētem eduxerunt ⁊ ductū lugdu-
num in epm̄ ordinauerūt. Cuius vxor galla cū duabus
filiabus suis: scilicet cōstātia ⁊ iulia: ad speluncam san-
cti eucherij accesserunt: et ibidem incluse decetero deo
seruierunt. Ipse aūt vir domini postquā impleuit mi-
nisteriū christi feliciter ad christū migrauit .xvj. kalēd.
decembris. Hic ad quēdā varianum suū propinquum
de cōtēptu mūdi ⁊ secularis philosophie epistolā scho-
lastico sermone cōscripsit. Sanctarū etiā scripturarū
obscura queq̄ capitula deseruit: vt dicit Gennadius.

¶ De sancto Eadmundo archiepo. Ca. lxviij.

Eadmūdus archi-
eps cātuariēsis apud angliā claruit.
Qui ex albēdone villa natus ob reue-
rentiā sancti martyris Eadmūdi: tali
nomine a matre vocat⁹ est. Cuius pa-
ter Eduardus de cōsensu cōiugis in
monasterio vitā finiuit. Mater vero
sancti nomine mCabilia i seculo spiri-
tualiter vixit: ⁊ filiū a pueritia discipli-
nis spūalib⁹ erudiuit: carnē ieiunijs
domare: et virginitatē seruare suasit: quod ille perpe-
tuo obseruauit. Missus aūt parisius ad studiū breui
tēpore in artib⁹ magistratur. Sed a matre in extremis
laborāte domū vocatur: q̄ filiū suū benedixit: eiq̄ quā
viderat visione narrauit: ꝙ scilicet vidisset eadmundū
spineā coronā gestātem: suis radijs vsq̄ ad sydera pro-
tendētem. Defuncta vero matre iuuenis rediens vidit
agrū nigerrimis auib⁹ plenū efferētibus corpus teter-
rimū. Expositq̄ socio ꝙ rusticus in ipsa villa nuper
defunct⁹ fuerat: quē demones asportabāt. Qui ⁊ ita p
omnia cōtigisse inuenerūt: vt aūt perpetuam a virgine
gloriosa virginitatē obtineret: ei⁹ imaginē sculptā a nu-
lo subarauit: in quo āgelica salutatio exarata erat. Qui
quidē anulus postmodū in digito ipsius defuncti mi-
raculose repertus fuit. ¶ Cū autem filia iuuēcula ho-
spitis sui parisiēsis ad se cognoscendū illum sepius im-
petisset: ⁊ ille eam plerūq̄ sermonib⁹ redarguisset: nolē-
tem desistere secreta hora ad eius studiū inuitauit: vbi
eam spoliatā ⁊ aliquātulum flagello verberatam corri-
puit: aliam etiā coniugatam dona ei plurima allectiua
ad amorem offerentem sp̄etis muneribus cōminatio-
nibusq̄ ei illatis qd̄ nisi ab inceptis desisteret oīa viro
suo panderet a simili pulsatione compescuit. Ad augē-
dum quoq̄ castitatis propositum omni tempore vite
sue carnē cilicio domauit: ⁊ tempore quadragesimali
loricam plumbeam portauit. Ieiunijsq̄ arduis carnē
afflixit: feria .vj. semp in pane ⁊ aqua ieiunauit: ⁊ aliquā-
do nihil portauit: nec ꝓpterea aliquando a studio vel
lectione cessauit. Quendā auditorem suum egenum et
egrotantē ad domum suam detulit ⁊ humaniter tracta-
tum vsq̄ ad conualescētiā eius curā egit. Alium quoq̄
eius discipulū in brachio languētem miraculose sana-
uit. Cū autem per annos .vj. in artib⁹ scholas rexisset:
apparuit ei mater eius p somniū ⁊ tres circulos in ei⁹
manus palma signauit: in noīe patris et filij ⁊ spiritus-
sancti. Qui mox excitatus ad studiū theologie trāsiuit
in quo breui tempore admodum ꝓfecit: ⁊ factus magi-
ster legere cepit. Nocte quadā in somnis aspexit ex igne
sue domus .vij. faculas educi. Et ecce mane .vij. ei⁹ au-
ditores scholis relictis ab abbate cluniacensi abducti
⁊ monachi effecti sunt. ¶ Disputaturus semel de trini-
te vidit p somniū columbā de celo eucharistiam sibi in
ore mittentē: ⁊ excitatus mirabiliter disputauit. Nocte
quadam in somnis a diabolo vt sibi videbat̄ oppressus
dum crucē sibi imprimere vellet illeq̄ manum eius te-
neret: adiurauit eum per effusionē sanguinis christi vt
se dimitteret: ⁊ statim dimissus est. Audiuitq̄ a demo-
nio malignos spūs nihil tantum timere quantū adiu-
rationem predictā. ¶ Igitur in sanctitate ⁊ doctrina p-
ficiens a summo pontifice legatus ordinatus: ad verbū
crucis in galliā p̄dicandū. Qd̄ quidē officium feliciter
administrauit. Lomestre autē predicans dum iuuenē
crucē assumere volentē vxor eius per pallium abstrahe-
re vellet: manus eius statim contracta est. Que dū vna
cum viro crucē ab eadmundo sumeret: continuo sani-
tatē recepit. In villa quoq̄ abstrauo iuuenis similiter
cruce signari cupiens: ab amasia abstrahebatur: illaq̄
protinus excecatur. Sed orāte sancto visum recupera-
uit: ⁊ penitētiā egit. Cū apud vigorinam predicaret ⁊ nu-
bes aquosa consurgens populum exterreret: vir domi-
ni precepit nubi ne verbum dn̄i impediret. Statimq̄
pluuia populo dimisso ad circuitum omniū declinauit
nemine illorū perfuso. Nocte quadā ad studiū dormita-
uit: ⁊ candela accēsa sup bibliā cecidit: qui post horā ex-
citatus: fauillam exufflauit: ⁊ librū oīno intactum inue-
nit. Alias etiā dū ad lumen studeret eodē soporato vēt⁹
lumē extinxit. Sed ille excitatus nomē beate virginis
inuocauit: statimq̄ lucerna accensa est. ¶ Apud antracē
in pede grauatus: tres sibi cruces in circuitu morbi im-
pressit: ⁊ subito sanatū se sensit: cilicina femoralia sua ex
antiquitate deiecta ab eius cubiculario in igne posita
illesa permāserunt. Post hec electus est archieps can-

mariensis: qui licet diu recusauerit tandē precib⁹ multorū humiliter assensit. In quo culmine positus humilitatē in omnibus pretendebat: vitam⁊ adhuc arctiorem quam primo seruabat: munera⁊ omnino respuebat. Multas aūt psecutiones pro libertate ecclesie passus a sede sua se absentare cōpulsus est. Sed ante suū discessum quendā febre laborātē aqua benedicta solūmodo conspersum sanauit. Clericū etiā suū quendem quartana vexatū misso in ore ipsi⁹ bolo murene a languore curauit. Quendā quo⁊ nobilē in genu guttā pa tiē ē sanitati restituit. Multa etiā futura pphetico spū pdixit. Nocte quadā cidē beat⁹ thomas martyr apparuit: volēti⁊ pedē ei⁹ deosculari dixit⁊ cito os suum osculatur⁹ esset: ipsi⁹ obitū in primo vaticinās. Egressus eni de anglia ad monasteriū pōtiniacum se cōtulit vbi verbū dei annuncians modico tpe mansit. Inde ppter grauem egritudinē soisiacū delat⁹ vbi sanior aer erat pdixit ꝙ tali die illuc esset reuersur⁹. Qd qdē eo defuncto: ⁊ corpe ei⁹ pōtiniacū delato euenit. Id soisiaco itaq diebus aliqbus languēs sumptis deuote ecclesiasticis sacramētis in pace quieuit. xvj. kalend. decēbris. Die pō qua pdixerat corp⁹ ei⁹ pontiniacū est trāslatū: ⁊ in ecclesia collocatū: post dies. vij. intra quos sepulchrum eius parabat: incorruptū oīno ac multū redolēs inuentum est ⁊ pluribus interim claruit signis: vbi cum honore tumulatum seruatur. Ibiq in miraculis viuit.

De sancto Dionysio epō. Cap. lxix.

Dionysius episcopus: vt habet lib. vj. ecclesiastice historie apud alexandriā in multis cōfessionibus satis clarus effectus est. De quo ⁊ hieronymus libro de viris illustrib⁹ dicit ꝙ sub heracla eiusdem vrbis episcopo cui ⁊ ipse in episcopatu successit: scholā tenuit: ⁊ insignis origenis auditor fuit. Hic a psecutoribus tentus dum caput suū iudici offerret imperatori pro munere destinandū in castro quodā deserti qd cesron appellatur in exilium truditur vbi gentiles oēs ciues erant. Qui eū primo hostili animo excipiētes tandē pars maxima eorū ipsius verbo ⁊ exemplo ad christū conuersa est. Quo a iudice cōperto ad locū aliū pene inhabitatū relegatus est. Cū⁊ ad christū multi christiani ex locis vicinis cōfluerent: Dionysius ⁊ cū eo caius ⁊ petr⁹ diacones cathenis vincti ⁊ dudum cruciati in quoddā desertū bebie missi sunt: vbi eos itinere trium dierū vinctos reliquerūt: qui tn̄ ab angelo pfortati ⁊ soluti sunt. Post aliquod vero tēpus Dionysius anno. xij. galieni imperatoris reuersus alexandriā cōfectus senio quieuit in pace kalendas decēbris. xv. anno sui epatus. Hic multa pbatissima opuscula scripsisse traditur. Scripsit eni de penitētia lapsoꝝ ad egyptios. Hortatoriū de martyrio ad origenē. Itē aliud ad laodicenses. Ad armenos de patiētia. Ad corneliū romanū pontificē scripsit plurima. Ad fabianū antiochenum episcopū scripsit de his qui sub decio pncipe martyriū agones apud Alexādriam passi sunt. Scripsit ⁊ ad romanos epistolas de ministeriis. De pace. De penitētia ad quosdā qui nouatū hereticum sequebātur. Item ad eosdem alias duas ex quo ad fidē pūersi sunt. Sed ad multos alios varia ⁊ diuersa scribens studiosis quibusq instructionum ⁊ doctrine copiosissimā materiā dereliquit. Scripsit ⁊ libros de baptismo ad philemonem. Itē ad Dionysium vrbis romane presbyterum. Item ad romanū pontificem. Item librū de repromissionibus futuris. Aduersus celsum quendā epicurum philosophū: qui contra nos libros scripserat octo voluminibus respōdit. In euangeliū matthei. xxv. cōmentarioꝝ libros edidit. In. xij. prophetis plurima cōmentatus est. Extant ei⁹ epistole ad philippū imperatorem eiusq coniugem seuerā. Itē ad fabianū papā ⁊ plurimos ecclesiarum principes pro catholica fide. Extant et alie ad diuersos scripte quarum centum numero scribit Eusebius in libros digestos se tradidisse memorie.

De sanctis Ocysello ⁊ Victoria martyribus.
Capitulum. lxx.

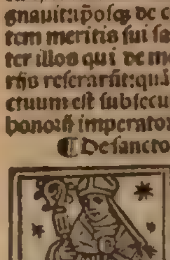
Ocysellus ⁊ victoria martyres apud ciuitatē cordubā prouincie hispanie passi sūt: qui post diuersa eis supplicia illata ob cōfessionē noīs xpiani victoriam martyrii gladio cedente percipere meruerūt: ibiq sepulti coluntur: vbi etiā ob cōmemorationē pciose mortis eoꝝ eodē die ipsoꝝ martyrū rose ore singulis annis diuinitus colliguntur. Qui passi sunt xv. kalendas decembris. Hec Ado.

De sancto Amano episcopo. Cap. lxxj.

Aman⁹ eps apud aurelianū claruit tpe honorij imperatoris: q beato euurtio in episcopatu eiusdē ciuitatis successit. Ingressus autē ciuitatem postulauit eiusdē exagrippino multū pfecto vt vinculis cōpeditos relaxaret: qd dū ille facere renuisset: lapis repēte de turri decidit: ⁊ caput exagrippini pcussit quē pene exanime domū delato sanctus Aman⁹ ad eū intrauit ⁊ orationē pro ipso effudit: stati⁊ sanguis de cerebro manare desiit. Ille aūt mox liberat⁹ et penitēs vt sctūs vir postulauerat cōpeditos absoluit. Cū ecclesiā suā altius extolli faceret: nicl⁹ qdā pbo magister de tecto lapsus qsi in extremis iacebat extinct⁹: sꝫ postꝙ sctūs epo cū tetigit: ⁊ p manū apprehēdit cōtinuo surrexit illesus. Post hoc aurelianēsis ciuitas ab attila gothoꝝ rege obsessa est. Cū aūt supra muri adit ū letanias cū reliquiis sctōrū celebrās cū pplo circuiret sacerdos qdā a barbaris capt⁹ eū redarguit dicēs ꝙ filia in aliis ciuitatib⁹ fecerūt ⁊ nihil eis pfuerat: ꝙ cū ille dixisset ptinus expirauit. Verū dū gothi vrbē ipugnarēt: Aman⁹ murū ascēdēs ꝫ hostes expuit: ⁊ subito tāt⁹ sup eos imber descēdit. vt a dimittēdo plio oīno ꝓpulsi ad castra redierint. Dū aūt epō ad eos exiuisset: ⁊ p pplō intercedēs ab atila nihil penit⁹ obtinere potuisset: ꝫ die sequēti aduersarij vrbē violēter irrātes plaustra coꝝ spoliis onerarēt. Amanus p spm̄ arelatū delatus etiā patriciū romanū in subsidiū cōuocauit: q concit⁹ eodē die diuino nutu cū exercitu suo illuc deueniens: gothos inuadēs expugnauit: ⁊ pos⁊ de ciuitate maxima cede fugauit. De⁹ aūt tem meritis sui sancti oēs ciues illesos cōseruauit preter illos qui de meritis amani diffisi ianuas aduersariis reserarūt: quā etiā victoriā vbertas immensa fructuum est subsecuta. Quieuit aūt sanctus in dño anno honorij imperatoris. xij. xv. kalend. decembris.

De sancto Gregorio epō turoñ. Cap. lxxij.

Gregori⁹ turonēsis epūs ordinat⁹ est anno iustiniani septimo: vt ait sigibert⁹ in ob⁹ clarus. Hic de aluernia natus dum partes illas trāsiret: ⁊ orta tēpestas atq tonitrua ⁊ fulmina oēs exterrerēt: ipseq reliquias quas ad collū gerebat tēpestati ostēdisset: diuisus nimb⁹ a dextera ei⁹ ⁊ leua iter illesum pretereuntib⁹ dimisit. Ipse aūt ex hoc aliquali inani gloria motus cōtinuo diuino iudicio de equo cecidit ⁊ aliquibus diebus pluribus decū

buit. Sicq̃ abinde de ppriis meritis nō esse presumēdum diducit. ¶ Anno igitur .lxxii. post obitum sancti martini cathedram turonensem regendā accepit: qui ecclesias plures construxit et libros plurimos compilauit atq̃ signorū mirabilib⁹ claruit ¶ In quadam em̄ villa cum domus pauperis rustici igne accensa esset q̃ aqua deficiēte oino extingui nō valeret pductis de sinu reliquiis ibique oppositis domum cū rebus oibus ab incēdio liberauit. ¶ In remensi oppido referēdarium quendā sigiberti qui dieb⁹ plu ribus aure vna surdus erat dū sermocinaret ad auditū clarū reducit. ¶ Apud pictauium post oratione factam ad sepulchrum sancti hilarii dum radegundē reginam visitasset et ipsi ambo diuinis colloquiis mutuo instarent: oleum qd ante crucem sancti hilarii guttatim manare consueuerat intra vnā horā intantū profluxit vt sextariū exundaret. ¶ Et cū inde discessisset et dicta regina in pace quieuisset gregorius per nunciū requisitus ipsam sepeliuit. Hic annis .xi. ante beatum gregorium papam magnum episcopus factus eo in pontificatu sublimato romā adiit: et eidem in amicitia coniunctus ab eodem honorifice susceptus et tractatus fuit. Cum autem gregorius papa gregoriū epm vti statura pusillū miraret tante virtutis virū: audiuit ab eodē versiculū illum. Ipse fecit nos et nō ipsi nos: qui ei⁹ cogitationē ab eo p spiritū cognitā monuit: et ab eodē veniam postulauit. Et de viri meritis admirat⁹ cū est amplius reueritus. Quieuit in dño vir sanctus .xv. kal. decēbris. Sepultusq̃ est in ecclesia turonē. ad leuā beati martini. ¶ Hic frācorū regū scripsit historiā inchoans a feramūdo primo ipsorū rege et vsq̃ ad theodoricū dagoberti secundi filiū claro et apto stilo deducēs. Scripsit et volumē miraculorum beati martini et alia plura.

¶ De sancto Gregorio epo hispaniensi. Cap. lxxiii.

Gregorius episcopus apud hispanias claruit. Hic liberiēsis eps fuit qui ad extremā vsq̃ senectā tractat⁹ diuersos mediocri sermone texuit. Et de fide catholica volumē elegās compilauit. Et apud liberiēsem ciuitatē vite et sermone conspicuus in pace quieuit. Ibidemq̃ sepultus in virtutibus viuit. Hec Hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De dedicatiōe basilicarū apostolorū petri et pauli. Cap. lxxiiii.

Dedicatio basilicarū apostolorū petri et pauli rome a beato siluestro papa facta est .xiiii. kalē. decēb. Cū em̄ cōstātinus impator ab eodē sancto pōtifice a lepra mūdatus atq̃ baptisatus ecclesiā in honorē saluatoris mūdi fabricasset vez in pprio lateranēsi palatio: quā etiā pfatus papa ɔsecrauit vt dictū est supra in eius dedicatione .v. idus nouēbris: prefatus xpianissimus princeps basilicas duas in honore apostoloz a fundamētis erexit. fecit em̄ basilicā beato petro apostolo i tēplo apollinis iuxta palatiū neroniani in vaticano: vbi idē aplorū princeps crucifix⁹ est. Itē aliā basilicā beato paulo apostolo extra vrbē in via ostiēsi ppe locū vbi decollat⁹ ē. Et in qualibet ipsarū basiliarū dñi terra foderet ad fundamēta locanda pdict⁹ gloriosus augustus in exēplū summe humilitatis et deuotionis duodecim cophinos terre effosse ad honorē .xii. apostoloz ppriis humeris baiulauit. Ipsasq̃ basilicas mirificis donis et ornamētis in auro et argento et gēmis infiniti pcii magnifice dotauit: quas ambas ecclias beatus Siluester papa vno et eodē die ɔsecrauit: et in altari vtriusq̃ ossa apostolorū petri et pauli mixta locauit. Postq̃ em̄ cornelius papa apostoloz corpa de catacūbis leuata ad loca vbi prius sepulta fuerāt reportauit sicut dictū ē supra in passiōe petri apli .iii. kal. iulii. Et beat⁹ Siluester ecclias eoz ɔsecrare disponeret: ossa amborū apostolorū insimul cōmixta in lāce summa reuerētia equaliter pōderauit: et medietatē i vna ecclia et reliquā medietatē in alia collocauit. Et vtrāq̃ ipsarū basilicaz in anniuersario ipsi⁹ cōsecrationis festo .vii. milibus annoz indulgētiis dotauit: aliis quoq̃ tpibus pluribus specialē veniā multorū annoz ipas ecclias visitātib⁹ cōdonauit. Tradunt romani in eorū chronicis antiqs scriptū cōtineri: qd dum sanctus siluester ad instantiā cōstantini augusti ex summa deuotione vtrāq̃ ecclīam apostolorū vno et eodē die cōsecrare decreuisset: vt sicut vno et eodē die recolit festum eorū passionis: sic ageretur et eorū basilicaz cōsecratiōis. Et primo ecclesiā beati petri ipse pōtifex dedicasset. Deinde ad ecclesiā beati pauli p .iiii. miliaria distantē dedicādā cū oi populo accederet: et tēpusq̃ sibi deficeret: vtpote qz dieb⁹ illis breuib⁹ sol ad vesperū ppinquaret timēs siluester ne nox superueniens ei⁹ officiū impediret in virtute xpi et apostolorū soli mādauit ne ad occasum tēderet donec ipe officiū alterius ecclie ɔsecrāde ɔpleuisset. Statimq̃ virtute diuina sol miraculose stetit nec vlteri⁹ se mouit donec papa cum pplo ad pauli basilicā puenit et offm̄ ɔsecratiōis pfecit.

¶ De sancto Romano martyre. Cap. lxxv.

Romanus martyr apud antiochiā passus est tpe maximiani impatoris sub asclepiade pfecto. Cū em̄ dict⁹ pfect⁹ i ipaz vrbē a imperatore missus ingressus esset vt xpianos imolare ɔpelleret et ecclam destrueret. Roman⁹ monach⁹ xpianis suadebat: ne pfectū in ecclesiam eorū intrare pmitterēt: neq̃ ei i aliquo obedirēt. Qd cū pfecto nūciatū esset fecit eū ɔprehēdi et sibi psentari mandēs vt diis immolaret iuxta impatoris decretū. Cū autē ille xpianum se assereret: et nulla ratione dis sacrificaturū dixisset. Iussit eū prefect⁹ in equuleo leuari. Sz audito q esset de prioib⁹ ciuitatis fecit eū deponi: et cepit blādis sermonib⁹ ipm ad suū ɔsensum puocare eo qd nobilitati eius vellet deferre. Ille aūt ecōtra dicebat nobilitatē suā in sola xpi cōfessione cōsistere. Tūc pfectus iussit os ei⁹ cū lapidib⁹ pcuti ne tā indisciplinate respōderet. Deinde fecit illū acri⁹ torqri. Cū aūt roman⁹ diceret q deos q ab hoibus facti sunt nemo colere deberet et in hui⁹ testimoniū infantē vnū i platea deābulātē pduceret: puer q̃q hec eadē affirmaret. Iratus pfect⁹ puerū teneri fecit et catominis cedi: matrē quoq̃ illius adduci et in ei⁹ conspectu filiū suspēdi et torqueri: que mater in nullo perturbata filiū in dño cōfortabat. Romanum autem mandauit asclepiades diutius sub igari: deinde ipsum vna cum puero in carcerem recipi ambos in crastinum extrahendos. Sequenti vero die fecit cōtra ciuitatem ignem copiosum accendi: et romanum ac puerum eductos de custodia cremandos adduci. Sed eadē hora pluuia copiosa descēdit et ignē totaliter extinxit. Qd audiens prefectus precepit puerū capite truncari: romano vero linguam precidi. Mater vero pueri corpus filii sublatum sepeliuit. Romanus autē lingua precisa nihilominus diserte loquebatur: et de sanguine pprio laudes dei scribēs xpianos astātes hortabat. Prefectus vero cū hoc audisset: carnificem qui linguā eius absciderat teneri fecit eumq̃ occidi mādauit eo q linguā eius modico precidisset: qui vt prefecto satisfaceret porci vni linguam excidit: et mox porcus dolore defecit. Sicq̃ prefectus carnificem inculpabilem dimisit. Romanū autē fecit incarcerē trudi: eo q populū timeret quia de nobili progenie esset. Noctu autem mādauit eū asclepiades in carcere prefocari. Cui⁹ corpus a christia

nis in ipsa vrbe honorifice sepultus est. Passus est autē xiiij. kalendas decembris.

¶ De sancto Hesychio martyre. Cap. lxxvj.

Hesychius martyr apud antiochiam passus est sub maximiano. Qui cū esset miles τ preceptū maximiani audisset: vt si quis nō sacrificaret idolis cingulū militie deponeret: repente ac sponte cingulum soluit. Ob hanc causam ab imperatore detentus: dum christum cōfiteretur muliebri colobio indutus ligato in collo ei⁹ saxo ingēti in flumine ordīte precipitari iussus martyrio coronatus. xiiij. Kalen. decembris. Hec Ado.

¶ De sancto Gelasio papa Cap. lxxvij.

Gelasius papa huius nois primus natione apher ex patre valerio: Felici. iij. romanorū pōtifici in episcopatu successit et sedit annos. iiij. menses. viij. dies. xxvij. Hic manicheos in vrbe roma inuenit et exilio deportari iussit: quorū codices cōcremari fecit. Fuitq; amator cleri τ pauperū: liberauitq; a periculo τ fame ciuitatē romanā. Hic declarauit qui libri debeant in ecclesia recipi τ q̄ cōtemni. Qui τ gelasianū librū cōposuit: fecitq; tractatus: orōnes τ hymnos sicut ambrosi⁹: pfationē misse cōposuit. Vere dignum τ iustū est. quotidiano vsui. Alias etiā. ix. pfationes speciales certis dieb⁹ cātari decreuit: scilicet de natiuitate: de epiphania: de quadragesima: de cruce: de resurrectione: de ascensione: de pēthecoste: de trinitate: de apostolis. Cōstituit etiā qb⁹ tēporib⁹ ordinationes clericorū fieri debeāt. Sub hui⁹ et tēpore oratoriū beati michaelis archangeli inuētū est in mōte gargano. Corp⁹ etiā beati barnabe apostoli τ euāgeliū mathei ei⁹ manib⁹ scriptū ipso reuelāte reperit. ¶ Hic aduersus eutychē τ nestoriū grāde τ elegās cōscripsit volumē tractat⁹ diuersarū scripturarū τ sermonū limato sermone exposuit. Cōtra petrū τ acaciū hereticos epistolas scripsit. Tomū de anathematis vinculo cōdidit. Cōmonitoriū fausto apud cōstātinopolim legationis officio fungēti direxit. Epistolas ad anastasiū principē τ epos per oriētē τ per dardaniā cōstitutos rationē reddentes iuste dānationis acacij destinauit. Itē ad eosdē oriētis episcopos de vitādā acacij communione. Ad eupheminū cōstantinopolim episcopū. Ad succoniū aphrū episcopū τ ad natalē abbatē epistolas scripsit. Et anastasij imperatoris pmu tēporib⁹ in pace qeuit. xiiij. kalendas decēbris. Sepult⁹ in ecclesia sancti petri apostoli.

¶ De sancto Phridiano episcopo. Cap. lxxviij.

Phridianus episcopus lucanus apud ipsam ciuitatē claruit: qui multa sanctitate pollens pauperib⁹ largiflue ministrabat: τ miraculoꝝ signis florebat. Cūq; auserith fluuius qui iuxta vrbis ipsius muros influebat: sepe inundatiōe facta cursus sui alueū egressus per agrosq; diffusus sata deuastaret: τ vineas eradicaret: ac domos plurimas τ edificia euerteret: τ ciues ex hoc frequēter dānum τ inopiam sustinerent: datoq; studio operis cursum fluminis per alia loca deriuare vellent nunq̄ a ꝓprio alueo vlla ratione deflecti potuit. Iam ciues omni auxilio despirati sancti viri ꝑsidiū postularunt: qui orationem premisit τ signo crucis edito rastrum paruum accepit: et ad alueum fluminis accessit: fluminiq; vt se sequeretur precepit: deducto q; per terrā rastro p loca sibi visa duob⁹ fere milib⁹ viā signauit. Mox quoq; aqua fluminis se compescens sinu proprio relicto cursuq; naturali deserto per locū vbi sanct⁹ signauerat eū secuta: nouū sibi alueū vendicauit: τ sata queq; vel plātata aut edificia ledere cessauit: τ abinde vsq; in p̄sens per locū ipsuꝫ fluere nō destitit nec desistit. ¶ Hic sanct⁹ vir multis pollēs virtutib⁹ τ doctrinis populoq; suo exēplaris migrauit ad dn̄m. xiiij. Kal. decēbris. Sepult⁹ extra muros ciuitatis lucane in ecclesia sancti vincētij: quaꝫ ipse cōstruxerat. Hec Gregorius. iij. dialogorum capitulo nono.

¶ De sancta Helisabeth de vngaria. Cap. lxxix.

Helisabeth regis Vngarie filia soror belle qui post patrē regnauit ex matre gertrude filia ducis Normanie sorore Bertoldi patriarche aquileiēsis ab annis puerilibus puerilia contēpsit: τ infantili etate deo famulari cepit. Cū esset q̄nquēnis in ecclesia orans sedule permanebat: adeo vt ancille ei⁹ ipsam auellere vix valerent. Sepius ludēs aliquā de ancillis versus capellā insequi videbatur: vt ex hoc intrandi τ genua flectendi occasionē caperet. Occasione ludi etiam se aliquādo prosternebat: deo exinde mente reuerentiam exhibens. Crescens vero etate crescebat deuotione. Beatam dei genitricem in sui patronam τ aduocatam: τ beatū ioannem euangelistam in sue castitatis custodem elegit. In choreis τ aliis mundi vanitatibus non solum abstinebat: sed τ alias consocias ad simile inducebat. Sine intermissione orabat: τ diuinum officium cum summa reuerentia audiebat. Et dum euangelium legeretur coronam τ monilia deponebat. ¶ Cum vero ad etatē nubilem peruenisset: a patre suo licet inuita tradita est in coniugiū ludouico lantgrauio turingie. Que licet mutauerit statum non ideo mutauit effectum. Nam sedule orationi incumbebat. Sepe de nocte de viri latere ad orationem surgebat: eoq; absente iugiter in contēplatione pernoctabat: vnde eius exemplo virū suū ad multam patientiam et vite perfectionem immutauit. Pauperum semper memor: existens eis largiflue ministrauit. Cuidam magistro Conrado se in obedientiam prebuit: τ eidem in omnibus saluo iure matrimonij paruit. Adeo vt aliquando negligētiam committēs ab eo diris disciplinis τ verberib⁹ se permitteret flagellari. Corpus quoq; suuꝫ acerrimis ieiunijs maccrabat: τ absente viro cum celesti sponso diuinis colloquijs incumbebat. Et cum cibos curiales ex conscientia respueret: vir eius quosdam ei reditus assignauit quos tamen odo fere pauperū necessitatibus impēdebat: τ sepe potius in victu suo necessitatem sustinebat. Lanā proprijs manibus cum ancillis filabat: τ inde pauperum vestimēta faciebat. Miraculoꝝ quoq; gloria clarebat. ¶ Quadam nāq; vice ceruisiam pauperum multitudini ad potādū tribuit: τ vas prout primo plenū fuerat i nullo diminutū inuenit. Peregrinos τ pauperes hospitio suscipiebat: τ egris ac saniosis τ vlcerosis proprijs manib⁹ ministrabat: pedes illorum lauabat: saniēq; abstergebat: vlcera medicabat: τ sordidas vestes abluebat. Ad hec autem operanda hospitale maximum in suo castro construxerat: τ cum in monte positū esset laborem spernens: ad ipsum tamen quotidie accedebat. Sepulturas etiam pauperum frequentabat. ¶ Post hec virum induxit vt ad terram sanctā pergeret visitandam. Quod princeps deuotius facere non neglexit. Ibiq; in dei seruitio vitā finiuit. Sancta autē domini helisabeth multa patientia predita vidualem statum cū summa deuotiōe amplectitur: τ duo milia marcharū quas de dote sua habuit pauperibus elargitur. Ita vt a multis dissipatrix prodiga τ fatua reputaretur.

Deinde a quibusdā vasallis sui quondā viri de omnibus possessionibus suis excluditur: et in domo cuiusdā tabernarij cū filijs paruulis suscepta morabatur: ac in loco vbi porci manere cōsueuerāt sepius hospitabat. Iniurias quoq multas et graues etiā ab his quibus vir suꝰ beneficia multa cōtulerat recepit: quas tñ oēs patientissime supportauit. ¶ Tunc abbatissa quedā vngarie eius matertera necessitati eius compatiens: Helisabeth ad epm bamburgeñ. eius auunculū adduxit: cuiq et solicite cōmendauit. Que cū ancillis suis quas sui exemplo deo deuotas fecerat: ab eodē benigne suscipitur et humanissime pertractatur. Qui dū eam secundis nuptijs tradere disponeret omnino recusauit: volens potiꝰ in paupertate castitatē seruare ꝙ iterū ditata in rebꝰ secularibus se implicare. Interea aūt ossa viri sui de trāsmarinis partibꝰ domui tumulāda deferuntur: cuius exequijs sancta mulier interfuit: maxime virtutis et patiētie signa pretendēs adeo vt ab emulis quibusdā reputata fuisset virū minime dilexisse. Filijs tñ suis hincinde ad diuersa loca trāsmissis ipsa in habitu abiectissimo veste grisea aliqñ ob breuitatem alieno panno prolongatā et manicis ruptis alterius coloris grisco resarcitis cepit incedere: et sub cura magistri conradi cū ancillis suis pauperibus ministrare. Cū autē pater suus eius inopiā audiuisset: ep̄ solennes nuncios a se missos eam ad paterna regna requisiuit. Qui venientes ad eā ipsam lanam filantem inuenerūt: eiusq paupertatem et patientiā admirati eā omnino reuocare non valuerunt. Hec aūt sancta dei non obstante ꝙ pauperū cure cum martha ministraret solicite: cum maria etiā contēplationi vacabat assidue. Sepiusq mirabilibus visionibus in extasi rapta diuinitꝰ cōsolabatur: et eisdē fruēs frequentissime delectabatur. Hic quadā ex lassitudine in ancille gremio decumbēs oculos erigēs ad fenestrā nunc risu letabatur: nūc lachrymis tristabatur. Inter cetera dicens hoc verbū. Ita dñe mi tu vis esse mecū et ego tecum. Interrogata quoq ab ancilla ob amorē christi quid viderit: respondit se christum vidisse paruulum qui secum se velle esse dicebat in cuius presentia hilaris in absentia efficiebatur tristis. Aliqñ etiam dum talibus visionibꝰ frueretur: facies eius radijs coruscare videbatur. ¶ Semel pro quodā vago et dissoluto iuuene orauit vt deus eius animum conuerteret. Qui subito se a secularibꝰ et pomposis vestibus exuri clamauit: et cōuersus minorū ordinē introiuit. ¶ Puelle etiam cuidā inopi que ad elemosynā querendā venerat: dum licet satis renitenti flauos et crispos capillos precidisset i quibꝰ illa admodū gloriabatur: statim et crines abscidit: eius quoq simul animū immutauit: et vna secum ad seruiendum egris induxit. ¶ Appropinquās igitur vite termino: apparente sibi christo ad celestia inuitatur: moxq lecto decidens febre corripitur: iamq in extremis laborās ad parietē conuersa audita est a circunstantibus dulcem pponere melodiam. Et interrogata cur hoc fecisset: respōdit ꝙ auicula quedā iuxta parietē adeo dulciter cantauerat: qđ se similiter prouocauerat ad cauēdū. ¶ Ultima vero die ante suū trāsitū interrogauit ancillas qđ acture essent si ad eas diabolus adueniret. Deinde quasi diabolum licentiās fuge tribus vicibus exclamauit. Appropinquāte vero nocte media deo gratias egit: quia hora illa gloriosa veniret in qua christus nasci voluit et mundo apparuit incarnatus: et his dictis emisit spūm: anno dñi. M.ccxxxj. visitationis sue anno. xxvj. xiij. kalend. decembris. Corpus autē eius miro refragabat odore: quod tñ diebus quatuor inhumatū nullū ex se fetorem sed eādē emisit odoris suauitatem. Uise sunt etiam aues infinite alias nunꝙ vise hominibus cunctis incognite supra ecclesiā vbi corpus eiꝰ iacebat: que mira modulatione cōcinebāt. In aere quoq audita est in aura eius trāsitus suauissima melodia cuiꝰ licet ꝟba nō potuissent intelligi: nocte tñ cantus deprehēse sunt fuisse illiꝰ rñsorij. Regnū mūdi et c. sepiꝰ repetiti: et c. etiā corpꝰ in tumulo positū oleo redūdare repertū est. Sepulta est i castro margburch allemanie signis et pdigijs multiplicibus carens.

¶ De sctō Pontiano papa et martyre. Cap. lxxx.

Pontianus papa et martyr natione romanus ex patre calphurnio vrbano primo xpo romano in pōtificatu successit: et sedit annos. v. mēses. ij. dies. ij. Qui ob cōfessionē nominis christi vna cum quodā hippolyto presbytero iussu alexandri imperatoris in exiliū dānatus et in insulā sardiniā deportatus est: ibiq p xpi noie fustibus mactatus martyr effectꝰ est. xiij. kal. deceb. Cuius corpus a fabiano papa eiꝰ successore naui romā delatū et in cemiterio calixti via appia sepultū est. Hic fecit ordinationes quinq p mensem decēbrū pñ bros. x. diacones. xxj. epos per diuersa loca numero. xij. et cessauit epatus dies. x. circa annum domini. ccxxiij.

¶ De sancto Fausto martyre. Cap. lxxxj.

Faustus martyr et diaconus rome passus est. Hic tñ fiducie et magnanimitatis a deo habuit: vt cū ad christianos carceri detentos nemo auderet accedere: isti tamen de Eusebio collega suo gratia concessa est: vt inuitis omnibus hostibꝰ eis ad confessores christi nō negaretur ingressus: et sic indesinenter eos reuisebat eisq necessaria ministrabat. Qui grandeuus et plenus dierum perfecto martyrio sub decio imperatore obtruncatione capitis consummatus est. xiij. kalendas decemb. is.

¶ De sanctis Seuerino Exuperio et Feliciano martyribus. Cap. lxxxij.

Seuerinus et socij eius Exuperius et Felicianus apud Uiennā passi sunt. xiij. kalēdas decēbris. Quorū corpora post multa annorum curricula ipsis reuelantibus inuenta et a pontifice vrbis ipsiꝰ clero ac populo honorifice sublata i basilica sancti romani que in ipsa ciuitate sita est: condigno honore tumulata sunt: ibiq requiescunt.

¶ De sancto Odone abbate. Capitulum. lxxxiij.

Odo abbas Cluniacensis cenobij claruit tempore Henrici primi et Henrici secundi imperatorum. Qui quidem Cluniacensis ordo incepit anno domini. ccccccccxij. anno primo Conradi primi sub abbate Bernone eiusdem ordinis et monasterij fundatore: ea videlicet cōditione vt ecclesia cluniacensis annuatim ecclesie gigniacensi censum duodecim denariorum solueret: in quo videlicet monasterio ab ipso Bernone constructo seruabantur instituta sancti patris Euthichij viri chari Ludouico imperatori. Que quidem constitutiones atq instituta a predicto Bernone abbate predecessore sancti Odonis in dicto monasterio inchoata et ordinata fuerunt. Ipse autem sanctus Berno ad extrema deueniens episcopos plures aduocans seq reum et indignum abbatem fuisse iudicans ab ordine seipsum deposuit. Odonemq musicū

successorē cōstituit qui cū hoc audiens fugere voluisset a fratribus captus et corā suo abbate violēter adduct⁹ q̄uis dudum renitēs episcoporum tandē cēsura abbatie regimē coactus assumpsit: qui ꝛ miraculis claruit. ¶ Quadā nocte dum pastores equorum dormirent: et fur veniēs equum ascēsum asportaret: frater Botofredus in oratione peruigil hoc videns ne silentium frangeret in vita regularia instituta tacuit vsq; mane. Die vero clara lucescente fur idem cum equo inuentus est in eodem loco quo ipsum ascenderat affixus qui se inde amouere non poterat nec ex equo descendere: donec ad Odonem adductus penitentiam egit: ꝛ furtum restituit. Cui pater sanctus quinq; dari solidos pro vigilie labore mandauit. ¶ Tempore quo normani pictauorum ꝛ turonū fines vastabant: duo ex fratribus monasterij Odonis turonum missi a normanis nocte capti ꝛ manibus vincti sunt: qui tamē nunq̄ silentiū frāgere voluerunt. Cūq; mane insimul psallerent: sed eos hostes ad loquēdum nullatenus cogere possent: quidā dux corā ense producto insiliēs equo: eos ferire voluit: quem equus subito in terram collisit: ꝛ statim febricitare cepit. Ceteri vero normani miserunt sortes: quem ex ipsis fratribus in vltionem dn̄i sui flagellaret. Sed dum sepius missis sortibus neminem eorum sors contingere posset: conuersi illi pro salute dn̄i sui fratribus per interpretem supplicarunt. Qui pro eius sanitate ad dn̄m exorauerūt. Et continuo dux ille sanitatem recepit: ꝛ fratres dimitti mandauit. Quadā vice dum Odo cum pluribus bolbus ꝛ equis rhodanum nauigio trāsiret: equus quidem calce tabulā nauis ꝑcussit: ꝛ ipsius partē excussit: statimq; aqua intrare cepit: ꝛ subito nauem totā repleuit. Que tamē cunctis nimiū formidantibus sic plena ad ripā vsq; deuenit: necq; aliqualr̄ submergi valuit donec equi oēs ꝛ homines exierūt: ipsoq; odone cuius meritis nauis super aquas tenebat: post omnes egresso: nauis demersa est continuo. Rediens roma cū plurib⁹: inter alpes nimium equitabat cuius equus subito in precipitiū lapsus est. Odo vero vir sanctus leuatis manib⁹ ramo arboris desuper eminentis alb nunq̄ visē: tam diu se tenuit donec equo ipsi⁹ a niuibus absorpto: ipse a socijs iuuatus illesus descendit. Statimq; tam ramus ille q̄ arbor cunctis disparuit. ¶ Hic latronem quendam ad penitentiam reduxit et monachū perfectioris vite fecit. Qui etiā triduo ante mortē suam fratribus astantibus dixit: q̄ mater misericordie sibi apparuerat: atq; reuelauerat ipsum in trāsitu suo Odonis abbatis meritis esse saluandū. ¶ Cū abbas Odo esset rome i monasterio sancti Pauli apostoli ꝛ librū de vita sancti martini abbati balduino corrigeret: ꝛ ad vesperas ire vellet: obliuione librum apertum dimisit in loco videlicet vbi ex tribus tectis gutte pluuie collecte fluebant. Tūc subito pluuia maxima descēdit: sed nec Odo ꝓpterea libri recordatus fuit. Mane autem liber inuenitur apertus in circuitu ꝛ in marginibus aqua perfusus: in sola vero litera omnino erat intactus. qđ dum meritis Odonis ascriberetur: ille ex humilitate beati martini virtute retulit: qui librū suā vitam continentem sic a pluuia defensauit. ¶ Dum in monasterio quodam sancti helie theodardus quidam ab Odone preposit⁹ fuisset: in quo loco pisces nullo modo haberi poterant nisi a longe delati multoq; precio cōparati: ꝛ carnes ex regula comedere non liceret: oratione sancti Odonis vallis in qua cenobium illud sitū est monticulis pluribus inuicem iunctis se clausit: et aditum torrentis qui per eam fluebat adeo restrinxit: vt ex multis aquēs collectis lac⁹ fieret: ꝛ pisces vsq; in presens fratribus ad abūdantiā preberet. Quieuit autem vir sanctus in dn̄o. xiij. kalendas decēbris. Eiusq; vitam frater ioānes descripsit. Corpus aūt eius apud cluniacum sepultum quiescit ꝛ miraculis viuit.

¶ De sancto Crispino epō ꝛ martyre. Capitulum. lxxxiiij.

Crispinus episcopus ꝛ martyr apud ciuitatē Astiagensem passus est. Qui cū esset pontifex eiusdē vrbis: ꝛ xp̄m dn̄m ꝑdicaret a paganis detētus ꝛ ad sacrificia deoꝝ suauium dn̄i imolare contēneret capite amputato martyrij gloriā adept⁹ est. passus est aūt. xiij. kalend. decembris: vt ait ado in martyrologio.

¶ De sctō Maximo martyre. Capitulum. lxxxv.

Maximus presbyter ꝛ martyr rome passus est sub ꝑsecutiōe maximiani īperatoris. Qui ꝓ ꝑfessione noīs xp̄i diuersis tormētis affect⁹: ꝛ multiplicib⁹ iniurijs lacessitus tandē gladio capite cesus: ꝛ positus est ad sanctū sixtū. xiij. Kalendas decembris. Hec Ado.

¶ De sctō Stephano p̄sbytero. Capitulum. lxxxvj.

Stephan⁹ presbyter apud cōstātinopolim claruit tp̄e leonis imperatoris. Hui⁹ pater zacharias noīe sacerdos s̄m grecoꝝ ritū: vir sanctissimus ꝛ deuotus vxorē habuit pudicissimā noīe theophanē: q̄ cū esset sterilis: de tēplo ꝓthomartyris sancti Stephani non discedebat: sed iugiter orationi vacabat. Cū autē post annos plures hunc filiū futurū: virū sanctissimū ꝯcepisset: toto tp̄e quo ip̄m in vtero gestauit: nulla rōne carnes: oua vel lacticinia: vinum aut oleū gustare potuit sed panē solū ꝛ aquā cū folijs ꝛ sale sumebat. Nato aūt puero: auūcula q̄ ip̄m primo de terra leuauit: signū crucis lucidissimū in ei⁹ pectore ꝯspexit. Cū ꝟo mater infantulū aleret: si quos aliqñ quos nō ꝯsueuisset cibos acciperet: puer se ab ea abstinebat: ꝛ vbera tāgere nolebat. Si vero mater ieiunabat: puer spōtaneus ipsius māmas bibebat. Baptizatus est aūt in ecclīa sctī stephani ꝓthomartyris: ex cui⁹ reuerētia stephan⁹ est vocat⁹. Sacerdos aūt q̄dā vir sctūs q̄ eū baptizauit ꝓphetico spū ꝓnunciauit ip̄m apud deum magni meriti futurū. Et cum aliquantulū creuisset sacris literis erudiēdus traditus est Qui parētib⁹ subditus ꝛ obediēs: ꝛ in sanctis opib⁹ ꝑficiēs annoꝝ iā. xij. clericalē ordinē suscepit: ꝛ patri in diuinis ministrare cepit. Cū aūt annos. xviij. impleuisset pater eius ex hac luce subtract⁹ est. Qui cū iam dudū vitā solitariā ducere cuperet: matris tñ recēti dolore cōpatiens sanctū ei⁹ ꝓpositū biennio distulit: adimplere. Tandē plus deo q̄ genitrici cōplacere curās animū suum theophane aperuit: eāq; blādis ꝛ diuinis sermonib⁹ abscessuz filij dolentem cōfortauit. Ipsamq; cū duob⁹ alijs fratribus paruulis deo cōmendauit: ꝛ tēplum beati petri apostoli ingrediēs ibidē se inclusit: ꝛ ieiunijs atq; orationib⁹ assiduis deo seruire cepit. Folia aūt cum sale vix cocta ipsi a matre quotidie delata ad vesperū māducabat: q̄ ad sustētationē nature nō ad corporis repletionē sumebat. Scripturas diuinas ꝟo quotidie legebat: ꝛ psalteriū quaq; nocte ꝑficiebat. Cui nocte quadā sedēti ꝛ paruper dormitāti btūs petrus apl̄s apparuit: eiq; vt incepta ꝑficeret: dulci sermone ꝑsuasit. ¶ Post annos vero tres eidem orāti sctūs antipas martyr apparuit: ꝛ in forib⁹ tēpli ip̄m tertio ex noīe vocauit. Qui cū veste sacerdotali indutū vti sacerdos fuerat aspexit ꝛ imaginē ei⁹ in icona depictā ꝯsiderās nullā esse inter ipsam figurā ꝛ vultū sibi apparētis differentiā iudicauit. Sāctus aūt martyr vt sibi psalleret admonuit ꝛ continuo ab eo

discessit. Qui intelligēs ad obsequiū ipsius martyrio ce
lestis vocatū lineā grossam et paruū ciliciū accepit ad
corporis operimētū et abijt ad sctī antipe martyris tem
plū vbi in multa et mira abstinētia orationibus insiste
bat cilicium supra marmor pro lecto sedile et mēsa habebat
semel aut bis in septimana cibum sumebat. Aliquā etiā
nihil recipiebat. Discipulo vero quodā ipsi ministrante
sola sine sale vix coacta māducabat. Tandē in sacerdo
tē a quodā theodolo epō cōsecratus sacrificium laudis
quotidie deo immolabat et ad alarū salutē populo fre
quētius predicabat. ¶ Uerba vero illi⁹ diuinit⁹ prolata
personabant. Multi quoqȝ ex deuotione sacrā eucharis
stiam de manib⁹ ei⁹ sumere studebāt. Miraculoꝝ etiā
gloria insignis clarebat. ¶ Cū die quadā missam cele
braret vir quidā deuotus hora cōsecrationis vidit splen
dorē mirabilē circū altare celitus infusum. Stephanū
vero a terra in aere cum ipso qd leuabat corpore dhico
eleuatū et facie velut flāmica ignitū. Quod cū vir ille bea
to viro post missam enarrasset ille ei superinde donec vi
ueret silentium imperauit. ¶ Alis etiā dū celebraret mu
lier immundo spiritu annis pluribus vexata eidē ad
ducta est qui missa cōpleta eucharistiā supra caput eius
posuit moxqȝ ab ea demoniū effugauit. Que sicut post
modū retulit vidit in ipsa hora supra caput suū poni niu
dū infantē et ignem ex vultu stephani prodeūtē immū
duz spiritū repellentē. Exinde cū esset annoꝝ. xxx. faciē
mulieris decetero nullatenus videre proposuit. Fama
quoqȝ ipsi⁹ sanctitatis crescere nimiū cepit. ¶ Die qua
dā cū in aula imperatoris michaelis stephanus presby
ter a multis tanquā sanctissim⁹ cōmendabat. Quidā vo
imperatoris intimus ei detrahens cepit eū asserere insi
pientē et ignarū: qd per epistolā ei scribendā obtulit pro
baturū eiqȝ epistolā sigillasset cāqȝ viro dei per nunciū
destinasset. Ille ola per spiritū cognouit missoqȝ ad nun
ciū veniente discipulo ipsum talib⁹ verbis puenit qȝ ho
mo corruptibilis seruum dei pbare nō posset: et ea que
scripserat nulla essent. His dictis discipulus fores in fa
ciē missi clausit: nec vltra eidē dudum pulsanti quicqȝ
respondit. Reuersusqȝ missus ad impatorē et ceteros q
gesta fuerāt retulit. Ille quoqȝ epistolā suā sigillatā ape
riens nihil in ea scriptū inuenit et virtutē viri sancti co
gnoscentē cōmissi penituit. ¶ Eustasij cuiusdā nepotis
viri sancti vxor pregnās erat que in puerperio posita pa
rere nequibat. Ad quē cum vir eius venisset et coniugis
periculum indicasset stephanus illū nocte secū detinuit
et pro ea orauit media quoqȝ nocte eustasium vocauit et
domū remittēs vxorē filiū peperisse nūciauit qui cōcit⁹
rediēs et eadē hora qua ei sanct⁹ dixerat mulierem puel
lā enixā inuenit. ¶ Quidā dolorē dentiū grauē patieba
tur vt necqȝ triduo comedere potuisset qui ad cōfessorem
sanctū veniens lapidē de eius corde accepit et cū eo den
tes tetigit et ptinus a dolore liberatus fuit. ¶ Plurimi
etiā languētes ab eo per somniū admonebant vt ad ta
lem locū venirent et liberationē acciperent. ¶ Qui cum
virum dñi prius nunqȝ vidissent ad locū designatū ve
niebāt et ipm esse qui ipsis apparuerat ptinuo cognosce
bant et sanitatē percipiebant. ¶ Cum aūt annorum. xl.
ex terremotu maximo eccl'ia in qua deo seruiebat cor
ruit ipse ad quoddā antrū confugit ibiqȝ se includi fecit
vbi et vite asperitatē adauxit. Nam cū prius folia cocta
comederet nunc autē edebat cruda: vt nullum saporē
haberēt ad solē faciebat ea primo p discipulum exsicca
ri. In quo loco p annos. xij. māsit: vbi nec solem vnqȝ vi
dit nec aerē. Unde ex nimia lassitudine barba et capilli
ab eo deciderunt: dentes vero ppe casuri erāt vnde nec
iā comedere poterat. Consilio igitur quorūdā virorum
dei illū visitandū ad monasteriū quoddā delat⁹ fuit vbi
et monasticū habitū suscepit. Cui cū p abbatē suum p
obedientiā mandatū esset vt vini aliquātulum sumeret
nec ex nimia debilitate deficeret ille in abstinētia sua vo
lēs persistere nolensqȝ obediētiā preterire corticē nucis
vino implebat qd i alio vase aque pmiscebat et sic olā vi
ni sapore et odore pdito illud bibebat. Festiuis qȝ die
bus ex abbatis mādato pstrict⁹ modicas ficus in cibus
accipiebat. ¶ Cū aūt ad ianuā tēpli sancti martyris di
rupti esset icona beate virginis antequā lāpas depēde
bat. Uenietes ad se quoscūqȝ lāguidos oleo ipsi⁹ lampa
dis vngebat et ptinuo sanabant. ¶ Leprosus quidaz ad
eū horribilis accessit quē sanct⁹ vir duob⁹ fratrib⁹ spo
liandū et oleo toto corpe perungēdū tradidit. Sz statiz
expoliat⁹ tunica apparuit spoliatus et lepra. Ipsum tū iu
xta pceptū stephani oleo perunxerūt et sanū remiserūt.
Quidā a demonio obsessus de ciuitate nicomedia ad eū
venit qȝ literas discere cupiebat sz ipsum demon nō per
mittebat p eo igit sanct⁹ in oratione pnoctauit et mane
hō a diabolo liberat⁹ fuit et subito literas p semetipz di
dicit et añqȝ inde discederet in psalterio legit. ¶ Quidam
puer vitiū lapidis patiēs ad eū deducit et ab eodē oleo
icone vngi pcipit. Sz añqȝ illuc veniret sanat⁹ fuit et vi
nā eū lapide emisit. ¶ Post hec aūt abbatie regimē su
scepit et plures discipulos in dei seruitio pgregauit. Aū
bo cētesimū sui exit⁹ diē vni ex fratrib⁹ sabe noie quē si
bi successionē dimisit pphetico spū pdixitqȝ oēs fra
tres infirmādi forēt null⁹ tū eorū nisi i ple die cētesimo
decederet: qȝ ola sicut sanct⁹ pdixerat euenerunt. Postqȝ
aūt oēs fratres infirmati ceciderāt vnusqȝ post alteruȝ
sanat⁹ surrexerat ipse multis iā dieb⁹ trāsactis infirmi
tate corept⁹ egrotauit nec ob id tū abstinētiā solitā di
misit. ¶ Cūqȝ iā ad extrema deuenisset et imperator leo
ipsum videre desideraret eiqȝ p nūciū suū optatū nun
ciasset sanct⁹ vir ei remisit qȝ nisi cū vsqȝ ad vesperas ve
deret ampli⁹ illū videre nō posset. Sz cū impator ad eū
vellet accedere inūdatiōe imbris maxima cōpulsus ire
nō potuit nunciū tū ad eū p bādictiōe destinauit. Qui
benedictionē domini illi conscriptam manu propria in
hereditate direxit. Sic bono psummatus opere in pa
ce quieuit. xij. kalend. decemb. anno etatis sue. lxxiiij. ex
quibus. lx. in abstinentia exegit. Sepultus est Constan
tinopoli miraculis coruscans.

Cap. lxxxvij.

¶ De sancto Antipa martyre.

Antipas psbyter et

martyr apud Constantinopolim pas
sus est: de quo nihil aliud reperitur
nisi quod sacerdotali dignitate ful
tus et pro christi nomine tempore per
secutionis martyrium fuerit passus et
apud ipsam vrbē regiam tumulatus
ecclesia eius nomini edificata in qua
sanctus stephanus presbyter et confes
sor annis pluribus deo seruiuit: vt su
pra proxime in eiusdem confessoris
historia dictum est. Cuius passionis dies eadē die dor
mitionis sancti stephani apud ipsam vrbem recolitur:
viz. xij. Kalen. decembris.

¶ De sanctis Samone et Guria marty
ribus. Cap. lxxxviij.

Samon et gurias

martyres passi sunt tēpore diocletia
ni imperatoris sub antona duce in ci
uitate edessa. Qui per ciuitates regio
nis illius et castella discurrētes: et xps
dñm pdicātes atqȝ christianos in eo
rum certamine pfortantes tēti sunt
ab antona duce ciuitatis edesse. Et
dum sacrificare nollent reclusit eos
in carcere vbi fuerat stabuluz porco
rū donec antiochiā ad augustuz qui
eum vocauerat accederet et rediret. Reuersus igit dux
ex speciali imperatoris iussione fecit illos manibus
suspendi ab hora diei. iij. vsqȝ ad. viij. Sed dum im
mobiles persisterent mandauit illos deponi et nocte il
la in carcere detineri pedesqȝ in ligno concludi. Mane

vero in fossam tenebrosam mitti ibiq; p totum mēsem augusti fame z inedia macerari. Et cū toto ipso tēpore sine cibo vllo vel potu permansissent aperta ianua iussit eos aliquātulū refici. Iterūq; p totū mēsem septembris z octobris ac partē nouēbris fame affligi. Et post hec de fouea leuari z samonē quidē capite deorsum appēdi z clauum pedi ipsius dextro configi. Guriā autem q̄ grauiter egrotabat dimisit nec ipsam amplius affligere voluit. Cum aūt ambo in laude christi perseuerarēt: Samon est depositus z cū guria in foueā primā remissus. Post dies .viij. ambo inde educti sunt: z cum olīo sacrificare cōtemnerent iussit eos antonas nocte custodiri mane vero ante diē timore populi quorū multi facti fuerāt christiani fecit illos extra muros vrbis educi ibiq; capite truncari. Quorū corpora cum capitibus z sanguine a xpianis collecta z in ciuitate edessa gloriose sepulta sunt .xvj. Kal. decē. quorū passionē theophilus xpianus qui erat officialis senatus in ciuitate ipsa ameno sermone descripsit.

¶ De sancto Eadmūdo rege z martyre. Cap. lxxxix.

Eadmundus rex anglie z martyr apud eandē insulam passus est vt dicit gulielmus. Cū eñ duces danorū hinguar z vbba oriētaliū anglorū depopularent prouinciā primo eorū regē eadmūdum nō resistentē: sed proiectis armis solo prostratū z orantē post aliqua tormēta decapitauit: cuius caput inter dumos proiecit. Qd dum ciues busto regio querent: audierūt vocē capitis oēs ad se inuitantis. Inuenerunt q; lupum caput ipsum lacertis amplexātē z intactū custodientē. Et dum caput accepissent: lupus ipse illos baiulātes post tergū eorū ad tumulum vsq; secutus est: neminē ledēs: neminē fugiēs: z a nemine lesus. Super cui⁹ corpus postmodū capella lignea erecta est. Quē dū fures q̄dā expoliare vellent: inuisibilib⁹ loris irretiti inde discedere nō poterant: lora sentiētes vincula nulla vidētes. Caput autē sancto corpori cōpaginatū diuina virtute eidem cōiunctum est: signū precisionis circa collū solūmodo coccinea cicatrice pretēdens. Eiusdē sancti crines z vngues ac pili barbe sensī pullulant quos oñica mulier sancta sepi⁹ pcidebat z p reliquijs venerabat: p quas incisiōes etiā de⁹ infirmitates languidorū curabat. Passus est aūt .xij. Kal. decēbris.

¶ De sancto Eadmūdo alio rege martyre z confessore. Cap. xc.

Eadmūdus alter rex anglie regnare cepit anno tertio othonis imperatoris primi. Hic vir sanctissim⁹ fuit frater aldestani q̄ regnauit annis sex cū dimidio: z glasconiēsem ecclesiā magnis pdijs z honorib⁹ ditauit: priuilegijsq; pcessionis literis aureis in libro euāgeliorum pscripsit z ipsū librū elegāter apposuit: z ecclie in ppetuū memoriale donauit. Hic etiā pauperū sedulus amator z ipsorū munificus benefactor extitit. Qui specialē deuotionē in beatū ioannē euangelistam habuit: in cui⁹ noīe nulli vnq̄ petenti aliquid denegabat. Unde contigit q̄ quidā peregrinus absente camerario in nomine euāgeliste importune a rege elemosynā postulauit. Cui rex cum nihil aliud in prōptu haberet preciosū anulū dedit. Sed post dies plures quidā miles anglie in trāsmarinis partib⁹ constitutus ab eodē peregrino anulum regi referēdū recepit ipsi imponēte vt regi diceret q̄ ille cui z pro cuius amore ipsum anulum dederat ei ipsum remādabat. Unde liquido patuit q̄ ioannes euangelista eidē in forma dicti peregrini apparuit. ¶ Cū aūt pdict⁹ rex latronē quendā de locis ciuitatē p ei⁹ culpis eliminasset: ille post sex annos egressus in festo quodā regis inter conuiuas ipsius incognit⁹ z inopinat⁹ ascēdit z cū ceteris ex more discubuit. Quē sol⁹ rex cognitū post mēsem p capillos in terrā elesit. Ipse autē latentē sicam de vagina produxit z in pectus regis infixit: qui mox exanimatus spm̄ reddidit. Latro aūt a pcurrentibus mēbratim cōcisus nōnullos primo sauciauit. Preuiderat hunc regis finē sctūs dūstan⁹ tūc abbas glasconiēsis post modū eps cātuariēsi. q̄ mox equū ascēdēs ad curiā ppe rāter currebat: s; in medio itinere nūciū gesti rei suscepit. Sepult⁹ est autem sanct⁹ rex in ecclesia glasconiēsi. vbi z martyris veneratione colitur: quia pro iustitia interfect⁹: ibiq; miraculis clarescit.

¶ De sancto Siluerio episcopo. Cap. xcj.

Siluerius episcopus Cabilonēsis apud eādē ciuitatē claruit. Hic eñ exemplari vita insignis fuit z doctrine ac sapiētie admirabili eruditiōe refulsit. Qui bonus pastor gregem sibi cōmissū verbis z exēplis aluit. Et plen⁹ dierū atq; virtutū anno .xlij. sui sacerdotij ad xp̄m migrauit .xv. Kalē. decēb. Hec Ado.

¶ De sancto Ruso discipulo. Cap. xcij.

Rufus discipulus apostoli Pauli: de quo idē apostolus ad romanos .xvj. mētionē facit: vnus fuit ex .lxxij. discipulis xpi: vt dīt abbas dorotheus qui ab eodē apostolo eps thebarū ordinat⁹ pdicatiōis officiū fideliter adimpleuit. Et plen⁹ sanctitate z virtutib⁹ in pace quieuit: atq; apud ipsam vrbē sepult⁹ fuit .xj. Kalē. decēbris. Hec Ado.

¶ De sancto Mauro martyre. Cap. xciij.

Maurus martyr apud vrbē romā passus est tpe numeriani imperatoris sub prefecto vrbis celerino. Hic ex ciuitate castella puincie aphrice xpianis parētibus pgenitus q̄b⁹ defunctis ipe seculū dereliq̄t z monach⁹ effect⁹ annis deo seruit: deinde diuina inspirat⁹ gratia cū esset annorū .xviij. ad apostolorū limina visitāda romam deuenit: ibiq; pauperib⁹ subuenire cepit z p trienniū ibidē talib⁹ operib⁹ vacauit. Audiēs aūt edictū numeriani imperatoris de xpi noīe persequēdo fugiēs in spelunca latuit. Sed post mēses tres vidit in somnis virū splēdidū aurea virga se tangētē: sibiq; mandātē vt romā intraret z martyriū pstāter susciperet. Ingressus itaq; vrbē z tētus a celerino pfecto dum sacrificare nollet primo q̄dē nodosis fustib⁹ cedit z plūbatis in maxillis cōtūdit deinde i equuleo suspēdit z vngulis ferreis lacerat. Nouissime in p̄dicta pfessiōe psistens immobilis gladio capite trūcat nō lōge ab vrbe roma. Naute ṽo q̄dā vicine ex aphrica corp⁹ eius sui rapiētes naui imposuerūt ad suā patriā deferēdū. Sz dux hoc pfect⁹ intellexisset iussit nautas apprehēdi. Qui hoc comperto territi fugerunt z nauem dimiserunt. Prefectus vero nauem in qua iam corp⁹ martyris positū erat sarmētis repletā iussit in medio maris cōburi. Sz deo disponēte nauis a vēto sine nauta inde repellit: z angelo duce ad littus parētine ciuitatis puincie histrie deducit: vbi sanctū corpus a christianis cōdigno honore sepelitur qui passus est .xj. Kalendas decembris.

¶ De sancto columbano abbate. Cap. xciiij.

Columbanus ab-
bas claruit in gallia tēporib⁹ theo-
dorici τ clodouei regū frācorū. Hic
ex hibernia insula nat⁹ cum adhuc
matris vtero gestaretur vidit eius
genitrix per somniū se solē parere
mūdū illuminātē: qui adhuc puer
liberabilibus disciplinis instruct⁹
relicta matre patre iā defuncto a ve-
nerabili viro senile sacris literis τ re
gularib⁹ institutis imbutus est. Et
cū esset annorū. xxx. assumptis. xij. comitibus venit in
italiā τ inde accessit ad galliam verbū dñi predicando
cui a sigiberto rege astrosiorū τ burgundionū cōcessio-
ne facta vastā eremū noīe vesagū cū socijs suis habita
re cepit: τ per annos. lx. nihil vltra q̄ herbas τ radices
manducauit. Abbas aūt euorci⁹ monasterij salicis di
uinitus ꝑ visū admonit⁹ beato viro colūbano neces-
saria vite equis oneratis transmisit quorū ductorem
marculū eius discipulū cōstituit. Sz dū ille viā penit⁹
ignoraret deo duce ipse cū equis recto itinere ad cellā
viri dei peruenit. Hic multorū miraculorū gloria cla-
ruit. Cū in quodā specu vbi orare solebat vrsum repe-
risset: licentiat⁹ vrsus ab eo locū ipsū nunq̄ repetijt.
Frater quidā grauiter egrotabat: τ abbas vnde ipsū
reficeret nō habebat. Inspiratus ergo repēte quidam
diuinitus cū panibus τ pulmentis venit: eaq̄ patri ob
tulit τ sic languēti subuenit. Et dū ꝑ vxore benefacto-
ris orasset languente: cōtinuo sanata est. Cū autem fra
tres aquā in proximo nō haberēt sz a longe ipsum mul
to labore deferrent: fontē de saxo sua oratione produxit
qui manat ibidē vsq̄ in presens tēpus: deinde in castro
luxouio monasteriū latius cōstruxit propter fratrum
multitudinē excrescentē. Die quadā cū gallo monacho
ꝓcepisset vt ad piscādū ad flumen bruscaz iret τ ille ad
ligonē fluuiū priniorē accessisset: τ multos pisces in-
ueniens nihil cepisset correptus de inobediētia ab ab-
bate ad locū iussum adijt: τ pisciū multitudinem cepit.
Aliquādo existēs in oratione in quadā rupe: cognouit
ꝑ spiritū oēs suos fratres domi relictos esse languen-
tes: τ veniēs iussit eos qui egrotis ministrarēt sanos re-
perit: eisq̄ oīb⁹ vt ad messē procedēdā surgerent impe
rauit. Et cōtinuo oēs sanati surrexerūt τ operari cepe
rūt. Et cū illis metētib⁹ pluuia maxima erupisset im-
brez a metētibus fratrib⁹ adeo cōpescuit: vt pluuia cir
cūquaq̄ cadente nec fratres nec segetes in aliquo ma-
didaret. Puerū ēt qui metēdo sibi digitū falce preciderat
sola saliua sanauit. Seipz cū duob⁹ socijs in eremo
vnico pane diuinit⁹ multiplicato ꝑ dies duodecī inde
finenter satiauit. Fratrē insuper quēdā q̄ cedēdo ligna
se grauiter securi vulnerauerat in momēto sanuz effe-
cit. Cuidā coruo vnā ex chirotecis ei⁹ asportauerat vt
illā reportaret precepit: τ continuo ipsaz retulit. ¶ Du3
quadā vice triticū in horreo defecisset: τ ex hoc guigno
cus procurator monasterij plurimū hesitaret: orationez
fudit: τ mane horreū tritico repletū inuentū est qđ ta-
mē clausum extiterat: eiusq̄ claues cellari⁹ habebat.
¶ Apō fontanas mōasterij. lx. frēs terrā collētes duo
bus panib⁹ τ modico ceruisie ad satietatez plene refe-
cit. ¶ Cū vrsus in nemore iuxta cerui cadauer inuenis-
set precepit bestie ne corium lederet sed fratribus pro cal
ceis dimitteret. Missoq̄ postmodū illud nuncio coriū
sanū recepit. ¶ Duci gualdeleno eiusq̄ cōiugi flentibus ad
se accedētib⁹ vt sobolē eis impetraret tā feliciter opta-
tum obtinuit vt anteq̄ domū redijssent pregnās mu-
lier esset. Natū ergo puerū τ Donanim nolatū Colum
bano in monasterio parētes obtulerūt: ꝓ quo plures
alios filios postmodū genuerūt. ¶ Theodoricū regē
de adulterio increpabat: eo q̄ relicta regina natos de
concubina procreabat: vnde ab eo τ brunichilde eius
auia regi in crimine fauēte multas insidias τ persecu-
tiones perpessus de monasterio suo eiectus est. Et in
exilium actus sepius reuocatur. Iterumq̄ frequenter
fugabatur pluriesq̄ periculo mortis expositus diuina
tandem virtute liberatus euasit. Apud vexociense op-
pidum vbi a rege fuerat relegatus cū peditos omnes
de carceribus diuina virtute solutos eduxit. Et dum
ad carceres per satellites repetuntur ad virum domi-
ni in ecclesia legenti confugiunt. Quo intrantes satelli
tes τ presentem querentes videre non potuerunt et ne-
minem absolutorū capere voluerunt. Tandem rex di-
uina vltione in sua gente percussus: deiq̄ timens iudi
cium columbanum ad propria reuocauit. Cum apud
Turonum pecuniam quam sanctus pauperibus da-
re decreuerat fur exportasset et abbas ad sepulchrum
sancti martini oraret latro subito compunctus redijt
et ablata restituit. In villa quadam prope sueuos gen-
tiles quosdam cuppam maximam. l. modiorum vino
repletam deo suo libare volentes inuenit τ in cuppam
insufflauit. Statimq̄ cuppa per frusta frangitur: et
vinum effunditur et barbari conuertuntur. Dum
fratres ad pomerium pro pomis deferendis misis-
set illiq̄ reuertentes vrsum ingentem poma rapiētem
nunciassent. Sanctus per fratres vrso mandauit vt as-
signatis sibi quorundam ramorum pomis conten-
tus existat et reliqua fratribus dimittat. Quod fera de-
inceps adimplere curauit. Spiritu prophetico plen⁹
clothario regi predixit ipsum in breui regna theober-
ti τ theodorici regum obtenturū. Quod vt predixerat
sic euenit. Nam orta guerra inter eos de terris regnorū
in tubianensi castro ambo adinuicem bellum cōmittūt
τ theobertus superatur τ captus ad brunichildē regi-
nam destinatur. Quem illa sicut eidem regi dudū san-
ctus columbanus predixerat clericū fieri fecit τ in mo
nasterium intrusit atq̄ post modicum ipsum eadem
regina occidi mandauit: sicq̄ theodoricus regnum il-
lius obtinuit. Sed post modicum tempus in vltionez
iniurie sancto viro illate theodoricus iuxta meldense
castrū flumine interijt τ sic clotharius vtriusq̄ ipsorū
regnū acquisiuit q̄ τ theodorici ꝓgeniē extinctā deleuit.
Deinde vir dñi italiā petēs monasteriū bobiense con-
struxit τ basilicā antiquā semiruptā reparauit: q̄ dū
ꝓpter aditū arduū trabes ad edificiū de nemore excel-
sas plaustris deferre nō possent ꝟtute viri sctī duo vel
tres ex fratribus trabē quā vix quatuor boues trahere
potuissent humeris leuiter deferebāt ꝑut vie angustia
exigebat donec cenobiū oē perfectū est. Consummato
vero opere vir dñi post annū reuolutū feliciter in pace
quieuit. xj. Kal. decēb. ibiq̄ sepult⁹ miraculis refulget.

¶ De sancto Columbano cōfessore. Cap. xcv.

Columban⁹ ali⁹
fuit monachus cenobij luxouiēsis
ex gētc sancti colūbani abbatis eius
q̄ discipulus qui simul cū eo ex hi
bernia egressus est. Hic sctīssime vi
te fuit cui τ aues τ bestie sicut τ co-
lūbano magno parebāt τ ad eius
imperium veniebant seq̄ manib⁹
illi⁹ acsi essent catuli attrectari per
mittebant. Cum autē sanct⁹ vir ad
extrema venisset diebus pluribus
febre correptus vidit ad se virū splēdidū venientē qui
sibi dixit q̄ tunc ipm a corpore educere non valebat eo
q̄ patris sui preces τ lachryme ipsum impediebāt. Qđ
ille audiēs τ durt⁹ deflēs sanctū colūbanū abbatē per
nūciū accersitū rogat vt transitum suum nō impediat
eo q̄ se ad vitam iturum nullatenus dubitabat. Cui
fletus abbas corpus dñicū obtulit illeq̄ sumpto pacis
osculo de licentia patris e carne migrauit. Sepultus
in monasterio luxouiensi vbi τ in miraculis viuit.

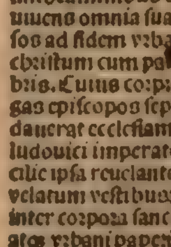
¶ De sctā Cecilia virgine τ martyre. Cap. xcvi.

Cecilia vgo 7 martyr rome passa est sub almachio vrbis prefecto tpe marci aurelij 7 comodi imperatorũ. q̃ ex nobilissimo romanorũ gñe exorta 7 ab ipsis cunabulis in fide christi erudita absconditũ semper xp̄i euãgeliũ gerebat in pectore 7 nunq̄ a colloquijs diuinis et oratiõe cessabat suãq̃ ṽginitatẽ ꝯseruari a dño exorabat. Cũ aũt cuidã iuueni noĩe valeriano despõsata fuisset 7 dies nuptiarũ instituta esset illa subtus ad carnẽ cilicio induta desup auratis vestib⁹ tegebat 7 cantãtibus organis illa in corde suo soli dño decãtabat: 7 biduanis ac triduanis ieiunijs orãs se dño cõmẽdabat. Uenit igit nox in q̃ cũ spõso suo suscepit secreta cubiculi silẽtia. Quẽ cecilia alloquẽs dixit se habere secretum qđ ei cõfiteri vellet si ille iuratus assereret tota illud obseruantia custodire. Jurauit valerian⁹ illud nulla necessitate detegere. Tũc illa ait se angelũ dei amatorẽ habere qui nimio zelo corp⁹ ei⁹ custodiret assidue q̃ si sentiret q̄ ipsam spõsus eius amore polluto cõtingeret cõtra ipsuz furorẽ suũ exagitaret 7 ipm occideret. Si aũt cognosceret q̄ illã sincero amore diligeret: ipsum quoq̄ sicut 7 ipsam pfecte amaret 7 gratiã suaz ipsi ostẽderet. Ualerian⁹ nutu dei diuinit⁹ inspirat⁹ respondit vt ipsuz sibi angelũ ostẽderet quẽ si vere angelũ dei pbaret hortata sibi faceret. Si aũt virũ aliũ diligeret vtrũq̄ gladio feriret. Cui Cecilia pmisit vt si in vnũ deum credere vellet 7 se purificari pmitteret angeluz videre posset imponens ei vt tertiũ ab vrbe miliariũ via apia pergeret 7 pauperes inuẽtos elemosynã petẽtes ex pte cecilie salutaret eosq̄ rogaret vt ad sanctũ papaz vrbanũ eũ adducerẽt q: ad ipsuz secreta quedã pferẽda haberet. Cui inuento omnia ver ba Cecilie indicaret: 7 ab eo purificat⁹ angelũ rediẽs cõtinuo videret. Tunc valerianus perrexit: 7 secũdũ accepta signa inuenit sanctũ vrbanũ papã intra sepulchra martyrũ latitãtẽ. Cui valerian⁹ oĩa cecilie verba exposuit: illeq̄ manus ad celũ eleuãs dñm bñdixit. Et ecce apparuit eis senior: niueis vestib⁹ indut⁹: tenens librũ aureis literis scriptũ: Quẽ videns valerian⁹ timens quasi mortu⁹ cecidit: sz a sene cõfortat⁹ 7 leuatus sic legit. Unus domin⁹: vna fides: vnũ baptisma 7c. qui cũ a seniore interrogat⁹: hec oĩa se credere dixisset: statim senior disparuit: ipseq̄ a sancto vrbano epo baptisma suscepit: 7 rediens domũ ceciliã in cubiculo cũ angelo splẽdente colloquẽtẽ inuenit. Quẽ videns valerian⁹ nimio terrore corripit: sz ab angelo ꝯfortatur. Qui duas coronas ex rosis 7 lilijs albẽtes in manu habebat: 7 vnã cecilie: alteraz valeriano tradidit: quas de paradiso dei eis delatas asseruit: 7 vt eas immaculato corpore custodirent admonuit. Ualeriano quoq̄ dixit: vt q: vtili castitatis cõsilio crediderat: qđcũq̄ vellet peteret: ꝯtinuo a dño obtinẽdũ. Qui rñdit: q̄ nihil sibi esset dulcius q̄ vnicus fratris germani eius affect⁹: petẽs vt frater eius tyburti⁹ vna secũ veritatẽ agnoscere mereret. Angelus vero hec vti deo acceptissimũ approbauit: pmittẽs q̄ nõ solum tyburtius in xp̄z crederet: sed ipsi ambo cũ palma martyrij ad dñm puenirẽt. ¶ Cũ aũt mane tyburti⁹ ad ceciliã cognatã ingressus eã oscularetur: odorẽ nimiũ rosarũ 7 liliorũ sensisse se dixit: quib⁹ cõfortat⁹ admirabatur: vnde intẽpestiuas rosas habuissent tpe hyemis. Ualerianus ergo ei respondit q̄ coronas haberẽt a dño sibi p angelũ missas quas oculi sui videre non possent: nisi credens se purificari permitteret. Qui cũ valerianum interrogasset: an hec in somnijs: an i ṽitate talia audiret Ualerian⁹ respondit q̄ vsq̄ tũc in somnijs ambulauerat: sed nũc in veritate manebat: 7 q̄ hec oĩa ipm angelus docuisset: quẽ 7 ille videre posset si in xp̄m crederet: 7 idolis renunciare vellet. Cũ aũt cecilia rõnib⁹ euidentissimis oĩa idola esse insensibilia cõprobasset. 7 vitam futurã ista p̃senti feliciorẽ e magis gloriosaz ostẽdisset: atq̄ xp̄m dñm eidẽ euãgelizasset: 7 ad p̃dicationẽ eius tyburtius in xp̄m credidit: 7 a valeriano ad sanctũ papam vrbanuz adduct⁹ sacrũ baptisma suscepit. Qui postmodũ angelos dei sepius videbat: 7 oĩa q̃ postulasset protinus obtinebat. Cũ aũt vterq̄ fratres elemosynis insisterẽt: 7 sanctorũ corpa quos almachi⁹ prefectus occidebat sepulture traderẽt: ambo ab ipso prefecto detẽti: pro xp̄i noĩe martyriũ passi sunt: vt dictũ est supra in eorũ passione. xviij. Kalẽd. maij. ¶ Quibus perẽptis: almachi⁹ eoz facultates exquirens: ceciliam quasi valeriani ꝯiugẽ teneri p̃cepit: vt facultates eorum proderet 7 idolis immolaret. Sed virgo xp̄i mandatũ eius preueniens: oĩa que a sanctis martyrib⁹ sibi relicta fuerant pauperib⁹ erogauit. Cũq̄ ab apparitorib⁹ vrgeretur: vt aut sacrificaret: aut sententiã mortis acciperet: 7 illi vehementer flerent q̄ puella tam decora 7 nobilis vltro se morti traderet: cecilia eis christi fidem predicare cepit: 7 omnes ad deũ cõuertit. Ipsisq̄ a prefecto mortis inducias cecilie postulantibus: illa vrbanum epm ad domũ suã venire fecit: qui gordianum virum clarissimum 7 oẽs apparitores illos cum alijs pluribus numero quadringentis baptizauit. Qđ audiens almachius ceciliam teneri fecit: 7 sibi presentari. Que dũ ei presentata xp̄m publice confiteretur: 7 idola omnia execraretur: iratus almachius iussit eam ad domus suaz adduci: 7 die integro ac nocte flammis balnealib⁹ concremari. Que quasi in loco frigido mãsit. Ita vt nec vna pars membrorum eius saltem sudoris signa laxasset. Quod audiens prefectus iussit illam in ipso balneo decollari. Spiculator autem eaz tribus ictibus in collo percussit: sed tamẽ caput ei⁹ amputare non potuit. Et quia decretũ erat ne quartã percussionem decollandus acciperet eã semineceni carnifex dereliquit. Cuius sanguinẽ populi: qui p eaz crediderãt lintheaminibus extergebant. Per triduũ aũt super-uiuens omnia sua pauperibus tribuit: 7 omnes cõuersos ad fidem vrbano episcopo cõmẽdauit. Deinde ad christum cum palma migrauit decimo kalendas decẽbris. Cuius corpus sanctus vrbanus inter suos collegas episcopos sepeliuit: 7 domum eius: vt ipsa ei mandauerat ecclesiam cõsecrauit. ¶ Anno autem septimo ludouici imperatoris Paschalis papa corp⁹ sancte cecilie ipsa reuelante dudum occultatuz inuenit: aureis velatum vestibus: sanguine eius adhuc infusis: 7 ipsuz inter corpora sanctorum tyburtij: 7 valeriani 7 maximi atq̄ vrbani pape: in ecclesiã nomini virginis sancte dedicatam transtulit: vt ait sigibert⁹ in chronica.

¶ De sanctis Theonisto Tabra 7 Tabrata martyrib⁹.

Capitulum. xcvij.

Theonist⁹ episcopus tabra 7 tabrata diacones 7 martyres apud ciuitatẽ altinuẽsem passi sũt tpe Theodosij iperatoris pmi. Qui sanct⁹ eps cũ discipulis suis p̃fatis: 7 sancto albano cocho: viro clerico: de q̃b⁹ dictũ est supra i eorũ passione. xj. kalẽdas iulij a phlilippẽsib⁹ egressus est ex insula nousiã ẽpore p̃dicti impatoris: venerũtq̄ romã 7 ibidẽ oratione facta mediolanũ abierũt. Ibiq̄ a sancto ambrosio epo 7 doctore: 7 p̃fato augusto: tũc ibi degente: honorifice suscepti sunt: inde ad gallias p̃dicãdo trãsierũt. Et cũ ad augustã ciuitatẽ puenissẽt sanctus vrsus a paganis comprehensus per multa tormentorũ genera martyriũ passus est. Theonistus vero cum ceteris venit ad regem rosimũdũ christianuz: qui misit eos ad paulinum epm treuerẽsẽ. Indeq̄ cũ nauigio magũtiam adierũt: vbi dum predicaret albanus a gẽtilibus cẽt⁹: 7 flagellis cesus nouissime gladio

capite truncatus est. Theonistus autem cum tabra ⁊ tabrata multa cede mactati: in naui perforata missi sunt. Qui deo duce cū naui ad portū quendā incolumes peruenerunt. Dumqͥ vestimenta eorū madefacta siccarēt: a gothis iterum capiuntur: ⁊ in eadē naui perforata remittuntur: altoqͥ pelago iterū propellunt. Sȝ dei virtute restaurata nauicula: sancti iterū sine periculo ad litt⁹ perducunt. Qui diuina admonitione deuenerūt altinū. Et dum oderentū peruenissent: ⁊ xp̄m dn̄m predicarent: a paganis detenti ⁊ extra ciuitatē educti verberibus afflicti sunt. ¶ Dum aūt essent in pōte: ⁊ theonistus genib⁹ flexis oraret: genua ips⁹ veti in cera molli defixa sunt: quorū vestigia ibidē vsqͥ in presens apparent. Inde a gētilib⁹ dimissi: altinū deuenerūt: ibiqͥ iterum ab infidelibus comprehensi: capitalē sententiam exceperūt. Corpora vero truncata surgētia: capita sua manib⁹ proprijs sumētia portauerunt: ⁊ inter eridanū ⁊ silerē ea deposuerunt: vbi ⁊ a fidelibus tumulata sunt. Passi sunt aūt. x. kalendas decembris.

¶ De sctō Clemente primo papa ⁊ martyre.
Capi. xcviij.

Clemens papa et martyr hui⁹ noīs prim⁹ natiōe roman⁹ ex patre Faustino de regione celiomōte cleto romano pōtifici in ep̄atu successit: sedit annos nouem: mēses duos: dies. x. Hic cōstituit canonē sup eucharistiā decantari: ⁊ vt ep̄s electiōe cleri ⁊ laude ppl̄i cōstitueretur: ⁊ vt cathedra ep̄alis eminētiori loco statui debeat: i qua residēs ep̄s oēs possit circunspicere: ⁊ ab oīb⁹ circunspici. Cōstituit etiā: vt baptizatus q̄ citi⁹ potest confirmet: ⁊ ne sit perfecte christianus: qui cōfirmationem nō necessitate sed incuria ac volūtate omitteret. Hic etiaȝ fecit septem regiones diuidi notarijs: qui gesta martyrū solicite ⁊ curiose vnusquisqͥ per regionē suam diligenter perquirerēt. Hic enim quamuis a beato petro electus esset: vt supra dictum est in passione sancti petri. iij. kalen. iulij. Timēs tamē ne talis consuetudo errorē in ecclesia dei induceret, linum ⁊ cletum ante se pontificari coegit. Et sic clemens primus fuit post petrum p electionē: tertius vero per gradum. Qui ita morum ornamento pollebat: vt iudeis ⁊ gentilib⁹: ac etiam christianis omnibus complaceret. Singularuȝ inopes regionuȝ scriptos habebat: ⁊ quos baptismo nuper mūdatos nouerat: non sinebat publice fieri mendicitati subiectos. Cum itaqͥ flauiam domitillā virginem neptē domitiani imperatoris sacro velamine consecrasset: de qua supra dictuȝ est in eius passione nonis maij. Et theodoram vxorem sisinnij amici nerue imperatoris ad fidem conuertisset: ⁊ in castitatis eam proposito cōfirmasset. Sisinnius zelo ductus: ecclesiam post suā vxorem occulte intrauit: volens scire propter quid ipsam ecclesiā frequentaret. At vbi a sancto clemēte oratio fusa est: ⁊ a populo. Amen responsum est. Sisinni⁹ cecus ⁊ surdus statim efficitur. Qui dum pueris suis mandasset: vt ei manum dantes foras educerent: pueri per totā ecclesiā gyrantes eū ducebāt: nec ianuas inuenire valebant. Quod videns theodora primū quidem ab eis declinauit: putās q̄ vir suus eam agnoscere posset: postmodū autē ab eis didicit: quid hoc esset. Tunc illa pro viro suo in orationem se dedit: ⁊ postmodum pueris suis mādauit: vt securi a modo exirent: ⁊ dominum suum domum adducerent. Cumqͥ illi abijssent theodora clementi quid factū fuerat exposuit. Ad quē sanctus rogatu theodore venit: ⁊ ipsum apertis oculis nihil videntem neqͥ audientem inuenit: ⁊ cum pro eo orasset ille auditū ac lumē recuperauit. Et videns clementem iuxta coniugem stantem zelo ductus amens efficit ⁊ se magicis delusuȝ artib⁹ arbitrat: p̄cepitqͥ seruis suis: vt clementem ⁊ clericos eius funibus ligatos traherent. At illi columnas et saxa vincientes trahebant: ⁊ tam ipsi quam sisinnius clementem et eius clericos se trahere putabant. Clemens vero eis dicebat vt quia saxa deos existimabat saxa trahere meruerat. Sicqͥ vna cum clericis suis inde discessit: ⁊ theodora pro viro in oratione perseuerauit. Cui beatus petrus apostolus apparuit: ⁊ per eius orationem virum ei⁹ saluandum esse promisit. Statimqͥ sisinnius cōuertitur: ⁊ vna cū vxore castitatē profitetur: accersito quoqͥ clemente ab eodem in fide instruitur: ⁊ cum trecentis. et tribus de domo sua baptizatur. Unde ⁊ postmodum per ipsum sisinnium multi nobiles ⁊ amici nerue imperatoris in domino crediderunt. ¶ Tunc comes sacrorum pecuniā multis dedit ⁊ contra clementem ep̄m seditionem in populo excitauit. Cuius occasione Mamertinus vrbis prefectus clementē quamuis inuit⁹ tenuit: ⁊ imperatori traiano de eo scribēs: respōsum accepit q̄ aut ipsum sacrificare compelleret: aut in helespōti insulam ipsum in exilium mitteret. Prefect⁹ autem ei cōpatiēs: lachrymas p ei⁹ exilio fudit ⁊ nauem ei cū omnibus necessarijs delegauit. Quē multi de populo in exilium secuti sunt. Ueniens igitur clemens ad insulam plusquā duo milia christianorū ibidē inuenit: iam dudū ad secāda marmora damnatorum. Quem illi cū lachrymis excipiētes: ab eo dulciter cōfortati sunt. Et cuȝ ab eis didicisset q̄ a sexto miliario aquā in suis humeris deportarent: orationē pro eis fudit: omnesqͥ orare precepit: vt qui in deserto sinai aquam de petra produxerat: confessorib⁹ suis in ipso loco fontis venas aperiat. Et circunspiciens vidit agnum stantem: dextroqͥ pede erecto quasi locū ep̄o ostendētē. Quē xp̄m esse intelligēs: ad locū perrexit: ⁊ in nomine trinitatis ibideȝ fodi precepit. Sed cum nullus locum in quo agn⁹ steterat cōtingeret: ipse accepto breui sarculo: leui ictu saxum sub agni pede percussit. ⁊ statim fons inde magn⁹ erupit: ⁊ vsqͥ in presens in flumē excrescit. Ad qd̄ miraculum multi confluxerūt: ⁊ plusquam quingenti ab eo baptisma susceperunt. Et idolorum templa destruentes per totam prouinciam intra annum lxxv. ecclesias edificauerunt. ¶ Post annos vero tres imperator traianus hoc audiens quendam ducem nomine aufidianus illuc misit: qui christianos exanimare cepit. Et dū libēter oēs mori cōspiceret multitudini cessit: ⁊ solum clemētē tenuit: ligataqͥ in collo ipsius ancora: cum in medio mari precipitari mādauit: ne christiani corpus ei⁹ possent sepelire: ⁊ ipsum pro deo colere. Stante aūt omni multitudine iuxta littus: phebus ⁊ corneli⁹ eius discipuli orare ceperunt: vt domin⁹ eis ostenderet martyris sui corpus. Et cōtinuo mare per tria miliaria recedente omnes per siccum ingressi. inuenerūt in modum templi marmorei habitaculum a deo paratum: ⁊ ibi in arca saxea corpus sancti martyris positū ⁊ ancoram iuxta eum. Reuelatum est aūt discipulis ne corp⁹ ipsius inde amouerent. Omni vero anno tpe passiōis eius per septē dies mare ad tria miliaria recedebat et siccū iter ad corpus ei⁹ venientib⁹ tribuebat. Quod p annos plusquā ducētos durauit. Passus est autem. ix. kalē. decēbris. Hic fecit ordinatiōes duas p mēsem decembris p̄sbyteros. x. diacones. ij. ep̄os p diuersa loca numero. xv. ⁊ cessauit ep̄atus dies. xxxiij. ¶ Hic plures libros christiane religionis scripsit. Composuit eniȝ librum historie scholastice: quem quidam itinerarium vocant. Scripsit ex persona romane ecclesie ad corinthios epistolam valde memorabilē: ⁊ illi que sub beati pauli apostoli noīe ad hebreos scribit: stilo ⁊ sensibus valde cōformem. Fertur ⁊ alia ex eius nomine disputationem petri ⁊ apionis continēs: quā eusebius in. iij. ecclesiastice historie redarguit. Sed ⁊ tertiā eiusdē clemētis fuisse a nonnullis traditū est. Scripsit ⁊ alias duas epistolas que catholice nominant. Hec hieronym⁹ libro de viris illustrib⁹. ¶ Leo ep̄s ostiēsis tradit q̄ tem

pore michaelis imperatoris cōstantinopolitani quidā philippus sacerdos terſonā veniens: de his q̄ narrant in historia clemētis de maris apertiōe habitatores interrogauit: qui nihil de hoc scire pfessi sunt: eo q̄ aduene plusquā indigene erāt. Siquidē miraculū illud iam dudū ob habitantiū culpam cessauerat: et ob incursum barbarorū templū destructū fuerat: et arca cū corpore martiris fluctib⁹ obruta. Tūc assumpto epō georgie ciuitatis: cū clero et populo accesserūt ad insulā i qua putabāt eē martyris corp⁹: vbi diuina reuelatione fodientes corpus inuenerūt: et ancorā cum qua fuerat in mare proiectum. Quod cersonam deportantes ibidem sepelierunt. Tempore vero nicolai pape primi corp⁹ ipsum a sancto cyrillo sclauorum episcopo inde sublatum et romam delatum: atq₃ in ecclesia eius nomine fabricata recōditū est: vbi requiescit miraculis clarēs.

¶ De sancta Felicitate martyre.
Capi.xcix.

Felicitas martyr rome sub antonio pn̄cipe passa est agēte publio vrbis pfecto. Hec fuit mater sanctorū septē fratrū martyrum: de quib⁹ supra in eorū passione dictū est. vi. idus iulii. Quos oēs vna cū matre ad suggestionē pontificum idolorū antonin⁹ imperator detētos publio vrbis prefecto tradidit: ad deorū sacrificia compellēdos. Cū aūt felicitas nec blandimētis allici: nec terrorib⁹ frāgi posset quin pot⁹ filios vt in christi confessione persisterent hortaretur. Jussit eā prefectus alapis cedi: deinde in carcere per mēses quatuor et dimidiū macerari. Filios autem ipsi⁹ oēs singulatim vocatos et sacrificare nolētes p diuersa supplicia iussit interimi: vt superi⁹ de eis dictū est. Felicitatē vero post dictū terminū eductā et in perseuerantia xp̄iani nominis fecit decollari nono kalēdas decembris. Cuius corp⁹ a xp̄ianis iuxta filiorū corpora rome sepultū est. Hāc beatā mulierē vocat gregorius plusq̄ martyrem: q: fuit octies martyr. Passa est enī septies in. vij. filiis: et octauo in corpore proprio.

¶ De sancta Faustina regina et martyre.
Capitu.c.

Faustina regina apud alexandriam passa est sub maxentio principe. Que cū esset ipsius cesaris vxor a beata Katherina i carcere detenta: vna cū porphyrio principe militie conuersa est: vt dicetur infra in passione katherine. vij. kalendas decembris. Sicq₃ in christū corde credens per dies plurimos secretius christianitatem occultauit. Cū autem vidisset miraculū qualiter angelus domini de celo veniēs rotas gladiis circunseptas diuellendo dissipasset: et beatam dei virginē a tam duro mortis periculo liberasset. Regina que vsq₃ tunc se celauerat: ad imperatorem descendit: et de eius duritia ipsum constantius increpauit. Et cum se christianam diceret: et sacrificare contempsisset. Maxentius ira repletus iussit eam extractis prius mammillis decollari. Que dū ad martyrium duceretur: katherinam rogauit vt pro se dominum precaretur. Quā illa in domino cōfortauit: et ad passionem constantius animauit. Ministri igitur faustinam tollentes: eamq₃ extra ciuitatem educētes mammillas ipsius hastilibus ferreis euellunt: et postmodū ei caput precidunt. Cuius corpus porphyrius rapiens sepeliuit. ix. kalendas decembris.

¶ De sancto Chrysogono martyre.
Capi.cj.

Chrysogon⁹ martyr apud aquileiā passus est sub diocletiano imperatore. Qui apud vrbē in vincula cōiectus sancte anastasie alimoniis fouebat. Que non solū ei: sed etiam aliis xp̄ianis in carcere detētis necessaria solicite ministrabat. Unde hac occasione vir ei⁹ publius gētilis anastasiā in arctissima custodia reclusit: ita vt etiam ei alimoniā denegaret. Ipsa autē chrysogono epīstolas amaritudinis sue narratiuas destinabat: ille vero cōsolatorias remittebat. Sed interea vir in legationē ad psidē missus anastasie custodiā triplicauit: ita vt lucē ipsā et victū ei negari iussisset: vt sic ipsa fame tabefacta deficeret: et ille oīs facultatū ei⁹ dn̄s p maneret. Que cū se putaret deficere a beato chrysogono p epl̄as cōfortata: vt sperās in xp̄o celerē ei⁹ misericordiā presto sēt. Interea post dies paucos vir ei⁹ apud psidē moritur: et ipsa de carcere liberata: iterū carceres visitare cepit et xp̄ianis pauperib⁹ subuenire. Cū ergo imperator diocletian⁹ apd̄ aquileiā resideret: ep̄las romā scripsit: vt oēs xp̄iani vincti deberent interfici: ad se vo chrysogonum destinari. Cui cū sibi p̄sentato p̄fectura dignitatē et gsus sui cōsulatū offerret: tātū vt dn̄is sacrificaret illeq₃ ola simulachra demonū thecas affirmaret. Jussit eū Diocletian⁹ duci ad aquas gradatas atq₃ ibidē decollari. Corp⁹ autē ei⁹ ad litt⁹ iactatū est iuxta possessionē que dicit ad salt⁹: caput vero in mare proiectum. Zoilus autē presbyter sancti chrysogoni corp⁹ collegit: et in domo sua in loco subterraneo posuit: cui p reuelationē indicatū est quo caput martyris mare iactasset: pergēs ergo ad egroterem: ita illud inuenit: quasi eadem die fuisset abscissum: quod auferens corpori ipsi⁹ compaginauit. Passus est autem sanctus martyr. viij. kalendas decembris.

¶ De sancto Crescentiano martyre. Cap.cij.

Crescentian⁹ martyr rome passus est sub maximiano filio diocletiani imperatoris: agente carpasio vicario. Qui maximianus crescētianū clericū cū sanctis cyriaco largo et smaragdo detinuit: eosq₃ carpasio vicario puniēdos tradidit sicut dictū est supra in passiōe sanctorum cyriaci et sociorū. vi. idus augusti. Cū ergo carpasius oēs p̄dictos martyres decollasset: et crescentianū dudū in custodiam detinuisset: ipsum tandē eductum et idolis immolare nolentem: iussit in equuleo suspēdi et fustibus cedi: atq₃ vnguibus ferreis crudeliter lacerari. Et cū in his deo gratias ageret: p̄cepit flammas ad latera eius apponi. Et cum diu incendio constrict⁹ vreretur emisit spiritum. Cuius corpus in platea ante templum palatii iactatum a ioanne presbytero noctu recollectum: et in cimiterio priscille via salaria in arcario sepultum est. viij. kalendas decembris.

¶ De sanctis Porphyrio et sociis martyribus.
Capitu.ciij.

Porphyri⁹ martyr cum sociis suis videlicet milibus ducentis apud alexandriam passus est sub maxētio cesare. Hic cū esset princeps militie imperatoris a regina faustina rogat⁹ eā ad beatā katherinā in carcere detētā nocte quadā adduxit et videns mirabilia que in carcere fiebāt apud virginē vna cū p̄dicta regina christi fidem

a fidē percepit:vt dicetur infra in passione ipsius virginis.vij.kalendas decembris. Cū aūt regina p christi noīe passa esset. porphyri⁹ corp⁹ eius rapiēs sepeliuit:vt supra dictū est in passione faustine.viij. kalend. decēbris. ¶ Sequenti vero die dū de corpe regine questio fieret:z multos propter hoc ad supplicia pertrahi maxēti⁹ iussisset. porphyri⁹ prumpēs in mediū exclamauit q ipse esset qui christi famulā sepelisset:z christi fidē pcepisset. Et cū oīa q̄ cōtigerant:suis cōmilitonibus ducentis numero retulisset:illi similiter diuinit⁹ compuncti se christianos esse velle asseruntur:z vna cū suo principe se mori paratos obtulerunt. Tunc cesar furibūdus eos omnes precepit vna cū Porphyrio decollari:z copora eorum canibus deuoranda dimitti:q̄ tamen a christianis nocte collecta z extra muros ciuitatis sunt tumulata octauo kalendas decembris.

¶ De sanctis Flora z Maria virginib⁹ et martyribus Capitulum.ciiij.

Flora z maria virgines apud cordubam ciuitatem hispanie passe sunt: que primo diuturnos carceres pro christi nomine passe:multaq famis z inedie maceratione afflicte: nouissime autem gladio interempte coronam martyrio perceperunt.viij.kalendas decēbris. Hec Ado.

¶ De sancta Katherina virgine z martyre. Capitulū.cv.

Katherina virgo z martyr apud alexandriam ciuitatem passa est sub maxētio imperatore. Hec eñ costi regis alexandrie filia vnica in eius decrepita etate nata:puella admodum speciosa intra annū.xviij.oīb⁹ liberalibus studijs imbuta est quā pater moriens successtricē in regno reliquit. Cū aūt patre defuncto a quodā maximo principe in cōiugiū peteret:z ipsa de hoc a matre instantius pulsaret:virgo adhuc gentilis:superba mente denegabat:dicēs q neminē vnquā in vnū assumeret:nisi eq vt ipsa nobilior:speciosior:diues:ac sapiēs esset. Sz dū princeps ille amore virginis capt⁹ instaret:cōminās ciuitatē alexādriā inuasurū:nisi eā mater sibi traderet z mr̄ ex hoc nimiū formidaret:rogauit filiā vt quēdam eremitā xp̄ianū atq p̄sbyterū virū boni ꝯsilij z prudētie famosum extra vrbē habitatē adirēt vt sup inde ꝯsiliū ei⁹ requirerēt z audirēt. Sperabat eñ mater cū esset xp̄iana:vel filiā ad coniugiū inducēdā vel saltē huius occasione ad fidē christi cōuertēdā. Nā puella philosophorū studijs dedita christū cōtēnebat:nec de eo a matre quicquā audire volebat. Cū ergo mater z filia ad eremitam venissent:illeq ad preces matris virginē de coniugio pulsaret:z ipsa eadē ei que matri dixerat respondisset eremita spiritu dei tactus: eidē p̄misit quod sponsum ei dare volebat ne dū ei similē s ipsa z creaturā quālibet in oīb⁹ excedētē. Quē dū puella sibi ostendi petiuisset:ille tabulā pictā eidem tradidit deferēdā:in qua erat imago deuota virginis christū puerū baiulātis:dixitq virgini illas esse imagines sponsi z genitricis:q̄s si deuote oraret se ab ea videri permitteret. Virgo aūt reuerēa dū nocte illa ante tabulā orās aliquātulū obdormisset:vidit in somnño cū matre virgine christū vltra oēm pulchritudinē speciosum. Cui dū dei genetrix Katherinā offerret in sponsā:christ⁹ eā repudiauit:eāq nō esse pulchrā asseruit. De quo dū virgo excitata z iā amore sponsi capta tristaret ad mortē:facto mane matrē vocauit:z concita secū ad eremitā accessit:cui oīa visa exposuit. Quā ille de christi fide plenius informauit:z cū eā baptizauit promissione ei pculdubio facta q ipso sponso amato esset grata. Cū igit virgo redisset z p̄pt hoc añ iconā obdormisset. Iterū eidē mr̄ cū filio sole splēdidior:z cetu angelorū apparuit:mr̄ filio sponsā obtulit. z ipse eā vt pulchrā z decorā ac purificatā accepit:eāq celesti anulo subarrauit. Excitata virgo anulū sibi in digito reperit z mr̄i sue cū gaudio ostēdit z visa retulit:sicq deinceps xp̄i amore succēsa:mūdi pōpas p̄tēnere cepit. In palatio tñ diuitijs z pueris pleno p̄mālsit:donec mater a seculo migrauit. ¶ Cū aūt maxenti⁹ imperator oēs tā diuites quā pauperes ad alexādriā cōuocasset: vt idolis immolarent:z christianos nolētes immolare puniret: katherina cū esset in palatio audiēs animaliū diuersorū mugit⁹:z cātātiū plausus:misso illuc nūcio inquiri iussit celeriter quid hoc esset. Qd̄ cū didicisset: assumptis secū aliquibus de palatio signo crucis se muniēs illuc accessit. Ibiq multos christianos metu mortis ad sacrificia duci cōspexit. Que vehementi dolore cordis sauciata ad imperatorē se audacter ingessit: nullāq ei salutationē premisit. Sz stans ante ianuā tēpli p varias cōclusiones syllogismorū:allegorice z philosophice multa cū cesare disputauit. Deinde ad cōmune colloquiū rediēs:ipsum cōfidenter redarguit q in cassuz tātā multitudinē cōgregasset ad colendā stultitiam idolorū:verūq deū celi z terre atq creaturarū omniū creatorē esse cōprobans:christū dei filiū incarnatuz et passuz atq in celis gloriosuz ascendisse cōstāti⁹ p̄dicauit. Et cū sapienter plurima disputasset.stupefact⁹ cesar ad hec respondere nō valens:eam rogauit vt sacrificiū suū cōpleri fineret:z postmodū ei repōsa daret:precepitq eā ad palatiū duci z cū diligētia custodiri: admirans eius prudentiā z corporis elegātiā. ¶ Veniens ergo ad palatiū imperator eā sibi presentari iussit:z ipsaz de eius p̄gente requisiuit. Que respondit se filiā regis costi fuisse:z in purpura natā ac liberalibus disciplinis pleniter instructā esse:omnia tamē propter christū cōtēpsisse:deos aūt quos imperator colebat nec se nec alios iuuare posse. Cū aūt p multa poetarū exempla:z philosophorū argumenta deos gentium apertis rationibus cōfutaret:plurimaq cū cesare disputans ipsuz in oībus vicisset:vidēs ille q ei⁹ sapiētie obuiare nō posset:mandauit p literas vt oēs rhetores z phi de circūstātib⁹ regionib⁹ ad alexandriā festinarent diuersa munera recepturi si concionatricē virginē superarent. Adducti sunt igitur de diuersis partib⁹ quinquaginta oratores:qui oēs mortales in mūdana sapientia excellebāt. Quib⁹ interrogantib⁹ cur de remotis illuc partib⁹ vocati fuissent:z causam eoz cōuocationis didicissent:deridentes quod vnius mulieris occasione tanta illuc sapientia cōuenisset puellā ad se adduci iusserūt:vt sua temeritate conuicta:nunquā se sapientes vidisse cognosceret. Que cū certamē sibi imminēs audisset domino se cōmēdauit. Quā angelus in christo cōfortauit:z vt constanter staret admonuit:quia nedū ab illis vinci nō posset:sed etiā illos victos z cōuersos ad palmam martyrij destinaret. Cū ergo coram oratoribus adducta fuisset:z cū eis sapiētissime disputasset ac deos apertissime demones astruxisset:obstupefacti z illi quid dicerēt non habentes:muti penitus sunt effecti. Tunc imperator furore repletus eos redarguit. q sic turpiter ab vna puella se vinci permitterent:vn⁹ autem magister aliorū sic respondit q licet null⁹ adeo sapiens ante eos nunquam stare potuisset:tamen ipsa puella in qua dei spiritus loquebatur:sic eos in admirationē conuerterat:vt cōtra christum aliquid omnino dicere nescirent aut penitus formidarent. Et cum omnes vna voce eadem assererent. Iratus imperator omnes in medio ciuitatis cremari mandauit:de quibus supra in eorum passione dictum est idibus nouēbris. ¶ Post hec imperator virginem christi ad sacrificia inuitare cepit:promittens ei q post reginam in

palatio ipsius secunda vocaretur: imagine illius fabricata a cunctis vt dea veneraretur. Cui cũ virgo diceret: vt tanta nefanda loqui desisteret: et christum dñm se adorare dixisset. Iussit eã imperator spoliatã scorpionibus cedi: et celiã in obscurũ carcerẽ recipi: ibiq̃ dieb⁹. vij. fame cruciari. Rege autẽ extra regionis cõfinia ex causa procedente: regina nomine faustina maxẽtij vxor nimio virginis amore succensa: cũ principe militũ nomine porphyrio: dato custodibus precio media nocte ad carcerẽ properauit. Uiderũtq̃ carcerẽ mirabili claritate fulgentẽ: et angelos plagas virginis perungẽtes. Quibus katherina eterna gaudia pdicauit: et ad fidem cõuertens martyrij coronã eis predixit. Sicq̃ eorum vterq̃ ad pedes eius procidit: et porphyrius cũ ducentis militib⁹ fidem recepit. Interea christus per columbã de celo missam celesti cibo virginẽ refouit. Deinde cũ multitudine angelorũ et virginũ ei apparuit: et vt cõstans esset blando colloquio confortauit. ¶ Rediens aũt imperator eam sibi presentari iussit: et videns splendidam quã tanto ieiunio existimabat afflictam: custodes torqueri volebat. q: eos ei ministrasse putabat. Illa vero se a christo celitus enutritã phibebat. Et cum suadente maxentio illa omnino dijs imolare recusaret et ex hoc cesar nimiũ fureret. Prefectus quidã ei suasit vt intra triduũ quatuor rotas serris ferreis et gladijs circunseptas prepararet: vt tã terribile tormentũ puelle membra discecaret et ceteros christianos terreret: qd et factũ est. Tũc virgo beata dominũ exorauit. vt ad cõuersionẽ circũstãtis populi ipsaz machinã dissiparet. Et ecce angelus domini molẽ ipsam tanto impetu diuellendo cõcussit qd quatuor milia gentiliũ interemit. Quo miraculo paganorũ multitudo cõuersa ẽ. Regina aũt faustina: q̃ vsq̃ tũc se occultauerat: descẽdit et imperatorẽ de tãta duritia increpauit. Propter qd ab ipso detẽta et xpiana aperta: ab eodẽ martyrizata ẽ vt dictũ ẽ supra in ei⁹ passiõe. ix. kal. decẽb. Sz cũ porphyri⁹ corp⁹ regine sepelisset: et hoc cũ ducẽtis militib⁹ se xpianũ cõfessus esset iubente eodẽ imperatore ipse cũ dictis militib⁹ decollant vt supra dictũ est in eorũ passione. viij. kalendas decembris. ¶ Deinde imperator katherinã aduocans eidem pposuit vt aut statim dijs sacrificaret: aut caput amitteret. Sed cum sacrificare renueret: decollari iubetur. Ducta igitur ad locũ passionis cũ lachrymis orauit: et xpm specialiter pro se in quacũq̃ necessitate inuocãtib⁹ exorauit. Factaq̃ est ad eã vox de celo: qd ei celi ianua aperta esset: et qd in suis petitionib⁹ exaudita fuisset. Cũ aũt decollata foret de eius corpore pro sanguine lac emanauit. Cuius corp⁹ ab angelis per aera subleuatũ: et itinere dierũ viginti ad montẽ synai in momẽto deuectũ ibiq̃ honorifice tumulatũ est. vij. kalend. decembris. Ex cuius tumulo oleuz indesinenter emanat quod cunctorum debilium membra sanat.

¶ De sancto Mercurio martyre. Cap. cvj.

Mercurius martyr apud cesareã capadocie passus sub decio cesare: cuius tpe dũ barbari romanorum fines inuaderent. Decius cũ multis militib⁹ cõtra eos bellaturus pcedit: inter quos erat mercurius miles. Cũ aũt aliquãtulũ certassent se subtraxerũt. Tũc apparuit vir qdaz splẽdid⁹ mercurio militi dicẽs se missum esse a deo ad eũ in bello iuuãdũ: deditq̃ ei lãceã qua barbaros psternandos pmisit: et vt habita victoria dei sui recordaretur admonuit. Initoq̃ prelio mercurius eadẽ lãcea regẽ ipsorũ occidit: aliosq̃ multos ex hostib⁹ strauit. Qd barbari vidẽtes in fugã cõuertũtur: et a romanis expugnãt. Deci⁹ aũt post triũphum mercuriũ accersiuit et interrogauit eũ qs esset: cui⁹ virtute victoriã ipse obtinuisset. Qui respõdit se genere scytham ortũ armenia: patre gordiano pgenitũ: a cunabulis philopatorẽ a militib⁹ mercuriuz nominatũ: ex militia que marchia nuncupat. Decius ergo ipsũ exercit⁹ sui principẽ cõstituit. Cũ aũt romã cũ decio reuersus esset. Angel⁹ iterũ ei p somniũ apparuit: et excitauit: ipm qs de negligentia quã circa verũ deũ cognoscendũ percepta victoria habuisset: acriter increpauit: et nisi cõuerteretur minas subiũxit atq̃ disparuit. ¶ Mercurius autẽ ex dictis angeli ad fidem conuersus idola abhorrere cepit et baptismũ latenter suscepit. Et inuitat⁹ ab imperatore vt secu ad sacrificãdũ accederet: tertio venire cõtempsit. Post imolationẽ vero eũ accersitũ interrogauit: cur ad sacrificãndũ venire cõtẽpsisset. Ipse aũt chlamydem expoliatã et cingulũ solutũ cesari restituit seq̃ xpianũ viua voce professus est. Tũc cesar ipm in carcerẽ mitti fecit: vbi angelica visitatione cõfortatus est. Inde eductus est: dũ deos omnes confutaret: pronus extendit: et brachijs et pedibus ad quatuor palos a terra suspensus alligatur: et diutius fustibus verberatur: deinde igne ipsi ardente subterstrato ad modicũ assatur: et ex sanguinis multa effusione carbones extinguebant. Inde in cubiculo modicũ spiramen habente recluditur: et ab angelo visitatus: omnia ipsius vulnera solidantur. Cũ aũt mane eũ productũ et sanatũ decius conspexisset: et hoc magice arti attribuisset. Iussit illũ extẽsuz candẽti ferro vti cauterio p lõgũ exuri: et subulis igne torrentibus latera eius ac terga terebrari. Deinde ipsuz versis pedib⁹ altius a terra suspẽdi: et ad mentũ eius grauissimũ lapidẽ alligari. Et cũ nihilomin⁹ xpm voce qua poterat confiteretur: mãdauit saxũ amoueri: et os eius ostrui ne xpm aliqualiter nolaret. Dehinc fecit eũ a quatuor viris tã diu flagellari: donec cutis eius sanie flueret. Et dũ hec oĩa cõstantissime superasset: iussit eũ decius apud capadocie prouincias in exiliũ duci et ibidẽ capite truncari quẽ milites p dies plurimos terra mariq̃ trahẽtes cesaream peruenerunt: vbi christus dñs eidẽ apparuit: eũq̃ benigne cõsolatus est. Mane vero extra vrbẽ a militib⁹ ducitur: et ibidẽ decollatur. vij. kalend. decẽb. Cuius corpus in hora sui transitus lucidissimũ splẽduit: odorq̃ mirus ex eo fragrauit. Quo miraculo plurimi ad fidẽ cõuersi sũt. Sepultus est aũt a xpianis in cesarea ciuitate: basilicaq̃ supra tumulũ ei⁹ in ipi⁹ noĩe edificata est: vbi et arma eius reposita p reliquijs cõseruantur.

¶ De sancto Mercuriale epõ. Cap. cvij.

Mercurialis episcopus liuien. fuit qui apud eãdẽ ciuitatem vita et doctrina et miraculis claruit. Cũ aũt inter populiẽse et liuiẽse oppidũ draco immanis degeret q̃ boues et alia alia deuorabat: et flatu suo venefico multos pimebat: mercurialis oĩ ppl̃o suo ieiuniũ triduanũ indixit: et orõne pmissa cũ oĩ clero et plebe vna cũ sctõ rophilo epõ populiẽsi ad locũ accessit. Ibiq̃ ãbo epi draconẽ: vt agnũ mãsuetissimũ stolis suis alligãtes: i puteũ pximo demerserũt. eoq̃ recluso i ppetuũ memoriale miraculi desup iposuerũt: sicut de h supra dictũ est in gestis rophili epi. xv. kalend. augusti: beatus vero mercurialis ad diem propinquans extremum in pace quieuit.

¶ De sancto Romano psbytero. Capitulum. cviij.

Roman⁹ presbyter et pfessor apd castrũ blauiẽ claruit. Qui vita et sctitate cõspicu⁹ insigniter effulsit: et scia atq̃ doctrina multipl'r polluit. Qui et apd eandẽ ciuitatem in pace quieuit. vij. kalẽ.

cebris. Cu⁹ sctitatis preconiū miraculorū gloria de
rat. Hec ado in martyrologio suo ex chronicis hiero
nij sumpto.

De sancto petro alexandrino epo ꝛ martyre.
Capi.cix.

Petrus alexandri nus eps ꝛ marty: apud ipsam ciuita tez passus est sub maximiano impa tore. Hic beato theone alexandrino pōtifici i epatu successit ꝛ a btō mar co euāgelista .xvj. eps eiusdē ciuita tis sedē gubernauit: sapiētia ꝛ sancti tate insignis admoduz extulsit: mul tasq̧ p fide xpi psecutiōes pertulit. Ita vt pene omni vite sue tempore in diuersis afflictionib⁹ probat⁹ extite .Nā pluries psecutorū declinās rabie: de loco ad lo m pfusus adijt plurimū in mesopotamia latitauit: perinde apud syriā phenicior: in vtraq̧ etiā palestina in insulis maritimis exulauit. Qui ꝛ quinquagin epos ordinauit. Cū aūt ad sedē suā reuersus multa racula euasisset: ꝛ meleti⁹ lycopolytanus eps ab vni e ecclie discessisset. Petr⁹ ex⁹ metropolitan⁹ celebra catholicor: ū epozum cōcilio ipsuz vti hereticū dāna verum cū arri⁹ heretic⁹ a quo ꝛ arriani dicunt ad c laic⁹ dicto meletio adhereret: ꝛ alo catholicos odi quasi simulate meletiū deserēs: cōfugit ad petrum. ui eū in diaconē cōsecrauit. Postq̧ aūt beat⁹ petrus s meletianos ad eccl̄ia segregasset. Arriusq̧ hoc mo te ferens epo multa ob loquēdo detraheret. Petrus o arriū hereticū catholica cōmunione priuauit: ꝛ vti reticorū fautorē dānauit. Cū aūt atrocitate persecu is i xpianos seuēte: plurimi in puincia egypti mar io coronarent: ꝛ ipsosq̧ oēs sanct⁹ eps vti bon⁹ athle ad passionē hortaret: maximian⁹ imperator hoc an ēs misit quosdā tribunos: vt epm alexandrie detine nt ꝛ detētū in carcere decollarēt. Tribuni aūt illū ca ū in custodia recluserūt. Ad quē xpianorū multitu vtriusq̧ sexus ꝛ ois etatis cōcurrerūt: ꝛ lachrymas ndētes carcerē circūuallarūt: die noctuq̧ ibidē persi ntes: vt ne quis paganorū ad eū occidēdum ingredi isset vicissim custodiētes. Qđ vidētes tribuni habito silio statuerūt vt milites armati xpianos carcerē ob ruātes violēter irrumperēt: ꝛ aditū denegare volētes ucidarēt: atq̧ ita ad epm occidēdū ingredi possent. aterea arri⁹ timēs ne post exitū tanti viri nullatenus cōciliari posset: nobiliores ex clero ad epz misit vt si ulāti penitētiā veniam impetrarēt. Sanct⁹ autē eps spū eis pdixit arriū a gloria dñi semp alienū futuz. einde secreti⁹ achillā ꝛ alexādriū seniores in clericis: nbos pbros cōuocauit: eisq̧ pdixit q̧ vterq̧ eorum st se eps alexādrie futur⁹ esset: ꝛ q̧ primo quidē achil s: postea vo alexāder in ei⁹ sedē succederet: admonēs ꝓ eorū arriū hereticū pestiferū futurū: aliqñ eccle dei recōciliare psumeret. Narrauitq̧ eis quali̕ in ip nocte xpm iuuenē quasi duodenē vidisset: vestitū cā do colobio a summo vsq̧ deorsum cōsciso: quia vtra manu illud circa pectus suum coniungebat ꝛ quasi ditatem suam operiebat. Qui ab eodem interroga s quid hoc esset. Respondit q̧ arrius hoc fecisset: qui itatem fidei sacre conscidisset: qui et in corporabile ismata in dei ecclesia generaret. Cum autem beatus trus omnem populum predicasset: ꝛ eos in pace dimi .Uidens vero q̧ sui occasione omnibus christianis m custodientibus mortis periculum immineret: mi ad tribunos per quendam seniorē presbyterū: vt no e sequenti ad carcerem accedant: ꝛ in loco quo ad in s ipsum pulsare senserint parietem effodiant: ꝛ inde um sponte carcerarium suscipiant: sicq̧ sine aliorum ino in se solū sibi iussa percipiant. Qui venientes no ꝛ sine tumultu militū locuz obseruantes: vbi virū domini in oratione pernoctantem pulsantem audie runt: ibidem parietem effoderunt: et cunctis christia nis circa carcerem soporatis petruz episcopum per fo ramē eduxerūt. Uerum cum domini voluntas esset vt seruum suū ad se per martyrium aduocaret: ꝛ ne quis eius passionē impediret: tam validus tunc imbrium turbo collisionesq̧ ventorū perstreperūt: vt nemo eoꝝ qui obseruabant carcerē: sonū effodientiū audire po tuisset. Egressus igit martyr xpi fm qđ eis promise rat: ꝛ ab eis detent⁹ ad locū buculi deduct⁹ est: vbi quoꝫ beatus marc⁹ passus fuerat: vbi ab vno ex militibus ense per femora transfixus migrauit ad dñm. xvj. Kal. decemb. Sepult⁹ qꝫ est a xpianis in alexādria ciuitate in loco q̄ dicit leocados: in cimiterio qđ ipse consecrauit.

De sancto petro epo ꝛ confessore. Cap.cx.

Petrus episcop⁹ apud edessam ciuitatē claruit tēpo re anastasij primi imperatoris: q̄ san ctitate multa ꝛ sapiētia luculēta pol luit ipsiusq̧ ciuitatis sedem tenuit: virtutumq̧ iubar fidelib⁹ tam ope re q̧ sermone dereliquit. Declama tor enī insignis fuit. Variarum cau sarū tractat⁹ edidit. Et in morē san cti effrē eiusdē ecclesie diaconi psal mos metro composuit: et apud ip sam ciuitatem in christo quieuit. Hec gennadius de viris illustribus.

De sancto Leonardo cōfessore. Ca.cxj.

Leonardus cōfes sor apud corbiacensem ciuitatē cla ruit. Hic eiusdem professionis ꝛ vir tutis extitit cuius ꝛ alius sanct⁹ leo nardus de quo supra dictū est in ei⁹ legenda. viij. idus nouēbris. eidēq̧ sancto quasi per oīa similis in mira culis fuit. Cū enī in monasterio pre latus esset: ꝛ āta se humilitate deijcie bat: vt oībus inferior videret. Sed cū omnis pene populus ex ei⁹ fama ad illū confluerct. Quidam emuli regi clothario suaserunt: q̧ nisi ei pui deret regnum francie detrimentū non modicum susti neret. Nam leonardus multos sub obtentu religionis colligebat: ꝛ sic in dolo regi insidias parabat. Quibus rex credulus eū expelli iussit. Uenientes autem milites adeo verbis ei⁹ cōpuncti sunt: q̧ se suos futuros disci pulos obtulerunt. Rex quoq̧ penitens veniā petijt: et detractores rebus ꝛ honorib⁹ priuauit ꝛ leonardū val de dilexit: ad cui⁹ etiā pces emulos eius dignitatib⁹ eo rum restituit. Qui adeo similiter impetrauit: vt quicū q̧ in carcere tenerent mox inuocato suo nomine solue rentur. Cū autē die quadā orationi incūberet: serpens maxim⁹ a parte pedū vsq̧ in eius sinum intrauit. Qui ꝓpter hoc nullatenus ab orōne surrexit. Cōpleta vero orōne dixit ei vt si sibi data sibi fuisset vlla ptās: in eo fa ceret quicquid meruisset. Post hec autē cū duos epi scopos discordātes sedasset: ꝛ in crastinū se finiēdū pdixit. Qui ꝛ apud ven doperā monasteriū in pace felicit ob dormiuit. vj. Kalē. deceb.

De sancto Jacobo intercisō mar tyre. Cap.cxij.

Jacobus martyr cognomēto intercisus apud persidē passus est. Qui nobilis gñe sꝫ fide no bilior ex regiōe psarū ꝛ ciuitate elape oriūd⁹ xpianis ptib⁹ pgenit⁹ xpia nus ꝛ ipse vxorē habuit xpianā. Eratq̧ notissimus regi gnaꝫ ꝛ inter optimates prim⁹. Accidit aūt vt a principe

nimio amore seduct⁹ ad colēda idola flecteretur. Qđ mater ⁊ vxor audiētes amaras literas ei scripserunt: in quibus eū de idolatria acrius redarguebāt: ⁊ eidē de cetero adherere repudiabant. Cum autē iacobus literas legisset: amare fleuit: ⁊ pro errore suo penitentiam agens se dure⁹ afflixit. Quod dum p nuncium quendā principi nunciatū esset ille iacobum aduocans interrogauit eum an nazarenus ⁊ per consequēs magus effectus fuisset. Qui respōdit se christianū esse: magum autē minime. Et cum eidem multa supplicia minaretur: et ille se nulla tormenta formidare ptestaretur. Princeps de consilio amicorū hanc sententiā super iacobū tulit: vt ad aliorum terrorem membratim puniret. Et cū quidam ex cōpassione super eum flerēt ille dicebat ne plorarēt: quia ipse ad vitam: ipsi vero ad interitum festinarent. Tunc carnifices a manu dextra inchoātes primū policē: deinde quatuor alios digitos eidē successiue preciderunt: deinde ad leuam accedētes oēs similiter eidē quinqꝫ digitos sigillatim abstulerunt. Et deinde ad pedem dextrū se curuātes oēs digitos ipsi⁹ pedis successiue absciderunt. Qđ postmodū similiter ⁊ sinistro pedi fecerūt. Ad quorū singulorū oim digitorū pcisionē sanct⁹ martyr dño gratias agebat: ⁊ semp aliqua noua ⁊ vtilia pferebat: tormētaqꝫ cūcta quasi p nihilo ducebat. Tūc accedētes ministri pedē dextrū absciderunt ⁊ deinde sinistrū. Absciderūt ⁊ dextrā manū ⁊ deinde sinistrā. Absciderūt etiā brachiū dextrum vsqꝫ ad humerum: ⁊ sic postmodū ⁊ sinistrū. Jamqꝫ carnifices desecērātes cꝫ a prima hora diei vsqꝫ ad nonā in ei⁹ cesiōe sudassent. Tūc accedētes sciderunt surā dextri cruris: scindētes vsqꝫ ad femur. Deinde cōuersi sinistri cruris surā prescindēdo: vsqꝫ ad femur sciderunt. Beat⁹ vero iacob⁹ ineffabili dolore pregrauatus ad dñm exclamabat: ⁊ gratias agēs xpo finē suo martyrio imponi exorabat. Eratqꝫ sicut truncū nullū habēs sustētaculū nihilqꝫ in eo holo apparebat nisi sola lingua: qua dñz collaudabat. Multi quoqꝫ de astātib⁹ ei⁹ tormētis cōpatiētes deflebāt: ⁊ nō audētes illū aspicere faciē suā operiebāt. Tūc mādāte rege vn⁹ ex carnificib⁹ ei⁹ accessit: ⁊ caput ei⁹ amputauit. Cui⁹ corp⁹ xpiani in ei⁹ ciuitate clāpe sepelierūt. v. kalē. decembris.

¶ De sancto Clemēte Flauio epo. Cap. cxiij.

Clemens episcopus cognomēto Flaui⁹ apud metēsem ciuitatē claruit. Hic consul romanoꝝ ⁊ patru⁹ clemētis pape fuit. Qui a btō petro apostolo baptizat⁹ ⁊ discipul⁹ effect⁹ ⁊ ab eodē epo ordinat⁹ ad galliā belgicā euangelizandi grā missus est cū plurib⁹ aliis epis. Et dū ad metēsē ciuitatē puenisset a quodā viro hospitio officiose susceptꝰ fuit. Cui ⁊ christū ei incognitū ⁊ inauditū pdicauit: in quo oīa signa se facturū pmisit: a quo ⁊ didicit in arenario olim ab octauiano in ipsa vrbe cōstructo draconē ingentē degere: qui alios dracūculos ex se genuerat: quorū flatu mortifero aer adeo pestilēs ⁊ infect⁹ erat: vt multis iā extinctis ciuitas oīs in hoīb⁹ ⁊ aīalib⁹ morbida foret multiqꝫ lāguore depressi decūberēt. Cū aūt sanct⁹ clemēs liberationē ciuitatis pmisisset: hospes primos vrbis ipsi⁹ aduocat: ⁊ audita narrat. Et concurrēte omni populo sanct⁹ eps primo qđē egris oratiōe sua sanitatē restituit. Deinde ad amphiteatrū accessit vbi inuocato christi nōie draconem aliis maiorē stola sua circa collū cingit: eūqꝫ veli māsuetum catulū post se trahere cepit. Omnib⁹ aūt vt a sancto docti fuerāt: kyrie eleeson clamātibus: ⁊ clemētem sequentibus: ipse vsqꝫ ad flumē vbi contiguū qđ salia dicit draconē traxit: ⁊ in eodē fluuio demersit. Omnis vero alia draconū ⁊ serpentū multitudo maiorē beluaꝫ secuta: ⁊ in eodem amne a sancto submersa fuit. Sicqꝫ sanctus oēm populū ad christum conuertit: ⁊ baptizauit. Ibiqꝫ plurib⁹ annis sedē episcopalē tenuit. Et post felix pastoris regimē in pace quieuit. v. kalē. decēbris. Et in eodē oppido tumulatus iacet.

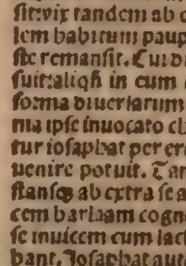
¶ De sanctis Barlaam ⁊ iosaphat confessoribus. Cap. cxiiij.

Barlaam et iosaphat eremite quorū vitā ioannes damascenus cōpilauit apud indiā claruerunt. Cū em̄ vniuersa illa patria christianis ⁊ monachis impleta eēt. Rex quidā auenir xpianos oēs ⁊ pcipue monachos persequebatur. Interea regi puer pulcherrimus nascit ⁊ iosaphat appellat: pro cui⁹ natiuitate rex cū omni populo diis immolauit: ⁊ quinquaginta quinqꝫ astrologos quid futurū esset de puero interrogauit. Qui oēs ipsum magnū in potētia ⁊ diuitiis futurū predixerunt: tamē christianā religionem quā pater oderat colturus pronosticati sunt. Quod rex plurimū expauescens in ciuitate seorsum palatiū speciosissimū construi fecit ⁊ ibi puerum ad habitandū posuit. Ibi secum iuuenes pulcherrimos collocauit: mādans illis vt nec mortem nec infirmitatem nec senectutē nec paupertatē vel aliquid quod posset afferre tristitiā nominarent ei: sed omnia iocūda illi preponerēt: quaten⁹ nihil de futuris cogitare posset. Et si quis ex ministris infirmabat: cōtinuo ipso amoto alius surrogabat: nec christ⁹ ab aliquo nominari presumebat. Cum autem iuuenis adoleuisset in omni sapiētia edoctus admirans cur pater eū taliter reclusisset: quēdā de cōseruis sibi familiarioreꝫ de hoc interrogauit dicēs se in multa tristitia positū eo cꝫ sibi foras egredi non liceret. Quod pater audiens ⁊ dolens equos parari fecit ⁊ choros plaudētes ante eū mitteret: ⁊ ne quid ei fedū occurreret diligenter prohibuit. Ipso ergo aliquando procedente vnū leprosum ⁊ vnū cecum obuios habuit. Quos videns ⁊ stupens qđ hoc esset inquisiuit: ⁊ a ministris didicit cꝫ passiones sunt q̄ hominib⁹ accidunt. De quo ille propter insuetudinē talia vidēdi vel audiēdi anxius esse cepit. Alio die senē rugosum ⁊ incuruatū ⁊ balbutiēdo loquentē inuenit: ⁊ admirans de hoc etiā requisiuit. Audiuitqꝫ cꝫ propter annorū multitudinē ad talem statum deuenit cui⁹ finis est mors quam omnes vel in ipsa etate vel in minori ex periri oporteret. Que omnia iuuenis notans in multa erat tristitia: sed corā patre pretendebat letitiam desiderans in via salutis edoceri. Cum autem hec oīa monachus quidā nōie barlaam habitās in deserto terre sennaar per spiritū cognouisset admonitione diuina mercatoris habitū assumpsit: ⁊ ad ciuitatem illam deuenit. Locutusqꝫ est pedagogo iosaphat: dicēs se lapidē preciosum venalem habere: qui sua virtute quascūqꝫ infirmitates curabat: quē regi iosaphat vendere volebat. Ille aūt cum sibi primo lapidem ostendi petiuisset Barlaā respōdit cꝫ lapis ipse talem virtutē haberet vt si q̄s qui corpore nō esset integer ipsum aspiceret cōtinuo lumē oculorū amitteret: ⁊ qꝛ filius regis virgo erat prout ipse audierat: ideo ipsi soli lapidē ostēdere intēdebat. Igitur pedagogus hoc iosaphat nuncians ipsum ad eum in cōclaui q̄ totius introduxit: quē rex humanissime ⁊ reuerēter suscepit. De quo barlaā ipsum plurimū commendauit: ⁊ incipiens eum alloqui a quibusdā persuasionib⁹ ⁊ exemplis predicauit ei de mūdi creatiōe: ⁊ hominis preuaricatione: ac filii dei incarnatione: passione ⁊ resurrectione: necnon de die iudicii bonorum ⁊ malorum retributione longum sermonem contexuit: seruientesqꝫ idolis plurimum exprobrauit: ⁊ de illorū fatuitate exempla proposuit. Cepit etiā cōtra vanam ⁊ falsas mūdi delectationē multa disputare: ⁊ finem omnium morteꝫ cōprobaret: ⁊ plura ad hoc in modū fabularum exēpla inducere.

inducere. Cũ autẽ eum rex interrogasset quot annorũ esset: ⁊ vbi habitaret. Ille respondit se esse annorũ .xlv. ⁊ in deserto sennaar degere. E cõtra autẽ iosaphat illũ plusꝙ .lxx. annoꝝ ex apparentia iudicabat. Cui barlaã ait: ꝙ si a natiuitate sua omnes eius annos querebat. recte existimabat. Si vero a tpe quo relicto seculo christo viuere ceperat nõ plus ꝙ .xlv. ãnos habebat: quos in eremo exegerat. Cũ autem eum iosaphat ad eremũ sequi vellet: noluit barlaã eo ꝙ ex hoc rex indignatus mortem oĩbus christianis inferret: sed tpe opportuno ad ipsum in posterũ veniret. Barlaã igitur regis filiũ baptizans ⁊ in fide optime instruens eũ osculatus est ⁊ ad locum suum reuersus est. Postꝙ autẽ rex auenur filium suũ christianum factum audiuit: in dolore nimio positus est. Quem quidã amicus ei⁹ nomine aracbis consolans dixit quendã senem paganum nachor noĩe barlaã per omnia similem esse: quẽ suasit vt rex aduocaret vt ipse christianũ ⁊ barlaã se simulans cũ philosophis disputãs primo christianorum fidem defenderet: deinde se superari permitteret: et omnia que docuerat retractaret et sic iosaphat ad deorum cultum rediret. Igitur dictus princeps cũ exercitu ad querendũ barlaam iuit ⁊ nachor capto se barlaam cepisse dixit. Qđ filius regis audiens magistrũ suum captum amare fleuit: sed deo reuelante postmodũ ipsum nõ esse cognouit. Cum autẽ rex filiũ minis ⁊ blãdicijs per dies plurimos propulsaret: vt ipsum ad suam volũtatem inflecteret. ⁊ ille nec minis terreri nec adulationib⁹ seduci posset. Tandẽ rex dicit ei ꝙ ad hoc ipsum declinare volebat vt barlaã qui eum seduxerat ⁊ qui in carcere erat cum gentilibus ad disputãdum conueniret: ⁊ siquidẽ ille obtineret rex ei cederet: sin autem ipsi cum ceteris christianis ipsi cõsentirent. Quod cum regis filio placuisset: illi cum nachor ordinant vt se barlaã simulans prius fidẽ christianorum defendat: ⁊ tandem se superari permittat. Cum ergo omnes in vnum cõuenissent: Iosaphat simulãs se credere ꝙ nachor barlaam esset: ei dixit ꝙ si doctrinam suam quam eum docuerat defenderet: in ipsa perpetuo ꝑmaneret. Sin autem superatus esset ipsum mala morte puniret: ne vnꝙ aliquis filios regum decipere presumeret. Qđ audiens nachor vehementer expauit videns se in foueam incidisse quã fecit: ⁊ deliberauit meli⁹ filio regis adherere ⁊ sic periculũ mortis euadere. Rex aũt iam palam ei dixerat vt fidem suã sine timore defenderet. Incepta igitur disputatione cepit nachor fidẽ christi euidenter defendere: ⁊ rationibus cõmunire: ita vt philosophi muti effecti nihil omnino respondere scirent. Iosaphat autem exultabat eo ꝙ per veritatis hostem dominus veritatẽ defendebat. Rex igitur furẽs iussit consiliũ dissolui quasi de his sequenti die denuo tractaturus. Iosaphat autẽ a patre magistrum suũ sibi dari petiit: vt de responsionibus adinuicem ea nocte conferrent: ⁊ ipse secũ suos e conuerso assumeret. Quem rex ei concessit: spem habens ꝙ eum seduceret. Cũ ergo regis filius nachor in domũ duxisset: ei manifestius ait ꝙ eũ quis esset non ignoraret: quia videlicet nõ barlaam sed nachor astrologus foret. Cui ⁊ fidem christi predicauit ⁊ cõuersum mane ad eremum misit: vbi baptismum suscipiẽs eremiticam vitam duxit. Hec audiẽs quidã magus theodas nomine regi promisit ꝙ filiũ suum ad patrias leges reduceret. Consuluit ergo regi vt a filio cunctos remoueret ⁊ ornatas ac decoras mulieres ad eum intromitteret: vt cum eis cõtinue cõuersari posset. Ipse vero spiritus libidinis ad eum mitteret: qui eum ad concupiscẽtiam inflammarẽt: eo ꝙ nihil facilius hominem ꝙ mulier seducere posset. Qđ cum rex perfecisset: puelle quidẽ iuueni semper assistentes blandis colloquijs demulcebant. Maligni vero spiritus a mago missi eaminum ignis in eius animum accendebant. Iuuenis vero se totum deo cõmendans omnes tentationes superabat. Deinde quandã puellam pulcherrimã vnius regis filiam a patre orbatam rex ad eũ misit. Cui dũ iosaphat predicare vellet illa ei respondit vt si eam ad christum vellet adducere: ipsam in coniugem deberet assumere: et sic eam a damnatione perpetua liberare. Nam ⁊ christiani matrimonia cõtrahebant ⁊ in eo statu se saluari dicebãt. Hec dicens puella turrim animi illius fortiter concussit. Ignisꝙ concupiscentie a demonibus accensus intus ardere cepit. Iosaphat autem in angustia positus cum lachrymis in oratione se dedit: et orans aliquantulum obdormiuit vndiꝙ se duci ad pratum amenissimũ floribus ⁊ cũctis delectationibus exornatum. Deinde in ciuitatem auro et gemmis rutilantem se intromitti conspexit: in qua tot diuitie ⁊ delitie relucebant ꝙ ibi perpetuo se dimitti postulabat. Dictumꝙ est ei ꝙ ille locus esset beatorum ad quem cum maximo labore ipsum deuenire oportebat. Deinde ad loca aspera teterrima adductus audiuit ea loca esse impiorum ⁊ damnatorum. Euigilans autẽ ⁊ horum memorans pulchritudinem puellarum velut stercora cõtẽnebat. Maligni autem spiritus ad theodam reuersi retulerũt ꝙ signo crucis ab eo ⁊ oratione fuerant effugati. Ad quem dum magus vna cum rege introisset vt ei persuaderet ipse ab eo conuersus baptisma suscepit ⁊ laudabilem vitam duxit. Rex igitur desperans de cõsilio amicorum dimisit ei dimidium regni sui. Ille aũt ꝗuis desertum affectaret: tamen propter fidei dilatationem ad tempus regnum suscepit: ⁊ in suis ciuitatibus ecclesias fecit: ⁊ cruces erexit: ⁊ omnes ad christum conuertit. Pater etiã tandẽ predicationibus filii fidem suscepit: ⁊ baptizatus regnum totum filio dimisit: ac penitentie operibus vacans laudabiliter vitam finiuit. Iosaphat autem barachiaꝫ regem preminciãs pluries fugere ad eremum voluit: sed a populo coactus remãsit: vix tandem ab eis dimissus desertum petiit ⁊ regalem habitum pauperi tradens ipse in pauperrima veste remansit. Cui diabolus multa impedimenta opposuit: aliqñ in eum euaginato gladio irruens aliqñ in forma diuersarum ferarum in eum frendẽs. Que omnia ipse inuocato christi nomine superauit. Biennio igitur iosaphat per eremum vagatus est: nec barlaam inuenire potuit. Tandem ad eius speluncam veniens: stansꝙ ab extra se ab eo benedici postulauit. Cuius vocem barlaam cognoscens et foras exiliens osculantes se inuicem cum lachrymis et amplexibus constringebant. Iosaphat autẽ que acciderant omnia referebat. Ille vero immensas deo gratias agebat. ¶ Mansit autem iosaphat ibidem annis multis in abstinentia mirabili ⁊ sanctitate. Completis vero diebus vite sue barlaam in pace quieuit. Iosaphat autem in anno .xxv. regnum deserẽs .xxxv. annis eremiticum laborem sustulit: et sic multis clarus virtutibus in pace quieuit et cũ corpore barlaam sepultus fuit. Quorũ ambõrum corpora barachias rex reuerẽter inde assumpsit: ⁊ in eius ciuitatem transferens honorifice collocauit .v. calend. decembris: ad quorum tumulum miracula fiunt.

¶ De sanctis Fausto Diuo ⁊ Amonio martyribus. Capitulum .cxv.

Faustus pſbyter Diuus ⁊ Amonius cũ alijs pluribus ꝓbig. ex egyptorum clericis ⁊ laicis sexcentis ⁊ sexaginta apud alexãdriam ciuitatem passi sunt. Qui cũ beato petro eiusdem vrbis episcopo cõprehensi ⁊ in carcerẽ trusi iubente Maximiano imperatore post ipsi⁹ beati martyris passionẽ oẽs gladio trucidati sunt .v. kalen. decẽb. Quorũ oim corpora apud alexandriam tumulata seruantur. hec Ado.

¶ De sancto Sosthene discipulo. Capitulum .cxvi.

Sosthenes discipulus aplorū fuit: de quo btūs paulus prime ad corinthios.j.cap. mētionē facit: vbi dicit raban⁹ in glossa q iste Sosthenes corinthius doctor erat multisq p fratrib⁹ sollicitus ideo specialr ab aplo est assumptus scz ppter suam humanitatē z ppter firmiorē narrationis affirmationē vt i ore duorū vel trium testiū staret oē vbū. Hic fuit vn⁹ ex.lxxij. xpi discipulis: vt ab bas doroth⁹ tradit q z colophonie epus fuit: z apud corinthū ciuitatē suā scō fine quieuit.iiij.kalē.decēbris.

¶ De sancto Gregorio papa.ij. Cap.cxvij.

Gregorius papa huius nois scds natione syrus ex patre ioāne cōstantino pape primo in cpatu romano successit: z sedit annos sexdecim: menses.viij.dies.ix. Hic fuit vir castissim⁹ diuine scripture eruditus: loqla facūdus: aīo cōstanto: ecclesiasticoz erroz destructor: z cōtrariis fide fortissimus impugnator. Hic Bonifacium monachū a britannia venientē epm cōsecrauit: et p eū gentē germanoz sedentē in tenebris z vmbra mortis doctrina lucis ad xpm cōuertit. ¶ Hic etiā p petroniū ciuē brixiēsem cenobiū beati Benedicti apud castrū cassinū reedificauit: qd plusq centū annis a tpe lōgobardoz fuerat desolatū. Hic etiā cū Leo imperator imagines xpi z beate virginis z alioz sctoz in ciuitate cōstātinopolitana igne cremari iussisset: z idē ipsi facere precipiēs nō solū facere renuit: sed etiā imperatorē p tali facto anathematizauit. Deinde distributis oibus ecclesiis z monasteriis atq omni clero in pace quieuit. Sepultus est ad sanctū petrū: z cessauit epatus dies tres.

¶ De sancto Gregorio papa tertio. Cap.cxviij.

Gregorius papa huius nominis tertius natione roman⁹ ex patre Marcello gregorio pape secūdo in pōtificatu romano successit: z sedit annos decē: menses octo: dies triginta. Hic erat vir mitissimus et valde sapiēs: in diuinis scripturis sufficienter instruct⁹: greca latinaq lingua erudit⁹ atq exercitatus in sensibus diuinaz scripturarū subtilissima exhortatione eliminatus: exhortator omniū bonorū: plebisq florentissima catholice fidei ac salutaria predicās: corda fideliū dicto factoue corroborans orthodoxe fidei emulator atq defensor fortissimus: christianā religionē diligenter complectens: paupertatis amator: erga inopū prouisionem non solū mentis pietate: sed etiā studii labore sollicitus. Captiuorum redemptor z debite eū orphanis quoq et viduis cū oī diligētia largiter necessaria tribuēs. Quamobrem deo fauente nō solū ad sacrum presbyteratus ordinem peruenit: sed etiā dum in exequiis sui decessoris ante pheretrū ei⁹ fuisset inuētus: omnis romanus populus a magno vsq ad paruum diuina inspiratione subito permoti per eum auferētes in pontificatus ordinem elegerūt tempore leonis z cōstantini imperatorū. Hic addidit in canone. Quorum solennitas hodie in conspectu maiestatis tue celebrat: domine deus noster in toto orbe terrarum intra quorum nos cōsortium zc. Hic etiam dum Leonem imperatorem ob depositionem imaginum christi z sanctorum incorrigibilē vidisset qui ab ei⁹ predecessore anathematis pena fuerat inuolutus: romā z italiā z hesperiam totā ab eius iugo discedere fecit: z vectigalia interdixit. Synodūq fere mille epoz rome celebrās venerationē sanctarū imaginum confirmauit atq violatores generali sentētia anathematizauit. Hic etiā cum roma a rege liuprādo lōgobardoz obsideret: misit nauigio ad Karolū Pipini patrem regem frācoz claues cōfessionis sancti petri rogans vt romanā ecclesiā a lōgobardis liberaret. Nolens ab imperatore cōstantinopolitano heretico queadmodū hactenus fuerat cōsuetudo auxiliū postulare. Et extunc constātinopolitani imperatores romane ecclesie patrocinium amiserunt. Et postq omnia feliciter perfecisset ipse sanct⁹ vir in pace quieuit.iiij.kalen.decembris: z sepultus est ad sanctum petrum. Et cessauit episcopatus dies.ix.

¶ De sanctis Papyrio z Mansueto episcopis et martyribus. Capitulum.cxix.

Papyrius z Mansuetus episcopi z martyres tpe vandalice psecutionis sub genserico rege arriano passi sunt. Qui p defensione catholice fidei candētib⁹ laminis ferreis toto corpe adusti gloriosū agonem cōsummauerūt.iiij.kalēdas decembris. Quo etz tpe z alii sancti epi scopi: scz Eugenius carthaginensis: Ualerianus: Urbanus: Crescēs: Eustachius: Crescētianus: Cresconius: Felix hortolan⁹: et Florentianus: propter veritatis eandē predicationē damnati exilio in confessione pietatis cursum vite sue consummauerūt: de quibus supra dictū est tertio idus Julij. Hec Uictor Aphricanus.

¶ De sancto Rufo et sociis martyribus. Cap.cxx.

Rufus martyr cū aliis pluribus de domo sua rome passi sunt sub persecutione diocletiani imperatoris. Hic nobilitate generosa insignis cū esset patrici⁹ vrbis pdicatiōe z exēplo beati Sebastiani martyris ad fidem christi cōuersus et cū oī domo sua a scō Policarpo presbytero baptizat⁹ est. Quē cū oib⁹ aliis diocletian⁹ detentū z capitali snia punitū: xpi martyres eos fecit.iiij.kalen.decembris. Hec Ado.

¶ De dedicatione ecclesie materialis. Cap.cxxj.

Dedicatio ecclesie solēniter inter alias festiuitates sanctoz celebratur: que ideo vltimo ponitur quoniā certum diem non habens anniuersaria dies cōsecrationis cuiuslibet ecclesie suo tempore recolitur. Et quoniā duplex est ecclesia siue templum scz materiale z spirituale. Ideo primo agendum est de dedicatione tēpli materialis: deinde de dedicatione tēpli spūalis. ¶ Circa dedicationem autem ecclesie siue templi materialis tria videnda sunt. Primo quare dedicatur. Secundo qualiter consecratur. Tertio per quos prophanatur. Et quia in templo duo sunt que consecrantur scilicet altare z ipsum templum. Ideo primo videndū est quare consecretur altare. Secundo quare templum. ¶ Altare autē consecratur ad tria. Primo ad sacramētum dni offerēdū. Gen.viij. Edificauit noe altare dño: z tollens de cunctis pecoribus z volucribus mundis obtulit super altare. Hoc autem sacramentum est corpus z sanguis christi quod in memoriā passionis dnice immolamus. Habemus eī triplex memoriale dnice passionis scilicet: passionis christi imaginibus depicte q̄si

ad visum: quia picture sunt quasi libri laicorum. Pas-
sionis christi sermonibus predicate spūm ad auditū.
Et passionis christi in sacramētis representate spūm
ad gustum odoratum ⁊ tactū: vt per omnes corporis
sensus passionis christi memoriā mētib⁹ fideliū impri
maꝛ. Scdo ad nomē dñi inuocandū. Gen. xij. Edifica-
uit abraā altare dño qui apparuit ei: et inuocauit ibi no-
men dñi. Hec aūt inuocatio fm apostolū habet fieri ꝑ
obsecrationes q̄ fiunt ꝑ malis remouēdis. Per orones
que fiunt pro bonis impetrandis. Per postulationes
q̄ fiunt pro bonis cumulandis. Et per gratiarū actio-
nes que fiunt pro bonis conseruandis. Inuocatio autē
que fit sup altare dicitur missa: ex eo q̄ celestis missus
scilicet christus a patre mittitur: qui ipsam hostiam
cōsecrat ⁊ idem per nos ad patrē mittitur vt pro nobis
intercedat. Que quidē missa tribus linguis canitur sci
licet hebraica greca ⁊ latina. Hebraica sunt alleluya: a-
men: sabaoth: osanna. Greca Kyrie eleeson. latina reli
qua oīa. Et hoc ad representandū titulū dominice pas
sionis dictis tribus linguis descriptum: vel q: omnis
lingua debet christū confiteri: quorū oīm he tres sunt
principaliores. ¶ Tertio ad cantandū Eccl. xlvij. Stare
fecit cantatores contra altare ⁊c. Tres aūt sunt species
soni q̄ faciunt tres modos: vt dicit Hugo de sancto vi-
ctore. Fit enī sonus pulsu flatu ⁊ cātu. Ad cytharā perti
net pulsus: ad organū flatus: ad vocē cant⁹: vt huic ꝯso
nantie sonorum referatur ꝯcordia morū. Si referaꝛ ad
pulsum cythare manuū operatio: ad flatum organi mē
tis deuotio: ad cantū vocis sermonū exhortatio. hoc au
tem triplex genus musicorum refertur ad triplicē dif-
ferentiā officij ecclesie vt dicitur in mitrali. Nā officiū ec-
clie ꝯsistit in psalmis in cātu: ⁊ lectionib⁹. ¶ Ad primū
genus quod fit pulsu vt in psalterio et similibus refertur
psalmodia. Ad scdm quod fit voce referūtur lectiones.
Ad tertiū quod fit flatu sicut in tuba refertur cantus.
¶ Templum autem siue ecclesia consecratur propter
v. rationes. ¶ Primo vt inde diabol⁹ ⁊ eius potestas
expellaꝛ: sicut refert Gregorius in lib. dialogo. de qua-
dam ecclesia arrianorū in nomine beati Sebastiani cō
secrata: de qua visibiliter demones in forma porcorum
inde exisse pluribus apparuerunt. ¶ Scdo vt ad eam
cōfugientes saluentur. vnde dicit canon. Reos sangui-
nis defendit ecclesia: ne vitam perdant et membra. Ta-
li enī priuilegio ecclesie dedicate de iure communi po-
tiuntur. Et ob hoc ioab fugit in tabernaculū domini:
⁊ apprehendit cornu altaris. iij. Regū. ij. ¶ Tertio vt ibi-
dem orationes exaudiantur. iij. Regum. viij. Quicūqȝ
orauerit in loco isto: tu exaudies eos in loco habitaculi
tui in celo: ⁊ cum exaudieris propiti⁹ eris. vnde in ora-
tione dicit ecclesia. Quisquis hoc templum benefi. peti.
ingre. cuncta se impetraſ. letetur. Adoramus autem in
ipsis ecclesijs ad orientem. ¶ Primo vt patriā nostraȝ
nos requirere ostendamus. Nam deus in oriēte para-
disum plantauit: vbiqȝ hominē posuit: transgressum ve
ro ad occidentem eiecit. ¶ Secundo vt ad ipsum cru-
cifixum respiciamus. Nam domin⁹ crucifixus ad occi
dentem respiciebat: ⁊ ita adoramus ad ipsum respicien
tes. ¶ Tertio vt venientem iudicē expectare monstre-
mus. Nam assumptus ad orientē sursum ferebaꝛ: et ita
veniet ad iudicandum ad occidentem aspiciens. Hec
omnia damascenus libro. iiij. c. v. ¶ Quarto consecraꝛ
vt ibidem deo laudes soluantur: hoc autem fit in septē
horis canonicis inter alias priuilegiatis. Nā in nocte
media qua matutinū celebratur: xps nat⁹ est: capt⁹ ⁊ il
lusus a iudeis: ⁊ in hac hora infernum spoliauit. In me
dia etiam nocte ⁊ ad iudicium venturus asseriꝛ. Addi-
tur etiam matutinales laudes: quia in mane egyptios
submersit in mare: mundū creauit ⁊ resurrexit. ¶ In
hora prima christus ad templū conueniebat: pilato pre
sentat⁹ fuit ⁊ surgens mulierib⁹ apparuit. In hora ter-
tia a pilato ad columnā flagellaꝛ: morti adiudicaꝛ: ⁊ spi
ritussanct⁹ in apostolos mittitur. ¶ In sexta clauis in

cruce configitur: tenebre per totum mundū fiunt: ⁊ sol
obscuratur: ⁊ in die ascensionis cum discipulis recum
bens conuersaꝛ. ¶ In nona christus spiritum emisit:
miles latus eius aperuit: cetus apostolorum ad oran-
dum venire consueuit: ⁊ christus in celū ascendit. ¶ In
vespera christ⁹ in cena sacramentum sui corporis insti
tuit: pedes discipulorū lauit. de cruce deposit⁹ fuit: disci
pulis in habitu peregrini se ostēdit. ¶ In cōpletorio
christ⁹ sanguineas guttas sudauit: in monumēto posi
tus quieuit: resurgens pacem discipulis nunciauit. In
his ergo horis predicta beneficia recolimus: ⁊ pro ip-
sis deo gratias reddimus. ¶ Quinto consecraꝛ vt ibi-
dem sacramenta ministrantur: quorū quedā ministrā
tur intrantibus vt baptism⁹: quedā exeuntib⁹ vt extre
ma vnctio: quedam commorantib⁹: ⁊ horū quidē sunt
ministrātes: his datur ordo: quidam pugnātes: ⁊ horū
quidā succumbunt: his daꝛ penitētia: quidam insistunt
⁊ hoc cōferꝛ audacia animi vt roborenꝛ: ⁊ hoc ꝑ cōfir-
mationē: eib⁹ vt sustentenꝛ: ⁊ hoc ꝑ eucharistie sumptio
nem: fit remotio impedimēti ne deficianꝛ: ⁊ hoc ꝑ ma-
trimonij cōiunctionē. ¶ Secūdo vidēdū est qualiter
consecretur: ⁊ primo de altari: secundo de ipsa ecclesia.
¶ Ad consecrationē autē altaris quinqȝ concurrunt:
primo quatuor cruces de aqua benedicta in quatuor
cornib⁹ configuranꝛ: secūdo ipsum altare septies cum
aqua eadē aspergiꝛ: tertio incēsum i ipso cremaꝛ: quar
to chrismate inungitur: quinto mundis pannis operiꝛ.
Hec aūt representant ea que debēt habere ad altare ac-
cedētes. Debēt enim habere charitatē quadruplicē sci
licet ad deū: ad seipsos: ad amicos: ⁊ ad inimicos: ⁊ hec
significant quatuor cruces quatuor cornib⁹ altaris fa-
cte. de his Gen. xxviij. Dilataberis ad orientem ⁊ occi. ⁊
septemtrio. ⁊ meridiē. vel ꝑ quatuor cruces ostenditur
q̄ christ⁹ ꝑ crucem quatuor mundi partes saluauit: vel
vt ostēdatur q̄ quatuor modis debemus crucē porta
re. s. in corde per meditationē: in ore ꝑ confessionem: in
corpore per mortificationem: in facie per impressionē.
¶ Septē autem aque aspersiones sunt. vij. sanguinis
christi effusiones: quarū prima fuit in circuncisione: se
cūda in oratione: tertia in corporis flagellatione: quar-
ta in capitis coronatione. quinta in manuum perfora-
tione: sexta in pedum cruci affixione: septima in lateris
apertione. Circuitus autem altaris significat vigilātiā
⁊ curam quam debēt habere ministri altaris erga sub-
ditos ne incidant in. vij. vitia capitalia. Canti. Inuene-
runt me vigil. qui custo. ciuitatem ⁊c. ¶ Debent etiam
habere orationē feruentem ⁊ deuotam: quod significa-
tur per cōcremationem thuris. Habet enim thus vir-
tutem ascēdendi ex fumi leuitate: consolidandi ex qua-
litate: constringendi ex glutinitate: ⁊ cōfortādi ex aroma
titate. Sic oratio ascendit in dei memoriam: animā con
solidat quantum ad culpam preteritam impetrando
medelam: constringit quantū ad futurū: impetrando
cautelā: confortat spūm ad p̄sentē impetrando tutelā.
¶ Vel pōt dici quod deuota oratio per thus significaꝛ:
q: habet ad deū ascendere. ps. Dirigaꝛ oratio mea sicut
incen. ⁊c. apoca. viij. Data sunt ei incēsa multa: vt daret
de orōnib⁹ sctōrū ⁊c. ¶ Debent insup hr̄e nitorē cōscien-
tie ⁊ odorē bone fame qđ significaꝛ per chrismatis vn-
ctionē: qđ conficiꝛ ex oleo et balsamo. Oleum enī est ni
tor conscientie quam debēt habere puram. Gal'. Glia
nr̄a hec est testimoniū conscientie nostre. Balsamū est
odor bone fame quā debent habere clarā. j. thimo. iij.
Oportet eūm testimoniū habere bonū: ⁊ ab his q̄ foris
sunt ⁊c. ¶ Debēt preterea hr̄e mūdiciā opationis sctē:
qđ significaꝛ per pānos albos ⁊ mundos q̄b⁹ altare ve
stitur. Apoca. iij. Vestimentis albis induaris: vt nō ap
pareat confusio nuditatis tue. Bernar. Modicū valet
accedēti ad altare: cū hȝ dignitatē summā ⁊ vitā infimā.
¶ Scdo vidēdū est de ecclia qualiꝛ consecrareꝛ: ad qđ
quatuor ꝯcurrūt. ¶ Primo enī eps ecclesiā ter circuit: ⁊
q̄libet vice ad ianuā veniēs baculo ꝑcutit dicēs. Tolli

te portas ⁊c. ¶ Scḋo interi⁹ ⁊ exteri⁹ aqua bñdicta ec-
clesia aspergit̄. ¶ Tertio in pauimento crucem de cine-
re facit ex transuerso angulo oriētis vsq₃ ad angulū oc-
cidentis ⁊ ecōuerso: ⁊ ibidem literis grecis ⁊ latinis al-
phabetum describit. ¶ Quarto in parietibus ecclesie.
xij. cruces depingit: añ quas cereos. xij. accendit ⁊ ipas
chrismate inungit. ¶ Primum ergo sc₃ triplex circuit⁹
significat triplicem circuitū quē fecit christus propter
ipsius ecclesie sanctificationem. Primum quo de celo
venit in mundū. Secundū quo de mūdo venit ad lim-
bum. Tertiū quo de limbo resurgens ascendit ad celū.
Primum fuit ad saluationem peccatorum. Secundum
ad liberationem damnatorum. Tertium ad glorifica-
tionem beatorū. ¶ Uel triplex circuitus fit ad ostenden
dū ꝙ ecclesia cōsecrat̄ ad honorem trinitatis. ¶ Uel si-
gnificat triplicem statum saluandorum qui sunt virgi-
nes: continentes: ⁊ coniugati: qui etiam designantur in
dispositione materialis ecclesie. Nam sanctuariū signi-
ficat virgines: chorus continentes: corpus nubentes:
stricti⁹ est sanctuarium q̄ chorus: ⁊ chorus q̄ corpus:
quia dignior est ordo virginum q̄ cōtinentum: ⁊ conti-
nentū q̄ coniugatorum: vt dicit Richar. ¶ Secundum
scilicet trina ad ostium ꝑcussio significat triplex ius qḋ
habet christus in ecclesia. Est eñ sua creatione redem-
ptione ⁊ glorificatione: ⁊ hoc triplici iure ei debet aperi
ri: vt dicit Ansel. ¶ Tertium sc₃ exclamatio. Tollite por
tas ⁊c. significat trinam eius potētiam. s. in celo: in mū
do: ⁊ in inferno. ¶ Secundum. s. aque benedicte interi⁹
⁊ exterius aspersio fit triplici de causa. ¶ Primo ꝓpter
demonis expulsionē: vt dicitur in exorcismo aque. Fiat
aqua exorcizata ad effugandū inimicum ⁊c. Fit autem
hec aqua ex aqua: vino: sale: ⁊ cinere: q: quatuor maxi-
me expellunt diabolum. s. lachrymarū effusio: que per
aquam. Spiritualis exultatio: que per vinum. Matu-
ra discretio. que per salem. Et profunda humiliatio: q̄
per cinerem. ¶ Secūdo ꝓpter ipsius ecclesie expiatio-
nem. Omnia eñ terrena ꝓpter peccatū sunt corrupta:
⁊ ideo locus aspergit̄ vt ab immunditia purgetur: vn-
de in lege omnia pene aqua mundabantur. Tertio pro-
pter remouendam maledictionem. Terra enim a prin-
cipio cum omni fructu suo maledictionē accepit: aqua
vero nulli maledictiōi subiacuit. Hinc est: dominus co
medit piscem: sed nunq̄ legitur comedisse carnem nisi
agni paschalis propter preceptum legis. ¶ Tertium: sci
licet alphabeti descriptio: representat primo ꝯiunctio-
nē vtriusq₃ populi: videlicet gentilis ⁊ hebrei per crucē
christi factam. Unde ⁊ illa crux ex trāsuerso ducitur ab
angulo orientis vsq₃ ad angulum occidentis: ad signifi-
candum ꝙ populus dexter factus est sinister: ⁊ qui erat
in capite factus est in cauda: ⁊ econuerso. Secundo re-
presentat paginam vtriusq₃ testamenti per crucem chri
sti adimpleri: vnde moriens ait: consummatum est. Et
crux ex transuerso ducitur: quia vnum testamentum in
alio continetur: quia rota est in rota. ¶ Tertio repsen-
tat articulos fidei: quibus rudes ⁊ neophyti de vtroq₃
populo erudiūtur: qui se cinerem ⁊ puluerem reputare
debent: iuxta illud Gen. xviij. Loquar ad dominū meū
cū sim puluis ⁊ cinis. ¶ Quartum scilicet in. xij. locis
crucis impressio illuminatio ⁊ inunctio fit triplici ra-
tione. Primo propter demonum terrorem: qui inde ex-
pulsi sunt: vt videntes signum crucis illuc ingredi non
presumant. ¶ Secundo propter triumphalem ostēsio
nem. Cruces enim sunt vexilla christi: vt ostendatur
enim ꝑ locus ille dominio christi est subiugatus cru-
ces depinguntur: sicut quando ciuitas aliqua ab im-
peratore capitur imperiale vexillum in ea erigitur.
¶ Tertio propter apostolorum representationē. Nam
xij. luminaria ante cruces posita significant. xij. aposto
los qui per fidem crucifixi mundum illuminauerunt.
Cruces autem chrismate vnguntur: quoniam aposto-
li fidem passionis christi ad cognitionem inflamma-
uerunt: et ad amorem vnxerunt videlicet ad conscien-
tie nitorem: qḋ per oleum: ⁊ ad bone fame odorem: qḋ
per balsamum. Tertio videndum est qualiter ⁊ ꝑ quos
ecclesia prophanetur. Sciendum ꝙ domum dei ꝑ tres
legimus prophanari: scilicet per hieroboam: per na-
buzardam: ⁊ per antiochum. Hieroboam sicut legitur
iij. regum. xij. duos vitulos fecit ponēs vnum in dan et
alterum in bethel: que dicitur domus dei: ⁊ hoc ꝓpter
auaritiam fecit: ne scilicet regnum ad roboam rediret.
Nabuzardam sicut legitur. iiij. regum. xxv. domum dei
combussit. Nabuzardas princeps coquorum significat
gulam ⁊ lasciuiam. Rex antiochus qui fuit superbissi-
mus ⁊ ambitiosus domum dei polluit ⁊ cōtaminauit:
sicut habetur primi machabeorum primo. ⁊ significat
ipsam superbiam. Ad denotandū ꝙ per hec tria vitia
clericorum domus dei. i. ecclesia prophanatur. s. ꝑ aua
ritiam gulam ⁊ superbiam: primū communiter viget
in religiosis: secundū in clericis: tertiū in prelatis. Et
sicut ꝑ tres ecclesia fuit prophanata: ita ⁊ per tres alios
extitit dedicata: scilicet per moysen: salomonem: ⁊ iudā
machabeū: per qḋ insinuatur ꝙ dedicantes domū dei
debent habere humilitatē q̄ in moyse: sapiētiā ⁊ discre
tionem que in salomone: vere fidei confessionē q̄ in iu-
da machabeo denotatur.

¶ De dedicatione ecclesie spiritualis. Cap. cxxij.

Dedicatio ecclesie
siue templi spiritualis: quod sumus
nos: iuxta illud apostoli. Templum
enim domini sanctū est: quod estis
vos. Et iterum. Nescitis ꝙ corpora
vestra templum sunt spiritussancti.
Sub solennitate dedicationis mate-
rialis templi ab ecclesia celebratur.
Nam sicut ait augustinus. Quoties-
cunq₃ altaris vel templi festiuitatē
colimus: si fideliter ⁊ diligenter atten-
dimus ⁊ sancte ac iuste viuimus: quicquid in templis
manu factis agitur: totum in nobis spirituali edificatio-
ne completur. Ipsa enim spiritualis ecclesia construit̄
ex lapidibus viuis. prime petri secundo. Tanquam la-
pides viui superedificamini ⁊c. Et lapidib⁹ quadris.
Nā quatuor latera lapidis spiritualis sunt fides. spes/
charitas/ ⁊ operatio: que equalia sunt: quia vt dicit Gre
gori⁹. Quantū credis tantū speras: ⁊ q̄tū credis ⁊ speras
tantum diligis: ⁊ quantum credis speras ⁊ diligis tan-
tum operaris. In hoc quidem templo altare est cor no
strum: supra quod tria debent deo offerri. primū ignis
dilectionis perpetue. Leuitici vndecimo. Ignis nunq̄
deficiet in altari. scḋm incensum orationis odorif ⁊c.
primi Paralip. vj. Aaron ⁊ filij eius adolebunt incensū
super altare ⁊c. tertium sacrificium iustitie: quod sacri
ficium consistit in oblationibus penitentie in holocau
stis dilectionis perfecte ⁊ in vitulos carnis mortificate
psalmista. Acceptabis sacrificium iustitie oblationes ⁊
holocausta: ⁊ tunc imponent super altare tuū vitulos.
Templum autē spirituale quod sumus nos ad instar
templi materialis consecratur. Primo enim summus
pontifex christus ostium cordis clausum inueniens cir
cuit: dum peccatum oris cordis ⁊ operis ad memoriam
eius reducit. De hoc triplici circuitu dicitur Esaie. xx-
iij. Sume citharam quo ad primum circuit ciuitatem
scilicet cordis: quo ad secūdum: meretrix obliuioni tra
dita: quo ad tertium. Secundo ipsum ostium cordis
clausum ter percutit vt sibi aperiat. Percutit enim ibi
cor ictu beneficij consilij ⁊ flagelli: de qua triplici percus
sione dicitur prouerbiorum. j. Extendi manum meam
quo ad primum: despexistis: loquitur ad malos: omne
consilium meum quo ad secundum: ⁊ increpationes
meas neglexistis: quo ad tertium. Uel ter percutit dum

rationalem mouet ad peccati cognitionem: cõcupiscibilem ad dolorem: irascibilē ad vindictam ⁊ detestationē. Tertio ipsum tēplū spūaliter aqua in ei⁹ ⁊ extra debet irrigari. Hec aūt trina irrigatio trina est lachrymarū effusio: mēs eñ viri sancti vt dicit Gregori⁹ dolore afficitur ꝯsiderādo vbi fuit: vbi erit: vbi est: ⁊ vbi nō est. vbi fuit inquit in pctō: vbi erit in iudicio: vbi est in miseria: ⁊ vbi nō est in gloria. huic aūt aque admiscent sal vinū ⁊ cineres: q: cū his lachrymis debet admisceri vinū spiritualis exultationis: sal mature discretionis: ⁊ cinis ꝓfunde humiliationis. Uel ꝑ vinū limphatū intelligitur verbū incarnatū: ꝑ salē sanctitas eius vite q̄ est in oīb⁹ cõdimentū: ꝑ cinerem passionis eius suppliciū. His igitur debemus cor nostrū aspergere scȝ beneficio incarnationis: ꝑ qð ꝓuocemur ad humilitatē exēplo ei⁹ cõuersationis ꝑ qð informemur ad sanctitatē: ⁊ memoria eius passionis ꝑ quā incitemur ad charitatē. Quārto in hoc tēplo cordis scribit spūale alphabetū siue spūalis sc͞ptura. Que quidē triplex est: scȝ dictamina faciēdorū: testimonia diuinorū beneficiorū: ⁊ accusatio ꝓpriorū delictorū. Romanorū. ij. Cū eñ gētes q̄ legē nō habent: naturaliter ea q̄ legis sunt faciūt: hui⁹ legē nō habentes. ipsi sibi sunt lex qui ostendūt opus legis scriptū in cordibus suis: ecce primū testimoniū. reddente cõscientia ipsorū: ecce scðm. ⁊ inter se cogitationū accusantiū: ecce tertiū. Quinto debēt pingi cruces: id est assumi penitētie asperitates: q̄ debēt inungi ⁊ illuminari: q: non solū ferende sunt patiēter: sed etiā libenter: qð ꝑ vnctionē: ⁊ ardēter qð ꝑ ignē. Unde Bernardus. Qui minat timore crucē xp̄i portat: qui amore portat patiēter: qui ꝓficit in spe portat libēter: sed qui cõsummātur in carne amplectitur iam ardēter. Qui igitur hec oīa habebit: vere tēplum ad honorem dei dedicatū erit: dignus plane in quo christus in via habitet per gratiam vt tandem in eo in patria habitare dignetur per gloriam. Quod ipse prestare nobis dignetur: qui viuit ⁊ regnat deus per omnia secula seculorum. Amen.

¶ Explicit liber decimus.

Incipit prologus vndecimi libri.

Undecimus huius voluminis liber cõtinet gestorū ⁊ passionū sanctorū differentias quatuor. ¶ Primo illorū sanctorū quorum dies festiui nobis fuerūt penit⁹ ignoti: sed neq͞ eorū legende potuerūt in aliqua superiorum librorum parte cõmode collocari. Scripsimus enim fauēte domino gesta sanctorum quorum festa per anni circulum occurrunt. Quibus etiam addimus quedam alia sanctorum quorūdam: qui vel ex nominis equiuocatione: vel ex alia circa materiam dependētia: vel ex alia rationabili causa potuerunt ceteris sanctorum legendis coniungi: sicut presentem legentibus catalogum patere potest. Restabant autē alique legende q̄ nulla occasione poterāt certis diebus anni locari: quas in hoc vndecimo libro reseruauimus describendas. ¶ Secundo illorum sanctorum gesta que per obliuionem aliquam suis inserenda locis fuerunt omissa: quod diffiteri nō presumo. Cui enim adeo prestantis memorie occurrat cuncta que legerit vel audierit per singula cordi recondere: suoq͞ recolēda tempore facile in promptu ad votum habere. Neminem certe arbitror tali potiri priuilegio: nisi spiritu prius fuerit afflatus diuino. ¶ Tertio illorum sanctorum quorum gesta ⁊ passiones post ceptum opus: mihi de nouo apparuisse contigisset: aut in posterum mihi vel posteris appareret: qð propter sanctorum infinitatem et librorum numerositatem accidere de facili satis esset. Quarto etiam illorū sanctorum qui per futurorum temporum successiones ab ecclesia militāte canonizandi ⁊ in sanctorū numero conscribendi forent: quod vsq͞ ad presentis seculi finē credimus affuturum. Cum non sit abbreuiata manus domini: que ⁊ in terris homines de nouo sanctificare ⁊ in celis multiplicare potest. Horum etiam igitur gesta presenti conserenda volumini: nō tam nobis quam posteris reseruamus. Qua de re nec ipsum opus nostrum certo fine concludimus: eo ꝙ sanctorum infinitas vsq͞ ad seculi finem augenda: nec finem habet nec numerū. ¶ Ad festa igitur que presentialiter habemus exponenda veniēdum est. Et primo quidem librum ecclesiastice historie transcurrentes: quedam que ex ipso circa sanctos aliquos omissa fuerant recolamus.

¶ Explicit prologus vndecimi libri.

Incipit liber vndecimus.

¶ De sanctis duobus nepotibus christi scðm carnem confessoribus. Capitulum. j.

Duo nepotes domini saluatoris scðm carnem ex linea collaterali: videlicet ex ei⁹ carnali genere nepotes: iude qui dicebatur frater domini quorum nomina Eusebius silētio tetigit tempore domitiani imperatoris sub secunda christianorum persecutione apud iudeam florebant. Cum autem domitianus iussisset perimi omnes de genere dauid et stirpe regia descendentes: hi duo delati sunt duplici inuidia: videlicet ꝙ ex dauid genere: ⁊ ipsi⁹ christi propinquitate nati essent. Quos reuocatus quidā qui in hoc missus fuerat perduxit ad domitianum. Nam ⁊ ipse de aduētu christi sicut ⁊ alis herodes formidabat. Interrogati autē a cesare si essent ex familia dauid cõfitent. Interrogati quātis essent facultatibus vel possessionibus prediti. Respondent ꝙ vtriq͞ nō amplius esset in bonis nouem milibus denariis. Ex quib⁹ singulis pars media ꝓ portione debetur: nec hec sibi in pecunia: sed in estimatione terre subsisterent: quā habebant in triginta nouē iugeribus cõstitutā: quā que suis manibus excolebant ad victū consequendū ⁊ tributum persoluendū. In cuius testimoniū manus labore rigidas ⁊ callis obduratas ꝓferebant. Interrogati de christo quale est regnū eius: vel quis ipse: aut vnde: vel quādo venturus Respōdent ꝙ neq͞ huius mundi regnum: neq͞ huius

terre ei designetur imperium: sed celeste ei regnum per angelorum ministeria in consummatione seculi preparetur: quando scilicet venturus in gloria de vivis ac mortuis iudicabit. Domitian' aut cu neq in eis quicq criminis inveniret et vilitate eoru ac veros maxime contemneret: abire eos libere iubet. Illi vero dimissi vel martyrii merito: vel tante propinquitatis prerogativa: pacis tempore duces ecclesie effecti usq ad traiani tempora permanserunt.

De sanctis romanis pontificibus et eorum successione. Cap. ii.

Romani pontifices et eoz successiones ideo hic ponuntur: ut que ecclesiastice historie libro restabant: hic recolligantur: et ipsi' ordo libri p singula summarie trascurrat: quaten' ad quosda sanctos epos romanos pontifices qui in catalogo sanctoru conserti sunt et hactenus omissi fuerut perveniat. Liber itaq historie ecclesiastice romanos pontifices enuerat a bto petro aplo usq ad syricium papa qui successit damaso p successiones sctorum epoz numero .xlj. Sub quo syricio liber prefatus finem facit. Omnes aute pape qui in dicto libro describunt sanctificati habentur: aut in ordine martyru aut confessoz: excepto liberio qui heresis arriane labe maculatus sctoz pontificu cetu fedavit: sicut alter iudas apostoloz collegiu: et nicolaus sacru numeru levitaru. Primus igit in sede romana beatus petrus apostolus pontificatu tenuit: et primo qda sedit antiochie annis septe: deinde cathedra episcopale in urbe roma tenuit annis .xxv. mensib' quinq et dieb' tredecim: de quo .s. actu est in festo cathedre sancti petri octavo kalendas martii: et in festo passionis ipsius tertio kalendas iulij. Scds eps fuit linus: de quo supra dictum est in eius passione .ix. kalen. octobris. Tertius fuit cletus: de quo supra in eius passione sexto kal. martij. Quartus fuit clemens: de quo supra in eius passione nono kale. decembris. Quintus fuit anacletus: de quo supra .iij. idus iulij. Sext' fuit euaristus: de quo supra .vij. kalen. novebris. Septimus fuit alexader: de quo supra .v. non. maij. Octavus sixtus primus: de quo supra octavo idus aprilis. Non' telesforus: de quo supra nonas ianuarij. Decimus iginus: de quo supra quarto idus ianuarij. Undecim' fuit pius: de quo supra .v. idus iulij. Duodecim' anicetus: de quo supra .x. kalendas maij. Tertiusdecimus sother: de quo .s. .x. kalendas maij. Quartusdecim' eleutheri': de quo supra .vij. kale. iunij. Quintusdecimus victor: de quo .s. .v. kalen. augusti. Sextusdecimus zepherinus: de quo .s. .vij. kalen. septembris. Decimusseptimus calixtus: de quo .s. pridie idus octobris. Decimusoctavus urbanus: de quo supra .viij. kalend. iunij. Decimusnonus potianus: de quo .s. .xiij. kalen. decebris. Vigesimus antheri' fuit: de quo .s. actum est non. ianua. Vigesimusprim' fabianus de quo supra .xiij. kale. februarii. Vigesimussecudus fuit corneli': de quo .s. .xviij. kale. octob. Vigesimustertius luci': de quo supra .iij. non. martij. Vigesimusquartus stephanus de quo .s. .iiij. non. augusti. Vigesimusquintus sixtus secudus: de quo supra .viij. idus augu. Vigesimussextus dionysius de quo supra .vij. kale. ianuarij. Vigesimusseptim' felix primus: de quo supra .iij. kale. iunij. Vigesimusoctavus fuit marcus primus: de quo supra nonis octobris. Et hic solus de numero tantorum pontificu: vez tam supra positoru q infra ponendoz usq ad silvestru papam martyriu evasit. Vigesimusnonus eutychian': de quo supra .vj. idus decebris. Trigesimus caius: de quo supra .x. kaled. maij. Trigesimusprimus marcellin': de quo supra .vj. kalend. maij. Trigesimussecundus marcellus: de quo supra .xvij. kalen. februarij. Trigesimustertius eusebius: de quo supra .vj. kal. octob. Trigesimusquart' melchiades: de quo supra .iiij. idus decebris. Oes prefati pontifices excepto marco p martyriu assumpti fuerut. Trigesimusquintus fuit silvester primus inter epos confessores: de quo supra actum est pridie kalen. ianuarij. Trigesimussextus fuit marc' secundus: de quo supra non. octobris. Trigesimusseptim' iulius: de quo supra idibus aprilis. Trigesimusoctavus fuit liberius hereticus tpore costantij imperatoris: q primo quidem du nollet arriane heresi consentire ab eodem augusto in exilium missus est: ubi iterit per annos .iij. Sed demu consentiens heresi predicte: ab code constantio revocatur et in epm cofirmatur: et felix qui in eius locu a clero et populo romano constitutus fuerat papa martyrio coronatur. Sicq .xxxix. epus fuit felix scds martyr: de quo actum est .iiij. kalen. augusti. Quadragesim' fuit damasus papa et cofessor: de quo supra actum est .iij. idus decebris. Quadragesimusprimus syricius sub quo liber ecclesiastice historie fine facit. Et huc omissum immediate infra supponemus.

De sancto Syricio papa. Cap. iij.

Syricius papa natione romanus ex patre tyburtio damaso pape in episcopatu romano successit: et sedit annos .xv. menses .xj. dies .xxv. Hic constituit ut monachi fierent clerici utilitatis causa vel summe necessitatis. Et ut null' psbyter missas celebraret nisi in sacratis ab epo locis. Hic manicheos in urbe invenit quos exilio damnavit: et constituit ut no participarent cu fidelib' comunionem. Sed precepit ut si quis ex eade secta rediret ad ecclesia conversus nullatenus comunicaretur: nisi tatu religioni monasterij oibus dieb' vite sue obnoxius teneret ieiunijs et orationib' maceratus: pbatus sub omni examine usq ad ultimu die transit' sui: et sic viaticum recipiat. Hic quoq synodum celebravit apud costantinopolim .ccel. epozum. Et postq sedem apostolicam feliciter gubernasset: dormivit cum patribus suis. Et sepultus est ad sanctum petrum plenus sanctitate. Et cessavit episcopatus dies .xx.

De sancto Zozimo papa. Capitulu .iiij.

Zozim' papa natione grecus ex patre abramio innocentio pape primo i pontificatu romano successit. Seditq annos .ij. menses .iij. dies .xxv. Hic multa sctitate polluit: et pauperu largus beneficus extitit. Hic costituit ut servus nullo modo clericus fieret. Et in sabbato scto cereu in oib' titulis urbis benedici pcepit. Et oes clericos vinu in publico vedere phibuit. Et hic plenus sctitate i pace quievit. Et sepult' est i via tyburtina iuxta corp' bti laurentij mar. Et cessavit epat' dies .xj.

De sancto Simplicio papa. Cap. v.

Simplici' papa natione tyburtinus ex patre castino hilario pontifici i epatu romano successit et sedit annos .xv. menses .j. dies .vij. Hic vir beatissimus dedicavit ecclesia sancti stephani iuxta basilicam sancti laurentij et basilicam sancte sabine martyris: ubi corpus ei' requiescit cum quatuor millibus ducentum sexagintaduo sanctoru corpo-

ribus. Hic. xxviii. presbyteros per titulos in urbe romana constituit propter penitentes et baptisma. Et ut. vij. episcopi per hebdomadas ad ecclesias patriarchales sive ad earum regiones manerent. Et fecit. v. regiones presbyteris urbis dividendas. Primam regionem ad sanctum ioannem lateranensem. Secundam ad sanctum petrum. Tertiam ad sanctum paulum. Quartam ad sanctum laurentium extra muros. Quintam ad sanctam mariam maiorem. Constituit quoque ut nullus clericus investituram a laico reciperet. ¶ Sub cuius episcopatu venit relatio de grecia per epistolam ab acacio constantinopolitano episcopo: simulque et a timotheo catholico et affirmavit petrum alexandrie urbis episcopum esse eutychianum hereticum: plurima de eo crimina affirmans. Quo audito simplicius damnavit petrum ita tamen ut penitentie servaret tempus. Et post hec sanctus episcopus quievit in domino: et sepultus est iuxta corpus beati petri apostoli in vaticano. Et cessavit episcopatus dies septem.

¶ De sanctis Alexandrinis episcopis et eorum successione. Cap. vj.

Alexandrini episcopi

quorum successiones in ecclesiastice historie libro describuntur et qui in sanctorum catalogo connumerantur fuerunt numero. xviij. videlicet a beato Marco evangelista usque ad theophilum: videlicet a prima ipsius ecclesie fundatione usque ad tempora archadij et honorij augustorum. ¶ Quorum pontificum primus ipsius ecclesie fundator fuit beatus Marcus apostolus et evangelista: de quo in secundo libro ecclesiastice historie habetur: et de quo supra in eius passione dictum est. vij. kalen. maij. ¶ Secundus fuit sanctus anianus prefati marci discipulus: de quo supra dictum est. iiij. non. octobris. qui tenuit ipsam sedem per annos. xxij. ¶ Tertius fuit abilus de quo supra dictum est. viij. Kalen. martij. qui sedit in ipsa sede annos. xiij. ¶ Quartus successit cerdo de quo habetur. iiij. lib. ecclesiastice historie cap. j. et hic ibidem sedit annos. xviij. ¶ Quintus fuit primus de quo eodem lib. cap. iiij. et hic sedit in ipsa sede annos. xij. ¶ Sextus fuit iustus: de quo eodem cap. v. et hic annos. xj. sedit. ¶ Septimus successit eumenides: de quo prefato libro cap. xj. qui et sedit ibidem annos. xiij. ¶ Octavus fuit marcus: de quo eodem libro et capitulo: qui et sedit annos. x. ¶ Nonus fuit celadion de quo eodem libro cap. xix. qui et sedit annos. xiiij. ¶ Decimus fuit agrippinus de quo ecclesiastice historie libro. v. cap. ix. et hic sedit annos. xij. ¶ Undecimus successit iulianus: de quo eodem libro. v. cap. ix. et hic sedit annos. x. ¶ Duodecimus fuit demetrius: de quo libro. vj. capi. xix. qui et sedit annos. xliij. ¶ Tredecimus fuit eraclas: de quo habetur eodem li. cap. xxij. qui fuit unus ex discipulis origenis probatissimus: cui et preceptor eius ex alexandria profugus: veniens cesaream auditorium suum reliquerat. Et cum hic apud cesaream moraretur: innumeri ad eum non solum regionis ipsius viri: sed ex provinciis procul positis concurrebant et relicta patria: ac parentibus sequebantur eum tanquam deum docentem. Et hic in ipsa ecclesia prefuit annos sex. ¶ Decimusquartus huic successit dionysius: de quo libro. vj. ecclesiastice historie multa conscribuntur. et de hoc supra actum est in gestis eius. xv. Kalen. decembris. Hicque sedit annos. xvij. ¶ In sequentibus vero ecclesiastice historie libris adduntur et alij. viij. pontifices alexandrini. ¶ Ex his autem quintusdecimus in ordine fuit maximus qui sedit annos. xiij. de quo supra. v. Kalen. iunij. ¶ Sextusdecimus theonas qui sedit annos xix. de quo supra. x. Kale. septembris. ¶ Decimusseptimus petrus: de quo supra in eius passione actum est. vj. Kalend. decemb. qui sedit annos. xij. ¶ Decimusoctavus achillas: de quo supra in eius legenda. vij. idus novemb. qui sedit annos. ix. ¶ Decimusnonus alexander: de quo similiter supra in gestis eiusdem. iiij. kal. martij. qui sedit annos. vij. ¶ Vigesimus athanasius doctor insignis: qui sedit annos. xlvj. de quo supra actum est in gestis eius vj. nonas maij. ¶ Vigesimusprimus petrus secundus: qui licet martyr non fuerit: de sede tamen eiectus ad tempus per quendam lucium hereticum: qui alexandrinam ecclesiam invasit. ¶ Vigesimussecundus huic successit thimoteus: sub quo liber prefatus ecclesiastice historie concludit. Omnes autem prenominati gloriosi pontifices in sanctorum numero collocantur.

¶ De sanctis Antiochenis episcopis et eorum successione. Cap. vij.

Antiocheni episcopi

quorum successiones: et tempora in eodem ecclesiastice historie lib. conserta sunt: et qui in sanctorum catalogo ponuntur: sunt numero. xxiiij. videlicet a beato petro apostolo: qui primus antiochie sedit usque ad episcopum flavianum: qui floruit tempore quo dictus liber conclusionis suorum temporum finem accepit. ¶ Eorum autem pontificum primus fuit beatus apostolus petrus: qui primam eius ecclesie antiochene cathedram accipiens ibidem sedit annos. vij. sicut dictum est supra in cathedra sancti petri. viij. Kalend. martij. ¶ Secundus fuit zacheus: cui idem apostolorum princeps antiochia discedens: eandem ecclesiam commendavit: sicut habetur in itinerario beati clementis. et de hoc supra dictum est. x. Kal. septemb. Hic autem episcopus in libro ecclesiastice historie non ponitur forte ex eo quia non vere successor petri: sed quasi eius vicarius fuerit: cum ut dictum est: ei petrus dictam ecclesiam commendavit: et modico tempore ibidem presidens forte ante petrum occubuit. ¶ Tertius fuit evodius episcopus et martyr: de quo supra in eius passione actum est pridie non. maij. ¶ Quartus fuit ignatius episcopus et martyr: de quo etiam actum est in eius passione kal. februarij. ¶ Quintus fuit hero episcopus et martyr et de hoc supra actum est. xvj. kalend. novembris. de his habetur in tertio ecclesiastice historie libr. ¶ Sextus successit cornelius. ¶ Septimus fuit hero secundus. ¶ Octavus theophilus: qui sextus post apostolos describitur occasione memorata. Et de hoc supra actum est tertio idus octobris. Et de his habetur mentio ecclesiastice historie lib. iiij. ¶ Nonus successit maximus ¶ Decimus serapion: et de his duobus in lib. v. ¶ Undecimus fuit asclepiades de quo supra. xv. kalend. novembris actum est. ¶ Duodecimus philetus. ¶ Tredecimus autem fuit zebeius. ¶ Quartusdecimus babilas martyr: de quo supra actum est in eius passione. ix. kalend. februarij. Et de his in lib. vj. ecclesiastice historie tractatur. ¶ Decimusquintus his successit fabianus et de hoc etiam in prefato lib. mentio habetur. ¶ Decimussextus autem fuit demetrianus. ¶ Decimusseptimus fuit domnus. ¶ Decimusoctavus successit timeus. ¶ Decimusnonus quirillus ¶ Vigesimus autem fuit dorotheus: vir eruditissimus et in scripturis divinis satis intentus: qui pro multa diligentia etiam hebraicam linguam didicerat. Greca autem eruditione liberali a puero fuerat institutus. Is eunuchus a nativitate fuit: quem diocletianus imperator in admiratione et veneratione habebat: et ei contulerat preposituram. Cuius et eusebius cesariensis ecclesie conscriptor historie auditor fuit ut de seipso tradit. ¶ Vigesimusprimus huic successit tyrannus: sub quo ecclesiarum persecutio increvit. ¶ De his agitur ecclesiastice historie libro. viij. ¶ Vigesimussecundus fuit eudoxius. ¶ Vigesimustertius autem successit meletius. de quo supra dictum est pridie non. decemb. Et de his duobus habetur in. x. ecclesiastice historie lib. ¶ Vigesimusquartus autem et ultimus conscribitur flavianus in ipsius historie lib. xj. Quo tempore liber ipse ut dictum est: finem facit: et sue narrationis conclusionem.

¶ De sctis Hierosolymitanis epis et eorum successoribus. Capitulum.viij.

Hierosolymitani

episcopi et eorum successores ac tpa eodem lib. ecclesiastice historie ordine texuntur: qui et sanctorũ numero cõscribunt. Et hi a beato iacobo apostolo vsqȝ ad temp⁹ quo sue historie liber ipse finẽ facit.xxxiij. numero colligunt. Ex his aũt.xv. priores fuerũt ex hebreorũ populo pontifices constituti: priusquã aliquis ex gentibus ad episcopatum ipsius ecclesie assumeretur: qui omnes in ipsius ecclesiastice historie libro iiij. ex ordine ponuntur. Et de his mentio habita est supra in gestis zachei episcopi hierosolimitani.x.kalend. septembris. ¶ Primus quorum fuit iacobus frater domini: de quo supra actũ est in eius passione.kalẽd.maij. ¶ Secũdus fuit symeõ et de hoc supra dictum est.xij. kal.martij. ¶ Tertius fuit iustus. ¶ Quart⁹ successit prenominatus zacheus de quo supra. ¶ Quint⁹ vero fuit tobias. ¶ Sext⁹ beniamin. ¶ Septim⁹ ioannes. ¶ Octauus mathias. ¶ Non⁹ philippus. ¶ Decimus seneca. ¶ Undecimus vero successit iustus secundus. ¶ Duodecim⁹ leuius. ¶ Tredecim⁹ effrem. ¶ Quartusdecimus ioseph. ¶ Quintusdecimus et finis horum iudas. ¶ Post istos autem cepit ex gẽtibus [illegible] ecclesia cõgregari: sub helio adriano imperatore. Et prim⁹ quidem ex gentibus ipsius ecclesie sacerdotiũ suscepit Marcus martyr simul et ep̃us de quo supra in eius passione actum est.xj. kal. nouembris. ¶ Secundus vero successit asianus. ¶ Tertius publius. ¶ Quart⁹ autẽ maximus. ¶ Quintus vero fuit iulianus. ¶ Sextus caius. ¶ Septimus iulianus scd̃s. ¶ Octauus capiton. ¶ Non⁹ valens. ¶ Decim⁹ volitianus. ¶ Undecimus successit narcissus. De quo supra actum est in gestis eius.iiij. kalend. nouembris. hi omnes prefate historie ecclesiastice lib.v. successiue ponuntur. ¶ Duodecimus his successit alexander olim episcopus capadocie de quo in eius legenda supra.xv.kal.aprilis. Et hic martyrio coronatus est: vt de eo habetur ecclesiastice historie lib.vj. ¶ Tredecimus successit mazabanes. et de hoc eodem libr.vj. ¶ Quartusdecimus fuit himeneus. ¶ Quintusdecim⁹ zabdas: et de his libro.vij. mentio fit. ¶ Decimusseptimus successit cyrillus de quo supra.iiij. kalend. februarij. ¶ Decimusoctauus autem et vltim⁹ ioannes: de quibus duobus in libro.xj. mentio habetur. Et cum horum vltimo liber ipse terminatur.

¶ De sanctis Cesaree palestine ep̃is. Cap.ix.

Cesarenses episco

pi illi⁹ videlicet cesaree q̃ est in palestina: q̃ in prefato ecclesiastice historie libro sancti ponunt et successiue sibi cõnumerãtur fuerũt q̃tuor. ¶ Primus quorũ est heotist⁹ de q̃ habet: libr.vj. q̃ auditor fuit origenis: et vna cũ sancto alexãdro hierosolyme ep̃o omne pene vite sue tẽp⁹ ad audiẽdũ ipsum mãcipabãt: atqȝ ipsi soli diuinis scripturis et ecclesiastica doctrina summa magisterij cõcedebant. ¶ Secũdus fuit dominus: qui post breue tempus defunctus est. Tertius theotignus qui etiã origenis auditor fuerat. Et de his duob⁹ fit mentio libro.vij. capitulo.xviij. ¶ Quartus successit agapius multo labore multaqȝ diligentia in gubernatione populi adhibita: et precipue erga indigentes paterna prouidentia ferebatur. A quo et vir per omnia prudẽtissimus vita eruditione et moribus adornat⁹ pamphilus ipsius ecclesie presbyter surrogatus est vt habetur libro.vij. ecclesiastice historie.cap.xxviij.

¶ De sanctis Laodicie episcopis. Cap.x.

Laodicienses san

cti episcopi q̃ sanctorũ numero conscribuntur in premisso libro.v. nominatim explicantur. ¶ Primus quorum fuit socrates. ¶ Secundus eusebius alexandrin⁹ genere qui in causa pauli samosateni ad partes syrie cum venisset: quod esset in scripturis diuinis eruditus a fratribus studiosis velut thesaurus quidam repertus vltra nusq̃ abire permissus est: sicut dionysius in epistolis suis scribit. ¶ Tertius huic successit anatolius: de quo supra actum est in eius festo.vj. idus martij. De his agitur libr.vij.cap. xxvij. ¶ Quartus fuit sext⁹ episcopus. ¶ Quintus autem successit stephanus qui non fuit sanctus. Nã de eo habetur q̃ licet eruditiõe et eloquẽtia prioribus nõ inferior fuerit: sed fidei virtute longe dissimilis: sicut persecutionis ignis probauit. Nihil enim philosophie in necessitate tentationis ostendit. ¶ Sextus autem et vltimus qui et sanctus nominatur theodorus. vir non solum verbis: sed rebus et virtutibus ornatus. Hic arte quidem medicus fuit. Sed et animarum a dño trãslatus est in medicinã vere incõparabilis: qui super oẽs pene homines fide misericordia studio vigilantia atqȝ omnibus optimis institutionibus claruit. In scripturis quoqȝ diuinis laborem quã plurimum gessit. Hic in pace quieuit.iiij. non. nouẽbris. Hoc in prefato libro vij.cap.xxviij.

¶ De sancto Modesto confessore. Cap.xj.

Modestus confes

sor vita et doctrina apud antiochiã claruit tempore marci antonij imperatoris. Qui in diuinis scripturis nõ mediocriter eruditus magnificentius ceteris aduersus martionẽ heretici: tã eius deceptiones et fallacias: retecto quo velabatur nequitie tegmine denudauit: et apud ipsam vrbẽ in pace quieuit. Sub seuero principe humanitatis debitum soluens. De hoc ecclesiastice historie libro quarto capitulo.xxv.

¶ De sancto Musano presbytero et cõfessore. Cap.xij.

Musanus presby

ter et confessor apud alexandriam eodem tẽpore claruit. Cuius apostolice fidei et sane doctrine monimẽta ad eusebium cesariensem peruenisse dicunt. Eius etiã fert libellus multa elegãtia scriptus ad quosdam fratres q̃ declinauerant ad heresim: que dicitur eucraticarũ tunc nuper exortã. Cui⁹ authorẽ fuisse tacianum sermo asserit. Hic autẽ sanctus confessor apud Alexandriam in pace quieuit. De hoc habetur ecclesiastice historie.libro.iiij. capitulo.xxj. et.xxviij.

¶ De sancto Pagato et sociis martyribus. Cap.xiij.

Pagatus martyr

cum sociis suis et quodam christiano nomine vectio apud lugdunũ ciuitatẽ gallie passi sunt sub persecutiõe antonini imperatoris. Cum enim ex acclamationi[illegible] vulgi preses in xp̃ianos nimia crudelitate desuiret. Pagatus martyr: cui⁹ vita ab adolescentia fuerat examinata et p̃bata ex perfe

cta charitate quam deum custodiebat et proximum cum tam crudelia supplicia seruis dei vidisset inferri poposcit se pro ciuibus suis audiri: quibus nihil impietatis commissum probari poterat. Erat enim nobilissimus inter suos et eruditissimus. Uerum ei⁹ defensionem iudex non recipiens inquisiuit tantum si esset christianus: qui cum se christianum clara et libera voce professus esset. Jussit illum tanquam christianorum aduocatum vinctorum numero sociari. Dum autem defensionem libertatis: que in nostra religione consistit exequitur dominum cum secutus exemplis animam suam pro ouibus suis posuit et amicis: et cum vectio quodam ciuitatis eiusdem nobile glorioso martyrio coronatur. Quibus optimis et fidelissimis ducibus visus omnis reliquus sanctorum eiusdem vrbis chorus prompti et alacres animas suas pro fidei libertate posuerunt. Hec ex libro. v. cap. j.

¶ De sancto Alcipiadde martyre. Cap. xiiij.

Alcipiaddes martyr apud Lugdunum galliarum oppidum passus est sub persecutione iam dicta: de quo habetur ecclesiastice historie libro. v. cap. iij. q dum esset in numero eorum qui pro christi vincti tenebantur: vitam satis arduam gerebat: nihil sibi volens accipere: sed tantum sale et pane cum aqua vtebatur. Cumq talem vite rigorem vellet etiam in carcere positus obtinere. Attalo martyri in carcere etiam posito diuinitus reuelatur: quia non recte faceret Alcipiaddes creaturis dei non vti: et aliis formam scandali derelinquere. Quibus ille cognitis cepit omnia cum gratiarum actione percipere. Et hic demum: pro confessione nominis christi in vinculis positus vitam martyrio consummauit.

¶ De sancto Apollonio confessore. Capitulum. xv.

Apollonius confessor et ecclesiasticus scriptor tempore Commodi imperatoris claruit apud alexandriam. De quo fertur ecclesiastice historie libro. v. ca. xviij. q aduersus cathaphrygas libellum edidit: in quo satis vigilanter prophetias ipsorum falsas esse conuicit: et singula in ei⁹ verba coarguit: simul et vitam moresq eorum: qui authores huius hereseos extiterunt. Ex quibus omnibus aliis quam plurimis vehementer supredicta heresis cōfutatur. Et hic vite sanctitate non infimus in pace apud eandem vrbem quieuit.

¶ De sancto Polycrate episcopo. Capitulum. xvj.

Polycrates episcopus apud ephesum claruit tempore commodi imperatoris antedicti. Qui nobilis episcopus ipsius ciuitatis vita et doctrina cōspicuus vna cum bacchilo corinthiorum episcopo de quo infra dicetur ab eusebio li. v. libr. ca. xxii. plurimū commendatur. Hic ex persona omnium episcoporum asie de pascha celebrādo beati Joannis et veterum fretus authoritatibus ad victorem romanum pontificem synodicam scripsit epistolā. Et hic inter sanctos illi⁹ tēporis cpos preclar⁹ confessionis [illegible] citer pfuit: gregē quoq dñi verbis et exēplis [illegible]. Sepult⁹ apud eādē ciuitatē.

¶ De sancto Heraclito confessore Capitulum. xvij.

Heraclitus confessor et ecclesiasticus scriptor claruit tempore seueri imperatoris: de quo Eusebius. v. lib. capitulo. xxvij. dicit q inter alia eius sapientie opuscula in apostolo paulo commētarios edidit. Et in sanctitate vite i pace quieuit.

¶ De sancto Maximo confessore. Capitulum. xviij.

Maximus confessor et ecclesiasticus scriptor claruit tempore prefati seueri principis: q virtutibus et sapientia nō minimus de famosissima illa omnium hereticorū disseruit qstione: qua semp inquiritur vnde sint mala: vl' vnde malitia. Et q materia facta sit et nō infecta. Et hic sanctus in christo cum pace dormiuit: de quo et eusebius pmissis libro et capitulo scribit.

¶ De sancto Cādido confessore. Cap. xix.

Candidus confessor et ecclesiasticus scriptor eodem quo supra dicti imperatoris tempore floruit: de quo et antedictus Eusebius eodem libro capitulo xxvij. mētionem facit: quod in exameron id est principio genesis scripsit. Et operibus perfectus effulgens cum pace dormiuit.

De sctō Apio cōfessore. Ca. xx.

Apius confessor et similiter ecclesiasticus scriptor tpe eiusdē seueri augusti floruit. Et hic sapientia et sacrorum librorum intelligentia insignis in aplm paulū et in genesim libros nobile cōmētū exarauit: vt habet Ecclesiastice historie lib. v. ca. xxvij. pdictis. Et hic in fidei cōfessione clarus humanitatis debitum virtutibus pollēs exoluit.

¶ De sctō Sexto cōfessore. Ca. xxj.

Sextus confessor et ecclesiasticus scriptor. de quo et ante fact⁹ author premissis libr. et capitulo loquitur: claruit eodem tempore seueri imperatoris. Hic de resurrectione tam christi quam mortuorum generali luculēter disseruit. Aliaq nonnulla opuscula edidit: et sanctis fulgens operibus in christo requiescit.

¶ De sancto arabiano confessore. Cap. xxij.

Arabianus cōfessor et ecclesiasticus scriptor eodem antedicti Seueri principis tempore floruit. Hunc et ex vite sanctitate et doctrina preclara Eusebius eodē quo supra libro et capitulo inter sacros eius temporis cōnumerando ponit. Hic enim in suis libellis plurimas exortas in diebus suis hereticorum insidias: confutans fidem rectam et apostolicam

monumentis suorum mandavit voluminum. Et hic in pace diem clausit extremum.

¶ De sancto Leonide martyre. Cap. xxiii.

Leonides martyr apud alexandriam passus est sub Severi imperatoris persecutione. Hic pater fuit origenis famosi doctoris et ecclesiastici scriptoris. Qui tentus a persecutoribus et in carcerem trusus est. Cui Origenes de domo adhuc adolescens annorum .xvij. epistolam exhortatoriam scripsit ipsum ad fidei constantiam et passionis tolerantiam exhortans. Cumque diis gentilium immolare non acquiesceret: et xpm negare renueret: pro martyrio xpi capite plexus est. Alexandrieque a xpianis tumulatus iacet. Hec ecclesiastice historie libr. vj. cap. ij.

¶ De sancta Mammea regina et martyre. Cap. xxiiij.

Mamea regina mater fuit imperatoris alexandri. Cuius tempore origenes in ecclesia dei sapientia et eloquentia ac vita floruit. Hec ut de ea scribitur libro .vj. capi. xvj. de raris religiosa femina: cum de origene fama magnifica ubique celebris haberetur. Ita ut nec principum quidem lateret aures: missis militaribus viris antiochiam: ubi per idem tempus ipsa regina degebat: cum omni honore et supplicatione ad se famulum dei orat venire ut sacrarum literarum et fidei ab eo perciperet documenta. A quo et ipsa catholice religionis et divini verbi monimenta suscepit: et baptismi christiani latenter sacramentum excepit. Ob quod ab imperatore alexandro filio suo christiani nominis persecutore interfecta est et martyr domini consecrata.

¶ De sancto Firmiliano epo et confessore. Cap. xxv.

Firmilianus episcopus apud cesaream capadocie claruit temporibus alexandri imperatoris. Hic eiusdem urbis eps fuit et Origenis auditor. Tantique venerationis erga ipsum preceptorem suum habuit ut indesinenter scie et doctrinis eius gratia eum constringeret secum morari. Sed et ipse derelicta ecclesia ad eum properabat: et vtebatur religiosa quadam vicissitudine: dum ipsum modo ad instructionem ecclesie sue illum evocaret: modo ipse sui profectus gratia ad eum pergeret: et docenti ei iugiter dieb. ac noctib. assisteret. Hic ad antiochie plebem gratam scripsit epistolam contra paulum presbyterum samosatenum tunc nup in concilio antiocheni de heresi dampnatum. Processu vero temporis ipse btus eps cum occasione dicte heresis penitus extirpande veniret antiochiam: dum esset apud tarsum in pace quievit: cuius corpus cesaream translatum ibidem sepultum est. Hec Eusebius libr. vj. capitulo. xix. et libro. vij. cap. xxvj.

¶ De sanctis Theodoro et Anthinodoro epis. Capitulum. xxvj.

Theodorus et Anthinodorus episcopi fratres germani apud ponti provinciam claruerunt temporibus maximiani imperatoris. De quibus tradit eusebius libro. vj. cap. xxv. quod maior horum natu Theodorus vir famosissimus fuit: qui in episcopis apud pontum gregorius nominatur: fide et virtutibus atque scientia per omnia apostolicus. Sed eius frater anthinodorus quos origenes de auditorio rhetoris retractos: studia communium literarum in divinam suasit philosophiam commutare. Quique apud eum per quinquennium verbo dei operam dantes: tantum profectum divine eruditionis atque scientie pervenerunt: tantumque vite merito et cultu claruerunt: ut ab his scholis eius immatura adhuc etate: ad episcopatus provincie ponti sacerdotium uterque raperetur. Qui et ambo ibidem in christo quiescunt.

¶ De sancto Syro martyre. Capitulum. xxvij.

Syrus martyr apud alexandriam passus est sub decii cesaris persecutione. Hic cum rex cuiusdam potentis sub mercede procuraret: iubetur ab eo idolis immolare. Recusans cogitur iniuriis. Persistens rursum mulcetur blanditiis. Cum vero utrumque contemneret: preacuta sude validissime transuerberatus: et per media viscera neci traditur: et martyrio coronatur. Hec eusebius lib. vj. cap. trigesimoprimo.

¶ De sancto Cheramone epo et martyre. Capitulum. xxviij.

Cheramon martyr et episcopus venerandus senex apud alexandriam fuit. Hic pontifex urbis egypti fuit que dicitur nicopolis. Qui tempore deciane persecutionis: cum ad arabicum montem una cum grandeva coniuge discessisset nulli vltra apparuit. Et cum ad perquirendum eum plurimi christianorum frequentissime processissent: perscrutatis omnibus locis neque ipsos vltra quispiam neque corpora eorum potuerunt invenire. Hec eusebius ubi. s.

¶ De sancta matre quedam et filiabus virginibus et martyribus. Capitulum. xxix.

Sancta quedam mater cum duabus filiabus virginibus apud alexandriam passe sunt sub persecutione diocletiani et maximiani augustorum. De quibus refert eusebius libro. viii. capitu. xij. quod cum esset pulchritudine et pudicitia formosa genere nobilis et copiosa facultatibus: filias duas virgines habebat ad materne pudicitie regulam enutritas: specie simul et moribus se imitantes. Quas religiosa mater secundum preceptum domini et timorem divinum dedicaverat. Cum autem declinande persecutionis gratia sui absentiam procurarent: missi a preside milites repertas eas venire antiochiam cogunt. Sed cum perurgentibus militibus vehiculo iter agerent: religiosa et pudica mater filias lamentatur: quod eas gentiles studeant aut a deo: aut a pudicitia separare. Hortanturque illas nemo pertimescant: ne despecta pudicitia vincere eum turpitudine cupiant: admonetque illas necem eis aut opprobrium paratum pervenire et impudicorum cursu preripere. Cum autem filias ad tale propositum videret accensas: et ad quendam fluvium pervenissent necessitatis causa se descendere velle simularunt. Et dum custodes paululum naturali verecundia secessissent: fluvii se rapidis fluctibus iniecerunt. Sicque immaculatum domino spiritum reddiderunt. Hec eusebius.

¶ De sanctis Adaucto et sociis martyribus. Cap. xxx.

Adauctus martyr cum innumerabilibus vtriusq; sexus et omnis etatis sociis apud phrygiam passus est. De quo eusebius libro. viij. capitu. ij. tractat: qui erat dux cuiusdam ciuitatis in phrygia posite in qua erant omnes populi christiani: ipse autem in natione italus super vniuersum erat populum constitutus. Cum autem diocletianus imperator gentilium legiones militum illuc misisset: vt omnem ciuitatis illius plebem immolare compelleret: aliique omnes vnanimes se christianos esse dicerent: et omnino sacrificare contempsissent. Adaucto duce et curatore ciuitatis populum exhortante: porte vrbis a gentilibus clauduntur: ipsaq; ciuitas omni ex parte ab eis circundatur: et immisso igne oppidum vna cum viris omnibus ac mulieribus paruulis pater ac senibus concrematur: ita vt nullus penitus ex illa vrbe etiam cum optimo volentibus daretur abscederet. Sicq; omnes ciues prefati celesti hierusalem ciues effecti glorioso martyrio coronantur.

¶ De sanctis pluribus martyribus apud alexandriam. Capi. xxxj.

Martyres plurimi apud Alexandriam passi sunt sub persecutione antedicti diocletiani. De quibus eusebius. viij. libro cap. xij. refert quod truncatis auribus atq; inhonesto vulnere naribus manuum quoq; ceterorumq; membrorum summitatibus amputatis: truncum siebat abire derisum. Quidam vero in craticulis prunis subterpositis torrebantur. Inter quos duos nobiles iuuenes dum comprehensi simulacris immolare cogerentur: se ad aras duci postularunt. Et cum fuissent adducti manus suas ardenti igni superponentes: et quousq; omnis caro in ignem defluerct: immobiliter perdurarunt. Alij vero cum ad sacrificandum quererentur: sacrilegam pollutionem vitam precipitio finierunt. Minore quidem tolerantie fiducia: sed conseruande fidei maiore cautela.

¶ De sanctis quatuor episcopis martyribus. Capitulum. xxxij.

Quatuor sancti episcopi apud alexandriam passi sunt sub diocletiana persecutione Quorum nomina hec sunt: primus phileas: secundus hesychius: tertius pachonius: quartus theodorus. Hi ex vrbibus egypti episcopi pro confessione nominis christiani glorioso apud ipsam vrbem sunt martyrio coronati. Hec Eusebius libro viij. capitulo. xiiij.

¶ De sancto Pafnutio episcopo. Capitulum. xxxiij.

Pafnutius episcopus ex egypti partibus vnus fuit ex numero confessorum illorum episcoporum: quos maximianus imperator dextris oculis effosis: et sinistro poplite preciso per metalla damnauerat. De hoc libro. x. ecclesiastice historie scribitur quod interfuit concilio primo sanctorum patrum primus apud nicenam sub constantino augusto christianissimo celebrato. In quo tanta virtutum inerat gratia: vt signa per eum non minus quam dudum per apostolos fierent. Nam et demones tantum verbo fugabat: et egros sola oratione curabat. Sed et cecis dicitur visum reddidisse: et paralyticos ad stabilitatem corporis reuocasse. Quem constantinus in tanta veneratione et affectu habuit: vt sepius cum intra palatium euocatum complecteretur: et illum oculum quem in confessione fidei fuerat eiulsus auidioribus osculis demulceret. Et hic ad ecclesiam suam reductus senioq; confectus. post vitam virtutibus insignem in pace quieuit.

¶ De sancta quedam captiua apud iberos. Capitulum. xxxiiij.

Sancta quedam mulier captiua tempore constantini magni imperatoris claruit apud gentes iberorum: que sub axe pontico iacens: per quam deus ipsas gentes primum ad notitiam fidei conuocauit. Cum enim ipsa mulier christiana apud ipsos populos captiuata: fidelem et sobriam ac pudicam duceret vitam: et diebus et noctibus in orationibus persisteret: et ex hoc barbari tanquam quid noui mirarentur: ac quid sibi hoc vellet curiosi percunctarentur. Illa se christum deum suum tali ritu colere fatebatur: qui velut sibi ignotam nouitate nominis mirabantur. Erat autem moris apud eos vt si quis paruulus egrotaret a matre per singulas domos circunferretur: ab omnibus videlicet quicquam experti remedij postulante. Cum autem mulier quedam paruulum suum languidum per omnes circuntulisset ex more: nec aliquid remedij cepisset. Venit ad captiuam vt si quid sciret ostenderet. Illa se nihil remedij humani scire testatur: christum tamen deum suum quem colebat: salutem hominibus desperatam posse ipsi dare confirmat: paruulum itaq; cilicio suo superpositum oratione fusa sanum reddidit matri sue. Sermo defertur ad plures factiq; famam magnifici ad aures regine grauissime egrotantis et iam de salute quasi desperantis perlabitur quod rogat ad se mulierem deduci illa negat accedere: ne nimis de se videretur presumere. Regina facit se ad mulierem portari. Que similiter supra cilicium eius posita: inuocato christi nomine continuo surrexit sanata. Docet captiua reginam christum esse summum dei filium: qui auctor est incolumitatis et vite: qui et regibus regna distribuit et mortalibus vitam. Que domum regressa marito regi percontanti causam subite sanitatis aperit. Ille mulieri munera presentari iubet. Regina vero ei respondet quod mulier nihil in auro vel argento appetit sed ieiunio quasi cibi pascitur. Nihilq; aliud pro munere querit nisi vt christus a rege et omni regno eius colatur. Ad hoc autem rex segnior fuit: et quamuis ad christum affectum haberet conuersionem distulit. Ad quod tamen vxor illum sepius commonebat. ¶ Quadam die in siluis venante: subito aer densissimus offuscatur: dies in terre noctis caliginem vertitur: cunctiq; regis comites nescientes quo se verterent hincinde dispergentur. Solus rex obscuritate nimia circundatus: desperatione salutis anxius mente christum inuocat: vt si vere deus est quem captiua vxori predixerat: nunc se de his tenebris eruat: vt ex hoc ipsum cunctis omnibus colat. Ilico lux terre redditur: et rex incolumis ad domum reuertitur. Qui regine per ordinem gesta omnia pandit. Euocat captiuam: et nullum alium preter christum se venaturum confirmat. Illaq; regi postulanti colendi venerandiq; modum inquantum erat femine pandit. Fabricari ecclesiam monet formamq; describit. ¶ Igitur rex omni populo conuocato que gesta cuncta fuerant exponit: fidemq; doctus nondum tamen initiatus aperit: sueq; gentis primus apostolus fit. Credunt viri per regem: femine per reginam cunctisq; id volentibus ecclesia instanter instruitur. Eleuato igitur iam murorum ambitu: dum intra columne collocari deberent erectis duabus primis: cum tertia iam media parte fuisset erecta consumptis omnibus machinis hominumq; ac boum viribus: attritisq; omnibus: ne loco quidem moueri potuit. Sed cum iterum et

tu noctis omnes abscessissent: sola captiua mulier i oratione pernoctauit. Facto summo mane rex et populus antu introgressu vident columnam quē tot machine totoq populi mouere nequiuerant erectam: et supra basem suam librate suspensam vnius pedis spacio in aere pendentem: Omnesq populi admirātes veram esse fidem christi acclamabant. Et ecce in oculis omniū mirantium nullo contingente: colūna sensim supra basim suam deposita summa cum liberatione consedit. Post hec reliquus colūnarum numerus cū summa facilitate suspēsus est adeo vt omnes que super fuerāt ipsa die locarentur. Fabricata igitur ecclesia et perfecta populi maioris ardore fidei salutem sitientes totius gentis legatos ad constātinū imperatorē mittunt: qui rei seriē exponunt: sacerdotes sibi delegari petunt: qui ceptum erga se dei munus impleret. Quib' ille cum omni gaudio et honore tranmissis: amplius ex hoc letat' est quā incognitas illas romano imperio gētes iunxisset. Sicq doctrina nouorū predicatorum: nouus populus fidem xpi vna cum rege et regina suscipiunt: et baptizati xpm exinde adorare ceperunt: mulier vero illa apud easdem gentes: prima ibidem sacre fidei auctrix: i sanctitate vite et miraculorū operatione perseuerās confecta senectute quieuit in pace. Hec eusebius libro. x.

¶ De sancto Machario confessore. Cap. xxxv.

Macharius cōfessor in nitrie partibus in deserto videlicet egypti profundissimo claruit tēpore valentiniani imperatoris. Qui tertius fuit macharius preter illos duos: de quorum vno actū est supra. iiij. non. ianuarij: et de secundo. xviij. kal'. februarij. Hic em discipulus magni Antonij fuit. Qui vna cū isidoro et heraclide et pābone cum discipulis suis: in prefata eremi vastitate degebat. Cum aūt persecutionis arriane tpe prefati oēs insimul cōuenientes ad mutuam charitatē ostendendā in suis tabernaculis positi orantes interfectores suos expectarent: delatus est ad eos homo mēbris oībus et precipue pedibus aridus. Qui ab eis oleo perunct' inuocato christi nomine continuos sanus exurgens reuersus est benedicens deum. ¶ Cecus quidam ad cellam macharij itinere dierū trium in deserto positā se adduci fecit. Quo postq̄ multo labore puenit: machariū domi nō inuenit. Contristatus autē: sed feruore tempore fidei crescēs fecit se applicari ad partē illā parietis vbi senior cubare solebat. Et exinde parum luti aridi: vbi paries oblitus erat assumpsit: et palme sue superposuit: aquā quoq de puteo vnde vir sanct' bibebat haustam sibi deferri rogauit: cū qua soluēs glebulam lutū fecit: oculosq inde peruncit: et aqua diluens repēte visum recepit: nulloq ducēte regressus domū cunctis populis rem gestam publicauit. Habebat autē machari' leene speluncam cellule sue vicinā. Hic quadā belua catulos suos cecos ad eū produxit et ad pedes ei' posuit. Qui cū intellexisset p cecitate catulorum bestia filios applicare orauit ad dnm et protinus catuli receperunt visum. Et sequētes matrē ad speluncam redierunt. Et paulo post ipsa cū catulis regrediēs pelles ouium plurimas velut mun' pro gratia ad senē morsu oris auectas detulerunt. ¶ Cum autem luci' quidā prefectus alexādrie christianos persequeret. Iussit predictos oēs patres a grege suo raptos in insulā egypti paludū deportari: in qua neminē esse cōperuerat christianū Sz cū senex nocte ad insulam deducti fuissent: in qua erat templū idolorū ab incolis summa veneratione obseruatū statim vt nauicula applicuit: sacerdotis tēpli filia arrepta spū clamare cepit stridens et rabiēs: et p populos hincinde discurrens. Quā popul' vetērā ad senū nauiculā dedurerunt. Et cū ante pedes eorum vlularet: et sanctos viros cur ad demones loci illi' expellēdos venissent: interrogaret: illi malignū increpātes spm effugarūt et puellā sanā parētib' reddiderūt. Qui vna cū insule populus cōuersi ad xpm et tēplū antiquissimū destruxerūt: et ecclesiā edificauerūt. Qd dū lucio alexādrie nūciatū fuisset: timēs ne ex sctorū patrū pñtia fides xpi ampli' crescere: occulte eos ad eremū remitti iubet: vbi machari' ieiunijs et orationib' iugiter intent' in xpo feliciter obdormiuit: cui' corp' alexādrie tumulatū est.

¶ De sancto Piatone presbytero et martyre. Cap. xxxvi.

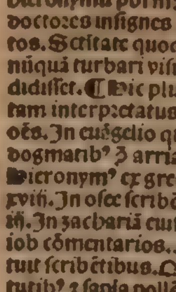
Piaton presbyter et martyr apud tornacū ciuitatē passus est sub domitiani imperatoris psecutione. Hic alio noīe piat' dicit. Qui ex vrbe roma oriundus: indeq egressus a btō dionysio cpo apd galliā pbyter ordinat': et ab eodē ad tornacēsē ciuitatē ad pdicādū direct' est: vbi multitudinē paganorū euāgelizans ad xpm cōuertit. Ad hūc cōprehendendū prefect' nūcios destinauit: q ab eisdē apparitorib' detent' et iudici oblatus: dū xpm cōfiteret primo quidē: fustib' cedi: deinde iusus est capite truncari. Cui' corp' truncū et exanime caput ppris manib' acceptū plusquā p duo miliaria deportauit: vel vsq ad locū vbi diuinit' sepulturā elegit: vbi et gloriose occūbēs tumulat' qeuit. Quo miraculo vltra mille gētiliū conuersi sunt.

¶ De sancto Didymo alexādrino cōfessore. Capitu. xxxvij.

Didymus alexandrin' cōfessor et doctor floruit tpe valētiniani impatoris. Hic i parua etate lumē oculorū amisit: adhuc pene priorū elemētorū ignar' quo nō obstāte tantū sui miraculū mūdo prebuit: vt dialecticā: arithmeticā: geometriā: quarū figuraleo ppositiōes et pncipia p maxime visu indigēt: vsq ad pfectū didicerit: olimq deo docente in breui diuinarū et humanarū rerū eruditionē ac sciētiā pcepit. Ad tātē aūt pfectiōis apicē deuenit: vt schole ecclesiastice doctor extiterit: illustresq viros auditores habuerit: vel athanasiū epm: hieronymū pbrm: basiliū cesariēsem: ceterosq plures doctores insignes in ecclesia dei sapiētia admodū pbatos. Sctitate quoq vite non mediocriter effulsit. Qui nūquā turbari visus fuit: q corporeū lumē oculor' perdidisset. ¶ Hic plurima insignia edidit. Bibliā em totam interpretatus est. Cōmētarios dictauit i psalmos oēs. In euāgelio quoq matthei et ioannis. Scripsit de dogmatib' contra arrianos libros. ij. De spū sctō librū quem hieronym' ex greco trāstulit i latinū. In esaiā tomos. xviij. In osee scribēs ad hieronymū cōmētariorū libro iij. In zachariā eiusdē hieronymi exhortatione lib. v. In iob cōmentarios. Multaq alia q ipse idē indicare potuit scribētibus. Quieuit in xpo. lxxx. anno iā exacto virtutib' et sapia pollēs. Alexādrieq tumulat' iacet.

¶ De scto Didymo abbate. Capi. xxxviij.

Didym' senex in deserto interiori nitrie claruit. Qui inter cetera sanctitatis insignia scorpiones et cerastes et serpētes quousq q in illis locis p calore solis habentur acerrimi tanquā vermiculos nudis pedib' adeo cōculcabat: et ita extinguebat vt nihil ab eis pateret mali. Hec in vitis patrū.

¶ De sancto

¶ De sancto Pione abbate. Capitulum. xxxix.

Pion abbas i the baidis deserto floruit sctitate Qui quotidie ambulans comedebat: vt minore sentiret delectationē: pgēs ad eremū fodit puteū: et inueniens aquā amarā: cū oratione in dulcedinē cōuertit qua oi postmodum tpe vsus fuit. Cum aūt moyses abbas et eius monachi fodictes aquā inuenire nō possent. Piō orone pmissa terrā pcussit: et aqua inde immediate scaturiit: de qua tñ minime gustare voluit: sed eā ad vsum illoꝝ fratrū dimisit. Hic sub abbate antonio. xxx. annis et eo amplius in sancto instruct9 est pposito. Qui de domo parētū egressus nūq̄ ampli9 ab eis visus fuit. Req̄sit9 aūt a sorore vidua: vt eā visitaret: que ipsa languēs videre cupiebat: cū duob9 sorous filius de mādato pris antonij ad domū illi9 accessit: clausisq̄ oculis i ingressu et egressu: se ab ea videri pmisit: eāq̄ minime respiciens: mox ad eremum repedauit. Hec vbi supra.

¶ De sancto Appelle confessore. Capitulum. xl.

Appelles confessor egyptius ex fabro ferratio cōuersus est. Qui op9 hoc exercēs die quadam diabolum sibi in specie mulieris iuuenis et elegantis apparentem ferro candente percussit in faciem q̄ stridens et gemens euanuit. Ex quo die sctūs vir ferrum candens in manu sine lesione tenebat. Uadens autē ad eremū cibū nūq̄ sumpsit nisi tantū dominica die de manu sacerdotis eucharistie sacramentū. Ceteris diebus nihil percipiebat: sed operibus manuū insistens cingula iumētorū de parmarū folijs texebat. De quibus egri tactu sanabantur. Nam dum quidam claudus a natiuitate vt aliquo portaretur camelo impositus dum pedibus cingulum quo iumentum erat quodq̄ vir sanct9 texerat tetigisset: cōfestim descēdēs pedibus solidis ambulauit. Hic etiā ab angelo diuina repletus sciētia: multos suis s̄monib9 edificabat: et vitia fratrū ac virtutes latētes per spiritum cognoscebat. Hec in vitis patrū.

¶ De sancto Piamone presbytero. Capitulum. xlj.

Piamon presbyter in eremo de scythi floruit. Qui die quadam missam celebrans vidit angelum stantem contra altare monachos presentes in codice scribentem: absentes scriptos delentē. Et dū illi ad cōmunionem accederēt: angel9 quoꝝdā scribebat nola: quoꝝdā dimittebat. Piamō autē post missam discussis illis q̄ scripti nō fuerant inuenit in singulis eorū mortale pctm̄. Quibus reuelata narrās tandiu cū illis fleuit: donec eidē iterū angelus apparuit et eos cū ceteris ascripsit. Hec in vitis patrum.

¶ De sctō Beniamin sene. Ca. xlij.

Beniamin senex i eremo fuit octuaginta annoꝝ qui miraculis clarens quoscūq̄ egros ad se delatos oleo vngebat et cōtinuo sanabantur. Ipse autem adeo hydropicus effectus est vt per ianuam celle sue nisi remotis aliquibus tabulis efferri non posset. Qua passione per mēses. viij. ante suū obitū laborauit. Oēs aūt infirmos ad se veniētes sanabat: cunctosq̄ rogabat vt orarēt deū p aia eius de corpe nil curātes eo q̄ dum esset sanus nihil sibi profuisset. Hec vbi supra.

¶ De sancto Coprete presbytero et confessore. Capitulum. xliij.

Copres p̄sbyter annoꝝ circiter. lxxx. in eremo thebaidis fuit. Cuius dum gentilis q̄dam olera furatus esset: et ea ad coquendū composuisset: nec coqui poterant nec calefieri. Quod ille videns ablata sancto retulit: et cōuersus baptismum suscepit. Eadē nocte fratres superuenerunt ad copretem: vnde sanctus duplices honores domino persoluit duꝝ olera restituta eidem apposuit. Qui dum fratribus ad se veniētibus pro edificatione eorum mirabilia quedam narraret: que vix vnus ex illis credere poterat: dormitanti ipsi visus est liber aureis literis scriptus manibus copretis: et vox senis veneranda audita est fratreꝫ increpantis: cur fidem auditis nō adhiberet illeq̄ euigilās cōpunctus est. ¶ Arena vero pedibus eius attrita per agros cōspersa terre sterilitatē auferebat. ¶ Hic dum quēdā manicheum populum seducentem disputans excludere nō posset: fecit igneꝫ accendi eo pacto vt quisq̄ eorum flammas ingressus inultus exiret eius fides approbata esset: ipseq̄ primum ignem intrans illesus exiuit. Dum autem hereticus intrare nollet a populo in flammas violenter iniectus est. Dum autem mori se videret copretis auxilium implorauit. A quo eductus dum pertinaciter conuerti nollet ab eodem eiectus et dimissus abijt confusus. Hec Heraclides.

¶ De sanctis Syro paulo et Esaia confessoribus. Capitulum. xliiij.

Syrus paulus et Esaias monachi fuerunt in scythi. Qui dum sibi inuicem ad ripam fluminis occurrissent vt fratrem quendam anub nomine visitarēt: orationem fuderunt ne in via impedirentur. Statimq̄ nauiculam sibi apparenteꝫ sine remo vel remige iter tridui vna hora contra ictum fluuij p̄fecerunt. Cunq̄ applicuissent: reuelatum est Esaie q̄ vir ad quē ibant eorū secreta cordium nouerat. Paulo reuelatū est predictū anub post triduū esse migraturū. Syro aūt reuelatū est anub sibi mane occursurū. Cū autē illa nocte in orationibus pernoctassent: anub mane ad eos veniens eorū secreta eis patefecit: quo manentes tribus diebus ab eo edificati sunt. Illeq̄ in eorū manibus expirauit: et ab eis sepultus fuit. Hec in vitis patrum.

¶ De sancto Effrate monacho. Capitulum. xlv.

Effrates monachus apud antiochiā claruit tpe valentis arriani imperatoris cōtra catholicos seuiētis. Quē per plateā ciuitatis antiochene ambulanteꝫ vili habitu contectū: et lōga senectute cōfectū imperator respiciens interrogauit quis esset et quo iret. Cui ille se christianū monachū et p suo pergere iperio oraturū respōdit. Quē ipator redarguit: eo q̄ domi more monachi stare deberet. Ille aūt p ouibus xp̄i liberādis se egressuꝫ dixit. Cubicular9 aūt cesaris sctō viro mortē cōminat9 est eo q̄ principi nimis supbe loqueret. Et dū inde recedēs ipatori balneū pararet subito mēte

alienatus furibundus in aquam feruentem se iniecit: et ibi extinctus multis hereticis ad veritatem fidei catholice redeundi exemplum dereliquit.

¶ De sancta Sarra abatissa. Cap. xlvj.

Sarra abbatissa claruit in scythi tempore Theodosij senioris: que. xiij. annis a spiritu fornicationis ipugnata fortissime exorabat dominum: nõ vt pugna recederet: sed vt sibi fortitudo daretur. Cui tãdem super lectulum iacenti spirit⁹ immundus apparuit dicens se ab ea victum fuisse: illa vero non se sed christum illum vicisse respondit. Hec supra alueum fluminis quadraginta annis habitauit: et nunq̃ inclinata est vt flumen aspiceret: ne forte ex tali visione delectationẽ assumeret. Hec in vitis patrum.

¶ De sancta Syncletice abbatissa. Cap. xlvij.

Syncletice abbatissa vnde fuerit vel vbi in deserto locum pro sua habitatione habuerit nusq̃ reperitur. Putatur tamen q̃ in deserto vbi tunc monachi egypti vt plurimum habitare consueuerit. Q̃d aũt vite ꝓbatissime fuerit ex multis dictis ei⁹ et authoritatibus que in vitis patrum in exemplum leguntur: satis colligi potest.

¶ De sctã Tabita ṽgine. Ca. xlviij.

Tabita ṽgo vna fuit ex sororibus degentibus in monasterio illo grandi thebaidis: quod helias abbas perfecit: in quo et trecẽtas feminas congregauit: de q̃ supra actũ est tertio id⁹ septẽbris. Hec aũt in ipo cenobio deuotissima fuit: et in tãtũ humilis q̃ ab olb⁹ despiciebat et q̃si isana reputabat coquineq̃ opa et alia quoq̃ vilia officia ei imponebant: que illa fideliter administrans nec cũ aliis ad mensam sedebat. Cui etiã sorores multa cõuitia inferebãt: illaq̃ oĩa patientia munita tolerabat. Angelus autẽ dñi sancto piterio abbati in eremo dudũ cõuersanti apparuit eumq̃ admonuit vt ad dictã sororẽ visitãdã accederet: eo q̃ ipsa illum meritis excederet. Ille autem veniẽs dum singulas vidisset: nec eam quam querebat cerneret. Interrogat sorores an alia superesset: illi vero vnã insanam et amentem superesse dicũt. Qua adducta sanctus vir pedibus eius aduolutus ei ac ceteris per angelũ reuelata narrauit. Tunc omnes moniales ad pedes tabite ꝓcidentes de illatis iniuriis veniam postulabant. Pro quibus tam ipsa virgo q̃ sanctus abbas orauerunt. Paucis postmodum elapsis diebus virgo ex tali facto inanem gloriam fugiens cenobium latenter egressa solitudinem petiit: et quo fine diem clauserit adhuc ignoratur. Hec Heraclides in paradiso.

¶ De sancto Phyllorrhonio presbytero. Cap. xlix.

Phyllorrhonius presbyter de regione galatie imperante iuliano seculo renuntiauit. A quo sibi caluitie facta durissime verberibus attritus ac dimissus est: qui mox ad eremum properans et cum fornicatione et ingluuie maximam primo habuit pugnam: quaȝ tandem summa abstinentia et penitentia superauit. Nã per annos xviij. in quadam cella se clausum ferro onerauit: et nec panem nec coctum dicto tempore aliquando comedit. Super hec et. xxx. annis nullo pomorum genere vius fuit. Deinde postq̃ spiritualia certamina vicerat cum spiritibus etiam visibiliter et corporaliter per annos xl. luctam habuit. Preterea metu mortis per annos vj. intra sepulchra mortuorum se inclusit: vt sic demonem quem et mortuorum memoria metuerat: ex coniũ aspectu continuo superaret. Ipse de labore manuũ suarum. ccl. solidos elephantiosis pauperibus: et romam: hierosolymam: et alexandriam: ac plura alia loca sacre peregrinationis gratia pedester visitauit. In morte ꝓtestatus est se nunq̃ ex sensibus suis adeo fuisse superatum. Hec Heraclides vbi supra.

¶ De sancto Badano sene. Cap. l.

Badan⁹ senex circa iordanem semper sine tecto sub dio habitabat. Contra hunc iudei q̃dam emuli venientes inuidia furibundi et armati: dum vnus illorum eum ferire vellet: dextera quam erexerat subito aruit et ex eius digitis gladius excidit. Hec vbi supra.

¶ De sancta Siluia ṽgine. Cap. lj.

Siluia virgo rufini alexandrie prefecti soror in eremo thebaidis prouincie superiori degebat: que per annos nouem nec os nec pedes nec aliquam membrorũ partem exceptis digitis aqua lauit. Et dum decumbens languida a medicis ad balneum sanitatis percipiende gratia instantius suaderetur nullatenus acquieuit. Nec aliquando in lecto aut lectica iacuit: sed super nudam humuȝ cubauit. Hec eloquentissima erat et amore sacrarum literarum noctes in diem vertendo legebat. Hec Heraclides.

¶ De sancto Sisinnio monacho. Capitulum. lij.

Sisinnius monachus discipulus abbatis elpidii: de quo supra dictum est in eius festo iiij. non. septembris. Postq̃ apud eum. vj. vel. vij. annis fuisset intra quoddam sepulchrum se inclusit in quo per triennium semper orauit: et nec die nec nocte deambulauit aut sedit aut iacuit. Qui etiam contra demones specialem gratiam meruit. Adeoq̃ sine vllo vitio mentis et corporis viruit: vt nullam esse generis distantiam inter mares et feminas cõprobaret. Tandẽ egressus ad cappadociam patriam suam: et presbyter effectus fratres et sorores in vnũ cenobium collegit: vbi et in pace quieuit.

¶ De sancto Diocle confessore. Cap. liij.

Diocles olim philosophus secularis ad celestis philosophie studiuȝ animatus est. Qui ad eremum superiorem thebaidis accessit: et in arctissima spelunca annos multos exegit. Ad se autem venientes admonebat vt sui exẽplo eorum desiderio animum semper cuȝ deo esse studerẽt: in ipsa quoq̃ spelũca vite terminũ dedit. Hec vt supra.

¶ De sancto Capithone cõfessore. Capitulum. liiij.

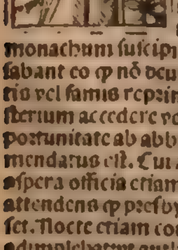
Capithõ iuuenis prius latro fuerat. Postmodũ autẽ ad eremũ transiens quinquaginta annis in antro quodam habitauit. Nec extunc vsq₃ ad tertiũ vrbis alexãdrie lapidẽ: nec vsq₃ ad flumẽ nisi aliqñ accedere voluit dicens q̃ si se ꝯuersationi hoim̃ adhuc ingereret: inimic⁹ quẽ nondũ vicerat ei forti⁹ repugnaret. Hec ille.

¶ De sancta Amata virgine. Capitulum. lv.

Amata ṽgo senex annorum. lxx. abbatissa in monasterio quodã thebaidis fuit habens sub sui cura. lx. virgines in abstinentie puritate eius exemplo ꝛ doctrina viuentes. Inter quas erat virgo quedam nomine tora annoꝛũ circiter xxx. pulchra facie ꝛ decora: sed animi puritate ꝛ castitate formosioꝛ: que nũq̃ noua tunica vel melota aut nouis calciamentis vti voluit. Omnibus autem sororibus die dominico cenobium egredientibus ꝛ ad ecclesiam procedentibus illa sola cum abbatissa domi manebat. Nam amata per annos. xl. quibus monacha fuit nunq̃ limen cenobij trãsiuit. Cui sanctus martyr coronatus apparuit: eamq₃ proxima dominica futura in sua ecclesia ad prandium secum inuitauit. Tunc illa primum post annos. xl. ad ecclesiam martyris venit: panem ꝛ olera secum ferens vbi sumpto cibo ꝛ facta oratione ad monasterium redijt filiabusq₃ visa exposuit: seq₃ cito migraturam predixit. Et post duos dies nulla egritudine corporis aut doloꝛe capitis vexata se vt erat sepelienda componens emisit spiritum.

¶ De sancto Punifico abbate. Capitulum. lvj.

Punificus abbas cum esset presbyter ꝛ maximi cenobij in egypto pater cunctis honorabilis: fugiens honorem seculi humilitatis gratia iam senex de cenobio latenter fugit: et habitu seculari assumpto solus accessit ad monasterium tabennesiotarum quod in vltimis thebaide partibus arctioris vite esse cognouerat. Ibiq₃ diutissime pre foribus perseuerãs se in monachum suscipi postulabat. Quẽ illi recipere recusabant eo q̃ nõ deuotionis causa sed vel alende senectutis vel famis reprimẽde ipsum iam prouectũ ad monasterium accedere velle putabant: tandem summa importunitate ab abbate susceptus iuniori cuidam commendatus est. Cui adeo obediens fuit vt etiã indigna ꝛ aspera officia etiam sibi non imposita exerceret: nunq̃ attendens q̃ presbyter aut pater maioris cenobij fuisset. Nocte etiam consurgens quedam necessaria furtiũ adimplebat: vt auctorem operis nemo deprehenderet. Cumq₃ per biennium incognitus ibi mansisset requirentibus illum vbiq₃ fratribus suis tandem a quodam dum terram sarculo foderet: ꝛ stercora gestaret vix cognitus est. Qui abbatem ꝛ fratres loci vocauit: ꝛ quis esset punificus vel qualis fuerat eis innotuit. Illi autem veniam postulabant eo q̃ sancto presbytero ꝛ patri monachorum ignorantes vilia imposuerant. Qui inuitus ꝛ flens ad prioꝛem cenobium gubernandum redijt: vbi et post modicum tempus feliciter in pace quieuit. Hec Heraclides.

¶ De sancto Theremone abbate.

Capitulum. lvij.

Theremo abbas in eremo de scythi claruit. Qui ibidem centenarius decessit. Hic enim adeo dorsum suum tam temporis vetustate q̃ orationum iugitate curuauerat: vt quasi in primeuam infantiam submissis manibus in terram traheretur. Hec qui supra.

¶ De sancto Artebio episcopo. Capitulum. lviij.

Artebius eps pãphiliensis ex anachoritica vita ad epalẽ iam dictã sedẽ inuite ꝛ renuẽter assumptus est. Qui tamẽ in episcopatu degens eremi vitã nõ deseruit: quinimo se ieiunijs ꝛ orationibus iugiter intentus curã pastoralem sedulo administrabat: et ad eremũ sibi dilectã sepius accedẽs sctõs anachoritas ꝛ pr̃es frequẽti⁹ psona ꝛ bñdictiõib⁹ visitabat. Hic apud pamphiliam in pace quiescẽs ibidẽ sepult⁹ iacet.

¶ De sancto Habetdeum episcopo ꝛ martyre. Ca. lix.

Habetdeũ eps lunensis ꝛ martyr tẽpore vãdalice persecutionis in italiã martyriũ passus est. Qui dum arriane pfessioni resisteret: primo in exiliũ relegatus est. Deinde ipsum vandali reuocantes: obturato eidẽ ore ipsum aqua more arrianorũ rebaptizarunt putantes ex hoc eius conscientiam violare. Sed dum adhuc illis forti⁹ obsisteret ab eisdem capite cesus est.

¶ De sancto Cassiodoro confessore. Capitulum. lx.

Cassiodorus confessor ex senatore monachus quondam theodorici regis italie cancellarius natione apulus floruit tempore Childeberti regis francorum. Hic vite sanctitate admodum effulgẽs diuina ꝛ humana literatura pollens nonnulla perutilia ecclesie dei digessit. Scripsit nẽpe librũ de trinitate: De anima: De amicitia: Familiarum epistolaꝝ: De orthographia. Super psalterio centum ꝛ quinquaginta tractatus super centũ ꝛ quinquaginta psalmos. Scripsit etiã historiã tripartitam. Et iustiniani primi temporib⁹ humanitatis debitum soluit. Sepultus in miraculis viuit.

¶ De sancto Beremaro abbate. Capitulum. lxj.

Beremar⁹ abbas ortus villa guatandra ex cõfinio beluacẽsi super flumẽ patre rigoberto ꝛ genitrice aga ex nobili francorum progenie orta vnicis parẽtibus post eorũ obitum olbus pro christo pauperib⁹ erogatis monachalem habitum a sancto audoeno episcopo suscepit ꝛ in monasterio pentuli multorum monachorũ abbas cõstitut⁹ est. Cuius diũ monachi duras correctiones nõ ferrent: cultellũ sub lectulo porrẽctos meiu... brium solo defixerunt: acumẽ vero nudũ erecta cuspide supra lectũ i aerẽ dimiserũt: vt rediẽs a matutino se super telum cũ impetu sternẽs semetipsũ trãsfoderet. Il-

se autē rediēs ab ecclesia finitis matutinis dum lectum vellet ascēdere diuino instinctu preter morē manū circuīducēs ferrū reperit: et ad ecclesiam reuersus in oratiōe ꝑnoctauit. Mane aūt facto nemini aliqd indicās in capitulo corā fratrib⁹ abbatie renunciauit: et ad letiū audocuū pergēs locū solitariū sibi ab eo cōsignādum poposcit. Quib⁹ ambob⁹ ꝑ ultius noctē angel⁹ locū ostendit. Qui mane ad locū pergētes dū nebula totū circuitum vbi erat cōstruēdū cenobiū operuisset. Uox de celo sonuit ꝙ ante ānos quadraginta de⁹ locū illū fideli suo geremaro ꝓuidit. Nebulaq͡ȝ sublata loc⁹ tot⁹ rore ꝓfusus quasi si virga ꝑ circuitū fuisset designat⁹ apparuit. Ubi edificato monasterio sanct⁹ geremar⁹ cū quibusdā electis discipulis vsq͡ȝ ad obitū suū deo fideliter deseruiuit: ibiq͡ȝ sepultus in pace requiescit.

¶ De sancto Rhemaclo epō. Capitu. lxij.

Rhemaclus epūs traiectēsis claruit tpe imperatoris cōstātini iunioris vt dicit sigibert⁹. Qui postq͡ȝ cōmissaȝ sibi ecclesiā aliquo tpe verbis atq͡ȝ exēplis feliciter gubernasset: tandē pertesus secularium tumultuū epatum resignauit: et monachalis vite habitū assumens xp̄o deinceps iugiter militauit. Et sub monachali obediētia de magistro effect⁹ discipul⁹ in pace quieuit.

¶ De sancto Landelmo cōfessore. Capitu. lxiij.

Landelmus confessor q̄ & morosus a scō ausberto epō cameracēsi ex predone ad xp̄m cōuersus & monach⁹ effect⁹ a beato martino epō turonēsi ad ꝑdicādū destinat⁹ fundator fuit duorū cenobiorum vcȝ lolobiensis aluei vassaris atq͡ȝ crispinēsis in quo scdo corpore ꝗescit. In ipso igit monasterio crispinēsi cū duob⁹ discipulis suis adoleno domitiano claruit ibiq͡ȝ xp̄o seruiens in pace quieuit. Quo tpe claruit gillen⁹ cellēsis abbas: maldegarius dux qui & vincentius altimotensis & seczēsis cuiuscȝ cōiunx valdetrudis castri lotensis sororq͡ȝ valdetrudis aldegūdis melbodiēsis. Trudo etiā albaniensis et alij multi de anglia & scotia: qui vbiq͡ȝ verbum dn̄i seminabāt. Tunc temporis cenobiū floriacēse a leodobaldo abbate fundat: vbi & post annorū decursum corpus sancti benedicti trāslatum est: vt dictū est supra in eius translatione. v. idus iulij.

¶ De sancto Bernone abbate. Capitu. lxiiij.

Berno primus abbas monasterij cluniacēsis & fundator ipsi⁹ ordinis claruit tempore conradi primi imperatoris. Cui⁹ anno primo ordo incepit predict⁹ anno videlicet domini. ccccccccxj. Hic aūt multa vite sanctitate polluit: qd̄ ex ipsi⁹ ordinis institutiōe satis patere pōt. Nec sanct⁹ vir nūq͡ȝ potuisset aliter docere ꝙ vixerit. Qui dum morti appropinquaret Odonē monachum suū olim musicū sibi cōstituit successorē ea cōditione vt ecclesia cluniacēsis annuatim solueret eccl'ie romane cēsum xij. denarioȝ qd̄ vsq͡ȝ hodie seruatur. Tandē Berno abbas extitiali lāguore detent⁹: vicinos epōs accersiuit: et se resi tāto ministerio iudicās & ab ordine seipsum deponēs odonē ordinat abbatē. Qui dū pro viribus renitēret vi fratrū adduct⁹ & epōrū mādato sub anathematis pena superat⁹ acquieuit: de quo supra in eius gestis dictū est. xiij. kalē. decembris. Sanct⁹ autē berno post dies modicos in pace requieuit.

¶ De sancto Edgaro rege & confessore. Capitu. lxv.

Edgar⁹ rex anglorū insignis frater edwi cepit regnare anno Othonis imperatoris. xix. dum adhuc esset iuuentus annorum. xvj. quo nascente dunstanus archiepiscopus cantuariensis audiuit vocem de celo angelice dicentem. Pax anglie ꝙdiu puer iste regnabit & dunstanus noster vixerit. Regnauit autē annis. xvi. & quolibet anno nouū monasteriū fundauit: totāq͡ȝ insulam in summa pace & iusticia gubernauit. Nam regem scotorum cunandum: cābrorum: malcolinum: archipyratā: mascusium: omnesq͡ȝ reges vualesium numero quinq͡ȝ ad curiam coactos perpetuo sacramēto sibi obligauit. Quos apud legionum sibi occurrentes: et pompā triūphi per fluuium deduxit vna naui impositos quam illi remigabant: et ipse in prora sedebat. Compatriotas suos ex nimia potatione timore et īdustria refrenauit. Et adeo seuerus fuit ꝙ ibi nullus fuit priuatus latro nullus popularis predo nisi vellet amittere vitā: quinetiā omnis generis feras sāguinis auidas ex regno exterminauit. Guidualo regi gualdensium indixit: vt sibi omni anno tributum. ccc. luporum solueret. Quod dū ille pluribus annis fecisset: nullum se amplius inuenire professus est. Omni estate post pascha naues per omnia littora adunari precipiebat: et ascendens ipse mare circuibat vt pyratas arceret: hyeme vero ꝑ prouincias equitabat vt predones deleret: iudicia potentiorum exquirens ne ius violarent. ¶ Quodā tempore venatum perrexerat dunstanum qui secum erat rogans missam differre: quia dominicus dies erat. Appropinquante hora tertia episcopus sacris indutus super altare regem expectabat: subitoq͡ȝ sopore leui depressus: raptus in celum audiuit cantus angelorū cātantes kyrie eleyson. ix. vicibus. Excitatus post modicum adhuc expectans rapitur: et audiuit alia voce Ite missa est: & resp͡ōderi: deo gratias. Tunc accurrentes eius clerici regem adesse dixerunt: quibus respōdit ꝙ missam audierat. nec esse opus ꝙ ea die amplius celebraret. Interrogatus a rege cur hec diceret: et quare celebrare nollet visionem aperit. Et hoc sumpta occasione regi ꝓhibēs ne die dominico vlteri⁹ venatū ꝑgeret. Quā correptionē sanct⁹ rex benigne suscepit & decetero obseruauit. Qui gubernato regno post annos. xvj. anno etatis sue. xxxiij in pace ꝗeuit: et miraculis post obitum claruit.

¶ De sancto Deodorico epō. Ca. lxvj.

Deodoricus metēsis episcop⁹ imperatori Othoni primo sanguine & dilectione coniūctus fuit. Qui dum in italia expeditione militaret: et sanct⁹ episcopus cum eo per triennium in ipsis partib⁹ extitisset: ipse vti deuotissim⁹ ex diuersis locis & ciuitatibus plurima corpora & reliqās sanctorū collegit: que ipse secum in partibus suis asportauit. Primū a marsia corp⁹ elpidii cōfessoris sustulit. Cuius socij cadauer: videlicet eutychiū iam ipse imperator substulerat. Ab amyternis euticetē martyrem cum reliquiis maronis & victorini socioȝ illius. A fulginio felicianum episcopum & martyrem: a perusio asclepiodorum martyrem: a spoleto serenum martyrem cum gregorio martyre spoletanensi: a cordinio

pignora

pignora vincẽtij martyris olim ab hispanijs p duos monachos capuam: τ inde cordinũ dclata. A menania alterum vincẽtium episcopum τ martyrem: a vincentia leontium episcopum τ martyrem: a florentia myniatem martyrem ab vrbe tudertina fortunatum episcopum. A sabinis partes corporum prothi τ hyacincti martyrum: et alia plurima que in ecclesia sancti vincentij martyris a se in saltuualiis constructa locauit cum parte cathene sancti petri apostoli: τ capillis eius τ sanguine sancti stephani prothomartyris: τ parte craticule sancti laurentij a ioanne papa sibi donatis. Hec omnia prefatus sanctus episcopus in dicta ecclesia de uote reposuit: vbi postmodum ecclesia sua feliciter gubernata in christo quiescens tumulatus iacet: et miraculis viuit. Hec sigibertus.

¶ De sancta Etheldrita regina τ virgine. Ca. lxvij.

Etheldrita regina

τ virgo in anglia claruit: vt ait beda. Que duobus nupta viris virgo permansit: viros ac castitatis obseruantiam suis exhortationibus inducẽs: τ semetipsam illibatam custodiens. Huius pater fuit anna rex orientaliũ anglorũ qui habuit duas alias filias: et elburgam τ sexburgã. Quarũ prima in monasterio gallie: qđ dicitur brigis: sanctimonialis primum: post abbatissa fuit: τ semper incorrupta permansit. Altera ercoberto regi cũmariorũ vxor data est. Ex quo genuit duas filias ex cotongã: de qua beda multa scripsit τ hermenildam: que vulsio regi mẽciorũ data est in cõiugem. Ex quo habuit filiam vemburgam virginem: Mater apud heliũ post sexburgã abbatissa fuit: filia vero apud legionum ciuitatem quiescit. Que maxime orationes feminarũ τ puerorum exaudire creditur.

¶ De sanctis Nuldruta et Nulburga virginibus. Capitulum. lxviij.

Nuldruta et nul-

burga virgines sorores carnales in anglia claruerunt. De quibus beda scribit: qđ fuerunt filie menguardi fratris gulferij regis: ex vxore memburga filia hermerendi fratris hercoberti: quarũ prima i cenobio sancti augustini cãtuarie: secũda apud vẽnelocb ãbe signis radiẽtes qẽscũt

¶ De sancta Edburga virgine. Capitulum. lxix.

Edburga filia e-

duardi regis senioris in anglia claruit. hec ex vxore regis edelspita pgenita vgo sctissima fuit. Que adhuc trima sic a patre pbatur. Posuerat ille in triclinio diuersa ornamenta mulierum naturaliter allectiua: et seorsum crucem et euangelium: iussitq; vt quod vellet horũ eligeret: toruo aspectu secularia despiciẽs manibus iunctis crucem τ euãgeliũ adorauit: ipsamq; post modum in manibus sumpsit et osculata est. Quod pater considerans et virginis puellule aspectum notans: eam adhuc infantem in monasterio virginum in vrbe iconia dedicauit: vbi ipsa procedente etate laudabiliter vixit: τ humilitatem nimiã in omnib' exhibuit. Nã soccos puellarũ sociarum furtim nocte surripiens: et diligenter lauans lectis earum rursus apponebat: in eoq; cenobio in pace dormiuit: et signis effulgens ibi cum corpore quiescit.

¶ De sancta Eggytha virgine. Cap. lxx.

Eggytha filia re-

gis adgari anglorũ virgo sancta in viltunensi cenobio iacet: et miracula ostendit. Dum sanctus dũstanus consecraret ecclesiam dionysij: quã edificauerat: rex vidit hanc puellulam pollice dextro frequẽter signum crucis fronti imprimere: et ait. Nunquam putrescat ille digitus: et continuo flens floridam illam rosam cito marcentem futuram predixit: aucẽq; deo dilectam euolaturam. Quod postmodicum contigit: puella de seculo isto subtracta. De qua sanctus dunstanus per visionem vidit qđ sanctus dionysius illam per manum tenebat: τ dũstanum admonebat: vt ipsa virgo a famulis christi sic honoraretur: in terris sicut a spõso honorabatur in celis. Hec in professione sanctimonialis aureis vestib' vtebatur. Cui' corpus virgineũ in terra sepultum dum post aliquot mẽses altius leuaretur: totum in cinerem solutũ inuentum est preter dextrum pollicem de quo dunstanus predixerat qđ nunq̃ marcesceret: et aluũ atq; alia subiecta que integra reperta sunt. De quo dum omnes admirarentur virgo sancta cuidã dormienti apparẽs dixit non esse mirandum si venter ille nõ putruerat quem vlla libido non tetigerat. Quiescit in prefata ecclesia sancti Dionysij: vbi miraculis fulget.

¶ De sancto Hildeberto episcopo. Capitulum. lxxi.

Hildebertus ceno

manẽsi. episcopus postea Turonensis archiepiscopus fuit. Hic berẽgarij turonensis discipulus versificator et dictator egregius librum elegãtem de cõtẽptu huius vite partim metrice partim prosaice dictatum composuit: quẽ etiam vt ipse de se in quadã sua epistola refert multas tribulationes et vincula pro christo perpessus est ab emulis videlicet retrocli comitis cenomanensis qui illum de comitatu eiecerat et comitatum eius vsurpauerat. Qui sanctus a predictis hostibus detentus est iniuste eo qđ comitem existentem in carcere visitasset: et testamentum ipsius sua manu conscriptum matri detulisset. In ipsa ergo custodia multas passus afflictiões epistolas plurimas scripsit. Tandẽ eiectus de carcere turoni archiepiscopus ordinatus virtutibus et sanctitate refulsit: et apud eandem ciuitatem in pace dormiuit: ibiq; iacens in miraculis viuit.

¶ De sancto Didacho episcopo. Capitulum. lxxij.

Didachus episco-

pus exomensis magister fuit sancti dominici ordinis predicatorũ fundatoris cuius et ille fuit canonicus regularis et exinde supprior canonice ipsius. Hic cum. xij. abbatib' ordinis cisterciensis et cluniacẽsis et cum quodam apostolice sedis legato ad terram albigensem missus est ad predicandum contra hereticos albigenses qui tale consilium collegis in officio prebuit vt quia christum pauperem ibãt predicare: eiusdem se vite ostenderent operib' cõformare vt ex hoc alias facil' us lucrarent ad christum. Et sic consilio didachi equitaturas τ pomposam supellectilem dimittentes in habitu humilitatis et gestu paupertatis incedentes officium predicationis prosecuti sunt: in quo officio predictus pater cum sancto dominico eius canonice supprio re sibi assistente laudabi-

iter se gessit et multos ad christũ conuertit. Post biennium autem ad ecclesiam suam redire disponens loco sui beatum dominicum vicarium dereliquit. Dumq; post multos labores romam peruenisset pedes trãsiens per castellum ad extremum vite sue perductus est. Qui post obitum miraculis claruit.

¶ De sancto Bene abbate. Capitulum.lxxiii.

Bene abbas fuit in deserto thebaidis de quo hieronymus dicit q̃ nunquam visus est iurare: neq; mentiri: neq; irasci: neq; ociosum verbum proferre: sed vita eius erat in summo silentio: mores tranquilli: et per omnia quasi angelici ordinis videretur. Humilitas quoq; immẽsa ꝓ nihilo in omnibus semetipsum ducens. Hic dũ bestia quedam nomine hippotaurus regionem sibi proximam vastaret et rogatus ab agricolis venit ad locum et bestie in nomine iesu precepit ne amplius terram illã vastaret. Bestiaq; statim recedens nusquam comparuit. Simili modo cocodrilum ab eo alio tempore fugatum perhibebant. Hec in vitis patrum.

¶ De sancto Pitrione abbate. Capitulum.lxxiiii.

Pitriõ abbas fuit in thebaide in monte quodam prerupto fluuio imminẽte in quo erãt per ipsa precipitia spelunce difficiles accessu: in his monachorũ plurimi commanebãt: quorum pater erat Pitrion. Hic discipulus sancti antonii fuit et post eius obitum cũ amone habitauit: et post huius abscessum in predicto se monte cõstituit. Qui gratia sanitatum et fugandorum spirituum miro modo clarebat: immundorum demonum notitiã maximã habebat. Dicebat autẽ neminẽ posse demones eiicere nisi prius a seipso vitia eiecisset. Et qui cũq; superasset vitia ꝓpria posset de facili demones superare. Hic secundo in septimana reficeret pulmẽtula ex farre sumẽs nec aliã iam poterat escã recipere: neq; etate neq; mãsuetudine permittente. Hec vbi supra.

¶ De sancto Heronio sene. Capitulum.lxxv.

Hieroni⁹ senex annorũ.cx.discipulus fuit beati antonii. Qui in deserto nitrie in eremo habitauit post mortẽ magistri summe humilitatis gratia refert⁹. Et in eadem solitudine plenus sanctitate quieuit. Hec in vitis patrum.

¶ De sancto Diogene monacho. Capitulum.lxxvi.

Diogenes anachorita alius beati Antonii discipulus fuit. Hic erat vir summe prudentie in eodem nitrie deserto degens. Cuius sermo et narratio omnes ad se venientes edificabat potissime cũ de magistri sui virtutibus loqueretur. Et hic etiam in eodem eremo dormiuit in pace. Hec vbi supra.

¶ De sancto Julio aphricano. Capitulum lxxvii.

Julius aphrican⁹ inter historiographos scriptꝰ vt scribit Euseb. Alexãdri et maximini ac gordiani imperatorũ fulsit tꝑib⁹: qui sceitate et sapientia insignis fuit. Scripsit enĩ ad aristidẽ de euãgeliorũ que videt dissonãtiis et de genealogiis q̃ a mattheo et luca diuerse referunt cõposuit librum in quo ceterorũ opiniones a veritate discordes coarguens verissimã vtriusq; cõsonãtiã esse demõstrat. Chronicorũ de tẽporib⁹ edidit libros in quis q; voluminib⁹ diligẽter admodũ et studiose cõpositis. Ad origenẽ scripsit epistolã de eo qd̃ in daniele legit de susanna quasi in hebreis nõ habeat codicib⁹: ad quam origenes elegãtissime respõdẽs ait nequaq̃ iudeorũ adherendũ fraudib⁹ sed solũ q̃ septuaginta interpretes scribũt pro veritate tenẽdũ. Hic sub Antonio augusto dormiuit in dño. Hec hieronymus de viris illustrib⁹.

¶ De sancto Archiloco epõ. Cap.lxxviii.

Archilocus siue Archelaus mesopotamie episcopus tempore probi imperatoris floruit. Qui vita fuit clar⁹ et doctrina cõspicuus: librum enĩ disputationũ aduersus manicheum scripsit: in quo disputationem ad sensum cũ quodã eo heresi illa seceñ habita syro sermone explicauit. Qui in grecũ trãslatus a multis habet. Hic q̃q; i ecclesia sua cõdit⁹ i pace requiescit. Hec vbi supra.

¶ De sancto Agrippa confessore. Cap.lxxix.

Agrippa cognomẽto castori⁹ cõfessor et sanct⁹ floruit alexandrie tẽpore adriani imperatoris. Qui vir doct⁹ et sapiẽtia insignis aduersus.cccc.xxiiii.basilidis heretici volumina q̃ in euãgelia cõfecerat et fidei nře veritati repugnabãt fortissimo et elegãti sermõe disseruit grãdi libro catholicam credulitatem defendens. Hic apud alexãdriã nõ minoris vite sanctitate q̃ doctrine veritate radiãs diẽ clausit extremũ tẽporib⁹ adriani imperatoris. Hec hieronymus libro de illustribus.

¶ De sancto Attico episcopo. Cap.lxxx.

Atticus constantinopolitan⁹ epũs tẽpore archadii imperatoris apud ipsam vrbem regiã clar⁹ verbis et operib⁹ fulsit. Qui ad eiusdẽ p̃ncipis filias de fide et virginitate egregium scripsit volumen. In quo nestoriana dogmata repugnauit. Et apud eandem ciuitatem in christo quiescit. Hec Gennadius.

¶ De sctõ Bacchilo epõ. Ca.lxxxi.

Bacchilus corinthiorũ epũs: de quo Eusebi⁹ ecclesiastice historie lib.v.cap.xxii.mentionẽ facit apud ipsaz corinthiorũ ciuitatẽ claruit tꝑe Seueri imperatoris. Qui vir sanctissim⁹ et sapiẽtia fulgẽs insigniter inter cetera doctrine sue opa librũ elegãtẽ de pascha ex psona omniũ epõrũ qui in achaia erãt cõposuit: et apud ipsũ oppidũ tumulatus in dño quieuit. Hec hierony.

¶ De sancto Pholcate episcopo. Cap. lxxxi.

Pholcas episcop⁹ et martyr apud egyptũ passus est sub persecutione Maximiani imperatoris. Hic egyptius natione de ciuitate tampnis vir genere nobilis et opũ nõ modicarũ eiusdẽ ciuitatis episcopatũ humiliter successit. Qui sapiẽtia illustris volumen elegantissimum de martyrũ laude composuit: de semetipso in eorũ numero futuro diuinitus vaticinans. Nam cum ebulliẽte maximiani persecutione ab infidelib⁹ tentus idolis immolare renuisset pro christi cõfessione capite trũcatus et apud eandẽ vrbem a christianis cõditus est.

¶ De sancto Felitio episcopo. Cap. lxxxii.

Felitius educẽsis epũs apud ipsam floruit ciuitatem. Hic vita purissima et doctrina fulgida fame in gallia celebris in cantica canticorum cõmentarios edidit insignes: aduersus quoq; nouatianum grande cõpilauit volumẽ: cõstantiniq; magni tẽporib⁹ in ipsa ciuitate fatis terminum ponẽs tumulat⁹ iacet. Hec vbi supra.

¶ De sancto Gennadio episcopo. Cap. lxxxiii.

Gẽnadius episcopus apud constantinopolim floruit et ipsi⁹ ciuitatis regie pastor extitit. Qui vir sanctitate conspicu⁹ atq; sapientia et doctrina venerabilis fuit. Acris eñi erat ingenij et lingua disertus. Hic danielẽ prophetã ex integro ad verbum exposuit. Homelias etiã plurimas edidit: Leonis imperatoris prioris tẽpore vite mortali cedẽs: eternam adeptus est: et corpore tumulatus in ipsa vrbe quiescit. Hec Gẽnadius vbi supra.

¶ De sancto Vulphila episcopo. Cap. lxxxv.

Vulphilas natione goth⁹ gothorum prim⁹ epũs fuit. Qui tpe valẽtiniani primi et valentis augustorũ vite sctitate et sapia clarẽs a papa damaso ad illas gẽtes delegat⁹ maximã eorũ ptẽ puertit ad xp̃m: miraculorũ quoq; glĩa claruit. Nã et cecos plures illuminauit: et demones ab obsessis nõnullis effugauit. Egros quoq; a diuersis īfirmitatib⁹ curauit. Hic ad gẽtis sue instructionẽ gothicas litteras reperit. Cum ante eñi rustico more sine litteris q̃ nouerãt memorie commendabant. Deinde testamentum vetus ac nouum in linguam transtulit ppriã. Et senio longo cõfectus in pace quieuit. Sepultus apud gentem suã vbi miraculis pollet.

¶ De sancto Gemino episcopo. Cap. lxxxvi.

Geminus episcopus nysibensis floruit tpe alexãdri imperatoris. Hic primũ antiochene ecclie presbyter mox nysibene vrbis sue põtifex effect⁹ vita et doctrina egregius: qz modico tempore in corpore vixit. Ideoq; pauca ingenij sui monimẽta dereliquit. Apud nysibense oppidũ iacens virtutibus effulget. Eodem tẽpore heraclas huius in scholis consocius alexandrine ecclesie ordinatus est presul. Hec Hieronymus libro de viris illustribus.

¶ De sancto Heraclide confessore. Cap. lxxxvii.

Heraclides cõfessor claruit in egypto tempore valentiniani augusti: qui alexandria ortũ dum culturam eremi desideraret: Isidorum abbatem apud alexãdriã degentem petiit: eiq; optatũ suum exposuit. Isidorus vero illũ ad abbatem dorotheũ in thebaidis deserto habitãtẽ et contẽplationi vacantẽ adduxit. Sub cui⁹ disciplina et eruditione heraclides annos plures exegit. Die quadam missus ab abbate ad puteũ vt eũ cacubũ ipleret dũ ille aquã hauriret hausit simĩl cũ aqua serpẽtẽ. Et expauẽs ad abbatẽ accessit eiq; factũ narrauit. Qui eidẽ rñdit q si quicunq; diabolus serpẽtis formam sibi dilectam assumẽs lymphas intraret: monachi potũ recusarent: forsitan vel nũq aquã bibere et siti perirent. Et vadẽs ad cacubũ signũ crucis edidit: et primo colubrũ occidit: ipseq; prior de hausta aqua bibit: et deinde discipul⁹ secur⁹ potauit. Et exinde heraclides dũ serpẽtẽ videbat exẽplo mgr̃i crucis signũ faciebat: et serpẽs pt̃inus interibat. Verũ defuncto dorotheo abbate heraclides solus ei⁹ antrũ hereditario iure possedit: ibiq; multo tpe perseuerauit. Hic cellas et tuguria monachorũ et anachoritarum olim per oẽs regiones deserti multo tpe circuiens vez desertum scythi thebaidis et nitrie inferioris ac superioris. Vitas et gesta sanctorum patrum singulorũ exquirens et mẽte recondens. Librum postmodum de vita anachoritica compilauit in quo que viderat et audierat acta descripsit: quem et paradisum intitulauit. Et hic sanctitate cõsummatus in thebaide in pace dormiuit.

¶ De sancto Lucifero epõ. Ca. lxxxviii.

Lucifer calaritanus epũs apud eandẽ ciuitatẽ que in insula sardinie sita est: claruit tpe cõstantij imperatoris. Hic cũ arriana heresis pullularet ipseq; a liberio papa heretico requisitus cum nollet niceni cõcilij dãnare fidẽ: a cõstantio p̃fato imperatore arriano apud palestinã in exiliũ ductũ act⁹ est. Vbi p̃ fidẽ eiusdẽ imperatorem librũ elegãtẽ cõpilauit quẽ ad eũ misit. Vñ et cõstãtius indignatus acris eidem mortem cõminat⁹ est. Sed paulo post cõstantio defuncto vir sanctus sub iuliano reuersus calarim reliquũ vite cum pace trãsegit. Et sub valẽtiniano imperatore fati munus impleuit. Hec Hieronym⁹ libro de viris illustribus.

¶ De sancto Latrociniano martyre. Ca. lxxxix.

Latrocinianus martyr apũ galliã pass⁹ ẽ. Hic natiõe hispan⁹ vir p̃ola erudit⁹: et in metricis vt ferũ versib⁹ cõparandus opuscula diuersis metris edita ferẽ: fama redolẽtia scripsisse traditur: q vsq; ad hieronymi tpa extare adhuc dicebãtur. Deniq; sub q̃dã maximiano tyrãno q impante p̃io theodosio gallias occupauerat: factiõe q̃rũdã p̃ veritate et defensiõe catholice fidei apud treueris cesus est cũ priscilliano bapille epõ et amborũ corpora apud ecclĩã treuerẽsis ciuitatis cõdita sunt. Hec vbi supra.

¶ De sancto Malchione presbytero. Cap. xc.

Malchion antiochene ecclesie presbyter disertissim⁹ floruit apud ipsam civitatem tpib⁹ claudij ⁊ aureliani imperatoꝝ. Hic vita sctūs ⁊ sermone luculēt⁹ in eadem urbe rhetoricā florētissime docuit. Qui adversus paulū samosatenū p̄sule civitatis eþm pravū ebionij dogma restaurātē fortissime disputavit. Cuius disputatiōis scribis excipientib⁹ dialogus extat. Sȝ ⁊ alia opuscula ex psona synodi ab eo sunt edita ad dionysiū ⁊ maximum romane ⁊ alexādrine urbis eþos directa. Hic apud candē antiochiā sanctitate ⁊ doctrina p̄clar⁹ beato fine quievit ibidē tumulatus. Hec ubi supra.

¶ De sancto Sophronio confessore.
Cap. xci.

Sophronius confessor natione grecus claruit tempore leonis secūdi imperatoris: hic vir per omnia eruditissimus grece ⁊ latine lingue perit⁹ adhuc puer Bethleemitice civitatis laudes descripsit: ⁊ postea de eius subversione librum composuit. Ipse librū de virginitate ad eustochium ⁊ hilarionis monachi vitā que beat⁹ hieronym⁹ romana lingua cōpilaverat opuscula ex latino vertit in grecū. Psalteriū quoq̧ ⁊ prophetas que hieronymus ex hebreo in latinū transtulerat hic idem convertit in grecum. Et postmodum ad eremum transiens ⁊ vitā anachoriticā ducens contemplationi iugiter vacans quievit in domino.

¶ De sanctis Philippo ⁊ Philippo imperatorib⁹ martyribus. Capitulum. xcij.

Philippus imperator ⁊ Philippus cesar eius fili⁹ ambo martyres anno domini. ccxxix. ab urbe vero cōdita anno. dccccccccxcvij. Gordiano augusto in imperiū successerunt. Cū enim Gordian⁹ imperator obtēta victoria in bello parthico rediens circa fluviū euphratē fraude suoꝝ fuisset interfect⁹ philippus ibidē imperator a romana militia creatus. Philippū filiū suum consortē regni fecit: exercitūq̧ ex syria incolumē ad italiā reduxit: Imperavitq̧ annos. vij. Hic prim⁹ imperator olim christianus fuit: quē beatus pontius eþs ⁊ martyr una cū filio ad fidē christi cōvertit ⁊ in nicea civitate puincie baptizavit: ut dictū est supra in passione pontij eþi et martyris pridie idus maij. Post tertiū ꝯo ei⁹ imperij annū millesimus a cōditione rome ann⁹ explet⁹ est ut augustissimus olim preteritoꝝ. Hic natalis ann⁹ christo pot⁹ q̄ idolis dedicaret. Qui quidē annus fuit a romanis cū ingēti ludoꝝ ⁊ spectaculoꝝ apparatu celebrat⁹. Nec dubiū est quin philipp⁹ imperator xp̄ianus hui⁹ tāte devotionis gloriā ⁊ honorē ad xp̄m ⁊ ecclesiam reportaret q̄ ipsum vel ascēsum in capitoliū immolatasq̧ ex more hostias null⁹ author ostēdit. Eodē autē tpe philippus imperator deciū militarē viȝ ⁊ in rebus bellicis strennuū cesarē fecit. Cui⁹ p̄cepto dñi corpora apostoloꝝ petri ⁊ pauli de catacūbis a cornelio papa transferri deberēt: toti⁹ senat⁹ ꝯsultu cōcessum est romano pōtifici ceterisq̧ xp̄ianis libere ad sepulturas aploꝝ fiēdas insudare: ⁊ ad id faciēdū data sunt eis de fisco reipublice adiutoria. Hoc aūt deci⁹ cū esset paganissim⁹ simulate fecit ut dñis suis xp̄ianis ꝯplaceret: ⁊ sic ab eis magis honorat⁹ occasionē mortis illoꝝ ꝯfidenti⁹ ptractaret. Cū aūt imperatores deciū ad gallias subiugādas q̄ nup rebellaverant misissent. Isq̧ prospere cuncta gessisset: ⁊ ad libitū potius victoriam romam rediret. Imperator philippus eū honorare cupiens eidem a roma usq̧ veronā obuius fuit. Decius autē iā cum quibusdam ex principalioꝝ ib⁹ militie sue de morte imperatorum conspiraverat ⁊ ne pditor dñorum suorum notaretur occasionem christianitatis assumpserat: suadens q̧ nō esset decens super romanā militiā imperare homines qui deorum cultum deseruissent ⁊ a romanis antiquis legibus discedentes nove ignoti ⁊ reprobati dei cultu re adhesissent. Sicq̧ de consensu illorum imperatoꝝ in stratu suo quiescentē ⁊ christū confitentem latenter occidit ⁊ cum exercitu munerib⁹ ⁊ precibus subducto romā venit ac senatui cur dominum suum occidisset exposuit. Sed dum necem philippi maioris senat⁹ ratam habuisset philippus iunior rome degens hoc audiens timuit: thesaurosq̧ paternos ac suos beato sixto secundo tunc rome pontifici ecclesie et pauperibus dispēsandum tribuit ⁊ se a facie Decij occultavit. Decius autem ad proditionem suam palliendam christianos cepit crudelissime persequi: mandans illos sine ulla misericordia trucidari: in qua persecutiōe multa milia martyrum passi sunt. Inter quos ⁊ philippus imperator iunior ab eo tentus: in christi confessione iugulatus est. Sicq̧ ambo ipsi pater. scilicet filius martyres christo consecrati sunt. ¶ Iste philippus senior adeo in fide christi profecerat: ut prompte peccata sua cōfitens in festo pasche a beato sixto papa coram omni multitudine communionem eucharistie sumeret. Philippus vero iunior in tantum severi animi fuit ut nullius cuiusq̧ commento ad risum solui potuerit: patremq̧ ludis secularibus aliquādo concinantem vultu annotaverit aversato.

¶ De sancto Theodosio magno imperatore.
Capitulū. xciij.

Theodosius imperator senior imperium accepit circa annum domini. ccccxxi. ⁊ imperavit annos. x. mensem unum solus. Nam primum cum fratribus se natu maioribus imperaverat p annos v. Hic in catalogo sanctoꝝ a grecis conscribitur ⁊ cōfessoris sanctissimi nōie veneratur. Nā christianissimus ⁊ sanctissim⁹ vita fuit. Oia antiqua phana ⁊ templa idoloꝝ destruxit: et per totum orbem romanū destrui mandavit: cultūq̧ christi ⁊ fidei mirabiliter auxit: hostes autem imperij non tam ferro vel multitudine q̄ ieiunijs ⁊ orationib⁹ confisus prostravit. ¶ Fuit autem reipublice propagator moribus ⁊ corpore ⁊ animo simul clemēs misericordie operibus iugiter intentus: cōmunis apud cunctos solo habitu se differre a ceteris putās in omnes homines honorificus: verum effusis in bonis simplicia ingenia diligere erudita mirari ostendebat: largiri magno ac diligenti animo magna: amare cives: etiā privatos cōtubernio cosq̧ potissime dignos pecunia beneficijsq̧ ceteris munerari: violentiam ⁊ cupiditatem detestatus est. Bella non movit sed invenit que ⁊ pro posse sedavit. Ministeria lascivia saltariasq̧ comessationes lege prohibuit: consobrinarum nuptias tanq̄ prophanum interdixit: literis mediocriter doctus sagax multum et diligens ad noscenda gesta maiorum. Execrabatur cum legisset gesta dominantium superba. Ira rebus indignis sed subito flecti emolliebatur. Inerat enim ei cura eximie pietatis. Interdū aūt severa p̄cipiens a nature munere magis q̄ a deliberante ratione. Hic etiam propter virtutum perfectionem ab ipsis barbaris summe diligebatur: unde multe gētes ad ipsius inductu relictis erroribus ⁊ idolis ad christum cōversi sunt. In bello

lis cunctis que ad fidei christiane aug mentum ⁊ paganorum exterminiū potissime gessit semper triūphum obtinuit: vnde ob eius insignes victorias poeta quidā eximius sed infidelis his versibus in eius laudem cecinit. O nimium dilecte deo tibi militat ether. Et cōiurati veniunt ad classica venti. ¶ Huius prima suasione ⁊ hortatu papa damasus officium in ecclesia dei per beatum hieronymū mandauit: cum vsq ad tps illud nullū esset in eccl'ia officiū ordinatū. Quanta aūt in eo apud homines mansuetudo: ⁊ apud deum extiterit deuotio: ptz in illo exēplo: de quo dictū est supra in vita scti ambrosij epi ⁊ doctoris. vij. idus decēb. Cū em̄ apud mediolanū missarū interfuturus solēnijs voluisset intrare ecclesiā: btm̄ ambrosiū p quodā facinore introitū sibi phibētē: nisi publice peniteret: humiliter tulit: ⁊ satisfactionē nō erubescens: nec publicā facere penitētiam cōfusus indictū a sancto epo modū deuot' excepit atq pōtificē de iustitia ⁊ magnanimitate animi cōmendauit. Hic ex flaccilla cōiuge archadiū et honoriū xpianos ⁊ iustos filios imperio sublimandos genuit. Qua defuncta galliā valētiani iunioris sororē in matrimoniū duxit: que ei placidā peperit: cui postea de matris nomine galle cognomentū accessit. Hic orientis ⁊ occidentis partes pacifice possidens: quinquagesimū etatis sue annū agens anno sui imperij. xj. apud mediolanū in pace quieuit cuius corpus eodē anno ɔstantinopolim translatum est: vbi ⁊ miraculis viuit.

¶ De sancto Charolo magno imperatore. Capitulum. xciij.

Charolus magn' imperator huius nominis primus apud francigenas intra sanctoꝝ numerū scribitur: ⁊ colitur: et propter eius sanctissima gesta ꝙ sancti noīe venereſ ab eccl'ia toleratur. Nam et viuens miraculis claruit ⁊ post mortem signis virtutū effulsit. Hic primus francorū rex pipini filius: multa felicia bella gessit. Nā aquitaniā ⁊ vasconiā subegit. Saracenos in hispania christianos depopulātes vsq ad iberum amnē vincens fugauit. Terras eorū plurimas acquisiuit: et victorias plures contra ipsos obtinuit. De quibus supra actū est in gestis sctoꝝ rothlādi ⁊ sociorum. xvj. kalend. iulij. Ubi inter aliud memorabile illud de Karolo miraculū legatur: ꝙ dum corpora sctōꝝ militū a saracenis occisoꝝ requireret apud rūciaualle: ⁊ sol ad occasum tenderet: ad eius oratione ⁊ mandatū sol in celo stetit: et spacio quasi horarū trium in nullo se mouit donec sanctus rex oēs suos interfectos recollegit. Hic etiā saxones infideles adhuc ⁊ xpianis infestos prius se pius requisitos vt ad fidē xpi redirent: aut saltē xpianos in pace dimitterēt: dū in sua ptinacia essent obstinati triplici bello deuicit ⁊ regno suo submisit: ⁊ tandē coactos ad fidē xpi reduxit. Tpe vero adriani pape primi reqsit' ab eo vt contra desideriū regē lōgobardorū sibi et ecclesie dei subueniret dimisit bellū ꝙ contra saxones iam inceperat: ⁊ cū multo exercitu a francorum ⁊ finitimarum nationū veniēs in adiutoriū eccl'ie dei superato alpiū iugo. Desideriū regē frustra sibi resistere conātē: cōmisso bello vicit et fugauit: ticenoq inclusum obsedit: dimissoq ibidē exercitu romā voti gratia proficiscit. Et veniens ad montē gaudij vsq ad sancti petri ecclesiā pedester properauit. Et eundo per vrbem oēs ecclesiarum postes humiliter osculatus est: qui ab adriano papa honorifice suscept' a populo quoq ⁊ clero vrbis vltra modū honoratus et ab eisdem patricius honore sublimatus: ecclesie beati petri et alijs in vrbe ecclesijs et monasterijs multa copiose largiēs tandem ad exercitum reuersus papiam dudum obsessam ad deditionem compulit. Ceteras deinde lōbardie ciuitates subijciēs: desideriumq regem captiuū ducēs: ⁊ ecclesie dei cūcta ipsi a longobardis ablata restituēs: in galliam reuersus est. Indeq saxonicū bellū prosequēs: eos tādē vt dictū est: indomitos domuit: ⁊ inuincibiles superauit: atq ad fidem xpi vel coacte reduxit. ¶ Hic terram sanctam occupatam a saracenis legatis patriarche hierosolymitani ⁊ cōstantini imperatoris cōstantinopolitani receptis audiēs ⁊ terre sancte compatiens: cū magno exercitu illuc vsq peruenit: ⁊ recuperata terra sancta cū per constantinopolim rediret: aurum ⁊ argentuꝫ preciosasq gēmas a constantino imperatore exhibitas: cū nollet recipere solas xpi reliquias ⁊ sanctorū postulauit: premissoq ieiunio ⁊ oratione recepit de corona domini partē que ipso vidente floruit et clauū vnum passionis dñi: ⁊ partē crucis dominice: cum alijs sacrosanctis reliquijs que omnia coruscantibus miraculis secū detulit et aquisgrani in basilica sancte marie quā construxerat recōdidit: vt dictū est supra in historia translationis corone dñi. iij. idus augusti. Ad numerū etiam elementorū. i. literarū in alphabeto cenobia fundauit. Et in vno quoq per ordinem vnā literā de auro fabricatā plusꝙ centum librarum turonensium valentem reliquit: vt ex ordine literaꝝ tēpus fundationis cuiusq monasterij cognosceretur. Que litere adhuc in plerisq monasterijs reperiunt. Hic etiā quatuor archiepiscopatus videlicet treuerensem: colonienseam: maguntinensem: salcburgensem diuitijs et honoribus ampliauit. ¶ Mortuo vero adriano papa: et leone. iij. in pontificiū sublimato ꝙ dum die quodā ad letaniā procedens de laterano pergeret a romanis captus ⁊ erutis oculis lingua quoq amputata: nudus ac semiuiu' in monasteriū missus est. Sꝫ deus omnipotēs miraculose ei loquelā ac visum restituit: de quo supra dictum est in eius gestis. iiij. kalē. iulij. Qui deinde ad regem Charolū pergens: ab eodem valde honorifice vt beati petri vicarius exceptus est ⁊ cū ei omnia que facta fuerāt intimasset: rex pre nimio dolore fleuit. Et cum papa romam adijt: ⁊ cum honore ipm in locū suum restituit: vbi ⁊ papa coram rege de quibusdā sibi obiectis criminibus se purgauit. Sed cum die natalis domini ad missarum solēnia in beati petri basilica assisteret: leo papa charolū in romanorum imperiū coronauit: cuncto populo romano laudes ei imperiales acclamante. ¶ Postmodum autem charolus imperator factus: eos qui in summum pontificem manus iniecerant de crimine conuictos capitali damnauit sententia. Sed leone pontifice pio affectu pro eis intercueniente: in exiliū perpetuo sunt dānati: vitaq eis de misericordia concessa. Sicq omnibus recte pacatis charolus in imperiū sublimatus in galliam reuersus est. Ex quo tpe imperium constātinopolitanū in galliam translatū dignoscitur. ¶ Post hec charolus reuersus contra mauros classem in corsicam misit: quam et ab eis liberauit. Hic edificauit basilicā dei genitricis marie aquisgrani opere mirabili. Apud maguntiā quoq in rheno flumine pontem ducentorū passuum longitudinis fecit. Nam tanta est ibi fluminis latitudo. Toti' quoq occidētis omnes pene regiones sibi subegit. Auxitq mirabiliter gloriā regni sui: quibusdam regibus ac gentibus per amicitiam sibi conciliatis. Adeo ꝙ alfonsū regem galitie regesq scotorū sic habuit apud suam voluntatem per munificentiā inclinatos: vt cum nunꝙ aliter nisi dominū: seq seruos: et subditos eius pnunciarent. Cum aaron rege persaꝝ qui excepta india totū pene tenebat orientē: talē habuit in amicitia concordiā: vt per legatos suos inter vestes et aromata ⁊ ceteras orientaliū terrarū opes: ingentia illi dona direxerit: et sacratissimū locū in quo est saluatoris nostri sepulchrum: vt ipsius imperatoris ascriberet potestati cōcessit. Nā ipse imperator ad eundem locū p singulos annos plurima donaria mittebat. Imperatores quoq constātinopolitani nicephorus: michael et Leo

vltro amicitiam eiꝰ expetentes:multotiens cum mune-ribus ad eū suos miserunt legatos. Erat enī in amici-tiis optime temperatꝰ vt eas ⁊ facile admitteret ⁊ con-stantissime retineret. Tanto omnium amore et fauore omni vite sue tēpore cōuersatꝰ est:vt nunq̄ ei vel mini-me leuitatis ꝗcquā fuisset obiectū. religionē xpianā quā ab infantia imbuit:sanctissime ⁊ cum summa pie-tate coluit. Ecclesiam mane ⁊ vespere itēq̄ nocturni ⁊ sacrificii tempore:dum eum valitudo permitteret quo-tidie frequentabat. Curabatq̄ vt oīa que in ecclesia ge-rebātur magna fierēt honestate. Amabat peregrinos: ⁊ in eis suscipiēdis summā curam habebat:vestitu pa-trio vtebatur:peregrina quoq̄ indumenta nunquā ve-stire patiebat. In festiuitatibꝰ quidē precipuis:vestibꝰ auro gēmisq̄ contextis:diademate quoq̄ precioso or-natus incedebat. Aliis vero diebꝰ habitus eius parū a cōmuni ac plebeio distabat. In cibo tēperatꝰ ī potu temperatior erat. Inter cenandū nunq̄ histriones:sed aut sapientes:aut lectores audiebat. Legebantur ei hi-storie ⁊ antiquorū res geste:ac libri precipue sancti au-gustini:in quibꝰ maxime delectabat. Erat enī eloquē-tia copiosus ⁊ artibus liberalibus solerter imbutus:li-terarūq̄ sapientes venerat:eos magnis ditabat honori-bus. Circa pauperes sustentādos gratuitā liberalitatē habuit:adeo vt non solū in patria ⁊ in regno suo largi-ssimas elecmosynas facere curauerit:verū in transmari-na in syriam egypto ⁊ aphrica hierosolymis alexandrie atq̄ carthagini:vbicūq̄ xpianos in paupertate viuere comperisset:penurie eorū compatiens pecunias trans-mittebat. Sacerdotes honorabat:sacra ac venerabilia loca colebat:⁊ precipue romanā ecclesiam:in cuius do-naria magna vis pecunie in auro argento ac gemmis ab illo congesta est. Cuiꝰ ⁊ pontificibꝰ multa largitus est. In oībus autem ꝗbus regnauit annis quater voti causa tm̄ romā pfectus est. Filios suos quā cito etas patiebatur faciebat equitare ⁊ armis intendere:filias vero lanificio coloq̄ ac fuso assuescere ne ocio torpesce-rent. Miraculorū gloria claruit. Nam ⁊ leprosos tactu et oratione ferunt ab eo fuisse mūdatos:et cecos duos illuminatos. Postquā autem regnū francorū atq̄ im-perium:qd̄ regendum susceperat feliciter ampliasset: dum ad mortem langueret vocatis ecclesiarū prelatis quos habere potuit:oēs thesauros eis tradidit per ec-clesias et pauperes distribuendos:⁊ sic in omni sancti-tate perfectus ī pace migrauit anno etatis sue.lxxij.re-gni autē.xlvij. Subacteq̄ italie.xlij.ex quo p̄o impera-tor ⁊ augustus appellatus est anno.xiiij.in cuius tran-situ audita est concinēs angelica melodia. Sepultusq̄ est honorifice aquisgrani ī ecclesia sancte marie:quam ipse construxerat. Ad cuius tumulum diuersarū egri-tudinum sanabantur infirmi.

¶ De sancto Libertino abbate. Cap.xcv.

Libertinꝰ abbas monasterii fundensisq̄ est ī prouincia samnii cōstructū:discipulus fuit sctī honorati abbatis:⁊ fundatoris ipsiꝰ loci:de quo supra dictū est.xvij.kalē. februarii. Claruit autem tēpore toti-le regis gothorū:⁊ miraculis effulsit. Nam cū esset monachus ex abbatis iussu ꝗ honorato successerat quodā tēpore rauennā pergebat. Pro amo-re vero honorati olim eius magistri quocunq̄ liberti-nus ibat caligulam illius in sinu deferebat. Dum ergo pergeret:accidit vt mulier extincti filii corpusculum fe-ret:que seruum dei intuita:iumentū illius per frenum tenuit:atq̄ iurando asseruit:q̄ illum inde abire nō per-mitteret:nisi filium eius suscitaret. Ille vero insuetū miraculum expauit ⁊ declinare mulierē voluit:sed om-nino nequit. In eiꝰ quoq̄ pectore pugnabāt inuicē hu-militas cōuersationis ⁊ pietas matris:timor ne inusi-tata presumeret:dolor ne orbate non subueniret. Vicit tamen in eiꝰ corde pietas:que quia vicit:ān uit ⁊ humi-litas descendit:orauit:caligulas de sinu protulit:atq̄ supra corpus extincti pueri posuit. Moxq̄ defunctus surrexit:quem flenti matri viuum reddidit:⁊ iter incē-ptum peregit. ¶ Quadā die prefatus eius abbas qui honorato successerat cōtra virum dei in grauem iracū-diam exarsit. Et quia virgā qua eū ferire posset:in prō-ptu nō habuit. Comprehēso scabello suppedaneo ei ca-put ac faciē tutudit vultūq̄ eius tumentē ac liuidum reddidit. Die vero altera cū libertinus ad caulam sibi monasterii constitutā ire deberet:expletis matutinis ad lectum abbatis venit:⁊ licētiam ab eo humiliter pe-tiit. Ille vero sciens quantum a cunctis dilectus esset: pro iniuria quā in eū tulerat:recedere eum de mona-sterio velle putabat:eūq̄ quo vellet ire interrogabat. Ille autē ei causam cenobii hesterno constitutā aliquā dimittere non valebat:q: se ad eā profecturū promise-rat. Tunc ille a fundo cordis considerans duritiā suā patientiā libertini:ex lecto prosilit.⁊ ad pedes eiꝰ pro-cidēs:de illatis ī eū veniā supplicauit. Et cōtra liber-tinus se in terrā prosternēs sue culpe nō illius seuicie fuisse referebat qd̄ ipse iuste pertulerat. Sicq̄ ad man-suetudinem adductus est abbas:humilitasq̄ discipuli facta est magistra magistri. Cū autem libertinꝰ egres-sus a multis cum venerantibꝰ nobilibus ⁊ notis inter-rogatur quidnā hoc esset:q̄ liuidam ⁊ tumētem faciē sic haberet. Qui hesterno in sero se in scabello suppeda-neo impegisse peccatis suis exigentibus respōdit. Sic-q̄ nec abbatis prodidit vitium:nec falsitatis incurrit peccatum. ¶ Postquā autem abbas ille decessit liberti-nus eidem in regimine abbatie successit. Qui dum die quadam pro vtilitate monasterii iter ageret:eidē qui-dam clarida gothorū comes obuiauit. At dei serꝰ ex caballo suo ab hominibus illius deiectus:iumentū dō-num libenter ferens etiā flagellū qd̄ tenebat rapientibꝰ obtulit:⁊ statim se in orationē dedit. Cursu autē rapi-do predicti ducis exercitꝰ ad fluuium vulturnū deuenit: ibiq̄ dū singuli equos suos hastis tūdentes calcaribꝰ cruentantes nullo modo obtinere, poterāt vt equi mo-ueri possent:sed aquam fluminis tangere quasi mortis precipitium pertimescebant:donec vno ipsorū ceteros informante cognouerunt:q: ex culpa quam dei seruo in via tulerant:talis sui dispendia tolerabant. Qui sta-tim reuersi libertinū orātē inuenerūt:eiq̄ equū eiꝰ ob-tulerūt. Ille p̄o caballo opꝰ nō habere respōdebat. At illi descendētes eū in equo eiꝰ ꝗsi inuitū reposuerūt:⁊ dū retrocessissent:equi illorū alueū fluminis velocissi-me transierunt. ¶ Eodem tēpore in partibus campa-nie quidā bucylinꝰ cum francis venit. Sed dū rumor de cenobio libertini exisset q̄ abbas pecunias multas haberet. Ingressi franci oratorium se sitientes libertinum querebant:vbi ille orans prostratus iacebat:in ipsum quoq̄ ingredientes impingebant eūq̄ presentē videre nequibant. Sicq̄ sua cecitate frustrati a monasterio vacui sunt reuersi. Sanctus autē vir post vitā laudabilē quieuit in xpo. Hec gregorius primo dialogo.cap.ii.

¶ De sancto Equitio abbate. Cap.xcvi.

Equitius abbas in valerie ciuitatis partibus cla-ruit:qui multorum monasteriorum pater fuit. Qui etiam dum adhuc iu-uenis acri certamine carnis tempta-retur:et in hac re ab omnipotenti deo remedium cōtinuis precibus quereret. Nocte quadam assistente angelo eunuchizari se vidit:eiusq̄ vi-sioni apparuit q̄ omnem motum ex genitalibus eius absciderret. Atq̄ eo tempore ita alienus extitit a temptatione:ac si sexum nō haberet in corpore. Et extunc sicut antea viris sic cepit

z feminis preesse: nec tamen discipulos admonere cessabat: ne se ipsius exemplo in hac re facile crederent: z casuri temptarent donum: qd non accepissent. Quodam vero tempore quidam basilius magus a roma fugiens in habitu monachi: valeriam petiit: z pergens ad castorium epm amiternine ciuitatis ab eo obtinuit: vt ipsum equitio abbati committeret ac sociandum monasterio illius commendaret. Equitius autem epo pro hoc instante respondebat φ illum quem ipse sibi commendabat non monachum sed diabolum esse videbat. Cum autem epus diceret φ abbas occasionem quereret: ne sibi petita prestaret. Vir domini iterum protestatur φ qualem illum dixerat: talem agnoscebat. Sed ne velle obedire epus existimaret: iussa ipsius facere paratus esset. Susceptus ita φ ille in monasterio est: sed non post multos dies discedente abbate longius: contigit vt in monasterio virginum: cui equitius preerat: quedam illarum speciosissima febribus arrepta clamaret se continuo morituram nisi basilius monachus veniret: z per eius curationis remedium salutem sibi redderet. Sed cum in absentia abbatis nullus ad congregationem virginum auderet accedere: missum repente est z dei famulo nunciatum. Quo audito vir dni dedignatus dicebat: qd vtique illum non monachum sed diabolum esse predixerat. Mandauitque ipsum de cella fratrum expelli. ¶ De ancilla vero dei predixit nunciis φ ex illa hora neque esset de cetero febribus laboratura: neque basilium quesitura. Regressi autem monachi eademque hora salutem virgini restitutam qua sanctus dixerat cognouerunt z basilium de monasterio continuo repulerunt. Qui repulsus dixit frequenter cellulam equitii magicis artibus in aere suspendisse: nec tamen eorum quempiam ledere potuisset. Qui z postmodum in vrbe roma zelo fidei a xpianis igne crematus est. ¶ Quedam monialis monasterii prefati hortum ingressa lactucam conspiciens concupiuit: eamque signo crucis oblita benedicere auide momordit: sed protinus a diabolo arrepta et vexata cecidit. Quod dum equitio nunciatum esset: ille concitus venit: z vt ab ea demon abscederet cum indignatione precepit. Qui continuo ab ea exiuit: nec eam vltra contingere preualuit. Cum autem die quadam felix abbas cenobii castorii: qd intra menia vrbis situm est familiariter quodammodo quasi redargueret: eo φ sacrum ordinem non habens nulla licentia a summo pontifice obtenta: vbique predicando discurreret: compulsus vir sanctus qualiter licentiam accepisset eidem indicauit: decens seipsum etiam secum predicta aliquando tractasse. Sed nocte quadam speciosus iuuenis ad eum accesserat: atque medicinale ferramentum in os eius posuerat: z vt ad predicandum egrederetur: deinceps ex parte dei mandauerat. Et ex illo die etiam si voluisset tacere non potuisset. Hic in vestibus vilis atque despectus apparere studebat: z quoties ad alia loca tendebat: iumento viliori omnibus: qd in cella reperiri posset insidebat. In quo etiam capistro pro freno: z veruecum pellibus pro sella vtebatur. Sacros codices in sacculis pelliceis dextro leuoque latere secum portabat z quocunque peruenisset scripturarum fontem aperiebat. Cum autem fama predicationis illius vndique discurreret: clerici quidam romani summo pontifici sunt conquesti: φ quidam vir rusticus auctoritatem sibi predicandi arripuisset: z officium apostolicum indoctus sibi vsurpare presumeret. Ad quorum suggestionem iulianum quendam defensorem misit vt equitium ad romanam vrbem duceret: z qua ratione premissa attentaret cognosceret mandauit tamen vt honore ei exhibito nullam prorsus iniuriam pateretur. Qui festine ad monasterium veniens eodem absente fratres scribentes reperit: z vbi abbas esset inquisiuit. Illique responderunt φ in valle cenobio subiacente fenum secabat. Misitque ad eum iulianus puerum suum contumacem z superbum: cui vix ipse poterat dominari vt abbatem ad se celeritate perduceret. Perrexit puer z quis esset abbas ab aliis quesiuit. Moxque vt audiuit quis esset: adhuc longe positus ad eum vadens immenso timore correptus cepit lassescere. Ita vt gressus vix eum possent portare: veniensque ad virum dei ad genua illius procidit: suumque dominum ipsi occurrisse nunciauit. Abbas vero illi mandauit vt fenum sectum leuaret: z pabulum iumentis in quibus venerant deferret: ipseque immediate post eum opere completo veniret. Quod dum puer fecisset: z iulianus puerum cum feno venientem conspexisset. Iratus cum increpauit: qd miserat illum hominem ducere non fenum baiulare. Sed dum puer equitium post se venientem dno suo ostendisset: videns eum iulianus ex habitu despexit: z qualiter illum proteruis verbis alloqui deberet: cogitare cepit: vt autem seruus dei cominus affuit intolerabilis pauor: iuliani animum inuasit: z humiliatus ad pedes eius procidit: z quia apostolus ipsum videre vellet: vix nutante lingua exposuit. Quod audiens equitius gratias deo egit: φ se per summum pontificem superna gratia visitasset: statimque mandauit iumenta ad iter arripiendum parari. Cumque iulianus se illo die non posse exire ex lassitudine diceret. Abbas se in hoc contristari respondit: predicens quia si die ipsa non exirent nec in crastinum ire possent. Sicque eadem nocte iulianus ex lassitudine in monasterio quieuit. Factoque lucis crepusculo eque in cursu ad modum fatigato puer ad iulianum cum epistola venit in qua papa sibi mandauit ne seruum dei de monasterio mouere vel exire vllatenus faceret. Cum autem ille requireret cur sententia esset mutata cognouit quia nocte eadem qua ipse illuc missus fuerat per visum pontifex extitit vehementer exterritus cur ad exhibendum virum dei mittere presumpsisset. Tunc iulianus surrexit: z se abbatis orationibus commendauit: atque ne cetero fatigaret ex parte pape precepit. Qd audiens ille contristatus est: z que predixerat vera nunc contigisse probauit: quia si die precedente non statim pergeret iam pergere minime liceret. Et executorem suum cum summa charitate aliquantulum secum detinuit: ipsumque plurimum honoratum ad summum pontificem remisit. Qui z plenus sanctitate in pace quieuit. ¶ Rusticus quidam super sepulchrum eius archam cum frumento posuerat nec qualis vir ibidem iaceret perpendere curauit. Sed repente turbo celitus factus: rebus illic omnibus in sua stabilitate manentibus archam superpositam cum grano extulit longeque proiecit. ¶ Eandemque prouinciam valerie longobardis intrantibus monachi ex cenobio illo ad sepulchrum viri sancti in oratorio positum confugerunt. Longobardi vero seuientes oratorium ingressi ceperunt monachos foras trahere: vt eos aut tormentis afficerent: aut gladiis necarent. Quorum vnus ingemuisset z sanctum equitium ad sui defensionem aduocasset: protinus longobardos spiritus immundus inuasit: qui corruentes ad terram tam diu vexati sunt donec ceteri foras existentes cognoscerent: quatenus locum sacrum temerare vlterius non auderent. Hec gregorius primo dialogorum. cap. quarto.

¶ De sancto Nonoso abbate. Cap. xcvii.

Nonosus prepositus siue prior fuit cuiusdam monasterii: quod in soractis monte situm est: qui sub asperrimo eiusdem cenobii abbate degebat: sed eius mores mira semper equanimitate tolerabat: sicque fratribus in mansuetudine preerat: vt patris sepius iracundiam ex humilitate mitigaret. Qua vero monasterium in summo montis cacumine situm est: ad quelibet paruum hortum fratribus colendum: nulla planicies patebat. Sed vnus locus breuis in latere montis erat: quem ingentis saxi moles egrediens ab vna parte occupabat. Cum autem die quadam nonosus cogitaret φ saltem ad olera nutrienda locus idem aptus esset: si ipsum moles illa non teneret: quam z l. boum paria mouere non potuissent: nocturno se illic silentio orationi dedit. Cum mane fa-

ero ad eundem locum fratres venerunt: et inuenerunt molē tante magnitudinis inde longius recessisse suoq3 discessu largū fratribus spaciū dimisisse. ¶ Alio quoq3 tempore dux nonosus lampades vitreas in oratorio lauaret: vna ex eius manibus cecidit: et per partes innumeras cōfracta dissiliuit. Qui furorem abbatis nimiū timēs lampadis fragmētaq3 colligens corā altari prostratus orauit. Et exurgens sanam lampadem reperit: quam antea timens per fragmenta collegit. ¶ Cum in cenobio oleum vetus defecisset: et colligende oliue tempus incumberet: sed fructus in oliuis null9 appareret: mandauit abbas fratribus vt in colligendis oliuis ad exhibenda extraneis opera pergerent: vt vel saltem de mercede operis aliquātulum olei deportarent. Qđ vir domini fieri cū magna humilitate prohibuit: ne ex hoc fratres exeuntes: dum olei lucra querunt damnum animarū paterentur. Oliuasq3 paucas q̄ in monasterij arboribus apparebant: colligi p̄cepit et in pilo missas contundi: atq3 inde quantulūlibet parū olei exiens sibi deferri. Quod in paruo vasculo sibi delatum ante altare posuit: ceterisq3 egressis orauit: atq3 postmodū a dictis fratribus oleum illud modicū per cuncta monasterij vasa exigue infundi iussit. Que protinus: vt erant vacua claudi fecit. Die vero altera aperta olla vasa plena oleo reperta sunt. Sanctus autem vir post laudabilia multarum virtutum opera dormiuit in dn̄o. Hec gregori9 vbi supra capitulo septimo.

¶ De sancto Martyrio confessore. Cap. xcviij.

Martyri9 confessor in valerie prouincia sanctitate et miraculis claruit. Qui tale de virtutis sue testimonio signum dedit. Dū quadam die fratres eius subcinericium panem fecissent: eiq3 signū crucis imprimere obliti essent: sicut in ipsa prouincia crudi panes ligno signari solēt: vt per quadras quatuor quodāmodo partiri videantur. Idē dei famulus affuit: eisq3 referentibus nō fuisse signatū agnouit. Cūq3 iam prunis et cinerib9 opertus esset: signū crucis digito cōtra prunas edidit. Quo signante protin9 panis immēsum crepitū dedit: ac si in ignibus olla crepuisset. Qui postmodū coct9 et ab igne subtractus: ea cruce signat9 inuētus est: quā nō tact9 sed fides fecerat. Hec gregori9 vbi. s. cap. xj.

¶ De sancto dacio episcopo. Cap. xcix.

Dacius episcopus mediolanēs. apud ipsam ciuitatem claruit tempore Justiniani imperatoris. Qui dum causa fidei exact9 ad constantinopolitanam vrbem pergeret: corinthūq3 veniēs largā domū pro se et eius comitiua ad hospitādū quereret: et vix inueniret: visam eminus domū cōgruētis magnitudinis sibi ad hospitiū p̄parari iussit. Cumq3 incole loci ei dicerēt i ea hūc manere nō posse: q2 multis iam annis eam diabolus inhabitauit: atq3 ideo vacua remāsit. Vir sanct9 ideo magis in ea debere velle hospitari r̄ndit: vt sui aduentū malignus effugat9 spirit9 domū hoib9 iterū habitandam dimittat. In ea igitur sibi parari fecit securusq3 hostis antiqui certamina toleraturus intrauit. Noctis aūt silentio dū vir dei quiesceret: antiqu9 hostis immēsis vocibus cepit imitari rugitus leonū: balatus pecorū: mugitus boū: rudit9 asinorū: sibila serpentiū: porcorū stridores et soricū. ¶ Cū repēte dacius tot bestiarū vocib9 excitat9 surrexit iratus: et contra demonē magnis vocibus cepit clamare: eidēq3 exprobrare q͡ bene ei cōtigisset: vt qui dixerat. Ponā sedem meā ab aquilone: et ero similis altissimo: per superbiam eius similis porcis et asinis factus esset. Et qui deum indigne imitari voluerat vt dignus erat: bestias imitabatur. Ad quam vocē ad deiectionē spiritus malignus adeo erubuit: quod protinus conticuit: atq3 eandē domum ad exhibenda monstra consueta vlterius nō intrauit. Sicq3 postmodum fidelium habitaculū facta est. Hec gregorius tertio dialogo. capitulo quarto.

¶ De sancto Argentario monacho. Cap. c.

Argentarius monachus apud ciuitatem aureliaz claruit. Qui vir sanctissimus vita et miraculis effulsit: habitūq3 quē pretendebat speciē: moribus explebat. Hic ab argētario monte a quo nomē sortit9 est apostolorū limina rome reuisenda annis singulis venire p̄sueuerat: et veniēs ad quendā subdiaconū q̄dragesimū nole q̄ in mōtib9 oues pascebat sepi9 hospitalitatis grā declinabat. Cū aūt semel hospitiū hui9 qui nō lōge erat ab ecclīa ītrasset cuiusdā paupcule mulieris marit9 iuxta defunct9 ē. Quē cilicio ex more indutū: superueniēte sero sepelire nequeuerunt. Cū ergo vidua mulier iuxta defuncti corpus nocte sederet: et magnis fletib9 et lamētis dolori satisfaceret: nec a lamētis cessaret: vir dei argentarius dolori illius compassus: assumpto quadragesimo ad ecclesiaz perrexit: seq3 in oratione dedit. Deinde ab altaris crepidine puluerē collegit et cū socio ad defuncti corpus accessit. Et cū ibi ambo diuti9 orassent ipse surrexit: benedictionē dedit: et reuelatā defuncti faciē q̄ sudario operta fuerat: aspiciente vxore ac m rāte: puluere quē detulerat fricauit. Qui dū fricaret: animā recipit: oscitauit: oculos aperuit: seq3 eleuans resedit: ac si de graui sompno excitatus fuisset. Qđ mulier cernēs cepit ex gaudio magis flere: sed vir domini eam vt taceret cōpescuit: mandās vt si quis eam quereret qualiter hoc factū fuisset diceret: q2 domin9 iesus christus hoc fecisset. Et continuo ab hospitio exijt: quadragesimus reliquit: et temporalem honorem fugiēs: in loco illo vltra nō cōparuit. Hec gregorius. in. dialo3 ordi. cap. xvij.

¶ De sancto Valentio presbytero. Capitulum. cj.

Valentius presbyter apud prouinciaz valerie floruit. Qui cū clericis suis dei laudibus bonisq3 operibus intētus sancte cōuersationis vitam duxit. Superueniēte autem vocationis eius die defunctus est atq3 ante ecclesiā sepultus. Eidem vero ecclesie caule ouiū inherebant: atq3 idem locus in quo sepultus est: ad easdem oues tendētib9 iter erat. Quadam autem nocte fur quidaz venit: et ingressus caulas veruecē tulit et concitus exiuit Sed dū puenisset ad locū vbi sanct9 vir iacebat repēte hesit: et gressum mouere nequit: veruecē de loco deposuit: eumq3 dimittere voluit: sed manu laxare nō potuit. Sicq3 cum preda reus et ligatus stabat: nec veruecem poterat dimittere: nec cum eo accepto exire. Factoq3 mane egressi ab ecclesia clerici hominē veruecē tenētē inueniunt: et an animal auferre: an offerre venisset dubitare ceperunt. Ille vero culpe reus citius indicauit penā. Mirati oēs quia viri dei ibidē iacētis fuisset virtute ligatus se pro eo in oratione dederunt: suisq3 p̄cib9 obtinuerūt vt q̄ res eorū venerat rapere: vel saltē vacuus posset exire. Hec vbi supra cap. xxij.

¶ De abbate quodam sancto. Capitulum. cij.

Abbas quidã sanctus cuius nec nomen expressum inuenio claruit in monasterio quodam beati petri apostoli quod situ est in monte prenestine ciuitati preeminente. Qui monachũ quendaz nutriens vsq ad reuerẽdos prouexit mores. Quem cum vidisset in timore domini excreuisse in eodem monasterio fecit illuz in presbyterum ordinari. Cui post ordinationẽ suam: quia non longe abesset eius exitus reuelatum est. idcirco ab abbate petijt vt sibi sepulchrũ pararet. Ille vero eidem predixit: q ante eum se moriturũ preuenerat: sed tamen eidem concessit: vt sicut vellet sepulchrum sibi pararet. Recessit igitur z preparauit. Sed post multos dies abbas febre preuentus ad extrema deuenit: atq presbytero suo iussit: vt in suo sepulchro se poneret. Cũq ille diceret: q ipsuz mox secuturus esset: z sepulchrum vtrumq capere nõ posset. Abbas respõdit q secure faceret: vt dixerat: q: sepulchrũ sitũ ambos capiebat. Defunctuz itaq abbatẽ in sepulchro qd sibi presbyter parauerat posuerunt. Moxq z presbyterũ languor corporis secutus est: z post modicũ vitã finiuit. Cum autẽ ad sepulchrũ qd sibi parauerat corp9 eius esset delatũ: eoq aperto viderunt astantes locum nõ esse vbi poni potuisset: q: corp9 abbatis omne illud sepulchrũ teneret. Tũc vnus ex fratrib9 abbati defuncto quasi iproperare cepit: q verbũ ei9 qd ꝓdixerat deficeret: eo q sepulchrũ ambos nõ caperet. Ad cuius vocẽ subito cũctis vidẽtib9: abbatis corp9 qd supinũ iacebat: se virtit in laterẽ: z vacãtẽ locũ corpi ꝑsbyteri prebuit: z q: vtrosq caperet sicut prius promiserat: mortuus impleuit. Hec gregori9 tertio dialogorũ. cap. xix.

¶ De sancto Acontio cõfessore. Cap. ciij.

Acontius confessor apud vrbem romã claruit: q basilice principis aplorũ custos siue mãsionarius fuit vir magne humilitatis atq grauitatis deo olporẽti fideliter seruiẽs z miraculorum signis effulgens. Nã cũ quedã puella paralitica in ecclesia beati petri ꝑmanẽs manibus reperet: z dissolutis renib9 corpus ꝑ terrã traheret: atq vt sanari mereret diu dũ a btõ petro apostolo petijsset: nocte qdã eidẽ ꝑ visionẽ astitit: eiq iussit vt iret ad acõtiũ mãsionariũ: ipsumq rogaret: q ipsi salutem restitueret: illa de tãta visione certa: q̃s esset acõtius ignorãs cepit se ꝑ ecclẽe loca distrahere: z q̃s esset acontius inuestigare. Cui cũ ille fact9 esset obuiã: z interrogatus se acõtiũ esse dixisset. Illa eidẽ exposuit: qualiter beat9 petr9 apostol9 illã ad ipz miserat: vt ab infirmitate ipsã liberare deberet. Et ille cõtinuo iussit vt in nõie xpi z mittentis surgeret: eiusq manũ tenuit: eãq sanã ꝓtin9 erexit: ita vt solutiõis illi9 signa nulla vlteri9 remanerẽt. Hic post alia sanctitatis opa vitãq laudabilẽ rome in pace q̃euit: z sepult9 apud btĩ petri basilicã sĩ virtutib9 viuit. Hec vbi. F. li. iij. c. xxv.

¶ De scõ Sãctulo pbrõ. Cap. ciiij.

Sanctul9 presbyter claruit in nursia prouĩcia tpe beati gregorij pape primi: qui z sanctissime vite fuit z miraculoꝝ gloria radiauit. Nã quodã tẽpore dũ in partib9 illis longobardi oliuas in prelo ꝓmerẽt: vt in oleũ liquari debuissẽt: vir dñi vtrẽ vacuũ ad eos detulit: laborãtes salutauit: vtrẽ ꝓtulit: z iubẽdo potius q petendo cum sibi impleri rogauit. Sed gentiles viri qui tota iam die frustra laborantes: oleum exprimere nullatenus potuerant: verba illius moleste ferentes: eum iniurijs insectantur. Cum autem ille iterum ac iterum oleum instanter peteret: et illi ex oliuis oleum defluere non cernerent: adhuc accensi maioribus illum contumelijs detestabantur. Tunc sanctus vir cernens q ex prelo nullum oleum liquaret: aquam sibi alatam benedixit z in prelo iactauit ex qua continuo tanta olei vbertas erupit vt illi qui prius in cassum laborauerant non solum vasa sua omnia: sed vtrem quem sanctus detulerat implerẽt. Alio tempore cũ fames ibidem maxima incumberet: z ecclesia beati laurentij martyris a longobardis incensa fuisset: vir domini eam restaurare cupiens plures artifices z operarios adhibuit: quibus et laborantibus sumptus quotidianos prebebat: sed exigente famis necessitate panis defuit. Cunq laborantes instanter victum quererent: z ille anxius huc illucq ꝑgeret: ad clibanum deuenit: in quo vicine mulieres pridie panes coxerant: z ibiq incuruat9 aspexit: ne forte panis aliquis a coquẽtibus remansisset. Cum repente panem inuenit mire magnitudinis z insoliti candoris: quẽ ipse quidem tulit: et ne forsitan alienus esset: per vicinas hunc mulieres detulit: ac ne cui carũ remãsisset inq̃siuit. Omnes asit illũ panẽ esse negauerũt: suosq panes integro numero ex clibano habuisse testate sunt. Tũc ille letus panes artificibus apportauit: z ad refectionẽ inuitatis deũ benedicẽs apposuit. Ipsisq plene satiatis pluria ex eo q̃ panis fuerat fragmẽta collegit: que die altera eisdẽ intulit: z iterum que superfuerant plura seruauit. Sicq ꝑ dies decẽ cõtinuos operatores illi oẽs ex vno pane saciati: hunc quotidie edebant: z ex eo quod edi posset in crastinũ superabat. ¶ Cũ quidã diacon9 a lõgobardis captus esset: eũq occidere vellent facto vespere sanctulus ad eos venit: z ab eisdẽ petijt: vt eũ relaxarẽt. Cũq hoc illi oĩno facere recusarent: petijt: vt vel montẽ eius in crastinũ differrent: ac sibi custodiẽdũ darẽt. Quod illi multis pulsati precibus cõcesserũt: ea cõditiõe: vt si diacon9 fugeret: sanctulus ꝓ eo mortẽ subiret. Cũ aũt nocte media longobardos oẽs graui somno depressos cõspiceret: diacono suasit vt fugeret. Ille vero ꝑmissionis viri sancti me morise fugere nolle respondit: q: illũ ꝓ se mori nolle asseuerauit. Ecõtra quoq sanctulus vt fugiat instituit: se vero in manu dei esse dixit: z q in eũ hostes nõ possent: nisi quantũ ipse permiserit. Fugit igit diacon9: z remãsit fideiussor quasi decept9. Cũ ergo mane longobardi hoc cõperissent. Sanctulũ spõte accedẽtẽ ad occisionẽ adducũt. Sz q: ipz bonũ hoiem reputabant: illũ ꝑ cruciatus varios occidere denegabãt: sz optionẽ sibi cuius vellet necis proponebãt. Qui se in manu dei esse respondit: nullãq mortẽ eligere voluit: placuit ergo oĩb9 vt capite truncaret: vt sine graui cruciatu perimeret. Ad spectaculũ istud oẽs ꝯcurrũt: ex oĩbus suis virũ fortissimũ eligũt: de quo dubiũ non erat: quin caput eius vno ictu abscidere debebat. Petijt vir dñi vt sibi daret paululũ licentiaz orandi. Sed cũ diutius orasset: spiculator eũ calce percussit: z vt surgeret decollãd9 imperauit. Quo surgente z genu flexo collũ tẽdẽte: dũ ille ensem leuauit: z sanctul9 sanctũ iohãnẽ vocauit. Carnifex igit brachiũ ꝑcussurus erexit: sed nullaten9 deponere potuit: z sic erecto gladio brachiũ inflexibile remansit. Cõcurrũt oẽs lõgobardi: vident miraculum et stupent: vt sanctus et vir exurgat iubẽt: supplicantq vt carnificem ligatuz soluat. Qui nullatenus eum soluere voluit nisi pri9 ille iuraret q christianum quenq̃ nunq̃ occideret. Emissoq iuramento solutus est. Cum autem longobardi ꝓpter tanti stuporẽ miraculi eidem iuramenta q̃ diripuerant certatim offerrent: ille nihil horum suscipere voluit: sed omnes captiuos quos habebant xp̃ianos petijt: z quod petijt impetrauit. Et sic omnes cuz eo liberi dimissi sunt: z

dum vnus pro vno se mori obtulit: oēs a morte liberauit. Sicqȝ post multa laudabilia facta dño in pace spiritū reddidit. Hec vbi supra capitulo. xxxvij.

De sancto Redempto epō. Cap. cv.

Redempt⁹ episcopus ferentine ciuitatis tēpore beati gregorij pape primi claruit. De quo idem beatus doctor eodē dialogorū libro. iij. cap. xxxviij. scribit ꝙ vir fuit mire sanctitatis: sibi nimia familiaritate coniunctus. Qui et spiritū prophetie habuit: et quendā futura sibi a deo reuelata pdixit. Cū eīn aliquādo parochias suas ex more circuiret: peruenit ad ecclesiā sctī zotici martyris stratūqȝ iuxta eius sepulchrum sibi parari fecit: atqȝ ibi post laborē quieuit. Cui nocte media nec dormienti nec plene vigilāti beatus martyr predictus assistit: ei demqȝ tertio pdixit: qȝ finis veniret vniuerse carni. Et sic visio ab oculis eius euanuit. Mox quoqȝ terribilia signa in celo secuta sunt de quibus idem beatus gregorius in homelijs mentionem facit. Deinde effera lōgobardorum gēs italiam intrauit et persecutiones durissimas in xpianos exercēs: omnes pene ciuitates depopulauit. In cuius medio tribulationis tempore redēptus episcopus sanctitate cōspicu⁹ in christo quieuit.

De sancto Specioso monacho. Cap. cvj.

Specios⁹ monachus beati benedicti discipul⁹ sub eodem patre vita et sanctitate refulsit. De quo gregorius. iiij. dialogorū cap. ix. scribit: ꝙ fratrē habuit germanū nomine gregoriū: q̄ ambo nobiles viri et exterioribus studijs eruditi multas pecunias i hoc mundo possederāt: sed cuncta pauperibus largientes in cassinēsi monasterio permanserunt. Dum aūt speciosus pro vtilitate cenobij iuxta capuanā vrbē missus fuisset: die quadā frater eius gregorius cū fratrib⁹ ad mensam sedens atqȝ conuescens per spiritum sublimatus aspexit: et vidit speciosi germani sui animam lōge a se positi: ab angelis in celū deferri. Quod mox fratribus indicauit: et cucurrit. Iamqȝ eundem fratrem suum sepultum repperit: quem tamen ea hora qua animam eius viderat exisse de corpore inuenit.

De sancto Spe abbate. Cap. cvij.

Spes abbas constructor fuit monasterij q̄ dicit campie qui. vj. miliario a vetusta nursie vrbe disiungitur. Qui dū sctītate vite polleret per. iiij. annorū spaciū lumē oculorū amisit. Sed cū adeo flagello castigaret corporis: habebat p sancti spūs custodiā consolationē cordis. Post annos vero. xl. ei dñs miraculose lumē restituit: vicinum eius obitū denūciauit: atqȝ vt i monasterijs circūquaqȝ cōstructis: verbū vite pdicaret admonuit: quaten⁹ corporis recepto lumine visitatis in circuitu fratrib⁹ cordis lumē aperiret. Qui stati iussis optēperans fratrū cenobia circuiuit: et mādata vite: q̄ ab angelo didicerat pdicauit. Quintodecimo igit die ad monasteriū suū peracta pdicatiōe reuersus est. Ibiqȝ fratrib⁹ cōuocatis astans in medio sacramētū dñici corporis sumpsit: moxqȝ cum eis psallere cepit. Qui illis psallentibus orationi intentus animā reddidit. Omnes vero fratres qui aderant ex ore eius exisse columbam viderunt: que mox aperto oratorij tecto egressa aspicientibus illis penetrauit celū. Hec gregorius iiij. dialogorum capitulo vndecimo.

De sancto Probo episcopo. Cap. cviij.

Probus episcop⁹ reatine ciuitatis fuit. Qui vita et sanctitate atqȝ doctrina conspicuus nō mediocriter effulsit. Appropinquāte vero vite eius termino cum grauissima depressit egritudo. Cui⁹ pater maximus nolēs circūquaqȝ medicos congregauit si forte eius languori subueniri posset. Qui conuenientes ad tactū vene denūciauerūt eius exitū citius affuturū. Cū vero iā tēps refectionis incūberet: sanctus epūs de assistētiū post⁹ quā de sua salute sollicit⁹ eos cū sene patre admonuit vt se post laborē ex refectione repararēt. Oib⁹ igit abscedētib⁹ vnū tantūmodo ei relict⁹ est puer. Qui, dū lecto iacentis assisteret: subito aspexit intrātes ad virū dei quosdā viros stolis candidis amictos qui eūdem quoqȝ candorem vestium vultuum suorum luce vincebant. Qua claritate percussus puer cepit emissa voce clamare. Qua voce cōmotus episcopus intrantes aspexit et cognouit: et stridentem puerum cepit consolari dicens: ne timeret: quia sanctus iuuenalis et sanctus eleutherius martyres ad se venissent. Ille autē tante visionis nouitatem non ferens: cursu concito extra fores fugit atqȝ eos quos viderat patri ac medicis nūciauit. Illi vero propere descēderunt: sed egrum quem reliquerant defunctum inuenerunt: quia illi cum secum tulerant. Quorum visionem puer ferre non potuit qui remanserat. Hec vbi supra capitulo. xij.

De sancta Romula virgine. Cap. cix.

Romula virgo apud vrbem romam claruit que cuiusdam anus sanctissime discipula fuit et in quodam monasterio iuxta beate marie virginis ecclesiam vna cum quadam alia condiscipula cum ea mansit. Hec tres in vno habitu sanctimoniali commanentes: vitam quidem moribus diuitem sed reb⁹ pauperem ducebant: inter quas tamen romula magnis meritis antcibat. Erat quippe mire patientie summe obedientie: custos oris sui ad silentiū: studiosa valde ad orationis vsum. Que tandem paralypsi percussa: multis annis in lectulo decubans pene omnib⁹ mēbris impos iacebat nec tamen eius mentem ad impatientiam flagella perduxerant. Et tanto solicitius ad orandum exercuerat: quāto aliud quod libet agere nō valebat. Nocte igitur quadam vocauit matrem redemptam: que mox consurgens ad eam cum alia condiscipula accessit. Et dum media nocte lectulo iacentis assisterent: subito celitus lux emissa cellas impleuit: et splēdor tante claritatis emicuit: vt corda assistentium pauore perstringeret: atqȝ omne corpus illarū obrigesceret. Ceperūt nāqȝ quasi cuiusdā magne multitudinis ingrediētes sonus audiri: ostiū cellule concutiri: ac si intrantium turba premeretur: et ingredientium quidē multitudinē sentiebant: sed nimietate timoris et luminis nil videre poterant. Protinusqȝ miri odoris fragrātia subsecuta est: ita vt quas lux terruerat odoris resoueret suauitas. Cepitqȝ romula magistram cōsolari et blanda voce predicere quia tunc non esset moritura. Post aliquod vero tēporis spatiū paulatim lux est subtracta: sed is qui subsecutus est odor remansit: et sic quo et dies secundus ac tertius transijt. Nocte vero quarta iterum magistram vocauit viaticum petijt et accepit. Et ecce subito in platea ante ostium cellule duo chori psalterium constituerunt: et sicut se dicebant sexus ex vo-

cibus discreuisse: psalmodie cantus dicebant viri: et femine respondebant: inter tales celestes exequias sancta illa anima carne soluta est. Qua ad celum ducta quanto chori psallentium altius ascendebant tanto cepit psalmodia leni⁹ audiri quousque et psalmodie sonit⁹ et odoris suauitas elongata fuerit. Hec quarto dialogo rum capitulo. xvj.

¶ De sctā Tharsilla amita sancti Gregorij pape. Capitulum. cx.

Tharsilla sancta beati Gregorij pape magni amita fuit de qua idem quo supra libro cxvij. tradit q alias duas sorores suas virtute cōtinue orationis: grauitate vite: singularitate abstinētie: ad culmē sanctitatis excreuit. Huic per visionem felix secundus atauus prefati doctoris romane ecclesie antistes et sanctus apparuit eamque ad mansionē perpetue claritatis ostendit et ipsam ad illam inuitauit. Que subsequenti mox febre correpta ad diem peruenit extremū. Cum autē multi ad ei⁹ obitum conuenientes ipsius lectulum circunstarent: ecce illa subito sursum respiciens iesum venientem vidit et circunstantibus acclamare cepit vt recederent et locum iesu veniēti darent. Cūque in eum quem videbat intenderet sancta illa anima e corpore est egressa. Tanta autē fragrātia miri odoris aspersa est vt ipsa quoque suauitas ostēderet: illuc authorē suauitatis venisse. Cū autē ei⁹ corpus ad lauandum esset nudatum longe orationis vsu in cubitis et genib⁹ camelorū more inuenta est obdurata cutis excreuisse: et quod viuens spirit⁹ ei⁹ semper egerit: caro mortua testabatur.

¶ De sancta Musa virgine. Cap. cxj.

Musa vgo apud vrbem romam claruit. De qua idem qui supra libro. iiij. cap. xviij. scribit q quadā nocte ei per visionē sancta dei genitrix apparuit: et cū esset puella parua coeuas ei in albis vestibus puellas ostēdit. Quib⁹ cū illa admisceri appeteret: sed se eis iungere nō auderet: beate virginis est voce requisita an vellet cum eis esse: atque in eius obsequio viuere. Et cum puella respondisset q sic mandatum protinus accepit: vt nil vltra leue et puellare ageret: a risu et iocis abstineret: et q inter eas quas viderat die. xxx. veniret. Quibus visis in cunctis suis moribus puella immutata est: omnemque a se leuitatē puellaris vite detersit. Et dum parentes eam immutatam mirarentur: requisita omnia visa narrauit. Sed post. xv. diē febre corripitur: die vero. xxx. ad exitum eidē appropinquanti eadē dei genitrix cum puellis quas viderat: denuo reuelat. Cui etiam eam vocāti aperta voce se venire respōdit: atque in ipsa locutione spiritū reddidit: et ex virgineo corpore cum sanctis habitat a virginibus exiuit.

¶ De sanctis duobus monachis martyribus Capitulum. cxij.

Duo Monachi martyres quorum nomina nō habentur expressa in prouincia valerie passi sunt. De qbus narrat gregorius. iiij. dia. cap. xxij. q dum essent monachi in quodam monasterio quod per abbatem valentionem regebatur et in ipso cenobio longobardi seuientes venissent duos prefatos monachos in ramis vnius arboris suspenderunt: Factoque vespere vtrorumque spiritus claris illic apertisque vocibus psallere ceperunt ita vt ipsi quoque qui eos occiderant cum voces psallentium audirent nimiū mirati terrerent. Quas etiam voces captiui omnes qui illic aderant audierunt: et eorum psalmodie post modū testes extiterunt.

¶ De sancto Surano martyre. Cap. cxiij.

Suran⁹ abbas et martyr in prouincia surana passus est. De quo eodem libro cap. xxiij. habetur q dum esset pater cuiusdā monasterij in eadem prouincia siti captiuis aduenientibus atque a longobardorum depredatione fugientib⁹ cuncta que habebat largitus est. Cumque vestimēta sua et fratrum et cellarium et quicquid in horto haberi potuit in elemosynis consumpsisset longobardi subito aduenerunt et cū tenuerunt ac aurum petere ceperunt. Quib⁹ cum nil omnino se habere diceret in monte vicino ab eis ductus est in quo sylua immense magnitudinis erat. Ibique captiuus quidam fugiens in caua arbore latitabat: vbi vnus ex illis educto gladio suranum occidit. Cui⁹ corpus dum in terram caderet mons omnis protinus et sylua cōcussa est acsi ferre non posset pondus sanctitatis ei⁹ diceret terra que tremuisset.

¶ De sancto Iustio diacono et martyre. Ca. cxiiij.

Iustus diaconus et martyr in marsorum prouincia passus est. De quo pdicto li. cap. xxiiij. scribit q vir venerabilis et vite sanctissime fuit. Quem inuentū longobardi tenuerūt: quorū vn⁹ gladio caput ei⁹ amputauit. Sed dū corp⁹ ei⁹ in terrā caderet: ipse qui hunc occiderat immundo spiritu arreptus ad pedes martyris corruit et quod amicum dei interfecerit inimico dei traditus ostendit.

¶ De sancto Theophanio confessore. Capitulum. cxv.

Theophanius cōfessor quem beatus gregorius de nimia sanctitate cōmendat: centum cellensis vrbis comes fuit: misericordie actibus deditus bonis operibus intentus hospitalitati precipue studens. Exercendi asit comitatus curis occupatus agebat terrena et temporalia sed vt in fine claruit magis ex debito q ex intentione. Nam cum appropinquante mortis eius tempore grauissima aeris tempestas obsisteret ne ad sepeliēdū duci potuisset eumque vxor sua ex hoc grauiter defleret: hortatus est illam ne ploraret: qz mox vt defunctus esset serenitas rediret. Cuius protinus vocem mors et mortem serenitas est secuta. Quod signum alia etiam sunt signa comitata. Nam manus ei⁹ et pedes qui podagre humore tumētes versi in vulneribus fuerant et profluente sanie patebant: dum corpus eius lauari debuissent sani inuenti sunt acsi nunquam vulneris aliquid habuissent. Sed dum die quarto post eius sepulturam iubente vxore marmor eidem suppositum mutare vellēt: tanta ex corpore ei⁹ fragrantia emanauit: ac si ex putrescente carne pro vermibus aromata ferbuissent. Hec Gregorius. iiij. dialo. cap. xxviij.

¶ De sancto Antonio monacho. Capitulum. cxvj.

Antonius mona-
ch⁹ claruit rome in monasterio bea
ti Gregorij pape. De quo idē doctor
libro quo supra capitulo. clix. dicit q
dum esset vita sanctissim⁹ quotidia-
nis lachrymis ad gaudia patrie cele
stis anhelabat. Cūq studiosissime ꝛ
cum magno feruore sacra eloquia
meditaretur nō in eis verba scientie
sed fletū compūctionis inquirebat.
Huic per nocturnā visionē dictum
est. paratus esto ꝛ q: dñs iussit migra. Cū aūt ille non
haberet sumpt⁹ ad migrandū diceret. Responsum proti
nus audiuit dicens. Si de peccatis tuis igitur dimissa
sunt. Quod dum semel audisset ꝛ magno adhuc metu
trepidaret: nocte quoq alia in eisdē verbis est admo-
nitus. Et post dies quinq febre correptus fratribus
cunctis flentib⁹ ꝛ orātibus quieuit in pace. Ad cuius se
pulchrum miracula plurima ostensa sunt.

¶ De sancto Merolo monacho. Cap. cxvij.

Merolus mona-
ch⁹ eiusdē cenobij fuit: ꝛ eodem tpe
claruit: de q̄ vbi supra gregori⁹ scri-
bit q dū eēt vehemēter lachrymis ꝛ
eleemosynis intēt⁹ psalmodia ex ore
suo pene nl̄lo tpe cessare cōsueuerat.
Huic nocturna visiōe appruit: q ex
albis florib⁹ corona de celo in caput
illi⁹ descendebat. Qui molestia mox
corporis occupat⁹ cū magna animi se
curitate ꝛ hilaritate spm̄ emisit. Ad
cui⁹ sepulchrū dū post ānos. xiiij. petr⁹ qdā abbas sibi
sepulturā facere vellet: tāta de sepulchro Meroli fragrā
tia suauitatis emanauit: acsi illic florū oīz fuissent odo-
ramēta cōgregata. Ex q̄ re mānifeste patuit q vex fuerit
qd p nocturnā visionē vidit. Hec Gregori⁹ vbi supra.

¶ De sancto Simone cātuariēsi. Cap. cxviij.

Simon cātuarien
sis archidiacon⁹ fuit. q̄ vite abstinē-
tia ꝛ doctrine sapia plurimū claruit.
Hic smōes elegātes de xp̄i natiuita-
te ꝛ de plib⁹ sctōꝝ festiuitatib⁹ edidit.
Sūmā copiosaz de vitijs ꝛ virtutib⁹
scripsit: ꝛ alia plurima vtilia opuscu-
la cōpilauit. De hoc legit̄ q dū nocte
qdā legeret ꝛ vigilaret ad studiū i cra
stinū d̄ icarnatiōe dñica disputatur⁹
appruit ei diabol⁹. ꝛ cū leuaret manū
dexterā vt se signaret tenuit eā diabol⁹. Et cū vellet sesi
gnare sinistra tenuit eā silr̄. Et cū diceret ego signo me
corde i noie p̄ris ꝛ filij ꝛ sp̄ussctī: diabol⁹ dimisit eū. Et
cū q̄reret ad q̄d venerat r̄ndit diabol⁹ q ad ipediendū
eū ne haberet q̄d elegāter diceret de eo q̄d maxime ti-
mebat: q̄d totā virtutē et potētiā demonū attriuerat ꝛ
cōfunderat: scz incarnatio dei p ea que de⁹ gessit in car
ne. Hic post laudabilia v̄tutū insignia q̄euit i pace. Et
sepult⁹ cātuarie miraculis copiosus ꝛ clarus effulget.

¶ De sancto petro Tarenta
siensi ep̄o. Capi. cxix.

Petr⁹ tarētasiēsis
archiep̄s apd̄ eādē vrbē claruit cir-
ca annū dñi. M. cxl. tpe eugenij pa-
pe tertij. Qui scītate vite cōspicuus
miris ꝛ mirabilib⁹ signis radiauit.
Cui⁹ virtutū fama dū ad ciuitatem
lausemiā peruenisset. Tres viri ibidē
i carcere clausi ad ostiū carceris cu-
stodib⁹ ludētib⁹ cū ipsi⁹ nomen in-
uocassent sctūs vir cōtinuo lōge posit⁹ affuit: ꝛ illos so
lutos eduxit ac vt se sequerent̄ admonuit. Qui ab eis
solis visus nullis alijs apparuit. Et cū nulla alia eēt op
portunitas diuertēdi sequētes illū desup tabulas sup
quibus custodes ludebāt: inter illos medios pertrāsi-
bant. Sicq ab ipsis inuisi custodibus recesserūt. Nec
ante ab eis ep̄s disparuit: donec ad locū illos securum
perduxit: q̄ iuxta vota emissum nō prius cibū gustaue
runt donec ad sui presentiam liberatoris accederent.
¶ Hic ex deuotione ab Henrico rege anglorū accersi-
tus in via miraculū nouū ostēdit. Erat eīn filia cui⁹
dam Petri de fraxineto q̄ neq̄tia inuide socrus a male
fica fascinata languorē desperatū incurrerat: ita vt nec
viri presentiā sustinere posset. Hec a patre vt sathanas
sathanā eijceret alteri malefice tradita fuerat liberan-
da. Que suis quibusdā premissis prestigijs morsuras
duas in brachio ei fixit. Ab illo extūc lāguore primo cō
ualuit: ꝛ aliū grauiorē incurrit. Nā ex illo die ex morsu-
ra superiori cū nimio puelle cruciatu: sicut ipsa testaba
tur: ex corde acus p̄cedētes visibiliter exibāt. Pluresq
q̄ triginta acus p tēporū interualla inde sunt egresse.
Hec a patre btō viro exhibita ꝛ ab eodem ipsa morsu-
ra contacta egressis inde pluribus acubus ipso presen
te extunc ab eadē passione fuit liberata. Sed recedente
sancto episcopo ex morsura inferiori vtpote quam san
ct⁹ minime cōtigerat ceperūt simili modo sudes quasi
quercine pdire ita q p diuersos dies quasi. xvj. exue-
rūt. Sed beat⁹ petr⁹ in suo regressu puellā omnib⁹ pec
catis suis plene cōfessā ꝛ communicatā eadē morsura
inferiori tetigit: eāq oīno sanatā dimisit. Qui postq̄ ec
clesie sue doctrinis et exemplis insigniter prefuit in pa
ce q̄euit. Ibidemq sepult⁹ in miraculis stupēdis viuit.
Hec frater vincentius in speculo.

¶ De sancto Rhecticio episcopo.
Capitulum. cxx.

Rhecticius eduo-
rum. i. augustudunensis ep̄s tēpore
constātini imperatoris celeberrime
fame habitus est. Hic sermonib⁹ cla
rus ꝛ vita laudabilis opuscula quedā
fidei perutilia digessit. Nā in gallia le
gūtur ei⁹ cōmentarij in canticis can
ticorum. Extat ꝛ aliud grande ei⁹ vo
lumē aduersus nouatianum. Et hic
in pace quiescens augustuduni tu-
mulatus dormit. Hec Hieronymus
de viris illustribus libro.

¶ De sancto Juuenco presbytero. Cap. cxxj.

Juuencus presby
ter apud hispaniā claruit. Hic san-
ctus pollens operib⁹ quatuor euā-
gelia exhametris versibus pene ad
verbū transferens quatuor libros
composuit. Et nōnulla eodem me-
tro ad sacramētorum ordinem per
tinētia perfecit. Floruit autem sub
constantino imperatore. Et apud
hispanias confessoris nomine cele-
bris habetur. Hec vbi supra.

¶ De sctō Apollinare ep̄o
Capit. cxxij.

Apollinaris lao-
dicēsis syrie episcopus patre pbo
progenitus grammaticis in adole
scentia operam dedit: ꝛ postea sa-
cris scripturis insudans innume-
ra quasi scribens volumina sancti
tate non infimus vt doctrine ipsi⁹
vita discors nō fuerit: sub theodo
sio imperatore

sio ĩpatore diē obijt. Extāt eius aduersus porphyriū. xxx. libri q̄ iter cetera operū ei⁹ vel maxime pbāt. apō laodiciā corpe q̄escit. Hec vbi supra.

¶ De sctō Patiano epō. Ca. cxxiij.

Patian⁹ pyrenei

iugis bartinone episcop⁹ castitate eloquentia ⁊ tā vita q̄ sermone clarus scripsit varia opuscula. De quibus est certus liber contra nouatianos. Hic sub Theodosio seniore principe iam vltima senectute in xp̄o q̄euit. Hec Hieronymus vbi supra.

¶ De sctō Theodoro epō. ca. cxxiiij.

Theodorus tar-

censis ep̄s apud candē sanctitate et doctrina claruit ciuitatē. Qui dū antiochie esset p̄sbyter magis florere cepit. Scripsit enī plura ad fideliū vtilitatē. Extāt eius in apostolū cōmētarij: multa alia ad Eusebiū cesariēsē: cui cōtēporane⁹ extitit: ciusq̄ cū sensū secut⁹ sit eloquētiā imitari nō potuit pp ignorātiā secularium literaꝝ. Hec vbi. s.

¶ De sancto Prisciliano episcopo ⁊ martyre. Capitulum. cxxv.

Priscilianus ba-

pille ep̄s ⁊ martyr multa ecclesie dei perutilia digessit opuscula. Hic sub quodā maximiano tyranno qui tp̄e theodosij primi gallias occupauit: cū latrocinia̅no quodā: de q̄ supra actū est: p fidei defensione ad mortē quasi cesus vna cum eodem latrociniano apud treuerim quiescit. Hec Hieronymus de viris illustribus.

¶ De sctō Gelasio epō. Ca. cxxvj.

Gelasius cesaree

palestine episcopus Eugenio in dicti pōtificat⁹ sede successit. Qui vita ⁊ doctrina virtutū signis admodū eluxit. Et nonnulla diuina volumina compilauit. Qui etiam in christo quiescens apud ipsā ciuitatē in corpore dormit. Hec vbi supra.

¶ De sancto Theotimo episcopo. Capitulum. cxxvij.

Theotimus cyre-

norum episcopus insignis sanctitatis et sapientie gloria refulsit. Qui cum plura opera laudabilia edidisset: inter cetera in morem dialogorum et veteris eloquentie breues commaticosq̄ tractatus conscripsit. Et hic humanitatis debitum soluēs apud eandem vrbem in christo quiescit. Hec vbi supra Hieronymus.

¶ De sancto Amphilaco ep̄o Capitulum. cxxviij.

Amphilacus ico-

nij ep̄s claruit in ipsa ciuitate tēpore theodosij senioris. Qui vir moribus ⁊ sanctitate redimit⁹ doctrina quoq̄ non infimus. Inter alia ad beatū hieronymum scripsit librum de spiritu sancto q̄ sit de⁹ ⁊ q̄ sit oīpotēs et adorandus. Et alia fidem nostram fragrantia opuscula perutilia digessit. Et apud eandem ciuitatem in pace humanitatis debitum soluit. Hec vbi supra.

¶ De sancto Luciano presbytero. Capitulum. cxxix.

Lucianus presby-

ter vir sanctissimus ⁊ deuotus apud hierosolymam claruit tempore honorij imperatoris. Hic dum vite abstinētia ⁊ pudicitie sanctimonia laudabilis apud deum polleret et hominēs tante gratie meritum obtinuit: vt eidem dominus corpora sanctorū stephani prothomartyris nichodemi gamalielis ⁊ abibō reuelaret. Et per huius relationem eadem gloriosa cadauera inuenta essent: vt dictum est supra in inuētione dictorum sanctorū. iij. non. augusti. Hic autem beatus vir eandem reuelationē ⁊ eius historiā ad oīm ecclesiarum personas greco sermone descripsit. Quā adiutus presbyter homo hispanus postmodum in latinum conuertit. Post dictorum autem sanctorū corporū inuentionē p̄fatus venerandus presbyter sanctitate conspicuus virtutum operibus multipliciter pollens in pace quieuit. Et apud basilicā baptisterij i qua minister fuerat sepultus iacet signisq̄ coruscat.

¶ De sanctis pluribus quorum sola nomina ⁊ dies festiui inueniuntur. Capitulum. cxxx.

Plures sancti vl-

tra supra positos existunt de quorum vita vel gestis nihil penitus potui inuenire nisi eorum solummodo nomina ⁊ dies festiuitatum: ⁊ nihil vltra nisi de paucis de quibus etiā loca in quib⁹ passi sunt vel sine martyrio decesserunt cōscripta reperi ex martyrologio videlicet hieronymi vsuardi vel adonis. Et idcirco vt nihil eorū que de sanctis inuenire potui omittā in fine p̄sentis opis. Hoc vnico caplō ea q̄ de nominib⁹ ⁊ dieb⁹ festiuitatib⁹ dictorū sanctoꝝ in p̄dicto libello cōscripta sunt recolligere curaui. Reseruata tū tā mihi q̄ posteris potestate eorū gesta ⁊ passiones scribēdi distincti⁹ si ea quādoq̄ in futurū repire ꝯtingat. Ad literā tamen premissa vt inueni subiciā. Et sic operi huic quantum ad presens finem faciam.

1 ¶ Justina virgo ⁊ martyr passa est pridie calendas decembris.

2 ¶ Nicetius ep̄s et confessor in ciuitate treueris quieuit in christo nonas decembris.

3 ¶ Julius ⁊ potamia martyres eodem die in ciuitate togara passi sunt.

4 ¶ Petrus successus bassinus porphyrius ⁊ vrbanus martyres in aphrica passi sunt quito id⁹ decembris.

5 ¶ Eusebius cōfessor cuius gesta habentur vt dicit Ado. Cuius festum in hispanijs agitur. iij. idus decembris.

6 ¶ Hermogenes donatus ⁊ alij vigintiduo mar. passi sunt pridie idus decembris.

7 ¶ Valericus abbas eodem die in pago viniacē si quieuit.

8 ¶ Aubertus cameracensis ep̄s qui in domino quieuit idibus decembris.

9 ¶ Drusus zozimus ⁊ theodor⁹ in antiochia passi sunt. xix. calen. ianuarij.

10 ¶ Maximinus cōfessor quieuit in xp̄o in territorio aurelianēs. xviij. calen. ianuarij.

11 ¶ Ualentinus naualis ⁊ agricola mar. rauenne passi sunt. xvij. calend. ianuarij.

12 ¶ Moyses martyr in aphrica passus est.xv.calen.ianuarii.

13 ¶ Gratianus eps et confessor eodem die turoni dormiuit.

14 ¶ Dari⁹ martyr in ciuitate nicea passus est.xiiii.calend.ianuarii.

15 ¶ Gregorius eps antisiodori eodem die quieuit.

16 ¶ Julius martyr in ciuitate thracia gelduba passus est.xiii.calend.ianuarii.

17 ¶ Liberatus confessor et gregorius eps eodē die in amphitrea claruerunt.

18 ¶ Zepherinus episcopus eodē die rome in christo quieuit.

19 ¶ Joannes et festus mar.in tuscia passi sunt.xii.calend.ianuarii.

20 ¶ Demetrius honoratus et florus mar.in ciuitate hostia passi sunt.xi.calen.ianua.

21 ¶ Lucianus cōfessor in ciuitate tripoli quieuit.ix.calen.ianuarii.

22 ¶ Eutychius psbyter et domitianus diaconus apud ancyrā galatie passi sunt.v.cal.ian.

23 ¶ Ebrulphus confessor in pago oxymensi quieuit.iiii.calen.dicti ianuarii.

24 ¶ Hermes exhorcista rethiarie vrbi claruit pridie calen.ianuarii.

25 ¶ Eugendus abbas cu[illegible]s vita vt dicit Ado virtutibus et miraculis plena refulsit in territorio lugdunensi claruit calen.ianuarii.

26 ¶ Isidorus eps apud antiochiā in xpo quieuit.iiii.nonas ianuarii.

27 ¶ Hermes aggeus et caius mar.in ciuitate bononia passi sunt pridie non. ian.

28 ¶ Felix et ianuari⁹ in ciuitate heraclea passi sūt.vii.idus ianuarii.

29 ¶ Eugenianus martyr passus est.v.idus ianuarii in augustuduni ciuitate.

30 ¶ Timotheus cōfes.eodē die in grecia claruit.

31 ¶ Uitalis eps reuocatus et fortunatus diaconus apud smyrnā.v.idus ian.passi sunt.

32 ¶ Petrus seuerinus et leontius mar.quorū vt ait ado gesta habentur apud alexandriā passi sunt.iii.idus ianuarii.

33 ¶ Longisius confessor cuius festū agitur idib⁹ ianuarii.

34 ¶ Euphrasius eps et clerus diaconus.xix.calē.februarii passi sunt.

35 ¶ Fuscus confessor in monasterio patrona claruit.xvii.calen.februarii.

36 ¶ Priscil a sancta eodem die rome quieuit.

37 ¶ Ildelfonsus episcopus apud toletum vita et doctrina clarissim⁹ in domino quieuit.x.calen.februarii.

38 ¶ Marius abbas monasterii beluacen. cuius vitam virtutibus plenam vt ait Ado vir illustris ac patricius dinamius scribit:cuius festum agitur.vi.calen. februarii.

39 ¶ Adiutus mar.eodē die in aphrica passus est

40 ¶ Joannes presbyter in monasterio remēsi quieuit in xpo.v.calen.februarii.

41 ¶ Ualerius eps et beati petri apli discipul⁹.iiii.calend.februa.treueri dormiuit in dño.

42 ¶ Flauianus martyr passus est.iii. calend.febr.

43 ¶ Aldegundis virgo eodē die in malbedio monasterio quieuit in pace.

44 ¶ Saturninus: thyrsus et victor mar.alexādrie passi sunt pridie calen.februarii.

45 ¶ Policarpus et seuerianus epi:quorū festum colitur calendis februarii.

46 ¶ Fortunatus: et felicianus presbyteri: firmus et candidus martyres rome passi.iiii.nonas februarii.

47 ¶ Flosculus eps eodē die aureliani quieuit.

48 ¶ Tigris et remedius epi apud oppidū vapingum passi sunt.iii.nonas februarii.

49 ¶ Lupicinus episcopus:felix et felicinus eodem die lugduni passi sunt.

50 ¶ Aduētius eps in ciuitate trecas pridie nonas februarii dormiuit.

51 ¶ Antolianus martyr aruernis passus est octauo idus februarii.

52 ¶ Saturninus: theophilus:et reuocata martyres eodem passi sunt die.

53 ¶ Dionysius:emilianus:et sebastian⁹ martyres apud armeniam minorem passi sunt vi.idus februarii.

54 ¶ Salanius martyr eodem die in ciuitate corduba passus est.

55 ¶ Paulus eps:lucas et cyriacus martyres ipso die rome passi sunt.

56 ¶ Amon et alexander martyres apud egyptū passi sunt.v.idus februarii.

57 ¶ Zoticus:hyrenēus:amātius et hyacintus martyres rome passi sunt.iiii.idus februa.

58 ¶ Desiderius eps apud lugdunum quieuit in christo.ii.idus februarii.

59 ¶ Macarius:rufinus et iustus martyres passi sunt pridie idus februarii.

60 ¶ Modestus et amonius infantes eodem die in alexandria martyrio coronantur.

61 ¶ Polyot⁹ martyr:qui latine interpretat̃ mulle auris in militana armenie idibus februarii passus est.

62 ¶ Licinius episcopus in ciuitate andegauēsi eodem die quieuit.

63 ¶ Stephanus eps et iulianus martyres eodem die lugduni.passi sunt.

64 ¶ Uitalis psbyter felicula et zeno martyres rome passi sunt.xvi.calend.martii.

65 ¶ Creator mar.cū vxore et vniuersa domo rome passi martyrio coronantur.xv.calen.martii.

66 ¶ Quinidius eps in galliis ciuitate vasionē.ipso die quieuit:cuius mortē in cōspectu domini preciosam miracula crebra testantur.

67 ¶ Agapes virgo in ciuitate teranis eodem die in domino dormiuit.

68 ¶ Julianus martyr et eps cum aliis militibus apud egyptū passus est.xiiii.calend.martii.

69 ¶ Donatus et secundianus:romulus cum aliis lxxxvi.apud vrbem concordiā passi sunt.xiii.calend.martii.

70 ¶ Siluinus eps taruenen.ipso die in domino quieuit.

71 ¶ Rutulus:syluan⁹ et maxim⁹ mar.in aphrica.xii.calend.martii martyrio coronantur.

72 ¶ Pulilius iulianus et marcellus in cadē aphrica passi sunt.xi.calen.martii.

73 ¶ Patamius et nemesius in cypro insula passi sunt.x.calen.martii

74 ¶ Caius:victor et panthamia eodem die rome palmam percipiunt.

75 ¶ Uerolus:secundin⁹ seruulus et alii viginti in aphrica ciuitate adrumeto passi sunt.x.calendas martii.

76 ¶ Sergi⁹ martyr in cesarea cappadocie passus vi.calend.martii.cuius vt dicit ado gesta preclara habentur.

77 ¶ Fortunatus presbyter:et felix cū aliis.xxvii.iiii.calend.martii passi sunt.

78 ¶ Baldomerus confessor:vir dei quieuit in dño iii.calend. martii:cuius sepulchrum crebris miraculis illustratur.

78 ¶ Alexander:abundantius:et fortunio martyres ipso die passi sunt.

80 ¶ Macarius et rufinus iustus et theophilus pri-

dic. calen. martii martyrio coronantur.

81 ¶ Hermes et adrian⁹ martyres in ciuitate massilie passi sunt calend. martii.

82 ¶ Leo martyr eodē die passus est.

83 ¶ Lucius eps et absalon et largus martyrio coronati sunt. vj. nonas martii.

84 ¶ Eusebius: palatinus et alii nouē martyres. iii. non. martii palmam percipiunt.

85 ¶ Julianus eps in ciuitate toleto claruit pridie non. martii: qui vt ait ado apud eiusdem loci incolas famosissimus habetur.

86 ¶ Quadragintaduo martyres in persida passi sunt. vj. idus martii.

87 ¶ Gregorius et firmus martyres eodem die palmam perceperunt.

88 ¶ Petrus martyr in aphrica passus est pridie idus martii.

89 ¶ Abbrodisius confessor eodē die quieuit.

90 ¶ Patrisius episcopus auernis claruit. vii. calendas aprilis.

91 ¶ Quintus quintilus quintilia et marcus cum aliis nouem martyres apud surrhentum passi sunt. xiiii. calend. aprilis.

92 ¶ Leontius episcopus apolonii eodē die in christo dormiuit.

93 ¶ Paulus syrillus et eugenius martyres cum aliis quatuor. xiii. calen. aprilis palmas martyrii perceperunt.

94 ¶ Lupicinus abbas in territorio lugduñ. quieuit in xpo. xii. calend. aprilis cuius vita sanctitatis et miraculorū gloria insignis fuit.

95 Saturnius eps et alii nouē martyres in aphrica passi sunt vndecimo calendas aprilis.

96 ¶ Romulus et secūdolus martyres in mauritania pro xpo passi sunt. ix. calend. april.

97 ¶ Seleuc⁹ cōfessor ipsa die apud syriam quieuit.

98 ¶ Agapit⁹ cōfessor eadē die in phrygia claruit.

99 ¶ Cyrinus martyr rome passus est octauo calendas aprilis.

100 ¶ Theodorus: episcopus: hyrene⁹ diacon⁹: serapion et amoni⁹ lectores mar. apud pentapolim lybie passi sunt. vj. kalē. aprilis.

101 ¶ Alexander martyr in pannonia triūphū obtinuit. vj. kalē. aprilis.

102 ¶ Castor et dorothe⁹ mar. tarsi cilicie passi sunt. v. kalen. aprilis.

103 ¶ Doninus et victor mar. thessalonice martyrio coronant. iii. kalē. aprilis.

104 ¶ Pastor episcopus palatinus eodem die aurelianis claruit.

105 ¶ Diodolus ancsius felix cornelia et valeria porus et abdas martyres in aphrica passi sunt. xj. kalen. aprilis.

106 ¶ Uenātius eps et martyr kal. aprilis palmam promeruit.

107 ¶ Uictor presbyter et stephanus martyres eodē die in egypto passi sunt.

108 ¶ Eugarius et benign⁹ mar. coronas pcipiūt in scythia ciuitate thomis tertio nonas aprilis.

109 ¶ Pancratius confessor ipso die apud tauromenium sicilie quieuit in christo.

110 ¶ Martiana nicanor et apoloni⁹ mar. apud egyptum passi sunt non. aprilis.

111 ¶ Amphianus confessor eodem die apud cesaream lycie claruit.

112 ¶ Thimotheus et diogenes mar. in macedonia palmas perceperūt. viii. idus aprilis.

113 ¶ Epiphanius eps: donatus presbyter: et alii quatuordecim apud aphricā passi sunt septimo idus aprilis.

114 ¶ Pirusius presbyter eodem die in alexandria in christo quieuit.

115 ¶ Apolloni⁹ presbyter et alii quinq martyres apud alexandriā passi sunt quarto idus aprilis.

116 ¶ Domnus episcopus cum militibus octo martyres in dalmacia ciuitate salona passi sunt. iii. idus aprilis.

117 ¶ Thallaeus presbyter et confessor eodem die in pace quieuit.

118 ¶ Cōstātinus eps oppido vapigo claret pridie idus aprilis.

119 ¶ Euphemia virgo et martyr idibus aprilis coronam percepit.

120 ¶ Fronto abbas apud alexandriā claruit. xviii. kalen. maii. Cui⁹ vita vt dicit ado sanctitate et miraculis extitit gloriosa.

121 ¶ Proculus mar. et donina virgo cum sociis virginibus ipso die iterantis passi sunt.

122 ¶ Petrus diaconus: et hermogenes martyres apud aphricā passi sunt. xv. kalē. maii.

123 ¶ Helcus presbyter: paulus et isidorus monachi in ciuitate corduba eodem die martyrium perceperunt.

124 ¶ Prefectus presbyter et mar. in prefata ciuitate corduba passus est. xiiii. kalen. maii.

125 ¶ Hermogenes caius expeditus aristonic⁹ rufus galatas martyres vna die coronati sunt in armenia ciuitate mylitana: scz. xiii. kalē. maii.

126 ¶ Uincētius martyr eodem die in hispania in ciuitate caucoliberti passus est.

127 ¶ Martinus confessor antisiodori quieuit. xii. kalendas maii.

128 ¶ Uildifrius episcopus et confessor claruit viii. Kalendas maii.

129 ¶ Dunadius et hermogenes in ciuitate syracusana martyrio coronātur. vii. kal. maii.

130 ¶ Castor et stephanus martyres tarsi cilicie passi sunt. v. kalen. maii.

131 ¶ Aphrodisi⁹ charisip⁹ agapit⁹ et eusebi⁹ martyres. iiii. kalēdas maii. palmas pceperunt.

132 ¶ Apollinaris martyr eodem die in pannonia passus est.

133 ¶ Saturnin⁹ et neopol⁹ martyres. vj. non. maii in carcere quieuerunt.

134 ¶ Nicetius episcopus vienne claruit. iii. nonas maii: qui fuit vir preclarissimus et nobilis: vt ait Ado.

135 ¶ Jouinian⁹ lector et martyr antisiodori eodem die coronam promeruit.

136 ¶ Heliodorus et venustus cum aliis septuaginta quinq in aphrica martyrio coronantur pridie non. maii.

137 ¶ Juuenalis martyr non. maii passus est.

138 ¶ Stephan⁹ et victor atq belladi⁹ epi apud egyptum passi sunt martyrii. viii. idus maii.

139 ¶ Trecenti et decem martyres in perside passi sunt vii. idus maii.

140 ¶ Quartus et quintus martyres rome via latina ad centumaulas palmas perceperūt. vj. idus maii.

141 ¶ Aquilinus et victorianus martyres quorum gesta habentur in syria prouincia passi sunt xvii. kalen. iunii.

142 ¶ Isidorus eps threcas eodem die quieuit.

143 ¶ Heraclius paulus et aquilinus cum aliis duobus martyres passi sunt in ciuitate nuioduno xvj. kalen. iulii.

144 ¶ Polueuctus victorius et donat⁹ martyres apud cesaream capadocie martyrium pertulerūt. xii. kalen. iunii.

145 ¶ Secūdin⁹ martyr eodē die corduba passus est.

146 ¶ Helena virgo antisiodori claruit vndecimo kalen. iunii.

147 ¶ Faustin⁹ et timothe⁹ ipso die rome passi sunt.

148 ¶ Epiticus et basilicus episcopi in hispaniis claruerunt. x. kalen. iunii.

149 ¶ Innocentius martyr in portu romano passus est. ix. kalend. iunii.

150 ¶ Zolius seruus felix siluanus et diocles martyres apud histriam ipso die triumphum obtinuerunt.

151 ¶ Pancrates et valerio martyres et alii duo simul coronati sunt. viii. kalen. iunii.

152 ¶ Quadratus martyr. vii. kalen. iunii passus est: in cuius solennitate sancti augustini sermones inueniunt ad ppopulum: vt ait Ado.

153 ¶ Felicissimus eradius et paulinus mar. tuderti tuscie eodem die palmas percipiunt.

154 ¶ Ragenulphus martyr in pago attrebacensi passus est. vi. kalen. iunii.

155 ¶ Libertus confessor eodem die apud anconam dormiuit.

156 ¶ Emilius: felix mulier: priamus et lucianus mar. in sardinia coronantur. v. kalen. iunii.

157 ¶ Restitutus martyr rome via aurelia. iiii. calen. iunii passus est.

158 ¶ Septem germani eodem die via tyburtina passi sunt.

159 ¶ Sabinus et christolus martyres turribus sardinie palmas obtinent. iii. calen. iunii.

160 ¶ Syrus et platinus in antiochia eodem die per multa tormenta passi sunt.

161 ¶ Crescentianus martyr turribus sardinie pridie calen. iunii coronam percepit.

162 ¶ Caprasius abbas monasterii lirinensis quieuit in christo calen. iunii.

163 ¶ Arcius et dacianus martyres rome passi sunt pridie non. iunii.

164 ¶ Amatius et alexander martyres in ciuitate niueduno martyrio coronantur octauo idus iunii.

165 ¶ Petrus presbyter: eutychius hieremias et alii tres cordube passi sunt. vii. idus iunii.

166 ¶ Salustianus confessor apud sardiniam. vi. idus iunii claruit.

167 ¶ Uincentius leuita et martyr in ciuitate agino passus est. v. idus iunii.

168 ¶ Zacharias martyr nicomedie passus est iiii. idus iunii.

169 ¶ Celurius confessor et episcopus quieuit in domino antisiodori die eodem.

170 ¶ Lucianus et crescentianus martyres passi sunt in aphrica idibus iunii.

171 ¶ Aurelianus episcopus et confessor lugduni dormiuit in domino. xvi. calen. iulii.

172 ¶ Ducenti et sexagintaduo martyres rome passi positi sunt via salaria vetere ad cliuum cucumeris. xv. calen. iulii.

173 ¶ Uulmarus confessor admirande sanctitatis et religionis vir ipso die quieuit in pace.

174 ¶ Adustus presbyter et confessor eodem die aureliani dormiuit in christo.

175 ¶ Badulphus abbas eodem die claruit.

176 ¶ Paulinus cyprianus felix et feliciana virgines et martyres apud ciuitatem thomis martyrio coronantur. xii. calen. iulii.

177 ¶ Rufinus et martia virgo martyres passi sunt in sicilia ciuitate syracusana. xi. calen. iulii.

178 ¶ Quiriacus et apollinaris martyres eodem die in aphrica palmam suscipiunt.

179 ¶ Marentius presbyter et confessor in pago pictauensi. vi. calen. iulii claruit.

180 ¶ Perseueranda virgo eodem die in domino requieuit.

181 ¶ Benedicta virgo in territorio senonico quieuit in pace. iii. calen. iulii.

182 ¶ Corsicus presbyter et leo subdiaconus passi sunt martyrium pridie calen. iulii.

183 ¶ Ostianus episcopus et confessor in territorio viuariensi eodem die in domino dormiuit.

184 ¶ Epachius monachus et confessor in ciuitate engolisma claruit cal. iulii.

185 ¶ Theodoricus presbyter ipso die in territorio rhemensi feliciter quieuit.

186 ¶ Saluius confessor eodem die in portu valentianas claruit.

187 ¶ Monegunda virgo apud turonis obdormiuit in domino vi. nonas iulii.

188 ¶ Tryphon et alii ducenti martyres alexandrie passi sunt. v. non. iulii.

189 ¶ Eulogius et euphemia ochalcus et demetrius martyres constantinopoli eodem die obtinuerunt triumphum.

190 ¶ Domitius martyr apud syriam passus est. iii. non. iulii: qui vt ait Ado virtutibus suis multa incolis beneficia prestat.

191 ¶ Stephanus presbyter: et leontius martyres rome passi sunt. v. idus iulii.

192 ¶ Iustus et amicus episcopi in domino quieuerunt in ciuitate lugduni. pridie idus iulii.

193 ¶ Phocatus episcopus ipso die in christo dormiuit.

194 ¶ Eutropius: zosima et bonosa sorores martyres rome in portu passi sunt idibus iulii.

195 ¶ Philippus zeno narsis et alii decem infantes eodem die alexandrie martyrio coronantur.

196 ¶ Emilianus confessor apud ciuitatem dorosCorum claruit. xv. calen. augusti.

197 ¶ Sabinus maximus iulianus macrobius cassius et paula cum aliis decem passi sunt apud damascum. xiiii. calen. augusti.

198 ¶ Paulus diaconus et martyr in ciuitate corduba eodem die martyrium sumpsit.

199 ¶ Iulia virgo et martyr in ciuitate trecas passa est. xii. calen. augusti.

200 ¶ Pumitius virgo rome quieuit decimo calendas augusti.

201 ¶ Octoginta et tres milites passi sunt in ciuitate amiternina. ix. calen. augusti.

202 ¶ Tiberius episcopus antisiodori quieuit. vi. calendas augusti.

203 ¶ Symeon monachus ipso die in sicilia claruit.

204 ¶ Peregrinus presbyter et confessor cuius beatitudinem miraculorum gloria testatur quieuit lugduni. v. calen. augusti.

205 ¶ Ursus episcopus antisiodori in christo dormiuit. iii. calend. augusti.

206 ¶ Democritus secundus et dionysius martyres in ciuitate summada passi sunt pridie calend. augusti.

207 ¶ Hermelus martyr constantinopoli passus est. iii. non. augusti.

208 ¶ Ephronius episcopus eodem die augustuduni quieuit.

209 ¶ Petrus et iulianus mar. cum aliis. xviii. rome passi sunt. vii. idus augusti.

210 ¶ Faustinus martyr apud mediolanum ipso die passus est tempore aurelii commodi.

211 ¶ Agapes virgo quieuit in pace sexto idus augusti.

212 ¶ Gandericus episcopus et confessor in ciuitate cameraco. iii. idus augusti claruit.

213 ¶ Gratilianus et felicissima virgo in vrbe phalari passi sunt pridie idus augusti.

214 ¶ Macarius et iulianus eodem die in syria martyrio coronantur.

215 ¶ Demetrius confessor in aphrica. xix. calen. septembris dormiuit.

216 ¶ Simplicianus episcopus quieuit in pace. xviii. calendas septembris.

217 ¶ Martinus confessor in territorio bituricensi claruit

claruit. xiiij. calen. septembris.

218 ¶ Honorius et maximianus martyres passi sunt xij. calendas septembris: quorum gesta Ado dicit haberi.

219 ¶ Martialis epictetus saturninus aprilis et felix cum quibusdam eorum sociis in portu romano martyrium passi sunt. xj. calendas septembris.

220 ¶ Hippolytus quiriacus et archelaus martyres in prefate urbis portu passi sunt decimo calendas septembris.

221 ¶ Minerua et eleazarus cum filiis. viij. martyres eodem die lugduni gallie triumphum obtinuerunt.

222 ¶ Fauianus eps ipso die quieuit in pace.

223 ¶ Audoricus eps in ciuitate rothomagensi claruit. ix. calen. septembris.

224 ¶ Julianus martyr et presbyter in prouincia syrie. viij. calen. septembris passus est.

225 ¶ Eleutherius eps antisiodori dormiuit. vij. calend. septembris.

226 ¶ Marcellinus tribunus et uxor eius mannea et filius ipsius ioannes: et serapion clericus et petrus milites in ciuitate thomis. vj. calend. septembris martyrio coronantur.

227 ¶ Syagrius eps eodem die augustuduni in pace dormiuit.

228 ¶ Uiuianus eps et confessor apud xantonas claruit. v. calendas septembris.

229 ¶ Candida virgo in pace quieuit. iiij. calendas septembris.

230 ¶ Niceas et paulus martyres in antiochia syrie eodem die passi sunt.

231 ¶ Basilla sancta in syrmio ipso die dormiuit in domino.

232 ¶ Gaudentia virgo rome claruit tertio calenda septembris.

233 ¶ Sixtus eps capuanus primus eiusdem urbis antistes apud ipsam ciuitatem via aquaria dormiuit calendas septembris.

234 ¶ Victurius eps eodem die cenomanis quieuit.

235 ¶ Mansuetus eps in ciuitate tullo claruit tertio nonas septembris.

236 ¶ Tres pueri martyres scilicet rufinus saluinus et vitalicus apud ancyram galatie passi sunt pridie noans septembris.

237 ¶ Magnus castus et maximus martyres eodem die palmas percipiunt.

238 ¶ Herculanus martyr rome in portu passus est nonis septembris.

239 ¶ Quintus archontius et donatus martyres eodem die capue triumphum obtinuerunt.

240 ¶ Condius diaconus in capadocia urbe reate claruit. viij. idus septembris.

241 ¶ Amonius theophilus neotherius et alii. xxij. martyres alexandrie passi sunt sexto idus septembris.

242 ¶ Timotheus et faustus ipso die antiochie coronas percipiunt.

243 ¶ Hiacinthus eps alexander et tyburtius martyres in sabinis miliario ab urbe. xxx. passi sunt v. idus septembris.

244 ¶ Patiens confessor lugduni deponitur. iij. idus septembris.

245 ¶ Sacerdos eps lugduni gallie quieuit pridie idus septembris.

246 ¶ Lycorius episcopus turonis claruit idibus septembris.

247 ¶ Aper eps et confessor in ciuitate tullo quieuit in christo. xviij. calend. octobris.

248 ¶ Narcissus et crescentius martyres rome passi sunt. xv. calen. octobris.

249 ¶ Ualerianus macrius et gordianus eodem die in ciuitate niueduno mar. coronantur.

250 ¶ Socrates et stephanus martyres ipso die in britannijs palmas percipiunt.

251 ¶ Trophimus et oceanus atque custodes eps passi sunt martyrium. xiiij. calendas octobris.

252 ¶ Sequanus abbas et presbyter plurime iustitie vir in territorio lingonice ciuitatis quieuit in domino. xiiij. calend. octobris.

253 ¶ Eustachius eps vir magnarum virtutum eodem die turonis claruit.

254 ¶ Dionysius et priuatus martyres in phrygia passi sunt. xij. calen. octobris.

255 ¶ Pamphilus martyr rome passus est. xj. calendas octobris.

256 ¶ Laudon eps in territorio ciuitatis constantie claruit. x. calen. octobris.

257 ¶ Siluanus confessor ipso die in territorio biturricensi quieuit.

258 ¶ Liberius episcopus rome dormiuit. ix. calendas octobris.

259 ¶ Rusticus eps aruernis quieuit in pace. viij. calendas octobris.

260 ¶ Lupus eps et anachorita assumptus apud lugdunum claruit. vij. calen. octobris.

261 ¶ Senator martyr in ciuitate albana passus est vj. calen. octobris.

262 ¶ Stacteus confessor rome quieuit. iiij. calendas octobris.

263 ¶ Salomon eps et confessor in ciuitate ianuis dormiuit in pace eodem die.

264 ¶ Eutychius eps: platus et heraclas martyres passi sunt in thracia. iij. calen. octobris.

265 ¶ Fraternus eps et confessor quieuit antisiodori die eodem.

266 ¶ Areta martyr et alij quinque et quatuor passi sunt rome calen. octobris.

267 ¶ Priscus crescens et euagrius martyres in ciuitate thomis ipso die coronas perceperunt.

268 ¶ Uerissimus maxima et iulia sorores apud prouinciam lusitanam in ciuitate belisapomia eodem die martyrio triumpharunt.

269 ¶ Primus quirillus et secundarius martyres antiochie passi sunt. vj. non. octobris.

270 ¶ Candidus martyr rome aduersus pileatum passus est. v. non. octobris.

271 ¶ Placidus eutychius et alij. xxx. martyres apud siciliam passi sunt. iij. non. octobris.

272 ¶ Apolinaris episcopus in gallijs ciuitate valentia eodem die quieuit: cuius vita virtutibus insignis fuit: nihilominus signis et prodigijs decoratur: vt dicit Ado.

273 ¶ Firmatus diaconus et flauiana virgo germani mar. eodem die antisiodori passi sunt.

274 ¶ Balbina virgo rome quieuit in pace pridie nonas octobris.

275 ¶ Marcellus presbyter castus emilius et saturninus mar. eodem die apud capuam passi sunt.

276 ¶ Petrus martyr in ciuitate hispali passus est octauo idus octobris.

277 ¶ Palatia sancta eodem die ancone quieuit.

278 ¶ B. lerius confessor quieuit in christo septimo idus octobris.

279 ¶ Melanus confessor rhedonis claruit. v. idus octobris.

280 ¶ Nicasius eps et socii martyres in pago vilcasino ipso die passi sunt.

281 ¶ Canicius abbas eodem die in scotia quieuit.

282 ¶ Hedistius martyr apud raueunam via laurentina passus est. iiij. idus octobris.

283 ¶ Eustachius presbyter ipso die in syria in christo dormiuit.

284 ¶ Epion presbyter eodem die bituricae claruit.

285 ¶ Uilstidus episcopus et confessor eodem die quieuit in pace.

286 ¶ Renatus abbas quieuit turonis.iij.idus octob.
287 ¶ Marcellus adrianus et marcus eodem die martyrio coronantur.
288 ¶ Saturninus et lupus martyres passi sunt pridie idus octobris.
289 ¶ Fortunatus martyr rome via aurelia passus est idibus octobris.
290 ¶ Euphilus et fortunatus martyres ipso die capue passi sunt.
291 ¶ Saturninus presbyter et nereus cum aliis trecentis sexaginta quinque passi sunt.xviij.kalendas nouembris.
292 ¶ Florentinus episcopus ciuitate aurasica claruit qui multis clarus virtutibus in pace quieuit.xvj.kalend.nouembris.
293 ¶ Victor episcopus: alexander et marianus martyres ipso die passi sunt.
294 ¶ Alexander et victor.xv.kalen.nouembris martyrio coronantur.
295 ¶ Beronicus et pelagia et alii quadragintanouem in antiochia syrie passi sunt.xiiij.Kalendas nouembris.
296 ¶ Proculus et nicea mater eius ipso die in ciuitate puteoli martyrii palmam percipiunt.
297 ¶ Dasius zoticus et caius cum duodecim militibus apud nicomediam passi sunt.xij.Kalendas nouembris.
298 ¶ Seuerianus episcopus eodem die burdigallis quieuit.
299 ¶ Philippus episcopus: eusebius et hermes martyres apud andronopolim thracie passi sunt.xj.Kalendas nouembris.
300 ¶ Vitalis confessor quieuit in christo.ix.kalendas nouembris.
301 ¶ Hilarius episcopus et confessor in ciuitate gauallis quieuit in pace.viij.Kalen.nouembris.
302 ¶ Amandus lucianus et florus confessores quieuerunt in pace.vij.kalen.nouembris.
303 Rusticus episcopus eodem die dormiuit in ciuitate narbona.
304 ¶ Florentius martyr apud tile castrum passus est.vj.Kalen.nouembris
305 ¶ Hiacinthus quintus felicianus et lucius martyres in lucania prouincia passi sunt.iiij.Kalendas nouembris.
306 ¶ Ducenti et viginti mar.apud aphricam passi sunt.iij.Kalendas nouembris.
307 ¶ Seuerinus monachus de tyburtina ciuitate quieuit in christo Kalen.nouembris.
308 ¶ Amantius episcopus in galliis ciuitate rhedonis claruit pridie non.noueb. Cuius vita sanctitate et miraculis extitit gloriosa.
309 ¶ Proculus martyr ipso die augustuduni passus est.
310 ¶ Letus presbyter aurcliani quieuit non.noueb.
311 ¶ Atticus confessor in aphrica quieuit octauo idus nouembris.
312 ¶ Vuilebrordus episcopus in frisia deponitur.vij.idus nouembris.
313 ¶ Victorinus episcopus et confessor vnduni quieuit.v.idus nouembris.
314 ¶ Demetrius episcopus: amatus diaconus: eustochius et alii.xx.martyres antiochie passi sunt quarto idus nouembris.
315 ¶ Monitor episcopus eodem die aurcliani quieuit.
316 ¶ Cunebertus episcopus in ciuitate agrippinensi deponitur pridie idus nouembris.
317 ¶ Paternus martyr eodem die in territorio senonico passus est.
318 ¶ Leo confessor in castello milidunio ipso die claruit.
319 ¶ Valentinus solutor et victor martyres taurine passi sunt idibus nouembris.
320 ¶ Mitrus martyr in prouincia ciuitate Aquis eodem die passus est.
321 ¶ Clementinus theodorus et philomenus mar. apud thraciam ciuitate heraclea passi sunt.xviij.calen.decembris.
322 ¶ Ruffinus marcus valerius et honoratus martyres in aphrica triumphum percipiunt.xvj.calen.decembris.
323 ¶ Maximus episcopus et martyr rome passus est persecutione maximiani: positus est ad sanctum tyburtium.xiij.calen.decembris.
324 ¶ Simplicius episcopus eodem die quieuit in pace.
325 ¶ Mampelus et caius mar.apud siciliam in ciuitate mesana passi sunt.xij.calen.decembris.
326 ¶ Taurinus salutor et auentor eodem die martyrio coronantur.
327 ¶ Pragmaticus episcopus augustuduni claruit.x.calendas decembris.
328 ¶ Rhodon presbyter et confessor quieuit in pace in pago aspanio.ix.calen.decembris.
329 ¶ Seuerinus monachus et solitarius eodem die parisius deponitur.
330 ¶ Lucretia virgo et martyr in ciuitate emerita ipso die passa est.
331 ¶ Felicissimus confessor apud perusium claruit.viij.calen.decembris.
332 ¶ Erasmus martyr antiochie passus est.vij.kalendas decembris.
333 ¶ Amator episcopus augustuduni quieuit in domino vj.calen.decembris.

Hi omnes et infiniti alii quorum numerum et nomina solius dei sapientia nouit: regnant in celis et cum christo gaudent in eternum. Cuius regnum et imperium sine fine permanet in secula seculorum. Amen.

¶ Explicit liber vndecimus.

Incipit prologus libri duodecimi.

Duodecimus liber et vltimus presentis catalogi continet tabulam omnium et singulorum sanctorum quorum gesta et passiones aut acta in hoc volumine conscripta sunt ad hoc vt vnicuique legenti facile occurrat quod querit. Circa quam tabulam et ipsius ordinem exponere

ciendum septem sunt consideranda. ¶ Primo q2 noia sanctorū seu festiuitatū posita sunt in hac tabula sm ordinē alphabeti:vcȝ primo omnia noia incipiētia ab a:scdo a b:tertio a c:z sic per ordinē vsq; in finē.Ita tamē ꝙ etiā in ipsis nominibus incipientibus ab aliqua literarū erit idē ordo de secundis literis z de tertiis et de quartis:z de omnibus successiue vsq; in finē nominis. Ita vt in omnibus que incipiunt ab vna litera primo ponantur nomina in quibus secunde vel tertie litere sunt priores iuxta ordinem alphabeti. Et sic de omnibus literis vsq; in finem. Verbi gratia. In nominibꝰ incipiētibus ab a:primo ponūtur noia in quibus post a:sequitur aliud a:sicut aaron. Deinde nomina in quibus post a:sequitur b: Et primo ponuntur illa nomina in quibus post a:sequuntur ba:si sunt:vel duplex b.ta. vt abbacuch:abbas. Deinde illa in quibꝰ post a. sequūtur be.si reperiunt. Deinde illa in quibus post a.sequūtur bd.vt abdias:z sic vsq; in finē nominis. Talisq; ordo seruat in oībꝰ noībus singularū literaȝ alphabeti: sicut manifeste apparebit legenti tabulā ipsam. ¶ Hoc tamē scito ꝙ omittūtur diphthōgi.y.loco i.ponitur:et h.infra dictiones pro nihilo reputat:ad faciliorē querētiū inuentionem. ¶ Secundo sciendum est ꝙ nomina omniū sanctorū huiꝰ operis sunt posita in tabula particulariter sigillatim z distincte. ¶ Unde quāuis in titulo capituli vel rubrica sint plures sancti insimul coniuncti:sicut multoties occurrit aliqđ festum plurimorum martyrū vel sanctorū:quorum nomina ibidē sunt nominatim expressa:suis tamē locis tabule posita sunt diuisa z distincta sm literas alphabeti. Verbi gratia. Sancti martyres verus et securus qui simul vno capitulo comprehenduntur:nomina tamē illoȝ per se in tabula ponuntur:scilicet nomē veri sub litera v.z nomen securi sub litera s. Si vero nomina aliquorum sanctorū non expresse in presenti opere sunt posita:tunc ponētur in tabula coniunctim sub illa litera que eis melius conueniat:scȝ vel sub litera numeri:si numerus sanctorum exprimat:vel sub litera societatis illius sancti cui sunt copulati verbi gratia. Sancti.xxx.martyres sine alicuius expresso nomine in vno capitulo sunt ꝯiuncti: ideo in tabula ponunt.xxx.martyres litera t. Item sancti martyres diodorus z marianus z socii in eadē legenda conscribuntur:ideo in tabula ponitur diodorꝰ sub litera d.z marianus sub litera m:socii vero quoruȝ nec nomina nec numerus expressa sunt ponuntur sub litera s.sic. Socii diodori martyris:z sic de aliis. ¶ Tertio sciendum est ꝙ aliqui sancti sunt:q̄ nec in rubrica siue titulo capituli:nec in principio legēde nominatim:nec sub nomine societatis nominantur:qui tamen incidenter occurrunt intra legendaȝ alterius sancti:nec tamē alibi habent aliquod capitulum speciale. Et isti in omnibꝰ locis huiꝰ voluminis sunt signati intra legendam cruce nigra sic.✠. Et istorum etiam nomina siue singulariter sint expressa:siue sub certo numero:non tamen nominatim expressa ponuntur in tabula sub literis ꝯgruētibus eis:verbi grā. In legenda Bibiane virginis z martyris occurrūt incidēter flauianꝰ martyr:z faustꝰ martyr:z isti i eiꝰ caplō signati cruce nigra ponūtur sub litera f. Item dafrosa mater bibianie similiter in ipso capitulo nominata z signata cruce ponitur in tabula sub litera d. Item in legenda iuliani et basilice:in qua incidēter occurrūt vno loco.xx.milites martyres: z in alio loco septem fratres:z isti signati cruce ponunt in tabula suis locis:scȝ primi sub litera v.z secundi sub litera s:z sic de aliis. Hoc adiecto:q2 aliqui ex istis sanctis:qui intra aliorum legendas ponunt incidenter:aliquando in pluribus legendis nominantur. Nec tamē in tabula in pluribus locis ponantur:signati sunt in illis locis in quibꝰ de ipsis plenior mētio habet. ¶ Quarto aduertendum est ꝙ posito nomine sancti in tabula: ponitur locꝰ vbi inueniri debet. Et hoc dupliciter. Nā primo ex parte dextra legētis:q̄ est in sinistra libri signatum est quoto libro:z quoto capitulo libri sanctus ille vel legenda debeat inueniri:verbi gratia. Aaron qui est primus in tabula libri.vj.caplō.xxx. Ex parte vero sinistra legentis que est dextra libri signatū est quo die cuiusq; mensis sanctus ille occurrit:in diebus in superiori margine desuper existentibus. Et sic poterit inueniri:vel in libro vel in calendario ꝯscriptus. Sicut aaron sacerdos:vbi scriptum est ex parte dextra calendas iulii:quo die festum eius occurrit. Secundum tamen est: ꝙ sancti illi quorum gesta libro.xj.scripta sunt pro maiore parte nullum certum diem anni determinatuȝ habent pro suo festo:sicut superius dictū est. Et ideo istorum nomina in tabula nihil habent signatum ex parte sinistra:videlicet diem festi. Sed ex parte dextra habēt librum z capitulum libri signatuȝ. Et similiter alii plures sancti aliorum librorum quorum gesta quāuis sub certis diebus anni sint posita propter aliquam ex causis supra in prologo assignatis:tamē dies obitus vel passionis illorum nusquā reperiūtur. Ideoq; isti tales ex parte sinistra nihil habent signatū:sicut apparet ipsam tabulam consideranti. ¶ Quinto sciendum est quod sunt aliqui sancti de quibus nihil aliud potui inuenire: nisi noīa illorum z dies passionis vel mortis solummodo in martyrologio descripta. Et isti omnes superius comprehensi sunt sub vltimo capitulo.xj.libri. Ut autē isti facilius inueniri possint:sciendum est ꝙ capitulum illud vltimum diuisum est per paragraphos. Et isti signati sunt per suos numeros eorum indice in superiori margine desuper existente:vt patet inspicienti. Tales ergo sancti qui sunt in.xj.libro cap.vltimo signati sunt in tabula isto modo videlicet z q2 a parte sinistra habent dies eorum festiuos:sicut habent alii. A parte vero dextra signati sunt per libros z capitula z paragraphos. Verbi gratia. Joānes presbyter libro.xj.capitulo vltimo:paragrapho.40.z Theodorus episcopus libro xj.capitulo vltimo paragrapho.100.z sic de aliis. ¶ Sexto est aduertendū ꝙ vt sciatur quis sanctus in tabula nominatus est primus in principio legende expressus: vel quis secundus:aut primo coniunctus:vel quis incidenter intra legendam requirēdus:talis ordo in tabula ponetur. Nam oēs illi sancti qui statim in ipso principio capituli vel legende ponuntur habent ante se sic. ¶ Illi vero qui secundario vel cōiunctim in eodē principio scribuntur habent ante se sic. ¶ Illi qui sunt infra legendam vel capitulum incidēter inserti habebūt in tabula ante se paragraphum sic. ¶ Illi vero sancti de quibꝰ nihil inuenitur nisi dies festi z nomina solūmodo qui sunt in vltimo capitulo.xj.libri habebūt ante se in tabula paragraphum sic. ¶ Qui paragraphi diuersis coloribus possent etiam fieri:z per talia signa cognoscere quisq; potest vbi vel qualiter sanctorum gesta quorū nomina sunt in tabula debeant inueniri. ¶ Septimo sciendum est quia sicut continetur supra in prologo.xj.libri credendum est plures esse sanctos quoruȝ gesta z passiones post opus istud perfectum:aut mihi: aut posteris apparerent:quod propter sanctorum infinitatem z librorum numerositateȝ facile satis esset. Itē forte futurum est per successiōes tēporum sanctos aliquos per militantē ecclesiam canonizandos:z sanctorum catalogo conscribendos:cum manus domini nō sit abbreuiata que in terris homines de nouo sanctificare:z in celis multiplicare potest. Si talium igitur gesta in presenti adiicienda forent volumine:eorūq; que q̄s nomina i tabula essent apponēda. Sed talia nomina literarum ordinem alphabeti excepta prima litera seruare non possent. Et ideo in tabula ista post singulas literas alphabeti aliquod spacium dimittetur:vbi nomina sanctorum illorum adiici possint quorum gesta presenti volumini contigeret de nouo conscribi.

¶ Explicit prologus.

Incipit tabula toti⁹ operis: videlicet liber duodecim⁹.

Et primo ponuntur nomina incipientia ab a.

De litera A

De litera D

De litera F.

De litera H

¶ De litera M.

¶ De litera N.

De litera O

De litera P.

Tempore.		Li.	Cap.	pa.
vij. calend. augu.	Pastor pbr̄ ꝛ cōfes.	vi	cxij	
viij. idus augu.	Pastor mar.	vij	xxxij	
iij. calend. april.	Pastor cp̄s	xi	vlti	104
xi. calend. febrũa.	Pater victoris mar.	ij	cxij.	
vi. idus iulij.	Paternianꝰ cp̄s	vi	lxxix	
prid. idus nouē.	Paternus mar.	xi	vltimo	317
	Patinus cp̄s	xi	cxxiij	
iij. idus septemb.	Patiens cōfessor	xi	vlti.	244
iij. idus mar	Patricia mar.	iij	cxcviij	
xvi. calend. april.	Patricius cp̄s	ix	cciij	
xvij. calend. april.	Patricius cp̄s	xi	vltimo	90
	Patrobas discip.	vi	c	
xij. calend. febru.	Patroclus mar.	ii	cviij	
vi. calend. febrũa.	Paula vidua	iij	xxix	
xiiij. calend. iulij	Paula v̄go ꝛ m̄.	v	cxxv	
xiij. calen. augu.	Paula v̄go ꝛ mar.	xi	vlti.	197
viij. idus iunij.	Paulina v̄go ꝛ m̄.	v	xcij	
x. calend. iulij.	Paulinus cp̄s	v	cxxxviij	
prid. calen. septē.	Paulinus cp̄s	viij	cxxxix	
vi. idus octobris.	Paulinus cp̄s	ix	xliiij	
idibus nouemb.	Paulinus puer m̄.	x	lviij	
vij. calend. iunij.	Paulinus mar.	xi	vlti	153
xij. calend. iulij.	Paulinus mar.	xi	vlti.	176
prid. idus decem.	Paulꝰ sergius cp̄s	i	lx	
xvi. calen. ianua.	Paulus martyr	i	lxxij	
iiij. idus ianua.	Paulus primus eremita	ij	lx	
	Paulꝰ simplex cōfes.	ij	lxj	
vj. calen. febrũa.	Paulus papa.	iij	xxx	
calend. februarij.	Paulus cp̄s	iij	lxxj	
iiij. idus mar.	Paulus cp̄s	iij	cxcv	
xv. calend. maij.	Paulus abbas	iiij	ix	
idibus maij.	Paulus martyr	v	iiij	
calend. iunij.	Paulus pres. ꝛ m̄.	v	lxxiij	
vij. idus iunij.	Paulus cp̄s ꝛ mar.	v	xcv	
vi. calend. iulij.	Paulus mar.	vi	ix	
iij. calend. iulij.	Paulus apostolus	vi	xxiij	
viij. idus iulij.	Paulus martyr	vi	lxix	
	Paulus monachꝰ	xi	xliiij	
vj. idus februarij.	Paulus cp̄s ꝛ m̄.	xi	vlti.	55
xiij. calend. april.	Paulus mar.	xi	vlti.	93
xv. calend. maij.	Paulus mona. ꝛ m̄.	xi	vlti.	123
xv. calend. iunij.	Paulus martyr.	xi	vlti.	143
xiij. calend. augu.	Paulus dia. ꝛ m̄.	xi	vlti.	198
iiij. calend. septē.	Paulus martyr	xi	vlti	230
x. calend. maij.	Pedissequa tarbue	iiij	lxxviij	
	Pelagia virgo ꝛ m̄.	i	lxxx	
v. idus iulij.	Pelagia mar.	vi	lxxxv	
viij. idus octobr.	Pelagia peccatrix	ix	xxxvi	
xiiij. calen. nouē.	Pelagia mar.	xi	vlti.	295
vi. calend. septēb.	Pelagius martyr	vij	cxx	
vj. calend. septēb.	Pelagꝰ pa. primꝰ.	vij	cxxj	
	Pelagiꝰ pa. scd's	vij	cxxij	
xiiij. calend. octo.	Peleus cp̄s ꝛ m̄.	viij	xcv	
vij. idus aprilis.	Peleusius p̄sby.	xi	vlti.	
idibus maij.	Penthecoste	vi	i	
iij. nonas maij.	Peregrinus mar.	iiij	cxxxiij.	
xij. calend. iunij.	Peregrinꝰ p̄sb. ꝛ m̄.	v	v	
idibus iunij.	Peregrinꝰ cp̄s ꝛ m̄.	v	cxiij.	
viij. calend. septē.	Peregrinꝰ mar.	vij	cxj	
v. calend. augu.	Peregrinꝰ presby.	xi	vlti.	204
iij. nonas. iunij.	Pergentinus mar.	v	lxxx	
nonas martij.	Perpetua martyr	iij	clxxxij	
vj. idus aprilis.	Perpetuus cp̄s	iiij	xxxviij.	
vj. calend. iulij.	Perseuerāda v̄go	xi	vlti.	180
prid. calend. iunij.	Petronilla virgo	v	lxix	
iiij. nonas octob.	Petronius cp̄s	ix	xx.	
iiij. nonas decēb.	Petrus chryso. cp̄s	i	xx	
xvj. calend. ianu.	Petrus martyr	i	lxxiij.	
iij. nona ianua.	Petrus aulanꝰ m̄.	ij	xxxix	
	Petrus cp̄s	iij	lxxxv	

Tempore.		Li.	Ca.	pa.
	Petrus dia. ꝛ cōfes.	ii	cxciij	
iiij. idus martij.	Petrus mar.	ij	cxciiij.	
prid. idus martij	Petrus abbas	iij	cc	
iij. calend. maij	Petrus nouus m̄.	iiij	xcviij	
idibus maij.	Petrus martyr	vi	iiij	
iiij. non. iunij.	Petrus exorcistaꝰ	v	lxxiiij	
iij. calend. iulij.	Petrus aplōꝝ prin.	vi	xxij	
calend. augusti.	Petrus ad vincula	vij	ij	
calend. augusti.	Petrus mar.	vij	x	
prid idus augusti.	Petrus mar.	vij	lv	
viij. calend. nouē.	Petrus martyr	ix	cvij	
vi. calend. decēb.	Petrus alexā. e. ꝛ m̄.	x	cix	
	Petrus cp̄s ꝛ ɔfes.	x	cx	
	Petrus cp̄s.	xi	vj	
	Petrus cp̄s tara.	xi	cxix	
v. idus decembr.	Petrus mar.	xi	vlti.	4
iij. idus ianuarij.	Petrus martyr	xi	vlti.	32
prid. idus martij.	Petrus mar.	xi	vlti.	88
xv. calend. maij.	Petrus dia. ꝛ. m̄.	xi	vlti.	122
vij. idus iunij.	Petrꝰ p̄sby. ꝛ mar.	xi	vlti.	165
vij. idus augusti.	Petrus mar.	xi	vlti.	209
vi. calend. septēb.	Petrus miles ꝛ. m̄.	xi	vlti.	226
viij. idus octobr.	Petrus mar.	xi	vlti.	276
vij. idus decemb.	Phera virgo.	i	xxxix	
v. calend. nouēbr.	Pharo cp̄s	ix	cxvj	
iij. non. septēbris	Phebe discipula	viij	xxxj	
xvi. calend. mar.	Phebus mar.	iij	cxxij	
prid. idus augu.	Philadelphꝰ mar.	vij	lv.	
prid. non. februa.	Phileas mar.	iij	lxxxj	
	Phileas cp̄s ꝛ m̄.	xi	xxxij	
viij. idus martij.	Philemon mar.	iij	clxxxiij	
iiij. idus aprilis.	Philemon mar.	iiij	xliij	
	Philemon discipu.	vi	c	
x. calend. martij.	Philenus cp̄s ꝛ m̄.	iij	cxxxvij	
	Philetus cp̄s	xj	vij	
xiij. calend. septē.	Philibertꝰ abbas	vij	lxxxv	
iij. idus aprilis	Philippus cp̄s	iiij	xliij	
calend. maij.	Philippus apo.	iiij	cvij	
viij. idus iunij	Philippus dia.	v	xci	
	Philippꝰ eremita	v	cviij	
vj. idus iulij	Philippus mar.	vi	lxxvij	
	Philippꝰ cp̄s ꝛ cō.	vij	xcvj	
	Philippus cp̄s	xi	viij	
idibus septemb.	Philippꝰ cp̄s ꝛ m̄.	viij	lxxij	
	Philippus imperator ꝛ martyr	xi	xcij	
idibus iulij.	Philippꝰ mar.	xi	vltimo	195
xj. calen. nouē.	Philippꝰ cp̄s ꝛ m̄.	xi	vltimo	299
prid. non. februa.	Philoromius mar.	iij	lxxxj	
	Philoromiꝰ p̄sby.	xi	xlix	
	Philologus disci.	vi	c	
xviij. calen. decē.	Philomenus mar.	xi	vlti	323
vj. idus mar.	Philothurion	iij	clxxxv	
	Phinees sacerdos	vi	xxxiij	
	Phleguntius disci.	vi	c	
iij. non. martij.	Phocas mar.	iij	clxxvj	
prid. idus iulij.	Phocas cp̄s ꝛ mar.	vi	xcviij	
prid. idus iulij.	Phocatus cp̄s	xi	vltimo	193
	Pholcas cp̄s ꝛ m̄.	xi	lxxxij	
iiij. non. iulij.	Photinus cp̄s ꝛ m̄.	v	lxxvi	
xiij. calend. decē.	Phridianus cp̄s	x	lxxviij	
	Plamon p̄sby.	xi	xlj	
	Platon p̄sby. ꝛ m̄.	xi	xxxvi	
calend. octobris.	Plator martyr	ix	xi	
vi. idus octobris.	Pierius presby.	ix	l	
iiij. non. nouemb.	Pygasius mar.	x	xiij	
ix. calen. april.	Pygmeniꝰ pbr̄ ꝛ m̄.	iij	ccxxiij	
vi. idus octobris	Pinitus episcopꝰ	ix	xlix	
	Pion abbas	xi	xxxix	
calend. februarij	Pionius martyr	iij	lxviij	
iiij. calend. augu.	Piosus mar.	vi	clvij	

De litera. R

De litera S.

De litera V.

Finis tabule seu libri duodecimi.

Postq̄ ad libri calcē deo annuēte peruenimus nobis visuꝫ est fore haud inutile quorūdā sanctorū gesta subnectere q̄ ex eorū historijs q̄ cōpēdiose potuim⁹ authorē hui⁹ imitatis excerpsim⁹: ordinē tp̄is tantūmodo seruātes: ꝛ vt opus vberi⁹ habeat: ꝛ vt ceptis nr̄is aliorum alios ad ampliorē fecūditatē excitem⁹.

Hec sunt nomina sanctorū.

De sanctis Berardo Petro Accursio Adiuto ꝛ Othone cōfessorib⁹ ꝛ mar. Capi.j.

Berardus Petr⁹ Accursius Adiutus et Otho confessores a beato Francisco diuinitus monito ad miramolini regnum mahumetanis euangelium predicaturi missi sunt: qui per arragoniam ꝛ colimbriā portugallensem deuenientes regine orache martyrium sui ordinē et qualiter reliquie sue colimbriam essent deferēde: ꝛ ab ea honorifice suscipiēde reuelarūt: ꝛ hinc aliquearū ad xanthiam virginem deuotam a qua secularibus superinduti vestibus (nam aliter transmeandi non dabatur facultas) hispalim que nunc dicitur sybilla applicuerunt: vbi depositis secularibus indumentis ad misquitam regem multis laniati verberibus ingrediuntur ꝛ coram eo mahumeticam damnantes fidem christum predicant: quos ira concitus ex vrbe marochium duci iussit: vnde pariter a miramolino hic expelluntur: sed martyrium affectantes reuertuntur: ꝛ predicationibus insistentes ab indignato rege in teterrimum carcerem detruduntur. quos.xx.dierum media nihilo maceratos ligatis post terga manibus nudos ad se trahi iubet: et vsq ad viscerum atq ossium emudationem cedi: ac super testas per noctem volutari oleo ꝛ aceto laceris corporibus sup infusis ꝛ tandē lassis in flagella lictoribus eorum capita per mediū frontis amputari: ꝛ sic optata corona sancti martyres potiti sunt: quorum corpora flammis illesa iacuerunt: ꝛ inde christianis vendita per multas saracenorum insidias colim bri

dias colimbriam ad reginam orracham delata ab eadem vt sancti predixerant in monasterio sancte crucis inter multa miracula honorifice sepulta sunt:ex quibus adhuc sanguineus manat liquor fragrantissimus et pluribus medela infirmitatibus. Passi sunt autem sancti anno salutis M.cc.xxvii. calend. Febr. Sed nec saraceni euaserunt impugne. Rex enim eodem anno a dextris aruit:et populus per quinquennium sterilitate pestilentiaque pene consumptus est. Eorum vero festum colitur. xvi. calen. Februarii.

De sancto Guilelmo confessore. Capitulum. ii.

Guilelmus confessor in pueritia a beato Bernardo abbate instructus aquitanie dux et pictauiensis comes bellator euasit acerrimus qui tempore eugenii pape. iii. romam ipsius accessit:vnde ferocitate deposita et humiliter accepta penitentia lorica indutus pro interula quatuor cinctus cathenis hierosolymam perrexit:et rediens beati iacobi limina visitauit:qui subitaneam mortem expauescens dominici precepti memor venditis omnibus et pauperibus erogatis in eremo vitam summa austeritate afflixit:vbi magnum sanctitatis nomen adeptus est:qui videns in galliis ordinem cistercienslum florere et eremitarum arescere:totis viribus illis in regionibus instaurauit:post que iterum pari ratione loricatus cum cilicio decem illigatus cathenis nudis pedibus hierosolymam reuisit:vnde corrosis plantis remigans curabat reditum:qui captus a saracenis ob sue vite austeritatem libertati restitutus est. Et tandem multos perpessus labores in agrum tuscum et pisanum deueniens in insula que dicitur lualia solitarie commoratus est:vbi familiariter coniunctus quibusdam eremitarum augustini eorum mores edoctus nigro habitu sumpto et pellicea zona locellus eorum per totam etbruriam deuote visitatis centum celias applicuit:vbi beatus augustinus librum de trinitate peregit cuius locis summa cum iocunditate perlustratis romam et inde ariminum ad sanctam mariam de platano eiusdem ordinis locellum peruenit:a quo fratres qui prius eremitarum beati augustini appellabantur cognita ipsius maxima sanctitate guilelmitarum denominationem sumpserunt:que denominatio ad Saxones prouinciam rheni:regnum boemie:et in prouincias ab eo dudum instructas promulgata est:et in galliis vsque ad innocentium pontificem quartum tempora perseuerauerit:sed eo mandante omnes sub vno titulo eremitarum beati Augustini exinde sunt appellati. Hic siquidem beatus Guilelmus post innumerabilia sanctitatis opera remeauit in patriam:et ibidem animam feliciter exhalauit miraculis vndique pollulantibus. Eius dies quarto idus februarii celebratur.

De sancto Cyrillo confessore. Capitulum. iii.

Cyrillus confessor olim presbyter fratrum eremitarum in monte carmeli conso rs factus adeo corde deuoto mente pura contemplationi vacabat vt sepius angelico foueretur aspectu et diuinis reuelationibus illustraretur: die quadam huic missarum solennia celebranti in nubecula angelus apparens virgam et duas argenteas tabellas literis grecis futuri statum seculi continentes attulit sic loquens. Has tabulas misit tibi deus omnipotens tanquam familiari suo et fideli preconi:et cum sacramenta compleueris has scripturas transcribe in membrana post hec consians tabellas iormabis eas in calicem et thuribulum ad libandam et adolendam in ara sacrificium matutini:quas acceptas cum gratiarum actione et reuerentia non modica cyrillus vir sanctus conuocatis fratribus iuxta preceptum angeli transcriptas conflauit. Et extunc sanctis operibus excellentior occubuit. Eius festiuitas pridie nonas martii colitur.

De sancto Vincentio confessore. Cap. iiii.

Vincentius confessor valentie ex nobili familia ferrariorum natus et liberalibus artibus eruditus annorum. xviii. virgo predicatorum religionem ingressus est:in qua breui tempore factus eximius theologus vt patrem dominicum imitaretur. plures occidentis regiones verbum dei euangelizans peragrauit:et appime valentie:aragonie:cathalonie:hispanie:castelle:normandie:britannie:sabaudie:pedimontium:riparie:ianue delphinatus:borbonii:et francie tam gratus extitit predicator vt nouellus existimaretur apostolus. Hic sanctus. xxv. milia iudeorum et saracenorum ad fidem conuertit orthodoxam Bibliam tantum secum portabat et breuiarium semel in die comedebat:ciliciumque continue gestabat suumque habitum vbicunque quiescebat non omittebat:tante erat integritatis vir vt ne pedes quidem nudos nedum corpus per plures annos aspexerit. Hic sanctus miraculis maxime pollebat:die quadam cum barcinonam versus proficisceretur et ad duo milia hominum comitarentur paucis panibus et modico vino omnes saturauit. Anno vero salutis M.cccc.xviii. etatis. lxxvi. i venetensi ciuitate britannie beato fine migrauit ad dominum:et in ecclesia cathedrali sepultus iacet qui sicut viuens miraculis floruit:ita mortuus fructificauit. Nam. xxviii. defunctos suscitasse ante canonizationem sua reperitur inter quos vnum admiratione dignum in britannia cum quedam mulier pregnans humanarum carnium desiderio filium in duas partes secuisset et alteram torruisset vt manducaret et vir superueniens horrendum facinus comperisset indilate partes filii ambas et crudam et tostam suscipiens miraculorum sancti memor ad eius sepulchrum perrexit. Ibique prostratus cum lachrymis orans filii resurrectionem impetrauit. Hic autem dei seruus per calistum. iii. ponti. Anno domini. M.cccclv. sanctorum catalogo fuit annumeratus. Eius celebritas fit nonis apri.

De sancto Ruperto episcopo. Cap. v.

Rupertus episcopus in vormatia ex prosapia regia tempore hilperti francorum regis doctrina et virtutibus refulgens ab infidelibus sanctitatem eius non sufferentibus virgis acriter cesus ab vrbe eiicitur et atheodone bauarorum duce ratisbone excipitur:vnde baptizato ipso duce cum populo per danubium descendens per noricos predicando in pannonias deuenit inferiorem:et hinc vbi magis estuabat gentilitas diuertebat intrepidus idola destruens:ecclesias erigens:et populos baptismi gratia regenerans:et postque plura circuierat loca ad vrbem inuauiensem vbi episcopalem firmauerat sedem remeauit vocationis diem non ignorans vbi constructo erendrude virgini nepti sue monasterio et vitale in successorem electo febri defatigatus die resurrectionis peractis missarum solennibus munitus sacro corporis christi

viatico e plangentium manibus inter modulantium choros angelorum ad sanctam properauit felicitatem.

¶ De sancto Joanne bono confessore.
Cap. vj.

Joannes bonus confessor patria mantuanus ioanne patre defuncto hereditate diues relictus est: pro quo dum lubricis iuuenibus adhereret bona eius mater indesinenter preces ad deum mittebat: deus autem fidelium vota non respuens esse iuuenem sinit ad salutem anime corpore infirmari: sed dum se religionis voto alligat pristine sanitati restituitur: qui mortua matre pauperibus erogatis omnibus in quadam specu haud procul a cesena recessit: vbi mirum in modum se affligebat: postmodum sumpto eremitarum beati Augustini habitu carnalibus incendijs torreri cepit: que preacutis aridi linis particulis sub vnguibus manuum infixis extinxit tam acri cruciatu vt triduo pene exanimis iacuerit: sed quia pius deus seruos suos non deserit: per visionem ei apparens et incentiua carnis et vulnera pariter sanauit: qui deo gratias agens incredibili abstinentia se affligens plurima in flauinia et vmbria instaurans monasteria sibi mirabile sanctitatis nomen edificauit: in qua regione per annos .l. commoratus in patriam inde reuersus est: et diebus ac perfectis operibus plenus extra mantuam in monasterio sibi a ciuibus constructo anno salutis M.cclxxij. spiritum deo relaxauit. Cuius corpus non multo post in vrbem translatum in monasterio sancte agnetis honestissime conditum est: cuius sepulchrum miraculis frequentissime radiatur. Eius memoria colitur in octaua pasche.

¶ De sancta Katherina senensi.
Capitulum. vij.

Katherina senensis patria ex Jacobo et Lapa parentibus honestis ortus habuit: que septennis deo vouit virginitatem. Sed cum duodecim nata foret annos a parentibus instanter de coniugio vexatur: quibus aperuit quod ad id vsque tempous occulerat. Cui parentes non sine lachrymis indulcere: et concupitum beati Dominici habitum pro ea impetrarunt: quo sumpto Katherina in vigilijs et orationibus cincta cathena vitam ducebat: inter cetera virtutum opera pauperibus munificam et infirmis obsequiosam se prestabat. Interea anno domini millesimo trecentesimo septuagesimoquinto inter florentinos et gregorium vndecimum pontificem oritur dissensio: interdicuntur florentini et excommunicantur: qua de re Katherina valde anxia auinionem ad pontificem perrexit de rebus componendis tractatura: quod a pontifice obtento florentiam reuertens tumultuantes reperit: nil de pace concluditur. Katherina vt huius incendij suscitatrix gladio petitur: sed ipsa ad martyrium pro ecclesia se offerens illesa dimittitur. Interim moritur pontifex et vrbano sexto substituto pax conficitur: Katherina senas reuertitur: vbi libellum spiritu afflata dictauit: sed ecce orto schismate de morte pontificis agitur: quo per spiritum agnito vehementius affligitur: instanter dominum preces habet: vt in suum caput impium scelus conuertatur res componuntur: et exinde vsque ad vite sue terminum a demonibus sub horribilibus speciebus diuersis tormentis est flagellata. Habuit autem beata Katharina plures diuinas visiones et illam presertim crucifixi: ex cuius vulneribus intrinsecus adeo sauciata remansit: vt diceret nisi deus nouum faceret miraculum breui se morituram in communione frequenter in extasi rapiebatur: et nonnunquam plures dies absque cibo trahebat. In extremis denique laborans inter conuocatas sorores rome optimam vitam finiuit anno salutis M. ccclx. etatis sue. xxxiij. in ecclesia sancte Marie super mineruam non sine miraculorum multitudine sepulta: cuius cinis cum ossibus anno eiusdem. M.cccclxx. iuxta capellam maiorem in sepulchrum marmoreum translatus est: anno vero domini. M.cccclxj. pio secundo pontifice catalogo sanctorum aggregata. Eius dies prima maij dominica de mandato eiusdem pontificis veneratur.

¶ De sancto Ursio confessore. Cap. viij.

Ursius confessor ex nobili francorum genere natus originem: quem adhuc lactantem quidam peregrinus matri pronunciauit futurum patricidam. Cum vero adoleuisset puer annorum .xviij. ad palatia caroli imperatoris accedens siue pedes siue eques adeo se strenue gerebat quod armorum ductor creatus est: qui cum parentes aliquando visitaret matrem pronostici memorem semper flentem inueniebat: que de lachrymis sepius interrogata tandem dulcibus victa precibus filio causam propalauit: qui vt horrendum scelus declinaret annorum iam .xxvj. cum cliento sodali dalmatiam versus perrexerunt: vbi multos paganorum ab eorum rege missos vt se christianos caperent trucidarunt: ad quorum vindictam rex exercitum parans per filiam admonetur: vt prius iubeat ipsos ad se impune accedere: et de eorum peregrinatione interroget: quo facto rex cum populo ab ipsis conuertitur ad dominum: et filiam vnicam Ursio desponsauit: cui postmodum in regnum successit. Hoc autem pater per literas intelligens pronosticum peregrini floccifaciens ad aulam filij se contulit vbi datis indicijs a nuru suscipitur: et quia vir eius extra vrbem venatum ierat: in proprio lecto cum sene et filio paruulo maioris gratia honoris se collocauit: sed ecce humani generis hostis sub ipsius cubicularij facie regi denunciat vi rumferum vxore concumbere: qui domum festinans inconsultus patrem filium et vxorem interfecit: quo cognito facti penitens romam perrexit: cui pro peccato ab adriano pontifice adhibetur penitentia: et habitu peregrino ecclesiam sancte marie in monte summano visitet nemini petens vbi sit qui inde cum bullis remissionis recessit: et tandem sepulchro domini monte sina et liminibus beati iacobi visitatis annuente deo vicentiam applicuit: et inde montes versus tendens pastores audiuit dicentes: oxamus domum quoniam nebule circundant montem summanum: ad quorum verba beatus Ursius genibus flexis deo gratias agens salzenam postea per impium exclinum dirutum se contulit vbi ab ancilla oraldebis potum petens et non impetrans expirauit campanis ex semetipsis personantibus et sic inuentus est sanctus cum bullis et baculo florenti. Cui statim erecta fuit ecclesia: quod intelligens imperator cum eius affinibus venerunt vt asportarent corpus eius at cum subleuare nequiuissent cum brachio et florido baculo in galliam redierunt. Eius festiua dies colitur quinto nonas maij.

¶ De sancta Monica vidua. Cap. ix.

Monica vidua ex honestis parentibus orta: a matre fecundia pudice sobrieque educata deo deuotissima adoleuit: que annorum xiij. patricio carthaginensi desponsata post annos xij. dei gratia et dexteritate sua ferocissimum virum deo lucrata est. Et exinde cum eo in castitate perseuerauit: quo post .lxxij. etatis sue annum defuncto cepit de filio augustino manicheorum errore i[n]fla[t]o vo-

vehementer angi: pro quo lachrymas preces ⁊ oblationes deo indesinenter offerens meruit ab angelo audire. Esto viuitoq; secura: vbi enim tu: ibi ⁊ ille. Cum autem ex aphrica pia mater filiũ sequeret̃ itinerum labores ⁊ maris discrimina superãdo nõ manicheum nec adhuc christianũ reperit augustinuz: cui⁹ in amplex⁹ ⁊ dulcia ruens in oscula letitia resoluta pene deliquit sic dicẽs. Credo fili mi in christo anteq̃ e vita migrem te fidelem veracẽq; christianum sim visura. Hec beata mulier bonorum operuz studiosa infirmis inseruire: orphanos custodire: viduas consolari nunq̃ cessabat: ⁊ vbertim passionẽ domini deplorabat. In spiritu per diẽ nonnunq̃ quiescebat: quodã die in solennitate beati cypriani cu charistias sumpturã per cubitũ a terra eleuata bis clamauit: volem⁹ ad celum volemus ad celum fideles. Appropinquante io vite sue termino hec dixit augustino. Unũ erat ppter quod in hac vita morari cupiebã vt te catholicuz christianũq; viderẽ priusq̃ morerer: ecce ac cumulatius mihi deus prestitit vt te contẽpta etiã felicitate terrena videã xpi seruũ: quid iam amodo hic facio nescio: post que diebus quinq; vix pactis apud ostiã tyberinam inter natos febrib⁹ decumbẽs sic ait. Ponetis hic matrẽ vestrã: rogo vos vt ad altare dñi meminentitis mei vbi fueritis: ⁊ sic nocte media q: vexatione stomachi sacramẽtũ sumere nequiuerat: sup lectũ puerulus eã amplectens visibiliter apparuit: inter quos amplexus aĩa illa sancta volauit ad celũ anno dñi. ccccxciij. quarto nonas maij: etatis sue. lvj. ⁊ ostie corp⁹ ei⁹ sepultum: quo tpe martini pape q̃nti anno salutis. M. cccc xxvij. v. idus aprilis: ⁊ sic paulopost ei⁹ sepulchrũ romã translatũ est incredibili miraculorũ numero.

¶ De sancto Angelo martyre ⁊ confessore. Capitu. x.

Angelus martyr ⁊ confessor natione siculus in vrbe lycate ex generosa prosapia ortus ab infantia deo deuote inseruiẽs ieiunijs ⁊ orationibus vacans habitum carmelite religionis suscepit. In qua vitam maxima cum austeritate degens eximius predicator effectus est. Hunc si quidem finita quadam predicatione sancti dominicus et franciscus audiente frequenti populo in terra prostrati mirum in modum venerati sunt: qui post longos amplexus beato Francisco predixit stigmata et vicissim ipse franciscus ei martyrium quod vtriusq; adimpletum est vaticinium. Hic enim dum fidelibus christum predicasset: a paganis tentus: letiferis carceribus mancipatus: ⁊ penis vndiq; afflictus: tandem fronte gladio percussa: deo vite obtulit holocaustum tertio nonas maij. Cuius corpus in ecclesia eius nomini dedicata requiescit miraculis decoratum. In eo autem loco vbi martyris sanguis effusus est: fons olei a primis vsque ad secundas vesperas scaturit: quo eodem die: si qui perungantur a diuersis languoribus redimuntur.

¶ De sancto Bernardino confessore. Capitu. xj.

Bernardinus confessor natione tuscus ex nobili familia albizescorum procreatus patre tholosenensi: matre nera massana bindi filia post tertium eius natiuitatis annum defuncta: intra sextum patre: matertere diane educandus remansit: qui anno. xj. a patruis senas aduocatus est: vbi liberalibus artibus imbutus: canonico iuri vacauit deuotas nunquam pretermittens orationes quibus corroboratus senis fraternitati sancte marie de schala sanctimonia celeberrime ascribi se procurauit: vbi cilicio indutus super tabulas aut paleas dormiens circa languentes erat officiosissimus. Interea anno domini. M. cccc. seuiente senis epidemia: mortuis fere omnib⁹ ministris hospitalis dicte sancte Marie: cum nullo precio conduci possent. Bernardinus tyro christianorum. xx. languentium se gratis obtulit in ministrum: qui cum se ad tantum onus imbecillem fore perpenderet: quosdam eiusdem fraternitatis consocios ad pium opus sibi asciscere talibus procurauit. Euangelio admonemur: regnum celorum vim patitur: ⁊ violenti rapiunt illud. Inferamus ergo violentiã nobismetipsis nec pro christo mori pertimescamus q̃d tam magnum atq; pulcherrimum: quam peractis tẽpore ad martyrij coronam peruenire: si morimur: pro christo certe morimur: qua morte et merces augetur: et omne crimen excluditur: omnis consummatio ⁊ status vite martyrio decoratur: hoc fundamentum vite et fidei: hoc presidium salutis: hoc vinculum libertatis et honoris. Mors quippe integriorem facit vitaz. Mors magis ducit ad gloriam. Quid enim nobis cum hac luce: quibus lux eterna promittitur. Quid cum huius vite natureq; commercio: quos celi altitudo deposcit. Intra omnium gloriam pulchrior est pro christo mori titulus: ⁊ integrior corona signatur. Porro nobis contemnenda mors est: quibus christus occisus est ante oculos. Nobis queso concurrant dominice passionis exempla: concurrant oblata et premia: quoniam misericordiam prestantes: misericordiam consequentur. His inflamati iuuenes cuncti vnanimes confessione rite expurgati ⁊ communione: ad funestam illam domum non sine parentum et amicorum lachrymis se contulerunt: die nocteq; sedulo infirmis ministrantes: et quandoq; mortuorum corpora sepelientes. Demum sedata pestilentia pluribus de consocijs defunctis reliqui ad paternas domos remearunt: quod fecit ⁊ bernardinus: qui statim febre concussus: sed non multo post saluti restitutus: ampla facultate pauperibus erogata die natiuitatis marie virginis: cuius gratia a pueritia quoad vixit sabbato ieiunauit: beati francisci factus est imitator: nihil preter habitum femoralia funiculum possidẽs: ⁊ primo in locum columbarij in senẽsi territorio contemplationi aptissimum destinatur: vbi vigilijs: ieiunijs ⁊ disciplinis vltra regule precepta ⁊ cilicio corpus macerabat: illuc per multa miliaria nudis pedibus panis ac vini collectam eleemosynam humeris afferebat prelatis obediens. Hic inter cetera passione christi amarissime scindebatur. qui sacerdos ordinatus quotidie amore in deum inflamatus celebrabat sed altius aspiciens: ⁊ animarum salutem sitiens grauis sumpta cruce: ex columbario saggianũ: vt ebrius spiritu predicaturus accessit: cui integritate prius cognita: a prelatis ordinis predicandi officium conceditur: sed cum linguam haberet aliquantulum prepeditam facta ad dominum oratione: igneus e celo globus dimittit: qui sic eius lingue raucitatem decoxit: ex inde illud sanctissimum nomẽ iesus italie vrbes castella. villas quasq; perlustrans expedite nõ sine maximo fructu pdicauit. Tunc eñ terras ⁊ maria pdones obsidebant tunc tãta guelphorũ ac gibilinorũ rabies incaluerat: vt mutuo fraternoq; cruore ruberet italia publica ludorum gymnasia frequẽtabant: vsurariorũ voragines ibi: abdite vigebat magia: religio parum colebatur: ⁊ festi dies a ferialibus nisi spectaculorũ gratia: dignoscebant. sz quo magis indigebat italia: eo plus in bernardino superne gratie fauor ⁊ virtus fecundatur. Quis enarrare posset quantum boni per bernardinum consecuta est italia: per hunc sedate sedes erecta hospitalia exturpate se

ueratorum rapine adulterini feminarum ornatus cremati: festi dies culti: et plures utriusque sexus non sine miraculorum splendore ad dei seruitium conuersi. O mirum italie frugi. In his itaque operibus bernardinus perseuerans apud aquilani aprucii urbem anno salutis. M.cccc.xliiii. etatis vero sue.lxiiii. vite terminum compleuit. Cuius corpus aquilani ciues pluribus diebus humatum tenuerunt odore simul et miraculis fragrans: et ibidem in monasterio sancti francisci postmodum honorifice sepelierunt. Et hunc nicolaus pontifex quintus anno domini. M.cccc.l. sanctorum catalogo coaceruauit: solennis eius dies.iiii. kalendas iunii colitur. Translatum est autem corpus eius in templum nouum ei dedicatum anno eiusdem. M.cccc.lxxii.vi.kalend.iunii Sixto pontifice maximo eius pontificatus anno primo.

¶ De sancto Bonauentura episcopo et confessore. Capitu.xii.

Bonauentura episcopus albanensis et cardinalis de balneo regis oriundus ex voto matris pro ipsius infirmitate adhuc puerulus beati francisci habitum suscepit qui sub alexandro de halis theologie et morum sic euasit integerrimus ut sepius de eo diceret alexander. Uerus israelita est iste in quo adam non peccasse videtur. Hic annorum.xxxv. inter tot venerabiles religionis patres propter suam perfectionem factus minister regulam beati francisci periclitantem narbone in generali capitulo reformauit: et magistri geraldi apologeticum bellum contra minores subtiliter confutauit. Hic in beati Antonii translatione patauium.xxxii. anno obitus eius linguam recentem ac rubicundam in manibus tenens: inter lachrymas sic ait. O lingua que deum semper benedixisti: et alios benedicere docuisti: nunc perspicue cernitur quanti meriti fueris apud deum: et sic osculans deposuit. Laborante vero difficultatibus romana sede a Gregorio pontifice.x. et sacro senatu cardinalis episcopus albanensis quanuis renuens proclamatur: et statim ad concilium Lugdunense cum rothomagense et tripolitano episcopis de rebus arduis pertractandis destinatur: in quo adeo prudenter grecorum hereses composuit: ut omnes presente tunc paleologo eorum imperatore libere se deinceps romane sedi parare velle profiterentur. Hic libros edidit intitulatos. De septem visionibus. Sententie sententiarum. Super euangeliis: presertim luce. Officium de cruce. Officium beati francisci: et de eius vita. De sex alis seraphin. Itinerarium mentis in deum. Alterum in seipsum. Defensorium religionis mendicantium. Arbor crucis. Breuiloquia. Sermones dominicales super euangeliis et epistolis per anni circulum. Compendium veritatis sacre scripture. De institutione nouitiorum. De stimulo amoris pharetra. Multa in officio reformauit et addidit. Et alia plura opuscula usque ad tricenarium numerum: que in partibus galliarum frequenter in manibus habentur. Et sic in pari sanctitate et opum fructu proficiens ex humanis sublatus est anno domini. M.cc.lxxiiii. tertio idus iulii etatis sue.liii. Lugduni in ecclesia beati francisci sepultus: miraculis radians. Cuius cor reliquo corpore incinerato incorruptum inuentum est: et a Sixto pontifice.iiii. anno salutis. M.cccc.lxxxii. sanctorum pontificum numero ascriptus est. Eius festum dominica secunda iulii celebratur.

¶ De sancto Alberto confessore. Ca.xiii.

Albertus confessor gente siculus: drepani ex benedicto et ioanna parentibus honestissimis et deuotis originem duxit: qui peracto iam.xxvi. sterilitatis anno vouerunt se gloriose virgini si quam forent sobolem suscepturi: eius seruitio eam perpetuo dicaturos: qua impetrata post temporis plenitudinem. Joanna peperit filium in baptismo albertum nomine appellatum: quem sextum vix attingentem annum in sponsum puelle de domo regia pater pluribus ei suadentibus coniungi annuebat: de quo cum vxore conferens tale discreta coniuge responsum accepit. Miror te prudentem virum taliter esse mutatum quod deo et eius genitrici promisimus: huic caduco et fragili mundo condonare velis: nonne oportet deo reddere quod eius est: nos filium nostrum deo et matri eius obligauimus: ipsum sana conscientia reuocare nequimus. his pater a proposito reuocato: adolescens religionem carmelitarum ingressus est: in qua disciplinis et contemplationi vacans: summe sanctitatis et doctrine vir effectus est: et post laudabilem vitam ciuis celestis hierusalem non absque miraculorum illustratione. Eius festum septimo idus augusti occurrit.

¶ De sancto Simpliciano episcopo et confessore. Capitu.xiiii.

Simplicianus episcopus et confessor rome victorino rhetori iam seni familiarissimus fuit. Post cuius baptismum mediolanum profectus eremitice vite se ita sequestrauit vt sublime sanctitatis nomen adeptus sit: hunc beatus ambrosius eiusdem vrbis episcopus vere vt patrem diligebat: cum vero Augustinus ibidem legeret rethoricam: predicante beato ambrosio de manicheorum opinione compunctus statim ad Simplicianum ut virum optimum se contulit: a quo exemplo victorini ab ea reuocatus est: et fide summa charitate instructus: quem postmodum beatus Ambrosius baptizauit: et nouo vestiuit: nigro superinductum cucullo et pellicea zona cinxit Simplicianus: hic si quidem defuncto beato Ambrosio in episcopatu successit. Et si prius deuotus: tunc imitatione predecessoris factus est deuotior: mirum in modum letabatur in augustino alumno: et ei nonnullas dissoluendas questiones dirigebat: cui augustinus vti patri venerando quo ingenio, qua charitate poterat: dulciter rescribebat. Hic est ille Simplicianus quem beatus ambrosius et prosper sic sanctitate extulerunt: vt hominem cum angelis volare: cum archangelis cantare: cum seraphin ardere: cum cherubin lucere: cum principibus sedere dicerent. Sanctus autem vir diebus et virtutibus maturus anno domini.cccc.v. idibus augusti: carnis ergastulum dereliquit. Cuius corpus in suburbanis mediolani in ecclesia sancti Simpliciani inter cappadoces martyres: sisinnium ostiarium et alexandrum honorifice sepultum est.

¶ De sancto Rocho confessore. Capi.xv.

Rochus confessor genere Narbonensi. apud montem pesulanum ex patre Joanne: matre libero

libera progenitus annorum. xij. corpus suũ cepit abstinentia castigare: qui mortuis parentibus amplissima hereditate in pauperes distributa: a principatu se abdicato: oppidis paternis patruo commendatis: breui veste indutus: cũ pileo: pera: et baculo in italiam peregrinus deuenit: et cum romam aquampendentem: cesenam aliaqz plurima loca truci pestilentia vexata signo crucis liberasset: placentiam eadem lue infectam ad quoddam eggrotantium hospitale diuertit: quibus omnibus similiter sanatis: statim sinistra coxa sagitta transfigitur. Sed post acerbam passionem salutē consequutus in galliam armis tunc vexatam remeauit: et in paterno captus oppido vt explorator: carceri detruditur: in quo exacto quinquennio in maxima patientia et vite austeritate dominum orans vt inuocantes nomen suũ a seuissima pestilentia protegerentur: in pace obdormiuit anno domini millesimo trecentesimo. xvj. kalendas septembris. Ad cuius latus reperta est tabella: his literis inscripta. Peste laborantes ad Rochi patrocinium confugientes cōtagionem illam truculētissimaz euasuros significo: quo a patruo cognito inter multas lachrymas: peractis longo tractu exequijs sanctuz corpus tradidit sepulture: eidem templum magni sumptus erigens. Huius vero nomen redeuntes e concilio constantie ab eo recenter a furenti pestilentia liberate: anno salutis millesimo. ccccxv. detulerunt in italiam: in qua ob eius innumerabilia miracula basilice et sacella vbiqz indies eriguntur: et anno eiusdem. M. cccclxxxv. corpus eius furtim Venetias delatū a senatu deuotissime susceptum est: et eius nomini templuz celeberrimum fabricatum. Festum ipsius. xvij. calend. septembris veneratur.

De sancto nicolao de Tolentino confessore. Capitulum. xvj.

Nicolaus Tolentinus confessor ex piceno oppido quod sancti angeli nuncupatur: patre Compagnono matre Amata optimis quidē religionisqz cultoribus: qui dum prole carerent ex voto Barum apulie oppidum ad sanctum Nicolaum profecti peracto deuotionis officio in patriam redierunt: et mox amata filium peperit: quem ob sancti reuerentiam nicolaum appellauerunt. Cum autem ad septennium peruenisset ter in hebdomada cepit ieiunare: et succedente etate canonicus sancti saluatoris effectus exinde in religionem eremitarum beati augustini se transtulit: qui factus sacerdos in oppido cinguli tolentinum missus est: vbi vacans orationibus vigilijs et abstinentijs: pane tantum et aqua contentus carnem cilicio ferriqz circulo macerans precepta salutis incessanter afferens et peccatores ad penitentiam dulciter reuocans magnas virtutes operatus est. Hic amicus dei plures demonum illusiones perpessus est: qui cum ab orationibus extorquere nitebantur: et ab eis adeo immoderate percussus vt inde semper claudicauerit. Post plurimas diuinas visiones in quadaz infirmitate narrauit in pueritia sua dum sacerdoti sacra cōficienti assisteret vidisse aliquando in ipsius hostie eleuatione saluatorem nostrum tanqz puerulum sibi applaudentem et audiuisse dicentem. Innocentes et recti adheserunt mihi. et cum ad annos prouectus esset ea iocunda visione caruisse. In eremo existens prope pisaurum q̄ dicitur vallimanens peregrinum de anximo cum pluribus alijs: et in vrbe maceratensi gentilem fratrem consobrinum suis missis orationibus et lachrymis de penis eruit: et ab eis per reuelationē intellexit: eo viuente apparuit stella admirande claritatis ab oppido vbi nat⁹ erat vsqz tolētinū quam ipse pu⁹ viderat in somnijs. At cū eius vite finis appropinquaret per sex menses asi in hora matutini angelos magna repletus delectatione cōcinētes audiuit: et sic p̄dicto suē mortis die humanitatis vinculū soluit anno domini. M. cccvij. et miraculis indies succedē: in⁹ inter que. xvj. defunctos vite redd. dit: ab eugenio pontifice quarto pontificat⁹ sui anno. xvj. catalogo confessorum insertus est. Eius festiua dies. iiij. idus septembris colitur.

De sancto Magno episcopo. Cap. xvij.

Magnus episcopus ex altino parentibus nobilissimis originem ducēs: eremū ingressus: magne vir sanctitatis euasit: q̄ postmoduz sacerdos ordinatus desolata a longobardis altinensi vrbe et pene tota Italia ad ciuitatem nouam que olim heraclea dicebatur: in sinu adriatico paludibus munitam se cōtulit: quo ob euitādas barbarorum pestes innumerabiles vndiqz ciues declinauerant: et ibidem Magnus sanctis exhortationibus longe afflictos maxime refouebat: a quibus perspecta ipsius integritate in episcopum promotus epo sublimius dignitate clarus et attanto humilior a se ipso deprimebatur: gregem suum celestib⁹ pascēs [illegible] optime gubernās quadā vice in spiritu rapt⁹ per reuelation[illegible] monit⁹ est octo ecclesias ea tempestate edificare. Primā Petro apostolo: secūdā Raphaeli angelo: tertiā Sa[illegible] quartā gloriose virgini que nūc dicitur Maria fo[illegible] in formoso ornatu ei apparuit: quintam Jo[illegible] baptiste: sextā Zacharie: septimam Justine: octauam [illegible] apostolorum numero. Saluatore et matre cum singu[illegible] sanctis sigillatim apparentibus: et loca edifica[illegible] demonstrantibus: suum ibidem surrecture venetu[illegible] patrociniuz fideliter promittentibus: qui ciu[illegible] pandēs locis et signis prout monitus inte[illegible] suis obsequentissimis filijs vt tale tanqz fidm[illegible] patrocinium nanciscerentur: non longo post te[illegible] honorificas creuerunt. Sanctus vero Magnus non tam nomine qz effectu dierum plenus et bonorum [illegible] profectus est ad dominum suorum mercedem [illegible] rum suscepturus: et cum vberrimo omnium flectu [illegible] norifice sepultus miraculis viuens. Cuius corpus anno domini. M. ccvj. pridie nonas octobris venetias in ecclesia sancti Hieremie tran slatū est adhuc miraculis florens: et ea dies in eius honorem celebratur.

De sancto Junone presbytero et confessore. Capitulum. xviij.

Juno presbyter et confessor natione britānus cilicio iuxta carnem indutus et vestibus que pauperes decent religiosos: ieiunia ecclesie pane et aqua persoluens feria. iiij. et sabbato insuper ieiunabat: et nihil circa horas canonicas pretermittebat: non dormiebat nisi necessitate compulsus: et super nudam terram vel elledam nodosis virgis cōtextam: libro biblie pro ceruicali: et adeo hospitalis erat qz raro domi sine pauperibus inueniebatur: quorum necessitatibus de bonis suis alacriter suppeditabat: quodam die in cubiculo per dies quinqz cum noctibus absqz cibo in cōtemplatione perseuerauit nullam faciē p̄ferens macerationem: quotidie nisi legitime impeditus ita deuotissime celebrabat: qz die vna quidam globus magni splendoris circa corpus christi et calicem in eorum eleuatione emicuit. Sanctus autem Juno in laudabilibus virtutum prepositis vltimum diem feliciter per-

egit.vj.calendas nouembris.

¶ De sancto Uolfgango episcopo et cōfessore. Capitulum.xix.

Uolfgang⁹ episcopus et confessor gente alemanus: prosapia ingenuus: primo canonicus: mox in Sueuia cenobita affectans peregrinari a beato Othmaro visionem accepit post annum vigesimumsecundum futurum episcopum: et vbi eius memoria colitur obiturum: qua habita per alemaniam in noricum in pannonie confinia gratia predicandi deuenit: vbi a peregrino pictauiensi episcopo suscipitur et benigne fouetur: pro quo integritate viri cognita per legationem et marchi comitis consiliarii suggestionem ab othone secundo imperatore ratisbone episcopatū impetrauit: optime conuenire iudicans si vbi abundat bona voluntas: vt eam etiam ad bona opera procedere faciat collata facultas. Beatus itaq; Uolfgang⁹ omnibus postpositis eps eligitur: et statim ad eum legati diriguntur: quibus post diuturnam cum peregrino episcopo consultationem in occidentales bauarie partes tetendit: et ante imperatorem prostratus se indignū exclamans reluctādo ratisbonensis episcopus fancit. Ubi in plurimis sanctitatis operibus feliciter requieuit pridie calendas nouembris.

¶ De sancto Othmaro abbate. Capitulum.xx.

Othmar⁹ abbas patria alemanus sancti florini prius sacerdos mox celle beati galli presbiteri post modo a pipino rege ob sue vite sanctitatem in abbatem eiusdem cenobii confirmatus: haud procul a monasterio cecis pauperibus construxit habitaculum: vbi eis solicite ministrabat. Interea vuarinus ruthardus illius prouincie tyranni potiusq; ministri eius loci bona occupant. Hoc beatus othmarus pipino denunciat: quamobrem indignati ministri eum capi iubēt: et Lamberto eiusdem cenobii fratre adducto de adulterio innocenter accusatum in insulam rheni relegant: vbi multas perpessus calamitates in christi confessione vite terminum compleuit.xvj.calendas decembris: ibidem sepultus: Lamberto dignas falsitatis penas mirabiliter luente. Cuius corpus post decennium incorruptum ad monasterium beati Galli per constantinensem lacum delatum est: vbi honorifice conditum miraculis coruscat.

¶ De sancto Conrado episcopo. Capitulum.xxj.

Conradus episcopus genere alemanus: parentibus nobilis et virtutib⁹: a northingo constantiensi episcopo causarum auditor episcopatui prefectus: incedente tempore et eius perfectione maiori ecclesie preponitur. Et hinc defuncto northigo a sancto vdalrico post indictum triduanum ieiunium cōstantie episcopus cleris renitens cōstituitur: vbi tres erexit ecclesias: in quarum vna videlicet beati mauritii sepulchrum domini simillimum illi hierusalem extrui curauit. Et dei genitricis templū preciosis reliquiis decorauit. Hic ter deuotione compulsus trāsfretatus est hierusalem. In die pasche perfecta consecratione araneam in calicem lapsam fiducialiter assumpsit: que ipso ad mensam expectante miraculose omnibus videntibus ore eius aperto exiuit. Hic gebhardo adolescenti post gamelonum sibi successurum in episcopalem sedem predixit: quod euenit: et sic inter optimas operationes in domino diem clausit extremum anno salutis 976. episcopatus sui.xlij.vj.calendas decembris.

¶ De sancto Rosimundo episcopo et confessore. Capitulum.xxij.

Rosimundus episcopus et confessor: patria anglicus ex regina ducaliq; stirpe progenit⁹ post laudabiliter exactam adolescētiam: de bonis suis sarisberiensem ecclesiam et ampliauit: et prediis suis comitatus vorsetie affatim dictauit: libris: calicibus: crucibus: indumētis: et que cathedralem decent ecclesiam pia liberalitate donauit: in qua suis exigentibus meritis: post cūl decessum subordinatus antistes incredibili perfectione et gratia commissum sibi gregem pascebat. Hic ob declinandam in diuinis confusionem librum constitutionum. quo fere omnes vtuntur ecclesie cōposuit nec non alia valde perutilia: qui post multa virtutum opera zelantem animam reddidit creatori ibidem sepultus. Inter miraculorum aceruos: plures sua morte mortuos viuificans. Et anno domini.1457.pridie nonas decembris: quo die animam exhalauit: per Calixtum papam.iij.sanctorum catalogo subscriptus.

¶ De sancta Othilia virgine. Capitulum.xxiij.

Othilia virgo a natiui ate ceca fuit: quam patre occidere volente mater secreto alendi cōmisit: in monasterio palme educata: ab erardo bauarie episcopo diuino monito baptizata visum accepit: que in religione proficiens fratri de parentis reconciliatione reditu suauissimas literas mittens ab corpatre renuente et inscito suscipitur: et quo ita a patre cesus fuit: vt inde obiecit. Cuius obitu commotus pater othilie monasterium erexit: in quo panē hordeaceo preter dies festos: pelle vrsi pro lecto: et pro puluinari lapide in summa vite austeritate degebat. Defuncto vero patre: per spiritum agnoscens orationibus suis cum a purgatorii penis liberauit. Et quia baptismatis gratia lumen oculorum habebat. Joannem baptistam specialiter venerabatur: cui ecclesiam eidem erigere cogitanti nocte quadam sanctus apparuit magno causa luce formam ipsius demonstrans et mensuram: in cuius edificatione: orationibus suis vas vino vacuum impleuit. Tandem finis prescia inter conuocatas sorores animam deo remisit. Cuius nutricis dextra mamma: que othiliam lactauerat: trāsactis iam obitus eius.xxx. annis integra est inuenta.

¶ De sancto Sabino episcopo et martyre. Capitulum.xxiiij.

Sabinus episcopus mediolanensis beate catherine virginis deuotus fuit. Qui cum theodoro abbate cassinensi: visitato domini sepulchro ad montem fine adiens a seuissimo turcorum duce a soldano redeūte capiū et ei⁹ familia trucidata. ipsi et theodoro catherinā inuocātibus mutilāt mēbra: et ob ignominiā ipso duce comitante vehunt ad cathe

rinc tumultũ anterim expirauit theodorus ⁊ sabinus⁊ valuit exhibitis precibus sanatur⁊ mutuo a beata catherina suscipit linguam greco latinoq; idiomate peritissimam ⁊ insuper anulum cũ chartula in tribꝰ lineis aureis litteris hec cõtinente. Sabine hec sunt inter me ⁊ te signa dilectiõis perpetue. Fecit tibi meritum ingens dolor. Faciat tibi gaudiũ vehemẽs. Ducez baptizabis: sanus ad propria remeabis. Sicq; decẽnio expleto laudabiliter mecum eris in celesti palatio. Tunc peractis: que pceperat beata catherina suscitat abbas: quibꝰ visis baptizat dux ⁊ vẽditis oibꝰ: portione facultatis ibidem relicta: residuum cũ episcopo ⁊ abbate secũ romã asportauit⁊ cõstructo monasterio: quod dicit aula dei in honorẽ beate catherine monachali habitu in monte cassinẽsi quoad vixit: christo deuotissime militauit. Sabinus vero peracto decẽnio deo ipm̃ emisit: quo sine lingua reperto: nemo ambigit: quin ab eo beata catherina mutuo datam exegerit. In quorum fidem anulus et chartula apud medrolanũ vsq; in presens seruatur.

Dominica in Ramispalmarum. Cap. xxv.

Hodie sancta mater ecclesia duas pcessiones solẽniter recolit. Prima fuit qua iudei a monte oliueti vsq; in hierusalẽ cũ ramispalmarũ ⁊ oliuarũ: et cũ magnis canticis ipsum associauerũt. Et ista processio fuit magne reuerentie ⁊ honoris. Et hãc representat ecclesia in hodierno euãgelio. Secunda processio fuit qua iudei christũ a hierusalẽ in mõtẽ caluarie cũ magnis opprobriis ⁊ irrisionibus deduxerunt ⁊ ista fuit ignominie magne ⁊ doloris ⁊ hanc representat ecclesia in euangelio passionis. Circa primã processionẽ quatuor sunt videnda. Primo a quibus ista processio sit facta: quia non est facta a magnis aut diuitibus: sed a pueris pauperibus. vnde dicit in euangelio hodierno. Plurima autẽ turba strauerũt vestimenta in via. Quãdo enim pueri ⁊ pauperes christum processionaliter deducebant pharisei ⁊ principes christi mortẽ tractabãt. Simplices eñ ⁊ pauperes christo adherebant vnde christus de omnibꝰ diuitibꝰ vnũ solũ scilicet zacheũ habuit amicũ: vnde Luce decimonono: Christus de omnibus potẽtibus vnũ solum: scilicet centurionẽ habuit. vnde Matt. viij. de omnibus sapientibus vnũ solum scilicet nichodemũ habuit Joãnis. iij. vnde. j. Corinth. j. Videte vocationẽ vestrã fratres q: non multi sapientes sm carnẽ: non multi potentes: non multi nobiles sed qui stulti sunt mundo elegit dominus vt confundat sapientes. Secundo videndũ est quare christus vadẽs ad mortẽ tantũ honorẽ recipere voluit cũ alios honores ⁊ regnũ respuit vt dicitur Joan. vj. Hic dicendũ ꝙ christꝰ hoc ideo fecit: quia ille qui constitutus est in honoribꝰ magnis debet habere mortis memoriã vt nõ supbiat. Si autẽ quis habet magnas diuitias cogitet ꝙ vadit ad mortem ⁊ qd de oibꝰ suis diuitiis nihil nisi vile sudariũ secũ portabit: vñ dicebat Job. xvj. Qui fui magnus saccũ cõsui sup cutem meã ⁊ operui cinere carnem meã. Item eiusdem. j. Nudus egressus sum de vtero matris mee: nudꝰ reuertar illuc. Si quis est in magnis honoribus cõstitutꝰ cogitet: quia vadit ad mortẽ vbi si erat in gradu supremo ponetur in loco infimo: quia sub terra. Si super alios ascenderit dominando serpẽtes et bestie super foueam eius ascendent conculcãdo eum: ideo ecclesiastici. x. dicitur. Cũ moritur homo hereditabit serpẽtes: bestias ⁊ vermes. Item cũ aliquis nutrit corpus suum diuersis deliciis: diuersis coloribus ipsum ornãdo: voluptates carnis: exercẽdo cogitet: quia vadit ad mortem vbi vermes corpus suum delicate nutritum comedent ⁊ lacerabunt. Job. xxvij. Viscera eius plena sunt adipe: et medullis ossa illius plena irrigantur⁊ tamen in puluere dormient⁊ vermes operient eos. Hugo de sancto victore in lib. de claustro anime sic ait. Cur carnem tuaz preciosis rebus impinguas: quaz post paucos dies vermes comesturi sunt in sepulchro⁊ animam tuam preciosis operibus non adornas: que deo ⁊ angelis eiꝰ presentanda est in iudicio. Cur animam tuam vilipendis ⁊ in carnem preponis ancillam dominari ⁊ dominam ancillari magna abusio est. Tertio videndum est: quia christus tanto honore sibi impenso voluit lachrymas emittere. Dicitur enim Luc. xix. Christus cum venisset hierusalẽ⁊ ĩ tanto honore fleuit super eam. In hoc ipse voluit ostendere ꝙ gaudia ⁊ honores huiꝰ seculi lachrymis ⁊ doloribus sunt permixta. In celo omnia sunt pura. In mundo oia sunt mixta. In inferno omnia sunt feculenta. Unde Augu. in libro de trinitate in persona xpi dr. Quid est illud: ero illoꝝ deꝰ: nisi ero oia quecũq; desiderant: scz vita: salꝰ: victꝰ: copia: gloria: honor⁊ pax. Ista in celo oia sunt pura: in mũdo mixta: in inferno feculenta. Videamꝰ per ordinẽ: vita in celo est pura: q: ibi est sine timore: prout est in mũdo est mixta: q: ibi est vita cũ morte: put est in inferno feculẽta ⁊ corrupta: q: ibi est mors sine vita. Salꝰ put est in celo est pura: q: ibi est salus sine egritudine: prout est in mũdo est mixta: q: ibi est salus ⁊ egritudo: prout est in inferno feculenta: quia ibi est sola egritudo sine sanitate. Victus id est satietas prout est in celo est pura: q: ibi est satietas sine esurie: prout est in mũdo est mixta: q: ibi est satietas ⁊ esuries: prout est in inferno est feculenta ⁊ corrupta: quia ibi est summa esuries sine satietate. Copia id est diuitie put sunt in celo sunt pure: quia ibi sunt diuitie sine paupertate: prout sunt in mundo sunt mixte q: ibi sunt diuitie ⁊ paupertates: prout sunt in inferno sunt feculente ⁊ corrupte: quia ibi est summa paupertas sine diuitiis. Gloria id est pulchritudo put est in celo est pulchra q: ibi est pulchritudo sine deformitate: prout est in mũdo est mixta: quia ibi est pulchritudo cum deformitate: prout est in inferno est feculenta ⁊ corrupta: q: ibi est deformitas sine pulchritudine. Honor prout est in celo est purꝰ quia ibi est honor sine indignitate: sed prout est in mundo est mixtus: quia ibi est honor cũ indignitate: prout est in inferno est feculentus ⁊ corruptus: quia ibi est dedecus sine honore. Pax prout est in celo est pura: q: est pax sine perturbatione: prout est in mũdo est mixta: q: ibi est pax cũ perturbatione: prout est in inferno est feculenta ⁊ corrupta: quia ibi est continua perturbatio sine pace. Omnia bona put sunt in celo sunt purissima: quia ibi sunt oia bona sine malo: sed vt sunt in mundo sunt mixta: quia ibi sunt multa bona permixta malis: prout vero sunt in inferno sunt feculenta ⁊ corrupta: q: ibi sunt omnia mala sine commixtione alicuius boni. Ista omnia dicit propheta dauid. Calix in manu dñi vini meri plenus mixto. Et inclinauit ex hoc in hoc: verũtamen fex eius nõ est exinanita: bibẽt ex eo oẽs peccatores terre. Ex his verbis habet ꝙ deus habet tres calices: vnus est plenꝰ vino mero. In isto bibunt oẽs in celo. Iste eñ calix plenꝰ est vita: sanitate: copia: diuitiis: honore ⁊c. Alius calix est plenꝰ ex mixto: ⁊ de illo bibũt homines in mundo: q: calix iste plenus est sanitate cuz egritudine: satietate cuz esurie: diuitiis cuz paupertate ⁊c. Tertius calix est plenꝰ fece: ⁊ de isto bibũt dãnati in inferno: ⁊ iste est plenus egritudine morte: paupertate: deformitate ⁊ omnibus aliis. Quarto vidẽdum est quare christus noluit sedere super equum: sed super asinã: hoc ideo fecit: quia non sedet in cordibus superborũ: sed humilium et mansuetorũ. Chrisosto. Nõ sedit christus in curru aureo purpura fulgens: nec ascendit super feruidum equum discordie amatorẽ: sed sup asinaz tranquillitatis ⁊ pacis amicam. Per equum superbꝰ: per asinam humilis designatur. Nam equus si tangit recalcitrat. Asinꝰ vero in mansuetudine moratur. Si

superbi reprehenduntur impatienter audiunt: quedaz
animalia sunt que nõ permittunt se tangi: vel quia ar-
rogantia sunt sicut leo: vel quia nimis sylvestria dome
sticari non possunt: sicut lupus vel quia sunt pungitiua
sicut ericius. Sic similiter sunt tria genera hominum
qui nolunt reprehendi. Primi sunt superbi. De quibus
propheta dicit. Tange montes id est superborum men
tes: et fumigabunt per impatientiam. tc. Eccl. sia. xiij.
Diues iniuste egit & fremebit: pauper autem lesus tace
bit. Alij sunt in malis indurati: qui ad instar lupi non
possunt domesticari nec ad bonum induci. De quibus
Ecclesi. j. Difficile tales corriguntur qui nolunt corripi.
Ideo Eccle. xxxiij. Pestifer homo vitabit correctionez.
Tertij sunt homines astuti qui si tanguntur. i. corripiũ
tur: sicut ericius statim excusationib⁹ multis se abscõ-
dunt: Prouerbio. xxviij. Qui abscondunt scelera sua nõ
dirigetur: qui autem confessus fuerit viuet & non moue
tur. ¶ Circa secundam pcessionẽ notanda sunt duo.
Primo q in ista processione fuerunt varietates perso-
narum. Quidam enim fuerunt boni: quidam fuerunt
facti mali & nunquam recuperauerunt bonitatem sicut
iudas. Quidam boni semp perseuerauerunt: sicut bea
ta virgo maria. Alij vero boni & postea mali: postea ta
men suam recuperauerunt bonitatem sicut apostoli: q̃
fidem in passione perdiderũt: sed in resurrectione recu
perauerũt. Malorum due sunt differentie. Quidã em̃
fuerũt mali qui postea facti sunt boni sicut latro a dex
tris pendens & Longinus. Alij fuerunt mali qui semp
in malicia perseuerauerunt: sicut latro a sinistris & iu-
dei qui crucifixerunt. Ab ista processione quidam fuge
runt corpore & mente sicut apostoli qui fugerũt corpo-
raliter & fidem perdiderunt. Item alij fugerũt non cor
pore sed corde sicut maria magdalena & cetere mulie-
res que iuxta crucem corporaliter steterũt: sed tamen
fidem amiserunt. Alij fugerunt corpore: sed non corde:
sic creditur de Jacobo fratre dñi. De quo Hieronym⁹
in lib. de viris illustrib. q in passione votũ vouit nõ se
comesturum donec videret xp̃m resurgẽtem. Alij sunt
q̃ nec corde nec corpore fugerunt: sicut virgo beata q̃ iu
xta crucem stetit & fidem seruauit integraliter. Secun-
dum quod in ista processione ostenditur est magna in
iudeis voluntatis multiplicitas. In prima enim proces
sione iudei fecerunt christo sex magnos honores. In se-
cunda vero sex magna vituperia. In prima cum magna
ipsum reuerentia super asellum posuerunt: & in via ve-
stimenta strauerunt. In secunda cum magna ignomi-
nia ipsum in patibulo suspẽderunt: & ip̃m suis vestibus
spoliauerunt. In prima ramos palmarum & oliuarum
sibi portauerunt. In secunda spinas acutissimas capiti
suo affixerunt. In prima regem eum appellauerũt In
secunda ipsum negauerunt. In prima appellauerũt eũ
saluatorẽ dicẽtes osanna id est salua obsecro. In secun-
da negauerũt ipsum saluatorem dicentes saluos alios
fecit: seipsum saluũ facere non potest. In prima dixe-
runt eum benedictum in nomine domini. In secunda
maledictum & malefactorem esse: & crucis patibulo euz
figendum dicentes. Tolle tolle crucifige tc.

¶ De cena domini. Cap. xxvj.

Cena facta cũ
diabol⁹ misisset in cor vt tra-
deret eũ iudas scariothis: sur-
rexit a cena et posuit vestimẽ
ta sua. Joannis. xiij. Videm⁹
enim q quando amici sepa-
rantur ab inuicem: solent pri-
mo inuicẽ epulari. Sic sciẽs
christus q cito ab apostolis
suis separari deberet: prius
cum ipsis cenare voluit. Un-
de Luce. xxij. Desiderio desi-
deraui hoc pascha manducare vobiscum antequam pa
tiar. ¶ In hac ergo cena christus assumpsit personam
amici: personam serui: et personam episcopi. Personaz
siquidem amici accepit in hoc q tam familiariter co-
medit. In hac cena comedit agnum pascalem. Et qua-
liter comedi debeat habetur Exo. xij. Non comedetis
ex eo crudum qui nec coctum aqua: sed tantum assum
igni. Hic aliqua prohibentur: scilicet vt non comedaẽ
crudus: nec aqua coctus: & q sit igne assatus. Caro em̃
cruda non est igne cocta. Caro vero elixa licet sit cocta:
non est tamen adeo sapida. Illi ergo comedunt cruda
qui habent cor crudum id est non coctuz igne amoris.
Illi comedunt elixum qui non habent in corpe saporẽ
deuotionis. Illi comedunt assatum igne qui habẽt cor
coctum igne amoris & sapidum. Secundo debet come-
di eius caput cum pedib⁹ et intestinis. Caput ist⁹ agni
est ei⁹ diuinitas Unde. j. Corinthiorum vndecimo. Ca
put ei⁹ deus est: pes ei⁹ humanitas q̃ est infirma in na-
tura. Intestina eius sunt anima. Oĩa ista debem⁹ come
dere. Fuerũt quidã heretici qui dixerunt xp̃m non esse
verũ deum: isti caput nõ comedebãt. Alij dixerũt eũ nõ
esse verum hominem: nec habere verã carnem: sed fantasti
cam: isti pedes non comedebant. Alij dicebant eum nõ
habuisse animam rationalem: sed loco anime soluz di-
uinitatẽ isti intestina non comedebant. Nos ergo fide-
les caput & pedes cum intestinis comedamus vt de ei⁹
diuinitate anima et carne fideliter sentiamus. Tertio
debet comedi cum lactucis agrestibus. i. cum amaritu
dine dolendo de peccatis omnibus. Notandum q qui
dam sunt qui comedunt istas lactucas integras: qui-
dam contritas: quidam succum ipsarum. Sunt enim
quidam qui habent de suis peccatis superficialem do
lorem que attritio potest dici: isti sumũt istas lactucas
integras. Talis attritio non iustificat peccatorem ple-
ne. Hiere. v. Percussisti eos & non doluerunt: attriui-
sti eos & renuebant accipere disciplinam. Alij sunt ma-
ioris perfectionis qui scilicet non solum peccata conte-
runt: sed etiaz lachrymas emittunt isti sumunt agnum
cum succo lactucarum. i. cum abundantia lachryma-
rum. Greg. in mora. Carnes cum lactucis agresti-
bus sunt edende: vt cum corpus redemptoris accipi-
mus nos pro peccatis nostris in fletibus affligamus:
quare ipsa amaritudo penitentie abstergit a mentis
stomacho peruerse humorem vitiorum. Quarto debet
comedi cum panibus azimis. i. cum panibus non fer-
mentatis. Panes comedit cum fermento secundum
Grego. qui bona sua cum corruptione vane glorie fa-
cit: quibus dominus dicit Sacrificate de fermento
laudem. De fermento namq immolat qui deo de ra-
pina parat. Sed ille sine fermento comedit qui se a
mala societate custodit. j. Corin. v. Modicum fermen
tum totam massam corrumpit. Secundo christus as-
sumpsit personam serui: in eo q pedes suorum disci-
pulorum lauit. Lauit autem pedes corporales et spiri
tuales. Primo lauit corporales in exemplum et docu-
mentum: in exemplum quidem humilitatis vt ipse di-
cit. Exemplum dedi vobis vt vos ita faciatis. Istam
tamen humilitatem Petrus abhorruit dicens. Non
lauabis mihi pedes in eternum. Cui respondit chri-
stus. Si non lauero te non habebis partem mecum.
Tunc petrus timore & amore percussus obtulit lauan-
dos pedes & manus & caput. Sed christus corripuit
eum asserens q non indigebat lotione capitis nec ma
nuum sed tantum pedum. Per caput intelligitur in-
tentio: per manus operatio: per pedes affectio: Duo
prima scilicet intentio et operatio in petro munda erãt
& ideo lotione capitis & manuum nõ indigebat. Habe-
bat autem intentionem in omnibus bonam: operatio
nem mundam. Secundo lauit pedes in documentuz
ad ostendendum q prelati debent lauare subditos.
Tunc autem non bene lauatur: aut quia manus est
iniquata: aut qz aqua est turbida & immunda. Ecclesia.
xxxiiij. Ab immundo quis mundabitur: Greg. Prius opor

fet te mūdari si alium vis mundare: sapiētē prius fieri τ
sic alios facere sapientes: lumen fieri τ sic alios illumi-
nare: accedere ad deū τ sic alios adducere: sanctifica-
ri et sic alios sanctificare. Item manus habere rectas
τ sic esse recti consilij: vtputa rectum dare consilium.
Secundo aliquando aqua est immunda: aqua immū-
da est amor mūdi. Hieremie. ij. Quid tibi in via egypti
vt bibas aquam turbidam. Talis enim aqua non la-
uat sed coinquinat. Augustinus. Quisquis est in mun-
do ad te venit qui fecit mūdum vt eripiat te de mun-
do: quia si aliqua delectatio te delectet in mundo sem-
per vis esse immundus: si tamen aliqua necessitas te
retinet: mundus scilicet deus habitat in te qui mun-
dat mundos τ eris mundus. Tertio quando ipsa ma-
cula pedum ex nimia frequentatione efficitur nimis
tenax τ inueterata. Ecclesia. xxxiiij. Qui baptizatur a
mortuo. i. qui lauatur a mortali peccato et iterum tan-
git mortuum quid profuit lauatio eius. Unde secun-
de Petri secundo. Facta sunt posteriora deteriora prio-
ribus. Conuenit illis illud. Canis reuersus ad vomi-
tum suum: et sus lota iterum in volutationem luti.
Tertio lauit pedes spiritualiter aqua sui sanguinis.
De quo dicitur apocalypsis secundo. Lauerunt stolas
suas in sanguine agni τ dealbauerunt eas. Ex quo ma-
gis sanguis christi dealbare dicitur videtur ꝙ habet
virtutem lactis τ non sanguinis. Lac enim est sanguis
in vberibus excoctus. Sanguis autem christi fuit ex-
coctus in corpore suo τ in corde nostro. In corpore suo
fuit excoctus igne amoris sui qui tam vehementer in
corpore suo ebullit quia aperto latere cuꝫ impetu ema-
nauit. In corde autem nostro sunt duo vbera: scilicet
intellectus et affectus. Dicitur autem excoqui in vbe-
re intellectus per meditationem: et in vbere affectus
per deuotionem: et sic sanguis christi in suo corpore: τ
in nostro corde per meditationem et affectionem ver-
titur in albedinem: et animas nostras dealbat τ mun-
dat. Apocalypsis primo. Lauit nos a peccatis nostris
in sanguine suo. Tertio accepit christus personam epi-
scopi quando scilicet panem τ vinum in corpus suum
transmutauit et apostolis potestatem conficiendi de-
dit. Et ista est maior potestas que vnꝙ homini data
fuit. Est enim potestas dei magna facere aliquid de
aliquo: sicut quando fecit hominem de terra: τ euam
de costa ade. Est et alia potestas dei maior: sicut de ni-
hilo aliquid facere sicut fecit celum et terram. Est et
tertia maxima sicut de creatura creatorem. Istam po-
testatem non dedit angelis sed solis sacerdotibus: qui
diuina virtute in corpus et sanguinem speciem panis
et vini conuertunt. Unde Eusebius. Inuisibilis sacer-
dos. i. Christus per ministros suos visibiles creatu-
ras in corpus et sanguinem suum sacrata potestate
conuertit: verbo suo scilicet illo: hoc est enim corpus
τc. Unde non debet aliquis attendere ad visum suum
quia vnus putaret se videre colorem panis: nec ad gu-
stum quia putaret se sentire gustum panis: nec ad ol-
factum quia putaret se sentire odorem panis τ vini: sed
attribuere debet ad auditum: quia cum audit conse-
crationis verba ita est omnino sicut audit. Hoc est enī
corpus τc. quod significatum est Genesis. xxvij. Isaac
qui cum benedixisset Jacob fuit deceptus eius visus:
quia oculi sui caligauerant τ ipsum non agnouit. Fuit
deceptus olfactu quia credidit se sentire odorem vesti-
mentorum Esau. Fuit etiam deceptus gustu: quia cre-
didit se comedere de venatione Esau: τ comedit de ve-
natione Jacob. Fuit et deceptus in tactu: quia puta-
bat se tangere manus Esau: τ tāgebat manus Jacob.
Sed auditus qui vocem Jacob audiuit non fuit dece-
ptus: imo dixit: Uox quidem Jacob est. Sic etiā in isto
sacramento omnes alij sensus decipiuntur preter au-
ditum τ ideo omnes qui fideles audiunt verba conse-
crationis firmiter τ veraciter credere debent: ꝙ corpus
christi est τ sanguis eius.

¶ De sancto Claudio episcopo
Capitulum vltimum.

Claudius ex nobi-
li Salinensium principum seu pala-
tinorum genealogia ortum duxit.
Qui vsꝙ ad septennium peruigili
cura in domo parentum in dei ti-
more nutritus: postea probatissimis
literarum magistris instruendus
traditur. Sub quibus in breui non
solum artes quas liberales voca-
mus: verumetiam libros veteris ac
noui testamentum cum diuersis ge-
stis sanctorum pius adolescens sedule perlegendo ap-
prehendit. Erat enim iam in hac etate ingenio docilis
corde feruidus: τ sanctis operibus totus deditus: nec sine-
bat diem aliquem sine bonis operibus pertransire.
Et licet iuuenis esset etate: nihil tamen puerile gessit
in opere. Nunꝙ in foris chorizationibus seu quibus-
cunꝙ mundanis spectaculis inuentus fuit: sed perso-
nis religiosis τ honestis se associans cum eis dulciter
de virtutum exercitijs conferebat. Cuius verba iam
sale sapientie condita intantum rationabilia ac dul-
cia erant: ꝙ omnium ad se prouocabant effectus. Qua-
propter prouecti τ sapientes ipsum plurimum dilige-
bant velut puerulum sanctum et virtuosum: alij vero
adolescentem affabilem τ prudentem venerabantur.
Personis autem inhonestis aut scurrilibus se subtra-
hens consortia ipsorum omnimode fugiebat. Nunꝙ
cum mulieribus iuuenilibus absꝙ rationabili causa
locutus fuit: nec de qualicunꝙ nephando verbo vel
opere: nec de risu inhonesto vel aliqua alia animi leui-
tate est notatus. Super omnia vero ecclesias dei fre-
quentabat: precipue dominicis τ festiuis diebus mis-
sas cum ceteris horis canonicis τ sermones diuinos
cum summa deuotione auscultando. Crescente igitur
sanctitatis eius fama cum iam vicesimum etatis sue
annum attigisset: spreta militia seculari in canonicum
Bisuntinēsis ecclesie est electus. Unde quotidie in me-
lius proficiens horis canonicis diurnis pariter et no-
cturnis studuit interesse. Libros sacre scripture dili-
genter reuoluere: τ per omnia sicut verus dei famulus
absꝙ reprehensionis nota se habere. Tantumꝙ breui
temporis spatio diuina gratia ipsum prosequente in
operibus sanctis sacraꝙ doctrina claruit: vt in totius
burgundie finibus equalis sibi nequaꝙ inueniretur:
quod in libris quos edidit qui vsꝙ nunc in monaste-
rio Jurensi permanent clarius perpendi potest. Sin-
gulis diebus exceptis dominicis et festis solenniori-
bus: non nisi semel in die refectionem sumebat. Sepe
noctes in oratione lectione siue sancta meditatiōe per-
uigiles ducebat. Castum se τ mundum ab omni coin-
quinatione custodiebat: in vestimentis mediocrem: in
moribus humilem: in verbis veracem dulcem τ affabi-
lem exhibebat: ita vt singulis virtutum moribus orna-
tus iam verus monachus ab omnibus crederet. Duo-
decimo canonicatus sui anno presul memorate ciuita-
tis infirmari cepit corpore. Unde beatissimus Clau-
dius timens quod etiam postmodum euenit: ne scili-
cet in pontificē eligeretur locū ad tempus deseruit: et
ad suos parentes donnos: scilicet salinēs. properauit.
A quibus benigne susceptus cū eis per aliquod tēpus in san-
cta conuersatione viuendo permanebat. Contigit au-
tem predictum archipresulem interim viam vniuerse
carnis ingredi. Quapropter populus cum clero dis-
cordiam non modicam de eligendo episcopo habebāt
alijs vnum alijs vero alium volentibus. Tandem vna-
nimes in oratione se prostrauerunt cum lachrymis hu-
militer supplicantes quatenus meritis sue genitricis
τ sancti Joannis baptiste eorum patroni τ omniuꝫ san-
ctorum dominus eis misericorditer inspirare digna-

retur quem in pastorem ecclesie sue eligere deberent. Quibus in oratione perseuerantibus mox de celo vox intonuit que ipsos vt a fletu cessarent & beatum virum Claudium eligerent admonuit. Tunc canonici letificati ipsum vnanimiter elegerunt et statim honorabiliores totius ecclesie & ciuitatis viros pro eius consensu obtinendo ad oppidum Salunēse destinauerūt. Quid plura? Multis precibus ac lachrymis victus sciens voluntati diuine resistere non posse: ad ciuitatem bisuntineñ. ducitur imo potius trahitur: archiepiscopus consecratur: & per summum pontificē eius canonica electio approbatur pariterq; confirmatur. Anno domini. cccccxxvj. Archiepiscopus igitur effectus eandem quam prius humilitatem et morum grauitatem in omnibus semper seruabat: & sicut fidelis seruus et prudens familiam domini cum ecclesiis sibi creditis feruenti zelo gubernabat. Causas ecclesiasticas bonis debitis benigne audiebat: et secundum ecclesiasticas sanctiones optime diiudicabat. Nunquam tamen propter queuis negocia secularia nisi euidens necessitas incubuisset ecclesiam horis quibus diuina celebrabantur dimisit. Prouinciam siue diocesis sue ecclesias sepe visitabat: & sicut bonus paterfamilias qui iuxta dominicam sententiam de thesauro suo proferens noua & vetera suis dulcissimis exhortationibus bonos et fideles vt in melius proficere studerent: & delinquentes sine errantes vt se emendarent solicite admonuit. Erat q; profundissime literature. In assidua etiam contemplatione eius spiritus etiam supramodum eleuatus erat: & tamen propter marie contemplationis ocium non deseruit marthe officium laboriosum: quinetiam septem operibus misericordie toto conanime insisteret. Cum igitur iam septem annos ecclesie sue prefuisset: diuino preuentus amore magis ac magis accensus cunctas huius seculi diuitias & seculares pompas declinare cupiens vt in sui creatoris contemplatione plenius vacare posset. Cunctis bene dispositis vrbem suā predictam palatiaq; et castra & cetera loca archiepiscopalia amena & deliciosa dereliquit: & ab angelo premonitus ad monasterium sancti eugendi siue Iurense in confinio bisuntinensis diocesis situm aduenit: ibiq; habitum et vitam monasticam secundum beatissimi Benedicti patris regulam assumpsit. Tante autē sanctitatis et perfectionis fuit: vt omnium que in hoc mūdo sunt oblitus solum in omnipotentis dei amore flagraret. In orationibus vigilans: in ieiuniis assiduus: in vigiliis feruidus: in sanctis lectionibus & meditationibus preclarus: & secundum ordinis sui regulam sicut verus monachus viuebat. In diuinis vero officiis peragendis aut celebrandis primus omnium ecclesiā intrabat: & vltimus inde recedebat. Sicq; oēs ad perfectionem monasticam prouocabat: intantum vt iniuriosus eiusdem monasterii tunc abbas: vir vtiq; summe sanctitatis & prudentie et regimen ipsius monasterii cū multa instantia & humilitate presentaret vt oues dominicas ibidē cōgregatas gubernare dignaretur. Vir autem sanctus cum multa mansuetudine hoc recusauit. Veruntamen expletis quinq; annis cum predictus pater iniuriosus ad dominum plenus meritis migrasset venerabiles fratres et domini dicti conuentus ipsum vnanimiter in eorum abbatem elegerunt & tandē vir multis deuictus precibus assensum prebuit. Sic Claudius quātum in hoc mundo se humiliare studuit: tāto plus apud deum & homines exaltari meruit. Quod vtiq; non sine diuina dispensatione factum esse creditur: vt in loco vbi plures floruerunt sancti sanctissimus archipresul adunaretur: & locus ipse insignior efficeretur. Multi ergo non solum clerici verumetiam nobiles & burgenses audita sanctitatis eius fama ad ipsum confluebant sancte conuersationis habitum instanter postulantes. Quos vir sanctus absq; difficultate & personarum acceptione recipiebat: eosq; ad perfectionis culmina summopere prouehebat. Quales vero filios spirituales ibidem enutruerit non est nostrum dicere: presertim cum quisquis ipsum sanctum locum visitando ex multitudine sanctorum corporum que nunc ibidem venerantur clare perspicere potest. ¶ Possessiones etiam temporales quibus christi famuli sustentari possent secūdum domini promissionem dicentis. Quicunq; reliquerit domum aut agros aut patrē aut matrem propter me &c. centuplum in hoc mundo percipere meruit a fidelibus videlicet regibus & principibus: inter quos clodoueus rex qui tunc franciam gubernabat monasterio ipsius annuatim. l. modia tritici & totidem ordei cum quinquaginta libris denariorū argenti perpetuis temporibus dari constituit. Pauperibus vero christi & hospitibus superuenientibus omnem humanitatem in eleemosynarum largitionem exhibuit. Ornamenta ecclesie scilicet libros calices cum crucibus & candelabris aureis & argenteis pannis sericis & aliis diuinum cultum cernētibus maxime augmētauit: & sanctorum reliquias in capsulis preciosissimis reuerenter collocauit: domosq; ipsius monasterii ac edificia decenter reformauit. Anno igitur quarto Childeberti regis francorum cum iam Claudius pater sanctissimus annis quinquaginta seruis christi in predicto monasterio laudabiliter prefuisset: senex multum & plenus dierum totis visceribus ad dominum suspirans immunis etiam ab omni macula incidit in quandam infirmitatem leuem. Presciens ergo obitus sui diem imminere tertia die omnes monachos suos cōuocari iussit ad se luculentissimum sermonem eis faciens: dulcibus exhortationibus eos monendo vt super omnia diuino amori nihil preponerent: et omnes presentis mundi delectationes amore eternorum spernerent: ac de recessu suo minime contristarentur. Cum q; singulos de recessu suo vberrime flentes cerneret misericordie visceribus motus quibus semper affluebat: accepta ab omnibus pace eos ad cellas destinauit: totamq; noctem sequentem in orationibus peregit. Quarta vero die in oratorium pergens sacramenta penitentie cum perceptione corporis christi totus profusus lachrymis deuotissime suscepit: & inde ad cellā suam reductus ne corpus suum alibi quam in ipso monasterio ad euitādas seculi pompas sepeliretur precepit. Quinta igitur die circa horam diei nonam reclinatus super scamnum super quod legendo vel orando sedere aut stare consueuerat: erectis sursum brachiis: coniunctis manibus oculis ad celum supplicantibus sanctissimam suam animam domino tradidit expirando. Cuius corpus in predicta ecclesia sancti eugendi vsq; nunc omnibus aduenientibus incorruptum & integrum demonstratur innumeris coruscans miraculis. Festum autem eius celebratur. viij. idus iunii.

¶ Catalogi sanctorum Finis.

¶ Impressus est Lugduni Anno salutis. 1543. die vero. vij. Julii.

Regestum totius operis.

* a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z A B C D E F G H.
¶ Omnes sunt quaterni: preter * in principio et H in fine qui sunt duerni.

